

Azərbaycan dilində Müqəddəs Kitab

Azerbaijani Bible

Contents

Yaradiliş Kitabi	1
Çixiş Kitabi	59
Levililər Kitabi	108
Saylar Kitabi	143
Qanunun Təkrarı Kitabi	191
Yeşua Peyğəmbərin Kitabi	234
Hakimlər Kitabi	264
Rut Kitabi	293
Birinci Şamuel Kitabi	298
İkinci Şamuel Kitabi	335
Birinci Padşahlar Kitabi	367
İkinci Padşahlar Kitabi	404
Birinci Salnamələr Kitabi	440
İkinci Salnamələr Kitabi	474
Ezra Kitabi	515
Nehemya Kitabi	528
Ester Kitabi	546
Əyyub Kitabi	556
Zəbur	589
Süleymanın Məsəlləri	679
VaizKitabi	706
Nəğmələr Nəğməsi Kitabi	717
Yeşaya PeyğəmbərinKitabi	724
Yeremya Peyğəmbərin Kitabi	796
Mərsiyələr Kitabi	869
Yezekel Peyğəmbərin Kitabi	876
Daniel Peyğəmbərin Kitabi	938
Huşə Peyğəmbərin Kitabi	956
Yoel Peyğəmbərin Kitabi	968
Amos Peyğəmbərin Kitabi	973
Avdiya Peyğəmbərin Kitabi	982
Yunus Peyğəmbərin Kitabi	984
Mikeya Peyğəmbərin Kitabi	987
Nahum Peyğəmbərin Kitabi	994
Habaqquq Peyğəmbərin Kitabi	997
Sefanya Peyğəmbərin Kitabi	1001
Haqqay Peyğəmbərin Kitabi	1005
Zəkəriyyə Peyğəmbərin Kitabi	1008
Malaki Peyğəmbərin Kitabi	1019
Mattanin Nəql Etdiyi Müjdə	1023
Markin Nəql Etdiyi Müjdə	1069
Lukanin Nəql Etdiyi Müjdə	1098
Yəhyanin Nəql Etdiyi Müjdə	1145

Həvarilərin İşləri	1178
Paulun Romalılara Məktubu	1222
Paulun Korinfilərə Birinci Məktubu	1241
Paulun Korinfilərə İkinci Məktubu	1259
Paulun Qalatiyalılara Məktubu	1270
Paulun Efeslilərə Məktubu	1277
Paulun Filipilərə Məktubu	1283
Paulun Kolosselilərə Məktubu	1288
Paulun Saloniklilərə Birinci Məktubu	1293
Paulun Saloniklilərə İkinci Məktubu	1297
Paulun Timoteyə Birinci Məktubu	1300
Paulun Timoteyə İkinci Məktubu	1305
Paulun Titə Məktubu	1309
Paulun Filimona Məktubu	1312
Ibranilərə Məktubu	1314
Yaqubun Məktubu	1328
Peterin Birinci Məktubu	1333
Peterin İkinci Məktubu	1339
Yəhyanın Birinci Məktubu	1343
Yəhyanın İkinci Məktubu	1348
Yəhyanın Üçüncü Məktubu	1349
Yəhudanın Məktubu	1350
Yəhyaya Nazil Olan Vəhy	1352

Azərbaycan dilində Müqəddəs Kitab

The Holy Bible in the Azerbaijani language, also known as the Azeri language, of Azerbaijan, Iran, Iraq, Syria, and Turkey

Language: Azeri (Azerbaijani, South)

Provided by: Institute for Bible Translation

Contributor: Bible Society of Azerbaijan

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2008 Bible Society of Azerbaijan and Institute for Bible Translation

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or excerpts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

fed4535f-cceb-53e5-8c79-9862910a66b4

ISBN: 978-1-5313-0067-8

YARADILIŞ KİTABI GİRİŞ

«Yaradılış» Kitabı Tövratın birinci kitabıdır. Bu kitab həm də bəşər tarixində ən qədim kitablardan biridir. «Yaradılış» Kitabının ilk fəsillərində göy və yerin yaranması, dünyada canlı aləmin meydana gəlməsi barədə danışılır və bu fəsillərin mövzusu əsasında da kitab belə adlanır. Burada Allahın dünya və insanı yaratmasından, ideal mühitdə yaşayan insanın günaha batması və günahın get-gedə artıb çoxalmasından bəhs olunur. Kitabda təsvir olunan mövzular bəşər tarixinin təşəkkülünü, sivilisasiyanın meydana gəlməsini, qədim dünyanın ayrı-ayrı tarixi simalarının və xalqlarının fəaliyyətini əhatə edir.

«Yaradılış» Kitabı şərti olaraq iki əsas hissəyə bölünə bilər: birinci hissə (1:1–11:9) dünyanın yaranması və bəşərin qədim tarixi, ikinci hissə (11:10–50:26) isə İsrail xalqının əcdadları barədə hekayətlərdən ibarətdir.

«Yaradılış» Kitabının əsas ideyasını kamil yaranmış, lakin günaha bataraq maddi və mənəvi problemlərə düşmüş insanın Allah fəaliyyəti nəticəsində ruhani məqsədlərə istiqamətləndirilməsi fikri təşkil edir. Bu kitabda Allahın bütün varlıq üzərində hakimiyyətə malik olması və bəşər tarixini Öz məqsədinə – seçilmiş ruhani xalqın xilasına doğru yönəltməsi ideyaları xüsusi vurğulanır.

Kitabın məzmunu:

1:1–2:25 Kainatın və insanın yaranması

3:1–24 İnsanın günaha batması

4:1–5:32 Adəmdən Nuha qədər

6:1–10:32 Nuh və daşqın

11:1–9 Babil qülləsi

11:10–32 Samdan İbrahimə qədər

12:1–35:29 Əcdadlar: İbrahim, İshaq, Yaqub

36:1–43 Esavın nəsl

37:1–45:28 Yusif və onun qardaşları

46:1–50:26 İsraililər Misirdə

Dünyanın yaranması

1 ^aBaşlanğıcda Allah göyləri və yeri yaratdı. ²Yer quruluşsuz və boş idi. Dərin sular üzərində qaranlıq var idi. Allahın Ruhu suların üzərində dolaşırdı.

³^bAllah dedi: «Qoy işıq olsun». Işıq oldu. ⁴Allah gördü ki, işıq yaxşıdır. Sonra O, işığı qaranlıqdan ayırdı. ⁵Allah işığı «gündüz», qaranlığı isə «gecə» adlandırdı. Axşam oldu, səhər açıldı; bu, birinci gün idi.

⁶^cSonra Allah dedi: «Qoy suların arasında bir qübbə olsun və suları bir-birindən ayırsın». ⁷Allah qübbəni düzəltdi və qübbənin altındakı suları onun üstündəki sulardan ayırdı. Belə də oldu. ⁸Allah qübbəni «göy» adlandırdı. Axşam oldu, səhər açıldı; bu, ikinci gün idi.

⁹Sonra Allah dedi: «Qoy göyün altındakı sular bir yerə yığılsın ki, quru görünsün». Belə də oldu. ¹⁰Allah qurunu «yer», su yığınlarını isə «dənizlər» adlandırdı. Allah gördü ki, bu, yaxşıdır.

¹¹Sonra Allah dedi: «Qoy yer üzünü bitkilər yetirsin: toxumlar bitirən ot-ələf və torpaqda hər növ bəhərli ağaclar yetişsin. Ağaclar meyvə gətirsin və toxumları meyvələrinin içində olsun». Belə də oldu. ¹²Yer üzünü bitkilər yetirdi: hər növ toxum bitirən ot-ələf və hər növ ağac yetişdi. Ağaclar meyvə gətirirdi və toxumları meyvələrinin içində idi. Allah gördü ki, bu, yaxşıdır. ¹³Axşam oldu, səhər açıldı; bu, üçüncü gün idi.

^a1:1 Yəh. 1:1-3; İbr. 11:3

^b1:3 2Kor. 4:6

^c1:6 2Pet. 3:5

¹⁴Sonra Allah dedi: «Qoy göy qübbəsində gecəni gündüzdən ayıran çıraqlar olsun. Onlar işarələri, fəsiləri və günlərlə illəri göstərsin. ¹⁵Qoy onlar göy qübbəsində çıraqlar olub, yer üzünə işıq saçsın». Belə də oldu. ¹⁶Allah iki böyük çıraqlar düzəltdi: gündüzü idarə etmək üçün böyük çıraqlar, gecəni idarə etmək üçün kiçik çıraqlar. O həmçinin ulduzları düzəltdi. ¹⁷Allah onları göy qübbəsinə qoydu ki, yer üzünə işıq saçsın, ¹⁸gündüzü və gecəni idarə etsin, işığı qaranlıqdan ayırsın. Allah gördü ki, bu, yaxşıdır. ¹⁹Axşam oldu, səhər açıldı; bu, dördüncü gün idi.

²⁰Sonra Allah dedi: «Qoy sular çoxlu canlı məxluqlarla qaynaşsın, yer üstündəki göy qübbəsində quşlar uçsun». ²¹Allah nəhəng su əjdahalarını və suda qaynaşan hər növ bütün sürünən canlı məxluqları, həmçinin hər növ bütün qanadlı quşları yaratdı. Allah gördü ki, bu, yaxşıdır. ²²Allah onlara bərəkət verərək dedi: «Törəyib çoxalın və dənizlərdəki suları doldurun, quşlar da yer üzündə çoxalsın». ²³Axşam oldu, səhər açıldı; bu, beşinci gün idi.

²⁴Sonra Allah dedi: «Qoy yer üzünü hər növ canlı məxluqlar – hər növ ev heyvanları, sürünən canlılar və çöl heyvanları əmələ gətirsin». Belə də oldu. ²⁵Allah hər növ çöl heyvanlarını, hər növ ev heyvanlarını və yerdə sürünən bütün canlıları yaratdı. Allah gördü ki, bu, yaxşıdır.

²⁶^dSonra Allah dedi: «Öz surətimizə və bənzərimizə görə insanı yaradaq. Qoy o, dənizdəki heyvanlara, göydəki quşlara, yerdəki heyvanlara, bütün yer üzünə və yerdə sürünən canlıların hamısına hökmranlıq etsin». ²⁷^{ef} Al-

lah insanı Öz surətində yaratdı, Allahın surətində yaratdı, onları kişi və qadın olaraq yaratdı. ²⁸Allah onlara xeyir-dua verərək dedi: «Törəyib çoxalın və yer üzünü bürüyüb ona sahib olun: dənizdəki heyvanlar, göydəki quşlar, yerdə sürünən bütün canlılar üzərində hökmranlıq edin». ²⁹Allah dedi: «Budur, yer üzündə toxum verən bütün ot-ələfi və meyvələrində toxumu olan bütün ağacların bəhərini sizə verirəm ki, qidalanasınız. ³⁰Yerdəki heyvanların, göydəki quşların və yerdə sürünən canlıların hamısına – nəfəsi olan bütün canlılara isə yem olmaq üçün bütün yaşıl otları verirəm». Belə də oldu. ³¹Allah gördü ki, yaratdığı hər şey çox yaxşıdır. Axşam oldu, səhər açıldı; bu, altıncı gün idi.

2 Göylər və yer, oradakı hər şey beləcə tamamlandı. ²^{gh} Allah yeddinci günə qədər gördüyü işləri qurtardı və yeddinci gün gördüyü işlərdən ayrılıb istirahət etdi. ³Allah yeddinci günə bərəkət verdi və onu təqdis etdi, çünki gördüyü bütün yaratma işini qurtarıb həmin gün istirahət etdi.

Adəm və Həvva Eden bağında

⁴Rəbb Allahın göyləri və yeri yaratmasının hekayəti belədir: Rəbb Allah göyləri və yeri yaradanda ⁵yer üzündə heç bir bitki yox idi, heç bir çöl otu da bitmirdi, çünki Rəbb Allah yer üzünə hələ yağış göndərməmişdi və torpağı becərən insan da yaranmamışdı. ⁶Amma yerdən su çıxırdı və bütün torpağı sulayırdı. ⁷ⁱRəbb Allah yerin torpağından insanı* düzəltdi və onun burnuna həyat nəfəsi üfürdü. Beləcə insan canlı varlıq oldu.

*2:7 İnsan – ibrani mətnində adam sözü olub ilk insana verilən adı ifadə edir. Bu söz həm də torpaq – adama sözüne bənzəyir.

^d1:26 1Kor. 11:7 ^e1:27 Yar. 5:2; Mat. 19:4-5; Mark 10:6

^f1:27 Yar. 5:1-2 ^g2:2 İbr. 4:4,10 ^h2:2 Çix. 20:11 ⁱ2:7 1Kor. 15:45

⁸Sonra Rəbb Allah şərqdə yerləşən Edendə bir bağ saldı və düzəltdiyi insanı orada yerləşdirdi. ⁹Rəbb Allah torpaqda gözəl görünüşlü və yemək üçün şirin meyvəli cürbəcür ağaclar yetirdi. O həmçinin bağın ortasında həyat ağacını və xeyirlə şəri bilmə ağacını bitirdi.

¹⁰Bağı suvarmaq üçün Edendən bir çay çıxırdı, oradan isə dörd qola bölünürdü. ¹¹Onlardan birinin adı Pişondur. O bütün Xavila ölkəsini dolanaraq axır. Orada qızıl çıxır. ¹²Bu ölkənin qızılı yaxşıdır. Burada həm də ətirli qatran və damarlı əqiq var. ¹³İkinci çayın adı Gixondur. O, Kuş ölkəsini dolanaraq axır. ¹⁴Üçüncü çayın adı Dəclədir. O, Aşşur ölkəsinin şərqindən axır. Dördüncü çay Fəratdır.

¹⁵Rəbb Allah insanı götürüb Eden bağına qoydu ki, oranı becərsin və saxlasın. ¹⁶Rəbb Allah insana əmr edib dedi: «Bağdakı bütün ağacların bəhrəsindən istəyəndə yeyə bilərsən. ¹⁷Ancaq xeyirlə şəri bilmə ağacının meyvəsindən yemə, çünki ondan yeyən gün hökmən öləcəksən».

¹⁸Rəbb Allah yenə dedi: «İnsanın tək olması yaxşı deyil, Mən ona münasib olan bir köməkçi yaradacağam». ¹⁹Rəbb Allah bütün çöl heyvanlarını və göydəki bütün quşları torpaqdan düzəltdi. Sonra onları insanın yanına gətirdi ki, onun bunları necə adlandıracağını görsün. İnsan hər heyvana hansı adı qoydusa, o cür də adlandı. ²⁰İnsan bütün ev heyvanlarına, göydəki quşlara və bütün çöl heyvanlarına ad verdi, amma insana münasib olan bir köməkçi tapılmadı. ²¹O zaman Rəbb Allah insana dərin yuxu göndərdi və o yuxuya getdi. Onda Rəbb Allah onun qabırğasının birini götürdü və yerini ətlə örtüdü. ²²Rəbb Allah in-

sandan götürdüyü qabırğadan qadını düzəltdi və onu insanın yanına gətirdi.

²³İnsan dedi:

«Bax, nəhayət, bunun Sümüyü mənim sümüyümdən, Bədəni mənim bədənimdəndir. Adına “qadın” deyiləcək, Çünki o, kişidən[†] götürülüb».

²⁴^kBuna görə də kişi öz ata-anasını tərک edib arvadına qovuşacaq və onlar bir bədən olacaq. ²⁵Adəm və arvadı – ikisi də çılpaq idi, ancaq bundan utanmırdılar.

Adəm və Həvvanın günaha batması

3¹Rəbb Allahın yaratdığı bütün çöl heyvanlarının ən hiyləgəri ilan idi. İlan qadına dedi: «Doğrudanmı, Allah sizə “bağda olan heç bir ağacın bəhrələrindən yeməyin” deyib?» ²Qadın ilana dedi: «Bağdakı ağacların bəhrələrindən yeyə bilərik. ³Amma bağın ortasındakı ağacın meyvələri barədə Allah deyib: “Ondan yeməyin və ona toxunmayın, yoxsa öləcəksiniz!”» ⁴İlan qadına dedi: «Yox, əsla ölməzsiniz. ⁵Əksinə, Allah bilir ki, o meyvələrdən yediyiniz gün gözləriniz açılacaq və xeyirlə şəri bilərək Allah kimi olacaqsınız». ⁶^mQadın gördü ki, ağacın meyvəsi yemək üçün yaxşıdır, gözə xoş görünür və bu ağac insana dərrakə verməyi vəd edir. Buna görə də o həmin meyvədən dərib yedi. Sonra yanında olan ərinə də verdi, o da yedi. ⁷O vaxt ikisinin də gözləri açıldı və çılpaq olduqlarını bildilər. Buna görə də əncir yarpaqlarını bir-birinə hörüb özlərinə fitə düzəltdilər.

⁸Onlar günün sərinliyində bağda gəzişən Rəbb Allahın səsini eşitdilər. Adəm və onun arvadı Rəbb Allahın hüsurun-

[†]2:23 Kişi – ibrani mətnində iş, qadın – işsa.

^j2:9 Yar. 3:22; Vəhy 2:7; 22:2,14

^k2:24 Mat. 19:4-5; Mark 10:7-8; 1Kor. 6:16;

Ef. 5:31 ^l3:1 Vəhy 12:9; 20:2

^m3:6 Rom. 5:12

dan qaçıb bağdakı ağacların arasında gizləndilər. ⁹Rəbb Allah Adəmi səsləyib dedi: «Haradasan?» ¹⁰O cavab verdi: «Bağda səsinə eşitdim və çılpaq olduğum üçün qorxdum, ona görə də gizlənmişəm». ¹¹Rəbb Allah dedi: «Kim sənə bildirdi ki, çılpaqsan? Sənə yeməyi qadağan etdiyim ağacın meyvəsindən yeməmişən ki?» ¹²Adəm dedi: «Mənimlə birgə olmaq üçün verdiyin qadın o ağacın meyvəsindən verdi, mən də yedim». ¹³Rəbb Allah qadına dedi: «Sən niyə belə etdin?» Qadın dedi: «İlan məni yoldan çıxartdı, mən də yedim».

¹⁴Rəbb Allah ilana dedi:

«Sən bunu etdiyən üçün
Bütün ev heyvanları və çöl heyvanları
arasında

Lənət qazanırsan.

Qarnın üstündə sürünəcəksən,
Bütün ömrün boyu torpaq yeyəcəksən.

¹⁵O Mən sənənlə qadın arasına,
Sənin balanla onun övladı arasına
Düşmənçilik salıram.

Bu övlad sənənin başından vuracaq,
Sən də onu dabanından sancacaqsan».

¹⁶Sonra Rəbb Allah qadına dedi:

«Hamilə olanda sənə
Çox əziyyət verəcəyəm,
Uşaqlarını ağır içində doğacaqsan.
Ərinə meyilli olacaqsan,
O sənə ağalığ edəcək».

¹⁷Sonra Rəbb Allah Adəmə dedi:

«Arvadının sözünə qulaq asdığın üçün,
Qadağan etdiyim, “meyvəsini yemə”
dediyim

Ağacdan yediğin üçün

Sənə görə torpaq lənətlənir.

Ömrün boyu zəhmətlə

Torpaqdan yemək əldə edəcəksən.

¹⁸O sənə tikan və qanqal bitirəcək,

Sən də çöldəki ot-ələfi yeyəcəksən.

¹⁹Alın tərinlə çörək yeyəcəksən.

Axırda torpağa qayıdacaqsan,
Çünkü oradan götürülmüsən,
Ona görə ki yerin torpağısan,
Torpağa da qayıdacaqsan».

²⁰Adəm arvadının adını Həvva[‡] qoydu, çünki o, yer üzündə yaşayanların hamısının anası oldu. ²¹Onda Rəbb Allah Adəmlə arvadı üçün dəridən paltar düzəltdi və onlara geyindirdi.

²²Sonra Rəbb Allah dedi: «Budur, insan xeyirlə şərin nə olduğunu bilərək bizlərdən biri kimi oldu. Qoy indi əlini uzadaraq həyat ağacının meyvəsindən dərib yeməsin və əbədi yaşamasın!»

²³Rəbb Allah insanı Eden bağından çıxartdı ki, o özünün də bir qismindən götürüldüyü torpağı becərsin. ²⁴Rəbb Allah insanı qovdu. O, Eden bağının şərqinə keruqlarını və hər tərəfə fırlanan odlu qılıncını qoydu ki, həyat ağacına gedən yolu qorusunlar.

Qabil və Habil

4 Adəm arvadı Həvva ilə yaxınlıq etdi və Həvva hamilə olub Qabili[¶] doğdu. Həvva dedi: «Rəbbin köməyi ilə bir insan qazandım». ²Sonra o, Qabilin qardaşı Habilə doğdu. Habil çoban oldu, Qabil isə əkinçi.

³Bir müddət keçəndən sonra Qabil torpağın bəhrəsindən Rəbb Allaha təqdim gətirdi. ⁴Habil də sürüsündə ilk doğulan heyvanlardan bir neçəsini və onların piyini təqdim etdi. Rəbb Habilə və onun təqdimini qəbul etdi, ⁵ancaq Qabili və onun təqdimini qəbul etmədi. Buna görə də Qabil bərk qəzəblənib qaşqabağını salladı. ⁶Rəbb Qabilə dedi: «Niyə qəzəblənmişən? Niyə qaşqabağını

[‡]3:20 Həvva – ibrani dilində yaşamaq mənası verən bir sözdən götürülmüşdür.

[¶]4:1 Qabil – ibrani mətnində qayın sözü olub qazanma deməkdir.

[‡]3:13 Rom. 7:11; 2Kor. 11:3; 1Tim. 2:14 [‡]3:15 Vəhy 12:17

[¶]3:17 İbr. 6:8 [‡]3:22 Yar. 2:9; Vəhy 2:7; 22:2,14 [¶]4:4 İbr. 11:4

sallamısan? ⁷ Əgər yaxşı iş görürsənsə, Mən qəbul etməməmmi? Əgər yaxşı iş görmürsənsə, günah qapının ağzında durub. Onun meyli sənədir, ancaq sən ona üstün gəlməlisən».

⁸ Sonra Qabil qardaşı Habilə bir söz dedi və onlar çölə getdilər. Orada Qabil qardaşı Habilin üstünə hücum çəkib onu öldürdü. ⁹ Sonra Rəbb Qabildən soruşdu: «Qardaşın Habil haradadır?» O dedi: «Bilmirəm, məgər mən qardaşımın keşikçisiyəm?» ¹⁰ Rəbb dedi: «Sən nə etdin? Qardaşının qanının səsi torpaqdan Mənə fəryad edir. ¹¹ İndi sən torpaqdan lənət aldın; o torpaq ki sənin əlinlə tökülən qardaş qanını udmaq üçün ağzını açdı. ¹² Torpağı becərdiyin zaman o daha gücünü sənə verməyəcək. Yer üzündə qaçaq və sərgərdan olacaqsan». ¹³ Qabil Rəbbə dedi: «Cəzam çəkə biləcəyimdən daha artıqdır. ¹⁴ Bax bu gün Sən məni torpaqdan qovursan. Mən də Sənin hüzurundan gizlənib yer üzündə qaçaq və sərgərdan olacağam. Ancaq kim mənə rast gəlsə, məni öldürəcək». ¹⁵ Rəbb ona dedi: «Xeyr! Kim Qabili öldürsə, ondan yeddi qat intiqam alınacaq». Rəbb Qabilə bir əlamət qoydu ki, ona rast gələn kəs onu öldürməsin. ¹⁶ Beləcə Qabil Rəbbin hüzurunu tərk etdi və Eden bağından şərqudə – Nod torpağında yaşamağa başladı.

Qabilin nəslİ

¹⁷ Qabil arvadı ilə yaxınlıq etdi və arvadı hamilə olub Xanoku doğdu. O zaman o, bir şəhər tikdi, şəhərə oğlu Xanokun adını verdi. ¹⁸ Xanokdan İrad törədi. İraddan Mehuyael törədi. Mehuyaeldən Metuşael törədi. Metuşaeldən Lemek törədi. ¹⁹ Lemek iki arvad aldı: birinin adı Ada, o birinin

adı Silla idi. ²⁰ Ada Yavalı doğdu. Yaval çadırdə yaşamağın və sürü saxlamağın əsasını qoydu. ²¹ Onun qardaşının adı Yuval idi. O hər cür lira və tütək çalmağın əsasını qoydu. ²² Silla isə Tuval-Qayini doğdu. Tuval-Qayin tuncdan və dəmirdən hər cür kəsici alətlər düzəldərdi. Onun Naama adlı bacısı var idi.

²³ Bir dəfə Lemek arvadlarına dedi: «Ey Ada və Silla, səsimi eşidin, Ey Lemekin arvadları, sözümə qulaq asın:

Məni yaraladığı üçün
Bir adam öldürdüm,
Məni zədələdiyi üçün
Bir cavan öldürdüm.

²⁴ Qabil üçün yeddi qat qisas alınacaqsa, Lemek üçün yetmiş yeddi qat alınacaq».

Şet və Enoş

²⁵ Adəm yenə arvadı ilə yaxınlıq etdi və Həvva bir oğlan doğub adını Şet qoyaraq dedi: «Qabilin öldürdüyü Habilin yerinə Allah mənə başqa bir oğul bəxş etdi». ²⁶ Şetin də bir oğlu oldu və adını Enoş qoydu. O zaman insanlar Rəbbin adını çağırmağa başladı.

Adəmdən Nuha qədər olan nəsillər

(1Salm. 1:1-4)

5 ¹ Adəmin nəsil tarixçəsi belədir. Allah insanı yaradanda onu Öz bənzərinə görə yaratdı. ² Allah onları kişi və qadın olaraq yaratdı, onlara xeyir-dua verdi və yaratdığı gün onları «insan» adlandırdı.

³ Adəmin yüz otuz yaşı olanda özünə bənzər, öz surətində bir oğlu oldu və adını Şet qoydu. ⁴ Şet doğulandan sonra Adəm səkkiz yüz il yaşadı. Onun başqa

§4:25 Şet – ibrani dilində *bəxş etmək*.

§4:8 Mat. 23:35; Luka 11:51; 1Yəh. 3:12 †4:10 İbr. 12:22-24

¶5:1 Yar. 1:27-28 ¶5:2 Yar. 1:27; Mat. 19:4-5; Mark 10:6

oğulları və qızları oldu. ⁵ Adəm doqquz yüz otuz il ömür sürüb öldü.

⁶ Şet yüz beş yaşında olanda oğlu Enoş doğuldu. ⁷ Enoş doğulandan sonra Şet səkkiz yüz yeddi il yaşadı. Onun başqa oğulları və qızları oldu. ⁸ Şet doqquz yüz on iki il ömür sürüb öldü.

⁹ Enoş doxsan yaşında olanda oğlu Qenan doğuldu. ¹⁰ Qenan doğulandan sonra Enoş səkkiz yüz on beş il yaşadı. Onun başqa oğulları və qızları oldu. ¹¹ Enoş doqquz yüz beş il ömür sürüb öldü.

¹² Qenan yetmiş yaşında olanda oğlu Mahalalel doğuldu. ¹³ Mahalalel doğulandan sonra Qenan səkkiz yüz qırx il yaşadı. Onun başqa oğulları və qızları oldu. ¹⁴ Qenan doqquz yüz on il ömür sürüb öldü.

¹⁵ Mahalalel altmış beş yaşında olanda oğlu Yered doğuldu. ¹⁶ Yered doğulandan sonra Mahalalel səkkiz yüz otuz il yaşadı. Onun başqa oğulları və qızları oldu. ¹⁷ Mahalalel səkkiz yüz doxsan beş il ömür sürüb öldü.

¹⁸ Yered yüz altmış iki yaşında olanda oğlu Xanok doğuldu. ¹⁹ Xanok doğulandan sonra Yered səkkiz yüz il yaşadı. Onun başqa oğulları və qızları oldu. ²⁰ Yered doqquz yüz altmış iki il ömür sürüb öldü.

²¹ ^wXanok altmış beş yaşında olanda oğlu Metuşelah doğuldu. ²² Metuşelah doğulandan sonra Xanok üç yüz il Allahla bir yol getdi. Onun başqa oğulları və qızları oldu. ²³ Xanok üç yüz altmış beş il yaşadı. ²⁴ O, Allahla bir yol getdi. Sonra qeyb oldu, çünki Allah onu Öz yanına götürdü.

²⁵ Metuşelah yüz səksən yeddi yaşında olanda oğlu Lemek doğuldu. ²⁶ Lemek doğulandan sonra Metuşelah yeddi yüz

səksən iki il yaşadı. Onun başqa oğulları və qızları oldu. ²⁷ Metuşelah doqquz yüz altmış doqquz il ömür sürüb öldü.

²⁸ Lemek yüz səksən iki yaşında olanda bir oğlu doğuldu. ²⁹ O dedi: «Bu oğul Rəbbin lənətlədiyi torpağı becərəndə çəkdiyimiz əziyyətlərdə, əlimizin zəhmətində bizə təsəlli verəcək». Buna görə də onun adını Nuh ^{**} qoydu. ³⁰ Nuh doğulandan sonra Lemek beş yüz doxsan beş il yaşadı. Onun başqa oğulları və qızları oldu. ³¹ Lemek yeddi yüz yetmiş yeddi il ömür sürüb öldü.

³² Nuh beş yüz yaşında olanda Sam, Ham və Yafəs adında oğulları oldu.

İnsanların pozğunlaşması və daşqın

6 İnsanlar yer üzündə çoxalmağa başladı və onların qızları doğuldu. ² O zaman Allah oğulları gördülər ki, insan qızları çox gözəldir və bəyəndikləri hər qızı özlərinə arvad etdilər. ³ Rəbb dedi: «Mənim Ruhum insanda əbədi qalmayacaq, çünki onlar ancaq bədəndir. Onların ömrü yüz iyirmi il olacaq».

⁴ Həmin dövrdə və Allah oğulları insan qızlarını arvad alıb övladları doğulan dövrdə də yer üzündə böyük adamlar^{††} yaşayırdı. Bunlar qədim dövrün qəhrəman və adlı-sanlı adamları idi.

⁵ ^xRəbb gördü ki, yer üzündəki insanların şər əməlləri çoxdur və hər zaman onların ürəyindəki fikirlər və niyyətlər pisləyə doğru yönəlir. ⁶ O, yer üzündə insanları yaratdığına peşman oldu və ürəyində kədərləndi. ⁷ Rəbb dedi: «Yaratdığım insanları yer üzündən siləcəyəm, bunu insanlarla birgə heyvanların, sürünənlərin və quşların da başına gətirəcəyəm, çünki onları yarat-

^{**}5:29 Nuh – ibrani dilində təsəlli.

^{††}6:4 Böyük adamlar – ibrani mətnində *nefilim* sözü olub mənası tam aydın deyil.

mağıma peşman olmuşam». ⁸ Ancaq Nuh Rəbbin gözündə lütf tapdı.

⁹ Nuhun tarixçəsi belədir: Nuh saleh və öz nəslində qüsursuz bir adam idi. O, Allahla bir yol gedirdi. ¹⁰ Nuhun üç oğlu oldu: Sam, Ham və Yafəs. ¹¹ Ancaq Allahın önündə yer üzündəki insanlar pozğunlaşmışdı və dünya zorakılıqla dolmuşdu. ¹² Allah yer üzündəki insanların daha da pozğunlaşdığını gördü, çünki dünyadakı bütün bəşər yolunu azmışdı.

¹³ Allah Nuha dedi: «Önümdə olan bütün bəşərin sonu çatıb, çünki yer üzünü onların zorakılığı ilə dolub. Buna görə də Mən onları yer üzünü birgə məhv edəcəyəm. ¹⁴ Özüne qofer^{‡‡} ağacından bir gəmi düzəlt, onun içində otaqlar düzəlt, üstünə içəridən və bayırdan qatran vur. ¹⁵ Gəmini belə düzəlt: onun uzunluğu üç yüz qulac, eni əlli qulac, hündürlüyü isə otuz qulac olsun. ¹⁶ Gəminin üstündən bir qulac aşağı pəncərə açarsan və qapısını yan tərəfdən qoyarsan. Gəminin üç mərtəbəsi olsun: biri altda, biri ortada, biri də üstə.

¹⁷ Bax Mən yer üzünü suya qərğ edəcəyəm ki, göylər altında həyat nəfəsi olan bütün canlılar məhv olsun və yer üzündə olanların hamısı öləcək. ¹⁸ Ancaq əhdimi sənənlə bağlayıram. Sən oğulların, arvadın və gəlinlərlə birgə gəmiyə minərsən. ¹⁹ Bütün heyvanlardan, canlı məxluqlardan bir cütünü – erkək və dişisini gəmiyə götürərsən ki, sənənlə birgə sağ qalsın. ²⁰ Növlərinə görə quşların, heyvanların və yerdə sürünənlərin hər birindən bir cütü sənənin yanına gələcək ki, sağ qalsın. ²¹ Həmçinin özünə birlikdə hər cür

azuqə götürüb yanına yığ ki, sənənin və onların yeməyi olsun».

²² Nuh hər şeyi etdi: Allah ona necə əmr etmişdisə, o da hər şeyi eləcə yerinə yetirdi.

7 Rəbb Nuha dedi: «Sən bütün ailənlə birgə gəmiyə gir, çünki bu bəşər nəslində yalnız sənəni önümdə saleh gördüm. ² Hər pak heyvanın erkək və dişisindən yeddi cüt, hər murdar heyvanın erkək və dişisindən bir cüt götür, ³ həmçinin göydəki hər quşun erkək və dişisindən yeddi cüt götür; qoy bütün yer üzündə onların nəslini kəsilməsin. ⁴ Çünki yeddi gün sonra yer üzünə qırx gün-qırx gecə yağış yağdıracağam və yaratdığım bütün canlıları yer üzündə məhv edəcəyəm». ⁵ Rəbb Nuha necə əmr etmişdisə, o da hər şeyi eləcə yerinə yetirdi.

⁶ Yer üzündə daşqın olanda Nuhun altı yüz yaşı var idi. ⁷ Nuh, onun arvadı, oğulları və gəlinləri daşqından qurtarmaq üçün birlikdə gəmiyə mindilər. ⁸ Allahın Nuha əmr etdiyi kimi pak və murdar heyvanların, quşların, bütün yerdə sürünənlərin ⁹ erkək və dişisi cüt-cüt Nuhun yanına gəlib gəmiyə mindi.

¹⁰ Yeddi gün sonra yer üzündə daşqın oldu. ¹¹ Həmin gün – Nuhun ömrünün altı yüzüncü ilində, ikinci ayın on yedinci günü dərinlikdə olan bütün gursu qaynaqları püskürdü və göylərin pəncərələri açıldı. ¹² Yer üzünə qırx gün-qırx gecə yağış yağdı.

¹³ Elə həmin gün Nuh, onun arvadı, oğulları Sam, Ham, Yafəs və üç gəlini gəmiyə mindilər. ¹⁴ Onlarla birgə hər növ çöl heyvanı, hər növ ev heyvanı, hər növ yerdə sürünən, hər növ göydə uçan canlı və hər cür quş gəmiyə girdi: ¹⁵ həyat nəfəsi olan bütün canlılar-

^{‡‡}6:14 Qofer – naməlum bir ağac növü.

^y6:9 2Pet. 2:5 ^z6:22 İbr. 11:7 ^a7:7 Mat. 24:38-39; Luka 17:27

^b7:11 2Pet. 3:6

dan cüt-cüt Nuhun yanına gəlib gəmiyə mindi. ¹⁶Allahın Nuha əmr etdiyi kimi bütün canlılardan erkək və dişi heyvanlar gəmiyə girdilər. Onların dalınca Rəbb gəminin qapısını örtüdü.

¹⁷Yer üzündə qırx gün daşqın oldu və su çoxalib gəmini yerdən yuxarı qaldırdı. ¹⁸Su çox yuxarı qalxıb yer üzünü aldı və gəmi suyun üzündə üzməyə başladı. ¹⁹Su yer üzünü elə tutdu ki, göylər altında olan bütün uca dağlar suya qərç oldu. ²⁰Su dağların zirvəsindən on beş qulac qalxdı və onları örtüdü. ²¹Yer üzündə hərəkət edən canlıların hamısı – quşlar, ev heyvanları, çöl heyvanları, yerdə sürünənlər və bütün insanlar məhv oldu. ²²Quruda yaşayan, burnunda həyat nəfəsi olan canlı varlıqların hamısı öldü. ²³Rəbb yer üzündə olan bütün canlıları məhv etdi: insanlardan tutmuş heyvanlara, sürünənlərə və göydəki quşlara qədər hər şey yer üzündə məhv oldu. Yalnız Nuh və onunla birgə gəmidə olanlar sağ qaldı. ²⁴Yüz əlli gün ərzində su yer üzündə çoxaldı.

Daşqının sonu

8 Allah Nuhu və onunla birgə gəmidə olan bütün çöl heyvanlarını və ev heyvanlarını yada saldı. Allah yer üzünə külək göndərdi və su azalmağa başladı. ²Dərinlikdə olan su qaynaqları və göylərin pəncərələri bağlandı, yağış dayandı. ³Su yer üzündən tədricən çəkildi, yüz əlli gün keçdikdən sonra su azaldı. ⁴Yeddinci ayın on yeddinci günü gəmi Ararat dağlarında dayandı. ⁵Onuncu aya qədər su yavaş-yavaş çəkildi, onuncu ayın birinci günü dağların zirvələri göründü.

⁶Qırx gün sonra Nuh düzəltdiyi gəminin pəncərəsini açıb ⁷bir qarğa buraxdı; qarğa uçub getdi və yer üzündə su quruyana qədər hər tərəfi dolaşdı. ⁸Nuh bu dəfə bir göyərçin

buraxdı ki, suyun yer üzündən çəkilib-çəkilmədiyini bilsin. ⁹Amma göyərçin qonmaq üçün rahat bir yer tapmadığına görə onun yanına – gəmiyə qayıtdı, çünki hələ bütün yer üzündə su var idi. Nuh əlini uzadıb göyərçini tutdu və gəmiyə – öz yanına apardı. ¹⁰O daha yeddi gün gözlədi və göyərçini yenə gəmidən buraxdı. ¹¹Axşamüstü göyərçin onun yanına qayıtdı. Göyərçinin ağzında təzə zeytun yarpağı var idi. Nuh suyun yer üzündən çəkildiyini bildi. ¹²O daha yeddi gün gözlədi və göyərçini yenə buraxdı, artıq göyərçin onun yanına qayıtmadı.

¹³Nuhun ömrünün altı yüz birinci ilində, birinci ayın birinci günü yer üzündə su qurudu. Nuh gəminin qapısını qaldırdı və torpağın üzərindəki suyun quruduğunu gördü. ¹⁴İkinci ayın iyirmi yeddinci günü yer üzündəki su tamamilə qurudu.

¹⁵Allah Nuha dedi: ¹⁶«Sən öz arvadın, oğulların və gəlinlərlə birgə gəmidən çıx. ¹⁷Səninlə birgə olan bütün canlıları – quşları, heyvanları və yerdə sürünənləri bayıra çıxart. Qoy yer üzünə yayılsınlar və yer üzündə törəyib çoxalsınlar». ¹⁸Nuh öz arvadı, oğulları və gəlinləri ilə birgə gəmidən çıxdı. ¹⁹Bütün heyvanlar, sürünənlər, quşlar və yerdə sürünən bütün canlılar dəstə-dəstə gəmini tərk etdilər.

²⁰Nuh Rəbbə bir qurbangah düzəltdi. O hər cür pak heyvandan və pak quşdan götürüb orada yandırma qurbanı təqdim etdi. ²¹Bundan Rəbbə xoş ətir qalxdı və Rəbb ürəyində dedi: «Cavanlığından bəri insan ürəyinin fikirlərinin həmişə pis olmasına baxmayaraq, insanlara görə bir daha yer üzünü lənətləməyəcəyəm. İndi elədiyim kimi bütün canlıları bir daha məhv etməyəcəyəm.

²²Dünya durduqca Əkin-biçin, isti-soyuq, Yay-qış və gecə-gündüz

Sona yetməyəcək».

Allahın Nuha vədi

9^cAllah Nuha və onun oğullarına xeyir-dua verib dedi: «Törəyib çoxalın və yer üzünü бүrtüyün. ²Qurudakı bütün heyvanlar, göydəki bütün quşlar, yerdə sürünən bütün canlılar və dənizdə olan bütün balıqlar sizdən qorxub dəhşətə gələcək. Onlar sizin ixtiyarınıza verilib. ³Bütün canlılar da sizə qida olsun, onların hamısını bütün göy otlar kimi sizə verirəm. ⁴^dAncaq əti onun canı olan qanla birgə yeməyin. ⁵Sizin isə qanınız tökülərsə, əvəzini hökmən alacağam. Hər heyvandan hesabınızı alacağam. Həmçinin insandan – qardaşının canını alan hər kəsdən əvəzini alacağam.

⁶^{ef} Kim insan qanı töksə, Onun da qanı İnsan əli ilə töküləcək. Çünki Allah insanı Öz surətinə görə yaradıb. ⁷^gSiz törəyib çoxalın, Yer üzünə yayılın, Orada çoxalın».

⁸Allah Nuha və yanında olan oğullarına dedi: ⁹«Mən sizinlə, sizdən sonrakı nəslinizlə Öz əhdimi bağlayıram, ¹⁰gəmidən çıxan yer üzündəki bütün canlı məxluqlarla – quşlar, ev heyvanları və bütün çöl heyvanları ilə əhdimi bağlayıram. ¹¹Sizinlə Öz əhdimi qoyuram ki, bütün canlılar bir daha daşqınla məhv olmayacaq və heç vaxt yer üzünü viran edən daşqın baş verməyəcək». ¹²Allah yenə dedi: «Mənim sizinlə və sizinlə olan bütün canlılarla nəsillər boyu əbədi olaraq bağladığım əhdin əlaməti budur: ¹³buludda Öz göy qurşağını qoyuram ki, Mənimlə yer üzü arasında

olan əhdin əlaməti olsun. ¹⁴Mən yer üzünə bulud gətirdiyim zaman buludda göy qurşağı görünəcək. ¹⁵Onda Mən sizinlə və bütün canlı məxluqlarla bağladığım əhdi yada salacağam. Sular bir daha daşqına çevrilib bütün canlıları məhv etməyəcək. ¹⁶Buludda göy qurşağı olacaq. Mən Allah onu görüb yer üzündə yaşayan bütün canlı məxluqlarla bağladığım əbədi əhdi yada salacağam». ¹⁷Allah yenə Nuha dedi: «Mənim yer üzündə yaşayan bütün canlılarla bağladığım əhdin əlaməti budur».

Nuhun oğulları

¹⁸Gəmidən çıxan Nuhun oğulları bunlardır: Sam, Ham və Yafəs. Hamdan Kənan törədi. ¹⁹Nuhun üç oğlu bunlardır və yer üzündə yayılan bütün insanlar onlardan törədi.

²⁰Nuh torpağı becərməyə başladı və bir üzüm bağı saldı. ²¹O, şərab içib sərxoş oldu və öz çadırında çılpaq uzandı. ²²Kənanın atası Ham atasının çılpaq olduğunu gördü və bunu bayırda iki qardaşına söylədi. ²³Sam və Yafəs bir paltar götürüb öz çiyinlərinə saldılar və dal-dalı içəri girib, atalarının çılpaq bədənini örtüdlər. Onlar üzlərini əks tərəfə çevirmişdilər ki, atalarının çılpaqlığını görməsinlər. ²⁴Nuh öz sərxoşluğundan ayıldı və kiçik oğlunun əməlini bilib dedi:

²⁵«Kənana lənət olsun, Öz qardaşlarının qullarına qul olsun».

²⁶Yenə dedi: «Samın Allahı Rəbbə alqış olsun, Kənan ona qul olsun. ²⁷Allah Yafəsə genişlik versin, Samın çadırlarında yaşasın. Kənan ona qul olsun».

^c9:1 Yar. 1:28 ^d9:4 Lev. 7:26-27; 17:10-14; 19:26; Qanun. 12:16,23-25; 15:23
^e9:6 Çıx. 20:13 ^f9:6 Yar. 1:26 ^g9:7 Yar. 1:28

Nuhun ölümü

²⁸Nuh daşqından sonra üç yüz əlli il yaşadı. ²⁹O, doqquz yüz əlli il ömür sürüb öldü.

Nuhun nəslı

(1Saln. 1:5-23)

10 Nuhun oğulları Sam, Ham və Yafəsin nəsil tarixçəsi belədir. Daşqından sonra onların oğulları oldu.

²Yafəsin oğulları: Qomer, Maqoq, Maday, Yavan, Tuval, Meşek və Tiras. ³Qomerin oğulları: Aşkenaz, Rifat və Toqarma. ⁴Yavanın oğulları: Elişə, Tarşiş, Kittim və Dodanim. ⁵Onların nəsiləri adalara, öz torpaqlarına yayıldı. Öz millətlərinin arasında dillərə və qəbilələrə ayrıldı.

⁶Hamın oğulları: Kuş, Misrayim, Put və Kənan. ⁷Kuşun oğulları: Seva, Xavila, Savta, Raama və Savteka. Raamanın oğulları: Səba və Dedan. ⁸Kuşun Nəmrud adlı bir oğlu da oldu. O, yer üzündə ilk qüdrətli adam oldu. ⁹Nəmrud Rəbbin önündə mahir bir ovçu idi, buna görə də xalqın arasında «Rəbbin önündə Nəmrud kimi mahir ovçu» sözü deyilir. ¹⁰Əvvəlcə onun padşahlığına Şinar ölkəsində olan Babil, Ere, Akkad və Kalne daxil idi. ¹¹O bu torpaqdan Aşşur torpağına köçüb, Ninevanı, Rexovot-İri, Kelahı, ¹²Nineva ilə böyük şəhər olan Kelahın arasındakı Reseni tikdi.

¹³Misrayimin nəsiləri bunlardır: Ludlular, Anamlılar, Lehavlılar, Naftuhlular, ¹⁴Patrosulular, Filiştilərin əcdadı olan Kasluhlular, həmçinin Kaftorlular.

¹⁵Kənanın nəsiləri bunlardır: ilk oğlu Sidon, Xet, ¹⁶həmçinin Yevuslular, Emorlular, Qırqaşlılar, ¹⁷Xivlilər, Arqlılar, Sinlilər, ¹⁸Ervadlılar, Semarlılar və Xamatlılar. Sonralar Kənan qəbilələri ətraf yerlərə yayıldı.

¹⁹Kənanlıların ərazisi Sidondan Gerara tərəf Qəzzəyə qədər, Sodoma, Homorraya, Admaya, Sevoyimə tərəf Leşaya qədər uzanırdı. ²⁰Bunlar öz ölkələrində və millətlərinin arasında qəbilələrinə və dillərinə görə ayrılan Ham oğulları idi.

²¹Everin bütün oğullarının əcdadı və böyük olan Yafəsin qardaşı Samın da oğulları oldu. ²²Samın oğulları: Elam, Aşşur, Arpaqşad, Lud və Aram. ²³Aramın oğulları: Us, Xul, Getər və Maş. ²⁴Arpaqşaddan Şelah törədi, Şelahdan Ever törədi. ²⁵Everin iki oğlu oldu: birinin adı Peleq^f idi, çünki onun dövründə yer üzü bölündü. Qardaşının adı Yoqtan idi. ²⁶Yoqtandan Almodad, Şelef, Xasarmavet, Yerah, ²⁷Hadoram, Uzal, Diqla, ²⁸Oval, Avimael, Səba, ²⁹Ofir, Xavila və Yovav törədi; bunların hamısı Yoqtanın oğulları idi. ³⁰Onlar şərqdə – Meşadan Sefara tərəf yerləşən dağlıq bölgədə məskən salmışdı. ³¹Bunlar öz ölkələrində və millətləri arasında qəbilələrinə və dillərinə görə ayrılan Sam oğulları idi.

³²Öz millətləri arasında nəsilərinə görə Nuh oğullarının qəbilələri bunlardır. Daşqından sonra onların nəsilərindən yer üzünə millətlər yayıldı.

Babil qülləsi

11 Bütün dünyada bir dil və bir danışq var idi. ²İnsanlar şərqdən köçüb gəldikləri zaman Şinar torpağında bir düzənliyə rast gəldilər və orada məskən saldılar. ³Sonra bir-birlərinə dedilər: «Gəlin kərpic düzəldək və onu yaxşı bişirək». Onlar daş əvəzinə kərpic və pəlciq əvəzinə qatran götürdülər. ⁴Yenə dedilər: «Gəlin özümüzə bir şəhər və başı göylərə çatan bir qüllə tikib ad çıxaraq, daha bütün yer üzünə yayılmayaq».

^f10:25 Peleq – ibrani dilində bölünmə.

⁵Rəbb bəşər övladlarının tikdiyi şəhəri və qülləni görmək üçün aşağı endi. ⁶Rəbb dedi: «Budur, onların hamısı bir xalqdır və bir dilləri var. Buna görə də bu işi görməyə başlamışlar və indi etmək istədikləri işə heç kəs mane olmayacaq. ⁷Gəlin aşağı enib orada onların dilini qarışdırmaq ki, bir-birlərinin dilini başa düşməsinlər». ⁸Rəbb onları oradan bütün yer üzünə yaydı. Onlar şəhəri tikməyi dayandırdı. ⁹Buna görə də o yerin adına Babil §§dedilər, çünki orada Rəbb bütün dünyadakı adamların dilini qarışdırdı və onları bütün yer üzünə yaydı.

Samdan İbrama qədər olan nəsillər

(1Salm. 1:24-27)

¹⁰Samın nəsil tarixçəsi belədir: daşqından iki il sonra Sam yüz yaşında olanda oğlu Arpakşad doğuldu. ¹¹Arpakşad doğulandan sonra Sam beş yüz il yaşadı. Onun çoxlu oğlu və qızı oldu.

¹²Arpakşad otuz beş yaşında olanda oğlu Şelah doğuldu. ¹³Şelah doğulandan sonra Arpakşad dörd yüz üç il yaşadı. Onun çoxlu oğlu və qızı oldu.

¹⁴Şelah otuz yaşında olanda oğlu Ever doğuldu. ¹⁵Ever doğulandan sonra Şelah dörd yüz üç il yaşadı. Onun çoxlu oğlu və qızı oldu.

¹⁶Ever otuz dörd yaşında olanda oğlu Peleq doğuldu. ¹⁷Peleq doğulandan sonra Ever dörd yüz otuz il yaşadı. Onun çoxlu oğlu və qızı oldu.

¹⁸Peleq otuz yaşında olanda oğlu Reu doğuldu. ¹⁹Reu doğulandan sonra Peleq iki yüz doqquz il yaşadı. Onun çoxlu oğlu və qızı oldu.

²⁰Reu otuz iki yaşında olanda oğlu Seruq doğuldu. ²¹Seruq doğulandan

sonra Reu iki yüz yeddi il yaşadı. Onun çoxlu oğlu və qızı oldu.

²²Seruq otuz yaşında olanda oğlu Naxor doğuldu. ²³Naxor doğulandan sonra Seruq iki yüz il yaşadı. Onun çoxlu oğlu və qızı oldu.

²⁴Naxor iyirmi doqquz yaşında olanda oğlu Terah doğuldu. ²⁵Terah doğulandan sonra Naxor yüz on doqquz il yaşadı. Onun çoxlu oğlu və qızı oldu. ²⁶Terah yetmiş yaşında olanda oğulları İbram, Naxor və Haran doğuldu.

²⁷Terahın nəsil tarixçəsi belədir: Terahdan İbram, Naxor və Haran törədi. Harandan Lut törədi. ²⁸Haran atası Terahın sağlığında doğulduğu ölkədə – Xaldeylilərin Ur şəhərində öldü. ²⁹İbram və Naxor özlərinə arvad aldılar. İbramın arvadının adı Saray, Naxorun arvadının adı isə Milka idi. Milka və İska Haranın qızları idi. ³⁰Saray sonsuz idi, onun uşağı olmurdu.

³¹Terah oğlu İbramı, Haranın oğlu olan nəvəsi Lutu, oğlu İbramın arvadı olan gəlini Sarayı özü ilə götürdü və Kənan torpağına getmək üçün Xaldeylilərin Ur şəhərindən çıxdı. Onlar Xarana gəlib, orada məskən saldılar.

³²Terah iki yüz beş il ömür sürüb Xaranda öldü.

Allahın İbrama çağırışı

12^hRəbb İbrama dedi: «Öz torpağından, qohumlarının arasından, ata evindən çıx, sənə göstərəcəyim torpağa get. ²Səndən böyük bir millət törədəcəyəm, sənə xeyir-dua verəcəyəm, adını ucaldacağam və bərəkət qaynağı olacaqsan. ³ⁱSənə xeyir-dua verənlərə xeyir-dua verəcəyəm, sənə lənət edənləri lənətləyəcəyəm. Yer üzünün bütün tayfaları sənin vasitənlə xeyir-dua alacaq».

§§11:9 *Babil* – bu söz ibrani dilində *qarışdırmaq* mənasını verən *balal* sözünə bənzəyir.

^h12:1 Həv. 7:2-3; İbr. 11:8

ⁱ12:3 Yar. 22:18; 26:4; 28:14; Həv. 3:25; Qal. 3:8

⁴İbram Rəbbin ona söylədiyi kimi oradan çıxdı. Lut da onunla birgə getdi. Xarandan çıxdığı vaxt İbram yetmiş beş yaşında idi. ⁵İbram arvadı Sarayı, qardaşı oğlu Lutu, Xaranda əldə etdikləri bütün əmlakı və özünün bütün nöqərlərini götürüb Kənan torpağına tərəf yola düşdü. Onlar Kənan torpağına gəldilər. ⁶İbram oranı dolaşdı, Şekem deyilən yerdəki More palıdının yanına çatdı. O vaxt bu torpaqda Kənanlılar yaşayırdı. ⁷Rəbb İbrama görünüb dedi: «Bu torpağı sənin nəslindən olana verəcəyəm». İbram ona görünən Rəbbə orada bir qurbangah düzəltdi. ⁸Buradan Bet-Elin şərqində yerləşən dağlıq yerə tərəf yola düşdü və burada çadır qurdu. Çadırdan qərbdə Bet-El, şərqdə isə Ay şəhəri idi. İbram orada da Rəbbə bir qurbangah qurdu və Rəbbin adını çağırırdı. ⁹İbram tədrisən cənuba doğru hərəkət edirdi.

İbram Misirdə

¹⁰Bu torpaqda aclıq başlandı. İbram müvəqqəti qalmaq üçün Misirə getdi, çünki ölkədə böyük aclıq hökm sürürdü. ¹¹O, Misirə yaxınlaşanda arvadı Saraya dedi: «Bax mən bilirəm ki, sən gözəl qadınsan. ¹²Misirililər səni görüb deyəcəklər: “Bu onun arvadıdır”. Onda məni öldürəcəklər, səni isə sağ buraxacaqlar. ¹³Bəlkə sən deyəsən ki, mənim bacımsan, onda sənin xatirinə mənimlə yaxşı rəftar edərlər və mən də sağ qalaram».

¹⁴İbram Misirə gəlib çatanda Misirililər onun arvadının çox gözəl olduğunu gördülər. ¹⁵Fironun əyanları da qadını gördülər və onu firona təriflədilər. Qadın fironun sarayına aparıldı. ¹⁶Onun xatirinə firon İbramla da yaxşı rəftar etdi: İbram qoyun-keçi,

mal-qara, erkək və dişi eşşəklər, qullar, qarabaşlar və dəvələr sahibi oldu.

¹⁷Ancaq Rəbb İbramın arvadı Saraydan ötrü fironun və onun ev adamlarının başına böyük fəlakətlər gətirdi. ¹⁸Firon İbramı çağırıb dedi: «Bu nə işdir, mənim başıma gətirdin? Bu qadının sənin arvadın olduğunu niyə mənə bildirmədin? ¹⁹Nə üçün “bu mənim bacımdır” dedin ki, mən də onu özümə arvad olmaq üçün aldım? İndi isə arvadını da götür get». ²⁰Firon adamlara onlar barədə əmr verdi və İbramla arvadını sahib olduğu bütün şeylərlə birgə yola saldılar.

Lutun İbramdan ayrılması

13 İbram arvadı və sahib olduğu bütün şeylərlə birgə Misirdən çıxıb Negev torpağına getdi. Lut da onunla idi. ²İbram çox varlandı: onun çoxlu sürüsü və qızıl-gümüşü oldu. ³Negevdən çıxıb bir yerdən o biri yerə keçərək Bet-Elə qədər – Bet-Elə Ay şəhəri arasında əvvəllər çadır qurduğu yerə getdi. ⁴İbram ilk vaxt düzəltdiyi qurbangahın yanına çatdı və orada Rəbbin adını çağırırdı.

⁵İbramla birlikdə olan Lutun da qoyun-keçisi, mal-qarası və çadırları var idi. ⁶Birlikdə yaşamaq üçün yer onlara darlıq edirdi, çünki onların malı çox idi və birgə qala bilməzdilər. ⁷İbramın sürülərinin çobanları ilə Lutun sürülərinin çobanları arasında mübahisə düşdü. O vaxt bu torpaqda Kənanlılar və Perizlilər yaşayırdı.

⁸İbram Luta dedi: «Qoy mənimlə sənin və çobanlarımla çobanların arasında mübahisə olmasın, çünki biz qohumuq. ⁹Bütün torpaqlar gözünün önündə deyilmi? Gəl ayrılmaq. Əgər sən sola getsən, mən sağa gedəcəyəm, sən sağa getsən, mən sola gedəcəyəm». ¹⁰Lut başını qaldırıb İordan çayının kənarın-

dakı düzənliyi gördü. O vaxt bu yer Misir torpağı kimi bütünlüklə Soara qədər suvarılırdı və Rəbbin bağı kimi idi. Rəbb hələ Sodom və Homorranı məhv etməmişdi. ¹¹ Lut özünə İordan çayının kənarındakı düzənliyi seçdi. O, şərqə tərəf hərəkət etdi. Beləcə onlar bir-birindən ayrıldı. ¹² İbram Kənan torpağında qaldı, Lut isə düzənlikdəki şəhərlərdə yaşamağa başladı və Sodoma qədər öz çadırlarını qurdu. ¹³ Sodomun əhalisi çox pozğun idi və Rəbbə qarşı çoxlu günah edirdi.

¹⁴ Lut İbramdan ayrıldıqdan sonra Rəbb İbrama dedi: «Başını qaldırıb dayandığın yerdən şimala, cənuba, şərqə və qərbə tərəf bax. ¹⁵ Görüdüyin bütün torpaqları əbədi olaraq sənə və nəslinə verəcəyəm. ¹⁶ Nəslini yerin tozu qədər çoxaldacağam. Əgər bir nəfər yerin tozunu saya bilərsə, sənın nəslini də saya bilər. ¹⁷ Qalx bu torpağı uzununa və eninə dolaş, çünki Mən onu sənə verirəm». ¹⁸ İbram çadırını götürdü və gəlib Xevronda olan Mamre palıdının yanında məskən saldı. O burada Rəbbə bir qurbangah düzəltdi.

İbramın Lutu xilas etməsi

14 Bu zaman Şinar padşahu Amrafel, Ellasar padşahu Aryok, Elam padşahu Kedorlaomer və Qoyim padşahu Tidal ² Sodom padşahu Beraya, Homorra padşahu Birşaya, Adma padşahu Şinava, Sevoyim padşahu Şemeverə, Bela, yəni Soar padşahına qarşı müharibəyə başladı. ³ Bu son beş padşah indi Duz dənizi adlanan Siddim vadisində öz qoşunlarını birləşdirdi. ⁴ Onlar on iki il Kedorlaomerin əsarəti altında qalmış, on üçüncü il isə üsyan etmişdilər. ⁵ On dördüncü il Kedorlaomer və

onunla birgə olan padşahlar gəlib Aşterot-Qarnayimdə Rafalıları, Hamda Zuzluları, Şave-Qiryatayimdə Emliləri, ⁶ çöl kənarındakı El-Parana qədər uzanan Seir dağlarında Xorluları qırdılar. ⁷ Sonra geri qayıdıb En-Mişpata, yəni Qadeşə getdilər. Bütün Amaleq torpağının əhalisini və Xaseson-Tamarda yaşayan Emorluları qırdılar. ⁸ Sodom padşahu, Homorra padşahu, Adma padşahu, Sevoyim padşahu, Bela, yəni Soar padşahu Siddim vadisinə gəlib, ⁹ Elam padşahu Kedorlaomerlə, Qoyim padşahu Tidalla, Şinar padşahu Amrafellə, Ellasar padşahu Aryokla döyüşə girdilər: dörd padşah beş padşaha qarşı idi. ¹⁰ Siddim vadisində qatranla dolu çoxlu çuxur var idi. Sodom və Homorra padşahları döyüşdən qaçanda oraya yıxıldılar, sağ qalanlar isə dağlara qaçdılar. ¹¹ Qaliblər Sodom və Homorranın bütün əmlakını və azuqəsini götürüb getdilər. ¹² İbramın qardaşı oğlu Lutu və onun əmlakını özləri ilə apardılar, çünki o da Sodomda yaşayırdı.

¹³ Döyüşdən sağ qurtaran bir nəfər gəlib İbrani İbrama bunu xəbər verdi. O, Eşkolun və Anerin qardaşı Emorlu Mamrenin palıdının yanında yaşayırdı. Onlar İbramın müttəfiqləri idi. ¹⁴ İbram qohumu Lutun əsir alındığını eşidəndə evində doğulmuş, döyüş təlimi keçmiş üç yüz on səkkiz nökerini götürüb düşmənləri Dana qədər təqib etdi. ¹⁵ Özü və nökerləri gecə vaxtı dəstələrlə bölünüb, onları qırdılar və sağ qalanları Dəməşqin şimal tərəfində olan Xovaya qədər təqib etdilər. ¹⁶ İbram qarət olunmuş bütün əmlakı, qardaşı oğlu Lutu və onun əmlakını, həmçinin qadınları və xalqı geri qaytardı.

Melkisedeqin İbrama xeyir-dua verməsi

¹⁷İbram Kedorlaomer və onunla olan padşahları məğlub edib qayıdanda Sodom padşahı «Padşah vadisi» adlanan Şave vadisində onun pişvazına çıxdı.

¹⁸Onda Salem padşahı Melkisedeq çörək və şərab gətirdi. O, Allah-Taalanın kahini idi. ¹⁹Melkisedeq İbrama xeyir-dua verib dedi:

«Göy və yeri yaradan Allah-Taala İbrama xeyir-dua versin.

²⁰Düşmənlərini sənə təslim edən Allah-Taalaya alqış olsun».

İbram bütün qənimətin onda birini Melkisedeqə verdi.

²¹Sodom padşahı İbrama dedi: «Adamlarımı mənə ver, əmlak isə sənə qalsın». ²²Ancaq İbram Sodom padşahına dedi: «Göy və yeri yaradan Allah-Taala Rəbbin dərğahına and üçün əlimi qaldırıram ki, ²³sənin nə bir ipini, nə də bir çarıq bağını götürürəm, ta deməyəsən ki, mən İbramı varlandırdım. ²⁴Nökərlərin yediklərindən başqa, hər şey sənin olsun. Üstəlik mənimlə gedən adamlar – Aner, Eşkol və Mamre öz paylarını götürsün».

Allahın İbramla əhdi

15 Bir müddət sonra İbrama görün-tüdə Rəbbin bu sözü nazil oldu: «Ey İbram, qorxma. Sənin qalxanın Mənəm. Mükafatın çox böyük olacaq». ²İbram dedi: «Ey Xudavənd Rəbb, mənə nə verəcəksən? Mənim övladım yoxdur, evimin sahibi bu Dəməşqli Eliezer olacaq». ³İbram sözünə davam etdi: «Sən mənə övlad vermədiyini üçün evimin nökeri mənim varisim olacaq». ⁴Ona

Rəbbin bu sözü nazil oldu: «O sənin varisin olmayacaq, öz belindən gələn övladın sənin varisin olacaq». ⁵Rəbb onu bayıra çıxarıb dedi: «Göyə bax, oradakı ulduzları saya bilərsənsə, say». Yenə dedi: «Nəslin o qədər olacaq». ⁶İbram Rəbbə iman etdi və Rəbb bunu ona salehlik saydı.

⁷Rəbb İbrama dedi: «Bu torpağı sənə irs olaraq vermək üçün səni Xaldeylilərin Ur şəhərindən çıxaran Mən Rəbbəm». ⁸İbram soruşdu: «Ya Xudavənd Rəbb, onu irs olaraq alacağımı necə bilim?» ⁹Rəbb ona dedi: «Mənim üçün bir üçyaşlı düyü, bir üçyaşlı keçi, bir üçyaşlı qoç, həmçinin bir qumru və bir göyərçin balası gətir». ¹⁰İbram bunların hamısını götürüb kəsdi və iki hissəyə ayırdı, hər hissəni o birinin qarşısına qoydu, ancaq quşları iki hissəyə ayırmadı. ¹¹Yırtıcı quşlar cəmdəklərin üzərinə uçub gəldilər, ancaq İbram onları qovdu.

¹²Günəş batan vaxt İbrama dərin yuxu gəldi. Birdən onun üzərinə dəhşət və qatı qaranlıq çökdü. ¹³Rəbb İbrama dedi: «Yəqin bil ki, nəslin yad ölkədə qərib olacaq, orada olan millət köləlik edəcək və onlara dörd yüz il zülm ediləcək. ¹⁴Ancaq onların köləlik edəcəkləri xalqı Özüm cəzalandıracağam. Bundan sonra onlar böyük əmlakla oradan çıxacaqlar. ¹⁵Sən isə atalarının yanına gedəcəksən, uzun ömür sürəndən sonra sülh içində öləcəksən. ¹⁶Sənin dördüncü nəslin buraya qayıdacaq, çünki Emorluların günah kasası hələ dolmayıb».

¹⁷Günəş batıb qaranlıq düşəndə tüstü çıxan bir təndir və alovlanan məşəl görünərək parçalanmış heyvanların arasından keçdi. ¹⁸O gün Rəbb İbramla əhd bağlayıb dedi: «Misir çayından

^{14:17} İbr. 7:1-10 ^{15:5} Rom. 4:18; İbr. 11:12

^{15:6} Rom. 4:3,9,22; Qal. 3:6; Yaq. 2:23 ^{15:13} Çıx. 1:1-14; Həv. 7:6

^{15:14} Çıx. 12:40-41; Həv. 7:7 ^{15:18} Həv. 7:5

böyük Fərat çayına qədər uzanan bu torpaqları – ¹⁹Qenlilərin, Qenizlilərin, Qadmonluların, ²⁰Xetlilərin, Perizlilərin, Rafalılının, ²¹Emorluların, Kənanlıların, Qırqışlıların və Yevusluların torpağını Mən sənənin nəslinə verirəm».

Həcər və İsmail

16 İbrahimın arvadı Sarayın uşağı olmurdu. Onun Həcər adında Misirli bir qarabaşı var idi. ²Saray İbrama dedi: «Bax Rəbb mənə bətnimi bağladı ki, uşağım olmasın. Qarabaşım ilə yaxınlıq et, qoy o mənə üçün uşaq doğsun». İbrahim Sarayın sözüne qulaq asdı. ³İbrahimın arvadı Saray qarabaşı Misirli Həcəri götürüb əri İbrama arvad olmaq üçün verdi; bu əhvalat İbrahim Kənan torpağında on il yaşadığından sonra baş verdi. ⁴İbrahim Həcərlə yaxınlıq etdi və Həcər hamilə oldu. Həcər hamilə olduğunu görəndə xanımına həqarətlə baxmağa başladı. ⁵Saray İbrama dedi: «Mənə təhqir olunmağına sən səbəb oldun. Mən qarabaşımı sənə qoynuna verdim, o da hamilə olduğunu görəndə mənə həqarətlə baxmağa başladı. Qoy sənəninlə mənə aramda Rəbb hökm etsin». ⁶İbrahim Saraya dedi: «Qarabaşını sənə ixtiyarına verirəm, ona nə istəyirsən, elə». Saray qarabaşı ilə sərt rəftar etməyə başladı və qarabaşı onun yanından qaçdı.

⁷Rəbbin mələyi Şur yolundakı çöldə olan bulağın yanında onu tapdı. ⁸Mələk ondan soruşdu: «Ey Sarayın qarabaşı Həcər, haradan gəlib, haraya gedirsən?» Həcər dedi: «Mən xanımım Sarayın yanından qaçıram». ⁹Rəbbin mələyi

ona dedi: «Xanımının yanına qayıt və ona tabe ol». ¹⁰Rəbbin mələyi sözüne davam etdi: «Sənənin nəslini lap çoxaldacağam, çoxluğuna görə sayı-hesabı bilirməyəcək». ¹¹Sonra Rəbbin mələyi ona dedi:

«Bax sən hamiləsən,

Bir oğul doğacaqsan.

Onun adını İsmail qoyarsan,

Çünkü Rəbb əziyyət içində fəryadını eşitdi.

¹²O, insanlar arasında

Vəhi eşşək kimi olacaq:

O hamıya,

Hamı isə ona qarşı çıxacaq,

Bütün qardaşları ilə yola getməyərək yaşayacaq».

¹³Həcər onunla danışan Rəbbi «Sən El-Roisən»[†] adlandırdı, çünki o söyləmişdi: «Doğrudan da, burada mənə görünən Allahı gördüm». ¹⁴Buna görə də həmin bulaq Beer-Laxay-Roi[‡] adlanır. O, Qadeşlə Beredin arasında yerləşir.

¹⁵Həcər İbrama bir oğul doğdu və İbrahim Həcərdən olan oğlunun adını İsmail qoydu. ¹⁶Həcər ona İsmaili doğanda İbrahimın səksən altı yaşında idi.

Əhdin rəmzi olan sünnət

17 İbrahim doxsan doqquz yaşında olanda Rəbb ona görünərək dedi: «Küllü-İxtiyar Allah Mənəm. Mənə yolumla get və kamil ol. ²Əhdimi Özümlə sənə aranda qoyacağam və nəslini lap çoxaldacağam». ³İbrahim üzüstə düşdü. Allah onunla danışdı dedi: ⁴«Mən sənəninlə əhd bağlamışam, sən çoxlu millətin atası olacaqsan. ⁵Daha sənə İbrahim deyilməyəcək, bu

* **16:11** *İsmail* – ibrani dilində *Allah eşidir*.

† **16:13** *El-Roi* – ibrani dilində *Mənə görünən Allah*.

‡ **16:14** *Beer-Laxay-Roi* – ibrani dilində *mənə görünən Var Olanın bulağı*.

^{†16:15} Qal. 4:22 ^{†17:5} Rom. 4:16-17

gündən adın İbrahim [¶]olacaq, çünki səni çoxlu millətin atası etdim. ⁶Nəslini lap çoxaldacağam, səndən millətlər törədəcəyəm və nəslindən padşahlar çıxacaq. ⁷Özümlə sənin və səndən sonrakı nəslinin arasında əbədi əhd qoyuram ki, Mən sənin və səndən sonrakı nəslinin Allahı olacağam. ⁸^wSənə və səndən sonrakı nəslinə qərrib kimi yaşadığın bu torpağı – bütün Kənan torpağını əbədi mülk olaraq verəcəyəm və onların Allahı olacağam».

⁹Sonra Allah İbrahimə dedi: «Sən və səndən sonrakı övladların nəsillər boyu əhdimə əməl edin. ¹⁰^xMənim sənislə və səndən sonrakı nəslinlə bağladığım, sizin əməl edəcəyiniz əhdin əlaməti budur: qoy aranızda olan bütün kişilər sünnət olunsun. ¹¹Sünnət ətinizi kəsin; bu Mənimlə sizin aranızda olan əhdin əlaməti olacaq. ¹²Evinizdə doğulmuş yaxud nəslinizdən olmayıb bir yadellidən satın alınmış kişi cinsindən olan hər uşaq səkkizinci gün sünnət olunsun; bu, nəsilədən-nəslə davam etsin. ¹³Evinizdə doğulmuş yaxud satın alınmış hər uşaq mütləq sünnət olunmalıdır. Beləcə Mənim əhdimin əlaməti əbədi olaraq bədəninizdə olacaq. ¹⁴Sünnət əti kəsilməmiş kişi cinsindən olan hər kəs xalqının arasından qovulacaq, çünki əhdimi pozmuş olacaq».

¹⁵Allah yenə İbrahimə dedi: «Arvadın Saraya isə artıq Saray demə. Bundan sonra onun adı Sara [§]olacaq. ¹⁶Ona xeyir-dua verəcəyəm, ondan sənə bir oğul verəcəyəm. Saraya xeyir-dua verəcəyəm: o, millətlərin anası olacaq və xalqların padşahları ondan doğulacaq». ¹⁷İbrahim üzüstə düşdü və gülüb

ürəyində dedi: «Yüz yaşlı adamın oğlu ola bilərmə? Doxsan yaşında olan Sara doğacaqmı?» ¹⁸Sonra İbrahim Allaha dedi: «Kaş ki İsmail Sənin önündə xeyir-dua alaydı!» ¹⁹Allah isə dedi: «Xeyr, arvadın Sara sənə bir oğul doğacaq və adını İshaq^{**} qoyacaqsan. Onunla və ondan sonrakı nəslilə əhdimi əbədi olaraq davam etdirəcəyəm. ²⁰İsmail barədə dediyin sözləri də eşitdim. Ona xeyir-dua verəcəyəm, onu bəhərli edəcəyəm, nəslini lap çoxaldacağam. O, on iki başcının atası olacaq. Ondən böyük bir millət törədəcəyəm. ²¹Əhdimi isə gələnlə il bu vaxt Saranın sənə doğacağı İshaqla saxlayacağam». ²²Allah İbrahimplə söhbətini bitirərək ondan ayrılıb yuxarı çəkildi.

²³İbrahim oğlu İsmaili, evində doğulan bütün nökərləri, satın aldığı hər kəsi – öz evində kişi cinsindən olan bütün adamları götürüb həmin gün Allahın ona dediyi kimi sünnət etdi. ²⁴Sünnət əti kəsilən vaxt İbrahim doxsan doqquz yaşında idi. ²⁵Oğlu İsmail isə sünnət əti kəsilən vaxt on üç yaşında idi. ²⁶İbrahim oğlu İsmaillə birgə həmin gün sünnət olundu. ²⁷Onunla birgə evdəki bütün kişilər – evində doğulan və yadellilərdən satın alınmış hər kəs sünnət olundu.

İbrahimə oğlu olacağı barədə vəd verilməsi

18 Mamre palıdının yanında Rəbb İbrahimə göründü; bu zaman o, günün istisində çadırın girəcəyində oturmuşdu. ²^yO, başını qaldırıb baxanda qarşısında üç adamın dayandığını gördü. Onları görənlər kimi çadırın girəcəyindən onları qarşılamağa qaçdı və yerə qədər

[¶]17:5 *İbram* – ibrani dilində *ali ata*; *İbrahim* – *çoxlarının atası*.

[§]17:15 *Sara* – ibrani dilində *mələkə*.

^{**}17:19 *İshaq* – ibrani dilində *gülmə*.

^v17:7 Luka 1:54-55

^w17:8 Həv. 7:5

^x17:10 Həv. 7:8; Rom. 4:11

^y18:2 İbr. 13:2

əyilib dedi: ³«Ey ağam, əgər indi gözündə lütf tapdımsa, qulunun yurdundan yan keçmə. ⁴İndi bir az su gətirərlər, ayaqlarınızı yuyub, ağac altında dincələrsiniz. ⁵Mən isə bir parça çörək gətirərəm ki, canınıza qüvvət gəlsin. Ondan sonra gedərsiniz, çünki siz qulununuz yanından keçirdiniz». Onlar dedilər: «Dediysin kimi elə».

⁶İbrahim çadıra – Saranın yanına qaçıb dedi: «Tez ol, üç sea narın un götürüb xəmir yoğur və kökə bişir». ⁷İbrahim mal-qaraya tərəf qaçdı. Oradan körpə və yaxşı bir buzov götürüb nökrinə verdi. Nökr də onu hazırlamaq üçün tələsdi. ⁸İbrahim kəsmiyi, südü və hazırladığı buzovu götürüb onların qabağına qoydu, özü isə ağacın altında, onların yanında durdu. Onlar da yedilər.

⁹Sonra İbrahimə dedilər: «Arvadın Sara haradadır?» O dedi: «Burada çadırdadır». ¹⁰Onlardan biri dedi: «Gələn il bu vaxt yenə də sənin yanına gələcəyəm. Onda arvadın Saranın bir oğlu olacaq». Sara onun arxasında, çadırın girəcəyində durub qulaq asırdı. ¹¹İbrahim və Sara qocalıb yaşa dolmuşdular. Sara aybaşıdan kəsilməmişdi. ¹²^aO, ürəyində gülüb dedi: «Qocaldığım halda mənə belə şadlıq üz verə bilərmimi? Ağam da qocadır». ¹³Rəbb İbrahimə dedi: «Sara nə üçün “Qocalıqdən sonra mən uşaq doğa bilərəmmi?” deyib güldü? ¹⁴^bRəbb üçün çətin bir şey varmı? Gələn il bu vaxt Mən yenə sənin yanında olacağam və Saranın bir oğlu olacaq». ¹⁵Sara qorxduğu üçün «gülmədim» deyib inkar etdi. Ancaq Rəbb dedi: «Xeyr, güldün». ¹⁶O adamlar qalxıb oradan Sodoma tərəf baxdılar. İbrahim onları yola salmaq üçün onlarla birgə getdi.

İbrahimin Sodom üçün yalvarması

¹⁷O vaxt Rəbb dedi: «Mən edəcəyim şeyi İbrahimdən gizlədəcəyəmmi? ¹⁸Həqiqətən, İbrahimdən böyük və güclü bir millət törəyəcək, onun vasitəsilə yer üzünün bütün millətləri xeyir-dua alacaq. ¹⁹Çünki Mən onu seçdim ki, oğullarına və özündən sonrakı nəslinə saleh və ədalətli işlər görmək üçün Rəbbin yolu ilə getməyi tapşırınsın. Rəbb də İbrahim barədə dediyi sözü yerinə yetirsin». ²⁰Rəbb yenə dedi: «Sodom və Homorraya qarşı qalxan fəryad böyük, oranın adamlarının günahı çox ağırdır. ²¹Buna görə də aşağı enib baxacağam ki, Mənə çatan fəryadın doğru olub-olmadığını bilim».

²²O adamlar oradan dönməyə Sodoma getdilər, ancaq İbrahim hələ də Rəbbin önündə dururdu. ²³İbrahim yaxın gəlib dedi: «Doğrudanmı, Sən salehi də günahkarla birgə məhv edəcəksən? ²⁴Əgər bu şəhərdə əlli nəfər saleh adam olsa, Sən yenə də oranı məhv edəcəksən? Əlli nəfər saleh adamın xatirinə bu yerə rəhm etməyəcəksən? ²⁵Axi Sən bunu eləməzsən, saleh adamı günahkarla birgə öldürməzsən. Saleh adamın aqibətini günahkarınkı kimi etməzsən, Sən bunu eləməzsən. Bütün dünyanın Hakimi belə ədalətsizlik etməz». ²⁶Rəbb dedi: «Əgər Sodom şəhərində əlli nəfər saleh adam tapsam, onların xatirinə bütün bu yerə rəhm edəcəyəm».

²⁷İbrahim cavab verdi: «Mən önündə toz və kül kimi bir şey olsam da, indi bunu Rəbbə söyləməyə cəsarət edirəm: ²⁸əlli nəfərdən beş nəfər az saleh adam tapılsa, beş nəfər əskik olduğu üçün bütün şəhəri məhv edərsənmi?» Rəbb

^a18:10 Rom. 9:9^a18:12 1Pet. 3:6^b18:14 Luka 1:37

dedi: «Əgər orada qırx beş nəfər tapsam, şəhəri dağıtmayacağam».

²⁹ İbrahim yenə Onu dilə tutub dedi: «Əgər orada qırx nəfər tapılsa, necə?» Rəbb dedi: «Qırx nəfərin də xatirinə bunu etmərəm».

³⁰ İbrahim dedi: «Mən çox danışıdığım üçün Rəbb qəzəblənməsin: əgər orada otuz nəfər tapılsa, necə?» Rəbb dedi: «Əgər orada otuz nəfər də tapılsa, bunu etmərəm».

³¹ İbrahim dedi: «Mən yenə də Rəbbə bunu söyləməyi cəsarət edirəm: orada iyirmi nəfər tapılsa, necə?» Rəbb dedi: «İyirmi nəfərin də xatirinə oranı məhv etmərəm».

³² İbrahim dedi: «Qoy Rəbb qəzəblənməsin ki, mən son dəfə danışıacağam: orada on nəfər tapılsa, necə?» Rəbb dedi: «On nəfərin də xatirinə oranı məhv etmərəm».

³³ Rəbb İbrahimplə söhbətini bitirib getdi. İbrahim də öz yerinə qayıtdı.

Sodom və Homorranın məhv olması

19 Axşam iki mələk Sodoma gəldi. Lut şəhərin darvazası yanında oturmuşdu. O, mələkləri gördü, qalxıb onları qarşladı və yerə qədər əyilib dedi: ² «Ağalarım, qulunuzun evinə girib gecələyin və ayaqlarınızı yuyun. Səhər qalxıb yolunuza davam edərsiniz». Onlar dedilər: «Yox, biz gecəni şəhər meydanında keçirəcəyik». ³ Lut onları çox dilə tutdu, axırda onlar Lutla birgə onun evinə getdilər. Lut onları qonaq edib mayasız çörəklər bişirdi və onlar yedilər. ⁴ Ancaq onlar yatmadan əvvəl cavandan tutmuş qocaya qədər Sodom şəhərinin hər məhəlləsindən olan kişilər evi əhatəyə aldılar. ⁵ Adamlar Lutı çağıraraq ona dedilər: «Bu gecə sənin yanına gələn adamlar haradadır? Onları bizim yanımıza gətir ki, onlarla

yaxınlıq edək». ⁶ Lut bayıra – onların yanına çıxıb arxasınca qapını örtüdü. ⁷ O dedi: «Qardaşlarım, pislik etməyin. ⁸ Mənim ərə getməmiş iki qızım var. Qızlarımı sizin yanınıza gətirib, onlara nə istəyirsiniz, edin. Ancaq bu adamlara toxunmayın, çünki onlar mənim evimin qonaqlarıdır». ⁹ Kişilər qışqıraraq dedilər: «Geri çəkil! Bu adam burada qəribdir, ancaq ağalıq edir. İndi səninlə onlardan da pis rəftar edəcəyik». Onlar Luta hücum edib qapını qırmaq üçün yaxınlaşdılar. ¹⁰ Onda içəridəki mələklər əllərini uzadıb Lutun evin içinə – öz yanlarına saldılar və qapını bağladılar. ¹¹ Evin qapısı arxasında duran adamları kiçikdən tutmuş böyüyə qədər kor etdilər. Bu səbəbdən adamlar qapını tapa bilmədilər.

¹² Mələklər Luta dedilər: «Burada daha kimin var? Bu şəhərdə kürəkənlərin, oğulların, qızların – nəslindən olan hər kəs varsa, hamısını bu yerdən çıxart, ¹³ çünki biz bu yeri məhv edəcəyik. Bu xalqın əleyhinə qalxan fəryad Rəbbə gəlib çatmışdır, buna görə də Rəbb bizi göndərmiş ki, onu məhv edək». ¹⁴ Lut gedib qızlarını almaq istəyəndə kürəkənlərinə dedi: «Qalxıb bu yerdən çıxın, çünki Rəbb şəhəri məhv edəcək». Ancaq kürəkənləri güman etdilər ki, o zarafat edir.

¹⁵ Səhər açılarda mələklər Lutun tələsdirərək dedilər: «Qalx yanındakı arvadını və iki qızını götür get, yoxsa şəhərdəkilərin günahlarına görə məhv olacaqsan». ¹⁶ Lut yavaş tərpəndi. Rəbb ona mərhəmət etdiyinə görə həmin şəxslər onun, arvadının və iki qızının əlindən tutub şəhərdən kənara çıxartdılar. ¹⁷ Onları çıxaran zaman mələklərdən biri dedi: «Öz canını qurtar, arxana baxma. Bu düzəliyin heç yerində qalma, dağa qalx, yoxsa həlak olarsan». ¹⁸ Lut on-

lara dedi: «Aman, ağam! ¹⁹İndi bu qulun sənin gözündə lütf tapdı və canımı xilas etməklə mənə göstərdiyin xeyirxahlığımı çoxaltdın. Ancaq dağa çata bilmərəm, çünki bəla mənə də yetişə bilər və həlak olaram. ²⁰Yaxınlıqda qaça biləcəyim kiçik bir şəhər var. Qoy oraya qaçıb canımı qurtarım. Axı o şəhər kiçikdir». ²¹Mələklərdən biri Luta dedi: «Sənin xatirinə bunu da edəmə: dediyin şəhəri dağıtmaram. ²²Tez ol, oraya qaç! Sən oraya çatmamış Mən bir şey etməyəcəyəm». Buna görə də o şəhər Soar ^{††}adlandı. ²³Günəş doğanda Lut Soara gəldi.

²⁴Rəbb Sodom və Homorranın üzərinə göydən odlu kükürd yağdırdı, ²⁵bu şəhərləri, bütün düzənliyi, oranın bütün sakinlərini və torpaqda bitən hər şeyi məhv etdi. ²⁶eAncaq Lutun arvadı dönüb geriye baxdı və duz sütununa çevrildi.

²⁷İbrahim səhər erkən qalxıb Rəbbin önündə durduğu yerə getdi. ²⁸Oradan Sodom və Homorraya, bütün düzənliyə baxdı. O, yerdən kürə tüstüsü kimi bir tüstü qalxdığını gördü.

²⁹Allah düzənlikdəki şəhərləri məhv etdiyi zaman İbrahimi xatırladı, buna görə də Lutun yaşadığı şəhərləri dağıdarkən onu fəlakət içindən çıxartdı.

Lut və onun qızları

³⁰Lut iki qızı ilə birgə Soardan çıxıb dağda yaşadı, çünki Soarda yaşamaqdan qorxurdu. O, iki qızı ilə bir mağarada qaldı. ³¹Onun böyük qızı kiçiyinə dedi: «Atamız qocalıb və bu dünyada insan adətinə görə yanımıza girməyə bir kişi yoxdur. ³²Gəl atamıza şərab içirək və onunla yataq ki, öz atamızdan nəslimiz olsun». ³³Onlar o gecə atalarına şərab

İçirdilər. Böyük qız içəri girib atası ilə yatdı, atası isə onun nə vaxt yatıb-durduğunu bilmədi. ³⁴O biri gün böyük qız kiçiyinə dedi: «Mən dünən gecə atamla yatdım. Gəl bu gecə də ona şərab içirək və sən də onunla yat ki, öz atamızdan nəslimiz olsun». ³⁵O gecə yenə atalarına şərab içirdilər. Kiçik qız qalxıb onunla yatdı, atası isə onun nə vaxt yatıb-durduğunu bilmədi.

³⁶Lutun iki qızı beləcə atalarından hamilə oldu. ³⁷Böyük qız bir oğul doğdu və onun adını Moav qoydu. O, indiki Moavlıların əcdadıdır. ³⁸Kiçik qız da bir oğul doğdu və onun adını Ben-Ammi qoydu. O, indiki Ammonluların əcdadıdır.

İbrahim və Avimelek

20 İbrahim Mamredən Negev torpağına köçdü və Qadeşlə Şur arasında məskən saldı. Sonra bir müddət Gerarda qaldı. ²fİbrahim orada arvadı Sara barəsində «bu mənim bacımdır» söylədi. Gerar padşahı Avimelek adam göndərərək Saranı apardı. ³Ancaq gecə yuxuda Allah Avimelekə görünüb dedi: «Apardığın qadına görə sən öləcək-sən, çünki o, bir nəfərin arvadıdır». ⁴Avimelek qadına toxunmamışdı. O dedi: «Ya Rəbb, məgər sən günahsız xalqı öldürə bilərsən? ⁵O adam mənə “bu mənim bacımdır” demədimi? Qadın özü də “o mənim qardaşımdır” dedi. Mən bunu sadəillik və təmiz niyyətlə etdim». ⁶Allah yuxuda dedi: «Mən də bilirəm ki, sən bunu sadəilliklə etdin. Buna görə də səni ona toxunmağa qoymayaraq Mənə qarşı günah etməkdən saxladım. ⁷İndi isə qadını ərinə qaytar, çünki o, peyğəmbərdir. Sənin üçün dua edər, salamat qalarsan. Ancaq qadını

^{††}19:22 Soar – ibrani dilində *kiçik*.

^d19:24 Mat. 10:15; 11:23-24; Luka 10:12; 17:29; 2Pet. 2:6; Yəhd. 7

^e19:26 Luka 17:32 ^f20:2 Yar. 12:13; 26:7

qaytarmasan, özün və bütün nəslin hökmən öləcək».

⁸Avimelek səhər tezdən qalxıb bütün adamlarını çağırdı və bu sözləri onların qarşısında söylədi. Adamlar çox qorxdular. ⁹Avimelek İbrahimi çağıraraq ona dedi: «Bizə nə etdin? Sənə qarşı nə günah etdim ki, özümün və padşahlığımın üzərinə bu böyük təqsiri gətirdin? Mənə qarşı nələyi işlə etdin». ¹⁰Avimelek yenə İbrahimi dedi: «Bu işi görəndə nə düşündün?» ¹¹İbrahim dedi: «Düşünürdüm ki, burada Allah qorxusu yoxdur və arvadıma görə məni öldürəcəklər. ¹²O, doğrudan da, mənim bacımdır: atamız birdir, ancaq anamız ayrıdır. Mən onu arvad aldım. ¹³Allah məni ata evimdən qürbətə apardığı vaxt ona dedim: “Mənə bu cür yaxşılıq elə: gedəcəyimiz hər yerdə mənim barəmdə «bu mənim qardaşımdır» söylə»».

¹⁴Avimelek İbrahimi qoyun-keçi, mal-qara, qullar və qarabaşlar verdi. Arvadı Saranı da ona qayıtdı. ¹⁵Avimelek dedi: «Mənim ölkəm sənənin önündədir: istədiyini yerdə yaşaya bilərsən». ¹⁶Sonra Saraya dedi: «Bax qardaşına min parça gümüş verdim. Qoy bu gümüş sənənin yanındakılara günahsızlığını göstərən bir sübut olsun və hər kəs sənənin günahsız olduğunu bilsin». ¹⁷İbrahim Allaha dua etdi, Allah da Avimelekə, onun arvadına və cariyələrinə şəfa verdi: onların uşaqları oldu. ¹⁸Çünki Rəbb İbrahimin arvadı Saradan ötrü Avimelekin evində olan bütün qadınların bətnini bağlamışdı.

İshaqın doğulması

21 Rəbb dediyi kimi Saraya nəzər saldı və ona söylədiyi sözü yerinə

††21:3 İshaq – ibrani dilində *güldür*.

yetirdi: ²8Sara hamilə oldu və İbrahimin qocalıq çağında – Allahın ona söylədiyi vaxt bir oğul doğdu. ³İbrahim Saradan doğulan oğluna İshaq ††adını qoydu. ⁴hAllahın İbrahimi əmr etdiyi kimi o, oğlu İshaqı doğulandan səkkiz gün sonra sünnət etdi. ⁵İshaq doğulanda İbrahimin yüz yaşı var idi. ⁶Sara dedi: «Allah mənim üzümü güldürdü. Bunu eşidən hər kəs mənimlə birgə güləcəkdir». ⁷O yenə dedi: «Kim İbrahimi deyər ki, Sara uşaq əmizdirəcək? Amma qocalıq çağında mənə ona bir oğul doğmuşam».

Həcər və İsmailin evdən qovulması

⁸Uşaq böyüyüb süddən kəsildi. İshaqın süddən kəsildiyi gün İbrahim böyük bir ziyafət verdi. ⁹iSara gördü ki, Misirli Həcərin İbrahimi doğduğu oğlu ona güldür. ¹⁰Sara İbrahimi dedi: «Bu cariyəni və onun oğlunu qov. Bu cariyənin oğlu mənim oğlum İshaqla birgə varis olmayacaq». ¹¹Bu iş İbrahimi çox narahat etdi, çünki İsmail də onun oğlu idi. ¹²jAllah İbrahimi dedi: «Uşaqdan və cariyəndən ötrü narahat olma. Saranın sənə söylədiyi bütün sözlərə qulaq as, çünki İshaqdan törəyənlər sənənin nəslin adlanacaq. ¹³Amma cariyənin oğlundan da bir millət törədəcəyəm, çünki o da sənənin nəslidir».

¹⁴İbrahim səhər tezdən qalxdı, çörək və bir tuluq su götürüb çiyinə qoyaraq Həcərə verdi. Uşağı da ona verib onu yola saldı. Həcər gedib Beer-Şeva çölündə dolaşdı. ¹⁵Tuluqda su qurtardı. O, oğlunu bir kolun altına qoydu. ¹⁶Sonra oradan bir ox məsafəsi qədər aralanıb uzaqda oturdu. «Oğlumun ölümünü görməyim» dedi və uşağın qarşısında oturub hönkür-hönkür ağladı.

§21:2 İbr. 11:11 h21:4 Yar. 17:12; Həv. 7:8 i21:9 Qal. 4:29-30

j21:12 Rom. 9:7; İbr. 11:18

¹⁷ Allah uşağın səsini eşitdi. Allahın mələyi göylərdən Həcəri çağırır dedi: «Sənə nə olub, Həcər? Qorxma, çünki uşağın oturduğu yerdən Allah onun səsini eşitdi. ¹⁸ Qalx uşağı qaldır, onu qucağına götür. Mən ondan böyük bir millət törədəcəyəm». ¹⁹ Allah Həcərin gözlərini açdı və o, bir su quyusu gördü. Gedib tuluğu su ilə dolduraraq uşağa içirdi. ²⁰ Allah bu uşaqla idi. O böyüyüb, çöldə yaşamağa başladı və mahir oxatan oldu. ²¹ O, Paran çölündə məskən saldı. Anası ona Misir torpağından bir arvad aldı.

İbrahimin Avimeleklə əhdi

²²^kO zaman Avimelek və onun ordu başçısı Pikol İbrahimə dedilər: «Sən nə etsən, Allah sənindir. ²³ İndi burada Allahın haqqına mənə and iç ki, nə mənə, nə oğluma, nə də nəvəmə xəyanət edəcəksən: mən sənə sadıq olduğum kimi sən də mənə və qaldığın torpağın adamlarına sadıq ol». ²⁴ İbrahim «mən and içirəm» dedi.

²⁵ Avimelekin adamlarının qəsb etdiyi su quyusundan ötrü İbrahim Avimeleki məzəmmət etdi. ²⁶ Avimelek dedi: «Bilmirəm, bu işi kim etdi. Sən də mənə bildirmədin, mən ancaq indi eşidirəm». ²⁷ İbrahim qoyun-keçi və mal-qara alıb Avimeleke verdi. Beləcə ikisi bir əhd bağladı. ²⁸ İbrahim sürüsündən yeddi diş quzunu ayırır qoydu. ²⁹ Avimelek İbrahimə dedi: «Ayırır qoyduğun bu yeddi diş quzu nə üçündür?» ³⁰ O dedi: «Bu yeddi diş quzunu məndən götür ki, bu quyuyu qazdığımıza şəhadət olsun». ³¹ Buna görə də o buranı Beer-Şeva^f adlandırdı, çünki onların ikisi də orada and içdi. ³² Beləcə Beer-Şevada əhd bağladılar. Sonra Avimelek və onun ordu başçısı Pikol

qalxıb Filiştililərin ölkəsinə qayıtdılar. ³³ İbrahim Beer-Şevada bir yulğun ağacı əkdə və orada əbədi Allah olan Rəbbin adını çağırdı. ³⁴ İbrahim Filiştililərin ölkəsində uzun müddət qaldı.

İbrahimin sınağa çəkilməsi

22 ¹Bir müddət sonra Allah İbrahimi sınağa çəkdi. O «Ey İbrahim!» deyər çağırdı. İbrahim «Buradayam!» dedi. ² Allah dedi: «Sevdiyən yeganə oğlunu – İshaqı götürüb Moriya torpağına get. Orada sənə göstərəcəyəm bir dağda oğlunu yandırma qurbanı olaraq təqdim et». ³ İbrahim səhər tezdən qalxdı və eşşəyini palanladı. Özü ilə iki nökrəni və oğlu İshaqı götürdü. O, yandırma qurbanı üçün odun yarıdı və qalxıb Allahın dediyi yerə yollandı. ⁴ İbrahim üçüncü gün başını qaldırır uzaqdan o yeri gördü. ⁵ O, nökrələrinə dedi: «Siz eşşəklə birlikdə burada qalın, mən uşaqla oraya gedəcəyəm. Səcdə edib, yanınıza qayıdaraq».

⁶ İbrahim yandırma qurbanı üçün odun götürüb oğlu İshaqın kürəyinə qoydu, odu və bıçağı isə özü götürdü. İkisi birlikdə getdilər. ⁷ İshaq atası İbrahimi çağırdı: «Ay ata!» O cavab verdi: «Buradayam, oğlum». İshaq dedi: «Od və odun var, bəs yandırma qurbanı olacaq quzu haradadır?» ⁸ İbrahim dedi: «Oğlum, yandırma qurbanı olacaq quzunu Allah Özü hazırlayacaq». İkisi birlikdə getdilər.

⁹^mSonra Allahın İbrahimə göstərdiyi yerə gəldilər. İbrahim orada bir qurbangah düzəldib odunları düzdü və oğlu İshaqın əl-qolunu bağlayıb qurbangaha, odunların üstünə qoydu. ¹⁰ İbrahim əlini uzadıb oğlunu kəsmək üçün bıçağı götürdü. ¹¹ Rəbbin mələyi göylərdən onu çağırdı: «İbrahim, İbrahim!» O

^f21:31 Beer-Şeva – ibrani dilində *and quyusu yaxud yeddi quyu*.

^k21:22 Yar. 26:26

¹22:1 İbr. 11:17-19

^m22:9 Yaq. 2:21

«Mən buradayam!» dedi. ¹²Mələk dedi: «Uşağa əl qaldırma və ona bir şey etmə. İndi bildim ki, sən Allahdan qorxursan; öz yeganə oğlunu Məndən əsirgəmədin». ¹³İbrahim başını qaldırıb baxdı və arxasında buynuzları kolluğa ilişmiş bir qoç gördü. İbrahim gedib qoçu götürdü və oğlunun əvəzinə yandırma qurbanı olaraq təqdim etdi. ¹⁴İbrahim o yeri Yahve-İre ^{§§}adlandırdı; buna görə də indiyə qədər belə deyilir: «Rəbbin dağında hazırlanacaq».

¹⁵Rəbbin məleyi yenə göylərdən İbrahimi çağırıb dedi: ¹⁶ⁿ«Rəbb bəyan edir: “Öz varlığıma and içirəm ki, sən bu işi etdiyinə və yeganə oğlunu əsirgəmədiyinə görə ^{17o}Mən sənə böyük xeyir-dua verəcəyəm, nəslini göydəki ulduzlar və dəniz kənarındakı qum qədər artırıb çoxaldacağam. Sənin nəslin öz düşmənlərinin şəhərlərinə sahib olacaq. ^{18p}Dünyanın bütün millətləri sənin nəslinin vasitəsilə xeyir-dua alacaq, çünki sən Mənim sözümə qulaq asdın”». ¹⁹Sonra İbrahim öz növələrinin yanına qayıtdı və onlar qalxıb Beer-Şevaya getdilər. İbrahim Beer-Şevada sakin oldu.

Naxorun nəslİ

²⁰Bir müddət sonra İbrahimə xəbər verib söylədilər: «Budur, Milka qardaşın Naxora oğullar doğdu: ²¹ilk oğlu Us, onun qardaşı Buz, Aramin atası olan Qemuel, ²²Kesed, Xazo, Pildaş, İdlaf və Betuel». ²³Betuedən Rivqa törədi. Bu səkkiz övladı Milka İbrahimin qardaşı Naxora doğdu. ²⁴Onun adı Reuma olan cariyəsi də Tebahı, Qahamı, Taxaşı və Maakamı doğdu.

Saranın ölümü

23 Sara yüz iyirmi yeddi il yaşadı; o bu qədər ömür sürdü. ²Sara Kənan torpağında olan Qiryat-Arbada, yəni Xevronda öldü. İbrahim yas tutub ağlamaqdan ötrü Saranın cəsədinin yanına getdi. ³İbrahim cəsədin yanından gedib Xetlilərə dedi: ^{4q}«Mən sizin aranızda qərib və qonağam. Yanınızda qəbir düzəltmək üçün mənə torpaq sahəsi satın ki, öz ölümü götürüb orada basdırım». ⁵Xetlilər İbrahimə cavab verdilər: ⁶«Ey ağamız, bizə qulaq as: sən aramızda Allahın qoyduğu bir başçısan, öz ölünü də qəbirlərimizin ən yaxşısında basdır; ölünü basdırmaq üçün bizdən heç kəs qəbrini səndən əsirgəməz». ⁷İbrahim qalxıb o ölkənin xalqı olan Xetlilərə təzim etdi. ⁸Sonra onlarla danışib dedi: «Əgər siz mənim ölümü basdırmağa razısınızsa, mənə qulaq asın: mənim üçün Sohar oğlu Efrondan xahiş edin ki, ⁹tarlasının qurtaracağında ona məxsus olan Maxpela mağarasını mənə satsın, yanınızda qəbir düzəltmək üçün onu tam dəyəri ilə mənə versin».

¹⁰Efron Xetlilərin arasında oturmuşdu. Xetli Efron şəhər darvazasının yanına yığılan bütün Xetlilərin önündə İbrahimə belə cavab verdi: ¹¹«Yox, ağam, mənə qulaq as: mən tarlanı və orada olan mağaranı sənə verirəm, öz xalqımın adamları önündə onu sənə verirəm; get ölünü basdır».

¹²İbrahim o ölkənin xalqına təzim etdi. ¹³Sonra o ölkənin xalqının yanında Efrona belə dedi: «Xahiş edirəm, mənə qulaq as: tarlanın dəyərini verirəm, onu məndən götür, qoy mən də öz ölümü orada basdırım».

§§22:14 *Yahve-İre* – ibrani dilində *Rəbb hazırlayır*.

ⁿ22:16 İbr. 6:13-14

^o22:17 İbr. 11:12

^p22:18 Həv. 3:25

^q23:4 İbr. 11:9,13; Həv. 7:16

¹⁴Efron İbrahimə cavab verdi: ¹⁵«Ay ağam, mənə qulaq as: torpağın qiyməti dörd yüz şekel gümüşdür; mənimlə sənin aranda bu nədir? Ölüni basdır». ¹⁶İbrahim Efronun sözünü qəbul edib Xetlilərin yanında Efronun dediyi kimi tacirlərin tərəzi daşları ilə dörd yüz şekel gümüş çəkdi.

¹⁷Beləcə Mamre qarşısındakı Maxpela olən Efronun tarlası, oradakı mağara, tarlada və onun ərazisində olən bütün ağaclar ¹⁸Xetlilərin gözü önündə – şəhər darvazasında yığılanların qarşısında İbrahimin mülkü oldu.

¹⁹Bundan sonra İbrahim arvadı Saranı Kənan torpağında olən Mamre, yəni Xevron qarşısındakı Maxpela tarlasının mağarasında basdırdı. ²⁰Beləcə Xetlilər tarlanı və orada olən mağaranı qəbir düzəltmək üçün İbrahimə mülk verdilər.

İshaq və Rivqa

24 İbrahim qocalıb yaşa dolmuşdu. Rəbb hər şeydə ona xeyir-dua vermişdi. ²Bir gün İbrahim evində bütün işləri idarə edən qulbaşıya dedi: «Əlini budumun altına qoyub ³göyün və yerin Allahı Rəbbin adına mənə and iç ki, oğluma aralarında yaşadığım Kənanlıların qızlarından arvad almayacaqsan, ⁴ancaq mənim ölkəmə, qohumlarımla yanına gedib oğlum İshaq üçün arvad alacaqsan». ⁵Nökər ona dedi: «Bəlkə qız mənimlə birgə bu ölkəyə gəlməyə razı olmadı? Onda oğlunu sənin çıxdığın ölkəyə aparımmı?» ⁶İbrahim ona dedi: «Bax oğlumu oraya aparma. ⁷Məni atamın evindən və doğulduğum torpaqdan çıxaran, mənimlə danışan və and içərək “bu torpağı sənin nəslinə verəcəyəm” deyən göylərin Allahı Rəbb Öz mələyini sənin önündə göndərəcək və sən oradan oğluma arvad alıb gətirəcəksən. ⁸Əgər o qadın sənənlə gəlmək

istəməsə, sən bu anddan azad olursan. Ancaq mənim oğlumu oraya aparma». ⁹Nökər əlini ağası İbrahimin budu altına qoyub bu işə görə ona and içdi.

¹⁰Nökər ağasından on dəvə və ən yaxşı hədiyyələr götürüb getdi və Aram-Naharayimə,* Naxor şəhərinə gəldi. ¹¹Axşam qadınlar su çəkmək üçün çıxdıqları zaman onun dəvələri şəhərin kənarında olən su quyusunun yanında dayandı. ¹²Sonra dua etdi: «Ya Rəbb, ağam İbrahimin Allahı, yalvarıram, bu gün işimi avand elə və ağam İbrahimə xeyirxahlıq göstər. ¹³Mən bu bulağın yanında dururam; şəhər sakinlərinin qızları su çəkmək üçün buraya gəlirlər. ¹⁴Qoy elə olsun ki, mənim “xahiş edirəm, səhəngini endir, su içim” deyəcəyəm və mənə “özün də iç və dəvələrinə də verim” söyləyəcək qız qulun İshaq üçün təyin etdiyini arvad olsun; bundan bilərəm ki, ağama xeyirxahlıq edirsən».

¹⁵O, duasını bitirməmişdi ki, İbrahimin qardaşı Naxorun arvadı Milkadan doğulan oğlu Betuelin qızı Rivqa çiyində səhəng gəldi. ¹⁶Qız görünüşcə çox gözəl idi və hələ bakirə idi. O, bulağa endi və səhəngini doldurub yuxarı qalxdı. ¹⁷Nökər onun qabağına qaçıb dedi: «Xahiş edirəm, səhəngindən mənə bir az su ver, içim». ¹⁸Qız dedi: «Ağam, buyur iç». Qız tez səhəngini əli üstünə endirdi və ona su verdi. ¹⁹Ona su verəndən sonra dedi: «Dəvələrin üçün də su çəkim, içib doysunlar». ²⁰Qız tez səhəngini təknəyə boşaltdı, su çəkmək üçün cəld quyunun yanına qaçdı və nökerin bütün dəvələri üçün su çəkdi. ²¹O adam sakit duraraq diqqətlə qıza baxırdı ki, Rəbbin onun yoluna xeyir-dua verib-vermədiyini bilsin.

*24:10 Aram-Naharayim – Mesopotamiya.

²² Dəvələr su içib qurtaranda o adam çəkisi bir beqa olan qızıl burun sırğası, qızın qolları üçün çəkisi on şekel olan iki bilərzik götürüb dedi: ²³ «Mənə de görüm, sən kimin qızısan? Atanın evində bizə gecə qalmaq üçün yer tapırlarmı?» ²⁴ Qız ona dedi: «Mən Milkanın Naxora doğduğu Betuelin qızıyam». ²⁵ Yenə dedi: «Bizdə saman da, yem də çoxdur və gecələməyə yer də var». ²⁶ O adam əyilib Rəbbə səcdə etdi. ²⁷ Sonra dedi: «Ağam İbrahimin Allahı Rəbbə alqış olsun ki, xeyirxahlığını və sədaqətini ağamdan əsirgəmədi: Rəbb məni birbaşa ağamın qardaşının evinə gətirdi».

²⁸ Qız qaçıb anasının evində bu barədə danışdı. ²⁹ Rivqanın bir qardaşı var idi, adı Lavan idi. Lavan çıxıb o adamın yanına – bulağa qaçdı. ³⁰ O, bacısının burun halqasını və qollarındaki bilərziyi görəndə, bacısı Rivqanın «bu adam mənimlə belə danışdı» sözlərini eşidəndə o adamın yanına gəldi. O, bulaq başında dəvələrin yanında dayanmışdı. ³¹ Lavan dedi: «Ey Rəbbin xeyir-dua verdiyi adam, içəri gir. Nə üçün bayırda durursan? Mən sənə otaq və dəvələrinə yer hazırlamışam». ³² O adam evə girdi. Lavan dəvələrin yükünü boşaltdı, onlara saman və yem verdi, o adama və onunla birgə olanlara ayaqlarını yumaq üçün su verdi. ³³ Onların qabağına yemək gətirildi, ancaq həmin adam dedi: «Məqsədimi söyləməyincə yeməyəcəyəm». Lavan dedi: «Söylə».

³⁴ O dedi: «Mən İbrahimin nökrüyəm. ³⁵ Rəbb ağama çoxlu xeyir-dua verdi: onu varlandırdı, ona qoyun-keçi, mal-qara, qızıl-gümüş, qullar, qarabaşlar, dəvələr və eşşəklər verdi. ³⁶ Ağamın arvadı Sara da qoca ikən ağama bir oğul doğdu. Ağam özünə məxsus olan hər şeyi ona verdi. ³⁷ Sonra da məni and içdirərək dedi: “Ölkələrimdə yaşadığım Kənanlıların qızlarından oğluma arvad

alma, ³⁸ ancaq atamın evinə – qohumlarımın yanına gedib oradan oğluma bir arvad al”. ³⁹ Mən ağama dedim: “Bəlkə o qadın mənimlə gəlmədi”. ⁴⁰ O mənə dedi: “Önündə davrandığım Rəbb sənənlə Öz mələyini göndərəcək, yolun uğurlu olacaq və qohumlarımla arasından – atamın evində oğluma bir arvad alacaqsan. ⁴¹ Qohumlarımla yanına gəldiyin zaman içdiyindən azad olacaqsan: əgər o qızı sənə verməsələr, içdiyindən azad olacaqsan”.

⁴² Mən də bu gün bulağın yanına gəlib dua etdim: “Ey ağam İbrahimin Allahı Rəbb, yalvarıram, gətirdiyim yolu aç. ⁴³ İndi mən bulağın yanında dururam; su çəkməyə gələn və mənim ona xahiş edirəm, mənə səhəngindən bir az su ver, içim deyəcəyəm, ⁴⁴ onun da mənə «sən də iç, dəvələrinə də gedib su çəkim» söyləyəcək qız ağamın oğlu üçün Rəbbin təyin etdiyi arvad olsun”. ⁴⁵ Mən ürəyimdə dua etməyi qurtarmamışdım ki, Rivqa səhəngi çiyində gəldi və bulağa enib su çəkdi. Ona dedim: “Xahiş edirəm, mənə su ver”. ⁴⁶ O tez səhəngini çiyindən endirib dedi: “Sən iç, gedim dəvələrinə də su verim”. Mən içdim, o isə dəvələrə su verdi. ⁴⁷ Ondan soruşdum: “Sən kimin qızısan?” O dedi: “Milkanın Naxora doğduğu Betuelin qızıyam”. Mən də onun burnuna halqa və qollarına bilərziklər taxdım. ⁴⁸ Sonra əyilib Rəbbə səcdə etdim. Ağamın qardaşı qızını oğluna almaq üçün məni birbaşa buraya gətirən ağam İbrahimin Allahı Rəbbə şükür etdim. ⁴⁹ İndi mənə deyən görüm, siz ağama xeyirxahlıq və sədaqət göstərmək istəyirsiniz ya yox? Bunu mənə bildirin ki, mən də nə edəcəyimi bilim».

⁵⁰ Lavan və Betuel ona belə cavab verdilər: «Bu iş Rəbdən oldu; sənə nə yaxşı, nə də pis söz deyə bilərik. ⁵¹ Bax Rivqa qarşıdadır: onu götürüb get və qoy o, Rəbbin söylədiyi kimi ağamın

oğluna arvad olsun». ⁵² İbrahimin nökeri onların sözlərini eşidəndə yerə qapanıb Rəbbə səcdə etdi. ⁵³ Nökər qızıl-gümüş şeylər və paltarlar çıxarıb Rivqaya verdi. Onun qardaşına və anasına da qiymətli şeylər bağışladı. ⁵⁴ Özü və onunla birgə olan adamlar yeyib-içdilər və orada gecələdilər. Səhər qalxanda nöker dedi: «Məni ağamın yanına göndərin». ⁵⁵ Qızın qardaşı ilə anası dedilər: «Qoy qız bizimlə heç olmasa on gün qalsın, sonra gedər». ⁵⁶ Nökər onlara dedi: «İndi ki Rəbb mənə yol açdı, məni gecikdirməyin, buraxın ağamın yanına gedim». ⁵⁷ Onlar dedilər: «Qoy qızı çağırıb öz dilindən eşidək». ⁵⁸ Rivqanı çağırıb ona dedilər: «Bu adamla gedirsenmi?» O da «gedirəm» dedi. ⁵⁹ Onlar bacıları Rivqanı, onun dayəsini, İbrahimin nökerini və onunla olan adamları yola saldılar. ⁶⁰ Rivqaya xeyir-dua verib dedilər:

«Ey bacımız,
Minlərlə, on minlərlə övlada ana olasan!
Qoy nəslin yağılarnın yurduna sahib
olsun!»

⁶¹ Rivqa və qulluqçuları qalxıb dəvələrə mindilər və o adamla birgə getdilər. Beləliklə, nöker Rivqanı götürüb getdi.

⁶² İshaq Beer-Laxay-Roi yolu ilə gəldi, çünki o, Negev torpağında yaşayırdı. ⁶³ Axşam düşəndə İshaq bir qədər düşünmək üçün çöllüyə getdi. O, başını qaldırıb baxanda gördü ki, dəvələr gəlir. ⁶⁴ Rivqa da başını qaldırıb İshaqı görəndə davadən düşdü. ⁶⁵ O, nökerdən soruşdu: «Bizi qarşılamaq üçün çöllüyə gələn bu adam kimdir?» Nökər «ağamdır» dedi. Rivqa rübəndini üzünə çəkib örtündü.

⁶⁶ Nökər baş vermiş bütün işlər barədə İshaqa danışdı. ⁶⁷ İshaq Rivqanı anası

Saranın yaşadığı çadıra apardı və Rivqa onun arvadı oldu. İshaq onu sevdi və anasının ölümündən sonra onunla təsəlli tapdı.

İbrahimin ölümü

(1Saln. 1:32-33)

25 İbrahim başqa bir arvad aldı. Onun adı Qetura idi. ² Qetura ona bunları doğdu: Zimran, Yoqşan, Medan, Midyan, İshaq və Şuah. ³ Yoqşandan Səba və Dedan törədi. Dedanın nəsil-ləri: Aşşurlular, Letuşlular, Leumlular. ⁴ Midyanın oğulları: Efa, Efer, Xanok, Avida və Eldaa. Bunların hamısı Qeturanın övladlarıdır. ⁵ İbrahim özünə məxsus olan hər şeyi İshaqa verdi. ⁶ Cariyələrinin oğullarına isə hədiyyələr verdi. Sağlığında onları oğlu İshaqın yanından şərq torpağına tərəf göndərdi.

⁷ İbrahim yüz yetmiş beş il ömür sürdü. ⁸ O, uzun ömür sürdü, qoca vaxtında son nəfəsini verərək ölüb əcdadlarına qoşuldu. ⁹ Oğulları İshaq və İsmail onu Mamre qarşısında olan Maxpela mağarasında, Xetli Sohar oğlu Efronun tarlasında basdırdılar. ¹⁰ O tarlanı İbrahim Xetlilərdən satın almışdı. İbrahim və arvadı Sara orada basdırıldı. ¹¹ Allah İbrahimin ölümündən sonra oğlu İshaqa xeyir-dua verdi. İshaq Beer-Laxay-Roidə yaşayırdı.

İsmailin oğulları

(1Saln. 1:28-31)

¹² Saranın qarabaşı Misirli Həcərin İbrahimə doğduğu İsmailin nəsil tarixçəsi belədir. ¹³ Doğulma sırasına görə İsmailin oğullarının adları belədir: İsmailin ilk oğlu Nevayot, Qedar, Adbeel, Mivsam, ¹⁴ Mişma, Duma, Massa, ¹⁵ Xadad, Tema, Yetur, Nafiş və Qedma; ¹⁶ İsmailin oğulları bunlardır, kəndləri və obaları ilə birgə onların

adları belədir. Onlar öz tayfalarının on iki başçısı idi. ¹⁷ İsmail yüz otuz yeddi il ömür sürdü. O, ömrünü başa vurdu və ölüb əcdadlarına qoşuldu. ¹⁸ İsmailin nəsiləri Xaviladan Şura qədər olan ərazidə məskən saldı. Şur Aşşura gedərkən Misirin qarşısındadır. Onlar qardaşlarının yaşadığı yerin qarşısında yerləşmişdi.

Yaqub və Esav

¹⁹ İbrahimin oğlu İshaqın tarixçəsi belədir: İbrahimdən İshaq törədi. ²⁰ İshaq Paddan-Aramdan Aramlı Lavanın bacısı, Aramlı Betuelin qızı Rivqanı arvad alanda qırx yaşında idi. ²¹ İshaq arvadı üçün Rəbbə yalvardı, çünki o, sonsuz idi. Rəbb İshaqın yalvarışını eşitdi, onun arvadı Rivqa hamilə oldu. ²² Rivqanın bətnindəki uşaqlar çarpışmağa başladı. O da «Niyə bu iş başıma gəldi?» deyib bu barədə Rəbdən soruşmağa getdi. ²³ Rəbb ona dedi:

«Sənin bətnində iki millət var, Sənin qarnından iki xalq çıxacaq. Bir xalq o biri xalqdan güclü olacaq, Böyüyü kiçiyinə qulluq edəcək».

²⁴ Rivqanın doğmaq vaxtı çatanda məlum oldu ki, onun bətnində əki-zlər var. ²⁵ İlk doğulan uşağın bütün dərisi qırmızı və tüklü cübbə kimi idi. Onda onun adını Esav [†]qoydular. ²⁶ Ondan sonra qardaşı doğuldu. O, əli ilə Esavın topuğundan tutmuşdu. Onun adını Yaqub [‡]qoydular. Onların doğulduğu vaxt İshaq altmış yaşında idi.

²⁷ Uşaqlar böyüdü. Esav mahir ovçu və çöl adamı oldu. Yaqub isə çadırlarda yaşayan mülayim bir adam

oldu. ²⁸ İshaq Esavı sevirdi, çünki onun ovladığı heyvanlar İshaqın xoşuna gəlirdi. Rivqa isə Yaqubu sevirdi.

²⁹ Bir gün Yaqub şorba bişirirdi. Esav isə çöldən yorğun gəldi. ³⁰ Esav Yaquba dedi: «Bu qırmızı şorbadan bir az ver, yeyim, çünki acmışam». Buna görə də ona Edom [¶]adı verildi. ³¹ Yaqub dedi: «Əvvəlcə ilk oğulluq haqqını mənə sat». ³² Esav dedi: «Bir halda ki mən acından ölürəm, ilk oğulluq haqqı nəyimə lazımdır?» ³³ Yaqub dedi: «Əvvəlcə mənə and iç». Esav ona and içdi və ilk oğulluq haqqını Yaquba satdı. ³⁴ Yaqub Esava çörək və mərci şorbası verdi. Esav yeyib-içdi, sonra qalxıb getdi. Beləcə Esav ilk oğulluq haqqına etinasızlıq etdi.

İshaq və Avimelek

26 İbrahimin yaşadığı dövrdə olan aclıqdan başqa, ölkədə daha bir aclıq oldu. İshaq Gerara, FİLİSTİLƏRİN padşahı Avimelekin yanına getdi. ² Rəbb ona görünüb dedi: «Misirə getmə, sənə söylədiyim ölkədə məskən sal, ³ bu torpaqda qal. Mən səninlə olacağam və sənə xeyir-dua verib bütün bu ölkələri sənə və nəslinə verəcəyəm; atan İbrahimə içdiyim andı yerinə yetirəcəyəm. ⁴ Nəslini göydəki ulduzlar qədər çoxalacağam və bütün bu ölkələri nəslinə verəcəyəm. Yer üzünün bütün millətləri sənin nəslinin vasitəsilə xeyir-dua alacaq. ⁵ Çünki İbrahim sözümlə qulaq asıb Mənim buyruğuma, əmrlərimə, qaydalarım və qanunlarıma əməl etdi».

⁶ İshaq da Gerarda yaşadı. ⁷ O ölkənin sakinləri İshaqın arvadı barədə soruşanda «bu mənim bacımdır» dedi, çünki «mənim arvadımdır»

[†]25:25 Esav – ibrani dilində *tüklü*.

[‡]25:26 Yaqub – ibrani dilində *topuq tutan*.

[¶]25:30 Edom – ibrani dilində *qırmızı*.

[§]25:23 Rom. 9:11-12

[†]25:33 İbr. 12:16

[‡]26:3 Yar. 22:16-18; Həv. 3:25

[§]26:7 Yar. 12:13; 20:2

deməyə qorxdı. Öz-özünə dedi: «Yoxsa Rivqadan ötrü bu yerin adamları məni öldürürlər». Rivqa görünüşcə çox gözəl idi. ⁸ İshaq orada uzun müddət qaldı. Bir gün Filiştililərin padşahı Avimelek pəncərədən baxıb gördü ki, İshaq arvadı Rivqanı əzizləyir. ⁹ Avimelek İshaqı çağırıb dedi: «O ki sənin arvadındır. Bəs niyə onun barəsində “bu mənim bacımdır” dedin?» İshaq ona dedi: «Çünki istəmədim ki, ondan ötrü ölüm». ¹⁰ Avimelek dedi: «Bu nə işdir başımıza gətirdin? Az qalmışdı ki, xalqdan biri sənin arvadınla yatsın. Beləcə bizi günaha batıracaqdın». ¹¹ Sonra Avimelek «bu adama və onun arvadına toxunan mütləq öldürüləcək» deyərək bütün xalqa elan etdi.

¹² İshaq o torpaqda toxum əkdə və o il yüz qat məhsul aldı. Beləcə Rəbb ona xeyir-dua verdi. ¹³ Bu şəxs böyük adam oldu. Çox böyük adam olana qədər get-gedə yüksəldi. ¹⁴ Onun çoxlu qoyun-keçisi, mal-qarası və xidmətçiləri olduğuna görə Filiştililər ona paxıllıq etməyə başladı. ¹⁵ Atası İbrahimin dövründə atasının qullarının qazdığı bütün quyuları Filiştililər qapayıb torpaqla doldurmuşdular. ¹⁶ Avimelek İshaqa dedi: «Yanımızdan get, çünki bizdən çox güclü oldun». ¹⁷ İshaq oradan getdi, Gerar vadisində məskən saldı və orada qaldı.

¹⁸ İshaq atası İbrahimin dövründə qazılmış su quyularını yenə qazdı, çünki Filiştililər İbrahimin ölümündən sonra onları qapamışdılar. O, atasının qoyduğu adları yenə onlara verdi. ¹⁹ İshaqın qulları vadidə torpağı qazdılar və bir içməli su quyusu tapdılar. ²⁰ Gerar çobanları «su bizimdir» deyib İshaqın

çobanları ilə mübahisə etdilər. O, quyunun adını Eseq [§]qoydu, çünki onun üstündə mübahisə etmişdilər. ²¹ Onlar başqa bir quyu qazdılar. Onun üçün də mübahisə etdilər. İshaq bu quyunun adını Sitna ^{**}qoydu. ²² İshaq oradan köçüb başqa bir quyu qazdı. Ancaq onun üçün mübahisə etmədilər, buna görə də İshaq onun adını Rexovot^{††} qoyub dedi: «İndi Rəbb bizə genişlik verdi və biz bu torpaqda çoxalacağıq».

²³ İshaq oradan Beer-Şevaya getdi. ²⁴ O gecə Rəbb ona görünüb dedi: «Mən atan İbrahimin Allahıyam. Qorxma, çünki Mən sənə xeyir-dua verəcəyəm və nəslini çoxaldacağam». ²⁵ İshaq orada bir qurbangah düzəltdi və Rəbbin adını çağırırdı. O özünə çadır qurdu. İshaqın qulları orada bir quyu qazdılar.

²⁶ ^wO zaman Avimelek məsləhətçisi Axuzzat, ordu başçısı Pikol ilə birgə Gerardan İshaqın yaşadığı torpağa gəldi. ²⁷ İshaq onlara dedi: «Nə üçün yanıma gəlmisiniz? Sizin ki məndən acığınız gəlirdi və məni yanımızdan qovdunuz». ²⁸ Onlar dedilər: «Biz aydın gördük ki, Rəbb, doğrudan da, sənindir. İndi istəyirik ki, səninlə bizim aramızda and olsun. Gəl səninlə əhd bağlayaq ki, ²⁹ biz sənə toxunmadığımız və yalnız yaxşılıq edib sağ-salamat yola saldıığımız kimi sən də bizə heç bir pislik etməyəcəksən. İndi sən Rəbbin xeyir-dua verdiyi adamsan». ³⁰ İshaq onlara ziyafət verdi və onlar yeyib-ıçdılar. ³¹ Səhər tezdən qalxıb bir-birlərinə and içdilər. İshaq onları yola saldı və onlar sağ-salamat onun yanından getdilər. ³² O gün İshaqın qulları gəldilər və qazdıqları quyu barədə ona bildirərək «su tapdıq»

[§]26:20 Eseq – ibrani dilində *mübahisə*.

^{**}26:21 Sitna – ibrani dilində *düşmənçilik*.

^{††}26:22 Rexovot – ibrani dilində *genişlik*.

dedilər. ³³ İshaq bu quyunun adını Şiva ^{††}qoydu, buna görə də şəhərin adı bu günə qədər Beer-Şevadır.

Esavın arvadları

³⁴ Esav qırx yaşında olanda Xetli Beerinin qızı Yehuditi və Xetli Elonun qızı Basmataı arvad aldı. ³⁵ Onlar İshaqın və Rivqanın ürəklərinə dərd oldu.

İshaqın Yaquba xeyir-dua verməsi

27 İshaq qocalıb gözləri görməyəndə böyük oğlu Esavı yanına çağırıb dedi: «Ay oğlum». Esav ona «mən buradayam» dedi. ² İshaq dedi: «Mən artıq qocalmışam, bu gün-sabah öləcəyəm. ³ İndi silahını, yayını və oxdanını götür, çöllüyə get və mənim üçün heyvan ovla. ⁴ Sonra da mənə xoşladığım ləzzətli yeməyi hazırla və gətir ki, yeyim. Onda ölməmişdən qabaq mən sənə xeyir-dua verərəm».

⁵ İshaq oğlu Esavla danışarkən Rivqa eşidirdi. Esav heyvan ovlayıb gətirmək üçün çöllüyə getdi. ⁶ Rivqa oğlu Yaquba belə dedi: «Bax mən eşitdim ki, atan qardaşın Esava bu sözləri dedi: ⁷ «Mənim üçün ov əti gətir, mənə ləzzətli yemək hazırla ki, yeyim. Sonra sənə ölümündən qabaq Rəbbin hüzurunda xeyir-dua verərəm». ⁸ Oğlum, indi sənə əmr edəcəyəm sözlərə qulaq as: ⁹ bu saat sürüyə gedib oradan mənə iki yaxşı oğlaq gətir. Onlardan atanın xoşladığı kimi ləzzətli yemək hazırlayacağam. ¹⁰ Sən də onu yeməsi üçün atana aparacaqsan ki, ölümündən qabaq sənə xeyir-dua versin». ¹¹ Yaqub anası Rivqaya dedi: «Qardaşım Esav tüklü bir adamdır, mən isə tüksüzəm. ¹² Birdən atam mənə əlini sürtər və mən onun nəzərində yalançı olaram. Onda üzərimə xeyir-dua yox, lənət gətirərəm».

¹³ Anası ona dedi: «Sənə olunacaq lənət mənə gəlsin, oğlum. Ancaq sözümə qulaq as: get, dediyim şeyi mənə gətir». ¹⁴ Yaqub gedib oğlaqları götürdü və anasına gətirdi, anası da onun atasının xoşladığı kimi ləzzətli yemək hazırladı. ¹⁵ Rivqa böyük oğlu Esavın evdə saxladığı ən gözəl paltarını götürüb kiçik oğlu Yaquba geyindirirdi. ¹⁶ Onun əllərinə və boynunun tüksüz yerinə oğlaq dəriləri bağladı. ¹⁷ Sonra hazırladığı ləzzətli yeməyi və çörəyi oğlu Yaqubun əlinə verdi.

¹⁸ Yaqub atasının yanına gəlib dedi: «Ay ata». Atası dedi: «Mən buradayam. Sən kimsən, oğlum?» ¹⁹ Yaqub atasına dedi: «Sənin ilk oğlun Esavam. Dediysin kimi elədim. Qalx otur və gətirdiyim ov ətindən ye ki, mənə xeyir-dua verəsən». ²⁰ İshaq oğluna dedi: «Necə oldu ki, belə tez ov tapdın, oğlum?» O dedi: «Sənin Allahın Rəbb mənə uğur verdi». ²¹ İshaq Yaquba dedi: «Yaxın gəl, oğlum, əlimi sənə sürtüb bilim ki, doğrudanmı, oğlum Esavsan ya yox?» ²² Yaqub atası İshaqa yaxınlaşdı. İshaq əlini ona sürtüb dedi: «Səs Yaqubun səsidir, ancaq əllər Esavın əlləridir». ²³ İshaq onu tanımadı, çünki onun əlləri qardaşı Esavın əlləri kimi tüklü idi. İshaq Yaquba xeyir-dua verdi. ²⁴ O soruşdu: «Doğrudanmı, sən oğlum Esavsan?» Yaqub dedi: «Bəli». ²⁵ İshaq dedi: «Oğlum, gətirdiyin ov ətini qabağıma qoy, yeyim, sonra da sənə xeyir-dua verərəm». Yaqub yeməyi onun qabağına qoydu və o yedi, Yaqub ona şərab gətirdi və o içdi. ²⁶ Atası İshaq Yaquba dedi: «Oğlum, indi yaxınlaş, atanı öp». ²⁷ ^xO yaxınlaşıb atasını öpdü. İshaq onun paltarının qoxusunu hiss etdi və ona xeyir-dua verib dedi: «Bax oğlumun qoxusu Rəbbin xeyir-dua verdiyi

^{††}26:33 Şiva – ibrani dilində *and*.

^x27:27 İbr. 11:20

Çölün qoxusu kimidir.

²⁸ Allah sənə göylərin şəhini,
Torpağın şirəsini,
Bol buğda və çoxlu təzə şərab versin.
²⁹ Xalqlar sənə qulluq etsin,
Ümmətlər sənə baş əysin.
Öz qardaşlarına ağa ol,
Ananın oğulları sənə baş əysin.
Sənə lənət edənlərə lənət gəlsin,
Sənə xeyir-dua verənlər xeyir-dua alsın».

İshaqın Esava xeyir-dua verməsi

³⁰ İshaq Yaquba xeyir-dua verib qurtarandan sonra Yaqub atası İshaqın yanından çıxar-cıxmaz qardaşı Esav ovdan qayıtdı. ³¹ Esav da ləzzətli yemək hazırlayıb atasına gətirdi və ona dedi: «Atam qalxıb oğlunun gətirdiyi ov ətindən yesin və mənə xeyir-dua versin». ³² Atası İshaq ondan soruşdu: «Sən kimsən?» O cavab verdi: «Mən ilk oğlum Esavam». ³³ İshaqın canına bərk titrətmə düşdü və o dedi: «Bəs onda heyvan ovlayıb mənə gətirən kim idi? Sən gəlməmişdən qabaq hər şeydən yedim və ona xeyir-dua verdim. Xeyir-dua da onunku oldu». ³⁴ Esav atasının sözlərini eşidəndə ucadan və acı səslə fəryad edib dedi: «Ay ata, mənə də xeyir-dua ver». ³⁵ İshaq dedi: «Qardaşın hiylə ilə gəlib sənə xeyir-duanı aldı». ³⁶ Esav dedi: «Onu nahaq yerə Yaqub çağırırlar ki? Bununla ikinci dəfədir ki, məni aldadır: əvvəl ilk oğulluq haqqımı, indi də xeyir-duanı aldı». Sonra soruşdu: «Bəs mənə xeyir-dua saxlamamısan?» ³⁷ İshaq Esava cavab verdi: «Onu sənə ağa etdim, bütün qardaşlarını ona qul olaraq verdim, buğda və təzə şərabla onu təmin etdim. Bəs sənə nə edim, oğlum?» ³⁸ Esav atasına dedi: «Səndə yalnız bir xeyir-dua varmı, ata? Mənə

də xeyir-dua ver, ata». Esav hönkürüb ağladı. ³⁹ Atası İshaq ona belə cavab verdi:

«Yaşadığın yer torpağın şirəsindən,
Yuxarıda göylərin şəhindən uzaq olacaq.
⁴⁰ Qılıncınla yaşayib
Qardaşına qulluq edəcəksən.
Amma azad olmaq istəyəndə
Onun boyunduruğunu
Boynundan qırıb atacaqsan».

⁴¹ Atası Yaquba xeyir-dua verdiyinə görə Esav qardaşına nifrət etdi. O öz-özünə dedi: «Atamın matəm günləri yaxınlaşır. O zaman qardaşım Yaqubu öldürərəm». ⁴² Böyük oğlu Esavın dediyi sözlər Rivqanın qulağına çatdı. Buna görə də xəbər göndərüb kiçik oğlu Yaqubu çağırırdı və ona dedi: «Bax qardaşın Esav səni öldürməklə qisas almaq istəyir. ⁴³ Oğlum, indi sözümə qulaq as: qalxıb Xarana, qardaşım Lavanın yanına qaç. ⁴⁴ Qardaşının hirs soyuyana qədər bir müddət Lavanın yanında qal. ⁴⁵ Sənə qarşı qəzəbi sönəndə, ona elədiyini unudanda xəbər göndərüb səni oradan çağıraram. Nə üçün bir gündə ikinizdən də məhrum olum?»

⁴⁶ Sonra Rivqa İshaqa dedi: «Xetli qızların əlindən həyatımdan bezdim. Əgər Yaqub da beləcə bu ölkənin qızlarından – Xetli qızlardan özünə arvad alsın, daha mənə niyə yaşayırım?»

İshaqın Yaqubu Lavanın yanına göndərməsi

28 İshaq Yaqubu çağırıb ona xeyir-dua verdi və xəbərdarlıq edərək dedi: «Kənan qızlarından arvad alma. ² Qalxıb Paddan-Arama, ana baban Betuelin evinə get. Oradan dayın Lavanın qızlarından özünə arvad al. ³ Külli-İxtiyar Allah sənə

^y27:29 Yar. 12:3 ^z27:36 Yar. 25:29-34 ^a27:38 İbr. 12:17

^b27:39 İbr. 11:20 ^c27:40 Yar. 36:8; 2Pad. 8:20

xeyir-dua versin, səni bəhərli edib nəslini çoxaltsın, səndən çoxlu xalq törəsin; ^{4d}İbrahimin xeyir-duasını sənə və sənənlə birgə nəslinə versin ki, Allahın İbrahimə verdiyi torpağı – qərrib kimi yaşadığın torpağı irs olaraq alasan». ⁵İshaq Yaqubu yola saldı. O, Paddan-Arama, Yaqubla Esavın anası Rivqanın qardaşı Aramlı Betuel oğlu Lavanın yanına getdi.

Esavın üçüncü arvadı

⁶Esav gördü ki, İshaq Yaquba xeyir-dua verdi və özünə arvad almaq üçün onu Paddan-Arama göndərdi; həm də ona xeyir-dua verən zaman «Kənan qızlarından arvad alma» deyib xəbərdarlıq etdi. ⁷Yaqub da ata-anasına qulaq asıb Paddan-Arama getdi. ⁸Esav gördü ki, Kənan qızları atası İshaqın xoşuna gəlmir. ⁹Esav İsmailin yanına getdi. O, İbrahim oğlu İsmailin qızı Maxalatı arvadlarının üstünə arvad aldı. Maxalat Nevayotun bacısı idi.

Yaqubun Bet-Eldə yuxu görməsi

¹⁰Yaqub Beer-Şevadan çıxıb Xarana tərəf getdi. ¹¹Bir yerə çatıb orada gecələdi, çünki günəş batmışdı. O torpaqdan bir daş götürüb başının altına qoydu və orada yatdı. ¹²eO, yuxuda gördü ki, yerin üzərində bir nərdivan durmuş və onun başı göylərə çatmışdır. Allahın mələkləri onunla çıxıb-düşürdülər. ¹³fRəbb nərdivanın üstündə durub deyirdi: «Mən baban İbrahimin və İshaqın Allahı Rəbbəm. Üstündə yatdığın torpağı sənə və nəslinə verəcəyəm. ¹⁴gSənin nəslin yerin tozu kimi çox olacaq, qərbə, şərqə, şimala və cənuba yayılacaq. Yer üzünün bütün tayfaları sənin və

nəslinin vasitəsilə xeyir-dua alacaq. ¹⁵Mən həmişə sənənləyəm, gedəcəyin hər yerdə səni qoruyacağam və bu torpağa qaytaracağam. Dediymi edənə qədər səni tərkləməyəcəyəm».

¹⁶Yaqub yuxusundan oyanıb dedi: «Doğrudan da, Rəbb buradadır. Mən isə bunu bilmirdim». ¹⁷Sonra qorxub dedi: «Bu yer necə də qorxuludur. Bu, Allahın evindən başqa bir şey ola bilməz, bura göylərin qarışığıdır».

¹⁸Yaqub səhər tezdən qalxdı. O, başının altına qoyduğu daşı götürüb sütun kimi qoydu və üstünə zeytun yağı tökdü. ¹⁹O yerin adını Bet-El ^fqoydu, ancaq əvvəlcə şəhərin adı Luz idi. ²⁰Yaqub əhd edib dedi: «Əgər Allah mənimlə olsa, getdiyim bu yolda mənə qorusa, mənə yemək üçün çörək və geymək üçün paltar versə, ²¹sağ-salamat atamın evinə dönsəm, o zaman Rəbb mənə Allah olacaq. ²²Sütun kimi qoyduğum bu daş da Allahın evi olacaq. Ay Allah, mənə verəcəyin hər şeyin onda birini Sənə verəcəyəm».

Yaqubun Paddan-Arama gəlişi

29 Yaqub yoluna davam edərək şərq xalqlarının torpağına getdi. ²O gördü ki, çöllükdə bir quyu var və onun yanında üç qoyun sürüsü yatıb, çünki quyudan o sürülərə su verirdilər. Quyunun ağzında böyük bir daş var idi. ³Bütün sürülər oraya yığılırdı. Adamlar daşı quyunun ağzından yuvarlayıb qoyunlara su verir və yenə daşı yerinə – quyunun üstünə qoyurdular.

⁴Yaqub onlardan soruşdu: «Ey qaradaşlar, haradansınız?» Onlar dedilər: «Biz Xarandanıq». ⁵Yaqub onlara dedi: «Naxorun nəvəsi Lavanı tanıyırsınız mı?» Onlar dedilər: «Tanıyıyıq». ⁶Yaqub on-

^f28:19 *Bet-El* – ibrani dilində *Allahın evi*.

^d28:4 Yar. 17:4-8

^e28:12 Yəh. 1:51

^f28:13 Yar. 13:14-15

^g28:14 Yar. 12:3; 22:18; 26:4

lardan soruşdu: «O, sağ-salamatdırmı?» Onlar dedilər: «Bəli, sağ-salamatdır. Odur, qızı Rəhilə də qoyunlarla gəlir». ⁷ Yaqub dedi: «Hələ axşama çox vaxt var, sürülərin yığılma vaxtı deyil. Qoyunlara su verin, sonra aparıb otarın». ⁸ Onlar dedilər: «Bütün sürülər yığılmayınca və daş quyunun ağzından yuvarlanmayınca bunu edə bilmərik, yalnız onda qoyunlara su verə bilərik».

⁹ Yaqub onlarla danışıarkən Rəhilə atasının qoyunları ilə gəldi, çünki o, çoban idi. ¹⁰ Yaqub dayısı Lavanın qızı Rəhiləni və dayısı Lavanın qoyunlarını görəndə yaxınlaşıb daş quyunun ağzından yuvarladı və dayısı Lavanın qoyunlarına su verdi. ¹¹ Yaqub Rəhiləni öpdü və hönkürtü ilə ağladı. ¹² Yaqub atasının qohumlarından və Rivqanın oğlu olduğunu Rəhiləyə bildirdi. Rəhilə də qaçıb atasına danışdı.

¹³ Lavan bacısı oğlu Yaqubun gəldiyini eşidəndə onu qarşılamağa qaçdı. Onu qucaqlayıb öpdü və evinə gətirdi. Yaqub hər şeyi Lavana danışdı.

¹⁴ Lavan ona dedi: «Sən, doğrudan da, mənim sümüyümdən, mənim ətimdənsən». Yaqub onun yanında bir ay qaldı.

Yaqubun Leanı və Rəhiləni arvad alması

¹⁵ Lavan Yaquba dedi: «Məgər qohum olduğun üçün mənə havayı xidmət edəcəksən? Mənə söylə, haqqın nə olsun?» ¹⁶ Lavanın iki qızı var idi: böyüyünün adı Lea, kiçiyininki Rəhilə idi. ¹⁷ Leanın gözləri zəif görürdü, Rəhilə isə çox gözəl və qamətli idi. ¹⁸ Yaqub Rəhiləyə vuruldu və dedi: «Kiçik qızın Rəhilə üçün sənə yeddi il xidmət edərəm». ¹⁹ Lavan dedi: «Onu sənə vermək başqa adama verməkdən

daha yaxşıdır. Yanımda qal». ²⁰ Yaqub Rəhiləyə görə yeddi il xidmət etdi. Onu sevdiyi üçün bu müddət gözünə bir neçə gün kimi göründü.

²¹ Yaqub Lavana dedi: «Vaxtım çatdı; indi arvadımı mənə ver ki, onun yanına girim». ²² Lavan o torpağın bütün adamlarını topladı və bir ziyafət verdi. ²³ Gecə qızı Leanı götürüb Yaqubun yanına apardı. Yaqub onun yanına girdi. ²⁴ Lavan öz qarabaşı Zilpanı Leaya qulluqçu olmaq üçün verdi. ²⁵ Səhər məlum oldu ki, bu, Leadır. Yaqub Lavana dedi: «Nə üçün mənimlə belə rəftar etdin? Sənin yanında Rəhilə üçün xidmət etmədimmi? Bəs mənə niyə aldatdın?» ²⁶ Lavan dedi: «Bizim yerdə kiçik qızı böyüyündən əvvəl ərə vermək olmaz. ²⁷ Bu həftəni bitir, onu da sənə verərik. Onun üçün də yanımda daha yeddi il xidmət etməlisən». ²⁸ Yaqub belə də etdi: o həftəni bitirdi. Lavan da qızı Rəhiləni ona arvad olmaq üçün verdi. ²⁹ Öz qarabaşı Bilhanı da qızı Rəhiləyə qulluqçu olmaq üçün verdi. ³⁰ Yaqub Rəhilənin də yanına girdi. Rəhiləni Leadan da çox sevdi. O, Lavanın yanında daha yeddi il xidmət etdi.

Yaqubun övladları

³¹ Rəbb Leanın sevilmədiyini görüb onun bətnini açdı. Rəhilə isə sonsuz idi. ³² Lea hamilə olub bir oğul doğdu və onun adını Ruven §§qoyaraq dedi: «Yəqin Rəbb mənim fağırılığımı gördü. İndi ərim mənə sevəcəkdir». ³³ O yenə hamilə olub bir oğul doğdu və dedi: «Rəbb sevilmədiyimi eşidib mənə bunu da verdi». Onun da adını Şimeon* qoydu. ³⁴ Lea yenə hamilə olub bir oğul doğdu və dedi: «İndi bu dəfə ərim mənə bağlanacaq, çünki ona üç oğul doğdum».

§§29:32 Ruven – ibrani dilində baxın, bir oğul.

*29:33 Şimeon – ibrani dilində eşitmək.

Buna görə də adını Levi †qoydu. ³⁵O yenə hamilə olub bir oğul doğdu və dedi: «Bu dəfə Rəbbi mədh edəcəyəm». Buna görə də onun adını Yəhuda ‡qoydu. Sonra o, bir müddət doğmadı.

30 Rəhilə Yaquba uşaq doğmadığını görəndə bacısına həsəd apardı və ərinə dedi: «Mənə uşaq ver, yoxsa ölərəm». ²Yaqubun Rəhiləyə qəzəbi alovlandı və o dedi: «Məgər mən sənin bətninə bəhər verməyən Allaham?» ³Rəhilə dedi: «Qarabaşım Bilhanı götür və yanına gir. Qoy o, dizlərimin üstünə bir uşaq doğsun və ondan uşaqlarım olsun». ⁴Rəhilə qarabaşı Bilhanı ona arvad olmaq üçün verdi və Yaqub onun yanına girdi. ⁵Bilha hamilə olub Yaquba bir oğul doğdu. ⁶Rəhilə dedi: «Allah məni haqlı çıxartdı və səsimi eşidib mənə bir oğul verdi». Buna görə də onun adını Dan †qoydu. ⁷Rəhilənin qarabaşı Bilha yenə hamilə olub Yaquba ikinci oğul doğdu. ⁸Rəhilə dedi: «Bacımla güclü mübarizəyə girişib ona üstün gəldim». O, uşağın adını Naftali §qoydu.

⁹Lea daha doğmadığına görə qarabaşı Zilpanı götürüb Yaquba arvad olmaq üçün verdi. ¹⁰Leanın qarabaşı Zilpa Yaquba bir oğul doğdu. ¹¹Lea «uğur qazandım» deyib onun adını Qad** qoydu. ¹²Leanın qarabaşı Zilpa Yaquba ikinci oğul doğdu. ¹³Lea dedi: «Xoşbəxtəm, çünki qadınlar məni bəxtiyar sayacaqlar». O, uşağın adını Aşer ††qoydu.

¹⁴Ruven buğda biçini vaxtı gedib tarlada məhəbbət otları tapdı və onları anası Leaya gətirdi. Rəhilə Leaya dedi: «Oğlunun məhəbbət otlarından mənə də ver». ¹⁵Lea ona dedi: «Ərimi əlimdən aldığın bəs deyilmə? İndi də oğlunun məhəbbət otlarını almaq istəyirsən?» Rəhilə dedi: «Elə isə qoy ərim oğlunun məhəbbət otlarının əvəzində bu gecə səninlə yatsın». ¹⁶Yaqub axşam çöldən gələndə Lea onu qarşılamağa çıxıb dedi: «Mənim yanına gir, çünki səni oğlunun məhəbbət otları ilə satın almışam». Yaqub o gecə onunla yatdı. ¹⁷Allah Leanı eşitdi və o hamilə olub Yaquba beşinci oğlunu doğdu. ¹⁸Lea dedi: «Allah haqqımı verdi, çünki qulluqçumu ərimə verdim». O, uşağın adını İssakar ‡‡qoydu. ¹⁹Lea yenə hamilə olub Yaquba altıncı oğlunu doğdu. ²⁰O dedi: «Allah mənə yaxşı bir hədiyyə verdi, bu dəfə ərim mənə hörmət edəcək, çünki ona altı oğul doğdum». O, uşağın adını Zevulun †††qoydu. ²¹Sonra bir qız doğub, adını Dina qoydu.

²²Allah Rəhiləni yada salıb onu da eşitdi və bətnini açdı. ²³O hamilə olub bir oğul doğdu və dedi: «Allah xəcalətimi götürdü». ²⁴O «Rəbb mənə bir oğul da artırsın» deyib uşağın adını Yusif§§ qoydu.

Yaqubun sürülərə sahib olması

²⁵Rəhilə Yusifi doğandan sonra Yaqub Lavana dedi: «Məni göndər, öz torpağıma və ölkəmə gedim. ²⁶Əvəzində

†29:34 *Levi* – ibrani dilində *bağlanma*.

‡29:35 *Yəhuda* – ibrani dilində *mədh edilmiş*.

†30:6 *Dan* – ibrani dilində *höküm etdi*.

§30:8 *Naftali* – ibrani dilində *mənim mübarizəm*.

**30:11 *Qad* – ibrani dilində *uğur*.

††30:13 *Aşer* – ibrani dilində *xoşbəxt*.

‡‡30:18 *İssakar* – ibrani dilində *haqq verilsin*.

†††30:20 *Zevulun* – ibrani dilində *hörmət*.

§§30:24 *Yusif* – ibrani dilində *artırsın*.

sənə xidmət etdiyim arvadlarımı və uşaqlarımı da ver, gedim, çünki sənə necə xidmət etdiyimi yaxşı bilirsən». ²⁷Lavan ona dedi: «Əgər indi sənin gözündə lütf tapdımsa, yanımda qal, çünki baxıcılıq edib sənə görə Rəbbin mənə xeyir-dua verdiyini gördüm». ²⁸Sonra dedi: «Haqqımı mənə təyin et, verim». ²⁹Yaqub ona dedi: «Sənə necə xidmət etdiyimi və mənimlə olan sürülərini necə saxladığımı bilirsən. ³⁰Çünki mən gəlməmişdən əvvəl sənın malın az idi, sonra isə xeyli çoxaldı; Rəbb mənim gəlişimlə sənə xeyir-dua verdi. Bəs mən öz ailəm üçün nə vaxt çalışacağam?» ³¹Lavan dedi: «Sənə nə verim?» Yaqub dedi: «Mənə heç nə vermə. Əgər bunu etsən, yenə sənın sürünü qoruyub ona baxaram: ³²qoy bu gün sənın bütün sürülərinin içindən keçib qoyunlar arasından hər xallı, zolaqlı qoyunu və qara quzunu, keçilər arasından hər zolaqlı və xallı keçini ayırım; haqqım da bu olsun. ³³Bundan sonra qarşında olan haqqım üçün gəldikdə düzlüyüm mənim barəmdə şahadət edəcək. Qoy keçilərdən xallı və zolaqlı olmayanı, quzulardan da qara olmayanı oğurlanmış sayılsın». ³⁴Lavan dedi: «Yaxşı, qoy dediyin kimi olsun». ³⁵Amma o həmin gün alabəzək və xallı təkələri, bütün zolaqlı və xallı keçiləri, ağ keçiləri və bütün qara quzuları ayırıp oğullarının ixtiyarına verdi. ³⁶Sonra özü Yaqubdan üç günlük yol qədər uzaqlaşdı. Yaqub isə Lavanın qalan sürüsünü otarırdı.

³⁷Yaqub ağcaqovaq, badam və çinar ağacından düzəldilmiş təzə çubuqlar götürdü və çubuqların qabığını soyub ağ rəngli içi üzə çıxana qədər zolaqlar açdı. ³⁸Sonra qabığını soyduğu çubuqları sürülərin su içmək üçün gəldikləri təknelərə, heyvanların qabağına qoydu. Onlar gəlib su içəndə döllənirdi. ³⁹Beləcə heyvanlar

çubuqların qabağında döllənirdi və sürülərdə alabəzək, xallı və zolaqlı heyvanlar doğulurdu. ⁴⁰Yaqub quzuları ayırırdı və sürünün üzünü Lavanın sürüsündə olan bütün alabəzək və qara heyvanlara tərəf tuturdu. O öz sürüsünü ayrıca qoydu və onları Lavanın sürüsünə qatmadı. ⁴¹Hər dəfə sürünün qüvvətli heyvanları dölləndikləri zaman Yaqub təknelərə, sürünün gözləri önünə çubuqlar qoyurdu ki, çubuqlar arasında döllənsinlər. ⁴²Ancaq heyvanlar zəif olanda onları qoymazdı. Beləcə zəif heyvanlar Lavanın, qüvvətli heyvanlar isə Yaqubun oldu. ⁴³Bu adam çox varlandı: onun çoxlu sürüsü, qarabaşı, qulu, dəvəsi və eşşəyi oldu.

Yaqubun Lavandan qaçması

31 Yaqub Lavanın oğullarının bu sözləri dediklərini eşitdi: «Yaqub atamıza məxsus olan hər şeyə sahib oldu, bütün bu var-dövləti atamıza məxsus olan əmlakdan əldə etdi». ²Yaqub Lavanın ona münasibətini gördü, o da Yaqubla əvvəlki kimi rəftar etmirdi. ³Rəbb Yaquba dedi: «Atalarının ölkəsinə, öz qohumlarının yanına qayıt. Mən səninlə olacağam». ⁴Yaqub xəbər göndərüb Rəhiləni və Leanı çöllərə – sürüsünü otardıdığı yerə çağırırdı. ⁵Yaqub onlara dedi: «Mən atanızın münasibətini götürəm ki, mənimlə əvvəlki kimi rəftar etmir. Ancaq atamın Allahu mənimlədir. ⁶Siz bilirsiniz ki, var gücümlə atanıza xidmət etmişəm. ⁷Atanız məni aldatdı və haqqımı on dəfə dəyişdirdi, amma Allah onu mənə pislik etməyə qoymadı. ⁸O, “xallı heyvanlar sənın haqqın olacaq” deyəndə bütün sürüdə xallı heyvanlar doğuldu. “Sənın haqqın alabəzək heyvanlar olacaq” deyəndə isə bütün sürüdə alabəzək heyvanlar doğuldu. ⁹Beləcə Allah atanızın sürüsünü alıb mənə verdi. ¹⁰Sürünün dölləndiyi vaxt yuxuda başımı qaldırıb gördüm ki,

sürüdəki heyvanlarla cütləşən təkələr al-abəzək, xallı və ləkəlidir. ¹¹ Yuxuda Allahın mələyi mənə dedi: “Yaqub!” “Mən buradayam!” deyər cavab verdim. ¹² O dedi: “İndi başını qaldır, gör ki, sürüdəki heyvanlarla cütləşən bütün təkələr al-abəzək, xallı və ləkəlidir, çünki Lavanın sənə etdiyi hər şeyi gördüm. ¹³ ^hMən Bet-Eldə sənə görünən Allaham. Orada bir sütun qoyub məsh etdin və Mənim önümdə əhd etdin. İndi qalxıb bu torpaqdan get və doğulduğun torpağa qayıt”».

¹⁴ Rəhilə və Lea ona cavab verdilər: «Məgər atamızın mülkündə bir payımız ya mirasımız var? ¹⁵ Məgər o bizi özgə hesab etmir? Axı o bizi satıb bizim üçün ödənməmiş pulu da xərclədi. ¹⁶ Buna görə də Allahın atamızdan aldığı bütün o var-dövlət bizim və uşaqlarımızdır. İndi sən də Allahın söylədiyi şeylərin hamısına əməl et».

¹⁷ Onda Yaqub qalxıb uşaqlarını və arvadlarını dəvələrə mindirdi. ¹⁸ Bütün sürüsünü, qazandığı bütün var-dövlətini, Paddan-Aramda əldə etdiyi öz sürüsünü sürdü ki, Kənan torpağına, atası İshaqın yanına getsin. ¹⁹ Lavan qoyunlarını qırmağa gedəndə Rəhilə atasına məxsus olan ev bütələrini oğurladı. ²⁰ Yaqub qaçdığını bildirməməklə Aramlı Lavanı aldatdı. ²¹ Beləcə özünə məxsus olan hər şeyi götürüb qaçdı. O, Fərat çayını keçib Gilead dağlıq bölgəsinə yönəldi.

Lavanın Yaqubu təqib etməsi

²² Yaqubun qaçdığı Lavana üçüncü gün bildirildi. ²³ O, qohumlarını özü ilə götürüb yeddi gün onu təqib etdi və Gilead dağlıq bölgəsində Yaquba çatdı. ²⁴ Allah gecə yuxusunda Aramlı Lavana görünüb dedi: «Özünü gözlə, Yaquba nə yaxşı, nə də pis söz de».

²⁵ Lavan Yaquba çatdı. Yaqub dağda çadır qurmuşdu. Lavan qohumları ilə birgə Gilead dağında çadır qurdu. ²⁶ Lavan Yaquba dedi: «Niyə belə etdin? Məndən gizlicə qaçdın və qızlarımı müharibə əsirləri kimi apardın. ²⁷ Nə üçün gizlicə qaçıb məni aldatdın? Mənə bunu bildirmədin ki, səni sevinclə, mahını oxumaqla, dəf və lira çalmaqla yola salım. ²⁸ Məni nəvələrimlə qızlarımı öpməyə qoymadın; ağılsızcasına rəftar etməsən. ²⁹ Sizə pislik edə bilərdim, ancaq atanızın Allahı dünən gecə mənə belə söylədi: “Özünü gözlə, Yaquba nə yaxşı, nə də pis söz de”. ³⁰ İndi atanın evi üçün bərk darıxdığına görə çıxıb gedirsən. Bəs büt allahlarımı niyə oğurlayıb aparırsan?» ³¹ Yaqub Lavana cavab verdi: «Qorxub düşündüm ki, qızlarını zorla məndən alarsan. ³² Büt allahlarımı isə kimin yanında tapsan, o sağ qalmayacaq. Qohumlarımızın önündə yoxlayıb məndə nəyini tapsan, özünə götür». Ancaq Yaqub Rəhilənin onları oğurladığını bilmirdi.

³³ Lavan Yaqubun, Leanın və iki qarabaşın çadırına girdi, ancaq büt allahları tapmadı. O, Leanın çadırından çıxıb Rəhilənin çadırına girdi. ³⁴ Rəhilə ev bütələrini götürərək dəvənin yəhərinə qoyub onların üstündə oturmuşdu. Lavan bütün çadırı yoxladı, ancaq onları tapmadı. ³⁵ Rəhilə atasına dedi: «Hüzurunda qalxa bilmədiyim üçün ağam qəzəblənməsin, çünki qadın adətinə mübtəlayam». Lavan axtardı, ancaq ev bütələrini tapmadı.

³⁶ Yaqub qəzəblənib Lavanla mübahisə etdi. O, Lavana söylədi: «Günahım və təqsirim nədir ki, məni belə təqib edirsən? ³⁷ Bütün şeylərimi yoxladın, bütün ev şeylərindən nə tapdın? Tapdığın şeyi mənim qohumlarımla və öz qohumlarımla

qabağına qoy ki, ikimizin arasında şəhadət olsun. ³⁸Ötən iyirmi il sənın yanında işlədim, qoyunların və keçilərin balalarını salmadı, sürülərindəki qoçlarını yemədim. ³⁹Vəhşi heyvanların parçaladığı heyvanı sənın yanına gətirməzdim, zərərinı özüüm çəkərdim. İstər gündüz, istərsə də gecə oğurlanan hər heyvanı mənədən tələb edərdin. ⁴⁰Gündüzün istisi, gecənin soyuğu mənı əldən salardı, yuxum gözümdən tökülərdi. ⁴¹İyirmi il sənın evində qaldım: iki qızın üçün on dörd il və sürün üçün altı il sənə xidmət etdim. Sən isə on dəfə haqqımı dəyişdirdin. ⁴²Atamın və İbrahimin Allahı, İshaqın sitayiş etdiyi Allah mənimlə olmasaydı, indi yəqin mənı əliboş yola salardın. Allah əzabımı və əlimin zəhmətini gördü, dünən gecə sənə xəbərdarlıq etdi».

⁴³Lavan Yaquba belə cavab verdi: «Qızlar mənim qızlarım, uşaqlar mənim uşaqlarım, sürülər mənim sürülərim və sənın gördüyün hər şey mənimdir. Bu gün qızlarıma yaxud onların doğduqları uşaqlara nə edə bilərəm? ⁴⁴İndi gəl bir-birimizə əhd edək ki, sənınlə mənim aramda şahid olsun». ⁴⁵Yaqub bir daş götürüb sütun kimi qoydu. ⁴⁶O öz qohumlarına dedi: «Daş yığın». Onlar daşları götürüb bir qalaq düzəldilər və o qalağın yanında yeyib-içdilər. ⁴⁷Lavan onun adını Yeqar-Sahaduta* qoydu, Yaqub isə onun adını Qaled †qoydu. ⁴⁸Lavan dedi: «Bu qalaq bu gün mənimlə sənın aranda şahiddir». Buna görə də onun adı Qaleddir. ⁴⁹Ona həm də Mispa‡ deyildi, çünki Lavan demişdi: «Bir-birimizdən ayrılan zaman qoy Rəbb sənınlə mənim aramda gözətçi olsun.

⁵⁰Söz ver ki, qızlarımlı incitməyəcəksən və onların üstünə arvad almayacaqsan. Bil ki, bizim aramızda bir nəfər şahid olmasa da, Allah aramızda şahiddir».

⁵¹Lavan yenə Yaquba dedi: «Bax bu da öz aramızda düzəldiyim qalaq və sütun! ⁵²Bu qalaq və sütun şahid olsunlar ki, nə mən sənın tərəfinə – qalağın o tayına gedəcəyəm, nə də sən pislik etmək üçün mənim tərəfimə – qalağın və sütunun bu tayına gələcəksən. ⁵³Qoy İbrahimin, Naxorun və onların atalarının Allahı aramızda hökm etsin!» Yaqub atası İshaqın sitayiş etdiyi Allaha and içdi. ⁵⁴Sonra Yaqub o dağda qurban kəsdi və qohumlarını çörək yeməyə çağırdı. Onlar çörək yedilər və dağda gecələdilər. ⁵⁵Lavan səhər tezdən qalxıb nəvələrini və qızlarını öpdü, onlara xeyir-dua verdi. Sonra öz yerinə qayıtdı.

Yaqubun Esavla görüşə hazırlaşması

32 Yaqub yoluna davam etdi. Allahın mələkləri ona rast gəldi.

²Yaqub onları görəndə dedi: «Bu, Allahın ordugahıdır». O yerin adını Maxanayim †qoydu.

³Yaqub özündən qabaq Edom çölünə, Seir torpağına, qardaşı Esavın yanına qasidlər göndərdi. ⁴Onlara bu əmri verdi: «Ağam Esava söyləyin ki, qulun Yaqub belə deyir: “Mən Lavanın yanında qalib indiyə qədər yaşadım”. ⁵Mal-qaram, eşşəklərim, qoyun-keçim, qullarım və qarabaşlarım oldu. Mən ağama xəbər vermək üçün yanına qasidlər göndərdim ki, sənın gözündə lütf tapım».

⁶Qasidlər Yaqubun yanına qayıdıb dedilər: «Qardaşın Esavın yanına getdik.

*31:47 *Yeqar-Sahaduta* – arami dilində *şəhadət daş qalağı*.

†31:47 *Qaled* – ibrani dilində *şəhadət daş qalağı*.

‡31:49 *Mispa* – ibrani dilində *gözətçi qülləsi*.

†32:2 *Maxanayim* – ibrani dilində *iki ordugah*.

Özü də səni qarşılamaq üçün gəlir və yanında dörd yüz nəfər var». ⁷Yaqub çox qorxub həyəcanlandı. Yanında olan adamları, qoyun-keçini, mal-qaranı və dəvələri iki dəstəyə ayıraraq dedi: ⁸«Əgər Esav bir dəstəyə hücum edib onları qırarsa, arxada qalan dəstə qaça bilsin».

⁹Sonra Yaqub dedi: «Ey babam İbrahimin Allahı, atam İshaqın Allahı Rəbb, Sən mənə demişdin: «Öz ölkənə və qohumlarının yanına qayıt. Mən sənə yaxşılıq edəcəyəm». ¹⁰Quluna göstərdiyin bütün xeyirxahlığa və sədaqətə layiq deyiləm; bu İordan çayını təkcə dəyənəyimlə keçdim, indi isə iki dəstə köçüm var. ¹¹Yalvarıram, mənə qardaşım Esavın əlindən qurtar. Çünki onun gəlib mənə, uşaqlarımla analarını öldürməsindən qorxuram. ¹²Sən dedin: «Hökmən sənə yaxşılıq edəcəyəm, nəslini saysız-hesabsız dəniz qumu qədər çoxaldacağam».

¹³Yaqub o gecəni orada keçirdi. Özündə olan hər şeydən qardaşı Esava hədiyyə olaraq ¹⁴iki yüz keç, iyirmi təkə, iki yüz qoyun, iyirmi qoç, ¹⁵balaları ilə birgə otuz sağmal dəvə, qırx inək, on buğa, iyirmi dişli və on erkək eşşək götürdü. ¹⁶Sürüləri ayrı-ayrı qullarına tapşırırdı və onlara dedi: «Mənim qabağında gedin və bir sürü ilə o biri sürü arasında məsafə saxlayın». ¹⁷Yaqub birinci qula əmr edib dedi: «Qardaşım Esav sənə rast gəlib «Kimin adamısan, hara gedirsən, qabağındakı bu heyvanlar kimindir?» deyər soruşanda ¹⁸ona söylə: «Bunlar qulun Yaqubundur, bu da ağam Esava göndərilmiş hədiyyələrdir. Özü də bizim dalımızca gəlir». ¹⁹Sonra o, ikinci, üçüncü quluna və sürülərin dalınca gedən hər kəsə əmr edib dedi:

²⁰«Esava rast gələndə ona eyni sözləri söyləyin: «Qulun Yaqub da dalımızca gəlir». Çünki o öz-özünə deyirdi: «Əvvəlcə qabağında göndərdiyim hədiyyələrlə onu rəhmə gətirərəm, sonra onunla görüşərəm. Bəlkə onda mənə qəbul edər». ²¹Hədiyyələr Yaqubun qabağında getdi, o isə gecəni düşərgədə yatdı.

Yaqubun Allahla rastlaşması

²²Yaqub gecə qalxıb iki arvadını, iki cariyesini və on bir uşağını götürərək Yabboq çayının keçidindən keçdi. ²³Onları götürüb çayı keçirdi və özünə məxsus şeyləri də keçirdi. ²⁴Sonra Yaqub tək qaldı. Dan yeri sökülənə qədər bir Şəxs onunla güləşdi. ²⁵Yaquba üstün gələ bilmədiyini görüb onun budunun oynağına zərbə vurdu. O Şəxslə güləşərkən Yaqubun budunda oynağı zədələndi. ²⁶O Şəxs dedi: «Burax, gedim, çünki səhər açılır». Yaqub dedi: «Mənə xeyir-dua verməsən, Səni buraxmaram». ²⁷O Şəxs soruşdu: «Adın nədir?» O dedi: «Yaqub». ²⁸jk O Şəxs dedi: «Artıq sənə Yaqub deyil, İsrail ^sdeyiləcək, çünki sən Allahla və insanlarla güləşib üstün gəlmisən». ²⁹Yaqub soruşdu: «Xahiş edirəm, adımı söylə». O dedi: «Adımı niyə soruşursan?» O Şəxs orada Yaquba xeyir-dua verdi. ³⁰Yaqub o yerin adını Peniel **qoydu, çünki demişdi: «Allahı üz-üzə gördüm və salamat qaldım». ³¹Yaqub Penieldən keçəndə günəş doğdu. O, bir budundan axsayırdı. ³²Ona görə bu günə qədər də İsraililər bud oynağının üzərindəki vətərləri yeməzlər. Çünki güləşən Şəxs Yaqubun bud oynağının vətərinə toxunmuşdu.

§32:28 İsrail – ibrani dilində Allahla güləşən.

**32:30 Peniel – ibrani dilində Allahın üzvi.

Yaqubun Esavla görüşü

33 Yaqub başını qaldırıb gördü ki, Esav dörd yüz adamlı birlikdə gəlir. O, Leanın, Rəhilənin və iki cariyəsinin uşaqlarını ayırdı: ² cariyələrlə onların uşaqlarını qabağa, Lea ilə onun uşaqlarını ortaya, Rəhilə ilə Yusifi isə arxaya qoydu. ³ Özü isə onların qabağına keçdi və qardaşına yaxınlaşanda yeddi dəfə yerə əyildi.

⁴ Esav Yaqubu qarşılamaq üçün qaçıb onu qucaqladı və boynuna sarılıb öpdü. Onlar ağlaşdılar. ⁵ Esav başını qaldırıb qadınları və uşaqları görəndə dedi: «Bunlar sənə nəyəndir?» Yaqub dedi: «Allahın sənə quluna lütf etdiyi uşaqlardır». ⁶ Əvvəl cariyələrlə uşaqları yaxınlaşıb təzim etdilər, ⁷ sonra Lea ilə uşaqları yaxınlaşıb təzim etdilər, axırda isə Yusiflə Rəhilə yaxınlaşıb təzim etdilər. ⁸ Esav soruşdu: «Rast gəldiyim o biri dəstəni nə üçün göndərmişdin?» Yaqub dedi: «Ağamın gözündə lütf tapmaq üçün». ⁹ Esav dedi: «Mənim sürüm çoxdur, qardaşım, səndə olan sənə olsun». ¹⁰ Yaqub dedi: «Yox, xahiş edirəm, indi gözündə lütf tapdımsa, məndən bu hədiyyələri götür. Çünki sənə üzünü görəndə Allahın üzünü görmüş sandım, mənə qarşı çox xeyirxah oldun. ¹¹ Xahiş edirəm, sənə gətirilən hədiyyələri götür. Çünki Allah mənə lütf etdi və indi mənim hər şeyim var». Yaqub təkid etdikdən sonra Esav hədiyyələri götürdü.

¹² Esav dedi: «Köç edib gedək. Mən sizin qabağınızda gedəcəyəm». ¹³ Yaqub ona dedi: «Ağam bilir ki, uşaqlar zəifdir, yanımda olan qoyun-keçi və mal-qara da sağlamdır. Sürüləri bir gün bərk sürsələr, hamısı tələf olar. ¹⁴ Xahiş

edirəm, ağam qulundan qabaqda getsin, mən isə ağamın yanına, Seirə çatana qədər qabağımda olan sürülərin və uşaqların yerişinə görə yavaşı sürəcəyəm». ¹⁵ Esav dedi: «Mənimlə olan adamların bəzisini sənənlə qalmaq üçün qoyum». Yaqub dedi: «Bu nəyə lazımdır? Mən ancaq ağamın gözündə lütf tapmaq istəyirəm». ¹⁶ Esav o gün yola düşüb Seirə qayıtdı. ¹⁷ Yaqub Sukkota köçüb özünə ev tikdi və sürüsünə ağıllar düzəltdi. Ona görə də bu yerin adını Sukkot^{††} qoydular.

¹⁸ Yaqub Paddan-Aramdan qayıtdıqdan sonra sağ-salamat Kənan torpağında olan Şekem şəhərinə gəldi və şəhərin qarşısında məskən saldı. ¹⁹ O, çadırını qurduğu tarla sahəsini Şekemin atası Xamorun oğullarından yüz parça gümüşlə satın aldı. ²⁰ Yaqub orada bir qurbangah qurub adını El-Elohe-İsrail^{**} qoydu.

Dinanın rüsvayçılığı

34 Leanın Yaquba doğduğu qızı Dina o ölkənin qızlarını görməyə çıxdı. ² O ölkənin ağası Xivli Xamorun oğlu Şekem onu gördü. Qızı aparıb onunla yatdı və onu zorladı. ³ Onun ürəyi Yaqubun qızı Dinaya bağlandı. Şekem qızı sevdi və onunla xoş rəftar etdi. ⁴ Şekem atası Xamora dedi: «Bu qızı mənə arvad al».

⁵ Yaqub qızı Dinanın zorlandığını eşitdi, ancaq oğulları çöldə sürülərinin yanında olduqları üçün onlar gələndə qədər susdu. ⁶ Şekemin atası Xamor Yaqubla danışmaq üçün onun yanına getdi. ⁷ Yaqubun oğulları bunu eşidib çöllükdən gəldilər. Onlar məyus oldular və bərk qəzəbləndilər. Çünki Şekem

^{††}33:17 Sukkot – ibrani dilində ağıllar yaxud çardaqlar.

^{**}33:20 El-Elohe-İsrail – ibrani dilində Allah, İsrailin Allahu.

Yaqubun qızı ilə yatmaqla İsraili rüsvay etmişdi, belə iş etmək olmazdı.

⁸Xamor onlara belə dedi: «Oğlum Şekemin ürəyi qızınıza bağlanıb. Xahiş edirəm, qızı ona arvad olmaq üçün verəsiniz. ⁹Bizimlə qohum olun: öz qızlarınızı bizə arvad verin, bizim qızlarımızı özünüzə alın. ¹⁰Bizimlə qalın, ölkə də sizin ixtiyarınızdadır: burada yaşayın, ticarət edin və mülk sahibi olun». ¹¹Şekem qızın atasına və qardaşlarına dedi: «Sizin gözünüzdə lütf tapmaq üçün məndən nə istəyirsiniz, verərəm. ¹²Məndən çoxlu başlıq və hədiyyələr istəyin, söylədiyiniz hər şeyi verərəm. Ancaq qızı arvad olmaq üçün mənə verin».

¹³Yaqubun oğulları Şekemə və onun atası Xamora hiylə ilə cavab verdilər, çünki Şekem bacıları Dinanı zorlamışdı. ¹⁴Onlara dedilər: «Biz bunu edə bilmərik, bacımızı sünnətsiz bir adama ərə verə bilmərik. Bu bizim üçün rüsvayçılıq olar. ¹⁵Ancaq bir şərtlə sizinlə razı oluruq: bütün kişiləriniz sünnət edilib bizim kimi olsalar, ¹⁶öz qızlarımızı sizə ərə verərik, sizin qızlarınızı özümüzlə alarıq və sizinlə yaşayıb bir xalq olarıq. ¹⁷Əgər bizə qulaq asmasanız və sünnət olunmasanız, qızımızı götürüb gedəcəyik».

¹⁸Onların sözləri Xamorun və oğlu Şekemin xoşuna gəldi. ¹⁹Cavan oğlan bu işi dərhal etdi, çünki Yaqubun qızı çox xoşuna gəlmişdi. Şekem atasının evində ən hörmətli adam idi. ²⁰Xamor və oğlu Şekem öz şəhərlərinin darvazasına gəldilər və şəhərin adamlarına belə dedilər: ²¹«Bu adamlar bizimlə səmimidir. Qoy bu ölkədə yaşasınlar və ticarət etsinlər. Bu ölkə onlar üçün kifayət qədər genişdir. Onların qızlarını özümüzlə arvad alarıq, öz qızlarımızı da

onlara ərə verərik. ²²Bu adamlar yalnız bir şərtlə bizimlə yaşamağa və bir xalq olmağa razı olurlar ki, bizim də bütün kişilərimiz onlar kimi sünnət olunsun. ²³Onların sürüləri, mülkləri və heyvanları bizim olmayacağı mı? Gəlin onlarla razılaşaq və onlar bizimlə yaşasın». ²⁴Şəhərin bütün sakinləri Xamora və oğlu Şekemə qulaq asdılar: şəhər əhalisindən olan bütün kişilər sünnət olundu.

²⁵Üçüncü gün onlar hələ də ağrı çəkən zaman Dinanın qardaşları – Yaqubun iki oğlu Şimeon və Levi qıncılarını götürüb maneəsiz şəhərə girdilər və bütün kişiləri qıncıdan keçirdilər. ²⁶Xamoru və oğlu Şekemi də öldürdülər. Dinanı Şekemin evindən götürüb getdilər. ²⁷Yaqubun oğulları ölənlərin yanına gəldilər və şəhəri qarət etdilər, çünki bacılarını zorlamışdılar. ²⁸Onların qoyun-keçilərini, mal-qaralarını, eşşəklərini, şəhərdə və çöldə olan hər şeyi götürdülər. ²⁹Bütün mallarını, uşaqlarını və qadınlarını əsir apardılar, onların evlərində olan hər şeyi qarət etdilər. ³⁰Yaqub Şimeona və Leviyə dedi: «Ölkədə yaşayan Kənanlılarda və Perizlilərdə mənə qarşı nifrət oyadıb məni bəlaya saldınız. Biz sayca azıq, əgər birləşib bizi qırsalar, özüm də ailəmlə birgə həlak olacağam». ³¹Amma onlar dedilər: «Bəs bizim bacımızla bir fahişə kimi rəftar etmək olarmı?»

Yaqubun Bet-Elə qayıtması

35^mAllah Yaquba dedi: «Qalxıb Bet-Elə get və orada qal. Qardaşın Esavın əlindən qaçanda sənə görünən Allaha orada bir qurbangah düzəlt». ²Yaqub ailəsinə və onunla olanların hamısına dedi: «Yanınızda olan özgə büt allahlarını atın və özünüzlü pak edib paltarlarınızı dəyişin. ³Qalxıb

Bet-Elə gedək. Dərdli günümdə mənə cavab verən və getdiyim yolda mənə-implə olan Allaha orada bir qurbangah düzəldəcəyəm». ⁴ Onlar yanlarında olan bütün özge büt allahlarını və qulaqlarında sırğaları Yaquba verdilər. Yaqub bunları Şekem yaxınlığında olan palıdın altında basdırdı. ⁵ Onlar yola düşdülər. Allah ətraf şəhərlərin sakinlərini dəhşətə salmışdı və buna görə də onlar Yaqubun oğullarını təqib etmədilər.

⁶ Yaqub yanındakı bütün adamlarla birgə Kənan torpağında olan Luza, yəni Bet-Elə gəldi. ⁷ Burada bir qurbangah düzəldib o yerin adını El-Bet-El ^{¶¶}qoydu, çünki qardaşının əlindən qaçanda Allah Özünü orada Yaquba zahir etmişdi.

⁸ Rivqanın dayəsi Devora öldü. Onu Bet-Elin aşağısında olan palıdın altında basdırdılar. Oranın adını Allon-Bakut ^{§§}qoydular.

⁹ Yaqub Paddan-Aramdan qayıdanda Allah yenə Yaquba göründü və ona xeyir-dua verdi. ¹⁰ ⁿAllah ona dedi: «Sənin adın Yaqubdur. Artıq adın Yaqub çağırılmayacaq, bundan sonra adın İsrail olacaq». Allah onun adını İsrail qoydu ¹¹ ^ovə ona dedi: «Küllü-İxtiyar Allah Mənəm. Qoy nəslin artıb çoxalsın. Səndən bir millət və çoxlu millət törəyəcək, sənin nəslindən çoxlu padşahlar çıxacaq. ¹² İbrahimə və İshaqa verdiyim torpağı sənə verəcəyəm. Səndən sonra da onu sənin nəslinə verəcəyəm». ¹³ Allah Yaqubla danışdığı yerdə onun yanından yuxarı çəkildi. ¹⁴ ^pYaqub Allahın onunla danışdığı yerdə bir sütun qoydu, üstünə

icmə təqdimi səpdi və sonra üzərinə zeytun yağı tökdü. ¹⁵ Yaqub Allahın onunla danışdığı yerin adını Bet-El qoydu.

Rəhilənin və İshaqın ölümü

¹⁶ Onlar Bet-Eldən yola düşdülər. Efrata çatana yaxın Rəhilə doğdu. Onun doğuşu ağır oldu. ¹⁷ Doğuş zamanı ağrı çəkəndə mamaça ona dedi: «Qorxma, yenə də bir oğlun oldu». ¹⁸ O, ölüm ayağında can verərəkən oğlunun adını Ben-Oni* qoydu, ancaq atası onun adını Binyamin† qoydu. ¹⁹ Rəhilə öldü və Efrata, yəni Bet-Lexemə gedən yolda basdırıldı. ²⁰ Yaqub onun qəbri üstünə bir daş qoydu. O bu günə qədər Rəhilənin başdaşdır.

²¹ İsrail yola düşdü və Eder qülləsinin o biri tərəfində çadır qurdu. ²² İsrail bu ölkədə yaşayanda Ruven gedib atasının cariyəsi Bilha ilə yatdı. İsrail bunu eşitdi.

²³ Yaqubun on iki oğlu var idi. Leanın oğulları: Yaqubun ilk oğlu Ruven, Şimeon, Levi, Yəhuda, İssakar və Zevulun. ²⁴ Rəhilənin oğulları: Yusif və Binyamin. ²⁵ Rəhilənin qulluqçusu Bilhanın oğulları: Dan və Naftali. ²⁶ Leanın qulluqçusu Zilpanın oğulları: Qad və Aşer. Yaqubun Paddan-Aramda doğulan oğulları bunlardır.

²⁷ ^qYaqub Qiryat-Arbada, yəni Xevronda olan Mamreyə, atası İshaqın yanına gəldi. İbrahim və İshaq Mamredə qərib idilər. ²⁸ İshaq yüz səksən il ömür sürdü. ²⁹ O qocalıb yaşa dolaraq canını tapşırırdı və ölüb əcdadlarına qoşuldu. Oğulları Esav və Yaqub onu basdırdılar.

^{¶¶}35:7 *El-Bet-El* – ibrani dilində *Bet-Elin Allahu*.

^{§§}35:8 *Allon-Bakut* – ibrani dilində *ağlaşma palıdı*.

*35:18 *Ben-Oni* – ibrani dilində *kədərimin oğlu*.

†35:18 *Binyamin* – ibrani dilində *sağ əlimin oğlu*.

^m35:10 Yar. 32:28

^o35:11 Yar. 17:4-8

^p35:14 Yar. 28:18-19

^q35:27 Yar. 13:18

Esavin nəsli*(1Salm. 1:34-37)*

36 Esavin, yəni Edomun tarixçəsi belədir. ²Esav Kənan qızlarından Xetli Elonun qızı Adanı, Xivli Siveonun qızı Ananın qızı Oholivamanı, ³həmçinin İsmailin qızı, Nevayotun bacısı Basmadı arvad aldı. ⁴Ada Esava Elifazi doğdu, Basmat isə Reueli doğdu. ⁵Oholivama Yeuşu, Yalamı və Qorahı doğdu; Esavin Kənan torpağında doğulan oğulları bunlardır.

⁶Esav arvadlarını, oğullarını, qızlarını, evindəki adamların hamısını, sürülərini, bütün heyvanlarını və Kənan torpağında qazandığı bütün var-dövləti götürüb qardaşı Yaqubun yanından başqa bir torpağa getdi. ⁷Çünki əmlakları çox olduğuna görə bir yerdə yaşaya bilmədilər; sürüləri çox olduğu üçün qaldıkları torpağa sığmırdılar. ⁸Esav, yəni Edom Seir dağlıq diyarında məskən saldı.

⁹Edomluların əcdadı Esavin Seir dağlıq diyarındakı tarixçəsi belədir. ¹⁰Esavin oğullarının adları belədir: Esavin arvadı Adanın oğlu Elifaz, Esavin arvadı Basmatin oğlu Reuel. ¹¹Elifazın oğulları: Teman, Omar, Sefo, Qatam və Qenaz. ¹²Timna Esavin oğlu Elifazın cariyəsi idi. O, Elifaza Amaleqi doğdu. Esavin arvadı Adanın nəvələri bunlardır. ¹³Reuelin oğulları bunlardır: Naxat, Zerah, Şamma və Mizza; bunlar Esavin arvadı Basmatin nəvələridir. ¹⁴Esavin arvadı Siveon qızı Ana qızı Oholivamanın oğulları bunlardır: o, Esava Yeuşu, Yalamı və Qorahı doğdu.

¹⁵Esav oğullarının başçıları bunlardır: Esavin ilk oğlu Elifazın oğulları: başçı Teman, başçı Omar, başçı Sefo, başçı Qenaz, ¹⁶başçı Qorah, başçı Qatam, başçı Amaleq. Edom torpağında Eli-

fazdan olan başçılar bunlardır; onlar Adanın nəvələridir. ¹⁷Esavin oğlu Reuelin oğulları bunlardır: başçı Naxat, başçı Zerah, başçı Şamma, başçı Mizza. Edom torpağında Reuedən olan başçılar bunlardır; onlar Esavin arvadı Basmatin nəvələridir. ¹⁸Esavin arvadı Oholivamanın oğulları bunlardır: başçı Yeuşu, başçı Yalam, başçı Qorah; onlar Esavin arvadı Ana qızı Oholivamanın nəslindən olan başçılardır. ¹⁹Bunlar Esavin, yəni Edomun oğullarıdır, bunlar da onların başçılarıdır.

Seirin nəsli*(1Salm. 1:38-41)*

²⁰Ölkədə yaşayan Xorlu Seirin oğulları bunlardır: Lotan, Şoval, Siveon, Ana, ²¹Dişon, Eser və Dişan. Edom torpağında başçılıq edən Xorlu Seirin oğulları bunlardır.

²²Lotanın oğulları Xori və Hemam, Lotanın bacısı Timna. ²³Şovalın oğulları bunlardır: Alvan, Manaxat, Eval, Şefo və Onam. ²⁴Siveonun oğulları bunlardır: Ayya və Ana; atası Siveonun eşşəklərini otararkən çöldə isti bulaqlar tapan Ana budur. ²⁵Ananın övladları bunlardır: Dişon və Ananın qızı Oholivama. ²⁶Dişonun oğulları bunlardır: Xemdan, Eşban, İtran və Keran. ²⁷Eserin oğulları bunlardır: Bilhan, Zaavan və Aqan. ²⁸Dişanın oğulları bunlardır: Us və Aran.

²⁹Xorlulardan olan başçılar bunlardır: başçı Lotan, başçı Şoval, başçı Siveon, başçı Ana, ³⁰başçı Dişon, başçı Eser, başçı Dişan; Seir torpağında qəbilələrinə görə Xorlu başçılar bunlardır.

Edomun padşahları və başçıları*(1Salm. 1:43-54)*

³¹İsraillilərə bir kəs padşahlıq etməzdən əvvəl Edom ölkəsində padşahlıq

¹36:2 Yar. 26:34²36:3 Yar. 28:9

edən adamlar bunlardır: ³² Edomda Be-orun oğlu Bela padşah oldu. Onun şəhəri Din hava idi. ³³ Bela öldü və onun yerinə Bosradan olan Zerah oğlu Yovav padşah oldu. ³⁴ Yovav öldü və onun yerinə Temanlıların torpağından olan Xuşam padşah oldu. ³⁵ Xuşam öldü və onun yerinə Moav çölündə Midyanlıları qıran Bedad oğlu Hadad padşah oldu. Onun şəhəri Avit idi. ³⁶ Hadad öldü və onun yerinə Masreqadan olan Samla padşah oldu. ³⁷ Samla öldü və onun yerinə Rexovot-Hannahardan olan Şaul padşah oldu. ³⁸ Şaul öldü və onun yerinə Akbor oğlu Baal-Xanan padşah oldu. ³⁹ Akbor oğlu Baal-Xanan öldü və onun yerinə Hadar padşah oldu. Onun şəhəri Pau idi. Onun arvadının adı Me-Zahav qızı Matred qızı Mehetavel idi.

⁴⁰ Esavın nəslindən olan başçıların qəbilələrinə və yerlərinə görə adları belədir: başçı Timna, başçı Alva, başçı Yetet, ⁴¹ başçı Oholivama, başçı Ela, başçı Pinon, ⁴² başçı Qenaz, başçı Teman, başçı Mivsar, ⁴³ başçı Maqdiel, başçı İram; sahib olduqları ölkədə yaşadıkları yerlərə görə Edom başçıları bunlardır. Esav da Edomluların əcdadıdır.

Yusifin yuxuları

37 Yaqub atasının qərib olduğu Kənan torpağında yaşadı.

² Yaqubun tarixçəsi belədir.

Yusif on yeddi yaşında bir gənc idi. O öz qardaşları – atasının arvadları Bilhanın və Zilpanın oğulları ilə birlikdə sürü otarırdı. Yusif onların pis işləri barədə xəbərləri atasına çatdırırdı. ³ İsrail Yusifi bütün oğullarından çox sevirdi, çünki Yusif onun qocalıq çağının oğlu idi. O, Yusifə əlvan paltar tikdirdi.

⁴ Qardaşları gördülər ki, ataları onlardan

çox Yusifi sevirdi. Buna görə də ona nifrət etdilər və onunla yaxşı rəftar etmədilər.

⁵ Bir dəfə Yusif yuxu gördü və onu qardaşlarına danışdı. Bundan sonra ona daha çox nifrət etməyə başladılar. ⁶ Yusif onlara dedi: «Gördüyüm bu yuxuya qulaq asın: ⁷ biz zəminin ortasında dərz bağlayırdıq; mənim dərzim qalxıb dik durdu, sizin dərzləriniz isə mənim dərziyə əhatəyə alıb ona təzim etdilər». ⁸ Qardaşları ona dedilər: «Doğrudanmı, sən bizə padşah olacaqsan, hökmranlıq edəcəksən?» Onlar yuxularına və sözlərinə görə Yusifə daha çox nifrət etdilər.

⁹ Yusif başqa bir yuxu gördü və onu qardaşlarına danışdı dedi: «Yenə bir yuxu gördüm; gördüm ki, günəş, ay və on bir ulduz mənə təzim edir».

¹⁰ O, yuxusunu atasına və qardaşlarına danışanda atası onu danlayıb dedi: «Bu gördüyün yuxu nə deməkdir? Doğrudanmı, mən, anan və qardaşların yerə əyilib sənə təzim etmək üçün gələcəyik?» ¹¹ Qardaşları ona paxıllıq etdilər, atası isə bu sözü yadda saxladı.

Qardaşlarının Yusifi satması

¹² Bir gün Yusifin qardaşları atalarının sürüsünü otarmaq üçün Şekemə getdilər. ¹³ İsrail Yusifə dedi: «Qardaşların Şekemdə sürü otarırlar. Gəl səni də onların yanına göndərim». O, atasına dedi: «Getməyə hazırım». ¹⁴ İsrail yenə ona dedi: «Get bax, qardaşların yaxsıdırımı, sürü salamatdırımı? Sonra mənə xəbər gətir». Beləcə onu Xevron vadisindən yola saldı.

Yusif gəlib Şekemə çatdı. ¹⁵ Çöldə dolaşarkən bir nəfər ona rast gəldi. Bu adam «Nə axtarırsan?» deyərək ondan soruşdu. ¹⁶ O dedi: «Mən qardaşlarımı axtarıram. Mənə de görüm, onlar sürünü harada otarırlar?» ¹⁷ Bu adam dedi:

«Buradan getdilər, çünki mən onların “Dotana gedək” sözlərini eşitdim». Yusif qardaşlarının dalınca düşdü və onları Dotanda tapdı.

¹⁸ Qardaşları onu uzaqdan gördülər. Yusif onların yanına çatmamış onu öldürmək qərarına gəldilər. ¹⁹ Qardaşlar bir-birlərinə dedilər: «Baxın, bu yuxular görəb gəlir. ²⁰ İndi gəlin onu öldürüb bir quyuya ataq, sonra da deyək ki, vəhşi heyvan onu parçaladı. Onda görürük, yuxuları necə çin çıxır». ²¹ Ruven bunu eşidib Yusifi onların əlindən qurtarmaq üçün dedi: «Gəlin ona toxunmayaq». ²² Ruven onlara «qan tökməyin, onu çöldə olan bu quyuya atın, ancaq ona toxunmayın» dedi. Bunu ona görə deyirdi ki, Yusifi qardaşlarının əlindən qurtarıb atasının yanına qaytarsın. ²³ Yusif qardaşlarının yanına çatanda onlar Yusifin əyninə geydiyi alabəzək paltarı dartıb çıxartdılar. ²⁴ Özünü də götürüb quyuya atdılar. Quyuy boş idi, orada su yox idi.

²⁵ Qardaşlar çörək yemək üçün oturdular. Onlar başlarını qaldıranda gördülər ki, Gileaddan İsmaililərin bir karvanı gəlir. Onların dəvələri ədviyyat, balzam və ətriyyatla yüklənmişdi və bunları Misirə aparırdılar. ²⁶ Yəhuda qardaşlarına dedi: «Əgər qardaşımızı öldürüb qətlə ört-basdır etsək, bunun nə xeyri olar? ²⁷ Gəlin onu İsmaililərə sataq və ona toxunmayaq, çünki qardaşımızdır, biz eyni qandanıq». Qardaşları onun sözü ilə razılaşdılar. ²⁸ Oradan Midyan tacirləri keçəndə Yusifi quyudan çıxarıb İsmaililərə iyirmi gümüşə satdılar. Onlar da Yusifi Misirə apardılar.

²⁹ Ruven quyuya tərəf qayıdıb gördü ki, Yusif orada yoxdur. O, paltarını cırdı. ³⁰ Sonra qardaşlarının yanına qayıdıb dedi: «Uşaq yoxdur, bəs mən nə edim?»

³¹ Onlar Yusifin paltarını götürdülər və bir keçi kəsib paltarı qana batırdılar. ³² Sonra qardaşlar bu əlvan paltarı götürüb atalarına gətirdilər və dedilər: «Biz bunu tapdıq; gör, oğlumun paltarıdır ya yox?» ³³ O, paltarı tanıyıb dedi: «Bu, oğlumun paltarıdır; yəqin onu vəhşi bir heyvan yeyib. Həqiqətən, Yusif parçalanıb». ³⁴ Yaqub öz paltarını cırdı və belinə çul bağladı; o uzun müddət oğlu üçün yal tutdu. ³⁵ Bütün oğulları və qızları ona təsəlli vermək üçün yığışdı, ancaq o təsəlli tapmaq istəməyib dedi: «Kədərlə oğlumun yanına – ölümlə diyarına enəcəyəm». Beləcə atası onun üçün ağladı.

³⁶ Midyanlılar isə Yusifi Misirdə fironun bir əyanı olan mühafizəçilər rəisi Potifara satdılar.

Yəhuda və Tamar

38 O zaman Yəhuda qardaşlarından ayrılaraq Xira adlı Adullamlı bir adamın yanına gedib məskən saldı. ² Yəhuda orada Şua adlı Kənanlı bir adamın qızını gördü. Yəhuda qızı arvad alıb yanına girdi. ³ Qadın hamilə olub bir oğlan doğdu və Yəhuda onun adını Er qoydu. ⁴ Qadın yenə hamilə olub bir oğlan doğdu və adını Onan qoydu. ⁵ Sonra yenə də bir oğlan doğub, adını Şela qoydu. Qadın onu doğduğu zaman Yəhuda Kezivdə idi.

⁶ Yəhuda ilk oğlu Er üçün bir arvad aldı, onun adı Tamar idi. ⁷ Yəhudanın ilk oğlu Er Rəbbin gözündə pis idi və Rəbb onu öldürdü. ⁸ Yəhuda Onana dedi: «Qardaşın arvadının yanına gir, öz qayınlıq vəzifəni yerinə yetirib qardaşın üçün nəsil yetişdir». ⁹ Onan bilirdi ki, bu nəsil ona məxsus olmayacaq. Buna görə də qardaşı arvadının yanına girəndə toxumunu yerə tökərdi ki, qardaşı üçün nəsil yetişdirməsin. ¹⁰ Onun etdiyi bu

iş Rəbbin gözündə pis oldu və Rəbb onu da öldürdü. ¹¹ Yəhuda gəlini Tamara dedi: «Atanın evinə qayıt, oğlum Şela böyüyənə qədər dul olaraq qal». Yəhuda fikirləşdi ki, Şela da qardaşları kimi ölə bilər. Tamar gedib atasının evində qaldı.

¹² Uzun müddətdən sonra Şuanın qızı olan Yəhudanın arvadı öldü. Yəhuda matəm qurtarandan sonra dostu Adullamlı Xira ilə birlikdə Timnata sürüsünü qırxaqların yanına getdi. ¹³ Tamara bildirdilər: «Bax qayınatan sürüsünü qırmaq üçün Timnata gəlir». ¹⁴ Tamar dulluq paltarını əynindən çıxarıb rübənd örtüdü və bürünüb Timnata gedən yolda olan Enayim darvazasının yanında oturdu. Çünki o gördü ki, Şela böyüyüb, o isə hələ də Şelaya ərə verilməyib.

¹⁵ Yəhuda onu görəndə elə bildi ki, bir fahişə qadıdır, çünki üzünü örtmüşdü. ¹⁶ Yəhuda yolunu ona tərəf salıb dedi: «İcazə ver, sənın yanına girim». Ancaq onun öz gəlini olduğunu bilmədi. Qadın dedi: «Yanıma girmək üçün mənə nə verirsen?» ¹⁷ Yəhuda dedi: «Sürüdən bir oğlaq göndərərəm». O dedi: «Onu göndərənə qədər mənə girov olaraq bir şey verərsənmi?» ¹⁸ Yəhuda soruşdu: «Girov olaraq sənə nə verim?» Qadın dedi: «Öz möhürünü, qaytanını və əlində olan əsanı». Yəhuda bunları qadına verib yanına girdi. Qadın ondan hamilə qaldı. ¹⁹ Sonra Tamar qalxıb getdi və rübəndini çıxarıb dulluq paltarını geydi.

²⁰ Yəhuda qadıdan girovunu almaq üçün Adullamlı dostunun vasitəsilə oğlağı göndərdi. Ancaq o, qadını tapmadı. ²¹ Qadının olduğu yerin adamlarından soruşdu: «Enayimdə yol kənarında olan fahişə [‡]haradadır?»

Onlar dedilər: «Burada fahişə yoxdur». ²² O, Yəhudanın yanına qayıdıb dedi: «Onu tapa bilmədim. O yerin adamları da “burada fahişə yoxdur” dedilər». ²³ Yəhuda dedi: «Qoy bu şeylər onunku olsun, ancaq biz bu işdən rüsvay olmayaq. Bax mən bu oğlağı ona göndərdim, amma sən onu tapmadın».

²⁴ Bundan təxminən üç ay sonra Yəhudaya bildirdilər: «Gəlinin Tamar zina edib, həm də bu zinadan hamilə qalıb». Yəhuda dedi: «Onu çıxarıb yandırın». ²⁵ O bayıra çıxarıldığı zaman qayınatasına xəbər göndərib dedi: «Mən bu şeylərin sahibi olan adamdan hamilə qaldım». Sonra dedi: «Bax gör, bu möhür, qaytan və əsa kimindir?» ²⁶ Yəhuda bunları tanıyıb dedi: «O məndən haqlıdır, çünki onu oğlum Şelaya vermədim». Yəhuda onunla bir daha yaxınlıq etmədi.

²⁷ Tamar doğanda məlum oldu ki, bətnində əkiz var. ²⁸ Doğuş vaxtı bir uşaq əlini çıxartdı. Mamaça götürüb onun əlinə qırmızı ip bağladı və dedi: «Əvvəlcə bu doğuldu». ²⁹ Ancaq o uşaq əlini geri çəkdi və qardaşı birinci doğuldu. Mamaça dedi: «Özünə necə dəşik açdın?» Buna görə də onun adını Peres [¶]qoydular. ³⁰ Ondan sonra əlində qırmızı ip olan qardaşı doğuldu. Onun adını Zerah [§]qoydular.

Yusif və Potifarın arvadı

39 Yusif Misirə aparıldı. Fironun bir əyanı – mühafizəçilər rəisi Misirli Potifar onu oraya gətirmiş İsmaililərdən satın aldı. ² ^wRəbb Yusiflə idi və o, işlərində uğur qazanırdı. Yusif Misirli ağasının evində qalırdı. ³ Ağası gördü ki,

[‡]38:21 fahişə – yaxud məbəd fahişəsi.

[¶]38:29 Peres – ibrani dilində dəşik açmaq.

[§]38:30 Zerah – ibrani dilində qırmızı.

Rəbb onunladır və etdiyi hər işdə ona uğur verir.

⁴Yusif ağasının gözündə lütf tapdı və onun şəxsi xidmətçisi oldu. Ağası Yusifi evinə nəzarətçi təyin etdi və özünə məxsus olan hər şeyi onun ixtiyarına verdi. ⁵Evinin və özünə məxsus olan hər şeyin ixtiyarını ona verən vaxtdan bəri Rəbb Yusifə görə Misirlinin evinə bərəkət verdi, evində, tarlasında və özünə məxsus olan hər şeydə Rəbbin bərəkəti göründü. ⁶Ağası özünə məxsus olan hər şeyi Yusifin ixtiyarına vermişdi, yediyi yeməkdən başqa, evində olan heç nədən xəbəri yox idi. Yusif gözəl və yaraşlıq idi.

⁷Bir müddət sonra ağasının arvadının Yusifə gözü düşüb dedi: «Gəl mənimlə yat». ⁸Ancaq Yusif bundan imtina edib ağasının arvadına dedi: «Mən burada olarkən aqam evində nə olduğunu bilmir və özünə məxsus olan hər şeyi mənim ixtiyarına verib. ⁹Bu evdə isə həтта o məndən böyük deyil və səndən başqa heç bir şeyi məndən əsirgəmədi, çünki sən onun arvadısan. Bəs mən necə bu böyük pisliliyi edib Allahın önündə günaha bata bilərəm?» ¹⁰Qadın hər gün bunu Yusifə deyirdi, Yusif isə onunla yatmağa, həтта birgə olmağa razı olmurdu.

¹¹Bir gün Yusif öz işini görmək üçün evə girdi. İçəridə ev adamlarından heç kəs yox idi. ¹²Qadın «Mənimlə yat!» deyib onun paltarından tutdu. Yusif paltarını onun əlində qoyub qaçdı və bayıra çıxdı. ¹³Qadın onun paltarını əlində qoyub qaçdığını görəndə ¹⁴ev adamlarını çağıraraq dedi: «Baxın, aqanız bu İbranini bizi təhqir etmək üçün yanımıza gətirib. O mənimlə yatmaq üçün yanına gəldi, mən isə ucadan qışqırdım. ¹⁵O, səsimi ucaldıb qışqırdığımı görəndə paltarını yanımda qoyub qaçdı və bayıra çıxdı». ¹⁶Yusifin ağası evə gələndə qədər qadın onun

paltarını özündə saxladı. ¹⁷Sonra ərinə də bu sözləri söyləyib dedi: «Bizə gətirdiyin bu İbrani qul məni təhqir etmək üçün yanına gəldi. ¹⁸Səsimi ucaldıb qışqırdığım zaman paltarını yanımda qoyub bayıra qaçdı».

¹⁹Yusifin ağası arvadının «sənin qulun mənimlə belə rəftar etdi» sözlərini eşidəndə bərk qəzəbləndi. ²⁰Ağası Yusifi götürüb padşahın məhbuslarının saxlanıldığı zindana təhvil verdi. Yusif zindanda qaldı. ²¹Ancaq Rəbb Yusiflə idi və ona xeyirxahlıq göstərdi. O, zindanın baş nəzarətçisinin gözündə lütf tapdı. ²²Zindanın baş nəzarətçisi zindanda olan bütün məhbusları Yusifin ixtiyarına verdi. Orada görülən hər işə o başçılıq edirdi. ²³Zindanın baş nəzarətçisi Yusifin ixtiyarında olan heç nəyə nəzarət etmirdi, çünki Rəbb Yusiflə idi və etdiyi hər işdə ona uğur verirdi.

Yusif məhbusların yuxusunu yozur

40 Bir müddət sonra Misir padşahının saqisi və çörəkçisi ağaları Misir padşahına qarşı günah etdilər. ²Firon bu iki əyanına – baş saqiyə və baş çörəkçiyə bərk qəzəbləndi ³və onları mühafizəçilər rəisinin evində – Yusifin məhbus olduğu zindanda saxladı. ⁴Mühafizəçilər rəisi Yusifi onlara xidmətçi təyin etdi və Yusif də onlara xidmət etdi. Onlar bir müddət zindanda qaldılar.

⁵Bir gün Misir padşahının zindanda məhbus olan saqisi və çörəkçisi yuxu gördülər. Hər ikisi bir gecədə müxtəlif mənalı yuxular gördü. ⁶Səhər Yusif onların yanına gəldi və kədərli olduqlarını gördü. ⁷Yusif onunla birgə ağasının evində, zindanda olan firon əyanlarından soruşdu: «Niyə bu gün üzünüz kədərli?» ⁸Onlar Yusifə dedilər: «Yuxu görmüşük, ancaq onu yozan yoxdur». Yusif onlara dedi: «Yuxu

yozmaq Allahın işi deyilmi? Onu mənə danışın».

⁹Baş saqi yuxusunu Yusifə danışib dedi: «Yuxumda gördüm ki, önümdə bir üzüm tənəyi var. ¹⁰Tənəkdə üç budaq var idi. Onlarda tumurcuqlar görünüb çiçək açdı və salxımlar yetişdi.

¹¹Fironun piyaləsi mənim əlimdə idi. Üzümləri götürüb fironun piyaləsinə sıxdım və piyaləni firona verdim».

¹²Yusif ona dedi: «Onun yozması belədir: üç budaq üç gündür. ¹³Üç gün ərzində firon səni yüksəldəcək. Səni öz işinə qaytaracaq, sən də onun saqisi olduğun vaxtdakı kimi əvvəlki qaydaya görə fironun piyaləsinə əlinə verəcəksən.

¹⁴Ancaq sənin vəziyyətin yaxşılaşanda məni yadına sal və xeyirxahlıq göstər. Haqqımda firona danışib məni bu yerdən çıxart. ¹⁵Doğrudan da, mən İbranilərin torpağından oğurlanmışam və burada da zindana salınmağa layiq bir iş görməmişəm».

¹⁶Baş çörəkçi Yusifin yuxunu yaxşılığa yozduğunu görüb ona dedi: «Mən isə yuxuda gördüm ki, başımın üstündə üç səbət ağ çörək var. ¹⁷Ən üstdəki səbətdə çörəkçinin firon üçün bişirdiyi hər cür çörək var. Quşlar başımın üstündəki səbətdən onları yeyirdi». ¹⁸Yusif belə cavab verdi: «Onun yozması belədir: üç səbət üç gündür. ¹⁹Üç gün ərzində firon sənəni başını bədəninədən ayıracaq, özünü də ağacdan asacaq və quşlar sənəni ətinə didəcək».

²⁰Üçüncü gün – fironun ad günü o bütün əyanlarına ziyafət verdi. Baş saqini və baş çörəkçini əyanlarının önünə çıxartdı. ²¹Baş saqini saqiliyinə qaytardı və o, piyaləni fironun əlinə verdi, ²²baş çörəkçini isə asdırdı; hər şey Yusifin yozduğu kimi oldu. ²³Ancaq baş saqi Yusifi yada salmadı və onu unuttu.

Fironun yuxuları

41 İki il keçəndən sonra firon belə bir yuxu gördü: o, Nil çayının sahilində dayanmışdı. ²Çaydan yeddi bəslənmiş və kök inək çıxdı. Onlar qamışlıq içində otlamağa başladı. ³Onlardan sonra haldan düşmüş və arıq olan başqa yeddi inək Nil çayından çıxdı. Onlar çayın sahilindəki inəklərin yanında dayandılar. ⁴Haldan düşmüş və arıq inəklər bəslənmiş və kök olan yeddi inəyi yedilər. Onda firon yuxudan oyandı.

⁵Sonra yatıb ikinci dəfə bu yuxunu gördü: bir saplaqdan yeddi dolu və yaxşı sünbül çıxdı. ⁶Onlardan sonra isə cılız və şərq küləyindən yanmış yeddi sünbül bitdi. ⁷Cılız sünbüllər yeddi böyük və dolu sünbülü uddular. Onda firon oyandı; bu bir yuxu idi.

⁸Səhəri gün onun ürəyi narahat oldu. O xəbər göndərüb Misirin bütün sehrbazlarını və müdriklərini çağırdı. Firon onlara öz yuxusunu danışdı, ancaq onların arasında fironun yuxusunu yozan bir adam tapılmadı.

⁹Baş saqi firona belə söylədi: «Mən bu gün öz günahımı yadıma saldım: ¹⁰bir dəfə firon qullarına qəzəbləndi və mənimlə baş çörəkçini zindana, mühafizəçilər rəisinin evinə saldı. ¹¹Biz bir gecə yuxu gördük, hər birimiz müxtəlif mənalı yuxular gördük. ¹²Orada bizimlə birgə mühafizəçilər rəisinin qulu olan bir İbrani gənc var idi. Biz ona danışdıq, o da yuxularımızı yozdu, hər birimizə yuxusunun mənasını izah etdi. ¹³O bizə necə yozmuşdusa, elə də oldu: mən öz vəzifəmə qaytarıldım, baş çörəkçi isə asıldı».

¹⁴Firon xəbər göndərüb Yusifi çağırdı. Onu tez zindandan çıxartdılar. O, başını qırxıb paltarlarını dəyişdi və fironun hüzuruna gəldi. ¹⁵Firon Yusifə dedi: «Bir yuxu görmüşəm, ancaq onu yozan yoxdur. Mən sənəni barəndə eşitmişəm ki,

yuxuları eşidib yoza bilirsən». ¹⁶ Yusif firona cavab verdi: «Bu məndən deyil, Allah fironun xeyrinə cavab verəcək». ¹⁷ Firon Yusifə dedi: «Yuxumda gördüm ki, Nil çayının sahilində durmuşam. ¹⁸ Çaydan kök və bəslənmiş yeddi inək çıxdı. Onlar qamışlıq içində otlamağa başladı. ¹⁹ Onlardan sonra başqa cılız və arıq olan başqa yeddi inək çıxdı. Bütün Misir ölkəsində bunlar kimi cılız inək görməmişəm. ²⁰ Arıq və cılız inəklər əvvəlki yeddi kök inəyi yedilər. ²¹ Kök inəklər onların qarınlarına girdiklərinə baxmayaraq, bu bilinmirdi, onlar əvvəlki kimi arıq idi. Onda oyandım. ²² Yenə yuxumda gördüm ki, bir saplaqdan yeddi dolu və böyük sünbül çıxdı. ²³ Onlardan sonra solğun, cılız və şərq küləyindən yanmış yeddi sünbül bitdi. ²⁴ Cılız sünbüllər yeddi dolu sünbülü uddular; bunları sehrbazlara danışdım, ancaq izah edən olmadı».

²⁵ Yusif firona dedi: «Fironun yuxularının mənası eynidir. Allah etmək istədiyi işi firona bildirdi. ²⁶ Yeddi bəslənmiş inək yeddi ildir, yeddi dolu sünbül də yeddi ildir; yuxuların mənası eynidir. ²⁷ Onlardan sonra çıxan yeddi arıq, cılız inək və şərq küləyindən yanmış boş yeddi sünbül də yeddi ildir; yeddi il aclıq olacaq. ²⁸ Firona demək istədiyim sözlər bunlardır. Allah etmək istədiyi işi firona göstərdi. ²⁹ Bütün Misir torpağında yeddi il böyük bolluq olacaq. ³⁰ Bundan sonra yeddi il aclıq olacaq. Misir ölkəsində olan bütün bolluq yaddan çıxacaq və aclıq ölkəni əldən salacaq. ³¹ Ölkədəki bolluq ondan sonra gələn aclıq üzündən görünməyəcək, çünki aclıq çox ağır olacaq. ³² Firon yuxunu iki dəfə görüb, çünki Allah belə qərara gəlmişdir və tezliklə bu işi görəcək. ³³ Buna görə də firon ağıllı və müdrik bir adam axtarsın, onu Misir

ölkəsinə başçı təyin etsin. ³⁴ Firon ölkədə məmurlar qoymağı əmr etsin və yeddi il bolluq zamanı Misir torpağının məhsullarının beşdə birini yığsın. ³⁵ Qoy onlar uğurlu olan bu illərin bütün məhsullarını toplasınlar. Taxılı isə azuqə olaraq şəhərlərdə fironun nəzarəti altında yığıb saxlasınlar. ³⁶ Bu azuqə Misir torpağına gələn yeddi il aclıq dövrü üçün ehtiyat olacaq, ta ki ölkə əhalisi aclıqdan qırılmasın».

Yusifin Misirdə başçı olması

³⁷ Bu sözlər fironun və onun əyanlarının xoşuna gəldi. ³⁸ Firon əyanlarına dedi: «Bu adam kimi Allahın Ruhuna malik olan bir kəs tapa biləcəyikmi?» ³⁹ Sonra firon Yusifə dedi: «İndi ki Allah sənə bütün bu şeyləri bildirdi, deməli, sən kimi ağıllı və müdrik adam yoxdur. ⁴⁰ Sən mənim saray adamlarıma başçılıq edəcəksən və bütün xalqım sənə əmrinlə idarə olunacaq. Mən yalnız taxtda səndən böyük olacağam». ⁴¹ Firon yenə Yusifə dedi: «Səni bütün Misir ölkəsinə başçı təyin edirəm». ⁴² Firon öz möhürünü barmağından çıxarıb Yusifin barmağına taxdı, ona incə kətan paltar geyindirdi və boynuna qızıl zəncir asdı. ⁴³ Firon əmr etdi ki, onu özünün ikinci arabasına mindirsinlər və qarşısında «Diz çökün!» deyib bağırınsınlar. Beləcə o, Yusifi bütün Misir ölkəsinə başçı qoydu. ⁴⁴ Firon Yusifə dedi: «Mən fironam. Bütün Misir ölkəsində heç kəs sənsiz əlini yaxud ayağını tərپətməyəcək». ⁴⁵ Firon Yusifin adını Safnat-Paneah qoydu və On şəhərinin kahini Poti-Feranın qızı Asnatı ona arvad olmaq üçün verdi. Yusif bütün Misir ölkəsini gəzməyə çıxdı.

⁴⁶ Misir padşahı fironun hüzurunda olarkən Yusif otuz yaşında idi. Yusif

fironun hüzurundan çıxıb bütün Misir ölkəsini dolaşdı. ⁴⁷Yeddi bolluq ilində torpaq qucaq-qucaq məhsul verdi. ⁴⁸Yusif yeddi ildə Misir torpağında yığılmış bütün məhsulu topladı. O, məhsulu şəhərlərə qoydu. Hər şəhərin ətrafında olan tarlada yetişən məhsulu o şəhərdə saxladı. ⁴⁹Yusif dəniz qumu qədər çox taxıl yığdı və daha onu hesablamadı, çünki sayı-hesabı yox idi.

⁵⁰Aclıq illərindən qabaq Yusifin iki oğlu oldu; onları Yusifə On kahini Poti-Feranın qızı Asnat doğdu. ⁵¹Yusif ilk oğlunun adını Menaşşe ^{**}qoydu, çünki demişdi: «Allah bütün zəhmətimi və atamın evindəkilərin hamısını mənə unutturdu». ⁵²İkinci oğlunun adını Efrayim ^{††}qoydu, çünki demişdi: «Allah əziyyət çəkdiyim torpaqda mənə bəhərli etdi».

⁵³Misir torpağında yeddi il bolluq qurtardı. ⁵⁴Yusifin söylədiyi kimi yeddi il aclıq başladı. Bütün ölkələrdə aclıq oldu, lakin Misir torpağının hər yerində ərzaq var idi. ⁵⁵^zBütün Misir əhalisi aclıq çəkəndə çörək üçün firona fəryad etdi. Firon bütün Misirlilərə dedi: «Yusifin yanına gedin, onun dediyini edin». ⁵⁶Bütün yer üzündə aclıq oldu. Yusif məhsul olan bütün anbarları açıb Misirlilərə taxıl satırdı. Misir torpağında aclıq gücləndi. ⁵⁷Bütün ölkələrin adamları taxıl almaq üçün Misirə, Yusifin yanına gəlirdilər, çünki bütün yer üzündə şiddətli aclıq idi.

Yusifin qardaşları Misirə gedir

42 Yaqub öyrəndi ki, Misirdə taxıl var. O öz oğullarına dedi: «Nə üçün bir-birinizə baxırsınız?» ^{2a}Yenə dedi: «Mən eşitdim ki, Misirdə taxıl var, gedib oradan bizim üçün taxıl alın ki,

ölməyib yaşayaq». ³Yusifin on qardaşı taxıl almaq üçün Misirə getdi. ⁴Ancaq Yaqub Yusifin qardaşı Binyamini qardaşları ilə birgə göndərmədi, çünki fikirləşirdi ki, onun başına bir fəlakət gələ bilər. ⁵Taxıl almağa gələnlər arasında İsrailin oğulları da var idi, çünki Kənan torpağında da aclıq hökm sürürdü.

⁶Yusif ölkənin başçısı idi və ölkənin bütün əhalisinə də taxılı özü satırdı. Yusifin qardaşları gəlib onun ötündə üzlərini yerə qoyub səcdə etdilər. ⁷Yusif qardaşlarını görüb tanıdı, ancaq onlarla yad adam kimi rəftar edərək sərt danışdı. Yusif onlardan soruşdu: «Haradan gəlmisiniz?» Onlar dedilər: «Ərzaq almaq üçün Kənan torpağından gəlirik».

⁸Yusif qardaşlarını tanıdı, amma onlar Yusifi tanımadılar. ^{9b}Yusif qardaşları barədə gördüyü yuxuları xatırlayıb onlara dedi: «Siz casussunuz, ölkənin zəif yerlərini öyrənmək üçün gəlmisiniz». ¹⁰Qardaşları ona dedilər: «Xeyr, ey ağamız, qulların yalnız ərzaq almaq üçün gəliblər. ¹¹Biz hamımız bir adamın oğullarıyıq. Biz təmiz adamlarıq, qulların casus deyil». ¹²Ancaq Yusif onlara dedi: «Xeyr, siz ölkənin zəif yerlərini öyrənmək üçün gəlmisiniz». ¹³Onlar dedilər: «Biz qulların on iki qardaşlıq və Kənan torpağında bir adamın oğullarıyıq. Kiçik qardaşımız indi atamızın yanındadır, bir qardaşımız isə yoxa çıxıb». ¹⁴Yusif onlara dedi: «Hər şey mən dediyim kimidir: siz casussunuz, ¹⁵ancaq mən sizi belə yoxlayacağam: fironun canına and olsun ki, kiçik qardaşınız buraya gəlməsə, siz buradan gedə bilməyəcəksiniz. ¹⁶Aranızdan bir nəfəri göndərin ki, qardaşımızı gətirsin, siz

^{**}41:51 *Menaşşe* – ibrani dilində *unutduran*.

^{††}41:52 *Efrayim* – ibrani dilində *bəhərli*.

isə burada saxlanacaqsınız. Onda sizin düz deyib-demədiyiniz bilinəcək. Yoxsa fironun casuslarına and olsun ki, siz casussunuz». ¹⁷ Yusif üç gün onları zindanda saxladı.

¹⁸ Üçüncü gün Yusif onlara dedi: «Dediyim əməl edib canınızı qurtarın, çünki mən Allahdan qorxuram. ¹⁹ Əgər siz təmiz adamsınızsa, qoy qardaşlarınızdan biri həbs olunduğunuz yerdə qalsın, siz isə gedib ailələrinizi aclıqdan qurtarmaq üçün taxıl aparın. ²⁰ Sonra kiçik qardaşınızı mənim yanıma gətirin. Beləcə düz dediyinizi biləcəyəm və canınızı qurtaracaqsınız». Qardaşlar belə də etdilər. ²¹ Onlar bir-birlərinə dedilər: «Doğrudan da, biz qardaşımızın qarşısında təqsirkarıq. O bizə yalvardığı vaxt çəkdiyi əziyyəti gördük, ancaq ona qulaq asmadıq. Buna görə də başımıza bu bəla gəldi». ²² Ruven onlara belə cavab verdi: «Mən demədimmi uşağa pislik etməyin, lakin siz mənə qulaq asmadınız. İndi isə onun qanına görə cəza çəkirik». ²³ Qardaşları Yusifin onları başa düşdüyünü bilmirdilər, çünki onlar tərcüməçi vasitəsilə danışdılar. ²⁴ Yusif onların yanından kənara çəkilib ağladı. Sonra qardaşlarının yanına qayıdıb onlarla söhbət etdi. Aralarından Şimeonu götürüb qardaşlarının gözü qabağında onun əl-qolunu bağladı. ²⁵ Yusif əmr etdi ki, onların çuvalı taxılla doldurulsun, hər birinin verdiyi pul da öz çuvalına qoyulsun və onlara yol üçün azuqə verilsin. Belə də edildi.

²⁶ Qardaşlar taxıllarını eşşəklərinin belinə yükləyib oradan getdilər. ²⁷ Onlardan biri gecələdiyi yerdə eşşəyinə yem vermək üçün çuvalını açanda öz pulunu gördü: pul çuvalın ağzında idi. ²⁸ O, qardaşlarına dedi: «Pulum özümə qaytarılıb, budur, o,

çuvalımın içindədir». Qardaşların ürəyi həyəcana düşdü və onlar qorxa-qorxa bir-birlərinə dedilər: «Allah bizim başımıza nə iş gətirdi?»

²⁹ Onlar Kənan torpağına, ataları Yaqubun yanına gəldilər və başlarına gələn bütün hadisələri ona danışdı dedilər: ³⁰ «O ölkənin başçısı olan adam bizimlə sərt danışdı, bizi ölkəyə gələn casuslar hesab etdi. ³¹ Ona dedik: “Biz təmiz adamlarıq, casus deyilik. ³² Biz bir atanın oğulları, on iki qardaş. Bir qardaşımız yoxa çıxıb, biri də indi Kənan torpağında atamızın yanında”. ³³ O ölkənin başçısı olan adam bizə dedi: “Sizin təmiz adam olduğunuzu bundan biləcəyəm: qardaşlarınızdan birini yanımda qoyub, ailələrinizi aclıqdan qurtarmaq üçün taxıl götürərək gedin. ³⁴ Sonra kiçik qardaşınızı yanıma gətirin. O zaman sizin casus deyil, təmiz adam olduğunuzu biləcəyəm. Onda qardaşınızı sizə təhvil verəcəyəm və ölkədə alver edə bilərsiniz”».

³⁵ Qardaşlar çuvallarını boşaldarkən gördülər ki, hər kəsin çuvalında pul kisəsi var. Özləri və onların atası pul kisələrini görəndə qorxdular. ³⁶ Ataları Yaqub onlara dedi: «Siz məni övladsız qoydunuz. Yusif yox, Şimeon yox, Binyamini də aparacaqsınız. Bütün bunları mənim başıma gətirmək istəyirsiniz». ³⁷ Ruven atasına belə dedi: «Əgər onu sənın yanına gətirməsəm, iki oğlum öldürərsən. Onu mənim ixtiyarına ver, mən də onu qaytarıb yanına gətirəcəyəm».

³⁸ Yaqub dedi: «Oğlum sizinlə getməyəcək, çünki onun qardaşı ölüb və tək qalıb. Əgər getdiyiniz yolda onun başına bir iş gəlsə, mənim ağ saçlı başımı kədər içində ölümlər diyarına endirəcəksiniz».

Misirə ikinci səfər

43 Kənan torpağında aclıq güclənmişdi. ²Qardaşların Misirdən gətirdiyi buğda yeyilib tükənəndə ataları onlara dedi: «Yenə gedib bizə bir az ərzaq alın».

³Yəhuda ona belə söylədi: «O adam bizə ciddi xəbərdarlıq edib dedi ki, əgər qardaşınız sizinlə gəlməsə, gözümə görünməyin. ⁴Əgər sən qardaşımızı bizimlə göndərsən, gedib ərzaq alarıq. ⁵Ancaq onu göndərməsən, getməyəcəyik, çünki o adam bizə dedi ki, qardaşınız sizinlə gəlməsə, gözümə görünməyin». ⁶İsrail dedi: «Niyə o adama daha bir qardaşınız olduğunu bildirib mənə pislik etdiniz?» ⁷Onlar dedilər: «O adam özümüzü və ailəmiz barədə dəfələrlə bizə belə suallar verdi: “İndi atanız sağdırmı? Başqa qardaşlarınız varmı?” Biz də onun bu suallarına cavab verdik. Ağılımıza gələrdi ki, o bizə “qardaşınızı gətirin” deyəcək?» ⁸Sonra Yəhuda atası İsrailə dedi: «Uşağı mənimlə göndər ki, qalxıb gedək. Sən də, biz də, uşaqlarımız da ölməyib sağ qalarıq. ⁹Mən ona zəmin dururam, onu məndən tələb edərsən. Əgər onu sənənin yanına gətirib qarşında dayandırmasam, ömrüm boyu önündə təqsirkar olacağam. ¹⁰Çünki biz gecikməsəydik, indi iki dəfə gedib-qayıdardıq».

¹¹Ataları İsrail onlara dedi: «Əgər belədirsə, bunu edin: torbalarınızda bu torpağın ən yaxşı məhsullarından o adama hədiyyə olaraq bir qədar balzam, bal, ədviyyat, ətriyyat, püstə və badam götürün. ¹²Özünüzlə iki qat artıq pul götürün. Çuvallarınızın içində geri qaytarılmış pulu öz əllərinizlə aparıb verin, bəlkə bir səhv olub. ¹³Qardaşlarınızı götürüb gedin və o adamın yanına qayıdın. ¹⁴Küllü-İxtiyar Allah o adamda sizə qarşı mərhəmət oyandırsın, o da digər qardaşınızı və Binyamini

sizə təhvil versin. Mən uşaqlarımdan məhrum olacağamsa, qoy olum».

¹⁵Qardaşlar özləri ilə hədiyyə və iki qat artıq pul götürdülər. Binyamini də götürüb qalxdılar və Misirə gəlib Yusifin önündə durdular. ¹⁶Yusif Binyamini onlarla bərabər görəndə öz ev nəzarətçisinə dedi: «Bu adamları evə apar və heyvan kəşib hazırla, çünki onlar mənimlə nahar edəcəklər». ¹⁷O adam Yusifin dediyinə əməl etdi: bu adamları Yusifin evinə apardı. ¹⁸Bu adamlar Yusifin evinə aparıldıqları üçün qorxub dedilər: «Keçən dəfə çuvallarımızda geri qaytarılmış pul üstündə bizi aparırlar. O istəyir ki, bizə qarşı bəhanə tapıb üstümüzdə düşsün, bizi özünə qul etsin və eşşəklərimizi alsın». ¹⁹Onlar Yusifin ev nəzarətçisinə yaxınlaşdılar və evin astanasında ona belə söylədilər: ²⁰«Ey ağamız, keçən dəfə biz ərzaq almaq üçün gəlmişdik. ²¹Ancaq gecələdiyimiz yerə çatdığımız zaman çuvallarımızı açıb gördük ki, hər birimizin pulu çəkisi əskik olmayaraq çuvalımızın içindədir. İndi onu öz əllərimizlə geri qaytarırıq. ²²Ərzaq almaq üçün özümüzlə başqa pul da gətirmişik. O pulu isə çuvallarımızda kimin qoyduğunu bilmirik». ²³Ev nəzarətçisi dedi: «Narahat olmayın, qorxmayın. Özünüzdün və atanızın Allahı sizə çuvallarınızda xəzinə verdi. Pulunuz mənə gəlib çatdı». Sonra Şimeonu onların yanına gətirdi. ²⁴O adam qardaşları Yusifin evinə gətirdi. Ayaqlarını yumaq üçün onlara su verdi və eşşəklərinə yem verdi. ²⁵Qardaşlar Yusif nahara gələndə qədər hədiyyəni hazırladılar, çünki orada yemək yeyəcəklərini eşitdilər.

²⁶Yusif evə gələndə onlar hədiyyəni otağa gətirib təqdim etdilər, onun önündə yerə qədər əyilib səcdə etdilər. ²⁷Yusif onların kefini soruşub dedi: «O dediyiniz qoca atanız salamatdırmı? Hələ də yaşayırmı?» ²⁸Onlar dedilər:

«Sənin qulun atamız salamattır, hələ də yaşayır». Onlar Yusifə əylilib təzim etdilər.

²⁹ Yusif başını qaldıranda öz anasının oğlu olan qardaşı Binyamini görüb dedi: «Mənə söylədiyiniz kiçik qardaşınız budurmu?» Sonra Binyaminə dedi: «Ey oğlum, Allah sənə lütf etsin».

³⁰ Yusif tələsik oradan çıxdı, çünki qardaşını görəndə ürəyi sızıldadı, onu ağlamaq tutdu və otağa girib orada ağladı.

³¹ Sonra üzünü yuyub çıxdı, özünə gəlib dedi: «Yemək gətirin». ³² Yeməyi ona ayrıca, qardaşlarına ayrıca, onunla birgə yeyən Misirlilərə isə ayrıca qoydular, çünki Misirlilər İbranilərlə birgə yemək yeməzdilər; bu, Misirlilər üçün iyrənc bir şey idi. ³³ Qardaşlar böyük-kiçikliyinə görə Yusifin hüzurunda oturdular. Onlar bir-birlərinə baxıb çaşdılar.

³⁴ Yusifin önündəki yeməklərdən onlara pay ayrıldı. Ancaq Binyaminin payı onların hər birinin payından beş qat artıq idi. Onlar yeyib-içdilər və onunla bərabər xoş vaxt keçirdilər.

Yusifin itmiş kasası

44 Yusif öz ev nəzarətçisinə əmr edib dedi: «Bu adamların çuvallarını gücləri çatana qədər ərzaqla doldur və hər kəsin pulunu öz çuvalının ağzına qoy. ² Kiçiyinin çuvalının ağzına isə mənim kasamı – gümüş kasamı və taxıl əvəzinə verilən pulu qoy». O, Yusifin dediyi sözə əməl etdi. ³ Səhər açılanda bu adamları eşşəkləri ilə birgə yola saldılar. ⁴ Onlar hələ şəhərdən uzaqlaşmamışdı ki, Yusif öz ev nəzarətçisinə dedi: «Qalx o adamların dalınca get və onlara çatdığın zaman belə söylə: “Nə üçün yaxşılığa pisliliklə cavab verdiniz? ⁵ Bu kasa ağamın içdiyi və onunla baxıcılıq etdiyi kasa deyilmi? Siz çox pis iş tutdunuz»».

⁶ Ev nəzarətçisi onlara çatdı və bu sözləri söylədi. ⁷ Qardaşlar ona

dedilər: «Nə üçün ağam belə sözlər söyləyir? Bu iş qullarından uzaq olsun.

⁸ Biz çuvalımızın içində tapdığımız pulu Kənan torpağından sənə geri qaytardıq. Ağanın evindən necə qızıl yaxud gümüş oğurlaya bilərik? ⁹ Qoy bu şey qullarından kimdə tapılsa, o adam öldürülsün və biz də ağamıza qul olaq». ¹⁰ O dedi: «Yaxşı, qoy siz deyən kimi olsun: bu kimin yanında tapılsa, o mənə qul olsun, qalanlarınız isə təqsirkar olmayacaqsınız». ¹¹ Onların hər biri tələsik çuvalını yerə endirdi və çuvalının ağzını açdı. ¹² Ev nəzarətçisi böyükdən başlayıb kiçiyə qədər onları axtardı və kasa Binyaminin çuvalından tapıldı. ¹³ Qardaşlar paltarlarını cırdılar və hər biri eşşəyini yükləyib şəhərə qayıtdı.

¹⁴ Yəhuda qardaşları ilə birgə Yusifin evinə gəldi. O hələ də orada idi. Onlar Yusifin önündə yerə qapandılar. ¹⁵ Yusif onlara dedi: «Bu nə işdir, görmüsünüz? Güman etmədiniz ki, mənim kimi bir adam baxıcılıq edə bilər?» ¹⁶ Yəhuda dedi: «Ağama nə deyim, nə söyləyim? Özümüzü necə təmizə çıxara bilərik? Allah öz qullarında təqsir gördü. İndi biz də, yanında kasa tapılan adam da ağamızın quluyuq». ¹⁷ O dedi: «Yox, mən belə etməyəcəyəm. Yalnız yanında kasa tapılan adam mənə qul olacaq, siz isə sağ-salamat atanızın yanına gedin».

¹⁸ Yəhuda ona yaxınlaşıb dedi: «Ey ağam, xahiş edirəm ki, qulunun dediyi sözlərə qulaq as və quluna qarşı qəzəbin alovlanmasın, çünki sən firon kimi bir adamsan. ¹⁹ O zaman ağam qullarından “Sizin atanız yaxud qardaşınız varmı?” deyə soruşanda ²⁰ biz ağamıza söyləmişdik: “Bizim bir qoca atamız və onun da ixtiyar çağında doğulan bir kiçik uşağı var. Onun bir qardaşı öldü, anasından doğulan yalnız o qaldı. Atası onu çox sevirdi”. ²¹ Sən qullarına demişdin: “Onu

mənim yanıma gətirin ki, öz gözümlə görüm". ²² Biz də ağamıza demişdik: "Uşaq atasından ayrılı bilməz, çünki atasından ayrılırsa, atası ölər". ²³ Amma sən qullarına demişdin: "Əgər kiçik qardaşınız sizinlə gəlməsə, bir daha gözümə görünməyin". ²⁴ Sənin qulun atamın yanına gəldiyimiz zaman ağamızın sözlərini ona çatdırdıq. ²⁵ Atamız dedi: "Yənə gedin, bizə bir az ərzaq alıb gətirin". ²⁶ Biz dedik: "Gedə bilmərik. Kiçik qardaşımız bizimlə getsə, gedərik, kiçik qardaşımız bizimlə getməsə, o adamın gözüne görünə bilmərik". ²⁷ Sənin qulun atam bizə dedi: "Bilirsiniz ki, arvadım mənə iki oğul doğdu. ²⁸ Bir oğlum yanımdan getdi və dedim ki, onu yəqin vəhşi bir heyvan parçalayıb; indiyə qədər o oğlumu görməmişəm. ²⁹ Bu oğlumu da yanımdan aparsanız və onun başına bir iş gəlsə, ağ saçlı başımı kədər içində ölülər diyarına endirəcəksiniz". ³⁰ İndi sən qulun atamın yanına qayıtdığım zaman uşaq bizimlə olmasa və ürəyi bütün sevgisi ilə uşağa bağlanan atamız ³¹ onu görməsə, ölər. Onda biz qulların qulun atamızın ağ saçlı başını kədər içində ölülər diyarına endirərik. ³² Mən qulun, atama uşaq üçün zəmin durub dedim: "Əgər onu sən qulun yanına gətirməsəm, atamın önündə ömrüm boyu təqsirkar olacağam". ³³ İndi xahiş edirəm, qoy uşağın əvəzinə mən ağama qul olmaq üçün qalım, uşaq isə qardaşlarımla birgə getsin. ³⁴ Çünki o mənimlə olmasa, necə atamın yanına gedə bilərəm? Onda mən atamın başına fəlakət gəldiyini görərəm».

Yusifin özünü tanıtməsi

45 ^dYusif yanında duranların hamısının önündə özünü saxlaya

bilməyib qışqırdı: «Hamını yanımdan çıxarın». Yusif özünü qardaşlarına tanıtdığı zaman yanında heç kəs yox idi. ² O hönkürüb ağladı. Misirlilər və fironun saray adamları eşitdilər.

³ Yusif qardaşlarına dedi: «Mən Yusifəm. Atam hələ sağdırmı?» Qardaşları ona cavab vermədilər, çünki çaşıb qalmışdılar. ⁴ Yusif qardaşlarına dedi: «Mənə yaxın gəlin». Onlar yaxın gəldilər. Yusif dedi: «Misirə satdığınızı qardaşınız Yusif mənəm. ⁵ İndi məni buraya satdığınızı üçün kədərlənməyin və təəssüflənməyin, çünki Allah həyatınızı qorumaq üçün məni sizdən qabaq buraya göndərdi. ⁶ Artıq iki ildir ki, ölkədə aclıqdır, hələ beş il də əkin-biçin olmayacaq. ⁷ Allah məni sizdən qabaq buraya göndərdi ki, sizi yer üzündə saxlasın və böyük bir qurtuluşla həyatınızı qorusun. ⁸ Ona görə də məni buraya göndərən siz deyilsiniz, Allahdır. O məni firona ata^{††}, onun bütün saray adamlarına ağa, bütün Misir ölkəsinə isə başçı etdi. ⁹ Tez atamın yanına gedib ona söyləyin ki, oğlun Yusif belə deyir: "Allah məni bütün Misir ölkəsinə ağa etdi. Daha durma, yanıma gəl. ¹⁰ Qoşen vilayətində yaşayarsan. Özün, oğulların, nəvələrin, qoyun-keçin, mal-qaran – sən qulun hər şeyin mənə yaxın olar. ¹¹ Orada sən qayğına qalaram, çünki daha beş il aclıq olacaq. Yoxsa özün, ailən və bütün yaxın adamların yoxsulluq çəkəcək". ¹² İndi sizin və qardaşım Binyaminin gözləri görür ki, bu sözləri dilimlə sizə deyirəm. ¹³ Misirdə sahib olduğum böyük izzəti və bütün gördüklərinizi atama bildirin və tezliklə atamı buraya gətirin». ¹⁴ Yusif qardaşı Binyaminin boynuna sarılıb ağladı, Binyamin də onun boynuna sarılıb ağladı. ¹⁵ Yusif

††45:8 Ata – yaxud məsləhətçi

^d45:1 Həv. 7:13 ^e45:9 Həv. 7:14

bütün qardaşlarını öpdü və onların boynuna sarılıb ağladı. Bundan sonra qardaşları onunla söhbət etdilər.

¹⁶Yusifin qardaşlarının gəlməsi barədə fironun sarayına xəbər çatdı. Bu xəbər fironun və onun əyanlarının xoşuna gəldi. ¹⁷Firon Yusifə dedi: «Qardaşlarına söylə ki, belə etsinlər: heyvanlarınızı yükləyin və yola düşüb Kənan torpağına gedin. ¹⁸Atanızı və ev adamlarınızı götürüb yanıma gəlin. Sizə Misir ölkəsində ən yaxşı torpağı verəcəyəm, torpağın şirəsini yeyəcəksiniz. ¹⁹Sənə isə əmr olunur ki, onlara söyləyəsən: “Belə edin: arvad-uşağınız üçün Misir ölkəsində özünüzə arabalar götürün və atanızı gətirib gəlin”. ²⁰Orada qalan şeylərinizdə gözüünüz qalmasın, çünki bütün Misir torpağının ən yaxşı şeyləri sizindir».

²¹İsrailin oğulları belə də etdilər. Yusif fironun əmri ilə onlara arabalar və yol üçün azuqə verdi. ²²Onların hər birinə bir dəst paltar verdi, Binyaminə isə üç yüz parça gümüş və beş dəst paltar verdi. ²³Yusif atası üçün Misirin ən yaxşı şeyləri ilə yüklənmiş on eşşək, yol üçün taxıl, çörək və azuqə yüklənmiş on dişi eşşək göndərdi. ²⁴O, qardaşlarını yola saldı və onlar getdilər. Yusif onlara dedi: «Yolda dava etməyin». ²⁵Onlar Misirdən çıxıb Kənan torpağına, ataları Yaqubun yanına gəldilər. ²⁶Ona hər şeyi danışdı: «Yusif sağ-salamatdır, özü də bütün Misir ölkəsinə başçılıq edir». Yaqub heyrətlənib qaldı və onlara inanmadı. ²⁷Qardaşlar Yusifin onlara dediyi bütün sözləri ona söylədilər. Onu aparmaq üçün Yusifin göndərdiyi arabaları görəndə ataları Yaqubun ürəyi ruhlandı. ²⁸İsrail dedi: «İndi inandım ki, oğlum Yusif sağ-salamatdır. Qoy ölməmişdən qabaq gedib onu görüm».

Yaqubun Misirə getməsi

46 İsrail özüne məxsus hər şeyi ilə birgə yola çıxdı. Beer-Şevaya gəlib atası İshaqın Allahına qurbanlar kəsdi. ²Gecə görüntülərində Allah İsraili çağırdı: «Yaqub! Yaqub!» Yaqub cavab verdi: «Mən buradayam». ³Allah dedi: «Mən Allaham, atanın Allahıyam. Misirə getməkdən qorxma, çünki orada səndən böyük bir millət törədəcəyəm. ⁴Mən də sənənlə birgə Misirə gedəcəyəm. Səni yenə oradan çıxaracağam. Yusif öz əli ilə sənənin gözlərini bağlayacaq».

⁵Yaqub Beer-Şevadan çıxdı. İsrailin oğulları ataları Yaqubu və arvad-uşaqlarını fironun Yaqubu aparmaq üçün göndərdiyi arabalara mindirdilər. ⁶Yaqub və onun bütün övladları heyvanlarını və Kənan torpağında əldə etdikləri hər şeyi götürüb Misirə gəldilər. ⁷O özü ilə birgə oğullarını və qızlarını, oğul nəvələrini və qız nəvələrini – bütün övladlarını Misirə gətirdi.

⁸İsrailin Misirə gələn oğullarının – Yaqubla oğullarının adları belədir:

Yaqubun ilk oğlu Ruven. ⁹Ruvenin oğulları: Xanok, Pallu, Xesron və Karmi. ¹⁰Şimeonun oğulları: Yemuel, Yamin, Ohad, Yakin, Sohar və bir Kənanlı qadından doğulan Şaul. ¹¹Levinin oğulları: Gerşon, Qohat və Merari. ¹²Yəhudanın oğulları: Er, Onan, Şela, Peres və Zerah. Ancaq Er və Onan Kənan ölkəsində öldülər. Peresin oğulları: Xesron və Xamul. ¹³İssakarın oğulları: Tola, Puvva, Yov və Şimron. ¹⁴Zevulunun oğulları: Sered, Elon və Yaxleel. ¹⁵Bunlar Yaqubun Leadan doğulan övladlarıdır. Lea onları və qızı Dinanı Paddan-Aramda doğdu. Yaqubun oğul və qız övladları cəmi otuz üç nəfər idi.

¹⁶ Qadın oğulları: Sifyon, Haqqı, Şuni, Esbon, Eri, Arodi və Areli. ¹⁷ Aşerin oğulları: İmna, İşva, İşvi, Beria və onların bacısı Serah. Berianın oğulları: Xever və Malkiel. ¹⁸ Bunlar Lavanın qızı Leaya verdiyi Zilpadan doğulan Yaqub övladlarıdır. Onlar on altı nəfər idi.

¹⁹ Yaqubun arvadı Rəhilənin oğulları: Yusif və Binyamin. ²⁰ Yusifin Misirdə On şəhərinin kahini Poti-Feranın qızı Asnatdan Menaşşe və Efrayım adlı iki oğlu oldu. ²¹ Binyaminin oğulları: Bela, Beker, Aşbel, Gera, Naaman, Exi, Roş, Muppm, Xuppim və Ard. ²² Bunlar Yaqubun Rəhilədən doğulan övladlarıdır. Onlar on dörd nəfər idi.

²³ Danın oğlu Xuşim. ²⁴ Naftalinin oğulları: Yaxseel, Quni, Yeser, Şillem. ²⁵ Bunlar Lavanın qızı Rəhiləyə verdiyi Bilhadan doğulan Yaqub övladlarıdır. Onlar cəmi yeddi nəfər idi.

²⁶ Yaqubun oğullarının arvadlarından başqa, Yaqubun nəslindən olan və onunla Misirə gələn övladları altmış altı nəfər idi. ²⁷ Yusifin Misirdə doğulan iki oğlu ilə birlikdə Misirə köçən Yaqubun ailəsində yetmiş nəfər var idi.

Yaqub oğullarının Qoşendə sakin olması

²⁸ Yaqub Qoşen yoluna bələdçilik etmək üçün özündən əvvəl Yəhudanı Yusifin yanına göndərdi. Onlar Qoşen torpağına girəndə ²⁹ Yusif arabasını hazırlayıb Qoşenə atası İsraili qarşılamağa getdi. Özünü atasına tanıtıdırıb onun boynuna sarıldı və uzun müddət onu qucaqlayıb ağladı. ³⁰ İsrail Yusifə dedi: «İndi ölə bilərəm, çünki üzünü gördüm. Sən sağ-salamatsanmış». ³¹ Yusif qardaşlarına və atasının ailəsinə dedi: «Qoy gedim firona xəbər verim ki, Kənan torpağında yaşayan qardaşlarımla atamın ailəsi

yanıma gəliblər. ³² Onlar sürü sahibi olan çobanlardır. Ona görə də qoyun-keçiləri, mal-qaraları və bütün şeyləri ilə birlikdə gəliblər. ³³ Firon sizi çağırıb «Nə işin sahibisiniz?» deyər soruşsa, ³⁴ deyin: «Atalarımız kimi biz də uşaqlıqdan bəri heyvandarlıqla məşğuluq». Belə deyin ki, qoy sizi Qoşen vilayətində yerləşdirsin, çünki Misirlilər çobanlardan iyrənirlər».

47 Yusif fironun yanına daxil olub dedi: «Kənan torpağından atam və qardaşlarım qoyun-keçiləri, mal-qaraları və özlərinə məxsus hər şeyləri ilə birgə buraya gəliblər və indi Qoşen vilayətindədirlər». ² Sonra qardaşları arasından beşini götürüb fironun hüzuruna gətirdi. ³ Firon Yusifin qardaşlarına dedi: «Nə işin sahibisiniz?» Onlar firona dedilər: «Biz qulların, atalarımız kimi çobanıq. ⁴ Bu ölkəyə müvəqqəti yaşamaq üçün gəlmişik, çünki Kənan torpağında dəhşətli aclıq hökm sürür. Sürülərimiz üçün otlaq yox idi. İndi xahiş edirik ki, Qoşen vilayətində yaşamağa izin verəsiniz». ⁵ Firon Yusifə dedi: «Atanla qardaşların yanına gəliblər. ⁶ Misir torpağı sənə önündədir: atanla qardaşlarını bu torpağın ən yaxşı yerlərində yerləşdir. Qoy Qoşen vilayətində yaşasınlar. Aralarında hansı bacarıqlıdırsa, onu mənim sürülərimə çoban qoy».

⁷ Yusif atası Yaqubu götürüb fironun hüzuruna gətirdi. Yaqub firona xeyir-dua verdi. ⁸ Firon Yaqubdan soruşdu: «Neçə yaşın var?» ⁹ Yaqub firona cavab verdi: «Ömrümün yüz otuz ilini qürbətdə keçirdim, amma ömrüm az və ağır oldu, atalarımın qürbətdəki ömrü qədər uzun olmadı». ¹⁰ Sonra firona xeyir-dua verib onun hüzurundan çıxdı.

¹¹ Yusif atası ilə qardaşlarını Misirdə yerləşdirdi və fironun əmrinə əsasən on-

lara ölkənin ən yaxşı yerində – Ramses bölgəsində mülk verdi. ¹² Bundan əlavə, Yusif atasına, qardaşlarına və atasının ailəsinə malik olduqları uşaqların sayına görə çörək saxladı.

Aclıq güclənir

¹³ Aclıq getdikcə o qədər gücləndi ki, heç bir ölkədə çörək tapılmadı. Misir və Kənan ölkələrinin əhalisini aclıq taqətdən salmışdı. ¹⁴ Yusif satdığı taxılın əvəzində Misir və Kənan ölkələrində yığılan bütün pulları toplayıb fironun sarayına apardı. ¹⁵ Misir və Kənan ölkələrində pul qurtaranda bütün Misirlilər Yusifin yanına gəlib dedilər: «Bizə çörək ver. Gərək qarşında ölək? Axı pulumuz qurtarıb». ¹⁶ Yusif dedi: «Onda heyvanlarınızı verin. Əgər pulunuz qurtarıbsa, heyvanlarınızı verin, onların əvəzinə sizə çörək verərəm». ¹⁷ Onlar heyvanlarını Yusif üçün gətirdilər. Yusif də atların, qoyun-keçi və mal-qara sürülərinin, eşşəklərin əvəzinə onlara çörək verdi. Həmin il onları heyvanları əvəzinə verdiyi çörəklə saxladı.

¹⁸ İl başa çatanda ikinci il yenə onun yanına gəlib dedilər: «Ağamızdan gizli deyil ki, pulumuz qurtarıb, heyvan sürülərimiz də ağamızındır. Ağamızın hüzurunda canımız və torpaqlarımızdan başqa bir şeyimiz qalmadı. ¹⁹ Nə üçün gözünün önündə torpağımızla bərabər məhv olaq? Bizi və torpaqlarımızı çörək əvəzinə satın al. Qoy firon bizim də, torpaqlarımızın da sahibi olsun. Toxum ver ki, ölməyib yaşaya bilək, həm də torpağımız səhraya çevrilməsin».

²⁰ Beləliklə, Yusif Misirin bütün torpaqlarını firon üçün satın aldı. Bütün Misirlilər öz zəmilərini satdılar, çünki aclıqdan əzab çəkirdilər. Bütün

torpaqlar fironun oldu. ²¹ Yusif Misir ərazisinin bir ucundan o biri ucuna qədər bütün əhalisini şəhərlərə köçürdü. ²² Yalnız kahinlərin torpağını satın almadı, çünki onlar fironun məvəcib alır və fironun verdiyi məvaciblə dolanırdılar. Buna görə də torpaqlarını satmadılar.

²³ Yusif xalqa dedi: «Sizi də, torpaqlarınızı da firon üçün satın almışam. Alın, bu sizin toxumunuz, torpağı əkin. ²⁴ Məhsul yığılanda onun beşdə birini firona verin. Beşdə dördünü isə toxumluq olaraq istifadə edin. Həm özünü, həm külfətiniz, həm də övladlarınız yesin».

²⁵ Xalq isə dedi: «Sən bizim canımızı qurtardın. Qoy ağamızın gözündə lütf tapaq, biz fironun köləsi oluruq». ²⁶ Yusif məhsulun beşdə birinin firona verilməsi barədə Misirdə bir torpaq qanunu qoydu. Bu qanun bu günə qədər qüvvədədir. Yalnız kahinlərin torpaqları firona verilmədi.

İsrailin son sözü

²⁷ İsrailin nəsli Misirdəki Qoşen vilayətində yaşayaraq orada mülk sahibi oldu. Onlar artaraq çoxaldılar. ²⁸ Yaqub Misir torpağında on yeddi il yaşadı. O, yüz qırx yeddi il ömür sürdü. ²⁹ İsrailin öləcəyi gün yaxınlaşanda oğlu Yusifi çağırıb dedi: «Əgər gözündə lütf tapmışamsa, əlini budumun altına qoy və and iç ki, xeyirxahlıq və sədaqət göstərib məni Misirdə basdırmayacaqsan, ³⁰ ancaq atalarımın birgə uymaq üçün öləndə məni Misirdən aparıb onların məqbərəsində basdıracaqsan». Yusif dedi: «Dediysin kimi edərəm». ³¹ Atası dedi: «Mənə and iç». O da and içdi. İsrail yatağının başına^f söykənil Allaha səcdə etdi.

^f47:31 Yatağının başına – yaxud dəyənəyinin başına.

**Yaqubun Efrayimə və
Menaşseyə xeyir-dua verməsi**

48 Bir müddət sonra Yusifə dedilər: «Atan xəstədir». O, iki oğlunu – Menaşşe və Efrayimi özü ilə götürdü. ²Yaquba xəbər verib dedilər: «Budur, oğlun Yusif yanına gəlir». İsrail gücünü toplayıb yatağı üstündə oturdu. ³Yaqub Yusifə dedi: «Küllü-İxtiyar Allah Kənan torpağında olan Luzda mənə göründü və xeyir-dua verdi. ⁴O mənə belə dedi: “Bax Mən səni bəhərli edib nəslini çoxaldacağam, səndən çoxlu xalq törədəcəyəm. Səndən sonra bu torpağı övladlarına əbədi mülk olaraq verəcəyəm”. ⁵İndi sənin yanına, Misirə gəlməzdən əvvəl Misir torpağında doğulan iki oğlun da mənimdir: Efrayim və Menaşşe Ruvenlə Şimeon kimi mənimki olacaq. ⁶Onlardan sonra sənin üçün doğulan uşaqlar isə səninki olacaq, öz miras torpaqlarında qardaşlarının adları ilə qeyd olunacaq. ⁷Mən Paddandan gələndə Kənan torpağında Efrata yaxın yerdə Rəhilə yanımdaca öldü. Onu elə orada – Efrat yolunda, yəni Bet-Lexemdə basdırdım».

⁸İsrail Yusifin oğullarını görüb dedi: «Bunlar kimdir?» ⁹Yusif atasına dedi: «Allahın burada mənə verdiyi oğullarımdır». İsrail dedi: «Onları yanıma gətir, xeyir-dua verim». ¹⁰İsrail artıq qocalmış, gözləri zəifləmişdi və görə bilmirdi. Yusif oğullarını atasının yanına apardı və atası onları öpüb qucaqladı. ¹¹Sonra İsrail Yusifə dedi: «Düşünmürdüm ki, üzünü bir də görərəm, amma Allah mənə sənin övladlarını da göstərdi». ¹²Yusif övladlarını atasının dizləri yanından kənara çəkib onun qarşısında üzünü yerə qoyaraq səcdə etdi. ¹³Sonra oğullarını götürüb Efrayimi sağ əli ilə

İsrailin sol tərəfinə, Menaşşeni isə sol əli ilə İsrailin sağ tərəfinə çəkərək ona yaxınlaşdırdı. ¹⁴İsrail əllərini çarpaz uzatdı: sağ əlini kiçik olan Efrayimin, sol əlini isə Menaşşenin başına qoydu. Menaşşe ilk oğul olduğuna baxmayaraq, İsrail əllərini qəsdən dəyişdi. ¹⁵İsrail Yusifə xeyir-dua verərək belə dedi:

«Atalarım İbrahimin, İshaqın xidmət etdiyi Allah,

Bu günə qədər mənim qayğıma qalan Allah,

¹⁶Məni bütün pisliklərdən xilas edən Mələk

Qoy bu uşaqlara da xeyir-dua versin!

Onlar mənim adımla,

Atalarım İbrahim və İshaqın

Adı ilə çağırılsın,

Yer üzündə çoxaldıqca çoxalsın!»

¹⁷Yusif atasının sağ əlini Efrayimin başına qoyduğunu gördü və bu onun xoşuna gəlmədi. O, atasının əlini Efrayimin başından götürüb Menaşşenin başına qoymaq istədi. ¹⁸Buna görə də atasına dedi: «Ata, ilk oğul Menaşşedir, sağ əlini onun başına qoy. Belə düz deyil». ¹⁹Lakin atası istəməyib dedi: «Bilirəm, oğlum, bilirəm. Menaşşenin nəslindən də böyük bir xalq olacaq. Amma kiçik qardaşından daha böyük bir xalq törəyəcək, onun nəslindən çoxlu millətlər yaranacaq». ²⁰Mə O gün İsrail nəvələrinə xeyir-dua verərək dedi: «İsrail nəsl

“Qoy Allah səni

Efrayim və Menaşşe kimi etsin”

Deyərək sizin adınızla

Xeyir-dua verəcək».

Yaqub beləcə Efrayimi Menaşşedən üstün tutdu. ²¹İsrail Yusifə dedi: «Artıq mən ölüərəm, amma Allah sizinlə olacaq, sizi atalarınızın torpağına qaytaracaq. ²²Sənə qardaşlarından bir pay da artıq olaraq Şekemi verirəm. Onu mən Emor-

^k48:3 Yar. 28:13-14

^l48:7 Yar. 35:16-19

^m48:20 İbr. 11:21

luların əlindən qılıncım və kamanımla almışam».

Yaqubun oğullarına xeyir-duası

49 Yaqub oğullarını çağırıb dedi: «Yanıma toplaşın, gələcəkdə başınıza gələnləri sizə söyləyim:

² Ey Yaqub oğulları, yığılıb eşidin,

Atanız İsrailə qulaq asın:

³ Ey Ruven, ilk oğlum,

Sən mənim gücümün, qüdrətimin başlanğıcısan.

Ləyaqətin hamıdan üstündür,

Qüvvətin hamıdan çoxdur.

⁴ Amma sən su kimi oynaqsan,

Artıq üstün olmayacaqsan.

Çünki atanın yatağına girib

Onu murdar etdin –

Bax o, döşəyimə çıxdı.

⁵ Şimeonla Levi qardaşdır,

Qəddarlıq qılıncı ilə silahlanıblar.

⁶ Ey qəlbim, onların məclisinə getmə,

Ey şərəfim, onların toplantısında olma.

Çünki onlar qəzəblənəndə qətl etdilər,

Əylənəndə öküzlərin ayaq vətərini kəsdilər.

⁷ Lənət olsun vəhşi qəzəblərinə,

Lənət olsun qəddar hiddətlərinə.

Onları Yaqubda böləcəyəm,

İsraildə səpələyəcəyəm.

⁸ Yəhuda, qardaşların səni mədh edəcək,

Düşmənlərin boynu əlində olacaq,

Atanın oğulları önündə səcdə edəcək.

⁹ Yəhuda bir aslan balasıdır,

Ey oğlum, sən şikara çıxanda

Bir şir kimi yerə əyilirsən,

Dişi aslan kimi torpağa yatırsan.

Kim səni yerindən qaldıra bilər?

¹⁰ Padşahlıq əsası

Yəhudanın əlindən getməyəcək,

Hökmdarlıq əsası onun nəslindən itməyəcək;

O vaxta qədər ki əsanın Sahibi ^{§§}gələcək.

Onda xalqlar Ona itaət edəcək.

¹¹ Eşşəyini tənəyə,

Ulağıni ən seçmə bir tənəyə bağlayacaq.

Paltarını şərabda,

Köynəyini üzümün qanında yuyacaq.

¹² Gözləri şərabdan da parlaq olacaq,

Dişləri süddən də ağ olacaq.

¹³ Zevulun isə dəniz kənarında yaşayacaq,

Ora gəmilərin limanı olacaq,

Ərazisi Sidonun yanınadək uzanacaq.

¹⁴ Qoyun ağılları arasında uzanan İssakar

Bir qüvvətli ulağa oxşar.

¹⁵ O, yaxşı və rahat olan yer,

Bir səfəli ölkə görsə,

Çiyini yük daşımaq üçün əyər,

Mükəlləfiyyətçi qul olar.

¹⁶ Dan İsrail qəbilələrindən biri olub

Öz xalqına hökm edəcək.

¹⁷ Dan yol üstündə bir ilan,

Cığırda bir gürzə olacaq;

Elə bir gürzə ki atın topuğundan sancır,

Süvarisi arxası üstə yıxılır.

¹⁸ Ya Rəbb! Mən Sənin xilasını gözləyirəm.

¹⁹ Qad talançı basqınına düçar olacaq,

Lakin onları topuğundan vuracaq.

²⁰ Aşerdən zəngin nemətlər gələcək,

O, şahanə ləzzətli yeməklər yetirəcək.

²¹ Naftali azad edilmiş bir maraldır,

Ondan gözəl balalar doğulacaq.

²² Yusif barlı bir ağac,

Çəşmə kənarında meyvəli bir ağacdır,

Budaqları divarın üstündən aşar.

²³ Oxçular ona güclü hücum etdilər,

Düşməncilik edib üstünə ox yağdırdılar.

²⁴ Amma Yaqubun qüdrətli Allahı –

İsrailin Daşı və Çobanı olan

Allahın sayəsində

Onun kamanı möhkəm,

Qolları qüvvətli oldu.

²⁵ Sənə kömək edən

^{§§}49:10 *Əsanın Sahibi* – ibrani mətnində *Şilo* sözü olub mənası tam aydın deyil.

ⁿ49:9 Say. 24:9; Vəhy 5:5

Atanın Allahıdır,
Sənə xeyir-dua verən
Küllü-İxtiyardır.
Yuxarıda göylərin bərəkəti ilə,
Dərinlikdə olan
Su mənbələrinin bərəkəti ilə,
Döşlərin və bətnlərin bərəkəti ilə
Sənə xeyir-dua verəcək.
²⁶ Atanın xeyir-duası
Atalarının xeyir-duasından daha ucadır;
Əbədi qalan təpələrin
Zirvəsinə çatar.
Qoy xeyir-dualarım
Yusifin – qardaşlar arasında
Başçı olanın üstündə olsun.
²⁷ Binyamin acgöz bir qurddur,
Səhər ovunu yeyər,
Axşam qənimət paylar.

²⁸ Bunların hamısı İsrailin on iki qəbiləsidir. Ataları onlara xeyir-dua verərkən bu sözləri söylədi və hər birinə xeyir-dua verdi.

Yaqubun ölümü

²⁹ ^oSonra Yaqub oğullarına vəsiyyəət edib dedi: «Mən ölüb əcdadlarıma qoşulacağam. Məni atalarımın yanında – Xetli Efronun tarlasında olan mağarada basdırın. ³⁰ O mağara Kənan torpağında olan Mamre qarşısındakı Maxpela tarlasındadır. İbrahim o mağaranı qəbir düzəltmək üçün Xetli Efrondan tarlası ilə birlikdə satın almışdı. ³¹ ^{pq} İbrahimplə arvadı Sara və İshaqla arvadı Rivqa orada basdırılmışdı. Mən Leanı da orada basdırdım. ³² Həmin tarla ilə oradakı mağara Xetlilərdən satın alınıb». ³³ ^rYaqub oğullarına vəsiyyəət edib qurtaranda ayaqlarını yatağına yığaraq son dəfə nəfəs aldı və ölüb əcdadlarına qoşuldu.

Yaqubun dəfni

50 Yusif özünü atasının üstünə atdı və ağlayaraq onu öpdü. ² Sonra həkim xidmətçilərinə atasının meyitini mumiyalamağı əmr etdi. Həkimlər İsraili mumiyaladılar. ³ Bu iş qırx günə görüldü, çünki mumiyalamaq üçün qırx gün lazım idi. Misirlilər yetmiş gün İsrail üçün yas tutdular.

⁴ Yas günləri qurtarandan sonra Yusif fironun saray adamlarına müraciət edib dedi: «Əgər gözümdə lütf tapmışamsa, firona söyləyin ki, ⁵ ^satam məni and içdirib demişdi: “Mən can üstəyəm. Kənan torpağında özüm üçün qəbir qazmışam, məni orada basdır”. İndi qoy o mənə izin versin ki, gedib atamı basdırım və qayıdım». ⁶ Firon dedi: «Get, atanın sənə and içdirdiyi kimi onu basdır».

⁷ Beləliklə, Yusif atasını basdırmağa getdi. Fironun bütün əyanları, sarayın və Misirin bütün ağsaqqalları, ⁸ Yusifin bütün ev adamları, qardaşları və atasının ev adamları onu müşayiət etdilər. Qoşen vilayətində yalnız uşaqlarını, qoyun-keçilərini və mal-qaralarını qoydular. ⁹ Onlarla birgə atlılar və arabalar da yola çıxmışdı, ona görə də dəstə çox böyük idi. ¹⁰ Onlar İordan çayının yaxınlığındakı Atad xırmanına çatanda böyük ağlaşma ilə matəm qurdular. Yusif atası üçün yeddi gün yas tutdu. ¹¹ O ölkənin əhalisi olan Kənanlılar Atad xırmanındakı yası görəndə dedilər: «Gör Misirlilər necə böyük matəmlə yas tuturlar». Ona görə də İordan çayının yaxınlığındakı bu yerə Avel-Misrayim ^{*} adı verildi.

¹² Yaqubun oğulları atalarının vəsiyyəətini əmr etdiyi kimi yerinə

^{*}50:11 *Avel-Misrayim* – ibrani dilində *Misirlilərin yası*.

^o49:29 Yar. 23:3-20

^p49:31 Yar. 25:9-10

^q49:31 Yar. 35:29

^r49:33 Həv. 7:15

^s50:5 Yar. 47:29-31

yetirdilər. ¹³Onu Kənan ölkəsinə gətirib Mamre qarşısındakı Maxpela tarlasında olan mağarada basdırdılar. İbrahim bir vaxt həmin mağaranı qəbir düzəltmək üçün tarla ilə birlikdə Xetli Efrondan satın almışdı. ¹⁴Yusif atasını dəfn etdikdən sonra həm özü, həm qardaşları, həm də onunla birlikdə atasının dəfninə gələnlərin hamısı Misirə qayıtdı.

Yusifin qardaşları ilə mehriban rəftarı

¹⁵Ataları öləndən sonra Yusifin qardaşları öz aralarında dedilər: «Bəlkə Yusif bizə qarşı kin saxlayır. Əgər ona etdiyimiz pisiyə görə bizdən qisas alarsa, nə edərik?» ¹⁶Buna görə də Yusifə xəbər göndərdilər: «Atan ölümündən qabaq bizə vəsiyyət etdi ki, gedib Yusifə belə deyin: ¹⁷“Bax səndən xahişim budur ki, qardaşlarının günahını və təqsirini bağışlayasan. Axı onlar sənə pislik ediblər”. Xahiş edirik, sən atanın Allahının qulları olan biz qardaşlarının günahını bağışla». Bu sözlər Yusifə çatanda o ağladı. ¹⁸Sonra qardaşları özləri Yusifin yanına gedib önündə yerə qapandılar və

dedilər: «Biz sənin qullarınıq». ¹⁹Yusif onlara dedi: «Məgər mən Allaham ki, məndən qorxursunuz? ²⁰Baxın siz mənə qarşı pis fikrə düşdünüz, lakin Allah onu yaxşı işə çevirdi ki, bu gün gördüyünüzü etsin və çoxlu adamın həyatını qorusun. ²¹Ona görə də qorxmayın, mən həm sizi, həm də övladlarınızı saxlayacağam». Yusif onlara ürəklərincə olan sözlərlə təsəlli verdi.

Yusifin ölümü

²²Yusifin və atasının nəslə Misirdə sakin oldu. Yusif yüz on il ömür sürdü. ²³O, Efrayimin üç nəsil övladlarını gördü. Menaşşenin oğlu Makirin övladları da Yusifin yanında doğuldu. ²⁴Bir gün Yusif qardaşlarına dedi: «Mən ölürəm, amma Allah mütləq sizə nəzər salacaq. O sizi bu ölkədən İbrahimə, İshaqa və Yaquba and içdiyi torpağa aparacaq». ²⁵«Sonra Yusif İsrailin övladlarını and içdirib dedi: «Allah mütləq sizə nəzər salacaq. Gedən zaman mənim sümüklərimi də buradan çıxarın».

²⁶Yusif yüz on yaşında öldü. Onu Misirdə mumiyalayıb bir tabuta qoydular.

ÇIXIŞ KİTABI GİRİŞ

«ÇIXIŞ» Kitabının adı İsrail tarixində olan ən mühüm hadisə ilə bağlıdır. Bu, İsrail xalqının Allahın köməyi ilə Misir köləliyindən çıxmasıdır. Allah Öz möhtəşəmliyini, sədaqətini, mərhəmətini seçdiyi xalqına belə aşkar etdi.

Bu kitab dörd əsas hissədən ibarətdir: (1) İsraililərin köləlikdən azad olması; (2) Onların Sina dağına getməsi; (3) Allahın Öz xalqı ilə bağladığı əhdi və onunla bağlı İsrailə yaşamaq üçün əxlaqi, mülki və dini qanunların verilməsi; (4) İsrail üçün ibadətqahın – müqəddəs məskənin və onun avadanlığının qurulması, həmçinin kahinlər üçün Allaha ibadət qayda-qanunların verilməsi.

Bu kitab hər şeydən əvvəl köləlikdən qurtarıb gələcəyə ümidlə baxan Allah xalqının formalaşmasından danışıq. Kitabın əsas qəhrəmanı olan Musa peyğəmbər İsrail xalqını Misirdən çıxarmaq üçün Allah tərəfindən rəhbər seçilmişdir.

Kitabın məzmunu:

1:1–15:21 İsraililərin Misir köləliyindən azad olması

1:1–22 Misirdə köləlik

2:1–4:31 Musanın doğulması və həyatının ilk dövrü

5:11–11:10 Musanın və Harunun Misir fironuna qarşı çıxması

12:1–15:21 Pasxa və Misirdən çıxış

15:22–18:27 Qırmızı dənizdən Sina dağına köçmə

19:1–24:18 Sina dağında bağlanmış əhd və qanunlar

19:1–25 İsraililə Sina dağında

20:1–26 Allahın On Əmri

21:1–24:18 Digər hökmlər

25:1–40:38 Müqəddəs məskən və ibadət üçün qaydalar

İsrail övladlarının Misirdəki vəziyyəti

1 ^vYaqubla birlikdə ailələri ilə Misirə gələn İsrail övladlarının adları bunlar idi: ²Ruven, Şimeon, Levi, Yəhuda, ³İssakar, Zevulun, Binyamin, ⁴Dan, Naf-tali, Qad, Aşer, ⁵Yaqubun nəslindən törənən yetmiş nəfər idi. Yaqubun oğlu Yusif artıq Misirdə idi. ⁶Vaxt yetişdi, Yusif, qardaşları və o nəslin hamısı öldü. ⁷^wAmma İsrail övladları çoxalıb böyüdülər, sayları artdı və onlar çox qüvvətləndi; ölkə onlarla doldu.

⁸^xMisirdə Yusifi tanımayan yeni bir padşah taxta çıxdı. ⁹O, xalqına dedi: «Baxın İsrail övladları sayca bizdən çox və daha qüvvətlidir. ¹⁰^yGəlin onlarla ağılla rəftar edək, yoxsa çoxalar və müharibə vaxtı düşmənlərimizlə birləşib bizə qarşı vuruşar, sonra isə ölkəni tərk edərler».

¹¹Misirlilər İsrail övladlarına əziyyət vermək üçün onların üzərinə zülmkar iş nəzarətçiləri qoydular. İsrail övladları firon üçün Pitom və Ramses adlanan şəhərlər tikdilər. Orada anbarlar yerləşdirdilər. ¹²Ancaq İsrail övladlarına əziyyət vermələrinə baxmayaraq, onlar çoxalıb artırdı. Onda Misirlilər İsrail övladlarından qorxub, ¹³onları sıxıntılı əsarətdə saxladılar. ¹⁴Misirlilər İsrail övladlarını ağır işlərlə – palçıq tapdala-maqla, kərpic kəsməklə və hər cür tarla işləri ilə amansızcasına işlədib onların həyatını acı etdilər.

¹⁵Misir padşahı birinin adı Şifra, o birinin adı Pua olan İbrani ma-maçalarına dedi: ¹⁶«İbrani qadınlarını doğuzduranda baxın: əgər uşaq oğlan olarsa, onu öldürün, yox, əgər qız olsa,

^v1:1 Yar. 46:8–27

^w1:7 Həv. 7:17

^x1:8 Həv. 7:18

^y1:10 Həv. 7:19

qoy yaşasın». ¹⁷Ancaq mamaçalar Allahdan qorxurdular və buna görə Misir padşahının onlara əmr etdiyi kimi etmədilər və oğlan uşaqlarını sağ buraxdılar. ¹⁸Misir padşahı mamaçaları çağırtdırıb onlara dedi: «Niyə belə etdiniz? Niyə oğlan uşaqlarını sağ buraxdınız?» ¹⁹Mamaçalar firona dedilər: «Çünkü İbrani qadınları Misirli qadınlar kimi deyil, onlar daha sağlamdırlar və mamaçalar onların yanına gəlməzdən əvvəl doğurlar». ²⁰Buna görə Allahın xalqı çoxalıb artdı. Allah mamaçalara da xeyirxahlıq göstərdi. ²¹Ondan qorxduqlarına görə bu qadınlara da ailə nəsib etdi.

²²Firon bütün xalqına əmr edib dedi: «İbranilərdən hər doğulan oğlan uşağını Nil çayına atın! Hər qız uşağını isə sağ qoyun».

Musanın doğulması

2 O zaman Levi qəbiləsindən bir kişi öz nəslindən bir arvad aldı. ^{2a}O hamilə olub oğul doğdu və uşağın gözəl olduğunu görüb üç ay gizlətdi. ³Bundan artıq onu gizlədə bilməyərək qamışdan bir səbət götürüb ona qır və qatran sürtdü, körpəni səbətin içinə salıb Nil çayının kənarındakı qamışlığın arasına qoydu. ⁴Körpənin bacısı isə onun başına nə gələcəyini bilmək üçün uzaqda durub baxırdı.

⁵Fironun qızı çimmək üçün çaya girdi. Onun qarabaşları isə çayın kənarında gəzişirdilər. Fironun qızı qarğıların arasında səbəti görüb onu götürmək üçün kənizini göndərdi. ⁶Sonra səbəti açıb bir oğlan gördü. Körpə ağlayırdı. Fironun qızı ona rəhmi gəldiyindən dedi: «Bu, İbrani oğlanlarındandır». ⁷Körpənin bacısı

fironun qızına dedi: «Bəlkə gedib sənin üçün İbrani qadınlarından bir dayə çağırım ki, körpəni əmizdirsən?» ⁸Fironun qızı ona «get» dedi. Qız gedib körpənin anasını çağırırdı. ⁹Fironun qızı ona dedi: «Bu körpəni götürüb mənim üçün əmizdir, sənə bunun haqqını verərəm». Qadın körpəni götürüb əmizdir. ^{10b}Uşaq böyüdü və qadın onu firon qızının yanına apardı. Fironun qızı uşağı oğulluğa götürdü. O, uşağın adını Musa[†] qoyub dedi: «Oğlanı sudan çıxartdığım üçün ona bu adı qoydum».

Musa Misirlini öldürür

^{11cd}Çox illər keçdi, Musa böyüdü. Bir dəfə o öz xalqının yanına getdi və onların ağır zəhmətini gördü. Bir Misirlinin onun xalqından olan İbranini döydüyünü gördü. ¹²Musa ətrafına baxıb heç kəsin olmadığını görəndə Misirlini öldürüb qumda gizlətdi. ¹³Ertəsi gün o yenə gedəndə gördü ki, iki İbrani bir-biri ilə dalaşır. Musa haqsız olana dedi: «Yoldaşını niyə vurursan?» ¹⁴O adam dedi: «Səni bizim üstümüzə kim başçı və hakim qoyub? Yoxsa Misirlini öldürdüyün kimi məni də öldürmək fikrindəsən?» Musa qorxaraq ürəyində dedi: «Deyəsən, bu iş barədə bilirlər». ^{15e}Firon bu işdən xəbərdar olanda Musanı öldürtdürmək istədi. Ancaq Musa fironun əlindən qaçıb Midyan torpağına çataraq bir quyunun yanında oturdu.

Musa Midyanda yaşayır

¹⁶Midyan kahininin yeddi qızı var idi. Onlar gəlib quyudan su çəkərək atalarının qoyun-keçilərinə su vermək üçün təknələri doldurdular. ¹⁷O vaxt çobanlar gəlib onları qovdular; onda Musa qalxıb qızlara kömək etdi və qoyun-keçilərinə

[†]2:10 Musa – ibrani dilində *çuxaran*.

^a1:22 Həv. 7:19

^a2:2 Həv. 7:20-21; İbr. 11:23

^b2:10 Həv. 7:20-21

^c2:11 İbr. 11:24

^d2:11 Həv. 7:23-28,35

^e2:15 Həv. 7:29; İbr. 11:27

su verdi. ¹⁸ Qızlar ataları Reuelin yanına gələndə o dedi: «Necə oldu ki, bu gün tez gəldiniz?» ¹⁹ Onlar dedilər: «Bir Misirli bizi çobanların əlindən qurtardı və bizim üçün quyudan su çəkib qoyun-keçiyə su verdi». ²⁰ O, qızlarına dedi: «O adam haradadır? Onu niyə buraxdınız? Çağırın, gəlib çörək yesin».

²¹ Musa o adamın evində qalmağa razı oldu. O da qızı Sipporanı Musaya arvad olaraq verdi. ²² Sippora bir oğlan doğdu. Musa onun adını Gerşom[‡] qoyub dedi: «Mən yad bir ölkədə qərib oldum».

Allah İsraililərin fəryadını eşidir

²³ Xeyli vaxt keçəndən sonra Misir padşahı öldü. İsrail övladları ağır zəhmət çəkdiyələri üçün fəryad edib inlədilər. Ağır zəhmətlərinə görə etdikləri nalələri Allaha çatdı. ²⁴ Allah onların iniltisini eşitdi; İbrahimplə, İshaqla və Yaqubla olan əhdini xatırladı. ²⁵ Allah İsrail övladlarının qul olduqlarını gördü və onlara nəzər saldı.

Rəbb Musanı çağırır

3 ⁸ Musa qayınatası Midyan kahini Yetronun sürüsünü otarırdı. Bir dəfə o, sürünü səhranın o biri tərəfinə aparıb Allahın dağı Xorevə gəldi. ² Birdən Rəbbin mələyi ona bir kol arasından od-alov içərisində göründü; od içində kolun sönmədən yanmasını görüb ³ Musa öz-özünə dedi: «Gedim, bu qəribə mənşərəyə baxım, görüm nə üçün bu kol yanıb qurtarmır». ⁴ Rəbb Musanın baxmağa gəldiyini görəndə Allah kolun ortasından onu çağıraraq dedi: «Musa, Musa!» O da «mən buradayam» dedi. ⁵ Allah dedi: «Buraya yaxınlaşma.

Ayaqlarından çarıqlarını çıxart, çünki durduğun yer müqəddəs torpaqdır». ⁶ Sonra dedi: «Mən atanın Allahı, İbrahimin Allahı, İshaqın Allahı və Yaqubun Allahıyam». Musa üzünü örtüdü, çünki Allaha baxmağa qorxurdu.

⁷ Rəbb dedi: «Həqiqətən, Mən Misirdə olan xalqımın əziyyətini gördüm, nəzarətçilərin əlindən etdikləri fəryadlarını eşitdim və dərdlərinə nəzər saldım. ⁸ Mən ona görə gəldim ki, onları Misirliyələrin əlindən qurtarıb bu ölkədən çıxarım və geniş, nemətli bir diyara, süd və bal axan torpağa – Kənanlıların, Xetlilərin, Emorluların, Perizlilərin, Xivlilərin və Yevusluların ölkəsinə aparım. ⁹ İndi isə İsrail övladlarının fəryadı Mənə çatdı, Misirliyələrin onlara etdikləri zülmü götürürəm. ¹⁰ Buna görə də get. Səni fironun yanına göndərirəm ki, xalqım İsrail övladlarını Misirdən çıxarasan».

¹¹ Musa Allaha dedi: «Axı mən kiməm ki, fironun yanına gedib İsrail övladlarını Misirdən çıxarım?» ¹² Allah dedi: «Mən səninləyəm. Mənim səni göndərdiyimə əlamət bu olacaq: sən xalqı Misirdən çıxaranda bu dağda Mənə ibadət edəcəksiniz». ¹³ Musa Allaha dedi: «İsrail övladlarının yanına gedib “məni sizin yanınıza atalarınızın Allahı göndərib” deyəndə onlar məndən soruşa bilərlər: “Bəs Onun adı nədir?” Onda mən nə deyim?» ¹⁴ Allah Musaya dedi: «Var Olan Mənəm». Sonra dedi: «İsrail övladlarına belə söylə: “Mənəm deyən sizin yanınıza məni göndərdi”. ¹⁵ O yenə Musaya dedi: «İsrail övladlarına söylə: “Atalarınızın Allahı, İbrahimin Allahı, İshaqın Allahı

[‡]2:22 Gerşom – ibrani dilində *orada qərib*.

^f2:24 Yar. 15:13-14 ^g3:1 Həv. 7:30-34 ^h3:5 Yeşua 5:15

ⁱ3:6 Çıx. 3:15; Mat. 22:32; Mark 12:26; Luka 20:37; Həv. 3:13; 7:32

^j3:13 Çıx. 6:2-3 ^k3:14 Yəh. 8:24,28,58; Vəhy 1:4,8

^l3:15 Mat. 22:32; Mark 12:26; Luka 20:37; Həv. 3:13

və Yaqubun Allahı Rəbb¹ məni sizin yanınıza göndərdi”. Əbədi olaraq adım budur. Nəsildən-nəslə anılan ismim budur.

¹⁶Get, İsrail ağsaqqallarını topla və onlara belə söylə: “Atalarınızın Allahı, İbrahimin, İshaqın və Yaqubun Allahı Rəbb mənə görünərək bunları dedi: «Siz və Misirdə başınıza gətirilənlərin hamısı nəzərimdədir. ¹⁷Söz verdim ki, sizi Misirdəki əziyyətdən qurtarıb Kənanlıların, Xetlilərin, Emorluların, Perizlilərin, Xivlilərin və Yevusluların ölkəsinə – süd və bal axan torpağa aparacağam»”.

¹⁸İsrail ağsaqqalları səninin sözüne qulaq asacaqlar. Sən onlarla birgə Misir padşahının yanına gedib de: “İbranalərin Allahı Rəbb bizə göründü. İndi bizə izin ver ki, çöldə birlikdə üç günlük yol gedək və orada Allahımız Rəbbə qurban gətirək”. ¹⁹Amma bilirəm ki, Misir padşahı qüdrətli əl vasitəsilə məcbur olmasa, sizin getməyinizə izin verməyəcək. ²⁰Mən də əlimi uzadıb orada hər cür xariqələrimi göstərərək Misiri vuracağam; bundan sonra Misir padşahı sizi buraxacaq. ²¹^mBu xalqa qarşı Misirlilərin gözündə lütf qazandıracağam ki, yola düşdüyünüz zaman əliboş getməyəsiz. ²²Hər qadın öz qonşusundan, yaxınlıqda qalan qadından qızıl-gümüş əşya və paltar istəsin. Bunlarla oğul və qızlarınızı bəzəyəcəksiniz, beləcə Misirliləri soyacaqsınız”.

Allahın Musaya verdiyi əlamətlər

4 Musa belə cavab verdi: «Bəlkə onlar mənə inanmayaraq sözüme

qulaq asmayıb “Rəbb sənə görünməyib” deyəcəklər?»

²Rəbb Musaya dedi: «Sənin əlindəki nədir?» O dedi: «Əsa». ³Rəbb dedi: «Onu yerə at». Musa onu yerə atdı və əsa ilan oldu. Musa onun qabağundan qaçdı. ⁴Rəbb Musaya dedi: «Əlini uzadıb onun quyruğundan tut». Musa əlini uzadıb tutanda o yenə əlində əsa oldu. ⁵Sonra Rəbb dedi: «Bu əlamət ona görədir ki, İsraililər atalarının Allahı, İbrahimin Allahı, İshaqın Allahı və Yaqubun Allahı Rəbbin sənə gördüyünə inansınlar».

⁶Rəbb yenə dedi: «İndi əlini qoynuna qoy». Musa əlini qoynuna qoydu. Onu qoynundan çıxarılanda, əli cüzama[§] tutulub qar kimi ağappaq oldu. ⁷Sonra Rəbb dedi: «Əlini yenə qoynuna qoy». Musa yenə əlini qoynuna qoydu. Əlini qoynundan götürəndə əli yenə də bədəni kimi oldu. ⁸Rəbb davam etdi: «Əgər sənə inanmasalar və əvvəlki əlaməti qəbul etməsələr, sonrakı əlaməti qəbul edəcəklər. ⁹Bu iki əlamətə də inanmayıb sözüne qulaq asmasalar, Nil çayının suyundan götürüb quruya tök. Çaydan götürdüyün su quruda qana çevriləcək».

¹⁰Musa Rəbbə dedi: «Ya Xudavənd, mən nə keçmişdə, nə də qulunla danışdığın vaxt natiq olmamışam, çünki dili ağır, səlis danışmayan bir adamam». ¹¹Rəbb ona dedi: «Ağzı insana kim verir? İnsanı lal, kar, kor yaxud gözlü edən kimdir? Bunu edən Mən Rəbb deyiləmmi? ¹²İndi get, Mən ağzınla danışacağam və deyəcəyən sözü sənə öyrədəcəyəm».

¹³Musa dedi: «Ya Xudavənd, yalvarıram, başqa adamı göndər». ¹⁴Rəbb Musaya qəzəblənib dedi: «Qardaşın Levili Harun yoxdurmu? Bilirəm ki, onun

¹3:15 Rəbb – ibrani mətnində *Yahve* olan bu sözü *Odur* kimi də demək olar. Bu söz səs və mənə cəhətindən 3:14-də *Mənəm* – ibrani mətnində *Ehye* sözü ilə əlaqəlidir.

[§]4:6 *Cüzam* – yaxud *iyərnc dəri xəstəliyi*.

yaxşı nitqi var. İndi o səni qarşılaşmağa gəlir. Səni görəndə ürəkdən sevinəcəkdir. ¹⁵ Qardaşınla danış, nə demək lazımdırsa, ona başa sal. Mən isə sənin və onun ağzı ilə danışacağam. Sizə nə etməyi öyrədəcəyəm. ¹⁶ Sənin əvəzinə xalqla Harun danışacaq. O sənin üçün ağız kimi, sən isə onun üçün Allah kimi olacaqsan. ¹⁷ Bu əsanı əlinə götür; onunla əlamətlər göstərəcəksən».

Musanın Misirə qayıtması

¹⁸ Musa oradan getdi və qayınatası Yetronun yanına qayıdıb dedi: «İzin ver qayıdıb Misirdəki xalqımın yanına gedim, görün onlar sağ-salamatdırlar ya yox?» Yetro Musaya dedi: «Salamat get». ¹⁹ Midyan torpağında Rəbb Musaya dedi: «Misirə qayıt, çünki sənin canını almaq istəyən adamların hamısı ölüb». ²⁰ Musa arvadını və oğullarını götürüb eşşəyə mindirdi və Allahın buyurduğu əsanı əlinə götürüb Misirə yollandı.

²¹ Rəbb Musaya dedi: «Misirə qayıdanda sənə buyurduğum bütün möcüzələrə fikir ver və fironun hüzurunda onları göstər; ancaq Mən onun ürəyini inadkarlaşdıracağam və o, xalqı buraxmayacaq. ²² Firona söyləyəcəksən: “Rəbb belə deyir: İsrail Mənim oğlum, Mənim ilkimdir. ²³ “Sənə dedim ki, Mənə ibadət etmək üçün oğlumu burax! Sən isə onu buraxmaqdan boyun qaçırdın. Onda Mən sənin ilk oğlunu öldürəcəyəm”».

²⁴ Yolda gecələyərkən Rəbb Musaya rast gəldi və onu öldürmək istədi. ²⁵ O zaman Sippora çaxmaq daşı götürüb oğlunu sünnət etdi və sünnət ətini Musanın ayaqlarına toxundurub dedi: «Sən mənim qan adaxlımsan». ²⁶ Beləliklə, Rəbb ondan əl çəkdi.

Sippora Musaya sünnətə görə «qan adaxlımsan» demişdi.

Musa və Harun İsrail ağsaqqallarının yanında

²⁷ Rəbb Haruna dedi: «Musanı qarşılaşmaq üçün səhraya get». Harun gedib Allahın dağında qardaşına rast gəldi və onunla öpüdü. ²⁸ Musa Haruna Rəbb onu necə göndərdiyini bildirdi. Rəbbin bütün sözlərini və ona göstərmək üçün əmr etdiyi bütün əlamətləri barədə Haruna danışdı. ²⁹ Musa və Harun gedib İsrail övladlarının bütün ağsaqqallarını topladılar. ³⁰ Harun Rəbbin Musaya söylədiyi sözlərin hamısını onlara dedi və xalqın qarşısında əlamətlər göstərdi. ³¹ Xalq bunlara inandı. Onlar Rəbbin İsrail övladlarının əziyyətini görüb nəzər saldığını eşidəndə əyilib Ona səcdə etdilər.

Musa və Harun fironun sarayında

5 Musa və Harun gəlib firona dedilər: «İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: “Xalqımı burax ki, səhrada Mənim üçün bayram keçirsinlər!”» ² Firon dedi: «Rəbb kimdir ki, Onun səsinə qulaq asıb İsrail övladlarını buraxım? Rəbbi tanımıram, İsrail övladlarını da buraxmıram». ³ Onlar dedilər: «İbranilərin Allahı bizə gördü. Qoy səhrada üç gün yol gedək və Allahımız Rəbbə qurban gətirək ki, bizə vəba göndərməsin yaxud da qılıncla məhv etməsin». ⁴ Misir padşahı onlara dedi: «Ey Musa və Harun, nə üçün xalqı işindən ayırırsınız? Gedin, işinizi görün». ⁵ Sonra firon dedi: «Artıq ölkədə xalq çoxdur, siz isə onları işindən ayırıb istirahət verirsiniz».

Fironun İsrail xalqına qarşı qəddarlığı

⁶ Həmin gün firon xalqın nəzarətçilərinə və gözətçilərinə əmr

edib dedi: ⁷«İndiyə kimi etdiyinizdən fərqli olaraq, bir daha xalqa kərpic düzəltmək üçün saman verməyin. Qoy özləri gedib saman yığsınlar. ⁸Ancaq indiyə qədər onların üzərlərinə qoyduğunuz gündəlik kərpic sayını azaltmayın. Çünki onlar tənbədlilər və buna görə də “gedək Allahımıza qurban gətirək” deyib fəryad edirlər. ⁹Bu adamlara daha ağır iş verilsin ki, çox çalışsınlar və yalanlara fikir verməsinlər».

¹⁰Xalqın nəzarətçi və gözətçiləri adamların yanına gəlib onlara dedilər: «Firon belə deyir: “Mən sizə saman verməyəcəyəm. ¹¹Gedin, özünü haradan istəyirsiniz, saman götürün, ancaq işiniz azalmayacaq”». ¹²Xalq bütün Misir torpağına səpələnib saman əvəzinə küləş yığmağa başladı. ¹³Nəzarətçilər onları məcbur edərək deyirdilər: «Sizə saman verilən vaxt gördüyünüz gündəlik işi yerinə yetirin». ¹⁴Firon nəzarətçiləri İsrail övladlarının üzərinə qoyduqları İsraili gözətçiləri döyüb dedilər: «Niyə dünən və bu gün indiyə qədər olan gündəlik kərpic sayını yerinə yetirməmişiniz?»

¹⁵İsrail övladlarından olan gözətçilər fironun yanına gəlib ona fəryad edərək dedilər: «Qullarınla niyə belə rəftar edirsən? ¹⁶Qullarına saman vermirlər, ancaq bizə “kərpiclər düzəldin” deyirlər. Budur, qulların döyülür. Bu sənin xalqının günahıdır». ¹⁷O isə dedi: «Tənbəlsiniz, tənbel, buna görə də “gedək, Rəbbə qurban gətirək” deyirsiniz. ¹⁸İndi gedin işləyin. Sizə saman verilməyəcək, ancaq gündəlik kərpic sayını düzəltməlisiniz». ¹⁹İsraili gözətçilər «sizin üçün müəyyən olunmuş gündəlik kərpic sayı azalmayacaq» sözlərini eşidəndə pis vəziyyətə düşdüklerini anladılar. ²⁰İsraili gözətçilər fironun yanından

çıxanda yolda durub onları gözləyən Musa və Harunla rastlaşıb ²¹dedilər: «Qoy Rəbb sizin nə etdiyinizi görsün və sizi məhkum etsin! Siz bizi fironla əyanlarının gözündə iyrənc etdiniz və bizi öldürmək üçün əllərinə qılınc verdiniz».

²²Musa Rəbbə müraciət edib dedi: «Ey Xudavənd, nə üçün xalqı belə bəlaya saldın? Məni niyə göndərdin? ²³Sənin adınla fironla danışmaq üçün gələndən bəri o bu xalqı bəlaya salır, Sən isə onları heç azad etmirsən».

6 Rəbb Musaya dedi: «İndi Mənim firona nə edəcəyimi görəcəksən: qüdrətli əllə məcbur olanda İsrail xalqını buraxacaq, qüdrətli əllə məcbur olub onları ölkəsindən qovacaq».

Allahın Musaya vədləri

²⁰Sonra Allah Musaya dedi: «Mən Rəbbəm. ³Mən İbrahimə, İshaqa və Yaquba Külli-İxtiyar Allah adı ilə göründüm, ancaq Rəbb adı ilə Özümü onlara tanıtdırmadım. ⁴Onlarla da Mən əhd bağladım ki, qərib yaşadıkları ölkəni – Kənan torpağını onlara verim. ⁵İndi də Misirlilərin əsarətdə saxladığı İsrail övladlarının iniltisini eşidib Öz əhdimi xatırladım. ⁶Buna görə də İsrail övladlarına söylə: “Mən Rəbbəm. Sizi Misirlilərin zülmündən qurtaracağam, onların əsarətindən çıxaracağam və qolumu uzadıb böyük cəzalar bahasına sizi satın alacağam. ⁷Sizi Özümə xalq edəcəyəm və sizin Allahınız olacağam. Onda biləcəksiniz ki, sizi Misirlilərin zülmündən qurtaran Allahınız Rəbb Mənəm. ⁸Mən İbrahimə, İshaqa və Yaquba and içərək verəcəyimi vəd etdiyim torpağa sizi aparıb, oranı sizə mülk olaraq verəcəyəm. Mən Rəbbəm»». ⁹Musa İsrail övladlarına elə söylədi. Ancaq onlar ruhdan düşdüklərinə və

ağır əsarət çəkdiklərinə görə Musaya qulaq asmadılar.

¹⁰Rəbb Musaya dedi: ¹¹«Misir padşahı fironun yanına gedib söylə ki, İsrail övladlarını ölkəsindən buraxsın!»

¹²Musa Rəbbin önündə dedi: «İsrail övladları mənə qulaq asmadı, firon mənə necə qulaq asacaq? Mən yaxşı danışa bilmirəm». ¹³Rəbb Musa və Harunla danışib onlara İsrail övladları və Misir padşahı firon üçün əmrlər verdi ki, İsrail övladlarını Misir torpağından çıxartsınlar.

Musanın və Harunun nəsil şəcərəsi

¹⁴İsrail övladlarının nəsil başçıları bunlardır: İsrailin ilk oğlu Ruvenin oğulları: Xanok, Pallu, Xesron və Karmi; Ruvenin nəslə bunlardan ibarətdir.

¹⁵Şimeonun oğulları: Yemuel, Yamin, Ohad, Yakin, Sohar və Kənanlı bir qadının oğlu Şaul; Şimeonun nəslə bunlardan ibarətdir. ¹⁶^PNəsillərinə görə Levinin oğulları bunlardır: Gərşon, Qohat və Merari. Levi yüz otuz yeddi il ömür sürdü.

¹⁷Nəsillərinə görə Gərşonun oğulları: Livni və Şimey.

¹⁸Qohatın oğulları: Amram, İshar, Xevron və Uzziel; Qohat yüz otuz üç il ömür sürdü.

¹⁹Merarinin oğulları: Maxli və Muşi; nəsillərinə görə Levinin ailəsi bunlardan ibarətdir.

²⁰Amram bibisi Yokeyvedin arvad olaraq aldı; arvadı ona Harunu və Musanı doğdu.

Amram yüz otuz yeddi il ömür sürdü.

²¹İsharın oğulları: Qorah, Nefeq və Zikri.

²²Uzzielin oğulları: Mişael, Elsafan və Sitri.

²³Harun Naxşonun bacısı Amminadavın qızı Elişevanı arvad aldı; arvadı ona Nadavı, Avihunu, Eleazarı və İtamarı doğdu.

²⁴Qorahın oğulları: Assir, Elqana və Aviasaf; Qorahın ailəsi bunlardan ibarətdir.

²⁵Harunun oğlu Eleazar Putielin qızlarından birini arvad aldı; arvadı ona Pinxası doğdu. Ailələrinə görə Levililərin nəsil başçıları bunlardır.

²⁶Adları çəkilən Harun və Musa o adamlardır ki, Rəbb onlara «İsrail övladlarını dəstələrlə Misir torpağından çıxarın» demişdi. ²⁷Onlar həmin Musa və Harun idi ki, İsrail övladlarını Misir torpağından çıxarmaq üçün Misir padşahı fironla danışmışdılar.

Allahın Musaya və Haruna buyurduğu əmrlər

²⁸Misir torpağında Rəbbin Musa ilə danışdığı gün ²⁹Rəbb Musaya dedi: «Mən Rəbbəm! Sənə dediyim bütün sözləri Misir padşahı firona söylə».

³⁰Musa Rəbbin önündə dedi: «Mən yaxşı danışa bilmirəm, firon mənə necə qulaq asacaq?»

7 Rəbb Musaya dedi: «Səni firon üçün Allah kimi qoydum, qardaşın Harun isə sənin peyğəmbərin olacaq.

²Mənim sənə verdiyim əmri qardaşın Haruna söylə. Qoy o da firona söyləsin ki, İsrail övladlarını ölkəsindən buraxsın!

³^qLakin Mən fironun ürəyini inadkar edəcəyəm ki, Misir torpağında göstərəcəyim çoxlu əlamətlər və möcüzələrə baxmayaraq,

⁴firon sizə qulaq asmasın. Onda Mən əlimi Misir torpağına uzadıb böyük cəzalar göndərərək ordularımı – xalqım İsrail övladlarını onların arasından dəstələrlə çıxaracağam.

⁵Əlimi Misir torpağına uzadaraq İsrail övladlarını onların arasından çıxardığım vaxt Misirlilər biləcəklər ki, Rəbb Mənəm!»

⁶Rəbb Musa və Haruna necə əmr etmişdisə, onlar da elə etdilər.

⁷Fironla danışdıqları vaxt Musanın səksən, Harunun isə səksən üç yaşı var idi.

Harunun əsası

⁸Rəbb Musaya və Haruna dedi: ⁹«Firon sizə “məni inandırmaq üçün bir möcüzə göstərin” deyəndə Musa Haruna desin: “Öz əsanı götürüb fironun önündə yerə at ki, ilana dönsün”».

¹⁰Musa və Harun fironun yanına gəlib Rəbb necə əmr etmişdisə, elə də etdilər. Harun öz əsasını fironun və onun əyanlarının qarşısında yerə atdı və əsa ilana döndü. ¹¹Firon isə müdrik adamları və cadugərləri çağırtdı. Misir sehrbazları da öz sehləri ilə belə etdilər. ¹²Hər biri öz əsasını yerə atıb ilana döndərdi, ancaq Harunun əsası onların əsalarını uddu. ¹³Lakin Rəbbin söylədiyi kimi fironun ürəyi inadkar oldu və onlara qulaq asmadı.

Birinci cəza: suyun qana dönməsi

¹⁴Rəbb Musaya dedi: «Fironun inadkar ürəyi var, xalqı buraxmaqdan boyun qaçırır. ¹⁵Sən sabah səhər firon suya tərəf gedəndə qarşısına çıx. İlane dönən əsanı əlinə götürüb, onu Nil çayının sahilində gözlə. ¹⁶Sonra firona de: “İbranilərin Allahu Rəbb məni yanına göndərdi ki, sənə deyim: «Xalqımı burax ki, səhrada Mənə ibadət etsin!» Ancaq sən indiyə qədər qulaq asmadın, ¹⁷buna görə də Rəbb belə deyir: «Bundan biləcəksən ki, Rəbb Mənəm. Bax mən əlimdəki əsanı Nil çayının suyuna vuracağam, onda su qana dönəcək. ¹⁸Çayda olan balıqlar öləcək və çay iyələnəcək, Misirlilər çaydan su içməyə iyrənəcəklər»».

¹⁹Rəbb Musaya dedi: «Haruna belə söylə: “Əsanı götür və əlini bütün Misir çayları, arxları, gölləri, hovuzları üzərinə uzat”. Onlar qana dönsün, bundan başqa bütün Misir torpağında həm taxta, həm də daş qablarında qan olacaq».

²⁰Rəbb Musa və Haruna necə əmr etmişdisə, onlar da elə etdilər: fironun və onun əyanlarının qarşısında Harun əsasını qaldırdı və çaydakı suya vurdu. Nil çayındakı bütün su qana döndü; ²¹çaydakı balıqlar öldü və çay iyələndi. Misirlilər buradan su içə bilmədilər. Misir torpağı qan içində idi. ²²Amma Misir sehrbazları da öz sehləri ilə belə etdilər. Rəbbin söylədiyi kimi fironun ürəyi inadkar oldu və onlara qulaq asmadı. ²³Firon qayıdıb öz sarayına gəldi; bu işi də ürəyinə salmadı. ²⁴Bütün Misirlilər Nil çayı sahilində yer qazmağa başladılar ki, içməli su tapsınlar. Çünki çayın suyundan içə bilmirdilər. ²⁵Rəbb çaya bəla göndərəndən sonra yeddi gün keçdi.

İkinci cəza: qurbağalar

8 Rəbb Musaya dedi: «Fironun yanına gedib ona söylə: “Rəbb belə deyir: xalqımı burax ki, Mənə ibadət etsin! ²Əgər sən xalqımı buraxmaq istəməsən, mən sənənin bütün torpağını qurbağalarla doldurub bəlaya salacağam. ³Çay qurbağalarla qaynaşacaq və oradan çıxıb sənənin sarayında, yataq otağında, yatağının üstündə gəzəcəklər, əyanlarının, xalqının evlərinə, təndirlərinə və xəmir taqalarına girəcəklər. ⁴Sənənin, xalqının və bütün əyanlarının üstünə qurbağalar çıxacaq»».

⁵Rəbb Musaya dedi: «Haruna belə söylə: əsanı götür və əlini çayların, arxların və göllərin üzərinə uzat. Qoy Misir torpağı qurbağalarla dolsun. ⁶Harun əlini Misir suları üzərinə uzatdı və oradan qurbağalar çıxıb Misir torpağını bürüdü. ⁷Sehrbazlar da öz sehləri ilə belə etdilər və Misir torpağına qurbağalar yetirdilər.

⁸ Firon Musanı və Harunu çağıraraq dedi: «Rəbbə yalvarın ki, məndən və xalqımdan qurbağaları rədd etsin, onda Rəbbə qurban gətirmək üçün xalqı buraxaram». ⁹ Musa firona dedi: «Söylə, nə vaxt sənin, əyanların və xalqın üçün dua edim ki, qurbağalar səndən və evlərindən yox olsun və yalnız çayda qalsınlar?» ¹⁰ Firon dedi: «Sabah». Musa dedi: «Sən dediyin kimi olacaq. Bundan biləcəksən ki, Allahımız Rəbbə bənzəri yoxdur!» ¹¹ Qurbağalar səndən, evlərindən, əyanlarından və xalqından rədd olacaq, yalnız çayda qalacaqlar». ¹² Musa və Harun fironun yanından çıxdılar.

Musa Rəbbin fironun üzərinə göndərdiyi qurbağalara görə Ona yalvardı. ¹³ Rəbb də Musanın sözünə əməl etdi. Evlərdə, həyətlərdə, tarlalarda olan qurbağalar öldü. ¹⁴ Onları qalaq-qalaq yığdılar və torpaq iylənməyə başladı. ¹⁵ Ancaq firon vəziyyətin yüngülləşdiyini görəndə Rəbbin söylədiyi kimi ürəyində inad etdi və onlara qulaq asmadı.

Üçüncü cəza: mığmığalar

¹⁶ Rəbb Musaya dedi: «Haruna belə söylə: “Əsanı uzadıb yerin tozuna vur ki, o bütün Misir ölkəsində mığmığalara dönsün”». ¹⁷ Onlar belə də etdilər. Harun əlindəki əsanı uzadıb yerin tozuna vurdu və insanların da, heyvanların da üstünə mığmığalar qondu. Bütün Misir torpağında yerin tozu mığmığaya döndü. ¹⁸ Sehrbazlar da öz sehləri ilə mığmığalar gətirmək istədilər, ancaq bunu bacarmadılar. İnsanların da, heyvanların da üstünə mığmığalar qondu. ¹⁹ Sehrbazlar firona dedilər: «Bunda Allahın əli var». Ancaq Rəbbin söylədiyi kimi fironun ürəyi inadkar oldu və o qulaq asmadı.

Dördüncü cəza: mozalanlar

²⁰ Rəbb Musaya dedi: «Səhər tezdən qalx. Firon suya tərəf gedəndə onun qarşısına gedib belə söylə: “Rəbb belə deyir: xalqımı burax ki, Mənə ibadət etsin! ²¹ Əgər sən onları azad etmək istəməsən, sənin, əyanlarının, xalqının üzərinə və evlərinin içinə mozalan yığınları göndərəcəyəm. Misirlilərin evləri, yaşadıkları torpaq mozalanlarla dolacaq. ²² Ancaq o gün xalqımın yaşadığı Qoşen torpağını ayıracağam ki, orada mozalanlar olmasın. Bundan biləcəksən ki, bu ölkədə Rəbb Mənəm. ²³ Sənin xalqınla Öz xalqım arasında fərq qoyacağam. Bu əlamət sabah olacaq”». ²⁴ Rəbb belə də etdi. Fironun sarayını, əyanlarının evlərini, bütün Misir torpağını ağır mozalan yığını basdı. Mozalanların əlindən ölkə viran oldu.

²⁵ Firon Musanı və Harunu çağıraraq dedi: «Gedin, bu ölkədə öz Allahınıza qurban gətirin». ²⁶ Ancaq Musa dedi: «Belə etmək olmaz, çünki bizim Allahımız Rəbbə qurban kəsməyimiz Misirlilərdə ikrah hissi oyadacaq. Misirlilərin qabağında ikrah oyadan qurbanlar kəssək, onlar bizi daşqalaq etməzlərmi? ²⁷ Biz istəyirik ki, səhrada üç gün yol gedək və Allahımız Rəbbin bizə əmr etdiyi kimi qurban gətirək». ²⁸ Firon dedi: «Mən sizi buraxıram ki, səhrada Allahınız Rəbbə qurban gətirəsiniz, ancaq çox uzağa getməyin. Mənim üçün də yalvarın». ²⁹ Musa dedi: «Mən sənin yanından gedirəm. Rəbbə dua edəcəyəm ki, sabah fironu, əyanlarını və xalqını mozalanlardan qurtarsın. Ancaq qoy firon xalqı Rəbbə qurban gətirməyə buraxmamaqla yenə də bizi aldatmasın». ³⁰ Musa fironun yanından gedib Rəbbə yalvardı. ³¹ Rəbb Musanın sözünə əməl etdi. Fironu,

əyanlarını və xalqını mozalanlardan qurtardı. Daha mozalan qalmadı. ³²Ancaq bu dəfə də firon ürəyində inadkarlıq etdi və xalqı buraxmadı.

Beşinci cəza: qırğın

9 Rəbb Musaya dedi: «Fironun yanına gedib ona söylə: “İbranilərin Allahı Rəbb belə deyir: xalqımı burax ki, Mənə ibadət etsin! ²Əgər sən onları buraxmaqdan boyun qaçırıb saxlamağı davam etsən, ³budur, Rəbb tarlada olan heyvanların – at, eşşək, dəvə, mal-qara və qoyun-keçinin üzərinə əlini qaldıracaq; çox ağır qırğın olacaq. ⁴Ancaq Rəbb İsrail övladlarının heyvanları ilə Misirlilərin heyvanları arasında fərq qoyacaq. İsrail övladlarına məxsus olan heyvanlardan heç biri ölməyəcək».

⁵Rəbb vaxt təyin edib dedi: «Rəbb bunu ölkədə sabah edəcək».

⁶Məhz bunu da Rəbb səhəri gün etdi. Misirlilərin bütün heyvanları öldü. Ancaq İsrail övladlarının heyvanlarından heç biri ölmədi. ⁷Firon vəziyyəti soruşdu və İsrail övladlarının heyvanlarından heç birinin ölmədiyini barədə xəbər aldı. Ancaq fironun ürəyi inadkar oldu və o, xalqı buraxmadı.

Altıncı cəza: irinli çibanlar

⁸Rəbb Musaya və Haruna dedi: «Kürədən əlinizə ovuc-ovuc qurum götürün. Qoy Musa onu fironun gözü önündə göyə səpsin. ⁹Bütün Misir torpağında toz qalxacaq, insanların və heyvanların bədənində irinli çibanlar əmələ gətirəcək».

¹⁰Onlar kürə qurumunu götürüb fironun hüsurunda dayandılar. Musa onu göyə qədər səpdi, insanların və heyvanların bədəninə irinli çibanlar çıxdı. ¹¹Sehrbazlar da bu cəzaya görə Musanın qabağında dayana bilmədilər,

çünki sehrbazların və bütün Misirlilərin bədənlərinə çibanlar çıxmışdı. ¹²Rəbbin Musaya söylədiyini kimi oldu: Rəbb fironun ürəyini inadkar etdi və firon onlara qulaq asmadı.

Yeddinci cəza: dolu

¹³Rəbb Musaya dedi: «Sabah səhər tezdən qalx və fironun qarşısına gedib ona belə söylə: “İbranilərin Allahı Rəbb belə deyir: xalqımı burax ki, Mənə ibadət etsin! ¹⁴Çünki Mən bu dəfə sənə ürəyinə, əyanlarının və xalqının da üzərinə bütün bələlərimi göndərəcəyəm. Bundan biləcəksən ki, bütün dünyada Mənə bənzər yoxdur. ¹⁵Əgər indi əlimi uzadıb səni və xalqını qırğınla cəzalandırmış olsaydım, yer üzündən silinib atıldın. ¹⁶Amma ona görə səni qoruyub saxladım ki, Öz gücümü sənə göstərim və adımı bütün dünyaya elan edilsin. ¹⁷Sən hələ də Mənim xalqıma qarşı durmusan və onu buraxmırsan. ¹⁸Budur, Mən sabah bu vaxt çox güclü bir dolu göndərəcəyəm: elə bir dolu ki Misir qurulandan indiyə qədər orada olmayıb. ¹⁹İndi heyvanlarını və çöldə olan hər şeyini apar, çünki tarlada qalan bütün insanlar və heyvanlar evə gətirilməsə, onların üzərinə dolu yağacaq və öləcəklər».

²⁰Fironun əyanlarından bəzisi Rəbbin sözündən qorxub öz qul və heyvanlarını tələsik evlərinə gətirdi. ²¹Rəbbin sözünə etinasızlıq edənlər isə öz qul və heyvanlarını tarlada qoydular.

²²Rəbb Musaya dedi: «Əlini göyə uzat. Qoy bütün Misir torpağına və orada olan insanların, heyvanların və bütün tarla bitkilərinin üzərinə dolu yağsın». ²³Musa əsasını göyə qaldırdı. Rəbb ildırımla dolu göndərdi və yerə od düşdü; Rəbb Misir torpağı üzərinə dolu yağdırdı. ²⁴Beləliklə, çox güclü

bir dolu yağdı. Dolu içində od alışırdı; Misir milləti mövcud olduğu vaxtdan bəri burada belə dolu olmamışdı. ²⁵ Dolu bütün Misir torpağında insandan tutmuş heyvana və tarla bitkilərinə qədər hər şeyi məhv etdi. Çöldə bitən bütün otlar və ağaclar tələf oldu. ²⁶ Ancaq İsrail övladlarının yaşadığı Qoşen torpağına dolu yağmadı.

²⁷ Firon Musanı və Harunu çağıraraq onlara dedi: «Bu dəfə günah etdim. Rəbb ədalətlidir, mən və xalqım isə haqsız. ²⁸ Kifayətdir! Rəbbə yalvarın ki, bu dəhşətli ildırım və dolu dayansın. Sizi azad edərəm, daha burada qalmayın». ²⁹ Musa ona dedi: «Şəhərdən çıxanda əlimi Rəbbə tərəf qaldıracağam, ildırım dayanacaq və daha dolu yağmayacaq. Bundan biləcəksən ki, dünya Rəbbə məxsusdur. ³⁰ Ancaq mən bilirəm ki, sən və əyanların yenə də Rəbb Allahdan qorxmursunuz».

³¹ Bu vaxt kətan və arpa məhsulu məhv oldu, çünki arpa dən gətirmiş, kətan isə qozalanmışdı. ³² Ancaq buğda və pərinç məhsulu məhv olmadı, çünki onlar gec yetişir.

³³ Musa fironun yanından ayrılıb şəhərdən çıxdı və əlini Rəbbə tərəf qaldırdı; ildırım və dolu dayandı və yerə yağış yağmadı. ³⁴ Firon yağışın, dolunun və ildırımın dayandığını görüb yenə də günah etməyə başladı, özü və əyanları ürəklərini inadkar etdilər. ³⁵ Rəbbin Musa vasitəsilə söylədiyi kimi fironun ürəyi inadkarlaşdı və o, İsrail övladlarını buraxmadı.

Səkkizinci cəza: çəyirtkə

10 Rəbb Musaya dedi: «Fironun yanına get. Mən fironun və əyanlarının ürəyini ona görə inadkar etmişəm ki, onların arasında Öz əlamətlərimi göstərim. ² Sən isə Misirdə nə cür işlər etdiyimi və onlara göstərdiyim əlamətləri oğluna və

nəvənə nəql edərsən. Onda biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm».

³ Musa və Harun yenə fironun yanına gəlib ona söylədilər: «İbranın Allahı Rəbb belə deyir: “Nə vaxta qədər qarşımda özünü aşağı tutmaqdan imtina edəcəksən? Xalqımı burax ki, Mənə ibadət etsin! ⁴ Əgər sən Mənim xalqımı azad etməsən, Mən sabah ölkənə çəyirtkələr göndərəcəyəm. ⁵ Çəyirtkələr yer üzünü elə örtəcək ki, torpağı görmək olmayacaq. Dolu yağandan sonra sizə qalan şeyləri də onlar yeyəcəklər; tarladakı ağaclarınızın verdiyi zoğları da yeyəcəklər. ⁶ Onlar sənə, əyanların və bütün Misirlilərin evlərini dolduracaqlar. Belə şeyi nə ataların, nə də babaların bu torpaqda məskən saldıqları gündən indiyə qədər görməmişdilər”». Musa dönüb fironun yanından çıxdı.

⁷ Fironun əyanları ona dedilər: «Nə vaxta qədər bu adam bizə tələ quracaq? Bu adamları burax, qoy onlar özlərinin Allahı Rəbbə ibadət etsinlər. Məgər sən hələ bilmirsən ki, Misir məhv olur?»

⁸ Musanı və Harunu yenə fironun yanına çağırtdılar. Firon onlara dedi: «Gedin, Allahınız Rəbbə ibadət edin. Ancaq deyin görək kimlər gedəcək?»

⁹ Musa dedi: «Uşaq, qoca, oğul, qızlarımız, qoyun-keçi və mal-qaramızla birgə gedəcəyik, çünki Rəbbə bayram etməliyik». ¹⁰ Firon onlara dedi: «Əgər mən sizi arvad-uşağınızla birgə buraxsam, qoy Rəbb sizə kömək olsun! Yəqin sizin pis niyyətiniz var. ¹¹ Belə olmaz! Siz kişilər gedin və Rəbbə ibadət edin. Məgər bunu istəmirsiniz?» Sonra firon onları öz hüzurundan qovdu.

¹² Onda Rəbb Musaya dedi: «Əlini Misir torpağının üzərinə uzat. Qoy Misir torpağına çəyirtkələr hücum etsin və bütün ölkənin bitkilərini, dolu yağandan sonra qalan hər şeyi yesinlər». ¹³ Musa əsasını Misir torpağının üzərinə uzatdı.

Rəbb ölkəyə bütün o günü və gecəni davam edən şərqlə küləyi göndərdi. Səhər açılışda şərqlə küləyi özü ilə çayırtkələr gətirdi. ¹⁴ Çayırtkələr Misir ölkəsinə hücum edərək bütün Misir torpağına yayıldılar. Onlar o qədər çox idi ki, bu qədər heç vaxt olmayıb və bundan sonra da olmayacaq. ¹⁵ Çayırtkələr bütün yer üzünü elə bürüdü ki, torpaq görünmürdü. Onlar ölkənin bütün bitkilərini və dolu yağandan sonra qalan bütün meyvələrini yedilər; bütün Misir torpağında nə ağaclarda, nə də çöllüklərdə heç bir yaşıllıq qalmadı. ¹⁶ Firon tələsik Musanı və Harunu çağıraraq onlara dedi: «Allahınız Rəbbə və sizə qarşı günah etdim, ¹⁷ xahiş edirəm, təkcə bu dəfə günahımı bağışlayın və Allahınız Rəbbə yalvarın ki, bu ölümcül bəla məni tərk etsin». ¹⁸ Musa fironun yanından çıxıb Rəbbə yalvardı. ¹⁹ Rəbb küləyi döndərərək çox güclü qərb küləyi göndərdi və külək çayırtkələri aparıb Qırmızı dənizə atdı və bütün Misir ölkəsində bir çayırtkə belə, qalmadı. ²⁰ Ancaq Rəbb fironun ürəyini inadkarlaşdırdı və o, İsrail övladlarını buraxmadı.

Doqquzuncu cəza: zülmət

²¹ Sonra Rəbb Musaya dedi: «Əlini göyə tərəf uzat ki, Misir torpağında zülmət, qatı qaranlıq olsun». ²² Musa əlini göyə tərəf uzatdı və Misir torpağında üç gün qatı zülmət oldu. ²³ Üç gün heç kəs bir-birini görmədi və heç kəs yerindən tərpənə bilmədi. Bütün İsrail övladlarının yaşadıkları yerlər isə işıqlıq idi.

²⁴ Firon Musanı çağıraraq dedi: «Gedin, Rəbbə ibadət edin. Qoy uşaqlarınız da sizinlə getsin, ancaq qoyun-keçiniz və mal-qaranız burada qalsın». ²⁵ Musa isə dedi: «Sən bizə ünsiyyət qurbanları və yandırma qurbanları da verməlisən ki,

Allahımız Rəbbə qurban gətirək. ²⁶ Heyvanlarımız da bizimlə getməlidir: bir dırnaqlı da qalmamalıdır, çünki Allahımız Rəbbə qurban gətirmək üçün onları götürməliyik. Ancaq biz oraya gedib çatmamış Rəbbə nəyi qurban gətirəcəyimizi bilmirik». ²⁷ Rəbb fironun ürəyini inadkar etdi və o, İsrail övladlarını buraxmaq istəmədi.

Musa fironun yanından çıxır

²⁸ Sonra firon Musaya dedi: «Rədd ol, özünü gözlə və bir də mənim gözümə görünmə. Yenə də gözümə görünsən, öləcəksən». ²⁹ Musa dedi: «Düz deyərsən, bir daha gözümə görünməyərəm».

11 Sonra Rəbb Musaya dedi: «Fironun və Misirlilərin üzərinə daha bir cəza göndərəcəyəm. Bundan sonra o sizi buradan buraxacaq. Hətta nəinki buraxacaq, buradan tamam qovacaq. ² Xalqa çatdır ki, hər kişi öz qonşusundan və hər qadın öz rəfiqəsindən qızıl-gümüş əşyalar istəsin». ³ Rəbb Öz xalqına Misirlilərin gözündə lütf qazandırdı. Musa özü də Misir ölkəsində fironun əyanlarının və xalqın gözündə çox böyük adam idi.

⁴ Musa dedi: «Rəbb belə deyir: «Gecə yarısı Mən Misirin ortasından keçəcəyəm; ⁵ Misir torpağında taxtda oturan fironun oğlundan tutmuş dəyirman arxasında olan kənz oğluna qədər hamının ilk oğlu öləcək. Hətta bütün heyvanların da ilk balaları öləcək. ⁶ Bütün Misir torpağında elə böyük fəryad qopacaq ki, indiyədək beləsi olmamışdır və bundan sonra da olmayacaq. ⁷ Lakin bütün İsraililərin arasında nə insanların, nə də heyvanların üstünə heç it də hüzməyəcək. Bundan biləcəksiniz ki, Rəbb İsrail övladları ilə Misirlilər arasında fərqlə qoymuşdur». ⁸ Sonra

^x10:14 Yoel 2:2; Vəhy 9:2-3

^y10:21 Zəb. 105:28; Vəhy 16:10

bütün bu qulların yanına gələcək və mənə təzim edib deyəcəklər: “Sən və ardınca gələn bütün xalq buradan çıxın!” Bundan sonra mən çıxacağam». Sonra Musa qızğın qəzəblə fironun yanından çıxdı.

⁹Rəbb Musaya demişdi: «Misir torpağında möcüzələrim çoxalsın deyə firon sizə qulaq asmayacaq». ¹⁰Musa və Harun bütün bu möcüzələri fironun hüzurunda göstərdilər. Ancaq Rəbb fironun ürəyini inadkarlaşdırdı və o, İsrail övladlarını öz torpağından buraxmırdı.

Pasxa bayramı üçün təlimat

12 ²Misir torpağında Rəbb Musaya və Haruna dedi: ²«Bu ay sizin üçün ilin ilk ayı olacaq. ³Bütün İsrail icmasına söyləyin: qoy bu ayın onuncu günündə hər kəs öz ailəsi üçün bir quzu, hər ev üçün bir quzu götürsün. ⁴Əgər bir adamın ailəsi bir quzu üçün sayca azdırsa, qoy o adam evinə yaxın qonşusu ilə birgə bir quzu götürüb insanların sayına, hər kəsin yeyəcəyinə görə bölünsün. ⁵Özünüza birillik qüsuruz erkək heyvan götürün: ya qoyunlardan bir toğlu yaxud keçilərdən bir çəpiş olsun. ⁶Onu ayın on dördüncü gününə qədər saxlayın. Qoy axşamçağı bütün İsrail icmasının camaatı onu kəssin. ⁷Qurbanın qanından götürüb onu yeyəcəkləri evin qapısının hər iki yan taxtasına və üst dirəyinə sürtsünlər. ⁸Qoy həmin gecə onun ətinə yesinlər; əti odda bişirib mayasız çörək və acı göyərti ilə yesinlər. ⁹Onu çiy yaxud suda qaynadılmış halda yox, başı, ayaqları və içalatı ilə birgə odda bişirilmiş halda yeyin. ¹⁰Ondan səhərə qədər bir şey saxlamayın və səhər qalanını yandırın. ¹¹Onu belə yeyin: beliniz qurşanmış,

çarıqlarınız ayağınızda və dəyənəyiniz əlinizdə olsun, onu tələsik yeyin. Bu, Rəbbin Pasxasıdır.

¹²Mən isə o gecə Misir torpağından keçəcəyəm. Misir torpağında olan həm insanların bütün ilk oğullarını, həm də heyvanların bütün ilk balalarını öldürəcəyəm. Bütün Misir allahlarına da cəza verəcəyəm. Rəbb Mənəm. ¹³Sizin olduğunuz evlər üzərindəki qan sizin üçün əlamət olacaq. Qanı görəndə yan keçəcəyəm və Misir ölkəsini cəzalandırdığım zaman sizə məhvedici bəla gəlməyəcək. ¹⁴Bu gün sizin üçün xatirə günü olacaq və onu Rəbb üçün bayram edəcəksiniz. Nəsildən-nəslə əbədi qayda olaraq onu bayram edin.

Mayasız Çörək bayramı

¹⁵Yeddi gün mayasız çörək yeyin. Hətta birinci gün evlərinizdən mayanı yığışdırın. Çünki birinci gündən yedinci günə qədər mayalı çörək yeyən hər kəsin ayağı İsrail övladlarının arasından kəsilməlidir. ¹⁶Sizin üçün birinci və yedinci günlərdə müqəddəs toplantı olsun. Bu günlər hər kəs özünə yemək hazırlamaqdan başqa heç bir iş görməsin. ¹⁷Bu Mayasız Çörək bayramına ona görə riayət edin ki, məhz həmin gün sizi dəstələrlə Misir torpağından çıxartdım. Qoy nəsildən-nəslə bu sizin üçün əbədi qayda olsun və bu günə riayət edin. ¹⁸Birinci ayın on dördüncü gününün axşamından ayın iyirmi birinci gününün axşamına qədər mayasız çörək yeyin. ¹⁹Yeddi gün evinizdə maya olmasın, çünki mayalı bir şey yeyən hər kəs istər ölkədə qərib, istərsə də yerli olsun, ayağı İsrail icmasının arasından kəsilməlidir. ²⁰Heç bir mayalı şey yeməyin, yaşadığımız hər bir yerdə mayasız çörək yeyin».

İlk Pasxa bayramı

²¹ Musa İsrailin bütün ağsaqqallarını çağıraraq dedi: «Ailələrinizə görə özünüzdən üçün toğlu ya çəpiş seçib götürün və Pasxa qurbanını kəsin.

²² Bir çəngə züfa otu götürüb ləyəndə olan qana batırın və oradakı qandan qarapın üst dirəyinə və yan taxtalarına sürün. Səhərə qədər heç kəs evinin qarısından çıxmasın. ²³ Rəbb Misirliləri bəlaya salmaq üçün gələndə qarapın üst dirəyinin və hər iki yan taxtasının üzərində qan görüb o qarıdan yan keçəcək. Məhvedicini evinizə girməyə qoymayacaq. ²⁴ Buna özünüzdən və övladlarınız üçün əbədi qayda kimi həmişə riayət edin. ²⁵ Rəbbin söylədiyi kimi sizə verdiyi torpağa çatanda bu ibadətə riayət edərsiniz. ²⁶ Övladlarınız sizdən “Bu ibadətin mənası sizin üçün nədir?” deyər soruşduqları zaman ²⁷ onlara söyləyin: “Bu, Misirliləri bəlaya saldığı zaman Misirdə İsrail övladlarının evləri yanından keçib xilas edən Rəbb üçün Pasxa** qurbanıdır». Xalq əyilib səcdə etdi. ²⁸ Rəbb Musaya və Haruna necə əmr etmişdisə, İsrail övladları gedib elə də etdilər.

Onuncu cəza: ilk övladların ölümü

²⁹ Gecəyarısı Rəbb Misir torpağında olan bütün ilk oğulları öldürdü; taxtda oturan fironun ilk oğlundan tutmuş zindanda olan əsirin ilk oğluna qədər hər ilk oğul, heyvanların hər ilk balası da öldü. ³⁰ O gecə firon, onun əyanları və bütün Misirlilər qalxdılar. Misirdən böyük bir fəryad qopdu, çünki elə bir ev yox idi ki, orada ölən olmasın. ³¹ Firon gecə Musanı və Harunu çağıraraq dedi: «Çıxın gedin! Həm özünüzdən, həm də bütün İs-

raillilər xalqımın arasından çıxın gedin, istədiyiniz kimi Rəbbə ibadət edin. ³² Necə ki deyirdiniz, qoyun-keçinizi və mal-qaranızı da götürüb gedin, mənə də xeyir-dua verin».

³³ Misirlilər xalqı ölkədən tələsik qovdular. Onlar deyirdilər: «Yoxsa hamımız öləcəyik». ³⁴ Xalq maya qata bilmədiyi xəmiri götürdü, paltarlarına bürünmüş xəmir tabaqlarını çiyinlərində apardı. ³⁵ İsrail övladları Musanın sözüə əməl etdilər. Misirlilərdən qızıl-gümüş əşyalar və paltar istədilər. ³⁶ Rəbb xalqa Misirlilərin gözündə lütf qazandırdı və onlara istədiklərini verdilər. Beləcə onlar Misirliləri soydular.

İsrail övladlarının Misirdən çıxışı

³⁷ İsrail övladları Ramsedən Sukkota yola düşdülər. Arvad-uşaqdan əlavə, altı yüz minə qədər piyada gedən kişi var idi. ³⁸ Qarışıq bir izdiham, çoxlu qoyun-keçi, mal-qara sürüləri də onlarla birgə yollandı. ³⁹ Misirdən çıxardıqları maya qatılmayan xəmirədən mayasız kökələr bişirdilər. Çünki Misirdən qovulmuşdular və orada qalib özlərinə yol üçün azuqə hazırlaya bilməmişdilər.

⁴⁰ İsrail övladlarının Misirdə yaşadığı müddət dörd yüz otuz il olmuşdu. ⁴¹ Məhz bu dörd yüz otuz il tamam olan gün Rəbbin bütün dəstələri Misir torpağından çıxdı. ⁴² Rəbb o gecə onları Misirdən qurtarmaq üçün ayıq saxladı. İsrail xalqı bütün nəsillər boyu o gecə Misirlilərin əlindən qurtarmağın xatirəsi kimi Rəbb üçün ayıq qalmalı idilər.

Pasxa yeməyinin qaydaları

⁴³ Rəbb Musaya və Haruna dedi: «Pasxa bayramının qaydaları belədir:

**12:27 Pasxa – ibrani mətnində *pesah* sözü olub, *yanından keçmək* deməkdir.

^a12:23 İbr. 11:28

^b12:29 Çıx. 4:22-31

^c12:35 Çıx. 3:21-22

^d12:40 Yar. 15:13; Qal. 3:17

heç bir qərib ondan yeməsin; ⁴⁴ancaq hər kəsin pulla satın alınmış qulu sünnət olunduqdan sonra onu yeyə bilər. ⁴⁵Qonaq və muzdlu işçi ondan yeməməlidir. ⁴⁶Qoy bu yemək bir evdə yeyilsin, əti evdən bayıra çıxarılməsin və onun bir sümüyü də qırılmasın. ⁴⁷Bütün İsrail icması bu yeməyi yesin. ⁴⁸Sənin yanında qonaq olan qərib Rəbbin Pəsxa bayramını keçirmək istəsə, ailəsində olan bütün kişilərlə birgə sünnət olunsun. Yalnız bu zaman onu keçirə bilər və o da sizin həmtayfanız kimi sayılır. Sünnət olunmayan heç bir kişi ondan yeməsin. ⁴⁹Yerli üçün də, yanınızda yaşayan yadelli üçün də qanun eynidir. ⁵⁰İsrail övladları Rəbbin Musaya və Haruna əmr etdiyi kimi də etdilər. ⁵¹Rəbb o gün İsrail övladlarını Misir torpağından dəstələrlə çıxartdı.

Çıxış xatirəsi

13 ^fRəbb Musaya dedi: ²«İsrail övladları arasında hər bətdən ilk doğulan bütün oğlanları və bütün heyvanların balalarını Mənim üçün təqdis et; onlar Mənimdir».

³Musa xalqa dedi: «Misirdən, köləlik diyarından çıxdığımız bu günü xatırlayın. Çünki Rəbb sizi qüdrətli əli ilə oradan çıxartdı və buna görə də mayalı çörək yeməyin. ⁴Çıxdığınız bu gün Aviv ayındadır. ⁵Rəbb atalarınıza and etmişdi ki, Kənanlıların, Xetlilərin, Emorluların, Xivlilərin, Yevusluların ölkəsini sizə verəcək. Sizi süd və bal axan torpağa gətirəcəyi vaxt bu ibadəti həmin ayda icra edin. ⁶Yeddi gün mayasız çörək yeyin, yeddinci gün Rəbbə bayram olsun. ⁷O yeddi gün ərzində yalnız mayasız çörək yeyilməlidir. Aranızda bütün ölkədə nə mayalı çörək, nə də maya görünməsin.

⁸O günü övladlarınıza bildirib deyin: «Misirdən çıxdığım vaxt Rəbb mənim üçün nələr etdiyinə görə belə edirəm». ⁹Qoy bu əlinizdə nişanə və gözlərinizin önündə xatirə olsun ki, Rəbbin qanunu dilinizdən düşməsin. Çünki Rəbb sizi qüdrətli əli ilə Misirdən çıxartdı. ¹⁰İldən-ilə təyin olunan vaxt bu qanuna riayət edin.

¹¹Rəbb sizə və atalarınıza and içdiyi kimi Kənanlıların ölkəsinə gətirib, oranı sizə verən vaxtdan bəri ¹²şana bətinəndən hər ilk doğulan oğlanlarınızı Rəbbə təqdim etməlisiniz: ilk doğulan bütün heyvan balaları da Rəbbin olsun. ¹³Hər ilk doğulan eşşək balası əvəzinə bir qoyun-keçi balası verin. Əgər əvəzini verməsəniz, boynunu sındırın. Övladlarınızın arasında hər ilk oğulun əvəzini ödəyin. ¹⁴Gələcəkdə övladlarınız sizdən «Bu nədir?» soruşanda deyin: «Rəbb bizi Misirdən, köləlik diyarından qüdrətli əli ilə çıxartdı. ¹⁵Firon bizi buraxmamağa inadkarlıq edəndə Rəbb Misir torpağında olan həm insanların bütün ilk oğlanlarını, həm də heyvanların bütün ilk balalarını öldürdü. Buna görə mən bütün ilk doğulan heyvan balalarını Rəbbə qurban verirəm, bütün ilk oğullarımın isə əvəzini ödəyirəm». ¹⁶Qoy bu əlinizdə nişanə və gözünüzdə önündə xatirə olsun, çünki Rəbb bizi qüdrətli əli ilə Misirdən çıxartdı».

Allah İsrail övladlarına yol göstərir

¹⁷Firon xalqı buraxdığı zaman Allah onları Filiştililərin ölkəsindən yol qısa olduğuna baxmayaraq, o yolla gətirmədi. Çünki O dedi: «Yoxsa xalq müharibə görəndə bəlkə peşman olub Misirə qayıdar». ¹⁸Allah xalqı Qırmızı dənizə tərəf səhra yolu ilə dolayı apardı.

^e12:46 Say. 9:12; Zəb. 34:20; Yəh. 19:36
⁸13:12 Luka 2:23

^f13:1 Say. 3:13; Luka 2:23

İsrail övladları Misir torpağından silahlanıb çıxdılar. ^{19h}Musa Yusifin sümüklərini özü ilə apardı, çünki Yusif İsrail övladlarına «Allah mütləq sizə nəzər salacaq. Gedən zaman özünüzlə sümüklərimi də buradan çıxarın» deyərək and içdirmişdi.

²⁰İsrail övladları Sukkotdan yola düşüb səhranın kənarında olan Etamda düşərgə saldılar. ²¹Rəbb onların qabağı ilə gündüz onlara yol göstərmək üçün bulud dirəyində, gecə isə onlara işıq vermək üçün od dirəyində gəzdirdi ki, gündüz də, gecə də gedə bilsinlər. ²²Gündüzlər bulud dirəyi, gecələr isə od dirəyi xalqın önündən ayrılmadı.

14 Rəbb Musaya dedi: ²«İsrail övladlarına belə söylə: “Dönüb Pi-Haxirot qabağında düşərgə salın. Miqdol ilə dənizin arasında, Baal-Sefon qarşısında dənizin sahilində düşərgəniz olsun”. ³Firon düşünəcək ki, İsrail övladları torpaqda dolaşır, səhra onların yolunu kəsmişdir. ⁴Mən isə fironu inadkar edəcəyəm ki, o sizi təqib etsin. Sonra firon və onun ordusunu məğlub edib izzətimi göstərəcəyəm. Bütün Misirlilər biləcəklər ki, Rəbb Mənəm». İsraililər belə də elədilər.

Misirlilər İsrail övladlarını təqib edirlər

⁵Misir padşahına İsrail xalqının qaçdığını xəbər verəndə firon və məmurlarının fikri dəyişdi. Onlar dedilər: «Biz nə üçün belə etdik? İsrail övladları bizim qullarımız idi. Axı niyə onları buraxdıq?» ⁶Firon döyüş arabalarını hazırlayıb adamlarını özü ilə götürdü. ⁷O, altı yüz seçmə döyüş arabasını və Misirin bütün arabalarını götürdü. Hər arabanın öz zabiti var idi. ⁸Rəbb Misir padşahı fironun ürəyini yenə də inadkar etdi və o, İsrail

övladlarını təqib etdi. İsrail övladları isə cürətlə gəzdirdilər. ⁹Misirlilər, fironun bütün araba atları, süvariləri və ordusu onları təqib edib Pi-Haxirot yanında, Baal-Sefon qarşısında dənizin sahilində qurduqları düşərgəyə çatdılar.

¹⁰Firon yaxınlaşanda İsrail övladları baxıb gördülər ki, Misirlilər onlara doğru gəlirlər. Buna görə də İsrail övladları çox qorxdu və Rəbbə fəryad etdilər. ¹¹Onlar Musaya dedilər: «Məgər Misirdə qəbiristanlıq yoxdur ki, sən bizi səhrada ölməyə apardın? Bizi Misirdən çıxarıb başımıza nə gətirdin? ¹²Misirdə sənə “Bizdən əl çək, Misirlilərə qulluq edək!” demirdikmi? Səhrada ölməkdən Misirlilərə qulluq etmək bizim üçün yaxşıdır».

¹³Musa isə xalqa belə dedi: «Qorxmayın! Durun, Rəbbin bu gün sizi necə xilas edəcəyinə baxın. İndi gördüyünüz Misirliləri daha heç vaxt görməyəcəksiniz. ¹⁴Sakit olun, Rəbb sizin üçün döyüşəcək!»

Qırmızı dənizdən keçid

¹⁵Rəbb Musaya dedi: «Nə üçün Mənə fəryad edirsən? İsrail övladlarına de ki, yola düşsünlər. ¹⁶Sən isə əsanı qaldırıb, əlini dənizin üzərinə uzat, sularını yar ki, İsrail övladları dənizin ortasında quru yerdən keçsinlər.

¹⁷Mən Misirlilərin ürəklərini inadkar edəcəyəm ki, sizi təqib etsinlər. Sonra fironu, onun bütün ordusunu, döyüş arabalarını və süvarilərini məğlub edib izzətimi göstərəcəyəm. ¹⁸Fironu, döyüş arabalarını və süvarilərini məğlub edib izzətimi göstərdiyim zaman Misirlilər biləcəklər ki, Rəbb Mənəm».

¹⁹İsrail düşərgəsinin önündə gedən Allahın mələyi onların arxasına keçdi. Bulud dirəyi önlərindən arxalarına keçib, ²⁰Misir ordusunun və İsrail

^h13:19 Yar. 50:25; Yeşua 24:32; İbr. 11:22

düşərgəsinin arasında durdu. Bulud bir tərəfə zülmət verdi, o birisinə isə gecə işığı verdi. Bütün gecə bu xalqlar bir-birinə yaxınlaşmadılar.

²¹Musa əlini dəniz üzərinə uzatdı. Rəbb bütün gecə əsən qüvvətli şərq küləyi ilə dənizin suyunu qovub yerini quruya çevirdi. Sular yarıldı və ²²İsraillər övladları dənizin ortasında quru yerdən keçdilər. Sular onlar üçün sağ və sol tərəfdən divar oldu. ²³Misirililər onları təqib etdilər; fironun atları, döyüş arabaları və süvariləri İsrail övladlarının ardınca dənizin ortasına girdilər. ²⁴Dan yeri söküləndə Rəbb od və bulud dirəyindən Misir ordusuna baxıb onların arasına qarışıqlıq saldı. ²⁵O, arabaların çarxlarını elə ləngitdi ki, arabalar güclə hərəkət etdi. Misirililər dedilər: «Gəlin İsrail övladlarından qaçaq, çünki Rəbb onların tərəfində bizə qarşı döyüşür».

²⁶Rəbb Musaya belə dedi: «Əlini dənizin üzərinə uzat ki, sular Misirililərin, döyüş arabalarının və süvarilərin üzərinə qayıtsın». ²⁷Musa əlini dənizin üzərinə uzatdı. Səhərə yaxın dəniz adı hala qayıtdı. Misirililər sulardan qaçmaq istəyəndə Rəbb onları itələyib dənizin ortasına atdı. ²⁸Yerinə qayıdan sular döyüş arabalarını, süvariləri, İsrail övladlarının ardınca dənizə gedən fironun bütün ordusunu örtüb uddu. Onlardan bir nəfər də olsun sağ qalmadı.

²⁹İsraillər övladları isə dənizin ortasında quru yerdən keçib getmişdilər. Sular onlar üçün sağ və sol tərəfdə divar olmuşdu.

³⁰Məhz o gün Rəbb İsraili Misirililərin əlindən xilas etdi. İsrail xalqı Misirililəri dənizin sahilində ölü gördü. ³¹İsraillər xalqı Rəbbin Misirililərə böyük qüvvətlə

nə etdiyini görəndə Rəbdən qorxdı, Ona və qulu Musaya güvəndi.

Musanın qurtuluş ilahisi

15¹O vaxt Musa ilə İsrail övladları Rəbbə bu ilahini oxudular: «Rəbbə ilahi oxuyacağam, Çox böyük zəfər çaldı.

Atı və süvarini dənizə tulladı.

²Rəbb qüvvətim, məzmurumdur, O məni xilas etdi.

Rəbb mənim Allahımdır, Ona həmd edəcəyəm.

Atamın Allahıdır, Rəbbi yüksəldəcəyəm.

³Rəbb döyüşçüdür, Rəbbdir Onun adı.

⁴Fironun döyüş arabalarını, Ordusunu da dənizə atdı.

Döyüş arabalarının başçıları Qırmızı dənizdə boğuldu.

⁵Əngin sulara bürünüb Daş tək dərinliklərə Necə də qərğ oldular.

⁶Ya Rəbb! Sənin sağ əlin qüdrətdən izzətləndi.

Ya Rəbb! Sənin sağ əlin düşməni əzəndir.

⁷Sənə qarşı çıxanları möhtəşəm əzəmətin yıxar,

Sənin göndərdiyin qəzəb onları saman çöpü tək yandırar.

⁸Burnunun nəfəsi ilə sular toplanar,

Yığılar bir yerə, axınlar dayanar,

Dəniz qoynunda coşan sular qatılaşar.

⁹Düşməni dedi:

“İzləyim, çatıb qənimət paylayım:

Bundan canım doyacaq,

Qılıncımla onları məhv edəcəyəm”.

¹⁰Nəfəsinlə üfürdün, dənizlə onları bürüdü.

Qurğuşun tək onlar nəhəng sularda batdılar.

¹¹Ya Rəbb, allahlar arasında Sənin kimisi varmı?

ⁱ14:22 1Kor. 10:1-2; İbr. 11:29 ^j15:1 Vəhy 15:3-4

^k15:2 Zəb. 118:14; Yeş. 12:2

Müqəddəslikdə əzəmətli, zəhmli və alqışlara layiq,

Möcüzələr yaradan Sənin kimisi varmı?

¹²Sağ əlini uzadanda torpaq onları uddu.

¹³Məhəbbətinlə qurtardığın xalqa Sən yol göstərdin.

Müqəddəs məskəninə Öz gücünlə apardın.

¹⁴Xalqlar əsədir əsdi,

Filist sakinlərini qorxu kəsdi.

¹⁵Edom başlarını o an dəhşət bürüdü.

Moav igidlərini vahimələrə saldı.

Kənan sakinləri isə üzülüb qaldı.

¹⁶Onların üzərini qorxu, vəlvələ aldı.

Güclü qoluna görə daş tək lal-kar oldular,

O vaxtdək ki xalqın keçəcəkdir,

Ya Rəbb, qurtardığın xalq keçəcəkdir!

¹⁷Ya Rəbb, xalqını gətirib salacaqsan mülkün olan dağına,

Yaşamaq üçün Özünə yaratdığın yerə, Ey Xudavənd! Əlinlə qurduğun Müqəddəs məkanına.

¹⁸Rəbb əbədi, daima padşahlıq edəcəkdir.

¹⁹Fironun atları, döyüş arabaları və süvariləri ilə birgə dənizə girəndə Rəbb dənizin sularını onların üzərinə geri qaytarmışdı. İsrail övladları isə dənizin ortasında quru yerdən keçmişdilər.

²⁰Harunun bacısı peyğəmbər Məryəm əlinə dəf aldı; bütün qadınlar əllərinə dəf alıb oynayaraq onun ardınca çıxdılar.

²¹Məryəm onların qarşısında bu ilahini oxudu:

Rəbbə ilahi oxuyun,

Çox böyük zəfər çaldı.

Atı və süvariləri dənizə tulladı!

Acı su

²²Musa İsrail xalqını Qırmızı dənizin sahilindən gedən yola gətirdi. Onlar Şur

səhrasına çıxıb orada üç gün yol getdilər, amma su tapmadılar. ²³Maraya çatdılar, lakin oranın suyunu içə bilmədilər, çünki çox acı idi. Buna görə də o yer Mara^{††} adlanır. ²⁴Xalq «Nə içək?» deyərək Musadan giley-güzar etdi. ²⁵Musa Rəbbə fəryad etdi və Rəbb ona bir ağac göstərdi. Musa onu suya atdı və su şirin oldu. Orada İsrail övladlarını sınağa çəkdiyi yerdə Rəbb onlar üçün qayda-qanun qoyaraq dedi: ²⁶«Əgər siz Allahınız Rəbbin səsini qulaq asıb Onun gözündə doğru olsanız, Onun əmrlərini dinləyib bütün qanunlarına riayət etsəniz, Misirlilərə verdiyim xəstəliklərin heç birini sizə verməyəcəyəm. Çünki sizə şəfa verən Rəbb Mənəm».

²⁷1Sonra İsrail övladları Elimə gəldilər. Orada on iki su qaynağı və yetmiş xurma ağacı var idi. İsrail xalqı orada sular ətrafında düşərgə qurdu.

Allah manna və bildirçinləri göndərir

16 Bütün İsrail övladlarının icması Elimdən yola düşdü. Onlar Misir ölkəsindən çıxdıqdan sonra ikinci ayın on beşinci günü Elim və Sina dağı arasındakı Sin səhrasına çatdılar. ²Səhrada bütün İsrail övladlarının icması Musa ilə Harunun əlindən giley-güzar etdi. ³İsraillilər onlara dedilər: «Kaş ki Misir ölkəsində ət qazanlarının yanında oturanda doyunca çörək yediyimiz vaxt Rəbbin əlində öləydik! Siz bizi bu səhraya ona görə gətirdiniz ki, bütün bu camaatı aclıqdan öldürəsiniz».

⁴mRəbb Musaya dedi: «Budur, Mən sizin üçün göydən çörək yağdıracağam. Qoy xalq hər gün çıxıb lazımı miqdarda o çörəyi yığsın. Mənsə onları sınaçağam ki, qanunuma görə yaşayırılar ya yox. ⁵Altıncı gün yığdıqları digər günlər

^{††}15:23 Mara – ibrani dilində acı.

¹15:27 Say. 33:9 ^m16:4 Yəh. 6:31

yığdıqlarından ikiqat artıq olsun, o gün də onu hazırlasınlar».

⁶Musa və Harun bütün İsrail övladlarına dedilər: «Axsam biləcəksiniz ki, sizi Misir ölkəsindən çıxaran Rəbbdir. ⁷Səhər isə Rəbbin izzətini görəcəksiniz. Çünki Rəbb Onun əlindən giley-güzarınızı eşitdi. Axı biz kimik ki, siz əlimizdən giley-güzar edirsiniz?»
⁸Musa dedi: «Sizə axşam yeməyə ət, səhər isə doyunca çörək verən Rəbbdir; çünki sizin Ona qarşı olan deyilməyinizi eşidən Odur. Axı biz kimik ki? Deyilməyiniz bizə qarşı deyil, Rəbbə qarşıdır». ⁹Musa Haruna dedi: «Bütün İsrail icmasına belə söylə: “Rəbbin hüzuruna yaxınlaşın, çünki O sizin deyilməyinizi eşitmişdir»».

¹⁰Harun bütün İsrail övladlarının icması ilə danışdığı vaxt onlar səhraya baxıb Rəbbin əzəmətinin buludda göründüyünü gördülər. ¹¹Rəbb Musaya dedi: ¹²«Mən İsrail övladlarının deyilməklərini eşitdim. Onlara de: axşamçağı ət yeyəcək, səhər isə çörəklə doyacaqsınız. Onda biləcəksiniz ki, Allahınız Rəbb Mənəm».

¹³Axsam bildirçinlər uçub bütün düşərgəni бүürüdü. Səhər düşərgənin ətrafına şəh düşdü. ¹⁴Şəh buxarlananda səhrada, torpaq üzərində qırova bənzər nazik lopalar göründü. ¹⁵İsraillilər bunu gördükdə bir-birinə «Bu nədir?» dedilər, çünki onun nə olduğunu bilmirdilər. Musa onlara dedi: «Bu Rəbbin sizə yeməyə verdiyi çörəkdir. ¹⁶Rəbbin əmri budur: hər adam yemək üçün özünə lazımi miqdarda ondan yığsın. Öz çadırında olan adamların sayına görə adambaşı bir omer götürsün».

¹⁷İsrail övladları belə də etdilər. Kimi çox, kimi də az yığdı. ¹⁸Onlar omer

ilə ölçdükləri zaman çox yığanın artığı, az yığanın əskiyyəsi olmadı. Hər kəs özünə lazımi miqdarda yemək yığdı.

¹⁹Musa İsrail övladlarına dedi: «Qoy səhərə qədər heç kimdə bu yeməkdən qalmasın». ²⁰Lakin bəziləri Musanın sözünə baxmayıb bundan səhərə qədər saxladılar. Saxladıqları yemək qurdulanıb iyləndi. Musa onlara qəzəbləndi. ²¹İsrail övladlarından hər kəs özünə lazımi miqdarda hər səhər ondan yığdı. Günəş qızanda isə o əriyirdi.

²²İsrail övladları altıncı gün bu yeməkdən ikiqat artıq, adambaşı iki omer yığdılar. İcma başçıları gəlib bunu Musaya bildirdilər. ²³Musa onlara dedi: «Rəbb belə deyir: “Sabah istirahət günü – Rəbb üçün təqdis olunan Şənbə günüdür. Bu gün bişirdiyiniz hər şeyi bişirin, qaynatdığınız hər şeyi qaynadın, artığı da özünüz üçün səhərə qoyub saxlayın»». ²⁴İsrail övladları Musa onlara əmr etdiyi kimi yeməyi səhərə saxladılar. Onun içində nə qurd oldu, nə də iyləndi. ²⁵Musa dedi: «Bu gün o yeməyi yeyin, çünki Rəbb üçün Şənbə günüdür. Bu gün çöldə yemək tapmayacaqsınız. ²⁶Siz onu altı gün ərzində yığın; yeddinci gün – Şənbə günü o yemək yox olacaq».

²⁷Xalqın bəziləri yeddinci gün yemək yığmağa çıxdılar, amma tapmadılar. ²⁸Rəbb Musaya dedi: «Nə vaxta qədər əmrlərimə və qanunlarıma itaət etməkdən boyun qaçıracaqsınız? ²⁹Baxın Rəbb sizə Şənbə günü verdi. Buna görə də O sizə hər altıncı gün iki günlük yemək verir. Qoy hər kəs öz evində qalsın və yeddinci gün heç yerə çıxmasın». ³⁰Beləcə xalq yeddinci gün istirahət etdi.

³¹İsrail xalqı bu yeməyin adını «manna»^{‡‡} qoydu. O, görünüşcə keşniş toxumu kimi idi, rəngi ağ, dadı isə ballı yuxaya bənzəyirdi. ³²Musa dedi: «Rəbbin əmri budur: “Mannadan bir omer doldurun; Misir ölkəsindən sizi çıxardığım zaman səhrada sizə yedirtdiyim yeməyi görmək üçün qoy bu nəsil-dən-nəslə qorunsun”». ³³“Musa Haruna dedi: «Bir qab götür, ona omer dolu manna qoy. Bu Rəbbin hüsurunda nəsil-dən-nəslə qorunub saxlanmalıdır».

³⁴Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi Harun onu şəhadət lövhələrinin önündə qoruyub saxladı. ³⁵İsrail övladları qırx il ərzində əhalisi olduqları Kənan ölkəsinin sərhədinə gələnə qədər manna yedilər. ³⁶Bir omer efanın onda bir hissəsidir.

Qayadan çıxan su

17 ¹Bütün İsrail övladlarının icması Sin səhrasından yola düşüb Rəbbin buyurduğuna görə dayana-dayana köç edirdilər. Onlar Refidimdə düşərgə saldılar. Orada xalqın içməyə suyu yox idi. ²Ona görə də xalq Musa ilə münaqişə edib belə dedi: «Bizə içməyə su verin». Musa onlara dedi: «Niyə mənimlə münaqişə edirsiniz? Nə üçün Rəbbi sınayırsınız?» ³Xalq orada olanda susamışdı. Ona görə də Musanın əlindən deyiniş dedi: «Axı niyə bizi Misirdən çıxartdın? Bu bizi, oğullarımızı və heyvanlarımızı susuzluqdan öldürmək üçündürmü?»

⁴Musa Rəbbə fəryad edib dedi: «Axı mən bu xalq ilə nə edim? Bir az da keçsə, məni daşqalaq edəcəklər».

⁵Rəbb Musaya dedi: «Xalqın qarşısına çıx. Özünlə bərabər bir neçə İsrail ağsaqqalı götür. Nil çayına vurduğun əsanı əlinə alıb irəli get. ⁶Orada – Xorevdəki qayanın üstündə Mən sənənin önündə dayanacağam. Zərbə ilə qayaya vur və oradan xalq üçün içməli su çıxacaq». Musa da İsrail ağsaqqallarının gözü qarşısında bunu etdi. ⁷Musa o yeri Massa^{¶¶} və Meriva^{§§} adlandırdı, çünki orada İsrail övladları münaqişə etmişdilər və «görəsən Rəbb aramızdadır ya yox» deyərək Rəbbi sınıamışdılar.

Amaleqlilərlə döyüş

⁸Bundan sonra Amaleqlilər gəlib Refidimdə İsrail övladları ilə döyüşdülər. ⁹Musa Yeşuaya dedi: «Bizim üçün bir neçə adam seç, get Amaleqlilərlə döyüş. Sabah mən əlimdə Allahın əsası ilə təpənin başında dayanacağam». ¹⁰Yeşua da Musa deyən kimi etdi və gedib Amaleqlilərlə döyüşdü. Musa, Harun və Xur isə təpənin başına çıxdılar. ¹¹Musa əlini qaldıranda İsrail övladları üstün gəlirdi, əlini endirəndə isə Amaleqlilər üstün gəlirdi. ¹²Lakin Musanın əlləri yorulurdu. Ona görə də bir daş götürüb onun altına qoydular. Musa daşın üstündə oturdu. Əlinin birindən Harun, o birisindən isə Xur yapışdı. Beləcə Musanın gün batanacan əlləri möhkəm qaldı. ¹³Yeşua Amaleq padşahını və xalqını qılncdan keçirib qırdı.

¹⁴“Rəbb Musaya dedi: «Bunu xatirə olaraq kitaba yaz, Yeşuanın qulağına çatdır ki, Mən Amaleqin adını büsbütün yer üzərindən siləcəyəm».

^{‡‡}16:31 *Manna* – ibrani dilində *nədir*. Bax: Çıx. 16:15.

^{¶¶}17:7 *Massa* – ibrani dilində *sınamaq*.

^{§§}17:7 *Meriva* – ibrani dilində *münaqişə*.

[¶]16:31 Say. 11:7-8 [¶]16:33 İbr. 9:4 [§]16:35 Yeşua 5:12; 1Kor. 10:3

[¶]17:1 Say. 20:2-13; 1Kor. 10:4 [¶]17:14 Qanun. 25:17-19; 1Şam. 15:2-9

¹⁵Musa bir qurbangah düzəldərək adını Yahve-Nissi* qoyub ¹⁶dedi: «Rəbbin taxtına doğru əl uzadılırdı. O, nəsil-dən-nəslə Amaleqlilərə qarşı döyüşəcək».

Yetronun Musaya baş çəkməsi

18 Midyanlıların kahini olan Musanın qayınatası Yetro Allahın Musa və xalqı İsrail üçün gördüyü bütün işləri, Rəbbin İsraili Misirdən çıxartdığını eşitdi. ²^{vw} Musanın qayınatası Yetro Musanın arvadı Sipporanı iki oğlu ilə birgə geri gətirdi. Musa əvvəlcədən arvadını onun yanına göndərmişdi. ³Musa «mən yad bir ölkədə qərib oldum» deyib oğlanlarının birinin adı Gerşom† qoymuşdu. ⁴«Atamın Allahı köməyim oldu və məni fironun qılıncından qurtardı» deyib o birisinin adını Eliezer‡ qoymuşdu.

⁵Musanın qayınatası Yetro, oğulları və arvadı Musanın düşərgə saldığı Allahın dağı yerləşən səhraya gəlib, ⁶bu xəbəri Musaya göndərdi: «Mən – sənə qayınatan Yetro, arvadın və iki oğlunla yanına gəlirəm». ⁷Musa qayınatasının qarşısına çıxdı, təzim edib onunla öpüşdü; onlar bir-birlərindən hal-əhval tutub çadıra girdilər. ⁸Musa qayınatasına Rəbbin İsrail övladlarının xatirinə firona və Misirlilərə etdiyi bütün şeylər, yolda çəkdikləri bütün əziyyəti və Rəbbin onları necə qurtardığını nəql etdi. ⁹Yetro Rəbbin İsrail övladlarına etdiyi bütün yaxşılıqlara və Misirlilərin əlindən onları qurtardığına görə sevindi.

¹⁰Yetro dedi: «Sizi Misirlilərin və fironun əlindən qurtaran Rəbbə alqış olsun! Xalqı Misirlilərin əlinin altından

qurtaran Odur. ¹¹İndi bildim ki, Rəbb bütün allahlardan böyükdür, çünki onların öyüdüklərindən də üstün oldu». ¹²Sonra Musanın qayınatası Yetro Alaha yandırma və ünsiyyət qurbanları gətirdi. Harun ilə İsrail övladlarının bütün ağsaqqalları Musanın qayınatası ilə Allahın hüzurunda yemək yeməyə gəldilər.

Yetronun nəsihəti

(*Qanun. 1:9-18*)

¹³Ertəsi gün Musa oturub xalqa hakimlik edirdi. Xalq da səhərdən axşamadək Musanın ətrafında dayanmışdı. ¹⁴Qayınatası Musanın xalq üçün nə etdiyinə baxıb dedi: «Nə üçün bu xalqa belə edirsən? Niyə sən tək oturursan və bütün xalq səhərdən axşamadək ətrafında dayanıb gözləyir?» ¹⁵Musa qayınatasına dedi: «Ona görə ki xalq Allahdan soruşmaq üçün mənim yanıma gəlir. ¹⁶Həll olunmalı məsələləri olan adamlar yanıma gələndə aralarında qərar çıxarıram. Allahın qayda-qanunlarını da onlara bildirirəm».

¹⁷Musanın qayınatası ona dedi: «Gördüyün iş yaxşı deyil. ¹⁸Əlbəttə, həm sən, həm də sənənlə olan xalq üzülərsiniz. Axı bu iş sənə üçün ağırdır, onu təkbaşına edə bilməzsən. ¹⁹İndi sözümə qulaq as, sənə bir məsləhət verim. Qoy Allah sənə yar olsun! Sən bu xalqa görə Allahın hüzurunda dayan və işlərini də Ona çatdır. ²⁰Onları qayda-qanunlar bərəsində xəbərdar et, gedəcəkləri yolu və görəcəkləri işi göstər. ²¹Bütün xalq arasından bacarıqlı, Allahdan qorxan, etibarlı, haram qazanca nifrət edən adamları

*17:15 Yahve-Nissi – ibrani dilində Rəbb bayrağımdır.

†18:3 Gerşom – ibrani dilində orada qərib.

‡18:4 Eliezer – ibrani dilində Allahım köməkdir.

seç. Onları minbaşı, yüzbaşı, əllibaşı, onbaşı təyin et ki, ²²xalqı hər zaman mühakimə etsinlər. Qoy hər böyük işi sənin yanına gətirsinlər, hər kiçik işə isə özləri hakimlik etsinlər. Beləcə öz yükünü yüngülləşdir. Qoy o adamlar bu yükü sənənlə daşsınlar. ²³Əgər belə etsən, Allah da sənə belə əmr etsə, dözə bilərsən. Bütün xalq da razı olub öz yerinə gedər».

²⁴Musa qayınatası deyən sözlərə qulaq asıb əməl etdi. ²⁵Bundan sonra Musa İsrail övladları arasından bacarıqlı adamlar seçdi və onlardan xalqa başçı – minbaşılar, yüzbaşılar, əllibaşılar, onbaşılar təyin etdi. ²⁶Onlar hər vaxt xalqı mühakimə edirdilər. Çətin işləri isə Musanın yanına gətirir, hər kiçik işi isə özləri mühakimə edirdilər. ²⁷Sonra Musa qayınatasını yola saldı, o da öz ölkəsinə getdi.

İsrail övladları Sina dağında

19 İsrail övladları Misir torpağından çıxdıqdan sonra üçüncü ayda – yeni ay günü Sina səhrasına gəldilər. ²Onlar Refidimdən köçüb Sina səhrasına gəldilər. O səhrada İsrail övladları dağın qarşısında düşərgə saldılar.

³Musa isə dağa – Allahın hüzuruna çıxdı. Rəbb onu dağdan çağıraraq dedi: «Yaqub nəslinə, İsrail övladlarına belə söylə: ⁴«Misirlilərə nələr etdiyimi, sizi qartal qanadlarında daşdığımı kimi yanıma gətirdiyimi siz özünüz gördünüz. ^{5xy}İndi isə əgər sözümə diqqətlə qulaq asıb əhdimə riayət etsəniz, siz bütün xalqlar arasından Mənə məxsus xalq olacaqsınız. Bütün yer üzünü Mənimdir; ⁶siz isə Mənə xidmət edən kahinlər padşahlığı, müqəddəs millət

olacaqsınız». Bu sözləri İsrail övladlarına söylə».

⁷Musa gəlib xalqın ağsaqqallarını çağıraraq və Rəbbin ona əmr etdiyi hər kəlməni onların qarşısına qoydu. ⁸Bütün xalq bir nəfər kimi belə cavab verdi: «Rəbbin bütün söylədiklərinə əməl edəcəyik». Musa xalqın cavabını Rəbbə çatdırdı.

⁹Rəbb Musaya dedi: «Budur, Mən sənənin yanına qatı buludda gəlirəm, qoy xalq sənənlə danışdığımı eşidib sənə daim inansın». Musa xalqın sözlərini Rəbbə çatdırdı. ¹⁰Rəbb Musaya dedi: «Xalqın yanına get. Bu gün və sabah onları təqdis et. Qoy paltarlarını da yusunlar. ¹¹Üçüncü günə hazır olsunlar, çünki üçüncü gün bütün xalqın gözü qarşısında Rəbb Sina dağı üzərinə enəcək. ^{12z}Xalqın ətrafına sərhəd çəkib de: «Özünüzi dağa çıxmaqdan, onun ətəyinə toxunmaqdan gözləyin. Dağa toxunan hər kəs öldürülməlidir. ¹³Eləsinə əl vurulmasın, ancaq daşqalaq edilsin ya da oxla vurulsun. İstər heyvan, istərsə də insan, bunların yaşamaq üçün izni yoxdur. Qoç buynuzundan olan şeypur uzun-uzadı çalınanda onlar dağa çıxmağa bilirlər»». ¹⁴Musa dağdan xalqın yanına endi. O, xalqı təqdis etdi. Onlar paltarlarını yudular. ¹⁵Sonra Musa xalqa dedi: «Üçüncü günə hazır olun, qadınlarla yaxınlıq etməyin».

^{16ab}Üçüncü günün səhəri açılarda göy gurultusu, şimşəklər, dağ üzərində qatı bir bulud və çox uca şeypur səsi oldu. Düşərgədə olan bütün xalq titrədi. ¹⁷Allahı qarşılamaq üçün Musa xalqı ordugahdan apardı və onlar dağın ətəyində durdular.

^x19:5 Qanun. 4:20; 7:6; 14:2; 26:18; Titə 2:14

^y19:5 1Pet. 2:9; Vəhy 1:4-6; 5:9-10 ^z19:12 İbr. 12:20 ^a19:16 Vəhy 4:5

^b19:16 Qanun. 4:11-12; İbr. 12:18-19

¹⁸Bütün Sina dağı tüstü içində idi, çünki Rəbb onun üzərinə alov içərisində enmişdi. Bütün dağ kürənin verdiyi tüstü kimi tüstülənirdi, bərk titrəyirdi. ¹⁹Şeypur səsi get-gedə ucalırdı. Musa danışırdı və Allah ona səslə cavab verirdi. ²⁰Rəbb Sina dağı üzərinə, dağın başına endi və Musanı dağın başına çağırırdı. Musa oraya qalxdı. ²¹Rəbb Musaya dedi: «Düş, xalqa tapşır ki, məbada Rəbbi görmək üçün Onun tərəfində olan sərhədi keçsin, yoxsa çoxları məhv olar. ²²Rəbbə yaxınlaşan kahinlər də özlərini təqdis etsin ki, Rəbb onlara qarşı çıxmasın». ²³Musa Rəbbə dedi: «Xalq Sina dağına çıxmaz, çünki Sən “dağa sərhəd çək və oranı təqdis et” deyə bizə tapşırıq verdin». ²⁴Rəbb ona dedi: «Düş get. Sən və səninlə bərabər Harun bura çıxın. Qoy kahinlərlə xalq Rəbbin yanına çıxmaq üçün sərhədi keçməsinlər, yoxsa Rəbb xalqa qarşı çıxar». ²⁵Musa xalqın yanına enib bunu onlara söylədi.

Allahın On Əmri

(Qanun. 5:1-21)

20 Allah bütün bu sözləri belə söylədi: ²«Səni Misir torpağından, köləlik diyarından çıxaran Allahın Rəbb Mənəm.

³Məndən başqa allahların olmasın.

⁴Özün üçün heç bir oyma büt, nə yuxarıda – səmada və ya aşağıda – yerdə, nə də yerdən aşağıya yığılan

sulardakı şeylərin heç birinin surətini düzəltmə. ⁵^dBelə şeylərə səcdə qılaraq ibadət etmə. Çünki Mən, sənin Allahın Rəbb, qısqanc Allaham. Mənə nifrət edən ataların cəzasını üç-dörd nəslə qədər övladlarına çəkdirərəm. ⁶Məni sevirib əmrlərimə əməl edənlərin isə minlərlə nəslinə məhəbbət göstərəm.

⁷^eAllahın Rəbbin adını boş yerə dilinə gətirmə, çünki Rəbb Öz adını boş yerə dilinə gətirəni cəzasız qoymaz.

⁸^fŞənbə gününü yadda saxlayıb təqdis et. ⁹^gAltı gün çalışıb bütün işlərini gör.

¹⁰Lakin yeddinci gün Allahın Rəbbin Şənbə günüdür. Bu gün sən, oğlun, qızın, qulun, qarabaşın, heyvanların, yanında qalan yadelli də heç bir iş görməsin.

¹¹^hÇünki altı gün ərzində Rəbb göyləri və yeri, dənizi və kainatdakı hər şeyi yaratdı, yeddinci gün isə istirahət etdi. Bunun üçün Rəbb Şənbə gününə bərəkət verib onu müqəddəs saydı.

¹²^{ij}Ata-anana hörmət et ki, Allahın Rəbbin sənə verdiyi torpaqda ömrün uzun olsun.

¹³^kQətl etmə.

¹⁴^lZina etmə.

¹⁵^mOğurluq etmə.

¹⁶ⁿHeç kimə qarşı yalandan şahidlik etmə.

¹⁷^oHeç kimin evinə tamah salma. Heç kimin arvadına, quluna, qarabaşına, öküzinə, eşşəyinə – heç bir şeyinə tamah salma».

^c20:4 Çıx. 34:17; Lev. 19:4; 26:1; Qanun. 4:15-18; 27:15 ^d20:5 Çıx. 34:6-7; Say.

14:18; Qanun. 7:9-10 ^e20:7 Lev. 19:12 ^f20:8 Çıx. 16:23-30; 31:12-14

^g20:9 Çıx. 23:12; 31:15; 34:21; 35:2; Lev. 23:3 ^h20:11 Yar. 2:1-3; Çıx. 31:17

ⁱ20:12 Qanun. 27:16; Mat. 15:4; 19:19; Mark 7:10; 10:19; Luka 18:20; Ef. 6:2

^j20:12 Ef. 6:3 ^k20:13 Yar. 9:6; Lev. 24:17; Mat. 5:21; 19:18; Mark 10:19; Luka 18:20; Rom. 13:9; Yaq. 2:11

^l20:14 Lev. 20:10; Mat. 5:27; 19:18; Mark 10:19; Luka 18:20; Rom. 13:9; Yaq. 2:11

^m20:15 Lev. 19:11; Mat. 19:18; Mark 10:19; Luka 18:20; Rom. 13:9

ⁿ20:16 Çıx. 23:1; Mat. 19:18; Mark 10:19; Luka 18:20 ^o20:17 Rom. 7:7; 13:9

Xalqın qorxusu

(Qanun. 5:22-33)

¹⁸ P Bütün xalq göy gurultusunu, şimşəkləri, şeypur səsinə, dağın tüstülənməsini eşidib görəndə qorxub sarsıldı və uzaqda durdu. ¹⁹ Musaya dedilər: «Sən bizimlə danış, biz də eşidək. Qoy Allah bizimlə danışsın, yoxsa ölərik». ²⁰ Musa xalqa dedi: «Qorxmayın, Allah ona görə gəlib ki, sizi sınağa çəksin və siz günah etməmək üçün Onun qorxusu qarşınızda olsun». ²¹ Xalq uzaqda duranda Musa orada Allahın olduğu qatı qaranlığa yaxınlaşdı.

Qurbangah haqqında

²² Rəbb Musaya dedi: «İsrail övladlarına belə de: “Siz gördünüz ki, Mən sizinlə göylərdən danışdım. ²³ Mənimlə yanaşı olan başqa allahlar düzəltməyin, özünüz üçün qızıldan və gümüşdən allahlar düzəltməyin. ²⁴ Mənim üçün torpaqdan qurbangah düzəldib yandırma və ünsiyyət qurbanları olaraq öz qoyunkeçi və mal-qaranı onun üstündə qurban gətir. Adım çəkilən hər yerdə yanına gəlib sənə bərəkət verəcəyəm. ²⁵ Rəgər Mənim üçün daşdan qurbangah düzəltəsən, yonma daşdan tikmə, çünki onun üzərində alətlə işləsən, onu murdar edərsən. ²⁶ Ayıbın açılmamaq üçün Mənim qurbangahıma pilləkənlə çıxma”.

21 Sən onların qarşısına bu hökmləri qoymalısan:

İbrani qullar

(Qanun. 15:12-18)

^{2st} Sizdən biri İbrani qul alarsa, o qul altı il qulluq edib yeddinci il pulu

ödəmədən azad olunsun. ³ Əgər qulun tək gəlib, qoy tək də getsin; yox, əgər arvadı vardısı, qoy arvadı ilə getsin. ⁴ Əgər qul sahibi quluna arvad veribsə və qulun arvadı oğlan yaxud qız doğubsa, arvadla uşaqları ağası üçün qalsın. Qul isə tək getsin. ⁵ Lakin qul təkidlə: “Ağamı, arvadımla uşaqlarımı sevirəm və azad olmaq istəmirəm” desə, ⁶ onda qoy qulun ağası onu məbədə – Allahın hüzuruna gətirsin. Qulunu qarıya yaxud qarının yan taxtasına söykəyib qulağını bizlə deşsin. Bu qul ağasına ömürlük qulluq etsin.

⁷ Bir adam qızını qarabaş olaraq satarsa, qız kişi qullar kimi azad olmasın. ⁸ Əgər o qız onu özü üçün təyin edən ağasının gözündə pis görünərsə, ağası qızın ödənmə pulunu qəbul edib onu azad etsin; o ağanın qızı yadellilərə satmağa ixtiyarı yoxdur, çünki o qızla xaincəsinə rəftar etdi. ⁹ Əgər ağa onu oğlu üçün təyin edibsə, onunla adətə görə öz qızı kimi rəftar etməlidir. ¹⁰ Əgər o adam ikinci arvad alırsa, birinci arvadını yemək və paltar təminatından və arvadlıq hüququndan məhrum etməsin. ¹¹ Əgər əri bu üç haqqı qadına vermirsə, qoy bu qadın heç nə ödəmədən azad edilsin.

Ölüm cəzasına məhkum olunanlar

^{12u} Adam vurub öldürən şəxs öldürülməlidir. ^{13v} Lakin o şəxs öldürmək qəsdində olmasa və ölüm Mənim iznimlə olsa, o zaman onun üçün bir yer təyin edərəm ki, oraya pənah gətirsin. ¹⁴ Bir adam başqa adamı qəsdən hiylə ilə öldürsə, o adamı həтта Mənim qurbangahımdan götür ki, öldürülsün.

P20:18 İbr. 12:18-19 Q20:22 İbr. 12:25

r20:25 Qanun. 27:5-7; Yeşua 8:31 s21:2 Qanun. 15:12 t21:2 Lev. 25:39-46

u21:12 Lev. 24:17 v21:13 Say. 35:10-34; Qanun. 19:1-13; Yeşua 20:1-9

¹⁵ Atasını yaxud anasını döyən adam öldürülməlidir.

¹⁶ ^wİnsan oğurlayıb satan yaxud saxlayan adam öldürülməlidir.

¹⁷ ^xAtasını yaxud anasını söyən adam öldürülməlidir.

Bədən xəsarəti

¹⁸ Adamlar münaqişə edəndə başqa adamın daşla yaxud yumruqla vurduğu bir adam ölməyib yatağa düşərsə və ¹⁹ sonra yataqdan qalxıb əl ağacı ilə bayırda gəzərsə, onu vuran adam cəzasız qalsın və yatdığı müddətin əvəzini ödəsin, sağalana qədər ona qayğı göstərsin.

²⁰ Bir adamın dəyənəklə vurduğu qulu yaxud qarabaşı zərbədən ölərsə, o adam cəzalandırılmalıdır. ²¹ Əgər qul yaxud qarabaş bir-iki gün ərzində ölməsə, ağa cəzalandırılmasın; çünki qul yaxud qarabaş ağanın əmlakıdır.

²² Adamlar dalaşanda bir hamilə qadın ona dəyən zərbədən uşaq salarsa və başqa ziyan ona dəyməsə, o qadının ərinin tələbi ilə təqsirkar adam hakimlərin təyin etdiyi məbləğdə cərimə ödəməlidir. ²³ ^yƏgər qadına ziyan dəyibsə, təqsirkar adam can əvəzinə can, ²⁴ göz əvəzinə göz, diş əvəzinə diş, əl əvəzinə əl, ayaq əvəzinə ayaq, ²⁵ yanıq əvəzinə yanıq, yara əvəzinə yara, zədə əvəzinə zədə ödəsin.

²⁶ Ağa qulunun yaxud kəninin gözünə vurub onu kor edərsə, gözün əvəzinə onu azad etsin. ²⁷ Əgər ağa qulunun yaxud kəninin dişini sındırsa, dişin əvəzinə qulunu azad etsin.

Heyvan sahibinin məsuliyyəti

²⁸ Mal-qaradan olan heyvan kişini yaxud qadını buynuzla vurub öldürərsə, heyvan daşqalaq edilsin; onun əti

yeyilməsin, heyvan sahibi isə günahsız sayılsın. ²⁹ Lakin əgər heyvan o vaxta qədər vurağan olub, sahibi isə bundan xəbərdar edilsə də, onun qarşısını almasa və nəticədə heyvan kişini yaxud qadını öldürərsə, heyvan daşqalaq edilsin, sahibi isə öldürülsün. ³⁰ Əgər heyvanın sahibindən ödənmə pulu istənilirsə, o istənilən pulun məbləğini ödəyib canının əvəzini ödəyə bilər. ³¹ Oğlanı ya qızı buynuzlayan heyvana qarşı eyni hökm işlənsin. ³² Əgər heyvan qulu ya kənizi buynuzu ilə vursa, ağasına otuz şekel gümüş verilsin, heyvan isə daşqalaq olsun.

³³ Bir adam quyunu açıb ya da qazdığı quyunun üstünü örtməsə və ora mal-qara yaxud eşşək düşsə, ³⁴ quyunun sahibi zərəri ödəsin; heyvanın dəyərini sahibinə versin, ölən heyvan isə o adama qalsın.

³⁵ Bir adamın mal-qarası başqasının mal-qarasını vurub öldürsə, sahiblər həm sağ qalan heyvanı satıb dəyərini yarı bölməli, həm də ölü heyvanı yarı bölməlidirlər. ³⁶ Amma heyvanın o vaxta qədər vurağan olduğu məlum olanda onun qarşısını almayan sahibi heyvanın əvəzinə heyvan verib zərəri ödəsin; ölən heyvan isə ona qalmalıdır.

Əmlak haqqında hökmlər

22 Bir adam mal-qara yaxud qoyun-keçidən oğurlayıb kəsər yaxud satarsa, qoy o adam mal-qara əvəzinə beş heyvan, qoyun-keçi əvəzinə dörd heyvan verib zərəri ödəsin. ² Əgər gecə oğru birinin evinə girərkən yaxalanıb öldürülsə, qoy qanı batsın. ³ Əgər hadisə gün doğandan sonra baş versə, qan tökən müqəssir sayılsın. Oğru zərəri ev yiyəsinə ödəməlidir. Əgər oğrunun zərəri ödəməyə gücü çatmırsa, qoy

^w21:16 Qanun. 24:7 ^x21:17 Lev. 20:9; Mat. 15:4; Mark 7:10

^y21:23 Lev. 24:20; Qanun. 19:21; Mat. 5:38

oğurluğuna görə özü satılsın. ⁴Əgər oğurlanan mal-qara, eşşəklər ya qoyun-keçi oğrunun əlində diri tapılsa, qoy oğru zərəri ikiqat ödəsin.

⁵Bir adam öz tarlasında yaxud üzüm bağında otardığı heyvanları başqa adamın tarlasına otlamağa buraxarsa, o adam öz tarlasının yaxud üzüm bağının ən yaxşı barından zərəri ödəsin.

⁶Alişan od kollara düşüb dərz, əkin yaxud tarlanı məhv edərsə, yanğını yandıran adam zərəri ödəməlidir.

⁷Bir adama saxlamağa verilən gümüştə yaxud əşya onun evindən oğurlanarsa və oğru tapılsa, zərəri ikiqat ödəsin.

⁸Əgər oğru tapılmasa, evin sahibi Allahın hüzuruna yaxınlaşıb and içsin ki, başqa adamın əmanətinə xəyanət etməyib.

⁹Hər hansı itmiş bir əşya – mal-qara, eşşək, qoyun-keçi, paltar barədə “bu mənimdir” deyən iki tərəfin mübahisəli işi Allahın hüzuruna gətirilməlidir; Allahın haqsız çıxardığı adam o birisinə zərəri ikiqat ödəməlidir.

¹⁰Bir adama saxlamağa verilən başqa adamın eşşəyi, mal-qarası, qoyun-keçisi yaxud başqa bir heyvanı heç kəs görmədən ölür, yaralanar yaxud aparılırsa ¹¹bu adamlar arasında Rəbbin adına içilən and olsun ki, biri o birisinin əmanətinə xəyanət etməyib. Qoy heyvanın sahibi bunu qəbul etsin, ona zərəri ödəməsin. ¹²Əgər heyvan həmin adamdan oğurlanıbsa, onu saxlayan adam zərəri sahibinə ödəsin. ¹³Əgər heyvanı vəhşi heyvan parçalayıbsa, onu saxlayan adam parçalanan heyvanı sübut kimi sahibinə gətirsin, zərərini isə ödəməsin.

¹⁴Bir adamın borc aldığı heyvan sahibinin yanında olmayanda yaralanar yaxud ölərsə, o adam zərəri ödəməlidir.

¹⁵Əgər heyvanın sahibi yanındadırsa, zərəri ödənməməlidir. Əgər heyvan muzdlu tutulubsa, zərəri muzd haqqına daxil edilir.

Əxlaqi və dini hökmlər

¹⁶^zBir adam nişanlı olmayan bakirə qızı tovlayıb onunla yaxınlıq edərsə, qıza görə başlıq verib onu özünə arvad etməlidir. ¹⁷Əgər qızın atası onu o adama əvə verməyə qəti razi deyilsə, o adam bakirə qızların başlığına müvafiq məbləğdə pul ödəsin.

¹⁸^aCadugər qadın sağ qalması.

¹⁹^bHeyvanlarla cinsi əlaqəyə girən hər kəs öldürülməlidir.

²⁰^cRəbdən başqa digər allahlara qurban gətirən adam tamamilə məhv olunsun.

²¹^dQərib adama nə haqsızlıq, nə də zülm edin, çünki siz özünüz də Misir ölkəsində qərib idiniz.

²²Heç bir dul qadına və yetimə əziyyət verməyin. ²³Əgər bunlardan birinə əziyyət versəniz və o Mənə fəryad etsə, Mən hökmən fəryadını eşidəcəyəm. ²⁴Qəzəblənib sizi qılıncdan keçirəcəyəm. Arvadlarınız dul, uşaqlarınız isə yetim qalacaq.

²⁵^eXalqıma, yanında yaşayan kasıba pul borc versəniz, onunla sələmçi kimi rəftar etməyin, üstünə sələm qoymayın.

²⁶^fƏgər başqasının paltarını girov alırsınızsa, gün batandan əvvəl ona girovu qaytarın. ²⁷Çünki bu paltar onun yeganə örtüyü və əyninin geyimidir. Bəs o adam yatanda nə ilə üstünü örtün? O

^z22:16 Qanun. 22:28-29 ^a22:18 Qanun. 18:10-11

^b22:19 Lev. 18:23; 20:15-16; Qanun. 27:21 ^c22:20 Qanun. 17:2-7

^d22:21 Çix. 23:9; Lev. 19:33-34; Qanun. 24:17-18; 27:19

^e22:25 Lev. 25:35-38; Qanun. 15:7-11; 23:19-20 ^f22:26 Qanun. 24:10-13

Mənə fəryad edəndə səsini eşidəcəyəm, çünki Mən lütfkaram.

²⁸§Allaha küfr etmə və xalqın başçısına lənət etmə.

²⁹Öz məhsulunu və şirə təqdimlərini Mənə gətirməyini gecikdirmə. İlk oğullarını Mənə həsr et. ³⁰Mal-qaranın və qoyun-keçinin ilk balaları ilə də belə et: yeddi gün onları anaları ilə qoyub, səkkizinci gün Mənə həsr et.

³¹hMənim üçün müqəddəs xalq olun. Məhz buna görə də vəhşi heyvanın çöldə parçaladığı heyvanın ətinə yeməyin, onu itlərə atın.

Ədalət və vicdan

23 ¹Boş xəbər gəzdirməyin. Yalançı şahid olmaq üçün haqsız adamlar əlbir olmayın. ²Şər iş görənlər izdi-hama qoşulmayın. Məhkəmədə çoxları ilə birləşərək ədaləti təhrif edib yalançı şahid olmayın. ³jKasıba da məhkəmədə meylini salma.

⁴kSən düşməninə azmış buğasına, inəyinə yaxud eşşəyinə rast gəlsən, sahibinə qaytarmalısan. ⁵Sənə nifrət edən adamın eşşəyini yükü altında yıxılmış halda görəndə onu tərək etmə; ona kömək et ki, bu yükdən azad olsun.

⁶lMöhtac olan adamın məhkəmə işində ona qarşı ədaləti təhrif etmə. ⁷Yalan işdən uzaq ol. Günahsız və salehə ölüm hökmü vermə. Çünki Mən haqsız bəraət qazandırmayacağam. ⁸Rüşvət alma, çünki rüşvət gözüaçıqları kor edər, salehlərin sözlərini isə təhrif edər.

⁹mQəribə zülm etmə. Siz də qəribliyi hiss etmişiniz, çünki özünüz də Misir ölkəsində qərib idiniz.

İstirahət vaxtları və bayramlar

(Çix. 34:18-26; Qanun. 16:1-17)

¹⁰nAltı il torpağınızı əkin və məhsulunu yığın. ¹¹Yeddinci il ona əl dəyməyin ki, xalqınızdan olan möhtaclardan oradan yesin. Onlardan artıq qalanı isə çöl heyvanları yesin. Üzüm və zeytun bağlarınızda da belə hərəkət edin.

¹²oAltı gün işlərinizi görtün, yeddinci gün isə istirahət edin ki, mal-qaranız və eşşəyiniz rahatlansın, evinizdə doğulan qullar və qəriblər də dincəlsin. ¹³Mənim sizə söylədiyim hər şeyə riayət edin. Başqa allahların adını çəkməyin, qoy o adlar sizin ağzınızdan heç vaxt çıxmasın.

¹⁴Mənə ildə üç dəfə bayram edin: ¹⁵pMayasız Çörək bayramını qeyd edin. Mən sizə əmr etdiyim kimi Aviv ayında təyin olunmuş vaxt yeddi gün mayasız çörək yeyin. Çünki Misirdən o ayda çıxdınız. Heç kəs önümə əliboş gəlməsin. ¹⁶qr Tarladakı əkinin nübarı ilə Biçin bayramını qeyd edin. İlin sonunda işinin bütün məhsulunu tarladan yığıb Yığım bayramını qeyd edin. ¹⁷İldə üç dəfə sizin bütün kişiləriniz Sahibləri Rəbbin hüzuruna gəlsinlər.

¹⁸Mənə gətirilən qurbanın qanını mayalı çörəklə təqdim etməyin. Bayram qurbanının piyi səhərə qədər qalmasın.

¹⁹st Torpağın nübarının ilk hissəsini Allahınız Rəbbin məbədinə gətirin. Oğlağı anasının südüdə bişirməyin.

§22:28 Həv. 23:5 h22:31 Lev. 17:15

i23:1 Çix. 20:16; Lev. 19:11-12; Qanun. 5:20 j23:3 Lev. 19:15

k23:4 Qanun. 22:1-4 l23:6 Lev. 19:15; Qanun. 16:19 m23:9 Çix. 22:21; Lev. 19:33-34; Qanun. 24:17-18; 27:19 n23:10 Lev. 25:1-7

o23:12 Çix. 20:9-11; 31:15; 34:21; 35:2; Lev. 23:3; Qanun. 5:13-14 p23:15 Çix. 12:14-20; Lev. 23:6-8; Say. 28:17-25 q23:16 Lev. 23:15-21; Say. 28:26-31

r23:16 Lev. 23:39-43 s23:19 Qanun. 26:2 t23:19 Çix. 34:26; Qanun. 14:21

Vəd və nəsihətlər

²⁰ Budur, Mən yolda sizi qorumaq və hazırladığım yerə gətirmək üçün qarşınızda bir Mələk göndərirəm.

²¹ Onun hüzurunda ehtiyatlı olun və səsinə qulaq asın. Ona qarşı üsyan qaldırmayın, O, itaətsizliyinizi bağışlamaz, çünki Mənim adım onun üzərindədir.

²² Əgər Onun səsinə qulaq asıb dediyimə əməl etsəniz, onda Mən sizin düşmənlərinizə düşmən, yağılınıza isə yağı olacağam.

²³ Mələyim qarşınızda gedəcək və sizi Emorluların, Xetlilərin, Perizlilərin, Kənanlıların, Xivlilərin və Yevusluların yanına gətirəcək; Mən onları silib atacağam. ²⁴ Onların allahlarına səcdə etməyin, onlara ibadət etməyin və qaydalarına əməl etməyin. O allahları dağıdıb yox edin, onların daş sütunlarını parça-parça etməlisiniz. ²⁵ Siz isə Allahınız Rəbbə xidmət edin, O da çörəyinizə və suyunuza bərəkət verəcək; sizin daxilinizdən xəstəliyi yox edəcəyəm. ²⁶ Ölkənizdə nə uşaq salan, nə də sonsuz qadın olacaq. Ömrünüzü də uzun edəcəyəm.

²⁷ Öz dəhşətimi qarşınızca göndərirəm. Sizin aralarına getdiyiniz bütün xalqlara qarışıqlıq salacağam və bütün düşmənlərinizin dönüb sizdən qaçmasına bais olacağam. ²⁸ Eşşəkərisini də qarşınızca göndərəcəyəm, o da Xivliləri, Kənanlıları və Xetliləri önünüzdən qovacaq. ²⁹ Lakin bir il ərzində onları önünüzdən qovmayacağam ki, ölkə viranə qalmasın və çöl heyvanları çoxalıb sizin üstünüzdə daraşsın. ³⁰ Yavaş-yavaş onları önünüzdən o

vaxtacan qovacağam ki, siz törəyib çoxalaraq ölkənin sahibi olacaqsınız.

³¹ Qırmızı dənizdən Filist dənizinə[†] qədər, səhradan Fərat çayına qədər sərhədlərinizi çəkəcəyəm. Ölkənin sakinlərini sizə təslim edəcəyəm, siz isə onları yanınızdan qovarsınız. ³² Nə onlarla, nə də allahları ilə əhd kəsin. ³³ Qoymayın ki, onlar ölkənizdə yaşasınlar və sizin Mənə qarşı günah edərək onların allahlarına ibadət etməyinizə bais olsunlar. Bu sizə tələ olacaq».

Allahla İsrail arasında əhdin bağlanması

24 Rəbb Musaya dedi: «Sən, Harun, Nadav, Avihu və İsrail ağsaqqallarından yetmiş nəfər Rəbbin yanına çıxın. Uzaqdan səcdə edin. ² Sonra yalnız sən, ey Musa, Rəbbin hüzuruna yaxınlaş, o biriləri yaxınlaşmasınlar. Xalq isə sənənlə buraya çıxmasın».

³ Musa gəlib Rəbbin bütün sözlərini və hökmlərini xalqa nəql etdi. Bütün xalq bir səslə cavab verib dedi: «Rəbbin söylədiyi sözlərin hamısına əməl edəcəyik». ⁴ Musa Rəbbin bütün sözlərini yazdı. O, səhər erkən durub dağın ətəyində qurbangah və İsrailin on iki qəbiləsinə görə on iki sütun qurdu. ⁵ Sonra Musa İsrailin cavanlarına Rəbbin önündə yandırma qurbanları və ünsiyyət qurbanları olaraq buğalar kəsdirdi. ⁶ Musa heyvanların qanının yarısını götürüb ləyənlərə tökdü. Qanın o biri yarısını isə qurbangahın üstünə səpdi. ⁷ O, əhd kitabını əlinə alıb xalqa ucadan oxudu və onlar dedilər: «Rəbbin söylədiyi bütün sözlərə əməl edib qulaq asacağıq!» ⁸ ^{uv} Sonra Musa qanı götürüb xalqın üstünə səpərək dedi:

[†]23:31 *Filist dənizi* – Aralıq dənizi.

^u24:8 İbr. 9:19-20

^v24:8 Mat. 26:28; Mark 14:24; Luka 22:20; 1Kor. 11:25; İbr. 9:20; 10:29

«Budur bütün bu sözlərə görə Rəbbin sizinlə kəsdiyi əhdin qanı».

⁹Bunu edib Musa Harun, Nadav, Avihu və İsrail ağsaqqallarından yetmiş nəfərlə birgə çıxıb, ¹⁰İsrailin Allahını gördülər. Onun ayaqları altında göy yaqutdan döşəməyə bənzər, səmanın özü kimi aydın bir şey var idi. ¹¹Allah İsrailin başçılarına əl qaldırmadı; onlar Allahı gördülər və yeyib-içdilər.

¹²Rəbb Musaya dedi: «Mənim yanıma dağa çıx və orada dur; xalqı öyrətmək üçün qanunu və əmrələri yazdığım daş lövhələri sənə verim». ¹³Musa köməkçisi Yeşua ilə Allahın dağına çıxmaq üçün qalxdı. ¹⁴Ağsaqqallara isə dedi: «Biz geri qayıdanadək burada gözləyin. Budur, Harun və Xur yanınızdadır; kimin nə çətin işi varsa, onların yanına gedə bilər».

¹⁵Musa bunu deyəndən sonra dağa çıxdı. Bulud dağı bürüdü. ¹⁶Rəbbin izzəti Sina dağının üstündə məskən saldı. Bulud onu altı gün bürüdü. Yedinci gün Rəbb Musanı buludun içindən çağırırdı. ¹⁷Rəbbin izzəti İsrail övladlarının gözündə dağın başında yandırır-yaxan alov kimi görünürdü. ¹⁸Musa buludun içinə girib dağa çıxdı və qırx gün-qırx gecə dağda qaldı.

Müqəddəs məskən üçün ianələr

(Çıx. 35:4-9)

25 Rəbb Musaya dedi: ²«Mənə ianələr gətirmək barədə İsrail övladlarına belə söylə: könüllü istəyən hər bir adamdan ianəni qəbul edin. ³Onlardan qəbul edəcəyiniz ianələr budur: qızıl, gümüş, tunc, ⁴bənövşəyi, tünd qırmızı və al rəngli iplik, incə kətan, keçi yunu, ⁵qırmızı boyanmış qoç dəriləri, suiti dəriləri, əbrişim ağacı, ⁶çıraq üçün zeytun yağı, məsh yağı və ətirli buxur üçün ətriyyatlar, ⁷efodla

döşlüyün üstünə taxılan damarlı əqiq və sağanaq daşları.

⁸Mənim üçün Müqəddəs məkan düzəltsinlər ki, aralarında məskunlaşım. ⁹Mənim məskənimə və onun bütün avadanlığını göstərdiyim nümunələrə görə düzəldin.

Əhd sandığı

(Çıx. 37:1-9)

¹⁰Qoy əbrişim ağacından sandıq düzəltsinlər: uzunluğu iki qulac yarım, eni qulac yarım, hündürlüyü qulac yarım olsun. ¹¹Onu içəridən və bayırdan xalis qızilla ört, ətrafına qızıl zolaq qoy. ¹²Sandıq üçün dörd tökmə qızıl halqa düzəlt və onları onun dörd ayağına, iki halqanı bir yanına, iki halqanı isə o biri yanına bərkət. ¹³Əbrişim ağacından şüvüllər düzəlt və üzərini qızilla ört. ¹⁴Sandığı daşımaq üçün şüvülləri sandığın yanlarındakı halqalara keçir. ¹⁵Şüvüllər sandığın halqalarında qalıb oradan ayrılmasın. ¹⁶Sənə verəcəyim şəhadət lövhələrini sandığın içinə qoy.

¹⁷Xalis qızıldan kəffarə qapağını düzəlt. Qoy uzunluğu iki qulac yarım, eni isə qulac yarım olsun. ¹⁸Kəffarə qapağının hər iki ucu üçün yastılanmış qızıldan iki keruv düzəlt. ¹⁹Bir keruv qapağın bir ucunda, o birisi isə o biri ucunda olaraq qapağın iki ucunda olan keruvlar düzəlt ki, onunla bir hissədən olsun. ²⁰Keruvlar yuxarıya açılmış qanadları ilə kəffarə qapağını örtsünlər. Keruvların üzləri bir-birinə qarşı qapağa doğru olsun. ²¹Kəffarə qapağını sandığın üstünə qoy; sənə verəcəyim şəhadət lövhələrini isə sandığın içinə qoy. ²²Orada kəffarə qapağının üzərində, Şəhadət sandığının üstündəki iki keruv arasında sənənlə görüşəcəyəm

və İsrail övladları üçün sənə əmr edəcəyim hər şeyi söyləyəcəyəm.

Təqdis çörəkləri üçün masanın quruluşu

(Çix. 37:10-16)

²³ Əbrişim ağacından bir masa düzəlt: uzunluğu iki qulac, eni bir qulac, hündürlüyü isə qulac yarım olsun. ²⁴ Onu xalis qızılla ört. Ətrafına qızıl zolaq qoy. ²⁵ Ətrafında eni bir ovuc olan yan lövhələri düzəlt. Yan lövhələrin ətrafına da qızıl zolaq qoy. ²⁶ Masa üçün dörd qızıl halqa düzəlt, halqaları onun dörd küncünə, dörd ayağına bərkət. ²⁷ Halqalar yan lövhələrə yaxın olaraq masanı aparan şüvüllərin keçdiyi yerlər olsun. ²⁸ Şüvülləri əbrişim ağacından düzəlt və onları qızılla ört; masaların vasitəsi ilə aparılsın. ²⁹ Masa üçün xalis qızıldan sinilər və nimçələr, içmə təqdimlərini tökmək üçün dolçalar və piyalələr düzəlt. ³⁰ ^xDaima Mənim hüzurumda masanın üstünə təqdis çörəkləri qoy.

Qızıl çıraqdan

(Çix. 37:17-24)

³¹ Xalis qızıldan bir çıraqdan düzəlt. Bu çıraqdan yastılanmış qızıldan olmalıdır. Altlığı, gövdəsi, kasacıqları, qönçələri və gülləri onunla bir hissədən olsun. ³² Çıraqdanın yanlarından altı budaq – onun bir yanından üç budaq, o biri yanından da üç budaq çıxsın. ³³ Hər bir budağında badam çiçəyinə bənzər üç kasacıq, qönçə və gül olsun. ³⁴ Çıraqdanın gövdəsində isə badam çiçəyinə bənzər dörd kasacıq, qönçə və gül olsun. ³⁵ Çıraqdanın gövdəsindən çıxan altı budağın bir cütünün altında bir qönçə, o biri cütünün altında bir qönçə, o birinin də altında bir qönçə olsun. ³⁶ Qönçələr və budaqlar onunla

bir hissədən ibarət olsun; hamısı eyni hissədən, yastılanmış xalis qızıldan olsun. ³⁷ Onun üçün yeddi çıraq düzəlt və çıraqları onun üstünə qoy ki, qabaq tərəfinə işıq salsın. ³⁸ Maşaları və xəkəndazları da xalis qızıldan olsun. ³⁹ Çıraqdan və onun bütün avadanlığı bir talant xalis qızıldan düzəldilsin. ⁴⁰ ^yDağda sənə göstərilən nümunəyə görə bunların hamısını ehtiyatla düzəlt.

Müqəddəs məskən

(Çix. 36:8-38)

26 Müqəddəs məskəni on pərdədən düzəlt. Pərdələri nəfis toxunmuş incə kətandan, bənövşəyi, tünd qırmızı və al rəngli iplikdən, üstünü isə keruqlar şəklində naxışla düzəlt. ² Hər pərdənin uzunluğu iyirmi səkkiz qulac, eni isə dörd qulac olsun. Qoy bütün pərdələr bir ölçüdə olsun. ³ Pərdələrdən beşi bir-birinə birləşdirilsin, digər beşi də bir-birinə birləşdirilsin. ⁴ Bir birləşmənin ucunda olan pərdənin kənarında bənövşəyi ilgəklər düzəlt, o biri birləşmənin ucunda olan pərdənin kənarında da eyni şəkildə ilgəklər düzəlt. ⁵ Bir pərdəyə əlli ilgək, o biri birləşmədəki pərdənin kənarında onlara uyğun gələn əlli ilgək düzəlt. ⁶ Qızıldan əlli bənd düzəlt. Bəndlərlə pərdələri bərkət və çadırı birləşdir ki, məskən bütöv olsun.

⁷ Məskəni örtən çadır üçün keçiyundan on bir ədəd pərdə düzəlt. ⁸ Hər pərdənin uzunluğu otuz qulac, eni isə dörd qulac olsun. On bir pərdə bir ölçüdə olsun. ⁹ Beş pərdəni ayrıca və altı pərdəni ayrıca birləşdir. Altıncı pərdəni isə çadırın qabaq tərəfindən qatla. ¹⁰ Bir birləşmənin qıraq pərdəsinin kənarında əlli ilgək, o biri birləşmənin qıraq pərdəsinin kənarında da əlli ilgək düzəlt.

¹¹ Tuncdan əlli bənd düzəlt; bəndləri ilgəklərə tax və çadırı birləşdir ki, o bütöv olsun. ¹² Çadırın pərdələrindən artıq qalan pərdənin yarısını məskənin arxa tərəfindən salla. ¹³ Çadırın pərdələrinin uzunluğunun hər iki ucunda artıq qalan bir qulac parça məskəni örtmək üçün onun hər iki tərəfindən sallansın. ¹⁴ Çadır üçün qırmızı boyanmış qoç dərilərindən bir pərdə və onun üstündə suiti dərilərindən bir pərdə düzəlt.

¹⁵ Müqəddəs məskən üçün əbrişim ağacından dik duran çərçivələr düzəlt. ¹⁶ Hər çərçivənin uzunluğu on qulac, eni isə qulac yarım olsun. ¹⁷ Hər çərçivənin üstündə iki bir-birinə bağlanan zivana[§] olsun; məskənin bütün çərçivələrini belə düzəlt. ¹⁸ Məskənin cənub tərəfi üçün iyirmi çərçivə ¹⁹ və onların altına qoyulacaq qırx gümüş altlıq düzəlt; hər çərçivənin altında iki zivanası üçün iki altlıq olsun. ²⁰ Məskənin şimal tərəfi üçün də iyirmi çərçivə ²¹ və qırx gümüş altlıq, hər çərçivənin altında iki altlıq olsun. ²² Məskənin qərbə doğru arxası üçün altı çərçivə düzəlt. ²³ Məskənin arxa küncləri üçün isə iki çərçivə düzəlt ki, ²⁴ bunlar aşağıda birləşib yuxarıda bir halqaya taxılsın; hər iki künc üçün elə iki çərçivə olsun. ²⁵ Bu səkkiz çərçivə üçün on altı gümüş altlıq, hər çərçivənin altında iki altlıq olsun.

²⁶ Əbrişim ağacından şüvüllər düzəlt: məskənin hər iki tərəfindəki çərçivələri üçün beş şüvül, ²⁷ məskənin qərbə doğru arxa tərəfdəki çərçivələri üçün də beş şüvül olsun. ²⁸ Orta şüvül çərçivələrin ortasından bir ucdan o biri uca qədər uzansın. ²⁹ Çərçivələri qızılla ört; şüvüllərin keçdiyi halqaları qızıldan düzəlt; şüvülləri də qızılla ört. ³⁰ Dağda

sənə göstərilən layihəyə görə müqəddəs məskəni qur.

³¹ Pərdəni bənövşəyi, tünd qırmızı, al rəngli iplikdən və nəfis toxunmuş incə kə tandan, üstünü isə keruqlar şəklində naxışla düzəlt. ³² Onu dörd dirək üstündə as; hər dirək qızılla örtülmüş əbrişim ağacından olsun. Üstündə qızıl qarmaqları olsun və dörd gümüş altlıq üstündə dursun. ³³ Pərdəni bəndlərdən as və Şəhadət sandığını oraya, pərdənin arxasına gətir. Bu pərdə Müqəddəs yerlə Ən Müqəddəs yeri ayırsın. ³⁴ Ən Müqəddəs yerdə Şəhadət sandığının üstünə kəffarə qapağını tax. ³⁵ Masanı pərdənin bayır tərəfinə, çıraqdanı masanın qarşısına – məskənin cənub tərəfinə, masanı isə şimal tərəfinə qoy.

³⁶ Hüzur çadırının girişi üçün arakəsməni bənövşəyi, tünd qırmızı, al rəngli iplikdən və nəfis toxunmuş incə kə tandan, naxış tikməsi ilə düzəlt. ³⁷ Bu arakəsmə üçün də əbrişim ağacından beş dirək düzəlt və üstünü qızılla ört; üstündə qızıl qarmaqlar olsun və onlar üçün tuncdan beş altlıq tök.

Yandırma qurbanı üçün qurbangah

(Çlx. 38:1-7)

27 Qurbangahı əbrişim ağacından düzəlt. Qoy dördbucaq şəklində olub uzunluğu beş qulac, eni də beş qulac, hündürlüyü isə üç qulac olsun. ² Qurbangahın dörd küncündən onunla bir hissədən olan dörd buyuz düzəlt. Qurbangahın üstünü tuncla ört. ³ Oranın kül qablarını, kürəklərini, ləyənlərini, çəngəllərini, xəkəndazlarını – bütün avadanlığını tuncdan düzəlt. ⁴ Qurbangah üçün tuncdan torlu şəbəkə düzəlt. Torun dörd bucağında tuncdan dörd halqa düzəlt. ⁵ Onu qurbangahın kənarından aşağıya qoy

§26:17 Zivana – bir şeyin iki parçasını bir-birinə bənd edən içiboş mil.

²26:33 İbr. 6:19; 9:3-5

ki, şəbəkə onun yarısına qədər yetişsin. ⁶Qurbangah üçün əbrişim ağacından şüvüllər düzəlt və üstünü tuncla ört. ⁷Şüvülləri halqalara tax ki, onlar qurbangahı aparan zaman onun hər iki yanında olsun. ⁸Qurbangahın içi boş və taxtadan olsun. Dağda sənə göstərdiyim kimi onu düzəlt.

Müqəddəs məskənin həyəti

(Çix. 38:9-20)

⁹Müqəddəs məskənin həyatini düzəlt. Həyətin cənub tərəfində bir tərəf üçün uzunluğu yüz qulac olan pərdələr nəfis toxunmuş incə kətandan olsun. ¹⁰Onların iyirmi dirəyi və iyirmi altıqı tuncdan, dirəklərin qarmaqları və bəndləri isə gümüşdən olsun. ¹¹Şimal tərəfi üçün də uzunluğu yüz qulac pərdə olsun; onların iyirmi dirəyi və iyirmi altıqı tuncdan, dirəklərin qarmaqları və bəndləri isə gümüşdən olsun. ¹²Qərb tərəfində uzunluğu həyətin eni qədər əlli qulac pərdələr olsun. Onlar üçün on dirək və on altıq düzəlt. ¹³Şərq tərəfində də həyətin eni əlli qulac olsun. ¹⁴Darvazanın bir tərəfi üçün üç dirəyi və üç altıqı olan uzunluğu on beş qulac pərdələr olsun. ¹⁵O biri tərəf üçün də üç dirəyi və üç altıqı olan uzunluğu on beş qulac pərdələr olsun. ¹⁶Həyətin darvazası üçün uzunluğu iyirmi qulac olan bənövşəyi, tünd qırmızı, al rəngli iplikdən və nəfis toxunmuş incə kətandan naxış tikməli arakəsmə, onun dörd dirəyi və dörd altıqı olsun.

¹⁷Həyətin bütün ətraf dirəkləri gümüşlə bəndlənsin; onların gümüş qarmaqları və tunc altlıqları olsun. ¹⁸Həyətin uzunluğu yüz qulac və eni hər yerdə əlli qulac olsun; nəfis toxunmuş incə kətandan olan pərdənin

hündürlüyü isə beş qulac, altlıqları da tuncdan olsun. ¹⁹Müqəddəs məskənin ibadəti üçün işlənən bütün avadanlığı, onun bütün payaları kimi həyətin bütün payaları da tuncdan olsun.

Kahinliyin təyin olunması

(Lev. 24:1-4)

²⁰Sən İsrail övladlarına əmr et ki, işıq yandırmaq üçün sənə zeytundan çəkilmiş xalis yağ gətirsinlər. Bu yağdan çıraqlar daima ²¹Hüzur çadırında, Şəhadət sandığının qarşısındakı pərdənin bayır tərəfində yansın. Harunla oğulları onu hər axşam Rəbbin hüzurunda yandırıb səhərə qədər nəzarət etsinlər. Qoy bu, nəsildən-nəslə İsrail övladları üçün əbədi qayda olsun.

Kahinlərin geyimləri

(Çix. 39:1-7)

28 Sən isə qardaşın Harunu və onun oğulları Nadavı, Avihunu, Eleazarı və İtamarı İsrail övladlarının arasından yanına gətir ki, onlar Mənə kahinlik etsin. ²Qardaşın Haruna izzət və gözəllik üçün müqəddəs geyimlər hazırla. ³Sən də hikmət ruhu ilə doldurduğum bütün məharətli ustalara Harunun təqdis olunması üçün ona geyimlərin hazırlamasını tapşır ki, o Mənə kahinlik etsin. ⁴Onların hazırlayacağı geyimlər bunlardır: döşlük, efod,** üst cübbə,†† dama-dama xirqə,‡‡ çalma və qurşaq. Bu müqəddəs geyimləri qardaşın Haruna və oğullarına hazırlasınlar ki, Mənə kahinlik etsinlər. ⁵Qoy geyimləri hazırlayanlar qızıl, bənövşəyi, tünd qırmızı, al rəngli iplik və incə kətan götürsünlər.

⁶Efodu qızıldan, bənövşəyi, tünd qırmızı, al rəngli iplikdən və nəfis

**28:4 Efod – kahin xalası.

††28:4 Cübbə – qədim uzun xalat.

‡‡28:4 Xirqə – cübbənin altından geyilən içi pambıqlı qısa geyim.

toxunmuş incə kətandan naxışla düzəltənlər. ⁷Hər iki ucunu bir-birinə bağlayan iki çiyinlik olsun ki, o bərkidilsin. ⁸Efodun üstündəki kəmə eyni hissədən olsun. O da qızıldan, bənövşəyi, tünd qırmızı və al rəngli iplik və nəfis toxunmuş incə kətandan olsun. ⁹İki ədəd damarlı əqiq daşı götür və üstündə İsrailin oğullarının adlarını həkk et. ¹⁰Onların doğulma sırası ilə bir daşın üstündə altı ad, o birisinin üstündə qalan altı adı, ¹¹həkkakın işi olan möhür oyması kimi iki daş üstündə İsrailin oğullarının adlarını həkk et. Bunları hörmə qızıl sağanaqlara salıb, ¹²bu iki daşı efodun çiyinliklərinə tax. Bunlar İsrailin oğullarının xatirə daşlarıdır; Harun onların adlarını Rəbbin önündə iki çiyində xatirə kimi gəzdirəcək. ¹³Hörmə qızıldan sağanaqlar düzəlt, ¹⁴xalis qızıldan iki ipə bənzər burma zəncir düzəlt; burma zəncirləri sağanaqlara tax.

Döşlük

(Çix. 39:8-21)

¹⁵Hökm döşlüyünü efod kimi naxışla düzəlt. Onu qızıldan, bənövşəyi, tünd qırmızı, al rəngli iplikdən və nəfis toxunmuş incə kətandan düzəlt. ¹⁶Döşlük ikiqat, dördbucaq şəklində olub uzunluğu bir qarış, eni də bir qarış olsun. ¹⁷Üstündəki bir çərçivəyə dörd sıra daş tax. Birinci sıra yaqut, topaz, zümrüd ¹⁸ikinci sıra firuzə, göy yaqut və almaz, ¹⁹üçüncü sıra sirkon, əqiq və ametist, ²⁰dördüncü sıra sarı yaqut, damarlı əqiq və yəşəm daşı olsun. Bu daşlar hörmə qızıl sağanaqlara taxılsın. ²¹Daşlar İsrailin oğullarının adlarına görə on iki dənə olsun; hər daş on iki qəbilədən birinin adının oyma möhürü olsun. ²²Döşlük üçün xalis qızıldan ipəbənzər burma zəncirlər qayır. ²³Döşlük üçün iki qızıl halqa düzəlt və onları döşlüyün iki ucuna tax. ²⁴İki qızıl

ipi döşlüyün uclarındakı iki halqaya tax. ²⁵İplərin o biri uclarını iki hörmə sağanağa taxıb efodun çiyinliklərinin qabaq tərəfinə bağla. ²⁶Yenə də iki qızıl halqa düzəlt və onları döşlüyün iki ucuna, efodla yanaşı iç qatına tax. ²⁷Digər iki qızıl halqa düzəlt və onu efodun çiyinliklərinin qabaq tərəfinə, aşağıya, efodun kəməri ilə birləşmə üzərinə bərkət. ²⁸Döşlük halqaları ilə efodun halqalarına bənövşəyi qaytanla bağlanıb efodun kəmərinin üzərinə bərkidilsin ki, döşlük efoddan sallanmasın.

²⁹Harun Müqəddəs yerə daxil olduğu zaman Rəbbin önündə daima xatirə olaraq İsrailin oğullarının adlarını hökm döşlüyündə, ürəyinin üstündə daşıyacaq. ³⁰Urim və Tummimi də hökm döşlüyünə qoy ki, Rəbbin hüzuruna daxil olduğu zaman onlar da ürəyinin üstündə olsun. Beləcə Harun İsrail övladlarının hökmünü Rəbbin hüzurunda daima ürəyinin üstündə daşıyacaq.

Kahinlərin digər geyimləri

(Çix. 39:22-31)

³¹Efodun cübbəsini büsbütün bənövşəyi iplikdən tik. ³²Ortasında baş keçirmək üçün yer olsun. Onun kənarında cırlımaq üçün yaxa toxunsun. ³³Cübbənin ətəyinin ətrafına bənövşəyi, tünd qırmızı və al rəngli iplikdən narlar və zınqırovlar düz: ³⁴cübbənin ətəyi boyunca ətrafında qızıl zınqırov və nar sıra ilə düzülün. ³⁵Qoy cübbə Harun xidmət etdiyi zaman əynində olsun. Verdiyi səs də onun Müqəddəs yerə – Rəbbin hüzuruna girib-çıxdığı zaman eşidilsin ki, o ölməsin.

³⁶Xalis qızıldan bir lövhəcik düzəlt və onun üzərində möhür oyması olaraq “Rəbbə həsr edilmiş” yazısını həkk et. ³⁷Onu bənövşəyi qaytanla çalmanın

üstünə – qabaq tərəfinə tik. ³⁸ Beləcə lövhəcik Harunun alnının üstündə olsun. İsrail övladlarının təqdis etdikləri bütün müqəddəs hədiyyələrin Rəbbin qarşısında məqbul olub-olmamasının məsuliyyətini Harun daşıyacaq. Buna görə də qoy lövhəcik həmişə Harunun alnında olsun.

³⁹ Xırqəni incə kətandan dama-dama hör. Çalmanı da incə kətandan düzəlt. Qurşağın üzərinə naxış tikib düzəlt.

⁴⁰ Harunun oğullarına izzət və gözəllik üçün xırqələr, qurşaqlar və papaqlar düzəlt. ⁴¹ Bunları qardaşın Harunla oğullarına geyindirib onları məsh et, vəzifəyə qoy və Mənə kahinlik etmək üçün təqdis et. ⁴² Beldən buda qədər lüt bədənlərini örtən kətan alt paltarları tik. ⁴³ Bunları Harunla oğulları Müqəddəs yerdə xidmət etmək üçün Hüzur çadırına daxil olanda yaxud qurbangaha yaxınlaşanda cəza çəkib ölməmək üçün geyəcəklər. Bu, Harunla övladlarına əbədi qayda olsun.

Kahinliyin təqdis olunması

(Lev. 8:1-36)

29 Mənə kahinlik etmək üçün onları bu qaydada təqdis et. Qü-sursuz bir buğa və iki qoç götür. ² Mayasız çörəkləri, zeytun yağı ilə yoğrulmuş mayasız kökələri və üstünə zeytun yağı sürtülmüş mayasız qoğalları narın buğda unundan hazırla. ³ Onları bir səbətin içinə qoy, buğa və iki qoçla birgə təqdim et. ⁴ Sonra Harunla oğullarını Hüzur çadırının girişinə gətir və onları su ilə yuyundur. ⁵ Geyimlərini götürüb Harunun əyninə xırqəni, efod cübbəsini, efodu və döşlüyü geyindir və efodun kəmərinə belinə bağla. ⁶ Onun başına çalmanı, çalmaya da müqəddəslik tacını qoy. ⁷ Məsh yağını götürüb Harunun başına tök və onu məsh et.

⁸ Sonra oğullarını gətir və onlara xırqələr geyindir. ⁹ Haruna və onun oğullarının belinə qurşaq bağla və başlarına papaq qoy. Əbədi qaydaya görə kahinlik onların olsun. Beləcə Harunla oğullarını vəzifəyə qoy.

¹⁰ Sonra Hüzur çadırının önünə buğanı gətir. Qoy Harunla oğulları əllərini buğanın başına qoysunlar. ¹¹ Buğanı Rəbbin önündə, Hüzur çadırının girişində kəs. ¹² Buğanın qanından götür və barmağınla qurbangahın buynuzlarına çək. Qanın qalan hissəsini isə qurbangahın altlığına tök. ¹³ Heyvanın içalatını örtən bütün piyi, qaraciyərin quyruğa bənzər hissəsini, hər iki böyrəyini və üstündəki piyi qurbangahda tüstülədir yandır. ¹⁴ Buğanın ətini, dərisini və bağırsağını düşərgənin kənarında yandır. Bu, günah qurbanıdır.

¹⁵ Bir qoç da götür; qoy Harunla oğulları əllərini qoçun başına qoysunlar. ¹⁶ Sonra qoçu kəs, qanını götür və onu qurbangahın hər tərəfinə səp. ¹⁷ Qoçu parça-parça doğra, içalatını və budlarını yuyub, tikələrinin və başının üstünə qoy. ¹⁸ Bütün qoçu qurbangahda tüstülədir yandır. Bu, Rəbb üçün yandırma qurbanı, Onun xoşuna gələn ətir – yandırma təqdimidir.

¹⁹ Sən o biri qoçu da götür, Harunla oğulları əllərini onun başına qoysunlar. ²⁰ Sonra qoçu kəs; qanından bir az götürüb Harunun sağ qulağının mərcəyinə, oğullarının sağ qulaq mərcəklərinə, onların sağ əllərinin və sağ ayaqlarının baş barmaqlarına çək. Qoçun qanını qurbangahın hər tərəfinə səp. ²¹ Qurbangahdakı qandan və məsh yağından götürüb Haruna və onun geyimlərinə, oğullarına və onların geyimlərinə çilə. Beləcə Harun və onun geyim-

ləri, oğulları və onların geyimləri təqdis olunsun.

²² Sonra qoçun piyini, quyruğunu, içalatını örtən piyi, qaraciyərinin quyruğa bənzər hissəsini, hər iki böyrəyini, üstündəki piyi və sağ budunu götür. Çünki bu təqdis qoçudur.

²³ Rəbbin önündə olan mayasız çörəklər səbətindən bir yastı çörək kökəsi, bir zeytun yağı ilə yoğrulmuş çörək kökəsi və bir qoğal götür. ²⁴ Bunların hamısını Rəbbin hüzurunda yellədərək təqdim etmək üçün Harunun və onun oğullarının əllərinə qoy. ²⁵ Sonra bu şeyləri əllərindən alıb qurbangahda yandırma qurbanı ilə tüstülədir yandır. Bu, Rəbbin hüzurunda Onun xoşuna gələn ətir – yandırma təqdimidir.

²⁶ Harunun təqdis qurbanı olan qoçdan döş ətini götürüb Rəbbin hüzurunda yellədərək təqdim et. Bu sənin payındır.

²⁷ Harunla oğullarının təqdis qurbanı olan qoçdan yellədilən döş ətini və qaldırılan budu təqdis et. ²⁸ Bu qaldırılan pay Harunla övladlarının İsraililərdən gələn əbədi pay olsun. Bu da İsrail övladlarının ünsiyyət qurbanlarından Rəbbə qaldırılan pay olsun.

²⁹ Harunun müqəddəs geyimləri özündən sonra oğullarına qalsın ki, onları geyərək məsh olunub vəzifəyə qoyulsunlar. ³⁰ Onun yerinə kahin olub Müqəddəs yerdə xidmət etmək üçün Hüzur çadırına daxil olan oğlu yeddi gün o geyimləri geysin.

³¹ Təqdis qurbanı olan qoçun ətini götür və müqəddəs bir yerdə qaynat.

³² Harunla oğulları o qoçun ətini və səbətdə olan çörəyi Hüzur çadırının girişində yesinlər. ³³ Özlərini vəzifəyə qoyub təqdis edəndə günahlarının kəffarə olması üçün istifadə edilən bu şeyləri onlar yesin; amma yad adamlar bunları yeməsin, çünki bu

şeylər müqəddəsdir. ³⁴ Əgər təqdis qurbanının ətindən və çörəkdən səhərə qədər qalarsa, qalığını yandır; bu şeylər yeyilməz, çünki müqəddəsdir. ³⁵ Mən sənə necə əmr etmişəm, o cür də Harunla oğulları üçün et.

Onların vəzifəyə keçmə vaxtını yeddi gün davam etdir. ³⁶ Hər gün kəffarə üçün günah qurbanı olaraq bir buğa gətir. Qurbangah üçün kəffarə edərək onu pak et və təqdis etmək üçün məsh et.

³⁷ Yeddi gün ərzində qurbangah üçün kəffarə edərək onu təqdis et. Sonra qurbangah ən müqəddəs sayılacaq və ona toxunan hər şey müqəddəs olacaq.

Gündəlik təqdimlər

(*Say. 28:1-8*)

³⁸ Daimi olaraq hər gün qurbangah üzərində birillik iki toğlu gətir. ³⁹ Toğlunun birini səhər, digərini isə axşamcağı təqdim et. ⁴⁰ Birinci toğlu ilə birlikdə dördə bir hin zeytun yağı ilə yoğrulmuş onda bir efa narın un və içmə təqdimi olaraq dördə bir hin şərab gətir. ⁴¹ Axşamcağı təqdim etdiyin o biri toğlu ilə səhərki kimi taxıl təqdimi və içmə təqdimi gətir. Bu, Rəbbin xoşuna gələn ətirli təqdimdir. ⁴² Bu sizin üçün nəsil-dən-nəslə Hüzur çadırının girişində, Rəbbin önündə daimi yandırma qurbanı olacaq. Mən orada sizinlə görüşüb, sənənlə danışacağam. ⁴³ Orada Mən İsrail övladları ilə görüşəcəyəm; Hüzur çadırı Mənim izzətimlə təqdis olunacaq. ⁴⁴ Mən Hüzur çadırını və qurbangahı təqdis edəcəyəm; Harunla oğullarını da təqdis edəcəyəm ki, Mənə kahinlik etsinlər. ⁴⁵ İsrail övladları arasında məskunlaşacağam və onların Allahı olacağam. ⁴⁶ Onlar da biləcəklər ki, aralarında məskunlaşmaq üçün onları Misir torpağından çıxaran Allahı Rəbb Mənəm, onların Allahı Rəbb Mənəm.

Buxur yandırmaq üçün qurbangah

(Çix. 37:25-28)

30 Əbrişim ağacından buxur yandırmaq üçün qurbangah düzəlt. ²Qoy uzunluğu bir qulac eni də bir qulac, hündürlüyü isə iki qulac olsun, buynuzları onunla bir hissədən olsun. ³Onun üzərini, hər yanını və buynuzlarını xalis qızilla ört və ətrafına qızıl zolaq qoy. ⁴Onun üçün iki qızıl halqa düzəlt; qarşı-qarşıya olan iki yanda, zolağın altında düzəlt. Bu onu aparən şüvüllərin keçdiyi yerlər olsun. ⁵Şüvülləri əbrişim ağacından düzəlt və qızilla ört. ⁶Bu qurbangahı Şəhadət sandığının qarşısında olan pərdənin önünə – Mənim səninlə görüşəcəyim yerə, kəffarə qaçağının önünə qoy.

⁷Harun qurbangahda ətirli buxur yandırсын. Həm səhər çıraqları hazırladığı zaman, ⁸həm də axşamçağı çıraqları yandırdığı zaman onu yandırсын. Bu sizin üçün nəsildən-nəslə Rəbbin önündə daimi buxur təqdimidir. ⁹Onun üstündə nə yad buxur, nə yandırma qurbanı, nə də taxıl təqdimi gətirin; içmə təqdimi də tökməyin. ¹⁰İldə bir dəfə Harun günah üçün kəffarə qurbanının qanını qurbangahın buynuzlarına çəkərək qurbangah üçün kəffarə etsin. Nəsildən-nəslə, ildən-ilə bir dəfə belə etsin. Qurbangah Rəbb üçün ən müqəddəsdir.

Siyahıyaalma pulu

¹¹Rəbb Musaya belə dedi: ¹²«İsrail övladlarını siyahıya aldığı zaman sayılan hər bir adam öz həyatının əvəzini Rəbbə versin ki, sayıldıqlarına görə aralarında bəla olmasın. ¹³^bSayılmış adamlara daxil olan hər kəs yarım şekel gümüş versin. Bu, iyirmi geradan ibarət olan Müqəddəs

yerdəki şekelə görə sayılsın. Bu yarım şekel Rəbbin payıdır. ¹⁴Iyirmi və ondan yuxarı yaşda sayılmış adamlar arasından hər bir kişi bu payı Rəbbə versin. ¹⁵Həyatlarınızı kəffarə etmək üçün Rəbbin payını verəndə varlı yarım şekeldən çox, kasıb yarım şekeldən əskik verməsin. ¹⁶Bu kəffarə pulunu İsrail övladlarından götürüb Hüzur çadırının ibadəti üçün təyin et. Bu, həyatlarınızı kəffarə etmək üçün Rəbbin önündə İsrail övladlarının xatirəsi olacaqdır.

Tunc ləyən

¹⁷Rəbb Musaya belə dedi: ¹⁸«Yuyunmaq üçün bir tunc ləyən düzəlt. Qoy altlığı da tuncdan olsun. Onu Hüzur çadırı ilə qurbangahın arasına qoy, içini də su ilə doldur ki, ¹⁹Harunla oğulları əl-ayaqlarını o su ilə yusunlar. ²⁰Onlar Hüzur çadırına daxil olduğu zaman su ilə yuyunsunlar, yoxsa öləcəklər. Xidmət etmək və Rəbb üçün yandırma təqdimi tüstüləndirib yandırmaq üçün qurbangaha yaxınlaşanda da ²¹əl-ayaqlarını yusunlar, yoxsa öləcəklər. Bu, Harunla övladları üçün nəsildən-nəslə əbədi qayda olsun».

Məsh üçün yağ

²²^cRəbb Musaya dedi: ²³«Bu gözəl ətriyyatlardan götür: beş yüz şekel duru mirra, onun yarısı qədər iki yüz əlli şekel ətirli darçın, iki yüz əlli şekel ətirli qamış ²⁴və beş yüz şekel Çin darçını, hər şey Müqəddəs yerdəki şekelə görə sayılsın; həm də bir hin zeytun yağı. ²⁵Bunların hamısından müqəddəs məsh yağı hazırla; bu ətriyyatçının tərtib etdiyi ətriyyat, müqəddəs məsh yağı olacaqdır. ²⁶Həmin yağla bunları məsh et: Hüzur çadırını, Şəhadət sandığını, ²⁷masanı və onun bütün ləvazimatını, çıraqdanı

^b30:13 Çix. 38:25-26; Mat. 17:24 ^c30:22 Çix. 37:29

və onun əşyalarını, buxur qurbangahını, ²⁸yandırma qurbanları üçün qurulan qurbangahı və onun bütün avadanlığını, tunc ləyəni və onun altlığını. ²⁹Beləcə bu şeyləri təqdis et ki, ən müqəddəs olsunlar; onlara toxunan hər şey müqəddəs olacaq. ³⁰Harunla oğullarını da məsh edərək təqdis et ki, Mənə kahinlik etsinlər.

³¹İsrail övladlarına belə de: «Bu sizin üçün nəsil-dən-nəslə Mənə müqəddəs məsh yağı olacaq. ³²Bu yağ insan bədənlinə tökülməsin. Tərkibinə görə ona bənzər heç nə hazırlamayın. Bu yağ müqəddəsdir, onu müqəddəs sayın. ³³Ona bənzərini düzəldən yaxud onu kənar şəxsin üzərinə tökən hər kəs xalqı arasından qovulsun».

Buxur

³⁴Sonra Rəbb Musaya dedi: «Bu ətirli maddələrdən götür: balzam, onika, ilan kölgəsi, xalis kündür; hər şey eyni miqdarda olsun. ³⁵Bunların hamısından buxur hazırla; ətriyyatçının düzəltdiyi bu qatışıq duzlanmış, təmiz və müqəddəs olsun. ³⁶Ondan bir qədərini narın döy və Mənim sənlinə görüjəcəyim yer olan Hüzur çadırında Şəhadət sandığının önünə qoy. Bu sizin üçün ən müqəddəs olsun. ³⁷Hazırladığın buxurun tərkibinə görə özünü üçün buxur hazırlamayın; bunu Rəbb üçün müqəddəs sayın. ³⁸Ona bənzər olan ətir vurmaq üçün hazırlayan hər kəs xalqı arasından qovulsun».

Hüzur çadırı üçün ustalar

(Çix. 35:30–36:1)

31 Rəbb Musaya dedi: ²«Bax Yəhuda qəbiləsindən Xur oğlu Uri oğlu Besaleli adı ilə çağırılıb, ³onu Allahın Ruhı ilə hikmət, dərrakə, bilik və hər cür məharətlə doldurmuşam

ki, ⁴qızıl, gümüş və tuncla işləməyi bacarsın, ⁵daş-qaş yonsun, ağac oysun, hər cür məharət göstərə bilsin. ⁶Mən də Dan qəbiləsində olan Axisamak oğlu Oholiavi ona köməkçi təyin etmişəm. Hər müdrik adamın ürəyinə hikmət qoymuşam ki, Mən sənə necə əmr etmişəm, belə də etsinlər: ⁷Hüzur çadırını, Şəhadət sandığını və üstündəki kəffarə qapağını, çadırın bütün avadanlığını, ⁸masanı və onun ləvazimatını, xalis qızıldan çıraqdanı və onun bütün əşyalarını, buxur qurbangahını, ⁹yandırma qurbanları üçün qurulan qurbangahı və onun bütün avadanlığını, ləyəni və onun altlığını, ¹⁰toxunmuş geyimləri – kahin Harunun müqəddəs geyimlərini və oğullarının kahinlik etmək üçün geyimlərini, ¹¹məsh yağını, Müqəddəs yer üçün ətirli buxuru Mən sənə necə əmr etmişəmsə, qoy o cür də düzəltinlər».

Şənbə istirahət günü

¹²Rəbb Musaya dedi: ¹³«Sən İsrail övladlarına belə söylə: “Mənim Şənbə günlərimə riayət edin. Çünki bu Mənimlə sizin aranızda nəsil-dən-nəslə onu bilmək üçün bir əlamətdir ki, sizi təqdis edən Rəbb Mənəm. ¹⁴Beləliklə, Şənbə gününə riayət edin, çünki o sizin üçün müqəddəsdir. Onu ləkələyən öldürülməlidir. O gün iş görən hər kəs xalqı arasından qovulsun. ¹⁵Altı gün iş görülsün, yeddinci gün isə Rəbb üçün təqdis olunan Şənbə istirahət günü olsun. O gün iş görən hər kəs öldürülməlidir. ¹⁶İsrail övladları nəsil-dən-nəslə əbədi əhd kimi Şənbə gününə riayət və əməl etsinlər. ¹⁷Mənimlə İsrail övladları arasında əbədi bir əlamətdir ki, altı gün ərzində

^d31:15 Çix. 20:8-11; 23:12; 34:21; 35:2; Lev. 23:3; Qanun. 5:12-14

^e31:17 Çix. 20:11

Rəbb göyləri və yeri yaratdı, yeddinci gün isə istirahət etdi və dincəldi”».

¹⁸Sina dağında Allahın Musa ilə söhbəti qurtarandan sonra Allah Öz barmağı ilə yazılmış iki şəhadət daş lövhəsini Musaya verdi.

Qızıl dana

(Qanun. 9:6-29)

32^fXalq Musanın dağdan enmədiyini, gecikdiyini görəndə Harunun ətrafına toplaşdı ona dedi: «Qalx və bizim üçün allahlar düzəlt ki, qabağımızca getsinlər. Çünki bizi Misir torpağından çıxaran adamın – bu Musanın başına nə iş gəldiyini bilmirik!» ²Harun onlara cavab verdi: «Arvadlarınızın, oğullarınızın, qızlarınızın qulaqlarından qızıl sırğaları çıxarıb mənə yanına gətirin». ³Bütün xalq qulaqlarında olan qızıl sırğaları çıxarıb Haruna gətirdi. ⁴Harun onlardan qızıl götürdü, oyma aləti ilə surət verib dana şəklində tökmə büt düzəltdi. Xalq «Ey İsrail övladları, budur sizi Misir torpağından çıxaran allahlarımız!» dedi. ⁵Harun bunu gördükdə dananın qabağında bir qurbangah düzəltdi və elan etdi: «Sabah Rəbb naminə bayram olacaq». ⁶ertəsi gün xalq səhər tezdən qalxıb yandırma qurbanları ilə ünsiyyət qurbanları kəsdi. Xalq oturub yeyib-içdi, sonra isə qalxıb oynadı.

⁷Rəbb Musaya dedi: «Tez ol, düş aşağı, çünki Misirdən gətirdiyin xalqın öz əxlaqını pozdu və ⁸Mən onlara əmr etdiyim yoldan yaman tez döndü. Özləri üçün tökmə dana düzəldib ona səcdə qıldılar, qurban kəsdilər və dedilər: “Ey İsrail övladları, budur sizi Misir torpağından çıxaran allahlarımız!”» ⁹Rəbb Musaya sözünü davam etdi: «Görürəm

ki, bu xalq dikbaş xalqdır. ¹⁰Qoy Mən xalqa qarşı qəzəblənib onu yox edim, səndən isə böyük millət əmələ gətirim».

¹¹Musa Allahı Rəbbə yalvarıb dedi: «Ya Rəbb, nə üçün Öz xalqına qarşı qəzəbin alovlansın? Sən onları Misirdən böyük qüvvətinlə və qüdrətli əlinlə qurtarmadınmı? ¹²Axi nə üçün Misirlilər “Onları pis niyyətlə, dağlarda öldürüb yer üzündən yox etmək üçün çıxartdı” desinlər? Yalvarıram, qəzəbini yatır və Öz xalqına bəla gətirmək niyyətindən dön. ¹³jk Qualların İbrahimi, İshaqı, və İsraili xatırla və Özün naminə onlara and edərək “nəslinizi göydəki ulduzlar qədər çoxaldacağam, vəd etdiyim bu ölkənin hamısını nəslinizə verəcəyəm və onlar əbədilik oraya sahib olacaqlar” dedin». ¹⁴Beləliklə, Rəbb Öz xalqına bəla gətirmək niyyətindən döndü.

¹⁵Musa əlində iki şəhadət lövhəsi ilə dönüb dağdan endi. Lövhələrin iki tərəfi – bu üzü də, o üzü də yazılı idi. ¹⁶Onlar Allahın işi idi; üzərindəki oyma yazılar Onun yazısı idi. ¹⁷Yeşua xalqın səs-küyünü eşidərək Musaya dedi: «Düşərgədən müharibə səsi gəlir».

¹⁸Musa cavab verdi:

«Bu qələbə çalanların nidası deyil, Məğlubiyətə uğrayanların da səsi deyil. Mən nəgmə səsi eşidirəm».

¹⁹Musa düşərgəyə yaxınlaşıb dananı və onun ətrafındakı rəqsləri gördü. O qəzəbləndi və lövhələri əlindən atıb dağın etəyində parça-parça etdi. ²⁰Xalqın düzəltdiyi dananı götürüb yandırdı, toza dönənə qədər əzdi və suyun üzünə səpələyib İsrail övladlarına içirtti.

²¹Musa Harundan soruşdu: «Bu xalq sənə nə etdi ki, onları belə böyük günaha batırdın?» ²²Harun cavab verdi: «Qoy ağam qəzəblənməsin. Sən bu

^f32:1 Həv. 7:40 ^g32:4 Neh. 9:18; Həv. 7:41 ^h32:6 1Kor. 10:7

ⁱ32:11 Say. 14:13-19 ^j32:13 Yar. 22:16-17 ^k32:13 Yar. 17:8

xalqı tanıyırsan. Onun niyyəti pisdır. ²³Onlar mənə dedilər: “Bizim üçün al-lahlar düzəlt ki, qabağımızda getsinlər. Çünki bizi Misir torpağından çıxaran adamın – bu Musanın başına nə iş gəldiyini bilmirik!” ²⁴Mən isə onlara dedim: “Kimdə qızılı varsa, onu çıxarın”. Xalq da qızılı mənə verdi. Mən onu oda atdım və bu dana alındı».

²⁵Musa bildi ki, xalq nəzarətdən çıxıb. Harun nəzarəti o qədər zəiflətmişdi ki, düşmənlər onları lağa qoyurdular. ²⁶Musa düşərgənin girişində durub çağırdı: «Rəbbin tərəfində olanlar, mənim yanına gəlin!» Bütün Levi övladları onun yanına topladı. ²⁷Musa onlara dedi: «İsrailin Allahu Rəbb belə deyir: “Qoy hər biriniz qılıncını belinə qurşasın. Hər kəs düşərgədə qapı-qapı gəzərək öz qardaşını, dostunu və qonşusunu öldürsün». ²⁸Levililər də Musa onlara etdiyi əmrə əməl etdilər. O gün üç minə yaxın adam həlak oldu. ²⁹Musa Levililərə dedi: «Bu gün sizin hər biriniz oğlunun və qardaşının canı bahasına xeyir-dua alıb Rəbb üçün vəzifəyə təyin olundunuz».

³⁰Ertəsi gün Musa xalqa dedi: «Siz böyük günaha batdınız. İndi isə Mən Rəbbin hüzuruna qalxacağam ki, bəlkə günahınızı kəffarə edə bilim». ³¹Musa Rəbbin hüzuruna qayıdıb dedi: «Ah, bu xalq böyük günaha batıb, özünə qızıldan allahlar düzəltdi; ³²mİndi yalvarıram, onların günahlarını bağışla. Əgər belə etməsən, adımlı yazdığım kitabdan sil». ³³Rəbb Musaya dedi: «Mənə qarşı kim günah işlədibsə, onun adını kitabımdan siləcəyəm. ³⁴Lakin indi get, xalqı sənə dediyim yerə apar. Budur, Mələyim sənə qarşında gedəcək. Ancaq cəza günü gələndə onlara günahlarına görə cəza verəcəyəm».

³⁵Rəbb Harunun düzəltdiyi danaya və gördükləri işə görə İsrail xalqını bəlaya saldı.

Sinadan ayrılmağa hazırlıq

33 ¹Rəbb Musaya dedi: «Sən və Misir torpağından çıxardığın xalq bu yeri tərək edin; İbrahimə, İshaqa və Yaquba and edərək “Sənin nəslinə onu verəcəyəm” dediyim torpağa, ² qarşında bir mələk göndərib Kənanlıları, Emorluları, Xetliləri, Perizliləri, Xivliləri və Yevusluları oradan qovacağım ³ süd və bal axan torpağa gedin. Siz dikbaş xalqsınız, buna görə Mən aranızda getməyəcəyəm, yoxsa yolda sizi məhv edərəm». ⁴ Xalq bu bəd xəbəri eşidəndə yas tutdu. Heç kəs bəzək taxmadı.

⁵ Rəbb Musaya demişdi: «İsrail övladlarına belə söylə: “Siz dikbaş xalqsınız, Mən aranızdan bir anlıq getsəydim, sizi məhv edərdim. İndi isə bəzəklərinizi çıxarın, Mən də bilim ki, sizinlə nə edəcəyəm». ⁶ Beləcə Xorev dağının ətəyində İsrail övladları bəzəklərini soyundular.

Musanın Hüzur çadırı

⁷ Musa çadırı götürüb onu düşərgədən kənardə – uzaqda qurardı. Onu Hüzur çadırı adlandırdı. Rəblə məsləhətləşən hər kəs düşərgədən kənardakı Hüzur çadırına gedərdi. ⁸ Musa çadıra tərəf çıxdığı vaxt bütün xalq durardı. Hər kəs çadırının girişində gözləyib, Musa çadıra girənə qədər ardınca baxardı. ⁹ Musa Hüzur çadırına girəndə bulud dirəyi düşüb çadırın girişində durardı; Rəbb Musa ilə danışardı. ¹⁰ Bütün xalq Hüzur çadırının girişində duran bulud dirəyini görər, hamı qalxıb öz çadırının girişində səcdə qılardı. ¹¹ Rəbb Musa ilə üz-üzə, dostu ilə söhbət etdiyi kimi danışardı. Sonra Musa düşərgəyə qayıdırdı. Lakin

onun gənc köməkçisi Nun oğlu Yeşua çadırı tərk etməzdi.

¹²Musa Rəbbə dedi: «Bax Sən mənə “bu xalqı çıxart” deyirsən, amma mən-
imlə birgə kimi göndərəcəyini mənə bildirmirsən. Halbuki Sən dedin: “Səni
adınla tanıyıram və gözümdə lütf tap-
mısan”. ¹³Əgər mən, doğrudan da, Sənin
gözündə lütf tapmışamsa, yalvarıram,
Öz yolunu mənə agah elə ki, Səni
tanıyım və gözümdə lütf tapım. Bax
bu camaat Sənin xalqındır». ¹⁴O isə
Musaya cavab verdi: «Mənim hüzurum
səninlə gedəcək. Özüm sənə rahatlıq
verəcəyəm». ¹⁵Musa Rəbbə cavab verdi:
«Əgər Sənin hüzurun bizimlə getməsə,
bizi buradan göndərmə. ¹⁶Xalqımın
mənimlə birlikdə Sənin gözümdə lütf tap-
ması indi nə ilə bilinəcək? Sənin bizimlə
getməyindən deyilmi? Biz yer üzündə
olan digər xalqlardan nə ilə fərqlənək?»

¹⁷Rəbb Musaya cavab verdi: «Sən
Məndən dilədiyin bu şeyi edəcəyəm.
Çünki gözümdə lütf tapdın və səni
adınla tanıyıram». ¹⁸Musa dedi:
«İzzətini mənə göstər». ¹⁹Rəbb dedi:
«Mən bütün xeyirxahlığımı Sənin
qarşından keçirəcəyəm və Rəbb olan
adımı qarşında bəyan edəcəyəm. Kimə
istəsəm, lütf göstərəm, kimə istəsəm,
rəhm edərəm». ²⁰Sonra O davam etdi:
«Üzümü isə görə bilməzsən, çünki Məni
görən adam sağ qalmaz». ²¹Sonra Rəbb
dedi: «Budur, Mənim yanında yer var,
elə burada, bu qayanın üstündə dur.
²²İzzətim keçəndə səni qayadakı bir
yarığa qoyacağam; Mən keçənə qədər
səni əlimlə örtəcəyəm. ²³Sonra əlimi
səndən çəkəcəyəm və sən Məni arxadan
görəcəksən, üzüm isə görünməyəcək».

Yeni daş lövhələri

(*Qanun. 10:1-5*)

34 Rəbb Musaya dedi: «Əvvəlki kimi
özün üçün iki daş lövhə yon;
qırdığın əvvəlki lövhələrdə yazılan sö-
zləri yeni lövhələrin üstündə yaza-
cağam. ²Səhərə hazır ol və Sina dağına
çix. Dağın zirvəsi üstündə önümdə dur.
³Qoy heç kəs səninlə çıxmasın və
dağda heç bir adam görünməsin. Dağın
ətəyində nə qoyun-keçi, nə də mal-qara
otlasın».

⁴Rəbb ona buyurduğu kimi Musa
əvvəlkilərə bənzər iki daş lövhə yondu
və səhər erkən durub, əlində iki daş
lövhə tutaraq Sina dağına çıxdı. ⁵Rəbb
buludun içindən enib orada Musa ilə
durdu və Rəbb olan Öz adını bəyan edib
⁶P^q Musanın qarşısından keçərək dedi:
«Rəbb Mənəm, rəhmli və lütfkar Rəbb
Allaham. Mən hədsiz səbirli, bol məhəb-
bətli və sədaqətliyəm, ⁷minlərlə nə-
slinə məhəbbətimi göstərəm, cəzanı,
qanunsuzluğu və günahı bağışlayaram;
lakin cəzasız qoymaram, ataların cəza-
sını üçüncü-dördüncü nəsəl qədər nəvə-
nəticələrinə verərəm».

⁸Musa dərhal yerə sərilib Rəbbə səcdə
qıldı. ⁹Sonra Musa dedi: «Ey Xudavənd,
əgər gözümdə lütf tapmışamsa, yal-
varıram, Sən, ey Xudavənd, aramızda ol.
Biz dikbaş bir xalq olsaq da, təqsirimizlə
günahımızı bağışla və bizə sahib ol».

Əhdin təzələnməsi

(*Çıx. 23:14-19; Qanun. 7:1-5; 16:1-7*)

¹⁰Rəbb Musaya dedi: «Budur, Mən
sənin bütün xalqınla əhd kəsirəm.
Hamının qarşısında elə möcüzələr
edəcəyəm ki, beləsi dünyada heç yerdə,
heç bir millət arasında yaranmamışdı.
Sizin ətrafınızdakı bütün xalqlar

görəcəklər ki, Rəbbin işi, Mənim sənin üçün etdiyim şeylər qorxuncdur.

¹¹Mənim sizə bu gün verdiyim əmrə riayət edin. Budur, Mən önünüzdən Emorluları, Kənanlıları, Xetliləri, Perizliləri, Xivliləri və Yevusluları qovuram.

¹²Özünüzi girdiyiniz torpağın sakinləri ilə əhd kəsməkdən gözəlləyin ki, o sizə bir tələ olmasın.

¹³Onların qurbangahlarını dağıdın, daş sütunlarını sındırın, ilahə Aşera bütllərini kəsin. ¹⁴Başqa allahlara səcdə etməyin, çünki Rəbbin adı qısqandır, O, həqiqətən, qısqanc Allahdır.

¹⁵Ona görə də nə o torpağın sakinləri ilə əhd kəsin, nə də öz allahları ilə xəyanət edib, onlara qurban kəsən vaxt sizi də dəvət edəndə qurbanlarından dadın.

¹⁶Onların qızlarını öz oğullarınıza arvad olaraq almayın ki, onlar öz allahları ilə xəyanət edib sizin oğullarınıza da o allahlara xəyanət etdirməsinlər.

¹⁷Özünüzi üçün tökmə allahlar düzəltməyin.

¹⁸Mayasız Çörək bayramını qeyd edin. Mən sizə əmr etdiyim kimi Aviv ayında təyin olunan vaxtı yeddi gün mayasız çörək yeyin, çünki Aviv ayında Misirdən çıxdınız.

¹⁹Bütün ilk doğulan oğlanlar və bütün heyvanlarınızın, istər mal-qaranızın, istərsə də qoyun-keçinizin ilk doğulan balaları Mənimdir. ²⁰İlk doğulan eşşək balası əvəzinə bir qoyun-keçi balası verin. Əgər əvəzini verməsəniz, boynunu sındırın. Aranızda hər adamın ilk oğlunun əvəzini ödəyin. Heç kəs önümə əliboş gəlməsin.

²¹Altı gün işlərinizi görün, yeddinci gün isə istirahət edin. Şum və biçin vaxtı da belə istirahət edin.

²²Buğda biçinin nübarı ilə Həftələr bayramını qeyd edin. İlin sonunda isə Yığıl bayramını qeyd edin.

²³İldə üç dəfə sizin bütün kişiləriniz Sahibləri İsrailin Allahı Rəbbin hüzuruna gəlsinlər. ²⁴Çünki Mən sizin qarşınızdan millətləri qovub sərhədlərinizi elə genişləndirəcəyəm ki, siz ildə üç dəfə öz Allahınız Rəbbin hüzurunda görünmək üçün gələndə heç kəs sizin torpağınıza tamah salmasın.

²⁵Mənə gətirilən qurbanın qanını mayalı çörəklə təqdim etməyin. Pasxa bayramının qurban əti səhərə qədər qalmasın.

²⁶Torpağın nübarının ilk hissəsini Allahınız Rəbbin məbədinə gətirin. Oğlağı anasının südündə bişirməyin.

²⁷Rəbb Musaya dedi: «Bu sözləri yaz, çünki bu sözlərə görə Mən sənidlə və bütün İsrailə əhd kəsirəm». ²⁸Beləliklə, Musa Rəblə qırx gün-qırx gecə qaldı. Bu müddət ərzində Musa heç nə yemədi, heç nə içmədi. O, lövhələrin üstündə əhdin sözlərini, On Əmri yazdı.

Musanın üzü nur saçır

²⁹Musa əlində iki şahadət lövhəsi tutub Sina dağından enəndə bilmirdi ki, Rəblə danışdığına görə üzü nur saçır.

³⁰Harun və bütün İsrail övladları Musanın üzünü nur saçan gördülər və ona yaxınlaşmaqdan qorxdular. ³¹Musa onları çağıranda Harunla bütün icma başçıları ona yaxınlaşdı və Musa onlarla söhbət etdi. ³²Sonra bütün İsrail övladları ona yaxınlaşdı. Musa Rəbbin Sina

¹34:13 Qanun. 16:21 ²34:17 Çıx. 20:4; Lev. 19:4; Qanun. 5:8; 27:15 ³34:18

Çıx. 12:14-20; Lev. 23:6-8; Say. 28:16-25 ⁴34:19 Çıx. 13:2 ⁵34:20 Çıx. 13:13

⁶34:21 Çıx. 20:9-10; 23:12; 31:15; 35:2; Lev. 23:3; Qanun. 5:13-14 ⁷34:22

Lev. 23:15-21; Say. 28:26-31 ⁸34:22 Lev. 23:39-43 ⁹34:25 Çıx. 12:10

¹⁰34:26 Qanun. 26:2 ¹¹34:26 Qanun. 24:21 ¹²34:29 2Kor. 3:7-16

dağında ona nəql etdiyi bütün işləri onlara əmr etdi. ³³Musa söhbəti bitirəndə üzünə bir niqab çəkdi. ³⁴Musa Rəbbin hüzuruna Onunla danışmaq üçün gedəndə niqabı çıxarar və çıxanadək niqabsız olardı. Çıxanda ona nə əmr olduğunu İsrail övladlarına nəql edirdi. ³⁵İsrail övladları isə Musanın üzünün nur saçdığını görürdülər. Sonra Musa içəri girib Rəblə danışana qədər yenə də niqabı üzünə çəkərdi.

Şənbə günü üçün qanun

35 Musa İsrail övladlarının bütün icmasını toplayıb onlara dedi: «Rəbb sizə bu şeylərə əməl etməyi əmr etdi. ^{2d}Altı gün işlərinizi görün, yeddinci gün isə sizin Rəbb üçün müqəddəs Şənbəniz, istirahət gününüzdür. O gün iş görənlər hər kəs öldürülsün. ³Şənbə günü yaşadığınız heç bir yerdə od yandırmayın».

Müqəddəs məskən üçün ianələr

(Çix. 25:1-9)

⁴Musa bütün İsrail övladlarının icmasına dedi: «Rəbbin əmr etdiyi iş budur: ⁵öz aranızdan Rəbbə bir ianə toplayın. Qoy könlü istəyən hər kəs Rəbbə belə ianə gətirsin: qızıl, gümüş, tunc, ⁶bənövşəyi, tünd qırmızı və al rəngli iplik, incə kətan, keçi yunu, ⁷qırmızı boyanmış qoç dəriləri, suiti dəriləri, əbrişim ağacı, ⁸çıraq üçün zeytun yağı, məsh yağı və ətirli buxur üçün ətriyyatlar, ⁹efodla döşlüyün üstünə taxılan damarlı əqiq və sağanaq daşları.

¹⁰Aranızdakı ürəyi hikmətlə dolu hər adam gəlib Rəbbin əmr etdiyi hər şeyi düzəltsin: ¹¹müqəddəs məskəni, onun çadırını, örtüyünü, bəndlərini, çərçivələrini, şüvüllərini, dirəklərini və altlıqlarını; ¹²sandığı və onun şüvüllərini; kəffarə qapağını,

arakəsmə pərdəsini; ¹³masanı, onun şüvüllərini və bütün ləvazimatını; təqdis çörəklərini; ¹⁴ışıq verən çıraqdani, onun ləvazimatını, çıraqlarını və işıq yağını; ¹⁵buxur qurbangahını və şüvüllərini; məsh yağını, ətirli buxuru; məskənin girişi üçün arakəsməni; ¹⁶yandırma qurbanları üçün qurulan qurbangahı, onun üçün tunc şəbəkəni, şüvüllərini və bütün avadanlığını; ləyəni və onun altlıqlarını; ¹⁷həyatın pərdələrini, dirəklərini və altlıqlarını; həyatın darvazası üçün arakəsməni; ¹⁸məskənin payalarını; həyatın payalarını; onların iplərini; ¹⁹müqəddəs yerdə xidmət üçün toxunmuş geyimləri: kahin Harunun müqəddəs geyimlərini və oğullarının kahinlik etmək üçün geyimlərini».

²⁰İsrail övladlarının bütün icması Musanın yanından çıxdı. ²¹Ürəyinə toxunan və könlü istəyən hər adam gəlib Hüzur çadırı, onun inşası və müqəddəs geyimlər üçün Rəbbə ianə gətirdi. ²²Kişilər və qadınlar – könlü istəyənlərin hamısı bəzəkli sancaqlar, sırğalar, üzüklər, bilərziklər kimi bütün qızıl əşyalarını gətirdilər. Hər kəs qızılı yelətmə təqdimi kimi Rəbbə təqdim etdi. ²³Kimdə bənövşəyi, tünd qırmızı və al rəngli iplik, incə kətan, keçi yunu, qırmızı boyanmış qoç dəriləri və suiti dəriləri var idisə, bunları təqdim etdi. ²⁴Gümüş və tunc gətirən hər kəs də onu Rəbbə ianə olaraq təqdim etdi. Kimdə əbrişim ağacı var idisə, onu bütün inşa işi üçün təqdim etdi. ²⁵Ürəyi hikmətlə dolu bütün qadınlar öz əlləri ilə əyirdiyi bənövşəyi, tünd qırmızı və al rəngli iplik və incə kətan ipliyi təqdim etdilər; ²⁶bu işi ürəkdən görmək istəyən bacarıqlı qadınlar keçi yunu əyirdilər. ²⁷Xalqın başçıları bunları təqdim etdilər: efodla döşlüyün üstünə taxılan damarlı əqiq və

^d35:2 Çix. 20:8-11; 23:12; 31:15; 34:21; Lev. 23:3; Qanun. 5:12-14

sağanaq daşlarını, ²⁸çıraq, məsh yağı, ətirli buxur üçün ətriyyatı və zeytun yağını. ²⁹İsrail övladlarından hər kişi, hər qadın Rəbbin Musa vasitəsilə yerinə yetirmək üçün verdiyi əmrə əsasən Rəbbə könüllü təqdimlər gətirdilər.

Müqəddəs məskən üçün ustalar

(Çlx. 31:1-11)

³⁰Musa İsrail övladlarına dedi: «Baxın Rəbb Yəhuda qəbiləsindən Xur oğlu Uri oğlu Besaleli adı ilə çağırılıb ³¹Alahın Ruhu ilə hikmət, dərrakə, bilik və hər cür məharətlə doldurmuşdur ki, ³²o, qızilla, güümüslə, tuncla işləməyi bacarsın, ³³daş-qaş yonsun, ağac oysun, hər cür məharətlə bacarıq göstərə bilsin. ³⁴Rəbb onun və Dan qəbiləsindən olan Axisamak oğlu Oholiavın ürəklərinə başqalarını öyrətmək bacarığını qoymuş, ³⁵ürəklərini hikmətlə doldurmuşdur ki, oymaçılıq, naxışçılıq, bənövşəyi, tünd qırmızı və al rəngli iplikdə və incə kətanda naxış tikməsi, toxuculuq – hər cür sənəti bacara bilsinlər.

36 Besalel, Oholiav və bütün ürəkləri hikmətlə dolu, Rəbbin onlara bu işi bacarmaq üçün hikmət və dərrakə verdiyi adamlar Rəbbin etdiyi hər şeyə görə müqəddəs yerin inşa işini görsünlər».

²Musa Besaleli, Oholiavı və bütün ürəkləri hikmətlə dolu – Rəbbin onların ürəklərinə hikmət qoyduğu adamları, bu işi ürəkdən görmək istəyənlərin hamısını çağırıldı. ³Onlar müqəddəs yerin inşa işini görmək üçün İsrail övladlarının gətirdiyi bütün ianələri Musanın yanından götürdülər. İsrail övladları hər səhər könüllü təqdimlər gətirməyə davam edirdilər. ⁴Onda müqəddəs yerin inşası ilə məşğul olan hikmətli sənətkarlar hər işlərindən ayrılaraq ⁵Musanın yanına gəlib dedilər: «Xalq Rəbbin əmr etdiyi inşa işi üçün lazım olandan çox şey gətirir». ⁶Musa əmr verdi və düşərgədə

elan etdirdi ki, nə kişi, nə də qadın müqəddəs yer üçün daha ianə gətirməsin. Beləcə xalq bir daha ianə gətirmədi. ⁷Çünki bütün işi görmək üçün xammal lazımı miqdardan artıq idi.

Müqəddəs məskənin düzəldilməsi

(Çlx. 26:1-37)

⁸İşi görmək üçün ürəkləri hikmətlə dolu bütün adamlar müqəddəs məskəni on pərdədən düzəldilər. Pərdələri nəfis toxunmuş incə kətandan bənövşəyi, tünd qırmızı və al rəngli iplikdən, üstünü isə keruvlar şəklində naxışla düzəldilər. ⁹Hər pərdənin uzunluğu iyirmi səkkiz qulac, eni isə dörd qulac idi. Bütün pərdələr eyni ölçüdə idi. ¹⁰Pərdənin beşini də bir-birinə birləşdirdilər. Digər beşini də bir-birinə birləşdirdilər. ¹¹Bir birləşmənin qıraq pərdəsinin kənarında bənövşəyi ilgəklər düzəldilər; o biri birləşmənin qıraq pərdəsinin kənarında da eyni şəkildə ilgəklər düzəldilər. ¹²Bir pərdəyə əlli ilgək, o biri birləşmədəki pərdənin kənarında da onlara uyğun gələn əlli ilgək düzəldilər. ¹³Qızıldan əlli bənd düzəldilər. Bəndlərlə pərdələri bərkidilər və çadırı birləşdirdilər. Beləliklə, müqəddəs məskən bütöv oldu.

¹⁴Məskəni örtən çadır üçün keçiyundan on bir ədəd pərdə düzəldilər. ¹⁵Hər pərdənin uzunluğu otuz qulac, eni isə dörd qulac idi. On bir pərdə bir ölçüdə idi. ¹⁶Beş pərdəni ayrıca, altı pərdəni də ayrıca bitişdirdilər. ¹⁷Bir birləşmənin qıraq pərdəsinin kənarında kimi o biri birləşmənin qıraq pərdəsinin kənarında da əlli ilgək düzəldilər. ¹⁸Çadırı birləşdirib bütöv etmək üçün tuncdan əlli bənd düzəldilər. ¹⁹Çadır üçün qırmızı boyanmış qoç dərilərindən bir pərdə və onun üstündə suiti dərilərindən bir pərdə düzəldilər.

²⁰Müqəddəs məskən üçün əbrişim ağacından dik duran çərçivələr düzəldilər. ²¹Hər çərçivənin uzunluğu

on qulac, eni isə qulac yarım idi. ²²Hər çərçivənin üstündə iki bir-birinə bağlanan zivana var idi; məskənin bütün çərçivələrini belə düzəldilər. ²³Məskənin cənub tərəfi üçün iyirmi çərçivə düzəldilər. ²⁴Onların altına qoyulmaq üçün hər çərçivənin altındakı iki zivana üçün iki altlıq düzəldilər; beləcə qırx gümüş altlıq düzəldildi. ²⁵Məskənin şimal tərəfi üçün də iyirmi çərçivə düzəldilər. ²⁶Hər çərçivənin altında iki altlıq olmaqla qırx gümüş altlıq düzəldilər. ²⁷Məskənin qərbə doğru arxası üçün altı çərçivə düzəldilər. ²⁸Məskənin arxa küncləri üçün isə iki çərçivə düzəldilər; ²⁹bunlar aşağıda birləşib yuxarıda bir halqaya taxıldı; hər iki künc üçün o cür iki çərçivə düzəldilər. ³⁰Bu səkkiz çərçivə üçün on altı gümüş altlıq, hər çərçivənin altında iki altlıq düzəldildi.

³¹Əbrişim ağacından şüvüllər düzəldilər: məskənin hər iki tərəfdəki çərçivələri üçün beş şüvül, ³²məskənin qərbə doğru arxa çərçivələri üçün də beş şüvül düzəldildi. ³³Çərçivələrin ortasında bir ucdan o biri uca qədər uzanan orta şüvül düzəldilər. ³⁴Çərçivələri qızilla örtüldər; şüvüllərin keçdiyi halqaları qızıldan düzəldilər; şüvülləri də qızilla örtüldər.

³⁵Pərdəni bənövşəyi, tünd qırmızı, al rəngli iplikdən və nəfis toxunmuş incə kətandan, üstünü isə keruvar şəklində naxışla düzəldilər. ³⁶Onun üçün əbrişim ağacından dörd dirək düzəldilər və onları qızilla örtüldər, üstündə qızıl qarmaqları qoydular; onlar üçün dörd gümüş altlıq tökdülər. ³⁷Çadırın girişi üçün arakəsməni bənövşəyi, tünd qırmızı və al rəngli iplikdən və nəfis toxunmuş incə kətandan naxış tikməsi ilə düzəldilər. ³⁸Onun beş dirək və qarmaqlarını da düzəldilər. Yuxarılarını və bəndlərini qızilla örtüldər; beş altlığı isə tuncdan düzəldilər.

Əhd sandığının düzəldilməsi

(Çix. 25:10-22)

37 Besalə əbrişim ağacından sandıq düzəldi. Sandığın uzunluğu iki qulac yarım, eni qulac yarım və hündürlüyü qulac yarım idi. ²Onu içəridən və bayırdan xalis qızilla örtüdü, ətrafına isə qızıl zolaq qoydu. ³Onun dörd ayağı üçün dörd tökmə qızıl halqa, iki halqanı bir yanı, qalan iki halqanı isə o biri yanı üçün düzəldi. ⁴Əbrişim ağacından şüvüllər düzəldib üzərini qızilla örtüdü. ⁵Sandığı daşımaq üçün şüvülləri sandığın yanlarındakı halqalara keçirdi. ⁶Xalis qızıldan kəffarə qapağını düzəldi. Uzunluğu iki qulac yarım, eni isə qulac yarım idi. ⁷Kəffarə qapağının hər iki ucu üçün yastılanmış qızıldan iki keruv düzəldi. ⁸Bir keruv qapağın bir ucunda, o birisi isə o biri ucunda olaraq qapağın iki ucunda olan keruvar onunla bir hissədən idi. ⁹Keruvar yuxarıya açılmış qanadları ilə kəffarə qapağını örtüldər. Keruvarın üzləri bir-birinə qarşı qapağa doğru idi.

Təqdis çörəkləri üçün masanın düzəldilməsi

(Çix. 25:23-30)

¹⁰Əbrişim ağacından masa düzəldi; uzunluğu iki qulac, eni bir qulac, hündürlüyü isə qulac yarım idi. ¹¹Onu xalis qızilla örtüdü. Ətrafına qızıl zolaq qoydu. ¹²Ətrafında eni bir ovuc olan yan lövhələr düzəldi. Yan lövhələrin ətrafına da qızıl zolaq qoydu. ¹³Masa üçün dörd qızıl halqa tökdü, halqaları onun dörd küncünə, dörd ayağına bərk itdi. ¹⁴Halqalar yan lövhələrə yaxın olaraq masanı aparın şüvüllərin keçdiyi yerlər idi. ¹⁵Masanı aparmaq üçün şüvülləri əbrişim ağacından düzəldi və onları qızilla örtüdü. ¹⁶Masanın ləvazimatını – xalis qızıldan siniləri və

nimçələri, piyalələri və içmə təqdimlərinə tökmək üçün dolçaları düzəltdi.

Qızıl çıraqdanın düzəldilməsi

(Çix. 25:31-40)

¹⁷Xalis qızıldan bir çıraqdan düzəltdi. Bu çıraqdan yastılanmış qızıldan idi; altlığı, gövdəsi, kasacıqları, qönçələri və gülləri onunla bir hissədən ibarət idi. ¹⁸Çıraqdanın yanlarından altı budaq – bir yanından üç budaq, o biri yanından da üç budaq çıxdı. ¹⁹Hər bir budağında badam çiçəyinə bənzər üç kasacıq, qönçə və gül var idi. ²⁰Çıraqdanın gövdəsində isə badam çiçəyinə bənzər dörd kasacıq, qönçə və gül var idi. ²¹Çıraqdanın gövdəsindən çıxan altı budağın bir cütünün altında bir qönçə, o birinin altında bir qönçə, o birinin də altında bir qönçə var idi. ²²Qönçələr və budaqlar onunla bir hissədən idi; hamısı eyni hissədən, yastılanmış xalis qızıldan idi. ²³Onun üçün yeddi çıraq düzəldi. Maşaları və xəkəndazları da xalis qızıldan idi. ²⁴Çıraqdanı və onun bütün avadanlığını bir talant xalis qızıldan düzəltdi.

Buxur yandırmaq üçün qurbangahın düzəldilməsi

(Çix. 30:1-5; 30:22-38)

²⁵Əbrişim ağacından buxur yandırmaq üçün qurbangah düzəldi; uzunluğu bir qulac, eni də bir qulac, hündürlüyü isə iki qulac idi. Buynuzları onunla bir hissədən idi. ²⁶Onun üzərini, hər yanını və buynuzlarını xalis qızilla örtüdü, ətrafına qızıl zolaq qoydu. ²⁷Onun üçün iki qızıl halqa düzəldi; qarşı-qarşıya olan iki yanda, zolağın altında düzəldi. Bu onu aparən şüvüllərin keçdiyi yerlər idi. ²⁸Şüvülləri əbrişim ağacından düzəldi və onları qızilla örtüdü.

²⁹Ətriyyatçının işi olan Müqəddəs məsh yağını və təmiz ətirli buxuru da hazırladı.

Yandırma qurbanı üçün qurbangahın qurulması

(Çix. 27:1-8)

38Yandırma qurbanı üçün qurulan qurbangahı əbrişim ağacından düzəldi. Dördbucaq şəklində olub uzunluğu beş qulac, eni də beş qulac, hündürlüyü isə üç qulac idi. ²Qurbangahın dörd küncündə onunla bir hissədən olan dörd buynuz düzəldi. Qurbangahın üstünü tuncla örtüdü. ³Qurbangahın bütün avadanlığını – kül qablarını, kürəkləri, ləyənləri, çəngəlləri və xəkəndazları – hər şeyi tuncdan düzəldi. ⁴Qurbangah üçün kənarından aşağıya onun yarısına qədər yetişəcək torlu şəbəkəni tuncdan düzəldi. ⁵Tunc şəbəkənin dörd bucağında şüvüllərin keçdiyi dörd halqanı tökdü. ⁶Əbrişim ağacından şüvüllər düzəldib üstünü tuncla örtüdü. ⁷Qurbangahı aparmaq üçün şüvülləri onun hər iki yanındakı halqalara taxdı. Qurbangahın içi boş və taxtadan idi.

Tunc ləyənin düzəldilməsi

(Çix. 30:18)

⁸Tunc ləyəni və onun tunc altlığını Hüzur çadırının girişində xidmət edən qadınların güzgülərindən düzəldi.

Müqəddəs məskənin həyətinin düzəldilməsi

(Çix. 27:9-19)

⁹Müqəddəs məskənin həyətinə düzəldi. Həyətin cənub tərəfində uzunluğu yüz qulac olan pərdələr nəfis toxunmuş incə kətdən idi. ¹⁰Onların iyirmi dirəyi və iyirmi altlığı tuncdan, dirəklərin qarmaqları və

bəndləri isə gümüşdən idi. ¹¹Şimal tərəfində də uzunluğu yüz qulac pərdə idi; onların iyirmi dirəyi və iyirmi altlığı tuncdan, dirəklərin qarmaqları və bəndləri isə gümüşdən idi. ¹²Qərb tərəfində uzunluğu əlli qulac pərdələr idi. Onların on dirəyi və on altlığı var idi. Dirəklərin qarmaqları və bəndləri isə gümüşdən idi. ¹³Şərq tərəfində də həyətin eni əlli qulac idi. ¹⁴Darvazanın bir tərəfində üç dirəyi və üç altlığı olan uzunluğu on beş qulac pərdələr var idi. ¹⁵Həyətin darvazasının o biri tərəfində də üç dirəyi və üç altlığı olan uzunluğu on beş qulac pərdələr var idi. ¹⁶Həyətin bütün ətraf pərdələri nəfis toxunmuş incə kətandan, ¹⁷dirəklərin altlıqları tuncdan, dirəklərin qarmaqları və bəndləri gümüşdən, başlıqların örtüyü də gümüşdən idi; həyətin bütün dirəkləri gümüşlə bəndləndi. ¹⁸Həyətin darvazasının naxış tikməli arakəsməsi bənövşəyi, tünd qırmızı, al rəngli iplikdən və nəfis toxunmuş incə kətandan idi; uzunluğu iyirmi qulac, hündürlüyü isə həyətin pərdələri kimi beş qulac idi. ¹⁹Onun dörd dirəyi, dörd tunc altlığı, gümüş qarmaqları, başlıqlarının gümüş örtüyü və bəndləri var idi. ²⁰Məskənin və həyətin bütün ətraf payaları tuncdan idi.

Hüzur çadırı üçün işlənən xammal

²¹Musanın əmri ilə kahin Harunun oğlu İtamarın başçılığı ilə Levililərin xidmət göstərən apardığı məkanın – Şəhadət məskəninin hesabatı budur. ²²Yəhuda qəbiləsindən Xur oğlu Uri oğlu Besalel Rəbbin Musaya əmr etdiyi hər şeyi düzəltdi. ²³Onunla çalışan Dan qəbiləsindən olan Axisamak oğlu Oholiav oymaçılıq, naxışçılıq, bənövşəyi, tünd qırmızı və al rəngli iplikdə və incə kətanda naxış tikməsi işini bacarırdı.

²⁴Müqəddəs yerin bütün inşası üçün işlənən qızılın, ianə verilən qızılın ümumi çəkisi Müqəddəs yerdəki şəkələ görə iyirmi doqquz talant yeddi yüz otuz şəkəl idi. ²⁵Siyahıya alınan icmanın verdiyi gümüşün çəkisi Müqəddəs yerdəki şəkələ görə yüz talant və min yeddi yüz yetmiş beş şəkəl idi. ²⁶Bu, sayılmış adamlara daxil olan hər kəs, iyirmi yaşında və ondan yuxarı olan altı yüz üç min beş yüz əlli kişi üçün adambaşı bir beqa, yəni Müqəddəs yerdəki şəkələ görə yarım şəkəl idi. ²⁷Müqəddəs yerin altlıqlarını və pərdələrin altlıqlarını tökmək işinə yüz talant gümüş yüz altlıq üçün yüz talant, yəni hər altlıq üçün bir talant gümüş işləndi. ²⁸Min yeddi yüz yetmiş beş şəkəl gümüş isə dirəklər üçün qarmaqlar düzəltmək, başlıqlarını örtmək və onları bəndləmək üçün işləndi. ²⁹İanə verilən tuncun çəkisi yetmiş talant və iki min dörd yüz şəkəl idi. ³⁰Ondan Hüzur çadırı girişinin altlıqları, tunc qurbangah, oradakı tunc şəbəkəni, qurbangahın bütün avadanlığı, ³¹həyətin ətraf altlıqları, həyətin darvazasının altlıqları, məskənin bütün payaları və həyətin bütün ətraf payaları düzəldildi.

Kahinlərin geyimlərinin düzəldilməsi

(Çix. 28:1-14)

39 Rəbb Musaya əmr etdiyi kimi bənövşəyi, tünd qırmızı və al rəngli iplikdən Müqəddəs yerdə xidmət üçün toxunmuş geyimlərini və Harunun müqəddəs geyimlərini hazırladılar.

²Efodu qızıldan, bənövşəyi, tünd qırmızı, al rəngli iplikdən və nəfis toxunmuş incə kətandan hazırladılar. ³Qızıl lövhələri döyüb onlardan saplar kəsildilər və onlarla bənövşəyi, tünd qırmızı və al rəngli iplik və nəfis toxunmuş

kətanın arasına naxışlar tikdilər. ⁴Hər iki ucunu bir-birinə bağlayan çiyinlik düzəldilər ki, o bərkidilsin. ⁵Efodun üstündəki kəmər eyni hissədən idi. O da qızıldan, bənövşəyi, tünd qırmızı və al rəngli iplik və nəfis toxunmuş incə kətandan idi. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

⁶Hörmə qızıl sağanaqlara salınıb üstündə möhür oyması kimi İsrailin oğullarının adları həkk olunmuş damarlı əqiq daşlarını ⁷efodun çiyinliklərinə taxdılar. Bunlar İsrailin oğullarının xatirə daşlarıdır. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

Döşlüyün düzəldilməsi

(Çıx. 28:15-30)

⁸Döşlüyü də efod kimi naxışlı qızıldan, bənövşəyi, tünd qırmızı, al rəngli iplikdən və nəfis toxunmuş incə kətandan düzəldilər. ⁹Döşlük ikiqat, dörd-bucaq şəklində olub uzunluğu bir qarış, eni də bir qarış düzəldildi. ¹⁰Üstünə dörd sıra daş taxdılar. Birinci sıra yaqut, topaz, zümrüd; ¹¹ikinci sıra firuzə, göy yaqut və almaz; ¹²üçüncü sıra sirkon, əqiq və ametist; ¹³dördüncü sıra sarı yaqut, damarlı əqiq və yəşəm daşı idi. Bu daşlar hörmə qızıl sağanaqlara salındı. ¹⁴Daşlar İsrailin oğullarının adlarına görə on iki dənə idi; hər daş on iki qəbilədən birinin adının oyma möhürü idi.

¹⁵Döşlük üçün xalis qızıldan ipəbənzər burma zəncirlər qayırdılar. ¹⁶İki hörmə qızıl sağanaq və iki qızıl halqa düzəldilər. Halqaları döşlüyün iki ucuna taxdılar. ¹⁷İki qızıl ipi döşlüyün uclarındakı iki halqaya taxdılar. ¹⁸İplərin o biri uclarını iki hörmə sağanağa taxıb efodun çiyinliklərinin qabaq tərəfinə bağladılar. ¹⁹Yenə də iki qızıl halqa düzəldib onları döşlüyün iki ucuna, onun efodla yanaşı iç qatına taxdılar. ²⁰Digər iki qızıl halqa düzəldilər və onu

efodun çiyinliklərinin qabaq tərəfinə, aşağıya, efodun kəməri ilə birləşmələrin üzərinə bərkitdilər. ²¹Döşlüyü halqaları ilə efodun halqalarına bənövşəyi qaytanla bağlayıb efodun kəmərinin üzərinə bərkitdilər ki, döşlük efoddan sallanmasın. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

Kahinlərin digər geyimlərinin düzəldilməsi

(Çıx. 28:31-43)

²²Efodun cübbəsini büsbütün toxunma bənövşəyi iplikdən tikdilər. ²³Onun ortasında baş keçirmək üçün yer tikdilər. Onun kənarında cırılmamaq üçün yaxa toxudular.

²⁴Cübbənin ətəyinin ətrafına nəfis toxunmuş bənövşəyi, tünd qırmızı və al rəngli iplikdən narlar düzdülər. ²⁵Xalis qızıl zıncırovlar düzəldib, cübbənin ətəyi boyunca narların arasına tikdilər. ²⁶Beləcə xidmət cübbəsinin ətəyi boyunca ətrafında zıncırov və nar sıra ilə düzüldü. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

²⁷Harun və oğulları üçün toxunma incə kətan xirqələri, ²⁸nəfis toxunmuş incə kətandan çalma, incə kətan papaqları, əyirmə incə kətan alt paltarı, ²⁹nəfis toxunmuş incə kətan və bənövşəyi, tünd qırmızı və al rəngli iplikdən naxış tikməli qurşağı tikdilər. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

³⁰Xalis qızıldan müqəddəslik tacı olan lövhəciyi düzəldilər və onun üzərinə möhür oyması olaraq «Rəbbə həsr edilmiş» yazısını yazdılar. ³¹Onu çalmanın üstünə qoymaq üçün bənövşəyi qaytan tikdilər. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

İşin tamamlanması

(Çıx. 35:10-19)

³²Beləliklə, müqəddəs məskən, yəni Hüzur çadırı üçün bütün işlər

tamamlandı. Rəbb Musaya necə əmr etmişdisə, İsrail övladları da bu işi eləcə tamamladılar. ³³Müqəddəs məskəni Musanın qarşısına gətirilər. Çadırını və onun avadanlığını, bəndlərini, çərçivələrini, şüvüllərini, dirəklərini, altlıqlarını, ³⁴qırmızı boyanmış qoç dərilərindən örtüyü, suiti dərilərdən düzəldilmiş örtüyü, arakəsmə pərdəsini, ³⁵Şəhadət sandığını və onun şüvüllərini, kəffarə qapağını, ³⁶masanı və onun ləvazimatını; təqdis çörəklərini, ³⁷xalis qızıldan çıraqdani, onun düzəldilmiş çıraqlarını və işıq yağını, ³⁸qızıl qurbangahını, məsh yağını, ətirli buxuru, çadırın giriş arakəsməsini, ³⁹tunc qurbangahını, onun üçün tunc şəbəkəni, onun şüvüllərini və bütün avadanlığını, ləyəni və onun altlığını, ⁴⁰həyətin pərdələrini, dirəklərini və altlıqlarını, həyətin darvazası üçün arakəsməni, onun iplərini və payalarını – Hüzur çadırı və məskənin ibadəti üçün bütün əşyaları, ⁴¹müqəddəs yerdə xidmət üçün toxunmuş geyimləri – kahin Harunun müqəddəs geyimlərini və oğullarının kahinlik etmək üçün geyimlərini – hər şeyi ona gətirilər. ⁴²Rəbb Musaya necə əmr etmişdisə, İsrail övladları da bu işi eləcə tamamladılar. ⁴³Musa bütün işləri nəzərdən keçirib gördü ki, onlar bu işə Rəbbin əmr etdiyi kimi əməl ediblər. Musa onlara xeyir-dua verdi.

Hüzur çadırının qurulması və təqdis olunması

40 Rəbb Musaya dedi: ²«Birinci ayın birinci günü müqəddəs məskəni, yəni Hüzur çadırını qur. ³Şəhadət sandığını oraya qoy və pərdə ilə qabağını kəs. ⁴Sonra masanı gətir, üstünə əşyaları düz. Çıraqdani gətir, çıraqları da quraşdır. ⁵Buxur üçün qızıl qurbangahı Şəhadət

sandığının qabağına qoy. Məskənin giriş arakəsməsini də qur.

⁶Yandırma qurbanları üçün qurulan qurbangahı məskənin – Hüzur çadırının girişinin qarşısında yerləşdir. ⁷Ləyəni Hüzur çadırı ilə qurbangahın arasına qoy, içinə su tök. ⁸Ətrafında həyəət qur və həyətin darvazasının arakəsməsini as.

⁹Sonra məsh yağını götürüb məskəni və içindəki hər şeyi məsh et. Beləliklə, onu və bütün avadanlığını təqdis et ki, müqəddəs olsun. ¹⁰Yandırma qurbanlar üçün qurulan qurbangahı, onun avadanlığını məsh edib qurbangahı təqdis et ki, o ən müqəddəs olsun. ¹¹Ləyənlə altlığını məsh edib təqdis et.

¹²Harunla oğullarını Hüzur çadırının girişinə gətirib onları su ilə yuyundur.

¹³Haruna müqəddəs geyimlər geyindir. Onu məsh edib təqdis et ki, Mənə kahinlik etsin. ¹⁴Sonra Harunun oğullarını təqdim et və onlara xirqələr geyindir.

¹⁵Atalarını məsh etdiyin kimi onları da məsh et ki, Mənə kahinlik etsinlər. Onlar nəsil-dən-nəslə əbədi kahinlik üçün məsh olunacaqlar. ¹⁶Rəbb Musaya necə əmr etmişdisə, o da bu cür etdi.

¹⁷İsrail övladlarının Misirdən çıxdığı vaxtın ikinci ilində, birinci ayın birinci günündə məskən quruldu. ¹⁸Musa çadırı qurdu: altlıqlarını qoydu, taxtalarını bərkitdi, şüvüllərini qurdu və dirəklərini dikəltdi. ¹⁹Məskənin üzərinə çadır saldı, onun üstünə də çadırın örtüyünü qoydu. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu. ²⁰Bundan sonra o, şəhadət lövhələrini götürüb sandığın içinə qoydu. Şüvülləri sandığa taxdı, kəffarə qapağını da sandığın üstünə qoydu. ²¹Sandığı məskənin içinə gətirdi və arakəsmə pərdəsini qurub Şəhadət sandığının qabağını kəsdi. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

²²Masanı Hüzur çadırının içində, şimal tərəfində, pərdənin bayır tərəfindən yerləşdirdi. ²³Onun üstünə

Rəbbin hüzurunda çörək düzdü. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

²⁴Çıraqdanı isə Hüzur çadırının içində, masanın qarşısında, məskənin cənub tərəfində yerləşdirdi.

²⁵Çıraqlarını da Rəbbin hüzurunda quraşdırdı. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

²⁶Qızıl qurbangahı da Hüzur çadırının içində, pərdənin önündə yerləşdirdi; ²⁷onun üstündə ətirli buxur yandırdı. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

²⁸Məskənin girişində arakəsməni qurdu. ²⁹Yandırma qurbanları üçün qurulan qurbangahı məskənin, Hüzur çadırının girişində yerləşdirdi; onun üstündə yandırma qurbanını və taxıl təqdimini gətirdi. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

³⁰Ləyəni Hüzur çadırı ilə qurbangah arasında yerləşdirib içinə yuyunmaq üçün su tökdü. ³¹Musa, Harun və oğulları orada əl-ayaqlarını yuyardılar. ³²Onlar Hüzur çadırına girdikləri və qurbangaha yaxınlaşdıqları zaman

yuyunardılar. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

³³Məskənlə qurbangahın ətrafında həyəti qurdu və həyət darvazasının arakəsməsini asdı. Beləliklə, Musa işləri bitirdi.

Rəbbin izzəti

(Say. 9:15-23)

³⁴^hO vaxt bulud Hüzur çadırını bürüdü və Rəbbin izzəti məskəni doldurdu. ³⁵Musa Hüzur çadırına girə bilmədi, çünki bulud onun üstündə yerləşmişdi və Rəbbin izzəti məskəni doldurmuşdu.

³⁶ⁱİsrail övladlarının bütün səfəri boyu bulud məskənin üstündən qalxanda yola düşərdilər; ³⁷bulud qalxmıyanda isə, qalxdığı günə qədər yola düşməzdilər. ³⁸Səfərləri boyu bütün İsrail xalqının gözləri önündə gündüz Rəbbin buludu məskənin üzərində, gecələr isə od buludun içində idi.

^h40:34 1Pad. 8:10-11; 2Saln. 5:13-14; Yeş. 6:4; Yez. 43:4-5; Vəhy 15:8

ⁱ40:36 Say. 9:17

LEVİLİLƏR

KİTABI

GİRİŞ

«Levililər» Kitabı İsraililərin hələ də Sina dağında qalmasını təsvir edir. Bu kitab qədim İsrailin ibadət və dini mərasimlərindən bəhs edir.

Burada həmçinin bu ibadət üçün məsuliyyət daşıyan Levi tayfasından olan Harun və onun oğullarının kahinlik vəzifəsinə təyin olunmasından danışılır.

Allahın müqəddəsliyi və insanların Onunla daima ünsiyyətdə olmaq üçün ibadət etməsinin yolları kitabın əsas mövzusudur. İsa Məsihin ikinci böyük əmr adlandırdığı məşhur sözləri: «Qonşunu özün kimi sev» bu kitabdandır (19:18).

Kitabın məzmunu:

1:1–7:38 Təqdim və qurbanlar haqqında qanunlar

8:1–10:20 Harunun və onun oğullarının kahinliyə təyin olunması

11:1–15:33 Paklıq və murdarlıq haqqında qanunlar

16:1–34 Kəffarə günü

17:1–27:34 Təqdis olunma və ibadət haqqında qanunlar

Yandırma qurbanı

1 Rəbb Musanı Hüzur çadırından çağırıb belə dedi: ²«İsrail övladlarına bəyan et və de: “Sizdən bir nəfər öz heyvanlarından Rəbbə qurban gətirəndə qoy qurbanlığı mal-qara yaxud qoyun-keçi olsun.

³Əgər qurbanı bir baş mal-qaradan ibarət yandırma qurbanıdırsa, bu qüsursuz erkək heyvan olsun. Bu qurbanın Rəbbin hüzurunda məqbul olması üçün onu gətirən adam onu Hüzur çadırının girişinə gətirsin. ⁴O adam əlini yandırma qurbanının başına qoysun ki,

qurban özü üçün kəffarə kimi qəbul olunsun. ⁵O, buğanı Rəbbin önündə kəssin. Harun nəslindən olan kahinlər qanı təqdim edərək Hüzur çadırının girişi yanındakı qurbangahın hər tərəfinə səpsinlər. ⁶Sonra o adam yandırma qurbanının dərisini soyub qurbanı parça-parça doğrasın. ⁷Kahin Harunun övladları qurbangahda od qalayıb üstünə odun düzsünlər. ⁸Harun nəslindən olan kahinlər buğanın başını və piyini parça-parça doğranmış hissələrlə birlikdə qurbangahın odunları ilə qalanan od üstünə düzsünlər. ⁹Qurbanın ıçaladı və budlarını isə o adam su ilə yusun. Kahin bunların hamısını qurbangahda tüstülədirib yandırın. Bu, yandırma qurbanı, Rəbbin xoşuna gələn ətir – yandırma təqdimidir.

¹⁰Əgər kiminsə yandırma qurbanı qoyun-keçidən ibarətdirsə, qoy bu qüsursuz erkək heyvan olsun. ¹¹Onu qurbangahın şimal tərəfində, Rəbbin önündə kəssin; Harun nəslindən olan kahinlər isə heyvanın qanını qurbangahın hər tərəfinə səpsinlər. ¹²Sonra o adam heyvanı parça-parça doğrasın, başını və piyini kəssin; xidmət edən kahin də qurbanı qurbangahın odunları ilə qalanan od üstünə düzsün. ¹³İçaladı və budları isə o adam su ilə yusun. Kahin bunların hamısını təqdim edib qurbangahda tüstülədirib yandırın. Bu, yandırma qurbanı, Rəbbin xoşuna gələn ətirli təqdimdir.

¹⁴Əgər kiminsə Rəbbə yandırma qurbanı quşdan ibarətdirsə, qoy qumru quşlarından yaxud göyərçinlərdən qurban gətirsin. ¹⁵Kahin onu qurbangaha gətirsin, boynunu üzüb başını qurbangahda tüstülədirib yandırın; qanı isə qurbangahın yan tərəfindən axıdılın. ¹⁶Kahin quşun çinədanını lələkləri ilə çıxarıb qurbangahın şərq tərəfinə, küllüyə atsın. ¹⁷Sonra o, qanadlarını tutaraq quşu yırtın, amma iki yerə bölməsin.

Bundan sonra kahin quşu qurbangahda odunla qalanan od üstündə tüstülədir yandırın. Bu, yandırma qurbanı, Rəbbin xoşuna gələn ətir – yandırma təqdimidir.

Taxıl təqdimi

2 Kimsə Rəbbə taxıl təqdimi gətirərsə, təqdimi narın un olsun, üstünə də zeytun yağı töküüb kündür ¹“qoysun. ²Onu Harun nəslindən olan kahinlərə gətirsin. Sonra isə kahin bir ovuc unla yağ və kündürün hamısını götürərək qurbangahda xatirə təqdimi kimi tüstülədir yandırın. Bu, Rəbbin xoşuna gələn ətir – yandırma təqdimidir. ³Taxıl təqdiminin qalan hissəsi isə Harunla övladlarına məxsus olsun. Bu, Rəbb üçün verilən yandırma təqdimindən götürüldüyünə görə ən müqəddəsdir.

⁴Təndirdə bişirilmiş taxıl təqdimi gətirəndə zeytun yağı ilə narın undan yoğrulmuş mayasız kökələr və üstünə zeytun yağı sürtülmüş mayasız qoğallar təqdim et.

⁵Əgər təqdimin sacda bişmiş taxıl təqdimidirsə, onu narın undan, zeytun yağı ilə yoğrulmuş mayasız kökə kimi bişir. ⁶Onu ov və üstünə zeytun yağı tök. Bu, taxıl təqdimidir.

⁷Əgər təqdimin tavada bişən taxıl təqdimidirsə, onu narın undan zeytun yağı ilə hazırla.

⁸Bu üsullarla hazırlanan taxıl təqdimini Rəbbin yanına gətir və kahinə təqdim et. O da təqdimini qurbangaha aparsın. ⁹Kahin bu təqdimdən xatirə təqdimi kimi pay götürərək qurbangahda tüstülədir yandırın. Bu, Rəbbin xoşuna gələn ətir – yandırma təqdimidir. ¹⁰Taxıl təqdiminin qalan hissəsi isə Harunla övladlarına məxsus olsun. Bu, Rəbb üçün verilən yandırma

təqdimindən götürüldüyü üçün ən müqəddəsdir.

¹¹Rəbbə gətirilən heç bir taxıl təqdimi mayalı xəmindən hazırlanmasın. Tərkibində ya maya ya da bal olan təqdim Rəbb üçün yandırma təqdimi kimi tüstülədir yandırılmasın. ¹²Bunları ilk məhsul təqdimləri kimi Rəbbin yanına gətirin. Amma xoşa gələn ətir kimi qurbangahda təqdim olunmasın. ¹³Taxıl təqdimlərinin hər birini duzla, onlardan Allahınla əhdinin duzunu əsirgəmə. Bütün təqdimlərini duzla.

¹⁴Əgər sən Rəbbə nübarından taxıl təqdimini gətirsən, onda təzə taxılı odda qovurub yarmasını təqdim et. ¹⁵Onun üstünə zeytun yağı və kündür qoy. Bu, taxıl təqdimidir. ¹⁶Kahin bir az yarma və zeytun yağı götürərək bütün kündürlə xatirə təqdimi kimi tüstülədir yandırın. Bu, Rəbb üçün verilən yandırma təqdimidir.

Ünsiyyət qurbanı

3 Əgər kimsə ünsiyyət qurbanı gətirərsə və qurbanlıq heyvan mal-qaradandırsa, qoy o, Rəbbin hüzuruna qüsursuz erkək və ya dişi heyvan gətirsin. ²Qoy adam əlini qurbanlığın başına qoyub Hüzur çadırının girişində kəssin və Harun nəslindən olan kahinlər qanı qurbangahın hər tərəfinə səpsinlər. ³Qoy o adam ünsiyyət qurbanından bunları Rəbb üçün yandırma təqdimi kimi gətirsin: içalatı örtən piyi və üstündəki piyi, ⁴belindəki hər iki böyrəyi, üstündəki piyi və qaraciyərin quyuğa bənzər hissəsini – bunları böyrəkləri ilə birgə çıxartsın. ⁵Bunları Harun övladları qurbangahda odunlarla qalanan od üstündəki yandırma qurbanı ilə tüstülədir yandırsınlar. Bu,

¹2:1 *Kündür* – saqqız ağacının qabığından hazırlanan xoşiyli sarımtıl maddə.

Rəbbin xoşuna gələn ətir – yandırma təqdimidir.

⁶Əgər Rəbbə təqdim olunan ünsiyyət qurbanı qoyun-keçidəndirsə, qoy o, qüsusuz erkək və yaxud diş heyvan gətirsin. ⁷Əgər gətirdiyi qurban bir qoyundursa, qoy onu Rəbbin önündə belə təqdim etsin: ⁸Əlini qurbanın başına qoyub onu Hüzür çadırının qabağında kəssin, Harun övladları qanı qurbangahın hər tərəfinə səpsinlər. ⁹Qoy o adam ünsiyyət qurbanından bunları Rəbb üçün yandırma təqdimi kimi gətirsin: onurğayadək kəsdiyi quyruğunu, içalatı örtən piyi və üstündəki bütün piyi ¹⁰belindəki hər iki böyrəyini, üstündəki piyi və qaraciyərin quyruğa bənzər hissəsini – bunları böyrəkləri ilə birgə çıxartsın. ¹¹Bunları kahin qurbangahda tüstülədir yandırın. Bu, Rəbb üçün yandırma təqdimi olaraq verilən paydır.

¹²Əgər adamın qurbanlığı bir keçidirsə, qoy onu Rəbbin önündə belə təqdim etsin: ¹³Əlini heyvanın başına qoyub onu Hüzür çadırının qabağında kəssin. Harun övladları onun qanını qurbangahın hər tərəfinə səpsinlər. ¹⁴Qoy o adam qurbandan bunları Rəbb üçün yandırma təqdimi kimi gətirsin: içalatı örtən piyi və üstündəki bütün piyi, ¹⁵belindəki hər iki böyrəyini və üstündəki piyi, qaraciyərin quyruğa bənzər hissəsini – bunları böyrəkləri ilə birgə çıxartsın. ¹⁶Kahin bunları qurbangah üstündə tüstülədir yandırın. Bu, yemək – yandırma təqdimi, xoşa gələn ətidir.

Bütün piy Rəbbə məxsusdur. ¹⁷Bu bütün yaşadığınız yerlərdə nəsildən-nəslə sizin üçün əbədi qayda olsun: piyi də, qanı da yeməyin”».

Günah qurbanı

4 Rəbb Musaya dedi: ²«İsrail övladlarına belə de: “Əgər kimsə etməməli olduğu halda Rəbbin bütün əmrlərindən birini bilmədən pozarsa, qoy bunlara əməl etsin.

³Əgər məsh edilmiş baş kahin günah işlədib xalqı da borclu etsə, o günaha görə Rəbbə günah qurbanı olaraq qüsusuz bir buğa təqdim etsin. ⁴Buğanı Hüzür çadırının girişinə, Rəbbin hüzuruna gətirsin və əllərini heyvanın başına qoyub onu Rəbbin hüzurunda kəssin. ⁵Sonra məsh edilmiş kahin buğanın qanından götürüb Hüzür çadırına gətirsin. ⁶Kahin barmağını qana batıraraq Rəbbin hüzurunda Müqəddəs yerin pərdəsi qabağında yeddi dəfə çiləsin. ⁷Sonra kahin Hüzür çadırında, Rəbbin önündə olan ətirli buxur qurbangahının buyuzlarına o qandan çəksin, buğanın qanının qalan hissəsini isə Hüzür çadırının girişindəki yandırma qurbanları üçün qurulan qurbangahın altlığına töksün. ⁸Qoy sonra kahin günah qurbanı olan buğanın piyini bütövlükdə götürsün. İçalatı örtən piyi və üstündəki bütün piyi, ⁹belindəki hər iki böyrəyi və üstündəki piyi, qaraciyərin quyruğa bənzər hissəsini – bunları böyrəkləri ilə birgə çıxartsın. ¹⁰Bunların hamısı ünsiyyət qurbanı olan mal-qaradan götürüldüyü kimi götürülsün və həmin kahin onları yandırma qurbanları üçün qurulan qurbangahda tüstülədir yandırın. ¹¹Buğanın dərisini, başından budlarına qədər bütün ətini – içalatını, bağırsaqlarını, ¹²hər qalan hissəsini düşərgədən kənara çıxarıb kül tökülən pak bir yerə atsın və orada odunla yandırın.

¹³ Əgər bütün İsrail icması bilmədən günah işlətsə, bu onların nəzərindən qaçsa və etməməli olduqları halda Rəbbin bütün əmrlərindən birini pozub təqsirkar olsalar, ¹⁴ işlədikləri günah aşkara çıxanda camaat günah qurbanı olaraq bir buğa götürüb Hüzur çadırının qabağına gətirsin. ¹⁵ İcmanın ağsaqqalları Rəbbin hüzurunda əllərini buğanın başına qoyub onu kəssinlər. ¹⁶ Sonra məsh edilmiş kahin buğanın qanından götürüb Hüzur çadırına gətirsin. ¹⁷ Kahin barmağını qana batırıb Rəbbin hüzurunda pərdənin qabağına yeddi dəfə çiləsin. ¹⁸ Sonra kahin Hüzur çadırında Rəbbin önündəki qurbangahın buynuzlarına o qanı çəksin və buğanın qanının qalan hissəsini isə Hüzur çadırının girişindəki yandırma qurbanları üçün qurulan qurbangahın altlığına töksün. ¹⁹ Sonra o heyvanın bütün piyini götürərək qurbangahda tüstülədir yandırın; ²⁰ günah qurbanı olan buğaya nə cür etsə, bu buğaya da eyni cür etsin. Bununla kahin xalq üçün kəffarə etsin ki, xalq bağışlansın. ²¹ Sonra kahin buğanı düşərgədən kənara çıxarıb əvvəlki buğanı yandıran kimi yandırın. Bu, camaat üçün verilən günah qurbanıdır.

²² Başçılardan biri günah işlədərək etməməli olduğu halda Allahı Rəbbin bütün əmrlərindən birini bilmədən pozub təqsirkar olsa, ²³ işlətdiyi günah özünə aşkar olanda qoy qurban olaraq qüsursuz təkə gətirsin; ²⁴ əlini təkənin başına qoyub onu Rəbbin hüzurunda – yandırma qurbanlar kəsilən yerdə onu kəssin. Bu, günah qurbanıdır. ²⁵ Sonra kahin barmağı ilə günah qurbanının qanından bir az götürüb yandırma qurbanları üçün qurulan qurbangahın buynuzlarına çəksin. Qanın qalan hissəsini isə həmin qurbangahın altlığına töksün. ²⁶ Sonra o heyvanın bütün piyini ünsiyyət qurbanının piyi

kimi qurbangahda tüstülədir yandırın. Bununla kahin o adam üçün günahını kəffarə etsin ki, o bağışlansın.

²⁷ Əgər ölkə xalqından bir nəfər etməməli olduğu halda Rəbbin əmrlərindən birini pozaraq bilmədən günah işlədir bu günahda təqsirkar olsa, ²⁸ işlətdiyi günah özünə aşkar olanda qoy o, günahına görə özü üçün qurban – qüsursuz dişi keçi gətirsin ²⁹ və əlini günah qurbanının başına qoyub bu qurbanı yandırma qurbanları kəsilən yerdə kəssin. ³⁰ Sonra kahin barmağı ilə qurbanın qanından bir az götürüb yandırma qurbanları üçün qurulan qurbangahın buynuzlarına çəksin; qanın qalan hissəsini isə qurbangahın altlığına töksün. ³¹ Sonra heyvanın bütün piyini ünsiyyət qurbanının piyini çıxardığı kimi çıxarıb onu Rəbbin xoşuna gələn ətir kimi qurbangahda tüstülədir yandırın. Bununla kahin o adam üçün kəffarə etsin ki, o bağışlansın.

³² Əgər adam günah qurbanı olaraq qoyun gətirsə, qoy o, qüsursuz dişi heyvan gətirsin ³³ və əlini günah qurbanının başına qoysun və onu yandırma qurbanları kəsilən yerdə kəssin. ³⁴ Sonra kahin öz barmağı ilə günah qurbanının qanından bir az götürüb yandırma qurbanları üçün qurulan qurbangahın buynuzlarına çəksin; qanın qalan hissəsini isə qurbangahın altlığına töksün. ³⁵ Sonra o adam heyvanın bütün piyini ünsiyyət qurbanı olan qoyunun piyi kimi çıxarsın və kahin onu qurbangahda Rəbb üçün verilən yandırma təqdimi üzərində tüstülədir yandırın. Bununla kahin o adam üçün işlətdiyi günahı kəffarə etsin ki, o bağışlansın.

5 Günahın işlədiyini görərk yaxud bilərək şahidi olan adam and içdiriləndə bu barədə şəhadət etməsə, cəzasını çəkər. ² Bilmədən hər hansı murdar bir əşyaya, çöl, ev ya da qaynaşan heyvanın leşinə toxunan hər

kəs murdar və təqsirkar sayılır. ³Birini murdarlayan ifrazata, insandan ifraz olan murdarlığa bilmədən toxunan kəs – nə cür murdarlıq olursa olsun – onu dərk edəndə təqsirkar sayılır. ⁴Düşünmədən və bilmədən hər hansı bir ehtiyatsız andla pislilik yaxud yaxşılıq etmək üçün and içən hər kəs bunu biləndə təqsirkar sayılır. ⁵Bu adam bunlardan birinə görə təqsirini biləndə qoy günahını etiraf etsin ⁶və o, günaha görə Rəbbin qarşısında təqsirini yumaq üçün sürüdən dişi qoyun ya da dişi keçi götürüb günah qurbanı olaraq gətirsin. Bununla kahin o adam üçün günahını kəffarə etsin.

⁷Lakin əgər o adamın qoyun-keçi qurbanı kəsməyə gücü çatmırsa, günahına görə təqsirini yumaq üçün Rəbbə iki qumru quşu yaxud da iki göyərçin – biri günah qurbanı, digərini yandırma qurbanı olaraq gətirsin ⁸və kahinə versin. Kahin əvvəl günah qurbanı olan quşu təqdim etsin: başını bədəndən ayırmadan boynunu üzsün ⁹və günah qurbanının qanından qurbangahın bir tərəfinə çiləsin, qanın digər hissəsini isə qurbangahın altlığına töksün. Bu, günah qurbanıdır. ¹⁰İkinci quş da qaydaqanuna uyğun olaraq yandırma qurbanı kimi təqdim olunsun. Bununla kahin o adam üçün işlətdiyi günahı kəffarə etsin ki, o bağışlansın.

¹¹Əgər o adamın hətta iki qumru quşuna və yaxud iki göyərçinə gücü çatmırsa, qoy işlətdiyi günah üçün narın undan efanın onda birini günah qurbanı kimi təqdim etsin. Lakin qoy onun üstünə nə zeytun yağı, nə də kündür qoymasın, çünki bu günah qurbanıdır. ¹²Qoy bu adam onu kahinin yanına gətirsin. Kahin ondan xatirə təqdimi kimi bir ovuc götürüb qurbangahda Rəbb üçün verilən yandırma təqdimi

üzərində tüstülətsin. Bu, günah qurbanıdır. ¹³Bununla kahin o adam üçün işlətdiyi hər hansı bir günahı kəffarə etsin ki, o adam bağışlansın. Qalan hissə taxıl təqdimi kimi kahinə məxsus olsun”».

Təqsir qurbanı

¹⁴Rəbb Musaya dedi: ¹⁵«Rəbbin müqəddəs şeylərinə etinasız yanaşib bilmədən günah edən hər kəs təqsir qurbanı olaraq sürüdən qüsursuz bir qoç gətirsin. Bu təqsir qurbanı Müqəddəs yerdəki şəkələ münasib gümüş şəkellə qiymətləndirilməlidir. ¹⁶Müqəddəs şeylərə vurduğu ziyanı da qoy o adam ödəsin və üstünə beşdə birini əlavə edərək kahinə versin; kahin onun üçün təqsir qurbanı olan qoçla kəffarə etsin ki, o bağışlansın.

¹⁷Əgər bir nəfər günah işlədib etməməli olduğu halda Rəbbin bütün əmrlərindən birini pozarsa və bunu bilmədən edərsə, təqsirkar sayılıb cəzasını çəkməlidir. ¹⁸Qoy o, kahinin yanına təqsir qurbanı olaraq sürüdən qüsursuz və dəyərli bir qoç gətirsin. Bununla kahin onun bilmədən törətdiyi günahı kəffarə etsin ki, o bağışlansın. ¹⁹Bu, təqsir qurbanıdır. Həmin adam Rəbbin qarşısında təqsirkar olmuşdur».

6^kRəbb Musaya dedi: ²«Əgər bir şəxs günah edib Rəbbə xəyanət edərsə, özünə əmanət edilən, girov qoyulan yaxud oğurluq bir şey barəsində başqa bir adamı aldadarsa ya da ona haqsızlıq edərsə, ³itmiş bir əşyanı tapıb yalan söylərsə, yalandan and içərsə, yəni insanların edə biləcəyi bu günahlardan birini edərsə, ⁴o şəxs günah etmiş olur və təqsirkar sayılır. Oğurladığı ya da haqsızlıqla ələ keçirdiyi şeyi, özünə əmanət edilən ya da tapdığı itmiş əşyanı ⁵yaxud barəsində yalandan

and içdiyi şeyin üzərinə beşdə birini də əlavə edərək təqsir qurbanını gətirdiyi gün sahibinə geri qaytarsın. ⁶Bu adam Rəbbin qarşısında təqsirini yumaq üçün kahinin yanına təqsir qurbanı olaraq sürüdən qüsursuz və dəyərli bir qoç gətirsin. ⁷Bununla kahin günah edən adam üçün təqsirinə səbəb olduğu hər şeyi Rəbbin önündə kəffarə etsin ki, o bağışlansın».

Kahinlər üçün təlimat: yandırma qurbanı

⁸Rəbb Musaya dedi: ⁹«Harunla oğullarına əmr verib de: “Yandırma qurbanına aid olan təlimat budur. Yandırma qurbanı bütün gecə səhərə qədər qurbangahdakı odda qalsın, bu od isə qoy sönmədən yansın. ¹⁰Qoy kahin kətan paltarını, kətan alt geyimini əyninə geyib qurbangahda yandırma qurbanını məhv edən oddan çıxan külü götürüb qurbangahın yanına qoysun. ¹¹Sonra kahin geyimini çıxarıb başqa paltar geyinsin və külü düşərgədən kənara çıxararaq pak bir yerə töksün. ¹²Qoy od qurbangahda yansın və sönməsin. Hər səhər kahin odunla od qalayıb üstünə yandırma qurbanını düzsün və ünsiyyət qurbanlarının piyini tüstüləyib yandırın. ¹³Qoy bu od qurbangahda daima yansın və sönməsin.

Taxıl təqdimi

¹⁴Taxıl təqdiminə aid olan təlimat budur. Harun övladları bunu Rəbbin hüzurunda qurbangahın qabağında təqdim etsinlər. ¹⁵Qoy kahin bir ovuc taxıl təqdimini, narın un ilə zeytun yağını və üstündəki kündürün hamısını götürüb qurbangahda tüstülətsin. Bu, Rəbbin xoşuna gələn ətir – xatirə təqdimidir. ¹⁶Təqdimin qalan hissəsini Harunla övladları yesin; onu müqəddəs bir yerdə – Hüzür

çadırının həyatında mayasız çörək kimi yesinlər. ¹⁷Bu, taxıldan maya ilə bişirilməsin. Bunu Mənə gətirilən yandırma təqdimlərindən kahinlərə düşən pay kimi verirəm. O, günah qurbanı və təqsir qurbanı kimi ən müqəddəsdir. ¹⁸Harunun hər kişi övladı nəsildən-nəslə bunu yesin. Bu, Rəbbə gətirilən yandırma təqdimlərindən onlara verilən əbədi paydır. Bunlara toxunan hər şey müqəddəs sayılır”».

Təqdis təqdimi

¹⁹Rəbb Musaya dedi: ²⁰«Harunun məsh olunacağı gün Harunla oğullarının Rəbbə edəcəkləri təqdim budur: daimi taxıl təqdimi olaraq narın undan efanın onda birini – yarısı səhər, yarısı isə axşam, ²¹zeytun yağı ilə qarışdırılmış, sacda bişmiş halda gətirsin və bu taxıl təqdimini parça-parça qırıb təqdim etsin. Bu, Rəbbin xoşuna gələn ətirdir. ²²Harun nəslindən yerinə keçən məsh edilmiş kahin onu belə də hazırlasın; bunu Rəbbə əbədi pay olaraq bütünlüklə tüstüləyib yandırın. ²³Kahinin gətirdiyi hər taxıl təqdimi bütünlüklə yandırılın, o yeyilməməlidir».

Günah qurbanı

²⁴Rəbb Musaya dedi: ²⁵«Harunla oğullarına belə de: “Günah qurbanına aid olan təlimat budur. Günah qurbanı yandırma qurbanı kəsilən yerdə – Rəbbin önündə kəsilsin. Bu qurban ən müqəddəsdir. ²⁶Günah qurbanını təqdim edən kahin onu müqəddəs bir yerdə – Hüzür çadırının həyatında yesin. ²⁷Onun ətinə toxunan hər bir şey müqəddəs sayılır; o qurbandan bir damla qan geyimlərə sıçrasa, o geyim müqəddəs bir yerdə yuyulsun. ²⁸Ətin bişirildiyi saxsı qab sındırılsın; əgər o, tunc qabda bişirilibsə, həmin qab təmizlənilib su ilə yaxalansın. ²⁹Kahin nəslindən hər kişi onu yesin; o ən

müqəddəsdir. ³⁰Lakin Müqəddəs yerdə günahı kəffarə etmək üçün qanından Hüzur çadırına gətirilən günah qurbanının hamısı yeyilməməlidir, qoy yandırılınsın.

Təqsir qurbanı

7 Təqsir qurbanı aid olan təlimat budur. O ən müqəddəsdir. ²Təqsir qurbanı yandırma qurbanları kəsilən yerdə kəsilin. Kahin onun qanını qurbangahın hər tərəfinə səpsin. ³Onun bütün piyini təqdim etsin: quyruğunu, içlatı örtən piyi, ⁴belindəki hər iki böyrəyini və üstündəki piyi, qaraciyərin quyruğa bənzər hissəsini – bunları böyrəkləri ilə birgə çıxartsın. ⁵Qoy kahin bunu Rəbb üçün yandırma təqdimi olaraq qurbangahda tüstüləyib yandırsın. Bu, təqsir qurbanıdır. ⁶Ətini kahin nəslindən olan hər kişi yesin; bu ət müqəddəs bir yerdə yeyilsin, çünki o ən müqəddəsdir.

⁷Günah qurbanına da, təqsir qurbanına da aid olan təlimat eynidir: qurbanın əti həmin qurbanla kəffarə edən kahinə məxsus olsun. ⁸Bir adamın gətirdiyi yandırma qurbanının dərisi də həmin qurbanı təqdim edən kahinə məxsus olsun. ⁹Təndirdə bişirilmiş hər taxıl təqdimi, tavada, sacda hazırlanan hər bir şey onu götürüb təqdim edən kahinə məxsus olsun. ¹⁰Zeytun yağı ilə yoğrulmuş yaxud hər quru taxıl təqdimi isə bütün Harun övladları arasında bərabər paylara bölünstün.

Ünsiyyət qurbanı

¹¹Rəbbə təqdim olunan ünsiyyət qurbanına aid olan təlimat budur. ¹²Əgər kimsə onu təşəkkür etmək üçün qurban gətirsə, onda o, zeytun yağı ilə yoğrulmuş mayasız kökələr, üstünə zeytun yağı sürtülmüş mayasız qoğallar və zeytun yağı ilə narın undan yoğrulmuş kökələr gətirsin. ¹³Bundan əlavə, o,

mayalı çörək kökələrini təşəkkür ifadə edən ünsiyyət qurbanı ilə təqdim olaraq gətirsin. ¹⁴Bunların hər növündən birini Rəbbə qaldırılan pay kimi təqdim etsin. O, ünsiyyət qurbanının qanını səpən kahinə məxsus olsun. ¹⁵Təşəkkür ifadə edən ünsiyyət qurbanının əti qurban kəsilən gün yeyilsin. O, səhərə qədər qalmamalıdır.

¹⁶Əgər kimsə verdiyi əhdə görə yaxud könüllü təqdim olaraq qurban gətirərsə, qurbanın əti kəsildiyi gün yeyilsin, qalan hissəsi isə sabahkı gün yeyilə bilər, ¹⁷lakin üçüncü günə qalan qurbanlıq əti yandırılınsın. ¹⁸Əgər ünsiyyət qurbanlarının ətindən üçüncü gün yeyilsə, o qurbanı gətirən adam qəbul olunmaz və qurban onun xeyrinə sayılmaz, bu ət iyrənc sayılar və onu yeyən adam cəzasını çəkər.

¹⁹Murdar sayılan hər hansı bir şeyə toxunan ət yeyilməməli və yandırılmalıdır. Hər pak adam murdar ətdən başqa hər cür ət yeyə bilər; ²⁰murdar halda isə Rəbbə kəsilən ünsiyyət qurbanının ətini yeyən hər kəs xalqı arasından qovulsun. ²¹Bir nəfər hər hansı murdar əşyaya, insandan ifraz olan murdarlığa yaxud murdar bir heyvana yaxud hər hansı iyrəndirici bir murdar şeyə toxunub sonra da Rəbbin ünsiyyət qurbanının ətindən yeyərsə, xalqı arasından qovulsun”».

Xalq üçün qurbanlara aid olan təlimat

²²Rəbb Musaya dedi: ²³«İsraill övladlarına belə de: “Mal-qara, qoyun və keçi piyini yeməyin. ²⁴Təbii yolla ölən yaxud parçalanıb ölən heyvanın piyini hər bir başqa iş üçün işlədə bilərsiniz, lakin onu qətiyyənlə yemək olmaz. ²⁵Rəbb üçün yandırma təqdimi olaraq verilən heyvanın piyindən yeyən hər kəs xalqı arasından qovulsun.

²⁶Bütün yaşadığınız yerlərdə heç vaxt quşların və heyvanların qanını yeməyin; ²⁷qan yeyən hər kəs xalqı arasından qovulsun».

²⁸Rəbb Musaya dedi: ²⁹«İsrail övladlarına belə de: “Rəbbə ünsiyyət qurbanı təqdim edən şəxs onun bir hissəsini Rəbbin hüzuruna qurban gətirsin. ³⁰Onu öz əli ilə Rəbb üçün yandırma təqdimi olaraq gətirsin; heyvanın piyi ilə döş ətini gətirib Rəbbin hüzurunda yellətmə təqdimi versin. ³¹Kahin piyi qurbangahda tüstüləyib yandırın; döş əti isə Harunla övladlarına məxsus olsun. ³²Ünsiyyət qurbanları olan heyvanlarınızın sağ budunu qaldırma təqdimi kimi kahinə verin; ³³həmin sağ bud ünsiyyət qurbanının qanını və piyini təqdim edən Harun övladlarının payı olsun”. ³⁴Çünki Mən yellədilən döş ətini və qaldırılan budu İsrail övladlarından, onların ünsiyyət qurbanlarından götürüb kahin Harunla övladlarına İsraililərdən gələn əbədi pay kimi vermişəm. ³⁵Bu, Rəbbə kahinlik etmək üçün bunları təqdim etdiyi gün Rəbb üçün verilən yandırma təqdimlərindən Harunun və övladlarının payıdır; ³⁶Harunla övladları məsh olunduğu gün Rəbb əmr etmişdir ki, nəsildən-nəslə İsrail övladları bu əbədi payı onlara versinlər».

³⁷Bu, yandırma qurbanına, taxıl təqdiminə, günah qurbanına, təqsir qurbanına, təqdis təqdiminə və ünsiyyət qurbanına aid olan ³⁸Rəbbin Sina dağında Musaya əmr etdiyi təlimatdır. Rəbb bu təlimatı İsrail övladlarına Sina səhrasında qurbanlarını Ona təqdim etməklə əlaqədar əmr etdiyi gündə vermişdi.

Harunla oğullarının kahinliyə təqdis olunması

(Çıx. 29:1-37)

8 Rəbb Musaya dedi: ²«Harunla oğullarını, geyimlərini, məsh yağını və günah qurbanı kəsmək üçün bir buğa, iki qoç, bir səbət mayasız çörək götür. ³Sonra bütün icmanı Hüzur çadırının girişinə topla».

⁴Musa Rəbbin əmrinə əməl etdi. İcma Hüzur çadırının girişinə yığılanda ⁵Musa onlara dedi: «Rəbbin əmr etdiyi budur».

⁶Sonra Musa Harunla oğullarını irəli gətirib onları su ilə yuyundurdu. ⁷Harunun əyninə xirqəsini geyindirib belinə qurşağını bağladı, üstündən cübbəsini geyindirdi və üstünə efodu qoydu. Efodun kəmərinə belinə bağlayıb efodu özünə bərkitti. ⁸Efodun üstündən döşlüyünü, döşlüyündə isə Urim və Tummimi yerləşdirdi. ⁹Onun başına çalmanı, çalmanın qabaq hissəsinə qızıl lövhəciyi olan müqəddəslik tacını qoydu. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

¹⁰Musa məsh yağını götürüb məskəni və içindəki hər şeyi məsh edərək təqdis etdi. ¹¹Sonra məsh yağını qurbangaha yeddi dəfə çiləyib onunla bütün avadanlıqını, ləyənlə altlığını da təqdis etmək üçün məsh etdi. ¹²Musa bir az məsh yağı götürüb Harunun başına tökrək onu təqdis etmək üçün məsh etdi. ¹³Sonra Musa Harunun oğullarını irəli gətirdi, onlara xirqə geyindirdi, bellərinə qurşaq bağladı və başlarına papaq qoydu. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

¹⁴Bundan sonra Musa günah qurbanı üçün nəzərdə tutulmuş buğanı gətirdi. Harunla oğulları həmin buğanın başına əllərini qoydular. ¹⁵Musa buğanı kəsdi, qanını götürüb barmağı ilə qurbangahın

buynuzlarının ətrafına çəkərək qurbangahı pak etdi. Sonra qanın qalan hissəsini qurbangahın altlığına tökdü və murdarlığını kəffarə etmək üçün onu təqdis etdi. ¹⁶Musa heyvanın içalatının üstündəki bütün piyi, qaraciyərin quyruğa bənzər hissəsini, hər iki böyrəklə piyini götürərək qurbangahda tüstülədir yandırdı. ¹⁷Buğanı – dərisini, ətinə və bağırsaqlarını düşərgənin kənarında yandırdı. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

¹⁸Musa yandırma qurbanı üçün nəzərdə tutulmuş qoçu gətirdi. Harunla oğulları əllərini qoçun başına qoydular. ¹⁹Musa qoçu kəsdi və qanını qurbangahın hər tərəfinə səpdi. ²⁰Qoçu parça-parça doğradı; Musa qoçun başını, parçalarını və piyini tüstülədir yandırdı. ²¹Sonra içalatını və budlarını su ilə yudu və bütün qoçu qurbangahda tüstülədir yandırdı. Bu, yandırma qurbanı, Rəbbin xoşuna gələn ətir – yandırma təqdimi idi. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

²²Musa o biri qoçu – təqdis qoçunu gətirdi; Harun və oğulları əllərini qoçun başına qoydular. ²³Musa onu kəsdi; qanından bir az götürüb Harunun sağ qulağının mərcəyinə, sağ əlinin və sağ ayağının baş barmağına çəkdi. ²⁴Bundan sonra Musa Harunun oğullarını gətirib onların sağ qulaq mərcəklərinə, sağ əllərinin baş barmaqlarına və sağ ayaqlarının baş barmaqlarına qan çəkdi. Musa heyvanın qanını qurbangahın hər tərəfinə səpdi. ²⁵Sonra piyini, quyruğunu, içalatının üstündəki piyi, qaraciyərinin quyruğa bənzər hissəsini, hər iki böyrəklə piyini və sağ budunu götürdü. ²⁶Rəbbin önündə olan mayasız çörəklər səbətindən bir mayasız kökə, bir zeytun yağı ilə yoğrulmuş çörək kökəsi və bir qoğal götürüb piylə sağ budun üstünə qoydu. ²⁷O bunların hamısını Rəbbin

hüzurunda yellətmə təqdimi üçün Harunun və oğullarının əllərinə verdi. ²⁸Sonra Musa həmin şeyləri onların əllərindən alıb qurbangahda yandırma qurbanı ilə birlikdə tüstülədir yandırdı. Bu, təqdis qurbanı, Rəbbin xoşuna gələn ətir – yandırma təqdimidir. ²⁹Musa döş ətinə götürdü və onu Rəbbin hüzurunda yellədirək təqdim etdi. Bu, təqdis qurbanı olan qoçdan Musanın payı idi. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

³⁰Musa məsh yağını və qurbangahdakı qanı götürüb Haruna, onun geyimlərinə, oğullarına və geyimlərinə çilədi. Beləliklə, Harunu və onun geyimlərini, oğullarını və onların geyimlərini təqdis etdi.

³¹Sonra Musa Harunla oğullarına dedi: «Əti Hüzur çadırının girişində qaynadın və “Harunla oğulları onu yesin” deyib əmr etdiyimə görə onu orada təqdis təqdimi üçün səbətdəki çörəklə yeyin. ³²Çörəyin və ətin qalan hissələrini yandırın. ³³Təqdis günləri başa çatana qədər yeddi gün Hüzur çadırının girişindən kənara çıxmayın; çünki vəzifəyə keçmə vaxtınız yeddi gün davam edəcək. ³⁴Bu gün edilən hər şeyi Rəbb kəffarəniz üçün əmr etdi. ³⁵Yeddi gün ərzində gecə-gündüz Hüzur çadırının girişində qalın və Rəbbin buyruğuna riayət edin ki, ölməyəsiz. Mənə belə əmr verilib».

³⁶Harunla oğulları Rəbbin Musa vasitəsilə əmr etdiyi hər şeyə əməl etdilər.

Harun qurban gətirir

9 Bundan səkkiz gün sonra Musa Harunla oğullarını və İsrail ağsaqqallarını yanına çağıraraq ²Haruna dedi: «Özün üçün günah qurbanı kimi qüsursuz bir erkək dana və yandırma qurbanı kimi qüsursuz bir qoç götür və Rəbbin hüzurunda təqdim et. ³Sonra İsrail övladlarına de: “Günah qurbanı kimi bir təkə, yandırma qurbanı kimi

birillik qüsursuz bir dana və birillik qüsursuz bir toğlu, ⁴Rəbbin hüzurunda kəsilən ünsiyyət qurbanları kimi bir buğa, bir qoç və zeytun yağı ilə yoğrulmuş taxıl təqdimləri götürün. Çünki bu gün Rəbb sizə görünəcək”».

⁵Musanın əmr etdiyi hər şey Hüzur çadırının önünə gətirildi. Sonra bütün icma yaxınlaşdı Rəbbin hüzurunda durdu. ⁶Musa dedi: «Rəbb bu işi əmr etdi ki, siz əməl edəsiniz, onda Rəbbin izzəti sizə görünəcək». ⁷^mMusa Haruna dedi: «Qurbangaha yaxınlaş və özün üçün günah qurbanı ilə yandırma qurbanını gətir. Həm özünün, həm də xalqın günahlarını bunlarla kəffarə et. Xalqın qurbanını da təqdim edərək onların günahını bununla kəffarə et. Rəbb əmr etdiyi kimi olsun».

⁸Harun qurbangaha yaxınlaşdı və özünü üçün günah qurbanı olan dananı kəsdi. ⁹Onun qanını Harunun oğulları atalarına təqdim etdilər. Harun barmağını qana batıraraq qurbangahın buyuzlarına çəkdi; qanın qalan hissəsini isə qurbangahın altlığına tökdü. ¹⁰Sonra günah qurbanının piyini, böyrəklərini, qaraciyərini, quyuğa bənzər hissəsini qurbangahda tüstüləyib yandırdı. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu. ¹¹Qurbanın əti ilə dərisini düşərgənin kənarında yandırdı.

¹²Bundan sonra Harun yandırma qurbanını kəsdi. Onun qanını Harunun oğulları atalarına gətirdilər; o da qanı qurbangahın hər tərəfinə səpdi. ¹³Parça-parça kəsilən qurbanı və başını Haruna gətirdilər; o da onları qurbangahda tüstüləyib yandırdı. ¹⁴Qurbanın içalatı ilə budlarını yuyaraq qurbangahda yandırma qurbanı ilə bərgə tüstüləyib yandırdı.

¹⁵Bundan sonra Harun xalqın qurbanını təqdim etdi. Xalq üçün günah

qurbanı olan təkəni götürüb kəsdi; onu birinci günah qurbanı kimi gətirdi. ¹⁶Yandırma qurbanı üçün heyvan gətirdi və onu qayda-qanuna uyğun olaraq təqdim etdi. ¹⁷Sonra Harun taxıl təqdimini gətirdi. Səhər təqdim olunan yandırma qurbanından savayı ovuclarını taxıl təqdimi ilə doldurub qurbangahda tüstüləyərək yandırdı.

¹⁸ⁿHarun xalq üçün ünsiyyət qurbanı olan buğanı və qoçu kəsdi. Harunun oğulları bunların qanını atalarına gətirdilər; o da qanı qurbangahın hər tərəfinə səpdi. ¹⁹Buğanın və qoçun piyini, quyuğunu, içalatı örtən piyini, böyrəklərini, qaraciyərinin quyuğa bənzər hissəsini götürüb ²⁰döş ətlərini üstünə qoydular. Harun da bu piyi qurbangahda tüstüləyib yandırdı, ²¹döş ətlərini isə sağ budları ilə birlikdə Rəbbin önündə yelləyərək təqdim etdi. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

²²^oHarun günah qurbanını, yandırma qurbanını və ünsiyyət qurbanını gətirdikdən sonra əllərini xalqa doğru uzadıb onlara xeyir-dua verdi. Sonra o aşağı düşdü.

²³Musa ilə Harun Hüzur çadırına girdilər. Sonra onlar çıxıb birlikdə xalqa xeyir-dua verdilər. O vaxt Rəbbin izzəti bütün xalqa göründü ²⁴və Rəbbin hüzurundan od çıxıb qurbangahdakı yandırma qurbanı ilə piyi yandıraraq yox etdi. Bütün xalq bunu görəyək sevincdən qışqırıb üzüstə yerə düşəndi.

Nadavla Avihunun məhv olması

10 Harun oğulları Nadav və Avihu buxurdanlarını götürüb içində közərmiş kömürlə buxur qoydular və Rəbbin önünə haram od gətirdilər. Belə təqdimi Rəbb əmr etməmişdi. ²Rəbb hüzurundan od göndərib onları məhv etdi. Onlar Rəbbin hüzurunda öldülər.

³Musa Haruna dedi: «Budur, Rəbb belə demişdir:

“Mənə yaxınlaşanlar Məni müqəddəs saysınlar;

Bütün xalq Məni izzətləndirsin”».

Harun isə susurdu.

⁴Musa Harunun əmisi Uzzielin oğulları Mişaelə Elsafanı çağıraraq dedi: «Yaxın gəlin və qardaşlarınızın cəsədlərini Müqəddəs yerin önündən düşərgənin kənarına aparıb qoyun».

⁵Musa bu sözü deyən kimi onlar yaxınlaşdılar və cəsədləri xirqələri əynindəcə düşərgənin kənarına aparıb qoydular. ⁶Musa Haruna və onun sağ qalan oğulları Eleazar və İtamara dedi: «Siz yas tutaraq saçlarınızı dağıtmayın, geyimlərinizi cırmayın. Yoxsa ölərsiniz və Rəbb bütün icmaya qəzəblənər. Ancaq bütün İsraili soydaşlarınız Rəbbin yandırdığı adamların yasını tutsun. ⁷Hüzur çadırının girişindən kənara çıxmayın, yoxsa ölərsiniz, çünki Rəbbin məsh yağı sizin üstünüzdədir». Onlar da Musanın dediyi kimi etdilər.

Kahinlər üçün təlimat

⁸Rəbb Haruna dedi: ⁹«Sən və övladların Hüzur çadırına nə şərab, nə də başqa kefləndirici içki içib girməyin, yoxsa ölərsiniz. Qoy bu, nəsil-dən-nəslə sizin üçün əbədi qayda olsun. ¹⁰^PMüqəddəslə adi şeyləri ayırd edin, həm də pak və murdar şeylər arasında fərq qoyun. ¹¹Mənim Musa vasitəsilə bəyan etdiyim bütün qaydaları İsrail övladlarına öyrədin».

¹²^QMusa Haruna və sağ qalan oğulları Eleazarla İtamara dedi: «Rəbb üçün verilən yandırma təqdimlərindən qalan taxıl təqdimini götürün və mayasız çörək bişirib qurbangahın yanında yeyin, çünki bu ən müqəddəsdir.

¹³Onu müqəddəs bir yerdə yeyin, mənə verilmiş əmrə görə bu, Rəbb üçün verilən yandırma təqdimlərindən sənin və övladlarının payına düşür. ¹⁴^rYellədilən döz ətini və qaldırılan bud ətini isə sən, oğulların və qızların pak bir yerdə yeyin; çünki bunlar İsrail övladlarının ünsiyyət qurbanlarından sənin və övladlarının payı kimi ayrılıb. ¹⁵Qaldırılan bud ətini və yellədilən döz ətini Rəbbin önündə yellətmək üçün yandırma təqdimi olan piylə birlikdə gətirin. Bu sizin və övladlarınızın əbədi payı olacaq. Rəbb belə əmr etmişdir».

¹⁶^sMusa günah qurbanı olan təkəni axtardı. O isə yandırılmışdı. Musa Harunun sağ qalan oğullarına – Eleazara və İtamara qəzəblənib dedi: ¹⁷«Siz nə üçün günah qurbanını müqəddəs sayılan yerdə yemədiniz? Çünki bu qurban ən müqəddəsdir və sizə verilib ki, onunla icmanın günahlarının cəzasını üzərindən götürüb onlar üçün Rəbbin önündə kəffarə edəsiniz. ¹⁸Təkənin qanı içəri, Müqəddəs yerə gətirilmədi. Mən sizə əmr etdiyim kimi siz onun ətini mütləq Müqəddəs yerdə yeməli idiniz». ¹⁹Harun Musaya dedi: «Bu gün günah qurbanı və yandırma qurbanı Rəbbin önündə təqdim olunmuşdur. Ancaq başıma belə iş gəldi. Əgər mən bu gün günah qurbanını yemiş olsaydım, o, Rəbbə məqbul olardımı?» ²⁰Musa bunu eşidib razılaşdı.

Əti yeyilən və yeyilməyən heyvanlar

(*Qanun. 14:3-21*)

11 Rəbb Musa ilə Haruna belə dedi: ²«İsrail övladlarına belə deyin: “Quruda yaşayan heyvanlardan belələrinin ətini yemək olar. ³Hər hansı qoşadırnaqlı gövşəyən heyvanın ətini yeyə bilərsiniz. ⁴Lakin gövşəyən yaxud qoşadırnaqlı heyvanlar içində bunları

^P10:10 Yez. 22:26; 44:23

^Q10:12 Lev. 6:14-18

^r10:14 Lev. 7:30-34

^s10:16 Lev. 6:24-26

yeməyin: dəvə, çünki o gövşəsə də, qoşadırnaqlı deyil, buna görə də sizin üçün haramdır; ⁵ qayadovşanı, çünki o gövşəsə də qoşadırnaqlı deyil, buna görə də sizin üçün haramdır; ⁶ dovşan, çünki o gövşəsə də qoşadırnaqlı deyil, buna görə də sizin üçün haramdır; ⁷ donuz, çünki o qoşadırnaqlı olsa da, gövşəmiz, buna görə də sizin üçün haramdır. ⁸ Onların nə ətini yeyin, nə də leşinə toxunun, onlar sizin üçün haramdır.

⁹ Sularda, dənizlərdə yaxud çaylarda yaşayan heyvanlardan üzgəcləri və pulcuqları olanların hamısını yeyə bilərsiniz. ¹⁰ Amma sularda, dənizlərdə yaxud çaylarda qaynaşan heyvanlardan üzgəcləri və pulcuqları olmayan hər canlı məxluq sizin üçün iyrənc olsun. ¹¹ Onların ətini yeməyin və leşindən iyrənin; onlar sizin üçün iyrənc olsun. ¹² Sularda üzgəcləri və pulcuqları olmayanların hamısı sizin üçün iyrənc olsun.

¹³ Quşlardan bunları iyrənc olduğuna görə yeməyin: qartal, keçələrkəkəs, qaraquş, ¹⁴ çalağan, bütün şahin cinsindən olanlar, ¹⁵ bütün qarğa cinsindən olanlar, ¹⁶ dəvəquşu, bayquş, qağayı, bütün qırğı cinsindən olanlar, ¹⁷ yapalaq, qarabatdaq, böyük bayquş, ¹⁸ ağ bayquş, qutan, leş kərkəsi, ¹⁹ leylək, bütün vağ cinsindən olanlar, şanapipik, yarasa.

²⁰ Dördayaqla gəzən, qanadlı qaynaşan heyvanların hamısı da sizin üçün iyrənc olsun. ²¹ Lakin dördayaqla gəzən, qanadlı qaynaşan heyvanlardan yerdə sıçramaq üçün oynaq ayaqları olanları yeyə bilərsiniz; ²² onlardan bütün çəyirtkə cinsindən olanları, bütün keçəl çəyirtkə cinsindən olanları, bütün sisək cinsindən olanları, bütün şala cırcıraması cinsindən olanları yemək olar. ²³ Bütün digər dördayaqlı qanadlı qay-

naşan heyvanlar isə sizin üçün iyrənc olsun.

²⁴ Bu heyvanlardan siz özünüzdə murdar ola bilərsiniz. Hər kim onların leşinə toxunursa, axşama qədər murdar sayılıns. ²⁵ Onların leşindən bir hissəsini daşıyan hər kəs də geyimlərini yusun; axşama qədər murdar sayılıns. ²⁶ Qoşadırnağı olmayan yaxud gövşəmən hər dırnaqlı heyvan sizin üçün murdar olsun. Onların leşinə toxunan hər kəs murdar sayılıns. ²⁷ Pəncələri üstündə yeriyən dördayaqlı hər heyvan sizin üçün murdar olsun; onların leşinə toxunan hər kəs axşama qədər murdar sayılıns. ²⁸ Onların leşini daşıyan geyimlərini yusun və axşama qədər murdar sayılıns. Bu heyvanlar sizin üçün murdar sayılıns.

²⁹ Yerdə qaynaşan heyvanlar arasında sizin üçün murdar olan bunlardır: kor siçan, siçan, hər növ kərtənkələ, ³⁰ gekkon, varan, kərtəncik, kələz, buqələmun. ³¹ Bunlar bütün qaynaşan heyvanlar arasında sizin üçün murdar olsun. Onların leşinə toxunan hər kəs axşamadək murdar sayılıns. ³² Onlardan birisinin leşi üstünə düşən hər şey murdar sayılıns. Hər taxta, parça, dəri yaxud giş əşya nə cür iş üçün işlənsə, suya salınsın. Axşama qədər murdar sayılıns, axşamdan sonra təmiz sayılıns. ³³ Onlardan biri gil qabın içinə düşsə, onun içindəki hər şey murdar sayılıns və qab qırılsın. ³⁴ Belə bir qabdan su xörəyin içinə tökülsə, o xörək murdarlanır. Bu cür qabın içində hər içki murdarlanır. ³⁵ O heyvanlardan birinin leşi üstünə düşən hər bir şey murdar sayılıns. İstər təndir, istərsə də ocaq sökülsün, çünki murdarlanıb; onlar sizin üçün murdar olsun. ³⁶ Ancaq su bulağı yaxud su anbarı pak sayılıns. Bu heyvanların leşinə toxunan hər kəs murdar sayılıns. ³⁷ Bunlardan birinin leşi əkin üçün ayrılmış toxumun üstünə düşərsə, o toxum təmiz sayılıns.

³⁸ Amma leş suya salınmış toxumun üstünə düşərsə, toxum sizin üçün murdar olsun.

³⁹ Əti sizin üçün yeməli olan heyvanlardan biri ölərsə, leşinə toxunan adam axşama qədər murdar sayılsın. ⁴⁰ O heyvanın leşindən yeyən adam geyimini yusun və axşama qədər murdar sayılsın. Leşini daşıyan adam da geyimləri yusun və axşama qədər murdar sayılsın.

⁴¹ Yer üzündə sürünən hər qaynaşan heyvan sizin üçün iyrənc olsun; onu yeməyin. ⁴² İstər qarnı üstündə, istər dörd ayağı ilə sürünən ya da yer üzündəki çoxayaqlı olan qaynaşan heyvanlardan yeməyin, çünki onlar iyrəncdir. ⁴³ Qaynaşan heyvanların heç biri ilə özünüzi iyrənc edib murdarlamayın, çünki onlara görə siz murdar olarsınız.

⁴⁴ Allahınız Rəbb Mənəm. Özünüzi təqdis edin və müqəddəs olun, çünki Mən müqəddəsəm; özünüzi yerdə sürünən heç bir qaynaşan heyvanla murdar etməyin. ⁴⁵ Çünki Allahınız olmaq üçün sizi Misir torpağından çıxaran Rəbb Mənəm. Müqəddəs olun, çünki Mən müqəddəsəm».

⁴⁶ Heyvan, quş, sularla üzən hər cür canlı məxluq, yer üzündə qaynaşan hər cür heyvan haqqında təlimat budur. ⁴⁷ Bununla pakla murdar şeylər arasında, yeyilən və yeyilməyən heyvanlar arasında fərq qoyulur.

Zahı qadınlar üçün qaydalar

12 Rəbb Musaya dedi: ² «İsrail övladlarına belə de: “Hamilə olub oğlan uşağı doğan bir qadın aybaşı, murdarlıq dövründə olduğu kimi yeddi gün murdar sayılsın. ³ «Səkkizinci gün uşağı sünnət olunsun.

⁴ Qadın qanaxmadan paklanmaq üçün daha otuz üç gün gözləsin. Bu paklanma dövrü bitənə qədər qadın heç bir müqəddəs şeyə toxunmamalı və Müqəddəs məkana yaxınlaşmamalıdır.

⁵ Əgər bir qadın qız uşağı doğarsa, aybaşı vaxtı kimi iki həftə murdar sayılsın və paklanmaq üçün əlavə olaraq altmış altı gün gözləsin.

⁶ Oğlan yaxud qız uşağı doğub paklanma müddəti bitəndə qadın Hüzür çadırının girişinə birillik toğlunu yandırma qurbanı kimi və göyərçin yaxud qumru quşunu kahinin yanına günah qurbanı kimi gətirsin. ⁷ Kahin bunları Rəbbin hüzurunda qurban gətirib, zahı qadın üçün kəffarə etsin ki, o qan axmasından pak olsun. Qız ya oğlan doğan zahı qadın üçün təlimat budur.

⁸ «Əgər qadının toğlu gətirməyə gücü çatmırsa, onda birini yandırma qurbanı, o birini isə günah qurbanı olaraq iki qumru quşu yaxud iki göyərçin gətirsin. Bununla kahin həmin zahı üçün kəffarə etsin ki, o pak olsun».

Cüzam və dəri xəstəlikləri

13 Rəbb Musaya və Haruna dedi: ² «Bir adamın dərisində şiş yaxud səpki yaxud ləkə əmələ gəlib dəridə cüzam ^{§§} kimi görünən bir əlaməti olarsa, qoy o adam kahin Harunun yaxud onun nəslindən olan kahinlərin birinin yanına gətirilsin. ³ Kahin dəridəki əlamətə baxsın. Əlamət üstündəki tükləri ağardıb dəridən dərin görünsə, bu, cüzamın bir əlamətidir. Kahin baxıb o adamı murdar elan etsin. ⁴ Əgər dərisindəki ləkə ağ olub dəridən dərin görünməsə və üstündəki tükləri ağartmasa, kahin azarlımı

§§13:2 Cüzam – yaxud iyrənc dəri xəstəliyi.

^t11:44 Lev. 19:2; 1Pet. 1:16 ^u12:3 Yar. 17:12; Luka 1:59; 2:21

^v12:8 Luka 2:24

yeddi gün müddətinə təcrid etsin. ⁵Yeddinci gün kahin ona baxsın. Onun nəzərində əlamət yerində qalıb dərisinə yayılmayıbsa, kahin onu yenə də yeddi gün müddətinə təcrid etsin. ⁶Yeddinci gün kahin yenə də ona baxsın. Əlamət dərisinə yayılmayıb, solubsa, kahin o adamı pak elan etsin. Bu azar dəri səpməsidir. Qoy o adam geyimlərini yusun, sonra pak sayılsın. ⁷Lakin kahin ona baxıb pak saydıqdan sonra səpmə dərisinə yayılırsa, o yenə də özünü kahinə göstərsin. ⁸Kahin yenə də ona baxsın, dərisindəki səpmə yayılıbsa, kahin o adamı murdar elan etsin. Bu cüzamdır.

⁹Bir adamın dərisində cüzam əlaməti əmələ gələrsə, qoy o adam kahinin yanına gətirilsin. ¹⁰Kahin ona baxsın, dəridəki tükləri ağardan xoralı ağ bir şiş varsa, ¹¹bu, bədəninin dərisində kök salmış cüzamdır. Kahin o adamı murdar elan etsin, amma təcrid etməsin, çünki o mürdardır. ¹²Əgər cüzam dəriyə yayılıb bütün bədəni bürüsə və əlamətin onu təcrid etməyə qadir tutması kahinə görünərsə, ¹³qoy kahin diqqətlə baxsın. Cüzam bütün bədəni bürüyübsə, kahin azarlıyı pak elan etsin. Ağardığı üçün o adam pak sayılsın. ¹⁴Lakin o adamda xoralanma görünərsə o, mürdar sayılsın. ¹⁵Kahin o adama baxıb xoralanma görsə, onu mürdar elan etsin. Xoralanma mürdardır, o, cüzamdır. ¹⁶Xoralanma sağalıb ağardığı halda o adam kahinin yanına getsin ¹⁷və kahin ona baxsın; əlamət ağarıbsa, o adamı pak elan etsin, çünki o, pakdır.

¹⁸Bir adamın dərisində çiban əmələ gəlib sağaldıqdan sonra ¹⁹və yerində ağ şiş yaxud qırmızımtıl-ağ parlaq ləkə əmələ gələn halda bu əlamət kahinə göstəriləsin. ²⁰Kahin ləkəyə baxsın, üstündəki tükləri ağarıb dəridən dərin görünərsə, kahin o adamı murdar elan etsin. Bu, çibanla başlanan cüzamdır.

²¹Əgər kahin baxıb görsə ki, ləkənin üstündəki ağ tüklər yoxdur və ləkə dəridən dərin deyil, solğundur, onda kahin azarlıyı yeddi gün müddətinə təcrid etsin. ²²Əgər dəridəki ləkə yayılırsa, kahin adamı murdar elan etsin. Çünki bu, əlamətdir. ²³Amma ləkə yerində qalıb yayılmayıbsa, bu, çibandan qalan çarıqdır. Kahin o adamı pak elan etsin.

²⁴Bir adamın dərisində olan yanıq yerində qırmızımtıl-ağ yaxud ağ parlaq ləkə əmələ gələrsə, ²⁵kahin ləkəyə baxsın, ləkə üstündəki tükləri ağardıb dəridən dərin görünərsə, bu yanıqda başlanan cüzamdır. Kahin o adamı murdar elan etsin, çünki bu cüzamın əlamətidir. ²⁶Əgər kahin baxıb görsə ki, ləkənin üstündə ağ tüklər yoxdur və ləkə dəridən dərin olmayaraq solğun görünür, bu halda kahin azarlıyı yeddi gün müddətinə təcrid etsin. ²⁷Yeddinci gün kahin yenə azarlıya baxsın. Əgər ləkə dəriyə yayılıbsa, kahin o adamı murdar elan etsin; bu, cüzamın əlamətidir. ²⁸Amma ləkə yerində qalıb dərisində yayılmayıbsa və solubsa, bu, yanıqdan qalan şişdir; kahin o adamı pak elan etsin, çünki bu, yanıqdan qalan izdir.

²⁹Bir kişinin ya qadının başında ya çənəsində əlamət olanda ³⁰kahin ona baxsın. Əlamət dəridən dərin görünərsə və üstündəki tüklər sarı və nazikdirsə, kahin onu murdar elan etsin. Bu başda ya da çənədə iyrənc xəstəlik – qoturdur. ³¹Kahin qotur əlamətinə baxsın. Əlamət dəridən dərin görünməyib üstündə qara tüklər olmayan halda kahin qotur adamı yeddi gün müddətinə təcrid etsin. ³²Kahin yeddinci gün yenə də əlamətə baxsın, qoturluq yayılmayıbsa, üstündəki tüklər saralmayıbsa, qoturluq da dəridən dərin görünmürsə, ³³qoy o adam qoturluq olan yerdən başqa bütün bədəninə qırxsın. Sonra kahin onu yenə

də yeddi gün müddətinə təcrid etsin. ³⁴Yeddinci gün kahin yenə də əlamətə baxsın. Əgər qotur dəriyə yayılmayıbsa və dəridən dərin görünməsə, kahin o adamı pak elan etsin. Qoy o adam geyimlərini yusun, sonra da pak sayılsın. ³⁵Lakin əgər kahin xəstəni pak saydıqdan sonra qoturluq dəriyə yayılırsa, ³⁶kahin ona təkrarən baxsın. Qoturluq dərisinə yayılıbsa, kahin üstündəki sarı tükün olub-olmamasına baxmasın. O adam murdar sayılsın. ³⁷Lakin kahinin nəzərində qoturluq yerində qalıbsa və üstündə qara tük əmələ gəlicə, qotur keçir və onda o adam pak sayılsın, kahin onu pak elan etsin.

³⁸Bir kişinin yaxud qadının dərisində ağ parlaq ləkələr olarsa, ³⁹qoy kahin baxsın; dərisində donuq ağ ləkələr varsa, bu başlanan dəmrovdur. O adam pak sayılsın.

⁴⁰Başının təpəsində saçı tökülmüş kişi dazdır. O pak sayılsın. ⁴¹Əgər alnından saçı tökülübə, o adamın alnı açılmışdır və o pak sayılsın. ⁴²Lakin daz və yaxud alnı açılmış adamın saçı tökülən yerdən qırmızımtıl-ağ ləkə çıxarsa, bu həmin yerdə başlanan cüzamdır. ⁴³Kahin oraya baxsın, saçı tökülmüş yerdəki şiş qırmızımtıl-ağdır və cüzam kimi görünürsə, ⁴⁴o kişi iyirənc xəstəliyə tutulduğu üçün murdar sayılsın. Başındakı əlamətə görə kahin mütləq onu murdar elan etsin.

⁴⁵Belə iyirənc xəstəliyə tutulan adamın geyimləri cırıq, saçı isə dağınıq olmalıdır. O adam üzünün aşağı hissəsini örtüb "Murdaram! Murdaram!" deyə çıxırsın. ⁴⁶Dərisində əlamət olduğu bütün müddət o murdar sayılsın. Murdarlığına görə düşərgədən kənardə tək yaşasın.

Parçadakı iyirənc kif

⁴⁷Üstündə iyirənc kif əlaməti olan hər cür parça: yun ya da kətan geyim ⁴⁸yaxud hər cür toxunma parça yaxud dəri və hər dəri məmulatı haqqında təlimat budur. ⁴⁹Ya geyimdə, dəridə ya da hər cür parçada, dəridən düzəlmiş hər bir əşyada əmələ gələn əlamət yaşıl-təhr və ya qırmızımtıl olsa, bu, iyirənc kif əlamətidir. Qoy bu, kahinə göstərilsin. ⁵⁰Kahin ona baxıb, əşyanı yeddi gün müddətinə təcrid etsin. ⁵¹Yeddinci gün yenə də ona baxıb görsə ki, geyimə, parçaya, dəriyə yaxud dəridən düzəlmiş məmulata əlamət yayılıb, bu əlamət təhlükəli iyirənc kifdir, murdar sayılsın. ⁵²Üstündə əlamət olan yun ya da kətan geyimi yaxud parçanı yaxud dəridən olan əşyanı kahin yandırır. Bu, iyirənc təhlükəli kifdir, yandırılısın.

⁵³Amma əgər kahin baxıb görsə ki, geyimə, parçaya yaxud dəridən olan əşyaya əlamət yayılmayıb, ⁵⁴kahin əmr versin ki, üstündə əlamət olan hər şey yuyulsun. Sonra onu yenə də yeddi gün müddətinə təcrid etsin. ⁵⁵Əlamət yuyulduqdan sonra kahin yenə də o şeyə baxsın. Əlamət yayılmadığı halda görkəmini dəyişməyibsə, o şey murdar sayılsın. Əlamət istər ön, istərsə arxa tərəfindən olsun, onu yandırılmalısınız. ⁵⁶Lakin kahin baxıb görsə ki, əlamət yuyulduqdan sonra rəngi solub, qoy onu geyimdən, dəridən yaxud parçadan qopartsın. ⁵⁷Əgər bundan sonra əlamət geyimdə, parçada yaxud dəri əşyada yenidən əmələ gələrsə, o əşyanın sahibi onu yandırır. ⁵⁸Yuyulduqdan sonra əlamət üstündən yox olan paltar, parça yaxud dəri əşya yenə də yuyulub pak sayılsın.

⁵⁹Bu, yun və ya kətan geyimdə, hər toxunma parçada və dəridən olan hər əşyada əmələ gələn iyirənc kif əlamətinə

əsasən onu pak ya murdar saymaq üçün təlimatdır».

Cüzam haqqında

14 Rəbb Musaya dedi: ²«Dərisində cüzam olan adamın paklanması haqqında təlimat budur. Bu adam kahinin yanına gətirildikdə ³kahin düşərgədən kənara çıxıb cüzama tutulan xəstəyə baxsın; onun dərisindəki əlamətlər sağalıbsa, ⁴onda qoy kahin paklanan adam üçün iki pak diri quş, sidr ağacının budağı, al rəngli ip və züfa otu gətirməyi əmr etsin. ⁵Kahinin buyurduğuna görə quşların biri saxsı qabda axar su üzərində kəsilsin. ⁶Sonra kahin sağ qalan quşu, sidr ağacının budağını, al rəngli ipi və züfa otunu götürüb, axar suyun üzərində kəsilən quşun qanına batırsın. ⁷Sonra qoy cüzamdan paklanan adamın üstünə yeddi dəfə qanı çiləyib onu pak elan etsin. Sağ qalan quşu çölə buraxsın. ⁸Paklanan adam geyimlərini yusun, özünü bütünlüklə qırxsın, su ilə yuyunsun; sonra pak sayılsın və düşərgəyə girsin. Amma o, yeddi gün ərzində öz çadırından kənarda yaşasın. ⁹Yeddinci gün o adam saçını, saqqalını, qaşlarını, bədənindəki bütün tüklərini qırxsın, geyimini yusun, bədənini su ilə yusun, sonra pak sayılsın.

¹⁰Səkkizinci gün o adam qüsursuz iki erkək toğlu, birillik qüsursuz diş toğlu, taxıl təqdimi olaraq bir efanın onda üç hissəsi miqdarında zeytun yağı ilə yoğrulmuş un və bir loq zeytun yağı gətirsin. ¹¹Paklanma mərasimi ilə məşğul olan kahin paklanan adamı və gətirdiyi təqdimləri Rəbbin hüzuruna – Hüzur çadırının girişinə gətirsin. ¹²Kahin erkək toğluların birini götürüb zeytun yağı ilə təqsir qurbanı kimi təqdim etsin. Onları Rəbbin hüzurunda

yelləderək təqdim etsin. ¹³Toğlunu günah qurbanı və yandırma qurbanı kəsdiyi yerdə – müqəddəs sayılan yerdə kəssin; çünki günah qurbanı kimi təqsir qurbanı da kahinə aiddir. O qurban ən müqəddəsdir. ¹⁴Sonra kahin təqsir qurbanının qanından bir az götürüb paklanan adamın sağ qulağının mərcəyinə, sağ əlinin və sağ ayağının baş barmağına çəksin. ¹⁵Kahin bir az zeytun yağı götürüb sol ovcuna töksün və ¹⁶sağ əlinin bir barmağını sol ovcundakı zeytun yağına batıraraq Rəbbin hüzurunda yeddi dəfə çiləsin. ¹⁷Ovcunda qalan yağdan kahin paklanan adamın sağ qulaq mərcəyinə, sağ əlinə və sağ ayağının baş barmağına, yəni təqsir qurbanının qanından çəkdiyi yerlərə sürtsün. ¹⁸Kahin ovcundakı yağın qalan hissəsini bu adamın başına çəkib bununla onun üçün Rəbbin önündə kəffarə etsin. ¹⁹Bundan sonra kahin günah qurbanını kəssin. Bununla paklanan adam üçün murdarlığını kəffarə etsin. Sonra isə yandırma qurbanını kəsib ²⁰onunla taxıl təqdimini qurbangahda təqdim etsin. Beləcə kahin o adam üçün kəffarə etsin ki, o pak sayılsın.

²¹Əgər o adam yoxsuldur və bu təqdimlərə gücü çatmırsa, özünün kəffarəsi üçün yellədilən təqsir qurbanı kimi bir erkək toğlu, taxıl təqdimi kimi zeytun yağı ilə yoğrulmuş onda bir efa narın unla bir loq zeytun yağı, ²²biri günah qurbanı, o biri yandırma qurbanı olaraq iki qumru quşu yaxud iki göyərçin götürsün. Bunlara gücü çatar. ²³Paklanmasının səkkizinci günü bu adam bunları kahinin yanına, Hüzur çadırının girişinə – Rəbbin hüzuruna gətirsin. ²⁴Kahin təqsir qurbanı olan toğlunu və bir loq zeytun yağını götürüb yelləmə təqdimi olaraq Rəbbin hüzurunda yelləsin və ²⁵təqsir qurbanı olan

toğlunu kəssin. Sonra kahin təqsir qurbanının qanından bir az götürüb paklanan adamın sağ qulaq mərcəyinə və sağ əli ilə sağ ayağının baş barmaqlarına çəksin. ²⁶ Kahin zeytun yağından bir az sol ovcuna töksün ²⁷ və sağ əlinin bir barmağı ilə sol ovcundakı yağdan Rəbbin hüzurunda yeddi dəfə çiləsin. ²⁸ Ovcundakı yağdan paklanan adamın sağ qulaq mərcəyinə, sağ əlinin və sağ ayağının baş barmağına, yəni təqsir qurbanının qanını çəkdiyi yerlərə çəksin. ²⁹ Kahin ovcundakı yağın qalan hissəsini bu adamın başına çəksin. Bununla o adam üçün Rəbbin önündə kəffarə etsin. ³⁰ Sonra bu adam gücü çatan qədər qumru quşlarından ya göyərçinlərdən birini təqdim etsin. ³¹ Gücü çatan qədər birini günah qurbanı kimi, o birisini isə taxıl təqdimi ilə birgə yandırma qurbanı kimi təqdim etsin. Beləcə kahin paklanan adam üçün Rəbbin önündə kəffarə etsin». ³² Bu, dərisində cüzamın əlaməti olub paklanmasına gücü çatmayan adam üçün təlimatdır.

Evlərdəki iyrənc kif

³³ Rəbb Musaya və Haruna dedi: ³⁴ «Sizə mülk olaraq verəcəyim Kənan torpağına girəndən sonra Mən ölkənizdə olan bir evə iyrənc kif əlaməti göndərsəm, ³⁵ qoy ev sahibi gedib kahinə “evimdə kifə bənzər bir şey görünüb” deyərək xəbər versin. ³⁶ Kahin kifə baxmazdan əvvəl evi boşaltmağı əmr etsin ki, evdə hər bir əşya murdar sayılmasın, sonra o evə baxmağa getsin. ³⁷ Əlamətə baxsın: evin divarlarında yaşılı-təhrə yaxud qırmızımtıl, divarın səthindən dərin görünən ləkələr varsa, ³⁸ kahin evdən çıxsın və onu bağlayıb yeddi gün müddətinə təcrid etsin. ³⁹ Yeddinci gün kahin yenə də gəlib baxsın. Əlamət evin divarına yayılıbsa, ⁴⁰ onda əmr etsin ki, kifli daşlar qoparılsın və

şəhərdən kənara – murdar yerə atılsın. ⁴¹ Sonra evin içinin hər tərəfini qaşayıb təmizləsinlər və qaşadıqları malanı şəhərdən kənara – həmin murdar yerə töksünlər. ⁴² Qoparılmış daşların yerinə başqa daşları götürüb qoysunlar, sonra təzə mala götürüb evi malalasinlər.

⁴³ Əgər daşları qopardıqdan və evi qaşayıb malalayandan sonra yenə də evdə kif əlaməti əmələ gəlsə, ⁴⁴ kahin gedib baxsın. Əlamət evə yayılıbsa, evdə olan təhlükəli, iyrənc kif budur və o murdar sayılsın. ⁴⁵ Belə halda qoy ev sökülsün, onun daşları, taxtaları, bütün malası şəhərdən kənara – murdar yerə atılsın. ⁴⁶ Ev bağlı olduğu vaxt ərzində evə girən hər bir adam axşama qədər murdar sayılsın. ⁴⁷ O evdə yeyən yaxud yatan adam geyimlərini yusun.

⁴⁸ Ev malalanandan sonra kahin gəlib evə baxanda görsə ki, əlamət evə yayılmayıb, o, evi pak elan etsin, çünki kif keçib gedib. ⁴⁹ O, evi pak etmək üçün iki quş, sidr ağacının budağı, al rəngli ip və züfa otunu götürüb ⁵⁰ quşların birini saxsı qabda axar su üzərində kəssin. ⁵¹ Sonra kahin sidr ağacının budağını, züfanı, al rəngli ipi və sağ qalan quşu götürüb kəsilməmiş quşun qanına və axar suya batırsın, evə yeddi dəfə çiləyərək ⁵² quşun qanı, axar su, sağ qalan quş, sidr ağacının budağı, züfa otu və al rəngli iplə o evi pak etsin. ⁵³ Qoy kahin sağ qalan quşu şəhərdən kənara – çölə buraxsın. Beləcə o evi kəffarə etsin ki, o pak sayılsın».

⁵⁴ Bu, hər cür cüzam, qotur, ⁵⁵ geyimlərdə və evlərdə əmələ gələn iyrənc kif, ⁵⁶ şiş, səpki və ləkə, ⁵⁷ belə cüzamın nə vaxt murdar, nə vaxt pak sayılması barədə müəyyən edilən təlimatdır.

Xəstəliyə görə bədən axıntıları

15 ² Rəbb Musaya və Haruna dedi: «Bir nəfərin xəstəliyə görə bədən axın-

tısı olarsa, o murdar sayılsın. ³Xəstəliyə görə bədən axıntısı istər sərbəst axsın, istərsə də qatılşsın, o şəxs murdar sayılır. ⁴Üstündə yatdığı hər yataq və oturduğu hər şey murdar sayılsın. ⁵Kim onun yatağına toxunarsa, geyimini yusun, su ilə yuyunsun; sonra axşama qədər murdar sayılsın. ⁶Xəstəliyə görə bədən axıntısı olan şəxs üstündə oturduğu əşyanın üstündə oturan hər kəs də geyimlərini yusun, su ilə yuyunsun, sonra axşama qədər murdar sayılsın. ⁷Xəstəliyə görə bədən axıntısı olan şəxsin bədəninə toxunan hər kəs də geyimini yusun və özü su ilə yuyunsun, sonra axşama qədər murdar sayılsın. ⁸Xəstəliyə görə bədən axıntısı olan şəxs pak adama tüpürsə, o adam geyimini yusun, su ilə yuyunsun. O, axşama qədər murdar sayılsın. ⁹Xəstəliyə görə bədən axıntısı olan şəxsin mindiyi hər yəhər murdar sayılsın. ¹⁰Onun altında olmuş hər şeyə toxunan hər kəs də geyimlərini yusun, su ilə yuyunsun, sonra axşama qədər murdar sayılsın; belə şey daşıyan hər kəs də geyimini yusun. ¹¹Xəstəliyə görə bədən axıntısı olan şəxs əllərini yumamış kimə toxunarsa, o adam geyimlərini yusun və su ilə yuyunsun, sonra axşama qədər murdar sayılsın. ¹²Xəstəliyə görə bədən axıntısı olan şəxsin toxunduğu hər saxsı qab sındırılsın, taxta qab isə su ilə yuyulsun.

¹³Bu adam öz axıntısı kəsildiyi halda paklanmaq üçün yeddi gün gözləsin, geyimini yusun, bədənini axar su ilə yusun, sonra pak sayılsın. ¹⁴Səkkizinci gün iki qumru quşu ya iki göyərçin götürüb Rəbbin hüzuruna – Hüzur çadırının girişinə gəlsin və bunları kahinə versin. ¹⁵Kahin quşların birini günah qurbanı, o birini isə yandırma qurbanı kimi təqdim etsin. Bunlarla kahin o şəxs üçün axıntısına görə Rəbbin önündə kəffarə etsin.

Cinsi axıntı

¹⁶Toxumu tökülən hər kişi bütün bədənini su ilə yusun, sonra axşama qədər murdar sayılsın. ¹⁷Üstünə toxum tökülüb bulaşan hər geyim ya da dəri əşya yuyulsun, sonra axşama qədər murdar sayılsın. ¹⁸Kişi qadınla yaxınlıq edəndə toxumu tökülsə, hər ikisi su ilə yuyunsun. Sonra onlar axşama qədər murdar sayılsın.

Qadınların qanaxması

¹⁹Aybaşı vaxtı qanaxması olan hər qadın yeddi gün murdar sayılsın, ona toxunan hər kəs isə axşama qədər murdar sayılsın. ²⁰Aybaşı müddəti qadın nəyin üzərində uzanıb və yaxud otursa, hər şey murdar sayılsın. ²¹O qadının yatağına toxunan hər kəs öz geyimlərini yusun, su ilə yuyunsun və axşama qədər murdar sayılsın. ²²O qadının oturduğu hər şeyə toxunan hər kəs də geyimlərini yusun, su ilə yuyunsun, sonra axşama qədər murdar sayılsın. ²³Əgər bir adam o qadının yatağına ya üstündə oturduğu şeyə toxunsa, o adam axşama qədər murdar sayılsın. ²⁴Əgər kişi qadınla yaxınlıq edən zaman qadın aybaşı görsə və kişi onunla bulaşsa, kişi də yeddi gün murdar sayılsın; kişinin yatdığı hər yataq da murdar sayılsın.

²⁵Bir qadının aybaşı vaxtından kənar ya da sonra neçə gün davam edən qanaxması olarsa, bütün bu axıntı müddəti aybaşı murdarlığı dövründəki kimi murdar sayılsın. ²⁶Bütün axıntı vaxtı aybaşı murdarlığı vaxtı kimi üstündə yatdığı yataq və oturduğu hər şey murdar sayılsın. ²⁷Onlara toxunan hər kəs də murdar sayılsın. Qoy o, geyimini yusun, su ilə yuyunsun və axşama qədər murdar sayılsın. ²⁸Əgər axıntısı kəsilsə, o qadın yeddi gün gözləsin, sonra pak sayılsın. ²⁹Səkkizinci gün həmin o qadın iki qumru quşu yaxud iki göyərçin götürüb

Hüzur çadırının girişinə, kahinin yanına gətirsin. ³⁰Kahin quşların birini günah qurbanı, o birisini isə yandırma qurbanı kimi təqdim etsin. Bunlarla kahin bu qadın üçün axıntısının murdarlığını Rəbbin önündə kəffarə etsin.

³¹Beləcə İsrail övladlarını öz murdarlığından ayırın ki, aralarında olan Mənim məskənimə murdarlığı ilə murdar edib ölməsinlər».

³²Bu təlimat xəstəliyə görə bədən axıntısı olan adamlar üçün, toxumu tökülməklə murdarlanan hər kişi üçün, ³³aybaşı olub murdarlanan hər qadın üçün, axıntı növünə görə olan hər kişi və hər qadın üçün, murdar qadınla yaxınlıq edən hər kişi üçündür.

Kəffarə günü

16 ^xHarunun iki oğlu Rəbbin hüzuruna yaxınlaşıb öləndən sonra Rəbb Musaya dedi: ²«Qardaşın Haruna söylə ki, istənilən vaxt pərdənin iç tərəfindəki Müqəddəs yerə, sandıq üzərindəki kəffarə qapağının önünə keçməsin ki, özü ölməsin, çünki Mən kəffarə qapağının üzərindəki buludda zahir oluram. ³yBuna görə Harun Müqəddəs yerə yalnız belə girə bilər: günah qurbanı üçün bir buğa və yandırma qurbanı üçün bir qoç götürsün; ⁴müqəddəs kətan xirqə geysin, əynində kətan alt paltar da olsun, belinə kətan qurşaq bağlasın, başına çalma qoysun. Bunlar müqəddəs geyimlərdir. Qoy Harun əvvəl bədəninə su ilə yusun, sonra onları geysin. ⁵İsrail övladlarının icmasından günah qurbanı iki təkə və yandırma qurbanı üçün bir qoç götürsün.

⁶Harun özü üçün günah qurbanı olan buğanı təqdim etsin. Bununla həm özü, həm də ailəsi üçün günahını kəffarə etsin. ⁷Sonra Harun iki təkəni götürüb Rəbbin önündə Hüzur çadırının girişində saxlasın. ⁸Harun bu təkələrdən birini Rəbb üçün, o birisini Azazel ⁹üçün püşklə seçsin. ⁹Sonra Harun püşklə Rəbbə məxsus olan təkəni günah qurbanı olaraq təqdim etsin. ¹⁰Püşklə Azazel olmaq üçün seçilən təkəni isə Rəbbin önündə diri saxlasın ki, onu sonra Azazel olaraq çölə göndərib onunla kəffarə etsin.

¹¹Harun özü ilə ailəsi üçün kəffarə edən günah qurbanını – buğanı kəssin. ¹²Rəbbin hüzurundan, qurban-gahdan gətirilən közərməmiş kömürlə dolmuş bir buxurdan götürüb, iki ovuc dolu narın əzilərən xoş ətirli buxurla pərdənin iç tərəfinə keçsin. ¹³Rəbbin hüzurunda buxuru oda qoysun. Beləcə buxur tüstüsü bulud ilə Şəhadət sandığının üzərində olan kəffarə qapağını örtün ki, özü ölməsin. ¹⁴Buğanın qanından götürüb barmağı ilə qapağın ön tərəfinə – qapağın qarşısına da yeddi dəfə çiləsin.

¹⁵zSonra xalq üçün günah qurbanı olan təkəni kəssin və onun qanını pərdənin iç tərəfinə gətirib qanını buğanın qanı kimi kəffarə qapağının ön tərəfinə və qarşısına çiləsin. ¹⁶Bununla Harun İsrail övladlarının murdarlığına, qanunsuzluğuna və bütün günahlarına görə Müqəddəs yer üçün kəffarə etsin; murdar xalqın arasında yerləşdiyinə görə Hüzur çadırı üçün belə etsin. ¹⁷Müqəddəs yerdə kəffarə etməyə girəndən çıxana qədər Hüzur çadırında da heç kim olmasın. Harun özü, ailəsi və

*16:8 Azazel – xalqın günahını kəffarə etmək üçün çölə qovulan təkə. Kəffarə günü bu təkə xalqın bütün günahını özündə daşıyıb çölə qovulub yox olurdu və bu xalqın günahının gedib yox olmasının rəmzidir.

bütün İsrail camaatı üçün kəffarə edib ¹⁸çıxsın, sonra Rəbbin önündə olan qurbangaha gedib onun üçün kəffarə etsin; buğanın və təkənin qanından götürüb qurbangahın buynuzlarının ətrafına çəksin. ¹⁹Harun qurbangahın üstünə barmağı ilə yeddi dəfə qan çiləsin. Beləcə onu İsrail övladlarının murdarlığından pak edib təqdis edin.

²⁰Qoy Harun Müqəddəs yeri, Hüzur çadırını, qurbangahı kəffarə edib qurtarandan sonra sağ qalan təkəni gətirsin ²¹və iki əlini o təkənin başına qoyub İsraililərin bütün qanunsuzluğundan və günahlarından ötrü qazandığı cəzanın hamısını onun üzərində etiraf etsin və təkənin başına ötürsün. Sonra bu iş üçün təyin olunan bir adamın vasitəsilə çöldə yola salınsın. ²²Təkə onların bütün cəzasını öz üzərində ayaq dəyməmiş torpağa aparsın. O adam təkəni çöldə yola salsın.

²³^aHarun Hüzur çadırına girsin və Müqəddəs yerə girən zaman geymiş olduğu kətan geyimi çıxarıb orada qoy-sun. ²⁴Müqəddəs bir yerdə bədənini su ilə yusun və öz geyimini geysin. Oradan çıxıb öz yandırma qurbanını və xalqın yandırma qurbanını təqdim etsin. ²⁵Günah qurbanının piyini də qurbangahda tüstülədirib yandırın. ²⁶Azazel olan təkəni yola salan adam da geyimini və bədənini su ilə yusun, sonra düşərgəyə girsin. ²⁷^bMüqəddəs yerdə kəffarə etmək üçün qanı oraya gətirilən günah qurbanı olan buğa ilə təkənin dəri, ət və bağırsaqları düşərgənin kənarına aparılıb yandırılınsın. ²⁸Onları yandıran adam geyimini, bədənini su ilə yusun, ondan sonra düşərgəyə girsin.

²⁹^cBu sizin üçün əbədi bir qayda olsun. Yeddinci ayın onuncu günündə özünüzü hər şeydən məhrum edib heç bir iş görməyin; həm yerliləriniz, həm də

aranızda yaşayan yadellilər belə etsin. ³⁰Çünki o gün sizin üçün kəffarə olunacaq ki, siz pak olasınız və Rəbbin hüzurunda bütün günahlarınızdan təmizlənəcəksiniz. ³¹O gün sizin üçün Şənbə gününə bənzər istirahət günüdür. Özünüzü hər şeydən məhrum edin. Bu, əbədi qayda olsun. ³²Atasının yerinə kahinlik etmək üçün məsh edilməmiş vəzifəli baş kahin belə kəffarə etsin: o, müqəddəs kətan geyimlərini geyib ³³Ən Müqəddəs yer, Hüzur çadırı, qurbangah üçün kəffarə etsin; kahinlər və camaatın hər biri üçün də kəffarə etsin. ³⁴İldə bir dəfə İsrail övladlarının bütün günahlarının kəffarə edilməsi üçün bu sizə əbədi qayda olsun». Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi oldu.

Həyat verən qandır

17 Rəbb Musaya belə dedi: ²«Harunla oğullarına və bütün İsrail övladlarına söylə: “Rəbbin əmri budur: ³İsraililərdən düşərgədə yaxud onun kənarında mal-qara, qoyun ya da keçi kəsən ⁴onu Rəbbin məskəninə, Onun önünə qurban kimi təqdim edərək Hüzur çadırının girişinə gətirməyən hər kəs qan tökməkdə müqəssir sayılınsın. Belə adam xalqı arasından qovulsun. ⁵Belə ki İsrail övladları qurbanlarını çöldə kəsmək əvəzinə onları Rəbbin hüzuruna, Hüzur çadırının girişinə, kahinin yanına gətirsinlər və Rəbbə ünsiyyət qurbanları olaraq kəssinlər. ⁶Kahin belə qurbanın qanını Hüzur çadırı girişinin yanındakı Rəbbin qurbangahına səpsin, piyini isə Rəbbin xoşuna gələn ətir kimi tüstülədirib yandırın. ⁷^dİsrail övladları bir daha Rəbbə xəyanət edib heç vaxt təkə görkəmində bützlərə qurban

^a16:23 Yez. 44:19

^b16:27 İbr. 13:11

^c16:29 Lev. 23:26-32; Say. 29:7-11

^d17:7 2Saln. 11:15

kəsməsinlər. Bu, nəsil-dən-nəslə onlar üçün əbədi qayda olsun”.

⁸Bir də ki onlara de: “İsrail övladlarından yaxud aralarında yaşayan yadellilərdən kim yandırma qurbanını və ya ünsiyyət qurbanını kəsəndə ⁹Rəbbin hüzuruna təqdim edərək Hüzur çadırının girişinə qurban götürməyən hər adam xalqı arasından qovulsun.

¹⁰İsrail övladlarından ya da aralarında yaşayan yadellilərdən bir az da olsa, qan yeyən hər kəsdən Mən üz döndərib xalqı arasından qovacağam, ¹¹çünki hər məxluqa həyat verən qandır. Mən onu həyatınızın kəffarəsi üçün qurbangahda təqdim olunmağa təyin etmişəm; çünki həyat verdiyinə görə kəffarə edən qandır. ¹²Buna görə də Mən İsrail övladlarına demişəm: «Sizdən heç bir kəs, aranızda yaşayan yadelli də qan yeməsin».

¹³İsrail övladlarından ya da aralarında yaşayan yadellilərdən yeyilə bilən heyvan yaxud quş ovlayan insan onun qanını yerə axıdıb torpaqla örtün. ¹⁴Çünki hər məxluqa həyat verən onun qanıdır. Buna görə Mən İsrail övladlarına «heç bir məxluqun qanını yeməyin» demişəm. Çünki hər məxluqa həyat verən onun qanıdır. Onu yeyən hər kəs xalqının arasından qovulsun. ¹⁵Yerli olsun, yadelli olsun, təbii yolla ölə, parçalanıb ölən heyvanı yeyən adam qoy geyimini yusun, su ilə yuyunsun və axşamədək murdar, sonra pak sayılsın. ¹⁶Əgər belə adam geyimini və bədənini yumasa, cəzasını çəkəcək”».

Qadağan olunmuş cinsi münasibətlər

18 Rəbb Musaya dedi: ²«İsrail övladlarına belə de: “Allahınız Rəbb Mənəm. ³Nə əvvəl yaşadığınız Misir torpağının ənənələrinə əməl edin, nə də sizi aparacağım Kənan torpağına girəndən sonra adət-ənənələrinə əməl edib uymayın; ⁴Mənim hökmlərimə əməl edib qanunlarıma riayət edin, onlara uyğun yaşayın. Allahınız Rəbb Mənəm. ⁵Qaydalarıma və hökmlərimə səylə əməl edin; onları yerinə yetirən adam bunların sayəsində yaşayacaq. Rəbb Mənəm.

⁶Qoy heç kəs öz yaxın qohumları ilə cinsi əlaqədə olmaq[†] üçün onlara yaxınlaşmasın. Rəbb Mənəm. ⁷Atanla cinsi əlaqədə olma, ananla da cinsi əlaqədə olma; o sənin anandır, onunla cinsi əlaqədə olma. ⁸Atanın arvadı ilə cinsi əlaqədə olma, çünki o sənin atanın namusudur. ⁹Atabir yaxud anabir bacınla, səninlə bir evdə yaxud başqa yerdə böyümüş bacınla cinsi əlaqədə olma. ¹⁰Öz oğlunun qızı yaxud qızının qızı ilə cinsi əlaqədə olma, çünki onların namusu sənin namusundur. ¹¹Atanın başqa arvadından doğulan qızı ilə cinsi əlaqədə olma; o sənin bacındır. ¹²Bibinlə cinsi əlaqədə olma, çünki o, atanın yaxın qohumudur. ¹³Xalanla cinsi əlaqədə olma, çünki o, ananın yaxın qohumudur. ¹⁴Əminin namusunu tapdalama, onun arvadı ilə yaxınlıq etmə, çünki o sənin əmiarvadındır. ¹⁵Oğlunun arvadı ilə cinsi əlaqədə olma. Oğlunun arvadı olduğu üçün onunla cinsi əlaqədə olma. ¹⁶Qardaşının arvadı ilə cinsi əlaqədə

[†]18:6 *Cinsi əlaqədə olmaq* – hərfi tərcümədə *ayıb yerini açmaq*.

^e17:10 Yar. 9:4; Lev. 7:26-27; 19:26; Qanun. 12:16,23-25; 15:23

^f17:11 İbr. 9:22 ^g18:5 Neh. 9:29; Yez. 18:9; 20:11-13; Luka 10:28; Rom. 10:5; Qal. 3:12 ^h18:8 Lev. 20:11; Qanun. 22:30; 27:20; 1Kor. 5:1 ⁱ18:9 Lev. 20:17; Qanun. 27:22 ^j18:12 Lev. 20:19-20 ^k18:15 Lev. 20:12 ^l18:16 Lev. 20:21

olma, çünki bu, qardaşının namusudur. ^{17m}Bir qadının həm özü, həm də qızı ilə cinsi əlaqədə olma. O qadının oğul ya da qız nəvəsi ilə cinsi əlaqədə olmaq üçün onları alma, çünki onlar sənin yaxın qohumların olduğu üçün bu, əxlaqsızlıqdır. ¹⁸Arvadın sağ ikən onun bacısını günü olaraq alma və onunla cinsi əlaqədə olma.

¹⁹ⁿAybaşı murdarlığı zamanı qadınla cinsi əlaqədə olmaq üçün onunla yaxınlıq etmə. ^{20o}Başqasının arvadı ilə yaxınlıq edib özünü murdarlama. ^{21p}Övladlarının heç birini Molekə qurban olaraq təqdim etmə. Beləliklə, Allahın adını ləkələmə. Rəbb Mənəm. ^{22q}Kişi qadınla yaxınlıq etdiyi kimi kişi ilə yaxınlıq etməsin, bu, iyrəncdir. ^{23r}Nə kişi, nə də qadın heç bir heyvanla cinsi əlaqəyə girib özünü murdarlamasın. Bu, rəzillikdir.

²⁴Bu şeylərin heç biri ilə özünüzü murdar etməyin, çünki önünüzdən qovacağım millətlər bunların hamısı ilə murdarlanıb, ²⁵torpaqlarını da murdarlayıblar. Buna görə də Mən o torpağı cəzalandırıb sakinlərini oradan rədd edirəm. ²⁶İstər yerli, istər aranızda yaşayan yadelli – hamınız qaydalarım və hökmlərimə riayət edərək iyrənc işlərin heç birinə əməl etməyin. ²⁷Önünüzdəki ölkənin sakinləri bütün bu iyrənc işləri edərək torpağı murdarlayıblar. ²⁸Əgər siz də bu torpağı murdarlasanız, torpaq sizdən əvvəlki milləti ağzından qaytardığı kimi sizi də ağzından qaytaracaq. ²⁹Buna görə də bu iyrənc işlərin hər hansı

birinə əməl edən hər kəs xalqının arasından qovulsun. ³⁰Beləliklə, önünüzdə edilən iyrənc adətlərinə əməl edib onlarla özünüzü murdar etməmək üçün Mənim buyruğuma riayət edin. Allahınız Rəbb Mənəm”».

Müqəddəslik və ədalət

19 Rəbb Musaya dedi: ^{2s}«Bütün İsrail övladlarının icmasına bəyan edib de: “Müqəddəs olun, çünki Mən Allahınız Rəbb müqəddəsam.

^{3tu} Sizdən hər kəs atasına və anasına hörmət etsin və Mənim Şənbə günlərimə riayət etsin. Allahınız Rəbb Mənəm. ^{4vw} Bütələrə tərəf dönməyin və özünüzə tökmə allahlar düzəltməyin. Allahınız Rəbb Mənəm.

⁵Rəbbə ünsiyyət qurbanları gətirəndə elə gətirin ki, qurbanınız qəbul edilsin. ⁶Qurbanınız kəsilən gün yaxud ertəsi gün yeyilsin, üçüncü günə qalan hissəsi yandırılınsın. ⁷Əgər ondan üçüncü gün yeyilsə, o qurban qəbul olunmaz, iyrənc sayılır. ⁸O qurbanı yeyən adam Rəbbin müqəddəs yeməyini murdar etdiyinə görə cəzasını çəkkər. Qoy o, xalqı arasından qovulsun.

^{9x}Torpağımızda məhsul biçəndə tarlanın qıraq-bucaqlarını biçməyin və biçindən düşən başaqları yığmayın. ¹⁰Üzüm bağında da tənəkləri büsbütün təmizləyib yerə düşən salxımları yığmayın. Qalan məhsul kasıblara və qəriblərə qalsın. Allahınız Rəbb Mənəm.

^{11yz} Oğurlamayın, bir-birinizə yalan satıb aldatmayın. ^{12a}Allahınızın adını

^m18:17 Lev. 20:14; Qanun. 27:23 ⁿ18:19 Lev. 20:18 ^o18:20 Lev. 20:10

^p18:21 Lev. 20:1-5 ^q18:22 Lev. 20:13

^r18:23 Çıx. 22:19; Lev. 20:15-16; Qanun. 27:21 ^s19:2 Lev. 11:44-45; 1Pet. 1:16

^t19:3 Çıx. 20:12; Qanun. 5:16 ^u19:3 Çıx. 20:8; Qanun. 5:12

^v19:4 Lev. 26:1 ^w19:4 Çıx. 20:23; 34:17; Qanun. 27:15

^x19:9 Lev. 23:22; Qanun. 24:19-22 ^y19:11 Çıx. 20:15; Qanun. 5:19

^z19:11 Çıx. 20:16; Qanun. 5:20 ^a19:12 Çıx. 20:7; Qanun. 5:11; Mat. 5:33

ləkələnmək üçün adıma yalandan and içməyin. Rəbb Mənəm.

^{13b}Qonşunu istismar etmə, onu soyma; müzdü işçinin zəhmət haqqını axşamdan səhərəcən özündə saxlama. ^{14c}Kar adamı söymə və kor adamın qarşısına büdrədən heç bir şey qoyma. Allahından qorx. Rəbb Mənəm.

^{15d}Məhkəmədə haqsızlıq etməyin. Nə yoxsula üstünlük ver, nə də varlıya meyl sal, amma bir-birinizi ədalətlə mühakimə edin. ¹⁶Xalq arasında xəbərçilik etmə; qonşunun qanının tökülməsini istəmə. Rəbb Mənəm.

^{17e}Soydaşına qarşı ürəyində nifrət bəsləmə. Başqa adamı mütləq tənbeh et ki, sən də günahının cəzasını çəkməyəsen. ^{18f}Öz xalqından heç kəsdən qisas alma, heç kimə qarşı kin saxlama. Ancaq qonşunu özün kimi sev. Rəbb Mənəm.

^{19g}Mənim qaydalarımaya riayət edin. Başqa növlərdən olan heyvanları cütləşdirməyin. Tarlanızda iki növ toxum əkməyin. Əyninizə iki növ sapdan toxunmuş paltar geyməyin.

²⁰Bir kişi başqa kişinin nişanlı, hələ qiyməti ödənməmiş, azad olunmamış qarabaşı ilə yaxınlıq edərsə, ona cəza verilsin. Amma onlar öldürülməsinlər, çünki qarabaş azad deyil, ²¹o kişi isə Rəbbin önünə – Hüzur çadırının girişinə təqsir qurbanı kimi bir qoç gətirsin. ²²Kahin o kişi üçün işlətdiyi günahını təqsir qurbanı olan qoçla Rəbbin önündə kəffarə etsin ki, bu günahı bağışlansın.

²³Kənan torpağına girib yemək üçün hər hansı bir meyvə ağacını əksəniz, meyvəsi sizin üçün üç il haramdır, onu yeməyin. ²⁴Dördüncü ildə onun bütün meyvəsi şükür təqdimi kimi Rəbb üçün müqəddəs sayılsın. ²⁵Beşinci ildə isə o ağacın meyvəsini yeyə bilərsiniz. Bunu edin ki, məhsul xeyriniz üçün artsın. Allahınız Rəbb Mənəm.

^{26hi}Heç bir əti qanlı-qanlı yeməyin. Baxıcılıq etməyin və gələcəyi deməyin. ^{27j}Gicgahlarınızı qırınmayın, saqqallarınızın kənarlarını kəsməyin. ²⁸Ölülərə görə bədəninizə yara vurməyin, bədəninizə heç bir şəkildə döydürməyin. Allahınız Rəbb Mənəm.

^{29k}Qoy heç kim qızını fahişəlik edib ləkələnməyə qoymasın. Qoy fahişəlik ölkəyə yayılmasın ki, ölkə əxlaqsızlıqla dolub daşmasın. ^{30l}Şənbə istirahət günlərimə riayət edin və Müqəddəs məkanımaya ehtiramla yanaşın. Rəbb Mənəm.

^{31m}Cindarlara və ruh çağıranlara tərəf dönməyin, onlarla danışmayın, yoxsa murdarlanarsınız. Allahınız Rəbb Mənəm.

³²Yaşlıların qarşısında ayağa durun, ağsaqqallara hörmət eləyin. Allahınızdan qorxun. Rəbb Mənəm. ³³ⁿSizinlə ölkənizdə yaşayan heç bir qəribə haqsızlıq etməyin. ³⁴Hamınız onu öz adamınız, yerliniz kimi qəbul edin, hər kəs onu özünü sevən kimi sevsin. Çünki siz özünüz də Misir ölkəsində qərib idiniz. Allahınız Rəbb Mənəm.

^b19:13 Qanun. 24:14-15 ^c19:14 Qanun. 27:18

^d19:15 Çıx. 23:6-8; Qanun. 16:19

^e19:17 Mat. 18:15 ^f19:18 Mat. 5:43; 19:19; 22:39; Mark 12:31,33; Luka 10:27; Rom. 13:9; Qal. 5:14; Yaq. 2:8 ^g19:19 Qanun. 22:9-11 ^h19:26 Yar. 9:4; Lev. 7:26-27; 17:10-14; Qanun. 12:16,23-25; 15:23 ⁱ19:26 Qanun. 18:10

^j19:27 Lev. 21:5; Qanun. 14:1 ^k19:29 Qanun. 23:17 ^l19:30 Lev. 26:2

^m19:31 Qanun. 18:11; 1Şam. 28:3; 2Pad. 23:4; Yeş. 8:19

ⁿ19:33 Çıx. 22:21; Qanun. 24:17-18; 27:19

³⁵ Məhkəmədə, ölçüdə, çəkiddə və miqdarda haqsızlıq etməyin. ³⁶ Qoy tərəziniz, çəki daşınız, taxıl və maye ölçüsü üçün işlənən qablarınız düzgün olsun. Sizi Misir torpağından çıxaran Allahınız Rəbb Mənəm. ³⁷ Bütün Mənim qaydalarım və hökmlərimə səylə əməl edin. Rəbb Mənəm».

İtaətsizliyə görə cəza

20 Rəbb Musaya dedi: ² «İsrail övladlarına de: «İsraililərdən və İsraildə yaşayan yadellilərdən övladını Molekə təqdim edən hər kəs öldürülməlidir. Qoy ölkə xalqı onu daşqalaq etsin. ³ Öz övladını Molekə təqdim etdiyi üçün Mən o adamdan üz döndərib xalqı arasından qovacağam; çünki o, Müqəddəs məkanımı murdarlayıb müqəddəs adımlə kəlməmişdir. ⁴ Əgər ölkə xalqı o adamın övladını Molekə təqdim etdiyini görüb göz yumaraq onu öldürməsə, ⁵ Mən Özüm həmin adamdan və ailəsindən üz döndərib onu və onunla birgə Moleklə Mənə xəyanət edən hər kəsi xalqın arasından qovacağam.

⁶ Mənə xəyanət edərək cindarlara və ruh çağıranlara tərəf dönmən hər kəsdən üz döndərib xalqın arasından qovacağam. ⁷ Buna görə də özünüzi təqdis edin və müqəddəs olun, çünki Allahınız Rəbb Mənəm. ⁸ Qaydalarım səylə əməl edin, çünki sizi təqdis edən Rəbb Mənəm.

⁹ Atasına yaxud anasına lənət edən hər kəs öldürülməlidir. O adam öz atasına yaxud anasına lənət etdiyi üçün qanın tökülməyinə özü baidir.

¹⁰ Başqa kişinin arvadı ilə zina edənlərə aid: qonşusunun arvadı ilə zina edən kişi zinakar qadınla birlikdə öldürülməlidir. ¹¹ Atasının arvadı ilə yaxınlıq edən kişi atasının namusunu tapdalamış olur. Bunu edənlərin hər ikisi öldürülməlidir. Onlar qanlarının tökülməyinə özləri baidir. ¹² Gəlini ilə yaxınlıq edən kişi gəlini ilə birgə – hər ikisi öldürülməlidir, çünki bu rəzillikdir. Bunlar qanlarının tökülməyinə özləri baidir. ¹³ Kişi qadınla yaxınlıq etdiyi kimi kişi kişi ilə yaxınlıq edərsə, hər ikisi iyrənc iş görür və onlar öldürülməlidirlər; qanlarının tökülməyinə özləri baidir. ¹⁴ Qadınla bərabər anasını arvad alan kişi əxlaqsızlıq edər; aranızda belə əxlaqsızlıq olmamaq üçün o kişi də, o qadınlar da yandırılınsın. ¹⁵ Heyvanla cinsi əlaqəyə girən kişi öldürülməlidir; heyvan isə kəsilməlidir. ¹⁶ Hər hansı bir heyvanla cinsi əlaqəyə girən qadın heyvanla birgə öldürülməlidir. Bunlar qanlarının tökülməyinə özləri baidir.

¹⁷ Əgər bir kişi atabir yaxud anabir bacısını alıb onunla cinsi əlaqədə olsa, qadın da onunla cinsi əlaqədə olsa, bu, rüsvayçılıqdır. Onlar xalqı arasından qovulsun. Bacısı ilə cinsi əlaqədə olan kişi cəzasını çəkər. ¹⁸ Əgər bir kişi aybaşı olan qadınla yaxınlıq edib onunla cinsi əlaqədə olarsa, qadının qanaxma mənbəyinin üstünü açar, qadın da öz qanaxma mənbəyinin üstünü açar. Hər ikisi xalqı arasından qovulsun. ¹⁹ Xalanla yaxud bibinlə yaxınlıq etmə, çünki yaxın qohumları ilə yaxınlıq edənlər cəzasını çəkərlər. ²⁰ Əmisi arvadı ilə

¹⁹19:35 Qanun. 25:13-16; Sül. 20:10; Yez. 45:10

²⁰20:9 Çix. 21:17; Mat. 15:4; Mark 7:10 ²⁰20:10 Çix. 20:14; Lev. 18:20; Qanun. 5:18 ²⁰20:11 Lev. 18:8; Qanun. 22:30; 27:20; 1Kor. 5:1

²⁰20:12 Lev. 18:15 ²⁰20:13 Lev. 18:22 ²⁰20:14 Lev. 18:17; Qanun. 27:23

²⁰20:15 Çix. 22:19; Lev. 18:23; Qanun. 27:21

²⁰20:17 Lev. 18:9; Qanun. 27:22 ²⁰20:18 Lev. 18:19 ²⁰20:19 Lev. 18:12-14

yaxınlıq edən kişi öz əmisinin namusunu tapdalamış olur; ikisi də günahının cəzasını çəkərək övladları olmadan öləcəklər. ²¹ Qardaşı arvadını alan kişi qardaşının namusunu tapdalayaraq murdar iş görür; onlar sonsuz qalacaqlar.

²² Siz Mənim qaydalarım və hökmlərimə söylə əməl edin ki, yaşamaq üçün aparacağım torpaq sizi rədd etməsin. ²³ Qarşınızdan qovacağım millətlərin adətlərinə uymayın; onlar bütün bu şeyləri etdiklərinə görə Mənim gözümdə iyrencdirlər. ²⁴ Mən sizə dedim ki, onların torpağına siz sahib olacaqsınız; Mən o süd və bal axan torpağı sizə irs olaraq verəcəyəm. Sizi digər xalqlardan ayıran Allahınız Rəbb Mənəm. ²⁵ Beləliklə, siz pak və murdar heyvan və quşları bir-birindən ayırd edin. Sizin üçün ayırd etdiyim murdar sayılan heyvanlar yaxud quşlar ya da yerdə sürünən məxluqlarla özünüzi iyrenc etməyin. ²⁶ Siz Mənim üçün müqəddəs olun, çünki Mən Rəbb müqəddəsəm. Mən sizi digər xalqlardan ayırdım ki, siz Mənim xalqım olasınız.

²⁷ Cindar yaxud ruh çağıran kişilər və ya qadınlar öldürülməlidir, onlar daşqalaq olmalıdır. Bunlar qanlarının tökülməyinə özləri baidir».

Kahinlərə aid qanunlar

21 Rəbb Musaya dedi: «Harun nəslindən olan kahinlərə bəyan edib belə de: “Qoy kahinlər öz xalqı arasından olan hər hansı bir meyitə görə özlərini murdar etməsin; ² ancaq kahinin yaxın qohumu – anası, atası, oğlu, qızı, qardaşı ³ yaxud da yanında yaşayan subay bacısı ölsə, kahin o ölüyə görə özünü murdar etməsin. ⁴ Qoy o, xalq arasında başçı olduğuna görə özünü murdar edib ləkələməsin.

⁵ Qoy kahinlər yas tutaraq başının heç bir hissəsini qırmasın, saqqalının kənarını kəsməsin, bədənlərinə də yara vurmasınlar, ⁶ özlərinin Allahı üçün müqəddəs olsunlar və Onun adını ləkələməsinlər, çünki onlar özlərinin Allahına pay, Rəbb üçün yandırma təqdimi gətirirlər. Buna görə də müqəddəs olsunlar. ⁷ Kahin fahişəni yaxud ləkələnmiş və ya ərindən boşanmış qadını da arvad almasın, çünki kahin Allahı üçün müqəddəsdir. ⁸ Onu müqəddəs say, çünki Allahına gətirilən payı təqdim edən odur; o sənin üçün müqəddəs olsun, çünki Mən – sizi təqdis edən Rəbb müqəddəsəm. ⁹ Fahişəliklə ləkələnən kahin qızı atasını da ləkələdiyinə görə yandırılınsın.

¹⁰ Qohumları üzərində olan başında məsh yağı ilə məsh olunan və müqəddəs geyimləri geyən vəzifəli baş kahin yas tutaraq nə saçını dağıtsın, nə də əynindəki geyimini cırsın. ¹¹ Bu kahin heç bir meyitə, hətta ölən ata-anasına yaxınlaşıb özünü murdar etməsin. ¹² O, Müqəddəs məkanı tərk etməsin və Allahın Müqəddəs məkanını ləkələməsin, çünki Allahın nişanəsi olan məsh yağı üzərindədir. Rəbb Mənəm. ¹³ Bu kahin bakirə qız alsın; ¹⁴ cüdl, boşanmış yaxud fahişəliklə ləkələnmiş qadın yox, yalnız öz xalqından olan bakirə qız alsın ki, ¹⁵ onun övladları xalqı arasında ləkəli olmasın. Onu təqdis edən Rəbb Mənəm».

¹⁶ Rəbb Musaya dedi: ¹⁷ «Haruna belə söylə: “Nəsildən-nəslə övladlarından qüsuru olan adam Allahına pay təqdim etmək üçün yaxınlaşmasın. ¹⁸ Bunlardan heç biri bu xidmətə yaxınlaşmasın: nə kor, nə axsaq, nə eybəcər, nə əlil, ¹⁹ nə əl-ayağından şikəst, ²⁰ nə qozbel, nə cırdanboy, nə gözündə titə olan, nə xoralı yaxud dəmrovlı, nə axta-

^{20:21} Lev. 18:16

^{a21:3} Yez. 44:25

^{b21:5} Lev. 19:27-28; Qanun. 14:1

^{c21:14} Yez. 44:22

lanmış adam, ²¹yəni kahin Harunun nəslindən bədənində hər hansı bir qüsuru olan şəxs Rəbb üçün yandırma təqdimi verməyə yaxınlaşmasın. Onun bədənində qüsür var. Buna görə də o, Allahına pay gətirmək üçün yaxınlaşmasın. ²²Belə adam Allahına gətirilən paydan – həm ən müqəddəs yeməkdən, həm də müqəddəs yeməkdən yeyə bilər. ²³Lakin o, bədənində qüsuru olduğuna görə nə müqəddəs pərdəyə, nə də qurbanlığa yaxınlaşmasın ki, Müqəddəs məkanlarımızı ləkələməsin, çünki onları təqdis edən Rəbb Mənəm”».

²⁴Musa Harunla oğullarına və bütün İsrail övladlarına belə dedi.

Təqdimlərin və qurbanların müqəddəsliyi

22 Rəbb Musaya dedi: ²«Harunla oğullarına söylə ki, İsrail övladlarının Mənim üçün təqdis etdikləri müqəddəs şeylərlə ehtiyatlı olsunlar və müqəddəs adımı ləkələməsinlər. Rəbb Mənəm. ³Onlara de: “Nəsildən-nəslə İsrail övladlarının Rəbb üçün təqdis etdikləri müqəddəs şeylərə murdar halda yaxınlaşan hər hansı bir övladınız Mənim hüzzurumdan qovulsun. Rəbb Mənəm.

⁴Harun nəslindən iyrenc dəri xəstəliyi yaxud xəstəliyə görə bədən axıntısı olan heç kəs pak olana qədər müqəddəs yeməkdən yeməsin. Meyitə görə murdar olan şeyə toxunan hər kəs, toxumu tökülən hər kəs, ⁵onu murdarlayan qaynaşan heyvana və yaxud hər cür murdarlığı olan insana toxunan hər kəs də – ⁶belə şeylərə toxunan hər adam axşamədək bədənini yumayınca murdar sayılsın və müqəddəs yeməkdən yeməsin. ⁷Günəş batanda isə o adam pak sayılsın, sonra müqəddəs yeməkdən yəsin, çünki bu onun xörəyidir.

⁸Murdarlanmamaq üçün kahin nə təbii yolla ölən, nə də parçalanıb ölən heyvanın ətini yəsin. Rəbb Mənəm. ⁹Mənim buyruğuma riayət etsinlər ki, onu ləkələdikləri üçün günahının cəzasını çəkərək ölməsinlər. Onları təqdis edən Rəbb Mənəm.

¹⁰Heç bir kənar şəxs: nə kahinin qonağı, nə də onun muzdlu işçisi müqəddəs yeməkdən yeməsin. ¹¹Lakin kahinin satın aldığı ya da evində doğulan qul o yeməkdən yeyə bilər. ¹²Kənar adama ərə gedən kahin qızı müqəddəs təqdim yeməyindən yeməsin. ¹³Ammada qalmış və ya boşanmış, sonsuz qalaraq atasının evinə qayıdıb ailə üzvü kimi yaşayan kahin qızı atasının yeməyindən yeyə bilər. Lakin heç bir kənar şəxs ondan yeyə bilməz. ¹⁴Bilmədən müqəddəs yeməkdən yeyən adam beşdə birini əlavə edərək əvəzini kahinə qaytarsın. ¹⁵Qoy kahinlər İsrail övladlarının Rəbbə təqdim etdikləri müqəddəs yeməyi ləkələməsinlər. ¹⁶Onlara bu müqəddəs yeməyi verib bunun təqsirini və cəzasını boyunlarına qoymasınlar; çünki onları təqdis edən Rəbb Mənəm”».

¹⁷Rəbb Musaya dedi: ¹⁸«Harunla oğullarına və bütün İsraililərə belə de: “İsrail övladlarından yaxud İsraildə yaşayan yadellilərdən kimsənin yandırma qurbanı olaraq Rəbbə təqdim etdiyi hər əhdə görə təqdim və hər könüllü təqdim ¹⁹sizdən qəbul olunsun deyə ya mal-qaradan ya da qoyun-keçidən qüsursuz erkək olsun. ²⁰Qüsurlu heyvanı gətirmək olmaz, çünki belə qurban sizdən qəbul olunmaz. ²¹Kimsə Rəbbə əhdini ödəmək üçün yaxud könüllü təqdim olaraq mal-qaradan ya da qoyun-keçidən ünsiyyət qurbanı təqdim edərsə, heyvan qəbul olunsun deyə qüsursuz olsun; onun bədənində heç bir

qüsur olmasın. ²²Rəbbə kor, yaralı, şikəst, qaysaqlı, xoralı, dəmrovlı heyvanları təqdim etməyin, Rəbb üçün yandırma təqdimi vermək üçün onları qurbangaha gətirməyin. ²³Mal-qaradan yaxud qoyun-keçidən çolaq yaxud qısaqıç heyvanı könüllü təqdim etmək olar, lakin əhdini ödəmək üçün o qəbul olunmaz. ²⁴Xayası zədələnmiş, əzilmiş, burulmuş ya da kəsilməmiş heyvanı Rəbbə qurban gətirməyin, ölkənizdə buna yol verməyin. ²⁵Belə bir heyvanı yadellidən götürüb pay olaraq Allahınıza təqdim etməyin, çünki bu heyvan xarab və qüsurlu sayılaraq sizdən qəbul olunmaz».

²⁶Rəbb Musaya dedi: ²⁷«Buzov, quzu ya da oğlaq doğularsa, yeddi gün anasının yanında qalsın. Səkkizinci gündən etibarən Rəbb üçün yandırma təqdimi kimi qəbul oluna bilər. ²⁸Nə inək, nə qoyun, nə də keçi ilə balasını eyni gündə birlikdə kəsməyin. ²⁹Rəbbə təşəkkür qurbanı gətirəndə elə gətirin ki, o sizdən Rəbbə məqbul olsun. ³⁰Qurbanın əti həmin gün yeyilsin, səhərə qədər saxlanılmasın. Rəbb Mənəm.

³¹Mənim əmrlərimə səylə əməl edin. Rəbb Mənəm. ³²Mənim müqəddəs adımı ləkələməyin. Qoy İsrail övladları arasında müqəddəs tutulum. Sizi təqdis edən Rəbb Mənəm. ³³Allahınız olmaq üçün sizi Misir torpağından çıxartdım. Rəbb Mənəm».

Rəbbin bayramları

23 Rəbb Musaya dedi: ²«İsrail övladlarına belə de: “Rəbbin təyin etdiyi bayramlar, Mənim bayramları bunlardır. Bu vaxt müqəddəs toplantı çağırın:

Şənbə istirahət günü

³eAltı gün işinizi görün, yeddinci gün isə Şənbə istirahət və müqəddəs toplantı günüdür. Qoy Rəbbin bu Şənbə gününü yaşadığınız bütün yerlərdə heç bir iş görülməsin.

Pasxa və Mayasız Çörək bayramları

(Çıx. 12:14-20; Say. 28:16-25; Qanun. 16:1-8)

⁴Rəbbin təyin etdiyi bu müqəddəs toplantı günlərini bayramlar elan edin.

⁵fBirinci ayın on dördü axşamçağı Rəbbin Pasxa bayramıdır. ⁶Həmin ayın on beşi Rəbbin Mayasız Çörək bayramıdır. Yeddi gün mayasız çörək yeyin. ⁷Birinci gün müqəddəs toplantınız olsun; gündəlik işlərinizi görməyin. ⁸Bu yeddi gün ərzində Rəbb üçün yandırma təqdimi gətirin. Yeddinci gün isə müqəddəs toplantınız olsun; gündəlik işlərinizi görməyin».

İlk dərzi həsr olunması bayramı

⁹Rəbb Musaya belə dedi: ¹⁰«İsrail övladlarına de: “Sizə verəcəyim torpağa gəldiyiniz zaman məhsulunuzu biçəndə biçdiyiniz ilk dərzi kahinin yanına gətirin. ¹¹O, dərzi Rəbbin hüzurunda yelləderək təqdim etsin ki, sizdən qəbul olunsun. Kahin onu Şənbənin ertəsi günü yellətsin. ¹²Dərzi yellədiyiniz gün Rəbbə birillik qüsuruz erkək toğlu yandırma qurbanı kimi kəsin. ¹³Toğlu ilə birlikdə taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş bir efanın onda ikisi olan miqdarda narın un gətirin. Bu, Rəbb üçün yandırma təqdimi – Onun xoşuna gələn ətirdir. İçmə təqdimi olaraq da bir hin şərabın dördüdə birini gətirin. ¹⁴Bu qurbanı Allahınıza təqdim etdiyiniz həmin günə qədər nə çörək,

^e23:3 Çıx. 20:8-10; 23:12; 31:15; 34:21; 35:2; Qanun. 5:12-14

^f23:5 Çıx. 12:1-13; Qanun. 16:1-2

nə qovurğa, nə də təzə sünbül yeməyin. Bu bütün yaşadığınız yerlərdə nəsildən-nəslə sizin üçün əbədi qayda olsun.

Biçin bayramı

(Say. 28:26-31; Qanun. 16:9-12)

¹⁵Şənbənin ertəsi günü olan yel-lədilən dərzi gətirdiyiniz gündən tam yeddi həftə, ¹⁶yeddinci Şənbə gününün ertəsinədək əlli gün sayın, sonra Rəbbə təzə taxıl təqdimi gətirin. ¹⁷Yaşadığınız hər yerdən yellədiyiniz təqdim etmək üçün bir efanın onda ikisi narın undan maya ilə bişirilmiş iki kömbə çörəyi Rəbbə nübar təqdimi gətirin. ¹⁸Çörəklə birgə birillik yeddi qüsursuz toğlu, bir buğa və iki qoç təqdim edin. Bunlar taxıl təqdimləri və içmə təqdimləri ilə birlikdə Rəbb üçün yandırma qurbanıdır, Rəbbin xoşuna gələn ətir – yandırma təqdimidir. ¹⁹Günah qurbanı üçün bir təkə, ünsiyyət qurbanı üçün isə iki birillik toğlu gətirin. ²⁰Kahin bu iki toğlunu nübar çörəyi ilə birgə Rəbbin hüzurunda yellədirək təqdim etsin. Bunlar kahinin Rəbb üçün müqəddəs payı olsun. ²¹Həmin gün özünüz üçün müqəddəs toplantı elan edin və heç bir gündəlik iş görməyin. Bu bütün yaşadığınız yerlərdə nəsildən-nəslə sizin üçün əbədi qayda olsun.

²²^hTorpağınızda məhsul biçəndə tarlanın qıraqlarını biçməyin və biçindən düşən başaqları yığmayın. Qoy qalan məhsul kasıblara və qəriblərə qalsın. Allahınız Rəbb Mənəm”».

Şeypur çalınma günü

(Say. 29:1-6)

²³Rəbb Musaya dedi: ²⁴«İsrail övladlarına belə de: “Yeddinci ayın birinci günü sizin üçün istirahət günü, şeypur çalınma ilə qeyd olunan gün, müqəddəs toplantı günü olsun. ²⁵O gün heç bir gündəlik iş görməyin və Rəbb üçün yandırma təqdimi gətirin”».

Kəffarə günü

(Lev. 16:2-34; Say. 29:7-11)

²⁶Rəbb Musaya dedi: ²⁷ⁱ«İsrail övladlarına de: “Yeddinci ayın onu isə Kəffarə günüdür, müqəddəs toplantınız olsun; özünüzi hər şeydən məhrum edin və Rəbb üçün yandırma təqdimi gətirin. ²⁸Həmin gün heç bir iş görməyin, çünki bu, Allahınız Rəbbin hüzurunda sizin üçün kəffarə edilən Kəffarə günüdür. ²⁹Həmin o gün özünü hər şeydən məhrum etməyən adam xalqı arasından qovulsun. ³⁰O gün hər hansı bir iş görəni adamı Mən xalqı arasından yox edəcəyəm. ³¹Heç bir iş görməyin. Bu bütün yaşadığınız yerlərdə nəsildən-nəslə sizin üçün əbədi qayda olsun. ³²O gün sizin üçün Şənbə istirahət günü kimidir. Özünüzi hər şeydən məhrum edin. Ayın doqquzuncu günü axşamdan ertəsi günün axşamına qədər Şənbə günü kimi istirahət edin”».

Çardaqlar bayramı

(Say. 29:12-40; Qanun. 16:13-17)

³³Rəbb Musaya dedi: ³⁴^j«İsrail övladlarına söylə: “Həmin yeddinci ayın on beşinci günündən Rəbb üçün yeddi gün Çardaqlar bayramını keçirin. ³⁵Birinci gün müqəddəs toplantı günüdür. Gündəlik işlərinizi görməyin. ³⁶Bu yeddi gün ərzində Rəbbə yandırma təqdimləri gətirin. Səkkizinci gün isə müqəddəs toplantınız olsun və Rəbbə yandırma təqdimləri gətirin. Bu gün təntənəli toplantı günüdür, gündəlik işlərinizi görməyin.

³⁷Bunlar Rəbbin təyin etdiyi bayramlardır: bu zaman müqəddəs toplantı

§23:15 Çix. 23:16; 34:22 ^h23:22 Lev. 19:9-10; Qanun. 24:19-22

ⁱ23:27 Lev. 16:29-34; Say. 29:7 ^j23:34 Say. 29:12,35

çağırıb hər birini öz günündə olmaqla yandırma təqdimlərini – yandırma qurbanlarını, taxıl təqdimlərini, ünsiyyət qurbanlarını və içmə təqdimlərini Rəbbə gətirin. ³⁸Bunlar Rəbbin Şənbələrinə və Rəbbə verdiyiniz bütün ianələrə, bütün əhdlərin ödəmələrinə, bütün könüllü təqdimlərə əlavədir.

³⁹^kÜstəlik yeddinci ayın on beşinci günü torpağın məhsullarını yığandan sonra yeddi gün Rəbb üçün bayram keçirin. Birinci gün və səkkizinci gün istirahət günləri olsun. ⁴⁰Birinci gün gözəl ağacların meyvələrini, xurma ağaclarının budaqlarını, sıx yarpaqlı ağacların və çay kənarında bitən qovaq ağaclarının budaqlarını toplayıb Allahınız Rəbbin hüzurunda yeddi gün şənlik edin. ⁴¹Hər il Rəbb üçün bu bayramı yeddi gün keçirin. Bu, nəsil-dən-nəslə sizin üçün əbədi qaydadır; bu bayramı yeddinci ayda qeyd edin. ⁴²Yeddi gün çardaqlarda qalın; bütün yerli İsraililər çardaqlarda yaşasın. ⁴³Beləliklə, sizin nəsiləriniz bilsin ki, Mən İsrail övladlarını Misir torpağından çıxarıandan sonra onları çardaqlarda yerləşdirdim. Allahınız Rəbb Mənəm”».

⁴⁴Beləcə Musa İsrail övladlarına Rəbbin təyin etdiyi bayramlar barəsində nəql etdi.

Rəbbin hüzurunda yanan çıraq

(Çıx. 27:20-21)

24 Rəbb Musaya dedi: ²«İsrail övladlarına əmr et ki, işıq yandırmaq üçün sənə zeytundan çəkilmiş xalis yağ gətirsinlər. Bu yağdan çıraqlar daima ³Hüzur çadırında, şəhadət pərdəsinin bayır tərəfində yansın. Harun onu hər axşam Rəbbin hüzurunda yandırıb səhərə qədər

nəzarət etsin. Bu, nəsil-dən-nəslə sizin üçün əbədi qayda olsun. ⁴Rəbbin hüzurunda xalis qızıldan düzəlmiş çıraqdandakı çıraqlara daim nəzarət edilsin.

Təqdis çörəkləri

⁵Narın un götürüb hər kökə bir efanın onda ikisi qədər miqdarda on iki kökə bişir. ⁶Onları Rəbbin hüzurunda xalis qızıldan düzəlmiş masaya, iki sraya altı-altı qoy. ⁷Çörək sıralarının üstünə xalis kündür qoy. Çörəklərin üstündəki kündür Rəbb üçün yandırma təqdimi, çörək yerinə xatirə təqdimi olsun. ⁸Qoy bu çörəklər hər Şənbə günü daim Rəbbin hüzurunda düzülsün. Bu, İsrail övladları üçün əbədi əhddir. ⁹^mBu çörəklər Harunla övladlarının payıdır. Onlar bu çörəkləri müqəddəs bir yerdə yesinlər. Çünki bunlar Rəbb üçün verilən yandırma təqdimlərindən ən müqəddəs, Harun övladları üçün əbədi paydır».

Allaha küfr edənin sonu

¹⁰Bir gün anası İsraili, atası Misirli olan bir adam İsrail övladlarının arasına çıxdı. O, düşərgədə bir İsraili ilə savaşıb ¹¹Allahın adına küfr və lənət etdi. O adamı Musanın yanına gətirdilər. Onun anası Dan qəbiləsindən Dibri qızı Şelomit idi. ¹²O adamı həbs edib Rəbbin qərarını gözlədilər.

¹³Rəbb Musaya belə dedi: ¹⁴«Lənət edəni düşərgədən kənara çıxar; qoy bu lənəti eşidənlər əllərini o adamın başına qoysunlar. Sonra qoy bütün icma onu daşqalaq etsin. ¹⁵İsrail övladlarına belə de: “Allahına lənət edən hər kəs öz günahının cəzasını çəkəcək; ¹⁶Rəbbin adına küfr edən hər kəs öldürülməlidir. Bütün icma onu daşqalaq etsin; istər

^k23:39 Çıx. 23:16; 34:22 ^l24:5 Çıx. 25:30

^m24:9 Mat. 12:4; Mark 2:26; Luka 6:4

yadelli, istər yerli olsun, Allahın adına küfr etdiyinə görə öldürülməlidir.

¹⁷ nBaşqa bir adamın canını alan hər kəs öldürülməlidir. ¹⁸ Heyvanı öldürən isə can əvəzinə can olaraq zərəri ödəsin. ¹⁹ Bir adam başqa adamı yaralayarsa, o nə cür edibsə, ona da belə edilsin: ²⁰ o sınıq əvəzinə sınıq, göz əvəzinə göz, diş əvəzinə diş; o adama nə cür yara vurubsa, ona da belə yara vurulsun. ²¹ Heyvan öldürən zərərinə ödəsin. Adam öldürən isə özü öldürülsün. ²² pSizdə istər qərib, istər yerli üçün ədalət bir olsun; çünki Allahınız Rəbb Mənəm”».

²³ Musa İsrail övladlarına bunu dedi. Lənət edəni düşərgədən kənara çıxarıb daşqalaq etdilər. Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi İsrail övladları buna əməl etdilər.

Dinçlik ili haqqında

(Qanun. 15:1-11)

25 ¹ Rəbb Sina dağında Musaya belə söylədi: ² «İsrail övladlarına de: “Sizə verəcəyim torpağa daxil olanda bütün ölkədə Şənbə günü kimi Rəbb üçün dinçlik vaxtları olsun. ³ Altı il tarlanı ək, üzümlüyün budaqlarını kəs və məhsulunu yığ. ⁴ Yeddinci ildə isə torpaq Şənbə günü kimi dincə qoyulsun. Bu, Rəbbin dinçlik ilidir. Bu il sən nə tarlanı ək, nə də üzümlüyünü buda, ⁵ biçindən düşən toxumdan bitən məhsulu biçmə və kəsilməmiş tənəklərdən salxımları yığma. Bu, torpaq üçün dinçlik ili olsun. ⁶ Bu dinçlik ilində torpağın verdiyi hər məhsul sizin üçün qida olacaq; qulunuz, qarabaşınız, muzdlu işçiniz, aranızda yaşayan gəlmənin, ⁷ ev heyvanının və ölkədəki vəhşi heyvanın qidası olacaq.

Azadlıq ili

⁸ Özün üçün yeddi dinçlik ili – yeddi dəfə yeddi il say. Yeddi dinçlik ilinin müddəti qırx doqquz ildir. ⁹ Sonra yeddinci ayın onu – Kəffarə günü bütün ölkənizdə yüksək səslə şeypur çaldırmaqla ¹⁰ əllinci ili təqdis edin və ölkənin bütün sakinləri üçün azadlıq elan edin. Bu il sizin üçün Azadlıq ili olsun; hamı öz mülkünə, öz ailəsinə qayıtsın. ¹¹ Qoy əllinci il sizin üçün Azadlıq ili olsun. O il heç nə əkməyin, düşən toxumdan bitən məhsulu biçməyin, budanmamış meynələrinizdən yığmayın, ¹² çünki bu Azadlıq ili sizin üçün müqəddəs olsun. Tarlalarınızın verdiyi məhsulu yeyin.

¹³ Bu Azadlıq ilində hər kəs öz mülkünə qayıtsın. ¹⁴ Kim torpaq sahəsini başqa adama satarsa, ondan alan soydaşına haqsızlıq etməsin. ¹⁵ Alan şəxs Azadlıq ilindən neçə il keçməsinə görə qiymətləndirib alsın. Satan isə məhsul götürəcəyi illərə münasib olaraq satsın. ¹⁶ İllərin sayı çoxdursa, qiyməti qaldır, azdırsa, onu endir, çünki o sənə satılan məhsulların miqdarıdır. ¹⁷ Bir-birinizə qarşı haqsızlıq etməyin, amma Allahınızdan qorxun, çünki Allahınız Rəbb Mənəm.

¹⁸ Mənim qaydalarım əməl edin, hökmlərimə söylə riayət edin ki, ölkədə arxayın yaşayasınız. ¹⁹ Torpaq da barını verəcək ki, siz doyunca yeyib orada sakit yaşayasınız. ²⁰ Məhsul əkib-biçmədiyimiz yeddinci ildə nə yeyək? soruşanda bilin: ²¹ altıncı il üstünüzə elə bərəkət göndərəcəyəm ki, torpaq üçillik məhsul verəcək. ²² Səkkizinci il əkin və köhnə məhsuldan yeyin; doqquzuncu il təzə məhsul yetişənə qədər köhnəni yeyin.

¹⁷24:17 Çıx. 21:12

²⁰24:20 Çıx. 21:23-25; Qanun. 19:21; Mat. 5:38

²²24:22 Say. 15:16

²⁵25:1 Çıx. 23:10-11

²³Torpaq əbədi olaraq satılmaz; çünki torpaq Mənimdir, siz isə yanımda qərib və gəlməsiniz. ²⁴Bütün mülkünüzdən sahə satanda onu geri satınalma hüququnu saxlayın.

²⁵Yanımdakı soydaşın yoxsullaşib mülkündən bir sahə satılmalıdırsa, onun yaxın qohumu o sahəni geri satın ala bilər. ²⁶Geri satın alan qohumu yoxdursa, o soydaş sonra gücü çatıb geri satınalma məbləği tapsa, ²⁷qoy satılan vaxtdan neçə illər keçdiyini hesablasın və qiymətin qalığını satdığı adama verib yenə öz mülkünə malik olsun. ²⁸Əgər gücü çatıb bu məbləği tapmasa, sahəsi Azadlıq ilinə qədər onu geri satın alan adama məxsus qalsın. Azadlıq ilində isə qaytarılsın ki, satan adam yenə öz mülkünə malik olsun.

²⁹Bir adam qalalı şəhərdə olan yaşayış evini satarsa, onu geri satınalma hüququ satdığı gündən bir il müddətinə qiüvvədədir; satan adam evi geri satın ala bilər. ³⁰Amma əgər bütöv il tamamlananacan o adam evi geri satın ala bilməsə, qalalı şəhərdəki ev onu alana məxsus həmişəlik nəsilən-nəslə qalsın. Bu, Azadlıq ilində qaytarılmaz. ³¹Ətraf qala divarı olmayan kəndlərdəki evlər isə torpaq sahələri kimi sayılsın; onları geri satınalma hüququ olsun və Azadlıq ilində qaytarılsın.

³²Lakin Levililər özlərinə aid şəhərlərdə mülklərini satdıqları evləri daima geri satınalma hüququna malik olsunlar. ³³Levililərdən birinin mülkü satdığı və geri satın almadığı şəhər evi Azadlıq ilində ona qaytarılsın. Çünki Levililərin şəhərlərindəki evlər onların İsrail övladları arasındakı irsdir. ³⁴Onların şəhərlərinin ətraf otaqları isə heç satılmamalıdır, çünki bunlar Levililərin ayrılmaz mülküdür.

³⁵Yanımdakı soydaşın yoxsullaşib və özünü təmin edə bilmirsə, ona yardım et. Qoy o sənin yanında yadelli ya gəlmə kimi yaşasın. ³⁶Ondan nə sələm, nə də mənfəət götür. Allahından qorx və qoy soydaşın sənin yanında yaşaya bilsin. ³⁷Ona nə sələmlə pul ver, nə də mənfəətini güdmək üçün yemək ver. ³⁸Kənan torpağını sizə vermək və Allahınız olmaq üçün sizi Misir torpağından çıxaran Allahınız Rəbb Mənam.

³⁹Yanımdakı soydaşın yoxsullaşib sənə özünü qul kimi satarsa, ona qulun ağır işini gördürmə. ⁴⁰Qoy o, yanında muzdlu işçi yaxud gəlmə kimi olsun. O, Azadlıq ilinədək yanında işləsin, ⁴¹sonra uşaqları ilə birlikdə səndən ayrılıb ailəsinin yanına, atalarının mülkünə qayıtsın. ⁴²Çünki İsrail övladları Mənim Misir torpağından çıxartdığım qullarımdır, buna görə də onlar qul kimi satılmasınlar. ⁴³O soydaşına sərt ağılıq etmə. Allahından qorx.

⁴⁴Qullarınız və kənizləriniz ətrafınızdakı millətlərdən olsun. Siz onlardan nökr və qarabaş geri satın ala bilərsiniz. ⁴⁵Aranızda yaşayan gəlmələrdən və onların ölkənizdə doğulmuş ailə üzvlərindən də geri satın ala bilərsiniz. Bunlar sizin mülkiyyətiniz olacaq. ⁴⁶Siz özünüzdən sonra bunları oğullarınıza əmlak kimi vəsiyyəət edə bilərsiniz və onlar oğullarınızın mirası olub həyatı boyunca iş görəcəklər. Ancaq İsraili soydaşlarınız arasında heç kim soydaşına sərt ağılıq etməsin.

⁴⁷Yanımdakı soydaşın yoxsullaşibsə, qonşuluqda yaşayan pulu olan bir yadelli ya da gəlməyə yaxud onun ailə üzvünə özünü qul olaraq satarsa, ⁴⁸satıldıqdan sonra onun geri satınalma hüququ var. Qardaşlarından biri onu

[†]25:35 Qanun. 15:7-8 [§]25:37 Çıx. 22:25; Qanun. 23:19-20

[†]25:39 Çıx. 21:2-6; Qanun. 15:12-18

geri satın ala bilər; ⁴⁹əməsi ya da əməsi oğlu da onu geri satın ala bilər. Ailəsindən hər bir yaxın qohumu da onu geri satın ala bilər. Öz gücü çatanda o adam özünü geri satın ala bilər. ⁵⁰Qoy bu adam ağası ilə özünü satdığı ildən Azadlıq ilinə qədər muzzdlu işçinin iş müddəti kimi hesablaşsın və illərin sayına görə qiyməti qoyulsun. ⁵¹Əgər illərin sayı hələ də çoxdursa, o buna görə geri satın alınmanın qiyməti olaraq satın alındığı məbləğin böyük bir hissəsini ödəsin. ⁵²Lakin əgər Azadlıq ilinə az qalır, o müddətə görə hesab edərək geri satın alınmanın qiyməti olaraq az ödəsin. ⁵³Yəni ilbəil muzzdlu işçi kimi ağası ilə hesablaşsın. Qoy ağası da sənin gözün qarşısında ona sərt ağılıq etməsin. ⁵⁴Əgər o adam bu yolla geri satın alınmamışdırsa, Azadlıq ilində uşaqları ilə birgə azad olsun. ⁵⁵Çünki İsrail övladları Mənim qullarım, Mənim Misir torpağından çıxardığım qullarımdır. Allahınız Rəbb Mənəm.

Allaha itaətin bərəkətləri

(*Qanun. 7:12-24; 28:1-14*)

26^{uv} Özünü zə büt düzəltməyin; oyma büt yaxud sütun qoymayın, ölkənizdə yonulmuş daş qoyub səcdə etməyin; çünki Allahınız Rəbb Mənəm. ²Şənbə istirahət günlərimə riayət edin, Müqəddəs məkanıma ehtiramla yanaşın. Rəbb Mənəm.

³Əgər qaydalarım ilə yaşayın əmrlərimə səylə əməl etsəniz, ⁴sizə mövsümündə yağış göndərəcəyəm ki, torpaq öz məhsulunu, ağaclar isə meyvələrini versin. ⁵Sizin xırmanınız o qədər bol olacaq ki, onun döyülməsi üzüm yığıma qədər davam edəcək, üzümünüz o qədər bol olacaq ki, onun

yığılması əkin vaxtına qədər davam edəcək. Çörəyinizi doyunca yeyib ölkənizdə arxayın yaşayacaqsınız.

⁶Ölkənizə sülh verəcəyəm; yatanda sizi vahiməyə salan olmayacaq. Yırtıcı heyvanları ölkədən qovacağam və müharibə üzünü görməyəcəksiniz. ⁷Düşmənlərinizi qovacaqsınız, onlar döyüş zamanı qarşınızda həlak olacaqlar. ⁸Beşiniz yüz adamı, yüzünüz on min adamı qovacaq. Düşmənləriniz döyüş zamanı qarşınızda həlak olacaqlar. ⁹Mən üzümü sizə çevirəcəyəm, sizi artırıb çoxaldacağam, sizinlə olan Öz əhdimi yerinə yetirəcəyəm. ¹⁰Saxladığınız məhsul bütün il boyu sizə çatacaq. Yeni məhsula yer tapmaq üçün köhnəni boşaltmalı olacaqsınız. ¹¹Üstəlik, Mən aranızda məskunlaşacağam və sizə nifrət etməyəcəyəm. ¹²Mən həm də aranızda yaşayıb sizin Allahınız olacağam, siz isə Mənim xalqım olacaqsınız. ¹³Sizi Misir torpağından çıxardan və onların köləliyindən azad edən, boyunduruğunuzu qırıb başınızı uca edən Allahınız Rəbb Mənəm.

Allahdan uzaqlaşmanın cəzası

(*Qanun. 28:15-68*)

¹⁴Amma əgər Mənə qulaq asıb bütün bu əmrlərimə əməl etməsəniz, ¹⁵əvəzində qaydalarım xər baxıb hökmlərimi qəlbinizdən rədd etsəniz, Mənim bütün əmrlərimə əməl etməyib, əhdimi pozsanız, ¹⁶Mən sizə bunu edəcəyəm: göz çıxaran və qəlbi sıxan fəlakət, vərəm, qızdırma göndərəcəyəm. Toxumlarınızı hədə yerə əkəcəksiniz; düşmənləriniz onlardan əmələ gələn məhsulu yeyəcək. ¹⁷Üzümü sizdən döndərəcəyəm, düşmənlərinizin qarşısında məğlub olacaqsınız,

^u26:1 Lev. 19:4 ^v26:1 Çıx. 20:4; Qanun. 5:8; 16:21-22; 27:1

^w26:3 Qanun. 11:13-15 ^x26:12 Yez. 37:27; 2Kor. 6:16; Vəhy 21:3

yağlılarınız üzərinizdə hökm sürəcək; sizi qovan olmasa da, qaçacaqsınız.

¹⁸ Əgər buna baxmayaraq yenə də Mənə qulaq asmasanız, o vaxt günahlarınıza görə sizi yeddi qat artıq tənbeh edəcəyəm. ¹⁹ Öyündüyünüzü güclü təkəbbürünüzü qıracağam. Başınız üzərində olan göyləri dəmir və ayağınız altındakı yeri tunc kimi edəcəyəm ki, ²⁰ qüvvətiniz tükənsin; nə torpağınız məhsul, nə də ağaclarınız meyvə verəcək.

²¹ Əgər Mənə qarşı çıxıb sözlərimə hələ də qulaq asmaq istəməsəniz, Mən sizə günahlarınıza görə yeddiqat artıq bəla göndərəcəyəm. ²² Üstünüzdə vəhşi heyvanlar göndərəcəyəm. Onlar övladlarınızı öldürüb, ev heyvanlarınızı parçalayacaq. Buna görə sayınız elə azalacaq ki, yollarınız viran qalacaq.

²³ Əgər bunlardan ibrət dərsi almayıb Mənə qarşı çıxmaqda davam etsəniz, ²⁴ Mən də sizə qarşı çıxacağam və günahlarınıza görə yenə də yeddiqat artıq cəzalandıracağam. ²⁵ Əhdi pozduğunuza görə qisas almaq üçün üstünüzdə müharibə göndərəcəyəm. Siz şəhərlərinizdə sığınanda aranızda vəba salacağam ki, düşmənin əlinə düşsünüz. ²⁶ Çörəyinizin kökünü kəsəcəyəm. On qadın bir təndirdə çörək bişirəcək və onu sizə çəki ilə paylayacaq, siz isə yeyib doymayacaqsınız.

²⁷ Əgər siz bundan sonra da Mənə qulaq asmasanız və Mənə qarşı çıxsanız, ²⁸ bu dəfə Mən də sizə qarşı qəzəblə çıxıb günahlarınıza görə yeddiqat artıq tənbeh edəcəyəm. ²⁹ Oğul və qızlarınızın ətini yeməyə məcbur olacaqsınız. ³⁰ Səcdəgahlarınızı məhv edib, buxur qurbangahlarınızı yox edəcəyəm, bütələrinizi devirəcəyəm və meyitlərinizi o bütələrin üstünə sərəcəyəm. Sizi rədd edəcəyəm;

³¹ Şəhərlərinizi xaraba qoyacağam, Müqəddəs məkanlarınızı viranəliyə döndərüb xoş ətirlərinizi qəbul etməyəcəyəm. ³² Mən ölkənizi elə viran qoyacağam ki, oranı işğal edən düşmənləriniz baxıb dəhşətə gəlsinlər. ³³ Sizi isə millətlər arasına səpələyəcəyəm və arxanızca qılıncla düşəcəyəm. Torpağınız viranəliyə, şəhərləriniz xarabalığa dönəcək.

³⁴ O zaman ölkə viran qalacaq, siz isə düşmən torpağında yaşayacaqsınız. Bütün bu vaxt ərzində ölkə dinclik illərini qeyd edəcək. Yalnız o vaxt ölkə dinclik illərini qeyd edərək şadlanacaq. ³⁵ Orada yaşadığınız dinclik illərində görmədiyiniz dincliyi ölkə viran qalan bütün müddət görəəcək. ³⁶ Düşmən ölkələrinizdə sizdən sağ qalanların ürəklərinə elə cəsarətsizlik salacağam ki, onlar hətta küləkdən tərپənən yarpağın xışiltısından qorxub qaçaqlar. Onları qovan olmasa da, müharibədən qaçan kimi qaçıb yıxılacaqlar; ³⁷ bürdrəyib bir-birinin üstünə yıxılacaqlar, amma onları qovan olmayacaq; düşmənləriniz qarşısında durmağa qüvvətiniz olmayacaq. ³⁸ Millətlər arasında həlak olacaqsınız, düşmən torpağı sizi udaq. ³⁹ Sizdən sağ qalanlarsa düşmən ölkələrinizdə həm öz günahlarının cəzasını, həm də atalarının günahlarının cəzasını çəkib çürüyəcəklər.

⁴⁰ Amma özlərinin və atalarının günahlarını, Mənə xainlik etdiklərini və Mənə qarşı çıxdıqlarını etiraf etsələr, ⁴¹ – buna görə Mən də onlara qarşı çıxıb düşmən torpağına aparmışam – daş ürəkləri yumşalıb günahlarının əvəzini ödəsələr, ⁴² yəni o zaman Mən də Yaqubla, İshaqla və İbrahimlə bağladığım əhdimi və onlara vəd etdiyim ölkəni xatırlayacağam.

⁴³Bu torpaq onlar tərəfindən tərk ediləcək, onlarsız boş qalıb Şənbə istirahəti edib şadlanacaq. Onlarsa öz cəzalarını çəkəcəklər, çünki Mənim hökmlərimi rədd edərək qaydalarımı nifrət etdilər. ⁴⁴Bütün bunlara baxmayaraq, düşmən ölkəsində yaşadığı zaman onlara xor baxıb rədd etməyəcəyəm. Beləcə Mən onları məhv edib bağladığım əhdimi pozmayacağam, çünki onların Allahı Rəbb Mənəm. ⁴⁵Mən onların əcdadlarını başqa millətlərin qarşısında onların Allahı olmaq üçün Misir torpağından çıxaran vaxt bağladığım əhdimi xatırlayacağam; Rəbb Mənəm”».

⁴⁶Bunlar Rəbbin Özü ilə İsrail övladları arasında Sina dağında Musa vasitəsilə verdiyi qaydalar, hökmlər və qanunlardır.

Rəbbə təqdimlərin gətirilməsi

27 Rəbb Musaya dedi: ²«İsrail övladlarına söylə: “İnsanları Rəbbə həsr edən adam əhdini bu dəyərlərinə görə ödəyə bilər: ³Müqəddəs yerdəki şəkəlin ölçüsünə görə iyirmi yaşından altmış yaşına qədər kişinin dəyəri əlli şəkəl gümüş, ⁴qadının dəyəri otuz şəkeldir; ⁵beş yaşından iyirmi yaşına qədər oğlanın dəyəri iyirmi şəkəl, qızın isə on şəkeldir; ⁶bir aydan beş yaşa qədər olan oğlanın dəyəri beş şəkəl gümüş, qızın dəyəri isə üç şəkəl gümüşdür; ⁷altmış yaşından yuxarı olan kişinin dəyəri on beş şəkəl, qadının isə on şəkeldir; ⁸əgər əhdinə əməl edən adam belə dəyəri ödəmək üçün çox kasıbdırsa, qoy həsr etdiyi adamı kahinin önünə gətirsin ki, kahin onu qiymətləndirsin. Əhdinə əməl edən gücü nəyə çatırsa, kahin onun qiymətini təyin etsin.

⁹Əgər bir nəfər Rəbbə qurban gətirilən heyvanlardan birini həsr etsə, bunlardan Rəbbə verilən hər baş heyvan

müqəddəs sayılır. ¹⁰O adam heyvanı dəyişdirməsin. Nə pisi yaxşı ilə, nə yaxşını pislə əvəz etməsin. Əgər o, heyvanı dəyişdirirsə, dəyişdirilən heyvanların ikisi də müqəddəs sayılınsın. ¹¹Əgər Rəbbə qurban gətirməyə layiq olmayan hər hansı murdar heyvanlardan birini həsr etsə, qoy o heyvanı kahinin yanına gətirib ona göstərsin; ¹²kahin onu yaxşı ya pis olduğuna görə qiymətləndirsin və dəyəri onun təyin etdiyinə görə olsun. ¹³Əgər heyvanı həsr edən onu geri satın almaq istəsə, qoy o dəyərinə beşdə biri qədər əlavə edərək ödəsin.

¹⁴Bir nəfər öz evini müqəddəs təqdim kimi Rəbbə təqdis edəndə kahin evi yaxşı ya pis olduğuna görə qiymətləndirsin. Qiymət kahinin təyin etdiyi kimi qalsın. ¹⁵Əgər o adam evini geri satın almaq istəsə, qoy o qiymətə görə beşdə birini əlavə edərək ödəsin və ev ona qayıtsın.

¹⁶Əgər bir nəfər mülkü olan tarla sahəsini Rəbbə təqdis edirsə, oraya əkilən toxum miqdarına görə bir xomer arpa əkilən tarlanın qiyməti əlli şəkəl gümüş olsun. ¹⁷Əgər o adam tarlasını Azadlıq ilindən başlayaraq təqdis edirsə, bu dəyər olduğu kimi qalsın. ¹⁸Əgər tarlasını Azadlıq ilindən sonra təqdis edirsə, kahin onunla qiymətini sonrakı Azadlıq ilinə qədər qalan müddətə görə hesablaşsın və dəyəri belə aşağı salınsın. ¹⁹Əgər tarlanı təqdis edən adam onu geri satın almaq istəsə, qoy o, gümüşə görə dəyərinə beşdə birini əlavə edərək ödəsin və tarla ona qayıtsın. ²⁰Əgər tarlanı geri satın almadan başqa birinə satsa, sonra onu heç vaxt geri satın ala bilməz. ²¹O tarla Azadlıq ilində azad olanda həmişəlik həsr olunmuş bir tarla kimi Rəbb üçün təqdis edilmiş sayılınsın; kahinin mülkü olsun.

²²Əgər bir nəfər öz mülkü olmayaraq, satın aldığı bir tarlanı Rəbbə təqdis edərsə, ²³qoy kahin onunla Azadlıq il-

inə qədər dəyərini hesablasın. O adam həmin gün qiyməti Rəbb üçün təqdis edilmiş bir şey kimi versin. ²⁴ Azadlıq ilində həmin tarla mülk olub onu satan adama qaytarılsın. ²⁵ Bütün dəyərlər Müqəddəs yerdəki şəkəle görə sayılsın. Bu şəkəl iyirmi geraya bərabərdir.

²⁶ Heyvanlar arasında ilk doğulanlar Rəbbə məxsusdur. Heç kim onu yenidən təqdis etməsin. İstər mal-qara, istər qoyun-keçi olsun, onlar Rəbbindir. ²⁷ Əgər murdar heyvanın balası olsa, onu gətirən adam ümumi dəyərinə beşdə birini əlavə edərək geri satın ala bilər. Əgər o geri satın alınmırsa, dəyərinə satılsın.

²⁸ ^b Bir nəfərin öz əmlakından istər adam, istər heyvan, istər mülkü olan tarla sahəsi olsun – Rəbb üçün məhv edilməyə həsr etdiyi hər bir şey nə satılsın, nə də geri satın alınsın. Məhv edilməyə həsr olunmuş hər şey Rəbb

üçün ən müqəddəsdir. ²⁹ Məhv edilməyə həsr olunmuş hər kəs geri satın alınmamalıdır, hamısı öldürülməlidir.

³⁰ ^c Torpağın məhsulundan – onun verdiyi taxıldan və ağacların meyvəsindən bütün onda bir hissə Rəbbə məxsusdur və Onun üçün təqdis edilib. ³¹ Əgər bir nəfər öz onda bir hissəsini geri satın almaq istəsə, qoy qiymətinə beşdə birini əlavə edərək ödəsin. ³² Bütün mal-qaradan, qoyun-keçidən onda bir hissə, sayla çoban dəyənəyinin altından keçən hər onuncu heyvan Rəbb üçün təqdis edilmiş sayılsın. ³³ Qoy heyvan sahibi heyvanlara yaxşı yaxud pis fərq qoyub baxmasın; birini o biri ilə dəyişdirməsin. Əgər o belə dəyişdirsə, dəyişdirilən heyvanların ikisi də müqəddəs sayılıb geri satın alınmamalıdır»).

³⁴ Bu, Rəbbin Musaya İsrail övladları üçün Sina dağında verdiyi əmrlərdir.

SAYLAR

KİTABI

GİRİŞ

«*Saylar*» Kitabı İsrail xalqının Sina dağına tərək etdiyi vaxtdan Allahın onlara vəd etdiyi ölkənin şərq sərhədinə çatdıqları vaxta qədər qırx illik tarixi əhatə edir. Kitab İsraililərin mühüm bir işinin adı ilə bağlıdır: Musa peyğəmbərin İsrail xalqı ilə yola düşməzdən əvvəl Sina dağına İsrail xalqını siyahıya alması və bir nəsil böyüdükdən sonra İordən çayının şərqində – Moavda yenə də İsrail xalqını siyahıya alması. İki siyahıyaalma dövrü arasında İsraililə Kənanın cənub sərhədinə – Qadəşə getdilər, amma vəd olunmuş ölkəyə girə bilmədilər. Onlar həmin ərazidə uzun illər qaldıqdan sonra İordən çayının şərqinə getdilər. Xalqın bir hissəsi burada məskunlaşdı, qalan hissəsi isə Kənana daxil olmaq üçün İordən çayını keçməyə hazırlaşdı.

«*Saylar*» Kitabı çətinliklər qarşısında ruhdan düşən və qorxan, Allaha və Onun göndərdiyi elçiyə – Musaya qarşı üsyankar olan xalqın salnaməsidir. Xalq dəfələrlə Allaha zəif iman və itaətsizlik göstərməsinə baxmayaraq, O Öz xalqına sədaqətli olmuş və ona davamlı qayğı göstərmişdir.

Kitabın məzmunu:

1:1–9:23 İsraililərin Sina dağına tərək etməyə hazırlaşması

1:1–4:49 Birinci siyahıyaalma

5:1–8:26 Müxtəlif qanun və qaydalar

9:1–23 İkinci Pasxa

10:1–21:35 Sina dağından Moava

22:1–32:42 Moavda baş vermiş hadisələr

33:1–49 Misirdən Moava səyahətin yekunu

33:50–36:13 İordən çayını keçməzdən əvvəl Rəbbin verdiyi öyüd-nəsihətlər

İsrail övladlarının ilk dəfə siyahıya alınması

1 İsrail övladlarının Misirdən çıxmasının ikinci ilində, ikinci ayın birinci günü Sina səhrasında, Hüzur çadırında Rəbb Musaya belə dedi: ²«Bütün İsrail övladlarının icmasını, nəsilləri və ailələri ilə birlikdə siyahıya alın. Bütün kişiləri ayrı-ayrı sayıb adlarını yazın. ³İsraildə iyirmi və ondan yuxarı yaşda döyüşə qabil olan hər kişini sən və Harun siyahıya alıb dəstələrə ayıracaqsınız. ⁴Sizinlə bərabər hər qəbilədən bir kişi olsun; bu adamlar ailə başçısı olmalıdır. ⁵Sizə kömək edəcək adamlar bunlardır:

Ruven qəbiləsindən: Şedeur oğlu Elisur;

⁶Şimeondan: Surişadday oğlu Şelumiel;

⁷Yəhudadan: Amminadav oğlu Naxşon;

⁸İssakardan: Suar oğlu Netanel;

⁹Zevulundan: Xelon oğlu Eliav;

¹⁰Yusif övladlarından:

Efrayimdən: Ammihud oğlu Elişama;

Menaşşedən: Pedahsur oğlu Qamliel;

¹¹Binyamindən: Gidoni oğlu Avidan;

¹²Dandan: Ammişadday oğlu Axiezer;

¹³Aşerdən: Okran oğlu Pagiël;

¹⁴Qaddan: Deuel oğlu Elyasaf;

¹⁵Naftalidən: Enan oğlu Axira».

¹⁶Bunlar icmadan təyin edilmiş adamlar, öz ata-babalarının qəbilə rəhbərləri və İsrailin tayfa başçıları idilər. ¹⁷Musa ilə Harun adları göstərilən bu adamları apardılar. ¹⁸İkinci ayın birinci günündə bütün icmanı topladılar; nəsillərinə və ailələrinə görə adlarının siyahısı ilə iyirmi və ondan yuxarı yaşda olanlar ayrı-ayrı yazıldılar. ¹⁹Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi onlar Sina səhrasında xalqı elə də siyahıya aldılar.

^d1:1 Say. 26:1-51

²⁰ İsrailin ilk oğlu Ruvenin övladlarından iyirmi və ondan yuxarı yaşda döyüşə qabil olan hər kişi mənsub olduğu nəsil və ailəyə görə adlar siyahısına ayrı-ayrı qeyd edildi. ²¹ Ruven qəbiləsindən 46 500 nəfər siyahıya alındı.

²² Şimeon övladlarından iyirmi və ondan yuxarı yaşda döyüşə qabil olan hər kişi mənsub olduğu nəsil və ailəyə görə adlar siyahısına ayrı-ayrı qeyd edildi. ²³ Şimeon qəbiləsindən 59 300 nəfər siyahıya alındı.

²⁴ Qad övladlarından iyirmi və ondan yuxarı yaşda döyüşə qabil olan hər kişi mənsub olduğu nəsil və ailəyə görə adlar siyahısına qeyd edildi. ²⁵ Qad qəbiləsindən 45 650 nəfər siyahıya alındı.

²⁶ Yəhuda övladlarından iyirmi və ondan yuxarı yaşda döyüşə qabil olan hər kişi mənsub olduğu nəsil və ailəyə görə adlar siyahısına qeyd edildi. ²⁷ Yəhuda qəbiləsindən 74 600 nəfər siyahıya alındı.

²⁸ İssakar övladlarından iyirmi və ondan yuxarı yaşda döyüşə qabil olan hər kişi mənsub olduğu nəsil və ailəyə görə adlar siyahısına qeyd edildi. ²⁹ İssakar qəbiləsindən 54 400 nəfər siyahıya alındı.

³⁰ Zevulun övladlarından iyirmi və ondan yuxarı yaşda döyüşə qabil olan hər kişi mənsub olduğu nəsil və ailəyə görə adlar siyahısına qeyd edildi. ³¹ Zevulun qəbiləsindən 57 400 nəfər siyahıya alındı.

³² Yusif nəslindən – Efrayim övladlarından iyirmi və ondan yuxarı yaşda döyüşə qabil olan hər kişi mənsub olduğu nəsil və ailəyə görə adlar siyahısına qeyd edildi. ³³ Efrayim qəbiləsindən 40 500 nəfər siyahıya alındı.

³⁴ Menaşşe övladlarından iyirmi və ondan yuxarı yaşda döyüşə qabil olan hər kişi mənsub olduğu nəsil və ailəyə görə adlar siyahısına qeyd edildi.

³⁵ Menaşşe qəbiləsindən 32 200 nəfər siyahıya alındı.

³⁶ Binyamin övladlarından iyirmi və ondan yuxarı yaşda döyüşə qabil olan hər kişi mənsub olduğu nəsil və ailəyə görə adlar siyahısına qeyd edildi. ³⁷ Binyamin qəbiləsindən 35 400 nəfər siyahıya alındı.

³⁸ Dan övladlarından iyirmi və ondan yuxarı yaşda döyüşə qabil olan hər kişi mənsub olduğu nəsil və ailəyə görə adlar siyahısına qeyd edildi. ³⁹ Dan qəbiləsindən 62 700 nəfər siyahıya alındı.

⁴⁰ Aşer övladlarından iyirmi və ondan yuxarı yaşda döyüşə qabil olan hər kişi mənsub olduğu nəsil və ailəyə görə adlar siyahısına qeyd edildi. ⁴¹ Aşer qəbiləsindən 41 500 nəfər siyahıya alındı.

⁴² Naftali övladlarından iyirmi və ondan yuxarı yaşda döyüşə qabil olan hər kişi mənsub olduğu nəsil və ailəyə görə adlar siyahısına qeyd edildi. ⁴³ Naftali qəbiləsindən 53 400 nəfər siyahıya alındı.

⁴⁴ Musa, Harun və İsrailin on iki rəhbəri tərəfindən bunlar siyahıya alındı; hər biri mənsub olduqları ailəni təmsil edirdi. ⁴⁵ İsraildə iyirmi və ondan yuxarı yaşda döyüşə qabil olan kişilərin hamısı mənsub olduqları ailəyə görə siyahıya alındı. ⁴⁶ Siyahıya alınanlar cəmi 603 550 nəfər idi.

⁴⁷ Lakin onların arasında Levililər ailələrinə görə siyahıya alınmadı. ⁴⁸ Çünki Rəbb Musaya demişdi: ⁴⁹ «Ancaq Levi qəbiləsini siyahıya alma və digər İsrail övladlarını aldığı siyahıya daxil etmə. ⁵⁰ Şəhadət məskəni ilə onun bütün avadanlığı və məskənə aid olan hər şey üçün məsuliyyəti Levililərin üzərinə qoy. Məskəni və onun bütün avadanlığını onlar daşısınlar, məskənə baxsınlar və onun ətrafında düşərgə salsınlar. ⁵¹ Məskən daşınacağı zaman Levililər onu toplasınlar. Məskən bir yerə qoyulacağı

zaman yenə Levililər onu qursunlar. Onlardan savayı məskənə yaxınlaşan öldürülsün. ⁵²İsrail övladları öz çadırlarını bölüklərinə görə qursunlar. Hər kəs öz düşərgəsində bayrağının altında olsun. ⁵³Levililər isə Şəhadət məskəni ətrafında düşərgə salsınlar ki, İsrail icması Rəbbin qəzəbinə düşər olmasın. Levililər Şəhadət məskəninə cavabdeh olsunlar».

⁵⁴İsrail övladları bütün bunları Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi etdilər.

Qəbilələrin düşərgə yerləri

2 Rəbb Musaya və Haruna dedi: ²«İsrail övladları Hüzur çadırını əhatə edərək bir az kənarda, hər biri öz bayrağının altında ailələrinin nişanı ilə düşərgə salsınlar.

³Şərq tərəfində, gündoğana tərəf Yəhuda ordugahına aid bölüklər öz bayraqlarının altında düşərgə salsınlar. Yəhudalılardan rəhbəri Amminadav oğlu Naxşon olsun. ⁴Yəhuda ordusunda 74 600 nəfər siyahıya alındı. ⁵Onun yanında düşərgə salanlar İssakar qəbiləsi olacaq. İssakarlıların rəhbəri Suar oğlu Netanel olsun. ⁶Onun ordusundan 54 400 nəfər siyahıya alındı. ⁷Sonra Zevulun qəbiləsi düşərgə salacaq. Zevulun övladlarının rəhbəri Xelon oğlu Eliav olsun. ⁸Onun ordusundan 57 400 nəfər siyahıya alındı. ⁹Yəhuda ordugahından bölüklərinə görə bütün sayılanlar 186 400 nəfər idi. Onlar birinci köçəcəklər.

¹⁰Cənub tərəfində Ruven ordugahına aid bölüklər öz bayraqlarının altında düşərgə salacaqlar. Ruvenlilərin rəhbəri Şedur oğlu Elisur olsun. ¹¹Ruven ordusundan 46 500 nəfər siyahıya alındı. ¹²Onun yanında düşərgə salanlar Şimeon qəbiləsi olacaq. Şimeonluların rəhbəri Surişadday oğlu Şelumiel olsun. ¹³Onun ordusundan 59 300 nəfər siyahıya alındı. ¹⁴Sonra

Qad qəbiləsi düşərgə salacaq. Qadlıların rəhbəri Deuel oğlu Elyasaf olsun. ¹⁵Onun ordusundan 45 650 nəfər siyahıya alındı. ¹⁶Ruven ordugahından bölüklərinə görə sayılanların cəmi 151 450 nəfər idi. İkinci onlar gedəcəklər.

¹⁷Hüzur çadırı yola düşəndə Levililərin düşərgəsi düşərgələrin ortasında dursun. Hərə necə düşərgə salıbsa, həmin nizamla, öz bayrağı altında yola düşsün.

¹⁸Qərb tərəfində Efrayim ordugahına aid bölüklər öz bayraqlarının altında düşərgə salacaqlar. Efrayimlilərin rəhbəri Ammihud oğlu Elişama olsun. ¹⁹Efrayim ordusundan 40 500 nəfər siyahıya alındı. ²⁰Onun yanında düşərgə salanlar Menaşşe qəbiləsi olacaq. Menaşşelilərin rəhbəri Pedahsur oğlu Qamliel olsun. ²¹Onun ordusundan 32 200 nəfər siyahıya alındı. ²²Sonra Binyamin qəbiləsi düşərgə salacaq. Binyaminlilərin rəhbəri Gidoni oğlu Avidan olsun. ²³Onun ordusundan 35 400 nəfər siyahıya alındı. ²⁴Efrayim ordugahından bölüklərinə görə sayılanların cəmi 108 100 nəfər idi. Üçüncü onlar gedəcəklər.

²⁵Şimal tərəfində Dan ordugahına aid bölüklər öz bayraqlarının altında düşərgə salacaqlar. Danlıların rəhbəri Ammişadday oğlu Axiezer olsun. ²⁶Dan ordusundan 62 700 nəfər siyahıya alındı. ²⁷Onun yanında düşərgə salanlar Aşer qəbiləsi olacaq. Aşerlilərin rəhbəri Okran oğlu Pagiël olsun. ²⁸Onun ordusundan 41 500 nəfər siyahıya alındı. ²⁹Sonra Naftali qəbiləsi düşərgə salacaq. Naftalililərin rəhbəri Enan oğlu Axira olsun. ³⁰Onun ordusundan 53 400 nəfər siyahıya alındı. ³¹Dan ordugahından cəmi 157 600 nəfər siyahıya alındı. Öz bayraqlarının altında ən sonuncu onlar gedəcəklər».

³²İsrail övladlarından ailələrinə görə siyahıya alınanlar bunlardır.

Ordugahlardan bölüklərinə görə cəmi 603 550 nəfər siyahıya alındı. ³³ Ancaq Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi Levililər digər İsrail övladları ilə birgə siyahıya alınmadı. ³⁴ İsrail övladları Rəbbin Musaya əmr etdiyi hər şeyi yerinə yetirdilər. Bayraqlarının altında belə düşərgə saldılar və hər kəs nəsil və ailəsi ilə birgə belə yola düşdü.

Harun oğulları

3 Rəbb Sina dağında Musa ilə danışdığı zaman Harunla Musanın nəsil tarixçəsi belədir. ^{2e} Harun oğullarının adları belədir: ilk doğulan Nadav, Avihu, Eleazar və İtamar. ³ Harun oğullarının kahinlik vəzifəsinə keçirdiyi məsh olunmuş kahinlər bunlardır. ^{4f} Nadav ilə Avihu Sina səhrasında Rəbbin önündə haram od təqdim edərkən oradaca öldülər. Onların övladları yox idi. Eleazarla İtamar ataları Harunun yanında kahinlik etdilər.

⁵ Rəbb Musaya dedi: ⁶ «Levi qəbiləsini gətir və kahin Harunun önündə dayandır ki, ona kömək etsinlər. ⁷ Qoy Hüzur çadırında Harun və bütün icma üçün öz vəzifələrini yerinə yetirərək müqəddəs məskənə xidmət etsinlər. ⁸ Hüzur çadırının bütün avadanlığına baxsınlar və məskənə xidmət edərək İsrail övladları üçün vəzifələrini yerinə yetirsinlər. ⁹ Levililəri Harunla oğullarının ixtiyarına ver; onlar İsrail övladları arasından tamamilə Onun xidmətinə verilmişdir. ¹⁰ Harunla oğullarına tapşır ki, öz kahinlik vəzifələrini yerinə yetirsinlər; müqəddəs yerə yaxınlaşan kənar adam isə öldürülsün».

¹¹ Rəbb Musaya dedi: ¹² «Budur, hər İsrail qadınının doğduğu ilk oğlan uşağının əvəzinə İsraililər arasından Levililər seçmişəm. Levililər Mənimdir.

¹³ Çünki bütün ilk oğlanlar Mənimdir. Misir torpağında bütün ilk doğulanları məhv etdiyim gün İsraildə istər insan, istərsə heyvan – erkək olan bütün ilk doğulanları Özüüm üçün ayırdım. Onlar Mənim olacaq. Rəbb Mənəm».

Levililərin vəzifələri

¹⁴ Rəbb Sina səhrasında Musaya belə dedi: ¹⁵ «Levililəri ailələrinə, nəsilələrinə görə siyahıya al. Bir aylıq və ondan yuxarı yaşda olan bütün kişi cinsindən olanları siyahıya al». ¹⁶ Musa da Rəbbin sözüünə görə əmr edildiyi kimi onları siyahıya aldı. ¹⁷ Adbaad Levi oğulları bunlardır: Gərşon, Qohat və Merari. ¹⁸ Nəsilələrinə görə Gərşonun nəsil başçısı olan oğullarının adları belədir: Livni və Şimey. ¹⁹ Qohatın nəsil başçısı olan oğulları: Amram, İşar, Xevron və Uzziel. ²⁰ Merarinin nəsil başçısı olan oğulları: Maxli və Muşi.

Ailələrinə görə Levi nəsiləri bunlardır.

²¹ Livni və Şimey nəsiləri Gərşon nəslindəndir. Gərşon tayfaları bunlardır. ²² Bir aylıq və ondan yuxarı yaşda olan bütün kişi cinsindən 7500 nəfər siyahıya alındı. ²³ Gərşon nəsiləri qərb tərəfində məskənin arxasında düşərgə salmalıdırlar. ²⁴ Gərşon nəslinə mənsub olan ailələrin rəhbəri Lael oğlu Elyasafdır. ²⁵ Hüzur çadırında Gərşon övladları Müqəddəs məskənə, çadır örtüklərinə, Hüzur çadırının girişində olan arakəsməyə, ²⁶ həyətin pərdələrinə, məskənlə qurbangahın ətrafındakı həyətin darvazasının arakəsməsi ilə iplərinə və bunlarla əlaqədar olan bütün xidmətə cavabdehdir.

²⁷ Amram, İşar, Xevron və Uzziel nəsiləri Qohat nəslindəndir. Qohat nəsiləri bunlardır. ²⁸ Bir aylıq və ondan yuxarı yaşda olan bütün kişi cinsindən

8600 nəfər siyahıya alındı. Onlar müqəddəs əşyalara cavabdehdir. ²⁹Qohat nəsiləri çadırın cənub tərəfində düşərgə salmalıdırlar. ³⁰Qohat nəsilərinə mənsub ailələrin rəhbəri Uzziel oğlu Elisafandır. ³¹Onlar sandığa, masaya, çıraqdana, qurbangahlara, müqəddəs yerdə ibadət üçün işlənən bütün əşyalara, arakəsmə pərdəsinə və bunlarla əlaqədar olan bütün xidmətə cavabdehdir. ³²Levili rəhbərlərinin rəhbəri kahin Harun oğlu Elezardır. O, Müqəddəs yerə cavabdeh olanlara nəzarətçi təyin edilmişdir.

³³Maxlı və Muşi nəsiləri Merari nəslindəndir. Merari nəsiləri bunlardır. ³⁴Bir aylıq və ondan yuxarı yaşda olan bütün kişi cinsindən 6200 nəfər siyahıya alındı. ³⁵Merari nəsilərinə mənsub ailələrin rəhbəri Avixayıl oğlu Surieldir. Onlar məskənin şimal tərəfində düşərgə salmalıdırlar. ³⁶Merarilərə məskənin çərçivələri, şüvülləri, dirəkləri, altlıqları, bütün avadanlığı və bunlarla əlaqədar bütün xidmət, ³⁷məskənin ətrafındakı həyətin dirəkləri ilə altlıqları, payaları və ipləri həvalə olundu.

³⁸Musa və Harun ilə oğulları məskənin şərq tərəfində, gündöğəyə doğru Hüzur çadırının önündə düşərgə salmalıdırlar. Onlar İsrail övladları üçün öz vəzifələrini yerinə yetirərək Müqəddəs məkana cavabdehdir. Oraya yaxınlaşan kənar adam öldürülməlidir.

³⁹Rəbbin əmri ilə Musa və Harunun Levi nəsilərindən saydıqları bir aylıq və ondan yuxarı yaşda kişi cinsindən olanlar cəmi 22 000 nəfər idi.

⁴⁰Rəbb Musaya dedi: «Bir aylıq və ondan yuxarı yaşda kişi cinsindən olan, ilk doğulan bütün İsrail övladlarını adları ilə siyahıya al. ⁴¹İsrail övladlarının bütün ilk oğlanlarının əvəzinə Levililəri və İsraililərin ilk doğulan heyvanlarının

əvəzinə Levililərin heyvanlarını Mənim üçün ayır. Rəbb Mənəm». ⁴²Musa Rəbbin ona əmr etdiyi kimi etdi. İsrail övladları arasında bütün ilk doğulanları siyahıya aldı. ⁴³Adları qeyd edilən, bir aylıq və ondan yuxarı yaşda ilk doğulan kişi cinsindən olanlar cəmi 22 273 nəfər idi.

⁴⁴Rəbb Musaya dedi: ⁴⁵«Levililəri İsrail övladlarının ilk doğulanlarının əvəzinə və Levililərin heyvanlarını onların heyvanları əvəzinə ayır. Levililər Mənim olacaq; Rəbb Mənəm». ⁴⁶İsraililərin ilk oğlanlarından olub Levililərin sayını aşan 273 nəfəri satın almaq məqsədi ilə, ⁴⁷hər adam üçün hər şəkeldə iyirmi gera olan Müqəddəs yerdəki şəkələ görə beş şekel götür. ⁴⁸Onları Levililərin sayını aşanları satınalma ödənişi olaraq Haruna və oğullarına ver. ⁴⁹Musa Levililərlə əvəz olanların sayını aşan İsrail övladlarından satınalma ödənişini götürdü. ⁵⁰İsrail övladlarının ilk oğlanlarından Müqəddəs yerdəki şəkələ görə 1365 şekel aldı. ⁵¹Musa Rəbbin sözüünə görə, Rəbbin ona əmr etdiyi kimi satınalma ödənişini Harunla oğullarına verdi.

Qohat övladlarının vəzifələri

4 Rəbb Musaya və Haruna dedi: ²«Levililər arasından Qohat övladlarına mənsub nəsilərlə ailələri siyahıya alın. ³Hüzur çadırında xidmət etməyə gələn otuz yaşından əlli yaşına qədər kişilərin hamısını hesablayın. ⁴Qohatlıların Hüzur çadırında xidməti budur: ən müqəddəs əşyalara baxmaq. ⁵Düşərgəyə yola düşəndə Harunla oğulları içəri girsinlər, arakəsmə pərdəsinə endirərək onunla Şəhadət sandığını örtsünlər. ⁶Onun üzərinə suiti dərisindən örtük çəkərək üstünə büsbütün bənövşəyi kətan sərsinlər və onun şüvüllərini yerinə qoysunlar.

⁷Təqdis masası üzərinə bənövşəyi kətan sərərək kətanın üstündə sinilər, nimçələr, dolçalar və içmə təqdimi tökmək üçün piyalələr olmalıdır. Daimi çörək onun üzərində qalsın. ⁸Onların üzərinə al rəngli bir kətan sərərək suiti dərisindən bir örtük çəksinlər və onun şüvüllərini yerinə qoysunlar.

⁹Bənövşəyi kətan götürüb, işıq verəcək çıraqdanı, çiraqlarını, maşalarını, xəkəndazlarını və çıraqdan xidmətində işlədilən bütün zeytun yağı qablarını örtsünlər. ¹⁰Çıraqdanı və onun bütün avadanlığını suiti dərisindən bir örtüklə sarıyıb xərəyə qoysunlar.

¹¹Qızıl qurbangahın üzərinə bənövşəyi kətan sərərək onu suiti dərisindən bir örtüklə örtsünlər və şüvüllərini taxsınlar. ¹²Müqəddəs yerdə ibadət zamanı işlədilən bütün əşyaları götürərək bənövşəyi kətanla sarınsınlar və suiti dərisindən bir örtüklə örtüb xərəyə qoysunlar. ¹³Qurbangahdan küllü təmizləyib, üzərinə tünd qırmızı kətan çəksinlər. ¹⁴İbadət zamanı işlədilən bütün əşyaları: xəkəndazı, çəngəlləri, kürəkləri, ləyənləri, qurbangahın bütün avadanlığını onun üzərinə qoysunlar. Sonra bunların üstünü suiti dərisindən bir örtüklə örtüb şüvüllərini taxsınlar.

¹⁵Düşərgə yola düşəndə Harunla oğulları müqəddəs əşyaları və bütün avadanlığı örtməyi qurtarandan sonra Qohatlılar onu daşımağa gəlsinlər. Amma müqəddəs şeylərə toxunmamalıdırlar ki, ölməsinlər. Hüzur çadırında olan bu şeyləri daşımaq məsuliyyəti Qohatlılara aiddir.

¹⁶Kahin Harun oğlu Eleazarın işi çıraq üçün zeytun yağına, ətirli buxura, daimi taxıl təqdimi və məsh yağına nəzarət etməkdir. O bütün məskənə və içində olan hər şeyə, müqəddəs yerlə avadanlığına nəzarət edəcəkdir».

¹⁷Rəbb Musaya və Haruna dedi: ¹⁸«Qoymayın ki Levililər arasından Qohatlıların nəsilləri yox olsun. ¹⁹Ancaq ən müqəddəs şeylərə yaxınlaşdıqları zaman ölməyib sağ qalsınlar deyərək Harunla oğulları içəri girib onların hərəsini öz işinin üstünə və öz yükünün başında qoysun. ²⁰Lakin Qohatlılar bir an belə, içəri girib müqəddəs əşyalara baxmasınlar, yoxsa ölərlər».

Gerşon övladlarının vəzifələri

²¹Rəbb Musaya belə dedi: ²²«Gerşonluları da mənsub olduqları ailələrə və nəsilərə görə siyahıya al. ²³Onlardan otuz yaşından əlli yaşına qədər olanların hamısını siyahıya al. Qoy xidmət edib Hüzur çadırında iş görmək üçün gəlsinlər. ²⁴İş görmək və yük daşımaq xüsusunda Gerşon nəsilərinin vəzifəsi budur: ²⁵Müqəddəs məskənin pərdələrini, Hüzur çadırı ilə onun örtüyünü, üzərindəki suiti dərisindən xarici örtüyü, Hüzur çadırının girişində olan arakəsməni, ²⁶həyətin pərdələrini və qurbangahın ətrafındakı həyətin darvazasının arakəsməsi ilə iplərini və onların ibadət üçün işlənən bütün əşyalarını daşınsınlar; bu şeylərlə görüləcək bütün işləri Gerşonlular görsünlər. ²⁷İstər yük daşımaq, istərsə başqa iş görmək, edəcəkləri bütün xidmətlər Harunla oğullarının rəhbərliyi ilə görülsün. Gerşonlular daşıyacaqları hər yükə cavabdeh olsunlar. ²⁸Hüzur çadırında Gerşon nəsilərinin xidməti budur. Onların vəzifələri kahin Harun oğlu İtamarın nəzarəti altında olsun.

Merari övladlarının vəzifələri

²⁹Merarililəri mənsub olduqları nəsilərə və ailələrə görə siyahıya al. ³⁰Otuz yaşından əlli yaşına qədər Hüzur çadırının işini görmək üçün gələnlərin hamısını siyahıya al. ³¹Hüzur

çadırında xidmət edərkən onların vəzifəsi budur: məskənin çərçivələrini, şüvüllərini, dirəklərini, altlıqlarını, ³²çadırın ətrafındakı həyətin dirəkləri ilə altlıqlarını, payalarını, iplərini, bütün avadanlığını və işlətdikləri hər şeyi daşımaq. Hər kəsi adbaad təyin et ki, müəyyən əşyaları daşsın. ³³Hüzur çadırında Merari nəsillərinin vəzifəsi budur. Onlar kahin Harun oğlu İtamarın nəzarəti altında xidmət edəcəklər».

Levililərin siyahıya alınması

³⁴Musa ilə Harun və icma başçıları, Qohatlılardan nəsillərə və ailələrə görə ³⁵otuz yaşından əlli yaşına qədər Hüzur çadırına xidmət edib iş görmək üçün gələn kişilərin hamısını siyahıya aldılar. ³⁶Nəsillərinə görə 2 750 nəfər siyahıya alındı. ³⁷Hüzur çadırında xidmət edən Qohat nəsillərinə mənsub kişilərin cəmi bu idi. Rəbbin Musa vasitəsilə verdiyi əmrə görə Musa ilə Harun onları siyahıya aldılar.

³⁸Gerşonlulardan nəsillərinə və ailələrinə görə ³⁹otuz yaşından əlli yaşına qədər Hüzur çadırına xidmət edib iş görmək üçün gələn kişilərin hamısı siyahıya alındı. ⁴⁰Nəsillərinə və ailələrinə görə 2630 nəfər siyahıya alındı. ⁴¹Gerşon nəslindən siyahıya alınan, Hüzur çadırında xidmət edən kişilərin cəmi bu idi. Rəbbin əmrinə görə Musa ilə Harun onları siyahıya aldılar.

⁴²Merari övladlarından nəsillərinə və ailələrinə görə ⁴³otuz yaşından əlli yaşına qədər Hüzur çadırına xidmət edib iş görmək üçün gələn kişilərin hamısı siyahıya alındı. ⁴⁴Nəsillərinə görə 3200 nəfər siyahıya alındı. ⁴⁵Hüzur çadırında xidmət edən Merari nəsillərinə mənsub kişilərin cəmi bu idi. Rəbbin Musa va-

sitəsi ilə verdiyi əmrə görə Musa ilə Harun onları siyahıya aldılar.

⁴⁶Musa ilə Harun və İsrail rəhbərləri, nəsillərinə və ailələrinə görə bütün Levililəri, ⁴⁷otuz yaşından əlli yaşına qədər, Hüzur çadırında xidmət etmək və yük daşımaq üçün gələn kişilərin hamısını siyahıya aldılar. ⁴⁸8580 nəfər siyahıya alındı. ⁴⁹Rəbbin əmrinə görə hər biri edəcəyi xidmətə və daşıyacağı yükə görə Musanın nəzarəti ilə siyahıya alındılar; onlar Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi siyahıya alındılar.

Düşərgənin paklığı

5 Rəbb Musaya dedi: ²«İsrail övladlarına əmr et ki, bütün iyrenc dəri xəstəliyi və xəstəliyə görə bədən axıntısı olan yaxud da meyitdən murdarlanan hər kəsi düşərgədən çıxarsınlar. ³Onlar istər kişi olsun, istər qadın, arasında olduğum düşərgələrini murdar etməsinlər, onları düşərgədən çıxarın». ⁴İsrail övladları beləcə etdilər: onları düşərgədən çıxardılar. Rəbb Musaya necə söylədisə, İsrail övladları elə də etdilər.

Günah üçün ödəmə

^{5h}Rəbb Musaya dedi: ⁶«İsrail övladlarına söylə: «İnsanların işlətdiyi günahlardan birini edərək Rəbbə xəyanət edən kişi yaxud qadın təqsirkardır». ⁷Qoy o işlətdiyi günahı etiraf edib təqsirinin əvəzinin beşdə birini əlavə edərək qarşısında təqsirkar olan adama ödəsin. ⁸Əgər o adamın təqsirinin əvəzini ala biləcək qohumu yoxdursa, ödənəcək əvəz Rəbb üçün verilsin; qoy bu təqsirkar üçün verdiyi kəffarə təkəsi ilə birlikdə kahininki olsun. ⁹İsrail övladlarının kahinə təqdim etdikləri bütün müqəddəs ianələr kahinə məxsusdur. ¹⁰Hər kəsin

özü üçün təqdis etdiyi əşyalar özünə məxsusdur, amma kahinə nə verərlərsə, kahinə aiddir».

Xəyanətdə ittiham edilən qadınlar

¹¹ Rəbb Musaya belə dedi: ¹² «İsrail övladlarına belə söylə: “Bir kişinin arvadı əyri yola düşüb ona xəyanət etsə və ¹³ başqa kişi ilə yaxınlıq edib cinsi əlaqədə olduğu ərindən gizlədilsə və beləcə qadının murdar işi ortaya çıxmamışsa, heç bir şahid olmadığı üçün günah üstündə tutulmamışsa, ¹⁴ əri qısqanclığa qapılıb murdar iş görən arvadından şübhələnməyə başlayarsa yaxud arvadı murdar iş görmədiyi halda yenə qısqanclığa qapılıb ondan şübhələnersə, ¹⁵ kişi arvadını kahinin yanına aparsın və arvadı üçün təqdim olaraq istənilən efanın onda biri qədər arpa unu gətirsin. Onun üzərinə nə zeytun yağı töksün, nə də kündür qoysun, çünki bu qısqanclıq üçün taxıl təqdimidir. Təqsirkarlığı xatırladan xatirə təqdimidir.

¹⁶ Kahin qadını Rəbbin hüzuruna gətirsin; ¹⁷ gil qaba müqəddəs su alaraq müqəddəs məskənin döşəməsindən toz götürüb suya salsın. ¹⁸ Kahin qadını Rəbbin önündə dayandıraraq onun saçını dağıtsın. Sonra xatirə təqdimini onun ovuclarına qoysun. Bu, qısqanclıq üçün taxıl təqdimidir. Kahinin əlində isə lənət gətirən acı su olacaq. ¹⁹ Kahin qadına and içdirib desin: «Əgər sən başqa kişi ilə yaxınlıq etməmişsə, ərinin nikahı altında olaraq əyri yola düşüb murdarlıq etməmişsə, lənət gətirən bu acı su sənə zərər vurmayacaq. ²⁰ Lakin əri ilə nikahda olaraq əyri yola düşərək ərindən başqa bir kişi ilə yaxınlıq edib murdar olmusansa» ²¹ onda kahin qadına lənət andını içdirib belə desin: «Rəbb sən

bətnini sonsuz edib qarnını şişirtməyi zaman səni xalqının içində lənət və töhmətə düşər etsin. ²² Lənət gətirən bu su sənə qarnını şişirtmək və bətnini sonsuz etmək üçün bağırsaqlarına daxil olsun». Qadın «Amin, amin!» desin.

²³ Kahin bu lənətləri bir tumara yazsın və acı suda islatsın, ²⁴ sonra lənət gətirən acı suyu qadına içirsin. Lənət gətirən su onun bətninə girəcək və acı olacaq. ²⁵ Kahin qısqanclıq üçün taxıl təqdimini qadının əlindən alsın və Rəbbin hüzurunda yellədikdən sonra qurbangaha gətirsin. ²⁶ Xatirə təqdimi olaraq taxıl təqdimindən ovuc dolusu götürsün və qurbangahda tüstüləyib yandırsın, sonra qadına suyu içirsin. ²⁷ Qadına suyu içirdikdən sonra əgər qadın murdar olub ərinə xəyanət etmişsə, lənət gətirən su onun bətninə girəcək və acılıq verəcək; onun qarnı şişəcək, bətni sonsuz olacaq və özü xalqının arasında lənətlənəcəkdir. ²⁸ Əgər qadın murdarlıq etməmişsə və pəkdirsə, su zərər vurmuyacaq və uşaq doğa biləcəkdir.

²⁹ Qısqanclığa aid olan qanun belədir: bir qadın əri ilə nikahda olarkən əyri yola düşüb murdar olanda ³⁰ yaxud bir kişi qısqanclığa qapılıb arvadından şübhələyəndə kahin qadını Rəbbin hüzurunda qoysun və ona bütün bu qanunu icra etsin. ³¹ Kişi bu işdə cəzasız qalsın, o qadın isə öz günahının cəzasını çəksin».

Nəzirilik andı

6 Rəbb Musaya belə dedi: ² «İsrail övladlarına söylə və onlara əmr et: “Bir kişi və yaxud bir qadın nəzirilik əhdi edib özünü Rəbbə həsr edərsə, ³ işərabdan və başqa kefləndirici içkidən çəkərsin. Hətta şərab sirkəsi də, başqa kefləndirici içkidən hazırlanmış sirkə də, üzüm suyu da içməsin; nə üzüm, nə də kişmiş yesin. ⁴ Nəziri olduğu müddətdə

çeyirdəkdən qabığa qədər meynədən istehsal edilmiş heç bir şey yeməsin.

⁵Nəziri olduğu bütün müddətdə başına ülgüc dəyməsin, saçını uzatsın; özünü Rəbbə həsr etdiyi müddət qurtarana qədər müqəddəs olsun.

⁶Özünü Rəbbə həsr etdiyi günlərdə meytə yaxınlaşmasın. ⁷Atası və anası, qardaşı və bacısı ölsə, onlara görə özünü murdar etməsin; çünki özünü Allahına həsretmə rəmzi onun başı üzərindədir. ⁸Nəziri olduğu bütün müddətdə o, Rəbbə həsr edilmişdir.

⁹Yanında bir adam birdən-birə qəflətən ölərsə və nəzirinin saçını murdar eləyərsə, o təmiz olduğu gün – yeddinci gün başını qırxdırsın.

¹⁰Səkkizinci gün Hüzur çadırının girişində kahinə iki qumru quşu yaxud iki göyərçin gətirsin. ¹¹Kahin birini günah qurbanı və o birini yandırma qurbanı kimi təqdim etsin ki, nəzirinin günahı üçün kəffarə olsun, çünki meytə bir yerdə olmaqla o günah işlətdi. Həmin gün yenidən başını təqdis etsin. ¹²Nəziri olduğu müddətdə özünü Rəbbə yenidən həsr etsin və təqsir qurbanı olaraq birillik erkək toğlu gətirsin. Əvvəlki günlər isə boşa getsin, çünki nəziriliyi murdarlanmışdır.

¹³Nəziriyə aid olan qanun budur: özünü həsr etdiyi müddət qurtaranda nəziri Hüzur çadırının girişinə gətirilsin. ¹⁴Orada Rəbbə bu təqdimləri gətirsin: yandırma qurbanı olaraq birillik qüsursuz bir erkək toğlu, günah qurbanı olan birillik qüsursuz bir dişi toğlu, ünsiyyət qurbanı olan qüsursuz bir qoç, ¹⁵bir səbət mayasız çörək, narın undan zeytun yağı ilə yoğrulmuş mayasız kökələrdən və üstünə zeytun yağı sürtülmüş mayasız qoğallardan ibarət olan taxıl təqdimləri və içmə təqdimləri. ¹⁶Kahin Rəbbin önündə on-

ları təqdim etsin; günah qurbanını və yandırma qurbanını gətirsin. ¹⁷Mayasız çörək səbəti ilə birgə qoçu Rəbbə ünsiyyət qurbanı kimi gətirsin; kahin onun taxıl təqdimi ilə içmə təqdimini də gətirsin. ¹⁸Nəziri Hüzur çadırının girişində öz həsr etdiyi saçını qırxsın, sonra saçını götürüb ünsiyyət qurbanının altındakı oda qoysun. ¹⁹Nəziri həsr etdiyi saçını qırxdıqdan sonra kahin qoçun bişmiş bir qolunu, səbətdən götürdüyü mayasız bir kökə və mayasız bir qoğal ilə birgə nəzirinin ovuclarına qoysun. ²⁰Sonra yellətmə təqdimi kimi onları Rəbbin hüzurunda yellətsin. Onlar yellənilən döş əti və qaldırılan budla birgə müqəddəsdir, kahinə məxsusdur. Ondən sonra nəziri şərab içə bilər.

²¹Özünü həsr etdiyinə görə Rəbbə təqdimini və buna əlavə olaraq verə biləcəyi başqa şeyləri əhd edən nəziri ilə əlaqədar qanun budur. Nəzirilik qanuna görə nəziri nə əhd etmişsə, onu icra etməlidir”».

Kahinlərin xeyir-duası

²²Rəbb Musaya dedi: ²³«Harun və oğullarına belə de: İsrail övladlarına belə xeyir-dua verin:

²⁴“Qoy Rəbb sənə xeyir-dua verib səni qorusun;

²⁵Rəbb Öz nurlu üzünü sənə göstərərək lütf versin.

²⁶Rəbb üzünü sənə tərəf çevirsin, sənə sülh versin”.

²⁷Beləcə kahinlər Mənim adımla İsrail övladlarına xeyir-dua verəndə Mən də onlara xeyir-dua verəcəyəm».

Rəhbərlərin təqdimləri

7 Musa məskəni qurub qurtaranda onu və bütün avadanlığını məsh və təqdis etdi. Qurbangah və bütün avadanlığını da məsh və təqdis etdi. ²Sonra

İsrail rəhbərləri təqdimləri gətirdilər. Onlar nəsil başçıları, siyahıya alınan xalqa nəzarət edən qəbilə rəhbərləri idi. ³Rəbbə təqdim olaraq üstü örtülü altı araba və on iki öküz gətirdilər; hər iki rəhbər üçün bir araba və hər rəhbər üçün bir öküz. Bu təqdimləri məskənin önünə gətirdilər. ⁴Rəbb Musaya belə dedi: ⁵«Onları bu adamlardan götür ki, Hüzur çadırındaki xidmətlərdə işlənilsin. Onları Levililərə, hər birinin vəzifəsinə görə ver».

⁶Musa arabaları və ökülləri götürüb Levililərə verdi. ⁷Gerşonlulara vəzifələrinə görə iki araba və dörd öküz verdi; ⁸Merarililərə isə vəzifələrinə görə dörd araba və səkkiz öküz verdi. Onların hamısı kahin Harun oğlu İtamarın nəzarəti altında idi. ⁹Lakin Qohatlılara bir şey vermədi, çünki onların vəzifəsi müqəddəs əşyaları çiyinlərində daşımaqdır.

¹⁰Qurbangah məsh edilən gün rəhbərlər onun təqdisi üçün təqdimlər gətirdilər; onlar təqdimlərini qurbangahın qabağına gətirdilər. ¹¹Çünki Rəbb Musaya demişdi: «Qurbangahın təqdisi üçün hər gün bir rəhbər öz təqdimini gətirsin».

¹²Birinci gün təqdimi gətirən Yəhuda qəbiləsindən Amminadav oğlu Naxşon oldu. ¹³Onun təqdimləri bunlar idi: Müqəddəs yerdəki şəkələ görə yüz otuz şəkəl ağırlığında bir gümüş sini, yetmiş şəkellik bir gümüş ləyən – bunların ikisi də taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş narın unla dolu idi; ¹⁴buxur dolu on şəkəl ağırlığında bir qızıl nimçə; ¹⁵yandırma qurbanı olaraq bir buğa, bir qoç, bir erkək toğlu; ¹⁶günah qurbanı olaraq bir təkə; ¹⁷ünsiyyət qurbanı olaraq iki öküz, beş qoç, beş təkə, beş erkək toğlu. Amminadav oğlu Naxşonun gətirdiyi təqdimlər bunlar idi.

¹⁸İkinci gün İssakarlıların rəhbəri Suar oğlu Netanel təqdimlərini gətirdi.

¹⁹Onun təqdimləri bunlar idi: Müqəddəs yerdəki şəkələ görə yüz otuz şəkəl ağırlığında bir gümüş sini; yetmiş şəkellik bir gümüş ləyən – bunların ikisi də taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş narın unla dolu idi; ²⁰buxur dolu on şəkəl ağırlığında bir qızıl nimçə; ²¹yandırma qurbanı olaraq bir buğa, bir qoç, bir erkək toğlu; ²²günah qurbanı olaraq bir təkə; ²³qurban ediləcək ünsiyyət qurbanı olaraq iki öküz, beş qoç, beş təkə, beş erkək toğlu. Suar oğlu Netanelin gətirdiyi təqdimlər bunlar idi.

²⁴Üçüncü gün Zevulunluların rəhbəri Xelon oğlu Eliav təqdimlərini gətirdi. ²⁵Onun təqdimləri bunlar idi: Müqəddəs yerdəki şəkələ görə yüz otuz şəkəl ağırlığında bir gümüş sini, yetmiş şəkellik bir gümüş ləyən – bunların ikisi də taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş narın unla dolu idi; ²⁶buxur dolu on şəkəl ağırlığında bir qızıl nimçə; ²⁷yandırma qurbanı olaraq bir buğa, bir qoç, bir erkək toğlu; ²⁸günah qurbanı olaraq bir təkə; ²⁹qurban ediləcək ünsiyyət qurbanı olaraq iki öküz, beş qoç, beş təkə, beş erkək toğlu. Xelon oğlu Eliavin gətirdiyi təqdimlər bunlar idi.

³⁰Dördüncü gün Ruvenlilərin rəhbəri Şedeur oğlu Elisur təqdimlərini gətirdi. ³¹Onun təqdimləri bunlar idi: Müqəddəs yerdəki şəkələ görə yüz otuz şəkəl ağırlığında bir gümüş sini, yetmiş şəkellik bir gümüş ləyən – bunların ikisi də taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş narın unla dolu idi; ³²buxur dolu on şəkəl ağırlığında bir qızıl nimçə; ³³yandırma qurbanı olaraq bir buğa, bir qoç, bir erkək toğlu; ³⁴günah qurbanı olaraq bir təkə; ³⁵qurban ediləcək ünsiyyət qurbanı olaraq iki öküz, beş qoç, beş təkə, beş erkək toğlu. Şedeur oğlu Elisurun gətirdiyi təqdimlər bunlar idi.

³⁶Beşinci gün Şimeonluların rəhbəri Surişadday oğlu Şelumiel təqdimlərini gətirdi. ³⁷Onun təqdimləri bunlar idi:

Müqəddəs yerdəki şəkələ görə yüz otuz şəkəl ağırlığında bir gümüş sini, yetmiş şəkəllik bir gümüş ləyən – bunların ikisi də taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş narın un ilə dolu idi; ³⁸ buxur dolu on şəkəl ağırlığında bir qızıl nimçə; ³⁹ yandırma qurbanı olaraq bir buğa, bir qoç, bir erkək toğlu; ⁴⁰ günah qurbanı olaraq bir təkə; ⁴¹ ünsiyyət qurbanı olaraq iki öküz, beş qoç, beş təkə, beş erkək toğlu. Surişadday oğlu Şelumielin gətirdiyi təqdimlər bunlar idi.

⁴² Altıncı gün Qadlıların rəhbəri Deuel oğlu Elyasaf təqdimlərini gətirdi. ⁴³ Onun təqdimləri bunlar idi: Müqəddəs yerdəki şəkələ görə yüz otuz şəkəl ağırlığında bir gümüş sini, yetmiş şəkəllik bir gümüş ləyən – bunların ikisi də taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş narın unla dolu idi; ⁴⁴ buxur dolu on şəkəl ağırlığında bir qızıl nimçə; ⁴⁵ yandırma qurbanı olaraq bir buğa, bir qoç, bir erkək toğlu; ⁴⁶ günah qurbanı olaraq bir təkə; ⁴⁷ ünsiyyət qurbanı olaraq iki öküz, beş qoç, beş təkə, beş erkək toğlu. Deuel oğlu Elyasafın gətirdiyi təqdimlər bunlar idi.

⁴⁸ Yeddinci gün Efrayimlilərin rəhbəri Ammihud oğlu Elişama təqdimlərini gətirdi. ⁴⁹ Onun təqdimləri bunlar idi: Müqəddəs yerdəki şəkələ görə yüz otuz şəkəl ağırlığında bir gümüş sini, yetmiş şəkəllik bir gümüş ləyən – bunların ikisi də taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş narın unla dolu idi; ⁵⁰ buxur dolu on şəkəl ağırlığında bir qızıl nimçə; ⁵¹ yandırma qurbanı olaraq bir buğa, bir qoç, bir erkək toğlu; ⁵² günah qurbanı olaraq bir təkə; ⁵³ ünsiyyət qurbanı olaraq iki öküz, beş qoç, beş təkə, beş erkək toğlu. Ammihud oğlu Elişamanın gətirdiyi təqdimlər bunlar idi.

⁵⁴ Səkkizinci gün Menaşşelilərin rəhbəri Pedahsur oğlu Qamliel təqdimlərini gətirdi. ⁵⁵ Onun təqdimləri bunlar idi:

Müqəddəs yerdəki şəkələ görə yüz otuz şəkəl ağırlığında bir gümüş sini, yetmiş şəkəllik bir gümüş ləyən – bunların ikisi də taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş narın unla dolu idi; ⁵⁶ buxur dolu on şəkəl ağırlığında bir qızıl nimçə; ⁵⁷ yandırma qurbanı olaraq bir buğa, bir qoç, bir erkək toğlu; ⁵⁸ günah qurbanı olaraq bir təkə; ⁵⁹ ünsiyyət qurbanı olaraq iki öküz, beş qoç, beş təkə, beş erkək toğlu. Pedahsur oğlu Qamlielin gətirdiyi təqdimlər bunlar idi.

⁶⁰ Doqquzuncu gün Binyaminlilərin rəhbəri Gidon oğlu Avidan təqdimlərini gətirdi. ⁶¹ Onun təqdimləri bunlar idi: Müqəddəs yerdəki şəkələ görə yüz otuz şəkəl ağırlığında bir gümüş sini, yetmiş şəkəllik bir gümüş ləyən – bunların ikisi də taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş narın unla dolu idi; ⁶² buxur dolu on şəkəl ağırlığında bir qızıl nimçə; ⁶³ yandırma qurbanı olaraq bir buğa, bir qoç, bir erkək toğlu; ⁶⁴ günah qurbanı olaraq bir təkə; ⁶⁵ ünsiyyət qurbanı olaraq iki öküz, beş qoç, beş təkə, beş erkək toğlu. Gidon oğlu Avidanın gətirdiyi təqdimlər bunlar idi.

⁶⁶ Onuncu gün Danlıların rəhbəri Ammişadday oğlu Axiezer təqdimlərini gətirdi. ⁶⁷ Onun təqdimləri bunlar idi: Müqəddəs yerdəki şəkələ görə yüz otuz şəkəl ağırlığında bir gümüş sini, yetmiş şəkəllik bir gümüş ləyən – bunların ikisi də taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş narın unla dolu idi; ⁶⁸ buxur dolu on şəkəl ağırlığında bir qızıl nimçə; ⁶⁹ yandırma qurbanı olaraq bir dana, bir qoç, bir erkək toğlu; ⁷⁰ günah qurbanı olaraq bir təkə; ⁷¹ ünsiyyət qurbanı olaraq iki öküz, beş qoç, beş təkə, beş erkək toğlu. Ammişadday oğlu Axiezerin gətirdiyi təqdimlər bunlar idi.

⁷² On birinci gün Aşerlilərin rəhbəri Okran oğlu Pagi el təqdimlərini gətirdi. ⁷³ Onun təqdimləri bunlar idi: Müqəddəs yerdəki şəkələ görə yüz otuz şəkəl

ağırlığında bir gümüş sini, yetmiş şekellik bir gümüş ləyən – bunların ikisi də taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş narın unla dolu idi; ⁷⁴buxur dolu on şekel ağırlığında bir qızıl nimçə; ⁷⁵yandırma qurbanı olaraq bir dana, bir qoç, bir erkək toğlu; ⁷⁶günah qurbanı olaraq bir təkə; ⁷⁷ünsiyyət qurbanı olaraq iki öküz, beş qoç, beş təkə, birlik beş erkək toğlu. Okran oğlu Pagielin gətirdiyi təqdimlər bunlar idi.

⁷⁸On ikinci gün Naftalililərin rəhbəri Enan oğlu Axira təqdimlərini gətirdi. ⁷⁹Onun təqdimləri bunlar idi: Müqəddəs yerdəki şekelə görə yüz otuz şekel ağırlığında bir gümüş sini, yetmiş şekellik bir gümüş ləyən – bunların ikisi də taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş unla dolu idi; ⁸⁰buxur dolu on şekel ağırlığında bir qızıl nimçə; ⁸¹yandırma qurbanı olaraq bir buğa, bir qoç, bir erkək toğlu; ⁸²günah qurbanı olaraq bir təkə; ⁸³ünsiyyət qurbanı olaraq iki öküz, beş qoç, beş təkə, beş erkək toğlu. Enan oğlu Axiranın gətirdiyi təqdimlər bunlar idi.

⁸⁴Qurbangah məsh ediləndə İsrail rəhbərlərinin onun təqdisi üçün gətirdiyi təqdimlər bunlardır: on iki gümüş sini, on iki gümüş ləyən, on iki qızıl nimçə; ⁸⁵hər gümüş nimçənin ağırlığı yüz otuz şekel və hər ləyənin ağırlığı isə yetmiş şekel idi; bütün gümüş qabların ağırlığı Müqəddəs yerdəki şekelə görə iki min dörd yüz şekel idi; ⁸⁶buxurla dolu on iki qızıl nimçədən hər birinin ağırlığı Müqəddəs yerdəki şekelə görə on şekel olub. Beləliklə, nimçələrdəki bütün qızılın ağırlığı yüz iyirmi şekel idi; ⁸⁷yandırma qurbanı olaraq, taxıl təqdimləri ilə birlikdə heyvanların cəmi on iki buğa, on iki qoç, on iki erkək toğlu və günah qurbanı olaraq on iki təkə; ⁸⁸ünsiyyət qurbanı üçün heyvan-

ların cəmi iyirmi dörd buğa, altmış qoç, altmış təkə, altmış erkək toğlu. Qurbangah məsh ediləndən sonra onun təqdisi üçün verilən təqdimlər bunlar idi.

⁸⁹Musa Rəbb ilə danışmaq üçün Hüzur çadırına girdiyi zaman Şəhadət sandığında olan kəffarə qapağının üzərindəki iki keruvən arasından ona xitab edən Rəbbin səsini eşidərdi. Rəbb Musa ilə danışardı.

Yeddi çıraq

8^kRəbb Musaya belə dedi: ²«Haruna de: “Yeddi çıraqı elə qoy ki, çıraqdanın önünü işıqlandırsın”».

³Harun belə etdi; Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi çıraqları çıraqdanın önündə yerləşdirdi. ⁴Çıraqdanın quruluşu belə idi: altlığında gül təsvirlərinə qədər yastılanmış qızıldan hazırlanmışdı. Çıraqdən Rəbbin Musaya göstərdiyi nümunəyə görə düzəldilmişdi.

Levililərin təyin edilməsi

⁵Rəbb Musaya dedi: ⁶«İsrail övladlarının arasından Levililəri götür və onları pak et. ⁷Onları pak etmək üçün belə et: paklama suyunu üzərlərinə çilə, sonra bədənlərindəki bütün tük-ləri qırılıb geyimlərini yusunlar. Beləliklə, pak olurlar. ⁸O zaman bir buğa və onun taxıl təqdimi olan zeytun yağı ilə yoğrulmuş narın un götürsünlər. Günah qurbanı olaraq yenə bir buğa götür. ⁹Levililəri Hüzur çadırının önünə gətir. İsrail övladlarının bütün icmasını da topla. ¹⁰Levililəri Rəbbin önünə gətirdikdə qoy İsrail övladları əllərini onların üzərinə qoysunlar. ¹¹Harun yellətmə təqdimi olaraq İsrail övladlarının arasından Levililəri Rəbbin önünə gətirəcək ki, Rəbbə xidmət etsinlər. ¹²Levililər əllərini buğaların başlarına qoysunlar; birini günah qur-

banı və o birini yandırma qurbanı olaraq Rəbbə gətir ki, Levililər üçün kəffarə olsun. ¹³ Levililəri Harunla oğullarının önündə dayandır. Sonra da onları Rəbbə gətirib yellətmə təqdimi olaraq həsr edəcəksən.

¹⁴ Levililəri İsrail övladları arasından beləcə ayır ki, Levililər Mənim olsun.

¹⁵ Levililəri pak edib yellətmə təqdimi olaraq həsr et; bundan sonra onlar Hüzür çadırında xidmət etmək üçün içəri girə bilər. ¹⁶ Çünki İsrail övladları arasından onlar tamamilə Mənə verilmişdir; İsraili qadınların doğduğu bütün ilk oğulların əvəzinə onları Özümə götürdüm.

¹⁷ İsrail övladları arasında ilk doğulan bütün oğlanlar və bütün heyvan balaları Mənimdir; Misir diyarında bütün ilk oğlanları məhv etdiyim gün onları Özümə təqdis etdim. ¹⁸ Ona görə də İsrail övladları arasında bütün ilk oğlanların yerinə Levililəri götürdüm. ¹⁹ İsrail övladları arasından Levililəri Haruna və oğullarına hədiyyə olaraq verdim ki, Hüzür çadırında İsrail övladları üçün xidməti yerinə yetirib kəffarə etsinlər və beləcə Müqəddəs yerə yaxınlaşan İsraililəri bəlaya düşər olmaqdan qorusunlar».

²⁰ Musa ilə Harun və bütün İsrail övladlarının icması Levililər üçün deyilənləri etdilər. İsrail övladları Rəbbin Levililər haqqında Musaya əmr etdiyi hər şeyi yerinə yetirdilər. ²¹ Levililər özlərini pak edib geyimlərini yudular. Harun onları Rəbbin önünə gətirib yellədilən təqdim olaraq həsr etdi və onlar üçün kəffarə etdi ki, pak olsunlar. ²² Ondan sonra Levililər Harunla oğullarının nəzarəti altında Hüzür çadırında xidmətlərini icra etmək üçün Rəbbin Musaya əmr etdiyini yerinə yetirdilər.

²³ Rəbb Musaya belə dedi: ²⁴ «Bu qanun Levililərə aiddir. İyirmi beş yaş və ondan yuxarı olanlar Hüzür çadırının işini görmək üçün içəri girsinlər. ²⁵ Əlli yaşa çatanda isə gördükləri xidmətlərini dayandırıb daha işləməməlidirlər. ²⁶ Hüzür çadırında öz vəzifələrini yerinə yetirən qardaşlarına yardım edə bilərlər, lakin özləri xidmət etməsinlər. Levililərin vəzifələrini belə qaydaya sal».

Pasxa bayramının keçirilməsi

9 ^mİsrail övladları Misir torpağından çıxdıqdan sonra ikinci ilin birinci ayında Rəbb Sina səhrasında Musaya dedi: ² «İsrail övladları Pasxa bayramını təyin olunmuş vaxtda qeyd etsinlər. ³ Onu ayın on dördüncü günündə, axşamçağı, təyin olunmuş vaxtda keçirin; onu bütün qaydalarına və hökmlərinə görə qeyd edin». ⁴ Beləcə Musa İsrail övladlarına əmr etdi ki, Pasxa bayramını keçirsinlər. ⁵ Sina səhrasında, birinci ayın on dördüncü günündə, axşamçağı Pasxa bayramını keçirdilər. İsrail övladları Rəbbin Musaya əmr etdiyi hər şeyi yerinə yetirdilər.

⁶ Ölüyə toxunub murdar olan adamlar vardı ki, o gün onlar Pasxa bayramını keçirə bilmədilər. Həmin gün bu adamlar Musa və Harunun yanına gəlib ⁷ belə dedilər: «Ölüyə görə biz murdarıq, nə üçün biz başqa İsrail övladları kimi Rəbbə qurban təqdim etməkdən məhrum olaq?» ⁸ Musa onlara dedi: «Dayanın, görüm Rəbb sizin barədə nə əmr edəcək».

⁹ Rəbb Musaya dedi: ¹⁰ «İsrail övladlarına belə de: “Əgər sizdən yaxud nəslinizdən bir nəfər ölüyə toxunub murdar olarsa yaxud uzaq yolda olarsa, yenə də Rəbbin Pasxa bayramını keçirtsin. ¹¹ İk-

inci ayın on dördüncü günü axşamçağı Pasxa bayramını qeyd etsinlər. Pasxa qurbanını mayasız çörək və acı göyərti ilə yesinlər. ¹²ⁿOndan sabaha qədər heç nə qalmasın və bir sümük belə qırılmasın. Pasxaya aid olan bütün qanunları icra etsinlər. ¹³Amma kim ki pakdır, uzaq yolda deyil və Pasxanı keçirmirsə, öz xalqı arasından qovulsun; çünki təyin olunan vaxtda Rəbbin təqdimini gətirməmişdir, o adam günahının cəzasını çəksin.

¹⁴Əgər sizinlə yaşayan bir yadelli Rəbbin Pasxa bayramını keçirmək istəyirsə, Pasxanı qaydalarına və hökmlərinə görə keçirsin; həm yadelli üçün, həm də yerli əhali üçün qayda bir olsun».

Məskən üzərindəki bulud

(Çıx. 40:34-38)

¹⁵Məskənin qurulduğu gün məskəni, Şəhadət çadırını bulud bürüyərdi; axşamdan səhərə qədər məskənin üzərindəki bulud alova oxşayırdı. ¹⁶Daima belə oldu. Məskəni bürüyən bulud gecələr oda oxşayırdı. ¹⁷Bulud çadırın üzərindən qalxan zaman İsrail övladları köç edərildilər; əgər bulud harada dayanardısı, İsrail övladları da orada düşərgə salardılar. ¹⁸Onlar Rəbbin əmrinə görə yola düşər və Rəbbin əmrinə görə də məskən salardılar. Nə vaxt bulud məskənin üzərində dayanardısı, onlar düşərgə saldıqları yerdə qalardılar.

¹⁹Bulud uzun müddət çadırın üzərində dayananda İsrail övladları Rəbbin buyruğuna riayət edərildilər. ²⁰Bəzən bulud məskənin üzərində bir neçə gün görünərdi; onlar Rəbbin əmrinə görə düşərgə saldıqları yerdə qalar, yenə Rəbbin əmrinə görə yola düşərdilər. ²¹Bəzən də bulud axşamdan səhərə kimi dayanırdı; səhər erkən

bulud qalxdıqda yola düşərdilər. İstər gecə, istər gündüz olsun bulud qalxanda yola düşərdilər. ²²İstər iki gün olsun, istər bir ay və yaxud bir il, bulud məskən üzərində dayanıb qalanda İsrail övladları düşərgə saldıqları yerdə qalar, köç etməzdilər. Lakin qalxan zaman yola düşərdilər. ²³Rəbbin əmrinə görə düşərgə salardılar və Rəbbin əmrinə görə də yola düşərdilər. Musa vasitəsilə verdiyi əmrə görə Rəbbin buyruğuna riayət edərildilər.

İki gümüş kərənay

10 Rəbb Musaya belə dedi: ²«Özünə yastılanmış gümüşdən iki kərənay düzəlt. Bunları icmanı çağırmaq və düşərgədəkilərin köçməsi üçün işlət. ³İki kərənay birdən çalınarsa, bütün icma sənin yanına, Hüzur çadırının girişinə toplansın. ⁴Əgər tək biri çalınarsa, rəhbərlər, İsrailin tayfa başçıları sənin yanına toplansınlar. ⁵Yüksək səslə çalınanda şərq düşərgədəkilər yola düşsünlər. ⁶Yenə də yüksək səslə çalınanda cənubi düşərgədəkilər yola düşsünlər. Onları yola salmaq üçün yüksək səslə çalın. ⁷Camaatı toplamaq lazım olanda çalın, amma yüksək səslə çalmayın.

⁸Kərənayları Harun oğulları olan kahinlər çalsınlar. Bu, nəsildən-nəslə sizin üçün əbədi qayda olsun. ⁹Sizi torpağınızda sıxışdıran düşməne qarşı döyüşə çıxanda kərənayları yüksək səslə çalın ki, Allahınız Rəbbin yadına düşüb düşmənlərinizdən xilas olasınız. ¹⁰Şad gününüzdə, bayramlarınızda və Təzə Ay mərasimində yandırma qurbanlarınızı və ünsiyyət qurbanınızı verərkən kərənay çalın; Allahınızın qarşısında bu sizin üçün bir xatirə olsun. Allahınız Rəbb Mənəm».

İsrail övladları Sinanı tərk edirlər

¹¹ İkinci ilin ikinci ayında, ayın iyirminci günündə Şəhadət məskəninin üzərindən bulud çəkildi. ¹² İsrail övladları köçlərinə görə Sina səhrasından yola düşdülər. Bulud Paran səhrasında dayandı.

¹³ İlk dəfə olaraq Musa vasitəsilə Rəbbin əmrinə görə yola düşdülər. ¹⁴ Öncə Yəhuda ordu dəstələri öz bayraqları altında yola düşdülər. Bu orduya Amminadav oğlu Naxşon rəhbərlik edirdi. ¹⁵ İs-sakar qəbiləsinin ordusuna Suar oğlu Netanel rəhbərlik edirdi. ¹⁶ Zevulun qəbiləsinin ordusuna isə Xelon oğlu Eliav rəhbərlik edirdi.

¹⁷ Məskən söküləndə məskəni daşıyan Gərşon övladları və Merari övladları yola düşdülər.

¹⁸ Ruven ordu dəstələri öz bayraqları altında yola düşdülər. Onlara Şedeur oğlu Elisur rəhbərlik edirdi. ¹⁹ Şimeon qəbiləsinin ordusuna Surişadday oğlu Şelumiel rəhbərlik edirdi. ²⁰ Qad qəbiləsinin ordusuna Deuel oğlu Elyasaf rəhbərlik edirdi.

²¹ Müqəddəs əşyaları daşıyan Qohatlılar yola düşdülər; onlar gələndə o birilər məskəni qurardılar.

²² Efrayim ordu dəstələri öz bayraqları altında yola düşdülər. Onlara Ammihud oğlu Elişama rəhbərlik edirdi. ²³ Menaşşe qəbiləsinin ordusuna Pedahsur oğlu Qamliel rəhbərlik edirdi. ²⁴ Binyamin qəbiləsinin ordusuna isə Gidoni oğlu Avidan rəhbərlik edirdi.

²⁵ Ən axırda isə Dan ordu dəstələri öz bayraqları altında yola düşdülər. Bu orduya Ammişadday oğlu Axiezer rəhbərlik edirdi. ²⁶ Aşer qəbiləsinin ordusuna Okran oğlu Pagiel, ²⁷ Naftali qəbiləsinin

ordusuna Enan oğlu Axira rəhbərlik edirdi.

²⁸ İsrail ordu dəstələri bu nizamla yola düşdülər.

²⁹ Musa qayınatası Midyanlı Reuel oğlu Xovava dedi: «Rəbbin “sizə verəcəyəm” dediği yerə yola düşürük, bizimlə gəl, biz sənə yaxşılıq edərək. Çünki Rəbb İsrailə yaxşılıq edəcəyinə söz verib». ³⁰ Xovav ona dedi: «Gedə bilmərəm. Mən öz torpağıma və qohum-əqrəbamin yanına gedəcəyəm». ³¹ Musa dedi: «Xahiş edirəm, bizi tərk etmə, çünki səhrada düşərgə salacağımız yerləri sən bilirən. Bizə bələdçilik et. ³² Bizimlə getsən, Rəbbin bizə edəcəyi yaxşılığı biz də sənə edərək».

³³ İsrail övladları Rəbbin dağından ayrılıb üç gün yol getdilər. Rəbbin Əhd sandığı da üç gün onların önündə getdi ki, dincələcəkləri yeri onlara göstərsin. ³⁴ Düşərgə saldıqları yerdən yola düşdükləri vaxt Rəbbin buludu gündüz onların üzərində idi.

³⁵ P Sandıq yola düşəndə Musa deyirdi: «Ya Rəbb qalx!

Qoy düşmənlərin dağılsın,
Sənə nifrət edənlər Sənin hüzurundan qaçsın».

³⁶ Sandıq dayananda belə deyirdi: «Ya Rəbb, İsrail tayfalarının on minlərinin yanına qayıt».

Rəbbin göndərdiyi od və bildirçinlər

11 Camaat çəkdiyi sıxıntıdan Rəbbə şikayət etdi. Rəbb bunu eşidəndə qəzəbi alovlandı. Rəbbin odu onların arasında yandı və düşərgə ətrafındakıların bəzilərini məhv etdi. ² Camaat Musaya fəryad etdi. Musa Rəbbə yalvardı və od söndü. ³ O yerin

adı Tavera [‡]qoyuldu, çünki onların arasında Rəbbin odu yandı.

⁴QXalqın arasında olan alçaq yadellilərin iştahası ifrat dərəcədə artdı. İsrail övladları da yenə ağlayıb dedilər: «Kaş ki yeməyə ətimiz olaydı!»
⁵Misirdə müftə yediyimiz balıqları, xiyarları, qarpızları, kəvərləri, soğanları və sarımsaqları yadımıza salırıq.
⁶Ancaq indi iştahamızı küsüb, yeməyə mannadan başqa bir şey görmürük».

⁷Manna görünüşcə keşniş toxumu kimi idi, rəngi də mirvari rəngində idi. ⁸Camaat dolaşar və onu yığıb dəyirməyə üyüdər yaxud da həvəngdə döyürlər. Qazanda qaynadaraq kökə düzəldərdilər. Onun dadı zeytun yağı ilə bişirilmiş yeməklərə oxşayırdı.
⁹Manna gecə düşərgə üzərinə düşən şehlə bərabər düşərdi.

¹⁰Musa xalqın, hər ailənin çadırının qarşısında ağlamaqlarını eşitdi və Rəbbin qəzəbi çox alovlandı. Musa da narazı idi. ¹¹Ona görə Rəbbə dedi: «Sən nə üçün quluna əzab verdin? Sənin gözündə lütf tapmadığım üçün bu xalqın bütün yükünü mənim üzəriməmi qoyursan?»
¹²Bütün bu xalqa mənni hamilə olmuşam? Bunları mənni doğmuşam? Məgər Sən istəyirsən ki, südəmər uşağı gəzdirən dayə kimi atalarına and içib söz verdiyin torpağa onları qucağımda mən aparım?
¹³Bütün bu xalqa yedirtmək üçün əti mən haradan tapım? Çünki onlar mənim qarşımda ağlayaraq “bizə ət ver, yeyək” deyirlər.
¹⁴Bu xalqı mən təkbəşinə daşıya bilmərəm, çünki bu mənim üçün çox ağırdır.
¹⁵Əgər mənnimlə bu cür davranacaqsansa, gözümdə lütf tapdımsa, onda nə olar, məni öldür ki, belə əzabı görməyim».

¹⁶Rəbb Musaya dedi: «Mənə xalq arasında rəhbər və mötəbər saydığın

İsrail ağsaqqallarından yetmiş nəfər topla. Onları Hüzur çadırına gətir və qoy səninlə dursunlar. ¹⁷Mən enərək orada səninlə danışıcağam. Səndə olan Ruhdan götürüb onlara verəcəyəm ki, xalqın yükünü səninlə bərabər çəksinlər. Bununla da bu yükü təkbəşinə daşımayacaqsan. ¹⁸Xalqa de ki, sabah üçün özlərini pak etsinlər, çünki ət yeyəcəklər. “Kaş ki ətimiz olaydı! Misirdə halımız yaxşı idi” deyərək bərkədən ağladınız. Bunu Rəbb eşitdi. Ona görə Rəbb sizə ət verəcək, yeyəcəksiniz. ¹⁹Nə bir gün, nə iki gün, nə beş gün, nə on gün, nə də iyirmi gün yeyəcəksiniz. ²⁰Düz bir ay, burnunuzdan gələne qədər, iyrənənə qədər yeyəcəksiniz; çünki aranızda olan Rəbbi rədd etdiniz və Onun qarşısında “nə üçün Misirdən çıxdıq?” deyərək ağladınız. ²¹Musa dedi: «Arasında olduğum bu xalqda altı yüz min piyada vardır və Sən deyirsən: “Mən onlara bir aylıq yemək üçün ət verəcəyəm”. ²²Bütün qoyun-keçi və mal-qara kəsilərsə, onlar doyarmı? Dənizin bütün balıqları tutularsa, onlar doyarmı?»
²³Rəbb Musaya dedi: «Məgər Rəbbin əli qısaltımı? İndi görəcəksən sənə dediklərim yerinə yetir ya yox».

²⁴Musa çıxdı və Rəbbin sözüni xalqa çatdırdı. Xalqın ağsaqqallarından yetmiş nəfəri topladı və çadırın ətrafında dayandırdı. ²⁵Rəbb buludda endi və Musa ilə danışdı. Ondakı Ruhdan götürüb yetmiş nəfər ağsaqqallara verdi; onların üzərinə Ruh çökən zaman peyğəmbərlik etdilər, amma sonra etmədilər.

²⁶Düşərgədə iki adam qalmışdı, birinin adı Eldad və o birinin adı Medad idi. Onlar yazılan yetmiş nəfər arasında idilər, lakin çadıra getməmişdilər. Ruh

[‡]11:3 Tavera – ibrani dilində *yanğın*.

⁹11:4 1Kor. 10:6

[†]11:7 Çıx. 16:31

[§]11:9 Çıx. 16:13-15

onların da üzərinə çökdü və onlar düşərgədə peyğəmbərlik edirdilər. ²⁷ Bir gənc qaçaraq Musaya xəbər verib dedi: «Eldad və Medad düşərgədə peyğəmbərlik edirlər». ²⁸ Gəncliyindən bəri Musanın köməkçisi olan Nun oğlu Yeşua «ağam Musa, onlara qadağan et» deyib fikrini bildirdi. ²⁹ Musa ona cavab verdi: «Sən mənə görəmi qısqanırsan? Kaş Rəbbin bütün xalqı peyğəmbər olaydı və Rəbb onlara Ruhunu verəydi!» ³⁰ Sonra Musa və İsrail ağsaqqalları düşərgəyə qayıtdılar.

³¹ Rəbb dənizdən bildirçin gətirən bir külək əsdirirdi. Külək bildirçinləri düşərgənin hər istiqamətindən bir günlük yol qədər uzaqlığa, yerin üzərindən iki qulac qədər hündürlüyə saldı. ³² Bütün o gün, o gecə və ertəsi gün camaat çıxıb bildirçinləri yığdı. Ən az yağın on xomer yığdı. Bildirçinləri özləri üçün düşərgənin ətrafına sərirdilər. ³³ Amma əti hələ dişləri arasında çeynəməmişdən əvvəl xalqa qarşı Rəbbin qəzəbi alovlandı, Rəbb onları şiddətli vəba ilə cəzalandırdı. ³⁴ O yerin adı Qivrot-Hattaava¹ qoyuldu, çünki iştahası başqa yemək çəkənlər orada basdırıldı. ³⁵ Camaat Qivrot-Hattaavadan Xaserota köçüb orada qaldı.

Məryəmin cəzalanması

12 Məryəm ilə Harun Kuşlu qadından ötrü Musadan giley edirdilər. Çünki Musa özünə arvad olaraq həmin Kuşlu qadını almışdı. ² Onlar dedilər: «Rəbb yalnız Musa vasitəsiləmi danışdı? Bizim vasitəmizlə də danışmadımı?» Rəbb bunu eşitdi. ³ Musa yer üzündə yaşayan bütün adamlardan daha itaətkar bir insan idi.

⁴ Rəbb bir anlıq Musaya, Haruna və Məryəmə dedi: «Üçünüz də Hüzur çadırına gəlin». Üçü də oraya getdilər. ⁵ O zaman Rəbb bulud dirəyində endi və çadırın girişində durub Harunla Məryəmi çağırdı; hər ikisi önə çıxanda ⁶ Rəbb onlara dedi:

«İndi sözlərimi dinləyin; Əgər aranızda bir peyğəmbər varsa, Mən Rəbb gördütdə ona Özümü bildirərəm,

Yuxuda onunla danışaram.

⁷ Qulum Musa isə elə deyil,

O bütün evimdə sadıqdır.

⁸ Mən onunla müəmmalarla deyil,

Üzbəüz açıq danışaram və

O, Rəbbin surətini görür.

Nə üçün qorxmayaraq qulum Musadan gileyləndiniz?»

⁹ Rəbb onlara bərk qəzəbləndi və oradan getdi. ¹⁰ Bulud çadırın üzərindən çəkiləndə Məryəm cüzama tutulmuş, qar kimi ağarmışdı. Harun Məryəmə baxdıqda gördü ki, o cüzama tutulub. ¹¹ Harun Musaya dedi: «Ey ağam, rica edirəm ki, axmaqlıq və günah işlədiyimizə görə bizi bu cəzanı çəkməyə qoyma. ¹² Rica edirəm, qoyma ki onun bədəni ananın bətnindən çıxan ölü doğulmuş uşağın yarı çürümüş bədənində bənzəsin». ¹³ Musa Rəbbə fəryad edib dedi: «Yalvarıram, ay Allah, ona şəfa ver!» ¹⁴ Rəbb Musaya dedi: «Əgər atası onun üzünə tüpürmüş olsaydı, yeddi gün gözdən düşməyəcəkdimi?» ¹⁵ Məryəm yeddi gün düşərgədən kənar yerdə saxlandı. O geri gətirilənə qədər camaat köçmədi.

¹⁶ Ondən sonra camaat Xaserotdan yola düşdü və Paran səhrasında düşərgə saldılar.

¹11:34 Qivrot-Hattaava – ibrani dilində *həsərət qəbirləri*.

²12:7 İbr. 3:2,5 ³12:14 Say. 5:2-3

Kənan ölkəsinə nəzər salma

(*Qanun. 1:19-33*)

13 Rəbb Musaya dedi: ²«İsrail övladlarına verəcəyim Kənan torpağına nəzər salmağa adamlar göndər; atalarının hər qəbiləsindən bir rəhbər göndər».

³Musa Rəbbin əmrinə görə Paran səhrasından onları göndərdi; hamısı İsrail övladlarının başçılarındandır. ⁴Adları bunlardır:

Ruven qəbiləsindən Zakkur oğlu Şammua;

⁵Şimeon qəbiləsindən Xori oğlu Şafat;

⁶Yəhuda qəbiləsindən Yefunne oğlu Kalev;

⁷İssakar qəbiləsindən Yusif oğlu İqal;

⁸Efrayim qəbiləsindən Nun oğlu Huşə;

⁹Binyamin qəbiləsindən Rafu oğlu Palti;

¹⁰Zevulun qəbiləsindən Sodi oğlu Qaddiel;

¹¹Yusif qəbiləsindən, yəni Menaşşe qəbiləsindən Susi oğlu Qaddi;

¹²Dan qəbiləsindən Gemalli oğlu Ammiel;

¹³Aşer qəbiləsindən Mikael oğlu Setur;

¹⁴Naftali qəbiləsindən Vofsi oğlu Naxbi;

¹⁵Qad qəbiləsindən Maki oğlu Geuel.

¹⁶Ölkəni nəzərdən keçirmək üçün Musanın göndərdiyi adamların adları belədir: Musa Nun oğlu Huşəyə Yeşua adını verdi.

¹⁷Musa onları Kənan torpağını nəzərdən keçirmək üçün göndərərək dedi: «Bu yoldan Negevə gedin və dağlığa çıxın. ¹⁸Ölkənin necə olduğunu görün. Orada yaşayan xalq güclümü, zəifmi, azımı, çoxmu? ¹⁹Yaşadıqları ölkə necə, yaxşımı, pismi? Şəhərləri necə, hasarlımı, istehkamsızımı? ²⁰Torpaq necə, münbitmi, məhsulsuzmu? Orada ağac varmı, yoxsa yox? Əlinizdən gələni

edib ölkənin meyvəsindən gətirin». O zaman üzüm yetişən mövsüm idi.

²¹Onlar yola düşdülər və Zin səhrasından Xamat keçidindəki Rexova qədər ölkəni nəzərdən keçirdilər.

²²Negevə çıxdılar və Xevrona çatdılar; orada Anaqlı Aximan, Şeşay və Talmay yaşayırdı. Xevron Misirdəki Soan şəhərindən yeddi il əvvəl tikilmişdi.

²³Eşkol vadisinə çatanda bir salxım üzümü olan bir tənək budağı kəsdilər və adamların ikisi bir neçə nar və əncirlə birlikdə tənək budağını aralarında bir şüvüldə aparırdılar. ²⁴İsrail oğullarının oradan kəsdikləri salxıma görə o yerə Eşkol [§]vadisi deyildi.

²⁵Qırx gündən sonra ölkəni nəzərdən keçirib qayıtdılar. ²⁶Paran səhrasındakı Qadeşə, Musa ilə Harunun və bütün İsrail övladlarının icmasının yanına gəldilər. Onlara və bütün icmaya xəbər gətirdilər, sonra ölkənin meyvələrini onlara göstərdilər.

²⁷Musaya belə izah edərək dedilər: «Bizi göndərdiyin ölkəyə çatdıq. Həqiqətən də, orada süd və bal axır. Budur o torpağın meyvələri! ²⁸Lakin orada yaşayan xalq çox güclüdür. Şəhərlər istehkamlı və çox böyükdür. Hətta orada Anaqlıları gördük. ²⁹Negev məntəqəsində Amaleqlilər, dağlıqda Xetlilər, Yevuslular və Emorlular, dəniz kənarında və İordan çayı sahilində isə Kənanlılar yaşayırlar».

³⁰Kalev Musanın önündə camaatı sakitləşdirib dedi: «Gedib oranı ələ keçirək. Çünki biz mütləq onların öhdəsindən gələrik». ³¹Onunla gedən adamlar isə dedilər: «O xalqa hücum edə bilmərik, çünki onlar bizdən güclüdürlər». ³²Nəzərdən keçirdikləri torpaq haqqında İsrail övladlarına pis xəbər gətirib dedilər: «Gözdən keçirmək üçün içindən keçdiyimiz

[§]13:24 Eşkol – ibrani dilində *salxım*.

torpaq öz əhalisinin başını yeyən torpaqdır və orada gördüyümüz hər kəs uca boyludur. ³³Orada nəhəng adamların nəslindən olan Anaqlıları gördük. Onların yanında özümüzü çayırtkə boyda hiss etdik, onlara da elə göründük».

Xalqın üsyanı

14 Bütün icma uca səslə fəryad qoparıb gecə boyu ağladı. ²İsrail övladları Musaya və Haruna qarşı deyindilər; bütün icma onlara dedi: «Kaş Misir torpağında ya da bu səhrada öləydik! ³Nə üçün Rəbb bizi bu torpağa aparır? Yəni biz qılıncla qırılaq? Arvadlarımız və uşaqlarımız əsir olacaqlar. Misirə qayıtmaq bizim üçün daha yaxşı olmazdı!» ⁴Sonra bir-birlərinə dedilər: «Özümüzə başçı seçək və Misirə qayıdaq».

⁵O zaman Musa ilə Harun orada toplanmış bütün İsrail icmasının camaatının önündə üzüstə yerə sərilirdi. ⁶Ölkəyə nəzər salanlardan Nun oğlu Yeşua və Yefunne oğlu Kaleb paltarlarını cırdılar; ⁷bütün İsrail övladlarının icmasına belə dedilər: «Nəzərdən keçirmək üçün içərisindən keçdiyimiz ölkə çox yaxşı bir ölkədir. ⁸Əgər Rəbb bizdən razı qalarsa, bizi o ölkəyə aparacaq, süd və bal axan torpağı bizə verəcək. ⁹Ancaq Rəbbə qarşı üsyankarlıq etməyin. Ölkənin xalqından qorxmayın, onları məğlub edə bilərik. Müdafiəçiləri onları atıb getmişdir, amma Rəbb bizimlədir. Onlardan qorxmayın!» ¹⁰Lakin bütün icma «Onları daşqalaq edin!» deyəndə Rəbbin izzəti Hüzur çadırında bütün İsrail övladlarına göründü.

¹¹Rəbb Musaya belə dedi: «Nə vaxtadək bu xalq Mənə hörmətsizlik

edəcək? Aralarında etdiyim əlamətləri görə-görə nə vaxta qədər Mənə iman gətirməyəcəklər? ¹²Onları vəba ilə cəzalandıracağam. İrsdən məhrum edəcəyəm. Onlardan çox böyük və güclü bir milləti səndən törədəcəyəm».

¹³^wMusa Rəbbə dedi: «O zaman Misirlilər eşidəcək, çünki bu xalq onların arasından qüdrətinlə Sən çıxartdın. ¹⁴Bunu ölkənin əhalisinə anladacaqlar. Eşitdilər ki, Sən Rəbb bu xalqın arasındasən. Çünki, ya Rəbb, Sən onlarla üzbəüz görüşürsən, Sənin buludun onların üzərində durur. Sən gündüz bulud sütunu və gecə alov sütunu ilə onlara yol göstərirsən. ¹⁵Əgər bu xalqın hamısını bir nəfər kimi öldürsən, Sənin şöhrətini eşidən millətlər belə deyəcəklər: ¹⁶«Rəbb and içərək vəd etdiyi ölkəyə bu xalqı apara bilmədiyi üçün onları səhrada öldürdü».

¹⁷İstəyirəm ki, qoy indi Xudavəndin böyük qüdrəti göstərisin, necə ki Sən dedin: ¹⁸^{xy} «Rəbb hədsiz səbirli, bol məhəbbətli, cəzanı və qanunsuzluğu bağışlayandır, lakin cəzasız da qoymaz, ataların cəzasını üçüncü-dördüncü nəslə çəkdirir». ¹⁹İstəyirəm ki, Misirdən çıxdıqları gündən bu günə kimi bu xalqı necə bağışlamırsansa, onların günahını böyük məhəbbətinə görə bağışlayasan».

²⁰Rəbb dedi: «Sənin ricana görə bağışladım, ²¹^zamma Varlığımıza və Rəbbin bütün dünyanı dolduran izzətinə and olsun ki, ²²izzətimi və Misirdə, eləcə də səhrada etdiyim əlamətləri görüb Məni on dəfə sınayan, Mənim sözümü dinləməyən bu adamların heç biri ²³atalarına and içərək vəd etdiyim torpağı görməyəcək və Mənə hörmətsizlik edənlərin heç biri oranı

^v14:9 İbr. 3:16 ^w14:13 Çix. 32:11-14

^x14:18 Çix. 34:6; Neh. 9:17; Zəb. 86:15; 103:8; 145:8; Yoel 2:13; Yun. 4:2

^y14:18 Çix. 20:5-6; 34:6-7; Qanun. 5:9-10; 7:9-10 ^z14:21 İbr. 3:18

görməyəcək. ^{24a}Ancaq qulum Kalevdə başqa ruh var. O bütün qəlbə ilə ardımca getdi. Onu gəzdirdi torpağa aparacağam və onun nəslini oranı irs olaraq alacaq. ²⁵Amaleqlilər və Kənanlılar dərədə yaşayırlar. Ona görə sabah qayıdın və Qırmızı dənizin yolu ilə səhraya gedin».

²⁶Rəbb Musaya və Haruna dedi: ²⁷«Nə vaxta qədər bu pis icma Mənə qarşı deyəcəkdir? İsrail oğullarının Mənə deyilmələrini eşitdim. ²⁸Onlara de ki, Rəbb deyir: «Varlığımıza and olsun ki, Mənə qarşı dediklərinizin eynisini sizə edəcəyəm. ^{29b}Meyitləriniz bu səhraya sərəcəkdir. Mənə deyindən iyirmi və ondan yuxarı yaşda olub siyahıya alınanların hamısı səhrada öləcək, ³⁰sizi sakin edəcəyimə əlimi qaldıraraq and içdiyim torpağa girməyəcəksiniz. Oraya yalnız Yefunne oğlu Kalev və Nun oğlu Yeşua girəcəkdir. ³¹Lakin əsir olacaqlar dediyiniz uşaqlarınızı oraya aparacağam və sizin rədd etdiyiniz ölkəni onlar tanıyacaqlar. ³²Sizə gəldikdə isə meyitləriniz bu səhraya sərəcəkdir. ^{33c}Övladlarınız qırx il səhrada çobanlıq edəcəklər. Nə vaxta qədər ki siz səhrada məhv olmamısınız, sizin xəyanətinizin acısını çəkəcəklər. ³⁴Ölkəni nəzərdən keçirdiyiniz günlərin sayına görə qırx gün, hər gün üçün bir il olmaqla, qırx il günahlarınızın cəzasını çəkəcəksiniz və sizdən üz döndərdiyimi biləcəksiniz». ³⁵Mən Rəbb söylədim: «Həqiqətən, Mənə qarşı birləşən bu pis icmaya belə də edəcəyəm. Bu səhrada ölüb tələf olacaqlar»».

³⁶Musanın ölkəni nəzərdən keçirmək üçün göndərdiyi adamlar qayıdıb ölkə haqqında pis xəbər gətirərək bütün icmanın Rəbbə qarşı deyilməsinə səbəb oldular. ³⁷Ölkə haqqında pis xəbər gətirənlər Rəbbin önündə vəbadan

öldü. ³⁸Ölkəni nəzərdən keçirmək üçün gedənlərdən yalnız Nun oğlu Yeşua və Yefunne oğlu Kalev sağ qaldılar.

³⁹Musa bu sözləri bütün İsrail övladlarına danışdı və xalq çox kədərləndi. ⁴⁰Onlar səhər tezdən qalxıb dağın təpəsinə çıxaraq dedilər: «Günah etmişik, indi Rəbbin vəd verdiyi yerə çıxırıq». ⁴¹Musa dedi: «Nə üçün Rəbbin əmrinə qarşı çıxırsınız? Bunu bacara bilməzsiniz. ⁴²Döyüşə çıxmayın, çünki Rəbb aranızda deyil. Düşmənlərinizə məğlub olacaqsınız. ⁴³Çünki Amaleqlilər və Kənanlılar orada önünüzdədir və qılıncla öləcəksiniz; madam ki Rəbbin ardınca getməkdən vaz keçdiniz, Rəbb sizinlə bərabər olmayacaq». ⁴⁴Ancaq onlar özlərinə güvənərək dağlığın ən yüksək təpəsinə çıxdılar. Lakin nə Rəbbin Əhd sandığı, nə də Musa düşərgədən ayrıldı. ⁴⁵O zaman həmin dağlıqda yaşayan Amaleqlilər və Kənanlılar enib onlara hücum etdilər və Xorma şəhərində qovub məğlubbiyyətə uğratdılar.

Qurban haqqında qanunlar

15 Rəbb Musaya dedi: ²«İsrail övladlarına belə söylə: «Sakin olmaq üçün sizə verəcəyim torpağa girib yaşadığımız vaxt ³əgər kimsə Rəbbin xoşuna gələn ətri təqdim etmək üçün yandırma qurbanı, əhd qurbanı, könüllü qurban yaxud bayram qurbanı olaraq mal-qaradan yaxud qoyun-keçidən Rəbb üçün yandırma təqdimi versə, ⁴Rəbbə qurban gətirən adam taxıl təqdimi kimi dördüdə bir hin zeytun yağı ilə yoğrulmuş efanın onda biri qədər narın un gətirsin. ⁵Yandırma qurbanı yaxud digər növlü qurban üçün

^a14:24 Yeşua 14:9-12 ^b14:29 1Kor. 10:5; İbr. 3:17

^c14:33 Həv. 7:36; 13:17-18

hər bir quzuya tökülən içmə təqdimi olaraq dörrdə bir hin şərab hazırlayın.

⁶Qoç üçün taxıl təqdimi kimi hinin üçdə biri qədər zeytun yağı ilə yoğrulmuş efanın onda iki hissəsi qədər narın un və ⁷İçmə təqdimi kimi hinin üçdə biri qədər şərab hazırlayın. Bunları Rəbbin xoşuna gələn ətir olaraq təqdim edin.

⁸Rəbbə yandırma qurbanı, əhd qurbanı və yaxud ünsiyyət qurbanı kimi bir buğa kəsərkən ⁹buğa ilə birlikdə taxıl təqdimi kimi yarım hin zeytun yağı ilə yoğrulmuş efanın onda üçü qədər narın un gətirin. ¹⁰İçmə təqdimi kimi yarım hin şərab təqdim edin. Bu, Rəbbin xoşuna gələn ətir – yandırma təqdimidir.

¹¹Hər buğa, qoç, quzu və yaxud keçi belə hazırlansın. ¹²Nə qədər heyvan kəssəniz, hər biri ilə birlikdə eyni təqdimi gətirin. ¹³Hər bir yerli İsrail övladı Rəbbin xoşuna gələn ətri – yandırma təqdimini gətirərkən bu şeyləri belə etsin.

¹⁴Müvəqqəti yaxud nəsildən-nəslə aranızda yaşayan yadelli Rəbbin xoşuna gələn ətri – yandırma təqdimini gətirərkən eynilə sizin etdiyiniz kimi etsin. ¹⁵Ey camaat, sizin üçün də, sizinlə yaşayan yadelli üçün də qayda birdir, nəsillər boyu daimi qaydadır, çünki Rəbb sizə də, yadellilərə də bir gözlə baxır. ¹⁶^dSizin üçün də, sizinlə yaşayan yadellilər üçün də eyni qanun və eyni hökm olmalıdır”».

¹⁷Rəbb Musaya belə dedi: ¹⁸«İsrail övladlarına belə söylə: “Mən sizi aparacağım torpağa girib yaşadığınız vaxt ¹⁹torpağın çörəyindən yeyəndə onun müəyyən hissəsini Rəbbə qaldırma təqdimi kimi verin. ²⁰İlk xəmirinizdən bir yastı kökə gətirin, bunu xırmanınızın qaldırma təqdimi kimi verin. ²¹İlk xəmirinizdən edilən bu qaldırma təqdimini nəsildən-nəslə qədər Rəbbə verin.

Bilmədən işlənən günaha görə təqdim

²²Əgər səhv edib Rəbbin Musaya buyurduğu əmrlərin birinə – ²³Rəbbin əmr etdiyi gündən başlayaraq nəsildən-nəslə Musa vasitəsilə sizə buyurduğu hər hansı bir şeyə əməl etməirsinizsə ²⁴bu iş səhvən İsrail icması tərəfindən bilmədən edilirsə, onda bütün icma Rəbbin xoşuna gələn ətir olaraq qaydaya görə taxıl və içmə təqdimləri ilə birlikdə yandırma qurbanı olaraq bir buğa və günah qurbanı olaraq bir təkə gətirsin. ²⁵Kahin bütün İsrail övladlarının icması üçün kəffarə etsin. Beləcə onlar bağışlanacaqlar, çünki səhv olmuşdur və bu səhv üçün də Rəbb üçün yandırma təqdimi olan qurbanlarını və Onun hüzurunda günah qurbanlarını gətirmişlər. ²⁶Bütün İsrail icması və aralarında yaşayan yadellilər bağışlanacaq, çünki bütün xalq bilmədən səhv etmişdir.

²⁷^eƏgər bir nəfər bilmədən günah edərsə, qoy günah qurbanı olaraq birillik dişi keçi gətirsin. ²⁸Kahin bilmədən günah işlədən adam üçün Rəbbin önündə kəffarə etsin ki, o bağışlansın. Kəffarə edilən adam bağışlanacaq. ²⁹İsrail övladları arasında yerli olsun ya da yadelli olsun, bilmədən günah edənlər üçün qoy qanun bir olsun.

³⁰Lakin əgər yerli ya yadelli qəsdən günah işlətsə, Rəbbə küfr etmişdir və xalqı arasından qovulsun. ³¹Çünki o, Rəbbin sözünə xor baxıb və Onun əmrini pozub. Belə adam mütləq qovulsun və öz cəzasını çəksin”».

Şənbə gününü pozan adam

³²İsrail övladları səhrada olarkən Şənbə günündə odun yığan bir adama rast gəldilər. ³³Odun toplayan adamlar rastlaşanlar onu Musanın, Harunun və

^d15:16 Lev. 24:22 ^e15:27 Lev. 4:27-31

bütün icmanın qarşısına gətirdilər. ³⁴O adamı həbs etdilər, çünki onunla nə edəcəkləri hələ qərara alınmamışdı. ³⁵Rəbb Musaya dedi: «Bu adam öldürülməlidir; qoy bütün icma onu düşərgədən kənara aparsın və daşqalaq edərək öldürsün». ³⁶İcma o adamı düşərgədən kənara çıxarıb Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi daşqalaq edərək öldürdü.

Qotazlar

³⁷Rəbb Musaya belə dedi: ³⁸«İsrail övladlarına de ki, nəsilədən-nəslə geyimlərinin ətəklərinə dörd tərəfdən qotaz tiksinlər. Hər qotazın üzərinə bənövşəyi qaytan salsınlar. ³⁹Bu qotazlara baxanda Rəbbin bütün əmrlərini xatırlayın və onlara əməl edin; öz ürəyinizin və gözlərinizin istəklərinə qapılıb Mənə xəyanət etməyin. ⁴⁰O zaman bütün əmrlərimi yadda saxlayıb yerinə yetirəcəksiniz və Allahınızın hüzzurunda müqəddəs olacaqsınız. ⁴¹Allahınız olmaq üçün sizi Misir torpağından çıxaran Allahınız Rəbb Mənəm. Bəli, Allahınız Rəbb Mənəm!»

Qorah, Datan və Aviramın etirazı

16 ¹Levi oğlu Qohat oğlu İshar oğlu Qorah qürurlanıb Ruven nəsilindən Eliav oğulları Datan ilə Aviram və Pelet oğlu On ilə birlikdə ²Musaya qarşı üsyan qaldırdılar. İsrail övladlarından icmada seçilmiş və ad qazanmış iki yüz əlli nəfər icma rəhbəri onlara qoşuldu. ³Birlikdə toplanaraq Musa ilə Haruna qarşı çıxdılar və onlara dedilər: «Artıq bəsdir! Çünki bütün icmanın hamısı müqəddəsdir və Rəbb onların arasındadır. Nə üçün siz özünüzü Rəbbin camaatından üstün tutursunuz?»

⁴Musa bunu eşidib üzüstə yerə sərildi. ⁵Sonra Qorah ilə bütün yoldaşlarına dedi: «Səhər Rəbb kimin Ona məxsus, kimin müqəddəs olduğunu göstərəcək və həmin adamın Öz hüzzuruna girməsinə izin verəcək. Rəbbin seçdiyi adam hüzzuruna girməsinə izin verdiyi adamdır. ⁶Ey Qorah və bütün yoldaşları, özünüzdən üçün buxurdanlar alın; ⁷səhəri gün Rəbbin hüzzurunda onların içinə közərməmiş kömür və buxur qoyun. Beləliklə, Rəbb kimi seçibse, müqəddəs olan o olacaqdır. Ey Levililər, artıq bəsdir!»

⁸Musa Qoraha bunu da söylədi: «Ey Levililər, mənə qulaq asın! ⁹İsrailin Allahı sizi İsrail icmasından seçib Öz hüzzuruna gəlmənin üçün imkan yaratdı ki, Rəbbin məskənində iş görəsiniz və icmanın önündə duraraq onlara xidmət edəsiniz. ¹⁰Sizə və bütün Levililərə qardaşlarınıza Öz hüzzuruna girmə səlahiyyətini verdi. Bu sizə azmı gəlir? İndi kahinliyi də istəyirsiniz? ¹¹Deməli, ey Qorah, sən və bütün yoldaşların belə toplanaraq Rəbbə qarşı çıxırsınız. Harun kimdir ki, ona qarşı deyirsiniz?»

¹²Musa Eliav oğulları Datanı və Aviramı çağırırdı və onlar dedi: «Gəlməyəcəyik! ¹³Bizi səhrada öldürmək üçün süd və bal axan ölkədən çıxardığın bəs deyil, hələ özünü üzərimizdə başçı etmək istəyirsən? ¹⁴Bundan başqa, bizi süd və bal axan bir ölkəyə gətirmədin, irs olaraq bizə tarlalar və bağlar vermədin. Bu adamların gözümdən pərdə asmaq istəyirsən? Gəlməyəcəyik!»

¹⁵Musa çox qəzəblənib Rəbbə dedi: «Onların təqdimlərinə əhəmiyyət vermə; onlardan bir eşşək belə, almadım və onların heç birinə pislik etmədim.»

¹⁶Musa Qoraha dedi: «Sən və bütün yoldaşların, sabah Rəbbin hüzzurunda olun – sən, onlar və Harun. ¹⁷Hər biriniz

öz buxurdanınızı götürüb üzərinə buxur qoyun. Sonra iki yüz əlli nəfərin hər biri buxurdan götürüb Rəbbin hüzuruna gətirsin. Sən və Harun da buxurdanınızı gətirin». ¹⁸ Hər kəs öz buxurdanını götürüb içinə közərməmiş kömür və buxur qoydu. Sonra Musa və Harunla birgə Hüzur çadırının girişində durdular. ¹⁹ Qorah Musa ilə Haruna qarşı çıxmaq üçün bütün yoldaşlarını Hüzur çadırının girişinə toplayanda Rəbbin izzəti bütün icmaya göründü.

²⁰ Rəbb Musaya və Haruna dedi: ²¹ «Bu icmadan ayrılın ki, onları bir an içində məhv edim». ²² Onlar üzüstə yerə sərildilər: «Ey Allah, bütün bəşərə ruh verən Allah! Bir adamın günahına görə bütün icmayamı qəzəblənirsən?» ²³ Rəbb Musaya dedi: ²⁴ «İcmaya de: “Qorah, Datan və Aviramın məskənlərinin ətrafından çəkilin!”»

²⁵ Musa qalxıb Datanla Aviramın yanına getdi. İsrailin ağsaqqalları da onun ardınca getdilər. ²⁶ Musa icmaya xəbərdarlıq edib dedi: «Nə olar, bu pis adamların məskənlərindən uzaqlaşın və onlara aid olan heç bir şeyə toxunmayın. Yoxsa onların bütün günahlarına görə siz məhv olarsınız». ²⁷ Hamı Qorah, Datan və Aviramın məskənlərindən uzaqlaşdı. Datanla Aviram, arvadları, oğulları və körpə uşaqları ilə çıxıb çadırlarının girişində durdular. ²⁸ Musa dedi: «Bütün bu işləri etmək üçün məni Rəbbin göndərdiyini, özbaşımaya hərəkət etmədiyimi bununla biləcəksiniz. ²⁹ Əgər bu adamlar hər kəsin öldüyü kimi ölsələr və yaxud hər kəsin başına gələn təcrübələrdən keçsələr, o halda Rəbb məni göndərməmişdir. ³⁰ Lakin Rəbb yeni bir şey etsə, yer ağzını açaraq onları və onlara aid olan hər şeyi udsə, onlar ölümlər diyarına diri-diri ensələr,

bu adamların Rəbbi təhqir etdiklərini anlayacaqsınız».

³¹ Musa bütün bu şeyləri danışib qurtaran kimi onların altındakı yer yarıldı. ³² Yer ağzını açdı, onları, ailələrini, Qoraha aid olan bütün adamları və bütün mallarını uddu. ³³ Onlar və onlara aid olanların hamısı diri-diri ölümlər diyarına endilər. Yer üzərlərinə qapandı və camaat arasından yox oldular. ³⁴ Onların ətrafında olan bütün İsrail övladları onların fəryadını eşidib «Yer bizi də udməsin!» deyərək qaçışdılar. ³⁵ Rəbbin hüzurundan od çıxdı və buxur təqdim edən iki yüz əlli nəfəri məhv etdi.

³⁶ Rəbb Musaya dedi: ³⁷ «Kahin Harun oğlu Eleazara de, buxurdanları yandırmış adamların üstündən götürsün, sən isə közləri kənara dağıt, çünki buxurdanlar müqəddəsdir. ³⁸ Öz həyatı bahasına günah edən bu adamların buxurdanlarından qurbangah üçün örtük olaraq lövhələr düzəltsinlər. Çünki buxurdanlar Rəbbə təqdim edildiyi üçün müqəddəsdir. Qoy bu, İsrail övladlarına əlamət olsun». ³⁹ Yandırılan adamların təqdim etmiş olduqları mis buxurdanları, kahin Eleazar Rəbbin Musa vasitəsilə ona dediyi kimi götürüb döydü və onlardan qurbangahı örtmək üçün lövhələr düzəltdi. ⁴⁰ Bu, İsrail övladlarına bir xatirədir ki, Harunun nəslindən olmayan bir kənar şəxs Rəbbin hüzuruna gəlib buxur yandırməsən, yoxsa Qorah və yoldaşları kimi məhv olar.

⁴¹ ^hAncaq ertəsi gün bütün İsrail övladlarının icması Musaya və Haruna qarşı deyilərək dedilər: «Rəbbin xalqını siz öldürdünüz». ⁴² İcma Musaya və Haruna qarşı çıxmaq üçün toplanıb Hüzur çadırına yönələndə qəflətən bulud çadırı bürüdü və Rəbbin izzəti göründü. ⁴³ Musa ilə Harun Hüzur

çadırının önünə gəldilər. ⁴⁴Rəbb Musaya dedi: ⁴⁵«Bu icmanın arasından çıxın ki, onları bir anda məhv edim». Musa ilə Harun üzüstə yerə sərildilər. ⁴⁶Sonra Musa Haruna dedi: «Öz buxurdanını götür, içinə qurbangahdan közərmis kömür və buxur qoy. Tez icmaya apar, onlar üçün kəffarə et, çünki Rəbb qəzəbini tökdü. Vəba başladı». ⁴⁷Musanın dediyi kimi Harun buxurdanı götürdü və camaatın arasına qaçdı. Gördü ki, xalq arasında vəba başlamışdır. Buna görə buxuru təqdim edərək xalq üçün kəffarə etdi. ⁴⁸Harun ölümlərlə dirilər arasında duranda vəba dayandı. ⁴⁹Qorah əhvalatında ölənlərdən başqa vəbadan ölənlər on dörd min yeddi yüz nəfər idi. ⁵⁰Vəba dayandığına görə Harun Musanın yanına Hüzur çadırının girişinə qayıtdı.

Harunun əsası

17 Rəbb Musaya belə dedi: ²«İsrail övladlarına de və hər qəbilə üçün bir əsa götür. Qəbilə rəhbərlərinin hər birindən alınan on iki əsa olacaq. Hər birinin adını öz əsasının üzərinə yaz. ³Harunun adını Levi əsasının üzərinə yaz ki, hər qəbilə başçısı üçün bir əsa olsun. ⁴Əsaları sizinlə gördüydüyüm yerə, Hüzur çadırındaki Şəhadət sandığının qarşısına qoy. ⁵O zaman seçəcəyim adamın əsası tumurcuqlayacaq və İsrail övladlarının sizə qarşı sürəkli deyinmələrinə son qoyacağam». ⁶Musa İsrail övladları ilə danışdı. Onların bütün rəhbərləri ona bir əsa verdilər. Hər qəbilə rəhbəri üçün biri olmaqla on iki əsa var idi. Harunun əsası da onların əsaları arasında idi. ⁷Musa əsaları Şəhadət çadırında Rəbbin önünə qoydu. ⁸Ertəsi gün Musa Şəhadət çadırına girdi və gördü ki, Levi nəslini təmsil edən Harunun əsası tumurcuqlayıb.

Budur, tumurcuq qönçələnmiş, çiçək açmış və badam yetişdirmişdi. ⁹Musa əsaların hamısını Rəbbin hüzurundan bütün İsrail övladlarının qarşısına çıxardı. Əsalara baxdılar və hər kəs öz əsasını götürdü.

¹⁰Rəbb Musaya dedi: «Üsyan edənlərə qarşı əlamət olaraq saxlamaq üçün Harunun əsasını Şəhadət sandığının önünə qoy. Bu onların Mənim üçün deyinmələrinə son qoyacaq ki, ölməsinlər».

¹¹Musa Rəbbin əmr etdiyinə əməl etdi.

¹²İsrail övladları Musaya dedilər: «Yox olacağımız bəllidir! Məhv olacağıq! Hamımız həlak olacağıq!

¹³Rəbbin məskəninə yaxınlaşan hər kəs ölür. Doğrudanmı hamımız öləcəyik?»

Kahinlərlə Levililərin vəzifəsi

18 Rəbb Haruna dedi: «Sən, övladların və atanın nəslə Müqəddəs məkanla əlaqədar hər hansı bir günah üçün məsuliyyət daşıyacaqsınız. Kahinliklə əlaqədar günahlar üçün məsuliyyəti yalnız sən və oğulların daşıyacaqsınız. ²Atanın qəbiləsi olan Levi qəbiləsinə mənsub olan soydaşlarınızı da özünü götür ki, sən və övladların Şəhadət çadırının önündə ikən sənə qoşulub kömək etsinlər. ³Sənin qarşısında cavabdehlik daşıyaraq çadırın bütün işlərinə baxsınlar. Ancaq müqəddəs yerin əşyalarına və qurbangaha yaxınlaşmasınlar ki, həm onlar, həm də siz ölməyəsini. ⁴Sənə qoşulsunlar və Hüzur çadırının işlərinə, çadırdakı bütün xidmətlərə cavabdeh olsunlar. Başqa heç kimsə sizə yaxınlaşmamalıdır. ⁵Müqəddəs yerə və qurbangaha cavabdeh olun ki, İsrail övladları bir də qəzəbimə düşər olmasınlar. ⁶Budur, Mən İsrail övladları arasından Levili soydaşlarınızı sizə hədiyyə olaraq seçdim. Onlar Rəbbə Hüzur çadırında xidmət et-

mək üçün həsr olunmuşlar. ⁷Lakin qurbangaha və pərdənin iç tərəfinə aid olan hər şeyə yalnız sən və oğulların kahin kimi xidmət edin. Kahinlik xidmətinizi sizə hədiyyə olaraq verirəm. Sizdən başqa müqəddəs yerə kim yaxınlaşarsa, öldürülsün».

Kahinlə Levililərin payı

⁸Rəbb Haruna dedi: «Budur, Mənə gətirilən təqdimlərə nəzarət etməyi sənə tapşırıdım. İsrail övladlarının bütün müqəddəs təqdimlərini əbədi pay olaraq sənə və övladlarına verirəm. ⁹Qurbangahda yandırılmayan ən müqəddəs təqdimlərdən bunlar sənin olsun: taxıl təqdimləri, günah qurbanları və təqsir qurbanları – Mənə gətirilən ən müqəddəs təqdimlərin hamısı sənin və övladlarının olsun. ¹⁰Bu ən müqəddəs şeyləri ye. Kişi cinsindən hər kəs onlardan yeyə bilər. Onları müqəddəs say. ¹¹Bunlar, İsrail övladlarının xüsusi hədiyyə olaraq gətirdikləri yellətmə təqdimlərinin hamısı sənindir. Onları sənə və oğullarınla qızlarına əbədi pay olaraq verdim. Sənin ailəndə pak olan hər kəs onu yeyə bilər. ¹²Rəbbə verdikləri ilk məhsulları, zeytun yağının ən yaxşısının hamısını, təzə şərabin və buğdanın ən yaxşısının hamısını sənə verdim. ¹³Torpaqlarında bitən nübardan Rəbbə gətirdiklərinin hamısı sənin olsun. Sənin ailəndə pak olan hər kəs onu yeyə bilər. ¹⁴İsraildə Rəbbə həmişəlik həsr olunan hər şey sənin olsun. ¹⁵Hər bətdən ilk doğulan, Rəbbə həsr olunan bütün oğlanlar və bütün heyvan balaları sənin olsun. Ancaq hər ilk oğlanın əvəzini mütləq ödə, hər murdar heyvanın ilk balasının da əvəzini ödə. ¹⁶Onlar bir aylıq olanda

sənin qoyduğun qiymətə görə iyirmi gera ağırlığında olan Müqəddəs yerdəki şekelə görə beş şekel gümüşlə əvəzlərini ödə. ¹⁷Ancaq inəyin, qoyunun və yaxud da keçinin ilk balasının əvəzini ödəmə. Onlar müqəddəsdir. Qanlarını qurbangah üzərinə səp və piylərini tüstüləyib yandır ki, Rəbbin xoşuna gələn ətir – yandırma təqdimi olsun. ¹⁸Yellədilən döş əti və sağ budu kimi onların əti də sənin olsun. ¹⁹İsrail övladlarının Mənə qaldırma təqdimi kimi gətirdikləri müqəddəs təqdimlərin hamısını Mənə Rəbb sənə və oğullarınla qızlarına əbədi pay olaraq verdim. Bu, Rəbbin səninlə və nəslinlə kəsdiyi əbədi və pozulmaz əhdidir». ^{**}

²⁰Rəbb Haruna dedi: «Onların torpağında sənin irsin olmayacaq və onlar arasında heç bir payın olmayacaq. İsrail övladları arasında sənin payın və irsin Mənəm. ²¹Levililərə isə İsraildə olan bütün varidatın onda birini irs olaraq verdim. Bu, xidmətlərinin, Hüzur çadırında etdikləri xidmətin əvəzidir. ²²Artıq İsrail övladları Hüzur çadırına yaxınlaşmasınlar ki, günahlarının cəzasını çəkib ölməsinlər. ²³Lakin Hüzur çadırının xidmətini Levililər etsinlər və çadıyla əlaqədar günahlarının cəzasını çəksinlər. Bu, nəsilən-nəslə qədər sizin üçün əbədi qaydadır. İsrail övladları arasında onların irsi olmayacaq. ²⁴Bunun yerinə Levililərə irs olaraq İsrail övladlarının Rəbbə qaldırma təqdimi kimi verdikləri onda birini verdim. Buna görə Levililər üçün dedim ki, İsrail övladları arasında onların irsi olmayacaq».

²⁵Rəbb Musaya dedi: ²⁶«Levililərə belə söylə: “İsrail övladlarının məhsullarından irsiniz olaraq sizə verdiyim onda bir hissəni aldığınız

^{**}18:19 *Əbədi və pozulmaz əhd* – hərfi tərcümədə *əbədi duz əhdi*.

^k18:14 Lev. 27:28

^l18:21 Lev. 27:30-33; Qanun. 14:22-29; İbr. 7:5

vaxt bu hissənin onda birini Rəbbə qaldırma təqdimi kimi verin. ²⁷Təqdiminiz xırmanda döyülən taxıl yaxud üzümsixandan çıxan məhsul kimi sayılacaq. ²⁸Beləliklə, siz də İsrail övladlarından alacağınız onda birlərinizin hamısından Rəbbə qaldırma təqdimini gətirib kahin Haruna verin. ²⁹Bütün hədiyyələrinizdən Rəbbə qaldırma təqdimi verin. Hər təqdim onun təqdis olunmuş ən yaxşı hissəsindən olsun”. ³⁰Bunun üçün onlara deyin: “Ondan ən yaxşısını təqdim etdiyiniz zaman bu, Levililər üçün xırman məhsulu yaxud üzümsixan məhsulu kimi sayılacaq. ³¹Siz və ev xalqınız hər yerdə onu yeyəcəksiniz, çünki o, haqqınız, Hüzur çadırında olan xidmətinizin əvəzidir. ³²Ondan ən yaxşısını təqdim edəndə ondan savayı günahın cəzasını çəkməmək üçün İsrail övladlarının müqəddəs təqdimlərini pozmayın ki, ölməyəsiz”».

Qırmızı düyə və paklama suyu

19 Rəbb Musaya və Haruna dedi: ²«Bu, Rəbbin əmr etdiyi qanunun qaydasıdır: İsrail övladlarına deyin ki, qüsursuz, eyibsiz, heç vaxt boynuna bir boyunduruq taxılmayan bir qırmızı düyə gətirsinlər. ³Onu kahin Eleazara verin. Düyə düşərgənin kənarına çıxarılsın və onun önündə kəsilsin. ⁴Kahin Eleazar barmağı ilə onun qanından götürərək Hüzur çadırının önünə doğru yeddi dəfə çiləsin. ⁵Onun gözləri önündə düyə yandırılınsın. Dərisi, əti və qanı, bağırsağı ilə birgə yansın. ⁶Kahin sidr ağacının budağını, züfa otunu və al rəngli ipi götürüb yandırılan düyənin üstünə atsın. ⁷Kahin geyimlərini yusun, bədəni su ilə yusun, sonra düşərgəyə girsin. O, axşama qədər murdar

sayılsın. ⁸Qoy düyəni yandıran adam da geyimlərini yusun, bədəni də su ilə yusun və axşama qədər murdar sayılsın. ⁹^mDüyənin külünü pak adam toplayıb düşərgənin kənarında pak bir yerə qoysun və İsrail övladlarının icması naminə paklama suyu düzəltmək üçün saxlanılsın. Bu, günah qurbanıdır. ¹⁰Düyənin külünü toplayan adam geyimlərini yusun və axşama qədər murdar sayılsın. Bu, İsrail övladları üçün və aralarında yaşayan yadellilər üçün də əbədi bir qaydadır.

¹¹Hər hansı bir insan meyitinə toxunan yeddi gün murdar olacaq. ¹²Üçüncü və yeddinci gün özünü paklama suyu ilə paklasın ki, pak olsun. Əgər üçüncü və yeddinci gün özünü paklamasa, pak olmayacaq. ¹³Bir ölüyə, hər hansı bir insan meyitinə toxunan və özünü pak etməyən adam Rəbbin məskəni murdar edər, o şəxs İsraildən qovulsun. Paklama suyu onun üzərinə səpilmədiyi üçün murdar sayılsın. Onun murdarlığı hələ üzərində qalır.

¹⁴Çadırda ölən adam üçün təlimat belədir: çadıra girən və çadırda olan hər kəs yeddi gün murdar sayılsın. ¹⁵İplə bağlanmış qapağı olmayan hər açıq qab murdar sayılsın. ¹⁶Çöldə qılıncla öldürülmüş olana, bir ölüyə yaxud bir insan sümüyünə yaxud da qəbirə toxunan şəxs yeddi gün murdar sayılsın. ¹⁷Murdar adam üçün yanmış günah qurbanı külindən götürüb onun üzərinə axar su tökün. ¹⁸Pak bir adam züfa otunu götürüb, o suya batırsın və çadırın, bütün qabların və orada olanların üzərinə çiləsin. Sümüyə, öldürülən adama, meyitə yaxud da qəbirə toxunan adamın üzərinə də çiləsin. ¹⁹Pak adam murdar adamın üzərinə üçüncü gün və yeddinci gün çiləsin və yeddinci gün bu

pak olacaq. O, geyimlərini yusun, su ilə yuyunsun və axşam pak sayılsın.

²⁰Ancaq murdar olub özünü pak etməyən adam camaat arasından qovulsun, çünki Rəbbin Müqəddəs məkanını murdarlayıb. Onun üzərinə paklama suyu çilənmədiyi üçün o murdar sayılsın. ²¹Bu onlara əbədi qayda olsun: paklama suyu çiləyən adam geyimlərini yusun və paklama suyuna toxunan adam axşama qədər murdar sayılsın. ²²Murdar adamın toxunduğu hər şey murdar sayılsın. O şeyə toxunan adam axşama qədər murdar sayılsın».

Qayadan çıxan su

20 Birinci ay bütün İsrail övladlarının icması Zin səhrasına gəldi. Onlar Qadeşdə dayandılar. Məryəm oradaca öldü və elə orada da basdırıldı.

²İcma üçün su yox idi, ona görə Musa və Haruna etiraz etmək üçün toplandılar. ³Xalq Musaya narazılıq edib dedi: «Kaş ki biz də soydaşlarımızla birgə Rəbbin önündə öləydik! ⁴Rəbbin camaatını bu səhraya nə üçün gətirdiniz? Bizim və heyvanlarımızın burada ölməsi üçünmü? ⁵Nə üçün bizi Misirdən çıxarıb belə pis yerə gətirdiniz? Bura nə əkin, nə əncir, nə bağ, nə də nar yeridir. İçməyə belə, su yoxdur».

⁶Musa ilə Harun camaatın önündən Hüzur çadırının girişinə getdilər və üzüstə yerə sərildilər. Rəbbin izzəti onlara göründü. ⁷Rəbb Musaya dedi: ⁸«Əsanı götür, sən və qardaşın Harun icmanı toplayın və onların gözü önündə qayaya su versin deyə söyləyin. Qayadan onlara su çıxart, icmaya və heyvanlarına içirt». ⁹Musa əmr olunduğu kimi əsanı Rəbbin önündən götürdü.

¹⁰Musa ilə Harun camaatı qayanın önünə topladılar və onlara dedilər: «Ey

dönük olanlar, indi dinləyin; bu qayadan sizə su çıxaraqmı?» ¹¹Musa əlini qaldırdı və əsası ilə iki dəfə qayaya vurdu, qayadan bol su çıxdı. Bütün icma və onların heyvanları su içdilər.

¹²Lakin Rəbb Musaya və Haruna dedi: «Madam ki İsrail övladlarının gözü önündə Mənim müqəddəsliyimi göstərək Mənə iman etmədiniz, bu camaatı onlara verdim ölkəyə aparmayacaqsınız». ¹³Bu sulara Meriva suları deyilir, çünki bu yerdə İsrail övladları Rəbb ilə mübahisə etdilər və Rəbb onlara Öz müqəddəsliyini göstərdi.

Edom padşahının İsrail övladlarına etirazı

¹⁴Musa Qadeşdən Edom padşahına bu xəbərlə qasidlər göndərdi: «Qardaşın İsrail belə deyir: “Çəkdiyimiz zəhmətin hamısını bilirsən. ¹⁵Atalarımız Misirə köçdülər və biz bir xeyli vaxt Misirdə yaşadığımız. Misirlilər bizimlə və atalarımızla pis rəftar etdilər. ¹⁶Rəbbə fəryad etdik, O da səsimizi eşitdi və bir mələk göndərdi, bizi Misirdən çıxardı. İndi biz sənəin sərhədinə yaxın bir şəhər olan Qadeşdəyik. ¹⁷Sənə rica edib torpağından keçmək üçün izin istəyirəm. Biz tarladan və bağdan keçməyəcəyik, heç bir quyudan su içməyəcəyik. Padşah yolu ilə sənəin torpaqlarından keçənədək sağa və sola dönməyəcəyik”». ¹⁸Lakin Edomlular ona dedilər: «Torpağımızdan keçməyin, yoxsa qarşınıza qılıncla çıxarıq». ¹⁹İsrail övladları onlara dedilər: «Biz əsas yolla getmək istəyirik. Əgər biz və sürülərimiz sularından içəriksə, dəyərini ödəyərək; yalnız piyada getməkdən başqa heç nə istəmirik». ²⁰Edomlular dedilər: «Keçmək olmaz». Sonra Edomlular böyük və güclü bir ordu ilə onların qarşısına çıxdılar. ²¹Edomlular

ölkəsindən İsrail övladlarının keçməsinə izin verməyəndə İsraililər onların torpaqlarından çəkildilər.

Harunun ölümü

²² Bütün İsrail icması Qadeşdən yola düşüb Hor dağına gəldi. ²³ Rəbb Edom torpağı sərhədində Hor dağında Musa ilə Haruna belə dedi: ²⁴ «Harun ölüb öz xalqına qovuşacaq, çünki Meriva sularında sözümə qarşı çıxdığınız üçün İsrail övladlarına vəd etdiyim ölkəyə girməyəcək. ²⁵ Harunu və oğlu Eleazarı götür, onları Hor dağına apar. ²⁶ Harunun paltarlarını çıxar və onları oğlu Eleazara geyindir, Harun isə oradaca ölüb xalqına qovuşacaq».

²⁷ Musa Rəbbin əmr etdiyi kimi etdi və bütün icmanın gözü önündə Hor dağına çıxdılar. ²⁸ ^{op} Musa Harunun kahinlik geyimlərini çıxarıb oğlu Eleazara geyindirdi. Harun orada dağın təpəsində öldü. Musa ilə Eleazar dağdan endilər. ²⁹ Bütün icma Harunun öldüyünü bildi. Bütün İsrail xalqı onun üçün otuz gün yas tutdu.

Arad şəhərinin yox edilməsi

21 ¹ Negevdə yaşayan Kənanlı Arad padşahı İsrail övladlarının Atarim yolundan keçdiyini eşitdi. O, İsrail övladları ilə vuruşaraq bir neçə nəfəri əsir tutdu. ² İsrail övladları Rəbbə əhd edib dedilər: «Əgər, həqiqətən, bu xalqı bizə təslim etsən, o zaman onların şəhərlərini tamamilə yox edəcəyik». ³ Rəbb İsraililərin səsini eşitdi. Kənanlıları onlara təslim etdi. İsraililər də onları və şəhərlərini tamamilə yox etdilər və beləliklə, o yerin adı Xorma ^{††} qoyuldu.

Tunc ilan

⁴ ^r Xalq Hor dağını tərk edib Edom torpağının ətrafından keçmək üçün Qırmızı dəniz yolundan keçdi. Yolda onların səbri tükəndi. ⁵ ^s Onlar Allaha və Musaya qarşı deyindirilər: «Nə üçün siz bizi Misirdən çıxardınız? Səhrada ölmək üçünmü? Axı burada nə çörək, nə də su var. Bu dadsız yeməkdən də iyranirik».

⁶ O zaman Rəbb xalqın arasına zəhərli ilanlar göndərdi. İlanlar xalqı sancdı və İsrail övladlarından çox adam öldü. ⁷ Xalq gəlib Musaya dedi: «Biz günah etdik, çünki Rəbbə və sənə qarşı deyindik. İndi isə ilanları bizdən uzaqlaşdırmaq üçün Rəbbə yalvar». Musa xalqı xilas etmək üçün Rəbbə yalvardı. ⁸ Rəbb Musaya dedi: «Özünə bir ilan düzəlt və onu uzun dəyənəyin üzərinə qoy. İlan vuran adam ona baxdıqda sağalsın». ⁹ ^t Musa tuncdan bir ilan düzəltdi və dəyənəyin üzərinə qoydu, ilan vuran hər adam tunc ilana baxan kimi sağalırdı.

Moav səfəri

¹⁰ İsrail övladları yola düşüb Ovotda düşərgə saldılar. ¹¹ Ovotdan köç edib Moavın şərqindəki səhrada İye-Avarimdə dayandılar. ¹² Oradan da yola düşdülər və Zered vadisində dayandılar. ¹³ Oradan da yola düşüb Emorluların sərhədindən başlanan səhradakı Arnon dərəsinin o tayında dayandılar, çünki Arnon dərəsi Moavlılarla Emorlular arasındakı sərhəddir. ¹⁴ Bu barədə «Rəbbin Döyüsləri» kitabında yazılmışdır: «Sufada olan Vahev və vadilər, Arnon, ¹⁵ Arın məskəninə uzanıb Moav sərhədinə çatan vadilərin yamaqları...»

^{††}21:3 Xorma – ibrani dilində *tamamilə yox etmək*.

^o20:28 Çıx. 29:29 ^p20:28 Say. 33:38; Qanun. 10:6 ^q21:1 Say. 33:40

^r21:4 Qanun. 2:1 ^s21:5 1Kor. 10:9 ^t21:9 2Pad. 18:4; Yəh. 3:14

¹⁶ Oradan Beerə ^{††}yola düşdülər; Rəbbin Musaya «xalqı topla, onlara su verəcəyəm» dediyi quyu budur. ¹⁷ O zaman İsrail övladları bu nəğməni oxudular:

«Ey quyu, suların fişqırsın,
Ona nəğmə oxuyun,

¹⁸ O quyu ki onu başçıların açdı,
Xalqın əsilzadələri
Əsa ilə, dəyənəklə qazdı».

Sonra səhradan Mattanaya yollandılar.

¹⁹ Mattanadan Naxalielə, Naxaliədən Bamota, ²⁰ Bamotdan isə Moav torpağında olan dərəyə, çölə baxan Pisqa dağının yamaclarına getdilər.

Padşah Sixonun və padşah

Oqun məğlub olması

(*Qanun. 2:26–3:11*)

²¹ İsrail Emorluların padşahı Sixona qasidlər göndərib dedi: ²² «Rica edirəm, sənin torpağından keçmək üçün bizə izin verəsən. Nə tarlaya, nə də bağa girəcəyik. Quyularının suyundan belə, içməyəcəyik. Sənin sərhədindən keçənədək yalnız padşah yolu ilə gedəcəyik».

²³ Lakin Sixon İsraili öz sərhədlərindən buraxmayaraq bütün ordusunu topladı və İsrail övladları ilə vuruşmaq üçün səhraya çıxdı. Yahsaya çatanda İsraililərə hücum etdi. ²⁴ İsrail övladları onu qılıncdan keçirdilər, Arnonndan Yabboqa və Ammonluların sərhədinə qədər uzanan torpaqlarını aldılar. Çünki Ammon sərhədinin möhkəm istehkamı var.

²⁵ İsrail övladları bu şəhərlərin hamısını ələ keçirdilər. Xeşbon və ətrafındakı qəsəbələr daxil olmaqla Emorluların bütün şəhərlərinə yerləşdilər. ²⁶ Çünki Xeşbon Emorluların padşahı Sixonun şəhəri idi. Sixon Moavın əvvəlki padşahı

ilə döyüşmüş və Arnona qədər uzanan bütün torpaqlarını ələ keçirmişdi.

²⁷ Bunun üçün şairlər belə deyirlər:

«Xeşbona gəlin;

Qoy yenidən qurulsun,

Sixonun şəhəri bərpa edilsin.

²⁸ [†]Çünki Xeşbondan atəş,

Sixonun şəhərindən alov çıxdı;

Moavın Ar şəhərini,

Arnonun təpələrinin başçılarını

Yandırıb məhv etdi.

²⁹ Vay halına, ey Moav!

Ey Kemoşun xalqı, yox oldun!

Kemoş övladları Emorluların padşahı

Sixonun qarşısından qaçdı,

Qızları əsir aparıldı.

³⁰ Lakin biz onları məğlub etdik,

Xeşbondan Divona qədər məhv oldular,

Medvaya uzanan Nofahadək

Hər tərəfi viran etdik».

³¹ İsraililər Emorluların torpağında məskunlaşdı. ³² Musa Yazeri nəzərdən keçirmək üçün adamlar göndərdi. İsrail övladları ətraf qəsəbələri ələ keçirərək orada yaşayan Emorluları qovdular.

³³ Sonra istiqaməti dəyişib Başana yollandılar. Başan padşahı Oq bütün ordusu ilə birlikdə Edreidə onlarla döyüşə çıxdı. ³⁴ Rəbb Musaya dedi: «Ondan qorxma, çünki Mən onu, bütün xalqını və torpağını sənə təslim edirəm. Xeşbona yaşayan Emorluların padşahı Sixonun başına gətirdiyini onun da başına gətir». ³⁵ İsraililər onu, övladlarını və bütün xalqını bir nəfər qal-mayana qədər qırdılar və torpağını ələ keçirdilər.

Balaqın Bilamı çağırması

22 İsrail övladları yola düşüb Moav düzənliyində, İordanın şərqində Yerixonun qarşısında dayandılar.

^{††}21:16 Beer – ibrani dilində quyu.

[†]21:28 Yer. 48:45-46

² İsrailin Emorluların başına gətirdiyi hər şeyi Sippor oğlu Balaq görmüşdü. ³ Camaatı gördükdə Moavlılar bərk qorxdular, çünki İsrail xalqı çox idi. Moav sakinləri İsrail övladlarından vahiməyə düşdü. ⁴ Moavlılar Midyan ağsaqqallarına dedilər: «Öküz çöl otunu yediyi kimi bu camaat da indi bütün ətrafımızı yeyib qurtaracaq». O vaxtlar Sippor oğlu Balaq Moav padşahı idi. ⁵ Və Beor oğlu Bilamı çağırmaq üçün Fərat çayının kənarındaki Petora, onun vətəninə qasidlər göndərüb dedi: «Budur, Misirdən bir xalq çıxıb, yer üzünü bürüyərək yaxınlığımda yerləşmişdir. ⁶ Xahiş edirəm, indi gəl, mənim xeyrimə bu xalqa lənət oxu, çünki onlar məndən güclüdür. Bəlkə onda mən onları məğlub edib ölkədən qova bildim. Sənin xeyir-dua verdiyən şəxsən xeyir-dualı, lənətlədiyən şəxsən lənətli olduğunu bilirəm».

⁷ Moav ağsaqqalları ilə Midyan ağsaqqalları fala baxmaq haqqını əllərinə götürüb Bilamın yanına getdilər və Balaqın sözlərini ona söylədilər. ⁸ Bilam onlara dedi: «Bu gecəni burada keçirin ki, Rəbb mənə söyləyəcəyini sizə deyim». Beləliklə, Moav başçıları Bilamın yanında qaldılar.

⁹ Allah Bilamın yanına gəlib dedi: «Evindəki bu adamlar kimdir?» ¹⁰ Bilam Allaha dedi: «Moav padşahı Sippor oğlu Balaq mənim yanıma adam göndərüb dedi: ¹¹ “Budur, Misirdən çıxan xalq yer üzünü bürüyür. İndi gəl, mənim xeyrimə görə ona lənət oxu, bəlkə döyüşüb onları qova bildim”». ¹² Allah Bilama dedi: «O adamlarla getmə, o xalqa lənət etmə, çünki xeyir-dualı xalqdır». ¹³ Bilam səhər tezdən durdu və Balaqın başçılarına dedi: «Torpağımıza qayıdın, çünki Rəbb sizinlə birgə getməyə mənə izin vermir». ¹⁴ Moav başçıları qalxdılar

və Balaqın yanına gəlib dedilər: «Bilam bizimlə birgə gəlmək istəmədi».

¹⁵ Yenə Balaq əvvəlkilərdən daha çox və daha etibarlı başçılar göndərdi. ¹⁶ Bilamın yanına gəlib ona dedilər: «Sippor oğlu Balaq belə deyir: “Xahiş edirəm, yanıma gəlməkdən imtina etmə. ¹⁷ Çünki sənə çox mükafat verəcəyəm və nə desən, hamısını edəcəyəm. İndi xahiş edirəm, gəl, mənim xeyrimə görə bu xalqa lənət oxu”». ¹⁸ Bilam cavab verib Balaqın adamlarına dedi: «Balaq evini qızıl və gümüşlə dolu mənə versə belə, Allahım Rəbbin sözündən yan keçib, nə kiçik, nə də böyük iş görə bilərəm. ¹⁹ İndi xahiş edirəm, siz də bu gecə burada qalın və görüm Rəbb mənə başqa nə deyəcək». ²⁰ O gecə Allah Bilama görünüb ona dedi: «Əgər bu adamlar səni çağırmaq üçün gəliblərsə, qalx onlarla get, ancaq Mənim sənə söyləyəcəyim şeyləri et».

Bilamın eşşəyi

²¹ Bilam səhər tezdən qalxaraq eşşəyinə palan vurub Moav başçıları ilə birgə getdi. ²² O getdiyi üçün Allahın qəzəbi alovlandı və Rəbbin mələyi ona qarşı çıxmaq üçün yolda durdu. Bilam eşşəyinə minmişdi və onunla bərabər iki nökrəri də vardı. ²³ Eşşək sıyrılmış qılıncı əlində, yolda duran Rəbbin mələyini gördü və yoldan dönərək tarlaya girdi. Bilam yoluna döndərmək üçün eşşəyi vurdu. ²⁴ Rəbbin mələyi bağların arasında dar bir yolda durdu. Hər iki tərəf divar idi. ²⁵ Eşşək Rəbbin mələyini görüb divara sıxıldı və Bilamın ayağını divara sıxışdırdı. O yenə eşşəyi vurmağa başladı. ²⁶ Rəbbin mələyi irəli çıxdı və sağa-sola dönmək üçün yol olmayan dar bir yerdə durdu. ²⁷ Eşşək Rəbbin mələyini gördü və Bilamın altında çökdü. Bilamın qəzəbi alovlandı, dəyənəklə eşşəyi vurdu. ²⁸ Rəbb eşşəyin

dilini açdı və o, Bilama dedi: «Sənə nə etdim ki, mənə üç dəfə vurdun?»²⁹ Bilam eşşəyə dedi: «Çünki mənəmlə əyləndin. Kaş ki əlimdə bir qılınc olaydı, indi səni öldürərdim». ³⁰ Eşşək Bilama dedi: «Ömrünün əvvəlindən bu günə qədər belinə mindiyin eşşəyin mən deyiləmmi? Mən sənə heç belə edərdimmi?» Bilam dedi: «Xeyr».

³¹ Sonra Rəbb Bilamın gözlərini açdı. Bilam əlində sıyrılmış qılınc olan Rəbbin mələyinin yolda durduğunu gördü və başını əyib üzüstə yerə sərilirdi. ³² Rəbbin mələyi ona dedi: «Nə üçün eşşəyini üç dəfə vurdun? Budur, mən sənə qarşı durmaq üçün çıxdım. Məncə tezliklə yolun məhvə doğru gedir. ³³ Eşşək mənə gördü, bu üç dəfədir ki, önümdən yana döndü. Əgər yoldan dönməsəydi, həqiqətən, indi səni öldürərdim və onu sağ buraxardım». ³⁴ Bilam Rəbbin mələyinə dedi: «Günah etdim, çünki sənənin mənə qarşı yolda durduğunu bilmədim. İndi əgər bu sənənin gözündə pis görünürsə, qoy evimə qayıdım». ³⁵ Rəbbin mələyi Bilama dedi: «Bu adamlarla get, ancaq yalnız sənə deyəcəyim sözü de». Bilam Balaqın başçıları ilə bərabər getdi.

³⁶ Balaq Bilamın gəldiyini eşitdikdə onu qarşılamaq üçün Arnon çayının kənarında, torpağının ən uzaq sərhədində olan İr-Moav şəhərinə getdi. ³⁷ Balaq Bilama dedi: «Səni çağırtdırmaq üçün adam göndərmədimmi? Nə üçün mənəim yanıma gəlmədin? Məgər mən sənə mükafat verə bilmirəmmi?» ³⁸ Bilam Balaqa dedi: «Budur, indi sənənin yanına gəldim! Amma nə deyə bilərəm ki? Ancaq Allahın dilinə qoyacaq sözü söyləyəcəyəm». ³⁹ Bilam Balaqla birgə getdi və Qiryat-Xusota gəldilər. ⁴⁰ Balaq mal-qaranı və qoyun-keçini qurban kəsdi. Bilama və onunla birgə olan başçılara ət göndərdi.

⁴¹ Bundan sonra səhəri gün Balaq Bilamı götürdü və onu Bamot-Baala

çıxartdı. Bilam oradan İsrail xalqının bir hissəsini gördü.

Bilamın birinci dəfə gələcəkdən xəbər verməsi

23 Bilam Balaqa dedi: «Burada mənə yeddi qurbangah düzəlt və mənəim üçün burada yeddi buğa və yeddi qoç hazırla». ² Balaq Bilamın dediyi kimi etdi. Balaq ilə Bilam hər qurbangahda bir buğa və bir qoç təqdim etdilər. ³ Bilam Balaqa dedi: «Sən yandırma qurbanının yanında dur, mən gedim. Bəlkə Rəbb mənə qarşılaşmağa gələcək və mənə nə göstərsə, sənə bildirərəm». Sonra çılpaq bir təpəyə çıxdı.

⁴ Allah Bilamla qarşılaşdı və Bilam Ona dedi: «Yeddi qurbangah hazırladım və hər qurbangahda bir buğa ilə bir qoç təqdim etdim». ⁵ Rəbb Bilamın vəsitisilə bir kəlam dedi: «Balaqın yanına qayıdıb belə de». ⁶ Bilam Balaqın yanına qayıtdı. Gördü ki, Balaq və Moavın bütün başçıları yandırma qurbanlarının yanında durublar. ⁷ Bilam gələcəkdən xəbər verib dedi:

«Balaq mənə Aramdan,

Moav padşahı mənəim şərq dağlarından gətirdi,

“Gəl, mənəim xeyrimə görə Yaquba lənət oxu,

Gəl İsrailə qarğış et” dedi.

⁸ Allahın lənət etmədiyinə mən necə lənət edim?

Rəbbin qarğış etmədiyinə mən necə qarğış edim?

⁹ Qayaların zirvəsindən onları görürəm mən,

Təpələrdən onlara baxıram.

Müstəqil yaşayan,

Ellərdən özünü ayıran

Bir xalq görürəm.

¹⁰ Kim Yaqubun tozunu saya bilər?

İsrailin dördüdə birini

Axı kim hesablar?

Qoy saleh adamların ölümü ilə ölüm!
Onlar necə olubsa, sonum elə olsun!»

¹¹ Balaq Bilama dedi: «Mənə nə etdin? Düşmənlərimə lənət etmək üçün səni gətirdim, budur, sən onlara xeyir-dua verdin!» ¹² Bilam cavab verdi: «Rəbbin dilimə qoyduğunu söyləməyə diqqət etməli deyiləmmi?»

Bilamın ikinci dəfə gələcəkdən xəbər verməsi

¹³ Balaq ona dedi: «Xahiş edirəm, mənə imlə gəl, başqa bir yerə gedək, oradan onları görəcəksən. Onların hamısını yox, bir qismini görəcəksən. Oradan mənim xeyrimə onlara lənət oxu». ¹⁴ Onu Pisqa təpəsindəki Sofim yaylağına apardı, yeddi qurbangah düzəltdi və hər qurbangahda bir buğa, bir qoç təqdim etdi. ¹⁵ Bilam Balaqa dedi: «Bir az irəliddə Rəblə görüşə gedirəm. Sən burada yandırma qurbanının yanında dur». ¹⁶ Rəbb Bilama görünüb nə deyəcəyini ona bildirərək dedi: «Balaqın yanına qayıt və belə de». ¹⁷ Beləliklə, Bilam Balaqın yanına gəldi. Gördü ki, Balaq yandırma qurbanının yanında durub. Moav başçıları da onunla bərabər idi. Balaq ondan soruşdu: «Rəbb nə dedi?» ¹⁸ Bilam gələcəkdən xəbər verib dedi:

«Ey Balaq, oyan və dinlə;
Ey Sippor oğlu, mənə qulaq as.

¹⁹ Allah insan deyil ki,

Yalan söyləsin,
Bəşər oğlu deyil ki,
Fikrini dəyişdirsin.

Dediyni həyata keçirməzmi?
Verdiyi sözü yerinə yetirməzmi?

²⁰ Budur, xeyir-dua üçün əmr aldım;

O, xeyir-dua vermişdir,
Mən onu dəyişə bilmərəm.

²¹ Yaqubda bədbəxtlik üz verməyəcək.
İsraildə bəla olmayacaq.

Özlərinin Allahı Rəbb onlardır,
Onları padşah kimi alqışlayırlar.

²² Allah onları Misirdən çıxardı;

Onların çöl öküzü kimi qüvvəti vardır.

²³ Yaqub üçün edilən baxıcılıq baş tutmaz,

İsrail üçün edilən fəlcilik alınmaz.

Bax indi deyiləcək:

“Yaqub və İsrail üçün

Allah nələr etdi!”

²⁴ Budur, xalq dişi aslan tək oyanır,

Şir kimi qalxır,

Şikarını yeməyincə,

Ölənlərin qanını içməyincə
yatmayacaq».

²⁵ Balaq Bilama dedi: «Onlara nə lənət oxu, nə də xeyir-dua ver». ²⁶ Ancaq Bilam Balaqa cavab verib dedi: «Məgər sənə demədim ki, Rəbb nə desə, hamısını etməliyəm?»

Bilamın üçüncü dəfə gələcəkdən xəbər verməsi

²⁷ Balaq Bilama dedi: «Xahiş edirəm gəl, səni başqa bir yerə aparım; bəlkə Allahın gözüne xoş gələr ki, oradan onlara mənim xeyrimə görə lənət oxuyasan». ²⁸ Balaq Bilamı çölə baxan Peor təpəsinə apardı. ²⁹ Bilam Balaqa dedi: «Burada mənə yeddi qurbangah düzəlt və burada mənim üçün yeddi buğa və yeddi qoç hazırla». ³⁰ Balaq Bilamın dediyi kimi etdi. Hər qurbangahda bir buğa və bir qoç təqdim etdi.

24 Bilam Rəbbin gözündə İsraillə xeyir-dua verməyin yaxşı olduğunu gördükdə əvvəlki kimi baxıcılıq etmədi, amma üzünü səhraya doğru çevirdi. ² Bilam gözlərini qaldırdı və İsraili qəbilələrinə görə yerləşmiş görəndə onun üzərinə Allahın Ruhu endi. ³ O, gələcəkdən xəbər verib dedi:

«Budur, Beor oğlu Bilamın kəlamı,

Uzaq görən adamın kəlamı,

⁴ Allahın sözlərini eşidən,

Küllü-İxtiyarın görüntüsünü görən,

Gözləri açıq, yerə sərələn adamın kəlamı:

⁵ «Ey Yaqub, sənin çadırların,

Ey İsrail, məskənlərin nə gözəldir!

⁶ Yayılırlar vadilər tək,
 Çay kənarındakı bağ-bağçalar tək,
 Rəbbin bitirdiyi əzvay ağacları tək,
 Çay kənarındakı sidr ağacları tək.
⁷ Satıllarından sular axacaq,
 Toxumları bol su ilə sulanacaq,
 Padşahları Aqaqdan böyük olacaq,
 Padşahlıqları ucalacaq.
⁸ Allah onları Misirdən çıxartdı;
 Onların çöl öküzü kimi qüvvəti var.
 Onlar düşmən millətləri yeyib
 qurtaracaq.
 Sümüklərini qıracaq,
 Oxları ilə onları dələcək.

⁹wx Onlar pusub şir kimi yatar,
 Dişi aslana oxşar.
 Onları oyandırmğa kim cürət edər?
 Sizə xeyir-dua verən xeyir-dualı olsun,
 Sizə lənət oxuyan qoy lənətli olsun!”»
¹⁰ Bilama qarşı Balaqın qəzəbi
 alovlandı. Balaq əllərini bir-birinə vurdu
 və Bilama dedi: «Səni düşmənlərimə
 lənət etmək üçün çağırıdım və budur,
 üçüncü dəfədir ki, onlara ancaq
 xeyir-dua verirənsən. ¹¹ İndi tez get,
 yerinə qayıt. Demişdim ki, səni çox
 mükafatlandıracağam, amma Rəbb səni
 mükafatdan məhrum etdi». ¹² Bilam
 Balaqa dedi: «Yanıma göndərdiyin
 qasidlərə demədimmi, ¹³ Balaq mənə
 qızıl və gümüşlə dolu evini versə belə,
 Rəbbin sözündən bilə-bilə yan keçib
 yaxşılıq yaxud pislik edə bilmərəm.
 Rəbb nə desə, onu deyəcəyəm. ¹⁴ İndi
 mən xalqımın yanına qayıdıram. Qoy
 mən bu xalqın gələcəkdə sənin xalqının
 başına nə gətirəcəyini bildirim».

Bilamın dördüncü dəfə gələcəkdən xəbər verməsi

¹⁵ Sonra Bilam gələcəkdən xəbər verib
 dedi:

«Budur, Beor oğlu Bilamın kəlamı,
 Uzaq görən adamın kəlamı,
¹⁶ Allahın sözlərini eşidən,
 Haqq-Taalanın biliyinə qovuşan,
 Külli-İxtiyarın görüntüsünü görən,
 Gözləri açıq, yerə sərələn adamın kəlamı:
¹⁷ “Onu mən görürəm, amma indi deyil,
 Mən ona baxıram, amma yaxından deyil.
 Yaqubdan bir ulduz çıxacaq,
 İsraildən bir Əsa ¹⁸ ucalacaq,
 Moavlıların alınlarını,
 Şet övladlarının başlarını əzəcək.
¹⁸ Onun düşməni Edomla Seir təslim
 olacaq,
 İsrail isə get-gedə güclənəcək.
¹⁹ Yaqubun nəslindən olan o adam
 Səltənət sürəcək,
 Şəhərdə sağ qalanları məhv edəcək”».

Bilamın sonuncu dəfə gələcəkdən xəbər verməsi

²⁰ Bilam Amaleqliləri görəndə
 gələcəkdən xəbər verib belə dedi:
 «Amaleq millətlərin birincisi idi,
 Ancaq axırda məhv olacaq».

²¹ Qenliləri görəndə gələcəkdən xəbər
 verib belə dedi:
 «Məskəniniz möhkəm,
 Yuvanız qayada qurulub.
²² Amma, ey Qenlilər, Aşşurlular sizi əsir
 alanda
 Yanıb yox olacaqsınız».

²³ Bilam gələcəkdən xəbər verməyə
 belə davam etdi:
 «Vay, Allah bunu etdiyi zaman kim
 yaşaya biləcək?
²⁴ Kittim sahillərindən gəmilər gələcək,
 Aşşur ilə Everi ram edəcək,
 Amma onlar da məhv olacaq».

²⁵ Bundan sonra Bilam yola çıxıb evinə
 qayıtdı. Balaq da öz yoluna davam etdi.

¹⁶24:17 Əsa – burada başçı mənasında işlənir.

w24:9 Yar. 49:9; Vəhy 5:5 x24:9 Yar. 12:3

İsrail övladlarının Peorda günaha batması

25 ¹İsrail xalqı Şittimdə yaşayarkən kişiləri Moav qızları ilə zina etməyə başladı. ²Bu qadınlar allahlarına qurban kəsəndə İsrail xalqını da dəvət edirdilər. İsrail xalqı qurban ətindən yedi və onların allahlarına səcdə etdi. ³İsrail övladları Peordakı Baal bütünə səcdə edənlərə qoşuldular və Rəbbin qəzəbi İsraililərə qarşı alovlandı.

⁴Rəbb Musaya dedi: «Xalqın bütün başçılarını götürüb gündüz Rəbbin önündə dar ağacından asdır. Beləliklə, qoy Rəbbin qızgın qəzəbi İsraildən dönsün». ⁵Buna görə Musa İsrailin hakimlərinə dedi: «Hər biriniz öz adamlarınız arasında Peordakı Baala səcdə edənlərə qoşulanları öldürün».

⁶Bu an İsrail övladlarından olan bir nəfər gəldi, Musanın və Hüzur çadırının girişində ağlaşan bütün İsrail övladlarının icmasının gözü önündə qohumlarına Midyanlı bir qadın gətirdi. ⁷Kahin Harun oğlu Eleazar oğlu Pinxas bunu görə kimi icmanın arasından qalxdı və əlinə bir nizə götürdü. ⁸İsraili adamın ardınca çadırın içinə girdi, nizəni İsraili kişinin və qadının qarnına soxdu. Beləliklə, İsrail övladlarını qıran vəba dayandı. ⁹Vəbadan ölənlərin sayı iyirmi dörd min nəfər idi.

¹⁰Rəbb Musaya dedi: ¹¹«Kahin Harun oğlu Eleazar oğlu Pinxas Mənim qəzəbimi İsrail övladlarından döndərdi, çünki aralarında yalnız o Mənim qeyrətimi çəkdi. Beləliklə, Mən qeyrətimə görə İsrail övladlarını məhv etmədim. ¹²Buna görə söylə: “Budur, Mən onunla sülh əhdi bağlayıram. ¹³Bu onun üçün və ondan sonra gələn nəsli üçün əbədi kahinlik əhdi olacaq. Çünki

Allahının qeyrətini çəkib İsrail övladları üçün kəffarə etdi”».

¹⁴Midyanlı qadınla birgə öldürülən İsraili kişinin adı Salu oğlu Zimri idi. O, Şimeonlular arasında bir nəsil rəhbəri idi. ¹⁵Öldürülən Midyanlı qadının adı Sur qızı Kozbi idi. Sur Midyanda bir nəsil başçısı idi.

¹⁶Rəbb Musaya dedi: ¹⁷«Midyanlıları düşmən hesab edin və onları qırın. ¹⁸Çünki onlar hiylə ilə sizə düşmənçilik etdilər. Peor hadisəsində və Peorda baş verən vəba günündə öldürülən bacıları, Midyanlı bəyin qızı Kozbi məsələsində sizi aldatdılar».

İkinci siyahıyaalma

26 ¹Vəbadan sonra Rəbb Musaya və kahin Harun oğlu Eleazara dedi: ²«Bütün İsrail övladlarının icmasını, ailələrinə görə iyirmi və ondan yuxarı yaşda döyüşə qabil olan İsrail övladlarını sayın». ³Musa ilə kahin Eleazar İordan çayı yanında, Yerixə qarşısında Moav düzənliyində onlarla danışdı dedi: ⁴«Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi iyirmi və ondan yuxarı yaşda olanları siyahıya alın!»

Misir torpağından çıxan İsrail övladları bunlardır:

⁵İsrailin ilk oğlu Ruven, Ruvenlilər bunlardır:

Xanok soyundan Xanok nəsl;

Pallu soyundan Pallu nəsl;

⁶Xesron soyundan Xesron nəsl;

Karmi soyundan Karmi nəsl.

⁷Ruvenlilərin nəsilləri bunlardır, sayları 43 730 nəfər idi.

⁸Palunun oğlu Eliav, ⁹Eliavin oğulları Nemuel, Datan və Aviram idi. Bunlar o Datanla Aviramdır ki, icma tərəfindən seçildi və Rəbbə üsyan edən Qorahın tərəfdarlarına qoşulub Musa ilə Haruna zidd getdilər. ¹⁰Qorahla 250 yoldaşını

od yandırıb yox edəndə yer yarıqları onları uddu. Qorahla birlikdə ölənlər başqalarına da bir ibrət oldu. ¹¹ Qorahın nəslİ isə ölmədi.

¹² Nəsilərinə görə Şimeonlular bunlardır:

Nemuel soyundan Nemuel nəslİ;

Yamin soyundan Yamin nəslİ;

Yakin soyundan Yakın nəslİ;

¹³ Zerah soyundan Zerah nəslİ;

Şaul soyundan Şaul nəslİ;

¹⁴ Şimeon nəsiləri bunlardır, sayları 22 200 nəfərdir.

¹⁵ Nəsilərinə görə Qadlılar bunlardır:

Sefon soyundan Sefon nəslİ;

Haqqı soyundan Haqqı nəslİ;

Şuni soyundan Şuni nəslİ;

¹⁶ Ozni soyundan Ozni nəslİ;

Eri soyundan Eri nəslİ;

¹⁷ Arod soyundan Arod nəslİ;

Areli soyundan Areli nəslİ.

¹⁸ Qad nəsiləri bunlardır, sayları 40 500 nəfərdir.

¹⁹ Yəhudanın iki oğlu var idi: Er və Onan. Onlar Kənan torpağında öldülər.

²⁰ Nəsilərinə görə Yəhudalılar bunlardır:

Şela soyundan Şela nəslİ;

Peres soyundan Peres nəslİ;

Zerah soyundan Zerah nəslİ.

²¹ Peres övladları bunlardır:

Xesron soyundan Xesron nəslİ;

Xamul soyundan Xamul nəslİ.

²² Yəhuda nəsiləri bunlardır, sayları 76 500 nəfərdir.

²³ Nəsilərinə görə İssakar övladları bunlardır:

Tola soyundan Tola nəslİ;

Puva soyundan Puva nəslİ;

²⁴ Yaşuv soyundan Yaşuv nəslİ;

Şimron soyundan Şimron nəslİ.

²⁵ İssakar nəsiləri bunlardır, sayları 64 300 nəfərdir.

²⁶ Nəsilərinə görə Zevulunlular bunlardır:

Sered soyundan Sered nəslİ;

Elon soyundan Elon nəslİ;

Yaxleel soyundan Yaxleel nəslİ.

²⁷ Zevulun nəsiləri bunlardır, sayları 60 500 nəfərdir.

²⁸ Nəsilərinə görə Yusifin oğulları: Menaşşe və Efrayim.

²⁹ Menaşşe övladları bunlardır:

Makir soyundan Makir nəslİ, Makir Gileadın atası idi;

Gilead soyundan Gilead nəslİ;

³⁰ Gilead övladları bunlardır:

İezer soyundan İezer nəslİ;

Xeleq soyundan Xeleq nəslİ;

³¹ Asriel soyundan Asriel nəslİ;

Şekem soyundan Şekem nəslİ;

³² Şemida soyundan Şemida nəslİ;

Xefer soyundan Xefer nəslİ.

³³ Xefer oğlu Selofxadın oğlu olmadı, amma Maxla, Noa, Xoqla, Milka və Tirsə adında qızları var idi.

³⁴ Menaşşe nəsiləri bunlardır, sayları 52 700 nəfərdir.

³⁵ Nəsilərinə görə Efrayim övladları bunlardır:

Şuteləh soyundan Şuteləh nəslİ;

Beker soyundan Beker nəslİ;

Taxan soyundan Taxan nəslİ;

³⁶ Şuteləh övladları bunlardır:

Eran soyundan Eran nəslİ.

³⁷ Efrayim övladlarının nəsiləri bunlardır, sayları 32 500 nəfərdir. Nəsilərinə görə Yusif övladları bunlardır.

³⁸ Nəsilərinə görə Binyaminlilər bunlardır:

Bela soyundan Bela nəslİ;

Aşbel soyundan Aşbel nəslİ;

Axiram soyundan Axiram nəslİ;

³⁹ Şufam soyundan Şufam nəslİ;

Xufam soyundan Xufam nəslİ.

⁴⁰ Belanın oğulları Ardla Naaman nəslindən törənənlər bunlardır:

Ard soyundan Ard nəslİ;

Naaman soyundan Naaman nəslİ.

⁴¹ Nəsilərinə görə Binyamin övladları bunlardır, sayları 45 600 nəfərdir.

⁴²Nəsillərinə görə Dan övladları bunlardır:
Şuxam soyundan Şuxam nəsl.
Bunlar Dan nəslindən törənən nəsilərdir.

⁴³Hamısı Şuxam nəslindəndir, sayları 64 400 nəfərdir.

⁴⁴Nəsillərinə görə Aşerlilər bunlardır:
İmna soyundan İmna nəsl;
İşvi soyundan İşvi nəsl;
Beria soyundan Beria nəsl.

⁴⁵Beria övladları bunlardır:
Xever soyundan Xever nəsl;
Malkiel soyundan Malkiel nəsl.

⁴⁶Aşerin Serah adında bir qızı var idi.

⁴⁷Aşer övladları bunlardır, sayı 53 400 nəfərdir.

⁴⁸Nəsillərinə görə Naftali övladları bunlardır:

Yaxseel soyundan Yaxseel nəsl;
Quni soyundan Quni nəsl;

⁴⁹Yeser soyundan Yeser nəsl;
Şillem soyundan Şillem nəsl.

⁵⁰Naftali nəsiləri bunlardır, sayları 45 400 nəfərdir.

⁵¹Sayılan İsrail övladlarının cəmi 601 730 kişi idi.

⁵²^aRəbb Musaya belə dedi:

⁵³«Adamların sayına görə ölkə bunlara irs olaraq bölünstün. ⁵⁴Sayı çox olana böyük, sayı az olana az pay verəcəksən. Siyahıya yazılanların sayına görə hər birinə düşən pay verilsin. ⁵⁵Ancaq torpaq püşklə bölünsün. Hər kəsin payı atalarının aid olduğu qəbilələrin adına görə olacaq. ⁵⁶Kiçik ya böyük – hər qəbilənin payı püşklə bölünsün».

⁵⁷Nəsillərinə görə sayılan Levililər bunlardır:

Gerşon soyundan Gerşon nəsl;
Qohat soyundan Qohat nəsl;
Merari soyundan Merari nəsl.

⁵⁸Bunlar da Levi nəsiləridir:

Livni nəsl,
Xevron nəsl,
Maxli nəsl,
Muşi nəsl,
Qorah nəsl.

Qohat Amramın atası idi.

⁵⁹Amramın arvadının adı Yokeved idi. O, Misirdə Levi nəslindən doğulmuşdu. Amramdan Harun, Musa və bacıları Məryəm doğuldu. ⁶⁰^bHarunun Nadav, Avihu, Eleazar, İtamar adlı uşaqları oldu. ⁶¹^cNadavla Avihu Rəbbin önündə haram od təqdim edərkən öldülər. ⁶²Levililərdən sayılan bir aylıq və ondan yuxarı yaşda bütün kişi cinsindən olanlar 23 000 nəfər idi. Bunlar o biri İsrail övladları ilə birlikdə siyahıya alınmışdı. Çünki İsrail övladları arasında onlara miras verilməmişdi.

⁶³İsrail övladlarının siyahısı İordan çayının yanında, Yerixo qarşısındakı Moav düzənliyində Musa və kahin Eleazar tərəfindən tutuldu. ⁶⁴Amma Musa ilə kahin Harunun Sina səhrasında saydığı İsrail övladlarından heç kim bu siyahıda olmadı. ⁶⁵^dOna görə ki Rəbb o vaxt siyahıya alınan İsrail övladlarının səhrada öləcəyini qətiyyətlə söyləmişdi. Onlardan Yefunne oğlu Kalevlə Nun oğlu Yeşuadan başqa kimsə sağ qalmamışdı.

Selofxadın qızları

27 Menaşşe oğlu Makir oğlu Gilead oğlu Xefer oğlu Selofxadın qızları Yusif oğlu Menaşşenin nəsilərinə mənsub idi. Qızların adları belədir: Maxla, Noa, Xoqla, Milka və Tirsə. ²Onlar Musanın, kahin Eleazarın və rəhbərlərlə bütün icmanın önündə, Hüzur çadırının girişində durub dedilər: ³«Atamız səhrada öldü, lakin Qorahın tərəfini tutub Rəbbə qarşı üsyan edənlərin arasında deyildi. O öz

^a26:52 Say. 34:13; Yeşua 14:1-2 ^b26:60 Say. 3:2

^c26:61 Lev. 10:1-2; Say. 3:4 ^d26:65 Say. 14:26-35

günahına görə öldü və oğulları olmadı. ⁴Oğlu olmadığına görə onun adı öz nəslə arasından nə üçün silinməlidir? Atamızın qardaşları arasında bizə bir mülk verin».

⁵Musa onların işini Rəbbin önünə qoydu. ⁶Rəbb Musaya dedi: ⁷«Selofxadın qızları doğru deyirlər: mütləq onlara atalarının qardaşları arasında mülk ver və atalarının mirasını onlara keçir. ⁸İsrail övladlarına de ki, əgər bir adam ölərsə və onun oğlu yoxdursa, o zaman mirası onun qızına keçir. ⁹Əgər onun qızı yoxdursa, onda mirasını onun qardaşlarına ver. ¹⁰Əgər qardaşları yoxdursa, onda mirasını atasının qardaşlarına ver. ¹¹Əgər atasının qardaşları yoxdursa, o zaman mirasını nəslindən ona ən yaxın olan qohumuna ver ki, mülk onun olsun. Bu, Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi İsrail övladlarına qanun və hökm olsun».

Yeşuanın Musanın yerinə təyin olunması

(Qanun. 31:1-8)

¹²Rəbb Musaya dedi: «Bu Avarim dağına çıx və İsrail oğullarına verdiyim ölkəni gör. ¹³Onu gördükdən sonra qardaşın Harun nə cür xalqına qovuşdusa, sən də elə ölüb, xalqına qovuşacaqsan. ¹⁴Çünkü Zin səhrasında əmrinə qarşı çıxdınız. İcma Mənə üsyan edəndə sulara görə onların gözləri önündə Mənim müqəddəsliyimi etiraf etmədiniz». Bunlar Zin səhrasındakı Qadeşdə olan Meriva sularıdır.

¹⁵Musa Rəbbə dedi: ¹⁶«Rəbb – bütün bəşər ruhlarının Allahu, icma üzərinə bir adam nəsib etsin, ¹⁷gö da onların

önündə girib-çıxsın, onların önündə döyüşə gedib-gəlsin. Qoy Rəbbin icması çobansız sürü kimi olmasın».

¹⁸Rəbb Musaya dedi: «İçində Ruh olan bir adamı – Nun oğlu Yeşuanı yanına gətirərək əlini onun üzərinə qoyacaqsan. ¹⁹Onu kahin Eleazar və bütün icma qarşısında dayandırıb onların gözləri önündə ona vəzifə tapşır. ²⁰Ona öz səlahiyyətindən ver ki, bütün İsrail icması ona itaət etsin. ²¹O, hökm almaq üçün kahin Eleazarın qarşısında duracaq. Eleazar isə Urim ²²vəsaitəsilə Rəbdən soruşmalıdır. Yeşua ilə bütün İsraililər icması Eleazarın əmri ilə döyüşə gedib-gəlsinlər».

²²Musa Rəbbin ona əmr etdiyi kimi etdi: Yeşuanı götürüb kahin Eleazarın və bütün icmasının önündə dayandırdı. ²³Rəbbin Musa vəsaitəsilə əmr etdiyi kimi əllərini onun üzərinə qoyaraq ona vəzifə tapşırıdı.

Gündəlik təqdimlər

(Çix. 29:38-46)

28 Rəbb Musaya dedi: ²«İsrail övladlarına əmr edib de: “Diqqət edin ki, Mənə təqdim olunan payı – yandırma təqdimini, Mənim xoşuma gələn ətri öz vaxtında verəsiniz”. ³Onlara de: “Rəbbə verəcəyiniz yandırma təqdimi budur: daimi yandırma qurbanı olaraq hər gün iki birillik qüsursuz erkək toğlu. ⁴Toğlulardan birini səhər, o birini isə axşamçağı təqdim edin. ⁵Toğlu ilə birlikdə taxıl təqdimi olaraq dördə bir hin çəkilməmiş zeytun yağı ilə yoğrulmuş efanın onda biri narın un təqdim edin. ⁶Bu, daimi yandırma

§§27:21 Urim – kahin döşlüyünün içində olub, Rəbbin iradəsini bilmək üçün püşk kimi atılan daş.

€27:7 Say. 36:2 f27:12 Qanun. 3:23-27; 32:48-52

§27:17 1Pad. 22:17; 2Saln. 18:16; Yez. 34:5; Zək. 10:2; Mat. 9:36; Mark 6:34

h27:18 Çix. 24:13 i27:23 Qanun. 31:23

qurbanı, Sina dağında buyurulan, Rəbbin xoşuna gələn ətir – Onun üçün yandırma təqdimidir. ⁷Hər toğlu ilə birlikdə içmə təqdimi olaraq dördüdə bir hin kefləndirici içkini Rəbbin adına müqəddəs yerdə tökün. ⁸O biri toğlunu axşamçağı təqdim edin. Səhərki kimi taxıl təqdimi və içmə təqdimi ilə birlikdə onu təqdim edin. Bu, Rəbbin xoşuna gələn ətir – yandırma təqdimidir.

Şənbə təqdimləri

⁹Şənbə günündə iki birillik qüsursuz erkək toğlu və taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş onda iki efa narın un və onun içmə təqdimini təqdim edin. ¹⁰Daimi yandırma qurbanı və onun içmə təqdimindən başqa hər Şənbənin yandırma qurbanı olan təqdim budur.

Təzə Ay təqdimləri

¹¹Hər ayın başında Rəbbə yandırma qurbanı olaraq qüsursuz iki buğa və bir qoç, birillik yeddi erkək toğlu təqdim edin. ¹²Hər buğa üçün taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş onda üç efa narın un və tək qoç üçün taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş onda iki efa narın un, ¹³hər toğlu üçün taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş onda bir efa narın un təqdim edin. Bu, yandırma qurbanı Rəbbin xoşuna gələn ətir – Onun üçün yandırma təqdimidir. ¹⁴Onların içmə təqdimləri bir buğa üçün yarım hin, qoç üçün üçdə bir hin və bir toğlu üçün dördüdə bir hin şərab olacaq. İl boyu hər yeni ayda veriləcək yandırma qurbanı budur. ¹⁵Daimi yandırma qurbanı və onun içmə təqdimlərindən başqa Rəbbə günah təqdimi olaraq bir təkə də təqdim edin.

Pasxa bayramının təqdimləri

(Lev. 23:5-14)

¹⁶^kBirinci ayın on dördüncü günü Rəbbin Pasxa bayramıdır. ¹⁷Bu ayın on beşinci günü bayram olsun, yeddi gün mayasız çörək yeyilsin. ¹⁸Birinci gün müqəddəs toplantı keçirin, gündəlik işlərinizi görməyin. ¹⁹Rəbbə yandırma qurbanı, yandırma təqdimi olaraq iki buğa, bir qoç və birillik yeddi erkək toğlu təqdim edin; hamısı qüsursuz olsun. ²⁰Hər buğa üçün taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş onda üç efa, qoç üçün onda iki, ²¹yeddi toğludan hər toğlu üçün onda bir efa narın un təqdim edin. ²²Özünüzü kəffarə etmək üçün günah qurbanı olaraq bir təkə təqdim edin. ²³Hər səhər təqdim edəcəyiniz daimi yandırma qurbanına əlavə olaraq bunları da təqdim edin. ²⁴Beləliklə, yeddi gün ərzində hər gün Rəbbin payını, Onun xoşuna gələn ətri – yandırma təqdimini verin. Bunu daimi yandırma qurbanı ilə içmə təqdiminə əlavə olaraq verin. ²⁵Yeddinci gün müqəddəs toplantı keçirin, gündəlik işlərinizi görməyin.

Həftələr bayramının təqdimləri

(Lev. 23:15-22; Qanun. 16:9-12)

²⁶Nübarın təqdim edilməsi günü Həftələr bayramında Rəbbə təzə taxıl təqdimi gətirəndə müqəddəs toplantı keçirin, gündəlik işlərinizi görməyin. ²⁷Yandırma qurbanını Rəbbin xoşuna gələn ətir kimi iki buğa, bir qoç və birillik yeddi erkək toğlu olmaqla təqdim edin. ²⁸Hər buğa üçün taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş onda üç efa, tək qoç üçün onda iki efa, ²⁹yeddi toğludan hər toğlu üçün isə onda bir efa narın un təqdim edin. ³⁰Özünüzü kəffarə etmək üçün bir

təkə də təqdim edin. ³¹Daimi yandırma qurbanı taxıl və içmə təqdimlərinə əlavə olaraq bunları gətirin. Qurban etdiyiniz heyvanlar qüsursuz olmalıdır.

Şeypur çalma gününün təqdimləri

(Lev. 23:23-25)

29 Yeddinci ayda, ayın birində müqəddəs toplantı keçirin, heç bir gündəlik işlərinizi görməyin. O gün sizin üçün şeypur çalma günü olacaq. ²Yandırma qurbanını Rəbbin xoşuna gələn ətir kimi qüsursuz bir buğa, bir qoç və birillik yeddi erkək toğlu olmaqla verin. ³Buğa üçün taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş onda üç efa, qoç üçün onda iki efa, ⁴yeddi toğludan hər toğlu üçün onda bir efa narın un təqdim edin. ⁵Özünüzü kəffarə etmək üçün günah qurbanı olaraq bir təkə də təqdim edin. ⁶Aylıq və gündəlik yandırma qurbanları ilə lazımı taxıl və içmə təqdimlərinə əlavə olaraq bunları gətirin. Bu, Rəbbin xoşuna gələn ətir – Onun üçün yandırma təqdimidir.

Kəffarə gününün təqdimləri

(Lev. 23:26-32)

⁷Həmin yeddinci ayın onunda müqəddəs toplantı keçirin; özünüzü hər şeydən məhrum edin və heç bir iş görməyin. ⁸Rəbbə xoş ətir kimi yandırma qurbanı olaraq bir buğa, bir qoç, birillik yeddi erkək toğlu təqdim edin. Onlar qüsursuz olmalıdır. ⁹Buğa üçün taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş onda üç efa, qoç üçün onda iki efa, ¹⁰yeddi toğludan hər toğlu üçün onda bir efa narın un təqdim edin. ¹¹Günah qurbanı olaraq bir təkə də təqdim edin. Kəffarələr üçün günah qurbanına, daimi yandırma qurbanına, onunun taxıl təqdiminə və onların içmə

təqdimlərinə əlavə olaraq bunları gətirin.

Çardaqlar bayramının təqdimləri

(Lev. 23:33-44)

¹²Yeddinci ayın on beşinci günündə müqəddəs toplantı keçirin; heç bir gündəlik işlərinizi görməyin. Rəbbin şərəfinə yeddi gün bayram keçirin. ¹³Rəbbin xoşuna gələn ətir – yandırma təqdimi olaraq qüsursuz on üç buğa, iki qoç və birillik on dörd erkək toğlu verin. Onlar qüsursuz olmalıdır. ¹⁴Hər buğa üçün taxıl təqdimi olaraq zeytun yağı ilə yoğrulmuş onda üç efa, hər qoç üçün onda iki efa, ¹⁵on dörd toğludan hər toğlu üçün onda bir efa narın un təqdim edin. ¹⁶Günah qurbanı olaraq bir təkə də təqdim edin. Daimi yandırma qurbanı ilə taxıl və içmə təqdimlərinə əlavə olaraq bunları gətirin.

¹⁷İkinci gün qüsursuz on iki buğa, iki qoç, birillik on dörd erkək toğlu təqdim edin. ¹⁸Buğa, qoç və toğluların sayına görə onların lazımı taxıl və içmə təqdimlərini gətirin. ¹⁹Günah qurbanı olaraq bir təkə də təqdim edin. Daimi yandırma qurbanı ilə taxıl və içmə təqdimlərinə əlavə olaraq bunları gətirin.

²⁰Üçüncü gün qüsursuz on bir buğa, iki qoç, birillik on dörd erkək toğlu təqdim edin. ²¹Buğa, qoç və toğluların sayına görə onların lazımı taxıl və içmə təqdimlərini gətirin. ²²Günah qurbanı olaraq bir təkə də təqdim edin. Daimi yandırma qurbanı ilə taxıl və içmə təqdimlərinə əlavə olaraq bunları gətirin.

²³Dördüncü gün qüsursuz on buğa, iki qoç, birillik on dörd erkək toğlu təqdim edin. ²⁴Buğa, qoç və toğluların sayına görə onların lazımı taxıl və içmə təqdimlərini gətirin. ²⁵Günah qurbanı olaraq bir təkə də təqdim edin. Daimi yandırma

¹29:7 Lev. 23:27

^m29:12 Lev. 23:34-35

qurbanı ilə taxıl və içmə təqdimlərinə əlavə olaraq bunları gətirin.

²⁶ Beşinci gün qüsursuz doqquz buğa, iki qoç, birillik on dörd erkək toğlu təqdim edin. ²⁷ Buğa, qoç və toğluların sayına görə lazımı taxıl və içmə təqdimlərini gətirin. ²⁸ Günah qurbanı olaraq bir təkə də təqdim edin. Daimi yandırma qurbanı ilə taxıl və içmə təqdimlərinə əlavə olaraq bunları gətirin.

²⁹ Altıncı gün qüsursuz səkkiz buğa, iki qoç, birillik on dörd erkək toğlu təqdim edin. ³⁰ Buğa, qoç və toğluların sayına görə onların lazımı taxıl və içmə təqdimlərini gətirin. ³¹ Günah qurbanı olaraq bir təkə də təqdim edin. Daimi yandırma qurbanı ilə taxıl və içmə təqdimlərinə əlavə olaraq bunları gətirin.

³² Yeddinci gün qüsursuz yeddi buğa, iki qoç, birillik on dörd erkək toğlu təqdim edin. ³³ Buğa, qoç və toğluların sayına görə onların lazımı taxıl və içmə təqdimlərini gətirin. ³⁴ Günah qurbanı olaraq bir təkə də təqdim edin. Daimi yandırma qurbanı ilə taxıl və içmə təqdimlərinə əlavə olaraq bunları gətirin.

³⁵ Səkkizinci gün özünüz üçün təntənəli toplantı keçirin, heç bir gündəlik işlərinizi görməyin. ³⁶ Yandırma qurbanı, Rəbbin xoşuna gələn ətir – yandırma təqdimi olaraq qüsursuz bir buğa, bir qoç və birillik yeddi erkək toğlu təqdim edin. ³⁷ Buğa, qoç və toğluların sayına görə onların lazımı taxıl və içmə təqdimlərini gətirin. ³⁸ Günah qurbanı olaraq bir təkə də təqdim edin. Daimi yandırma qurbanı ilə taxıl və içmə təqdimlərinə əlavə olaraq bunları gətirin.

³⁹ Əhdə görə və könüllü təqdimlərinizdən əlavə təyin olunan bayramlarınızda Rəbbə bu yandırma

qurbanlarınızı, taxıl təqdimlərinizi, içmə təqdimlərinizi və ünsiyyət qurbanlarınızı təqdim edin”».

⁴⁰ Musa Rəbbin ona əmr etdiyi hər şeyi İsrail övladlarına bildirdi.

Əhdlər

30 Musa İsrail övladlarının qəbilə başçılarına dedi: «Rəbb belə əmr etmişdir: ²⁰ bir kişi Rəbbə əhd edərək yaxud and içərək öhdəsinə nə isə götürərsə, verdiyi sözü pozmasın, ağzından çıxan hər şeyi yerinə yetirsin.

³ Əgər atasının evində yaşayan gənc qız Rəbbə əhd edib öhdəsinə nə isə götürərsə, ⁴ lakin atası onun əhdini və öhdəsinə götürdüyü şeyi eşidəndə ona qarşı çıxmazsa, qızın etdiyi əhdlər və öhdəsinə götürdüyü şeylərin hamısı qüvvədə qalar. ⁵ Amma atası bunları eşidən gün mane olarsa, qızın etdiyi əhdlər və öhdəsinə götürdüyü şeylər qüvvədən düşər. Rəbb onu bağışlayar, çünki atası mane olmuşdur.

⁶ Əgər qız əhd yaxud düşünmədən öhdəsinə bir şey götürdükdən sonra ərə gedərsə, ⁷ bunu eşidən əri həmin gün ona qarşı çıxmazsa, onun etdiyi əhdlər və düşünmədən öhdəsinə götürdüyü şeylər qüvvədə qalar. ⁸ Amma əri bunu eşidən gün mane olarsa, gəlinin etdiyi əhdlər və öhdəsinə götürdüyü şeylər qüvvədən düşər. Rəbb onu bağışlayar.

⁹ Dul yaxud boşanan qadının əhdi və öhdəsinə götürdüyü hər şey qüvvədə qalar.

¹⁰ Əgər ərli bir qadın əhd edər yaxud öhdəsinə nə isə götürərsə, ¹¹ əri bunu eşidəndə ona qarşı çıxmayıb mane olmazsa, qadının bütün əhdləri yaxud öhdəsinə götürdüyü şeylər qüvvədə qalar. ¹² Amma əri bunları eşidən gün ona mane olarsa, qadının bütün əhdləri və öhdəsinə götürdüyü şeylər qüvvədən

düşər. Əri mane olduğu üçün Rəbb qadını bağışlayar. ¹³Əri qadının özünü məhrum etmək üçün etdiyi əhdləri yaxud and içərək öhdəsinə götürdüyü şeyləri təsdiq edə bilər ya da mane ola bilər. ¹⁴Əgər əri bir gün içində bu barədə ona qarşı çıxmazsa, bütün əhdləri yaxud öhdəliklərini təsdiqləmiş olur. Onları eşidən gün qadına qarşı çıxmamaqla təsdiqləmiş sayılır. ¹⁵Əgər onları eşitdikdən bir müddət sonra mane olursa, qadının cəzasını əri çəkər».

¹⁶Kişi ilə arvadı, atası ilə onun evində yaşayan gənc qızı arasında münasibət barədə Rəbbin Musaya əmr etdiyi qaydalar bunlardır.

Midyanlılardan qisas alma

31 Rəbb Musaya belə dedi: ²«İsrail övladlarının qisasını Midyanlılardan al. Sonra isə ölüb öz xalqına qovuşacaqsan».

³Buna görə Musa xalqa belə dedi: «Aranızdan bəzi adamları silahlandırın ki, Midyanlılarla döyüşə çıxıb Rəbbin qisasını onlardan alsınlar. ⁴İsrail qəbilələrinin hər birindən döyüşə min nəfər göndərin».

⁵Beləliklə, İsrailin tayfalarından, hər qəbilədən min nəfər olmaqla döyüşə hazır on iki min nəfər seçildi. ⁶Musa hər qəbilədən min nəfəri kahin Eleazarın oğlu Pinxasla birlikdə döyüşə göndərdi. Pinxas özü ilə müqəddəs yerə aid bəzi əşyaları və işarə vermək üçün kərənyaları götürdü. ⁷Onlar Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi Midyanlılarla döyüşüb bütün kişiləri qırdılar. ⁸Qırılanlar arasında Midyanın beş padşahı vardı: Evi, Reqem, Sur, Xur və Reva. Beor oğlu Bilamı da qılıncla öldürdülər.

⁹Sonra İsraililər bütün Midyan qadınları ilə uşaqlarını əsir götürüb

onların bütün naxır və sürülərini, bütün əşyalarını talan etdilər. ¹⁰Midyanlıların yaşadıkları bütün şəhərlərə, obalara od vurdular. ¹¹İnsanları, heyvanları, bütün qəniməti, talan mallarını götürdülər. ¹²Əsirləri, qəniməti, talan mallarını İordan çayının şərqində, Yerixonun qarşısında, Moav düzenliyindəki düşərgədə olan Musa ilə kahin Eleazarın və İsrail övladlarının icmasının yanına gətirdilər.

¹³Musa, kahin Eleazar və icma rəhbərləri onları qarşılamaq üçün düşərgənin kənarına çıxdılar. ¹⁴Musa döyüşdən qayıdan sərkərdələrə – minbaşılara və yüzbaşılara qəzəblənib ¹⁵«Bütün qadınları nə üçün sağ saxladınız?» dedi. ¹⁶«Bunlar həmin qadınlardır ki, Bilamın verdiyi nəsihətə uyub Peor hadisəsində İsrail övladlarının Rəbdən dönməsinə səbəb oldular. Ona görə Rəbbin icması arasında vəba törəndi. ¹⁷İndi bütün oğlan uşaqlarını və kişi ilə yaxınlıq etmiş qadınları öldürün. ¹⁸Yalnız kişi ilə yaxınlıq etməmiş cavan qızları özünüzdən üçün sağ saxlayın».

¹⁹Aranızda kimisə öldürən yaxud meyitə toxunan hər kəs yeddi gün düşərgənin kənarında qalsın. Üçüncü və yeddinci gün özünüzdü, həm də əsirlərinizi pak edin. ²⁰Hər paltarını, dəridən, keçiyə tükündən və ağacdan düzələn nə varsa, hamısını pak edin».

²¹Bundan sonra kahin Eleazar döyüşdən qayıdan əsgərlərə dedi: «Rəbbin Musaya əmr etdiyi qanunun qaydası belədir. ²²Qızılı, gümüşü, tuncu, dəmiri, qalayı, qurğuşunu, ²³oda davamlı hər şeyi alovdan keçirin ki, pak sayılsın. Lakin paklama suyu ilə də paklansın. Oda davamsız şeyləri isə sudan keçirin. ²⁴Yeddinci gün geyimlərinizi yuyun, onda pak olacaqsınız, sonra düşərgəyə girin».

Talan malının bölünməsi

²⁵ Rəbb Musaya dedi: ²⁶ «Sən, kahin Eleazar və icmanın nəsil başçıları ələ keçirilən insanları, heyvanları, talan mallarını sayın. ²⁷ Talan mallarını döyüşə çıxan igidlərlə icmanın qalan qismi arasında yarı bölün. ²⁸ Döyüşə gedən igidlərə düşən insan, mal-qara, eşşək, qoyun-keçi payından vergi olaraq beş yüzdə birini Rəbbə ayırın. ²⁹ Bu vergini igidlərə bölünən paydan götürüb Rəbbə ianə olaraq təqdim etmək üçün kahin Eleazara verin. ³⁰ O biri İsrail övladlarına düşən paydan insan, mal-qara, eşşək, qoyun-keçi və başqa heyvanlardan əllidə birini götürüb Rəbbin məskəninə cavabdeh olan Levililərə verin». ³¹ Musa ilə kahin Eleazar Rəbbin Musaya əmr etdiyinə əməl etdilər.

³² Döyüşə gedən igidlərin götürdüyü talan malından bu qənimətlər qalmışdı: 675 000 qoyun-keçi, ³³ 72 000 mal-qara, ³⁴ 61 000 eşşək, ³⁵ kişi ilə yaxınlıq etməmiş 32 000 qız.

³⁶ Bunların yarısı döyüşə gedən igidlərə pay düşdü: 337 500 qoyun-keçi, ³⁷ bunlardan Rəbbə vergi olaraq 675 qoyun-keçi verildi; ³⁸ 36 000 mal-qara, bunlardan 72 mal-qara Rəbbə vergi olaraq ayrıldı; ³⁹ 30 500 eşşək, bunlardan 61 eşşək Rəbbə vergi olaraq ayrıldı; ⁴⁰ 16 000 nəfər, bunlardan 32 nəfər Rəbbə vergi olaraq ayrıldı. ⁴¹ Musa Rəbbin ona əmr etdiyi kimi Rəbbə vergi olaraq ayrılanları kahin Eleazara verdi.

⁴² Musanın döyüşə gedən igidlərdən ayırdığından İsrail övladlarına düşən payın yarısı bunlardır: ⁴³ İcmaya düşən yarı pay 337 500 qoyun-keçi, ⁴⁴ 36 000 mal-qara, ⁴⁵ 30 500 eşşək, ⁴⁶ 16 000 insan. ⁴⁷ Rəbbin ona əmr etdiyi kimi

Musa İsrail övladlarının payından hər əlli nəfərdən və heyvandan birini seçib Rəbbin məskəninə cavabdeh olan Levililərə verdi.

⁴⁸ Ordu bölmələrində hökm verən sərkərdələr – minbaşılar və yüzbaşılar Musanın yanına gedib dedilər: ⁴⁹ «Biz qulların hökm etdiyimiz döyüşçülərin sayını öyrəndik. Onlardan heç kim əskik deyildir. ⁵⁰ Ona görə də hər birimiz əldə etdiyimiz qızıl əşyaları – xalxalları, bilərzikləri, üzükləri, sırgaları, boyunbağları təqdim olaraq Rəbbə gətirdik ki, Rəbbin önündə özümüz üçün kəffarə edək».

⁵¹ Musa ilə kahin Eleazar qızılı və hər cür bəzək əşyalarını onlardan aldı; ⁵² minbaşılardan və yüzbaşılardan Rəbbə ianə olaraq gətirdikləri qızıl cəmi 16 750 şekel *ağırlığında idi. ⁵³ Döyüşə gedən igidlərin hər biri özləri üçün talan edilmiş maldan götürmüşdü. ⁵⁴ Musa ilə kahin Eleazar minbaşılardan və yüzbaşılardan qızılı alıb İsrail övladları üçün Rəbbin önündə bir xatirə olaraq Hüzur çadırına gətirdilər.

Ruvenlilərlə Qadlıların Gileadda məskunlaşması

(*Qanun. 3:12-22*)

32 Ruvenlilərlə Qadlıların çoxlu heyvanları var idi. Onlar Yazer ilə Gilead torpaqlarını görəndə heyvan otarmaq üçün bu yerlərin münasib olduğunu başa düşdülər. ² Qadlılarla Ruvenlilər gəlib Musaya, kahin Eleazara və icmanın rəhbərlərinə dedilər: ³ «Atarot, Divon, Yazer, Nimra, Xəşbon, Elale, Sevam, Nevo və Beon ⁴ Rəbbin İsrail icmasına təslim etdiyi bu ölkə heyvan otarmaq üçün münasib yerdir; qullarının da heyvanları var». ⁵ Sonra əlavə etdilər: «Əgər biz sənin gözündə lütf tapmışıqsa, qoy bu torpaq mülk

*31:52 16 750 şekel – təqribən 190 kq.

olaraq biz qullarına verilsin. Bizi İordandan o taya keçirməyin».

⁶Musa cavab verdi: «İsraili qardaşlarınız döyüşməyə gedərkən siz buradamı qalmaq niyyətindəsiniz? ⁷Nə üçün çayı keçib Rəbbin onlara verdiyi torpağa getmək üçün İsrail övladlarını ruhdan salırsınız? ⁸«Qadeş-Barneadan o torpağı gözdən keçirməyə göndərdiyim atalarınız da belə hərəkət etdilər. ⁹Onlar Eşkol vadisinə çatıb torpağı gördülər, lakin İsrail övladlarını ruhdan saldılar ki, Rəbbin verdiyi torpağa girməsinlər. ¹⁰«O gün Rəbbin qəzəbi alovlandı və and içib dedi: ¹¹«Misirdən çıxan iyirmi və ondan yuxarı yaşda olan adamların heç biri İbrahimə, İshaqa və Yaquba and içib vəd etdiyim torpağı heç vaxt görməyəcək, çünki onlar Mənim yolumda sədaqətlə getmədilər. ¹²Ancaq Qenizli Yefunne oğlu Kalev və Nun oğlu Yeşua bu torpağı görəcək, çünki onlar yolumda sədaqətlə getdilər». ¹³Rəbbin qəzəbi İsrailə qarşı alovlandı və Rəbb gözündə pislik etmiş nəsil ölənə qədər onları qırx il səhrada gəzdirdi. ¹⁴Budur, atalarınızın yerinə siz – günahlilər nəslə qalxaraq Rəbbin qızgın qəzəbini İsrailə qarşı daha da alovlandırırırsınız. ¹⁵Əgər siz indi Rəbbin ardınca getməkdən dönsəniz, O bütün bu xalqı yenə də səhrada atacaq, siz də onların ölümünə səbəb olacaqsınız».

¹⁶Ruvenlilərlə Qadlılar Musaya yaxınlaşıb dedilər: «Burada sürülərimiz üçün ağıllar, övladlarımız üçün şəhərlər tikəcəyik. ¹⁷Biz isə silahlanıb İsrail övladlarının qabağında getməyə hazırıq. Onlar vəd olunmuş torpağa daxil olana qədər onları tərək etmərik. Uşaqlarımız isə qoy möhkəmlənmiş şəhərlərdə qalsınlar ki, bu torpağın sakinlərindən qorunsunlar. ¹⁸İsrail övladlarından hər biri öz irsini alana

qədər evlərimizə qayıtmayacağıq. ¹⁹Biz onlarla birlikdə İordanın o biri tayındakı torpaqdan irs istəməyəcəyik, çünki bizim payımız İordanın şərq tərəfinə düşdü».

²⁰Musa onlara belə cavab verdi: «Əgər siz belə hərəkət edib silahlanaraq Rəbbin hüsurunda döyüşə getsəniz ²¹və Rəbb düşmənlərini hüsurundan qovana qədər hamınız Onun hüsurunda İordanın o biri tayına silahlı olaraq keçsəniz, ²²bu torpaq Rəbbin önündə sizə tabe olarsa, onda qayıda bilərsiniz. Rəbbin və İsrailin qarşısında borclarınızı yerinə yetirmiş olarsınız. Onda bu torpaq Rəbbin təsdiqi ilə sizin mülkünüz olacaq. ²³Lakin əgər belə etməsəniz, budur, Rəbbə qarşı günah etmiş olursunuz və bilin ki, günahınıza görə cəza alacaqsınız. ²⁴Uşaqlarınız üçün şəhərlər, sürüləriniz üçün ağıllar düzəldin. Lakin vədinizi yerinə yetirin».

²⁵Qadlılarla Ruvenlilər Musaya dedilər: «Ağamız necə buyurursa, biz qulların elə də edərik. ²⁶Arvadlarımız, uşaqlarımız, qoyun-keçi və mal-qaramız, burada – Gilead şəhərlərində qalacaq. ²⁷Sənin qulların – hamımız silahlanaraq, ağamız buyurduğu kimi çayı keçib Rəbbin əmri ilə döyüşəcəyik».

²⁸^sMusa onların haqqında kahin Eleazara, Nun oğlu Yeşuaya və İsrail övladlarının qəbilə başçılarına əmr etdi. ²⁹Musa onlara dedi: «Əgər Qadlılarla Ruvenlilər silahlanaraq Rəbbin əmri ilə sizinlə İordan çayının o biri tayına keçərlərsə, torpaq zəbt olunarsa, onda Gilead torpağını onlara mülk olaraq verin. ³⁰Lakin əgər onlar silahlanıb sizinlə çayın o biri tayına keçməsələr, onlar sizin aranızda – Kənan torpağında miras alacaqlar».

³¹ Qadlılar və Ruvenlilər belə cavab verdilər: «Rəbb sənın qullarına necə deyibsə, biz də elə edərək. ³² Biz Rəbbin hüzurunda silahlanıb çaydan Kənan torpağına keçəcəyik, lakin bizim miras aldığımız torpaq İordanın bu tayında olsun».

³³ Musa Emorlular padşahu Sixonun ölkəsini, Başan padşahu Oqun ölkəsini bütün ətraf şəhərləri və torpaqları ilə birlikdə Ruvenlilərlə Qadlılara və Menaşşe qəbiləsinin yarısına verdi. ³⁴ Qadlılar möhkəmlənmiş şəhərlər olaraq Divonu, Atrotu, Aroeri, ³⁵ Atrot-Şofanı, Yazeri, Yoqbohanı, ³⁶ Bet-Nimranı və Bet-Haranı bərpa etdilər və sürülər üçün ağıllar düzəldilər. ³⁷ Ruvenlilər isə Xeşbonu, Elaleni, Qiryatayimi, ³⁸ Nevonu, Baal-Meonu – onların adları sonra dəyişdirildi – və Sivmanı bərpa etdilər. Yenidən tikdikləri şəhərlərə başqa adlar qoydular. ³⁹ Menaşşe oğlu Makirin övladları Gileada girib oradakı Emorluları qovdular və oranı ələ keçirdilər. ⁴⁰ Musa Gileadı Menaşşe oğlu Makirin nəslinə verdi. Onlar orada məskən saldılar. ⁴¹ Menaşşe nəslindən olan Yair gedib Emorluların kəndlərini alaraq adlarını Xavvot-Yair qoydu. ⁴² Novah isə gedib Qenatı və ətrafdakı qəsəbələrini aldı. Oranı da öz adı ilə Novah adlandırdı.

Misirdən Moava qədər köçlər

33 Musa və Harunun başçılığı ilə ordular halında Misir torpağından çıxan İsrail övladlarının köçləri bunlardır. ² Musa Rəbbin əmrinə görə onların köçlərini və dayanacaqlarını qeyd etdi. Onların köçləri və qaldıqları yerlər bunlardır:

³ İsrail övladları Pasxa bayramının səhəri, birinci ayın on beşində

Misirlilərin gözü qarşısında vüqarla Ramsedən yola düşdü. ⁴ O vaxt Misirlilər Rəbbin qırdığı bütün ilk oğlanları basdırırdılar. Rəbb onların allahlarını da Öz hökmünə məruz qoymuşdu.

⁵ İsrail övladları Ramsedən yola çıxıb Sukkotda düşərgə saldılar.

⁶ Sukkotu tərk edib səhra kənarındaki Etamda düşərgə saldılar.

⁷ Etamı tərk edib Baal-Sefonun şərqində Pi-Haxirota qayıtdılar və Miqdol yaxınlığında düşərgə saldılar.

⁸ Pi-Haxirotu tərk edib dənizin ortasından keçərək səhraya çıxdılar. Etam səhrasında üç gün gəzib dolandıqdan sonra Marada düşərgə saldılar.

⁹ Maranı tərk edib on iki su çeşməsi və yetmiş xurma ağacı olan Elimə gedərək orada düşərgə saldılar.

¹⁰ Elimi tərk edib Qırmızı dəniz kənarında düşərgə saldılar.

¹¹ Qırmızı dənizin kənarından ayrılıb Sin səhrasında düşərgə saldılar.

¹² Sin səhrasını tərk edib Dofqada düşərgə saldılar.

¹³ Dofqanı tərk edib Aluşda düşərgə saldılar.

¹⁴ Aluşu tərk edib Refidimdə düşərgə saldılar. Orada xalq üçün içməyə su yox idi.

¹⁵ Refidimi tərk edib Sina səhrasında düşərgə saldılar.

¹⁶ Sina səhrasını tərk edib Qivrot-Hattaavada düşərgə saldılar.

¹⁷ Qivrot-Hattaavanı tərk edib Xaserotda düşərgə saldılar.

¹⁸ Xaserotu tərk edib Ritmada düşərgə saldılar.

¹⁹ Ritmanı tərk edib Rimmon-Peresdə düşərgə saldılar.

²⁰ Rimmon-Peresi tərk edib Livnada düşərgə saldılar.

²¹ Livnanı tərک edib Rissada düşərgə saldılar.

²² Rissanı tərک edib Qehelatda düşərgə saldılar.

²³ Qehelatu tərک edib Şefer dağında düşərgə saldılar.

²⁴ Şefer dağımı tərک edib Xaradada düşərgə saldılar.

²⁵ Xaradadan ayrılıb Maqhelotda düşərgə saldılar.

²⁶ Maqhelotu tərк edib Taxatda düşərgə saldılar.

²⁷ Taxatdan ayrılıb Terahda düşərgə saldılar.

²⁸ Terahı tərк edib Mitqada düşərgə saldılar.

²⁹ Mitqanı tərк edib Xaşmonada düşərgə saldılar.

³⁰ Xaşmonadan ayrılıb Moserotda düşərgə saldılar.

³¹ Moserotu tərк edib Bene-Yaaqanda düşərgə saldılar.

³² Bene-Yaaqandan ayrılıb Xor-Haqqidqadda düşərgə saldılar.

³³ Xor-Haqqidqadı tərк edib Yotvatada düşərgə saldılar.

³⁴ Yotvatanı tərк edib Avronada düşərgə saldılar.

³⁵ Avronanı tərк edib Esyon-Geverdə düşərgə saldılar.

³⁶ Esyon-Geveri tərк edib Zin səhrasında, yəni Qadeşdə düşərgə saldılar.

³⁷ Qadeşdən ayrılıb Edom torpağının sərhədindəki Hor dağında düşərgə saldılar. ³⁸ Kahin Harun Rəbbin əmrinə görə Hor dağına çıxdı. İsraililərin Misirdən çıxmasının qırxıncı ilində, beşinci ayın birinci günündə orada öldü. ³⁹ Harun Hor dağında öləndə yüz iyirmi üç yaşında idi.

⁴⁰ Kənan ölkəsinin Negev bölgəsində yaşayan Kənanlı Arad padşahı eşitdi ki, İsrail övladları gəlib.

⁴¹ İsrail övladları Hor dağından ayrılıb Salmonada düşərgə saldılar.

⁴² Salmonanı tərк edib Punonda düşərgə saldılar.

⁴³ Punonu tərк edib Ovotda düşərgə saldılar.

⁴⁴ Ovotu tərк edib Moav sərhədindəki İye-Avarimdə düşərgə saldılar.

⁴⁵ İye-Avarimi tərк edib Divon-Qadda düşərgə saldılar.

⁴⁶ Divon-Qaddan ayrılıb Almon-Divlataymada düşərgə saldılar.

⁴⁷ Almon-Divlataymanı tərк edib Nevo yaxınlığında olan Avarim dağlıq bölgəsində düşərgə saldılar.

⁴⁸ Avarim dağlıq bölgəsindən ayrılıb İordan çayı yanında, Yerixo qarşısında olan Moav düzənliyində düşərgə saldılar. ⁴⁹ İordan çayı boyunca Bet-Yeşimotdan Avel-Şittimə qədər Moav düzənliyində düşərgə saldılar.

⁵⁰ Orada, İordan çayı yanında, Yerixo qarşısındakı Moav düzənliyində Rəbb Musaya belə dedi: ⁵¹ «İsrail övladlarına de: “İordan çayından Kənan ölkəsinə keçəndə ⁵² ölkədə yaşayan bütün əhalini qovun. Oyma daşlarının, tökmə bütələrinin hamısını yox edin. Onların bütün səcdəgah yerlərini dağıdın. ⁵³ Ölkəni ələ keçirib orada məskunlaşacaqsınız, çünki mülk almaq üçün oranı sizə verdim. ⁵⁴ wPüşklə ölkəni nəsiləriniz arasında bölün. Böyük nəslə böyük torpaq payı, kiçik nəslə kiçik torpaq payı verin. Kimin püşkünə nə çıxsas, qoy ora onun olsun. Paylarınızı atalarınızın qəbilələrinə görə irs alın.

⁵⁵ Amma yerli əhalini qovmasanız, qalanlar böyrünüzü kol kimi dolayib tikan kimi gözünüzə girəcək. Yaşadığınızı ölkədə sizə əziyyət verəcək. ⁵⁶ Mən də onlara nə etməyi düşünsəm, onu sizə edəcəyəm”».

Kənan ölkəsinin sərhədləri

34 Rəbb Musaya dedi: ²«İsrail övladlarına əmr et və onlara de: “Kənan ölkəsinə girdiyiniz zaman irs olaraq sizə düşən torpağın – Kənan torpağının sərhədləri belə olacaq:

^{3x}Cənub tərəfiniz Zin səhrasından Edom sərhədi boyunca uzanacaq. Cənub sərhədiniz şərqdə Duz dənizinin ucundan başlayacaq. ⁴Sərhədiniz Aqrabbim keçidinin cənubundan dolaşaraq Zin səhrasına keçəcək və oradan Qadəş-Barneanın cənubuna qədər uzanacaq. Oradan Xasar-Addara uzanıb Asmona keçəcək. ⁵Sərhəd Asmondan Misir vadisinə qədər dolaşacaq və onun ucu dənizin yanında olacaq.

⁶Qərb sərhədiniz Böyük dənizi və onun kənarı olacaq, qərb sərhədiniz belə olacaq.

⁷Şimal sərhədiniz bu olacaq: Böyük dənizdən Hor dağına qədər nişan qoyacaqsınız. ⁸Hor dağından da Xamat keçidinə qədər nişan qoyacaqsınız. Sərhədin ucu Sedadda olacaq. ⁹Sərhəd Zifrona uzanacaq və onun ucu Xasar-Enanda olacaq. Bu, şimal sərhədiniz olacaq.

¹⁰Şərq sərhədinizə Xasar-Enandan Şefama qədər nişan qoyacaqsınız.

¹¹Sərhəd Şefamdan Ayinin şərq tərəfində olan Rivlaya enəcək və oradan Kinneret gölünün şərq kənarındakı yamaqlara çatacaq. ¹²Sonra sərhəd İordan çayı boyunca enəcək və onun ucu Duz dənizinin yanında olacaq.

Hər tərəfdən ölkənin sərhədləri bunlar olacaq”».

^{13yz} Musa İsrail övladlarına əmr edib dedi: «Bu o torpaqdır ki, siz onu püşk vasitəsilə bölməlisiniz. Rəbbin əmri ilə onu doqquz yarım qəbilə arasında

bölməlisiniz. ¹⁴Çünki Ruven qəbiləsinin nəsiləri, Qad qəbiləsinin nəsiləri və Menəşşe qəbiləsinin o biri yarısı öz irsini aldılar. ¹⁵Bu iki yarım qəbilə Yerixonun qarşısında İordan çayının şərq tərəfində irsini aldı».

¹⁶Rəbb Musaya dedi: ¹⁷«Torpaqları sizə irs olaraq böləcək adamların adları belədir: kahin Eleazar və Nun oğlu Yeşua. ¹⁸Torpaqları bölmək üçün hər qəbilədən bir nəfər rəhbər götürün. ¹⁹Bu adamlar bunlardır: Yəhuda qəbiləsi üçün Yefunne oğlu Kalev; ²⁰Şimeon qəbiləsi üçün Ammihud oğlu Şamuel; ²¹Binyamin qəbiləsi üçün Kislon oğlu Elidad; ²²Dan qəbiləsi üçün rəhbər olan Yoqli oğlu Buqqi; ²³Yusif oğullarından Menəşşe qəbiləsi üçün rəhbər olan Efod oğlu Xanniel; ²⁴Efrayim qəbiləsi üçün rəhbər olan Şiftan oğlu Qemuel; ²⁵Zevulun qəbiləsi üçün rəhbər olan Parnak oğlu Elisafan; ²⁶İssakar qəbiləsi üçün rəhbər olan Azzan oğlu Paltiel; ²⁷Aşer qəbiləsi üçün rəhbər olan Şelomi oğlu Axihud; ²⁸Naftali qəbiləsi üçün rəhbər olan Ammihud oğlu Pedahel».

²⁹Kənan torpağında İsrail övladlarına irs torpaqları bölmək üçün Rəbbin əmr etdiyi adamlar bunlardır.

Levililərə ayrılan şəhərlər

35 ^aİordan çayının yanında, Yerixonun qarşısında olan Moav düzənliyində Rəbb Musaya dedi: ²«İsrail övladlarına əmr et ki, mülk etdikləri torpaqda yaşamaq üçün Levililərə şəhərlər versinlər. Sən şəhərlərin ətrafında Levililərə otlaqlar da ver. ³Beləliklə, Levililərin yaşamaq üçün şəhərləri və onların mal-qaraları, sürüləri və digər heyvanları üçün otlaqları olsun. ⁴Levililərə verəcəyiniz şəhərlərin ətrafındakı

^x34:3 Yeşua 15:2-4

^y34:13 Say. 26:52-56

^z34:13 Yeşua 14:1-5

^a35:1 Yeşua 21:1-42

otlaqlar şəhər divarından min qulac uzanacaq. ⁵Şəhər ortada olaraq şəhərin bayırından şərq tərəfini iki min qulac, cənub tərəfini iki min qulac, qərb tərəfini iki min qulac və şimal tərəfini iki min qulac ölçün. Bu onlar üçün şəhər otlaqları olsun.

⁶Levililərə verəcəyiniz şəhərlərdən altı sığınacaq şəhər olsun ki, kimisə öldürən oraya qaça bilsin. Bunlardan başqa qırx iki şəhər də verin. ⁷Levililərə verəcəyiniz şəhərlərin cəmi qırx səkkiz şəhər olsun. Onları otlaqları ilə birgə verin. ⁸Levililərə verəcəyiniz şəhərlər hər qəbiləyə düşən payın nisbətində alınsın, çox şəhəri olan qəbilədən çox şəhər, az şəhəri olan qəbilədən az şəhər alın».

Sığınacaq şəhərlər

(*Qanun. 19:1-13; Yeşua 20:1-4*)

⁹Sonra Rəbb Musaya dedi: ¹⁰«İsrail övladlarına de: “Siz İordan çayını keçib Kənan torpağına girəndə ¹¹sığınacaq şəhərlər olaraq bəzi şəhərlər seçin ki, bilmədən adam öldürən oraya qaçsın. ¹²Qisas alandan sığınacaq şəhərləriniz bunlar olsun ki, adam öldürən şəxs icmanın önündə hökm alana qədər öldürülməsin. ¹³Verəcəyiniz bu altı şəhər sizin üçün sığınacaq şəhərlər olsun. ¹⁴İordan çayının o biri tayında üç şəhər və Kənan torpağında üç şəhər verin. Bunlar sığınacaq şəhərlər olsun. ¹⁵Bu altı şəhər İsrail övladlarına, aralarında yaşayan yadellilərə və qəriblərə sığınacaq şəhərləri olacaq. Belə ki bilmədən birini öldürən hər kəs oraya qaça bilsin.

¹⁶Əgər biri dəmir bir alətlə başqa birini vurub öldürmüşsə, o adam qatildir. Qatil öldürülməlidir. ¹⁷Əgər kimsə əlində insanın ölə biləcəyi bir daşla kimisə vurmuşsa və o adam

ölmüşsə, onda o adam qatildir. Qatil öldürülməlidir. ¹⁸Yaxud əlində adam öldürə bilən ağac bir alətlə birini vurub öldürmüşsə, o adam qatildir. Qatil öldürülməlidir. ¹⁹Tökülən qanın qisasını alan özü qatili öldürsün, onunla rastlaşdığı zaman öldürsün. ²⁰Əgər onu kinlə itələyib yaxud pusquda duraraq ona tərəf bir şey atıb öldürmüşsə ²¹ya da ədavətə görə onu əli ilə vurub öldürmüşsə, vuran mütləq öldürülməlidir. O qatildir, tökülən qanın qisasını alan adam qatilə rast gəldiyi zaman onu öldürsün.

²²Ancaq ədavəti olmayaraq birini qəflətən itələmişsə yaxud pusquda durmadan ona bir şey atmışsa ²³və yaxud da onu görmədən üstünə adam öldürə bilən bir daş düşürüb öldürmüşsə, onda ölənlə şəxsi-qərəzlik olmadığından və ona ziyan vurmaq istəmədiyindən ²⁴adam öldürənlə tökülən qanın qisasını alan arasında bu hökmlərə görə icma hökm çıxaracaq. ²⁵İcma tökülən qanın qisasını alanın əlindən adam öldürəni qurtaracaq, qaçdığı sığınacaq şəhərə geri göndərəcək və o, müqəddəs yağla məsh olunmuş baş kahinin ölümünə qədər orada qalacaq. ²⁶Əgər adam öldürən qaçdığı sığınacaq şəhərin sərhədini keçərsə, ²⁷tökülən qanın qisasını alan adam öldürəni sığınacaq şəhərin sərhəd kənarında taparsa və onu öldürərsə, o qatil sayılmayacaq. ²⁸Çünki adam öldürən baş kahinin ölümünə qədər sığındığı şəhərdə qalmalı idi. Ancaq baş kahinin ölümündən sonra öz mülkü olan torpağına qayıda bilər.

²⁹Bunlar nəsil-dən-nəslə bütün yaşadığınız yerlərdə qanun və hökm olacaq.

³⁰^bBir adam bir adamı öldürsə, şahidlərin ifadəsi ilə öldürülsün. Lakin

heç bir qatil tək şahidin ifadəsi ilə öldürülməsin. ³¹ Ölüm cəzasına layiq qatilin canı üçün fidyə almayın, çünki o öldürülməlidir. ³² Sığınacaq şəhərinə qaçan üçün fidyə almayın ki, kahinin ölümündən əvvəl torpağında yaşamağa qayıtsın. ³³ Beləcə olduğunuz ölkəni murdarlamayın. Çünki qan tökmək ölkəni murdar edər və ölkədə tökülən qanın əvəzi ancaq onu tökənün qanı ilə kəffarə oluna bilər. ³⁴ Yaşadığınız, Mənim də olduğum ölkəni ləkələməyin. Çünki İsrail övladları arasında yaşayan Rəbb Mənəm”».

Selofxadın qızlarının irsi

36 Yusif övladlarının nəsilərindən Menaşşe oğlu Makir oğlu Gilead nəslinin ailə başçıları yaxınlaşıb Musanın önündə və İsrail nəsil başçıları olan rəhbərlərin önündə belə danışdılar: ² «Rəbb ölkəni irs olaraq püşk ilə İsrail övladları arasında bölüşdürməyi aqamıza əmr etdi. Soydaşımız Selofxadın irsini onun qızlarına vermək aqamıza Rəbb tərəfindən əmr olundu. ³ Əgər Selofxadın qızları başqa bir İsrail qəbiləsinə mənsub kişilərə ərə getsələr, onların irsi bizim irsimizdən götürülüb mənsub olacaqları qəbilənin irsinə qatılar. Beləliklə, püşklə bizə düşən pay azalar. ⁴ İsrail övladlarının Azadlıq ili gələndə qızların irsi ərlərinin mənsub

olduqları qəbilənin irsinə əlavə olunar. Beləliklə, qızların irsi atalarımızın qəbiləsinə düşən irsdən alınar».

⁵ Musa Rəbbin əmrinə görə İsrail övladlarına əmr edib dedi: «Yusif nəslinin qəbiləsi doğru söyləyir. ⁶ Selofxadın qızları haqqında Rəbbin əmr edib dediyi söz budur: onlar öz istədikləri kişiyyə ərə gedə bilər, ancaq atalarının mənsub olduğu qəbilədən olan nəsil içində ərə getməlidirlər ki, ⁷ İsrail övladlarının irsi qəbilədən qəbiləyə keçməsin. İsrail övladlarının hər biri atalarının qəbiləsinin irsinə bağlı qalsın. ⁸ İsrail qəbilələrindən hər hansı birində irsə malik olan hər qız atasının mənsub olduğu qəbilədən və nəsilədən bir nəfərə ərə getməlidir ki, hər bir İsrail övladı atalarının irsinə malik olsun. ⁹ İrs bir qəbilədən başqa qəbiləyə keçməsin. Hər bir İsrail qəbiləsi öz irsinə bağlı qalsın».

¹⁰ Rəbbin Musaya əmr etdiyinə əməl edərək Selofxadın qızları ¹¹ Maxla, Tirsa, Xoqla, Milka və Noa əmisi oğlanlarına ərə getdilər. ¹² Onlar Yusif oğlu Menaşşe nəsilərinə mənsub kişilərə ərə getdilər. Ona görə də irsi atalarının mənsub olduğu qəbilə və nəsil içində qaldı.

¹³ Rəbbin Musa vasitəsilə İordan çayının yanında Yerixo qarşısındakı Moav düzənliyində İsrail övladlarına verdiyi əmr və hökmlər bunlardır.

QANUNUN TƏKRARI

KİTABI

GİRİŞ

«Qanununun Təkrarı» Kitabı Musa peyğəmbər Moav səhrasında olarkən İsrail xalqına söylədiyi nitqdır. Kitabda yazılan mühüm hadisələr bunlardır: Musa ötən qırx il ərzində baş vermiş hadisələri yada salır. O, xalqı Allaha itaətli və sadıq olmağa çağırır, Allahın onları səhradan necə keçirdiyini yadda saxlasınlar deyərək xalqa müraciət edir. Musa Müqəddəs Qanunun əsası olan On Əmri (5:6-21), həmçinin vəd olunmuş torpaqda İsrail xalqının həyatını istiqamətləndirən qanunları nəzərdən keçirir. O, Allahın kim olduğunu döndə-döndə İsrail xalqının yadına salır.

Musa İsrail xalqına Allahın onlarla bağladığı əhdinin mənasını xatırladır və əhdin şərtlərinə əsasən xalqı Allaha həsr olunmağa çağırır. Allah Musadan sonra Yeşuanı İsrail xalqına rəhbər olmağa çağırır. Musa Allahı mədh edən ilahi qoşub oxuyur və İsrail qəbilələrinə xeyir-dua verdikdən sonra Moavda – İordan çayının şərqində vəfat edir.

Kitabın əsas mövzusu budur: Allah seçdiyi xalqı sevdiyinə görə xilas edir və xeyir-dua verir. Buna görə də İsrail xalqı bunu yadda saxlamalı və xeyir-dualı həyat sürmək üçün Allaha itaət etməlidir. İsa Məsihin ən böyük əmr adlandırdığı əmrin sözləri bu kitabdandır: «Allahın Rəbbi bütün qəlbinlə, bütün varlığını, bütün gücünə sev» (6:5).

Kitabın məzmunu:

1:1–4:49 Musanın xalqa nidəsi

5:1–26:19 Musa qanunu və əmrləri təkrarlayır

27:1–28:68 Bərəkət və lənət

29:1–30:20 Əhdin yeniləşməsi
31:1–33:29 Musanın son sözləri
34:1-12 Musanın ölümü

Qanunun izahı

1 İordan çayının şərq tərəfində səhrada Paranla Tofel, Lavan, Xaserot və Di-Zahav arasında, Sufun qarşısında olan Arava vadisində Musanın bütün İsraililərə söylədiyi sözlər bunlar idi: ²Seir dağının yolu ilə getmək üçün Xorevdən Qadəş-Barneaya qədər on bir günlük yol var idi. ³Misirdən çıxdıqlarının qırxıncı ilində, on birinci ayın birində Musa Rəbbin İsrail övladları üçün ona əmr etdiyi hər şeyi söylədi. ⁴Musa Xəşbondə yaşayan Emorluların padşahı Sixonu və Aştarotda, Edreidə yaşayan Başan padşahı Oqu məğlub edəndən sonra bu nitqi söylədi. ⁵İordan çayının şərq tərəfində yerləşən Moav torpağında Musa bu Qanunu izah etməyə başladı.

Xorevdən çıxma

⁶«Xorevdə olanda Allahımız Rəbb bizə belə dedi: “Bəsdir bu dağda yaşadığımız! ⁷Qalxın buradan köçüb Emorluların dağlıq bölgəsinə, Arava vadisində, dağlarda, yamaclı-düzənlikli bölgədə, Negevdə və dəniz kənarında yaşayan bütün qonşu xalqların arasına, böyük Fərat çayına qədər uzanan Kənan torpağına və Livana gedin. ⁸Sizin qarşınıza çıxardığım torpaq budur. Rəbbin atalarınıza – İbrahimə, İshaqa, Yaquba özləri üçün və özlərindən sonra gələnlər üçün vəd etdiyi bu torpağa girərək oranı özünüzdə mülk edin”.

⁹O vaxt mən sizə belə dedim: “Təkbaşına sizin yükünüzü daşıya bilmərəm.

¹⁰Allahımız Rəbb sizi çoxaltdı və budur, bu gün siz göydəki ulduzlar qədər çox-

^d1:4 Say. 21:21-35

sunuz. ¹¹ Qoy atalarınızın Allahı Rəbbin söylədiyi kimi olsun, sizə xeyirdüa verərək olduğunuzdan min qat artıq etsin. ¹² Axı mən təkbaşına zəhmətinizə, əziyyətinizə və münafişələrinizə necə tab gətirirəm? ¹³ Özünüz üçün hər qəbilədən müdrək, uzaqqörən və təcrübəli adamlar seçin. Mən onları sizə başçı təyin edəcəyəm. ¹⁴ Siz də “sən deyən yaxşıdır” dediniz. ¹⁵ Mən qəbilələrinizin müdrək və təcrübəli ağsaqqallarından götürüb sizə minbaşı, yüzbaşı, əllibaşı, onbaşı və qəbilə məmurları təyin etdim. ¹⁶ O vaxt hakimlərinizə belə əmr etdim: “Aralarında münafişəsi olan soydaşlarınızı dinləyin. Münafişə istər İsraili soydaşlarınız arasında, istərsə bir İsraili ilə yadelli arasında olsun, hökm çıxararkən ədalətli olun. ¹⁷ Heç kimə tərəfkeşlik etmədən kiçiyi də böyük kimi dinləyərək hökm çıxarın. İnsan şəxsiyyətindən qorxmayın, hökm Allahındır. Sizin üçün çətin olan münafişəli məsələləri isə mənim yanına gətirin. Mən onlara qulaq asaram”. ¹⁸ O vaxt edəcəyiniz şeylərin hamısını sizə əmr etdim.

Vəd edilən torpaqların gözdən keçirilməsi

(Say. 13:1-33)

¹⁹ Sonra biz Xorevdən köçdük. Allahımız Rəbbin bizə əmr etdiyi kimi gördüyünüz böyük və qorxunc səhranı keçərək Emorluların dağlıq bölgəsinə tərəf köçüb Qadeş-Barneaya çatdıq. ²⁰ Mən orada sizə dedim: “Allahınız Rəbbin bizə verdiyi Emorluların dağlıq bölgəsinə çatdınız. ²¹ Budur, Allahınız Rəbb torpağı sizə verdi. Atalarınızın Allahı Rəbbin sizə söylədiyi kimi qalxın, oranı mülk edin. Heç nədən qorxub çəkinməyin”. ²² O zaman hamınız

yanıma gəlib dediniz: “Adamlar göndərək, qoy əvvəlcə torpağı onlar nəzərdən keçirsinlər. Qoy gedəcəyimiz yol və çatacağımız şəhərlər barədə bizə məlumat gətirsinlər”. ²³ Bu fikir xoşuma gəldi. Hər qəbilədən bir nəfər olmaqla aranızdan on iki nəfər götürdüm. ²⁴ Onlar dağlıq bölgəsinə qalxdılar. Eşkol vadisinə qədər gəlib oranı gözdən keçirdilər. ²⁵ Bu torpağın məhsullarından əllərinə götürüb yanımıza qayıtdılar və belə məlumat verdilər: “Allahımız Rəbbin bizə vermək istədiyi münbit torpaqdır”.

Rəbbə qarşı üsyankarlıq

(Say. 14:1-45)

²⁶ Siz isə Allahımız Rəbbin əmrinə qarşı çıxaraq oraya qalxmaq istəmədiniz. ²⁷ Öz çadırlarınızda deyindiniz: “Rəbb bizə nifrət edir. Bizi Misir ölkəsindən ona görə çıxartdı ki, Emorlulara təslim etsin və həlak etsin. ²⁸ Axı biz hara gedirik? Soydaşlarımız o xalq sayca bizdən çox və ucaboydur, böyük şəhərləri, göyə çatan hasarları var, Anaqlıları da orada gördük deyə-deyə bizdə ürək qoymadılar”.

²⁹ Onda mən sizə dedim: “Onlardan qorxub çəkinməyin. ³⁰ Allahınız Rəbb qarşınızca gedir. Sizin üçün Özü döyüşəcək. Misirdə və səhrada gözüünüz qarşısında sizin üçün etdiyi hər şeyi yenə də edəcəkdir. ³¹ İnsan öz balasını apardığı kimi səhradan bu yerə çatana qədər Allahınız Rəbbin də sizi elə apardığını gördünüz”. ³² Buna baxmayaraq, sizə düşərgə salmağa yer axtarmaq və gedəcəyiniz yolu göstərmək üçün gecə alovla, gündüz buludla ³³ qarşınızca yol gedən Rəbbə etibar etmədiniz.

³⁴hRəbb bu danışığınızı eşidib qəzəbləndi və and içərək dedi: ³⁵“Atalarınıza vermək üçün and etdiyim bu gözəl torpağı Yefunne oğlu Kalevdən başqa bu iyrenc nəslin adamlarından heç biri görməyəcək. ³⁶Oranı Kaley görəcek. Tamamilə Rəbbin ardınca getdiyi üçün ayaq basdığı torpağı ona və övladlarına verəcəyəm”. ³⁷Sizin ucbatınızdan Rəbb mənə də qəzəbləndi və belə dedi: “Sən də oraya girməyəcəksən. ³⁸Oraya sənin köməkçin Nun oğlu Yeşua girəcək. Onu cəsərləndir, çünki torpağı İsraililərə irs olaraq o böləcək. ³⁹Əsir olacaqlar dediyiniz balalarınız, yaxşını pisdən hələ ayıra bilməyən uşaqlarınız oraya girəcəklər. Ölkəni onlara verəcəyəm, oranı onlar mülk olaraq alacaqlar. ⁴⁰Siz isə döndüb Qırmızı dəniz yolundan səhraya köçün”.

⁴¹Sonra siz mənə belə cavab verdiniz: “Rəbbə qarşı günah etdik. Allahımız Rəbbin bizə etdiyi əmrə əsasən çıxıb döyüşəcəyik”. Hamınız dağlığa çıxmağın asan olduğunu düşünərək döyüş silahlarına sarıldınız. ⁴²iRəbb mənə dedi: “Onlara de ki, aralarında Mən yoxam. Döyüşə çıxmasınlar, yoxsa düşmənlərinə məğlub olurlar”. ⁴³Siz isə mənim sözümə qulaq asmadınız. Rəbbin əmrinə qarşı çıxaraq döyüşə çıxmağa cürət etdiniz. ⁴⁴Bu dağlıq bölgəsində yaşayan Emorlular müqavimət göstərərək sizi arı kimi qovdular və sizi Seirdən Xormaya qədər qırdılar. ⁴⁵Belə olanda qayıdıb Rəbbin hüzurunda ağladınız, lakin Rəbb səsinizi eşitmədi və sizə qulaq asmadı. ⁴⁶Uzun müddət yerinizdəcə – Qadəşdə qaldınız.

İsrail xalqının səhrada dolaşdığı illər

2^jRəbbin mənə əmr etdiyi kimi qayıdıb Qırmızı dəniz yolu ilə səhraya köç etdik. Xeyli vaxt Seir dağlıq bölgəsini gəzib dolaşandan sonra ²Rəbb mənə belə dedi: ³“Bu dağlıq bölgəsini gəzib dolaşmağınız kifayətdir, indi şimala dönün. ⁴kXalqa belə əmr et: «Seirdə yaşayan qohumlarınız Esav övladlarının torpağından keçəcəksiniz. Onlar sizdən qorxacaqlar, buna görə çox diqqətli olun. ⁵Onlarla münəfiqə yaratmayın, çünki torpaqlarından bir qarış da sizə verməyəcəyəm. Ona görə ki Mən mülk olaraq Seir dağlıq bölgəsini Esav nəslinə vermişəm. ⁶Onlardan yeməyi də, suyu da pulla alın, yeyib-içməyiniz qoy belə olsun”. ⁷Çünki Allahınız Rəbb əlinizdə olan hər işə xeyir-dua verib. Belə böyük səhrada gəzib-dolaşdığınız zaman O sizi qorumuşdu. Bu qırx il ərzində sizinlə olan Allahınız Rəbbin sayəsində heç nəyə ehtiyacınız olmayıb.

⁸Biz Seir dağında yaşayan qohumlarımız Esav övladlarının torpağından, Elat və Esyon-Geverdən Arava yolundan burularaq Moav səhrası yolundan keçdik. ⁹iRəbb mənə dedi: “Moavlıları incitmə və onlarla döyüşə girmə. Mən onların torpağından mülk olaraq sizə heç nə verməyəcəyəm, çünki Ar ölkəsini mülk olaraq Lut övladlarına vermişəm”. ¹⁰Orada əvvəl Emlilər, Anaqlılar kimi ucaboy, güclü və çoxsaylı bir xalq yaşayırdı. ¹¹Onlar da Anaqlılar kimi Rafalılar sayılırdı, lakin Moavlılar onları Emlilər adlandırdılar. ¹²Seirdə isə əvvəllər Xorlular yaşayırdı. Esav övladları onları qovdu, İsraililərin Rəbbin mülk olaraq verdiyi torpağın əhalisinə

etdiyi kimi qarşılmasına çıxan Xorluları qırıb torpaqlarında məskən saldılar.

¹³Rəbb sözünə davam etdi: “İndi qalxıb Zered vadisini keçin”. Biz Zered vadisini keçdik. ^{14m}Qadeş-Barneadan köçdüyümüz vaxtdan Zered vadisini keçənədək otuz səkkiz il oldu. Rəbbin and içdiyi kimi düşərgədə olan o dövrdəki nəslin döyüşçülərindən heç biri sağ qalmamışdı. ¹⁵Onları ordugahdan yox edib qurtaranadək Rəbbin əli onlara qarşı oldu.

¹⁶Xalqın bütün döyüş adamları ölüb-qurtarandan sonra ¹⁷Rəbb mənə belə dedi: ¹⁸“Siz bu gün Moav torpağında yerləşən Ardan keçəcəksiniz. ¹⁹ⁿAmmon övladlarına yaxınlaşanda onları incitməyin və münafişə yaratmayın, çünki sizə Ammon övladlarının torpağından mülk olaraq heç nə verməyəcəyəm, ona görə ki oranı da Lut övladlarına vermişəm”. ²⁰Ora da Rafalılardan torpağı sayılırdı, əvvəllər orada Rafalılar yaşayırdı. Ammonlular onları Zamzumlular adlandırırdılar. ²¹Onlar da Anaqlılar kimi ucaboy, güclü və çoxsaylı bir xalq idi. Rəbb onları Ammonluların qarşısından yox etmişdi. Ammonlular onları qovub yerlərində məskən salmışdılar. ²²Rəbb Seirdə yaşayan Esav övladları üçün də həmin işi görərək Xorluları onların qarşısından yox etmişdi. Esav övladları Xorluları qıraraq yerlərində məskən saldılar və bu günə qədər orada yaşamaqdadırlar. ²³Kaftordan çıxan Kaftorlular isə Qəzzəyə qədər kəndlərdə yaşayan Avvalıları qırdılar və onların yerində məskən saldılar.

²⁴Rəbb dedi: “Qalxıb köç edin, Arnon vadisindən keçin. Bax Xəşbon padşahı Emorlu Sixonu və onun ölkəsini sizə təslim etdim. Özünüz üçün mülk olaraq oranı almağa başlayın. Onlarla döyüş

girin. ²⁵Bu gündən Mən səma altında olan bütün xalqları sizə görə qorxu və vahiməyə salmağa başlayıram. Sizin sorağınızı eşidənlər qarşınızda titrəyib büzişəcəklər”.

İsraillilərin padşah Sixonu məğlub etməsi

(Say. 21:21-30)

²⁶Qedemot səhrasından Xəşbon padşahı Sixonun yanına sülh danışıqı üçün qasidlər göndərdim və dedim: ²⁷“Rica edirik, sənın torpağından keçmək üçün bizə izin verəsən. Yalnız yol keçəcəyik, oradan nə sağa, nə də sola dönəcəyik. ²⁸Pulla bizə yemək satsanız, yeyəcəyik, su satsanız, içəcəyik. Bizə ölkəni piyada keçmək kifayətdir. ²⁹Seirdə yaşayan Esav övladları və Arda yaşayan Moavlılar etdiyi kimi sən də izin ver ki, İordan çayından Allahımız Rəbbin bizə verdiyi torpağa keçək”. ³⁰Lakin Xəşbon padşahı Sixon bizi torpağından keçməyə qoymadı. Çünki bugünkü kimi Allahınız Rəbb sizə təslim etmək üçün onu inadkar və daşürəkli etdi.

³¹Rəbb mənə dedi: “Bax Sixonu və ölkəsini sənə təslim etməyə başlayıram. Oranı fəth edib irs olaraq almağa başla”. ³²Sixon özü və bütün ordusu döyüşmək üçün Yahsada bizim qarşımıza çıxdı. ³³Allahımız Rəbb onu bizə təslim etdi. Biz də Sixonu, övladlarını və bütün ordusunu qırdıq. ³⁴O vaxt onun bütün şəhərlərini aldıq. Hər bir şəhəri kişi, qadın və uşaqlarla birlikdə tamamilə məhv etdik: kimsəni sağ qoymadıq. ³⁵Heyvanlarını götürüb aldığımız şəhərləri talan etdik. ³⁶Arnon vadisinin kənarında Aroerdən və vadidə olan şəhərdən Gileadadək qarşımıza bizdən güclü bir şəhər çıxmadı. Allahımız Rəbb onların hamısını bizə təslim etdi.

³⁷Lakin Ammonluların ölkəsinə, bütün Yabboq çayı kənarına və dağlıq bölgəsindəki şəhərlərə – Allahımız Rəbbin qadağan etdiyi heç yerə yaxınlaşmadıq.

Başan padşahı Oq üzərində qələbə

(Say. 21:31-35)

3^oSonra istiqaməti dəyişib Başana yollandıq. Başan padşahı Oq bütün ordusu ilə bərabər Edreidə bizimlə döyüşə çıxdı. ²Rəbb mənə dedi: “Ondan qorxma, çünki Mən onu, bütün xalqını və torpağını sənə təslim edirəm. Xəşbonda yaşayan Emorluların padşahı Sixonun başına gətirdiyini onun da başına gətir”. ³Allahımız Rəbb Başan padşahı Oqu və bütün ordusunu bizə təslim etdi. Biz də kimsəni sağ buraxmadan hamısını qırıb ⁴bütün şəhərlərini aldıq, almadığımız bir şəhər belə, qalmadı. Aldığımız şəhərlərin sayı altmış idi. Bu yerlər Başanda Oqun ölkəsi olan bütün Arqov diyarını təşkil edirdi. ⁵Şəhərlərin hamısının darvazaları cəftəli idi və hündür divarlarla əhatə olunmuşdu. Bundan əlavə, çoxlu divarsız kəndlər də var idi. ⁶Xəşbon padşahı Sixonun başına gətirdiyimiz kimi onları da qırıb kişi, qadın və uşaqları ilə bərabər şəhərlərin hamısını tamamilə məhv etdik. ⁷Bütün heyvanları götürüb şəhərləri talan etdik.

⁸Beləcə o vaxtlar Arnon vadisindən Xermon dağına qədər olan İordan çayının şərqindəki Emorluların iki padşahının əlindən ölkəni aldıq. ⁹Sidonlular Xermonu Siryon adlandırırıldı. Emorlular isə oraya Senir deyirdilər. ¹⁰Yaylada olan bütün şəhərləri, bütün Gileadı, Oqun Başan ölkəsindəki şəhərləri olan Selka və Edreyə qədər bütün Başan torpağını aldıq.

¹¹Rafalıılardan ancaq Başan padşahı Oq sağ qalmışdı. O, dəmir çarpayısında

yatardı. Hələ Ammon övladlarının Rəbbə şəhərində olan bu çarpayının adı ölçüyə görə uzunluğu doqquz, eni isə dörd qulac idi.

İordan çayının şərq torpaqlarının paylaşdırılması

(Say. 32:1-42)

¹²O vaxt irs olaraq bu torpaqları aldıq: Arnon vadisinin yanında olan Aroerdən başlanan ölkəni, Gilead dağlıq bölgəsinin yarısını, şəhərləri ilə bərabər Ruvenlilərə və Qadlılara verdim. ¹³Gileadın qalan hissəsini, Oqun ölkəsi olan bütün Başanı Menaşşe qəbiləsinin yarısına verdim. Başanda olan bütün Arqov diyarına Rafalııl ölkəsi deyilirdi. ¹⁴Menaşşe oğlu Yair Geşurlular və Maakatlıların sərhədinə qədər Arqov diyarını aldı. Oraya – Başana öz adına uyğun Xavvot-Yair adını verdi, bu günə qədər də belə adlanır. ¹⁵Gileadı Makirə verdim. ¹⁶Ruvenlilərlə Qadlılara Gileaddan Arnon vadisinə qədər uzanan torpaqları verdim. Vadinin ortası onların sərhədi, Ammonlularla sərhədləri isə Yabboq çayı idi. ¹⁷Aravada sərhəd İordan çayı idi: Kinnerətdən Arava dənizinə, yəni Duz dənizinə, şərq tərəfdəki Pisqa yamaqlarının altına qədər uzanırdı.

¹⁸O vaxtlar sizə əmr edib dedim: “Bu torpağı mülk olaraq almaq üçün Allahınız Rəbb sizə verdi. Siz – bütün cəngavərlər silahlanaraq soydaşlarınız İsrail övladlarının qarşısında gedin. ¹⁹Hər biriniz sizə verdim şəhərlərə sonralar qayıda bilərsiniz”. ²⁰Amma Rəbb sizin kimi soydaşlarınıza da rahatlıq verənə qədər, Rəbbin İordan çayının şərqində onlara verdiyi torpağı mülk olaraq alana qədər arvadlarınız, uşaqlarınız və heyvanlarınız – bilirəm ki, çox heyvan-

larınız var – sizə verdiyim şəhərlərdə qalsınlar.

²¹ O vaxtlar Yeşuaya əmr edib dedim: “Allahınız Rəbbin bu iki padşahın başına gətirdiyi hər şeyi gözlərinizlə gördünüz. Rəbb keçəcəyiniz bütün ölkələrdə belə edəcək. ²² Onlardan qorxmayın, çünki Allahınız Rəbb Özünü sizin üçün döyüşəcək!”

Rəbb Musaya İordan çayını keçməyə izin vermir

²³ O zaman Rəbbə yalvararaq dedim: ²⁴ “Ya Xudavənd Rəbb, Sən Öz böyüklüyünü və qüdrətli əlini bu quluna göstərməyə başladın. Göydə və yerdə hansı allah var ki, Sənin etdiyin böyük işləri görə bilsin, Sənin kimi hər şeyə qadir olsun! ²⁵ Rica edirəm, qoy İordan çayını keçib onun qərb tərəfində olan gözəl torpağı – o gözəl dağlıq bölgəsini və Livanı görüm”. ²⁶ Lakin sizin ucbatınızdan Rəbb mənə qəzəblənmişdi, ona görə də mənə eşitmədi və dedi: “Bəsdir, bu barədə bir daha Mənə müraciət etmə! ²⁷ Pisqa tərəsinə çıxıb qərbə, şimala, cənuba və şərqə göz gəzdir. Qoy gözlərin oraları görsün, çünki sən İordan çayını keçməyəcəksən. ²⁸ Yeşuaya əmr ver. Ona cəsərət verərək qüvvətləndir, çünki bu xalqın önündən keçərək görəcəyin torpağı irs olaraq onlar üçün Yeşua böləcək”. ²⁹ Buna görə də Bet-Peor qarşısında olan dərədə dayandıq.

Rəbbin qanunlarına itaət

4 İndi, ey İsraililər, sizə öyrədəcəyim qaydalara və hökmlərə qulaq asın. Onlara əməl etsəniz, yaşayacaqsınız, atalarınızın Allahı Rəbbin sizə verəcəyi torpağa daxil olub oranı irs olaraq alacaqsınız. ^{2r} Sizə verəcəyim

əmərlərə heç nə artırıb-əskiltməyin. Yalnız Allahınız Rəbbin əmərlərinə – sizə verəcəyim əmərlərə riayət edin. ^{3s} Rəbbin Baal-Peorda nələr etdiyini öz gözünlə gördünüz. Allahınız Rəbb Peordakı Baala səcdə edənlərin hamısını aranızdan yox etdi. ⁴ Siz isə Allahınız Rəbbə sadıq olduğunuz üçün bu gün sağsınız.

⁵ Baxın Allahım Rəbbin mənə əmr etdiyi qayda və hökmləri sizə öyrətmişəm ki, mülk olaraq almaq üçün daxil olacağınız torpaqda bunlara əməl edəsiniz. ⁶ Onlara diqqətlə riayət edin. Bu, digər xalqlara nə qədər müdrik və aqıl olduğunuzu göstərir. Onlar bu qaydaları eşidəndə deyəcəklər ki, bu böyük millət, həqiqətən, müdrik və aqıl bir xalqdır! ⁷ Allahımız Rəbb hər dəfə dua edərkən bizə yaxın olar. Axı hansı millət belə üstündür ki, Allahı ona bu cür yaxın olsun? ⁸ Hansı millət belə üstündür ki, bu gün qarşınıza gətirdiyim bu Qanun kimi ədalətli qaydalara və hökmlərə malik olsun?

⁹ Ancaq diqqətli olun. Gözünlə gördüklərinizi unutmamaq və ömür boyu yaddan çıxarmamaq üçün böyük səy göstərin. Bunları övladlarınıza, nəvələrinizə öyrədin. ¹⁰ Xorevdə Allahınız Rəbbin önündə dayandığınızı günü xatırlayın. O zaman Rəbb mənə dedi: “Xalqı Mənim üçün bir yerə topla. Mən Öz sözlərimi onlara eşitdirəcəyəm. Belə ki yer üzərində yaşadıkları müddətdə yalnız Məndən qorxmağı öyrənsinlər və övladlarına öyrətsinlər”. ¹¹ Siz də yaxınlaşıb dağın ətəyində dayandınız. Dağ yanır, alovu göyün dərinliklərinə çatırdı. Hər yan isə qara bulud və qatı zülmət içində idi. ¹² Rəbb sizinlə bu alovun içərisindən danışdı. Siz Onun danışığı səsini eşitdiniz, lakin

q3:23 Say. 27:12-14; Qanun. 32:48-52 †4:2 Vəhy 22:18-19

§4:3 Say. 25:1-9 †4:11 Çıx. 19:16-18; İbr. 12:18-19

bir surət görmədiniz. Yalnız bir səs var idi. ¹³U sizə əhdini, yəni əməl etməniizi buyurduğu On Əmri elan etdi. Bunları iki daş lövhə üzərinə yazdı. ¹⁴Elə o vaxt Rəbb mənə mülk olaraq almaq üçün gedəcəyiniz torpaqda əməl edəcəyiniz qayda və hökmləri öyrətmək tapşırığını verdi.

Bütperəstlikdən çəkinmə yolları

¹⁵Rəbb Xorevdə alovun içərisindən sizinlə danışan gün heç bir surət görmədiniz. Buna görə çox diqqətli olun ki, ¹⁶wx yoldan azıb özünüüz üçün kişi və yaxud qadınabənzər, ¹⁷yerdə olan hər hansı bir heyvanabənzər, göydə uçan hər hansı bir qanadlı quşabənzər, ¹⁸torpaqda sürünən hər hansı bir məxluqabənzər, yerin dərinliklərində yığılan suda yaşayan hər hansı bir balıgabənzər, hər hansı bir cisməbənzər oyma büt yaratmayasınız. ¹⁹Gözlərinizi göyə qaldıraraq günəşi, ayı, ulduzları və bütün səma cisimlərini görəndə azmayın. Allahınız Rəbbin bütün səma altındakı xalqlara verdiyi bu şeylərlə aldanıb onlara səcdə edərək sitayiş etməyin. ²⁰ySizə gəldikdə isə, Rəbb sizi götürüb dəmirəridən soba içindən – Misirdən çıxarıb ki, bugünkü kimi Ona məxsus xalq olasınız.

²¹Sizin ucbatınızdən Allahınız Rəbb mənə qəzəbləndi və and etdi ki, mən İordan çayını keçib irs olaraq sizə verdiyi o gözəl torpağa daxil olmayım. ²²İordan çayını keçə bilməyib bu torpaqda öləcəyəm. Siz isə o gözəl torpağa keçəcəək və oranı mülk olaraq alacaqsınız. ²³Ehtiyatlı olun ki, Allahınız Rəbbin sizinlə etdiyi əhdi unut-

mayasınız. Allahınız Rəbbin qadağan etdiyi hər hansı bir şeyə bənzər oyma büt yaratmayın. ²⁴aÇünkü Allahınız Rəbb hər şeyi yandırır-yaxan alovdur. O, qısqanc Allahdır.

²⁵Siz ölkədə yaşayıb övladlarınız, nəvələriniz doğulandan sonra oyma büt yaradaraq yoldan azsanız, Allahınız Rəbbin gözündə pis olanı edib Onu acıqlandırsanız, ²⁶sizin qarşınızda bu gün göyləri və yeri şahid tuturam ki, mülk olaraq almaq üçün İordan çayını keçib getdiyiniz torpaq üzərindən tezliklə yox olacaqsınız. O torpaqda uzun ömür sürməyəcəksiniz, tamamilə məhv olacaqsınız. ²⁷bRəbb sizi xalqlar arasına səpələyəcək və apardığı yerdə millətlər arasında sizdən az miqdarda adam sağ qalacaq. ²⁸Orada isə siz insanın əl işi olan – görməyən, eşitməyən, yeməyən, iy bilməyən ağacdən və ya daşdan olan allahlara qulluq edəcəksiniz. ²⁹cAmma o yerdə Allahınız Rəbbi axtaracaqsınız. Əgər Onu bütün qəlbinizlə, bütün varlığınızla axtarsanız, tapacaqsınız. ³⁰Əzabda olarkən, bütün bu hadisələr başınıza gələrkən, nəhayət, Rəbbə dönüb Ona qulaq asacaqsınız. ³¹Axı Allahınız Rəbb rəhmlı Allahdır. O sizi atmaz, məhv etməz. Atalarınıza andla təsdiq etdiyi əhdi unutmaz.

³²İndi Allahınızın yer üzərində insan yaratdığı gündən bəri sizdən əvvəlki dövrün günləri barədə göylərin bir başından o biri başına qədər hamıdan soruşun. Belə böyük hadisə olubmu? Belə bir şey eşidilibmi? ³³Hansı bir xalq sizin kimi alov içərisindən danışan Allahın səsini eşitdi və sağ qaldı? ³⁴Yaxud hansı allah Allahınız

^u4:13 ÇIX. 31:18 ^v4:14 ÇIX. 21:1

^w4:16 ÇIX. 20:4; Lev. 26:1; Qanun. 5:8; 27:15 ^x4:16 Rom. 1:23

^y4:20 ÇIX. 19:5; Qanun. 7:6; 14:2; 26:18; Titə 2:14; 1Pet. 2:9

^z4:21 Say. 20:12 ^a4:24 Qanun. 9:3; İbr. 12:29

^b4:27 Lev. 26:33; Qanun. 28:64 ^c4:29 Yer. 29:13

Rəbb kimi Misirdə gözləriniz önündə sizin xeyrinizə işləyərək imtahanlarla, əlamətlərlə, möcüzələrlə, döyüşlərlə, qüdrətli əli ilə, uzanan qolu ilə, böyük zəhmi ilə başqa millətin üstünə gedib onlardan öz millətini aldı? ³⁵ Bütün bunlar sizə ona görə göstərildi ki, bunu biləsiniz: yalnız Rəbb Allahdır, başqası yoxdur. ³⁶ Sizi təbiiyə etmək üçün göylərdən səsinə sizə eşitdirdi. Öz böyük alovunu yer üzərində sizə göstərdi və alovun içərisindən Onun sözlərini eşitdiniz. ³⁷ Atalarımızı sevdiyindən onlardan sonra övladlarını seçdi. Sizi böyük qüdrəti ilə Misirdən Şəxsən Özü çıxartdı ki, ³⁸ sizdən böyük və qüvvətli millətləri qarşınızdan qovsun və bugünkü kimi onların torpağını irs olaraq vermək üçün sizi oraya gətirsin. ³⁹ Bu gündən bilin və yadınızda qalsın ki, yuxarıda – göydə və aşağıda – yerdə Rəbb Allahdır. Ondən başqası yoxdur. ⁴⁰ Bu gün sizə verdim Rəbbin qanun və əmrlərinə riayət edin ki, sizə, sizdən sonra gələn övladlarınıza xeyir gətirsin, Allahınız Rəbbin əbədi olaraq verdiyi bu torpaqda uzun ömür sürəsiniz».

Üç sığınacaq şəhər

⁴¹ O zaman Musa İordan çayının şərq tərəfində üç şəhər seçdi. ⁴² Bu şəhərləri qonşusu ilə əvvəlcədən ədavəti olmayan və bilmədən onu öldürən adamın oraya qaçması üçün ayırdı. Belə adam bu şəhərlərdən birinə qaçıb sağ qala bilər. ⁴³ Bunlar Ruven qəbiləsi üçün yaylada yerləşən səhradakı Beser, Qadlılar üçün Gileaddakı Ramot, Menaşşe qəbiləsi üçün isə Başandakı Qolan şəhərləri idi.

Qanuna giriş

⁴⁴ Musa Qanunu İsrail övladlarının qarşısına qoydu. ⁴⁵ Bu, Misirdən çıxan

zaman Musanın İsrail övladlarına verdiyi göstərişlər, qayda və hökmlərdir. ⁴⁶ Bunları Musa İordan çayının şərqində Misirdən çıxan zaman Musa ilə İsrail övladlarının həlak etdikləri Xəşbonda yaşayan Emorluların padşahı Sixonun ölkəsində olan Bet-Peor qarşısındakı dərədə söylədi. ⁴⁷ İrs olaraq onun ölkəsini və Başan padşahı Oqun ölkəsini – İordan çayının şərq tərəfindən əldə edilən Emorluların iki padşahının ölkəsini, ⁴⁸ Arnon vadisi kənarında olan Aroerdən Siyon dağına qədər, yəni Xermona qədər, ⁴⁹ İordan çayının şərqində Arava dənizinə qədər olan Pisqa yamaclarının altındakı bütün Aravanı aldılar.

5 Musa bütün İsraililəri çağırıb dedi: «Dinlə, ey İsrail! Bu gün sənə deyəcəyim qayda və hökmləri öyrənib dəqiq əməl et! ² Xorevdə Allahımız Rəbb bizimlə əhd kəsdi. ³ Bu əhdi Rəbb atalarımızla deyil, bu gün məhz burada bizim sağ qalanlarımızla kəsdi. ⁴ Rəbb dağdakı alovun içərisindən sizinlə üzbəüz danışdı. ⁵ O zaman Rəbbin sözünü izah etmək üçün sizinlə Rəbbin arasında mən dayanmışdım. Alovdan qorxduğunuza görə dağa çıxmadınız.

On Əmr

(Çıx. 20:1-17)

⁶ Rəbb belə dedi: “Səni Misir torpağından, köləlik diyarından çıxaran Allahın Rəbb Mənəm.

⁷ Məndən başqa allahların olmasın.

⁸ Özün üçün heç bir oyma büt, nə yuxarıda – səmada və ya aşağıda – yerdə, nə də yerdən aşağıya yığılan sülardakı şeylərin heç birinin surətini

düüzlətmə. ⁹Belə şeylərə səcdə qılaraq ibadət etmə. Çünki Mən sənə Allahın Rəbb qısqanc Allaham. Mənə nifrət edən ataların cəzasını üç-dörd nəslə qədər övladlarına çəkdirərəm. ¹⁰Məni sevib əmrlərimə əməl edənlərin isə minlərlə nəslinə məhəbbət göstərəm.

¹¹^hAllahın Rəbbin adını boş yerə dilinə gətirmə, çünki Rəbb Öz adını boş yerə dilinə gətirəni cəzasız qoymaz.

¹²ⁱAllahın Rəbbin sənə etdiyi əmrə əsasən Şənbə gününü qeyd və təqdis et. ¹³^jAltı gün çalışıb bütün işlərini gör.

¹⁴Lakin yeddinci gün Allahın Rəbbin Şənbə günüdür. Bu gün sən, oğlun, qızın, qulun, qarabaşın, öküzün, eşşəyin, heç bir heyvanın, yanında qalan yadellin də heç bir iş görməsin, sənə kimi qul-qarabaşın da istirahət etsin. ¹⁵Misir torpağında sənə kölə olduğunu və Allahın Rəbbin qüdrətli əli, uzanan qolu ilə sənə oradan çıxardığını yadda saxla. Məhz buna görə Şənbə gününü qeyd etməyi Allahın Rəbb sənə əmr edib.

¹⁶^{kl} Allahın Rəbbin sənə əmr etdiyi kimi ata-anana hörmət et ki, ömrün uzun olsun və Allahın Rəbbin sənə verəcəyi torpaqda xoş güzəranın olsun.

¹⁷^mQətl etmə.

¹⁸ⁿZina etmə.

¹⁹^oOğurluq etmə.

²⁰^pHeç kimə qarşı yalandan şahidlik etmə.

²¹^qHeç kimin arvadına tamah salma. Heç kimin evinə, tarlasına, quluna,

qarabaşına, öküzünə, eşşəyinə – heç bir şeyinə tamah salma”.

²²^rRəbb bu sözləri bütün camaatınıza dağda alovun, buludun və qatı qaralığın içərisindən ucadan söylədi, başqa bir söz demədi. Sonra bunları iki lövhə üzərinə yazıb mənə verdi.

²³Dağ alovlanıb-yanarkən zülmət içindən siz Onun səsinə eşidəndə bütün qəbilə başçılarınız və ağsaqqallarınız mənə yaxınlaşdı. ²⁴Belə dediniz: “Budur, Allahımız Rəbb bizə ehtişamını və əzəmətini göstərdi. Alovun içərisindən Onun səsinə eşitdik. Bu gün gördük ki, Allah insanla danışanda insan sağ qalır. ²⁵Bu gün niyə ölməliyik? Axı bu böyük alov bizi külə döndərər. Əgər Allahımız Rəbbin səsinə bir də eşitsək, o zaman öləcəyik. ²⁶Bütün bəşəriyyət içərisində bizim kimi alov içərisindən var olan Allahın səsinə eşidib sağ qalan varmı? ²⁷Sən Ona yaxınlaş, Allahımız Rəbbin deyəcəyi hər şeyə qulaq as. Sonra Allahımız Rəbbin dediyi hər şeyi bizə söylə! Biz isə buna qulaq asıb əməl edəcəyik”.

²⁸Rəbb mənə bunları deyəndə bu sözləri siz də eşitdiniz. Rəbb mənə dedi: “Bu xalqın sənə söylədiklərini eşitdim. Söylədikləri hər şeyi yaxşı dedilər. ²⁹Kaş ki ürəkləri dönməsin, Məndən qorxsunlar və bütün əmrlərimə əməl etsinlər. O zaman həm özlərinin, həm də övladlarının xoş güzəranı olar. ³⁰Get, onlara de ki, çadırlarına qayıtsınlar. ³¹Sən

⁸5:9 Çıx. 34:6-7; Say. 14:18; Qanun. 7:9-10 ^h5:11 Lev. 19:12

ⁱ5:12 Çıx. 16:23-30; 31:12-14

^j5:13 Çıx. 23:12; 31:15; 34:21; 35:2; Lev. 23:3 ^k5:16 Qanun. 27:16; Mat. 15:4; 19:19; Mark 7:10; 10:19; Luka 18:20; Ef. 6:2 ^l5:16 Ef. 6:3 ^m5:17 Yar. 9:6; Lev. 24:17; Mat. 5:21; 19:18; Mark 10:19; Luka 18:20; Rom. 13:9; Yaq. 2:11

ⁿ5:18 Lev. 20:10; Mat. 19:18; Mark 5:27; Mark 10:19; Luka 18:20; Rom. 13:9; Yaq. 2:11 ^o5:19 Lev. 19:11; Mat. 19:18; Mark 10:19; Luka 18:20; Rom. 13:9

^p5:20 Çıx. 23:1; Mat. 19:18; Mark 10:19; Luka 18:20 ^q5:21 Rom. 7:7; 13:9

^r5:22 İbr. 12:18-19

isə burada yanımda dayan. Bütün əmrləri, qayda və hökmləri sənə deyəcəyəm. Sən xalqa öyrət ki, mülk olaraq almaq üçün onlara verəcəyim torpaqda bunları yerinə yetirsinlər".³² Allahınız Rəbbin sizə əmr etdiklərinə diqqətlə əməl edin, onlardan nə sağa, nə də sola dönün.³³ Bütünlüklə Allahınız Rəbbin sizə əmr etdiyi yolda gəzin. Onda sağ qalarsınız, xoş güzəranınız olar və mülk olaraq alaçağınız torpaqda uzun ömür sürərsiniz.

Allahınız Rəbb yeganə Rəbdir

6 Allahınız Rəbbin sizə öyrətmək üçün mənə buyurduğu əmr, qayda və hökmlər bunlardır. Ona görə də irs olaraq almaq üçün gedəcəyiniz torpaqda bunlara əməl edin.² Ömrün boyu sən, oğlun, nəvələrin sənə buyurduğum Onun bütün qayda və əmrlərinə əməl etməklə Allahın Rəbdən qorx ki, ömrün uzun olsun.³ Dinlə, ey İsrail! Bunlara diqqətlə əməl et ki, atalarının Allahı Rəbbin sənə söz verdiyi kimi süd və bal axan torpaqda xoş güzəran görərək çoxalıb artasan.

^{4s}Dinlə, ey İsrail! Allahımız Rəbb yeganə Rəbdir.^{5t} Allahın Rəbbi bütün qəlbinlə, bütün varlığınla, bütün gücünlə sev.^{6u} Bu gün sənə əmr etdiyim bu sözlər ürəyində kök salsın.⁷ Bunları övladlarının şüuruna yaxşı-yaxşı yerit. Evində oturanda, yol gedəndə, yatanda, duranda bunlar barədə danış.⁸ Onları yazıb qoluna bir nişan kimi, gözlərinin arasına alın bağı kimi bağla,⁹ evlərinin qapı çərçivələrinə və darvazalarına yaz.

^{10v} Allahın Rəbb səni ata-babaların İbrahimə, İshaqa, Yaquba etdiyi anda görə verəcəyi torpağa aparacaq. Orada inşa etmədiyən böyük və gözəl şəhərlər, yığmadığın gözəl şeylərlə dolu

evlər,¹¹ zəhmətini çəkmədiyən qazılmış su quyuları, salmadığın üzümlüklər və zeytunluqlar var. Yeyib-doyanda isə diqqətli ol.¹² Səni Misir torpağından – köləlik diyarından çıxaran Rəbbi unutma.^{13w} Allahın Rəbdən qorx və Ona qulluq et. Andı Onun adı ilə et.

¹⁴Yad allahların – başqa xalqların allahlarının ardınca getmə ki,¹⁵ Allahın Rəbbin sənə qarşı qəzəbi alovlanmasın və səni yer üzündən yox etməsin, çünki aranızda olan Allahın Rəbb qısqanc bir Allahdır.

^{16xy} Allahınız Rəbbi Massada sınıadığınız kimi sınamayın.¹⁷ Ona görə də Allahınız Rəbbin sizə buyurduğu əmrlərə, göstərişlərə və qanunlara diqqətlə əməl edin.¹⁸ Rəbbin gözündə doğru və yaxşı olana əməl et ki, xoş güzəranın olsun, Rəbbin atalarına vəd etdiyi gözəl torpağı irs olaraq ala biləsən.¹⁹ Rəbb də söz verdiyi kimi bütün düşmənlərini qarşından qovacaq.

Rəbbin qanunlarının şərhı

²⁰Əgər gələcəkdə oğlun sənə "Allahımız Rəbbin sizə buyurduğu göstərişlərin, qayda və hökmlərin mənası nədir?" deyə soruşsa,²¹ oğluna belə de: "Biz Misirdə fironun köləsi idik. Rəbb oradan bizi qüdrətli əli ilə çıxartdı.²² Rəbb gözümüzün önündə Misirə, fironla bütün ailəsinə böyük, dəhşətli əlamətlər və möcüzələr göstərdi.²³ Bizi oradan çıxartdı ki, atalarımıza vəd etdiyi bu torpağa gətirsin və oranı bizə versin.²⁴ Allahımız Rəbb bütün bu qaydalara əməl etməyi və Ondən qorxmağı bizə ona görə buyurdu ki, həmişə güzəranımız xoş olsun, bugünkü kimi bizi sağ saxlasın.²⁵ Allahımız Rəbbin hüzurunda bizə buyurduğu

^s6:4 Mark 12:29 ^t6:5 Mat. 22:37; Mark 12:30; Luka 10:27

^u6:6 Qanun. 11:18-20 ^v6:10 Yar. 12:7; 26:3; 28:13

^w6:13 Mat. 4:10; Luka 4:8 ^x6:16 Çıx. 17:1-7 ^y6:16 Mat. 4:7; Luka 4:12

bütün bu əmərlərə diqqətlə əməl etsək, bunu bizə salehlik sayacaq”.

**Rəbbin Kənanlıları
qovmaq barədəki əmri**

(Çıx. 34:11-16)

7 ^aAllahınız Rəbb sizi gedəcəyiniz torpağa aparır. Siz oranı mülk olaraq alacaqsınız. O sizin önünüzdən bir çox milləti – Xetliləri, Qırqaşlıları, Emorluları, Kənanlıları, Perizliləri, Xivliləri, Yevusluları – sizdən xeyli çox, xeyli qüvvətli yeddi milləti qovacaq. ²Allahınız Rəbb onları sizə təslim edəcək. Siz onları məğlub edərək tamamilə məhv edin. Onlarla əhd bağlamayın və rəhm etməyin. ³Onlarla qohum olmayın, oğullarına qız verib, oğullarınıza onlardan qız almayın. ⁴Çünki onlar övladlarınızı Mənim ardımca getməkdən döndərib, başqa allahlara qulluq etdirəcəklər. Onda Rəbbin sizə qarşı qəzəbi alovlanacaq və tezliklə sizi yox edəcək. ⁵^aOnlarla belə rəftar edin: qurbangahlarını dağıdıb daş sütunlarını sındırın, ilahə Aşera bütələrini baltalayıb oyma bütələrini odda yandırın. ⁶^bÇünki siz Allahınız Rəbbin müqəddəs xalqısınız. O sizi yer üzündəki bütün xalqlar içərisindən Özüne məxsus xalq olaraq seçdi.

⁷Rəbbin sizi sevməsi, seçməsi o biri xalqlardan daha çox olduğunuz üçün deyil. Həqiqətən, siz onlardan əzsınız. ⁸Rəbb sizi sevdiyi və atalarınıza verdiyi vədi yerinə yetirmək istədiyi üçün qüdrətli əli ilə sizi Misirdən çıxartdı. O sizi köləlik diyarından, Misir padşahı firondan satın aldı. ⁹^cBilin ki, Allahınız Rəbb əsl Allahdır. O, vəfahı Allahdır. Əhdinə sadıq qalıb Onu sevənlərin, əməllərini yerinə yetirənlərin minlərlə nə-

linə məhəbbətini göstərar. ¹⁰Ona nifrət edənləri isə qisas alaraq məhv edəcək. Onlardan qisasını almağa gecikməyəcək, bunu mütləq edəcək. ¹¹Ona görə sizə bu gün buyurduğum əməlləri, qaydaları və hökmləri diqqətlə yerinə yetirin.

¹²^dƏgər bu əmərlərə qulaq asıb diqqətlə əməl edəcəksinizsə, Allahınız Rəbb ata-babalarınıza etdiyi anda sadıq qalıb məhəbbətini göstərəcək. ¹³O sizi sevəcək, bərəkətli edib çoxaldacaq. Sizə vermək üçün atalarınıza and etdiyi torpaqda, bətninizdən doğulanlarınızı, torpağınızın bəhrəsini, buğdanızı, təzə şərabınızı, zeytun yağınızı, mal-qaranızın və qoyun-keçilərinizin balalarını bərəkətli edəcək. ¹⁴O biri xalqlardan daha çox siz xeyir-dua alacaqsınız. Heç bir kişi və qadınınız sonsuz, heç bir heyvanınız qısır olmayacaq. ¹⁵Rəbb üzərinizdən bütün xəstəlikləri götürəcək. Sizi Misirdə gördüyünüz dəhşətli xəstəliklərin heç birinə məruz qoymayacaq. Bu bəlalara sizə nifrət edənləri düçar edəcək. ¹⁶Allahınız Rəbbin sizə təslim edəcəyi bütün xalqların axırına çıxacaqsınız. Onlara rəhm etməyin, allahlarına sitayiş etməyin. Əgər belə etsəniz, bu sizə tələ olar.

¹⁷Bəlkə düşünürsünüz ki, bu millətlər bizdən güclüdür, onları necə qova bilərik? ¹⁸Onlardan qorxmayın. Allahınız Rəbbin firona və bütün Misirlilərə nə etdiyini xatırlayın. ¹⁹Gözünüzlə gördüyünüz böyük sınaqları, sizi Misirdən çıxaran zaman Allahınız Rəbbin göstərdiyi əlamətləri, möcüzələri, qüdrətli əlini, uzanan qolunu xatırlayın. Hazırda qorxduğunuz xalqların hamısını Allahınız Rəbb bu hala salacaq. ²⁰Yerdə

^a7:1 Həv. 13:19-20 ^a7:5 Qanun. 12:3

^b7:6 Çıx. 19:5; Qanun. 4:20; 14:2; 26:18; Titə 2:14; 1Pet. 2:9

^c7:9 Çıx. 20:5-6; 34:6-7; Say. 14:18; Qanun. 5:9-10 ^d7:12 Qanun. 11:13-17

qalıb sizdən gizlənənlərin üzərinə də Allahınız Rəbb eşşəkərisi göndərib hamısını yox edəcək. ²¹ Onlardan heç qorxmayın, çünki aranızda olan Allahınız Rəbb böyük və zəhmli Allahdır. ²² Allahınız Rəbb yavaş-yavaş o millətləri qarşınızdan qovacaq. Onları tezliklə məhv edə bilməyəcəksiniz, yoxsa çöl heyvanları üstünüzə daraşar. ²³ Allahınız Rəbb onları sizə təslim edəcək və vahiməyə salaraq, nəhayət, yox edəcək. ²⁴ Onların padşahlarını da sizə təslim edəcək. Siz də onların adlarını səma altından siləcəksiniz. Siz onları qırarkən kimsə qarşınızı ala bilməyəcək. ²⁵ Onların allah saydıqları oyma bütlərə od vurub yandırın. Onlara çəkilməmiş qızıl-gümüşə gözüünüz düşməsin. Özünüz üçün onlardan götürməyin, yoxsa tələyə düşərsiniz, çünki onlar Allahınız Rəbbin gözündə iyrəncdir. ²⁶ Belə iyrənc şeyləri evinizə gətirməyin, yoxsa siz də onlar kimi məhv olarsınız. Onlara tamamilə ikrah və nifrət etməlisiniz, çünki belə təsvirlər məhv olunmağa həsr olunub.

Rəbbi unutmayın

8 Bu gün sizə buyurduğum bütün əmr-ləri yerinə yetirməyə çalışın. Onda yaşayıb çoxalar və Rəbbin atalarınıza vəd etdiyi torpağa daxil olub irs olaraq oranı alarsınız. ² Allahınız Rəbbin sizi qırx il səhrada gəzdirdiyi uzun səyahəti yada salın. Bunu ona görə etdi ki, təkəbbürünüzü qırsın və sizi sınaqdan keçirərək ürəyinizdəkini öyrənsin; görsün ki, siz Onun əmrlərinə əməl edəcəksiniz ya yox. ^{3e} Təkəbbürünüzü qırmaq üçün sizi ac qoydu, sonra isə nə sizin, nə də atalarınızın gördüyü manna ilə sizi qidalandırdı. Bununla öyrətdi ki, insan yalnız çörəklə deyil, Rəbbin ağzından çıxan hər kəlmə ilə yaşayar.

⁴ Bu qırx il ərzində paltarınız yırtılıb dağılmadı, ayaqlarınız şişmədi. ⁵ Bunu ürəkdən dərk edin ki, insan öz övladına necə tərbiyə verirsə, Allahınız Rəbb də sizə elə tərbiyə verir. ⁶ Allahınız Rəbbin əmrlərinə riayət edib Onun yolları ilə gedin və Ondan qorxun. ⁷ Çünki Allahınız Rəbb sizi gözəl torpağa – çay və gölləri olan, dərə və təpələrində bu-laqlar çağlayan yerlərə aparır. ⁸ O torpaq buğda, arpa, üzüm, əncir, nar, yağlı zeytun və bal yetirir. ⁹ Ora elə bir torpaqdır ki, orada qıtlıqla çörək yeməyəcək və heç nəyə möhtac olmayacaqsınız; daşlarından dəmir, dağlarından isə mis çıxara biləcəksiniz. ¹⁰ Yeyib-doyanda sizə verdiyi gözəl torpağa görə Allahınız Rəbbə həmd edəcəksiniz.

Təkəbbürdən çəkinin

^{11f} Ehtiyatlı olun ki, Allahınız Rəbbi unutmayasınız. Bu gün sizə buyurduğum Rəbbin əmr, hökm və qaydalarına riayət edin. ¹² Yeyib-doyanda, gözəl evlər tikib içərisində oturanda, ¹³ naxırınız, sürünüz çoxalanda, qızıl-gümüşünüz və hər şeyiniz artanda ¹⁴ ürəyiniz qürurla dolmasın. Diqqət edin ki, sizi Misir torpağından – köləlik diyarından çıxaran Allahınız Rəbbi unutmayasınız. ¹⁵ Rəbb sizi o böyük və qorxunc səhrada, zəhərli ilan və əqrəblərlə dolu olan o susuz şoran torpaqlarda gəzdirdi, sizə sərt qayalardan su çıxartdı. ¹⁶ Sizi atalarınıza məlum olmayan manna ilə qidalandırdı. Xoş güzəranınız olsun deyə təkəbbürünüzü qıraraq sizi sınaqdan keçirdi. ¹⁷ Ürəyinizdə “biz öz qabiliyyətimizlə və biləyimizin gücü ilə bu sərvəti qazandıq” deməyəsiniz. ¹⁸ Unutmayın ki, bu sərvəti qazanmaq qabiliyyətini sizə verən Allahınız Rəbdir. O bunu edir ki, bugünkü kimi

atalarınıza vəd verərək sizinlə kəndiyi əhdi yerinə yetirsin.

¹⁹ Əgər Allahınız Rəbbi unudub başqa allahların ardınca getsəniz, onlara sitayiş edərək səcdə etsəniz, bu gün sizin qarşınızda şəhadət edirəm ki, mütləq məhv olacaqsınız! ²⁰ Allahınız Rəbbin sözüünə qulaq asmasanız, Rəbb sizin qarşınızdan millətləri yox etdiyi kimi sizi də yox edəcək.

İtaətsiz xalq

9 Ey İsraililər, qulaq asın! Bu gün sizdən daha böyük, daha qüdrətli millətlərin torpaqlarını irs olaraq almaq üçün İordan çayını keçmək ərəfəsindəsiniz. Onların şəhərləri böyük, hasarları göylərə çatır. ² Bu güclü, ucaboy xalq Anaqlılardır. Onları tanıyırsınız və barələrində belə eşitmişiniz: “Anaqlıların qarşısında kim dayana bilər?” ³ Bu gün də bilin ki, sizin önünüzdə gedən Allahınız Rəbb hər şeyi yandırır-yaxan alovdur. Rəbb onları qıracaq, qarşınızda boyun əydirəcək və sizə söylədiyi kimi onları qovub tezliklə yox edəcəksiniz.

⁴ Allahınız Rəbb onları önünüzdən kənara atanda ürəyinizdə deməyin ki, bu torpağı almaq üçün Rəbb bizi buraya salehliyimizə görə gətirdi. Belə ki Rəbb bu millətləri pis əməllərinə görə önünüzdən qovur. ⁵ Torpaqlarına girib irs olaraq oranı almağınız sizin salehliyinizə və ürəyinizin düzliyinə görə deyil. Ancaq Allahınız Rəbb bu millətləri pis əməllərinə görə sizin qarşınızdan qovacaq ki, ata-babalarınız İbrahimə, İshaqa, Yaquba verdiyi vədi yerinə yetirsin.

⁶ Bilin ki, Allahınız Rəbb salehliyinizə görə bu gözəl torpağı mülk olaraq almaq üçün sizə vermir, çünki siz dikbaş bir xalqsınız. ⁷ Bunu yada

salın və Allahınız Rəbbi səhrada necə qəzəbləndirdiyinizi unutmayın. Misir torpağından çıxdığınız gündən bu yerə gələndə Rəbbə qarşı nə qədər itaətsizlik etdiniz. ⁸ Rəbbi Xorevdə qəzəbləndirdiniz. Rəbb sizi məhv edəcək qədər hiddətləndi. ⁹ Mən Rəbbin sizinlə etdiyi əhdin lövhələri olan daş lövhələri götürmək üçün dağa çıxanda orada qırx gün-qırx gecə qaldım: nə çörək yedim, nə də su içdim. ¹⁰ Rəbb Allah mənə Öz barmağı ilə yazdığı iki daş lövhə verdi. Yığıldığınız gün dağda Rəbbin sizə alovun içindən bildirdiyi bütün əmrlər onların üzərində yazılmışdı. ¹¹ Rəbb iki daş lövhəni – əhd lövhələrini qırx gün-qırx gecənin sonunda mənə verdi.

¹² Sonra Rəbb dedi: “Tez ol, dağdan en, çünki Misirdən çıxardığın xalq əxlaqsızlıq edir. Onlar buyurduğum yoldan yaman tez azdılar. Özlərinə tökmə büt yaradıblar”. ¹³ Rəbb mənə bunu da söylədi: “Görürəm ki, bu xalq dikbaş xalqdır. ¹⁴ Qoy onları yox edim. Adlarını səma altından silim. Səndən isə onlardan daha güclü, daha böyük millət törədim”.

¹⁵ Mən dönərək dağdan aşağı endim. Dağ alovlanıb yanırdı. Əhdin yazıldığı iki lövhə əlimdə idi. ¹⁶ Gördüm ki, Allahınız Rəbbə qarşı günah edirsiniz. Özünüz üçün danayabənzər bir tökmə büt düzəltmişiniz və Rəbbin sizə buyurduğu yoldan yaman tez azmışınız. ¹⁷ Buna görə də əlimdə tutduğum iki lövhəni atdım və gözünüz önündə onları parça-parça etdim. ¹⁸ Yenə Rəbbin hüsurunda heç nə yeyib-içmədən qırx gün-qırx gecə yerə sərilib qaldım, çünki günah etmişdiniz və Rəbbin gözündə pis sayılan işlər görürək Onu qəzəbləndirmişdiniz. ¹⁹ Rəbbin qızğın qəzəbi qarşısında

qorxdum. Qəzəbi o qədər alovlanmışdı ki, O sizi yox etmək istəyirdi. Amma Rəbb yenə də yalvarışımı eşitdi. ²⁰Rəbb Haruna da hiddətlənmişdi. Onu da yox etmək istəyirdi. O an Harun üçün də yalvardım. ²¹Etdiyiniz günah əşyasını – o danayabənzər tökmə bütü götürüb oda atdım və sındırdım, əzib toza döndərdim. Sonra tozu dağdan axan selə tökdüm.

²²kl mSiz Taverada, Massada, Qivrot-Hattaavada da Rəbbi qəzəbləndirdiniz. ²³no pRəbb sizi Qadəş-Barneadan yola salarkən belə buyurmuşdu: “Gedin, sizə verəcəyim torpağı özünüüz üçün irs olaraq alın”. Siz isə Allahınız Rəbbin əmrinə qarşı çıxdınız, Rəbbə güvənmədiniz, sözüünə qulaq asmadınız. ²⁴Sizi tanıyan gündən bu vaxta qədər dayanmadan Rəbbə qarşı üsyankar oldunuz.

²⁵Rəbb sizi yox edəcəyini söylədiyi üçün qırx gün-qırx gecə Onun hüzurunda yerə döşənib qaldım. ²⁶Rəbbə yalvarıb dedim: “Ya Xudavənd Rəbb, Misirdən böyük qüvvətinlə, qüdrətli əlinlə çıxararaq qurtardığın xalqını, Öz irsini yox etmə. ²⁷Qulların İbrahimi, İshaqı, Yaqubu yada sal. Bu xalqın dikbaşlığına, pisliyinə, günahına nəzər salma. ²⁸Yoxsa bizi çıxartdığın ölkənin xalqı deyəcək ki, Rəbb onları vəd etdiyi torpağa apara bilmədi və bu xalqa nifrət etdiyi üçün onları səhrada məhv etmək məqsədi ilə Misirdən çıxartdı. ²⁹Halbuki onlar Sənin xalqın, Sənin irsindir. Sən onları böyük qüdrətinlə, uzanan qolunla oradan çıxartmışan”.

Musanın yenidən əmr alması

(Çıx. 34:1-10)

10 O vaxt Rəbb mənə dedi: “Əvvəlki kimi özün üçün iki daş lövhə yon və dağa – yanıma çıx. Ağacdan bir sandıq da düzəlt. ²Qırdığın əvvəlki lövhələrdə yazılan sözləri yeni lövhələrin üstündə yazacağam. Onları sandığa qoy”. ³Əbrişim ağacından bir sandıq düzəldib əvvəlki kimi iki daş lövhəni yondum. Sonra bu iki daş lövhəni əlimə götürüb dağa çıxdım. ⁴Rəbb yığıldığınız gün dağda alovun içindən Özünün sizə bildirdiyi On Əmri bu lövhələr üzərinə yenə də əvvəlki kimi yazdı və mənə verdi. ⁵Mən dönüb dağdan enərək Rəbbin mənə əmr etdiyi kimi bu lövhələri düzəltdiyim sandığa qoydum və həmin lövhələr orada qaldı.

⁶İsrail övladları Yaaqan övladlarına məxsus quyular olan yerdən Moseraya köçdülər. Harun orada ölüb dəfn olundu. Onun yerinə oğlu Eleazar kahin oldu. ⁷Oradan Qudqodaya və Qudqodadan da axar sular diyarı olan Yotvataya köçdülər. ⁸o zaman Rəbb Levi qəbiləsini ayırdı ki, Rəbbin Əhd sandığını daşıyınlar, Rəbbə xidmət edərək, Onun adı ilə xeyir-dua verərək hüzurunda dayansınlar. Onlar bu günədək eyni işi görürlər. ⁹sElə buna görə də Levililərə İsraili soydaşları ilə birlikdə pay və irsi torpaq düşmədi. Allahınız Rəbbin onlara söz verdiyi kimi onların irsi Rəbb Özüdür.

¹⁰tƏvvəlki kimi yenə də qırx gün-qırx gecə dağda qalmışdım. Rəbb bu dəfə də məni dinlədi və ona görə sizi qırmaq istəmədi. ¹¹Rəbb mənə dedi: “Qalx köçən xalqın qarşısında get ki, atalarına

j9:21 Çıx. 32:20 k9:22 Say. 11:3 l9:22 Say. 17:7 m9:22 Say. 11:34

n9:23 Say. 13:25–14:38 o9:23 Qanun. 1:21

p9:23 Say. 13:31; Qanun. 1:26; İbr. 3:16 q10:6 Say. 20:28; 33:38

r10:8 Say. 3:5-8 s10:9 Qanun. 18:2 t10:10 Çıx. 34:28

vəd edib söz verdiyim torpağa daxil olub oranı irs olaraq alsınlar”.

¹²İndi, ey İsrail, axı Allahın Rəbb səndən nə istəyir? Yalnız bunu istəyir: Ondən qorx, tamamilə Onun yolunu tut, Onu sev, bütün qəlbinlə və bütün varlığını Allahın Rəbbə sitayiş et. ¹³Bu gün xoş güzəranın üçün sənə buyurduğum Rəbbin əmr və qaydalarına riayət et.

¹⁴Bax göylər, göylərin ən uca qatları belə, yer üzü və yer üzərində olan hər şey Allahın Rəbbidir. ¹⁵Lakin Rəbb atalarınıza şəfqətli olmuşdur. Onları sevim sonrakı nəsil olan sizi bugünkü kimi bütün xalqlar arasından seçdi. ¹⁶Elə buna görə ürəklərinizi sünnət edin[†] ki, bir daha dikbaş olmayasınız. ¹⁷^{uv} Çünki Allahınız Rəbb allahların Allahı, hökmlərinin Hökmləridir. O tərəfkeşlik etməyən, rüşvət almayan, böyük, qüdrətli, zəhmli Allahdır. ¹⁸O, yetimin və dul qadının haqqını qoruyur. Qəribi sevir, ona çörək və paltar verir. ¹⁹Siz də qəribi sevin, çünki özünüz də Misir ölkəsində qərib idiniz. ²⁰Allahınız Rəbdən qorxun, Ona sitayiş edərək sadıq qalın və yalnız Onun adı ilə and için. ²¹Ona həmişə həmd edin. Gözünüzlə gördüyünüz əzəmətli və zəhmli əlamətləri edən Allahınızdır. ²²^{wx} Atalarınız yetmiş nəfər olaraq Misirə getmişdi. İndi isə Allahınız Rəbb sizi çoxaldaraq göydəki ulduzlar qədər edib.

Vəd olunan torpağa Rəbbin verəcəyi bərəkət

11 Allahınız Rəbbi sevin. Həmişə Onun buyruq, qayda, hökm və əmrlərinə əməl edin. ²Bu gün yadda saxlayın ki, Allahınız Rəbbin təlimini

öyrənib sınaqdan keçirən övladlarınız deyil, sizsiniz. Onun əzəmətini, qüdrətli əlini, uzanan qolunu, ³^yMisirdə firona və bütün torpağına etdiyi əlamətləri, gördüyü işləri, ⁴^zMisir ordusuna, onların atlarına, döyüş arabalarına nə etdiyini, ardınca düşkən onları Qırımı dənizin sularında necə qər qət etdiyini, Rəbbin onları bu günədək davam edən bir qırğına necə düşər etdiyini ⁵və səhrada, bu yerə çatanadək sizin üçün nə etdiyini, ⁶^aRuvenli Eliavin oğullarına – Datana və Avirama nə etdiyini gördünüz: bütün İsraililərin arasında yeri yardı, onları və evindəkiləri çadırları ilə bərabər onlara məxsus olan bütün canlıları uddu. ⁷Siz Rəbbin etdiyi bu əzəmətli işlərin hamısını öz gözlərinizlə görürsünüz.

⁸Bu gün sizə buyurduğum əmrlərin hamısına əməl edin ki, qüvvətli olasınız və mülk olaraq almaq üçün İordan çayını keçəcəyiniz torpağa girib oranı zəbt edəsiniz. ⁹Rəbbin atalarınıza və onların övladlarına vəd etdiyi südlə bal axan torpaqda uzun ömür sürəsiniz. ¹⁰Çünki mülk olaraq almaq üçün girəcəyiniz torpaq çıxmış olduğunuz Misir ölkəsinə bənzəmir. Orada toxumunuzu əkirdiniz, bostan kimi ayağınızla sulayırdınız. ¹¹Amma mülk olaraq almağa gedəcəyiniz torpaq dağlı-dərəli bir diyardır. Bu torpaq göydən yağış suyu içər. ¹²Ora Allahınız Rəbbin lütf göstərdiyi elə bir torpaqdır ki, ilin əvvəlindən sonuna qədər Allahınız Rəbbin nəzəri altındadır.

¹³^bRəbb deyir: “Əgər bu gün sizə buyurduğum əmrlərə yaxşı qulaq assanız, Allahınız Rəbbi sevim bütün

[†]**10:16** *Ürəklərinizi sünnət edin – yəni ürəklərinizi həsr edin.*

^u**10:17** 1Tim. 6:15; Vəhy 17:14; 19:16

^v**10:17** Həv. 10:34-35; Rom. 2:11; Qal. 2:6; Ef. 6:9 ^w**10:22** Yar. 46:27

^x**10:22** Yar. 15:5; 22:17 ^y**11:3** Çix. 7:8–12:13 ^z**11:4** Çix. 14:28

^a**11:6** Say. 16:31-32 ^b**11:13** Lev. 26:3-5; Qanun. 7:12-16; 28:1-14

qəlbinizlə, bütün varlığınızla ona sitayiş etsəniz, ¹⁴o zaman Mən torpağınıza yağışı – ilk yağışla son yağışı vaxtılı-vaxtında verəcəyəm. Onda taxılınızı, təzə şərabinizi və zeytun yağınızı yığacaqsınız. ¹⁵Çöldə heyvanlarınıza ot verəcəyəm. Siz doyunca yeyəcəksiniz”. ¹⁶Onda məbada deyiniz aldansın, azmayın, başqa allahlara səcdə və sitayiş etməyin. ¹⁷Belə etsəniz, Rəbbin sizə qarşı qəzəbi alovlanacaq. O, göyləri bağlayıb yağış yağdırmayacaq, torpağınızı məhsulsuz qoyacaq və tezliklə Rəbbin sizə verdiyi o gözəl torpaqdan yox olacaqsınız.

¹⁸Buna görə də mənim bu sözlərimi ürəyinizdə və aqlınızda saxlayın, qolunuza bir nişan kimi, gözlərinizin arasına alın bağı kimi bağlayın, ¹⁹övladlarınıza öyrədin. Evinizdə oturanda, yol gedəndə, yatanda, duranda bunlar barədə danışın. ²⁰Onları evlərinizin qapı çərçivələrinə və darvazalarına yazın. ²¹Belə etsəniz, Rəbbin atalarınıza vəd etdiyi torpaqlarda sizin də, övladlarınızın da ömrü uzun olar və göy yer üzərində durduqca orada yaşayarsınız.

²²Əməl etməyiniz üçün sizə buyurduğum bütün bu əməlləri diqqətlə yerinə yetirənsəniz, Allahınız Rəbbi sevib Onun yolları ilə getsəniz və yalnız Ona bağlı qalsanız, ²³onda Rəbb qarşınızdan bütün millətləri qovacaq və sizdən daha böyük, daha güclü millətlərin torpaqlarını mülk olaraq alacaqsınız. ²⁴^dAyaq basdığınız hər yer sizin olacaq. Sərhədiniz səhradan Livana, Fərat çayından Qərb dənizinə[‡] qədər uzanacaq. ²⁵Sizin qarşınızda heç kim dayana bilməyəcək. Allahınız Rəbb sizə vəd et-

diyi kimi ayaq basacağınız hər yerə vahimə və qorxunuzu yayacaq.

²⁶Budur, bu gün qarşınıza xeyir-dua və lənəti qoyuram. ²⁷Allahınız Rəbbin əməllərinə, bu gün sizə buyurduğum əməllərə qulaq assanız, xeyir-dua alacaqsınız. ²⁸Əgər Allahınız Rəbbin əməllərini dinləməsəniz, tanımadığınız başqa allahların ardınca gedərək bu gün sizə buyurduğum yoldan azsanız, lənətə düşər olacaqsınız. ²⁹^eAllahınız Rəbb mülk olaraq almaq üçün girəcəyiniz torpağa sizi aparanda Gerizim dağında xeyir-dua, Eval dağında isə lənət oxuyacaqsınız. ³⁰Bu iki dağ İordan çayının qarşı tayında, yolun şərqində – Aravada yaşayan Kənanlılar ölkəsində, Qılqal qarşısında, More palıdlarının yanındadır. ³¹Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpağı irs olaraq almaq üçün İordan çayını keçmək ərafəsindəsiniz. Oranı ələ keçirib yerləşəndə ³²bu gün önünüzə qoyacağım bütün qayda və hökmləri yerinə yetirmək üçün diqqətli olun.

Tək ibadət yeri

12 Atalarınızın Allahı Rəbbin mülk olaraq almaq üçün sizə verəcəyi torpaqda ömür boyu bu qaydalara və hökmlərə riayət edin. ²Hansı millətlərin torpaqlarını alacaqsınızsa, allahlarına səcdə etdikləri uca dağlarda, təpələrdə, kölgəli hər ağacın altında olan bütün yerləri mütləq viran qoyun. ³^fQurbangahlarını dağıdıb daş sütunları sındırın, ilahə Aşera bütllərini odda yandırın allah saydıqları oyma bütlləri baltalayın və adlarını o yerlərdən silin.

⁴Allahınız Rəbbə bu cür pərəstiş etməyin. ⁵Allahınız Rəbbin adını qoymaq üçün bütün qəbilələriniz arasından seçəcəyi yeri, Onun

[‡]11:24 Qərb dənizi – Aralıq dənizi.

^c11:18 Qanun. 6:6-9 ^d11:24 Yeşua 1:3-5

^e11:29 Qanun. 27:11-14; Yeşua 8:33-35 ^f12:3 Qanun. 7:5

məskənini axtarın və oraya gedin. ⁶Yandırma qurbanlarınızı, ünsiyyət qurbanlarınızı, qazancınızın onda bir hissəsini, qaldırma təqdimlərinizi, əhd etdiklərinizi, könüllü təqdimlərinizi, mal-qara və qoyun-keçilərinizin ilk balalarını oraya gətirin. ⁷Orada sizə bərəkət verən Allahınız Rəbbin önündə ailələrinizlə birlikdə yemək yeyəcəksiniz. Onda hansı işə əl atacaqsınızsa, sevinc tapacaqsınız.

⁸Bu gün burada etdiklərinizi orada etməyin. Burada hər kəs öz nəzərində nəyi düz sayırsa, onu da edir. ⁹Çünki hələ Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi rahatlığa və irs torpağa çatmamısınız. ¹⁰Amma İordan çayını keçib Allahınız Rəbbin irs olaraq sizə verəcəyi torpaqda məskunlaşacaqsınız. Rəbb sizi ətrafınızdakı bütün düşmənlərdən qurtararaq rahatlıq verəcək və əmin-amanlıq içərisində yaşayacaqsınız. ¹¹O zaman sizə əmr etdiyim hər şeyi – yandırma təqdimlərinizi, ünsiyyət qurbanlarınızı, qazancınızın onda bir hissəsini, qaldırma təqdimlərinizi və Rəbbə həsr etdiyiniz bütün seçmə təqdimlərinizi Allahınız Rəbbin Öz isminə məskən seçəcəyi yerə gətirəcəksiniz. ¹²Allahınız Rəbbin qarşısında siz, oğullarınız, qızlarınız, qullarınız, qarabaşlarınız, şəhərlərinizdə yaşayan sizinlə birgə payı və irsi torpağı olmayan Levililər qoy sevin sin. ¹³Ehtiyatlı olun! Hər gördüyünüz yerdə yandırma qurbanlarınızı təqdim etməyin. ¹⁴Yandırma qurbanlarınızı qəbilələrinizin birində Rəbbin seçəcəyi yerdə təqdim edin. Sizə əmr etməkdə olduğum hər şeyi orada edəcəksiniz.

¹⁵Ancaq Allahınız Rəbbin sizə verdiyi bərəkətə görə yaşadığınız şəhərlərdə ürəyiniz istəyən qədər heyvan kəşib

ətindən yeyə bilərsiniz. Pak yaxud murdar insan bu əti ceyrən və ya maral əti yediyiniz kimi yeyə bilər. ¹⁶gQanı isə yeməyin, su kimi yerə tökün. ¹⁷Taxılınızın, təzə şərəblərinizin, zeytun yağınızın onda bir hissəsini, mal-qara və qoyun-keçilərinizin ilk balalarını, əhd etdiklərinizin hamısını, könüllü təqdimlərinizi, qaldırma təqdimlərinizi yaşadığınız şəhərlərdə yeməyin. ¹⁸Siz, oğullarınız, qızlarınız, qul və qarabaşlarınız, şəhərlərinizdə yaşayan Levililər bunları Allahınız Rəbbin hüzurunda, Onun seçəcəyi yerdə yeyəcəksiniz. Allahınız Rəbbin hüzurunda hansı işə əl atsanız, sevinc tapacaqsınız. ¹⁹Ehtiyatlı olun! Bu torpaqda yaşadığımız müddətdə Levililərə etinasız yanaşmayın.

²⁰Allahınız Rəbbin sizə vəd etdiyi kimi sərhədinizi genişləndirəndə ət yemək istəyərək “gəlin ət yeyək” desənz, ürəyiniz istəyən qədər ət yeyə bilərsiniz. ²¹Allahınız Rəbbin adını qoymaq üçün seçdiyi yer sizdən uzaqdırsa, əmr etdiyim kimi Rəbbin verdiyi naxırlardan, sürülərdən heyvan kəşib öz şəhərlərinizdə ürəyiniz istəyən qədər ət yeyə bilərsiniz. ²²Pak yaxud murdar insan bu əti ceyrən və ya maral əti kimi yeyə bilər. ²³hLakin ehtiyatlı olun ki, əti qanlı-qanlı yeməyəsiz, çünki ətə can verən qandır. Ətlə birlikdə canı yeməyin. ²⁴Qanı yeməyin, su kimi yerə tökün. ²⁵Qan yeməyin. Belə etsənz, Rəbbin gözündə doğru olanı etmiş olarsınız. Onda həm sizin, həm də sizdən sonra gələn övladlarınızın xoş güzəranı olar.

²⁶Müqəddəs təqdimlərinizi, əhd etdiyiniz təqdimləri götürüb Rəbbin seçəcəyi yerə gedin. ²⁷Yandırma qurbanlarınızı, əti və qanı Allahınız

⁸12:16 Yar. 9:4; Lev. 7:26-27; 17:10-14; 19:26; Qanun. 15:23

^h12:23 Lev. 17:10-14

Rəbbin qurbangahında təqdim edin. Qurbanlarınızın qanı Allahınız Rəbbin qurbangahında tökülsün. Ətini isə yeyə bilərsiniz. ²⁸ Sizə çatdırdığım bütün bu əmərlərə düzgün əməl edin. Allahınız Rəbbin gözündə yaxşı və doğru işlər gördüyünüz üçün sizin və sizdən sonra gələn övladlarınızın həmişə xoş güzəranı olar.

Başqa allahlara səcdə etməyin

²⁹ Allahınız Rəbb torpaqlarını almağa gedəcəyiniz millətləri qarşınızdan yox edəcək. Torpaqlarını irs olaraq alıb orada yaşayanda, ³⁰ onları yox edəndə ehtiyatlı olun ki, onların felinə düşməyəsiz. “Bu millətlər allahları necə sitayiş edirdilərsə, biz də elə edək” deyərək onların allahları müraciət etməyin. ³¹ Allahınız Rəbbə bu cür pərəstiş etməyin. Onlar öz allahları üçün Rəbbin nifrət etdiyi iyrənc işləri görürlər. Belə ki oğullarını, qızlarını odda yandıraraq allahları qurban verirlər.

³² Sizə buyurduğum bütün əmərlərə diqqətlə əməl edin. Onlardan nəyisə əskildib, onlara nəyisə artırmayın.

13 Əgər aranızdan bir peyğəmbər yaxud bir rəya görən çıxıb sizə bir əlamət ya da möcüzə olacağını söyləyərsə, ² sonra “tanımadığınız yad allahların ardınca gedək və onlara sitayiş edək” deyərsə, bəhs etdiyi əlamət və ya möcüzə həyata keçsə də, ³ belə peyğəmbərin yaxud rəya görənin sözlərinə qulaq asmayın. Bilin ki, Allahınız Rəbb sizi sınayır, görmək istəyir, siz Allahınız Rəbbi bütün qəlbinizlə, bütün varlığınızla sevirsinizmi? ⁴ Siz Allahınız Rəbbin ardınca gedin və Ondan qorxun. Onun əmərlərinə əməl edib sözlərinə qulaq asın, Rəbbə sitayiş edərək Ona

bağlı qalın. ⁵ O peyğəmbər yaxud rəya görən isə öldürülsün, çünki sizi Misir ölkəsindən çıxaran və köləlik diyarından qurtaran Allahınız Rəbbə qarşı getməyə sövq edirdi. Onlar sizi Allahınız Rəbbin əmr etdiyi yolla getməkdən azdırmaq istəyirdi. Beləliklə, aranızdan pisliyi atın.

⁶ Hətta bir anadan doğulan qardaşınız, öz oğlunuz və ya qızınız, qoyununuzdakı arvadınız ya da candan əziz dostunuz sizi gizlicə başdan çıxarmaq üçün sizə və atalarınıza naməlum olan allahlardan, ⁷ ətraf xalqların, dünyanın bu başından o biri başına qədər sizə yaxın və ya uzaq xalqların allahlarından bəhs edib “gedək yad allahlara sitayiş edək” desə, ⁸ ona uyaraq qulaq asmayın. Ona heyfiniz gəlməsin, acımayın, onu qorunmayın. ⁹ Mütləq onu öldürün. Əvvəlcə siz, sonra bütün xalq qoy onu daşqalaq etsin. ¹⁰ Sizi Misir torpağından, köləlik diyarından çıxaran Allahınız Rəbdən ayırmaq üçün çalışdığına görə onu daşqalaq edib öldürün. ¹¹ Onda bunun sorağını alan bütün İsraililər qorxacaq və bir də aranızda buna bənzər pis işlər olmayacaq.

¹² Allahınız Rəbbin sizə yaşamaq üçün verəcəyi şəhərlərin birində ¹³ sizin aranızdan yaramaz adamlar çıxıb “tanımadığınız yad allahların ardınca gedək və onlara sitayiş edək” deyərək şəhərlərində yaşayan xalqı azdırdıqlarını eşitsəniz, ¹⁴ bunu araşdıraraq yaxşı-yaxşı tədqiq edin. Eşitdikləriniz doğrudursa və aranızdan birisinin belə iyrənc iş gördüyü sübut edilərsə, ¹⁵ mütləq o şəhərdə yaşayanları qılıncdan keçirin. Şəhəri tamamilə məhv edib oradakı bütün xalqı və heyvanları qılıncdan keçirin. ¹⁶ Talan mallarının hamısını toplayıb meydanın ortasına yığın. Şəhəri və

malların hamısını Allahınız Rəbb üçün tamamilə yandırın. Qoy bu şəhər əbədi olaraq viranəliyə çevrilsin və yenidən bərpa edilməsin. ¹⁷Məhv edilməyə həsr edilən mallardan heç nəyi özünüzdə üçün götürməyin. Onda Rəbbin qızgın qəzəbi yatar və atalarınıza and edib söz verdiyi kimi sizə rəhm edər və mərhəmət göstərərək sizi çoxaldar. ¹⁸Ona görə ki siz Allahınız Rəbbin sözünü dinləyirsiniz. Beləliklə, bu gün sizə buyurduğum əmrlərə əməl edib Rəbbin gözündə doğru olanı etmiş olacaqsınız.

Qadağan olan matəm ənənəsi

14^kSiz Allahınız Rəbbin övladlarısınız. Ölənin üçün bədəninizi yaralamayın və saçınızın ön tərəfini qırxmayın. ²¹Axi siz Allahınız Rəbbin müqəddəs xalqısiniz. Rəbb yer üzərində olan bütün xalqlar arasından sizi Özünə məxsus xalq olaraq seçdi.

Əti yeyilən və yeyilməyən heyvanlar

(Lev. 11:1-47)

³Murdar şeylər yeməyin. ⁴Bu heyvanların ətinə yeyə bilərsiniz: öküz, qoyun, keçi, ⁵maral, ceyran, xallı maral, dağ keçisi, geyik, cüyür, dağ qoyunu. ⁶Heyvanlardan qoşadırnaqlı, gövşəyən heyvanların hamısının ətindən yeyə bilərsiniz. ⁷Lakin gövşəyən yaxud qoşadırnaqlı olan bu heyvanların – dəvə, dovşan, qayadovşanın ətinə yeməyin, çünki onlar gövşəyir, lakin qoşadırnaqlı deyil, buna görə sizin üçün haramdır. ⁸Donuz isə qoşadırnaqlı olsa da, gövşəmir, o sizin üçün haramdır. Onların nə ətinə yeyin, nə də leşinə toxunun.

⁹Sularda yaşayan heyvanlardan üzgəcləri və pulcuqları olanların hamısını yeyə bilərsiniz. ¹⁰Amma üzgəcləri və pulcuqları olmayanların hamısı sizə haram sayılır, yeməyin.

¹¹Bütün pak quşların ətindən yeyə bilərsiniz. ¹²Lakin bu quşların ətinə yeməməlisiniz: qartal, keçələkərkəs, qaraquş, ¹³çalağan, şahin, bütün çalağan cinsindən olanlar, ¹⁴bütün qarğa cinsindən olanlar, ¹⁵dəvəquşu, bayquş, qağayı, bütün qırğı cinsindən olanlar, ¹⁶yapalaq, böyük bayquş, ağ bayquş, ¹⁷qutan, leş kərkəsi, qarabatdaq, ¹⁸leylək, bütün vağ cinsindən olanlar, şanapipik, yarasa. ¹⁹Bütün qanadlı qaynaşan heyvanlar sizin üçün haramdır, yeməyin. ²⁰Qanadı olan pak heyvanların hamısını yeyə bilərsiniz.

²¹^mÖlü halda tapılan heyvan ətindən yeməyin. Şəhərinizdə olan əcnəbiyə verə bilərsiniz ki, yesin yaxud da yadellilərə sata bilərsiniz. Siz isə Allahın müqəddəs xalqısiniz. Oğlağı anasının südündə bişirməyin.

Ondabir hissəyə aid qayda

²²ⁿİlbəil tarlalarınızda bitən bütün məhsulların onda bir hissəsini mütləq ayırın. ²³Daim Allahınız Rəbdən qorxmağı öyrənmək üçün taxılınızın, təzə şərabınızın, zeytun yağınızın onda bir hissəsini, mal-qaranızın, qoyun-keçilərinizin ilk balalarını Allahınız Rəbbin qarşısında, Öz isminə məskən seçdiyi yerdə yeyin. ²⁴Allahınız Rəbbin Öz isminə məskən seçdiyi yer sizdən çox uzaqdadırsa, Allahınız Rəbbin sizə bərəkət verdiyi məhsulların onda bir hissəsini siz oraya apara bilməyəcək qədər yol uzundursa, ²⁵o

^k14:1 Lev. 19:28; 21:5

^l14:2 Çix. 19:5-6; Qanun. 4:20; 7:6; 26:18; Titə 2:14; 1Pet. 2:9

^m14:21 Çix. 23:19; 34:26 ⁿ14:22 Lev. 27:30-33; Say. 18:21

zaman bunları satıb pula çevirin və bu pulu götürüb Allahınız Rəbbin seçəcəyi yerə gedin. ²⁶Pulu ürəyiniz istəyəni almağa sərf edin: mal-qara, qoyun-keçi, şərab, başqa kefləndirici içki – ürəyiniz nə istəyirsə, alın. Siz və külfətiniz orada Allahınız Rəbbin qarşısında yeyib sevinin. ²⁷Şəhərlərinizdə yaşayan Levililərə etinasız yanaşmayın, çünki onların sizinlə birgə payı və irsi torpağı yoxdur.

²⁸Hər üç ilin sonunda – üçüncü ildə bitən bütün məhsulunuzun onda bir hissəsini çıxarıb şəhərlərinizdə toplayın. ²⁹Sizinlə birgə payı və irsi torpağı olmayan Levililər, şəhərlərinizdə olan qarıblar, yetimlər və dul qadınlar qoy gəlib bundan doyunca yesinlər. Belə edin ki, Allahınız Rəbb sizə əlinizin bütün zəhmətinə xeyir-dua versin.

Borcların bağışlanma ili

(Lev. 25:1-7)

15 Hər yeddi ilin sonunda sizə borclu olanları bağışlayın. ²Borcların bağışlanma işini belə edin: hər alacağı olan şəxs qonşusunun borcunu bağışlasın. Qonşusunu yaxud soydaşını borcunu geri qaytarmağa məcbur etməsin, çünki Rəbb tərəfindən borcların bağışlanma ili elan edilmişdir. ³Yadellilərdən borclarınızı geri ala bilərsiniz, lakin İsraili soydaşlarınızın borclarını bağışlamalısınız. ⁴Onda aranızda kasıb olmaz. Əgər Allahınız Rəbbin sizə mülk olaraq almaq üçün verəcəyi torpaqda ⁵Onun sözünə tam itaət etsəniz, bu gün sizə buyurduğum əməllərin hamısına diqqətlə əməl etsəniz, ⁶Allahınız Rəbb sizə vəd verdiyi kimi mütləq bərəkət verəcək. Siz bir çox millətlərə borc verəcək, lakin onlardan borc almayacaqsınız. Siz bir

çox millətlərə hökmranlıq edəcəksiniz, onlar sizə hökmranlıq etməyəcək.

⁷Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpağın hər hansı bir şəhərində yaşayan soydaşlarınızdan biri kasıbdırsa, daşürəkli olmayın. Kasıb soydaşınıza qarşı əliniz bağlı olmasın. ⁸Əksinə, əliaçıq olun, nəyə ehtiyacı varsa, ona lazımcına borc verin. ⁹Məbada “yeddinci il – borcların bağışlanma ili yaxındır” deyərək ürəyinizə pis fikirlər gətirəsiniz. Soydaşınız üçün xəsislik etməyin, ona kömək etməkdən boyun qaçırmayın. Yoxsa kasıb soydaşınız sizdən Rəbbə şikayət edər və günah qazanarsınız. ¹⁰Kasıba səxavətlə, könüllü surətdə yardım edin, çünki buna görə Allahınız Rəbb bütün əməyinizə, əl atduğunuz hər işə bərəkət verəcək. ¹¹Pölkədə həmişə kasıblar olacaq, buna görə mən sizə belə əmr edirəm: mütləq öz ölkənizdəki kasıb və möhtac soydaşınıza qarşı əliaçıq olun.

Qullar haqqında

(Çix. 21:1-11)

¹²qr Əgər İbrani soydaşlarınızdan bir kişi və yaxud qadın sizə qul kimi satılıbsa, bu qul altı il sizə qulluq edəndən sonra yeddinci il onu azad edin. ¹³Azad edərkən onları əliboş yola salmayın. ¹⁴Səxavət göstərib sürülərinizdən, taxılınızdan, şərabınızdan onlara verin. Allahınız Rəbb sizə necə bərəkət veribsə, siz də onlara elə verin. ¹⁵Misirdə kölə olduğunuzu, Allahınız Rəbbin sizi qurtardığını yada salın. Bu gün ona görə bu əmri verirəm.

¹⁶Əgər qulunuz sizi və külfətinizi sevirə, sizinlə güzəranı xoşdursa və “sizdən ayrılmaq istəmirəm” deyirsə,

^o15:7 Lev. 25:35 ^p15:11 Mat. 26:11; Mark 14:7; Yəh. 12:8

^q15:12 Çix. 21:2 ^r15:12 Lev. 25:39-46

¹⁷ onda bir biz götürüb qulunuzun qulağından keçirərək qapıya batırın. Bundan sonra o ömrü boyu qulunuz olaraq qalacaq. Qarabaşlarınızla da bu cür rəftar edin. ¹⁸ Qullarınızı azad etmək sizə çətin gəlməsin. Sizə qulluq etdiyi altı il ərzində muzdlu işçidən ikiqat artıq iş görmüşdür. Sizə Allahınız Rəbb hər işdə bərəkət verəcək.

İlk dəfə doğan heyvanlar

¹⁹ Mal-qara və qoyun-keçilərinizin ilk doğulan balalarından hər erkək heyvanı Allahınız Rəbb üçün təqdis edin. Öküzlərinizin ilk balalarını işlətməyin, qoyun-keçilərinizin ilk balalarını qırma-
mayın. ²⁰ Siz ailələrinizlə birgə hər il Allahınız Rəbbin önündə, Onun seçəcəyi yerdə bu heyvanların ətini yeyin. ²¹ Bir heyvanın qüsuru varsa, axsaq yaxud kordursa, hansısa ciddi çatışmazlığı varsa, onu Allahınız Rəbbə qurban etməyin. ²² Belə heyvanları kəsib şəhərlərinizdə yeyə bilərsiniz. Pak və yaxud murdar insan bu ətdən ceyran və ya maral əti yediyi kimi yeyə bilər. ²³ Qanını isə yeməyin, onu su kimi torpağa tökün.

Pasxa bayramı

(Çıx. 12:1-20)

16 Aviv ayını qeyd edin və Allahınız Rəbbin Pasxa bayramını keçirin. Allahınız Rəbb sizi Misirdən Aviv ayında gecə ikən çıxartdı. ² Allahınız Rəbbin Öz isminə məskən seçəcəyi yerdə qoyun-keçilərinizdən, mal-qaranızdan Pasxa qurbanı kəsin. ³ Qurban əti ilə birlikdə mayalı çörək yeməyin. Misirdən tələsik çıxdığınıza görə əziyyət içərisində yediğiniz çörək kimi yeddi gün mayasız çörək, yəni əziyyət çörəyi yeyin. Bununla ömrü boyu Misirdən çıxdığınız günü yada

salın. ⁴ Ölkənizin heç bir yerində yeddi gün mayadan istifadə olunmasın. İlk gün axşam qurban kəsdiyiniz heyvanların əti səhərə qədər qalmasın.

⁵ Pasxa qurbanlarını Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi şəhərlərin heç birində kəsməyin, ⁶ ancaq Allahınız Rəbbin Öz isminə məskən seçəcəyi yerdə kəsin. Orada qurbanları axşam, gün batanda, Misirdən çıxdığınız saatlarda kəsin. ⁷ Əti Allahınız Rəbbin seçəcəyi yerdə bişirib yeyin. Səhər açılarda isə oradan çıxıb çadırlarınıza qayıdın. ⁸ Altı gün mayasız çörək yeyin. Yeddinci gün Allahınız Rəbb üçün təntənəli toplantı keçirin və heç bir iş görməyin.

Həftələr bayramı

(Çıx. 34:22; Lev. 23:15-21)

⁹ Əkinə oraq vurduğunuz ilk gündən yeddi həftə sayın və ¹⁰ Allahınız Rəbbin sizə verdiyi bərəkətə görə könüllü təqdim etməklə Allahınız Rəbb üçün Həftələr bayramı keçirin. ¹¹ Allahınız Rəbbin qarşısında – Onun Öz isminə məskən seçəcəyi yerdə siz, oğullarınız, qızlarınız, qullarınız, qarabaşlarınız, şəhərlərinizdə yaşayan Levililər, aranızda yaşayan qarıblar, yetimlər və dul qadınlar birlikdə sevinəcəksiniz. ¹² Misirdə kölə olduğunuzu yada salın və bu qaydalara diqqətlə əməl edin.

Çardaqlar bayramı

(Lev. 23:33-43)

¹³ Xırmanınızdan, üzüksıxanınızdan məhsul götürəndən sonra özünüz üçün yeddi gün Çardaqlar bayramı keçirin. ¹⁴ Bu bayramda siz, oğullarınız, qızlarınız, qullarınız, qarabaşlarınız, şəhərlərinizdə yaşayan Levililər, qarıblar, yetimlər və dul qadınlarla birlikdə sevinəcəksiniz. ¹⁵ Allahınız

⁹15:19 Çıx. 13:12

¹15:23 Yar. 9:4; Lev. 7:26-27; 17:10-14; 19:26; Qanun. 12:16,23-25

Rəbbin seçəcəyi yerdə Rəbb üçün yeddi gün bu bayramı keçirin, çünki Allahınız Rəbb bütün məhsullarınıza, əllərinizin hər işinə xeyir-dua verib və siz tam sevinc içində yaşayacaqsınız.

¹⁶Bütün kişiləriniz ildə üç dəfə Mayasız Çörək bayramında, Həftələr bayramında, Çardaqlar bayramında Allahınız Rəbbin hüsurunda olmaq üçün Onun seçəcəyi yerə getsin. Heç kəs Rəbbin hüsuruna əliboş gəlməsin. ¹⁷Hər biriniz Allahınız Rəbbin sizə verdiyi bərəkətə görə bəxşiş götürməlisiniz.

Hakimlərlə məmurların təyin olunması

¹⁸Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi şəhərlərdə hər qəbiləniz üçün hakimlər və məmurlar seçin. Qoy onlar xalqa ədalətlə hakimlik etsinlər. ¹⁹^uHökm çıxararkən haqsızlıq etməyin, heç kimin tərəfini saxlamayın. Rüşvət almayın, çünki rüşvət müdrək insanın belə, gözlərini kor edir və məhkəmədə məsum bir insana qarşı səhv qərara yol verir. ²⁰Salehliyin, yalnız salehliyin ardınca gedin, onda həyat taparsınız və Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpağı irs olaraq alarsınız.

²¹^vAllahınız Rəbb üçün quracağınız qurbangahın yanına ilahə Aşəranın surətində heç bir ağac sütunu qoymayın. ²²^wAllahınız Rəbbin ikrah etdiyi daş sütun qoymayın.

17 Hər hansı bir qüsuru və çatışmazlığı olan öküzü ya da qoyunu Allahınız Rəbbə qurban etməyin. Belə etmək Allahınız Rəbb üçün iyrəncdir.

²Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi şəhərlərin birində aranızdan Onun əhdini pozub gözündə pis olanı edən hər hansı bir kişi və ya qadın çıxarsa,

³^xəmlərimin ziddinə gedib başqa aləhlərə sitayiş edərsə, bütələrə yaxud günəşə, aya yaxud səma cisimlərindən hər hansı birinə sitayiş və səcdə edərsə, ⁴bu hadisədən xəbərdar olsanız, eşitdiklərinizi yaxşı-yaxşı araşdırın. Əgər bu xəbər doğrudursa və belə iyrənc halın İsraildə baş verdiyi sübuta yetərsə, ⁵belə pis hərəkət edən kişini və ya qadını şəhərin darvazasına gətirib daşqalaq edərək öldürün. ⁶Yölmə məhkum olan adam iki yaxud üç nəfərin şahidliyi ilə öldürülməlidir. Tək bir nəfərin şahidliyi ilə öldürülməsin. ⁷^zO adamı əvvəlcə şahidlər, sonra isə bütün xalq daşqalaq etsin. Beləliklə, aranızdan pisliliyi atın.

Məhkəmə işləri

⁸Əgər şəhərlərinizdə qatillik, dava və ya təcavüz barəsində qərar çıxarmaqda həll edə bilmədiyiniz çətinliklərə rast gəlsəniz, Allahınız Rəbbin seçəcəyi yerə gedin. ⁹O dövrdə xidmət edən Levili kahinlərin və hakimlərin yanına gedib onlara müraciət edin. Qoy onlar araşdırıb məhkəmə qərarını sizə versinlər. ¹⁰Rəbbin seçəcəyi yerdən sizə deyilən qərara əməl edin. Sizə nə öyrətsələr, ona diqqətlə əməl edin. ¹¹Öyrədilən təlimata və söylənilən hökmə görə rəftar edin. Əmr edilənlərdən nə sağa, nə də sola dönün. ¹²Orada Allahınız Rəbbin hüsurunda vəzifəsini icra edən kahinə yaxud hakimə qulaq asmamaq iddiasında olan şəxs öldürülsün. Beləliklə, aranızdan pisliliyi atın. ¹³Bütün xalq bu xəbəri eşidib qorxacaq və bir daha bu iddiaya düşməyəcək.

Padşahla əlaqədar qanunlar

¹⁴^aAllahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpağa girib, oranı irs olaraq alanda və

^u16:19 Çıx. 23:6-8; Lev. 19:15 ^v16:21 Çıx. 34:13 ^w16:22 Lev. 26:1

^x17:3 Çıx. 22:20 ^y17:6 Say. 35:30; Qanun. 19:15; Mat. 18:16; 2Kor. 13:1; 1Tim. 5:19; İbr. 10:28 ^z17:7 Qanun. 13:5; 1Kor. 5:13 ^a17:14 1Şam. 8:5

orada məskunlaşanda əgər “bütün ətraf ölkələrdəki kimi bizə hökm edəcək bir padşah təyin edək” desəniz, ¹⁵ mütləq Allahınız Rəbbin seçəcəyi adamı padşah qoyun. Padşah təyin etdiyiniz adam öz soydaşlarınızdan olmalıdır. İsraili soydaşlarınızdan olmayan yadelli bir adamı padşah edə bilməzsiniz. ¹⁶ ^bQoy padşah özü üçün at çoxaltmasın. İlxısını artırmaq üçün xalqı Misirə – geriye qaytarın, çünki Rəbb sizə belə demişdi: “Bir də bu yoldan geri qayıtmayın”. ¹⁷ ^{cd} Padşah çox arvad almasın, yoxsa ürəyi haqq yolundan dönər. O özü üçün çoxlu qızıl-gümüş yığıb onu çoxaltmasın.

¹⁸ Padşah taxta çıxandan sonra Levili kahinlərin nəzarəti altında bu Qanundan bir surətini özü üçün kitaba köçürsün. ¹⁹ Qoy o, Qanunun bu surətini yanında saxlayaraq ömrü boyu hər gün oxusun. Bununla da padşah Allahınız Rəbdən qorxmağı, bu Qanunun bütün sözlərinə və bu qaydalara diqqətlə əməl etməyi öyrənsin. ²⁰ Özünü soydaşlarından üstün tutmasın, əmrədən nə sağa, nə də sola dönsün. Onda İsraildə özünün və nəslinin padşahlıq dövrü uzun olar.

Levililərlə kahinlərin payı

18 Levili kahinlərin, bütün Levi qəbiləsinin digər İsraililərlə birgə payı və irsi olmayacaq. Onlar Rəbbə verilən yandırma təqdimləri ilə doyacaqlar və bu onların irsi olacaq. ² ^eLevililərin soydaşları arasında irsi torpaqları olmayacaq və Rəbbin onlara söz verdiyi kimi onların irsi Rəbb Özüdür.

³ Xalq arasında öküz və qoyun qurbanı təqdim edən qol, çənə və içəli kahinlərə pay versin. ⁴ Taxılınızın, təzə şərabınızın, zeytun yağınızın nübarını

və qoyunlarınızdan qırxdığınız ilk yunu kahinlərə verin. ⁵ Allahınız Rəbb onları və övladlarını bütün qəbilələriniz arasından seçdi ki, daim Rəbbin adına xidmətdə dayansınlar.

⁶ Əgər bir Levili yaşadığı İsrail şəhərlərinin birində könlü surətdə Rəbbin seçəcəyi yerə gedərsə, ⁷ orada Allahı Rəbbin qarşısında dayanan Levili soydaşları kimi Rəbbin naminə xidmət edə bilsin. ⁸ O, ata mülkünün satışından əldə etdiyi vəsaitdən əlavə, onlarla bərabər paydan da istifadə edə bilər.

Başqa millətlərin iyrənc adətləri

⁹ Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpağa girdiyiniz zaman o millətlərin iyrənc adətlərini götürüb təqlid etməyin. ¹⁰ ^fAranızda oğul və qızını oda qurban verən, falçı, gələcəyideyən, baxıcı, cadugər, ¹¹ ovsunçu, cindarlara və ruhçağıranlara müraciət edən yaxud ölüləriçağıran olmasın. ¹² Rəbb belə iş görənlərə nifrət edir. Elə bu iyrənc işlərə görə Allahınız Rəbb millətləri sizin qarşınızdan qovacaq. ¹³ ^gAllahınız Rəbbin gözü önündə kamil olun. ¹⁴ Çünki torpaqlarını alacağınız millətlərin hamısı gələcəyideyənlərin və falçıların nəsihətlərinə qulaq asırlar. Amma Allahınız Rəbb sizin üçün buna izin vermir.

Gələcək peyğəmbər

¹⁵ ^hAllahınız Rəbb sizin üçün aranızdan – öz soydaşlarınız içərisindən mənim kimi bir peyğəmbər yetirəcək. Ona qulaq asın. ¹⁶ Çünki Xorevdə yığıldığımız gün Allahınız Rəbdən bunu diləmişdiniz: “Qoy bir də Allahınız Rəbbin səsinə eşitməyək və bir daha bu

^b17:16 1Pad. 10:28; 2Saln. 1:16; 9:28 ^c17:17 1Pad. 11:1-8

^d17:17 1Pad. 10:14-22,27; 2Saln. 1:15; 9:27 ^e18:2 Say. 18:20; Qanun. 10:9

^f18:10 Çıx. 22:18; Lev. 19:26,31 ^g18:13 Mat. 5:48

^h18:15 Yəh. 1:21; 7:40; Həv. 3:22; 7:37

böyük alovu görməyə, yoxsa ölərik".¹⁷ Onda Rəbb mənə dedi: "Dedikləri doğrudur.¹⁸ Onlar üçün soydaşları arasından sən kimi bir peyğəmbər yetirəcəyəm və sözlərimi onun dilindən eşidəcəksiniz. O əmr etdiyim hər şeyi sizə söyləyəcək.¹⁹ Mənim adımla söylədiyiniz sözlərə qulaq asmayan adamı ittiham edəcəyəm.²⁰ Lakin hansı bir peyğəmbər ona əmr etmədiyim sözü Mənim adımdan danışmağa cürət edərsə yaxud başqa allahların adından danışarsa, o peyğəmbər öldürülsün".

²¹ "Axı bu sözün Rəbdən olub-olmadığını necə bilək?" deyərək düşünə bilərsiniz.²² Əgər bir peyğəmbər Rəbbin adından danışanda dediyi söz həyata keçməzsə yaxud düz çıxmazsa, bilin ki, onu Rəbb söyləməmişdir. O peyğəmbərin dediklərinin səlahiyyəti yoxdur. Ondan qorxmayın.

Sığınacaq şəhərlər

(Say. 35:6-34; Qanun.

4:41-43; Yeşua 20:1-9)

19 Allahınız Rəbb torpaqlarını sizə verəcəyi millətləri yox edəndə və siz onların mülkünü alıb şəhərlərində və evlərində yaşayanda² Allahınız Rəbbin mülk olaraq almaq üçün sizə verəcəyi torpağın mərkəzində özünü üçün üç şəhər ayırın.³ Bu şəhərlərə getmək üçün yollar çəkib Allahınız Rəbbin irs olaraq sizə verəcəyi ölkəni üç bölgəyə ayırın. Belə ki qətl edən bu şəhərlərdən birinə qaçsın.

⁴ Sağ qalmaq üçün oraya qaçan qatil haqqında – yəni qonşusu ilə əvvəlcədən ədavəti olmadan və bilmədən onu öldürən adam barədə belə bir qaydanız olsun.⁵ Məsələn, odun kəsmək üçün qonşusu ilə meşəyə gedib ağac doğramaq üçün balta vuranda bal-

tanın dəmiri sapından çıxıb qonşusuna dəyərsə və qonşusu ölərsə, ölümə bais adam bu şəhərlərdən birinə qaçıb canını qurtarsın.⁶ Yoxsa qan qisasını alan qəzəblə qatilin izinə düşə bilər. Yol uzaq olarsa, çatıb onu öldürə bilər. Bu adamın öldürdüyü adamla əvvəllər heç bir ədavəti olmamışdı. Ona görə də ölüm hökmünə layiq deyil.⁷ Bunun üçün "özünü üçün üç şəhər seçin" deyərək əmr edirəm.

⁸ Allahınız Rəbbi sevmək və daim Onun yolları ilə getmək üçün bu gün sizə buyurduğum bütün bu əmrlərə diqqətlə əməl etdiyiniz üçün⁹ Allahınız Rəbb atalarınıza and etdiyi kimi sizin sərhədini genişləndirərsə və atalarınıza verməyi vəd etdiyi bütün torpaqları sizə verərsə, o zaman özünü üçün bu üç şəhərdən əlavə üç şəhər də seçin.¹⁰ Belə ki Allahınız Rəbbin irs olaraq sizə verəcəyi torpaqda günahsız qan tökülməsin və həm də qan tökməkdə təqsirkar olmayasınız.

¹¹ Lakin kiminsə qonşusu ilə ədavəti varsa, pusquda durub onu izləyərsə, hücum edərək onu vurub öldürərsə və bu şəhərlərdən birinə qaçarsa,¹² bu adamın şəhərinin ağsaqqalları adam göndərüb onu oradan götürüb öldürmək üçün qan qisası alana təslim etsin.¹³ Ona rəhm etməyin. Günahsız qanı İsraildən təmizləyin ki, güzəranınız xoş olsun.

¹⁴ Allahınız Rəbbin mülk olaraq almaq üçün sizə verəcəyi torpaqda alacağınız mülkdə qonşunuzun əvvəlki adamlar tərəfindən qoyulan sərhədini dəyişdirməyin.

Şahidlər

¹⁵ Bir adamı işlədə biləcəyi hər hansı bir günahda yaxud cinayətdə təqsirləndirmək üçün bir şahid kifayət deyil.

¹18:19 Həv. 3:23 ^j19:14 Qanun. 27:17 ^k19:15 Say. 35:30; Qanun. 17:6; Mat. 18:16; Yəh. 19:31; 2Kor. 13:1; 1Tim. 5:19; İbr. 10:28

Hər iddia iki yaxud üç nəfərin şahidliyi ilə təsdiq edilsin.

¹⁶ Əgər bir yalançı şahid pis məqsədlə birini təqsirləndirərsə, ¹⁷ aralarında münafiqə olan iki adam Rəbbin hüsurunda, o dövrdə xidmət edən kahinlərin və hakimlərin qarşısında dayansın. ¹⁸ Hakimlər yaxşı-yaxşı araşdırsınlar. Əgər şahid yalançıdırsa, soydaşlarına qarşı yalandan şahidlik etmişsə, ¹⁹ onda soydaşına etmək istədiyini onun öz başına gətirin. Beləliklə, aranızdan pisliliyi atın. ²⁰ Qalanları da bunu eşidib qorxacaq və bir daha bu cür pislilik etməyəcəklər. ²¹ Belə adama rəhm etməyin, can əvəzinə can, göz əvəzinə göz, diş əvəzinə diş, əl əvəzinə əl, ayaq əvəzinə ayaq ödənsin.

Döyüş zamanı

20 Düşmənlərinizə qarşı döyüşə çıxanda atları, döyüş arabalarını və sizdən böyük bir ordunu görəndə qorxmayın, çünki sizi Misir torpağından çıxaran Allahınız Rəbb sizinlədir. ² Kahin döyüş qabağı ordunun yanına gəlib müraciət edərək ³ belə desin: “Ey İsraililər, qulaq asın! Bu gün düşmənlərinizlə döyüşə çıxırsınız. Onlardan qorxub ürkməyin və təlaşa düşərək ürəyinizi yeməyin, ⁴ çünki Allahınız Rəbb düşmənlərinizlə döyüşmək və sizə qələbə qazandırmaq üçün sizinlə gedir”.

⁵ Zabitlər isə orduya belə desinlər: “Yeni ev tikib içində oturmayan kim var? Qoy evinə qayıtsın. Yoxsa döyüşdə ölər, evində başqası yaşayar. ⁶ Üzüm bağı salıb məhsulunu toplamayan varmı? Qoy o da evinə qayıtsın. Birdən döyüşdə ölər, məhsulunu başqası yığar. ⁷ Bir qıza nişanlı olub evlənməyən varmı? O da evinə qayıtsın. Yoxsa

döyüşdə ölər, nişanlısını başqası alar”. ⁸ Zabitlərin orduya müraciətinin davamı belə olsun: “Kim qorxusundan ürəyini yeyirsə, evinə qayıtsın. Öz ürəyi kimi yoldaşlarının da ürəyini üzməsin”. ⁹ Zabitlər orduya müraciətini bitirəndən sonra bölmələrə rəhbərlər təyin etsinlər.

¹⁰ Hansı şəhərə yürüş etsəniz, əvvəl onun xalqını sülhə çağırın. ¹¹ Əgər o sizinlə sülh yolu ilə razılışmış və qarşınızda darvazalarını açarsa, qoy oranın bütün əhalisi sizə mülkəlləfiyyətçi olub qulluğunuzda dursun. ¹² Yox, əgər sizin sülh çağırışınızı rədd edib döyüşə başlasa, onda şəhəri mühasirəyə alın. ¹³ Allahınız Rəbb şəhəri sizə təslim edəndə oranın bütün kişilərini qılıncdan keçirin. ¹⁴ Qadınları, uşaqları, heyvanları və şəhərdə olan bütün malları isə talan edin. Allahınız Rəbbin sizə verdiyi düşmən malını özünüə sərf edə bilərsiniz. ¹⁵ Sizə yaxın millətlərə aid olmayan, sizdən uzaqlarda yerləşən şəhərlərin hamısına qarşı rəftarınız belə olsun!

¹⁶ Ancaq Allahınız Rəbbin irs olaraq sizə verəcəyi bu millətlərin şəhərlərində nəfəsi olan heç bir canlıni belə, sağ buraxmamalıdır. ¹⁷ Xetliləri, Emorluları, Kənanlıları, Perizliləri, Xivliləri, Yevusluları Allahınız Rəbbin sizə əmr etdiyi kimi tamamilə yox edin ki, ¹⁸ allahlarına iyrənc adətlərlə səcdə edənlərdən bunları öyrənərək Allahınız Rəbbə qarşı günah işlətməyəsiz.

¹⁹ Hər hansı bir şəhərlə döyüşəndə oranı almaq üçün mühasirəsi uzun çəkərsə, ağacları baltalayıb məhv etməyin. Bu ağacların məhsulundan yeyə bilərsiniz, amma onları qırmayın. Məgər çöldəki ağaclar insandır ki, onları mühasirəyə alarsınız? ²⁰ Biləndə ki bir ağac bar vermir, həmin ağacı kəsin yox edə bilərsiniz. Sizə müqavimət

göstərən şəhəri alanadək mühasirə əməliyyatında bu ağaclardan istifadə edə bilərsiniz.

Naməlum şəxs tərəfindən öldürülənlər

21 Allahınız Rəbbin mülk olaraq almaq üçün sizə verəcəyi torpaqda, çöldə yerə sərilmiş və kim tərəfindən öldürüldüyü bilinməyən meyit görsəniz, ²ağsaqqallarınız və hakimləriniz gedib meyitin olduğu yerlə ətraf şəhərlər arasındakı məsafəni ölçsünlər. ³Meyitə ən yaxın şəhər hansıdırsa, oranın ağsaqqalları işə qoşulmamış, boynuduruq taxılmayan bir düyə götürsünlər. ⁴Düyəni şumlanmamış, əkilməmiş torpaqdakı axar sulu dəryəyə gətirsünlər və orada düyənün boynunu qırsınlər. ⁵Levili kahinlər də oraya getsin. Çünki Allahınız Rəbb onları Özünə xidmətçi seçib. Qoy onlar Rəbbin adı ilə xeyirdüa versinlər, aranızdakı münaqişə və zorakılıq hallarına baxsınlar. ⁶Meyitə ən yaxın şəhərin ağsaqqalları dərədə boynunu qırılmış düyənün üzərində əllərini yuyub ⁷belə bəyan etsinlər: “Bu qan bizim əllərimizlə tökülməyib. Kimin etdiyini də gözümlə görməmişik. ⁸Ya Rəbb, qurtardığın xalqı – İsraililəri kəffarə et. Xalqını nahaq tökülən qana cavabdeh etmə”. Beləliklə, qan tökmək günahı kəffarə olunacaq. ⁹Rəbbin gözündə doğru olanı etdiyiniz üçün nahaq qan boynunuzdan götürüləcək.

Əsirlərdən arvad almaq

¹⁰Düşmənlərinizlə döyüşə çıxanda, Allahınız Rəbb onları sizə təslim edəndə və siz onları əsir götürəndə ¹¹aralarında gözəl qadın görüb ona vurulsanız, onu arvad olaraq ala bilərsiniz. ¹²Qoy o qadın kişinin evinə aparılsın. O, başını qırxdıraraq dırnaqlarını kəssin,

¹³əynindəki əsirlik geyimlərini çıxarsın və evinizdə qalıb ata-anası üçün bir ay yas tutsun. Bundan sonra qadını alan kişi onun yanına girib öz arvadı edə bilər. ¹⁴Əgər o sənin sonradan xoşuna gəlməzsə, könlü istədiyi kimi onu azad burax. Qadını pula satma və qul kimi rəftar etmə, çünki onu zəlil etmişən.

İlk oğulluq haqqı

¹⁵Əgər bir kişinin iki arvadı varsa, birini sevib digərini sevmirsə və hər iki qadın ona oğul doğmuşsa, sevmədiyi qadından doğulan oğul ilk oğludursa, ¹⁶bu kişi əmlakını irs olaraq oğulları arasında böləndə ilk oğulluq haqqını sevdiyi qadının oğluna verə bilməz. ¹⁷Sevmədiyi qadının oğlunu ilk oğul olaraq tanısan və bölünən malın ikiqat payını ona versin, çünki gücünün ilk yadigarıdır. Ona görə də ilk oğulluq haqqı onundur.

Sözə baxmayan oğul

¹⁸Əgər bir adamın dikbaş, itaətsiz, valideynlərinə qulaq asmayan, ata-ana tərbiyəsinə məhəl qoymayan bir oğlu varsa, ¹⁹valideynləri onu götürüb şəhərin darvazasına, şəhərin ağsaqqallarının yanına gətirsünlər. ²⁰Şəhər ağsaqqallarına belə desinlər: “Bizim oğlumuz dikbaş və itaətsizdir. Heç sözümüzə baxmır, qarınqulu və əyyaşdır. ²¹Onda şəhərin əhalisi onu daşqalaq edib öldürəcək. Beləliklə, aranızdan pisliliyi atın. Qoy bütün İsraililər bu xəbəri eşidib qorxsunlar”.

Digər qanunlar

²²Əgər bir adam bir günahdan ötrü ölüm cəzasına məhkum olunub ağacdən asılırsa, ²³meyiti gecə ağacda asılı qoymayın, mütləq onu həmin gün basdırın, çünki asılan adam Allahın lənətinə düşər

olub. Allahınız Rəbbin irs olaraq sizə verəcəyi torpağı murdarlamayın.

22 ¹Soydaşının itmiş öküzü və ya qoyununu görsən, özünü görməməzliyə vurma. Mütəlq öküzü və ya qoyunu soydaşına geri qaytarmalısan. ²Soydaşın səndən uzaqdadırsa ya da heyvanın kimə aid olduğunu bilmirsənsə, onu öz evinə apar. Soydaşın onu axtara-axtara sizə gələndək qoy bu heyvan evində qalsın. Sonra onu geri qaytar. ³Soydaşının eşşəyini, paltarını yaxud itirdiyi başqa şeyləri tapanda da bu cür etməlisən. Özünü görməməzliyə vurma. ⁴Görəndə ki soydaşının eşşəyi yaxud öküzü yolda yıxılıb, özünü görməməzliyə vurma. Mütəlq heyvanı ayağa qaldırmaq üçün soydaşına kömək et.

⁵Qadın kişi paltarı, kişi də qadın paltarı geyinməsin, çünki belə şeyləri edən hər kəs Allahınız Rəbbə iyrənc görünür.

⁶Əgər təsadüfən yolda, ağacda yaxud torpaq üzərində bir quş yuvası görsən və ana quş balalarının ya da yumurtalarının üzərində oturmuşsa, ana quşu balaları ilə birlikdə götürmə. ⁷Özün üçün balalarını götürə bilərsən, amma mütəlq anasını buraxmalısan. Belə etsən, güzəranın xoş, ömrün uzun olar.

⁸Yeni tikdiyin evin damının kənarına sürəhi çək ki, kimsə damından yıxılıb ölsə, qanı evinin üstünə düşməsin.

⁹Bağında iki növ toxumu qarışdırıb əkmə. Belə etsən, əkdiiyin toxumun da, bağın da məhsulundan istifadə etmək sənə qadağandır.

¹⁰Kotan sürmək üçün eşşəklə öküzü yanaşı qoşma.

¹¹Yunla kətandan toxunmuş qarışıq parçadan paltar geyinmə.

¹²Pəbanın dörd tərəfinə qotaz sal.

Cinsi təmizliyə aid qanunlar

¹³Əgər bir nəfər arvad alıb yaxınlıq edəndən sonra onu bəyənməzsə, ¹⁴ona şər ataraq adını ləkələyib “bu qızı aldım, onunla yaxınlıq edəndən sonra gördüm ki, bakir deyil” deyərsə, ¹⁵onda atası qızın “üzağlıq mələfəsini” darvazaya – şəhər ağsaqqallarının yanına gətirsin. ¹⁶Qızın atası şəhər ağsaqqallarına belə desin: “Bu adama qızımı arvad olaraq verdim. İndi qızımı bəyənmir. ¹⁷«Gördüm ki, sənin qızın bakirə deyil» deyərək mənim qızımın adını ləkələyir. Bu isə qızımın üzağlıq mələfəsidir”. Mələfə şəhərin ağsaqqallarının qarşısına sərilsin. ¹⁸Şəhərin ağsaqqalları isə o adama cəza versin. ¹⁹Onu yüz şekel gümüş pul cəzasına məhkum edib gənc qadının atasına versinlər, çünki o adam İsraildə bir qızın adını ləkələyib. Bu qadın həmin adamın arvadı olacaq və ömrü boyu onu boşaya bilməz.

²⁰Əgər iddia doğrudursa, gənc qadının üzağlığı tapılmazsa, ²¹onda gənc qadını ata evinin qapısına çıxarsınlar. Şəhər sakinləri onu daşqalaq edib öldürsünlər, çünki ata evində zina etməklə İsraildə namussuzluq edib. Beləliklə, aranızdan pisliyi atın.

²²Kim başqasının arvadı ilə yataqda tutulsa, o zaman o kişi və qadın – hər ikisi öldürülsün. Beləliklə, İsraildən pisliyi atın.

²³Əgər bir qız kiməsə nişanlıdırsa, şəhərdə kimsə onu tapıb cinsi yaxınlıq etsə, ²⁴o zaman onların ikisini də o şəhərin darvazasına çıxararaq daşqalaq edib öldürün. Şəhərdə olduğu halda qışqırmadığı üçün qızı, yaxınının nişanlısını ləyaqətsiz etdiyi üçün kişini öldürün. Beləliklə, İsraildən pisliyi atın.

²⁵Əgər bir kişi nişanlı qıza çöldə rast gəlsə, onu zorlasa, onunla cinsi yaxınlıq

etsə, o zaman yalnız onunla cinsi yaxınlıq edən kişi öldürülsün. ²⁶Gənc qadına heç nə etməyin, çünki onda ölümə layiq günah yoxdur. Ona görə ki bir adam qonşusuna necə hücum edib öldürərsə, bu iş də elədir. ²⁷Çünki kişi qıza çöldə rast gəlib. Nişanlı qız nə qədər qışqırsa da, köməyinə çatan olmayıb.

²⁸Əgər kimsə nişanlanmamış bakirə bir qıza rast gəlib onu zorlayarsa və onlar tapılırsa, ²⁹o zaman onunla cinsi yaxınlıq edən adam qızın atasına əlli şekel gümüş versin və həmin qız onun arvadı olsun, çünki onu zəlil etmişdir. O, qadını ömrü boyu boşaya bilməz.

³⁰Kimə atasının arvadını almasın və atasının nikahını ləkələməsin.

Camaat arasına daxil ola bilməyənlər

23 Cinsiyyət üzvü əzilmiş ya da kəsilmiş şəxs Rəbbin camaatı arasına daxil ola bilməz.

²Qeyri-qanuni doğulan şəxs Rəbbin camaatı arasına daxil ola bilməz. Onun övladları, hətta onuncu nəsə qədər olanı Rəbbin camaatı arasına daxil ola bilməz.

³Heç bir Ammonlu və yaxud Moavlı Rəbbin camaatı arasına daxil ola bilməz. Onların heç bir övladı, hətta onuncu nəsə qədər olanlar da Rəbbin camaatı arasına əsla daxil ola bilməz, ⁴çünki onlar Misirdən çıxdığınız zaman yolda sizi çörək və su ilə qarşıladılar. Sizə lənət oxumaq üçün Aram-Naharayimdəki Petor şəhərindən Beor oğlu Bilamı muzdla tutdular. ⁵Lakin Allahınız Rəbb Bilamı dinləmək istəmədi. Ona görə də Allahınız Rəbb bu lənəti xeyir-duaya çevirdi, çünki O sizi sevir. ⁶Nə qədər ömrünüz varsa, onların xeyri və rifahı üçün çalışmayın.

⁷Edomlulara isə ikrahla yanaşmayın, çünki onlar sizin qohumlarınızdır. Misirlilərə də ikrahla yanaşmayın, çünki torpaqlarında qərib olmusunuz. ⁸Onlardan doğulanların üçüncü nəsli Rəbbin camaatı arasına daxil ola bilər.

Ordugahın təmizliyi

⁹Düşmənlərlə döyüşmək üçün ordugah quranda özünüzü hər cür murdarlıqdan qoruyun. ¹⁰Əgər gecə yatarkən aranızda toxumu tökülən şəxs olarsa, o, ordugahdan kənara çıxsın və buraya daxil olmasın. ¹¹Axşamadək yuyunsun və gün batandan sonra ordugaha qayıtsın.

¹²Ordugahınızdan kənarında ayaqyolu üçün yer təyin edin. ¹³Sursatınız arasında yer qazmaq üçün bel də olsun ki, ayaqyoluna gedəndə ifrazatın üstünü basdırma bilərsiniz. ¹⁴Çünki sizi qurtarmaq və düşmənlərinizi sizə təslim etmək üçün ordugahınızın içində Allahınız Rəbb gedir. Ordugahınız müqəddəs olsun ki, Rəbb natəmiz bir şey görüb sizdən üz döndərməsin.

Müxtəlif qanunlar

¹⁵Ağasının yanından sizin yanınıza qaçan qulu ağasına qaytarmayın. ¹⁶Qoy öz seçdiyi yerdə, bəyəndiyi bir şəhərdə aranızda yaşasın. Ona əzab verməyin.

¹⁷İsrailli qadın və kişilər arasından heç kim məbəd fahişəliyi etməsin. ¹⁸Qadının və ya kişinin fahişəliklə qazandığı qazancı Allahınız Rəbbin məbədinə təqdim etməyin. Hər ikisi Allahınız Rəbbin gözündə iyrendir.

¹⁹Soydaşınıza pulu, ərzağı və yaxud da faiz gətirən başqa bir şeyi sələmlə borc verməyin. ²⁰Yadellidənsə faiz ala bilərsiniz, amma soydaşlarınızdan al-

q22:28 Çix. 22:16-17 r22:30 Lev. 18:8; 20:11; Qanun. 27:20; 1Kor. 5:1 s23:3 Neh. 13:1-2 t23:4 Say. 22:1-6 u23:5 Say. 23:7-24:9 v23:6 Ezra 9:12 w23:17 Lev. 19:29 x23:19 Çix. 22:25; Lev. 25:36-37; Qanun. 15:7-11

mayın ki, Allahınız Rəbb mülk olaraq almaq üçün gedəcəyiniz torpaqda əl atdığınız hər işə xeyir-dua versin.

²¹yAllahınız Rəbbə bir əhd təqdimi edəcəyinizi söyləyəndə gecikdirməyin, çünki Allahınız Rəbb mütləq bunu sizdən istəyəcək. Onu yerinə yetirməyiniz günahdır. ²²Amma əhd etməkdən çəkinirsinizsə, bu, günah deyil. ²³Ağzınızdan çıxanı yerinə yetirməyə diqqət edin, çünki Allahınız Rəbbə əhd edərək ürəkdən təqdim etməlisiniz.

²⁴Qonşunuzun başına girəndə doyuncu üzüm yeyə bilərsiniz, amma səbətinizə yığmayın. ²⁵Qonşunuzun zəmisinə girəndə əlinizlə başaq yığa bilərsiniz, amma zəmiyə oraq vurmayın.

24 ^aKimsə bir qadını alıb, evlilik zamanı onda ləyaqətsiz bir şey tapdığı üçün qadını bəyənməzsə, talaq kağızı yazıb əlinə verərək evindən çıxarsa, ²evdən çıxmış qadın sonra başqa kişiyə ərə gedə bilər. ³O biri kişi də onu bəyənməzsə, ona talaq kağızı yazıb əlinə verərək evdən çıxarsa və yaxud onu alan kişi ölərsə, ⁴onu evdən çıxarmış əvvəlki əri onu təkrar özünə arvad edə bilməz, çünki qadını ləkələmişdir. Bu, Rəbbin hüznündə iyrəncdir. Allahınız Rəbbin sizə irs olaraq verəcəyi ölkədə belə günaha yol verməyin.

⁵Təzə evlənən adam döyüşə getməsin. Ona heç bir iş tapşırmayın. Qoy bir il evində sərbəst qalıb aldığı arvadı sevindirsin.

⁶Dəyirmanı yaxud üst daşını kimsə girov götürməsin, çünki o adamın həyatını girov götürmüş olur.

⁷^bƏgər İsrail övladları arasında kimsə soydaşını oğurlayıb onunla kölə kimi rəftar edərsə yaxud onu satarsa, bu oğru öldürülməlidir. Beləliklə, aranızdan pisliyi atın.

⁸^cCüzam xəstəliyinə tutulanda Levili kahnların əmr etdiyi kimi sizə öyrədəcəkləri hər şeyə əməl etməyə hədsiz diqqət göstərin. ⁹^dMisirdən çıxan zaman Allahınız Rəbbin yolda Məryəmə etdiyi hər şeyi xatırlayın.

¹⁰^eQonşunuza bir şey borc verəndə girovu onun evinə girərək özünü götürməyin. ¹¹Bayırda dayanın, borc verdiyiniz adam qoy özü girovu bayıra çıxarsın. ¹²Əgər o adam kasıbdırsa, onun girovu sizdə ola-ola yatmayın. ¹³Girov götürdüyünüzün üst paltarını mütləq gün batanda geri qaytarın ki, o öz üst paltarında yatıb sizə xeyir-dua etsin və bu, Allahınız Rəbbin önündə sizin üçün salehlik sayılsın.

¹⁴^fMuzdla işləyəni, kasıb və möhtac bir İsraili soydaşınızı yaxud şəhərlərinizdə yaşayan hər hansı bir qəribi istismar etməyin. ¹⁵Muzdunu hər gün batmazdan əvvəl verin, çünki kasıbdır, ümidini yalnız ona bağlayıb. Yoxsa sizdən Rəbbə fəryad edər və siz günahkar sayılırsınız.

¹⁶^gOğula görə ata, ataya görə oğul öldürülməsin, hər kəs öz günahına görə öldürülsün.

¹⁷^hQəribi və yetimi ədalətdən məhrum etməyin və dul qadının geyimini girov götürməyin. ¹⁸Misirdə kölə olan zaman Allahınız Rəbbin sizi oradan necə qurtardığını xatırlayın. Bunun üçün belə rəftar etməyi sizə əmr edirəm.

^y23:21 Say. 30:1-16; Mat. 5:33 ^z23:25 Mat. 12:1; Mark 2:23; Luka 6:1

^a24:1 Mat. 5:31; 19:7; Mark 10:4 ^b24:7 Çıx. 21:16

^c24:8 Lev. 13:1-14:54 ^d24:9 Say. 12:10 ^e24:10 Çıx. 22:26-27

^f24:14 Lev. 19:13; Yaq. 5:4 ^g24:16 2Pad. 14:6; 2Saln. 25:4; Yez. 18:20

^h24:17 Çıx. 23:9; Lev. 19:33-34; Qanun. 27:19

¹⁹iZəminizdə əkini biçən zaman bir dərz unutmusunuzsa, onu götürmək üçün geri qayıtmayın. Qoy o qəribin, yetimin və dul qadının olsun. Onda Allahınız Rəbb ələ götürdüyünüz hər işdə sizə bərəkət verəcək. ²⁰Ağacları döyüb zeytun yığan zaman budaqlarda qalanı dənələmək üçün geri qayıtmayın. Qoy o, qəribin, yetimin və dul qadının olsun. ²¹Bağınızın üzümlərini yığan zaman tənəklərdə qalan məhsulu toplamaq üçün geri qayıtmayın. Qoy o, qəribin, yetimin və dul qadının olsun. ²²Misir torpağında kölə olduğunuzu xatırlayın. Bunun üçün belə rəftar etməyi sizə əmr edirəm.

25 İnsanlar arasında münafişə olarsa, qoy onlar məhkəməyə getsinlər. Hakimlər bu işə baxıb haqlı adama bəraət, haqsıza isə cəza versinlər. ²Əgər təqsirkar adam kətkəlməyə layiqdirsə, qoy hakim onu yerə uzandırıb kətəyi günahının ağırlığına görə vurdursun. ³^jTəqsirkara qırx zərbədən artıq vurulmasın. Əgər qırxdan çox zərbə vursanız, soydaşınız göz önündə zəlil ola bilər.

⁴^kXırman çəkən öküzün ağzını bağlama.

⁵^lƏgər qardaşlar bir yerdə yaşayırlarsa, onlardan biri ölərsə və öləninin oğlu olmazsa, dul qadın başqa ailədən olan bir adama ərə getməsin. Qayını yanına gəlib onu arvad olaraq alsın və qayın-qəyyumluq vəzifəsini yerinə yetirsin. ⁶Qadının doğacağı ilk oğul mərhumun adını yaşatsın. Qoy İsraildə mərhumun adı batmasın. ⁷^mKim mərhum qardaşının dul arvadını almaq istəməzsə, dul qadın darvazada yerləşən ağsaqqalların yanına getsin və belə desin: “Qayınım İsraildə qardaşının

adını yaşatmaqdan imtina edir. Mənim üçün qayın-qəyyumluq vəzifəsini icra etmək istəmir”. ⁸Onda şəhər ağsaqqalları onun qayınıni çağıraraq danışacaqlar. Əgər o inad edib yenə də “onu almıram” desə, ⁹o zaman həmin qadın ağsaqqallar qarşısında gəlib qayınının çağırını çıxararaq üzünə tüpürsün və “qardaşının nəslini yaşatmayana belə edilir” desin. ¹⁰İsraildə onun nəslini “çarığı çıxarılanın nəslini” adlanacaq.

¹¹Əgər dalaşan iki kişinin arvadlarından hansısa ərini döyən kişinin əlindən qurtarmaq üçün gəlib əl uzatsa və o biri kişinin cinsiyyət üzvündən yapışsa, ¹²belə qadına rəhm etmədən onun əlini kəsin.

¹³ⁿAldatmaq üçün torbanızda biri ağır, digəri yüngül çəkən iki cür çəki daşı olmasın. ¹⁴Evinizdə biri böyük, digəri kiçik ölçən iki cür ölçü əşyası olmasın. ¹⁵Çəki daşınız, ölçünüz düzgün və dəqiq olsun ki, Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpaqda uzun ömür sürəsiniz. ¹⁶Çünki Allahınız Rəbb belə pis işlər görənlərə haqsızlıq edənlərə nifrət edir.

¹⁷^oMisirdən çıxanda Amaleqlilərin yolda sizə nə etdiyini yada salın. ¹⁸Siz yorulub əldən düşərkən onlar yolda sizə hücum etdilər, arxada qalan bütün gücsüzləri qırdılar, Allahdan qorxmadılar. ¹⁹Allahınız Rəbb mülk etmək üçün irs olaraq sizə verəcəyi torpaqda və ətrafınızda olan düşmənlərin hamısından qurtarıb rahatlıq verəndə səma altından Amaleqlilərin xatirəsini silin və bunu unutmayın.

İlk məhsul və onda bir hissə

26 Allahınız Rəbbin irs olaraq sizə verəcəyi torpağa girib orada

ⁱ24:19 Lev. 19:9-10; 23:22 ^j25:3 2Kor. 11:24 ^k25:4 1Kor. 9:9-10; 1Tim. 5:18

^l25:5 Mat. 22:23-24; Mark 12:18-19; Luka 20:27-28 ^m25:7 Rut 4:7-8

ⁿ25:13 Lev. 19:35-36 ^o25:17 Çıx. 17:8-14; 1Şam. 15:2-9

məskunlaşanda ²PAllahınız Rəbbin sizə verəcəyi ölkənin torpaqlarından topladığınız bütün məhsulların nübarını götürüb bir səbətə yığın. Sonra Allahınız Rəbbin Öz isminə məskən seçəcəyi yerə gedin. ³O dövrdə xidmət edən kahinin yanına gedib deyin: “Allahın Rəbbə bu gün bəyan edirəm ki, Rəbbin atalarımıza vəd etdiyi ölkəyə çatdım”. ⁴Kahin əlinizdən səbəti alıb onu Allahınız Rəbbin qurbangahı önündə yerə qoysun. ⁵Allahınız Rəbbin önündə bunu bəyan edin: “Atam köçəri Aramlı idi. Azsayılı olaraq Misirə enib orada məskunlaşdı və ondan böyük, güclü, çoxsaylı millət törədi. ⁶Misirililər bizimlə pis rəftar etdilər. Bizi zəlil edib üzərimizə ağır işlər yüklədilər. ⁷Onda atalarımızın Allahı Rəbbə fəryad qopardıq və Rəbb səsimizi eşitdi. Əzabımızı, əziyyətimizi və zəlalətimizi gördü. ⁸Rəbb qüdrətli əli, uzanan qolu, böyük zəhmi, əlamət və möcüzələri ilə bizi Misirdən çıxartdı. ⁹O bizi bu yerə gətirərək süd və bal axan bu torpağı bizə verdi. ¹⁰İndi, ya Rəbb, mənə verdiyin torpağın məhsulunun nübarını Sənə gətirmişəm”. Sonra səbəti Allahınız Rəbbin önünə qoyub Onun qarşısında səcdə edin. ¹¹Siz, Levililər, aranızda yaşayan qəriblər Allahınız Rəbbin sizə və ailənizə verdiyi bütün yaxşı şeylər üçün sevinəcəksiniz.

¹²Üçüncü il onda bir hissəni təqdim etmə ilidir. Bütün məhsulunuzun onda birini bir yana yığın. Ayırma işini qurtarandan sonra onda bir hissəni Levililərə, qəriblərə, yetimlərə və dul qadınlara verin ki, şəhərlərinizdə onlar da yeyib-doysunlar. ¹³Sonra Allahınız Rəbbə deyin: “Mənə əmr etdiyən kimi Rəbb yolunda ayırdığınızı

evdən çıxarıb Levililərə, qəriblərə, yetimlərə və dul qadınlara verdim. Əmrlərimdən çıxmadım, heç birini yaddan çıxarmadım. ¹⁴Bu paydan yas tutarkən yemədim, onu evdən çıxaranda murdar deyildim və onu ölümlərə təqdim etmədim. Allahım Rəbbin sözünə qulaq asdım. Mənə əmr etdiklərinin hamısını yerinə yetirdim. ¹⁵Ya Rəbb, indi müqəddəs məskənindən – göylərdən aşağıya bax. Xalqın İsrailə, atalarımıza etdiyən anda görə bizə verdiyin torpağa – süd və bal axan torpağa xeyir-dua ver”.

Allahın Öz xalqı

¹⁶Bu gün Allahınız Rəbb bu qaydalara, hökmlərə əməl etməyi sizə buyurur. Onlara bütün qəlbinizlə, bütün varlığınıza əməl etmək üçün diqqətli olun. ¹⁷Bu gün Rəbbin Allahınız olduğunu, Onun yolları ilə gedəcəyinizi, qanunlarına, əmrlərinə, hökmlərinə riayət edəcəyinizi, Onun sözünə qulaq asacağınızı bəyan etdiniz. ¹⁸Bu gün Rəbb sizə verdiyi sözə görə bəyan etdi ki, Ona məxsus xalq olarsınız. Ona görə də bütün əmrlərinə riayət etməlisiniz. ¹⁹O zaman dediyi kimi Allahınız Rəbb, yaratdığı bütün millətlərdən tərifdə, şöhrətdə və hörmətdə sizi üstün edəcək ki, Allahınız Rəbb üçün təqdis edilmiş xalq olarsınız».

Eval dağındakı qurbangah

27 Musa ilə İsrailin ağsaqqalları xalqa belə dedilər: «Bu gün sizə buyurduğum bütün əmrlərə riayət edin. ²İordan çayını keçib Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi torpağa gedəndə böyük daşları dik qoyub əhəngləyin. ³Atalarınızın Allahı Rəbbin vəd etdiyi kimi

^P26:2 Çıx. 23:19 ^Q26:12 Qanun. 14:28-29

^r26:18 Çıx. 19:5; Qanun. 4:20; 7:6; 14:2; Titə 2:14; 1Pet. 2:9

^s27:2 Yeşua 8:30-32

Onun sizə verəcəyi ölkəyə – süd və bal axan torpağa girəndə bu qanunun bütün sözlərini bu daşlara yazın. ⁴Bu daşları bu gün sizə əmr etdiyim kimi İordan çayını keçəndən sonra Eval dağında dikəldib əhəngləyin. ⁵Orada Allahınız Rəbbə dəmir alət vurulmamış daşlardan bir qurbangah düzəldin. ⁶Allahınız Rəbbin qurbangahını yonulmamış daşlardan düzəldib üzərində Allahınız Rəbbə yandırma qurbanları təqdim edin. ⁷Ünsiyyət qurbanlarını orada kəsib yeyərək Allahınız Rəbbin önündə sevinin. ⁸Bu qanunun bütün sözlərini bu daşlara aydın, oxunabilən tərzdə yazın».

⁹Sonra Musa ilə Levilə kahinlər bütün İsraililərə belə müraciət etdilər: «Ey İsraililər, sakitcə qulaq asın! Bu gündən siz Allahın xalqı oldunuz. ¹⁰Bu gün sizə buyurduğum kimi Allahınız Rəbbin sözlərinə qulaq asıb Onun əmrlərinə, qanunlarına və qaydalarına əməl edin».

Eval dağından lənətlər

¹¹O gün Musa xalqa belə dedi: ¹²«İordan çayını keçəndə xalqa xeyir-dua vermək üçün bu qəbilələr Gerizim dağında dursun: Şimeon, Levi, Yəhuda, İssakar, Yusif, Binyamin. ¹³Lənətləmək üçün bu qəbilələr Eval dağında dursun: Ruven, Qad, Aşer, Zevulun, Dan, Naftali. ¹⁴Levililər bütün İsrail xalqına ucadan belə müraciət etsin:

¹⁵«Qoy Rəbbin iyrəndiyi, bir sənətkarın əl işi olan oyma və ya tökmə büt yaradana, gizlicə belə şeylər saxlayana lənət olsun!»

Bütün xalq cavab versin: “Amin!”
¹⁶w«Qoy ata-anası ilə hörmətsiz rəftar edənə lənət olsun!»

Bütün xalq desin: “Amin!”
¹⁷x«Qoy qonşusunun sərhədini dəyişdirənə lənət olsun!»

Bütün xalq desin: “Amin!”
¹⁸y«Qoy kor olanı yoldan azdırana lənət olsun!»

Bütün xalq desin: “Amin!”
¹⁹z«Qoy qərribə, yetimə, dul qadına haqsızlıq edənə lənət olsun!»

Bütün xalq desin: “Amin!”
²⁰a«Qoy atasının arvadı ilə yatana lənət olsun! Çünki o, atasının nikahını ləkələmişdir».

Bütün xalq desin: “Amin!”
²¹b«Qoy hər hansı bir heyvanla cinsi əlaqəyə girənə lənət olsun!»

Bütün xalq desin: “Amin!”
²²c«Qoy anadan yaxud atadan bir olan bacısı ilə yatana lənət olsun!»

Bütün xalq desin: “Amin!”
²³d«Qoy qayınanası ilə yatana lənət olsun!»

Bütün xalq desin: “Amin!”
²⁴«Qoy gizlicə qonşusunu öldürənə lənət olsun!»

Bütün xalq desin: “Amin!”
²⁵«Qoy günahsız qan tökmək üçün rüşvət alana lənət olsun!»

Bütün xalq desin: “Amin!”
²⁶e«Qoy bu Qanunun sözlərini əməldə təsdiq etməyənlə lənət olsun!»

Bütün xalq desin: “Amin!”

^t27:5 ÇIX. 20:25 ^u27:12 Qanun. 11:29; Yeşua 8:33-35

^v27:15 ÇIX. 20:4; 34:17; Lev. 19:4; 26:1; Qanun. 4:15-18; 5:8

^w27:16 ÇIX. 20:12; Qanun. 5:16 ^x27:17 Qanun. 19:14

^y27:18 Lev. 19:14 ^z27:19 ÇIX. 22:21; 23:9; Lev. 19:33-34; Qanun. 24:17-18

^a27:20 Lev. 18:8; 20:11; Qanun. 22:30; 1Kor. 5:1

^b27:21 ÇIX. 22:19; Lev. 18:23; 20:15 ^c27:22 Lev. 18:9; 20:17

^d27:23 Lev. 18:17; 20:14 ^e27:26 Qal. 3:10

Xeyir-dualar

(Lev. 26:3-13; Qanun. 7:12-24)

28^fƏgər Allahınız Rəbbin sözlərinə yaxşı-yaxşı qulaq asıb bu gün sizə buyurduğum bütün əmrlərinə riayət etsəniz, Allahınız Rəbb sizi yer üzündəki bütün millətlərdən üstün edəcək. ²Allahınız Rəbbin sözünü dinləsəniz, bütün bu xeyir-dualar sizə gələcək və üzərinizdə qalacaq.

³Şəhərdə və çöldə xeyir-dualı olacaqsınız.

⁴Doğulan övladlarınız, torpağınızın məhsulları, heyvanlarınızın, mal-qara və qoyun-keçilərinizin balaları artımlı olacaq.

⁵Səbət və xəmir təknələriniz bərəkətli olacaq.

⁶Hər girişiniz, hər çıxışınız xeyir-dualı olacaq.

⁷Rəbb sizə hücum edən düşmənlərinizi önünüzdə məğlub edəcək. Onlar sizə bir yoldan hücum edəndə önünüzdən yeddi yolla qaçacaq.

⁸Rəbb anbarlarınıza, əl atdığınız hər işə "Bərəkətli olsun!" deyərək əmr verəcək və Allahınız Rəbb sizə verəcəyi torpağa bərəkət yağdıracaq.

⁹Allahınız Rəbbin əmrlərinə riayət etsəniz, Onun yolları ilə getsəniz, Rəbb vəd etdiyi kimi sizi Özü üçün müqəddəs bir xalq kimi qoruyacaq. ¹⁰Yer üzərindəki bütün xalqlar Rəbbə məxsus olduğunuzu görüb sizdən qorxacaq.

¹¹Rəbb atalarınıza vəd etdiyi torpaqda sizi bolluq içərisində yaşadacaq. Doğulan övladlarınızın nəsli artırılıb-çoxaldacaq, heyvanlarınızın balalarını, torpağınızın məhsulunu artımlı edəcək. ¹²Rəbb torpağınıza yağışı vaxtlı-vaxtında yağdıracaq və bütün zəhmətinizə bərəkət vermək üçün göylərdən zəngin xəzinəsini açacaq.

Siz bir çox millətlərə borc verəcək, lakin heç kimdən borc almayacaqsınız. ¹³Rəbb sizi quyruq deyil, baş edəcək. Əgər bu gün sizə buyurduğum Allahınız Rəbbin əmrlərinə qulaq assanız, onlara dəqiq əməl etsəniz, aşağıda deyil, hər zaman yuxarıda olacaqsınız. ¹⁴Bu gün sizə buyurduğum əmrlərdən kənara çıxmayın, başqa allahların ardınca getməyin, onlara sitayiş etməyin.

Lənətlər

(Lev. 26:14-46)

¹⁵Amma Allahınız Rəbbin sözünə qulaq asmasanız, bu gün sizə buyurduğum əmrlərin, qaydaların hamısına dəqiq əməl etməsəniz, bu lənətlər gəlib üzərinizə töküləcək.

¹⁶Şəhərdə və çöldə lənət qazanacaqsınız.

¹⁷Səbət və xəmir təknələriniz lənətli olacaq.

¹⁸Doğulan övladlarınız, torpaqlarınızın məhsulları, mal-qara və qoyun-keçilərinizin balaları lənətə düşər olacaq.

¹⁹Hər girişiniz, hər çıxışınız lənətli olacaq.

²⁰Rəbb əl atdığınız hər işdə üzərinizə lənət göndərəcək, sizi vahiməyə salıb çaşdıracaq. Nəhayət, Rəbdən üz döndərən pislik etdiyinizə görə tezliklə sizə ziyan vurub həlak edəcək. ²¹Rəbb mülk olaraq almaq üçün gedəcəyiniz torpaqdan sizi yox edənədək vəbaya düşər olacaq. ²²O sizi vərəm, qızdırma, iltihab, insanı qovuran istilik, quraqlıq, səmum küləyi və kiflə cəzalandıracaq. Siz yox olana qədər bunlar sizdən əl çəkməyəcək. ²³Başınız üzərində olan göylər tunc, ayağınız altındakı yer isə dəmir kimi olacaq. ²⁴Rəbb ölkənizə yağış əvəzinə toz-torpaq yağdıracaq. Siz

həlak olana qədər göydən üzərinizə bunlar yağacaq.

²⁵ Rəbb sizi düşmənlərinizin önündə məğlub edəcək, onlara bir yoldan hücum edəndə önlərindən yeddi yolla qaçacaqsınız. Dünyanın bütün ölkələrinə dəhşətli ibrət olacaqsınız. ²⁶ Cəsədləriniz göydəki quşlara, yerdəki heyvanlara yem olacaq, onları ürkdüb qovan olmayacaq. ²⁷ Rəbb sizi sağalmaz Misir çibənləri, şişlər, xoralar, qoturlarla cəzalandıracaq. ²⁸ O sizi cəzalandıraraq dəli və kor edəcək, ürəyinizi qubarladacaq. ²⁹ Günorta vaxtı kor adam qaranlıqda əl toxundura-toxundura gəzdirdi kimi gəzəcəksiniz. Hər işiniz uğursuz olacaq, daim iztirab çəkəcək və talan olacaqsınız. Sizi qurtaran olmayacaq.

³⁰ Nişanlandığımız qızla başqası yatacaq. Tikdiyiniz evdə yaşamayacaqsınız. Saldığımız bağı məhsulunu dərməyəcəksiniz. ³¹ Öküzünüz gözünüz önündə kəsiləcək, ətindən yeməyəcəksiniz. Eşşəkləriniz sizdən zorla alınacaq və geri qaytarılmayacaq. Sürüləriniz düşmənlərinizə veriləcək və sizi qurtaran olmayacaq. ³² Oğullarınız və qızlarınız gözünüz önündə başqa bir xalqa təslim ediləcək və onların həsrətindən günbəgün gözlərinizin nuru sönəcək. Əlinizdən isə heç nə gəlməyəcək. ³³ Torpağınızın və bütün zəhmətinizin məhsulunu tanımadığınız bir xalq yeyəcək, siz isə daima iztirab çəkəcək və əziləcəksiniz. ³⁴ Gözlərinizlə gördükləriniz aqlınızı başınızdan çıxaracaq. ³⁵ Rəbb dizlərinizə, baldırlarınıza təpədən dırnağa qədər sağalmaz çibənlər çıxararaq sizi cəzalandıracaq.

³⁶ Rəbb sizi, öz üzərinizə təyin etdiyiniz padşahı sizin də, atalarınızın da tanımadığı bir millətə əsir

apartdıracaq. Orada ağacdən, daşdan düzəldilmiş yad allahlara sitayiş edəcəksiniz. ³⁷ Rəbbin sizi əsir etdiyi xalqlar arasında heyrət, məsəl və kinayə hədəfinə çevriləcəksiniz.

³⁸ Zəmiyə çox toxum səpib, az yığacaqsınız, çünki onu çayırtkə yeyib qurtaracaq. ³⁹ Üzüm bağları salacaq, becərəcəksiniz, lakin üzümündən dərməyəcək, şərəbindən içməyəcəksiniz, çünki onlara qurd düşəcək. ⁴⁰ Torpağınızın hər tərəfində zeytun ağacları bitsə də, onlardan yağ çəkə bilməyəcəksiniz, çünki zeytun ağaclarınız öz meyvəsini tökəcək. ⁴¹ Oğullarınız, qızlarınız olacaq, lakin yanınızda qalmayacaq, çünki əsir düşəcəklər. ⁴² Bütün ağaclarınızın və əkin sahələrinizin bəhərinə çayırtkələr daraşacaq.

⁴³ Aranınızda yaşayan yadellilər sizdən olduqca üstün olacaq, siz aşağı endikcə enəcəksiniz. ⁴⁴ Sizə onlar borc verəcək, siz onlara borc verə bilməyəcəksiniz, onlar baş, siz isə quyruq olacaqsınız.

⁴⁵ Bu lənətlərin hamısı sizin üzərinizə töküləcək. Sizi həlak olanadək qovub yaxalayacaqlar, çünki Allahınız Rəbbin sözünə qulaq asmadınız, sizə buyurduğu əmrlərə və qaydalara riayət etmədiniz. ⁴⁶ Bunlar sizə və övladlarınıza əbədi bir əlamət, bir möcüzə olacaq.

⁴⁷ Madam ki bolluq vaxtında Allahınız Rəbbə sevinclə və xoşluqla itaət etmədiniz, ⁴⁸ Rəbbin sizə qarşı göndərdiyi düşmənlərə ac-susuz, çıpaq və hər cür ehtiyac içərisində qulluq edəcəksiniz. Rəbb sizi həlak edənə qədər boynunuza dəmir boyunduruq salacaq.

⁴⁹ Rəbb uzaqdan, dünyanın ucqarlarından bir milləti – dilini başa düşmədiyiniz bir milləti qartal kimi üzərinizə şığıdacaq. ⁵⁰ Bu elə sərt sifətli bir millətdir ki, nə qocaların

şəxsiyyətinə hörməti var, nə də uşaqlara rəhmi gəlir. ⁵¹ Bu millət sizi həlak edənə qədər heyvanlarınızın balalarını, torpağınızın məhsulunu yeyib qurtaracaq, sizin üçün nə taxıl, nə təzə şərab, nə zeytun yağı, nə mal-qaranızın, nə də qoyun-keçilərinizin balalarını qoymayacaq. ⁵² Bütün şəhərlərinizi mühasirəyə alıb ölkənizdəki güvəndiyiniz möhkəm və hündür divarlarınızı tamamilə yerlə yeksan edəcəklər. Allahınız Rəbbin sizə verəcəyi ölkənin bütün şəhərlərini mühasirəyə alacaqlar.

⁵³ Mühasirəyə düşəndə düşmənlərinizin sizə verəcəyi aclıqdan doğulan övladlarınızın – Allahın Rəbbin sizə verdiyi oğul-qızlarınızın ətini yeyəcəksiniz. ⁵⁴ Aranızda ən ürəyinazik və həssas adam belə, öz qardaşına, sevdiyi arvadına, sağ qalan övladlarına rəhm etməyəcək. ⁵⁵ Yediyi uşaqların ətindən onların heç birinə verməyəcək, çünki mühasirə olunanda düşmənlərinizin yaratdığı qıtlığa görə şəhərlərinizdə yeməyə heç nə qalmayacaq. ⁵⁶ ^h Aranızda ən ürəyinazik, həssas qadın – zərifliyindən və incəliyindən ayağını yerə basmaq istəməyən qadın belə, sevdiyi ərinə, öz oğluna, eləcə də qızına rəhm etməyəcək. ⁵⁷ Bətnindən çıxan cifti və doğduğu uşaqları verməyib gizli yeyəcək, çünki bütün şəhərləriniz mühasirəyə düşəndə aclıq olacaq.

⁵⁸ Əgər bu kitaba yazılmış bu Qanunun bütün sözlərinə diqqətlə əməl etməsəniz, Allahınız Rəbbin əzəmətli və zəhmli adından qorxmasanız, ⁵⁹ Rəbb sizi və nəslinizi dəhşətli bəlalara, böyük və sonsuz müsibətlərə, sağalmaz, ağır xəstəliklərə düşürəcək. ⁶⁰ Qorxduğunuz bütün Misir xəstəliklərini yenə başınıza gətirəcək,

bu xəstəliklərə tutulacaqsınız. ⁶¹ Rəbbin bu Qanun kitabında yazılmamış hər cür xəstəlik və bəlanı sizi yox edənədək başınıza gətirəcək. ⁶² Göydəki ulduzlar qədər çoxalmaq əvəzinə sayca çox az qalacaqsınız, çünki Allahınız Rəbbin sözlünə qulaq asmadınız. ⁶³ Sizə yaxşılıq etmək və artırmaqdan Rəbb necə razı qalırdısa, sizi həlak etdiyi və yox etdiyi üçün də elə razı qalacaq. Mülk olaraq almaq üçün gedəcəyiniz ölkədən qoparılacaqsınız.

⁶⁴ Rəbb sizi dünyanın bu başından o biri başınadək bütün xalqların arasına səpələyəcək. Orada sizin də, atalarınızın da tanımadığı, ağacdan və ya daşdan düzəldilmiş yad allahlara sitayiş edəcəksiniz. ⁶⁵ Bu millətlər arasında nə sülhünüz, nə də rahatlığınız olacaq. Rəbb sizə orada ürəkqopması, ümitsizlik, gözləməkdən yorulan gözlər verəcək. ⁶⁶ Daim canınızın qayğısını çəkəcək, gecə-gündüz vahimə içərisində yaşayacaqsınız. Həyatınızın asayışı olmayacaq. ⁶⁷ Ürəyinizə dolan vahimədən və gözünüzlə gördüyünüz hadisələr üzündən səhər olanda “kaş axşam olaydı”, axşam olanda “kaş səhər olaydı” deyəcəksiniz. ⁶⁸ Mən sizə demişdim ki, gəldiyiniz yolla geri dönməyəcəksiniz, amma Rəbb sizi gəmilərlə Misirə geri qaytaracaq. Orada qul və qarabaş kimi düşmən bazarında satılacaqsınız, amma sizi pulla alan olmayacaq.

Əhdin yeniləşməsi

29 Rəbb İsrail övladları ilə Xorev dağında əhd etmişdir. Moavda isə Musaya əmr etdi ki, yenidən əhd kəssin. Əhdin şərtləri bunlardır:

² Musa bütün İsraililəri bir yerə yığıb belə dedi: «Rəbbin Misirdə gözləriniz önündə firona, əyanlarına

və ölkəsinə etdiyi hər şeyi gördünüz. ³Böyük sınaqları, bu böyük əlamətləri və möcüzələri öz gözünüzlə gördünüz. ⁴Lakin Rəbb bu günədək sizə anlamaq üçün ağıl, görmək üçün göz, eşitmək üçün qulaq vermədi. ⁵Rəbb deyir: “Sizi qırx il səhrada gəzdirdim. Əyninizdəki paltar, ayağınızda ki çarığ yırtılıb-dağılmadı. ⁶Çörək yemədiniz, şərab ya da başqa kefləndirici içki içmədiniz. Bunları ona görə etmişəm ki, Mənim Allahınız Rəbb olduğumu biləsiniz”.

⁷Buraya çatanda Xeşbon padşahu Sixon ilə Başan padşahu Oq bizimlə döyüşə başladılar. Amma onları məğlub etdik. ⁸Torpaqlarını ələ keçirib irs olaraq Ruvenlilərə, Qadlılara, Menaşşe qəbiləsinin yarısına verdik. ⁹Ələ götürdüyünüz hər işdə uğur qazanmaq üçün bu əhdin hər sözünə diqqətlə əməl edin.

¹⁰Bu gün siz hamınız – qəbilə başçılarınız, ağsaqqallarınız, məmurlarınız, İsraililərin hamısı, ¹¹uşaqlarınız, arvadlarınız, aranızda yaşayıb odununuzun doğrayan, suyunuzu daşıyan yadellilər Allahınız Rəbbin qarşısında dayanmışınız ki, ¹²bu gün Allahınız Rəbbin and edərək sizinlə bağladığı bu əhdi həyata keçirəsiniz. ¹³Qoy bu gün O sizi Öz xalqı kimi təsdiq etsin, sizə söz verdiyi kimi atalarınız İbrahimə, İshaqa, Yaquba etdiyi anda görə sizin Allahınız olsun. ¹⁴Mən bu əhdi və andı yalnız sizinlə, ¹⁵Allahımız Rəbbin hüsurunda bizimlə bərabər duranlarla deyil, bu gün yanımızda olmayanlarla da edirəm.

¹⁶Misirdə necə yaşadığınızı, o biri millətlərin içərisindən keçərək buraya necə gəldiyinizi özünüz də bilirsiniz. ¹⁷Onların arasında iyrənc şeyləri – ağacdan,

daşdan, qızıldan, gümüşdən düzəldilən iyrənc bütələri gördünüz. ¹⁸Ehtiyatlı olun, bu gün aranızda bu millətlərin allahlarına sitayiş etmək üçün Allahınız Rəbdən dönən nə kişi, nə qadın, nə nəsil, nə də qəbilə olsun. Aranızda belə acı pöhrəli, zəhərli kök olmasın. ¹⁹Bu andın sözlərini eşidən zaman kimsə öz-özünə gözüydünlüyü verib belə bir fikrə düşməsin: “Onsuz da salamat qalacağam, qoy kefim istəyəni kimi yaşayım”. Bu fikir həm münbit torpağa, həm də quru torpağa bəla gətirər. ²⁰Belə adamı Rəbb bağışlamaq istəməz. O adama qarşı qısqanc Rəbbin qəzəbi alovlanacaq. Bu kitabda yazılan bütün lənətlər başına töküləcək və Rəbb onun adını göyün altından siləcək. ²¹Rəbb bu Qanun kitabında yazılan əhdin içərisində yer tutan lənətlərin hamısına görə fəlakətə uğratmaq üçün onu İsrailin bütün qəbilələrinin içərisindən çıxaracaq.

²²Gələcək nəsil, sizdən sonra gələn övladlarınız və uzaq diyardan gələn yadellilər bu ölkənin bəlalərini, Rəbbin oraya göndərdiyi xəstəlikləri görəcek. ²³Bütün torpaq yanacaq, kükürd və duzla örtüləcək, toxum əkilməyəcək, cücərti görünməyəcək, ot bitməyəcək. Ölkə Rəbbin qızgın qəzəbi ilə yerlə yeksan etdiyi Sodom, Homorra, Adma və Sevoyim kimi viran olacaq. ²⁴Bütün millətlər “Rəbb bu ölkəyə niyə belə etdi? Bu böyük qəzəb niyə alovlandı?” deyər soruşacaqlar. ²⁵O zaman deyəcəklər: “Çünki onları Misir torpağından çıxararkən atalarının Allahı Rəbbin onlarla bağladığı əhdi atdılar. ²⁶Gedib tanımadıqları allahlara, Rəbbin onlara bəxş etmədiyi yad allahlara sitayiş və səcdə etdilər. ²⁷Ona görə Rəbbin qəzəbi bu ölkəyə qarşı alovlandı, oranı bu kitabda yazılan bütün lənətlərə düşər

ⁱ29:7 Say. 21:21-35 ^j29:8 Say. 32:33 ^k29:18 İbr. 12:15

^l29:23 Yar. 19:24-25 ^m29:24 Yer. 22:8-9

etdi. ²⁸Rəbb qəzəb, hirs və böyük hid-dətlə onları ölkələrindən qopardı. Bu gün olduğu kimi onları başqa bir torpağa atdı”.

²⁹Allahımız Rəbbin sirləri var, lakin bəzi şeyləri bizə və övladlarımıza əbədi-lik aşkar etdi ki, bu qanunun bütün sözlərinə əməl edək.

Şəfa və xeyir-dua

30 Bütün bu hadisələr – qarşınıza qoyduğum xeyir-dua və lənət başınıza gələndə Allahınız Rəbbin sizi səpələdiyi millətlər arasında bunları xatırlayacaqsınız. ²Siz və övladlarınız Allahınız Rəbbə tərəf dönüb bu gün sizə əmr etdiyim hər işdə Onun sözünü bütün qəlbinizlə və bütün varlığınızla qulağınızda saxlasanız, ³Allahınız Rəbb sizə rəhm edib əsirlikdən geri qaytaracaq, sizi yenidən səpələdiyi bütün xalqların arasından toplayacaq. ⁴“Səpələnib göyün altındakı ən ucqar ölkəyə düşsəniz belə, Allahınız Rəbb sizi oradan yığıb geri qaytaracaq. ⁵Sizi atalarınıza irs olaraq verdiyi torpağa qovuşduracaq. Oranı yenə də irs olaraq alacaqsınız, Allahınız Rəbb sizə xoş güzəran verəcək və sizi atalarınızdan da artıq çoxaldacaq.

⁶Allahınız Rəbb sizin ürəyinizi və övladlarınızın ürəklərini sünnət edəcək ki, Allahınız Rəbbi bütün qəlbinizlə, bütün varlığınızla sevsəniz və yaşayasınız. ⁷Allahınız Rəbb bütün bu lənətləri isə sizə nifrət və zülm edən düşmənlərinizin üzərinizə tökəcək. ⁸Siz yenə Rəbbin sözünə qulaq asacaq və bu gün sizə buyurduğum bütün əmrlərini yerinə yetirəcəksiniz. ⁹Onda Allahınız Rəbb əlinizdə olan hər işinizi uğurlu edəcək, sizə çoxlu övlad, heyvanlarınıza çoxlu bala, torpaqlarınıza bol məhsul verəcək. Rəbb atalarınıza yaxşılıq

etməkdən necə razı qalırdısa, sizə də yaxşılıq etməkdən elə razı qalacaq. ¹⁰Bir şərtlə: Allahınız Rəbbin sözünü qulağınızda saxlayın. Onun bu Qanun kitabında yazılan əmrlərinə və qaydalarına əməl edin, bütün qəlbinizlə, bütün varlığınızla Allahınız Rəbbə tərəf dönün.

¹¹Bu gün sizə verdiyim əmrə əməl etmək sizin üçün çətin və əlçatmaz deyil. ¹²“Axı o, göylərdə deyil ki, deyəsiniz: “Kim bizim üçün göylərə çıxacaq və onu oradan götürüb bizə çatdıracaq ki, biz buna əməl edək?” ¹³O, dənizin o tayında deyil ki, deyəsiniz: “Kim bizim üçün dənizin o tayına gedəcək və onu götürüb bizə çatdıracaq ki, qulaq asıb buna əməl edək?” ¹⁴Yox, bu kəlam sizə əməl etmək üçün çox yaxındır, o, dilinizdə və ürəyinizdədir.

¹⁵Bax bu gün sizin qarşınızda həyatla xoşbəxtliyi, ölümlə bədbəxtliyi qoyuram. ¹⁶Bu gün sizə Allahınız Rəbbi sevməyi, Onun qoyduğu yollarla getməyi, əmrlərinə, qaydalarına, hökm-lərinə riayət etməyi əmr edirəm. Belə etsəniz, yaşayıb artacaqsınız və mülk olaraq almaq üçün gedəcəyiniz torpaqda Allahınız Rəbb tərəfindən xeyir-dua alacaqsınız. ¹⁷Əgər bu yoldan dönsəniz, qulaq asmasanız, azaraq, yad allahlara səcdə qılaraq onlara qulluq etsəniz, ¹⁸bu gün sizə bildirim ki, mütələq məhv olacaqsınız. İordan çayını keçib mülk olaraq almaq üçün gedəcəyiniz ölkədə uzun ömür sürməyəcəksiniz. ¹⁹Qarşınızda həyatla ölümü, xeyir-dua ilə lənəti qoyduğum üçün bu gün göyü və yeri sizə şahid tuturam. Həyatı seçin ki, siz və övladlarınız yaşaya biləsiniz. ²⁰Allahınız Rəbbi sevin, sözü qulağınızda qalsın və Ona bağlanın. Çünki sizin həyatınız Odur. Belə etsəniz, Rəbbin ata-babalarınız İbrahimə, İshaqa

və Yaquba verməyi vəd etdiyi torpaqda sizi uzun ömürlü edəcək».

Musanın yerinə Yeşuanın gəlməsi

31 Musa bütün İsraililərin qarşısına çıxıb belə dedi: ²«Artıq mən yüz iyirmi yaşındayam, daha sizə başçılıq etməyə təqətim yoxdur. Rəbb mənə demişdir ki, sən İordan çayını keçməyəcəksən. ³Oranı keçəndə Allahınız Rəbb Özünü qabağınızda gedəcək və bu millətləri qarşınızdan yox edəcək, siz də onların torpaqlarını irs olaraq alacaqsınız. Rəbbin sözüünə görə Yeşua sizə rəhbərlik edəcək. ⁴Rəbb Emorlu padşahları Sixonu və Oqu həlak edərək ölkələrinin başına gətirdiyini bu millətlərin də başına gətirəcək. ⁵Rəbb onları sizə təslim edəcək. Onlarla əmr etdiyim kimi rəftar etməlisiniz. ⁶Möhkəm və cəsarətli olun! Onlardan qorxub çəkinməyin! Çünki Allahınız Rəbb sizinlə gedir. O sizi atmaz, tərək etməz!»

⁷Sonra Musa Yeşuanı çağırıb bütün İsraililərin gözü qarşısında ona belə dedi: «Möhkəm və cəsarətli ol! Çünki Rəbbin atalarına vəd etdiyi ölkəyə bu xalqla birlikdə sən gedəcəksən. Ölkəni irs olaraq onlara sən verəcəksən. ⁸Başını üstündə Rəbb gedəcək. O səninlədir, səni atmaz və tərək etməz. Qorxub çəkinmə!»

Qanunun oxunması

⁹Musa bu qanunu yazıb sonra Rəbbin Əhd sandığını aparan Levili kahinlərə və bütün İsrail ağsaqqallarına verdi. ¹⁰tu Sonra onlara belə buyurdu: «Hər yeddi ilin sonunda, borcların bağışlanma ilində, Çardaqlar bayramında, ¹¹bütün İsraililər Allahınız Rəbbin hüzurunda olmaq üçün Onun seçəcəyi yerə gələndə bu qanunu İsraililərə oxuyun. ¹²Xalqın

kişi, qadın və uşaqlarını, həmçinin şəhərinizdə yaşayan yadelliləri toplayın. Qoy hamı eşidib öyrənsin və Allahınız Rəbdən qorxub Qanunun bütün sözlərinə diqqətlə əməl etsin. ¹³Qoy qanunu bilməyən uşaqlar da eşitsinlər və mülk olaraq almaq üçün İordan çayından keçib gedəcəyiniz ölkədə ömür boyu Allahınız Rəbdən qorxmağı öyrənsinlər».

Rəbbin Musaya son əmri

¹⁴Rəbb Musaya dedi: «Ölümünə az qalıb. Yeşuanı çağır. Hüzur çadırında hazır dayanın ki, ona əmrlərimi bildirim». Beləliklə, Musa ilə Yeşua gedib Hüzur çadırında gözlədilər. ¹⁵Sonra Rəbb çadırdə sütuna oxşar bir bulud içərisində göründü. Bulud çadırın qapısı üzərində dayandı.

¹⁶Rəbb Musaya belə söylədi: «Bu yaxınlarda ölüb atalarına qovuşacaqsan. Bu xalq da gedəcəyi ölkənin allahlara bağlanıb Mənə xəyanət edəcək. Məni atıb onlarla bağladığım əhdi pozacaqlar. ¹⁷Onda onlara qəzəblənəcəyəm, onları ataraq üz döndərəcəyəm. Onlar başqalarına yem olacaq, başlarına çox bəlalar və müsibətlər gələcək. Həmin gün "Allahınız bizimlə olmadığı üçün başımıza müsibətlər gəldi" deyəcəklər. ¹⁸Başqa allahlara tərəf dönməklə pis iş gördüklərinə görə mütləq onlardan üz döndərəcəyəm.

¹⁹İndi öztünüz üçün bu ilahini yazın və İsrail övladlarına öyrədin. Qoy onu oxusunlar. Belə ki bu ilahi İsraililərə qarşı Mənim şahidim olsun. ²⁰Çünki onları atalarına and edib söz verdiyim süd və bal axan torpağa gətirəndə, yeyib-doyanda və kökələndə yad allahlara meyl edərək onlara sitayiş edəcəklər, Məni rədd edərək əhdimi pozacaqlar.

⁹31:2 Say. 20:12 ¹31:4 Say. 21:21-35 ⁵31:6 Yeşua 1:5; İbr. 13:5

¹31:10 Qanun. 15:1 ⁴31:10 Qanun. 16:13-15

²¹ Onlara çox bəlalar və müsibətlər yetişəndə qoy bu ilahi onlara qarşı şahid kimi səslənsin, çünki bu ilahi nəsillərin dilindən düşməyəcək. Ona görə ki Mən onları vəd etdiyim torpağa gətirməzdən əvvəl, bu gün belə, fəndgir olduqlarını bilirəm». ²² Həmin gün Musa bu ilahini yazıb İsrail övladlarına öyrətdi.

²³vv Rəbb o gün Nun oğlu Yeşuaya əmr edib dedi: «Möhkəm və cəsarətli ol, çünki İsrail övladlarını onlara vəd etdiyim ölkəyə sən aparacaqsan və Mən sənənləyəm».

²⁴ Musa bu Qanunu sözlərindən heç nəyi əskiltmədən kitaba yazmağı qurtaranda ²⁵ Rəbbin Əhd sandığını daşıyan Levililərə bu əmri verdi: ²⁶ «Bu Qanun kitabını götürüb Allahınız Rəbbin Əhd sandığının yanına qoyun. Qoy sizə qarşı bir şahid olaraq orada qalsın. ²⁷ Çünki sizin üsyankar və dikbaş olduğunuzu bilirəm. Bu gün mən sağ olaraq aranızda ikən belə, Rəbbə üsyankar oldunuzsa, gör mən öləndən sonra necə olacaqsınız. ²⁸ Qəbilələrinizin bütün ağsaqqallarını və məmurlarınızı yanıma toplayın. Bu sözləri onlara eşitdirim ki, göyü və yeri onlara qarşı şahid tutacağam. ²⁹ Ölümümdən sonra tamamilə pozulacağınızı, sizə əmr etdiyim yoldan azacağınızı bilirəm. Axır zamanda müsibətlərlə qarşılaşacaqsınız. Çünki Rəbbin gözündə pis olan işləri görərək əməllərinizlə Onu qəzəbləndirəcəksiniz».

Musanın ilahisi

³⁰ Musa bu ilahini axıracan oxudu ki, bütün İsrail camaatı ilahinin sözlərini eşitsin.

32 «Ey göylər, qulaq asın, söyləyəcəyəm,

Qoy yer üzünü dilimdən çıxan sözləri eşitsin.

² Qoy təlimim yağış kimi tökülsün, Sözüm şəh kimi düşsün, Çəmən üzərinə düşən narın yağış tək olsun,

Ot üzərinə tökülən leysana oxşasın,

³ Çünki Rəbbin ismini elan edəcəyəm! Allahımızın əzəmətini mədh edin!

⁴ O, işləri kamil Qayadır, Çünki bütün yolları haqdır, Sadiq Allahdır, heç zaman haqsızlıq etməz,

Adil və doğru olan Odur.

⁵ Ona xəyanət etdilər,

Ona övlad olmadılar,

Ona görə rüsvay oldular.

Çünki əyri və tərs nəsildirlər.

⁶ Ey axmaq, ağsız xalq, Rəbbə budurmu əvəziniz?

Sizi yaradan, sizə görkəm verən Atanız, Yaradanınız O deyilmi?

⁷ Ötən günləri yadınıza salın, Keçmiş nəsillərin dövrünə nəzər salın, Atanızdan soruşun, o sizə desin, Ağsaqqallarınızdan soruşun, onlar sizə söyləsin.

⁸xHaqq-Taala millətlərə irsi torpaq bölərkən,

Bəşər övladlarını ayırarkən İsrail övladlarının sayına görə Xalqlara sərhəd qoydu.

⁹ Çünki Rəbbin payı Öz xalqıdır! Yaqub Onun payına düşən irsidir.

¹⁰ Onu quraq bir torpaqda, Uğultulu, boş-biyaban səhrada tapdı.

Bir sipər kimi onu hifz etdi, Göz bəbəyi kimi onu qorudu.

¹¹ Yuvasında balalarını sövq etdirərək uçuran,

Onlar üzərində qanad çalan, Qanadlarını açıb onları tutan, Pərlərinin üzərində aparən qartal kimi

¹² Ona yol göstərən yalnız Rəbb idi.

Yanında özgə bir allah yox idi.

¹³ Onu yer üzünün yüksəkliklərinə çıxartdı,

Zəminin məhsulundan yedirdi.

Onu qayadan süzülən balla,

Çaxmaq daşından çəkilən yağla bəslədi.

¹⁴ Onu inəklərin kəsmiyi, qoyunların südü ilə,

Kökəldilmiş quzularla,

Başandakı təkərlərlə, qoçlarla.

Ən yaxşı buğda ilə bəslədi.

Xalq şərabı, üzümün al qanını içdi,

¹⁵ Lakin Yeşurun "kökəlkən təpik atdı,

Doyarkən, yağunlaşmış piyləşərkən

Onu yaradan Allahu tərək etdi,

Xilaskarını, Qayasını rədd etdi.

¹⁶ Yad allahlarla Allahu qısqandırdılar,

İyrənc əməllərlə Onu qəzəbləndirdilər.

¹⁷ Allah olmayan cinlərə,

Tanımadıqları allahlara,

Atalarının qorxmadıqları,

Son zamanlar yeni yaranan allahlara

Qurban kəsdilər.

¹⁸ Sizi həyata gətirən Qayanı atdınız.

Sizi yaradan Allahu unuttunuz.

¹⁹ Rəbb bunu görəndə onları rədd etdi,

Çünki oğul və qızları Onu hiddətləndirdi.

²⁰ O dedi: "Bax onlardan Mənim üzüm dönəcək,

Onların aqibəti görüm necə olacaq?

Çünki onlar etimada layiq olmayan övladlar, azğın nəsilçilər.

²¹ ^{za} Məni Allah olmayanlarla qısqandırdılar,

Boş bütələri ilə qəzəbləndirdilər.

Mən də onları xalq olmayanlarla qısqandıracağam,

Axmaq bir millətlə qəzəbləndirəcəyəm.

²² Çünki qəzəbimdən bir od alovlandı,

Ölülər diyarı dibinəcən yandı.

Dünyanı və nemətlərini yeyib qurtaracaq,

Dağların bünövrəsi odlanıb tutuşacaq.

²³ Mən onların üzərinə bələlər yığacağam,

Oxlarını onlara tuşlayacağam.

²⁴ Qıtlıqdan tükənəcək, qızdırmadan qırılacaq,

Vəbadan tələf olacaq.

Heyvanların dişlərini,

Torpaqda sürünən ilanların zəhərini

Onlara sarı göndərəcəyəm.

²⁵ Gənc oğlanı və qızı,

Südəmər körpəni, ağsaçlı insanı

Bayırdan qılinc, daxildən dəhşət məhv edəcək.

²⁶ Dedim: «Qoy onları uzaqlara dağdım, Onları insanların yaddaşından çıxarım».

²⁷ Lakin düşmənin istehzasından çəkdim,

İstəmədim ki, əleyhdarları yanlış anlayıb desinlər:

«Bütün bu işləri Rəbb görməyib,

Özümüz zəfər qazanmışıq».

²⁸ Çünki onlar düşüncəsiz bir millətdir,

Necə də ağılsızdırlar.

²⁹ Kaş ki müdrik olub bunu dərk edəydilər,

Aqibətlərini düşünəydilər.

³⁰ Əgər onların Qayası onları satmasaydı,

Rəbb onları təslim etməsəydi,

Bir adam min nəfəri necə qova bilərdi?

İki kişi on min nəfəri necə qaçıra bilərdi?

³¹ Həqiqətən, onların qayası Qayamız kimi deyil,

Hətta düşmənlərimiz bunu qəbul edir.

³² Tənəkləri Sodomdakı üzüm ağaclarındandır,

Homorra bağlarındandır.

Üzümləri zəhərlidir,

Saxımları acıdır.

³³ Şərabları əfi ilan zəhəridir,

Gürzələrin öldürücü ağsıdır.

[†]32:15 *Yeşurun* – İsrailin bir ləqəbi olub *diiz olan* mənasını verir.

^y32:17 1Kor. 10:20

^z32:21 1Kor. 10:22

^a32:21 Rom. 10:19

³⁴ “Məgər bunların hamısını Mən
yanımda saxlamamışammi?
Bunları xəzinəmdə möhürləyən Mən
deyilməmi?”

³⁵ ^bQisas Mənimdir, əvəzini Mən
verəcəyəm.

Vaxtı çatarkən sürüşüb yıxılacaqlar,
Çünkü onlar həlak gününə yaxındırlar,
Əcəlləri tez çatar”.

³⁶ ^cRəbb Öz xalqını mühakimə edəcək.
Onların gücünün qurtardığını görərkən,
Nə kölədən, nə azaddan kimsə
qalmayarkən

Qullarına rəhm edəcək.

³⁷ O belə deyəcək: “Hanı onların Allahı,
sığınacaqları qaya?”

³⁸ Qurbanlarının yağını yeyən,
Hanı içmə təqdimlərini içən allahları?
Qoy sizə kömək etmək üçün dursunlar,
Pənahgahınız olsunlar.

³⁹ İndi görün ki, Mən, Mən Oyam,
Məndən başqa Allah yoxdur.

Mənəm öldürən və həyat verən,
Mənəm yaralayan və şəfa verən,
Heç kim əlimdən qurtara bilməz.

⁴⁰ Çünki əlimi göylərə qaldırıb belə
bəyan edirəm:

Əbədi Varlığımıza and olsun ki,

⁴¹ Şimşək çaxan qılıncımı itiləyib
Hökm etmək üçün əlimə alsam,
Düşmənlərimdən qisas alacağam,
Mənə nifrət edənlərdən əvəz çıxacağam.

⁴² Onların qanı ilə oxlarımı sərxoş
edəcəyəm;

Qılıncım əti, qırılanların, əsir edənlərin
qanını,

Düşmən rəhbərlərinin başını yeyəcək”.

⁴³ ^{de} Ey millətlər, Onun xalqı ilə birgə
sevinin!

Çünkü O, qullarının qan qisasını alacaq,
Düşmənlərindən əvəz çıxacaq,
Ölkəsi və xalqı üçün kəffarə edəcək».

⁴⁴ Musa Nun oğlu Yeşua ilə bərabər
gəlib bu ilahinin bütün sözlərini xalq
qarşısında söylədi. ⁴⁵ Musa bütün
İsraillilərə bu sözlərin hamısını söyləyib
qurtaranda ⁴⁶ belə dedi: «Bu gün sizə
bəyan etdiyim sözlərin hamısına
ürəkdən bağlanın ki, övladlarınıza bu
qanunun bütün sözlərinə diqqətlə əməl
etməyi əmr edəsiniz. ⁴⁷ Axı bu sizin
üçün əhəmiyyətsiz iş deyil, həyatınızdır.
Bu sözlər mülk olaraq almaq üçün
İordan çayını keçərək gedəcəyiniz
torpaqda sizə uzun ömür verəcək».

Musanın ölümünün əvvəldən bildirilməsi

⁴⁸ ^fRəbb elə həmin gün Musaya
belə dedi: ⁴⁹ «Yerixo qarşısında, Moav
torpağında olan bu Avarim dağına,
Nevo dağına çıx. İsrail övladlarına
mülk olaraq verəcəyim Kənan torpağını
gör. ⁵⁰ Qardaşın Harun Hor dağında
ölüb əcdadlarına qoşulduğu kimi
sən də çıxacağın dağda ölüb xalqına
qovuşacaqsan. ⁵¹ Çünki Zin səhrasında,
Meriva-Qadəş sularında, İsrail
övladlarının önündə Məni müqəddəs
saymamaqla İsrail övladları arasında
Mənə xəyanət etdiniz. ⁵² Ona görə
ölkəni uzaqdan görəcəksən, lakin
İsrail övladlarına verəcəyim torpağa
girməyəcəksən».

Musanın İsrail qəbilələrinə xeyir-duası

33 Allah adamı Musa ölümündən
əvvəl İsrail övladlarına bu xeyir-
duanı oxudu. ² O belə dedi:
«Rəbb Sina dağından gəldi,
Bizə Seirdən zühur etdi,
Paran dağından şəfəq saçdı,

^b32:35 Rom. 12:19; İbr. 10:30 ^c32:36 Zəb. 135:14

^d32:43 Rom. 15:10-11 ^e32:43 Vəhy 19:2

^f32:48 Say. 27:12-14; Qanun. 3:23-27

On minlərlə müqəddəs mələklər ilə
gəldi.

Sağ əlində yanar alov var idi.

³ Ya Rəbb, həqiqətən, Sən xalqları
sevirsən!

Bütün müqəddəslər Sənin əlindədir!
Onlar ayağına düşər, sözlərini dinlər.

⁴ Musa bizə qanuna əməl etməyi
tapşırdı,

Bu, Yaqubun camaatı üçün bir irsdir.

⁵ İsrail qəbilələri,

Xalqın rəhbərləri bir yerə yığılanda
Rəbb Yeşuruna padşah oldu.

⁶ Qoy Ruven ölməsin, yaşasın!

Xalqının sayı azalmasın!»

⁷ Musa Yəhuda üçün belə dedi:

«Ya Rəbb, Yəhudanın səsini eşit,
Onu xalqına geri qaytar.

O özü üçün öz əlləri ilə döyüşdü,
Düşmənlərinə görə ona kömək et!»

⁸ Levi üçün belə dedi:

«Ya Rəbb, Tummimin və Urimin
Sənin sadıq qulun üçündür.

Onu Massada sınaqdan keçirdin,
Onunla Meriva sularında mübahisə
etdin.

⁹ O, ata-anası üçün dedi:

“Onlara nəzər salmadım”.

Qardaşlarını tanımadı,

Övladlarını unuddu,

Ancaq Sənin sözünə riayət etdi,

Sənin əhdini hifz etdi.

¹⁰ Hökmlərini Yaqub nəslinə,

Qanununu İsraililərə öyrədəcəklər.

Onlar hüzurunda buxuru,

Qurbangahında bütöv yandırma qur-
banını təqdim edəcək.

¹¹ Ya Rəbb, onların malına bərəkət ver,

Əməllərindən razı qal.

Kim onlara hücum etsə,

Kim onlara nifrət etsə,

Belini qır,

Bir daha qalxmasınlar!»

¹² Binyamin üçün belə dedi:

«Rəbbin sevimlisi

Onun yanında əmin-amanlıqda yaşasın!

Rəbb gün boyu onu qoruyur,

O da Rəbbin qucağında qalır».

¹³ Yusif üçün belə dedi:

«Onun torpağı Rəbdən bərəkət alsın,

Göydən gələn qiymətli şeylə,

Yer altında yatan dərin sularla,

¹⁴ Günəşin yetişdirdiyi ən gözəl barlarla,

Hər ay yetişən ən gözəl bəhərlərlə,

¹⁵ Qədimdən qalan dağların əla
nemətləri ilə,

Əbədi təpələrin münbitliyi ilə,

¹⁶ Yer in ən qiymətli məhsulu və bolluğu
ilə,

Kolda məskən Salanın lütfü ilə

Qoy bərəkət alsın!

Yusifin başı üzərinə –

Qardaşlarından ayrı düşənin başı
üzərinə

Qoy bərəkət yağsın!

¹⁷ O, birinci doğulan buğa qədər
heybətlidir,

Buynuzları çöl öküzünün buynuzlarına
bənzəyir.

Bu buynuzlarla xalqları,

Yer üzünün qurtaracağınadək hər yerdə
olanları vuracaq.

Bax belədir Efrayimin on minləri,

Bax budur Menaşşenin minləri».

¹⁸ Zevulun üçün belə dedi:

«Ey Zevulun, yola düşəndə sevin,

Ey İssakar, çadırlarında sevin!

¹⁹ Onlar xalqları dağa çağıracaqlar,

Orada salehlik qurbanları kəsəcəklər.

Bol dəniz nemətləri ilə,

Qumlarda gizlənən xəzinələrlə
doyacaqlar».

²⁰ Qad üçün belə dedi:

«Qadın ərəzisini artırana şükür olsun!

Qad aslan tək yaşayır,

Qolu, başı qoparır.

²¹ O özü üçün ilk torpağı seçdi.

Çünkü onun üçün sərdarın payı saxlandı.

Xalq rəhbərləri yığılanda Rəbbin ədalətini,

İsraillərə gətirdiyi hökmləri icra etdi».

²² Dan üçün belə dedi:

«Dan Başandan sıcrayan Bala aslandır».

²³ Naftali üçün belə dedi:

«Ey Rəbbin lütfü və bərəkəti ilə dolu olan Naftali,

Qərbi və cənubu mülk edəcəksən».

²⁴ Aşer üçün belə dedi:

«Oğullar arasında Aşer ən çox bərəkət alsın!

Qardaşlarının ən çox bəyəndiyi o olsun! Ayağını zeytun yağına batırsın.

²⁵ Darvazalarının cəftələri dəmirdən, tuncdan olsun,

Qüvvətin ömrün boyu qurtarmasın!

²⁶ Ey Yeşurun, bax sənə kömək etmək üçün

Göylər və buludlara əzəməti ilə minən Allahın bənzəri yoxdur.

²⁷ Pənahgahın əzəli əbədi Allahdır,

Səni daim qollarında gəzdirər.

Düşmənlərini qarşından qovar,

“Yox et onları!” sənə deyər.

²⁸ İsrail əmin-amanlıqda yaşayır.

Taxıl və təzə şərab torpağında

Yaqubun çeşməsi sakit qalır,

Oraya göylərdən şəh damır.

²⁹ Ey İsrail! Nə bəxtiarsan,

Sənin kimisi varmı?

Rəbbin qurtardığı xalqsan!

Rəbb sipərdir, köməyinə çatandır,

Əzəmətli qılıncındır.

Sənə düşmənlər yaltaqlanır,

Sən onların yuxarı yerlərini tapdalayırsan».

Musanın ölümü

34 Musa Moav düzənliyindən Nevo dağına gedib Yerixo qarşısında

olan Pisqa təpəsinə çıxdı. Rəbb ona bütün ölkəni göstərdi. Dana qədər uzanan Gileadi, ²bütün Naftalini, Efrayim və Menaşşe torpaqlarını, Qərb dənizinə qədər uzanan bütün Yəhuda torpağını, ³Negevi, Xurmalar şəhəri Yerixo vadisinin Soara qədər uzanan hövzəsini göstərdi. ⁴İsonra Rəbb ona dedi: «İbrahimə, İshaqa və Yaquba vəd etdiyim torpaq budur, oranı sizin övladlarınıza verəcəyəm. Mən izin verdim ki, oranı öz gözlərlə görəsən. Lakin oraya girməyəcəksən».

⁵Rəbbin sözünə görə qulu Musa elə orada – Moav torpağında öldü. ⁶Rəbb onu Moav torpağında olan Bet-Peor qarşısındakı dərədə dəfn etdi. Bu günə qədər heç kim onun qəbrinin yerini bilmir. ⁷Musa öləndə yüz iyirmi yaşında idi. Gözü nurdan düşməmiş, taqəti çəkilməmişdi. ⁸İsrail övladları Musa üçün Moav düzənliyində otuz gün yas tutdular.

Musa üçün olan ağlaşma və yas günləri qurtardı.

⁹Nun oğlu Yeşua hikmət ruhu ilə dolmuşdu, çünki Musa onun üzərinə əllərini qoymuşdu. İsrail övladları da ona qulaq asdılar və Rəbbin Musaya əmr etdiyi hər şeyə əməl etdilər.

¹⁰^kİsraildə Musa kimi Rəbbin üz-üzə görüşdüyü bir peyğəmbər bir daha çıxmadı. ¹¹Rəbb onu göndərmişdi ki, Misir torpağında firona, onun bütün əyanlarına, ölkəsinə çoxlu əlamətlər və möcüzələr göstərsin. ¹²Musanın əməlləri İsraililərin gözləri önündə böyük və zəhmli idi.

YEŞUA
PEYĞƏMBƏRİN KİTABI
GİRİŞ

«Yeşua» Kitabının məzmunu Musanın davamçısı olan Yeşuanın başçılığı ilə İsrail xalqının Kənan torpağını zəbt etmə tarixindən bəhs edir. Bu kitabda yazılan məşhur hadisələr İsrail xalqının İordandan çayının keçməsi, Yerixonun süqutu, Ay şəhəri uğrunda döyüş, Kənan torpağının on iki qəbilə arasında bölünməsi və Allahla xalqın arasında əhdin təzələnməsidir. Müqəddəs Kitabın ən geniş yayılan ayələrindən biri «Yeşua» Kitabının 24:15-ci ayəsində yazılmışdır: «...bu gün kimə qulluq edəcəyinizi özünü seçin. ...Amma mən və mənim evimdəkilər Rəbbə qulluq edəcəyəm».

Kitabın məzmunu:

1:1–12:24 Kənan torpağının ələ keçirilməsi

13:1–21:45 Torpağın bölünüb paylanması

13:1–33 İordanda çayının şərbindəki torpaq

14:1–19:51 İordanda çayının qərbindəki torpaq

20:1–9 Sığınacaq üçün şəhərlər

21:1–45 Levililərin şəhərləri

22:1–34 Şərq qəbilələrinin qayıtması

23:1–6 Yeşuanın vəsiyyəti

24:1–33 Şekemdə yenidən bağlanan əhd

Rəbb Yeşuaya vəd olunmuş torpağı tutmasını əmr edir

1 Rəbbin qulu Musanın ölümündən sonra Rəbb Musanın köməkçisi Nun oğlu Yeşuaya belə dedi: ²«Qulum Musa

öldü. İndi qalx, sən və bütün bu xalq İordanda çayını keçib İsrail övladlarına verəcəyimi torpağa gedin. ³¹Musaya dediyim kimi qədəm qoyacağınız hər yeri sizə vermişəm. ⁴Bu səhra ilə Livandan böyük çaya – Fərat çayına qədər, Xetlilərin bütün ölkəsi və günbatan tərəfdən isə Böyük dənizə⁵ qədər yer sizin torpaqlarınız olacaq. ⁵^mBütün ömrün boyu heç kəs sənə qarşı çıxma bilməyəcək. Musa ilə olduğum kimi sənənlə də olacağam, səni atmayacağam və tərkləməyəcəyəm. ⁶^mMöhkəm və cəsarətli ol, çünki atalarına vermək üçün and içdiyim bu torpağı bu xalqa irs olaraq sən verəcəksən. ⁷Qulum Musanın sənə tapşıracağı Qanuna tam və dəqiq əməl etmək üçün cəsarətli və çox möhkəm ol. Ondan nə sağa, nə də sola dön ki, hara getsən, uğur qazanasan. ⁸Bu Qanun kitabının sözləri dilindən düşməsin, orada yazılan hər şeyə dəqiq əməl etmək üçün gecə-gündüz onun üzərində düşün. Onda yolun uğurlu olacaq və müvəffəqiyyət qazanacaqsan. ⁹Sənə möhkəm və cəsarətli olmağı əmr edən Mən deyiləmmi? Qorxma və ruhdan düşmə, çünki Allahın Rəbb gedəcəyini hər yerdə sənənlədir».

¹⁰Yeşua xalqın məmurlarına əmr edib dedi: ¹¹«Ordugahı gəzin və xalqa əmr edib deyin: “Özünü azuqə hazırlayın, çünki üç gün ərzində İordanda çayını keçib Allahınız Rəbbin sizə mülk olaraq verdiyi torpağa girərək oraya sahib olacaqsınız”».

Torpaq alan İsrail qəbilələri də Yeşua ilə gedir

¹²^oYeşua Ruvenlilərə, Qadlılara, Menaşşə qəbiləsinin yarısına belə dedi: ¹³«Yadınıza salın ki, Rəbbin qulu Musa

§1:4 Böyük dəniz – Aralıq dənizi.

¹1:3 Qanun. 11:24–25

^m1:5 Qanun. 31:6,8; İbr. 13:5

^m1:6 Qanun. 31:6,7,23

^o1:12 Say. 32:28–32; Qanun. 3:18–20; Yeşua 22:1–6

sizə belə vəsiyyəət etmişdi: «Allahınız Rəbb rahatlığınız üçün bu torpağı sizə verdi». ¹⁴Arvadlarınız, uşaqlarınız, sürüləriniz İordan çayının bu tayında Musanın sizə verdiyi torpaqda qalsın. Ancaq siz – bütün igid adamlar silahlanıb qardaşlarınızın qabağında o taya keçin. ¹⁵Rəbb sizə rahatlıq verdiyi kimi soydaşlarınıza da rahatlıq verənə qədər və Allahınız Rəbbin verdiyi torpağa sahib olana qədər onlara kömək edin. Sonra siz Rəbbin qulu Musanın İordan çayının şərqində sizə mülk olaraq verdiyi torpağa qayıdıb oraya sahib ola bilərsiniz».

¹⁶Onlar da Yeşuaya cavab verib dedilər: «Bizə nə buyursan, edəcəyik və hara göndərsən, gedəcəyik. ¹⁷Hər işdə Musaya necə qulaq asırdıqsa, sənə də elə qulaq asacağıq. Qoy Allahın Rəbb Musa ilə olduğu kimi sənislə də olsun. ¹⁸Sənin əmrlərinə qarşı çıxan, buyurduğun hər sözə qulaq asmayan hər kəs öldürüləcək. Yalnız sən möhkəm və cəsarətli ol».

Yerixoda İsrail casusları və fahişə Raxav

2^PNun oğlu Yeşua Şittimdən iki kişini casusluq etməyə gizli göndərüb dedi: «Gedin oranın torpağını və Yerixonu gözdən keçirin». Onlar getdilər və Raxav adlı bir fahişənin evinə girib orada qaldılar. ²Yerixo padşahına «budur, bu gecə torpağımızı gözdən keçirmək üçün İsrail övladlarından buraya adamlar gəldi» deyə bildirildi. ³Yerixo padşahı Raxava xəbər göndərüb dedi: «Sənin yanına gəlib evinə girən adamları çıxart, çünki onlar torpağımızın hər tərəfini gözdən keçirməyə gəlirlər». ⁴Raxav isə o iki kişini gizlətməmişdi. O dedi: «Doğrusu, yanıma adamlar gəlmişdi, amma haradan olduqlarını bilmirdim.

⁵Qaranlıq düşəndə, darvaza bağlananda o adamlar çıxdılar. Bilmirəm hara getdilər. Tez dallarınca qaçın ki, onları tuta bilərsiniz». ⁶Lakin qadın onları dama çıxarıb damda sərdiyi kətan liflərin arasında gizlətməmişdi. ⁷Padşahın göndərdiyi adamlar casusları təqib etmək üçün İordan çayının keçidində qədər yol boyu qaçdılar. Təqibçilər bayıra çıxan kimi darvazalar bağlandı.

⁸Casuslar yatmadan əvvəl qadın dama – onların yanına çıxdı. ⁹O bu adamlara dedi: «Mən bilirəm ki, Rəbb bu torpağı sizə verib. Siz bizi dəhşətə saldınız və bu torpağın bütün sakinləri sizin qarşınızda əsir. ¹⁰qr Çünki Misirdən çıxdığınız zaman Rəbb Qırmızı dənizin sularını qarşınızda necə qurutduğunu və İordan çayının o tayında məhv etdiyiniz iki Emor padşahı Sixonla Oqa nə etdiyinizi eşitmişik. ¹¹Biz bunları eşidəndə ürəyimiz qorxuya düşdü və vahimənizdən heç kimin taqəti qalmadı; çünki Allahınız Rəbb yuxarıda göyün və aşağıda yerin Allahıdır. ¹²İndi rica edirəm, Rəbbə and için ki, sizə xeyirxahlıq etdiyim üçün siz də mənə və atamın külfətinə xeyirxahlıq edəcəksiniz. Mənə etibarlı bir nişanə verin ki, ¹³atamı, anamı, qardaşlarımı, bacılarımı, onların yanında olan hər kəsi sağ qoyacaqsınız və canımızı ölümdən qurtaracaqsınız». ¹⁴Adamlar isə ona dedilər: «Əgər bu işimizin üstünü açmasanız, canımızı belə, sizə fəda edərək. Rəbb bu torpağı bizə verən vaxt sənə xeyirxahlıq və sədaqət göstərərək».

¹⁵O vaxt qadın onları kəndirlə pəncərədən aşağı endirdi, çünki onun evi şəhərin qala divarında idi və o, divarın içində yaşayırdı. ¹⁶Qadın onlara dedi: «Dağa gedin ki, təqibçilər sizə çatmasınlar, onlar qayıdana qədər

üç gün orada gizlənin, sonra yolunuza davam edərsiniz». ¹⁷ Bu adamlar da ona dedilər: «Sənin bizə içdirdiyin bu anddan bu yolla günahsız olacağıq. ¹⁸ Bu torpağa gəldiyimiz vaxt bizi düşürdüyün pəncərəyə bu al rəngli ipi bağlayarsan. Atanı, ananı, qardaşlarını və atanın bütün qohumlarını yanına – öz evinə toplayarsan. ¹⁹ Əgər sənin evinin qapısından kim bayıra çıxarsa, qanı öz başına dönəcək və biz buna günahkar olmayacağıq. Əgər səninlə birgə evində olan bir kimsəyə toxunularsa, qoy onun qanı bizim başımıza dönsün. ²⁰ Ancaq bu işimizin üstünü açmaq istəsən, onda sənin bizə içdirdiyin anddan təqsirimiz olmaz». ²¹ Raxav dedi: «Necə deyirsiniz, elə də olsun». Sonra onları yola saldı və onlar getdilər. Raxav al rəngli ipi pəncərəyə bağladı.

²² Bu iki adam getdi. Dağa çatıb təqibçilər qayıdana qədər üç gün orada qaldılar. Təqibçilər bütün yol boyu onları axtardılar, ancaq tapmadılar. ²³ O iki kişi isə geri dönüb dağdan endi, çayı keçərək Nun oğlu Yeşuanın yanına gəldi və başlarına gələn hər şeyi ona nəql etdi. ²⁴ Onlar Yeşuaya dedilər: «Həqiqətən, Rəbb bütün o torpağı bizə təslim edib, o torpağın bütün sakinləri də qarşımızda qorxu içində əsir».

İsraillilərin İordan çayını keçməsi

3 Yeşua səhər erkən qalxdı. Onunla birgə bütün İsrail övladları Şittimdən irəliləyərək İordan çayına qədər gəldilər. Onlar çayı keçməzdən əvvəl orada qaldılar. ² Üçüncü günün sonunda məmurlar ordugahı gəzdilər. ³ Xalqa əmr edib dedilər: «Allahınız Rəbbin Əhd sandığını Levililərdən olan kahinlərin daşdığını görəndə siz də yerinizdən irəliləyərək onun ardınca gedin. ⁴ Ancaq sizinlə onun arasında iki min qulaca qədər məsafə olmalıdır. Ona yaxın-

laşmayın ki, hansı yolla gedəcəyinizi biləsiniz, çünki siz əvvəllər heç vaxt bu yoldan keçməmişiniz». ⁵ Yeşua xalqa dedi: «Özünü təqdis edin, çünki sabah Rəbb aranızda möcüzələr göstərəcək». ⁶ Kahinlərə isə Yeşua belə dedi: «Əhd sandığını götürün və xalqın önündə gedin». Onlar da Əhd sandığını götürüb xalqın önündə getdilər.

⁷ Rəbb Yeşuaya dedi: «Bu gün Mən səni bütün İsraililərin gözündə ucaltmağa başlayacağam ki, onlar Musa ilə olduğum kimi səninlə də olduğumu bilsinlər.

⁸ Sən isə Əhd sandığını daşıyan kahinlərə əmr edib deyəcəksən: “Siz İordan çayının kənarına çatanda İordan çayına girib dayanın”».

⁹ Yeşua İsrail övladlarına dedi: «Buraya yaxınlaşın və Allahınız Rəbbin sözlərini eşidin». ¹⁰ Yeşua dedi: «Var olan Allahın aranızda olmasını buradan biləcəksiniz ki, O sizin önünüzdən hökmən Kənanlıları, Xetliləri, Xivliləri, Perizliləri, Qırqaşlıları, Emorluları və Yevusluları qovacaq. ¹¹ Budur, bütün yer üzünün Sahibinin Əhd sandığı sizin önünüzdən keçib İordan çayına girəcək. ¹² İndi isə özünü həər qəbilədən bir adam olmaqla İsrail qəbilələrindən on iki adam götürün. ¹³ Bütün yer üzünün Sahibi Rəbbin sandığını daşıyan kahinlərin ayaqları İordan çayının sularına dəyən kimi çayın suları kəsiləcək, yuxarıdan axan sular yığın halında dayanacaq».

¹⁴ Xalq çadırlarından çıxıb İordan çayını keçmək üçün irəliləyirdi və Əhd sandığını daşıyan kahinlər xalqın önündə gedirdilər. ¹⁵ Biçin ərzində İordan çayının suları daşib sahilləri basırdı. Sandığı daşıyan kahinlər İordana girəndə və onların ayaqları çayın sularına dəyəndə ¹⁶ yuxarıdan axan sular çox uzaqda Sartan yanında olan Adam şəhərində yığın halında

dayanıb qalxdı. Arava dənizinə, yəni Duz dənizinə axan sular tamamilə kəsildi. Xalq çayı Yerixonun qarşısından keçdi. ¹⁷Rəbbin Əhd sandığını daşıyan kahinlər isə İordan çayının ortasında quru yerdə möhkəm durmuşdular. Bütün İsraililər İordan çayını tamamilə keçənə qədər quru yerdə gədirdilər.

İordan çayının dibindən on iki daşın götürülməsi

4 Bütün millət tamamilə İordan çayını keçəndən sonra Rəbb Yeşuaya dedi: ²«Hər qəbilədən bir adam olmaqla özünüzə xalqdan on iki adam götürün. ³Onlara əmr et ki, buradan, İordan çayının ortasından, kahinlərin ayaqlarının möhkəm durduğu yerdən on iki daş götürsünlər. Bu daşları aparıb bu gecə qaldığınız yerdə qoyun».

⁴Yeşua hər qəbilədən bir adam olmaqla İsrail övladlarının arasından seçdiyi on iki adamı çağırırdı. ⁵Yeşua onlara dedi: «Allahınız Rəbbin sandığı önündən İordan çayının ortasına keçib İsrail qəbilələrinin sayına görə hərəniz çiyinizə bir daş götürün. ⁶Qoy bu sizin aranızda bir əlamət olsun. Sizdən sonra övladlarınız “Bu daşlar nədir?” deyərək soruşanda ⁷onlara belə deyərsiniz: “İordan çayının suları Rəbbin Əhd sandığının önündə kəsildi. Əhd sandığını İordan çayından keçirəndə İordan çayının suları kəsilmişdi”. Bu daşlar İsrail övladlarına əbədi bir xatirə olacaq».

⁸İsraililər Yeşuanın əmr etdiyi kimi etdilər və Rəbbin Yeşuaya dediyi kimi İsrail qəbilələrinin sayına görə İordan çayının ortasından on iki daş götürdülər, özləri ilə gecə qalacaqları yerə aparıb onları orada yerə qoydular. ⁹Sonra Yeşua İordan çayının ortasında Əhd sandığını daşıyan kahinlərin ayaqlarının möhkəm durduğu yerə on iki daş qoydu. Onlar bu günə qədər oradadır.

¹⁰Musanın Yeşuaya dediyi kimi xalqa demək üçün Rəbbin Yeşuaya əmr etdiyi şeylər qurtarana qədər sandığı daşıyan kahinlər İordan çayının ortasında dayandılar, xalq isə tələsərək çayı keçdi. ¹¹Xalq çayı keçib qurtarandan sonra Rəbbin sandığı və kahinlər xalqın önünə keçdilər. ¹²Ruvenlilər, Qadlılar və Menaşşe qəbiləsinin yarı Musanın onlara dediyi kimi silahlanaraq İsrail övladlarının önündə çayı keçdi. ¹³Döyüş üçün silahlanmış qırx minə yaxın adam Rəbbin önündə Yerixo düzənliklərinə keçdi.

¹⁴O gün Rəbb Yeşuanı bütün İsrail xalqının gözündə ucaltdı. Onlar da Musadan çəkindiylə kimi Yeşuadan da onun ömrü boyu çəkildilər.

¹⁵Rəbb Yeşuaya söyləyib dedi: ¹⁶«Şəhadət sandığını daşıyan kahinlərə əmr et ki, İordan çayından çıxsınlar». ¹⁷Yeşua da kahinlərə «İordan çayından çıxın!» deyərək əmr etdi. ¹⁸Rəbbin Əhd sandığını daşıyan kahinlər İordan çayının ortasından çıxanda kahinlərin ayaqları quru torpağa dəyən kimi İordan çayının suları öz yerinə qayıtdı. Yenə əvvəlki kimi bütün sular daşib sahilləri basdı.

¹⁹Birinci ayın onuncu günündə xalq İordan çayından çıxıb Yerixonun şərq sərhədində olan Qılqalda ordugah qurdu. ²⁰Yeşua İordan çayından götürülmüş həmin on iki daş Qılqalda qoydu. ²¹O, İsrail övladlarına dedi: «Sonra övladlarınız atalarından “Bu daşlar nəyə görədir?” deyib soruşanda ²²övladlarınıza bəyan edin: “İsraililər İordan çayını quru yer üzərində keçib”. ²³Çünkü Allahınız Rəbb biz keçənə qədər qarşımızda qurutduğu Qırmızı dəniz kimi İordan çayının sularını da siz keçənə qədər qarşımızda qurutdu ki, ²⁴yer üzünün bütün xalqları Rəbbin əlinin qüdrətli olduğunu bilsin və

siz də bütün ömrünüz boyu Rəbdən qorxasınız».

İsraillilərin Qılqalda sünnət olunması

5 İordan çayının qərb tərəfində olan bütün Emorluların padşahları və dəniz kənarında yaşayan bütün Kənan padşahları biz İordan çayını keçərkən, Rəbbin İsrail övladlarının qarşısında suları necə qurutduğunu eşidərkən ürəkləri qorxuya düşdü. İsrail övladlarının vahiməsindən onlarda taqət qalmadı.

²O zaman Rəbb Yeşua dedi: «Özün üçün çaxmaq daşından bıçaqlar düzəlt və İsrail övladlarını ikinci dəfə sən sünnət et». ³Yeşua özü üçün çaxmaq daşından bıçaqlar düzəldib Gibeat-Haaralotda İsrail övladlarını sünnət etdi. ⁴Yeşuanın sünnət etməsinin səbəbi budur: bütün döyüş qabiliyyəti olan kişilər Misirdən çıxandan sonra səhrada – yolda öldülər. ⁵Oradan çıxan xalqın hamısı sünnətli idi, ancaq Misirdən çıxandan sonra səhrada – yolda doğulanların heç biri sünnət olunmamışdı. ⁶Misirdən çıxan döyüş qabiliyyəti olan adamların hamısı ölüb qurtarana qədər İsrail övladları qırx il səhrada dolaşdı, çünki onlar Rəbbin sözünə qulaq asmamışdı. Rəbb bizə vermək üçün atalarımıza and içdiyi süd və bal axan torpağı itaətsizlərə göstərmək üçün də and içdi. ⁷Bunun əvəzinə Rəbb onların övladlarını yetişdirdi və Yeşua onları sünnət etdi. Çünki onlar sünnətsiz idilər və yolda onları heç kim sünnət etməmişdi.

⁸Bütün İsraillilərin sünnət olunması qurtardıqdan sonra onlar sağalana qədər ordugahda öz yerlərində qaldılar. ⁹Rəbb Yeşua dedi: «Misir rüsvayçılığını bu gün üzərinizdən atdım». Ona görə də bu günə qədər o yerin adına Qılqal ** deyilir.

¹⁰İsrail övladları Qılqalda ordugah qurdular. Ayın on dördü axşam vaxtı Yerixo düzənliklərində Pasxa bayramı keçirdilər. ¹¹Pasxanın ertəsi günü – həmin o gün bu torpağın bəhrəsindən olan mayasız çörək və qovurğa yedilər. ¹²Onlar o torpağın bəhrəsindən yedikləri günün səhəri mannanın tökülməsi kəsildi. Artıq İsrail övladlarının mannası yox idi və o il Kənan torpağının məhsulları ilə dolandılar.

Yeşua və qılınclı adam

¹³Yeşua Yerixo yaxınlığında olanda başını qaldıraraq baxdı və əlində sıyrılmış qılınclı bir şəxsi qarşısında gördü. Yeşua onun yanına gəlib «Sən bizim tərəfdənsən, yoxsa düşmənlərimiz tərəfdən?» deyərək soruşdu. ¹⁴O dedi: «Xeyr, mən Rəbbin ordusunun başçısıyam, indi gəlmişəm». Yeşua üzüstə yerə yığıldı və ona səcdə edib dedi: «Ağamın quluna nə sözü var?» ¹⁵Rəbbin ordusunun başçısı Yeşua dedi: «Çarığımı ayağından çıxart, çünki üstündə durduğun yer müqəddəsdir. Yeşua belə də etdi.

Yerixonun süqutu

6 İsrail övladlarının qorxusundan Yerixonu bərk-bərk bağlamışdılar. Oraya girib çıxan yox idi. ²Rəbb Yeşua dedi: «Bax Yerixonu, onların padşahını, igid adamlarını sənə təslim edirəm. ³Siz – bütün döyüşçülər şəhərin ətrafına bir dəfə dolanın; altı gün belə edin. ⁴Sandığın qarşısında yeddi kahin qoç buynuzundan olan yeddi şeypur daşsın. Yeddinci gün şəhəri yeddi dəfə dolanın və kahinlər şeypurları çalsınlar. ⁵Onlar qoç buynuzundan olan şeypuru uzun-uzadı çaldıqları və siz şeypurun səsinə eşitdiyiniz vaxt bütün xalq gur

**5:9 Qılqal – ibrani dilində *atmaq*.

səslə bağırırsın. Onda şəhərin qala divarları yerə çökəcək və xalqın hər biri dayandığı yerdən şəhərə qalxsın». ⁶Nun oğlu Yeşua kahinləri çağırıb onlara dedi: «Əhd sandığını götürün, Rəbbin sandığı qarşısında yeddi kahin qoç buynuzundan olan yeddi şeypur daşsın». ⁷Xalqa isə dedi: «Gedin şəhəri dolanın, silahlı adamlar isə Rəbbin sandığı önündə getsinlər».

⁸Yeşuanın xalqa dediyi kimi Rəbbin önündə qoç buynuzundan olan yeddi şeypuru daşıyan yeddi kahin keçib şeypurları çaldı. Rəbbin Əhd sandığı da onların ardınca aparıldı. ⁹Silahlı adamlar şeypurları çalan kahinlərin qarşısında gedirdilər, kahinlər şeypurları çala-çala gedərkən arxada olan dəstə sandığın ardınca gedirdi. ¹⁰Yeşua xalqa əmr edib dedi: «Sizə “çığırın” deyəcəyim günə qədər çığırmayın, səsinizi eşitdirməyin və ağızınızdan bir söz çıxartmayın, ancaq mən deyən vaxt çığırın». ¹¹Xalq Rəbbin sandığını bir dəfə şəhərin ətrafına dolandırdı. Sonra ordugaha gəldilər və orada gecələdilər.

¹²Yeşua səhər erkən qalxdı. Kahinlər də Rəbbin sandığını götürdülər. ¹³Qoç buynuzundan olan yeddi şeypuru daşıyan yeddi kahin Rəbbin sandığı önündə gedirdi və şeypurları çalırdı. Silahlı adamlar onların qarşısında gedirdi. Kahinlər şeypurları çala-çala gedir, arxa dəstə Rəbbin sandığının ardınca gedirdi. ¹⁴Onlar ikinci gün də şəhəri bir dəfə dolandırdılar və ordugaha qayıtdılar; altı gün belə etdilər.

¹⁵Yeddinci gün tezdən dan yeri söküləndə qalxıb şəhəri yeddi dəfə bu qayda ilə dolandırdılar. Ancaq yeddinci gün şəhəri yeddi dəfə dolandırdılar.

¹⁶Yeddinci dəfə dolanan zaman kahinlər şeypurları çalanda Yeşua xalqa dedi: «Çığırın, çünki Rəbb şəhəri sizə verdi. ¹⁷Şəhər məhv edilməyə həsr olunmuşdur ††və onda olan hər şey Rəbbə təqdim olunmalıdır. Yalnız fahişə Raxav və onunla birgə evdə olanların hamısı sağ qalmalıdır, çünki o göndərdiyimiz elçiləri gizlətmişdi. ¹⁸Lakin siz məhv edilməyə həsr olunmuş şeylərdən çəkinin ki, heç nə götürməyəsiz. Əgər bir şey götürsəniz, onda siz də məhv edilməyə həsr olunacaqsınız və bununla da İsrail ordugahını məhv edilməyə həsr etməklə bəlaya salarsınız. ¹⁹Ancaq bütün qızıl və gümüş, tunc və dəmir əşyalar Rəbbə məxsus olduğuna görə Rəbbin xəzinəsinə daxil olacaq».

²⁰W Xalq çığırdı və kahinlər şeypur çaldılar. Xalq şeypur səsinə eşidəndə ucadan çığırdı. Onda qala divarları yerə çökdü və xalqın hər biri dayandığı yerdən irəliləyərək şəhəri aldı. ²¹Onlar kişini, qadını, cavanı, qocanı, mal-qaranı, qoyun-quzunu, eşşəyi və şəhərdə olanların hamısını qılıncdan keçirib tamamilə məhv etdilər.

Yeşuanın Raxavı və yanındakıları sağ buraxması

²²Yeşua ölkəni gözdən keçirən o iki nəfər casusa tapşırırmışdı: «Fahişə qadının evinə girin, ona and içdiyiniz kimi qadını və onun yanındakıların hamısını evdən çıxarın». ²³O zaman həmin casus cavanlar qadının evinə gəldi. Raxavı, atasını, anasını, qardaşlarını, onun yanında olan hər kəsi, bütün qohumlarını evdən çıxartdılar və onları İsrail ordugahından kənar yerdə qoydu-

††**6:17** *Məhv edilməyə həsr olunmuş* – ibrani mətnində *xerem* sözü olub Allaha təqdim olunan, məhv olunmaq üçün təqdis edilən və götürülməsi qadağan olunan şeylərə deyilir.

lar. ²⁴Şəhərə və orada olan hər şeyə od vurub yandırdılar. Yalnız qızıl-gümüşü, mis və dəmir əşyaları Rəbbin evinin xəzinəsinə qoydular. ²⁵xAncaq Yeşua fahişə Raxavı, onun atasının külfətini və onun yanında olan hər kəsi sağ buraxdı. Qadın bu günə qədər də İsraililərin arasında yaşayır, çünki Yerixonu gözdən keçirmək üçün Yeşuanın göndərdiyi elçiləri yanında gizlətməmişdi.

Yeşuanın Yerixonu lənətləməsi

²⁶Yeşua o vaxt xalqa and verib xəbərdarlıq etdi: «Bu şəhəri – Yerixonu kim bərpa etsə, qoy Rəbbin önündə lənətə gəlsin. Bunu edən həmin şəxs onun bünövrəsini ilk oğlunun həyatı bahasına qoyacaq və kiçik oğlunun həyatı bahasına isə onun qapılarını yerinə vuracaq». ²⁷Rəbb Yeşua ilə idi və onun şöhrəti bütün ölkəyə yayıldı.

Akanın günahı və cəzası

7 Amma İsrail övladları məhv edilməyə həsr olunmuş şeylərə münasibətdə xəyanət etdilər. Çünki Yəhuda qəbiləsindən Zerah oğlu Zavdi oğlu Karmi oğlu Akan məhv edilməyə həsr olunmuş şeylərdən götürdü. Ona görə də Rəbbin qəzəbi İsrail övladlarına qarşı alovlandı.

²Yeşua Yerixodan Bet-Elin şərqində, Bet-Avenin yanında olan Ay şəhərinə adamlar göndərib onlara dedi: «Gedin, ölkəni gözdən keçirin». Adamlar çıxıb Ay şəhərini gözdən keçirdilər. ³Onlar Yeşuanın yanına qayıdıb dedilər: «Bütün xalq getməsin, ancaq iki ya üç min nəfərə qədər adam gedib Ay şəhərini məhv etsin. Bütün xalq oraya göndərib yorma, çünki onlar azdır». ⁴Beləliklə, oraya xalqın üç min nəfərə qədəri getdi, lakin onlar Ay sakinlərinin qarşısından qaçdılar. ⁵Aylılar onlardan otuz

altı nəfəri öldürüb, İsraililəri şəhərin darvazasının qabağında daş çıxarılan yerə qədər qovdular və onları enişlikdə qırdılar. Bundan sonra xalqın ürəyi qorxudan dəhşətə gəldi.

⁶Yeşua paltarını cırdı, özü və İsrailin ağsaqqalları Rəbbin sandığı önündə axşama kimi yerə yığılıb başlarına torpaq tökdülər. ⁷Yeşua dedi: «Ah, ey Xudavənd Rəbb, bizi Emorlulara təslim etmək, bizi məhv etmək üçünmü bu xalqı İordan çayından keçirtdin? Kaş ki İordan çayının o tayında qalıb yaşayaydıq. ⁸Ah, ey Xudavənd, İsraililər düşmənin qarşısından qaçandan sonra mən nə deyə bilərəm? ⁹Bundan sonra Kənanlılar və bu ölkədə yaşayan bütün xalqlar eşidəcək, bizi mühasirəyə alıb adımızı yer üzündən siləcəklər. Bəs Sən Öz böyük adın üçün nə edəcəksən?»

¹⁰Rəbb Yeşuaya dedi: «Qalx, nə üçün belə üzüstə yıxılmısan?» ¹¹İsraililər günah etdilər və onlara əmr etdiyim əhdimi pozdular. Məhv edilməyə həsr olunmuş şeylərdən götürdülər, onlardan oğurladılar, gizlədərək öz əşyaları arasına qoydular. ¹²Buna görə də İsrail övladları düşmən qabağında dura bilmir, düşmənin qarşısından qaçdılar. Çünki onlar özləri də məhv edilməyə həsr olunmuşlar. Əgər məhv edilməyə həsr olunmuş şeyləri aranızdan yox etməsəniz, bir daha sizinlə olmayacağam. ¹³Qalx, xalqı təqdis et və de: «Sabahkı gün üçün özünüzi təqdis edin, çünki İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: “Ey İsraililər, aranızda məhv edilməyə həsr olunmuş şey var. Onu aranızdan götürməsəniz, düşmənləriniz qarşısında dura bilməyəcəksiniz. ¹⁴Sabah hamınız qəbilələrinizə görə Rəbbin hüzuruna çıxacaqsınız və Onun göstərdiyi qəbilə nəsilərə görə irəli çıxacaq. Rəbbin göstərdiyi

nəsil ailələrə görə irəli çıxacaq. Rəbbin göstərdiyi ailə kişilərə görə irəli çıxacaq. ¹⁵Məhv edilməyə həsr olunmuş şeylərə xəyanət edən adam və ona aid olanların hamısı odda yandırılacaq, çünki o, Rəbbin əhdini pozmuşdur və İsraildə rüsvayçılıq etmişdir”».

¹⁶Yeşua səhər tezdən qalxdı və İsraililərin qəbilələrinə görə Rəbbin hüzuruna çıxmasını əmr etdi və Yəhuda qəbiləsi göstərildi. ¹⁷Yəhuda qəbiləsini irəli çıxardı və Zerah nəslini göstərildi. Zerah nəslini ailələrinə görə irəli çıxardı və Zavdi ailəsi göstərildi. ¹⁸Zavdi ailəsini kişilərinə görə irəli çıxardı və Yəhuda qəbiləsindən Zerah oğlu Zavdi oğlu Karmi oğlu Akan göstərildi. ¹⁹Yeşua Akana dedi: «Oğlum, buyur, İsrailin Allahı Rəbbi izzətləndir və Onun önündə etiraf et. Nə etmişən? İndi mənə bildir, məndən gizlətmə». ²⁰Akan Yeşuaya cavab verdi: «Həqiqətən, mən İsrailin Allahı Rəbbə qarşı günah edərək belə elədim: ²¹talın malından Babil malı olan gözəl bir paltar, iki yüz şekel gümüş və ağırlığı əlli şekel olan bir qızıl külçə görəndə onlara tamah salıb götürdüm. Budur, ən altda gümüş olmaqla hamısını çadırımın ortasında torpağa basdırmışam».

²²Yeşua adamlar göndərdi və onlar çadıra qaçdılar. Şeylər ən altda gümüş olmaqla onun çadırında gizlədilmişdi. ²³Onları çadırın içindən götürüb Yeşuanın və bütün İsrail övladlarının yanına gətirdilər və Rəbbin önündə yerə qoydular. ²⁴Yeşua, onunla birgə bütün İsraililər, Zerah oğlu Akanı, gümüşü, paltarı, qızıl külçəni, onun övladlarını, qızlarını, mal-qarasını, eşşəklərini, qoyun-quzularını, çadırını və bütün malını götürüb Akor dərəsinə çıxartdılar. ²⁵Yeşua dedi: «Nə üçün bizi bəlaya saldın? Rəbb bu gün səni bəlaya

salacaq». Bütün İsraililər onu və onunla olanları da daşqalaq edib sonra odda yandırdılar. ²⁶Onların üstünə böyük daş qalağı yığıldı və o bu günə qədər də durur. Bundan sonra Rəbbin qəzəb alovu söndü. Bunun üçün bu günə qədər o yerin adına Akor ²⁷dərəsi deyilir.

İsraililərin Ay şəhərini ələ keçirməsi

8 Rəbb Yeşuaya dedi: «Qorxma və dəhşətə gəlmə, bütün döyüşçülərini öz yanına yığ və qalxıb Ay şəhərinə hücum et. Mən Ay şəhərinin padşahını, xalqını, şəhərini və torpağını sənə təslim edirəm. ²Yerixonun və oranın padşahının başına gətirdiyini Ay torpağının və onun padşahının başına gətir. Mallarını və heyvanlarını isə özünüzdən qərarət edin. Şəhərə qarşı arxa tərəfdən pusqu qurun».

³Yeşua ilə bütün döyüşçülər Ay şəhərinə getmək üçün qalxdılar. Yeşua otuz min igid adam seçib onları gecə ikən oraya göndərəndə belə əmr etdi: ⁴«Qulaq asın, şəhərə qarşı arxa tərəfdən pusquda durun, şəhərdən çox uzağa getməyin, hamınız hazır durun. ⁵Mən və yanımda olan bütün xalq şəhərə yaxınlaşacağıq. Əvvəlki kimi Ay şəhərinin sakinləri bizə qarşı çıxanda biz də onların qarşısından qaçacağıq. ⁶Biz onları şəhərdən ayırana qədər arxamızca aparacağıq, çünki “əvvəlki kimi qarşımızdan qaçırılar” deyəcəklər. Biz də onların qarşısından qaçacağıq. ⁷O vaxt siz pusqudan qalxıb şəhəri alın, çünki Allahınız Rəbb oranı sizə təslim edəcək. ⁸Şəhəri ələ keçirdiyiniz zaman şəhərə od vurun. Bunu Rəbbin sözünə görə edin. Sizə belə əmr edirəm». ⁹Beləliklə, Yeşua onları göndərdi. Onlar pusquda durdular və Bet-El ilə Ay şəhəri arasında, Ay şəhərinin qərb tərəfində

²⁷7:26 Akor – ibrani dilində əziyyət.

gözlədilər. Yeşua gecəni camaatın arasında keçirdi.

¹⁰ Yeşua səhər tezdən durdu, xalqı gözdən keçirdi, özü və xalqın ağsaqqalları xalqın qarşısında Ay şəhərinin üzərinə getdilər. ¹¹ Onunla birgə olan bütün döyüşçülər getdilər və yaxınlaşıb şəhərin qarşısına gəldilər, Ay şəhərinin şimal tərəfində toplandılar. Onlarla Ay şəhərinin arasında bir dərə var idi.

¹² Yeşua beş minə qədər adam götürdü, onları Bet-El ilə Ay şəhəri arasında, şəhərin qərb tərəfində pusquya qoydu.

¹³ Şəhərin şimalında olan bütün ordu və şəhərin qərbində pusquda duranlar döyüş üçün yerləşdirildi. Yeşua o gecə dərənin ortasına getdi.

¹⁴ Ay şəhərinin padşahı bunu gördükdə səhər tezdən şəhərin adamları ilə birgə tələsik qalxdı və bütün camaat düz vaxtında İsraililərə qarşı Arava vadisinin önündə döyüşə çıxdı. Lakin padşah bilmirdi ki, şəhər arxasında ona qarşı pusqu qurulub. ¹⁵ Yeşua ilə bütün İsraililər özlərini onların qarşısında məğlub olmuş kimi göstərərək çölə tərəf qaçdılar. ¹⁶ Onları təqib etmək üçün şəhərdə olan bütün camaat çağırıldı. Yeşuanı təqib edərək şəhərdən çıxdılar.

¹⁷ Ay və Bet-El şəhərlərində bir nəfər də qalmadı ki, İsraililərin ardınca getməsin. Onlar şəhəri açıq qoyaraq İsraililəri təqib etdilər.

¹⁸ Rəbb Yeşuaya dedi: «Əlindəki nizəni Ay şəhərinə tərəf uzat, çünki oranı sənə təslim edəcəyəm». Yeşua əlindəki nizəni Ay şəhərinə tərəf uzatdı.

¹⁹ Yeşua əlini şəhərə tərəf uzadarkən pusquda duranlar cəld yerlərindən qalxdılar və şəhərə girib oranı aldılar. O anda bütün şəhərə od vurdular. ²⁰ Ay şəhərinin əhalisi arxaya dönüb baxanda gördü ki, şəhərdən göyə tüstü qalxır və onların o yan-bu yana qaçmağa

da təqəti yox idi. Çölə tərəf qaçan İsraililər də onları təqib edənlərə tərəf döndü. ²¹ Yeşua ilə pusquda olan bütün İsraililər şəhəri alındığını və şəhərdən tüstü qalxdığını görəndə dönüb Ay şəhərinin adamlarını qırdılar. ²² O biri İsraililər də şəhərdən onlara tərəf çıxdılar. Onda onlar iki tərəfdən gələn İsraililərin arasında qaldılar. İsraililər onlardan heç kimi sağ yaxud qaçmağa qoymadan qırdılar. ²³ Ay şəhərinin padşahını isə diri tutub Yeşuanın yanına gətirdilər.

²⁴ İsraililər Ay şəhərinin əhalisinin hamısını öldürüb qurtarana qədər tarlada və onları təqib etdikləri çöldə qılncdan keçirdilər. Sonra bütün İsraililər Ay şəhərinə qayıdıb orada qalanları da qılncdan keçirdilər. ²⁵ O gün qırılan kişi və qadınlardan hamısı – bütünlüklə Ay şəhərinin əhalisi on iki min nəfər idi. ²⁶ Bütün Ay şəhərinin əhalisini tamamilə qırıb qurtarana qədər Yeşua nizə uzadan əlini geri çəkmədi. ²⁷ Ancaq Rəbbin Yeşuaya buyurduğu sözə görə İsraililər o şəhərin heyvanlarını və əmlakını talan edib özlərinə götürdülər. ²⁸ Yeşua Ay şəhərini yandırdı. Oranı əbədi qalan daş qalağına, yəni elə bir viranəyə çevirdi ki, bu günə qədər qalmaqdadır. ²⁹ O, Ay şəhərinin padşahını ağacdən asaraq axşama qədər saxladı. Gün batanda isə Yeşua əmr verdi və onun cəsədini ağacdən düşürtdülər, onu şəhər darvazasının girəcəyinə atdılar. Üstünə bu günə qədər qalan böyük bir daş qalağı yığdılar.

Eval dağında qurban mərasimi

³⁰ O zaman Yeşua Eval dağında İsrailin Allahı Rəbbə bir qurbangah qurdu. ³¹ O, Rəbbin qulu Musanın İsrail övladlarına əmr etdiyi və Musanın

Qanun kitabında yazıldığı kimi üstünə heç kimin dəmir vurmadiğı, yonulmamış daşlardan bir qurbangah düzəltdi. Onun üstündə Rəbbə yandırma qurbanları və ünsiyyət qurbanları təqdim etdilər. ³² Yeşua orada Musanın İsrail övladları qarşısında yazdığı Qanunun bir nüsxəsini daşlar üzərinə yazdı. ³³ Bütün İsraililər, ağsaqqallar, məmurlar, hakimlər, qəriblər də daxil olmaqla Rəbbin Əhd sandığının iki tərəfində sandığı daşıyan Levili kahinlərin qarşısında dayandılar. Xalqın yarısı Gerizim dağının, o biri yarısı isə Eval dağının qarşısında durdu. Çünki Rəbbin qulu Musa İsrail xalqına xeyir-dua vermək üçün əvvəllər bu cür dayanmağı buyurmuşdu. ³⁴ Ondan sonra Yeşua Qanunun bütün sözlərini – xeyir-dua və lənəti, yəni Qanun kitabında yazılanların hamısını oxudu. ³⁵ Bütün İsrail camaatının, qadınların, uşaqların və aralarında olan qəriblərin qarşısında Musanın bütün buyurduqlarından Yeşuanın oxumadığı bir söz belə, qalmadı.

Kənan padşahlarının İsraililərlə vuruşmaq üçün yığılması

9 İordan çayının qərb tərəfində dağlıqda, yamaclı-düzənlikli bölgədə, Livana qədər uzanan Böyük dənizin sahilində yaşayan Xetlilər, Emorlular, Kənanlılar, Perizlilər, Xivlilər və Yevusluların padşahları bunu eşidən zaman ² Yeşua və İsraililərə qarşı birlikdə döyüşmək üçün bir yerə toplandılar.

Giveon əhalisinin İsraililərlə hiyləgərcəsinə sülh bağlaması

³ Lakin Giveon əhalisi Yeşuanın Yerixonun və Ay şəhərinin başına

gətirdiklərini eşitdikdə ⁴ hiylə ilə hərəkət etdilər: gedib özlərini elçi kimi göstərdilər və köhnəlmiş torbalar, köhnə, yırtıq və bağlanmış şərab tuluqlarını eşşəklərinə yüklədilər. ⁵ Ayaqlarında cırıq və yamaqlı çarıqları, əyinlərində köhnə paltarları var idi. Ərzaqları, bütün çörəkləri qurumuş və kiflənmişdi. ⁶ Onlar Qılqalda olan ordugaha, Yeşuanın yanına getdilər, ona və İsraililərə dedilər: «Biz uzaq bir ölkədən gəlmişik, indi bizimlə əhd kəsin». ⁷ İsraililər Xivlilərə dedilər: «Bəlkə siz bizim aramızda yaşayırsınız? Biz sizinlə necə əhd kəsək?» ⁸ Onlar Yeşuaya dedilər: «Biz sənin qullarıyıq». Yeşua isə onlara dedi: «Siz kimsiniz və haradan gəlirsiniz?» ⁹ Ona dedilər: «Sənin Allahın Rəbbin şöhrətli adına görə biz qulların çox uzaq ölkədən gəlmişik. Çünki Rəbbin xəbərini, Misirdə etdiyi bütün şeyləri, ¹⁰ İordan çayının o tərəfində olan Emorluların iki padşahı – Xeşbon padşahı Sixonun və Aştarotdakı Başan padşahı Oqun başına gətirdiyi hər şeyi eşitmişik. ¹¹ Ona görə ağsaqqallarımız və ölkəmizin bütün əhalisi bizə belə dedilər: “Yol üçün əlinizə ərzaq götürüb onları qarşılamağa gedin və deyin: «Biz sizin qullarınıq, indi bizimlə əhd kəsin”». ¹² Yanınıza gəlmək üçün çıxdığımız gün bu çörəyimizi ərzaq kimi evlərimizdən isti-isti götürmüşdük, indi isə quruyub və kifləlib. ¹³ Doldurduğumuz bu şərab tuluqları təzə idi, indi isə yırtılıb. Yol çox uzun olduğu üçün paltarlarımız və çarıqlarımız da köhnəlib».

¹⁴ İsraililər onların ərzaqlarını göturdülər və onlara inandılar, ancaq Rəbdən məsləhət almadılar. ¹⁵ Yeşua onlarla sülh bağlayıb onları

^b8:33 Qanun. 11:29; 27:11-14 ^c9:7 Çıx. 23:32; 34:12; Qanun. 7:2

^d9:10 Say. 21:21-35

sağ buraxacağına söz verdi və icma rəhbərləri də bunun üçün and içdilər.

¹⁶ Onlarla əhd bağladıqdan üç gün sonra eşitdilər ki, bu adamlar İsraililərlə qonşuluqda – öz aralarında yaşayanlardır. ¹⁷ İsraililər çıxıb üçüncü gün onların şəhərlərinə gəldilər. Onların şəhərləri Giveon, Kefira, Beerot və Qiryat-Yearim idi. ¹⁸ İsraililər onları qırmadılar, çünki icma rəhbərləri onları üçün İsrailin Allahu Rəbbə and içmişdilər. Bütün icma rəhbərlərin əleyhinə danışdı. ¹⁹ Rəhbərlərin hamısı icmaya dedi: «Biz onlar üçün İsrailin Allahu Rəbbə and içdik ki, onlara toxunmayaq. ²⁰ Ona görə də belə edək: onları sağ buraxaq, yoxsa içdiyimiz anda görə üzərimizə qəzəb gələr». ²¹ Rəhbərlər xalqa dedi: «Qoy onlar sağ qalsın, amma bütün icma üçün odun kəsən və su daşıyan olsunlar». Beləcə hər şey rəhbərlər deyən kimi oldu.

²² Yeşua onları çağıraraq belə dedi: «Aramızda yaşadığınız halda “biz sizdən çox uzağıq” deyərək bizi nə üçün aldatdınız? ²³ İndi lənətlənmişiniz və siz həmişəlik Allahımın evi üçün odun kəsən və su daşıyan kölələr olmalısınız». ²⁴ Onlar Yeşuaya cavab verib dedilər: «Sənin Allahın Rəbbin bütün ölkəni sizə vermək, ölkənin bütün əhalisini qarşınızda həlak etmək üçün qulu Musaya necə əmr verdiyi bu qullarına aşkar bildirilmişdi. Sizin ucbatınızdan canımız üçün çox qorxduq və ona görə belə etdik. ²⁵ Artıq sənin əlindəyik. Sənin gözündə nə xoşdursa və nə doğrudursa, onu et». ²⁶ Yeşua onlarla belə rəftar etdi: onları İsrail övladlarının əlindən qurtarıb qoymadı ki, öldürülsünlər. ²⁷ O gün Yeşua icma üçün və Rəbbin seçəcəyi yerdəki öz qurbangahı üçün onları odun kəsən və su daşıyan işinə təyin etdi və bu günə qədər də belədir.

Giveon ətrafında döyüş

10 Yerusəlim padşahu Adoni-Sedeq Yeşuanın Ay şəhərini alıb tamamilə məhv etməsini, Yerixə ilə padşahının, Ay şəhəri ilə padşahının başına gətirdiyini və Giveon əhalisinin İsraililərlə sülh bağlayıb onların arasında olduqlarını eşitdi. ² O vaxt onun özü və xalqı çox qorxdı, çünki Giveon şəhəri padşah şəhərlərindən biri kimi böyük bir şəhər idi. Giveon Ay şəhərindən də böyük idi və oranın adamları igid idi. ³ Bunun üçün Yerusəlim padşahu Adoni-Sedeq Xevron padşahu Hohama, Yarmut padşahu Pirama, Lakiş padşahu Yafiaya, Eqlon padşahu Devirə xəbər göndərərək dedi: ⁴ «Yanıma gəlib Giveonluları qırmaqda mənə kömək edin, çünki onlar Yeşua və İsrail övladları ilə sülh bağlayıb». ⁵ Beş Emor padşahu olan Yerusəlim padşahu, Xevron padşahu, Yarmut padşahu, Lakiş padşahu, Eqlon padşahu bütün orduları birləşdirərək gəlib Giveon qarşısında ordugah quraraq ona qarşı vuruşdular.

⁶ Giveon adamları Qilqaldakı ordugaha, Yeşuaya xəbər göndərərək dedilər: «Əlini qullarının üstündən çəkmə, tez yanımıza gəl, bizi qurtar və bizə kömək et. Çünki dağlıqda yaşayan bütün Emor padşahları bizə qarşı birləşib». ⁷ Yeşua, onunla birgə bütün döyüşçülər və bütün igid adamlar Qilqaldan çıxdılar.

⁸ Rəbb Yeşuaya dedi: «Onlardan qorxma, çünki onları sənə təslim etdim, onlardan heç kim sənin qarşında dura bilməyəcək». ⁹ Yeşua bütün gecə Qilqaldan yuxarı çıxıb qəflətən onların üstünə gəldi. ¹⁰ Rəbb onları İsraililərin qarşısında çaşbaş saldı, İsraililər onları Giveonda böyük tələfata uğratdı və onları Bet-Xoron yoxuşunda təqib edərək Azeqaya və Maqqedaya qədər qırdılar. ¹¹ Emorlular İsraililərin

qarşısından qaçdıqları zaman Bet-Xoron enişində ikən Azeqaya qədər Rəbb onların üstünə göydən böyük daşlar yağdırdı və onlar öldülər. Daş kimi dolu ilə ölənlər İsrail övladlarının qılıncı öldürdüklerinden daha çox idi.

¹²Rəbb Emorluları İsrail övladlarına təslim etdiyi gün Yeşua Rəbbə yalvardı və İsraililərin gözü qarşısında dedi: «Dayan, ey günəş, Gibeon üzərində, Ey ay, Ayyalon dərəsində».

¹³eİsrail xalqı düşmənlərindən qisas alana qədər günəş orada dayandı və ay yerində qaldı. Bu hadisə Yaşar kitabında yazılmışdı. Günəş göyün ortasında durdu və ləngiyib təxminən bütün günü batmadı. ¹⁴Rəbbin insan səsini eşitdiyi o gün kimi bir gün nə ondan əvvəl, nə də ondan sonra oldu, çünki Rəbb İsrail üçün vuruşdu.

¹⁵Sonra Yeşua və onunla birlikdə bütün İsraililər Qılqaldakı ordugaha qayıtdı.

Emor padşahlarının öldürülməsi

¹⁶Bu beş padşah qaçıb Maqqedada olan mağarada gizləndi.

¹⁷«Maqqedadakı mağarada gizlənən beş padşah tapıldı» deyərək Yeşuaya xəbər verdilər. ¹⁸Yeşua dedi: «Mağaranın ağzına böyük daşlar yuvarladın və onlara nəzarət etmək üçün yanına adamlar qoyun. ¹⁹Ancaq siz dayanmayın, düşmənlərinizi təqib edin və arxadakıları da qırın. Onları şəhərlərinə girməyə qoymayın. Allahınız Rəbb onları sizə təslim edib». ²⁰Yeşua və İsrail övladları düşməni çox ağır bir məğlubiyyətə uğradaraq tamamilə qırdı. Sağ qalanlar isə qalalı şəhərlərdə sığındı. ²¹Bütün xalq Maqqedadakı ordugaha, Yeşuanın yanına salamat qayıtdı və bundan sonra

İsrail övladlarına qarşı heç kim bir söz deyər bilmədi.

²²O vaxt Yeşua dedi: «Mağaranın ağzını açın, bu beş padşahı mağaradan mənim yanıma gətirin». ²³Elə də etdilər, mağaradan bu beş padşahı – Yerusəlim padşahını, Xevron padşahını, Yarmut padşahını, Lakiş padşahını və Eqlon padşahını onun yanına gətirdilər. ²⁴Bu padşahları Yeşuanın yanına gətirən zaman o bütün İsrail adamlarını çağırdı. Onunla gələn döyüşçülərin başçalarına dedi: «Yaxınlaşın, ayaqlarınızı bu padşahların boynuna qoyun». Onlar yaxınlaşdılar, ayaqlarını onların boynuna qoydular. ²⁵Yeşua onlara dedi: «Qorxmayın və ruhdan düşməyin, qüvvətli və ürəkli olun, çünki Rəbb vuruşacağınız bütün düşmənlərinizin başına bunları gətirəcək». ²⁶Ondan sonra Yeşua onları vurub öldürdü. Onları beş ağacdən asdı və axşama kimi ağacdən asılı qaldılar. ²⁷Gün batanda Yeşua əmr etdi ki, onları ağacdən endirsinlər və onları gizləndikləri mağaraya atdılar. Mağaranın ağzına da böyük daşlar qoydular və bu daşlar bu günə qədər də oradadır.

²⁸Yeşua o gün Maqqedanı aldı, onları və onun tərəfində olan bütün adamları tamamilə məhv etdi, bir adamı belə, sağ buraxmadı. Yerixo padşahının başına gətirdiyini Maqqeda padşahının da başına gətirdi.

Yeşuanın cənub şəhərləri fəth etməsi

²⁹Yeşua və onunla birgə bütün İsraililər Maqqedadan Livnaya keçdilər və Livnaya qarşı vuruşdular. ³⁰Rəbb həm şəhəri, həm də onun padşahını İsraililərə təslim etdi. Yeşua padşahı və orada olan bütün adamları qılıncdan keçirib bir adamı belə, sağ buraxmadı.

Yerixo padşahının başına gətirdiyini oranın padşahının da başına gətirdi.

³¹ Yeşua və onunla birgə bütün İsraililər Livnadan Lakişə keçib onların qarşısında dayanaraq Lakişlilərlə vuruşdular. ³² Rəbb Lakişi İsraililərə təslim etdi və oranı ikinci gün aldılar. Livnada etdikləri kimi Lakişi və oradakı bütün adamları qılıncdan keçirdilər. ³³ O zaman Gezer padşahı Horam Lakişə kömək etmək üçün gəldi. Yeşua bir nəfəri də sağ buraxmadan onu və onun xalqını da qırdı.

³⁴ Yeşua və onunla birgə bütün İsraililər Lakişdən Eqlona keçdilər, onun qarşısına çıxıb Eqlonlularla vuruşdular. ³⁵ Elə həmin gün oranı aldılar və qılıncdan keçirdilər. Lakişdə etdikləri kimi Eqlondakı bütün adamları o gün tamamilə məhv etdilər.

³⁶ Yeşua və onunla birgə bütün İsraililər Eqlondan Xevrona keçdilər və oradakılarınla vuruşdular. ³⁷ Oranı da alıb padşahını, bütün kəndləri və bütün əhalisini qılıncdan keçirdilər. Eqlonda etdikləri kimi Xevronda da heç kimi sağ qoymadılar, oranı və oradakı bütün adamları tamamilə məhv etdilər.

³⁸ Yeşua və onunla birgə bütün İsraililər Devirə qayıtdılar və oradakılarınla vuruşdular. ³⁹ Deviri, onun padşahını və bütün kəndlərini alaraq əhalisini qılıncdan keçirdilər. Orada olan bütün adamları tamamilə məhv etdilər, heç kimi sağ qoymadılar. Yeşua Xevronun, Livnanın və onun padşahının başına gətirdiyini Devirin və onun padşahının da başına gətirdi.

⁴⁰ Yeşua bütün ölkəni – dağlıq yerləri, Negevi, yamaclı-düzənlikli bölgəni tutdu və bütün o yerlərin padşahlarını qırdı. İsrailin Allahu Rəbbin əmr etdiyi kimi heç kəsi sağ qoymadı, hər nəfəs alan adamı tamamilə məhv etdi.

⁴¹ Yeşua Qadəş-Barneadan Qəzzəyə və Giveona qədər bütün Qoşen diyarında

yaşayanları qırdı. ⁴² Yeşua bir dəfəyə bütün padşahları və onların ölkələrini aldı, çünki İsrailin Allahu Rəbb İsrail üçün vuruşdu. ⁴³ Yeşua və onunla birgə bütün İsraililər Qilqaldakı ordugaha qayıtdı.

Yeşuanın şimal şəhərlərini fəth etməsi

11 Xasor padşahı Yavin bunu eşidəndə Madon padşahı Yovava, Şimron padşahına, Akşaf padşahına, ² şimalda – dağlıq yerlərdəki, Kinneretin cənubunda olan Aravadakı, yamaclı-düzənlikli bölgədəki və qərbdə yerləşən Nafot-Dordakı padşahlara, ³ şərqdə və qərbdə yaşayan Kənanlılara və Emorlulara, Xetlilərə, Perizlilərə, dağlıqda yaşayan Yevuslulara, Xermon dağının aşağısındakı Mispa diyarında yaşayan Xivlilərə xəbər göndərdi. ⁴ Bunlar özləri ilə birgə bütün orduları dəniz sahilindəki qum kimi böyük xalq olaraq çoxlu at və döyüş arabaları ilə gəldilər. ⁵ Bütün bu padşahlar birləşdilər və İsraililərlə vuruşmaq üçün gəlib Merom suları yanında birgə ordugah qurdular.

⁶ Rəbb Yeşuaya dedi: «Onlardan qorxma, çünki sabah bu vaxt hamısını İsraililərin qarşısında öldürüb təslim edəcəyəm, onların atlarının ayaq vətərini kəsəcəksən, döyüş arabalarına od vurub yandıracaqsan». ⁷ Yeşua və onunla birgə bütün döyüşçülər Merom suları yanında qəflətən düşmənlərin üstünə çıxdılar və onlara hücum etdilər. ⁸ Rəbb onları İsraililərə təslim edib qırdırdı. İsraililər böyük Sidona və Misrefot-Mayimə qədər, şərq tərəfdəki Mispa vadisinə qədər düşmənləri qovub heç kim sağ qalmayana qədər hamısını qırdılar. ⁹ Yeşua Rəbbin ona dediği kimi onlarla rəftar etdi; atlarının ayaq vətərini kəsdi və döyüş arabalarına od vurub yandırdı.

¹⁰O vaxt Yeşua geri qayıdıb Xasoru aldı və onun padşahını qılıncla öldürdü. Xasor əvvəlcə bütün bu ölkələrin başı idi. ¹¹Orada olan bütün adamları qılıncdan keçirib tamamilə məhv etdilər, nəfəs çəkən bir nəfər də qalmadı. Sonra Xasora od vurdu. ¹²Rəbbin qulu Musanın əmr etdiyi kimi Yeşua bu padşahların bütün şəhərlərini və bütün padşahları tutub hamısını qılıncdan keçirərək tamamilə məhv etdi. ¹³Ancaq Yeşuanın yandırdığı Xasordan başqa təciciklər üstündə olan şəhərlərdən heç birini İsraililər yandırmadılar. ¹⁴İsrail övladları bu şəhərlərin bütün əmlakını və heyvanlarını qarət etdilər. Hamısını həlak edənədək qılıncdan keçirib məhv etdilər, nəfəsi çəkən bir adam belə, qalmadı. ¹⁵Rəbbin qulu Musaya əmr etdiyini Musa da Yeşuaya əmr etdi və Yeşua da belə etdi. Rəbb Musaya nə əmr etmişdisə, hamısını yerinə yetirdi.

¹⁶Yeşua Seirə çıxan Xalaq dağından, Xermon dağı altında, Livan vadisindəki Baal-Qada qədər bütün bu diyarı – dağları, ¹⁷bütün Negevi, bütün Qoşen diyarını, yamaçlı-düzənlikli bölgəni, Aravanı və İsrailin dağlıq və yamaçlı-düzənlikli bölgəsini aldı. Onların bütün padşahlarını tutdu və vurub öldürdü. ¹⁸Yeşua uzun müddət bu padşahlarla vuruşdu. ¹⁹Giveonun əhalisi olan Xivlilərdən başqa İsrail övladları ilə sülh bağlayan başqa bir şəhər yox idi. Bütün yerlər döyüzlə alınmışdı. ²⁰Çünki Rəbbin Musaya əmr etdiyi kimi İsraililər onları rəhm etmədən tamamilə məhv etdilər. Beləliklə, İsraililərə qarşı döyüşə çıxmağa onların ürəyini sərtləşdirən Rəbbin Özü idi.

²¹O vaxt Yeşua gedib dağlıq Xevronda, Devirdə, Anavda, bütün Yəhudanın dağlıq bölgəsində və

bütün İsrailin dağlıq bölgəsində olan Anaqlıları qırıb məhv etdi. Yeşua onları şəhərləri ilə birgə tamamilə yerlə yeksan etdi. ²²İsrail övladlarının torpağında Anaqlılar qalmadı, onlar ancaq Qəzzədə, Qatda və Aşdodda qaldı. ²³Rəbbin Musaya dediyi kimi Yeşua bütün ölkəni aldı. Yeşua oranı İsraililərə, hər qəbiləyə irs olaraq öz payını verdi. Ölkə müharibədən əmin-amanlığa çıxdı.

İordan çayının şərq tərəfində Musanın qalib gəldiyi padşahlar

12⁸İsrail övladları bu padşahları öldürdülər və onların torpaqlarını – İordan çayının şərqindəki bütün Arava ilə Arnon vadisindən Xermon dağına qədər olan yeri zəbt edib özlərinə mülk etdilər. ²Xeşbona yaşayan Emorluların padşahı Sixon bu torpaqlarda hökmranlıq etmişdi: Arnon vadisi sahilindəki Aroerdən və vadinin ortasındakı Ammonluların sərhədi olan Yabboq çayına qədər Gileadın yarısı, ³şərqə tərəf Kinneret gölündən Arava dənizinə, yəni Duz dənizinə qədər, şərqdə Bet-Yeşimot istiqamətinə və cənuba tərəf Pisqa yamaclarının ətəklərinə qədər Arava torpağı idi. ⁴Sağ qalan Rafalılardan biri olan Başan padşahı Oq Aştarotda və Edreidə hökmranlıq edirdi. ⁵O, Xermon dağında, Sakada, Geşurlular və Maakatlılar sərhədinə qədər bütün Başanda, Xeşbon padşahı Sixonun sərhədinə qədər Gileadın yarısında hökmranlıq edirdi.

⁶Rəbbin qulu Musa və İsrail övladları onları öldürdülər. Sonra Rəbbin qulu Musa onların torpaqlarını irs olaraq Ruvenlilərə, Qadlılara, Menaşşe qəbiləsinin yarısına verdi.

^f11:20 Qanun. 7:16 ⁸12:1 Say. 21:21-35; Qanun. 2:26–3:11

^h12:6 Say. 32:33; Qanun. 3:12

İordan çayının qərb tərəfində Yeşuanın məğlub etdiyi padşahlar

⁷Livan vadisində olan Baal-Qaddan Seirə çıxan Xalaq dağına qədər İordan çayının qərb tərəfində olan torpaqlarda Yeşua ilə İsrail övladlarının öldürdük-ləri padşahlar bunlardır: ⁸Yeşua dağlıq bölgədə, yamaçlı-düzənlikli bölgədə, Ar-avada, yamaclarda, çöldə, Negevdə yer-ləşən bu torpaqları, yəni Xetlilər, Emor-lular, Kənanlılar, Perizlilər, Xivlilər və Yevuslular ölkəsini, İsrail qəbilələrinə torpaq payı kimi mülk olaraq verdi.

⁹Yerixo padşahı;

Bet-Elin yanındakı Ay şəhərinin padşahı;

¹⁰Yerusəlim padşahı;

Xevron padşahı;

¹¹Yarmut padşahı;

Lakiş padşahı;

¹²Eqlon padşahı;

Gezer padşahı;

¹³Devir padşahı;

Geder padşahı;

¹⁴Xorma padşahı;

Arad padşahı;

¹⁵Livna padşahı;

Adullam padşahı;

¹⁶Maqqeda padşahı;

Bet-El padşahı;

¹⁷Tappuah padşahı;

Xefer padşahı;

¹⁸Afeq padşahı;

Laşşaron padşahı;

¹⁹Madon padşahı;

Xasor padşahı;

²⁰Şimron-Meron padşahı;

Akşaf padşahı;

²¹Taanak padşahı;

Megiddo padşahı;

²²Qedeş padşahı;

Karmeldəki Yoqneam padşahı;

²³Nafot-Dordakı Dor padşahı;

Qılqaldakı Qoyim padşahı;

²⁴Tirsa padşahı.

Bütün padşahlar cəmi 31 nəfər idi.

İsraillilərin almaları olduqları torpaqlar

13 Yeşua qocalıb yaşa dolmuşdu. Rəbb ona dedi: «Sən qocalıb yaşa dolmusan, ancaq mülk olaraq almaq üçün olduqca çox yer qalıb.

²Qalan yerlər bunlardır: Filiştililərin bütün əyalətləri, Geşurluların bütün torpaqları; ³Misir qarşısında olan Şixor çayından şimala tərəf Kənanlıların torpağı sayılan Eqron sərhədinə qədər torpaqlar; Filiştililərin beş ağasına məxsus Qəzzəlilərin, Aşdodluların, Aşqelonluların, Qatluların torpaqları və Eqronluların ağalarına məxsus torpaqlar; Avvalıların torpağı; ⁴cənubda bütün Kənan torpağı, Sidonlulara məxsus Mearadan Afeqə – Emorluların sərhədlərinə qədər olan torpaqlar; ⁵Gevallıların torpağı, Xermon dağı ətəyində olan Baal-Qaddan Xamat keçidinə qədər gün doğana tərəf bütün Livan; ⁶ⁱLivandan Misrefot-Mayimə qədər bütün dağlıq əhalisi və bütün Sidonluları da İsrail övladlarının qarşısından Mən qovacağam. Ancaq sənə əmr etdiyim kimi bu torpaqları İsraillilərə irs olaraq böl. ⁷İndi bu yerləri doqquz qəbilə ilə Menaşşe qəbiləsinin yarısına irs olaraq böl».

İordan çayının şərq tərəfindəki torpaqların bölünməsi

⁸^jMenaşşe qəbiləsinin yarısı ilə birgə Ruvenlilər və Qadlılar Musanın İordan çayının şərq tərəfində onlara verdiyi irs torpaqları, Rəbbin qulu Musanın onlara verdiyi bu torpaqları almışdılar: ⁹Arnon vadisi kənarında olan Aroerdən vadinin ortasında olan şəhərlə Divona qədər bütün Medva yaylası; ¹⁰Ammonluların

sərhədinə qədər Xeşbonda hökmranlıq edən Emorluların padşahı Sixonun bütün şəhərləri; ¹¹ Gilead, Geşurlular və Maakatlıların torpaqları, bütün Xermon dağı, Salkaya qədər bütün Başan; ¹² Aştartot və Edreidə hökmranlıq edən, sağ qalan Rafalılardan biri olan Oqun Başandakı bütün torpaqları; Musa bütün bu torpaqlarda yaşayanları döyüşlə qovmuşdu. ¹³ Ancaq İsraililər Geşurluları və Maakatlıları qovmadılar. Geşurlularla Maakatlılar bu günə qədər İsraililərlə arasında yaşayır.

¹⁴ ^kAmma Levi qəbiləsinə irs olaraq torpaq verilmədi, çünki Rəbbin Musaya dediyi kimi onların irsi İsrailin Allahı Rəbb üçün gətirilən yandırma təqdimləridir.

Ruven qəbiləsinin İordan çayının şərq tərəfindən torpaq alması

¹⁵ Musa Ruven övladlarının qəbiləsinə nəsillərinə görə pay verdi. ¹⁶ Onların sərhədi belə idi: Arnon vadisi kənarındakı Aroerdən, bu vadinin ortasındakı şəhər və Medva yanında olan bütün yayla; ¹⁷ Xeşbon və yaylada yerləşən şəhərlərin hamısı – Divon, Bamot-Baal, Bet-Baal-Meon, ¹⁸ Yahsa, Qedemot, Mefaat, ¹⁹ Qiryatayim, Sivma, dərə dağında olan Seret-Şahar, ²⁰ Bet-Peor, Pisqa yamaqları, Bet-Yeşimot, ²¹ bu yaylanın bütün şəhərləri, Xeşbonda hökmranlıq edən Emorlular padşahı Sixonun bütün ölkəsi idi. Musa Sixonu və Midyan başçıları olan və onun ölkəsində yaşayan ağaları – Evini, Reqemi, Suru, Xuru, Revanı öldürdü. ²² İsrail övladları öldürdükləri adamlarla birgə Beor oğlu falçı Bilamı da qılıncdan keçirdilər. ²³ Ruven övladlarının sərhədi İordan çayı ilə sahil torpaqları idi. Ruven övladlarının nəsillərinə görə irsi olan şəhərlər və onların kəndləri bunlar idi.

Qad qəbiləsinin İordan çayının şərq tərəfindən torpaq alması

²⁴ Musa Qad qəbiləsinə, Qad övladlarına nəsillərinə görə torpaq verdi. ²⁵ Onların sərhədi isə belə idi: Yazer, Gileadın bütün şəhərləri və Rabba qarşısında olan Aroerə qədər Ammon övladları ölkəsinin yarısı; ²⁶ Xeşbondan Ramat-Mispa və Betonimə qədər; Maxanayimdən Devir sərhədinə qədər; ²⁷ dərədə Bet-Haram, Bet-Nimra, Sukkot, Safon, Xeşbon padşahı Sixonun ölkəsinin qalan hissəsi, İordan çayı ilə onun sahil torpaqları, İordan çayının şərq tərəfindən Kinneret gölünün cənub sahilinə qədər. ²⁸ Qad övladlarının nəsillərinə görə torpaq irsi olan şəhərlər və onların kəndləri bunlar idi.

Menaşşe qəbiləsinin yarısının İordan çayının şərq tərəfində torpaq alması

²⁹ Musa Menaşşe qəbiləsinin yarısına torpaq verdi ki, bu da Menaşşe övladları qəbiləsinin yarısı üçün, nəsillərinə görə idi. ³⁰ Onların torpağı Maxanayimdən, bütün Başan diyarı, Başan padşahı Oqun bütün ölkəsi və Başanda olan Yairin bütün qəsəbələri də daxil olmaqla altmış şəhər idi. ³¹ Gileadın yarısı Başan padşahı Oqun ölkəsindəki Aştartot və Edrei şəhərlərini də əhatə edirdi. Bunlar Menaşşe oğlu Makir övladlarına nəsillərinə görə Makir övladlarının yarısına verilmək üçün idi.

³² Yerixo şəhərinin qarşısında, İordan çayının şərq tərəfindəki Moav düzənliklərində Musanın böldüyü irs olan torpaqlar bunlar idi. ³³ ¹Ancaq Musa Levi qəbiləsinə irs olaraq torpaq vermədi. Rəbbin onlara dediyi kimi İsrailin Allahı Rəbb Özü onların irsidir.

^k13:14 Qanun. 18:1 ¹13:33 Say. 18:20; Qanun. 18:2

Kənan torpağının bölünməsi

14 İsrail övladları Kənan torpağından irs olaraq aldıkları torpaqlar bunlardır; bu torpaqları kahin Eleazar, Nun oğlu Yeşua və İsrail övladları qəbilələrinin nəsil başçıları, ²mRəbbin Musa vəsitisilə buyurduğu kimi doqquz qəbilə və bir qəbilənin yarısı üçün irs olaraq püşk ilə böldülər. ³nÇünki Musa iki qəbilə ilə yarım qəbilənin irs olan torpağını İordanın şərq tərəfində onlara vermişdi, lakin onların arasında Levililərə irs olaraq torpaq verməmişdi. ⁴Çünki Yusif övladları Menaşşe və Efrayim qəbiləsindən ibarət iki qəbilə oldu. Bundan sonra Levililərə yaşamaqdan ötrü şəhərlərdən, sürüləri və naxırları üçün otlaqlardan başqa heç bir torpaq hissəsi verilmədi. ⁵İsrail övladları Rəbbin Musaya buyurduğu kimi etdilər və torpağı bölüşdürdülər.

Kalevin Xevronu alması

⁶Belə bir zamanda Yəhuda övladları Qılqala – Yeşuanın yanına gəldilər. Qenizli Yefunne oğlu Kalev Yeşuaya dedi: «Qadeş-Barneada Rəbbin sənənlə mənim haqqımda Allah adamı Musaya dediyi sözü sən öziün bilirsən. ⁷PRəbbin qulu Musa ölkəni gözdən keçirtmək üçün Qadeş-Barneadan məni göndərəndə qırx yaşında idim. Mən ona səmimi qəlbdən müjdə gətirdim. ⁸Lakin mənimlə birlikdə gedən soydaşlarım xalqın ürəyini üzdülər. Amma mən səmimi qəlblə Allahım Rəbbin ardınca getdim. ⁹QO gün Musa and içib dedi: “Sən qədəm basdığı torpaq mütləq sənə və sənənin övladlarına əbədi irs olaraq veriləcək, çünki sən Allahım Rəbbin ardınca səmimi qəlblə gətdin”. ¹⁰İndi artıq İsraililər səhrada gedərkən

Rəbbin Musaya bu sözü dediyi vaxtdan qırx beş il keçir. Rəbb dediyi kimi mənə ömür verdi, bax mən bu gün səksən beş yaşındayam. ¹¹Musanın məni göndərdiyi vaxta olduğum kimi bu gün də qüvvətliyəm. O zaman qüvvətim necə idisə, indi də girib-çıxmaq və döyüşmək üçün elə qüvvətim var. ¹²Buna görə də Rəbbin o zaman dediyi bu dağlıq yeri sən indi mənə ver. Bu dağlıq yerdə Anaqlıların, böyük və qala divarlı şəhərlərin olduğunu o gün sən də eşitdin. Bəlkə Rəbb mənimlə olar və mən də Rəbbin dediyi kimi onları qovaram».

¹³Yeşua ona xeyir-dua verdi. Xevronu Yefunne oğlu Kalevə irs olaraq verdi. ¹⁴Bunun üçün Xevron bu günə qədər Qenizli Yefunne oğlu Kalevin irs torpağıdır. Çünki o, səmimi qəblə İsrailin Allahı Rəbbin ardınca getmişdi. ¹⁵Xevronun adı əvvəlcə Qiryat-Arba idi. Anaqlılar arasında Arba ən böyük adam olmuşdu.

Ölkə müharibədən dincliyə çıxdı.

Yəhuda qəbiləsinin torpaqları

15 Nəsillərinə görə Yəhuda övladları qəbiləsinin irs torpağı Edom sərhədinə, cənuba doğru və oranın ən cənubunda yerləşən Zin səhrasına qədər idi. ²Onların cənub sərhədi Duz dənizi qurtaran yerdən – cənubda yerləşən körfəzdən başlayırdı. ³Aqrabbim keçidinin cənubundan keçib Zinə çatırdı və oradan Qadeş-Barneanın cənubundan qalxaraq Xesrona çatırdı. Buradan Addara qalxıb Qarqaya dönürdü. ⁴rSonra isə Asmonadan keçib Misir vadisinə çıxırdı və bu sərhədin sonu dənizdə qurtarırdı. Rəbb demişdi ki, cənub sərhədiniz bura olacaq. ⁵Şərq sərhədi İordan

^m14:2 Say. 26:52-56; 34:13 ⁿ14:3 Say. 32:33; 34:14-15; Qanun. 3:12-17

^o14:6 Say. 14:30 ^p14:7 Say. 13:1-30 ^q14:9 Say. 14:24 ^r15:4 Say. 34:3-5

çayının mənsəbindən Duz dənizi boyunca idi. Şimal tərəfdən isə bu sərhəd İordan çayının mənsəbində yerləşən su körfəzindən başlayırdı. ⁶Sonra bu sərhəd Bet-Xoqlaya qalxaraq Bet-Aravanın şimalından keçirdi və Ruven oğlu Bohanın qayasına çatırdı. ⁷Sonra isə Akor dərəsindən Devirə çıxıb oranın cənubundakı Adummim yoxuşu qarşısında olan Qilqala doğru, şimala yönəlirdi. Buradan isə En-Şemeş sularına keçirdi və onun sonu En-Rogeldə qurtarırdı. ⁸Sonra sərhəd Ben-Hinnom vadisindən cənuba doğru Yevusluların şəhərinin, yəni Yerusəlimin arxasından keçib buradan Refaim vadisinin şimal qütbündə olan Hinnom vadisinin qərbindəki dağın təpəsinə qalxırdı. ⁹Bu dağın təpəsindən isə Neftoah sularının mənbəyinə doğru uzanıb Efron dağındakı şəhərlərə çıxır və oradan Baalaya, yəni Qiryat-Yearimə tərəf uzanırdı. ¹⁰Baaladan qərbə doğru, Seir dağına qədər dənəndən sonra Yearim dağının, yəni Kesalonun şimal tərəfindən keçib Bet-Şemeşə enərək Timnaya çatırdı. ¹¹Sonra isə Eqrunun yanından şimala doğru çıxaraq Şikkerona uzanıb Baala dağına keçərək Yavneelə qalxırdı. Burada sərhədin sonu dənizdə qurtarırdı. ¹²Böyük dənizin sahili qərb sərhədi idi. Nəsillərinə görə Yəhuda övladlarına verilən torpağın sərhədi belə idi.

Kalevlə Otnielin Xevron və Deviri alması

¹³Rəbbin əmrinə görə Yeşua Yəhudalılardan torpağında olan Qiryat-Arbanı, yəni Xevronu irs olaraq Yefunne oğlu Kalevə verdi. Arba Anaqın atası idi. ¹⁴Kalev Anaq oğullarından Anaqın üç oğlu Şeşayı, Aximanı və Talmayı oradan qovdu. ¹⁵Bundan sonra Devir əhəlisinə

qarşı çıxdı. Devirin əvvəlki adı Qiryat-Sefer idi. ¹⁶Kalev dedi: «Kim Qiryat-Seferliləri qırıb oranı alarsa, qızım Aksanı ona ərə verəcəyəm». ¹⁷Oranı Kalevin qardaşı Kenazın oğlu Otniel aldı. Kalev də qızı Aksanı ona ərə verdi. ¹⁸Aksa ona ərə gedəndə ərini atasından bir tarla istəməyə sövq etdirdi. Qız eşşəyindən düşəndə Kalev ona dedi: «Nə istəyirsən?» ¹⁹Aksa dedi: «Mənə bir pay da ver. Madam ki Negev torpağını mənə verdin, onda su qaynaqlarını da mənə ver». Kalev ona yuxarıdakı və aşağıdakı su qaynaqlarını verdi.

Yəhuda qəbiləsinin şəhərləri

²⁰Nəsillərinə görə Yəhuda övladlarının qəbiləsinin irs torpağı budur: ²¹Yəhuda övladları qəbiləsinin Edom sərhədinə doğru ən cənubda yerləşən şəhərləri bunlardır: Qavseel, Eder, Yaqur, ²²Qina, Dimona, Adada, ²³Qedeş, Xasor, İtnan, ²⁴Zif, Telem, Bealot, ²⁵Xasor-Xadatta, Qeriyot-Xesron, yəni Xasor ²⁶Amam, Şema, Molada, ²⁷Xasar-Qadda, Xeşmon, Bet-Pelet, ²⁸Xasar-Şual, Beer-Şeva, Bizyotya, ²⁹Baala, İyim, Esem, ³⁰Eltolad, Kesil, Xorma, ³¹Ziqlaq, Madmanna, Sansanna, ³²Levaot, Şilxim, Ayin və Rimmon. Bu şəhərlərin hamısı kəndləri ilə birlikdə iyirmi doqquz şəhər idi.

³³Yamaclı-düzənlikli bölgədə yerləşən şəhərlər isə bunlardır: Eştaol, Sora, Aşna, ³⁴Zanoah, En-Qannim, Tappuah, Enam, ³⁵Yarmut, Adullam, Soko, Azeqa, ³⁶Şaarayim, Aditayim, Gedera və Gederotayim. Bunlar da kəndləri ilə birlikdə on dörd şəhər idi.

³⁷Senan, Xadaşa, Miqdal-Qad, ³⁸Dilan, Mispə, Yoqteel, ³⁹Lakiş, Bosqat, Eqlon, ⁴⁰Kabbon, Laxmas, Kitliş, ⁴¹Gederot, Bet-Daqon, Naama

və Maqqeda. Bunlar da kəndləri ilə birlikdə on altı şəhər idi.

⁴² Livna, Eter, Aşan, ⁴³ İftah, Aşna, Nesiv, ⁴⁴ Qeila, Akziv və Mareşa. Bunlar da kəndləri ilə birlikdə doqquz şəhər idi.

⁴⁵ Qəsəbələri və kəndləri ilə birlikdə Eqrən, ⁴⁶ Eqrondan dənizə qədər kəndləri ilə birlikdə bütün Aşdod ətrafında yerləşənlər, ⁴⁷ Aşdod və onun qəsəbələri ilə kəndləri, Misir vadisinə və Böyük dənizin sahilinə qədər olan Qəzzə və onun qəsəbələri ilə kəndləri.

⁴⁸ Dağlıq bölgəsində yerləşən şəhərlər isə bunlardır: Şamir, Yattir, Soko, ⁴⁹ Danna, Qiryat-Sanna, yəni Devir, ⁵⁰ Anav, Eştemo, Anim, ⁵¹ Qoşen, Xolon və Gilo. Bunlar da kəndləri ilə birlikdə on bir şəhər idi.

⁵² Arav, Ruma, Eşan, ⁵³ Yanim, Bet-Tappuah, Afeqa, ⁵⁴ Xumta, Qiryat-Arba, yəni Xevron, Sior. Bunlar da kəndləri ilə birlikdə doqquz şəhər idi.

⁵⁵ Maon, Karmel, Zif, Yutta, ⁵⁶ İzreel, Yoqdeam, Zanoah, ⁵⁷ Qayin, Givea, Timna. Bunlar da kəndləri ilə birlikdə on şəhər idi.

⁵⁸ Xalxul, Bet-Sur, Qedor, ⁵⁹ Maarat, Bet-Anot, Elteqon. Bunlar da kəndləri ilə birlikdə altı şəhər idi.

⁶⁰ Qiryat-Baal, yəni Qiryat-Yearim, Rabba. Bunlar da kəndləri ilə birlikdə iki şəhər idi.

⁶¹ Çöllükdə yerləşən şəhərlər isə bunlardır: Bet-Arava, Middin, Sekaka, ⁶² Nivşan, Duz şəhəri, En-Gedi. Bunlar da kəndləri ilə birlikdə altı şəhər idi.

⁶³ Yəhuda övladları Yerusəlimdə yaşayan Yevusluları qova bilmədilər və Yevuslular bu günə qədər Yəhuda övladları ilə birlikdə Yerusəlimdə yaşayır.

Menaşşe və Efrayim qəbilələrinə düşən torpağın cənub sərhədi

16 Yusif övladlarına püşk ilə düşən torpaqların sərhədi şərqdən Yerixo sularından – qarşısındakı İordan çayından başlayıb çöllüyə, Yerixodan Bet-Elin dağlıq bölgəsinə qalxırdı. ² Bet-Eldən isə Luza çıxıb Arklılar torpağına, Atarota keçirdi. ³ Sonra qərbə doğru Aşağı Bet-Xoron torpağına qədər, Yafletlilər torpağına, bundan sonra isə Gezerə qədər enirdi. Bu sərhədin sonu dənizdə qurtarırdı.

⁴ Yusifin övladları Menaşşe və Efrayim torpaqlarını irs olaraq aldılar.

Efrayim qəbiləsinin torpaqları

⁵ Efrayim övladlarının nəsilərinə görə irs torpağının sərhədi belə idi. Şərqə doğru Atrot-Addardan Yuxarı Bet-Xorona qədər gedib dənizdə bitirdi. ⁶ Şimal tərəfdən isə Mikmetatdan şərqə tərəf uzanıb, Taanat-Şilo şəhərinin şərqindən dönərək Yanoahın şərqinə çıxırdı. ⁷ Yanoahdan isə Atarota və Naaraya enərək oradan Yerixoya çatır və sonu İordan çayında qurtarırdı. ⁸ Bu sərhəd Tappuahdan qərbə tərəf Qana vadisinə gedərək sonu dənizdə bitirdi. Nəsilərinə görə Efrayim övladları qəbiləsinin irs torpağı bunlardır. ⁹ Bundan əlavə, Menaşşe övladlarına düşən torpaqlarda da Efrayim övladları üçün ayrılan şəhər və kəndlər var idi.

¹⁰ ^u Amma Efrayim övladları Gezerdə yaşayan Kənanlıları qovmadılar. Onlar bu günə qədər Efrayim övladları arasında yaşayır, Efrayim övladları üçün mükəlləfiyyətçi quldurlar.

Menaşşe qəbiləsinin torpaqları

17 Menaşşe qəbiləsinin püşkünə bu torpaqlar düşdü: Menaşşe Yusifin

ilk oğlu idi. Gileadın atası Makir isə Menaşşenin ilk oğlu idi. Makir döyüşçü olduğu üçün Gilead və Başan torpağı onun oldu. ²Menaşşenin o biri oğulları – Aviezerin, Xeleqin, Asrielin, Şekemin, Xeferin və Şemidanın oğulları üçün də nəsillərinə görə püşk düşdü. Bunlar nəsillərinə görə Yusif oğlu Menaşşenin kişi nəslı idi.

³Lakin Menaşşe oğlu Makir oğlu Gilead oğlu Xefer oğlu Selofxadın oğulları yox idi, ancaq qızları var idi. Qızlarının adları belə idi: Maxla, Noa, Xoqla, Milka, Tirsə. ⁴Onlar kahin Eleazarın, Nun oğlu Yeşuanın və rəhbərlərin qarşısına gəlib dedilər: «Rəbb Musaya buyurmuşdu ki, soydaşlarımızın yanında bizə irs torpaq versin». Onda Yeşua Rəbbin əmrinə görə atalarının kişi qohumları arasında onlara irs olaraq torpaq verdi. ⁵Menaşşeyə İordan çayının o tayında olan Gilead və Başan torpağından başqa on hissə torpaq da düşdü, ⁶çünkü Menaşşe qızları da onun oğulları arasından irs olaraq torpaq aldılar. Gilead diyarı Menaşşenin qalan oğullarına məxsus idi.

⁷Menaşşenin sərhədi Aşərdən Şekemin şərqində olan Mikmetata uzanaraq cənuba tərəf En-Tappuah əhalisinin yerlərinə gəlib çatırdı. ⁸Tappuah torpağı Menaşşenin idi, amma Menaşşe sərhədində olan Tappuah şəhəri isə Efrayim oğullarına məxsus idi. ⁹Sərhəd Qana vadisinə enirdi. Bu vadinin cənubunda olan şəhərlər Menaşşenin şəhərləri arasında olsa da, Efrayimin idi. Menaşşenin sərhədi vadinin şimal tərəfində idi, sonu isə dənizdə qurtarırdı. ¹⁰Sərhədin cənubu Efrayimin, şimalı isə Menaşşenin idi. Dəniz də Menaşşenin sərhədi idi. Sərhəd şimaldan Aşerə,

şərqdən İssakara gedib çatırdı. ¹¹İssakara və Aşer torpaqlarının daxilində olan bu şəhərlər Menaşşenin idi: Bet-Şeanla qəsəbələri, İvleamla qəsəbələri, Dorla qəsəbələrinin əhalisi, En-Dorla qəsəbələrinin əhalisi, Taanakla qəsəbələrinin əhalisi, Megiddo ilə qəsəbələrinin əhalisi. Bunlar birlikdə üç bölgədən ibarət idi.

¹²WMenaşşe övladları bu şəhərlərdə yaşayanları qova bilmədilər, buna görə Kənanlılar da bu torpaqda qaldılar. ¹³İsraillilər qüvvətlənəndə Kənanlıları özlərinə mükəlləfiyyətçi etdilər, amma tamamilə qovmadılar.

Efrayim ilə Menaşşe qəbilələrinin çox torpaq istəməsi

¹⁴Yusif övladları Yeşuaya belə dedilər: «İrs torpaq almaq üçün niyə bizə tək püşklə bir pay verdin? Biz böyük xalq və indiyə qədər Rəbb böyük xalq və indiyə qədər Rəbb bizə bərəkət verib». ¹⁵Yeşua onlara dedi: «Əgər siz böyük xalqsınızsa və Efrayimin dağlıq bölgəsi sizə darlıq edirsə, meşəliyə çıxın, orada Perizlilər və Rafalılar torpağında özünüzə yer edin». ¹⁶Yusif övladları dedilər: «Dağlıq bölgəsi bizə bəs deyil. Ancaq dərədə olan torpaqda – Bet-Şean və onun qəsəbələrində, İzreel vadisində yaşayan bütün Kənanlıların dəmir döyüş arabaları var». ¹⁷Onda Yeşua Yusif nəslinə – Efrayimlilərə və Menaşşelilərə belə dedi: «Siz böyük xalqsınız, qüvvətiniz də böyükdür, ona görə sizə bir püşk kifayət deyil. ¹⁸Dağlıq bölgə də sizin olacaq, o yer meşəlikdir, amma siz oranı təmizləyəcəksiniz və bütünlüklə sizin olacaq. Kənanlılar qüvvətli olsa da, onların dəmir döyüş arabaları olsa da, siz onları qova biləcəksiniz».

Qalan torpaqların bölünməsi

18 Bütün İsrail övladlarının icması Şiloya yığışib orada Hüzur çadırını qurdu. Bu torpaq onların hökmranlığı altında idi. ²İsrail övladlarının yeddi qəbiləsi arasında isə irs olan torpaqlar hələ paylanmamışdı. ³Yeşua İsrail övladlarına dedi: «Atalarınızın Allahı Rəbbin sizə verdiyi torpağa mülk sahibi kimi girməyə nə vaxta qədər təəddüd edəcəksiniz? ⁴Hər qəbilədən özünüze üç adam seçin. Onları göndərəcəyəm ki, çıxıb ölkəni dolaşsınlar və alacaqları irs torpaqlara görə oranı təsvir edib mənə yanına gəlsinlər. ⁵Onlar oranı yeddi hissəyə bölünsünlər. Yəhuda cənubda olan öz torpağında qalsın, Yusifin nəslə də şimalda olan torpağında qalsın. ⁶Siz ölkəni yeddi hissə kimi təsvir edin və təsviri buraya mənə gətirin. Burada Allahımız Rəbbin hüsurunda sizin üçün püşk atacağam. ⁷Amma aranızda Levililərin payı yoxdur, çünki onların irsi Rəbbin kahinliyidir. Qad, Ruven qəbilələri və Menaşşe qəbiləsinin yarısı İordan çayının şərq tərəfində Rəbbin qulu Musanın onlara verdiyi irs olan torpaqlarını aldılar.

⁸Adamlar qalxıb gedəndə Yeşua onlara ölkəni təsvir edərək yazmağı əmr edib dedi: «Gedin, ölkəni gəzib oranı yazılı təsvir edərək yanına qayıdın. Mən də burada, Şiloda, Rəbbin hüsurunda sizin üçün püşk atacağam». ⁹Adamlar gedib ölkəni dolaşdılar. Şəhərlərinə görə oranı yeddi hissəyə ayıraraq təsvirini kitaba yazıb Şilodakı ordugaha, Yeşuanın yanına qayıtdılar. ¹⁰Yeşua Şiloda Rəbbin hüsurunda onlar üçün püşk atdı və orada İsrail övladlarının paylarına görə torpağı payladı.

Binyamin qəbiləsinin torpaqları

¹¹İlk püşk nəsilərinə görə Binyamin övladları qəbiləsinə düşdü. Onlara düşən hissə Yəhuda övladları ilə Yusif övladlarının torpağı arasında idi. ¹²Şimal tərəfdən onların sərhədi İordan çayından başlayırdı. Sərhəd Yerixonun şimal tərəfindəki yamacına yüksəlirdi, sonra qərbə doğru dağlığa qalxırdı, sonu isə Bet-Aven çölündə qurtarırdı. ¹³Oradan cənuba doğru sərhəd Luza, yəni Bet-Elə və Luzun yamacına çatırdı. Sonra sərhəd Aşağı Bet-Xoronun cənubunda olan dağlıqdan Atrot-Addara enirdi. ¹⁴Sərhəd oradan uzanaraq qərb tərəfdən cənuba doğru, Bet-Xoronun qarşısında olan dağdan da cənuba doğru dönürdü. Onun sonu Yəhuda övladlarının şəhəri olan Qiryat-Baalda, yəni Qiryat-Yearimdə qurtarırdı; qərb sərhədi bu idi. ¹⁵Cənub sərhədi Qiryat-Yearimin ən son hissəsindən qərbə doğru Neftoah sularının mənbəyinə çatırdı. ¹⁶Ondan sonra sərhəd Refaim vadisinin şimalında Ben-Hinnom vadisinin qarşısındakı dağın ən son hissəsinə enirdi; buradan da cənuba doğru Hinnom vadisinə, Yevusun cənub yamacına enib En-Rogelə çatırdı, ¹⁷sonra sərhəd şimala doğru uzanaraq En-Şemeşə çıxırdı, Adummim yoxuşu qarşısında olan Gelilota çatırdı; oradan da Ruven oğlu Bohanın qayasına enirdi, ¹⁸sonra şimala doğru Aravanın qarşı tərəfinə keçib Aravaya enirdi. ¹⁹Sərhəd şimala doğru Bet-Xoqla yoxuşuna keçir, sərhədin sonu Duz dənizinin şimal körfəzində, İordan çayının cənubunda qurtarırdı. Bu, cənub sərhədi idi. ²⁰Onun şərq tərəfdən sərhədi İordan çayı idi. Nəsilərinə görə Binyamin oğullarının irs torpaqlarının ərazisi bunlar idi.

²¹Nəsillərinə görə Binyamin övladları qəbiləsinin şəhərləri bunlar idi: Yerixo, Bet-Xoqla, Emeq-Qesis, ²²Bet-Arava, Semarayim, Bet-El, ²³Avvim, Para, Ofra, ²⁴Kefar-Ammonay, Ofni, Geva, yəni kəndləri ilə birlikdə on iki şəhər; ²⁵Giveon, Rama, Beerot, ²⁶Mispe, Kefira, Mosa, ²⁷Reqem, İrpeel, Tarala, ²⁸Sela, Elef, Yevus, yəni Yerusəlim, Givea, Qiryat, yəni kəndləri ilə birlikdə on dörd şəhər. Nəsillərinə görə Binyamin övladlarının irs torpaqları bunlardır.

Şimeon qəbiləsinin torpaqları

19 İkinci püşk nəsillərinə görə Şimeona – Şimeon övladlarının qəbiləsinə düşdü. Onların irs torpağı Yəhuda övladlarının irs torpağı arasında idi. ^{2x}Onların irs torpaqları bunlar idi: Beer-Şeva, Şeva, Molada, ³Xasar-Şual, Bala, Esem, ⁴Eltolad, Betul, Xorma, ⁵Ziqlaq, Bet-Markavot, Xasar-Susa, ⁶Bet-Levaot, Şaruxen, yəni kəndləri ilə birlikdə on üç şəhər; ⁷Ayin, Rimmon, Eter, Aşan, yəni kəndləri ilə birlikdə dörd şəhər; ⁸Baalat-Beerə, yəni cənubda Ramaya qədər bu şəhərlərin ətrafındakı bütün kəndlər onların irs olan torpağı idi. Bunlar nəsillərinə görə Şimeon övladları qəbiləsinin irs olan torpaqlarıdır. ⁹Şimeon övladlarının irs olan torpağı Yəhuda övladlarının payından oldu, çünki Yəhuda övladlarının payı onlar üçün çox idi. Buna görə də Şimeon övladları onların torpaqları arasında irs torpaqlarını aldılar.

Zevulun qəbiləsinin torpaqları

¹⁰Üçüncü püşk nəsillərinə görə Zevulun övladlarına düşdü. Onların irs olan torpağının sərhədi Saridə qədərdir. ¹¹Sonra sərhədi Maralaya qədər – qərbə doğru yüksəlib Dabbeşetdən

keçərək Yoqneam qarşısında olan vadiyə çatırdı. ¹²Sariddən şərqi – gün doğana tərəf Kislot-Tavor sərhədinə dönüb Davrata qalxaraq Yafiaya yüksəlirdi. ¹³Oradan şərqi doğru Qat-Xeferə, Et-Qasinə keçirdi və Neaya dönən Rimmona qalxırdı. ¹⁴Şimala tərəf sərhəd Xannatona dönüb sonu İftah-El dərəsində idi. ¹⁵Qattat, Nahalal, Şimron, İdala, Bet-Lexem, yəni kəndləri ilə birlikdə on iki şəhər idi. ¹⁶Nəsillərinə görə Zevulun övladlarının irsi olan torpaq kəndləri ilə birlikdə bu şəhərlər idi.

İssakar qəbiləsinin torpaqları

¹⁷Dördüncü püşk nəsillərinə görə İssakara – İssakar övladlarına düşdü. ¹⁸Onların torpağı İzreel, Kesulot, Şunem, ¹⁹Xafarayim, Şion, Anaxarat, ²⁰Rabbit, Qişyon, Eves, ²¹Remet, En-Qannim, En-Xadda, Bet-Passes idi. ²²Sərhəd Tavora, Şaxsivmaya, Bet-Şemeşə çatırdı. Sərhədlərinin sonu İordan çayında idi. Bunlar kəndləri ilə birlikdə on altı şəhər idi. ²³Nəsillərinə görə İssakar övladları qəbiləsinin irs olan kəndləri ilə birlikdə bu şəhərlər idi.

Aşer qəbiləsinin torpaqları

²⁴Beşinci püşk nəsillərinə görə Aşer övladları qəbiləsinə düşdü. ²⁵Onların torpağı Xelqat, Xali, Beten, Akşaf, ²⁶Alamelek, Amad və Mişal idi. Sərhəd qərbə tərəf Karmelə, Şixor-Livnata çatırdı, ²⁷Gündoğana tərəf Bet-Daqona dönürdü. Sonra şimala tərəf Zevulun, İftah-El dərəsinə, oradan Bet-Emeqə, Neielə çatırdı, sonra şimala doğru Kavula, ²⁸Evrna, Rexova, Xammona, Qanaya, böyük Sidona qədər çatırdı. ²⁹Onda sərhəd Ramaya, qalalı Sur şəhərinə dönürdü. Sərhəd Xosaya

dönürdü, sonu Akziv, ³⁰Uma, Afeq, Rexov torpağında dənizdə qurtarırdı. Bunlar kəndləri ilə birlikdə iyirmi iki şəhər idi. ³¹Nəsillərinə görə Aşer övladları qəbiləsinin irs olan torpaqları kəndləri ilə birlikdə bu şəhərlər idi.

Naftali qəbiləsinin torpaqları

³²Altıncı püşk Naftali övladları üçün nəsillərinə görə Naftali övladlarına düşdü. ³³Onların sərhədi Xelefdən Saananimdəki palıd ağacından başlayaraq Adami-Negev və Yavneeli keçib Laqquma çatır, sonu isə İordan çayında bitirdi. ³⁴Sərhəd qərbə doğru Aznot-Tavora dönüb oradan Xuqoqa qalxırdı. Cənubda Zevuluna, qərbdə Aşerə, gündəğana tərəf İordan çayına ^{¶¶}çatırdı. ³⁵Qalalı şəhərlər bunlar idi: Siddim, Ser, Xammət, Raqqat, Kinneret, ³⁶Adama, Rama, Xasor, ³⁷Qedeş, Edrei, En-Xasor, ³⁸İreon, Miqdal-El, Xorem, Bet-Anat, Bet-Şemeş. Bunlar kəndləri ilə birlikdə on doqquz şəhər idi. ³⁹Nəsillərinə görə Naftali övladları qəbiləsinin irs olan torpaqları kəndləri ilə birlikdə bu şəhərlər idi.

Dan qəbiləsinin torpaqları

⁴⁰Yeddinci püşk nəsillərinə görə Dan övladları qəbiləsinə düşdü. ⁴¹İrs torpaqları bunlar idi: Sora, Eştaol, İr-Şemeş, ⁴²Şaalabbın, Ayyalon, İtla, ⁴³Elon, Timna, Eqron, ⁴⁴Elteqe, Gibbeton, Baalat, ⁴⁵Yehud, Bene-Beraq, Qat-Rimmon, ⁴⁶Me-Yarqon, Yafo qarşısında olan sərhədi ilə Raqqon. ⁴⁷Yamma Dan övladlarının torpağı onların əlindən çıxdı. Ona görə də Dan övladları Leşem üzərinə döyüşə getdilər. Oranı alıb əhalisini qılıncdan keçirtildilər və oraya sahib olub məskən saldılar. Ataları Danın şərəfinə görə

Leşemə Dan adı verdilər. ⁴⁸Nəsillərinə görə Dan övladları qəbiləsinin irs olan kəndləri ilə birlikdə bu şəhərlər idi.

Torpağın bölüşdürülməsinin başa çatması

⁴⁹Ölkəni torpaq paylarına görə irs olaraq bölüşdürüb qurtarandan sonra İsrail övladları Nun oğlu Yeşuaya aralarında irs olaraq torpaq verdilər. ⁵⁰Rəbbin əmrinə görə istədiyi şəhəri – Efrayimin dağlıq bölgəsində Timnat-Serahı ona verdilər. O da bu şəhəri tikib orada yaşadı.

⁵¹Şilodakı Hüzür çadırının girişində, Rəbbin hüzurunda kahin Eleazarın, Nun oğlu Yeşuanın, İsrail qəbilələrinin nəsil başçılarının püşk ilə bölüşdürüldükləri irs torpaqlar bunlar idi. Beləliklə, onlar ölkənin bölüşdürülməsini başa çatdırdılar.

Altı sığınacaq şəhər

20 Rəbb Yeşuaya dedi: ²«İsrail övladlarına söylə: “Özünüz üçün Musa vasitəsilə dediyim sığınacaq şəhərləri seçin ki, ³bilmədən, səhvən bir adamı öldürən qatil oraya qaçsın. Ora sizin üçün qan qisasını alan adamdan sığınacaq yeri olsun. ⁴Qoy qatil bu şəhərlərdən birinə qaçsın, şəhər qapısının girəcəyində dursun. Orada o şəhərin ağsaqqallarına öz əməlini söyləsin. Onlar da onu şəhərə, yanlarına aparsınlar və yer versinlər ki, onlarla yaşasın. ⁵Əgər qan qisası alan onu təqib edərsə, o zaman qatili ona təslim etməsinlər, çünki qonşusunu bilmədən öldürmüşdür, əvvəldən onunla ədavəti yox idi. ⁶Bu adam icma qarşısında hökm alana qədər və o dövrdə olan baş kahinin ölümünə qədər qoy bu şəhərdə yaşasın. Bundan sonra qatil qaçdığı

¶¶19:34 İordan çayına – yaxud İordan çayından Yəhudaya.

şəhərə, öz şəhərinə, öz evinə qayıda bilər»).

⁷Sığınacaq şəhər üçün Qalileyada, Naftalının dağlıq bölgəsində Qedeşi, Efrayimin dağlıq bölgəsində Şekemi və Yəhudanın dağlıq bölgəsində Qiryat-Arbanı, yəni Xevronu ayırdılar. ⁸İordan çayının şərqində, Yerixonun şərqində isə Ruven qəbiləsinin torpağında yaylada yerləşən səhradakı Beseri, Qad qəbiləsinin torpağında olan Gileaddakı Ramotu, Menaşşe qəbiləsindən olan Başanda Qolanı ayırdılar. ⁹Bilmədən qətl edən hər bir kəs oraya qaçsın və icma qarşısında dayananaqəd qan qisasını alanın əli ilə öldürülməsin deyə bütün İsraililərlə aralarında yaşayan yadellilər üçün təyin olunan şəhərlər bunlar idi.

Levililərə verilən şəhərlər

21 ²⁰Zaman Levililərin nəsil başçıları kahin Eleazara, Nun oğlu Yeşuaya və İsrail övladları qəbilələrinin nəsil başçılarına yaxınlaşdılar. ²Kənan torpağında yerləşən Şiloda onlara belə dedilər: «Rəbb Musa vasitəsilə bizə yaşamaq üçün şəhərlər, heyvanlarımız üçün otlaqlar verməyi əmr edib». ³İsrail övladları Rəbbin əmrinə görə öz irs torpaqlarından bu şəhərləri və oranın otlaqlarını Levililərə verdilər.

⁴Püşk Qohatdan olan nəsilərə düşdü. Levililərdən olan kahin Harun övladlarına Yəhuda, Şimeon və Binyamin qəbilələrindən püşk ilə on üç şəhər verildi. ⁵Digər Qohat övladlarına isə Efrayim qəbiləsinin nəsilərindən, Dan qəbiləsindən və Menaşşe qəbiləsinin yarısından püşk ilə on şəhər verildi.

⁶Gerşon övladlarına İssakar qəbiləsi nəsilərindən, Aşer, Naftali qəbilələrindən, Başanda Menaşşe

qəbiləsinin yarısından püşk ilə on üç şəhər verildi.

⁷Nəsilərinə görə Merari övladlarına Ruven, Qad, Zevulun qəbilələrindən on iki şəhər verildi.

⁸İsrail övladları Musa vasitəsilə Rəbbin əmr etdiyinə görə bu şəhərləri və onların otlaqlarını püşk ilə Levililərə verdilər. ⁹Onlara Yəhuda və Şimeon övladlarının qəbilələrindən adları göstərilən bu şəhərləri verdilər. ¹⁰Bunlar Levililərdən olan Qohat övladlarından Harun övladları üçün idi, çünki ilk püşk onların idi. ¹¹Yəhudanın dağlıq bölgəsindəki Anaqlıların atası Arbanın adı ilə adlanan Qiryat-Arba şəhərini, yəni Xevronu və ətrafında olan otlaqları onlara verdilər. ¹²Amma şəhərin tarlaları ilə kəndlərini mülk olaraq Yefunne oğlu Kalevə verdilər.

¹³Kahin Harun övladlarına qatillər üçün bu sığınacaq şəhərləri verdilər: Xevronla otlaqlarını, Livna ilə otlaqlarını, ¹⁴Yattirlə otlaqlarını, Eştemoa ilə otlaqlarını, ¹⁵Xolonla otlaqlarını, Devirlə otlaqlarını, ¹⁶Ayin, Yutta, Bet-Şemeş şəhərləri ilə otlaqlarını. Bu, iki qəbilədən cəmi doqquz şəhər idi. ¹⁷Binyamin qəbiləsindən isə bu şəhərləri verdilər: Giveonla otlaqlarını, Geva ilə otlaqlarını, ¹⁸Anatotla otlaqlarını, Almonla otlaqlarını. Bu, dörd şəhər idi. ¹⁹Harun övladlarının, kahinlərin bütün şəhərləri otlaqları ilə birgə on üç şəhər idi.

²⁰Levililərdən olan digər Qohat övladlarına nəsilərinə görə püşklə düşən Efrayim qəbiləsinə aid şəhərləri verdilər. ²¹Onlara Efrayimin dağlıq bölgəsində qatillər üçün bu sığınacaq şəhərləri verdilər: Şekemlə otlaqlarını, Gezerlə otlaqlarını, ²²Qivsayimlə otlaqlarını, Bet-Xoronla otlaqlarını

verildilər. Bunlar cəmi dörd şəhər idi. ²³Dan qəbiləsindən bu şəhərləri verdilər: Elteqe ilə otlaqlarını, Gibbetonla otlaqlarını, ²⁴Ayyalonla otlaqlarını, Qat-Rimmonla otlaqlarını. Bunlar da dörd şəhər idi. ²⁵Menaşşe qəbiləsinin yarısından isə bu şəhərləri verdilər: Taanakla otlaqlarını, Qat-Rimmonla otlaqlarını. Bunlar isə iki şəhər idi. ²⁶Digər Qohat övladlarına nəsilərinə görə verilən bütün şəhərlər otlaqları ilə birlikdə on şəhər idi.

²⁷Levililərin nəsilərindən Gerşon övladlarına Menaşşe qəbiləsinin yarısından qatillər üçün bu sığınacaq şəhərləri verdilər: Başandakı Qolanla otlaqlarını, Beeştera ilə otlaqlarını verdilər. Bunlar iki şəhər idi. ²⁸İssakar qəbiləsindən Qişyonla otlaqlarını, Davratla otlaqlarını, ²⁹Yarmutla otlaqlarını, En-Qannimlə otlaqlarını verdilər. Bunlar dörd şəhər idi. ³⁰Aşer qəbiləsindən Mişalla otlaqlarını, Avdonla otlaqlarını, ³¹Xelqatla otlaqlarını, Rexovla otlaqlarını verdilər. Bunlar dörd şəhər idi. ³²Naftali qəbiləsindən qatillər üçün sığınacaq şəhəri olan Qalileyadakı Qedeşlə otlaqlarını, Xammot-Dorla otlaqlarını və Qartanla otlaqlarını verdilər. Bunlar üç şəhər idi. ³³Nəsilərinə görə Gerşonluların bütün şəhərləri otlaqları ilə birlikdə on üç şəhər idi.

³⁴Levililərdən olan Merari övladlarının nəsilərinə bu şəhərləri verdilər: Zevulun qəbiləsindən Yoqneamla otlaqlarını, Qarta ilə otlaqlarını, ³⁵Dimna ilə otlaqlarını, Nahalalla otlaqlarını. Bunlar dörd şəhər idi. ³⁶Onlara Ruven qəbiləsindən Beserlə otlaqlarını, Yahsa ilə otlaqlarını, ³⁷Qedemotla otlaqlarını, Mefaatla otlaqlarını verdilər. Bunlar dörd şəhər idi; ³⁸Qad qəbiləsindən qatillər üçün

sığınacaq şəhəri olan Gileaddakı Ramotla otlaqlarını, Maxanayimlə otlaqlarını, ³⁹Xeşbonla otlaqlarını, Yazerlə otlaqlarını verdilər. Bunlar dörd şəhər idi. ⁴⁰Bunların hamısı Merari övladlarının, yəni Levililərdən qalan nəsilərin şəhərləri idi. Onların püşkü on iki şəhərə düşmüşdü.

⁴¹İsrail övladlarının irsi arasında Levililərin bütün şəhərləri otlaqları ilə birlikdə qırx səkkiz şəhər idi. ⁴²Bu şəhərlərin hər birinin ətrafında otlaqları var idi. Şəhərlərin hamısı belə idi.

Vəd olunmuş torpağın İsrailə verilməsi barədə Rəbbin sözünün yerinə yetirilməsi

⁴³Rəbb atalarına etdiyi anda görə vəd etdiyi bütün torpağı İsraililərə verdi. Onlar bu torpağa sahib oldular və orada məskən saldılar. ⁴⁴Rəbb atalarına etdiyi anda görə hər şeydə onlara hər tərəfdən dinclik verdi və bütün düşmənlərindən heç biri onların qarşısında dura bilmədi. Rəbb bütün düşmənlərini onlara təslim etdi. ⁴⁵Rəbbin İsrail nəslinə söylədiyi bütün yaxşı sözlərdən heç biri boşa çıxmadı, hamısı yerinə yetdi.

Şərq qəbilələrinin qayıtması

22 O zaman Yeşua Ruvenliləri, Qadlıları, Menaşşe qəbiləsinin yarısını çağıraraq dedi: ²«Siz Rəbbin qulu Musanın əmr etdiyi hər şeyə əməl etdiniz və mənim sizə əmr etdiyim hər şeydə sözümə qulaq asdınız. ³Bu günə qədər keçən uzun müddət ərzində soydaşlarınızı tərk etmədiniz və Allahınız Rəbbin sizə buyurduğu işlərə əməl etdiniz. ⁴Ona görə də Allahınız Rəbb soydaşlarınıza vəd etdiyi kimi əmin-amanlıq verdi. İndi Rəbbin qulu Musanın İordan çayının o tərəfində sizə mülk olaraq verdiyi torpağa, öz

çadırlarınıza qayıdın. ⁵ Ancaq Rəbbin qulu Musanın sizə buyurduğu əmrə və qanuna əməl etməyə söylə çalışın. Allahınız Rəbbi sevin, tamamilə Allahın göstərdiyi yolla gedin və əmərlərinə əməl edin, Ona bağlanın, bütün qəbinizlə, bütün varlığınızla yalnız Ona qulluq edin». ⁶ Yeşua onlara xeyir-dua verib yola saldı və onlar çadırlarına qayıdılar.

⁷ Musa Başanda Menaşşe qəbiləsinin yarısına irs torpağı vermişdi. Yeşua isə İordan çayının qərb tərəfində bu qəbilənin o biri yarısına soydaşları arasında irs torpağı verdi. Yeşua onları çadırlarına göndərən zaman xeyir-dua verdi. ⁸ Onlara belə dedi: «İndi öz çadırlarınıza çoxlu var-dövlətlə qayıdırınız. Özünüzə xeyli heyvan, qızıl-gümüş, tunc, dəmir və çoxlu paltar götürmüşünüz. Düşmənlərinizdən qarət etdiyiniz bu malı soydaşlarınıza paylayın».

⁹ Ruven övladları, Qad övladları, Menaşşe qəbiləsinin yarısı Kənan torpağındakı Şilodan, İsrail övladlarının yanından qayıtdılar. Onlar Rəbbin əmrinə görə Musa vasitəsilə sahib olduqları Gilead torpağına – mülk olaraq onlara verilən torpağa yola düşdülər.

İordan çayının o tayında qoyulmuş qurbangah barədə mübahisə

¹⁰ Onlar Kənan torpağında olan İordan çayının yanındakı Gelilota çatdılar. Orada – İordan çayının yanında Ruven övladları, Qad övladları və Menaşşe qəbiləsinin yarısı bir qurbangah – möhtəşəm görünüşlü qurbangah qurdular. ¹¹ İsrail övladları bunu eşitdilər: «Budur, Ruven övladları, Qad övladları və Menaşşe qəbiləsinin yarısı Kənan torpağının sərhədində

– İordan çayının yanındakı Gelilotda, İsrail övladlarına aid olan tərəfdə bir qurbangah qurub». ¹² İsrail övladları bunu eşidəndə bütün İsrail övladlarının icmasını onlara qarşı döyüşə çıxmaq üçün Şiloya çağırdılar.

¹³ İsrail övladları Gilead torpağına, Ruven övladlarının, Qad övladlarının və Menaşşe qəbiləsinin yarısının yanına kahin Eleazar oğlu Pinxası, ¹⁴ onunla birlikdə İsrail qəbilələrinin hər biri üçün nəsil rəhbəri olmaqla on rəhbər göndərdilər. Onların hər biri İsrail tayfaları arasında nəsil başçıları idi. ¹⁵ Onlar Gilead torpağına, Ruven övladlarının, Qad övladlarının və Menaşşe qəbiləsinin yarısının yanına gələrək belə dedi: ¹⁶ b«Rəbbin icması hamılıqla belə deyir: “Nədir İsrailin Allahına belə xəyanət etdiniz? Niyə Rəbbin yolundan döndünüz və bu gün özünüzə başqa qurbangah quraraq Ona qarşı üsyan etdiniz? ¹⁷ cRəbbin icması üzərinə bəla gətirən və bu günə qədər də təmizlənmədiyimiz Peor günahı məgər bizə azlıq edir ki, ¹⁸ bu gün də Rəbbin yolundan dönürsünüz? Əgər siz bu gün Rəbbə qarşı üsyan etsəniz, O da sabah bütün İsrail icmasına qəzəblənəcək. ¹⁹ Əgər sahib olduğunuz torpaq mürdərdirsə, Rəbbin məskəninin yerləşdiyi – Rəbbin mülkü olan torpağa keçin. Qoy torpaq payınız bizim aramızda olsun. Allahımız Rəbbin qurbangahından başqa özünüzə qurbangah qurmaqla Rəbbə və bizə qarşı üsyan etməyin. ²⁰ dZerah oğlu Akan məhv edilmək üçün həsr olunan şeylərdən götürməklə xəyanət etmədimi? Ona görə bütün İsrail icması üzərinə qəzəb gəlmədimi? Bu günahdan ötrü o adam tək özü məhv olmadı”».

²¹ Ruven övladları, Qad övladları, Menaşşe qəbiləsinin yarısı İsrail tayfalarının başçalarına cavab verdilər:

^b22:16 Qanun. 12:6

^c22:17 Say. 25:1-9

^d22:20 Yeşua 7:1-26

²²«Qadir Allah Rəbb! Qadir Allah Rəbb! O bilir, qoy İsrail də bilsin. Əgər Rəbbin əleyhinə çıxıb üsyan edəriksə, qoy bu gün O bizə qənim olsun! ²³Əgər Rəbbin yolundan dönmək üçün üzərində yandırma qurbanları, taxıl təqdimləri, ünsiyyət qurbanları təqdim etməkdən ötrü özümüə başqa bir qurbangah qurmuşuqsa, qoy Rəbb Özünü bunun cavabını bizdən istəsin. ²⁴Amma bunu qorxaraq bu məqsədlə etdik ki, sabah sizin övladlarınız övladlarımıza deməsinlər: “İsrailin Allahu Rəbdən sizə nə? ²⁵Ey Ruven övladları, ey Qad övladları! Rəbb sizinlə bizim aramızda İordan çayını sərhəd qoydu. Rəbdə sizin payınız yoxdur”. Bununla da sizin övladlarınız bizim övladlarımızı Rəbb qorxusundan döndərə bilər. ²⁶Ona görə belə dedik: “Özümüə bir qurbangah qurmaq üçün işə başlayaq”. Bu qurbangah yandırma qurbanı və başqa qurbanlar üçün deyil, ²⁷bizimlə sizin aranızda və sonrakı nəsillərimiz arasında şahid olmaq üçündür. Ta ki biz də yandırma qurbanlarımız, başqa qurbanlarımız və ünsiyyət qurbanlarımızla Rəbbin hüsurunda Ona xidmət edək. Sabah sizin övladlarınız da bizim övladlarımıza “Rəbdə sizin payınız yoxdur” deməsinlər. ²⁸Biz dedik: “Sabah bizə yaxud nəsillərimizə belə desələr, biz də belə cavab verərik ki, atalarımızın qurduğu Rəbbin qurbangahının surətinə baxın. Bu yandırma qurbanlar və başqa qurbanlar üçün deyil, yalnız sizinlə bizim aramızda şahid olmaq üçündür”. ²⁹Rəbbə qarşı üsyan etmək, bu gün Rəbbin yolundan dönmək, yandırma qurbanı, taxıl təqdimləri, başqa qurbanlar üçün Allahımız Rəbbin məskəni qarşısında olan Öz qurbangahından başqa qurbangah qurmaq qoy bizdən uzaq olsun».

³⁰Kahin Pinxas, onunla birgə olan icma rəhbərləri, yəni İsrail tayfalarının başçıları Ruven övladlarının, Qad övladlarının və Menaşşe övladlarının söylədiklərini eşidəndə bu sözləri bəyəndilər. ³¹Kahin Eleazar oğlu Pinxas və rəhbərlər Ruven övladlarına, Qad övladlarına və Menaşşe övladlarına dedilər: «Bu gün bildik ki, Rəbb aramızdadır, çünki Ona qarşı bu xəyanəti etmədiniz və İsraililəri Rəbbin əlindən qurtardınız».

³²Kahin Eleazar oğlu Pinxas və rəhbərlər Ruven övladları və Qad övladlarının yanından, Gilead torpağından Kənan torpağına İsrail övladlarının yanına qayıdıb onlara xəbər gətirdilər. ³³Bu işi İsrail övladları da bəyəndilər. Onlar Allaha şükür etdilər və Ruven övladlarına, Qad övladlarına qarşı müharibə etmək və onların yaşadıkları ölkəni viran etmək fikrindən döndülər.

³⁴Ruven övladları və Qad övladları qurbangahın adını «Şahid» qoydular. Çünki onlar dedi: «Bu qurbangah Rəbbin Allah olduğuna aramızda şahiddir».

Yeşuanın vəsiyyəti

23 Rəbb İsraililərə hər tərəfdən düşmənlərindən əmin-amanlıq verəndən sonra uzun müddət keçdi. Artıq Yeşua qocalıb yaşa dolmuşdu. ²O bütün İsraili, ağsaqqalları, başçıları, hakimləri və məmurları çağırdı və onlara dedi: «Mən qocalmışam, yaşım çoxdur. ³Allahınız Rəbbin sizin uğrunuzda bütün bu millətlərə nə etdiyini gördünüz, çünki Allahınız Rəbb Özünü sizin üçün döyüdü. ⁴Budur, İordan çayından qərb tərəfə Böyük dənizə qədər qırdığım bütün millətlərin torpaqları ilə birlikdə qalan bu millətlərin də torpaqlarını qəbilələriniz üçün irs olaraq payladım. ⁵Allahınız Rəbb Özünü onları qarşınızdan silib

atacaq və onları gözünüzün qarşısından qovacaq. Allahınız Rəbbin sizə söz verdiyi kimi onların torpağına sahib olacaqsınız. ⁶Musanın Qanun kitabında yazılan hər şeyi saxlayıb yerinə yetirmək üçün çox diqqətli olun ki, ondan nə sağa, nə də sola dönəsiniz. ⁷Sizinlə qalan bu millətlərə qarışmayın, allahlarının adını çəkməyin, onlara and içməyin, onlara qulluq etməyin, onlara səcdə qılmayın. ⁸Yalnız bu günə qədər etdiyiniz kimi Rəbbə etibar edin. ⁹Çünkü Rəbb qarşınızdan böyük və qüvvətli millətləri qovdu, ona görə də bu günə qədər sizin qarşınızda heç kim dura bilmədi. ¹⁰^{ef} Sizdən bir adam min adamı qova bildi, çünki Allahınız Rəbb sizə dediyi kimi sizin üçün Özü döyüştü. ¹¹Öz canınız xatirinə Allahınız Rəbbi sevməyə cəhd edin. ¹²Əgər geri dönsəniz, sizin aranızda yaşayan bu millətlərdən qalanlara bağlansanız, onlarla qohum olsanız, onlarla qaynayıb-qarışsanız, ¹³yaxşı bilin ki, Allahınız Rəbb bu millətləri gözünüz qarşısından bir daha qovmayacaq. Allahınız Rəbbin verdiyi bu nemətli torpaq üzərindən yox olana qədər onlar sizin üçün kəmənd, tələ, böyürlərinizə qamçı və gözlərinizə tikan olacaq.

¹⁴Budur, bu gün mən də hamı kimi dünyadan köçəcəyəm. Bütün qəlbinizlə və varlığınıza bilirsiniz ki, Allahınız Rəbbin haqqınızda dediyi bütün yaxşı şeylərdən heç biri boşa çıxmadi. Hamısı sizin üçün yerinə yetdi. Onun sözlərindən heç biri boşa çıxmadi. ¹⁵Allahınız Rəbbin sizə vəd etdiyi bütün nemətli şeylər necə yerinə yetdisə, verdiyi bu yaxşı torpaq üzərindən sizi

həlak edənə qədər bütün pis şeyləri də Rəbb beləcə sizin başınıza gətirəcək. ¹⁶Əgər Allahınız Rəbbin sizə buyurduğu əhdi pozsanız, gedib başqa allahlara qulluq etsəniz, onlara səcdə qılsanız, Rəbbin qəzəbi sizə qarşı alovlanacaq və sizə verdiyi nemətli torpaq üzərindən tezliklə yox olacaqsınız».

Yeşuanın və İsrail xalqının Şekemdə əhd bağlaması

24 Yeşua İsrailin bütün qəbilələrini Şekemə topladı və İsrailin ağsaqqallarını, başçılarını, hakimlərini və məmurlarını çağırdı. Onlar Allahın hüzurunda durdular. ²^gYeşua bütün xalqa dedi: «İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: «İbrahimin, Naxorun atası Terah və atalarınız keçmişdə Fərat çayının o biri tayında yaşayırdılar. Onlar başqa allahlara qulluq edirdilər. ³^{hi} Atanız İbrahimi Fərat çayının o biri tayından gətirib bütün Kənan torpağında gəzdirdim, nəslini çoxaldaraq ona İshaqı verdim. ⁴^{jk} İshaqa Yaqubu və Esavı verdim. Esavın mülk sahibi olması üçün Seir dağını ona verdim. Yaqubla övladları isə Misirə getdilər. ⁵^mMusa ilə Harunu göndərib Misiri bəlalara düşər etdim və sonra sizi oradan çıxartdım. ⁶ⁿAtalarınızı Misirdən çıxartdım, siz Qırmızı dənizə tərəf gəldiniz. Misirlilər Qırmızı dənizə qədər döyüş arabaları və süvarilərlə atalarınızı təqib etdilər. ⁷Onlar Rəbbə fəryad edəndə O, Misirlilərlə sizin aranızda qaranlıq yaratdı, onların üstünə dənizi gətirdi, onlar suların altında qaldılar. Misirdə etdiyim şeyləri gözünüzlə gördünüz və uzun müddət səhrada yaşadınız.

^e23:10 Qanun. 32:30 ^f23:10 Qanun. 3:22 ^g24:2 Yar. 11:27

^h24:3 Yar. 12:1-9 ⁱ24:3 Yar. 21:1-3 ^j24:4 Yar. 25:24-26 ^k24:4 Yar. 36:8; Qanun. 2:5 ^l24:4 Yar. 46:1-7 ^m24:5 Çıx. 3:1-12:42 ⁿ24:6 Çıx. 14:1-31

⁸ Sizi İordan çayının şərqi tərəfində yaşayan Emorlular torpağına gətirdim, onlar sizinlə vuruşanda onları sizə təslim etdim, torpaqlarını isə mülk olaraq aldınız və hamısını qarşınızdan yox etdim. ⁹ Moav padşahı Sippor oğlu Balaq qalxıb İsraililərlə vuruşdu və xəbər göndərüb Beor oğlu Bilamı sizə lənət etmək üçün çağırtdı. ¹⁰ Lakin Bilamı eşitmək istəmədim. O da ancaq xeyir-dua verdi. Beləcə sizi onun əlindən azad etdim. ¹¹ İordan çayından keçib Yerixoya gəldiniz. Yerixo adamları, Emorlular, Perizlilər, Kənanlılar, Xetlilər, Qırqaşlılar, Xivlilər, Yevuslular sizə qarşı vuruşdular, lakin onları sizə təslim etdim. ¹² Sizin önünüzcə eşşəkərisi çıxarıb onunla Emorluların iki padşahını qarşınızdan qovdum. Bu iş sizin qılıncınızla və ox-kamanınızla olmadı. ¹³ Üzərində işləmədiyiniz bir torpağı, tikmədiyiniz şəhərləri sizə verdim ki, orada yaşayasınız. Salmadığınız bağlardan və zeytunluqlardan yeyirsiniz”.

¹⁴ Ona görə də Rəbdən qorxun, səmimiyyətlə və sədaqətlə Ona qulluq edin. Fərat çayının o biri tərəfində və Misirdə atalarımızın qulluq etdiyi allahları atın, yalnız Rəbbə qulluq edin. ¹⁵ Əgər Rəbbə qulluq etmək gözünüzdə pisdirsə, bu gün kimə qulluq edəcəyinizi özünü seçin. Atalarımızın qulluq etdikləri Fərat çayının o tayındakı allahlaramı, yoxsa torpaqlarında yaşadığımız Emorluların allahlarını qulluq edəcəksiniz? Amma mən və mənim evimdəkilər Rəbbə qulluq edəcəyəm».

¹⁶ Xalq cavab verdi: «Rəbbi tərki edib başqa allahlara qulluq etmək qoy bizdən uzaq olsun! ¹⁷ Çünki bizi və atalarımızı Misir torpağından – köləlik diyarın-

dan çıxaran, gözümüzün qarşısında bu böyük əlamətləri göstərən və getdiyimiz bu yolda, arasından keçdiyimiz bütün xalqlar arasında bizi qoruyan yalnız Allahımız Rəbdir. ¹⁸ Rəbb bütün xalqları, bu torpaqda yaşayan Emorluları qarşınızdan qovdu. Biz də Rəbbə qulluq edəcəyik, çünki Allahımız Odur».

¹⁹ Yeşua xalqa dedi: «Rəbbə qulluq edə bilməzsiniz, çünki O, müqəddəs Allahdır. O, qısqanc Allahdır, qanunsuzluğunuzu və günahlarınızı bağışlamayacaq. ²⁰ Əgər Rəbbi tərki edib yad allahlara qulluq etsəniz, sizə yaxşılıq edən Rəbb əleyhinizə dönüb pislik edəcək və sizi məhv edəcək». ²¹ Xalq Yeşuaya dedi: «Xeyr, ancaq Rəbbə qulluq edəcəyik». ²² Yeşua xalqa dedi: «Qulluq etmək üçün Rəbbi seçdiyinizə siz özünü şahidsiniz». Onlar «biz şahidik» dedilər. ²³ Yeşua dedi: «Elə isə indi aranızda olan yad allahları atın, ürəyinizi İsrailin Allahı Rəbbə meyli etdirin». ²⁴ Xalq Yeşuaya dedi: «Allahımız Rəbbə qulluq edəcəyik və yalnız Onun sözünə qulaq asacağıq».

²⁵ Yeşua o gün xalqla əhd bağladı. Onlar üçün Şekemdə qanun və hökm qoydu. ²⁶ Yeşua bu sözləri Allahın Qanun kitabına yazdı. Sonra böyük bir daş götürüb Rəbbin Müqəddəs məkanının yanında olan palıd ağacı altında yerləşdirdi. ²⁷ Yeşua bütün xalqa dedi: «Budur, bu daş bizə qarşı şahid olacaq, çünki Rəbbin bizə dediyi bütün sözləri o eşitdi. Qoy bu daş Allahınızı inkar etməmək üçün sizə qarşı şahid olsun». ²⁸ Bundan sonra bütün xalq irs aldığı torpaqlara göndərildi.

Yeşuanın ölümü

²⁹ Bu hadisələrdən sonra Rəbbin qulu Nun oğlu Yeşua yüz on yaşında vəfat etdi. ³⁰ Onu Qaaş dağının şimalında,

⁸24:8 Say. 21:21-35

⁹24:9 Say. 22:1-24:25

¹⁰24:11 Yeşua 3:14-17

¹¹24:11 Yeşua 6:1-21

¹²24:13 Qanun. 6:10-11

¹³24:30 Yeşua 19:49-50

Efrayimin dağlıq bölgəsindəki Timnat-Serahda irs olan torpağının sahəsində dəfn etdilər.

³¹ Yeşuanın bütün ömrü boyu və ondan sonra sağ qalan, Rəbbin İsrail üçün etdiyi bütün işləri bilən ağsaqqalların ömrü boyu İsrail xalqı Rəbbə qulluq etdi.

**Yusifin sümüklərinin
Şekemdə basdırılması**

^{32 uv} İsaillilər Misirdən çıxarkən Yusifin sümüklərini özləri ilə

götürmüşdülər. Bunları Yaqubun Şekemdəki tarlasında basdırdılar. Yaqub bu tarlanı Şekemin atası Xamorun övladlarından yüz parça gümüşə satın almışdı və bu torpaq Yusif övladlarının irsi oldu.

³³ Bundan sonra Harun oğlu Eleazar öldü. Onu Efrayimin dağlıq bölgəsində oğlu Pinxasa verilən təpədə dəfn etdilər.

HAKİMLƏR

KİTABI

GİRİŞ

«*Hakimlər*» Kitabı İsrail tarixində Kənan torpağının zəbt olunması və padşahlığın əsasının qoyulması arasındakı dövrü təsvir edir. Bu, qanunsuzluq dövrü idi. Kitabın əsas ideyası budur: «O dövrdə İsraildə padşah yox idi, hərə öz gözündə doğru görünən işi edirdi» (17:6, 21:25).

Burada yazılan hekayələr «hakimlər» adlanan milli qəhrəmanların rəşadətindən bəhs edir. Əslində onların əksəri hakimlərdən çox hərbi başçı idi. Kitabın verdiyi ibrət dərsi budur ki, İsrailin varlığı Allaha sadıqlıyından asılı idi, çünki onların vəfasızlığı başlarına bəla gətirirdi. Amma ən vacib şey odur ki, İsrail xalqı Allaha vəfasız olub üzərinə bəla gətirsə də, onlar Allaha tərəf dönüb tövbə etdikdə O Öz xalqını xilas etməyə həmişə hazır idi.

Kitabın məzmunu:

1:1–2:10 Yeşuanın ölümünə qədər baş verən hadisələr

2:11–3:6 İsrail Rəbdən üz döndərir

3:7–16:31 İsrailin hakimləri

3:7-31 Otniel, Ehud, Şamqar

4:1–5:3 Devora və Baraq

6:1–8:35 Gideon

9:1-57 Avimelek

10:1–12:7 Tola, Yair, İftah

12:8-15 İvsan, Elon və Avdon

13:1–16:31 Şimşon

17:1–21:25 Müxtəlif hadisələr

Yerusəlimin alınması

1 Yeşuanın ölümündən sonra İsrail övladları Rəbdən soruşdu: «Bizim üçün Kənanlılara qarşı döyüşə birinci

kim çıxacaq?» ²Rəbb dedi: «Yəhudalılar çıxacaq, budur, Mən torpağı onlara təslim edirəm».

³Yəhudalılar soydaşları Şimeonlulara dedi: «Torpağın bizə düşən hissəsinə gəlin, Kənanlılara qarşı vuruşmaq üçün bizimlə döyüşə çıxın. Sonra da torpağın sizə düşən hissəsinə gəlib sizinlə bərabər biz döyüşə çıxarıq».

⁴Yəhudalılar döyüşə çıxdı. Rəbb Kənanlılarla Perizliləri onlara təslim etdi və Yəhudalılar Bezeqdə onlardan on min nəfər adamı qırdı. ⁵Bezeqdə Adoni-Bezeqi tapıb vuruşdular və həm Kənanlıları, həm də Perizliləri qırdılar. ⁶Lakin Adoni-Bezeq qaçdı və Yəhudalılar onun ardınca qaçıb əllərinin və ayaqlarının baş barmaqlarını kəsdilər. ⁷Adoni-Bezeq dedi: «Mənim masamın altında yetmiş padşah əl və ayaqlarının baş barmaqları kəsilmiş halda çörək qırıntıları dənləyirdi. Mən necə etmişdimsə, Allah da mənə əvəzini elə verdi». Yəhudalılar Adoni-Bezeqi Yerusəlimə gətirdi və o orada öldü.

⁸Yəhuda övladları Yerusəlimə hücum edib vuruşdu və oranı alıb əhalisini qılıncdan keçirdilər. Şəhərə isə od vurub yandırdılar. ⁹Bundan sonra Yəhuda övladları dağlıq bölgədə, Negevdə və yamaclı-düzənlikli bölgədə yaşayan Kənanlılara qarşı vuruşmaq üçün endilər. ¹⁰Wəvvəlki adı Qiryat-Arba olan Xevronda yaşayan Kənanlılara qarşı yürüş edib Şeşayı, Aximanı və Talmayı məğlub etdilər.

¹¹Oradan da əvvəlki adı Qiryat-Sefer olan Devir əhalisinə qarşı yürüş etdilər. ¹²Kalev dedi: «Kim Qiryat-Seferə hücum edib oranı alarsa, qızım Aksanı ona ərə verəcəyəm». ¹³Oranı Kalevin kiçik qardaşı Kenazın oğlu Otniel aldı. Kalev qızı Aksanı arvad olaraq ona verdi. ¹⁴Qız Otnielə ərə gedəndə ərini atasın-

dan bir tarla yeri istəməyə sövq etdi. Qız eşşəkdən düşəndə Kalev ona dedi: «Nə istəyirsən?»¹⁵ Aksa Kalevə dedi: «Mənə bir pay da ver. Madam ki mənə Negev torpağını verdin, onda su qaynaqlarını da ver». Kalev ona yuxarıdakı və aşağıdakı su qaynaqlarını verdi.

¹⁶Musanın Qenli qayınatasının nəslindən olanlar Yəhudalılarla birgə Xurma şəhərindən §§çixaraq Aradın cənubunda olan Yəhuda çölündə xalqın arasında məskunlaşdılar.

¹⁷Yəhudalılar soydaşları Şimeonlularla birgə gedib Sefatda qalan Kənanlıları qıraraq tamamilə məhv etdilər. O şəhərin adı Xorma* adlandırıldı.

¹⁸Yəhudalılar Qəzzəni və bütün ərazisini, Aşqelonu və bütün ərazisini, Eqronu və bütün ərazisini aldılar.

¹⁹Rəbb Yəhudalılarla idi. Yəhudalılar dağlıq bölgəsini ələ keçirdilər. Vadi sakinlərini isə qova bilmədilər, çünki onların dəmir döyüş arabaları var idi.

²⁰Musanın söylədiyi kimi Xevronu Kalevə verdilər. O da Anaqın üç oğlunu oradan qovdu. ²¹xLakin Binyamin övladları Yerusəlimdə qalan Yevusluları qovmadılar və Yevuslular bu günə qədər Binyamin övladları ilə birgə Yerusəlimdə yaşayırlar.

²²Yusif nəslində Bet-Elə hücum etdi və Rəbb onlarla idi. ²³Yusif nəslində Bet-Elə kəşfiyyətə adamlar göndərdi. Şəhərin əvvəlki adı Luz idi. ²⁴Kəşfiyyətçilər şəhərdən çıxan bir adamı görüb dedilər: «Rica edirik, bizə şəhərə girmək üçün yol göstərsiniz və biz də sizinlə yaxşı rəftar edərik». ²⁵Bu adam onlara şəhərə girmək üçün yol göstərdi. Onlar şəhərə girib əhalisini qılıncdan keçirdilər, lakin həmin adama

və qohumlarına dəymədilər. ²⁶Bu adam Xetlilərin torpağına getdi və orada bir şəhər salıb adını Luz qoydu. Oranın bu günə qədər adı belədir.

²⁷yMenaşşe qəbiləsi Bet-Şeanla qəsəbələrinin əhalisini, Taanakla qəsəbələrinin əhalisini, Dorla qəsəbələrinin əhalisini, İvleamla qəsəbələrinin əhalisini və Megiddo ilə qəsəbələrinin əhalisini qovmadı. Kənanlılar bu ölkədə qalmaq iddiasını etdi. ²⁸İsraillilər bu torpaqlarda möhkəmlənəndə Kənanlıların üzərinə mükəlləfiyyət qoydular, amma tamamilə qovmadılar.

²⁹zEfrayim qəbiləsi Gezerdə olan Kənanlıları qovmadı. Bununla da Kənanlılar Gezerdə – onların arasında yaşadı.

³⁰Zevulun qəbiləsi Qitron əhalisini və Nahalol əhalisini qovmadı. Kənanlılar da onların arasında qalıb mükəlləfiyyətçi oldular.

³¹Aşer qəbiləsi Akko əhalisini, Sidon, Axlav, Akziv, Xelba, Afeq və Rexov əhalisini qovmadı. ³²Aşerlilər bu ölkənin sakinləri olan Kənanlılar arasında yaşadı və onları qovmadı.

³³Naftali qəbiləsi Bet-Şemeş və Bet-Anat əhalisini qovmadı, bu ölkənin sakinləri olan Kənanlılar arasında yaşadı. Bet-Şemeş və Bet-Anat əhalisi onlar üçün mükəlləfiyyətçi oldu.

³⁴Emorlular Dan övladlarını dağlıq bölgəsinə köçməyə vadar etdi və onları vadiyə düşməyə qoymadı. ³⁵Emorlular Har-Xeresdə, Ayyalonda və Şaalvimdə qalıb orada yaşadı. Ancaq Yusif nəslində qüvvətlənəndə Emorlular onlar üçün mükəlləfiyyətçi oldu. ³⁶Emorluların sərhədi Aqrabbim keçidindən – Seladan yuxarıya uzanırdı.

§§1:16 Xurma şəhəri – Yerixo şəhəri.

*1:17 Xorma – ibrani dilində tamamilə yox etmək.

^x1:21 Yeşua 15:63; 2Şam. 5:6; 1Saln. 11:4 ^y1:27 Yeşua 17:11-13

^z1:29 Yeşua 16:10

İsrailin sədaqətsizliyi

2 Rəbbin mələyi Qılqaldan Bokimə çıxaraq atalarınıza vəd etdiyim torpağa gətirib dedim ki, sizinlə olan əhdimi heç vaxt pozmayacağam. ^{2a}Siz isə bu torpağın əhalisi ilə əhd bağlamayın və onların qurbangahlarını dağıdın. Lakin siz Mənim sözümə qulaq asmadınız. Niyə belə etdiniz? ³Buna görə də Mən deyirəm: onları qarşınızdan qovmayacağam və onlar sizə əngəl, allahları isə sizə tələ olacaq». ⁴Rəbbin mələyi bu sözləri İsrail övladlarına söylədiyi zaman xalq bərkədən ağlamağa başladı. ⁵Ona görə də o yerin adına Bokim †dedilər və orada Rəbbə qurban təqdim etdilər.

Yeşuanın ölümü

⁶Yeşua xalqı yola salan zaman İsrail övladlarından hər biri öz torpaq paylarına sahib olmaq üçün getdi. ⁷Yeşuanın bütün ömrü boyu Rəbbin İsrail üçün etdiyi bütün böyük işləri görən və Yeşuadan sonra sağ qalan ağsaqqalların bütün ömrü boyunca xalq Rəbbə qulluq etdi. ⁸Rəbbin qulu Nun oğlu Yeşua yüz on yaşında vəfat etdi. ^{9b}Onu Qaaş dağının şimalında, Efrayimin dağlıq bölgəsində olan Timnat-Xeres adlı irs olan torpaq sahəsində dəfn etdilər. ¹⁰Yeşua ilə bir dövrdə yaşayan bütün nəsil də ölüb atalarına qovuşdu. Bundan sonra Rəbbin İsrail üçün etdiyi işləri bilməyən başqa bir nəsil törədi.

¹¹İsrail övladları Rəbbin gözündə pis olan işlər görərək Baal bütələrinə qulluq etdilər. ¹²Bununla da onları Misir ölkəsindən çıxaran atalarının Allahı Rəbbi atıb başqa allahlara – ətraflarında yaşayan millətlərin allahlarına sitayiş

edərək onlara səcdə etdilər. Buna görə də Rəbbi qəzəbləndirdilər. ¹³Onlar Rəbbi ataraq Baal və Aştoret bütələrinə qulluq etdilər. ¹⁴Rəbbin İsrailə qarşı qəzəbi alovlandı və onları basqınçılara təslim etdi. Basqınçılar da onları talan etdilər. Rəbb onları ətraflarındakı düşmənlərə verdi. İsrail övladları isə düşmən qabağında tab gətirə bilmədilər. ¹⁵Harada döyüşülərsə, Rəbbin onlara dediyi və and içdiyi kimi Rəbbin əli onların əleyhinə qalxdı. Bundan İsraililər pis vəziyyətə düşüb çox əziyyət çəkdi.

¹⁶Rəbb İsrail övladlarını talançıların əlindən qurtarmaq üçün hakimlər yetirdi. ¹⁷Lakin onlar hakimlərə də qulaq asmadılar. Başqa allahlara sitayiş etməklə Rəbbə xəyanət etdilər. Rəbbin əmrlərinə itaət edən atalarına bənzəmədilər və tezliklə ata-babaları gedən yoldan azdılar. ¹⁸Rəbb onlar üçün hakimlər yetirdi və Özü də hakimlərlə oldu. Hakimlərin ömrü boyunca Rəbb İsraililəri düşmənlərin əlindən qurtarırdı. Ona görə ki onları əzənlərin və sıxışdıranların üzündən nalə çəkdiyi zaman Rəbbin xalqa rəhmi gəlirdi. ¹⁹Hər hansı hakim öləndən sonra xalq yenə başqa allahlara sitayiş etməklə, onlara qulluq edib səcdə etməklə atalarından daha betər olurdu. Onlar bu əməllərindən, bu inadkarlıqlarından əl çəkmədi. ²⁰Ona görə də Rəbbin İsraililərə qarşı qəzəbi alovlandı və dedi: «Madam ki bu millət Mənim atalarına əmr etdiyim əhdi pozub sözümə qulaq asmadı, ²¹Mən də Yeşua vəfat edəndə bu torpaqlarda saxladığı millətlərin heç birini daha onların qarşısından qovmayacağam. ²²Ataları kimi bu yolla gedib-getməyəcəklərini görmək

†2:5 Bokim – ibrani dilində *ağlayanlar*.

^a2:2 Çıx. 34:12-13; Qanun. 7:2-5

^b2:9 Yeşua 19:49-50

üçün İsraililəri bu millətlər vasitəsilə sınaqdan keçirəcəyəm». ²³Rəbb bu millətlərin həmin torpaqlarda qalmasına izin verdi. Onları Yeşuaya təslim etməyərkə dərhəl qovmadı.

Kənan torpağında qalan millətlər

3 Rəbb Kənan döyüşlərindən heç birini görməyən İsraililəri sınamaq istədi. ²İsrail övladlarının nəsilərindən əvvəldən döyüşə bilməyənlərin hamısına döyüş təlimi vermək üçün Rəbbin ölkədə saxladığı millətlər bunlar idi: ³Beş Filişt ağası, bütün Kənanlılar və Sidonlular, eləcə də Baal-Xermon dağından Xamat keçidinə qədər Livan dağlarında yaşayan Xivlilər. ⁴Onları orada Rəbb ona görə saxladı ki, İsraililəri sınaşın və Musa vasitəsilə atalarına verdiyi əmrlərə necə itaət edib-etməyəcəklərini öyrənsin. ⁵Beləliklə, İsrail övladları Kənanlılar, Xetlilər, Emorlular, Perizlilər, Xivlilər və Yevuslular arasında yaşadı. ⁶İsrail övladları onların qızlarından özlərinə arvad aldı, öz qızlarını da onların oğullarına verdi və onların allahlarına sitayiş etdi.

Birinci hakim Otniel

⁷Beləliklə, İsrail övladları Rəbbin gözündə pis olan işlər gördülər. Onlar özlərinin Allahu Rəbbi unudaraq Baal və Aşera bütlərinə sitayiş etdilər. ⁸Ona görə də Rəbbin qəzəbi İsraililərə qarşı alovlandı və onları Aram-Naharayim padşahı Kuşan-Rişatayimə təslim etdi. İsrail övladları səkkiz il Kuşan-Rişatayimə tabe oldu. ⁹İsrail övladları Rəbbə fəryad edəndə Rəbb də onlar üçün bir xilaskar yetirdi. Xilaskar Kalevin kiçik qardaşı olan Qenazın oğlu Otniel idi. O, İsrail övladlarını əsarətdən xilas etdi. ¹⁰Rəbbin Ruhu Otnielin üzərinə endi. O, İsrailin hakimi oldu və döyüşə çıxdı. Rəbb Aram-Naharayim

padşahı Kuşan-Rişatayimi Otnielə təslim etdi. O, Kuşan-Rişatayimdən daha güclü oldu. ¹¹O dövrdə ölkə qırx il rahat yaşadı. Sonra Qenazın oğlu Otniel öldü.

Ehudun hakimliyi

¹²İsrail övladları yenə də Rəbbin gözündə pis olan işləri gördülər. Rəbb də Moav padşahı Eqlonu İsraililərə qarşı qaldıraraq qüvvətləndirdi. Çünki onlar Rəbbin gözündə pis olan işləri görmüşdülər. ¹³Moav padşahı Eqlon Ammon və Amaleq övladlarını öz yanına toplayaraq İsraililəri məğlub edib Xurma şəhərini aldı. ¹⁴Beləliklə, İsrail övladları Moav padşahı Eqlona on səkkiz il tabe oldu.

¹⁵Lakin İsrail övladları Rəbbə fəryad edəndə Rəbb Binyaminli Geranın oğlu solaxay Ehudu bir xilaskar kimi onlara yetirdi. İsrail övladları Moav padşahı Eqlona Ehud vasitəsilə xərac göndərdi. ¹⁶Ehud özünə uzunluğu bir qulac olan ikiqızlı xəncər düzəltdi və onu paltarının altında sağ buduna bağladı. ¹⁷Ehud xəracı Moav padşahı Eqlona təqdim etdi. Eqlon isə çox tosqun adam idi. ¹⁸Ehud xərac təqdimini bitirəndən sonra hədiyyə gətirən adamları geri göndərdi. ¹⁹Amma özü Qılqalın yaxınlığındakı daş bütlərin yanından geriye qayıdıb padşaha dedi: «Ey padşah, sənə gizli sözüm var». Padşah «sus» dedi. Onda yanında dayanan adamların hamısı eşiye çıxdılar.

²⁰Ehud onun yanına gəldi. Padşah üst mərtəbədəki sərin otağında tənha qalırdı. Ehud ona dedi: «Allahdan sənə bir sözüm var». Padşah kürsüsündən qalxdı. ²¹Ehud isə sol əlini uzadıb sağ buduna bağladığı xəncəri çıxarıb padşahın qarnına soxdu. ²²Xəncəri elə bərk vurmuşdu ki, tiyənin ardınca qəbzəsi də onun qarnına girmişdi və bağırsaqları yerə tökülmüşdü.

Xəncərin tiyəsinə isə piy tutmuşdu, çünki Ehud xəncəri padşahın qarnından çıxarmamışdı. ²³ Ehud eyvana çıxıb arxasınca yuxarıdakı otağın qapılarını örtüb qıfılladı.

²⁴ O çıxanda padşahın qulları gəlib baxdılar. Yuxarı otağın qapısını qıfıllı görəndə dedilər: «Yəqin padşah yuxarı otaqda ayaqyoluna gedir». ²⁵ Padşahı gözlədilər, lakin otağın qapısını açan olmadığına görə nigaran qaldılar. Sonra açar götürüb qapıları açanda gördülər ki, ağalarının meyiti yerə sərilib.

²⁶ Onlar padşahı gözləyən zaman Ehud artıq aradan çıxmış və daş bütələrin yanından keçib Seiraya qaçmışdı. ²⁷ O, İsrailə çatan kimi Efrayimin dağlıq bölgəsində şeypur çaldı və İsrail övladları onunla birgə dağlıq yerdən aşağı düşdülər. Ehud onların qabağında gədirdi. ²⁸ Ehud İsraililərə dedi: «Ardımca gəlin, çünki Rəbb düşmənimiz olan Moavlıları sizə təslim etdi». İsrail övladları da Ehudun ardınca enib Moavlılara qarşı bütün İordan çayının keçidlərini bağladılar ki, heç kim keçə bilməsin. ²⁹ O zamankı döyüşdə Moavlılardan on min nəfərə qədər qırıldı. Onların da hər biri qiüvvətli bir igid idi və heç kim canını qurtara bilmədi. ³⁰ Həmin gün Moav ölkəsi İsraililərə tabe oldu və İsrail ölkəsi səksən il rahat yaşadı.

Şamqarın hakimiyyəti

³¹ Bundan sonra Anat oğlu Şamqar hakim oldu və o, altı yüz Filiştlini öküz payası ilə qıraraq İsraili xilas etdi.

Devora və Barağın İsraili xilas etməsi

4 Ehud öləndən sonra İsrail övladları yenə də Rəbbin gözündə pis olan işlər gördülər. ² Buna görə də Rəbb onları Xasorda padşahlıq edən Kənan padşahı Yavinə təslim etdi. Yavinin ordu başçısı Sistra idi. O, Xaroşet-Haqqoyimdə

yaşayırdı. ³ İsrail övladları Rəbbə fəryad etdilər, çünki doqquz yüz dəmir döyüş arabasına malik olan Yavin iyirmi il idi ki, İsrail övladlarına zülm edib əziyyət verirdi.

⁴ O vaxtlar Lappidotun arvadı peyğəmbər Devora İsraildə hakimiyyət edirdi. ⁵ Bu qadın Efrayimin dağlıq bölgəsində Rama ilə Bet-El arasında olan Devoranın xurma ağacı altında yaşayırdı. İsrail övladları da hökm çıxarmaq üçün onun yanına qalxırdılar. ⁶ Devora adam göndərüb Naftali bölgəsində Qedeş şəhərindən Avinoam oğlu Barağı çağırub dedi: «İsrailin Allahı Rəbb sənə əmr etdi ki, yanına Naftali və Zevulun övladlarından on min nəfər kişini alıb Tavor dağına aparasan. ⁷ Mən də Yavinin ordu başçısı Sisranı və onun döyüş arabaları ilə əsgərlərini yolundan döndərüb Qişon çayına – sənənin yanına gətirəcəyəm və sənə təslim edəcəyəm». ⁸ Barağ Devoraya dedi: «Əgər sən mənimlə bərabər getsən, mən də gedəcəyəm, yox, əgər mənimlə bir getməsən, mən də getməyəcəyəm». ⁹ Devora dedi: «Mən mütləq sənənlə bir gedəcəyəm, amma bunu da bil ki, getdiyən yolun şöhrəti sənənin olmayacaq, çünki Rəbb Sisranı bir qadına təslim edəcək». Devora ayağa qalxdı və Baraqla birgə Qedeşə getdi. ¹⁰ Barağ Zevulun və Naftali övladlarını Qedeşə topladı və on min nəfər kişini onun ardınca getdi. Devora da Baraqla birgə yola düşdü.

¹¹ Qenli Xever, Musanın qayını Xovavın nəslindən olan o biri Qenlilərdən ayrılmışdı. O, Qedeş yaxınlığında, Saanayimdəki pald ağacının yanında öz çadırını qurmuşdu.

¹² Sisraya xəbər çatdı ki, Avinoam oğlu Barağ Tavor dağına çıxıb. ¹³ Sistra doqquz yüz dəmir arabadan ibarət bütün döyüş arabalarını və yanındakı bütün xalqı Xaroşet-Haqqoyimdən

Qişon çayına topladı. ¹⁴ Devora Baraqa dedi: «Qalx, çünki Rəbbin Sisranı təslim etdiyi gün bu gündür. Sənin qarşında gedən Rəbb deyilmi?» Baraqa da arxasınca gələn on min nəfər kişi ilə birgə Tavor dağından endi. ¹⁵ Rəbb Sisranı və bütün döyüş arabaları ilə ordusunu Baraqa qarşısında qılıncdan keçirərək məğlub etdi. Sisra isə öz döyüş arabasından düşüb qaçdı. ¹⁶ Baraqa Xaroşet-Haqqoyimə qədər onların döyüş arabaları ilə ordusunu qovdu. Sisranın bütün ordusu qılıncdan keçirildi və heç kim sağ qalmadı.

¹⁷ Sisra Qenli Xeverin arvadı Yaelin çadırına qaçdı, çünki Xasor padşahı Yavinlə Qenli Xever arasında sülh var idi. ¹⁸ Yael Sisranı qarşılamaq üçün bayıra çıxıb dedi: «Gəl içəri, aqşam, qorxma, bizə gəl». Sisra onun çadırına girdi və qadın onun üstünü kilimlə örttdü. ¹⁹ Sisra qadına dedi: «Susamışam, rica edirəm, mənə bir içim su ver». Qadın süd tuluğunu açıb ona süd içirtirdi və üstünü örttdü. ²⁰ Sisra qadına dedi: «Çadırın qapısında dayan, əgər bir adam gəlib səndən “Burada kimsə varmı?” deyə soruşsa, deyərsən ki, yox». ²¹ Lakin Xeverin arvadı Yael əlinə bir çadır payası və bir də toxmaq götürüb yavaş-yavaş ona yaxınlaşdı. Sisra isə çox yorulduğundan dərin yuxuya getmişdi. Yael çadır payasını onun gicgahına zərblə elə vurdu ki, paya onun başından keçib yerə girdi və Sisra belə öldürüldü. ²² Bu vaxt Baraqa Sisranın izinə düşmüşdü. Yael onun qarşısına çıxıb dedi: «Gəl, ax-tardığın adamı sənə göstərim». O, Yaellə birgə çadıra girəndə gördü ki, Sisra gicgahında paya ölüb yerə sərilmişdir.

²³ Beləcə o gün Allah Kənan padşahı Yavini İsrail övladlarına tabe etdi. ²⁴ İsrail övladlarının əli Kənan padşahı Yav-

inə qarşı get-gedə qüvvətləndi və axırda Kənan padşahı Yavini məhv etdi.

Devora ilə Baraqaın ilahisi

5 Həmin gün Devora və Avinoam oğlu Baraqa bu ilahini oxudular:

² Başçılar İsraildə rəhbərlik edəndə, Xalq özünü könüllü təqdim edəndə Rəbbə alqış edin!

³ Dinləyin, ey padşahlar! Qulaq asın, əmirlər!

Mən Rəbbi tərənnüm edəcəyəm, İsrailin Allahı Rəbbə nəğmə söyləyəcəyəm!

⁴ Ya Rəbb, Sən Seirdən çıxarkən, Edom çölündən keçərkən Yer titrədi, göylər damdı.

Bəli, buludlardan sular axdı.

⁵ Sina dağına sahib olan Rəbbin qarşısında,

İsrailin Allahı Rəbbin qarşısında Dağlar titrədi.

⁶ Anat oğlu Şamqar zamanında, Həm də Yael zamanında Karvanlar buraya gəlişini kəsdi, Səyyahlar dolanbac yollarla getdi.

⁷ Mən Devora ayağa qalxanadək, İsraildə ana kimi meydana çıxanadək İsraildə kəndlilər artıq yaşamırdı.

⁸ İsraililər yeni allahlar seçərkən Döyüşlər darvazalardan keçdi.

O zaman qırx min İsrailinin əlində Nə niza, nə də ki qalxan göründü.

⁹ Mənim könlüm İsrailə hökm edənərlədir,

Xalq içində özünü könüllü təqdim edənərlədir.

Rəbbə alqış edin!

¹⁰ Bu nəğməni söyləyin, ey ağappaq eşşəklərə minənlər,

Ey əlvən xalılar üstündə əyləşənlər, Ey bütün yoldan keçənlər!

¹¹ Oxatanların səs-küyündən uzaqda, Su çəkənlər arasında –

Orada Rəbbin zəfərlərindən,
İsraıldəki igidlərin zəfərlərindən nəql
ediləcək.

O zaman Rəbbin xalqı darvazalara endi.

¹² Oyan, ey Devora, oyan!

Oyan, ilahi oxu, oyan!

Ayağa qalx, ey Baraq!

Sən, ey Avinoam oğlu, gəl əsirlərini
apar!

¹³ O zaman sağ qalanlar əyanların
yanına endi.

Rəbbin xalqı cəngavər tək yanıma endi.

¹⁴ Amaleq soyundan olanlar Efrayimdən
gəldi,

Sənin ardınca gələn xalq arasında
Binyamin də var idi.

Makirdən əmirilər,

Zevulundan sərkərdə əsasını daşıyanlar
gəldilər.

¹⁵ İssakardakı ağalar Devora ilə gəldilər.
İssakar necədirsə, Baraq da elə idi,

Onun ardınca vadiyə hücum çəkirdilər.

Ruven qəbiləsinin bölmələri çəşib
qalmışdı.

¹⁶ Çobanların sürülərinə çaldığı tütək
səsini dinləmək üçün

Niyə ağıllar arasında qaldınız?

Ruven qəbiləsinin bölmələri çəşib
qalmışdı.

¹⁷ Gilead xalqı İordan çayının o tayında
qaldı.

Bəs niyə Dan gəmilərin yanında sakin
oldu?

Aşer dənizlərin sahilində qaldı,

Öz limanlarında məskən saldı.

¹⁸ Döyüş meydanının yüksək yerlərində,
Zevulunla Naftali

Canlarını ölüm təhlükəsinə atan bir xalq
oldu.

¹⁹ O zaman padşahlar gəlib vuruşdular.

Taanakda, Megiddo suları kənarında

Kənan padşahları vuruşdular.

Nə gümüş, nə də qənimət alan oldu.

²⁰ Ulduzlar göydən döyüşdü,

Sisraya qarşı öz dövrəsində döyüşdülər.

²¹ Düşmənləri Qişon çayı apardı,

Qişon çayı coşub-daşandı.

Ey canım, sən qüvvətlə irəli get!

²² O zaman at dırnaqları vurdu o yerə
damğalar,

Dördnala, dördnala qaçarkən köhlən
atlar.

²³ Rəbbin mələyi dedi: «Meroza lənət
edin,

Onun xalqına ağır lənət söyləyin.

Çünki Rəbbin köməyinə,

Cəngavərlərə qarşı Rəbbin köməyinə
gəlmədilər».

²⁴ Qenli Xeverin arvadı Yael

Qadınlar arasında hamıdan artıq xeyir-
dua alsın,

Çadırdə yaşayan qadınlardan daha bəx-
tiyar olsun!

²⁵ Su istəyəndə Sisra

Yael ona süd verdi.

Ağalara layiq bir camda ayran verdi.

²⁶ Sol əlinə payanı,

Sağ əlinə isə işçi toxmağını götürdü,

Onlarla Sisranı vurdu, başını əzdi.

Sındırıb gicgahlarını, deşib yerə keçirdi.

²⁷ O yıxılıb ayaqlar altına sərilədi,

Yerə döşəndi,

O yıxılıb ayaqlar altına sərilədi,

Yıxıldığı yerə sərilib öldü.

²⁸ Sisranın anası məhəccər arxasından,

Pəncərədən nigaran-nigaran baxıb
çığırdı:

«Nə üçün onun döyüş arabası bu qədər
gecikir?

Döyüş arabalarının səsi axı niyə
ləngiyir?»

²⁹ Müdrik əsilzadə xanımlar ona cavab
verirdi,

O da öz-özünə təkrar-təkrar deyirdi:

³⁰ «Bəlkə qənimət malını tapıb
bölüşdürürlər,

Yəqin ki hər igidə bir-iki qız düşür.

Sisraya talan malından düşür əlvan
geyimlər,

Bəli, talan malından naxışlı əlvan
geyimlər.

Qarət etdiklərinin içindən tapıb bölüşdürdülər,

Talançıların boyunları üçün İki tərəfdən əlvan naxışlı geyimlər».

³¹ Ya Rəbb, bütün düşmənlərin belə yox olur.

Amma səni sevənlər qüdrəti ilə doğan günəş kimi olur!

Bundan sonra ölkə qırx il rahat yaşadı.

Rəbbin Gideona çağırışı

6 İsrail övladları yenə də Rəbbin gözündə pis işlər gördülər və Rəbb də onları yeddi il Midyanlılara təslim etdi. ²Midyanlıların güclü əli İsraililərin əleyhinə qalxdı və Midyanlıların üzündən İsrail övladları özləri üçün dağlarda sığınacaq yerləri, mağaralar və qalalar qurdular. ³İsraililər əkin əkəndə Midyanlılar, Amaleqlilər və şərq xalqları gəlib İsrailə hücum edirdi. ⁴İsraildə ordugah quraraq Qəzəyə çətana qədər torpağın məhsullarını məhv edirdilər. İstər qoyun, istər öküz, istərsə də eşşək olsun, İsraililərə dolanmaq üçün heç nə qoymazdılar. ⁵Çünki onlar öz heyvanları və çadırları ilə çıxırdılar. Gələndə isə çəyirtkə kimi o qədər çox gəlirdilər ki, nə özlərinin, nə də dəvələrinin sayı-hesabı olmazdı. Onlar İsraili viran qoymaq üçün gəlirdilər. ⁶İsraililər Midyanlıların əlindən çox yoxsullaşdı. Ona görə də İsrail övladları Rəbbə fəryad qopardı.

⁷Midyanlıların əlindən İsrail övladları Rəbbə fəryad edəndə ⁸Rəbb İsrail övladlarına bir peyğəmbər göndərdi. O, İsraililərə belə dedi: «İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: “Mən sizi Misirdən çıxardaraq köləlik diyarından qurtardım. ⁹Sizi Misirlilərin və bütün zülmkarların əlindən azad edərək onları qarşınızdan qovdum və torpaqlarını sizə verdim. ¹⁰Sizə dedim ki, Allahınız Rəbb Mənəm, torpağında yaşadığınız Emorluların al-

lahlarına sitayiş etməyin. Siz isə Mənim sözümə qulaq asmadınız”».

¹¹Rəbbin mələyi gəlib Aviezerli Yoaşın Ofra şəhərindəki palıd ağacının altında durdu. Yoaş oğlu Gideon üzüm sıxılan yerdə Midyanlılardan gizlətdiyi taxılı döyürdü. ¹²Rəbbin mələyi ona görünüb dedi: «Ey cəsur cəngavər, Rəbb sənindir». ¹³Gideon dedi: «Ah mənim aғam, əgər Rəbb bizimlədirsə, bəs bütün bu işlər başımıza niyə gəldi? Atalarımız “Rəbb bizi Misirdən çıxarmadımı?” deyərək danışıqları bütün möcüzələr görəsən indi harada qaldı? İndi Rəbb bizi atmışdır, ona görə də bizi Midyanlılara təslim edib». ¹⁴Rəbb ona tərəf çevrilib dedi: «Bu qüvvətinlə get, İsraili Midyanlıların əlindən qurtar. Səni göndərən Mən deyiləmmi?» ¹⁵Gideon ona dedi: «Ey Xudavənd, İsraili mən necə qurtarım? Mənim nəslim Menaşşe qəbiləsində ən zəif nəsilidir, mən də atamın evində ən kiçiyəm». ¹⁶Rəbb ona dedi: «Mən mütləq sənənlə olacağam və sən də Midyanlıların hamısını bir nəfər kimi qıracaqsan». ¹⁷Gideon dedi: «Əgər indi Sənin gözündə lütf tapmışamsa, mənə bir əlamət göstər, bilim ki, mənimlə danışan Rəbdir. ¹⁸Rica edirəm, mən sənənin yanına qurbanımı gətirib təqdim edəmə qədər buradan getmə». Rəbb Gideona dedi: «Sən geri qayıdana qədər Mən burada gözləyirəm».

¹⁹Gideon içəri girdi. Bir oğlaq kəşib bir efa undan mayasız çörəklər bişirdi və əti səbətə qoydu, ətin suyunu isə qazana tökdü. Sonra onları palıd ağacının altına – Rəbbin yanına gətirib Ona təqdim etdi. ²⁰Allahın mələyi ona dedi: «Əti və mayasız çörəkləri götür, bu qayanın üstünə qoy və ətin suyunu da oraya tök». Gideon belə də etdi. ²¹Rəbbin mələyi əlində olan əsanın ucunu oraya uzadıb ətlə mayasız çörəklərə toxunanda qayadan alov çıxdı və ətlə mayasız

çörəkləri udub yox etdi. Sonra Rəbbin mələyi onun gözü önündə qeyb oldu. ²² Gideon Onun Rəbbin mələyi olduğunu anlayıb dedi: «Ay aman, ya Xudavənd Rəbb! Mən Sənin mələyinin sifətini gördüm». ²³ Rəbb ona dedi: «Salamat qal, qorxma, ölməyəcəksən». ²⁴ Gideon orada Rəbbə bir qurbangah düzəltdi və onun adını Yahve-Şalom [‡]qoydu. Bu qurbangah bu günə qədər Aviezerlilərin Ofra şəhərindədir.

²⁵ Həmin gecə Rəbb Gideona dedi: «Get, atanın ikinci yeddiillik buğasını götür. Sonra get, atanın Baal bütünə düzəltdiyi qurbangahı dağıt və yanındakı Aşera bütünü kəs. ²⁶ Bu təpənin başında Allahın Rəbbə layiq qurbangah düzəlt. Sonra kəsdiyin Aşeranın ağac bütünə od vuraraq götürdüyün ikinci buğanı yandırma qurbanı olaraq təqdim et». ²⁷ Gideon qulluqçularından on nəfəri özü ilə götürüb Rəbbin tapşırığı kimi etdi. Lakin atasının ev xalqından və şəhər sakinlərindən qorxdığı üçün işi gündüz deyil, gecə etdi.

²⁸ Şəhər sakinləri səhər tezdən qalxıb gördülər ki, Baal qurbangahı tamamilə dağıdılıb və yanındakı Aşera bütü kəsilib. Qurulan yeni qurbangah üzərində isə ikinci buğa yandırma qurbanı olaraq təqdim olunub. ²⁹ Adamlar bunu görüb bir-birlərinə dedilər: «Görəsən bu işi kim görüb?» Onlar bunu araşdırandan sonra bildilər ki, bu işi görən Yoaşın oğlu Gideondur. ³⁰ Şəhər sakinləri Yoaşa dedilər: «Oğlunu buraya gətir ki, öldürülsün. Çünki o, Baalın qurbangahını dağıdıb, yanındakı Aşera bütünü isə kəsib». ³¹ Yoaş ona qarşı çıxanların hamısına belə dedi: «Bu Baal bütünün əvəzinə sizmi mübarizə aparacaqsınız? Ya sizmi onu qurtaracaqsınız? Baal üçün

mübarizə aparın səhərə qədər öləcək. Əgər o, həqiqətən, allahdırsa, onun qurbangahını dağıdan adamla qoy özü mübarizə aparsın». ³² Bundan sonra «qoy Baal onunla özü mübarizə aparsın, çünki o, Baalın qurbangahını dağıdıb» deyərək Gideonun adını Yerub-Baal [¶]qoydular.

³³ Bu vaxt bütün Midyanlılar, Amaleqlilər və şərq xalqları bir yerə yığılaraq İordan çayını keçib İzreel vadisində ordugah qurdular. ³⁴ Gideonun üzərinə Rəbbin Ruhu endi və o, şeypur çalib Aviezerliləri öz yanına yığdı. ³⁵ O bütün Menaşşeyə qasidlər göndərdi və onları da öz yanına yığdı. Sonra Aşerə, Zevuluna və Naftaliyə qasid göndərdi. Onlar qasidləri qarşılamağa çıxdılar.

³⁶ Gideon Allaha dedi: «Söz verdiyin kimi İsraili mənim əlimlə qurtaracaqsansa, ³⁷ qoy mən xırmanın üstünə qoyundan qırılan yun qoyum. Əgər şəh yalnız yunu isladarsa, torpaq isə quru qalarsa, onda biləcəyəm ki, Sən dediyin kimi İsraili mənim əlimlə qurtaracaqsan». ³⁸ Belə də oldu. Gideon ertəsi gün tezdən qalxıb yunu sıxdı. Yundan bir kasa dolu su çıxartdı. ³⁹ Sonra Gideon Allaha dedi: «Qoy mənə qarşı qəzəbin alovlanmasın, yenə bir ricam var. Bu yunla bir də bu işi sınamaq istəyirəm. İndi də qoy yalnız bu yun quru qalsın və bütün yer şəhlə islanmış olsun». ⁴⁰ Allah o gecə belə də etdi. Bütün torpaq şəhə büründü, qırılımış yun isə quru qaldı.

Gideonun Midyan üzərində qələbəsi

7 Yerub-Baal, yəni Gideon və onunla bərabər bütün xalq tezdən durub Xarod çeşməsinin başında ordugah qurdu. Midyan ordugahı isə onların

[‡]6:24 *Yahve-Şalom* – ibrani dilində *Rəbbin silhi*.

[¶]6:32 *Yerub-Baal* – ibrani dilində *Baal mübarizə aparsın*.

şimal tərəfində More təpəsinin yanında vadidə idi.

²Rəbb Gideona dedi: «Yanında olan xalqın sayı çoxdur, ona görə Midyanlıları onlara təslim etməm. Çünki İsraililər Mənim qarşımda “öz əlimlə özümü qurtardım” deyib öyünəcək. ³İndi sən xalqa bunu eşitdirib de: “Kim qorxudan əsirsə, Gilead dağından geri qayıtsın». Xalqdan iyirmi iki min nəfəri geri qayıtdı, on min nəfəri qaldı.

⁴Rəbb Gideona dedi: «Xalqın sayı yenə də çoxdur, onları su kənarına endir və orada adamları sənin üçün ələkdən keçirəcəyəm. “Bu səninlə gedəcək” dediyim adam səninlə gedəcək və “bu səninlə getməyəcək” dediyim bütün adamlar isə getməyəcək». ⁵Gideon xalqı su kənarına endirəndə Rəbb ona dedi: «Suyu it kimi dili ilə içənlərin hamısını bir tərəfə, su içmək üçün dizüstü oturanların hamısını isə o biri tərəfə ayırıb yığarsan». ⁶Əllərini ağızlarına aparıb suyu dili ilə içənlərin sayı üç yüz nəfər oldu. Lakin xalqın qalan hissəsi su içmək üçün dizüstü yerə oturdu.

⁷Rəbb Gideona dedi: «Sizi dili ilə su içən bu üç yüz nəfərlə qurtaracağam və Midyanlıları sənə təslim edəcəyəm. Qoy xalqın qalan hissəsi öz yerinə qayıtsın».

⁸Bu üç yüz adam xalqın azuqəsini və şeypurlarını əlindən aldı. Gideon qalan İsraililərin hamısını bir nəfər kimi öz evlərinə göndərdi və üç yüz nəfəri yanında saxladı. Midyan ordugahı Gideonun olduğu yerin aşağısındakı vadidə idi.

⁹O gecə Rəbb ona dedi: «Qalx, Midyan ordugahına en, çünki onları sənə təslim edirəm. ¹⁰Əgər ordugaha enməyə qorxursansa, nökrin Pura ilə bərabər en. ¹¹Orada sən onların söh-

bətini eşidəcəksən, onda qüvvət alıb ordugaha enərsən». O zaman Gideon və nökrü Pura ordugahın kənarında olan silahlı adamların yanına endilər. ¹²Vadiyə yığılan Midyanlılar, Amaleqlilər və bütün şərq xalqlarının sayı çəyirtkə qədər çox idi. Dəvələrinin isə dəniz sahilindəki qum qədər sayı-hesabı yox idi. ¹³Gideon gəlib gördü ki, bir nəfər yoldaşına öz yuxusunu danışır və belə deyir: «Bax yuxumda görmüşəm ki, arpa unundan bişirilmiş bir yumru çörək yuvarlanaraq Midyan ordugahına girib çadıra çatdı, çadırı vurub yıxaraq alt-üst etdi və çadır yerə sərilirdi». ¹⁴Yoldaşı ona cavab verdi: «Bu İsraili Yoaş oğlu Gideonun qılıncından başqa bir şey deyil. Allah Midyanı və bütün ordugahını ona təslim edib».

¹⁵Gideon yuxu danışan adamın hekayəsini və yozumunu eşidəndə Allaha səcdə qıldı və İsrail ordugahına qayıdıb dedi: «Qalxın, çünki Rəbb Midyan ordusunu bizə təslim edib».

¹⁶Yanında olan üç yüz nəfəri üç dəstəyə ayırdı. Hamısının əlinə şeypurlar, boş dolçalar və dolçanın içində məşəllər verdi. ¹⁷Onlara tapşırırdı ki, «mənə baxın, mən necə edirəmsə, siz də elə edin. Bax mən ordugahın kənarına çatan zaman nə etsəm, siz də elə edin. ¹⁸Mən və mənimlə bərabər olanların hamısı şeypur çalan kimi siz də ordugahın bütün ətrafında şeypurlarınızı çalın və “Rəbb üçün və Gideon üçün!” deyə bağırın».

¹⁹Gideonla yanında olan yüz nəfər kişi orta növbəsinin başlanğıcında §– növbətçilər təzə dəyişən zaman ordugahın kənarına çatdılar. Onlar şeypurlarını çalıb əllərindəki dolçaları qırdılar. ²⁰Üç dəstə də şeypur çalıb dolçaları qırdı, sol əllərində məşəl,

§7:19 Orta növbəsinin başlanğıcı – yəni axşam saat 10-a yaxın.

♣7:3 Qanun. 20:8

sağ əllərində isə çaldıqları şeypuru tutub «Rəbbin və Gideonun qılıncı!» deyərək bağırtdılar. ²¹ Ordugahın ətrafında hamı öz yerində dayandı və bütün Midyan ordusuna vurnuxma düşdü. Onlar bağıra-bağıra qaçdılar. ²² Üç yüz nəfər şeypur çalanda Rəbb düşmən ordugahındakıların qılıncını bir-birinə qarşı qaldırdı. Düşmən ordusu Sereraya doğru – Bet-Şittaya qədər, Tabbatın yanında olan Avel-Mexola sərhədinə qədər qaçdı. ²³ Naftalidən, Aşerdən və bütün Menaşşedən çağırılmış İsraililər Midyanlıları qovdular.

²⁴ Gideon bütün Efrayimin dağlıq bölgəsinə qasid göndərərək dedi: «Enin, Midyanlılara hücumla keçin. Onların yolunu kəsmək üçün Bet-Baraya qədər İordan çayının sularını tutun». Bütün Efrayimilər yığılıb Bet-Baraya qədər İordan çayının sularını tutdular. ²⁵ Sonra iki Midyan başçısı Orevlə Zeevi tutdular. Orevi Orev qayasında, Zeevi isə Zeev üzümşaxanında öldürüldülər. Midyanlıları qovdular və İordan çayını keçərək Orevlə Zeevin başlarını Gideona gətirdilər.

Efrayimin qısqanclığı

8 Efrayimilər Gideona dedilər: «Bu nə işdir başımıza gətirdin? Midyanlılarla döyüşə gedəndə niyə bizi çağırmadın?» Bundan ötrü onunla kəskin mübahisə etdilər. ² Gideon onlara dedi: «Axı sizin gördüyünüz işlərin yanında indi gördüyüm bu iş nədir ki? Efrayimin üzüm başaqları Aviezerin üzüm bağının məhsullarından yaxşı deyilmi? ³ Midyan başçıları olan, Orevi və Zeevi Allah sizə təslim etdi. Axı sizin gördüyünüz işlərin yanında mən nə edə bilmişəm?» Bunu deyəndən sonra Efrayimlilərin ona olan qəzəbi yatdı.

⁴ Gideon İordan çayına çatdı, özü və yanındakı üç yüz nəfərlə bərabər çayı keçdilər. Onlar yorulmaqlarına

baxmıyaraq düşmənləri təqib etməkdə davam edirdilər. ⁵ O gəlib Sukkot adamlarının yanına çataraq dedi: «Rica edirəm, arxamca gələn adamlara bir parça çörək verin, çünki taqətdən düşüblər. Mən isə Midyan padşahları Zevah və Salmunnanın ardınca qaçıram». ⁶ Sukkot başçıları ona dedilər: «Zevah və Salmunnanın biləyi indi sənə əlindədir ki, sənə döyüşçülərinə çörək verək?» ⁷ Gideon onlara dedi: «Elə buna görə sizə deyirəm ki, Rəbb Zevah və Salmunnanı mənə təslim edəndə çöltün tikanları və kolları ilə ətinizi didəcəyəm». ⁸ Oradan gəlib Penuelə çıxdı və oradakılardan da eyni şeyi istədi. Sukkot sakinləri necə ona cavab vermişdilsə, Penuel sakinləri də ona elə cavab verdilər. ⁹ Gideon Penuel sakinlərinə isə belə dedi: «Sağ-salamat geriye qayıtdığım zaman bu qülləni dağıdacağam».

¹⁰ Zevahla Salmunna və bütün şərq xalqlarının ordusundan sağ qalan təxminən on beş min nəfərlik bir ordu Qarqorda idi. Onların ordusundan yüz iyirmi min qılınc gəzdirən adam yerə sərilmişdi. ¹¹ Gideon Novah və Yoqbohanın şərqindən – köçərilərin yolundan keçərək laqeyd dayanan düşmən ordugahına hücum etdi. ¹² Zevah və Salmunna qaçdı. Gideon isə onları təqib etdi. O, Midyanın iki padşahı Zevahla Salmunnanı tutub bütün ordunu məğlub etdi.

¹³ Yoaş oğlu Gideon Xeres keçidi ilə döyüşdən qayıtdı. ¹⁴ Sukkot sakinlərinəndən bir cavanı tutub ondan söz aldı. O da ona Sukkot başçısı olan yetmiş yeddi ağsaqqalın adını yazıb verdi. ¹⁵ Gideon Sukkot sakinlərinin yanına gəlib dedi: «“Zevah və Salmunnanın biləyi sənə əlindədir ki, sənə yorğun adamlarına çörək verək?” deyərək mənə əl salırdınız. Budur, bu da Zevah və Salmunna!» ¹⁶ Sonra o, şəhər ağsaqqal-

larını topladı və Sukkot sakinlərini çöl tikanları və kollarla döyərək tənbeh etdi. ¹⁷Bundan sonra da gəlib Penuel qülləsini dağıtdı və şəhərin sakinlərini qırdı.

¹⁸Gideon Zevah ilə Salmunnaya dedi: «Tavorda öldürdüyünüz adamlar necə adamlar idi?» Onlar dedilər: «Hamısı sənin kimi padşah oğullarına oxşayırdı». ¹⁹Gideon dedi: «Onlar mənim qardeşlərim, anamın oğulları idi. Var olan Rəbb haqqı, əgər siz onları sağ buraxsaydınız, mən də sizi öldürməzdim». ²⁰İlk oğlu Yeterə dedi: «Qalx onları öldür». Lakin oğlan qılıncını çəkmədi, çünki hələ cavan olduğuna görə qorxurdu. ²¹Zevah və Salmunna dedilər: «Dur, bizi sən vur, çünki kişi güclü olar». Gideon qalxıb Zevahla Salmunnanı öldürdü və sonra onların dəvələrinin boyunlarından asılan ayparalarını götürdü.

Gideonun efodu

²²İsraillilər Gideonu dedilər: «Sən, oğlun və nəvən bizə hakimlik edin. Çünki bizi Midyanın əlindən sən qurtardın». ²³Gideon onlara dedi: «Nə mən sizin üstünüzdə hakimlik edəcəyəm, nə də oğlum. Sizə hökmranlığı Rəbb edəcək». ²⁴Sonra Gideon onlara dedi: «Ancaq sizdən bir ricam var ki, götürdüyünüz talan malından hər kəs mənə bir sırğa versin». Çünki düşmənlər İsmaili olduqları üçün qızıl sırğa taxırdılar. ²⁵Onlar Gideonu dedilər: «Bunu məmnuniyyətlə verərik». Onlar yerə bir paltar sərdilər və hamı talan malından götürdüyü sırğaları bu paltarın üstünə atdı. ²⁶Ayparalardan, boyunbağılardan, Midyan padşahlarının əynindəki tünd qırmızı paltarlardan və dəvələrin boynundakı zəncirlərdən əlavə bu qızıl sırğaların çəkisi min yeddi yüz şekel gəlirdi. ²⁷Gideon onlardan bir efod düzəltdi və onu öz şəhərində Ofrada qoydu. Bundan sonra

bütün İsraillilər orada bu efoda səcdə etməklə Rəbbə xəyanət etdilər. Bu efod Gideon və onun külfəti üçün tələ oldu. ²⁸Midyanlılar İsrail övladlarına tabe olub bir daha başlarını qaldıra bilmədilər. Gideonun dövründə ölkə qırx il rahat yaşadı.

Gideonun, yəni Yerub-Baalın ölümü

²⁹Yoaş oğlu Yerub-Baal qayıdıb yenə öz evində yaşadı. ³⁰Onun belindən gələn yetmiş oğlu var idi, çünki arvadı çox idi. ³¹Şekemdə olan cariyəsi də ona bir oğul doğdu və Yerub-Baal onun adını Avimelek qoydu. ³²Yoaş oğlu Gideon uzun və yaxşı ömür sürüb öldü. O, Aviezerlilərin Orfa şəhərində atası Yoaşın məqbərəsində dəfn olundu.

³³Gideonun vəfatından sonra İsrail övladları yenə də Baal bütələrinə sitayiş edərək Rəbbə xəyanət etdilər. Onlar Baal-Beriti özlərinə allah etdilər. ³⁴İsrail övladları ətraflarındakı bütün düşmənlərinin əlindən onları azad edən özlərinin Allahı Rəbbi yada salmadılar. ³⁵Yerub-Baalın, yəni Gideonun İsraillilərə etdiyi bütün xeyirxahlığın əvəzinə onun nəslilə yaxşı rəftar etmədilər.

Gideonun oğlu Avimelekin Şekemdə hökmranlığı

9 Yerub-Baalın oğlu Avimelek Şekemə, dayılarının yanına getdi. Onlara və bütün ana nəslinə belə dedi: ²«Rica edirəm, bütün Şekem başçalarına bunu eşitdirib deyin: “Sizin üçün hansı yaxşıdır, Yerub-Baalın yetmiş oğlu sizə hakimlik etsin, yoxsa bir nəfər? Unutmayın ki, mən sizin sümüyünüzdən və ətinizdənəm”». ³Dayıları onun söylədiyi bu sözləri bütün Şekem əhəlisinə çatdırdı. Bundan sonra onların da könülləri Avimelekə meyl etdi və «o bizim soydaşımızdır» dedilər. ⁴Ona Baal-Beritin ibadət

evindən yetmiş şəkəl gümüş verdilər. Avimelek isə özünə muzzla yaramaz və macəraçı adamlar tutdu. Onlar Avimelekin ardınca getdilər. ⁵ Avimelek Ofraya – öz ata evinə gəldi və qardaşları Yerub-Baalın yetmiş oğlunu bir daş üstündə öldürdü. Təkcə Yerub-Baalın kiçik oğlu Yotam sağ qalmışdı, ona görə ki gizlənmə bilmişdi. ⁶ Bütün Şekem və Bet-Millo əhalisi toplaşaraq gedib Şekemdə daş sütunun yanındakı palıd ağacının yaxınlığında Avimeleki padşah elan etdi.

⁷ Bu xəbər Yotama çatanda o gedib Gerizim dağının təpəsində durdu və bərkədən çıxıb onlara belə dedi: «Ey Şekem sakinləri, məni dinləyin ki, Allah da sizi dinləsin. ⁸ Günlərin bir günündə bütün ağaclar özləri üçün padşah məsh etməkdən ötrü gedib zeytun ağacına dedilər: “Bizim padşahımız ol”. ⁹ Zeytun ağacı dedi: “Allahın və insanın şərəfi üçün məndən alınan yağı ataraq ağacların üstündəmi sallanıb qalım?” ¹⁰ Sonra ağaclar əncir ağacına dedilər: “Gəl sən bizə padşah ol”. ¹¹ Əncir ağacı onlara dedi: “Şirinliyimi və gözəl meyvələrimi ataraq ağacların üstündəmi sallanıb qalım?” ¹² Bu dəfə ağaclar üzüm tənəyinə dedilər: “Gəl sən bizə padşah ol”. ¹³ Üzüm tənəyi isə onlara dedi: “Allahı və insanları sevindirən təzə şərəblərimi ataraq ağacların üstündəmi sallanıb qalım?” ¹⁴ Nəhayət, bütün ağaclar gəlib yabanı göyəmə dedilər: “Gəl sən bizə padşah ol”. ¹⁵ Yabanı göyəm dedi: “Əgər, həqiqətən, siz məni özünüzə padşah olaraq məsh edirsinizsə, gəlin mənim kölgəmə sığının. Belə olmazsa, qoy yabanı göyəmdən alov çıxsın və Livanın sidr ağaclarını yandırıp-yaxsın”.

¹⁶ Baxın Avimeleki padşah etməkdə haqq niyyət və doğruluqla iş gördünüzmü? Siz Yerub-Baala və onun nəslinə qarşı yaxşı iş gördünüzmü?

Münasibətiniz atama layıqdirmi? ¹⁷ Axı atam sizin üçün döyüşdü və öz canını təhlükəyə atıb sizi Midyanın əlindən qurtardı. ¹⁸ Siz isə bu gün atamın nəslinin əleyhinə çıxıb yetmiş oğlunu bir daş üstündə öldürdünüz və sonra cariyəsindən olan oğlu Avimeleki Şekem əhalisinin padşahı etdiniz, çünki o sizin soydaşınızdır. ¹⁹ Əgər bu gün Yerub-Baalla onun nəslini üçün haqq niyyətlə və doğruluqla rəftar etdinizsə, onda bu Avimeleklə sevinin və qoy o da sizinlə sevinin. ²⁰ Yoxsa qoy Avimelekdən alov çıxıb Şekem başçılarını və Bet-Millo əhalisini yox etsin, onlardan da od çıxıb Avimeleki yox etsin». ²¹ Yotam qaçıb aradan çıxdı və Beerə getdi. Qardaşı Avimelekdən qorxduğu üçün orada qaldı.

Şekemlə Avimelek arasında münafişə

²² Avimelek üç il İsrail üzərində başçılıq etdi. ²³ Sonra Allahın izni ilə Avimeleklə Şekem əhalisinin arasına şər ruh girdi və onlar Avimelekə xəyanətlə yanaşdılar. ²⁴ Bu ona görə baş verdi ki, həm Avimelek Yerub-Baalın yetmiş oğluna qarşı etdiyi günahın cəzasını çəksin, həm də Avimelekdən və onu bu qətlə sövq edən Şekem əhalisindən tökdükləri qanların qisası alınsın. ²⁵ Şekem əhalisi dağların başında Avimelekə qarşı pusqu qurub yolda yanlarından keçənlərin hamısını soyurdular. Bunu Avimelekə xəbər verdilər.

²⁶ Evedin oğlu Qaal və qardaşları gəlib Şekemdə məskunlaşdılar. Şekem əhalisi də ona etimad göstərdi. ²⁷ Onlar çölə, bağlara gedib üzüm yığdılar. Sonra bu üzümləri əzib şənlik qurdular və öz allahlarının ibadətəsinə gedərək yeyib-içib Avimelekə lənət oxudular. ²⁸ Eved oğlu Qaal dedi: «Avimelek kimdir ki, biz Şekem sakinləri ona

xidmət edək? Yerub-Baalın oğlu deyilmi? Onun müavini də Zevul deyilmi? Gəlin Şekemin atası Xamorun adamlarına xidmət edin! Axı nəyə görə biz Avimelekə xidmət etməliyik? ²⁹ Kaş bu xalq mənim əlimdə olaydı! O zaman Avimeleki qovardım». Sonra Qaal Avimelekə dedi: «Ordunu yığ, meydana çıx!»

³⁰ Şəhər başçısı Zevul Evedin oğlu Qaalın bu sözlərini eşidəndə qəzəbdən alışıb vandı. ³¹ Hiylə işlədərək Avimelekin yanına qasidlər göndərilib dedi: «Budur, Eved oğlu Qaal ilə qardaşları Şekemə gəlib şəhəri sənənin əleyhinə qaldırırlar. ³² İndi sən və adamların bu gecə qalxıb çöldə pusquda durun. ³³ Şəhər açılanda günəş doğar-doğmaz qalxıb şəhərə hücum edərsən. Bax Qaal ilə adamları sənə qarşı çıxarkən əlindən gələni et».

³⁴ Avimeleklə adamları gecə ikən qalxdılar və dörd dəstə olub Şekemin yaxınlığında pusquda durdular. ³⁵ Eved oğlu Qaal çıxıb şəhər darvazasının giriş yerində duranda Avimelek və adamları pusqudan çıxdılar. ³⁶ Qaal onları görüb Zevula dedi: «Bax dağların təpəsindən bir dəstə xalq enir». Zevul ona dedi: «Gördüyün dağların kölgəsidir, adamlara oxşadırsan». ³⁷ Qaal sözünə davam edərək dedi: «Bax ölkənin orta hissəsindən xalq enir. Gələcəyidəyənlər palıdı yolundan da bir dəstə gəlir». ³⁸ O zaman Zevul ona dedi: «“Avimelek kimdir ki, biz ona xidmət edək” deyə lovğalanan dilin haradadır? Həqarətlə baxdığın xalq bu xalq deyilmi? İndi meydana çıx, onunla döyüş». ³⁹ Qaal Şekem əhalisinin qabağına çıxıb Avimeleklə döyüşdü. ⁴⁰ Avimelek onu qovdu, Qaal onun qabağından qaçdı. Adamların çoxu yaralanaraq darvazanın giriş yerinə qədər yerə sərildi. ⁴¹ Avimelek Arumada

yaşadı. Zevul isə Qaal ilə qardaşlarını Şekemdə yaşamağa qoymayıb qovdu.

⁴² Ertəsi gün Şekem xalqı çölə çıxanda bu barədə Avimelekə xəbər verildi. ⁴³ O, ordusunu götürüb üç dəstəyə ayırdı və onlar çöldə pusqu qurub güddülər. Avimelek xalqın şəhərdən çıxdığını görəndə qalxıb hücum keçdi. ⁴⁴ Avimeleklə dəstəsi cəld irəli keçərək şəhər darvazasının girişində dayandılar. O biri iki dəstə isə çöldəki xalqın üstünə düşüb onları qırdı. ⁴⁵ Avimelek bütün gününü şəhərə hücum edərək şəhəri aldı. Orada olan adamları qırdı, şəhəri viran edib yerinə duz əkdı.

⁴⁶ Şekemin qülləsindəki adamlar bunu eşidəndə El-Berit məbədinin qalmasına girdilər. ⁴⁷ Bütün Şekem qülləsindəkilərin oraya yığıldığını Avimelekə xəbər verdilər. ⁴⁸ Avimelek bütün adamları ilə bərabər Salmon dağına çıxdı. Əlinə balta götürüb ağacdən bir budaq kəsdi və onu çiyinlərinin üstünə qoyub yanındakı xalqa belə dedi: «Cəld olun, mən necə edirəmsə, siz də elə edin». ⁴⁹ Bütün xalq bir-bir budaqları kəsərək Avimelekin arxasınca getdi və budaqları qalanın ətrafında qoyub od vurdu. Şekem qülləsindəki adamlardan minə qədər kişi və qadın yanaraq öldü.

⁵⁰ Avimelek Tevesə getdi və oranı mühasirə edib aldı. ⁵¹ Şəhərin ortasında möhkəm bir qüllə var idi. Bütün şəhər əhalisi – kişi və qadınlar qülləyə qaçaraq qapını arxalarınca bağlayıb qüllənin başına çıxdılar. ⁵² Avimelek gəlib qülləyə hücum etdi. Oraya od vurmaq üçün qüllənin qapısına yaxınlaşdı. ⁵³ Onda bir qadın dəyirmanın üst daşını Avimelekin başına tullayaraq kəlləsini əzdi. ⁵⁴ Avimelek tez silah daşıyan gənc nökrəni çağırıb dedi: «Çək qılıncını, məni öldür. Qoy mənim üçün deməsinlər ki, onu bir arvad öldürdü». Nökrək qılıncı ilə onu vuranda Avimelek öldü. ⁵⁵ İsraililər görəndə

ki Avimelek ölüb, hamısı öz yerinə qayıtdı. ⁵⁶Bununla da Allah Avimelekin yetmiş qardaşını öldürməklə atasına etdiyi pisliliyi öz başına gətirdi. ⁵⁷Allah Şekem əhalisinin də bütün pisliliyini öz başlarına gətirdi. Yerub-Baalın oğlu Yotamın lənəti onların üstünə düşdü.

Tolanın hakimliyi

10 Avimelekdən sonra İsraili xilas etmək üçün İssakar qəbiləsindən olan Dodo oğlu Pua oğlu Tola adlı bir adam çıxdı. O, Efrayimin dağlıq bölgəsində Şamirdə yaşayırdı. ²İsraildə Tola iyirmi üç il hakimlik edəndən sonra öldü və Şamirdə dəfn olundu.

Yairin hakimliyi

³Bundan sonra Gileadlı Yair çıxıb iyirmi iki il İsraildə hakimlik etdi. ⁴Onun otuz sıpaya minən otuz oğlu və oğlanlarının da otuz şəhəri var idi. Gilead bölgəsində olan bu şəhərlərə bu günə qədər Xavvot-Yair deyilir. ⁵Yair öldü və Qamonda dəfn olundu.

İsraililərin Ammonlulara və Filiştililərə təslim edilməsi

⁶İsrail övladları yenə də Rəbbin gözündə pis olan işlər görərək Baal və Aştoret bütələrinə, Aram allahlarına, Sidon allahlarına, Moav allahlarına, Ammon övladlarının allahlarına, Filiştililərin allahlarına qulluq edərək Rəbbi atdılar və Ona qulluq etmədilər. ⁷Buna görə də İsraililərə qarşı Rəbbin qəzəbi alovlandı və onları Filiştilərə, Ammon övladlarına təslim etdi. ⁸Bu dövrdə onlar İsraililəri sıxışdırıb əzdidilər. Onlar on səkkiz il İordan çayının o tayında Gileaddakı Emorlular diyarında olan bütün İsrail övladlarını əzdidilər. ⁹Ammon övladları hətta

Yəhuda, Binyamin, Efrayim qəbilələrinə qarşı döyüşmək üçün İordan çayını keçirdilər. Buna görə İsraililər çox əziyyət çəkirdi.

¹⁰İsrail övladları Rəbbə fəryad edib dedilər: «Sənə qarşı günah etmişik, çünki Allahımızı atıb Baal bütələrinə qulluq etmişik».

¹¹Rəbb İsrail övladlarına dedi: «Sizi Misirlilərdən, Emorlulardan, Ammon övladlarından və Filiştililərdən Mən qurtarmadımı? ¹²Sidonlular, Amaleqlilər, Maonlular sizi sıxışdıranda da Mənə fəryad etdiniz və sizi onların əlindən qurtaran Mən deyildimmi? ¹³Amma siz Məni atıb başqa allahlara qulluq etdiniz, buna görə də bir daha sizi qurtarmayacağam. ¹⁴Gedin seçdiyiniz allahlara fəryad edin, qoy bu əzablı vaxtınızda onlar sizi qurtarsınlar». ¹⁵İsrail övladları Rəbbə dedilər: «Günah etmişik. Gözündə nə xoş görünürsə, onu bizə et. Yalvarırıq bu gün bizi qurtar». ¹⁶Onlar aralarından yad allahları atdılar və Rəbbə qulluq etdilər. Rəbb İsraililərin bu əzabına artıq dözə bilmədi.

¹⁷Ammon övladları yığılıb Gileadda ordugah qurdular. İsrail övladları isə toplanıb Mispada ordugah qurdular. ¹⁸Xalq və Gilead başçıları bir-birlərinə dedilər: «Kim Ammon övladlarına qarşı döyüşə başlasa, o adam bütün Gilead əhalisinə rəhbər olacaq».

İftahın hakimliyi

11 Bir fahişədən doğulan Gileadlı İftah igid döyüşçü idi. Onun atası Gilead idi. ²Gileadın arvadı ona oğullar doğdu və bu qadının oğulları böyüyən zaman İftahı qovub belə dedilər: «Atamızın evindən sənə miras düşmür, ona görə ki sən başqa qadının

**10:4 Xavvot-Yair – ibrani dilində Yairin qəsəbələri.

oğlusan». ³İftah qardaşlarının yanından qaçıb Tov diyarında yaşadı. İftahın başına macəraçı adamlar yığıldı və onunla birgə basqıncılıq edirdilər.

⁴Bir müddətdən sonra Ammon övladları İsraililərə qarşı döyüşə çıxdılar. ⁵Ammon övladları İsraililərə qarşı çıxan zaman Gilead ağsaqqalları İftahı Tov diyarından gətirmək üçün onun yanına getdilər. ⁶Onlar İftaha dedilər: «Gəl bizə sərkərdəlik et və Ammon övladlarına qarşı birgə vuruşaq». ⁷İftah Gilead ağsaqqallarına dedi: «Mənə nifrət edib atamın evindən məni qovan siz deyildinizmi? Bəs indi niyə çətinliyə düşəndə mənim yanıma gəlmisiniz?» ⁸Gilead ağsaqqalları İftaha dedilər: «Sənin yanına ona görə gəlmişik ki, indi sən bizimlə gedib Ammon övladlarına qarşı döyüşsən və bizə – bütün Gilead əhalisinə sərkərdə olasan». ⁹İftah Gilead ağsaqqallarına dedi: «Yaxşı, Ammon övladlarına qarşı döyüşmək üçün məni geri aparırsınız. Bəs Rəbb qarşımda onları mənə təslim edəndə sizin başcınız mən olacağammı?» ¹⁰Gilead ağsaqqalları İftaha dedilər: «Səninlə bizim aramızda qoy Rəbb şahid olsun! Biz mütləq sənin sözüünə əməl edəcəyik». ¹¹İftah Gilead ağsaqqalları ilə bərabər getdi və xalq da onu özünə başçı – sərkərdə etdi. İftah Mispada, Rəbbin önündə bütün şərtlərini təkrar etdi.

¹²Bundan sonra Ammon padşahının yanına qasidlər göndərilib dedi: «Bizim aramızda nə olub ki, torpağımızda mənimlə vuruşmağa gəlmisiniz?»

¹³Ammon padşahı İftahın qasidlərinə dedi: «Ona görə ki İsraililər Misirdən çıxan zaman mənim torpaqlarımı Arnonndan Yabboq və İordan çaylarına qədər alıb. Gəlin onları mənə sülh yolu ilə geri qaytarın». ¹⁴İftah yenə də

Ammon xalqının padşahının yanına qasidlər göndərilib dedi: ¹⁵İftah belə deyir: «İsraililər Moav torpağını, Ammon övladlarının torpağını almayıb. ¹⁶Amma İsraililər Misirdən çıxanda Qırmızı dənizə qədər səhradan keçərək Qadeşə gəlib və ¹⁷Edom padşahının yanına qasidlər göndərilib belə demişdilər: “Rica edib torpağından keçmək üçün səndən izin istəyirəm”. Lakin Edom padşahı onlara qulaq asmadı və sonra İsraililər Moav padşahının yanına adamlar göndərdi, o da razı olmadı. Ona görə də İsraililər Qadeşdə qalmışdılar. ¹⁸İsraililər səhra ilə gedib Edomla Moav torpaqlarının ətrafından keçərək Moav ölkəsinin şərqinə çatdı və Arnon vadisinin o biri tərəfində düşərgə saldılar. Lakin Moavın sərhədini keçmədilər, ona görə ki Arnon Moavın sərhədi idi. ¹⁹İsraililər Emorluların padşahı – Xeşbon padşahı Sixonun yanına qasidlər göndərilib demişdi: “Rica edirik, öz ölkəmizə çatana qədər sənin torpağından keçmək üçün bizə izin verəsən”. ²⁰Amma Sixon öz torpağını yol keçmək üçün İsraililərə etibar etmədi və bütün xalqını toplayaraq Yahsada ordugah qurub İsraililərə qarşı döyüşdü. ²¹İsrailin Allahı Rəbb Sixonu və onun bütün xalqını İsraililərə təslim edəndə onları məğlub etdilər. Beləliklə, İsraililər o yerdə yaşayan Emorluların torpağını irs olaraq aldı. ²²Arnonndan Yabboq çayına qədər, səhradan İordan çayına qədər bütün Emor torpaqlarını İsraililər irs olaraq aldı.

²³İndi İsrailin Allahı Rəbb Öz xalqı İsraililərin qarşısından Emorluları qovandan sonra sənmi buraya sahib çıxacaqsan? ²⁴Allahın Kemoşun sənə verdiyi torpağı özünə irs etməzsənmi? Biz də Allahımız Rəbbin bizə verdiyi

^f11:17 Say. 20:14-21

^g11:18 Say. 21:4

^h11:19 Say. 21:21-24

torpağı özümüə irs edəcəyik. ²⁵İndi sənın Moav padşahı Sippor oğlu Balaqdan nəyin yaxşıdır? Gör o, İsrailə heç çəkişdimi? Yaxud onlara qarşı heç döyüşdümü? ²⁶Üç yüz il İsrail Xeşbon ilə Aroerdə, bunların ətraf qəsəbələrində və Arnon vadisi boyunca yerləşən bütün şəhərlərdə yaşadığı müddətdə niyə bu torpaqları geri almadınız? ²⁷Mən sənə qarşı günah etmədim. Lakin sən mənə qarşı döyüşməklə mənə pislik edirsən. Qoy hakim olan Rəbb bu gün İsrail övladları ilə Ammon övladları arasında hökm etsin». ²⁸Lakin Ammon padşahı İftahın ona göndərdiyi sözlərə qulaq asmadı.

²⁹İftahın üzərinə Rəbbin Ruhı endi. O, Gileaddan və Menaşşedən keçdi, sonra Gileaddakı Mispadan keçib Ammon övladlarının üstünə getdi. ³⁰İftah Rəbbə əhd edib dedi: «Əgər Ammon övladlarını, həqiqətən, mənə təslim etsən, ³¹o zaman Ammon övladları ilə döyüşdən sağ-salamat qayıdanda mənim evimin darvazasından qarşıma birinci nə çıxarsa, Rəbbin olacaq və onu yandırma qurbanı edəcəyəm». ³²İftah Ammon övladları ilə döyüşə çıxdı. Rəbb də Ammon övladlarını İftaha təslim etdi. ³³Aroerdən Minnitə çatana qədər iyirmi şəhəri və Avel-Keramimə qədər Ammon övladlarını çox böyük məğlubiyyətə uğratdı. Onlar İsraililərə tabe oldular.

³⁴İftah Mispaya, öz evinə qayıtdı. Budur, İftahın qızı dəf çalıb oynayaraq onu qarşılamağa çıxdı. Bu onun yeganə övladı idi, ondan başqa nə oğlu, nə də qızı var idi. ³⁵O, qızını görəndə paltarını cırıb dedi: «Vay, qızım! Belimi əydin, qəddimi əyənlərdən biri də sən oldun! Mən Rəbbə əhd etmişəm, artıq sözümdən dönə bilmərəm». ³⁶Qızı ona dedi: «Ata, sən Rəbbə əhd etmişən.

Madam ki Rəbb düşmənlərdən, Ammon övladlarından sənın üçün qisas aldı, söz ağzından necə çıxıbsa, mənə eləcə də et». ³⁷Sonra qız atasına dedi: «Ancaq bu arzumu yerinə yetir: mənə iki ay izin ver, qoy rəfiqələrimlə dağları gəzib-dolaşaraq öz nakam qızlığım üçün ağlayım». ³⁸Atası ona «yaxşı, gedə bilərsən» deyərək ona iki ay müddətinə izin verdi. O da rəfiqələri ilə bərabər gedib dağlarda öz nakam qızlığına ağladı. ³⁹İki ay keçəndən sonra atasının yanına qayıtdı və atası onun bərəsində etdiyi əhdi yerinə yetirdi. Qız ərə getməmişdi. Bundan sonra İsraildə belə bir adət oldu: ⁴⁰hər il İsrail qızları gedib Gileadlı İftahın qızı üçün ildə dörd gün yas tutdular.

İftahla Efrayimlilərin münəqişəsi

12 Efrayimlilər yığılaraq Safona gedib İftaha dedilər: «Sən nəyə görə Ammon övladları ilə döyüşə çıxıb bizi özünə getməyə çağırmadın? Buna görə biz səni də, evini də yandıracayıq». ²İftah onlara dedi: «Mən və xalqım Ammon övladları ilə ağır döyüşdə olan vaxt sizi köməyə çağırdım, lakin siz gəlib məni onların əlindən qurtarmadınız. ³Mən də gördüm ki, siz məni qurtarmırsınız, onda həyatımı təhlükəyə atıb Ammon övladlarına qarşı özüm hücumu keçdim və Rəbb onları mənə təslim etdi. Nə üçün bu gün mənimlə davaya çıxmısınız?» ⁴İftah bütün Gileadlıları toplayıb Efrayimlilərlə döyüşdü və Gileadlılar Efrayimliləri qırdılar, çünki Efrayimlilər belə demişdilər: «Ey Efrayimlə Menaşşe arasında yaşayan Gileadlılar, siz Efrayimdən qaçan fərarilərsiniz!» ⁵Gileadlılar Efrayimin qarşısındakı İordan çayının keçidlərini tutdular. Əgər qaçıb qurtulmaq

istəyən Efrayimlilərdən biri gəlib «qoy çayı keçim» deyərdisə, Gileadlılar ondan «sən Efrayimlisənmi?» deyə soruşardılar. O «xeyr» desəydi, ⁶o zaman ona «bir «şibbolet» de görək» deyərdilər. O da kəlməni doğru söyləyə bilməyib «sibbolet» deyərdi. Onda Gileadlılar onu tutub İordən çayının keçidlərində öldürərdi. Həmin dövrdə Efrayimlilərdən qırx iki min nəfər qırıldı.

⁷İftah altı il İsraildə hakimlik etdi. Sonra Gileadlı İftah öldü və Gileadın bir şəhərində dəfn olundu.

İvsan, Elon və Avdonun hakimliyi

⁸Ondan sonra Bet-Lexemli İvsan İsraildə hakimlik etdi. ⁹Onun otuz oğlu və otuz qızı var idi. Qızlarını başqa nəsilərə əvə vermiş, oğullarına isə başqa nəsilərdən otuz gəlin gətirmişdi. İvsan İsraildə yeddi il hakimlik etdi. ¹⁰Sonra İvsan öldü və Bet-Lexemdə dəfn olundu.

¹¹Ondan sonra Zevulunlu Elon on il İsraildə hakimlik etdi. ¹²Zevulunlu Elon da öldü və Zevulun torpağında, Ayyalonda dəfn olundu.

¹³Ondan sonra Piratonlu Hillel oğlu Avdon İsraildə hakimlik etdi. ¹⁴Onun yetmiş sıpaya minən qırx oğlu ilə otuz nəvəsi var idi və o, səkkiz il İsraildə hakimlik etdi. ¹⁵Piratonlu Hillel oğlu Avdon da öldü və Amaleqlilərin dağlıq bölgəsindəki Efrayim torpağında – Piratonda dəfn olundu.

Şimşonun doğulması

13 İsrail övladları yenə də Rəbbin gözündə pis işlər etdilər. Rəbb onları qırx il Filiştililərə təslim etdi.

²Dan qəbiləsindən Manoah adlı Soralı bir adam var idi. Onun arvadı doğmurdu, sonsuz idi. ³Rəbbin mələyi bu qadına görünüb dedi: «Bax indi sən son-

suzsan, doğmursan, amma hamilə olub bir oğlan doğacaqsan. ⁴İndidən diqqətli ol: sən nə şərab, nə də başqa kefləndirici içki içmə və dilinə heç bir haram şey dəyməsin. ⁵Ona görə ki sən hamilə olub bir oğul doğacaqsan və qoy onun başına ülgüc dəyməsin. Çünki uşaq ana bətnindən Allaha həsr olunmuş Nəziri^{††} olacaq. O, İsraili Filiştililərin əlindən qurtarmağa başlayacaq».

⁶Qadın gedib ərinə belə dedi: «Mənim yanına bir Allah adamı gəlmişdi. O, Allahın mələyi görkəmində çox zəhmli idi. Buna görə də onun haradan gəldiyini soruşmadım. Mənə adını da bildirmədi. ⁷Lakin dedi ki, sən hamilə olub bir oğul doğacaqsan. İndidən sən nə şərab, nə də başqa kefləndirici içki iç və dilinə heç bir haram şey dəyməsin, çünki uşaq ana bətnindən ölənin gününə qədər Allahın Nəzirisi olacaq».

⁸Manoah Rəbbə yalvarıb dedi: «Ya Xudavənd, yalvarıram, göndərdiyin Allah adamı qoy yanımıza yenə gəlsin və doğulacaq uşaq barədə nə edəcəyimizi bizə öyrətsin». ⁹Allah Manoahın səsini eşitdi. Qadın çöldə oturanda Allahın mələyi yenə onun yanına gəldi. Lakin qadının əri Manoah yanında deyildi.

¹⁰Qadın cəld qaçıb ərinə xəbər verərək dedi: «Budur, ötən gün yanına gələn o adam yenə mənə göründü». ¹¹Manoah durub arvadının arxasınca getdi və o adamın yanına gəlib soruşdu: «Arvadımla söhbət edən adam sənənsənmi?» O «mənəm» dedi. ¹²Manoah dedi: «Sənin sözlərin yerinə yetəndə uşağın həyat təzi və işi nə olacaq?» ¹³Rəbbin mələyi Manoaha dedi: «Arvadın ona tapşırtdığın şeylərdən özünü qorusun. ¹⁴Tənəkdən emal olunan şeylərdən heç nə yeməsin. Nə şərab, nə də başqa kefləndirici içki içsin və dilinə heç bir haram şey

^{††}13:5 Nəziri – yəni Allaha həsr olunan adam. Bax: Say. 6:2.

dəyməsin. Qoy ona əmr etdiyim hər şey-dən özünü qorusun».

¹⁵Manoah Rəbbin mələyinə dedi: «Rica edirəm, bir ayaq saxla, sənin üçün bir oğlaq kəsib yemək hazırlayaq».

¹⁶Rəbbin mələyi Manoaha dedi: «Məni burada saxlasan belə, sənin çörəyindən yeməyən. Əgər yandırma qurbanı vermək istəyirsənsə, onu Rəbbə təqdim et». Amma Manoah bilmirdi ki, bu, Rəbbin mələyidir.

¹⁷O, Rəbbin mələyinə dedi: «Sənin adın nədir ki, sözlərin yerinə yetəndə səni şərəfləndirək?» ¹⁸Rəbbin mələyi ona dedi: «Niyə adımı soruşursan? Ecazkar adım var». ¹⁹Manoah oğlağı və taxıl təqdimini götürüb qaya üzərində Rəbbə təqdim etdi. Mələk də Manoah ilə arvadının gözü önündə qeyri-adi bir şey etdi. ²⁰Qurbangahın üstündən alov göyə qalxanda Rəbbin mələyi də qurbangahın alovu ilə bərabər göyə qalxdı. Manoahla arvadı bunu görəndə ikisi də üzüstə yerə döşəndi.

²¹Rəbbin mələyi bundan sonra Manoahla arvadına bir daha görünmədi. Manoah o zaman bildi ki, bu, Rəbbin mələyidir. ²²Manoah arvadına dedi: «Biz mütləq öləcəyik, çünki Allahı gördük». ²³Arvadı ona dedi: «Əgər Rəbb bizi öldürmək istəsəydi, bizdən yandırma qurbanı və taxıl təqdimi qəbul etməzdi. Bu şeyləri bizə göstərməz və indi eşitdiklərimizi deməzdi». ²⁴Beləliklə, qadın bir oğul doğdu və adını Şimşon qoydu. Uşaq böyüdükcə Rəbb ona xeyir-dua verdi. ²⁵Sora ilə Eştaol arasında, Maxane-Danda Rəbbin Ruhu onu idarə etməyə başladı.

Şimşon və Timnalı qadın

14 Bir gün Şimşon Timnaya endi və Timnada Filişt qızlarından bir qadın gördü. ²O, ata-anasının yanına qayıdıb dedi: «Timnada Filişt qızlarının arasında bir qadın görmüşəm, gedin,

onu mənim üçün arvad alın». ³Atası ilə anası ona dedilər: «Məgər qohumlarının qızları arasında, xalqımızın arasında bir qadın yoxdur ki, gedib özünə sünnət-siz Filiştliyərdən arvad alırsan?» Şimşon atasına dedi: «Mənim üçün onu alın, çünki gözümdə o xoş görünür». ⁴Ata və anası bilmirdi ki, bu istək Rəbdəndir. Ona görə ki Rəbb Filiştliyərdən hakimiyyəti devirmək üçün fürsət axtarırdı. O dövrdə Filiştliyə İsraililərin üstündə hökmranlıq edirdi.

⁵Şimşon ata və anası ilə birlikdə Timnaya endi. Onlar Timnanın üzüm bağlarına çatanda qəflətən cavan bir aslan nəre çəkərək onun qarşısına çıxdı. ⁶Rəbbin Ruhu qüvvəsi ilə Şimşonun üstünə endi. Onun əli boş idi, amma cavan aslanı balaca oğlaq kimi parçaladı. Ata-anasına isə heç nə bildirmədi. ⁷Sonra enib qadınla söhbət etdi və qadın Şimşonun gözüne xoş göründü.

Şimşon və tapmaca

⁸Bir müddət keçəndən sonra Şimşon qadını almaq məqsədi ilə geri qayıtdı. Aslanın leşinə baxmaq üçün o öz yolundan döndü. Gördü ki, aslanın leşinin üstündə arı beçəsi ilə bal var. ⁹O, ovucları ilə baldan götürdü və yeyə-yeyə ata-anasının yanına gəldi. Baldan onlara da verdi, lakin onlara bildirmədi ki, bal aslanın leşinin üzərindən götürüb.

¹⁰Atası qadının evinə getdi və Şimşon orada ziyafət qurdu, çünki o zamanlar cavanlar belə edərdi. ¹¹Onu görəndə xalq müşayiət üçün ona otuz nəfər sağdış-soldış seçdi. ¹²Şimşon onlara dedi: «İndi mən sizə bir tapmaca deyəcəyəm. Əgər ziyafətin yeddinci gününə qədər açmasımı mənə desəniz, mən sizə otuz dəst kətan paltar və otuz dəst bayram libası verəcəyəm. ¹³Yox, əgər tapmacanın açmasımı mənə deyə bilməsəniz, onda siz mənə otuz dəst kətan paltar və otuz dəst bayram libası verməlisiniz». Ona

dedilər: «Tapmacanı de, bir ona qulaq asaq». ¹⁴Şimşon onlara dedi:

«Yeyəndən bir yeməli şey çıxdı,
Güclüdən bir şirin şey çıxdı».

Üç gün ərzində onlar tapmacanı tapa bilmədilər.

¹⁵Dördüncü gün [†]olanda Şimşonun arvadına dedilər: «Ərini başa sal ki, bizə bu tapmacanın cavabını desin, yoxsa sənin də, atanın da evini yandırırıq. Siz bizi buraya soymağa çağırırsınız?»

¹⁶Arvadı Şimşonun qarşısında ağlayıb dedi: «Əslində məndən zəhlən gedir, məni sevmirsən, ona görə də xalqımın oğullarına dediyin tapmacanın cavabını mənə açmırsan». Şimşon ona dedi: «Bax heç atama və anama da bu tapmacanın cavabını açmamışam. Sənəmi açım?»

¹⁷Yeddi gün ziyafət davam edə-edə qadın onun qarşısında ağladı. Yeddinci gün Şimşon tapmacanın açmasını arvadına dedi, çünki qadın onu cana gətirmişdi. Qadın da gedib tapmacanın cavabını öz xalqına söylədi. ¹⁸Şəhərin adamları yeddinci gün günəş batmazdan əvvəl Şimşona dedilər:

«Baldan şirini varmı?

Aslandan güclüsü varmı?»

Şimşon onlara dedi: «Əgər mənim diyəmlə kotan sürməsəydiniz, tapmacamı tapa bilməzdiniz».

¹⁹Bundan sonra Rəbbin Ruhu qüvvə ilə onun üstünə endi. Şimşon Aşqelona gedib oradakılardan otuz nəfəri öldürərək onların mallarını talan edib tapmacanın açmasını deyənlərə bayram libası verdi. Sonra o, alovlu qəzəblə atasının evinə qalxdı. ²⁰Şimşonun arvadını isə Şimşonu müsayiət edən sağdışlarından birinə verdilər.

Şimşonun Filiştililərdən qisas alması

15 Bir müddət keçəndən sonra, buğda biçini mövsümündə Şimşon bir oğlaq götürüb arvadına baş çəkməyə getdi və dedi: «Arvadımın yanına – gərdəyə girmək istəyirəm». Lakin qadının atası Şimşonu gərdəyə girməyə qoymadı. ²Qızın atası dedi: «Elə bildim ki, sənin ondan, həqiqətən, zəhlən gedir, ona görə də arvadını sənin sağdışına ərə verdim. Bax onun kiçik bacısı var. O ondan da gözəl deyilmi? Rica edirəm, qoy onun yerinə bu sənin olsun». ³Şimşon onlara dedi: «Bu dəfə Filiştililərə pislilik etsəm, heç təqsirkar olmaram». ⁴Şimşon gedib üç yüz tülkü tutdu və məşəllər götürdü. Tülkülləri cüt-cüt quyruq-quyruğa bağladı və quyruqların arasına bir məşəl qoydu. ⁵Məşəlləri yandırıb tülkülləri Filiştililərin əkinlərinə buraxdı və bununla da taxıl dərzlərinə, əkinlərə, üzümlüklərə, zeytunluqlara od vurdu.

⁶Filiştililər bir-birindən soruşdular: «Görəsən bunu kim edib?» Kimsə dedi ki, bunu Timnalının kürəkəni Şimşon edib, çünki qayınatası götürüb onun arvadını sağdışına ərə verib. Filiştililər çıxıb o qadınla atasına od vurub yandırdılar. ⁷Şimşon onlara dedi: «İndi ki siz belə etdiniz, mütləq sizdən qisasımı almamış əl çəkməyəcəyəm». ⁸Şimşon onlara amansızcasına hücum edərək çoxunun belini qırdı. Özü isə Etam qayasının oyuğuna enib orada qaldı.

⁹Filiştililər çıxıb Yəhudada ordugah qurdular və Lexidə yayıldılar. ¹⁰Yəhuda adamları dedi: «Nə üçün bizə qarşı çıxmısınız?» Onlar dedilər: «Biz gəlmişik ki, Şimşonun əl-qolunu bağlayaq və bizim başımıza gətirdiyini

[†]14:15 Dördüncü gün – qədim yunan və süryani tərcümələrində belədir, ibrani mətnində isə yeddinci gün.

onun başına gətirək». ¹¹ Yəhudadan üç min nəfər Etam qayasının oyuğuna enib Şimşona dedi: «Bilmirsən Filiştililər bizim üzərimizdə hakimdir? Bu nə işdir başımıza gətirdin?» Şimşon onlara dedi: «Onların mənə elədiklərini onların başına gətirmişəm». ¹² Yəhudalılar ona dedi: «Biz sənin əl-qolunu bağlayıb Filiştililərə təslim etməyə gəlmişik». Şimşon onlara dedi: «And için ki, məni öldürməyəcəksiniz». ¹³ Yəhudalılar söz verdilər: «Yox, biz ancaq səni möhkəm bağlayıb onlara təslim edəcəyik və səni əsla öldürmərik». Sonra onu iki təzə iplə sarıdılar və qayadan çıxartdılar.

¹⁴ Şimşon Lexiyə gələndə Filiştililər onu bağıra-bağıra qarşıladılar və elə o anda Rəbbin Ruhü qüvvə ilə Şimşonun üstünə endi. Qollarına bağlanan ip alışıb-yanan kətan kimi qırılıb yerə töküldü. ¹⁵ O, yerdə bir eşşəyin saf çənə sümüyünü tapdı. Əl ataraq sümüyü götürüb onunla min nəfər kişini qırdı. ¹⁶ Sonra Şimşon belə dedi: «Eşşəyin çənə sümüyü ilə bir-iki qalaq yaratdım.

Eşşəyin çənə sümüyü ilə min nəfəri qırıb-çatdım».

¹⁷ Şimşon bu sözləri söyləyib qurtarandan sonra eşşəyin çənə sümüyünü tullaı. Ona görə də o yerə Ramat-Lexi [¶] deyilir.

¹⁸ Bundan sonra Şimşon bərk susadı və Rəbbə fəryad edib dedi: «Sən quluna bu böyük qələbəni verdin, amma indi mən susuzluqdan ölüb sünnətsizlərin əlinə düşümmü?» ¹⁹ Onda Rəbb Lexidə çuxur yarıb su axıtdı. Şimşon su içəndə cana gəlib ruhlandı. Buna görə bu çeşmənin adı En-Haqqore ^{§§} qoyuldu və bu bulaq bu günə qədər Lexidədir. ²⁰ Filiştililərin hökmranlığı dövründə Şimşon İsraildə iyirmi il hakimlik etdi.

Şimşon və Delila

16 Şimşon Qəzzəyə getdi və orada bir fahişə görüb evinə girdi. ² Qəzzəlilərə xəbər çatdı ki, Şimşon buraya gəlib. Qəzzəlilər evi mühasirəyə aldılar. «Dan yeri ağarana qədər onu öldürərik» deyərək bütün gecəni şəhərin darvazasında pusquda durub onu gözlədilər. ³ Şimşon gecəyarısına qədər yatdı, sonra ayağa qalxdı. O gəlib şəhər darvazasının hər iki dirəyindən tutaraq cəftə qarışıq darvazanı çiyinə qoydu və Xevronun qarşısındakı dağın təpəsinə çıxartdı.

⁴ Bundan bir qədər sonra Şimşon Soreq vadisində Delila adlı bir qadına vuruldu.

⁵ Filiştililərin ağaları o qadının yanına gəlib dedilər: «Şimşonu dilə tutub öyrən, gör onda bu qədər güc haradandır? Onu özümüze tabe etmək üçün necə gücdən salıb bağlaya bilərik? Bundan ötrü hər birimiz sənə min yüz şəkəl gümüş verərik».

⁶ Delila Şimşona dedi: «Rica edirəm, səndəki bu böyük qüvvənin haradan olduğunu mənə söylə. Səni necə ram etmək və bağlamaq olar?» ⁷ Şimşon ona dedi: «Əgər mənə yeddi kaman yayı düzəldilən qurumamış, təzə iplə bağlasalar, o zaman gücdən düşüb adi adam kimi oluram». ⁸ Filiştililərin ağaları qadının yanına yeddi qurumamış, təzə ip gətirdilər və Delila bunlarla Şimşonu bağladı. ⁹ İç otaqda qadının pusquda duran adamları var idi. Qadın Şimşona dedi: «Filiştililər sənə üstünə gəldilər, ey Şimşon!» Şimşon isə qollarındakı ipləri oda toxunub qırılan kətan lifi kimi qırdı və gücünün sirri bilinmədi.

¹⁰ Delila Şimşona dedi: «Bax mənə lağa qoyub yalan demişdin. Rica edirəm, indi mənə bildir, səni hansı iplə bağla-

[¶]15:17 Ramat-Lexi – ibrani dilində çənə sümüyü təpəsi.

^{§§}15:19 En-Haqqore – ibrani dilində fəryad edən çeşməsi.

maq olar?» ¹¹ Şimşon dedi: «Əgər heç işlədilməmiş təzə iplərlə məni yaxşıca bağlasalar, o zaman gücdən düşüb adi adam kimi oluram». ¹² Delila yeni iplər götürüb onlarla Şimşonu bağlayıb dedi: «Filiştililər sənin üstünə gəldilər, ey Şimşon!» Şimşon yuxudan oyanıb düşündü: «Başqa vaxtlarda olduğu kimi bu dəfə də onların əlindən sığrayıb çıxaram». Lakin bilmirdi ki, Rəbb ondan ayrılıb. ²¹ Filiştililər onu yaxalayıb gözlərini çıxartdılar.

¹³ Delila Şimşona dedi: «Bəsdir, indiyə qədər məni lağa qoyub yalan dedin. İndi isə bir başa sal görüm, səni nə ilə bağlamaq olar?» Şimşon dedi: «Saçımın yeddi hörüyünü toxucu dəzğahındakı parça ilə toxusan». ¹⁴ Sonra Delila onun saçının yeddi hörüyünü payaya bərkitdi və onu səslədi: «Filiştililər sənin üstünə gəldilər, ey Şimşon!» O yuxudan oyandı və toxucu dəzğahının payasını parça ilə qopardı.

¹⁵ Delila dedi: «Ürəyində mənə etibarın yox ikən necə “səni sevirəm” deyirsən? Bununla üçüncü dəfədir ki, məni lağa qoyursan və bu böyük qüvvənin səndə haradan olduğunu mənə bildirmirsən». ¹⁶ Qadının bu sözlərindən, hər gün ona əziyyət və başağrısı verməsindən Şimşonun canı boğazına yığıldı. ¹⁷ Ona görə də ürəyinin sirrini qadına açdı: «Mənim başıma ülgüc dəyməmişdi, çünki mən ana bətnindən Allahın Nəzirisiyəm. Əgər başım qırılırsa, o zaman bu qüvvə məndən çıxar və gücdən düşüb adi adam kimi olaram».

Şimşonun ölümü

¹⁸ Delila Şimşonun ürəyinin sirrini ona açdığını görəndə Filiştililərin ağalarına xəbər göndərüb onları çağırırdı və dedi: «Bu dəfə də buraya gəlin, çünki o, ürəyindəki sirri mənə açdı». Filiştililərin ağaları əllərində gümüş gətirərək Delilanın yanına gəldilər. ¹⁹ Delila dizləri üstündə Şimşonu yuxuya verdi. Sonra adam çağırub onun

saçının yeddi hörüyünü qırxdırdı və bununla onu gücdən saldı. Şimşonun gücü get-gedə yox oldu. ²⁰ Delila yenə dedi: «Filiştililər sənin üstünə gəldilər, ey Şimşon!» Şimşon yuxudan oyanıb düşündü: «Başqa vaxtlarda olduğu kimi bu dəfə də onların əlindən sığrayıb çıxaram». Lakin bilmirdi ki, Rəbb ondan ayrılıb. ²¹ Filiştililər onu yaxalayıb gözlərini çıxartdılar. Onu Qəzzəyə endirib tunc zəncirlərlə bağladılar. O, zindəndə dəyirman daşı çəkirdi. ²² Lakin Şimşonun qırılmış saçını yenidən bitməyə başladı.

²³ Filiştililərin ağaları öz allahları Daqona böyük qurban kəsmək və şənlik etmək üçün yığılıb dedilər: «Allahımız düşmənimiz Şimşonu bizə təslim etdi». ²⁴ Xalq Şimşonu görəndə öz allahlarına həmdlər etdi və dedi:

«Ölkəmizə ziyan vuran,
Bizdən bir çoxunu öldürən
Düşmənimizi allahımız bizə təslim etdi».
²⁵ Onların kefi kökələndə dedilər: «Şimşonu bura gətirin, qoy bizi əyləndirsin». Onlar Şimşonu zindandan çağırırdılar və Şimşon onların qarşısında oynadı. Onu dirəklər arasında dayandırdılar. ²⁶ Şimşon əlindən tutan gəncə dedi: «Nə olar, məni burax, məbədin damını saxlayan dirəklərə toxunum və onlara söykənim». ²⁷ Məbəd kişi və qadınlarla dolu idi. Şimşonun oynamasına tamaşa edən üç minə qədər kişi və qadın isə damın üstündə idi.

²⁸ Şimşon Rəbbə fəryad edib dedi: «Ey Xudavənd Rəbb, yalvarıram, məni yada sal. Yalvarıram, ay Allah, mənə ancaq bu dəfəlik qüvvət ver ki, bu Filiştililərdən iki gözüm üçün bir zərbə ilə qisas alım». ²⁹ Şimşon əllərini məbədin damını saxlayan iki orta dirəyə uzatdı. Sağ əli ilə bir, sol əli ilə isə o biri dirəkdən yapışdı. ³⁰ Şimşon «qoy mən də Filiştililərlə bir

ölüm» dedi. Sonra var gücü ilə əyilərək dirəkləri itələyib məbədin damını oradakı bütün ağaların və xalqın üzərinə saldı. Beləliklə, Şimşon öləndə həyatı boyu öldürdüyü adamlardan daha çox adam öldürdü.³¹ Onun qardaşları, atasının bütün külfəti məbədə endilər və Şimşonun meyitini oradan çıxarıb apardılar. Onu Sora ilə Eştaol arasında atası Manoahın məqbərəsində dəfn etdilər. Şimşon İsraildə iyirmi il hakimlik etmişdi.

Mikeyanın ev bütələri

17 Efrayimin dağlıq bölgəsindən olan Mikeya adlı bir adam var idi.² O, anasına belə dedi: «Səndən oğurlanan min yüz şekel gümüşdən ötrü lənət etdin və bunu mənə eşitdirdin. Budur, o gümüş məndədir, onu mən götürmüşəm». Anası ona dedi: «Oğlum, qoy Rəbb sənə xeyir-dua versin».³ O, min yüz şekel gümüşü anasına qayıtdı. Anası ona dedi: «Bu gümüşün hamısını Rəbb üçün təqdis edirəm. Qoy oğlum ondan bir oyma və bir tökmə büt düzəlsin. İndi bu gümüşü sənə qaytarıram».⁴ Gümüşü anasına geri qaytararkən anası iki yüz şekel gümüş götürüb zərgərə verdi. Ondan bir oyma və bir tökmə büt düzəltirdi. Bu bütələri Mikeyanın evinə qoydular.⁵ Mikeyanın ibadətگاهی var idi. O, bir efod və ev bütələri düzəldib oğullarından birini özünə kahin təyin etdi.⁶ ^kO dövrdə İsraildə padşah yox idi, hərə öz gözündə doğru görünən işi edirdi.

⁷Yəhudanın Bet-Lexem şəhərindən olan bir Yəhudalının ailəsində yaşayan gənc Levili var idi.⁸ Həmin adam yaşamağa bir yer tapmaq üçün Yəhudanın Bet-Lexem şəhərindən çıxdı. Səfərə çıxarkən Efrayimin dağlıq bölgəsinə – Mikeyanın evinə

gəldi.⁹ Mikeya ona dedi: «Haradan gəlirsən?» O, Mikeyaya dedi: «Mən Yəhudanın Bet-Lexem şəhərindən gələn bir Leviliyəm, bir yer tapıb yaşamaq istəyirəm».¹⁰ Mikeya ona dedi: «Mənimlə qal, mənə ata və kahin ol. Mən də sənə ildə on şekel gümüş, bir dəst paltar və yeməyini verərəm». Levili onunla getdi.¹¹ O, Mikeya ilə qalmağa razı oldu və bu gənc ona bir oğul kimi oldu.¹² Mikeya Levilini özünə kahin təyin etdi və bu gənc onun evində yaşadı.¹³ Mikeya dedi: «İndi bilirəm ki, Rəbb mənə yaxşılıq edəcək, çünki bir Levili kahinim var».

Mikeyanın evinin qarət edilməsi

18 O dövrdə İsraildə padşah yox idi. Elə həmin dövrdə Dan qəbiləsi yaşamaq üçün özlərini irsi torpaq axtarırdı, çünki o günə qədər İsrail qəbilələri arasında onlara irs olaraq torpaq düşməmişdi.² Dan övladları ölkəni axtarıb aramaq üçün Sora və Eştaol şəhərlərindən olan bütün nəsil-lərindən beş nəfər igid adamı kəşfiyyata göndərdilər və onlara dedilər: «Gedin, ölkəni axtarın». Onlar Efrayimin dağlıq bölgəsinə – Mikeyanın evinə gəldilər və orada gecələdilər.³ Hələ Mikeyanın evinin yanında ikən gənc Levilinin səsinə tanıldılar və evə tərəf dönüb ondan soruşdular: «Buraya səni kim gətirib? Burada nə edirsən? Sənin burada nə işin var?»⁴ Levili onlara dedi: «Mikeya mənim üçün belə-belə işlər gördü. O məni muzzla tutdu və mən də onun kahini oldum».⁵ Danlılar ona dedilər: «Rica edirik, Allaha müraciət et. Qoy biz getdiyimiz bu yolun necə uğurlu olacağını öyrənək».⁶ Kahin onlara dedi: «Salamat gedin, getdiyiniz bu yol Rəbbə xoşdur».

⁷Bu beş igid gedib Layişə çatdı və gördü ki, orada yaşayan xalq qayğısızdır. Sidonlular kimi dinc və rahat yaşayırlar. Bu bölgədə onlara hökm edib əziyyət verən heç kim yox idi. Onlar Sidonlulardan uzaqda olub başqa heç kəslə əlaqələri yox idi. ⁸İgidlər Sora və Eštaol şəhərlərinə, öz xalqının yanına qayıdanda xalq onlara dedi: «Nə öyrənə bildiniz?» ⁹İgidlər onlara dedilər: «Qalxın, Sidonlulara hücum edək, çünki onların torpağını gördük, çox yaxşıdır. Niyə boş dayanmısınız? Tərəddüd etməyin, gedib torpağı alın!» ¹⁰Oraya çatanda qayğısız bir xalq görəcəksiniz. Allahın sizə verdiyi bu torpaq çox genişdir. Ora elə torpaqdır ki, heç nəyə ehtiyacları yoxdur».

¹¹Dan nəslindən altı yüz kişi silahlanaraq Sora və Eštaoldan yola düşdülər. ¹²Yəhudaya qalxıb Qiryat-Yearimdə gecələdilər. Buna görə də o yer bu günə qədər Maxane-Dan *adlanır. O yer Qiryat-Yearimin qərbində yerləşir. ¹³Oradan Efrayimin dağlıq bölgəsinə keçdilər və Mikeyanın evinə gəldilər.

¹⁴Layiş diyarını axtarmaq üçün gedən beş nəfər kişi öz xalqına sual verdi: «Bu evlərdə efod, ev bütləri, həm də oyma və tökmə bütlərin olduğunu bilirsinizmi? Onda görün nə edirsiniz, bu barədə bir qərara gəlin». ¹⁵Onlar oraya burulub, o gənc Levilinin qaldığı Mikeyanın evinə gələrək onun hal-əhvalını xəbər aldılar. ¹⁶Dan övladlarından döyüş üçün silahlanmış altı yüz nəfər onun darvazasının girişində dayandı. ¹⁷Ölkəni axtarmağa gedən həmin o beş igid evə girib oyma bütü, efodla ev bütlərini və tökmə bütü götürdülər. Kahin və silahlanmış altı yüz nəfər isə darvazanın girişində dayanmışdı. ¹⁸Onlar Mikeyanın evinə

girib oyma bütü, efodla ev bütlərini və tökmə bütü götürdükleri zaman kahin onlardan soruşdu: «Nə edirsiniz?» ¹⁹Onda dedilər: «Sus, əlinlə ağzını yum və dur bizimlə gedək, bizə ata və kahin ol. Sənin üçün bir adama kahin olmaq yaxşıdır, yoxsa bir İsrail qəbiləsinə, bir nəslə?» ²⁰Kahinin könüllü şad oldu, efodla ev bütlərini və oyma bütü götürüb xalq ilə bərabər getdi.

²¹Onlar öz külfətlərini, heyvanları və ev əşyalarını qabaqlarına qatıb yola düşdülər. ²²Mikeyanın evindən uzaqlaşanda Mikeyanın qonşuları toplaşaraq Dan övladlarına çatdılar. ²³Onlar Dan övladlarını səslədi. Dan övladları üzlerini Mikeyaya tutub dedi: «Sənə nə olub ki, bunları bura yığmısan?» ²⁴Mikeya onlara dedi: «Düzəltdiyim allahları və kahini götürüb getdiniz, bəs mənə nə qaldı? Hələ bir soruşursunuz ki, sənə nə olub?» ²⁵Dan övladları ona dedilər: «Səsin aramızda eşidilməsin, yoxsa qəzəbindən odlanan adamlarımız sənin üstünə düşər, həm öz həyatını, həm də evindəkilərin həyatını itirərsən». ²⁶Dan övladları yollarına davam etdilər. Mikeya bu adamların ondan güclü olduğunu görüb evinə qayıtdı.

²⁷Dan övladları Mikeyanın düzəlttdiyi şeyləri və onun kahinini götürüb Layişə, dinc və rahat bir xalqa hücum etdi. Əhalisini qılıncdan keçirib şəhərə od vurdular. ²⁸Onları qurtaran olmadı, çünki Layiş Sidondan uzaqda idi. Bu xalqın başqa heç kəslə əlaqəsi yox idi. Bu şəhər Bet-Rexovun yanında olan bir vadidə yerləşir. Danlılar bu şəhəri bərpa edib orada yaşadılar. ²⁹Onlar İsraildən törənən öz ataları Danın xatirinə bu şəhərin adını Dan qoydular. Amma əvvəlcə şəhərin adı Layiş idi. ³⁰Dan övladları orada oyma bütü qur-

*18:12 Maxane-Dan – ibrani dilində *Dan ordugahı*.

dular və əhali əsirliyə düşən günə qədər Musa oğlu †Gərşom oğlu Yonatan özü və oğulları Dan qəbiləsinə kahin oldu. ³¹Allahın evi Şiloda olarkən bütün bu dövrdə Danlılar Mikeyanın düzəltdiyi oyma bütə sitayiş edirdilər.

Giveada baş verən dəhşətli hadisə

19 İsraildə padşah olmayan dövrdə Efrayimin dağlıq bölgəsinin ucqar bir hissəsində bir Levili yaşayırdı. O, Yəhudanın Bet-Lexem şəhərindən özü üçün bir cariyə almışdı. ²Bu cariyə ona qarşı zina etdi və ondan ayrılıb atasının evinə, Yəhudanın Bet-Lexem şəhərinə qayıdaraq orada dörd ay qaldı. ³Əri cariyənin könlünü alıb geri qaytarmaq üçün onun dalınca getdi. O özü ilə nökrəni və bir cüt eşşək götürdü. Cariyə ərini ata evinə apardı və atası kişini görəndə onu sevinclə qarşıladı. ⁴Bu kişinin qayınatası – gənc qadının atası onu evində qonaq saxladı. Kişi onlarda üç gün qaldı və onlar yeyib-içib orada gecələdilər. ⁵Dördüncü gün sübh tezdən durdular. Kişi getməyə hazırlaşanda gənc qadının atası kürəkəninə dedi: «Bir loğma çörək ye ki, ürəyində taqət olsun, ondan sonra gedərsiniz». ⁶Onlar oturdular və ikisi də birlikdə yeyib-içdilər. Sonra gənc qadının atası bu kişiyyə dedi: «Rica edirəm, bu gecəni də bizimlə qal, qoy ürəyin şad olsun». ⁷Kişi isə yola düşmək üçün ayağa qalxdı, lakin qayınatası təkidlə onun qalmasını istədiyinə görə o gecəni orada keçirdi. ⁸Beşinci gün kişi geri qayıtmaq üçün sübh tezdən qalxanda gənc qadının atası ona dedi: «Rica edirəm, bir az yemək ye ki, ürəyində taqət olsun. Günortadan sonraya qədər ləngisəniz, nə olar?» Onlar ikisi də birlikdə yedilər və içdilər. ⁹Kişi cariyəsi və nökrəni ilə getmək üçün ayağa qalxanda qayınatası – gənc

qadının atası ona dedi: «Bax gün günortanı keçib, axşama çatır. Rica edirəm, bu gecəni də burada qal, qoy ürəyin şad olsun. Sabah səhər tezdən durub evinizə qayıdarsınız».

¹⁰Lakin bu kişi gecəni onunla qalmaq istəməyərək ayağa qalxıb yola düşdü. O, Yevus, yəni indiki Yerusəlim şəhərinin qarşısına gəlib çıxdı. Onun pəlanlı iki eşşəyi var idi, cariyəsi də yanında idi. ¹¹Onlar Yevusa yaxınlaşanda artıq gün batmaqda idi. Nökrəni ağasına dedi: «Rica edirəm, gəl Yevusluların bu şəhərinə girək və burada gecələyək». ¹²Ağası ona dedi: «Yox, İsrail övladlarından olmayan yadellilərin şəhərinə girməyək, Giveaya gedək». ¹³Sonra ağası nökrəninə dedi: «Gəl çalışaq Giveaya ya da ki Ramaya çataq. Onların birində gecələyək». ¹⁴Onlar oradan keçib getdilər. Binyaminin Givea şəhərinə yaxınlaşarkən artıq günəş batmışdı. ¹⁵Gecəni Giveada keçirmək üçün oranın yoluna döndülər. Kişi şəhərə girib meydana oturdu, amma onları gecələmək üçün evinə aparan kimsə yox idi.

¹⁶Bu zaman axşam bir qoca tarladan – işdən evə qayıdırdı. O, Efrayimin dağlıq bölgəsindən idi, amma Giveada yaşayırdı. Oranın sakinləri isə Binyaminlilərdən ibarət idi. ¹⁷Bu qoca başını qaldırıb şəhərin meydanındaki yolçunu görüb dedi: «Haradan gəlib, hara gedirsən?» ¹⁸Kişi ona dedi: «Biz Yəhudanın Bet-Lexem şəhərindən Efrayimin dağlıq bölgəsinin ucqar bir hissəsinə gedirik. Mən oralıyam. Yəhudanın Bet-Lexem şəhərinə getmişdim, indi isə Rəbbin evinə qayıdıram, amma məni evinə aparan yoxdur. ¹⁹Halbuki eşşəklərimizin samanı da var, yemi də var. Mənim, qarabaşımın və yanımdakı nökrənin çörəyi və şərabi var, heç

†18:30 Musa oğlu – ibrani dilində *Menaşşe oğlu* kimi də oxunur.

nəyə ehtiyacımız yoxdur». ²⁰ Qoca dedi: «Canın sağ olsun! Təki mənim üzərimə sənin ehtiyacların düşsün, ancaq meydana gecələmə». ²¹ Onu götürüb evinə gətirdi və eşşəklərinə yem verdi. Hamı ayaqlarını yuyandan sonra yeyib-içdilər.

²² Onlar köüllərini şad edərkən, budur, şəhər sakinlərindən bir dəstə yaramaz adam evi əhatəyə alıb qapını döydü. Bu adamlar ev sahibi qocaya dedi: «Evinə gələn kişini bayıra çıxar, onunla cinsi əlaqədə olaq». ²³ Ev sahibi bayıra çıxıb onlara dedi: «Yox, soydaşlarım, yalvarıram pislik etməyin. Madam ki bu adam mənim evimə gəlib, bu alçaqlığı etməyin. ²⁴ Bax mənim evdə ərə getməmiş qızım və o kişinin cariyəsi var. Qoy onları bura çıxarım, bu biabırçılığı onlarla edin, onlarla gözünüzə xoş görünəni edin, lakin bu kişi ilə belə alçaqlıq etməyin». ²⁵ Lakin bu adamlar ona qulaq asmaq istəmədilər. Ona görə də Levili cariyəsinin qolundan tutub bayıra – onların yanına çıxardı. Onlar onunla cinsi münasibətdə olub bütün gecəni səhərəcən pis işlər gördülər. Dan yeri söküləndə isə qadını buraxdılar. ²⁶ Qadın gün ağaranda ağasının qaldığı yerə – qocanın evinə qayıdıb darvazanın yanında yerə sərildi və hava açılana qədər orada qaldı.

²⁷ Ağası səhər qalxıb evin qapılarını açdı və yoluna davam etmək üçün çıxanda cariyəsini evin darvazasında əlləri astanada yerə sərilməmiş gördü. ²⁸ Kişi qadına dedi: «Dur, gedək». Lakin ondan heç bir cavab gəlmədi. Sonra kişi cariyəsini eşşəyin üstünə qoyub öz şəhərinə yola düşdü. ²⁹ O, evinə çatanda bir bıçaq götürüb cariyəsinin cəsədini hissə-hissə on iki parçaya böldü. O doğradyğı hissələri bütün İsrail ərazisinə göndərdi. ³⁰ Bu hissələri görənlər hər kəs belə dedi: «İsrail övladları Misirdən çıxandan bu günədək belə bir hadisə ol-

mamışdır və görünməmişdir. Bu barədə düşünün, məsləhətləşib bir qərar verin».

İsraillilərlə Binyaminlilər arasında olan qardaş qırğını

20 Bütün İsrail övladları Dandan Beer-Şevaya qədər ərazidən və Gilead torpağından Mispaya çıxdılar. İcma bir nəfər kimi Rəbbin özündə toplandı. ² Bütün xalqın, bütün İsrail qəbilələrinin başçıları Allahın xalqının toplantısında öz yerlərini tutdular. Orada qılınc daşıyan dörd yüz min piyada var idi.

³ Binyamin övladları İsrail övladlarının Mispaya çıxdıqlarını eşitdi. Orada İsrail övladları dedilər: «Danışın görək, bu pis hadisə necə baş verdi?» ⁴ Öldürülən qadının əri olan Levili onlara cavab verdi: «Mənimlə cariyəm gecələmək üçün Binyaminin Givea şəhərinə daxil olduq. ⁵ Givea kişiləri mənə qarşı qalxdılar və mənim gecələdiyim evi mühasirəyə aldılar, məni öldürmək istədilər və cariyəmi zorladılar. Bunun nəticəsində qadın öldü. ⁶ Mən də cariyəmi götürüb parça-parça doğrayaraq hər hissəsini İsrailin irs torpaqlarının bütün bölgələrinə göndərdim, çünki İsraildə pozğunçuluq və alçaqlıq edilib. ⁷ Ey İsrail övladları! Baxın hamınız burada öz fikir və məsləhətinizi verin».

⁸ Bütün xalq bir nəfər kimi ayağa qalxıb dedi: «Bizdən heç kim çadırına getməyəcək və heç kim evinə qayıtmayacaq. ⁹ İndi belə bir iş görməliyik: püşk atıb Giveaya hücum edəcəyik. ¹⁰ Orduya azuqə gətirmək üçün İsrailin bütün qəbilələrinin hər yüz nəfərdən onunu, min nəfərindən yüzünü, on min nəfərindən minini götürəcəyik ki, Binyaminin Givea şəhərinə gedib çatanda İsraildə etdikləri alçaq işlərin hamısının əvəzini onlara edə bilsinlər». ¹¹ Bütün İsraillilər

bir nəfər kimi birləşib o şəhərə qarşı toplandılar.

¹² İsrail qəbilələri Binyamin qəbiləsinin torpaqlarının hər tərəfinə qasidlər göndərüb dedi: «Bu nə pislikdir, sizin aranızdan çıxıb? ¹³ İndi Giveada olan o yaramaz adamları bizə verin, onları öldürək və bununla İsraildən bu pislili təmizləyək». Lakin Binyamin övladları soydaşları olan İsrail övladlarının sözünə qulaq asmaq istəmədilər. ¹⁴ İsrail övladları ilə döyüşə çıxmaq üçün Binyamin övladları öz şəhərlərindən Giveaya toplandılar.

¹⁵ Həmin gün şəhərlərdən gələn Binyamin övladları Givea əhalisindən yığılmış yeddi yüz seçmə adamdan savayı, qılınc daşıyan iyirmi altı min kişi də yığıldılar. ¹⁶ Bütün bu xalqın arasında solaxay olan yeddi yüz seçmə adam var idi ki, hər biri sərrast sapand atıb daşla başda olan bir tükü belə, vura bilirdi və atdıqları boşa çıxmırdı.

¹⁷ Binyaminlilərdən başqa, İsraililərdən qılınc daşıyan dörd yüz iyirmi kişini saydılar ki, bunların da hamısı döyüşçü idi. ¹⁸ İsrail övladları Bet-Elə çıxdılar və Allaha müraciət edib dedilər: «Binyamin övladlarına qarşı biz tərəfdən əvvəlcə kim döyüşə çıxacaq?» Rəbb dedi: «Əvvəlcə Yəhuda qəbiləsi çıxacaq».

¹⁹ İsrail övladları səhər tezdən qalxıb Giveaya qarşı ordugah qurdular. ²⁰ İsraililər Binyaminlilərlə döyüşə çıxıb Giveada onlara qarşı düzüldülər. ²¹ Binyamin övladları Giveadan çıxdılar və o gün İsraililərdən iyirmi iki min kişini vurub yerə sərdilər. ²² Lakin İsrail ordusu cəsarətə gəlib əvvəlki gün düzüldükləri yerdə yenə də döyüşə düzüldü. ²³ İsrail övladları Bet-Elə çıxıb Rəbbin önündə axşama qədər ağladılar və Rəbbə müraciət edib dedilər: «Soydaşımız olan Binyamin övladları ilə

yenə döyüşə girişəkmi?» Rəbb onlara dedi: «Onların qarşısına çıxın».

²⁴ İkinci gün İsrail övladları Binyamin övladlarına yaxınlaşdılar. ²⁵ Həmin gün də Binyaminlilər onların qarşısına çıxaraq İsrail övladlarından bu dəfə on səkkiz min kişini vurub yerə sərdi. Bunların hamısı qılınc daşıyan adamlar idi. ²⁶ Bütün İsrail övladları, bütün ordu Bet-Elə çıxıb ağladı. Orada Rəbbin önündə qalib axşama qədər oruc tutdular. Rəbbin hüzurunda yandırma və ünsiyyət qurbanları təqdim etdilər. ²⁷ İsrail övladları Rəbbə müraciət etdilər, çünki Allahın Əhd sandığı o günlər orada idi. ²⁸ Harun oğlu Eleazar oğlu Pinxas o dövrdə sandığın önündə dururdu. Onlar Rəbbə dedilər: «Soydaşlarımız olan Binyamin övladlarına qarşı bir daha döyüşə çıxarmı, yoxsa bu işdən əl çəkək?» Rəbb dedi: «Çıxın, çünki sabah onları sizə təslim edəcəyəm».

²⁹ İsraililər pusquda duranları Giveanın ətrafında yerləşdirdilər. ³⁰ Üçüncü gün yenə İsrail övladları Binyamin övladlarına qarşı çıxdılar və əvvəlki kimi Giveaya qarşı düzüldülər. ³¹ Binyamin övladları da bu xalqa qarşı çıxdılar və şəhərdən kənara çəkildilər. Əvvəlki kimi onlar İsraililəri qırmağa başladılar. Bet-Elə və Giveaya gedən əsas yollarda otuz nəfər İsraili qırıldı. ³² Binyamin övladları dedilər: «Əvvəlki kimi onlar yenə də qarşımızda məğlub olur». İsrail övladları isə dedilər: «Qaçaq, onları şəhərdən uzağa əsas yollara çıxardaq». ³³ Bütün İsraililər yerlərindən qalxıb Baal-Tamarda düzüldülər. Birdən-birə Givea yaxınlığında pusquda duran İsraililər də yerlərindən çıxdılar. ³⁴ Bütün İsraildən seçilmiş on min kişi Giveaya ön cəbhədən hücum etdi. Döyüş şiddətli idi. Amma Binyaminlilər müsibətlə qarşılaşdıqlarını bilmədilər.

³⁵Rəbb İsrailin önündə Binyaminliləri darmadağın etdi. Həmin gün İsrail övladları Binyaminlilərdən iyirmi beş min yüz kişini həlak etdi. Bunların hamısı qılınc gəzdirən adamlar idi.

³⁶Binyamin övladları gördülər ki, məğlub oldular. Belə oldu ki, İsraililər Giveaya qarşı qurduqları pusquda duranlara güvəndiklərinə görə Binyaminlilərə meydan vermişdilər.

³⁷Pusquda duran adamlar cəld tərpənilib Giveaya hücum etdilər və ətrafa yayılaraq bütün şəhəri qılıncdan keçirdilər. ³⁸Şəhərdən qalxan böyük tüstü İsraililərlə pusquda duranlar arasında təyin olunmuş işarə idi. ³⁹Bu işarəyə görə döyüş meydanındaki İsraililər dönüb Binyaminlilərin üzərinə getməli idi. Binyaminlilər İsraililəri qırmağa başladılar və otuz nəfərə qədər adamı öldürdülər. Ona görə də belə dedilər: «Yəqin əvvəlki döyüşdə olduğu kimi önümüzə məğlub olurlar». ⁴⁰Lakin şəhərdən sütun kimi tüstü qalxmağa başlayanda Binyaminlilər arxaya baxıb bütün şəhərdən yangının göyə yüksəldiyini gördülər. ⁴¹İsraililər dönüb onların üstünə gələndə Binyaminliləri dəhşət бүürdü, çünki fəlakətlə qarşılaşdıqlarını gördülər. ⁴²Onlar İsraililərin önündən geri çəkilib çölə tərəf qaçdılar, lakin döyüş oranı da бүürdü. Onları şəhərdən çıxanlar mühasirəyə alıb qırdılar. ⁴³Binyaminliləri mühasirəyə alıb dayanmadan təqib edərək gündoğana tərəf Giveanın qarşısında onları əzdilər. ⁴⁴Binyaminlilərdən on səkkiz min nəfər yerə sərildi. Bunların hamısı igid cəngavər idi. ⁴⁵Qalanları dönüb çölə tərəf, Rimmon qayasına qaçdılar. İsraililər əsas yollar boyunca onlardan beş min kişini qırdılar. Sonra Gidoma qədər Binyaminlilərin ardınca düşüb daha iki minini qırdılar. ⁴⁶Həmin gün qılınc gəzdirən iyirmi beş min

Binyaminli qırıldı. Bunların hamısı igid cəngavər idi. ⁴⁷Altı yüz kişi isə dönüb çölə tərəf, Rimmon qayasına qaçdı və dörd ay orada qaldı. ⁴⁸İsraililər Binyamin övladlarının torpaqlarına qayıdıb bütün şəhər sakinlərini və heyvanlarını, əllərinə nə keçdisə, hamısını qılıncdan keçirdilər. Sonra qarşılarna çıxan bütün şəhərlərə od vurdular.

Binyamin qəbiləsinin sonrakı aqibəti

21 İsraililər «bizdən heç kim qızını Binyaminliyə ərə verməyəcək» deyərək Mispada and içmişdilər. ²Xalq Bet-Elə gedib orada axşama qədər Allahın hüzurunda oturaraq və fəryad edərək bərkədən ağladı. ³Onlar dedilər: «Ey İsrailin Allahı Rəbb, niyə İsraildə belə hadisə baş verdi? Nə üçün bu gün İsraildən bir qəbilə əskildi?» ⁴Ertəsi gün xalq tezdən qalxıb orada Rəbbə bir qurban təqdim etdi.

⁵İsrail övladları dedi: «Bütün İsrail qəbilələrindən Rəbbin önündəki toplantımıza gəlməyən varmı?» Çünki Mispada olan Rəbbin önündəki toplantıya gəlməyənlər haqqında möhkəm and içmişdilər ki, onlar öldürülməlidirlər. ⁶İsrail övladları öz soydaşları Binyaminlilərdən ötrü kədərənib dedilər: «Bu gün İsraildən bir qəbilə kəsildi. ⁷Onlardan sağ qalanlara arvad tapmaq üçün nə edək? Axı onlara qızlarımızı ərə verməmək üçün Rəbbin haqqına and içmişik».

⁸Sonra İsrail övladları soruşdu: «İsrail qəbilələrindən Mispaya, Rəbbin hüzuruna kim gəlməyib?» Toplantı üçün ordugaha Yaveş-Gileaddan heç kimin gəlmədiyini öyrəndilər, ⁹çünki xalq siyahıya alınanda orada Yaveş-Gilead əhalisindən heç kimin olmadığı məlum oldu. ¹⁰İcma oraya on iki min igid cəngavər göndərərək onlara əmr edib dedi:

«Gedin, qadınlar və uşaqlar da daxil olmaqla Yaveş-Gilead əhalisinin hamısını qılıncdan keçirin. ¹¹ Edəcəyiniz iş belə olacaq: hər kişini və kişi ilə yatan qadınların hamısını tamamilə məhv edin». ¹² Yaveş-Gilead əhalisi arasında ərə gətirməmiş dörd yüz qız tapdılar və onları Kənan torpağında olan Şilodakı ordugaha gətirdilər.

¹³ Bütün icma Rimmon qayasında olan Binyamin övladlarının yanına adam göndərilib danışdı və onları barışığa çağırırdı. ¹⁴ O vaxt Binyaminlilər qayıtdılar və Yaveş-Gilead qadınlarından sağ qalan qadınlar onlara verildi, lakin gətirilənlər onların hamısına çatmadı. ¹⁵ Xalq Binyaminlilərdən ötrü kədərləndi, çünki Rəbb İsrail qəbilələri arasında bir yarıq açmışdı.

¹⁶ İcmanın ağsaqqalları dedi: «Qalanlar üçün necə arvad tapaq? Çünki Binyamindəki qadınlar həlak olmuşdu». ¹⁷ Ağsaqqallar sözlərinə davam etdi: «İsraildən bir qəbilə silinməsin deyər Binyamində sağ qalan oğulların varisi olmalıdır. ¹⁸ Biz qızlarımızı onlara ərə verə bilmərik, çünki İsrail övladları “Binyaminliyə qız verən lənətə gəlsin” deyər and içmişdilər».

¹⁹ Onlar sonra dedilər: «Baxın Bet-Elin şimalında, Bet-Eldən Şekemə çıxan əsas yolun şərqində və Levonanın cənubunda olan Şiloda ilbəil Rəbbin bayramı olur». ²⁰ Beləliklə, Binyamin övladlarına belə əmr etdilər: «Gedib üzüm bağlarında pusquda durun, ²¹ baxın, güdüün, Şilo qızları rəqsə çıxanda cəld bağlardan çıxın, hər kəs özünə arvad etmək üçün bir Şilo qızı götürüb Binyamin torpağına qaçsın. ²² Əgər onların ataları ya da qardaşları bizim yanımıza şikayətə gəlsələr, onlara belə deyərik: “Bizim xatirəmizə Binyaminliləri bağışlayın, çünki əsir aldığımız qızlar hamısına çatmadı. Siz də onlara qız vermədiyinizə görə təqsirkar deyilsiniz»».

²³ Binyamin övladları belə də etdilər və öz saylarına görə rəqs edən qızlardan götürüb qaçdılar. Sonra öz irs olan torpaqlarına qayıtdılar və şəhərləri bərpa edib o yerlərdə yaşadılar. ²⁴ O vaxt İsrail övladları oranı tərk etdilər. Hər biri öz qəbiləsinə və öz nəslinin yanına qayıtdı, hər biri öz irs olan torpağına getdi.

²⁵ O dövrdə İsraildə padşah yox idi, hərə öz gözündə doğru görünən işi edirdi.

RUT KİTABI GİRİŞ

«Rut» Kitabı Moavlı bir qadının ürək kövrəldən həyat hekayəsidir. Moavlı Rut İsraili bir kişiyə ərə gedir. Əri öləndən sonra o, qayınanasına sonsuz sədaqət göstərərək İsraililərin etiqad etdikləri Allaha bütün ürəyi ilə ümid bağlayır. Allah da Rutun sadıq ürəyini görüb ona yeni bir ümid qapısı açır. Sınıq qəlbli, qərib və tənha dul qadın olan Rut Allahın sonsuz mərhəməti nəticəsində İsrail xalqı arasında sakin olur. O, böyük peyğəmbər və padşah Davudun ulu nənəsidir.

«Rut» Kitabında aydın göstərilir ki, millətdən asılı olmayaraq hər kəs tək Allaha üz tutsa, Allahdan bərəkət alar və Onun sadıq xalqının nümayəndəsi olar.

Kitabın məzmunu:

1:1-22 Naominin Rutla Bet-Lexemə qayıtması

2:1–3:18 Rut Boaza rast gəlir

4:1-22 Boazın Rutla evlənməsi

Elimelekin ailəsi ilə Moav torpağına köçməsi

1 Hakimlərin hökm etdiyi günlərdə ölkədə qıtlıq oldu. Elə bu vaxtlarda Yəhudanın Bet-Lexem şəhərindən bir kişi arvadı və iki oğlu ilə birgə müvəqqəti yaşamaq üçün Moav torpağına köçdü. ²Bu kişinin adı Elimelek, arvadının adı Naomi, bir oğlunun adı Maxlon, o birinin adı isə Kilyon idi. Onlar Yəhudanın Bet-Lexem şəhərindən olan Efratlılar idi. Bu adamlar gəlib Moav torpağında yaşadılar.

³Bir gün Naominin əri Elimelek öldü və o, iki oğlu ilə qaldı. ⁴Oğulları özlərinə Moav qadınlarından arvad aldı. Bu qadınların birinin adı Orpa, o birinin

adı isə Rut idi. Onlar on ilə yaxın bu torpaqda yaşadı. ⁵Sonra Maxlon və Kilyon da öldü, Naomi həm oğulsuz, həm də ərsiz qaldı.

Bet-Lexemə qayıtma

⁶Bir gün Naomi gəlinləri ilə Moav torpağından geri qayıtmaq üçün ayağa qalxdı. O, Moav torpağında eşitmişdi ki, Rəbb Öz xalqına nəzər salaraq onlara çörək vermişdir. ⁷Naomi Yəhuda torpağına qayıtmaq üçün gəlinləri ilə yaşadığı yerdən çıxıb yola düşdü. ⁸Naomi hər iki gəlininə dedi: «Gəlin siz hər biriniz ananızın evinə qayıdın. Sizin mərhumlara və mənə etdiyiniz xeyirxahlığa görə qoy Rəbb sizə xeyirxahlıq etsin. ⁹Rəbb elə etsin ki, hər biriniz ər evində rahatlıq tapasınız». Sonra o, gəlinlərini öpdü və onlar hönkürüb ağladılar. ¹⁰Gəlinləri ona dedilər: «Xeyr, biz də səninlə birgə xalqının yanına gedirik». ¹¹Naomi isə dedi: «Ay qızlarım, qayıdın geri. Axı niyə siz də mənimlə getməlisiniz? Məgər bətnimdə yenə oğullarım var ki, sizə ər olsun? ¹²Qayıdın, ay qızlarım, öz yolunuzla gedin. Mən indi ərə getmək üçün çox yaşlıyam. Desəm ki, ümidim var, hətta bu gecə ərə gedib oğullar doğacaqam, ¹³onlar böyüyənə qədər gözləyərsinizmi? Ərə getməyib səbir edərsinizmi? Yox, qızlarım! Sizin halınıza çox acıyıram, çünki mənə qarşı qalxan Rəbbin əlidir». ¹⁴Onlar yenə də bərkdən ağlaşdılar. Orpa qayınanasını öpüb vidalaşdı, Rut isə ona sarıldı.

¹⁵Naomi Ruta dedi: «Bax qayının arvadı öz xalqının və allahlarının yanına qayıtdı, gəl sən də onun ardınca geri qayıt». ¹⁶Rut dedi:

«Məcbur etmə ki, səni tərək edib Səninlə getməyim.

Bil ki, hara getsən, ora gedəcəyəm, Harada qalsan, orada qalacağam; Xalqın xalqım olacaq,

Allahın Allahım.

¹⁷Sən harada öləcəksənsə, Mən də orada öləcəyəm, Orada da basdırılacağam. Əgər ölümdən başqa bir şey Məni səndən ayırsarsa, Qoy Rəbb mənə beləsini və Bundan betərini etsin».

¹⁸Naomi Rutun onunla getmək üçün qəti qərara gəldiyini görəndə bir daha onu dilə tutmadı.

¹⁹Hər ikisi Bet-Lexemə qədər gedib oraya çatdılar. Bet-Lexemə daxil olanda onları görənlər bütün şəhər əhalisi hərəkətə gəldi və dedilər: «Bu, Naomi deyilmi?»

²⁰Naomi onlara dedi: «Mənə Naomi deməyin, mənə Mara^f deyin, çünki Külli-İxtiyar həyatımı acı etdi. ²¹Mən buradan dolu çıxdım, Rəbb məni boş qayıtdı. Bir halda ki Rəbb məni ittiham etdi, Külli-İxtiyar başıma müsibət gətirdi, daha niyə məni Naomi çağırırsınız?»

²²Beləliklə, Naomi Moav torpağından onunla birgə gələn gəlini Moavlı Rutla bərabər geri qayıtdı. Onlar Bet-Lexemə arpa biçini başlananda gəldilər.

Rut Boazın zəmisində

2 Naominin əri Elimelekin nəslindən Boaz adlı mərd və xeyirxah bir qohumu var idi.

^{2m}Bir gün Moavlı Rut Naomiyə dedi: «İzin ver, zəmilərə gedim. Kimin gözündə lütf tapsam, onun ardınca düşüb başaq yığaram». Naomi ona «get, qızım» dedi. ³Rut getdi və bir zəmiyə girib biçinçilərin ardınca başaq yığmağa başladı. Təsadüfən o, Elimelekin nəslindən olan Boazın sahəsinə girmişdi.

⁴Bu vaxt Boaz Bet-Lexemdən gəldi və biçinçilərə dedi: «Qoy Rəbb sizinlə olsun!» Biçinçilər cavab verdilər: «Rəbb sənə xeyir-dua versin». ⁵Boaz biçinçilərə nəzarət edən nökrəinə dedi: «Bəs bu cavan qadın kimdir?» ⁶Nökrər cavab verdi: «Bu cavan qadın Moavlıdır. O, Moav torpağından buraya Naomi ilə birlikdə gəlib. ⁷Mənə dedi: “Rica edirəm, qoy biçinçilərin ardınca düşüm və dərzilərin arasından düşən başaqları yığıb toplayım”. Səhərdən gəlib, indiyəcən buradadır, talvar altında isə lap az dincəlib».

⁸Boaz Ruta dedi: «Mənə qulaq as, qızım! Başaq yığmaq üçün buradan ayrılıb başqa zəmiyə getmə. Burada işləyən mənim qulluqçu qızlarımla qal. ⁹Yalnız biçinçilərin biçdiyi bu zəmiyə gözüni dik və qızların ardınca get. Nökrələrə əmr etmişəm ki, heç kimin sənənin işi olmasın. Əgər susasan, su qablarının yanına gedib nökrələrin çəkdiyi sudan iç». ¹⁰Rut üzüstə yerə döşəndi və yerə dək təzim edərək dedi: «Nəyə görə mən gözlərimdə lütf tapdım? Nə üçün mənə hörmət edirsən? Axı mən bir qarıbam». ¹¹Boaz ona cavab verdi: «Ərin öləndən sonra qayınanana etdiyən hər şeyi eşitmişəm. Sən atanı, ananı, doğma torpağını atıb heç tanımadığın bir xalqın yanına gəlmisən». ¹²Bu işinin əvəzini qoy Rəbb versin! Qoy qanadı altına sığınmaq üçün gəldiyin İsrailin Allahı Rəbb sənə bol mükafat versin! ¹³Rut dedi: «Qoy sənənin gözündə lütf tapım, ağam, necə də mənə təsəlli verdin. Sənənin kənzlərinin birinə tay olmadığım halda bu kənzini ürəkləndirən sözlər söylədin».

¹⁴Yemək zamanı Boaz Ruta dedi: «Buraya gəl, sən də çörəkdən ye,

[‡]1:20 Naomi – ibrani dilində xoş.

^f1:20 Mara – ibrani dilində acı.

tikəni sirkə-şirəyə batır». Qadın gəlib biçinçilərin yanında əyləşdi. Boaz ona qovurğa uzatdı. Qadın yeyib-doydu və yeməyindən artıq da qaldı. ¹⁵Rut başaq yığmaq üçün ayağa qalxanda Boaz nöqərlərinə əmr edib dedi: «Qoy o gedib dərzlərin arasından başaq yığsın, onu incitməyin. ¹⁶Dərzlər arasından çəkib onun üçün də atın ki, o da yığsın. Onu qınamayın».

¹⁷Rut axşama qədər zəmidə başaq yığdı və yığdığı başağı döyüb bir efaya yaxın arpa çıxartdı. ¹⁸Sonra onu götürüb şəhərə gəldi. Qayınanası gördü ki, o, başaq gətirib. Rut naharda doydandan sonra artıq qalan yeməyini qayınanasına verdi. ¹⁹Qayınanası ona dedi: «Bu gün harada başaq yığmısın? Harada işləmişən? Sənə hörmət edən qoy xeyir-dua alsın!» Rut yanında işlədiyi adam haqqında qayınanasına danışdı dedi: «Bu gün yanında işlədiyim adamın adı Boazdır». ²⁰Naomi gəlininə dedi: «Dirilərdən və ölülərdən Öz xeyirxahlığını əsirgəməyən Rəbb qoy ona xeyir-dua versin!» Naomi yenə dedi: «O, qohumumuzdur, yaxın qəyyumlarımızdan biridir». ²¹Moavlı Rut dedi: «Bir də o mənə dedi ki, mənim biçinim qurtarana qədər işçilərimlə birgə işlə». ²²Naomi gəlininə dedi: «Qızım, onun qulluqçu qızları ilə işləməyin çox yaxşıdır, yoxsa başqa zəmilərdə səni incidərlər».

²³Beləliklə, Rut arpa və buğda biçinləri qurtarana qədər Boazın qulluqçu qızlarının yanında başaq yığdı və qayınanası ilə birgə yaşadı.

Rut Boazın xırmanında

3 Bir gün qayınanası Naomi Ruta dedi: «Qızım, sənin ailə xoşbəxtliyin üçün rahat bir yer axtarmayımmı? ²Bax qulluqçu qızları ilə sahəsində

işlədiyən Boaz bizim qohumumuzdur. O bu gecə xırmanda arpa sovurur. ³Sən də yuyun, ətirən və ən gözəl paltarını geyinib xırmana en. Amma o yeyib-içməyini qurtarmayınca özünü ona göstərmə. ⁴Elə ki yatmağa getdi, yerini tapıb onun ayaqlarının üstünü açaraq ayaq tərəfində yatarsan. Sonra nə etmək lazımdırsa, o özü sənə deyəcək». ⁵Rut ona «dediklərinin hamısına əməl edərəm» dedi.

⁶Rut xırmana endi və qayınanasının bütün tapşırıqlarına əməl etdi. ⁷Boaz yeyib-içib kefi kökələndən sonra yatmaq üçün məhsul tayasının kənarına getdi. Rut da sakitcə gəldi və ayaqlarının üstünü açıb ayaq tərəfində uzandı. ⁸Gecə yarısı birdən Boaz səksəndi və çevrilib baxanda gördü ki, ayaqlarının yanında bir qadın uzanıb. ⁹O, qadına dedi: «Sən kimsən?» Qadın cavab verdi: «Mən qarabaşın Rutam. Ətəyinlə bu qarabaşının da üstünü ört, çünki sən qəyyumumsan». ¹⁰Boaz dedi: «Qoy Rəbb sənə xeyir-dua versin, qızım! Sonuncu xeyirxahlığın əvvəlkindən də yaxşıdır. Çünki nə kasıb, nə də varlı bir cavanın ardınca düşdün. ¹¹Qızım, daha qorxma! Dediysin hər şeyi sənin üçün edəcəyəm. Şəhərimizin bütün əhalisi yaxşı bilir ki, sən xeyirxah qadımsan. ¹²Düzdür, sən qəyyumun mənəm, amma məndən də yaxın qəyyumun var. ¹³Bu gecəni qal, sabah əgər o adam sənə qəyyum olmaq istəsə, çox yaxşı, qoy olsun. Yox, əgər bundan imtina etsə, var olan Rəbb haqqı, sən qəyyumun mən özüm olacağam. Hələlik sabaha qədər yat».

¹⁴Rut onun ayaqlarının yanında sübhədək yatdı və səhərin aləqaranlığında – hələ gözün yaxşı seçmədiyi vaxtda ayağa qalxdı, çünki Boaz demişdi:

§3:4 Bu, qədim Yəhudilərdə ərə getməyə bir işarədir.

²2:20 Lev. 25:25 ³3:12 Rut 2:20

«Qoy heç kəs bilməsin ki, xırmana bu qadın gəlib». ¹⁵ Sonra Boaz Ruta dedi: «Üst örtüyünü götür, burada tut». Rut örtüyünü götürüb kənarından tutdu. Boaz altı ölçü arpanı örtüyün üstünə töküüb ona verdi. Rut şəhərə qayıtdı.

¹⁶ O, qayınasının yanına gələndə qayınanası ona dedi: «Necə oldu, qızım?» Rut Boazla olan hər şeyi Naomiyə danışdı, ¹⁷ sonra dedi: «O mənə altı ölçü arpa verib dedi ki, qayınananın yanına əliboş qayıtma». ¹⁸ Naomi Ruta dedi: «Qızım, gözlə, gör bu işin sonu necə qurtarır, çünki o adam bu işi bu gün axıra çatdırmayınca sakit olmayacaq».

Boazın Rutla evlənməsi

4 Boaz şəhərin darvazasına çıxıb adamlar toplanan yerdə oturdu. Boazın bəhs etdiyi qəyyum oradan keçirdi. Onu görə Boaz «ay filankəs, bir dön, burada otur» dedi. O da gəlib orada oturdu. ² Şəhər ağsaqqallarından on adamı çağırır «siz də burada oturun» dedi. Onlar da gəlib orada oturdular. ³ Boaz həmin qəyyuma dedi: «Moav torpağından qayıdan Naomi, qardaşımız Elimelekin zəmisini satır. ⁴ Mən də burada oturanların və xalqımın ağsaqqalları qarşısında sənə eşitdirmək istədim ki, oranı satın alasan. Əgər sən bu qəyyumluq vəzifəsini yerinə yetirəcəksənsə, bunu et, əgər bundan imtina edirsənsə, bunu açıq de, mən də bilim. Çünki səndən başqa bu vəzifəni öhdəsinə götürən kimsə yoxdur, yalnız səndən sonra mən varam». O, Boaza dedi: «Qəyyumluq vəzifəsini mən yerinə yetirərəm». ⁵ Boaz dedi: «Zəmini Naomidən satın alarkən onun mərhum oğlunun arvadı Moavlı Rutu da arvad olaraq almalsan ki, mərhumun adı

öz irsi üzərində qalsın». ⁶ Qəyyum olan adam dedi: «Mən ona qəyyumluq edə bilmərəm, yoxsa öz irsim dağılar. Mənim vəzifəmi sən öz öhdənə götür, mən qəyyum ola bilmərəm».

⁷ ^PQədim zamanlarda İsraildə belə bir adət var idi: qəyyumluq vəzifəsini icra edərəkən və mal dəyişərkən müqavilə bağlanmasına şəhadət olsun deyər biri öz çarığını çıxarıb başqasına verərdi. Bu, İsraildə qəbul olunan razılışma üsulu idi.

⁸ Qəyyum olan adam Boaza dedi: «Sən özün satın al». Sonra da o öz çarığını çıxardı. ⁹ Boaz ağsaqqallara və bütün xalqa dedi: «Siz də bu gün şahidsiniz ki, mən Elimelekin bütün mülkünü, Kilyon və Maxlonun bütün mülklərini Naomidən satın alıram. ¹⁰ ^QMərhumun adı öz irsi üzərində qalsın deyər Maxlonun dul arvadı Moavlı Rutu da özümə arvad alıram. Qoy qardaşları arasından, yurd qapılarından mərhumun adı silinməsin. Siz də bu gün şahidsiniz». ¹¹ ^rDarvaza yanına yığılan bütün xalq və ağsaqqallar dedilər: «Biz şahidik, qoy Rəbb sənin evinə gələn qadını İsrail evini quran iki qadın Rəhilə və Lea kimi etsin. Efratada qüdrətli işlər görəsən və Bet-Lexemdə adın tanınsın. ¹² ^sQoy Rəbb sənin evini bu gənc qadından verəcəyi nəslə Tamarın Yəhudaya doğduğu Peresin evi kimi etsin».

¹³ Boaz Rutu aldı və Rut ona arvad oldu. Boaz onun yanına girdi. Rəbb Rutun bətninə uşaq verdi və Rut oğul doğdu. ¹⁴ Qadınlar Naomiyə dedilər: «Rəbbə alqış olsun ki, bu gün sənə gələcək qəyyumunu verdi. Qoy onun adı İsraildə tanınsın. ¹⁵ Bu körpə səni canlandıracaq və qoca vaxtında səni saxlayacaq. Çünki onu sənə yeddi oğuldan daha yaxşı olan, səni sevən gəlinin doğmuşdur». ¹⁶ Naomi uşağı qucağına

^P4:7 Qanun. 25:9 ^Q4:10 Qanun. 25:5-6 ^r4:11 Yar. 29:31

^s4:12 Yar. 38:27-30

alıb gəzdirdi və onun dayəsi oldu.
¹⁷ Qonşu qadınlar ona ad qoyub dedilər:
«Naomi üçün oğul doğulub». Onun adını
Oved qoydular. O, Davudun atası olan
Yesseyin atasıdır.

Davudun nəsil şəcərəsi

¹⁸ Peresin nəslı budur: Peresdən
Xesron törədi. ¹⁹ Xesrondan Ram

törədi. Ramdan Amminadav törədi.
²⁰ Amminadavdan Naxşon törədi.
Naxşondan Salmon törədi. ²¹ Salmondan
Boaz törədi. Boazdan Oved törədi.
²² Oveddən Yessey törədi. Yesseydən də
Davud törədi.

BİRİNCİ ŞAMUEL

KİTABI

GİRİŞ

«1 *Şamuel*» Kitabı İsrailin hakimlər dövründən padşahlığa keçid dövrünün salnaməsidir. Ölkədə dəyişikliklər əsasən üç nəfər – böyük hakimlərin sonuncusu Şamuelin, İsrailin birinci padşahı Şaulun və onların qarşılaşdığı İsrailin gələcək hökmdarı Davudun vasitəsilə baş verir. Şamuel və Şaul gənc Davudun həyatına təsir edir.

Əhdi-Ətiqin digər tarixi yazıları kimi bu kitabın da əsas mövzusu belədir: Allah sədaqət uğur, itaətsizlik isə fəlakət gətirir. Bu fikir Rəbbin kahin Eliyə göndərdiyi xəbərdə aydın ifadə olunur: «Mənə hörmət edənləri hörmətə çatdıracağam, Məni saymayanlar isə rüsvay ediləcəklər!» (2:30).

«1 *Şamuel*» Kitabında padşahlığın qurulmasına müsbət nöqtəyi-nəzərdən baxılır, çünki Rəbb Özü İsrailin padşahı sayılırdı. Lakin xalqın xahişini nəzərə alaraq Rəbb onlar üçün padşah seçdi. Ən vacib o idi ki, İsrail xalqı da, padşah da Allahın hakimiyyəti altında yaşayırdı. Bütün xalqın – varlıların da, kasıbların da hüquqları Allahın qanunlarının himayəsi altında qorunurdu.

Qədim yunan və bəzi müasir tərcümələrdə «1 və 2 *Şamuel*» ilə «1 və 2 *Padşahlar*» Kitabları «1, 2, 3 və 4 *Padşahlıqlar*» başlığı ilə yazılıb.

Kitabın məzmunu:

1:1–7:17 Şamuel İsrailin hakimidir

8:1–10:27 Şaulun padşah seçilməsi

11:1–15:35 Şaulun hakimiyyətinin ilk illəri

16:1–30:31 Şaulun Davudu təqib etməsi

31:1-13 Şaul və oğullarının ölümü

Şamuelin doğulması

1 Efrayimin dağlıq bölgəsində yerləşən Ramatayim-Sofim şəhərində Elqana adlı bir adam yaşayırdı. O, Efrayim sakini olub Suf tayfasından – Suf oğlu Toxu oğlu Elihu oğlu Yeroxanın oğlu idi. ²Elqananın Xanna və Peninna adında iki arvadı vardı. Peninnanın uşaqları var idi, amma Xannanın övladı olmurdu. ³Elqana Ordular Rəbbinə səcdə qılmaq və qurban kəsmək üçün hər il öz şəhərindən Şiloya gedərdi. Orada Elinin iki oğlu – Xofni və Pinxas Rəbbin kahinləri idi. ⁴Elqana qurban kəsilən gün arvadı Peninnaya, oğul və qızlarının hamısına pay verərdi. ⁵Xannaya isə ikiqat pay verərdi. Rəbb onun bətnini bağlamışdı, buna baxmayaraq Elqana onu çox sevirdi. ⁶Günüsi Peninna isə Xannanın Rəbb tərəfindən bətninin bağlanmasına görə həmişə ona sataşar və xətrinə dəyərdi. ⁷Bu, illərlə belə davam edirdi. Xanna hər dəfə Rəbbin ibadətəsinə gedəndə günüsi ona söz atar, Xanna da ağlayar, yemək yeməzdi. ⁸Bir gün əri Elqana ona dedi: «Xanna, niyə ağlayırsan? Niyə yemək yemirsən? Axı niyə kədərlisən? Mən sənə on oğuldan da artıq deyiləmmi?»

⁹Onlar Şiloda yeyib-içəndən sonra Xanna ayağa qalxdı. Kahin Eli Rəbbin məbədinin qapısının yanındakı kürsüdə oturmuşdu.

¹⁰Xanna ürək yanğısı ilə dua edərək acı-acı ağlayırdı. ¹¹Rəbbə yalvararaq əhdini belə söylədi: «Ey Ordular Rəbbi, Öz dərdli bəndənin vəziyyətini görürsən. Mən bəndəni unutmayıb bir oğul versən, oğlumun həyatını Sənə həsr etmək üçün

verər və qoymam ki, onun başına ülgüc dəysin».**

¹²Xanna Rəbbin hüzurunda uzun müddət dua etdi. Eli isə onun ağzına baxırdı. ¹³Xanna qəlbində yalvardığı üçün yalnız dodaqları tərpənirdi, səsi eşidilmirdi. Eli elə güman etdi ki, o sərxoşdur. ¹⁴Ona gör ə dedi: «Nə vaxta qədər sərxoşluq edəcəksən? Bəsdir, at bu şərabı». ¹⁵Xanna cavabında dedi: «Xeyr, ağam, mən nə şərab içmişəm, nə də başqa kefləndirici içki. Könlü qəm-qüssəli bir qadınam ki, sadəcə Rəbbin hüzurunda ürəyimi boşaldıram. ¹⁶Kənizini pis qadın sanma. Bu yalvarışım indiyədək çəkdiyim böyük qayğı və əziyyətə görədir». ¹⁷Eli cavab verib dedi: «Salamat get, qoy İsrailin Allahı səni muradına çatdırsın!» ¹⁸Xanna «təki bəndən sənin gözlərində lütf tapsın» deyib yolu ilə getdi və yemək yedi. Artıq çöhrəsi kədərli deyildi.

¹⁹Ertəsi gün onlar sübh tezdən qalxıb Rəbbə səcdə qılandan sonra Ramadakı evlərinə qayıtdılar. Elqana arvadı Xanna ilə yaxınlıq etdi və Rəbb də Xannanı yada saldı. ²⁰Vaxt keçdi, Xanna hamilə olub bir oğul doğdu. «Onu Rəbdən dilədim» deyərək adını Şamuel^{††} qoydu.

Xannanın Şamueli Allaha təqdim etməsi

²¹Elqana Rəbbə illik qurbanını və əhdini yerinə yetirmək üçün evdəkilərlə bərabər Şiloya getdi. ²²Amma Xanna getmədi. Ərinə «körpəni süddən kəsəndən sonra onu Rəbbə xidmət etmək üçün aparacağam və ömrü boyu orada qalacaq» dedi. ²³Əri Elqana ona dedi: «Gözündə nə xoşdursa, elə də et,

onu süddən ayırana qədər evdə otur. Qoy Rəbb Öz vədini yerinə yetirsin». Qadın evdə qalıb oğlunu süddən ayırana qədər əmizdirdi. ²⁴Uşağı süddən ayırdandan sonra Xanna onu üç buğa, bir efa un və bir tuluq şərabla birlikdə Rəbbin Şilodakı ibadətghasına apardı. Uşaq isə hələ balaca idi. ²⁵Buğanı kəsəndən sonra uşağı Eliyə verdilər. ²⁶Xanna dedi: «Ey ağam, canına and olsun, burada – sənin yanında durub Rəbbə yalvaran qadın mənəm. ²⁷Yalvarışım bu uşaq üçün idi, Rəbb muradımı yerinə yetirdi. ²⁸Mən onu Rəbbə əhd etmişdim və ömrü boyu Rəbbə həsr olunmalıdır». Sonra uşaq orada Rəbbə səcdə etdi.

Xannanın duası

2 ¹Xanna Rəbbə belə dua etdi:
«Rəbdə tapdığım sevincdən ürəyimi
çuşa gəlir,

Rəbb mənə böyük güc verir, ^{**}
Düşmənlərimin önündə öyünürəm,
Çünkü Sən məni qurtardığına görə
sevinirəm.

²Rəbbə oxşar ikinci müqəddəs yoxdur,
Ey Rəbb, yeganəsən Sən!

Allahımız kimi sığınacaq qaya yoxdur!

³Artıq qürurla danışmayın,
Dilinizdən təkəbbürlü sözlər çıxmayın.
Çünkü Rəbb hər şeyi bilən Allahdır,
Hər iş Onun tərəfindən ölçülür.

⁴İgidlərin yayları qırılır,
Büdrəyənlər isə Onun qüdrəti ilə
qurşanır.

⁵Toxlar azuqə üçün muzdla işlərkən
Aclar doyuzdurulur.

Sonsuz qadın yeddi övlad doğur,
Çoxuşaqlı qadın isə tənha qalır.

⁶Rəbb insanı həm öldürür, həm dirildir.
Ölülər diyarına həm endirir, həm çıxarır.

**1:11 Saçını qırxdırmamaq özünü Rəbbə təqdim etmək əlamətidir. Bax: Say. 6:5.

††1:20 Şamuel – ibrani dilində Allah tərəfindən eşidildi.

‡‡2:1 Mənə böyük güc verir – bu cümlə ibrani dilində buyunuzumu yüksəldir idiomudur.

⁷Rəbb yoxsulluq və var-dövlət göndərir, Alçaldır və yüksəldir.

⁸O, yoxsulları toz-torpağın içindən götürür,

Fəqirləri küllükdən çıxarır.

Onları hökmdarların yanında əyləşdirir, Onlara irs olaraq şərəf taxtını verir.

Çünki Rəbb yerin təməlini qoydu,

Onun üzərində dünyanı qurdu.

⁹Sadiq qullarının addımlarını qoruyur, Pisləri isə zülmətdə susdurur.

Çünki insan öz qiyyəsi ilə zəfər çalmır.

¹⁰Rəbbə qarşı duranlar parça-parça olacaq,

Haqq-Taala onların üzərində göyləri gurladacaq.

Rəbb yer üzünün qurtaracağınadək hər yerdə hakimlik edir,

Öz padşahına qiyyə verəcək,

Məsh etdiyinə böyük güc verəcək!»

¹¹Sonra Elqana Ramadakı evinə qayıtdı. Kiçik Şamuel isə kahin Elinin nəzəri altında Rəbbə xidmət etməyə başladı.

Elinin oğullarının pis əməlləri

¹²Elinin oğulları yaramaz adamlar idi. ¹³Onlar Rəbbi tanımırdı. Bu kahinlərin xalqla rəftarı belə idi: qurban təqdim edilən zaman, ət qaynayarkən kahinin xidmətçisi əlində üçdişli ət qarmağı ilə gəlirdi. ¹⁴Ət qarmağını qazana, təknyə, tavaya, bardağa salardı və qarmaqla nə çıxardısa, bu kahinlər onu özlərinə götürərdi. Onlar Şiloya qurban gətirən İsraililərin hamısı ilə belə rəftar edirdilər. ¹⁵Üstəlik də qurbanın iç piyini yandırmazdan əvvəl kahinin xidmətçisi gəlib qurban gətirən adama deyərdi: «Kahinə qızartma üçün ət ver. İndi isə o səndən bişmiş ət deyil, çiy ət istəyir». ¹⁶Əgər qurban gətirən «qoy əvvəlcə iç piyi yandırılınsın, sonra istədiyən payı gəl götür» deyərdisə, xidmətçi «xeyr, indi

ver, yoxsa zorla götürərəm» deyə cavab verərdi. ¹⁷Rəbbin gözü önündə bu gənclər çox böyük günah işlədirdilər, çünki onlar Rəbbə gətirilən təqdimlərə hörmət etmirdilər.

¹⁸Kiçik Şamuel isə əyninə kətan efod geyərək Rəbbin önündə xidmət edirdi.

¹⁹Anası Şamuelə kiçik cübbə tikərdi. Hər il atası illik qurbanı təqdim etmək üçün Şiloya gələndə o da tikdiyi kiçik cübbəni gətirib oğluna verərdi.

²⁰Kahin Eli isə Elqana ilə arvadına xeyir-dua verərək «arvadının istədiyi və Rəbbə əhd etdiyi uşağın yerinə Rəbb sənə bu qadından yeni övladlar versin» deyərdi.

Bundan sonra onlar evlərinə qayıdardı. ²¹Rəbbin lütfü ilə Xanna yenə hamilə olub bundan sonra üç oğul və iki qız doğdu. Kiçik Şamuel isə Rəbbin hüzurunda böyüyürdü.

²²Eli artıq çox qocalmışdı. O, oğullarının İsraililərə etdikləri və Hüzur çadırının girişində xidmət edən qadınlarla əxlaqsızlıqları barədə hər şeyi eşitmişdi. ²³Eli onlara dedi: «Nə edirsiniz? Bütün xalqdan etdiyiniz pis əməllər barədə eşidirəm. ²⁴Belə yaramaz, oğullarım! Eşitdiyim yaxşı xəbər deyil. Rəbbin xalqını yoldan çıxarırsınız. ²⁵İnsan insana qarşı günah işlədərsə, onun üçün Allaha yalvarmaq olar. Amma Rəbbə qarşı günah işlədənə kim yalvarışla zamin durar?» Lakin onlar atalarının sözlərinə qulaq asmazdılar, çünki Rəbb onları ölümə məhkum etmişdi.

²⁶Kiçik Şamuel isə getdikcə böyüyür, Rəbbin və insanların gözündə hörmət qazanırdı.

Elinin oğulları haqqında peyğəmbərlik sözü

²⁷Həmin dövrdə bir Allah adamı Elinin yanına gəlib söylədi: «Rəbb belə

deyir: “Misirdə atan və onun nəslini fironun xalqına kölə olarkən Özümü onlara aydın göstərmədimmi? ^{28 wx} Qurbangahıma çıxaraq buxur yandırır və önümdə efod geyməsi üçün bütün İsrail qəbilələri arasında yalnız atanı Özümə kahin seçmədimmi? İsraililərin verdiyi yandırma təqdimlərinin hamısını atanın nəslinə vermədimmi? ²⁹ Bəs nə üçün məskənimə buyurduğum qurban və təqdimlərə hörmətsizlik edirsiniz? Nə üçün oğullarını Məndən üstün tutursan? Xalqım İsrailin bütün təqdimlərinin ən əlası ilə özünü kökəltiyinizə görəmi?” ³⁰ Ona görə də İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: “Həqiqətən, ailən və ata nəslin əbədlilik Mənə xidmət edəcək” demişdim, amma indi belə deyirəm: “Yox, Mən belə etməyəcəyəm. Mənə hörmət edənləri hörmətə çatdıracağam, Məni saymayanlar isə rüsvay ediləcək! ³¹ Budur, elə günlər gəlir ki, sənəin də, ata nəslinin də gücünü qıracağam və nəslindən heç kim uzun ömür sürməyəcək. ³² İsrail etdiyim yaxşılığın əvəzinə sən evində qəm-qüssə görəcəksən və artıq nəslindən heç kim uzun ömür sürməyəcək. ³³ Aranızda qurbangahımdan ayağını kəsmədiyim bir adam olacaq ki, onu da gözlərini kor etmək və qəlbini kədərləndirmək üçün sağ saxlayacağam. Nəslindən olanların hamısı az ömür sürüb öləcək. ³⁴ İki oğlunun – Xofni və Pinxasın eyni bir gündə ölməsi sənə bir işarə olacaq. ³⁵ Mən isə Özümə istəklərimi və arzularımı yerinə yetirən vəfah bir kahin seçəcəyəm. Onun nəslini əbədləşdirəcəyəm. Məsh etdiyimin önündə o xidmət edəcək. ³⁶ Ailəndən sağ qalan hər kəs bir az gümüş pul və bir parça çörək üçün gəlib onun qarşısında əyləcək, nə olar, bir parça

çörək üçün mənə hər hansı bir kahinlik işi ver deyərək yalvaracaq”.

Allahın Şamueli çağırması

3 Gənc Şamuel Elinin başçılığı altında Rəbbə xidmət edirdi. O vaxt Rəbbin sözünün nazil olması və görüntülərin görülməsi nadir hallarda baş verirdi. ² Bir gecə Eli yatağına uzanmışdı. Onun gözləri zəif olduğuna görə yaxşı görmürdü. ³ Şamuel isə Rəbbin məbəbində – Allahın sandığı olan yerdə uzanmışdı və Allahın cırağı hələ sönməmişdi.

⁴ Rəbb Şamueli çağırdı. O «buradayam» deyərək cavab verdi. ⁵ Sonra da Elinin yanına qaçıb «məni çağırдың, mən buradayam» dedi. Amma Eli «məni çağırمامışam, get yat» deyərək cavab verdi. Şamuel gedib yatdı. ⁶ Rəbb «Şamuel!» deyərək yenidən çağırdı. Şamuel yenə qalxıb Elinin yanına getdi və «Məni çağırдың? Mən buradayam!» dedi. Eli yenə də «məni çağırmadım oğlum, get yat» deyərək cavab verdi. ⁷ Şamuel Rəbbi hələ tanımırdı və Rəbbin sözü ona açılmamışdı. ⁸ Rəbb üçüncü dəfə Şamueli çağırdı və Şamuel yenə qalxaraq Elinin yanına gedib dedi: «Bax buradayam, məni sən çağırдың». O anda Eli anladı ki, gənc Şamueli çağıran Rəbdir. ⁹ Buna görə də Şamuelə dedi: «Get uzan, yenə səni çağırırsa, belə deyərsən: “Danış, ya Rəbb, qulun Səni eşidir”». Şamuel gedib yerində yatdı.

¹⁰ Rəbb gəlib orada durdu və əvvəlki kimi «Şamuel! Şamuel!» deyərək çağırdı. Şamuel dedi: «Danış, ya Rəbb, qulun Səni eşidir». ¹¹ Rəbb Şamuelə belə dedi: «Bax İsraildə elə bir iş görəcəyəm ki, eşidənin qulaqları cingildəyəcək. ¹² Həmin gün Elinin evi haqqında dediklərimin hamısını əvvəldən axıra qədər yerinə yetirəcəyəm. ¹³ Çünki ona çatdırmışdım ki, özü bildiyi günahlarına görə

onun evini əbədi məhkum edəcəyəm. Oğulları özlərini alçaltdılar. Eli isə onların qarşısını almadı. ¹⁴Buna görə də and içmişəm ki, Elinin ailəsinin günahı heç vaxt nə qurban, nə də başqa təqdimlərlə bağışlanmayacaq.

¹⁵Şamuel səhərə qədər uzandı, sonra Rəbbin ibadətəhəsinin qapılarını açdı. Eşitdiyü görüntünü isə Eliyə bildirməyə qorxdı. ¹⁶Amma Eli onu «Şamuel, oğlum» deyə səslədi. Şamuel cavab verib dedi: «Bəli, buradayam». ¹⁷Eli ondan soruşub dedi: «Rəbb sənə nə dedi? Rica edirəm, məndən gizlətmə. Əgər sənə dediklərimdən birini belə, məndən gizlətsən, Allah sənə beləsini və bundan bəterini etsin». ¹⁸Bundan sonra Şamuel heç nə gizlətmədi və ona hər şeyi danışdı. Eli də dedi: «O, Rəbbdir, gözündə nə xoşdursa, onu da etsin».

¹⁹Şamuel böyüdü. Rəbb onunla idi və Rəbb onun sözlərindən heç birini boşa çıxartmadı. ²⁰Rəbbin Şamueli peyğəmbər kimi təsdiq etdiyini Dandan Beer-Şevaya qədər bütün İsrail bildi. ²¹Rəbb yenə Şiloda görünməyə başladı. O Özünü Şamuelə kəlamı ilə göstərmişdi.

Əhd sandığının ələ keçməsi

4 Şamuelin sözü bütün İsrailə yayılmışdı. O dövrdə İsraililər Filiştilərə qarşı döyüşmək üçün çıxdılar. ²İsraililər Even-Ezerdə, Filiştilər isə Afeqdə ordugah qurdular. Filiştilər İsraililərlə döyüşmək üçün düzüldülər. Döyüş qızıqanda İsraililər Filiştilərə məğlub oldular və döyüş meydanında dörd minə yaxın İsraili qırıldı. ³Xalq ordugaha qayıdarkən İsrail ağsaqqalları bir-birindən soruşdu: «Görəsən Rəbb bu gün bizi Filiştilər qarşısında nə üçün məğlub etdi? Şilodan Rəbbin Əhd sandığını yanımıza

gətirək. Qoy aramızda olsun və bizi düşmənlərin əlindən qurtarsın». ⁴Xalq Şiloya adam göndərdi. Keruqlar arasında taxt qurmuş Ordular Rəbbinin Əhd sandığını oradan gətirdilər. Elinin iki oğlu Xofni və Pinxas Allahın Əhd sandığının yanında idi.

⁵Rəbbin Əhd sandığı ordugaha çatan kimi bütün İsraililər bərkədən elə qışqırdılar ki, yer titrədi. ⁶Bu qışqırığın gurultusunu eşidərkən Filiştilər belə dedilər: «İbranilərin ordugahında niyə belə böyük qışqırığ və gurultu var?» Ordugaha Rəbbin sandığının gəldiyini bildikdə ⁷Filiştilər qorxub dedilər: «Ordugaha allahlar gəlib, vay halımıza! Çünki bundan əvvəl belə bir şey olmamışdı. ⁸Vay halımıza! Bu qüdrətli allahların əlindən bizi kim qurtaracaq? Səhrada Misirlilərə hər cür bəla verən allahlar bunlardır. ⁹Ey Filiştilər, cəsur olun, kişi kimi dayanın! Yoxsa İbranilər sizə necə boyun əydirsə, siz də onlara elə boyun əyəcəksiniz! Kişi kimi dayanın və döyüşün!»

¹⁰Filiştilər vuruşdular. İsraililər məğlub oldu və hamısı öz çadırına qaçdı. Çox böyük qırğın oldu və İsraililərdən otuz min piyada həlak oldu. ¹¹Allahın sandığı ələ keçirildi və Elinin iki oğlu – Xofni ilə Pinxas öldü.

Elinin ölümü

¹²Bir nəfər Binyaminli döyüş yerindən qaçaraq elə həmin gün gəlib Şiloya çatdı. Onun paltarları cırılmış, başı toz-torpaq içində idi. ¹³Budur, o gələn zaman Eli kürsü üstündə oturub yol kənarında gözləyir və Allahın sandığından ötrü ürəyi çırpınırdı. Bu adam şəhərə girib baş verən hadisələri danışanda bütün şəhər şivən qopardı. ¹⁴Eli bu səsi eşidəndə «Bu nə səs-küydür?» deyə soruşdu. Bu adam tez gəlib hər şeyi Eliyə danışdı.

¹⁵Eli doxsan səkkiz yaşında idi, artıq gözləri tutulmuşdu, görmürdü. ¹⁶Həmin adam Eliyə dedi: «Mən döyüş meydanından gəlirəm. Bu gün döyüşdən qaçmışam». Eli soruşdu: «Oğlum, nə baş verib?» ¹⁷Xəbər gətirən adam belə cavab verdi: «İsraillilər Filiştililərin qabağından qaçdılar və xalq arasında böyük qırğın oldu. İki oğlun Xofni ilə Pinxas ölmüş, Allahın sandığı isə ələ keçirilmişdir». ¹⁸Bu adam Allahın sandığından danışan zaman Eli kürsüdən arxaya – qapının yanına yığıldı; həm qoca, həm də kök olduğu üçün boynu qırıldı və öldü. O, qırx il İsrail xalqına hakimlik etmişdi.

¹⁹Elinin gəlini – Pinxasın arvadı hamilə idi. Doğuş vaxtı çatmışdı. Allahın sandığının ələ keçirildiyini, qayınatası ilə ərinin ölüm xəbərini eşidərkən onun ağrısı tutdu və çömbəlib doğdu. ²⁰Ölüm ayağında ona kömək edən qadınlar dedilər: «Qorxma, bir oğlun oldu». O isə bunu əhəmiyyətsiz bir şey saydığı üçün cavab vermədi. ²¹Çünkü Allahın sandığı ələ keçmiş, qayınatası ilə əri ölmüşdü. Buna görə də «İsrail şərəfdən düşdü» deyərək körpəsinin adını İkavod qoydu. ²²O dedi: «Allahın sandığı ələ keçirildi, İsrail şərəfdən düşdü».

Allahın Filiştililərə qəzəbi

5 Filiştililər Allahın sandığını ələ keçirib Even-Ezərdən Aşdoda apardılar. ²Allahın sandığını Daqonun məbədinə aparıb Daqonun heykəlinin yanına qoydular. ³Ertəsi gün Aşdodlular erkən duranda Daqonu Rəbbin sandığının önündə üzüstə yerə düşmüş gördülər. Onlar Daqonu götürüb öz yerinə qoydular. ⁴Amma ertəsi gün səhər erkən durduqları vaxt gördülər ki, Daqon yenə Rəbbin sandığının önündə üzüstə yerə düşmüşdür. Bu dəfə isə Daqonun başı ilə iki əli qırılıb kandarın üstünə düşmüş və yalnız gövdəsi qalmışdı.

⁵Daqonun kahinləri də, Aşdoddakı Daqon məbədinə gələnələr də buna görə bu günə qədər bu məbədin kandarına ayaq basmırlar.

⁶Rəbbin əli Aşdodlular üzərində ağırlaşdı. Onlara və ətrafındakı camaata bəla verib bədənələrinə şişlər çıxartdı. ⁷Aşdodlular vəziyyətin belə olduğunu görəndə dedilər: «Oy İsrail Allahın sandığı bizim yanımızda qalmasın, çünki Onun əli bizim və Allahımız Daqonun üzərində ağır oldu». ⁸Ona görə də hər tərəfə qasidlər göndərərək bütün Filiştililərin ağalarını yanlarına toplayıb soruşdular: «İsrail Allahının sandığını nə edək?» Filiştililərin ağaları isə dedilər: «İsrail Allahının sandığı Qata aparılsın». Beləliklə, İsrail Allahının sandığını Qata apardılar. ⁹Onlar sandığı Qata gətirəndən sonra Rəbbin əli bu şəhərin üstündə də ağırlaşdı. Şəhəri dəhşətli qorxu bürüdü, böyükdən-küçüyə qədər şəhər sakinlərinin hamısına zərbə dəydi. Onların da bədənələrinə şiş çıxdı. ¹⁰Bu hadisədən sonra Allahın sandığını Eqrona göndərdilər. Allahın sandığı Eqrona çatanda Eqronlular fəryad qoparıb dedilər: «Bizi və xalqımızı öldürmək üçün İsrailin Allahının sandığını bura gətirdilər!» ¹¹Ona görə də hər tərəfə qasidlər göndərərək bütün Filiştililərin ağalarını yanlarına toplayaraq dedilər: «İsrail Allahının sandığını göndərin getsin yerinə, qoy bizi və xalqımızı qırmasın». Çünki bütün şəhəri ölüm vahiməsi bürümüşdü və Allahın əli ora üçün də çox ağır olmuşdu. ¹²Sağ qalanların da bədənələrinə şiş çıxdı və şəhərin fəryadı ərsə qalxdı.

Əhd sandığının İsrailə qaytarılması

6 Rəbbin sandığı Filiştililərin diyarında yeddi ay qaldı. ²Filiştililər kahinlərlə falçıları çağırıb dedilər:

«Bu Rəbbin sandığını nə edək? Onu öz yerinə necə qaytarmağı bizə başa salın». ³Kahinlər və baxıcılar dedilər: «İsrail Allahının sandığını geri göndərmək istəyirsinizsə, boş göndərməyin. Ona mütləq təqsir təqdimi verməlisiniz. O zaman sağalacaqsınız və O sizdən nə üçün əl çəkəmədiyini bildirəcək». ⁴Filistlilər soruşdular: «Ona göndərəcəyimiz təqsir təqdimi nə olmalıdır?» Kahinlər və baxıcılar belə cavab verdi: «Filiştilərin ağalarının sayına görə beş qızıl şiş surəti ilə beş qızıl siçovul surəti düzəldib göndərin. Çünki bu bəla həm sizin, həm də ağalarınızın üstündədir. ⁵Ona görə də həm şişlərinizin, həm də ölkənizi dağdan siçovulların surətlərini yaradın və İsrailin Allahını şərafəndirin. Bəlkə O sizin, allahlarınızın və torpağınızın üstündə əlini yüngülləşdirdi. ⁶Misirlilərlə fironun ürəyi inadkarlıq etdiyi kimi nə üçün sizin də ürəkləriniz inadkarlıq edir? Allah onlarla sərt davrananda İsraililəri azad buraxmadırlarmı? ⁷İndi isə bir təzə araba düzəldin və boyunduruğa qoşulmayan iki sağmal inəyi arabaya qoşun. Balalarını isə onlardan ayıraraq evə göndərin. ⁸Rəbbin sandığını götürüb arabaya qoyun və təqsir təqdimi olaraq Ona ödəyəcəyiniz qızıl əşyaları isə bir mücrü içərisində sandığın yanına qoyun, sonra da yola salın getsin. ⁹Amma baxın, onlar sandığın olduğu torpağa – Bet-Şemeş yoluna qalxarlarsa, deməli, bu böyük bəlanı bizə verən Odur. Yox, əgər oraya getməzlərsə, onda biləcəyik ki, bizi vuran Onun əli deyil və bu qəza başımıza təsadüfən gəlmişdir».

¹⁰Adamlar belə də etdilər. İki sağmal inək gətirib arabaya qoşdular və balalarını da evdə bağladılar.

¹¹Rəbbin sandığı ilə bərabər içərisində siçovulların və şişlərin qızıl surətləri yığılmış mücrünü də arabaya qoydular. ¹²İnəklər birbaşa Bet-Şemeş gedən yolla sağa-sola dönmədən, böyürə-böyürə getdilər. Filiştilələrin ağaları isə onları Bet-Şemeş sərhədinə qədər ötürdülər.

¹³O zaman Bet-Şemeşlilər zəmidə buğda biçirdilər. Onlar başlarını qaldıraraq sandığı görəndə sevindilər. ¹⁴Araba Bet-Şemeşli Yeşuanın zəmisinə girib böyük bir daşın yanında dayandı. Bet-Şemeşlilər arabanın ağaclarını qırdılar, inəkləri isə Rəbbə yandırma qurbanı verdilər. ¹⁵Levililər Rəbbin sandığını və onun yanındakı qızıl əşyalar yığılmış mücrünü arabadan endirib böyük bir daşın üstünə qoydular. O gün Bet-Şemeşlilər Rəbbə yandırma qurbanı verib başqa qurbanlar da kəsdilər. ¹⁶Filiştilələrin beş ağası bu hadisəni gördükdən sonra həmin gün Eqrona qayıtdı.

¹⁷Filiştilələrin təqsir təqdimi olaraq Rəbbə gətirdikləri qızıl şişlərin hər biri Aşdod, Qəzzə, Aşqelon, Qat, Eqron üçün olub bu şəhərlərin sayına görə idi. ¹⁸Qızıl siçovullar isə qala divarlı şəhərlərlə ətraf kəndlər də daxil olmaqla beş ağaya məxsus Filişti şəhərlərinin sayına görə beş dənə idi. Bet-Şemeşli Yeşuanın zəmisində Rəbbin sandığı qoyulan böyük daş bu günə qədər şahid kimi qalmaqdadır. ¹⁹Rəbbin sandığının içinə baxdıqları üçün Allah Bet-Şemeşliləri də vurdu və əlli ailədən yetmiş nəfəri ²⁰öldürdü. Xalq isə Rəbbin onların başına gətirdiyi müsibətə görə yas tutdu. ²⁰Bet-Şemeşlilər dedilər: «Bu müqəddəs Allah olan Rəbbin qarşısında kim dayana bilər? Bizdən sonra kimin yanına gedəcək?» ²¹Sonra Qiryat-Yearim əhalisinə qasidlər

²⁰6:19 Əlli ailədən yetmiş nəfəri – yaxud əlli min yetmiş nəfər.

göndərib dedilər: «Filiştililər Rəbbin sandığını geri qaytardılar, gəlin onu aparın».

Şamuelin İsrailə hakimlik etməsi

7 ¹Qiryat-Yearim əhalisi gəlib Rəbbin sandığını apardı. Onu təpədə olan Avinadavin evinə çıxartdı və oğlu Eleazarı Rəbbin sandığına nəzarətçi təyin etdi. ²Sandığı Qiryat-Yearimə gələn gündən çox vaxt keçdi: iyirmi il tamam oldu. Bütün İsrail xalqı Rəbbin intizarını çəkirdi.

³Şamuel bütün İsraililərə müraciət edib dedi: «Əgər bütün qəlbinizlə Rəbbə dönürsünüzsə, yad allahları, Aştoret bütlerini atıb ürəyinizi Rəbbə verin və yalnız Ona qulluq edin. Sizi Filiştililərin əlindən O qurtaracaq». ⁴O zaman İsrail övladları Baal bütlerini və Aştoret bütlerini rədd edib yalnız Rəbbə qulluq etdilər.

⁵Şamuel dedi: «Bütün İsraililəri Mispaya toplayın və mən sizə görə Rəbbə yalvaracağam». ⁶Onlar Mispaya topladılar, su çəkib Rəbbin önünə tökdülər və o gün orada oruc tutub dedilər: «Rəbbə qarşı günah işləmişik». Şamuel Mispada İsraililərə hakimlik edirdi.

⁷İsrail övladlarının Mispada toplandığını Filiştililər eşidəndə Filiştililərin ağaları İsraililərə qarşı çıxdılar. Bunu eşidən İsrail övladları Filiştililərdən qorxdı. ⁸Ona görə də İsrail övladları Şamuelə dedilər: «Bizi Filiştililərin əlindən qurtarmaq üçün Allahımız Rəbbə durmadan yalvar». ⁹Şamuel bir əmlək quzu götürərək onu bütövlüklə Rəbbə yandırma qurbanı verdi və o, İsrail üçün Rəbbə yalvardı. Rəbb Şamuelə cavab verdi. ¹⁰Şamuel yandırma qurbanı verərkən Filiştililər

İsrailə hücum etmək üçün yaxınlaşdılar. Rəbb o gün güclü səslə gurlayıb Filiştililərin üzünə vəlvələ saldı və onları İsrailin önündə məğlub etdi. ¹¹İsraililər Mispadan çıxıb Bet-Kar altına çatana qədər Filiştililəri qovaraq qırdılar.

¹²Sonra Şamuel bir daş götürüb Mispa ilə Şen arasına qoydu və «Rəbb bizə buraya qədər kömək etdi» deyərək bu daşı Even-Ezer ^{§§}adlandırdı.

¹³Məğlubluqatə uğrayan Filiştililər bir daha İsrail torpağına gəlmədi. Şamuelin bütün ömrü boyu Rəbbin əli Filiştililərə qarşı oldu. ¹⁴Filiştililər Eqrondan Qata qədər İsraildən aldıkları şəhərləri geri qaytardılar. Bundan əlavə, İsrail ətrafındakı torpaqları da Filiştililərin əlindən aldı və İsraililərlə Emorluların arasında sülh yarandı.

¹⁵Şamuel ömrü boyu İsrailə hakimlik etdi. ¹⁶O, ilbəl, növbə ilə Bet-Eli, Qılqal, Mispanı gəzir və bu yerlərdə İsrailə hakimlik edirdi. ¹⁷Sonra isə Ramaya qayıdardı, çünki evi orada idi. Oradan da İsrailə hakimlik edirdi. O həmin yerdə Rəbbə bir qurbangah tikdi.

İsrail xalqının padşah istəməsi

8 Şamuel qocalanda oğullarını İsrailə hakim etdi. ²Onun ilk oğlunun adı Yoel, ikincisinin adı isə Aviya idi. Onlar Beer-Şevada hakim idilər. ³Oğulları onun yolu ilə getməyib şərəfsiz qazanc ardınca düşdülər və rüşvət alıb düzgün olmayan hökmlər verirdilər.

⁴Bütün İsrail ağsaqqalları yığılıb Ramaya – Şamuelin yanına gəldilər. ⁵Ona dedilər: «Bax sən qocasan və oğulların sənin yolunla getmir. İndi isə digər millətlərdə olduğu kimi bizə bir padşah təyin et ki, bizə hökmranlıq etsin». ⁶Lakin Şamuel «bizə bir padşah təyin

§§7:12 Even-Ezer – ibrani dilində kömək daşı.

et ki, hökmranımız olsun» deyilən zaman bu sözlərdən narazı qaldı və Rəbbə dua etdi. ⁷Rəbb Şamuelə dedi: «Sənə dedikləri məsələlərlə əlaqədar xalqın hər sözünə qulaq as, çünki rədd etdikləri sən deyilsən, onlar üzərində hökmranlıq etməyim deyə, yalnız Məni rədd edirlər. ⁸Onları Misirdən çıxartdığım gündən bu günə qədər yad allahlara qulluq etməklə Məni tərk edirlər. Mənə etdiklərini indi eyni şəkildə sənə edirlər. ⁹Sən onların sözlərinə qulaq as, amma açıqca xəbərdarlıq et ki, onlara hökmdarlıq edəcək padşahın hakimiyyəti necə olacaq».

¹⁰Şamuel ondan padşah istəyən xalqa Rəbbin bütün sözlərini söylədi. ¹¹O dedi: «Sizə hökmdarlıq edəcək padşahın hökmranlığı belə olacaq: oğullarınızı döyüş arabaları və süvari qoşununda xidmət etmək üçün aparacaq və döyüş arabalarının qabağında qaçıracaq. ¹²Onlardan bəzisini minbaşı və əllibaşı təyin edəcək, bəzisinə torpaqlarını şumladacaq və əkinini biçdirəcək, bəzisini isə hərbi sursat və döyüş arabalarına ləvazimat hazırlamaq üçün işlədəcək. ¹³Qızlarınızı ətir düzəltmək, aşpaz və çörəkçi işlətmək üçün aparacaq. ¹⁴Ən yaxşı tarlalarınızı, üzüm və zeytun bağlarınızı alıb əyanlarına verəcək. ¹⁵Taxıllarınızın və üzümlüklərinizin məhsullarından onda birini alıb xadimlərinə və əyanlarına verəcək. ¹⁶Qullarınızla qarabaşlarınızı, ən seçmə cavanlarınızı və eşşəklərinizi götürüb öz işində işlədəcək. ¹⁷Sürülərinizin onda birini özünə götürəcək və siz onun qulu olacaqsınız. ¹⁸Gün gələcək ki, seçdiyiniz padşahın əlindən fəryad edəcəksiniz, amma o vaxt Rəbb sizə cavab verməyəcək».

¹⁹Xalq isə Şamuelin sözünə qulaq asmaq istəməyib dedi: «Yox, mütləq üzərimizdə bir padşah olsun. ²⁰Başqa millətlərdə olduğu kimi bizə də

padşahımız hökmranlıq etsin, qabağa düşüb döyüşlərimizə başçılıq etsin». ²¹Şamuel xalqın hər sözünü dinləyib Rəbbə söylədi. ²²Rəbb Şamuelə belə dedi: «Onların sözlərinə qulaq as və bir padşah təyin et». Şamuel İsraililərə «hər kəs öz şəhərinə qayıtsın» dedi.

Şaulun padşahlığa seçilməsi

9 Binyamindən Afiah oğlu Bekorat oğlu Seror oğlu Aviel oğlu Qiş adlı bir adam var idi. Binyaminli bu adam cəsur cəngavər idi. ²Onun Şaul adlı gənc, yaraşılıq oğlu var idi və İsrail övladları arasında ondan yaraşılıqsı yox idi. O, xalqın hamısından bir çiyin hündür idi.

³Şaulun atası Qişin eşşəkləri itmişdi. Qiş oğlu Şaula dedi: «Qalx nökərlərdən birini yanına al, get, eşşəkləri axtar».

⁴Onlar Efrayimin dağlıq bölgəsini gəzdilər və Şalışa diyarından keçdilər, lakin eşşəkləri tapa bilmədilər. Şaalim diyarını dolandılar, eşşəklər orada da yox idi. Sonra Binyamin torpağını gəzdilər, lakin eşşəkləri tapa bilmədilər.

⁵Bundan sonra Suf bölgəsinə gəldilər və Şaul yanındakı nökərinə dedi: «Gəl qayıdaq, yoxsa atam eşşəkləri yaddan çıxarıb bizim üçün narahat olacaq».

⁶Nökəri isə ona dedi: «Bax bu şəhərdə bir Allah adamı var. O, möhtərəm bir adamdır və nə deyirsə, hamısı mütləq doğru çıxır. Gəl oraya gedək, bəlkə bizə gedəcəyimiz yolu o göstərdi».

⁷Şaul nökərinə dedi: «Əgər getsək, o adama nə aparacaq? Artıq torbalarımızda çörək qurtarmış və Allah adamına vermək üçün bir hədiyyəmiz belə, yoxdur. Axı nəyimiz var?» ⁸Nökər Şaula cavab olaraq belə dedi: «Bax əlimdə dördə bir şəkəl gümüş var. Mən onu Allah adamına verərəm, qoy o bizə yolumuzu göstərsin». ⁹Əvvəllər İsraildə Allahın iradəsini öyrənmək üçün gedəndə adamlar belə deyərmişlər: «Gəl görücünün yanına gedək». O vaxt

peyğəmbərləri görücü adlandırırdılar. ¹⁰Şaul isə nökrinə dedi: «Yaxşı deyirsən, gəl gedək». Onlar Allah adınının olduğu şəhərə getdilər.

¹¹Yoxuşdan şəhərə qalxanda su çəkmək üçün şəhərdən çıxan gənc qızlara rast gəldilər və onlara dedilər: «Görücü buradadırmı?» ¹²Onlara cavab verdilər: «Buradadır, sizdən qabaqdadır. Tələsin, elə bu gün şəhərə gəlib, çünki xalq bu gün səcdəgahda qurban kəsəcək. ¹³Şəhərə girən kimi onu yemək üçün səcdəgaha qalxmazdan əvvəl taparsınız, ona görə ki o gəlməyincə xalq yeməyə başlamaz. O, qurbana xeyir-dua verəndən sonra çağırılanlar yeyər. Tez qalxsanız, ona çatarsınız».

¹⁴Onlar şəhərə qalxdılar. Şaul da təpədə yerləşən şəhərin mərkəzinə çatanda Şamuella rastlaşdı, çünki o da səcdəgaha çıxırdı.

¹⁵Şaul gəlməmişdən bir gün əvvəl Rəbb Şamuelə bunu bildirərək qulağına demişdi: ¹⁶«Sabah bu vaxtlar sənin yanına Binyamin torpağından bir adam göndərəcəyəm və onu Mənim xalqım İsraililərə başçı olaraq məsh edəcəksən. Filiştililərin əlindən xalqımı o qurtaraçaq, çünki xalqımın halına yanırım. Ona görə ki fəryadı gəlib Mənə çatdı».

¹⁷Şamuel Şaulu görəndə Rəbb ona dedi: «Bax sənə dediyim bu adam xalqıma hökmranlıq edəcək». ¹⁸Şaul darvazada Şamuelə yaxınlaşıb dedi: «Rica edirəm, görücünün evinin harada olduğunu mənə göstərəsiniz». ¹⁹Şamuel Şaula cavab verdi: «Görücü mənəm, qarşımca səcdəgaha qalx. Bu gün mənimlə bərabər yemək yeyəcəksiniz, sabah açılında isə ürəyində olanların hamısını sənə bildirib yola salaram. ²⁰Üç gün əvvəl itən eşşəklərinə gəlincə, onların fikrini çəkmə, artıq tapılıblar. Bütün İsrail nəyin həsrətindədir? Bu sənə və ata nəslinə aid deyilmi?» ²¹Şaul cavab verdi: «Mən İsrail qəbilələrinin ən kiçiyi

olan Binyamindən deyiləmmi? Nəslim isə Binyamin qəbiləsinin nəsilərinin ən kiçiyi deyilmi? Axı nə üçün mənə belə söz söyləyirsiniz?»

²²Şamuel Şaul ilə nökrəyi götürüb otağa apardı və otuz nəfərə qədər çağırılmış adamların arasında baş tərəfdə ona yer verdi. ²³Şamuel aşpaza dedi: «“Bir yana ayrı qoy” deyib sənə verdiyim payı bura gətir!» ²⁴Aşpaz yağlı budu Şaulun qarşısına qoydu. Şamuel dedi: «Buyur ye, bu sənin üçün ayrılan paydır, bunu sənin üçün saxladım ki, təyin etdiyim gün çağırduğum xalqla birlikdə yeyəsən». O gün Şaul Şamuella birlikdə yemək yedi.

²⁵Onlar səcdəgahdan şəhərə endilər, Şamuel Şaulla evin damında söhbət etdi. ²⁶Onlar erkən qalxdılar. Dan yeri söküləndə damdan Şamuel Şaulu çağıraraq dedi: «Dur, səni yola salım». O da qalxıb Şamuella birlikdə bayıra çıxdı. ²⁷Onlar şəhər kənarına enərkən Şamuel Şaula dedi: «Nökrə de ki, qabaqda getsin». Nökrə qabağa keçdi. «Amma sən indi ayaq saxla, qoy Allahın sözünü sənə bildirim».

Şaulun padşahlığa məsh olunması

10 Şamuel bir qab zeytun yağı götürüb Şaulun başına tökdü və onu öpərək dedi: «Rəbb səni Öz irsi olan İsrail üzərində başçı olmaq üçün məsh etdi, elə deyilmi? ²Bu gün məndən ayrılandan sonra Binyamin torpağında, Sel-sahda olan Rəhilənin məzarı yanında iki adama rast gələcəksən və onlar sənə deyəcək: “Axtarmağa getdiyən eşşəklər tapılıb. Artıq atan eşşəkləri unudub sizin dərdinizi çəkərək deyir: «Oğluma görə nə edim?»” ³Oradan da irəli keçib Tavor-dakı palıd ağacının yanına çatacaqsan və həmin yerdə səni Bet-Elə – Allahın hüzuruna çıxan üç adam qarşılayacaq. Onlardan biri üç oğlaq, o biri üç kömbə çörək, biri də bir tuluq şərab aparacaq. ⁴On-

lar səni salamlayaraq iki kömbə çörək verəcəklər. Sən də o çörəkləri onlardan alacaqsan. ⁵Bundan sonra Filişt keşik dəstəsinin olduğu yerə – Giveat-Elohimə çatacaqsan. Şəhərə girən zaman orada səcdəgahdan ənən bir peyğəmbər dəstəsinə rast gələcəksən. Onların qarşılarında çəng, dəf, ney, lira çalınacaq və onlar peyğəmbərlik edəcəkdir. ⁶Onda Rəbbin Ruhu üzərinə qüvvə ilə enəcək və sən də onlarla birgə peyğəmbərlik edəcəksən və dönüb tamam başqa bir adam olacaqsan. ⁷Bu əlamətlər səndə baş verəndə vəziyyətə uyğun hərəkət et, çünki Allah sənindir. ⁸Sən məndən əvvəl Qılqala enəcəksən, mən də yandırma qurbanları təqdim etmək və ünsiyyət qurbanları kəsmək üçün oraya enəcəyəm. Amma mən yanına gəlib nə edəcəyini sənə bildirənədək yeddi gün gözləməli olacaqsan».

⁹Şaul Şamuelin yanından yola düşmək üçün çevriləndə Allah onun ürəyini dəyişirdi və bütün bu əlamətlər o gün yerinə yetdi. ¹⁰Oradan Giveaya gedərkən onları bir peyğəmbər dəstəsi qarşıladı və Allahın Ruhu Şaulun üstünə qüvvə ilə endi. Onların arasında Şaul da peyğəmbərlik etməyə başladı. ¹¹Əvvəldən onu tanıyan camaatın hamısı onun peyğəmbərlik etdiyini görəndə bir-birinə belə dedi: «Qışın oğluna nə olub? Məgər Şaul da peyğəmbərlərin sırasındadır?» ¹²^bBir adam cavab verib dedi: «Görün onların atası kimdir?» Buna görə də «Məgər Şaul da peyğəmbərlərin sırasındadır?» sözü məsələ çevrildi. ¹³Şaul peyğəmbərlik edəndən sonra səcdəgaha qalxdı.

¹⁴Şaulun əmisi ondan və nökerindən soruşdu: «Hara getmişdiniz?» Şaul dedi: «Eşşəkləri axtarmağa getmişdik, amma gördük ki, tapa bilmirik, ona görə də Şamuelin yanına getdik». ¹⁵Şaulun əmisi dedi: «Rica edirəm, Şamuelin sənə nə

dediyini mənə danış». ¹⁶Şaul əmisinə dedi: «Eşşəklərin tapıldığını bizə aydın bildirdi». Lakin padşahlıq haqqında Şamuelin sözünü əmisinə danışmadı.

¹⁷Şamuel xalqı Rəbbin önünə – Mispaya çağırırdı. ¹⁸O, İsrail övladlarına dedi: «İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: “İsraili Misirdən Mən çıxartdım. Misirlilərin və sizə zülm edən bütün padşahlıqların əlindən sizi Mən azad etdim”. ¹⁹Lakin bələlərimizdən və müsibətlərimizdən sizi qurtaran Allahınızı bu gün rədd etdiniz və Ona “üzərimizə bir padşah qoy” dediniz. İndi isə qəbilələrinizə və nəsilələrinizə görə Rəbbin hüzurunda durun».

²⁰Şamuel İsrailin bütün qəbilələrini bir-bir qabağa çıxartdı, Binyamin qəbiləsi püşk ilə seçildi. ²¹Sonra Binyamin qəbiləsini nəsilbənəsil qabağa çıxartdı. Püşk Matri nəsilinə düşdü. Nəhayət Qış oğlu Şaul seçildi. Lakin onu axtarıb tapa bilmədilər. ²²Yenə Rəbdən soruşdular: «O buraya hələ gəlməyibmi?» Rəbb dedi: «Odur, yüklərin arasında gizlənilib». ²³Qaçıb Şaulu oradan gətirdilər. Xalq arasında duran zaman Şaul xalqın hamısından bir çiyin hündür görünürdü. ²⁴Şamuel bütün xalqa dedi: «Rəbbin seçdiyi bu xalqın arasında bənzəri olmayan adamı görürsünüzmü?» O zaman xalq bir səslə qışqıraraq dedi: «Yaşasın padşah!»

²⁵Şamuel padşahlıq qaydalarını xalqa söylədi və kitaba yazıb Rəbbin önünə qoydu. Sonra Şamuel bütün xalqı evinə göndərdi. ²⁶Şaul da Giveaya, öz evinə qayıtdı və qəblələrində Allahın oyanış yaratdığı igidlər onunla bərabər gətirdilər. ²⁷Bəzi yaramaz adamlar isə belə dedilər: «Bu adam bizi necə qurtaracaq?» Ona xor baxıb hədiyyə göndərmədilər. Şaul isə buna susdu.

^b10:12 1Şam. 19:23-24

Şaulun Ammonluları məğlubiyyətə uğratması

11 Ammonlu Naxaş gəlib Yaveş-Gileada qarşı ordugah qurdu. Bütün Yaveş əhalisi Naxaşa dedi: «Bizimlə saziş bağla, biz də sənə qulluq edək». ² Ammonlu Naxaş isə onlara dedi: «Bu şərtlə sizinlə razılığa gələm ki, hər birinizin sağ gözünü çıxarıb bütün İsraili rüsvay edim». ³ Yaveş ağsaqqalları ona dedilər: «Bizə yeddi gün möhlət ver ki, İsrailin bütün ərazisinə qasidlər göndərək və əgər bizi heç kim xilas edə bilməsə, sənə təslim olarıq».

⁴ Qasidlər Şaulun Givea şəhərinə gəldilər və xalq arasında bu sözləri car çəkildilər. Bütün xalq da şivən qoparıb ağladı. ⁵ Bu vaxt Şaul öküzlərin arxasınca tarladan gəlirdi. O dedi: «Xalqa nə olub ki, ağlayır?» Ona Yaveşlilərin sözünü çatdırdılar.

⁶ Həmin sözləri eşidən zaman Allahın Ruhu Şaulun üstünə qüvvə ilə endi, qəzəbindən od tutub yandı. ⁷ O, bir cüt öküzünü götürüb parça-parça doğradı və onları qasidlərin əli ilə bütün İsrail ərazisinə göndərərək dedi: «Kim Şaulun və Şamuelin ardınca getməsə, bax öküzləri bu kökə salınacaq». Xalqın arasına Rəbbin xofu düşdü və hamı bir nəfər kimi ayağa qalxdı. ⁸ Şaul onları Bezeqdə saydı: İsrail övladları üç yüz min və Yəhuda adamları isə otuz min nəfər oldu.

⁹ Gələn qasidlərə dedilər: «Yaveş-Gileadlılara belə deyərsiniz: “Sabah gün qızınca sizə qurtuluş olacaq»». Qasidlər gedib bunu Yaveşlilərə bildirdilər və onlar da sevindilər. ¹⁰ Yaveşlilər Ammonlulara dedilər: «Sabah təslim olacağıq və bizimlə gözünüzdə xoş görünən kimi rəftar edin».

¹¹ Ertəsi gün Şaul xalqı üç bölməyə ayırdı və səhər qarovulunda düşməni

ordugahının içinə girərək gün qızana qədər Ammonluları qırdı. Qalanlar isə elə dağıldılar ki, onlardan iki nəfər bir yerdə qalmadı. ¹² Xalq Şamuelə dedi: «“Şaulmu üzərimizdə padşah olacaq?” deyənlər kimlərdir? O adamları verin öldürək». ¹³ Şaul isə dedi: «Bu gün heç kəs öldürülməyəcək, çünki Rəbb bu gün İsrailə qurtuluş verdi».

¹⁴ Şamuel xalqa dedi: «Gəlin Qılqala gedək və orada padşahlığı yenidən təsdiq edək». ¹⁵ Bütün xalq Qılqala getdi. Orada – Qılqalda Şaulu Rəbbin önündə padşah olaraq qəbul etdilər və sonra Rəbbin önündə ünsiyyət qurbanları kəsdilər. Bütün İsraililər Şaulla birgə böyük bayram etdilər.

Şamuelin nitqi

12 Şamuel İsraililərin hamısına dedi: «Baxın mən dediklərinizə axıradək qulaq asaraq üzərinizə bir padşah təyin etdim. ² İndi qarşınızda padşah gedir, mən isə qocalmışam, saçlarım ağarıb. Budur, oğlanlarım da sizinlədir. Mən də gəncliyimdən bu günə qədər sizin qarşınızda getmişəm. ³ Budur, qarşınızdayam, hansınızın öküzünü almışam? Kimin eşşəyini almışam? Kimi aldatmışam, kimi incitmişəm və yaxud kimdən rüsvət alıb haqsız əməlinə göz yummuşam? Rəbbin və Onun məsh etdiyinin qarşısında mənə qarşı şahadət edin ki, haqqınızı ödəyim». ⁴ Onlar belə cavab verdilər: «Sən bizi heç vaxt aldatmamısan, incitməmişən, heç kimin əlindən də heç nə almamısan». ⁵ Şamuel onlara dedi: «Sizə qarşı əlimdə bir şey tapmadığınızı bu gün Rəbb və Onun məsh olunmuş padşahı da şahiddir». Xalq dedi: «Bəli, şahiddir».

^{6c}Şamuel xalqa dedi: «Musanı və Harunu təyin edən, atalarınızı Misir torpağından çıxaran Rəbdir. ⁷İndi isə Rəbbin hüzurunda dayanın. Rəbbin sizə və atalarınıza etdiyi bütün haqq işlər barədə sübutlar göstərəcəyəm. ^{8d}Yaquq Misirə gəldi. Sonra atalarınızı Rəbbə fəryad etdilər. Rəbb Musa ilə Harunu göndərdi ki, atalarınızı Misirdən çıxarıb bu yerdə məskunlaşdırsın. ^{9ef} «Lakin onlar özlərinin Allahı Rəbbi unudular, Rəbb də onları Xasor ordusunun başçısı Sisraya, Filiştliyə və Moav padşahına təslim etdi. Onlar atalarınıza qarşı vuruşdular». ^{10h}Xalq Rəbbə fəryadla dedi: «Rəbbi atıb Baal və Aştoret bütlərinə qulluq etməklə günah etdik. Ya Rəbb, indi bizi düşmənlərimizin əlindən qurtar və biz Sənə qulluq edərək». ^{11ij} «Rəbb də Yerub-Baalı, Bedanı, İftahı və Şamueli göndərdi. O sizi ətrafınızdakı düşmənlərin əlindən qurtardı və əmin-amanlıqda yaşadı. ^{12l}Amma siz Ammon padşahı Naxaşın sizə qarşı gəldiyini görəndə Rəbb Allahınız sizə padşah ikən mənə dediniz: «Xeyr, gərək bizə bir padşah hökmranlıq etsin». ¹³İndi isə budur seçdiyiniz və istədiyiniz padşah! Baxın Rəbb üzərinizə bir padşah qoydu. ¹⁴Əgər Rəbdən qorxub Ona qulluq edərək səsinə qulaq assanız, əmrinə qarşı çıxmazsınız, həm sizə hökmranlıq edən padşahınız, həm də siz Allahınız Rəbbin ardınca gedəcəksiniz. ¹⁵Yox, əgər Rəbbin səsini qulaq asmasanız və Rəbbin əmrinə qarşı çıxsanız, o zaman Rəbbin əli atalarınıza qarşı olduğu kimi sizin də əleyhinizə olacaq.

¹⁶İndi isə dayanın, Rəbbin gözlünüz önündə edəcəyi bu böyük hadisəni

görün. ¹⁷Bu gün buğda biçimi deyilmi? Göy gurultusu və yağış göndərsin deyə Rəbbi çağıracağam, özünüz üçün padşah istəməklə etdiyiniz pisliliyin Rəbbin gözündə nə qədər böyük olduğunu dərk edib görəcəksiniz.

¹⁸Şamuel Rəbbi çağırdı və Rəbb o gün göy gurladıb yağış yağdırdı. Bütün xalq həmin gün Rəbdən və Şamueldən çox qorxdı. ¹⁹Camaat Şamuələ belə dedi: «Qulların üçün Allahın Rəbbə yalvar ki, ölməyək, çünki bütün günahlarımızın üzərinə özümüzdə padşah istəmək təqsirini də əlavə etdik». ²⁰Şamuel isə xalqa dedi: «Qorxmayın, bu pisliliyi həqiqətən siz etmişiniz, lakin Rəbbin yolundan dönməyin, bütün qəlbinizlə yalnız Rəbbə qulluq edin. ²¹Dönməyin, çünki o zaman boş bütlərin ardınca getmiş olacaqsınız, o bütlər ki fayda verməz və xilas etməzlər, çünki puçdurlar. ²²Amma Rəbb xalqını Öz böyük ismi naminə atmayacaq, ona görə ki sizi Öz xalqı etmək Rəbbin xoşuna gəlmişdi. ²³Mənə gəlincə, sizin üçün yalvarmağı dayandırmaqla Rəbbə qarşı günah etmək qoy məndən uzaq olsun. Mən sizə xeyirli və düz yolu öyrədəcəyəm. ²⁴Ancaq Rəbdən qorxun, Ona sədaqətlə, bütün qəlbinizlə xidmət edin. Görün sizin üçün necə əzəmətli işlər görüb. ²⁵Əgər pislilik etməkdə davam etsəniz, həm siz, həm də padşahınız məhv olacaq».

Şaulun itaətsizliyi

13 Şaul bir il padşah oldu və İsrailin üzərində daha iki il padşahlıq edəndən sonra ²o özü üçün üç min nəfər İsraili seçdi. Bunlardan iki min nəfəri Mikmasda və Bet-El təpələrində Şaulun yanında qaldı, min nəfəri isə

^c12:6 ÇIX. 6:26 ^d12:8 ÇIX. 2:23 ^e12:9 Hak. 4:2 ^f12:9 Hak. 13:1

^g12:9 Hak. 3:12 ^h12:10 Hak. 10:10 ⁱ12:11 Hak. 7:1

^j12:11 Hak. 11:29 ^k12:11 1Şam. 3:20 ^l12:12 1Şam. 8:19

Binyaminin Givea şəhərində Yonatanın yanında saxladı. Xalqın qalan hissəsini isə Şaul öz evlərinə göndərdi. ³Yonatan Gevadakı Filiştililərin keşik dəstəsinin əsgərlərini qırdı və bunu bütün Filiştililər eşitdilər. Şaul isə İbranilər eşitsinlər deyə bütün ölkədə şeypur çaldırdı. ⁴İsraillilərin hamısı Şaulun Filiştililərin keşik dəstəsini qırdığını, Filiştililərin İsrailə nifrət etdiyini eşitdi. Xalq Şaulun ətrafında yığılmaq üçün Qılqala çağırıldı. ⁵Filiştililər İsrailə vuruşmaq üçün yığıldılar. Otuz min döyüş arabası, altı min atlı və dənizdəki qum dənələrinin sayı qədər camaat çıxıb Bet-Avenin şərqində Mikmasda ordugah qurdu.

⁶İsraillilər təhlükə qarşısında olduqlarını gördülər, çünki xalq sıxışdırıldı, xalq mağaralarda, kolluqlarda, qayalarda, məqbərələrdə və nohurlarda gizləndi. ⁷İbranilərdən bəzisi İordan çayından Qad və Gilead torpağına keçmişdi, lakin Şaul isə hələ Qılqalda idi və bütün xalq qorxudan əsə-əsə onun ardınca gedirdi.

⁸Şaul Şamuel təyin etdiyi vaxta qədər yeddi gün gözlədi, lakin Şamuel Qılqala gəlmədi, ona görə də xalq Şaulun yanından dağılmağa başladı. ⁹Şaul dedi: «Yandırma qurbanını və ünsiyyət qurbanını yanıma gətirin». O, yandırma qurbanını təqdim etdi. ¹⁰Yandırma qurbanının təqdimi qurtaranda Şamuel gəlib çıxdı və Şaul salamlamaq üçün onu qarşılamağa çıxdı. ¹¹Şamuel dedi: «Sən nə etmişən?» Şaul isə dedi: «Gördüm ki, ətrafımdakı xalq dağılır, sən isə təyin etdiyən gün gəlmədin və Filiştililər Mikmasda toplanıb. ¹²Dedim ki, indi Filiştililər Qılqala, üstümə gələcəklər, mən isə

hələ Rəbbin razılığını almamışam. Ona görə də özümü məcbur edib yandırma qurbanını təqdim etdim». ¹³Şamuel Şaula dedi: «Ağılsızlıq etdin, Allahın Rəbbin sənə verdiyi əmrə əməl etmədin. Belə olmasaydı, Rəbb İsrail üzərində sənənin padşahlığını əbədi saxlayacaqdı. ¹⁴Lakin indi padşahlığın davam etməyəcək. Rəbb Özü üçün Öz ürəyinə yatan bir adam tapıb. Həmin adamı Rəbb xalqına başçı təyin etdi. Çünki sən Rəbbin verdiyi əmrlərə əməl etmədin». ¹⁵Bundan sonra Şamuel Qılqalı tərk edib Binyaminlilərin Givea şəhərinə çıxdı. Şaul yanında olan xalqı saydı: altı yüz nəfərə qədər idi.

¹⁶Şaul, oğlu Yonatan və yanında olan xalq Binyaminlilərin Geva şəhərində qalmaqda idi. Filiştililər isə Mikmasda ordugah qurmuşdular. ¹⁷Filişt ordugahından qarətçi hücumçular üç dəstəyə bölünüb çıxdılar. Bir dəstə Ofra yoluna – Şual torpağına yönəldi. ¹⁸Digər dəstə isə Bet-Xoron yoluna, o biri dəstə isə çölə – Sevoim vadisinə baxan sərhəd yoluna yönəldi.

¹⁹Bütün İsrail ölkəsində bir nəfər də olsun dəmirçi yox idi. Filiştililər demişdilər ki, qoy İbranilər qılınc, nizə düzəltməsinlər. ²⁰Bütün İsraillilər kotanlarını, kərkillərini, baltalarını və oraqlarını itiləmək üçün Filiştililərin yanına gəlirdi. ²¹Kotanın, kərkinin itiləmə qiyməti bir pim *idi. Bellər, baltalar, bizlər üçün isə şəkəlin üçdə biri qədər gümüş pul alardılar. ²²Ona görə də müharibə zamanı Şaulla Yonatanın yanında olan xalqın əlində qılınc və nizə yox idi, bu silahlar ancaq Şaulun və oğlu Yonatanın əlində olardı.

²³Filiştililərin keşik dəstəsi Mikmas keçidinə çıxdı.

*13:21 Pim – şəkəlin üçdə ikisi, səkkiz qrama yaxın gümüş pul.

Yonatanın böyük qələbəsi

14 Bir gün Şaulun oğlu Yonatan silahdarı olan nökerə dedi: «Gəl qarşı tərəfdə olan Filiştililərin keşik dəstəsinə keçək». Lakin bunu atasına bildirmədi. ²Şaul isə Givea kənarında Miqrondakı nar ağacı altında oturmuşdu, yanındakı xalq altı yüz nəfərə qədər idi. ³Şiloda Rəbbin kahini, Eli oğlu Pinxas oğlu İkvodun qardaşı Axituvun oğlu Axiya efod geyinmişdi. Yonatanın getdiyindən xalqın xəbəri yox idi. ⁴Filiştililərin keşik dəstəsinə getmək üçün Yonatanın keçmək istədiyi keçidlər iki şişuclu qayalığın arasında idi. Qayalıqlardan birinin adı Boses, o birinin adı isə Sene idi. ⁵Qayalıqlardan biri şimal tərəfdən Mikmasa, o biri qayalıq isə cənub tərəfdən Gevaya baxırdı.

⁶Yonatan silahdarı olan nökerə dedi: «Gəl bu sünnətsizlərin keşik dəstəsinə keçək, bəlkə Rəbb bizim üçün bir iş gördü. Çünki həm çox, həm də az adamların üzərində qələbə çalmaq üçün Rəbbə mane olan yoxdur». ⁷Silahdarı ona dedi: «Ürəyin necə istəyirsə, elə də et. Get bax, mən sənənləyəm, çünki ürəyimizin istəyi birdir». ⁸Yonatan dedi: «Gəl bu adamlara tərəf gedib özümüzü onlara göstərək. ⁹Əgər bizə “sizin yanınıza biz gələne qədər dayanın” desələr, o zaman yerimizdə durub onların yanına çıxarıq. ¹⁰Lakin “yanımıza çıxın”, desələr, o zaman yerimizdən durub onların yanına qalxarıq, çünki Rəbb onları bizə təslim etmişdir və bu bizim üçün əlamət olacaq».

¹¹İkisi də özünü Filiştililərin keşik dəstəsinə göstərdi. Filiştililər isə dedilər: «Bax İbranilər gizləndikləri deşiklərdən çıxırlar». ¹²Əsgərlər Yonatanı və onun silahdarına dedilər: «Yanımıza çıxın,

sizin dərsinizi verək». Yonatan silahdarına dedi: «Ardınca gəl, çünki Rəbb onları İsrailə təslim etdi». ¹³Yonatan, onun ardınca silahdarı əl və ayaqları ilə yuxarı dırmaşdılar, Yonatan Filiştililəri vurub yıxır, arxadan silahdarı onları öldürürdü. ¹⁴Bu ilk döyüşdə yarım sahə torpaqda †Yonatanla silahdarı iyirmi nəfərə qədər adamı qırdı. ¹⁵Ordugaha, çölə, bütün xalq arasına vəlvələ düşdü. Keşikçi əsgərlər və qarət hücumçuları arasına elə bir çaxnaşma düşdü ki, yer sarsıldı. Bu, Allah xofu idi.

¹⁶Şaulun Binyamində olan Givea şəhərindəki gözətçiləri baxanda gördülər ki, Filişt qoşunu dağılıb ora-bura qaçır. ¹⁷Şaul yanında olan xalqa dedi: «İndi sayın, görün bizdən kim yoxdur». Saydıqları zaman Yonatanla silahdarı olmadı. ¹⁸Şaul Axiyaya dedi: «Allahın sandığını buraya gətirin». Çünki o vaxtlar Allahın sandığı İsraililərin yanında idi.

¹⁹Şaul kahinə bunu deyərəkən Filiştililərin ordugahından gurultu getdikcə çoxalırdı və Şaul kahinə «Əl saxla!» dedi. ²⁰Şaul və yanında olan bütün xalq yığılıb döyüş meydanına getdilər. Budur, Filiştililərdən hər bir kəs qılıncını öz ətrafındakı qonşusuna qarşı çıxartdı və çox böyük çəşqınlıq yarandı.

²¹Əvvəlcədən Filiştililər tərəfinə keçən İbranilər Filiştililərlə bərabər ordugaha gəlmişdilər. Onlar da Şaulun və Yonatanın yanında olan İsraililərlə birləşdilər. ²²Efrayim dağlıq bölgəsində gizlənən bütün İsraililər də Filiştililərin qaçdığını eşitdikdə öz döyüş meydanından Filiştililəri qovmağa başladılar. ²³Beləcə o gün Rəbb İsrailə qələbə qazandırdı və döyüş Bet-Avendən o tərəfə keçdi.

²⁴İsraililər o gün çox yorulmuşdu. Çünki Şaul «Axşama qədər, Şaul

†14:14 Yarım sahə torpaq – yarım hektara qədər sahə.

düşmənlərindən qisas alana qədər kim çörək yesə, lənətə gəlsin!» deyərək onlara and içdirmişdi. Xalqdan heç kim dilinə heç nə vurmadı. ²⁵ Bütün xalq meşəyə getdi və torpaq üzərində olan bal şanısına rast gəldi. ²⁶ Xalq meşədə bal şanısına rast gələndə şanıdan bal süzlürdü, lakin heç kəs əlini ağzına aparmırdı, çünki xalq anddan qorxurdu. ²⁷ Lakin Yonatan atasının xalqa and içdirdiyini eşitməmişdi. O, əlindəki dəyənəyi uzadıb ucunu şanı balına batıraraq əlini ağzına apardı və gözlərinə işıq gəldi.

²⁸ Camaat arasından bir nəfər dedi: «“Bu gün kim çörək yesə, lənətə gəlsin!” deyərək atan xalqa möhkəm and içdirmiş, buna görə də xalq taqətdən düşmüşdü». ²⁹ Yonatan dedi: «Atam ölkəyə əzab verir. Rica edirəm, baxın bu baldan bir az daddım, gör necə gözlərim işıqlandı! ³⁰ Əgər bu gün düşmənlərdən ələ keçirilən yeməkləri xalq doyunca yemiş olsaydı, gör nələr olardı? O zaman Filiştililər arasında daha böyük qırğın olmazdı?»

³¹ Həmin gün İsraililər Mikmasdan Ayyalona qədər Filiştililəri məğlub etdilər. Xalq çox yorğun idi. ³² Ona görə də düşmən malının üstünə düşüb qoyunları, öküzləri, buğaları yerindəcə kəsdilər və onları qanlı-qanlı yedilər. ³³ «Bunu Şaula xəbər verdilər: «Bax xalq əti qanlı-qanlı yeyərək Rəbbə qarşı günah edir». Şaul dedi: «Xəyanət etmişiniz, indi isə yanıma böyük bir daş yuvarlayın». ³⁴ Şaul sözünə davam etdi: «Xalqın arasına gedib onlara deyin: “Hər kəs öküzünü, qoyununu yanıma gətirsin və burada kəsib yesin. Əti qanlı-qanlı yeyərək Rəbbə qarşı günah etməyin”». Bütün xalq o gecə öküzünü öz əli ilə oraya gətirib kəsdi. ³⁵ Şaul Rəbbə bir

qurbangah düzəltdi. Bu onun Rəbb üçün qurduğu ilk qurbangah idi.

³⁶ Şaul dedi: «Filiştililərin ardınca gecə ikən düşək ki, dan yeri sökülənə qədər onları talan edək və onlardan heç kimi sağ buraxmayaq». Ona dedilər: «Gözündə nə xoşdursa, onu da et». Kahin isə dedi: «Gəlin buraya – Allahın hüzuruna yaxınlaşaq». ³⁷ Şaul Allahdan soruşdu: «Mən Filiştililərin ardınca düşümmü? Sən onları İsraililərə təslim edəcəksənmi?» Lakin həmin gün Allah ona cavab vermədi. ³⁸ Şaul dedi: «Ey bütün xalq başçıları, buraya yaxınlaşın, bu gün hansı günah etdiyinizi öyrənin və görün. ³⁹ Çünki İsraili qurtaran, var olan Rəbbə and olsun, bu işdə oğlum Yonatan təqsirkar olsa belə, mütləq ölməlidir». Lakin xalq arasından ona cavab verən olmadı. ⁴⁰ Şaul bütün İsraililərə dedi: «Siz bir tərəfdə, mən də oğlumla başqa bir tərəfdə duraq». Xalq Şaula dedi: «Gözündə nə xoşdursa, onu da et». ⁴¹ Şaul İsrailin Allahı Rəbbə dedi: «Həqiqəti üzə çıxart!» Püşk Şaula Yonatana düşdü. Xalq təmizə çıxdı. ⁴² Şaul dedi: «Mənimlə oğlum Yonatan arasında da püşk atın». Püşk Yonatana düşdü.

⁴³ Şaul Yonatana dedi: «Nə etmişən, mənə bildir!» Yonatan ona dedi: «Ancaq əlimdə olan dəyənəyin ucu ilə bir az bal dadmışam, buna görə ölməliyəmmi?» ⁴⁴ Şaul dedi: «Yonatan, əgər mən səni öldürməsəm, Allah mənə beləsini və bundan betərini etsin! Sən mütləq ölməlisən». ⁴⁵ Xalq Şaula belə dedi: «İsraildə belə böyük qurtuluş zəfəri çalan Yonatanı öləcək? Əsla! Var olan Rəbbə and olsun, onun başından bir tük belə, yerə düşməyəcək. Çünki bu gün o, Allahın köməyi ilə iş gördü». Beləliklə, xalq Yonatanı qurtardı və o ölmədi. ⁴⁶ Şaul daha Filiştililəri təqib etməyib

geri qayıtdı və Filiştililər öz yerlərinə qayıtdılar.

⁴⁷ Beləliklə, Şaul İsrail üzərində padşah olandan sonra ətrafdakı bütün düşmənlərinə – Moavlılara, Ammonlulara, Edomlulara, Sova padşahlarına və Filiştililərə qarşı döyüdü. Hansı tərəfə gedərsə, onların başına bəla gətirirdi. ⁴⁸ O şücaət göstərərək Amaleqliləri məğlub etdi və İsraili talan edənlərin əlindən qurtardı.

⁴⁹ Şaulun oğulları Yonatan, İşvi və Malki-Şua idi. İki qızından böyüyünün adı Merav, kiçiyinin adı isə Mikal idi. ⁵⁰ Şaulun arvadının adı Aximaas qızı Axinoam idi. Ordu başçısı Şaulun əmisi Nerin oğlu Avner idi. ⁵¹ Şaulun atası Qişlə Avnerin atası Ner Avielin oğulları idi.

⁵² Şaul ömrü boyu Filiştililərə qarşı şiddətli döyüşlərdə oldu və o, güclü yaxud da cəsur bir adam görəndə zaman öz yanına götürürdü.

Şaulun daha bir itaətsizliyi

15 ^PŞamuel Şaula dedi: «Rəbb məni göndərdi ki, Öz xalqı İsrail üzərində padşah olaraq səni məsh edim. İndi isə Rəbbin sözünü dinlə, ² ^QOrdular Rəbbi belə deyir: “İsraililər Misirdən çıxan zaman yolda Amaleqlilər onlara qarşı müqavimət göstərdilər. Ona görə də onları cəzalandıracağam. ³ İndi get, Amaleqliləri qır, hər şeylərini tamamilə darmadağın et və onlara heyfin gəlməsin. Kişidən qadınadək, yeniyetmədən südəmər körpəyədək, öküzdən qoyunadək, dəvədən eşşəyədək hamısını qır”».

⁴ Şaul xalqı çağırırdı və onları Telaimdə saydı: iki yüz min piyada əsgərlə bərabər Yəhudadan on min nəfər var idi. ⁵ Şaul Amaleqlilərin şəhərinə gəlib vadidə pusqu qurdu. ⁶ O, Qenilərə

dedi: «Gedib Amaleqlilərdən ayrılın ki, sizi də onlarla bərabər qırmayım. Çünki İsrail övladları Misirdən çıxan zaman siz onlara xeyirxahlıq etdiniz». Qenilərə Amaleqlilərdən ayrıldılar.

⁷ Şaul Xaviladan Misirin şərqudəki Şura çatana qədər Amaleqliləri qırdı. ⁸ Amaleq padşahu Aqaqı sağ tutdu, bütün xalqı isə tamamilə qılınca keçirdi. ⁹ Amma Şaul xalqı ilə birlikdə Aqaqa və Amaleqlilərin ən yaxşı qoyunlarına, öküzlərinə, kökəldilmiş heyvanlarına, quzularına və yaxşı şeylərin hamısına heyfi gəlib tamamilə məhv etmək istəmədi, bütün gərəksiz və yararsız şeyləri isə tamamilə yox etdi.

¹⁰ Bundan sonra Rəbbin sözü Şamuelə nazil oldu: ¹¹ «Şaulu padşah etdiyimə peşman oldum. Çünki o dönüb Mənim ardımca getməyərək sözlərimi yerinə yetirməyib». Şamuel qəzəbləndi və bütün gecəni Rəbbə fəryad etdi. ¹² O, Şaulla səhər görüşmək üçün erkən durdu, amma ona belə xəbər verdilər: «Şaul Karmelə getdi və özünə abidə qoyandan sonra geri qayıdıb irəlidəki Qılqala endi».

¹³ Şamuel Qılqala, Şaulun yanına gəldi. Şaul ona dedi: «Qoy Rəbb sənə xeyir-dua versin, mən Rəbbin sözünə əməl etdim». ¹⁴ Şamuel isə dedi: «Elə isə qulaqlarıma gələn bu qoyun mələşməsi və eşitdiyim bu öküz böyürtüsü nədir?»

¹⁵ Şaul dedi: «Onları Amaleqlilərdən gətiriblər. Çünki xalq sənin Allahın Rəbbə qurban etmək üçün qoyunlarla öküzlərin ən yaxşılarını saxlayıb, qalanlarını isə tamamilə yox etdi».

¹⁶ Şamuel Şaula dedi: «Dayan, bu gecə Rəbbin mənə söylədiklərini sənə deyəcəyəm». Şaul dedi: «Danış».

¹⁷ Şamuel dedi: «Sən öz gözündə kiçik olduğun halda İsrail qəbilələrinin başçısı olmadımmı? Rəbb səni İsrail üzərinə

padşah olaraq məsh etməyibmi? ¹⁸ Rəbb səni yürüşə göndərüb dedi: «Günahkarları – Amaleqliləri tamamilə məhv et və qırıb qurtarana qədər onlarla vuruş». ¹⁹ Bəs nə üçün Rəbbin sözüne itaət etmədin, qarətçilik edib talana girişdin və Rəbbin gözündə pis sayılan iş gördün?» ²⁰ Şaul Şamuelə dedi: «Mən Rəbbin sözüne itaət etdim. Rəbbin məni göndərdiyi yürüşə getdim. Amaleq padşahı Aqaqı bura gətirdim, Amaleqliləri isə tamamilə məhv etdim. ²¹ Lakin xalq talan malından qoyunları və öküzləri, məhv edilməyə həsr olunanlardan ən yaxşısını götürdü ki, Qılqalda Allahın Rəbbə qurban versin». ²² Şamuel isə dedi:

«Rəbb Öz sözüne itaət edilməsindən xoşu gəldiyi qədər Yandırma qurbanı və başqa qurbanlardan xoşu gələrmi?

Bax itaət etmək qurbandan, Qulaq asmaq qoçların iç piyindən daha yaxşıdır.

²³ Çünki üsyankarlıq fəlcılığa bərabər günahdır,

İnadkarlıq isə özbaşınalıq və bütpərəstliyə bərabərdir.

İndi ki sən Rəbbin sözünü rədd etdin,

O da səni padşahlıqdan rədd etdi».

²⁴ Şaul Şamuelə dedi: «Günah etdim, çünki Rəbbin əmrini və sənin sözlərini pozdum və xalqdan qorxub onların sözüne qulaq asdım. ²⁵ Rica edirəm, günahımı bağışla və indi mənimlə bərabər geri qayıt ki, Rəbbə səcdə qılım». ²⁶ Şamuel Şaula dedi: «Mən sənənlə geri qayıtmayacağam, çünki sən Rəbbin sözünü rədd etdin. Ona görə Rəbb İsraildə padşah olmayasan deyə səni rədd etdi».

²⁷ Şamuel geri qayıtmaq üçün dönən zaman Şaul onun ciyyəsinin ətəyindən yapışanda ətək qopdu. ²⁸ Şamuel ona dedi: «Bu gün Rəbb də səndən İsrail padşahlığını bu cür qoparıb səndən də

yaxşı olan yaxınına verdi. ²⁹ İsrailin izətlisi yalan söyləməz və fikrini dəyişməz. Axı insan deyil ki, fikrini dəyişsin». ³⁰ Şaul dedi: «Günaha batdım. Rica edirəm, indi xalqımın ağsaqqalları və İsrail qarşısında mənə hörmət et və mənimlə birlikdə geri qayıt ki, Allahın Rəbbə səcdə qılım». ³¹ Şamuel Şaulun arxasınca geri qayıtdı və Şaul Rəbbə səcdə qıldı.

³² Şamuel dedi: «Amaleq padşahı Aqaqı buraya – mənim yanına gətirin». Aqaq isə onun yanına tərəddüd içində gəldi. Aqaq öz-özünə deyirdi: «Görəsən acı ölüm məni mütləq haqlayıbmı?»

³³ Şamuel dedi: «Sənin qılıncın qadınları necə övladsız qoyurdusa, sənən anan da qadınlar arasında beləcə övladsız qalacaq». Şamuel Qılqalda – Rəbbin önündə Aqaqı doğradı.

³⁴ Sonra Şamuel Ramaya getdi, Şaul isə Giveadakı evinə qalxdı. ³⁵ Şamuel ölənə qədər daha Şaulu görmədi, çünki Şaulun dərini çəkirdi. Rəbb Şaulu İsrailin padşahı etdiyinə peşman olmuşdu.

Davudun padşah seçilməsi

16 Rəbb Şamuelə dedi: «İsrail üzərində padşah olmasın deyə Şaulu rədd etdiyim halda sən nə vaxta qədər onun dərini çəkəcəksən? Yağ buyuzunu yağla doldur və get. Səni Bet-Lexemli Yesseyin yanına göndərirəm. Çünki onun oğulları arasında Özüm üçün padşah təyin etmişəm». ² Şamuel dedi: «Necə gedim? Axı Şaul eşitsə, məni öldürər». Rəbb dedi: «Özünlə bir düyü götürüb “Rəbbə qurban kəsmək üçün gəlmişəm” de. ³ Yesseyi də qurban mərasiminə dəvət et və sonra nə edəcəyini sənə bildirəcəyəm. Sənə deyəcəyim adamı Mənim üçün məsh edəcəksən». ⁴ Şamuel Rəbbin söylədiyi kimi Bet-Lexemə getdi. Şəhərin ağsaqqalları onu həyəcanla qarşıladılar və dedilər: «Bu gəlişin

xeyirdirmi?» ⁵ O dedi: «Bəli, xeyirdir. Rəbbə qurban kəsmək üçün gəlmişəm. Özünüzdü təqdis edin və mənimlə bərabər qurban mərasiminə gəlin». Şamuel Yesseylə oğullarını da təqdis edərək onları da qurban mərasiminə dəvət etdi.

⁶ Onlar gələrkən Şamuel Eliava baxıb dedi: «Doğrudan da, Rəbbin məsh etdiyi Rəbbin qarşısındadır!» ⁷ Lakin Rəbb Şamuelə belə dedi: «Onu görünüşünə və uca boyuna baxma, Mən onu rədd etmişəm. Ona görə ki Rəbb insanın gördüyü kimi görməz, çünki insan zahirə, Rəbb isə ürəyə baxar». ⁸ O zaman Yessey Avinadavı çağırdı və onu Şamuelin qarşısından keçirdi. Şamuel dedi: «Rəbb bunu da seçmədi». ⁹ Yessey Şammanı gətirdi və Şamuel dedi: «Rəbb bunu da seçmədi». ¹⁰ Yessey isə oğlanlarının yeddisini Şamuelin qarşısından keçirdi. Şamuel Yesseyə dedi: «Rəbb bunları seçmədi». ¹¹ Sonra Yesseydən soruşdu: «Oğlanlarının hamısı budur?» Yessey cavab verdi: «Lap kiçiyi də var, odur, qoyun otarır». Şamuel Yesseyə dedi: «Bir nəfər göndər, qoy o da buraya gəlsin. Çünki o buraya gəlməsə, biz süfrəyə oturmayaçağıq». ¹² Yessey adam göndərərək onu içəri gətirdi. Oğlan alyanaq, gözləri gözəl, üzü göyçək idi. Rəbb Şamuelə dedi: «Dur, onu məsh et, çünki seçilmiş budur». ¹³ Şamuel yağ buynuzunu götürüb qardaşları arasında onu məsh etdi və o gündən başlayaraq Davudun üzünə Rəbbin Ruhu qüvvə ilə endi. Sonra Şamuel qalxıb Ramaya getdi.

Şaul və Davud

¹⁴ Rəbbin Ruhu Şauldan ayrıldıqdan sonra Rəbbin izni ilə şər bir ruh ona əzab verirdi. ¹⁵ Şaulun əyanları ona belə dedilər: «Budur, indi Allahın izni ilə

şər bir ruh sənə əziyyət verir. ¹⁶ Ey ağamız, qarşında olan qullarına əmr et ki, yaxşı çəng çalan bir adam axtarınlar. Allahın izni ilə şər ruh sənə üstünə gələndən sonra o, lira çalar, sən də ruhlanarsan». ¹⁷ Şaul əyanlarına dedi: «Elə isə mənim üçün yaxşı çəng çalan bir adam tapıb yanına gətir». ¹⁸ Gənc əyanlardan biri cavab verdi: «Mən görmüşəm ki, Bet-Lexemli Yesseyin oğlu yaxşı çəng çalır. O, igid, cəsur döyüşçü, müdrikliklə danışan, yaraşlıq bir oğlandır və Rəbb onunladır». ¹⁹ Şaul Yesseyin yanına qasidlər göndərərək dedi: «Qoyuntaran oğlun Davudu mənim yanına göndər». ²⁰ Yessey bir eşşəyə çörək, bir tuluq şərab, bir oğlaq yüklədi və oğlu Davudun əli ilə Şaula göndərdi. ²¹ Davud Şaulun yanına gəldi və onun qulluğunda durdu. Davud Şaulun çox xoşuna gəldi və onu öz silahdarı etdi.

²² Sonra Şaul Yesseyin yanına adam göndərərək dedi: «Rica edirəm, qoy Davud yanımda qalsın, çünki o, gözümdə lütf tapıb». ²³ Hər dəfə Allahın izni ilə Şaula şər ruh gələndən sonra Davud lirasını götürüb çalar, Şaul sakitləşər, yaxşı olar və şər ruh ondan ayrılardı.

Davud Qolyatı öldürür

17 Filiştililər müharibə üçün ordularını toplayıb Yəhudaya mənsub Soko şəhərində cəmləşdilər. Soko ilə Azeqa şəhəri arasında olan Efes-Dammimdə ordugah qurdular. ² Şaulla İsraililər toplaşdıqdan sonra Ela vadisində ordugah qurdular və Filiştililərə qarşı döyüş üçün düzültdülər.

³ Filiştililər bir təpənin üstündə, İsraililər isə o biri təpədə dayanmışdılar, aralarında vadi var idi. ⁴ Qat şəhərindən olan Qolyat adlı bir cəngavər Filiştililərin ordugahından irəli çıxdı. Onun boyu altı qulac bir qarış [†]idi.

[†]17:4 Altı qulac bir qarış – təqribən 3 metr.

⁵Başında tunc dəbilqəsi vardı, əyninə beş min şəkəl ağırlığında tuncdan pullu zireh geymişdi. ⁶Baldırlarına tunc zireh taxmışdı, kürəyində isə tunc mizraq vardı. ⁷Nizəsinin sapı toxucu dəzgahının əriş ağacı boyda olub dəmir ucu altı yüz şəkəl ağırlığında idi. Qalxan daşyan silahları isə onun qabağında gedirdi.

⁸Qolyat İsrail alaylarının qarşısında dayanaraq qışqıra-qışqıra dedi: «Niyə döyüşə çıxıb düzülürsünüz? Mən Filişli, siz də Şaulun qulları deyilsinizmi? Aranızdan bir kişi tapın, qoy yanıma gəlsin. ⁹Əgər mənimlə vuruşanda o məni öldürərsə, onda biz sizə qul olarıq, yox əgər mən onu vurub öldürsəm, onda siz bizə qul olub qulluq edəcəksiniz». ¹⁰Sonra Filişli sözünü belə davam etdirdi: «Bu gün mən İsrail alaylarına meydan oxuyuram. Mənim qarşıma təkbətək vuruşmaq üçün bir kişi çıxarın!» ¹¹Filişlinin bu sözlərini eşidən Şaul və bütün İsraililər vahiməyə düşüb çox qorxdular.

¹²Davud Yəhudanın Bet-Lexem şəhərindən olan Yessey adlı bir Efratlının oğlu idi. Yesseyin səkkiz oğlu var idi. Şaulun dövründə Yessey qocalıb yaşa dolmuşdu. ¹³Onun üç böyük oğlu Şaulun ardınca döyüşə getmişdi. Döyüşə gedən üç oğlunun adı belə idi: birincisi Eliav, ikincisi Avinadav və üçüncüsü Şamma. ¹⁴Davud Yesseyin ən kiçik oğlu idi. Üç böyük oğlu isə Şaulun ardınca gedirdi. ¹⁵Davud da atasının sürüsünü otarmaq üçün Şaulun yanından Bet-Lexemə gedər və geri qayırdı. ¹⁶Filişli Qolyat qırx gün səhər-axşam İsraililərə meydan oxudu.

¹⁷Bir gün Yessey oğlu Davuda dedi: «İndi qardaşların üçün bu bir efa qovurğa və on kömbə çörəyi götür, ordugaha – qardaşlarının yanına tələs. ¹⁸Bu on parça pendiri də minbaşı üçün götür, ondan qardaşlarının hal-əhvalını soruş və mənə onlardan bir xəbər

gətir». ¹⁹Davudun qardaşları Şaul və bütün İsraililərlə birgə Ela vadisində Filiştililərlə döyüşdə idi.

²⁰Davud səhər tezdən durub qoyunlarını çobana tapşırıraq Yesseyin buyurduğu kimi ərzaqları götürüb getdi. O, ordugaha gələn zaman ordu döyüş meydanına çıxır və nəərə çəkərək döyüşə düzülürdü. ²¹İsraililərlə Filiştililər döyüşmək üçün üz-üzə dayandılar. ²²Davud gətirdiyi şeyləri tədarük keşikçisinə verdi, özü isə cəbhəyə qaçdı və qardaşlarının yanına gəlib onları salamladı. ²³Davud onlarla söhbət edərkən Filiştililərin Qat şəhərindən olan Qolyat adlı cəngavər öz alaylarının arasından irəli çıxıb yenə əvvəlki kimi sözlər söylədi. Davud bunu eşitdi.

²⁴Bütün İsraililər bu adamı görəndə bərk qorxdular və onun qarşısından qaçdılar. ²⁵İsraililər dedilər: «Qabağa çıxan bu adamı görürsünüzmü? Doğrudan da, o, İsrailə meydan oxumağa çıxıb. Kim onu öldürsə, padşah onu vər-dövlətə çatdıracaq, qızını ona verəcək və atasının ailəsini İsraildəki vergidən azad edəcək». ²⁶Davud yanındakı adamlara dedi: «Bu Filişlini öldürüb İsraili bu xəcalətdən qurtaran adama nə ediləcək? Axı bu sünnətsiz Filişli kimdir ki var olan Allahın alaylarına meydan oxuyur?» ²⁷Xalq onu öldürən adama nə ediləcəyini deyərək eyni sözü təkrar etdi.

²⁸Davud adamlarla danışarkən böyük qardaşı Eliav onun səsini eşitdi və qəzəbdən alovlanaraq dedi: «Sən niyə aşağı enməsin? Çöldəki bir neçə qoyunumuzu kimə tapşırımsan? Bilirəm, sən lovğalığından və ürəyinin pis niyyətindən ötrü buraya döyüşə tamaşa etmək üçün gəlmisən». ²⁹Davud dedi: «Axı indi mən nə etmişəm? Yəni danışa da bilmərəm?» ³⁰Davud oradan qayıdıb başqasından soruşdu və xalq

ona yenə də əvvəlki kimi cavab verib eyni sözləri dedi.

³¹ Davudun bu sözlərini eşidənlər bunu Şaula çatdırdılar. Şaul onu yanına çağırırdı. ³² Davud Şaula dedi: «Bu adamdan ötrü heç kim ürəyini üzməsin. Sənin qulun gedib o Filiştli ilə vuruşacaq». ³³ Şaul Davuda dedi: «Bu Filiştli ilə vuruşmağa hünərin çatmaz, çünki sən hələ uşaqsan, o isə cavanlığından döyüşçüdür». ³⁴ Davud Şaula dedi: «Sənin qulun atasının qoyunlarını otaranda aslan yaxud da ayı gəlib sürüdən bir quzu götürəndə ³⁵ mən arxadan çıxıb onu vurardım və ağzından quzunu qurtardım. Əgər üstümə atılarsa, mən boğazının tüklərindən tutaraq çırpıb öldürərdim. ³⁶ Bu qulun həm aslan, həm də ayı öldürüb, bu sünnətsiz Filiştli də onlardan biri kimi olacaq, çünki o, var olan Allahın alaylarına meydan oxumuşdur». ³⁷ Davud sözünə davam etdi: «Məni aslan pəncəsindən, ayı pəncəsindən qurtaran Rəbb bu Filiştlinin də əlindən qurtaracaq». Şaul Davuda dedi: «Get, Rəbb sənə yar olsun!»

³⁸ Şaul öz silahlarını Davuda bağladı və başına tunc dəbilqə qoyub əyninə zireh geyindirdi. ³⁹ Davud bu zirehin üstündən qılınc taxıb gəzməyə çalışdı, çünki ona alışmamışdı. Sonra Davud Şaula dedi: «Bunlara alışmadığım üçün gəzə bilmirəm». Davud onları əynindən çıxartdı. ⁴⁰ Sonra əlinə dəyənəyini götürüb çaydan özünə beş hamar daş seçdi və onları üstündəki çoban torbasına – dağarcığına qoyub əlində sapand Filiştliyə yaxınlaşdı.

⁴¹ Filiştli irəliləyərək Davuda yaxınlaşdı. Qalxan daşıyan nökeri isə onun qabağında idi. ⁴² O nəzər salıb Davudu görəndə ona kinayə ilə baxdı. Çünki Davud gənc, alyanaq, üzügöyçək idi. ⁴³ Filiştli Davuda dedi: «Məgər mən itəm

ki, üstümə dəyənəklərlə gəlirsən». Filiştli öz allahları ilə Davudu lənətlədi və dedi: ⁴⁴ «Yanıma gəl, sənin ətini göydəki quşlara və çöldəki heyvanlara verim».

⁴⁵ Davud isə Filiştliyə dedi: «Sən mənim üstümə qılınc, nizə və mizraqla gəlirsən, lakin mən sənin üstünə söydüyün İsrail alaylarının Allahı Ordular Rəbbinin ismi ilə gəlirəm. ⁴⁶ Bu gün Rəbb səni mənə təslim edəcək və mən səni öldürəcəyəm. Başını bədənindən ayıracağam. Bu gün Filişt ordusunun leşlərini göydəki quşlara və yerdəki heyvanlara verəcəyəm. Bundan sonra bütün dünya biləcək ki, İsraildə Allah var. ⁴⁷ Bütün bu camaat biləcək ki, Rəbb qılınc ilə nizə ilə xilas etməz, çünki bu döyüş Rəbbindir və O sizi bizə təslim edəcək».

⁴⁸ Davudun qabağına çıxmaq üçün Filiştli durub yaxınlaşanda Davud cəld onu qabaqlayıb Filişt alaylarına tərəf qaçdı. ⁴⁹ Davud əl atıb dağarcığından bir daş götürdü, sapandla fırladaraq Filiştlinin alınından vurdu. Daş onun alınına batdı və o, üzüstə yerə yığıldı.

⁵⁰ Davud Filiştlini sapandla, daşla məğlub etdi və vurub yerə sərdi. Davudun əlində qılınc yox idi. ⁵¹ O qaçıb bu Filiştlinin üstünə çıxdı. Filiştlinin qılıncını götürdü, qınından çəkib onu öldürdü və sonra başını kəsdi. Filiştliyə öz cəngavərinin öldürüldüyünü görəndə qaçdılar. ⁵² İsraililərlə Yəhudalılar isə qalxıb nərə çəkdiilər və Filiştliyə Qatın girişinə və Eqronun darvazalarına çatana qədər qovdular. Filiştliyədən ölənlər Şaarayim yolu boyu Qata və Eqrona qədər yerə sərilmişdilər. ⁵³ İsrail övladları Filiştliyə arxadan qovandan sonra qayıdıb onların ordugahını talan etdilər. ⁵⁴ Davud Qolyatın başını götürüb Yerusəlimə gətirdi, lakin silahını öz çadırına qoydu.

⁵⁵Şaul Davudun Filiştliyə qarşı çıxdığını görən zaman ordu başçısı Avnerə «Avner, bu gənc kimin oğludur?» deyər soruşdu. Avner isə dedi: «Padşah sağ olsun, bilmirəm». ⁵⁶Padşah dedi: «Öyrən gör, bu cavan kimin oğludur». ⁵⁷Davud Qolyatı öldürüb qayıdandan sonra Avner onu götürüb Şaulun qarşısına gətirdi. Filiştlinin başı onun əlində idi. ⁵⁸Şaul ona dedi: «Ey cavan, kimin oğlusun?» Davud cavab verdi: «Qulun Bet-Lexemli Yesseyin oğluyam».

Davud və Yonatan

18 Davud Şaula danışığını qurtaran kimi Yonatanın qəlbini Davudun qəlbinə bağlandı və Yonatan onu öz canı kimi sevdi. ²Şaul o gündən sonra Davudu öz yanında saxlayıb bir daha atasının evinə qayıtmağa qoymadı. ³Yonatan isə Davudla əhd bağladı, çünki onu öz canı kimi sevirdi. ⁴Yonatan cübbəsini əynindən çıxarıb qılınc, ox-kaman və kəməri ilə birlikdə zirehini Davuda verdi.

⁵Şaul Davudu hansı işə göndərirdisə, o uğur qazanırdı. Ona görə də Şaul Davudu döyüşçülərinin başçısı etdi və bu da həm xalqın, həm də Şaulun əyanlarının gözüünə xoş göründü.

Şaulun Davuda paxıllıq etməsi

⁶Davud Filiştli Qolyatı öldürüb qayıdanda əsgərlər geri gələrkən İsrailin bütün şəhərlərindən qadınlar dəflərlə, üçsimli alətlərlə şənlik mahnısı oxuyaraq və rəqs edərək padşah Şaulu qarşılamaq üçün çıxırdılar. ⁷Qadınlar rəqs edərək belə mahnı oxuyurdular: «Şaul qırdı minləri, Davudsə on minləri».

⁸Şaul bundan çox qəzəbləndi, çünki bu söz onun gözündə pis göründü və

dedi: «Davud üçün on minləri, mənim üçünsə ancaq minləri deyirlər. Təkcə padşahlıq qaldı, bundan başqa nə var ki, ona verilsin?» ⁹O gündən sonra Şaul Davuda çəp-çəp baxmağa başladı.

¹⁰Ertəsi gün Allahın izni ilə şər ruh Şaulun üstünə qüvvə ilə gəldi və o, evinin ortasında sayıqlamağa başladı. Davud isə hər gün etdiyi kimi yenə də əlində lira çalırdı. Şaulun nüzəsi əlində olardı. ¹¹Şaul «qoy Davudu bu nizə ilə divara yapışdırım» deyərək nüzəni atdı. Lakin Davud onun qabağından iki dəfə kənara çəkildi. ¹²Şaul Davuddan qorxdu, çünki Rəbb Davudla idi və Şauldan ayrılmışdı. ¹³Ona görə də Şaul onu öz yanından uzaqlaşdırıb minbaşı etdi və Davud xalqı döyüşə aparıb-gətirməyə başladı. ¹⁴Davud bütün yürüşlərində uğur qazanırdı, çünki Rəbb onunla idi. ¹⁵Şaul Davudun böyük uğurlar qazandığını görüb çox qorxdu. ¹⁶Bütün İsrail və Yəhuda xalqı isə Davudu çox sevirdi, çünki onları döyüşlərə aparıb-gətirirdi.

¹⁷Şaul Davuda dedi: «Bax, budur böyük qızım Merav, onu sənə əvə verəcəyəm. Ancaq sən uğrumda cəsur ol və Rəbbin döyüşlərini apar». Çünki Şaul «qoy o mənim yox, Filiştliyə əlində olsun» deyər fikirləşdi. ¹⁸Davud Şaula dedi: «Axı mən kiməm ki? Ailəm kimdir, İsraildə atamın nəslə kimdir ki, padşaha kürəkən olum?» ¹⁹Şaulun qızı Merav isə Davuda veriləcəyi vaxt Mexolalı Adrielə əvə verildi.

²⁰Şaulun o biri qızı Mikal Davuda vurulmuşdu. Bu xəbəri Şaula çatdırdılar və bu onun gözündə xoş göründü. ²¹Şaul «Davuda Mikalı verim ki, bu ona bir tələ olsun. Qoy Davud Filiştliyə əli ilə öldürülsün» deyər fikirləşdi. Sonra Şaul Davuda dedi: «Bu gün mənə kürəkən olmaq üçün əlində ikinci fürsət

var». ²²Şaul əyanlarına əmr etdi ki, Davuda gizləncə belə desinlər: «Bax padşahın səndən xoşu gəlir və bütün əyanları da səni sevir; gəl indi padşaha sən kürəkən ol». ²³Şaulun əyanları bu sözləri Davuda eşitdirəndə o belə dedi: «Kasıb və gərəksiz adam olan mən padşahı kürəkən olum? Məgər bu sizin gözünüzdə kiçik işdirmi?» ²⁴Şaulun əyanları «Davud belə söylədi» deyərək onun sözünü Şaula çatdırdılar. ²⁵Şaul dedi: «Davuda deyərsiniz: “Padşah səndən başlıq pulu istəmir. Ancaq padşahın düşmənlərindən qisas almaq üçün yüz Filiştlinin sünnət ətini istəyir”. Bunu da Şaul Davudu Filiştliyə əli ilə həlak etmək üçün quraşdırmışdı.

²⁶Şaulun əyanları bu sözləri Davuda çatdırdılar və padşahın kürəkəni olmaq onun gözündə xoş göründü. Təyin olunan günlər hələ başa çatmamış ²⁷Davud qalxıb adamları ilə getdi və Filiştliyə iki yüz kişini öldürdü. Padşahın kürəkəni olmaq üçün Davud onların sünnət ətini gətirdi və onları tam sayda padşaha verdilər. Şaul qızı Mikalı Davuda əvə verdi. ²⁸Şaul Rəbbin Davudla olduğunu görüb başa düşdü. Şaulun qızı Mikal isə Davudu sevirdi. ²⁹Bundan sonra Şaul Davuddan daha da qorxdı və ömrünün sonuna qədər ona düşmən oldu.

³⁰Filiştliyə başçıları döyüşə çıxardılar. Onlar hər dəfə döyüşə çıxanda Davud Şaulun əyanlarının hamısından daha çox uğur qazanırdı. Buna görə də onun adı çox şöhrətlənmişdi.

Şaulun Davudu təqib etməsi

19 Şaul oğlu Yonatana və bütün əyanlarına tapşırırdı ki, Davudu öldürsünlər. Lakin Şaulun oğlu

Yonatanın Davuddan çox xoşu gəlirdi. ²Yonatan Davuda xəbər verib dedi: «Atam Şaul səni öldürmək istəyir. İndi isə rica edirəm, səhərə qədər özünü qoru. Bir yer tap, gizlən. ³Mən isə çöldə gizləndiyin yerə çıxaraq atamın yanında dayanıb sənin haqqında onunla danışacağam. Əgər bir şey görsəm, gəlib sənə xəbər verərəm». ⁴Yonatan atası Şaula Davudu tərifləyib dedi: «Padşah qulu Davuda qarşı günah etməsin, çünki o sənə qarşı heç vaxt günah etməyib və onun işləri sənin üçün çox xeyirli olmuşdur. ⁵O, canını dişinə tutub Qolyatı öldürdü və Rəbb bütün İsrailə böyük qələbə qazandırdı. Bunu sən də görüb sevindin. Davudu boş yerə öldürməklə nə üçün nahaq qan töküüb günah edirsən?» ⁶Şaul Yonatanın sözünü dinləyib «var olan Rəbb haqqı, onu öldürməyəcəyəm» deyərək and içdi. ⁷Yonatan Davudu çağırdı və bütün bu sözləri ona xəbər verdi. Sonra o, Davudu Şaulun yanına gətirdi və Davud əvvəlki kimi Şaulun qulluğunda durdu.

⁸Yenidən müharibə başladı. Davud qalxıb Filiştliyə qarşı vuruşdu, onları məğlubiyyətə uğrattı və Filiştliyə Davudun qabağından qaçdılar. ⁹Şaul əlində nizə evdə oturmuşdu, Rəbbin izni ilə şər ruh onun üzərinə endi. Davud isə əlində lira çalırdı. ¹⁰Şaul Davudu nizə ilə divara yapışdırmağa çalışdı, lakin Davud Şaulun qabağından qaçdı, nizə divara yapışdı. Davud o gecə qaçıb canını qurtardı.

¹¹Şaul Davudun evinə adamlar göndərdi ki, onu güdüb səhər ikən öldürsünlər. Davudun arvadı Mikal bunu Davuda xəbər verib dedi: «Əgər bu gecə canını qurtarmasan, səhər ikən öldürüləcəksən». ¹²Sonra Mikal Davudu pəncərədən aşağı saldı və o qaçaraq qurtuldu. ¹³Mikal ev bütünü götürüb

yatağa uzatdı və başına tüklü keçı dərisi keçirib üstünü paltarla örttdü. ¹⁴Şaulun Davudu yaxalamaq üçün göndərdiyi adamlar gələndə Mikal dedi ki, o xəstədir. ¹⁵Şaul Davudu görmək istəyirdi. Onun üçün başqa adamlar göndərüb dedi: «Onu yatağının içindən çıxarıb yanıma gətirin ki, öldürüm». ¹⁶Bu adamlar içəri girib gördülər ki, yataqda başına tüklü keçı dərisi keçirilmiş büt uzanıb. ¹⁷Şaul Mikala dedi: «Niyə məni aldatdın? Düşmənimi buraxdın, o da qurtuldu». Mikal Şaula cavab verdi: «Davud mənə dedi ki, məni burax, gedim! Axı niyə səni öldürüm?»

¹⁸Davud qaçıb qurtuldu və Ramaya, Şamuelin yanına gəldi. Şaulun ona qarşı nə etdiyini təfəsilatı ilə Şamuelə danışdı və onunla birlikdə gedib Nayot məhəlləsində qaldılar. ¹⁹«Budur, Davud Ramanın Nayot məhəlləsindədir» deyərək Şaula xəbər verdilər. ²⁰Şaul Davudu gətirmək üçün oraya adamlar göndərdi. Adamlar Şamuelin başçılığı altında peyğəmbərlər dəstəsinin peyğəmbərlik etdiyini gördülər. Onda bu adamların da üstünə Allahın Ruhu endi və onlar da peyğəmbərlik etməyə başladılar. ²¹Bunu Şaula xəbər verdilər, o başqa adamlar göndərdi və onlar da peyğəmbərlik etdilər. Şaul üçüncü dəfə yenə adamlar göndərdi, onlar da peyğəmbərlik etdilər. ²²Axırda özü Ramaya getdi və Sekuda olan böyük quyunun yanına gəlib oradakılardan soruşdu: «Şamuellə Davud haradadırlar?» Bir nəfər dedi ki, budur, Ramadakı Nayotda. ²³Şaul Ramadakı Nayota gedəndə onun da üstünə Allahın Ruhu endi və Ramadakı Nayota çatana qədər peyğəmbərlik edərək getdi. ²⁴Sonra o, paltarını soyunub Şamuelin qabağında peyğəmbərlik etdi və gəlib bütün o

günü və gecəni çılpaq yerə sərdi. Buna görə də «Məgər Şaul da peyğəmbərlərin sırasındadır?» deyirlər.

Yonatanla Davudun əhdi

20 Davud Ramadakı Nayotdan qaçdı və gəlib Yonatanə dedi: «Axı nə etmişəm? Təqsirim nədir? Atana qarşı nə günahım var ki, canımın qəsdinə durub?» ²Yonatan ona cavab verdi: «Əsla, sən ölməyəcəksən. Bax böyük olsun, kiçik olsun, atam mənə deməmiş bir iş görməz. Axı niyə atam məndən bu işi gizlətsin? Belə şey ola bilməz!» ³Davud yenə and içib dedi: «Atan əmindir ki, mən sənin gözündə lütf tapmışam. Ona görə deyir ki, qoy Yonatan bunu bilməsin, yoxsa kədərlənər. Lakin var olan Rəbbə və canına and olsun, mənəmlə ölüm arasında, həqiqətən, ancaq bir addım var». ⁴Yonatan Davuda dedi: «Sənin üçün ürəyin nə istəsə, onu da edəcəyəm». ⁵Davud Yonatanə dedi: «Sabah Təzə Ay mərasimidir və mütləq padşahla yeməyə oturmaliyam. Lakin sən mənə birisi gün axşama qədər izin ver, gedib çöldə gizlənim. ⁶Əgər atan məni axtararsa, o vaxt de ki, Davud öz şəhərinə – Bet-Lexemə dəymək üçün məndən izin istədi. Çünki orada bütün ailəsinin illik qurbanı vardır. ⁷Əgər “lap yaxşı” deyərsə, deməli sənin qulun salamatdır, yox, əgər qəzəblənərsə, onda o mənə pislik etmək niyyətindədir. ⁸Belə olarsa, bu quluna xeyirxahlıq et, çünki qulunu özünə Rəbbin əhdinə saldın. Əgər mənim təqsirim varsa, sən özün məni öldür. Axı nə üçün məni atanın yanına aparmalısan?» ⁹Yonatan dedi: «Əsla, bu sənin başına gəlməz! Atamın sənə pislik etmək niyyətində olduğunu bilsəydim, sənə xəbər verməzdimmə?» ¹⁰Davud Yonatanə dedi: «Atan sənə sərt cavab versə, bunu mənə kim

bildirəcək?»¹¹ Yonatan Davuda dedi: «Gəl çölə çıx».¹¹ Hər ikisi çölə çıxdı.

¹² Sonra Yonatan Davuda dedi: «İsrailin Allahı Rəbbə and olsun, sabah yaxud o birisi gün bu vaxtlar mən atamdan fikrini öyrənərəm. Əgər, həqiqətən, Davuda qarşı fikri yaxşıdırsa, bu xəbəri sənə çatdıraram.»¹³ Yox, əgər sənə pislik etmək atamın xoşuna gəlsə və mən bunu sənə deməsəm, salamat gedəsən deyə səni yola salmasam, Rəbb Yonatanı beləsinə və bundan betərini etsin. Rəbb necə atamla oldusa, qoy sənənlə də elə olsun.¹⁴ Əgər sağ qalaramsa, Rəbbin sədaqətini mənə göstərərsən. Yox, əgər ölsəm,¹⁵ bu sədaqəti Rəbb Davudun bütün düşmənlərini yer üzündən silən zaman da heç vaxt evimdən kəsməyəcəksən».¹⁶ Yonatan Davud nəslə ilə əhd bağlayıb dedi: «Qoy Rəbb Davudun düşmənlərini Özü cəzalandırsın!»¹⁷ Yonatan Davuda olan sevgisi naminə bir də ona and içdirdi, çünki onu öz canı kimi sevirdi.

¹⁸ Yonatan dedi: «Sabah Təzə Ay mərasimidir, yerin boş olduğu üçün səni axtaracaqlar.»¹⁹ Üç gün qalandan sonra tezdən bura enərsən və əvvəl gizləndiyin yerə gəlib Ezel "daşının yanında oturarsan."²⁰ Mən hədəfə atan kimi daşın bir tərəfinə üç ox atacağam.²¹ Sonra "get oxları tap" deyərək bir uşaq göndərəcəyəm. Bax əgər uşağa "oxlar burada – sənənin yanındadır, get onları oradan götür" desəm, yanıma gəl, çünki sənənin üçün salamatlıqdır və var olan Rəbbə and olsun, heç bir şey yoxdur.²² Lakin əgər uşağa "oxlar səndən uzaqdadır" desəm, öz yolunla çıx get, çünki Rəbb səni uzağa göndərmişdir.²³ Aramızda danışdığımız sözə gəlincə, bil ki, Rəbb əbədi olaraq sənənlə mənim aramdadır».

²⁴ Davud çöldə gizləndi. Təzə Ay mərasimi başlayarkən padşah yeməyə oturdu.²⁵ Həmişəki kimi padşah öz yerində – divarın yanında oturdu. Yonatan ayağa qalxdı və Avner Şaulun yanında oturdu. Davudun yeri isə boş idi.²⁶ Şaul o gün bir söz demədi, çünki elə düşündü ki, Davudun başına nə isə gəlib. Yəqin ki natəmizdir.²⁷ Ertəsi gün – Təzə Ay mərasiminin ikinci gününü Davudun yeri yenə də boş idi və Şaul oğlu Yonatanı dedi: «Nə üçün Yesseyin oğlu nə dünən, nə də bu gün yeməyə gəlməyib?»²⁸ Yonatan Şaula belə cavab verdi: «Davud Bet-Lexemə getmək üçün təkidlə məndən izin istədi.»²⁹ Mənə dedi: "Rica edirəm, izin ver gedim, çünki şəhərdə ailəmizin qurbanı var. Orada olmağımı böyük qardaşım mənə əmr etmişdi. Əgər indi gözündə lütf tapmışamsa, rica edirəm, məni burax, gedim qardaşlarımla görüşüm". Buna görə də padşahın süfrəsinə gələ bilməyib».

³⁰ Yonatanı qarşı Şaulun qəzəbi alovlandı və ona belə dedi: «Ey xəyanətkar və dönük qadının oğlu, öz rüsvayçılığına görə, ananın biabırçılığına görə Yesseyin oğlunu özünə dost seçdiyini guya mən bilmirəm?»³¹ Nə qədər ki Yesseyin bu oğlu yer üzündə yaşayır, nə sən rahat olacaqsan, nə də padşahlığın. İndi isə adam göndər, qoy onu yanıma gətirsin, çünki o mütləq ölməlidir».³² Yonatan atası Şaula cavab verdi: «Axı nə üçün ölməlidir? O nə edib ki?»³³ Şaul Yonatanı öldürmək üçün nizə atdı. Onda Yonatan atasının Davudu öldürmək niyyətində olduğunu başa düşdü.³⁴ Yonatan qızğın qəzəblə süfrə üstündən qalxdı. Təzə ayın ikinci günündə yemək yemədi, çünki atası

¹⁹20:19 Ezel – ibrani dilində ayrılıq.

¹⁵20:15 2Şam. 9:1

Davuda namərdlik etdiyi üçün qanı qaralmışdı.

³⁵Səhəri gün erkən Yonatan Davudla təyin etdiyi vaxt çölə getdi. Yanında kiçik bir uşaq var idi. ³⁶O, uşağa dedi: «Qaç, indi atacağım oxları tap». Uşaq qaçarkən Yonatan onun başı üzərindən bir ox atdı. ³⁷Uşaq Yonatanın atdığı oxun yanına çatanda Yonatan uşağı arxadan çağıraraq dedi: «Ox səndən uzaqda deyilmi?» ³⁸Yonatan uşağı yenə arxadan çağıraraq «Tez ol, qaç, dayanma!» dedi. Yonatanın nökrəri oxu götürüb ağasının yanına gəldi. ³⁹Lakin uşağın heç nədən xəbəri yox idi. Bu işi ancaq Yonatanla Davud bilirdi. ⁴⁰Yonatan silahlarını uşağa verib dedi: «Get, bunları şəhərə apar». ⁴¹Uşaq gedəndən sonra Davud daşın cənub tərəfindən çıxıb üzüstə yerə sərildi və üç dəfə onun qarşısında əyildi. Onlar öpüşüb ağlaşdılar, Davud daha çox ağladı. ⁴²Yonatan Davuda dedi: «Sağ-salamat get, çünki “səninlə mənim aramda və sənin övladlarınla mənim övladların arasında əbədilik Rəbb olacaq” deyərək ikimiz də Rəbbin isminə and içmişik». Bundan sonra Davud qalxıb öz yolu ilə getdi, Yonatan isə şəhərə qayıtdı.

Davudun Şaulun yanından qaçması

21 ^wDavud Nov şəhərinə – kahin Aximelekin yanına gəldi. Aximelek qorxudan əsərək Davudu qarşılayıb dedi: «Niyə tənhasan, məgər yanında heç kim yoxdur?» ²Davud kahin Aximelekə dedi: «Padşah mənə iş buyurub dedi ki, səni nə üçün göndərdiyimi və sənə əmr etdiyim işi heç kim bilməsin. Ona görə də nökrələri müəyyən yerlərə təyin etmişəm. ³İndi yanında yeməyə nə var? Mənə beş kömbə çörək yaxud nə varsa, ver».

⁴Kahin Davuda dedi: «Yanımızda adi çörək yoxdur, ancaq gənclər qadınlarla yaxınlıq etməyiblərsə, müqəddəs çörək var». ⁵Davud kahinə belə cavab verdi: «Adətə görə mənim adamlarım adi səfərə çıxanda belə, bədənlərini təmiz saxlayır və qadınlarla yaxınlıq etmirlər. O ki qaldı bugünkü səfərə, sözsüz ki hamı pak olmalıdır». ⁶^xKahin ona müqəddəs çörək verdi, çünki Rəbbə təqdim edilən çörelərdən başqa, çörək yox idi. O çörelər Rəbbin önündən götürülmüşdü ki, yerinə isti çörelər qoyulsun.

⁷O gün Şaulun əyanlarından bir nəfər orada idi. O, Rəbbin önündə olan dini mərasimə görə yubanmışdı. Bu, Şaulun baş çobanı Edomlu Doeq idi. ⁸Davud Aximelekə dedi: «Burada yanınızda bir nizə yaxud bir qılınc varmı? Çünki padşah mənə təcili iş buyurduğu üçün nə qılıncımı, nə də silahlarımı götürə bildim». ⁹^yKahin dedi: «Ela vadisində öldürdüyün Filişli Qolyatın qılıncı bezə bükülü olaraq orada – efodun arxasındadır. Əgər onu istəyirsənsə, götür, çünki burada ondan başqası yoxdur». Davud dedi: «Onun əvəzi yoxdur, mənə ver».

¹⁰O gün Davud Şauldan qaçdı və Qat padşahı Akişin yanına getdi. ¹¹^zAkişin əyanları ona dedilər: «Bu öz ölkəsinin padşahı Davud deyilmi? Rəqslərdə qadınlar bunu tərənnüm edib oxumurdularmı? “Şaul qırdı minləri, Davudsa on minləri”».

¹²^aDavud bu sözləri ürəyinə salıb Qat padşahı Akişdən çox qorxdı. ¹³Onların qarşısında görkəmini dəyişdirdi və yollarında özünü dəli kimi göstərərək darvaza qapısının taylarını cırmaqladı və ağzının suyunu saqqalına axıtdı. ¹⁴Akiş

^w21:1 Mat. 12:3-4; Mark 2:25-26; Luka 6:3-4 ^x21:6 Lev. 24:5-9 ^y21:9 1Şam. 17:51 ^z21:11 1Şam. 18:7; 29:5 ^a21:12 Zəb. 56 başlıq; Zəb. 34 başlıq

əyanlarına dedi: «Bax görürsünüz ki, bu adam dəlidir. Nə üçün onu mənim yanına gətirmisiniz? ¹⁵Mənim dəlilərim əskikdir ki, qarşımda dəlilik etmək üçün bunu da gətirdiniz? Heç belə adam da mənim evimə girərmiz?»

22^bDavud oradan yola çıxıb Adullam mağarasında gizləndi. Qardaşları və atasının külfəti bunu eşidəndə onun yanına gəldilər. ²Vəziyyəti ağır olanların, borcu olanların, narazıların hamısı yanına yığıldı və Davud onların başçısı oldu. Onun yanında dörd yüz nəfərə qədər adam var idi.

³Davud oradan Moavın Mispa şəhərinə gəlib Moav padşahına dedi: «Rica edirəm, Allahın mənə nə edəcəyini bilənə qədər qoy atamla anam gəlib yanında qalsın». ⁴Davud onları Moav padşahının yanında qoydu və özü qalada qaldığı müddətdə ata və anası Moav padşahının yanında qaldı. ⁵Peyğəmbər Qad Davuda dedi: «Sən burada – qalada belə dolanma, Yəhuda diyarına get». Davud gedib Xeret meşəsinə girdi.

Şaulun Nov kahinlərini öldürməsi

⁶Şaul Davudla yanındakı adamlarının yerini öyrəndi. O, Giveadakı bir təpədə, yulğun ağacının altında əlində nizə oturmuş, bütün əyanları isə ətrafında dayanmışdılar. ⁷Şaul ətrafındakı əyanlarına belə dedi: «Ey Binyaminlilər, indi mənə qulaq asın. Yesseyin oğlu hamınıza tarlalar və üzümlüklər verəcəkmi? Hamınızı minbaşı və yüzbaşı edəcək ki, ⁸mənim üçün hiylə qurursunuz? Mənim oğlum Yesseyin oğlu ilə əhd bağlayan zaman bunu qulağıma çatdıran olmadı və heç birinizin mənə yazığı gəlmədi. Pusqu qurmaq üçün oğlum mənim üstümə qulumu qiyama qaldırır, deyə bu xəbəri

qulağıma çatdıran oldumu?» ⁹Şaulun əyanlarının yanında Edomlu Doeq də dayanmışdı və o dedi: «Yesseyin oğlunu Novda, Axituv oğlu Aximelekin yanına gələndə gördüm. ¹⁰Orada Aximelek Davud üçün Rəbbə müraciət etdi və ona həm ərzaq, həm də Filiştli Qolyatın qılıncını verdi».

¹¹Padşah Axituv oğlu kahin Aximeleki və atasının külfətini, həm də Novda olan kahinləri çağırmaq üçün adam göndərdi. Onların hamısı padşahın yanına gəldi. ¹²Şaul dedi: «Ey Axituv oğlu, indi məni dinlə». Aximelek dedi: «Buyurun, ağam». ¹³Şaul dedi: «Allaha müraciət edib bugünkü kimi mənim üstümə qiyam qaldırmaq üçün Yessey oğlunun əlinə çörək və qılınc verərək niyə mənə qarşı fənd qurdunuz?» ¹⁴Aximelek padşaha cavab verdi: «Bütün əyanlarının arasında Davud kimi sədaqətli olanı varmı? O, padşahın kürekəni, mühafizəçilərin başçısı və sənin evində çox etibarlı sayılan adamdır. ¹⁵Onun üçün Allaha müraciət etməyə ancaq o gündənmi başlamışam? Əsla! Padşahım bu quluna və atamın külfətinə şər atmasın, çünki az-çox olsa belə, qulunun bu işdən heç bir xəbəri yoxdur». ¹⁶Padşah dedi: «Ey Aximelek, sən və atanın külfəti mütləq ölməlisiniz». ¹⁷Padşah yanındakı mühafizəçi əsgərlərə dedi: «Dönün, Rəbbin kahinlərini öldürün. Ona görə ki onlar da Davudla əlbir olub. Çünki onun qaçdığını bilib bu xəbəri qulağıma çatdırmayıblar». Lakin padşahın adamları əl qaldırıb Rəbbin kahinlərini öldürmək istəmədilər. ¹⁸Padşah Edomlu Doeqə dedi: «Dön, bu kahinləri öldür». Edomlu Doeq dönüb kahinləri öldürdü və o gün kətan efod geyən səksən beş kişi öldürüldü. ¹⁹Sonra o, kahinlərin şəhəri olan Novu da qılıncdan keçirdi. Kişi, qadın, gənc, körpə

^b22:1 Zəb. 57 başlıq; Zəb. 142 başlıq

^c22:9 Zəb. 52 başlıq

bilmədən bütün adamları, eləcə də öküzləri, eşşəkləri və qoyunları qılıncdan keçirdi.

²⁰Axituvun oğlu Aximelekin oğullarından Evyatar adlı bir nəfər qurtulub Davudun yanına qaçdı. ²¹Evyatar Şaulun Rəbbin kahinlərini öldürdüyünü Davuda xəbər verdi. ²²Davud Evyatara dedi: «O vaxt Edomlu Doeq orada olanda mütləq bunu Şaula çatdıracağımı anlamışdım. Atanın külfətinin qırılmasına səbəb mən oldum. ²³Yanımda qal, qorxma, çünki mənim canımı almaq istəyən sənın də canını almaq istəyir. Əgər yanımda qalsan, salamat olarsan».

Davudun Qeila şəhərini qurtarması

23 Davuda xəbər verərək dedilər: «Budur, Filiştililər Qeilaya hücum çəkib xırmanları talan edirlər». ²Davud Rəbbə müraciət edib dedi: «Gedib Filiştililərlə vuruşummu?» Rəbb Davuda dedi: «Get Filiştililərə hücum et və Qeilanı qurtar». ³Davudun adamları isə ona dedilər: «Bax burada – Yəhudada biz qorxu içərisindəyik. Bəs biz Qeilaya, Filiştili ordularına qarşı necə çıxaq?» ⁴Davud Rəbbə yenidən müraciət etdi və Rəbb ona cavab verib dedi: «Qalx Qeilaya en, çünki Filiştililəri sənə təslim edəcəyəm». ⁵Davudla adamları Qeilaya gedib Filiştililərə qarşı hücumu keçdilər. Davud onların mal-qaralarını apardı və Filiştililərə güclü zərbə vurub Qeila əhalisini qurtardı.

⁶Aximelekin oğlu Evyatar Qeilaya – Davudun yanına qaçarkən əlində efod enmişdi. ⁷Davudun Qeilaya gəlməsi Şaula çatdırıldı. Şaul dedi: «Allah onu mənim ovcumun içinə qoyub, çünki cəftəli darvazaları olan bir şəhərə girməklə o özünü çıxılmaz vəziyyətə salıb». ⁸Şaul Qeilaya enmək və Davudla

adamlarını mühasirəyə almaq üçün bütün xalqı müharibəyə çağırırdı. ⁹Şaulun ona pislilik etmək istədiyini Davud bilirdi. O, kahin Evyatara dedi: «Efodu bura gətir». ¹⁰Davud sözüünə davam etdi: «Ey İsrailin Allahı Rəbb, mən ciddi məlumat almışam ki, bu quluna görə şəhəri məhv etmək üçün Şaul Qeilaya gəlmək istəyir. ¹¹Qeila sakinləri məni ona təslim edəcəklərmi? Ey İsrailin Allahı Rəbb, yalvarıram, bunu quluna agah et. Şaul da Sənin qulun eşitdiyi kimi bura enəcəkmimi?» Rəbb «o enəcək» dedi. ¹²O zaman Davud dedi: «Qeilalılar məni və adamlarımı Şaula təslim edəcəklərmi?» Rəbb «təslim edəcəklər» dedi. ¹³Davud təxminən altı yüz nəfər adam ilə qalxıb Qeiladan çıxdı və bu yerdən başqa yerə getdi. Davudun Qeiladan qaçdığını eşidən Şaul oraya getmək fikrindən döndü. ¹⁴Davud çöllükdə qalalarda qalıb Zif səhrasındakı dağlıq bölgəsində yaşadı. Şaul hər gün Davudu axtarırdı, lakin Allah onu Şaula təslim etmədi.

Yonatan ilə Davudun görüşü

¹⁵Zif səhrasındakı Xoreşdə olan Davud gördü ki, Şaul onun canını almaq üçün yola çıxıb. ¹⁶Şaulun oğlu Yonatan qalxıb Xoreşə, Davudun yanına gəldi və onu Allah naminə ruhlandırdı. ¹⁷Ona dedi: «Qorxma, atam Şaulun əlinə düşməyəcəksən, İsrailin padşahı sən olacaqsan, mən səndən sonra ikinci olacağam. Bunu hətta atam Şaul da bilir». ¹⁸^dSonra ikisi də Rəbbin önündə əhd bağladı və Davud Xoreşdə qaldı, Yonatan isə evinə qayıtdı.

Davudun Zifdə Şauldan qurtulması

¹⁹^eZiflilər Giveaya, Şaulun yanına qalxıb dedilər: «Davud bizim yanımızda, Yeşimonun cənubundakı

Xakila təpəsində, Xoreşdəki qalalarda gizlənmişdi. ²⁰Ey padşah, indi oraya ensən, ürəyindəki arzuna çatarsan. Onu padşaha təslim etmək bizim payımıza düşər». ²¹Şaul dedi: «Mənə xeyirxahlıq etdiyiniz üçün Rəbb sizə bərəkət versin. ²²Gedin daha yaxşı araşdırın və öyrənin ki, hara ayaq basıb, kimlər onu görüb. Deyirlər ki, o çox hiyləgərdir. ²³Gizləndiyi yerlərin hamısını tapıb öyrənin, doğru xəbərlə mütləq yanıma gəlin və mən də sizinlə oraya gedəcəyəm. Əgər o bölgədə olsa, onu bütün Yəhuda tayfaları arasında axtaracağam».

²⁴Ziflilər qalxıb Şauldan qabaq Zifə qayıtdılar. Davudla adamları Yeşimonun cənubunda – Aravadakı Maon səhrasında idi. ²⁵Şaulla adamları onu axtarmaq üçün həmin yerə getdilər. Bu, Davuda xəbər verildi və o da qayalığa enib Maon səhrasında qaldı. Şaul bunu eşidərkən Maon səhrasında Davudu təqib etdi. ²⁶Şaul dağın bir tərəfi, Davudla adamları isə dağın o biri tərəfi ilə getməkdə idi. Davud cəld tərpənib Şaulun qabağından qaçdı, çünki Şaulla adamları Davudla adamlarını tutmaq üçün oranı mühasirəyə alırdılar. ²⁷Bu vaxt Şaulun yanına bir qasid gəlib dedi: «Tez ol, geri qayıt, çünki Filiştililər ölkəyə hücum ediblər». ²⁸Şaul Davudu təqib etməkdən əl çəkərək Filiştililərə qarşı döyüşə getdi. Ona görə də o yerə Sela-Hammaxleqot ^sadı verildi. ²⁹Davud oradan çıxıb En-Gedi qalalarında qaldı.

Davudun Şaula rəhmi

24 Şaul Filiştililəri təqib edib dönərkən ona belə xəbər verildi: «Davud En-Gedi səhrasındadır». ²O bütün İsraildən üç min seçmə adam götürüb Davudla adamlarını axtarmaq

üçün Dağ Keçiləri qayasının yaxınlığına getdi. ³Yol kənarındakı qoyun ağullarına gəldi. Orada bir mağara vardı. Şaul ayaqyoluna getmək üçün oraya girdi. Davud adamları ilə mağaranın lap içəri tərəfində oturmuşdu. ⁴Davudun adamları ona dedi: «Budur, Rəbbin sənə “bax düşməninə sənə təslim edəcəyəm, gözündə nə xoşdursa, ona edəcəksən” dediyi gün bu gündür». Davud qalxıb gizlicə Şaulun cübbəsinin ətəyindən kəsdi. ⁵Sonra Şaulun ətəyindən bir parça kəsdiyinə görə Davudun ürəyi ağrıdı. ⁶O, adamlarına belə dedi: «Rəbbin məsh etdiyi ağama əl qaldırıb belə bir iş görməyi Rəbb məndən uzaq etsin, çünki o, Rəbbin məsh olunmuşudur». ⁷Davud bu sözlərlə adamlarının qarşısını aldı və onları Şaula qarşı qalxmağa qoymadı. Şaul da mağaradan çıxıb yoluna davam etdi.

⁸Ondan sonra Davud qalxıb mağaradan çıxdı və Şaulun arxasına «Ağam padşah!» deyərək çıxdı. Şaul arxaya baxdı. Davud üzüstə yerə dək təzim etdi. ⁹O, Şaula dedi: «“Davud sənə pisliyini istəyir” deyən adamların sözünə niyə qulaq asırsan? ¹⁰Bax öz gözlərinlə gördün ki, bu gün Rəbb mağarada səni mənə necə təslim etdi. Mənə təklif etdilər ki, səni öldürüm, lakin mən sənə qıymadım. Dedim ki, ağama qarşı əl qaldırmaram, çünki o, Rəbbin məsh olunmuş padşahıdır. ¹¹Ey atam, əlimdəkinə bax, bu sənənin cübbəsinin ətəyidir. Cübbənin ətəyindən kəsib səni öldürmədiyimdən gör və anla ki, sənə qarşı pislik və qiyam etmək əlimdən gəlmir. Sən canımı almaq üçün mənə ovladığın halda mən sənə qarşı günah etmədim. ¹²Sənənlə mənənin aramda qoy Rəbb hakim olsun! Qoy Rəbb səndən mənənin qisasını alsın.

§23:28 Sela-Hammaxleqot – ibrani dilində *ayrılıq qayası*.

†24:3 Zəb. 57 başlıq; Zəb. 142 başlıq

Mən sənə əl qaldırmaram. ¹³Qədim zamanlardan belə bir məsəl var: “Pislik pislərdən çıxar”. Bu məsəldə deyildiyi kimi sənə əl qaldırmayacağam. ¹⁴İsrailin padşahı kimə qarşı çıxıb? Sən kimi qovursan? Ölü itimi qovursan, yoxsa bir birənimi? ¹⁵Qoy Rəbb sənənlə mənim aramda hakim olub hökm versin və baxıb bu çəkişməni görsün, məni sənənlə əldən qurtarsın».

¹⁶Davud bu sözləri Şaula söyləyib qurtarandan sonra Şaul «Oğlum Davud, bu sənənlə səsindirmi?» dedi və bərkəndən ağladı. ¹⁷O, Davuda dedi: «Mən sənənlə qədər saleh deyiləm, çünki sən mənə pisliyimin əvəzinə yaxşılıq etdin. ¹⁸Bu gün də mənə yaxşı münasibətini bəlli etdin, çünki Rəbb məni sənə təslim etdi, sən isə məni öldürmədin. ¹⁹Əgər bir insan düşməninə taparsa, onu salamat buraxarmı? Buna görə də bugünkü işinin əvəzinə Rəbb sənə yaxşılıqla ödəsin. ²⁰İndi isə bax bilirəm ki, sən mütləq padşah olacaqsan və İsrailin padşahlığı sənənlə əlinə keçib güclənəcək. ²¹Məndən sonra nəslimi kəsməyəcəyinə və atamın nəslindən adımlı silməyəcəyinə indi burada mənə Rəbbin haqqı naminə and iç». ²²Davud Şaula and içdi və Şaul evinə qayıtdı. Davud isə adamları ilə sığınacağa çıxdı.

Şamuelin ölümü

25 Şamuel öldü və bütün İsrail yığılıb onun üçün yas qurdu. Onu Ramada – öz evinin yanında dəfn etdilər. Sonra Davud durub Paran səhrasına endi.

Aviqailin müdrikliyi

²Maonda yaşayan, Karmeldə mülkü olan çox varlı bir adam var idi. Onun üç min baş qoyunu, min baş keçisi vardı. O, qoyunlarını Karmeldə qırxdırırdı. ³Bu adamın adı Naval, arvadının adı isə Aviqail idi. Qadın ağıllı və gözəl idi.

Kalev nəslindən olan kişi isə kobud və bədxasiyyət idi. ⁴Davud səhrada eşitdi ki, Navalın qoyun qırxımı var. ⁵O, on nöqər göndərüb onlara dedi: «Karmelə qalxıb Navalın yanına gedin və məndən ona salam deyın. ⁶Sonra ona belə deyərsiniz: “Ömrün uzun olsun! Sən və evin, səninkilərin hamısı qoy var olsun! ⁷Eşitmişəm ki, indi sizdə yun qırxımıdır. Sənənlə çobanların bizim yanımızda olanda biz onları incitmədik və Karmeldə qaldıqları günlər ərzində heç nəyi əskilmədi. ⁸Bunu öz nöqərlərindən də soruşa bilərsən və onlar da sənə deyər. Qoy nöqərlərim sənənlə gözümdə lütf tapsın, çünki yanına bayram zamanı gəlmişik. Rica edirəm ki, qullarına və oğlun Davuda ələndə olanından ver”».

⁹Davudun nöqərləri gəlib bütün bu sözləri Davudun adından Navala söyləyib gözlədilər. ¹⁰Naval isə Davudun nöqərlərinə belə cavab verdi: «Davud kimdir? Yessey oğlu kimdir? İndilərdə ağasından qaçan çox qullar var. ¹¹Çörəyimi, suyumu və qırxınçılar üçün kəsdiyim heyvanların ətinə götürüb haradan olduğunu bilmədiyim adamlarımı verim?» ¹²Davudun nöqərləri öz yolları ilə geriye qayıtdılar və gəlib bu sözlərin hamısını Davuda söylədilər. ¹³Davud adamlarına «hamı qılıncını bağlasın» dedi. Hamı bir nəfər kimi qılıncını bağladı. Davud da belə etdi. Dörd yüz nəfər Davudun ardınca getdi və iki yüz nəfər isə ərzaqların yanında qaldı.

¹⁴Navalın nöqərlərindən biri onun arvadı Aviqailə xəbər verdi: «Bax ağamızı salamlamaq üçün Davud səhradan qasidlər göndərdi, ağamız isə onları təhqir etdi. ¹⁵Amma həmin adamlar bizə çox yaxşılıq etmiş və bizi incitməmişdilər. Çöldə olduğumuz, onlarla gəzdiyimiz bütün günlər ərzində heç nəyimiz əskilməmişdi. ¹⁶Qoyunları

otarkən yanlarında olduğumuz günlər gecə və gündüz bizə dayaq oldular. ¹⁷İndi isə budur, bax nə edəcəyini düşün, çünki ağamıza, onun bütün külfətinə qarşı pis qərar verilmişdir. Çünki Naval elə yaramaz insandır ki, ona kimsə söz deyər bilmir».

¹⁸Bundan sonra Aviqail cəld tərənib, iki yüz kömbə çörək və iki tuluq şərab hazırladı. Beş qoyun cəmdəyi, beş ölçü qovurğa, yüz salxım quru üzüm və iki yüz parça basılmış əncir lavaşanası götürüb eşşəklərə yüklədi. ¹⁹Sonra nökrələrinə dedi: «Siz qabaqda gedin, arxanızca gəlirəm». Bu barədə əri Navalı heç nə bildirmədi. ²⁰Aviqail eşşəyə minib dağın bağı tərəfindən enərkən Davud da adamları ilə oraya enməkdə idi və qadın onlarla rastlaşdı. ²¹Davud demişdi: «Doğrudan da, bu adamın çöldə olan bütün mallarını qorudum və onun heç nəyini əskilməyə qoymadım, amma nahaq yerə. O isə mənə yaxşılığımın əvəzində pislik etdi. ²²Əgər səhərədək onun bütün divar isladanlarından – kişilərindən birini belə, sağ buraxsam, qoy Allah Davudun düşmənlərinə beləsini və bundan betərini etsin».

²³Aviqail Davudu görcək cəld eşşəkdən düşdü və Davudun önündə üzünü yerə qoyaraq təzim etdi. ²⁴Sonra onun ayaqlarına düşüb dedi: «Ey ağam, bu günahı mənim üzərimə qoy. İzin ver ki, kənizin sənislə danışsın. Nə olar, kənizinin sözlərinə qulaq as. ²⁵Ağam, rica edirəm, Navalın – o yaramaz insanın acığını qəlbinə salma, çünki adı necədirsə, özü də elədir. Adı Naval ^{**}olduğu kimi özü də axmaqdır. Ey ağam, mən kənizin ağamın göndərdiyi nökrələri görməmişəm. ²⁶Madam ki Rəbb səni indi qana batmaqdan və öz əlinlə qisas almaqdan saxladı, var olan

Rəbbə və canına and olsun, ağamın düşmənləri və bədxahları Naval kimi olsun. ²⁷İndi isə izin ver, kənizinin ağama gətirdiyi bu hədiyyələr arxanca gələn cavanlara verilsin. ²⁸Yalvarıram, kənizinin günahını bağışla, çünki Rəbb mütləq ağam üçün möhkəm sülalə yaradacaq, ona görə ki ağam Rəbbin döyüşlərini edir və ömrün boyu səndə şər olmayacaq. ²⁹Kimsə qalxıb səni qovmaq və canını almaq istəyəndə ağamın canı Rəbb Allahın həyat kisəsində saxlanılacaq, sənin düşmənlərinin canı isə sapandın ortasından atılan daş kimi atılacaq. ³⁰Rəbb ağama dediyi yaxşılıqların hamısını həyata keçirəndə və səni İsrailə hökmdar edəndə ³¹ağam nahaq qan töküüb özü üçün qisas aldığına görə peşman olmayacaq, vicdan əzabı çəkməyəcək. Rəbb ağama yaxşılıq edəndə kənizini də yada sal».

³²Davud Aviqailə dedi: «İsrailin Allahı Rəbbə alqış olsun ki, bu gün məni qarşılamağa səni göndərdi. ³³Ağlına bərəkəllah, xeyir-dualı olasan! Bu gün məni qan tökməkdən və əlimlə öz qisasımı almaqdan saxladın. ³⁴Həqiqətən, məni sizə pislik etməkdən sən saxladın, İsrailin Allahı var olan Rəbbə and olsun, əgər cəld tərənib mənim qarşıma çıxmasaydın, mütləq səhər işığına qədər Navalın divar isladanlarından – kişilərindən biri də sağ qalmayacaqdı». ³⁵Davud onun gətirdiyi şeyləri əlindən alıb dedi: «Evinə salamat get, budur, sənin sözüünə baxıb xahişini yerinə yetirdim».

³⁶Aviqail Navalın yanına gəldi. Navalın evində padşah ziyafətinə oxşar bir ziyafət vardı. O çox sərxoş olduğuna görə könlü nəşəli idi. Səhər açılana qədər qadın ona heç nə bildirmədi. ³⁷Səhər açılanda, Naval şərabdən

^{**}25:25 Naval – ibrani dilində axmaq.

ayılan kimi arvadı baş verən hadisələri ona danışdı və Navalın ürəyindən ağrı tutdu, bədəni daşa döndü. ³⁸ Bununla da təxminən on gündən sonra Rəbb Navalı vurdu və o öldü.

³⁹ Davud Navalın öldüyünü eşidəndə dedi: «Navalın əli ilə yaranan rüsvayçılığımı görüb qulunu davadan və pislikdən saxlayan Rəbbə alqış olsun! Rəbb Navalın bədxahlığını öz başına gətirdi». Davud Aviqailli özünə arvad olaraq almaq üçün ona elçi göndərdi. ⁴⁰ Davudun elçiləri Karmelə, Aviqailin yanına gəlib belə söylədilər: «Səni arvad olaraq almaq üçün Davud bizi elçi göndərdi». ⁴¹ Aviqaill qalxıb yerə dək təzim edib dedi: «Qoy kəninizin ağamın qullarının ayaqlarını yumaq üçün bir qarabaş olsun». ⁴² O cəld qalxıb eşşəyə mindi. Ona xidmət edən beş gənc qadını yanına alaraq Davudun qasidlərinin ardınca getdi və Davudun arvadı oldu.

⁴³ Davud İzreelli Axinoamı da almışdı. Hər ikisi onun arvadı oldu. ⁴⁴ Şaul isə qızı Mikalı – Davudun arvadını Qallimli Layış oğlu Paltiyə ərə vermişdi.

Davudun yenə Şaula rəhm etməsi

26 ⁸Ziflilər Giveaya, Şaulun yanına gəlib dedilər: «Davud Yeşimon şəhəri ilə üzbəüz olan Xakila təpəsində gizlənmirmi?» ² Şaul durub Davudu ax-tarmaq üçün özü ilə bərabər İsraildən üç min seçmə adam götürərək Zif səhrasına endi. ³ O, Yeşimonla üzbəüz olan Xakila təpəsindəki yol kənarında ordugah qurdu. Səhrada qalan Davud Şaulun onun ardınca düşüb gəldiyini gördü. ⁴ Davud kəşfiyyətçilər göndərdi və həqiqətən, Şaulun gəldiyini öyrəndi. ⁵ O qalxıb Şaulun ordugah qurduğu yerə gəldi və Şaulla ordu başçısı Ner oğlu Avnerin yatdığı yerə baxdı. Şaul or-

dugahın içərisində yatırdı. Xalq onun yanında düşərgə salmışdı.

⁶ Davud Xetli Aximelekə və Yoavın qardaşı Seruya oğlu Avişaya dedi: «Kim mənimlə Şaulun yanına – ordugaha enər?» Avişay dedi: «Mən səninlə enərəm». ⁷ Davud və Avişay gecə xalqın yanına çatdılar və budur, Şaul ordugahın içərisində yatıb yuxuya getmişdi, nizəsi isə başı üstündə yerə sancılmışdı. Avnerlə xalq isə onun ətrafında yatırdı. ⁸ Avişay Davuda dedi: «Allah bu gün düşməninə sənə təslim etdi. İndi isə qoy nizə ilə onu birdəfəlik yerə elə yapışdırım ki, ikinci dəfə vurmağa ehtiyac olmasın». ⁹ Davud Avişaya dedi: «Yox, onu öldürmə! Bax Rəbbin məsh etdiyinə əl qaldıran günahsız sayıların?» ¹⁰ Davud yenə dedi: «Var olan Rəbbə and olsun, Rəbb onu mütləq vuracaq. Elə gün gələcək ki, öz əcəli ilə öləcək ya da döyüşdə həlak olacaq. ¹¹ Qoy Rəbbin məsh etdiyinə əl qaldırmaqdan Rəbb Özü məni uzaq etsin. Rica edirəm, indi başının yanındakı nizəsini və su qabını götür gedək». ¹² Davud Şaulun başının yanındakı nizəsi ilə su qabını götürdü və onlar getdilər. Onları görənlər olmadı. Bu işi bilən və oyanan da olmadı. Rəbb tərəfindən onların üstünə dərin yuxu gəldiyinə görə hamı yatmışdı.

¹³ Davud qarşı tərəfə keçib uzaqda, dağın başında durdu; onların arasında xeyli məsafə var idi. ¹⁴ Davud xalqa və Ner oğlu Avnerə «ey Avner, mənə cavab ver» deyərək qışqırdı. Avner də cavab verdi: «Sən kimsən ki, qışqıra-qışqıra padşahı çağırırsan?» ¹⁵ Davud Avnerə dedi: «Sən igidsən? İsraildə sənə bənzər kim var ki? Bəs niyə ağac padşahın keşiyini çəkmirsən? Axı xalq arasından biri ağac padşahı öldürmək üçün gəlmişdi. ¹⁶ İşini yaxşı görmürsən. Var

olan Rəbb haqqı, hamınız ölümə layiq adamlarsınız, ona görə ki ağanızın – Rəbbin məsh etdiyinin keşiyini çəkmirsiniz. Bax padşahın başının yanında olan nizə və su qabı indi haradadır?»

¹⁷ Şaul Davudun səsinə tanıyıb dedi: «Bu sənənin səşindirmi, oğlum Davud?» Davud dedi: «Mənim səşimdir, ağam padşah». ¹⁸ Sonra sözünə davam etdi: «Ağam nə üçün qulunu belə təqib edir? Nə etmişəm ki? Əlimdən nə pislik gəlib? ¹⁹ Rica edirəm, ağam padşah indi qulunun sözlərinə qulaq assın. Əgər mənə qarşı səni qaldıran Rəbdirsə, bir təqdim qəbul etməyə razı olsun, yox, əgər bəşər övladlarıdırsa, qoy onlar Rəbb qarşısında lənətə gəlsinlər. Belə ki “get özgə allahlara qulluq et” deyərək Rəbbin irsindən pay almayım deyə məni qovdular. ²⁰ Qoy qanım Rəbbin hüzurundan uzaq yerdə tökülməsin. Dağlarda necə kəklik ovlayırlarsa, indi İsrail padşahı da bir tək birəni axtarmaq üçün eləcə ova çıxıb».

²¹ Şaul dedi: «Günah etdim, qayıt, oğlum Davud. Mənim canım bu gün sənənin gözündə qiymətli olduğu üçün bir daha sənə pislik etməyəcəyəm. Bax ağılsızlıq edib lap çox yanıldım». ²² Davud cavab verdi: «Budur nizən, ey padşah! Qoy nökrələrindən biri gəlib onu aparsın. ²³ Rəbb hər kəsə öz salehliyinin və sədaqətinin əvəzini verəcək. Bu gün Rəbb səni mənə təslim etdiyi halda mən Rəbbin məsh etdiyinə əl qaldırmaq istəmədim. ²⁴ Qoy bu gün sənənin canın gözümdə necə qiymətlidirsə, mənim canım da Rəbbin gözündə elə qiymətli olsun və məni hər çətinlikdən qurtarsın». ²⁵ Şaul Davuda dedi: «Oğlum Davud, bəxtiyar olasan! Sən böyük işlər görüb mütləq qalib gələcəksən». Bundan sonra Davud öz yolu ilə getdi və Şaul da öz yerinə qayıtdı.

Davud Filiştililər arasında

27 Davud ürəyində düşündü: «Bir gün Şaulun əlində öləcəyəm. Mənim üçün Filiştililərin ölkəsinə qaçmaqdan yaxşı çarə yoxdur. Şaul da məni bütün İsrail torpağında axtarmaq fikrindən əl çəkər və mən onun əlindən qurtararam». ² Davud durub yanındakı altı yüz kişi ilə Qat padşahı Maok oğlu Akişin tərəfinə keçdi. ³ Davud həm özü, həm də adamlarının hər biri külfəti ilə – Davudun iki arvadı İzreelli Axinoam və Karmelli Navalın dul arvadı Aviqailə birlikdə Qatda, Akişin yanında qaldı. ⁴ Davudun Qata qaçdığını Şaula xəbər verdilər və o da bir daha onu axtarmadı.

⁵ Davud Akişə dedi: «Əgər indi sənənin gözündə lütf tapmışamsa, qoy ətraf şəhərlərin birində mənə yer verilsin və mən də orada qalım. Axı nə üçün bu qulun padşah şəhərində sənənin yanında qalsın?» ⁶ O gün Akiş ona Ziqlağı verdi. Bu günə qədər Ziqlağ Yəhuda padşahlarına məxsusdur. ⁷ Davudun Filiştililərin ölkəsində qaldığı müddət bir il dörd ay idi.

⁸ Davudla adamları gəlib Geşurlulara, Girzliyə və Amaleqlilərə basqın etdilər. Bu xalqlar qədim zamanlardan bəri Şura çatanadək – Misir ölkəsinə qədər olan ərazidə məskən salmışdılar. ⁹ O hücum etdiyi bu yerlərdə nə kişi, nə də qadınlardan heç kimi sağ buraxmazdı. Onların qoyunlarını, öküzlərini, eşşəklərini, dəvələrini və geyimlərini götürüb Akişin yanına qayıdırdı. ¹⁰ Akiş ondan soruşanda ki bu gün hara basqın etdiniz, Davud belə cavab verirdi: «Yəhudanın, Yeraxmeellilərin və Qenlilərin cənub bölgəsinə basqın etdik». ¹¹ Davud belə edirdi. Filiştililərin ölkəsində qaldığı müddət ərzində onun iş üsulu belə idi: «Bizim haqqımızda qoy xəbər verməsinlər» deyərək nə kişi, nə də qadınlardan

heç kimi sağ buraxmaz və onlardan heç birisini Qata gətirməzdi.

¹²Akiş Davuda inanaraq belə düşünürdü: «Artıq o öz xalqının – İsrailin gözündən tamamilə düşüb və bundan sonra həmişəlik qulum olacaq».

Şaul və En-Dorlu cindar qadın

28 Həmin dövrdə İsrailə qarşı döyüşmək üçün Filiştililər ordularını döyüşə yığdılar. Akiş Davuda dedi: «Bunu yaxşı bil ki, sən və adamların mənimlə bir orduda döyüşəcəksiniz». ²Davud Akişə dedi: «Əla! Sən qulunun nə edəcəyini görəcəksən». Akiş Davuda dedi: «Çox yaxşı, mən səni həmişə özümə mühafizəçi qoyacağam».

³^{hi} Şamuel ölmüşdü və bütün İsrail onun üçün yas tutmuşdu. Onu Ramada – öz şəhərində dəfn etmişdilər. Şaul isə bütün cindarları və ruhçağırانları ölkədən qovmuşdu.

⁴Filiştililər yığılaraq gəlib Şunemdə ordugah qurdular. Şaul bütün İsraili yığıb Gilboa dağında ordugah qurdu. ⁵Şaul Filişt ordugahını görəndə qorxudan ürəyi əsdi. ⁶O, Rəbbə müraciət etdi. Amma Rəbb ona nə yuxu, nə Urim, nə də peyğəmbərlər vasitəsilə cavab verdi. ⁷Şaul əyanlarına dedi: «Mənim üçün bir cindar qadın tapın ki, gedib ona müraciət edim». Əyanları ona dedilər: «Bax En-Dorda bir cindar qadın var».

⁸Şaul zahiri görkəmini dəyişdirdi, başqa paltar geyinib, iki nəfərlə bərabər oraya getdi və gecə ikən qadının yanına gəlib çatdı. Şaul dedi: «Rica edirəm, mənim falıma baxıb cindarlığımı göstər və kimi desəm, onu mənim üçün çıxar». ⁹Qadın dedi: «Bax Şaulun bu ölkədə nə etdiyini, cindarları və ruhçağırانları necə qırdığını bilirsən. Niyə məni

öldürmək üçün canıma tələ qurursan?»

¹⁰Şaul qadına «var olan Rəbbə and olsun, bu işin sənə bir ziyanı olmayacaq» deyərək Rəbbə and içdi. ¹¹Qadın dedi: «Sənin üçün kimi çıxarım?» Şaul «məne Şamueli çıxar» dedi. ¹²Qadın Şamueli görəncə bərkdən çıxıraraq Şaula dedi: «Sən ki Şaulsan, niyə məni aldatdın?» ¹³Padşah ona dedi: «Qorxma, de görüm, nə görürsən?» Qadın Şaula dedi: «Yer altından çıxan allahlar kimi bir şəxs görürəm». ¹⁴Şaul dedi: «O kimə oxşayır?» Qadın dedi: «Cübbə geyinmiş qoca bir adam çıxır». Şaul onun Şamuel olduğunu başa düşüb üzüstə əyilib yerə sərildi.

¹⁵Şamuel Şaula dedi: «Məni çıxararaq niyə narahat etdin?» Şaul dedi: «Çox dara düşmüşəm, çünki Filiştililər məne qarşı müharibə edirlər. Artıq Allah da məndən üz döndərmiş, daha məne peyğəmbərlər, yuxular vasitəsilə cavab vermir. Ona görə də səni çağırdım ki, nə etməliyəmsə, onu məne bildirəsən».

¹⁶Şamuel dedi: «Əgər Rəbb səndən üz döndərmiş, demək O sənə düşmən olmuşdur. Belə halda bunu niyə məndən soruşursan?» ¹⁷^jRəbb mənim vasitəmlə söylədiyini etdi və padşahlığı sənin əlindən qoparıb onu sənin yaxının Davuda verdi. ¹⁸^kSən Rəbbin sözünə baxmadığın və Onun qızgın qəzəbini Amaleqlilərin üstünə gətirmədiyini üçün bu gün O səni bu hala salıb. ¹⁹Rəbb səninlə bərabər İsraili də Filiştililərə təslim edəcək və sabah sən və oğulların mənimlə bərabər olacaqsınız, çünki Rəbb İsrail ordusunu da Filiştililərə təslim edəcək».

²⁰Şaul o zaman tir-tap yerə sərildi. Ona görə ki Şamuelin sözlərindən çox qorxmışdı, həm də onda taqət qalmamışdı, çünki bütün günü və

^h28:3 1Şam. 25:1 ⁱ28:3 Lev. 20:27; Qanun. 18:10-11

^j28:17 1Şam. 15:28 ^k28:18 1Şam. 15:3-9

gecəni çörək yeməmişdi. ²¹Qadın Şaulun yanına gəldi və onu sarsılmış halda gördükdə dedi: «Bax kəninin sənin sözüünə itaət etdi. Canımı dişimə tutub mənə dediyin sözlərə qulaq asdım. ²²Rica edirəm, indi kəninin sözüünə qulaq as və qabağına bir tikə çörək qoyum, onu ye ki, yola düşəndə qüvvən olsun». ²³Lakin Şaul bunu rədd edib «yemirəm» dedi. Amma əyanları da qadınla bərabər onu məcbur etdikdə Şaul onların sözüünə qulaq asdı və yerdən qalxıb yatağın üstündə oturdu. ²⁴Qadının evində kökəldilmiş bir dana var idi. Tez onu kəsdi və un götürüb yoğurdu, ondan mayasız çörək bişirdi. ²⁵Sonra onu Şaulla əyanlarının qarşısına qoydu. Onlar yeyib ayağa qalxdılar və həmin gecə də durub getdilər.

Filiştililərin Davuda inanmaması

29 Filiştililər bütün ordularını Afeqdə topladılar. İsraililər isə İzreeldəki bulağın yanında ordugah qurdular.

²Filiştililərin ağaları yüz və min nəfərlik dəstələrlə irəliləyirdilər. Davudla adamları isə Akişlə birlikdə arxadan gəlirdilər.

³Filiştililərin ağaları dedilər: «Bu İbranınilərin burada nə işi var?» Akiş onlara belə cavab verdi: «Bu adam bu günlərdə yaxud daha doğrusu, bu illərdə yanımda olan İsrail padşahı Şaulun qulu Davud deyilmi? Mənim yanıma gələn gündən bəri onda pis bir şey görmədim». ⁴Filiştililərin ağaları Akişin üstünə qəzəblənib dedilər: «Bu adamı geri qaytar, qoy o təyin etdiyini yerə qayıtsın və bizimlə döyüşə getməsin, yoxsa döyüşdə bizə düşmənçilik edər. Çünki o, ağasının rəğbətini qazanmaq üçün buradakı

adamların başını kəsib ona aparmaqdan daha yaxşı yol taparmı? ⁵¹Rəqslərdə “Şaul qırdı minləri, Davudsa on minləri” deyər haqqında təəənnüm sözləri söylənən Davud bu deyilmi?»

⁶Akiş Davudu çağırıb ona dedi: «Var olan Rəbbə and olsun, sən düz adamsan. Orduda mənimlə yürüşə çıxmağın gözümdə xoşdur, çünki yanıma gəldiyin gündən bu günə qədər səndə pis bir şey tapmadım. Lakin ağaların gözüünə xoş görünmürsən. ⁷İndi sağ-salamat öz yerinə qayıt. Filiştililərin ağalarının gözüündə pis olanı etmə». ⁸Davud Akişə dedi: «Axı mən nə etmişəm? Yanına gələn gündən bu günə qədər qulunda nə tapdın ki, ağam padşahın düşmənlərinə qarşı gedib vuruşmayım?» ⁹Akiş Davuda cavab verdi: «Bilirəm ki, mənim gözümdə sən Allahın mələyi kimi yaxşısan, amma Filiştililərin başçıları dedilər: “O bizimlə bir döyüşə çıxmasın”. ¹⁰İndi sənənlə gələn ağanın qulları ilə birgə səhər tezdən qalxın. Sübh tezdən qalxın və dan yeri ağarar-ağarmaz buradan gedin».

¹¹Səhəri yola çıxmaq üçün Davud özü və adamları qalxıb Filiştililərin torpağına qayıtdı. Filiştililər isə İzreelə getdilər.

Davudun Amaleqliləri məğlub etməsi

30 Davudla adamları üçüncü gün Ziqlaqa çatdılar. Elə bu zaman Amaleqlilər Negevə və Ziqlaqa hücum edərək Ziqlaq şəhərinə od vurub yandırmışdılar. ²Orada olan qadınlardan isə heç kimi öldürməmişdilər, böyükdən kiçiyə qədər hamısını əsir edib öz yolları ilə geri qayıtmışdılar. ³Davud adamları ilə şəhərə gəlib gördü ki, şəhər yandırılıb və onların arvadları, oğul və qızları əsir aparılıb. ⁴Buna görə Davud yanına

yiğilan camaatla birgə taqətdən düşənə qədər hönkürüb ağladı. ^{5m}Əsir aparılanlar arasında Davudun iki arvadı, İzreelli Axinoamla Karmelli Navalın dul arvadı Avıqail də var idi. ⁶ⁿDavudun ürəyi çox sıxılırdı, çünki xalq «onu daşlayaq» deyirdi. Ona görə o camaatın hər birinin oğul və qızından ötrü canı yanırıdı. Lakin Davud Allahu Rəbdən qüvvət aldı.

⁷O, Aximelekin oğlu kahin Evyatara dedi: «Rica edirəm, efodu mənim üçün buraya gətir». Evyatar da efodu Davudun yanına gətirdi. ⁸Davud Rəbbə müraciət edərək dedi: «Bu basqınçıların arxasınca düşsəm, onlara çatarammı?» Rəbb ona dedi: «Ardlarınca düş, mütləq onlara çatacaqsan və mütləq əsirləri qurtaracaqsan». ⁹Davud yanında olan altı yüz nəfərlə gedib Besor vadisinə çatdı. Yorulub dala qalanlar isə vadidə qaldılar. ¹⁰Lakin Davud dörd yüz nəfərlə basqınçıların ardınca qaçmaqda davam etdi, çünki iki yüz nəfər adam yorularaq Besor vadisini keçə bilməmişdi. ¹¹Çöldə bir Misirli tapdılar və onu Davudun yanına gətirdilər. Ona çörək yedirib, su içirdilər. ¹²Sonra bir dilim basılmış əncir lavaşanası ilə iki salxım quru üzüm verdilər. O da yeyib özünə gəldi, çünki üç gün-üç gecə çörək yeməmiş və su içməmişdi. ¹³Davud ona dedi: «Sən kimin qulusan? Haradansan?» O dedi: «Bir Amaleqlinin qulu, Misirli bir gəncəm. Üç gün əvvəl xəstələndim, ona görə ağam məni atdı. ¹⁴Biz Keretlilərin cənubuna, Yəhuda torpağına və Kalevin cənubuna basqın etdik, Zıqlaqa od vurub yandırdıq». ¹⁵Davud ona dedi: «Məni bu basqınçıların yanına apararsanmı?» Həmin adam dedi: «Məni öldürməyəcəyinə və ağama təslim etməyəcəyinə Allah haqqı üçün

and iç, mən də səni basqınçıların yanına aparım».

¹⁶O, Davudu basqınçıların yanına endirdi. Bu zaman basqınçılar hər yana yayılmışdılar. Onlar Filişt və Yəhuda diyarından böyük talan malı götürmüş və bundan ötrü yeyib-içərək şənlik edirdilər. ¹⁷Davud gün batandan ertəsi günün axşamınadək onları qırdı. Dəvələrə minib qaçan dörd yüz nəfər gəncdən başqa heç kim canını qurtara bilmədi. ¹⁸O, Amaleqlilərin götürüb apardığı hər bir şeyi və iki arvadını geri qaytardı. ¹⁹Böyükləri, kiçikləri, bütün oğul və qızları, talan edərək ələ keçirdikləri bütün şeyləri Davud geri qaytardı və onlardan heç nə əskik olmadı. ²⁰Davud qoyunlarla öküzləri də geri qaytardı. Onları o biri heyvanların qarşısından sürüb «bu, Davudun talan malıdır» deyirdilər.

²¹Davud yorulub ardınca gələ bilməyən və Besor vadisində qalan iki yüz nəfərin yanına gəldi. Onlar Davudu və yanındakı adamları qarşılaşmağa çıxdılar. Davud oraya yaxınlaşanda xalqa salam verdi. ²²Davudla birlikdə gedən adamlar arasında olan bütün pis və yaramaz adamlar belə dedilər: «Onlar bizimlə birlikdə getmədikləri üçün biz də qurtardığımız talan malından onlara heç nə verməyəcəyik. Ancaq hər adama öz arvad-uşaqlarını verəcəyik. Qoy onları götürüb buradan getsinlər». ²³Amma Davud onlara belə dedi: «Xeyr, qardaşlarım! Rəbbin bizə verdiyi şeylərlə belə etməyəcəksiniz. Bizi qoruyan Rəbdir və üstümüzə gələn basqınçılar O bizə təslim etdi. ²⁴Sizin bu sözünüzü kim dinləyər? Çünki döyüşə gedənin payı nə qədədirsə, yüklərin yanında qalanın da payı o qədər olacaq, bərabər bölünəcək». ²⁵Davud bütün İsrail üçün o gündən bu

günə qədər davam edən bir qanun və hökm yaratdı.

²⁶ Davud Ziqlaqa gəldi və «budur, sizin üçün Rəbbin düşmənlərindən alınan talandan bir hədiyyə» deyərək dostları olan Yəhuda ağsaqqallarına, ²⁷ Bet-Eldə, Negevdəki Ramotda və Yattirdə, ²⁸ Aroerdə, Sifmotda, Eştemoada, ²⁹ Rakalda, Yeraxmeellilərin və Qenlilərin şəhərlərində, ³⁰ Xormada, Bor-Aşanda, Atakda, ³¹ Xevronda olanlara və adamları ilə gəzdiyi yerlərin hamısında yaşayanlara talan malından göndərdi.

Şaulla oğullarının ölümü

(1Salm. 10:1-14)

31 Filiştililər İsraililərlə döyüşdü. İsraililər Filiştililərin önündən qaçdılar, qırılanlar Gilboa dağında qaldı. ² Filiştililər Şaulla oğullarını təqib edib Şaulun oğulları Yonatanı, Avinadavı və Malki-Şuanı öldürdülər. ³ Döyüş Şaulun ətrafında şiddətlənəndə oxatanlar onu tapdılar və ağır yaraladılar. ⁴ Şaul öz silahdarına dedi: «Qılıncını çək, məni vur, yoxsa bu sünnətsizlər gəlib qılınclarını mənə batıraraq əylənəcəklər». Lakin silahdarı çox qorxduğundan bunu etmək istəmədi. Ona görə də Şaul qılıncını götürüb özünü onun üstünə

yıxdı. ⁵ Şaulun öldüyünü görəndə silahdarı da özünü qılıncının üstünə yıxıb Şaulla birgə öldü. ⁶ O gün Şaul üç oğlu, silahdarı və bütün adamları ilə birlikdə belə həlak oldu. ⁷ Dərənin o biri tərəfində və İordan çayının o biri tayında olan İsraililər İsrail ordusunun qaçdığını və Şaulla oğullarının öldüyünü görəndə şəhərləri qoyub qaçdılar. Filiştililər gəlib o yerlərdə yaşadılar.

⁸ Ertəsi gün Filiştililər öldürülənləri soymaq üçün gələndə Gilboa dağında Şaulla üç oğlunun meyitini tapdılar. ⁹ Şaulun başını kəşib silahlarını götürdülər. Bütlərinin məbədinə və xalqa xoş xəbər vermək üçün Filiştililərin ölkəsinin hər tərəfinə qasid göndərdilər. ¹⁰ Şaulun silahlarını ilahə Aştoretin məbədinə qoydular və cəsədini Bet-Şean şəhərinin divarına mıxladılar.

¹¹ Yaveş-Gilead əhalisi Filiştililərin Şaulla etdiklərini eşidəndə ¹² bütün igidləri qalxıb gecə boyu yol gedərək Şaulun və oğullarının cəsədini Bet-Şeanın divarından götürdülər. Yaveşə gəlib orada cəsədləri yandırdılar. ¹³ Sonra cəsədlərin sümüklərini götürüb Yaveşdə, yulğun ağacının altında basdırdılar və yeddi gün oruc tutdular.

İKİNCİ ŞAMUEL

KITABI

GİRİŞ

«2 Şamuel» Kitabı «1 Şamuel» Kitabının davamıdır. Bu, Davudun əvvəl Yəhuda üzərində, sonra da, İsrail daxil olmaqla bütün millət üzərində hökmranlıq etməsinin tarixidir. Davud padşahlığının sərhədlərini genişləndirmək və mövqeyini möhkəmləndirmək üçün həm daxili, həm də xarici düşmənləri ilə mübarizə aparırdı. Bu Kitab Davudu böyük imana malik və Allaha həsr olunmuş, öz xalqının məhəbbətini qazanan bir insan kimi təsvir edir. Lakin o öz ehtiraslarına uyaraq böyük günah etdi. Amma Rəbbin peyğəmbəri Natan onun günahlarını ifşa edəndə Davud etiraf edərək Allahın verdiyi cəzayı həlimliklə qəbul edir. Davudun həyatı və nailiyyətləri İsrail xalqına o qədər təsir etmişdi ki, sonrakı dövrlərdə millət ən əzablı günlərində belə, Davuda bənzər bir padşah istəyir və arzuladığı padşahı «Davud oğlu» adlandırır.

Kitabın məzmunu:

1:1–4:12 Davudun Yəhuda üzərində hökmranlıq etməsi

5:1–24:25 Davudun bütün İsrail üzərində hökmranlıq etməsi

5:1–10:19 Erkən illər

11:1–12:25 Davud və Bat-Şeva

12:26–20:26 Əziyyət və çətinliklər

21:1–24:25 Sonrakı illər

Şaulun ölüm xəbəri

1 Şaulun ölümündən sonra Davud Amaleqliləri məğlub edib qayıdan zaman iki gün Ziqlaqla qaldı. ²Üçüncü gün Şaulun yanından – ordugahdan pal-

tarı cırılmış, başı toz-torpağa batmış bir adam gəldi. O, Davudun yanına çatıb qarşısında üzünü yerə qoyaraq təzim etdi. ³Davud ondan soruşdu: «Haradan gəlirsən?» Həmin adam ona dedi: «Qaçıb canımı İsrail ordugahından qurtardım». ⁴Davud ona dedi: «Orada nə baş verib? Rica edirəm, mənə de». O dedi: «Ordu döyüş meydanından qaçdı və onların bir çoxu qırılıb öldü. Şaulla oğlu Yonatan da həlak oldu».

⁵Davud ona xəbər verən cavan adamdan soruşdu: «Bəs sən haradan bildin ki, Şaulla Yonatan da öldü?»

⁶Davuda xəbər verən cavan belə dedi: «Təsadüfən Gilboa dağında idim və gördüm ki, Şaul nizəsinə söykənərək dayanıb. Atlılar və döyüş arabaları isə artıq ona çatmaqda idi. ⁷Şaul geriye baxanda məni görüb çağırdı. Mən dedim: “Buyurun, buradayam”.

⁸O mənə “Sən kimsən?” dedi. Mən ona dedim ki, mən bir Amaleqliyəm.

⁹Şaul mənə dedi: “Gəl əyil üzərimə, məni öldür, can üstəyəm, bu ağırlardan qurtarmaq istəyirəm”. ¹⁰Elə buna görə də mən onun üstünə əyilib nəfəsini kəsdim. Çünki bilirdim ki, o yığılandan sonra artıq yaşaya bilməyəcək. Sonra onun başının tacını və qolunun biləriyini götürdüm və buraya, ağam üçün gətirdim».

¹¹Bunu eşidən Davud dartıb paltarlarını cırdı və yanındakı bütün adamlar da belə etdilər. ¹²Onlar Şaul üçün, oğlu Yonatan üçün, Rəbbin xalqı və bütün İsrail nəslini üçün axşamacan yas qurub ağladılar və oruc tutdular, çünki onlar qılıncdan keçirilərək həlak olmuşdu. ¹³Davud əhvalatı ona danışan cavana dedi: «Haralısən?» O cavab verdi: «Mən yadelliyəm, bir Amaleqlinin oğluyam». ¹⁴Davud ona dedi: «Bəs niyə qorxmayaq Rəbbin məsh olunmuş

padşahını öldürmək üçün əl qaldırdın?»
¹⁵ Davud adamlarından birini çağıraraq dedi: «Get, onu öldür». O da Amaleqlini vurub öldürdü. ¹⁶ Davud Amaleqliyə dedi: «Qoy qanın öz başına dönsün! Çünki sənın əleyhinə “mən Rəbbin məsh olunmuş padşahını öldürdüm” deyən ağzın şahidlik etdi».

Davudun Şaul və Yonatan üçün söylədiyi mərsiyə

¹⁷ Davud Şaul və oğlu Yonatanın yasında bu mərsiyəni oxudu. ¹⁸ Sonra tapşırırdı ki, «Oxatan yay» adlı bu mərsiyəni Yəhuda övladlarına öyrətsinlər. Bu mərsiyə Yaşar kitabında^{††} yazılmışdır:

¹⁹ Ey İsrail, şərafın öz yüksək yerlərinin üstündə öldürüldü!

İgidlər necə də qırıldı!

²⁰ Filiştilərin qızları sevinməsinlər deyər, Sünnətsizlərin qızları fərəhlənməsinlər deyər

Bunu Qatda bildirməyin, Aşqelon küçələrində yaymayın.

²¹ Ey Gilboa dağları, Üstünə şəh, yağış düşməsin, Qoy zəmilərin məhsul verməsin! Çünki orada ləkələndi igidlərin qalxanı, Şaulun yağ ilə silinməmiş qalxanı.

²² Öldürülənlərin qanına, igidlərin piyinə görə

Yonatanın yayı geri dönməzdi, Şaulun qılınıc boş qayıtmazdı.

²³ Şaul ilə Yonatan necə sevimli, əziz, Həyatda və ölümdə ayrılmaz oldunuz siz.

Onlar qartallardan sürətli idi, Aslanlardan qüvvətli idi.

²⁴ Ey İsrail qızları, ağlayın Şaul üçün. O sizə qiymətli al qumaşlar geydirərdi, Geyiminizə qızıl naxışlar vurardı.

²⁵ Ah, döyüş meydanında necə də igidlər qırıldı!

Yonatan sənın yüksək təpələrində həlak oldu.

²⁶ Ey qardaşım Yonatan, sənın üçün ürəyim yanar.

Sən mənə çox əziz idin.

Sənın sevgin mənim üçün heyranedicidir,

Qadın sevgisindən də üstün idi.

²⁷ İgidlər necə də qırıldı!

Döyüş silahları necə də yox oldu!

Davudun Yəhudada padşah seçilməsi

2 Bundan sonra Davud «Yəhuda şəhərlərindən birinə qalxımmı?» deyər Rəbbə müraciət etdi. Rəbb «ora qalx» deyər cavab verdi. Davud dedi: «Hara qalxım?» Rəbb dedi: «Xevrona».

^{2P} Davud iki arvadı – İzreelli Axinoam və Karmelli Navalın dul arvadı Aviqailə birlikdə Xevrona qalxdı. ³ Davudun yanında olan adamları öz külfətlərini götürüb Xevronun ətraf məhəllələrində yaşamağa başladı. ^{4Q} Yəhuda adamları isə gəlib Davudu orada Yəhuda nəslinin padşahı olaraq məsh etdilər.

O vaxt Davuda bildirdilər ki, Şaulu Yaveş-Gilead əhalisi dəfn edib. ⁵ Davud Yaveş-Gilead sakinlərinin yanına qasidlər göndərər belə dedi: «Rəbb sizə xeyir-dua versin, çünki ağanız Şaula sədaqətli oldunuz və onu dəfn etdiniz.

⁶ Bu işinizin əvəzini indi Rəbb sizə qoy xeyirxahlıq və sədaqətlə versin! Bu işinizin və bu yaxşılığınızın əvəzini mən də sizə ödəyəcəyəm. ⁷ Ağanız Şaul öldüyü üçün qoy indi qollarınız qüvvətdən düşməsin və cəsur olun, çünki Yəhuda nəslı məni öz üzərində padşah olaraq məsh edib».

⁸ Şaulun ordu başçısı Ner oğlu Avner Şaulun oğlu İş-Boşeti götürüb Max-

^{††} **1:18** Yaşar kitabı – bax: Yeşua 10:13.

anayimə aparmışdı. ⁹Orada Avner onu Gilead, Aşuri, İzreel, Efrayim, Binyamin və bütün İsrailin üzərində padşah etdi. ¹⁰Şaul oğlu İş-Boşet İsrailin padşahı olan zaman qırx yaşında idi. O, cəmi iki il padşahlıq etdi. Yəhuda nəslinə Davudun tərəfində idi. ¹¹Davud Xevronda, Yəhuda nəslinə üzərində yeddi il altı ay idi ki, padşahlıq edirdi.

¹²Bir gün Ner oğlu Avner, Şaul oğlu İş-Boşetin əyanları ilə Maxanayimdən Giveona getdi. ¹³Seruya oğlu Yoav isə Davudun adamları ilə çıxıb Giveon gölməçəsi yanında onları qarşıladı. Yoav adamları ilə gölməçənin bir tərəfində, Avner isə adamları ilə gölməçənin o biri tərəfində əyləşdi.

¹⁴Avner Yoava dedi: «Qoy cavanlar qalxıb qarşımızda tək bətək döyüşsün». Yoav dedi: «Qalxsınlar». ¹⁵Onlar qalxdılar. Binyamin və Şaul oğlu İş-Boşet tərəfindən on iki nəfər və Davudun adamlarından da on iki nəfər qalxıb sayı-hesabı ilə yerlərinə keçdilər. ¹⁶Onlar bir-birinin başından tutub hər biri öz qılıncını qarşısında olanın böyrünə sapladı. Hamısı birlikdə yerə yıxıldı. Buna görə də Giveonda olan o yerə Xelqat-Hassurim ^{††}deyilir. ¹⁷O gün döyüş çox şiddətli oldu və Avnerlə İsraililər Davudun adamları qarşısında məğlub oldular.

¹⁸Seruyanın üç oğlu Yoav, Avişay və Asahel də orada idi. Asahel çöl ceyranı kimi ayaqdan iti idi. ¹⁹O, Avnerin dalınca düşüb onu qovurdu və Avnerin arxasınca qaçarkən düz gedərək nə sağa, nə də sola dönürdü. ²⁰Avner arxaya baxıb dedi: «Asahel, bu sənsənmi?» O dedi: «Bəli, mənəm». ²¹Avner ona dedi: «Bir sağına yaxud soluna dön. O gənclərdən birini tut, onun silahlarını al». Lakin Asahel əl çəkmədən onu qovurdu. ²²Avner Asahelə bir də dedi: «Qayıt, əl

çək, məni qovma! Axı niyə səni öldürüb yerə sərim? Sonra qardaşın Yoavın üzünə necə baxaram?» ²³Lakin Asahel yolundan dönmək istəmədi. Avner də nizəsinin arxa ucu ilə onun qarnından elə vurdu ki, nizə onun kürəyindən çıxdı. Asahel yerindəcə öldü. Bu hadisədən sonra Asahelin yıxılıb öldüyü yerə gələnlərin hamısı ayaq saxladı.

²⁴Yoavla Avişay Avnerin ardınca qaçdılar və gün batarkən Giveon çölü yolunda Giahla üz bəüz olan Amma tərəsinə çatdılar. ²⁵Binyamin övladları toplanıb Avnerin ardınca getdilər və yığılıb bir tərəfin başında dayandılar. ²⁶Avner Yoava üz tutub çığıra-çığıra dedi: «Həmişə bizi qılıncı yeyib qurtarmalıdır? Bəs bilmirsən ki, bunun sonu acı olacaq? Nə vaxta qədər bu xalqa deməyəcəksən ki, soydaşlarınızdan əl çəkin?» ²⁷Yoav dedi: «Var olan Allaha and olsun, əgər sən bu sözləri deməsəydin, həqiqətən, sabaha qədər döyüşçülər dayanmadan öz soydaşlarını təqib edəcəkdin». ²⁸Sonra Yoav şeypur çaldı, hamı dayandı. Artıq İsraililəri təqib etmədilər və bir daha döyüşmədilər. ²⁹Avnerlə adamları bütün gecəni Arava vadisindən ötürüb İordan çayını keçdilər və bütün Bitron boyunca irəliləyərək Maxanayimə çatdılar.

³⁰Yoav Avnerin ardınca düşməkdən vaz keçib qayıtdı və bütün xalqı topladı. Davudun adamlarından Asaheldən başqa on doqquz nəfər də əskik idi. ³¹Davudun adamları isə Binyaminliləri və Avnerin adamlarını vurdu və üç yüz altmış nəfəri öldürdü. ³²Asaheli götürüb atasının Bet-Lexemdə olan qəbrində dəfn etdilər. Yoavla adamları bütün gecəni yol getdilər və gün doğanda Xevrona çatdılar.

^{††}2:16 Xelqat-Hassurim – ibrani dilində qılınclar sahəsi.

Davud nəslinin güclənməsi

(1Saln. 3:1-4)

3 Şaul nəslilə Davud nəslilə arasında çəkişmə çox uzun çəkdi. Getdikcə Davud nəslilə qüvvətlənir, Şaul nəslilə isə zəifləyirdi.

²Xevronda Davudun oğulları doğuldu. İlk oğlu İzreelli Axinoamdan doğulan Amnon idi. ³İkincisi Karmelli Navalın dul arvadı Aviqaildən doğulan Kilav, üçüncüsü Geşur padşahı Talmayın qızı Maakadan doğulan Avşalom, ⁴dördüncüsü Haqqitdən doğulan Adoniya, beşincisi Avitaldan doğulan Şefatya, ⁵altıncısı isə Davudun arvadı Eqladan doğulan İtream idi. Davudun bu oğulları Xevronda doğulmuşdu.

Avnerin Davudla birləşməsi

⁶Şaul nəslilə Davud nəslilə arasında olan çəkişmə zamanı Şaul nəslini himayə edən Avner qüvvə toplayırdı. ⁷Şaulun Ayya qızı Rispa adlı bir cariyəsi var idi. İş-Boşet Avnerə dedi: «Niyə atamın cariyəsinin yanına girdin?» ⁸İş-Boşetin bu sözlərinə görə Avner çox qəzəbləndi və dedi: «Mən Yəhuda tərəfini saxlayan bir köpək başıyammı? Mən bu gün atan Şaulun nəslinə, onun soydaşlarına və dostlarına havadar olub səni Davuda təslim etmədim, lakin indi sən bir qadıncıdan ötrü mənim üstümə günah yıxırsan? ⁹Rəbb padşahlığı Şaul nəslindən alıb Dandan Beer-Şevaya qədər İsraildə Davudun taxtını quracağına and içdi. ¹⁰Bunu Davud üçün mən də etməsəm, qoy Allah Avnerə beləsini və bundan betərini etsin!» ¹¹Belə olanda İş-Boşet Avnerdən qorxdı, daha cavab qaytara bilmədi.

¹²Sonra Avner Davudun yanına öz adından qasidlər göndərib dedi: «Bu tor-

paq kimindir? Gəl sən mənimlə əhd bağla və sonra mən bütün İsraili sənəin tərəfinə çəkmək üçün sənəinlə əlbir olacağam». ¹³Davud dedi: «Lap yaxşı, mən sənəinlə əhd bağlayaram. Ancaq bir şərtlə ki mənimlə görüşməyə gələn zaman əvvəlcə Şaulun qızı Mikalı yanına gətirməlisən, yoxsa mənəi görməyəcəksən». ¹⁴Davud Şaul oğlu İş-Boşetin yanına qasidlər göndərib dedi: «Yüz Filiştlinin sünnət ətini gətirib nişanlandığım arvadım Mikalı mənə qaytar». ¹⁵İş-Boşet adam göndərib qadını əri Layiş oğlu Paltieldən aldı. ¹⁶Onun əri ağlaya-ağlaya Baxurimə qədər arvadının dalınca getdi. Burada Avner ona dedi: «Geri qayıt». O da geriyyə qayıtdı.

¹⁷Avner İsrail ağsaqqallarına müraciət edib dedi: «Xeyli vaxtdır istəyirsiniz ki, Davud padşahınız olsun. ¹⁸İndi isə bunu edin! Çünki Rəbb “qulum Davudun əli ilə xalqım İsraili Filiştliyərin və bütün düşmənlərinin əlindən qurtaracağam” sözünü Davud üçün söyləmişdi». ¹⁹Avner bunu Binyaminlilərə də söylədi və İsrail ilə bütün Binyamin nəslinin gözündə xoş olan hər şeyi Davuda nəql etmək üçün Xevrona getdi.

²⁰Avner və onunla bərabər iyirmi nəfər Xevrona, Davudun yanına gəldi. Davud Avnerlə adamları üçün ziyafət qurdu. ²¹Avner Davuda dedi: «Qoy gedim, bütün İsraili ağam padşaha tərəfdar edim ki, onlar da sənəinlə əhd bağlasın. Sən də ürəyin istəyən kimi bütün ölkəyə padşahlıq et». Davud Avneri buraxdı, o da sağ-salamat çıxıb getdi.

Yoavın Avneri öldürməsi

²²Bu vaxt Davudun adamları ilə Yoav bir basqıdan qayıtmışdı. Özləri ilə çoxlu talan malı gətirmişdilər. Avner

isə Xevronda Davudun yanında deyildi, çünki Davud onu buraxmışdı, o da sağ-salamat çıxıb getmişdi. ²³ Yoavla birlikdə bütün ordu gəldi və Yoava bunu xəbər verib dedilər: «Ner oğlu Avner padşahın yanına gəlmişdi və padşah onu buraxdı, o da sağ-salamat çıxıb getdi». ²⁴ Yoav padşahın yanına gəlib dedi: «Sən nə etmişən? Bax Avner sənin yanına gəlmişdi, bəs nə üçün onu buraxdın? O getdi. ²⁵ Sən Ner oğlu Avneri tanıyırsan, bilirsən ki, o səni aldatmaq, hara gedib-gəldiyini öyrənmək və etdiyin hər şeyi bilmək üçün gəlmişdi». ²⁶ Yoav Davudun yanından çıxıb Avnerin arxasınca çapırlar göndərdi və onu Sira quyusunun yanından geri qaytardılar, lakin Davudun bundan xəbəri yox idi.

²⁷ Avner Xevrona qayıdanda Yoav təklildə danışmaq üçün onu darvazanın içinə çəkdi və qardaşı Asahelin qanından ötrü Avneri qarnından vurub öldürdü. ²⁸ Sonra Davud bundan xəbər tutanda dedi: «Rəbb qarşısında Ner oğlu Avnerin qanından ötrü əbədi olaraq mən və padşahlığım günahkar deyil. ²⁹ Qoy bu günah Yoavın başına və atasının nəslinin üstünə dönsün. Qoy Yoavın nəslindən yara-xoralı, cüzamlı, qoltuq ağacına söykənən, qılıncdan keçən yaxud aclıq çəkən adamlar heç vaxt əskik olmasın».

³⁰ Beləcə Yoavla qardaşı Avişay Avneri öldürdülər, çünki onların qardaşı Asaheli Giveondakı döyüşdə o öldürmüşdü.

³¹ Sonra Davud Yoava və yanında olan bütün xalqa belə dedi: «Paltarlarınızı cırın, çula bürünüb Avner üçün yas qurun». Padşah Davud mafənin ardınca gedirdi. ³² Avneri Xevronda dəfn etdilər. Padşah Avnerin qəbri üstündə bərkdən ağladı və bütün xalq ona qoşulub ağladı.

³³ Padşah Avner üçün mərsiyə oxudu:

Avner, bir axmaq kimi ölməli idinmi?

³⁴ Əllərin bağlanmamışdı,

Ayaqlarına zəncir vurulmamışdı.

Şər adamlar qarşısında yerə düşən bir adam kimi yıxıldın.

Bütün xalq bir daha Avner üçün ağladı.

³⁵ Bütün xalq hələ gündüz ikən Davudun yanına gəlib onu çörək yeməyə məcbur edirdi. Lakin Davud and içib dedi: «Əgər gün batmazdan əvvəl çörək yaxud başqa bir şey dilimə vursam, qoy Allah mənə beləsini və bundan betərini etsin!»

³⁶ Bütün xalq buna fikir verdi, əvvəllər padşahın etdiyi hər şey onlara xoş təsir bağışladığı kimi bu iş də gözlərində o cür yaxşı göründü. ³⁷ O gün xalq – bütün İsraililər başa düşdülər ki, Ner oğlu Avnerin öldürülməsində günahkar padşah deyil. ³⁸ Padşah əyanlarına dedi: «Bu gün İsraildə bir rəhbərin, böyük bir adamın həlak olduğunu bilmirsinizmi? ³⁹ Mən məsh edilmiş bir padşah olduğum halda bu gün nə qədər acizəm. Bu adamlar – Seruyanın oğulları məndən çox güclüdür. Qoy Rəbb pislik edənə əvəzini versin!»

İş-Boşetin qətl

4 Şaul oğlu İş-Boşet Avnerin Xevronda öldürüldüyünü eşidəndə əlləri sustaldı və bütün İsraili dəhşət bürüdü. ² Şaul oğlu İş-Boşetin dəstə başçısı olan iki adamı var idi. Bunlar Binyamin övladlarından olan Beerotlu Rimmonun oğulları olub, birinin adı Baana, o birinin adı isə Rekav idi. Beerot da Binyaminin bir hissəsi sayılır. ³ Beerotlular Gittayimə qaçmışdı və bu günə qədər orada qərblilikdə yaşayırlar.

⁴ Şaul oğlu Yonatanın ayaqdan şikəst bir oğlu var idi. İzreeldən Şaulla Yonatanın ölüm xəbəri çatanda onun beş yaşı var idi. Dayəsi onu götürüb qaçdı. Tələsib qaçanda uşaq əlindən

düşüb total oldu. Bu uşağın adı Mefiboşet idi.

⁵ İş-Boşet günorta vaxtı dincələndə Beerotlu Rimmonun oğulları Rekav və Baana yola çıxıb günortanın isti çağında onun evinə çatdılar. ⁶ Rekav qardaşı Baana ilə buğda daşıyanlar görkəmində evə girdilər və İş-Boşeti qarnından vurub aradan çıxdılar. ⁷ Onlar evə girəndə İş-Boşet yataq otağında, öz yatağında yatırdı. Onu vurub öldürdülər, başını kəsdilər və başını götürüb bütün gecəni Arava yolu ilə getdilər. ⁸ İş-Boşetin başını Xevrona Davudun yanına gətirdilər və padşaha dedilər: «Budur, sənin canına qəsd etmək istəyən düşmənin Şaul oğlu İş-Boşetin başı! Rəbb Şauldan və onun övladlarından ağam padşaha bu gün qisaslar ehsan etdi».

⁹ Davud Beerotlu Rimmonun oğullarına – Rekavla qardaşı Baanaya belə cavab verdi: «Canımı hər cür bəlalardan qurtaran var olan Rəbbə and olsun, ¹⁰ Ziqlaqla olanda özünə görə guya müjdə verərək “budur, Şaul öldü” deyər birisi mənə xəbər gətirmişdi. Buna görə də onu yaxalayıb öldürdüm. Ona gətirdiyi xəbərə görə mükafatım bu oldu. ¹¹ İndi şər adamlar bir günahsız öz evində, yatağı üstündə öldürərkən sizdən onun qan qisasını alıb sizi yer üzündən yox etməyəcəyəmmi?» ¹² Sonra Davud nökrələrinə əmr etdi, nökrələr onları öldürdü və əl-ayaqlarını kəsib Xevrondakı gölməçənin yanından asdı. İş-Boşetin başını isə götürüb Xevronda Avnerin qəbrinin yanında basdırdılar.

Davudun bütün İsrail üzərində padşahlığı

(1Saln. 11:1-3)

5 İsrailin bütün qəbilələri Xevrona, Davudun yanına gəlib belə dedi: «Bax biz sənin sümüyündən, sənin ətindənik. ² Əvvəllər – Şaul padşahımız olanda da İsraililəri yürütlərə aparan və gətirən sən idin. Rəbb sənə demişdi ki, xalqım İsrailə sən çobanlıq edəcəksən, İsrail üzərində sən hökmdar olacaqsan». ³ İsrailin bütün ağsaqqalları Xevrona, padşah Davudun yanına gəldilər və padşah orada Rəbbin önündə onlarla əhd bağladı. Ağsaqqallar Davudu İsrail üzərində padşah olmaq üçün məsh etdilər.

⁴ Davud padşah olanda otuz yaş var idi və qırx il padşahlıq etdi. ⁵ O, Xevronda Yəhuda üzərində yeddi il altı ay idi ki, padşahlıq etmişdi və Yerusəlimdə, bütün İsrail ilə Yəhuda üzərində isə otuz üç il padşahlıq etdi.

Davudun Yerusəlimi alması

(1Saln. 11:4-9; 14:1-2)

⁶ Padşahla adamları Yerusəlimə gedib o torpağın yerli əhalisi Yevuslulara hücum etdilər. Yevuslular Davuda dedilər: «Sən buraya girə bilməzsən. Əgər buraya gəlsən, səni həтта korlar və topallar da geri ata bilər». Onlar fikirləşdilər ki, Davud bu şəhərə girə bilməz. ⁷ Buna baxmayaraq Davud indi «Davudun şəhəri» adlanan Sion qalasını aldı. ⁸ Davud həmin gün dedi: «Hər kim Yevuslulara hücum edəcəksə, yeraltı keçidlə Davudun canına nifrət edən o topallara və korlara çatmalıdır». Elə buna görə də deyirlər ki, kor və topallar saraya girməyəcək. ⁹ Davud qalada məskən saldı və qalanı

^u4:9 2Şam. 1:1-16 ^v5:4 1Pad. 2:11; 1Saln. 3:4; 29:27

^w5:6 Yeşua 15:63; Hak. 1:21

Davudun şəhəri adlandırdı. Sonra ətrafda, qala yamacından içəriyə doğru olan sahəni tikdi. ¹⁰ Davud getdikcə yüksəlirdi, çünki Ordular Allahı Rəbb onunla idi.

¹¹ Sur padşahı Xiram Davudun yanına qasidlərlə sidr ağacları, dülgərlər, bənalər göndərdi. Onlar Davud üçün bir ev tikdilər. ¹² Onda Davud başa düşdü ki, Rəbb onu İsrail üzərində padşah kimi möhkəmləndirib və xalqı İsrailin xatirinə onun padşahlığını yüksəltdi.

¹³ Davud Xevrondan gələndən sonra Yerusəlimdən özünə təzə arvadlarla cariyələr aldı. Onlar Davuda yenə oğul və qızlar doğdu. ¹⁴ Onun Yerusəlimdə doğulan oğullarının adları belədir: Şamma, Şovav, Natan, Süleyman, ¹⁵ İvxar, Elişua, Nefeq, Yafia, ¹⁶ Elişama, Elyada və Elifelet.

Davudun Filiştililəri məğlub etməsi

(1Salm. 14:8-17)

¹⁷ Filiştililər eşitdilər ki, Davud İsrail üzərində padşah olmaq üçün məşh edilib. Onda hamısı Davudu axtarmağa çıxdı. Davud bunu eşidib qalaya endi. ¹⁸ Filiştililər gəlib Refaim vadisinə yayıldı. ¹⁹ Davud Rəbdən soruşdu: «Mən Filiştililərə qarşı çıxımmı? Onları mənə təslim edəcəksənmi?» Rəbb Davuda cavab verdi: «Çıx, mütləq Filiştililəri sənə təslim edəcəyəm». ²⁰ Davud Baal-Perasimə gəlib Filiştililəri qırdı və belə dedi: «Səllər bəndləri dağıtdığı kimi Rəbb də düşmənlərimi mənim önümdə dağıtdı». Buna görə də o yerin adını Baal-Perasim^f qoydular. ²¹ Filiştililər qaçanda bütlerini orada qoydular. Davudla adamları o bütleri götürüb apardı.

²² Filiştililər yenə də Refaim vadisinə çıxaraq yayıldılar. ²³ Buna görə Davud

Rəbdən soruşdu və Rəbb dedi: «Birbaşa onların qarşısına çıxma, arxalarından dolanıb balzam ağaclarının qabağında bu düşmənlərin üstünə gəl. ²⁴ Balzam ağaclarının başından addım səslərini eşidəndə cəld hərəkətə keç, çünki o zaman Rəbb sənə qarşınca Filiştililərin ordusunu məğlub etmək üçün çıxacaq». ²⁵ Rəbb Davuda necə buyurmuşdusa, o da elə etdi və Gevadan Gezerə çatana qədər Filiştililəri qırdı.

Əhd sandığının Yerusəlimə gətirilməsi

(1Salm. 13:1-14; 15:25-16:6,43)

6 Davud İsraildə yenidən bütün seçmə adamları topladı. Onlar otuz min nəfər idi. ^{2x} Davud durub yanındakı xalqla birgə Yəhudanın Baale şəhərinə getdi ki, keruqlar üstündə taxt quran Ordular Rəbbinə aid olan Allahın sandığını oradan çıxartsın. ^{3y} Allahın sandığını bir təzə arabaya qoyub Avinadavin təpədəki evindən çıxartdılar. Təzə arabanı Avinadavin oğulları Uzza və Axyo sürürdü. ⁴ Onlar Allahın sandığını Avinadavin təpədəki evindən arabaya qoyub çıxartdılar. Axyo sandığın qabağında gedirdi. ⁵ Davudla bütün İsrail nəsli Rəbbin hüzurunda həvəslə ilahi oxuyur, lirlərlə, çənglərlə, dəflərlə, şaxşaxlarla və sinclərlə çalib oynayırdılar.

⁶ Nakonun xırman yerindən keçəndə öküzlər bütredirdi. Buna görə də Uzza əl uzadıb Allahın sandığından tutdu. ⁷ Uzaya qarşı Rəbbin qəzəbi alovlandı və Allah onu hörmətsizlik etdiyinə görə oradaca vurdu. Uzza yerindəcə – Allahın sandığı yanında öldü. ⁸ Davud Rəbbin Uzzanı vurmasından çox məyus oldu. O yerə bu günə qədər Peres-

^f5:20 Baal-Perasim – ibrani dilində dağıdıcılıq aqası.

Uzza^{§§} deyilir. ⁹Həmin gün Davud Rəbdən qorxub dedi: «Rəbbin sandığı mənim yanımda necə qala bilər?» ¹⁰Davud Rəbbin sandığını öz yanına – Davudun şəhərinə aparmaq istəmədi və sandığı yolundan döndərərək Qatlı Oved-Edomun evinə qoydu. ¹¹Rəbbin sandığı üç ay Qatlı Oved-Edomun evində qaldı. Rəbb Oved-Edoma və onun bütün külfətinə bərəkət verdi.

¹²Padşah Davuda «Rəbb Oved-Edomun nəslinə və ona məxsus hər şeyə Allahın sandığına görə bərəkət verdi» deyərək xəbər verildi. Davud gedib Oved-Edomun evindən Allahın sandığını sevinclə Davudun adı verilən şəhərə çıxardı. ¹³Rəbbin sandığını daşıyanlar altı addım gedəndən sonra Davud bir öküzü və kökəldilmiş buğanı qurban kəsdi. ¹⁴O, kətan efod geyib Rəbbin önündə var gücü ilə rəqs edirdi. ¹⁵Davudla bütün İsrail nəsli Rəbbin sandığını hay-küylə, şeypur səsi ilə çıxartdılar.

¹⁶Rəbbin sandığı Davudun şəhərinə gətiriləndə Şaulun qızı Mikal pəncərədən baxıb padşah Davudu Rəbbin önündə atılıb rəqs edərkən gördü və ürəyində ona kinayə etdi.

¹⁷Rəbbin sandığını gətirib Davudun bu məqsədlə qurduğu çadırın içərisində onun üçün ayrılan yerə qoydular. Davud Rəbbin önündə yandırma və ünsiyyət qurbanları kəsdi. ¹⁸Davud yandırma və ünsiyyət qurbanlarını təqdim edib qurtarandan sonra Ordular Rəbbinin adı ilə xalqa xeyir-dua verdi. ¹⁹aİstər qadın, istərsə də kişi olsun, xalqın hamısına – İsrail camaatından hərəyə bir kömbə çörək, bir parça ət və bir üzüm lavaşanası payladı. Sonra xalqın hamısı öz evinə qayıtdı.

²⁰Davud öz külfətinə xeyir-dua vermək üçün qayıdanda Şaulun qızı Mikal Davudun qarşısına çıxıb belə dedi: «Gör bu gün İsrailin padşahı necə də şərəf qazanıb! Adı bir təlxək kimi utanmadan bu gün əyanlarının və qarabaşlarının qarşısında soyundu!» ²¹Davud Mikala dedi: «Mən bunu atanın və onun bütün nəslinin yerinə məni seçib Öz xalqı İsraililərə hökmdar qoyan Rəbbin qarşısında etmişəm. Bəli, Rəbbin hüzurunda şənlik edəcəyəm. ²²Bundan sonra bundan bəxtər alçalıb öz mənliliyimi heç edəcəyəm, yalnız sən dediyin qarabaşların qarşısında şərəflənəcəyəm». ²³Buna görə də Şaul qızı Mikalın ölənə qədər övladı olmadı.

Davudun məbəd tikmək fikri

(1Saln. 17:1-15)

7 Rəbb padşah Davuda ətrafında olan bütün düşmənlərinin əlindən rahatlıq verən zamanlarda Davud öz evində oturmuşdu. ²O vaxt padşah peyğəmbər Natana belə dedi: «Bax mən sidr ağacından tikilən bir sarayda yaşayıram, lakin Allahın sandığı isə bir çadırdadır». ³Natan padşaha dedi: «Get, ürəyindəki niyyətini həyata keçir, çünki Rəbb səninlədir».

⁴Lakin o gecə Natana Rəbbin bu sözü nazil oldu: ⁵«Get, qulum Davuda söylə ki, Rəbb belə deyir: “Sənmi Mənə yaşamaq üçün ev tikəcəksən? ⁶İsrail övladlarını Misirdən çıxartdığım gündən ta bu günə qədər Mən heç bir evdə yaşamamışam, ancaq bir səyyar çadırdadır oraya-buraya köçmüşəm. ⁷Bütün İsrail övladları ilə birgə gəzdiiyim o yerlərdə xalqım İsrailin qayğısına qalması buyurduğum İsrail qəbilələrindən birinə «Niyə Mənə sidr ağacından bir ev qurmadınız?» deyərək

§§6:8 Peres-Uzza – ibrani dilində *Uzzanın cəzası*.

bir söz söyləmişəmmi?”⁸ İndi qulum Davuda söylə ki, Ordular Rəbbi belə deyir: “Mən səni otlaqlarda qoyun otaranda götürüb xalqım İsrailə hökmdar etdim.⁹ Getdiyən hər yerdə səninlə oldum və qarşıdan bütün düşmənlərini qırıb atdım. İndi isə adını dünyadakı böyüklərin adı kimi məşhur edəcəyəm.¹⁰ Xalqım İsrail üçün bir yer təyin edib onları oraya sakin edəcəyəm ki, öz yurdlarında yaşasınlar və bir daha sarsılmasınlar. Şər adamlar əvvəllər xalqım İsraililərə hakimlər təyin etdiyim günlərdən bəri etdikləri kimi yenə də onlara zülm etməsinlər.¹¹ Sənə bütün düşmənlərinin əlindən rahatlıq verəcəyəm”. Rəbb sənə bildirir ki, Rəbb Özünü sənə ev tikəcək.^{12b} “Ömrün başa çatıb atalarınızla uyuyanda yerinə sənin toxumundan – belindən gələn övladını çıxaracağam və onun padşahlığını möhkəmləndirəcəyəm.¹³ O Mənim ismimə ev tikəcək və onun şahlıq taxtını əbədi möhkəm edəcəyəm.^{14c} Mən ona Ata, o isə Mənə oğul olacaq. Günah edəndə onu insanların dəyənəyi ilə, bəşər övladlarının kötəkləri ilə vuracağam.¹⁵ Qarşıdan götürdüyüm Şauldan lütfümü geri aldığı kimi ondan geri almayacağam.¹⁶ Sənin nəslin və padşahlığın Mənim qarşımda əbədi əmin-amanlıqda olacaq, taxtın isə əbədi möhkəm qalacaq”». ¹⁷ Natan Davuda bütün bu sözləri və bütün bu vəhyi nəql etdi.

Davudun duası

(1Saln. 17:16-27)

¹⁸ Padşah Davud içəri keçib Rəbbin önündə diz çökərək dedi: «Ya Xudavənd Rəbb, mən kiməm və nəslim kimdir ki, Sən məni bu yerə çıxartdın? ¹⁹ Ya Xudavənd Rəbb, Sənin gözündə bu da

kiçik göründü, hələ bu qulunun nəslinin gələcəyi haqqında xəbər verdin. Bu insanlar üçün bir təlimdirmi, ya Xudavənd Rəbb? ²⁰ Davud Sənə daha nə deyə bilər? Ya Xudavənd Rəbb, bu qulun Sən tanıyırsan! ²¹ Sən bütün bu böyük şeyləri quluna başa salmaq üçün, həm də Öz sözün uğrunda və Öz ürəyincə etdin. ²² Bunun üçün, ya Rəbb Allah, Sən böyüksən. Axı qulaqlarımızla eşitdiklərimizin hamısına görə Sənin kimisi heç yoxdur və Səndən başqa Allah yoxdur. ²³ Yer üzərində xalqın İsrail kimi bir millət varmı? Ey Allah, Sən onu Özünə xalq etmək üçün satın almağa getdin. Sən Misirdən satın aldığı xalqın önündə onlar və Öz ölkən uğrunda böyük və xariqəli işlər gördün. Belə ki millətləri və onların allahlarını qovub Özünə şöhrət qazandı. ²⁴ Əbədi olaraq xalqın İsraili Özün üçün xalq olaraq təyin etdin və Sən, ya Rəbb, onların Allahı oldun.

²⁵ İndi isə, ya Rəbb Allah, bu qulun və onun nəslini haqqında söylədiyən sözü əbədi saxla və dediyinə əməl et. ²⁶ Qoy insanlar “Ordular Rəbbi İsrailə hakim olan Allahdır” deyərək Sənin adını əbədi ucaltsınlar və qulun Davudun nəslini Sənin önündə möhkəm qalsın. ²⁷ Çünki Sən Ordular Rəbbi, İsrailin Allahı “sənə ev tikəcəyəm” deyərək bu quluna vəhy göndərdin. Ona görə də qulun Sənə bu duanı etməyə cəsarət tapdı. ²⁸ Ya Xudavənd Rəbb, Sən Allahsan, Sənin sözlərin haqdır və indi də quluna bu yaxşı şeyi vəd etdin. ²⁹ Əbədi olaraq Sənin önündə olsun deyə qulunun nəslinə xeyir-dua vermək qoy Sənə xoş görünsün! Çünki, ya Xudavənd Rəbb, Sən belə söz verdin. Bu qulunun nəslini Sənin xeyir-duanla əbədilik xeyir-dua alsın!»

^b7:12 Zəb. 132:11; Həv. 2:30

^c7:14 1Saln. 17:13; 2Kor. 6:18; İbr. 1:5; Vəhy 21:7

Davudun qələbələri

(1Salm. 18:1-17)

8 Bundan sonra Davud Filiştililəri məğlub edib özünə tabe etdi və Meteç-Ammahı Filiştililərdən aldı. ²Moavlıları da məğlub etdi və yerə uzadaraq ölçü ipi ilə ölçdü, ölçdüyü iki cərgəni öldürdü, bir cərgəni isə sağ buraxdı. Moavlılar Davuda tabe olub xərac verdilər.

³Sova padşahu Rexov oğlu Hadadezer Fərat çayının ətrafında öz hakimiyyətini bərpa etmək üçün gedəndə Davud onu məğlub etdi. ⁴O, Hadadezerin min yeddi yüz süvarisini və iyirmi min piyada əsgərini əsir etdi və atlardan yüzə qədərini döyüş arabası üçün saxlayaraq qalan atların ayaq vətərini kəsdi. ⁵Dəməşqdə yaşayan Aramlılar Sova padşahu Hadadezerə kömək etməyə gələndə Davud onlardan iyirmi iki min nəfəri qırdı. ⁶Davud Dəməşq Aramına hərbi dəstələr yerləşdirdi və Aramlılar ona tabe olub xərac verdilər. Rəbb Davuda getdiyi hər yerdə zəfər qazandırdı. ⁷O, Hadadezerin zabitlərinin gəzdirdiyi qızıl qalxanları götürüb Yerusəlimə gətirdi. ⁸Padşah Davud Hadadezerin Betah və Berotay şəhərlərindən çoxlu tunc aldı.

⁹Xamat padşahu Toi eşitdi ki, Davud Hadadezerin bütün ordusunu məğlub edib. ¹⁰Toi padşah Davudu salamlamaq və Hadadezeri döyüşdə məğlub etdiyinə görə təbrik etmək üçün oğlu Yoramı onun yanına göndərdi, çünki Hadadezer Toi ilə həmişə müharibə etmişdi. Yoram Davuda qızıl-gümüş və tunc əşyalar bəxş etdi. ¹¹Padşah Davud bu bəxşişləri də, özünə tabe etdirdiyi bütün millətlərdən – ¹²Aramlılardan, Moavlılardan, Ammonlulardan, Filiştililərdən, Amaleqlilərdən əldə

etdiyi qızıl-gümüşü də Sova padşahu Rexov oğlu Hadadezerdən əldə edilən talan malı ilə birlikdə Rəbbə həsr etdi.

¹³^dDuz vadisində Davud Edomlulardan on səkkiz min nəfəri qırandan sonra geri qayıdan zaman ad qazandı. ¹⁴Edoma hərbi dəstələr yerləşdirdi. Edomun hər tərəfinə hərbi dəstələri yerləşdirəndən sonra Edomluların hamısı Davuda tabe oldu. Rəbb Davuda getdiyi hər yerdə zəfər qazandırdı.

¹⁵Davud bütün İsrailin padşahu oldu. O bütün xalqına ədalət və salehliklə hökmranlıq edirdi. ¹⁶Seruya oğlu Yoav ordu başçısı idi; Axilud oğlu Yehoşafat salnaməçi idi; ¹⁷Axituv oğlu Sadoq və Evyatar oğlu Aximelek kahin idi; Seraya mirzə idi; ¹⁸Yehoyada oğlu Benaya Keretlilər və Peletlilərin başçısı idi; Davudun oğulları isə vəzir idi.

Davudun Mefiboşetə etdiyi yaxşılıq

9 ^eDavud dedi: «Şaul nəslindən sağ qalan kimsə varmı? Yonatanın xatirinə ona yaxşılıq edim». ²Şaulun nəslində Siva adlı bir xidmətçi var idi. Onu Davudun yanına çağırdılar və padşah ona dedi: «Siva sənənmı?» O dedi: «Qulun özüdür ki, var». ³Padşah dedi: «Şaul nəslindən bir adam qalmayıb ki, ona Allah xatirinə yaxşılıq edim?» Siva padşaha dedi: «Yonatanın iki ayağından şikəst bir oğlu var». ⁴Padşah ona dedi: «İndi o haradadır?» Siva padşaha dedi: «Budur, indi o, Lo-Devarda Ammielin oğlu Makirin evindədir».

⁵Padşah Davud adam göndərib Lo-Devardan Ammielin oğlu Makirin evindən Mefiboşetə gətirdi. ⁶Şaul oğlu Yonatanın oğlu Mefiboşet Davudun yanına gəldi və üzünü yerə qoyub təzim etdi. Davud dedi: «Mefiboşet!» O «Budur, qulun özüdür ki, var!» dedi. ⁷Davud ona dedi: «Qorxma,

^d8:13 Zəb. 60 başlıq

^e9:1 1Şam. 20:15-17

^f9:3 2Şam. 4:4

atan Yonatanın xatirinə mütləq sənə yaxşılıq edəcəyəm və baban Şaulun bütün torpağını sənə qaytaracağam. Sən həmişə mənim süfrəmdə yemək yeyəcəksən». ⁸Mefiboşet təzim edib dedi: «Axı bu qulun kimdir ki? Mənim kimi ölü bir köpəyə tərəf nə üçün üz tutursan?»

⁹Padşah Şaulun xidmətçisi Sivanı çağıraraq dedi: «Şaula və onun nəslinə aid olan hər şeyi sənin ağanın nəvəsinə verdim. ¹⁰Ağanızın nəvəsinin torpağını sən, oğulların və qulların becərəcək. Məhsulunu ona verəcəksiniz ki, azuqəsi olsun. Ağanızın nəvəsi Mefiboşet isə həmişə mənim süfrəmdə yemək yeyəcək». Sivanın on beş oğlu və iyirmi qulu var idi. ¹¹Siva padşaha dedi: «Mən ağam padşahın bu quluna əmr etdiyi hər şeyi edəcəyəm». Beləliklə, Mefiboşet padşah oğullarından biri kimi Davudun süfrəsində yemək yeyirdi.

¹²Mefiboşetin kiçik bir oğlu var idi. Onun adı Mika idi. Sivanın evində yaşayanların hamısı Mefiboşetin xidmətçiləri idi. ¹³Bundan sonra Mefiboşet Yerusəlimdə qaldı, çünki həmişə padşahın süfrəsində yemək yeyirdi. O, iki ayağından şikəst idi.

Ammonluların və Aramlıların məğlubiyyəti

(1Salm. 19:1-19)

10 Bir müddət sonra Ammonluların padşahı öldü və onun yerinə oğlu Xanun padşah oldu. ²Davud dedi: «Atası mənə yaxşılıq etdiyinə görə mən də Naxaşın oğlu Xanuna yaxşılıq edəcəyəm». Davud əyanlarından bir neçəsini Xanunun atası üçün başsağlığı verməyə göndərdi. Lakin Davudun adamları Ammon ölkəsinə çatanda ³Ammonluların başçıları öz ağaları Xanuna dedilər: «Sən elə bilirsən ki, Davud bu başsağlığı verən adamları sənin atana hörməti olduğu üçün

göndərib? Davudun sənənin yanına adamlarını göndərməsi şəhəri gözdən keçirib araşdırmaq və buranı yıxmaq üçün deyilmi?» ⁴Xanun Davudun adamlarını tutaraq saqqallarını yarıyacaq qırxdırıb paltarlarını oturacaq yerinə qədər aşağıdan kəsdirdi və onları geri göndərdi. ⁵Bunu Davuda xəbər verdilər, Davud da onları qarşılamaq üçün qasidlər göndərdi, çünki bu adamlar çox utanırdı. Padşah dedi: «Saqqalınız çıxana qədər Yerixoda qalın, sonra qayıdarsınız».

⁶Ammonlular özlərinə qarşı Davudda nifrət oyatdıqlarını görəndə adam göndərib Bet-Rexov Aramlılarından və Sova Aramlılarından iyirmi min piyada əsgəri, Maaka padşahı ilə min adamı və Tov əhalisindən on iki min nəfəri muzzla tutdular. ⁷Davud bunu eşidib Yoavla bütün igidlər ordusunu onların üstünə göndərdi. ⁸Ammonlular çıxıb darvazanın girişində döyüşə düzülülər. Sova və Rexov Aramlıları ilə Tov və Maaka adamları çöldə ayrıca durmuşdular.

⁹Yoav öndən və arxadan düşmənlərin ona qarşı düzülüklərini görəndə bütün İsrailin seçmə döyüşçülərindən bəzilərini ayıraraq Aramlılara qarşı düzdü. ¹⁰Xalqın qalan hissəsinə isə qardaşı Avişayı başçı qoydu və onları Ammonlulara qarşı düzdü. ¹¹Yoav dedi: «Əgər Aramlılar məndən güclü çıxarsa, sən mənə kömək edərsən, əgər Ammonlular səndən güclü çıxarsa, mən gəlib sənə kömək edərəm. ¹²Cəsəətli ol. Gəl xalqımız naminə, Allahımızın şəhərləri naminə igidlik göstərək. Qoy Rəbb gözündə xoş olanı etsin». ¹³Yoav və yanındakı qoşun Aramlılara qarşı döyüşə yaxınlaşarkən düşmənlər Yoavın qabağından qaçdılar. ¹⁴Ammonlular Aramlıların qaçdığını görəndə Avişayın qabağından qaçaraq şəhərə girdilər.

Ammonlular ilə döyüş qurtarandan sonra Yoav Yerusəlimə qayıtdı.

¹⁵Aramlılar İsraililərin önündə məğlub olduqlarını görəndə bir yerə yığıldılar. ¹⁶Hadadezer adam göndərüb Fərat çayının o tayındakı Aramlıları döyüşə çıxartdı. Hadadezerin ordu başçısı Şovakla birgə Xelama gəldi. ¹⁷Bunu Davuda xəbər verdilər. O bütün İsraililəri toplayıb İordan çayını keçərək Xelama gəldi. Aramlılar Davuda qarşı düzülüb onunla vuruşdular. ¹⁸Aramlılar İsraililərin qarşısından qaçdılar. Davud Aramlılardan yeddi yüz döyüş arabaçısı ilə qırx min süvarini qırdı və orada ordu başçısı Şovakı vurub öldürdü. ¹⁹Hadadezerə tabe olan padşahların hamısı İsrail qarşısında məğlub olduqlarını görəndə İsraililərlə sülh bağlayıb onlara tabe oldular. Artıq Aramlılar Ammonlulara kömək etməyə qorxdular.

Davud və Bat-Şeva

11 ⁸Bahar gələndə padşahlar müharibəyə çıxan vaxt Davud Yoavı, zabitlərini bütün İsrail ordusu ilə birlikdə müharibəyə göndərdi. Onlar Ammonluları qırıb Rabbanı mühasirəyə aldılar. Davud isə Yerusəlimdə qaldı.

²Bir axşamçağı Davud yatağından qalxıb padşah sarayının damı üstündə gəzişirdi. O, damdan baxıb gördü ki, bir qadın yuyunur. Qadın çox gözəl idi. ³Davud adam göndərüb bu qadın barəsində xəbər aldı. Biri belə dedi: «Bu qadın Xetli Uriyanın arvadı, Eliamin qızı Bat-Şevadır». ⁴Davud qasidlər göndərüb onu yanına gətirdi. Qadın onun yanına gələndə hələ aybaşı murdarlığından təmizlənməkdə idi. Davud onunla yatdı və sonra qadın evinə qayıtdı. ⁵Qadın bundan boylu

olub Davuda «mən hamiləyəm» deyə xəbər göndərdi.

⁶Davud Yoavın yanına adam göndərüb dedi: «Xetli Uriyanı mənim yanına göndər». Yoav Uriyanı Davudun yanına göndərdi. ⁷Uriya Davudun yanına gələndə Davud Yoavın, xalqın və döyüşün vəziyyətini soruşdu. ⁸Sonra Davud Uriyaya dedi: «Get evinə, ayaqlarını yu». Uriya padşahın sarayından çıxanda padşah arxasınca ona hədiyyə də göndərdi. ⁹Lakin Uriya padşahın sarayının qapısında ağasının bütün mühafizəçiləri ilə birlikdə yatıb evinə getmədi. ¹⁰Davuda «Uriya evinə getmədi» deyə bildirdilər. Davud Uriyaya dedi: «Sən yoldan gəlməmişəni? Niyə evinə getmədin?»

¹¹Uriya Davuda dedi: «Əhd sandığı və İsraililərlə Yəhudalılar çardaqlarda qalarkən, ağam Yoavla ağamın zabitləri çöllərdə məskən salarkən mən yemək-İçmək və arvadım ilə yatmaq üçün evimə gedimmi? Həyatına və canına and olsun, mən belə şey etmərəm». ¹²Davud Uriyaya dedi: «Bu gün də burada qal, sabah səni yola salaram». Uriya həmin günü və ertəsi günü Yerusəlimdə qaldı. ¹³Davud onu çağırub yedirib-İçirərək sərxoş etdi. Uriya padşahın yanından axşamüstü çıxdı. O öz hərbi yatağında yatmaq üçün ağasının mühafizəçilərinin yanına gedərək yenə də evinə getmədi.

¹⁴Səhər açılanda Davud Yoava məktub yazdı və məktubu Uriyanın əli ilə Yoava göndərdi. ¹⁵Məktubunda belə yazılmışdı: «Uriyanı qızgın döyüşlərə göndər. Onu ön xəttə qoy və yanından çəkilin ki, vurulub öldürülsün». ¹⁶Yoav şəhəri mühasirə altında saxlayarkən igid adamlar olan yeri bilirdi və Uriyanı oraya göndərdi. ¹⁷Şəhərin adamları qalxıb Yoavla döyüşə çıxdılar.

Xalqdan, Davudun döyüşçülərindən qırılanlar oldu və Xetli Uriya da ölənlər arasında idi. ¹⁸Yoav Davudun yanına adam göndərüb döyüş haqqında olan məlumatların hamısını xəbər verdi. ¹⁹Qasidə əmr edib dedi: «Döyüş haqqında olan bütün məlumatları padşaha söyləyib bitirərkən ²⁰padşah sənə qəzəblənib “Şəhərə hücum etmək üçün niyə bu qədər yaxınlaşdınız? Divarın üstündən sizə ox atacaqlarını bilmirdinizmi? ²¹hBax Yerubbeşet oğlu Avimeleki kim vurdu? Divarın üstündən bir qadın dəyirmanın üst daşını onun üstünə atmadımı və o, Tevesdə ölmədimi?” deyərsə, o zaman “qulun Xetli Uriya da öldü” deyərsən».

²²Qasid yola düşdü və Davudun yanına gəlib Yoavın göndərdiyi məlumatların hamısını ona xəbər verdi. ²³Qasid Davuda dedi: «Adamlar bizə üstün gəldilər. Onlar bizə qarşı döyüşmək üçün çölə çıxdılar və onları darvazanın girişinə qədər qovduq. ²⁴Oxatanlar divardan döyüşçülərin üstünə ox yağdırdılar və padşahın döyüşçülərindən ölənlər də oldu. Qulun Xetli Uriya da ölənlər arasındadır». ²⁵Davud qasidə dedi: «Yoava deyərsən ki, “bu hadisə sənin gözündə pis görünməsin, çünki qılınc gah birinin, gah da başqasının başını yeyir. Şəhərə qarşı döyüşü gücləndirib oranı yıxsın”. Bununla Yoavı sən də ruhlandır».

²⁶Uriyanın arvadı Uriyanın ölümünü eşidib əri üçün yas tutdu. ²⁷Yas qurtarandan sonra Davud adam göndərüb Bat-Şevanı öz evinə gətirdi və o, Davudun arvadı oldu. Sonra Davuda bir oğul doğdu. Lakin Davudun gördüyü bu iş Rəbbin gözündə pis idi.

Natan peyğəmbərin Davuda məzəmməti

12ⁱRəbb Natanı Davudun yanına göndərirdi. Natan onun yanına gəlib belə nəql etdi: «Bir şəhərdə iki adam var idi. Onlardan biri varlı, o biri isə kasıb idi. ²Varlı adamın çoxlu sürüləri və naxırı var idi. ³Lakin kasıb adamın satın alıb bəslədiyi bir körpə dişi quzudan başqa heç nəyi yox idi. O, quzusunu öz yanında uşaqları ilə bərabər böyütmüş, ona öz yeməyindən yedirtmiş, öz içdiyi qabdan su içirtmiş və qoynunda yatırtmışdı. Quzu ona doğma qızı kimi idi. ⁴Bir gün varlı adamgilə yadelli bir qonaq gəlir. Varlı adam onlara gələn qonağa yemək hazırlamaq üçün öz sürüsündən və naxırından heyvan götürüb kəsməyə qiymədi. O gedib kasıbın quzusunu götürüb kəsdi və yanına gələn qonağa yemək hazırladı». ⁵O adama qarşı Davudun qəzəbi alovlandı və Natana dedi: «Var olan Rəbb haqqı, bunu edən adam ölümə layiqdir. ⁶Bu işi gördüyünə və rəhmsizliyinə görə o, quzunun əvəzini dördqat verəcək».

⁷Natan Davuda dedi: «O adam sənsən! İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: “Mən səni İsrailin üzərində padşah olaraq məsh etdim və səni Şaulun əlindən qurtardım. ⁸Sənə ağanın evini verdim. Ağanın arvadlarını qoynunda yatırıb İsrailə Yəhuda nəslini sənə verdim. Əgər bu sənə azlıq edirdisə, Mən sənə daha nələri, nələri əlavə edərdim. ⁹Nə üçün Rəbbin gözündə pis olan işi etdin? Niyə Onun sözünə xor baxdın? Xetli Uriyanın arvadını özünə arvad etmək üçün onu qılıncla öldürtdürdün. Uriyanı Ammon övladlarının qılıncı ilə öldürtdürdün. ¹⁰Bundan sonra heç vaxt qılınc sənə evindən ayrılmayacaq, çünki sən Mənə xor baxdın və Xetli

Uriyanın arvadını özünə arvad etdin”.

¹¹ Rəbb belə deyir: “Bax sənə qarşı pisliyi öz nəslindən çıxaraçağam və sənin gözünün önündə arvadlarını götürüb yaxınına verəcəyəm. O da göz görə-görə, gündüzün günorta çağı sənin arvadlarınıla yatacaq. ¹² Bu işi sən gizli etdinsə, Mən bu işi bütün İsraililərin qarşısında gündüzün günorta çağı etdirəcəyəm”.

¹³ Davud Natana dedi: «Mən Rəbbə qarşı günah etdim». Natan Davuda dedi: «Rəbb sənin günahını sildi, ölməyəcəksən. ¹⁴ Lakin bunu etməklə Rəbbin düşmənlərinə böyük fürsət verdin ki, Ona küfr etsinlər. Ona görə də mütləq səndən doğulan uşaq öləcək».

Davudun uşağının ölümü

¹⁵ Sonra Natan evinə qayıtdı. Rəbb Davudun Uriyanın dul arvadından olan uşağını vurdu və uşaq xəstələndi.

¹⁶ Davud uşaq üçün Allaha yalvardı və oruc tutaraq otağına girib bütün gecəni quru yerdə uzandı. ¹⁷ Evinin ağsaqqalları onu yerdən qaldırmaq üçün yanında dayandılar, lakin o qalxmaq istəmədi və onlarla birgə çörək yemədi. ¹⁸ Yeddinci gün körpə öldü. Davudun əyanları uşağın öldüyünü ona bildirməyə qorxdular və belə düşündülər: «Uşaq sağ ikən onu dilə tutduq, lakin sözü müzə qulaq asmadı. İndi uşağın öldüyünü ona necə söyləyək? Özünə bir xətər yetirər».

¹⁹ Davud əyanlarının pıçıldaşmasını görəndə başa düşdü ki, uşaq ölüb və əyanlarına «Uşaq öldümü?» dedi. Onlar «öldü» dedilər.

²⁰ Davud yerdən qalxdı, yuyunub başına zeytun yağı sürtdü və paltarlarını dəyişərək Rəbbin evinə gedib səcdə qıldı. Evə qayıdıb yemək istəyəndə qarşısına yemək qoydular və o yedi.

²¹ Əyanları ona dedi: «Bu nə işdir edirsən? Körpə sağ ikən nə üçün oruc tutub ağladın, körpə öləndə isə durub çörək yedin?» ²² Davud cavab verdi: «Uşaq sağ olanda oruc tutub ağlayırdım və deyirdim ki, kim bilir, bəlkə Rəbb mənə lütf edər, uşaq sağ qalar. ²³ Lakin indi uşaq ölüb, nə üçün oruc tutum? Məgər onu geri qaytara bilərəmmi? Mən onun yanına gedəcəyəm, o mənim yanına qayıtmayacaq».

Süleymanın anadan olması

²⁴ Davud arvadı Bat-Şevaya təsəlli verdi və yanına girib onunla yatdı. Bat-Şeva bir oğul doğdu və adını Süleyman qoydu. Rəbb bu uşağı sevdi. ²⁵ O, Natan peyğəmbəri göndərdi və o da Rəbbin naminə uşağın adını Yedidyah *qoydu.

Yenidən müharibənin başlanması

(1Saln. 20:1-3)

²⁶ Yoav Ammon övladlarının Rabba şəhərinə hücum edib padşah qalasını aldı. ²⁷ Sonra Yoav Davudun yanına qasidlər göndərüb belə dedi: «Rəbbəyə hücum edib ehtiyat su mənbələrini aldım. ²⁸ İndi isə sən xalqın qalan hissəsini topla və şəhərə qarşı ordugah qurub oranı al ki, mən gedib oranı almayım və o yer adımla çağırılmasın». ²⁹ Davud da bütün xalqı toplayıb Rabba getdi və şəhərə hücum edib oranı aldı. ³⁰ Davud onların padşahının başından tacını götürdü. Tac qızıldan olub çəkisi bir talant idi. Onun üzərində qiymətli daş var idi. Bu tac Davudun başına qoyuldu. Davud bu şəhərdən çoxlu qənimət apardı. ³¹ O, şəhərdə olan xalqı köçürüb mişar, dəmir külüng, dəmir balta ilə görülən işlərdə və kərpic emalında işlətdi. Davud Ammonluların

*12:25 Yedidyah – ibrani dilində Rəbbin sevimlisi.

bütün şəhərlərində belə edəndən sonra bütün xalqla birgə Yerusəlimə qayıtdı.

Amnon və Tamar

13 Davudun oğlu Avşalomun Tamar adlı gözəl doğma bacısı var idi. Rabbanın alınmasından bir müddət sonra Davudun oğlu Amnon Tamara vuruldu. ²Amnon ögey bacısı Tamardan ötrü o qədər qüssələndi ki, lap xəstəliyə düşdü. Çünki Tamar bakirə qız olduğuna görə Amnona onunla bir şey etmək çətin gəlirdi. ³Amnonun Yonadav adlı bir dostu var idi. Yonadav Davudun qardaşı Şımanın oğlu idi və özü də çox hiyləgər idi. ⁴Yonadav Amnona dedi: «Ey şahzadə, niyə gündən-günə pərişansan? Bunu mənə bildirməzsənmi?» Amnon ona dedi: «Qardaşım Avşalomun doğma bacısı Tamara vurulmuşam». ⁵Yonadav ona dedi: «Yatağına girib özünü xəstə göstər və atan səni görməyə gələndə ona belə de: “Rica edirəm, bacım Tamar gəlib mənə çörək yedirtsin və gözümün qarşısında yemək hazırlasın, mən də onu görüm, bişirdiyi yeməyi onun əlindən alıb yeyim”». ⁶Amnon yatağa girib özünü xəstə göstərdi. Padşah onu görməyə gələndə Amnon padşaha dedi: «Rica edirəm, bacım Tamar gəlsin və gözümün qarşısında iki kökə bişirsin, mən də o kökələri onun əlindən alıb yeyim».

⁷Davud evə adam göndərib Tamara dedi: «İndi qardaşın Amnonun evinə get, ona yemək hazırla». ⁸Tamar qardaşı Amnonun evinə gedəndə o uzanmışdı. Tamar xəmir yoğurdu və onun gözü önündə kökələr düzəldib bişirdi. ⁹Tamara götürüb onun qarşısına boşaltdı. Lakin o yemək istəmədi. Amnon dedi: «Qoy hamı yanımdan çıxsın». Hamı onun yanından çıxdı. ¹⁰Amnon Tamara dedi: «Yeməyi içəri otağa apar və orada

sənin əlindən alıb yeyim». Tamar qardaşı Amnon üçün bişirdiyi kökələri götürüb içəri otağa apardı. ¹¹Kökələri yemək üçün Amnonun yanına gətirəndə Amnon Tamardan yapışib dedi: «Gəl mənimlə yat, bacım». ¹²Tamar isə ona dedi: «Yox, qardaşım, mənəm namusuma toxunma, çünki İsraildə belə işlər etmək olmaz. Belə iyrənc iş görmə. ¹³Mən bu rüsvayçılıqdan necə qurtara bilərəm? Səni isə İsraildə binamus kimi tanıyaçaqlar. İndi isə rica edirəm, get padşahla danış, o məni sənə verər, yox deməz». ¹⁴Lakin Amnon onun sözünü dinləmək istəmədi və qızdan qüvvətli olduğu üçün qızı zorlayaraq onunla yatdı.

¹⁵Bundan sonra Amnona Tamara qarşı həddən çox nifrət yarandı. Ona olan nifrəti əvvəlki sevgi hissindən daha güclü idi. Amnon ona «dur, buradan rədd ol» dedi. ¹⁶Tamar isə dedi: «Yox! Axı indi məni qovmaqla etdiyən bu pislik mənə etdiyən o biri pisləkdən daha böyükdür». ¹⁷Amma Amnon ona qulaq asmaq istəməyib öz nöqərinə yanına çağırıb dedi: «Bunu yanımdan rədd edib bayıra at və arxasınca da qapını qıfilla». ¹⁸Qızın əynində əlvan paltar var idi, çünki padşahın bakirə qızları belə paltar geyərdilər. Amnonun nöqəri Tamarı bayıra atıb arxasınca qapını qıfılladı. ¹⁹Tamar da başına kül tökdü. Əynindəki əlvan paltarını cırıb əlləri ilə başını tutaraq getdi. O gedə-gedə hönkürürdü.

²⁰Qardaşı Avşalom ona dedi: «Sənə toxunan qardaşın Amnon idimi? Hələlik sus, bacım, axı o sənin qardaşındır, bunu qəlbinə salma». Tamar tənha və qəm içində qardaşı Avşalomun evində yaşadı. ²¹Padşah Davud bu hadisəni eşidərkən çox qəzəbləndi. ²²Avşalom isə Amnona nə yaxşı, nə də yaman bir söz dedi, çünki bacısı Tamarı zorladığına görə Avşalom Amnona nifrət edirdi.

Avşalomun qisası

²³ İki il tamam olandan sonra Efrayimə yaxın Baal-Xasorda Avşalom qoyun qırxımı keçirirdi. Avşalom padşahın bütün oğullarını oraya dəvət etdi. ²⁴ O, padşahın yanına gəlib dedi: «Bax bu qulun qoyun qırxımı keçirir. Rica edirəm, qoy padşah və əyanları bu qulun yanına gəlsin». ²⁵ Padşah Avşaloma dedi: «Yox, ay oğul, qoy hamımız getməyə, sənə ağırlıq düşər». Avşalom nə qədər təkid etsə də, padşah getmək istəmədi, lakin ona xeyir-dua verdi. ²⁶ Sonra Avşalom dedi: «Heç olmasa qardaşım Amnon bizimlə getsin». Padşah ona dedi: «Axı nə üçün o sənislə getsin?» ²⁷ Avşalom isə təkid etdi. Davud Amnonu və bütün şahzadələri onunla göndərdi. ²⁸ Avşalom nökrələrinə belə əmr etmişdi: «Baxın Amnonun ürəyi şərəblə nəşələnəndə sizə “Amnonu vurun!” deyəcəyəm, o zaman onu öldürün, qorxmayın. Sizə əmri verən mən deyiləmmi? Cəsur və igid olun». ²⁹ Avşalom necə buyurmuşdusa, nökrələri elə edib Amnonu vurdular. Bunu görən bütün şahzadələr qalxıb hər biri öz qatırına minərək qaçdı.

³⁰ Hələ onlar yolda ikən Davuda belə xəbər çatdı: «Avşalom bütün şahzadələri qırıb, onlardan heç birini sağ qoymayıb». ³¹ Padşah qalxıb paltarını cırdı və yerə sərildi. Yanındakı əyanların hamısı öz paltarını cırdılar. ³² Davudun qardaşı Şimanın oğlu Yonadav belə dedi: «Ağam bütün gəncləri, şahzadələri ölmüş zənn etməsin, təkcə Amnon ölüb. Ona görə ki o, ögey bacısı Tamarı zorladığı gündən bəri Avşalom bu niyyətdə idi. ³³ Onun üçün də ağam padşahın bütün şahzadələrin ölüm xəbərindən

ürəyi narahat olmasın, çünki təkcə Amnon ölüb».

³⁴ Avşalom isə qaçmışdı. Növbətçi nökrə başını qaldırıb baxdı və budur, arxa yoldan dağın yamacından böyük bir qələbəlik gəlirdi. ³⁵ Yonadav padşaha dedi: «Budur, şahzadələr gəlir, qulun necə dedisə, elə də oldu». ³⁶ O, sözüntü qurtaran kimi şahzadələr içəri girib bərkdən ağladılar və padşahla bütün əyanları da acı göz yaşları tökdülər.

³⁷ Avşalom qaçıb Geşur padşahı Ammihud oğlu Talmayın yanına getdi. Davud isə oğlu Amnon üçün hər gün yas tuturdu. ³⁸ Geşura qaçan Avşalom üç il orada qaldı. ³⁹ Avşalom üçün padşah Davud ürəyində həsrət çəkirdi, çünki Amnonun ölümünə görə artıq təsəlli tapmışdı.

Teqoalı qadın

14 Seruya oğlu Yoav başa düşdü ki, padşah Avşalomun həsrətini çəkir. ² Yoav Teqoaya adam göndərib oradan müdrik bir qadın gətirdi və ona dedi: «Rica edirəm, özünü yaşlı adam kimi göstər. Yas paltarı geyin, başına zeytun yağı sürtmə, özünü çoxdan bəridir ki, ölən üçün yas tutan bir qadına bənzət. ³ Padşahın yanına gedib ona belə söyləyərsən». Yoav qadına nə demək lazım olduğunu öyrətdi.

⁴ Teqoalı qadın padşahın hüzurunda üzüstə yerə döşəndi və ona müraciət edib belə dedi: «Kömək et, ey padşah!» ⁵ Padşah da ona dedi: «Dərdin nədir?» Qadın dedi: «Həqiqətən, mən dul bir qadınam, ərim ölüb. ⁶ Kəzinin iki oğlu var idi. Bir gün onların ikisi də çöldə bir-biri ilə dalaşdı. Orada onları ayıran heç kim yox idi və biri o birini vurub öldürdü. ⁷ Bax bütün nəsil mənə – kəzininə qarşı çıxdı və “qardaş qatilini bizə ver, öldürdüyü qardaşının canının əvəz-

inə onu öldürək, qoy mirasa varis olan qardaş da həlak olsun” dedilər. Onlar ocağımın qalan közünü də söndürəcəklər və ərimin yer üzündə nə adı, nə də yadigarı qalacaq.

⁸ Padşah qadına dedi: «Evinə qayıt. Mən sənin haqqında əmr verərəm».

⁹ Teqoalı qadın padşaha dedi: «Ağam padşah, günahın qoy mənim və atamın nəslə üzərinə düşsün! Qoy padşahla taxtı günahsız qalsın!» ¹⁰ Padşah dedi: «Kim sənə bir söz desə, onu mənim yanına gətir, heç kim sənə toxuna bilməz».

¹¹ Qadın dedi: «Rica edirəm, padşah Allahı Rəbbi xatırlasın ki, qan qisasını alaraq qırğını davam etdirməsin, yoxsa onlar mənim oğlumu həlak edəcəklər». Davud dedi: «Var olan Rəbb haqqı, oğlunun başından bir tük belə, əskik olmayacaq».

¹² Qadın dedi: «Rica edirəm, izin ver, kəninin ağam padşaha bir söz söyləsin». O «söylə» dedi. ¹³ Qadın dedi: «Əgər belə olarsa, nə üçün Allahın xalqına qarşı bu cür iş gördün? Çünki padşahın bu sözü onun özünü də mühakimə edir. Ona görə ki sürgün etdiyi adamı qaytarıb geri gətirtmir».

¹⁴ Axı hamımız öləcəyik, yerə dağılan və yenidən bir yerə yığılmayan su kimi. Allah da canı insandan çəkib almaz, lakin bir çarə düşünər ki, sürgündə olan adam Özündən uzaq düşməsin.

¹⁵ İndi ağam padşaha bu sözü söyləmək üçün gəlməyimin səbəbi budur ki, xalq məni qorxutdu və bu kəninin dedi: “Qoy indi gedib bunu padşaha söyləyim, bəlkə padşah kəninin xahişini yerinə yetirər. ¹⁶ Ona görə ki padşah bu kəninini eşidəcək və oğlunu Allahın irs olaraq verdiyi torpaqdan qoparıb atmaq istəyənin əlindən qurtaracaq”. ¹⁷ Ona görə kəninin belə düşündü. Rica edirəm, ağam padşah, sözünlə mənə təskinlik

ver, çünki yaxşını-pisi başa düşməkdə Allahın mələyi necədirsə, ağam padşah da elədir. Qoy Allahın Rəbb sənə yar olsun!»

¹⁸ Bu sözdən sonra padşah qadına belə dedi: «Səndən bir şey soruşacağam, cavabını məndən gizlətmə». Qadın dedi: «Ağam padşah, söylə, rica edirəm». ¹⁹ Padşah dedi: «Sənin bu işlərinin hamısında Yoavın da əli varmı?» Qadın cavab verdi: «Ağam padşah sağ olsun, padşahın sözündən heç kim nə sağa, nə də sola dönmə bilməz. Qulun Yoav mənə əmr etdi və bu sözlərin hamısını kəninizə o öyrətdi. ²⁰ Qulun Yoav bunu işin istiqamətini dəyişmək üçün etdi. Ağam Allahın mələyi qədər müdrikdir, ölkədə olub-keçən hər şeyi bilir».

Avşalomun Yerusəlimə qaytarılması

²¹ Padşah Yoava dedi: «Yaxşı, bu işi görürəm. Get, o cavanı – Avşalomu geri qaytar». ²² Yoav üzüstə düşüb yerə döşəndi və padşahı alqışladı. Sonra Yoav dedi: «Ağam padşah, bu gün sənin gözündə lütf tapdığını bu qulun bilir, çünki padşah qulun ricasına əməl etdi». ²³ Yoav durub Geşura gedib Avşalomu Yerusəlimə gətirdi. ²⁴ Lakin padşah dedi: «Qoy o öz evinə qayıtsın, mənim gözümə görünməsin». Avşalom evinə qayıtdı və padşahın gözüne görünmədi.

²⁵ Bütün İsraildə Avşalom qədər gözəliyi mədh olunan heç kim yox idi. Təpədən dırnağa qədər onda bir eyib yox idi. ²⁶ Hər ilin sonunda saçı ona ağırlıq etdiyi üçün kəsərdi, başından saçını kəsəndə saçı padşah tərəzisi ilə iki yüz şekel †gələrdi. ²⁷ Avşalomun üç oğlu və Tamar adında bir qızı vardı. Tamar çox gözəl bir qadın olmuşdu.

²⁸ Avşalom tam iki il Yerusəlimdə qaldı və padşahın gözüne görünmədi.

†14:26 Padşah tərəzisi ilə iki yüz şekel – təqribən 2,5 kq.

²⁹ O, Yoavı padşahın yanına göndərmək üçün onun yanına adam göndərdi, amma Yoav onun yanına gəlmək istəmədi. Avşalom ikinci dəfə Yoavın yanına adam göndərdi və o yenə də gəlmək istəmədi. ³⁰ Sonra Avşalom qullarına dedi: «Baxın Yoavın tarlası mənimkinə bitişikdir və orada onun arpası var. Gedib ora od vurun». Avşalomun qulları gedib tarlaya od vurdular. ³¹ Yoav durub Avşalomun evinə gəlib dedi: «Niyə sənin qulların gəlib mənim tarlama od vurdular?» ³² Avşalom Yoava dedi: «Bax sənin yanına adam göndərdim, dedim ki, buraya gələsən. “Söylə, mən Geşurdan buraya nə üçün gəlmişəm? Orada qalsaydım, mənim üçün bundan daha yaxşı olardı” deyərək səni padşahın yanına göndərmək istəyirdim. İndi gedib padşahın gözüünə görünüm, günahım varsa, qoy məni öldürsün». ³³ Yoav da padşahın yanına gəlib bunu ona bildirdi və padşah Avşalomu çağırırdı. Avşalom padşahın yanına gedib onun qarşısında üzüstə yerə təzim etdi və padşah onu öpdü.

Avşalomun qəsdı

15 Bir müddət keçəndən sonra Avşalom özü üçün bir döyüş arabası ilə atlar və onun qabağında qaçmaq üçün əlli adam hazırladı. ² Avşalom tezdən durub darvaza yolunun kənarında dayanardı. O, hökm almaq üçün padşahın yanına aparılacaq davası olan hər adamı öz yanına çağırır, «Sən hansı şəhərdənsən?» deyərək ondan soruşardı. O adam da deyərki ki, qulun İsrailin filan qəbiləsindəndir. ³ Avşalom ona belə deyərki: «Bax sənin işin yaxşı və düzgündür, lakin padşah tərəfindən heç kim sənə qulaq asmayacaq». ⁴ Avşalom deyərki: «Kəş bu ölkəyə məni hakim qoyaydılar. O zaman mənim yanıma davası və

yaxud da iddiası olub gələn hər adamın işinə ədalətlə baxardım». ⁵ Bir nəfər ona təzim etmək üçün yaxınlaşanda o əl uzadıb onu qucaqlayar və öpərdi. ⁶ Avşalom hökm üçün padşahın yanına gələn bütün İsraililərlə belə rəftar edərdi. İsraililərin könlünü bu surətdə ələ alardı.

⁷ Dörd il keçəndən sonra Avşalom padşaha dedi: «Rica edirəm, izin ver, gedib Xevronda Rəbbə əhd etdiyim qurbanı təqdim edim. ⁸ Çünki qulun Aram torpağının Geşur şəhərində qalanda belə əhd etmişdi: “Əgər Rəbb məni Yerusəlimə geri qaytarsa, Ona qulluq edəcəyəm”. ⁹ Padşah ona «salamat get» dedi. Avşalom qalxıb Xevrona getdi.

¹⁰ Avşalom İsrail qəbilələrinin hamısına gizli qasidlər göndərərək onlara tapşırırdı: «Şeypur səsinə eşidəndə “Avşalom Xevronda padşah oldu” deyin». ¹¹ Yerusəlimdən çağırıldığı iki yüz nəfər də Avşalomla getdi. Onlar pak niyyətlə onun arxasınca gedirdi və heç bir şeydən xəbərləri yox idi. ¹² Avşalom qurbanları təqdim edərkən Davudun müşaviri Gilolu Axitofeli öz şəhərindən – Gilodan öz yanına gətirdi. Fitnəkar dəstə qüvvətli idi, çünki Avşalomun yanında olan xalq get-gedə çoxalırdı.

Davudun Yerusəlimdən qaçması

¹³ Bir adam gəlib Davuda xəbər verərək dedi: «İsraililər Avşaloma rəğbət bəsləyir». ¹⁴ Davud Yerusəlimdə – yanında olan bütün əyanlarına dedi: «Durun qaçaq, yoxsa Avşalomun qarşısından heç kim qaçıb qurtula bilməz. Cəld olun, gedək, yoxsa o tez gəlib bizə çatar, başımıza bəla açar və şəhəri qılıncdan keçirər». ¹⁵ Padşahın əyanları dedilər: «Ağam padşahın istədiyi kimi olsun, bax biz sənin qullarınıq». ¹⁶ Padşah və onun ardınca bütün külfəti çıxdı. Lakin padşah cariyələrindən on qadını evə

nəzarət etmək üçün qoydu. ¹⁷ Padşah və ardınca bütün xalq çıxıb şəhərin sonuncu evində dayandı. ¹⁸ Bütün əyanları onun qarşısından keçdilər və bütün Keretlilər, Peletlilər və Qatdan onun ardınca gəlmiş altı yüz nəfər Qatlı da padşahın qarşısından keçdi.

¹⁹ Padşah Qatlı Yettaya dedi: «Sən niyə bizimlə gedirsən? Qayıt təzə padşahla qal. Sən ki yadellisən və öz yurdundan sürgünə aparılmış adamsan, qayıt öz yerinə. ²⁰ Sən bura hələ dünən gəlmisən. Bu gün səni özümüzüzlə getməyəmi məcbur edim? Mən hara gedə bilsəm, ora gedəcəyəm. Sən isə qayıt, öz soydaşlarını da geri qaytar. Xeyirxahlıq və sədaqət sənə yar olsun!» ²¹ Yettay padşaha cavab verdi: «Var olan Rəbbə və ağam padşahımın canına and olsun, padşahım harada olsa, mütləq bu qulun ölsə də, qalsa da, orada olacaq». ²² Davud Yettaya dedi: «Onda gəl, keç». Qatlı Yettay ilə bütün adamları və yanında olan bütün uşaqlar gəlib onların tərəfinə keçdi. ²³ Camaat keçərkən bütün bölgə əhalisi bərkdən ağlayırdı. Padşah da Qidron vadisini keçdi və bütün camaat çölə tərəf irəlilədi.

²⁴ Sonra Sadoq Allahın Əhd sandığını daşıyan bütün Levililərlə bərabər gəldi. Allahın sandığını yerə qoydular. Bütün xalq şəhərdən tamamilə çıxandan sonra Evyatar da çıxdı. ²⁵ Padşah Sadoqa yenə dedi: «Allahın sandığını şəhərə qaytar. Əgər mən Rəbbin gözündə lütf tapsam, O məni geri qaytarıb Öz sandığını və məskəni yenə mənə göstərər. ²⁶ Lakin “səndən razı deyiləm” desə, budur, qoy gözündə nə yaxşı görünsə, mənim üçün elə etsin. Mən hazırım». ²⁷ Padşah kahin Sadoqa dedi: «Sən görücü deyilsənmi? Sən oğlun Aximaas və Evyatarın oğlu Yonatanla bərabər salamat şəhərə qayıt. Sən və Evyatar iki oğlunuzu da özünüzlə

aparın. ²⁸ Baxın sizdən mənə hal-əhval bildirən söz çatana qədər mən çöldə – çayın dayaz yerində gözləyəcəyəm». ²⁹ Sadoqla Evyatar Allahın sandığını Yerusəlimə geri qaytardı və orada qaldı.

³⁰ Davud Zeytun dağının yoxuşu ilə çıxır və çıxarkən ağlayırdı. Başıörtülü, ayaqyalın gedirdi. Onunla bərabər gedən bütün xalq da başıörtülü dağı çıxır və gedə-gedə ağlayırdı.

³¹ Kimsə «Axitofel Avşalomun yanında – qiyamçılar arasındadır» deyərək Davuda xəbər verdi. Davud dedi: «Ya Rəbb, Səndən diləyirəm, Axitofelin məsləhətlərini boşa çıxar». ³² Davud xalqın Allaha səcdə etdiyi təpənin başına çatanda, budur, Arklı Xuşay paltarı cırılmış və başı toz-torpaq içində onu qarşılamağa gəldi. ³³ Davud ona dedi: «Əgər sən də mənimlə bərabər getsən, mənə yük olarsan. ³⁴ Lakin əgər şəhərə qayıdıb Avşaloma “ey padşah, mən də sənin qulun olacağam. Keçmişdə necə atana qul oldumsa, sənə də indi elə qul olacağam” desən, o zaman mənim xeyrimə Axitofelin məsləhətini poza bilərsən. ³⁵ Kahin Sadoq və kahin Evyatar orada sənənlə deyilmi? Padşah sarayından eşidəcəyiniz hər şeyi kahinlərə – Sadoq və Evyatara bildirəcəksən. ³⁶ Budur, iki oğlu – Sadoqun oğlu Aximaas, Evyatarın oğlu Yonatan onların yanında və eşidəcəyiniz hər şeyi onların əli ilə mənə çatdıracaqsınız». ³⁷ Avşalom Yerusəlimə girərkən Davudun dostu Xuşay da şəhərə girdi.

Xidmətçi Sivanın iftirası

16 ¹ Davud təpə başından bir az yana keçərkən Mefiboşetin xidmətçisi Siva iki yüz kömbə çörək, yüz salxım quru üzüm, yüz ədəd yay meyvəsi və bir tuluq şərab yüklənmiş bir sürü palanlı

eşşəklə onu qarşıladi. ² Padşah Sivaya dedi: «Bunları hara aparırsan?» Siva dedi: «Eşşəkləri padşahın külfətinin minməsi, çörəklə yay meyvələrini nökərlərin yeməsi və bu şərabı isə çöldə olan yorğunların içməsi üçün gətirmişəm». ³ Padşah Sivaya dedi: «Bəs sənin ağanın oğlu haradadır?» Siva padşaha dedi: «Bax o “bu gün İsrail nəslı atamın padşahlığını mənə geri qaytaracaq” deyərək Yerusəlimdə qaldı». ⁴ Padşah Sivaya dedi: «Belə isə, onda Mefiboşetin hər şeyi sənindir». Siva cavab verdi: «Ayağının torpağı olum, ağam padşah, tək sənın gözündə lütf tapım».

Şimeyin lənəti

⁵ Padşah Davud Baxurimə gəldi və oradan Şaulun nəslindən olan Gera oğlu Şimey adlı bir nəfər çıxdı. Şimey Davuda lənət edə-edə çıxırdı. ⁶ Davuda və Davudun adamlarına daş atırdı. Bütün xalq və igidlərin hamısı Davudun sağında və solunda idi. ⁷ Şimey Davuda lənət edərkən belə deyirdi: «Rədd ol, rədd ol, ey əliqanlı, yaramaz adam! ⁸ Yerinə padşah olduğun Şaul nəslinin tökülən qan qisasını Rəbb səndən alır. Rəbb padşahlığı oğlun Avşalomla verdi. Budur, sən öz şərinin qurbanısan, çünki sən əliqanlı insansan».

⁹ Seruya oğlu Avişay padşaha dedi: «Axı nə üçün bu köpək leşi ağam padşaha belə lənət etsin? İzin ver gedim, onun başını üzüm». ¹⁰ Padşah dedi: «Ey Seruya oğulları, axı məndən sizə nə? Madam ki lənət edir, demək Rəbb ona “Davuda lənət et” deyib. Elə isə kim ona “belə etmə” deyər bilər?» ¹¹ Davud Avişaya və bütün əyanlarına dedi: «Bax əgər öz belimdən gələn oğlum canımı almaq istəyirsə, bu Binyaminli bundan daha betərini etməzmi? Buraxın onu,

qoy o, lənətini etsin, çünki ona Rəbb belə əmr etmişdir. ¹² Bəlkə Rəbb çəkdiyim əzabı görüb bu gün onun etdiyi lənətlərin əvəzinə mənə yaxşılıq edər». ¹³ Davud və adamları yolla gedirdi, Şimey isə onun qarşısında dağın yamacı ilə gedir və gedə-gedə lənət edir, ona daş-torpaq atırdı. ¹⁴ Padşahla yanındakı bütün xalq yorulmuşdu və bu yerdə dinclərini aldı.

Avşalomun Yerusəlimə daxil olması

¹⁵ Avşalom ilə bütün xalq – İsrail adamları Yerusəlimə gəldilər, Axitofel də onunla idi. ¹⁶ Davudun dostu Arklı Xuşay Avşalomun yanına gəlib «Yaşasın padşah! Yaşasın padşah!» dedi. ¹⁷ Avşalom Xuşaya dedi: «Dostuna etibarın budurmu? Niyə dostunla bərabər getmədin?» ¹⁸ Xuşay Avşalomla dedi: «Xeyr, mən ancaq Rəbbin, bu xalqın və bütün İsrail adamlarının seçdiyi adamın tərəfində olacağam və onunla da qalacağam. ¹⁹ Bir de görüm, axı mən kimə xidmət edəcəyəm, dostumun oğluna deyilmi? Atana necə qulluq etdimsə, sənə də elə qulluq edəcəyəm».

²⁰ Avşalom Axitofelə dedi: «Məsləhətinizi verin görək, nə etməliyik?» ²¹ Axitofel Avşalomla dedi: «Evə nəzarət etmək üçün atanın qoyub getdiyi cariyələrin yanına gir. Onda atanın nifrətini qazandığını bütün İsraililər eşidəcək və sənın tərəfində olanların hamısının əl-qolu qüvvətlənəcək». ²² ^mDam üstündə Avşalom üçün çadır qurdular və bütün İsraililərin gözü qarşısında Avşalom atasının cariyələrinin yanına girdi. ²³ O zamanlar Axitofelin verdiyi məsləhət Allah kəlamına müraciət edən şəxsin aldığı məsləhətlərlə bərabər sayılırdı. Axitofelin hər məsləhəti Davud üçün də, Avşalom üçün də bu cür idi.

Xuşayın məsləhəti

17 Axitofel Avşaloma dedi: «İndi seçəcəyim on iki min nəfərlə çıxıb bu gecə Davudu təqib edəcəyəm. ²Gərək onu yorğun və qol-qanadı qırılmış ikən dəhşətə gətirim. Onda yanında olan bütün xalq qaçar və mən də yalnız padşahı öldürərəm. ³Bütün xalqı isə sənə qaytararam. Hamının sənə tərəf dönməsi üçün axtardığın adamın öldürülməsi vacibdir. O zaman bütün xalq salamat qalar». ⁴Bu söz Avşalomun və bütün İsrail ağsaqqallarının nəzərində doğru göründü.

⁵Avşalom dedi: «İndi isə Arklı Xuşayı da çağır, bir onun da dediyinə qulaq asaq». ⁶Xuşay Avşalomun yanına gəldi. Avşalom ona müraciət edib dedi: «Axitofel belə bir məsləhət verdi. Onun təklifinə əməl edəkmi? Əgər belə etməyəcəyikse, sən məsləhətini ver». ⁷Xuşay dedi: «Axitofelin bu dəfə verdiyi məsləhət yaxşı deyil». ⁸Sonra Xuşay sözünə davam etdi: «Bilirsən ki, atan və adamları igiddir. Onlar çöldə balalarından məhrum olan ayı kimi qəzəbli adamlardır. Atan isə təcrübəli cəngavərdir, o xalqla bir yerdə gecələməz. ⁹Bax indi mağaraların birində yaxud başqa bir yerdə gizlənmişdir. İlk həmlədə sizlərdən qırılanlar olsa, hər eşidən “Avşalomun ardınca gedən xalqın arasında qırğın var” deyəcək. ¹⁰Aslan ürəyi kimi ürəyi olan igid oğul da bundan tamamilə yumşalıb əriyəcək. Çünki bütün İsrail bilir ki, atan qoçaqdır və onunla əlbir olan adamlar da igiddir. ¹¹Lakin mən belə məsləhət verirəm: Dandan Beer-Şevaya qədər bütün İsraililər dəniz kənarında qum kimi yanına yığılsın və döyüşə şəxsən sən gedəsən. ¹²Davudun qaldığı yerlərin birində onun üstünə gedərək torpağa düşən şəh kimi onların üstünə

elə səpələnərik ki, nə özü, nə də ki yanındakı adamlardan biri belə, sağ qalmaz. ¹³Əgər o bir şəhərə çəkilibsə, o zaman bütün İsraililər oraya iplər gətirər və yerdə kiçik bir çinqıl belə, qalmayana qədər şəhəri vadiyə çəkib atarıq». ¹⁴Avşalomla bütün İsrail adamları dedilər: «Arklı Xuşayın məsləhəti Axitofelin məsləhətindən yaxşıdır». Çünki Rəbb Avşalomun başına fəlakət gətirmək üçün Axitofelin yaxşı məsləhətinin pozulmasına qərar vermişdir.

Xuşayın Davuda xəbərdarlığı və Davudun xilas

¹⁵Xuşay kahin Sadoqa və kahin Evyatara dedi: «Axitofel Avşaloma və İsrail ağsaqqallarına bu cür məsləhət verdi, mən də başqa cür məsləhət verdim. ¹⁶İndi cəld Davudun yanına adam göndərin və ona belə deyın: “Bu gecə çöldə, çayın dayaz yerində qalma, mütləq qarşı tərəfə keç, yoxsa padşah və onunla birlikdə bütün xalq məhv olacaq”». ¹⁷Yonatanla Aximaas En-Rogeldə qalırdılar. Bir qulluqçu qız gedib onlara məlumat gətirir, onlar da gedib bunu padşah Davuda çatdırırdılar. Ona görə ki şəhər içərisində görünə bilməzdilər. ¹⁸Lakin bir gənc onları görüb Avşaloma xəbər verdi. Ona görə də Yonatanla Aximaas cəld gedib Baxurimdə bir adamın evinə girdilər. Bu adamın həyatında bir quyu var idi. Onlar quyunun içinə girdilər. ¹⁹Ev sahibəsi bir örtük götürüb quyunun üstünə döşəyib ora yarma sərdi və heç bir şey bilinmədi. ²⁰Avşalomun adamları bu evə – qadının yanına gəlib dedilər: «Aximaas və Yonatan haradadır?» Qadın onlara dedi: «Çayı keçdilər». Onlar axtarmağa başladılar, lakin heç kəsi tapa bilməyib Yerusəlimə qayıtdılar.

²¹Avşalomun adamları gedəndən sonra Yonatanla Aximaas quyudan çıxdı

və gedib padşah Davuda xəbər verərək dedi: «Qalxın, tez axar sulardan keçin, çünki Axitofel sizə qarşı bu cür məsləhət verib». ²² Davud və yanında olan bütün xalq qalxıb İordan çayını keçdilər və səhər açılana qədər çayı keçməmiş adam qalmadı. ²³ Axitofel görəndə ki işlər onun məsləhətinə görə edilməyib, eşşəyinin üstünə palan vuraraq yola çıxdı və öz şəhərinə, öz evinə getdi. Ev işlərini nizama salandan sonra özünü asıb öldürdü və onu atasının qəbri yanında basdırdılar.

²⁴ Davud Maxanayimə gəlmişdi. Avşalomla yanında olan bütün İsraililərsə İordan çayını keçdilər. ²⁵ Avşalom Amasanı Yoavın yerinə ordu başçısı qoymuşdu. Amasa Yoavın anası Seruyanın bacısı, Naxaşın qızı Aviqailin yanına girmiş olan İsraili Yetra adlanan bir adamın oğlu idi. ²⁶ İsraililərlə Avşalom Gilead torpağında ordugah qurdu.

²⁷ Belə oldu ki, Davud Maxanayimə gələndə Ammon oğullarının Rabba şəhərindən Naxaş oğlu Şovi, Lo-Devardan Ammiel oğlu Makir və Rogelimdən Gileadlı Barzillay ²⁸ Davudla yanındakı camaata döşəklər, ləyənlər, gil qablar, yemək üçün buğda, arpa, un, qovurğa, paxla, mərci və qovrulmuş dən, ²⁹ bal və kəsmik, qoyun və inək pendiri gətirdilər. Çünki düşünürdülər ki, xalq çöldə ac, yorğun və susuzdur.

Avşalomun ölümü

18 Davud yanındakı xalqı saydı. Onların üzərinə minbaşılar və yüzbaşılar təyin etdi. ² Davud xalqı üç dəstəyə böldü. Birincisinə Yoavı, ikincisinə Yoavın qardaşını – Seruya oğlu Avışayı, üçüncüsünə isə Qatlı Yettayı başçı etdi. Padşah xalqa dedi: «Mütləq mən də sizinlə bərabər döyüşə çıxacağam». ³ Lakin xalq ona dedi: «Yox,

sən döyüşə çıxmıyacaqsan, çünki əgər biz qaçsaq, bizə əhəmiyyət verməzlər, yarımız ölsək belə, yenə də əhəmiyyəti olmaz. Ancaq sən bizim on minimizdən də qiymətli sən və indi şəhərdə qalıb bizə kömək etməyə hazır olmağın daha yaxşıdır». ⁴ Padşah onlara dedi: «Sizin gözlünüzdə yaxşı sayılan nədirsə, onu edəcəyəm». Padşah darvazanın yanında dayandı və bütün xalq yüz-yüz, min-min şəhərdən çıxdı. ⁵ Padşah Yoava, Avışaya və Yettaya müraciətlə əmr edib dedi: «Mənim xatirimə o cavana – Avşalomla mülayim davranın!» Padşahın Avşalomla əlaqədar bütün bu rəislərə müraciətlə əmrini bütün xalq eşitdi.

⁶ Ordu çölə, İsrail xalqına qarşı döyüşə çıxdı və döyüş Efrayim meşəsində oldu. ⁷ İsrail xalqı orada Davudun adamları qarşısında məğlub oldu. O gün o yerdə böyük qırğın oldu, iyirmi min nəfər qırıldı. ⁸ Orada olan döyüş bütün ətrafa yayıldı və həmin gün qılıncla qırılanlardan çox meşədə qırılanlar oldu.

⁹ Avşalom Davudun adamlarına rast gəlmişdi. O, qatıra minmişdi və qatır böyük bir palıd ağacının sıx budaqları altından keçəndə Avşalomun saçını palıd ağacına ilişdi. O, göylə yer arasında asılı qaldı, altındakı qatır isə yoluna davam etdi.

¹⁰ Bir nəfər bunu görüb Yoava xəbər verdi: «Bax Avşalomun bir palıd ağacından asıldığını gördüm». ¹¹ Yoav ona xəbər verən adama dedi: «Bəs sən gördünsə, nə üçün onu oradaca vurub yerə sərmədin? Onda mən sənə on şəkəl gümüş və bir kəmər verərdim». ¹² Həmin adam Yoava dedi: «Ovcuma min gümüş alsam belə, padşahın oğluna əl qaldırmaram. Çünki sənə, Avışaya və Yettaya “mənim xatirimə o cavana – Avşaloma qıymayın” deyər əmr etdiyini qulaqlarımızla eşitdik. ¹³ Əgər mən xəyanət edib onun canını almış olsaydım, heç bir şey padşah üçün gi-

zli qalmazdı və sən də mənə kömək etməzdin». ¹⁴Yoav «səninlə belə vaxt itirə bilmərəm» dedi. Avşalom palıd ağacının içində hələ sağ ikən Yoav əlinə üç mizraq alıb onun sinəsinə sapladı. ¹⁵Yoavin silahlarını daşıyan on nəfər cavan adam Avşalomu əhatə edərək onu vurub öldürdü.

¹⁶Yoav şeypur çaldı və ordu İsraililəri təqib etməkdən əl çəkdi, çünki Yoav buna mane oldu. ¹⁷Avşalomu isə götürüb meşədəki dərin çuxura atdılar və üstünə böyük daş qalağı yığdılar. Sonra İsraililər öz evlərinə dağılıdılar. ¹⁸Avşalom hələ sağ ikən bir sütunu götürüb özü üçün tikdirmişdi, çünki «adımı yaşadan bir oğlum olmadı» deyərək həmin sütuna öz adını qoymuşdu. Bu sütun Padşah Vadisindədir və bu günə qədər ona Avşalomun abidəsi deyilir.

Davud Avşalomun ölümündən xəbər tutur

¹⁹Sadoq oğlu Aximaas dedi: «Qoy qaçım, padşahın haqqını düşmənlərin əlindən Rəbbin necə aldığı padşaha müjdələyim». ²⁰Yoav ona dedi: «Sən bu gün müjdəçi olmayacaqsan, müjdəni başqa gün verəcəksən. Bu gün vermə, ona görə ki padşahın oğlu ölüb». ²¹Yoav Kuşlu kişiye dedi: «Get, bütün gördüklərini padşaha xəbər ver». Kuşlu kişi Yoavin qarşısında baş əydi və qaçdı. ²²Sadoq oğlu Aximaas yenə Yoava dedi: «Nə olursa-olsun, qoy mən də Kuşlu kişinin ardınca qaçım». Yoav dedi: «Axı nə üçün qaçırsan, oğlum? Getdiyən üçün mükafat almayacaqsan». ²³O dedi: «Nə olursa-olsun, qaçacağam». Yoav ona «Yaxşı, qaç» dedi. Aximaas hövzə yolu ilə qaçıb Kuşlu kişini ötdü.

²⁴Davud içəri və çöl darvazaların arasında oturmuşdu. Növbətçi divara, darvazanın üstünə çıxdı, başını qaldırıb gördü ki, bir adam təkbaşına qaçır.

²⁵Növbətçi qışqıraraq padşaha xəbər verdi. Padşah dedi: «Əgər o tək gəlirsə, müjdə gətirir». Həmin adam getdikcə yaxınlaşırdı. ²⁶Növbətçi qaçan başqa bir adam gördü və qarışıya qışqıraraq «bax təkbaşına qaçan daha bir adam da gəlir» dedi. Padşah dedi: «O da müjdəçidir». ²⁷Növbətçi dedi: «Baxıram, birincisinin qaçışı Sadoq oğlu Aximaasin qaçışına bənzəyir». Padşah dedi: «O yaxşı adamdır, müjdə ilə gəlir».

²⁸Aximaas bərkədən padşaha belə dedi: «Salamatlıqdır». Sonra padşaha təzim edib üzüstə yerə döşəndi və dedi: «Allahın Rəbbə alqış olsun ki, ağam padşaha əl qaldıranları Rəbb ona təslim etdi». ²⁹Padşah dedi: «O cavan – Avşalom salamatdırmı?» Aximaas dedi: «Yoav padşahın bir qulunu və mən qulunu göndərən zaman gördüm ki, orada böyük bir qarışıqlıq var, lakin nə olduğunu bilmədim». ³⁰Padşah dedi: «Çəkil, bir yanda dayan». O da çəkilib bir yanda dayandı.

³¹Budur, Kuşlu gəldi və dedi: «Ağam padşaha müjdə var! Rəbb bu gün sənə qarşı qalxanların hamısının əlindən səni qurtardı». ³²Padşah Kuşluya dedi: «O cavan – Avşalom salamatdırmı?» Kuşlu dedi: «Ağam padşahın düşmənləri, pis niyyətlə sənə qarşı qalxanların hamısı qoy o cavan kimi olsun». ³³Padşah həyəcədən titrəyərək darvazanın üstündəki otağa qalxdı və ağladı. Gedə-gedə belə deyirdi: «Oğlum Avşalom, oğlum, oğlum Avşalom! Kaş sən yerinə mən olaydım, oğlum! Oğlum, Avşalom!»

Yoavin Davuda məzəmməti

19 Yoava «budur, padşah Avşalom üçün ağlayır və yas tutur» deyərək bildirildi. ²O gün qələbə xalq üçün yasa çevrildi, çünki bütün xalq eşitdi ki, padşah oğlu üçün kədərli dir. ³Fərari döyüşdən qaçandan sonra utanan oğru kimi necə geri qayıdırsa, o gün ordu da

şəhərə o cür oğru kimi qayıtdı. ⁴Padşah üzünü örtüb fəryadla çıxırırdı: «Oğlum Avşalom, ey Avşalom, oğlum, oğlum!»

⁵Yoav saraya – padşahın yanına gəlib dedi: «Bu gün sənin canını, oğullarının, qızlarının və cariyələrinin canlarını xilas edən bütün qullarını xəcalətli etdin. ⁶Çünkü sənə nifrət edənləri sevir, səni sevənlərə isə nifrət edirsən. Bu gün sən aşkar etdin ki, başçıların və zabitlərin sənin gözündə əhəmiyyətsizdir. Mən bu gün başa düşdüm ki, əgər Avşalom sağ qalıb, biz hamımız bu gün ölsəydik, bundan razı qalardın. ⁷İndi isə qalx ayağa, xalqın qarşısına çıx, adamlarının könlünü al. Çünki mən Rəbbin haqqı üçün and içirəm, xalqın qarşısına çıxmasan, bu gecə səninlə bir nəfər belə, qalmayacaq. Bu da sənin üçün uşaqlıqdan indiyədək başına gələn müsibətlərin hamısından betər olacaq». ⁸Padşah qalxıb darvazada oturdu. Bütün xalqa «budur, padşah darvaza ağzında oturub» deyə bildirdilər və bütün camaat padşahın qarşısına gəldi. Bu vaxt İsraililərin hamısı öz evlərinə dağılmışdı.

Davudun padşahlığının bərpası

⁹İsrailin bütün qəbilələrində hər kəs mübahisə edib deyirdi: «Padşah bizi düşmənlərimizin əlindən qurtardı və Filistilərin əlindən xilas etdi. İndi isə Avşalomla görə o bu ölkədən qaçdı. ¹⁰Bizə hakim olmaq üçün məşh etdiyimiz Avşalom isə döyüşdə öldü. İndi padşahı geri qaytarmaq barədə niyə susursunuz?»

¹¹Padşah Davud kahin Sadoq və kahin Evyatara bu xəbəri göndərüb dedi: «Yəhuda ağsaqqallarına belə deyin: “Padşahı evinə qaytarmaqda siz niyə axıra qalırırsınız? Bütün İsraildə gəzən söz-söhbət padşahın qulağına çatmışdır. ¹²Siz mənim qardaşlarım, ətimdən,

sümüyümdənsiniz. Niyə padşahı geri qaytarmaqda axıra qalmısınız?” ¹³Amasaya da deyən ki, məgər sən də mənim ətimdən, sümüyümdən deyilsənmi? Daim mənim qarşımda Yoavın yerinə ordu başçısı olmasan, qoy Allah mənə beləsini və bundan betərini etsin». ¹⁴Beləliklə o, bir nəfər kimi bütün Yəhudalıların könlünü aldı və onlar padşahın yanına adam göndərüb dedilər: «Ey padşah, sən bütün qullarınla bərabər geri qayıt». ¹⁵Padşah geri qayıtdı və İordan çayına çatdı. Yəhudalılar padşahı qarşılamaq və onu İordan çayından keçirmək üçün Qılqala gəldilər.

¹⁶ⁿBaxurimdən olan Binyaminli Geranın oğlu Şimey də Yəhuda adamları ilə birgə padşah Davudu qarşılamaq üçün cəld tərpnəlib aşağı endi. ¹⁷Onun yanında Binyaminlərdən min nəfər və Şaul evinin xidmətçisi Siva ilə on beş oğlu və iyirmi qulu var idi. Onlar İordan çayına tərəf – padşahın qarşısına çıxmağa tələsdilər. ¹⁸Padşahın külfətini çaydan keçirmək və onu razı salmaq üçün qayıqla o tay-bu taya keçirdilər. Gera oğlu Şimey padşah İordan çayını keçən kimi onun qabağında yerə sərildi. ¹⁹O, padşaha dedi: «Qoy ağam məni günahkar saymasın və ağam padşah Yerusəlimdən çıxdığı gün bu qulunun etdiyi azğınlığı ürəyinə salıb xatırlamasın. ²⁰Çünkü günah etdiyimi bu qulun özü də bilir və budur, ağam padşahı qarşılamaq üçün bütün Yusif nəslindən hamıdan əvvəl bu gün mən gəlmişəm».

²¹Lakin Seruya oğlu Avişay cavab verib dedi: «Sən Rəbbin məşh etdiyinə lənət yağdırdın. Ona görə sən Şimey öldürülməlisən». ²²Davud dedi: «Ey Seruya oğulları, məndən sizə nə? Niyə mənə düşmənçilik edirsiniz? Heç bu gün də İsraildə kimi isə öldürmək

olarımı? Məgər mən bilmirəm ki, bu gün İsrailin padşahı mənəm?»²³ Padşah sonra Şimeyə dedi: «Sənə ölüm yoxdur». Buna görə padşah ona and içdi.

²⁴ Şaulun nəvəsi Mefiboşet padşahı qarşılamağa gəldi. Padşah gedən gündən evinə sağ-salamat qayıdan günə qədər o, ayaqlarına baxmamış, bıqlarını kəsməmiş və paltarlarını yumamışdı.²⁵ Padşahı qarşılamaq üçün Yerusəlimə gələn zaman padşah ona dedi: «Mefiboşet, bəs niyə sən də mənimlə getmədin?»²⁶ O isə cavab verib dedi: «Ey ağam padşah, xidmətçim məni aldatdı, çünki bu qulun demişdi ki, padşahla bərabər getmək üçün eşşəyə palan vurub üstünə minim. Axı qulun şikəstdir.²⁷ Lakin xidmətçim ağam padşahın qarşısında quluna böhtan atdı. Ağam padşah Allahın mələyi kimidir. İndi sənin gözündə nə xoşdursa, mənə et.²⁸ Atamın bütün evi ağam padşahın önündə ölümdən başqa bir şeyə layiq deyilən sən bu qulunu öz süfrəndə yemək yeyənlər arasında qoydun. Artıq padşahdan bir şey istəməyə nə haqqım var ki?»²⁹ Padşah ona dedi: «Öz işlərin haqqında nə üçün sözü uzadırsan? Sən və Siva torpağı öz aranızda bölün, deyirəm».³⁰ Mefiboşet padşaha dedi: «İndi ki padşah öz sarayına salamat gəldi, qoy hər şeyi o götürsün».

³¹ PĞileadlı Barzillay Rogelimdən gəlmişdi. Padşahı İordan çayından keçirmək üçün onunla bərabər o da İordan çayına qədər getdi.³² Barzillay səksən yaşına çatmış, yaşlanmışdı. Padşah Maxanayımdə qalan zaman Barzillay onun dolanacağını təmin etmişdi, çünki o çox böyük adam idi.³³ Padşah Barzillaya dedi: «Mənimlə bərabər çayı keç, səni Yerusəlimdə öz yanımda dolandırım».³⁴ Barzillay padşaha dedi: «Ömrümün illəri və

günlərinin tamamına nə qalıb ki, padşahla bərabər Yerusəlimə qalxım?»³⁵ Mənim bu gün səksən yaşım var, yaxşını pisdən ayıra bilirəmmi? Bu qulun heç yediyyənin, içdiyyənin dadını bilirimi? Kişi və qadın xanəndələrinin səsini eşidə bilərəmmi? Belə isə, nə üçün bu qulun ağam padşaha artıq yük olsun?³⁶ Bu qulun ancaq padşahla İordan çayını keçib bir az yol getmək istəyir. Axı niyə görə padşah mənə belə mükafat versin?³⁷ Qoy mən qulun qayıdıb öz şəhərimdə – ata-anamın qəbrinin yanında ölüm. Lakin budur, qulun Kimham, qoy o, ağam padşahla çayı keçsin və sən də gözündə xoş görünəni onun üçün et».³⁸ Padşah dedi: «Kimham mənimlə bərabər o taya keçəcək, sənin gözündə xoş olanı onun üçün edəcəyəm. Məndən umduğun hər şeyi sənin üçün edəcəyəm».³⁹ Bütün xalq İordan çayını keçdi. Padşah da çayı keçdi. Sonra padşah Barzillayı öpdü və ona xeyir-dua verdi. O da öz yerinə qayıtdı.

⁴⁰ Padşah Qılqala tərəf yolunu davam etdirdi və Kimham da onunla bir getdi. Bütün Yəhuda xalqı və İsrail xalqının yarısı padşahı müşayiət edirdi.⁴¹ Bütün İsraililər padşahın yanına gəlib və padşaha dedi: «Nə üçün qardaşımız Yəhudalılar səni oğurladılar? Nə üçün padşah Davudla külfətini və yanındakı bütün adamları İordan çayından keçirt-dilər?»⁴² Bütün Yəhudalılar İsraililərə cavab verdilər: «Çünki padşah qohumumuzdur. Belə isə nə üçün bundan qəzəblənirsiniz? Biz padşah kasasından bir şey yedikmi? Yaxud padşah bizə bir hədiyyə verdi mi?»⁴³ İsraililər Yəhudalılara cavab verib dedilər: «Padşah bizə sizdən on qat artıq yaxındır. Davudda bizim sizdən də artıq haqqımız var. Axı niyə bizə xor baxırsınız?

Padşahı geri qaytarmaqdan ilk bəhs edən biz deyildikmi?» Lakin Yəhudalılar İsraililərdən daha ötkəm danışdılar.

Binyaminli Şevanın qiyamı

20⁹Elə bu zamanlar Binyaminli Bikri oğlu Şeva adında yaramaz bir adam təsadüfən Qılqalda idi. O, şey-pur çalıb dedi:

«Bizim Davudla şərikliyimiz yoxdur. Yesseyin oğlu ilə heç bir irsimiz yoxdur! Ey İsraililər, hərə öz çadırına!»

²Bütün İsraililər də Davudu atıb Bikri oğlu Şevanın ardınca getdi. Lakin Yəhudalılar padşahları Davuda sadıq qalaraq İordan çayından Yerusəlimə qədər onu müşayiət etdi.

³Padşah Davud Yerusəlimdəki evinə gedib on qadını – sarayı qorumaq üçün saxladığı cariyələri götürərək öz nəzarəti altında saxladı və onların yaşayışını təmin etdi, lakin yanlarına girmədi. Ölənə qədər bu qadınlar dul kimi qalaraq qapalı saxlandılar.

⁴Padşah Amasaya dedi: «Üç gün ərzində Yəhudalıları mənim yanıma çağır və özün də burada ol». ⁵Amasa Yəhudalıları bir yerə çağırmaq üçün getdi, lakin onun üçün təyin olunan vaxtda geri qayıtmadı. ⁶Davud Avışaya dedi: «İndi Bikri oğlu Şeva bizə Avşalomdan daha çox ziyan vuracaq. Sən ağanın qullarını götür, onu təqib etməyə get. Yoxsa o özünə qala divarlı şəhərlər tapar və gözümüzdən qaçar». ⁷Beləcə Yoavın adamları, Keretlilərlə Peletlilər və bütün cəngavərlər Bikri oğlu Şevanı təqib etmək üçün Avışayın başçılığı altında Yerusəlimdən çıxdılar.

⁸Onlar Giveondakı böyük qayanın yanında olanda Amasa onları qarşılaşmağa gəldi. Yoav döyüş libasını geymişdi və paltarının üstündə kəməri var idi. Kəmərinə bağlı qınında olan bir

qılınc belində idi. O irəlilərəkən qılınc qınından çıxdı. ⁹Yoav Amasaya dedi: «Qardaşım, yaxşısanmı?» Sonra Yoav onu öpmək üçün sağ əli ilə Amasanın saqqalından yapışdı. ¹⁰Amasa isə Yoavın sol əlindəki qılınc əhəmiyyət vermədi. Yoav qılıncı ilə Amasanın qarnından vurub bağırsaqlarını yerə elə tökdü ki, ikinci zərbəyə ehtiyac qalmadan Amasa öldü. Yoavla qardaşı Avışay Bikri oğlu Şevanı təqib etdilər. ¹¹Yoavın adamlarından biri onun yanında durub dedi: «Kim Yoavdan razıdırsa, kim Davudun tərəfindədirsə, Yoavın ardınca gəlsin». ¹²Amasa əsas yolun ortasında qan içində üzürdü. Yoavın tərəfdarı həmin adam gördü ki, Amasanın cəsədinin yanına gələn hər kəs dayanır. Xalqın dayandığını gördüyü üçün cəsədi böyük yoldan götürüb çölə apararaq üstünə bir paltar atdı. ¹³Amasa böyük yoldan götürüləndən sonra hamı Bikri oğlu Şevanı təqib etmək üçün Yoavın ardınca getdi.

¹⁴Şeva Avel-Bet-Maaka və bütün Berim diyarlarına qədər bütün İsrail qəbilələrinin içərisindən keçdi və bütün camaat yığılıb onun ardınca getdi. ¹⁵Yoavın yanındakı bütün xalq gəlib Şevanın qaldığı Avel-Bet-Maaka şəhərini mühasirəyə aldı və şəhərin qarşısında bir torpaq qalağı tökdü. Onlar divarı uçurtmaq üçün lağım atarkən ¹⁶bir ağıllı qadın şəhərdən qışqırıb dedi: «Qulaq asın! Qulaq asın! Rica edirəm, Yoava söyləyin ki, buraya yaxınlaşsın, ona sözüm var». ¹⁷Yoav ona yaxınlaşanda qadın «Yoav sənsən?» dedi. O «bəli, mənəm» dedi. Qadın ona dedi: «Sən bu kəninin sözünə qulaq as». Yoav «eşidirəm səni» dedi. ¹⁸Qadın sözünə davam etdi «Qədim zamanlarda “Aveldə məsləhət alın” deyərildilər və

işləri belə həll edərdilər. ¹⁹Mən İsrailin rifahını istəyənlər sadıq adamlardan biriyəm. Sən İsraildə şəhərlərin anası olan bir şəhəri dağıtmaq istəyirsən. Axı nə üçün Rəbbin irsini məhv etmək istəyirsən?» ²⁰Yoav cavab verdi: «Dağıtmaq yaxud məhv etmək niyyəti məndən uzaq, qoy uzaq olsun! ²¹İş burasındadır ki, Efrayimin dağlıq bölgəsindən Bikri oğlu Şeva adlı bir adam padşah Davuda qarşı üsyan qaldırıb. Yalnız onu bizə verin, mən də bu şəhərdən çəkilibəm». Qadın Yoava dedi: «Onun başı şəhər divarından sənə atılacaq». ²²Qadın ağıllı tərپənib xalqın yanına getdi. Onlar da Bikri oğlu Şevanın başını kəsib Yoava atdı. Bundan sonra Yoav şeypur çaldı və ordu şəhərin mühasirəsindən çəkildi. Hamı öz evinə qayıtdı. Yoav isə Yerusəlimə – padşahın yanına qayıtdı.

²³Yoav bütün İsrail ordusunun başçısı idi. Yehoyadanın oğlu Benaya Keretlilərin və Peletlilərin qabağında idi. ²⁴Adoram mükəlləfiyyətçilərin başçısı və Axilud oğlu Yehoşafat salnaməçi idi. ²⁵Şeva mirzə, Sadoqla Evyatar kahin, ²⁶Yairli İra isə Davudun kahini idi.

Giveonluların qisası

21 Davudun dövründə üç il dalbadal qıtlıq oldu. Davud buna görə Rəbbə müraciət edəndə Rəbb dedi ki, bu qıtlıq Şaula və onun qan tökən nəslinə görədir. Çünki o, Giveonluları öldürmüşdü. ²Padşah Giveonluları çağırdı və onlarla danışdı. Giveonlular İsrail övladları deyildi. Emorlulardan sağ qalan bir xalq idi ki, İsraililər onları sağ buraxacaqlarına and içmişdilər. Lakin Şaul İsrail və Yəhuda övladları naminə onları ciddi-cəhdlə yox etməyə çalışmışdı.

³Davud Giveonlulara dedi: «Sizin üçün mən nə edə bilərəm? Edilən bu günahı nə ilə təmizləyə bilərəm ki, siz Rəbbin irsinə xeyir-dua verəsiniz?» ⁴Giveonlular ona dedi: «Şaulla onun nəslindən qızıl-gümüş istəmək fikrində deyilik. İsraildə adam öldürmək niyyətində də deyilik». Davud dedi: «Siz nə istəsəniz, onu edərəm». ⁵Onlar padşaha dedi: «Bizi qırıb məhv edən və İsrail ərazisində qalmamaq üçün bizə qəsd quran adamın övladlarından yeddi nəfər bizə verilsin. ⁶Rəbbin seçdiyi Şaulun Givea şəhərində onları Rəbbin önündə asaq». Padşah dedi: «Yaxşı, mən onları sizə verərəm».

⁷Lakin padşah Davud Rəbbin önündə and içdiyi Şaul oğlu Yonatan oğlu Mefiboşetə qıymadı. ⁸Ayya qızı Rispanın Şauldan doğulan iki oğlunu – Armoni ilə Mefiboşeti, bir də Şaulun qızı Meravın Mexolalı Barzillay oğlu Adrieldən doğduğu beş oğlunu padşah götürüb ⁹Giveonlulara təslim etdi. Giveonlular onları Rəbbin önündə, dağın üstündə asdılar və yeddisi də birlikdə öldü. Onlar biçin vaxtının ilk günlərində, arpa biçini başlanğıcında öldürüldü.

¹⁰Ayyanın qızı Rispa çul götürüb özü üçün qayaya sərdi. Biçin başlandıqdan cəsədlərin üstünə yağış yağandaq Rispa orada qalaraq onların meyitlərini gündüz göydəki quşlardan, gecə vəhşi heyvanlardan qorudu. ¹¹Şaulun cariyyəsi Ayya qızı Rispanın etdiyi bu işi Davuda xəbər verdilər. ¹²Davud gedib Şaulun sümüklərini və oğlu Yonatanın sümüklərini Yaveş-Gilead əhalisindən aldı. Filiştliyə Gilboada Şaulu öldürdükleri gün onların cəsədlərini Bet-Şean meydanında asmışdılar, Yaveş-Gilead əhalisi də gəlib cəsədləri oradan oğurlamışdı. ¹³Davud Şaulun və oğlu Yonatanın sümüklərini həmin yerdən çıxartdırdı

^{21:2} Yeşua 9:3-15 ^{21:7} 1Şam. 20:15-17; 2Şam. 9:1-7

^{21:12} 1Şam. 31:8-13

və asılanların da sümüklərini topladılar. ¹⁴Onlar Şaulun və oğlu Yonatanın sümüklərini Binyamin torpağında – Selada, Şaulun atası Qişin məqbərəsində basdırdılar, padşahın onlara əmr etdiyi hər şeyə əməl etdilər. Bundan sonra Allah ölkə üçün duaları qəbul etdi.

İsraillilərin Filiştili nəhənglərə qarşı döyüşü

(1Salm. 20:4-8)

¹⁵Yenə Filiştililərin İsraillilərlə döyüşü oldu. Davud adamları ilə birgə döyüşə getdi və onlar Filiştililərlə döyüşərkən Davud yoruldu. ¹⁶Rafa övladlarından [‡]İşbi-Benov Davudu öldürmək istədi. Onun nizəsinin başı üç yüz şekel ağırlığında tuncdan idi və belinə təzə qılınc bağlamışdı. ¹⁷Seruya oğlu Avişay Davudun köməyinə çatıb həmin Filiştilini vurub öldürdü. O zaman Davudun adamları ona and verib dedilər: «Bir daha sən bizimlə bərabər döyüşə çıxma ki, İsrailin çırağını söndürməyəsən».

¹⁸Bundan sonra yenə Filiştililərlə Qovda döyüş oldu. O zaman Xuşalı Sibbekay Rafa övladlarından Safi öldürdü. ¹⁹Yenə Filiştililərlə Qovda döyüş oldu və Bet-Lexemli Yaare-Orgimin oğlu Elxanan Qatlı Qolyatı öldürdü. Qolyatın nizəsinin sapı toxucu dəzgahının əriş ağacı boyda idi. ²⁰Qatda bir də döyüş oldu. Orada Rafa övladlarından digər ucaboy bir adam var idi. Bu adamın əlləri və ayaqları altı barmaqlı idi və cəmi iyirmi dörd barmağı var idi. ²¹O, İsrailə meydan oxudu. Onu Davudun qardaşı Şimanın oğlu Yonatan öldürdü. ²²Bu dörd kişi Rafa övladlarından olub Qatda doğulmuşdu. Onlar Davudun və onun adamlarının əli ilə qırıldı.

Davudun qələbə məzmunu

(Zəb. 18)

22 Rəbb Davudu bütün düşmənlərinin və Şaulun əlindən qurtaranda Davud bu ilahinin "sözlərini Rəbbə söylədi;

²O belə oxudu:

Rəbb qayam, qalamdır, xilaskarımdır,
³Allahım qayamdır, Ona pənah gətirəcəyəm,
Odur qalxanım, qüvvətli qurtarıcım, qülləm,

Sığınacaq yerim, xilaskarım!
Sən məni zalımların əlindən qurtarırsan!

⁴Həmdə layiq olan Rəbbi çağıracağam,
Düşmənlərimin əlindən qurtulacağam.

⁵Çünki ətrafımı ölüm dalğaları бүrtümüşdü,

Məni əcəl selləri ürəkütmüşdü,
⁶Ölülər diyarının ipləri mənə sarılmışdı,
Ölüm kəməndləri məni qarşılımışdı.

⁷Əzab içində Rəbbə yalvardım,
Allahımı köməyə çağırıdım.

O, məbədinə səsimi eşitdi,
Fəryadımsa Onun qulağına yetdi.

⁸O zaman sarsılıb dünya titrədi,
Göylər təməllərindən sarsılıb lərzəyə gəldi.

Çünki O qəzəbləndi.

⁹Burnundan tüstü çıxıb yüksəldi,
Ağzından yandırır-yaxan alov püskürdü,

Bundan közlər tutuşdu.

¹⁰O, göyləri yarıb yerədək endi.

Qatı zülmət ayaqları altında idi.

¹¹Bir keruva minib uçdu,
Yel qanadları üstündə şığıdı.

¹²Ətrafını zülmətə бүrtüdü,
Tufan qoparan qara buludlardan Özüne çardaqlar qurdu.

¹³Hüzurunun nuru şəfəq saçdı,
Oradan odlu közlər düşüb alovlandı.

[‡]21:16 *Rafa övladları* – nəhəng adamlar.

[‡]22:1 *İlahi* – ruhani nəğmə.

¹⁴ Rəbb göylərdən gurladı,
 Haqq-Taala səs saldı.
¹⁵ Oxlar atıb düşmənləri darmadağın
 etdi,
 Şimşəyini çaxdırıb onları dağıtdı.
¹⁶ Rəbbin məzəmmətindən,
 Burnundakı nəfəsinin şiddətindən
 Dərinlikləri gördüdü,
 Dünyanın bünövrələri açıq qaldı.
¹⁷ O, ucalardan əl uzadıb məni tutdu,
 Məni dərin suların içindən çıxartdı.
¹⁸ Məni qüvvətli düşmənimdən azad
 etdi,
 Çünki yağılarım məndən güclü idi.
¹⁹ Fəlakətli günümdə qarşıma çıxdılar,
 Lakin Rəbb mənə dayaq oldu.
²⁰ O məni geniş yerə çıxartdı,
 Məndən razı qalıb məni qurtardı.
²¹ Rəbb mənə salehliyim naminə ənam
 verdi,
 Mənə əlitəmizliyimin əvəzini verdi.
²² Çünki Rəbbin yolunu tutmuşam,
 Pis olub Allahımın yolundan
 azmamışam.
²³ Onun bütün hökmləri önümdədir,
 Qaydalarından imtina etməmişəm.
²⁴ Onun önündə kamilliyə çatmışam,
 Özümü günahdan qorumuşam.
²⁵ Rəbb mənə salehliyimin əvəzini verdi,
 Gözünün önündə təmizliyimin əvəzini
 verdi.
²⁶ Sədaqətliklərlə sədaqətliyə,
 Kamillərlə kamilsən.
²⁷ Təmizlərlə təmizsən,
 Əyriylərlə əyriliklərinə görə davranırsan.
²⁸ İtaətkar insanları qurtarırsan,
 Lovğalara göz qoyursan, onları
 alçaldırırsan.
²⁹ Ya Rəbb, Sən mənim çırağımsan,
 Rəbb zülmətimi nura çevirir.
³⁰ Səninlə qoşun üstünə hücum çəkirəm,
 Allahımla sədlər keçirəm.
³¹ Allahın yolu kamildir,
 Rəbbin kəlamı safdır,

Rəbb ona sığınanların sipəridir.
³² Rəbdən başqa Allah kimdir ki?
 Allahımızdan başqa qaya kimdir ki?
³³ Allah qalamdır, mənə qüvvət verər,
 Yolumu kamil edər.
³⁴ Ayaqlarımı maral ayaqları kimi çevik
 edər,
 Məni zirvələrdə saxlar.
³⁵ Əllərimə döyüş təlimi verər,
 Qollarım tunc kamanı dartar.
³⁶ Sən mənə qurtuluş qalxanını verdin,
 Etdiyin köməklə Sən məni yüksəltidin.
³⁷ Geniş yer açdın ki, addımlayım,
 Büdrəməsin ayaqlarım.
³⁸ Düşmənlərimi qovdum, onları qırdım,
 Onlar məhv olanadək geriyyə
 qayıtmadım.
³⁹ Onları əzib qurtardım, qalxa
 bilmədilər,
 Ayaqlarımın altına sərildilər.
⁴⁰ Döyüş üçün məni qüvvə ilə бүrüdün,
 Əleyhdarlarımı ayağımın altına saldın,
⁴¹ Düşmənlərimin kürəyini mənə sarı
 çevirdin,
 Mənə nifrət edən yağıları məhv etdim.
⁴² Gözləsələr də, onları qurtaran olmadı,
 Rəbbə baxsalar da, Ondan cavab
 gəlmədi.
⁴³ Onları yerdəki toz kimi əzdim,
 Küçələrin palçığı kimi tapdaladım.
⁴⁴ Sən məni xalqımın çəkişmələrindən
 qurtardın,
 Məni millətlərə başçı qoydun,
 Tanımadığım xalqları mənə tabe
 etdirdin.
⁴⁵ Yadellilər mənə boyun əyirlər.
 Səsimi eşidəndə mənə itaət edirlər.
⁴⁶ Yadellilərin cəsarəti qırıldı,
 Titrəyərək sığınacaqlarından çıxdılar.
⁴⁷ Rəbb əbədi yaşayır, Qayama alqış
 olsun!
 Məni qurtaran Qayam, Allahım ucalsın!
⁴⁸ O Allahdır, mənə görə qisas alır,
 Xalqları mənə tabe etdirir.

⁴⁹ O məni düşmən içindən çıxarır,
Məni yağılar üstündə ucaldır,
Məni zalımların əlindən qurtarır.

⁵⁰ ^wBuna görə, ya Rəbb,
Millətlər arasında Sənə şükür edəcəyəm,
İsminə tərənnüm söyləyəcəyəm!
⁵¹ Rəbb padşahına böyük zəfərlər verər,
Məsh etdiyi Davuda və nəslinə əbədi
məhəbbət göstərər.

Davudun son sözləri

23 Davudun son sözləri bunlardır:
Yessey oğlu Davud deyir,
Allahın ucaltdığı adam,
Yaqubun Allahının məsh etdiyi,
İsrailin sevimli məzmun şairi belə
söyləyir:

² Rəbbin Ruhu mənim vasitəmlə söylədi,
Onun sözü dilimin ucundadır.

³ İsrailin Allahı belə dedi,
İsrailin Qayası mənə belə söylədi:

İnsanlar üstündə doğruluqla hökm edən,
Allah qorxusu ilə səltənət sürən şəxs

⁴ Buludsuz bir səmada gün doğarkən
sübh şəfəqi kimidir,

Şüası yağışdan sonra yerdən təzə ot
bitirir.

⁵ Həqiqətən, mənim evim Allahla belə
deyilmi?

Çünkü O mənimlə əbədi əhd bağladı,
Kamil və tam təminatlı əhd bağladı,
Qurtuluşumu və arzumu tam həyata
keçirməzmi?

⁶ Bütün yaramazlar tikanlar kimi
atılacaq.

Onlara heç kim əl vurmayacaq.

⁷ Lakin onlara toxunanlar
Dəmirlə və nizə sapı ilə
silahlanmalıdırlar.

Yaramazlar yerindəcə tamamilə
yandırılacaqlar.

Davudun igid döyüşçüləri

(1Saln. 11:10-47)

⁸ Davudun igid döyüşçülərinin adları
belədir: Taxkemonlu Yoşev-Başşevet «üç
igid»in ⁸başçısı idi. O, nizəsini qaldırır
^{**} bir hücumda səkkiz yüz nəfəri vurub
öldürmüşdü.

⁹ Ondan sonra Axoah nəslindən Dodo
oğlu Eleazar idi. O, döyüş üçün orada
yığılan Filiştililərə meydan oxunanda
Davudun yanındakı «üç igid»dən biri
idi. İsraililər döyüş meydanından geriye
çəkildə ¹⁰ Eleazar möhkəm dayandı və
qılnc çəkib əlləri taqətdən düşənə qədər
Filiştililəri qırdı. Rəbb o gün İsraililərə
böyük qələbə bəxş etdi. İsraililər onun
ardınca yalnız talan malı götürmək üçün
qayıtdılar.

¹¹ Ondan sonra Hararlı Age
oğlu Şamma idi. Filiştililər Laxidə
yığılmışdılar. Orada mərci əkilən bir
tarla sahəsi vardı. Xalq Filiştililərin
önündən qaçdı. ¹² Lakin Şamma
tarlanın ortasında durub oranı qorudu
və Filiştililəri qırdı. Rəbb İsraililərə
böyük bir zəfər verdi.

¹³ Biçin zamanı otuz başçı arasından
«üç igid» Davudun yanına – Adullam
mağarasına getdi. Filiştililərin bir döyüş
dəstəsi Refaim vadisində ordugah qur-
muşdu. ¹⁴ Bu zaman Davud qalada idi.
Filiştililərin bir keşikçi dəstəsi isə Bet-
Lexemdə idi. ¹⁵ Davud həsrət çəkərək
dedi: «Kaş ki biri Bet-Lexem darvazası
yanındakı quyudan mənə içmək üçün
su gətirəydi!» ¹⁶ Bu «üç igid» Filiştililərin
ordugahını yararaq darvazanın yanında
olan Bet-Lexem quyusundan su çəkdi
və onu götürüb Davuda gətirdi. Lakin
Davud bu suyu içmək istəmədi və

§23:8 Üç igid – bax: 1Saln. 11:12.

**23:8 O, nizəsini qaldırır – qədim yunan tərcüməsində belədir, ibrani mətnində isə
o, Esnili Adino idi, çünki... Bax: 1Saln. 11:11.

^w22:50 Rom. 15:8-9

onu Rəbbə təqdim olaraq yerə tökdü. ¹⁷O dedi: «Ya Rəbb, bunu etmək qoy məndən uzaq olsun, canlarını təhlükəyə salaraq gedən adamların qanındanmı içəcəyəm?» Buna görə də bu suyu içmək istəmədi. Bunları «üç igid» etmişdi.

¹⁸Yoavın qardaşı Seruya oğlu Avişay bu «üç igid»in başcısı idi. O, nizəsini qaldırıb üç yüz nəfəri qırdı. Buna görə də onun adı «üç igid»in adı qədər şöhrətləndi. ¹⁹Əslində «üç igid»dən daha şöhrətli idi və onlara başçı oldu, lakin «üç igid» kimi deyildi.

²⁰Yehoyada oğlu Benaya da böyük işlər görən igid adam idi. O, Qavseeldən gəlmişdi. Benaya iki Moavlı igidi öldürdü. O, qarlı gündə çuxura enib bir şir öldürdü. ²¹O həm də qədd-qəmətli bir Misirlini vurub öldürdü. Misirlinin əlində nizə vardı. Benaya onun üstünə dəyənəklə getdi və Misirlinin əlindən nizəsini çəkib aldı, onu öz nizəsi ilə öldürdü. ²²Bunları Yehoyada oğlu Benaya etdi. Buna görə də onun «üç igid» qədər şöhrəti var idi. ²³O, «otuz igid»dən daha məşhur idi, lakin «üç igid» kimi deyildi. Davud onu öz mühafizəçilərinə başçı qoydu.

²⁴«Otuz igid»in arasında olanlar: Yoavın qardaşı Asahel, Bet-Lexemli Dodo oğlu Elxanan, ²⁵Xarodlu Şamma və Eliqa, ²⁶Peletli Xeles, Teqoalı İqqeş oğlu İra, ²⁷Anatotlu Aviezer, Xuşalı Mevunnay, ²⁸Axoahlı Salmon, Netofalı Mahray, ²⁹Netofalı Baana oğlu Xelev, Binyamin övladlarından Givealı Rivay oğlu Yettay, ³⁰Piratonlu Benaya, Qaaş vadilərindən Hidday, ³¹Aravalı Avi-Alvon, Barxumlu Azmavet, ³²Saalvonlu Elyaxba, Yaşenin oğulları Yonatan, ³³Hararlı Şamma, Ararlı Şarar oğlu Axiyam, ³⁴Maakalı Axasbay oğlu Elifelet, Gilolu Axitofel oğlu Eliam, ³⁵Karmelli Xesro, Aravalı Paaray, ³⁶Sovalı Natan oğlu İqal, Qadlı Bani, ³⁷Ammonlu Seleq, Seruya oğlu

Yoavın silahdarı olan Beerotlu Naxray, ³⁸Yeterli İra və Yeterli Qarev, ³⁹Xetli Uriya. Hamısı birlikdə otuz yeddi nəfər idi.

Davudun xalqı siyahıya alması

(1Salm. 21:1-27)

24 İsrailə qarşı Rəbbin qəzəbi yenə də alovlandı və «get, İsraililərlə Yəhudalıları say» deyər Davudu onlara qarşı təhrik etdi. ²Padşah yanındakı ordu başcısı Yoava dedi: «İndi Dandan Beer-Şevaya qədər İsrailin bütün qəbilələri arasında dolanın və xalqı siyahıya alın ki, sayını bilim». ³Yoav padşaha dedi: «Xalqın nə qədərdirsə, qoy Allahın Rəbb onu yüz qat artıq etsin və ağam padşah bunu gözləri ilə görsün. Axı niyə belə şeylər ağam padşahın xoşuna gəlir?» ⁴Lakin padşahın sözü Yoava və onun ordu başçılarına üstün gəldi. Yoavla ordu başçıları İsrail xalqını siyahıya almaq üçün padşahın hüzurundan çıxdı. ⁵İordan çayını keçdilər və Qad vadisinin ortasında olan şəhərin cənubunda – Aroerdə düşərgə qurdular. ⁶Sonra Yazerə, Gileada və Taxtim-Xodşi torpağına getdilər və Dan-Yaanı keçib Sidona çatdılar. ⁷Sur qalasına və Xivlilərlə Kənanlıların bütün şəhərlərinə yetişib, nəhayət, Yəhudanın cənubunda olan Beer-Şevaya gəldilər. ⁸Bütün ölkəni dolandırdılar və doqquz ay iyirmi gün keçəndən sonra Yerusəlimə qayıtdılar. ⁹Yoav xalqın siyahısını padşaha verdi. İsraildə qılınc çəkən səkkiz yüz min igid, Yəhudada isə beş yüz min igid var idi.

¹⁰Lakin xalqı sayandan sonra Davud vicdan əzabı çəkdi. O, Rəbbə dedi: «Bu işi görməklə böyük günah etdim. İndi isə, ya Rəbb, yalvarıram, qulun bu təqsirindən keç, çünki çox ağılsızlıq etmişəm». ¹¹Davud ertəsi gün səhər qalxanda Rəbb Davudun görücüsü Qad peyğəmbərə sözünü bildirib dedi: ¹²«Get, Davuda söylə ki, Rəbb belə

deyir: «Sənin qarşına üç şey qoyuram, özün üçün bunların birini seç ki, sənə edim»». ¹³ Qad Davudun yanına gəlib bunu bildirdi: «Sənin ölkəndə yeddi il aclıq olsun, yoxsa səni təqib edən düşmənlərin önündə üç ay qaçasan yaxud da ölkəndə üç gün vəba olsun? İndi yaxşı fikirləş və qərar ver, məni Göndərənmə mən nə cavab verirəm?» ¹⁴ Davud Qada dedi: «Mənim üçün çox çətindir. İnsan əlinə düşməkdənsə qoy Rəbbin əlinə düşək, çünki Onun rəhmi çoxdur».

¹⁵ Beləcə Rəbb sabahdan təyin olunan vaxta qədər İsrailin üzərinə vəba göndərdi. Dandan Beer-Şevaya qədər xalqdan yetmiş min nəfər öldü. ¹⁶ Xalqı həlak edən mələk Yerusəlimi məhv etmək üçün oraya doğru əlini uzadanda Rəbb verəcəyi bələdan vaz keçib mələyə dedi: «Bəsdir, əl saxla!» Rəbbin mələyi Yevuslu Aravnanın xırmanının yanında idi. ¹⁷ Davud xalqı qıran mələyi görə zaman Rəbbə belə dedi: «Budur, günah edən mənəm, mən təqsirkaram. Bəs bu yazıq xalq nə edib? Qoy Sənin əlin mənim və ata nəslimin əleyhinə qalxsın».

¹⁸ O gün Qad Davudun yanına gəlib dedi: «Çıx, Yevuslu Aravnanın xırmanında Rəbbə bir qurbangah

düzəlt». ¹⁹ Qadın sözü ilə Davud Rəbbin əmr etdiyi kimi çıxdı. ²⁰ Aravna aşağı baxıb gördü ki, padşahla əyanları onlara tərəf gəlir. O bayıra çıxıb padşahın qarşısında yerə qədər təzim etdi və dedi: ²¹ «Ağam padşah nə əcəb bu qulunun yanına gəlib?» Davud dedi: «Rəbbə qurbangah qurmaq üçün səndən bu xırmanını satın almağa gəldim ki, xalqın üzərinə gələn vəba dayansın». ²² Aravna Davuda dedi: «Qoy ağam padşah öz gözüne xoş görünəni götürsün və Rəbbə təqdim etsin. Budur yandırma qurbanı üçün öküzlər, yandırmağa odun yerinə vəllər və öküzlərin boyunduruqları. ²³ Ey padşah, Aravna bunların hamısını sənə verir». Aravna padşaha yenə dedi: «Qoy Allahın Rəbb səndən razı olsun». ²⁴ Lakin padşah Aravnaya dedi: «Belə yox, amma səndən bunu mütləq qiymət qoyub satın alacağam. Çünki mən havayı malı Allahım Rəbbə yandırma qurbanı vermərəm». Beləliklə, Davud xırmanı və öküzləri əlli şekel gümüşə satın aldı. ²⁵ Davud orada Rəbbə bir qurbangah düzəldib yandırma qurbanları və ünsiyyət qurbanları təqdim etdi. Rəbb ölkə üçün edilən duaları qəbul etdi və İsrailin üzərinə gələn vəbanı dayandırdı.

BİRİNCİ PADŞAHLAR

KİTABI

GİRİŞ

«1 Padşahlar» Kitabı «1 və 2 Şamuel» Kitablarında başlanan İsrail padşahlığının tarixinin davamıdır.

Bu kitabı iki hissəyə ayırmaq olar: Süleymanın hakimiyyəti və nailiyyətləri, xüsusən Yerusəlimdə məbədin tikilməsi; İsrailin şimal və cənub padşahlıqlara bölünməsi.

«1 və 2 Padşahlar» Kitablarında hər hökmdarın dəyəri Allaha sadıq olması ilə ölçülür. Xalqın uğurları da bu sədaqətdən asılı idi. Bütprəstlik və itaətsizlik isə bədbəxtliyə aparırdı. Şimaldakı dövlətin padşahlarından heç biri Allaha sadıq qalmadı, cənubda isə Yəhuda padşahlarının bəzisi sadıq, bəzisi isə sədaqətsiz çıxdı. «1 Padşahlar» Kitabında Rəbbin peyğəmbərləri əhəmiyyətli rol oynayır. Onlar bützlərə səcdə etməmək üçün adamlara cəsarətlə xəbərdarlıq edir və Allaha tərəf dönməyə çağırırdılar. Bu baxımdan İlyas peyğəmbərlə Baal bütünün kahinlərinin mübahisəsi barədə hekayət xüsusilə diqqəti cəlb edir.

Kitabın məzmunu

- 1:1–2:12 Davudun padşahlığının sonu
- 2:13–46 Süleymanın padşah olması
- 3:1–11:43 Süleymanın hakimiyyəti
- 3:1–4:34 Erkən illər
- 5:1–8:66 Məbədin tikilməsi
- 9:1–11:43 Sonrakı illər
- 12:1–22:53 Padşahlığın bölünməsi
- 12:1–14:20 Şimal qəbilələrinin üsyanı
- 14:21–16:34 Yəhuda və İsrailin padşahları
- 17:1–19:21 İlyas peyğəmbər

20:1–22:40 İsrail padşahı Axav
22:41–53 Yəhuda padşahı Yehoşafat
və İsrail padşahı Axazyə

Padşah Davudun son illəri

1 Padşah Davud qocalıb yaşa dolmuşdu. Onun üstünü örtüklərlə nə qədər örtürdülərsə, o isinmirdi. ²Əyanları ona dedilər: «Ağamız padşah üçün gənc bir qız axtaraq. Qoy o, padşahın önündə durub qayğısına qalsın və qoy-nunda yatsın ki, ağamız padşah isinsin». ³Onlar İsrailin bütün ərazisində gözəl bir qız axtardılar və Şunemli Avişaqı tapıb padşahın yanına gətirdilər. ⁴Qız çox gözəl idi. O, padşaha baxıb xidmət etdi, amma padşah onunla yaxınlıq etmədi.

Adoniyanın padşahlıq iddiası

⁵Davudun Haqqıtdən olan oğlu Adoniya «mən padşah olacağam» deyər lovğalanırdı. O özü üçün döyüş arabaları, atlılar və önündə gedəcək əlli nəfər hazırlamışdı. ⁶Atası Davud heç vaxt ona «Niyə belə etdin?» deməmişdi. Adoniya görkəmcə çox yaraşlıq idi. O, Avşalomdan sonra dünyaya gəlmişdi. ⁷Adoniya Seruya oğlu Yoav və kahin Evyatarla əlbir oldu və onlar Adoniyaya kömək etdilər. ⁸Amma kahin Sadoq, Yehoyada oğlu Benaya, peyğəmbər Natan, Şimey, Rei və Davudun igidləri Adoniyanın tərəfində deyildilər. ⁹Adoniya En-Rogel yaxınlığındakı Zoxelet qayasında qoyun-keçi, mal-qara və bəslənmiş heyvanlar qurban kəsdı. Bütün qardaşlarını – padşahın oğullarını və padşaha qulluq edən bütün Yəhudalıları çağırdı, ¹⁰amma peyğəmbər Natani, Benayanı, igidləri və qardaşı Süleymanı çağırmadı.

Süleymanın padşah elan edilməsi

¹¹Yonda Natan Süleymanın anası Bat-Şevaya dedi: «Məgər eşitməmişən ki, Haqqit oğlu Adoniya ağamız Davudun xəbəri olmadan padşahlıq edir? ¹²İndi qulaq as, özünü və oğlun Süleymanın canını necə qurtaracağıın barədə sənə məsləhət verim: ¹³get, padşah Davudun yanına gir və ona söylə: «Ağam padşah! Məndən sonra hökmən oğlun Süleyman padşah olacaq və taxtımda o oturacaq» deyib kənizinə and içmədinmi? Bəs onda nə üçün Adoniya padşahlıq edir?» ¹⁴Sən orada padşahla danışarkən mən səndən sonra girəcəyəm və sözlərini təsdiq edəcəyəm».

¹⁵Bat-Şeva otağa – padşahın yanına girdi. Padşah çox qoca idi və Şunemli Avisağa ona qulluq edirdi. ¹⁶Bat-Şeva padşahın önündə diz çöküb təzim etdi. Padşah «Nə istəyirsən?» dedi. ¹⁷Bat-Şeva ona dedi: «Mənim ağam! “Məndən sonra hökmən oğlun Süleyman padşah olacaq və taxtımda o oturacaq” deyib kənizinə Allahın Rəbbin haqqı üçün and içdin. ¹⁸Ağam padşah, indi isə Adoniya padşahlıq edir və sənin bundan xəbərin yoxdur. ¹⁹O, çoxlu mal-qara, bəslənmiş heyvan və qoyun-keçi qurban kəsdi. Padşahın bütün oğullarını, kahin Evyatarı və ordu başçısı Yoavi çağırırdı, amma qulun Süleymanı çağırmadı. ²⁰Ağam padşah, bütün İsrailin gözü səndədir; sən onlara bildirməlisən ki, ağam padşahdan sonra taxtımda kim oturacaq. ²¹Yoxsa ağam padşah ataları ilə uyuyanda mən və oğlum Süleyman müqəssir sayılacağıq».

²²Bat-Şeva hələ padşahla danışarkən peyğəmbər Natan gəldi. ²³Padşaha «peyğəmbər Natan gəldi» dedilər. O, padşahın hüzuruna gəldi və üzüstə əyilib təzim etdi. ²⁴Natan dedi: «Ağam

padşah! “Məndən sonra Adoniya padşah olacaq və taxtımda o oturacaq” deyib söyləmişənmi? ²⁵Adoniya bu gün gedib çoxlu mal-qara, bəslənmiş heyvan və qoyun-keçi qurban kəsdi və padşahın bütün oğullarını, ordu başçıları və kahin Evyatarı çağırırdı. Budur, “Yaşasın padşah Adoniya!” deyərək onun önündə yeyib-içirlər. ²⁶Ancaq o mən qulunu, kahin Sadoqu, Yehoyada oğlu Benayanı və qulun Süleymanı çağırmadı. ²⁷Məgər bu iş ağam padşahın əmri ilə olub? Bəs sən nə üçün qullarına bildirmədin ki, ağam padşahdan sonra taxtımda kim oturacaq?»

²⁸Padşah Davud cavab verib «Bat-Şevanı yanına çağırın!» dedi. Bat-Şeva padşahın hüzuruna gəlib önündə durdu. ²⁹Padşah and içib dedi: «Canımı bütün bələlardan qurtarmış var olan Rəbbə and olsun ki, ³⁰“məndən sonra hökmən oğlun Süleyman padşah olacaq və mənim əvəzimə taxtımda o oturacaq” deyib sənin üçün İsrailin Allahı Rəbbə içdiyim andı bu gün yerinə yetirəcəyəm». ³¹Bat-Şeva padşahın önündə üzüstə yerə əyilib təzim etdi və «Ağam padşah Davud əbədi yaşasın!» dedi.

³²Padşah Davud dedi: «Kahin Sadoqu, peyğəmbər Natanı və Yehoyada oğlu Benayanı mənim yanına çağırın». Onların hamısı padşahın hüzuruna gəldi. ³³Padşah onlara dedi: «Ağanızın əyanlarını yanınıza alın və oğlum Süleymanı mənim qatırma mindirib Gixon bulağına endirin. ³⁴Orada kahin Sadoq və peyğəmbər Natan onu İsrail padşahı olmaq üçün məsh etsinlər. Şeypur çalib “Yaşasın padşah Süleyman!” söyləyin. ³⁵Sonra onun dalınca qalxın, o da gəlib taxtımda otursun, çünki mənim yerimə padşah olacaq. Onu İsrail və Yəhudağa hökmdar təyin etdim». ³⁶Yehoyada

oğlu Benaya cavab verib dedi: «Amin! Ağam padşahın Allahı Rəbb belə istəyir. ³⁷Rəbb ağam padşaha yar olduğu kimi Süleymana da yar olsun və onun taxtını ağam padşah Davudun taxtından daha uca etsin».

³⁸Kahin Sadoq, peyğəmbər Natan, Yehoyada oğlu Benaya, Keretlilər və Peletlilər Süleymanı padşah Davudun qatırına mindirib aşağı endilər və onu Gixona qədər apardılar. ³⁹Kahin Sadoq ibadət çadırından yağ buynuzunu götürüb Süleymanı məsh etdi. Şeypur çalındı və bütün camaat «Yaşasın padşah Süleyman!» söylədi. ⁴⁰Camaat onun dalınca qalxıb getdi. Onlar ney çalaraq elə sevinirdilər ki, səslərindən yer titrəyirdi.

⁴¹Adoniya və onunla olan bütün qonaqlar yeməklərini qurtaranda bu səsi eşitdilər. Yoav şeypur səsini eşidəndə dedi: «Şəhərdən niyə gurultu gəlir?» ⁴²O, sözünü qurtarmamış birdən kahin Evyatarın oğlu Yonatan gəldi. Adoniya ona dedi: «Gəl, sən igid adamsan, yaxşı xəbər gətirərsən».

⁴³Yonatan Adoniyaya cavab verib dedi: «Yox, elə deyil, ağamız padşah Davud Süleymanı padşah etmişdir. ⁴⁴Padşah kahin Sadoqu, peyğəmbər Natani, Yehoyada oğlu Benayanı, Keretliləri və Peletliləri Süleymanla birgə göndərdi və onu padşahın qatırına mindirdilər.

⁴⁵Kahin Sadoq və peyğəmbər Natan Gixonda onu padşah olmaq üçün məsh etdilər. Oradan sevincə qalxıb getdilər və şəhər canlandı. Eşitdiyiniz səs budur.

⁴⁶Üstəlik Süleyman padşahlıq taxtında oturdu. ⁴⁷Ağamız padşah Davudu təbrik etməyə gələn əyanları da «Sənin Allahın Süleymanın adını sənin adından daha böyük, taxtını sənin taxtından

daha uca etsin!» deyəndə padşah yatağının üstündən əyildi. ⁴⁸Sonra belə dedi: «İsrailin Allahı Rəbbə alqış olsun ki, bu gün hələ gözlərim görərkən taxtımda oturan bir nəfər verdi!»

⁴⁹Bunu eşidəndə Adoniyanın bütün qonaqları təsvişə düşüb qalxdılar və hər kəs öz yolu ilə getdi. ⁵⁰Adoniya isə Süleymandan qorxaraq qalxıb getdi və qurbangahın buynuzlarından yapışdı. ^{††51}Bunu Süleymana bildirib dedilər: «Adoniya padşah Süleymandan qorxur və qurbangahın buynuzlarından yapışaraq “qoy padşah Süleyman bu gün mənə and içsin ki, bu qulunu qılıncla öldürməyəcək” deyir». ⁵²Süleyman dedi: «Əgər o, ləyaqətli adam olsa, başından bir tük belə, əskik olmaz, amma onda bir pislik tapılsa, öləcək». ⁵³Padşah Süleyman Adoniyanı qurbangahdan düşürüb gətirdi. O da gəlib padşah Süleymana təzim etdi və Süleyman ona «Evinə get!» dedi.

Davudun Süleymana vəsiyyəti

2 Davudun ölüm günü yaxınlaşanda oğlu Süleymana vəsiyyət edərək dedi: ²«Bu yaxınlarda mən də hamı kimi dünyadan köçəcəyəm. Sən möhkəm və igid ol. ³Allahın Rəbbin verdiyi buyruğu yerinə yetirib Onun yolları ilə get və Musanın Qanununda yazıldığı kimi Allahın qaydalarına, əmrlərinə, hökmlərinə və göstərişlərinə əməl et ki, elədiyin hər işdə və getdiyin hər yerdə uğur qazanasan. ⁴Onda Rəbb mənə verdiyi bu sözü yerinə yetirəcək: “Əgər övladların öz yollarına diqqət etsələr, bütün ürəkləri və canları ilə Mənə sadıq qalsalar, İsrail taxtında sənin nəslindən bir kişi əskik olmayacaq”.

††1:50 *Qurbangahın buynuzlarından yapışdı* – qədim Yəhudilərin adətinə görə qurbangahın buynuzlarından yapışmış adamı öldürmək olmazdı. Bax: Çıx. 21:13-14.

⁵za Sən Seruya oğlu Yoavın mənə nə elədiyini bilirən: İsrail ordusunun iki başçısı Ner oğlu Avnerlə Yeter oğlu Amasanı öldürərək sülh zamanı hər b qanı tökdü və belindəki kəmərlə ayağında çarıqları qana bulaşdırdı. ⁶Sən öz hikmətinə görə davran, qoy onun ağarmış başı ölümlər diyarına salamat enməsin.

⁷bGileadlı Barzillayın oğullarına xeyirxahlıq et, qoy süfrəndə yemək yeyənlərin arasında olsunlar. Çünki mən qardaşın Avşalomun önündən qaçdığım vaxt onlar mənə kömək etdilər.

⁸cd Baxurimdən olan Binyaminli Gera oğlu Şimey də sənın yanındadır. Max-anayimə getdiyim gün o mənı ağır lənətlədi. Ancaq sonra mənı qarşılamaq üçün İordan çayı sahilinə endi və mən ona “səni qılıncla öldürməyəcəyəm” deyərək Rəbbin haqqı üçün and içdim. ⁹İndi onu cəzasız qoyma, çünki sən müdrik adamsan və ona nə edəcəyini bilirən. Onun ağarmış başını qan içində ölümlər diyarına göndər.

Davudun ölümü

¹⁰Davud ataları ilə uyudu və Davudun şəhərində basdırıldı. ¹¹eDavud İsrail üzərində qırx il padşah olmuşdu: yeddi il Xevronda və otuz üç il Yerusəlimdə padşahlıq etmişdi. ¹²fSüleyman atası Davudun taxtında oturdu və onun padşahlığı çox möhkəm oldu.

Adoniyanın öldürülməsi

¹³Haqqit oğlu Adoniya Süleymanın anası Bat-Şevanın yanına gəldi. Bat-Şeva dedi: «Xeyirlə gəlirsənmi?» Adoniya «bəli» deyərək cavab verdi. ¹⁴Sonra dedi:

«Sənə söyləyəcək sözüüm var». Bat-Şeva «söylə» dedi. ¹⁵O dedi: «Sən bilirən ki, padşahlıq mənım idi və bütün İsraililər mənım padşah olacağını gözləyirdilər, ancaq hər şey dəyişdi, padşahlıq qardaşımın əlinə keçdi, çünki Rəbb belə etdi. ¹⁶İndi səndən bir xahişim var, mənə “yox” demə». Bat-Şeva ona «söylə» dedi. ¹⁷O dedi: «Xahiş edirəm, padşah Süleymana söylə – o sənə “yox” deməz – qoy Şunemli Avişaqı mənə arvad olmaq üçün versin». ¹⁸Bat-Şeva dedi: «Yaxşı, mən səndən ötrü padşahla danışaram».

¹⁹Bat-Şeva Adoniya barədə padşah Süleymanla danışmaq üçün onun yanına getdi. Padşah onu qarşılamaq üçün ayağa qalxdı və ona təzim etdi, sonra taxtına oturdu. Padşah anası üçün də bir taxt qoydurdu. O, padşahın sağında oturdu, ²⁰sonra dedi: «Mənım səndən kiçik bir xahişim var, mənə “yox” demə». Padşah ona dedi: «Söylə, ana, mən sənə “yox” demərəm». ²¹Bat-Şeva dedi: «Şunemli Avişaqı qardaşın Adoniyaya arvad olmaq üçün ver». ²²Padşah Süleyman anasına cavab verib dedi: «Niyə Adoniya üçün Şunemli Avişaqı istəyirsən? Padşahlığı da onun üçün istə, üstəlik onunla birlikdə kahin Evyatarla Seruya oğlu Yoav üçün istə. Axı o mənım böyük qardaşımdır!» ²³Padşah Süleyman Rəbbin haqqı üçün and içərək dedi: «Əgər Adoniya bu sözü öz həyatı bahasına söyləməmişsə, Allah mənə beləsini və bundan betərini etsin. ²⁴İndi mənı möhkəmləndirib atam Davudun taxtında oturtmuş və söylədiyi kimi mənə bir ev qurmuş var olan Rəbbə and olsun ki, Adoniya hökmən bu gün öldürüləcəkdir!» ²⁵Padşah Süleyman Yehoyada oğlu Benayaya əmr

^z2:5 2Şam. 3:27 ^a2:5 2Şam. 20:10 ^b2:7 2Şam. 17:27-29

^c2:8 2Şam. 16:5-13 ^d2:8 2Şam. 19:16-23 ^e2:11 2Şam. 5:4-5; 1Saln. 3:4

^f2:12 1Saln. 29:23

etdi, Benaya da gedib Adoniyanı vurdu və o öldü.

Evyatarın qovulması və Yoavin ölümü

^{26 gh} Padşah kahin Evyatara da dedi: «Anatota, öz tarlalarına get! Sən ölümə layiqsən, amma indi səni öldürmürəm. Çünki atam Davudun önündə Xudavənd Rəbbin sandığını daşıyırdın və atamın çəkdiyi hər əzabı sən də çəkirdin». ^{27 i}Beləcə Süleyman Evyatarı Rəbbin kahinliyindən qovdu. Bununla da Elinin evinə qarşı Rəbbin Şiloda söylədiyi söz yerinə yetdi.

²⁸ Xəbər Yoava çatdı. Yoav Avşaloma qoşulmadığı halda Adoniyanın tərəfini tutmuşdu. Buna görə də o, Rəbbin ibadət çadırına qaçdı və qurbangahın buynuzlarından yapışdı. ²⁹ Padşah Süleymana söylədilər: «Yoav Rəbbin ibadət çadırına qaçdı və indi qurbangahın yanında». Süleyman «get, onu öldür» deyərək Yehoyada oğlu Benayamı göndərdi. ³⁰ Benaya Rəbbin ibadət çadırına gəlib Yoava dedi: «Çıx, padşah belə deyir!» O dedi: «Yox, burada öləcəyəm». Benaya padşaha «Yoav belə dedi və mənə bu cavabı verdi» deyərək xəbər gətirdi. ³¹ Padşah ona dedi: «Onun dediyi kimi et: onu orada öldür və basdır ki, Yoavin səbəbsiz tökdüyü qanın təqsirini mənim və atamın evi üzərindən götürəsən. ³² Rəbb onun qanını öz başına döndərəcək, çünki o özündən daha saleh və daha yaxşı olan iki nəfəri qılıncı vurdu: atam Davudun xəbəri olmadan İsrail ordusunun başçısı Ner oğlu Avnerlə Yəhuda ordusunun başçısı Yeter oğlu Amasanı öldürdü. ³³ Beləcə onların qanı həmişəlik Yoavin və onun nəslinin üstündə qalacaq, amma Rəbb Davuda, onun nəslinə, evinə və taxtına əbədi əmin-amanlıq verəcək». ³⁴ Yehoy-

ada oğlu Benaya yuxarıya getdi, Yoavi vurub öldürdü və onu çöldəki evində basdırdılar.

³⁵ Padşah Yoavin yerinə Yehoyada oğlu Benayamı ordu başçısı qoydu. Evyatara yerinə isə kahin Sadoqu təyin etdi.

Şimeyin ölümü

³⁶ Padşah Şimeyi çağırırdı ona dedi: «Yerusalimdə özünə bir ev tik və orada yaşa, heç yerə getmə. ³⁷ Oradan çıxıb Qidron vadisini keçdiyin gün, bil ki, hökmən öləcəksən və qanın öz üstündə qalacaq». ³⁸ Şimey padşaha dedi: «Sözünlə razıyam, ağam padşah necə dedisə, qulun elə də edəcək». Şimey uzun müddət Yerusalimdə yaşadı.

³⁹ Üçüncü ilin sonunda Şimeyin iki qulu Qat padşahı Maaka oğlu Akişin yanına qaçdı. Şimeyə xəbər gəldi ki, qulları Qatdadır. ⁴⁰ O qalxıb eşşəyini palanladı, qullarını axtarmaq üçün Qata, Akişin yanına gedib onları Qatdan gətirdi. ⁴¹ Şimeyin Yerusalimdən Qata gedib-gəlmək xəbəri Süleymana çatdı. ⁴² Padşah Şimeyi çağırırdı ona dedi: «Səni Rəbbin haqqına and içdirmədimmi? “Çıxıb bir yerə getdiyin gün, bil ki, hökmən öləcəksən!” deyərək sənə xəbərdarlıq etmədimmi? Sən də mənə “yaxşı, sözünlə razıyam” demədinmi? ⁴³ Elə isə Rəbbə içdiyin anda və sənə verdiyim əmrə niyə əməl etmədin?» ⁴⁴ Sonra padşah Şimeyə dedi: «Sən atam Davuda qarşı ürəyində saxladığın və etdiyin pisləklərin hamısını bilirən. Pisləyini Rəbb sənə öz başına döndərəcək. ⁴⁵ Amma qoy padşah Süleyman xeyir-dua alsın və Davudun taxtı Rəbbin önündə əbədi möhkəmlənsin». ⁴⁶ Padşah Yehoyada oğlu Benayaya əmr etdi, Benaya da gedib Şimeyi vurdu və o öldü. Beləliklə, Süleymanın padşahlığı möhkəmləndi.

Süleymanın Allahdan hikmət istəməsi

(2Salm. 1:3-12)

3 Süleyman Misir padşahı fironun qızını arvad alaraq onunla müttəfiq oldu. Öz sarayı, Rəbbin məbədi və Yerusəlimin ətrafındakı divarlar tikilib qurtarana qədər arvadını Davudun şəhərinə gətirdi. ²Xalq isə hələ səcdəgahlarda qurban gətirirdi, çünki o günlərdə qədər Rəbbin adına tikilmiş bir məbəd yox idi. ³Süleyman atası Davudun qanunlarına əməl edərək Rəbbi sevirdi, ancaq səcdəgahlarda qurban gətirir və buxur yandırır.

⁴Padşah qurban gətirmək üçün Giveona getdi, çünki ora səcdəgahların ən böyüyü idi. Süleyman o qurbangahda min baş yandırma qurbanı təqdim etmişdi. ⁵Giveonda Rəbb Süleymana gecə vaxtı yuxuda göründü. Allah dedi: «Nə istəyirsən, sənə verim?» ⁶Süleyman dedi: «Sən qulun atam Davuda böyük xeyirxahlıq göstərdin, çünki o Sənin önündə sadıq və saleh işlər görürdü, düz qəlblə Səninlə idi. Bu gün də taxtında oturan bir oğul verməklə ona Öz böyük xeyirxahlığını saxladın. ⁷İndi, ya Rəbb Allahım, Öz qulunu atam Davudun yerinə padşah etdin. Ancaq mən çox cavanam, nə edib-etməyəcəyimi bilmirəm. ⁸Qulun Sənin seçdiyən xalqın – saysız-hesabsız böyük bir kütlənin arasındadır. ⁹İndi mənə elə bir dərrakəli ürək ver ki, yaxşı ilə pisi ayırd edib Sənin xalqına hökm edə bilim. Başqa cür Sənin bu böyük xalqını kim idarə edə bilər?» ¹⁰Süleymanın bu istəyi Xudavəndin gözünə xoş gəldi. ¹¹Allah ona dedi: «İndi ki özün üçün uzun ömür, var-dövlət və düşmənlərinin canını istəmədin, bunların yerinə ədaləti ayırd etmək üçün dərrakə istədin, ¹²Mən istəyini yerinə yetirirəm: sənə elə bir

hikmətli və dərrakəli ürək verirəm ki, sənin kimisi nə səndən əvvəl olmuş, nə də səndən sonra olacaq. ¹³Hətta sənə istəmədiyini – var-dövləti də, şöhrəti də verirəm; belə ki bütün ömrün boyu padşahlar arasında sənin kimisi olmayacaq. ¹⁴Əgər sən də atan Davud kimi qanunlarına və əmrlərimə əməl edib yolumla getsən, sənin ömrünü də uzadacağam».

¹⁵Süleyman oyandı. Bu, bir yuxu idi. Sonra Yerusəlimə gəldi. Xudavəndin Əhd sandığının önündə durub yandırma qurbanları və ünsiyyət qurbanları təqdim etdi və bütün əyanları üçün ziyafət verdi.

Süleymanın hikmətlə hökm verməsi

¹⁶Bir gün iki fahişə qadın gəlib padşahın hüzurunda durdu. ¹⁷Qadınlardan biri dedi: «Yalvarıram, ay ağam! Mən bu qadınla bir evdə yaşayıram. Bu evdə onun yanında uşaq doğdum. ¹⁸Mən doğandan sonra üçüncü gün bu qadın da doğdu. Biz bir yerdə olurduq, evdə bizdən başqa heç kəs yox idi, yalnız ikimiz idik. ¹⁹Gecə bu qadın yatanda oğlu onun altında qalıb öldü. ²⁰Kəninizin yuxuda ikən gecə yarısı bu qadın qalxaraq oğlumu yanımdan götürüb öz qoynuna almış, ölü oğlunu isə mənim qoynuma qoymuşdur. ²¹Səhər oğlumu əmizdirmək üçün duranda gördüm ki, o ölüb. Amma sonra diqqətlə baxanda bildim ki, bu mənim doğduğum uşaq deyil».

²²O biri qadın isə dedi: «Yox, sağ olan uşaq mənim oğlumdur, ölənin isə səninkidir». Amma birinci qadın dedi: «Yox, ölənin uşaq səninin oğludur, sağ olan mənimkidir». Padşahın önündə onlar beləcə mübahisə edirdilər.

²³Padşah dedi: «Biri deyir, sağ olan uşaq mənim oğlumdur, ölənin səninkidir; o biri isə deyir, yox, ölənin uşaq səninin oğludur, sağ olan mənimkidir».

²⁴ Padşah yenə dedi: «Mənə qılinc gətirin!» Padşaha qılinc gətirdilər.

²⁵ Padşah dedi: «Sağ olan uşağı iki yerə bölün: yarısını birinə, yarısını isə o birinə verin!» ²⁶ Oğlu sağ olan qadın balası üçün ürəyi yandığına görə padşaha belə söylədi: «Aman, ağam, sağ olan uşağı ona verin, amma öldürməyin». O biri isə dedi: «Bölün, qoy nə onun olsun, nə mənim». ²⁷ Onda padşah cavab verib dedi: «Sağ olan uşağı birinci qadına verin, onu öldürməyin, uşağın anası odur».

²⁸ Bütün İsraililər padşahın verdiyi hökmü eşidib ona hörmət etdilər, çünki gördülər ki, hökm etmək üçün onda Allahın hikməti var.

Süleymanın əyanları

4 Padşah Süleyman bütün İsrail üzərində hökmran idi. ² Əyanları da bunlar idi:

Kahin – Sadoq oğlu Azarya;

³ Mirzələr – Şişanın oğulları Elixoref və Axiya;

Salnaməçi – Axilud oğlu Yehoşafat;

⁴ Ordu başçısı – Yehoyada oğlu Benaya;

Kahinlər – Sadoq və Evyatar;

⁵ Baş vali – Natan oğlu Azarya;

Padşahın həmsöhbəti – kahin Natan oğlu Zavud;

⁶ Saray rəisi – Axişar;

Mükəlləfiyyətçilər üzərində nəzarətçi – Avda oğlu Adoniram.

⁷ Bütün İsrail üzərində Süleymanın on iki bölgə valisi var idi. Onlar padşahı və onun evini ərzaqla təmin edirdilər və hər biri ildə bir aylıq ərzaq göndərməli idi.

⁸ Onların adları belədir:

Efrayimin dağlıq bölgəsində Ben-Xur;

⁹ Maqas, Şaalvim, Bet-Şemeş və Elon-Bet-Xanan bölgələrində Ben-Deqer;

¹⁰ Soko və bütün Xefer torpağının da aid olduğu Arubbot bölgəsində Ben-Xesed;

¹¹ bütün Nafat-Dor bölgəsində Süleymanın qızı Tafatın əri olan Ben-Avinadav;

¹² Taanak, Megiddo, İzreelin altındakı Sartaanın yanında olan bütün Bet-Şean bölgəsində və Bet-Şeandan Avel-Mexolaya, Yoqmeamin o biri tərəfinə qədər uzanan bölgədə Axilud oğlu Baana;

¹³ Gileadda olan Menaşşe oğlu Yairin kəndlərinin və Başanda olan Arqov ətrafında divarlar və tunc sürgülərlə bağlanmış altmış böyük şəhərin aid olduğu Ramot-Gilead bölgəsində Ben-Gever;

¹⁴ Maxanayim bölgəsində İddo oğlu Axinadav;

¹⁵ Naftali torpağında Süleymanın qızı Basmatı arvad alan Aximaas;

¹⁶ Aşer torpağında və Alot bölgəsində Xuşay oğlu Baana;

¹⁷ İssakar torpağında Paruah oğlu Yehoşafat;

¹⁸ Binyamin torpağında Ela oğlu Şimey;

¹⁹ Gilead torpağında, yəni keçmişdə Emorluların padşahı Sixona və Başan padşahı Oqa məxsus olan ölkədə bu bölgənin yeganə valisi olan Uri oğlu Gever.

Süleymanın bir günlük təminatı

²⁰ Yəhudalılar və İsraililər dəniz qırağında olan qum qədər çox idi. Onlar yeyib-içir və xoşbəxt yaşayırdılar.

²¹ Süleyman Fərat çayından Filiştilərin torpağına və Misir sərhədinə qədər bütün padşahlıqlar üzərində hökmranlıq edirdi. Onlar Süleymanın ömrünün axırına qədər xərac verdilər və ona qulluq etdilər.

²² Süleymanın evinin gündəlik ərzağı bunlardan ibarət idi: otuz kor narın un və altmış kor iri üyüdülmüş un, ²³ on baş bəslənmiş mal-qara, iyirmi otlaq öküzü, yüz qoyun, maral, ceyran, cüyür və bəslənmiş ev quşları. ²⁴ Tifsahtan Qəzzəyə qədər Fərat çayının bu tayındakı bütün torpaqlar və çayın bu tayındakı bütün padşahlar üzərində Süleyman hökmranlıq edirdi və bütün ətraf ölkələrlə sülh şəraitində yaşayırdı. ²⁵ Onun bütün ömrü boyu Dandan Beer-Şevaya qədər Yəhuda və İsraildə hər kəs öz üzüm meynəsinin və əncir ağacının altında dinclik içində yaşayırdı.

²⁶ Süleymanın qırx min axurunda döyüş arabaları üçün atları və on iki min atlısı var idi. ²⁷ Valilərin hər biri öz ayında padşah Süleymana və onun süfrəsinə gələnlərin hamısına ərzaq göndərirdi və heç bir şeyə ehtiyac qalmırdı. ²⁸ Hər vali ona verilmiş əmrə görə döyüş və çapar atlarının olduqları yerə arpa-saman göndərirdi.

Süleymanın misilsiz hikməti

²⁹ Allah Süleymana dəniz sahilindəki qum qədər bol hikmət, dərrakə və ürək genişliyi verdi. ³⁰ Süleymanın hikməti bütün şərq xalqlarının və Misirlilərin hikmətindən üstün idi. ³¹ O bütün adamlardan, Ezrahlı Etandan, Maxolun oğulları Heman, Kalkol və Dardadan hikmətli idi, şöhrəti bütün ətraf millətlər arasında yayılmışdı. ³² Mə, üç min məsəl söyləmişdi və onun min beş nəğməsi var idi. ³³ Livanda olan sidr ağacından tutmuş divarda bitən züfa otuna qədər bitkilər barədə bəhs etdi, həmçinin heyvanlar, quşlar, həşəratlar və balıqlar haqqında danışdı. ³⁴ Süleymanın hikmətli sözlərinə qulaq asmaq üçün bütün xalqlardan və onun hikməti barədə eşit-

miş bütün dünya padşahlarından yanına adamlar gəlirdi.

Məbədin tikilməsinə hazırlıq

(2Saln. 2:1-18)

5 Sur padşahı Xiram atasının yerinə Süleymanın padşah olmaq üçün məsh edildiyini eşidəndə öz adamlarının onun yanına göndərdi, çünki Xiram Davudla bütün ömrü boyu dost olmuşdu. ² Süleyman Xirama xəbər göndərərək dedi: ³ «Sən bilirsən ki, atam Davud Allahı Rəbbin adına bir məbəd tikə bilmədi. Çünki Rəbb düşmənlərini onun ayaqları altına atana qədər ətrafında müharibələr gedirdi. ⁴ Ancaq indi Allahım Rəbb mənə hər tərəfdən əmin-amanlıq verib: nə bir düşmən var, nə də bir əngəl. ⁵ Mən Allahım Rəbbin adına bir məbəd tikmək niyyətindəyəm; necə ki Rəbb atam Davuda demişdi: “Sənin yerinə taxtında oturdacağım oğlun Mənim adıma məbəd tikəcək”. ⁶ İndi əmr et ki, mənim üçün Livan dağlarından sidr ağacları kəsilsin. Adamlarım da sənin adamlarınla birgə olacaq və mən sənin adamların üçün nə qədər desən, o qədər zəhmət haqqı verəcəyəm. Çünki bilirsən ki, bizdə Sidonlular kimi ağac kəsməyi bilən adamlar yoxdur».

⁷ Xiram Süleymanın sözlərini eşidəndə çox sevindi və dedi: «Bu gün Rəbbə alqış olsun ki, bu böyük xalqı idarə etmək üçün Davuda belə müdrik oğul verdi!» ⁸ O, Süleymana xəbər göndərərək dedi: «Mənə göndərdiyin sözü eşitdim. Mən sənin sidr və şam ağacları barədə hər istəyini yerinə yetirəcəyəm: ⁹ mənim adamlarım onları Livandan dənizə endirərlər və mən bu ağaclardan sallar düzəldərəm, dəniz yolu ilə təyin edəcəyiniz yerə apararam və onları orada ayıraraq yığaram, sən isə götürərsən. An-

^k4:26 1Pad. 10:26; 2Saln. 1:14; 9:25

^l4:31 Zəb. 89 başlıq

^m4:32 Sül. 1:1; 10:1; 25:1; Nəğ. 1:1

ⁿ5:5 2Şam. 7:12-13; 1Saln. 17:11-12

caq sən də mənim istəyimi yerinə yetirib evimi ərzaqla təmin et». ¹⁰Xiram Süleymana istədiyi qədər sidr və şam ağacları verirdi. ¹¹Süleyman isə hər il Xiramın evi üçün ərzaq olaraq iyirmi min kor buğda və iyirmi kor xalis zeytun yağı verirdi. ¹²Rəbb vəd etdiyi kimi Süleymana hikmət verdi. Xiramla Süleyman arasında sülh var idi və onlar bir-biri ilə saziş bağlamışdılar.

¹³Padşah Süleyman bütün İsraililər üzərinə əmək mükəlləfiyyəti qoydu. Mükəlləfiyyətçilər otuz min nəfər idi. ¹⁴Hər ay onların on min nəfərini növbə ilə Livana göndərirdi; bir ay Livanda, iki ay evlərində qalırdılar. Onların üzərində Adoniram nəzarət edirdi. ¹⁵Süleymanın yük daşıyan yetmiş min və dağlarda daş yonan səksən min adamı var idi. ¹⁶Bunlardan başqa, Süleyman işə nəzarət etmək üçün üç min üç yüz nəfər məmur qoymuşdu. Onlar adamlara hökm edir və iş görürdülər. ¹⁷Padşahın əmrinə görə işçilər məbədin bünövrəsini yonulmuş daşdan qoymaq üçün böyük və dəyərli daşlar kəşib gətirdilər. ¹⁸Süleymanın və Xiramın ustaları Gevallılarla birgə məbədi tikmək üçün taxtalar və daşlar yonub hazırladılar.

Məbədin tikilməsi

(2Saln. 3:1-14)

6 İsrail övladları Misir torpağından çıxdıqdan dörd yüz səksən il sonra – Süleymanın İsrail üzərində padşahlığının dördüncü ilində, ikinci ay olan Ziv ayında o, Rəbbə məbəd tikməyə başladı. ²Padşah Süleymanın Rəbbə tikdiyi məbədin uzunluğu altmış, eni iyirmi və hündürlüyü otuz qulac idi. ³Məbədin böyük otağının önündə olan eyvanın uzunluğu məbədin eninə görə iyirmi qulac və eni məbədin önündə on qulac idi. ⁴O, məbəd üçün qəfəslə bağlı

pəncərələr düzəltdi. ⁵Məbədin divarına bitişik, bütün məbədin divarını, yəni böyük otağı və iç otağı dövrəyə alan artırma tikdi. Onun içində məbədi əhatə edən yan otaqlar düzəltdi. ⁶Artırmanın alt mərtəbəsinin eni beş, ortasındakının eni altı, üçüncüsünün eni isə yeddi qulac idi. Çünki artırmanın dirəkləri məbədin divarına dəyməsin deyərək məbədin divarı ətrafında bayır tərəfdən çıxıntılar düzəldilmişdi.

⁷Məbədin tikilməsi üçün karxanada hazırlanan yonulmuş daşlar işlədilmişdi. Məbəddə tikinti zamanı nə gürzün, nə iskanənin, nə də başqa bir dəmir alətin səsi eşidildi. ⁸Orta mərtəbəyə giriş məbədin sağ tərəfində idi. Pilləkənlərlə orta mərtəbəyə, orta mərtəbədən isə üçüncü mərtəbəyə çıxırdılar. ⁹Beləcə Süleyman məbədi tikib qurtardı. Məbədi sidr ağacından olan tirlər və taxtalarla örtüdü. ¹⁰Bütün məbədə bitişik olan mərtəbələri beş qulac hündürlüyündə tikdi və bunlar sidr dirəklərlə məbədə bərkidilmişdi.

¹¹Süleymana Rəbbin bu sözü nazil oldu: ¹²«Budur, sən məbəd tikirsən. Əgər sən Mənim qaydalarım ilə gətirsən, hökmlərimə və əmrlərimə uyğun hərəkət etsən, onda Mən atan Davuda verdiyim sözü sənə vasitənlə yerinə yetirəcəyəm: ¹³İsrail övladlarının arasında yaşayacağam və xalqım İsraili tərki etməyəcəyəm».

¹⁴Süleyman məbədi tikib qurtardı. ¹⁵Məbədin divarlarına içəridən sidr taxtalarla örtük vurdu və məbədin döşəməsini şam ağacından olan taxtalarla örtüdü. Beləcə məbədi döşəməsindən divarlarına və tavanına qədər ağacla örtüdü. ¹⁶Məbədin arxa tərəfində döşəmədən tavana qədər sidr taxtalarla örtülmüş uzunluğu iyirmi qulac olan bir bölmə ayıraraq orada Ən

Müqəddəs yer üçün bir iç otaq hazırladı. ¹⁷ İç otağın bayırında olan böyük otaq qırx qulac uzunluğunda idi. ¹⁸ Məbədin içindəki sidr ağaclarının üstündə balqabaq və açılmış güllərin təsviri oyulmuşdu. Hər şey sidrlə örtülmüşdü, daş heç görünmürdü. ¹⁹ Məbədin içərisindəki iç otağı isə o, Rəbbin Əhd sandığını qoymaq üçün hazırladı. ²⁰ İç otağın uzunluğu iyirmi, eni iyirmi və hündürlüyü iyirmi qulac idi. Oranı və sidr ağacından olan qurbangahın üstünü xalis qızilla örtüdü. ²¹ Süleyman məbədi içəridən xalis qızilla örtüdü, iç otağın önündən qızıl zəncirlər keçirdi və onu qızilla örtüdü. ²² PO bütün məbədi tikib qurtararaq onu başdan-başa qızilla örtüdü. İç otağa aid olan qurbangahı da tamamilə qızilla örtüdü.

²³ İç otaqda zeytun ağacından hündürlüyü on qulac olan iki keruv düzəldti. ²⁴ Keruvun bir qanadının uzunluğu beş qulac, o biri qanadının da uzunluğu beş qulac idi; bir qanadının ucundan o biri qanadının ucuna qədər on qulac idi. ²⁵ O biri keruvun ölçüsü də on qulac idi. Hər iki keruv eyni ölçüdə və eyni görkəmdə idi. ²⁶ Hər ikisinin hündürlüyü on qulac idi. ²⁷ O, keruvları məbədin iç otağının ortasına qoydu. Keruvların qanadları açıq idi. Bir keruvun qanadı bir divara, o birisinin qanadı isə o biri divara toxunurdu. Onların o biri qanadları məbədin ortasında bir-birinə toxunurdu. ²⁸ O, keruvları qızilla örtüdü.

²⁹ Məbədin iç və bayır otağındakı bütün divarlarında keruvların, xurma ağaclarının və açılmış güllərin oyma təsvirini düzəldti. ³⁰ Məbəddə iç və bayır otağın döşəməsini qızilla örtüdü.

³¹ İç otağın girişi üçün zeytun ağacından qapılar düzəldti. Onların çərçivəsi beşguşəli idi. ³² O, zeytun ağacından

düzəldilmiş iki qapı üzərində keruvların, xurma ağaclarının və açılmış güllərin təsvirini oydu və qapıları qızilla örtüdü. Keruvların və xurma ağaclarının üstünə qızıl çəkdi. ³³ Eləcə də böyük otağın girişi üçün zeytun ağacından dördguşəli çərçivə, ³⁴ həmçinin şam ağacından iki qapı düzəldti. Bir qapının hər iki tayı qatlanırdı, o biri qapının da hər iki tayı qatlanırdı. ³⁵ Onların üstündə keruvların, xurma ağaclarının, açılmış güllərin təsvirini oydu və oyma işinin üstünü qızilla örtüdü. ³⁶ O, üç cərgə yonulmuş daşlardan və bir cərgə sidr dirəklərdən içəri həyət tikdi.

³⁷ Dördüncü ildə, Ziv ayında Rəbbin məbədinin bünövrəsi qoyuldu, ³⁸ on birinci ildə, səkkizinci ay olan Bul ayında məbəd bütün ləvazimatı ilə birgə və bütün şəklinə görə tikilib qurtardı. Beləcə Süleyman onu yeddi ilə tikdi.

Süleymanın sarayı

7 Ancaq Süleyman öz sarayını ətrafda bütünlüklərlə birlikdə on üç ilə tikib qurtardı. ² Onun tikdiyi «Livan meşəsi» adlı sarayın uzunluğu yüz, eni əlli, hündürlüyü isə otuz qulac idi. O, dörd cərgə sidr sütunlardan və sütunlar üzərində olan sidr dirəklərdən ibarət idi. ³ Sütunlar üzərindəki qırx beş dirəyin üstündə sidrdən olan dam salınmışdı və hər cərgədə on beş dirək var idi. ⁴ Pəncərə çərçivələri üç cərgə idi və onların içində qarşı-qarşıya üç cərgə pəncərə var idi. ⁵ Bütün girişlər və onların çərçivələri dördguşəli idi. Girişlər qarşı-qarşıya olmaqla üç cərgə idi.

⁶ Süleyman uzunluğu əlli, eni otuz qulac olan sütunlu bir eyvan tikdi. Qabağında artırma və sütunlar, onların qabağında isə eşik düzəldti. ⁷ O həmçinin hökm verəcəyi taxt eyvanını, yəni məhkəmə otağını tikdi və onu

döşəmədən tavana qədər sidr ağacı ilə örtüdü. ⁸Onun yaşadığı ev eyvanın arxasında, o biri həyətdə idi və eyni quruluşda tikilmişdi. Süleyman arvad aldığı firon qızı üçün də bu eyvan kimi bir ev tikirdi.

⁹Bütün bunlar iç və bayır tərəfdən, bünövrədən dama və bayır tərəfdən böyük həyətdə qədər ölçüyə görə yonulmuş, daş mişarı ilə kəsilmiş dəyərli daşlardan düzəldilmişdi. ¹⁰Bünövrə böyük və dəyərli daşlardan – on qulaclıq və səkkiz qulaclıq daşlardan qoyulmuşdu. ¹¹Onların üstündə ölçüyə görə yonulmuş dəyərli daşlar və sidr dirəklər var idi. ¹²Rəbbin məbədinin içəri həyəti və məbədin eyvanı kimi böyük həyətdə üç cərgə yonulmuş daş və bir cərgə sidr dirəklərlə əhatə olunmuşdu.

Xiramın məbəd üçün tunc şeylər düzəltməsi

(2*Saln.* 3:15–5:1)

¹³Padşah Süleyman Xiram adlı bir nəfəri Surdan gətirdi. ¹⁴Onun anası Naftali qəbiləsindən dul bir qadın, atası isə Surlu bir misgər idi. Xiram tuncdan hər cür şey qayırmaq işində hikmətli, dərrakəli və bilikli idi. O, padşah Süleymanın yanına gəldi və onun bütün işlərini gördü.

¹⁵Xiram iki tunc sütun düzəltdi. Hər sütunun hündürlüyü on səkkiz qulac idi və hər birinin ətrafına on iki qulaclıq bir ip dolanmışdı. ¹⁶O, sütunların üstünə qoymaq üçün tökmə tuncdan iki başlıq düzəltdi. Hər iki başlığın hündürlüyü beş qulac idi. ¹⁷Sütunların üstündə olan başlıqlarda hörmə torlar və zəncirvari çələnglər var idi. Hər iki başlıqda

yeddi dənə var idi. ¹⁸O, sütunları belə düzəltdi. Sütunların üstündəki başlıqları örtmək üçün hörmə torların ətrafında iki cərgə nar düzəltdi və hər başlıq üçün də belə etdi. ¹⁹Eyvanda olan sütunların üstündəki başlıqlar su zanbağı şəklində düzəldilmişdi və hər birinin hündürlüyü dörd qulac idi. ²⁰Hər iki sütunun yuxarısında olan başlıqlar hörmə torların yanındakı girdə çıxıntının üst tərəfində idi. Hər başlığın üzərində dairəvi cərgələrdə iki yüz nar var idi. ²¹Xiram məbədin eyvanında sütunlar qoydu. Sağ tərəfdə olan sütunu Yakin,^{‡‡} sol tərəfdəkini isə Boaz^{¶¶} adlandırdı. ²²Sütunların üstündəki başlıqlar su zanbağı şəklində idi. Beləcə sütunların işi qurtardı.

²³Xiram tuncdan tökülmüş dairəvi bir hovuz^{§§} düzəltdi. Onun hündürlüyü beş qulac idi və bir kənarından digər kənarına qədər on qulac idi, otuz qulaclıq bir ip də onun ətrafına dolanmışdı. ²⁴Hər tərəfdən kənarının altından onu balqabaq təsvirləri əhatə edirdi. Hər qulacda on balqabaq var idi. Balqabaqlar iki cərgə idi və onlar hovuzla birgə tökülmüşdü. ²⁵Hovuz on iki tökmə buğanın üstündə dururdu: üçü şimala, üçü qərbə, üçü cənuba, üçü də şərqə baxırdı. Hovuz yuxarıda – onların üzərində idi və buğaların bütün sağrıları içəriyə doğru idi. ²⁶Hovuzun qalınlığı bir ovuc idi, onun kənarı kasa kənarı kimi düzəldilmişdi və açılan zanbağa bənzəyirdi. O, iki min bat su tuturdu.

²⁷Xiram tuncdan on dayaq düzəltdi. Hər dayağın uzunluğu dörd, eni dörd və hündürlüyü üç qulac idi. ²⁸Dayaqlar belə hazırlanmışdı: onların yan lövhələri var idi və yan lövhələr

^{‡‡}7:21 *Yakin* – ibrani dilində *möhkəm*.

^{¶¶}7:21 *Boaz* – ibrani dilində *güclü*.

^{§§}7:23 *Hovuz* – hərfi tərcümədə *dəniz*.

gövdəyə bərkidilmişdi. ²⁹Gövdənin arasında olan yan lövhələr üzərində şir, buğa və keruv təsvirləri var idi. Həmçinin gövdədə, şir və buğa təsvirlərinin yuxarısında və aşağısında asma çələnglər var idi. ³⁰Hər dayağın dörd tunc çarxı, tunc oxları və ləyən üçün dörd tökmə çıxıntısı var idi. Çıxıntılar hər tərəfdən çələnglərlə bəzədilmişdi. ³¹Dayağın başlığında bir oyuq var idi. Başlığın hündürlüyü bir qulac idi, oyuq isə dəyirmi və bir qulac yarım enində idi, üstündə oymalar var idi. Yan lövhələr dairəvi deyil, dördgüşəli idi. ³²Dörd çarx yan lövhələrin altında idi və çarxların oxları dayaqda idi. Bir çarxın hündürlüyü bir qulac yarım idi. ³³Çarxların quruluşu döyüş arabalarının çarxlarının quruluşu kimi idi. Onların oxları, sağanaqları, milləri və topları – hər şeyi tökmə idi. ³⁴Hər dayağın dörd küncündə çıxıntı var idi. Çıxıntılar dayağa bitişik idi. ³⁵Dayağın başında yarım qulac hündürlüyündə dəyirmi bir çənbər var idi. Dayağın başında olan dəstəkləri və yan lövhələri özünə bitişik idi. ³⁶Xiram dəstəklərin və yan lövhələrin üzərində yer çatan qədər keruv, şir, xurma ağacı təsvirləri, ətrafında isə çələnglər oydu. ³⁷Beləcə on dayaq düzəltdi. Onların hamısı bir tökmədə, bir ölçüdə və bir quruluşda idi.

³⁸Xiram on dayağın üstünə qoymaq üçün tuncdan on ləyən düzəltdi. Hər ləyən qırx bat tuturdu və dörd qulac enində idi. ³⁹Dayaqların beşini məbədin sağ tərəfində, beşini də məbədin sol tərəfində qoydu. Hovuzu isə məbədin cənub-şərq küncündə yerləşdirdi.

⁴⁰O həmçinin qazanlar, kürəklər, piyalələr düzəltdi. Xiram Rəbbin

məbədi üçün padşah Süleymanın əmri ilə bütün bu işləri görüb qurtardı:

⁴¹iki sütun;

sütunların üstündə iki dəyirmi başlıq; sütunların üstündəki başlıqları örtmək üçün iki hörmə tor;

⁴²sütunların üstündə olan dəyirmi başlıqları örtən hər hörmə torun üzərində iki cərgədə dörd yüz nar;

⁴³on dayaq;

dayaqların üzərində on ləyən;

⁴⁴bir hovuz;

hovuzun altında on iki tökmə buğa;

⁴⁵qazanlar, kürəklər və piyalələr.

Bütün bu əşyaları Xiram Rəbbin məbədi üçün padşah Süleymanın əmri ilə cilalanmış tuncdan düzəltdi.

⁴⁶Padşah bunları İordan çayının kənarındakı düzənlikdə Sukkot ilə Sartan arasındakı gilli torpaqlarda tökmüşdü. ⁴⁷Bütün bu əşyalar həddən artıq çox olduğu üçün Süleyman onlara işlədilən tuncun çəkisini müəyyən etmədi.

⁴⁸^{tu} Süleyman Rəbbin məbədinəki bütün bu əşyaları düzəltdi:

qızıl qurbangah;

təqdis çörəkləri qoyulan qızıl masa;

⁴⁹vıç otağın önündə beşi sağ tərəfdə, beşi də sol tərəfdə olan xalis qızıldan çıraqlar;

qızıldan olan qönçə, çıraqlar və maşalar;

⁵⁰xalis qızıldan kasalar, maqqaşlar, piyalələr, nimçələr və buxurdanlar;

iç otağın, yəni Ən Müqəddəs yerin və böyük otağın qapıları üçün qızıldan ilgəklər.

⁵¹^wPadşah Süleymanın Rəbbin məbədinə gördüyü bütün işləri qurtardı. Atası Davudun təqdis etdiyi qızıl-gümüşü və əşyaları Süleyman içəri gətirib Rəbbin məbədinin xəzinələrinə qoydu.

^{97:38} Çıx. 30:17-21

^{7:48} Çıx. 30:1-3

^{w7:48} Çıx. 25:23-30

^{v7:49} Çıx. 25:31-40

^{w7:51} 2Şam. 8:11; 1Saln. 18:11

Əhd sandığının məbədə gətirilməsi*(2Saln. 5:2–6:2)*

8^xO zaman padşah Süleyman İsrailin ağsaqqallarını, bütün qəbilə başçılarını, yəni İsrail övladlarının nəsil rəhbərlərini Yerusəlimə, özünün yanına topladı ki, Rəbbin Əhd sandığını Davudun şəhəri olan Siondan yuxarı gətirsinlər. ²Yeddinci – Etanim ayında olan bayram vaxtı bütün İsrail xalqı padşah Süleymanın yanına toplandı. ³Bütün İsrail ağsaqqalları gələndə kahinlər Rəbbin sandığını götürdülər. ⁴Onunla birgə Hüzur çadırını və çadırdə olan bütün müqəddəs əşyaları kahinlər və Levililər yuxarı gətirdilər. ⁵Padşah Süleyman və onun yanına toplanmış bütün İsrail icması sandığın önündə çoxluğuna görə sayı-hesabı bilinməyən qədər qoyun-keçi və mal-qara qurban kəsirdilər. ⁶Kahinlər Rəbbin Əhd sandığını öz yerinə, məbədin iç otağına – Ən Müqəddəs yerə, keruvların qanadları altındakı yerinə gətirdilər. ⁷Keruvlar qanadlarını sandığın yeri üzərində açmışdı, onlar sandığı və onun şüvüllərini örtmüşdü. ⁸Şüvüllər elə uzun idi ki, onların ucu iç otağın önündəki Müqəddəs yerdən görünürdü, ancaq bayır tərəfdən görünmürdü. Onlar bu günə qədər oradadır. ⁹İsrail övladları Misir torpağından çıxdıqları zaman Rəbbin onlarla əhd bağladığı Xorevdə Musa sandığın içinə iki daş lövhə qoymuşdu. Bunlardan başqa, sandığın içində heç bir şey yox idi.

¹⁰^zKahinlər Müqəddəs yerdən çıxdıqları vaxt bulud Rəbbin məbədini elə doldurdu ki, ¹¹buluda görə onlar

ibadət etmək üçün orada dayana bilmədilər. Çünki Rəbbin izzəti Onun məbədini doldurmuşdu. ¹²O zaman Süleyman dedi:

«Rəbb istədi ki, qatı qaranlıqda məskən salsın.

¹³Mən Sənin üçün uca bir məbəd tikdim ki,

Sənin əbədi yaşayacağıın yer olsun».

Süleymanın xalqa müraciəti*(2Saln. 6:3-11)*

¹⁴Padşah dönüb bütün İsrail camaatına xeyir-dua verdi. Bu zaman bütün İsrail camaatı ayaq üstə durmuşdu. ¹⁵Padşah dedi: «İsrailin Allahı Rəbbə alqış olsun ki, atam Davuda Öz ağzı ilə dediyini Öz əli ilə yerinə yetirdi. O söyləmişdi: ¹⁶^a«Mən xalqım İsraili Misirdən çıxardığım gündən bəri bir məbəd tikmək üçün İsrailin heç bir qəbiləsindən şəhər seçməmişdim ki, adım üstündə olsun, ancaq xalqım İsrailin üzərində olmaq üçün Davudu seçdim». ¹⁷^bAtam Davudun ürəyində İsrailin Allahı Rəbbin adına bir məbəd tikmək istəyi var idi. ¹⁸Lakin Rəbb atam Davuda dedi: «Sən yaxşı eləmişən ki, Mənim adıma bir məbəd tikmək niyyətinə düşmüşsən. ¹⁹^cAncaq məbədi sən tikməyəcəksən, sənin belindən gələn oğlun Mənim adıma məbəd tikəcək». ²⁰Rəbb vəd etdiyini yerinə yetirdi: belə ki mən atam Davudun yerinə qalxdım, Rəbbin dediyi kimi İsrail taxtında oturdum və İsrailin Allahı Rəbbin adına məbəd tikdim. ²¹Orada sandıq üçün yer hazırladım. Atalarımızı Misir torpağından çıxardığı vaxt Rəbbin onlarla bağladığı əhd onun içindədir».

^x8:1 2Şam. 6:12-16; 1Saln. 15:25-29 ^y8:9 Qanun. 10:5

^z8:10 Çıx. 40:34-35 ^a8:16 2Şam. 7:4-11; 1Saln. 17:3-10

^b8:17 2Şam. 7:1-3; 1Saln. 17:1-2 ^c8:19 2Şam. 7:12-13; 1Saln. 17:11-12

Məbədin təqdisi üçün Süleymanın duası

(2Saln. 6:12-42)

²² Süleyman Rəbbin qurbangahı önündə, bütün İsrail camaatının qarşısında durdu və əllərini göyə açıb dedi: ²³ «Ya Rəbb, İsrailin Allahı! Nə yuxarıda göydə, nə də aşağıda yerdə Sənin kimi Allah yoxdur. Sən bütün ürəkləri ilə yoluna gedən qullarına əhdini və lütfünü saxlayırsan. ²⁴ Sən qulun atam Davuda verdiyin vədə əməl etdin, Öz dilinlə söylədiyini bu gün Öz əlinlə yerinə yetirdin. ²⁵ «Ya Rəbb, İsrailin Allahı, indi də qulun atam Davuda dediyin sözə əməl et, Özün söyləmişdin: “Sən yolunla getdiyən kimi oğulların da yolunla gedərək öz əməllərinə diqqət etsələr, İsrail taxtında sənin nəslindən bir kişi əskik olmayacaq”. ²⁶ Ey İsrailin Allahı, indi qulun atam Davuda dediyən sözü təsdiq et!

²⁷ «Lakin, doğrudan da, Allah yerdə yaşayarmı? Sən göyə və göylərin göyünə sığmazsan, o ki qaldı mənim tikdiyim məbədə! ²⁸ Ancaq Sən bu qulunun duasına və yalvarışına nəzər sal, ya Rəbb Allahım. Bu gün qulunun Sənin önündə etdiyi fəryadı və duanı eşit. ²⁹ «Qoy Sənin nəzərin gecə-gündüz bu məbədin üstündə olsun. Bu yer barədə Sən demisən: “Mənim adım orada olacaq”. Qulunun buraya üz tutub etdiyi duanı eşit. ³⁰ Bu yerə tərəf dua etdikləri vaxt Öz qulunun və xalqın İsrailin yalvarışlarını Sən eşit, göydə – Öz məskəninə eşit və bağışla!

³¹ Əgər bir adam öz yaxınına qarşı günah edərsə və ondan and içmək tələb olunarsa, o da gəlib bu məbəddə, Sənin qurbangahın önündə and içərsə, ³² o vaxt Sən göydə eşit və belə et,

qulların üzərində hökm et: əməlini öz başına döndərərək müqəssiri ittiham et və təqsirsizə salehliyinə görə bəraət ver.

³³ Əgər xalqın İsrail Sənə qarşı günah etdiyi üçün düşmən önündə məğlub olsa, onlar təkrar Sənə tərəf dönüb adını dillərinə gətirsələr və bu məbəddə Sənə yalvarıb fəryad etsələr, ³⁴ o vaxt Sən göydə eşit və xalqın İsrailin günahını bağışla, onları yenə atalarına verdiyin torpağa qaytar.

³⁵ Əgər xalqın Sənin önündə günah etdiyi üçün göy bağlanıb yağış yağmayan vaxt bu yerə tərəf dua edərək adını dillərinə gətirsələr və Sən onlara bəla göndərdiyin vaxt öz günahlarından dönsələr, ³⁶ o vaxt Sən göydə eşit, qullarının və xalqın İsrailin günahını bağışla və gedəcəkləri doğru yolu onlara göstər. Xalqına irs kimi verdiyin torpağına da yağış göndər.

³⁷ Əgər ölkədə aclıq, vəba olarsa, səmum küləyi ya kif, çayırtkə ya bitki qurdu olarsa, əgər düşmən onları ölkənin hər hansı bir şəhərində mühasirəyə alarsa – hansı bəla, hansı xəstəlik olursa-olsun – ³⁸ kimsə tərəfindən yaxud da bütün xalqın İsrail tərəfindən bir dua və yalvarış olarsa, hər kəs öz ürəyinin dərini bilib bu məbədə tərəf əllərini açarsa, ³⁹ o vaxt Sən göydə – Öz məskəninə eşit, bağışla və bir ələc et. Ürəyini bildiyin hər adama bütün əməllərinə görə əvəz ver, çünki hər insanın ürəyini yalnız Sən bilirsən. ⁴⁰ Ta ki onlar atalarımıza verdiyin torpaqda yaşadıkları bütün günlər boyu Səndən qorxsunlar.

⁴¹ Əgər xalqın İsrildən olmayan yadelli də Sənin adın naminə uzaq ölkədən gəlsə, ⁴² Sənin böyük adın, qüdrətli əlin və uzanan qolun barədə eşidib bu məbədə tərəf dua etsə, ⁴³ o vaxt Sən göydə – Öz məskəninə eşit

və yadellinin Sənə fəryad etdiyi hər şeyi elə ki, yer üzünün bütün xalqları da Sənin adını tanısınlar, xalqın İsrail kimi Səndən qorxsunlar və tikdiyim bu məbədin Sənin adınla çağırıldığını bilsinlər.

⁴⁴ Əgər xalqın göndərdiyin yolla düşməninə qarşı müharibəyə çıxsan və Sənin seçdiyin şəhərə tərəf, Sənin adına tikdiyim məbədə doğru üz çevirib Rəbbə dua etsən, ⁴⁵ Sən göydə onların dua və yalvarışlarını eşit, onların tərəfində ol.

⁴⁶ Əgər onlar önündə günah etsələr – çünki günah etməyən insan yoxdur – Sən qəzəblənib onları düşməyə təslim etsən və düşməni onları əsir edib yaxın ya uzaq torpağına aparsa, ⁴⁷ onlar əsirlikdə olduqları ölkədə ürəklərini döndərüb tövbə etsələr və Sənə dua edərək “biz günah və haqsızlıq etdik, pislik etdik” desələr, ⁴⁸ onları əsir edən düşmənlərin ölkəsində bütün ürəkləri və canları ilə Sənə tərəf dönsələr, atalarına verdiyin torpağa, seçdiyin şəhərə və adına tikdiyim məbədə tərəf üz tutub Sənə dua etsələr, ⁴⁹ o vaxt Sən göydə – Öz məskənində onların dua və yalvarışlarını eşit, onların tərəfində ol.

⁵⁰ Sənin önündə günah edən xalqını və onun Sənə qarşı etdiyi bütün üsyankarlıqları bağışla və onları əsir alanlara insaf ver ki, onlara qarşı rəhmli olsunlar. ⁵¹ Çünki onlar Sənin xalqın, Sənin irsindir, Sən onları Misirdən, dəmir kürənin içindən çıxartmışsan. ⁵² Bu qulun və xalqın İsrailin yalvarışına nəzər yetir ki, onların Sənə fəryad etdikləri hər sözü eşidəsən. ⁵³ Çünki, ya Xudavənd Rəbb, Sən irsin olmaq üçün onları yer üzünün bütün xalqlarından ayırdın. Bunu atalarımızı Misirdən çıxartdığın vaxt qulun Musa vasitəsilə söyləmişdin».

Süleymanın xalqa xeyir-dua verməsi

⁵⁴ Süleyman bütün bu dua və yalvarışlarını Rəbbə söyləyib qurtarandan sonra Rəbbin qurbangahı önündən, əlləri göyə açıq halda diz çökdüyü yerdən qalxdı. ⁵⁵ O ayağa durdu və bütün İsrail camaatına uca səslə xeyir-dua verib dedi: ⁵⁶ «Rəbbə alqış olsun ki, vəd etdiyi kimi xalqı İsrailə dinclik verdi! Öz qulu Musanın vasitəsilə verdiyi yaxşı vədlərindən heç biri hədəf getmədi. ⁵⁷ Qoy Allahımız Rəbb atalarımıza yar olduğu kimi bizə də yar olsun, qoy bizi buraxmasın və tərk etməsin. ⁵⁸ Bizim ürəklərimizi Özünə tərəf yönəltsin ki, Onun yolları ilə gedək və Onun atalarımıza buyurduğu əmrlərinə, qanunlarına və hökmlərinə əməl edək. ⁵⁹ Qoy Rəbbin önündə bu yalvarış sözlərim gecə-gündüz Rəbb Allahımızın xatirində olsun, Öz qulunun və xalqı İsrailin yaxşılığı üçün günbəgün çalışsın. ⁶⁰ Ta ki yer üzünün bütün xalqları bilsin: yalnız Rəbb Allahdır, Ondən başqası yoxdur. ⁶¹ Qoy sizin ürəyiniz bütünlüklə Allahımız Rəbbə sadıq olsun ki, bu gün olduğu kimi Onun qanunları ilə gedəsiniz və Onun əmrlərinə əməl edəsiniz».

Məbədin təqdis edilməsi

(2Salm. 7:4-10)

⁶² Padşah və onunla birgə bütün İsraililər Rəbbin önündə qurbanlar kəsdilər. ⁶³ Süleymanın Rəbbə təqdim etdiyi ünsiyyət qurbanlarının sayı iyirmi iki min baş mal-qara və yüz iyirmi min baş qoyun-keçi idi. Beləliklə, padşah və bütün İsrail övladları Rəbbin məbədi təqdis etdilər. ⁶⁴ Həmin gün padşah Rəbbin məbədi önündəki həyətin ortasını təqdis etdi ki, yandırma qurbanlarını, taxıl təqdimlərini və ünsiyyət qur-

banlarının piyini orada təqdim etsin, çünki Rəbbin önündəki tunc qurban-gah kiçik olduğu üçün yandırma qurban-ları, taxıl təqdimləri və ünsiyyət qurban-larının piyi oraya yerləşməzdi.

⁶⁵ O vaxt Süleyman və onunla birgə böyük bir camaat – Xamat keçidindən Misir vadisinə qədər yaşayan bütün İsraililər Allahımız Rəbbin önündə yeddi gün və daha yeddi gün – on dörd gün bayram etdilər. ⁶⁶ Səkkizinci gün Süleyman xalqı buraxdı. Onlar padşaha xeyir-dua verib Rəbbin qulu Davuda və xalqı İsrailə etdiyi bütün yaxşılıqlara görə sevinclə və şad ürəklə öz evlərinə getdilər.

Rəbbin yenə Süleymana görünməsi

(2Saln. 7:11-22)

9 Süleyman Rəbbin məbədini, padşah sarayını və tikmək istədiyi bütün şeyləri tamamlayıb qurtarandan sonra ^{2h} Rəbb Giveonda göründüyü kimi ikinci dəfə ona göründü. ³ Rəbb Süleymana dedi: «Mən önümdə etdiyiniz dua və yalvarışını eşitdim. Adımı əbədi-lik oraya qoymaq üçün tikdiyiniz bu məbədi təqdis etdim. Mənim nəzərim və ürəyim daim orada olacaq. ⁴ Əgər Mənim sənə əmr etdiklərimi yerinə yetirərək atan Davud kimi ürək bütövlüyü və düzlüklə yolunla getsən, Mənim qanunlarıma və hökmlərimə əməl etsən, ⁵ isənin padşahlıq taxtını İsrail üzərində əbədi ucaldacağam. Bunu atan Davuda «İsrail taxtında sənənin nəslindən bir kişi əskik olmayacaq» deyərək vəd etmişdim. ⁶ Ancaq siz və övladlarınız ardınca getməkdən dönüb qarşınıza qoyduğum əmrlərimə və qaydalarımıza əməl etməsəniz, gedib başqa allahlara qulluq edərək onlara səcdə etsəniz, ⁷ Mən İsraililəri onlara verdiyim torpaqdan silib atacağam

və Öz adıma təqdis etdiyim bu məbədi hüzzurumdan rədd edəcəyəm. Onda İsrail barədə bütün xalqlar arasında məsəl və kinayə söyləniləcək. ⁸ Bu məbədin qalaqları elə uca olacaq ki, yanından keçən hər kəs dəhşətə gələrək deyəcək: «Nə üçün Rəbb bu torpağı və bu məbədi bu cür rədd etdi?» ⁹ Onlara deyəcəklər: «Ona görə ki bu xalq atalarını Misir torpağından çıxaran özlərinin Allahı Rəbbi tərk etdi və başqa allahlardan yapışdı, onlara səcdə və qulluq etdi. Buna görə də Rəbb bütün bu bəlanı onların üzərinə göndərdi»».

Süleymanın Xiramla müqavilə bağlaması

(2Saln. 8:1-2)

¹⁰ Süleyman iki evi – Rəbbin məbədini və padşah sarayını iyirmi ilə tikib qurtardıqdan sonra ¹¹ Sur padşahı Xirama Qalileya diyarında iyirmi şəhər verdi, çünki Xiram Süleymana onun arzusuna görə sidr, şam ağacları və qızıl göndərmişdi. ¹² Xiram Surdan çıxdı ki, Süleymanın ona verdiyi şəhərlərə baxsın. Onlar Xiramın xoşuna gəlmədi. ¹³ O dedi: «Qardaşım, bu nə şəhərlərdir, mənə vermişən?» Onları Kavul *torpağı adlandırdı və bu günə qədər onlar belə adlanır. ¹⁴ Xiram padşaha yüz iyirmi talant qızıl göndərdi.

Süleymanın tikinti işləri

(2Saln. 8:3-18)

¹⁵ Padşah Süleyman əmək mükəlləfiyyəti qoyub bu işləri gördü: Rəbbin məbədini, öz sarayını, qala yamacını, Yerusəlim divarını, Xasoru, Megiddonu və Gezeri tikdi. ¹⁶ Misir padşahı firon gəlib Gezeri tutmuşdu və oranı yandırmışdı. Şəhərdə yaşayan Kənanlıları qırılmışdı və bu şəhəri öz

*9:13 Kavul – ibrani dilində heç nə.

qızına – Süleymanın arvadına cehiz vermişdi. ¹⁷Süleyman yenidən Gezeri tikdi. O həmçinin Aşağı Bet-Xoronu, ¹⁸Baalatı, ölkədəki səhralıqda olan Tadmoru, ¹⁹özünün bütün anbar şəhərlərini, döyüş arabalarının olduğu şəhərləri, süvarilərin olduğu şəhərləri, Yerusəlimdə, Livanda və onun hökmranlığı altında olan bütün yerlərdə tikmək istədiyi hər şeyi tikdi. ²⁰Ölkədə İsrail övladlarından olmayan başqa xalqlar – Emorlular, Xetlilər, Perizlilər, Xivlilər və Yevuslular qalmışdı, ²¹çünki İsraililər onların atalarını tamamilə məhv edə bilməmişdilər. Süleyman onları mükəlləfiyyətçi qul etdi və bu indiyə qədər belədir. ²²İsrail övladlarını isə qul etmədi, ancaq onlar Süleymanın əsgərləri, əyanları, rəisləri və sərkərdələri, döyüş arabalarının və süvarilərinin başçıları idi.

²³Süleymanın işlərinə nəzarət edən rəislər də İsraililərdən idi. İş görənlər xalqa rəislik edən bu adamlar beş yüz əlli nəfər idi.

²⁴Fironun qızı Davudun şəhərindən Süleymanın onun üçün tikdiyi evinə köçdü. Sonra Süleyman qala yamacını tikdi.

²⁵Süleyman Rəbbə tikdiyi qurbangahın üzərində ildə üç dəfə yandırma qurbanları və ünsiyyət qurbanları gətirirdi, bununla bərabər Rəbbin önündə buxur yandırırdı. Beləcə o, məbədin işini göürdü.

Süleymanın donanması

²⁶Padşah Süleyman həmçinin Edom ölkəsində, Qırmızı dənizin körfəzində, Elatın yanında olan Eşyon-Gever limanında donanma düzəltdi. ²⁷Xiram öz təbəəsi olan dənizə bələd gəmiçiləri Süleymanın adamları ilə birgə donanmaya göndərdi. ²⁸Onlar Ofirə gəldilər

və oradan dörd yüz iyirmi talant qızıl götürüb padşah Süleymana gətirdilər.

Səba mələkəsinin Süleymanın yanına gəlməsi

(2Salm. 9:1-12)

10^kSəba mələkəsi Rəbbin adından ötrü Süleymanın şöhrətini eşidib onu tapmacalarla sınağa gəldi. ²O, çox böyük karvanla – ətriyyət, çoxlu qızıl və qiymətli daşlarla yüklənmiş dəvələrlə Yerusəlimə, Süleymanın yanına gəldi və ürəyində olan hər şey barədə onunla söhbət etdi. ³Süleyman onun bütün suallarına cavab verdi, elə bir gizli şey olmadı ki, padşah ona izah etməsin. ⁴Səba mələkəsi Süleymanın bütün hikmətini və onun tikdiyi sarayı, ⁵süfrəsindəki yeməyi, əyanlarının oturuşunu, qulluqçularının xidmətini və onların geyimlərini, saqilərini, Rəbbin məbədində gətirdiyi yandırma qurbanlarını görəndə daha özünü saxlaya bilmədi. ⁶O, padşaha dedi: «Sənin işlərin və hikmətin barədə öz ölkəmdə eşitdiyim sözlər düz imiş. ⁷Gəlib öz gözlərimlə görəndə qədər mən bu sözlərə inanmamışdım. Mənə heç gördüklərimin yarısı danışılmayıb, sənin hikmətin və var-dövlətin mən eşitdiyim şöhrətdən üstündür. ⁸Sənin adamların nə bəxtiyardır, bu qulluqçuların nə bəxtiyardır ki, həmişə önündə durub hikmətini eşidirlər. ⁹Allahın Rəbbə alqış olsun ki, səni istəyib İsrail taxtında oturtdu! Rəbb İsrailə olan əbədi sevgisi naminə ədalət və salehliklə hökm etmək üçün səni padşah qoydu». ¹⁰Səba mələkəsi padşaha yüz iyirmi talant qızıl, çoxlu ətriyyət və qiymətli daşlar bağışladı. Onun padşah Süleymana verdiyi qədər çox ətriyyət hələ heç vaxt gəlməmişdi.

¹¹ Ofirdən qızıl gətirən Xiramın gəmiləri oradan çoxlu ardıc ağacı və qiymətli daşlar gətirdi. ¹² Padşah ardıc ağacından Rəbbin məbədi və padşah sarayı üçün sürahi, musiqiçilər üçün lira və çəng düzəltdi. Heç vaxt bu qədər ardıc ağacı gəlməmişdi və bu günə qədər görünməmişdi. ¹³ Padşah Süleymanın öz səxavətinə görə Səba mələkəsinə verdiklərindən başqa, padşah onun arzuladığı və istədiyi bütün şeyləri verdi. O da adamları ilə birgə qayıdıb öz ölkəsinə getdi.

Padşah Süleymanın var-dövləti

(2Salm. 9:13-28)

¹⁴ Bir ildə Süleymana gələn qızılın çəkisi altı yüz altmış altı talant idi.

¹⁵ Alver edən adamlardan, tacirlərin ticarətindən, bütün Ərəb padşahlarından və ölkənin valilərindən gələn qızıl buraya daxil deyildi. ¹⁶ Padşah Süleyman döymə qızıldan iki yüz sipər düzəltdi. Bir sipərə altı yüz şekel qızıl işləndi. ¹⁷ O, döymə qızıldan üç yüz qalxan da düzəltdi. Bir qalxana üç mina qızıl işləndi. Padşah onları «Livan meşəsi» adlı sarayına qoydu.

¹⁸ Padşah fil sümüyündən böyük taxt düzəltdi və onu xalis qızılla örttdü. ¹⁹ Taxtın altı pilləsi var idi. Arxa tərəfdən taxtın başı dəyirmi idi. Oturacağıın hər iki tərəfində qollar var idi, qolların yanında iki şir təsviri var idi. ²⁰ Altı pillənin iki tərəfində isə on iki şir təsviri var idi. Heç bir padşahlıqda belə şey yox idi. ²¹ Padşah Süleymanın bütün içki qabları qızıldan idi, «Livan meşəsi» adlı sarayında olan bütün əşyalar da xalis qızıldan idi. Gümüşdən heç bir şey yox idi, çünki gümüş Süleymanın dövründə heç nə

sayılırdı. ²² Padşahın dənizdə Xiramın gəmiləri ilə birgə Tarşiş gəmiləri [†]var idi. Üç ildə bir dəfə Tarşiş gəmiləri qızıl, gümüş, fil sümüyü, meymunlar və əntərlərlə yüklənərək gəlirdi.

²³ Padşah Süleyman var-dövlətdə və hikmətdə yer üzünün bütün padşahlarından üstün idi. ²⁴ Süleymanın ürəyinə Allahın qoyduğu hikməti eşitmək üçün hamı onun üzünü görmək istəyirdi. ²⁵ Onun yanına gələn hər kəs hədiyyə gətirirdi. Beləcə ona hər il qızıl və gümüş qablar, paltarlar, silahlar, ətriyyat, atlar və qatırlar gətirilirdi.

²⁶ Süleyman döyüş arabaları və süvarilər topladı. Onun min dörd yüz döyüş arabası və on iki min süvarisi var idi. Onları arabalar üçün ayrılan şəhərlərdə və Yerusəlimdə, padşahın yanında yerləşdirdi. ²⁷ Padşah Yerusəlimdə çoxluğuna görə gümüşü daşlara, sidr ağacını isə yamaçlı-düzənlikli bölgədə bitən firon ənciri ağacına bərabər etdi. ²⁸ Süleymanın atları Misirdən və Quvedən gətirilirdi, padşahın tacirləri onları Quvedən satın alırdılar. ²⁹ Hər bir döyüş arabası altı yüz şekel, hər bir at isə yüz əlli şekel gümüşə başa gəlib, Misirdən gətirilirdi. Bütün Xet və Aram padşahları da bunları Süleymanın tacirlərinin vasitəsilə alırdılar.

Süleymanın Allahdan uzaqlaşması

11 ¹ Padşah Süleyman fironun qızından başqa, Moavlılar, Ammonlular, Edomlular, Sidonlular və Xetlilərdən çoxlu yadelli qadın sevdi. ² Rəbb İsrail övladlarına bu xalqlar barədə demişdi: «Onlardan qız almayın və onlara qız verməyin. Əgər belə etsəniz, hökmən ürəyinizi öz allahlarına tərəf azdırı-

[†]10:22 Tarşiş gəmiləri – yaxud ticarət gəmiləri.

¹10:26 1Pad. 4:26

^m10:27 Qanun. 17:17

ⁿ10:28 Qanun. 17:16

^o11:1 Qanun. 17:17

^p11:2 Çıx. 34:16; Qanun. 7:3-4

caqlar». Bu qadınlar da həmin xalqlardan idi. Süleyman sevgi ilə onlara bağlandı. ³Onun zadəgan nəslindən olan yeddi yüz arvadı və üç yüz kənizi var idi. Arvadları onun ürəyini yoldan çıxartdılar. ⁴Onlar Süleymanın qocalıq çağında onun ürəyini başqa allahlara tərəf azdırdılar və onun ürəyi atası Davuddan fərqli olaraq Allahı Rəbbə sadıq deyildi. ⁵Süleyman Sidonluların ilahəsi Aştoretə və Ammonluların iyrənc bütü Milkoma xidmət etdi. ⁶Süleyman Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi və atası Davuddan fərqli olaraq Rəbbə tamamilə xidmət etmədi. ⁷Onda Süleyman Yerusəlimin şərqindəki dağda Moavın iyrənc bütü Kemoş üçün və Ammon övladlarının iyrənc bütü Molek üçün səcdəgah düzəltdi. ⁸O öz allahlarına buxur yandıran və qurbanlar gətirən bütün yadelli arvadları üçün belə etdi.

⁹Rəbb Süleymana qəzəbləndi, çünki onun ürəyi İsrailin Allahı Rəbdən dönmüşdü. Rəbb ona iki dəfə görünərək ¹⁰«başqa allahlara xidmət etmə» deyə bu barədə əmr etdi, o isə Rəbbin əmrinə əməl etmədi. ¹¹Ona görə də Rəbb Süleymana dedi: «Bu niyyətdə olduğuna görə, sənə əmr etdiyim əhdimə və qaydalarım əməl etmədiyini üçün Mən hökmən padşahlığını əlindən çəkib alacağam və onu sənə quluna verəcəyəm. ¹²Ancaq atan Davudun xatirinə Mən bunu sənə dövründə etməyəcəyəm, onu sənə oğlunun əlindən çəkib alacağam. ¹³Həm də bütün padşahlığı çəkib almayacağam, qulum Davudun xatirinə və Mənim seçdiyim Yerusəlimdən ötrü bir qəbiləni sənə oğluna verəcəyəm».

Süleymanın düşmənləri

¹⁴Rəbb Edomlu Hadadı Süleymana düşmən etdi. O, Edomun padşah nəslindən idi. ¹⁵Davud Edomda olarkən ordu başçısı Yoav önləri basdırmaq

üçün gəlib Edomda bütün kişiləri qırmışdı. ¹⁶Yoav bütün İsraililərlə birgə Edomda olan bütün kişiləri qırana qədər altı ay orada qalmışdı. ¹⁷O zaman Hadad və atasının əyanlarından olan bəzi Edomlular onunla birgə Misirə tərəf qaçmışdılar. Hadad balaca bir uşaq idi. ¹⁸Onlar Midyandan qalxıb Parana gəldilər, Parandan özləri ilə adamlar götürüb Misirə, Misir padşahı fironun yanına gəldilər. O, Hadada ev və torpaq verdi, onu azuqə ilə təmin etdi. ¹⁹Hadad fironun gözündə böyük rəğbət qazandı və firon arvadı mələkə Taxpenesin bacısını ona arvad olmaq üçün verdi. ²⁰Taxpenesin bacısı ona oğlu Genuvatı doğdu. Taxpenes özü fironun evində onu böyütdü. Genuvat fironun evində, fironun oğulları arasında idi. ²¹Hadad Misirdə olanda Davudun vəfat etdiyini və ordu başçısı Yoavın öldüyünü eşidib firona dedi: «Göndər mənə, öz ölkəmə gedim». ²²Firon ona dedi: «Məgər mənim yanımda bir şeyə ehtiyacın var ki, öz ölkənə getmək istəyirsən?» O cavab verdi: «Yox, ancaq sənə mənə göndər, gedim».

²³Allah həmçinin ağası Sova padşahı Hadadezərdən qaçan Elyada oğlu Rezonu Süleymana düşmən etdi. ²⁴Davud Sovalıları qırandan sonra o, yanına adamlar toplayıb bir quldur dəstəsinin başçısı olmuşdu. Bu adamlar Dəməşqdə gedib orada qalmışdılar və Dəməşqdə hökmranlıq edirdilər. ²⁵O, Süleymanın bütün ömrü boyu İsrailə düşmən idi. Hadadın etdiyi pisləklərlə birgə o da həmişə İsraililərə pislilik edirdi və kin bəsləyirdi. Aramda o, padşahlıq edirdi.

Yarovamın padşah olacağı barədə peyğəmbərlik

²⁶Süleymanın təbəələrindən biri – Seredadan olan Efrayimli Nevat oğlu Yarovam da padşaha qarşı çıxmışdı. Onun dul bir qadın olan anasının adı

Serua idi. ²⁷ Yarovamın padşaha qarşı çıxmasının səbəbi bu idi: Süleyman qala yamacını tikdi və atası Davudun şəhərinin divarındakı yarığı bərpa etdi. ²⁸ Yarovam bacarıqlı adam idi. Süleyman cavan oğlanın iş bacarığını gördü və onu Yusifin nəslindən olan ağır işdə işləyən adamların üzərində rəis qoydu.

²⁹ O zaman günlərin birində Yarovam Yerusəlimdən çıxdı və yolda Şilolu peyğəmbər Axiya onu qarşıladı. Axiya təzə paltar geymişdi. Çöldə yalnız onlar ikisi idi. ³⁰ Axiya əynində olan təzə paltarı götürüb on iki yerə cırdı.

³¹ Sonra Yarovama dedi: «Özünə on hissə götür, çünki İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: “Mən padşahlığı Süleymanın əlindən çəkib alıram və on qəbiləni sənə verirəm. ³² Ancaq qulum Davudun xatirinə və İsrailin bütün qəbilələrindən seçdiyim şəhər olan Yerusəlimdən ötrü bir qəbilə onun olacaq. ³³ Bunu ona görə edirəm ki, Süleyman Məni tərk etdi və Sidonluların ilahəsi Aştoretə, Moav allahı Kemoşa, Ammonluların allahı Milkoma səcdə etdi. Atası Davud gözümdə doğru olan işlər etməklə, qaydalarım və əmrlərimə əməl etməklə Mənim yolumla getdi, amma Süleyman belə etmədi. ³⁴ Buna baxmayaraq, bütün padşahlığı onun əlindən çəkib almayacağam. Əmrlərimə və qaydalarım əməl edən seçdiyim qulum Davudun xatirinə onu bütün ömrü boyu hökmdar edəcəyəm. ³⁵ Padşahlığı onun oğlunun əlindən çəkib alacağam və on qəbiləni sənə verəcəyəm. ³⁶ Onun oğluna isə bir qəbiləni verəcəyəm ki, Mənim önümdə, adımı oraya qoymaq üçün seçdiyim şəhər olan Yerusəlimdə həmişə qulum Davudun çirağı olsun. ³⁷ Mən səni seçirəm, sən ürəyin istədiyi hər şey üzərində hökmlər edəcəksən və İsrailin padşahı olacaqsan. ³⁸ Əgər qulum

Davud kimi Mənim qanunlarıma və əmrlərimə əməl edərək sənə buyurduğum hər şeyə qulaq assan, Mənim yolumla getsən və Mənim gözümdə doğru olan işlər görsən, onda Mən sənənlə olacağam. Davud üçün qurduğum kimi sənənin üçün də möhkəm bir sülalə quraacağam və İsraili sənə verəcəyəm. ³⁹ Mən bundan ötrü Davudun nəslini alçaldacağam, ancaq həmişəlik yox».

⁴⁰ Süleyman Yarovamı öldürmək istədi, ancaq Yarovam qalxıb Misirə, Misir padşahı Sisaqın yanına qaçdı və Süleymanın ölümünə qədər Misirdə qaldı.

Süleymanın ölümü

(2Salm. 9:29-31)

⁴¹ Süleymanın qalan işləri, etdiyi hər şey və onun hikməti barədə Süleymanın əməlləri kitabında yazılmışdır. ⁴² O, Yerusəlimdə bütün İsrail üzərində qırx il padşahlıq etmişdi. ⁴³ Süleyman ataları ilə uyudu və atası Davudun şəhərində basdırıldı. Onun yerinə oğlu Rexavam padşah oldu.

İsraililərin Rexavama qarşı çıxması

(2Salm. 10:1-19)

12 Rexavam Şekemə getdi, çünki bütün İsraililər onu padşah etmək üçün Şekemə gəlmişdilər. ² Nevat oğlu Yarovam bunu eşitdiyi zaman hələ Misirdə idi. Oraya padşah Süleymanın əlindən qaçmışdı və Misirdə yaşayırdı. ³ Onu çağırırdılar. Yarovam gəldi və bütün İsrail camaatı ilə birgə Rexavama söylədi: ⁴ «Atan üzərimizə ağır boyunduruq qoydu. Sən isə indi atanın çətin qulluğunu və üzərimizə qoyduğu ağır boyunduruğu yüngülləşdir, biz də sənə qulluq edərik». ⁵ Rexavam onlara dedi: «İndi gedin və üç gündən sonra yenə mənim yanına gəlin». Xalq getdi.

⁶Padşah Rexavam atası Süleymanın sağlığında onun önündə duran ağsaqqallarla məsləhət edib dedi: «Bu xalqa cavab vermək üçün mənə nə məsləhət verirsiniz?» ⁷Ağsaqqallar ona dedilər: «Əgər bu gün sən bu xalqa xidmətçi olsan, onlara qulluq etsən və onlara cavab verəndə yaxşı sözlər desən, daim sənə qul olacaqlar». ⁸Ancaq o, ağsaqqalların verdikləri məsləhətə məhəl qoymadı, onunla birgə böyümüş və onun önündə duran cavan adamlarla məsləhətləşdi. ⁹Onlara dedi: «Siz nə məsləhət verirsiniz? Mənə “atanın üzərimizə qoyduğu boyunduruğu yüngülləşdir” deyən bu xalqa nə cavab verim?» ¹⁰Onunla birgə böyümüş cavan adamlar ona dedilər: «Sənə “atan üzərimizə ağır boyunduruq qoydu, sən isə onu yüngülləşdir” deyən bu xalqa belə söylə: “Mənim kiçik barmağım atamın belindən yoğundur. ¹¹Atam sizi ağır boyunduruqla yükləmişdi, mən isə sizin boyunduruğunuzu daha da artıracağam; atam sizi qamçılarla cəzalandırırdı, mən isə sizi əqrəblərlə cəzalandıracağam”».

¹²«Üç gündən sonra yenə yanıma gələn» deyən padşahın söylədiyi kimi Yarovam bütün xalqla birgə üç gündən sonra Rexavamın yanına gəldi. ¹³Padşah xalqa sərt cavab verdi, ağsaqqalların ona verdiyi məsləhətə məhəl qoymayıb ¹⁴cavan adamların məsləhətinə görə xalqa dedi: «Atam sizi ağır boyunduruqla yükləmişdi, mən isə sizin boyunduruğunuzu daha da artıracağam; atam sizi qamçılarla cəzalandırırdı, mən isə əqrəblərlə cəzalandıracağam». ¹⁵Padşah xalqa qulaq asmadı, çünki bu hadisə Rəbb tərəfindən oldu ki, O, Şilolu Axiya vasitəsilə Nevat oğlu Yarovama söylədiyi sözü yerinə yetirsin.

¹⁶rBütün İsraililər padşahın onlara qulaq asmadığını gördülər. Onda xalq ona cavab verib dedi:

«Davudla bizim nə şərikliyimiz var? Yesseyin oğlu ilə heç bir irsimiz yoxdur! Ey İsraililər, çadırınıza!

İndi, ey Davud, öz evinin halına özün bax!»

İsraililər evlərinə getdilər.

¹⁷Rexavam yalnız Yəhuda şəhərlərində yaşayan İsrail övladları üzərində padşahlıq etdi. ¹⁸Padşah Rexavam mükəlləfiyyətçilər üzərində nəzarətçi olan Adoniramı göndərdi, bütün İsraililər onu daşqalaq edib öldürdülər. Padşah Rexavam Yerusəlimə qaçmaq üçün tələsik öz döyüş arabasına mindi.

¹⁹Beləcə İsraililər Davudun sülaləsinə qarşı qalxdılar və bu indiyə qədər belədir.

²⁰Bütün İsraililər Yarovamın qayıdığını eşidəndə onu toplantıya çağırırdılar və bütün İsrail üzərində onu padşah etdilər. Yəhuda qəbiləsindən başqa Davud sülaləsinin arxasınca gedən olmadı.

Şemayanın peyğəmbərliyi

(2Saln. 11:1-4)

²¹Rexavam Yerusəlimə gəldi. O, İsrail evi ilə müharibə edib öz padşahlığını qaytarmaq üçün bütün Yəhuda evini və Binyamin qəbiləsini – yüz səksən min seçmə döyüşçünü topladı. ²²Ancaq Allah adamı Şemayaya Allahın bu sözü nazil oldu: ²³«Yəhuda padşahı Süleyman oğlu Rexavama, bütün Yəhuda və Binyamin evinə, qalan xalqa söylə ki, ²⁴Rəbb belə deyir: “Getməyin və öz soydaşlarınız olan İsrail övladları ilə müharibə etməyin. Hər kəs öz evinə qayıtsın, çünki bu iş Mənim tərəfimdən oldu”». Onlar Rəbbin sözüne

qulaq asdılar və Rəbbin sözüə görə geri qayıtdılar.

Yarovamın İsrailə etdirdiyi günah

²⁵ Yarovam Efrayimin dağlıq bölgəsində Şekemi tikdi və orada yaşadı. Oradan çıxıb Penueli tikdi.

²⁶ Yarovam ürəyində dedi: «Padşahlıq yenə Davud sülaləsinə qayıda bilər.

²⁷ Əgər bu xalq Yerusəlimə, Rəbbin məbədinə qurban gətirmək üçün gedərsə, bu xalqın ürəyi ağalarına – Yəhuda padşahı Rexavama tərəf dönəcək. Onlar məni öldürüb Yəhuda padşahı Rexavamın tərəfinə keçəcəklər». ²⁸ Padşah məsləhətləşib iki qızıl dana [‡]düzəltməyə və xalqa dedi: «Sizə daha Yerusəlimə getmək lazım deyil. Ey İsraililər, sizi Misir torpağından çıxaran allahlarınız bunlardır». ²⁹ O, danalardan birini Bet-Eldə, o birini isə Danda qoydu. ³⁰ Bu iş günah oldu. Xalq onlardan birinə səcdə etmək üçün Dana qədər gedirdi.

³¹ Yarovam səcdəgahlarda ibadət evləri tikdi və xalqın arasından Levililərdən olmayan kahinlər təyin etdi.

Yarovam və Yəhudalı Allah adamı

³² Yarovam səkkizinci ayın on beşinci gününü Yəhudada keçirilən bayram kimi bir bayram keçirdi. Bet-Eldə düzəltdiyi danalara qurban gətirmək üçün qurbangaha qalxdı və tikdiyi səcdəgahların kahinlərini Bet-Eldə vəzifəyə qoydu. ³³ O öz istəyincə uydurduğu vaxt – səkkizinci ayın on beşinci gününü İsrail övladları üçün bayram keçirdi və buxur yandırmaq üçün Bet-Eldə düzəltdiyi qurbangaha qalxdı.

13 Yarovam buxur yandırmaq üçün qurbangahın yanında durduğu

vaxt bir Allah adamı Rəbbin sözü ilə Yəhudadan Bet-Elə gəlib ² Rəbbin adından qurbangaha müraciətlə dedi: «Qurbangah, ay qurbangah! Rəbb belə deyir: “Budur, Davudun nəslində bir oğlan uşağı doğulacaq, onun adı Yoşiya olacaq. O sənə üstündə, orada buxur yandıran səcdəgahların kahinlərini qurban edib insan sümükləri yandıracaq”». ³ Allah adamı həmin gün bir əlamət verib dedi: «Rəbbin söylədiyi əlamət budur: “Bu qurbangah bölünəcək və üstündəki kül töküləcək”».

⁴ Padşah Yarovam Allah adamının Bet-Eldə qurbangaha müraciətlə dediyi sözü eşidəndə qurbangahın üzərindən əlini uzadıb «onu tutun» dedi. Onun Allah adamına qarşı uzatdığı əli qurudu və əlini özünə tərəf döndərə bilmədi. ⁵ Allah adamının Rəbbin sözü ilə verdiyi əlamətə görə qurbangah bölündü və kül qurbangahdan töküldü.

⁶ Onda padşah Allah adamına dedi: «Allahın Rəbbi rəhmə gətir və mənim üçün dua et ki, əlimi özümə tərəf döndərə bilim». Allah adamı Rəbbi rəhmə gətirdi və padşahın əli özünə tərəf dönüb əvvəlki kimi oldu. ⁷ Padşah Allah adamına dedi: «Mənimlə birgə evə gedib nahar edək. Mən sənə hədiyyə verərəm».

⁸ Allah adamı isə padşaha dedi: «Sən mənə malının yarısını da versən, sənənlə getməyəm, bu yerdə çörək yeyib su içməyəm. ⁹ Çünki Rəbbin sözü ilə mənə belə əmr gəldi: “Orada çörək yeyib su içmə və getdiyiniz yolla geri qayıtma”».

¹⁰ Allah adamı başqa yolla getdi və Bet-Elə gəldiyi yolla geri qayıtmadı.

Allah adamı və qoca peyğəmbər

¹¹ Bet-Eldə qoca bir peyğəmbər yaşayırdı. Onun oğullarından biri gəlib Allah adamının həmin gün Bet-Eldə

[‡]12:28 Qızıl dana – bax: Çıx. 32:4.

^s12:28 Çıx. 32:4

^t12:32 Lev. 23:33-34

^u13:2 2Pad. 23:15-16

etdiyi bütün işlər barədə danışdı. Oğulları onun padşaha söylədiyi sözləri də atalarına bildirdilər. ¹²Ata onlara dedi: «O hansı yolla getdi?» Oğulları Yəhudadan gələn Allah adamının hansı yolla getdiyini ona göstərdilər. ¹³O öz oğullarına dedi: «Mənim üçün eşşəyi palanlayın». Eşşəyi onun üçün palanladılar və o, eşşəyin üstünə minib ¹⁴Allah adamının altında oturmuş halda tapdı və ona dedi: «Yəhudadan gələn Allah adamı sənənmimi?» O da «mənəm» dedi. ¹⁵Sonra qoca peyğəmbər ona dedi: «Mənimlə birgə evə gedib nahar edək». ¹⁶O dedi: «Səninlə qayıdıb evinə getməyərəm, bu yerdə səninlə çörək yeyib su içməyərəm. ¹⁷Çünkü Rəbbin sözü ilə mənə deyildi: “Orada çörək yeyib su içmə və getdiyini yolla geri qayıtma”». ¹⁸Qoca peyğəmbər ona dedi: «Mən də sənin kimi bir peyğəmbərəm. Bir mələk Rəbbin sözü ilə mənə dedi: “Onu qaytarıb özünə evinə gətir, çörək yeyib su içsin”. Ancaq bunu ona yalandan söylədi. ¹⁹Allah adamı onunla qayıtdı, onun evində çörək yeyib su içdi.

²⁰Onlar süfrə arxasında oturarkən onu yoldan qaytaran peyğəmbərə Rəbbin sözü nazil oldu. ²¹O, Yəhudadan gələn Allah adamına müraciətlə dedi: «Rəbb belə deyir: “Sən Rəbbin sözünə qarşı getdin və Allahın Rəbbin sənə etdiyi əmrə əməl etmədin, ²²geri qayıdaraq Onun sənə «çörək yeyib su içmə» dediyi yerdə çörək yeyib su içdin. Buna görə də cəsədin atalarının qəbrinə girməyəcək”».

²³Yoldan qaytardığı peyğəmbər çörək yeyib su içdikdən sonra qoca peyğəmbər onun üçün eşşəyi palanladı. ²⁴Allah adamı getdi, yolda ona bir şir rast gəldi və onu öldürdü. Onun cəsədi yola sərilməmişdi və eşşək onun yanında dayanmışdı, şir də cəsədin yanında durmuşdu. ²⁵Adamlar onların yanın-

dan keçirdilər, yola sərilməmiş cəsədi, cəsədin yanında durmuş şiri gördülər və gəlib qoca peyğəmbərin yaşadığı şəhərdə söylədilər.

²⁶Onu yoldan qaytaran peyğəmbər bunu eşidib dedi: «O, Rəbbin sözünə qarşı gedən Allah adamıdır. Rəbb də ona söylədiyi sözə görə onu şirə verdi və şir onu didib öldürdü». ²⁷O, oğullarına dedi: «Mənim üçün eşşəyi palanlayın». Onlar eşşəyi palanladılar. ²⁸O gedib yola sərilməmiş cəsədi tapdı. Eşşək və şir cəsədin yanında durmuşdu. Şir cəsədi yeməmiş və eşşəyə toxunmamışdı. ²⁹Qoca peyğəmbər Allah adamının cəsədini götürüb eşşəyin üstünə qoydu və yas tutub onu basdırmaq üçün öz şəhərinə geri gətirdi. ³⁰Onun cəsədini özünün qəbrinə qoydu. «Ah, qardaşım!» deyib onun üçün yas tutdular. ³¹Onu basdırandan sonra qoca peyğəmbər oğullarına dedi: «Öləndə mənə Allah adamının basdırıldığı qəbirdə basdırın, sümüklərimi onun sümüklərinin yanına qoyun. ³²Çünkü Bet-Eldə olan qurbangaha və Samariya şəhərlərində olan səcdəgahların bütün ibadət evlərinə müraciətlə deyilmiş Rəbbin sözü hökmən yerinə yetəcək».

Yarovam günahlarını davam etdirir

³³Bu işdən sonra da Yarovam öz pis yolundan dönmədi. Yenə də səcdəgahlara xalqın hər təbəqəsindən olan kahinlər qoydu. O, səcdəgahların kahini olmaq istəyən hər kəsi təqdis etdi. ³⁴Bu günah iş Yarovam nəslinin yer üzündən silinib atılmasına və məhv olmasına səbəb oldu.

Yarovamın oğlunun ölümü

14 O vaxt Yarovamın oğlu Aviya xəstələndi. ²Yarovam arvadına dedi: «Qalx öz qiyafəni elə dəyiş ki, sənin Yarovamın arvadı olduğunu bilməsinlər. Şiloya get, peyğəmbər Axiya oradadır. O

mənim barəmdə demişdi ki, bu xalqın padşahı olacağam. ³Əlinə on kömbə çörək, qurabiyələr və bir küpə bal götürüb onun yanına get. Oğlana nə olacağını o sənə bildirəcək».

⁴Yarovamın arvadı belə də etdi: qalxıb Şiloya getdi və Axiyanın evinə gəldi. Axiya artıq görə bilmirdi, çünki qocaldığı üçün gözləri zəifləmişdi. ⁵Rəbb Axiyaya demişdi: «Yarovamın arvadı oğlu barədə səndən soruşmağa gəlir, çünki oğlu xəstədir. O başqa bir qiyafədədir. Sən ona belə-belə deyərsən».

⁶Qadın qapıdan girəndə Axiya onun ayaq səslərini eşidib dedi: «Yarovamın arvadı, içəri gəl! Sən nə üçün qiyafəni dəyişmişən? Mən sənə ağır xəbər söyləmək üçün göndərilmişəm. ⁷Get, Yarovama söylə ki, İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: “Mən səni xalqın içindən yüksəldib xalqım İsrailin üzərində hökmrən etdim. ⁸Padşahlığı Davudun nəslindən çəkib aldım və sənə verdim. Sən isə qulum Davud kimi olmadın. O, əmlərimə əməl edib gözümdə yalnız doğru olan işi görmək üçün bütün ürəyi ilə Mənə xidmət edirdi. ⁹Səndən əvvəl olanların hamısından çox pislik etdin. Məni qəzəbləndirmək üçün gedib özünə başqa allahlar, tökmə bütələr düzəltməyin və Məni kənara atdın. ¹⁰Bunun üçün Mən Yarovamın nəslini üzərinə bəla gətirəcəyəm. İsraildə Yarovamın nəslindən divar isladan hər kəsi – bütün kişiləri, istər kölə olsun, istər azad, kəsib atacağam və onları peyin yandırılan kimi hamısı tükənənə qədər bütünlüklə yandırılıb məhv edəcəyəm. ¹¹Yarovamdan şəhərdə ölənləri köpəklər, çöldə ölənləri quşlar yeyəcək, çünki Rəbb belə söylədi”. ¹²Sən qalxıb evinə get. Şəhərə ayaq basdığı vaxt oğlan öləcək. ¹³Bütün İsraililər yas

tutub onu basdıracaq. Amma Yarovam nəslindən yalnız o, qəbirə gedəcək, çünki İsrailin Allahı Rəbb Yarovamın nəslindən yalnız onda yaxşı bir şey tapmışdır. ¹⁴Rəbb Özünü üçün İsrail üzərində bir padşah qoyacaq, o da Yarovamın nəslini bu gün kəsib atacaq, hətta indi belə olacaq. ¹⁵Rəbb İsraili suda yellənən bir qamış kimi vuracaq və İsraililəri atalarına verdiyi bu yaxşı torpaqdan çəkib çıxaracaq, onları Fərat çayının o tərəfinə səpələyəcək, çünki özlərinə Aşera bütələri düzəldərək Rəbbi qəzəbləndirdilər. ¹⁶Yarovamın etdiyi və İsraililərə etdirdiyi günahları ucbatından Rəbb İsraildən üz döndərəcək». ¹⁷Yarovamın arvadı qalxıb getdi və Tirsaya gəldi. Evin astanasına ayaq basdığı vaxt oğlan öldü. ¹⁸Bütün İsraililər onu basdırıb yas tutdular. Beləcə Rəbbin Öz qulu peyğəmbər Axiya vasitəsilə söylədiyi sözü yerinə yetdi.

Yarovamın ölümü

¹⁹Yarovamın qalan işləri, necə döyüşdüyü və necə padşahlıq etdiyi barədə İsrail padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ²⁰Yarovam iyirmi iki il padşahlıq etdi. O, ataları ilə uyudu və yerinə oğlu Nadav padşah oldu.

Yəhuda padşahı Rexavam

(2Saln. 11:5–12:15)

²¹Süleyman oğlu Rexavam Yəhudada padşahlıq etdi. Rexavam padşah olan vaxt qırx bir yaşında idi. O, Rəbbin Öz adını qoymaq üçün İsrailin bütün qəbilələrindən seçdiyi şəhərdə – Yerusəlimdə on yeddi il padşahlıq etdi. Anası Ammonlu olub adı Naama idi.

²²Yəhudalılar Rəbbin gözündə pis olan işlər etdilər və atalarının et-

diyi bütün günahlardan da çox günah etməklə Rəbdə qısqanclıq oyatdılar. ²³w Onlar da hər yüksək təpə üzərində və hər kölgəli ağac altında özləri üçün səcdəgahlar, sütunlar və Aşera bütləri düzəldilər. ²⁴x Ölkədə həm də məbəd fahişəliyi ilə məşğul olan kişilər var idi. Xalq İsrail övladlarının önündən Rəbbin qovduğu millətlərin bütün iyrənc işlərinə görə davrandı.

²⁵y Rexavamın padşahlığının beşinci ilində Misir padşahı Sisaq Yerusəlimə hücum etdi. ²⁶z O, Rəbbin məbədinin və padşah sarayının xəzinələrini götürdü. Hər şeyi aldı, Süleymanın düzəltdiyi bütün qızıl qalxanları da götürdü. ²⁷ Padşah Rexavam onların yerinə tunc qalxanlar düzəltdi və bunları padşah sarayının qapısını qoruyan mühafizəçi rəislərin əlinə verdi. ²⁸ Hər dəfə padşah Rəbbin məbədinə gələndə mühafizəçilər onları daşıyır və sonra mühafizəçilərin otağına geri gətirirdilər.

²⁹ Rexavamın qalan işləri və onun etdiyi hər şey barədə Yəhuda padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ³⁰ Rexavamla Yarovam arasında həmişə müharibə gedirdi. ³¹ Rexavam ataları ilə uyudu və Davudun şəhərində, atalarının yanında basdırıldı. Anası Ammonlu olub adı Naama idi. Onun yerinə oğlu Aviya ^apadşah oldu.

Yəhuda padşahı Aviya

(2Saln. 13:1–14:1)

15 Nevat oğlu Yarovamın padşahlığının on səkkizinci ilində Aviya Yəhuda üzərində padşah oldu. ² O, Yerusəlimdə üç il padşahlıq etdi. Anasının adı Avişalom qızı Maaka

idi. ³ Aviya atasının ondan qabaq etdiyi bütün günahları ilə getdi. Onun ürəyi babası Davuddan fərqli olaraq Allahı Rəbbə sadıq deyildi. ⁴a Ancaq Allahı Rəbb Davudun xatirinə ona Yerusəlimdə bir çırağ verdi, özündən sonra oğlunu onun yerinə oturtdu və Yerusəlimi möhkəmləndirdi. ⁵b Çünki Xetli Uriya ilə olan işindən başqa, Davud Rəbbin gözündə doğru olan işlər etdi və bütün ömrü boyu Onun əmr etdiyi heç bir şeydən kənara çıxmadı. ⁶c Aviyanın bütün ömrü boyu Rexavam və Yarovam arasında müharibə gedirdi. ⁷ Aviyanın qalan işləri və onun etdiyi hər şey barədə Yəhuda padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. Aviya ilə Yarovam arasında müharibə gedirdi. ⁸ Aviya ataları ilə uyudu və onu Davudun şəhərində basdırıldılar. Onun yerinə oğlu Asa padşah oldu.

Yəhuda padşahı Asa

(2Saln. 15:16–16:6)

⁹ İsrail padşahı Yarovamın padşahlığının iyirminci ilində Asa Yəhuda üzərində padşah oldu. ¹⁰ O, Yerusəlimdə qırx bir il padşahlıq etdi. Nənəsinin adı Avişalom qızı Maaka idi. ¹¹ Asa babası Davud kimi Rəbbin gözündə doğru olan işlər etdi. ¹²d O, məbəd fahişəliyi ilə məşğul olan kişiləri ölkədən qovdu və atalarının düzəltdiyi bütün bütləri aradan qaldırdı. ¹³ Nənəsi Maakanı da mələkəlikdən məhrum etdi, çünki o, Aşera üçün iyrənc bir büt düzəltdi. Asa onun bütünü kəsib Qidron vadisində yandırdı. ¹⁴ Ancaq səcdəgahlar aradan qaldırılmadı, lakin Asanın ürəyi bütün ömrü boyu Rəbbə sadıq idi.

^a14:31 Aviya – ibrani mətnində *Aviyam*. Bax: 2Saln. 12:16.

^w14:23 2Pad. 17:9-10 ^x14:24 Qanun. 23:17 ^y14:25 2Saln. 12:2-8 ^z14:26 1Pad. 10:16-17; 2Saln. 9:15-16 ^a15:4 1Pad. 11:36; 2Pad. 8:19; 2Saln. 21:7; Zəb. 132:17 ^b15:5 2Şam. 11:1-27 ^c15:6 2Saln. 13:3-21 ^d15:12 2Saln. 15:8-15

¹⁵ O, atasının və özünün təqdis etdiyi əşyaları – qızılı, gümüşü və qabları Rəbbin məbədinə gətirdi.

¹⁶ Asa ilə İsrail padşahı Baaşa arasında ömürləri boyu müharibə gedirdi. ¹⁷ İsrail padşahı Baaşa Yəhudaya hücum etdi və Yəhuda padşahı Asanın yanına gəlib-getmək istəyənləri buraxmamaq üçün Rama şəhərini tikdi. ¹⁸ Asa Rəbbin məbədinin və padşah sarayının xəzinələrində qalan bütün qızıl-gümüşü götürüb əyanlarına verdi. Padşah Asa onları Dəməşqdə yaşayan Aram padşahı Xezyon oğlu Tavrımmon oğlu Ben-Hadada bu xəbərlə göndərdi: ¹⁹ «Sənin atanla mənim atam arasında saziş var idi, qoy bizim aramızda da saziş olsun. Sənə qızıl-gümüş hədiyyə göndərirəm. Get İsrail padşahı Baaşa ilə olan sazişini poz ki, torpağımdan geri çəkilsin». ²⁰ Ben-Hadad padşah Asaya qulaq asdı və qoşun başçılarını İsrail şəhərlərinin üstünə göndərdi. Onun qoşunları bütün Naftali torpağına – İyona, Dana, Avel-Bet-Maakaya və bütün Kinneretə zərbə vurdu. ²¹ Baaşa bunu eşitdikdə Ramanı tikməyi dayandırdı və Tirsada qaldı. ²² Padşah Asa istisna etmədən bütün Yəhudalıları çağırırdı və onlar Ramada Baaşanın tikməkdə olduğu yerlərin daşlarını və dirəklərini daşdılar. Bunlarla padşah Asa Binyamin torpağındakı Gevanı və Mispanı tikdi.

²³ Asanın bütün qalan işləri, onun bütün hünəri, etdiyi hər şey və tikdiyi şəhərlər barədə Yəhuda padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. Ancaq qocalanda onun ayaqları xəstə oldu. ²⁴ Asa ataları ilə uyudu və atası Davudun şəhərində, atalarının yanında basdırıldı. Onun yerinə oğlu Yehoşafat padşah oldu.

İsrail padşahı Nadav

²⁵ Yəhuda padşahı Asanın padşahlığının ikinci ilində Yarovam oğlu Nadav İsrail üzərində padşah oldu və iki il padşahlıq etdi. ²⁶ O, Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi, atasının yolu və İsrailə etdirdiyi günahı ilə getdi.

²⁷ İssakar qəbiləsindən Axiya oğlu Baaşa ona qəsd hazırladı və Filiştlilərə məxsus olan Gibbetonda onu öldürdü. O zaman Nadav və bütün İsraililər Gibbetonu mühasirəyə almışdılar. ²⁸ Yəhuda padşahı Asanın padşahlığının üçüncü ilində Baaşa Nadavı öldürdü və onun yerinə padşah oldu. ²⁹ «O, padşah olan kimi Yarovamın bütün nəslini qırdı, Yarovamdan nəfəs çəkən hər kəsi məhv edənə qədər bir nəfəri sağ buraxmadı. Beləcə Rəbbin Öz qulu Şilolu Axiya vasitəsilə söylədiyi söz yerinə yetdi. ³⁰ İsrailin Allahı Rəbbi qəzəbləndirərək Yarovamın özünün etdiyi və İsrailə etdirdiyi günahların ucbatından bu iş oldu.

³¹ Nadavın qalan işləri və onun etdiyi hər şey barədə İsrail padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ³² Asa ilə İsrail padşahı Baaşa arasında bütün ömürləri boyu müharibə gedirdi.

İsrail padşahı Baaşa

³³ Yəhuda padşahı Asanın padşahlığının üçüncü ilində Axiya oğlu Baaşa bütün İsrail üzərində padşah oldu və Tirsada iyirmi dörd il padşahlıq etdi. ³⁴ O, Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi, Yarovamın yolu və İsrailə etdirdiyi günahı ilə getdi.

16 Baaşaya qarşı Xanani oğlu Yehuya Rəbbin bu sözü nazıl oldu: ² «Səni torpaqdan yüksəldib xalqım İsrail üzərində hökmran etdim, sən isə Yarovamın yolu ilə gedib

xalqım İsrailə günah etdirərək Məni qəzəbləndirdin. ³Buna görə də Baaşanı və onun nəslini Nevat oğlu Yarovamın nəslə kimi yandırıb məhv edəcəyəm. ⁴Baaşadan şəhərdə ölənləri köpəklər, çöldə ölənləri quşlar yeyəcək».

⁵Baaşanın qalan işləri, etdiyi hər şey və onun hünəri barədə İsrail padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ⁶Baaşa ataları ilə uyudu və Tirsada basdırıldı. Onun yerinə oğlu Ela padşah oldu.

⁷Baaşa Rəbbin gözündə pis olan işlər edərək Yarovamın nəslə kimi əməlləri ilə Rəbbi qəzəbləndirdi. O, Yarovamın nəslini də qırdı. Buna görə də peyğəmbər Xanani oğlu Yehu vasitəsilə onun özünə və nəslinə qarşı Rəbbin sözü nazil oldu.

İsrail padşahı Ela

⁸Yəhuda padşahı Asanın padşahlığının iyirmi altıncı ilində Baaşa oğlu Ela İsrail üzərində padşah oldu və Tirsada iki il padşahlıq etdi.

⁹Döyüş arabalarının yarısına başçılıq edən əyanı Zimri ona qəsd hazırladı. Ela Tirsada, öz saray rəisi olan Arsanın evində içib sərxoş olarkən ¹⁰Zimri içəri girdi, onu vurub öldürdü və onun yerinə padşah oldu. Bu hadisə Yəhuda padşahı Asanın padşahlığının iyirmi yeddinci ilində oldu. ¹¹O, padşah olub taxtda oturan kimi Baaşanın bütün nəslini qırdı, istər onun qohumlarından, istərsə də dostlarından divar isladan heç kəsi – bir kişini də sağ buraxmadı. ¹²Peyğəmbər Yehu vasitəsilə Baaşaya qarşı Rəbbin söylədiyi sözə görə Zimri Baaşanın bütün nəslini məhv etdi. ¹³Çünki Baaşa və oğlu Ela öz bütələri ilə etdikləri və İsrailə etdirdikləri bütün günahlara görə İsrailin Allahı Rəbbi qəzəbləndirmişdilər.

¹⁴Elanın qalan işləri və onun etdiyi hər şey barədə İsrail padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır.

İsrail padşahı Zimri

¹⁵Yəhuda padşahı Asanın padşahlığının iyirmi yeddinci ilində Zimri Tirsada yeddi gün padşahlıq etdi. O vaxt xalq Filitlilərə məxsus olan Gibbetona qarşı qurulmuş ordugahda qalırdı. ¹⁶Zimrinin padşaha qəsd hazırladığını və onu öldürdüyünü ordugahda olan xalq eşitdi. O gün bütün İsraililər ordu başçısı Omri ordugahda İsrail üzərində padşah etdilər. ¹⁷Omri bütün İsraililərlə birgə Gibbetondan gəlib Tirsanı mühasirəyə aldı. ¹⁸Zimri şəhərin alınacağını görəndə padşah sarayının qalasına girdi və padşah sarayını odladı, özü də həlak oldu. ¹⁹Ona görə ki günah edərək Rəbbin gözündə pis olan işlər etmişdi: Yarovamın yolu və günahı ilə gedib İsrailə günah etdirmişdi. ²⁰Zimrinin qalan işləri və onun hazırladığı qəsd barədə İsrail padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır.

²¹O vaxt İsrail xalqı iki hissəyə bölündü: xalqın yarısı Ginat oğlu Tivnini padşah etmək üçün onun dalınca, yarısı isə Omrinin dalınca getdi. ²²Omri dalınca gedən xalq Ginat oğlu Tivninin dalınca gedən xalqa üstün gəldi. Beləliklə, Tivni öldü və Omri padşah oldu.

İsrail padşahı Omri

²³Yəhuda padşahı Asanın padşahlığının otuz birinci ilində Omri İsrail üzərində padşah oldu və on iki il padşahlıq etdi. Tirsada altı il padşahlıq etdi. ²⁴O, Samariya dağını Samardan iki talant gümüşə satın aldı və dağın üstündə şəhər tikib, adını dağın sahibi Samarın adına görə Samariya qoydu. ²⁵Omri Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi və özündən əvvəl olanların hamısından çox pislik etdi. ²⁶O, Nevat oğlu Yarovamın yolu və onun İsrailə

etdirdiyi günahlarla gedib İsrailin Allahı Rəbbi öz bütləri ilə qəzəbləndirdi.

²⁷ Omrinin etdiyi qalan işlər və göstərdiyi hünər barədə İsrail padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ²⁸ Omri ataları ilə uyudu və Samariyada basdırıldı. Onun yerinə oğlu Axav padşah oldu.

İsrail padşahı Axav

²⁹ Yəhuda padşahı Asanın padşahlığının otuz səkkizinci ilində Omri oğlu Axav İsrail üzərində padşah oldu. O, Samariyada iyirmi iki il padşahlıq etdi. ³⁰ Omri oğlu Axav özündən əvvəl olanların hamısından çox Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi. ³¹ Nevat oğlu Yarovamın günahları ilə getmək ona az gəlirdi, üstəlik Sidonluların padşahı Etbaalın qızı İzeveli də arvad alıb Baala qulluq və səcdə etdi. ³² O, Samariyada tikdiyi Baal məbədində Baal üçün qurbangah qurdu. ³³ Aşera bütü də düzəltdi. Axav özündən əvvəl olan bütün İsrail padşahlarından çox pislik edərək İsrailin Allahı Rəbbi qəzəbləndirdi.

³⁴ Onun dövründə Bet-Elli Xiel Yerixonu tikdi. Nun oğlu Yeşua vasitəsilə Rəbbin söylədiyi sözə görə o, ilk oğlu Aviramın həyatı bahasına şəhərin bünövrəsini tikdi və kiçik oğlu Sequvun həyatı bahasına qapılarını qoydu.

İlyasın quraqlıq barədə xəbərdarlığı

17 ^gGilead sakinlərindən olan Tişbeli İlyas Axava dedi: «Önündə durduğum İsrailin Allahı var olan Rəbbə and olsun ki, mənim bir sözümlə olmayınca bu illərdə şəh və yağış olmayacaq».

² Ona Rəbbin bu sözü nazil oldu: ³ «Bundan sonra get və şər qə tərəf yollan, İordan

çayının şərqində olan Kerit vadisində gizlən. ⁴ Orada vadidən su içəcəksən, səni yedirməyi də qarğalara əmr etdim». ⁵ O, Rəbbin sözüə əməl etdi və İordan çayının şərqində olan Kerit vadisinə gedib orada qaldı. ⁶ Qarğalar ona hər səhər-axşam çörək və ət gətirərdilər, vadidən də su içərdi. ⁷ Bir müddət sonra vadi qurudu, çünki ölkədə yağış yağmırdı.

İlyas və Sarfatlı qadın

⁸ İlyasa Rəbbin bu sözü nazil oldu: ⁹ «Qalx Sidonun Sarfat şəhərinə get və orada qal. Orada bir dul qadına sənə yemək verməyi əmr etdim». ¹⁰ O qalxıb Sarfata getdi. Şəhərin darvazasına çatanda bir dul qadının odun yığdığını gördü və onu çağırıb dedi: «Mənə bir qabda azca su gətir, içim». ¹¹ Qadın gətirməyə gedəndə onu çağırıb dedi: «Mənim üçün əlinə bir tikə çörək də al». ¹² Qadın dedi: «Allahın var olan Rəbbə and olsun ki, bişmiş heç nəyim yoxdur, ancaq küpdə bir ovuc un və qabda bir az yağ var. Bax mən iki parça odun yığıram və içəri girib özümlə oğlum üçün bunlardan yemək hazırlayacağam. Biz onu yeyəcəyik və sonra öləcəyik». ¹³ İlyas ona dedi: «Qorxma, get söylədiyin kimi et. Amma əvvəlcə mənim üçün ondan kiçik bir kökə düzəlt və mənə gətir, özünlə oğlun üçün sonra hazırlayarsan. ¹⁴ Çünki İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: «Rəbb torpaq üzərinə yağış verəcəyi günə qədər nə küpdə un tükənəcək, nə də qabda yağ qurtaracaq». ¹⁵ Qadın gedib İlyasın sözüə əməl etdi. Qadın və onun ailəsi İlyasla birgə uzun müddət ərzində yemək yedilər. ¹⁶ İlyas vasitəsilə Rəbbin söylədiyi sözə görə nə küpdə un tükəndi, nə də qabda yağ qurtardı.

¹⁷ Bundan sonra ev sahibi qadının oğlu xəstələndi, xəstəliyi də çox ağır

^f16:34 Yeşua 6:26

^g17:1 Yaq. 5:17

^h17:9 Luka 4:25-26

oldu, belə ki onun heç nəfəsi gəlmirdi. ¹⁸ Qadın İlyasa dedi: «Mən sənə nə etdim, ey Allah adamı? Günahımı xatırlatmaq və oğlumu öldürmək üçün yanıma gəlmisən?» ¹⁹ İlyas ona dedi: «Oğlunu mənə ver». Uşağı qadının qucağından götürüb özünü qaldığı yuxarı otağa çıxartdı və onu öz yatağının üstünə uzandı. ²⁰ O, Rəbbi çağıraraq dedi: «Ey Allahım Rəbb, yanında qaldığım dul qadının oğlunu öldürməklə onun başına bəla gətirirsən?» ²¹ Sonra uşağın üstünə üç dəfə uzandı və Rəbbi çağıraraq dedi: «Ey Allahım Rəbb, Sənə yalvarıram, qoy bu uşağın canı özünə qayıtsın». ²² Rəbb İlyasın səsini eşitdi: uşağın canı özünə qayıtdı və o dirildi. ²³ İlyas uşağı götürüb yuxarı otaqdan evə düşürdü və onu anasına verib dedi: «Bax oğlun sağdır». ²⁴ Qadın İlyasa dedi: «İndi bildim ki, sən Allah adamısan və sənin ağzında Rəbbin sözü haqdır».

İlyas və Avdiya

18 Uzun müddət sonra, quraqlığın üçüncü ilində İlyasa Rəbbin bu sözü nazil oldu: «Get, Axava görün. Mən torpağın üzərinə yağış verəcəyəm». ² İlyas Axava görünmək üçün getdi. O vaxt Samariyada şiddətli aclıq idi. ³ Axav saray rəisi olan Avdiyanı çağıraraq dedi: «Avdiya Rəbdən çox qorxurdu. ⁴ İzevel Rəbbin peyğəmbərlərini qıraraq öldürən zaman Avdiya peyğəmbərlərdən yüz nəfəri aparıb onları əlli-əlli olaraq mağaralarda gizlətməmiş, çörək və su ilə təmin etmişdi. ⁵ Axav Avdiyaya dedi: «Ölkədə olan bütün su mənbələrinə və vadilərə get. Bəlkə ot tapdıq, atları və qatırları salamat saxladıq, heyvanlar da tələf olmadı». ⁶ Onlar ölkəni aralarında böldülər ki, hər tərəfi gəzib dolaşsınlar. Axav ayrıca, bir yolla, Avdiya isə ayrıca, başqa bir yolla getdi.

⁷ Avdiya yolda ikən İlyas ona rast gəldi. O, İlyası tanıdı və üzüstə yerə

döşənib dedi: «Ağam İlyas, bu sən sənmi?» ⁸ İlyas dedi: «Mənəm. Get, ağana de ki, İlyas buradadır». ⁹ O dedi: «Nə günah etmişəm ki, mən qulunu öldürmək üçün Axavın əlinə verirsən?» ¹⁰ Allahın var olan Rəbbə and olsun ki, ağamız səni axartmağa adam göndərmədiyi bir millət, bir padşahlıq qalmadı. Onlar “o burada yoxdur” dedikləri vaxt həmin padşahlığa və millətə səni tapmadıqlarına and içdirdi. ¹¹ Amma indi sən deyirsən: “Get, ağana de ki, İlyas buradadır”. ¹² Sənin yanından getdiyim vaxt Rəbbin Ruhu səni bilmədiyim bir yerə aparacaq. Mən də gedib Axava bildirəndə o səni tapmayacaq və məni öldürəcək. Ancaq bu qulun cavanlığından bəri Rəbdən qorxur. ¹³ İzevel Rəbbin peyğəmbərlərini qıraraq öldürən zaman mənim etdiyim iş ağama bildirilmədimi? Mən onda Rəbbin peyğəmbərlərindən yüz nəfəri əlli-əlli olaraq mağaralarda gizlətdim, onları çörək və su ilə təmin etdim. ¹⁴ İndi sən deyirsən: “Get, ağana de ki, İlyas buradadır”. Axı o məni öldürər». ¹⁵ İlyas dedi: «Önündə durduğum var olan Ordular Rəbbinə and olsun ki, bu gün hökmən ona görünəcəyəm».

İlyas Karmel dağında

¹⁶ Avdiya Axavın yanına getdi və ona hər şeyi danışdı. Axav da İlyası qarşılaşmağa getdi. ¹⁷ Axav İlyası görəndə ona dedi: «Ey İsraili dərddə salan adam, bu sən sənmi?» ¹⁸ O cavab verdi: «İsraili mən yox, sən və atanın evi dərddə saldınız. Siz Rəbbin əmrlərindən dönüb Baal bütələrinə xidmət etdiniz. ¹⁹ İndi bütün İsraililəri, İzevelin süfrəsində yemək yeyən dörd yüz əlli Baal peyğəmbərini və dörd yüz Aşera peyğəmbərini Karmel dağına, yanıma çağırırdı».

²⁰ Axav bütün İsrail övladlarını və peyğəmbərləri Karmel dağına çağırırdı. ²¹ İlyas bütün xalqın yanına gəlib dedi: «Nə vaxta qədər iki tərəfə əy-

iləcəksiniz? Əgər Rəbb Allahdırsa, Ona xidmət edin, yox, Baal Allahdırsa, onda ona xidmət edin». Xalq onun sözüünə cavab vermədi. ²² Onda İlyas xalqa dedi: «Rəbbin peyğəmbərlərindən təkcə mən qaldım, amma Baalın peyğəmbərləri dörd yüz əlli nəfərdir. ²³ İndi qoy bizə iki buğa verilsin: onlar özləri üçün bir buğa seçsünlər, onu doğrayıb odunların üstünə qoysunlar, ancaq od vurmazsınlar. Mən isə başqa buğanı hazırlayıb onu odunların üstünə qoyacağam, ancaq od vurmayacağam. ²⁴ Siz öz allahınızın adını çağırın, mən də Rəbbin adını çağıracağam; hansı odla cavab verərsə, Allah odur». Bütün xalq cavab verib «qoy belə olsun» dedi.

²⁵ İlyas Baal peyğəmbərlərinə dedi: «Bir buğanı özünüzdə üçün seçin və məndən əvvəl onu hazırlayın, çünki siz çoxsunuz. Siz öz allahınızın adını çağırın, ancaq od vurmayın». ²⁶ Onlar özlərinə verilən buğanı götürüb hazırladılar və səhərdən güntortaya qədər «Ey Baal, bizə cavab ver!» deyərək Baalın adını çağırtdılar, ancaq heç səs-soraq çıxmıdı. Onlar düzəlddikləri qurbanın ətrafında gəzərək atılıb-düşdülər. ²⁷ Güntorta olanda İlyas onları lağa qoyub dedi: «Onu uca səslə çağırın. O ki Allahdır, bəlkə fikrə gedib yaxud bayıra çıxıb ya da səfərdədir? Bəlkə də yatıb, oyatmaq lazımdır?» ²⁸ Onlar uca səslə çağırtdılar və adətlərinə görə bədənlərindən qan axana qədər qılınc və nizələrlə özlərini yaraladılar. ²⁹ Güntorta keçincə, axşam qurbanı təqdim olunan vaxta qədər coşub dəlilik etdilər, ancaq nə bir səs-soraq verən, nə də bir qulaq asan var idi.

³⁰ İlyas bütün xalqa dedi: «Mənim yanına gəlin». Bütün xalq onun yanına gəldi. O, Rəbbin dağıdılmış qurbangahını bərpa etdi. ³¹ İlyas Yaqu

oğulları qəbilələrinin sayına görə on iki daş götürdü, çünki Yaquba «sənin adın İsrail olacaq» deyərək Rəbbin sözü nazil olmuşdu. ³² İlyas daşlarla Rəbbin adına qurbangah tikdi. O, qurbangahın ətrafında iki sea toxum tutacaq qədər bir xəndək düzəltdi. ³³ Odunları düzdü, buğanı doğrayıb odunların üstünə qoydu və ³⁴ dedi: «Dörd səhəng su gətirin, onu yandırma qurbanının və odunların üstünə tökün». Sonra o dedi: «İkinci dəfə edin». Onlar ikinci dəfə etdilər. O dedi: «Üçüncü dəfə edin». Onlar üçüncü dəfə etdilər. ³⁵ Su qurbangahın ətrafına axdı və xəndək də su ilə doldu.

³⁶ Axşam qurbanı təqdim edilən vaxt peyğəmbər İlyas qabağa çıxıb dedi: «Ey İbrahimin, İshaqın və İsrailin Allahı Rəbb! Qoy bu gün bilinsin ki, İsraildə Sən Allahsan və mən Sənin qulunam, bütün bu işləri də Sənin sözünlə etdim. ³⁷ Səsimi eşit, ya Rəbb, mənə cavab ver. Qoy bu xalq bilsin ki, Sən Allahsan, ya Rəbb, onda onların ürəyini Özünə tərəf döndərəcəksən».

³⁸ O vaxt Rəbdən od düşdü, yandırma qurbanını, odunları, daşları, torpağı yandırır-yaxdı və xəndəkdə olan suyu uddu. ³⁹ Bütün xalq bunu gördü və onlar üzüstə düşüb dedilər: «Rəbb Allahdır! Rəbb Allahdır!» ⁴⁰ İlyas onlara dedi: «Baal peyğəmbərlərini tutun, onlardan bir nəfər də qaçıb qurtarmasın». Onları tutdular. İlyas onları Qişon vadisinə endirib orada öldürdü.

Quraqlığın sonu

⁴¹ İlyas Axava dedi: «Get, yeyib-iç, çünki güclü yağış səsi gəlir». ⁴² Axav yeyib-içməyə getdi. İlyas Karmel dağının təpəsinə çıxdı, yerə əyilib üzünü dizləri arasına qoydu. ⁴³ Öz nökrinə dedi: «İndi qalx və dəniz tərəfə diqqət

bax». Nökər qalxdı və diqqətlə baxıb «bir şey yoxdur» dedi. İlyas yeddi dəfə ona «yenə get» dedi. ⁴⁴Yeddinci dəfə gedəndə nökər dedi: «Budur, dənizdən insan ovcu boyda kiçik bir bulud çıxır». İlyas dedi: «Gedib Axava söylə: “Arabani qoşub aşağı en ki, yağış səni ləngitməsin”». ⁴⁵Bu vaxt göylər qalın buludlarla qaraldı, külək əsdi və güclü yağış yağmağa başladı. Axav arabaya minib İzreelə getdi. ⁴⁶İlyasa Rəbbin gücü gəldi və o, belini qurşayıb Axavın önündə İzreelin girəcəyinə qədər qaçdı.

İlyasın təqibdən qaçması

19 Axav İlyasın etdiyi bütün işləri və onun necə bütün peyğəmbərləri qılıncla öldürdüyünü İzevelə danışdı. ²İzevel İlyasın yanına qasid göndərüb dedi: «Sabah bu vaxt mən səni onların gününə salmasam, qoy allahlar mənə beləsini və bundan betərini etsin». ³İlyas bunu görüb canını qurtarmaq üçün Yəhudada olan Beer-Şevaya getdi. Nökərini orada qoyub, ⁴özü çöldə bir günlük yol getdi. Gəlib bir süpürgə ağacının altında oturdu və canına ölüm diləyib dedi: «Bəsdir, ya Rəbb, indi mənim canımı al, çünki mən atalarımın yaxşı deyiləm». ⁵O, süpürgə ağacının altında uzanıb yuxuya getdi. Bu zaman bir mələk ona toxunub dedi: «Qalx yemək ye!» ⁶İlyas baxıb gördü ki, başının kənarında isti daş üzərində bişən bir kökə və bir bardaq su var. O yeyib-içdi və yenə yuxuya getdi. ⁷Rəbbin mələyi ikinci dəfə qayıtdı və ona toxunub dedi: «Qalx yemək ye, çünki çox uzun yol gedəcəksən». ⁸O qalxdı və yeyib-içdi. Yeməyin gücü ilə qırx gün-qırx gecə Allahın dağı Xorevə qədər getdi.

Rəbbin İlyasa görünməsi

⁹İlyas oradakı mağaraya girdi və burada gecələdi. Ona «İlyas, burada nə edirsən?» deyərək Rəbbin sözü nazil oldu. ¹⁰^kO dedi: «Mən Ordular Allahı Rəbb üçün çox fədakarlıq göstərdim. Çünki İsrail övladları Sənin əhdini unuttular, qurbangahlarını dağıtdılar və peyğəmbərlərini qılıncla öldürdülər. Təkcə mən qaldım, onlar canımı almaq üçün məni də axtarırlar». ¹¹O dedi: «Çıx, dağda Rəbbin önündə dur, çünki Rəbb buradan keçəcək». Dağları yaran və Rəbbin önündə qayaları parçalayan böyük və güclü bir külək əsdi, ancaq Rəbb küləkdə deyildi. Küləkdən sonra zəlzələ oldu, ancaq Rəbb zəlzələdə deyildi. ¹²Zəlzələdən sonra od düşdü, ancaq Rəbb odda deyildi. Oddan sonra xəfif bir meh səsi gəldi. ¹³İlyas bunu eşidəndə üzünü cübbəsi ilə örtüdü və çıxıb mağaranın ağzında dayandı. Bir səs ona dedi: «İlyas, burada nə edirsən?» ¹⁴O dedi: «Mən Ordular Allahı Rəbb üçün çox fədakarlıq göstərdim. Çünki İsrail övladları Sənin əhdini unuttular, qurbangahlarını dağıtdılar və peyğəmbərlərini qılıncla öldürdülər. Təkcə mən qaldım, onlar canımı almaq üçün məni də axtarırlar».

¹⁵^{lm}Rəbb ona dedi: «Qalx çöl yolu ilə Dəməşqə get. Oraya çatanda Xazaeli Aram üzərində padşah olmaq üçün məsh et, ¹⁶Nimşi oğlu Yehunu İsrail üzərində padşah olmaq üçün məsh et, Avel-Mexoladan olan Şafat oğlu Elişanı öz yerinə peyğəmbər olmaq üçün məsh et. ¹⁷Xazaelin qılıncından qurtaramı Yehu öldürəcək, Yehunun qılıncından qurtaramı Elişanı öldürəcək. ¹⁸ⁿAncaq Mən İsraildə Baal qarşısında diz çökməmiş və dodaqları onu öpməmiş hər kəsi – yeddi min adamı saxlamışam».

^k19:10 Rom. 11:3

^l19:15 2Pad. 8:7-13

^m19:15 2Pad. 9:6

ⁿ19:18 Rom. 11:4

Elişanın peyğəmbərlik çağırışı

¹⁹ İlyas oranı tərک etdi və Şafat oğlu Elişanı tapdı. O, yer şumlayırdı, önündə on iki cüt öküz var idi və özü on ikinci cüt öküzü sürürdü. İlyas Elişanın yanından keçəndə cübbəsini onun üstünə atdı. ²⁰ Elişa öküzləri qoyub İlyasın dalınca qaçdı və dedi: «Qoy gedib ata-anamı öpüm, sonra sənin dalınca gələrəm». İlyas ona dedi: «Geri qayıt, mən sənə nə etdim?» ²¹ Elişa ondan ayrılıb geri qayıtdı. Öz bir cüt öküzünü götürüb onları qurban kəsdi. Öküzləri kotanın taxtaları ilə bişirib ətlərini xalqa verdi və onlar yedilər. Sonra o qalxıb İlyasın dalınca getdi və ona xidmət etdi.

Ben-Hadadın Samariyaya hücumu

20 Aram padşahı Ben-Hadad bütün ordusunu topladı. Onunla birgə otuz iki padşah, atlar və döyüş arabaları var idi. Ben-Hadad gəlib Samariyanı mühasirəyə aldı və şəhərə hücum etdi. ² O, şəhərə, İsrail padşahı Axavın yanına qasidlər göndərüb dedi: «Ben-Hadad belə deyir: ³ «Sənin qızıl-gümüşün mənimdir, arvadlarının və oğullarının ən yaxşılari da mənimdir». ⁴ İsrail padşahı cavab verib dedi: «Ağam padşah, sənin söylədiyim kimi özüm və hər nəyim var, sənindir». ⁵ Qasidlər yenə gəlib dedilər: «Ben-Hadad belə söyləyir: «Hərçənd ki sənə qızıl-gümüşünü, arvadlarını və oğullarını mənə ver deyə xəbər göndərdim, ⁶ ancaq səbah bu vaxt adamlarımı sənın yanına göndərəcəyəm. Evini və əyanlarının evlərini axtaracaqlar və sənın xoşuna gələn hər şeyi götürüb gətirəcəklər»».

⁷ İsrail padşahı ölkənin bütün ağsaqqallarını çağırub dedi: «Görün bu adam necə pislilik axtarır. Arvadlarımı,

oğullarımı, qızıl-gümüşümü məndən tələb etdi, mən ondan əsirgəmədim». ⁸ Bütün ağsaqqallar və xalq ona «qulaq asma və razı olma» dedilər. ⁹ O, Ben-Hadadın qasidlərinə dedi: «Ağam padşaha deyir: «Bu qulundan əvvəlcə istədiyim hər şeyi verərəm, ancaq bunu edə bilməyəcəyəm». Qasidlər gedib onun sözünü çatdırdılar. ¹⁰ Ben-Hadad ona xəbər göndərüb dedi: «Əgər Samariya torpağı mənim dalımcı gedən qoşunun ovuclarını doldurmağa bəs edərsə, allahlar mənə beləsini və bundan betərini etsin». ¹¹ İsrail padşahı cavab verib dedi: «Söyləyin, qurşanan adam soyunan kimi öyünməsin». ¹² Bu sözü eşidəndə Ben-Hadad padşahlarla birgə çadırlarda şərab içirdi. O, əsgərlərinə «Sıraya düzülün!» dedi. Onlar şəhərin qarşısında sıraya düzüldülər.

Axavın Ben-Hadadı məğlub etməsi

¹³ Bu vaxt bir peyğəmbər İsrail padşahı Axavın yanına gəlib dedi: «Rəbb belə deyir: «Bu böyük qoşunu görürsənmi? Bu gün onu sənə təslim edəcəyəm və biləcəksən ki, Rəbb Mənəm». ¹⁴ Axav dedi: «Kimin vasitəsilə?» O dedi: «Rəbb belə deyir: «Əyalət başçılarının xidmətində olan igidlərin vasitəsilə bunu edəcəyəm». Sonra Axav dedi: «Döyüşü kim başlayacaq?» O cavab verdi: «Sən». ¹⁵ Sonra Axav əyalət başçılarının igidlərini sıraya düzdü: onlar iki yüz otuz iki nəfər idi. Onlardan sonra orada olan xalqın hamısını – bütün İsrail övladlarını sıraya düzdü: onlar yeddi min nəfər idi.

¹⁶ Onlar günorta oradan çıxdılar. Ben-Hadad və ona kömək edən otuz iki padşah çadırlarda içib sərxoşluq edirdilər. ¹⁷ Əvvəl əyalət başçılarının

igidləri çıxdılar. Ben-Hadadın göndərdiyi casuslar ona «Samariyadan adamlar çıxır» deyər bildirdilər. ¹⁸ O dedi: «Əgər sülh üçün çıxırlarsa, onları diri tutun, yox, döyüş üçün çıxırlarsa, yenə onları diri tutun». ¹⁹ O vaxt bu adamlar – həm əyalət başçılarının igidləri, həm də onların ardınca gələn qoşun artıq şəhərdən çıxmışdı. ²⁰ Onlardan hər biri qarşısında duranı vurdu. Aramlılar qaçdılar və İsraililər onları təqib etdilər. Aram padşahu Ben-Hadad at üstündə süvariləri ilə birgə qaçıb qurtardı. ²¹ İsrail padşahu oradan çıxıb atlara və döyüş arabalarına hücum etdi və Aramlıları böyük tələfata uğratdı.

Aramlıların ikinci hücumu

²² Həmin peyğəmbər İsrail padşahının yanına gəlib ona dedi: «Get özünü möhkəmləndir, gör ki, nə etməlisən. Çünki bahar gələndə Aram padşahu yenə sənə üstünə gələcək».

²³ Aram padşahının əyanları ona deyirdilər: «İsraililərin Allahı təpələr Allahıdır, buna görə də onlar bizə qalib gəldilər. Onlarla düzənlikdə vuruşaq, hökmən biz onlara qalib gələcəyik. ²⁴ Belə et: padşahların hər birini vəzifəsindən götür və onların yerinə valilər təyin et. ²⁵ Sən isə at yerinə at, araba yerinə araba qoyaraq itirdiyin ordu kimi özün üçün bir ordu düzəlt ki, biz onlara qarşı düzənlikdə vuruşaq. Hökmən biz onlara qalib gələcəyik». Ben-Hadad onların sözüne qulaq asdı və belə etdi.

²⁶ Bahar gələndə Ben-Hadad Aramlıları topladı və İsraililərlə vuruşmaq üçün Afeqə doğru getdi. ²⁷ İsrail övladları da topladılar, azuqə hazırladılar və onların qarşısına getdilər. İsrail övladları onların önündə iki kiçik sürü kimi ordugah qurdular, Aramlılar isə hər tərəfi tutmuşdular. ²⁸ Allah adamı İs-

rail padşahının yanına gəlib dedi: «Rəbb belə deyir: “Aramlılar Rəbb təpələr Allahıdır, düzənliklər Allahı deyib deyirlər. Buna görə də Mən bu böyük qoşunu bütünlüklə sənə təslim edəcəyəm və biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm”». ²⁹ Onlar bir-birlərinin qarşısında yeddi gün ordugahda qaldılar. Yeddinci gün döyüş başlandı. İsrail övladları bir gündə Aramlıların piyada qoşunundan yüz min nəfəri qırdılar. ³⁰ Onların qalanları Afeqə – şəhərin içinə qaçdılar. Şəhərin divarı qalan iyirmi yeddi min nəfərin üstünə yıxıldı. Ben-Hadad şəhərə qaçıb bir iç otağa girdi.

³¹ Əyanları ona dedilər: «Biz eşitmişik ki, İsrail padşahları mərhəmətli padşahlardır. Gəlin bellərimizə çul, başlarımıza ip sarıyaq və İsrail padşahının yanına gedək. Bəlkə o səni sağ buraxar». ³² Onlar bellərinə çul, başlarına ip bağladılar və gəlib İsrail padşahına dedilər: «Qulun Ben-Hadad “yalvarıram, məni sağ burax” deyir». İsrail padşahu dedi: «O hələ sağdır? O ki mənim qardaşımdır». ³³ Bu adamlar bir əlamət gözləyirdilər, padşahın sözünü yaxşı əlamət sayıb cəld dedilər: «Bəli, Ben-Hadad sənə qardaşıdır». O dedi: «Gedin, onu gətirin». Ben-Hadad onun yanına gəldi və o, Ben-Hadadı öz döyüş arabasına mindirdi. ³⁴ Ben-Hadad ona dedi: «Mənim atamın sənə atandan aldığı şəhərləri geri qaytarıram. Atamın Samariyada düzəltdiyi kimi sən də Dəməşqdə özün üçün bazarlar düzəldərsən». İsrail padşahu dedi: «Mənimlə saziş bağlayandan sonra səni buraxacağam». Ben-Hadadla saziş bağladı və onu buraxdı.

İsrail padşahu və peyğəmbər

³⁵ Peyğəmbərlərdən olan bir nəfər Rəbbin sözü ilə öz yoldaşına dedi: «Məni vur». O adam onu vurmaq istəmədi. ³⁶ Onda peyğəmbər o adama

dedi: «İndi ki sən Rəbbin sözüünə qulaq asmadın, mənim yanımdan gedəndə bir şir səni öldürəcəm». Peyğəmbərin yanından gedəndə bir şir ona rast gəlib onu öldürdü. ³⁷ Peyğəmbər başqa bir adam tapıb ona dedi: «Məni vur». O adam peyğəmbəri vurub yaraladı. ³⁸ Peyğəmbər getdi və gözlərini örtərək qiyafəsini dəyişib padşahın yolu üstündə dayandı. ³⁹ Padşah keçəndə onu səsləyib dedi: «Bu qulun döyüşün ortasına girmişdi. Bu zaman bir adam kənara çəkildi və mənim yanıma bir nəfər gətirib dedi: “Bu adamı qoru. Əgər aradan çıxsa, əvəzində ya canını verəcəksən ya da bir talant gümüş”. ⁴⁰ Bu qulun orada-burada çalışarkən o, yanımdan qaçdı». İsrail padşahı bu adama dedi: «Hökmün elə də olmalıdır, özün qərar vermişən». ⁴¹ O cəld gözlərindən örtüyü götürdü. İsrail padşahı onun peyğəmbərlərdən biri olduğunu gördü. ⁴² O, İsrail padşahına dedi: «Rəbb belə deyir: “Mənim lənətlədiyim adamı sən əldən buraxdın. Buna görə də onun yerinə sən öləcəksən və onun xalqının başına gələcək işlər sənə xalqının başına gələcək”. ⁴³ İsrail padşahı qaşqabaqlı və dilxor halda Samariyada olan evinə gəldi.

Navotun bağı

21 İzreeldə, Samariya padşahı Axavın sarayının yanında İzreelli Navotun bir üzüm bağı var idi. ² Bir müddət sonra Axav Navota dedi: «Üzüm bağı mənə ver ki, oranı özüm üçün bostan edim, çünki evimə yaxındır. Mən onun əvəzinə sənə daha yaxşı bağ verərəm ya da istəsən, onun dəyərini sənə pulla ödəyəyəm». ³ Navot Axava dedi: «Qoy atalarımın mirasını sənə verməyi Rəbb məndən uzaq etsin!» ⁴ Axav evinə qaşqabaqlı və dilxor halda qayıtdı, çünki İzreelli Navot ona «atalarımın mirasını sənə vermərəm» demişdi. O,

yatağı üzərinə uzanıb üzünü çevirdi və yemək yemədi.

⁵ Arvadı İzevel yanına gəlib ona dedi: «Niyə qanın qaradır, heç yemək də yemirsən?» ⁶ O dedi: «Mən İzreelli Navota “üzüm bağı pulla mənə sat ya da istəsən, onun əvəzində sənə başqa üzüm bağı verərəm” söylədim, o isə dedi: “Üzüm bağı mənə sənə vermərəm”. ⁷ Arvadı İzevel ona dedi: «İndi İsrail üzərində padşahlıq edən sənsən ya yox? Qalx yemək ye, ürəyini sıxma. İzreelli Navotun üzüm bağı mənə sənə verərəm».

⁸ O, Axavın adından məktublar yazdı və onları Axavın möhürü ilə möhürlədi. Navotun şəhərində onunla birgə yaşayan ağsaqqallara və əyanlara məktublar göndərdi. ⁹ İzevel məktublarda belə yazdı:

«Oruc elan edin və Navotu xalqın arasında yuxarı başda əyləşdirin. ¹⁰ İki nəfər yaramaz adamı onun qarşısında oturdun və onlar şahidlik edərək desinlər: “Sən Allahı və padşahı lənətlədin”. Sonra onu bayıra çıxarın və ölənə qədər daşqalaq edin».

¹¹ Navotun yaşadığı şəhərin adamları – orada yaşayan ağsaqqallar və əyanlar İzevelin onlara göndərdiyi məktublarda yazdığı kimi etdilər. ¹² Onlar oruc elan etdilər və Navotu xalqın arasında yuxarı başda əyləşdirdilər. ¹³ İki nəfər yaramaz adam gəlib onun qarşısında oturdu. Onlar xalqın önündə Navota qarşı «Navot Allahı və padşahı lənətlədi» deyərək şahidlik etdilər. Sonra onu şəhərin kənarına çıxartdılar və daşqalaq edib öldürdülər. ¹⁴ Onlar İzevelə xəbər göndərərək dedilər: «Navot daşqalaq olunaraq öldü».

¹⁵ İzevel Navotun daşqalaq olunaraq öldüyünü eşidəndə Axava dedi: «Qalx İzreelli Navotun sənə pulla vermək istəmədiyini üzüm bağı özünə mülk götür, çünki Navot sağ deyil, ölüb».

¹⁶ Axav İzreelli Navotun öldüyünü eşidəndə onun üzüm bağını özünə mülk götürmək üçün oraya yollandı.

Axavın nəslı barədə İlyasın peyğəmbərliyi

¹⁷ Tişbeli İlyasa Rəbbin bu sözü nazil oldu: ¹⁸ «Qalx Samariyada İsrailə padşahlıq edən Axavı qarşılamağa get. O, Navotun üzüm bağındadır. Axav onu mülk etmək üçün oraya yollandı. ¹⁹ Sən ona söylə ki, Rəbb belə deyir: “Qatillik etdin, hələ özünə mülk də götürürsən?” Sonra ona söylə ki, Rəbb belə deyir: “Navotun qanını köpəklərin yaladıqları yerdə sənın də qanını köpəklər yalayacaq”».

²⁰ Axav İlyasa dedi: «Ey düşmənim, axır məni də tapdın». O dedi: «Bəli, səni də tapdım. Sən Rəbbin gözündə pis olan işlər etməyə özünü təslim etdin. ²¹ “Budur, sənın üzərinə bəla gətirəcəyəm, səni yandırır məhv edəcəyəm. İsraildə Axavın nəslindən divar isladan hər kəsi – bütün kişiləri, istər kölə olsun, istər azad, kəsib atacağam. ²² Mən sənın evini Nevat oğlu Yarovamın evi kimi, Axiya oğlu Baaşanın evi kimi edəcəyəm. Çünki sən İsrailə günah etdirərək Məni qəzəbləndirdin”. ²³ PRəbb İzevel barədə dedi: “İzreel divarının içərisində İzeveli köpəklər yeyəcək”. ²⁴ Axavın nəslindən şəhərdə ölənı köpəklər, çöldə ölənı isə quşlar yeyəcək».

²⁵ Həqiqətən, Axav kimi Rəbbin gözündə pis olan işlər etməyə özünü təslim edən hələ olmamışdı. Arvadı İzevel onu buna təhrik edirdi. ²⁶ Axav İsrail övladlarının önündən Rəbbin qovduğu Emorlular kimi bütələrə xidmət edərək çox iyrenc işlər etdi.

²⁷ Axav bu sözləri eşidəndə libasını cırıb əyninə çul geydi. O, oruc tutub

çulda yatdı və qüssəyə batdı. ²⁸ Tişbeli İlyasa Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²⁹ «Gördünmü Axav Mənim önümdə özünü necə aşağı tutdu? Önümdə özünü aşağı tutduğu üçün Mən bu bəlanı onun dövründə göndərməyəcəyəm, oğlunun dövründə bu bəlanı onun evinə göndərəcəyəm».

Yehoşafat, Axav və peyğəmbər Mikeya

(2Salm. 18:2-27)

22 Üç il keçdi. Bu müddətdə Aramla İsrail arasında müharibə getmirdi. ² Üçüncü ildə Yəhuda padşahı Yehoşafat İsrail padşahının yanına gəldi. ³ İsrail padşahı əyanlarına dedi: «Bilirsiniz ki, Ramot-Gilead bizimdir? Biz isə onu Aram padşahının əlindən almaq üçün heç nə etmirik». ⁴ Sonra o, Yehoşafata dedi: «Sən mənimlə birgə vuruşmaq üçün Ramot-Gileada gedirsənmi?» Yehoşafat İsrail padşahına dedi: «Məni özün kimi, xalqımı xalqın kimi, atlarımı atların kimi hesab et».

⁵ Yehoşafat yenə İsrail padşahına dedi: «Əvvəlcə görək Rəbbin sözü nədir?» ⁶ İsrail padşahı dörd yüzə qədər peyğəmbəri topladı və onlara dedi: «Vuruşmaq üçün Ramot-Gileada gedim ya getməyim?» Onlar dedilər: «Get, Xudavənd onu padşaha təslim edəcək». ⁷ Yehoşafat dedi: «Burada olanlardan başqa, Rəbbin bir peyğəmbəri yoxdur ki, ondan soruşaq?» ⁸ İsrail padşahı Yehoşafata dedi: «Rəbdən soruşmaq üçün bir nəfər də var: İmla oğlu Mikeya. Ancaq mənim ondan zəhləm gedir, çünki yaxşılığım deyil, pisliliyimə peyğəmbərlik edir». Yehoşafat dedi: «Qoy padşah belə söyləməsin». ⁹ İsrail padşahı bir saray xidmətçisini çağırır dedi: «Tez İmla oğlu Mikeyanı buraya gətir». ¹⁰ İsrail

padşahı və Yəhuda padşahı Yehoşafat Samariya darvazalarının girəcəyindəki meydanda şahlıq libası geymiş halda hər biri öz taxtında oturmuşdu və bütün peyğəmbərlər onların önündə peyğəmbərlik edirdilər. ¹¹ Kenaana oğlu Sidqiya özünə dəmir buyuzlar düzəldib dedi: «Rəbb belə deyir: “Aramlıları qırıb qurtarana qədər onları beləcə buyuzlayacaqsan”». ¹² Bütün peyğəmbərlər də peyğəmbərlik edərək deyirdilər: «Ramat-Gileada get, qalib gələcəksən, Rəbb onu padşaha təslim edəcək».

¹³ Mikeyanı çağırmaq üçün gedən qasid ona dedi: «İndi peyğəmbərlər padşaha bir ağızdan xoş sözlər deyirlər. Sənin sözüün də onlardan birinin sözü kimi olsun və yaxşılığa danış». ¹⁴ Mikeya dedi: «Var olan Rəbbə and olsun ki, Rəbb mənə nə desə, onu söyləyəcəyəm». ¹⁵ O, padşahın yanına gəldi və padşah ona dedi: «Mikeya, vuruşmaq üçün Ramot-Gileada gedək, yoxsa getməyək?» Mikeya ona dedi: «Get, qalib gələcəksən, Rəbb onu padşaha təslim edəcək». ¹⁶ Padşah ona dedi: «Səni neçə dəfə and içdirim ki, mənə Rəbbin adı ilə həqiqətdən başqa bir şey söyləməyəcəksən?» ¹⁷ Mikeya dedi: «Mən bütün İsraililəri təpələr üstündə çobanı olmayan sürü kimi səpələnmiş gördüm. Rəbb dedi: “Onların ağaları yoxdur. Qoy hər biri salamat öz evinə qayıtsın”». ¹⁸ İsrail padşahı Yehoşafata dedi: «Sənə demədimmi o mənim yaxşılığıma deyil, pisliliyimə peyğəmbərlik edəcək?» ¹⁹ Mikeya dedi: «Onda Rəbbin sözünü eşit. Mən Rəbbi Öz taxtında oturmuş və bütün göylər ordusunu Onun sağında və solunda durmuş gördüm. ²⁰ Rəbb dedi: “Ramat-Gileada gedib həlak olmasın üçün Axavı kim tovlayacaq?” Biri elə dedi, o biri belə. ²¹ Bir ruh

irəli çıxıb Rəbbin önündə dayandı və dedi: “Mən onu tovlayaram”. Rəbb ona dedi: “Necə?” ²² O dedi: “Mən çıxıb bütün peyğəmbərlərin ağzında yalançı bir ruh olaram”. Rəbb dedi: “Sən onu tovlayacaqsan, bunu bacarırsan, get və belə et”. ²³ Mikeya davam etdi: «İndi, budur, Rəbb sənin bütün bu peyğəmbərlərinin ağzına yalançı bir ruh qoymuşdur. Beləcə Rəbb sənin başına bəla gətirməyi qərara aldı».

²⁴ Kenaana oğlu Sidqiya yaxınlaşdı və Mikeyanın yanına vurub dedi: «Rəbbin Ruhu səndə danışmaq üçün məndən sənə necə keçdi?» ²⁵ Mikeya dedi: «Sən gizlənmək üçün iç otağa girdiyin gün bunu biləcəksən». ²⁶ İsrail padşahı dedi: «Mikeyanı götür, onu şəhər rəisi Amonun və padşahın oğlu Yoaşın yanına göndər. ²⁷ Onlara söylə ki, padşah belə deyir: “Bu adamı zindana atın və mən salamat qayıdana qədər ona çox az çörək və su verərək zülm edin”». ²⁸ Mikeya dedi: «Əgər sən salamat qayıtsan, Rəbb mənim vasitəmlə danışmamışdır». Sonra dedi: «Ey camaat, hamınız eşidin!»

Axavın ölümü

(2Saln. 18:28-34)

²⁹ İsrail padşahı və Yəhuda padşahı Yehoşafat Ramot-Gileada getdilər. ³⁰ İsrail padşahı Yehoşafata dedi: «Mən qiyafəmi dəyişib döyüşə girəcəyəm, ancaq sən öz şahlıq libasını gey». İsrail padşahı qiyafəsini dəyişib döyüşə girdi. ³¹ Aram padşahı öz döyüş arabalarının otuz iki başçısına «nə kiçiklə, nə də böyükə vuruşun, yalnız İsrail padşahı ilə döyüşə girin» deyərək əmr etmişdi. ³² Döyüş arabalarının başçıları Yehoşafatı görəndə dedilər: «Yəqin İsrail padşahı budur». Dönüb onunla vuruşmağa getdilər. Onda Yehoşafat çığırdı. ³³ Döyüş arabalarının başçıları

onun İsrail padşahı olmadığını görəndə ardınca getməyib geri qayıtdılar. ³⁴ Bir adam nişan almadan yay çəkib İsrail padşahını zirehlərin birləşdiyi yerdən vurdu. Padşah arabaçısına dedi: «Döndər və məni döyüşdən çıxar, çünki yaralanmışam». ³⁵ O gün döyüş qızışdı. Padşah öz döyüş arabasında Aramlıların önündə söykənilib dayandı. Döyüş arabası onun yarasının qanına bulaşdı. Axşam o öldü. ³⁶ Günəş batmaqda ikən ordugahın içində «Hər kəs öz şəhərinə! Hər kəs öz ölkəsinə!» deyərək çəkildi.

³⁷ Beləcə padşah öldü və onu Samariyaya gətirib orada basdırdılar. ³⁸ Arabanı Samariya hovuzunun suyunda yudular. Rəbbin söylədiyi sözə görə köpəklər onun qanını yaladı. O hovuzda fahişələr yuyunardı.

³⁹ Axavın qalan işləri və onun etdiyi hər şey, fil sümüyündən tikdiyi saray və tikdiyi bütün şəhərlər barədə İsrail padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ⁴⁰ Axav ataları ilə uyudu və yerinə oğlu Axazya padşah oldu.

Yəhuda padşahı Yehoşafat

(2Salm. 20:31–21:1)

⁴¹ İsrail padşahı Axavın padşahlığının dördüncü ilində Asa oğlu Yehoşafat Yəhuda üzərində padşah oldu. ⁴² Yehoşafat padşah olduğu vaxt otuz beş yaşında idi. O, Yerusəlimdə iyirmi beş il padşahlıq etdi. Anasının adı Şilxi qızı Azuva idi. ⁴³ O, atası Asanın yolu ilə getdi və Rəbbin gözündə doğru olan işlər edərək bunlardan kənara çıxmadı.

Ancaq səcdəgahlar aradan qaldırılmadı, xalq hələ səcdəgahlarda qurban gətirir və buxur yandırır. ⁴⁴ Yehoşafat İsrail padşahı ilə sülh içində yaşadı.

⁴⁵ Yehoşafatın qalan işləri, onun göstərdiyi hünər və necə döyüşdüyü barədə Yəhuda padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ⁴⁶ O, atası Asanın qovmadığı məbəd fahişəliyi ilə məşğul olan kişiləri ölkədən qovdu.

⁴⁷ Edomda padşah yox idi, bir canişin orada hökmranlıq edirdi. ⁴⁸ Yehoşafat qızıl dalınca Ofirə getmək üçün Tarşiş gəmiləri §düzəltdi. Ancaq gedə bilmədilər, çünki gəmilər Esyon-Geverdə parçalandı. ⁴⁹ Onda Axav oğlu Axazya Yehoşafata dedi: «Qoy gəmilərdə sənin adamlarınla birgə mənim adamlarım da getsinlər». Ancaq Yehoşafat razı olmadı.

⁵⁰ Yehoşafat ataları ilə uyudu və atası Davudun şəhərində, ataların yanında basdırıldı. Onun yerinə oğlu Yehoram padşah oldu.

İsrail padşahı Axazya

⁵¹ Yəhuda padşahı Yehoşafatın padşahlığının on yeddinci ilində Axav oğlu Axazya Samariyada İsrail üzərində padşah oldu. O, iki il İsrail üzərində padşahlıq etdi. ⁵² Axazya Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi, ata-anasının və İsrailə günah etdirmiş Nevat oğlu Yarovamın yolu ilə getdi. ⁵³ Axazya atasının etdiyi kimi Baala qulluq və səcdə edərək İsrailin Allahı Rəbbi qəzəbləndirdi.

§22:48 Tarşiş gəmiləri – yaxud ticarət gəmiləri.

İKİNCİ PADŞAHLAR

KİTABI

GİRİŞ

«2 *Padşahlar*» Kitabı Yəhuda və İsrail padşahlıqlarının tarixini davam etdirir.

Kitabdakı hadisələr miladdan əvvəl IX əsrin ortalarından 586-cı ildə Yəhuda padşahlığının süqutuna qədər olan dövrü əhatə edir. Kitabda həmçinin 722-ci ildə İsrail padşahlığının süqutu təsvir edilir.

Yəhuda və İsrail padşahları ilə xalqın Allaha sədaqətsizliyi üzündən millətin başına bu bəlalar gəlmişdi. Yerusəlimin dağıdılması və Yəhuda xalqının əksəriyyətinin sürgün edilməsi İsraililərin tarixində ən mühüm hadisələrdən biridir.

«2 *Padşahlar*» Kitabında İlyasın ardıcılı olan Elişa Rəbb tərəfindən peyğəmbərliyə seçilir.

Kitabın məzmunu

1:1–17:41 Bölünmüş padşahlıq

1:1–8:15 Elişa peyğəmbər

8:16–17:4 Yəhuda və İsrail padşahları

17:5–41 Samariyanın süqutu

18:1–25:30 Yəhuda padşahlığı

18:1–21:26 Xizqiyadan Yoşiyaya qədər olan dövr

22:1–23:30 Yoşiyanın hökmranlıq etməsi

23:31–24:20 Yəhudanın axıncı padşahları

25:1–30 Yerusəlimin süqutu

Rəbbin padşah Axazyanı
cəzalandırması

1 İsrail padşahı Axavın ölümündən sonra Moav İsrailə qarşı üsyan qaldırdı.

²Padşah Axazyaya Samariyada olan yuxarı otağındakı barmaqlığı olan pəncərədən yıxılıb yaralandı. O, qasidlərinə «Gedin, Eqron allahı Baal-Zevudun** soruşun, bu yaram sağalacaqmı?» deyib onları göndərdi. ³Rəbbin mələyi Tişbeli İlyasa dedi: «Qalx Samariya padşahının qasidlərini qarşılamaq üçün çıx və onlara de: «İsraildə Allah yoxdur ki, Eqron allahı Baal-Zevuva müraciət etməyə gedirsiniz?» ⁴Buna görə də Rəbb belə deyir: «Üstündə uzandığın yataqdan qalxa bilməyəcəksən, çünki hökmən öləcəksən!» İlyas getdi.

⁵Qasidlər padşahın yanına qayıtdılar. Padşah onlara dedi: «Niyə geri qayıtdınız?» ⁶Ona dedilər: «Bir adam bizi qarşılamağa çıxdı və bizə dedi: «Sizi göndərən padşahın yanına qayıdıb ona söyləyin ki, Rəbb belə deyir: «İsraildə Allah yoxdur ki, Eqron allahı Baal-Zevuva müraciət etmək üçün qasidlər göndərdin?» Buna görə də üstündə uzandığın yataqdan qalxa bilməyəcəksən, çünki hökmən öləcəksən!» ⁷Padşah onlara dedi: «Sizi qarşılamağa çıxan və sizə bu sözləri söyləyən adam nə qiyafədə idi?» ⁸Ona dedilər: «Tüklü bir adam idi, belinə dəri qurşaq bağlamışdı». Padşah dedi: «O, Tişbeli İlyasdır».

⁹Padşah bir əllibaşı ilə əlli adamını İlyasın yanına göndərdi. Əllibaşı onun yanına qalxdı. İlyas təpənin başında oturmuşdu. Əllibaşı ona dedi: «Ey Al-

**1:2 *Baal-Zevuv* – ibrani dilində *milçəklərin ağası* mənasında olub İsraililərin Baal-Zevul (yüksek yerin ağası) adlı bir Filişt bütünə verdikləri addır.

[†]1:8 Mat. 3:4; Mark 1:6

lah adamı, padşah “aşağı düş” deyir.

¹⁰ İlyas əllibaşıya cavab verib dedi:

«Əgər mən Allah adamıyamsa, göydən

od yağsın, səni və əlli adamını tələf

etsin!» Onda göydən od yağdı, əllibaşı

ilə əlli adamını tələf etdi. ¹¹ Padşah

başqa bir əllibaşı ilə əlli adamını onun

yanına göndərdi. Əllibaşı ona dedi: «Ey

Allah adamı, padşah belə deyir: “Tez

aşağı düş»». ¹² İlyas onlara cavab verib

dedi: «Əgər mən Allah adamıyamsa, göy-

dən od yağsın, səni və əlli adamını

tələf etsin!» Onda göydən Allahın odu

yağdı, əllibaşı ilə əlli adamını tələf etdi.

¹³ Padşah yenə üçüncü bir əllibaşı ilə

əlli adamını göndərdi. Üçüncü əllibaşı

qalxıb gəldi, İlyasın qarşısında diz çökdü

və ona yalvarıb dedi: «Ey Allah adamı,

xahiş edirəm, mənim və bu əlli qulu-

nun canına yazığın gəlsin. ¹⁴ Göydən od

yağıb əvvəl gələn iki əllibaşını və on-

ların hərəsinin əlli adamını tələf etdi.

İndi mənim canıma yazığın gəlsin.

¹⁵ Rəbbin mələyi İlyasa dedi: «Onunla

birgə aşağı düş, ondan qorxma». İlyas

qalxıb aşağı düşdü və əllibaşı ilə

birgə padşahın yanına gəldi. ¹⁶ Ona

dedi: «Rəbb belə deyir: “İsraildə

sözünü soruşmağa Allah yoxdur ki,

Eqrən allahı Baal-Zevuvdan soruşmaq

üçün qasidlər göndərdin? Buna görə

də üstündə uzandığın yataqdan

qalxa bilməyəcəksən, çünki hökmən

öləcəksən!”»

¹⁷ İlyasın söylədiyi Rəbbin sözünə

görə Axazya öldü. Oğlu olmadığı üçün

yerinə Axavın oğlu Yehoram padşah

oldu. Bu da Yəhuda padşahı Yehoşafat

oğlu Yehoramın padşahlığının ikinci

ilində oldu. ¹⁸ Axazyanın qalan işləri İ-

srail padşahlarının salnamələr kitabında

yazılmışdır.

İlyasın göyə aparılması

2 Rəbb İlyası qasırğa ilə göyə qaldır-

mazdan əvvəl İlyas və Elişə Qılqal-

dan getdilər. ² Onda İlyas Elişaya dedi:

«Burada qal, çünki Rəbb məni Bet-

Elə göndərir». Elişə dedi: «Var olan

Rəbbə və sənin canına and olsun ki,

səndən əl çəkmərəm». Onlar Bet-Elə

getdilər. ³ Bet-Eldə olan peyğəmbərlər

Elişanın yanına gəlib ona dedilər: «Rəb-

bin bu gün sənin ağanı başının üstündən

götürəcəyini bilirsənmi?» O dedi: «Bəli,

bilirəm, susun».

⁴ İlyas ona dedi: «Elişə, burada qal,

çünki Rəbb məni Yerixoya göndərir».

Elişə dedi: «Var olan Rəbbə və sənin

canına and olsun ki, səndən əl çək-

mərəm». Onlar Yerixoya gəldilər. ⁵ Yer-

ixoda olan peyğəmbərlər Elişanın yanına

gəlib ona dedilər: «Bilirsənmi, Rəbb

bu gün ağanı sənin başın üstündən

götürəcək?» O dedi: «Bəli, bilirəm,

susun!»

⁶ İlyas ona dedi: «Burada qal, çünki

Rəbb məni İordan çayının yanına

göndərir». Elişə dedi: «Var olan

Rəbbə və sənin canına and olsun ki,

səndən əl çəkmərəm». Onlar getdilər.

⁷ Peyğəmbərlərdən əlli adam gedib

uzaqda onların qarşısında dayandı.

Onlar da İordan çayının yanında

dayandılar. ⁸ İlyas kübbəsini götürdü

və onu büküb suya vurdu. Su iki yerə

ayrıldı və onlar quru yerin üstündən

keçdilər. ⁹ Onlar keçəndən sonra İlyas

Elişaya dedi: «Mən sənin yanından

götürülməzdən əvvəl məndən bir şey

istə, sənin üçün nə edim?» Elişə dedi:

«Qoy indi səndə olan ruh ikiqat artıq

məndə olsun». ¹⁰ İlyas dedi: «Sən çətin

bir şey istədin. Əgər sənin yanından

götürüldüyümü görsən, sənislə belə

olacaq, yoxsa bu olmayacaq». ¹¹ Onlar

danışa-danışa gedərkən qəflətən odlu bir araba və odlu atlar göründü, onları bir-birindən ayırdı və İlyas qasırğa ilə göyə qaldırıldı. ¹² Elişanı bunu görüb qışqırdı: «Atam, ey atam! İsrailin arabası və atlıları!» O, İlyası daha görməyəndə öz paltarını götürdü və onu cırıb iki yerə böldü.

¹³ Sonra İlyasın əynindən düşən cübbəni götürüb geri döndü və İordan çayının sahilində dayandı. ¹⁴ İlyasın əynindən düşən cübbəni götürüb suya vurdu və dedi: «İlyasın Allahu Rəbb haradadır?» O da cübbəni suya vuranda su iki yerə ayrıldı. Elişanı oradan keçdi.

¹⁵ Yerixoda olan peyğəmbərlər onu uzaqdan görüb dedilər: «İlyasın ruhunun gücü Elişanın üstünə qondu». Onlar Elişanı qarşılaşmağa gələrək önündə yerə qədər təzim etdilər. ¹⁶ Ona dedilər: «Bu qullarının yanında əlli igid var, qoy gedib ağanı axtarsınlar. Bəlkə Rəbbin Ruhu onu qaldırıb dağların yaxud da dərələrin birinə atmışdır?» Elişanı dedi: «Göndərməyin». ¹⁷ Amma onlar o qədər inad etdilər ki, Elişanı utanıb dedi: «Göndərin». Əlli nəfər göndərdilər və onlar üç gün axtardılar, ancaq İlyası tapa bilmədilər. ¹⁸ Sonra Yerixoda qalan Elişanın yanına qayıtdılar. Elişanı onlara dedi: «Mən sizə demədim ki, getməyin?»

Elişanın suyu pak etməsi

¹⁹ Şəhərin adamları Elişaya dedilər: «Ağamın gördüyü kimi bu şəhərin yeri yaxşıdır, ancaq suyu pisdır, torpağı bəhər vermir». ²⁰ O dedi: «Mənə təzə bir qab gətirin və onun içinə duz qoyun». Bunu ona gətirdilər. ²¹ O, bulağa çıxdı, duzu oraya atıb dedi: «Rəbb belə deyir: “Bu suları pak edirəm, artıq onda ölüm və bəhərsizlik olmayacaq”». ²² Elişanın söylədiyi sözə görə bu su indiyə qədər də pak qalır.

Elişanı lağa qoyan oğlanlar

²³ Elişanı oradan Bet-Elə qalxdı. O, yola düşəndə kiçik oğlanlar şəhərdən çıxdılar və onu lağa qoyub dedilər: «Rədd ol, keçəl, rədd ol, keçəl!» ²⁴ O arxaya dönüb oğlanları gördü və onları Rəbbin adı ilə lənətlədi. Məşədən iki dişi ayı çıxıb onlardan qırx iki nəfəri parçaladı. ²⁵ Elişanı oradan Karmel dağına getdi, oradan da Samariyaya qayıtdı.

İsrail padşahı Yehoram

3 Yəhuda padşahı Yehoşafatın padşahlığının on səkkizinci ilində Axav oğlu Yehoram Samariyada İsrail üzərində padşah oldu və on iki il padşahlıq etdi. ² O, Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi, ancaq atası və anası kimi deyildi, çünki atasının düzəltməyi Baal sütununu yox etdi. ³ Ancaq Nevat oğlu Yarovamın İsrailə etdirdiyi günahlardan yapışdı, onlardan əl çəkmədi.

Moavlıların üsyan qaldırması

⁴ Moav padşahı Meşanın sürüsü var idi. O, İsrail padşahına yüz min quzu və yüz min qoçun Yununu göndərərdi. ⁵ Axavın ölümündən sonra Moav padşahı İsrail padşahına qarşı üsyan qaldırdı. ⁶ O vaxt padşah Yehoram Samariyadan çıxdı və bütün İsraililəri topladı. ⁷ O gedəndə Yəhuda padşahı Yehoşafata xəbər göndərərək dedi: «Moav padşahı mənə qarşı üsyan qaldırdı. Moavlılara qarşı vuruşmaq üçün mənə birgə gedərsənmi?» Yehoşafat dedi: «Gedərəm, mənə özün kimi, xalqımı xalqın kimi, atlarımı atların kimi hesab elə». ⁸ Yehoram dedi: «Hansı yolla çıxacaq?» O dedi: «Edom çölünün yolu ilə». ⁹ İsrail padşahı, Yəhuda padşahı və Edom padşahı gedib o yolu yeddi gün dolaşdılar. Əsgərlər

və dallarınca gələn heyvanlar üçün su yox idi. ¹⁰ İsrail padşahı dedi: «Ay aman! Rəbb bu üç padşahı Moavlılara təslim etmək üçün bir yerə çağırıb». ¹¹ Yehoşafat dedi: «Burada Rəbbin bir peyğəmbəri yoxdur ki, onun vasitəsilə Rəbdən soruşaq?» İsrail padşahının əyanlarından biri cavab verib dedi: «Şafat oğlu Elişə buradadır. O, İlyasın əlinə su tökərdi». ¹² Padşah Yehoşafat dedi: «Onda Rəbbin sözü var». Sonra İsrail padşahı, Edom padşahı və Yehoşafat Elişanın yanına enib getdilər.

¹³ Elişə İsrail padşahına dedi: «Məndən sənə nə? Öz ata-ananın peyğəmbərlərinin yanına get». İsrail padşahı ona dedi: «Yox! Bu üç padşahı Moavlılara təslim etmək üçün Rəbb bir yerə çağırıb». ¹⁴ Elişə dedi: «Önündə durduğum var olan Ordular Rəbbinə and olsun ki, Yəhuda padşahı Yehoşafata hörmət etməsəydim, sənin üzünə baxmazdım. ¹⁵ İndi mənim yanıma çəng çalan bir adam gətirin». Gətirilən adam çəng çalarkən Rəbbin əli Elişanın üzərinə gəldi. ¹⁶ O dedi: «Rəbb belə deyir: “Bu vadinin hər tərəfində xəndəklər qazın”. ¹⁷ Çünki Rəbb belə deyir: “Siz külək və yağış görməyəcəksiniz, amma bu vadi su ilə dolacaq. Siz, mal-qaranız və heyvanlarınız doyunca su içəcəksiniz”.

¹⁸ Bu, Rəbbin gözündə çox asan bir şeydir. O, Moavlıları da sizə təslim edəcək. ¹⁹ Bütün qalalı şəhərləri və seçmə şəhərləri dağıdacaqsınız, hər yaxşı ağacı kəsəcəksiniz, bütün bulaqların gözünü tutacaqsınız və hər yaxşı tarlanı daşlarla dolduracaqsınız». ²⁰ Ertəsi gün səhər təqdim gətirilən zaman birdən Edom yolundan su gəldi və torpaq su ilə doldu.

²¹ Bütün Moavlılar eşitdilər ki, padşahlar onlarla vuruşmağa gəlir. Silah qurşana bilən hər kəsi və daha yaşlı adamları çağırtdılar. Onlar

sərhəddə dayandılar. ²² Moavlılar ertəsi gün səhər tezdən duran zaman günəş çıxıb suların üzərinə şəfəq salmışdı. Onlar qarşılarındakı suları qan kimi qırmızı gördülər. ²³ O zaman dedilər: «Bu qandır, yəqin padşahlar vuruşub bir-birlərini qırıblar. İndi, ey Moavlılar, qarət etməyə gedək!» ²⁴ Onlar İsrail ordugahına gəldilər. İsraililər qalxıb Moavlıları qırdılar və Moavlılar onların qabağından qaçmağa başladılar. İsraililər qalxıb Moav torpağını viran etmək üçün hücum etdilər. ²⁵ Onlar şəhərləri dağıtdılar, hər yaxşı tarlanı daşlarla doldurdular, bütün bulaqların gözünü tutdular və hər yaxşı ağacı kəsdilər. Yalnız Qir-Xaresetin daşları yerində qaldı, ancaq sapandçılar onu da mühasirəyə alıb vurdular. ²⁶ Moav padşahı döyüşdə məğlub olduğunu görəndə özü ilə yeddi yüz nəfər əli qılınclı adam götürdü. Onlar Edom padşahının qoşununu yarmaq istədilər, ancaq bunu edə bilmədilər. ²⁷ Sonra o, vəliəhd olan ilk oğlunu götürüb divarın üzərində yandırma qurbanı gətirdi. Onda İsraililərə qarşı böyük bir qəzəb oyandı, onlar da oranı tərək edib öz ölkələrinə qayıtdılar.

Elişanın yoxsul dul qadına kömək etməsi

4 Peyğəmbərlərdən olan bir adamın arvadı Elişaya fəryad edərək dedi: «Sənin qulun ərim öldü! Bilirsən ki, o qulun Rəbdən qorxurdu. İndi isə bir borc sahibi iki oğlumu özünə qul etmək üçün gəlmişdi». ² Elişə ona dedi: «Sənin üçün nə edim? Mənə söylə görüm, evində nəyin var?» Qadın dedi: «Bir qab yağdan başqa bu kəninin evində heç nə yoxdur». ³ Elişə dedi: «Get bayırda bütün qonşularından özün üçün boş qablar istə, qoy çox olsun. ⁴ Sonra içəri gir, özünün və oğullarının dalınca qapını

bağla, öz yağını bütün bu qablara tök və onları doldurub bir tərəfə qoy».

⁵ Qadın onu tərək edib qapını özünün və oğullarının dalınca bağladı. Oğulları qabları onun yanına gətirdilər, o da doldurdu. ⁶ Qablar dolanda o, oğullarından birinə dedi: «Mənə bir qab da gətir». Oğlu ona dedi: «Daha qab qalmadı». Onda yağ kəsildi. ⁷ Qadın gəlib bunları Allah adamına danışdı, o da dedi: «Get yağı satıb borcunu ödə. Qalanı ilə də oğullarınla birgə dolanarsan».

Elişa və Şunemli varlı qadın

⁸ Bir gün Elişa Şunemdən keçirdi. Orada yaşayan varlı bir qadın Elişanı çörək yeməyə dəvət etdi. Sonralar Elişa hər dəfə keçəndə çörək yemək üçün oraya gedərdi. ⁹ Qadın ərinə dedi: «İndi bildim ki, həmişə yanımızdan keçən bu adam müqəddəs bir Allah adamıdır. ¹⁰ Gəl damda ona kiçik bir otaq düzəldək, oraya onun üçün yataq, süfrə, taxt, bir də çıraq qoyaq ki, bizə gələndə orada qalsın».

¹¹ Bir gün Elişa oraya gəldi və damdakı otağa çıxıb orada yatdı. ¹² O, nökrəi Gehaziyə dedi: «Şunemli qadını çağır». O, qadını çağırırdı və qadın onun qarşısında dayandı. ¹³ Elişa nökrəsinə dedi: «İndi qadına söylə: “Bizim üçün bu qədər zəhmət çəkmişən. Mən sənin üçün nə edə bilərəm? Sənin barəndə padşahla ya ordu başçısı ilə danışım?”» Gehazi bunu söylədi. Qadın dedi: «Yox, lazım deyil, mən öz xalqımla birgə yaşayıram». ¹⁴ Elişa dedi: «Elə isə onun üçün nə edə bilərəm?» Gehazi dedi: «Doğrusu, oğlu yoxdur, əri də qocadır». ¹⁵ Elişa dedi: «Qadını çağır». Gehazi qadını çağırırdı və o gəlib qapıda durdu. ¹⁶ Elişa dedi: «Bir ildən sonra bu fəsildə qucağında bir oğlun olacaq». Qadın dedi: «Yox, ey ağam Allah adamı, kənzini yalan söyləmə!» ¹⁷ Elişanın söylədiyi

kimi qadın hamilə oldu və bir il sonra həmin fəsildə bir oğlan doğdu.

¹⁸ Uşaq böyüdü. O, bir gün biçincilərlə birgə işləyən atasının yanına getdi. ¹⁹ O, atasına «Başım ağrıyır, başım!» dedi. Atasını nökrəyə dedi: «Onu anasının yanına apar». ²⁰ Nökrə onu götürüb anasının yanına gətirdi. O, günortaya qədər anasının dizləri üstündə qaldı və sonra öldü. ²¹ Qadın yuxarı çıxıb uşağı Allah adamının yatağı üstünə uzandırdı, sonra qapını dalınca örtüb çıxdı. ²² O, ərinə çağırıb dedi: «Nökrələrindən biri ilə mənə bir eşşək göndər. Tez Allah adamının yanına gedib-qayıdacağam». ²³ Əri dedi: «Nə üçün bu gün onun yanına gedirsən? Nə Təzə Ay mərasimi, nə də Şənbə günüdür». Qadın dedi: «Eybi yox». ²⁴ O, eşşəyi palanlayıb nökrəsinə dedi: «Sür və mən sənə deməyincə dayanma». ²⁵ O getdi və Karmel dağına, Allah adamının yanına gəldi.

Allah adamı qadını uzaqdan gördükdə nökrəi Gehaziyə dedi: «Şunemli qadın buraya gəlir. ²⁶ İndi onun qabağına qaçıb soruş: “Necəsən, yaxşısanmı, ərin və oğlun yaxşıdırımı?”» O gedib soruşdu. Qadın dedi: «Yaxşıyıq». ²⁷ Qadın dağa çıxıb Allah adamının yanına gəldi və onun ayaqlarına sarıldı. Gehazi onu geri itələmək üçün yaxınlaşdı, ancaq Allah adamı dedi: «Onu burax, çünki ürəyi kədrlidir, ancaq Rəbb bunun səbəbini gizlətdi və mənə bildirmədi». ²⁸ Qadın dedi: «Mən ağamdan uşaq istədimmi? “Məni aldatma” demədimmi?» ²⁹ Elişa Gehaziyə dedi: «Belini qurşa və əsamı əlinə götürüb get. Əgər bir adamla rastlaşsan, ona salam vermə və sənə salam verənin salamını alma. Get, əsamı oğlanın üzünün üstünə qoy». ³⁰ Oğlanın anası dedi: «Var olan Rəbbə və sənin canına and olsun ki, səndən əl çəkmərəm». Elişa qalxıb onun dalınca getdi. ³¹ Gehazi onlardan qabaq getdi və əsamı oğlanın üzünün üstünə qoydu, ancaq nə

bir səs, nə də bir cavab oldu. Gehazi Elişanı qarşılamaq üçün geri döndü və «oğlan dirilmədi» deyərək ona bildirdi.

³² Elişa evə girdi. Ölən oğlan onun yatağı üstündə uzanmışdı. ³³ O içəri girib qapını onların üzünə bağladı və Rəbbə dua etdi. ³⁴ Sonra yatağa qalxıb uşağın üstünə əyildi. Ağzını onun ağzının, gözlərini onun gözlərinin, ovuclarını onun ovuclarının üstünə qoydu. Uşağın bədəni isindi. ³⁵ Elişa yataqdan düşüb otaqda o tərəf-bu tərəfə gəzdi. Sonra yenə yatağa qalxıb onun üstünə əyildi. Oğlan yeddi dəfə asqırıb gözlərini açdı. ³⁶ Elişa Gehazini çağıraraq dedi: «Şünəmli qadını çağır». O, qadını çağırırdı. Qadın Elişanın yanına gələndə o dedi: «Al oğlunu». ³⁷ Qadın gəlib Elişanın ayaqlarına düşərək yerə qədər əyildi və oğlunu götürüb getdi.

Elişanın şorbanı pak etməsi

³⁸ Elişa yenə Qılqala gəldi. Vilayətdə aclıq idi. Peyğəmbərlər onun önündə oturmuşdular. O, nökrinə dedi: «Böyük qazanı ocağa qoy və peyğəmbərlər üçün şorba bişir». ³⁹ Onlardan biri ot yığmaq üçün çölə çıxdı. Bir çöl tənəyi tapıb ondan əmək dolusu yabanı balqabaq yığdı və gətirib şorba qazanına doğradı. Bunun nə olduğunu bilməyərək ⁴⁰ yemək üçün adamlara verdilər. Şorba yeyənlər qışqıraraq dedilər: «Qazandakı yeməkdən yesək, ölərik, ey Allah adamı!» Heç kəs ondan yeyə bilmədi. ⁴¹ Elişa dedi: «Elə isə un gətirin». Sonra onu qazana atıb dedi: «Adamlar üçün tök, yesinlər». Qazanda zərərli bir şey olmadı.

Elişanın yüz adama çörək verməsi

⁴² Baal-Şalişadan bir adam gəldi. O, Allah adamı üçün ilk nübardan bişirilən iyirmi kömbə arpa çörəyi və

təzə sünbülləri torbada gətirdi. Elişa dedi: «Adamlara ver, yesinlər». ⁴³ Onun qulluqçusu dedi: «Bunu yüz adamın qabağına necə qoyaq?» Elişa dedi: «Adamlara ver, yesinlər. Çünki Rəbb belə deyir: “Yeyəcəklər, hələ artıq da qalacaq”». ⁴⁴ Yeməyi onların qabağına qoydular. Rəbbin dediyi kimi onlar yedilər və yemək artıq qaldı.

Naamanın cüzamdan şəfa tapması

5 ^v Aram padşahının ordu başçısı Naaman ağasının yanında hörmət və etibar sahibi idi, çünki Rəbb onun vasitəsilə Arama qurtuluş vermişdi. O, cəsur bir döyüşçü idi, ancaq cüzamlı idi. ² Aramlılar dəstələrlə çıxıb İsrail torpağından kiçik bir qızı əsir götürmüşdülər. Bu qız Naamanın arvadının yanında qalırdı. ³ O, xanımına dedi: «Kaş ki ağam Samariyada peyğəmbərin yanında olaydı. O zaman peyğəmbər onun cüzamına şəfa verərdi». ⁴ Naaman gedib «İsrail torpağından olan qız belə-belə söylədi» deyərək ağasına bildirdi. ⁵ Aram padşahı dedi: «Get, mən İsrail padşahına bir məktub göndərərəm». Naaman özü ilə altı min şəkəl qızıl, on talant gümmüş və on dəst paltar götürüb getdi. ⁶ Məktubu da İsrail padşahına gətirdi. Orada belə yazılmışdı:

«İndi bu məktubla bərabər qulum Naamanı da yanına göndərirəm ki, sən onun cüzamına şəfa verəsən».

⁷ İsrail padşahı məktubu oxuyanda paltarını cırıb dedi: «Məgər mən öldürüb-dirildən Allaham? Niyə bu adam cüzamına şəfa vermək üçün mənim yanına adam göndərir? Baxarsınız, mənimlə dava etmək üçün bəhanə axtarır».

⁸ Allah adamı Elişa İsrail padşahının öz paltarını cırdığını eşidəndə ona xəbər göndərərək dedi: «Nə üçün paltarını

cırdın? Qoy indi o mənim yanıma gəlsin və bilsin ki, İsraildə bir peyğəmbər var». ⁹ Naaman atları və döyüş arabası ilə gəldi və Elişanın evinin qapısında dayandı. ¹⁰ Elişa onun yanına qasid göndərib dedi: «Get, İordan çayında yeddi dəfə yuyun ki, bədənin sağalıb tər-təmiz olsun». ¹¹ Ancaq Naaman acıqlanıb getdi və dedi: «Mən güman edirdim ki, mütləq bayıra çıxıb yanıma gələcək, durub Allahu Rəbbin adını çağıracaq və əlini cüzamlı yerin üzərində yelləyib şəfa verəcək. ¹² Dəməşqin çayları Avana və Parpar İsrailin bütün sularından daha yaxşı deyilmə? Onlarda yuyunub təmiz ola bilməzdimmi?» O hirsli dönüb getdi.

¹³ Naamanın adamları onun yanına gəlib dedilər: «Ey atamız, əgər peyğəmbər sənə böyük bir şey əmr etsəydi, ona əməl etməzdinmi? O yalnız sənə “yuyun və təmiz ol” deyir». ¹⁴ Bundan sonra Naaman Allah adamının sözünə görə İordan çayına enib yeddi dəfə suya baş vurdu. Onun bədəni sağaldı və körpə bədəni kimi tər-təmiz oldu.

¹⁵ Naaman bütün dəstəsi ilə yenə Allah adamının yanına gəldi və onun önündə dayanıb dedi: «Bax indi bildim ki, İsraildən başqa, dünyanın heç bir yerində Allah yoxdur. Buyur bu qulunun hədiyyəsini götür». ¹⁶ Lakin Elişa dedi: «Önündə durduğum var olan Rəbbə and olsun ki, heç nə götürməyəcəyəm». Naaman götürməyi təkid etdi, ancaq Elişa istəmədi. ¹⁷ Naaman dedi: «Əgər götürmürsənsə, onda qoy bu quluna buradan iki qatır yükü torpaq verilsin. Çünki bu qulun artıq başqa allahlara deyil, yalnız Rəbbə yandırma qurbanları və təqdimlər gətirəcək. ¹⁸ Ancaq Rəbb bu işi quluna bağışlasın: aqam padşah səcdə etmək üçün Rimmon məbədinə girəndə mən onun sağında durmalıyam, onda Rimmon məbədində mən də səcdə etməliyəm. Orada səcdə etdiyimi Rəbb qu-

luna bağışlasın». ¹⁹ Elişa ona dedi: «Sağ-salamat get». Naaman onun yanından çıxıb bir az yol getdi.

²⁰ Allah adamı Elişanın nökrəri Gehazi dedi: «Aqam gətirdiyi şeyi bu Aramlı Naamandan götürmək istəmədi. Var olan Rəbbə and olsun ki, onun dalınca qaçıb ondan nəsə alacağam». ²¹ Gehazi Naamanın dalınca qaçdı. Naaman dalınca bir nəfərin gəldiyini görəndə onu qarşılamaq üçün arabadan düşüb dedi: «Xeyir ola?» ²² Gehazi dedi: «Xeyirdir. Aqam məni göndərdi ki, sənə deyim: “Elə indicə Efrayimin dağlıq bölgəsindən yanıma peyğəmbərlərdən olan iki cavan oqlan gəldi. Xahiş edirəm, onlara bir talant gümüş və iki dəst paltar ver”. ²³ Naaman dedi: «Buyur iki talant götür». Ona təkid edərək iki talant gümüşü iki torbaya qoyub bağladı və iki dəst paltarla birgə nökrərlərindən ikisinə verdi. Nökrərlər Gehazinin qabağında gedib bunları daşdılar. ²⁴ Təpəyə çatanda Gehazi şeyləri onların əlindən alıb evinə qoydu. Nökrərləri geri göndərdi və onlar getdilər. ²⁵ Sonra aqası Elişanın yanına gedib önündə dayandı. Elişa ondan soruşdu: «Haradan gəlirsən, Gehazi?» Gehazi dedi: «Bu qulun heç yerə getməyib». ²⁶ Elişa ona dedi: «O adam səni qarşılamaq üçün arabasından düşəndə ürəyim orada deyildimi? İndi gümüş götürmək, paltar, zeytun və üzüm bağları, qoyun-keçi, mal-qara, qullar və kənzilər almaq vaxtıdırımı? ²⁷ Buna görə də Naamanın cüzamı əbədi olaraq sənə və sənənin nəslinə yapışacaq». Gehazi qar kimi cüzamlı olub onun hüzurundan çıxdı.

Baltanın su üzərinə çıxması

6 Peyğəmbərlər Elişaya dedilər: «Bax indi sənənin yanında qaldığımız yer bizə dardır. ² Qoy İordan çayının kənarına gedək, hərəməz bir aqac kəsib

gətirək və qalmaq üçün orada özümüza yer düzəldək». Elişə «gedin» dedi. ³ Onlardan biri dedi: «Xahiş edirəm, sən də bu qullarınla gəl». Elişə «gələrim» deyib ⁴ onlarla getdi. Onlar İordan çayının kənarına gəldilər və ağac kəsməyə başladılar. ⁵ Onlardan biri ağac kəsərkən baltanın dəmiri suya düşdü. O qışqıraraq dedi: «Vay, ağam! Onu borc almışdım». ⁶ Allah adamı dedi: «Hara düşdü?» O, Elişaya həmin yeri göstərdi. Elişə bir bucaq kəsib oraya atdı və dəmir suyun üzərinə çıxdı. ⁷ Elişə «onu qaldır» dedi. Həmin adam əlini uzadıb onu qaldırdı.

Elişanın Aram ordusunu əsir alması

⁸ Aram padşahı İsrailə qarşı vuruşduğu zaman əyanları ilə məsləhətləşib dedi: «Filan yerdə ordugah quracağam». ⁹ Allah adamı İsrail padşahına xəbər göndərərək dedi: «O yerdən keçmə, çünki Aramlılar oraya enirlər». ¹⁰ İsrail padşahı Allah adamının dediği yerə xəbər göndərdi. Beləcə padşah onun xəbərdarlıq etdiyi yerlərdə dəfələrlə özünü qorudu.

¹¹ Aram padşahı bundan çox qəzəbləndi və əyanlarını çağıraraq onlara dedi: «Mənə deyin görək, bizimkilərdən İsrail padşahına tərəfdar olan kimdir?» ¹² Əyanlardan biri dedi: «Heç kim, ağam padşah. Bunları İsrail padşahına bildirən İsraildə olan peyğəmbər Elişadır. O hətta yataq otağında söylədiyi sözləri ona çatdırır». ¹³ Padşah dedi: «Gedin görün, o haradadır, mən onu bura gətirdirəcəyəm». Padşaha «o, Dotandadır» deyərək bildirdilər. ¹⁴ Padşah atlar, döyüş arabaları və çoxlu qoşun göndərdi və onlar gecə ikən gəlib şəhəri əhatəyə aldılar.

¹⁵ Allah adamının qulluqçusu səhər tezdən durub bayıra çıxdı və şəhərin ətrafında qoşunun, atların və döyüş arabalarının olduğunu gördü. O, Elişaya

dedi: «Vay, ağam, nə edəcəyik?» ¹⁶ O dedi: «Qorxma, çünki bizimlə olanlar onlarla olanlardan çoxdur». ¹⁷ Sonra Elişə dua edib dedi: «Ya Rəbb, onun gözlərini aç ki, görsün». Rəbb nökərin gözlərini açdı və o gördü ki, dağ odlu atlar və döyüş arabaları ilə doludur. Onlar Elişanın əhatəyə almışdı. ¹⁸ Qoşun ona tərəf enəndə Elişə Rəbbə dua edib dedi: «Bu adamları kor et». Elişanın sözünə görə Rəbb onları kor etdi. ¹⁹ Elişə onlara dedi: «Yol bu deyil, şəhər də bu deyil. Ardınca gəlin, sizi axtardığınız adamın yanına aparım». Elişə onları Samariyaya gətirdi.

²⁰ Onlar Samariyaya girəndə Elişə dedi: «Ya Rəbb, onların gözlərini aç ki, görsünlər». Rəbb onların gözlərini açdı və onlar gördülər ki, Samariyanın ortasında dirlər. ²¹ İsrail padşahı onları görəndə Elişaya dedi: «Mənim atam, onları qıraraq məhv etdimmi?» ²² Elişə dedi: «Yox, qırma. Məgər bu adamları sən qılıncın və ox-kamanınla əsir etməsən ki, qırmağa haqqın olsun? Onların qabağına çörək və su qoy ki, yeyib-içsünlər və sonra öz ağalarının yanına getsünlər». ²³ O, Aramlılar üçün böyük bir ziyafət verdi və onlar yeyib-içdilər. Sonra onları öz ağalarının yanına göndərdi. Aramlıların dəstələri bir daha İsrail torpağına gəlmədi.

Samariyada aclıq

²⁴ Bir müddət sonra Aram padşahı Ben-Hadad bütün ordusunu toplayıb çıxdı və Samariyanı mühasirəyə aldı. ²⁵ Samariyada böyük bir aclıq oldu. Çünki şəhəri o qədər mühasirədə saxlamışdılar ki, bir eşşək başı səksən şəkəl gümüşə və bir kabin dördü bir qədər göyərçin peyini beş şəkəl gümüşə satılırdı. ²⁶ Bir dəfə İsrail padşahı qala divarının üstündən keçəndə bir qadın fəryad edib ona dedi: «Ağam padşah, kömək et!» ²⁷ Padşah dedi:

«Rəbb sənə kömək etməsə, mən sənə necə kömək edim? Xırmandan yoxsa üzümsıxandan?»²⁸ Sonra padşah ona dedi: «Nə istəyirsən?» O dedi: «Bu qadın mənə demişdi: “Sən öz oğlunu ver, bu gün yeyək, mənim oğlumu isə sabah yeyək”.²⁹ Oğlumu bişirib yedik. Ertəsi gün ona dedim: “Öz oğlunu ver, yeyək”. Ancaq o, oğlunu gizlətdi». ³⁰ Padşah qadının sözlərini eşidəndə paltarını çırdı. O bu vaxt qala divarının üstündən keçirdi və xalq gördü ki, onun əynində çul var. ³¹ Padşah dedi: «Əgər bu gün Şafat oğlu Elişanın başı çiyini üstündə qalsa, Allah mənə beləsini və bundan betərini eləsin».

³² Elişa öz evində oturmuşdu, ağsaqqallar da onun yanında əyləşmişdi. Padşah hüzurundan bir qasid göndərdi. Amma qasid yanına gəlməzdən qabaq Elişa ağsaqqallara dedi: «Görürsünüzmü, bu qatil mənim boynumu vurmaq üçün adam göndərir! Baxın qasid gələndə qapını bağlayın və onu içəri buraxmayın. Onun arxasınca ağasının da ayaq səsləri gələcək!» ³³ Elişa hələ danışıarkən qasid onun yanına gəlib dedi: «Bax bu bəlanı göndərən Rəbdir. Nə üçün daha Rəbdən kömək gözləyək?»

7 Elişa dedi: «Rəbbin sözünü eşidin, Rəbb belə deyir: “Sabah bu vaxt Samariya darvazasında bir sea narın un bir şekelə və iki sea arpa bir şekelə satılacaq”». ² Padşahın sağında duran köməkçi Allah adamına cavab verib dedi: «Rəbb göylərdə pəncərələr açsa da, bu iş ola bilməz». Allah adamı isə dedi: «Bax sən gözlərinlə bunu görəcəksən, ancaq ondan yeməyəcəksən».

Mühasirənin sonu

³ Şəhər darvazasının önündə dörd cüzamlı adam var idi. Onlar

bir-birlərinə dedilər: «Nə üçün biz ölənə qədər burada oturub qalmalıyıq? ⁴ Əgər şəhərə girsək, şəhərdə olan aclıqdan öləcəyik, burada qalsaq, burada öləcəyik. Onda Aramlıların ordugahına gedib təslim olaq. Əgər bizi sağ buraxsalar, sağ qalar, öldürsələr, ölürük». ⁵ Onlar Aramlıların ordugahına getmək üçün axşam əlaqaranlığında qalxıb onun kənarına gəldilər. Orada heç kəs yox idi. ⁶ Rəbb Aramlıların ordusuna döyüş arabalarının gurultusunu, atların tappılısını və böyük ordunun səsinə eşitdirmişdi. Onlar bir-birlərinə söyləmişdilər: «İsrail padşahı Xet və Misir padşahlarını muzdla tutmuşdur ki, bizim üstümüzdə gəlsinlər». ⁷ Onlar axşam əlaqaranlığında qalxıb qaçmışdılar. Çadırlarını, atlarını, eşşəklərini – bütün ordugahı olduğu kimi buraxıb getmişdilər. Beləcə canlarını qurtarmaq üçün qaçmışdılar. ⁸ Bu cüzamlılar ordugahın kənarına gəlib bir çadıra girdilər və yeyib-içdilər. Oradan qızıl-gümüş, paltar götürüb getdilər və onları gizlətdilər. Sonra qayıdıb başqa bir çadıra girdilər. Oradan da şeylər götürüb getdilər və onları da gizlətdilər.

⁹ Onlar bir-birlərinə dedilər: «Biz yaxşı eləmirik, bu gün müjdə günüdür, biz isə susuruq. Səhər açılana qədər gözləməyə haqqımız yoxdur, indi gedək, saray adamlarına bu xəbəri bildirək». ¹⁰ Onlar gəlib şəhərin qapıçılarını səslədilər və onlara bildirib dedilər: «Aramlıların ordugahına getdik, orada heç kəs yox idi və insan səsi də gəlmirdi. Ancaq bağlı atlar, bağlı eşşəklər və olduğu kimi qalan çadırlar var idi». ¹¹ Qapıçılar da qışqırıb bu xəbəri saray içərisində olan adamlara bildirdilər. ¹² Padşah gecə ikən qalxıb əyanlarına

dedi: «Aramlıların bizə nə etmək istediklərini indi sizə deyərəm: onlar bilirlər ki, biz acıq, buna görə də ordugahdan çıxıb çöldə gizlənmişlər və “şəhərdən çıxanda onları diri tutarıq və şəhərə girərik” deyə düşünürlər». ¹³ Əyanlardan biri cavab verib dedi: «Qoy bir neçə adam şəhərdə qalmış atlardan beşini götürsün və onları göndərək, gedib görsünlər. Onların da aqibəti qalan bütün İsrail camaatının aqibəti kimi olacaq, çünki bütün İsrail camaatı həlak olacaq». ¹⁴ Onlar atlar qoşulmuş iki döyüş arabası götürüldülər. Padşah «gedin görün» deyib onları Aram ordusunun dalınca göndərdi. ¹⁵ Onlar Aramlıların dalınca İordan çayına qədər getdilər. Bütün yol Aramlıların tələsik qaçdıqları vaxt atdıqları geyim və əşyalarla dolu idi. Qasidlər geri qayıdıb padşaha bu xəbəri bildirdilər. ¹⁶ Xalq çıxıb Aramlıların ordugahını qarət etdi. Rəbbin sözünə görə bir sea narın un bir şekelə və iki sea arpa bir şekelə satıldı.

¹⁷ Padşah sağında duran köməkçini darvazanın ağzına qoymuşdu. Padşah Allah adamının yanına enib gəldiyi zaman onun söylədiyi kimi xalq padşahın köməkçisini darvazanın ağzında tapdaladı və o öldü. ¹⁸ Allah adamının padşaha söylədiyi kimi oldu. O demişdi: «Sabah bu vaxt Samariya darvazasında iki sea arpa bir şekelə və bir sea narın un bir şekelə satılacaq». ¹⁹ Padşahın köməkçisi də Allah adamına cavab verib demişdi: «Rəbb göylərdə pəncərələr açsa da, bu iş ola bilməz». Allah adamı isə demişdi: «Bax sən gözlərinlə bunu görəcəksən, ancaq ondan yeməyəcəksən». ²⁰ Həmin şey də onun başına gəldi: xalq onu darvazanın ağzında tapdaladı və o öldü.

Şünemli qadının qayıtması

(2Salm. 21:1-20)

8 ^xElişa oğlunu diriltiyi qadına demişdi: «Qalx öz ev adamlarıyla birgə get və qala biləcəyin yerdə qal. Çünki Rəbb qərar verdi ki, yeddi il ölkədə aclıq olacaq». ² Qadın Allah adamının sözünə əməl etmişdi və ev adamları ilə birgə gedib Filiştilərin ölkəsində yeddi il qalmışdı. ³ Bu müddətdən sonra qadın Filiştilərin ölkəsindən qayıtdı. O, evini və tarlasını istəmək üçün padşahın yanına getdi. ⁴ O vaxt padşah Allah adamının nökeri Gehazi ilə danışıraq ona deyirdi: «Buyur Elişanın etdiyi bütün böyük işləri mənə danış». ⁵ O, Elişanın ölünü necə diriltiyini padşaha danışdığı vaxt oğlu dirilən qadın da evini və tarlasını istəmək üçün padşaha yalvarmağa başladı. Gehazi dedi: «Ağam padşah, o qadın budur, Elişanın diriltiyi oğlu da yanındadır». ⁶ Padşah qadından soruşanda o, padşaha hər şeyi danışdı. Padşah ona bir saray xidmətçisi verib dedi: «Onun hər şeyini qaytar, ölkəni tərk etdiyi gündən indiyə qədər tarlasının yetirdiyi bütün məhsulu ona ver».

Elişa və Aram padşahları

⁷ Elişa Dəməşqə gəldi. Aram padşahı Ben-Hadad xəstə idi. «Allah adamı buraya gəlib» deyə ona bildirdilər. ⁸ Padşah Xazael dedi: «Bir hədiyyə götürüb Allah adamını qarşılamağa get. “Bu xəstəlikdən sağalacağammı?” deyib onun vasitəsilə Rəbdən soruş». ⁹ Xazael onu qarşılamağa getdi. Əlindəki hədiyyə ilə birgə Dəməşqin bütün yaxşı şeylərindən qırx dəvə yükü hədiyyə götürüb gəldi və onun önündə durub dedi: «Oğlun Aram padşahı Ben-Hadad

“Bu xəstəlikdən sağalacağammı?” deyib məni sənin yanına göndərdi». ¹⁰Elişə ona dedi: «Get, ona “mütləq sağalacaqsan” söylə. Ancaq Rəbb mənə göstərdi ki, o mütləq öləcək». ¹¹Allah adamı Xazaeli utandırana kimi gözünü onun üzünə dikdi və sonra ağladı. ¹²Xazael dedi: «Ağam nə üçün ağlayır?» O dedi: «Ona görə ki İsraililərə sənin edəcəyin pisliliyi bilirəm: onların qalalarına od vuracaqsan, cavanlarını qılıncla öldürəcəksən, uşaqlarını daşlara çırpacaqsan və hamilə qadınlarını doğrayacaqsan». ¹³Xazael dedi: «Bu köpək qulun kimdir ki, bu böyük işi etsin?» Elişə dedi: «Rəbb mənə göstərdi ki, sən Aram üzərində padşah olacaqsan». ¹⁴Xazael Elişanı tərk edib ağasının yanına gəldi. Ağası ondan soruşdu: «Elişə sənə nə dedi?» O cavab verdi: «Mənə dedi ki, sən mütləq sağalacaqsan». ¹⁵Ertəsi gün Xazael bir örtük götürüb suya batırdı, ağasının üzünün üstünə çəkdi və o boğulub öldü. Onun yerinə Xazael padşah oldu.

Yəhuda padşahı Yehoram

(2Saln. 21:1-20)

¹⁶İsrail padşahı Axav oğlu Yehoramın padşahlığının beşinci ilində, Yehoşafat Yəhuda padşahı olanda onun oğlu Yehoram da onunla birgə padşah oldu. ¹⁷O, padşah olduğu vaxt otuz iki yaşında idi və Yerusəlimdə səkkiz il padşahlıq etdi. ¹⁸Axav nəslinin etdiyi kimi o da İsrail padşahlarının yolu ilə getdi, çünki Axavın qızı onun arvadı idi. Yehoram Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi. ¹⁹Ancaq Rəbb Öz qulu Davudun xatirinə Yəhudalıları məhv etmək istəmədi, çünki Davuda və onun nəslinə əbədi olaraq bir çırağ verəcəyini vəd etmişdi.

²⁰aOnun dövründə Edomlular üsyan qaldırıb Yəhudanın əsarəti altından çıxdılar və özlərinə bir padşah qoydular. ²¹Yehoram bütün döyüş arabaları ilə birgə Sairə getdi. Gecə ikən qalxıb onu hər tərəfdən əhatə edən Edomluları və araba rəislərini qırdı, lakin xalq öz torpağına qaçdı. ²²Beləcə Edomlular üsyan qaldırdılar, bu günə qədər də Yəhudanın əsarəti altında deyillər. Həmin vaxt Livnalılar da üsyan qaldırmışdılar.

²³Yehoramın qalan işləri və etdiyi hər şey barədə Yəhuda padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ²⁴Yehoram ataları ilə uyudu və Davudun şəhərində, atalarının yanında basdırıldı. Onun yerinə oğlu Axazya padşah oldu.

Yəhuda padşahı Axazya

(2Saln. 22:1-6)

²⁵İsrail padşahı Axav oğlu Yehoramın padşahlığının on ikinci ilində Yehoram oğlu Axazya Yəhuda üzərində padşah oldu. ²⁶Axazya padşah olduğu vaxt iyirmi iki yaşında idi və Yerusəlimdə bir il padşahlıq etdi. Anası İsrail padşahı Omrinin nəvəsi olub adı Atalya idi. ²⁷Axazya da Axav nəslinin yolu ilə getdi və onlar kimi Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi, çünki Axav nəslinin kürəkəni idi.

²⁸O, Aram padşahı Xazaelə qarşı vuruşmaq üçün Axav oğlu Yehoramla birgə Ramot-Gileada getdi. Aramlılar Yehoramı yaraladılar. ²⁹Padşah Yehoram Ramot-Gileadda Aram padşahı Xazaelə qarşı vuruşarkən Aramlıların ona vurduqları yaraları sağaltmaq üçün İzreelə qayıtdı. Yəhuda padşahı Yehoram oğlu Axazya, Axav oğlu Yehoramı görmək üçün İzreelə gəldi, çünki o, yaralı idi.

İsrail padşahu Yehu

9 Peyğəmbər Elişə peyğəmbərlərdən birini çağırıb ona demişdi: «Belini qırşa və bu yağ qabını əlinə alıb Ramot-Gileada get. ²Oraya çatınca Nimşi oğlu Yehoşafat oğlu Yehunu tap. Girib onu yoldaşlarının arasından çağır və içəri otağa apar. ³Yağ qabını götür və yağı onun başına töküüb söylə: “Rəbb belə deyir: «Səni İsrail üzərində padşah olmaq üçün məsh etdim”. Sonra qapını açıb qaç və orada durma».

⁴Peyğəmbərin nökeri olan bu cavan oğlan Ramot-Gileada getdi. ⁵Oraya gəlib gördü ki, qoşun başçıları burada oturmuşlar. O dedi: «Ey rəis, sənə sözüm var». Yehu dedi: «Aramızdan kimə?» Nöker dedi: «Ey rəis, sənə». ⁶Yehu qalxıb içəri girdi. Nöker yağı onun başına töküüb dedi: «İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: “Səni Rəbbin xalqı olan İsrail üzərində padşah olmaq üçün məsh etdim. ⁷Ağan Axavın nəslini qırıb məhv edəcəksən. Qullarım peyğəmbərlərin və Rəbbin bütün qullarının qanı üçün Mən İzeveldən qisasımı alacağam. ⁸Bütün Axav nəslini məhv olacaq: İsraildə Axavdan divar isladan hər kəsi – bütün kişiləri, istər kölə olsun, istər azad, kəsib atacağam. ⁹Axavın nəslini Nevat oğlu Yarovamın və Axiya oğlu Baaşanın nəsil-ləri kimi edəcəyəm. ¹⁰İzeveli isə İzreel tarlasında köpəklər yeyəcək və onu basdıran olmayacaq”». Sonra o, qapını açıb qaçdı.

¹¹Yehu çıxıb ağasının adamlarının yanına gəldi. Onlardan biri Yehuya dedi: «Xeyir ola? Bu dəli sənin yanına nə üçün gəlib?» Yehu onlara dedi: «Onun necə adam olduğunu və nə deyəcəyini bilirsiniz». ¹²Onlar dedilər: «Yalan deyirsən! Onun nə dediyini bizə bildir». Yehu dedi: «Mənə söylədi ki,

Rəbb belə deyir: “Səni İsrail üzərində padşah olmaq üçün məsh etdim”». ¹³Hamı tez qalxıb öz paltarını götürdü və onları pilləkənin üstünə – Yehunun ayağı altına sərdi. Onlar şeypur çalıb «Yehu padşahdır!» dedilər.

Yehunun Yehoramı öldürməsi

¹⁴Nimşi oğlu Yehoşafat oğlu Yehu Yehoramı qəsd hazırladı. O vaxt Yehoram və onunla birgə bütün İsraililər Ramot-Gileadı Aram padşahu Xazaelin hücumundan qoruyurdular. ¹⁵^dAncaq padşah Yehoram Aram padşahu Xazaelə qarşı vuruşarkən Aramlıların ona vurduqları yaraları sağaltmaq üçün İzreelə qayıtmışdı. Yehu dedi: «Əgər siz mənimlə razısınızsa, qoy şəhəri heç kəs tərk etməsin ki, bu xəbər İzreelə gedib çatmasın». ¹⁶Yehu arabaya minib İzreelə getdi, çünki Yehoram orada yatırdı. Yəhuda padşahu Axazyə Yehoramı görmək üçün gəlmişdi.

¹⁷İzreeldəki qüllə üzərində duran gözətçi Yehunun oraya yaxınlaşan qoşununu görüb dedi: «Qoşun görürəm». Yehoram dedi: «Bir atlı götürüb onları qarşılamağa göndər ki, soruşsun: “Xeyir ola?”» ¹⁸Bir atlı Yehunu qarşılamağa getdi və ona dedi: «Padşah soruşur: “Xeyir ola?”» Yehu dedi: «Xeyirdən sənə nə? Dön, dalımca gəl». Gözətçi dedi: «Qasid onların yanına gəldi, ancaq geri qayıtmır». ¹⁹İkinci atlıyı göndərdilər, o da Yehunun yanına gəlib dedi: «Padşah soruşur: “Xeyir ola?”» Yehu dedi: «Xeyirdən sənə nə? Dön, dalımca gəl». ²⁰Gözətçi dedi: «Qasid onların yanına gəldi, ancaq geri qayıtmır. Araba sürməyi Nimşi oğlu Yehunun sürməyinə oxşayır, çünki o dəli kimi sürür».

²¹Yehoram dedi: «Arabamı qoş». Onun arabasını qoşdular. İsrail padşahu

Yehoram və Yəhuda padşahı Axazyaya öz arabalarında Yehunu qarşılamağa çıxdılar və İzreelli Navotun tarlasında onunla rastlaşdılar. ²² Yehoram Yehunu görəndə soruşdu: «Xeyir ola, Yehu?» Yehu dedi: «Anan İzevelin xainlikləri və cadugərlikləri bu qədər çox olduğu halda necə xeyir ola bilər?» ²³ Yehoram arabasını döndərdi və Axazyaya «Xəyanət, ey Axazyaya!» deyib qaçdı. ²⁴ Yehu ox-kamanını çəkdi və Yehoramı kürəyindən vurdu. Ox onun ürəyindən keçib çıxdı və o öz arabasına yıxıldı. ²⁵ Yehu padşahın köməkçisi Bidqara dedi: «Onu götürüb İzreelli Navotun tarlasına at. Yadına sal, mən səninlə birgə onun atası Axavın dalınca gedərkən Rəbb ona qarşı belə söyləmişdi: ²⁶ «Navotun və onun oğullarının qanı dünən Mənim gözümlün qabağına gəldi» bəyan edir Rəbb. «Səndən bu tarlada qisas alacağam» bəyan edir Rəbb. İndi Rəbbin sözüne görə onu götürüb tarlaya at».

Yehunun Yəhuda padşahı Axazyanı öldürməsi

²⁷ Yəhuda padşahı Axazyaya bunu gördükdə Bet-Haqqan yolu ilə qaçdı. Yehu onu təqib edib dedi: «Onu da vurun». İvleam yanında olan Qur yoxuşunda onu arabada vurdular. O, Megiddoya qaçıb orada öldü. ²⁸ Adamları onu araba ilə Yerusəlimə gətirdilər və Davudun şəhərində, atalarının yanında, öz qəbrində basdırdılar. ²⁹ Axav oğlu Yehoramın padşahlığının on birinci ilində Axazyaya Yəhuda üzərində padşah olmuşdu.

Yehunun İzeveli öldürməsi

³⁰ Yehu İzreelə gəldi. İzevel bunu eşitdi. O, gözlərinə sürmə çəkib başına bəzək vurdu və pəncərədən

boylanıb baxdı. ³¹ Yehu darvazadan girəndə İzevel dedi: «Xeyir ola, ey öz ağasını öldürən Zimri?» ³² Yehu üzünü pəncərəyə doğru qaldırıb dedi: «Kim mənimlədir, kim?» İki-üç saray xidmətçisi boylanıb ona baxdı. ³³ Yehu dedi: «Onu aşağı atın». İzeveli aşağı atdılar. Qanı divarın və atların üstünə sıçradı və atlar onun cəsədini tapdaladı. ³⁴ Yehu içəri girərək yeyib-içdi və dedi: «Bu lənətə gəlmiş qadını götürüb basdırın, çünki padşah qızıdır». ³⁵ Onlar İzeveli basdırmaq üçün getdilər. Ancaq onun kəlləsindən, ayaqlarından və ovuclarından başqa heç nə tapmadılar. ³⁶ Geri qayıdıb Yehuya söylədilər. O dedi: «Qulu Tişbeli İlyas vasitəsilə Rəbbin söylədiyi söz belədir: “İzreel tarlasında İzevelin ətini köpəklər yeyəcək. ³⁷ İzevelin cəsədi İzreel tarlasına tökülmüş peyin kimi olacaq və heç kəs deyə bilməyəcək ki, bu, İzeveldir”».

Yehunun şahzadələri öldürməsi

10 Samariyada Axavın nəslindən olan yetmiş nəfər şahzadə var idi. Yehu İzreel başçılarına, ağsaqqallara və Axavın nəslindən olan uşaqların himayəçilərinə məktublar yazıb Samariyaya göndərdi. O belə yazdı: ² «Ağanızın şahzadələri sizin yanınızdadır, döyüş arabalarınız və atlarınız, qalalı şəhəriniz və silahlarınız var. Bu məktub sizə çatanda ³ ağanızın şahzadələrindən ən yaxşısını, ən layiqlisini seçib onu atasının taxtında oturdun və ağanızın nəslini üçün vuruşun».

⁴ Onlar çox qorxub dedilər: «İki padşah ona qarşı dayana bilmədi, biz necə dayanacağıq?» ⁵ Saray rəisi, şəhər başçısı, ağsaqqallar və himayəçilər Yehuya xəbər göndərib dedilər: «Biz

sənin qullarınıq və bizə dediyin hər şeyi edərək, heç kəsi də padşah etməyəcəyik. Sən nə istəyirsən, onu da et». ⁶Yehu ikinci məktubunda onlara belə yazdı: «Əgər siz mənimlə razı olub sözümə qulaq asırsınızsa, ağanızın şahzadələrinin başlarını götürüb sabah bu vaxt İzreelə, yanıma gəlin». Yetmiş nəfər şahzadə onları tərbiyə edən şəhərin böyük adamlarının yanında qalırdı. ⁷Məktub onlara çatanda onlar yetmiş nəfər şahzadəni tutub öldürdülər və başlarını səbətlərə qoyub İzreelə, Yehuya göndərdilər. ⁸Qasid gəldi və ona bildirib dedi: «Şahzadələrin başlarını gətirdilər». Yehu dedi: «Onları iki qalaq edib darvazanın girişində səhərə qədər qoyun». ⁹Səhəri gün Yehu bayıra çıxdı və qalxıb bütün xalqa dedi: «Sizin təqsiriniz yoxdur. Ağama mən qəsd hazırladım və onu mən öldürdüm. Bəs bunların hamısını kim qırdı? ¹⁰Onda bilin ki, Axavın nəslinə qarşı Rəbbin söylədiyi sözlərdən heç biri hədəf gedə bilməz. Rəbb Öz qulu İlyas vasitəsilə söylədiyi işi etmişdir». ¹¹Yehu Axavın İzreeldəki sarayında olan adamlardan sağ qalanların hamısını – onun bütün böyüklərini, yaxın adamlarını və kahinlərini qırdı, bir adamını da sağ buraxmadı.

Yehu padşah Axazyanın qohumlarını öldürür

¹²Yehu Samariyaya tərəf yola düşdü. Yolda çobanlara məxsus olan Bet-Eqeddən keçəndə ¹³Yəhuda padşahı Axazyanın qohumlarına rast gəldi və onlara dedi: «Siz kimsiniz?» Onlar dedilər: «Biz Axazyanın qohumlarıyıq. Padşahın və mələkənin övladlarını salamlamaq üçün gedirik». ¹⁴Yehu dedi: «Bunları diri tutun». Onları diri tutdular və bu qırx iki nəfər adamı Bet-Eqed

quyusunun yanında öldürdülər. Yehu onlardan heç birini sağ buraxmadı.

Yehu Axavın Samariyada olan adamlarını öldürür

¹⁵Yehu oradan gedəndə onu qarşılamağa gələn Rehav oğlu Yehonadava rast gəldi və onu salamlayıb dedi: «Sənin niyyətin mənim ürəyimcə olduğu kimi mənim də niyyətim sənin ürəyincədirmi?» Yehonadav «bəli» dedi. Yehu dedi: «Elə isə əlini ver». O, əlini verdi və Yehu onu öz arabasına qaldırdı. ¹⁶Sonra dedi: «Mənimlə gəl və Rəbb üçün göstərdiyim qeyrəti gör». Onu Yehunun arabasına mindirib apardılar. ¹⁷Yehu Samariyaya gəldi və Rəbbin İlyasa söylədiyi sözə görə Axavın Samariyada qalan bütün adamlarını tamamilə qırıb məhv etdi.

Yehunun Baala səcdə edənləri öldürməsi

¹⁸Yehu bütün xalqı toplayıb onlara dedi: «Axav Baala az səcdə etdi, ancaq Yehu ona çox səcdə edəcək. ¹⁹İndi Baalın bütün peyğəmbərlərini, ona səcdə edənlərin hamısını, onun bütün kahinlərini mənim yanıma çağırın, heç kəs qalmasın, çünki Baala böyük qurbanım var. Kim gəlməsə, sağ qalmayacaq». Ancaq Yehu burada hiylə işlətdi ki, Baala səcdə edənləri məhv etsin. ²⁰Yehu dedi: «Baal üçün təqdis olunmuş bir toplantı çağırın». Onlar toplantı çağırdılar. ²¹Yehu İsrailin hər tərəfinə xəbər göndərdi. Baala səcdə edənlərin hamısı gəldi, gəlməyən bir nəfər də qalmadı. Onlar Baal məbədinə girdilər və Baal məbədi ağzınacan adamla doldu. ²²Yehu paltarlara baxan adama dedi: «Baala səcdə edənlərin hamısı üçün əba ver». Bu adam da onlar üçün əba verdi.

²³ Yehu Rekav oğlu Yehonadavla birgə Baal məbədinə girib Baala səcdə edənlərə dedi: «Axtarıb baxın, burada Rəbbə səcdə edən bir nəfər sizinlə olmasın, yalnız Baala səcdə edənlər olsun». ²⁴ Onlar təqdimlər və yandırma qurbanları gətirmək üçün qabağa gəldilər. Yehu bayırda səksən adam qoymuşdu və onlara demişdi: «Əlinizə verdiyim bu adamlardan biri kimdən qaçıb qurtarsa, o adam əvəzində öz canını verəcək». ²⁵ Yandırma qurbanları gətirilməsi sona çatanda Yehu öz mühafizəçilərinə və rəislərinə dedi: «İçəri girib onları qırın, heç kəs çıxa bilməsin». Mühafizəçilər və rəislər onları qılınclardan keçirib qırdılar və meyitlərini bayıra atdılar. Sonra Baal məbədinin içəri otağına girdilər. ²⁶ Oradan Baal məbədinin büt olan sütununu çıxarıb yandırdılar. ²⁷ Beləcə Baala qoyulan sütunu yıxdılar. Baal məbədini də dağıdıb ayaqyolu etdilər, ora bu günə qədər də belədir.

²⁸ Beləliklə, Yehu İsraildən Baalın kökünü kəsdi. ²⁹ ^hAncaq Yehu Nevat oğlu Yarovamın İsrailə etdirdiyi günahlardan, Bet-Eldə və Danda olan qızıl danalara səcdə etməkdən əl çəkmədi. ³⁰ Rəbb Yehuya dedi: «Sən gözümdə doğru olan işlər görməklə yaxşı elədin və Mənim ürəyimdə olan hər şeyə görə Axavın adamları ilə rəftar etdin. Buna görə də dördüncü nəslinə qədər sənin övladların İsrail taxtında oturacaq». ³¹ Ancaq Yehu bütün qəlbi ilə İsrailin Allahı Rəbbin Qanunu ilə getmək istəmədi və Yarovamın İsrailə etdirdiyi günahlardan əl çəkmədi.

Yehunun ölümü

³² Rəbb o dövrdə İsrail torpağını kəşib kiçiltməyə başladı. Xazael bütün İsrail hüdudlarında onları məğlub etdi. ³³ İordan çayının şərq tərəfindəki Qadlılara,

Ruvenlilərə və Menaşşelilərə məxsus olan bütün Gilead torpağını, Arnon vadisinin kənarında olan Aroerdən Gileada və Başana qədər hər tərəfi zəbt etdi.

³⁴ Yehunun qalan işləri, etdiyi hər şey və onun bütün hünəri barədə İsrail padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ³⁵ Yehu ataları ilə uyudu və onu Samariyada basdırdılar. Onun yerinə oğlu Yehoaxaz padşah oldu. ³⁶ Yehunun Samariyada İsrail üzərində padşahlıq etdiyi müddət iyirmi səkkiz il idi.

Yəhuda mələkəsi Atalya

(2Saln. 22:10–23:15)

11 Axazyanın anası Atalya oğlunun öldüyünü görəndə qalxıb bütün padşah nəslini məhv etdi. ² Ancaq padşah Yehoramın qızı, Axazyanın bacısı Yehoşeva öldürülən şahzadələr arasından Axazyanın oğlu Yoaşı gizləncə apardı və onu dayəsi ilə birgə yataq otağında yerləşdirdi. Beləcə Yoaşı Atalyadan gizlətdilər və o öldürülmədi. ³ O, altı il gizli olaraq Rəbbin məbədində dayəsi ilə birgə qaldı. Atalya isə ölkə üzərində padşahlıq etdi.

⁴ ⁱYeddinci ildə Yehoyada Karyalıların və mühafizəçilərin yüzbaşılarını çağırtdırdı, onları öz yanına – Rəbbin məbədinin içərisinə gətirdi. Orada bu adamlarla əhd kəşib onları and içdirdi və şahzadəni onlara göstərdi. ⁵ Sonra Yehoyada onlara əmr edib dedi: «Siz belə edin: Şənbə günü növbə çəkənlərinizin üçdə biri sarayın keşiyini çəksin, ⁶ üçdə biri Sur darvazasında dursun, üçdə biri isə mühafizəçilərin arxasındakı darvazada dayansın. Beləcə sarayın keşiyini çəkin. ⁷ Sizin iki bölüyünüz – Şənbə günü növbə çəkməyənlərin hamısı padşahın tərəfində olub Rəbbin məbədinin

^h10:29 1Pad. 12:28-30

ⁱ11:4 Çıx. 30:11-16; Lev. 27:1-25

keşiyini çəksin. ⁸Hər kəs silahı əlində padşahı əhatəyə alsın, cərgələrinizə girən öldürülsün. Padşah girib-çıxdığı vaxt onunla olun.

⁹Yüzbaşılar kahin Yehoyadanın əmr etdiyi hər şeyi etdilər: hər biri öz adamlarını, Şənbə günü növbə çəkənləri və növbədə olmayanları götürüb kahin Yehoyadanın yanına gəldi. ¹⁰Kahin yüzbaşılara Rəbbin məbədində olan padşah Davudun nizələrini və qalxanlarını verdi. ¹¹Mühafizəçilər məbədin sağ tərəfindən sol tərəfinə qədər qurbangahın və məbədin yanında, padşahın ətrafında dayandılar. Hər kəsin silahı əlində idi. ¹²Kahin şahzadəni irəli çıxartdı və tacı başına qoyub şəhadətnaməni ona verdi. Onu padşah olmaq üçün məsh etdilər və əl çalıb «Yaşasın padşah!» dedilər.

¹³Atalya mühafizəçilərin və xalqın səsini eşidəndə xalqın yanına, Rəbbin məbədinə gəldi. ¹⁴O baxıb gördü ki, padşah qaydaya görə sütunun yanında dayanmış, rəislər və kərənay çalanlar da padşahın yanındadır. Bütün ölkə xalqı sevinərək kərənay çalırdı. Atalya paltarını cırıb bağırdı: «Xəyanət! Xəyanət!» ¹⁵Kahin Yehoyada qoşun üçün cavabdeh olan yüzbaşılara əmr edib dedi: «Onu cərgələrin arasından çıxarın və dalınca gələni qılıncla öldürün». Çünki kahin «qoy o, Rəbbin məbədində öldürülməsin» demişdi. ^{16j}Atalyanı tutdular, onu atların girdiyi darvazadan saraya gətirdilər və orada öldürüldü.

¹⁷Yehoyada Rəbb ilə padşah və xalq arasında əhd kəsdi ki, onlar Rəbbin xalqı olsun. O, padşahla xalq arasında da əhd kəsdi. ¹⁸Bütün ölkə xalqı Baal məbədinə getdi. Onu dağıdıb qurbangahlarını və bütələrini parça-parça etdilər, Baal kahini

Mattanı qurbangahların önündə öldürdülər. Kahin Rəbbin məbədinə gözətçilər qoydu. ¹⁹O, yüzbaşılari, Karyalıları, mühafizəçiləri, bütün ölkə xalqını özü ilə götürdü. Onlar padşahı Rəbbin məbədindən düşürtdülər və mühafizəçilər darvazasının yolu ilə saraya gəldilər. Yoaş padşahların taxtında oturdu. ²⁰Bütün ölkə xalqı sevindi və şəhər sakitləşdi. Çünki Atalyanı padşah sarayında qılıncla öldürmüşdülər.

Yəhuda padşahı Yoaş

(2Salm. 24:1-27)

²¹Yoaş padşah olduğu vaxt yeddi yaşında idi.

12 Yehunun padşahlığının yeddinci ilində Yoaş padşah oldu və Yerusəlimdə qırx il padşahlıq etdi. Anası Beer-Şevadan olub adı Sivya idi. ²Kahin Yehoyada Yoaş öyrətdiyi dövr ərzində Rəbbin gözündə doğru olan işlər etdi. ³Ancaq səcdəgahlar aradan qaldırılmadı, xalq hələ səcdəgahlarda qurban gətirir və buxur yandırır.

⁴Yoaş kahinlərə dedi: «Müqəddəs şeylər kimi Rəbbin məbədinə gətirilən gümüşü, siyahıyaalma zamanı toplanmış gümüşü, hər kəsin öz canı əvəzinə verdiyi gümüşü və Rəbbin məbədinə gətirmək üçün hər kəsin ürəyi istədiyi qədər verdiyi gümüşün hamısını ⁵kahinlərin hər biri öz xəzinədarından götürsün və məbəddə harada uçuq bir yer varsa, o uçuqları özləri təmir etsin». ⁶Ancaq padşah Yoaşın padşahlığının iyirmi üçüncü ilində kahinlər hələ məbədin uçuqlarını təmir etməmişdilər. ⁷Padşah Yoaş kahin Yehoyadanı və o biri kahinləri çağırıb onlara dedi: «Nə üçün siz məbədin uçuqlarını təmir etmirsiniz? İndi daha xəzinədarlarınızdan özünüz

üçün gümüş almayın, qoy bu gümüş məbədin uçuqlarının təmiri üçün verilsin». ⁸Kahinlər razı oldular ki, daha xalqdan gümüş almasınlar və məbədin uçuqlarını da özləri təmir etməsinlər.

⁹Kahin Yehoyada bir sandıq götürdü və onun qapağında dəlik açdı. Onu qurbangahın yanına, Rəbbin məbədinə girən yerdə sağ tərəfə qoydu. Astana keşikçisi olan kahinlər Rəbbin məbədinə gətirilən gümüşün hamısını oraya qoyardı. ¹⁰Sandıqda çoxlu gümüş olduğunu görəndə padşahın mirzəsi və baş kahin gələrək Rəbbin məbədində tapılan gümüşü torbalara doldurub tərəzidə çəkirdilər. ¹¹Çəkilən gümüşü Rəbbin məbədinin işinə nəzarət edən rəislərə verirdilər. Onlar da bunu Rəbbin məbədində işləyən dülgərlərə, ustalara, ¹²bənnalara, daşyonanlara, Rəbbin məbədinin uçuqlarını təmir etmək üçün taxta və yonulmuş daşlar satın alan adamlara verir və məbədin bütün təmir işlərinə xərcləyirdilər. ¹³Ancaq Rəbbin məbədinə gətirilmiş gümüşdən məbəd üçün gümüş kasalar, maqqaşlar, piyalələr, kərənaclar və qızıl yaxud gümüş qablar düzəldilmirdi. ¹⁴^kÇünki gümüşü iş görənlərə verirdilər və onunla Rəbbin məbədini təmir edirdilər. ¹⁵İş görənlərə vermək üçün əllərinə gümüş verdikləri adamlardan hesabat istəmirdilər, çünki onlar sədaqətlə çalışırdılar. ¹⁶Təqsir təqdimlərinin və günah təqdimlərinin gümüşü Rəbbin məbədinə gətirilmədi, çünki o, kahinlərin idi.

¹⁷O vaxt Aram padşahı Xazael gəldi və Qata hücum edib oranı aldı. Sonra o, Yerusəlimə hücum etməyə yönəldi. ¹⁸Yəhuda padşahı Yoaş babaları olan Yəhuda padşahları Yehoşafatın, Yehoramın və Axazyanın təqdis etdiyi bütün şeyləri, özünün təqdis

etdiyi şeyləri, Rəbbin məbədinin və sarayın xəzinələrində tapılan bütün qızılı götürüb Aram padşahı Xazaelə göndərdi. O da Yerusəlimdən geri çəkildi.

¹⁹Yoaşın qalan işləri və etdiyi hər şey barədə Yəhuda padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ²⁰Əyanları qalxıb ona qəsd hazırladılar və Silaya ənən yoldakı Bet-Milloda Yoaş vurdular. ²¹Onu vuranlar əyanları Şimeat oğlu Yozakar və Şomer oğlu Yehozavad idi. Yoaş ataları ilə uyudu və onu Davudun şəhərində, atalarının yanında basdırdılar. Onun yerinə oğlu Amasya padşah oldu.

İsrail padşahı Yehoaxaz

13 Yəhuda padşahı Axazya oğlu Yoaşın padşahlığının iyirmi üçüncü ilində Yehunun oğlu Yehoaxaz Samariyada İsrail üzərində padşah oldu və on yeddi il padşahlıq etdi. ²O, Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi və Nevat oğlu Yarovamın İsrailə etdirdiyi günahların dalınca getdi, onlardan əl çəkmədi.

³İsrailə qarşı Rəbbin qəzəbi alovlandı və Yehoaxazın bütün ömrü boyu onları Aram padşahı Xazaelin və Xazaelin oğlu Ben-Hadadın əlinə verdi. ⁴Yehoaxaz Rəbbə üz tutub yalvardı və Rəbb onu eşitdi, çünki İsraililərin əzabını və Aram padşahının onlara necə zülm etdiyini gördü. ⁵Rəbb İsraililərə bir xilaskar verdi və onlar Aramın əsarəti altından çıxdılar. İsraililər əvvəlki kimi öz torpaqlarında yaşadılar. ⁶Ancaq onlar Yarovam nəslinin İsrailə etdirdiyi günahlardan əl çəkmədilər və bu günahların dalınca getdilər, Aşera büti də Samariyada qalırdı. ⁷Əlli süvaridən, on döyüş arabasından və on min piyadadan başqa, Yehoaxazın daha qoşunu qal-

^k12:14 2Pad. 2:12

madı, çünki Aram padşahı onları xır-
manda toz kimi əzmışdi.

⁸Yehoaxazın qalan işləri, etdiyi hər şey və onun hünəri barədə İsrail padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ⁹Yehoaxaz ataları ilə uyudu və onu Samariyada basdırdılar. Onun yerinə oğlu Yoaş padşah oldu.

İsrail padşahı Yoaş

¹⁰Yəhuda padşahı Yoaşın padşahlığının otuz yeddinci ilində Yehoaxaz oğlu Yoaş Samariyada İsrail üzərində padşah oldu və on altı il padşahlıq etdi. ¹¹O, Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi, Nevat oğlu Yarovamın İsrailə etdirdiyi bütün günahlardan əl çəkmədi və bu günahların dalınca getdi.

¹²Yoaşın qalan işləri, etdiyi hər şey və Yəhuda padşahı Amasya ilə döyüşdə göstərdiyi hünər barədə İsrail padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ¹³Yoaş ataları ilə uyudu və onun taxtında Yarovam oturdu. Yoaş Samariyada İsrail padşahlarının yanında basdırıldı.

Elişanın ölümü və Yoaşın qələbələri

¹⁴Elişə ölümcül halda xəstələnmişdi. İsrail padşahı Yoaş ona baş çəkmək üçün yanına gəldi və ağlayıb dedi: «Atam, ey atam! İsrailin arabası və atlıları!» ¹⁵Elişə ona dedi: «Kaman və oxlar götür». O, kaman və oxlar götürdü. ¹⁶Elişə İsrail padşahına dedi: «Kamanı çək». O, kamanı çəkdi. Elişə əllərini padşahın əlləri üstünə qoydu. ¹⁷Sonra dedi: «Şərq tərəfdəki pəncərəni aç». O açdı. Elişə «oxu at» dedi. O atdı. Elişə dedi: «Bu, Rəbbin qurtuluş oxu, Arama qarşı qurtuluş oxudur! Sən Aramlıları Afeqdə axıra qədər qıracaqsan». ¹⁸Sonra dedi: «Oxları götür». O götürdü. Elişə İsrail padşahına dedi: «Yerə vur». O, üç dəfə vurub

dayandı. ¹⁹Allah adamı ona qəzəblənib dedi: «Beş-altı dəfə vurmali idin. Onda Aramlıları axıra qədər qıra bilərdin, indi isə onları üç dəfə qıracaqsan».

²⁰Elişə öldü və onu basdırdılar. Moavlıların dəstələri hər bahar fəslində ölkəyə gəlirdi. ²¹Bir dəfə bir nəfəri basdırarkən adamlar bir dəstə gördülər və ölüni Elişanın qəbrinə atdılar. Ölü düşüb Elişanın sümüklərinə toxunan kimi dirildi və ayaq üstə qalxdı.

²²Yehoaxazın bütün ömrü boyu Aram padşahı Xazael İsraililərə zülm etdi. ²³Ancaq Rəbb İbrahim, İshaq və Yaqubla etdiyi əhdindən ötrü lütf və mərhəmət göstərib onlara tərəf üz tutdu, onları məhv etmək istəmədi və indiyə qədər Öz hüzurundan kənar etmədi. ²⁴Aram padşahı Xazael öldü və yerinə oğlu Ben-Hadad padşah oldu. ²⁵Yehoaxaz oğlu Yoaş müharibədə atası Yehoaxazın əlindən alınan şəhərləri Xazaelin oğlu Ben-Hadadın əlindən aldı. Yoaş Aramlıları üç dəfə qırıb İsrail şəhərlərini geri aldı.

Yəhuda padşahı Amasya

(2Saln. 25:1-24)

14 İsrail padşahı Yehoaxaz oğlu Yoaşın padşahlığının ikinci ilində Yəhuda padşahı Yoaşın oğlu Amasya padşah oldu. ²O, padşah olduğu vaxt iyirmi beş yaşında idi və Yerusəlimdə iyirmi doqquz il padşahlıq etdi. Anası Yerusəlimdən olub adı Yehoaddan idi. ³Amasya atası Yoaşın etdiyi kimi Rəbbin gözündə doğru olan işlər etdi, amma babası Davud kimi deyildi. ⁴Lakin səcdəgahlar aradan qaldırılmadı, xalq hələ səcdəgahlarda qurban gətirir və buxur yandırır.

⁵Padşahlıq əlində möhkəmlənəndə Amasya padşah olan atasını öldürmüş əyanları öldürdü. ⁶Ancaq Musanın

Qanun kitabında yazıldığı kimi qatillərin oğullarını öldürmədi, çünki Rəbb əmr edib demişdi: «Oğula görə ata, ataya görə oğul öldürülməsin, hər kəs öz günahına görə ölməlidir». ⁷ O, on min nəfər Edomlunu Duz dərəsində qırıb Selanı müharibə ilə aldı. Onun adını Yoqteel qoydu və bu günə qədər də belədir.

⁸ O vaxt Amasya İsrail padşahu Yehu oğlu Yehoaxaz oğlu Yoaşın yanına qasidlər göndərüb dedi: «Gəl, qarşılaşaq». ⁹ İsrail padşahu Yoaş Yəhuda padşahu Amasyaya cavab verib dedi: «Livanda olan qanqal oradakı sidr ağacına xəbər göndərüb “qızını oğluma arvad olmaq üçün ver” dedi. Amma Livanda olan bir çöl heyvanı keçərək qanqalı tapdaladı. ¹⁰ Əlbəttə, sən Edomluları qırdın və ürəyin qürurlandı. Bununla öyün və öz evində otur. Nə üçün sən Yəhudalılarla birlikdə bəlaya düşmək üçün münafişəyə atılırsan?»

¹¹ Ancaq Amasya qulaq asmadı. İsrail padşahu Yoaş çıxıb Yəhuda padşahu Amasya ilə Yəhudada olan Bet-Şemeşdə qarşılaşdı. ¹² Yəhudalılar İsraililərin önündə məğlub oldular və hər kəs öz evinə qaçdı. ¹³ İsrail padşahu Yoaş Yəhuda padşahu Axazyaya oğlu Yoaş oğlu Amasyanı Bet-Şemeşdə tutdu. Yoaş Yerusəlimə gəlib şəhər divarının Efrayim darvazasından Künc darvazasına qədər dörd yüz qulacını uçurdu. ¹⁴ Rəbbin məbədində və sarayın xəzinələrində tapılan bütün qızıl-gümüşü, bütün əşyaları apardı. Girov olaraq tutduğu adamları da götürüb Samariyaya qayıtdı.

¹⁵ Yoaşın qalan işləri, onun hünəri və Yəhuda padşahu Amasya ilə necə vuruşduğu barədə İsrail padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ¹⁶ Yoaş

ataları ilə uyudu və Samariyada İsrail padşahlarının yanında basdırıldı. Onun yerinə oğlu Yarovam padşah oldu.

¹⁷ Yəhuda padşahu Yoaş oğlu Amasya İsrail padşahu Yehoaxaz oğlu Yoaşın ölümündən sonra on beş il yaşadı.

¹⁸ Amasyanın qalan işləri barədə Yəhuda padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ¹⁹ Yerusəlimdə Amasyaya qəsd hazırladılar. O, Lakişə qaçdı. Lakişə onun dalınca adamlar göndərüb orada onu öldürdülər. ²⁰ Onu atlar üstündə gətirib Yerusəlimdə, Davudun şəhərində, atalarının yanında basdırdılar. ²¹ Bütün Yəhuda xalqı on altı yaşlı Azaryanı ††götürüb atası Amasyanın yerinə padşah etdi. ²² Padşah ataları ilə uyuduqdan sonra o, Elatı Yəhudaya qaytarıb oranı tikdi.

İsrail padşahu II Yarovam

²³ Yəhuda padşahu Yoaş oğlu Amasyanın padşahlığının on beşinci ilində Yoaş oğlu Yarovam Samariyada İsrail üzərində padşah oldu və qırx bir il padşahlıq etdi. ²⁴ O, Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi və Nevat oğlu Yarovamın İsrailə etdirdiyi bütün günahlardan əl çəkmədi. ²⁵ ^mQulu Qat-Xeferli peyğəmbər Amittay oğlu Yunus vasitəsilə İsrailin Allahı Rəbbin söylədiyi sözə görə o, Xamat keçidindən Arava dənizinə qədər İsrail torpaqlarını geri aldı. ²⁶ Çünki Rəbb İsraililərin acı fəlakətini görmüşdü: istər kölə olsun, istər azad, İsraililərə kömək edən bir kəs olmadı. ²⁷ Rəbb heç vaxt İsrailin adını göylər altından siləcəyini deməmişdi, buna görə də Yoaş oğlu Yarovamın vasitəsilə onlara qurtuluş verdi.

²⁸ Yarovamın qalan işləri, etdiyi hər şey, onun hünəri, necə vuruşduğu

††14:21 Azarya – başqa adı Uzziya. Bax: 2Pad. 15:13.

^m14:25 Yun. 1:1

və əvvəllər Yəhudaya məxsus olan Dəməşqi və Xamatı İsrailə necə qaytarması barədə İsrail padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ²⁹Yarovam ataları İsrail padşahları ilə uyudu və yerinə oğlu Zəkəriyyə padşah oldu.

Yəhuda padşahı Azarya

(2Saln. 26:1-23)

15 İsrail padşahı Yarovamın padşahlığının iyirmi yeddinci ilində Yəhuda padşahı Amasyanın oğlu Azarya padşah oldu. ²O padşah olduğu vaxt on altı yaşında idi və Yerusəlimdə əlli iki il padşahlıq etdi. Anası Yerusəlimdən olub adı Yekolya idi. ³Azarya atası Amasyanın etdiyi kimi Rəbbin gözündə doğru olan işlər etdi. ⁴Lakin səcdəgahlar aradan qaldırılmadı, xalq hələ səcdəgahlarda qurban gətirir və buxur yandırır.

⁵Rəbb padşaha bəla göndərdi, o, ölüm gününə qədər cüzamlı oldu. Padşah başqa bir evdə yaşayırdı. Onun oğlu Yotam isə saraya başçılıq edərək ölkə xalqına hökm edirdi.

⁶Azaryanın qalan işləri və etdiyi hər şey barədə Yəhuda padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ⁷Azarya ataları ilə uyudu və onu Davudun şəhərində, atalarının yanında basdırdılar. Onun yerinə oğlu Yotam padşah oldu.

İsrail padşahı Zəkəriyyə

⁸Yəhuda padşahı Azaryanın padşahlığının otuz səkkizinci ilində Yarovam oğlu Zəkəriyyə Samariyada İsrail üzərində padşah oldu və altı ay padşahlıq etdi. ⁹O, atalarının etdiyi kimi Rəbbin gözündə pis olan işlər

etdi və Nevat oğlu Yarovamın İsrailə etdirdiyi günahlardan əl çəkmədi. ¹⁰Yaveş oğlu Şallum ona qəsd hazırladı, onu xalqın qabağında vurub öldürdü və yerinə padşah oldu.

¹¹Zəkəriyyənin qalan işləri barədə İsrail padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ¹²Rəbbin Yehuya «dördüncü nəslinə qədər sənin övladların İsrail taxtında oturacaqlar» deyərək söylədiyi sözə görə belə oldu.

İsrail padşahı Şallum

¹³Yəhuda padşahı Uzziyanın ^{††}padşahlığının otuz doqquzuncu ilində Yaveş oğlu Şallum padşah oldu və Samariyada bir ay padşahlıq etdi. ¹⁴Qadi oğlu Menaxem Tirsadan çıxıb Samariyaya gəldi. Samariyada Yaveş oğlu Şallumu vurub öldürdü və yerinə padşah oldu.

¹⁵Şallumun qalan işləri və necə qəsd hazırladığı barədə İsrail padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ¹⁶O vaxt Menaxem Tirsadan çıxıb Tifsahda və onun ətrafında yaşayanların hamısını qırdı. Darvazaları onun üzünə açmadıqlarına görə onları məhv etdi və orada olan bütün hamilə qadınları doğradı.

İsrail padşahı Menaxem

¹⁷Yəhuda padşahı Azaryanın padşahlığının otuz doqquzuncu ilində Qadi oğlu Menaxem İsrail üzərində padşah oldu və Samariyada on il padşahlıq etdi. ¹⁸O, Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi və bütün ömrü boyu Nevat oğlu Yarovamın İsrailə etdirdiyi günahlardan əl çəkmədi. ¹⁹Aşşur padşahı Pul ^{¶¶}ölkəyə hücum etdi. Menaxem ona min talant gümüş verdi

^{††}15:13 Uzziya – Azaryanın başqa adı. Bax: 2Pad. 14:21; 15:26.

^{¶¶}15:19 Pul – Tiqlat-Pileserin başqa adı. Bax: 1Saln. 5:26.

[¶]15:7 Yeş. 6:1 [°]15:12 2Pad. 10:30

ki, padşahlığını möhkəmləndirmək üçün Pul onunla müttəfiq olsun. ²⁰Menaxem Aşşur padşahına vermək üçün İsrailin varlı adamlarının hamısından gümüş yığdı, onların hər birindən əlli şekel gümüş aldı. Onda Aşşur padşahı bu ölkədə qalmayıb geri qayıtdı.

²¹Menaxemin qalan işləri və etdiyi hər şey barədə İsrail padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ²²Menaxem ataları ilə uyudu və yerinə oğlu Peqahya padşah oldu.

İsrail padşahı Peqahya

²³Yəhuda padşahı Azaryanın padşahlığının əllinci ilində Menaxem oğlu Peqahya Samariyada İsrail üzərində padşah oldu və iki il padşahlıq etdi. ²⁴O, Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi və Nevat oğlu Yarovamın İsrailə etdirdiyi günahlardan əl çəkmədi. ²⁵Peqahyanın mühafizəçilər rəisi Remalya oğlu Peqah ona qəsd hazırladı, Gileadlılardan əlli nəfərin köməyi ilə Samariyada sarayın qalasında onu Arqov və Arye ilə birgə vurub öldürdü və onun yerinə padşah oldu.

²⁶Peqahyanın qalan işləri və etdiyi hər şey barədə İsrail padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır.

İsrail padşahı Peqah

²⁷Yəhuda padşahı Azaryanın padşahlığının əlli ikinci ilində Remalya oğlu Peqah Samariyada İsrail üzərində padşah oldu və iyirmi il padşahlıq etdi. ²⁸O, Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi və Nevat oğlu Yarovamın İsrailə etdirdiyi günahlardan əl çəkmədi.

²⁹İsrail padşahı Peqahın dövründə Aşşur padşahı Tiqlat-Pileser gəlib İyonu, Avel-Bet-Maakanı, Yanoahı, Qedeşi, Xasoru, Gileadı, Qalileyanı və bütün Naf-

tali torpağını tutdu, əhalisini də Aşşura sürgün etdi. ³⁰Ela oğlu Huşə Remalya oğlu Peqaha qəsd hazırladı, onu vurub öldürdü və Uzziya oğlu Yotamın padşahlığının iyirminci ilində onun yerinə padşah oldu.

³¹Peqahın qalan işləri və etdiyi hər şey barədə İsrail padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır.

Yəhuda padşahı Yotam

(2Saln. 27:1-9)

³²İsrail padşahı Remalya oğlu Peqahın padşahlığının ikinci ilində Uzziya oğlu Yotam Yəhuda üzərində padşah oldu.

³³O, padşah olduğu vaxt iyirmi beş yaşında idi və Yerusəlimdə on altı il padşahlıq etdi. Anası Sadoq qızı Yeruşa idi. ³⁴Yotam atası Uzziyanın etdiyi kimi Rəbbin gözündə doğru olan işlər etdi.

³⁵Lakin səcdəgahlar aradan qaldırılmadı, xalq hələ səcdəgahlarda qurban gətirir və buxur yandırır. O, Rəbbin məbədinin yuxarı darvazasını düzəltdi.

³⁶Yotamın qalan işləri və etdiyi hər şey barədə Yəhuda padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ³⁷Rəbb o dövrdə Aram padşahı Resini və Remalya oğlu Peqahı Yəhudalıların üstünə göndərməyə başladı. ³⁸Yotam ataları ilə uyudu və babası Davudun şəhərində, atalarının yanında basdırıldı. Onun yerinə oğlu Axaz padşah oldu.

Yəhuda padşahı Axaz

(2Saln. 28:1-27)

16 Remalya oğlu Peqahın padşahlığının on yeddinci ilində Yotam oğlu Axaz Yəhuda üzərində padşah oldu. ²Axaz padşah olduğu vaxt iyirmi yaşında idi və Yerusəlimdə on altı il padşahlıq etdi. O, babası Davuddan fərqli olaraq Allahı Rəbbin gözündə doğru olan işlər etmədi.

³Padşax Azax İsrail padşaxlarının yolu ilə getdi və Rəbbin İsrail övladlarının önündən qovduğu millətlərin iyrənc əməllərini edərək oğlunu oda qurban verdi. ⁴O, səcdəgahlarda, təpələr üstündə və hər kölgəli ağac altında qurban gətirir və buxur yandırır.

⁵Onda Aram padşaxı Resin və İsrail padşaxı Remalya oğlu Peqah Yerusəlimin üzərinə hücum etdilər və Axazı mühasirəyə aldılar, ancaq onu məğlub edə bilmədilər. ⁶O vaxt Aram padşaxı Resin Elatı Arama qaytardı və Yəhudalıları Elatdan qovub çıxartdı. Edomlular Elata girdilər və bu günə qədər orada yaşayırlar.

⁷Axaz Aşşur padşaxı Tiqlat-Pileserin yanına qasidlər göndərüb dedi: «Mən sənın qulun və nökrənim. Gəl, məni üstümə hücum edən Aram və İsrail padşaxlarının əlindən qurtar».

⁸Axaz Rəbbin məbədində və sarayın xəzinələrində tapılan qızıl-gümüşü götürüb Aşşur padşaxına hədiyyə göndərdi. ⁹Aşşur padşaxı ona qulaq asdı: Dəməşqə hücum edib onu aldı, əhalisini Qirə sürgün etdi və Resini öldürdü.

¹⁰Padşax Axaz Aşşur padşaxı Tiqlat-Pilesəri qarşılamaq üçün Dəməşqə getdi. O, Dəməşqdə olan qurbangahı gördü, qurbangahın bütün quruluşunu və təsvirini kahin Uriyaya göndərdi. ¹¹Kahin Uriya padşax Axazın Dəməşqdən göndərdiyi bütün şeylərə görə bir qurbangah düzəltdi. O, padşax Dəməşqdən qayıdana qədər bunu etdi. ¹²Padşax Dəməşqdən qayıdıb qurbangahı gördü. O yaxınlaşıb qurbangahın üstünə qalxdı. ¹³Qurbangahın üstündə öz yandırma qurbanını və taxıl təqdimini yandırdı, tökmə təqdimini tökdü

və ünsiyyət qurbanlarının qanını oraya səpdi. ¹⁴Rəbbin önündə olan tunc qurbangahı məbədın qabaq tərəfindən, öz qurbangahı ilə Rəbbin məbədi arasından gətirdi və onu öz qurbangahının şimal tərəfinə qoydu. ¹⁵Padşax Axaz kahin Uriyaya əmr edib dedi: «Hər gün səhərin yandırma qurbanını, axşamın taxıl təqdimini, padşaxın yandırma qurbanını və taxıl təqdimini, bütün ölkə xalqının yandırma qurbanını, taxıl təqdimini və tökmə təqdimini böyük qurbangahın üstündə yandır. Yandırma qurbanlarının və başqa qurbanların bütün qanını onun üstünə səp. Ancaq tunc qurbangah soraq etmək üçün mənim olacaq». ¹⁶Kahin Uriya da padşax Axazın əmr etdiyi hər şeyi yerinə yetirdi.

¹⁷Padşax Axaz dayaqların yan lövhələrini kəsib dayaqların üstündən ləyənləri götürdü. Hovuzu altında olan tunc buğaların üstündən qaldırıb bir daş səkinin üstünə qoydu. ¹⁸Şənbə günü üçün məbəddə düzəldilmiş bağı yeri və padşaxın bayırdakı giriş yerini Aşşur padşaxından ötrü Rəbbin məbədindən götürdü.

¹⁹Axazın qalan işləri barədə Yəhuda padşaxlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ²⁰Axaz ataları ilə uyudu və Davudun şəhərində, atalarının yanında basdırıldı. Onun yerinə oğlu Xizqiya padşax oldu.

İsrailin son padşaxı Huşə

17 Yəhuda padşaxı Axazın padşaxlığının on ikinci ilində Ela oğlu Huşə Samariyada İsrail üzərində padşax oldu və doqquz il padşahlıq etdi. ²O, Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi, ancaq özündən əvvəlki

^p16:3 Qanun. 12:31 ^q16:5 Yeş. 7:1 ^r16:14 Çıx. 27:1-2; 2Saln. 4:1

^s16:17 1Pad. 7:23-39; 2Saln. 4:2-6 ^t16:20 Yeş. 14:28

İsrail padşahları kimi deyildi. ³Aşşur padşahı Şalmaneser Huşənin üstünə hücum etmişdi və Huşə ona tabe olub xərac vermişdi. ⁴Amma Aşşur padşahı Huşənin xəyanət etdiyini gördü, çünki o həm Misir padşahı Sonun yanına qasidlər göndərmişdi, həm də hər il olduğu kimi Aşşur padşahına xərac verməmişdi. Buna görə də Aşşur padşahı onu tutub zindana saldı.

Samariyanın süqutu

⁵Aşşur padşahı bütün ölkəyə hücum etdi. O, Samariyaya yaxınlaşdı və oranı üç il mühasirədə saxladı. ⁶Huşənin padşahlığının doqquzuncu ilində Aşşur padşahı Samariyanı aldı və İsraililəri Aşşur torpağına sürgün etdi. Onları Xalahda, Qozan çayı sahilindəki Xavorda və Midiya şəhərlərində yerləşdirdi.

⁷Bu iş ona görə İsrail övladlarının başına gəldi ki, onları Misir padşahı fironun əsarəti altından, Misir torpağından çıxaran özlərinin Allahı Rəbbə qarşı günah etmişdilər. İsrail övladları başqa allahlara səcdə etmişdilər. ⁸Onların önündən Rəbbin qovduğu millətlərin adətlərinə və İsrail padşahlarının qoyduğu qanunlara görə davranmışdılar. ⁹Gizləndə özlərinin Allahı Rəbbə qarşı doğru olmayan işlər etmişdilər. Məskən saldıqları hər yerdə keşikçi qülləsindən qalalı şəhərə qədər özləri üçün səcdəgahlar tikmişdilər. ¹⁰^uHər hündür təpənin üstündə, hər kölgəli ağacın altında sütunlar və Aşera bütləri qoymuşdular. ¹¹Onların önündən Rəbbin qovduğu millətlərin etdiyi kimi bütün bu səcdəgahlarda buxur yandırmış və pis işlər görüb Rəbbi qəzəbləndirmişdilər. ¹²Rəbb onlara «belə etməyin» söylədiyinə

baxmayaraq, onlar bütlərə qulluq etmişdilər.

¹³Rəbb bütün peyğəmbərləri və görüçüləri vasitəsilə İsraililərə və Yəhudalılara xəbərdarlıq edib demişdi: «Pis yolunuzdan dönün. Atalarınıza buyurduğum və qullarım peyğəmbərlər vasitəsilə sizə öyrətdiyim Qanunda olan bütün əmrlərimə və qanunlarıma əməl edin». ¹⁴Ancaq onlar bu sözlərə qulaq asmamışdılar və iman etməyən ataları kimi özlərinin Allahı Rəbbə boyun əyməmişdilər. ¹⁵Onun qanunlarını, ataları ilə bağladığı əhdini və onlara etdiyi xəbərdarlıqları rədd etmişdilər. Boş şey dalınca gedib boş adamlar olmuşdular. Rəbb «ətrafınızdakı millətlər kimi etməyin» deyib əmr etdiyi halda onlar kimi davranmışdılar. ¹⁶^vÖzlərinin Allahı Rəbbin bütün əmrlərindən üz döndərib iki tökmə dana бүтү və Aşera бүтү düzəltmişdilər, bütün səma cisimlərinə səcdə etmişdilər və Baala qulluq etmişdilər. ¹⁷^wOğullarını və qızlarını oda qurban vermişdilər, falçılıq və baxıcılıq etmişdilər. Rəbbin gözündə pis olan işlərə özlərini təslim edib Onu qəzəbləndirmişdilər.

¹⁸Buna görə də Rəbb İsraililərə qəzəblənib onlardan üz döndərdi. Yalnız Yəhuda qəbiləsindən başqa heç biri qalmadı.

¹⁹Yəhudalılar da özlərinin Allahı Rəbbin əmrlərinə əməl etməmişdilər və İsraililərin qoyduğu adətlərə davranmışdılar. ²⁰Rəbb bütün İsrail nəslindən üz döndərərək onları alçaldıb soyğunçulara təslim etdi və nəhayət, onları hüzurundan kənara atdı. ²¹Rəbb İsraili Davud sülaləsindən alıb ayırmışdı və İsraililər Nevat oğlu Yarovamı padşah etmişdilər. Yarovam onları Rəbbin yolundan azdırmışdı və onlara

böyük günahlar etdirmişdi. ²² İsrail övladları Yarovamın etdiyi bütün günahlara görə davranmışdılar və bu günahlardan əl çəkməmişdilər. ²³ Rəbb Öz qulu olan bütün peyğəmbərlər vasitəsilə söylədiyi kimi, nəhayət, İsraililərdən üz döndərdi. Onlar öz torpaqlarından Aşşur torpağına sürgün olundular və bu günə qədər belədir.

Aşşurluların Samariyaya yeni sakinlər köçürməsi

²⁴ Aşşur padşahı Babildən, Kutadan, Avvadan, Xamatdan və Sefarvayimdən adamlar gətirib İsrail övladlarının yerinə Samariyanın şəhərlərində yerləşdirdi. Onlar Samariyaya sahib oldular və oranın şəhərlərində yaşadılar. ²⁵ Onlar orada yaşamağa başlayanda Rəbbə sitayiş etmirdilər. Rəbb də üstlərinə şirlər göndərdi və şirlər onları öldürməyə başladı. ²⁶ Onlar Aşşur padşahına dedilər: «Sürgün edib Samariyanın şəhərlərində yerləşdirdiyin millətlər bu ölkə Allahının adətlərini bilmirlər. O Allah da üstlərinə şirlər göndərdi və şirlər onları öldürür, çünki bu adamlar ölkə Allahının adətlərini bilmirlər». ²⁷ Aşşur padşahı əmr edib dedi: «Oradan sürgün etdiyiniz kahinlərdən birini geri qaytarın, adamları ilə gedib orada yaşasın və ölkə Allahının adətlərini onlara öyrətsin». ²⁸ Samariyadan sürgün etdikləri kahinlərdən biri gəlib Bet-Eldə yaşadı və Rəbbə necə sitayiş etməyi onlara öyrətməyə başladı.

²⁹ Ancaq hər millət öz allahının bütünü düzəltdi. Onları yaşadıkları şəhərlərdə Samariyalıların səcdəgahlarda tikdikləri məbədlərə qoydular: ³⁰ Babillilər Sukkot-Benot bütünü, Kutsalılar Nerqal bütünü, Xamatlılar Aşima bütünü, ³¹ Avvalılar Nivxaz və Tartaq

bütələrini düzəltdilər. Sefarvayimlilər isə oğullarını Sefarvayim allahları Adrammelek və Anammelek üçün odda yandırırtdılar. ³² Onlar Rəbbə də sitayiş edirdilər. Səcdəgahların məbədlərində xidmət etmək üçün öz aralarından kahinlər seçib qoydular. ³³ Onlar həm Rəbbə, həm də aralarından sürgün olunduqları millətlərin adətlərinə görə öz allahlarına sitayiş edirdilər.

³⁴ ^xOnlar bu günə qədər də əvvəlki adətlərinə görə davranırlar və Rəbbə sitayiş etmirlər, adını İsrail qoyduğu Yaqubun nəslinə Rəbbin buyurduğu qaydalara, hökmlərə, qanunlara və əmrlərə əməl etmirlər. ³⁵ ^yRəbb Yaqub övladları ilə əhd etmişdi və onlara əmr edib demişdi: «Başqa allahlara sitayiş və səcdə etməyin, onlara qulluq edib qurban gətirməyin. ³⁶ ^zAncaq böyük qüdrəti və uzatdığı əli ilə sizi Misir torpağından çıxaran Rəbbə sitayiş və səcdə edin, Ona qurban gətirin. ³⁷ Sizin üçün yazdığı qaydalara, hökmlərə, qanunlara və əmrlərə həmişə diqqətlə əməl edin və başqa allahlara sitayiş etməyin. ³⁸ Sizinlə bağladığım əhdi unutmayın. Başqa allahlara deyil, ³⁹ yalnız Allahımız Rəbbə sitayiş etsəniz, O sizi bütün düşmənlərinizin əlindən qurtarar». ⁴⁰ Ancaq onlar bu sözlərə qulaq asmadılar və bu günə qədər də özlərinin əvvəlki adətlərinə görə davranırlar. ⁴¹ Beləcə bu millətlər həm Rəbbə, həm də öz bütələrinə sitayiş edirdilər. Ataları necə edirdisə, oğulları və nəvələri də bu günə qədər belə edirlər.

Yəhuda padşahı Xizqiya

(2Saln. 29:1-2; 31:1)

18 İsrail padşahı Ela oğlu Huşənin padşahlığının üçüncü ilində Axaz oğlu Xizqiya Yəhuda üzərində padşah

oldu. ²O, padşah olduğu vaxt iyirmi beş yaşında idi və Yerusəlimdə iyirmi doqquz il padşahlıq etdi. Anası Zəkəriyyə qızı Avi idi. ³Xizqiya babası Davudun etdiyi kimi Rəbbin gözündə doğru olan işlər etdi. ⁴^aO, səcdəgahları aradan qaldırdı, sütunları parça-parça etdi və Aşera bütünü kəsdi. Musanın düzəltdiyi tunc ilanı əzib parçaladı, çünki İsraililər onun adını Nexuştan ^{§§}qoyub o vaxta qədər ona buxur yandırırıldılar.

⁵Xizqiya İsrailin Allahu Rəbbə güvəndi. Özündən əvvəl və sonra olan bütün Yəhuda padşahları arasında onun kimisi olmadı. ⁶O, Rəbdən yapışb Onun yolundan dönmədi və Rəbbin Musaya verdiyi əmrlərinə əməl etdi. ⁷Rəbb də onunla idi və hara gedirdisə, uğur qazanırdı. Xizqiya Aşşur padşahına qulluq etməkdən boyun qaçırdı. ⁸Qəzzədə və onun sərhədləri boyu, keşikçi qülləsindən qalalı şəhərə qədər hər yerdə yaşayan Filiştililər qırdı.

⁹Xizqiyanın padşahlığının dördüncü ilində, yəni İsrail padşahı Ela oğlu Huşənin padşahlığının yeddinci ilində Aşşur padşahı Şalmaneser Samariya üzərinə hücum edib oranı mühasirəyə aldı. ¹⁰Üç ildən sonra şəhəri aldılar. Xizqiyanın padşahlığının altıncı ilində, yəni İsrail padşahı Huşənin padşahlığının doqquzuncu ilində Samariya alındı. ¹¹Aşşur padşahı İsraililəri Aşşur torpağına sürgün etdi və onları Xalaha, Qozan çayı sahilindəki Xavorda və Midiya şəhərlərində yerləşdirdi. ¹²Bu iş ona görə onların başına gəldi ki, özlərinin Allahu Rəbbin sözünə qulaq asmamışdılar və Onun əhdini, Rəbbin qulu Musanın əmr etdiyi hər şeyi pozmuşdular. Onlar buna nə qulaq asmış, nə də əməl etmişdilər.

Aşşurluların Yəhudaya hücum etməsi (2Salm. 32:1-19; Yeş. 36:1-22)

¹³Xizqiyanın padşahlığının on dördüncü ilində Aşşur padşahı Sanxeriv Yəhudanın bütün qalalı şəhərlərinə hücum edib onları aldı. ¹⁴Yəhuda padşahı Xizqiya Lakişə, Aşşur padşahına xəbər göndərib dedi: «Təqsirkaram, üzərimdən geri çəkilmə, mənədən nə qədər xərac tələb etsən, verərəm». Aşşur padşahı Yəhuda padşahı Xizqiya xərac olaraq otuz talant qızıl və üç yüz talant gümüş tələb etdi. ¹⁵Xizqiya Rəbbin məbədinə və sarayın xəzinələrində tapılan gümüşün hamısını verdi. ¹⁶O vaxt Yəhuda padşahı Xizqiya Rəbbin məbədinin qapılarının və sütunlarının üstünə özünün örtüyü qızılı çıxartdı və onu Aşşur padşahına verdi.

Aşşur padşahının Yerusəlimi hədələməsi

¹⁷Aşşur padşahı öz ordu başçısını, baş məmuru və baş vəzirini böyük qoşunla Lakişdən Yerusəlimə, padşah Xizqiyanın yanına göndərdi. Onlar çıxıb Yerusəlimə gəldilər və Mahudbasan tarlası yoluna, yuxarı hovuzun su kəmərinin yanına qalxıb orada dayandılar. ¹⁸Onlar padşahı çağırtdılar. Saray rəisi Xilqiya oğlu Elyaqim, mirzə Şevna və salnaməçi Asəf oğlu Yoah onların qabağına çıxdı.

¹⁹Baş vəzir onlara dedi: «İndi Xizqiya sənə söyləyin ki, böyük padşah – Aşşur padşahı belə deyir: “Nəyə güvənirsən? ²⁰Sən yalnız boş sözlər deyirsən, müharibə üçün tədbir və güc lazımdır. İndi sən kimə güvənirsən ki, mənə qarşı çıxırsan? ²¹^bYəqin sən əzilmiş qamış çubuğuna – Misirə güvənirsən. Bil ki, kim ona söykənsə,

§§18:4 Nexuştan – ibrani dilində tunc parçası.

^a18:4 Say. 21:9

^b18:21 Yez. 29:6-7

əlinə batıb deşər. Misir padşahı firon ona güvənənlərin hamısı üçün belədir. ²²Bəlkə mənə «biz Allahımız Rəbbə güvənirik» söyləyəsiz. Məgər bu həmin Allah deyildi ki, Xizqiya Onun səcdəgahlarını və qurbangahlarını aradan qaldırdı? O, Yəhudalılara və Yerusəlimlilərə də «yalnız Yerusəlimdəki bu qurbangahın önündə səcdə edin» demədimi? ²³İndi ağam Aşşur padşahı ilə mərcə gəl: əgər sən iki min süvari tapa bilsən, mən sənə o qədər at verərəm. ²⁴Görək sən ağamın kiçik qulu olan bir başcını necə məğlub edəcəksən. Sən hələ döyüş arabaları və süvarilər almaq üçün Misirə güvənirsən! ²⁵Məgər indi mən bu yeri viran etməyə Rəbbin istəyi ilə gəlmədimmi? Rəbb mənə «bu ölkəyə hücum edib onu viran et» dedi».

²⁶Xilqiya oğlu Elyaqim, Şevna və Yoah baş vəzirə dedi: «Xahiş edirik, bu qullarınla Arami dilində danış, biz bu dili başa düşürük, amma divar üzərindəki xalqın eşitdiyi yerdə bizimlə Yəhudi dilində danışma». ²⁷Baş vəzir onlara dedi: «Məgər ağam məni göndərib ki, bu sözləri təkcə sənəin ağana və sənə söyləyim, yoxsa divar üzərində oturan bu adamlara? Axı onlar da sizinlə birgə nəcislərini yeyib sidiklərini içəcəklər».

²⁸Onda baş vəzir durub Yəhudi dilində uca səslə bağıraraq dedi: «Böyük padşahın – Aşşur padşahının sözünü eşid! ²⁹Padşah belə deyir: “Xizqiya sizi aldatmasın, sizi mənim əlimdən qurtara bilməyəcək. ³⁰Qoy Xizqiya sizə «Rəbb bizi hökmən qurtaracaq və bu şəhər Aşşur padşahına təslim edilməyəcək» deyib Rəbbə arxayın etməsin”. ³¹Ona qulaq asmayın! Çünki Aşşur padşahı belə deyir: “Mənimlə sülh bağlayın və yanıma gəlin. Mən gələndə qədər hər kəs öz üzüm meynəsinin və əncir ağacının bəhrəsindən yeyib öz quyusunun suyundan içəcək. ³²Sonra

mən gəlib sizi ölkənizə bənzər bir ölkəyə – buğda, şərab, çörək, üzüm bağları, zeytun yağı və bal olan bir torpağa aparacağam. Beləcə ölməyib sağ qalarsınız. «Rəbb bizi qurtaracaq» deyib sizi azdıran Xizqiyaya qulaq asmayın. ³³Millətlərin allahlarından biri öz ölkəsini Aşşur padşahının əlindən qurtardımı? ³⁴Hanı Xamatın və Arpadın allahları? Hanı Sefarvayimin, Henanın və Avvanın allahları? Onlar Samariyanı mənim əlimdən qurtardılar mı? ³⁵Bütün bu allahlardan hansı öz ölkəsini mənim əlimdən qurtardı? Bəs Rəbb necə Yerusəlimi mənim əlimdən qurtara bilər?»

³⁶Xalq susdu və onun cavabında heç nə demədi. Çünki padşah «ona cavab verməyin» deyər əmr etmişdi. ³⁷Saray rəisi Xilqiya oğlu Elyaqim, mirzə Şevna və salnaməçi Asəf oğlu Yoah cırılmış paltarlarda Xizqiyanın yanına gəlib baş vəzirin sözlərini ona çatdırdılar.

Padşah Xizqiyanın Yeşayadan məsləhət alması

(Yeş. 37:1-7)

19 Padşah Xizqiya bunu eşidəndə paltarını cırdı və çula bürünüb Rəbbin məbədinə girdi. ²O, saray rəisi Elyaqimi, mirzə Şevnanı və kahinlərin ağsaqqallarını çula bürünmüş halda peyğəmbər Amots oğlu Yeşayanın yanına göndərdi. ³Onlar Yeşayaya dedilər: «Xizqiya belə deyir: “Bu gün bəla, təhqir və rüsvayçılıq günüdür, çünki uşaqların doğulması vaxtı çatıb, ancaq doğmağa güc yoxdur. ⁴Bəlkə ağası Aşşur padşahının var olan Allahı təhqir etməyə göndərdiyi baş vəzirin bütün sözlərini Allahın Rəbb eşidib buna görə məzəmmət edər. Ona görə də qalanlar üçün dua et”. ⁵Padşah Xizqiyanın adamları Yeşayanın yanına gələndə ⁶Yeşaya onlara dedi: «Ağanıza söyləyin ki, Rəbb belə deyir: “Aşşur

padşahının nökərlərinin Mənə qarşı küfr edərək söylədiyi və sənin eşitdiyən sözlərdən qorxma. ⁷Mən onun daxilinə elə bir ruh göndərəcəyəm ki, bir xəbər eşidib öz ölkəsinə qayıdacaq və orada onu qılıncla öldürdürəcəyəm”».

Aşşur padşahının məktubu

(Yeş. 37:8-20)

⁸Baş vəzir geri qayıdıb Aşşur padşahının Livna üzərinə hücum etdiyini gördü. Çünki Lakişdən geri çəkildiyini eşitmişdi. ⁹Aşşur padşahına «Kuş padşahı Tirhaqa sənün üstünə vuruşmağa gəlir» xəbəri çatdı. O, Xizqiyanın yanına yenidən qasidlər göndərərək dedi: ¹⁰«Yəhuda padşahı Xizqiyaya belə söyləyin: “Qoy güvəndiyin Allahın (Yerusəlim Aşşur padşahına təslim edilməyəcək) deyə səni aldatmasın. ¹¹Axı sən eşitdin ki, Aşşur padşahları bütün ölkələrə nə ediblər, oraları necə viran ediblər. Sən qurtula biləcəksənmi? ¹²Atalarımın məhv etdikləri millətlərin – Qozanın, Xaranın, Resefin və Telassarda olan Edenlilərin allahları onları qurtardı mı? ¹³Hanı Xamat padşahı, Arpad padşahı, Sefarvayim şəhərinin, Henanın və Avvanın padşahı?”»

¹⁴Xizqiya məktubu qasidlərdən alıb oxudu. O, Rəbbin məbədinə qalxıb məktubu Rəbbin önündə yerə sərdi. ¹⁵«Xizqiya Rəbbin önündə dua edib dedi: «Ey keruqlar üstündə əyləşən İsrailin Allahı Rəbb! Bütün dünya padşahlıqlarının Allahı yalnız Sənsən. Göyü və yeri Sən yaratmışsan. ¹⁶Ya Rəbb, qulağın eşitsin, gözüün görsün, Sanxerivin var olan Allaha qarşı küfr edərək göndərdiyi sözlərə qulaq as. ¹⁷Ya Rəbb, doğrudur, Aşşur padşahları millətləri və onların torpaqlarını talan etdilər, ¹⁸allahlarını oda atıb

məhv etdilər. Çünki onlar Allah deyildi, insanlar onları ağac və daşdan düzəltmişdilər. ¹⁹Ey Allahımız Rəbb, indi isə yalvarıram, bizi onun əlindən qurtar və bütün dünyaya padşahlıqları bilsinlər ki, ya Rəbb, Sən, yalnız Sən Allahsan!»

Aşşurluların məğlubiyyəti barədə Yeşayanın peyğəmbərlik etməsi

(Yeş. 37:21-38)

²⁰Amots oğlu Yeşaya Xizqiyaya xəbər göndərərək dedi: «İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: “Aşşur padşahı Sanxeriv barədə Mənə etdiyən duanı eşitdim”. ²¹Onun haqqında Rəbbin söylədiyi söz budur:

“Bakirə Sion qızı

Sənə xor baxıb lağ edir,

Yerusəlim qızı

Sənün arxanca başını bulayır.

²²Kimi söyüb küfr etdin?

Kimə qarşı səsini qaldırdın?

Kimə lovğalıqla baxdın?

İsrailin Müqəddəsinə!

²³Qasidlərinin vasitəsilə

Rəbbi təhqir edib dedin:

«Çoxlu döyüş arabalarımıla

Dağların zirvəsinə,

Livanın ən uca yerlərinə çıxdım.

Uca sidr ağaclarını,

Gözəl sərv ağaclarını kəsdim,

Ən son məskəninə,

Yaşıl meşələrinə girdim.

²⁴Quyu qazdım və özgə sularını içdim, Misirin bütün çaylarını ayağımla qurutdum.

²⁵Məgər eşitməmişəm ki,

Mən çoxdan bu işi hazırladım,

Qədimdən bəri müəyyən etdiyimi

İndi yerinə yetirirəm ki,

Sən qalalı şəhərləri dağıdıb

Viranəliyə çevirəsən.

²⁶Bu şəhərlərin sakinləri zəiflədi,

Çaşqınlığa və xəcalətə düşdülər.

Yetişməmişdən əvvəl yandırılan
Çöl otu, göyerti və damda bitən ot kimi
oldular.

²⁷ Sənin oturuşunu,
Girişini-çıxışını,

Mənə qarşı hiddətini bilirəm.

²⁸ Mənə qarşı hiddətləndiyinə görə,
Lovğalığın qulağıma çatdığına görə
Halqamı burnuna və yüyənimi ağzına
taxacağam,

Səni gəldiyin yolla geri qaytaracağam.

²⁹ Ancaq sənin üçün əlamət budur, ey
Xizqiya!

Bu il və gələnlər il özü yetişən barını,
Üçüncü il isə taxıl zəmilərini,
Üzüm bağları salıb onların bəhrəsini
yeyin.

³⁰ Yəhuda nəslindən xilas olub qalanlar
Yenə aşağıya doğru kök atacaqlar,
Yuxarıya doğru bəhrə verəcəklər.

³¹ Çünki qalanlar Yerusəlimdən,
Xilas olanlar Sion dağından çıxacaqlar.
Rəbbin qeyrəti bunu edəcək”.

³² Buna görə Aşşur padşahı barədə Rəbb
belə deyir:

“O bu şəhərə girməyəcək,
Oraya ox atmayacaq,
Qarşısına qalxanla çıxmayacaq,
Qala önündə torpaq qalağı qurmayacaq.

³³ Ancaq gəldiyi yolla geri qayıdacaq,
Bu şəhərə girməyəcək”

Rəbb belə bəyan edir.

³⁴ “Mən bu şəhəri Özüm üçün,
Qulum Davudun xatirinə qoruyub xilas
edəcəyəm”.

³⁵ O gecə Rəbbin mələyi çıxıb Aşşur
ordugahında yüz səksən beş min nəfəri
qırdı. Səhər erkən qalxıb gördülər ki, on-
ların hamısı öldürülüb. ³⁶ Aşşur padşahı
Sanxeriv geri çəkilib getdi və Ninevada
qaldı. ³⁷ O öz allahı Nisrokun məbədində
səcdə edərkən oğulları Adrammelek
və Şareser onu qılıncla öldürdülər və
Urartu ölkəsinə qaçdılar. Sanxerivin yer-
inə oğlu Esar-Xaddon padşah oldu.

Xizqiyanın xəstələnməsi

(2Sahn. 32:24-26; Yeş. 38:1-8,21-22)

20 O günlərdə Xizqiya ölümcül
xəstələndi. Peyğəmbər Amots
oğlu Yeşaya onun yanına gəlib dedi:
«Rəbb belə deyir: “Evin üçün vəsiyyəət
et, çünki xəstəlikdən sağalmayıb
öləcəksən”». ² Xizqiya üzünü divara
çevirdi və Rəbbə dua edib dedi:
³ «Yalvarıram, ya Rəbb, yadına sal
ki, necə Sənin önündə salehliklə və
sidq ürəklə davranmışam, necə Sənin
gözündə yaxşı olan işlər etmişəm». Xizqiya acı-acı ağladı. ⁴ Yeşaya hələ
orta həyətdən çıxmamış ona Rəbbin
bu sözü nazil oldu: ⁵ «Qayıt, Mənim
xalqımın hökmdarı Xizqiyaya söylə ki,
babən Davudun Allahı Rəbb belə deyir:
“Sənin duanı eşitdim, göz yaşlarını
gördüm. İndi Mən səni sağaldıram
və üçüncü gün Rəbbin məbədinə
qalxacaqsan. ⁶ Sənin ömrünü on beş
il artırıram. Səni və bu şəhəri Aşşur
padşahının əlindən qurtaracağam, onu
Özüm üçün və qulum Davudun xatirinə
qoruyacağam”». ⁷ Sonra Yeşaya «əncir
kündəsi götürün» dedi. Bunu götürüb
çibanın üstünə qoydular və padşah
sağaldı.

⁸ Xizqiya Yeşayaya demişdi: «Rəbbin
məni sağaldacağına və üçüncü gün
Rəbbin məbədinə qalxacağıma əlamət
nədir?» ⁹ Yeşaya dedi: «Söylədiyini sözə
əməl edəcəyinə Rəbbin verdiyi əlamət
budur: sənin istəyinə görə kölgə ya on
dərəcə qabağa gedəcək ya da on dərəcə
geri çəkiləcək». ¹⁰ Xizqiya dedi: «Kölgə
üçün on dərəcə qabağa getmək asandır.
Qoy on dərəcə geri çəkilsin». ¹¹ Peyğəm-
bər Yeşaya Rəbbi çağırdı, Rəbb də Ax-
azın tikdiyi günəş saatının üstünə düşən
kölgəni on dərəcə geri çəkdi.

Xizqiyanın ağılsızlığı

(Yeş. 39:1-8)

¹²O zaman Babil padşahı Baladan oğlu Merodak-Baladan Xizqiyaya məktublar və hədiyyələr göndərirdi, çünki Xizqiyanın xəstələndiyini eşitmişdi. ¹³Bunlar Xizqiyanı sevindirirdi. O, xəzinəsində olan bütün şeyləri – qızıl-gümüşi, ətriyyatı, qiymətli yağları, silah anbarını elçilərə göstərdi. Xizqiyanın sarayında və bütün ölkəsində onlara göstərmədiyi bir şey qalmadı.

¹⁴Onda Yeşaya peyğəmbər padşah Xizqiyanın yanına gəlib ona dedi: «Bu adamlar nə dedilər? Sənin yanına haradan gəldilər?» Xizqiya dedi: «Uzaq bir ölkədən – Babilədən gəldilər». ¹⁵Yeşaya dedi: «Sənin sarayında nə gördülər?» Xizqiya dedi: «Sarayında olan bütün şeyləri gördülər. Xəzinəmdə onlara göstərmədiyim bir şey qalmadı».

¹⁶Yeşaya Xizqiyaya dedi: «Rəbbin sözünü dinlə: ¹⁷^d«Bir gün gələcək ki, sənin sarayında olan hər şey və atalarının bu günə qədər yığdıqları şeylər Babilə aparılacaq, heç nə qalmayacaq» deyir Rəbb. ¹⁸^e«Sənin nəslindən olan və səndən törəyən bəzi oğullarını götürüb aparacaqlar və onlar Babil padşahının sarayında hərəmağası olacaq»». ¹⁹Xizqiya Yeşayaya dedi: «Söylədiyən Rəbbin sözü yaxşı sözdür». Sonra dedi: «Heç olmasa mənim dövrümdə sülh və əmin-amanlıq olacaq. Bu, yaxşı deyilmi?»

²⁰Xizqiyanın qalan işləri, onun bütün hünəri, hovuz və su kəməri düzəldib suyu necə şəhərə gətirməsi barədə Yəhuda padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ²¹Xizqiya ataları

ilə uyudu və yerinə oğlu Menaşşe padşah oldu.

Yəhuda padşahı Menaşşe

(2Salm. 33:1-20)

21 Menaşşe padşah olduğu vaxt on iki yaşında idi və Yerusəlimdə əlli beş il padşahlıq etdi. Anasının adı Xefsi-vah idi. ²^fO, İsrail övladlarının önündən Rəbbin qovduğu millətlərin etdikləri iyrənc işlər kimi Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi. ³Atası Xizqiyanın dağıtdığı səcdəgahları yenidən tikdi. İsrail padşahı Axav kimi Baal bütü üçün qurbangahlar qurdu və Aşera bütü düzəldti, bütün səma cisimlərinə səcdə və qulluq etdi. ⁴^gRəbbin «adımı Yerusəlimdə qoyacağam» dediyi məbədində Menaşşe qurbangahlar tikməyə başladı. ⁵Rəbbin məbədinin hər iki həyətinə bütün səma cisimlərinə qurbangahlar düzəldti. ⁶O, oğlunu oda qurban verdi, gələcəyi dedi, baxıcılıq edib cindarlara və ruhçağıranlara müraciət etdi. Beləliklə, Rəbbin gözündə çoxlu pis işlər görərək Onu qəzəbləndirdi. ⁷^hDüzəldtiyi oyma Aşera bütünü məbədə qoydu. Rəbb Davuda və oğlu Süleymana demişdi: «Bu məbəddə və bütün İsrail qəbilələrindən seçdiyim Yerusəlimdə Öz adımı əbədi qoyacağam. ⁸Əgər Mənim onlara buyurduqlarıma və qulum Musanın onlara əmr etdiyi bütün Qanuna əməl etsələr, İsraililəri atalarına verdim torpaqdan didərgin düşməyə qoymayacağam». ⁹Ancaq onlar bu sözlərə qulaq asmadılar. İsrail övladlarının önündə Rəbbin məhvn etdiyi millətlərdən də çox pis işlər etmək üçün Menaşşe onları yoldan çıxartdı.

¹⁰Rəbb Öz qulları peyğəmbərlər vasitəsilə dedi: ¹¹«Yəhuda padşahı Menaşşe bu iyrənc işləri etməklə özündən əvvəlki Emorluların

^d20:17 2Pad. 24:13; 2Salm. 36:10 ^e20:18 2Pad. 24:10-16; Dan. 1:1-7

^f21:2 Yer. 15:4 ^g21:4 2Şam. 7:13 ^h21:7 1Pad. 9:3-5; 2Salm. 7:12-18

etdiklərindən də çox pislik etdi və bütlləri ilə Yəhudalılara da günah etdirdi. ¹²Buna görə də İsrailin Allahu Rəbb belə deyir: “Mən Yerusəlimin və Yəhudanın üzərinə elə bir bəla gətirəcəyəm ki, bunu eşidən hər kəsin qulaqları cingildəyəcək. ¹³Samariyanı öldürüyüm ipi və Axav nəslinin üstünə çəkdiyim şaqulu Yerusəlimin üzərinə də çəkəcəyəm. Bir nəfər boşqabı necə silib üzüstə çevirirsə, Mən də Yerusəlimi elə siləcəyəm. ¹⁴İrsimin qalanlarından üz döndərəcəyəm, onları düşmənlərinə təslim edəcəyəm və düşmənləri onları soyub talan edəcək. ¹⁵Çünki gözümdə pis olan işlər edirdilər və ataları Misirdən çıxdıqları gündən bu günə qədər Məni qəzəbləndirirdilər”».

¹⁶Menaşşe Rəbbin gözündə pis olan işlər edərək Yəhudalılara etdirdiyi günahdan başqa çoxlu günahsız qan töküüb Yerusəlimi başdan-başa qana buladı.

¹⁷Menaşşenin qalan işləri, etdiyi hər şey və elədiyi günah barədə Yəhuda padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ¹⁸Menaşşe ataları ilə uyudu və öz sarayının bağçasında – Uzza bağçasında basdırıldı. Onun yerinə oğlu Amon padşah oldu.

Yəhuda padşahı Amon

(2Saln. 33:21-25)

¹⁹Amon padşah olduğu vaxt iyirmi iki yaşında idi və Yerusəlimdə iki il padşahlıq etdi. Anası Yotvalı Xarusun qızı olub adı Meşullemet idi. ²⁰O, atası Menaşşenin etdiyi kimi Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi. ²¹Atasının yolu ilə gedib onun qulluq etdiyi bütllərə səcdə və qulluq etdi. ²²Atalarının Allahu Rəbbi tərək etdi və Rəbbin yolu ilə getmədi. ²³Amonun əyanları ona qəsd hazırladılar və padşahı sarayında öldürdülər. ²⁴Ölkə xalqı padşah Amona qəsd hazır-

layanların hamısını qırdı və onun yerinə oğlu Yoşiyanı padşah etdi.

²⁵Amonun qalan işləri barədə Yəhuda padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ²⁶O, Uzza bağçasında, öz qəbrində basdırıldı. Onun yerinə oğlu Yoşiya padşah oldu.

Yəhuda padşahı Yoşiya

(2Saln. 34:1-2)

22 Yoşiya padşah olduğu vaxt səkkiz yaşında idi və Yerusəlimdə otuz bir il padşahlıq etdi. Anası Bosqatlı Adayanın qızı olub adı Yedida idi. ²O, Rəbbin gözündə doğru olan işlər etdi, hər işdə babası Davudun yolu ilə gedərək ondan kənara çıxmadı.

Məbəddə Qanun kitabının tapılması

(2Saln. 34:8-28)

³Yoşiyanın padşahlığının on səkkizinci ilində padşah mirzə Meşullam oğlu Asalya oğlu Şafanı Rəbbin məbədinə göndərüb dedi: ⁴«Baş kahin Xilqiyanın yanına get. Qoy o, astana keşikçilərinin xalqdan yığdıqları Rəbbin məbədinə gətirilən pulu tərəzidə çəksin. ⁵Onu Rəbbin məbədinin işinə nəzarət edənlərə versinlər. Onlar da pulu məbədin uçuq yerlərini təmir etmək üçün Rəbbin məbəbində olan işçilərə – ⁶dülgərlərə, ustalara, bənnalara, məbədi təmir etmək üçün taxta və yonulmuş daş alanlara versinlər. ⁷Ancaq əllərinə verilən pulun hesabı onlarla aparılmasın, çünki sədaqətlə çalışırlar».

⁸Baş kahin Xilqiya mirzə Şafana dedi: «Rəbbin məbəbində Qanun kitabını tapdım». Xilqiya kitabı Şafana verdi və Şafan onu oxudu. ⁹Mirzə Şafan padşahın yanına gəldi və ona xəbər gətirib dedi: «Qulların məbəddə tapılan pulu boşaltdılar və onu Rəbbin məbədinin işinə nəzarət edənlərə

verdiklər». ¹⁰Mirzə Şafan padşaha bildirib dedi: «Kahin Xilqiya mənə bir kitab verdi». Şafan onu padşahın önündə oxudu.

¹¹Padşah Qanun kitabının sözlərini eşidəndə paltarını cırdı. ¹²Padşah kahin Xilqiyaya, Şafan oğlu Axiqama, Mikeya oğlu Akbora, mirzə Şafana və padşahın xidmətçisi Asaya əmr edib dedi: ¹³«Gedin, tapılmış bu kitabın sözlərinə görə mənim üçün, xalq və bütün Yəhuda üçün Rəbdən soruşun, çünki Rəbbin bizə qarşı alovlanmış qəzəbi böyükdür. Ona görə ki atalarımız bu kitabın sözlərinə qulaq asmamışdı və orada bizim üçün yazılmış bu şeylərə əməl etməmişdi».

¹⁴Kahin Xilqiya, Axiqam, Akbor, Şafan və Asaya qadın peyğəmbər Xuldanın yanına getdilər. O, paltarlara baxan Harhas oğlu Tiqva oğlu Şallumun arvadı idi və Yerusəlimdə ikinci məhəllədə yaşayırdı. Onunla söhbət etdilər. ¹⁵Qadın onlara dedi: «İsrailin Allahı Rəbb deyir: sizi Mənim yanıma göndərən adama söyləyin ki, ¹⁶Rəbb belə deyir: “Mən Yəhuda padşahının oxuduğu kitabdakı bütün sözlərə görə bu yerə və burada yaşayanların üzərinə bəla gətirəcəyəm. ¹⁷Onlar Məni tərək etdilər və başqa allahlara buxur yandıraraq bütün əməlləri ilə Məni qəzəbləndirdilər. Buna görə də bu yerə qarşı qəzəbim alovlanacaq və sönməyəcək”. ¹⁸Ancaq Rəbdən soruşmaq üçün sizi göndərən Yəhuda padşahına söyləyin ki, İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: “Sözlərimi dinlədin. ¹⁹Mənim bu yer və orada yaşayanlar barədə «viranəlik və lənət olsun» deyə söylədiyim sözü eşidəndə ürəyiniz yumşaldı və Rəbbin önündə özünü aşağı tutdunuz, paltarınızı cırıb önümdə ağladınız. Buna görə də Mən səni eşitdim” belə deyir Rəbb. ²⁰“Bundan ötrü Mən səni

atalarına qoşacağam, rahatlıqla öz qəbrinə qoyulacaqsan və bu yerin üzərinə gətirəcəyim bütün bəlanı gözlərin görməyəcək”. Onlar bu xəbəri padşaha çatdırdılar.

Padşah və xalqın Rəbb ilə əhd bağlaması

(2Saln. 34:3-7,29-30)

23 Padşah Yəhuda və Yerusəlimin bütün ağsaqqallarını çağırtdırıb öz yanına topladı. ²Padşah, onunla birgə bütün Yəhuda adamları, Yerusəlimdə yaşayanların hamısı, kahinlər, peyğəmbərlər və böyükdən kiçiyə qədər bütün xalq Rəbbin məbədinə qalxdı. O, Rəbbin məbədinə tapılmış Əhd kitabının bütün sözlərini onlara eşitdirərək oxudu. ³Padşah sütunun yanında dayandı. O, Rəbbin önündə əhd bağladı ki, Rəbbin ardınca gedib Onun əmrələrinə, göstərişlərinə, qaydalarına bütün qəlbi, bütün varlığı ilə əməl etsin və bu kitabda yazılmış əhdin sözlərini yerinə yetirsin. Bütün xalq da onunla birgə əhd bağladı.

Yoşiyanın bütprəstliyi aradan qaldırması

⁴JPadşah baş kahin Xilqiyaya, müavin kahinlərə və astana keşikçilərinə əmr etdi ki, Baal, Aşera və bütün səma cisimləri üçün düzəldilmiş şeylərin hamısını Rəbbin məbədinə çıxarsınlar. Onları Yerusəlimin kənarında olan Qidron vadisindəki tarlalarda yandırdı və küllərini Bet-Elə apardı. ⁵O, Yəhuda şəhərlərində və Yerusəlimin ətrafında olan səcdəgahlarda buxur yandırmaq üçün Yəhuda padşahlarının qoyduqları kahinləri və Baala, günəşə, aya, bürclərə, bütün səma cisimlərinə buxur yandıranları işdən kənar etdi. ⁶Aşera bütünü Rəbbin məbədinə Yerusəlimin

kənarına, Qidron vadisinə çıxartdı. Onu Qidron vadisində yandırdı, əzib toz etdi və tozunu adi adamların qəbirləri üstünə səpələyib murdarladı. ⁷Rəbbin məbədində məbəd fahişəliyi ilə məşğul olan kişilərin evlərini dağıtdı. Qadınlar orada Aşera üçün çadırlar toxuyurdular. ⁸Yoşiya Yəhuda şəhərlərindən bütün kahinləri gətirdi, Gevadan Beer-Şevaya qədər bu kahinlərin buxur yandırdıqları səcdəgahları murdar etdi. Şəhər rəisi Yeşuanın darvazasının girəcəkdir yerində, sol tərəfdə olan şəhər darvazasındakı səcdəgahları dağıtdı. ⁹Lakin səcdəgahların kahinləri Yerusəlimdə Rəbbin qurbangahına qalxmırdılar, amma qardaşları ilə birlikdə mayasız çörək yeyirdilər. ¹⁰^{kl} Yoşiya Ben-Hinnom vadisində olan Tofeti murdar etdi ki, heç kəs oğlunu ya qızını Molek üçün oda qurban verməsin. ¹¹O, Rəbbin məbədində, saray xidmətçisi Natan-Melekin həyətdə olan otağına Yəhuda padşahlarının günəş həsr etdikləri atların gətirilməsinə son qoydu və günəş arabalarını odda yandırdı. ¹²^mAxazın yuxarı otağının damında Yəhuda padşahlarının düzəltdiyi qurbangahları və Rəbbin məbədinin iki həyətidə Menaşşenin düzəltdiyi qurbangahları da padşah dağıtdı. Onları orada qırıb əzdi və tozlarını Qidron vadisinə səpələdi. ¹³ⁿYerusəlimin şərq tərəfində, Hələk dağının cənub tərəfində Sidonluların iyrənc bütü Aştoret, Moavlıların iyrənc bütü Kemoş və Ammonluların iyrənc bütü Milkom üçün İsrail padşahı Süleymanın düzəltdiyi səcdəgahları padşah murdar etdi. ¹⁴O, sütunları parça-parça etdi, Aşera bütələrini kəsdi

və onların yerlərini insan sümükləri ilə doldurdu.

¹⁵^oHəmçinin Bet-Eldə olan qurbangahı və İsrailə günah etdirmiş Nevat oğlu Yarovamin düzəltdiyi səcdəgahı dağıtdı. O, səcdəgahı yandırdı və əzib toz etdi, Aşera bütünü də yandırdı. ¹⁶^pYoşiya dönüb qarşısındakı dağda olan qəbirləri gördü və sümükləri qəbirlərdən götürdü. Bu işləri qabaqcadan söyləyən Allah adamının dediyi Rəbbin sözünə görə onları qurbangah üzərində yandıraraq onu murdar etdi. ¹⁷^qYoşiya dedi: «Orada gördüyüm abidə nədir?» Şəhərin adamları ona dedilər: «Yəhudadan gələn Allah adamının qəbridir. O, Bet-El qurbangahına qarşı sən etdiyən bu işləri qabaqcadan söyləmişdi». ¹⁸O dedi: «Ona toxunmayın, heç kəs onun sümüklərini narahat etməsin». Onun və Samariyadan gələn peyğəmbərin sümüklərinə toxunmadılar. ¹⁹Yoşiya Samariya şəhərlərində olan bütün səcdəgahlardakı məbədləri aradan qaldırdı. İsrail padşahları bu məbədləri tikib Rəbbi qəzəbləndirmişdilər. O, Bet-Eldə etdiyi bütün işləri bu yerlərdə də etdi. ²⁰Yoşiya qurbangahların üstündə həmin səcdəgahlardakı bütün kahinləri qurban gətirdi və insan sümükləri yandırdı. Sonra Yerusəlimə qayıtdı.

Yoşiyanın Pasxa bayramını keçirməsi

(2Saln. 35:1-19)

²¹Padşah bütün xalqa əmr edib dedi: «Bu Əhd kitabında yazıldığına görə Allahınız Rəbb üçün Pasxa bayramını keçirin». ²²İsrailə hökm edən hakimlərin dövründən bəri, İsrail və Yəhuda padşahlarının bütün dövrü boyu Pasxa

^k23:10 Lev. 18:21 ^l23:10 Yer. 7:31; 19:1-6; 32:35

^m23:12 2Pad. 21:5; 2Saln. 33:5 ⁿ23:13 1Pad. 11:7 ^o23:15 1Pad. 12:33

^p23:16 1Pad. 13:2 ^q23:17 1Pad. 13:30-32

bayramı belə keçirilməmişdi. ²³ Ancaq Yoşiyanın padşahlığının on səkkizinci ilində bu Pasxa Rəbb üçün Yerusəlimdə keçirildi.

²⁴ Bundan başqa, Yoşiya Rəbbin məbədində kahin Xilqiyanın tapdığı kitabda yazılan Qanunun sözlərinə əməl edərək cindarları və ruhçağıranları, ev bütənləri və başqa bütələri – Yəhuda ölkəsində və Yerusəlimdə gözüne dəyən bütün mənfur şeyləri məhv etdi. ²⁵ Musanın bütün Qanununa görə bütün qəlbi, bütün varlığı, bütün gücü ilə onun kimi Rəbbə üz tutan bir padşah nə ondan əvvəl, nə də ondan sonra oldu.

²⁶ Ancaq Menaşşenin Rəbbi qəzəbləndirmək üçün etdiyi bütün əməllərindən ötrü Rəbb Yəhudalılara qarşı alovlanan böyük qəzəbindən dönmədi. ²⁷ Rəbb dedi: «İsrailliləri gözümlün önündən rədd etdiyim kimi Yəhudalıları da rədd edəcəyəm, seçdiyim şəhər Yerusəlimdən və “adım orada olacaq” dediyim məbəddən üz döndərəcəyəm».

Yoşiyanın ölümü

(2Saln. 35:20–36:1)

²⁸ Yoşiyanın qalan işləri və etdiyi hər şey barədə Yəhuda padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ²⁹ Onun dövründə Misir padşahı firon Neko Ferat çayına tərəf Aşşur padşahının üstünə hücum etmək istədi. Padşah Yoşiya onunla qarşılaşmağa çıxdı. Firon Neko Yoşiya ilə Megiddoda qarşılaşdı onu öldürdü. ³⁰ Adamları onun cəsədini Megiddodan götürüb araba ilə Yerusəlimə gətirdilər və öz qəbrində basdırdılar. Ölkə xalqı Yoşiyanın oğlu Yehoaxazı götürüb məsh etdi və onu atasının yerinə padşah etdi.

Yəhuda padşahı Yehoaxaz

(2Saln. 36:2-4)

³¹ Yehoaxaz padşah olduğu vaxt iyirmi üç yaşında idi və Yerusəlimdə üç ay padşahlıq etdi. Anası Livnalı Yere- myanın qızı olub adı Xamutal idi. ³² O, atalarının etdiyi kimi Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi. ³³ Firon Neko Xamat torpağındakı Rivlada onu əsir aldı ki, Yerusəlimdə padşahlıq edə bilməsin. O, ölkə üzərinə bir talant qızıl və yüz talant gümüş miqdarında xərac qoydu. ³⁴ Firon Neko Yoşiyanın oğlu Elyaqimi atası Yoşiyanın yerinə padşah etdi və onun adını dəyişdirib Yehoyaqim qoydu. Yehoaxazı isə götürüb apardı. Yehoaxaz Misirə gəlib orada öldü. ³⁵ Yehoyaqim firona qızıl-gümüş verdi və fironun istədiyi qədər gümüş vermək üçün ölkə üzərinə vergi qoydu. O, firon Nekoya vermək üçün ölkə xalqından hər kəsə təyin olunmuş məbləğə görə qızıl-gümüş alırdı.

Yəhuda padşahı Yehoyaqim

(2Saln. 36:5-8)

³⁶ Yehoyaqim padşah olduğu vaxt iyirmi beş yaşında idi və Yerusəlimdə on bir il padşahlıq etdi. Anası Rumalı Pedayanın qızı olub adı Zevida idi. ³⁷ O, atalarının etdiyi kimi Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi.

24 ¹ Yehoyaqimin dövründə Babil padşahı Navuxodonosor onun üzərinə hücum etdi. Yehoyaqim üç il ona tabe oldu, amma sonra ona qulluq etməkdən boyun qaçırdı. ² Xaldeylilərin, Aramlıların, Moavlıların və Ammonluların qoşunlarını Rəbb ona qarşı göndərdi; Rəbbin Öz qulları peyğəmbərlər vasitəsilə söylədiyi sözüne görə Yəhudanı məhv etmək üçün

[†]23:29 Zək. 12:11; Vəhy 16:16 [§]23:34 Yer. 22:11-12

[†]23:36 Yer. 22:18-19; 26:1-6; 35:1-19 [¶]24:1 Yer. 25:1-38; Dan. 1:1-2

onun üzərinə göndərdi. ³Həqiqətən, Rəbbin sözüünə görə Yəhudanın başına bu iş gəldi ki, Menaşşenin etdiyi bütün günahlardan ötrü Rəbb onları hüzurundan rədd etsin. ⁴Çünki onun günahsız qan töküüb Yerusəlimi qanla doldurmasını Rəbb bağışlamaq istəmədi.

⁵Yehoyaqimin qalan işləri və etdiyi hər şey barədə Yəhuda padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır. ⁶Yehoyaqim ataları ilə uyudu və yerinə oğlu Yehoyakin padşah oldu. ⁷Misir padşahı bir daha öz ölkəsindən kənara çıxmadı, çünki Misir vadisindən Fərat çayına qədər Misir padşahının əvvəllər işğal etdiyi hər yeri Babil padşahı tutmuşdu.

Yəhuda padşahı Yehoyakin

(2Saln. 36:9-10)

⁸Yehoyakin padşah olduğu vaxt on səkkiz yaşında idi və Yerusəlimdə üç ay padşahlıq etdi. Anası Yerusəlimli Elnatanın qızı olub adı Nexuşta idi. ⁹Yehoyakin atasının etdiyi kimi Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi.

¹⁰O zaman Babil padşahı Navuxodonosorun qoşunları Yerusəlimə yaxınlaşdı. Şəhər mühasirəyə alındı.

¹¹Qoşunlar şəhəri mühasirəyə alanda Babil padşahı Navuxodonosor onun ətrafına gəldi. ¹²^vYəhuda padşahı Yehoyakin anası, əyanları, rəisləri və saray xidmətçiləri ilə birlikdə Babil padşahına təslim oldu. Padşahlığının səkkizinci ilində Babil padşahı onu əsir aldı. ¹³Rəbbin söylədiyi kimi Rəbbin məbədinin və sarayın xəzinələrini oradan çıxartdı. İsrail padşahı Süleymanın Rəbbin məbədi üçün düzəltdiyi bütün qızıl

şeyləri parça-parça etdi. ¹⁴O bütün Yerusəlimliləri, bütün rəisləri, igid adamların hamısını – cəmi on min nəfəri və bütün ustalarla sənətkarları sürgün etdi. Ölkədə yoxsul xalqdan başqa heç kəs qalmadı. ¹⁵^wYehoyakini də Babilə sürgün etdi. Padşahın anasını, arvadlarını, saray xidmətçilərini və ölkənin adlı-sanlı adamlarını Yerusəlimdən sürgün edib Babilə apardı. ¹⁶Babil padşahı sayı yeddi min nəfər olan bütün döyüşçüləri, min nəfər ustanı və sənətkarı – müharibədə iş görən bütün bacarıqlı adamları əsir edib Babilə gətirdi. ¹⁷^xBabil padşahı Yehoyakinin yerinə əmisi Mattanyanı padşah etdi və onun adını dəyişib Sidqiya qoydu.

Yəhudanın son padşahı Sidqiya

(2Saln. 36:11-12; Yer. 52:1-3)

¹⁸^ySidqiya padşah olduğu vaxt iyirmi bir yaşında idi və Yerusəlimdə on bir il padşahlıq etdi. Anası Livnalı Yeremyanın qızı olub adı Xamutal idi. ¹⁹O, Yehoyaqimin etdiyi kimi Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi. ²⁰^zHəqiqətən, Rəbbin qəzəbinə görə Yerusəlimin və Yəhudanın başına bu iş gəldi və Rəbb onları hüzurundan kənar etdi.

Yerusəlimin süqutu

(2Saln. 36:13-21; Yer. 52:3-33)

Sidqiya Babil padşahına qarşı üsyan etdi.

25 ^aOnun padşahlığının doqquzuncu ilində, onuncu ayın onuncu günü Babil padşahı Navuxodonosor bütün ordusu ilə Yerusəlimin üzərinə hücum etdi, oraya qarşı ordugah qurdu və ətrafında

^v24:12 Yer. 22:24-30; 24:1-10; 29:1-2 ^w24:15 Yez. 17:12

^x24:17 Yer. 37:1; Yez. 17:13 ^y24:18 Yer. 27:1-22; 28:1-17

^z24:20 Yez. 17:15 ^a25:1 Yer. 21:1-10; 34:1-5; Yez. 24:2

mühasirə divarları düzəldi. ²Padşah Sidqiyanın hakimiyyətinin on birinci ilinə qədər şəhər mühasirədə qaldı. ³Dördüncü ayın doqquzuncu günü şəhərdə aclıq elə gücləndi ki, ölkə xalqının yeməyə çörəyi qalmadı. ⁴Həmin vaxt şəhərin divarlarında dəlik açıldı. Gecə ikən Xaldeylilər şəhərin ətrafında olanda padşah və bütün döyüşçülər padşah bağçasının yanında olan iki divar arasındakı darvazadan çıxıb Arava yolu ilə getdilər. ⁵Ancaq Xaldeylilərin qoşunu padşahı təqib etdi və Yerixo düzənliklərində ona çatdı. Padşahın ordusu onu tərk edib dağılmışdı. ⁶Padşahı tutub Rivlaya, Babil padşahının yanına apardılar və onun haqqında hökm verdilər. ⁷Sidqiyanın oğullarını gözü qabağında öldürdülər, özünün isə gözlərini çıxartdılar və qandallayıb Babilə apardılar.

⁸Babil padşahı Navuxodonosorun padşahlığının on doqquzuncu ilində, beşinci ayın yeddinci günü Babil padşahının əyanı olan mühafizəçilər rəisi Nevuzaradan Yerusəlimə gəldi. ⁹O, Rəbbin məbədinə, padşah sarayına, Yerusəlimdəki bütün evlərə od vurub bütün əsas binaları yandırdı. ¹⁰Mühafizəçilər rəisi ilə birgə gələn bütün Xaldey ordusu Yerusəlimin ətrafındakı divarları uçurtdu. ¹¹Mühafizəçilər rəisi Nevuzaradan şəhərdə qalan xalqı, Babil padşahının tərəfinə keçən fərariləri və başqa əhalini sürgün etdi. ¹²Ancaq o, bağçılıq və əkinçilik etmək üçün ölkədəki yoxsulların bir hissəsini orada saxladı.

¹³^{de} Xaldeylilər Rəbbin məbədində olan tunc sütunları, dayaqları və tunc hovuzu parçalayıb tunclarını Babilə

apardılar. ¹⁴İbadət zamanı işlədilən qazanları, kürəkləri, maqqaşları, nimçələri və bütün tunc qabları götürüb apardılar. ¹⁵Mühafizəçilər rəisi xalis qızılın və gümüşdən olan bütün şeyləri – buxurandanları və piyalələri götürdü. ¹⁶Rəbbin məbədi üçün Süleymanın düzəltdiyi iki sütunda, hovuzda və dayaqlarda olan bütün tuncun ağırlığı hesaba gəlməzdi. ¹⁷Bir sütunun hündürlüyü on səkkiz qulac idi və üzərində tunc başlıq var idi. Başlığın hündürlüyü üç qulac idi. Bu başlığın ətrafında hörmə tor və narlar var idi. Hər şey tuncdan düzəldilmişdi. O biri sütun da hörmə torla birgə bu cür idi.

¹⁸Mühafizəçilər rəisi başçı kahin Serayanı, başçı kahinin müavini Sefyanı və üç astana keşikçisini əsir aldı. ¹⁹Şəhərdə qalan döyüşçülərin sərkərdəsini, padşahın məsləhətçilərindən şəhərdə olan beş nəfəri, ölkə xalqını orduya yazan sərkərdənin mirzəsini və ölkə xalqından şəhərdə qalan altmış nəfəri əsir tutdu. ²⁰Mühafizəçilər rəisi Nevuzaradan onları götürüb Rivlaya, Babil padşahının yanına apardı. ²¹Babil padşahı Xamat torpağında olan Rivlada onları öldürdü. Beləcə Yəhuda xalqı öz ölkəsindən sürgün olundu.

Yəhuda valisi Gedalya

(Yer. 40:7-9; 41:1-3)

²²Yəhuda ölkəsində Babil padşahı Navuxodonosorun toxunmadığı qalan xalqa gəlincə, padşah Şafan oğlu Axiqam oğlu Gedalyanı onların üzərində vali qoydu. ²³Babil padşahının Gedalyanı vali qoyduğunu eşitdikdə bütün qoşun başçıları və onların adamları – Netanya oğlu İsmail, Qareah

^b25:4 Yez. 33:21 ^c25:7 Yez. 12:13

^d25:13 1Pad. 7:15-22; 2Saln. 3:15-17 ^e25:13 1Pad. 7:23-26; 2Saln. 4:2-5

^f25:14 1Pad. 7:45; 2Saln. 4:16 ^g25:22 Yer. 40:7-9

oğlu Yoxanan, Netofalı Tanxumet oğlu Seraya, bir Maakalının oğlu Yaazanya və onların döyüşçüləri Mispaya, Gedalyanın yanına gəldilər. ²⁴ Gedalya onların özlərinə və adamlarına and içib dedi: «Xaldeylilərdən qorxmayın. Ölkədə qalıb Babil padşahına qulluq edin. Belə etsəniz, sizin üçün yaxşı olar». ²⁵ ^hYeddinci ayda padşah nəslindən olan Elişama oğlu Netanya oğlu İsmail on nəfərlə birgə gəlib Gedalyanı öldürdü. Onlar Mispada Gedalyanın yanında olan Yəhudalıları və Xaldeyliləri də öldürdülər. ²⁶ ⁱBöyükdən kiçiyə qədər bütün xalq və qoşun başçıları qalxıb Misirə qaçdı, çünki Xaldeylilərdən qorxurdular.

Yehoyakinin azad edilməsi

(Yer. 52:31-34)

²⁷ Yəhuda padşahı Yehoyakinin sürgündə olmasının otuz yeddinci

ilində Evil-Merodak Babil padşahı oldu. Həmin ilin on ikinci ayının iyirmi yeddinci günü Evil-Merodak Yəhuda padşahı Yehoyakinə mərhəmət göstərərək onu zindandan azad etdi. ²⁸ Onunla mehribanlıqla söhbət etdi və onun üçün özü ilə birgə Babildə olan padşahların taxtlarından yuxarı bir taxt qoydurdu. ²⁹ Yehoyakin həbsxana paltarlarını əynindən çıxartdı. O yaşadığı müddətdə padşahın süfrəsində yemək yeyərdi. ³⁰ Bütün ömrü boyunca ona padşah tərəfindən gündəlik azuqə verilirdi.

^h25:25 Yer. 41:1-3

ⁱ25:26 Yer. 43:5-7

BİRİNCİ SALNAMƏLƏR

KİTABI

GİRİŞ

«1 və 2 Salnamələr» adlanan iki kitab «Şamuel» və «Padşahlar» Kitablarındakı hadisələri yenidən başqa nöqtəyi-nəzərdən işıqlandırır. «1 Salnamələr» Kitabı İsrail tarixinin yazılmasının iki əsas məqsədini göstərir:

İsrail və Yəhuda padşahlığının başına gəlmiş bəlalara baxmayaraq, Allah İsrail xalqına verdiyi vədlərinə sadıq olub Yəhudada yaşayanlar vasitəsilə Öz xalqı üçün niyyətini həyata keçirirdi. Müəllif bunu Davud və Süleymanın nailiyyətlərində, Yehoşafat, Xizqiya və Yoşiyanın islahatlarında, həmçinin xalqın Allaha sadıqlığında görürdü.

Yerusəlim məbədində xalqın Allaha səcdə etməsi, xüsusilə kahinlərlə Levililərin ibadət xidməti təsvir olunur. Süleyman məbədi tikdi, amma Davud məbədin təməlini və mərasimlərin əsasını qoydu.

Kitabın məzmunu

1:1–9:44 Nəsil şəcərələri və siyahılar

10:1–14 Şaulun ölümü

11:1–29:30 Davudun padşahlığı

11:1–22:1 Bəlalər və nailiyyətlər

22:2–29:30 Məbədi tikmək üçün hazırlıq

Adəm və onun nəsiləri

(Yar. 5:1-32)

1 Adəm, Şet, Enoş, ²Qenan, Mahalə, Yered, ³Xanok, Mətuşelah, Lemek, ⁴Nuh, Sam, Ham və Yafəs.

Nuhun nəsiləri

(Yar. 10:1-32; 11:10-26)

⁵Yafəsin oğulları: Qomer, Maqoq, Mada, Yavan, Tuval, Meşək və Tiras.

⁶Qomerin oğulları: Aşkenaz, Rifat və Toqarma. ⁷Yavanın oğulları: Elişa, Tarşiş, Kittim və Rodanim.

⁸Hamın oğulları: Kuş, Misrayim, Put və Kənan. ⁹Kuşun oğulları: Seva, Xavila, Savta, Raama və Savteka. Raamanın oğulları: Səba və Dedan. ¹⁰Kuşun Nəmrud adlı bir oğlu da oldu. O, yer üzündə ilk qüdrətli adam oldu.

¹¹Misrayimin nəsiləri bunlardır: Ludlular, Anamlılar, Lehavlular, Naftuhlular, ¹²Patroslular, Filiştililərin əcdadı olan Kasluhlular, həmçinin Kaftorlular. ¹³Kənanın nəsiləri bunlardır: ilk oğlu Sidon, Xet, ¹⁴həmçinin Yevuslular, Emorlular, Qırqaşlılar, ¹⁵Xivlilər, Arqlılar, Sinlilər, ¹⁶Ervadlılar, Semarlular və Xamatlılar.

¹⁷Samın oğulları: Elam, Aşşur, Arpaqşad, Lud, Aram, Us, Xul, Geter və Meşək. ¹⁸Arpaqşaddan Şelah törədi və Şelahdan Ever törədi. ¹⁹Everin iki oğlu oldu: birinin adı Peleq *idi, çünki onun dövründə yer üzü bölündü. Qardaşının adı Yoqtan idi. ²⁰Yoqtandan Almodad, Şelef, Xasarmavet, Yerah, ²¹Hadoram, Uzal, Diqla, ²²Eval, Avimael, Səba, ²³Ofir, Xavila və Yovav törədi. Bunların hamısı Yoqtanın oğulları idi.

²⁴Sam, Arpaqşad, Şelah, ²⁵Ever, Peleq, Reu, ²⁶Seruq, Naxor, Terah, ²⁷İbram, yəni İbrahim.

İbrahimin nəsiləri

(Yar. 25:12-16; 36:1-19)

²⁸İbrahimin oğulları: İshaq və İsmail. ²⁹Onların oğulları bunlardır: İsmailin ilk oğlu Neveyot, sonra Qedar, Adbeel, Mivsam, ³⁰Mişma, Duma, Massa, Xadad,

*1:19 Peleq – ibrani dilində bölünmə.

Tema, ³¹ Yetur, Nafiş və Qedma. Bunlar İsmailin oğullarıdır.

³² İbrahimin cariyəsi Qeturanın doğduğu oğullar bunlardır: Zimran, Yoqşan, Medan, Midyan, İşbaq və Şuah. Yoqşanın oğulları: Səba və Dedan. ³³ Midyanın oğulları: Efa, Efer, Xanok, Avida və Eldaa. Bunların hamısı Qeturanın övladlarıdır.

³⁴ İbrahimdən İshaq törədi. İshaqın oğulları: Esav və İsrail. ³⁵ Esavın oğulları: Elifaz, Reuel, Yeuş, Yalam və Qorah. ³⁶ Elifazın oğulları: Teman, Omar, Sefi, Qatam, Qenaz, Timna və Amaleq. ³⁷ Reuelin oğulları: Naxat, Zerah, Şamma və Mizza.

Seirin nəsiləri

(Yar. 36:20-30)

³⁸ Seirin oğulları: Lotan, Şoval, Siveon, Ana, Dişon, Eser və Dişan. ³⁹ Lotanın oğulları: Xori və Homam, Lotanın bacısı Timna. ⁴⁰ Şovalın oğulları: Alvan, Manaxat, Eval, Şefo və Onam. Siveonun oğulları: Ayya və Ana. ⁴¹ Ananın oğlu Dişon. Dişonun oğulları: Xamran, Eşban, İtran və Keran. ⁴² Eserin oğulları: Bilhan, Zaavan və Yaaqan. Dişanın oğulları: Us və Aran.

Edomun padşahları və başçıları

(Yar. 36:31-43)

⁴³ İsraililərə bir kəs padşahlıq etməzdən əvvəl Edom ölkəsində padşahlıq edən adamlar bunlardır: Beor oğlu Bela. Onun şəhəri Din hava idi. ⁴⁴ Bela öldü və onun yerinə Bosradan olan Zerah oğlu Yovav padşah oldu. ⁴⁵ Yovav öldü və onun yerinə Temanlıların torpağından olan Xuşam padşah oldu. ⁴⁶ Xuşam öldü və onun yerinə Moav çölündə Midyanlıları qıran Bedad oğlu Hadad padşah oldu. Onun şəhəri Avit idi. ⁴⁷ Hadad öldü və onun yerinə Masreqadan olan

Samla padşah oldu. ⁴⁸ Samla öldü və onun yerinə Rexovot-Hannahardan olan Şaul padşah oldu. ⁴⁹ Şaul öldü və onun yerinə Akbor oğlu Baal-Xanan padşah oldu. ⁵⁰ Baal-Xanan öldü və onun yerinə Hadad padşah oldu. Onun şəhəri Pau idi. Onun arvadının adı Me-Zahav qızı Matred qızı Mehetavel idi.

⁵¹ Hadad öldü və bunlar Edomun başçıları oldu: başçı Timna, başçı Alva, başçı Yetet, ⁵² başçı Oholivama, başçı Ela, başçı Pinon, ⁵³ başçı Qenaz, başçı Teman, başçı Mivsar, ⁵⁴ başçı Maqdiel, başçı İram. Edomun başçıları bunlardır.

İsrailin oğulları

2 İsrailin oğulları bunlardır: Ruven, Şimeon, Levi, Yəhuda, İssakar, Zevulun, ² Dan, Yusif, Binyamin, Naftali, Qad və Aşer.

Yəhudanın nəsiləri

³ Yəhudanın oğulları: Er, Onan və Şela. Onun bu üç oğlu Kənanlı Batşuadan doğuldu. Yəhudanın ilk oğlu Er Rəbbin gözündə pis adam idi və Rəbb onu öldürdü. ⁴ Yəhudanın gəlini Tamar ona Peresi və Zerahı doğdu. Yəhudanın cəmişi beş oğlu var idi.

⁵ Peresin oğulları: Xesron və Xamul. ⁶ Zerahın oğulları: Zimri, Etan, Heman, Kalkol və Dara. Bunlar cəmişi beş nəfər idi. ⁷ Karminin oğlu həsr olunmuş şeydə xainlik edib İsraili bəlaya salan Akan idi. ⁸ Etanın oğlu Azarya idi.

Davudun əcdadları

⁹ Xesronun oğulları: Yeraxmeel, Ram və Kalev. ¹⁰ Ramdan Amminadav törədi və Amminadavdan Yəhudalıların rəhbəri Naxşon törədi. ¹¹ Naxşondan Salmon törədi və Salmondan Boaz törədi. ¹² Boazdan Oved törədi və Oveddən Yessey törədi. ¹³ Yesseyin

oğulları bunlar idi: ilk oğlu Eliav, ikincisi Avinadav, üçüncüsü Şimea, ¹⁴dördüncüsü Netanel, beşincisi Radday, ¹⁵altıncısı Osem, yeddincisi Davud. ¹⁶Onların bacıları Seruya və Aviqaıl idi. Seruyanın üç oğlu var idi: Avişay, Yoav və Asahel. ¹⁷Aviqaıl Amasanı doğdu. Amasanın atası İsmailli Yeter idi.

Xesronun başqa nəsiləri

¹⁸Xesron oğlu Kalevin arvadı Azuva və Yeriota ona övladlar doğdu. Kalevin Azuvadan olan oğulları bunlardır: Yeşer, Şovav və Ardon. ¹⁹Azuva öldü. Kalev Efratı arvad aldı və o da Kalevə Xuru doğdu. ²⁰Xurdan Uri törədi. Uridən Be-salel törədi.

²¹Bundan sonra Xesron altmış yaşında ikən Gileadın atası olan Makirin qızını aldı və onunla yaxınlıq etdi; o, Xesrona Sequvu doğdu. ²²Sequv Yairin atası idi. Yairin Gilead torpağında iyirmi üç şəhəri var idi. ²³Amma Geşurlular və Aramlılar onlardan Xavvot-Yairi aldılar, bundan başqa, Qenatı və onun qəsəbələrini də – cəmisini altmış şəhəri aldılar. Bunların hamısı Gileadın atası olan Makirin nəsiləri idi. ²⁴Xesron Kalev-Efratada öldükdən sonra Xesronun arvadı Aviya ona Teqoanın atası Aşxuru doğdu.

²⁵Xesronun ilk oğlu Yeraxmeelin oğulları: ilk oğlu Ram, Buna, Oren, Osem və Axiya. ²⁶Yeraxmeelin başqa bir arvadı var idi, onun adı Atara idi. Onamın anası o idi. ²⁷Yeraxmeelin ilk oğlu Ramın oğulları: Maas, Yamin və Eqer. ²⁸Onamın oğulları: Şammaı və Yada. Şammaının oğulları: Nadav və Avişur. ²⁹Avişurun arvadının adı Avihayıl idi. O, Avişura Axbanı və Molidi doğdu. ³⁰Nadavın oğulları: Seled və Appayim. Seled oğulsuz öldü. ³¹Appayimin oğlu İşi idi. İşinin oğlu Şeşan idi. Şeşanın oğlu Axlay idi. ³²Şammaının qardaşı Yadanın oğulları:

Yeter və Yonatan. Yeter oğulsuz öldü. ³³Yonatanın oğulları: Pelet və Zaza. Bunlar Yeraxmeelin nəsiləri idi.

³⁴Şeşanın oğulları yox idi, yalnız qızları var idi. Şeşanın bir Misirli qulu var idi, onun adı Yarxa idi. ³⁵Şeşan qulu Yarxaya qızını arvad olmaq üçün verdi. Arvadı ona Attayı doğdu. ³⁶Attaydan Natan törədi. Natandan Zavaddan Eflal törədi. Eflaldan Oved törədi. ³⁷Zavaddan Eflal törədi. Eflaldan Oved törədi. ³⁸Oveddən Yehu törədi. Yehudan Azarya törədi. ³⁹Azaryadan Xeles törədi. Xelesdən Eleasa törədi. ⁴⁰Eleasadan Sismay törədi. Sismaydan Şallum törədi. ⁴¹Şallumdan Yeşamyə törədi. Yeşamyədən Elişama törədi.

⁴²Yeraxmeelin qardaşı Kalevin oğulları: Zifin atası ilk oğlu Meşa, Xevronun atası Mareşa. ⁴³Xevronun oğulları: Qorah, Tappuah, Reqem və Şema. ⁴⁴Şemadan Yorqoamin atası olan Raxam törədi. Reqemdən Şammaı törədi. ⁴⁵Şammaının oğlu Maon idi. Maon Bet-Suru tikdi. ⁴⁶Kalevin cariyyəsi Efa Xaranı, Mosanı və Qazezi doğdu. Xaran Qazezin atası idi. ⁴⁷Yahdayın oğulları: Regem, Yotam, Geşan, Pelet, Efa və Şaaf. ⁴⁸Kalevin cariyyəsi Maaka Şeveri və Tirxananı doğdu. ⁴⁹O həm də Madmannanın atası Şaafi, Makbenanın və Giveanın atası Şevanı doğdu. Kalevin qızı Aksa idi. ⁵⁰Bunlar Kalevin nəsiləri idi.

Efratanın ilk oğlu Xurun oğulları bunlardır: Qiryat-Yearimin atası Şoval, ⁵¹Bet-Lexemin atası Salma, Bet-Qaderin atası Xaref. ⁵²Qiryat-Yearimin atası Şovalın nəsiləri bunlardır: Haroelilər, Manaxatlıların yarısı. ⁵³Qiryat-Yearimin sakinləri: Yeterlilər, Putlular, Şumalılar, Mişralılar. Bunların arasından Soralılar və Eştəollular çıxdılar. ⁵⁴Salmanın nəsiləri: Bet-Lexemlilər, Netofalılar, Atrot-Bet-Yoavlılar, Manaxatlıların yarısı və Soralılar. ⁵⁵Yabesdə yaşayan

mirzələrin nəsiləri: Tireahılar, Şimeahılar, Sukahılar. Bunlar Bet-Rekavın atası Xammatin nəslindən olan Qenlilərdir.

Davudun oğulları

3 Davudun Xevronda doğulan oğulları bunlardır: ilk oğlu İzreelli Axinoamdan doğulan Amnon, ikincisi Karmelli Aviqaıldən doğulan Daniel, ² üçüncüsü Geşur padşahı Talmayın qızı Maakadan doğulan Avşalom, dördüncüsü Haqqitdən doğulan Adoniya, ³ beşincisi Avitaldan doğulan Şefatya, altıncısı arvadı Eqladan doğulan İtream. ⁴ Davudun bu altı oğlu Xevronda doğuldu. Davud orada yeddi il altı ay padşahlıq etdi, Yerusəlimdə isə otuz üç il padşahlıq etdi. ⁵ Davudun Yerusəlimdə doğulan oğulları bunlardır: Ammielin qızı Bat-Şevadan doğulan dörd oğlu: Şimea, Şovav, Natan və Süleyman, ⁶ daha doqquz oğlu: İvxar, Elişua, Elpelet, ⁷ Noqah, Nefeq, Yafia, ⁸ Elişama, Elyada və Elifelet. ⁹ Cariyələrdən doğulan oğullarından başqa Davudun bütün oğulları bunlardır. Tamar da onların bacısıdır.

Yəhuda padşahları

¹⁰ Süleymanın oğlu Rexavam, onun oğlu Aviya, onun oğlu Asa, onun oğlu Yehoşafat, ¹¹ onun oğlu Yehoram, onun oğlu Axazya, onun oğlu Yoaş, ¹² onun oğlu Amasya, onun oğlu Azarya, onun oğlu Yotam, ¹³ onun oğlu Axaz, onun oğlu Xizqiya, onun oğlu Menaşşe, ¹⁴ onun oğlu Amon, onun oğlu Yoşiya. ¹⁵ Yoşiyanın oğulları: ilk oğlu Yoxanan, ikincisi Yehoyaqim, üçüncüsü Sidqiya, dördüncüsü Şallum. ¹⁶ Yehoyaqimin

oğulları: onun oğlu Yekonya, [†] onun oğlu Sidqiya.

Yekonyanın nəsiləri

¹⁷ Əsir aparılmış Yekonyanın oğulları: Şealtiel, ¹⁸ Malkiram, Pedaya, Şenassar, Yeqamya, Hoşama və Nedavya. ¹⁹ Pedayanın oğulları: Zerubbabil və Şimey. Zerubbabilin oğulları: Meşullam və Xananya, onların bacısı Şelomit, ²⁰ daha beş oğlu: Xaşuva, Ohel, Berekyə, Xasadya və Yuşav-Xesed. ²¹ Xananyanın nəsiləri: Pelatya, Yeşaya, Refayanın oğulları, Arnanın oğulları, Avdiyanın oğulları, Şekanyanın oğulları. ²² Şekanyanın oğlu Şemaya idi. Şemayanın altı oğlu: Xattuş, İqal, Bariah, Nearya və Şafat. ²³ Nearyanın üç oğlu: Elyoenay, Xizqiya və Azriqam. ²⁴ Elyoenayın yeddi oğlu: Hodavya, Elyəşiv, Pelaya, Aqquv, Yoxanan, Delaya və Anani.

Yəhudanın nəsiləri

4 Yəhudanın oğulları: Peres, Xesron, Karmi, Xur və Şoval. ² Şovalın oğlu Reayadan Yaxat törədi; Yaxatdan Axumay və Lahad törədi. Bunlar Soralıların nəsiləri idi. ³ Etamin oğulları bunlardır: İzreel, İşma və İdbaş. Onların bacısının adı Haslelponidir. ⁴ Penueldən Qedor, Ezerdən isə Xuşa törədi. Bunlar Bet-Lexemin atası Efratanın ilk oğlu Xurun övladlarıdır. ⁵ Teqoanın atası Aşxurun iki arvadı var idi: Xela və Naara. ⁶ Naara ona bunları doğdu: Axuzzam, Xefer, Temeni və Axəştari. Bunlar Naaranın oğulları idi. ⁷ Xelanın oğulları: Seret, İsxar, Etnan və Qos. ⁸ Qosdan Anuv, Soveva və Harum oğlu Axarxelin nəsiləri törədi.

⁹ Yabes qardaşlarından daha hörmətli idi. Anası «onu ağrı ilə doğdum» deyib

[†]3:16 Yekonya – başqa adı Yehoyakin.

^k3:4 2Şam. 5:4-5; 1Pad. 2:11; 1Saln. 29:27

^l3:5 2Şam. 11:3

adını Yabes qoymuşdu. ¹⁰Yabes İsrailin Allahını çağırıb dedi: «Kaş Sən mənə xeyir-dua verəydin! Torpaqlarımı genişləndir, mənə kömək ol və əzab çəkməyim deyə məni şərdən qoru». Allah da istədiyi şeyi ona verdi.

¹¹Şuxanın qardaşı Keluvdan Mexir törədi. Mexirdən Eştən törədi. ¹²Eştəndən Bet-Rafa, Paseahın və İr-Naxaşın atası Texinna törədi. Bunlar Rekalılardır. ¹³Qenazın oğulları: Otniel və Seraya. Otnielin oğulları Xatət və ¹⁴Ofranın atası olan Meonotay. Serayadan Ge-Xaraşimin atası Yoav törədi. Bu şəhərin sakinləri ustalar olduğuna görə belə adlanırdı. ¹⁵Yefunnenin oğlu Kalevin oğulları: İru, Ela və Naam. Elanın oğlu Qenaz idi. ¹⁶Yehallelelin oğulları: Zif, Zifa, Tiryə və Asarel. ¹⁷Ezranın oğulları: Yeter, Mered, Efer, Yalon. Meredin arvad aldığı firon qızı Bityanın oğulları: Məryəm, Şamma və Eştəmoanın atası İşbah. ¹⁸Yəhudalı arvadı isə bunları doğdu: Qedorun atası Yered, Sokonun atası Xever və Zanoahın atası Yequtiel. ¹⁹Naxamın bacısı Hodiyanın arvadı idi. Onun oğullarından Qarmili Qeila və Maakalı Eştəmoa törədi. ²⁰Şimeonun oğulları: Amnon, Rinna, Ben-Xanan və Tilon. İşinin oğulları: Zoxet və Ben-Zoxet. ²¹Yəhudanın oğlu Şelanın nəsiləri: Lexanın atası Er, Mareşanın atası Laada və Bet-Aşbeada olan incə kətan toxuyanların nəsiləri, ²²Yoqim və Kozevalılar, Yoaş və Saraf. Bunlar Moavda arvad aldılar və Lexemə qayıtdılar. Bu, qədim hadisələrdir. ²³Onlar dulusçu idi, Netaimdə və Gederada yaşayırdılar. Padşah üçün iş görərək orada qalırdılar.

Şimeonun nəsiləri

²⁴Şimeonun oğulları: Nemuel, Yamin, Yariv, Zerah və Şaul. ²⁵Şaulun oğlu Şallum, onun oğlu Mivsam, onun oğlu Mişma. ²⁶Mişmanın oğulları: onun oğlu Xammuel, onun oğlu Zakkur, onun oğlu Şimey. ²⁷Şimeyin on altı oğlu və altı qızı var idi, lakin qohumlarının oğulları çox deyildi və onların bütün nəslə Yəhuda oğulları qədər çoxalmadı.

²⁸Onlar bu yerlərdə yaşayırdı: Beer-Şeva, Molada, Xasar-Şual, ²⁹Bilha, Esem, Tolad, ³⁰Betuel, Xorma, Ziqlaq, ³¹Bet-Markavot, Xasar-Susim, Bet-Biri və Şaarayim. Davudun padşahlıq etdiyi dövrə qədər onların şəhərləri bunlardır. ³²Onların qəsəbələri bunlardır: Etam, Ayin, Rimmon, Token və Aşan – cəmi beş şəhər. ³³Bu şəhərlərin ətrafında Baala qədər olan bütün kəndlər də onların yaşadıkları yerlərdir. Onların nəsil şəcərəsi belədir: ³⁴Meşovav, Yamlek, Amasya oğlu Yoşa, ³⁵Yoel, Asiel oğlu Seraya oğlu Yoşivya oğlu Yehu, ³⁶Elyoenay, Yaaqova, Yeşoxaya, Asaya, Adiel, Yesimiel, Benaya, ³⁷Şemaya oğlu Şimri oğlu Yedaya oğlu Allon oğlu Şifi oğlu Ziza. ³⁸Bu adları çəkilənlər nəsil rəhbərləri idi və onların nəsiləri artıb çoxalmışdı. ³⁹Onlar sürüləri üçün otlaq axtarmaqdan ötrü Qedorun yaxınlığına, dərənin şərq tərəfinə qədər getdilər. ⁴⁰Bol və yaxşı otlaq tapdılar, ölkə də geniş, sakit və dinc idi. Onlardan əvvəl orada Hamlılar yaşayırdı. ⁴¹Bu adları yazılanlar Yəhuda padşahı Xizqiyanın dövründə gəlib öz çadırlarında olan Hamlıları və orada olan Maonluları qırdılar. Onları tamamilə məhv edib yerlərində yaşadılar, çünki orada sürüləri üçün otlaq var idi. Bu günə qədər də belədir. ⁴²Həmin Şimeonlulardan beş yüz

*4:14 Ge-Xaraşim – ibrani dilində ustalar vadisi.

nəfər Seir dağına getdi. İşinin oğulları Pelatya, Naarya, Refaya və Uzziel onlara başçılıq edirdi. ⁴³Onlar sağ qalan Amaleqli qaçanları qırdılar. Onlar bu günə qədər də orada yaşayır.

Ruvenin nəsiləri

5^mİsrailin ilk oğlu Ruven idi, amma atasının yatağını murdarladığı üçün onun ilk oğulluq haqqı İsrailin oğlu Yusifin nəsinə verildi və Ruvenin nəslə şəcərədə ilk oğul kimi sayılmadı. ²ⁿAncaq Yəhuda qardaşları arasında daha güclü oldu və hökmdar onun nəslindən çıxdı. İlk oğulluq haqqı isə Yusifin idi. ³İsrailin ilk oğlu Ruvenin oğulları: Xanok, Pallu, Xesron və Karmi. ⁴^oYoelin nəslə: onun oğlu Şemaya, onun oğlu Qoq, onun oğlu Şimey, ⁵onun oğlu Mikeya, onun oğlu Reaya, onun oğlu Baal, ⁶onun oğlu Beera. Onu Aşşur padşahı Tiqlat-Pileser sürgünə aparmışdı. Beera Ruvenlilərin başçısı idi. ⁷Nəsil şəcərələrinə görə onların qohumları bunlar idi: başçı Yeiel, Zəkəriyyə, ⁸Yoel oğlu Şema oğlu Azaz oğlu Bela. O, Aroerdə yaşayırdı, torpağı Nevoya və Baal-Meona qədər uzanırdı. ⁹Şərqə tərəf Fərat çayının bu tayındakı çölün başlanğıc yerinə qədər torpaqlar onun idi, çünki Gilead torpağında çoxlu heyvanları var idi. ¹⁰Şaulun dövründə bu adamlar Həcərlilərlə müharibə edib onları məğlub etdi və Gileadın şərqindəki bütün torpaqlarda Həcərlilərin çadırlarında yaşadı.

Qadın nəsiləri

¹¹Qadlılar Salkaya qədər uzanan Başan torpağında Ruvenlilərin qarşısında yaşadı. ¹²Başanda başçı Yoel, köməkçisi Şafam, sonra Yanay və Şafat idi. ¹³Öz nəsilərindən olan qohumları bunlardır: Mikael, Meşullam,

Şeva, Yoray, Yakan, Ziya və Ever – cəmi yeddi nəfər. ¹⁴Bunlar Buz oğlu Yaxdo oğlu Yeşişay oğlu Mikael oğlu Gilead oğlu Yaroah oğlu Xuri oğlu Avixayilin oğulları idi. ¹⁵Quni oğlu Avdiel oğlu Axi onların nəsil başçısı idi. ¹⁶Onlar Gileadda, Başanda və onun qəsəbələrində, Şaronun sərhədlərinə qədər uzanan bütün otlaq torpaqlarında yaşadı. ¹⁷Yəhuda padşahı Yotamin və İsrail padşahı Yarovamin dövründə onların hamısı nəsil şəcərələrində qeyd olundu.

İsraillilərin Həcərlilərlə müharibəsi

¹⁸Ruvenlilərdən, Qadlılardan, Menaşşe qəbiləsinin yarısından olan, qalxan və qılinc daşıyan, ox atan, döyüş üçün təlim görmüş və döyüşməyi bacaran igid adamlar qırx dörd min yeddi yüz altmış nəfər idi. ¹⁹Onlar Həcərlilərdən olan Yeturun, Nafişin və Nadavin nəsiləri ilə müharibə etdi. ²⁰İsraillilər düşmənləri ilə döyüşdə kömək aldıkları üçün Həcərliləri və onlarla olanların hamısını məğlub etdilər, çünki İsraillilər döyüş zamanı Allahı çağırdılar və Ona güvəndikləri üçün Allah onları eşitdi. ²¹Onlar düşmənlərinin heyvanlarını – əlli min dəvəsini, iki yüz əlli min qoyun-keçisini, iki min eşşəyini ələ keçirdi və yüz min adamını götürüb apardı. ²²Həlak olanlar çox oldu, çünki bu döyüş Allahdan idi. Onlar sürgün olunan zamana qədər Həcərlilərin yerlərində yaşadı.

İordan çayının şərqində yaşayan Menaşşelilərin nəsiləri

²³Menaşşe qəbiləsinin yarısının nəsiləri də həmin torpaqda yaşadı. Onlar çoxalıb Başandan Baal-Xermona, Senirə və Xermon dağına qədər uzanan

torpağa yayıldılar. ²⁴ Onların nəsil başçıları bunlardır: Efer, İşi, Eliel, Azriel, Yeremya, Hodavya və Yaxdiel. Bunlar igid döyüşçülər, adlı-sanlı adamlar və nəsil başçıları idi. ²⁵ Amma onlar atalarının Allahına qarşı xainlik etdilər və onların önündə Allahın məhv etdiyi ölkə xalqlarının allahlarına sitayiş edib xəyanət etdilər. ²⁶ p^q ¹ Onda İsrailin Allahı Aşsur padşahı Pulda, yəni Tiqlat-Pileserdə niyyət oyandırdı, o da Ruvenliləri, Qadlıları və Menaşşe qəbiləsinin yarısını əsir aparıb Xalaha, Xavora, Haraya və Qozan çayının sahilində yerləşdirdi. Onlar bu günə qədər də oradadır.

Levinin nəsiləri

6 Levinin oğulları: Gerşon, Qohat və Merari. ² Qohatın oğulları: Amram, İshar, Xevron və Uzziel. ³ Amramın övladları: Harun, Musa və Məryəm. Harunun oğulları: Nadav, Avihu, Eleazar və İtamar.

⁴ Eleazardan Pinxas törədi. Pinxasdan Avisa törədi. ⁵ Avisaadan Buqqi törədi. Buqqidən Uzzi törədi. ⁶ Uzzidən Zerahya törədi. Zerahyadan Merayot törədi. ⁷ Merayotdan Amarya törədi. Amaryadan Axituv törədi. ⁸ Axituvdan Sadoq törədi. Sadoqdan Aximaas törədi. ⁹ Aximaasdan Azarya törədi. Azaryadan Yoxanan törədi. ¹⁰ Yoxanandan Azarya törədi. Yerusəlimdə Süleymanın tikdiyi məbəddə Azarya kahin idi. ¹¹ Azaryadan Amarya törədi. Amaryadan Axituv törədi. ¹² Axituvdan Sadoq törədi. Sadoqdan Şallum törədi. ¹³ Şallumdan Xilqiya törədi. Xilqiyadan Azarya törədi. ¹⁴ Azaryadan Seraya törədi. Serayadan Yehosadaq törədi. ¹⁵ Navuxodonosorun vasitəsilə Rəbb Yəhudağlıları və Yerusəlimliləri sürgün

etdiyi zaman Yehosadaq da sürgün olundu.

¹⁶ ^s Levinin oğulları: Gerşon, Qohat və Merari. ¹⁷ Gerşonun oğullarının adları belədir: Livni və Şimey. ¹⁸ Qohatın oğulları: Amram, İshar, Xevron və Uzziel. ¹⁹ Merarinin oğulları: Maxli və Muşi. Nəsillərinə görə Levililərin övladları bunlardır. ²⁰ Gerşonun nəslə: onun oğlu Livni, onun oğlu Yaxat, onun oğlu Zimma, ²¹ onun oğlu Yoah, onun oğlu İddo, onun oğlu Zerah, onun oğlu Yeatray. ²² Qohatın nəslə: onun oğlu Amminadav, onun oğlu Qorah, onun oğlu Assir, ²³ onun oğlu Elqana, onun oğlu Evyasaf, onun oğlu Assir, ²⁴ onun oğlu Taxat, onun oğlu Uriel, onun oğlu Uzziya və onun oğlu Şaul. ²⁵ Elqananın oğulları: Amasay, Aximot və Elqana. ²⁶ Elqananın nəslə: onun oğlu Sofay, onun oğlu Naxat, ²⁷ onun oğlu Eliav, onun oğlu Yeroxam, onun oğlu Elqana. ²⁸ Şamuelin oğulları: ilk oğlu Yoel və ikincisi Aviya. ²⁹ Merarinin nəslə: onun oğlu Maxli, onun oğlu Livni, onun oğlu Şimey, onun oğlu Uzza, ³⁰ onun oğlu Şima, onun oğlu Haqqiya, onun oğlu Asaya.

Rəbbin evində olan musiqilər və kahinlər

³¹ Əhd sandığı rahatlıq yerinə qoyulduqdan sonra Rəbbin evində musiqi xidməti üzərində Davudun qoyduğu adamlar bunlardır. ³² Süleyman Yerusəlimdə Rəbbin məbədini tikənə qədər onlar müqəddəs məskən olan Hüzur çadırının önündə ilahi oxumaqla xidmət edirdilər və növbələrinə görə öz xidmətlərində dayanırdılar. ³³ Orada xidmət edənlər və onların oğulları bunlardır: Qohatın nəslindən ilahi oxuyan Heman. Onun

nəsil şəcərəsi belədir: Yoel oğlu Şamuel oğlu ³⁴Elqana oğlu Yeroxam oğlu Eliel oğlu Toah oğlu ³⁵Suf oğlu Elqana oğlu Maxat oğlu Amasay oğlu ³⁶Elqana oğlu Yoel oğlu Azarya oğlu Sefanya oğlu ³⁷Taxat oğlu Assir oğlu Evyasaf oğlu Qorah oğlu ³⁸İşar oğlu Qohat oğlu Levi oğlu İsrail oğlu. ³⁹Sağında xidmət edən qohumu Asəf. Onun nəsil şəcərəsi belədir: Berekya oğlu Şima oğlu ⁴⁰Mikael oğlu Baaseya oğlu Malkiya oğlu ⁴¹Etni oğlu Zerah oğlu Adaya oğlu ⁴²Etan oğlu Zimma oğlu Şimey oğlu ⁴³Yaxat oğlu Gərşon oğlu Levi oğlu. ⁴⁴Sol tərəfində xidmət edən qohumları Merarinin nəslindən Etan. Onun nəsil şəcərəsi belədir: Qişi oğlu Avdi oğlu Malluk oğlu ⁴⁵Xaşavya oğlu Amasya oğlu Xilqiya oğlu ⁴⁶Amsi oğlu Bani oğlu Şemer oğlu ⁴⁷Maxli oğlu Muşi oğlu Merari oğlu Levi oğlu. ⁴⁸Onların qohumları olan Levililər müqəddəs məskən olan Allah evinin bütün xidmət işlərinə təyin olunmuşdu.

⁴⁹Harunun və onun nəslinin öhdəsinə isə bu işlər qoyulmuşdu: yandırma qurbangahında və buxur qurbangahında təqdim gətirilməsi, Ən Müqəddəs yerə aid hər iş – İsraililərin günahlarını kəffarə etmək üçün Allahın qulu Musanın əmr etdiyi bütün işlər. ⁵⁰Harunun nəslı budur: onun oğlu Eleazar, onun oğlu Pinxas, onun oğlu Avişua, ⁵¹onun oğlu Buqqi, onun oğlu Uzzı, onun oğlu Zerahya, ⁵²onun oğlu Merayot, onun oğlu Amarya, onun oğlu Axituv, ⁵³onun oğlu Sadoq, onun oğlu Aximaas.

Levilələrə verilən şəhərlər

⁵⁴Levilələrin öz torpaqlarında yaşadığı yerlər bunlardır: ilk püşk Qohat nəslindən olan Harunun övladlarına düşdüyü üçün onlara ⁵⁵Yəhuda torpağında olan Xevronu və onun ətrafındakı otlaqları verdilər. ⁵⁶Ancaq bu şəhərin çölünü və kəndlərini Yefunne

oğlu Kalevə verdilər. ⁵⁷Harunun nəslinə bu şəhərləri verdilər: sığınacaq şəhəri olan Xevron, Livna ilə otlaqları, Yattir, Eştəmoa ilə otlaqları, ⁵⁸Xilenlə otlaqları, Devirlə otlaqları, ⁵⁹Aşanla otlaqları, Bet-Şemeşlə otlaqları, ⁶⁰Binyamin qəbiləsinin torpağında Geva ilə otlaqları, Alemetlə otlaqları, Anatotla otlaqları. Onların bütün şəhərləri nəsillərinə görə on üç şəhərdir.

⁶¹Digər Qohat övladlarına isə Menaşşe qəbiləsinin yarısının torpağında püşkə görə on şəhər verildi. ⁶²Gərşon övladlarına nəsillərinə görə İssakar qəbiləsinin, Aşer qəbiləsinin, Naftali qəbiləsinin və Başanda olan Menaşşe qəbiləsinin torpağında on üç şəhər verildi. ⁶³Merari övladlarına nəsillərinə görə Ruven, Qad və Zevulun qəbilələrinin torpağında püşklə on iki şəhər verildi. ⁶⁴İsrail övladları Levilələrə bu şəhərləri və onların otlaqlarını verdilər. ⁶⁵Yəhuda, Şimeon və Binyamin qəbilələrinin torpağında adları göstərilən bu şəhərləri püşkə görə verdilər.

⁶⁶Qohat nəslindən bəzilərinə Efrayim qəbiləsinə aid şəhərləri verdilər. ⁶⁷Efrayimin dağlıq bölgəsində sığınacaq şəhəri olan Şekəmlə otlaqları, Gezerlə otlaqları, ⁶⁸Yoqmeamla otlaqları, Bet-Xoronla otlaqları, ⁶⁹Ayyalonla otlaqları, Qat-Rimmonla otlaqları. ⁷⁰Menaşşe qəbiləsinin yarısının torpağında Anerlə otlaqları, Bileamla otlaqları Qohat nəslinin qalanına verildi.

⁷¹Gərşon nəslinə bu yerlər verildi: oğullarına Menaşşe qəbiləsinin yarısının torpağında Başandakı Qolanla otlaqları, Aştərotla otlaqları, ⁷²İssakar qəbiləsinin torpağında Qedeşlə otlaqları, Davratla otlaqları, ⁷³Ramotla otlaqları, Anəmlə otlaqları, ⁷⁴Aşer qəbiləsinin torpağında Maşalla otlaqları, Avdonla otlaqları, ⁷⁵Xuqoqla

otlaqları, Rexovla otları, ⁷⁶Naftali qəbiləsinin torpağından Qalileyada olan Qedeşlə otları, Xammonla otları, Qiryatayimlə otları.

⁷⁷Merari nəslinin digər adamlarına bu yerlər verildi: Zevulun qəbiləsinin torpağından Rimmono ilə otları, Tavorla otları, ⁷⁸Yerixonun qarşısındakı, İordan çayının şərq tərəfində olan Ruven qəbiləsinin torpağından səhradakı Beserlə otları, Yahsa ilə otları, ⁷⁹Qedemotla otları, Mefaatla otları, ⁸⁰Qad qəbiləsinin torpağından Gileaddakı Ramotla otları, Maxanayimlə otları, ⁸¹Xeşbonla otları, Yazerlə otları.

İssakarın nəsiləri

7 İssakarın oğulları: Tola, Pua, Yaşuv və Şimron – cəmişi dörd nəfər. ²Tolanın oğulları: Uzzi, Refaya, Yeriel, Yaxmay, İvsam və Şamuel. Bunlar Tolanın nəsil başçıları idi. Davudun dövründə onların nəslindən olan igid döyüşçülər iyirmi iki min altı yüz nəfər idi. ³Uzzinin nəslı: İzrahya və onun oğulları: Mikael, Avdiya, Yoel, İşşiya – cəmişi beş nəfər. Onların hamısı başçı idi. ⁴Bunlardan başqa nəsil şəcərələrinə görə döyüşə bilən dəstələrdə otuz altı min nəfər var idi, çünki onların çoxlu arvadları və oğulları var idi. ⁵İssakarın bütün nəsiləri arasında igid döyüşçülər olan qohumları nəsil şəcərəsinə görə cəmişi səksən yeddi min nəfər idi.

Binyaminin nəsiləri

⁶Binyaminin oğulları: Bela, Beker və Yediael – cəmişi üç nəfər. ⁷Belanın oğulları: Esbon, Uzzi, Uzziel, Yerimot və İri – cəmişi beş nəfər nəsil başçısı. Onların nəslindən olan igid döyüşçülər nəsil şəcərələrinə görə iyirmi iki min otuz dörd nəfər idi. ⁸Bekerin oğulları: Zemira, Yoaş, Eliezer, Elyoenay, Omri,

Yeremot, Aviya, Anatot və Alemet. Bunların hamısı Bekerin oğulları idi. ⁹Nəsil başçılarının şəcərəsinə görə onların igid döyüşçüləri iyirmi min iki yüz nəfər idi. ¹⁰Yediaelin nəslı: Bilhan və onun oğulları Yeuş, Binyamin, Ehud, Ke-naana, Zetan, Tarşış və Axişaxar. ¹¹Bunların hamısı Yediaelin nəsil başçıları idi. Onlardan döyüşə bilən igid döyüşçülər on yeddi min iki yüz nəfər idi. ¹²İrin nəsiləri: Şuflular və Xuflular. Xuşlular isə Axerin nəslindən idi.

Naftalinin nəsiləri

¹³Naftalinin oğulları: Yaxasiel, Quni, Yeser, Şallum. Bunlar Bilhanın nəsiləri idi.

Menaşşenin nəsiləri

¹⁴Menaşşenin oğulları: Aramlı cariyəsinin doğduğu Asriel, həmin qadının doğduğu Gileadın atası Makir. ¹⁵Makir Xuflulardan və Şuflulardan bir arvad aldı. Onun bacısının adı Maaka idi. Selofxad isə onların qohumu idi. Onun yalnız qızları var idi. ¹⁶Makirin arvadının da adı Maaka idi. O, bir oğul doğub adını Pereş qoydu. Pereşin qardaşının adı Şereş idi, onun oğulları isə Ulam və Reqem idi. ¹⁷Ulamın oğlu Bedan idi. Menaşşe oğlu Makir oğlu Gileadın nəslı bunlardır. ¹⁸Onun bacısı Hammoleket İşhodu, Aviezeri və Maxlanı doğdu. ¹⁹Şemidanın oğulları: Axyan, Şekem, Liqxi və Aniam.

Efrayimin nəsiləri

²⁰Efrayimin nəslı: Şutelah, onun oğlu Bered, onun oğlu Taxat, onun oğlu Eleada, onun oğlu Taxat, ²¹onun oğlu Zavad, onun oğlu Şutelah. Efrayimin başqa oğulları Ezer və Eleadı o torpağın yerli sakinləri olan Qatlılar öldürdü, çünki onların heyvanlarını oğurlamağa getmişdilər. ²²Ataları Efrayim uzun müddət onlara yas tutdu və qohumları

ona təsəlli vermək üçün gəldi. ²³ Sonra o, arvadının yanına girdi, qadın hamilə oldu və bir oğul doğdu. Atası onun adını Beria [¶]qoydu, çünki evinə bəla üz vermişdi. ²⁴ Onun Şeera adlı qızı da var idi. O, Aşağı və Yuxarı Bet-Xoronu, Uzen-Şeeranı tikdi. ²⁵ Efrayimin başqa oğlu Refah, onun oğlu Reşef, onun oğlu Telah, onun oğlu Taxan, ²⁶ onun oğlu Ladan, onun oğlu Ammihud, onun oğlu Elişama, ²⁷ onun oğlu Nun, onun oğlu Yeşua. ²⁸ Onların mülkləri və yaşadıkları yerlər bunlardır: Bet-Ellə qəsəbələri, şərq tərəfdə Naaran, qərb tərəfdə Gezerlə qəsəbələri, Şekemlə qəsəbələri, Ayya ilə qəsəbələri, ²⁹ həm də Menaşşelilərin torpağına yaxın olan Bet-Şeanla qəsəbələri, Taanakla qəsəbələri, Megiddo ilə qəsəbələri, Dorla qəsəbələri. İsrail oğlu Yusifin nəslə bu yerlərdə yaşadı.

Aşerin nəsiləri

³⁰ Aşerin övladları: İmna, İşva, İşvi, Beria və onların bacısı Serah. ³¹ Beri-anın oğulları: Xever və Birzayitin atası olan Malkiel. ³² Xever bunların atası idi: Yaflet, Şomer, Xotam və onların bacısı Şua. ³³ Yafletin oğulları bunlardır: Pasak, Bimhal və Aşvat. ³⁴ Şemerin oğulları: Axi, Rohqa, Xubba və Aram. ³⁵ Onun qardaşı Helemin oğulları: Sofah, İmna, Şeleş və Amal. ³⁶ Sofahın oğulları: Suah, Xarnefer, Şual, Beri, İmra, ³⁷ Beser, Hod, Şamma, Şilşa, İtran və Beera. ³⁸ Yeterin oğulları: Yefunne, Pispə və Ara. ³⁹ Ullanın oğulları: Arah, Xanniel və Risya. ⁴⁰ Aşerin nəslindən olan bu adamların hamısı nəsil başçıları, seçilmiş adamlar, igid döyüşçülər və baş rəislər idi. Onlardan döyüşə bilən adamlar nəsil şəcərələrinə görə iyirmi altı min nəfər idi.

Binyaminin nəsiləri

8 Binyaminin oğulları bunlardır: ilk oğlu Bela, ikincisi Aşbel, üçüncüsü Axrah, ² dördüncüsü Noxa, beşinci Rafə. ³ Belanın oğulları bunlardır: Addar, Gera, Avihud, ⁴ Avişua, Naaman, Axoah, ⁵ Gera, Şefufan və Xuram. ⁶ Gevada yaşayanların nəsil başçıları olan, sonra isə Manaxata köçürülən EHUDUN oğulları bunlardır: ⁷ Naaman, Axiya və onları köçürən Gera. Geradan Uzza və Axixud törədi. ⁸ Şaxarayim arvadları Xuşim və Baaranı boşadıqdan sonra Moav ölkəsində övlad atası oldu, ⁹ arvadı Xodeş ona bunları doğdu: Yovav, Sivya, Meşa, Malkam, ¹⁰ Yeus, Sakya və Mirma. Onun bu oğulları nəsil başçıları idi. ¹¹ Xuşim isə ona Avituvu və Elpaalı doğmuşdu. ¹² Elpaalın oğulları: Ever, Mişam və Şamed. Şamed Ono ilə Lodu, onun qəsəbələrini tikdi. ¹³ Ayyalonda yaşayanların nəsil başçıları Beria və Şema idi. Onlar Qatda yaşayanları qovdu. ¹⁴ Beriyanın oğulları: Axyo, Şaşaq, Yeremot, ¹⁵ Zevadya, Arad, Eder, ¹⁶ Mikael, İşpa və Yoxa. ¹⁷ Elpaalın oğulları: Zevadya, Meşullam, Xizqi, Xever, ¹⁸ İşmeray, İzlia və Yovav. ¹⁹ Şimeyin oğulları: Yaqim, Zikri, Zavdi, ²⁰ Elienay, Silletay, Eliel, ²¹ Adaya, Beraya və Şimrat. ²² Şaşağın oğulları: İşpan, Ever, Eliel, ²³ Avdon, Zikri, Xanan, ²⁴ Xananya, Elam, Antotiya, ²⁵ İfdeya və Penuel. ²⁶ Yeroxamin oğulları: Şamşeray, Şexarya, Atalya, ²⁷ Yaareşya, İlyas və Zikri. ²⁸ Bunlar nəsil şəcərələrinə görə nəsil başçıları idi və Yerusəlimdə yaşadılar.

Padşah Şaulun əcdadları və nəsiləri

²⁹ Giveonun atası Yeiel Giveonda yaşayırdı və arvadının adı Maaka idi. ³⁰ İlk oğlu Avdon idi, o biriləri isə

[¶]7:23 Beria – ibrani dilində bəla içində.

bunlar idi: Sur, Qiş, Baal, Nadav, ³¹Qedor, Axyo, Zeker, ³²Şımanın atası Miqlot. Onlar qohumlarının yanında, Yerusəlimdə qohumları ilə birgə yaşayırdı. ³³Nerdən Qiş törədi və Qişdən Şaul törədi. Şauldan Yonatan, Malki-Şua, Avinadav və Eşbaal ³⁴törədi. ³⁴Yonatanın oğlu Merib-Baal ^{**}idi. Merib-Baaldan Mikeya törədi. ³⁵Mikeyanın oğulları: Piton, Melek, Tarea və Axaz. ³⁶Axazdan Yehoadda törədi. Yehoaddadan Alemet, Azmavet və Zimri törədi. Zimridən Mosa törədi. ³⁷Mosadan Bina törədi. Bina'nın oğlu Rafa, onun oğlu Elasa, onun oğlu Asel. ³⁸Aselin altı oğlu var idi, onların adları belədir: Azriqam, Bokru, İsmail, Şearya, Avdiya və Xanan. Bunların hamısı Aselin oğulları idi. ³⁹Onun qardaşı Eseqin oğulları: ilk oğlu Ulam, ikincisi Yeuş və üçüncüsü Elifelet. ⁴⁰Ulamın oğulları oxatan igid döyüşçülər idi. Oğulları və nəvələri çox idi: yüz əlli nəfər. Bunların hamısı Binyaminin nəslindəndir.

Yerusəlimin sakinləri

9 Beləcə bütün İsraililər nəsil şəcərələrində qeyd olunmuşdu və bunlar İsrail padşahlarının kitabında yazılmışdır.

Yəhudalılar xainliklərinə görə Babilə sürgün olunmuşdu. ²İlk dəfə mülklərinə qayıdib yaşayanlar İsraililərdən bəzi adamlar, kahinlər, Levililər və məbəd qulluqçuları idi. ³Yerusəlimdə isə Yəhudalılardan, Binyaminilərdən, Efrayimlilərdən və Menaşşelilərdən olan bu adamlar yaşadı. ⁴Yəhudanın oğlu Peresin nəslindən: Bani oğlu İmri oğlu Omri oğlu Ammihud oğlu Utay. ⁵Şe-lanın nəslindən: ilk oğlu Asaya və onun

oğulları. ⁶Zerahın nəslindən: Yeuel və onun qohumları. Hamısı birlikdə altı yüz doxsan nəfər idi. ⁷Binyaminin nəslindən: Hassenua oğlu Hodavva oğlu Meşullam oğlu Sallu, ⁸Yeroram oğlu İvniya, Mikri oğlu Uzzi oğlu Ela və İvniya oğlu Reuel oğlu Şefatya oğlu Meşullam. ⁹Onlar qohumları ilə birgə nəsil şəcərələrinə görə doqquz yüz əlli altı nəfər idi. Bunların hamısı nəsil başçıları idi.

¹⁰Kahinlərdən: Yedaya, Yehoyariv, Yakin, ¹¹Allah məbədinin rəisi Axituv oğlu Merayot oğlu Sadoq oğlu Meşullam oğlu Xilqiya oğlu Azarya, ¹²Malkiya oğlu Paşxur oğlu Yeroram oğlu Adaya və İmmer oğlu Meşillemit oğlu Meşullam oğlu Yaxzera oğlu Adiel oğlu Maasay. ¹³Bunlar nəsil başçıları idi. Onlar qohumları ilə birgə – Allah evinin xidməti işində bacarıqlı olan bu adamlar min yeddi yüz altmış nəfər idi.

¹⁴Levililərdən: Merarinin nəslindən Xaşavya oğlu Azriqam oğlu Xaşşuv oğlu Şemaya, ¹⁵Baqbaqqar, Xereş, Qalal, Asəf oğlu Zikri oğlu Mikeya oğlu Mattanya, ¹⁶Yedutun oğlu Qalal oğlu Şemaya oğlu Avdiya və Netofalıların kəndlərində yaşayan Elqana oğlu Asa oğlu Berekya.

¹⁷Qapıçılar: Şallum, Aqquv, Talmon, Aximan və onların qohumları. Şallum onların başçısı idi. ¹⁸Onlar bu günə qədər də məbədin şərq tərəfdəki padşah qapısında keşik çəkirlər. Levililərin düşərgə qapıçıları bunlardır. ¹⁹Qorah oğlu Evyasaf oğlu Qore oğlu Şallum və onun Qorah nəslindən olan qohumları məbədin astana keşikçilərinin xidmət işinə başçılıq edirdi. Əvvəllər onların babaları Rəbbin düşərgəsinin girəcəkdir yerinin keşiyini çəkirdi. ²⁰Eleazar oğlu Pinxas onların başçısı idi və Rəbb

§8:33 Eşbaal – başqa adı İş-Boşet.

**8:34 Merib-Baal – başqa adı Mefiboşet.

onunla idi. ²¹ Hüzur çadırının girişində Meşeleya oğlu Zəkəriyyə qapıçı idi. ²² Astana keşikçisi olmaq üçün seçilən bütün bu adamlar iki yüz on iki nəfər idi. Onlar öz kəndlərində nəsil şəcərələrində qeyd edilmişlər. Onları vəzifələrinə Davud və görücü Şamuel təyin etmişdi. ²³ Bu adamlar və onların nəsil şəcərəsinin və Rəbbin məbədinin qapılarında keşik çəkirdi. ²⁴ Bu qapıçılar məbədin dörd tərəfində – şərq, qərb, şimal və cənub qapılarında dururdu. ²⁵ Öz kəndlərində yaşayan qohumları vaxtaşırı yeddi günlüyə onların yanına gəlməli idi. ²⁶ Allah evinin otaqlarının və xəzinələrinin keşiyini çəkmək Levili olan qapıçıların dörd nəfər rəisinin öhdəsində idi. ²⁷ Onlar gecə də Allah evinin ətrafında qalırdı, çünki onun keşiyini çəkmək və hər səhər qapıları açmaq onların işi idi.

²⁸ Onların bəzisi xidmət üçün olan qablara baxırdı: bunları sayıb içəri gətirir və sayıb bayıra aparırdılar. ²⁹ Bəziləri isə başqa əşyalar, bütün təqdis olunmuş şeylər və un, şərab, yağ, kündür, ətriyyatlar üzərində nəzarətçi qoyulmuşdu. ³⁰ Kahinlərdən bəzisi ətriyyatlardan qatışıq maddə hazırlayırdı. ³¹ Kəkəllər bişirilməsi Qorah nəslindən olan Şallumun ilk oğlu olan Levili Mattityanın öhdəsində idi. ³² Onların Qohat nəslindən olan qohumlarından bəzisinə isə hər Şənbə günü çörək hazırlanması tapşırılmışdı.

³³ Levililərin nəsil başçıları olan ilahiçilər başqa xidmətdən azad olub məbədin otaqlarında qalırdılar, çünki onlar gecə-gündüz öz işləri ilə məşğul olmalı idi. ³⁴ Bunlar nəsil şəcərələrinə görə Levililərin nəsil başçıları idi və Yerusəlimdə yaşayırdılar.

Padşah Şaulun əcdadları və nəsiləri (1Saln. 8:29-38)

³⁵ Giveonun atası Yeiel Giveonda yaşayırdı və arvadının adı Maaka idi. ³⁶ İlk oğlu Avdon idi, o biriləri isə bunlar idi: Sur, Qiş, Baal, Ner, Nadav, ³⁷ Qedor, Axyo, Zəkəriyyə və Miqlot. ³⁸ Miqlotdan Şima törədi. Onlar qohumlarının yanında, Yerusəlimdə qohumları ilə birgə yaşayırdılar. ³⁹ Nərdən Qiş törədi. Qişdən Şaul törədi. Şauldan Yonatan, Malki-Şua, Avinadav və Eşbaal törədi. ⁴⁰ Yonatanın oğlu Merib-Baal idi. Merib-Baaldan Mikeya törədi. ⁴¹ Mikeyanın oğulları: Piton, Melek, Taxrea və Axaz. ⁴² Axazdan Yehoadda ††törədi. Yehoaddadan Alemet, Azmavet və Zimri törədi. Zimridən Mosa törədi. ⁴³ Mosadan Bina törədi. Binanın oğlu Rafa, onun oğlu Elasa, onun oğlu Asel. ⁴⁴ Aselin altı oğlu var idi, onların adları belədir: Azriqam, Bokru, İsmail, Şearya, Avdiya və Xanan. Bunların hamısı Aselin oğulları idi.

Şaulla oğullarının ölümü

(1Şam. 31:1-13)

10 Filiştililər İsraililərlə döyüşdü. İsrailililər Filiştililərin önündən qaçdılar və qırılanlar Gilboa dağında qaldı. ² Filiştililər Şaulla oğullarını təqib edib Şaulun oğulları Yonatanı, Avinadavı və Malki-Şuanı öldürdülər. ³ Döyüş Şaulun ətrafında şiddətlənəndə oxatanlar onu tapdılar və yaraladılar. ⁴ Şaul öz silahdarına dedi: «Qılıncını çək, mənə vur, yoxsa bu sünnətsizlər gəlib mənimlə əylənəcəklər». Lakin silahdarı çox qorxduğundan bunu etmək istəmədi. Ona görə də Şaul qılıncını götürüb özünü onun üstünə yıxdı. ⁵ Şaulun öldüyünü görəndə silahdarı da özünü qılıncının üstünə yıxıb Şaulla birgə öldü. ⁶ Beləcə

††9:42 Yehoadda – ibrani mətnində Yara, 1Saln. 8:36 görə Yehoadda yazılır.

Şaul və üç oğlu öldü, bütün nəslə də onunla birgə öldü. ⁷Dərədə olan bütün İsraililər öz ordularının qaçdığını və Şaula oğullarının öldüyünü görəndə şəhərlərini qoyub qaçdılar. Filiştililər gəlib o yerlərdə yaşadı.

⁸Ertəsi gün Filiştililər öldürülənləri soymaq üçün gələndə Gilboa dağında Şaula oğullarının meyitini tapdılar.

⁹Onun paltarlarını soyundurdular, başını və silahlarını götürdülər, öz bütələrinin məbədinə və xalqa xoş xəbər vermək üçün Filiştililərin ölkəsinin hər tərəfinə qasid göndərdilər. ¹⁰Şaulun silahlarını öz allahlarının məbədinə qoydular və başını Daqon məbədinə mıxladılar. ¹¹Yaveş-Gilead əhalisi Filiştililərin Şaula etdiklərini eşidəndə

¹²onların bütün igidləri qalxıb Şaula oğullarının cəsədini götürərək Yaveşə gətirdilər. Onların sümüklərini götürüb Yaveşdə olan palıd ağacının altında basdırdılar və yeddi gün oruc tutdular.

¹³^{uv} Beləcə Şaul Rəbbə qarşı xainlik etdiyi üçün öldü. O, Rəbbin sözünə əməl etməyib cindara müraciət etdi, ¹⁴amma Rəbdən məsləhət istəmədi. Ona görə də Rəbb onu öldürdü və padşahlığı Yesseyin oğlu Davuda verdi.

Davudun taxta çıxması

(2Şam. 5:1-10)

11 Bütün İsraililər Xevrona, Davudun yanına toplaşib dedilər: «Bax biz sənə sümüyündən, sənə ətindən. ²Əvvəlki vaxtlarda, Şaul padşahımız olanda da İsraililəri yürütlərə aparıb və gətirən sən idin. Allahın Rəbb sənə demişdi ki, xalqım İsrailə sən çobanlıq edəcəksən, xalqım İsrail üzərində sən hökmdar olacaqsan». ³İsrailin bütün ağsaqqalları Xevrona, padşahın yanına gəldilər. Davud

Xevrona, Rəbbin önündə onlarla əhd bağladı və onlar Şamuel vasitəsilə Rəbbin söylədiyi sözə görə Davudu İsrail üzərində padşah olmaq üçün məsh etdilər.

Davudun Yerusəlimi paytaxt şəhərinə çevirməsi

⁴^wDavud və bütün İsraililər Yerusəlimə gəldilər. O vaxt şəhər Yevus adlanırdı və burada Yevuslular yaşayırdı. ⁵Onlar Davuda dedilər: «Sən buraya girə bilməzsən». Ancaq Davud indi «Davudun şəhəri» adlanan Sion qalasını aldı. ⁶Davud dedi: «Yevusluları hamıdan əvvəl kim məğlub etsə, rəis və ordu başçısı o olacaq». Seruya oğlu Yoav hamıdan əvvəl Yevusa qalxdı və buna görə də o, başçı oldu. ⁷Davud qalada məskən saldı və buna görə onu «Davudun şəhəri» adlandırdılar. ⁸O, qala yamacından qalanın ətrafına qədər bütün yerləri tikdi. Yoav isə şəhərin qalan hissəsini bərpa etdi. ⁹Davud getdikcə yüksəlirdi, çünki Ordular Rəbbi onunla idi.

Davudun igid döyüşçüləri

(2Şam. 23:8-39)

¹⁰Davudun igid döyüşçülərinin başçıları bütün İsraililərlə birgə Rəbbin sözünə görə Davudu İsrail üzərində padşah etmək üçün onun padşahlığında şücaət göstərirdilər. ¹¹Davudun igid döyüşçülərinin siyahısı belədir: «otuz igid»in başçısı olan Xakmoni oğlu Yaşoveam. O, bir hücumda üç yüz nəfəri nizəsi ilə vurub öldürdü. ¹²Ondan sonra «üç igid»dən biri olan Axoahlı Dodo oğlu Eleazar idi. ¹³Filiştililər döyüşmək üçün Pas-Dammimdə toplaşanda o da Davudla birgə orada idi. Orada arpa əkilən bir tarla sahəsi var idi. Xalq

^u10:13 1Şam. 13:8-14; 15:1-24

^v10:13 Lev. 19:31; 20:6; 1Şam. 28:7-8

^w11:4 Yeşua 15:63; Hak. 1:21

Filiştililərin önündən qaçdı. ¹⁴Lakin Eleazar və döyüşçüləri bu sahənin ortasında durub oranı qorudular və Filiştililəri qırdılar. Rəbb İsraililəri xilas edib böyük zəfər qazandırdı.

¹⁵Otuz başçı arasından «üç igid» qayaya, Davudun yanına, Adullam mağarasına enib gəldi. Filiştililərin ordusu Refaim vadisində ordugah qurmuşdu. ¹⁶Bu zaman Davud qalada idi, Filiştililərin bir keşikçi dəstəsi isə Bet-Lexemdə idi. ¹⁷Davud həsrət çəkərək dedi: «Kaş ki biri Bet-Lexem darvazasının yanındakı quyudan mənə içmək üçün su gətirəydi!» ¹⁸Bu üç nəfər Filiştililərin ordugahını yararaq darvazanın yanında olan Bet-Lexem quyusundan su çəkildilər və onu götürüb Davuda gətirdilər. Lakin Davud suyu içmək istəmədi və Rəbbə təqdim olaraq yerə tökdü. ¹⁹O dedi: «Allahım bunu etməkdən məni uzaq eləsin. Bu adamların qanını içəcəyəmmi? Axı canlarını təhlükəyə salaraq bu suyu gətirdilər». Buna görə də bu suyu içmək istəmədi. Bunları «üç igid» etmişdi.

²⁰Yoavın qardaşı Avişay bu «üç igid»in başçısı idi. O, nizəsini qaldırıb üç yüz nəfəri qırdı. Buna görə də onun adı «üç igid»in adı qədər şöhrətləndi. ²¹Əslində «üç igid»dən ikiqat artıq şöhrəti var idi və onlara başçı oldu, lakin «üç igid» kimi deyildi.

²²Yehoyada oğlu Benaya da böyük işlər görmüş igid adam idi. O, Qavseeldən gəlmişdi. Benaya iki Moavlı igidi öldürdü. O, qarlı gündə çuxura enib bir şir öldürdü. ²³O həm də boyu beş qulac olan bir Misirlini öldürdü. Misirlinin əlində toxucu dəzgahının əriş ağacı boyda nizə var idi. Benaya onun üstünə dəyənəklə getdi, nizəni Misirlinin əlindən çəkib aldı və onu öz nizəsi ilə öldürdü. ²⁴Bunları Yehoyada oğlu Benaya etdi, buna görə də onun «üç igid» qədər şöhrəti var idi. ²⁵O,

«otuz igid»dən daha şöhrətli idi, lakin «üç igid» kimi deyildi. Davud onu öz mühafizəçilərinə başçı qoydu.

²⁶Ordunun igid döyüşçüləri bunlardır: Yoavın qardaşı Asahel, Bet-Lexemli Dodo oğlu Elxanan, ²⁷Harorlu Şammot, Pelonlu Xeles, ²⁸Teqoalı İqqeş oğlu İra, Anatotlu Aviezer, ²⁹Xuşalı Sibbekay, Axoahlı İlay, ³⁰Netofalı Mahray, Netofalı Baana oğlu Xeled, ³¹Binyamin övladlarından Givealı Rivay oğlu Yetay, Piratonlu Benaya, ³²Qaaş vadisindən olan Xuray, Aravalı Aviel, ³³Baxarumlu Azmavet, Şaalvonlu Elyaxba, ³⁴Gizonlu Haşemin oğulları, Hararlı Şage oğlu Yonatan, ³⁵Hararlı Sakar oğlu Axiam, Ur oğlu Elifal, ³⁶Mekeralı Xefer, Pelonlu Axıya, ³⁷Karmelli Xesro, Ezbay oğlu Naaray, ³⁸Natanın qardaşı Yoel, Haqri oğlu Mivxar, ³⁹Ammonlu Seleq, Seruya oğlu Yoavın silahdarı olan Beerotlu Naxray, ⁴⁰Yeterli İra, Yeterli Qarev, ⁴¹Xetli Uriya, Axlay oğlu Zavad, ⁴²Ruvenlilərin başçısı Ruvenli Şiza oğlu Adina və onunla birgə otuz nəfər, ⁴³Maaka oğlu Xanan və Metenli Yehoşafat, ⁴⁴Aşteratlı Uzziya, Aroerli Xotamın oğulları Şama və Yeiəl, ⁴⁵Şimri oğlu Yediael və qardaşı Tisli Yoxa, ⁴⁶Maxavlı Eliel və Elnaamın oğulları Yerivay, Yoşavva və Moavlı Yetma, ⁴⁷Eliel, Oved və Mesovalı Yaasiel.

Davuda qoşulan döyüşçülər

12 Davud, Qiş oğlu Şauldan gizlənən vaxt bir neçə nəfər Ziqlaqa, Davudun yanına gəldi. Onlar döyüşdə ona kömək edən igidlər arasında idi. ²Binyamin nəslindən, Şaulun qohumlarından olan bu adamlar ox-kamanla silahlanıb sağ və sol əllə sapandan daş atmağı və kamanla ox atmağı bacarırdı. Onların adları belədir: ³onların başçısı olan Givealı Şemaanın oğulları, Axiezer və Yoaş, Azmavetin

oğulları Yeziel və Pelet, Beraka və Anatotlu Yehu, ⁴«otuz igid»dən biri olan və onlara başçılıq edən Giveonlu İşmaya, Yeremya, Yaxaziel, Yoxanan, Gederalı Yozavad, ⁵Eluzay, Yerimot, Bealya, Şemarya, Xarufu Şefatya, ⁶Qorahın nəslindən olan Elqana, İşşiya, Azarel, Yoezer, Yaşoveam, ⁷Qedorlu Yeroxam oğulları Yoela və Zevadya.

⁸Qadlılardan sipər və nizə işlədə bilən, döyüşməyi bacaran igidlər Davudun tərəfinə keçdilər və çöldəki qalaya gəldilər. Onların üzləri şir üzü kimi idi və dağlardakı ceyranlar kimi qaça bilirdilər. ⁹Bu başçıların adları belədir: Ezer, ikincisi Avdiya, üçüncüsü Eliav, ¹⁰dördüncüsü Mişmanna, beşincisi Yeremya, ¹¹altıncısı Attay, yeddincisi Eliel, ¹²səkkizincisi Yoxanan, doqquzuncusu Elzavad, ¹³onuncusu Yeremya, on birincisi Makbannay. ¹⁴Bunlar Qadlılardan olan qoşun başçıları idi. Ən zəifi yüz adamın, ən güclüsü isə min adamın qabağına çıxıb bilərdi. ¹⁵Onlar birinci ayda, İordan çayı bütün sahilləri boyu daşanda onu keçib vadilərdə yaşayanların hamısını şərqə və qərbə tərəf qovdular.

¹⁶Binyaminlilərdən və Yəhudalılardan da Davudun yanına, qalaya adamlar gəldi. ¹⁷Davud onları qarşılamağa çıxdı və onlara dedi: «Əgər mənə kömək üçün sülhlə gəlmisinizsə, gözüm üstə yeriniz var, ancaq zorakılıq etmədiyim halda mənə düşmənlərimə təslim etmək üçün gəlmisinizsə, atalarımızın Allahı bunu görsün və hökm etsin». ¹⁸Ruh «otuz igid»in başçısı Amasayın üzərinə endi və o dedi:

«Ey Davud, biz sənənləyik,
Ey Yessey oğlu, biz sənənin tərəfindəyik.
Sülh, sülh olsun sənə və sənə kömək edənə,
Çünkü Allahın sənə kömək edir».

Davud onları götürüb dəstə başçıları təyin etdi.

¹⁹Davud Fəliştillilərlə birgə müharibə etmək üçün Şaulun üstünə gələndə Menaşşelilərdən də bəzisi Davudun tərəfinə keçdi, ancaq Fəliştillilərə kömək etmədilər. Çünki Fəliştillilərin ağaları məsləhətləşib «Davud bizim başımızı verib ağası Şaulla barışacaq» dedilər və onu geri göndərdilər. ²⁰Davud Ziqlaqa gedərkən onun tərəfinə keçən Menaşşelilər bunlardır: Adnah, Yozavad, Yediael, Mikael, Yozavad, Elihu və Silletay. Onların hamısı Menaşşelilər arasında minbaşı idi. ²¹Onlar quldur dəstəsinə qarşı döyüşdə Davuda kömək etdilər, çünki onların hamısı igid adamlar idi. Sonra onlar qoşun başçıları oldu. ²²Beləcə gündən-günə Davuda kömək etmək üçün onun yanına döyüşçülər gəlirdi və onun ordusu Allah ordusu qədər böyük oldu.

Davudu padşah etmək üçün gələn adamlar

²³Rəbbin sözüünə görə Şaulun padşahlığını Davuda vermək üçün onun yanına, Xevrona gələn silahlanmış döyüşçülərin sayı belədir: ²⁴Yəhudalılardan altı min səkkiz yüz nəfər sipər və nizə ilə silahlanmış əsgər; ²⁵Şimeonlulardan döyüş üçün yeddi min yüz nəfər igid döyüşçü; ²⁶Levililərdən dörd min altı yüz nəfər; ²⁷Harun evinin rəhbəri Yehoyada və onunla birgə üç min yeddi yüz nəfər; ²⁸gənc və igid bir döyüşçü olan Sadoq və onun nəslindən olan iyirmi iki başçı; ²⁹Şaulun qohumları olan Binyaminlilərin əksəriyyəti o vaxta qədər Şaul sülaləsinə sadıq qaldığı üçün onlardan yalnız üç min nəfər; ³⁰Efrayimlilərdən iyirmi min səkkiz yüz nəfər igid və öz nəsilərinin adlı-sanlı adamları; ³¹Menaşşe qəbiləsinin yarısının arasından gəlib Davudu padşah etmək üçün təyin olunmuş on

səkkiz min nəfər; ³²İssakarlılardan dövrün vəziyyətinə görə İsrailə nə etmək lazım gəldiyini bilən adamlar – iki yüz nəfər başçı və onların əmri altında olan bütün qohumları; ³³Zevulunlulardan döyüşməyi bacaran, bütün silahlarla döyüş nizamını qura bilən və sidq ürəkdən kömək edən əlli min nəfər; ³⁴Naftalililərdən min başçı, onlarla birgə sipər və nizəsi olan otuz yeddi min nəfər; ³⁵Danlılardan döyüş nizamını qura bilən iyirmi səkkiz min altı yüz nəfər; ³⁶Aşerlilərdən döyüşməyi bacaran və döyüş nizamını qura bilən qırx min nəfər; ³⁷İordan çayının o tayında yaşayan Ruvenlilərdən, Qadlılardan və Menaşşe qəbiləsinin yarısından döyüş üçün hər cür silahı olan yüz iyirmi min nəfər.

³⁸Döyüşməyi bacaran bu könüllü döyüşçülərin hamısı Davudu bütün İsrail üzərində padşah etmək üçün Xevrona gəldi. İsraililərin qalan hissəsi də Davudu yekdilliklə padşah etmək niyyətində idi. ³⁹Döyüşçülər orada üç gün Davudla birgə qaldılar və yeyib-içdilər, çünki qohumları onlar üçün hazırlıq görmüşdü. ⁴⁰İssakara, Zevuluna və Naftaliyə qədər yayılmış yaxınları da onlara eşşəklər, dəvələr, qatırlar və öküzlər üstündə ərzaq – yaxşı un, sıxılmış əncir, kişmiş, şərab, yağ, mal-qara və qoyun-keçi gətirmişdi. O zaman İsraildə şadlıq var idi.

Davud Əhd sandığını Qiryat-Yearimdən köçürür

(2Şam. 6:1-11)

13 Davud minbaşılar, yüzbaşılar və bütün başçılarla məsləhətləşdi. ²O bütün İsrail camaatına dedi: «Əgər bu iş sizə xoş gəlsə və Allahımız Rəbbin iradəsi ilə olsa, İsrailin hər tərəfində

yaşayan soydaşlarımıza, onlarla birgə otlağı olan şəhərlərdə yaşayan kahinlərə və Levililərə xəbər göndərək ki, bizim yanımıza toplansınlar. ³Sonra Allahımızın sandığını yanımıza qaytararaq, axı Şaulun dövründə biz ona məhəl qoymurduq. ⁴Bütün camaat «belə edək» dedi, çünki bütün xalqın nəzərində bu iş doğru idi.

⁵Davud Allahın sandığını Qiryat-Yearimdən gətirmək üçün Misirdəki Şixor çayından Xamat keçidinə qədər uzanan torpaqda yaşayan bütün İsraililəri topladı. ⁶Davud bütün İsraililərlə birgə «keruqlar üzərində taxt quran Rəbb» çağırılan Allahın sandığını Yəhudaya məxsus olan Baalatdan, yəni Qiryat-Yearimdən çıxartmaq üçün oraya getdi. ⁷Allahın sandığını bir təzə arabaya qoyub Avinadavin evindən apardılar. Arabanı Uzza və Axyo sürürdü. ⁸Davud və bütün İsraililər Allahın hüzurunda həvəslə ilahi oxuyur, lirlərlə, çənglərlə, dəflərlə, sinclərlə və kərənaylarla çalıb oynayırdılar.

⁹Kidonun xırman yerindən keçəndə öküzlər büdrədi. Buna görə də Uzza əl uzadıb sandığı tutdu. ¹⁰Uzza əlini uzadaraq sandığa toxunduğu üçün Rəbb qəzəblənib onu vurdu. Beləcə Uzza orada Allahın önündə öldü. ¹¹Davud Rəbbin Uzzanı vurmasından çox məyus oldu. O yerə bu günə qədər Peres-Uzza ^{††}deyilir. ¹²Həmin gün Davud Allahdan qorxub dedi: «Allahın sandığını necə yanına gətirə bilərəm?» ¹³Buna görə də Davud sandığı öz yanına – Davudun şəhərinə gətirmədi, onu yoldan döndərüb Qatlı Oved-Edomun evinə qoydu. ¹⁴^zAllahın sandığı üç ay Oved-Edomun evində – onun ailəsinin yanında

^{††}13:11 Peres-Uzza – ibrani dilində *Uzzanın cəzası*.

^x13:5 1Şam. 7:1-2

^y13:6 Çıx. 25:22

^z13:14 1Saln. 26:4-5

qaldı. Rəbb Oved-Edomun ailəsinə və ona məxsus hər şeyə bərəkət verdi.

Davudun Yerusəlimdə padşahlıq etməsi

(2Şam. 5:11-16)

14 Sur padşahı Xiram Davudun yanına qasidlər və ona saray tikmək üçün sidr ağacları, bənnalar və dülğərlər göndərdi. ²Onda Davud başa düşdü ki, Rəbb onu İsrail üzərində padşah kimi möhkəmləndirmiş və xalqı İsrailin xatirinə onun padşahlığını yüksəltmişdi.

³Davud Yerusəlimdə başqa arvadlar aldı, yenə oğullar və qızlar atası oldu.

⁴Onun Yerusəlimdə doğulan oğullarının adları belədir: Şammua, Şovav, Natan, Süleyman, ⁵İvxar, Elişua, Elpelet, ⁶Noqah, Nefeq, Yafia, ⁷Elişama, Beelyada və Elifelet.

İki döyüşdə Filiştliyə üzərində qələbə

(2Şam. 5:17-25)

⁸Filiştliyə eşitdilər ki, Davud bütün İsrail üzərində padşah olmaq üçün məş edilmişdir. Onda hamısı Davudu axtarmağa çıxdı. Davud bunu eşidib onlarla qarşılaşmağa çıxdı. ⁹Filiştliyə gəlib Refaim vadisini talayırdılar. ¹⁰Davud Allahdan soruşdu: «Filiştliyənin qarşısına çıxımmı? Onları mənə təslim edəcəksənmi?» Rəbb ona cavab verdi: «Çıx, onları sənə təslim edəcəyəm».

¹¹Davud Baal-Perasimə çıxıb Filiştliyəni qırdı. Davud dedi: «Sellər bəndləri dağıtdığı kimi Allah da mənim əlimlə düşmənlərimi dağıtdı». Buna görə də o yerin adını Baal-Perasim^{ff} qoydular. ¹²Filiştliyə qaçanda öz allahlarının bütələrini orada qoydular. Davudun əmri ilə bunlar odda yandırıldı.

¹³Filiştliyə yenə o vadini taladılar.

¹⁴Davud yenə Allahdan soruşdu və Allah ona dedi: «Onların arxasınca çıxma, onların ətrafına dolanıb balzam ağaclarının qabağında bu düşmənlərin üstünə gəl. ¹⁵Balzam ağaclarının başından addım səsləri eşidəndə döyüşə çıx, çünki o zaman Allah sənə qarşınca Filiştliyənin ordusunu məğlub etmək üçün çıxacaq». ¹⁶Davud Allahın ona buyurduğu kimi etdi və onlar Gibeondan Gezerə qədər Filiştliyənin ordusunu qırdılar. ¹⁷Davudun şöhrəti bütün ölkələrə yayıldı və Rəbb onun qorxusunu bütün millətlərin ürəyinə saldı.

Allahın sandığını Yerusəlimə gətirmək üçün hazırlıq görülür

15 Davud özü üçün Davudun şəhərində evlər tikdi və Allahın sandığı üçün də yer hazırlayıb çadır qurdu. ^{2a}Onda Davud dedi: «Levililərdən başqa heç kəs Allahın sandığını daşıya bilməz, çünki Rəbbin sandığını daşımaq və Ona əbədi olaraq xidmət etmək üçün Rəbb onları seçdi». ³Davud Rəbbin sandığını onun üçün hazırladığı yerə çıxarmaq üçün bütün İsraililəri Yerusəlimə yığdı. ⁴Davud Harunun nəslindən olan adamları və Levililəri topladı: ⁵Qohat nəslindən başçı Uriel və onun yüz iyirmi nəfər qohumu; ⁶Merarinin nəslindən başçı Asaya və onun iki yüz iyirmi nəfər qohumu; ⁷Gerşon nəslindən başçı Yoel və onun yüz otuz nəfər qohumu; ⁸Elisafan nəslindən başçı Şemaya və onun iki yüz nəfər qohumu; ⁹Xevron nəslindən başçı Eliel və onun səksən nəfər qohumu; ¹⁰Uzziel nəslindən başçı Amminadav və onun yüz on iki nəfər qohumu. ¹¹Davud kahin olan Sadoqu

^{ff}14:11 Baal-Perasim – ibrani dilində dağıtma aqası.

^a15:2 Qanun. 10:8

və Evyatarı, Levili olan Urieli, Asayanı, Yoeli, Şemayanı, Elieli və Amminadavı çağırıb ¹² onlara dedi: «Siz Levililər arasında nəsil başçılarınız. Siz və qohumlarınız özünüzü təqdis edin və İsrailin Allahı Rəbbin sandığını onun üçün hazırladığım yerə çıxarın. ¹³ Çünki keçən dəfə siz onu daşımadığınıza və lazım olduğu kimi Allahımız Rəbbi axtarmadığımıza görə O bizi cəzalandırdı».

¹⁴ İsrailin Allahı Rəbbin sandığını çıxarmaq üçün kahinlərlə Levililər özlərini təqdis etdilər. ¹⁵ Rəbbin sözünə görə, Musanın əmr etdiyi kimi Levililər Allahın sandığının şüvüllərini çiyinlərinə qoyub onu daşdılar.

¹⁶ Davud Levililərin başçalarına əmr etdi ki, şadlıq etmək üçün öz qohumları arasından musiqi alətlərində – çənglərdə, liralarda və sinclərdə çalib-oxuyan ilahiçilər təyin etsinlər. ¹⁷ Levililər bu adamları təyin etdilər: Yoel oğlu Heman, onun qohumlarından Berekya oğlu Asəf – qohumları Merari nəslindən Quşaya oğlu Etan, ¹⁸ onların köməkçisi olan Zəkəriyyə, Ben, Yaaziel, Şemiramot, Yexiel, Unni, Eliav, Benaya, Maaseya, Mattitya, Elifelehu, Miqneya, qapıçılar Oved-Edom və Yeiel. ¹⁹ İlahiçilər Heman, Asəf və Etan yüksək səslə tunc sinclər, ²⁰ Zəkəriyyə, Aziel, Şemiramot, Yexiel, Unni, Eliav, Maaseya, Benaya Alamot ahəngi üzrə çənglər, ²¹ Mattitya, Elifelehu, Miqneya, Oved-Edom, Yeiel və Azazya Şeminit ahəngi üzrə lira çalmalı idi. ²² Levililərin rəhbəri Kenanya musiqiyə rəhbərlik edirdi, çünki onun bu işdə bacarığı var idi; ²³ Berekya və Elqana sandığın yanında qapıçı idi; ²⁴ kahinlər Şevanya, Yehoşafat, Netanel, Amasay, Zəkəriyyə, Benaya və Eliezer Allahın sandığı önündə kərənay çalırdılar;

Oved-Edom və Yexiya sandığın yanında qapıçı idi.

Allahın sandığı Yerusəlimə gətirilir

(2Şam. 6:12-22)

²⁵ Davud, İsrail ağsaqqalları və minbaşılar şadlıq etməklə Rəbbin Əhd sandığını Oved-Edomun evindən gətirməyə getdilər. ²⁶ Rəbbin Əhd sandığını daşıyan Levililər yeddi buğa və yeddi qoç qurban kəsdilər, çünki Allah onlara kömək edirdi. ²⁷ Davud incə kətandan cübbə geyinmişdi, sandığı daşıyan bütün Levililər, ilahiçilər və ilahiçilərin rəhbəri olan Kenanya da belə geyinmişdi. Davudun əyində kətan efod da var idi. ²⁸ Bütün İsraililər səs-küylə şeypur, kərənay, sinc çalaraq çənglərin və liralərin yüksək səsi altında Rəbbin Əhd sandığını çıxartdılar.

²⁹ Rəbbin Əhd sandığı Davudun şəhərinə gətiriləndə Şaulun qızı Mikal pəncərədən baxdı, padşah Davudu tullayıb rəqs edən gördü və ürəyində ona kinayə etdi.

16 Allahın sandığını gətirib onun üçün Davudun qurduğu çadırın ortasına qoydular. Allahın önündə yandırma və ünsiyyət qurbanları təqdim etdilər. ² Davud yandırma və ünsiyyət qurbanlarını təqdim edib qurtarandan sonra Rəbbin adı ilə xalqa xeyir-dua verdi. ³ O bütün İsraililərə – kişilərin və qadınlərin hər birinə bir kömbə çörək, bir parça ət və bir üzüm lavaşanası payladı.

⁴ Davud İsrailin Allahı Rəbbi çağırıb Ona şükür və həmd etmək üçün Levililərdən xidmət edən bu adamları Rəbbin sandığının önünə qoydu. ⁵ Başçı Asəf, onun köməkçisi Zəkəriyyə, çəng və lira çalan Yeiel, Şemiramot, Yexiel, Mattitya, Eliav, Benaya, Oved-Edom

və Yeiel, sincləri yüksək səslə çalan Asəf, ⁶Allahın Əhd sandığı önündə həmişə kərənaýlar çalan kahinlər Benaya və Yaxaziel. ⁷O gün Davud ilk dəfə olaraq Rəbbə şükür etmək işini Asəflə yoldaşlarına tapşırı.

Allaha həsr olunan məzmun

(Zəb. 105:1-15; 96:1-13; 106:47-48)

⁸«Rəbbə şükür edin, ismini çağırın, Əməllərini xalqlar arasında elan edin!

⁹Onu ilahilərlə tərənnüm edin, Bütün xariqələrini bəyan edin!

¹⁰Onun müqəddəs adı ilə fəxr edin, Ey Rəbbi axtaranlar, ürəkləriniz qoy sevinisin!

¹¹Rəbbi, Onun qüvvətini arayın, Daim hüzurunu axtarın.

¹²Etdiyi xariqələri, Möcüzələri, dilindən çıxan hökmləri xatırlayın,

¹³Ey Onun qulu İsrail nəsli, Ey Yaqub övladları, ey Onun seçdikləri!

¹⁴Allahımız Rəbb Odur, Hökmü bütün yer üzərindədir.

¹⁵^{de} Əbədi olaraq – min nəsle qədər əhdini,

Əmr etdiyi sözü,

¹⁶İbrahimplə kəsdiyi əhdini, İshaqa and içərək verdiyi vədini unutmaz.

¹⁷^fBunu qayda kimi Yaqub üçün təsdiq etdi,

Bu əbədi əhdi İsrail üçün etdi,

¹⁸Dedi: “Övladlarının payına düşən mülk kimi

Kənan torpağını sənə verəcəyəm”.

¹⁹O zaman sayca onlar az idilər, Azsaylı olaraq ölkədə qərib idilər.

²⁰Ölkədən-ölkəyə, Məmləkətdən-məmləkətə köçürdülər.

²¹«Rəbb heç kimi onlara əzab verməyə qoymadı,

Onlara görə padşahları tənbeh etdi.

²²Dedi: “Məsh elədiklərimə dəyməyin, Peyğəmbərlərimə pislik etməyin”.

²³Ey bütün dünya, Rəbbə ilahi oxuyun, Xilaskar olduğunu gündən-günə müjdələyin.

²⁴Ehtişamını millətlərə elan edin, Xariqələrini bütün xalqlara bəyan edin!

²⁵Axi Rəbb əzəmətlidir, bol həmdə layiqdir,

O bütün allahlardan daha zəhmlidir.

²⁶Bütün özgə xalqların allahları bütldür,

Lakin göyləri yaradan Rəbdir.

²⁷Ehtişam və əzəmət hüzurunda olar, Sevinclə qüdrət Onun yerindədir.

²⁸Ey xalqların tayfaları, Rəbbə verin – Ehtişamı, qüdrəti Rəbbə verin,

²⁹^hAdına layiq ehtişamı Rəbbə verin, Hüzuruna girib təqdimlər verin.

Müqəddəslik zinəti ilə Rəbbə səcdə edin.

³⁰Ey bütün dünya, Onun hüzurunda lərzəyə gəlin!

O, dünyanı sarsılmaz və möhkəm qurub.

³¹Göylər sevinisin, yer üzü şad olsun!

Millətlərə belə elan edin:

“Rəbb hökmranlıq edir”.

³²Dənizin və dənizdəki canlıların səsi ucalsın,

Çöllər və çöldə yaşayanlar fərəhlənsin,

³³Meşədəki bütün ağaclar mədh söyləsin

Rəbbin hüzurunda!

O, dünyanın hökmünü vermək üçün gəlir.

³⁴ⁱ

Rəbbə şükür edin, ona görə ki yaxşıdır, Çünki məhəbbəti əbədidir.

^c16:8 Zəb. 105:1; Yeş. 12:4 ^d16:15 Yar. 12:7 ^e16:15 Yar. 26:3

^f16:17 Yar. 28:13 ^g16:21 Yar. 20:3-7

^h16:29 Zəb. 29:2; 96:8-9 ⁱ16:34 2Saln. 5:13; 7:3; Ezra 3:11; Zəb. 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Yer. 33:11

³⁵ Deyin: “Ey qurtarıcımız Allah, bizi qurtar, Biz millətlərin arasından topla və azad et.

Müqəddəs isminə şükür edək, Biz fəxrlə Sənə həmd söyləyək”.

³⁶ Alqış olsun İsrailin Allahı Rəbbə Əzəldən sonsuza qədər!»

Bütün xalq «Amin!» söylədi və Rəbbə həmd etdi.

Rəbbin Əhd sandığının önündə və Giveonda xidmət edənlər

³⁷ Davud orada – Rəbbin Əhd sandığının önündə bu adamları qoydu: hər günün işinə görə sandığın önündə daim xidmət edən Asəf və onun yoldaşları, ³⁸ Oved-Edom və onun altmış səkkiz nəfər yoldaşı, qapıçılar Yedutun oğlu Oved-Edom və Xosa. ³⁹ O, Giveonda olan səcdəgahda, Rəbbin məskəni önündə, kahin Sadoqu və onun kahin yoldaşlarını qoydu ki, ⁴⁰ Rəbbin İsrailə əmr etdiyi Qanunda yazılanların hamısına görə daim səhər və axşam Rəbbə yandırma qurbanları üçün düzəldilən qurbangahda Ona yandırma qurbanları versinlər. ⁴¹ Onlarla birgə Hemanı, Yedutunu və adları çəkilən başqa seçilmiş adamları təyin etdi ki, Rəbbə şükür etsinlər, çünki Onun məhəbbəti əbədidir. ⁴² Heman, Yedutun və həmin adamların əlində Allaha yüksək səslə musiqi çalmaq üçün kərənyalar, sinclər və başqa alətlər var idi. Yedutunun oğulları isə qapıçı oldular. ⁴³ Bütün xalq – hər kəs evinə getdi, Davud da öz evinə xeyir-dua vermək üçün geri qayıtdı.

Allahın Davuda vədi

(2Şam. 7:1-17)

17 Davud sarayında yaşayan vaxt peyğəmbər Natana dedi: «Mən

sidr ağacından tikilən bir sarayda yaşayıram, Rəbbin Əhd sandığı isə çadır altındadır». ² Natana Davuda dedi: «Ürəyindəki niyyəti həyata keçir, çünki Allah sənənlədir».

³ Lakin gecə Natana Allahın bu sözü nazil oldu: ⁴ «Get qulum Davuda söylə ki, Rəbb belə deyir: “Yaşamaq üçün Mənə evi sən tikməyəcəksən, ⁵ çünki İsraili çıxartdığım gündən bu günə qədər heç bir evdə yaşamadım, yalnız çadırdan çadıra, məskəndən məskənə gazdım. ⁶ Bütün İsraililərlə birgə gəzdiyim yerlərdə xalqımın qayğısına qalmaq buyurduğum İsrail hakimlərindən birinə «Niyə Mənə sidr ağacından bir ev tikmədiniz?» deyər bir söz söyləmişəmmi?” ⁷ İndi qulum Davuda söylə ki, Ordular Rəbbi belə deyir: “Mən səni otlaqlarda qoyun otararkən götürüb xalqım İsrailə hökmdar etdim. ⁸ Getdiyim hər yerdə sənənlə oldum, qarşımdan bütün düşmənlərini qırıb atdım. İndi isə adını dünyadakı böyüklərin adı kimi məşhur edəcəyəm. ⁹ Xalqım İsrail üçün bir yer təyin edəcəyəm, o kök atıb bu yerdə yaşayacaq və bir daha sarsılmayacaq. Şər adamlar əvvəllər – xalqım İsraililərə hakimlər təyin etdiyim günlərdən bəri etdikləri kimi yenə də onu qırıb-çatmayacaq. ¹⁰ Bütün düşmənlərini əzəcəyəm. Sənə bildirirəm ki, Rəbb sənə bir ev tikəcək. ¹¹ Ömrün başa çatıb ataların kimi dünyadan getdiyim zaman yerinə sənənlə övladını – oğullarından birini çıxaracağam və onun padşahlığını möhkəmləndirəcəyəm. ¹² O Mənim üçün ev tikəcək və Mən onun

taxtını əbədi möhkəm edəcəyəm. ¹³Mən ona Ata, o isə Mənə oğul olacaq. Lüt-fümü səndən əvvəl olan adamdan geri aldığım kimi ondan geri almayacağam. ¹⁴Onu Öz evimin və padşahlığının üzərinə əbədi olaraq qoyacağam, onun taxtı əbədi möhkəm qalacaq». ¹⁵Natan Davuda bütün bu sözləri və bütün bu vəhyi nəql etdi.

Davudun duası

(2Şam. 7:18-29)

¹⁶Padşah Davud içəri keçib Rəbbin önündə diz çökərək dedi: «Ya Rəbb Allah, mən kiməm və nəslim kimdir ki, Sən məni bu yerə çıxartdın? ¹⁷Ey Allah, Sənin gözündə bu da kiçik göründü, hələ bu qulunun nəslinin gələcəyi haqqında xəbər verdin. Mənə yüksək bir adam kimi baxırsan, ya Rəbb Allah! ¹⁸Bu quluna izzət verdiyin üçün Davud Sənə daha nə deyə bilər? Sən ki bu qulunu tanıyırsan. ¹⁹Ya Rəbb, qulundan ötrü və Öz istəyinə görə bu böyük işlərin hamısını etdin ki, bütün əzəmətini göstərəsən. ²⁰Ya Rəbb, qulaqlarımızla eşitdiklərimizin hamısına görə Sənin kimisi heç yoxdur və Səndən başqa Allah yoxdur. ²¹Yer üzərində xalqın İsrail kimi bir millət varmı? Ey Allah, Sən onu Özünə xalq etmək üçün satın almağa getdin. Sən Misirdən satın aldığın xalqının önündən millətləri qovaraq böyük və xariqəli işlərlə Özünə şöhrət qazandın. ²²Əbədi olaraq xalqın İsraili Özün üçün xalq olaraq müəyyən etdin və Sən, ya Rəbb, onların Allahı oldun.

²³İndi isə, ya Rəbb, bu qulun və onun nəslə haqqında söylədiyən söz əbədi olaraq yerinə yetsin və dediyinə əməl et. ²⁴Qoy adın əbədi olaraq qalsın və izzətlənsin, «İsrailin Allahı Ordular Rəbbi İsraili saxlayan Allahdır» desinlər. Qulun

Davudun nəslə də Sənin önündə möhkəm qalsın. ²⁵Çünki, Sən ey Allahım, «sənə ev tikəcəyəm» deyərək bunu quluna çatdırdın və buna görə qulun önündə dua etməyə cəsarət tapdı. ²⁶Ya Rəbb, Sən Allahsan və indi də quluna bu yaxşı şeyi vəd etdin. ²⁷Əbədi olaraq Sənin önündə olsun deyə bu qulunun nəslinə xeyir-dua vermək Sənə xoş göründü. Sən, ya Rəbb, ona xeyir-dua verdiyin üçün o əbədi olaraq xeyir-dua almışdır».

Davudun qələbələri

(2Şam. 8:1-18)

18 Bundan sonra Davud Filiştililəri məğlub edib özünə tabe etdi və Qatı, onun qəsəbələrini Filiştililərdən aldı. ²O, Moavlıları da məğlub etdi və Moavlılar Davuda tabe olub xərac verdilər.

³Sova padşahı Hadadezer Fərat çayının ətrafındakı yerlərdə hakimiyyətini bərpa etməyə gedəndə Davud Xamatda onu məğlub etdi. ⁴O, Hadadezerin min döyüş arabasını aldı, yeddi min süvarisini, iyirmi min piyada əsgərini əsir etdi və atlardan yüzə qədərini döyüş arabası üçün saxlayaraq qalan atların ayaq vətərini kəsdi. ⁵Dəməşqdə yaşayan Aramlılar Sova padşahı Hadadezerə kömək etməyə gələndə Davud onlardan iyirmi iki min nəfəri qırdı. ⁶Davud Dəməşq Aramina hərbi dəstələr yerləşdirdi və Aramlılar ona tabe olub xərac verdilər. Rəbb Davuda getdiyi hər yerdə zəfər qazandırdı. ⁷O, Hadadezerin zabitlərinin gəzdirdiyi qızıl qalxanları götürüb Yerusəlimə gətirdi. ⁸^mDavud Hadadezerin şəhərləri olan Tivxatdan və Kundan çoxlu tunc aldı. Sonralar Süleyman ondan tunc hovuzu, sütunları və tunc qabları düzəltdi.

¹17:13 2Şam. 7:14; 2Kor. 6:18; İbr. 1:5; Vəhy 21:7

^m18:8 1Pad. 7:40-47; 2Saln. 4:11-18

⁹Xamat padşahı Tou eşitdi ki, Davud Sova padşahı Hadadezerin bütün ordusunu məğlub edib. ¹⁰O, Davudu salamlamaq və Hadadezeri döyüdə məğlub etdiyinə görə təbrik etmək üçün oğlu Hadoramı onun yanına göndərdi, çünki Hadadezer Tou ilə həmişə müharibə etmişdi. Hadoram hər cür qızıl-gümüş və tunc əşyalar gətirdi. ¹¹Padşah Davud bütün millətlərdən – Edomlulardan, Moavlılardan, Ammonlulardan, Filiştilərdən və Amaleqlilərdən alıb gətirdiyi qızıl-gümüşlə birgə bunları da Rəbbə həsr etdi.

¹²ⁿSeruya oğlu Avişay Duz vadisində Edomlulardan on səkkiz min nəfəri qırdı. ¹³O, Edoma hərbi dəstələr yerləşdirdi və bütün Edomlular Davuda tabe oldular. Rəbb Davuda getdiyi hər yerdə zəfər qazandırdı.

Davudun əyanları

¹⁴Davud bütün İsrailin padşahı oldu. O bütün xalqına ədalət və salehliklə hökmranlıq edirdi.

¹⁵Seruya oğlu Yoav ordu başçısı idi; Axilud oğlu Yehoşafat salnaməçi idi; ¹⁶Axituv oğlu Sadoq və Evyatar oğlu Avimelek kahin idi; Şavşa mirzə idi; ¹⁷Yehoyada oğlu Benaya Keretlilər və Peletlilərin başçısı idi; Davudun oğulları padşahın baş məmurları idi.

Ammonlular və Aramlılar üzərində qələbə

(2Şam. 10:1-19)

19 Bir müddət sonra Ammonluların padşahı Naxaş öldü və yerinə oğlu padşah oldu. ²Davud dedi: «Naxaşın oğlu Xanuna yaxşılıq edəcəyəm, çünki atası mənə yaxşılıq etdi». Davud qasidlər göndərdi ki, atasına görə Xanuna başsağlığı versin. Lakin Davudun

adamları Ammon ölkəsinə, onun yanına gələndə ³Ammonluların başçıları Xanuna dedilər: «Sən elə bilirsən ki, Davud bu başsağlığı verən adamları sənə atana hörməti olduğu üçün göndərib? Bəlkə onun adamları bu torpaqdan keçməklə onu yoxlayıb öyrənmək, sonra da ələ keçirmək üçün sənə yanına gəliblər». ⁴Xanun Davudun adamlarını tutub saqqallarını qırxdıraçaq paltarlarını oturaçaq yerinə qədər aşağıdan kəsdirdi və onları geri göndərdi. ⁵Bu adamlar barədə Davuda xəbər çatdı. Davud onları qarşılamaq üçün qasidlər göndərdi, çünki bu adamlar çox utanırdı. Padşah dedi: «Saqqalınız çıxana qədər Yerixoda qalın, sonra qayıdarsınız».

⁶Xanun və Ammonlular Davudun yanında nifrət qazandıqlarını görəndə Aram-Naharayimdən, Aram-Maakadan, Sovadan özlərinə muzdla döyüş arabaları və atlılar tutmaq üçün min talant gümüş göndərdilər. ⁷Özləri üçün otuz iki min araba, Maaka padşahını və onun qoşunlarını muzdla tutdular, onlar da gəlib Medvanın önündə ordugah qurdular. Ammonlular öz şəhərlərindən yığılıb döyüşə gəldilər. ⁸Davud bunu eşidib Yoavla bütün igidlər ordusunu onların üstünə göndərdi. ⁹Ammonlular çıxıb şəhərin girişində, gələn padşahlar isə ayrıca çöldə döyüş üçün düzüldü.

¹⁰Yoav öndən və arxadan düşmənlərin ona qarşı düzüldüklərini görəndə bütün İsrailin seçmə döyüşçülərindən bəzisini ayırıb Aramlılara qarşı düzdü. ¹¹Xalqın qalan hissəsinə isə qardaşı Avişayı başçı qoydu və onlar Ammonluların qarşısında düzüldü. ¹²Yoav dedi: «Əgər Aramlılar məndən güclü çıxarsa, sən mənə kömək edərsən, əgər Ammonlular səndən güclü çıxarsa, mən sənə kömək edəyəm. ¹³Möhkəm ol. Gəl xalqımız naminə və Allahımızın

şəhərləri naminə igidlik göstərək. Qoy Rəbb gözündə xoş olanı etsin». ¹⁴Yoav və yanındakı qoşun vuruşmaq üçün Aramlıların qarşısına yaxınlaşdı. Aramlılar Yoavın önündən qaçdı. ¹⁵Ammonlular da Aramlıların qaçdığını görəndə Yoavın qardaşı Avışayın qabağından qaçıb şəhərə girdilər. Sonra Yoav Yerusəlimə gəldi.

¹⁶Aramlılar İsraililərin önündə məğlub olduqlarını görəndə qasidlər göndərüb Fərat çayının o tayındakı Aramlıları döyüşə çıxartdılar. Onların başçısı Hadadezerin ordu başçısı Şofak idi. ¹⁷Bunu Davuda xəbər verdilər. O bütün İsraililəri toplayıb İordan çayını keçdi və Aramlıların qarşısına gəlib qoşununu onlara qarşı düzdü. Davud öz qoşununu Aramlıların önünə çıxartdı və Aramlılar onunla vuruşdu. ¹⁸Aramlılar İsraililərin qabağından qaçdı. Davud Aramlılardan yeddi min araba döyüşçüsünü və qırx min piyadını qırdı, ordu başçısı Şofakı da öldürdü. ¹⁹Hadadezerin adamları İsraililərin önündə məğlub olduqlarını görəndə Davudla sülh bağladılar və ona tabe oldular. Aramlılar bir daha Ammonlulara kömək etmək istəmədi.

Ammonluların darmadağın edilməsi

(2Şam. 11:1; 12:26-31)

20 Bahar gələndə padşahlar müharibəyə çıxan vaxt Yoav ordusunu səfərə çıxardı. O, Ammonluların ölkəsini viran etdi və gəlib Rabbani mühasirəyə aldı. Davud isə Yerusəlimdə qaldı. Yoav Rabbani vurub dağıtdı. ²Davud onların padşahının başından tacını götürdü. Tac qızıldan olub çəkisi bir talant idi. Onun üzərində qiymətli daş var idi. Bu tac Davudun başına qoyuldu. Davud bu

şəhərdən çoxlu qənimət apardı. ³O, şəhərdə olan xalqı köçürdü və əllərinə mişar, dəmir, külüng və balta verib ağır işlərə qoydu. Davud Ammonluların bütün şəhərlərində belə edəndən sonra xalqın hamısı ilə birgə Yerusəlimə qayıtdı.

İsraililərin Filiştli nəhənglərə qarşı döyüşü

(2Şam. 21:15-22)

⁴Bundan sonra Gezerdə Filiştliylərlə döyüş oldu. O zaman Xuşalı Sibbekay Rafa övladlarından ⁵Sippayı öldürdü. Beləcə Filiştliylər tabe oldu. ⁵Filiştliylərlə daha bir döyüşdə Yair oğlu Elxanan Qatlı Qolyatın qardaşı Laxmini öldürdü. Onun əlindəki nizənin sapı toxucu dəzgahının əriş ağacı boyda idi. ⁶Qatda bir də döyüş oldu. Orada Rafa övladlarından digər ucaboy bir adam var idi. Bu adamın əlləri və ayaqları altı barmaq idi və cəmi iyirmi dörd barmağı var idi. ⁷O, İsrail meydan oxudu. Onu Davudun qardaşı Şimanın oğlu Yonatan öldürdü. ⁸Bunlar Rafa övladlarından olub Qatda doğulmuşdu. Onlar Davudun və onun adamlarının əli ilə qırıldı.

Davudun xalqı siyahıya alması

(2Şam. 24:1-25)

21 Şeytan İsraililərə qarşı qalxdı və Davudu İsraililəri siyahıya almağa təhrik etdi. ²Davud Yoava və xalqın başçılarna dedi: «Gedin, Beer-Şevadan Dana qədər İsraililəri siyahıya alın və siyahını mənə gətirin ki, onların sayını bilim». ³Yoav dedi: «Rəbb xalqını olduğundan yüz qat artıq etsin. Ancaq, ağam padşah, onların hamısı ağamın qulları deyilmi? Nə üçün ağam bunu istəyir? Nə üçün bu, İsrailə cəza gətirsin?» ⁴Lakin padşahın sözü Yoava

§§20:4 *Rafa övladları* – nəhəng adamlar.

°20:1 2Şam. 11:1 P20:5 1Şam. 17:4-7

üstün gəldi. Yoav çıxıb bütün İsraili dolaşdı və sonra Yerusəlimə gəldi. ⁵O, xalqın siyahısını Davuda verdi. Bütün İsraildə qılinc çəkən bir milyon yüz min nəfər, Yəhudada isə qılinc çəkən dörd yüz yetmiş min nəfər adam var idi. ⁶Ancaq Yoav onların arasında Levililəri və Binyaminliləri siyahıya almadı, çünki padşahın sözümdən acığı gəlmişdi.

⁷Bu iş Allahın gözündə pis oldu və O, İsrailə cəza verdi. ⁸Davud Allaha dedi: «Bu işi görməklə böyük günah etdim. İndi isə, yalvarıram, bu qulunun təqsirindən keç, çünki çox ağılsızlıq etmişəm». ⁹Rəbb Davudun görücüsü Qada dedi: ¹⁰«Get, Davuda söylə ki, Rəbb belə deyir: “Sənə üç şey təklif edirəm, özün üçün bunların birini seç ki, sənə edim”». ¹¹Qad Davudun yanına gəlib ona dedi: «Rəbb belə deyir: “Özün üçün seç: ¹²ya üç il aclıq olacaq ya üç ay düşmənlərin səni təqib edəcək və onların qılınıcı səni vuracaq ya da üç gün Rəbbin qılınıcı olan vəba ölkənin üzərinə gələcək və Rəbbin mələyi İsraililəri hər yerdə qıracaq”. İndi qərar ver görək məni göndərənmə nə cavab verirəm?» ¹³Davud Qada dedi: «Mənim üçün çox çətindir. İnsan əlinə düşüncə qoy Rəbbin əlinə düşüm, çünki Onun rəhmi çox böyükdür».

¹⁴Beləcə Rəbb İsrail üzərinə vəba göndərdi və İsraililərdən yetmiş min nəfər həlak oldu. ¹⁵Allah Yerusəlimin əhalisini həlak etmək üçün bir mələk göndərdi. Mələk onları həlak edərkən Rəbb bunu görüb bu bəlaya görə təəssüfləndi və həlak edən mələyə dedi: «Bəsdir, əl saxla!» Rəbbin mələyi Yevuslu Ornanın xırmanının yanında dayandı. ¹⁶Davud başını qaldırıb Rəbbin mələyini gördü. Mələk əlindəki sıyrılmış qılınıcı Yerusəlimin üzərinə uzadaraq yerlə göyün arasında dayanmışdı. Çula bürünən Davud və ağsaqqallar üzüstə yerə qapandı. ¹⁷Davud Allaha dedi: «Xalqı siyahıya

almağı əmr edən mən deyildimmi? Mən günah etdim və həqiqətən, pis iş gördüm, bəs bu yazıq xalq nə edib? Ya Rəbb Allahım, qoy Sənin əlin mənim və ata nəslimin əleyhinə qalxsın, amma Öz xalqına vəba göndərmə».

Davud Ornanın xırman yerində qurbangah düzəldir

¹⁸Rəbbin mələyi Davuda söyləmək üçün Qada dedi: «Qoy Davud çıxıb Yevuslu Ornanın xırmanında Rəbbə bir qurbangah düzəltsin». ¹⁹Rəbbin adı ilə Qadın söylədiyi sözə görə Davud çıxdı. ²⁰Ornan geri dönüb mələyi gördü. Onunla birgə olan dörd oğlu gizləndi, Ornan isə yenə də buğda döyürdü. ²¹Davud Ornanın yanına gələndə Ornan baxıb Davudu gördü, xırmandan çıxdı və ona yerə qədər təzim etdi. ²²Davud Ornanı dedi: «Bu xırmanını mənə ver ki, burada Rəbb üçün qurbangah tikim, onu mənə tam dəyərinə sat. Beləcə xalqın üzərinə gələn vəba dayansın». ²³Ornan Davuda dedi: «Götür, havayı sənin olsun, aqam padşah gözündə xoş olanı etsin. Mən yandırma qurbanı olaraq öküzləri, odun yerinə vəlləri və taxıl təqdimi kimi buğdanı verirəm, bunların hamısını verirəm». ²⁴Padşah Davud Ornanı dedi: «Yox, mütləq tam dəyərinə satın alacağam, çünki sənin malını Rəbb üçün götürməyəm, havayı malı yandırma qurbanı vermərəm». ²⁵Buna görə də Davud bu yer üçün Ornanı çəkisi altı yüz şəkəl qızıl verdi. ²⁶Davud orada Rəbbə bir qurbangah düzəldib yandırma qurbanları və ünsiyyət qurbanları təqdim etdi. O, Rəbbi çağırırdı, Rəbb də yandırma qurbanlarının gətirildiyi qurbangaha göyükdən od göndərərək ona cavab verdi. ²⁷Rəbb mələyə əmr etdi, o da qılınıcı qınına qoydu.

²⁸Davud Yevuslu Ornanın xırmanında Rəbbin ona cavab verdiyini gördükdə orada qurban kəsdi. ²⁹Musanın səhrada

düzəltdiyi Rəbbin məskəni və yandırma qurbanları üçün düzəldilən qurbangah o vaxt Giveondakı səcdəgahda idi. ³⁰ Ancaq Davud Allahdan soruşmaq üçün Onun hüzuruna gedə bilmədi, çünki Rəbbin mələyinin qılıncından qorxurdu.

22 Buna görə də Davud dedi: «Rəbb Allahın evi burada olsun, burada İsrail üçün yandırma qurbanları gətirilən qurbangah da olsun».

Davud məbədin tikilməsinə hazırlıq görür

² Davud İsrail torpağında olan qəriblərin yığılmasını əmr etdi və Allah evinin tikilişinə yonma daşlar düzəltmək üçün onların arasından daşyonanlar təyin etdi. ³ Davud qapı taylarının mıxları və rəzələri üçün çoxlu dəmir hazırladı. Həmçinin çoxluğuna görə çəkiyə gəlməz tunc hazırladı ⁴ və saysız-hesabsız sidr ağacları da yığdı. Çünki Sidonlular və Surlular Davuda çoxlu sidr ağacları gətirmişdi. ⁵ Davud öz-özünə dedi: «Oğlum Süleyman cavandır, təcrübəsi yoxdur, Rəbbə tikiləcək məbəd isə əzəmətli olmalı, şöhrəti və izzəti bütün ölkələrə yayılmalıdır. Buna görə onun üçün hazırlıq görməliyəm». Beləliklə, Davud ölümündən əvvəl çoxlu hazırlıq işləri gördü.

Davud Süleymana məbəd tikməyi vəsiyyət edir

⁶ Davud oğlu Süleymanı çağırdı və İsrailin Allahı Rəbb üçün məbəd tikməyi ona vəsiyyət etdi. ⁷ Davud Süleymana dedi: «Ey oğlum, mənim ürəyimdə Allahım Rəbbin adına məbəd tikmək istəyi vardı. ⁸ Ancaq mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: “Sən çoxlu qan tökdün və böyük müharibələr etdin. Sən Mənim adıma məbəd tikməyəcəksən, çünki önümdə yerə çoxlu qan tökmüsən.

⁹ Sənin bir oğlun olacaq. O, dinc yaşayacaq, onu ətrafındakı bütün düşmənlərindən qoruyacağam. Onun adı Süleyman olacaq. Onun dövründə İsrailə sülh və əmin-amanlıq verəcəyəm.

¹⁰ O Mənim adıma məbəd tikəcək. O Mənə oğul olacaq, Mən də ona ata olacağam. Onun padşahlıq taxtını İsrail üzərində əbədi olaraq möhkəmləndəcəyəm”. ¹¹ İndi, oğlum, qoy Rəbb sənə yar olsun, sənin barəndə söylədiyi kimi Allahın Rəbbin məbədini uğurla tikəsən. ¹² Ancaq Rəbb səni İsrailə hökm etmək üçün qoyanda sənə müdriklik və həssaslıq versin ki, Allahın Rəbbin verdiyi Qanuna əməl edəsən. ¹³ Rəgər İsrail barədə Rəbbin Musaya əmr etdiyi qaydalara və hökmlərə əməl etsən, uğur qazanacaqsan. Möhkəm və cəsarətli ol, qorxma və ruhdan düşmə. ¹⁴ Bax böyük cəhdlə Rəbbin məbədi üçün yüz min talant qızıl, bir milyon talant gümüş, çox olduğu üçün çəkiyə gəlməz tunc və dəmir yığdım, həmçinin ağaclar və daşlar hazırladım. Sən də bunların üstünə əlavə et. ¹⁵ Sənin yanında çoxlu işçilər – daşyonanlar, bənnalar, dülgərlər, ¹⁶ hər cür qızıl, gümüş, tunc və dəmir işini bacaran ustalar var. Onların sayı-hesabı yoxdur. Buyur, işə başla, Rəbb sənə yar olsun».

¹⁷ Davud İsrailin bütün başçalarına oğlu Süleymana kömək etməyi vəsiyyət edib dedi: ¹⁸ «Allahınız Rəbb sizinlə deyilmi? O, ölkədə yaşayanları mənim ixtiyarıma verməklə sizə hər tərəfdən dinclik vermədimi? Ölkə Rəbbə və Onun xalqına tabe edilib. ¹⁹ İndi ürəyinizi və canınızı Allahınız Rəbbi axtarmağa yönəldin. Rəbb Allahın Müqəddəs məkanını tikməyə başlayın ki, Rəbbin Əhd sandığını və Allahın müqəddəs əşyalarını Rəbbin adına tikilmiş məbədə gətirəsiniz».

23 ^sDavud qocalıb yaşa dolanda oğlu Süleymanı İsrail üzərində padşah etdi.

Levililər və onların vəzifələri

²Davud İsrailin bütün başçılarını, kahinləri və Levililəri topladı. ³Otuz yaşında və bundan yuxarı yaşda olan Levililər siyahıya alındı. Onlardan kişilərin sayı otuz səkkiz min nəfər idi. ⁴Bunlardan iyirmi dörd min nəfəri Rəbbin məbədində xidmət üçün qoyuldu. Altı min məmur və hakim, ⁵dörd mini isə qapıçı oldu. Dörd min nəfər Davudun bu məqsədlə düzəltdiyi musiqi alətləri ilə Rəbbi həmd etmək üçün qoyuldu. ⁶Levinin Gərşon, Qohat və Merari nəsilələrinə görə Davud onları bölmələrə ayırdı.

⁷Gərşonun nəslindən: Ladan və Şimey. ⁸Ladanın oğulları: ilk oğlu Yexiel, Zetam və Yoel – üç nəfər. ⁹Şimeyin oğulları: Şelomit, Xaziel və Haran – üç nəfər. Bunlar Ladanın nəsil başçıları idi. ¹⁰Şimeyin oğulları: Yaxat, Ziza, Yeuş və Beria. Bu dördü Şimeyin oğulları idi. ¹¹Yaxat ilk oğlu, Ziza isə ikincisi idi. Ancaq Yeuşun və Berianın oğulları çox deyildi. Onlar birlikdə bir nəsil kimi siyahıya alındı.

¹²Qohatın oğulları: Amram, İshar, Xevron və Uzziel – dörd nəfər. ¹³Amramın oğulları: Harun və Musa. Harun ən müqəddəs şeyləri təqdis etmək üçün təyin olundu. Onun nəsləi əbədi olaraq Rəbbin önündə buxur yandırmaq, Rəbbə xidmət etmək və həmişə Onun adı ilə xeyir-dua vermək üçün təyin olundu. ¹⁴Allah adamı Musaya gəlincə, onun nəsləi Levi qəbiləsi arasında siyahıya alındı. ¹⁵Musanın oğulları: Gərşom və Eliezer. ¹⁶Gərşomun ilk oğlu Şevuel. ¹⁷Eliezerin

ilk oğlu Rexavya. Eliezerin başqa oğlu yox idi, amma Rexavyanın oğulları olduqca çox idi. ¹⁸İsharın ilk oğlu Şelomit. ¹⁹Xevronun oğulları: ilk oğlu Yeriya, ikincisi Amarya, üçüncüsü Yaxaziel və dördüncüsü Yeqameam. ²⁰Uzzielin oğulları: ilk oğlu Mikeya və ikincisi İşşiya.

²¹Merarinin oğulları: Maxli və Muşi. Maxlinin oğulları: Eleazar və Qış. ²²Eleazar öləndə onun oğlu yox idi, ancaq qızları var idi və əmiləri Qışın oğulları onları arvad aldılar. ²³Muşinin oğulları: Maxli, Eder və Yeremot – üç nəfər. ²⁴Bunlar adları ilə siyahıya düşən Levililərin ailə başçılarıdır. Rəbbin məbədinin xidmət işini görəni Levililər iyirmi yaşında və bundan yuxarı yaşda idi.

²⁵Davud demişdi: «İsrailin Allahı Rəbb xalqına dinclik vermişdir və əbədi olaraq Yerusəlimdə məskən salacaq. ²⁶«Levililər müqəddəs məskəni və onun bütün xidmət əşyalarını daha daşımayacaq». ²⁷Buna görə də Davudun son sözlərinə görə iyirmi yaşında və bundan yuxarı yaşda olan Levililər siyahıya alındı. ²⁸Onların vəzifəsi Rəbbin məbədində Harunun nəslindən olan kahinlərin yanında dayanıb bu xidmət işlərini görmək idi: həyətlərə və otaqlara baxmaq, bütün müqəddəs əşyaları təmizləmək, Allahın evində xidmət etmək, ²⁹təqdim çörəklərinə, təqdim üçün verilən una, mayasız qoğallara, onların yoğrulmasına və bişməsinə, hər cür ölçü qablarına baxmaq, ³⁰hər səhər durub Rəbbə şükür və həmd etmək, hər axşam da elə etmək, ³¹Şənbə günlərində, Təzə Ay mərasimlərində, bayramlarda əmr edilən qaydalara görə düzgün sayda daim Rəbbin önündə yandırma

^s23:1 1Pad. 1:1-40

^t23:13 Çıx. 28:1

^u23:26 Qanun. 10:8

^v23:28 Say. 3:5-9

qurbanları təqdim etmək. ³² Beləcə Levililər Hüzur çadırının, Müqəddəs yerin xidmətlərinə, Rəbbin evinin xidmətlərində qohumları Harun nəslinə xidmət etməyə cavabdeh idilər.

Kahinlər və onların xidmət qaydaları

24 Harun nəslinin bölükləri bunlardır. Harunun oğulları: Nadav, Avihu, Eleazar və İtamar. ^{2w} Ancaq Nadav və Avihu atalarından əvvəl öldü və oğulları da yox idi. Buna görə də Eleazar və İtamar kahin oldu. ³ Davud, Eleazar nəslindən Sadoq və İtamar nəslindən Aximelek onları xidmət işlərinə görə növbələrə ayırdı. ⁴ Eleazar nəslində İtamar nəslindən daha çox nəsil başçısı tapıldı. Onlar belə ayrıldı: Eleazar nəslindən nəsil başçısı on altı nəfər, İtamar nəslindən nəsil başçısı səkkiz nəfər. ⁵ Beləcə onlar püşklə eyni qayda ilə ayrıldı, çünki həm Eleazar nəslindən, həm də İtamar nəslindən Müqəddəs yerdə və Allahın önündə durmaq üçün başçılar var idi. ⁶ Padşahın, rəislərin, kahin Sadoqun, Evyatar oğlu Aximelekin, kahinlərin və Levililərin nəsil başçılarından önündə Levili mirzə Netanel oğlu Şemaya onları qeydə aldı. Bir nəsil Eleazar üçün, o biri İtamar üçün alındı.

⁷ Birinci püşk Yehoyarivə, ikincisi Yedayaya, ⁸ üçüncüsü Xarimə, dördüncüsü Seorimə, ⁹ beşinci Malkiyaya, altıncısı Miyaminə, ^{10x} yeddincisi Haqqosa, səkkizinci Aviyaya, ¹¹ doqquzuncusu Yeşuaya, onuncusu Şekanyaya, ¹² on birinci Elyəşivə, on ikincisi Yaqimə, ¹³ on üçüncüsü Xuppaya, on dördüncüsü Yeşevaya, ¹⁴ on beşinci Bilqaya, on altıncısı İmmerə, ¹⁵ on yeddincisi Xezirə, on səkkizinci Həppissə, ¹⁶ on doqquzuncusu Petahyaya, iyirminci

Yezekele, ¹⁷ iyirmi birinci Yakinə, iyirmi ikincisi Qamula, ¹⁸ iyirmi üçüncüsü Delayaya, iyirmi dördüncüsü Maazyaya çıxdı. ¹⁹ İsrailin Allahı Rəbbin əmr etdiyi kimi babaları Harunun vasitəsilə onlara verilən qaydalarına görə, Rəbbin məbədinə girmək üçün xidmət işinə görə növbələri belə idi.

Qalan Levililərin siyahısı

²⁰ Levililərin qalan bölmələri bunlardır: Amramın nəslindən Şuvael, Şuvaelin nəslindən Yexdeya. ²¹ Rexavyanın nəslindən ilk oğlu İşşiya. ²² İsharın nəslindən Şelomot, Şelomotun nəslindən Yaxat. ²³ Xevronun oğulları: ilk oğlu Yeriya, ikincisi Amarya, üçüncüsü Yaxaziel, dördüncüsü Yeqameam. ²⁴ Uzzielin nəslindən Mikeya, Mikeyanın nəslindən Şamir. ²⁵ Mikeyanın qardaşı İşşiya, İşşiyanın nəslindən Zəkəriyyə. ²⁶ Merarinin oğulları: Maxli, Muşi, onun nəslindən Yaaziya. ²⁷ Merari nəslindən olan Yaaziyanın oğulları: Şoham, Zakkur və İvri. ²⁸ Maxlinin nəslindən Eleazar. Onun oğlu yox idi. ²⁹ Qişin nəslindən Yeraxmeel. ³⁰ Muşinin oğulları: Maxli, Eder və Yerimot. Bunlar nəsillərinə görə Levililərin bölükləridir. ³¹ Onlar da qohumları olan Harun nəslinə kimi padşah Davudun, Sadoqun, Aximelekin, kahinlərin və Levililərin nəsil başçılarından önündə püşk atdılar. Böyük nəsil başçıları da, qohumları olan kiçik nəsil başçıları da eyni qayda ilə püşk atdılar.

Məbəddə olan musiqiçilər

25 Davud və ordu başçıları, Asəfin, Hemanın və Yedutunun nəslindən liralarla, çəngərlə və sinclərlə peyğəmbərlik etsinlər deyən xidmət üçün ayırdılar. Bu xidmət işini görələrin

siyahısı budur: ²Asəfin nəslindən: onun oğulları Zakkur, Yusif, Netanya, Asarela. Asəfin başçılığı altında olan oğulları padşahın əmrinə görə peyğəmbərlik edirdilər. ³Yedutunun nəslindən: onun oğulları Gedalya, Seri, Yeşaya, Xaşavya, Mattitya. Ataları Yedutunun başçılığı altında olan bu altı nəfər Rəbbə şükür və həmd edərək lira ilə peyğəmbərlik edirdi. ⁴Hemanın nəslindən: onun oğulları Buqqiya, Mattanya, Uzziel, Şevuel, Yerimot, Xananya, Xanani, Eliata, Giddalti, Romamti-Ezer, Yoşbeqaşa, Malloti, Hotir və Maxaziot. ⁵Bunların hamısı padşahın görücüsü Hemanın oğulları idi, çünki Hemanı yüksəltmək bərədə Allahın verdiyi sözə görə Allah ona on dörd oğul və üç qız vermişdi. ⁶Onların hamısı Rəbbin məbədində atalarının başçılığı altında Allah evinin xidməti üçün sinclər, çənglər və lirlər çalıb ilahi oxuyurdu. Asəf, Yedutun və Heman isə padşahın başçılığı altında idi. ⁷Rəbbə ilahi oxumaq öyrədilmiş qohumları ilə birgə bütün bunu bacaranlar iki yüz səksən səkkiz nəfər idi. ⁸Hamısı – böyüyü də, kiçiyi də, müəllimi də, şagirdi də eyni qayda ilə vəzifələri üçün püşk atdı.

⁹Birinci püşk Asəfin nəslindən olan Yusifə çıxdı. İkincisi qohumları və oğulları ilə birgə Gedalyaya çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ¹⁰Üçüncüsü oğulları və qohumları ilə birgə Zakkura çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ¹¹Dördüncüsü oğulları və qohumları ilə birgə İsriyə çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ¹²Beşincisi oğulları və qohumları ilə birgə Netanyaya çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ¹³Altıncısı oğulları və qohumları ilə birgə Buqqiyaya çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ¹⁴Yeddincisi oğulları və qohumları ilə birgə Yesarelaya çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ¹⁵Səkkizincisi oğulları və qohumları ilə birgə

Yeşayaya çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ¹⁶Doqquzuncusu oğulları və qohumları ilə birgə Mattanyaya çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ¹⁷Onuncusu oğulları və qohumları ilə birgə Şimeyə çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ¹⁸On birincisi oğulları və qohumları ilə birgə Azarelə çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ¹⁹On ikincisi oğulları və qohumları ilə birgə Xaşavyaya çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ²⁰On üçüncüsü oğulları və qohumları ilə birgə Şuvaelə çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ²¹On dördüncüsü oğulları və qohumları ilə birgə Mattityaya çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ²²On beşincisi oğulları və qohumları ilə birgə Yeremota çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ²³On altıncısı oğulları və qohumları ilə birgə Xananyaya çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ²⁴On yeddincisi oğulları və qohumları ilə birgə Yoşbeqaşaya çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ²⁵On səkkizincisi oğulları və qohumları ilə birgə Xananiyə çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ²⁶On doqquzuncusu oğulları və qohumları ilə birgə Mallotiyə çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ²⁷İyirmincisi oğulları və qohumları ilə birgə Eliataya çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ²⁸İyirmi beşincisi oğulları və qohumları ilə birgə Hotirə çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ²⁹İyirmi ikincisi oğulları və qohumları ilə birgə Giddaltiyə çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ³⁰İyirmi üçüncüsü oğulları və qohumları ilə birgə Maxaziota çıxdı. Onlar on iki nəfər idi. ³¹İyirmi dördüncüsü oğulları və qohumları ilə birgə Romamti-Ezerə çıxdı. Onlar on iki nəfər idi.

Məbədin qapıcıları

26 Qapıcıların bölükləri belədir: Qorah nəslindən, Asəfin övladlarından olan Qore oğlu Meşeleya. ²Meşeleyanın oğulları: ilk oğlu Zəkəriyyə, ikincisi Yediael,

üçüncüsü Zevadya, dördüncüsü Yatniel, ³beşinci Elam, altıncısı Yehoxanan, yeddincisi Elyehoenay. ⁴Oved-Edomun oğulları: ilk oğlu Şemaya, ikincisi Yehozavad, üçüncüsü Yoah, dördüncüsü Sakar, beşinci Netanel, ⁵altıncısı Ammiel, yeddincisi İssakar, səkkizinci Peulletay, çünki Allah Oved-Edoma xeyir-dua vermişdi. ⁶Onun oğlu Şemayanın da oğulları oldu və onlar nəsil başçıları oldu, çünki igid adamlar idi. ⁷Şemayanın oğulları: Otni, Refael, Oved və Elzavad. Qohumları Elihu və Semakya da igid adamlar idi. ⁸Bunların hamısı Oved-Edomun nəslindən idi. Özləri, oğulları və qohumları xidmət işində bacarıqlı və igid adamlar idi. Hamısı birlikdə altmış iki nəfər idi. Onlar Oved-Edomdan idi. ⁹Meşelemyanın oğullarından və qohumlarından olan igid adamlar on səkkiz nəfər idi. ¹⁰Merari nəslindən olan Xosanın oğulları: ilk oğlu olmadığı halda atasının böyük başçı qoyduğu Şimri, ¹¹ikincisi Xilqiya, üçüncüsü Tevalya, dördüncüsü Zəkəriyyə. Xosanın bütün oğulları və qohumları on üç nəfər idi.

¹²Bu adamların başçılıq etdiyi qapıçı bölükləri başqa qohumları kimi Rəbbin məbədində xidmət etmək üçün vəzifələrinə təyin olundular. ¹³Böyüyü də, kiçiyi də ata nəsillərinə görə hər qapı üçün püşk atdı. ¹⁴Şelemya üçün püşk Şərq qapısına düşdü. Onun oğlu ağıllı məsləhətçi olan Zəkəriyyə üçün də püşk atdılar. Onun püşkü Şimal qapısına düşdü. ¹⁵Oved-Edom üçün püşk Cənub qapısına, oğulları üçün isə anbar evinə düşdü. ¹⁶Şuppim və Xosa üçün püşk Qərb qapısına və yuxarı qalxan yolda olan Şalleket qapısına düşdü. Bunların hamısı növbə ilə beləcə keşik çəkirdi. ¹⁷Şərq qapısı üçün altı Levili, Şimal

qapısı üçün gündə dörd Levili, Cənub qapısı üçün gündə dörd Levili və hər iki anbar üçün iki Levili. ¹⁸Qərb tərəfdə olan həyət üçün isə yolda dördü, həyətdə ikisi dururdu. ¹⁹Bunlar Qorah və Merari nəsillərindən olan qapıçı bölmələridir.

Xəzinə nəzarətçiləri və başqa məmurlar

²⁰Allah evinin xəzinələrinə və təqdis olunan şeylərin xəzinələrinə nəzarət edən Levililər – onların qohumları bunlardır: ²¹Gerşonlulardan olan Ladanın nəslindən Ladanın nəsil başçısı Gerşonlu Yexieli, ²²Rəbbin məbədinin xəzinələrinə nəzarət edən Yexielinin oğulları Zetam və onun qardaşı Yoel. ²³Amramın, İsharın, Xevronun və Uzzielin nəsillərindən ²⁴Musa oğlu Gerşomun nəslindən olan Şevuel xəzinələr üzərində baş nəzarətçi idi. ²⁵Gerşomun qardaşı Eliezerin nəslə: onun oğlu Rexavya, onun oğlu Yeşaya, onun oğlu Yoram, onun oğlu Zikri, onun oğlu Şelomit. ²⁶Şelomit və onun qohumları bütün təqdis olunan şeylər xəzinələri üzərində nəzarətçi idi. Bu şeyləri padşah Davud, minbaşı və yüzbaşı olan nəsil və ordu başçıları təqdis etmişdi. ²⁷Müharibələrdə ələ keçirilən təqdis olunmuş qənimətin bir hissəsini Rəbbin məbədini təmin etmək üçün ayırmışdılar. ²⁸Hər kəsin təqdis etdiyi şeylər – görücü Şamuelin, Qiş oğlu Şaulun, Ner oğlu Avnerin və Seruya oğlu Yoavin təqdis etdiyi şeylərin hamısı Şelomitin və onun qohumlarının nəzarəti altında idi.

²⁹İshar nəslindən Kenanya və onun oğulları İsrail üzərində məmur və hakim olub məbəddən kənardakı işlərə baxırdı. ³⁰Xevronun nəslindən igid adamlar olan Xaşavya və onun qardaşları – min yeddi yüz nəfər

Rəbbə ibadət işi və padşahın xidmət işi üçün İordan çayının qərb tayında yaşayan İsrailililər üzərində məmur idi. ³¹Xevronun nəslindən olan Yeriya Xevronluların nəsil başçısı idi. Davudun padşahlığının qırxıncı ilində onların nəsil şəcərələrinə baxıldı və Gileadın Yazer şəhərində onların arasında igid adamlar tapıldı. ³²Yeriyanın nəsil başçıları olan qohumları igid adamlar idi və sayları iki min yeddi yüz nəfər idi. Padşah Davud Allahın və padşahın xidmət işi üçün Ruvenlilər, Qadlılar və Menaşşe qəbiləsinin yarısı üzərində onları məmur qoydu.

Qoşun başçılarının aylıq növbələri

27 İlin hər ayında bir bölmə növbə çəkirdi. Hər bölmədə iyirmi dörd min nəfər var idi. Bu bölmələrin bütün işlərində padşaha xidmət edən İsraililərin nəsil başçılarının, minbaşılının, yüzbaşılının və məmurların siyahısı budur: ²birinci ay üçün birinci bölməyə Zavdiel oğlu Yaşoveam başçılıq edirdi. Onun bölməsində iyirmi dörd min nəfər var idi. ³O, Peres nəslindən idi və birinci ay üçün bütün ordu başçılarının böyüyü idi. ⁴İkinci ayın bölməsinə Axoahlı Doday başçılıq edirdi. Miqlot onun köməkçisi idi və onun bölməsində iyirmi dörd min nəfər var idi. ⁵Üçüncü ay üçün üçüncü qoşun başçısı kahin Yehoyadanın oğlu Benaya idi. Onun bölməsində iyirmi dörd min nəfər var idi. ⁶«Otuz igid»dən biri və «otuz igid»in başçısı olan Benaya budur. Oğlu Ammizavad onun köməkçisi idi. ⁷Dördüncü ay üçün dördüncü başçı Yoavın qardaşı Asahel idi, ondan sonra oğlu Zevadya idi. Onun bölməsində iyirmi dörd min nəfər var idi. ⁸Beşinci ay üçün beşinci başçı İzrahlı Şamhut idi. Onun bölməsində iyirmi dörd min

nəfər var idi. ⁹Altıncı ay üçün altıncı başçı Teqoalı İqqeşin oğlu İra idi. Onun bölməsində iyirmi dörd min nəfər var idi. ¹⁰Yeddinci ay üçün yeddinci başçı Efrayimlilərdən Pelonlu Xeles idi. Onun bölməsində iyirmi dörd min nəfər var idi. ¹¹Səkkizinci ay üçün səkkizinci başçı Zerah nəslindən Xuşalı Sibbekay idi. Onun bölməsində iyirmi dörd min nəfər var idi. ¹²Doqquzuncu ay üçün doqquzuncu başçı Binyaminlilərdən Anatotlu Aviezer idi. Onun bölməsində iyirmi dörd min nəfər var idi. ¹³Onuncu ay üçün onuncu başçı Zerah nəslindən Netofalı Mahray idi. Onun bölməsində iyirmi dörd min nəfər var idi. ¹⁴On birinci ay üçün on birinci başçı Efrayimlilərdən Piratonlu Benaya idi. Onun bölməsində iyirmi dörd min nəfər var idi. ¹⁵On ikinci ay üçün on ikinci başçı Otnielin nəslindən Netofalı Xelday idi. Onun bölməsində iyirmi dörd min nəfər var idi.

İsrail qəbilələri üzərində olan başçılar

¹⁶İsrail qəbilələri üzərində olan başçılar bunlardır: Ruvenlilərin başçısı Zikri oğlu Eliezer; Şimeonluların başçısı Maaka oğlu Şefatya; ¹⁷Levililərin başçısı Qemuel oğlu Xaşavya, Harun nəslinin başçısı Sadoq; ¹⁸Yəhudalıların başçısı Davudun qardaşlarından biri Elihu; İssakarlıların başçısı Mikael oğlu Omri; ¹⁹Zevulunluların başçısı Avdiya oğlu İşmaya; Naftalililərin başçısı Azriel oğlu Yerimot; ²⁰Efrayimlilərin başçısı Azazya oğlu Huşə; Menaşşelilərin yarısının başçısı Pedaya oğlu Yoel; ²¹Gileadda olan Menaşşelilərin yarısının başçısı Zəkəriyyə oğlu İddo; Binyaminlilərin başçısı Avner oğlu Yaasiel; ²²Danlıların başçısı Yeroxam oğlu Azarel. Bunlar İsrail qəbilələrinin başçılarıdır.

^{23z}Davud iyirmi yaşında və bundan aşağı yaşda olanları hesaba almadı, çünki Rəbb İsraili göydəki ulduzlar qədər çoxaldacağını vəd etmişdi. ^{24a}Seruya oğlu Yoav siyahıya almağa başladı, ancaq bunu başa çatdırmadı. Bu siyahıyaalmadan ötrü Rəbbin qəzəbi İsrail üzərinə gəldi və siyahıyaalma padşah Davudun salnamələr kitabına daxil olmadı.

Padşahın nəzarətçiləri və məsləhətçiləri

²⁵Padşahın anbarlarına nəzarət edən Adiel oğlu Azmavet; tarlalarda, şəhərlərdə, kəndlərdə və qalalarda olan anbarlara nəzarət edən Uzziya oğlu Yonatan; ²⁶tarlada çalışan əkinçilərin üzərində nəzarətçi Keluv oğlu Ezri; ²⁷üzüm bağlarına nəzarət edən Ramalı Şimey; üzüm bağlarındakı şərab anbarlarına yığılan üzüm məhsuluna nəzarət edən Şifemli Zavdi; ²⁸yamaçlı-düzənlikli bölgədə olan zeytunluqlar və firon ənciri ağaclarına nəzarət edən Gederli Baal-Xanan; yağ anbarlarına nəzarət edən Yoaş; ²⁹Şaron düzənliyində otlayan mal-qaraya baxan Şaronlu Şitray; dərələrdə olan mal-qaraya baxan Adlay oğlu Şafat; ³⁰dəvələrə baxan İsmaili Ovil; eşşəklərə baxan Meronotlu Yexdeya; ³¹qoyun-keçiyə baxan Həcərli Yaziz. Bunların hamısı padşah Davudun mülklərinə baxan rəislər idi.

³²Davudun əmisi Yonatan məsləhətçi idi. O çox ağıllı və savadlı idi. Xakmoni oğlu Yexiel padşah oğullarının tərbiyəçisi idi. ³³Axitofel padşahın məsləhətçisi idi. Arklı Xuşay padşahın həmsöhbəti idi. ³⁴Axitofeldən sonra yerinə Benaya oğlu Yehoyada və Evyatar oldu. Padşahın ordu başçısı isə Yoav idi.

Məbədin tikilişi barədə Davudun son məsləhətləri

28 – Davud İsrailin bütün başçılarını qəbilə başçılarını, padşaha xidmət edən bölmələrin başçılarını, minbaşlıları və yüzbaşlıları, padşahla oğullarının bütün mülkünə və heyvanlarına baxanların başçılarını, saray xidmətçilərini, sərkərdələri və bütün igid adamları Yerusəlimə topladı.

^{2b}Padşah Davud ayağa qalxıb dedi: «Ey qardaşlarım və xalqım, məni dinləyin! Ürəyimdə Allahımızın kətili və Rəbbin Əhd sandığı üçün bir rahatlıq evi tikmək arzusu var idi və onu tikmək üçün hazırlıq gördüm. ³Ancaq Allah mənə dedi: “Sən Mənim adıma məbəd tikməyəcəksən, çünki sən hər bə adamısan və qan tökmüsen”. ⁴Lakin İsrailin Allahı Rəbb İsrail üzərində əbədi olaraq padşah olmaq üçün bütün nəslimdən məni seçdi, çünki hökmdar olmaq üçün O, Yəhudanı və Yəhuda qəbiləsindən mənim nəslimi seçdi. Bütün İsrail üzərində padşah etmək üçün nəslimin arasında mən xoşuna gəldim. ⁵Rəbbin mənə verdiyi çoxlu oğul arasından da İsrail üzərində Rəbbin padşahlıq taxtında oturmaq üçün oğlum Süleymanı seçdi. ⁶Rəbb mənə dedi: “Oğlun Süleyman da həmin adamdır ki, Mənim məbədimi və həyətlərimi tikəcək, çünki onu Özümə oğul seçdim və Mən ona Ata olacağam. ⁷Əgər bu gün olduğu kimi əmrlərimə və hökmlərimə əməl etməkdə sadıq olsa, onun padşahlığını əbədi olaraq möhkəmləndirəcəyəm”.

⁸İndi isə bütün İsraililərin, Rəbbin camaatının gözü önündə və Allahımız eşidərkən belə tapşırıram: “Allahınız Rəbbin bütün əmrlərinə əməl edin, onları öyrənin ki, bu nemətli torpaqda

^z27:23 Yar. 15:5; 22:17; 26:4 ^a27:24 2Şam. 24:1-15; 1Saln. 21:1-14

^b28:2 2Şam. 7:1-16; 1Saln. 17:1-14

qalasınız və sizdən sonra övladlarınıza onu əbədi miras verəsiniz”.

⁹Sən də, oğlum Süleyman, atanın Allahını tanı, səmimi qəlbdən və həvəslə Ona qulluq et, çünki Rəbb bütün ürəkləri sınayır və ağulların bütün istəklərini bilir. Əgər Onu axtarsan, sən Onu tapacaqsan. Əgər Onu tərk etsən, O da səni əbədi olaraq atacaq. ¹⁰İndi bax Rəbb səni Müqəddəs məkan olan bir ev tikmək üçün seçmişdir, sən də möhkəm ol və bu işi gör».

¹¹Davud oğlu Süleymana eyvanın, onun evlərinin, xəzinələrinin, yuxarı otaqların, iç otaqların, Kəffarə yerinin, fikrində olan bütün bunların təsvirini və ¹²Ruhun vasitəsilə ona aşkar olmuş bütün bunların təsvirini verdi: Rəbbin məbədinin həyətləri, ətrafdakı bütün otaqlar, Allah məbədinin xəzinələri, təqdis olunan şeylərin xəzinələri, ¹³kahinlərin və Levililərin bölükləri, Rəbbin məbədinə hər cür xidmət işi, Rəbbin məbədinə olan bütün xidmət əşyaları, ¹⁴hər cür xidmət üçün işlədilən bütün qızılın çəkisinə görə qızıl əşyalar, hər cür xidmət üçün işlədilən gümüşün çəkisinə görə gümüş əşyalar, ¹⁵hər çıraqdanın və onun çıraqlarının çəkisinə görə qızıl çıraqdanlar və onların qızıl çıraqları, hər cür xidmət üçün çəkisinə görə gümüş çıraqdanlar və onların çıraqları, ¹⁶təqdis çörəkləri qoyulan masalar üçün hər masanın çəkisinə görə qızıl, hər gümüş masa üçün gümüş, ¹⁷xalis qızıldan olan çəngəllər, piyalələr və dolçalar, hər kasanın çəkisinə görə qızıl kasalar, hər kasanın çəkisinə görə gümüş kasalar, ¹⁸çəkisinə görə xalis qızıldan buxur qurbangahı. Davud həm də qanadlarını açıb Əhd sandığını örtən Rəbbin arabası olan qızıl keruvların təsvirini verdi. ¹⁹Davud dedi: «Bunların hamısının təsviri bütün təf-

silatı ilə yazılı şəkildə Rəbb tərəfindən mənə aşkar edildi».

²⁰Davud oğlu Süleymana dedi: «Möhkəm və cəsəətli ol, bu işi gör, qorxma və ruhdan düşmə, çünki Rəbb Allah, mənim Allahım səninlədir. O, Rəbbin məbədinin bütün xidmət işi sona çatmamış səni atmaz və tərk etməz. ²¹Allah məbədinin bütün xidməti üçün kahinlərin və Levililərin bölükləri hazır durub. Sənin yanında bütün işlər üçün hər cür xidməti bacaran könüllü adamlar da var. Rəislər və bütün xalq sənin hər əmrini gözləyir».

Məbədə gətirilən nəzirlər

29 ^cPadşah Davud bütün camaata dedi: «Allahın yeganə seçdiyi oğlum Süleyman cavan və təcrübəsizdir, bu iş isə böyükdür, çünki bu bina insan üçün deyil, Rəbb Allah üçün olacaq. ²Bütün səyimlə Allahımın məbədinə ötrü qızıl şeylər üçün qızıl, gümüş şeylər üçün gümüş, tunc şeylər üçün tunc, dəmir şeylər üçün dəmir, ağac şeylər üçün ağac, damarlı əqiq daşları və onların sağanaqları, cilalı və cürbəcür rəngli daşlar, hər cür qiymətli daşlar və çoxlu mərmər daşlar hazırlamışam. ³Bundan başqa, Allahımın məbədinə tikməyə həvəsim naminə müqəddəs məbəd üçün hazırladığım hər şeydən əlavə nə qədər qızıl-gümüş xəzinəm varsa, onu da Allahım Rəbbin məbədi üçün verirəm: ⁴Ofir qızılından üç min talant qızılı, yeddi min talant xalis gümüşü evlərin divarını örtmək üçün, ⁵qızıl şeylər üçün qızılı, gümüş şeylər üçün gümüşü ustaların düzəldəcəyi bütün işlər üçün verirəm. Kim bu gün Rəbbə könüllü nəzir təqdim etmək istəyir?»

⁶Nəsil başçıları, İsrail qəbilələrinin başçıları, minbaşılar, yüzbaşılar və padşahın işləri üzərində olan rəislər

könüllü gəlib ⁷ Allah məbədinin xidməti üçün beş min talant və on min darik qızıl, on min talant gümüş, on səkkiz min talant tunc və yüz min talant dəmir verdilər. ⁸ Kimdə qiymətli daşlar var idisə, onları Gərşon nəslindən olan Yexielin nəzarəti altında olan Rəbbin məbədinin xəzinəsinə verirdi. ⁹ Xalq onların könüllü nəzir verməsinə sevindi, çünki bütün qəlbə ilə Rəbbə nəzir təqdim etmişdilər. Padşah Davud da çox sevindi.

Davudun duası

¹⁰ Davud bütün camaatın gözü önündə Rəbbə alqış edib dedi: «Ey atamız İsrailin Allahı Rəbb, əzəldən sonsuza qədər Sənə alqış olsun! ¹¹ ^dYa Rəbb, əzəmət, qüdrət, calal, zəfər və şöhrət Sənə məxsusdur, çünki göydə və yerdə olan hər şey Sənidir. Ya Rəbb, padşahlıq Sənidir və Hökmdar olaraq hər şeydən ucasan. ¹² Var-dövlətlə şöhrət Səndən gəlir və Sən hər şeyə hökmranlıq edirsən. Hər kəsi yüksəltmək və gücləndirmək üçün qüdrət və güc Sənin əlindədir. ¹³ İndi, ey Allahımız, biz Sənə şükür edirik və iz-zətli adına həmd edirik.

¹⁴ Ancaq mən kiməm və xalqım nədir ki, bu cür könüllü nəzirlər verə bilək? Çünki hər şey Səndəndir və əlindən aldığımızı Sənə verdik. ¹⁵ Biz bütün atalarımız kimi Sənin önündə bir qərrib və qonağıq. Günlərimiz yer üzündə kölgə kimidir və heç nəyə ümidimiz yoxdur. ¹⁶ Ya Rəbb Allahımız, Sənin müqəddəs adına məbəd tikmək üçün hazırladığımız bütün bu var-dövlət Sənin əlinlə verilib, bunların hamısı Sənidir. ¹⁷ Bilirəm ki, ey Allahım, Sən ürəyi sınaayırsan və düzlüyü sevirsən. Mən bütün bu şeyləri ürəyimin düzlüyü ilə könüllü olaraq təqdim etdim, indi də burada olan xalqının Sənə könüllü nəzir verdiyini

sevinclə gördüm. ¹⁸ Ya Rəbb, atalarımız İbrahimin, İshaqın və İsrailin Allahı! Xalqının ürəyindəki istəklərində bunu əbədi olaraq qoruyub saxla və onların ürəyini Özünə tərəf yönəlt. ¹⁹ Oğlum Süleymana sadıq bir ürək ver ki, Sənin əmrlərinə, göstərişlərinə və qanunlarına əməl etsin, bütün bu işləri görsün, tikintisində hazırlıq gördüyüm bu binanı tiksin».

²⁰ Davud bütün camaata dedi: «İndi Allahınız Rəbbə həmd edin». Bütün camaat atalarının Allahı Rəbbə həmd etdi. Onlar əyilib Rəbbə səcdə, padşaha isə təzim etdilər.

Süleymanın taxta çıxması

²¹ Ertəsi gün Rəbbə qurbanlar kəsildilər və Rəbbə yandırma qurbanı olaraq min baş buğa, min baş qoç, min baş quzu, onların içmə təqdimlərini və bütün İsrail üçün çoxlu qurbanlar təqdim etdilər. ²² O gün onlar böyük sevinclə Rəbbin önündə yeyib-ıçdılar. Sonra ikinci dəfə Davud oğlu Süleymanı padşah etdilər. Rəbb üçün onu hökmdar və Sadoqu kahin olaraq məsh etdilər. ²³ ^eSüleyman atası Davudun yerinə padşah olaraq Rəbbin taxtında oturdu və uğur qazandı. Bütün İsraililər ona itaət etdi. ²⁴ Bütün rəislər, igid adamlar, həm də Davudun bütün oğulları padşah Süleymana tabe oldu. ²⁵ Rəbb Süleymanı bütün İsraililərin gözündə çox ucaltdı və özündən əvvəl İsraildə heç bir padşahın malik olmadığı padşahlıq əzəmətini ona verdi.

Davudun ölümü

²⁶ Beləliklə, Yessey oğlu Davud bütün İsrail üzərində padşahlıq etdi. ²⁷ ^fOnun İsrail üzərində padşahlıq etdiyi müddət qırx il idi; yeddi il Xevronda və otuz üç il Yerusəlimdə padşahlıq

etdi. ²⁸O, uzun ömür sürüb sərvət və şöhrətdən doymuş halda xoş bir qocalıq çağında öldü və yerinə oğlu Süleyman padşah oldu. ²⁹Padşah Davudun əvvəldən axıra qədər bütün işləri görücü Şamuelin kitabında, peyğəmbər

Natanın kitabında və görücü Qadın kitabında yazılmışdır. ³⁰Bu kitablarda həm Davudun padşahlığı və qüdrəti, həm də onun, İsrailin və bütün dünya padşahlıqlarının başına gələn əhvalatlar barədə yazılmışdır.

İKİNCİ SALNAMƏLƏR

KİTABI

GİRİŞ

«2 *Salnamələr*» Kitabı «1 *Salnamələr*» Kitabının davamıdır. Müəllif bu kitabı Davud oğlu Süleymanın hökmdarlıq dövrünü təsvir etməklə başlayır. Süleymanın oğlu və varisi Rexavama qarşı Yarovamanın başçılıq etdiyi şimal qəbilələrinin qiyamını nəql edəndən sonra yalnız cənub padşahlığı olan Yəhudanın tarixindən danışır. Kitabda miladdan əvvəl 586-cı ildə Yerusəlimin süqutunun təsviri ilə Yəhuda padşahlığının tarixi tamamlanır.

Kitabın məzmunu:

1:1–9:31 Süleymanın hakimiyyəti

1:1-17 Erkən illər

2:1–7:10 Məbədin tikilməsi

7:11–9:31 Sonrakı illər

10:1-19 Şimal qəbilələrinin qiyamı

11:1–36:12 Yəhuda padşahları

36:13-23 Yerusəlimin süqutu

Süleyman Allahdan hikmət istəyir

(1Pad. 3:1-15)

1 Davud oğlu Süleyman öz padşahlığını möhkəmləndirdi, Allahı Rəbb onunla idi və onu çox yüksəltdi.

²Süleyman bütün İsraililəri, minbaşlıları, yüzbaşlıları, hakimləri, bütün İsraildə hər bir rəhbəri və nəsil başçılarını çağırırdı. ³Süleyman və onunla bərabər bütün camaat Giveonda olan səcdəgaha getdi, çünki Rəbbin qulu Musanın çöldə qurduğu Allahın Hüzur çadırı orada idi. ⁴Ancaq Davud Allahın sandığını Qiryat-Yearimdən onun üçün hazırladığı yerə gətirmişdi, çünki Davud onun üçün

Yerusəlimdə bir çadır qurmuşdu. ⁵hXur oğlu Uri oğlu Besalelin düzəltdiyi tunc qurbangah Giveonda, Rəbbin məskəni önündə idi və Süleymanla camaat oraya Rəbdən söz soruşmağa getdi. ⁶Süleyman oraya – Rəbbin önündə, Hüzur çadırının qarşısındakı tunc qurbangaha qalxdı və onun üzərində min baş yandırma qurbanı təqdim etdi.

⁷Həmin gecə Allah Süleymana görünüb ona dedi: «Nə istəyirsən, sənə verim?» ⁸Süleyman Allaha dedi: «Sən atam Davuda böyük xeyirxahlıq göstərdin və onun yerinə məni padşah etdin. ⁹iİndi, ya Rəbb Allah, atam Davuda olan vədin yerinə yetsin, çünki Sən məni yerin tozu qədər çox olan bir xalq üzərində padşah etdin. ¹⁰İndi mənə hikmət və bilik ver ki, bu xalqa nə edib-etməyəcəyimi bilim, çünki bu qədər böyük olan bu xalqına kim hökm edə bilər?» ¹¹Allah Süleymana dedi: «İndi ki ürəyində bu istək var və sən var-dövlət, əmlak, izzət, hətta sənə nifrət edənlərin canını və özünə uzun ömür istəmədin, ancaq səni üzərində padşah etdiyim xalqıma hökm edəsən deyə özün üçün hikmət və bilik istədin, ¹²Mən sənə nəinki hikmət və bilik, həm də var-dövlət, əmlak və izzət verəcəyəm ki, nə səndən əvvəl olan padşahlarda olub, nə də səndən sonrakılarda olacaq». ¹³Süleyman Giveonda olan səcdəgahdan, Hüzur çadırının önündən Yerusəlimə gəldi və İsrail üzərində padşahlıq etdi.

Süleymanın var-dövləti

(1Pad. 10:26-29)

¹⁴jSüleyman döyüş arabaları ilə süvarilər topladı. Onun min dörd yüz döyüş arabası və on iki min süvarisi var idi. Onları arabalar üçün ayrılan

⁸1:4 2Şam. 6:1-17; 1Saln. 13:5-14; 15:25–16:1

^h1:5 Çıx. 38:1-7

ⁱ1:9 Yar. 13:16; 28:14 ^j1:14 1Pad. 4:26

şəhərlərdə və Yerusəlimdə, padşahın yanında yerləşirdi. ¹⁵kPadşah Yerusəlimdə çoxluğuna görə qızıl və gümüşü daşlara, sidr ağacını isə yamaçlı-düzənlikli bölgədə bitən firon ənciri ağacına bərabər etdi. ¹⁶lSüleymanın atları Misirdən və Quvedən gətirilirdi, padşahın tacirləri onları Quvedən satın alırdı. ¹⁷Hər bir döyüş arabası altı yüz şekel, hər bir at isə yüz əlli şekel gümüşə başa gəlir Misirdən gətirilirdi. Bütün Xet və Aram padşahları da bunları Süleymanın tacirlərinin vasitəsilə alırdı.

Məbədin tikilməsinə hazırlıq

(1Pad. 5:1-18)

2 Süleyman Rəbbin adına bir məbəd və özü üçün bir saray tikməyi niyyət etdi. ²Süleyman yük daşıyan yetmiş min nəfər, dağlarda daş yonan səksən min nəfər, onların üzərində nəzarətçi olan üç min altı yüz adam sayıb ayırırdı.

³Süleyman Sur padşahı Xirama xəbər göndərərək dedi:

«Yaşamaq üçün özünə saray tiksin deyərək atam Davuda sidr ağacları göndərdiyin kimi mənə də göndər. ⁴Mən Allahım Rəbbə təqdis etmək üçün Onun adına bir məbəd tikirəm ki, Onun önündə xoş ətirli buxur yandırmaq üçün, daimi təqdis çörəkləri üçün, səhər-axşam, Şənbə günlərində, Təzə Ay mərasimlərində və Allahımız Rəbbin bayramlarında yandırma qurbanları üçün olsun. Bunlar İsrail üçün əbədi qaydadır. ⁵Tikəcəyim məbəd böyükdür, çünki Allahımız bütün allahlardan böyükdür. ⁶mKim Ona ev tikməyə qadirdir? O, göyü və göylərin göyünə sığmaz və mən kiməm ki, Ona bir ev tikəm? Onun

önündə yalnız buxur yandırmaq üçün bir yer tikə bilərəm. ⁷Atam Davudun hazırladığı, Yəhudada və Yerusəlimdə mənim yanımda olan ustalarla birgə işləmək üçün mənə bir adam göndər ki, qızıl, gümüş, tunc, dəmir işlərini, tünd qırmızı, al rəngli və bənövşəyi parça işlərini bacarsın, hər cür oyma işi görsün. ⁸Livandan mənə sidr, şam və ardıc ağacları göndər, çünki bilirəm ki, sənin adamların Livanda ağac kəsməyi bacarır. ⁹İndi mənə bol taxta-şalban hazırlasınlar deyərək mənim adamlarım sənə adamlarınla birgə olacaq. Çünki tikəcəyim məbəd böyük və möcüzəli bir şey olacaq. ¹⁰Mən isə sənə adamlarına – ağac kəsənlərə iyirmi min kor döyülmüş buğda, iyirmi min kor arpa, iyirmi min bat şərab və iyirmi min bat zeytun yağını verirəm».

¹¹Sur padşahı Xiram göndərdiyi məktubla Süleymana cavab verdi:

«Rəbb xalqını sevdiyi üçün sənə onların üzərində padşah etdi».

¹²Xiram belə davam etdi:

«Göyü və yeri yaradan İsrailin Allahı Rəbbə alqış olsun ki, padşah Davuda Rəbb üçün bir məbəd və özü üçün bir padşah sarayı tikən bacarıqlı, dərrakəli və müdrik oğul verib».

¹³Bacarıqlı və həssas olan Xiram-Avini yanına göndərdim ki, sənə ustalarınla və atanın – ağam Davudun ustaları ilə birgə ona da iş tapşırılsın. ¹⁴O, Danlı bir qadının oğludur, atası isə Surlu idi. Bu adam qızıl, gümüş, tunc, dəmir, daş, ağac işlərini, tünd qırmızı, bənövşəyi, al rəngli parça və incə kətan işlərini bacarır, hər cür oyma

işini və ona tapşırılan hər naxışı çəkə bilir.

¹⁵Ağamın söylədiyi buğdanı və arpanı, zeytun yağını və şərabi qullarına göndər. ¹⁶Biz isə sənə lazım olduğu qədər Livandan ağac kəsərik, onu sallarla dəniz yolu ilə sənənin yanına Yafoya gətirərik və sən də onu Yerusəlimə çıxararsan».

¹⁷Atası Davud İsrail torpağında olan bütün qəribləri siyahıya aldıqdan sonra Süleyman onları bir də saydı. Qəriblər yüz əlli üç min altı yüz nəfər idi. ¹⁸Onlardan yetmiş min nəfəri yük daşımağa, səksən min nəfəri dağlarda daş yonmağa qoydu. Üç min altı yüz adamı da xalqı işlətmək üçün nəzarətçi qoydu.

Məbədin tikilməsi

(1Pad. 6:1-38)

3 Süleyman Yerusəlimdə atası Davuda Rəbbin göründüyü Moriya dağında, Yevuslu Ormanın xırmanında Davudun hazırladığı yerdə Rəbbin məbədini tikməyə başladı. ²Onu padşahlığının dördüncü ilində, ikinci ayın ikinci günündə tikməyə başladı. ³Allahın məbədinin tikilməsi üçün Süleymanın qoyduğu bünövrələr bunlardır: bünövrələrin uzunluğu köhnə ölçüyə görə altmış qulac və eni iyirmi qulac idi. ⁴Məbədin önündəki eyvanın uzunluğu məbədin eninə görə iyirmi qulac və hündürlüyü yüz iyirmi qulac idi. Onu içəridən xalis qızilla örtüdü. ⁵Böyük otağa şam ağacı ilə örtük vurub onu xalis qızilla örtüdü, onun üstünə xurma ağacları və zəncir təsvirləri həkk etdi. ⁶Əzəmətli olsun deyər evi qiymətli daşlarla bəzədi. Qızıl Parvayim qızılı idi. ⁷Məbədi və onun dirəklərini, astanalarını, divarlarını və qapılarını qızilla örtüdü, divarlarda keruvların təsvirini oydu. ⁸Süleyman

Ən Müqəddəs yeri də tikdi. Onun uzunluğu məbədin eninə görə iyirmi qulac və eni iyirmi qulac idi. Onu altı yüz talant xalis qızilla örtüdü. ⁹Qızıl mismarların ağırlığı əlli şəkəl idi. Yuxarı otaqları da qızilla örtüdü.

¹⁰Ən Müqəddəs yerdə heykəltəraş işi olan iki keruv düzəltdi və onları qızilla örtüdü. ¹¹Keruvların qanadları iyirmi qulac uzunluğunda idi. Bir keruvun qanadı beş qulac idi və evin divarına dəyirdi. O biri qanadı da beş qulac idi və o biri keruvun qanadına dəyirdi. ¹²O biri keruvun da qanadı beş qulac idi və evin divarına dəyirdi. O biri qanadı da beş qulac idi və o biri keruvun qanadına birləşmişdi. ¹³Bu keruvların qanadları iyirmi qulac uzanırdı. Keruvlar ayaq üstə durmuşdu və üzləri böyük otağa doğru çevrilmişdi. ¹⁴PO, bənövşəyi, tünd qırmızı, al rəngli parça və incə kətandan pərdə tikdi, üzərində keruvlar işlədi.

Məbəd üçün qızıldan və tuncdan olan əşyalar

(1Pad. 7:15-51)

¹⁵Süleyman məbədin önündə otuz beş qulac hündürlüyündə iki sütun düzəltdi və hər bir sütunun üstündəki başlıq beş qulac idi. ¹⁶İç otaqda zəncirlər düzəltdi və onları sütunların üstünə qoydu, yüz nar düzəltdi və onları zəncirlərin üzərinə qoydu. ¹⁷O, sütunları məbədin önünə – birini sağa və o birini sola qoydu. Sağda olanı Yakin, solda olanı isə Boaz adlandırdı.

4 ⁹Süleyman tuncdan bir qurbangah tikdi. Onun uzunluğu və eni iyirmi qulac, hündürlüyü isə on qulac idi. ²O, tökülmüş dairəvi bir hovuz düzəltdi. Onun hündürlüyü beş qulac idi, bir kənarından digər kənarına qədər on qulac idi və otuz qulaclıq bir ip onun ətrafına dolanmışdı. ³Altının hər

tərəfindən onu buğa təsvirləri əhatə edirdi. Hər qulacda on buğa vardı. Buğalar iki cərgə idi və onlar hovuzla birgə tökülmüşdü. ⁴Hovuz on iki tökmə buğanın üstündə dururdu: üçü şimala, üçü qərbə, üçü cənuba, üçü də şərqə baxırdı. Hovuz yuxarıda – onların üzərində idi və buğaların bütünü sağrıları içəriyə doğru idi. ⁵Hovuzun qalınlığı bir ovuc idi. Onun kənarı kasa kənarı kimi düzəldilmişdi və açılan zanbağa bənzəyirdi. O, üç min bat su tuturdu. ⁶^rSüleyman on ləyəni düzəltdi, onlarda yuyunmaq üçün beşini sağa, beşini sola qoydu. Yandırma qurbanı olacaq şeyləri onların içində yuyardılar. Ancaq hovuz kahinlərin yuyunması üçün idi.

⁷^sO, təsvirinə görə on qızıl çıraqdan düzəltdi, beşi sağda və beşi solda olmaqla onları məbədə qoydu. ⁸^tOn masa düzəltdi, beşi sağda və beşi solda olmaqla onları məbədə qoydu. Qızıldan yüz piyalə də düzəltdi. ⁹Kahinlər həyatını, böyük həyəti, həyətin qapılarını düzəltdi və onların qapılarını tuncla örtüdü. ¹⁰Hovuzu məbədin sağında, cənub-şərq küncündə yerləşdirdi. ¹¹Xiram həmçinin qazanlar, kürəklər, piyalələr düzəltdi.

Xiram Allahın məbədi üçün padşah Süleymanın əmri ilə bütün bu işləri görüb qurtardı:

¹²iki sütun;

sütunların üstündə iki dəyirmi başlıq; sütunların üstündəki başlıqları örtmək üçün iki hörmə tor;

¹³sütunların üstündə olan dəyirmi başlıqları örtən hər hörmə torun üzərində iki cərgədə dörd yüz nar;

¹⁴dayaqlar;

dayaqların üzərində on ləyəni;

¹⁵bir hovuz;

onun altında on iki tökmə buğa;

¹⁶qazanlar, kürəklər və piyalələr.

Bütün bu əşyaları Xiram-Avi Rəbbin məbədi üçün padşah Süleymanın əmri ilə cilalanmış tuncdan tökmüşdü. ¹⁷Padşah bunları İordan çayının kənarındakı düzənlikdə, Sukkot ilə Seredata arasındakı gil torpaqlarda tökmüşdü. ¹⁸Süleyman bu əşyaların hamısından lap çox düzəltdi və onlara işlədilən tuncun çəkisini müəyyən etmədi.

¹⁹Süleyman Allahın məbədindəki bütün əşyaları düzəltdi:

qızıl qurbangah;

təqdis çörəkləri qoyulan masalar;

²⁰qaydaya görə iç otağın önündə yandırmaq üçün xalis qızıldan çıraqdanlar və onların çıraqları;

²¹xalis qızıldan güllər, çıraqlar və maşalar;

²²xalis qızıldan maqqaşlar, piyalələr, nimçələr və buxurdanlar;

məbədin qızıl qapıları, yəni Ən Müqəddəs yerə açılan içəri qapı tayları və məbədin böyük otağının qapı tayları.

5 ^uRəbbin məbədi üçün Süleymanın gördüyü bütün işlər qurtardı. Atası Davudun təqdis etdiyi qızıl-gümüşü və əşyaları Süleyman içəri gətirib Allahın məbədinin xəzinələrinə qoydu.

Əhd sandığının məbədə gətirilməsi

(1Pad. 8:1-9)

²vO zaman padşah Süleyman İsrailin ağsaqqallarını, bütün qəbilə başçıları, yəni İsrail övladlarının nəsil rəhbərlərini Yerusəlimə, özünün yanına topladı ki, Rəbbin Əhd sandığını Davudun şəhəri olan Siondan yuxarı gətirsinlər. ³Yeddinci ayda olan bayram vaxtı bütün İsrail xalqı padşahın yanına toplandı. ⁴Bütün İsrail ağsaqqalları gələndə Levililər

^r4:6 Çıx. 30:17-21 ^s4:7 Çıx. 25:31-40 ^t4:8 Çıx. 25:23-30

^u5:1 2Şam. 8:11; 1Saln. 18:11 ^v5:2 2Şam. 6:12-15; 1Saln. 15:25-28

sandığı götürdü. ⁵ Onunla birgə Hüzur çadırını və çadırda olan bütün müqəddəs əşyaları Levili kahinlər yuxarı gətirdi. ⁶ Padşah Süleyman və onun yanına toplanmış bütün İsrail icması sandığın önündə çoxluğuna görə sayı-hesabı bilinməyən qoyun-keçi və mal-qara qurban kəsirdi. ⁷ Kahinlər Rəbbin Əhd sandığını öz yerinə, məbədin iç otağına – Ən Müqəddəs yerə, keruvların qanadları altındakı yerinə gətirdi. ⁸ Keruvlar qanadlarını sandığın yeri üzərində açmışdı, onlar sandığı və onun şüvüllərini örtmüşdü. ⁹ Şüvüllər elə uzun idi ki, onların ucu iç otağın önündəki Müqəddəs yerdən görünürdü, ancaq bayır tərəfdən görünmürdü. Onlar bu günə qədər oradadır. ¹⁰ İsrail övladları Misirdən çıxdıqları zaman Rəbbin onlarla əhd bağladığı Xorevdə Musa sandığın içinə iki lövhə qoymuşdu. Bunlardan başqa onun içində heç bir şey yox idi.

¹¹ Kahinlər Müqəddəs yerdən çıxdılar. Hazır olan kahinlərin hamısı bölmələrini gözləmədən özlərini təqdis etmişdi. ¹² İlahi oxuyan Levililərin hamısı da – Asəf, Heman, Yedutun və onların oğulları ilə qohumları incə kətan geyərək sinclər, çənglər və liralarla qurbangahın şərq tərəfində dayandılar və onlarla bərabər yüz iyirmi kahin kərənay çalırdı. ¹³ Kərənay çalanlar və ilahiçilər bir səsle Rəbbə həmd və şükür etməklə səslərini birgə ucaldılar. Kərənayların, sinclərin, musiqi alətlərinin səsi yüksəldəndə onlar dedi: «Rəbbə həmd edin, çünki yaxşıdır, çünki məhəbbəti əbədidir». O vaxt bulud Rəbbin məbədinə elə doldurdu ki, ¹⁴ o buluda görə kahinlər ibadət

etmək üçün orada dayana bilmədilər, çünki Rəbbin izzəti Allahın məbədinə doldürmüşdü.

6 O zaman Süleyman dedi: «Rəbb istədi ki, qatı qaranlıqda məskən salsın. ² Mən Sənin üçün uca bir məbəd tikdim ki, Sənin əbədi yaşayacağıın yer olsun».

Süleymanın xalqa müraciəti

(1Pad. 8:12-21)

³ Padşah dönüb bütün İsrail camaatına xeyir-dua verdi. Bu zaman bütün İsrail camaatı ayaq üstə durmuşdu. ⁴ Padşah dedi: «İsrailin Allahı Rəbbə alqış olsun ki, atam Davuda Öz ağzı ilə dediyini Öz əli ilə yerinə yetirdi. O söyləmişdi: ⁵ «Mən xalqımı Misir torpağından çıxartdığım gündən bəri bir məbəd tikmək üçün İsrailin heç bir qəbiləsindən şəhər seçməmişdim ki, adım üstündə olsun. Xalqım İsrail üzərində hökmdar olmaq üçün bir adam da seçməmişdim. ⁶ İndi isə adım orada olsun deyə Yerusəlimi seçmişəm və xalqım İsrail üzərində hökmdar olmaq üçün Davudu seçmişəm». ⁷ Atam Davudun ürəyində İsrailin Allahı Rəbbin adına bir məbəd tikmək istəyi var idi. ⁸ Lakin Rəbb atam Davuda dedi: «Sən yaxşı eləmişən ki, Mənim adıma bir məbəd tikmək niyyətinə düşmüşsən. ⁹ Ancaq məbədi sən tikməyəcəksən, sənin belindən gələn oğlun Mənim adıma məbəd tikəcək». ¹⁰ Rəbb vəd etdiyini yerinə yetirdi: belə ki mən atam Davudun yerinə qalxdım, Rəbbin dediyi kimi İsrail taxtında oturdum və İsrailin Allahı Rəbbin adına məbəd tikdim. ¹¹ Sandığı oraya qoydum. Rəbbin İsrail övladları ilə bağladığı əhd onun içindədir».

W5:10 Qanun. 10:5 **X5:13** 1Saln. 16:34; 2Saln. 7:3; Ezra 3:11; Zəb. 100:5; 106:1; 107:1; 116:1; 136:1; Yer. 33:11 **V5:13** Çıx. 40:34-35

Z6:4 2Şam. 7:1-13; 1Saln. 17:1-12

Süleymanın duası

(1Pad. 8:22-53)

¹² Süleyman Rəbbin qurbangahı önündə, bütün İsrail camaatının qarşısında durub əllərini göyə açdı. ¹³ O, tuncdan uzunluğu ilə eni beş qulac, hündürlüyü isə üç qulac olan bir kürsü düzəldib həyatın ortasına qoymuşdu və indi onun üstündə dururdu. Bütün İsrail camaatı önündə diz çöküb əllərini göyə açdı. ¹⁴ Süleyman dedi: «Ya Rəbb, İsrailin Allahı! Nə göydə, nə də yerdə Sənin kimi Allah yoxdur. Sən bütün ürəkləri ilə yolunla gedən qullarına əhdini və lütfünü saxlayırsan. ¹⁵ Sən qulun atam Davuda verdiyin vədə əməl etdin, Öz dilinlə söylədiyini bu gün Öz əlinlə yerinə yetirdin. ¹⁶ aYa Rəbb İsrailin Allahı, indi də qulun atam Davuda dediyin sözə əməl et. Özün söyləmişdin: “Sən yolunla getdiyini kimi oğulların da qanunuma görə əməl edərək öz yollarına diqqət edərlərsə, İsrail taxtında sənin nəslindən bir kişi əskik olmayacaq”. ¹⁷ Ey İsrailin Allahı Rəbb, indi qulun atam Davuda dediyin sözü təsdiq et!

¹⁸ bLakin, doğrudan da, Allah yerdə, insanların yanında yaşayarmı? Sən göyə və göylərin göyünə sığmazsan, o ki qaldı mənim tikdiyim məbədə! ¹⁹ Ancaq Sən bu qulunun duasına və yalvarışına nəzər sal, ya Rəbb Allahım, bu gün onun önündə etdiyi fəryadı və duanı eşit. ²⁰ cQoy Sənin nəzərin gecəgündüz bu məbədin üstündə olsun. Bu yer barədə Sən demisən ki, adını orada qoyursan. Qulunun buraya üz tutub etdiyi duanı eşit. ²¹ Bu yerə tərəf dua etdikləri vaxt Öz qulunun və xalqın İsrailin yalvarışlarını Sən eşit, göydən – Öz məskəninəndən eşit və bağışla!

²² Əgər bir adam öz yaxınına qarşı günah edərsə və ondan and içmək tələb olunarsa, o da gəlib bu məbədə, Sənin qurbangahın önündə and içərsə, ²³ o vaxt Sən göydən eşit və belə et, qulların üzərində hökm et: əməlini öz başına döndərərək müqəssiri ittiham et və təqsirsizə salehliyinə görə bəraət ver.

²⁴ Əgər xalqın İsrail Sənə qarşı günah etdiyi üçün düşmən önündə məğlub olsa və onlar təkrar Sənə dönüb adını dillərinə gətirsələr və bu məbədə Sənə yalvarıb fəryad etsələr, ²⁵ o vaxt Sən göydən eşit və xalqın İsrailin günahını bağışla, onları yenə özlərinə və atalarına verdiyin torpağa qaytar.

²⁶ Əgər xalqın Sənin önündə günah etdiyi üçün göy bağlanıb yağış yağmayan vaxt bu yerə tərəf dua edərək adını dillərinə gətirsələr və Sən onlara bəla göndərdiyin vaxt öz günahlarından dönsələr, ²⁷ o vaxt Sən göydə eşit, qullarının və xalqın İsrailin günahını bağışla və gedəcəkləri doğru yolu onlara göstər. Xalqına irs kimi verdiyin torpağına da yağış göndər.

²⁸ Əgər ölkədə aclıq, vəba olarsa, səmum küləyi ya kif, çəyirtkə ya bitki qurdu olarsa, əgər düşmən onları ölkənin hər hansı bir şəhərində mühasirəyə alarsa – hansı bəla, hansı xəstəlik olursa-olsun – ²⁹ kimsə tərəfindən yaxud da bütün xalqın İsrail tərəfindən bir dua və yalvarış olarsa, hər kəs öz bəlasını və dərdini bilib bu məbədə tərəf əllərini açsa, ³⁰ o vaxt Sən göydən – Öz məskəninəndən eşit və bağışla. Ürəyini bildiyin hər adama bütün əməllərinə görə əvəz ver, çünki insan ürəklərini yalnız Sən bilirsən. ³¹ Ta ki onlar atalarımıza verdiyin torpaqda yaşadıkları bütün günlər boyu Sənin yolunla getmək üçün Səndən qorxsun.

³²Əgər xalqın İsraildən olmayan yadelli də uzaq ölkədən gəlsə, Sənin böyük adın, qüdrətli əlin və uzanan qolun barədə eşidib bu məbədə tərəf dua etsə, ³³o vaxt Sən göydən – Öz məskəmindən eşit və yadellinin Sənə fəryad etdiyi hər şeyi et ki, yer üzünün bütün xalqları da Sənin adını tanısın, xalqın İsrail kimi Səndən qorxsun və tikdiyim bu məbədin Sənin adıyla çağırıldığını bilsin.

³⁴Əgər xalqın göndərdiyin yolla düşmənlərinə qarşı müharibəyə çıxsın və Sənin seçdiyən bu şəhərə tərəf, Sənin adına tikdiyim məbədə doğru üz çevirib Sənə dua etsə, ³⁵Sən göydən onların dualarını və yalvarışlarını eşit, onların tərəfində ol.

³⁶Əgər onlar önündə günah etsələr – çünki günah etməyən insan yoxdur – Sən qəzəblənib onları düşməyə təslim etsən və düşməni onları əsir edib yaxın ya uzaq torpağına aparsa, ³⁷onlar əsirlikdə olduqları ölkədə ürəklərini döndərüb tövbə etsələr və Sənə dua edərək “biz günah və haqsızlıq etdik, pislik etdik” desələr, ³⁸onların əsir olunub aparıldığı ölkədə bütün ürəkləri və canları ilə Sənə tərəf dönsələr, atalarına verdiyin torpağa, seçdiyən şəhərə və adına tikdiyim məbədə tərəf üz tutub Sənə dua etsələr, ³⁹o vaxt Sən göydən – Öz məskəmindən onların dua və yalvarışlarını eşit və onların tərəfində ol. Sənin önündə günah edən xalqını başısla. ⁴⁰İndi, ey Allahım, Sənə yalvarıram, bu yerdə edilən duanı gözlərin görsün və qulaqların eşitsin.

⁴¹Ya Rəbb Allah, qüvvənin rəmzi olan sandığınla birgə, Gücün rəmzi olan sandığınla birgə İstirahət edəcəyin yerə qalx.

Ya Rəbb Allah, kahinlərin zəfərinlə əhatə olunsun, Möminlərin xeyirxahlığına görə sevin.

⁴²Ya Rəbb Allah, məsh etdiyindən üz döndərmə, Qulun Davuda göstərdiyin məhəbbətini yada sal».

Məbədin təqdis edilməsi

(1Pad. 8:62-66)

7^dSüleyman duanı bitirdikdə göydən od düşüb yandırma qurbanları və təqdimləri uddu. Rəbbin izzəti məbədi doldurdu. ²Kahinlər Rəbbin məbədinə girə bilmədi, çünki Rəbbin izzəti Öz məbədini doldurmuşdu. ³^eBütün İsrail övladları odun düşdüyünü və məbədin üzərində olan Rəbbin izzətini görəndə daş döşəmənin üstündə üzüstə yerə çöküb «Rəbbə şükür olsun, çünki O yaxşıdır, Onun məhəbbəti əbədidir» deyərək səcdə etdilər.

⁴Padşah və bütün xalq Rəbbin önündə qurbanlar kəsdi. ⁵Padşah Süleyman qurban olaraq iyirmi iki min baş mal-qara və yüz iyirmi min baş qoyun-keçi təqdim etdi. Beləliklə, padşah və bütün xalq Allahın məbədini təqdis etdi. ⁶Kahinlər öz vəzifələrinə görə dayandı, Levililər isə Rəbbin musiqi alətləri ilə durdu. Padşah Davud bunları düzəltmişdi ki, o, «Rəbbə şükür olsun, çünki məhəbbəti əbədidir» oxuyaraq həmd edəndə Levililər onlarda çalsın. Kahinlər onların qarşısında kərənyaylar çalır və bütün İsraililər ayaq üstə dayanmışdı.

⁷Süleyman Rəbbin məbədi önündəki həyətin ortasını təqdis etdi ki, yandırma qurbanları və ünsiyyət qurbanlarının piyini orada təqdim etsin. Çünki düzəltdiyi tunc qurbangah kiçik olduğu üçün

yandırma qurbanları, taxıl təqdimləri və piy oraya yerləşməzdi.

⁸O vaxt Süleyman və onunla birgə çox böyük bir camaat – Xamat keçidindən Misir vadisinə qədər yaşayan bütün İsraililər yeddi gün bayram etdi. ⁹Səkkizinci gün təntənəli toplantı oldu. Qurbangahın təqdisi yeddi gün, bayram da yeddi gün oldu. ¹⁰Yeddinci ayın iyirmi üçüncü günü Süleyman xalqı buraxdı. Rəbbin Davuda, Süleymana və xalqı İsrailə etdiyi yaxşılıqlara görə onlar sevinclə və şad ürəklə öz evlərinə getdi.

Rəbb yenə Süleymana görünür

(1Pad. 9:1-9)

¹¹Süleyman Rəbbin məbədini və padşah sarayını tikib qurtardı. Rəbbin məbədində və öz sarayında ürəyi istədiyi hər şeyi uğurla etdi. ¹²Rəbb Süleymana gecə görünüb ona dedi: «Sənin duanı eşitdim və bu yeri Özümə qurban evi seçdim. ¹³Göyləri bağladığım və yağış olmadığı vaxt yeri yeyib qurtarsın deyə, çayırtkəyə əmr etdiyim və xalqımın arasına vəba göndərdiyim zaman ¹⁴əgər Mənim adımla çağırılan xalqım özünü aşağı tutarsa, dua edib Məni axtararsa və pis yollarından dönərsə, o vaxt göydən eşidib onların günahını bağışlayacağam və torpaqlarını sağaldacağam. ¹⁵İndi bu yerdə edilən duanı gözlərim görəcək və qulaqlarım eşidəcək. ¹⁶İndi adımlı əbədilik oraya qoymaq üçün bu məbədi seçib təqdis etdim. Mənim nəzərim və ürəyim daim orada olacaq. ¹⁷Əgər sən Mənim əmr etdiklərimi yerinə yetirərək atan Davud kimi yolumla getsən, Mənim qanunlarıma və hökmlərimə əməl etsən, ¹⁸sənin padşahlıq taxtını ucaldacağam. Mən “sənin nəslindən İsrailə hökm edən bir kişi əskik

olmayacaq” deyərək atan Davudla əhd bağlamışdım.

¹⁹Ancaq siz dönüb qarşınıza qoyduğum qanunları və əmrlərimi tərk etsəniz, gedib başqa allahlara qulluq edərək onlara səcdə etsəniz, ²⁰Mən İsraililəri onlara verdiyim torpaqdan qovub atacağam və Öz adıma təqdis etdiyim bu məbədi hüsurumdan rədd edəcəyəm. Onda İsrail bərədə bütün xalqlar arasında məsəl və kinayə söylədəcəyəm. ²¹İndi uca olan bu məbədin yanından keçən hər kəs dəhşətə gələrək deyəcək: “Nə üçün Rəbb bu torpağı və bu məbədi bu cür rədd etdi?” ²²Onlara deyəcəklər: “Bu xalq atalarını Misir torpağından çıxaran Allahı Rəbbi tərk etdi və başqa allahlardan yapışdı, onlara səcdə və qulluq etdilər. Buna görə də O bütün bu bəlanı onların üzərinə göndərdi”».

Süleymanın tikinti işləri

(1Pad. 9:10-28)

8 Süleyman Rəbbin məbədini və öz sarayını iyirmi ilə tikib qurtardıqdan sonra ²Xiramın Süleymana verdiyi şəhərləri Süleyman yenə tikdi və İsrail övladlarını orada yerləşdirdi.

³Süleyman Xamat-Sovaya getdi və bu ölkəni tutdu. ⁴Səhrada Tadmoru və Xamatda bütün anbar şəhərlərini tikdi. ⁵Yuxarı Bet-Xoronu və Aşağı Bet-Xoronu, divarlarla, qapılarla və sürgülərlə olan qalalı şəhərlər kimi tikdi. ⁶Baalatı, özünün bütün anbar şəhərlərini, bütün döyüş arabalarının olduğu şəhərləri, süvarilərin olduğu şəhərləri, Yerusəlimdə, Livanda və onun hökmranlığı altında olan bütün yerlərdə tikmək istədiyi hər şeyi tikdi.

⁷Ölkədə İsraililərdən olmayan başqa xalqlar – Xetilər, Emorlular, Perizlilər, Xivlilər və Yevuslular qalmışdı. ⁸Çünkü

İsrail övladları onların atalarını məhv etməmişdi. Süleyman onları mükəlləfiyyətçi etdi və bu indiyə qədər belədir. ⁹İsrail övladlarından isə heç kəsi öz işi üçün qul etmədi, ancaq onlar Süleymanın əsgərləri, keşik rəisləri, döyüş arabalarının və süvarilərinin başçıları idi. ¹⁰Padşah Süleymanın nəzarətçi rəisləri də İsraililərdən idi. Xalqa rəislilik edən bu adamlar iki yüz əlli nəfər idi.

¹¹Süleyman fironun qızını Davudun şəhərindən onun üçün tikdiyi evinə köçürdü. Çünki o dedi: «Arvadım İsrailin padşahı Davudun sarayında yaşamasın, ona görə ki Rəbbin sandığının gəldiyi yerlər müqəddəsdir».

Süleyman məbəddə ibadət qaydasını müəyyən edir

¹²O vaxt Süleyman eyvanın önündə düzəltdiyi Rəbbin qurbangahında Rəbbə yandırma qurbanları təqdim edərdi. ¹³Şənbə günlərində və Təzə Ay mərasimlərində, ildə üç dəfə bayramlarda – Mayasız Çörək bayramında, Həftələr bayramında və Çardaqlar bayramında Musanın əmr etdiyi təqdimlər günündə təqdim edərdi.

¹⁴Atası Davudun hökmünə görə, o, kahinlərin bölmələrini xidmətlərinə görə, hər günün qaydası ilə kahinlərin yanında həmd və xidmət etmək üçün Levililəri vəzifələrinə görə və hər qapıya qapıçıları bölmələrinə görə təyin etdi. Çünki Allah adamı Davud belə əmr etmişdi. ¹⁵Onlar hər məsələdə, xəzinələrlə bağlı məsələlərdə padşahın kahinlərə və Levililərə olan əmrindən çıxmadı.

¹⁶Rəbbin məbədinin bünövrəsinin qoyulmasından tikilib qurtarmasına qədər Süleymanın hər işi hazırlanmışdı. Beləcə Rəbbin məbədi tikilib qurtardı.

Süleymanın donanması

¹⁷Süleyman Edom ölkəsində, dənizin körfəzində olan Esyon-Geverə və Elata getdi. ¹⁸Xiram adamlarının vasitəsilə ona gəmilər və dənizə bələd adamlar göndərdi. Onlar Süleymanın adamları ilə birgə Ofirə gəldi və oradan dörd yüz əlli talant qızıl götürüb padşah Süleymana gətirdilər.

Süleyman və Səba mələkəsi

(1Pad. 10:1-13)

9^hSəba mələkəsi Süleymanın şöhrətini eşidib onu tapmacalarla sınağa gəldi. O, çox böyük karvanla – ətriyyat, çoxlu qızıl və qiymətli daşlarla yüklənmiş dəvələrlə Yerusəlimə, Süleymanın yanına gəldi və ürəyində olan hər şey barədə onunla söhbət etdi. ²Süleyman onun bütün suallarına cavab verdi, elə bir gizli şey olmadı ki, padşah ona izah etməsin. ³Səba mələkəsi Süleymanın hikmətini və onun tikdiyi sarayı, ⁴süfrəsindəki yeməyi, əyanlarının oturuşunu, qulluqçularının xidmətini və onların geyimlərini, saqilərini və onların geyimlərini, Rəbbin məbədində gətirdiyi yandırma qurbanları görəndə daha özünü saxlaya bilmədi. ⁵O, padşaha dedi: «Sənin işlərin və hikmətin barədə öz ölkəmdə eşitdiyim sözlər düz imiş. ⁶Gəlib öz gözlərimlə görəndə qədər mən bu sözlərə inanmamışdım. Mənə sənin böyük hikmətinin yarısı belə, danışılmayıb, sənin şöhrətin barədə eşitdiklərimdən də üstünsən. ⁷Sənin adamların nə bəxtiyardır və bu qulluqçuların nə bəxtiyardır ki, həmişə önündə durub hikmətini eşidirlər. ⁸Allahın Rəbbə alqış olsun ki, səni istəyib Allahın Rəbb üçün padşah kimi İsrail taxtında oturtdu! Allahın

İsraili əbədi möhkəmləndirməkdən ötrü ona olan sevgisi naminə ədalət və salehliklə hökm etmək üçün səni onlar üzərinə padşah qoydu». ⁹Səba mələkəsi padşaha yüz iyirmi talant qızıl, çoxlu ətriyyat və qiymətli daşlar bağışladı. Onun padşah Süleymana verdiyi qədər ətriyyat hələ heç vaxt gəlməmişdi.

¹⁰Ofirdən qızıl gətirən Xiramın adamları ilə Süleymanın adamları ardıc ağacı və qiymətli daşlar da gətirdilər. ¹¹Padşah ardıc ağacından Rəbbin məbədi və padşah sarayı üçün pilləkənlər, musiqiçilər üçün lira və çəng düzəltdi. Yəhuda diyarında bu günə qədər beləsi görünməmişdi. ¹²Padşah Süleyman Səba mələkəsinin arzuladığı və istədiyi bütün şeyləri ona verdi; bu, mələkənin padşaha gətirdiklərindən də çox idi. Sonra mələkə əyanları ilə birgə qayıdıb öz ölkəsinə getdi.

Süleymanın var-dövləti

(1Pad. 10:14-25)

¹³Bir ildə Süleymana gələn qızılın çəkisi altı yüz altmış altı talant idi. ¹⁴Alver edən adamların və tacirlərin gətirdiyi qızıl buraya daxil deyildi. Bütün Ərəb padşahları və ölkənin valiləri də Süleymana qızıl və gümüş gətirirdi. ¹⁵Padşah Süleyman döymə qızıldan iki yüz sipər düzəltdi. Bir sipərə altı yüz şekel döymə qızıl işləndi. ¹⁶O, döymə qızıldan üç yüz qalxan da düzəltdi və bir qalxana üç yüz şekel qızıl işləndi. Padşah onları «Livan meşəsi» adlı sarayına qoydu.

¹⁷Padşah fil sümüyündən böyük taxt düzəltdi və onu xalis qızılla örtüdü. ¹⁸Taxtın altı pilləsi və ayaq qoymaq üçün qızıl kətili var idi, bunlar taxta bağlı idi. Oturaçağın hər iki tərəfində qollar var idi və qolların yanında iki

şir təsviri var idi. ¹⁹Altı pillənin iki tərəfində isə on iki şir təsviri var idi. Heç bir padşahlıqda belə bir şey yox idi. ²⁰Padşah Süleymanın bütün içki qabları qızıldan idi. «Livan meşəsi» adlı sarayında olan bütün əşyalar da xalis qızıldan idi. Çünki gümüş Süleymanın dövründə heç nə sayılırdı. ²¹Padşahın gəmiləri Xiramın adamları ilə birgə Tarşişə gedərdi. Üç ildə bir dəfə Tarşiş gəmiləri qızıl, gümüş, fil sümüyü, meymunlar və əntərlərlə yüklənərək gəlirdi.

²²Padşah Süleyman var-dövlətdə və hikmətdə yer üzünün bütün padşahlarından üstün idi. ²³Bütün yer üzünün padşahları Süleymanın ürəyinə Allahın qoyduğu hikməti eşitmək üçün onun üzünü görmək istəyirdi. ²⁴Onun yanına gələn hər kəs hədiyyə gətirirdi. Beləcə ona hər il qızıl qablar, gümüş qablar, paltarlar, silahlar, ətriyyat, atlar və qatırlar gətirilirdi. ²⁵Süleymanın dörd min axurunda döyüş arabaları üçün atları və on iki min süvarisi vardı. Onları arabalar üçün ayrılan şəhərlərdə və Yerusəlimdə, padşahın yanında yerləşdirdi. ²⁶İO, Fərat çayından Filiştililərin torpağına və Misir sərhədinə qədər bütün padşahlar üzərində hökmranlıq edirdi. ²⁷Padşah Yerusəlimdə çoxluğuna görə gümüşü daşlara, sidr ağacını isə yamaclı-düzənlikli bölgədə bitən firon ənciri ağacına bərabər etdi. ²⁸Süleymanın atları Misirdən və bütün ölkələrdən gətirilirdi.

Süleymanın ölümü

(1Pad. 11:41-43)

²⁹Süleymanın qalan işləri, ilk işlərindən son işlərinə qədər peyğəmbər Natanın tarix kitabında və Şilulu Axıyanın peyğəmbərliyində və

⁹9:25 1Pad. 4:26 ¹⁰9:26 Yar. 15:18; 1Pad. 4:21 ¹¹9:27 Qanun. 17:17

¹²9:28 Qanun. 17:16

görücü İddonun Nevat oğlu Yarovam haqqındakı vəhylərində yazılmışdır. ³⁰O, Yerusəlimdə bütün İsrail üzərində qırx il padşahlıq etmişdi. ³¹Süleyman ataları ilə uyudu və atası Davudun şəhərində basdırıldı. Onun yerinə oğlu Rexavam padşah oldu.

İsraillilər Rexavama qarşı çıxır

(1Pad. 12:1-20)

10 Rexavam Şekemə getdi, çünki bütün İsraillilər onu padşah etmək üçün Şekemə gəlmişdi. ²Nevat oğlu Yarovam bunu eşitdiyi zaman padşah Süleymanın əlindən qaçdığı Misirdən oraya qayıtdı. ³Onu çağırırdılar. Yarovam gəldi və bütün İsraillilərlə birgə Rexavama söylədi: ⁴«Atan üzərimizə ağır boyunduruq qoydu. Sən isə indi atanın çətin qulluğunu və üzərimizə qoyduğu ağır boyunduruğu yüngülləşdir, biz də sənə qulluq edərik». ⁵Rexavam onlara dedi: «Üç gündən sonra yenə mənim yanına gəlin». Xalq getdi.

⁶Padşah Rexavam atası Süleymanın sağlığında onun önündə duran ağsaqqallarla məsləhət edib dedi: «Bu xalqa cavab vermək üçün mənə nə məsləhət verirsiniz?» ⁷Ağsaqqallar ona dedi: «Əgər sən bu xalqa xeyirxahlıq göstərməklə onları razı salıb yaxşı sözlər desən, daim sənə qul olacaq». ⁸Ancaq o, ağsaqqalların verdikləri məsləhətə məhəl qoymadı, onunla birgə böyümüş və onun önündə duran cavan adamlarla məsləhətləşdi. ⁹Onlara dedi: «Siz nə məsləhət verirsiniz? Mənə “atanın üzərimizə qoyduğu boyunduruğu yüngülləşdir” deyən bu xalqa nə cavab verim?» ¹⁰Onunla birgə böyümüş cavan adamlar ona dedi: «Sənə “atan üzərimizə ağır bir boyunduruq qoydu, sən isə onu

yüngülləşdir” deyən bu xalqa belə söylə: “Mənim kiçik barmağım atamın belindən yoğundur. ¹¹Atam sizi ağır boyunduruqla yükləmişdi, mən isə sizin boyunduruğunuzu daha da artıracağam. Atam sizi qamçılarla cəzalandırırdı, mən isə sizi əqrəblərlə cəzalandıracağam”».

¹²«Üç gün sonra yenə yanına gəlin» deyən padşahın söylədiyi kimi Yarovam bütün xalqla birgə üç gün sonra Rexavamın yanına gəldi. ¹³Padşah onlara sət cavab verdi. Padşah Rexavam ağsaqqalların məsləhətinə məhəl qoymayıb ¹⁴cavan adamların məsləhətinə görə xalqa dedi: «Atam sizi ağır boyunduruqla yükləmişdi, mən isə onu daha da artıracağam. Atam sizi qamçılarla cəzalandırırdı, mən isə əqrəblərlə cəzalandıracağam». ¹⁵Padşah xalqa qulaq asmadı, çünki bu hadisə Allah tərəfindən oldu ki, Rəbb Şilolu Axiya vasitəsilə Nevat oğlu Yarovama söylədiyi sözü yerinə yetirsin.

¹⁶^mBütün İsraillilər padşahın onlara qulaq asmadığını gördü. Onda xalq ona cavab verib dedi:

«Davudla bizim nə şərikliyimiz var? Yesseyin oğlu ilə heç bir irsimiz yoxdur! Ey İsraillilər, çadırımıza! İndi, ey Davud, öz evinin halına özün bax!»

Bütün İsraillilər evlərinə getdi. ¹⁷Rexavam yalnız Yəhuda şəhərlərində yaşayan İsrail övladları üzərində padşahlıq etdi. ¹⁸Padşah Rexavam mükəlləfiyyətçilər üzərində nəzarətçi olan Adoniramı göndərdi. İsrail övladları onu daşqalaq edib öldürdülər. Padşah Rexavam Yerusəlimə qaçmaq üçün tələsik öz döyüş arabasına mindi. ¹⁹Beləcə İsraillilər Davudun sülaləsinə qarşı qalxdı və bu indiyə qədər belədir.

Şemayanın peyğəmbərliyi

(1Pad. 12:21-24)

11 Rexavam Yerusəlimə gəldi. O, İsraililərlə müharibə edib öz padşahlığını qaytarmaq üçün Yəhuda və Binyamin evini – yüz səksən min seçmə döyüşünü topladı. ²Ancaq Allah adamı Şemayaya Rəbbin bu sözü nazil oldu: ³«Yəhuda padşahı Süleyman oğlu Rexavama, Yəhuda və Binyamində olan bütün İsraililərə söylə ki, ⁴Rəbb belə deyir: “Getməyin və soydaşlarınızla müharibə etməyin. Hər kəs öz evinə qayıtsın, çünki bu iş Mənim tərəfimdən oldu». Onlar Rəbbin sözünə qulaq asdılar və Yarovamın üzərinə getməkdən əl çəkdilər.

Rexavam qalalar tikir

⁵Rexavam Yerusəlimdə yaşadı və Yəhudada müdafiə olunmaq üçün bu şəhərləri tikdi. ⁶Bet-Lexem, Etam, Teqoa, ⁷Bet-Sur, Soko, Adullam, ⁸Qat, Mareşa, Zif, ⁹Adorayim, Lakiş, Azeqa, ¹⁰Sora, Ayyalon və Xevron. O, Yəhuda və Binyamin torpağında olan bu qalalı şəhərləri tikdi. ¹¹Qalaları möhkəmləndirib onlara rəislər təyin etdi və ərzaq, yağ, şərab ehtiyatı gördü. ¹²Hər şəhərə sipər və nizələr qoydu, onları çox möhkəmləndirdi. Beləcə Yəhuda ilə Binyamin torpaqları onun tərəfində qaldı.

¹³Bütün İsraildə olan kahinlər və Levililər onların bütün mahallarından gəlib Rexavamın yanına toplandı. ¹⁴Levililər otlaqlarını və mülklərini qoyub Yəhudaya və Yerusəlimə gəldilər. Çünki Yarovam onları oğulları ilə birgə Rəbbə kahinlik etməkdən kənar etmişdi. ¹⁵^{no} O, səcdəgahlar, təkə bütləri və düzəltdiyi dana bütləri üçün özünə kahinlər qoymuşdu. ¹⁶Onların ardınca bütün İsrail

qəbilələrindən olan İsrailin Allahı Rəbbi sidq ürəkdən axtarmaq istəyənlər atalarının Allahı Rəbbə qurban təqdim etmək üçün Yerusəlimə gəldilər. ¹⁷Yəhuda padşahlığını möhkəmləndirdilər və üç il Süleymanın oğlu Rexavama kömək etdilər. Çünki üç il Davudun və Süleymanın yolu ilə getdilər.

Rexavamın arvadları və uşaqları

¹⁸Rexavam Maxalatı özünə arvad aldı. Maxalat Davudun oğlu Yerimotunla Yesseyin oğlu Eliavin qızı Avihayilin qızı idi. ¹⁹O, Rexavama oğullar – Yeuşu, Şemaryanı, Zahamı doğdu. ²⁰Rexavam Maxalatdan sonra Avşalomun qızı Maakanı aldı. O, Avıyanı, Attayı, Zizanı və Şelomiti doğdu. ²¹Rexavam Avşalomun qızı Maakanı bütün arvadları və cariyələrindən daha çox sevirdi. O, on səkkiz arvad və altmış cariyə almışdı, iyirmi səkkiz oğul və altmış qız atası oldu. ²²Rexavam Maaka oğlu Avıyanı qardaşları arasında padşah etmək üçün ayıraraq vəliəhd təyin etdi. ²³Ağıllı davranıb bütün Yəhuda və Binyamin torpağında hər qalalı şəhərə oğullarını göndərdi və onlara bol ərzaq verdi, onlar üçün çoxlu arvad aldı.

Sisaqın Yəhudaya hücumu

(1Pad. 4:25-28)

12 Padşahlığı möhkəmlənib özü qüvvətləndikdə Rexavam, onunla bərabər bütün İsraililər Rəbbin Qanunundan üz döndərdilər. ²Padşah Rexavamın beşinci ilində Rəbbə qarşı vəfasızlıq etdiklərinə görə Misir padşahı Sisaq min iki yüz döyüş arabası və altmış min süvari ilə Yerusəlimə hücum etdi. ³Onunla bərabər Misirdən gələn xalqın, Luvluların, Sukluların və Kuşluların sayı-hesabı bilinmirdi. ⁴O,

Yəhudanın qalalı şəhərlərini aldı və Yerusəlimə yaxınlaşdı.

⁵Peyğəmbər Şemaya Rexavamın və Sisaqdan ötrü Yerusəlimə toplanan Yəhuda rəislərinin yanına gəlib onlara dedi: «Rəbb belə deyir: “Siz Məni tərək etdiniz, buna görə Mən də sizi Sisaqa təslim etdim”». ⁶İsrail rəisləri ilə padşah özlərini aşağı tutdular və «Rəbb adildir» dedilər. ⁷Rəbb onların özlərini aşağı tutduğunu görəndə Şemaya Rəbbin bu sözü gəldi: «Özlərini aşağı tutduqları üçün onları məhv etməyəcəyəm, onlara bir az qurtuluş verəcəyəm, Sisaqın əli ilə qəzəbim Yerusəlimin üzərinə tökülməyəcək. ⁸Amma Mənə qulluq etməklə dünya padşahlıqlarına qulluq etməyin fərqi başa düşsünlər deyə onun qulları olacaqlar».

⁹Misir padşahı Sisaq Yerusəlimə hücum etdi və Rəbbin məbədinin və padşah sarayının xəzinələrini götürdü. Hər şeyi aldı, Süleymanın düzəltdiyi qızıl qalxanları da götürdü. ¹⁰Padşah Rexavam onların yerinə tunc qalxanlar düzəltdi və bunları padşah sarayının qapısını qoruyan mühafizə rəislərinin əlinə verdi. ¹¹Hər dəfə padşah Rəbbin məbədinə gələndə mühafizəçilər onları daşıyır və sonra mühafizəçilərin otağına geri gətirirdilər. ¹²Özünü aşağı tutduqda onu büsbütün məhv etməmək üçün Rəbbin qəzəbi üzərindən döndü. Çünki Yəhudada yaxşı işlər də var idi.

Rexavamın padşahlığının sonu

¹³Padşah Rexavam Yerusəlimdə özünü möhkəmləndirərək padşahlıq etdi. Rexavam padşah olan vaxt qırx bir yaşında idi. O, Rəbbin Öz adını qoymaq üçün İsrailin bütün qəbilələrindən seçdiyi şəhərdə – Yerusəlimdə on yeddi il padşahlıq etdi. Anasının adı Ammonlu

Naama idi. ¹⁴O, pis olan işlər etdi, çünki ürəyi Rəbbi axtarmaq istəmədi.

¹⁵Rexavamın etdiyi işlər, ilk işlərindən son işlərinə qədər peyğəmbər Şemayanın və görücü İddonun tarix kitablarında nəsil şəcərəsinə görə yazılmışdır. Rexavamla Yarovam arasında həmişə müharibə gedirdi. ¹⁶Rexavam ataları ilə uyudu və Davudun şəhərində basdırıldı. Yerinə oğlu Aviya padşah oldu.

Yəhuda padşahı Aviya

(1Pad. 15:1-8)

13 Yarovamın padşahlığının on səkkizinci ilində Aviya Yəhuda üzərində padşah oldu. ²O, Yerusəlimdə üç il padşahlıq etdi. Anasının adı Givealı Urielin qızı Maaka idi. Aviya ilə Yarovamın arasında müharibə gedirdi. ³Aviya dörd yüz min seçmə igid döyüşçüdən ibarət olan bir ordu ilə hərbə girişdi. Yarovam isə səkkiz yüz min seçmə igid döyüşçünü ona qarşı döyüş üçün düzdü.

⁴Aviya Efrayimin dağlıq bölgəsində olan Semarayim dağına qalxıb dedi: «Ey Yarovam və bütün İsraililər, məni dinləyin! ⁵Bilmirsiniz ki, İsrailin Allahı Rəbb İsrail üzərində padşahlığı əbədi olaraq Davuda və onun oğullarına vermişdir? Bunu duzla əhd etmişdir. ⁶Ancaq Davudun oğlu Süleymanın qulu Nevat oğlu Yarovam qalxıb ağasına qarşı üsyan etdi. ⁷Onun ətrafına boş və yaramaz adamlar yığılıb Süleyman oğlu Rexavama qarşı çıxdılar. Rexavam gənc və zəif iradəli olduğu üçün onlara qarşı dura bilmədi. ⁸İndi siz Davud oğullarının əlində olan Rəbbin padşahlığına qarşı durmağı düşünürsünüz və siz böyük bir kütləsiniz. Yarovamın allahlar deyə sizə düzəltdiyi qızıl danalar da

aranızdadır. ⁹ Amma Harun nəslindən olan Rəbbin kahinlərini və Levililəri qovmadınız mı? Başqa ölkələrin xalqlarının qaydasına görə özünüza kahinlər qovmadınız mı? Buğa və yeddi qoçla təqdis olunmaq üçün gələn hər kəs yalançı allahların kahini ola bilər. ¹⁰ Amma Rəbb Allahımız olduğuna görə biz Onu tərək etməmişik və bizdə Rəbbin xidmətində Harun nəslindən olan kahinlər və onlara kömək edən Levililər vardı. ¹¹ Onlar hər səhər-axşam Rəbbə yandırma qurbanları və xoş ətirli buxur yandırır, təmiz masa üzərində çörək təqdimi verər və hər axşam qızıl çıraqdanda çıraqları yandırır. Çünki biz Allahımız Rəbbin qoyduğu qaydalara əməl edirik, siz isə Onu tərək etdiniz. ¹² Budur, Allah bizimlədir, başımızın üstündədir. Onun kahinləri də bizimlədir. Sizə qarşı çalmağ üçün əllərində yüksək səs verən kərənyaylar var. Ey İsrail övladları, atalarınızın Allahı Rəbbə qarşı müharibə etməyin, çünki işiniz yaxşı getməz».

¹³ Yarovam onların arxasından pusqu qurmaq üçün dəstə göndərmişdi. Onun özü Yəhudalılardan qabaqda idi. Pusqu isə onların arxasında idi. ¹⁴ Yəhudalılar geriyə baxdıqda gördülər ki, onlara öndən və arxadan hücum olunacaq. Onlar Rəbbə fəryad etdilər və kahinlər kərənyayları yüksək səslə çaldılar. ¹⁵ Yəhudalılar nəre çəkдилər və onlar nəre çəkəndə Allah Yarovamı və bütün İsraililəri Aviyanın və Yəhudanın önündə qırdı. ¹⁶ İsrail övladları Yəhudalıların önündən qaçdı və Allah onları bunlara təslim etdi. ¹⁷ Aviya ilə xalqı onları böyük tələfata uğratdılar: İsraililərdən beş yüz min seçmə adam həlak oldu. ¹⁸ Beləcə o vaxt İsrail övladları sakitləşdilər, Yəhudalılar isə atalarının Allahı Rəbbə güvəndikləri üçün üstün gəldilər. ¹⁹ Aviya Yarovamı təqib etdi və ondan şəhərləri – Bet-Eli və qəsəbələrini,

Yeşananı və qəsəbələrini, Efronu və qəsəbələrini aldı. ²⁰ Aviyanın dövründə Yarovam bir daha güclü olmadı. Rəbb onu vurdu və o öldü. ²¹ Ancaq Aviya daha da gücləndi. O, on dörd arvad aldı, iyirmi iki oğul və on altı qız atası oldu.

²² Aviyanın qalan işləri, əməlləri və sözləri peyğəmbər İddonun təlimində yazılmışdır.

14 Aviya ataları ilə uyudu və onu Davudun şəhərində basdırdılar. Yerinə oğlu Asa padşah oldu. Onun dövründə ölkə on il rahat yaşadı.

Yəhuda padşahı Asa

² Asa Allahı Rəbbin gözündə yaxşı və doğru olan işlər etdi. ³ Özgə allahların qurbangahlarını və səcdəgahları aradan qaldırdı və sütunları qırdı, Aşera bütələrini kəsdi.

⁴ Asa atalarının Allahı Rəbbi axtarmağı və qanunla əmrlərinə əməl etməyi Yəhudaya söylədi. ⁵ Yəhudanın bütün şəhərlərindən səcdəgahları və buxur qurbangahlarını aradan qaldırdı. Onun dövründə ölkə rahat yaşadı. ⁶ O, Yəhudada qalalı şəhərlər tikdi, çünki o illərdə ölkədə əmin-amanlıq idi və orada müharibə yox idi. Rəbb ona dinclik vermişdi. ⁷ Asa Yəhudalılara dedi: «Bu şəhərləri tikək, ətrafında divarlar və qüllələr, qapılar və sürgülər düzəldək. Ölkə hələ bizimdir, çünki biz Allahımız Rəbbi axtardıq, Onu axtardığımızı görə Allah bizə hər tərəfdən dinclik verdi». Onlar beləcə uğurla tikdilər.

Asanın Zerah üzərində qələbəsi

⁸ Asanın ordusu Yəhudadan sipər və nizə daşıyan üç yüz min nəfər, Binyamin nəslindən qalxan daşıyan və kaman çəkən iki yüz səksən min nəfərdən ibarət idi. Onların hamısı igid döyüşçülər idi.

⁹ Bunlara qarşı Kuşlu Zerah milyon əsgərlə və üç yüz döyüş arabası ilə Mareşaya hücum etdi. ¹⁰ Asa onun

üzərinə getdi və Mərəşada Sefata dərəsində döyüş üçün düzüldü. ¹¹Asa Allahı Rəbbi çağıraraq dedi: «Ya Rəbb, güclülər arasında gücsüzəm, yardım edəcək Səndən başqası yoxdur. Ya Rəbb Allahımız, bizə yardım et, çünki Sən bizim dayağımızsan və Sənin isminlə bu qoşunun üstünə gəlmişik. Ya Rəbb, Allahımız Sənsən, qoy insan Sənə üstün gəlməsin». ¹²Asanın və Yəhudalıların önündə Rəbb Kuşluları qırdı və Kuşlular qaçdı. ¹³Asa və onunla birgə olan xalq onları Gerara qədər təqib etdi. Kuşlulardan o qədər ölənlər oldu ki, heç kəs salamat qalmadı, çünki Rəbbin və onun ordusunun önündə məhv olmuşdular. Yəhudalıları çoxlu qənimət ələ keçirdilər. ¹⁴Gerar ətrafındakı bütün şəhərləri dağıtdılar, çünki onların camına Rəbbin qorxusu düşmüşdü. Bütün şəhərləri qarət etdilər, orada çoxlu qənimət vardı. ¹⁵Çoban çadırlarını da dağıtdılar, çoxlu qoyun-keçi və dəvə apardılar. Sonra Yerusəlimə qayıtdılar.

Azaryanın peyğəmbərliyi

15 Oded oğlu Azaryanın üzərinə Allahın Ruhu gəldi. ²O, Asanın qarşısına çıxıb ona dedi: «Ey Asa, bütün Yəhudalıları və Binyaminlilərlə, məni dinləyin! Siz Rəbb ilə bərabər olarkən O da sizinlədir. Əgər siz Onu axtarsanız, O da Özünü sizə göstərər. Ancaq siz Onu tərksənsəniz, O da sizi tərksəndir. ³Uzun zaman bəri İsraildə həqiqi Allah yoxdur. Onun öyrədən kahini və Qanunu da yoxdur. ⁴Ancaq ağır günlərində İsrailin Allahı Rəbbə qayıdıb Onu axtaranda O Özünü onlara göstərdi. ⁵O vaxtlar gedib-gəlmək təhlükəli idi. Çünki bütün ölkələrin əhalisi böyük həyəcana düşmüşdü. ⁶Millət millətə qarşı, şəhər şəhərə qarşı vuruşurdu. Çünki Allah onları hər cür bəla ilə çaşqınlığa salmışdı. ⁷Ancaq siz möhkəm olun və əlləriniz

gücdən düşməsin, çünki işiniz üçün mükafat alacaqsınız».

⁸Asa bu sözləri və peyğəmbər Odedin peyğəmbərliyini eşitdikdə cəsarətə gəlib bütün Yəhuda və Binyamin torpağından, Efrayimin dağlıq bölgəsində olan aldığı şəhərlərdən iyirənc bütülləri götürüb atdı, Rəbbin eyvanı önündə olan Rəbbin qurbangahını təmir etdi. ⁹Bütün Yəhudalıları və Binyaminliləri, onların arasında yaşayan Efrayimliləri, Menaşşeliləri və Şimeonluları bir yerə yığdı. Allahı Rəbbin onunla birgə olduğunu gördükdə çoxlu İsraili onun tərəfinə keçmişdi. ¹⁰Asanın padşahlığının on beşinci ilinin üçüncü ayında onlar Yerusəlimə toplandılar. ¹¹O gün gətirdikləri qənimətdən yeddi yüz baş mal-qara və yeddi min baş qoyun-keçi Rəbbə qurban etdilər. ¹²Atalarının Allahı Rəbbi bütün ürəkləri ilə və bütün canları ilə axtarmaq üçün əhd etdilər. ¹³İstər kiçik ya böyük, istərsə də kişi ya qadın olsun, İsrailin Allahı Rəbbi axtarmayan hər kəs öldürülməli idi. ¹⁴Borular və şeypurlar çalaraq bağırtdı və yüksək səslə Rəbbə and içdilər. ¹⁵Bu anda görə bütün Yəhudalıları sevindi, çünki bütün ürəkləri ilə and içmişdilər, bütün səyləri ilə Onu axtarmışdılar və O da onlara Özünü göstərmişdi. Rəbb onlara hər tərəfdən dinclik vermişdi.

¹⁶Padşah Asa nənəsi Maakanı mələklərdən məhrum etdi, çünki o, Aşera üçün iyirənc bir büt düzəltdirmişdi. Asa onun bütünü kəsdi və toz edib Qidron vadisində yandırdı. ¹⁷Ancaq İsraildə səcdəgahlar aradan qaldırılmadı. Lakin Asanın ürəyi bütün ömrü boyu Rəbbə sadıq idi. ¹⁸O, atasının və özünün təqdis etdiyi şeyləri – qızılı, gümüşü və qabları Allahın məbədinə gətirdi. ¹⁹Asanın padşahlığının otuz beşinci ilinə qədər müharibə olmadı.

Asa ilə İsrail padşahı Baaşanın müharibəsi

(1Pad. 15:17-22)

16 Asanın padşahlığının otuz altıncı ilində İsrail padşahı Baaşa Yəhudaya hücum etdi və Yəhuda padşahı Asanın yanına gəlib-getmək istəyənləri buraxmamaq üçün Rama şəhərini tikdi. ²Asa Rəbbin məbədinin və padşah sarayının xəzinələrindən qızıl-gümüşü götürdü və onları Dəməşqdə yaşayan Aram padşahı Ben-Hadada bu xəbərlə göndərdi: ³«Sənin atanla mənim atam arasında saziş var idi, qoy bizim aramızda da saziş olsun. Sənə qızıl-gümüş göndərdim, get İsrail padşahı Baaşa ilə olan sazişini poz ki, torpağımdan geri çəkilsin». ⁴Ben-Hadad padşah Asaya qulaq asdı və qoşun başçılarını İsrail şəhərlərinin üstünə göndərdi. Onun qoşunları İyona, Dana, Avel-Mayimə və Naftalinin bütün anbar şəhərlərinə zərbə vurdu. ⁵Baaşa bunu eşitdikdə Ramanı tikməyi dayandırdı və işini buraxdı. ⁶Padşah Asa bütün Yəhudalıları yanına yığdı. Onlar Ramada Baaşanın tikməkdə olduğu yerlərin daşlarını və dirəklərini daşdı. Bunlarla Gevanı və Mispanı tikdi.

⁷O vaxt görücü Xanani Yəhuda padşahı Asanın yanına gəlib ona dedi: «Madam ki Allahın Rəbbə deyil, Aram padşahına güvəndin, buna görə də Aram padşahının ordusu sənin əlindən qaçıb qurtardı. ⁸Kuşlular və Luvlular çoxlu süvari və döyüş arabaları ilə çox böyük bir ordu deyildimi? Rəbb Ona güvəndiyin üçün onları sənə təslim etdi. ⁹Çünkü Rəbbin gözləri yer üzünü seyr edir ki, ürəyi bütünlüklə Onunla olanları qüvvətləndirsin. Ağılsızlıq etdin. İndidən sənə müharibə olacaq». ¹⁰Asa görücüyə qəzəbləndi və onu işgəncə zindanına atdı, çünki bunun

üçün ona hiddətlənmişdi. O vaxt Asa xalqdan bəzilərinə zülm etdi.

Asanın padşahlığının sonu

(1Pad. 15:23-24)

¹¹Asanın işləri, ilk işlərindən son işlərinə qədər Yəhuda və İsrail padşahlarının kitabında yazılmışdır. ¹²Padşahlığının otuz doqquzuncu ilində Asa ayaqlarından xəstələndi, xəstəliyi get-gedə ağırlaşdı. Həm də xəstə olduqda Rəbbi deyil, ancaq həkimləri axtardı. ¹³Asa padşahlığının qırx birinci ilində ölüb ataları ilə uyudu. ¹⁴Onu Davudun şəhərində özü üçün qazdığı qəbirdə basdırdılar və onu gözəl ədviyyat və hər cür qatışmış ətriyyatla dolu yatağa qoydular. Onun xatirinə böyük bir tonqal yandırdılar.

Yəhuda padşahı Yehoşafat

17 Onun yerinə oğlu Yehoşafat padşah oldu və İsrailə qarşı özünü möhkəmləndirdi. ²Yəhudanın hər qalalı şəhərinə qoşun qoydu və Yəhuda torpağına və atası Asanın aldığı Efrayim şəhərlərinə hərbi dəstələr yerləşdirdi. ³Rəbb Yehoşafatla idi, çünki atası Davudun əvvəlki yolları ilə getdi və Baal bütələrini deyil, ⁴yalnız atasının Allahını axtardı və İsraililərin etdiyi işlərə görə deyil, Allahın əmrləri ilə getdi. ⁵Rəbb padşahlığı onun əlində möhkəmləndirdi və bütün Yəhudalıları Yehoşafata xərac gətirdilər. Onun bol sərvəti və şərəfi vardı. ⁶Rəbbin yollarında cəsarətləndi. Üstəlik səcdəgahları və Aşera bütələrini Yəhudadan götürdü.

⁷Padşahlığının üçüncü ilində Yəhuda şəhərlərində xalqa təlim versinlər deyər bunları göndərdi: rəisləri olan Ben-Xayil, Avdiya, Zəkəriyyə, Natanel və Mikeya. ⁸Onlarla bərabər Levililər: Şemaya, Netanya, Zevadya, Asahel, Şemiramot, Yonatan, Adoniya, Toviya, Tov-

Adoniya və onlarla birgə kahinlər: Elişama və Yehoram. ⁹Onlar Yəhudada xalqa təlim verdilər. Yanlarında Rəbbin Qanun kitabı olmaqla Yəhudanın bütün şəhərlərini dolaşdılar və xalqı öyrətdilər.

¹⁰Yəhuda ətrafında olan bütün ölkələrin padşahlıqları üzərinə Rəbbin qorxusu düşdü və Yehoşafata qarşı müharibə etmədilər. ¹¹Filistlilərdən bəzi Yehoşafata hədiyyə və xərac olaraq gümüş gətirdi. Ərəblər də ona qoyun-keçi – yeddi min yeddi yüz qoç və yeddi min yeddi yüz təkə gətirdi. ¹²Yehoşafat get-gedə əzəmət qazandı. Yəhudada qalalar və anbar şəhərləri tikdi. ¹³Yəhuda şəhərlərində çoxlu ehtiyatları vardı. Yerusəlimdə igid döyüşçülər olan əsgərləri vardı. ¹⁴Nəsillərinə görə onların siyahısı bu idi: Yəhudadan minbaşılar: başçı Adna və onunla bərabər üç yüz min igid döyüşçü; ¹⁵onun yanında başçı Yehoxanan və onunla birgə iki yüz səksən min nəfər; ¹⁶onun yanında könüllü olaraq Rəbbin işini boynuna götürən Zikri oğlu Amasya və onunla birgə iki yüz min igid döyüşçü; ¹⁷Binyamindən igid bir döyüşçü olan Elyada və onunla bərabər ox-kaman və qalxanla silahlanmış iki yüz min nəfər, ¹⁸onun yanında Yehozavad və onunla döyüşə hazır olan yüz səksən min nəfər. ¹⁹Bunlar padşahın bütün Yəhudadakı qalalı şəhərlərə qoyduğu döyüşçülərdən əlavə ona xidmət edənlər idi.

Yehoşafat, Axav və peyğəmbər Mikeya

(1Pad. 22:1-28)

18 Yehoşafatın bol sərvəti və şərəfi vardı. O, Axavla qohum və mütəfiq oldu. ²Bir neçə il sonra Samariyaya Axavın yanına gəldi. Axav onun üçün və onunla bərabər olan xalq üçün çoxlu qoyun-keçi və mal-qara kəsdi, onu Ramot-Gileada qalxmağa təhrik etdi.

³İsrail padşahı Axav Yəhuda padşahı Yehoşafata dedi: «Sən mənimlə birgə Ramot-Gileada gedirsənmi?» Yehoşafat ona dedi: «Məni özün kimi, xalqımı xalqın kimi hesab elə, səninlə bərabər vuruşarıq».

⁴Yehoşafat yenə İsrail padşahına dedi: «Əvvəlcə görək Rəbbin sözü nədir?» ⁵İsrail padşahı dörd yüz peyğəmbəri topladı və onlara dedi: «Vuruşmaq üçün Ramot-Gileada gedim ya getməyim?» Onlar dedi: «Get, Allah onu padşaha təslim edəcək». ⁶Yehoşafat dedi: «Burada olanlardan başqa Rəbbin bir peyğəmbəri yoxdur ki, ondan soruşaq?» ⁷İsrail padşahı Yehoşafata dedi: «Rəbdən soruşmaq üçün bir nəfər də var: İmla oğlu Mikeya. Ancaq mənim ondan zəhləm gedir, çünki həmişə yaxşılığım deyil, pisliliyimə peyğəmbərlik edir». Yehoşafat dedi: «Qoy padşah belə söyləməsin». ⁸İsrail padşahı bir saray xidmətçisini çağıraraq dedi: «Tez İmla oğlu Mikeyanı buraya gətir». ⁹İsrail padşahı və Yəhuda padşahı Yehoşafat Samariya darvazalarının girəcəyindəki meydanda şahlıq libası geyinib oturmuşdu. Hər biri öz taxtında oturmuşdu və bütün peyğəmbərlər onların önündə peyğəmbərlik edirdi. ¹⁰Kenaana oğlu Sidqiya özünə dəmir buynuzlar düzəldib dedi: «Rəbb belə deyir: “Aramlıları qırıb qurtarana qədər onları beləcə buynuzlayacaqsan”». ¹¹Bütün peyğəmbərlər də peyğəmbərlik edərək deyirdilər: «Ramot-Gileada get, qalib gələcəksən, Rəbb onu padşaha təslim edəcək».

¹²Mikeyanı çağırmaq üçün gedən qasid ona dedi: «İndi peyğəmbərlər padşaha bir ağızdan xoş sözlər deyir. Sənin sözün də onlardan birinin sözü kimi olsun və yaxşılığa danış». ¹³Mikeya dedi: «Var olan Rəbbə and olsun ki, Allahım mənə nə desə, onu

söyləyəcəyəm». ¹⁴O, padşahın yanına gəldi və padşah ona dedi: «Mikeya, vuruşmaq üçün Ramot-Gileada gedək, yoxsa getməyək?» Mikeya ona dedi: «Gedin, qalib gələcəksiniz, onlar sizə təslim ediləcək». ¹⁵Padşah ona dedi: «Səni neçə dəfə and içdirim ki, mənə Rəbbin adı ilə həqiqətdən başqa bir şey söyləməyəcəksən?» ¹⁶«Mikeya dedi: «Mən bütün İsraililəri təpələr üstündə çobanı olmayan sürü kimi səpələnmiş gördüm. Rəbb dedi: “Onların ağası yoxdur. Qoy hər biri salamat öz evinə qayıtsın”». ¹⁷İsrail padşahu Yehoşafata dedi: «Sənə demədimmi o mənim yaxşılığımıza deyil, pisliliyimə peyğəmbərlik edəcək?» ¹⁸Mikeya dedi: «Onda Rəbbin sözünü eşit. Mən Rəbbi Öz taxtında oturmuş və bütün göylər ordusunu Onun sağında və solunda durmuş gördüm. ¹⁹Rəbb dedi: “Ramot-Gileada gedib həlak olması üçün Axavı kim tovlayacaq?” Biri elə dedi, o biri belə. ²⁰Bir ruh irəli çıxıb Rəbbin önündə dayandı və dedi: “Mən onu tovlayaram”. Rəbb ona dedi: “Necə?” ²¹O dedi: “Mən çıxıb bütün peyğəmbərlərin ağzında yalançı bir ruh olaram”. Rəbb dedi: “Sən onu tovlayacaqsan, bunu bacarırsan, get və belə elə”. ²²Mikeya davam etdi: «İndi, budur, Rəbb sənənin bütün bu peyğəmbərlərinin ağzına yalançı bir ruh qoyub. Beləcə Rəbb başına bəla gətirməyi qərara aldı».

²³Kenaana oğlu Sidqiya yaxınlaşdı və Mikeyanın yanağına vurub dedi: «Rəbbin Ruhunu sənə danışmaq üçün məndən sənə hansı yolla keçdi?» ²⁴Mikeya dedi: «Sən gizlənmək üçün iç otağa girdiyin gün bunu biləcəksən». ²⁵İsrail padşahu dedi: «Mikeyanı götürün, onu şəhər rəisi Amonun və padşahın oğlu Yoaşın yanına göndərin. ²⁶Onlara söyləyin ki,

padşah belə deyir: “Bu adamı zindana atın və mən salamat qayıdana qədər ona çox az çörək və su verərək zülm edin”». ²⁷Mikeya dedi: «Əgər sən salamat qayıtsan, Rəbb mənim vasitəmlə danışmayıb». Sonra dedi: «Ey camaat, hamınız eşidin!»

Axavın ölümü

(1Pad. 22:29-35)

²⁸İsrail padşahu və Yəhuda padşahu Yehoşafat Ramot-Gileada getdi. ²⁹İsrail padşahu Yehoşafata dedi: «Mən qiyafəmi dəyişib döyüşə girəcəyəm, ancaq sən öz şahlıq libasını gey». İsrail padşahu qiyafəsini dəyişib döyüşə girdi. ³⁰Aram padşahu öz döyüş arabalarının başçalarına «nə kiçiklə, nə də böyüklə vuruşun, yalnız İsrail padşahu ilə döyüşə girin» deyərək əmr etmişdi. ³¹Döyüş arabalarının başçıları Yehoşafatı görəndə dedi: «İsrail padşahu budur». Dönüb onunla vuruşmağa getdilər. Yehoşafat çığırdı. Rəbb ona yardım etdi, Allah onları onun yanından geri çəkdi. ³²Döyüş arabalarının başçıları onun İsrail padşahu olmadığını görəndə onun ardından geri qayıtdılar. ³³Bir adam nişan almadan kaman çəkib İsrail padşahını zirehlərin birləşdiyi yerdən vurdu. Padşah arabaçısına dedi: «Dön və məni döyüşdən çıxar, çünki yaralanmışam». ³⁴O gün döyüş qızıqdı. İsrail padşahu axşamacan öz döyüş arabasında Aramlıların önündə söykənib dayandı. Günəş batmaqda ikən o öldü.

19 Yəhuda padşahu Yehoşafat Yerusəlimə, evinə salamat qayıtdı. ²Xanani oğlu görücü Yehu onun önünə çıxdı və padşah Yehoşafata dedi: «Pis adama kömək etmək və Rəbbə nifrət edənləri sevmək sənə lazım idi mi? Bundan ötrü Rəbbin qəzəbi sənə

üzərindədir. ³Lakin sənün yaxşı işlərin də var: Aşera bütələrini ölkədən yox etdin və öz ürəyini Allahı axtarmaq üçün hazırladın».

Yehoşafatın hakimləri

⁴Yehoşafat Yerusəlimdə yaşadı. Təkrar Beer-Şevadan Efrayimin dağlıq bölgəsinə qədər xalq arasında gəzdi və onları atalarının Allahı Rəbbə tərəf döndərdi. ⁵Ölkəyə, Yəhudanın bütün qalalı şəhərlərinə hakimlər – hər şəhərə bir hakim qoydu. ⁶O, hakimlərə dedi: «Baxın ki nə edirsiniz, çünki insan üçün deyil, Rəbb üçün hakimlik edirsiniz və hakimlik işində O sizinlədir. ⁷İndi sizin üzərinizdə Rəbb qorxusu olsun. Ehtiyat edin, çünki Allahımız Rəbdə haqsızlıq, tərəfkeşlik, rüşvətxorluq yoxdur».

⁸Yehoşafat Rəbbin hakimliyinə və mübahisəli işlər üçün Yerusəlimə də bəzi Levililər, kahinləri və İsrailin nəsil başçılarını təyin etdi. Onlar Yerusəlimə qayıdanda ⁹padşah onlara əmr edib dedi: «Rəbb qorxusu ilə, sədaqətlə və bütün ürəklə belə edin: ¹⁰öz şəhərlərində yaşayan qohumlarınızdan sizə gələcək hər mübahisəli iş üçün, istər qan işi olsun, istərsə də qanun, əmr, qayda və hökm barədə olsun, onlara xəbərdarlıq edin ki, Rəbbin qarşısında təqsirkar olmasınlar və Onun qəzəbi sizin və qohumlarınızın üzərinə gəlməsin. Belə etməklə siz təqsirkar olmayacaqsınız. ¹¹Budur, Rəbbin hər işi üçün başçı kahin Amarya, padşahın hər işi üçün isə Yəhudanın qəbilə rəisi İsmail oğlu Zevadya başçınız olacaq, önünüzdə də Levililər məmur olacaq. Cəsarətlə davranın. Rəbb yaxşılıq edənlərlə olsun».

Yehoşafat Moavlıları və Ammonluları məğlub edir

20 Bundan sonra Moavlılar və Ammonlular, onlarla bərabər Maonlulardan bəzisi Yehoşafata qarşı döyüşmək üçün gəldi. ²Adamlar gəldi və Yehoşafata bildirib dedi: «Dənizin o biri tərəfindən, Aramdan sənə qarşı böyük bir izdiham gəlir. İndi onlar Xaseson-Tamardadır. Bura En-Gedidir». ³Yehoşafat qorxdu və üzünü Rəbbi axtarmağa döndərdi və bütün Yəhuda üçün oruc elan etdi. ⁴Yəhudalılar Rəbdən kömək diləmək üçün toplandı, Yəhudanın bütün şəhərlərindən də Rəbbi axtarmaq üçün gəldilər.

⁵Yehoşafat Rəbbin məbədində, yeni həyətin qabağında, Yəhuda və Yerusəlim camaatının önündə durub dedi: ⁶«Ya Rəbb, atalarımızın Allahı, göylərdə olan Allah Sən deyilsənmi? Bütün millətlərin padşahlıqları üzərinə hakim olan Sən deyilsənmi? Qüdrətlə qüvvət Sənin əlindədir və heç kim Sənə qarşı dura bilməz. ⁷İy Allahımız, bu torpaqda yaşayanları xalqın İsrailin önündə qovan və onu dostun İbrahimin nəslinə əbədi olaraq verən Sən deyilsənmi? ⁸Orada məskən saldılar, orada Sənin adına müqəddəs bir məbəd tikdilər və dedilər: ⁹«Əgər üzərimizə bəla, cəza qılıncı, vəba və ya aclıq gələrsə, adın bu məbəddə olduğuna görə bu məbədin önündə, yəni Sənin önündə də duracağıq və çətin günlərdə Sənə fəryad edəcəyik, onda Sən eşidəcəksən və xilas edəcəksən».

¹⁰İndi bax Ammonlular, Moavlılar, Seir dağının sakinləri nə edir! Misirdən gələrkən İsraililəri onların torpağına girməyə qoymadın, İsraililər də dönüb onları məhv etmədi. ¹¹Budur, bizə irs olaraq verdiyin Sənin mülkündən bizi

qovmağa gələrək əvəzini necə ödəyirlər. ¹²Ey Allahımız, onlara hökm etməyəcəksənmi? Çünki üzərimizə gələn bu böyük qoşuna qarşı gücümüz yoxdur və biz nə edəcəyimizi bilmirik, ancaq gözlərimiz Sənin üzərindədir».

¹³Bütün Yəhudalılar uşaqları, qadınları və oğulları ilə birgə Rəbbin önündə durmuşdu. ¹⁴Camaatın arasında olanda Asəf nəslindən olan bir Levili, Matanya oğlu Yeiəl oğlu Benaya oğlu Zəkəriyyə oğlu Yaxazielin üzərinə Rəbbin Ruhı gəldi. ¹⁵O dedi: «Bütün Yəhudalılar, Yerusəlimdə yaşayanlar və sən padşah Yehoşafat, yaxşı dinləyin! Rəbb sizə belə deyir: “Bu böyük qoşundan qorxmayın və ruhdan düşməyin, çünki döyüş sizin deyil, ancaq Allahındır. ¹⁶Sabah onlara qarşı enin: budur, onlar Sis yoxuşu ilə qalxır və onları vadinin sonunda, Yeruel çölünün önündə tapacaqsınız. ¹⁷Bu səfərdə döyüşmək sizə lazım olmayacaq. Ey Yəhudalılar və Yerusəlimlilər, səf bağlayıb durun, sizinlə bərabər olan Rəbbin xilasını görün. Qorxmayın və ruhdan düşməyin. Sabah onların qarşısına gedin və Rəbb sizinlə olacaq”».

¹⁸Yehoşafat üzüstə yerə qapandı və bütün Yəhudalılar və Yerusəlimdə yaşayanlar Rəbbə səcdə etmək üçün Rəbbin önündə yerə qapandı. ¹⁹Qohat və Qorah nəsilərindən olan Levililər ayağa qalxıb İsrailin Allahu Rəbbə yüksək səslə şükür etdilər.

²⁰Onlar səhər tezdən qalxdı və Teqoa çölünə çıxdılar. Çıxdıqları zaman Yehoşafat durub dedi: «Ey Yəhuda və Yerusəlimdə yaşayanlar, məni dinləyin: Allahınız Rəbbə inanın, onda qorunacaqsınız, Onun peyğəmbərlərinə inanın və uğur qazanacaqsınız».

²¹Xalqla məsləhət etdikdən sonra Rəbbə ilahi oxuyanları irəli qoydu ki, ordusunun önündə gedərək müqəddəs calalına həmd edib oxusunlar: «Rəbbə şükür edin, çünki Onun məhəbbəti əbədidir».

²²Tərənnümlə həmdə başladıkları zaman Yəhudaya gələn Ammonlulara, Moavlılara və Seir dağının sakinlərinə qarşı Rəbb pusqu qurdu və onlar qırıldı. ²³Çünki Ammonlularla Moavlılar Seir dağının sakinlərini qırıb tamam yox etmək üçün onlara qarşı qalxdı və Seir sakinlərini qırandan sonra bir-birlərini məhv etməyə başladı.

²⁴Yəhudalılar çölə baxan gözetçi yerinə çatdıqda qoşuna baxıb yerə yıxılmış meyitlər gördülər. Sağ qalan yox idi. ²⁵Yehoşafat və onun xalqı onların qənimətini götürməyə gəldi, onların arasında çoxlu mallar, paltarlar və qiymətli şeylər tapdılar. Bunlardan o qədər yığdılar ki, daşıya bilmədilər. Qənimət o qədər çox idi ki, onu üç gün yığdılar. ²⁶Dördüncü gün Beraka vadisində Rəbbə həmd etmək üçün toplandılar. Bundan ötrü o yerin adını Beraka vadisi qoydular və bu günə qədər də belədir. ²⁷Bütün Yəhuda və Yerusəlim xalqı Yehoşafatın başçılığı altında sevinclə Yerusəlimə qayıtdı, çünki Rəbb düşmənlərini məhv edərək onları sevindirmişdi. ²⁸Çənglər, liralər və kərənyələr çalaraq Yerusəlimə, Rəbbin məbədinə gəldilər. ²⁹İsrailin düşmənlərinə qarşı Rəbbin döyüşdüyünü eşitdikdə bütün ölkələrdəki padşahlar üzərinə Allahın qorxusu düşdü. ³⁰Yehoşafatın padşahlığında isə əmin-amanlıq oldu, çünki Allahu ona hər tərəfdən dinclik verdi.

*20:26 Beraka – ibrani dilində həmd və bərəkət.

Yehoşafatın padşahlığının sonu

(1Pad. 22:41-50)

³¹ Yehoşafat Yəhuda üzərində padşahlıq etdi. Padşah olduğu zaman otuz beş yaşında idi. O, Yerusəlimdə iyirmi beş il padşahlıq etdi. Anasının adı Şilxi qızı Azuva idi. ³² O, atası Asanın yolu ilə getdi və Rəbbin gözündə doğru olan işlər edərək bunlardan kənara çıxmadı. ³³ Ancaq səcdəgahlar aradan qaldırılmadı və xalqın ürəyi hələ atalarının Allahu Rəbbə tərəf yönəlməmişdi.

³⁴ Yehoşafatın qalan işləri, ilk işlərindən son işlərinə qədər İsrail padşahlarının kitabına daxil olan Xanani oğlu Yehunun tarix kitabında yazılmışdır.

³⁵ Ondan sonra Yəhuda padşahı Yehoşafat pis işlər görən İsrail padşahı Axazya ilə razılığa gəldi. ³⁶ Tarşişə getməyə gəmilər düzəltmək üçün onunla razılaşdı və gəmiləri Esyon-Geverdə düzəldilər. ³⁷ Mareşadan olan Dodavin oğlu Eliezer Yehoşafata qarşı peyğəmbərlik edib dedi: «Axazya ilə razılığa gəldiyin üçün Rəbb sənin işlərini pozdu». Gəmilər parçalandı və Tarşişə gedə bilmədilər.

Yəhuda padşahı Yehoram

(2Pad. 8:17-24)

21 Yehoşafat ataları ilə uyudu və Davudun şəhərində, atalarının yanında basdırıldı. Onun yerinə oğlu Yehoram padşah oldu. ² Onun qardaşları, Yehoşafatın oğulları bunlar idi: Azarya, Yexiel, Zəkəriyyə, Azarya, Mikael və Şefatya. Bunların hamısı İsrail padşahı Yehoşafatın oğulları idi. ³ Ataları onlara çoxlu hədiyyələr – qızıl, gümüş və qiymətli şeylər, bunlarla bərabər Yəhudada olan qalalı

şəhərlər verdi. Padşahlığı isə Yehorama verdi, çünki o, ilk oğul idi. ⁴ Yehoram atasının padşahlıq taxtına çıxıb möhkəmləndikdə bütün qardaşlarını və İsrail rəislərindən bəzisini də qılıncdan keçirdi. ⁵ Yehoram padşah olduğu vaxt otuz iki yaşında idi və Yerusəlimdə səkkiz il padşahlıq etdi. ⁶ Axav nəslinin etdiyi kimi o da İsrail padşahlarının yolu ilə getdi, çünki Axavın qızı onun arvadı idi. Yehoram Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi. ⁷ ^u Ancaq Rəbb Davudla etdiyi əhdən ötrü Davudun sülaləsini məhv etmək istəmədi. Çünki Davuda və onun nəslinə əbədi olaraq bir cıraq verəcəyini vəd etmişdi.

⁸ ^v Onun dövründə Edomlular üsyan qaldırıb Yəhudanın əsarəti altından çıxdılar və özlərinə bir padşah qoydular. ⁹ Yehoram rəisləri və bütün döyüş arabaları ilə birgə getdi. Gecə ikən qalxıb onu hər tərəfdən əhatə edən Edomluları və araba rəislərini qırdı. ¹⁰ Beləcə Edomlular üsyan qaldırdı, bu günə qədər də Yəhudanın əsarəti altında deyil. Həmin vaxt Livnalılar da üsyan qaldırıb onun əsarəti altından çıxdılar, çünki Yehoram atalarının Allahu Rəbbi tərək etmişdi.

¹¹ O, Yəhuda dağlarında da səcdəgahlar tikmişdi. Yerusəlimdə yaşayanları da xəyanətə təhrik edib Yəhudanı da yoldan azdırmışdı. ¹² Ona peyğəmbər İlyasdan bu məktub gəldi:

«Atan Davudun Allahu Rəbb belə deyir: «Atan Yehoşafatın və Yəhuda padşahı Asanın yolları ilə deyil, ¹³ ancaq İsrail padşahlarının yolu ilə getdin, Axav nəslinin etdiyi kimi Yəhudanı və Yerusəlimdə yaşayanları xəyanətə təhrik etdin. Həm də atanın nəslindən qardaşlarını, səndən daha yaxşı olanları öldürdün. ¹⁴ Buna görə də

^u21:7 1Pad. 11:36; 2Pad. 8:19; Zəb. 132:17

^v21:8 Yar. 27:40

Rəbb sənin xalqına, oğullarına, arvadlarına və bütün malına böyük zərbə vuracaq. ¹⁵Sən isə ağır xəstələnəcəksən, elə bir şiddətli xəstəlik keçirəcəksən ki, nəticədə bağırsaqların töküləcək».

¹⁶Rəbb Yehorama qarşı Filiştililərin ruhunu və Kuşluların qonşuluğunda yaşayan Ərəblərin ruhunu oyandırdı. ¹⁷Onlar Yəhudanın üstünə gəlib oraya hücum çəkildilər. Padşahın sarayında tapdıqları bütün malı, onun oğullarını və arvadlarını apardılar. Oğullarının ən balacası Axazyadan başqa oğlu qalmadı.

¹⁸Bunların hamısından sonra Rəbb Yehoramı bağırsaqlarından sağalmaz bir xəstəliklə vurdu. ¹⁹Onun xəstəliyi gündən-günə şiddətləndi. Nəhayət, ikinci ilin sonunda xəstəliyinə görə bağırsaqları töküldü və o, şiddətli ağrılarla öldü. Onun xalqı Yehoramın ataları üçün tonqal yandırdığı kimi onun xatirinə yandırmadı. ²⁰Yehoram padşah olduğu vaxt otuz iki yaşında idi və Yerusəlimdə səkkiz il padşahlıq etdi. Ölümünə heç kəs təəssüf etmədi. Onu Davudun şəhərində basdırdılar, lakin padşahların qəbirlərində basdırmadılar.

Yəhuda padşahı Axazyaya

(2Pad. 8:25-29; 9:21-28)

22 Yerusəlimdə yaşayanlar onun yerinə ən kiçik oğlu Axazyanı padşah etdilər, çünki Ərəblərlə birgə ordugaha girən dəstələr bütün böyükləri öldürmüşdü. Beləcə Yəhuda padşahı Yehoramın oğlu Axazyaya padşah oldu. ²Axazyaya padşah olduğu vaxt qırx iki yaşında idi və Yerusəlimdə bir il padşahlıq etdi. Anası Omrinin nəvəsi olub adı Atalya idi. ³Axazyaya da Axav nəslinin yolları ilə getdi, çünki anası ona pislik etmək öyrədirdi. ⁴O da Axav nəslini kimi Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi.

Çünki atasının ölümündən sonra məhvi üçün bu adamlar onun məsləhətçiləri oldu. ⁵Onların məsləhəti ilə Aram padşahı Xazaelə qarşı vuruşmaq üçün İsrail padşahı Axav oğlu Yehoramla birgə Ramot-Gileada getdi. Aramlılar Yehoramı yaraladı. ⁶Ramot-Gileadda Aram padşahı Xazaelə qarşı vuruşarkən aldığı yaraları sağaltmaq üçün İzreelə qayıtdı. Yəhuda padşahı Yehoram oğlu Axazyaya, Axav oğlu Yehoramı görmək üçün İzreelə gəldi, çünki o yaralı idi.

⁷Axazyanın bu yolla məhv olması Allahdan idi. O, Yehoramın yanına gəldi və oraya gəlib Axav nəslini yox etmək üçün Rəbbin məsh etdiyi Nimşi oğlu Yehuya qarşı Yehoramla birgə çıxdı. ⁸Yehu Axav nəslinə hökmü icra edərkən Yəhuda rəislərini və Axazyanın ona xidmət edən qardaşı oğullarını tapdı və onları öldürdü. ⁹Axazyanı axtardı və onu Samariyada gizləndiyi halda tutdular. Yehunun yanına gətirdilər və onu öldürdülər. Sonra onu basdırdılar, çünki dedilər: «Rəbbi bütün ürəyi ilə axtaran Yehoşafatın oğlu budur». Beləliklə, Axazyanın nəslində padşahlığı əldə saxlaya biləcək adam qalmadı.

Yəhuda üzərində Atalyanın hökmranlığı

(2Pad. 11:1-20)

¹⁰Axazyanın anası Atalya oğlunun öldüyünü görəndə qalxıb Yəhudanın bütün padşah nəslini məhv etdi. ¹¹Ancaq padşahın qızı Yehoşeva öldürülən şahzadələr arasından Axazyanın oğlu Yoaşı gizləncə apardı və onu dayəsi ilə birgə yataq otağında yerləşdirdi. Kahin Yehoyadanın arvadı və padşah Yehoramın qızı olan Yehoşeva Axazyanın bacısı olduğu üçün Yoaşı Atalyadan gizlətdi ki, Atalya onu öldürməsin. ¹²Yoaş altı il gizli olaraq Allahın məbədində on-

larla birgə qaldı. Atalya isə ölkə üzərində padşahlıq etdi.

23 Yeddinci ildə Yehoyada cəsərtləndi və yüzbaşılar Yeroxam oğlu Azarya, Yehoxanan oğlu İsmail, Oved oğlu Azarya, Adaya oğlu Maaseya və Zikri oğlu Elişafatla əhd etdi. ²Onlar Yəhudanı gəzib oranın bütün şəhərlərindən Levililəri və İsrailin nəsil başçılarını topladılar və Yerusəlimə gəldilər. ³«Bütün camaat Allahın məbədində padşahla əhd bağladı. Yehoyada onlara dedi: «Padşahın oğlu budur. Davud oğulları haqqında Rəbbin söylədiyi kimi padşahlıq edəcək. ⁴Siz belə edin: sizdən Şənbə günü növbə çəkən kahinlərin və Levililərin üçdə biri astanada duran qapıçılar olsun, ⁵üçdə biri padşah sarayında və üçdə biri Bünövrə darvazasında olsun. Bütün xalq isə Rəbbin məbədinin həyətinə olsun. ⁶Ancaq kahinlərdən və xidmət edən Levililərdən başqa Rəbbin məbədinə heç kəs girməsin, onlar girsin, çünki müqəddəsdirlər. Bütün xalq isə Rəbbin buyurduğunu qorusun. ⁷Levililər hər biri silahı əlində padşahı hər tərəfdən əhatəyə alsınlar, məbədə girən hər kəs öldürülsün. Onlar padşah girib-çıxdığı vaxt onunla olsun».

⁸Levililərlə bütün Yəhudalılar kahin Yehoyadanın əmr etdiyi hər şeyi etdilər. Hər biri öz adamlarını, Şənbə günü növbə çəkənləri və növbədə olmayanları götürdü, çünki kahin Yehoyada bölmələrin heç birini buraxmamışdı. ⁹Kahin Yehoyada yüzbaşılara Allahın məbədində olan padşah Davudun nizələrini, qalxanlarını və sipərlərini verdi. ¹⁰Bütün xalq məbədin sağ tərəfindən sol tərəfinə qədər qurbangahın və məbədin yanında, padşahın ətrafında qoydu. Hər

kəsin silahı əlində idi. ¹¹Yehoyada ilə oğulları şahzadəni irəli çıxartdılar və tacı başına qoyub şəhadətnaməni ona verdilər. Onu padşah olmaq üçün məsh etdilər və «Yaşasın padşah!» dedilər.

¹²Atalya qaçısan və padşahı alqışlayan xalqın səsinə eşitdikdə xalqın yanına, Rəbbin məbədinə gəldi. ¹³O baxıb gördü ki, padşah girəcək yerdə öz sütununun yanında dayanmışdır və rəislərlə kərənay çalanlar da padşahın yanındadır. Bütün ölkə xalqı sevinərək kərənay çalırdı. İlahiçilər də musiqi alətləri çalaraq ucadan həmd edirdilər. Atalya paltarını cırıb bağırdı: «Xəyanət! Xəyanət!» ¹⁴Kahin Yehoyada qoşun üçün cavabdeh olan yüzbaşılari çağıraraq dedi: «Onu cərgələrin arasından çıxarın və dalınca gələn qılıncla öldürülsün». Çünki kahin «onu Rəbbin məbədində öldürməyin» demişdi. ¹⁵Atalyanı tutub sarayın atlar darvazasının girəcək yerinə gətirdilər və orada onu öldürdülər.

¹⁶Yehoyada özü və bütün xalqla padşah arasında əhd kəsdi ki, onlar Rəbbin xalqı olsun. ¹⁷Bütün xalq Baal məbədinə getdi. Onu dağıdıb qurbangahlarını və bütələrini parça-parça etdilər. Baalın kahini Mattanı da qurbangahların önündə öldürdülər. ¹⁸Yehoyada Rəbbin məbədi üzərində məsuliyyəti Davudun Rəbbin evində bölmələrə ayırdığı Levili kahinlərə verdi. Davud onları öz qaydasına görə sevinclə və musiqi ilə Musanın Qanununda yazıldığı kimi Rəbbə yandırma qurbanları təqdim etmək üçün Rəbbin məbədinə qoymuşdu. ¹⁹Hər hansı yolla natəmiz bir kəs girməsin deyərək Rəbbin məbədinin qapılarına qapıçılar qoydu. ²⁰O, yüzbaşılari, əyanları, xalqın valilərini, bütün ölkə xalqını özü ilə götürdü.

Onlar padşahı Rəbbin məbəbindən düşürtdülər və yuxarı darvazadan keçib saraya gəldilər. Padşahı padşahlıq taxtında oturdular. ²¹Bütün ölkə xalqı sevindi və şəhər sakitləşdi, çünki Atalyanı qılıncla öldürmüşdülər.

Yəhuda padşahı Yoaş

(2Pad. 12:1-16)

24 Yoaş padşah olduğu vaxt yeddi yaşında idi və Yerusəlimdə qırx il padşahlıq etdi. Anası Beer-Şevadan olub adı Sivya idi. ²Yoaş kahin Yehoyadanın bütün ömrü boyu Rəbbin gözündə doğru olan işlər etdi. ³Yehoyada ona iki arvad aldı. O, oğullar və qızlar atası oldu.

⁴Bundan sonra Yoaş Rəbbin məbədinə bərpa etməyi qərara aldı. ⁵Kahinlərlə Levililəri toplayıb onlara dedi: «Yəhudanın şəhərlərinə çıxın və Allahınızın məbədinə hər il təmir etmək üçün bütün İsraililərdən pul toplayın, bu işi görməyə tələsin». Ancaq Levililər tələsmədi. ⁶YBaşçı olan Yehoyadanı padşah çağırırdı və ona dedi: «Rəbbin qulu Musanın və İsrail camaatının Şəhadət çadırı üçün qoyduqları vergini Yəhudadan və Yerusəlimdən gətirmələrini nə üçün Levililərdən tələb etmədin?» ⁷Çünki o pis qadın Atalyanın oğulları Allahın məbədinə viran etmişdilər və Rəbbin məbədinin bütün müqəddəs şeylərini də Baal bütlləri üçün işlətmışdilər.

⁸Padşah əmr etdi və bir sandıq düzəldib onu Rəbbin məbədinin darvazasına, bayır tərəfə qoydular. ⁹Allahın qulu Musanın çöldə İsrail üzərinə qoyduğu vergini Rəbb üçün gətirsinlər deyə Yəhudada və Yerusəlimdə elan etdilər. ¹⁰Rəislərlə bütün xalq sevindi və sandıq dolana qədər vergini gətirib onun içinə qoydular. ¹¹Padşahlığın məmurları Levililərin onların yanına gətirdikləri

sandığın içində çox pul olduğunu gördükləri vaxt padşahın mirzəsi ilə başçı kahinin məmuru gəlib sandığı boşaldar, sonra onu yenə yerinə qaytarardılar. Hər gün beləcə etməklə olduqca çox pul topladılar. ¹²Padşahla Yehoyada onu Rəbbin məbədinin xidmət işini görənlərə verdilər və Rəbbin məbədinə bərpa etmək üçün daşyonanları və dülqərləri, Rəbbin məbədinə təmir etmək üçün dəmir və tunc ustalarını muzdla tutdular. ¹³İşçilər işlədilər, təmir işi onların əlində irəli getdi və Allahın məbədinə qaydasına salıb onu möhkəmləndirdilər. ¹⁴İşi qurtardıqları vaxt yerdə qalan pulu padşahın və Yehoyadanın önünə gətirdilər və bununla Rəbbin məbədi üçün əşyalar – xidmət və yandırma qurbanları üçün əşyalar, nimçələr, qızıl və gümüş əşyalar düzəldilər.

Onlar Yehoyadanın bütün ömrü boyu daim Rəbbin məbəbində yandırma qurbanları təqdim edərdi.

¹⁵Yehoyada qocalıb yaşa doldu və öldü. O, öldüyü zaman yüz otuz yaşında idi. ¹⁶Onu Davudun şəhərində padşahların yanında basdırdılar, çünki İsrail üçün və Allahla məbədi üçün yaxşılıq etmişdi.

¹⁷Yehoyadanın ölümündən sonra Yəhuda rəisləri gəlib padşaha baş əydilər. O zaman padşah onlara qulaq asdı. ¹⁸Xalq atalarının Allahı Rəbbin məbədinə tərk etdi, Aşera bütllərinə və başqa bütllərə qulluq etdi. Onların bu günahından ötrü Yəhuda ilə Yerusəlim üzərinə qəzəb gəldi. ¹⁹Rəbb onları Özünə tərəf döndərmək üçün onların yanına peyğəmbərlər göndərdi və peyğəmbərlər onlara qarşı şəhadət etdilər, ancaq xalq qulaq asmadı.

²⁰zKahin Yehoyadanın oğlu Zəkəriyyənin üzərinə Allahın Ruhu

gəldi və xalqın arasında çıxış edib onlara dedi: «Allah belə deyir: nə üçün Rəbbin əmrlərini pozursunuz? İşləriniz yaxşı getməz, çünki siz Rəbbi tərk etdiyiniz kimi O da sizi tərk etdi».

²¹ Ona qarşı qəsd hazırladılar və onu padşahın əmri ilə Rəbbin məbədinin həyatında daşqalaq etdilər. ²² Beləcə padşah Yoaş Zəkəriyyənin də atası Yehoyadanın ona etdiyi xeyirxahlığı yada salmadı və oğlunu öldürdü. O da ölərkən dedi: «Rəbb görsün və hökm etsin».

²³ O biri ilin əvvəlində Aram ordusu onun üstünə gəldi. Onlar Yəhudaya və Yerusəlimə hücum etdilər. Xalqın bütün rəislərini xalqın arasından götürüb məhv etdilər və onlardan alınan bütün qəniməti Dəməşq padşahına göndərdilər. ²⁴ Aramlılar az qoşunla gəldikləri halda Rəbb çox böyük bir ordunu onlara təslim etdi, çünki xalq atalarının Allahı Rəbdən üz döndərmişdi. Beləliklə, Yoaşa qarşı hökmü icra etdilər.

²⁵ Yoaşın yanından getdikləri zaman onu ağır yaralı vəziyyətdə qoydular. Onun əyanları kahin Yehoyadanın oğullarının qanına görə ona qarşı qəsd hazırladılar və onu yatağında öldürdülər. Yoaş öldü və onu Davudun şəhərində basdırdılar, ancaq padşahların məqbərəsində basdırmadılar. ²⁶ Ona qarşı qəsd quranlar bunlardır: Ammonlu qadın Şimatın oğlu Zavad və Moavlı qadın Şimritin oğlu Yehozavad. ²⁷ Yoaşın oğulları, ona edilən çoxlu xəbərdarlıq və Allah məbədinin bərpası barədə padşahların tarix kitabında yazılmışdır. Onun yerinə oğlu Amasya padşah oldu.

Yəhuda padşahı Amasya

(2Pad. 14:2-20)

25 Amasya padşah olduğu vaxt iyirmi beş yaşında idi və Yerusəlimdə iyirmi doqquz il padşahlıq etdi. Anası Yerusəlimdən olub adı Yehoaddan idi. ² Amasya Rəbbin gözündə doğru olan işlər etdi, ancaq bunları bütün ürəyi ilə etmədi. ³ Padşahlıq əlində möhkəmlənəndə Amasya atasını öldürmüş əyanlarını öldürdü. ⁴ Ancaq Musanın Qanun kitabında yazıldığı kimi qatillərin oğullarını öldürmədi, çünki Rəbb əmr edib demişdi: «Oğula görə ata, ataya görə oğul öldürülməsin, hər kəs öz günahına görə ölməlidir».

⁵ Amasya Yəhudalıları topladı, nəsilərinə görə bütün Yəhudalıları və Binyaminliləri minbaşılardan və yüzbaşılardan başçılıq altında düzdü. İyirmi yaşda və ondan yuxarı olanları yığıb onların arasından nizə və sipər daşıyan, döyüşmək bacaran üç yüz min adam seçdi. ⁶ Yüz talant gümüşə İsraildən yüz min igid döyüşçünü də muzzla tutdu. ⁷ Ancaq bir Allah adamı gəlib ona dedi: «Ey padşah, qoy İsrail ordusu sənənlə bərabər getməsin, çünki Rəbb İsraililərlə, bütün bu Efrayimlilərlə deyil. ⁸ Əgər getsən, tək get, döyüşdə cəsarətli ol, amma Allah səni düşmənin önündə bürdəcə, çünki Allahda yardım etməyə və bürdətəməyə qüdrət var». ⁹ Amasya Allah adamına dedi: «Ancaq İsrail ordusuna verdim yüz talant üçün nə edim?» Allah adamı dedi: «Rəbb sənə bundan artığını verə bilər». ¹⁰ Amasya Efrayimdən yanına gələn ordunu yerlərinə getmək üçün ayırdı. Bundan ötrü Yəhudaya qarşı onların

^a25:4 Qanun. 24:16; Yez. 18:20

qəzəbi alovlandı və qızğın qəzəblə yerlərinə qayıtdılar.

¹¹ Amasya cəsərləndi və xalqını götürüb Duz dərəsinə getdi, Seirlilərdən on min nəfəri qırdı. ¹² Yəhudalılar sağ qalan daha on min nəfəri əsir aldılar, onları qayanın başına gətirib oradan aşağı atdılar. Onların hamısı parça-parça oldu. ¹³ Ancaq özü ilə birgə döyüşə getməsinlər deyər Amasyanın geri göndərdiyi ordunun əsgərləri Samariyadan Bet-Xorona qədər Yəhuda şəhərlərinə basqın etdilər. Onlardan üç min nəfəri qırdılar və qarət olunmuş çoxlu qənimət ələ keçirdilər.

¹⁴ Amasya Edomluları qırıb gəldikdən sonra Seirlilərin bütələrini gətirib onları özü üçün allahlar olaraq qoydu. O bunların önündə səcdə etdi və onlara buxur yandırdı. ¹⁵ Amasyaya qarşı Rəbbin qəzəbi alovlandı və onun yanına bir peyğəmbər göndərdi. Bu peyğəmbər ona dedi: «Nə üçün o xalqın allahlarına üz tutdun? Onlar öz xalqlarını sənin əlindən qurtara bilmədilər». ¹⁶ Bunu söyləyərkən Amasya ona dedi: «Məgər səni padşaha məsləhətçi qoymuşuq? Sus, ölməkmi istəyirsən?» Peyğəmbər vaz keçib dedi: «Allahın səni məhv etməyə qərar verdiyini bilirəm, çünki bunu etdin və mənim məsləhətimə qulaq asmadın».

¹⁷ Yəhuda padşahu Amasya məsləhətləşib İsrail padşahu Yehu oğlu Yehoaxaz oğlu Yoaşın yanına xəbər göndərərək dedi: «Gəl, qarşılaşaq». ¹⁸ İsrail padşahu Yoaş Yəhuda padşahu Amasyaya cavab verərək dedi: «Livanda olan qanqal oradakı sidr ağacına xəbər göndərərək "qızını oğluma arvad olmaq üçün ver" dedi. Amma Livanda olan bir çöl heyvanı keçərək qanqalı tapdaladı. ¹⁹ Sən "Edomluları qırdım" deyərək ürəyin qürurlanıb, bununla öyünürsən. İndi öz evində otur. Nə üçün sən Yəhudalılarla birlikdə bəlaya düşmək üçün münəqişəyə atılırsan?»

²⁰ Ancaq Amasya qulaq asmadı. Bu iş onları Yoaşın əlinə təslim etmək üçün Allahdan oldu, çünki Amasya Edomun allahlarına üz tutmuşdu. ²¹ İsrail padşahu Yoaş çıxıb Yəhuda padşahu Amasya ilə Yəhudada olan Bet-Şemeşdə qarşılaşdı. ²² Yəhudalılar İsraililərin önündə məğlub oldu və hər kəs öz evinə qaçdı. ²³ İsrail padşahu Yoaş Yəhuda padşahu Axazyaya oğlu Yoaş oğlu Amasyanı Bet-Şemeşdə tutub onu Yerusəlimə gətirdi. O, şəhər divarının Efrayim darvazasından Künc darvazasına qədər dörd yüz qulacını uçurdu. ²⁴ Bütün qızıl-gümüşü, Allahın məbəbində Oved-Edomun ixtiyarında olan bütün əşyaları, sarayın xəzinələrini apardı. Girov olaraq tutduğu adamları da götürüb Samariyaya qayıtdı.

²⁵ Yəhuda padşahu Yoaş oğlu Amasya İsrail padşahu Yehoaxaz oğlu Yoaşın ölümündən sonra on beş il yaşadı. ²⁶ Amasyanın qalan işləri, ilk işlərindən son işlərinə qədər Yəhuda və İsrail padşahlarının kitabında yazılmışdır. ²⁷ Amasya Rəbbin yolundan azdığı vaxtdan başlayaraq Yerusəlimdə ona qarşı qəsd hazırladılar. O, Lakişə qaçdı, ancaq Lakişə onun dalınca adamlar göndərdilər və orada onu öldürdülər. ²⁸ Onu atlar üstündə gətirib Yəhuda şəhərində, atalarının yanında basdırdılar.

26 Bütün Yəhuda xalqı on altı yaşlı Uzziyanı götürüb atası Amasyanın yerinə padşah etdi. ² Padşah ataları ilə uyuduqdan sonra o, Elati Yəhudaya qaytarıb onu tikdi.

Yəhuda padşahu Uzziya

(2Pad. 15:1-7)

³ Uzziya padşah olduğu vaxt on altı yaşında idi və Yerusəlimdə əlli iki il padşahlıq etdi. Anası Yerusəlimdən olub adı Yekolya idi. ⁴ Uzziya atası Amasyanın etdiyi kimi Rəbbin gözündə

doğru olan işlər etdi. ⁵ Allahdan qorxmağı öyrədən Zəkəriyyənin ömrü boyu Uzziya Allahı axtarırdı və Rəbbi axtardığı dövrdə Allah onun işini avand etdi.

⁶ O çıxıb Filiştilərə qarşı döyüşdü və Qat, Yavne və Aşdod şəhərlərinin divarlarını yıxdı. Aşdod torpağında və Filiştilər arasında şəhərlər tikdi. ⁷ Filiştilərə, Qur-Baalda yaşayan Ərəblərə və Maonlulara qarşı Allah ona yardım etdi. ⁸ Ammonlular Uzziyaya vergi verirdilər. Onun şöhrəti Misirin girəcəyinə qədər yayıldı, çünki get-gedə çox güclü oldu.

⁹ Uzziya Yerusəlimdə Künc və Dərə darvazaları, divarın küncü üzərində möhkəm qüllələr düzəltdi. ¹⁰ O, çöldə də qüllələr düzəltdi və çoxlu su anbarı üçün yer qazdı, çünki yamaclı-düzənlikli bölgədə və düzənlikdə çoxlu heyvanları vardı. Dağlarda və Karmeldə əkinçilər və üzümçülər qoydu, çünki torpağı çox sevərdi.

¹¹ Uzziyanın döyüşməyi bacaran ordusunda qayda belə idi. Padşahın qoşun başçılarından biri olan Xananyanın nəzarəti altında ordu mirzə Yeielin və məmur Maaseyanın düzdüyü dəstələrin saylarına görə dəstə-dəstə döyüşə çıxardı. ¹² Nəsil başçılarının ümumi sayı iki min altı yüz nəfər igid döyüşçü idi. ¹³ Onların əli altında düşməne qarşı padşaha yardım etmək üçün böyük igidliklə döyüşən üç yüz yeddi min beş yüz nəfərlik hərbi qüvvə vardı. ¹⁴ Uzziya bütün ordu üçün qalxanlar, nizələr, dəbilqələr, zirehlər, kamanlar və sapand daşları hazırladı. ¹⁵ Yerusəlimdə oxlar və böyük daşlar atmaq üçün məharətli adamların icad etdiyi mancaqlar düzəldib qüllələr və künclər üzərinə qoydu. Onun şöhrəti

uzaqlara yayıldı, çünki ona möcüzəli şəkildə kömək olunduğuna görə çox möhkəmləndi.

¹⁶ Ancaq Uzziya qüvvətlənəndə öz həlakı üçün onun ürəyi qürurlandı. Allahı Rəbbə qarşı xainlik edərək buxur qurbangahı üzərində buxur yandırmaq üçün Rəbbin məbədinə daxil oldu. ¹⁷ Kahin Azarya və onunla bərabər Rəbbin səksən igid kahini onun ardınca girdi. ¹⁸ Padşah Uzziyaya qarşı durdular və ona dedilər: «Ey Uzziya, Rəbbə buxur yandırmaq sənə işin deyil, buxur yandırmaq üçün təqdis edilmiş Harun nəslindən olan kahinlərin işidir, Müqəddəs məkandan çıx, çünki xainlik etdin və bu iş Rəbb Allahdan sənə izzət gətirməyəcək».

¹⁹ Uzziya qəzəbləndi. Buxur yandırmaq üçün onun əlində buxurdan vardı. Kahinlərə qarşı qəzəbləndikdə onların önündə Rəbbin məbədinə, buxur qurbangahının yanında alnından cüzama tutuldu. ²⁰ Başçı kahin Azarya və bütün kahinlər ona baxıb alnından cüzama tutulduğunu gördülər. Onu oradan tez bayıra çıxartdılar. Özü də çıxmağa tələsdi, çünki Rəbb ona bəla göndərmişdi. ²¹ Padşah Uzziya ölüm gününə qədər cüzamlı qaldı. O başqa bir evdə yaşayırdı, çünki cüzamlı olduğu üçün Rəbbin məbədinə uzaqlaşdırıldı. Onun oğlu Yotam isə saray üzərində olaraq ölkə xalqına hökm edirdi.

²² Uzziyanın qalan işləri barədə, ilk işlərindən son işlərinə qədər Amots oğlu peyğəmbər Yeşaya yazmışdır. ²³ Uzziya ataları ilə uyudu və onu padşahların qəbiristanlığında, atalarının yanında basdırdılar, çünki «cüzamlıdır» dedilər. Onun yerinə oğlu Yotam padşah oldu.

Yəhuda padşahı Yotam

(2Pad. 15:32-38)

27 Yotam padşah olduğu vaxt iyirmi beş yaşında idi və Yerusəlimdə on altı il padşahlıq etdi. Anası Sadoqun qızı Yeruşa idi. ²Yotam atası Uzziyanın etdiyi kimi Rəbbin gözündə doğru olan işlər etdi, ancaq Rəbbin məbədinin böyük otağına girmədi. Xalq hələ də pozğunluq edirdi.

³O, Rəbbin məbədinin yuxarı darvazasını düzəltdi, Ofel divarında çoxlu tikinti işi gördü. ⁴Yəhudanın dağlıq bölgəsində şəhərlər, meşələrdə qalalar və qüllələr tikdi. ⁵Yotam Ammonlular padşahına qarşı vuruşdu və onları məğlub etdi. Ammonlular ona o il yüz talant gümüş və on min kor [†]buğda, on min kor arpa verdi. İkinci və üçüncü il də Ammonlular ona bu qədər ödədi. ⁶Yotam qüvvətləndi, çünki Allahı Rəbbin önündə öz yollarını düzəltdi.

⁷Yotamın qalan işləri, bütün döyüşləri və əməlləri barədə İsrail və Yəhuda padşahlarının kitabında yazılmışdır. ⁸O, padşah olduğu vaxt iyirmi beş yaşında idi və Yerusəlimdə on altı il padşahlıq etdi. ⁹Yotam ataları ilə uyudu və onu Davudun şəhərində basdırdılar. Onun yerinə oğlu Axaz padşah oldu.

Yəhuda padşahı Axaz

(2Pad. 16:1-6)

28 Axaz padşah olduğu vaxt iyirmi yaşında idi və Yerusəlimdə on altı il padşahlıq etdi. O, babası Davuddan fərqli olaraq Rəbbin gözündə doğru olan işlər etmədi. ²Axaz İsrail padşahlarının yolları ilə getdi, həm də Baallar üçün tökmə bütələr düzəltdi. ³Ben-Hinnom vadisində buxur yandırdı və Rəbbin İsrail övladları önündən

qovduğu millətlərin iyrənc əməllərini edərək oğullarını odda yandırdı. ⁴O, səcdəgahlarda, təpələr üzərində və hər kölgəli ağac altında qurban gətirər və buxur yandırardı.

⁵Bundan ötrü Allahı Rəbb onu Aram padşahına təslim etdi. Aramlılar onu məğlub edib çoxlu əsir götürdülər və onları Dəməşqə gətirdilər. Özü də İsrail padşahına təslim edildi. O da onu böyük tələfatla məğlub etdi. ⁶Remalya oğlu Peqah Yəhudada yüz iyirmi min adamı bir gündə öldürdü, hamısı igid adam idi. Çünki onlar atalarının Allahı Rəbbi tərک etmişdi. ⁷Efrayimli bir igid olan Zikri padşahın oğlu Maaseyanı və saray rəisi Azriqamı, padşahdan sonra ikinci adam olan Elqanamı da öldürdü.

⁸İsraillilər öz qohumlarından qadınlardan, oğullardan, qızlardan, iki yüz min nəfər əsir götürdü, həm də onlardan çoxlu qənimət götürüb Samariyaya apardılar. ⁹Ancaq orada Rəbbin bir peyğəmbəri vardı, adı Oded idi. O, Samariyaya gələn ordunun qarşısına çıxdı və onlara dedi: «Budur, atalarınızın Allahı Rəbb Yəhudaya qarşı qəzəbləndiyi üçün onları sizə təslim etdi, siz də göylərə çatan qəzəblə onları öldürdünüz. ¹⁰İndi Yəhuda və Yerusəlim xalqını kölə və cariyyə olaraq özünü təbə etmək istəyirsiniz. Ancaq sizin də Allahınız Rəbbə qarşı təqsiriniz yoxdurmu? ¹¹İndi mənə qulaq asın! Qohumlarınızdan aldığınız əsirləri geri göndərin, çünki Rəbbin qızgın qəzəbi üzərinizdədir».

¹²Efrayimlilərin başçılarından olan Yehoxanan oğlu Azarya, Meşillemot oğlu Berekyə, Şallum oğlu Yexizqiya və Xadlay oğlu Amasa döyüşdən gələnlərə qarşı qalxıb dedi: ¹³«Əsirləri buraya gətirməyin, çünki etmək istədiyiniz şey Rəbbə qarşı üzərimizə təqsir gətirməklə

[†]27:5 Kor – cədvələ bax.

^d28:5 2Pad. 16:5; Yeş. 7:1

günahlarımızı və təqsirlərimizi artıracaq. Onsuz da təqsirimiz çoxdur və İsrail üzərinə qızgın qəzəb var». ¹⁴ Silahlı əsgərlər əsirləri və qəniməti rəislərin və bütün camaatın önünə qoydular. ¹⁵ Adları çəkilən adamlar qalxdı və əsirləri götürüb onlardan çılpaq olanların hamısını qənimətdən götürülmüş paltar və çarıqla geyindirildilər. Onları yedirib içirdilər və onlara yağ sürtdülər, zəif olanların hamısını eşşəklərə mindirdilər və onları xurma ağacları şəhəri Yerixoya – qohumlarının yanına apardılar və sonra Samariyaya qayıtdılar.

Axazın padşahlığının sonu

(2Pad. 16:7-9)

¹⁶ O zaman padşah Axaz özü üçün kömək istəyərək Aşşur padşahlarına xəbər göndərdi. ¹⁷ Çünki yenə Edomlular gəlib Yəhudalıları məğlub edib əsir götürmüşdülər. ¹⁸ Filiştililər də yamaclı-düzənlikli bölgədə və Yəhudanın cənubunda olan şəhərlərə basqın etdilər. Bet-Şemeşi, Ayyalonu, Gederotu və Soko ilə qəsəbələrini, Timna ilə qəsəbələrini və Gimzo ilə qəsəbələrini almışdılar və orada yaşayırdılar. ¹⁹ Beləcə İsrail padşahı Axazın üzündən Rəbb Yəhudanı alçaltmışdı, çünki o, Yəhudada azgınlıq edib Rəbbə qarşı çox xainlik etmişdi. ²⁰ Aşşur padşahı Tiqlat-Pileser onun üstünə gəlib kömək etmək əvəzinə onu sıxışdırdı. ²¹ Axaz Rəbbin məbədindən, saraydan və rəislərin evlərindən pay toplayıb onu Aşşur padşahına vermişdi. Ancaq bu ona kömək etmədi.

²² Bu padşah Axaz sıxıntılı vaxtında Rəbbə qarşı xainliyi artırdı. ²³ Onu məğlub edən Dəməşqlilərin bütələrinə qurban kəsdi və dedi: «Madam ki Aram padşahlarının allahları onlara kömək etdilər, mən də onlara qurban kəsəcəyəm

ki, mənə də kömək etsinlər». Ancaq bunlar onun və bütün İsrailin büdrəməsinə səbəb oldu. ²⁴ Axaz Allahın məbədinin əşyalarını yığıb parçaladı və Rəbbin məbədinin qapılarını bağladı. Yerusəlimin hər küncündə özü üçün qurbangahlar, ²⁵ Yəhudanın hər şəhərində başqa allahlara buxur yandırmaq üçün səcdəgahlar düzəltdi. Beləcə atalarının Allahu Rəbbi qəzəbləndirdi.

²⁶ Onun qalan işləri və bütün əməlləri, ilk işlərindən son işlərinə qədər Yəhuda və İsrail padşahlarının kitabında yazılmışdır. ²⁷ Axaz ataları ilə uyudu və onu Yerusəlim şəhərində basdırdılar. Onu İsrail padşahlarının qəbirlərinə qoymadılar. Onun yerinə oğlu Xizqiya padşah oldu.

Yəhuda padşahı Xizqiya

(2Pad. 18:1-3)

29 Xizqiya padşah olduğu vaxt iyirmi beş yaşında idi və Yerusəlimdə iyirmi doqquz il padşahlıq etdi. Anası Zəkəriyyə qızı Aviya idi. ² Xizqiya babası Davudun etdiyi kimi Rəbbin gözündə doğru olan işlər etdi.

Məbədin təmizlənməsi

³ Xizqiya padşahlığının birinci ilində, birinci ayda Rəbbin məbədinin qapılarını açdı və onları təmir etdi. ⁴ Kahinləri və Levililəri içəri çağırdı, onları şərq meydanına topladı. ⁵ Xizqiya onlara dedi: «Ey Levililər, məni dinləyin! İndi özünüzü və atalarımızın Allahu Rəbbin məbədini təqdis edin və müqəddəs yerdən murdar şeyləri çıxarın. ⁶ Atalarımız Rəbbin gözündə xainlik və pis olan işlər edib Onu tərək etdilər. Rəbbin məskənindən üz döndərib Ona arxa çevirdilər. ⁷ Eyvanın qapılarını bağladılar, çıraqları söndürdülər, İsrail Allahının müqəddəs

yerində buxur yandırmadılar və yandırma qurbanları gətirmədilər. ⁸Yəhuda və Yerusəlim üzərinə Rəbbin qəzəbi gəldi və gözlərinizlə gördüyünüz kimi onları dəhşət, heyrət və təhqir hədəfinə çevirdi. ⁹Ona görə də atalarımız qılıncla öldürülmüş, oğullarımız, qızlarımız və arvadlarımız əsirlikdədir. ¹⁰İndi isə İsrailin Allahı Rəbb ilə əhd bağlamağı ürəyimə qoydum ki, Öz qızğın qəzəbini bizdən döndərsin. ¹¹Oğullarım, laqeyd olmayın, çünki Rəbb sizi seçib ki, Onun önündə xidmət edəsiniz və Onun buxur yandıran xidmətçiləri olasınız».

¹²Levililərdən bu adamlar qalxdı: Qohat nəslindən Amasay oğlu Maxat və Azarya oğlu Yoel; Merari nəslindən Avdi oğlu Qiş və Yehallelel oğlu Azarya; Gərsən nəslindən Zimma oğlu Yoah və Yoah oğlu Eden; ¹³Elisafan nəslindən Şimri və Yeiel; Asəf nəslindən Zəkəriyyə və Mattanya; ¹⁴Heman nəslindən Yexiel, Şimeyi və Yedutun nəslindən Şemaya və Uzziel. ¹⁵Onlar qohumlarını topladı və özlərini təqdis etdi. Padşahın əmr etdiyi kimi Rəbbin sözünə görə Rəbbin məbədini təmizləmək üçün getdilər. ¹⁶Kahinlər isə Rəbbin məbədinin içərisinə girib oranı təmizlədilər və böyük otaqda tapdıqları bütün murdar şeyləri məbədin həyətinə çıxartdılar. Levililər isə onları götürüb bayıra, Qidron vadisinə apardı. ¹⁷Birinci ayın birinci günündə təqdis etmə işinə başladılar və həmin ayın səkkizinci günündə Rəbbin eyvanına qədər çatdılar. Səkkiz gün Rəbbin məbədini təqdis etdilər və birinci ayın on altıncı günündə bitirdilər.

¹⁸Onlar padşah Xizqiyanın yanına girib dedilər: «Biz Rəbbin bütün məbədini, yandırma qurbanlarının gətirildiyi qurbangahını və onun bütün avadlığını, təqdis çörəkləri qoyulan masanı və onun bütün ləvazimatını təmizlədik. ¹⁹Padşah Axaz padşah olanda xainlik

edib tulladığı bütün əşyaları da hazırladıq və təqdis etdik. İndi onlar Rəbbin qurbangahı önündədir».

²⁰Padşah Xizqiya səhər tezdən durdu və şəhərin rəislərini toplayıb Rəbbin məbədinə qalxdı. ²¹Padşahlıq, Müqəddəs məkan, Yəhudalılar üçün günah qurbanı olaraq yeddi buğa, yeddi qoç, yeddi quzu və yeddi təkə gətirdilər. O, Harun nəslindən olan kahinlərə əmr etdi ki, onları Rəbbin qurbangahında qurban gətirsinlər. ²²Mal-qaranı kəsdilər və kahinlər qanı götürüb qurbangaha səpdilər, qoçları kəsdilər və qanı qurbangaha səpdilər, quzuları kəsdilər və qanı qurbangaha səpdilər. ²³Təkələri isə günah qurbanı olmaq üçün padşahın və camaatın önünə gətirdilər və əllərini onların üstünə qoydular. ²⁴Kahinlər onları kəsdi və qurbangahda günah qurbanı olaraq onların qanını bütün İsraililərin günahlarını bağışlamaq üçün axıtdı. Çünki padşah əmr etmişdi ki, yandırma qurbanı və günah qurbanı bütün İsrail üçün gətirilsin.

²⁵Davudun, padşahın görücüsü Qadın və peyğəmbər Natanın əmrinə görə Xizqiya Levililəri sinclərlə, çənglərlə və liralarla Rəbbin məbədinə qoydu. Bu əmr peyğəmbərlər vasitəsilə Rəbdən gəlmişdi. ²⁶Levililər Davudun musiqi alətləri ilə, kahinlər kərənaylarla dayandı. ²⁷Xizqiya əmr etdi ki, yandırma qurbanı qurbangahda təqdim edilsin. Yandırma qurbanının təqdimi başlananda kərənayların və İsrail padşahı Davudun musiqi alətlərinin sədası altında Rəbbin ilahisi də başlandı. ²⁸Bütün camaat səcdə etdi, ilahiçilər ilahi oxudu, kərənay çalanlar çaldı. Bunların hamısı yandırma qurbanının təqdimi qurtarana qədər davam etdi. ²⁹Yandırma qurbanının təqdimi qurtaranda padşah və yanında olanların hamısı əyilib səcdə etdi. ³⁰Padşah Xizqiya və rəislər

Levililərə əmr etdilər ki, Davudun və görücü Asəfin sözləri ilə Rəbbə həmd oxusunlar. Onlar sevinclə həmd oxudu və əyilib səcdə etdilər.

³¹ Sonra Xizqiya dedi: «İndi özünüzdü Rəbbə həsr etdiniz, yaxın gəlin, Rəbbin məbədinə qurbanlar və şükür təqdimləri gətirin». Camaat qurbanlar və şükür təqdimləri gətirdi, ürəyi istəyənlərin hamısı yandırma qurbanları təqdim etdi.

³² Camaatın gətirdiyi yandırma qurbanlarının sayı yetmiş baş mal-qara, yüz qoç, iki yüz quzu idi. Bunların hamısı Rəbbə yandırma qurbanı gətirildi. ³³ Təqdis olunan heyvanların sayı isə altı yüz baş mal-qara və üç min baş qoyun-keçi idi. ³⁴ Ancaq kahinlər az idi və bütün yandırma qurbanlarının dərisini soya bilmədilər. İş qurtarana və kahinlər özlərini təqdis edənə qədər qohumları olan Levililər kahinlərə kömək etdilər. Çünki Levililər kahinlərdən artıq sidq ürəklə özlərini təqdis etmişdi. ³⁵ Ünsiyyət qurbanlarının yağı və yandırma qurbanları ilə birgə gətirilmiş tökmə təqdimlər də çox idi. Beləcə Rəbbin məbədinin xidməti bərpa olundu. ³⁶ Allahın xalq üçün gördüyü işinə görə Xizqiya və bütün xalq sevindi. Çünki bu iş gözənlənmədən olmuşdu.

Pasxa bayramının keçirilməsi

30 Xizqiya İsrailin Allahı Rəbbə Pasxa bayramı etmək üçün Yerusəlimdə olan Rəbbin məbədinə gəlsinlər deyə bütün İsraililərə və Yəhudalılara xəbər göndərdi, Efrayimlilərə və Menaşşelilərə də məktublar yazdı. ^{2f} Yerusəlimdə padşahla rəislər və bütün camaat Pasxa bayramını ikinci ayda keçirmək barədə qərara gəlmişdi. ³ Çünki lazımı sayda kahin özünü təqdis etmədiyinə görə və xalq Yerusəlimə toplanmadığı üçün

onu lazım olan vaxt edə bilməmişdilər.

⁴ Ona görə də bu qərar padşahın və bütün camaatın gözündə doğru idi.

⁵ Onlar gəlib Yerusəlimdə İsrailin Allahı Rəbbə Pasxa bayramı etsinlər deyə Beer-Şevadan Dana qədər bütün İsraildə elan etməyə qərar verdilər. Çünki çoxdan bəri bunu yazıldığı kimi etməmişdilər.

⁶ Padşahın əmrinə görə çaparlar padşahın və rəislərin yazdığı məktublarla bütün İsrail və Yəhuda torpağını dolaşdı dedilər:

«Ey İsrail övladları, İbrahimin, İshaqın və İsrailin Allahı Rəbbə qayıdın! O da sizə – Aşşur padşahlarının əlindən qaçıb qurtarmış, sağ qalan adamlarınıza tərəf qayıdacaq. ⁷ Atalarının Allahı Rəbbə qarşı xainlik edən atalarınız və qohumlarınız kimi olmayın. Belə ki gördüyünüz kimi Rəbb onları tar-mar etdi. ⁸ İndi atalarınız kimi dikbaş olmayın, Rəbbə tabe olun və Onun əbədi olaraq təqdis etdiyi Müqəddəs məkana gəlib Allahınız Rəbbə qulluq edin ki, qızğın qəzəbi sizdən dönsün. ⁹ Siz Rəbbə qayıtdıqda qohumlarınız və oğullarınız onları əsir alanların önündə mərhəmət tapacaq və bu torpağa qayıdacaq. Çünki Allahınız Rəbb lütfkar və rəhmlidir; əgər Ona qayıtsanız, sizdən üz döndərməz».

¹⁰ Çaparlar Efrayim və Menaşşə torpaqlarından Zevuluna qədər bu şəhərdən o şəhərə keçdi. Ancaq onlara güldülər və lağa qoydular. ¹¹ Amma Aşerdən, Menaşşədən və Zevulundan bəzi adamlar özlərini aşağı tutub Yerusəlimə gəldi. ¹² Yəhudalılara da Allah Öz əli ilə eyni ürək verdi ki, Rəbbin sözünə görə padşahın və rəislərin əmrlərini yerinə yetirsinlər.

¹³ İkinci ay Mayasız Çörək bayramını Yerusəlimdə keçirmək üçün çoxlu xalq, böyük bir camaat toplandı. ¹⁴ Qalxıb Yerusəlimdə olan qurbangahları və bütün buxur qurbangahlarını ləğv etdilər və Qidron vadisinə atdılar. ¹⁵ İkinci ayın on dördüncü günü Pasxa qurbanlarını kəsdilər. Kahinlərlə Levililər utanıb özlərini təqdis etdilər və Rəbbin məbədinə yandırma qurbanları gətirdilər. ¹⁶ Allah adamı Musanın Qanununda yazılmış qaydalarına görə öz yerlərində durdular. Kahinlər Levililərdən aldıkları qanı səpdilər. ¹⁷ Çünki camaat içində özlərini təqdis etməmiş çox adam olduğuna görə Rəbbə təqdis etmək üçün təmiz olmayan hər adamın Pasxa qurbanını kəsmək işi Levililərin öhdəsində idi. ¹⁸ Çünki xalqın böyük bir hissəsi, Efrayim və Menaşşe, İssakar və Zevulun qəbilələrindən bir çoxu özlərini təmizləyib yazılanlara uyğun olmayaraq öz Pasxa qurbanlarından yedi. ¹⁹ Xizqiya onlar üçün dua edib demişdi: «Qoy xeyirxah olan Allah müqəddəs yer üçün təmiz olmadıqları halda sidq ürəklə Allahı, atalarının Allahı Rəbbi axtarmağa hazırlaşmış hər kəsi bağışlasın». ²⁰ Rəbb Xizqiyanı eşitdi və xalqa şəfqət göstərdi. ²¹ Yerusəlimdə olan İsraililər yeddi gün Mayasız Çörək bayramını böyük sevinclə keçirdilər. Levililər və kahinlər yüksək səslə musiqi alətləri ilə hər gün Rəbbə həmd edirdilər. ²² Xizqiya Rəbbin xidmətində bacarıqlı olan bütün Levililəri ruhlandırtdı. Onlar ünsiyyət qurbanlarını kəsərək və atalarının Allahı Rəbbə şükürlər edərək yeddi gün bayram yeməyi yedilər.

²³ Bütün camaat belə qərara gəldi ki, daha yeddi gün də bayram olsun. Yeddi günü də sevinclə keçirdilər. ²⁴ Yəhuda

padşahı Xizqiya camaata təqdim etmək üçün min buğa və yeddi min baş qoyun-keçi, rəislər isə camaata min buğa və on min qoyun-keçi verdilər. Bir çox kahin özünü təqdis etdi. ²⁵ Bütün Yəhuda camaatı, kahinlər, Levililər, İsraildən gələn bütün camaat və İsrail torpağından olan və Yəhudada yaşayan qəriblər sevindi. ²⁶ Yerusəlim böyük sevinc içində idi, çünki İsrail padşahı Davud oğlu Süleymanın dövründən bəri Yerusəlimdə belə bayram olmamışdı. ²⁷ Levili kahinlər qalxıb xalqa xeyir-dua verdi, Allah onların səslərini eşitdi, çünki duaları Onun müqəddəs məskəninə – göylərə çatdı.

31 Bütün bu iş qurtaranda orada olan bütün İsraililər Yəhuda şəhərlərinə çıxıb daş sütunları sındırdı, Aşera bütələrini kəsdi. Bütün Yəhuda və Binyamin, Efrayim, Menaşşe torpaqlarında olan səcdəgahları və qurbangahları axıra qədər dağıtdılar. Sonra bütün İsrail övladları öz şəhərlərinə, hər kəs öz mülkünə qayıtdı.

Xizqiya kahinlərin və Levililərin qayğısına qalır

² Xizqiya kahinləri və Levililəri bölmələrə ayırdı və hər kəsi öz işinə uyğun olan bölməyə təyin etdi. O, Rəbbin darvazalarla hasarlanmış yerində yandırma və ünsiyyət qurbanlarını gətirmək, xidmət etmək, şükür və həmd oxumaq üçün kahinləri və Levililəri qoydu. ³ Rəbbin Qanununda yazıldığına görə yandırma qurbanları – səhər və axşamın yandırma qurbanları, Şənbə günlərinin, Təzə Ay mərasimlərinin və bayramların yandırma qurbanları üçün padşah öz malından pay ayırdı.

⁴ Kahinlər və Levililər özlərini Rəbbin Qanununa həsr etsinlər deyərək onların

payını verməyi Yerusəlimdə yaşayan xalqa əmr etdi. ⁵Bu əmr hər yana yayılanda İsrail övladları taxılın, təzə şərabin, yağın, balın və bütün tarla məhsullarının nübarından bol-bol verdi. Hər şeyin onda birini bol-bol gətirdilər. ⁶Yəhuda şəhərlərində yaşayan İsraililər və Yəhudalılar mal-qaranın və qoyun-keçinin onda birini, özlərinin Allahı Rəbbə təqdis olunan müqəddəs şeylərin onda birini də gətirdilər və qalaq-qalaq verdilər. ⁷Üçüncü ayda bunları qalaqlarla üst-üstə yığmağa başladılar və yeddinci ayda qurtardılar. ⁸Xizqiya və rəislər gəlib qalaqları gördülər, Rəbbə və Onun xalqı İsrailə minnətdarlıqlarını bildirdilər. ⁹Xizqiya bu qalaqlar barədə kahinlərdən və Levililərdən soruşdu. ¹⁰Sadoqun nəslindən olan başçı kahin Azarya ona belə cavab verdi: «Rəbbin məbədinə nəzirlər gətirilən vaxtdan bəri biz yeyib doyuruq, hələ artıq da qalır. Çünki Rəbb Öz xalqına bərəkət verdi və bu bol şeylər də artıq qaldı».

¹¹Xizqiya əmr etdi ki, Rəbbin məbəbindəki otaqları hazırlasınlar. Onlar hazırladılar. ¹²Nəzirləri, onda birləri və təqdis olunan şeyləri sədaqətlə oraya gətirib saxladılar. Bu şeyləri rəis olan Levili Konanya və müavini olan qardaşı Şimey saxlayırdı. ¹³Yexiel, Azarya, Naxat, Asahel, Yerimot, Yozavad, Eliel, İsmakya, Maxat və Benaya da padşah Xizqiyanın və Allahın məbəbində rəis olan Azaryanın əmrinə görə Konanyanın və qardaşı Şimeyin əli altında məmur idi. ¹⁴Şərq darvazasında qapıçı olan Levili İmna oğlu Qore Rəbbə verilən nəzirlər və ən müqəddəs şeyləri paylamaqdan ötrü Allah üçün verilən könüllü təqdimlərə nəzarət edirdi. ¹⁵Onun başçılığı altında olan Edenə, Minyamınə, Yeşuaya, Şemayaya, Amaryaya və Şekanyaya bölmələrinə görə kahin şəhərlərində böyükdən kiçiyə qədər bu qohumlarına paylarını

bölmək işi tapşırılmışdı: ¹⁶nəsil şəcərələrinə baxmayaraq, üç yaşında və ondan yuxarı yaşda olan, vəzifələrinə və bölmələrinə görə gündəlik xidmət işi üçün Rəbbin məbədinə girən kişilərin hamısı; ¹⁷nəsil şəcərələrində yazıldığı kimi nəsilələrinə görə kahinlər, vəzifələrinə, həm də bölmələrinə görə iyirmi yaşında və ondan yuxarı yaşda olan Levililər; ¹⁸nəsil şəcərələrinə görə bütün camaatın uşaqları, arvadları, oğul və qızları – çünki onlar özlərini sədaqətlə müqəddəs xidmət üçün təqdis etmişdilər – ¹⁹öz şəhərlərinin ətraf çöllərində yaşayan Harun nəslindən kahinlər. Hər şəhərdə adları çəkilən adamlar qoyulmuşdu ki, kahinlər arasındakı bütün kişilərə və Levililər arasında nəsil şəcərələrində yazılanların hamısına pay versinlər.

²⁰Xizqiya bütün Yəhudada belə etdi, Allahı Rəbbin önündə yaxşı, doğru və sədaqətli işlər gördü. ²¹O öz Allahını axtararaq Allahın məbədinin xidmətində, qanuna və əmrlərə əməl etməkdə başladığı hər işi bütün qəlbi ilə icra etdi və uğur qazandı.

Sanxerivin hücumu

(2Pad. 18:13-37; 19:14-19,35-37;
Yeş. 36:1-22; 37:8-38)

32 Bu sədaqətli işlərdən sonra Aşşur padşahı Sanxeriv gəlib Yəhudaya girdi. O, qalalı şəhərlərə qarşı ordugah qurdu və onları ələ keçirmək istədi. ²Xizqiya Sanxerivin Yerusəlim üzərinə döyüşmək üçün gəldiyini gördükdə ³şəhərdən kənardakı su mənbələrini kəsmək üçün öz rəisləri və sərkərdələri ilə məsləhətləşdi və onlar Xizqiyaya kömək etdi. ⁴Çoxlu xalq yığıldı və «Aşşur padşahları nə üçün gəlib çoxlu su tapsınlar?» deyib bütün su mənbələrinin və ölkədən axan çayların yollarını kəsdilər. ⁵Xizqiya cəsarətləndi, divarın bütün uçmuş

yerlərini tikdi və onun üstündə qüllələr düzəltdi. Bayır tərəfdən başqa bir divar da tikdi, Davudun şəhərində olan qala yamacını da möhkəmləndirdi. Çoxlu silah və qalxan düzəltdi. ⁶O, xalqın üzərinə sərkərdələr qoydu, onları şəhər darvazası meydanında yanına topladı və onları ürəkləndirib dedi: ⁷«Möhkəm və cəsəətli olun. Aşşur padşahından və onun yanında olan çoxlu qoşundan qorxmayın, ruhdan düşməyin, çünki bizimlə olan onunla olandan böyükdür. ⁸Onunla olan insan gücüdür, ancaq bizimlə olan Allahımız Rəbbdir ki, bizə kömək edir və müharibələrimizdə vuruşur». Xalq Yəhuda padşahı Xizqiyanın sözlərindən ürəkləndi.

⁹Bundan sonra Aşşur padşahı Sanxeriv yanında olan bütün qərargahı ilə Lakişin qarşısında dayanarkən Yerusəlimə, Yəhuda padşahı Xizqiyanın və Yerusəlimdə olan bütün Yəhudalıların yanına adamlarını göndərdi və onlar dedi: ¹⁰«Aşşur padşahı Sanxeriv belə deyir: “Siz nəyə güvənirsiniz ki, Yerusəlimdə mühasirəyə oturursunuz? ¹¹«Allahımız Rəbb bizi Aşşur padşahının əlindən qurtaracaq deyən Xizqiya sizi aclıqla və susuzluqla ölümə vermək üçün azdırmırmı? ¹²O həmin Allahın səcdəgahlarını və qurbangahlarını aradan qaldıran, Yəhudaya və Yerusəlimə bir qurbangahın önündə səcdə edəcəksiniz və onun üzərində buxur yandıracaqsınız» deyərək əmr edən Xizqiyanın özü deyildimi? ¹³Bütün ölkələrin xalqlarına mənim və atalarımın nə etdiyini bilmirsinizmi? O ölkələrin millətlərinin allahları öz torpaqlarını mənim əlimdən qurtara bildilərmidi? ¹⁴Atalarımın tamamilə məhv etdikləri o millətlərin bütün allahları arasında hansı biri öz xalqını əlimdən qurtara bildi ki, Allahımız sizi

mənim əlimdən qurtara bilsin? ¹⁵Qoy indi Xizqiya sizi aldatmasın və bu cür azdırmasın, ona inanmayın. Çünki heç bir millətin və heç bir ölkənin allahlarından heç biri öz xalqını mənim və atalarımın əlindən qurtara bilmədi. Sizin Allahınız da sizi mənim əlimdən qurtara bilməyəcək!»

¹⁶Sanxerivin adamları Rəbb Allaha və Onun qulu Xizqiya qarşı hələ çox şeylər söylədi. ¹⁷O özü də İsrailin Allahı Rəbbi təhqir etmək üçün yazdığı məktublarda Ona qarşı belə dedi: «Ölkələrin millətlərinin allahları öz xalqlarını necə əlimdən qurtara bilmədilərsə, Xizqiyanın Allahı da xalqını mənim əlimdən qurtara bilməyəcək». ¹⁸Onun adamları şəhəri almaq üçün divar üzərində olan Yerusəlim xalqını qorxudub dəhşətə salsınlar deyərək onlara tərəf uca səslə Yəhudi dilində bağırırdılar. ¹⁹Yer üzü xalqlarının insan əllərinin işi olan allahlarına qarşı dedikləri sözləri Yerusəlimin Allahına qarşı da söylədilər.

²⁰Bundan ötrü padşah Xizqiya və peyğəmbər Amots oğlu Yeşaya dua edib göyə fəryad etdilər. ²¹Rəbb bir mələk göndərdi və o, Aşşur padşahının ordugahında olan bütün igid döyüşçüləri, sərkərdələri və rəisləri məhv etdi. Aşşur padşahı biabırılıqla öz ölkəsinə qayıtdı. O öz allahının məbədinə girdi və orada öz doğma oğullarından bəzisi onu qılıncla öldürdü. ²²Beləcə Rəbb Xizqiyanı və Yerusəlimdə yaşayanları Aşşur padşahı Sanxerivin və bütün başqalarının əlindən qurtardı və onları hər tərəfdən qorudu. ²³Onda çoxlu adam Yerusəlimə, Rəbbə hədiyyələr və Yəhuda padşahı Xizqiyağa dəyərli şeylər gətirdi. Bundan sonra Xizqiya bütün millətlərin gözündə ucaldı.

Xizqiyanın padşahlığının sonu

(2Pad. 20:1-3,12-21; Yeş. 38:1-3)

²⁴ⁱO günlərdə Xizqiya ölümcül xəstələndi. O, Rəbbə dua etdi, Rəbb də ona cavab verdi və ona bir əlamət göstərdi. ²⁵Ancaq Xizqiya ona edilən yaxşılığın əvəzini ödəmədi. Çünki ürəyi qürurlanmışdı, buna görə də özünü, Yəhudanın və Yerusəlimin üzərinə Allahın qəzəbi gəldi. ²⁶Amma Xizqiya ürəyinin qürurundan əl çəkib özünü aşağı tutdu, Yerusəlimdə yaşayanlar da belə etdi. Buna görə də Xizqiyanın dövründə onların üzərinə Rəbbin qəzəbi gəlmədi.

²⁷Xizqiyanın olduqca çoxlu sərvəti və şöhrəti vardı. O özünə qızıl-gümüş, qiymətli daşlar, ətriyyat, qalxanlar və hər cür qiymətli əşya üçün xəzinələr tikdi. ²⁸Buğda, təzə şərab və yağ məhsulları üçün anbarlar, hər cür heyvan üçün axurlar və sürülər üçün ağıllar tikdi. ²⁹O özü üçün şəhərlər də tikdi. Onun çoxlu qoyun-keçisi və mal-qarası vardı. Çünki Allah ona lap çox mal-dövlət vermişdi. ³⁰Həmin Xizqiya Gixon sularının yuxarı mənbəyini bağladı və onları yer altından qərbə doğru, Davudun şəhərinə keçirdi. Xizqiya bütün işlərində uğur qazandı. ³¹Ancaq Babil hökmdarlarının ölkədə baş verən əlamət barədə soruşmaq üçün göndərdiyi elçilər gəldiyi zaman bu işdə Allah sınağa çəkib ürəyində olan hər şeyi bilmək üçün onu tərk etdi.

³²Xizqiyanın qalan işləri və sədaqətli əməlləri barədə peyğəmbər Amots oğlu Yeşayanın peyğəmbərliklərində, Yəhuda və İsrail padşahlarının kitabında yazılmışdır. ³³Xizqiya ataları ilə uyudu və onu Davud sülaləsinin qəbirlərinin yuxarısında basdırdılar. Öldüyü zaman

bütün Yəhudalılar və Yerusəlimdə yaşayanlar ona ehtiram göstərdilər. Onun yerinə oğlu Menaşşe padşah oldu.

Yəhuda padşahı Menaşşe

(2Pad. 21:1-9)

33 Menaşşe padşah olduğu vaxt on iki yaşında idi və Yerusəlimdə əlli beş il padşahlıq etdi. ²^jO, İsrail övladlarının önündən Rəbbin qovduğu millətlərin etdikləri iyrenc işlər kimi Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi. ³Atası Xizqiyanın dağıtdığı səcdəgahları yenidən tikdi, Baal bütləri üçün qurbangahlar qurdu və Aşera bütləri düzəltdi, bütün səma cisimlərinə səcdə və qulluq etdi. ⁴^kRəbbin «adım əbədi olaraq Yerusəlimdə qalacaq» dediyi məbədində qurbangahlar tikməyə başladı. ⁵Menaşşe Rəbbin məbədinin hər iki həyətinə bütün səma cisimlərinə qurbangahlar düzəltdi. ⁶O, oğullarını Ben-Hinnom vadisində oda qurban verdi, gələcəyi dedi, baxıcılıq və cadugərlik edib cindarlara və ruhçağıranlara müraciət etdi. Rəbbin gözündə çoxlu pis işlər görərək Onu qəzəbləndirdi. ⁷^lDüzəltdiyi oyma bütü Allahın məbədinə qoydu. Bu məbəd barədə Allah Davuda və oğlu Süleymana demişdi: «Bu məbəddə və bütün İsrail qəbilələrindən seçdiyim Yerusəlimdə Öz adımla əbədi qoyacağam. ⁸Əgər Mənim onlara buyurduğum hər şeyə və Musa vasitəsilə onlara verilən bütün qanuna, qaydalara və hökmlərə əməl etsələr, İsrail övladlarının atalarına təyin etdiyim torpaqdan didərgin düşməyə qoymayacağam». ⁹Menaşşe Yəhudalıları və Yerusəlimdə yaşayanları İsrail övladları önündə Rəbbin məhv etdiyi millətlərdən də çox pis işlər etmək üçün yoldan çıxardı.

ⁱ32:24 2Saln. 32:31; 2Pad. 20:10-11; Yeş. 38:7-8 ^j33:2 Yer. 15:4^k33:4 2Şam. 7:13; 2Saln. 6:6 ^l33:7 1Pad. 9:3-5; 2Saln. 7:12-18

¹⁰Rəbb Menaşşe və onun xalqı ilə danışıdı, amma onlar qulaq asmadı.

¹¹Rəbb Aşşur padşahının ordu başçılarını onların üzərinə göndərdi. Onlar Menaşşeyə qandal və tunc zəncir vurub onu əsir aldılar və Babilə apardılar. ¹²O bu kədərinə Allahı Rəbbə yalvardı və atalarının Allahı önündə özünü çox aşağı tutdu, ¹³Allaha dua etdi. Allah da onun duasını qəbul etdi və yalvarışını eşitdi, onu yenə Yerusəlimə – öz padşahlığına gətirdi. Onda Menaşşe bildi ki, Rəbb həqiqi Allahdır.

¹⁴Bundan sonra o, vadidə olan Gixonun qərb tərəfindən Balıqlar darvazasının girəcək yerinə qədər Davudun şəhərinə bayır tərəfdən bir divar tikdi, onunla Ofeli əhatəyə aldı və onu çox yüksəltdi. Yəhudanın bütün qalalı şəhərlərinə qoşun başçıları qoydu.

¹⁵Menaşşe özgə allahları, Rəbbin məbədidəki bütü, Rəbbin məbədinin dağında və Yerusəlimdə tikdiyi bütün qurbangahları aradan qaldırıb onları şəhərin bayırına atdı. ¹⁶O, Rəbbin qurbangahını təmir edib orada ünsiyyət və şükür qurbanları təqdim etdi və İsrailin Allahı Rəbbə qulluq etməyi Yəhudalılara əmr etdi. ¹⁷Bununla bərabər xalq hələ səcdəgahlarda qurban gətirirdi, hərçənd ki bunu özlərinin Allahı Rəbbə görə edirdi.

¹⁸Menaşşenin qalan işləri, öz Allahına duası və İsrailin Allahı Rəbbin adı ilə ona söz deyən görcülərin sözləri İsrail padşahlarının tarix kitabında yazılmışdır. ¹⁹Onun duası və duasının eşidildiyi, bütün günahları və xainliyi, özünü aşağı tutmazdan əvvəl səcdəgahlar tikib Aşera bütələrini və oyma bütələri qoyduğu yerlər barədə görcülərin tarix kitabında yazılmışdır. ²⁰Menaşşe ataları ilə uyudu və onu öz

evində basdırdılar. Onun yerinə oğlu Amon padşah oldu.

Yəhuda padşahı Amon

(2Pad. 21:19-26)

²¹Amon padşah olduğu vaxt iyirmi iki yaşında idi və Yerusəlimdə iki il padşahlıq etdi. ²²O, atası Menaşşenin etdiyi kimi Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi. Atası Menaşşenin düzəltməyi bütün oyma bütələrə Amon da qurban kəsdi və onlara qulluq etdi. ²³O, atası Menaşşedən fərqli olaraq özünü Rəbbin önündə aşağı tutmadı, əksinə, Amon get-gedə daha çox günah etdi. ²⁴Əyanları ona qarşı qəsd hazırladı və onu öz sarayında öldürdülər. ²⁵Ölkə xalqı padşah Amona qarşı qəsd hazırlayanların hamısını qırdı və onun yerinə oğlu Yoşiyanı padşah etdi.

Yəhuda padşahı Yoşiya

(2Pad. 22:1-2)

34^mYoşiya padşah olduğu vaxt səkkiz yaşında idi və Yerusəlimdə otuz bir il padşahlıq etdi. ²O, Rəbbin gözündə doğru olan işlər etdi, hər işdə babası Davudun yolları ilə gedərək onlardan kənara çıxmadı.

³Padşahlığının səkkizinci ilində hələ gənc ikən babası Davudun Allahını axtarmağa başladı. On ikinci ildə Yəhudanı və Yerusəlimi səcdəgahlardan, Aşera bütələrindən, oyma bütələrdən və tökmə bütələrdən təmizləməyə başladı. ⁴ⁿYoşiyanın önündə Baal bütələrinin qurbangahlarını dağıtdılar. Onların üzərində qoyulan buxur qurbangahlarını kəsib atdı. Aşera bütələrini, oyma bütələri və tökmə bütələri sındırdı, onları əzib toz etdi və bu bütələrə qurban gətirənlərin qəbirləri üzərinə səpdi. ⁵^oÖz qurbangahlarında onların kahinlərinin sümüklərini

yandırdı, beləcə Yəhudanı və Yerusəlimi təmizlədi. ⁶Yoşiya Menaşşe, Efrayim və Şimeon qəbilələrinin şəhərlərində və ətraf viranəliklərində də Naftali torpağına qədər qurbangahları dağıtdı. ⁷Aşera bütlərini və oyma bütləri toz edənə qədər əzdi, bütün İsrail ölkəsində buxur qurbangahlarının hamısını kəsib atdı, sonra Yerusəlimə qayıtdı.

Məbəddə Qanun kitabının tapılması

(2Pad. 22:3-20)

⁸Padşahlığının on səkkizinci ilində ölkəni və məbədi təmizlədikdən sonra Yoşiya Asalya oğlu Şafanı, şəhər rəisi Maaseyanı, salnaməçi Yoaxaz oğlu Yoahı öz Allahı Rəbbin məbədini təmir etmək üçün göndərdi. ⁹Onlar baş kahin Xilqiyanın yanına gəldi. Bütün qalan İsraililərin – Menaşşelilərin, Efrayimlilərin, bütün Yəhudalıların, Binyaminlilərin və Yerusəlimdə yaşayanların Allahın məbədinə gətirdikləri, astana keşikçisi olan Levililərin yığdıqları pulu ¹⁰Rəbbin məbədinin işinə nəzarət edənlərə verdilər. Onlar da pulu məbədinin uçuq yerlərini təmir etmək üçün Rəbbin məbədində olan işçilərə – ¹¹dülgərlərə və ustalara verdilər ki, Yəhuda padşahlarının xaraba qoyduqları evlər üçün yonulmuş daş və rəzələrlə dirəklər üçün taxta alsınlar. ¹²Bu adamlar sədaqətlə iş gördülər. İşə nəzarət etmək üçün onların üzərinə Levililər – Merari nəslindən olan Yaxat və Avdiya, Qohat nəslindən olan Zəkəriyyə və Meşullam, hər biri musiqi alətlərində çala bilən Levililər qoyulmuşdu. ¹³Bunlar yük daşıyanların da üzərində idi və hər cür xidmətdə bütün işi görənlərə nəzarət edirdi. Mirzələr, məmurlar, qapıçılar da Levililərdən idi.

¹⁴Rəbbin məbədinə gətirilmiş olan pulu çıxartdıqları zaman kahin Xilqiya Musa vasitəsilə verilən Rəbbin Qanun

kitabını tapdı. ¹⁵Xilqiya mirzə Şafana dedi: «Rəbbin məbədində Qanun kitabını tapdım». Xilqiya kitabı Şafana verdi. ¹⁶Şafan kitabı padşahın yanına apardı, həm də ona xəbər gətirib dedi: «Qulların tapşırtdığın hər şeyi edir. ¹⁷Rəbbin məbədində tapılan pulu boşaltdılar, onu nəzarətçilərin və işçilərin əlinə verdilər». ¹⁸Mirzə Şafan padşaha bildirib dedi: «Kahin Xilqiya mənə bir kitab verdi». Şafan onu padşahın önündə oxudu. ¹⁹Padşah Qanun sözlərini eşidəndə paltarını cırdı. ²⁰Padşah Xilqiyaya, Şafan oğlu Axiqama, Mikeya oğlu Avdona, mirzə Şafana və padşahın xidmətçisi Asayaya əmr edib dedi: ²¹«Gedin, tapılmış kitabın sözlərinə görə mənim üçün, İsraililərin və Yəhudalıların qalanı üçün Rəbdən soruşun, çünki Rəbbin bizə qarşı tökülmüş qəzəbi böyükdür. Ona görə ki atalarımız bu kitabda yazılan hər şeyə görə Rəbbin sözünə əməl etməmişdilər».

²²Xilqiya və padşahın adamları qadın peyğəmbər Xuldanın yanına getdilər. O, paltarlara baxan Xasra oğlu Toqhat oğlu Şallumun arvadı idi və Yerusəlimdə ikinci məhəllədə yaşayırdı. Onunla bu barədə söhbət etdilər. ²³Qadın onlara dedi: «İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: sizi Mənim yanıma göndərən adama söyləyin ki, ²⁴Rəbb belə deyir: “Mən Yəhuda padşahının önündə oxuduqları kitabda yazılan bütün lənətlərə görə bu yerə və burada yaşayanların üzərinə bəla gətirəcəyəm. ²⁵Onlar Məni tərək etdilər və başqa allahlara buxur yandıraraq bütün əməlləri ilə Məni qəzəbləndirdilər. Buna görə də bu yerə qarşı qəzəbim töküləcək və sönməyəcək”. ²⁶Ancaq Rəbdən soruşmaq üçün sizi göndərən Yəhuda padşahına söyləyin ki, İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: “Sözlərimi dinlədin. ²⁷Allahın bu yerə və orada yaşayanlara

qarşı Allah sözlərini eşidəndə ürəyin yumşaldı və Onun önündə özünü aşağı tutdun. Bəli, Mənim önümdə özünü aşağı tutdun, paltarını cırıb önümdə ağladın. Buna görə də Mən səni eşitdim” Rəbb belə bəyan edir. ²⁸“Mən səni atalarına qoşacağam və rahat öz qəbrinə qoyulacaqsan, bu yerin və orada yaşayanların üzərinə gətirəcəyim bütün bəlani gözlərin görməyəcək”». Onlar bu xəbəri padşaha çatdırdı.

Padşah və xalq Rəbb ilə əhd bağlayır

(2Pad. 23:1-20)

²⁹Padşah Yəhudanın və Yerusəlimin bütün ağsaqqallarını çağırtdırıb öz yanına topladı. ³⁰Padşah, onunla birgə bütün Yəhuda adamları, Yerusəlimdə yaşayanlar, kahinlər, Levililər və böyükdən kiçiyə qədər bütün xalq Rəbbin məbədinə qalxdı. O, Rəbbin məbədində tapılmış Əhd kitabının bütün sözlərini onlara eşitdirərək oxudu. ³¹Padşah öz yerində dayandı. O, Rəbbin önündə əhd bağladı ki, Rəbbin ardınca gedib Onun əmrlərinə, göstərişlərinə, qaydalarına bütün qəlbi və bütün varlığı ilə əməl etsin və bu kitabda yazılmış əhdin sözlərini yerinə yetirsin. ³²O, Yerusəlimdə olanların hamısına və Binyaminlilərə bu əhdi təsdiq etdirdi. Yerusəlimdə yaşayanlar Allahın, atalarının Allahının əhdinə görə belə etdi. ³³Yoşiya İsraililərin bütün torpaqlarında iyğənc şeylərin hamısını aradan qaldırdı və İsraildə olanların hamısına özlərinin Allahu Rəbbə qulluq etməyi əmr etdi. Onun bütün ömrü boyu xalq atalarının Allahu Rəbbin ardınca getməkdən dönmədi.

Yoşiya Pasxa bayramını keçirir

(2Pad. 23:21-23)

35 Yoşiya Yerusəlimdə Rəbb üçün Pasxa bayramını keçirdi və birinci ayın on dördüncü günü Pasxa qurbanını kəsdilər. ²O, kahinləri vəzifələrinə qoydu və onları Rəbbin məbədinin xidməti üçün ruhləndirdi. ³Rəbb üçün təqdis edilmiş və bütün İsrailə təlim verən Levililərə dedi: «Müqəddəs sandığı İsrail padşahu Davud oğlu Süleymanın tikdiyi məbədə qoyun. O daha sizin çiyinlərinizə yük olmayacaq. İndi Allahınız Rəbbə və onun xalqı İsrailə xidmət edin. ⁴İsrail padşahu Davudun və onun oğlu Süleymanın yazdığı kimi nəsilələrinizə, bölmələrinizə görə hazır olun. ⁵Qohumlarınız olan xalqın nəsil bölmələrinə və Levililərin nəsil bölmələrinə görə Müqəddəs yerdə dayanın. ⁶Pasxa qurbanını kəsin, özünüzü təqdis edin və Musa vasitəsilə olan Rəbbin sözünə əməl edərək qohumlarınız üçün hazırlıq görün».

⁷Yoşiya xalqa, orada olan hər kəsə Pasxa qurbanı olaraq sürüdən otuz min quzu və oğlaq verdi, üç min baş mal-qara da verdi. Bunlar padşahın malından idi. ⁸Onun rəisləri də xalqa, kahinlərə və Levililərə könüllü hədiyyələr verdilər. Allah məbədinin rəisləri olan Xilqiya, Zəkəriyyə və Yexiel, kahinlərə iki min altı yüz Pasxa qurbanı olacaq davar və üç yüz baş mal-qara verdi. ⁹Konanya, onun qardaşları Şemaya və Netanel, Levililərin rəisləri Xaşavya, Yeiel və Yozavad Levililərə beş min Pasxa qurbanı olacaq heyvan və beş yüz baş mal-qara verdi.

¹⁰Xidmət işi hazır olanda padşahın əmri ilə kahinlər yerlərində və Levililər bölmələrinə görə dayanıb ¹¹Pasxa qur-

banını kəsdilər. Kahinlər özlərinə verilən qanı səpdilər, Levililər isə qurbanların dərisini soydular. ¹² Onları xalqa nəsil bölmələrinə görə vermək üçün ayırdılar ki, Musanın kitabında yazıldığı kimi xalq Rəbbə yandırma qurbanları təqdim etsin. Mal-qaranı da belə etdilər. ¹³ Pasxa qurbanını da qaydaya görə odda qızartdılar. Müqəddəs qurbanları qazanlarda, tiyanlarda və tavalarda bişirdilər və bütün xalqa tələsik payladılar. ¹⁴ Bundan sonra özləri və kahinlər üçün hazırladılar, çünki Harun nəslindən olan kahinlər gecə düşənə qədər yandırma qurbanları və yağları təqdim etməklə məşğul idi. Bundan ötrü Levililər özləri və Harun nəslindən olan kahinlər üçün hazırlıq gördülər. ¹⁵ Asəf nəslindən olan ilahiçilər Davudun, Asəfin, Hemanın və padşahın görücüsü Yedutunun əmr etdiyi yerlərdə, qapıçılar isə hər darvaza ağzında dayandı. Xidmətlərindən ayrılmaları lazım deyildi, çünki Levili olan qohumları onlar üçün hazırlıq gördü.

¹⁶ Padşah Yoşiyanın əmrinə görə Pasxa bayramını keçirmək və Rəbbin qurbangahında yandırma qurbanları təqdim etmək üçün Rəbbin bütün xidməti o gün beləcə hazırlandı. ¹⁷ Orada olan İsrail övladları o zaman Pasxa bayramını, yeddi gün isə Mayasız Çörək bayramını qeyd etdilər. ¹⁸ Peyğəmbər Şamuelin dövründən bəri Pasxa bayramı İsraildə belə keçirilməmişdi. İsrail padşahlarından heç biri Yoşiya ilə kahinlərin, Levililərin, bütün Yəhudalıların, orada olan İsraililələrin və Yerusəlimdə yaşayanların qeyd etdikləri bu Pasxa kimi bir Pasxa keçirməmişdi. ¹⁹ Bu Pasxa Yoşiyanın padşahlığının on səkkizinci ilində keçirildi.

Yoşiyanın ölümü

(2Pad. 23:28-30)

²⁰ Yoşiyanın məbəddə gördüyü bütün bu işlərdən sonra Misir padşahı Neko müharibə etmək üçün Fərat çayı yanında olan Karkemişin üzərinə gəldi. Yoşiya onunla qarşılaşmağa çıxdı. ²¹ Misir padşahı onun yanına qasidlər göndərərək dedi: «Ey Yəhuda padşahı, mənəm səninlə nə işim var? Mən bu gün sənin üstünə deyil, müharibə etdiyim sülaləyə qarşı gedirəm. Allah mənə tələsməyi əmr etdi, mənimlə olan Allahdan çəkin ki, səni həlak etməsin». ²² Yoşiya ondan əl çəkmədi və onunla vuruşmaq üçün qiyafəsini dəyişdi, Allah tərəfindən olan Nekonun sözlərinə qulaq asmadı və vuruşmaq üçün Megiddo düzənliyinə getdi.

²³ Oxatanlar padşah Yoşiyanı oxla vurdu. Padşah adamlarına dedi: «Məni buradan aparın, çünki ağır yaralandım». ²⁴ Adamları onu arabadan götürdülər və onu özünün ikinci arabasına mindirib Yerusəlimə apardılar. Yoşiya öldü və atalarının qəbirlərində basdırıldı. Bütün Yəhudalıları və Yerusəlimliləri Yoşiya üçün yas tutdu. ²⁵ Yeremya Yoşiya üçün mərsiyə qoşdu. Bütün kişi və qadın xanəndələr bu günə qədər məlum olan mərsiyələrində Yoşiya barədə danışmışlar. Bu mərsiyələri oxumağı İsraildə adət etdilər və bunlar mərsiyələr kitabında yazılmışdır.

²⁶ Yoşiyanın qalan işləri, Rəbbin Qanununda yazıldığına görə etdiyi sədaqətli işləri, ²⁷ ilk işlərindən son işlərinə qədər İsrail və Yəhuda padşahlarının kitabında yazılmışdır.

36 Ölkə xalqı Yoşiyanın oğlu Yehoaxazı götürüb atasının yerinə Yerusəlimdə padşah etdi.

Yəhuda padşahı Yehoaxaz*(2Pad. 23:30-35)*

²Yehoaxaz padşah olduğu vaxt iyirmi üç yaşında idi və Yerusəlimdə üç ay padşahlıq etdi. ³^tMisir padşahı onu Yerusəlimdə taxtdan saldı və ölkə üzərinə bir talant qızıl və yüz talant gülmüş miqdarında xərac qoydu. ⁴Misir padşahı onun qardaşı Elyaqımı Yəhuda və Yerusəlim üzərində padşah etdi və adını dəyişdirib Yehoyaqım qoydu. Neko onun qardaşı Yehoaxazı götürüb Misirə apardı.

Yəhuda padşahı Yehoyaqım*(2Pad. 23:36–24:7)*

⁵^uYehoyaqım padşah olduğu vaxt iyirmi beş yaşında idi və Yerusəlimdə on bir il padşahlıq etdi. O, Allahı Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi. ⁶^vBabil padşahı Navuxodonosor onun üstünə hücum etdi. Tunc zəncir vurub onu əsir etdi və Babilə apardı. ⁷Navuxodonosor Rəbbin məbədinin əşyalarından bəzilərini Babilə apardı və onları Babildəki öz məbədinə qoydu.

⁸Yehoyaqımın qalan işləri, etdiyi iyrənc işlər və onun təqsiri İsrail və Yəhuda padşahlarının kitabında yazılmışdır. Onun yerinə oğlu Yehoyakin padşah oldu.

Yəhuda padşahı Yehoyakin*(2Pad. 24:8-17)*

⁹Yehoyakin padşah olduğu vaxt on səkkiz yaşında idi və Yerusəlimdə üç ay on gün padşahlıq etdi. O, Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi. ¹⁰^{wx} Bahar gələndə Navuxodonosor onu Rəb-

bin məbədinin qiymətli əşyaları ilə birgə Babilə gətirdi və Yehoyakinin qohumu Sidqıyanı Yəhuda və Yerusəlim üzərində padşah etdi.

Yəhudanın son padşahı Sidqıya*(2Pad. 24:18-20; Yer. 52:1-3)*

¹¹^ySidqıya padşah olduğu vaxt iyirmi bir yaşında idi və Yerusəlimdə on bir il padşahlıq etdi. ¹²O, Allahı Rəbbin gözündə pis olan işlər etdi, Rəbbin dili ilə danışan peyğəmbər Yeremyanın önündə özünü aşağı tutmadı. ¹³^zHəm də Allahın adı ilə onu and içdirmiş padşah Navuxodonosora qarşı üsyan etdi, dik-başlıqla İsrailin Allahı Rəbbə tərəf dönmək istəməyib ürəyini inadkar etdi. ¹⁴Kahinlərin bütün rəhbərləri də xalqla birgə başqa millətlərin bütün iyrənc işlərinə görə davranaraq böyük xainlik etdilər və Rəbbin Yerusəlimdə təqdis etdiyi məbədini murdarladılar.

Yerusəlimin süqutu*(2Pad. 25:1-21; Yer. 52:3-27)*

¹⁵Atalarının Allahı Rəbb dəfələrlə Öz elçilərinin vasitəsilə onlara xəbər göndərdi, çünki Öz xalqına və məskəninə rəhmi gəlirdi. ¹⁶^aAncaq Rəbbin qəzəbi Öz xalqının üzərinə gəldi və onlara heç bir çarə tapılmadı, çünki Allahın elçilərini lağa qoydular, Onun sözlərinə xor baxdılar və peyğəmbərlərini təhqir etdilər.

¹⁷^bRəbb onların üzərinə Xaldeylilərin padşahını göndərdi. O da Müqəddəs məkanlarında onların cavanlarını qılıncla öldürdü, yeniyetməyə və bakirə qıza, qocaya və zəifə rəhm etmədi, Rəbb hamısını ona təslim etdi. ¹⁸O,

^t36:3 Yer. 22:11-12 ^u36:5 Yer. 22:18-19; 26:1-6; 35:1-19^v36:6 Yer. 25:1-38; 36:1-32; 45:1-5; Dan. 1:1-2 ^w36:10 Yer. 22:24-30; 24:1-10; 29:1-2; Yez. 17:12 ^x36:10 Yer. 37:1; Yez. 17:13^y36:11 Yer. 27:1-22; 28:1-17 ^z36:13 Yez. 17:15^a36:16 Mat. 5:12; Luka 6:23; Həv. 7:52-53 ^b36:17 Yer. 21:1-10; 34:1-5

Allahın məbədinin bütün böyük və kiçik əşyalarını, Rəbbin məbədinin xəzinələrini, padşahın və onun rəislərinin xəzinələrini – hər şeyi Babilə apardı. ¹⁹Xaldeylilər Allahın məbədinə yandırdılar, Yerusəlimin divarını uçurdular, onun bütün saraylarına od vurdular və orada olan qiymətli əşyaların hamısını məhv etdilər. ²⁰Xaldeylilərin padşahı qılıncdan qurtaranları Babilə sürgünlüyə apardı. Onlar Fars padşahlarının hökmranlığına qədər ona və onun oğullarına qul oldu. ²¹Yeremyanın dili ilə deyilən Rəbbin sözü yerinə yetsin deyə yetmiş il bitənə qədər torpaq öz Şənbə vaxtlarını qeyd edərək bütün bu viranəlik müddəti dincəldi.

**Kir Yəhudilərə öz ölkələrinə
qayıtmağa icazə verir**

(Ezra 1:1-4)

²²Rəbb Fars padşahı Kirin hökmranlığının birinci ilində Yeremyanın dili ilə

dediyi sözü yerinə yetirmək üçün Kir ruhlandırdı. Ona görə Kir padşahlığının bütün ərazisində yazılı və şifahi şəkildə elan etdi:

²³d«Budur, Fars padşahı Kir belə deyir: “Göylərin Allahı Rəbb dünyanın bütün padşahlıqlarını mənə verdi və Yəhudanın Yerusəlim şəhərində Öz məbədinə tikməyi mənə əmr etdi. Aranızda Onun xalqına mənsub olanların hamısına qoy Allahı Rəbb yar olsun və oraya getsinlər”».

EZRA KİTABI GİRİŞ

«*Ezra*» və «*Nehemya*» Kitabları vəhdət təşkil edib «*Salnamələr*» Kitabının davamıdır. Bu kitab yəhudilərin Babil sürgünlüyündən qayıtmasından və Yerusəlimdəki məbədin bərpa olunmasından danışır. Kitabın müəllifi sübut edir ki, yəhudilərin qovulmasına və padşahlığın dağılmasına baxmayaraq, onlar yenə də Allahın seçilmiş xalqı olaraq qalırlar. Kitabın baş qəhrəmanı ilahiyyatçı, Allahın qanununu yaxşı bilən və Ona sadıq olan Ezradır. O öz imanını ilə İsrailin mənəvi irsini qorumaq üçün xalqın ruhani və ictimai həyatının bərpasına kömək edir.

Kitabda hadisələr belə ardıcılıqla qələmə alınıb:

Sürgündə olan yəhudilərin bir hissəsinin Fars padşahı Kirin əmri ilə vətənə qayıtması.

Məbədin yenidən tikilməsi və təqdis olunması; Yerusəlimdə Allaha ibadətin bərpası.

Sürgündə olan yəhudilərin başqa bir hissəsinin Yerusəlimə qayıtması və nikah problemi.

Kitabın məzmunu:

1:1–2:70 Sürgündən Yəhudaya birinci qayıdanlar

3:1–6:22 Məbədin yenidən tikilməsi və təqdis edilməsi

7:1–10:44 Ezranın başqa sürgün olunanlarla birgə qayıtması

Yerusəlimdəki məbədin bərpası (2*Saln.* 36:22-23)

1 ^eRəbb Fars padşahı Kirin hökmranlığının birinci ilində Yeremyanın dili ilə dediyi sözü yerinə yetirmək üçün Kiri ruhlandırdı. Ona görə Kir padşahlığının bütün ərazisində yazılı və şifahi elan etdi:

^{2f}«Budur, Fars padşahı Kir belə deyir: “Göylərin Allahı Rəbb dünyanın bütün padşahlıqlarını mənə verdi və Yəhudanın Yerusəlim şəhərində Öz məbədini tikməyi mənə əmr etdi. ³Aranızda Onun xalqına mənsub olanların hamısına qoy Allahı yar olsun! Qoy onlar Yəhudanın Yerusəlim şəhərinə qalxsın və İsrailin Allahı Rəbbin məbədini tiksinsinlər. Yerusəlimdə səcdə qılınan Allah Odur. ⁴Sağ qalan İsraililər hansı əhali arasında yaşayırsa, qoy onlar Yerusəlimdəki Allah evinə verəcəkləri könüllü ianələrdən başqa, qızıl-gümüş, əşya və heyvanlar verməklə bu adamlara kömək etsinsinlər”».

⁵Yəhuda, Binyamin qəbilələrinin nəsil başçıları, kahinlərlə Levililər, eləcə də Allahın ruhlandırdığı bütün adamlar Rəbbin Yerusəlimdəki məbədini tikmək üçün yola düşməyə hazırlaşdılar. ⁶Aralarında yaşadıkları yerli əhəlinin hamısı verdikləri könüllü ianələrdən başqa, qızilla, gümüş qablarla, əşyalarla, heyvanlarla və qiymətli şeylərlə onlara kömək etdilər. ⁷Padşah Kir Navuxodonosorun Rəbbin Yerusəlimdəki məbədindən götürüb öz allahlarının məbədinə qoyduğu əşyaları çıxartdı. ⁸Fars padşahı Kir onları xəzinədar Mitredatın əli ilə oradan çıxardaraq hamısını sayıb Yəhuda rəhbəri Şeşbassara verdi. ⁹Onların sayı

bu qədər idi: otuz qızıl ləyən, min gümüş ləyən, iyirmi doqquz bıçaq,¹⁰ otuz qızıl boşqab, bir-birinə oxşayan dörd yüz on gümüş boşqab və min ədəd də başqa qablar.¹¹ Qızıl və gümüş əşyaların hamısı beş min dörd yüz ədəd idi. Sürgündə yaşayanlar Babildən Yerusəlimə qaytarılarda Şeşbassar bu əşyaların hamısını onlarla bərabər gətirdi.

Sürgündən Yəhudaya qayıdanların siyahısı

(Neh. 7:4-73)

2 Babil padşahı Navuxodonosorun Bab ilə apardığı əsirlər yaşadıkları vilayətdən Yerusəlimə və Yəhudadakı öz şəhərlərinə qayıtdılar.

² Onlar Zerubbabil, Yeşua, Nehemya, Seraya, Reelaya, Mordokay, Bilşan, Mispar, Biqvay, Rexum, Baananın başçılığı ilə gəldilər.

Sürgündən qayıdan İsraililərin sayı:

- ³ Paroş övladları – 2172 nəfər;
- ⁴ Şefatya övladları – 372 nəfər;
- ⁵ Arah övladları – 775 nəfər;
- ⁶ Yeşua və Yoav nəslindən Paxat-Moav övladları – 2812 nəfər;
- ⁷ Elam övladları – 1254 nəfər;
- ⁸ Zattu övladları – 945 nəfər;
- ⁹ Zakkay övladları – 760 nəfər;
- ¹⁰ Bani övladları – 642 nəfər;
- ¹¹ Bevay övladları – 623 nəfər;
- ¹² Azqad övladları – 1222 nəfər;
- ¹³ Adoniqam övladları – 666 nəfər;
- ¹⁴ Biqvay övladları – 2056 nəfər;
- ¹⁵ Adin övladları – 454 nəfər;
- ¹⁶ Ater, yəni Xizqiya övladları – 98 nəfər;
- ¹⁷ Besay övladları – 323 nəfər;
- ¹⁸ Yora övladları – 112 nəfər;
- ¹⁹ Xaşum övladları – 223 nəfər;
- ²⁰ Gibbar övladları – 95 nəfər;
- ²¹ Bet-Lexem övladları – 123 nəfər;
- ²² Netofa sakinləri – 56 nəfər;
- ²³ Anatot sakinləri – 128 nəfər;
- ²⁴ Azmavet övladları – 42 nəfər;

²⁵ Qiryat-Arim, Kefira və Beerot övladları – 743 nəfər;

²⁶ Rama və Geva övladları – 621 nəfər;

²⁷ Mikmas sakinləri – 122 nəfər;

²⁸ Bet-El və Ay sakinləri – 223 nəfər;

²⁹ Nevo övladları – 52 nəfər;

³⁰ Maqbiş övladları – 156 nəfər;

³¹ Digər Elam övladları – 1254 nəfər;

³² Xarim övladları – 320 nəfər;

³³ Lod, Xadid və Ono övladları – 725 nəfər;

³⁴ Yerixo övladları – 345 nəfər;

³⁵ Senaa övladları – 3630 nəfər.

³⁶ Kahinlər:

Yeşua nəslindən Yedaya övladları – 973 nəfər;

³⁷ İmmer övladları – 1052 nəfər;

³⁸ Paşxur övladları – 1247 nəfər;

³⁹ Xarim övladları – 1017 nəfər.

⁴⁰ Levililər: Hodavya nəslindən yaranan Yeşua və Qadmiel övladları – 74 nəfər.

⁴¹ İlahiçilər: Asəf övladları – 128 nəfər.

⁴² Məbəd qapıçıları: Şallum övladları, Ater övladları, Talmon övladları, Aqquv övladları, Xatita övladları və Şovay övladları ilə birlikdə 139 nəfər.

⁴³ Məbəd qulluqçuları: Sixa övladları, Xasufa övladları, Tabbat övladları, ⁴⁴ Qeros övladları, Siaha övladları, Padon övladları, ⁴⁵ Levana övladları, Xaqava övladları, Aqquv övladları, ⁴⁶ Xaqav övladları, Şamlay övladları, Xanan övladları, ⁴⁷ Giddel övladları, Qaxar övladları, Reaya övladları, ⁴⁸ Resin övladları, Neqoda övladları, Qazzam övladları, ⁴⁹ Uzza övladları, Paseah övladları, Besay övladları, ⁵⁰ Asna övladları, Meunim övladları, Nefusim övladları, ⁵¹ Baqbuq övladları, Xaqufa övladları, Xarxur övladları, ⁵² Baslut övladları, Mexida övladları, Xarşa övladları, ⁵³ Barqos övladları, Sisra övladları, Tamax övladları, ⁵⁴ Neşiah övladları, Xatifa övladları.

⁵⁵Süleymanın əyanlarının nəslindən: Sotay övladları, Hassoferet övladları, Peruda övladları, ⁵⁶Yela övladları, Darqon övladları, Giddel övladları, ⁵⁷Şefatya övladları, Xattil övladları, Pokeret-Hassevayim övladları, Ami övladları.

⁵⁸Məbəd qulluqçuları ilə Süleymanın əyan qullarının övladları – cəmi 392 nəfər.

⁵⁹Tel-Melahdan, Tel-Xarşadan, Kerudvan, Addondan, İmmerdən qayıdan, ancaq ailələrinin və nəsilələrinin İsrail övladlarından olduğunu sübut edə bilməyənlər bunlardır: ⁶⁰Delaya övladları, Toviya övladları, Neqoda övladları – 652 nəfər.

⁶¹Kahinlərin nəslindən: Xovaya övladları, Haqqos övladları, Gileadlı Barzillayın qızlarından arvad alıb qayınatasının adını götürən Barzillay övladları. ⁶²Onlar nəsil şəcərəsini axtardılar, lakin öz adlarını tapa bilmədilər və buna görə murdar sayılaraq kahinlikdən çıxarıldılar. ⁶³Yəhuda valisi onlara əmr edib belə dedi: «Urim və Tummimi işlədən bir kahin olmayınca onlar ən müqəddəs yeməklərdən yeməsin».

⁶⁴Bütün camaat birlikdə 42 360 nəfər idi. ⁶⁵Bundan başqa, 7337 nəfər kölə və kənzilər, 200 nəfər kişi və qadıdan ibarət ilahici var idi. ⁶⁶Bu adamların 736 atı, 245 qatırı, ⁶⁷435 dəvəsi, 6720 eşşəyi var idi.

⁶⁸Rəbbin Yerusəlimdəki məbədinə gələn zaman bəzi nəsil başçıları Allahın evini öz yerində tikmək üçün könüllü ianələr verdilər. ⁶⁹Bu iş üçün yığılan xəzinəyə imkan daxilində altmış bir min darik ³qızıl, beş min mina gümüş və yüz kahin geyimi verdilər.

⁷⁰gKahinlər, Levililər, xalqın bəziləri, ilahicilər, məbəd qarçıları və qulluqçuları öz şəhərlərində yerləşdilər. Beləliklə, İsraililər isə öz şəhərlərində yerləşdilər.

Yerusəlimdəki qurbangahın tikilməsi

3^hArtıq İsraililər öz şəhərlərində idi. Yeddinci ay çatanda xalq bir nəfər kimi Yerusəlimdə toplandı. ²ⁱYosadaq oğlu Yeşua ilə kahin qardaşları və Şealtiel oğlu Zerubbabilə qardaşları İsrailin Allahının qurbangahını qurdular ki, Allah adamı Musanın Qanununda yazıldığı kimi üstündə yandırma qurbanları təqdim edilsin. ³^jƏtrafda yaşayan xalqlardan qorxmalarına baxmayaraq, qurbangahı əvvəlki bünövrə üzərində qurdular. Sonra onun üzərində səhər-axşam Rəbbə yandırma qurbanları təqdim etdilər. ⁴^kYazıya görə Çardaqlar bayramı keçirdilər və qaydaya görə günbəgün müəyyən miqdarda gündəlik yandırma qurbanları təqdim etdilər. ⁵^lSonra daimi yandırma qurbanları verdilər. Təzə Ay mərasimlərinin, eləcə də Rəbbin təqdis etdiyi bütün bayramların təqdimlərini və hamının könüllü olaraq Rəbbə etdiyi təqdimləri verdilər. ⁶Rəbbin məbədinin bünövrəsinin qoyulmamasına baxmayaraq, onlar yeddinci ayın birinci günündə Rəbbə yandırma qurbanları təqdim etməyə başladılar.

Məbədin bünövrəsinin qoyulması

⁷Daşyonanlarla dülgərlərə pul verdilər. Fars padşahı Kirdən izin aldıklarına görə Livandan dəniz yolu ilə Yafoya sidr ağacları gətirmələri üçün

³2:69 Darik – qızıl sikkə.

⁸2:70 1Saln. 9:2; Neh. 11:3 ^h3:1 Neh. 8:1 ⁱ3:2 Çıx. 27:1

^j3:3 Say. 28:1-8 ^k3:4 Say. 29:12-38 ^l3:5 Say. 28:11-29:39

Sidonlularla Surlulara yemək-içmək və zeytun yağı verdilər.

⁸ Allahın evinə, Yerusəlimə gəlişlərinin ikinci ilinin ikinci ayında Şealtiel oğlu Zerubbabil və Yosadaq oğlu Yeşua ilə digər qardaşları – kahinlər, Levililər, əsirlikdən Yerusəlimə qayıdanların hamısı işə başladılar. İyirmi və ondan yuxarı yaşda olan Levililəri Rəbbin məbədinin tikinti işinə nəzarətçi təyin etdilər. ⁹ Levililərdən Yeşua və övladları ilə qardaşları, Hodavya ⁹ nəsindən törənən Qadmiellə övladları, Xenadad övladları, nəvələri və qardaşları Allahın evində işləyənlərə nəzarət etdilər. ¹⁰ mBənnalar Rəbbin məbədinin təməlini qoyan zaman İsrail padşahı Davudun qoyduğu qaydaya əsasən kahinlər xüsusi libas geyinib əllərindəki kərənyaylarla, Asəf övladlarından olan Levililərsə sinclərlə Rəbbə həmd etmək üçün öz yerlərini tutdular. ¹¹ nOnlar Rəbbə həmd və şükür edib növbə ilə Onu tərənnüm edərək belə deyirdilər: «Rəbb yaxşıdır, çünki İsrailin üzərində məhəbbəti əbədidir». Onlar Rəbbə həmd edəndə bütün xalq ucadan qışqırdı, çünki Rəbb evinin bünövrəsi qoyulmuşdu. ¹² Əvvəlki məbədi görmüş bir çox qoca kahinlər, Levililər və nəsil başçıları məbədin bünövrəsinin qoyulduğunu görəndə hönkürüb ağladılar, bir çoxları isə sevincdən haray çəkildilər. ¹³ Xalq gurultulu sevinc səsləri ilə ağlaşma səslərini bir-birindən ayıra bilmirdi, çünki onların gurultu ilə qopan haray səsləri uzaqlarda eşidilirdi.

Samariyalılar məbəd tikintisinə mane olur

4 Yəhudalıların və Binyaminlilərin düşmənləri eşitdilər ki, sürgündən qayıdanlar İsrailin Allahı Rəbb üçün məbəd tikirlər. ² oOnlar Zerubbabilə və nəsil başçılarına yaxınlaşb belə dedi: «Qoy biz də sizinlə bərabər bu məbədi tikək, çünki biz də sizin kimi Allahınıza sitayiş edirik. Bizi buraya gətirən Aşşur padşahı Esar-Xaddonun dövründən bəri sizin Allaha qurban təqdim edirik». ³ Lakin Zerubbabil, Yeşua və İsrailin digər nəsil başçıları onlara belə dedilər: «Allahımızın evini qurmaq üçün sizin bizimlə heç bir ortağ işiniz yoxdur. Biz özümüz əlbir olaraq Fars padşahı Kirin əmrinə əsasən İsrailin Allahı Rəbbə məbəd tikəcəyik». ⁴ Onda bu ölkənin xalqı Yəhuda xalqının əllərini işdən soyutmaqla tikinti işində onlara əziyyət verdi. ⁵ Bu xalq Yəhudilərin məqsədlərini boşa çıxarmaq üçün Fars padşahları olan Kirin dövründən Daranın dövrünə qədər onlara qarşı çıxaraq özlərinə muzzla məsləhətçilər tutdu. ⁶ pOnlar Axaşveroş padşah olanda, onun hökmranlığının başlanğıcında Yəhuda və Yerusəlimdə yaşayanların əleyhinə bir ittiham məktubu yazdılar.

⁷ Fars padşahı Artaxşastanın⁸ dövründə Bişlam Mitredat, Taveel və digər yoldaşları padşah Artaxşastaya məktub yazdı. Məktub Arami dilində yazılaraq^{**} tərcümə edildi.

⁸ Sərkərdə Rexum və mirzə Şimşay padşah Artaxşastaya Yerusəlimi ittiham

[†]3:9 Hodavya – ibrani mətnində Yəhuda yazılmışdır. Bax: Ezr. 2:40, Neh. 7:43.

§4:7 Artaxşasta – Azərbaycanca indiki tarixi ədəbiyyatlarda Artakserks.

**4:7 4:8–6:18-ə qədər mətn o dövrün rəsmi dili olan arami dilində yazılmışdır.

m3:10 1Saln. 25:1

n3:11 1Saln. 16:34; 2Saln. 5:13; 7:3; Zəb. 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Yer. 33:11 o4:2 2Pad. 19:37; Yeş. 37:38 p4:6 Est. 1:1

edən bir məktub yazdı. ⁹ Sonra məktuba sərkərdə Rexumla mirzə Şimşay və qalan yoldaşları, hakimlər, əmirilər, qulluqçular, Farslar, Ereklilər, Babillilər, Şuşanlılar, yəni Elamlılar, ¹⁰ böyük və şanlı Aşurbanipalın^{††} sürgün edib Samariya şəhərlərində və Fərat çayının qərb torpaqlarında yerləşdirdiyi başqa xalqlar imza qoydular.

¹¹ Padşah Artaxşastaya göndərdikləri məktubun surəti belədir:

«Padşah Artaxşastaya

Fərat çayının qərb torpaqlarında yaşayan qullarından.

¹² Padşaha məlum olsun ki, sizin yanınızdan qayıdan Yəhudilər bizim yanımıza – Yerusəlimə gəlib bu pis, üsyankar şəhəri bərpa edirlər. Divarları hörüb qurtardılar və binaların təməlini bərpa etdilər. ¹³ Padşaha məlum edirik ki, əgər bu şəhər bərpa edilərsə, divarları hörülüb qurtararsa, onlar sənə vergi, xərac və gömrük verməyəcəklər. Bununla da padşahın gəlininə böyük ziyan dəyəcək. ¹⁴ Əgər indi bu sarayın duzu ilə dolanırsan, gözümlə önündə padşaha ziyan dəyməsini görmək bizə yaraşmaz. Ona görə də padşaha bu xəbəri göndərib belə məlum edirik:

¹⁵ qoy ata-babalarının dəftərxanası axtarılsın. Qeyd kitablarında bu şəhər haqqında məlumat tapanda biləcəksiniz ki, bu şəhər həm üsyankar, həm də padşahlar və dövlətlər üçün zərərli. Qədimdən bəri oradan həmişə xəyanət törəyib və bunun üçün şəhər xarabaya çevrilib. ¹⁶ Padşaha məlum edirik ki, əgər bu şəhər bərpa edilərsə və divarları tikilib qurtararsa, sən

Fərat çayının qərb torpaqlarında payın olmayacaq».

¹⁷ Padşah belə cavab göndərdi:

«Sərkərdə Rexuma, mirzə Şimşaya və Samariya ilə Fərat çayının digər qərb torpaqlarında yaşayan yoldaşlarına salamlar!

¹⁸ Bizə göndərdiyiniz məktub hüzurumda tərcümə edildi.

¹⁹ Ona görə mən əmr verdim və əmrinə əsasən istintaq aparıldı. Bu şəhərin sakinlərinin qədimdən bəri padşahlara qarşı üsyən qaldırması təsdiq olundu. Üsyankarlıq və xəyanət bu şəhərin daxilindən baş qaldırır. ²⁰ O zaman Yerusəlimi idarə edən qüdrətli padşahlar var idi. Fərat çayının qərbindəki bütün torpaqlar üzərində bu padşahlar hökmranlıq edirdilər. Buranın əhalisi isə onlara xərac, vergi və gömrük verirdi. ²¹ İndi əmr verin, bu adamlar işi dayandırsınlar və mən əmr verənə qədər bu şəhəri bərpa etməsinlər. ²² Bu işə etinasız yanaşmaqdan çəkinin. Niyə şər artıb padşahlığıma ziyan vursun?»

²³ Padşah Artaxşastanın məktubunun surəti Rexumla mirzə Şimşayın və yoldaşlarının qarşısında oxunanda onlar tələsik Yerusəlimə Yəhudilərin yanına getdilər. Onların işini zorla güclə dayandırdılar. ²⁴ Beləliklə, Yerusəlimdəki Allah evinin tikinti işi dayandırıldı və bu iş Fars padşahı Daranın hökmranlığının ikinci ilinə qədər ləngidi.

Tikintinin davam etdirilməsi

5 ^q Peyğəmbərlərdən peyğəmbər Haqqayla İddo oğlu Zəkəriyyə Yəhudada və Yerusəlimdə yaşayan Yəhudilərə İsrail Allahının adı ilə

^{††} 4:10 *Aşurbanipal* – arami mətnində *Osnappar*.

peyğəmbərlik etdi. ²rs O zaman Şealtiel oğlu Zerubbabil və Yosadaq oğlu Yeşua işə başlayaraq Yerusəlimdəki Allah evinin tikintisini davam etdirdilər. Allahın peyğəmbərləri də onlarla idi və onlara kömək etdi.

³O vaxtlar Fərat çayının qərb torpaqlarının valisi olan Tattenay, Şetar-Boznay və yoldaşları onların yanına gəlib dedi: «Bu məbədi bərpa etmək və tikintisini qurtarmaq üçün sizə kim icazə verib?» ⁴Onda biz onlara və binanı tikənlərin adlarını bildirdik. ⁵Allahın nəzəri Yəhudi ağsaqqallarının üzərinə yönəlmişdi. Ona görə bu işin sorağı Daraya çatana və bu barədə məktubla cavab qayıdanadək onlar Yəhudilərin işini dayandırmadılar.

⁶Fərat çayının qərb torpaqlarının valisi Tattenay, Şetar-Boznay və yoldaşları, Fərat çayının qərb torpaqlarındakı məmurlar padşah Daraya bu surətdə məktub yolladı. ⁷Ona yolladıqları məktubda belə yazılmışdı:

«Padşah Daraya böyük ehtiramla salamlar!

⁸Padşaha məlum olsun ki, biz Yəhuda vilayətindəki böyük Allahın məbədinə getdik. Məbəd böyük daşlardan tikilmiş, divarların içərisinə dirəklər qoyulmuşdur. Bu iş səylə görülərək uğurla idarə edilir. ⁹O zaman oranın ağsaqqallarından soruşub belə dedik: «Bu məbədi bərpa etmək və tikintisini qurtarmaq üçün sizə kim icazə verib?» ¹⁰Həm də onlardan bu işin başçılarının adını soruşduq ki, bunları yazaraq sizə bildirək.

¹¹Onlar bizə belə cavab verdilər:

«Biz göylərin və yerin Allahının qullarıyıq. Bundan bir çox il əvvəl tikilən məbədi bərpa edirik.

Vaxtı ilə oranı İsrailin böyük padşahı tikib başa çatdırmışdı. ¹²tLakin atalarımız göylərin Allahını qəzəbləndirdiyi üçün Allah onları Babil padşahı Xaldeyli Navuxodonosora təslim etdi. O da bu məbədi xarabaya çevirdi və xalqını Babilə əsir apardı. ¹³uLakin Babil padşahı Kirin hakimiyyətinin birinci ilində padşah Kir Allah evinin bərpası üçün əmr verdi. ¹⁴Həmçinin Yerusəlimdəki Allah evindən Navuxodonosorun götürüb Babil məbədinə apardığı qızıl və gümüş qabları padşah Kir Babildəki məbəddən çıxartdı. Onları vali təyin etdiyi Şeşbassar adlı bir adama verərək dedi: ¹⁵«Bu əşyaları götürüb get, Yerusəlimdəki məbədə qoy. Allahın evi qoy öz yerində bərpa olunsun». ¹⁶O zaman həmin Şeşbassar gəlib Yerusəlimdəki Allah evinin təməlini qoydu. O zamandan indiyə qədər bu məbəd tikilir, lakin hələ tamamlanmayıb».

¹⁷İndi padşahın xoşuna gələrsə, qoy Babil sarayındakı dəftərxana axtarılaraq Yerusəlimdəki Allah evinin bərpası üçün padşah Kirin verdiyi əmr üzə çıxarılsın. Sonra isə bu iş barədə padşah öz iradəsini bizə bildirsin».

Dara Kirin fərmanını təsdiq edir

6 O zaman padşah Daranın verdiyi əmrə əsasən Babil xəzinəsində olan dəftərxana axtarıldı. ²Midiya vilayətində olan Ekbatana qalasında bir tumar tapıldı. Bu tumarda belə qeyd edilmişdi:

³«Padşah Kirin hökmdarlığının birinci ilində Allahın Yerusəlimdəki məbədi barədə Kir belə əmr

¹5:2 Haq. 1:12; Zək. 4:6-9 ²5:2 Zək. 3:1

³5:12 2Pad. 25:8-12; 2Saln. 36:17-20; Yer. 52:12-15 ⁴5:13 Ezra 1:2-11

verib: “Bu məbəd – qurbanlar təqdim edilən bu yer əvvəlki bünövrəsi üzərində bərpa edilsin. ⁴Üç cərgə böyük daş, bir cərgə təzə dirək qoyulmaqla altmış qulac hündürlükdə və altmış qulac uzunluqda olsun. Bu işin bütün xərci padşah xəzinəsindən ödənilsin. ⁵Həm də Yerusəlimdəki Allah evindən Navuxodonosorun çıxarıb Babilə gətirdiyi qızıl və gümüş qablar geri qaytarılsın. Bunların hamısı öz yerinə, Yerusəlimdə olan məbədə aparılsın. Onları Allahın evinə qoyun”.

⁶Ona görə Fərat çayının qərb torpaqlarının valisi Tattenay, Şetar-Boznay və yoldaşları – Fərat çayının qərb torpaqlarındakı məmurlar qoy indi oradan uzaqlaşsın, ⁷Allah evinin işinə qarışmasınlar. Yəhudilərin valisi və Yəhudilərin ağsaqqalları Allahın evini öz yerində bərpa etsinlər. ⁸Mən əmr edirəm ki, Allahın bu evinin bərpasında Yəhudilərin bu ağsaqqallarına kömək edəsiniz, işlərinin dayandırılmaması üçün bu adamların xərci mütləq padşah xəzinəsindən, Fərat çayının qərb torpaqlarından yığılan vergilərdən ödənilsin. ⁹Göylərin Allahına yandırma qurbanları vermək üçün hər gün ehtiyaclarına görə cavan buğalar, qoç və quzular, Yerusəlimdəki kahinlərin istədiyi miqdarda buğda, duz, şərab, zeytun yağı əskik edilmədən onlara verilsin. ¹⁰Onlar göylərin Allahına xoş ətirli qurbanlar versinlər və buna görə padşahla övladları üçün dua etsinlər ki, canları sağ olsun. ¹¹Əmr edirəm ki, bu fərmanı dəyişdirən adamın evindən bir

dirək çıxarıb dik basdırılsın və həmin adam bu dirəkdən asılsın. Qoy belə ev xarabalığa çevrilsin. ¹²Bu məbədi isminə məskən edən Allah bu fərmanı dəyişdirməyə cəhd edən və Yerusəlimdəki məbədin dağılmasını istəyən hər padşahı və xalqı yox etsin. Mən Dara əmr edirəm, əmrin sözsüz yerinə yetirilsin».

Allahın evinin təqdisi

¹³O zaman Fərat çayının qərb torpaqlarının valisi Tattenay, Şetar-Boznay və yoldaşları padşah Daranın göndərdiyi bu əmri alan kimi ona əməl etdilər. ¹⁴Yəhudilərin ağsaqqalları tikintini davam etdirdilər və peyğəmbər Haqqay ilə İddo oğlu Zəkəriyyənin peyğəmbərlik sözlərinə əsasən onların işləri uğurlu gedirdi. İsrail Allahının buyruğuna görə Fars padşahları Kir, Dara və Artaxşastanın əmri ilə məbədi tikib qurtardılar. ¹⁵Məbəd padşah Daranın hakimiyyətinin altıncı ili, Adar ayının üçündə başa çatdı.

¹⁶İsrail övladları – kahinlər, Levililər və sürgündən qayıdanların hamısı bu Allah evinin təqdis mərasimini sevinclə qeyd etdilər. ¹⁷Allahın evinin təqdisi üçün yüz buğa, iki yüz qoç, dörd yüz quzu və bütün İsrail üçün qəbilələrinin sayına görə günah qurbanı olaraq on iki təkə təqdim etdilər. ¹⁸Yerusəlimdə Allaha xidmət üçün Musanın Kitabında yazıldığı kimi kahinləri öz dəstələrində və Levililəri öz bölmələrində düzdülər.

Pasxa bayramının keçirilməsi

¹⁹Sürgündən qayıdanlar Pasxa bayramını birinci ayın on dördündə keçirdilər. ²⁰Çünki kahinlərlə Levililər bir nəfər kimi özlərini pak etdikləri

üçün təmiz idilər. Levililər bütün sürgündən qayıdanlar üçün, kahin qardaşları və özləri üçün Pasxa qurbanı kəsdilər. ²¹Sürgündən qayıdan İsrail övladları və İsrailin Allahı Rəbbə sitayiş etmək üçün özlərini ətraf millətlərin murdarlığından təcrid edənlərin hamısı qurban əti yedilər. ²²Yeddi gün sevinclə Mayasız Çörək bayramı keçirdilər, çünki onları sevindirən Rəbb idi. Rəbb İsrail Allahının evinin bərpasına kömək etmək üçün Aşşur padşahının ürəyində meyl yaratmışdı.

Ezranın Yerusəlimə gəlməsi

7 Bu işlərdən sonra Fars padşahı Artaxastanın dövründə başçı kahin Harun oğlu Eleazar oğlu Pinxas oğlu Avisa oğlu ²Buqqi oğlu Uzzi oğlu ³Zeraha oğlu Merayot oğlu Azarya oğlu Amarya oğlu ⁴Axituv oğlu Sadoq oğlu Şallum oğlu ⁵Xilqiya oğlu Azarya oğlu Seraya oğlu Ezra Babildən çıxdı. ⁶Babildən gələn bu Ezra İsrailin Allahı Rəbbin Musaya verdiyi Qanunu yaxşı bilən ilahiyatçı idi. Allahı Rəbbin əli onun üzərində olduğuna görə padşah Ezranın istədiyi hər bir şeyi vermişdi.

⁷Padşah Artaxastanın hakimiyyətinin yeddinci ilində İsrail övladlarından, kahinlərdən, Levililərdən, ilahicilərdən, məbəddəki qapıçılardan və qulluqçulardan bəziləri Yerusəlimə qayıtdı. ⁸Ezra Yerusəlimə çatanda Artaxastanın hökmdarlığının yeddinci ilinin beşinci ayı idi. ⁹O, birinci ayın birinci günündə Babildən yola düşüb beşinci ayın birində Yerusəlimə çatdı, çünki Allahın mərhəmətli əli onun üzərində idi. ¹⁰Ezra özünü Rəbbin Qanununu tədqiq və tətbiq etməyə, İsraildə qayda-qanunları öyrətməyə həsr etmişdi.

Padşah Artaxastanın Ezraya verdiyi məktub

¹¹Rəbbin əmrlərini və İsrailə buyurduğu qanunları öyrədən ilahiyatçı, kahin Ezraya padşah Artaxastada bu məzmununda məktub vermişdi:

¹²«Padşahlara^{††} padşahı Artaxastadan göylərin Allahının qanunlarını öyrədən kahin Ezraya bildiriş:

¹³İndi mən əmr edirəm ki, padşahlığımda olan İsrail xalqından, kahinlərdən, Levililərdən könüllü olaraq Yerusəlimə getmək istəyən hər kəs sənənlə getsin. ¹⁴İndi sən padşahla yeddi məsləhətçisi tərəfindən əlində olan Allahın Qanununa əsasən Yəhuda və Yerusəlimdəki vəziyyəti öyrənmək üçün göndərilirsən. ¹⁵Yerusəlimi məskəni edən İsrailin Allahına padşah və məsləhətçilərinin könüllü təqdim etdikləri qızıl-gümüşü götür. ¹⁶Xalqın və kahinlərin İsrailin Allahının Yerusəlimdəki məbədinə könüllü surətdə verdikləri hədiyyələrlə bərabər Babil vilayətinin hər tərəfindən yığacağı qızıl-gümüşün hamısını götür. ¹⁷Sonra bu pulla tez buğalar, qoçlar, quzular, taxıl və şərab təqdimlərini alarsan. Onları Allahınızın Yerusəlimdəki məbədinin qurbangahında təqdim edərsiniz. ¹⁸Sən və qardaşların qızıl-gümüşün qalan hissəsini Allahın iradəsinə uyğun, istədiyini kimi istifadə edə bilərsiniz. ¹⁹Allahının məbəbində ibadət zamanı işlətmək üçün sənə qaytarılan qabları isə Yerusəlim Allahının hüzurunda təhvil ver. ²⁰Allahın məbədinə başqa nə

††7:12 7:12-26-ya qədər mətn arami dilində yazılmışdır.

lazım olarsa, sən onu padşah xəzinəsindən ödə.

²¹Mən padşah Artaxşasta Fərat çayının qərb torpaqlarının bütün xəzinədarlarına əmr edirəm ki, göylər Allahının Qanununun ilahiyyatçısı, kahin Ezranın hər istəyini diqqətlə yerinə yetirin. ²²Yüz talanta qədər gümüş, yüz kora qədər buğda, yüz bata qədər şərab, yüz bata qədər zeytun yağı və istədikləri qədər duz verin. ²³Göylərin Allahının məbədi üçün, bu Allah tərəfindən hər nə əmr olunarsa, yerli-yerində ona əməl edilsin. Niyə padşahın və övladlarının ölkəsi qəzəbə düşər olsun? ²⁴Sizə bildiririk ki, kahinlərdən, Levililərdən, ilahiçilərdən, bu Allah evinin qapıçılardan, qulluqçularından, digər xidmətçilərindən xərac, vergi və gömrük istəməyə izin yoxdur.

²⁵Sən Ezra Allahın sənə verdiyi müdrikiyə görə orada hakimlər və qazilər təyin et. Qoy onlar Fərat çayının qərbində olan bütün xalqa – sənin Allahının qanunlarını bilənlərin hamısına hökm etsinlər. Bilməyənləri də sən öyrətməlisən. ²⁶Sənin Allahının qanununa və padşahın qanununa əməl etməyən adam mütləq ölüm, sürgün, əmlak müsadirəsi yaxud həbs cəzaları ilə cəzələnsin».

²⁷Atalarımızın Allahu Rəbbə alqış olsun ki, padşahın qəlbində Rəbbin Yerusəlimdə olan məbədinə belə hörmət göstərmək istəyini yaratdı. ²⁸Rəbb padşahın, onun məsləhətçilərinin və bütün güclü rəislərinin mənə yaxşı münasibətini yaratdı. Üzərimdə olan Allahım Rəbbin əlindən qüvvət alaraq mənəmlə bərabər getmək üçün İsrailin başçılarından bəzilərini yanıma topladım.

Ezranın yol yoldaşlarının siyahısı

8 Artaxşastanın padşahlığı zamanı mənəmlə bərabər Babildən gələn və adları qeyd edilmiş nəsil başçıları bunlardır: ²Pinxas övladlarından Gerşom, İtamar övladlarından Daniel, Davud övladlarından Xattuş, ³Şekanya nəslindən, Paroş övladlarından, Zəkəriyyə və onunla bir nəsiləndən qeydə alınan yüz əlli kişi. ⁴Paxat-Moav övladlarından Zeraha oğlu Elyehoenay və onunla bərabər iki yüz kişi. ⁵Şekanya övladlarından Yaxazielin oğlu və onunla bərabər üç yüz kişi. ⁶Adin övladlarından Yonatan oğlu Eved və onunla bərabər əlli kişi. ⁷Elam övladlarından Atalya oğlu Yeşaya və onunla bərabər yetmiş kişi. ⁸Şefatya övladlarından Mikael oğlu Zevadya və onunla bərabər səksən kişi. ⁹Yoav övladlarından Yexiel oğlu Avdiya və onunla bərabər iki yüz on səkkiz kişi. ¹⁰Şelomit övladlarından Yosifyanın oğlu və onunla bərabər yüz altmış kişi. ¹¹Bevay övladlarından Bevay oğlu Zəkəriyyə və onunla bərabər iyirmi səkkiz kişi. ¹²Azqad övladlarından Haqqatan oğlu Yoxanan və onunla bərabər yüz on kişi. ¹³Adoniqamın Elifelet, Yeiel, Şemaya adlı sonuncu oğulları və onlarla bərabər altmış kişi. ¹⁴Biqvay övladlarından Utay, Zakkur və onlarla bərabər yetmiş kişi.

Yerusəlimə qayıdış

¹⁵Onları Ahavaya tərəf axan çayın yanına yığdım və üç gün orada qaldım. Mən orada xalqla kahinləri yoxladım, lakin orada Levi övladlarından heç kimi tapa bilmədim. ¹⁶Başçıları Eliezeri, Arieli, Şemayarı, Elnatanı, Yarivi, Elnatanı, Natanı, Zəkəriyyəni, Meşullamı, savadlılardan Yoyarivi və Elnatanı çağırırdım. ¹⁷Sonra onları Kasifya deyilən yerdə başçılıq edən

İddonun yanına göndərdim. Allahımızın məbədinə xidmət edən adamları bizə gətirmək üçün Kasifya deyilən yerdə İddoya və məbəd qulluqçuları olan qardaşlarına nə deyəcəklərini öyrətdim.¹⁸ Allahımızın mərhəmətli əli üzərimizdə olduğuna görə İsrail oğlu Levi oğlu Maxli övladlarından zəkali bir adam olan Şerevya ilə oğulları və soydaşlarından on səkkiz nəfəri,¹⁹ Haşavyanı, onunla bərabər Merari övladlarından Yeşayanı və qardaşları ilə onların övladlarından iyirmi nəfəri,²⁰ Levililərə kömək etmək üçün Davudla başçılarının təyin etdikləri məbəd qulluqçularından iki yüz iyirmi nəfəri bizə gətirdilər. Onların hamısı adbaad qeyd olunmuşdu.

²¹ Allahımızın qarşısında özümüzü aşağı tutub Ondan özümüz, övladlarımız və bütün malımız üçün təhlükəsiz yol diləməkdən ötrü Ahava çayı yanında oruc elan etdim.²² Çünki düşməne qarşı yolda bizə kömək etmək üçün padşahdan əsgər və atlılar istəməyə utanırdım, həm də padşaha belə söyləmişdik: «Allahımızın əli yaxşılıq etmək üçün Ona etiqad edənlərin üzərindədir. Lakin Ondan dönlərə Öz gücünü və qəzəbini göstərir». ²³ Elə buna görə də biz oruc tutub Allahımıza yalvardıq. O bizim duamızı qəbul etdi.

²⁴ Kahinlərin rəhbərləri arasından on iki nəfəri – Şerevya, Xaşavya ilə onların on nəfər soydaşını seçdim.²⁵ Padşahın, məsləhətçilərinin, rəislərinin və orada olan bütün İsraililərin Allahımızın məbədi üçün təqdim etdikləri qızıl və gümüşlə bərabər əşyaları da çəkib onlara verdim.²⁶ Onların əlinə altı yüz əlli talant gümüş, yüz talant gümüş əşya, yüz talant qızıl, ²⁷ min dariklik dəyəri olan iyirmi qızıl boşqab və qızıl qədər qiymətli olan parlaq misdən iki gözəl qabı da çəkib verdim.²⁸ Onlara

dedim: «Siz Rəbbin müqəddəslərisiniz, bu əşyalar da müqəddəsdir. Bu qızilla gümüş atalarımızın Allahı Rəbbə edilən könüllü təqdimdir.²⁹ Diqqətli olun! Onları kahinlərin rəhbərləri, Levililər və İsrailin nəsil başçuları qarşısında Yerusəlimdəki Rəbbin məbədinin otaqlarında çəkib təhvil verənə qədər qoruyun». ³⁰ Kahinlərlə Levililər çəkilmiş qızıl və gümüşlə qabları Yerusəlimə, Allahımızın məbədinə aparmaq üçün götürdülər.

³¹ Yerusəlimə getmək üçün Ahava çayı sahilindən birinci ayın on ikinci günü köçdük. Allahımızın əli üzərimizdə idi və bizi düşmənin əlindən, yolumuzdakı pusuqlardan qurtardı.³² Biz Yerusəlimə çatıb orada üç gün qaldıq.³³ Dördüncü gün isə Allahımızın məbəbində qızıl-gümüş əşyaları çəkib kahin Uriyanın oğlu Meremotun əlinə verdik. Pinxas oğlu Eleazar, habelə Levililərdən olan Yeşua oğlu Yozavad və Binnuy oğlu Noadya da onunla idi.³⁴ Əşyaların hamısı sayla, çəki ilə təhvil verildəndə bütün çəki miqdarı yazıldı.

³⁵ Bütün İsrail üçün sürgündən qayıdanlar İsrailin Allahına yandırma qurbanı olaraq on iki buğa, doxsan altı qoç, yetmiş yeddi quzu və günah qurbanı olaraq on iki təkə təqdim etdilər. Bunların hamısı Rəbbə təqdim edilən yandırma qurbanları idi.³⁶ Sonra onlar padşahın əmrlərini padşahın canişinlərinə və Fərat çayının qərb tərəfindəki valilərinə verdilər. Onlar da xalqa və Allahın evinə kömək etdilər.

Ezranın tövbə duası

9 Bu işlər qurtarandan sonra rəhbərlər mənə yaxınlaşıb dedilər: «Kahinlərlə Levililər daxil olmaqla İsrail xalqı ətraflarındakı xalqların – Kənanlıların, Xetlilərin, Perizlilərin, Yevusluların, Ammonluların, Moavlıların, Misirlilərin, Emorluların

iyrənc adətlərinə uyub özlərini onlardan fərqləndirməyiblər. ²Belə ki onlar özlərinə və oğullarına ətraflarındakı xalqların qızlarından alıblar. Bununla müqəddəs xalq başqa xalqlarla qarışıb. Rəhbərlərlə məmurlar bu xəyanətə ilk yol açmışlar». ³Mən bu sözü eşidəndə paltarımla cübbəmi cırıb saç-saqqalımı yolaraq çarəsiz oturdum. ⁴Sürgündən qayıdanların bu xəyanətinə görə İsrail Allahının sözlərindən lərzəyə gələnlərin hamısı yanıma yığıldı. Mən axşam qurbanı təqdim edilənə qədər çaşqın-çaşqın oturdum.

⁵Axşam qurbanı vaxtı pərişan halda ayağa qalxdım. Paltarım və cübbəm cırıq idi. Dizüstü oturub əllərimi Allahım Rəbbə açıb ⁶belə dua etdim:

«Ey Allahım, utanıram! Üzümü Sənə – Allahıma qaldırmağa xəcalət çəkirəm, çünki təqsirlərimiz başımızdan aşıb, günahlarımız böyüyərək göylərə çatıb. ⁷Atalarımızın dövründən bu günə qədər böyük günah içindəyik. Ona görə də hər zaman bugünkü kimi biz, padşahlarımız, kahinlərimiz təqsirlərimiz üzündən yadelli padşahlara təslim edilib qılınca, əsirliyə, talana, rüsvayçılığa düşər olduq. ⁸İndi isə bizə Allahımız Rəbb tərəfindən ani olaraq mərhəmət göstərildi. Əsirlikdən qurtulub sağ qalan bir neçə adamı Allahımız bizim üçün saxladı. Müqəddəs məkanında bizə möhkəm bir yer verdi ki, gözümüzə nur versin, bizi köləlikdən qurtarıb bir az həyata qovuşdursun. ⁹Axi biz köləyik, lakin Allahımız bizi köləlikdə qoymadı. Bizi Allahımızın məbədinə bərpa etmək, onun xarabalıqlarını abad etmək üçün Yəhuda ilə Yerusəlimdə özümüzə divar çəkməyə ruhlandırdı. Ona görə də Fars padşahlarının gözündə bizə qarşı lütf yaratdı.

¹⁰Ey Allahımız, daha nə deyə bilərik? Çünki Sənin əmrlərini tərk etmişdik.

¹¹Sən əmrlərini qulların peyğəmbərlər vasitəsilə verib dedin: «Mülk olaraq almaq üçün getdiyiniz ölkə öz əhalisinin pozğunluğu ilə, oranı başdan-başda dolduran iyrənc adətləri və mürdərliqləri ilə çirkəbə batan ölkədir. ¹²^{xy}Buna görə də nə qızlarınızı onların oğullarına verin, nə də qızlarından oğullarınıza alın. Əgər qüvvətli olmaq, bu torpağın nemətlərini yemək istəyirsinizsə, heç vaxt onların salamatlığı və firavanlığı üçün çalışmayın. Onda bu torpağı övladlarınıza irs olaraq əbədi saxlayarsınız».

¹³Hər şey pis işlərimizdən və böyük günahlarımızdan ötrü başımıza gəldi, lakin, ey Allahımız, Sən bizi təqsirlərimizin layiq olduğundan az cəzalandırdın. Əsirlikdən qurtulub sağ qalan bir neçə adamı – bunları bizə verdin. ¹⁴Bundan sonra yenə əmrlərinimi pozaq? Belə iyrənc işlər görənlər xalqlarla qohummu olaq? Biz qurtarana, sağ qalıb qurtula bilməyə nə qədər bizə qəzəblənməyəcəksənmi? ¹⁵Ey İsrailin Allahı Rəbb, Sən adilsən! Bugünkü kimi biz kiçik bir dəstə halında sağ qalmışıq. Budur, Sənin qarşısında günah içindəyik və buna görə heç birimiz Sənin qarşısında dayana bilmirik».

Yadellilərlə nikahın pozulması

10 Ezra Allah evinin qarşısında ağlayıb yerə sərilərək dua və etiraf edərək İsraililərdən çox böyük bir camaat – kişilər, qadınlar və uşaqlar onun yanına yığıldı. Xalq da acı-acı ağlayırdı. ²Elam övladlarından Yexiel oğlu Şekanya Ezraya müraciət edib dedi: «Biz Allahımıza xəyanət edərək ətrafımızdakı xalqlardan yadelli arvadlar aldığımızı. Buna baxmayaraq, hələ

də İsraililərin ümidi var. ³Ağamızın və Allahımızın əmri üzərində əsənlərin məsləhətinə görə bütün belə arvadları və onlardan doğulanları ataq. Gəlin bunun üçün indi Allahımızla əhd bağlayaq. Qoy bu Qanuna görə edilsin. ⁴Qalx, çünki bu işin məsuliyyətini daşıyan sənənsən və biz də sənənləyik. Ürəkli ol, işə başla!»

⁵Ezra ayağa qalxdı. Kahinlərin rəhbərlərinə, Levililərə və digər İsraililərə bu sözü yerinə yetirmələri üçün and içdirdi. Onlar da and içdilər. ⁶Ezra Allah evinin qarşısından ayrılıb Elyaşivin oğlu Yehoxananın otağına girdi. Gecəni orada keçirib nə çörək yedi, nə də su içdi, çünki sürgündən qayıdanların bu xəyanətinə görə yas tuturdu. ⁷Yəhudada və Yerusəlimdə sürgündən qayıdanların hamısına elan etdilər ki, Yerusəlimə yığılsınlar. ⁸Başçıların və ağsaqqalların məsləhətinə görə üç gün ərzində buraya gəlməyən hər adamın bütün əmlakı müsadirə ediləcək və özü də sürgündən qayıdan camaatın içərisindən çıxarılaçaq.

⁹Yəhudanın və Binyaminin bütün adamları üç gün ərzində Yerusəlimə yığıldı. Bu doqquzuncu ayın iyirmisində oldu. Bütün xalq bu hadisədən, həm də yağışdan ötrü əsə-əsə Allah evinin qarşısında, meydanda oturdu. ¹⁰Kahin Ezra ayağa qalxıb onlara dedi: «Siz xəyanət etmişiniz. İsrailin günahını daha da artıraraq yadelli arvadlar almısınız. ¹¹İndi atalarınızın Allahı Rəbbə öz günahlarınızı etiraf edin və Onun iradəsini yerinə yetirin. Ətrafınızdakı xalqlardan, yadelli arvadlardan ayrılın». ¹²Bütün camaat bərkdən cavab verib dedi: «Bəli, haqlısan, sənənin sözlərinə əməl etmək bizim borcumuzdur. ¹³Amma yağış vaxtıdır, bayırda dayanmağa təqətimiz yoxdur, xalq isə çoxdur. Bu iş bir-iki günün işi deyil. Çünki belə əməllə gü-

nahımızı artırmışıq. ¹⁴Qoy bütün xalq rəhbərlərimiz təmsil etsin. Bu işə görə Allahımızın coşan qəzəbi soyuyanadək şəhərlərimizdəki hər yadelli arvad alan şəxs şəhər ağsaqqalları və hakimlərlə bərabər təyin olunacaq vaxtda buraya gəlsin». ¹⁵Buna qarşı yalnız Asahel oğlu Yonatan və Tiqva oğlu Yaxzeya çıxdı. Məşullamla Levili Şabbetay da onlara kömək etdi.

¹⁶Sürgündən qayıdanlar bu sözə əməl etdi. Kahin Ezra hər nəsilədən nəsil başçısını seçib hamısının adını bəyan etdi. Onuncu ayın birində isə oturub bu işi araşdırmağa başladılar. ¹⁷Onlar birinci ayın birinci gününə qədər yadelli arvad alanların hamısı barədə lazımı qərar çıxartdılar.

¹⁸Kahin övladları arasında yadelli arvad alanlardan bunlar tapıldı: Yosadaqın oğlu Yeşua övladlarından və qardaşlarından Maaseya Eliezer, Yariv və Gedalya. ¹⁹Onlar da arvadlarını boşayacaqlarına dair əlbir oldu və öz təqsirlərinə görə təqsir qurbanı olaraq bir qoç təqdim etdi. ²⁰İmmer övladlarından Xanani və Zevadya, ²¹Xarim övladlarından Maaseya, Eliya, Şemaya, Yexiel, Uzziya, ²²Paşxur övladlarından Elyoenay, Maaseya, İsmail, Netanel, Yozavad və Elasa;

²³Levililərdən: Yozavad, Şimey, Qelaya, yəni Qelita, Petahya, Yəhuda və Eliezer;

²⁴İlahiçilərdən: Elyaşiv, məbəəd qapıçılarından Şallum, Telem və Uri;

²⁵Digər İsraililərdən – Paroş övladlarından Ramya, İzziya, Malkiya, Miyamin, Eleazar, Malkiya və Benaya; ²⁶Elam övladlarından Mattanya, Zəkəriyyə, Yexiel, Avdi, Yeremot və Eliya; ²⁷Zattu övladlarından Elyoenay, Elyaşiv, Mattanya, Yeremot, Zavad və Aziza; ²⁸Bevay övladlarından Yehoxanan, Xananya, Zabbay, Atlay; ²⁹Bani övladlarından Məşullam,

Malluk, Adaya, Yaşuv, Şeal, Yeremot;
³⁰Paxat-Moav övladlarından Adna,
 Kelal, Benaya, Maaseya, Mattanya,
 Besalel, Binnuy və Menaşşe;
³¹Xarim övladlarından Eliezer,
 İşşiya, Malkiya, Şemaya və Şimeon,
³²Binyamin, Malluk, Şemarya; ³³Xaşum
 övladlarından Mattenay, Mattata,
 Zavad, Elifelet, Yeremay, Menaşşe,
 Şimey; ³⁴Bani övladlarından Maaday,
 Amram, Uel, ³⁵Benaya, Bedeya,

Keluhi, ³⁶Vanya, Meremot, Elyaşiv,
³⁷Mattanya, Mattenay, Yaasay, ³⁸Bani,
 Binnuy, Şimey, ³⁹Şelemya, Natan,
 Adaya, ⁴⁰Maknadvay, Şaşay, Şaray,
⁴¹Azarel, Şelemya, Şemarya, ⁴²Şallum,
 Amarya, Yusif; ⁴³Nevo övladlarından
 Yeiel, Mattitya, Zavad, Zevina, Yadday,
 Yoel və Benaya.

⁴⁴Bu adamların hamısı yadelli arvad
 almışdı və bəzilərinin bu arvadlardan
 uşaqları da var idi.

NEHEMYA

KİTABI

GİRİŞ

«Nehemya» Kitabı «Salnamələr» və «Ezra» Kitabları ilə sıx əlaqədədir. Kitabda yəhudilərin üçüncü hissəsinin sürgündən Yerusəlim şəhərinə qayıtmasından bəhs olunur. Kitabın baş qəhrəmanı olan Nehemya Fars padşahının sarayında yüksək vəzifə sahibi, həm də Allaha səmimi qəlblə bağlı bir şəxs idi. Nehemyanın qiymətli keyfiyyətlərindən biri də vaxtaşırı Allaha dua etməsi idi. O, çox fəal adam olduğuna görə sürgündən qayıdan həmvətənlərini ruhlandırır onların ruhani həyatlarına istiqamət verirdi. Allah da vədlərinə sadıq qalır Öz xalqına kömək edirdi.

Kitabın məzmunu:

1:1–2:20 Yerusəlimə səyahət

3:1–6:19 Divarın tikilməsi

7:1-73 Siyahıyaalma

8:1–11:36 Xalqın ruhani oyanması

12:1-26 Kahinlərin və Levililərin siyahıya alınması

12:27-43 Divarın təqdis edilməsi

12:44-47 Məbəddə ibadətə bərpa olunması

13:1-31 Nehemyanın qayda-qanunu bərpa etməsi

Nehemyanın Yerusəlim üçün qayğısı

1 Xakalya oğlu Nehemyanın sözləri: Mən iyirminci ildə ¹«Kislev ayında Şuşan qalasında olarkən ²qardaşlarımdan biri Xanani və Yəhudadan bəzi adamlar gəldi. Mən onlardan əsirlikdən qurtulub qayıdan Yəhudilərlə Yerusəlim şəhəri

barəsində soruşdum. ³Mənə belə dedilər: «Əsirlikdən qurtulub qayıdanlar orada – vilayətdə böyük məşəqqət və xəcalət içində yaşayır. Yerusəlimin divarı dağıdılıb, darvazaları isə yandırılmışdır». ⁴Bu sözləri eşitdikdə oturub ağladım. Günlərlə yas tutdum və göylər Allahının önündə oruc tutaraq dua edib belə dedim:

Nehemyanın duası

⁵«Ey göylərin Allahı Rəbb! Səni sevənlərlə, əmrlərinə əməl edənlərlə Öz əhdinə sadıq qalır lütf göstərirsən. Ey böyük və zəhmli Allah! ⁶Yalvarıram, mənə diqqətlə qulaq as. Qulların olan İsrail övladları üçün gözlərini aç, Sənin önündə gecə-gündüz bu qulunun etdiyi duanı dinlə. Mən, biz İsrail övladlarının Sənə qarşı etdiyimiz günahları etiraf edirəm. Mən də, atalarım da günah etmişik. ⁷Hüzurunda təqsirimiz çoxdur. Qulun Musaya buyurduğu əmrlərə, qaydalara və hökmlərə əməl etmədik. ⁸Yalvarıram, qulun Musaya “əgər xəyanət etsəniz, sizi xalqlar arasına səpələyəcəyəm. ⁹«Amma Mənə tərəf dönsəniz və əmrlərimi tutub onlara əməl etsəniz, göylərin o başına qovulsanız belə, oradan sizi toplayacağam. Adımı yaşatmaq üçün seçdiyim yerə gətirəcəyəm” deyər buyurduğu sözlərini xatırla. ¹⁰Onlar Sənin qulların və xalqındır. Böyük qüvvətli və qüdrətli əlinlə onları Sən qurtardın. ¹¹Ya Xudavənd, yalvarıram, bu qulunun duasına və Sənin adına ehtiram etməkdən zövq alan qullarının duasına diqqətlə qulaq as! Yalvarıram, bu gün qulunun işini uğurlu et, qoy padşahın gözündə lütf tapsın».

Mən o vaxt padşahın saqısı idim.

¹1:1 Fars padşahı Artaxşastanın hakimiyyətinin iyirminci ili nəzərdə tutulur.

²1:8 Lev. 26:33

³1:9 Qanun. 30:4

Artaxşastanın Nehemyanı Yerusəlimə göndərməsi

2 Padşah Artaxşastanın ^{§§}hakimiyyətinin iyirminci ili, Nisan ayı idi. Padşahın qarşısına şərab gətirildi. Mən şərab camını qaldırıb ona verdim. O günə qədər mən heç vaxt onun hüzurunda kədərli görünməmişdim. ² Padşah mənə dedi: «Üzün niyə belə qəmlidir? Xəstə olmasan da, hər halda ürəyin dərddir». Onda mən çox qorxdum. ³ ^b Sonra padşaha dedim: «Padşah həmişə sağ olsun! Atalarımın dəfn edildiyi yer, şəhərimiz xaraba qalıb, darvazaları yandırılıb. Bəs mən necə kədərlənməyim?» ⁴ Padşah isə mənə dedi: «Sən məndən nə diləyirsən?» Mən göylərin Allahına dua edərək padşaha dedim: ⁵ «Əgər padşaha bu xoş gəliрсə və qulun sənin gözündə lütf tapıbsa, məni Yəhudaya, atalarımın dəfn edildiyi şəhərə göndər ki, oranı bərpa edə bilim». ⁶ Mələkə də padşahın yanında oturmuşdu. Padşah mənə dedi: «Bu səfərin nə qədər çəkdir? Nə vaxt qayıda bilərsən?» Məni göndərmək padşaha məqbul oldu və mən qayıdacağım vaxtı müəyyən etdim. ⁷ Sonra mən padşaha dedim: «Əgər padşaha xoş gəliрсə, Fərat çayının qərbindəki torpaqların valiləri üçün mənə namələr verilsin ki, Yəhudaya çatana qədər məni vilayətlərləndən keçirtsinlər. ⁸ Həm də padşahın meşə nəzarətçisi Asəfə namə göndərləsin ki, məbədin yanındakı qala darvazalarına, şəhərin divarına və iqamətgahıma tirlər düzəltmək üçün mənə ağac versin». Allahın mərhəmətli əli üzərimdə olduğuna görə padşahdan nə istədimсə, mənə verdi.

⁹ Fərat çayının qərbindəki valilərin yanına getdim və padşahın namələrini verdim. Padşah mənimlə birgə ordu zabıtləri ilə atlıları da göndərmişdi. ¹⁰ Xoronlu Sanballat və Ammonlu məmur Toviya İsrail övladlarının xeyrinə çalışan bir nəfərin gəldiyini eşitdikdə çox hirsəndilər.

Nehemyanın dağılmış divarlara nəzər salması

¹¹ Mən Yerusəlimə gəlib orada üç gün qaldım. ¹² Gecə ikən qalxıb özümlə bir neçə adam götürdüm. Yerusəlim üçün nə etmək barəsində Allahımın ürəyimə göndərdiyi fikirləri heç kəsə açmadım. Mindiyimdən başqa heç bir heyvan götürmədim. ¹³ Gecə Dərə darvazasından çıxıb Əjdaha quyusuna və Peyin darvazasına doğru getdim, Yerusəlimin dağıdılan divarına və yandırılan darvazalarına nəzər saldım. ¹⁴ Sonra Çəşmə darvazasına və Padşah hovuzuna tərəf getdim, lakin mindiyim heyvan o yerlərdən keçə bilmirdi. ¹⁵ Həmin gecə vadi boyunca çıxaraq divarı gözdən keçirdim. Sonra dönüb Dərə darvazasından girərək geri qayıtdım. ¹⁶ Hökumət məmurları hara getdiyimi, nə etdiyimi bilmirdilər. Çünki Yəhudilərə, kahinlərə, əyanlara, məmurlara və digər vəzifəliyələrə heç bir şey danışmamışdım.

¹⁷ Mən onlara dedim: «Düşdüyümüz bu pis vəziyyəti görürsünüz; Yerusəlim xarabalığa çevrilmiş, darvazalarına isə od vurulmuşdur. Gəlin Yerusəlimin divarını bərpa edək ki, bir daha rüsvayçılıq içərisində qalmayaq». ¹⁸ Mən Allahın mərhəmətli əlinin üzərimdə olduğunu bildirərək padşahın mənə dediyi sözləri onlara çatdırdım. Onlar belə dedilər: «Gəlin qalxaq, buraları bərpa edək». Bu xeyirli iş üçün hamı əlbir oldu.

§§2:1 *Artaxşasta* – Azərbaycanda indiki tarixi ədəbiyyatlarda Artakserks.

^b2:3 2Pad. 25:8-10; 2Saln. 36:19; Yer. 52:12-14

¹⁹Lakin Xoronlu Sanballat, Ammonlu məmur Toviya və Ərəb Geşem bundan xəbər tutanda bizə xor baxaraq ələ salıb dedilər: «Bu nə işdir tutursunuz? Yoxsa siz padşaha qarşı üsyan qaldırırsınız?»
²⁰Mən onlara cavab verərək dedim: «Göylərin Allahı işimizi uğurlu edəcək. Onun qulları olan bizlər qalxıb buranı bərpa edəcəyik. Sizin isə Yerusəlimdə nə payınız, nə haqqınız, nə də adınız olacaq».

Divarı tikənlər

3 Baş kahin Elyasıv ilə qardaşları qalxıb Qoyun darvazasını tikdilər. Sonra onu təqdis edib qapı taylarını yerinə qoydular. Onlar Yüz qülləsindən Xananel qülləsinə qədər olan divarı təqdis etdilər. ²Elyasıvin yanındakı hissədə Yerixo sakinləri tikdilər. Onların yanında İmri oğlu Zakkur tikdi.

³Balıqlar darvazasını Hassenaa oğulları tikdi. Onlar tirləri yerinə qoydular, qapı taylarını, rəzələrini və cəftələrini yerinə taxdılar. ⁴Onların yanında isə Haqqos oğlu Uriya oğlu Meremot bərpa işləri gördü. Meremotun yanında Meşezavel oğlu Berekya oğlu Meşullam bərpa işləri gördü. Onların yanında da Baana oğlu Sadoq bərpa etdi. ⁵Sadoqun yanında Teqoa sakinləri bərpa işləri gördülər, amma oranın əsilzadələri özlərinin Xudavəndinin işlərini görmək üçün qəddini əymədilər.

⁶Köhnə darvazasını Paseah oğlu Yoyada və Besodya oğlu Meşullam bərpa etdi. Onlar tirləri yerinə qoyub qapı taylarını, rəzələri və cəftələri taxdılar. ⁷Onların yanında Giveonlu Melatyə, Meronotlu Yadon, Fərat çayının qərbindəki torpaqların valisinin hökmünə tabe olan Giveon və Mispa sakinləri bərpa işləri gördü. ⁸Onların yanında da zərgərlərdən Xarhaya oğlu Uzziel bərpa işləri gördü. Uzzielin yanında ətriyyatçılardan biri olan

Xananya bərpa işləri gördü. Onlar Yerusəlimi Geniş divara qədər təzədən qurdular. ⁹Onların yanındakı divarı Yerusəlim əyalətinin yarı hissə rəisi Xur oğlu Refaya bərpa etdi. ¹⁰Xarumaf oğlu Yedaya isə onun yanında öz evinin qarşısında bərpa işləri gördü. Onunla yanaşı Xaşavneya oğlu Xattuş bərpa işləri gördü. ¹¹Xarim oğlu Malkiya və Paxat-Moav oğlu Xaşşuv başqa bir sahəni və Sobalar Qülləsini bərpa etdi. ¹²Malkiyanın və Xaşşuvun yanında Yerusəlim əyalətinin o biri yarısının rəisi Halloxeş oğlu Şallum qızları ilə birgə bərpa işləri gördü.

¹³Vadi darvazasını Xanun və Zanoah sakinləri bərpa etdi. Onlar darvazanı təzədən tikib qapı taylarını, rəzələrini və cəftələrini yerinə vurdular. Peyin darvazasına qədər min qulac məsafəyə divarı bərpa etdilər.

¹⁴Peyin Darvazasını Bet-Hakkerem əyalətinin rəisi Rekav oğlu Malkiya bərpa etdi. Oranı təzədən tikib qapı taylarını, rəzələrini və cəftələrini yerinə vurdu.

¹⁵Çəsmə darvazasını Mispa əyalətinin rəisi Qal-Xoze oğlu Şallun bərpa edərək oranı təzədən tikib üstünü örtüdü və qapı taylarını, rəzələrini, cəftələrini yerinə vurdu. O, Padşah bağçasının yanında Şelah hovuzunun divarını da Davudun şəhərindən enən pilləkənə qədər bərpa etdi. ¹⁶Şallundan sonra Bet-Sur əyalətinin yarı hissə rəisi Azbuq oğlu Nehemya divarı Davudun qəbrinin qarşısına, hovuzə və əsgər qışlasına qədər tikdi. ¹⁷On dan sonra isə Levililər Bani oğlu Rexumun rəhbərliyi altında bərpa işləri gördülər. Rexumun yanında Qeila əyalətinin yarı hissə rəisi Xaşavya öz əyaləti üçün bərpa işləri gördü. ¹⁸Xaşavyadan sonra onların qardaşları, Qaila əyalətinin yarı hissə rəisi Xenadad oğlu Binnuy bərpa işləri gördülər. ¹⁹Onun yanında Mispa əyalə-

tinin rəisi Yeşua oğlu Ezer silah anbarına çıxan yolun qarşısından divarın küncünə qədər başqa sahəni bərpa etdi. ²⁰ Onun yanında Zabbay oğlu Baruk divarın küncündən baş kahin Elyəşivin evinin qapısına qədər olan başqa bir sahəni səylə bərpa etdi. ²¹ Ondən sonra Haqqos oğlu Uriya oğlu Meremot, Elyəşivin evinin girişindən axırına qədər bərpa etdi. ²² Ondən sonra isə o düzənlikdə yaşayan kahinlər bərpa işləri gördülər. ²³ Onlardan sonra Binyamin və Xaşşuv öz evlərinin yanındakı sahəni bərpa etdilər. Onlardan sonra Ananya oğlu Maaseya oğlu Azarya öz evinin yanındakı sahəni bərpa etdi. ²⁴ Azaryadan sonra Xenadad oğlu Binnuy Azaryanın evindən divarın künc-bucaqlarına qədər olan sahəni bərpa etdi. ²⁵ Uzay oğlu Palal divarın küncünün qarşısından və padşahın yuxarı sarayından irəli çıxan mühafizəçilər həyətinin yanında olan gözətçilik qülləsindən başlayaraq bərpa işləri gördü. Ondən sonra Paroş oğlu Pedaya ilə ²⁶ Ofeldə yaşayan məbəd qulluqçuları şərqlə doğru Su darvazasının qarşısını və gözətçi qülləsinə qədər sahəni bərpa etdilər.

²⁷ Onların yanında Teqoa sakinləri böyük gözətçi qülləsindən Ofel divarınadək olan başqa bir sahəni bərpa etdilər.

²⁸ At darvazasının yuxarı hissəsində kahinlərdən hər biri öz evinin qabağını bərpa etdi. ²⁹ Kahinlərdən sonra İmmer oğlu Sadoq öz evinin qabağını bərpa etdi. Ondən sonra Şərqlə qapısının gözətçisi Şekanya oğlu Şemaya bərpa işləri gördü. ³⁰ Ondən sonra Şelemya oğlu Xananya və Salafın altıncı oğlu Xanun bir sahəni bərpa etdi. Xananya və Xanundan sonra Berekya oğlu Meşullam öz evinin qarşısını bərpa etdi. ³¹ Ondən sonra Malkiya adlı bir zərgər məbəd qulluqçularının və tacirlərin Nəzarət darvazasının

qarşısındakı binasına və divarın künc tərəfindəki otağa qədər sahəni bərpa etdi. ³² Divarın künc tərəfindəki otağı ilə Qoyun darvazasının arasını zərgərlər və tacirlər bərpa etdilər.

Düşmənlərin Yəhudilərə rişxənd etməsi

4 Sanballat divarı tikdiyimiz barədə eşidəndə qanı qaraldı, qəzəbləndi və biz Yəhudilərə rişxənd etməyə başladı. ² O, soydaşlarının və Samariyalıların silahlı dəstəsinin qarşısında belə dedi: «Bu yazıq Yəhudilər nə edirlər? Onlar buranı təzədən quracaqlarmı? Onlar qurban kəsəcəklərimi? Görəsən bu işi bir gün bitirə biləcəklərimi? Məgər yanmış virənəlikdən yenidən daşlar yaradacaqlar?» ³ Onun yanında olan Ammonlu Toviya belə dedi: «Əgər tikdikləri daş divarın üstünə bir tülkü çıxarsa, ora dağılacaq».

Nehemyanın dua ilə cavab verməsi

⁴ Eşit, ey Allahımız, çünki bizə xor baxırlar. Qoy həqarətləri öz başlarına düşsün və əsir düşdükləri ölkədə talan olunsunlar! ⁵ Onların günahını əfv etmə və qoy təqsirləri Sənin yadından çıxmasın! Axı onlar bənnaları təhqir etdilər.

Bərpa işlərinin davam etdirilməsi

⁶ Biz divarın bərpasını davam etdirdik və onun hər yeri hündürlüyünün yarısına qədər bitişdirildi. Çünki xalq ürəkdən çalışırdı.

⁷ Sanballat, Toviya, Ərəblər, Ammonlular və Aşdodlular Yerusəlim divarının bərpa işlərinin irəlilədiyini və dağıdılmış yerlərin tikildiyini eşidəndə çox hirsələndilər. ⁸ Onların hamısı Yerusəlimə gəlib hücum etmək və orada qarmaqarışlıq salmaq üçün əlbir oldu. ⁹ Lakin biz Allahımıza dua etdik və divarın üstündə onların hədə-qorxusu

qarşısında gecə-gündüz gözətçilər qoyduq. ¹⁰O zaman Yəhudalılar deyirdi: «İşləyənlər taqətdən düşüb, töküntü isə çoxdur. Ona görə də biz bu divarı daha tikə bilmərik».

¹¹Düşmənlərimiz isə dedilər: «Biz Yəhudilərin arasına girib onları öldürək. Bu işi elə edək ki, kimsə nə görsün, nə də başa düşsün». ¹²Onların yanında yaşayan Yəhudilər gəlib bizə on dəfə dedilər ki, düşmənlər hər tərəfdən bizə hücum edəcək. ¹³Buna görə də mən qılıncı, nizəli, ox-kamanlı xalqı nəsilbənəsil divarın arxasındakı ən aşağıdakı açıq yerlərə düzdüm. ¹⁴Bu vəziyyəti görəndə mən qalxıb əyanlara, hökumət məmurlarına və xalqın qalan hissəsinə belə dedim: «Onlardan qorxmayın! Böyük və zəhmli Xudavəndi xatırlayın! Siz soydaşlarınız, oğullarınız, qızlarınız, arvadlarınız və evləriniz uğrunda vuruşacaqsınız».

¹⁵Düşmənlərimiz eşitdi ki, bu iş bizə məlum olub, çünki Allah onların niyyətini boşa çıxarmışdı. Buna görə hamımız işimizə, divarın tikintisinə qayıtdıq. ¹⁶O gündən sonra adamlarımın yarısı tikintidə çalışdı. Yarısı isə nizələri, qalxanları, ox-kamanlarını tutub zireh geydi. Rəislər bütün divar tikən Yəhuda xalqının arxasında keşik çəkirdi. ¹⁷Yük daşıyan fəhlələr bir əli ilə iş görür, o biri əli ilə silah tuturdu. ¹⁸Bənnaların da hər biri qılıncı belinə bağlayaraq divar tikirdi. Şeypurçu isə mənim yanımda idi. ¹⁹Əyanlara, hökumət məmurlarına və xalqın qalan hissəsinə dedim: «İşimiz çoxdur, tikinti sahəmiz genişdir. Biz divar üzərində olan ayrı-ayrı sahələrdə bir-birimizdən uzaqdayıq. ²⁰Harada şeypur səsi eşitsəniz, oraya – yanımıza toplanın. Allahımız bizim üçün vuruşacaq».

²¹Beləliklə, işimizi gördük və xalqın yarısı dan söküləndən ulduzlar görünənə qədər nizə tutmuşdu. ²²O vaxt mən camaata dedim: «Hər kəs öz nökrəri ilə birgə Yerusəlimdə gecələsin və gecə keşikdə durub, gündüz isə işləsin». ²³Nə mən, nə soydaşlarım, nə nökrərim, nə də arxamda dayanan keşikçilər, heç birimiz paltarlarımızı soyunmadıq. Su gətirəndə də silah əlimizdə idi.

Nehemyanın ədalətsizliklə üzləşməsi

5 O zaman xalqın kişiləri və qadınları Yəhudi soydaşlarından bərk şikayət etməyə başladılar. ²Bəziləri belə deyirdi: «Bizim külfətimiz böyük, oğullarımız, qızlarımız çoxdur. Yaşamaq üçün yeməyə taxıl tapmalıyıq». ³Bəziləri isə belə deyirdi: «Qıtlığın üzündən tarlalarımızı, bağlarımızı və evlərimizi girov qoyuruq ki, taxıl tapaq». ⁴Belə deyənlər də var idi: «Padşahın tarlalarımıza və bağlarımıza qoyduğu vergini ödəmək üçün borc pul aldıq. ⁵İndi bizimlə soydaşlarımız eyni nəsilədir, bizim uşaqlarımız da onlarınkindən fərqlənmir. Budur, oğullarımızı və qızlarımızı kölə kimi satmağa məcburuq. Artıq qızlarımızdan bəziləri belə, satıldı. Lakin biçarəyik, çünki tarlalarımız və bağlarımız başqalarının əlindədir».

⁶Mən onların şikayət və ittihamlarını eşidəndə çox qəzəbləndim. ⁷Ciddi düşündükdən sonra əyanlarla hökumət məmurlarını tənbeh edib belə dedim: «Siz hamınız soydaşlarımıza sələmlə pul verirsiniz». Onların əleyhinə böyük yığıncaq topladım. ⁸Mən onlara dedim: «Biz yadellilərə kölə kimi satılan Yəhudi soydaşlarımızı gücümüz çatana qədər satın alırıq. Siz isə soydaşlarımızı satırsınız ki, onları təzədən bizə satsınlar?» Onlar deməyə

bir söz tapmayıb susdular. ⁹Sonra mən dedim: «Etdiyiniz bu iş yaxşı deyil. Siz düşmənlərimiz olan yadelli millətlərin danlağından qurtulmaq üçün Allahımıza ehtiram göstərərək yaşamağı deyilsinizmi?» ¹⁰Mən də qardaşlarım və nökrələrimlə birgə onlara pul və taxıl borc verirəm. Gəlin bu sələmçiliyi dayandıraraq. ¹¹İndi isə bu gün onlara tarlalarını, bağlarını, zeytunluqlarını, evlərini, onlardan aldığınız pulun, taxılın, təzə şərabın və yağın sələmini geri qaytarın». ¹²Əyanlar və hökumət məmurları dedilər: «Biz bunları qaytarırıq və daha onlardan heç bir şey tələb etmərik. Sən necə deyirsən, biz də elə edərik». Mən kahinləri çağırdım və bu sözə əməl edəcəkləri barədə onları and içdirdim. ¹³Sonra ətəyimi silkələyib dedim: «Qoy bu sözə əməl etməyən hər kəsi Allah evindən, mal-mülkündən silkələyib ataraq boş yerdə qoysun!» Bütün camaat «Amin» deyib Rəbbə həmd etdi. İcma bu sözlərə əməl etdi.

Nehemyanın təmənnasız xidməti

¹⁴Bundan əlavə, padşah Artaxşastanın hökmrənliyinin iyirminci ilindən otuz ikinci ilinə qədər – Yəhuda torpağına vali təyin edildiyim gündən bəri on iki il mən və qardaşlarım valilərə təyin olunmuş azuqəni işlətmədik. ¹⁵Amma məndən əvvəlki valilər xalqın üzərində yük olmuşdu. Onlardan çörək və şərabdan əlavə, qırx şekel gümüş alırdılar. Hətta o valilərin nökrələri də xalqa aqalıq edirdi. Mən isə Allah qorxusuna görə belə etmədim. ¹⁶Mən özümü bu divarın bərpasına həsr etdim. Biz bir tarla belə, almıdığımız. Bütün nökrələrim oraya – iş başına toplaşmışdı. ¹⁷Ətraf millətlərdən yanımıza gələnlərdən əlavə, Yəhudilərdən və məmurlardan da yüz əlli adam süfrəmdə oturardı. ¹⁸Hər gün mənim üçün bir öküz, altı seçmə qoyun və toyuqlar kəsilərdi. On gündən bir

müxtəlif növ bol-bol şərab gətirilərdi. Buna baxmayaraq, mən valilərə təyin olunmuş azuqəni tələb etmədim, onsuz da xalqın yükü ağır idi.

¹⁹Ey Allahım, bu xalq üçün etdiyim işlərə görə məni yaxşılıqla xatırla!

Düşmənlərin fənd işlətməsi

6 Divarı bərpa etdiyimi və orada uçuq-söküyün qalmadığını Sanballata, Toviyaya, Ərəb Geşemə və başqa düşmənlərimizə xəbər verdilər. Lakin mən o vaxta qədər darvazaların qapı taylarını yerinə vurmamışdım. ²Sanballat və Geşem yanıma adam göndərüb dedi: «Gəl Ono düzənliyindəki kəndlərin birində görüşək». Amma onlar mənə pislik etmək niyyətində idi. ³Mən onların yanına qasid göndərüb dedim: «Böyük bir iş görürəm və oraya enə bilmərəm. Bu işi qoyub yanınıza endiyim müddət ərzində iş nə üçün dayansın?» ⁴Düşmənlər yanıma dörd dəfə bu xəbəri göndərdi və mən onlara eyni cavab verdim. ⁵Sanballat beşinci dəfə nökrəni eyni xəbərlə mənim yanına yolladı və onun əlində möhürlənməmiş namə var idi. ⁶Məktubda belə yazılmışdı:

«Başqa millətlər arasında söz yayılıb və Geşem deyir ki, sən və Yəhudilər üsyan etmək niyyətindəsiniz. Divarı da buna görə tikirsən. Şayialərə görə sən onların padşahı olmaq istəyirsən. ⁷“Yəhudada padşah var” deyərək özün haqqında car çəkmək üçün Yerusəlimdə peyğəmbərlər də təyin etmişən. İndi isə bu sözlər padşaha çatacaq. Buna görə də gəl bu barədə birlikdə məsləhətləşək».

⁸O vaxt Sanballatın yanına adam göndərüb dedim: «Dediyin şeylərin heç biri olmayıb, sən onları özündən uydurmuşsan». ⁹Çünki hamı bizi qorxutmağa çalışıb deyirdi: «Bu işdən əlləri soyuya-

caq və bu iş baş tutmayacaq». Ay Allah, indi Sən əllərimə qüvvət ver!

¹⁰Mən Mehetavel oğlu Delaya oğlu Şemayanın evinə getdim. O, evinə qapanıb qalmışdı. Mənə dedi: «Gəl Allahın evində – məbəddə görüşək və qapılarını bağlayaq. Çünki səni öldürməyə adamlar gələcək. Bəli, gecə ikən səni öldürməyə gələcəklər». ¹¹Mən isə dedim: «Mənim kimi adam qaçarmı? Canını qurtarmaq üçün məbəddə gizlənməmi? Əsla belə etməmə!» ¹²Bunu başa düşdüm ki, Şemayanı Allah göndərmişdi. Bu peyğəmbərlik sözünü mənə qarşı ona görə söyləmişdi ki, Toviya ilə Sanballat onu pulla tutmuşdu. ¹³O məni qorxutmaq üçün muzdla tutulmuşdu ki, mən dediyini edib günaha batım. Beləcə məni pisləyib hörmətdən salmağa fürsət axtarırdılar.

¹⁴Ey Allahım, Toviya ilə Sanballatı, həm də məni qorxutmaq istəyən qadın peyğəmbər Noadyanı və digər peyğəmbərləri bu əməllərinə görə yadda saxla!

Divarın tikintisinin tamamlanması

¹⁵Elul ayının iyirmi beşində, əlli iki gün ərzində divarın tikintisi tamamlandı. ¹⁶Bütün düşmənlərimiz, ətrafımızdakı xalqlar bunu eşidəndə qorxdular və öz gözlərində çox kiçildilər. Çünki onlar başa düşdülər ki, bu iş Allahımızın köməyi ilə edildi.

¹⁷Həm də o günlər Yəhudanın əyanları Toviya ilə çoxlu namə göndərirdi və Toviya da onlara cavablar gəlirdi. ¹⁸Toviya Arah oğlu Şekanyanın kürəkəni olduğuna görə Yəhudada çox adam onunla əhd bağlamışdı. Həm də Toviyanın oğlu Yehoxanan Berekya oğlu Meşullamın qızını almışdı. ¹⁹Əyanlar onun yaxşı işləri haqqında mənim yanımda danışardılar və mənim sözlərimi ona çatdırardılar. Toviya məni qorxutmaq üçün namələr göndərirdi.

7 Divar tikilib qurtaranda və mən qapı taylarını vuranda məbəd qapıçıları, ilahiçilər və Levililər təyin olundu. ²Qardaşım Xananini və qala rəisi Xananyanı Yerusəlimə məmur təyin etdim. Çünki Xanani çoxlarından sadıq və Allahdan qorxan adam idi. ³Mən onlara dedim: «Gün qızana qədər Yerusəlimin darvazaları açılmasın. Qapıçılar oyaq olduğu müddət qapıları bağlayıb qıfıllayın. Yerusəlimdə yaşayanlardan da keşikçi təyin edin, qoy hamı öz evinin qabağında keşik çəksin».

Sürgündən Yəhudaya qayıdanların siyahısı

(*Ezra 2:1-70*)

⁴Şəhər geniş və böyük idi, lakin içində adam az idi. Evlər hələ tikilməmişdi.

⁵Allahım ürəyimə fikir göndərdi ki, əyanları, hökumət məmurlarını və habelə xalqı yığıb siyahıya alım. Mən ilk qayıdanların nəsil şəcərələrinin siyahısını əldə edib, içində belə bir yazı tapdım:

⁶Babil padşahı Navuxodonosorun əsir aldığı adamlar yaşadıkları vilayətdən Yerusəlimə və Yəhudadakı öz şəhərlərinə qayıtdı. ⁷Bunlar Zerubbabil, Yeşua, Nehemya, Azarya, Raamy, Naxamani, Mordokay, Bilşan, Misperet, Biqvay, Nexum və Baananın başçılığı ilə gəldi.

Sürgündən qayıdan İsraililərin sayı:

⁸Paroş övladları – 2172 nəfər;

⁹Şefatya övladları – 372 nəfər;

¹⁰Arah övladları – 652 nəfər;

¹¹Yeşua və Yoav nəslindən Paxat-Moav övladları – 2818 nəfər;

¹²Elam övladları – 1254 nəfər;

¹³Zattu övladları – 845 nəfər;

¹⁴Zakkay övladları – 760 nəfər;

¹⁵Binnuy övladları – 648 nəfər;

¹⁶Bevay övladları – 628 nəfər;

¹⁷Azqad övladları – 2322 nəfər;

- ¹⁸ Adoniqam övladları – 667 nəfər;
¹⁹ Biqvay övladları – 2067 nəfər;
²⁰ Adin övladları – 655 nəfər;
²¹ Ater, yəni Xizqiya övladları – 98 nəfər;
²² Xaşum övladları – 328 nəfər;
²³ Besay övladları – 324 nəfər;
²⁴ Xarif övladları – 112 nəfər;
²⁵ Giveon övladları – 95 nəfər;
²⁶ Bet-Lexem və Netofa sakinləri – 188 nəfər;
²⁷ Anatot sakinləri – 128 nəfər;
²⁸ Bet-Azmavet sakinləri – 42 nəfər;
²⁹ Qiryat-Yearim, Kefira və Beerot sakinləri – 743 nəfər;
³⁰ Rama və Geva sakinləri – 621 nəfər;
³¹ Mikmas sakinləri – 122 nəfər;
³² Bet-El və Ay sakinləri – 123 nəfər;
³³ Digər Nevo sakinləri – 52 nəfər;
³⁴ Digər Elam övladları – 1254 nəfər;
³⁵ Xarim övladları – 320 nəfər;
³⁶ Yerixo övladları – 345 nəfər;
³⁷ Lod, Xadid və Ono övladları – 721 nəfər;
³⁸ Senaa övladları – 3930 nəfər.
³⁹ Kahinlər:
 Yeşua nəslindən Yedaya övladları – 973 nəfər;
⁴⁰ İmmer övladları – 1052 nəfər;
⁴¹ Paşxur övladları – 1247 nəfər;
⁴² Xarim övladları – 1017 nəfər.
⁴³ Levililər: Hodavya nəslindən Yeşua ilə Qadmiel övladları – 74 nəfər.
⁴⁴ İlahiçilər: Asəf övladları – 148 nəfər.
⁴⁵ Məbəd qapıçıları: Şallum övladları, Ater övladları, Talmon övladları, Aqquv övladları, Xatita övladları, Şovay övladları – 138 nəfər.
⁴⁶ Məbəd qulluqçuları: Sixa övladları, Xasufa övladları, Tabbaoth övladları,
⁴⁷ Qeros övladları, Siya övladları, Padon övladları, ⁴⁸ Levana övladları, Xaqava övladları, Şalmay övladları, ⁴⁹ Xanan övladları, Giddel övladları, Qaxar övladları, ⁵⁰ Reaya övladları, Resin övlad-

ları, Neqoda övladları, ⁵¹ Qazzam övladları, Uzza övladları, Paseah övladları, ⁵² Besay övladları, Meunim övladları, Nefuşsim övladları, ⁵³ Baqbuq övladları, Xaqufa övladları, Xarxur övladları, ⁵⁴ Baslit övladları, Mexida övladları, Xarşa övladları, ⁵⁵ Barqos övladları, Sisra övladları, Tamax övladları, ⁵⁶ Nesiah övladları, Xatifa övladları.

⁵⁷ Süleymanın əyanlarının nəslindən: Sotay övladları, Soferet övladları, Perida övladları, ⁵⁸ Yaala övladları, Darqon övladları, Giddel övladları, ⁵⁹ Şefatya övladları, Xattil övladları, Pokeret-Hassevayim övladları, Amon övladları. ⁶⁰ Məbəd qulluqçuları ilə Süleymanın əyanlarının övladları – cəmi 392 nəfər.

⁶¹ Tel-Melahdan, Tel-Xarşadan, Keruvdan, Addondan, İmmerdən qayıdan, ancaq ailələrinin və nəsilələrinin İsrail övladlarından olduğunu sübut edə bilməyənlər bunlardır: ⁶² Delaya övladları, Toviya övladları, Neqoda övladları – 642 nəfər.

⁶³ Kahinlərdən: Xovaya övladları, Haqqos övladları, Gileadlı Barzillayın qızlarından arvad alıb qayınatasının adını götürən Barzillay övladları. ⁶⁴ Bunlar nəsil şəcərəsini axtardılar, lakin öz adlarını tapa bilmədilər və buna görə murdar sayılaraq kahinlikdən çıxarıldılar. ⁶⁵ Yəhudi valisi onlara əmr edib belə dedi: «Urim və Tummimi işlədən bir kahin olmayınca onlar ən müqəddəs yeməklərdən yeməsin».

⁶⁶ 7337 nəfər kölə və kənzilərdən başqa, ⁶⁷ bütün camaat birlikdə 42 360 nəfər idi. Onların kişi və qadınlardan ibarət 245 ilahiçisi var idi. ⁶⁸ Bu adamların 736 atı və 245 qatırı, ⁶⁹ 435 dəvəsi, 6720 eşşəyi var idi.

⁷⁰ Nəsil başçılarının bəziləri işin görülməsi üçün könüllü ianələr verdilər.

Vali xəzinəyə 1000 darik *qızıl, 50 ləyən, 530 kahin cübbəsi verdi. ⁷¹Nəsil başçılarından bəziləri iş üçün xəzinəyə 20 000 darik qızıl və 2200 mina gümüş verdilər. ⁷²Xalqın sağ qalanlarının verdikləri 20 000 darik qızıl, 2000 mina gümüş, 67 kahin cübbəsi idi.

⁷³^dKahinlərlə Levililər, qapıcılarla ilahilər, xalqın bəzisi, məbəəd qulluqçuları və bütün İsraililər öz şəhərlərində yerləşdilər. Yeddinci ay çatanda artıq İsraililər öz şəhərlərində idi.

Ezranın Qanunu oxuyub izah etməsi

8^eBütün xalq bir nəfər kimi Su darvazasının qarşısındakı meydana topladı. Xalq ilahiyyatçı Ezraya dedi ki, Rəbbin İsraililərə əmr etdiyi Musanın Qanun kitabını gətirsin. ²Yeddinci ayın birinci günü Ezra Qanunu kişilərdən, qadınlardan və dinləyib anlaya bilən uşaqlardan ibarət olan camaatın qabağına gətirdi. ³Ezra Su darvazasının qarşısındakı meydanda kişilərin, qadınların və anlaya bilənlərin qabağında səhər açıldan günortaya qədər bu kitabdən oxudu. Bütün xalq Qanun kitabına qulaq asdı. ⁴İlahiyyatçı Ezra bu iş üçün taxtadan düzəldilmiş hündür kürsünün üstünə çıxdı. Onun sağ tərəfində Mattitya, Şema, Anaya, Uriya, Xilqiya və Maaseya, solunda isə Pedaya, Mişael, Malkiya, Xaşum, Xaşbaddana, Zəkəriyyə və Meşullam dayanmışdı. ⁵Ezra bütün xalqın gözü qabağında kitabı açdı, çünki o bütün xalqdan daha yüksəkdə durmuşdu. O, kitabı açanda bütün xalq ayağa qalxdı. ⁶Ezra ulu Allaha, Rəbbə həmd etdi və bütün xalq əllərini qaldıraraq «Amin! Amin!» deyər cavab verdi. Sonra baş

əydilər və üzüstə yerə dökünüb Rəbbə səcdə qıldılar. ⁷Yeşua, Bani, Şerevyə, Yamin, Aqquv, Şabbetay, Hodiya, Maaseya, Qelita, Azarya, Yozavad, Xanan, Pelaya adlı Levililər Qanunu xalqa izah etdilər. Xalq isə yerində dayanmışdı. ⁸Onlar Allahın Qanun kitabından oxuyub aydınlaşdırdılar və mənasını camaata izah etdilər ki, oxunan ayələr başa düşülsün.

⁹Vali Nehemya, kahin ilahiyyatçı Ezra və xalqı öyrədən Levililər hamıya dedilər: «Bu gün Allahın Rəbb üçün müqəddəs gündür. Buna görə kədərlənməyin və ağlamayın». Çünki bütün xalq Qanunun sözlərini eşidərkən ağlayırdı. ¹⁰Nehemya da onlara dedi: «Gedin, yağlı yemək yeyin, şirin içki için və hazırlıqlı olmayanlara da pay göndərin, çünki bu gün Xudavəndimiz üçün müqəddəsdir. Kədərlənməyin, çünki Rəbbin verdiyi sevinc sizin qüvvətinizdir». ¹¹Levililər «susun, kədərlənməyin, çünki bu gün müqəddəsdir» deyər bütün xalqı sakitləşdirdilər. ¹²Bütün xalq yeyib-İçməyə, paylar göndərməyə və böyük şənlik etməyə getdi. Çünki xalq ona deyilənləri başa düşdü.

Çardaqlar bayramının qeyd olunması

¹³Ertəsi gün bütün xalqın nəsil başçıları, kahinlər və Levililər Qanunun sözlərini dinləmək üçün ilahiyyatçı Ezranın yanına topladı. ¹⁴^fRəbbin Musa vasitəsilə buyurduğu Qanunda bu yazını tapdılar: «İsrail övladları yeddinci ayın bayram günlərində çardaqlarda yaşasın». ¹⁵Onlar bütün şəhərlərdə və Yerusəlimdə bu xəbəri elan edib yaydılar: «Dağa çıxın, yazıldığı kimi çardaq qurmaq üçün

*7:70 Darik – qızıl sikkə.

^d7:73 1Saln. 9:2; İbr. 11:3 ^e8:1 Ezra 3:1

^f8:14 Lev. 23:33-36,39-43; Qanun. 16:13-15

zeytun, cır zeytun, mərsin, xurma və sıx yarpaqlı ağacların budaqlarını buraya gətirin». ¹⁶Bütün xalq çıxıb budaq gətirdi, hər kəs öz evinin damında, həyətlərində, Allah evinin həyətinə, Su darvazasındakı meydanda və Efrayim darvazasındakı meydanda özlərinə çardaq düzəltdi. ¹⁷Bütün əsirlikdən geri qayıdan camaat çardaqlar düzəldib orada qaldı. Əslində Nun oğlu Yeşuanın dövründən bu günə qədər İsrail övladları belə etməmişdi. Çox böyük sevinc oldu. ¹⁸Ezra birinci gündən sonuncu günə qədər hər gün Allahın Qanun kitabından oxuyurdu. Onlar yeddi gün bayram keçirdilər, səkkizinci gün isə qayda-qanuna görə təntənəli toplantı quruldu.

Xalqın orucu və tövbəsi

9 Həmin ayın iyirmi dördüncü günü İsrail övladları oruc tutaraq əyinlərində çul və başları toz-torpaq içində toplandı. ²İsrail övladları nəslə bütün yadellilərdən ayrılaraq durub öz günahlarını və atalarının şər işlərini etiraf etdi. ³Onlar olduqları yerdə dayanıb günün dördüdə bir hissəsini özlərinin Allahı Rəbbin Qanun kitabından oxudular. Günün digər dördüdə bir hissəsini isə günahlarını etiraf edib özlərinin Allahı Rəbbə səcdə qıldılar.

⁴Yeşua, Bani, Qadmiel, Şevanya, Buni, Şerevya, Bani və Kenani Levililərin pilləkəninə üstünə qalxıb özlərinin Allahı Rəbbə uca səsə yalvardılar. ⁵Levililər – Yeşua, Qadmiel, Bani, Xaşavneya, Şerevya, Hodiya, Şevanya, Petahya dedilər: «Ayağa qalxın və əbədi olan Allahınız Rəbbə həmd edin! Qoy Sənin izzətli

adına həmd olsun və etdiyiniz bütün həmdlərdən, şükürlərdən də çox ucaldılsın!

⁶Sən, yalnız Sən Rəbsən, göyləri, göylərin ən uca qatlarını və bütün səma cisimlərini, yer üzünü və onun məxluqlarını, dənizləri və içindəki hər şeyi Sən yaratdın və hamısına həyat verirənsən. Səma cisimləri Sənə səcdə qılır! ⁷Ya Rəbb, Sən o Allahsan ki, İbramı seçib Xaldeylilərin Ur şəhərindən çıxararaq ona İbrahim adını verdin. ⁸Sən Öz önündə onun sadıq ürəyini gördün. Ona görə də Kənanlıların, Xetlilərin, Emorluların, Perizlilərin, Yevusluların və Qırqaşlıların diyarını İbrahim övladlarına vermək üçün onunla əhd kəsdin və sözlərini yerinə yetirdin. Çünki Sən adılısən.

⁹^{jk} Misirdə atalarımızın çəkdikləri əziyyəti gördün və Qırmızı dənizin yanındakı fəryadlarını eşitdin. ¹⁰Fironla bütün əyanlarına və ölkəsinin bütün xalqına əlamətlər və möcüzələr göstərdin. Çünki Misirlilərin atalarımıza qarşı azgınlıq etdiyini bildin və bu günə kimi adını izzətləndirdin. ¹¹^{mn} Atalarımızın qarşısında dənizi yarıdın və onlar dənizin ortasında quru yerdən keçib getdilər. Onları təqib edənləri isə dərinliklərə, coşğun sulara atılan bir daş kimi atdın. ¹²^oAtalarımıza gündüz bulud dirəyi ilə, gecələr isə gedəcəkləri yolu nurlandırmaq üçün od dirəyi ilə yol göstərdin. ¹³^pSina dağının üstünə enib onlarla göylərdən danışdın. Onlara ədalətli hökmlər, doğru qanunlar, yaxşı qaydalar və əmrlər verdin. ¹⁴Sən müqəddəs Şənbə gününü onlara bildirdin və qulun Musa vasitəsilə əmrləri, qaydaları və qanunu

89:7 Yar. 12:1 h9:7 Yar. 17:5 i9:8 Yar. 15:18-21 j9:9 Çıx. 3:7

k9:9 Çıx. 14:10-12 l9:10 Çıx. 7:8-12:32 m9:11 Çıx. 14:21-29

n9:11 Çıx. 15:4-5 o9:12 Çıx. 13:21-22 p9:13 Çıx. 19:18-23:33

buyurdun. ¹⁵qr ^sAtalarımız acanda onlara göylərdən çörək göndərdin. Susayanda onlar üçün qayadan su çıxardın. Atalarımıza əmr verdin ki, vəd etdiyin torpağa girib sahib olsunlar.

¹⁶¶Lakin atalarımız təkəbbürlü olub dikbaşlıq etdilər və Sənin əmrlərini dinləmədilər. ¹⁷¶İtaət etmək istəməyib Sənin onlar üçün göstərdiyin möcüzələri yada salmadılar, dikbaşlıq etdilər, üsyankarlıqları ilə köləlik həyatlarına qayıtmaq üçün özlərinə bir başçı təyin etdilər. Lakin Sən bağışlamağı sevən, lütfkar, rəhmli, çox səbirli və bol məhəbbəti olan Allah olduğuna görə onları tərək etmədin. ¹⁸vHətta atalarımız özləri üçün tökmə dana düzəldib “Budur, səni Misirdən çıxaran Allahın!” deyərək böyük küfr edəndə ¹⁹wSən Öz böyük mərhəmətin naminə onları səhrada tək qoymadın. Gündüz onlara yolda bələdcilik etmək üçün bulud dirəyini, gecələr isə gedəcəkləri yolu nurlandırmaq üçün od dirəyini qabaqlarından əskik etmədin. ²⁰Sən onlara nəsihət vermək üçün Öz xeyirxah Ruhunu verdin. İsrail övladlarının ağızlarından mannanı əsirgəmədin, susayanda su verdin. ²¹Qırx il onları səhrada bəslədin və onlar heç nədən korluq çəkmədi. Nə paltarları köhnəldi, nə ayaqları şişdi. ²²xÖlkələri və xalqları onlara təslim edərək torpaqlarını aralarında bölüşdüdü. Onlar Sixonun ölkəsini, yəni Xeşbon padşahının ölkəsini və Başan padşahı Oqun ölkəsini ələ keçirdi. ²³yz Övladlarını göydəki ulduzlar qədər çoxaltdın. Onların atalarına “oraya girib sahib

olsunlar” deyərək vəd etdiyini ölkəyə gətirdin. ²⁴aOnların övladları o torpağa girib sahib oldular. Sən oranın əhalisini – Kənanlıları onlara təbə etdirib padşahlarını ölkənin əhalisi ilə bərabər onlara təslim etdirdin ki, o adamlarla istədikləri kimi rəftar etsinlər. ²⁵bOnlar möhkəmlənmiş şəhərləri və bərəkətli torpağı tutub mal-dövlətlə dolu evlərə, qazılmış quyulara, bağlara, zeytunluqlara və bol-bol meyvə ağaclarına sahib oldular. Yeyib doydular, kökəldilər və verdiyin böyük nemətlər üçün sevindilər.

²⁶cLakin onlar itaətsizlik edərək Sənə qarşı üsyankar oldular. Qanununa arxa çevirdilər, Sənə tərəf dönmək üçün onlara xəbərdarlıq edən peyğəmbərlərini öldürdülər və böyük küfr etdilər. ²⁷Onda Sən onları düşməyə təslim etdin. Düşmənləri də onlara zülm etdilər. Sıxıntılı vaxtlarında İsrail övladları Sənə fəryad etdilər. Sən göylərdən eşitdin və Öz böyük mərhəmətinə görə onlara xilaskarlar göndərdin. Onlar da İsrail övladlarını düşmən əlindən qurtardılar. ²⁸Lakin rahat olan kimi yenə Sənin nəzərində pis işlər gördülər. Buna görə də Sən onları düşməyə təslim etdin, düşmənləri də onlara hökm etdilər. Onlar yenə də Sənə fəryad etdilər, Sən də onları göylərdən eşidib Öz böyük mərhəmətinə görə dəfələrlə qurtardın. ²⁹dOnlara xəbərdarlıq etdin ki, Sənin Qanununa tərəf dönsünlər. Amma onlar təkəbbürlü olub əmrlərinə qulaq asmadılar və hökmlərini pozub günah etdilər. Halbuki o hökmlərə əməl edən hər kəs həyat tapar. Onlar inadkarlıqla

⁹9:15 ÇIX. 16:4-15 ¹9:15 ÇIX. 17:1-7 ⁵9:15 Qanun. 1:21

¹9:16 Say. 14:1-4; Qanun. 1:26-33

¹9:17 ÇIX. 34:6; Say. 14:18; Zəb. 86:15; 103:8; 145:8; Yoel 2:13; Yun. 4:2

¹9:18 ÇIX. 32:1-4 ^w9:19 Qanun. 8:2-4 ^x9:22 Say. 21:21-35

^y9:23 Yar. 15:5; 22:17 ^z9:23 Yeşua 3:14-17 ^a9:24 Yeşua 11:23

^b9:25 Qanun. 6:10-11 ^c9:26 Hak. 2:11-16 ^d9:29 Lev. 18:5

Sənə arxa çevirib dikbaşlıq və itaətsizlik etdilər. ^{30e}Lakin Sən illər boyu onlarla səbirlə davrandın. Öz Ruhunla, peyğəmbərlərin vasitəsilə onlara xəbərdarlıq etdin. Onlar isə qulaq asmadılar və ona görə Sən onları ətraflarındakı xalqlara təslim etdin. ³¹Lakin Sən böyük mərhəmətinə görə İsrail övladlarını məhv olmağa qoymadın, onları tərk etmədin, çünki Sən lütfkar və rəhmli Allahsan.

^{32f}Ey Allahımız! Böyük, qüdrətli və zəhmli, əhdi və məhəbbəti saxlayan Allah! Aşşur padşahlarının dövründən bu günə qədər bizim çəkdiyimiz, padşahlarımızın, ağalarımızın, kahinlərimizin, peyğəmbərlərimizin, atalarımızın və bütün xalqının çəkdiyi əzab-əziyyət Sənin gözündə kiçik görünməsin. ³³Sən haqlısan, başımıza gələn hər işdə bizimlə ədalətlə davrandın, biz isə pis işlər etdik. ³⁴Padşahlarımız, rəislərimiz, kahinlərimiz, atalarımız Sənin Qanununa riayət etmədi. Sənin əmrlərinə və verdiyin xəbərdarlıqlara qulaq asmadılar. ³⁵Onlar öz ölkələrində verdiyin böyük nemətlər içində, geniş, bərəkətli torpaqda belə, Sənə qulluq etmədilər və pis əməllərindən əl çəkmədilər. ³⁶Budur, bu gün biz köləyik. Atalarımıza meyvəsinə və gözəl məhsulunu yemək üçün verdiyin o torpaqda biz köləlik edirik. ³⁷Günahlarımıza görə torpağımızın bol məhsulu üzərimizdə hökm sürən padşahlara nəşib olur. Bizim özümüzü də, heyvanlarımızı da istədikləri kimi idarə edirlər. Biz isə böyük zülm içindəyik.

³⁸Bütün bunlara görə biz Səninlə yazılı sabit əhd bağlayırıq. Rəislərimiz,

Levililərimiz və kahinlərimiz də bu əhdi möhürləyir».

Əhdi möhürləyənlərin siyahısı

10 Əhdi möhürləyənlər bunlar idi: Xakalya oğlu vali Nehemya, Sidqiya, ²Seraya, Azarya, Yeremya, ³Paşxur, Amarya, Malkiya, ⁴Xattuş, Şevanya, Malluk, ⁵Xarim, Meremot, Avdiya, ⁶Daniel, Ginneton, Baruk, ⁷Meşullam, Aviya, Miyamin, ⁸Maazyay, Bilqay, Şemaya. Bunlar kahinlər idi.

⁹Levililər: Azanyanın oğlu Yeşua, Xenadad övladlarından Binnuy və Qedmiel, ¹⁰onların qardaşları Şevanya, Hodiya, Qelita, Pelaya, Xanan, ¹¹Mikeya, Rexov, Xaşavya, ¹²Zakkur, Şerevya, Şevanya, ¹³Hodiya, Bani, Beninu.

¹⁴Xalqın başçıları: Paroş, Paxat-Moav, Elam, Zattu, Bani, ¹⁵Bunni, Azqad, Bevay, ¹⁶Adoniya, Biqvay, Adin, ¹⁷Ater, Xizqiya, Azzur, ¹⁸Hodiya, Xaşum, Besay, ¹⁹Xarif, Anatot, Nevay, ²⁰Maqpiş, Meşullam, Xezir, ²¹Meşezavel, Sadoq, Yaddua, ²²Pelatyay, Xanan, Anaya, ²³Huşə, Xananya, Xaşşuv, ²⁴Halloxeş, Pilxa, Şoveq, ²⁵Rexum, Xaşavna, Maaseya, ²⁶Axiya, Xanan, Anan, ²⁷Malluk, Xarim, Baana.

²⁸Qalan xalq – kahinlər, Levililər, məbəd qarçıları, ilahilər, məbəd qulluqçuları, Allahın Qanununa görə ətraf xalqlardan ayrılan hər kəs arvadları, ağılkəsən oğul və qızları ilə bərabər ²⁹əsl soydaşları ilə birləşdi. Allahın qulu Musanın əli ilə verilmiş Qanuna görə hərəkət etmək, Xudavəndimiz Rəbbin bütün əmrlərinə, hökmlərinə və qanunlarına etina ilə əməl etmək üçün and içdilər. Əməl etməyənlərə isə lənət oxudular. ^{30g}And içdik ki, qızlarımızı ətrafımızdakı xalqlara verməyib onların

^e9:30 2Pad. 17:13-18; 2Saln. 36:15-16

^f9:32 2Pad. 15:19,29; 17:3-6; Ezra 4:2,10

^g10:30 Çıx. 34:16; Qanun. 7:3

qızlarını öz oğullarımıza almayacağıq. ³¹hi Ətraf xalqlara mənsub olanlar Şənbə günü yaxud başqa müqəddəs bir gündə satmaq üçün əşya yaxud taxıl gətirsələr, onlardan heç nə almayacağıq. Yeddi ildə bir dəfə torpağı dincə qoyacağıq və bütün borcları ləğv edəcəyik.

³²JAllahımızın məbədinin xidməti üçün ildə şəkəlin üçdə bir hissəsini verməyi öhdəmizə götürdük. ³³Bu pul təqdim çörəkləri, daimi taxıl təqdimi, daimi yandırma qurbanı, Şənbə günləri, Təzə Ay mərasimləri və başqa bayramlar, müqəddəs sovqatlar, İsrail övladlarının günahını kəffarə etmək üçün günah qurbanları və Allahımızın məbədinin digər ehtiyacları üçündür.

³⁴Biz kahinlər, Levililər və xalq hər il müəyyən vaxtda Allahımızın məbədinə odunla təmin etmək üçün nəsilərimizə görə püşk atdıq. Bu odunlar Qanunda yazıldığı kimi Allahımız Rəbbin qurbangahında yandırılmalı idi. ³⁵kHər il torpağımızın ilk məhsulunu və hər növlü ağacın nübarını Rəbbin məbədinə aparmalıyıq. ³⁶lQanunda yazıldığı kimi ilk doğulan oğullarımızı, heyvanlarımızı, ilk doğulan mal-qara və qoyun-keçimizi Allahımızın məbədinə, orada xidmət edən kahinlərin yanına gətirməliyik. ³⁷mHəm də xəmirimizin, taxıl təqdimlərimizin, hər növ ağaclarımızın meyvəsinin, təzə şərəblərimizin, zeytun yağımızın nübarını kahinlərə, Allahımızın məbədinin anbarına, torpaq məhsullarımızın onda bir hissəsini isə Levililərə gətirməliyik. Çünki işlədiyimiz bütün şəhərlərdə onda bir hissəni Levililər alır. ³⁸nLevililər onda bir hissəni alarkən Harun oğullarından olan kahin onlarla olacaq. Levililər

isə alacaqları onda bir hissənin onda birini Allahımızın məbədinə, xəzinənin anbar otaqlarına aparacaq. ³⁹Çünki İsrail övladları və Levililər taxılın, təzə şərəbin və zeytun yağının təqdimlərini anbar otaqlarına gətirməlidir. Orada Müqəddəs məkanın qabları, xidmət edən kahinlər, məbəd qapıçıları və ilahiçilər olacaq. Beləcə biz Allahımızın məbədinə laqeyd yanaşmayacağıq.

Yerusəlim və digər şəhərlərinin əhalisi barəsində

11 Xalqın rəisləri Yerusəlimdə yerləşdi. Xalqın yerdə qalanı isə püşk atdı ki, hər on nəfərdən biri müqəddəs Yerusəlim şəhərinə yaşamağa getsin, doqquzu isə o biri şəhərlərdə yaşasın. ²Yerusəlimdə könüllü yaşamağa gedənlərin hamısına xalq xeyirdua verdi.

³oYerusəlimdə yerləşən vilayət başçıları bunlardır. Ancaq bəzi İsraililər, kahinlər, Levililər, məbəd qulluqçuları və Süleymanın əyanlarının oğulları Yəhuda şəhərlərində, hər kəs öz şəhərindəki mülkündə yerləşdi. ⁴Binyamin övladlarından və Yəhuda övladlarından bəziləri isə Yerusəlimdə məskunlaşdı.

Yəhuda övladları: Peres nəslindən Mahalalə oğlu Şəfatya oğlu Amarya oğlu Zəkəriyyə oğlu Uzziya oğlu Ataya, ⁵Şilolu Zəkəriyyə oğlu Yoyariv oğlu Adaya oğlu Xazaya oğlu Qal-Xoze oğlu Baruk oğlu Maaseya. ⁶Peres övladlarından Yerusəlimdə yerləşən 468 nəfər igid adam idi.

⁷Binyamin övladları bunlardır: Yeşaya oğlu Yetiel oğlu Maaseya oğlu Qolaya oğlu Pedaya oğlu Yoed oğlu Meşullam oğlu Sallu və ⁸ondan sonra

^h10:31 Çıx. 23:10-11; Lev. 25:1-7 ⁱ10:31 Qanun. 15:1-2

^j10:32 Çıx. 30:11-16 ^k10:35 Çıx. 23:19; 34:26; Qanun. 26:2

^l10:36 Çıx. 13:2 ^m10:37 Say. 18:21 ⁿ10:38 Say. 18:26 ^o11:3 Neh. 7:73

Qabbay, Sallay – 928 nəfər. ⁹Zikri oğlu Yoel onların rəhbəri idi, Hassenua oğlu Yəhuda isə şəhərin vali müavini idi.

¹⁰Kahinlərdən: Yoyariv oğlu Yedaya, Yakin, ¹¹Axituv oğlu Merayot oğlu Sadoq oğlu Meşullam oğlu Xilqiya oğlu Allah evinin başcısı Seraya və ¹²məbəddə iş görən soydaşları – 822 nəfər; Malkiya oğlu Paşxur oğlu Zəkəriyyə oğlu Amsi oğlu Pelalya oğlu Yeroxam oğlu Adaya və ¹³onun nəsil başcısı olan soydaşları – 242 nəfər; İmmer oğlu Meşillemot oğlu Axzay oğlu Azarel oğlu Amaşsay və ¹⁴onun soydaşları – 128 nəfər igid döyüşçü. Haqqedolim oğlu Zavdiel onların rəhbəri idi.

¹⁵Levililərdən: Bunni oğlu Xaşavya oğlu Azriqam oğlu Xaşşuv oğlu Şemaya.

¹⁶Levililərin başçılarından Şabbetay və Yozavad Allah evinin bayır işlərini idarə edirdilər. ¹⁷Asəf oğlu Zavdi oğlu Mikeya oğlu Mattanya şükür duasını oxuyan məbəd ilahilərini dəstə rəhbəri və soydaşlarından Baqbuqya onun müavini idi. Yedutun oğlu Qalal oğlu Şam-mua oğlu Avda da var idi. ¹⁸Müqəddəs şəhərdə yaşayan bütün Levililər 284 nəfər idi.

¹⁹Məbəd qapıçıları Aqquv, Talmon ilə qardaşları darvazalarda keşik çəkənlər, 172 nəfər idi.

²⁰İsraillilərin, kahinlərin, Levililərin yerdə qalanları bütün Yəhuda şəhərlərində yaşayırdı. Hər kəs öz mülkündə yaşayırdı.

²¹Məbəd qulluqçuları isə Ofeldə qalırdı. Sixa və Gişpa onlara rəhbərlik edirdi.

²²Allahın evindəki ibadətdə ilahilər oxuyan Asəf övladlarından Mikeya oğlu Mattanya oğlu Xaşavya oğlu Bani oğlu Uzzi Yerusəlimdə Levililərin rəhbəri idi. ²³Bu ilahilər padşahın fərmanına tabe idi və hər gün vəzifələrini müəyyən edən qaydaları yerinə yetirirdi.

²⁴Yəhuda oğlu Zerah övladlarından Meşezavel oğlu Petahya İsrail xalqının ümumi işlərində Fars padşahına kömək edirdi.

²⁵Kəndlərə və tarlalarına gəlincə, Yəhuda övladlarından bəziləri Qiryat-Arba ilə qəsəbələrində, Divon ilə qəsəbələrində, Yeqqavseel ilə kəndlərində, ²⁶Yeşuada, Moladada, Bet-Peletedə, ²⁷Xasar-Şualda və Beer-Şeva ilə qəsəbələrində, ²⁸Ziqlaqda, Mekona ilə qəsəbələrində, ²⁹En-Rimmonda, Sorada, Yarmutda, ³⁰Zanoahda, Adullam ilə kəndlərində, Lakiş ilə tarlalarında, Azeqa ilə qəsəbələrində qaldılar. Yaşadıqları məntəqə Beer-Şevadan Hinnom vadisinə qədər idi.

³¹Binyamin övladları Gevadan başlayaraq Mikmas ilə Ayyada, Bet-El ilə qəsəbələrində, ³²Anatot, Nov, Ananya, ³³Xasor, Rama, Gittayim, ³⁴Xadid, Sevoim, Nevallat, ³⁵Lod, Ono və Sənətkarlar dərəsində məskən saldılar. ³⁶Yəhudadakı Levililərin bəzi bölmələri Binyamin ərazisi üçün ayrıldı.

Zerubbabil ilə gələn kahinlər və Levililər

12 Şealtiel oğlu Zerubbabil və Yeşua ilə qayıdan kahinlər və Levililər bunlar idi: Seraya, Yeremya, Ezra, ²Amarya, Malluk, Xattuş, ³Şekanya, Rexum, Meremot, ⁴İddo, Ginnetoy, Aviya, ⁵Miyamin, Maadya, Bilqa, ⁶Şemaya, Yoyariv, Yedaya, ⁷Sallu, Amoq, Xilqiya, Yedaya. Bunlar Yeşuanın dövründə kahinlərin və qardaşlarının başçıları idi.

⁸Levililər: Yeşua, Binnuy, Qadmiel, Şerevya, Yəhuda, Mattanya. Mattanya qardaşları ilə birgə şükür ilahiləri üçün məsuliyyət daşıyırdı. ⁹Onların qardaşları Baqbuqya ilə Unni ibadətdə onların qarşısında dururdu.

¹⁰Yeşuadan Yoyaqim törədi, Yoyaqimdən Elyaşiv törədi, Elyaşivdən Yoyada törədi. ¹¹Yoyadadan Yonatan törədi, Yonatandan Yaddua törədi.

¹²Yoyaqimin dövründə nəsil başçıları olan kahinlər bunlar idi: Seraya nəslindən Meraya, Yeremya nəslindən Xananya, ¹³Ezra nəslindən Meşullam, Amarya nəslindən Yehoxanan, ¹⁴Malluk nəslindən Yonatan, Şevanya nəslindən Yusif, ¹⁵Xarim nəslindən Adna, Merayot nəslindən Xelqay, ¹⁶İddo nəslindən Zəkəriyyə, Ginneton nəslindən Meşullam, ¹⁷Aviya nəslindən Zikri, Minyamin nəslindən, Moadya nəslindən Piltay, ¹⁸Bilqa nəslindən Şammua, Şemaya nəslindən Yehonatan, ¹⁹Yoyariv nəslindən Mattenay, Yedaya nəslindən Uzzi, ²⁰Şallay nəslindən Qallay, Amoq nəslindən Ever, ²¹Xilqiya nəslindən Xaşavya, Yedaya nəslindən Netanel.

²²Elyaşiv, Yoyada, Yoxanan və Yadduanın günlərində Levili nəsil başçıları və kahinlər Fars padşahı Daranın hökmranlığına qədər qeyd edilmişdi. ²³Levili nəsil başçıları, Elyaşiv oğlu Yoxananın günlərinə qədər salnamələr kitabında yazıldı. ²⁴Levililərin başçıları Xaşavya, Şerevya və Qadmiel oğlu Yeşua bir tərəfdə, qardaşları da o biri tərəfdə dayanıb Allah adamı Davudun əmrinə görə qarşılıqlı həmdlər və şükürlər edirdi. ²⁵Mattanya, Baqbuqya, Avdiya, Meşullam, Talmon və Aqquv qapıçılıq edib darvazalardakı anbarları qoruyurdu. ²⁶Bunlar Yosadaq oğlu Yeşua oğlu Yoyaqimin günlərində, vali Nehemya və ilahiyyatçı kahin Ezranın dövründə yaşayırdı.

Yerusəlim divarının təqdis edilməsi

²⁷Yerusəlim divarının təqdis etmə mərasimini sevinclə, şükürlə, ilahilərlə, sinc, çəng və lira ilə keçirmək üçün

Levililər yaşadıkları hər yerdən çağırılıb Yerusəlimə gətirildilər. ²⁸Yerusəlim ətrafındakı sahədən və Netofalıların kəndlərindən, ²⁹Bet-Qılqaldan və Geva ilə Azmavet çöllərindən ilahiçilər toplandı. Çünki ilahiçilər Yerusəlim ətrafında özləri üçün kəndlər salmışdılar.

³⁰Kahinlər və Levililər özlərini pak edəndən sonra xalqı, darvazaları və divarı pak etdilər.

³¹Onda mən Yəhuda rəislərini divarın üstünə çıxartdım və şükür ilahiləri oxuyan iki böyük dəstə təyin etdim. Onlardan biri divarın üstü ilə sağ tərəfdən Peyin darvazasına doğru gedirdi. ³²Onların ardınca Hoşaya və Yəhuda rəislərinin yarısı, ³³Azarya, Ezra, Meşullam, ³⁴Yəhuda, Binyamin, Şemaya, Yeremya, ³⁵əllərində kərənaylarla kahinlərdən bəziləri – Asəf oğlu Zakkur oğlu Mikeya oğlu Mattanya oğlu Şemaya oğlu Yonatan oğlu Zəkəriyyə, ³⁶qardaşları Şemaya, Azarel, Milalay, Gilalay, Maay, Netanel, Yəhuda, Xanani, Allah adamı Davudun musiqi alətləri ilə gedirdilər. İlahiyyatçı Ezra onların qabağında gedir. ³⁷Çeşmə darvazası yanında və onların qarşısında divar yoxuşunda Davudun şəhərinin pilləkənləri ilə çıxıb Davudun sarayının üst tərəfindən şərqə doğru Su darvazasına qədər getdilər.

³⁸Şükür ilahiləri oxuyanların o biri dəstəsi divarın üstü ilə sol tərəfə gedirdi. Mən xalqın yarısı ilə onların ardınca yeriyirdim. Sobalar qülləsindən keçib Geniş divara qədər, ³⁹Efrayim darvazasının üstündən Köhnə darvaza, Balıqlar darvazası, Xananel qülləsi, Yüz qülləsi və Qoyun darvazasına qədər gedib Mühafizəçilər darvazasında dayandıq. ⁴⁰Şükür ilahiləri oxuyanların iki dəstəsi Allah evinin yanında ayaq saxladı. Mən də hökumət məmurlarının yarısı ilə dayandım. ⁴¹Yanımda kərənay

çalan kahinlər bunlar idi: Elyaqim, Maaseya, Minyamin, Mikeya, Elyoenay, Zəkəriyyə və Xananya; ⁴² habelə Maaseya, Şemaya, Eleazar, Uzzi, Yehoxanan, Malkiya, Elam və Ezer. İlahiçilər İzrahyanın rəhbərliyi altında tərənnüm etdi. ⁴³ O gün çoxlu qurban kəsildi və şadlıq oldu, çünki Allah xalqa böyük sevinc bəxş etmişdi. Qadınlar və uşaqlar da sevirdi və Yerusəlimin şənliyi uzaqlardan eşidilirdi.

Məbəd ibadəti üçün təminat

⁴⁴ Elə o gün ianələrin, ilk məhsulun və onda bir hissələrin yığılacağı anbarları qorumaq üçün adamlar təyin edildi. Bütün bunlar Qanunda kahinlər və Levililər üçün nəzərdə tutulan şəhərlərin ətrafındakı tarlalardan anbarlara gətirilməli idi. Çünki Yəhudalılar ibadət edən kahinlərlə Levililərdən məmnun idi. ⁴⁵ Onlar, ilahiçilərlə məbəd qarçıları Davud və oğlu Süleymanın əmrinə əsasən özlərinin Allahına xidmət edib pak olma mərasimini yerinə yetirdi. ⁴⁶ Çünki qədim zamanlarda – Davudun və Asəfin günlərində ilahiçilərin başçıları var idi və Allaha həmd və şükür mahnıları oxunurdu. ⁴⁷ Zerubbabilin və Nehemyanın günlərində bütün İsraililər hər gün ilahiçiləri və məbəd qarçılarını gündəlik paylar ilə təmin edirdi. Onlar Levililərə düşən payı ayırdı. Levililər də Harun övladlarına düşən payı ayırdı.

Nehemyanın qayda-qanunu bərpa etməsi

13 ⁴⁰ O gün Musanın kitabından oxundu və xalq qulaq asırdı. Bu kitabda belə bir yazı aşkar olundu: «Allahın camaatına Ammonlu və yaxud Moavlı heç vaxt daxil ola bilməz».

²¹ Çünki Moav və Ammon övladları İsrail övladlarını çörək və su ilə qarşılamamışdı. Lakin İsrail övladlarına qarşı lənət oxumaq üçün Bilamı muzdlı tutmuşdular. Allahımız isə lənəti xeyir-duaya çevirdi. ³ İsrail övladları qanunu dinlədikdə bütün yadelliləri aralarından ayırdı.

⁴ Bundan əvvəl Allahımızın məbədinin anbarlarına nəzarətçi təyin edilən kahin Elyaşiv Toviyanın yaxın tanışı olduğuna görə ⁵ ona böyük bir otaq hazırlamışdı. Oraya əvvəllər taxıl təqdimləri, kündür, məbəd əşyaları, qanun üzrə Levililərə, ilahiçilərə və məbəd qarçılarına verilən taxılın, təzə şərəbin və zeytun yağının onda bir hissələri və kahinlərə verilən ianələr qoyulardı. ⁶ Bu iş baş verəndə mən Yerusəlimdə deyildim. Ona görə ki Babil padşahı Artaxşastanın hakimiyyətinin otuz ikinci ilində onun hüzuruna getmişdim. Bir müddət sonra padşahdan izin alıb ⁷ Yerusəlimə qayıtdım. Elyaşivin etdiyi pisiyi – Allah evinin həyətində Toviyaya bir otaq hazırladığı barədə xəbər aldım. ⁸ Bu məni çox qəzəbləndirdi və Toviyanın bütün ev əşyalarını otaqdan bayıra atdım. ⁹ Mənim əmrimlə otaqları təmizlədilər və Allah evinin əşyalarını, taxıl təqdimlərini kündürlə birgə oraya geri gətirdim.

¹⁰ ⁸ Bir də xəbər tutdum ki, Levililərin payları onlara verilmir və xidmət edən Levililərlə ilahiçilərin hər biri öz torpağına qayıtmışdır. ¹¹ Mən hökumət məmurlarını tənbeh edib dedim: «Nə üçün Allahın evinə etinasızlıq edilir?» Sonra Levililərlə ilahiçiləri toplayıb yerlərinə qaytardım. ¹² Bütün Yəhudalılar anbarlara taxılın, təzə şərəbin və zeytun yağının onda bir hissələrini gətirdilər. ¹³ Kahin

^{12:45} 1Saln. 25:1-8; 26:12 ^{13:1} Qanun. 23:3-5 ^{13:2} Say. 22:1-6

^{13:10} Qanun. 12:19 ^{13:12} Mal. 3:10

Şelemyanı, ilahiyyatçı Sadoqu və Levililərdən Pedayanı anbarlara nəzarətçi və Mattanya oğlu Zakkur oğlu Xananı onların köməkçisi təyin etdim. Bu adamlar etimada layiq sayıldıqlarına görə qardaşlarına paybölmə işi onlara düşdü.

¹⁴ Ey Allahım, buna görə məni yadda saxla. Allahımın məbədi və oradakı xidmətlər üçün etdiyim yaxşı işlərimi yoxa çıxarma!

¹⁵ O günlər Yəhudada gördüm ki, bəzi adamlar Şənbə günü üzüm sıxılan yerdə ayaqları ilə üzüm sıxırdı və içəri taxıl gətirib eşşəklərin üstünə yükləyirdi. Şərab, üzüm, əncir və hər cür yükləri də Şənbə günündə Yerusəlimin içinə gətirirdilər. Həmin gün mən ərzaq satanları töhmətləndirdim. ¹⁶ Orada yaşayan Surlular balıq, hər cür mallar gətirərək Şənbə günü Yerusəlimdə Yəhudalılara satırdı. ¹⁷ Yəhuda əyanlarını töhmətləndirib onlara dedim: «Nə üçün bu pis işi görüb Şənbə gününü murdar edirsiniz? ¹⁸ Atalarımız belə işlər etmədilərmi? Allahımız bütün bu bəlaları bizim və bu şəhərin üzərinə buna görə gətirmədimi? Siz isə Şənbə gününü murdar edərək Onun İsrail övladlarına qəzəbini artırırırsınız».

¹⁹ Yerusəlim darvazalarında Şənbənin başlayacağı axşamçağı əmr etdim ki, qapılar qıfıllansın. Şənbə bitənə qədər qapıların açılmamasını tapşırıdım. Bəzi nöqərlərimi də darvazaların qabağına qoymuşdum ki, Şənbə günü şəhərə heç bir yük gətirilməsin. ²⁰ Tacirlər və hər cür mal satanlar bir-iki dəfə Yerusəlimdən kənarda gecələmişdi. ²¹ Mən onlara xəbərdarlıq edərək dedim: «Nə üçün

divarın yanında gecələyirsiniz? Bir də belə etsəniz, sizə əl qaldıraram!» Tacirlər də o vaxtdan Şənbə günü gəlmədilər. ²² Sonra mən Levililərə əmr etdim ki, Şənbə gününü təqdis etmək üçün özlərini təmizləyib gəlsinlər və darvazaların keşişini çəksinlər.

Ey Allahım, bundan ötrü məni unutma və böyük məhəbbətinə görə rəhm elə!

²³ ^w Həm də o günlər Aşdodlu, Ammonlu və Moavlılardan arvad alan Yəhudiləri də gördüm. ²⁴ Onların uşaqlarının yarısı Aşdod dilində yaxud digər xalqların dilində danışdı, ancaq Yəhudi dilində danışa bilmirdi. ²⁵ Mən onları tənbeh və lənət etdim. Bəzilərini isə döyüb saçlarını yoldum. O adamlara Allah haqqına and içdirib dedim: «Qızlarınızı yadelli oğullarına verməyin, oğullarınıza və özünüzə onların qızlarını almayın. ²⁶ ^{xy} İsrail padşahı Süleyman buna görə günaha batmadımı? Çox millətlərin arasında onun kimi padşah yox idi və o, Allahın sevimlisi idi. Allah onu bütün İsrail üzərinə padşah etdi, lakin yadelli qadınlar onu belə, günaha saldılar. ²⁷ İndi siz Allahımıza qarşı xainlik edib yadelli qadınlar alırsınız? Etdiyiniz bu böyük pisləyə yol verərikmi?»

²⁸ ^z Baş kahin Elyaşivin oğlu Yoyadanın oğullarından biri Xoronlu Səballatın kürəkəni idi. Buna görə də onu yanımdan qovdum.

²⁹ Ey Allahım, onları yadda saxla, çünki onlar kahinliyi, kahinlər və Levililərlə kəşdiyin əhdi murdar etdilər!

³⁰ Beləliklə, xalqı bütün yadelli ənənələrdən təmizlədim. Kahinlərlə Levililərin vəzifələrini müəyyənləşdirdim. Hər kəsin öz işi var idi. ³¹ Müəyyən edilmiş vaxtda odun

^u13:15 Çıx. 20:8-10; Qanun. 5:12-14; Yer. 17:21-22

^v13:19 Yer. 17:21; Yəh. 5:10 ^w13:23 Çıx. 34:11-16; Qanun. 7:1-5

^x13:26 2Şam. 12:24-25 ^y13:26 1Pad. 11:1-8 ^z13:28 Neh. 4:1

gətirilməsini və ilk nübarın təqdim edilməsini təşkil etdim.

Ey Allahım, məni yadda saxla və mənə xeyirxah ol!

ESTER KİTABI GİRİŞ

«Ester» Kitabında hadisələr Fars padşahı Axaşveroşun (Kserksin) qış iqamətgahında, Şuşan qala şəhərində baş verir.

Kitabın baş qəhrəmanı Esterdir. Gənc, gözəl Ester yəhudi qızıdır və Fars padşahı Axaşveroşa ərə gedib mələkə olur. O öz xalqını – İsraililəri kütləvi soyqırımından qurtarır. Onun əmisi oğlu Binyaminli Mordokay Esterin baş məsləhətçisi və köməkçisi olub Esterlə birgə qəhrəmanlıq göstərir və bu böyük təhlükənin qarşısını alıb İsrail xalqını xilas edir.

Bu kitab yəhudilərin Purim bayramının yaranmasını və mənasını izah edir.

Kitabın məzmunu:

1:1-22 Padşah Axaşveroşun ziyafəti və Vaştinin mələkəlikdən çıxarılması

2:1-23 Esterin mələkə seçilməsi

3:1–5:14 Hamanın yəhudilərə qəsdı

6:1–7:10 Hamanın məğlubiyyəti və edamı

8:1–10:3 Yəhudilərin düşmənləri üzərində qələbə çalması

Fars padşahı Axaşveroşun ziyafəti

1^aBu hadisələr Axaşveroşun dövründə baş vermişdi. Axaşveroş Hinddən Kuşa qədər yüz iyirmi yeddi vilayət üzərində padşahlıq edirdi. ²O dövrdə padşah Axaşveroş Şuşan qalasında taxtında oturmuşdu. ³Padşahlığının üçüncü ilində o bütün rəisləri və əyanları üçün bir ziyafət qurdu. Farsın və Midiyanın sərkərdələri, əsilzadələri və vilayət başçıları onun

hüzuruna gəldi. ⁴O, uzun müddət ərzində, yəni yüz səksən gün öz padşahlığının cah-calalını, əzəmətini və parlaq şöhrətini nümayiş etdirdi. ⁵Bu ziyafət günləri qurtarandan sonra padşah Şuşan qalasında böyükdən kiçiyə qədər bütün xalqa sarayının həyət bağçasında yeddi gün ayrı bir ziyafət verdi. ⁶Bağçada tünd qırmızı zərif kətan qaytanlarla mərmər sütunlardakı gümüş halqalarla keçirilmiş pambiq parçadan ağ və bənövşəyi pərdələr var idi. Sumaqdaşı, mərmər, sədəf və başqa qiymətli daşlardan düzəldilmiş döşəmə üzərində qızıl və gümüş kürsülər qoyulmuşdu. ⁷Oradakılara bir-birindən fərqli qızıl camlarda padşahın səxavətinə layiq bol-bol şahənə şərab təqdim edilirdi. ⁸Padşahın əmri ilə şərab içmək üçün hüdud qoyulmamışdı, çünki padşah şərab məmurlarına əmr etmişdi ki, hər kəsə istəyinə görə xidmət göstərilsin. ⁹Mələkə Vaşti də Axaşveroşun sarayında qadınlar üçün ziyafət qurdu.

Padşahın Vaştini mələkəlikdən çıxarması

¹⁰Yeddinci gün padşah Axaşveroşun ürəyi şərabdan nəşələnəndə hüzurunda xidmət edən Mehuman, Bizzeta, Xarvona, Biqta, Avaqta, Zetar və Karkas adlı yeddi hərəmağasına belə əmr etdi: ¹¹«Mələkə Vaşti başında mələkəlik tacı ilə padşahın hüzuruna gətirilsin». O, mələkənin gözəlliyini xalqa və rəislərə nümayiş etdirmək istəyirdi, çünki mələkə cazibədar idi. ¹²Lakin mələkə Vaşti hərəmağaları vasitəsilə göndərilən padşah əmrindən çıxıb onun hüzuruna gəlmək istəmədi. Padşah buna çox qəzəbləndi və qəzəb ürəyini yandırıp-yaxdı.

^a1:1 Ezra 4:6

¹³ Padşah adəti üzrə qayda-qanun bilənlərə müraciət edərdi, ona görə də müdrik adamlarla məsləhətləşdi. ¹⁴ Karşena, Şetar, Admata, Tarşiş, Meres, Marsena, Memukan padşahın yaxın adamları olub Fars-Midiya padşahlığının yeddi rəisi, padşahlıqda ən yüksək rütbə sahibi idi. Bu adamlar padşahla üz-üzə görüşə bilirdi. ¹⁵ Padşah soruşdu: «Qanuna əsasən mələkə Vaştiyə nə edilməlidir? O, padşah Axaşveroşun hərəmağalar vasitəsilə göndərdiyi əmrə əməl etmədi». ¹⁶ Memukan padşahın və rəislərin hüzurunda dedi: «Mələkə Vaşti yalnız padşaha deyil, bütün rəislərə qarşı, padşah Axaşveroşun bütün vilayətlərindəki xalqların hamısına qarşı günah işlətdi. ¹⁷ Çünki mələkənin bu hərəkəti hansı qadının qulağına çatsa və onlara “padşah Axaşveroş mələkə Vaştini öz önünə gətirilməsini əmr etmişdi, o isə imtina etdi” deyilsə, bütün qadınlar öz ərlərinə xor baxacaq. ¹⁸ Mələkənin bu gün gördüyü işi eşidən Fars və Midiya xanımları padşahın bütün rəisləri ilə belə rəftar edəcək. Bununla da çoxlu itaətsizlik və münaqişə olacaq. ¹⁹ Əgər padşahın gözündə xoş görünərsə, qoy padşah tərəfindən belə bir əmr verilsin: “Vaşti bir daha padşah Axaşveroşun önünə çıxmasın”. Qoy bu əmr Farsların və Midiyalıların qanunları arasına yazılsın və dəyişdirilməsin. Padşah isə onun mələkəliyini daha yaxşısına versin. ²⁰ Padşahın verdiyi əmr öz böyük padşahlığının hər yerində elan ediləndə böyükdən kiçiyə qədər bütün qadınlar öz ərlərinə hörmətlə yanaşacaq. ²¹ Bu söz padşahın və rəislərin xoşuna gəldi, padşah Memukanın təklifinə əməl etdi. ²² Padşahın bütün vilayətlərinə

yazılı əmrlər göndərdi. Bu əmrlər hər vilayətə öz yazısı və hər xalqa öz dili ilə yazıldı. «Hər kişi öz ailəsində hakim olsun və öz xalqının dilində danışsın» deyərək elan edildi.

Esterin mələkə seçilməsi

2 Bir müddət keçəndən sonra padşah Axaşveroşun qəzəbi soyudu. O, Vaştini, onun etdiyi işi və əleyhinə verdiyi qərarını xatırladı. ² Padşahın qulluğunda dayanan xidmətçiləri dedi: «Qoy padşah üçün bakirə, gənc və gözəl qızlar axtarılsın. ³ Padşah öz ölkəsinin bütün vilayətlərinə müşahidəçilər təyin etsin. Qoy gözəl surətli qızların hamısı Şuşan qalasına, qaladakı hərəmxanaya toplanaraq padşahın hərəmağası Heqaya təhvil verilsin və tərəvətləndirici ləvazimatla təmin olunsun. ⁴ Padşahın xoşuna gələn qız Vaştinin yerinə mələkə olsun». Bu fikir padşahın gözündə xoş göründü və ona əməl etdi.

⁵ Şuşan qalasında Mordokay [†]adlı bir Yəhudi var idi. O, Binyamin qəbiləsindən olub Qiş oğlu Şimey oğlu Yairin oğlu idi. ⁶ Yəhuda padşahı Yekonya əsir alınanda Qiş də Yerusəlimin sakinləri ilə bərabər əsir aparılmışdı. Onları əsir aparən Babil padşahı Navuxodonosor idi. ⁷ Mordokayın əmisi qızı Hadassanın, yəni Esterin ata-anası yox idi. Bu qızı Mordokay böyütmüşdü. Ester gözəl qamətli, qəşəng surətli idi. Ata-anası öləndən Mordokay onu qızlığı götürmüşdü.

⁸ Padşahın əmri və fərmanı oxunanda Şuşan qalasına Heqayın nəzarəti altına xeyli qız toplandı. O zaman Ester də padşah sarayında hərəmağası olan Heqayın nəzarəti altına düşdü.

[†]2:5 Fərz edilir ki, Mordokay padşah Şaulun nəslindən idi.

^b2:6 2Pad. 24:10-16; 2Saln. 36:10

⁹Bu qız Heqayın xoşuna gələrək hüsn-rəğbətini qazandı. Heqay dərhal onu tərəvətləndirmək üçün lazımı vəsait və xüsusi yeməklərlə təmin etdi. Esterə padşah sarayından münasib görülən yeddi qız təyin edərək onunla xidmətçi qızlarını hərəmxananın ən yaxşı yerinə apardırdı. ¹⁰Ester öz milliyəti və nəslə barədə heç kimə bir söz deməmişdi, çünki Mordokay ona tapşırırmışdı ki, bunu heç kimə bildirməsin. ¹¹Esterin nə vəziyyətdə olduğunu və ona nə ediləcəyini öyrənmək üçün Mordokay hər gün hərəmxananın həyəti qarşısında vurnuxurdu.

¹²On iki ay hər qıza gözəlləşdirici vasitələr çəkəndən sonra onları növbə ilə padşah Axaşveroşun yanına gətirirdilər. Gözəlləşdirmək üçün qulluq müddəti bundan ibarətdir ki, onlara altı ay mirra yağı, altı ay isə ətiqlər və tərəvətləndirici vasitələr çəkirdilər.

¹³Qız padşahın yanına gətiriləndə hərəmxanadan istədiyi hər şeyi götürüb padşahın sarayına aparardı. ¹⁴O, axşamüstü padşahın yanına gedər, səhər açılanda isə ikinci hərəmxanaya, cariyələrin hərəmağası Şaasqazın nəzarəti altına göndərilərdi. Yalnız padşahın bəyəndiyi və adı ilə çağırıldığı qız bir daha onun yanına gələ bilərdi.

¹⁵Padşahın yanına gəlmək üçün növbə Mordokayın qızlığına götürdüyü əmisi Avixayilin qızı Esterə çatanda o, hərəmə məsul olan padşahın hərəmağası Heqayın məsləhət gördüyündən başqa heç nə istəmədi. Ester ona baxanların hamısının gözündə lütf tapdı.

¹⁶Padşah Axaşveroşun hökmranlığının yeddinci ilinin onuncu ayında – Tevet ayında Ester padşah sarayına aparıldı. ¹⁷Padşah Esteri digər qadınlardan çox bəyəndi. O, padşahın

hüzurunda lütf və hüsn-rəğbət qazandı. Padşah Esterin başına mələkəlik tacını qoyaraq Vaştinin yerinə mələkə etdi. ¹⁸Sonra isə Esterin şərəfinə böyük bir ziyafət qurdu. Bu ziyafətə padşahın bütün rəisləri və əyanları dəvət olunmuşdu. Padşah bütün vilayətlərdə bayram elan etdi və öz səxavətinə görə hədiyyələr verdi.

Mordokay padşahın həyatını qurtarır

¹⁹Qızlar ikinci dəfə toplananda Mordokay saray darvazasında vəzifə başında idi. ²⁰Ester isə Mordokayın əmr etdiyi kimi öz nəslini və milliyətini məlum etməmişdi. O, Mordokayın tərbiyəsi altında olan vaxtlarda olduğu kimi onun əmrlərinə əməl edirdi.

²¹Mordokay padşahın saray darvazasında vəzifə başında olanda saray darvazasının keşikçilərindən Biqtana ilə Tereş adlı iki hərəmağası padşaha qəzəblənmişdi və ona sui-qəsd etmək istəyirdi. ²²Bu işdən xəbər tutan Mordokay bunu mələkə Esterə bildirdi. Ester də Mordokayın adından bunu padşaha xəbər verdi. ²³Yoxlama zamanı bu məlumatın həqiqət olduğu üzə çıxarıldı və hər ikisi dar ağacından asıldı. Bu hadisə padşahın hüzurunda salnamələr kitabına yazıldı.

Hamanın Yəhudilərə qədsi

3 Bir müddət keçəndən sonra padşah Axaşveroş Aqaqlı [†]Hammedata oğlu Hamanı şərəfləndirib rütbəsini qaldırdı. Ona yanındakı bütün rəislərdən üstün mövqe verdi. ²Padşahın əmrinə görə padşahın saray darvazasında olan bütün əyanları Hamana baş əyib qarşısında təzim edirdi. Mordokay isə Hamana baş əyərək təzim etməirdi. ³Padşah sarayının darvazasında olan

[†]3:1 *Aqaqlı* – İsrailin ən qəddar düşmənlərindən olan Amaleq xalqının padşah nəslidir. Bax: 1Şam. 15:32.

əyanlar Mordokaydan soruşdular: «Niyə padşahın əmrinə itaət etmirsən?»⁴ Bunu Mordokaydan hər gün soruşurdular, lakin o buna əhəmiyyət vermirdi. Bunun xəbəri Hamana çatdı, çünki Mordokay onlara Yəhudi olduğunu söyləmişdi. Hamı bilmək istəyirdi ki, Mordokay belə davranışını davam etdirəcək, yoxsa yox.⁵ Haman Mordokayın ona baş əyməyərək qarşısında təzim etmədiyini görəndə kini artdı.⁶ Buna görə də təkcə Mordokayı öldürmək niyyəti ilə kifayətlənmədi. Mordokayın hansı xalqa mənsub olması Hamana məlum edilmişdi. Ona görə də o, Mordokayın xalqını – Axaşveroşun padşahlığının hər tərəfində yaşayan bütün Yəhudiləri qırdırmaq qərarına gəldi.

⁷Bu işin görülcəyi günü müəyyən-ləşdirmək üçün padşah Axaşveroşun hökmdarlığının on ikinci ilində bir-inci ay olan Nisan ayında Hamanın önündə pur, yəni püşk atdılar. Püşk on ikinci ay olan Adara düşdü.⁸ Sonra Haman padşah Axaşveroşa dedi: «Sənin padşahlığının hər vilayətinin xalqları arasına səpələnib yayılan bir xalq vardır. Onların qanunları bütün xalqların qanunlarından fərqlidir və padşahın qanunlarına əməl etmirlər. Onları bu halda qoymaq padşaha yaraşmaz.⁹ Əgər padşahın xoşuna gələrsə, qoy onların məhv olunmasına dair fərman yazılsın. Buna görə padşahın xəzinəsinə, bu işi görənlər üçün on min talant¹⁰ "gümüş çəkib göndərərəm".¹⁰ Padşah barmağın-dan möhür üzüyünü çıxarıb Yəhudilərin düşməninə – Aqaqlı Hammedata oğlu Hamana verdi.¹¹ Padşah Hamana dedi: «Gümüş də sənin ixtiyarında olsun, xalq da. Bu xalqa gözündə nə xoşdursa, onu da et».

¹²Birinci ayın on üçüncü günündə padşahın mirzələri çağırıldı. Hamanın

əmri hər vilayətə öz yazısı və hər xalqa öz dili ilə yazılaraq canişinlərə, bütün vilayətlərin valilərinə və xalqların rəis-lərinə göndərildi. Bu əmr padşah Ax-aşveroşun adı ilə yazıldı və padşahın möhürlü üzüyü ilə möhürləndi.¹³ On ikinci ay olan Adar ayının on üçündə bütün Yəhudiləri – gəncləri, qocaları, körpə uşaqları və qadınları bir gündə qıraraq məhv edib kökünə kəsmək və mallarını talan etmək üçün qasidlərlə bütün vilayətlərə məktublar göndərildi.

¹⁴Bu fərmanın surəti hər vilayətdə qanun kimi dəst-xətlə yazılmalı və o günə hazır olmaları üçün bütün xalqlara bildirilməli idi.¹⁵ Qasidlər padşahın əmri ilə cəld yola düşdü. Fərman Şuşan qalasında tərtib olundu. Padşahla Haman əyləşib şərab içərkən Şuşan şəhəri çaşbaş qalmışdı.

Mordokayın Esterdən imdad istəməsi

4 Mordokay baş vermiş bu hadisələrdən xəbər tutanda paltarlarını cırdı və çula bürünüb başına kül tökdü. Şəhərin mərkəzinə çıxıb nalə ilə acı şivən qopardı.² O ancaq padşah sarayının darvazasına qədər gəldi, çünki çula bürünən adam padşah sarayına girə bilməzdi.³ Padşahın bu əmri və fərmanı hansı vilayətə çatmışdısa, oradakı Yəhudilər arasında böyük matəm, oruc, ağlaşma və fəğan var idi. Bir çoxu da çula bürünüb kül üzərində uzanmışdı.

⁴Esterin xidmətçi qızları və hərə-mağaları gəlib bu xəbəri ona çatdırdı. Mələkə bundan çox məyus oldu. O, Mordokay üçün paltar göndərdi ki, çu-lunu çıxarıb əyninə geyinsin, lakin Mor-dokay bunu qəbul etmədi.⁵ Sonra Es-ter padşahın onun xidmətinə təyin et-diyi hərəmağalarından biri olan Hataki çağırılıb tapşırırdı ki, Mordokayın yanına

¹⁰3:9 On min talant – təqribən 345 ton.

gedərək bu işin nə olduğunu və niyə baş verdiyini öyrənsin. ⁶Hatak saray darvazasının qarşısında olan şəhər meydanına – Mordokayın yanına getdi. ⁷Mordokay başına gələn hal-qəziyyəni ona danışdı. Yəhudi qırğını üçün padşah xəzinələrinə Hamanın vəd edərək vermək istədiyi gümüşün tam miqdarını ona bildirdi. ⁸Sonra Yəhudi qırğını üçün Şuşanda dəst-xətlə yazılan fərmanın surətlərindən birini verdi ki, bunu göstərərək Esterə izah etsin, həm də ona padşahın yanına gedib öz xalqı üçün yalvararaq mərhəmət istəməsini tapşırınsın.

⁹Hatak qayıdıb Mordokayın sözlərini Esterə çatdırdı. ¹⁰Ester də Mordokaya Hatak vasitəsilə belə bir xəbər göndərdi: ¹¹«Padşahın bütün əyanları və padşah vilayətlərinin xalqları bilir ki, kişi, qadın – kim olursa-olsun – padşahın çağırışı olmadan içəri həyəətə girərsə, onun haqqında tək-cə ölüm hökmü veriləcək. Yalnız padşah qızıl əsasını kimə uzatsa, o sağ qalar. Otuz gündür ki, padşahın yanına getmək üçün çağırışım yoxdur». ¹²Esterin bu sözləri Mordokaya çatdırıldı.

¹³Mordokay Esterə belə cavab vermələrini xahiş etdi: «Elə düşünmə ki, padşah sarayında olduğun üçün o biri Yəhudilər qırılanda tək-cə sən sağ qalacaqsan. ¹⁴Əgər sən susarsansa, Yəhudilərə yardım və qurtuluş başqa yerdən gələcək, amma sən və ata evin tamamilə məhv olacaq. Kim bilir, bəlkə sən elə bu gün üçün mələkəliyə çatmışan?» ¹⁵Ester Mordokayın bu cavabı qarşısında belə söylədi: ¹⁶«Get, Şuşanda olan bütün Yəhudiləri topla. Üç gün-üç gecə yeməyib-içməyib mənim üçün oruc tutun. Mən də burada xidmətçi qızlarımla oruc tutacağam və sonra qanunu pozub padşahın yanına girəcəyəm. Buna görə ölməliyəmsə, qoy ölüm».

¹⁷Mordokay gedib Esterin ona tapşıracağı kimi etdi.

Esterin ziyafəti

5 Üçüncü gün Ester mələkə libasını geyindi və sarayının içəri həyəətində padşahın otağı ilə üz-büz dayandı. Padşah otağında üzü qarıya tərəf taxtında oturmuşdu. ²O, mələkə Esterin həyətdə dayandığını görəndə gözündə Esterə qarşı lütf yarandı. Padşah qızıl əsasını ona tərəf uzatdı. Ester də yaxınlaşdı və əsanın ucuna toxundu. ³Padşah ona dedi: «Mələkə Ester, sənə nə olub? İstəyin nədir? Padşahlığın yarısını belə, istəsən, verəcəyəm». ⁴Ester dedi: «Əgər padşahın xoşuna gələrsə, bu gün onun üçün qurduğum ziyafətə gəlsin, Hamanı da gətirsin».

⁵Padşah dedi: «Hamanı tez buraya gətirin, Esterin sözünü yerinə yetirək!» Padşahla Haman Esterin qurduğu ziyafətə gəldi. ⁶Şərab içiləndə padşah Esterə dedi: «Arzun nədir? De, sənə verim! İstəyin nədir? Padşahlığın yarısını belə, istəsən, verəcəyəm».

⁷Ester cavab verdi: «Arzu-istəyim budur: ⁸Əgər padşahın gözündə lütf tapdımsa və mənim arzu-istəyimi yerinə yetirmək padşaha xoş görünürsə, padşahla Haman onlar üçün quracağım yeni ziyafətə gəlsin. Mən də sabah padşahın sualına cavab verərəm».

Hamanın Mordokayı edam etdirmək niyyəti

⁹O gün Haman sevinclə, könlü xoş oradan çıxdı, lakin saray darvazasında Mordokayın ayağa qalxmadığını və hüzurunda yerindən belə, tərpənmədiyini görəndə köksü Mordokaya qarşı qəzəblə doldu. ¹⁰Haman özünü ələ alaraq evə getdi. Adam göndərüb dostlarını və arvadı Zereşi çağırırdı. ¹¹Onlara cah-calalından, çoxlu oğullarından,

padşahın neçə dəfə rütbəsini qaldıraraq ona digər rəislərdən və əyanlardan üstün mövqe verməsindən danışdı. ¹²O belə dedi: «Bəli, mələkə Ester də qurduğu ziyafətə padşahla bərabər gəlmək üçün məndən başqa kimsəni layiq görmədi. Sabah da o məni padşahla bərabər ziyafətə dəvət edib. ¹³Amma mən Yəhudi Mordokayı saray darvazasında oturan görəndə gözümdə hər şey qiymətdən düşür». ¹⁴Arvadı Zereş və dostları belə dedi: «Hündürlüyü əlli qulac olan bir dar ağacı düzəltdir. Səhər açılarda isə padşaha söylə ki, Mordokayı ondan asdırın və padşah ziyafətinə əhvalı xoş get». Bu sözlər Hamanın ürəyinə yatdı və dar ağacı düzəltirdi.

Padşahın Mordokayı şərəfləndirməsi

6 Həmin gecə padşahın yuxusu qaçdı. **O** əmr etdi ki, hökmranlığının xatirə kitabı – salnamələr kitabı gətirilsin. Bunlar padşahın hüsurunda oxundu. ²Orada belə bir yazı tapıldı: «Saray darvazasının keşikçilərindən Biqtana ilə Tereş adlı iki hərəmağası padşah Axaşveroşa sui-qəsd hazırlamışdı. Mordokay bunu padşaha xəbər vermişdi». ³Padşah dedi: «Buna görə Mordokaya hansı şərəf və mükafat verildi?» Onun xidmətində duran nökrələr dedi: «Buna görə ona heç nə edilməyib». ⁴Padşah dedi: «Həyətdə kim var?» Bu zaman Haman padşah sarayının bayır həyətinə girmişdi ki, padşahla danışib Mordokayı düzəltdiyi dar ağacından asdırın. ⁵Padşahın nökrələri ona dedi: «Budur, Haman həyətdə dayanıb». Padşah dedi: «Gəlsin içəri». ⁶Haman içəri gələndə padşah ona dedi: «Padşahın şərəfləndirmək istədiyi adama nə edilməlidir?» Haman da özlüyündə düşündü: «Məndən başqa

kimi şərəfləndirmək istər ki?» ⁷Bu halda Haman padşaha belə dedi: «Padşah kimi şərəfləndirmək istəyirsə, qoy belə edilsin: ⁸padşahın geyindiği şahlıq libası, padşahın mindiyi və başına şahlıq kəkili qoyulan at gətirilsin. ⁹Həmin paltar və at padşahın ən yüksək rütbəli rəislərindən birinin əlinə verilsin ki, padşahın şərəfləndirmək istədiyi adamı geyindirərək ata mindirsinlər və şəhər meydanında gəzdirsinlər və qabağa düşüb belə car çəksinlər: «Padşah istədiyi adamı bu cür şərəfləndirir»». ¹⁰Padşah Hamana dedi: «Paltar və atı tez götürüb saray darvazasında vəzifəsi olan Yəhudi Mordokaya dediklərinin heç birini əskiltmədən et».

¹¹Haman paltar və at götürüb Mordokayı geyindirdi. Sonra ata mindirərək şəhərin meydanında gəzdirdi və qarşısında car çəkərək dedi: «Padşah istədiyi adamı bu cür şərəfləndirir». ¹²Bundan sonra Mordokay saray darvazasına qayıtdı. Haman isə dərdli və başıörtülü halda tez evə qayıtdı. ¹³O, arvadı Zereşə və dostlarına başına gələn bütün əhvalatları danışdı. Müdrik məsləhətçiləri ilə arvadı Zereş ona dedi: «Qarşısında mövqeyini əldən verdiyin Mordokay Yəhudi soyundandırsa, ona gücün çatmaz, mütləq qarşısında məhv olacaqsan».

¹⁴Elə onunla söhbət edirdilər ki, padşahın hərəmağaları Hamanı tələsik Esterin qurduğu ziyafətə apardı.

Hamanın məğlubiyyəti və edamı

7 Padşahla Haman mələkə Esterin ziyafətinə gəldi. ²İkinci gün şərəb içiləndə padşah yenə Esterə dedi: «Mələkə Ester, nə istəyirsən? De, sənə verim! Arzun nədir? Padşahlığımın yarısını belə, istəsən, verəcəyəm».

³Ester padşaha cavab verdi: «Əgər padşahın gözündə lütf tapmışamsa, əgər padşahın xoşuna gəlirəmsə, istəyim budur ki, mənə həyat bəxş etsin, arzum budur ki, xalqıma qıymasın. ⁴Çünkü həm mən, həm də xalqım qırılmaq, öldürülmək, məhv edilmək üçün satılmışıq. Əgər bizi qul-qarabaş kimi satsaydılar, susardım, çünki padşahi belə bir dərdlə narahat etməyə dəyməz».

⁵O zaman padşah Axaşveroş mələkə Esterdən «Bu işi kim etmişdir? Ürəyində belə istəyi olan haradadır?» deyib soruşanda ⁶Ester dedi: «Bizə nifrət edən düşmənimiz bu bədxah Hamandır!» Padşahın və mələkənin önündə Hamanı dəhşət bürüdü. ⁷Padşah qəzəblə şərab süfrəsindən qalxdı və sarayın bağçasına çıxdı. Haman isə mələkə Esterdən canı üçün əfv diləməkdən ötrü içəridə qaldı, çünki gördü ki, padşah onun aqibətinə qərar verir. ⁸Padşah saray bağçasından şərab içdikləri ziyafət yerinə qayıdanda gördü ki, Haman Ester uzanan kürsünün üzərinə döşənib. Padşah dedi: «Bu nədir? Bu adam evimdə, mənim yanımda mələkəni zorlayacaqmı?» Elə bu sözlər padşahın ağzından çıxanda Hamanın üzünü bağladılar. ⁹Hərəmağalardan Xarvona adlı bir nəfər padşaha belə dedi: «Budur, Hamanın evinin yanında əlli qulac hündürlüyündə dar ağacı var. Onu padşaha xeyir xəbər verən Mordokay üçün hazırlatdırıb». Padşah dedi: «Ondan özü asılsın!» ¹⁰Hamanın Mordokay üçün düzəltmədiyi dar ağacından onun özünü asdılar. Bundan sonra padşahın qəzəbi soyudu.

Yəhudilərin padşah tərəfindən müdafiəsi

8 Elə həmin gün padşah Axaşveroş Yəhudilərin düşməni olan Hamanın evini mələkə Esterə verdi. Ester Mor-

dokayın kim olduğunu padşaha məlum edəndən sonra o, padşahın hüzuruna gəldi. ²Padşah Hamandan geri aldığı üzüyü çıxarıb Mordokaya verdi. Ester də Mordokayı Hamanın evinə nəzarətçi qoydu.

³Bundan sonra Ester yenə də padşaha müraciət etdi. Onun ayaqlarına düşüb ağlaya-ağlaya yalvardı ki, Aqaqlı Hamanın Yəhudilərə qarşı qərəzlə qurduğu qəsd-i qüvvədən salsın. ⁴Padşah qızıl əsasını Esterə uzatdı. Ester ayağa qalxıb padşahın hüzurunda durdu. ⁵Daha sonra belə dedi: «Əgər padşahın xoşuna gələrsə, onun önündə lütf tapmışamsa, bu iş padşahın gözündə doğru görünərsə və o məni bəyənmişsə, Aqaqlı Hammedata oğlu Hamanın qəsd-qərəzlə padşahın vilayətlərində yaşayan Yəhudiləri qırmaq üçün yazdığı məktubları ləğv edən bir fərman yazsın. ⁶Axı xalqımın başına gələn bu müsibətə necə dözüüm? Görəndə ki qohumlarım qırılır, necə dözüüm?» ⁷Padşah Axaşveroş mələkə Esterə və Yəhudi Mordokaya dedi: «Budur, Hamanın evini Esterə vermişəm. Hamanı dar ağacından asdırmışam, çünki Yəhudilərin qəsdinə əl uzadıb. ⁸Amma padşahın adı ilə yazılaraq padşahın möhürlü üzüyü ilə möhürlənən qərarı heç kim ləğv edə bilməz. Buna görə də gözünüzdə xoş görünən kimi padşahın adı ilə Yəhudilərə başqa bir qərar yazın və padşahın möhürlü üzüyü ilə möhürləyin».

⁹Elə o zaman üçüncü ay olan Sivan ayının iyirmi üçündə padşahın mirzələri çağırıldı. Mordokayın Hinddən Kuşa qədər yüz iyirmi yeddi vilayətdəki Yəhudilərə, canişinlərə, valilərə, rəislərə əmr etdiyi hər şey yazılıb, hər vilayətə öz yazısı ilə və hər xalqa öz dili ilə, habelə Yəhudilərə də öz yazı və dillərində göndərildi.

¹⁰Mordokay padşah Axaşveroşun adı ilə onun əmrini məktublara yazıb padşahın möhürlü üzüyü ilə möhürlədi. Padşah üçün bəslənən xüsusi çapar atlara minən qasidlərin əli ilə bu məktubları göndərdi. ¹¹Bu məktublara görə padşah hər şəhərdə yaşayan Yəhudilərə izin verdi ki, yığılıb öz canlarını qorusunlar. Onlara, arvad və uşaqlarına hücum edən hər millətin yaxud hər vilayətin silahlı dəstələrini tamamilə qırıb öldürərək yox etsinlər, əmlaklarını isə talan etsinlər. ¹²Padşah Axaşveroşun bütün vilayətlərində bu iş üçün müəyyən olunmuş gün, on ikinci ay olan Adar ayının on üçü idi. ¹³Bu fərmanın surəti hər vilayətdə dəst-xətlə yazılmalı və bütün xalqlara elan olunmalı idi ki, Yəhudilər həmin gün öz düşmənlərindən qisas almağa hazır olsun. ¹⁴Qasidlər padşaha xidmət edən çapar atlara mindirildi və padşahın əmri ilə tələsdirilərək tez yola salındı. Fərman Şuşan qalasında dəst-xətlə yazıldı.

¹⁵Mordokay padşahın hüzurundan başında böyük qızıl tac, ağ və göy rəngli şahanə libasda, tünd qırmızı incə kətan cübbə ilə çıxdı. Şuşan şəhəri sevinc içində çığırdı. ¹⁶Artıq Yəhudilərin arasında şadlıq, sevinc, fərəh və təntənə var idi. ¹⁷Padşahın əmri və fərmanı hansı vilayətə, hansı şəhərə çatırdısa, orada Yəhudilər üçün sevinc, fərəh, ziyafət və şənlik günü olurdu. Ölkənin xalqları arasından bir çoxu Yəhudilərdən qorxduqları üçün Yəhudi oldu.

Yəhudilərin düşmənlərini məhv etməsi

9 On ikinci ay – Adar ayının on üçü padşahın əmri və fərmanın icra vaxtı yaxınlaşmaqda idi. Düşmənlər elə güman etmişdilər ki, o gün Yəhudilər onların hakimiyyəti altına düşəcək.

Lakin bunun əksinə, Yəhudilər onlara nifrət edənlər üzərində zəfər çaldılar. ²Yəhudilər onlara pislik etməyə çalışanlara hücum etmək üçün padşah Axaşveroşun bütün vilayətlərində, yaşadıkları şəhərlərə də yığıldılar. Artıq onların qarşısında heç kim dayana bilməzdi, çünki onların zəhmi bütün xalqları bürümüşdü. ³Bütün vilayət rəisləri, canişinlər, valilər və padşahın məmurları Yəhudilərə kömək etdi. Çünki Mordokaya görə onların canına qorxu düşmüşdü. ⁴Mordokay padşah sarayında yüksək rütbə sahibi olmuş, şöhrəti bütün vilayətlərə yayılmışdı. Artıq bir şəxsiyyət kimi Mordokay get-gedə yüksəlirdi.

⁵Yəhudilər bütün düşmənlərini qılıncdan keçirərək öldürüb yox etdilər. Onlara nifrət edənlərə nə istədilsə, onu da etdilər. ⁶Yəhudilər Şuşan qalasında beş yüz nəfəri öldürüb yox etdilər. Bunlarla bərabər ⁷Yəhudilərin düşməni Hammedata oğlu Hamanın on oğlunu – ⁸Parşandatanı, Dalfonu, Aspatanı, ⁹Poratanı, Adalyanı, Aridatanı, ¹⁰Parmaştanı, Arısayı, Arıdayı, Vayzatanı öldürdülər, lakin talana əl atmadılar.

¹¹O gün Şuşan qalasında öldürülənlərin siyahısı padşahın hüzuruna gətirildi.

¹²Padşah mələkə Esterə dedi: «Yəhudilər Şuşan qalasında beş yüz nəfəri və Hamanın on oğlunu öldürüb yox etdilər. İndi gör padşahın digər vilayətlərində nə ediblər! Yenə nə istəyin var? Sənə veriləcək. Nə arzun var? Yerinə yetiriləcək». ¹³Ester dedi: «Əgər padşaha xoş görünsə, Şuşandakı Yəhudilərə sabah da izin verilsin ki, bugünkü fərmanı icra etsinlər. Hamanın on oğlunu isə dar ağacından assınlar». ¹⁴Padşah belə edilməsini əmr etdi. Şuşanda fərman elan edildi. Hamanın on oğlu asıldı. ¹⁵Şuşandakı Yəhudilər Adar ayının on dördündə də yığılıb

orada üç yüz nəfəri öldürdülər, lakin talana əl atmadılar.

¹⁶ Padşahın vilayətlərində yaşayan digər Yəhudilər öz canlarını qorumaq üçün yığıldılar. Onlara nifrət edən yetmiş beş min nəfəri öldürüb düşmənlərindən azad oldular, lakin talana əl atmadılar. ¹⁷ Bu hadisə baş verəndə Adar ayının on üçü idi. On dördüncü gün azad olan Yəhudilər ziyafət və sevinc günü keçirdi. ¹⁸ Şuşadakı Yəhudilər isə həmin ayın on üçündə və on dördündə yığılıb ayın on beşində istirahət edərək ziyafət və sevinc günü keçirdilər. ¹⁹ Elə buna görə də kəndli olub əyalət şəhərlərində yaşayan Yəhudilər Adar ayının on dördünü sevinc, ziyafət və bir-birlərinə sovqat göndərdikləri şənlik günü kimi keçirməkdədir.

Purim bayramının təsis

²⁰ Mordokay bu hadisələri qeyd edib padşah Axaşveroşun uzaqda və yaxında olan bütün vilayətlərindəki Yəhudilərin hamısına məktub göndərdi. ²¹ Onlara buyurdu ki, hər il Adar ayının on dördünü və on beşini qeyd etsinlər, ²² çünki bu günlər Yəhudilər öz düşmənlərindən azad oldular və o ay kədərləri sevincə, matəmləri şənlik gününə çevrilmişdi. O günlər şənlik qurub sevinməli və bir-birlərinə yemək sovqatları göndərib kasıblara hədiyyə verməli idilər. ²³ Yəhudilər özləri başladığı kimi Mordokayın yazılı əmrinə görə buna əməl etməyə razı oldular. ²⁴ Çünki bütün Yəhudilərin düşməni Aqaqlı Hamedata oğlu Haman Yəhudiləri yox etmək üçün onlara qəsd qurmuşdu. Onları əzəmək məhv etmək üçün pur, yəni püşk atmışdı. ²⁵ Lakin iş padşahın hüzuruna çatanda padşah məktub vasitəsilə

əmr etmişdi ki, Hamanın Yəhudilərə qurduğu qəsd-qərəz Hamanın öz başına gətirilsin və Hamanla oğulları dar ağacından asılsın.

²⁶ Elə buna görə də bu günlər Pur kəlməsinə görə Purim adlandırılır. Bu namədə verilən təlimatdan, bu iş haqqında gördüklərindən və başlarına gələn hadisələrdən ötrü ²⁷ Yəhudilər özləri və sonrakı nəsilləri üçün, habelə onlara qoşulanlar üçün bir adət təsis etdirib bunu davam etdirdilər. Dedilər ki, bu iki günü hər il qaydalara və müəyyən vaxta görə qeyd etməkdə laqeydlik göstərməməlidirlər. ²⁸ Bu günlər hər nəsildə, hər ailədə, hər vilayətdə və hər şəhərdə xatırlanıb qeyd edilməli, bu Purim günləri Yəhudilər arasından itməməli və övladlarının yadından çıxmamalıdır.

²⁹ Avixayilin qızı mələkə Ester və Yəhudi Mordokay bu ikinci Purim naməsini tam səlahiyyətlə yazıb təsdiq etdilər. ³⁰ Mordokay Axaşveroşun padşahlığının yüz iyirmi yeddi vilayətində yaşayan bütün Yəhudilərə sülh və həqiqət sözləri yazaraq məktub göndərdi ki, ³¹ Yəhudi Mordokayla mələkə Esterin onlara əmr etdikləri kimi, eləcə də tutacaqları oruclar və matəm vaxtları barədəki təlimatla özləri və sonrakı nəsilləri üçün müəyyənləşdirdikləri kimi vaxtı bəlli olan bu Purim günlərini təsis etsinlər. ³² Esterin əmrə Purim bayramının bu qaydalarını təsdiqlədi və kitabda yazıldı.

Mordokayın mötəbər vəzifəsi

10 Padşah Axaşveroş uzaq dəniz sahillərinə qədər padşahlığındakı ölkələrə xərac qoydu. ² Padşahın bütün güclü və qüdrətli işləri, eləcə də Mordokaya

verdiyi yüksək rütbə haqqındakı qərar Midiya və Fars padşahlarının salnamələr kitabında yazılmışdır.³ Yəhudi Mordokay rütbə etibarını yalnız padşah Axaşveroşdan aşağı

idi. Yəhudilər arasında nüfuz sahibi olub onların əksəriyyətinin hörmətini qazanmışdı. O, xalqın xeyrinə işləyən və bütün millətinin əmin-amanlığını müdafiə edən adam idi.

ƏYYUB KİTABI GİRİŞ

«Əyyub» Kitabı böyük bəlalər çəkən bir insanın hekayəsidir. Kamil, əməlisaleh və Allahdan qorxan Əyyub var-dövlətini, bütün övladlarını itirir və ağır xəstəliyə düşür olur. Lakin bunlara baxmayaraq o, Allaha olan böyük imanını itirmir. Üç hissədən ibarət poetik dialoqlarda müəllif Əyyubun və onun dostlarının bu fəlakətlərə münasibətini göstərir. Uzun müzakirələrdən sonra Allah Özü Əyyuba cavab verir. Əyyubun dostları onun çəkdiyi iztirabların səbəbini ənənəvi dini anlayışlarla izah edir. Onlar belə bir nəticəyə gəlir ki, yaxşı əməlləri mükafatlandıran və pisliyi cəzalandıran Allah bu iztirabları Əyyuba onu cəzalandırmaq üçün göndərmişdi. Amma Əyyub düşünür ki, o, çox xeyirxah və saleh adam olduğuna görə belə ağır cəzaya layiq deyil.

Əyyub başa düşə bilmir ki, Allah niyə onun başına bəla gəlməsinə izin verir. O öz imanını itirmir, amma Allahın önündə bəraət qazanmağa can atır.

Allah Əyyubun suallarına birbaşa cavab vermir. O Öz qüdrət və hikməti ilə təbiəti necə yaratmasını poetik surətdə təsvir edərək Əyyubun imanına görə cavab verir. Sonra Əyyubun ürəyi yumşalır, Allahın hikmət və əzəmətini qəbul edərək söylədiyi hiddətli, sərt sözlərdən ötrü tövbə edir.

Kitabın sonunda deyilir ki, Əyyub daha böyük sərvətə çatıb əvvəlkindən daha yaxşı vəziyyətə qayıdır. Allah Əyyubun çəkdiyi iztirabların səbəbini başa düşməyən dostlarını məzəmmət edir.

Çünki onların arasında ənənəvi, dini anlayışların həddini aşaraq Allahın böyüklüyünü dərk edən yalnız Əyyub idi.

Kitabın məzmunu:

1:1–2:13 Proloq

3:1–31:40 Əyyub və onun dostları

3:1–26 Əyyubun şikayəti

4:1–14:22 Birinci söhbət

15:1–21:34 İkinci söhbət

22:1–27:23 Üçüncü söhbət

28:1–28 Hikmətin mədhi

29:1–31:40 Əyyubun yekun sözü

32:1–37:24 Elihunun nitqi

38:1–42:6 Rəbb Əyyuba cavab verir

42:7–17 Epiloq

Əyyubun şəxsiyyəti və dövləti

1 Us ölkəsində Əyyub adlı bir şəxs var idi. O, kamil, əməlisaleh, Allahdan qorxan və özünü şərdən uzaq saxlayan bir adam idi. ²Onun yeddi oğlu, üç qızı var idi. ³O, yeddi min baş qoyuna, üç min baş dəvəyə, beş yüz cüt öküzə, beş yüz baş eşşəyə və çoxlu nöqərlərə sahib olub şərqdə yaşayanlar arasında ən varlı adam sayılırdı.

⁴Oğlanları növbə ilə evlərində ziyafət qurar və üç bacılarını da çağırardılar ki, birgə yeyib-içsinlər. ⁵Ziyafət müddəti bitəndən sonra Əyyub övladlarını çağırırdı və təqdis edər və erkən qalxıb bütün övladlarının sayına görə yandırma qurbanı təqdim edərdi. Əyyub «bəlkə övladlarım günaha bataraq ürəklərində Allaha lənət ediblər» deyərək düşündüyündən həmişə belə edərdi.

Əyyubun ilk sınağı

⁶Bir gün ilahi varlıqlar[§] Rəbbin hüzuruna qalxmaq üçün gələndə Şeytan da onlara qoşulub gəldi. ⁷Rəbb Şeytana dedi: «Haradan gəlirsən?» Şeytan cavabında «dünyanı

[§]1:6 *İlahi varlıqlar* – hərfi tərcümədə *Allah oğulları*.

gəzib-dolaşmaqdan» dedi. ⁸Rəbb ona dedi: «Qulum Əyyuba yaxşı-yaxşı nəzər sala bildinmi? Axı yer üzərində onun kimisi yoxdur. O, kamil, əməlisaleh, Allahdan qorxan və özünü şərdən uzaq saxlayan bir adamdır». ⁹Şeytan Rəbbə belə cavab verdi: «Əyyub Allahdan boş yerəmi qorxur? ¹⁰Canına, evinə, var-dövlətinə sipər olub onu qoruyan Sən deyilsənmi? Əlinin bütün əməyinə bərəkət vermisən, sirüləri bütün ölkəni bürüyüb. ¹¹İndi bir əl uzadıb onun var-yoxunu əlindən al, o, gözünün qabağında mütləq Sənə lənət edəcək».

¹²Rəbb Şeytana dedi: «Yaxşı, sahib olduğu hər şeyi sənə təslim edirəm, amma canına toxunma». Beləliklə, Şeytan Rəbbin hüzurundan getdi.

¹³Bir gün Əyyubun oğulları ilə qızları böyük qardaşlarının evində yemək yeyib şərab içərkən ¹⁴bir nökrər gəlib Əyyuba belə dedi: «Öküzlər cüt sürür, eşşəklər də onların yanında otlayırdı. ¹⁵Bu zaman Səbalılar hücum edib onları apardılar və nökrələri qılıncdan keçirdilər. Təkcə mən sağ qalmışam ki, sənə xəbər gətirim». ¹⁶O hələ sözünü qurtarmamış başqa nökrər gəlib dedi: «Göydən Allahın odu töküldü. Həm qoyunları, həm də nökrələri yandırır külə çevirdi. Təkcə mən sağ qalmışam ki, sənə xəbər gətirim». ¹⁷O, sözünü qurtarmamış başqa nökrər gəlib dedi: «Xaldeylilərdən üç qoşun hücum edərək dövələrini apardı və nökrələri qılıncdan keçirdi. Təkcə mən sağ qalmışam ki, sənə xəbər gətirim». ¹⁸O hələ sözünü qurtarmamış başqa bir nökrər gəlib belə dedi: «Oğullarımla qızların böyük qardaşlarının evində yemək yeyib şərab içərkən ¹⁹qəflətən çöldə güclü tufan qopdu və evin dörd tərəfini bürüdü. Ev uçub bu cavanların üstünə töküldü,

hamısı öldü. Təkcə mən sağ qalmışam ki, sənə xəbər gətirim».

²⁰Buna görə Əyyub durub cübbəsini yırtdı, saç-saqqalını kəsdi, yerə sərilib səcdə etdi. ²¹O belə dedi:

«Bu dünyaya çılpaq gəlmişəm, çılpaq da gedəcəyəm.

Verən də Rəbdir, alan da Rəbdir.

Rəbbin isminə alqış olsun!»

²²Bütün bu hadisələr baş verərkən Əyyub özünə günah qazanmadı və Allahı təqsirləndirmədi.

Əyyubun ikinci sınağı

2 Başqa bir gün ilahi varlıqlar Rəbbin hüzuruna qalxmaq üçün gələndə Şeytan da onlara qoşulub Rəbbin hüzuruna qalxmaq üçün gəldi. ²Rəbb Şeytana dedi: «Haradan gəlirsən?» Şeytan «dünyanı gəzib-dolaşmaqdan» deyər cavab verdi. ³Rəbb dedi: «Qulum Əyyuba yaxşı-yaxşı nəzər sala bildinmi? Axı yer üzərində onun kimisi yoxdur. O, kamil, əməlisaleh, Allahdan qorxan və özünü şərdən uzaq saxlayan bir adamdır. Məni vadar etdin ki, boş yerə onu məhv edim, amma o hələ kamil olaraq qalıb». ⁴Şeytan Rəbbə belə cavab verdi: «Dəri əvəzinə dəri! İnsan canına görə hər şeyini verir. ⁵Əlini uzadıb onun ətinə və sümüyünə toxun, o, gözünün qabağında mütləq Sənə lənət edəcək». ⁶Rəbb Şeytana dedi: «Yaxşı, onu sənə təslim edirəm. Yalnız canını alma».

⁷Beləliklə, Şeytan Rəbbin hüzurundan getdi və sonra Əyyubun bədəninə başdan ayağadək ağırlı çibanlar çıxartdı. ⁸Əyyub çibanlarını qaşımaq üçün bir saxsı parçası götürdü və kül içində oturdu. ⁹Arvadı ona dedi: «Yenə də kamil olaraq qalacaqsan? Lənət et Allahla, öl qurtar!» ¹⁰Əyyub cavab verdi: «Lap nadan arvadlar kimi danışırsan. Nə

oldu, Allahdan yaxşılığı qəbul edək, pisliliyi qəbul etməyək?» Bütün bu hadisələr baş verərkən Əyyub özünə günah qazandıran bir kəlmə də demədi.

Əyyubun üç dostu

¹¹ Əyyubun üç dostu – Temanlı Elifaz, Şuahlı Bildad və Naamatlı Sofar onun başına gələn bütün bəlaları eşidərkən üçü də yaşadıkları yerdən çıxıb bir yerdə görüşdü. Onun dərdinə şərik olmaq və onu ovutmaq üçün yanına gəldilər. ¹² Əyyubu uzaqdan görərkən tanıya bilmədilər, hönkürüb ağlayaraq öz cübbələrini cırıb-dağıtdılar və yerdəki torpağı götürüb başlarına tökdülər. ¹³ Yeddi gün-yeddi gecə onunla birlikdə quru yerdə oturdular. Kimsə ağzını açmadı, çünki Əyyubun dərdinin nə qədər böyük olduğunu gördülər.

Əyyubun gileyi

3 ¹ Bundan sonra Əyyub ağzını açıb öz doğulduğu günə lənət etdi. ² Dilə gəlib belə dedi:
³ «Kaş ki mən doğulan gün yox olaydı, «Oğlun oldu!» deyilən gecə yox olaydı.
⁴ O gün qara gələydi, Allah göydən o günün qayğısına qalmayıdı, O gün üçün sabah açılmayıdı.
⁵ O günü zülmət, qatı qaranlıq bürüyəydi, Üzünü bulud tutaydı, Nurunu qaranlıq batıraydı.
⁶ O gecəni zil qaranlıq udub yeyəydi, İlin günləri arasında fərəh tapmayıdı, Ayın günləri sırasına girməyəydi.
⁷ Kaş o gecə qısır olaydı, Sevincsiz, səssiz qalaydı!
⁸ Günlərə lənət oxuyanlar, Livyatani **oyatmağa mahir olanlar

Qoy o günə lənət yağdırsın.

⁹ Dan ulduzları sönəydi,

İşığa olan ümidləri boşa çıxaydı,

Sübhün nuru görünməyəydi.

¹⁰ Əfsus ki O, anamın bətninin qapılarını bağlamadı,

Gözlərimi əzabsız saxlamadı.

¹¹ Niyə doğulanda mən ölmədim,

Bətdən çıxarkən nəfəsim kəsilmədi?

¹² Niyə məni dizlərin arasından aldılar,

Əmizdirmək üçün ağzıma döş saldılar?

¹³ Belə olmasaydı, indi rahat uzanardım, Yatıb dincələrdim

¹⁴ Özləri üçün viranə şəhərləri tikən

Dünya padşahları və müşavirlərlə,

¹⁵ Evlərini gümüşə qərç edən

Qızıl xəzinəsi olan rəhbərlərlə.

¹⁶ Niyə bətdən yarımçıq uşaq tək düşmədim?

Niyə işıq üzü görməyən körpə kimi basdırılmadım?

¹⁷ Orada pis adamlar belə, kini atır,

Yorğunlar rahatlıq tapır,

¹⁸ Məhbuslar dinc yaşayır,

Nəzarətçinin səsi çıxmır.

¹⁹ Orada kiçik də, böyük də vardır,

Qul ağasından da azaddır.

²⁰ Niyə əzab çəkənlər işıq üzü görür,

Əziyyət içində olanlar həyata gəlir?

²¹ Ölüm arzulayırlar amma tapmırlar, Dəfinə axtarmaqdan da çox onu

axtarırlar,

²² Onlar məzar tapanda fərəhlənər,

Şadlanaraq sevinər.

²³ Hara getdiyi bilinməyən insana,

Ətrafına Allah sədd çəkdiyi adama niyə ömür verilir?

²⁴ Çörəkdən əvvəl ah-zar gəlir,

Nalələrım sular kimi tökülür.

²⁵ Çəkdiyim şeylər üzərimə tökülür,

Qorxduğum şeylər başıma gəlir.

²⁶ Rahatlığım, sakitliyim, dincliyim yoxdur,

**3:8 Livyatani – bu gün bizə məlum olmayan nəhəng su heyvanı.

Ancaq sıxıntımdır».

Elifaz

4 Temanlı Elifaz belə cavab verdi:
² «Kimsə sənə bir söz desə, inci yərsənmi?
 Danışmasın deyə kim özünü saxlaya bilər?
³ Bəli, çoxlarına dərs verdin, onları əlləri taqətdən düşərkən gücləndirdin.
⁴ Yıxılanları sözlərinlə qaldırdın, Dizləri əsənlərə güc verdin.
⁵ İndi bu iş başına gələrkən Özün taqətdən düşdün, Bəla sənə dəyəndə özünü itirdin.
⁶ Sən Allah xofuna etibar etmirdinmi? Kamil həyatına ümid edən sən deyildinmi?
⁷ Kimdir günahsız məhv olan? İndi yada sal.
 Əməlisalehlərin həlak olduğunu harada görmüsən?
⁸ Mənim gördüyümə görə şər sahəsini belləyən, Əzab toxumu səpən insanlar əkdiniyi biçər.
⁹ Onlar Allahın nəfəsi ilə yox olar, Qəzəbinin küləyi onları udar.
¹⁰ Aslanların nəfəsi, qızmış şirlərin səsi kəsildi, Gənc aslanların dişləri qırıldı.
¹¹ Şikarı olmadığı üçün güclü aslan həlak olar, Dişi aslanların balaları pərən-pərən qalar.
¹² Mənə gizli bir söz çatdı, Qulağım bir pıçılıt eşitdi,
¹³ Gecə rüyalardan doğan düşüncələr içində olanda, İnsanların dərin yuxuya getdiyi zamanda
¹⁴ Üstümə bir qorxu, bir titrətmə gəldi, Bütün sümüklərimi lərzəyə saldı.
¹⁵ Qarşımdan bir ruh keçdi, Bütün tüklərimi ürpətdi.

¹⁶ Ruh dayandı, bunun nə olduğunu bilmədim.

Gözlərimin önündə bir surət dururdu, Sükunətin içindən bir səs eşitdim:

¹⁷ «İnsan Allah qarşısında saleh olarmı? Yaradanın qarşısında təmiz adam varmı?»

¹⁸ Allah bəndələrinə güvənmiş, Mələklərində belə, səhv görür.

¹⁹ Pəlçiq evlərdə yaşayanlara, Mayası torpaqdan olanlara, Güvəndən də tez əzilənlərə O güvənərmə?

²⁰ Ömürləri səhərdən axşama çatmış, Fərqi yoxdur, hamı əbədi yox olur.

²¹ Yaşadıqları çadırın ipləri çəkiləndə Heç nə anlamazlar, ölüb gedərlər».

5 Çağır görək sənə cavab verən varmı? Müqəddəslərin hansı birinə üz tutacaqsan?

² Səfehə qəzəb öldürər, Nadanı həsəd məhv edər.

³ Səfəhin kök saldığını görərkən Dərhal yurduna lənət etmişəm.

⁴ Övladları əmin-amanlıqdan uzaqdır, Məhkəmə qapılarında tapdalanır, Onlara havadar yoxdur.

⁵ Məhsullarını aclar yeyir, Tikanlar arasında olanlarını belə, yığırırlar,

Susayanlar sərvətini udmaq istəyir.

⁶ Axı torpaqdan bəla gəlməz, Əzab yerdən bitməz.

⁷ Sanki havaya atılan qığılıcımdır, İnsan əzab çəkmək üçün doğulur.

⁸ Mən olsaydım, Allaha üz tutardım, Müşkül işlərimi Ona tapşırırdım.

⁹ Çünki O, dərk etmədiyimiz böyük işləri görür,

Saysız xariqələr göstərir.

¹⁰ Yer üzərinə yağış yağdırır, Çöllərə sular axıdır.

¹¹ Alçaldılanları ucaldır, Yaşlıları əmin-amanlığa çıxarır.

¹² Əlləri qurğu qurmağı öyrənməsin deyə

Hiyləgərlərin fəndini pozur.

¹³ Müdrikləri hiylə qurarkən yaxalayır,
Fəndgirlərin oyununa son qoyur.

¹⁴ Gündüzləri qaranlığa dönür,
Günorta onlara gecə kimi görünür,
Onlar kor kimi əl sürtə-sürtə gəzir.

¹⁵ Yoxsulları isə onların ağızlarındakı
qılıncdan qurtarır,
Zorakının əlindən alır.

¹⁶ Kasıblar ümid tapır,
Haqsızlıq ağızını yumur.

¹⁷ Allahın tərbiyə etdiyi insan nə
bəxtiyardır!

Sən Külli-İxtiyarın tərbiyəsinə xor
baxma.

¹⁸ Çünki O yaralayır, sonra isə sarıyar,
Ağrı verər, əlləri ilə sağaldar.

¹⁹ O, altı dəfə dara düşsən belə, qurtarar,
Yeddinci dəfə sənə ziyan dəyməz.

²⁰ O səni aclıqda məhv olmaqdan,
Döyüşdəki qılıncdan qurtarar.

²¹ Kəskin dillərdən uzaq olarsan,
Qırğın gələrkən qorxmazsan.

²² Qırğına, aclığa gülərsən,
Vəhşi heyvanlardan qorxmazsan.

²³ Çünki çöldəki daşlarla belə, əhd
kəsərsən,

Vəhşi heyvanlarla belə, barışarsan.

²⁴ Çadırının salamat qalacağını bilərsən,
Mülkünə baxanda heç bir əskiklik
tapmazsan.

²⁵ Övladlarının necə artdığını görərsən,
Nəslin ot kimi bitib qalxar.

²⁶ Vaxtında yığılan taxıl dərzləri kimi
Kama çatıb məzarına gedərsən.

²⁷ Bax bunu araşdırmışığ, bu həqiqətdir,
Onun üçün bunu dinlə və anla».

Əyyub

6 Əyyub belə cavab verdi:

² «Kaş bu dərdim çəkiləydi,
Bütün ağrılarım tərəziyə qoyulaydı.

³ Onda dənizlərin qumundan ağır
gələrdi,

Ona görə tez bu sözləri dedim.

⁴ Həqiqətən, Külli-İxtiyarın oxları
köksümdədir,

Ruhum onların zəhərlərini içir.

Allahın dəhşətləri mənə hücum çəkir.

⁵ Ot olanda vəhşi eşşək anqırarmı?

Yem tapanda öküz heç böyürəmi?

⁶ Duzsuz, şit yeməyi yemək olarmı?

Yumurta ağının dadı varmı?

⁷ Belə yeməklərə əl vurmaq istəmirəm,
Onlardan iyrənirəm.

⁸ Kaş arzuma çataydım,

Allah mənə həsrətdə olduğumu
verəydi,

⁹ Lütf edib mənə əzsə belə,

Əldən cəld olub həyatımın bağına kəssə
belə,

¹⁰ Mən yenə ovunardım,

Bu amansız dərdimə baxmayaraq
Müqəddəs Olanın sözlərini inkar et-
mədiyimə görə sevinərdim.

¹¹ Nə gücüm var ki, gözləyim?

Sonum nə qədərdir ki, səbir edim?

¹² Daş qədər güclüyəmmi?

Ətim tuncdandırmı?

¹³ Ələcsiz qalanda

Özümə kömək etməyə gücüm çatarmı?

¹⁴ İnsan Külli-İxtiyarın qorxusundan vaz
keçsə belə,

Çarəsiz qalanda ona dostun sədaqəti
gərəkdir.

¹⁵ Qardaşlarım mənə bir vadi kimi
xəyanət etdi,

Çaylar kimi axıb getdi.

¹⁶ Bu vadilər buzlar əriyəndə daşar,

Qar suları ilə dolar.

¹⁷ Bu vadilər quraq vaxtı quruyar,
İstidə yataqlarından yox olar.

¹⁸ Bu vadilərə görə karvanlar yolunu
azar,

Səhraya çıxanda həlak olar.

¹⁹ Temanın karvanları su axtarar,

Səbadan gələn səyyahlar ora ümid
bağlar.

²⁰ Amma ora çatanda ümid
bağladıqlarına peşman olar,
Mat-məəttəl qalar.

²¹ İndi siz də mənim üçün bir heç
olmusunuz,
Bu dəhşətə baxıb qorxursunuz.

²² Mən demişəmmi “Mənə nəyisə verin,
Var-dövlətinizdən mənə rüsvət
göndərin?”

²³ Yaxud da məni düşmən əlindən
qurtarın,

Zalımların əlindən azad edin?”

²⁴ Mən susum, siz mənə öyrədin,
Nə səhv etmişəmsə, mənə göstərin.

²⁵ Doğru söz kəsərli olar,
Sizin bu iradınız bəs nəyi sübut edir?

²⁶ Niyə sözlərimi qınamaq istəyirsiniz?
Niyə mən biçarənin dediyini boşboğalığ
sanırsınız?

²⁷ Yetim üçün belə, püşk atırsınız,
Dostunuzu satırsınız.

²⁸ İndi lütf edib mənə baxın,
Bax mən üzünüə ağ yalan demərəm.

²⁹ Atın haqsızlığı, haqsızlıq etməyin,
Düşünün ki, bu davada mən haqlıyam.

³⁰ Dilimdən haqsız söz çıxırmı?
Pis şeyləri ağızıma alırammı?

7 İnsanın yer üzündəki həyatı ağır xidmət deyilmi?
Keçirdiyi günlərin muzdur ömründən
fərqi nədir?

² Kölgəyə həsrət qalan külə kimidir,
Muzdunu gözləyən fəhlə kimidir,

³ Bəli, irs olaraq mənə boş aylar verildi,
Qismətimə sıxıntılı gecələr düşdü.

⁴ Yatanda düşünürəm: “Görəsən nə vaxt
qalxacağam?”

Gecə isə hey uzanır,
Mən gün doğana qədər yerimdə
qurcalanıram.

⁵ Bədənimə qurd düşüb, qabıqlanır,
Çatlayan dərimdən irin axır.

⁶ Günlərim toxucunun məkikindən də
sürətli gedir,

Ümitsiz sona çatır.

⁷ Ey Allah, yada sal, həyatım bir
nəfəsdir,

Gözüm yenidən yaxşılıq görməyəcək.

⁸ Bu anda mənə baxan gözlər məni
təzədən görməyəcək,

Sənin gözlərin üzərimdə olacaq, amma
mən olmayacağam.

⁹ Bulud dağılıb getdiyi kimi
Ölümlər diyarına ənən bir daha çıxmaz.

¹⁰ Bir daha evinə qayıtmaz,
Olduğu yer artıq onu tanımaz.

¹¹ Ona görə sakitləşməyəcəyəm,
Ruhumun sıxıntısını dilə gətirəcəyəm,
Canımın ağrısından şikayət edəcəyəm.

¹² Dənizəmmi, dəniz əjdahasıyamı?
Niyə üzərimdə nəzarətçi qoyursan?

¹³ Düşündüm ki, bəlkə yatağım məni
rahatlar,

Döşəyim şikayətimi azaldar.

¹⁴ Məni yuxularla qorxudursan,
Röyalarla canıma vəlvələ salırsan.

¹⁵ Canım boğulub-ölməyi yaşamaqdan
üstün tutur,

Quru cəsəddə qalmaqdansa ölüm mənə
xoşdur.

¹⁶ Həyatımdan bezmişəm,
Uzun ömür istəmirəm.

Məndən əlini çək,
Ömrümün mənası getdi.

¹⁷ İnsan nədir ki, onu bu qədər
böyüdürsən,

Qayğısını çəkirsən.

¹⁸ Ona hər səhər baş çəkirsən,
Hər an onu sinayırsan.

¹⁹ Nə vaxtadək nəzərini üzərimdən
çəkməyəcəksən?

Mənə udqunmağa imkan
verməyəcəksən?

²⁰ Ey insan nəzarətçisi, nədir günahım?
Mən Sənə nə etmişəm?

Məni niyə Özünə hədəf etdin?
İndi öz yükümü çəkə bilmirəm.

²¹ Niyə üsyankarlığımı əfv etmirsən,

Təqsirimi bağışlamırsan?
Bir azdan torpaq altda yatacağam,
Axtarsan da, məni tapmayacaqsan».

Bildad

8 Şuahlı Bildad belə cavab verdi:

²«Bunları nə vaxta qədər deyəcəksən?

Sözlərin sərt küləyə bənzər.

³Allah ədaləti azdırarmı?

Küllü-İxtiyar salehi əyri edərmi?

⁴Bəlkə oğulların Ona qarşı günah edib,
O da üsyankarlıqlarının cəzasını verib.

⁵Əgər cəhd göstərib Allahı axtarsaydın,
Küllü-İxtiyara yalvarsaydın,

⁶Əgər təmiz, doğru olsaydın,
O sənin üçün, həqiqətən, qalxardı,
Sənə layiqincə bir məskən verərdi.

⁷Başlanğıcın kiçik olsa da,
Sonun böyük olacaq.

⁸Gəl indi əvvəlki nəsillərdən soruş,
Ata-babaların sınağından keçənlərə
yaxşı nəzər sal.

⁹Dünənki övladlarıq, heç nə bilmirik.
Bu dünyada ömrümüz sadəcə bir
kölgədir.

¹⁰Onlar izah edib sənə öyrətməzlərmi?
Köksündəki sözləri dilə gətirməzlərmi?

¹¹Bataqlıq olmayan yerdə qarğı bitərmi?
Su olmayan yerdə qamış çıxarmı?

¹²Hələ yaşıl ikən qırılmadan,
Hər otdan əvvəl onlar quruyar.

¹³Allahı unudan hər kəs axırda belə
qalar,

Allahsız insanın ümidi beləcə yox olar.

¹⁴Onun etibar etdiyi şeylər qırılar,
Bel bağladığı sanki hörümçək toru olar.

¹⁵Evinə söykənərkən evi uçar,
Evindən tutarkən dağılar.

¹⁶Sanki bu allahsızlar günəşə baxar,
yaşıllaşar,

Pöhrələri bağçanın hər tərəfinə yayılar.

¹⁷Rişələri daş qalağına doluşar,
Çınqılların arasında yer axtarar.

¹⁸Amma yerindən qoparılarkən
Yer inkar edərək deyər: “Səni
görməmişəm”.

¹⁹Bax belə sevincinə son qoyular,
Onun yerində başqa bitkilər bitər.

²⁰Allah kamil insanı Özündən kənar
etməz,

Pislik edənlərinə əlindən tutmaz.

²¹O sənin ağzını yenə gülüşlə,
Dodaqlarını sevinc nidaları ilə doldurur.

²²Düşmənlərini rüsvayçılıq büriyəcək,
Pislərin çadırları məhv ediləcəkdir».

Əyyub

9 Əyyub belə cavab verdi:

²«Belə olduğunu, həqiqətən,
bilirəm.

Amma Allah qarşısında insan necə haqlı
çıxa bilər?

³Əgər Onunla kimsə mübahisə etmək
istəsə,

Onun min sualına bir cavab tapa bilməz.

⁴Hikməti dərin, gücü tükənməyən Odur.
Ona qarşı duranlardan kim sağ qalır?

⁵Allah dağları yerindən oynadar,
Dağlar heç bilməz.

Qəzəbi ilə onları alt-üst edər.

⁶Dünyanı yerindən oynadar,

Dirəklərini lərzəyə salar.

⁷Əmr etsə, günəş doğmaz,
Ulduzların işığını örtüb möhürlər.

⁸Odur təkbaşına göyləri sərən,
Dəniz dalğalarının üstündə gəzən.

⁹^kOdur Böyük Ayı, Orion, Ülkər
bürclərini,

Cənub bürclərini yarıdan.

¹⁰Odur dərk etmədiyimizdən də böyük
işlər görən,

Saysız xariqələr göstərən.

¹¹Bax yanımdan elə keçər ki, Onu görə
bilmərəm,

Elə keçib gedər ki, heç hiss etmərəm.

¹²Nə isə tutub apararsa, kim Ona mane
ola bilər?

Kim Ona “Nə edirsən?” deyə bilər?

¹³ Allah qəzəbini geri döndərməz,
Rahavın ††köməkçiləri belə, ayağı altıda
qalar.

¹⁴ Belə isə Ona necə cavab verə bilərəm?
Hüzurunda necə söz tapa bilərəm?

¹⁵ Günahsız olsam belə, Ona cavab verə
bilmərəm,
Rəhm etsin deyə Hökmdarıma
yalvarmalıyam.

¹⁶ Onu çağıranda O mənə cavab versə
belə,

Yenə inanmıram ki, O, səsimi eşidir.

¹⁷ Çünki tufanla məni əzir,
Nahaq yerə yaralarımı çoxaldır,

¹⁸ Məni nəfəs almağa qoymur,
Məni acılarla cana doydurur,

¹⁹ İş qüvvədədirsə, O qüvvəlidir,
İş ədalətdədirsə, kim Onu hakimin
qarşısına apara bilər?

²⁰ Mən günahsız olsam belə, dilim məni
ittiham edər,

Kamil olsam belə, məni təqsirkar
çıxarar.

²¹ Kamil olsam da, bir şey deyiləm,
Öz həyatıma xor baxıram.

²² Hamısı birdir, ona görə deyirəm:
“O həm kamili, həm də günahkarı yox
edir”.

²³ Əgər qəfil ölüm gəlsə,
Günahsızların əzabına gülür.

²⁴ Dünya pislərə təslim edilib,
Dünya hakimlərinin gözünü bağlayan
Odur.

O deyilsə, bəs kimdir?

²⁵ Günlərim sürətlə qaçır, çapardan
sürətlidir,

Bir xeyir tapmadan qaçırılar.

²⁶ Qamış qayıq kimi keçib gedirlər
Ovunun üstünə şığıyan qartal kimidirlər.

²⁷ Bu şikayətimi unutmaq istəsəm,
Sifətimin ifadəsini dəyişib ürəyimin açıl-
masını istəsəm,

²⁸ Bu əziyyətdən yenə vahimələnərəm,

Məni günahsız saymayacağımı bilərəm.

²⁹ Madam ki yenə günahkar çıxacağam,
Boş yerə niyə belə zəhmət çəkim?

³⁰ Əgər qar suyu ilə yuyunsam,
Əllərimi gilabi ilə yusam,

³¹ Yenə də məni çirkaba batırırsan,
Paltarlarım belə, məndən iyənir.

³² O mənim kimi insan olmadığına görə
Ona cavab verə bilmirəm, məhkəməyə
birgə gedə bilmirəm.

³³ Kaş aramızda bir hakim olaydı,
Əlini ikimizin də üzərinə qoyaydı.

³⁴ Allah Öz dəyənəyini üstümdən
götürəydi,

Dəhşəti ilə məni vahimələndirməyəydi.

³⁵ O zaman Ondan qorxmadan
danışardım,

Amma bu vəziyyətdə heç nə edə
bilmirəm.

10 Canım həyatımdan bezib.
Şikayətimə məhdudiyət
qoymayacağam,

Acı həyatımdan danışacağam.

² Qoy Allaha deyim: “Məni
günahlandırma,

Bir mənə söylə, niyə mənimlə
çəkişirsən?

³ Məni incitmək,
Əllərinin işini xor görmək,
Pislərin niyyətlərinə işiq vermək Sənə
xoşdurmu?

⁴ Səndə insan gözümü var?

İnsan necə görürsə, Sən də elə
görürsənmi?

⁵ Günlərin insan ömrü kimidirmi?

İllərin insanın yaşadığı illər kimidirmi?

⁶ Çünki məndə təqsir axtarırsan,

Günahlarımı araşdırırsan.

⁷ Özün də bilirsən mən şər adam
deyiləm,

Məni Sənin əlindən qurtaran yoxdur.

⁸ Əllərin mənə quruluş verdi, məni
yaratdı.

İndi dönüb məni yox edəcəksənmi?

††9:13 *Rahav* – kaos və şər qüvvələrin rəmzi olan dəniz əjdahası.

⁹Məni palçıqdan düzəltidin, bunu xatırla.

Yenidən məni torpağa çevirəcəksənmi?

¹⁰Məni süd kimi tökmədinmi, Pəndir kimi bərkitmədinmi?

¹¹Ət və dərinə əynimə geyindiridin,

Məni sümük və vətərlərlə hördün,

¹²Mənə həyat verdin, sevgi göstərdin,

Qayğıma qalmağınla ruhumu hifz etdin.

¹³Amma bunları qəlbində gizlətdin.

Mən işə bilirəm, fikrində bu şeylər var:

¹⁴Günah işlətsəydim, mənə nəzarət edərdin,

Təqsirlərimi cəzasız qoymazdın.

¹⁵Əgər günahkar olsaydım, vay halıma!

Günahsız olsam belə, yenə başımı qaldıra bilmərəm,

Çünkü xəcalət içindəyəm, necə də biçarəyəm.

¹⁶Əgər başımı qaldırsam, məni aslan kimi ovlarsan,

Yenə heyrətamiz qüvvəni mənə göstərərsən.

¹⁷Əleyhimə yeni şahidlər çıxararsan,

Mənə qarşı qəzəbini artırarsan,

Orduların üstümə dayanmadan hücum çəkər.

¹⁸Niyə məni doğulmağa qoydun?

Kimsənin gözü məni görmədən kaş öləydim.

¹⁹Kaş ki heç yaranmayaydım,

Bəndən məzara düşəydim.

²⁰Məgər ömrümə bir neçə gün qalmayıbmı?

Mənə bir qədər sərbəstlik ver ki, bir az ürəyim açılın

²¹Gedər-gəlməz yerə,

Zülmət və ölüm kölgəsi diyarına,

²²Qatı qaranlıq diyarına,

Ölüm kölgəsi, qarışıqlıq diyarına,

İşığı qaranlıq olan diyara getməzdən əvvəl”».

Sofar

11 Naamatlı Sofar belə cavab verdi:
²«Bu qədər söz cavabsız qalsınmı?

Çox danışan haqlı sayılınmı?

³İnsanlar boşboğazlıqlarının qarşısında sussunmu?

Sən rişxənd edəndə səni saxlamasınlar?

⁴Allaha deyirsən: “İmanda safam, Gözün görür ki, pakam”.

⁵Kaş ki Allah danışaydı,

Sənə qarşı ağzını açaydı.

⁶Səni hikmətin sirlərindən aqah etsəydi, Hikmətin çox şaxələri üzə çıxardı.

Bil ki, Allah günahlarının neçəsindən keçib.

⁷Allahın dərin sirlərini dərk edə bilərsənmi?

Küllü-İxtiyarın sərhədlərinə çata bilərsənmi?

⁸Onlar göylər qədər ucadır, axı nə edə bilərsən?

Ölülər diyarından dərindir, nəyi dərk edə bilərsən?

⁹Meyarı aləmdən uzundur, Dənizlərdən genişdir.

¹⁰Əgər gəlib səni zindana salarsa, məhkum edərsə,

Kim Onun qarşısını ala bilər?

¹¹O, yalançıları tanıyır,

Pisliyi görəndə onu dərk edir.

¹²Vəhşi eşşək insan olaraq doğulanda Axmaq da ağla gələr.

¹³Əgər ürəyini təqdis etsən,

Əllərini Ona tərəf uzatsan,

¹⁴Günahın varsa, ondan əl çək,

Qoyma pislik çadırında sakin olsun.

¹⁵Onda başını utanmadan dik tutarsan,

Sağ-salamat, qorxusuz yaşayarsan.

¹⁶Sən dar gününü unudub

Onu axıb-qurtaran bir su kimi yad edərsən.

¹⁷Həyatın gündüzün günəşindən də parlaq olar,

Qaranlığın səhər kimi işıqlanar.

¹⁸ Çünki ümidin var, sən arxayınsan,
Mühafizə olunaraq rahat yatarsan.
¹⁹ Yatanda belə, səni qorxudan olmaz,
Sənin lütfünü çoxları arzular.
²⁰ Amma pis adamların gözlərinin nuru
sönəcək,
Onların pənah yeri olmayacaq,
Yeganə ümidləri son nəfəslərini vermək
olacaq».

Əyyub

12 Əyyub belə cavab verdi:
² «Yəqin ki siz özünüzi xalq
içində müdrik sanırsınız,
Siz öləndə hikmət də öləcək.
³ Sizin qədər mənim də aqlım var,
Sizdən geri qalmıram.
Bu cür şeyləri kim bilmir?
⁴ Mən dostlarımla gülüş hədəfi
olmuşam,
Vaxtı ilə Allaha yalvaranda mən də
cavab almışam,
Amma indi bir saleh, bir kamil insan
gülünc olub.
⁵ Dərdsizlər bəlanı boş bir şey sanır,
Büdrəyənlər üçün bəla hazır dayanır.
⁶ Soyğunçuların çadırlarında rahatlıq
var,
Allahı qəzəbləndirənlər əmin-
amanlıqdadır,
Axı onlar Allaha yox, öz qollarına
arxalanır.
⁷ Gəl heyvanlardan soruş, qoy sənə
bildirsin,
Qoy göydəki quşlar sənə desin,
⁸ Torpağa de, qoy o sənə bildirsin,
Dənizdəki balıqlardan soruş, sənə
məlumat versin.
⁹ Bunlardan hansı biri bilmir ki,
Bunu Rəbbin əli edib?
¹⁰ Hər yaratdığı canı Onun əlindədir,
Bütün insanların nəfəsi Onun əlindədir.
¹¹ Yeməyin dadını damaq hiss etdiyi
kimi

Qulaq da sözləri sınaqdan keçirməzmi?
¹² Ağsaqqalların hikməti var,
Uzunömürlülər dünyagörmüş olar.
¹³ Hikmət və qüdrət Allahdandır,
O, nəsihət və dərrakə verir.
¹⁴ Onun yıxdığı bərpa olunmaz,
Onun həbs etdiyi insan azad olmaz.
¹⁵ Suları kəsərsə, quraqlıq olar,
Suları buraxsa, dünyanı sel aparar.
¹⁶ Qüdrət və hikmət Onundur,
Aldadan da, aldanan da Onundur
¹⁷ Məsləhətçiləri talana məruz qoyar,
Hakimləri axmaqlaşdırar.
¹⁸ Padşahların bağladığı bağı açar,
Bellərinə qurşaq salar.
¹⁹ Kahinləri talana məruz qoyar,
Mətinləri də devirər.
²⁰ Etibarlı məsləhətçiləri susdurur,
Ağsaqqalların aqlını alar.
²¹ Əsilzadələrin üstünə rüsvayçılıq
yağdırır,
Güclülərin qurşaqlarını çıxarar.
²² Qaranlığın dərin sirlərini açar,
Ölüm kölgəsini aydınlığa çıxarar.
²³ Millətləri çoxaldar, millətləri yox
edər,
Millətləri artırır, millətləri sürgün edər.
²⁴ Dünyanın başçılarının aqlını başından
alar,
Yolu-izi məlum olmayan çöllərdə
dolandırar.
²⁵ Qaranlıqda əl sürtə-sürtə yeriyərlər,
Onları sarıxox kimi aşa-aşa gəzdirər.
13 Bax gözlərim hər şeyi gördü,
Qulaqlarım bunu eşidib dərk
etdi.
² Sizin bildiyinizi mən də anlayıram,
Sizdən geri qalmıram.
³ Amma istəyirəm Külli-İxtiyarla
danışım,
Allahla mübarizə aparım.
⁴ Sizlərsə yalandan mala çəkirsiniz,
Hamınız dəyərsiz həkimlərsiniz.
⁵ Kaş hamınız səsini kəsəydiniz,

Onda hikmətli görünərdiniz.

⁶ İndi necə bəhsə girdiyimi eşidin,

Dilimin iddiasını yaxşı dinləyin.

⁷ Məgər Allah üçün haqsız sözlər
söyləyəcəksiniz?

Onun adına yalanmı söyləyəcəksiniz?

⁸ Sizmi Onun tərəfini tutacaqsınız?

Sizmi Onun müdafiəsinə qalxacaqsınız?

⁹ O sizi istintaq edərsə, yaxşı olarmı?

İnsanları aldatdığınız kimi Onu da
aldadacaqsınız?

¹⁰ Əgər Onun tərəfini gizli tutsanız,
Şübhəsiz ki, sizi də məzəmmət edər.

¹¹ Onun əzəməti sizi
vahimələndirməzmi?

Xofu üstünüzdə düşməzmi?

¹² Fikrinizdəki sözlər, məsəllər külə
dəyməz,

Müdafiəniz l ilə dəyməz.

¹³ Susun, qoyun danışım,

Qoy başıma gələn gəlsin.

¹⁴ Həyatım təhlükəyə düşürsə-düşsün.

Canım bəlaya düşürsə-düşsün.

¹⁵ Məni öldürsə də, Ona etibar
edəcəyəm,

Amma yolumun müdafiəsi üçün hüzu-
runa çıxacağam.

¹⁶ Əslində bu məni qurtaracaq,

Çünkü Allaha inanmayan Onun hüzu-
runa gələ bilməz.

¹⁷ Diqqətlə sözlərimə qulaq asın,

Qoy elan etdiklərim qulaqlarınızda
qalsın.

¹⁸ Baxın mühakiməyə hazırlaşmışam,

Haqlı çıxacağımı bilirəm.

¹⁹ Kim məni ittiham edəcək?

Eləsi varsa, son nəfəsimi verib susaram.

²⁰ Ey Allah, mənim üçün bu iki şeyi et ki,
Səndən gizlənməyim:

²¹ Əlini üzərimdən götür,

Məni dəhşətinlə qorxutma.

²² Sonra da məni səsə, qoy Sənə cavab
verim,

Yaxud da qoy mən danışım, Sən cavab
söylə.

²³ Təqsirlərim, günahlarım nə qədərdir?

Mənə üsyankarlığımı və günahlarımı
bildir.

²⁴ Niyə üzünü gizlədirsən,

Məni düşmən hesab edirsən?

²⁵ Məgər yelin qopardığı yarpağı
qorxudacaqsan?

Məgər quru saman çöpünü qovacaqsan?

²⁶ Çünki əleyhimə acı şeylər yazırsan,

Gənclikdə etdiyim günahları mənə irs
olaraq verirsən.

²⁷ Ayaqlarımı buxovlayırsan,

Bütün yollarıma göz qoyursan,

Hər addımıyı yoxlayırsan.

²⁸ Ona görə çürük şey tək məhv oluram.
Güvə yemiş paltar kimiyəm.

14 Qadından doğulan insanın ömrü
azdır,

Həyatı sıxıntı ilə doludur.

² Çiçək kimi açar, solar,

Kölgə kimi keçib-gedər.

³ Gözlərini beləsinəmi dikirsən?

Mühakimə etmək üçünmü məni hüzu-
runa gətirirsən?

⁴ Kim çirkab içindən təmiz bir şey tapar?
Heç kim!

⁵ İnsana ömür günləri müəyyən edilib,

Aylarının sayını Sən bilirən,

Ömrü üçün müəyyən hədd qoymusan,

Bu həddi keçən yoxdur.

⁶ Sən ondan gücünü çək,

İş gününü bitirən zəhmətkeş kimi

Bir az dincəlsin.

⁷ Bir ağac üçün ümid var,

Kəsilə belə, yenə pöhrəsini verər,

Şaxələri əskilməz.

⁸ Kökü yerdə qocalsa da,

Kötüyü torpaqda məhv olsa da,

⁹ Suyun iyini duyanda çiçəklənər,

Cavan ağac kimi şaxələnər.

¹⁰ Amma insan ölər, dəfn olunar,

Son nəfəsinə verər, yox olar.

¹¹ Dəniz suları çəkilib getdiyi kimi,

Çaylar azalıb qurduğu kimi

¹² İnsan da yatar, bir daha qalxmaz,

Göylər yox olanadək oyadılmaz,

Yuxularından ayılmaz.

¹³ Kaş ki məni ölümlər diyarında
 gizlədəydin,
 Qəzəbin keçənədək saxlayaydın,
 Mənə möhlət verəydin,
 Sonra məni yada salaydın.
¹⁴ İnsan ölsə, dirilərmimi?
 Növbəm çatanacan
 Bu əzabdan qurtulmaq üçün hər gün
 gözləyəcəyəm.
¹⁵ Sən çağıranda cavab verəcəyəm,
 Əllərinin bu işinin həsrətini çəkəcəksən.
¹⁶ O zaman addımlarımı sayacaqsan,
 Günahımı nəzərə almayacaqsan.
¹⁷ Üsyankarlığım torbada
 möhürlənəcək,
 Günahımın üstünü örtəcəksən.
¹⁸ Amma dağın uçub dağılması kimi,
 Qayanın yerindən qopması kimi,
¹⁹ Su daşları yuvarladığı kimi,
 Sellər torpağı yuyub apardığı kimi
 Sən də insanın ümidini yox edirsən.
²⁰ Onu əbədi məğlub edirsən, o köçüb
 gedir.
 Görkəmini dəyişdirib yola salırsan.
²¹ Övladları şərəflənəndə də onun xəbəri
 olmaz,
 Düşkün hala düşəndə də heç nəyi başa
 düşməz.
²² Hamı öz canının ağrısını duyur,
 Yalnız özü üçün yas tutur».

Elifaz

15 Temanlı Elifaz belə cavab verdi:
² «Müdrək insan boş sözlərlə
 cavab verərmimi?
 Köksünü şərqlə küləyi ilə doldurarmı?
³ Faydasız sözlərlə, dəyərsiz nitqlərlə
 Mübahisə etmək olarmı?
⁴ Amma sən Allah qorxusunu bir kənara
 qoyursan,
 Allah hüzurunda düşünməyə mane
 olursan.
⁵ Çünki sən ağzın günahdan dərs alıb,
 Hiyləgərlərin dili ilə danışırısan.
⁶ Səni məhkum edən mən deyiləm, öz
 dilindir.

Dodaqların öz əleyhinə şəhadət edir.
⁷ İlk doğulan insan sənsənmi?
 Yoxsa dağlardan da əvvəl sən var
 olmusan?
⁸ Allahın sirrinəmi qulaq asmısan?
 Təkcə özünü müdrək sayırısan?
⁹ Sən nəyi bilirsən ki, biz onu bilmirik?
 Sənin dərk etdiyindən nədir ki, biz onu dərk
 etmirik?
¹⁰ Bizdə ağsaçlı da, yaşlı da var,
 Onlar atandan da yaşlı olar.
¹¹ Sənə Allahın təsəllisi,
 Söylədiyi xoş sözlər kifayət deyilmi?
¹² Niyə qəlbin səni belə çaşdırır,
 Gözlərindən od çıxır?
¹³ Niyə Allaha qəzəbini göstərirsən,
 Dilindən belə sözlər çıxır?
¹⁴ İnsan, həqiqətən, təmiz ola bilərmimi?
 Qadından doğulan insan saleh ola
 bilərmimi?
¹⁵ Allah müqəddəslərinə belə, etibar
 etmirsən,
 Göylər belə, Onun gözündə təmiz
 deyilsən,
¹⁶ Haqsızlığı su kimi içən,
 İyrənc, korlanmış insana
 O etibar edərmimi?
¹⁷ Dinlə məni, sənə deyim,
 Gördüyümü bəyan edirəm –
¹⁸ Hikmətli adamların dediklərini,
 Atalarından alıb gizlətmədiyini şeyləri.
¹⁹ O atalar ki ölkə yalnız onlara
 verilmişdi,
 Aralarına yadelli girməmişdi.
²⁰ Pis insan həyatı boyu əzab çəkir,
 Zorakı adama ayrılan illərin sayı bilinir.
²¹ Qulağından dəhşətli səslər əskilmir,
 Dinc oturanda soyğunçular ona hücum
 edir.
²² İnanma bilməz ki, qaranlıqdan qurtara
 bilər,
 Onu qılınc gözlər.
²³ “Haradadır?” deyib çörək üçün avara
 gəzər,
 Qara günlərinin yanında olduğunu bilər.
²⁴ Ağrı və sıxıntı onu qorxudar,

Zəfər çalan padşah kimi onu məğlub
biyyətə uğradar.

²⁵ Çünki Allaha belə, əl uzadıb,
Küllü-İxtiyara meydan oxuyub.

²⁶ Dikbaşlıq edib, dəyirmi sipərini tutub,
Allahın üstünə hücum çəkir.

²⁷ Onun üzü tosqunluqdan şişər,
Qarnı nə qədər piyləşər,

²⁸ O, dağılmış şəhərlərdə,
Kimsəsiz, yerlə yeksan olan viranələrdə,
Aqibəti dağılmaq olan evlərdə
yaşayacaq.

²⁹ Varlı olmayacaq, sərvətləri tükənəcək,
Malları ölkəni bürüməyəcək.

³⁰ Qaranlıqdan qurtulmayacaq,
Pöhrələrini alov tutacaq,
Allahın ağzının nəfəsi ilə yox olacaq.

³¹ Qoy boş şeyə güvənərək özünü
aldatmasın,
Çünki əvəzində nəsibi boşluq olacaq.

³² İş vaxtsız bitəcək,
Budağı göyərməyəcək.

³³ Qorası tökülən üzüm ağacı kimi,
Çiçəyi tökülən zeytun ağacı kimi olacaq.

³⁴ Çünki allahsız icma qısır olar,
Rüsvətخورların çadırı od tutub yanar.

³⁵ ^mOnlar bəlaya hamilə olub şər doğar,
Bətnləri hiylə ilə dolar.

Əyyub

16 Əyyub belə cavab verdi:
² «Bu cür sözləri çox eşitmişəm,
Hamınız adamincidən təsəlliçilərsiniz.

³ Bu boş söhbətləriniz qurtaracaqmı?
Sizi nə vadar edir, belə danışırsınız?

⁴ Siz mənim yerimdə olsaydınız, mən də
belə deyərdim.

Əleyhinizə yaxşı-yaxşı sözlər düzüb
başımı yelləyərdim.

⁵ Ağzım ürəkləndirici sözlər deyərdi,
Dilimdən təsəlliverici sözlər çıxarardım,
Mən sizi ovudardım.

⁶ Danışmağım ilə dərdim azalmır,
Susuram, nə dəyişir?

⁷ Ay Allah, məni taqətdən saldın,
Bütün külfətimi darmadağın etdin.

⁸ Sıxılıb əzilməyim buna şahiddir,
Taqətsizliyim əleyhimə çıxıb şahidlik
edir.

⁹ Allah məni qəzəbi ilə parçalayır,
Mənə nifrət edir, dişlərini qıcıdır,
Düşmənim gözlərini mənə dikir.

¹⁰ Mənə qarşı insanlar dodaq büzür,
Həqarətlə üzümə şillə vurur,
Mənə qarşı əlbir olur.

¹¹ Allah məni haqsızlara təslim etdi,
Pislərin əlinə verdi.

¹² Rahat yaşayırdım, Allah məni pərən-
pərən saldı,
Boynumdan tutub yerə vurdu, məni
Özünə hədəf etdi.

¹³ Onun oxçuları ətrafımı aldı,
Aman vermədən böyrəklərimi deşdilər,
Ödümü yerə tökdülər.

¹⁴ Bədənimə yara üstündən yara vurulur,
Cəngavər tək üzərimə yüyürürlər.

¹⁵ Əynimə çul tikmişəm,
Qürurumu yerə atmışam.

¹⁶ Ağlamaqdan üzüm qızardı,
Kirpiklərimin altı-üstü kölgə saldı.

¹⁷ Yenə də zalımlıq əlimdən gəlmiş,
Sənə səmimiyyətlə dua edirəm.

¹⁸ Ey torpaq, qanıma üstünü örtmə,
Qoy heç nə mənim naləmi saxlamasın.

¹⁹ Lap indidən şahidim göylərdədir,
Himayədarım yüksəklərdədir.

²⁰ Dostlarım məni ələ salır,
Gözlərim Allaha baxıb ağlayır.

²¹ Bəşər oğlu qonşusu üçün yalvardığı
kimi

Biri də mən insandan ötrü qoy Allaha
yalvarsın.

²² Çünki bir neçə il keçəndən sonra
Gedər-gəlməz yola gedəcəyəm.

17 Taqətim kəsilir, günlərim batır,
Məni məzar gözləyir.

² Həqiqətən, ətrafıma rişxəndçilər
yığılır,

Gözüm onların düşmənçiliyini görür.
³ Ey Allah, Öz hüzurunda mənə zəmanət ver.
 Başqa kim var ki, mənə zəmin dursun?
⁴ Çünki onların qəlbini anlayış üçün bağladın,
 Ona görə onlara zəfər qazandırmayacaqsan.
⁵ Pul üçün dostlarını satanın Övladlarının işığı sönməkdir.
⁶ Allah məni insanların dilinə saldı, Üzümə tüpürdülər.
⁷ Gözümün nuru kədərdən qaraldı, Bütün əzalarım kölgə kimi qaldı.
⁸ Buna əməlisaleh insanlar mat qalıb, Günahsızlar allahsızlara qarşı çıxır.
⁹ Saleh insanlar öz yolunu tutur, Əlitəməz olanlar getdikcə güclənir.
¹⁰ Amma hamınız qayıdıb gəlsəniz, Aranızdan bir hikmətli insan tapmaram.
¹¹ Günlərim ötüşdü, Fikirlərim, arzularım pərən-pərən düşdü.
¹² Onlar gecəni gündüzə çevirir, “Zülmətə işıq yaxındır” deyir.
¹³ Əgər ölümlər diyarını evimdir deyər gözləsəm, Yatağımı qaranlıqda sərsəm,
¹⁴ Qəbirə “atam sənsən”, Qurda “anam-bacım sənsən” desəm,
¹⁵ Ümidim hara gedər?
 Mənim ümidimi kim görər?
¹⁶ Ümid mənimlə ölümlər diyarınımı düşər?
 Mənimlə birgə torpaq altınımı girər?»

Bildad

18 Şuahlı Bildad belə cavab verdi:
² «Bu sözlər nə vaxt qurtaracaq? Əgər dərrakəli olsanız, danışarıq.
³ Niyə heyvana bənzəyək? Gözlərinizə axmaq kimi görünək?
⁴ Özünü hirsindən didib-dağıdırsan. Sənə görə bu aləmdən vaz keçəkmimi? Yoxsa sal qayalar yerindən çıxsın?
⁵ Bəli, şər insanın işığı sönməkdir,

Odu-alovu parlamayacaq.
⁶ Çadırında nur qaranlığa dönəcək, Yanındakı çıraq sönməkdir.
⁷ Addımları gücdən düşəcək, Öz işlətdiyi fənddən yıxılacaq.
⁸ Ayaqları onu tələyə aparacaq, Öz ayağı ilə tora düşəcək.
⁹ Kəmənd topuğundan tutacaq, Tələ açılıb onu qapacaq.
¹⁰ Torpaq üstə onun üçün gizli kəmənd səriləcək,
 Yolu üstə onu tələ gözləyəcək.
¹¹ Dəhşət onu hər tərəfdən bürüyəcək, Hər addımda onu təqib edəcək.
¹² Aclıq taqətini yeyib-qurtaracaq, Yanında fəlakət hazır dayanacaq.
¹³ Dərisini azar yeyəcək, Ölümün ilk övladı əzalarını yeyib işini bitirəcək.
¹⁴ Əmin-amanlıq çadırından atılacaq, Dəhşətlər padşahının yanına aparılacaq.
¹⁵ Çadırında ona aid heç nə olmayacaq, Yurduna kükürd yağacaq.
¹⁶ Aşağıda rişələri quruyacaq, Yuxarıda budaqları solacaq.
¹⁷ Onun adı yer üzündə unudulacaq, Məhəllə-küçələrdə adı yaddan çıxacaq.
¹⁸ İşıqdan zülmətə aparılacaq, Dünyadan qovulacaq.
¹⁹ Nə övladı, nə nəvəsi xalqı arasında olmayacaq, Məskənində bir kimsəsi qalmayacaq.
²⁰ Qərbdəkilər halına heyrətlənəcək, Şərqdəkilər onu görüb dəhşətə gələcək.
²¹ Bəli, pislərin həyatının aqibəti budur, Allahı tanımayanların məskəni budur».

Əyyub

19 Əyyub belə cavab verdi:
² «Nə vaxtadək məni üzəcəksiniz, Məni sözlə əzəcəksiniz,
³ On dəfədir ki, məni təhqir edirsiniz, Utanmadan mənə kəskin sözlər söyləyirsiniz.
⁴ Həqiqətən, azıb yanlış yola düşmüşəm»,

Səhvim öz üstümdə qalır.

⁵ Özünü, həqiqətən, məndən üstün tutursunuz,

Eybimi üzümə vurursunuz.

⁶ Amma bilin ki, Allah mənə haqsızlıq etdi,

Hər tərəfdən məni toruna saldı.

⁷ Budur, “Zorakılıqdır!” deyə bağırıram,

Bir cavab verən yoxdur,

Kömək üçün nalə çəkirəm, ədalət yoxdur.

⁸ Keçə bilmirəm, yollarıma sədd çəkilib, Yollarımı qaranlığa salıb.

⁹ Şərəfimi əynimdən soyundurub,

Başımdan tacı götürüb.

¹⁰ O məni hər tərəfdən yıxdı, əldən gedirəm,

Ümidimi ağac kimi kökündən qopartdı.

¹¹ Mənə qarşı qəzəbi od tutub yandı,

Məni Özünə düşmən saydı.

¹² Orduları üstümə gəlir,

Mənə qarşı torpaq qalağı düzəldir,

Çadırımın ətrafında ordugah qurur.

¹³ Qardaşlarımı məndən uzaqlaşdırdı,

Tanışlarım mənə yad oldu.

¹⁴ Qohumlarım məni tərək eləyib,

Yaxın dostlarım məni unudub.

¹⁵ Evimin sakinləri və kənzilər

Məni özgə sayır,

Onların gözündə yad olmuşam.

¹⁶ Qulumu çağırıram,

Ağız açıb yalvarsam belə, cavab almıram.

¹⁷ Nəfəsimdən arvadımın da zəhləsi gedir,

Qardaşlarım məndən iyrənir.

¹⁸ Mənə hətta kiçik uşaqlar xor baxır,

Ayağa duranda məni ələ salırlar.

¹⁹ Bütün səmimi dostlarım belə, məndən ikrah edir,

Əzizlərim belə, əleyhimə çıxır.

²⁰ Bir dəri, bir sümük qalmışam,

Ölüm kandarına çatmışam.

²¹ Aman, ey dostlarım, aman,

Allahın əli məni vurdu!

²² Niyə məni Allah kimi qovursunuz?

Niyə mənim ətimdən doymursunuz?

²³ Kaş ki sözlərim yazılıydı,

Kitaba köçürüləydi,

²⁴ Dəmir qələmlə, qurğuşunla

Əbədi qalmaq üçün bir qayaya həkk olaydı.

²⁵ Amma mən bilirəm ki, Satınalanım yaşayır,

Axırda O, yer üzərində dayanacaq.

²⁶ Dərim yox olandan sonra

Bədən alıb Allahu görəcəyəm.

²⁷ Mən Ona baxacağam,

Başqası yox, mən öz gözlərimlə görəcəyəm.

Budur, ürəyim həsrətdən üzülür!

²⁸ Mənim üçün “Bəs onu necə qovaq?

Bədbəxtliyin kökü ondadır” desənlər,

²⁹ Qılıncdan qorxmalısınız,

Çünkü qılınc cəzası qəzəblə gəlir.

Onda ədalətin var olduğunu görəcəksiniz».

Sofar

20 Naamatlı Sofar belə cavab verdi:
² «Düşüncələrimə görə cavab verməyə məcburam,

Çünkü daxilən narahatam.

³ Məni utandıran bir giley eşidirəm,

Ruhum dərrakəsi ilə məni cavab verməyə sövq edir.

⁴ Bilirsən ki, əzəldən bəri,

İnsanın dünyaya gəlişindən bəri

⁵ Pislərin qələbə çalması qısa çəkər,

Allahsızın sevinci bir an sürər.

⁶ Boyu göylərə çatsa da,

Başı buludlara dəysə də,

⁷ Öz nəcisi kimi əbədilik yox ediləcək,

Onu görənlər “O haradadır?” deyəcək.

⁸ Yuxu kimi uçaacaq, bir daha tapılmayacaq,

Bəli, gecə rəyası kimi yox olacaq.

⁹ Onu görən gözlər bir daha görməyəcək,

Yaşadığı yerdə görünməyəcək.

¹⁰ Övladları fəqirlərdən mərhəmət diləyəcək,

Sərvətləri əllərindən gedəcək.

11 İnsanın sümükləri gənclik alovu ilə dolar,
 Amma insanla birlikdə torpaq altında yatacaq.

12 Pislik ağzına şirin gəlsə də,
 Dilinin altında gizlənsə də,

13 İnsan pisliyi tutub buraxmasa da,
 Damağının altında saxlasa da,

14 Yediyi yemək mədəsində qıvcıracacaq,
 Daxilində ilan zəhərinə dönəcək.

15 Yediyi sərvətləri qusacaq,
 Qarınıdakıları Allah bayıra çıxaracaq.

16 Başqa yerdə əfi ilan zəhərini əməcək,
 Gürzənin dişindən öləcək.

17 Axar suların, bal və qaymaq axan dərələrin
 Səfasını görməyəcək.

18 Zəhmətlə qazandığını yeməyib geri qaytaracaq,
 Ticarətdən qazandığı sərvətdən ləzzət almayacaq.

19 Çünki fəqirləri əzib üzüqoylu qoymuşdu,
 Özü tikmədiyi evi zorla almışdı.

20 Könlü rahatlıq nədir bilməz,
 Zövq aldığı şeylər onu xilas etməz.

21 Yeməyindən artıq qalmayacaq,
 Ona görə firavanlığı uzun sürməyəcək.

22 Bolluq içində əzaba düşəcək,
 Fəlakət ona qarşı əl qaldıracacaq.

23 Qarnını dolduranda
 Allah şiddətli qəzəbini onun üzərinə göndərəcək,
 Onun üstünə tökəcək.

24 Dəmir silahdan qaça bilsə də,
 Tunc ox onu dəlib-deşəcək,

25 Ox onu dəlib-keçəcək,
 Onun kürəyindən çıxacaq,
 Parlaq ucu ödünü dağıdıb tökəcək.
 Üstünə dəhşət gələcək.

26 Xəzinələrinin aqibəti qaranlıq olacaq,
 Üfürülməmiş od onu yeyib-qurtaracaq,
 Çadırında qalanları da yandırıb-yaxacaq.

27 Göylər şər işlərinin üstünü açacaq,
 Dünya onun əleyhinə qalxacaq.

28 Allahın qəzəb günündə
 Azğın sellər sərvətini aparacaq.

29 Pis insan Allahdan belə pay alacaq,
 Allahın ona verdiyi irs budur».

Əyyub

21 Əyyub belə cavab verdi:
 2 «Sözlərimi diqqətlə dinləyin,
 Siz bununla mənə təsəlli verin.

3 Qoyun mən də bir şey deyim,
 Mən danışandan sonra lağ edin.

4 Şikayətim insana qarşıdırmı?
 Mən necə səbir edim?

5 Mənə baxıb mat qalın,
 Əlinizi ağzınızın üstünə qoyun.

6 Bunu düşünəndə köksümü dəhşət
 bürüyür,
 Bədənimə titrətmə düşür.

7 Pislər nə üçün yaşayır?
 Yaşlandıqca niyə gücləri artır?

8 Övladları ətrafında,
 Nəsilləri gözlərinin qarşısında sapsağlamdır.

9 Evlərində əmin-amanlıqdır, qorxudan uzaqdır,
 Allahın dəyənəyi onlara dəymir.

10 Öküzləri cütləşir, qarınları boş qalmır,
 Doğar inəkləri var, bala salmaz.

11 Övladlarını sürü tək yola salır,
 Uşaqları oynasır.

12 Dəf və lira çalaraq nəğmə deyirlər,
 Tütək səsi ilə şənlenirlər.

13 Ömürlərini firavan keçirirlər,
 Ölülər diyarına rahat gedirlər.

14 Allaha belə deyirlər: «Bizdən uzaq ol,
 Yolunu tanımaq istəmirik.

15 Kimdir Külli-İxtiyar, biz Ona qulluq edək?
 Əgər Ona dua etsək, bizə nə fayda verər?»

16 Görürsən ki, xoşbəxtlikləri öz əllərində deyil,
 Pislərin nəsihəti qoy məndən uzaq olsun!

17 Neçə dəfə pislərin çırağı söndü,
 Başlarına bəla gəldi.

Allah qəzəblənəndə onlara kədəri pay
verdimi?

¹⁸ Neçə dəfə yel sovuran saman kimi,
Tufanın uçurduğu saman çöpü kimi
oldular?

¹⁹ Deyirsiniz ki, Allah
Atanın cəzasını övladına çəkdirir.
Bunun nə olduğunu bilsin deyə özünə
çəkdirsin.

²⁰ Qoy öz həlakını gözləri görsün,
Küllü-İxtiyarın qəzəbini su kimi içsin.

²¹ Çünki ili, ayı qurtaranda,
Arxada qalan külfətindən nə zövq ala
bilər?

²² Yüksək mənəb sahiblərinə hökm
edən Allaha

Kim bilik verə bilər?

²³ Biri tamam güclü,
Tamam rahat və qayğısız,

²⁴ Bədəni ətli-canlı,
Sümükləri ilikli ölü.

²⁵ O biri isə dərd içində,
Həyatdan kam almamış ölü.

²⁶ İki də torpaqda yatır,
İkisinin də bədənini qurd basır.

²⁷ Bilirəm nə fikirdəsiniz,
Qəsdiniz mənə qarşı olmaqdır.

²⁸ Deyirsiniz: “Əsilzadələrin evi
haradadır?

Pislərin yaşadığı çadır haradadır?”

²⁹ Yoldan keçənlərdən soruşmadınız mı?
Söhbətlərinə qulaq asmadınız mı?

³⁰ Pis insan fəlakət günündə sağ qalır,
Qəzəb günü yol göstərilərək qurtulur.

³¹ Kim davranışını onun üzünə vurur?
Kim etdiklərinə görə onu cəzalandırır?

³² Qəbiristanına aparılarkən
Məzarı üstə qarovul çəkilir.

³³ Vadinin torpağı ona şirin gəlir,
Hamı onun ardınca düşür.

Qarşısında gedənlərsə saysızdır.

³⁴ Məni necə boş sözlərlə ovuda
bilərsiniz?

Cavablarınız axıradək yalandır».

Elifaz

22 Temanlı Elifaz belə cavab verdi:
²ⁿ«İnsan Allaha fayda verə
bilərmi?

Müdrək adam Ona fayda verərmi?

³ Sənin salehliyindən Külli-İxtiyar nə ləz-
zət alır?

Sənin düz həyat tərzinin Ona nə faydası
var?

⁴ Səni tənbeh etməsi, mübarizə aparması
Ondan qorxduğun üçündürmü?

⁵ Pisiyin böyük deyilmi,
Təqsirin hədsiz deyilmi?

⁶ Çünki qardaşlarından səbəbsiz girov
aldın,

Onları lüt qoydun.

⁷ Yorğuna bir içim su vermədin,
Ac olandan çörəyini əsirgədin.

⁸ Qol gücünlə ölkəyə sahib oldun,
Hörmətli insan kimi orada yaşadın.

⁹ Dul qadınları əliboş qaytardın,
Yetimlərin qol-qanadını qırdın.

¹⁰ Ona görə hər yanını tələlər bürüyüb,
Qəfil qorxu səni dəhşətləndirib.

¹¹ Hər şeyə qara vurub görmürsən,
Sellərdə boğulursan.

¹² Allah göylərdə – ucalarda deyilmi?

Ən uzaq ulduzlara bir nəzər sal,
Gör nə qədər ucalarda yerləşib!

¹³ Amma deyirsən “Allah nə bilir?

Qatı qaranlıq içindən hökm verə
bilərmi?

¹⁴ Görə bilmir, qara buludlar Ona mane
olur,

Göy qübbəsinin üzərində dolaşır”.

¹⁵ Pis adamların gəzdiyi

Köhnə yolumu tutacaqsan?

¹⁶ Onlar vaxtı çatmamış çəkilib getdilər,
Təməllərini sellər basdı.

¹⁷ Allaha dedilər: “Bizdən uzaq ol!

Bizə Külli-İxtiyar nə edə bilər?”

¹⁸ Amma evlərini bərəkətlə dolduran Al-
lah idi,

Ona görə pislərin nəsihəti qoy məndən
uzaq olsun.

¹⁹ Salehlər pislərin həlak olduğunu
görüb sevinir,

Günahsızlar onlara belə istehza edir:

²⁰ “Düşmənlərimiz yox oldu,

Onlardan nə qaldısa, yanıb kül oldu”.

²¹ Allahla barışıb dost olsan,

Xeyir taparsan.

²² Onun ağzından çıxan təlimi qəbul et,

Onun sözlərini qəlbində saxla.

²³ Külli-İxtiyara tərəf dönsən,

Əvvəlki halına düşərsən.

Çadırın şərdən uzaq olsa,

²⁴ Qızılıni torpağa,

Ofir qızılıni dərdədəki çınqıllığa atsan,

²⁵ Külli-İxtiyar sənini qızılın olar,

Qiyətli gümüşün olar.

²⁶ Onda Külli-İxtiyardan zövq alarsan,

Allaha üz tutarsan.

²⁷ Ona yalvarsan, səni eşidər,

Etdiyin nəzirləri yerinə yetirərsən.

²⁸ O da dediyin sözü yerinə yetirər,

Yollarına nur səpilər.

²⁹ İnsanlar səni alçaldanda

“Baş ucalığına görədir” deyərsən,

Çünkü Allah itaətəkarları xilas edər.

³⁰ O, günahsız olmayanı belə qurtarar,

Sənin əllərinin təmizliyinə görə gü-
nahkar xilas olar».

Əyyub

23 Əyyub belə cavab verdi:

² «Bu gün də acı-acı şikayət
edəcəyəm,

Nələmə baxmayaraq üstümdə Allahın əli
ağırır.

³ Kaş biləydim Onu harada tapmaq olar,
Məskəninə çatmaq olar.

⁴ O zaman davamı Onun hüsurunda dilə
gətirərdim,

Dəlillərimi dalbadal düzərdim.

⁵ Mənə verəcəyi cavabı öyrənərdim,
Dediyni dərk edərdim.

⁶ Əzəməti, qüdrəti ilə əleyhimə
çıxardımı?

Xeyr, yəqin sözümə qulaq asardı.

⁷ Hüsurunda bir haqlı insan mübahisə
etsəydi,

Mən hakimimin yanında haqq
qazanardım.

⁸ Şərqə getsəm, Allah orada deyil,

Qərbə getsəm, Onu tapa bilmirəm.

⁹ O, şimalda işləsə, gözüm seçməz,

Cənuba dönsə, Onu görə bilmərəm.

¹⁰ Amma tutduğum yolu O tanıyır,

Məni sınayan zaman qızıl kimi çıxaram.

¹¹ Hər addımını yaxından izlədim,

Azmadan yoluna bağlı qaldım.

¹² Ağzından çıxan əmrlərdən
ayrılmadım,

Gündəlik çörəkdən çox ağzından çıxan
sözləri qiymətləndirdim.

¹³ O təkbaşına dayanıb, kim Onu
döndərə bilər?

Könlü nə istəsə, onu edər.

¹⁴ Mənimlə bağlı qərarını yerinə
yetirəcək,

Belə fikirləri çoxdur.

¹⁵ Ona görə hüsurunda dəhşətə gəlirəm,
Bunları düşünəndə Ondən
vahimələnirəm.

¹⁶ Allah qəlbimin cəsəətini qırdı,

Külli-İxtiyar məni qorxuya saldı.

¹⁷ Sifətimi qatı qaranlıq bürüsə belə,

Məni zülmət susdura bilməz.

24 Niyə Külli-İxtiyar hökm üçün za-
man təyin etmir?

Niyə Onu tanıyanlar hökm günlərini
görmür?

² İnsanlar sərhəd daşlarını qaldırır,
Sürüləri oğurlayıb otarır.

³ Yetimlərin eşşəyini əlindən alır,
Dul qadının öküzüni girov götürür.

⁴ Yoxsulları yoldan çıxarır,
Ölkədəki fəqirlərin hamısı gizlənməyə
məcbur olur.

⁵ Baxın kasıblar vəhşi eşşəklər kimi
Yemək tapmaq üçün ertədən işə çıxır,

Övladları üçün çöldə çörək axtarır.

⁶ Zəmilərdən yem yığırlar,

Pislərin üzüm bağından üzüm qalıqlarını
toplayırlar.

⁷ Gecə paltarsız, çılpaq qalırlar,
Soyuqda üstlərini örtməyə bir şey
tapmırlar.

⁸ Dağlara yağan yağışdan islanırlar,
Daldalanacaqları olmadığı üçün qay-
alara qısılırlar,

⁹ Yetim uşağı döşdən ayırırlar,
Fəqirin körpəsini girov alırlar.

¹⁰ Bu yazıqlar paltarsız, çılpaq dolanırlar,
Qarınları acdır, amma taxıl dərzləri
daşıyır.

¹¹ Pislərin çəpərləri arasında yağ üçün
zeytun sıxırlar,

Şərab üçün üzüm sıxırlar,
Amma özləri susuzluqdan yanırırlar.

¹² Şəhərlərdən insan nalələri ucalır,
Canı yaralı olanlar fəryad qoparırlar,
Amma Allah dualarını nəzərə almır.

¹³ Elə insanlar var ki, işığa üsyan edir,

Nurlu yolu tanımır,
Onun dalınca getmir.

¹⁴ Qatil gün batanda qalxır,
Fəqiri, yoxsulu öldürür,
Gecə oğrusuna bənzəyir.

¹⁵ Zinakarın gözü ala qararıdır,
"Kimsə məni görməz" deyər düşünür,
Üz-gözünü gizlədir.

¹⁶ Oğrular evləri qaranlıqda yarırlar,
Gündüz gizləni, işıq nədir, bilmir.

¹⁷ Çünki onların sabahı qatı qaranlıqdır,
Zülmətin dəhşəti onların aşnasıdır.

¹⁸ Amma onlar su üzərində köpiyə
bənzər,

Torpaqdan lənət payı alar,
Üzüm bağlarına qayıtmazlar.

¹⁹ Necə ki quraqlıq və istilik qarı əridib
udar,

Ölülər diyarı da günahkarları elə
götürüb aparar.

²⁰ Onları ana bətni unudar,
Qurdlar üçün ləziz yem olar,
Bir də onları heç kim yada salmaz,
Haqsızlıq bir ağac kimi sınar.

²¹ Çünki sonsuz qadınlara yamanlıq
edərlər,

Dul qadınlara yaxşılıq etməzlər.

²² Allah isə qüdrəti ilə bu güclüləri dartıb
yərə vurur,

Onlar qalxsə belə, həyatlarından əmin
olmazlar.

²³ Allah onlara izin verir ki, əmin-
amanlıqda yaşasınlar,

Amma onlar gedən yollara göz qoyur.

²⁴ Qısa müddətə ucalır, sonra da yox
olurlar.

Yıxılırlar, lap əvvəlki kimi götürülüb
aparılırlar,

Sünbül kimi dərilib yığılırlar.

²⁵ Əgər belə deyilsə,

Yalançı olduğumu kim sübut edə bilər?
Sözlərimin dəyərsiz olduğunu kim deyər
bilər?»

Bildad

25 Şuahlı Bildad belə cavab verdi:
² «Səltənət və zəhm Allaha
məxsusdur,

Uca göylərdə nizam quran Odur.

³ Orduları saya gələrmə?

İşığı kimin üzünə doğmaz?

⁴ Fani insan Allah qarşısında necə saleh
ola bilər?

Qadından doğulan necə təmiz ola bilər?

⁵ Bax Onun gözündə ay belə, parlaq
deyilsə,

Ulduzlar belə, pak deyilsə,

⁶ Torpaq qurduna bənzər fani insan necə
ola bilər?

Axı bəşər oğlu bir cücüyə bənzər».

Əyyub

26 Əyyub belə cavab verdi:
² «Bicarəyə necə də kömək etdin!
Taqətdən düşən qolu necə xilas etdin!

³ Hikmətsiz adama necə məsləhət
verdin!

Ona bol-bol müdriklik öyrətdin!

⁴ Axı bu sözləri kimə söyləyirsən?
Sənin ağzınla kimin ruhu danışır?

⁵ Ölülər titrəyir,
 Su altında məskən salanlar lərzəyə gəlir.
⁶ Allahın hüzurunda ölülər diyarı
 çılpaqdır,
 Hələk yerinin örtüyü yoxdur.
⁷ Şimalı boş fəzanın üstünə yayır,
 Dünyanı heçliyin üstündən asır.
⁸ Buludların içinə sularını büküb yığır,
 Onların ağırlığından buludlar yırtılır.
⁹ Bədirlənmiş ayın üzünü örtür,
 Buludları üstünə çəkir.
¹⁰ Suların üstünə bir sərhəd çəkir,
 İşıqla qaranlığı bölür.
¹¹ O qəzəblənəndə göyün dirəkləri
 sarsılır,
 Çaşib qalır.
¹² Dənizi gücü ilə çalxalayır,
 Müdrikliyi ilə Rahavı **vurur.
¹³ Göyləri nəfəsi ilə açır,
 Qaçan ilanı əli ilə parçalayır.
¹⁴ Bunlar yalnız Onun etdiklərinin bir
 zərrəsidir,
 Ondən eşitdiyimiz çox zəif bir pıçılıtdır.
 Axı qüdrətli gurultusunu kim dərk edə
 bilər?»

27 Əyyub misal çəkərək dedi:
² «Haqqımı əlimdən alan var olan
 Allaha and olsun,
 Canımı dərdə salan Külli-İxtiyara and
 olsun,
³ Nə qədər canımda can,
 Burnumda Allahın nəfəsi varsa,
⁴ Ağzımdan pis söz çıxmayacaq,
 Dilim yalan danışmayacaq!
⁵ Sizin sözlərinizi əsla təsdiq
 etməyəcəyəm,
 Son nəfəsimə qədər kamilliyimdən əl
 çəkməyəcəyəm.
⁶ Salehliyimdən bərk yapışmışam,
 Onu buraxmaram,
 Elə gün keçirməmişəm ki, ürəyim
 tərəfindən ittiham olunum.
⁷ Qoy düşmənlər pis adamların gününə
 düşsün,

Haqsız adamlara nə edilirsə, əleyhdar-
 larıma da elə edilsin.
⁸ Allahsız insanı Allah kəsib atanda,
 Canını alanda ümidi olarmı?
⁹ Dara düşəndə fəryadını
 Allah eşidəcəkmi?
¹⁰ O, Külli-İxtiyardan zövq alırmı?
 O hər zaman Allaha yalvarırmı?
¹¹ Allahın qolu haqqında sizə bilik
 verəcəyəm,
 Külli-İxtiyarın niyyətini sizdən
 gizlətməyəcəyəm.
¹² Əslində hamınız bunu görmüştünüz,
 Bəs niyə boş sözlər söyləyirsiniz?
¹³ Pis adam Allahdan belə pay alar,
 Külli-İxtiyardan zorakı adamlara bu
 nəsib olar:
¹⁴ Nə olsun, övladları çoxalır,
 Hamısı qılıncdan keçiriləcək,
 Nəslində doyunca çörək tapan
 olmayacaq.
¹⁵ Nəslindən sağ qalanlar xəstəlikdən
 ölərək dəfn ediləcək,
 Dul arvadları ağlaya bilməyəcək.
¹⁶ Pis insan qum qədər gümüş yığsa da,
 Torpaq zərrələri qədər paltar yığsa da,
¹⁷ Onun yığdığını saleh geyəcək,
 Gümüşünü günahsızlar böləcək.
¹⁸ Güvə çanağı kimi,
 Qarovulçu çardağı kimi ev tikir,
¹⁹ Varlı olaraq yatır, amma sona qədər
 belə qalmaz,
 Gözlərini açanda hamısı yox olub
 gedəcək.
²⁰ Dəhşət onu sel tək basacaq,
 Tufan gecə onu qarıb aparacaq.
²¹ Şərq küləyi onu qaldırıb sovuracaq,
 Onu öz yerindən süpürüb aparacaq.
²² Ona qarşı amansız küləklər əsəcək,
 O isə yelin əlindən qaçmağa cəhd
 edəcək.
²³ Külək onu ələ salaraq əl çalacaq,
 Öz yerindən onun üçün vıyıldayacaq.

**26:12 *Rahav* – 9:13-də olan qeydə bax.

Hikmətin mədhi

28 Gümüşün mədəni,
 Qızılın təmizlənmə yeri var.
² Dəmir torpaqdan çıxarılır,
 Mis daşlardan əridilərək alınır.
³ İnsan qaranlığa son qoyur,
 Sonacan qatı qaranlıqda, zülmətdə filiz
 axtarır.
⁴ İnsan məskənlərindən uzaq bir çuxur
 açır,
 İnsan ayağı dəyməyən yerlərdə,
 İnsanlardan uzaqlarda ilişib yellənə-
 yellənə qalır.
⁵ Torpaqdan çörək çıxır,
 Torpağın altı isə fırlanır, elə bil odlar
 yanır.
⁶ Qayalarından göy yaqut çıxır,
 Orada qızıl tozu da var.
⁷ Oranın yolunu yırtıcı quşlar bilmir,
 Şahinin gözü oranı görməyib.
⁸ Ora məğrur heyvanların ayağı
 dəyməyib,
 Yırtıcı aslanlar oradan keçməyib.
⁹ Mədənçi əlini çaxmaq daşına uzadır,
 Dağları dibindən oynadır.
¹⁰ Qayalardan yeraltı keçidlər açır,
 Gözləri müxtəlif qiymətli şeylərə baxır.
¹¹ Çayların mənbələrini bağlayır,
 Gizlini aşkara çıxarır.
¹² Amma hikməti haradan tapmaq olar?
 Müdrikliyin yeri hanı?
¹³ İnsan onun qiymətini bilməz,
 Dirilər arasında ona rast gəlməz.
¹⁴ Dərinliklər deyər: “Məndə yoxdur”,
 Dəniz deyər: “Yanımda yoxdur”.
¹⁵ Saf qızıl onu əvəz edə bilməz,
 Qiyməti gümüşlə ölçülməz.
¹⁶ Onu Ofir qızılı ilə qiymətləndirmək
 olmaz,
 Onu qiymətli damarlı əziqlə, göy
 yaqutla dəyərləndirmək olmaz.
¹⁷ Nə qızıl, nə də gözəl cam ona tay deyil,
 Hikmət saf qızıl qablarla əvəz edilmir.

¹⁸ Yanında mərcanın, büllurun adı
 çəkilməz,
 Hikmətin qiyməti yaqutdan artıqdır.
¹⁹ Kuş topazı onun tayı deyil,
 Onun dəyəri saf qızilla ölçülməz.
²⁰ Bəs hikmət haradan gəlir?
 Müdrikliyin yeri hanı?
²¹ O bütün canlıların gözündən uzaqdır,
 Göydə uçan quşlardan belə, gizli qalır.
²² Həlak yeri ilə ölüm belə deyir:
 “Qulaqlarımız yalnız sorağını eşidir”.
²³ Onun yolunu Allah dərk edir,
 Yerini yalnız O bilir.
²⁴ Çünki yer üzünün ucqarlarına qədər
 baxır,
 Göylərin altındakı hər şeyi görür.
²⁵ Küləyin gücünü təyin edəndə,
 Suları ölçəndə,
²⁶ Yağışa qanun qoyanda,
 Şimşəyə yol açanda
²⁷ Hikmətə baxıb qiymət qoydu,
 Onu bərqərar edib araşdırdı.
²⁸ İnsana dedi: “Rəbb qorxusu
 hikmətdir,
 Pislikdən çəkinmək müdriklikdir”».

Əyyubun yekun sözü

29 Əyyub yenə misal çəkərək dedi:
² «Kaş ki ötən aylar geri dönəydi
 –
 Allahın məni qoruduğu,
³ Çırağının başım üstə işıq saçdığı,
 Nuru ilə qaranlıqda gəzdiiyim günlər.
⁴ Kaş ki həyatımın çiçəkli günləri geri
 dönəydi –
 Mənə yar olan Allahın çadırımı
 qoruduğu,
⁵ Külli-İxtiyarın hər vaxt mənimlə
 olduğu,
 Övladlarımın ətrafımda dolandığı,
⁶ Yollarımın südlə yuyulduğu,
 Yanımdakı qayadan zeytun yağı axdığı
 günlər.
⁷ Şəhər darvazasına gedərkən,

Kürsümü meydanın başına qoyarkən
⁸ Gənclər məni görüb gizlənərdi,
 Yaşlılar ayağa qalxıb hörmət göstərərdi.
⁹ Başçılar söhbətini dayandırardı,
 Əlləri ilə ağızlarını tutardı.
¹⁰ Əsilzadələrin səsi çıxmazdı,
 Dilləri damaqlarına yapışardı.
¹¹ Qulaq məni eşidəndə alqışlayardı,
 Göz məni görəndə tərifləyərdi.
¹² Çünki imdad diləyən fəqiri,
 Kəməksiz yetimi qurtardım.
¹³ Son anlarını qaşayanlar mənə xeyir-
 dua verərdi,
 Dul qadının qəlbinə şən nəğmələr
 verərdim.
¹⁴ Libas kimi salehliyi geyinmişdim,
 Sanki ədalətim mənə cübbə və tac idi.
¹⁵ Korrara göz idim,
 Topallara ayaq idim,
¹⁶ Yoxsulların atası idim,
 Qərblərin müşküllərinin qayğısına
 qalırdım,
¹⁷ Haqsızın çənəsini qırırdım,
 Ovunu dişlərindən qoparırdım.
¹⁸ Düşünürdüm: “Son nəfəsimi yuvam-
 daca verəcəyəm,
 Ömrümün günlərini qum qədər
 çoxaldacağam.
¹⁹ Köküm sulara tərəf rişələnəcək,
 Budaqlarıma şəh düşəcək.
²⁰ Qazandığım şərəf təzələnəcək,
 Əlimə yeni ox-kaman gələcək”.
²¹ İnsanlar ehtiramla məni dinlərdi,
 Səssizcə məsləhətimi gözlərdi.
²² Heç kim sözüümün üstündən söz
 deməzdi,
 Sözlərim üzərlərinə tökülərdi.
²³ Məni yağış kimi gözləyirdilər,
 Yaz yağışı tək sözlərimi içirdilər,
²⁴ Üzlərinə gülümsəyəndə gözlərinə
 inanmazdılar,
 Gülər üzümdən ruhlanardılar.
²⁵ Onlara yol göstərərdim, başçı kimi
 əyləşərdim,
 Əsgərlərin arasında padşah kimi ömür
 sürərdim,

Yaşlılara təsəlli verənə bənzəyərdim.

30 Amma indi yaşca məndən
 kiçiklər
 Mənə lağ edirlər.
 Vaxtı ilə atalarını heç bir işə layiq
 görməzdim,
 Sürümün itlərinin yanına belə,
 qoymazdım.
² Çünki taqətdən düşmüşdülər,
 Biləklərinin gücü getmişdi,
 Heç biri işimə yaramırdı.
³ Onlar yoxsulluqdan, aclıqdan
 zəifləmişdi,
 Gecələr çöl-biyabanda bitki kökü
 gəmirirdi.
⁴ Kollardan duzlu bitkilər toplayırdılar,
 Süpürgə kollarının köklərini yeyirdilər.
⁵ Xalq arasından qovulurdular,
 Üstlərinə elə çıxırırdılar ki,
 Elə bil ki oğrudurlar.
⁶ Vadi yataqlarında, yerin dəliklərində,
 Qaya ovuqlarında yaşayırdılar.
⁷ Kollar arasında bağırırdılar,
 Qara tikan kolu altında daldalanırdılar.
⁸ Axmaqların, adsız-sansız insanların
 övladlarıdır,
 Ölkədən qovulmuşdular.
⁹ İndisə dillərində dastan olmuşam,
 Ağızlarında məsəl olmuşam.
¹⁰ İkrax edərək məndən gen dayanırlar,
 Hətta üzümə tüpürməkdən çəkinmirlər.
¹¹ Çünki Allah kamanımın ipini boşaltdı,
 Məni zəlil elədi.
 Ona görə onlar gözüümün qabağında
 Cilovlarını çıxarıb atdılar.
¹² Bu avara gənclər sağ tərəfimdən çıxır,
 Ayaqlarımı büdrədir,
 Mənə qarşı torpaq qalağı düzəldir.
¹³ Yolumu bərbad etdilər,
 Onlara dəstək verən olmasa da,
 Məni yox etməyə çalışırlar.
¹⁴ Sanki geniş dəliklərdən keçib
 Viranəlikdən üstümə yuvarlanırlar.
¹⁵ Dəhşətlər üstümə doldu,
 Şərəfimi yel tək sovurdu,
 Xoşbəxtliyim bulud kimi keçib getdi.

¹⁶ İndi canım taqətdən düşdü,
 Dar günlər məndən bərk yapışdı.
¹⁷ Gecələr sümüklərim sızıldayır,
 Canımı gəmirən ağrılar dayanmır.
¹⁸ Allah paltarı zorla əynimdən çıxarır,
 Məndən cübbəmin yaxası kimi yapışır.
¹⁹ Məni lələ batırır,
 Toza, külə dönmüşəm.
²⁰ Sənə yalvarıram, cavab vermirsən,
 Ayağa qalxmağıma göz qoyursan.
²¹ Mənə qarşı rəhmsizsən,
 Güclü əllərinlə məni əzirsən.
²² Məni qaldırıb yel üstünə mindirirsən,
 Fırtına içinə salıb məni darmadağın edirsən.
²³ Bilirəm, məni ölümə,
 Bütün ömür sürənlər üçün təyin olunan son mənzilə aparacaqsan.
²⁴ Yıxılana əl qaldırmaq olmaz,
 Bəlaya düşənin harayına çatan yoxdur.
²⁵ Məgər dara düşənlər üçün ağlamırdımmı?
 Yoxsulların halına yanmırdımmı?
²⁶ Mən yaxşılıq gözlədim, yamanlıq gəldi,
 Mən işıq umarkən qaranlıq gəldi.
²⁷ Ürəyim çırpınır, rahatlığı yoxdur,
 Ağır günlər qarşımı kəsdi.
²⁸ Yoxdur bir işıq ucu, qarala-qarala gəzirəm,
 Camaat arasında durub fəryad edirəm.
²⁹ Çaqqallara qardaş oldum,
 Bayquşlara yoldaş oldum.
³⁰ Qaralan dərim soyulur,
 Qızdırmadan sümüklərim yanır.
³¹ Liram yas tutub nalə çəkir,
 Tütəyim zar-zar inləyir.

31 Gözlərim üçün əhd etmişəm,
 Gözüm bir qıza baxarmı?
² İnsan yuxarıdan – Allahdan nə pay alır?
 İnsana ucalardan – Külli-İxtiyardan nə irs qalır?
³ Məgər haqsızların başına fəlakət gəlmir?
 Məgər fitnəkarların başına bəla gəlmir?
⁴ Məgər O, yollarıma baxmır?

Məgər O hər addımımı saymır?
⁵ Əgər yalançı olaraq gəzmişəmsə,
 Ayağım fırıldaq üçün qaçıbsa,
⁶ Qoy Allah məni haqq tərəzində çəksin,
 Kamil olduğumu görsün.
⁷ Yolumda əyri addım atmışamsa,
 Gözlərimin ardınca qəlbimi sürükləmişəmsə,
 Əllərimi ləkələmişəmsə,
⁸ Əkdüyümü yadlar yesin,
 Qoy əkinim kökündən çıxarılsın.
⁹ Əgər qəlbim başqa bir qadına meyl edibsə,
 Qonşumun qarısını pusmuşamsa,
¹⁰ Qoy arvadım başqasının taxılını üyütsün,
 Qoy onunla başqa kişiler yatsın.
¹¹ Axı bu bir xəcalət olardı,
 Məhkəməyə veriləsi bir günah sayıardı.
¹² Çünki bu Həlak yerinədək yandırır-yaxan bir alovdur.
 Bu bütün barımı kökündən çıxarardı.
¹³ Əgər mənimlə çəkişəndə
 Nökərlərimin və kənizlərimin
 Haqqını yemişəmsə,
¹⁴ Allah ayağa qalxanda
 Mən nə edə bilərəm?
 Məni yoxlayanda nə cavab verərəm?
¹⁵ Anamın bətnində məni yarıdan
 Onu yaratmayıbmı?
 Bətdənən bizə quruluş verən O
 olmayıbmı?
¹⁶ Əgər yoxsulların istədiklərini bir kə-nara qoymuşamsa,
 Dul qadının ümidini qırılmışamsa,
¹⁷ Bir tikəmi özüm yeyib
 Yetimə verməmişəmsə,
¹⁸ Gəncliyimdən bəri yetimlərə atalıq etməmişəmsə,
 Doğulandan bəri dul qadına yol göstərməmişəmsə,
¹⁹ Paltarı olmadığı üçün canı ağrıyan,
 Ya örtüyə möhtac qalan yoxsulları görəndə

²⁰ Qoyunlarımın yunu ilə onları
 isitməmişəmsə,
 Onlar da mənə ürəkdən alqış
 etməyiblərsə,
²¹ Məhkəmədə sözü keçən olduğum
 üçün
 Yetimə əl qaldırmaşamsa,
²² Qollarım qırılıb çiyinlərimdən düşsün,
 Qoy qolum lüləsindən sinsın.
²³ Çünki Allahın bəlasından qorxuram,
 Əzəməti qarşısında dayana bilmərəm.
²⁴ Əgər qızıla ümid bağlamışamsa,
 Saf qızıla “ümidim sənsən” demişəmsə,
²⁵ Əgər bol sərvətimə görə,
 Əlimin gəlirinin çoxluğuna görə
 sevinmişəmsə,
²⁶ Əgər parlayan günəşə,
 İşıq saçaraq dövrən edən aya baxıb,
²⁷ Könlümün meylini gizlicə azdırıb,
 Sitayış etmək üçün əlimlə onlara
 Öpüş yollamışamsa,
²⁸ Bu da məni ittiham edən günah
 sayırdı,
 Çünki ucalarda olan Allahı danmış
 olardım.
²⁹ Əgər düşmənlərimin bədbəxtliyinə
 sevinmişəmsə,
 Başına bəla gəldi deyər fərəhlənmişəmsə,
³⁰ Kiminsə canına qarğış yağdıraraq
 Dilimə günah işlətməyə yol vermişəmsə,
³¹ Evimdəki insanlar “Əyyubun verdiyi
 ətlə
 Qarnını doyurmayan varmı?” deyər
 soruşmayıblarsa,
³² – Heç bir yadelli gecəni küçədə
 keçirməzdi,
 Qapım həmişə yoldan keçənlərin üzünə
 açıq idi –
³³ Əgər təqsirimi gizlətmişəmsə,
 Adəm kimi üsyankarlığımı ört-basdır
 etmişəmsə,
³⁴ Camaatdan qorxduğum üçün,
 El qınağından dəhşətə gəldiyim üçün
 Dinməzəcə bayıra çıxmamışamsa...
³⁵ Kaş məni bir eşidən olaydı!
 Bu sözüümü təsdiq edirəm,

Qoy Külli-İxtiyar mənə bir cavab versin!
 Əleyhdarım bunu tumara yazıb əlimə
 versin.

³⁶ Şübhəsiz, bu tumarı çiynimdə
 gəzdirərdim,

Başıma tac edərdim.

³⁷ Onda atdığım hər addımı Allaha
 bildirərdim,

Mən bir şahzadə kimi Onun yanına
 gedərdim.

³⁸ Torpağım da məndən fəryad edirsə,
 Kotanın açdığı yarıqlar əlimdən bir ağız-
 dan ağlayırsa,

³⁹ Pulunu vermədən məhsulu
 yemişəmsə,

Buranın sakinlərinin ürəyini
 qırmışamsa,

⁴⁰ Qoy sahəmdə buğda yerinə tikan,

Arpa yerinə alağ bitsin».

Əyyubun söhbəti sona yetdi.

Elihu

32 Beləliklə, bu üç kişi artıq Əyyuba
 cavab verməyi dayandırdı, çünki
 Əyyub öz gözündə saleh idi. ² Amma
 Əyyub özünü Allahdan da saleh say-
 dığı üçün Ram nəslindən Buzlu Barake-
 lin oğlu Elihu ona qarşı qəzəbdən
 alovlandı. ³ Elihu Əyyubun üç dos-
 tuna görə də hirsindən alışıb-yandı,
 çünki düzgün cavab tapmayıb Əyyubu
 günahkar çıxartdılar. ⁴ Elihu Əyyubla
 danışmaq üçün növbəsini gözləyirdi,
 çünki əvvəlkilər yaşca ondan böyük idi.
⁵ Bu üç nəfərin daha sözü qalmadığını
 görəndə o, hirsindən alışıb-yandı.

⁶ Buzlu Barakelin oğlu Elihu belə dedi:
 «Mən yaşca kiçiyəm, sizsə yaşlısınız.

Ona görə çəkindim,

Bildiyimi sizə söyləməyə qorxdum.

⁷ Dedim “qoy danışsın çox uzun ömür
 sürənlər,

Qoy hikmət öyrətsin çox illərin
 şahidləri”.

⁸ Həqiqətən, insanda olan ruh,

Külli-İxtiyarın nəfəsi insana ağıl verir.

⁹ Hikmət yaşda olmaz,
 Ədaləti dərk etmək yaşa baxmaz.
¹⁰ Ona görə deyirəm ki, məni dinləyin,
 Qoy mən də bildiyimi söyləyim.
¹¹ Siz danışarkən mən gözlədim,
 Siz sözləri araşdırarkən fikirlərinizi
 dinlədim.
¹² Bütün diqqətimi sizə tərəf çevirdim,
 Amma heç biriniz Əyyuba haqsızlığını
 sübut etmədiniz,
 Onun dediklərinə cavab vermədiniz.
¹³ Əsla deməyin ki, hikmət tapmışıq,
 Haqsızlığını insan yox, Allah ona sübut
 etsin.
¹⁴ Amma Əyyubun sözlərinin hədəfi mən
 deyiləm,
 Sizin sözlərinizlə ona cavab
 verməyəcəyəm.
¹⁵ Onlar məəttəl qaldılar.
 Artıq cavab tapmadılar.
 Deməyə sözləri qalmadı.
¹⁶ Onlar danışmırlar, dayanıblar,
 Cavab vermirlər deyə
 Mən gözləməliyəmmi?
¹⁷ Amma deməyə sözüüm var,
 Mən də bildiyimi söyləyim.
¹⁸ Çünki sinəm sözlə doludur,
 Köksümdəki ruh məni sıxır,
¹⁹ Az qalır açılmamış şərab kimi,
 Təzə tuluqlar kimi bağrım çatlasın.
²⁰ Qoy danışım, rahatca nəfəs alaram,
 Dil açıb cavab verim.
²¹ Heç kimin tərəfini saxlamayacağam,
 Heç kimə yaltaqlıq etməyəcəyəm.
²² Çünki yaltaqlıq nədir bilmərəm,
 Yoxsa Yaradanım məni yox edər.
33 Əyyub, indisə mənim sözüümü
 dinlə,
 Hər kəlməmə qulaq as.
² Bax ağzımı açıram,
 Dilim bu sözləri deyir.
³ Sözlərim səmimi ürəkdən gəlir,
 Dodaqlarım biliyi doğru söyləyir.
⁴ Məni Allahın Ruhu yaratdı,
 Külli-İxtiyarın nəfəsi mənə həyat verdi.
⁵ Əgər əlindən gəllirsə, mənə cavab ver,

Sıraya düz sözlərini, qarşımda dayan.
⁶ Mən də Allahın nəzərində sənə
 kimiyəm,
 Mən də pəlçiqdən düzəldilmişəm.
⁷ Dəhşətimdən vahiməyə düşmə,
 Bu hücumum sənə ağır gəlməsin.
⁸ Həqiqətən, sənə hələ qulaqlarımdadır,
 Belə demişdin:
⁹ "Pakam, günahsızam,
 Təmizəm, təqsirsizəm.
¹⁰ Yenə də Allah mənə qarşı bəhanə
 axtarır,
 Məni Özünə düşmən sayır.
¹¹ Ayaqlarımı buxovlayır,
 Bütün yollarıma göz qoyur".
¹² Amma qoy bunu sənə söyləyim ki,
 Sən bu barədə haqsızsan,
 Çünki Allah insandan böyükdür.
¹³ İnsanın heç bir sözünə cavab vermir
 deyə
 Niyə Onunla çəkişirsən?
¹⁴ Çünki insan anlamasa da,
 Allah bu və ya digər yolla danışır.
¹⁵ Yuxuda, gecə rüyalarında,
 İnsanlar dərin yuxuya qərq olanda,
 Yataqda yatanda
¹⁶ İnsanın qulağını açır,
 Xəbərdarlıq edərək onu qorxudur ki,
¹⁷ İnsan şəhər iş görməkdən dönsün,
 Təkəbbürdən uzaq olsun.
¹⁸ İnsanın canını quyudan,
 Həyatını qılıncla həlak olmaqdan
 qurtarır,
¹⁹ İnsanı yatağında ağrılarla,
 Sümüklerini kəsilməyən sızılıtlarla yola
 gətirir.
²⁰ Belə ki könlündən yemək keçmir,
 Ən ləziz yeməkdən iyrənir.
²¹ Əti tökülür, görünməz hala düşür.
 Görünməyən sümükləri üzə çıxır.
²² Camı quyuya,
 Həyatı ölüm mələklərinə yaxınlaşır.
²³ İnsana əməlisalehliyini bəyan etmək
 üçün
 Mən mələyin içindən bir mələk, bir va-
 sitəçi olsa,

²⁴ O zaman Allah ona rəhm edib deyər:
“Onu quyuya düşməkdən qurtar,
Onun üçün kəffarə tapmışam”.

²⁵ Onda bədəni uşaq bədəni kimi təzə
olar,

Yeniyetməlik dövrünə qayıdar.

²⁶ Dua edəndə Allah ondan razı qalar,
Sevinərək Allahın üzünü görər,
Allah onun vəziyyətini düzəldər.

²⁷ Sonra insanların önündə nəğmə
söyləyər:

“Günah işlədib doğru yoldan azmışdım,
Allah mənə layiq olduğum cəzayı
vermədi.

²⁸ Canımı quyuya düşməkdən qurtardı,
Həyatım nur görəcək”.

²⁹ Bax Allah bütün bunları insanlara
Ya iki dəfə ya da üç dəfə edər ki,

³⁰ Onların canını quyudan xilas etsin,
Onlar həyatın nurunu görsün.

³¹ Yaxşı dinlə, Əyyub, bir qulaq as,
Sakit ol, qoy danışım.

³² Əgər deməyə sözü varsa, mənə cavab
ver,

Danış, çünki səni haqlı çıxarmaq
istəyirəm.

³³ Sözü yoxsa, mənə qulaq as,
Sakit ol, qoy sənə hikmət öyrədim».

34 Elihu söhbətini belə davam
etdirdi:

² «Ey hikmətlilər, sözlərimi dinləyin,
Ey çoxbilənlər, məni eşidin.

³ Çünki damaq yeməyin dadını bildiyi
kimi

Qulaq da sözləri müəyyən edir.

⁴ Gəlin doğrunu seçək,
Birlikdə yaxşını öyrənək.

⁵ Çünki Əyyub deyir: “Mən günahsızam,
Allah isə əlimdən haqqımı aldı.

⁶ Haqlı olduğum halda yalançı sayılıram,
Bir təqsirim yox ikən oxundan sağalmaz
yara aldım”.

⁷ Əyyub kimi şəxsiyyət varmı?
O, kinayəni su kimi içir.

⁸ Pislik edənlərlə yoldaşlıq edib gəzir,
Pis adamlarla yol gedir.

⁹ Çünki “çalışıb Allahı razı salmaq
İnsana xeyir gətirməz” deyir.

¹⁰ Buna görə, ey dərrakəli insanlar, məni
dinləyin!

Məgər Allah pislik edərmi?

Məgər Külli-İxtiyar haqsızlıq edərmi?

¹¹ Çünki O hər kəsə əməlinin əvəzini
verir,

Qazandığını başına gətirir.

¹² Məgər Allah pislik edir?

Məgər Külli-İxtiyar haqsızlıq edir?

¹³ Ona bütün dünyanı kim təslim etdi?

Kim Onu yer üzərində təyin etdi?

¹⁴ Əgər qəsdinə durub

Ruhunu, nəfəsini geri çəkərsə,

¹⁵ Bir anda bütün bəşər yox olar,

İnsan torpağa qayıdar.

¹⁶ Əgər düşüncən varsa, bunları dinlə,
Sözlərimi eşit.

¹⁷ Ədalətə nifrət edən səltənət sürə
bilərmi?

Adil və qüdrəti Olanımı məhkum
edəcəksən?

¹⁸ Padşahlara “yaramazsınız”,
Əsilzadələrə “şərsiniz” deyən,

¹⁹ Başçılar arasında tərəfkeşlik etməyən,
Varlığını yoxsuldan üstün saymayan

O deyilmi?

Çünki hamını Onun əlləri yaratdı,

²⁰ Hamı bir an içində, bir gecə yarısı ölüb
gedir,

Xalq lərzəyə gəlib öltür.

Güclülər belə, əl dəyməmiş aradan
götürülür.

²¹ Allah gözlərini insanların yolundan
çəkmir,

Atdıqları hər addımı görür.

²² Şər iş görənlərin gizlənəcəyi

Nə qaranlıq, nə də zülmət yeri var.

²³ Hökm üçün hüzuruna gəlsinlər deyər

Allah insana nəzarət etmək üçün ehtiyac
duymur.

²⁴ İstintaq etmədən güclü insanları qırır,
Onların yerinə başqalarını qoyur.

²⁵ Çünki onların işlərini bilir,
Bir gecə onları alt-üst edir, onlar əzilir.

²⁶ Həminin gözü önündə
Pislikləri üzündən onlara cəza verir.

²⁷ Çünki Onun ardınca getmədilər,
Yollarının heç birinə fikir vermədilər.

²⁸ Ona görə yoxsulların fəryadı Onun
hüzuruna yetdi,

O, fəqirlərin fəryadını eşitdi.

²⁹ Amma Allah səssiz dursa, kim Onu it-
tihad edər bilər?

Üzünü gizlədərsə, kim Onu görə bilər?
Hər millət, hər insan üçün O eynidir ki,

³⁰ Allahsız insan hökmranlıq etməsin,
Xalqa tələ qurmasın.

³¹ Allaha deyən olubmu:
“Günahkaram, bir də pis iş
görməyəcəyəm?

³² Görmədiyimi mənə göstər,
Haqsızlıq etmişəmsə, bir də etmərəm”.

³³ Onu atdığı halda sənə
Kefin istəyən əvəz verməlidirmi?
Qərar verən sənsən, mən deyiləm,
İndi bildiyini mənə söylə.

³⁴ Dərrakəli insanlar,
Məni dinləyən müdrik adamlar deyəcək:

³⁵ “Əyyub avam-avam danışır,
Sözlərinin mənası yoxdur”.

³⁶ Bir şər adam kimi cavab verdiyi üçün
Qoy Əyyub axıradək sınaqda olsun!

³⁷ Çünki günahına üsyankarlıq da artırır,
Qarşımızda elə bil rişənd edərək əl
çalır,

Allaha qarşı danışdıqca danışır”.

35 Elihu sözünü belə davam etdirdi:
² «Allah önündə haqlı olduğunu
deyirsən.

Bunun doğru olduğunu düşünürsən?

³ Bəs niyə soruşursan ki, “əgər günah
işlətməsəm,

Bundan xeyrim, qazancım nə ola bilər?”

⁴ Həm sənə, həm də dostlarına

Belə cavab verəcəyəm.

⁵ Bir bax səmaya,
Nəzər sal başının üstündəki buludlara.

⁶ Günah işlətsən, bunun Allaha nə
ziyanı dəyər?

Nə qədər üsyankar olsan da, Ona bir şey
olarmı?

⁷ Sənin salehliyin Ona nə verir?

Yaxud da O, əlindən nəyi alıb götürür?

⁸ Pisiyin özün kimisinə ziyan vurur,
Salehliyin isə bəşər oğlu üçündür.

⁹ İnsanlar ağır təzyiqlə altında fəryad edir,
Güclülərə qarşı yardım istəyir.

¹⁰ Amma deyən yoxdur: “Hanı mənə
yaradan Allah?

Hanı bizə gecələr ilahilər oxutduran
Allah?

¹¹ O bizi yer üzünün heyvanlarından çox
öyrədidib,

Bizə göydəki quşlardan daha çox hikmət
verib”.

¹² Orada pislərin qüruru üzündən
İnsanlar fəryad edir,

Amma Allah cavab vermir.

¹³ Əslində Allah boş fəryadı dinləmir,
Küllü-İxtiyar buna əhəmiyyət vermir.

¹⁴ Sən onu görmədiyini söylədiyən anda
belə,

Mübahisən önündədir, Onu gözlə.

¹⁵ İndi qəzəblənib cəzalandırmırsa,
Təqsirin çoxluğuna baxmır.

¹⁶ Ona görə Əyyub boş yerə ağzını yorur,
Avam-avam danışdıqca danışır».

36 Elihu sözünü belə davam etdirdi:
² «Bir az səbir elə, sənə izah
edəcəyəm,

Çünki Allah barədə deyiləcək çox sözüm
var.

³ Geniş məlumat toplayacağam,
Yaradanıma haqq verəcəyəm.

⁴ Dediyağımın heç biri, şübhəsiz, yalan
deyil,

Qarşında dayanan kamil bilicidir.

⁵ Allah güclüdür, kimsəyə xər baxmaz,

Güclüdür, dərin şüura malikdir.

⁶ Pis adamları yaşatmaz,

Fəqirlərin haqqını verər.

⁷ Salehdən gözüni çəkməz,

Onu padşahlarla birgə taxtda oturdar,
Əbədilik ucaldar.

⁸ Amma əgər insanlar zəncirlənib

Təzyiq altında saxlanarsa,

⁹ Onlara əməllərini, günahlarını
göstərər,

Təkəbbürlü rəftar etdiklərini bildirər.

¹⁰ Öyüdlərini eşitdirər,

Pislikdən dönmələrini əmr edər.

¹¹ Əgər Ona qulaq asıb qulluq edərlərsə,

Qalan günlərini bolluq içində yaşarlar,

Qalan illərini əmin-amanlıqda yaşarlar.

¹² Qulaq asmazlarsa, qılıncdan
keçirilərlər,

Cəhalət içində canları çıxar.

¹³ Allahsızlar ürəklərində kin saxlayırlar,
Allah onları qandallayanda belə, Onu
çağırırlar.

¹⁴ Vaxtsız ölüb gedərlər,

Şərəfsiz ömür sürərlər.

¹⁵ Amma Allah əzabkeşləri əzablarından
xilas edər,

Dara düşəndə onlara səsini eşitdirər.

¹⁶ Bəli, O səni çətinlikdən

Darısqal olmayan geniş yerə,

Yağlı yeməklərlə bəzənmiş süfrəyə
çıxarar.

¹⁷ Amma şərin hökmü vücuduna dolar,

Haqq-ədalət isə yaxandan tutar.

¹⁸ Ehtiyatlı ol, qoy pul səni başdan
çıxarmasın,

Rüşvətin böyüklüyünü görüb
azmayasan.

¹⁹ Səni dardan qurtarmağa,

Varının, yoxsa qüdrətinin gücü çatarmı?

²⁰ Xalqların öz yerlərindən

Yox edildiyi gecənin həsrətini çəkmə.

²¹ Ehtiyatlı ol ki, şərə tərəf dönməyəsən,
Çünki zəlil olmaqdan çox bunu
seçmisən.

²² Budur, Allah əzəməti ilə ucalır,

Onun kimi müəllim haradadır?

²³ Kim Ona nə etməsinin lazım olduğunu
söyləyə bilər?

Kim Ona “haqsızsan” deyə bilər?

²⁴ Onun işlərini yada sal,

İnsanların ilahilərlə tərənnüm etdiyi
işləri mədh etməlisən.

²⁵ Bütün insanlar bunu görür,

Hamı bu işləri uzaqdan seyr edir.

²⁶ Bəli, Allah çox böyükdür, Onu tanıya
bilmirik,

İllərinin sayını araşdıran yoxdur.

²⁷ Su damcılarını yuxarı qaldırır,

Buxarlandırır, yağış yağdırır.

²⁸ Bu yağışlar buludlardan tökülür,

İnsanların üstünə bol yağışlar səpilir.

²⁹ Buludların necə yayılmasını,

Göylərin çadırında guruldamasını

Kim dərk edə bilər?

³⁰ Baxın, ətrafında şimşəkləri çaxdırır,

Dənizin dərinliklərini doldurur.

³¹ Allah xalqlara rəhbərlik edir,

Onları bol ərzaqla təmin edir.

³² Şimşəyi əlləri ilə tutur,

Hədəfə vurmasını buyurur.

³³ Gurultusu qasırğadan xəbər verir,

Qasırğanın qopacağını öküzlərə belə,
bildirir.

37 Bundan qəlbim çırpınıb yerindən
oynayır,

² Dinləyin! Gurlayan səsini dinləyin,

Ağzından çıxan harayımı eşidin!

³ Göy altında, hər yanda səs salır,

Yer üzünün dörd bucağında şimşəyini
çaxdırır.

⁴ Ardınca nəərə vurur,

Əzəmətli səsi ilə gurlayır,

Həniri eşidilir, dayanmadan şimşək
çaxır.

⁵ Allahın səsi heyrətamiz şəkildə
gurlayır,

O bizə məlum olmayan böyük işlər
görür.

⁶ Çünki “yerə yağ” deyə qara əmr edir,

Laysana “şiddətlə tökül” deyir.

⁷ Yaratdığı bütün insanlar Onun işlərini
bilsinlər deyə

Hər kəsin əlini işdən saxlayır.
⁸ Heyvanlar yuvalarına çəkilib,
 Öz yerlərində qalır.
⁹ Tufan otağından çıxır,
 Soyuq şimal yellərindən gəlir.
¹⁰ Allahın nəfəsi suları dondurur,
 Ümman sular buz bağlayır.
¹¹ Buludlara nəm çəkdirərək yükləyir,
 Buludlar içindən şimşək səpələyir.
¹² Buludlar yer üzündə əmrini yerinə ye-
 tirmək üçün
 Onun istəyi istiqamətində dönüb
 fırlanır.
¹³ Bəzən insanları cəzalandırmaq üçün,
 Bəzən torpağı suvarmaq üçün,
 Bəzən də sevgisini göstərmək üçün yağış
 göndərir.
¹⁴ Əyyub, bunu dinlə,
 Bir dayan, Allahın heyrətamiz işlərindən
 düşün.
¹⁵ Allahın buludlar üçün necə nizam qur-
 duğunu bilirsənmi?
 Buludlarındakı şimşəkdən necə od çıxır?
¹⁶ Buludların tarazlığını,
 Kamil biliyə malik olanın heyrətamiz
 işlərini bilirsənmi?
¹⁷ Səmum küləyi dünyanın nəfəsini
 kəsərkən
 Paltarın içərisində istidən huşunu
 itirirsən.
¹⁸ Tökmə bürünc ayna kimi möhkəm
 olan göy qübbəsini
 Allahla birlikdə sərə bilirsənmi?
¹⁹ Ona nə deyəcəyimizi bizə öyrət,
 Çünki cəhəlimiz üzündən sözlərimiz
 nizamsızdır.
²⁰ Onunla danışmaq istəyəm, bu Ona
 xəbər verilərmimi?
 Kimsə udulmasını istərmimi?
²¹ Külək qurtaranda, göyü təmizləyəndə
 Göydə parlayan işığa kimsə baxmaz.
²² Şimaldan qızılı parıltı görünür,
 Allah qüdrətli əzəmətində gəlir.
²³ Biz Külli-İxtiyarı tapa bilmərik,

Qüvvəti möhtəşəmdir.
 Salehliyi misilsizdir, ədalətlidir,
 Heç haqsızlıq etmir.
²⁴ Buna görə insanlar Ondan qorxar,
 O özünü hikmətli sayanlara baxmaz».

Allah danışıq

38 O zaman Rəbb qasırğanın içindən
 Əyyuba belə cavab verdi:

^{2r} «Məsləhəti savadsız sözlərlə qaranlığa
 salan bu kimdir?

³ İndi kişi kimi belinə qurşaq bağla,
 Sual verəcəyəm, Mənə cavab ver.

⁴ Mən yerin təməlini qoyarkən
 haradaydın?

Anlayışın varsa, söylə.

⁵ İndi ki bilirsən,
 De görüm, yerin ölçüsünü kim qoydu,
 Yaxud yer üstündə ölçü xəttini kim
 çəkdi?

⁶ Nəyin üstündə onun təməlləri quruldu?
 Kim onun guşədaşını qoydu?

⁷ Onda dan ulduzları birgə nəğmə
 oxuyurdu,
 Bütün ilahi varlıqlar sevincdən haray
 salırdı.

^{8s} Dəniz bətdən çıxıb fısqırarkən
 Onu qapılar arasında kim bağladı?

⁹ Ona buludları libas,
 Qatı qaranlıqları qundaq etdim.

¹⁰ Onun sərhədini çəkdim,
 Qapı və cəftələrini qoydum.

¹¹ O vaxt dedim: “Buraya qədər gəlib o
 tərəfə çıxmayacaqsan,
 Qürurlu dalğaların burada dursun”.

¹² Sən ömründə səhərə buyruq
 verdinmi?

Şəfəqə yerini göstərdinmi?

¹³ Belə ki yer üzünün ucqarlarını tutsun,
 Üstündən pisləri çırpıb atsun.

¹⁴ Torpağın quruluşu dəyişir,
 Möhür vurulanda palçıqda əksi qalan
 kimi,

Libasdakı qırıqlar kimi gözə görünür.

¹⁵ Pislərin nuru batırılar,
 Qaldırıldıqları qolları qırılar.
¹⁶ Dənizin mənbələrinə getmişəmmi?
 Dərinliyin dibində gəzmisənmi?
¹⁷ Ölüm dərgahı sənə göstərilibmi?
 Ölüm kölgəsinin qapılarını
 görmüsənmi?
¹⁸ Dünyanın həcmi dərk edə
 bilirsənmi?
 De gördüm, bunların hamısını bilirsənmi?
¹⁹ Işıq məskəninə gedən yol haradadır?
 Qaranlığın yeri haradadır?
²⁰ Onları yerlərinə apara bilirsənmi?
 Evlərinin yolunu bilirsənmi?
²¹ Əlbəttə, heç nə anlamırsan,
 Çünki onlarla eyni vaxtda doğulmusan!
 Yaşın bu qədərdir.
²² Qar anbarlarına girmisənmi?
 Dolu anbarlarını görmüsənmi?
²³ Mən onları dar gün üçün,
 Döyüş və müharibə günləri üçün
 saxlayıram.
²⁴ Hansı yolla işıq yayılar,
 Yer üzündə şərq küləyi qopar?
²⁵ Kim sellər üçün arx,
 İldırım üçün yol açdı ki,
²⁶ Kimsəsiz yerləri,
 İnsan yaşamayan çölləri sulasın,
²⁷ Səhrələr – biyabanlar doyunca su
 içsin,
 Yaşıl ot bitsin?
²⁸ Yağışın atası varmı?
 Şeh damllarını kim yaratdı?
²⁹ Buz kimin bətnindən çıxdı?
 Göylərdən düşən şaxtanı kim doğdu?
³⁰ Sular nə zaman daş kimi bərkiyir,
 Dərinliklərin səthi donur?
³¹ Ülkər ulduzlarını bağlaya bilirsənmi?
 Orionun bağlarını açə bilirsənmi?
³² Hər bürcü öz vaxtında çıxara
 bilirsənmi?
 Böyük, Kiçik Ayı bürcünə yol göstərə
 bilirsənmi?
³³ Göylərin qanunlarını bilirsənmi?

Allahın hakimiyyətini yer üzərində qura
 bilərsənmi?
³⁴ Başına bol yağış yağsın deyə
 Buludları səsləyə bilərsənmi?
³⁵ Şimşəkləri göndərə bilərsənmi
 getsinlər,
 Sənə də “bax buradayıq” desinlər?
³⁶ Kim ürəyə hikmət qoydu,
 Dərk etmək üçün şüur verdi?
³⁷ Kim buludları ağulla saya bilər?
 Göyün tuluqlarını kim boşalda bilər?
³⁸ Onda toz yatıb yer bərkiyər,
 Kəsəklər bir-birinə yapışar.
³⁹ Dişi aslanlar üçün ov ovlaya
 bilərsənmi,
 Gənc aslanların qarnını doyura
 bilərsənmi
⁴⁰ Yuvalarına girəndə,
 Kolluqda pusqu quranda?
⁴¹ Kim qarğaya yem verə bilər
 Balaları Allaha fəryad edəndə,
 Acından vurnuxanda?
39 Dağ keçilərinin nə vaxt doğ-
 duğunu bilirsənmi?
 Maralların balalamasının vaxtını sən
 gözləyirsənmi?
² Onlar boğaz olanda ayını-gününü sən
 sayırsanmı?
 Nə vaxt doğacaqlarını bilirsənmi?
³ Diz çöküb balalarını doğar,
 Ağrılardan qurtarar.
⁴ Balaları çöldə böyüyüb güc alar,
 Gedər, geri qayıtmaz.
⁵ Kim vəhşi eşşəyi azad buraxdı?
 Kim onun iplərini açdı?
⁶ Ona çölləri məskən verdim,
 Şoran düzləri ona yurd etdim.
⁷ O, şəhərdəki izdihama gülər,
 Sahibinin hay-küyünü eşitməz.
⁸ Təpələri dolaşib otlar,
 Yaşillığı axtarar.
⁹ Çöl öküzü sənə xidmət etmək
 istəyərmi?
 Gecəni sən axurunda keçirərmi?

¹⁰ Kotan sürsün deyə onu boyunduruğa
sala bilərsənmi?

Ardınca dərələrdə sırım açə bilərmi?

¹¹ Onun hədsiz gücünə bel bağlaya
bilərsənmi?

Ona ağır iş gördürə bilərsənmi?

¹² Çöl öküzünə etibar edə bilərsən ki,

Əkininin məhsulunu daşısın,

Onu xırmanına yığsın?

¹³ Dəvəquşu qanadını sevinclə cırpar,
Amma onun qanadı nə leyləyin qanad-
ları ilə,

Nə də ki pərləri ilə müqayisə olunur.

¹⁴ Yerdə yumurtalayır,

Onları toz-torpaq üstündə qızdırır.

¹⁵ Yadından çıxarır ki, yumurtalar ayaq
altında sınır,

Çöl heyvanlarının ayağı altında qalır.

¹⁶ Balaları ilə elə sərt rəftar edir ki,

Elə bil özününkü deyil,

Çəkdiyi zəhmətin boşa getməsindən
narahat olmaz.

¹⁷ Çünki Allah ona müdriklilik verməyib,

Ona dərrakə bəxş etməyib.

¹⁸ Qaçmaq üçün yenə qanad açanda

Ata və atlıya gülər.

¹⁹ Ata güc verən sənsənmi?

Boynuna yalı qoyan sənsənmi?

²⁰ Onu çayırtkə kimi tullandıran
sənsənmi?

Onun təmtəraqılı kişnəməsi xof salır.

²¹ Dərələrə ayağını bərk vurur,

Öz qüvvəsi ilə sevinib-coşur,

Silahlıların qabağına çıxır.

²² Qorxuya gülər, heç bir şeydən
çəkinməz,

Qılınc qarşısında ayağını geri çəkməz.

²³ Onun üstündə oxdan cingildəyir,

Parlaq nizə və mizraq şimşək tək keçir.

²⁴ Coşanda qəzəblənib yeri-yurdu qapır,
Şeypur çalınan kimi yerindən dik atılır.

²⁵ Şeypur çalınanda “hiaaa!” deyib
kişnəyir,

Döyüş qoxusunu, sərkərdələrin gurlayan
səsini,

Döyüşün nərəsini uzaqdan hiss edir.

²⁶ Məgər qırğı sənin dərrakənləmi uçur,
Cənuba tərəf qanad açır?

²⁷ Məgər qartal sənin əmrinləmi göyə
qalxır,

Uca yerlərdə özünə yuva qurur?

²⁸ Sıldırım qayalarda yaşayır,

Şiş uclu qayalarda məskən salır.

²⁹ Oradan şikarını axtarır,

Gözləri onları uzaqdan görür.

³⁰ “Onun balaları qanla qidalanır,
Harada leş olsa, o da oradadır».

40 Rəbb Əyyuba belə dedi:

² «Kim ki tənbehə layiq görülür,
O, Külli-İxtiyarla mübahisə edə bilərmi?
Qoy buna Allahı ittiham edən cavab
versin».

³ Onda Əyyub Rəbbə belə cavab verdi:

⁴ «Mənim gərəksizliyimə bax,

Sənə necə cavab verim,

Ağzımı əlimlə tutmuşam.

⁵ Bir dəfə danışdım, daha cavabım
yoxdur,

Artıq ikinci dəfə nə danışım».

⁶ Rəbb qasırganın içindən Əyyuba
cavab verdi:

⁷ «İndi kişi kimi belinə qurşaq bağla,

Sual verəcəyəm, Mənə cavab ver.

⁸ Sənmi ədalətimi boşa çıxaracaqsan?

Özünə haqq qazandırmaq üçün sənmi
Məni günahlandıracaqsan?

⁹ Allahın qolu kimi qolun varmı?

Səsin Onunku kimi gurlayarmı?

¹⁰ Əgər belədirsə, şərəfə, şana bürün,

Ehtişamı, əzəməti geyin.

¹¹ Qoy qəzəbinin alovu saçsın,

Hər qürurluya baxıb onları alçalt.

¹² Qürurluların hamısına baxıb aşağı
endir,

Pisləri yerindəcə təpiyinin altına sal.

¹³ Hamısını birlikdə torpaq altında
basdır,

Məzarda üzləri kəfəyə bürünsün.

¹⁴ O zaman Mən də bunu qəbul edəmə, Belə ki sağ qolun səni qurtarır.

¹⁵ Behemota ^{¶¶}“bax, öküz kimi ot yeyir, Səni yaratdığım kimi onu da Mən yaratmışam,

¹⁶ Gör belində nə qədər güc var, Qarın əzələləri necə möhkəmdir.

¹⁷ Sallanan quyruğu sidr ağacına bənzəyir,

Budlarındakı vətərlər bir-birinə hörülüb.

¹⁸ Sümükləri sanki tunc borudur, Qabırğaları elə bil dəmir çubuqdur.

¹⁹ Allahın işləri arasında şah əsərdir, Yalnız Yaradan ona qılıncı yaxınlaşa bilir.

²⁰ Təpələr məhsullarını ona verir, Bütün çöl heyvanları yanında oynayırlar.

²¹ Nilufərlərin altında, Qamışla örtülü bataqlıqlarda yatır.

²² Nilufərlər üstünə kölgə salır, Dərənin söyüdləri onu əhatəyə alır.

²³ Coşğun çaylardan qorxmur, Sellər boğazına çatsa da, arxayındır.

²⁴ Gözləri açıq ikən kim onu tuta bilər? Kim qıra ilə onun burnunu deşər?

41 Məgər sən Livyatani ^{§§}qarmaqla çəkə bilərsənmi?

Dilinə qaytan vura bilərsənmi?

² Burnuna ip taxa bilərsənmi?

Qıra ilə çənəsini deşə bilərsənmi?

³ Sənə yalvarıb-yaxararmı,

Səninlə şirin-şirin danışarmı?

⁴ Əbədi qulun olmaq üçün

Səninlə əhd kəsərmı?

⁵ Quşla oynadığın kimi onunla oynaya bilərsənmi?

Boynuna ip bağlayıb onu qızların üçün apara bilərsənmi?

⁶ Məgər tacirlər onu alıb-satarlarmı?

Aralarında bölə bilərlərmı?

⁷ Yabalarla dərisini,

Balıqçı neştərləri ilə başını doldura bilərsənmi?

⁸ Əlini onun üstünə qoy, nə cəncələ düşəcəyini təsəvvür et,

Ona bu işi bir daha görməzsən.

⁹ Onu tutmaq ümidin boş istəkdir.

Onun görkəmi adamı yıxmırmı?

¹⁰ Onu oyatmaq üçün heç kimdə cəsarət yoxdur.

Bəs Mənim qarşımda kim dayana bilər?

¹¹ Kim Mənə bir şey verib ki, ona geri qaytarım?

Bax göylər altında hər şey Mənimdir.

¹² Sözümlü kəsməyib onun əzələrindən, Möhkəm gücündən və gözəl görünüşündən deyəcəyəm.

¹³ Üstündəki paltarı kim çıxara bilər?

Qoşa cilovla kim ona yaxınlaşa bilər?

¹⁴ Ağızının qapılarını kim açar?

Çünki damağındakı dişlər dəhşətlidir.

¹⁵ Kürəyi nizamla düzülmiş qalxanlara oxşayır,

Onlar bir-birinə möhkəm bağlanıb,

¹⁶ Bir-birlərinə elə bağlanıb ki,

Arasından hava keçməz.

¹⁷ Bir-birlərinə elə yapışmış ki,

Birdir, ayrılmaz.

¹⁸ Asqıranda od sıçrayır,

Gözləri səhər işığı tək par-par yanır.

¹⁹ Ağızından alovlu məşəllər çıxır,

Qığılcımlar saçılır.

²⁰ Burnunun deşiklərindən tüstü çıxır,

Elə bil qazan qaynayır, qamış yanır.

²¹ Nəfəsindən kömürlər közərir,

Ağızından alov çıxır.

²² Boynunda qüvvət yaşayır,

Qabağında dəhşət oynayır.

²³ Ətinin qatları bir-birinə bitişib,

Oradan tərpənə bilməz, üstünə bərk yapışmış.

²⁴ Ürəyi daş kimi möhkəmdir,

Dəyirmanın alt daşı kimi bərkdir.

^{¶¶}40:15 Behemot – bu gün bizə məlum olmayan nəhəng su heyvanı.

^{§§}41:1 Livyatani – bu gün bizə məlum olmayan nəhəng su heyvanı.

²⁵ Qalxanda güclülər lərzəyə gəlir,
Qorxub ürəkləri gedir.
²⁶ Üstünə qılınc çəkməyin faydasızdır,
Nizə, tir, mizraqdan kar aşmır.
²⁷ Dəmiri saman çöpü,
Tuncu çürük odun sayır.
²⁸ O, oxlardan qaçmır,
Sapandan daş atsan, elə bilər ki,
çöpdür.
²⁹ Dəyənəkləri küləş qırıntısı sanır,
Mizraqın vıyılıntısına güllür.
³⁰ Qarnının altı sət saxsıya oxşayır,
Pəlçiq üstə vəl kimi iz qoyur.
³¹ Dərin suları bir qazan kimi qaynadır,
Dənizi ətir küpünə döndərir,
³² Arxasınca parlaq bir iz buraxır,
İnsan bu dərinliyi ağaran saça oxşadır.
³³ Yer üzündə misli-bərabəri yoxdur,
Qorxu bilməyən məxluqdur.
³⁴ Hər lovğalanana xor baxır,
Bütün məğrur heyvanların hakimidir».

42 O vaxt Əyyub Rəbbə belə cavab verdi:

² «Bilirəm, Sən hər şeyə qadirsən,
Sənin istəyinin qarşısı alınmaz.
³ «Sorusdun: “Məsləhəti savadsızcasına
ört-basdır edən bu kimdir?”
Doğrudan da, bilmədiyim şeylərdən,
Əlim çatmadığı heyrətamiz işlərdən
danışdım.
⁴ «Dedin: “İndi qulaq as, Mən
danışacağam,
Sual verəcəyəm, Mənə cavab ver”.
⁵ Qulaqlarıma sorağın çatmışdı,
İndisə Səni gözlərimlə görürəm.
⁶ Ona görə özümdən zəhləm gedir,
Torpağın, külün içində tövbə edirəm».

Nəticə

⁷ Rəbb Əyyuba bu sözləri deyəndən sonra Temanlı Elifaza dedi: «Sənə və iki

dostuna qarşı qəzəbdən alışıb-yandım. Çünki siz qulum Əyyub kimi Mənim haqqımda doğru olanı demədiniz. ⁸ İndi özünüzdən üçün yeddi buğa və yeddi qoç alıb qulum Əyyubun yanına gedin və özünüzdən üçün yandırma qurbanı təqdim edin. Qulum Əyyub sizin üçün dua etsin. Mən də onun duasını qəbul edib sizinlə axmaqlığınıza görə rəftar etməyəcəyəm, çünki siz qulum Əyyub kimi Mənim haqqımda doğru olanı demədiniz». ⁹ Beləcə Temanlı Elifaz, Şuahlı Bilad və Naamatlı Sofar gedib Rəbbin onlara dediklərinə əməl etdi. Rəbb də Əyyubun duasını qəbul etdi.

¹⁰ Əyyub dostları üçün dua edəndən sonra Rəbb ondan alınanları geri qaytardı. O, Əyyuba bütün qabaqkı malından da ikiqat artıq var-dövlət verdi. ¹¹ Əyyubun bütün qardaşları, bacıları və bütün əvvəlki dost-tanışları yanına gəlib evində onunla çörək yedi və dərdinə şərik oldular. Rəbbin onun başına gətirdiyi bütün bəlalara görə ona təsəlli verdilər. Hər biri ona bir parça gümüş və bir qızıl halqa verdi.

¹² Rəbb Əyyubun axır günlərini əvvəlki günlərindən daha çox bərəkətli etdi. Onun on dörd min qoyunu, altı min dəvəsi, min cüt öküzü və min eşşəyi var idi. ¹³ Əyyubun yeddi oğlu, üç qızı oldu. ¹⁴ İlk qızının adını Yemima, ikincisinin adını Qesia, üçüncüsünün adını Qeren-Happuk qoydu. ¹⁵ Ölkənin heç bir yerində Əyyubun qızları kimi gözəl qızlar yox idi. Əyyub onlara da qardaşları ilə yanaşı miras verdi.

¹⁶ Bundan sonra Əyyub yüz qırx il yaşadı və dörd nəsil övladlarını gördü.

¹⁷ O qocalıb yaşa dolaraq öldü.

ZƏBUR GİRİŞ

«Zəbur» Müqəddəs Kitabın mədh və dualar toplusudur. Bu mədh və dualar uzun illərin məhsulu olub müxtəlif müəlliflər tərəfindən musiqi üstündə yazılmışdır. Hər fəsil ayrılıqda məzmun, yəni ruhani nəğmə adlanır. İsrail xalqı dini ibadətlərində məzmunlardan geniş istifadə edirdi.

Bu mədh və dualar poetik üslubda yazılmışdır. Onlar məzmunca müxtəlifdir: Allaha mədh ilahiləri, kömək, müdafiə, qurtuluş üçün dualar, bağışlanma yalvarışları, Allaha minnətdarlıq məzmunları, tövbə duaları və s. «Zəbur» Kitabında insan duyğuları bütün dolğunluğu ilə təsvir edilir. Kitabın ümumi ideyası budur ki, insan hansı vəziyyətə düşürsə-düşsün, Allah onunladır. Burada həyat həqiqəti və Allahın məhəbbəti sarsılmaz imanla bağlanır. Elə bir insan yoxdur ki, «Zəbur» Kitabını oxuyub orada öz duyğularının əksini tapmasın.

Bu kitab İsa Məsihə iman edənlərin cəmiyyətlərinin yaranmasından bəri istifadə etdikləri ruhani xəzinələrdən biridir.

Rus və bəzi tərcümələrdə məzmunların əksəriyyəti qədim yunan tərcüməsinə əsaslandığından sıra sayı fərqlidir. Əlinizdəki tərcümədə isə onların sıra sayı əsl ibrani mətnində, ingilis və başqa Avropa dillərində olan tərcümələrdə istifadə olunan sıra sayına uyğundur. İbrani mətni ilə qədim yunan tərcüməsində olan sıra sayının fərqi belədir:

İbrani mətni (qədim yunan tərcüməsi): 1-8(1-8), 9-10(9), 11-113(10-112), 114-115(113),

116(114-115), 117-146(116-145), 147(146-147), 148-150(148-150)

Kitabın məzmunu:

«Zəbur» Kitabı ənənəvi olaraq 5 hissəyə bölünür:

1. 1-41-ci məzmunlar
2. 42-72-ci məzmunlar
3. 73-89-cu məzmunlar
4. 90-106-cı məzmunlar
5. 107-150-ci məzmunlar

Birinci hissə

1-41-ci məzmunlar

Məzmur 1

1 Pislərin məsləhəti ilə getməyən, Günahkarların yolunda dayanmayan, Rixəndçilərin arasında oturmayan insan nə bəxtiyardır!

²O ancaq Rəbbin Qanunundan zövq alar,

Gecə-gündüz bu təlimatı dərin düşünər.

^{3z}Axar sular kənarında əkilən ağac kimi Barını mövsümündə verər,

Yarpağı solmaz,

Etdiyi hər işdə uğur qazanar.

⁴Pis adamlarsa belə deyil,

Onlar yelin sovurduğu saman çöpünə bənzəyər.

⁵Buna görə pis adamlar hökm günündə, Günahkarlar salehlərin məclisində dayana bilməz.

⁶Çünki Rəbb salehlərin yolunu bilər,

Pislərin yolu isə məhv olar.

Məzmur 2

2^aNə üçün millətlər belə vurnuxmaya düşür,

Ümmətlər boş şeylər düşünür?

²Dünya şahları yığışır,

Hökmdarlar Rəbbə və

Onun məsh etdiyinə qarşı birləşir.

³ Deyirlər: «Gəlin onların buxovlarını qoparaq,

Üstümüzdəki zəncirlərini ataq».

⁴ Göylərin sakini gülür,

Xudavənd onlara istehza edir.

⁵ Sonra onlara hiddəti ilə xəbərdarlıq edəcək,

Qəzəbi ilə onları dəhşətə gətirəcək.

⁶ O deyir: «Mən padşahımı

Müqəddəs dağım Sionda əyləşdirmişəm».

⁷ Rəbbin fərmanını elan edəcəyəm.

Rəbb mənə dedi:

«Sən Mənim oğlumsan,

Mən bu gün sənə Ata oldum.

⁸ Məndən istə, onda irs olaraq millətləri, Mülk olaraq yer üzünün qurtaracağı-

nadək hər yeri

Sənə verərəm.

⁹ Onları dəmir əsa ilə qıracaqsan, Saxsı qab kimi çilik-çilik edəcəksən».

¹⁰ İndi, ey şahlar, müdrik olun!

Ey dünya hakimləri, ibrət alın!

¹¹ Rəbdən qorxub Ona xidmət edin, Həm titrəyin, həm sevinin.

¹² Oğulu öpün ki, qəzəblənməsin, Yoxsa tutduğunuz yolda məhv olarsınız. Çünki qəzəbi tezliklə alovlanır.

Ona pənah gətirənlərin hamısı nə bəxtiyardır!

Məzmur 3

Davudun məzmunu.

^d *Oğlu Avşalomun qarşısından qaçanda.*

3 Ya Rəbb, düşmənlərim nə qədər çoxalıb!

Əleyhimə qalxanlar nə qədər artıb!

² Mənim üçün çoxları deyir:

«Allahdan ona xilas yoxdur». *Sela**

³ Amma Sən, ya Rəbb, ətrafımda sipərsən,

Şərəfimsən, başımı ucaldan Sənsən!

⁴ Rəbbi ucadan səsləyirəm,

O, müqəddəs dağından mənə cavab verir. *Sela*

⁵ Mən yatıram, yuxuya gedirəm,

Yenə oyanıram, çünki Rəbb mənə kömək edir.

⁶ Hər yandan məni mühasirəyə alan

On minlərlə xalqdan qorxmuram.

⁷ Qalx, ya Rəbb! Ey Allahım, məni qurtar!

Çünki Sən bütün düşmənlərimin əngindən vurursan,

Pislərin dişlərini qırırsan.

⁸ Qurtuluş Rəbdəndir,

Qoy Sənin xeyir-duan xalqının üzərində olsun! *Sela*

Məzmur 4

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun simli alətlərin müşayiəti ilə oxunan məzmunu.

4 Səni çağıranda mənə cavab ver, Ey adil Allahım!

Dara düşən zaman məni geniş çıxar, Mənə lütf edib duama qulaq as!

² Ey insan övladları, nə vaxtadək

Şərəfimi rüsvayçılığa çevirəcəksiniz?

Nə vaxtadək boş şeylərə meyl göstərib

Yalan axtaracaqsınız? *Sela*

³ Bilin ki, mömin insanı Rəbb Özü üçün ayırır;

Nə vaxt Rəbbi çağırısam, məni eşidir.

⁴ Qorxub-titrəyin, günah etməyin,

Yatağınızda olarkən ürəyinizdə düşünün, dinməyin. *Sela*

⁵ Salehlik qurbanları kəsin,

Rəbbə güvənin.

⁶ Çoxları deyir: «Kim bizə yaxşılıq edəcək?»

Ya Rəbb, üzünün nurunu üstümüzə sal.

⁷ Onların bol taxıl və təzə şəraba görə sevindiklərindən də çox

***3:2** *Sela* – fərz edilir ki, bu bir musiqi terminidir.

b2:7 Həv. 13:32-33; İbr. 1:5; 5:5 **c2:9** Vəhy 2:26-28; 12:5; 19:15

d3:0 2Şam. 15:13-17:22 **e4:4** Ef. 4:26

Mənim qəlbimə sevinc verdin.

⁸Arxayın yatıb yuxuya gedirəm,
Çünki yalnız Sən, ya Rəbb, məni əmin-
amanlıqda yaşadırsan!

Məzmur 5

*Musiqi rəhbəri üçün. Davudun nəfəs
alətlərinin müşayiəti ilə oxunan məzmunu.*

5 Ya Rəbb, sözlərimə qulaq as,
Ah-naləmə nəzər sal.

²Ey Padşahım, ey Allahım, fəryad
səsimə qulaq as,
Çünki Sənə dua edirəm.

³Ya Rəbb, səhər erkən səsimi eşidirsən,
Səhər erkən Sənə dua edib cavab
gözləyirəm.

⁴Çünki Sən pislikdən xoşlanan Allah
deyilsən,

Şər Sənin yanına gəlməz.

⁵Təkəbbürlülər hüsurunda dayana
bilməz,

Bütün şər iş görənlərə nifrət edirsən.

⁶Yalan söyləyənləri məhv edirsən,

Ya Rəbb, qanıçənlərdən, hiyləgərlərdən
ikrah edirsən.

⁷Fəqət mən bol məhəbbətin naminə ev-
inə gələcəyəm,

Üz tutub müqəddəs məbədinə qorxu ilə
səcdə edəcəyəm.

⁸Ya Rəbb, ədalətinlə məni düz yola
yönəlt,

Düşmənlərimin üzündən Öz yolunu
qarşımda düzəlt.

⁹fOnların dillərində düz söz yoxdur,

Ürəkləri pis niyyətlə doludur.

Boğazları açıq qəbirdir,

Dilləri yalan danışır.

¹⁰Ey Allah, onları təqsirkar çıxar,

Qoy niyyətlərinə görə bu şər insanlar
yıxılsın.

Onları saysız günahlarına görə qov,

Çünki Sənin əleyhinə qalxıblar.

¹¹Sənə pənah gətirənlərsə qoy sevin, sin,

Qoy Səni daima mədh etsinlər,

Çünki onları Sən qoruyursan.

Sənin adını sevənlər sevincdən çaşa
gəlsin!

¹²Ya Rəbb, salehə xeyir-dua verirsən,
Lütfünlə sipər kimi onları himz edirsən.

Məzmur 6

*Musiqi rəhbəri üçün. Davudun səkkiz simli
alətlərin müşayiəti ilə oxunan məzmunu.*

6⁸Ya Rəbb, qəzəblənib məni
töhmətləndirmə,
Hiddətlənib məni tənbeh etmə.

²Ya Rəbb, mənə rəhm et,

Çünki taqətim qalmayıb.

Mənə şəfa ver, ya Rəbb,

Sümüklərim sızlayır.

³Canıma vəlvələ düşüb.

Ya Rəbb, bu nə vaxtadək olacaq?

⁴Ya Rəbb, gəl, mənə kömək et,

Məhəbbətin naminə məni xilas et!

⁵Ölüb-gedən insan Səni xatırlamaz.

Axı ölümlər diyarından kim Sənə şükür
edəcək?

⁶Öz ah-naləmdən bezmişəm,

Hər gecə ağlamaqdan döşəyim islanır,

Göz yaşlarımdan yatağım yaş olur.

⁷Qəmdən gözümlün nuru sönüb,

Gözlərim düşmənləri görməkdən
zəifləyib.

⁸hSiz ey şər iş görənlər, məndən uzaq
durun!

Çünki Rəbb hönkürtümü eşitdi,

⁹O, yalvarışımı dinlədi,

Rəbb duamı qəbul etdi!

¹⁰Bütün düşmənlərim rüsvay olacaq,

Canlarına vəlvələ salınacaq,

Xəcalət içində bir andaca geri
qayıdacaq.

Məzmur 7

*Davudun Binyaminli Kuşa görə
Allaha oxuduğu şiqqayon.*

7 Ey Rəbb Allahım, Sənə sığınmışam,
Məni bütün təqibçilərimdən qurtar,

Məni xilas et.

²Yoxsa aslan kimi məni parçalayarlar,
Xilas edən olmasa, məni
didib-dağıdılar.

³Ya Rəbb Allahım, əgər günah
etmişəmsə,

Əllərimdən haqsızlıq gəlibsə,

⁴Əgər dostuma xəyanət etmişəmsə,

Düşmənimi nahaqdan qarət etmişəmsə,

⁵Qoy məni düşmən qovub tutsun,

Bədənimi təpik altına salsın,

Şərəfimi yerə vursun. *Sela*

⁶Qəzəblə qalx, ya Rəbb,

Düşmənlərimin hiddətinə qarşı çıxıb
yüksəl!

Mənə görə oyan,

Hökmünü bəyan et!

⁷Ümmətlər icması Sənin ətrafına
yığılsın,

Sən onların başı üzərində ucal, hökmünü
ver.

⁸Rəbb xalqlar üzərində hakimlik edir;

Məni mühakimə et, ya Rəbb,

Salehliyimə, kamilliyimə görə mənə
haqq qazandır!

⁹Pislərin pisliliyi sona yetsin,

Salehlərsə möhkəmlənsin!

Ey adil Allah, çünki Sən düşüncələri,
hissləri bilirən.

¹⁰Allah mənim sipərimdir,

Ürəyidüz olanları xilas edir.

¹¹Allah adil hakimdir,

Hər gün haqsızlığa görə hökm verir.

¹²Pislər yolundan dönməzsə,

O, qılıncını itilər,

Ox-kamanını qurar,

¹³Onlara qarşı ölümlə silahları hazırlayar,

Yandırıcı oxları ilə nişan alar.

¹⁴Pislər hiyləyə hamilə olar,

Şər üçün ağrı çəkər, yalan doğar.

¹⁵Onlar başqasına quyu qazar,
dərirləşdirər,

Qazdıqları quyuya özləri düşər.

¹⁶Yamanlıqları öz üstlərinə dönər,

Zorakılıqları başlarına düşər.

¹⁷Rəbbə ədalətinə görə şükür edəcəyəm,

Haqq-Taala Rəbbin ismini tərənnüm
edəcəyəm!

Məzmur 8

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun

«Gittit» üstə oxunan məzmunu.

8 Ey Xudavəndimiz Rəbb,
İsmin bütün yer üzündə nə qədər
əzəmətlidir!

Ehtişamın göylərə qalxır!

²^kDüşməni və qisasçını susdurmaq üçün

Körpələrin və çağaların səsi ilə

Yağlarına qarşı qala qurdun.

³Əllərinin işi olan göyləri,

Öz yerinə düzdüyün ay və ulduzları
gördükdə deyirəm:

⁴^l«İnsan kimdir ki, onun haqqında
düşünürsən?

Bəşər oğlu kimdir ki, onun qayğısını
çəkirsən?»

⁵Onu Allahdan[†] bir az aşağı yaratdın,

İzzət və əzəmət tacını onun başına
qoydun,

⁶^mƏllərinin işləri üzərində onu hökmdar
etdin.

Hər şeyi onun ayağının altına qoydun:

⁷Bütün sürü və naxırları,

Çöldə yaşayan heyvanları,

⁸Göydəki quşları, dənizdəki balıqları,

Dəryalarda üzənlərin hamısını.

⁹Ey Xudavəndimiz Rəbb,

İsmin bütün yer üzündə nə qədər
əzəmətlidir!

[†]8:5 Allahdan – yaxud mələklərdən.

[†]7:9 Vəhy 2:23 [†]7:14 Əyy. 15:35; Yeş. 59:4 ^k8:2 Mat. 21:16

[†]8:4 Əyy. 7:17-18; Zəb. 144:3; İbr. 2:6-8 ^m8:6 1Kor. 15:27; Ef. 1:22; İbr. 2:8

Məzmun 9

*Musiqi rəhbəri üçün. Davudun
«Mut-labben» üstə oxunan məzmunu.*

9 Bütün ürəyimlə Rəbbə şükür edəcəyəm,
Bütün xariqələrini deyəcəyəm.
² Sənə görə fərəhimdən sevinib cışa gələcəyəm,
Ey Haqq-Taala, ismini tərənnüm edəcəyəm!
³ Düşmənlərim geri dönəndə Sənin öntündə səndələyərək yıxılıb məhv olurlar.
⁴ Çünki Sən haqqımı və mübarizəmi gördün,
Taxtında oturub ədalətlə hökm etdin.
⁵ Sən millətləri məzəmmət, pisləri yox etdin,
Adlarını əbədilik sildin.
⁶ Düşmənin sonu çatdı, o əbədi viran oldu,
Şəhərlərini təmələndən qopartdın,
Onların xatirəsi də məhv oldu.
⁷ Rəbb isə əbədi olaraq hökmranlıq edir,
O, taxtını hökm üçün qurub.
⁸ Dünyaya ədalətlə hökm edir,
Ümmətlərə insafla hakimlik edir.
⁹ Rəbb məzlumların pənahgahıdır,
Sıxıntı anlarında müdafiə qalasıdır.
¹⁰ İsmi tanıyanlar Sənə güvənir,
Çünki, ya Rəbb, Səni axtaranları tərk etməzsən!
¹¹ Sionun sakini olan Rəbbi tərənnüm edin!
Xalqlar arasında Onun işlərini bəyan edin!
¹² O, tökülən qanın qisasını alır, yadda saxlayır,
Məzlumların fəryadını unutmur.
¹³ Ya Rəbb, rəhm et!
Ey ölüm qapılarından məni qurtaran,
Mənə nifrət edənlərin üzündən çəkdiyim dərdə bax!

¹⁴ Sion qızının darvazalarında
Qoy Sənə edilən həmdlərimdən danışım,
Səndə xilas taparaq şadlanım!
¹⁵ Millətlər qazdıqları quyuya özləri düşüb,
Qurduqları tələyə öz ayaqları ilişib.
¹⁶ Rəbb Özünü göstərüb hökmünü yeritdi,
Pislər öz əməlləri ilə tora düşdü.
Hiqqayon,[‡] Sela
¹⁷ Pis adamlar ölümlər diyarına düşəcək,
Allahı unudan bütün millətlər də oraya gedəcək.
¹⁸ Çünki fəqir adam həmişəlik unudulmaz,
Məzlumun ümidi əbədi olaraq boşa çıxmaz.
¹⁹ Ya Rəbb, qalx, qoy insan qalib gəlməsin,
Sənin hüzurunda millətlər məhkum edilsin.
²⁰ Ya Rəbb, qoy millətlər Səndən qorxsunlar,
Qoy onlar bilsinlər ki, yalnız insandırlar.
Sela

Məzmun 10

10 Ya Rəbb, nə üçün uzaqda durmusan?
Mən dara düşəndə niyə gizlənirsən?
² Pislər təkəbbürlə məzlumları təqib edir,
Öz qurduqları fəndlərə özləri düşür.
³ Pis insan könlünün istəkləri ilə fəxr edir,
Açgöz Rəbbə xor baxır, Ona küfr edir.
⁴ Təkəbbürlü, pis insan Allahı axtarmaz,
«Allah yoxdur» deyə düşünər.
⁵ Belə insan həmişə uğur qazanar,
Bütün düşmənlərinə xor baxar.
Sənin hökmlərinə onun dərrakəsindən çox uzaqdır.
⁶ Ürəyində deyir: «Sarsılmaram,
Heç zaman fəlakətə düşməərəm».

[‡]9:16 *Hiqqayon* – mənası bilinməyən musiqi termini.

⁷ Onun ağzı lənətlə, hiylə ilə, hədə ilə doludur,

Dilinin altında zülm və şər var.

⁸ Kəndlərdə pusqu yerlərini qurar, Günahsızları xəlvətcə öldürər.

Biçarəyə göz qoyub gizlicə güdər,

⁹ Yuvasında oturmuş aslan kimi gizli yerdə pusqu qurar,

Məzlumu tutmaq üçün güdər,

Toruna salıb onu tutar.

¹⁰ Biçarələrin başından basıb qəddini qırar,

Onlar bu pis adamın əlindən yıxılar.

¹¹ Pis adam belə düşünər:

«Allah məni yaddan çıxarıb,

Heç vaxt görməz, çünki mənə göz yumub».

¹² Ya Rəbb, qalx, ey Allah, onlara əl qaldır!

Unutma məzlumları!

¹³ Niyə pis insan Allaha küfr etsin?

Niyə ürəyində «məndən əvəzini çıxmaz» desin?

¹⁴ Amma Sən bu əzab-əziyyətdə baxırsan, Məzluma kömək əlini uzadırsan.

Biçarə özünü Sənə tapşırar,

Yetimlərin imdadı Sənsən.

¹⁵ Şər iş görənin, pis insanın qol-qanadını qır,

Axıracan pisləklərini ifşa et.

¹⁶ Rəbb sonsuzadək, əbədi padşahdır!

Onun diyarından millətlər yox olacaq.

¹⁷ Ya Rəbb, məzlumların səsini eşidəcəksən,

Onları ürəkləndirib diqqət yetirəcəksən.

¹⁸ Yetimə, fəqirə ədalət göstərəcəksən;

Belə ki torpaqdan yaradılan insan

Bir daha təhlükə yaratmasın.

Məzmur 11

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun məzmururu.

11 Rəbbə pənah gətirmişəm.

Könlümə necə deyə bilərsiniz ki, Quş kimi dağlara uç?

² Bax pislər ox-kaman qurublar,

Oxlarını yayın üstünə qoyublar,

Qaranlıqda dayanıblar,

Ürəyidüz olanları nişan alıblar.

³ Əgər hər şey təmələndən dağılarsa, Salehlər nə edə bilər?

⁴ Rəbb Öz müqəddəs məbədidədir, Onun taxtı göylərdədir.

Rəbbin görün gözləri var, gözünü açar,

Bəşər övladlarına diqqətlə baxar.

⁵ Rəbb saleh adamı sınaqdan keçirir, Pisə, zülmkarasa nifrət edir.

⁶ Pislərin üstünə odlu köz, kükürd yağdırır,

Onların kasalarına düşən pay səmum yeli olacaq.

⁷ Çünki Rəbb adildir, ədaləti sevir, Əməlisalehlər Onun üzünü görəcək.

Məzmur 12

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun səkkiz simli alətlərin müşayiəti ilə oxunan məzmururu.

12 Ya Rəbb, bizə yardım et, mömin insan qalmayıb,

Bəşər övladları arasında vəfahılar qurtarıb.

² Hər kəs başqasına yalan söyləyir,

Ağzı yalan danışır, ikiüzlülük edir.

³ Qoy Rəbb yalan danışan hər ağzı yumsun,

Hər lovğa dili kəssin!

⁴ Onlar deyir ki, biz dilimizlə zəfər çalacağıq.

Bu ağız bizdədirsə, kim bizə ağalığ edə bilər?

⁵ Rəbb deyir: «İndi qalxacağam,

Çünki fəqirlərə zülm edilir,

Məzlumlar nalə çəkir, qurtuluş istəyir.

Mən bunu onlara verəcəyəm».

⁶ Rəbbin kəlamları pakdır,

Kürədə əridilən, yeddi dəfə təmizlənən gümüş kimidir.

⁷ Sən, ya Rəbb, onları qoru,

Bu nəşildən onların hər birini əbədilik
hifz et.

⁸ Bəşər övladları arasında namərdlik
artarkən

Hər yanda pislər gəzər.

Məzmur 13

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun məzmunu.

13 Ya Rəbb, nə vaxtadək,
Yoxsa əbədilikmi məni
unudacaqsan?

Nə vaxtadək məndən üzünü
gizlədəcəksən?

² Nə vaxtadək qəlbim qəmli olacaq?

Könlümdə hər günümü qubar qalacaq?

Nə vaxtadək düşmənim üstün olacaq?

³ Bax mənə, cavab ver, ey Allahım Rəbb!
Gözümə nur ver ki, əcəl yuxusuna
getməyim.

⁴ Qoy düşmənlərim «uddum onu»
deməsinlər,

Mən sarsılarkən şənənməsinlər.

⁵ Sənin məhəbbətinə güvənirəm,
Qurtuluşunla qəlbim şadlanacaq.

⁶ Rəbbə ilahi nəğməmi oxuyacağam,
Çünkü mənə comərdlik etdi.

Məzmur 14

(Zəb. 53)

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun məzmunu.

14 ¹ Axmaqlar ürəyində «Allah yox-
dur!» deyə düşünürlər.

İnsanlar pozulmuş, əməlləri iyğenc
olmuş,

Yaxşı iş görənlər yoxdur.

² Rəbb göylərdən bəşər övladına baxır.

Görəsən Allahı dərk edən, Onu axtaran
varmı?

³ Hamı birgə pozulub, namus əldən
gedib,

Bir nəfər də olsun yaxşı iş görənlər yoxdur.

⁴ Şər iş görənlərin hər biri məgər heç nə
qanmır?

Xalqımı çörək yerinə yeyirlər, Rəbbi
çağırırlar.

⁵ Onlar böyük dəhşətə düşəcək,
Lakin Allah salehlərin nəslinə yar
olacaq.

⁶ Onlar məzlumların niyyətini boşa
çıxarır,

Amma Rəbb məzlumların pənahıdır.

⁷ Kaş İsrailin azadlığı Siondan gələydi!

Rəbb Öz xalqına bəxtəvər günlərini qay-
taran zaman

Yaqub övladları şadlıq edəcək,
İsraililər sevinəcək!

Məzmur 15

Davudun məzmunu.

15 Ya Rəbb, çadırında kim qalar?
Müqəddəs dağında kim məskən
salar?

² Kamillik yolu ilə gedən,

Əməlisaleh olan,

Ürəkdən həqiqəti söyləyən,

³ Dilinə böhtan gəlməyən,

Dostuna yamanlıq etməyən,

Qonşusunu təhqir etməyən,

⁴ Şərəfsizə xor baxan,

Rəbdən qorxanlarasa hörmət edən,

Zərərinə olsa belə, andından geri
dönməyən,

⁵ Sələmlə pul verməyən,

Təqsirsizin əleyhinə işləmək üçün rüşvət
almayan.

Əsla sarsılmaz belə həyat sürən insan!

Məzmur 16

Davudun miktamı.

16 Ey Allah, məni hifz et,
Sənə pənah gətirmişəm.

² Rəbbə dedim: «Mənim Xudavəndim
Sənsən.

Səndən başqa mənim xoşbəxtliyim
yoxdur.

³ Yer üzünün müqəddəsləri isə nəcib
insanlardır,

Yalnız belələrimdən zövq alıram.

⁴Yad allahların ardınca qaçanların dərdi artacaq,

Onlar üçün qan təqdimləri vermərəm, Adlarını dilimə gətirmərəm.

⁵Ya Rəbb, mənim qismətimdən, kasama düşən paysan,

Püşkümə düşən Səndən asılıdır.

⁶Qismətimə gözəl yerlər düşdü, Bəli, mənə nemət nəsib oldu.

⁷Mənə nəsihət verən Rəbbə alqış edirəm,

Hətta gecələr də vicdanım mənə ağıl öyrədir.

⁸Rəbbə həmişə üz tutmuşam, Sağımda olduğu üçün sarsılmaram.

⁹Elə bunun üçün qəlbim sevinir, ruhum şad olur,

Cismim əmin-amanlıqda yaşayır.

¹⁰Çünki məni ölümlər diyarına atmazsan, Mömin insanını qəbirə salmazsan.

¹¹Mənə həyat yolunu öyrədirsən, Doyunca sevinc Sənin hüzurundadır, Sağ əlində hər zaman səadət var».

Məzmur 17

Davudun duası.

17 Ya Rəbb, haqq sözümlü dinlə, fəryadımı eşit,

Yalansız dilimdən çıxan duama qulaq as.

²Gözlərinlə həqiqəti görürsən,

Mənə haqq qazandır.

³Gecə ikən qəlbimi yoxlayıb-araşdırdın,

Məni sınaqdan keçirtdin,

Heç nə tapmadın.

Niyyətim budur ki, ağzım öz həddini aşmasın.

⁴Sənin söziünə görə zalımların tutduğu yoldan,

Bu insanların əməlindən özümü qorumuşam.

⁵Sənin yolundan möhkəm tutmuşam, Sarsılmadan addımlamışam.

⁶Səni çağırıram, ey Allah, mənə cavab verirsen,

Qulağımı mənə tərəf çevir, sözlərimi dinlə.

⁷Məhəbbətinlə Sənə sığınanlara xariqələrini göstər,

Sağ əlinlə onları düşmənlərdən qurtar.

⁸Məni göz bəbəyin kimi qoru,

Qanadlarının kölgəsində saxla

⁹Məni dara salan şər insanlardan,

Ətrafımı bürüyən, canıma düşmən olanlardan.

¹⁰Onların ürəkləri qapalıdır, harınlayıblar,

Ağızlarından lovğa-lovğa sözlər çıxarırlar.

¹¹İndi izimə düşüb məni mühasirəyə aldılar,

Güdürlər ki, məni yerə vursunlar.

¹²Onlar parçalamağa həris bir aslan kimidir,

Pusquda duran cavan bir şir kimidir.

¹³Ya Rəbb, qalx,

Onların önündə dayan,

Onları yerlə yeksan et.

Qılıncınla bu pis insanlardan canımı qurtar.

¹⁴Ya Rəbb, məni belə insanlardan,

Nəsibi bu həyatda olanlardan

Öz əlinlə xilas et!

Qarınlarını xəzinənlə doldurursan,

Onlar övladlarını doydurur,

Nəvə-nəticələrinə də miras qoyur.

¹⁵Amma mən salehliklə üzünə baxacağam,

Oyananda Səni görməklə doyacağam.

Məzmur 18

(2Şam. 22:1-51)

Musiqi rəhbəri üçün. Rəbb Öz qulu Davudu bütün düşmənlərin və Şaulun əlindən qurtaranda Davudun Ona söylədiyi ilahi.

18 O belə oxudu:
Ey mənə qüvvət verən Rəbb, Səni sevirəm.

²Rəbb qayam, qalam, xilaskarımdır, Allahım qayamdır, Ona pənah gətirəcəyəm,
Odur qalxanım, qüdrətli qurtarıcım, qülləm.

³Həmdə layiq Rəbbi çağıracağam, Düşmənlərimin əlindən qurtulacağam.

⁴Ətrafımı ölüm ipləri bürümüşdü, Məni əcəl selləri türkütmüşdü.

⁵Ölülər diyarının ipləri mənə sarılmışdı, Ölüm kəməndləri məni qarşılamaşdı.

⁶Əzab içində Rəbbə yalvardım, Allahıma fəryad qopardım.
O, məbədinə səsimi eşitdi,
Fəryadımsa hüzuruna, Onun qulağına yetdi.

⁷O zaman yer üzü sarsılıb titrədi, Dağların təməlləri lərzəyə gəldi, Onlar sarsıldı,
Çünkü O qəzəbləndi.

⁸Burnundan tüstü çıxıb yüksəldi, Ağzından yandırır-yaxan alov püskürdü,

Bundan közlər tutuşdu.

⁹O, göyləri yırb yerədək endi, Qatı zülmət ayaqları altında idi.

¹⁰Bir keruva minib uçdu, Yel qanadları üstə şığıdı.

¹¹Gizlənmək üçün ətrafımı zülmətə bürüdü,

Tufan qoparan qara buludlardan Özünə çardağ qurdu.

¹²Hüzurundan şəfəq saçdı, Odlu közlər və dolu buludları yarıdı.

¹³Rəbb göylərdə gurladı, Haqq-Taala səs saldı,

Odlu közlər və dolu yağdı.

¹⁴Oxlarını atıb düşmənləri darmadağın etdi,

Şimşəyini çaxdırıb onları dağıtdı.

¹⁵Ya Rəbb, Sənin məzəmmətindən, Burnundakı nəfəsinin şiddətindən Suların dərinlikləri göründü, Dünyanın bünövrələri açıq qaldı.

¹⁶O, ucalardan əl uzadıb məni tutdu, Məni dərin suların içindən çıxartdı.

¹⁷Məni qüvvətli düşmənimdən azad etdi,

Çünkü yağlarım məndən güclü idi.

¹⁸Fəlakətli gündə qarşıma çıxdılar, Lakin Rəbb mənə dayaq oldu.

¹⁹O məni genişliyə çıxardı, Məndən razı qalib məni qurtardı.

²⁰Rəbb mənə salehliyim naminə ənəm verdi,

Mənə əlitəmizliyimin əvəzini verdi.

²¹Çünkü Rəbbin yolunu tutmuşam, Pis olub Allahımın yolundan azmamışam.

²²Onun bütün hökmləri önümdədir, Qaydalarından imtina etməmişəm.

²³Onunla mən kamala çatmışam, Özümü günahdan qorumuşam.

²⁴Rəbb mənə salehliyimin əvəzini verdi, Gözünün önündə əlitəmiz olmağımın əvəzini verdi.

²⁵Sədaqətliylə sədaqətliyə, Kamillərlə kamilsən.

²⁶Təmizlərlə təmizsən, Əyrilərlə ayrılıyına görə davranırsan.

²⁷İtaətkar insanları qurtarırsan, Təkəbbürlü baxışları alçaldırırsan.

²⁸Ya Rəbb, Sən çırağıma işıq verirənsən! Allahım Rəbb zülmətimi nura çevirir.

²⁹Səninlə qoşun üstünə hücum çəkirəm, Allahımla sədlər keçirəm.

³⁰Allahın yolu kamildir, Rəbbin kəlamı safdır,

Rəbb Ona sığınanların sipəridir.

³¹Rəbdən başqa Allah kimdir ki?

Allahımızdan başqa qaya kimdir ki?

³²Allah məni qüvvəsi ilə bürüyər,

Yolumu kamil edər.

³³ rAyaqlarımı maral ayaqları kimi çevik edər,

Məni zirvələrimdə saxlar.

³⁴ Əllərimə döyüş təlimi verər,

Qollarım tunc kamanın yayını darta.

³⁵ Sən mənə qurtuluş qalxanını verdin,

Mənə sağ əlinlə dayağ oldun,

Köməyinlə məni yüksəltidin.

³⁶ Geniş yer açdın ki, addımlayım,

Ayaqlarım bürüməsən.

³⁷ Düşmənlərimi qovub onlara çatdım,

Onlar məhv olanadək geriyə qayıtmadım.

³⁸ Onları əzdim, qalxa bilmədilər,

Ayaqlarımın altına sərildilər.

³⁹ Döyüş üçün məni qüvvə ilə bürüdüün,

Əleyhdarlarımı ayağımın altına saldın.

⁴⁰ Düşmənlərimin kürəyini mənə sarı çevirdin,

Mənə nifrət edən yağları məhv etdim.

⁴¹ Fəryad etsələr də, onları qurtaran olmadı,

Rəbbi çağırırsalar da, cavab almadılar.

⁴² Onları əzib külək sovuran toz etdim,

Küçələrin palçığı kimi tapdaladım.

⁴³ Sən məni xalqın çəkişmələrindən qurtardın,

Məni millətlərə başçı qoydun,

Tanımadığım xalqları mənə tabe etdirdin.

⁴⁴ Yadellilər mənə boyun əydilər,

Səsimi eşidəndə mənə itaət etdilər.

⁴⁵ Yadellilərin cəsələri qırıldı,

Titrəyərək sığınacaqlarından çıxdılar.

⁴⁶ Rəbb əbədi yaşayır! Qayama alqış olsun!

Məni qurtaran Allahım ucalсын!

⁴⁷ O, Allahdır, mənə görə qisas alır,

Xalqları mənə tabe etdirir.

⁴⁸ O məni düşmənlərimin arasından xilas edir,

Bəli, məni yağılar üstündə ucaldır,

Məni zalımların əlindən qurtarır.

⁴⁹ sBuna görə, ya Rəbb,

Millətlər arasında Sənə şükür edəcəyəm, İsminə tərənnüm söyləyəcəyəm.

⁵⁰ Rəbb padşahına böyük zəfərlər verər, Məsh etdiyi Davuda və nəslinə əbədi məhəbbət göstərər.

Məzmur 19

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun məzmurudur.

19 Göylər Allahın əzəmətini bəyan edir,

Göy qübbəsi əllərinin işini elan edir.

² Hər gün ertəsi günə nəql edir,

Hər gecə o biri gecəyə bilik verir.

³ Onların nə nitqi, nə də sözləri var,

Onların səsləri eşidilmir.

⁴ tAmma avazları bütün dünyaya yayılır, Sözləri yerin ucqarlarına çatır.

Allah günəş üçün göylərdə çadır qurur,

⁵ Günəş gərdəyindən bəy kimi çıxır,

Qaçışa çıxan bir igid kimi şad olur.

⁶ Bir tərəfdən çıxır, göylərdə dövrə vurur,

Heç nə istisindən gizlənmə bilmir.

⁷ Rəbbin qanunu kamildir, canı təzəleyir,

Rəbbin öyüdü etibarlıdır, nadanı müdrik edir.

⁸ Rəbbin qayda-qanunları düzdür, ürəyi sevindirir,

Rəbbin əmrləri pakdır, gözləri aydın edir.

⁹ Rəbb qorxusu safdır, əbədi yaşayır,

Rəbbin hökmləri haqdır, hamısı ədalətlidir.

¹⁰ Onlar qızıldan, bol miqdarda olan saf qızıldan da çox sevilir,

Onlar baldan, şanı balından da şirindir.

¹¹ Bəndən bunlardan nəsihət alar,

Onlara əməl edənin bol mükafatı var.

¹² Kim öz səhvlərini duya bilər?

Məni gizli təqsirlərimdən təmizlə.

¹³ Qulunu aşkar günahlardan qoru,

Qoyma onların hökmü altında qalım.

Onda kamilliyə çataram,
Bütün itaətsizliklərdən ayrılaram.
¹⁴ Ağzımdan çıxan sözlər,
Qəlbimdəki düşüncələr
Hüzurunda qəbul olunsun.
Ya Rəbb, ey Qayam və Satınalanım!

Məzmur 20

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun məzmururu.

20 Dar gündə Rəbb sənə cavab versin,
Yaquubun Allahının ismi səni himfz etsin!
² Müqəddəs məskənindən köməyinə
çatsın,

Siondan sənə dayaq olsun!
³ Bütün təqdimlərinə razı qalsın,
Yandırma qurbanların qəbul olunsun!
Sela

⁴ O səni ürəyinin istəyinə çatdırırsın,
Hər bir niyyətini yerinə yetirsin!
⁵ Biz sənin zəfərlərinə mədh oxuyarıq,
Allahımız naminə bayraqlarımızı
qaldırarıq!

Rəbb səni hər bir diləyinə çatdırırsın!
⁶ İndi bildim ki, Rəbb məsh etdiyinə
zəfərlər verər,

Müqəddəs səmasından ona cavab göndərər,
Sağ əlinin qüdrəti onu qalib edər.

⁷ Bəziləri döyüş arabaları, bəziləri atları
ilə öyünür,

Bizsə Allahımız Rəbbin adı ilə öyünürük.

⁸ Onlar büdrəyəcəklər, yıxılacaqlar,
Bizsə qalxıb dik duracağıq.

⁹ Ya Rəbb, Sən padşaha zəfər ver,
Səni çağırarkən bizə cavab ver.

Məzmur 21

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun məzmururu.

21 Ya Rəbb, padşah qüdrətinlə sevinir,
Zəfərinlə fərəhlənir.

² Onu ürəyinin arzusuna çatdırmısan,

Dilindən çıxan diləyini ondan əsirgəməmişən. *Sela*

³ Çünki onu yaxşı nemətlərlə qarşılamısan,

Saf qızıldan başına tac qoymusan.

⁴ Səndən həyat istəyəndə ona verdin,
Onun ömrünü əbədi olaraq uzatmısan.

⁵ Ona zəfər çaldıraraq şərəfini ucaltmısan,

Ehtişam və əzəmət bağışlamısan.

⁶ Əbədi olaraq başına nemətlər tökmüsan,

Hüzurundakı sevinclə Sən onu fərəhləndirmişən.

⁷ Çünki padşah Rəbbə güvənir,
Haqq-Taalanın məhəbbəti ilə sarsılmazdır.

⁸ Əlin bütün düşmənlərini tapacaq,
Sağ əlin yağları tutacaq.

⁹ Ya Rəbb, onlara görünən zaman Sən onları soba tək yandıracaqsan,
Onları qəzəbinlə yeyib, alovunla udacaqsan.

¹⁰ Övladlarını yer üzündən, Gələcək nəsillərini insanlar arasından yox edəcəksən.

¹¹ Çünki pis niyyətlə əleyhinə çıxdılar, Hiyələ işlətdilər, amma gücləri çatmadı.

¹² Çünki Sən onları geri qovacaqsan, Yay çəkib oxla üzlərini nişan alacaqsan.

¹³ Ya Rəbb, qoy Sənin uca qüdrətini görək!

Əzəmətini ilahilərlə tərənnüm edək!

Məzmur 22

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun «Ayyelet haşşaxar» üstə oxunan məzmururu.

22 ¹Ey Allahım, Allahım, niyə mənə tərkdətdin?

Niyə ah-zarımdan uzaq durursan, mənə imdad etmirsən?

² Ey Allahım, gündüz çağıranda mənə cavab vermirsən,

Gecə rahatlığım yoxdur.

³Nə qədər müqəddəssən!
İsrailin həmdləri üzərində taxt quran
Sənsən!

⁴Ata-babalarımız Sənə güvənmişdi,
Sənə güvənəndə onları xilas etdin.

⁵Sənə yalvararkən qurtuldular,
Sənə güvənərkən rüsvay olmadılar.

⁶Lakin mən torpaq qurduyam, insan
deyiləm,

Adamların tənə hədəfiyəm,
Xalq mənə xor baxır.

⁷Məni hər görəni lağ edir,
Dodaq büzüüb, başını yırğalayıb belə
deyir:

⁸«Qoy güvəndiyi Rəbb onu azad etsin,
Rəbb ondan razı qalıb, qoy onu xilas
etsin».

⁹Lakin bətdən dünyaya məni gətirən,
Ana qucağında ikən mənə əminlik verən
Sənsən.

¹⁰Doğulandan bəri Səndən aslıyam,
Ana bətnindən bəri Allahım Sənsən.

¹¹Məndən uzaq durma, çünki əzab
yaxındır,

Köməyimə çatan yoxdur.

¹²Nə qədər buğa məni dövrəyə salıb,
Güclü Başan buğaları yan-yөрəmi
bürüyüb.

¹³Yırtıcı aslanlar kimi nərə çəkirlər,
Məni parçalamaq üçün ağızlarını açırlar.

¹⁴Mən su kimi töküldüm,
Bütün sümüklerim oynaqlarından çıxdı,
Köksümdəki ürəyim mum kimi əridi.

¹⁵*Saxsı parçası kimi gücüm qurudu,
Dilim damağıma yapışdı,
Sən məni torpağa salıb ölüm verdin.

¹⁶Şər insanlar dəstəsi məni dövrəyə aldı,
İt sürüsü kimi yan-yөрəmi bürüdülər,
Ayaqlarımı, əllərimi deşdilər.

¹⁷Sümüklerimi saya bilirəm,
Onlar baxırlar, gözlərini mənə
zilləyirlər!

¹⁸Aralarında paltarlarımı
bölüşdürürlər,
Geyimim üçün püşk atırlar.

¹⁹Ya Rəbb, uzaq durma,
Ey mənim Qüdrətlim, dadıma tez çat!

²⁰Həyatımı qılıncdan qurtar,
Canımı itlərin caynağından qurtar,

²¹Məni aslanın ağzından xilas et!

Çöl öküzləri məni buynuzlayarkən mənə
cavab ver.

²²İsmi qardaşlarıma elan edəcəyəm,
Camaat arasında Sənə həmd
söyləyəcəyəm:

²³«Siz ey Rəbdən qorxanlar, Ona həmd
edin,

Ey bütün Yaqub nəsli, Onu şərəfləndirin,
Siz ey İsrail nəsli, Ona ehtiram edin!

²⁴Çünki Rəbb bu məzlumun dərdinə xor
baxmadı,

Ondan ikrah edərək üzünü gizlətmədi,
İmdada çağıranda səsini cavab verdi».

²⁵Çoxlu camaat arasında həmd etdiyim
Sənsən!

Səndən qorxanların önündə əhd etdiyim
təqdimləri verəcəyəm.

²⁶Qoy məzlumlar doyunca yesin,
Rəbbi axtaranlar Ona həmd etsin!
Qoy canınız həmişə sağ olsun!

²⁷Yer üzünün qurtaracağınadək hər
yerdə yaşayanlar

Rəbbi xatırlayacaq, Ona tərəf
dönəcəklər.

Bütün millətlərin soyları
Onun hüzurunda səcdə qılacaq.

²⁸Çünki hökmrənlik Rəbbindir,
Millətlər üzərində səltənət sürən Odur!

²⁹Bütün dünya zənginləri
yeyib-doyacaq,

Rəbbin hüzurunda səcdə qılacaq.

Torpağa düşənlərin hamısı –
Özlərini ölümdən saxlaya bilməyənlər
Onun hüzurunda diz çökəcəklər.

^{v22:7} Mat. 27:39-40; Mark 15:29-30; Luka 23:35 ^{w22:8} Mat. 27:43

^{*22:15} Zəb. 69:21; Yəh. 19:28

^{y22:18} Mat. 27:35; Mark 15:24; Luka 23:34; Yəh. 19:24 ^{z22:22} İbr. 2:12

³⁰ Gələcək nəsillər Ona qulluq edəcək,
Xudavənd haqqında övladlarına
deyəcək;

³¹ Onun ədalətini, Onun əməllərini
Gələcəkdə doğulan xalqa bildirəcək.

Məzmur 23

Davudun məzmunu.

23 Rəbb mənim çobanımdır, möhtac
olmamam.

² O, məni yaşıl çəmənlərdə dincəldir,
Sakit axan sular kənarında gəzdirir.

³ Məni yenə də canlandırır,
İsmi şərəfinə salehlik yolları ilə aparır.

⁴ Ölüm kölgəsinin dərəsində gəzsəm
belə,

Şərdən qorxmaram, çünki Sən
mənimləsən,

Sənin əsan, Sənin dəyənəyin mənə təsəlli
verir.

⁵ Düşmənlərimin qarşısında
Mənim üçün süfrə açarsan,
Başıma ətirli yağ çəkirsən,
Ağzınadək camımı doldurursan.

⁶ Bəli, bütün həyatım boyu
Yaxşılıq, məhəbbət məni izləyir.

Bütün ömrüm boyu
Rəbbin evində yaşayacağam!

Məzmur 24

Davudun məzmunu.

24^b Rəbbindir yer üzü və orada
mövcud olanlar,

Dünya və orada yaşayanlar.

² O, yerin təməlini dənizlər üstündə
qurdu,

Dünyanı sular üzərində yaratdı.

³ Rəbbin dağına kim çıxıb bilər?

Müqəddəs məskəninə kim girib bilər?

⁴ c_ Əlləri pak, qəlbi təmiz,
Hiyləyə könül verməyən,
Yalandan and içməyən insan.

⁵ O, Rəbdən bərəkət alacaq,
Xilaskarı Allahdan salehlik alacaq.

⁶ Belə adam Rəbbi soraqlayar,
Yaqubun Allahının üzünü axtarar. *Sela*

⁷ Ey darvazalar, başlarınızı qaldırın,
Ey qədim qapılar, açılın,

Əzəmətli Padşah içəri daxil olsun!

⁸ Bu əzəmətli Padşah kimdir?

– Odur, güclü-qüdrətli Rəbb,
Döyüsdə qüvvətli Rəbb.

⁹ Ey darvazalar, başlarınızı qaldırın,
Ey qədim qapılar, açılın,

Əzəmətli Padşah içəri daxil olsun!

¹⁰ Bu əzəmətli Padşah kimdir?

– Ordular Rəbbi,

Odur əzəmətli Padşah! *Sela*

Məzmur 25

Davudun məzmunu.

25 Ya Rəbb, Sənə ürəyimi təqdim
edirəm,

² Ey Allahım, yalnız Sənə güvənirəm!

Məni xəcalətdə qoyma,

Qoy düşmənlərim mənə qalib gələrək
sevinməsinlər.

³ Sənə ümid bağlayanlar heç zaman
utanmasınlar,

Haqsız xəyanətkarlarsa rüsvay olsunlar.

⁴ Ya Rəbb, yollarını mənə göstər,

Öz yollarını mənə öyrət.

⁵ Məni haqq yolu ilə apar,

Həqiqətini mənə öyrət.

Məni qurtaran Allah Sənsən,

Daim Səni gözləyirəm.

⁶ Ya Rəbb, əzəldən bəri var olan

Mərhəmətinə, məhəbbətinə yada sal.

⁷ Gənclikdə günahkar, üsyankar oldum,

Bunları yadına salma.

Məni məhəbbətin naminə,

Ya Rəbb, xeyirxahlığına görə yada sal!

⁸ Rəbb xeyirxah və haqdır,

Ona görə günahkara düz yol göstərir,

⁹ İtaətkarları ədalət yolu ilə aparır,

Öz yolunu onlara öyrədir.

¹⁰ Kim Rəbbin əhdinə və göstərişlərinə
bağlıdırsa,

Rəbb yolunda onun üçün xeyirxahlıq və sədaqət var.

¹¹ Ya Rəbb, ismin naminə məni bağışla, Təqsirim böyükdür.

¹² Rəbdən qorxan kimdir?

Rəbb ona yol seçməyi öyrədir.

¹³ O bəxtəvər yaşayacaq,

Ölkə onun nəslinə irs olaraq qalacaq.

¹⁴ Rəbb Ondan qorxanlara sirrini açar, Onlara Öz əhdini öyrədir.

¹⁵ Həmişə gözüm Rəbdədir,

Çünki O, ayaqlarımı tələdən xilas edir.

¹⁶ Üzünü mənə sarı çevir və lütfkar ol, Çünki tənhayam, zülm içindəyəm.

¹⁷ Qəlbimdəki qubar artıb,

Məni dərdlərdən qurtar.

¹⁸ Əzab-əziyyətimə bax,

Bütün günahlarımı bağışla.

¹⁹ Düşmənlərimə bax, gör nə qədər çoxalıb,

Amansız nifrətlərinə hədəfəm.

²⁰ Canımı qoru, məni qurtar,

Sənə pənah gətirdiyimə görə qoyma rüsvay olum!

²¹ Qoy kamalla düzlük məni hiyf etsin,

Çünki Səni gözləyirəm.

²² Ey Allah, İsraili

Bütün çətinliklərindən qurtar.

Məzmur 26

Davudun məzmunu.

26 Məni haqlı çıxar, ya Rəbb, Çünki mən kamalla gəzmişəm, Sarsılmadan Rəbbimə güvənmişəm.

² Ya Rəbb, məni sınaqdan keçir,

Sən məni imtahan et,

Qəlbimi, fikirlərimi saf et.

³ Məhəbbətin gözüümün önündə durur, Sənin sədaqətinlə gəzirəm.

⁴ Yalançı insanlarla oturmuram,

İkiüzlülərlə yoldaşlıq etmirəm,

⁵ Yaramazların məclisinə nifrət edirəm, Pislərlə oturmuram.

⁶ Ya Rəbb, günahsızlıq içində əllərimi yuyuram,

Qurbangahının başına dolanıram,

⁷ Şükür səsimi ucaldıram,

Bütün xariqələrini bəyan edirəm.

⁸ Ya Rəbb, məskənin olan evi, Calalının sakin olduğu yeri sevirəm.

⁹ Məni günahkarlara qatıb aparma, Qatillərlə birgə canımı alma.

¹⁰ Onlar pis niyyəti əllərində tutublar, Sağ əllərini rüsvətlə doldurublar.

¹¹ Mənsə kamalla gəzirəm,

Məni qurtar, mənə lütf et!

¹² Ayağım düzlük üstündə durur,

Cəmiyyətin içində Rəbbə alqış edəcəyəm.

Məzmur 27

Davudun məzmunu.

27 Rəbdir nurum, qurtuluşum! Mən kimdən qorxum?

Rəbdir ömrümün qalası, Mən kimdən vahimələnim?

² Ətimi yemək üçün hücum edən şəxslər –

Yağlılarım, düşmənlərim büdrəyərək yıxılırlar.

³ Bir ordu qarşımda düzülə belə, ürəyim qorxmaz,

Mənimlə döyüşsələr də, arxayınam.

⁴ Rəbdən bir arzum, bir istəyim var:

Bütün ömrüm boyu Rəbbin evində yaşayım,

Məbədində Rəbbin camalına baxım, Ona pərəstiş edim.

⁵ Dar gündə məni çardağında gizlər,

Çadırının örtüyü ilə örtər,

Qaya başındakı yüksək yerə gətirər.

⁶ İndi ətrafımdakı düşmənlərimin üzərində

Qələbələr çalacağam,

Rəbbin çadırında şənlik qurub qurbanlar kəsəcəyəm,

Onu ilahilərlə tərənnüm edəcəyəm.

⁷ Ya Rəbb, dinlə, Səni çağırıram,

Lütf edib mənə cavab ver.

⁸ Sən dedin: «Üzümü axtarın».

Ya Rəbb, mən Sənin üzünü axtarıram.

⁹ Üzünü məndən gizlətmə,

Qulunu qəzəblə qovma.

Mənə Sən kömək etmişən,

Məni atma, tərək etmə,

Ey məni qurtaran Allahım!

¹⁰ Ata-anam məni atsa belə,

Rəbb məni qəbul edər.

¹¹ Ya Rəbb, yolunu mənə öyrət,

Düşmənlərimdən ötrü mənə düz yolda
rəhbərlik et.

¹² Məni düşmənlərin əlinə salma,

Çünki yalançı şahidlər, zorakılar əley-
himə qalxdılar.

¹³ Rəbbin xeyirxahlığını dirilər arasında
görəcəyəm,

Buna şübhəm yoxdur.

¹⁴ Rəbbə ümid bağla!

Möhkəm və cəsarətli ol!

Rəbbə ümid bağla!

Məzmun 28

Davudun məzmunu.

28 Ya Rəbb, Səni səsləyirəm,
Ey Qayam, qulağını tıxama.

Əgər cavab verməsən,

Qəbirə düşənlərə bənzəyəyəm.

² Səni yardıma çağırarkən,

Məbədinin ən müqəddəs yerinə tərəf əl-
lərimi qaldırarkən,

Yalvarış səsimi eşit.

³ Pislərlə, şər iş görənlərlə birgə

Məni dartıb aparma.

Onlar qonşuları ilə dost kimi danışıır,

Lakin qəlblərində şər dolaşır.

⁴ Əməllərinə, pis işlərinə görə

Onların əvəzini ver,

Əllərindən gələn bu işlər nəyə layıqdırsə,

Onlar üçün ödə.

⁵ Rəbbin əməllərinə əhəmiyyət
vermədiklərinə görə,

Onun əllərinin əməllərinə fikir ver-
mədiklərinə görə

Rəbb onları yerə vuracaq,

Bir daha qaldırmayacaq.

⁶ Alqış olsun Rəbbə,

Yalvarış səsimi eşitdi!

⁷ Rəbb qalam, sipərimdir!

Qəlbim Ona güvənəndə köməyimə çatır.

Sevincdən qəlbim cuşa gəlir,

İlahilərimlə Ona şükür edirəm.

⁸ Rəbb Öz xalqının gücüdür,

Məsh etdiyi insanın nicat qalasıdır.

⁹ Öz xalqını qurtar,

Seçdiklərinə xeyir-dua ver.

Öz sürünü otar,

Xalqının əbədilik qayğısına qal!

Məzmun 29

Davudun məzmunu.

29 ^eEy ilahi varlıqlar, Rəbbə verin –
İzzəti, qüdrəti Rəbbə verin!

² Adına layiq olan izzəti Rəbbə verin,

Müqəddəslik zinəti ilə Rəbbə səcdə edin!

³ Rəbbin səsi suların üzərindədir,

Ehtişam Allahı gurlayar,

Rəbb ümman suların üzərindədir.

⁴ Rəbbin səsi qüdrətlidir,

Rəbbin səsi əzəmətlidir,

⁵ Rəbbin səsi sidr ağaclarını sındırır,

Rəbb Livan sidrlərini qırar.

⁶ Livan dağlarını dana kimi,

Siryon dağını çöl buğası kimi
tullandırar.

⁷ Rəbbin səsi şimşəkləri çaxdırır,

⁸ Rəbbin səsi çölləri lərzəyə salar,

Rəbb Qadəş çölünü lərzəyə salar.

⁹ Rəbbin səsi maralları doğuzdurur,^f

Rəbbin səsi meşələri çıpaq qoyar.

Məbədəndə hamı deyər:

«Ehtişamlısan!»

¹⁰ Rəbb daşan sular üstündəki taxtında
oturub,

O, əbədi Padşahdır, taxtında oturub.

¹¹ Rəbb Öz xalqına qüvvət verir,

O, xalqına firavanlıq və bərəkət verir.

^f29:9 Maralları doğuzdurur – yaxud pahlıların qol-budaqlarını qırar.

^d28:4 Vəhy 22:12 ^e29:1 1Saln. 16:29; Zəb. 96:7-9

Məzmur 30

*Davudun məzmunu.**Məbədin təqdisinə aid ilahi.*

30 Ya Rəbb, Səni ucaldıram,
Çünki Sən məni qurtardın,
Düşməni mənə görə sevinməyə
qoymadın.

² Ya Rəbb Allahım,
Səni imdada çağırarkən
Mənə şəfa verdin.

³ Ya Rəbb, canımı
Ölülər diyarından azad etdin,
Qəbirə düşməyim deyə
Sən mənə həyat verdin.

⁴ Ey Rəbbin möminləri,
Onu tərənnüm edin,
Onun müqəddəs isminə şükür edin.

⁵ Çünki qəzəbi bir anlıq olur,
Lütfü isə ömür boyu qalır.

Kimin bir gecə gözündən yaş tökülərsə,
Onun üçün sübh tezdən sevinc doğar.

⁶ Dinclik tapanda dedim:
«Əsla sarsılmaram».

⁷ Ya Rəbb, lütfünlə məni
Bir dağ kimi möhkəm etdin.
Sonra məndən üz gizlətdin,
Canıma vəlvələ düşdü.

⁸ Ya Rəbb, Səni çağırıdım,
Xudavəndə belə yalvardım:

⁹ «Qanıma töküüb qəbirə düşsəm,
Sənə fayda verərmimi?

Torpaq Sənə şükür edə bilərmimi,
Sədaqətini elan edə bilərmimi?

¹⁰ Ya Rəbb, dinlə, mənə lütf et,
Ya Rəbb, köməyimə çat».

¹¹ Yasımı şənliyə çevirdin,
Çulumu çıxarıb məni sevincə бүrtüdüün.

¹² Ona görə susmayacağam,
Səni ucadan tərənnüm edəcəyəm.

Ya Rəbb Allahım,
Sənə daim şükür edəcəyəm!

Məzmur 31

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun məzmunu.

31 Ya Rəbb, Sənə pənah gətirirəm!
Heç vaxt məni xəcalətdə qoyma,
Ədalətinlə məni xilas et!

² Qulağımı mənə tərəf çevir,
Məni tez azad et!

Bir qaya ol, qoy sığınım,
Möhkəm bir qala ol, qoy qurtulum.

³ Çünki qayam da Sən, qalam da Sənsən!
Öz isminə naminə mənə yol göstərüb rəh-
bərlik et.

⁴ Məni qarşımda qurulan gizli tordən
hifz et,

Çünki Sən mənim sığınacağımsan!

⁵ Ruhumu Sənin əlinə verirəm,

Ya Rəbb, sadıq Allah, Sən məni azad et.

⁶ Boş şey olan bütələrə pərəstiş edənlərə
nifrət edirəm,

Mən Rəbbə güvənirəm.

⁷ Mən Sənin məhəbbətində

şad olub sevinəcəyəm,

Çünki məzlum halımı görmüsən,

Çəkdiyim əzabı bilmisən.

⁸ Məni düşməyə təslim etmədin,

Genişlikdə gəzdirdin.

⁹ Ya Rəbb, mənə rəhm et,

Çünki əzabdayam,

Kədərdən gözüüm, qəlbim, bədənim
quruyub.

¹⁰ Ömrüm qüссə ilə,

İllərim ah-nalə ilə keçir.

Təqsirimə görə təqətim qalmayıb,

Sümləklərim quruyub.

¹¹ Bütün düşmənlərim mənə tənə edir,

Qonşularım da onlardan daha betərdir,

Tanışlarıım məni görərkən dəhşətə
düşür,

Məni küçələrdə görənlər məndən qaçır.

¹² Ölü bir adam kimi unudulmuşam,

Çilik-çilik qırılan bir qaba oxsayıram.

¹³ Çox adamların pıçılısını eşidirəm,

Hər tərəfimi dəhşət alıb,

Hamı əleyhimə əlbir olub,
 Canımı almaq üçün qəsd qurub.
¹⁴ Ya Rəbb, yalnız Sənə güvənirəm,
 Dedim: «Allahımsan Sən».
¹⁵ Mənim hər anım Sənin əlindədir,
 Düşmənlərimin, təqibçilərimin əlindən
 Məni azad et.
¹⁶ Bəndənin üstünə üzünün nurunu sal,
 Məhəbbətinlə məni qurtar.
¹⁷ Ya Rəbb, məni xəcalətdə qoyma,
 Çünki Səni çağırıram.
 Qoy pislər utansın,
 Qoy ölümlər diyarında səsləri batsın.
¹⁸ Təkəbbürlə, həqarətlə yalan danışan,
 Salehlərə böhtan atan dillər lal olsun!
¹⁹ Xeyirxahlığın nə qədər böyükdür!
 Bunu Səndən qorxanlar üçün saxladın.
 Bütün bəşər övladları qarşısında
 Sənə pənah gətirənlərə xeyirxahlıq
 etdin.
²⁰ Onları insanların qəsdlərindən
 Hüzurunda sığındırırsan,
 Böhtançı dillərə qarşı çardağında
 gizlədirsən.
²¹ Qoy Rəbbə alqış olsun!
 Çünki mühasirəyə düşən şəhərdə
 Məhəbbətini xariqələrlə mənə göstərdi!
²² Mən təlaşa düşüb demişdim:
 «Sənin gözlərinin önündən kənara
 atıldım».
 Lakin Səni imdada çağıranda
 Yalvarış səsimi eşitdin.
²³ Rəbbi sevin, siz ey bütün möminlər!
 Rəbb həmişə Ona sadıq qalanı qoruyur,
 Təkəbbürlü insana isə layiq olduğunu
 verir.
²⁴ Ey Rəbbə ümid bağlayan bütün
 insanlar,
 Möhkəm olun, qoy ürəyiniz cəsarətli
 olsun!

Məzmun 32

Davudun maskili.[§]

32^hÜsyankarlığı bağışlanan,
 Günahı əfv olunan insan
 Nə bəxtiyardır!
² Rəbb tərəfindən təqsirkar sayılmayan,
 Qəlbində hiylə olmayan insan
 Nə bəxtiyardır!
³ Etiraf etməyəndə
 Bütün gün nalə çəkməkdən
 Sümüklərim təqətdən düşdü.
⁴ Əlin üzərimdə gecə-gündüz ağırlaşdı,
 Sanki yayın quraqlığı məni təqətdən
 saldı. *Sela*
⁵ ⁱSonra Sənə günahımı etiraf etdim,
 Təqsirlərimi gizlətmədim.
 Dedim: «Üsyankarlığımı Rəbbə etiraf
 edirəm».
 Təqsirimi, günahımı bağışladın. *Sela*
⁶ Buna görə hər bir mömin
 Səni tapan zaman Sənə dua etsin.
 Azğın sellər daşsa da,
 Möminə toxunmaz.
⁷ Sığınacaq yerim Sənsən,
 Məni dardan himn edirsən.
 Zəfər harayı ilə
 Ətrafımda dövr edirsən. *Sela*
⁸ Dedin: «Sənə təlim verəcəyəm,
 Gedəcəyin yolu öyrədəcəyəm.
 Nəsihət verəcəyəm,
 Gözüm sənin üstündə olacaq.
⁹ At yaxud qatır kimi
 Şüursuz olmayın.
 Cilov, yüyən vurulmasa,
 Onlar idarə edilə bilməz».
¹⁰ Pislərin başına çox bəla gələr,
 Rəbbə güvənənlər isə hər tərəfdən
 məhəbbətə bürünər.
¹¹ Ey salehlər, fərəhlənin,
 Rəbbə görə sevinin!
 Ey ürəyidüz olanlar,
 Onu mədh edin!

§32:0 *Maskil* – bir musiqi və yaxud ədəbi termin.

^h32:1 Rom. 4:7-8 ⁱ32:5 2Şam. 12:13

Məzmun 33

33 Ey salehlər, Rəbbi mədh edin,
 Ürəyidüz olanlara həmd
 söyləmək yaşarır.

²Lira çalın, Rəbbə şükür edin,
 On telli çənglə Onu tərənnüm edin,

³Ona yeni bir nəğmə oxuyun,
 Sevinc nidaları ilə çalın.

⁴Çünkü Rəbbin sözü haqdır,
 Hər işini sədəqətlə aparır.

⁵Rəbb salehliyi və ədaləti sevir,
 Yer üzünü Onun məhəbbəti ilə dolur.

⁶Göylər Rəbbin sözü ilə,
 Səma cisimləri Onun hökmü ilə yarandı.

⁷Dənizin sularını bir yerə yığdı,
 Dərin suları anbarlarda saxladı.

⁸Qoy bütün dünya Rəbdən qorxsun,
 Bütün yer üzünün əhalisi Onu
 şərəfləndirsin.

⁹Çünkü nə söylədi, mövcud oldu,
 Nə əmr etdi, quruldu.

¹⁰Rəbb millətlərin məsləhətini puç edər,
 Xalqların məqsədini heç edər.

¹¹Lakin Rəbbin məsləhəti əbədi olar,
 Ürəyinin məqsədi nəsillər ötsə də, qalar.

¹²Nə bəxtiyardır o millət ki Allahı
 Rəbdir,

O xalq ki Rəbb onu irs olaraq seçmişdir.

¹³Rəbb göylərdən baxır,
 Bütün bəşər övladlarını görür,

¹⁴Taxtında oturduğu yerdən
 Bütün dünya əhalisini görür.

¹⁵Odur hər bir insanın ürəyini yaradan,
 Əməllərini anlayan.

¹⁶Qoşunun çoxluğu ilə heç bir padşah
 qurtulmaz,

Qolunun gücü ilə heç bir cəngavər zəfər
 çalmaz.

¹⁷Qələbə üçün at boş şeydir,
 Qüvvətinin çoxluğu ilə bir kimsə xilas
 olmaz.

¹⁸Rəbbin gözü Ondən qorxanlara,

Onun məhəbbətinə ümid bağlayanlara
 baxar.

¹⁹İstəyir ki, onları ölümdən qurtarsın,
 Qıtlıqda belə, onlar sağ qalsın.

²⁰Könlümüz Rəbbin yolunu gözlər,
 Odur köməyimiz və sipərimiz.

²¹Bizim qəlbimiz Onda sevinc tapır,
 Müqəddəs isminə arxalanmışıq.

²²Ya Rəbb, ümidimizi Sənə bağlamışıq,
 Məhəbbətin üzərimizdən tükənməsin.

Məzmun 34

Davudun məzmunu.

^k O, Avimelekin önündə özünü
 dəli kimi göstərmiş qovulanda.

34 Hər zaman Rəbbə alqış
 edəcəyəm,

Ona daim mənim dilim həmd edəcək.

²Rəblə könlüm fəxr edir,

Ey məzlumlar, eşidib sevinin!

³Gəlin mənimlə birgə Rəbbi müqəddəs
 tutaq,

Rəbbin ismini birgə ucaldaq.

⁴Rəbbə üz tutdum, O mənə cavab verdi,
 O hər bir dəhşətdən məni xilas etdi.

⁵Rəbbə baxan nur saçar,

Üzü qızarmaz.

⁶Mən məzlum, Rəbbi çağırdım, O məni
 eşitdi,

Bütün əzablarımdan məni xilas etdi.

⁷Rəbdən qorxanları Onun mələyi
 müdafiə edər,

Onlara zəfər verər.

⁸¹Dadın, görün Rəbb nə qədər şirindir,
 Nə bəxtiyardır Ona pənah gətirənlər!

⁹Ey Rəbbin müqəddəsləri, Rəbdən
 qorxun,

Ondan qorxan heç nəyə möhtac qalmaz.

¹⁰Gənc aslanlar ac-yalavac qaldılar,

Lakin Rəbbi axtaranlar

Heç bir yaxşı şeydən korluq çəkməzlər.

¹¹Gəlin, ey övladlar, məni dinləyin,

^j33:3 Zəb. 98:1; Yeş. 42:10; Vəhy 5:9-10

^l34:8 1Pet. 2:3

^k34:0 1Şam. 21:13-15

Rəbb qorxusunu sizə öyrədim:

^{12m}Kim həyatdan kam almaq istəyirsə,
Uzun ömür sürüb xoş gün görmək
istəyirsə,

¹³Qoy dilini şərdən,

Ağzını fırlıdaq üçün işlətməkdən
qorusun,

¹⁴Qoy şərən çəkinib yaxşılıq etsin,
Sülhü axtarib ardınca getsin!

¹⁵Rəbbin gözü salehlərin üzərindədir,
Qulaqları onların fəryadlarına açıqdır.

¹⁶Rəbbin üzü şər iş görənlərə qarşıdır,
Yer üzündə onlardan nişanə
qoymayacaq.

¹⁷Salehlər fəryad çəkəndə Rəbb eşidir,
Onları bütün əzablarından azad edir.

¹⁸Rəbb qəlbisınıqlara yaxındır,
O, ruhən əzilmişləri qurtarır.

¹⁹Salehlər çox bəlaya düşər olar,
Lakin Rəbb onları hər birindən qurtarır.

²⁰ⁿRəbb onların hər bir sümüyünü
qoruyur,

Hec biri zədələnməz.

²¹Pislər öz şəri ilə məhv olacaq,
Salehə nifrət edən məhkum olacaq.

²²Rəbb qullarının canını azad edir,
Rəbbə pənah gətirən məhkum olmur.

Məzmur 35

Davudun məzmururu.

35 Ya Rəbb, mənimlə çəkişənlərlə
Sən çəkiş.

Mənimlə döyüşənlərlə Sən döyüş.

²Qalxan və sipərini əlinə al,

Qalx, mənim imdadıma çat.

³Nizəni tutub ardınca düşənlərin yol-
unu kəs,

Qəlbimə söylə: «Səni qurtaran Mənəm».

⁴Canımın qəsdinə duranlar

Qoy utanıb rüsvay olsunlar,

Mənə qarşı pis niyyəti olanlar

Geri qovulub biabır olsunlar.

⁵Saman çöpü tək olsunlar, onları yel
sovursun,

Rəbbin mələyi onları silib atsın.

⁶Qoy yolları zülmət, sürüşkən olsun,

Qoy Rəbbin mələyi onları qovsun.

⁷Çünki nahaq yerə mənə tələ qurdular,
Nahaqdan canım üçün quyu qazdılar.

⁸Qoy başlarına qəfil fəlakət gəlsin,
Qurduqları tələyə özləri düşsün,

Hazırladıqları bəlaya düşər olsunlar.

⁹Onda canım Rəblə şad olacaq,

Məni qurtardığı üçün qəlbim fərəh
tapacaq.

¹⁰Bütün varlığım ilə belə deyəcəyəm:

«Ya Rəbb, Sənin kimisi varmı?

Məzlumu ondan güclünün əlindən,

Məzlumu və fəqiri istismarçının əlindən
azad edirsən».

¹¹Amansız şahidlər qalxırlar,

Yalandan üzümə dururlar.

¹²Yaxşılığımın əvəzində onlardan ya-
manlıq görürəm,

Əzizi ölən bir adama bənzəyirəm.

¹³Vaxtı ilə onlar xəstələnərkən

Çul geyib, oruc tutub canıma zülm
edirdim,

Başımı aşağı salıb dua edirdim.**

¹⁴Onları özümə dost və qardaş bilirdim.

Anası üçün yas tutan adam tək

Bükülüb hüznə gəzirdim.

¹⁵Lakin mən büdrəyərkən

Bir yerə toplaşib sevindilər.

Tanımadığım əclafar mənə qarşı
toplaşdılar.

Dayanmadan məni didirdilər,

¹⁶Şikəstləri təhqir edən allahsızlar kimi
Mənə dişlərini qıcaırdılar.

¹⁷Ey Xudavənd, nə vaxta qədər buna
baxacaqsan?

Canımı məhv edilməkdən,

Həyatımı bu gənc aslanlardan qurtar.

¹⁸Çoxlu camaat arasında Sənə şükür
edəcəyəm,

**35:13 Başımı aşağı salıb dua edirdim – yaxud *duam cavabsız qalarkən*.

Çoxsaylı xalq arasında Sənə həmd edəcəyəm.

¹⁹ Qoyma haqsız düşmənlərim mənə görə sevinsin,

Mənə nahaqdan nifrət edənlər bir-birinə göz vursun.

²⁰ Çünki onlar sülh üçün danışırlar, Sözləri ilə ölkənin dinc sakinlərinə fənd qururlar.

²¹ Ağızlarını üstümə iri açıb belə deyirlər:

«Aha! Aha! Bax, öz gözümlə gördük».

²² Ya Rəbb, bunu gördün, indi susma, Ey Xudavənd, məndən uzaq durma.

²³ Ey Xudavənd Allahım, oyan, qalx, Bu mübarizəmdən qoy mən haqlı çıxım.

²⁴ Ədalətinə görə mənə bəraət qazandır, Ya Rəbb Allahım, qoyma mənə görə sevinsinlər.

²⁵ Qoyma düşünsünlər: «Aha! Muradımıza çatmışıq!»

Qoyma söyləsinlər: «Onun başımı yemişik!»

²⁶ Pis günümə şadlananlar Qoy utanıb biabır olsunlar, Qarşımda qürrələnənlər Xəcalətə, rüsvayçılığa bürünsünlər.

²⁷ Mənim haqlı çıxmağımı istəyənlər Sevinib Səni mədh etsinlər.

Daim belə söyləsinlər:

«Öz qulunun əmin-amanlığımı istəyən Rəbb ucalsın!»

²⁸ Dilim Sənin salehliyindən deyəcək, Daim Sənə həmd edəcəyəm!

Məzmur 36

Musiqi rəhbəri üçün. Rəbbin qulu Davudun məzmunu.

36 ^PŞər pis insanın ürəyinə pıçıldaır,

Onun gözündə Allah qorxusu yoxdur.

² Öz gözündə özünü yüksək tutur,

Nə təqsirini görür, nə də ona nifrət edir.

³ Dilindən fitnə-fəsad düşür,

Müdrük, xeyirxah əməllərdən əl çəkib.

⁴ Yatağında fitnələr barədə fikirləşir, Pis yolda dayanır, şər işlərdən ikrah etmir.

⁵ Ya Rəbb, məhəbbətin göylərdədir, Sədaqətin asımanı bürüyür.

⁶ Dağlar kimi salehliyin uludur, Dərya kimi ədalətin dəridir.

Ya Rəbb, həm insanı, həm heyvanı qoruyursan.

⁷ Ey Allah, məhəbbətin nə qədər qiymətlidir!

Bəşər övladları Sənin qanadlarının kölgəsinə sığınır.

⁸ Evinin bolluğu ilə onları doydurursan, Sənin xoşhal edən axar çayından onları içirirsən.

⁹ Çünki həyat mənbəyi Səndədir, Biz Sənin nurunla görə bilirik.

¹⁰ Səni tanıyanlara məhəbbətin, Ürəyidüz olanlara salehliyini daima göstər.

¹¹ Qoy təkəbbürlülərin təpiyi altında qalmayım,

Pis adamların əli ilə qovulmayım.

¹² Gördüm ki, şər iş görənlər yıxılıblar, Onlar yerə sərilib, daha qalxa bilməzlər.

Məzmur 37

Davudun məzmunu.

37 Pislik edənlərə görə narahat olma,

Fitnəkarlıq edənlərə qibtə etmə.

² Tezliklə onlar ot kimi quruyacaq,

Yaşıl çəmən kimi tez solacaq.

³ Rəbbə güvən, yaxşılıq et,

Bu diyarda arxayın ömür sür.

⁴ Rəbdən zövq al,

O da səni ürəyinin istəklərinə çatdıracaq.

⁵ Yolunu Rəbbə ver,

Ona güvən,

O edəcək.

⁶Rəbb sənin salehliyini nur kimi aydınlaşdıracaq,

Həqiqətini gündüz günəşi tək çıxaracaq.

⁷Rəbbin hüzurunda sükut et,

Onu səbirlə gözlə.

Yolunda uğur qazanan

Hiyləgər insan üçün narahat olma.

⁸Qəzəbi at, hiddətdən çəkin,

Narahat olma, bunlar insanı şərə salar.

⁹Çünki şər adamlar kəsilib atılacaq,

Rəbbə ümid bağlayanlar ölkəni mülk olaraq alacaq.

¹⁰Bir az gözlə, pis yox olacaq,

Yerini axtarsan belə, tapılmayacaq.

¹¹Qəhəmlər yer üzünü mülk olaraq alacaq,

Əmin-amanlığın bolluğundan zövq tapacaq.

¹²Şər adam salehin qəsdinə durur,

Ona qarşı dişlərini qıcayır.

¹³Amma Xudavənd şər adama gülür,

Onun dövrünün az olmasını bilir.

¹⁴Məzlumu, fəqiri yerə vurmaq üçün,

Düz yolda olanı boğazlamaq üçün

Pislər qılınç çəkər, ox-kamanını qurar.

¹⁵Lakin onların qılıncları öz ürəklərinə saplanacaq,

Ox-kamanları parça-parça olacaq.

¹⁶Salehin az malı

Pislərin bütün sərvətlərindən yaxşıdır.

¹⁷Çünki pislərin qol-qanadı qırılacaq,

Rəbb isə salehlərin dayağıdır.

¹⁸Rəbbə kamillərin gündəlik qayğıları məlumdur,

Onların irsi əbədi qalacaq.

¹⁹Dar gündə utanmayacaqlar,

Qıtlıqda tox yaşayacaqlar.

²⁰Lakin pislər həlak olacaq,

Rəbbin düşmənləri çəmənin tərəvəti kimi solacaq,

Tüstü kimi çəkilərək yox olacaq.

²¹Pis adam borc alır, qaytarmır,

Salehlər səxavətlə paylayır.

²²Rəbdən bərəkət alan ölkəni mülk olaraq alacaq,

Lənət etdiyi kəslər kəsilib atılacaq.

²³Rəbb insana gedəcəyi yolu göstərir,

Kimdən razı qalırsa, onu möhkəmləndirir.

²⁴Bu insan büdrəsə də, yıxılmaz,

Çünki Rəbb onun əlindən tutar.

²⁵Gəncliyimdən qocalığımadək

Salehin tərək edildiyini,

Nəslinin çörək üçün diləndiyini görməmişəm.

²⁶O hər zaman səxavətlə borc verər,

Övladlarına xeyir-dua gələr.

²⁷Şərdən çəkinib yaxşılıq et ki,

Ölkədə əbədi məskən sala biləsən.

²⁸Çünki Rəbb ədaləti sevir,

Heç zaman möminlərini tərək etmir.

Salehlər daim müdafiə olunacaq,

Pislər nəsiləklə kəsilib atılacaq.

²⁹Salehlər ölkəni mülk olaraq alacaq,

Onlar orada əbədi məskən salacaq.

³⁰Salehin ağzından hikmət çıxar,

Dili haqq söz danışar.

³¹Çünki Allahın qanunu ürəyindədir,

Ayaqları büdrəmir.

³²Pis adam salehi güdür,

Onu öldürmək üçün fürsət axtarır.

³³Rəbb salehi pisin əlinə düşməyə qoymaz,

Ona ittiham oxunanda məhkum olmaz.

³⁴Rəbbi gözlə, Onun yolunu tut,

O sənə ölkəni mülk olaraq verəcək, səni yüksəldəcək.

Pislərin kəsilib atılacağı zamanı görəəcəksən.

³⁵Münbit torpaqda yaşıl ağac tək bitən,

Kök salan zalım, pis adamı görmüşdüm.

³⁶O keçib-getdi, yeri boş qaldı,

Onu axtararkən tapa bilmədim.

³⁷Kamil adama bax, əməlisaleh insana nəzər yetir,

Gələcək sülhsevən adama bəxş ediləcək.

³⁸ Amma bütün üsyankarlar birlikdə yox olacaq,

Pislərin kökü kəsiləcək.

³⁹ Salehlərin qurtuluşu Rəbdəndir,

Dar gündə onlara pənah yeridir.

⁴⁰ Rəbb onların imdadına çatır,

Onları qurtarır pislərin əlindən alır,

Çünki onlar Rəbbə pənah aparır.

Məzmur 38

Davudun yadasalma məzmunu.

38 Ya Rəbb, qəzəblənib məni töhmətləndirmə,

Hiddətlənib məni tənbeh eləmə.

² Artıq Sənin oxların mənə saplanıb,

Əllərin üstümə ağırlıq salıb.

³ Bədənimdə qəzəbindən sağ yer qalmadı,

Günahıma görə sümüklərim də xəstəlik tapdı.

⁴ Çünki təqsirlərim başımdan aşır,

Ağır yük tək onlara gücüm çatmır.

⁵ Ağlısızlığımın üzündən

Yaralarım iyrenc və irinlidir.

⁶ Mənim qəddim əyilib, ikiqat bükülmüşəm,

Gün boyu yaslı gəzirəm.

⁷ Çünki belim qızdırmadan yandı,

Bədənimdə sağ yer qalmadı.

⁸ Təqətim kəsildi, çox əzilmişəm,

Ürəyimdəki iztiraba görə ah-zar edirəm.

⁹ Ey Xudavənd, mənim arzu-diləyim hüsurundadır,

Mənim iniltilərım Səndən gizli qalmır.

¹⁰ Ürəyim çırpınır, gücüm tükəndi,

Gözlərimin nuru da söndü.

¹¹ Azarımı görüb məndən dost-yoldaşım uzaqlaşdı,

Qohumları məndən uzaqda qaldı.

¹² Canımın qəsdinə duranlar mənə tələ qurur,

Bədxahları ölümümdən danışır,

Gün boyu mənim üçün hiylə qururlar.

¹³ Mən bir kar kimi eşitmirəm,

Dilsiz-ağızsız bir lal kimi yəm.

¹⁴ Dilsiz-cavabsız

Bir lal-kar kimi yəm.

¹⁵ Ya Rəbb, ümidim Sənə qalıb,

Ey Xudavənd Allahım, Səndən cavab gözləyirəm!

¹⁶ Dedim ki, qoy halıma sevinməsinlər,

Ayağım büdrəyəndə qarşımda öyünməsinlər.

¹⁷ Mən yıxılmaq üzrəyəm,

Daim əzabla üz-üzəyəm.

¹⁸ Təqsirlərimi etiraf edirəm,

Günahları üçün nigarançılıq çəkirəm.

¹⁹ Düşmənlərim qüvvətlidir, hələ sağdır, Nahaq yerə mənə nifrət edənələr çoxdur.

²⁰ Yaxşılığa yamanlıq edənələr

Yaxşılığa meyl etdiyimə görə əleyhimə durublar.

²¹ Ya Rəbb, məni tərək etmə!

Ey Allahım, məndən uzaq dayanma!

²² Ey Xudavənd, tez imdadıma çat,

Mənim xilaskarım Sənsən!

Məzmur 39

Musiqi rəhbəri Yedutun

üçün. Davudun məzmunu.

39 Dedim: «Hər addıma diqqət edəcəyəm,

Dilimlə günah etməkdən çəkinəcəyəm.

Pis adam qarşımda durarkən

Dilimi yüyənləyib dinməyəcəyəm».

² Dilimi saxlayıb susdum,

Yaxşılığa belə, danışmadım.

Dərdlərim ağırlaşdı,

³ Köksümdəki qəlbimə köz doldu.

Dərin düşünəndə yanıb-yaxıldım,

Dilimlə belə dedim:

⁴ «Ya Rəbb, mənə bildir,

Aqibətim necə olacaq?

Ömrümün günləri nə qədər qalıb?

Qoy nə qədər fani olduğumu anlayım!

⁵ Budur, günlərim ovcuna sığdı,

Ömrüm qarşında heç oldu.

Bəli, insan sadəcə bir nəfəsdir. *Sela*

⁶ Əlbəttə, insan kölgə kimi dolaşır,

Həqiqətən, o boş yerə çarpışır,

Var-dövlət yığır, kimə qalacağını bilmir.

⁷ Ey Xudavənd, indi mən nə gözləyirəm?

Mənim ümidim Sənsən!

⁸ Məni bütün təqsirlərimdən qurtar,
Məni axmaqların tənəsinə hədəf etmə.

⁹ Susdum, ağzımı açmadım,

Çünkü Sən bunu etdin!

¹⁰ Göndərdiyin bəlanı mənim üstümdən
götür,

Əlinin zərbəsindən gör necə əzildim.

¹¹ İnsanı təqsirinə görə məzəmmət edən
zaman

Arzularını güvə kimi dağıdırсан.

Bəli, insan sadəcə bir nəfəsdır. *Sela*

¹² Dinlə duamı, ya Rəbb, fəryadımı eşit!

Biganə qalma göz yaşlarıma.

Çünkü Sənin yanında bir qəribəm,

Ata-babam kimi bir qonağam.

¹³ Bir azca nəzərini məndən çək,

Qoy köçüb getməzdən əvvəl dinc
yaşayım».

Məzmun 40

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun məzmunu.

40 Rəbbi səbir edərək gözlədim,
Mənə tərəf dönərək fəryadımı
eşitdi.

² O məni çamırlı quyudan,

Lilli bataqlıqdan çıxartdı.

Ayağımı qaya üzərində bərkıtdi,

Hər addımıımı möhkəm etdi.

³ Dilimə yeni bir nəğmə verdi,

İlahi ilə Allahımıza həmd etdim.

Bax nə qədər adam bunu görəcək,

Qorxub Rəbbə güvənəcək.

⁴ Rəbbə ümidlə arxalanan,

Təkəbbürlülərə üz tutmayan,

Bütlərə aldananlara qoşulmayan

İnsan nə bəxtiyardı!

⁵ Ya Rəbb Allahım, Sənə bənzəyən
yoxdur!

Bizə aid xariqələrin, düşüncələrin
çoxdur.

Onlardan danışmaq istəsəm,

Belə deyərdim: «Sayı-hesabı yoxdur».

⁶ Qurbandan, təqdimdən xoşun
gəlmədi,

Yandırma qurbanı, günah qurbanı tələb
etmədin,

Amma mənim qulağımı açdın.

⁷ O zaman dedim: «Budur, gəlmişəm,

Sənin tumarında mənim haqqımda
yazılıb.

⁸ Ey Allahım, Sənin iradəni yerinə
yetirmək

Mənə zövq verir,

Qanunun qəlbimdədir».

⁹ Çoxlu camaat arasında salehliyini car
çəkdim,

Ya Rəbb, Sən bilirsən ki, ağzımı
yummadım.

¹⁰ Salehliyini qəlbimdə gizlətmədim,

Xilaskar olduğunu, sədaqətini söylədim.

Çoxlu camaat arasında

Məhəbbətini, həqiqətini gizli
saxlamadım.

¹¹ Ya Rəbb, mərhəmətini məndən
əsirgəmə,

Daim məni məhəbbətinlə, həqiqətinlə
qoru.

¹² Çünki sonsuz bəlalər ətrafımı bürüdü,
Günahlarım mənə sarıldı.

Görə bilmirəm, çünki məndə ürək
qalmadı,

Onlar başımın tükündən çoxdur.

¹³ Ya Rəbb, lütfünlə məni xilas et,

Ya Rəbb, dadıma tez çat!

¹⁴ Canımı almaq üçün qəsd quranlar

Qoy utanıb biabır olsunlar.

Pis günündən zövq alanlar

Geri qovulub rüsvay olsunlar.

¹⁵ Mənə «Aha! Aha!» deyənlər

Xəcalət içində çaşıb qalsınlar.

¹⁶ Lakin Səni axtaranlar

Sənə görə qoy şad olub sevinənlər.

Xilaskar olduğunu sevinlər

Daim «Qoy ucalınsın Rəbb!» desinlər.

¹⁷ Budur, bir məzlum, bir fəqirəm,

Lakin Xudavənd qayğıma qalır.

Köməyim, xilaskarım Sənsən,
Ey Allahım, ləngimə!

Məzmur 41

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun məzmunu.

41 Yoxsulların qayğısına qalan nə bəxtiyardır!

Rəbb dar günündə onu qurtarar,
²Rəbb onu qoruyar, salamat saxlayar.

O, ölkədə bəxtiyar olar,
Düşmənlərinə təslim edilməz.

³Yatağa düşəndə Rəbb ona dayaqlar olar,
Onu bütün xəstəlikdən sağaldar.

⁴Mən dedim: «Ya Rəbb, mənə rəhm et,
Canıma şəfa ver,

Çünkü Sənə qarşı günah etmişəm».

⁵Düşmənlərim məndən pis sözlər
söyləyir:

«Bu nə vaxt öləcək, adı batacaq?»
deyirlər.

⁶Mənə baş çəkənlər yalan danışır,
Ürəklərinə böhtan yığır,

Bayıra çıxanda bundan danışirlar.

⁷Bütün mənə nifrət edənlər mənim
barəmdə pıçıldayırlar,

Mənə qarşı pis fikirləri var.

⁸Deyirlər: «Bu, ölümcül bəlaya düşüb,
Budur, yatır, daha qalxmaz».

⁹Hətta etibarlı saydığım ən yaxın
dostum,

Çörəyimi yeyən mənə xəyanət etdi.

¹⁰Sən, ya Rəbb, rəhm edib məni ayağa
qaldır,

Qoy onlardan bunun əvəzini çıxım!

¹¹Məndən razı qaldığını bundan
bilirəm:

Düşmənlərimin mənə qalib gəlmədiyini
görürəm.

¹²Kamil olduğum üçün məndən
möhkəm yapıydın,

Məni hüsurunda əbədilik dayandırdın.

¹³Alqış olsun İsrailin Allahı Rəbbə
Əzəldən sonsuza qədər!

Amin! Amin!

İkinci hissə

42-72-ci məzmurlar

Məzmur 42

*Musiqi rəhbəri üçün. Qorah
övladlarının maskili.*

42 Maral axar sulara həsrət qalan
kimi,

Ey Allah, könlüm Sənin həsrətini çəkir!

²Ey var olan Allah, mənim qəlbim Sənin
üçün susayıb.

Ay Allah, nə vaxt gəlib hüsurunda
görünüm?

³Göz yaşlarım gecə-gündüz qıdam olub,
Daim mənə deyirlər: «Bəs hanı Allahın?»

⁴Bunları yadıma salarkən ürəyim
üzülür,

Necə də yüksəkdən sevinc, şükür
nidalarını söyləyərkən

Bayram edən xalqın qarşısında
gedərdim,

Onları Allahın evinə aparardım.

⁵Mənim qəlbim, niyə qırılmısan?

Axı niyə bu köksümdə təlaşlırsan?

Ümidini yenə Allaha bağla,

Qoy Allahıma – məni qurtarana şükür
edim.

⁶Köksümdəki qəlbim qırılıb,

Ona görə İordan diyarında,

Xermon, Misar dağında

Səni düşünürəm.

⁷Dərin sular şələlələrinin səsi ilə

Dərin suları çağırırdı,

Sənin ləpələrin, dalğaların başımdan
aşdı.

⁸Rəbb mənə gündüz məhəbbət göstərir,

Gecə isə həyatımın Allahına

Etdiyim dua və ilahi dilimdən düşür.

⁹41:9 Mat. 26:23; Mark 14:20; Luka 22:21; Yəh. 13:18

¹³41:13 1Saln. 16:36; Zəb. 106:48

⁹Qayama – Allahıma deyirəm: «Niyə məni unutdun?

Düşmənin zülmünə görə niyə yaşlı gəzməliyəm?»

¹⁰Düşmənlərim sümüklərimi qırıb məni təhqir edirlər,

Daim mənə «Bəs hanı Allahın?» deyirlər.

¹¹Mənim qəlbim, niyə qırılmışan?

Axı niyə bu köksümdə təlaşlırsan?

Ümidini yenə Allaha bağla,

Qoy Allahıma – məni qurtarana şükür edim.

Məzmur 43

43 Ey Allah, etibarsız millətə qarşı olan mübarizəmdən

Məni haqlı çıxart,

Məni hiyləgər, fitnəkar adamın əlindən qurtar.

²Çünki Sən pənah gətirdiyim Allahsan.

Niyə məni atmısan?

Düşmənin zülmünə görə niyə yaşlı gəzməliyəm?

³Göndər Öz nurunu, həqiqətini,

Qoy yolunu mənə göstərsinlər,

Müqəddəs dağına, məskənlərinə

Qoy məni aparsınlar.

⁴Onda Allahın qurbangahına, Sevincim, fərəhim olan Allahımın yanına gedərəm.

Lira çalıb Sənə şükür edərəm,

Ey Allah, mənim Allahım.

⁵Mənim qəlbim, niyə qırılmışan?

Axı niyə bu köksümdə təlaşlırsan?

Ümidini yenə Allaha bağla,

Qoy Allahıma – məni qurtarana şükür edim.

Məzmur 44

Musiqi rəhbəri üçün. Qorah övladlarının maskili.

44 Ey Allah, öz qulağımızla eşitməmişik ki,

Ata-babalarımızdan bizə çatıb ki,

Onların dövründə, qədim zamanda

Sən hansı işləri görmüsən.

²Öz əlinlə millətləri torpaqlarından götürdün,

Atalarımızı orada yerləşdirdin.

Xalqlara bəla verdin,

Atalarımızın soyunu şaxələndirdin.

³Onlar qılıncları ilə deyil,

Sənin sağ əlinlə torpaqlara sahib oldular.

Öz qolları deyil,

Sənin sağ qolun onlara zəfər qazandırdı.

Onlara üzündən nur verdin,

Çünki Sən onları sevirdin.

⁴Ey mənim Allahım, Sənsən Padşahım,

Əmr et, Yaqub nəslə qələbə çalsın.

⁵Köməyinlə düşmənlərimizi devirək,

İsminlə əleyhdarlarımızı əzək.

⁶Ox-kamanıma güvənmərəm,

Qılıncım məni qurtarmaz.

⁷Yalnız Sən bizi düşmənlərimizdən xilas etdin,

Bizə nifrət edənləri rüsvay etdin!

⁸Gün boyu Allahla fəxr edirik,

İsminə sonsuza qədər şükür edirik. *Sela*

⁹İndi isə bizi atıb rüsvay etmişən,

Ordularımızla yürüşə çıxmırsan.

¹⁰Düşmənin qarşısından bizi geriye qovursan,

Bizə nifrət edənlər bizi soyub-talayır.

¹¹Bizi kəsilməyə gedən qoyun kimi etdin,

Sən bizi millətlər arasına səpdin.

¹²Öz xalqını yaman ucuz satdın,

Onların dəyərindən çox qazanmadın.

¹³Bizi qonşularımıza tənə hədəfi etdin,

Ələ salıb lağ edənlərlə yan-yörəmizi doldurdun.

¹⁴Bizi millətlərin dilinə soldın,

Ümmətlərin gülüş hədəfinə döndərdin.

¹⁵Rüsvayçılığım daim qarşımı kəsir,

Bu xəcalətin üzündən,

¹⁶Təhqir, söyüş sözlərindən,

Düşməndən, qisasçıdan üzümü gizlədirəm.

¹⁷Səni unutmadığımız,

Əhdinə xəyanət etmədiyimiz halda

Bunların hamısı başımıza gəldi.

¹⁸Səndən qəlbimiz dönmədiy,

Yolundan ayaqlarımız büdrəmədiyi
halda

¹⁹ Sən bizi çaqqalların diyarında əzdin,
Qatı zülmətə qərğ etdin.

²⁰ Allahımızın ismini unutmmuş olsaydıq,

Yad allaha əl açmış olsaydıq,

²¹ Allah bunu araşdırmazdı mı?

Çünki qəlbin hər sirrini bilən Odur.

²² ^uBiz gün boyu Sənin uğrunda
öldürülürük,

Qurbanlıq qoyunlar sayılırıq.

²³ Ey Xudavənd, oyan, niyə yatmısan?

Qalx, bizi əbədilik atma!

²⁴ Niyə üzünü bizdən gizlədirsən?

Əzab-əziyyətimizi nə üçün unuttun?

²⁵ Qəlbimiz palçıq kimi əzilmişdir,

Qəddimiz əyilib yerə dəyir.

²⁶ Qalx, bizə kömək et,

Bizi məhəbbətin naminə xilas et!

Məzmur 45

*Musiqi rəhbəri üçün. Qorah övladlarının
«Şoşannim» üstə oxunan maskili.*

Sevgi nəğməsi

45 Qəlbim yaxşı sözlərlə çağlayır,
Qoy şeirlərimi padşahıma
söyləyim,

Dilim mahir bir xəttatın qələminə
oxşayır.

² Bəşər övladlarının ən gözəli sənsən,
Dodaqlarından lətafətli sözlər tökülür,
Çünki Allah səni əbədilik xeyir-dualı
edib.

³ Ey cəngavər, qılıncını belinə bağla,
Əzəmətini, ehtişamını göstər.

⁴ Həqiqət, itaətkarlıq və salehlik naminə
Döyüş arabasına qalx,
Əzəmətinlə uğur qazan.

Qoy sağ əlindən möhtəşəm işlər gəlsin.

⁵ Nə itidir oxların,

Padşahın düşmənlərinin köksünə
saplanır.

Xalqlar ayağının altına yığılır.

⁶ ^vEy Allah, taxtın əbədilik, sonsuzadək
qalır,

Sənin şahlıq əsan insaf əsasıdır.

⁷ Salehliyi sevib pisliyə nifrət edirsən.

Ona görə Allah, sənin Allahın

Sevinc yağı ilə

Yoldaşlarından çox səni məsh edib.

⁸ Bütün paltarlarından

Mirra, əzvay və Çin darçınının ətri gəlir.

Fil dişindən olan saraylarından

Səni şənləndirən simli alətlərin sədası
gəlir.

⁹ Şərəfə çatdırdığın qadınlar arasında

Şahzadə xanımlar da var.

Mələkə olacaq qız sağ qoluna girib,

Ofir qızıllarına bürünüb.

¹⁰ Dinlə, ey qız, diqqət elə, sözümə qulaq
as,

Öz xalqını, ata evini unut.

¹¹ Sənin gözəlliyin padşahı məftun etsin.

O sənin ağandır, ona itaət et.

¹² Sur xalqı yanına hədiyyələr gətirəcək,
Xalqın varlıları səndən lütf istəyəcək.

¹³ Bu şah qızı sarayına cah-calalla
gətirilir,

Paltarları qızıl tikmələrə bürünmüş.

¹⁴ Padşahın yanına əlvən libasda
gətirilir,

Rəfiqələri sağdışı-solduşudur.

¹⁵ Onlar sevinclə, şadlıqla gətirilir,

Padşahın sarayına girirlər.

¹⁶ Ey padşah, ata-baban kimi oğulların
olacaq,

Onlara bütün yer üzünün hakimiyyətini
verəcəksən.

¹⁷ Adını nəsillərdən-nəsillərə
çatdıracağam,

Xalqlar da sonsuza qədər sənə həmd
oxuyacaq!

Məzmun 46

*Musiqi rəhbəri üçün. Qorah övladlarının
«Alamot» üstə oxunan ilahisi.*

46 Allah bizə sığınacaqdır,
qüvvətdir,

Dar gündə çox kömək edir.

² Buna görə biz qorxmuruq:

Yer üzü alt-üst olsa belə,

Dağlar uçub dənizin köksünə aşsa belə,

³ Dalğalar kükrəyib qalxsa belə,

Vurub dağları yırğalasa belə,

Biz qorxmuruq. *Sela*

⁴ Bir çay var ki suları Allahın şəhərinə
axır,

Haqq-Taalanın müqəddəs məskəninə
sevinc gətirir.

⁵ Allah bu şəhərin mərkəzində sarsılmaz
durub,

Ona dan yeri söküləndə yardım edər.

⁶ Millətlər kükrəyər, ölkələr sarsılar,
Allah səsini çıxaranda dünya əriyər.

⁷ Ordular Rəbbi bizimlədir!

Yaqubun Allahı qalamızdır! *Sela*

⁸ Gəlin, görün Rəbbin işlərini,

Dünyada etdiyi viranəliyi.

⁹ O, yerin ucqarlarındaək döyüşləri
dayandırar,

Kamanları qırar, nizələri sındırar,

Döyüş arabalarını oda atar.

¹⁰ «Dayanın, bilin ki, Mən Allaham,

Millətlər arasında ucayam,

Yer üzündə ucayam!»

¹¹ Ordular Rəbbi bizimlədir!

Yaqubun Allahı qalamızdır! *Sela*

Məzmun 47

*Musiqi rəhbəri üçün. Qorah
övladlarının məzmunu.*

47 Ey bütün xalqlar, əl çalın,
Cuşa gəlib Allaha nida edin!

² Haqq-Taala Rəbb necə də zəhmliidir,

Bütün yer üzünün böyük Padşahıdır!

³ Onun sayəsində xalqlar bizə tabe olub,

O, ümmətləri ayaqlarımızın altına salıb.

⁴ Sevdiyi Yaqubun fəxri olan torpağı

Bizə mülk etmək üçün seçdi. *Sela*

⁵ Allah nida ilə ucaldı,

Rəbb şeypur səsi ilə yüksəldi.

⁶ Tərənnüm edin Allahı, tərənnüm edin!

Tərənnüm edin Padşahımızı, tərənnüm

edin!

⁷ Çünki Allah bütün yer üzünün

Padşahıdır,

Onu ilahilərlə tərənnüm edin.

⁸ Allah Öz müqəddəs taxtında əyləşir,

Allah millətlərə padşahlıq edir.

⁹ İbrahimin Allahın xalqı ilə bir yerdə
olmaq üçün

Xalqların əsilzadələri yığılır,

Çünki yer üzünün sipərləri Allahındır.

O nə qədər ucadır!

Məzmun 48

Qorah övladlarının məzmunu.

Bir ilahi.

48 Allahımızın şəhərində,
Öz müqəddəs dağında

Rəbb çox əzəmətlidir,

Bol həmdlərə layiqdir.

² ^wŞimala tərəf böyük Padşahın şəhəri –

Sion dağı ucalığı ilə gözəldir,

Dünyanın sevincidir.

³ Onun qalalarında Allah Özünü

Alınmaz qala kimi göstərmişdir.

⁴ Padşahlar bir yerə yığıldılar,

Siona yürüş etdilər.

⁵ Onu görəndə mat qaldılar,

Qorxub tez qaçdılar.

⁶ Hamilə qadının ağrısı kimi

Canlarına lərzə düşdü.

⁷ Sən şərq küləyi ilə

Tarşış gəmilərini parçaladın.

⁸ Ordular Rəbbinin şəhərində –

Allahımızın şəhərində

Nə eşitmişiksə, onu gördük,

Allah oramı əbədi saxlayacaq. *Sela*

⁹Ey Allah, məbədinə
Məhəbbətin barədə dərinədən
düşünürük.

¹⁰Ey Allah, yerin ucqarlarına qədər
Adın həmdə layiqdir.

Sağ əlin ədalətinlə doludur.

¹¹Qoy Sion dağı sevinsin.

Sənin hökmlərinə görə

Qoy Yəhuda qızları şad olsun.

¹²Sionun ətrafında gəzib-dolaşın,
Onun qüllələrini sayın.

¹³Divarlarına fikir verin,
Qalalarına diqqətlə baxın.

Gələcək nəslə belə deyin:

¹⁴«Əbədi, sonsuzadək

Bu Allah bizim Allahımızdır.

Ömrümüzün sonunadək

O bizə yol göstərəcək!»

Məzmun 49

*Musiqi rəhbəri üçün. Qorah
övladlarının məzmunu.*

49 Siz, ey bütün xalqlar,
Bunu dinləyin!

Ey dünya sakinləri,

²Ey sadə insanlar, əsilzadələr,

Ey zənginlər, fəqirlər,

Hamınız qulaq asın!

³Dilimdən hikmətli sözlər çıxacaq,

Bu müdrik fikirlər qəlbimdən gəlir.

⁴Bu məsələlərə qulaq asacağam,

Bu müəmmamı mən lira ilə açacağam:

⁵Niyə yaman günlərdən,

Ətrafımda məni təqib edənlərin pis
niyyətindən qorxum?

⁶Onlar var-dövlətlərinə güvənirlər,

Bol sərvətləri ilə öyünürlər.

⁷Amma kimsə öz ömrünü satın ala
bilməz,

Həyatının haqqını Allaha ödəyə bilməz.

⁸Çünki insanın canının haqqı çox
dəyərlidir,

Ən üstün qiymətlər ona kifayət etmir ki,

⁹İnsan əbədi ömür sürsün,

Məzarı heç görməsin.

¹⁰Aydındır ki, həm hikmətlilər ölür,

Həm axmaqlar, həm də səfehlər tələf
olur,

Hamının sərvəti başqasına nəsib olur.

¹¹Torpaqlara sahib olsalar belə,

Son mənzilləri qəbirdir,

Yenə nəsillərdən-nəsillərədək yerləri
məzardır.

¹²İnsan dəyərlə olsa da, qalmır,

Həlak olan heyvana oxşayır.

¹³Özünə güvənənlərin yolu ölümə
aparır,

Özündən razı lovğaların sonu belədir.

Sela

¹⁴Onlar sürü kimi ölümlər diyarına
aparılır,

Onları ölüm otarar.

Səhər açılanda əməlisalehlər onlara
hakim olar.

Yurd-yuvasından uzaq bir yerdə, ölümlər
diyarında

Cəsədləri çürüyüb qalar.

¹⁵Amma Allah ölümlər diyarının əlindən
canımı qurtaracaq,

Məni oradan alacaq. *Sela*

¹⁶Qorxma bir adam varlı olanda,

Evinə sərvət yığılanda.

¹⁷Çünki öləndə heç nə apara bilməz,
Sərvəti ardınca getməz.

¹⁸Sağ ikən özünü xoşbəxt saysa da,

Uğur qazananda təriflənsə də,

¹⁹Ata-babalarının yanına gedəcək,

Sonsuzadək orada işıq görməyəcək.

²⁰İnsan dəyərlə olsa da, anlamır,

Həlak olan heyvana oxşayır.

Məzmun 50

Asəfin məzmunu.

50 Güclü Rəbb Allah çağırır,
Gündoğandan günbatanadək
Bütün yer üzünü səsləyir.

²Qüsursuz, gözəl Siyondan

Allah Öz nurunu saçır.

³Allahımız gəlir, sakit dayanmaz,

Önündə yandırır-yaxan alov var,

Ətrafında şiddətli tufan qopar.

⁴O, xalqını mühakimə etmək üçün

Yuxarıdakı göyü və yeri şahid çağırır:
⁵ «Hüzuruma möminlərimi,
 Qurban verib Mənimlə əhd bağlayanları
 yığın!»
⁶ Göylər ədalətini bəyan edir,
 Çünki hakim Allahın Özüdür. *Sela*
⁷ «Danışırım, dinlə Məni, ey xalqım!
 Ey İsrail, əleyhinə şəhadət edirəm.
 Allaham, sənin Allahın Mənəm.
⁸ Qurbanlarından ötrü səni tənbeh
 etmirəm,
 Yandırma qurbanlarını həmişə görürəm.
⁹ Tövləndəki buğanı, ağılındakı təkəni
 Səndən qəbul etmirəm.
¹⁰ Çünki Mənimdir bütün meşələrdə olan
 heyvanlar,
 Minlərlə dağda otlayan mal-qaralar.
¹¹ Dağlardakı bütün quşları tanıyırım,
 Bütün çöl heyvanları əlimin altındadır.
¹² Acsam, sənə demərəm,
 Çünki dünyaya, dünyadakı hər şeyə
 sahibəm!
¹³ Məgər Mən buğa əti yeyirəm?
 Məgər Mən təkə qanı içirəm?
¹⁴ Şükür qurbanını Allaha təqdim et,
 Haqq-Taalaya əhd etdiyin təqdimlərini
 ver.
¹⁵ Dar gündə Məni çağır,
 Mən səni xilas edəcəyəm,
 Sən də Məni şərəfləndirəcəksən».
¹⁶ Pislərəsə Allah deyir:
 «Qaydalarımı əzbər söyləməyə haqqınız
 varmı?
 Əhdimi dilə gətirməyə haqqınız varmı?
¹⁷ Mənim iradəmə nifrət edirsən,
 Sözlərimi qulaq ardına vurursan.
¹⁸ Bir oğru görəndə ona qoşulursan,
 Zinakarlara yoldaş olursan.
¹⁹ Ağzını şər üçün açırsan,
 Dilini fırlıdaq üçün işə salırsan.
²⁰ Oturub qardaşından gileylənirsən,
 Ananın oğlundan qeybət edirsən.
²¹ Sən belə edəndə Mən dinməmişəm.
 Məgər Məni özün kimi sanırsan?

İndi isə səni tənbeh edəcəyəm,
 Əməllərini gözünün önünə düzəcəyəm.
²² Ey Allahı unudanlar,
 Buna diqqət edin!
 Yoxsa sizi parça-parça edərəm,
 Heç birinizi xilas edən olmaz.
²³ Kim ki şükür qurbanı təqdim edir,
 Məni şərəfləndirir.
 Doğru yol tutan şəxsə
 Allahın xilasını göstərəcəyəm».

Məzmur 51

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun məzmunu.

^x *Davudun Bat-Şeva ilə olan münasibətinə
 görə Natan peyğəmbər onun
 yanına gəlib irad tutandan sonra.*

51 Məhəbbətinə görə, ey Allah,
 mənə rəhm et,
 Bol mərhəmətinə görə qanunsuz-
 luqlarımı sil.

² Təqsirimi tamamilə yu,
 Günahımdan məni təmizlə.

³ Çünki qanunsuzluqlarımı bilirəm,
 Günahım daim gözümün qarşısındadır.

⁴ ^ySənə, yalnız Sənə qarşı günah
 işləmişəm,

Gözündə pis sayılanı etmişəm.

Mənə görə çıxarılan hökmündə
 ədalətliyəm,

Məni məhkum etməkdə haqlısan.

⁵ Mən doğulandan bəri günahkaram,
 Ana bətnindən belə, təqsirkaram.

⁶ Sənsə ürəkdə düzlüyün olmasını
 istəyirsən,

Mənə daxilən hikmət öyrət.

⁷ Məni züfa ilə pak et, təmiz olum,
 Məni yu, qardan da ağ olum.

⁸ Mənə şadlıq, sevinc səsinə eşitdir,
 Qırdığın sümüklərim xoşhallansın.

⁹ Üzünü tut, günahlarımı görmə,
 Bütün təqsirlərimi sil.

¹⁰ Ey Allah, məndə təmiz ürək yarat,
 Daxilimə yenidən sədaqət ruhunu ver.

¹¹ Məni Öz hüzurundan atma,
Müqəddəs Ruhunu məndən götürmə.
¹² Xilasının sevincini mənə qaytar,
İtaətkarlıq ruhu verib mənə dayaq ol.
¹³ Qoy Sənin yollarını qanunsuzlara
öyrədim,
Günahkarlar Sənə sarı dönsünlər.
¹⁴ Ey Allah, məni azad et,
Qan tökmək təqsirindən məni qurtar,
Dilim ədalətini mədh etsin.
¹⁵ Ey Xudavənd, Sən dilimi aç,
Ağzımla Sənə olan həmdlərimi bəyan
edim.
¹⁶ Sən qurbanlardan zövq almazsan,
Yoxsa kəsərdim.
Yandırma qurbanlarından razı
qalmazsan,
¹⁷ Allaha məqbul olan qurban sınımış
ruhdur,
Sən sınaq və peşman olan ürəyə xor bax-
mazsan, ey Allah!
¹⁸ Lütfulə Siona yaxşılıq et,
Yerusəlimin divarlarını bərpa et.
¹⁹ Onda doğru yolla təqdim edilən
qurbanlardan,
Bütöv yandırma qurbanlarından zövq
alarsan.
O zaman qurbangahında buğalar qurban
kəsilər.

Məzmur 52

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun maskili.

^z Edomlu Doeq Davudun Aximelekin evinə
getdiyini Şaula xəbər verəndə

52 Pisliyinlə nə üçün öyünürsən, ey
cəngavər?

Sonsuzdur Allahın məhəbbəti.

² Ey hiyləgər, dilin insanı məhv edir,

İti ülgüc kimi kəsir.

³ Yaxşılıqdan çox yamanı,

Doğru sözdən çox yalanı sevirsən. *Sela*

⁴ Ey hiyləgər dilli,

Məhvedici sözləri çox sevirsən!

⁵ Allah səni əbədilik qıracaq,
Yaxandan yapışaraq evindən çölə
atacaq,

Dirilər arasından kökünü qoparacaq.
Sela

⁶ Salehlər buna baxıb qorxacaqlar,
Gül-gülə belə deyəcəklər:

⁷ «Bu adam Allaha pənah gətirmədi,
Öz bol sərvətinə güvəndi,
Başqalarını məhv edərək gücləndi».

⁸ Amma mən Allahın evində
Yaşıl zeytun ağacına bənzərəm,
Daima, əbədilik

Allahın məhəbbətinə güvənirəm.

⁹ Sənin gördüyün işlərə görə daim şükür
edirəm,

Möminlərin qarşısında gözəl isminə
ümid bağlayıram!

Məzmur 53

(Zəb. 14)

*Musiqi rəhbəri üçün. Davudun
«Maxalat» üstə oxunan maskili.*

53 ^aAxmaqlar ürəyində «Allah yox-
dur!» deyər düşüncülər,
İnsanlar pozulmuş, əməlləri iyrenc
olmuş,

Yaxşı iş görən yoxdur.

² Allah göylərdən bəşər övladına baxır;
Görəsən Allahı dərk edən, Onu axtaran
varmı?

³ Hamı birgə pozulub, namus əldən
gedib,

Bir nəfər də olsun yaxşı iş görən yoxdur.

⁴ Şər iş görənlərin hər biri məgər heç nə
qanmırmı?

Xalqımı çörək yerinə yeyirlər, Allahı
çağırırlar.

⁵ Onlar böyük dəhşətə düşəcək,
Heç görünməmiş dəhşətə düşər
olacaqlar.

Allah bizi mühasirəyə salanların
Sümüklərini qırıb dağıdacaq.

Onlar qarşımızda pərt qalacaq,
Çünki Allah tərəfindən rədd
olunacaqlar.

⁶ Kaş İsrailin azadlığı Siondan gələydi!
Allah Öz xalqına bəxtəvər günlərini qay-
taran zaman

Yaqub övladları şadlıq edəcək,
İsraillilər sevinəcək!

Məzmur 54

*Musiqi rəhbəri üçün. Davudun simli
alətlərin müşayiəti ilə oxunan maskili.*

^b *Ziflilər Şaulun yanına gəlib «yəqin ki
Davud bizim aramızda gizlənib» deyəndə.*

54 Ey Allah, isminlə məni qurtar,
Qüvvənlə mənə bəraət ver.

² Ey Allah, mənim duamı dinlə,
Dilimdən çıxan sözlərə qulaq as.

³ Yadellilər əleyhimə qalxıblar,
Zalımlar canımı almaq üçün məni
axtarırlar,

Heç Allaha baxmırlar. *Sela*

⁴ Budur, Allah mənə kömək edir,
Xudavənd ömrümə dayaq olur.

⁵ O bu şəri düşmənlərimə tərəf
döndərəcək.

Mənim sadıq Allahım, düşmənləri yox
et!

⁶ Sənə könüllü qurban kəsəcəyəm,
Ya Rəbb, gözəl isminə şükür edəcəyəm!

⁷ Məni hər darlıqdan xilas etdin,
Gözüm düşmənlərimin məhvini gördü.

Məzmur 55

*Musiqi rəhbəri üçün. Davudun simli
alətlərin müşayiəti ilə oxunan maskili.*

55 Ey Allah, duamı dinlə,
Yalvarışımın gizlənmə!

² Yaxşı qulaq as mənə, bir cavab söylə,
Düşüncələrim məni narahat edir,
Çaş-baş qalmışam.

³ Düşmənin səşindən,
Zalımların zülmündən narahatam.

Məni onların şər işləri sarsıdır,
Onlar qəzəblə mənə qəsd-qərəz qurur.

⁴ Köksümdəki ürəyim sancır,
Ölüm dəhşəti üzərimə düşdü.

⁵ Mənə qorxu və titrətmə gəlib,
Canımı vicicə büürüyüb.

⁶ Dedim: «Kaş göyərçin kimi qanadlarım
olaydı,

Uçub rahatlıq tapaydım.

⁷ Doğrudan da, uzaqlara qaçardım,
Çöllərdə məskən salardım. *Sela*

⁸ Bu sərt yellərdən, qasırgalardan
Daldalanmaq üçün tez bir yerə
gedəydim».

⁹ Ey Xudavənd, bu şəhəri alt-üst et,
Oradakıların dillərinə ayrılıq sal.

Orada zorakılıq, dava gördüm;

¹⁰ Bunlar gecə-gündüz divarlarının
üstündə dolanırlar,

Pislik və şər şəhərin içindədir,

¹¹ Aralarında qırğın var,
Meydanlarından hədə-qorxu və fırıldaq
çıxır.

¹² Əgər məni düşmən təhqir etsəydi,
dözərdim,

Yağı qarşımda qürrələnsəydi,
gizlənərdim.

¹³ Amma bunu sən etdin, ey rəfiqim,
Ey yoldaşım, ürək həmdəmin.

¹⁴ Səninlə şirin-şirin söhbət edərdik,
Allah evinə birgə gedərdik.

¹⁵ Qoy düşmənlərə qəfil ölüm gəlsin,
Onlar diri-diri ölümlər diyarına düşsün,
Çünki şər onların evində və qəlbindədir.

¹⁶ Mənsə Allahı səsləyəyəm,
Rəbb məni xilas edər.

¹⁷ Səhər, günorta, axşam nalə çəkirəm,
Ah-zar edirəm, O, səsimi eşidir.

¹⁸ Çoxları əleyhimə çıxır,
Amma O, canımı döyüşdən qoruyur.

¹⁹ Əzəldən bəri taxtında oturan Allah
Məni eşidib onları zəlil edəcək. *Sela*
Çünki onlar əsla dəyişməz,
Allahdan qorxmurlar.

²⁰Yoldaşım dostuna əl qaldırır,
Dostluq əhdini pozur.
²¹Onun dili kərə yağından da yağlıdır,
Qəlbində isə çəkişmələr yaşayır,
Sözləri zeytun yağından yumşaqdır,
Amma sıyrılmış qılınclardır.
²²«Sən qayğı yükünü Rəbbə ver,
Qoy sənə dayaq olsun.
O heç vaxt salehə sarsıntı verməz.
²³Ey Allah, qanlı, hiyləgər adamları
Qəbirə endirəcəksən.
Onların ömrü yarıya çatmayacaq.
Amma mən yalnız Sənə güvənirəm!

Məzmur 56

*Musiqi rəhbəri üçün. Davudun «Yonat
elem rexoqim» üstə oxunan miktamı.*

^dFilistlilər onu Qat şəhərində yaxalayanda.

56 Rəhm et mənə, ey Allah,
İnsanlar sel kimi üstümə cumur,
Gün boyu döyüşərək məni sıxışdırırlar.
²Gün boyu düşmənlərim sel kimi
üstümə cumur,
Əleyhimə qalxan məğrur döyüşçülər
çoxdur.
³Bu dəhşətli gündə
Mən yalnız Sənə güvənirəm.
⁴Vədinə görə Allaha həmd edirəm,
Mən Allaha güvənirəm, qorxmuram;
Fani insan mənə nə edə bilər?
⁵Hər işimə onlar ziyan vururlar,
Həmişə mənə qəsd-qərəz qururlar.
⁶Xəlvət bir yerə yığılıb hər addımımı
izləyirlər,
Pusqu qurub canımı almaq üçün
gözləyirlər.
⁷Günahlarına görə onları cəzalandır,
Ey Allah, qəzəblə bu xalqları yerlə yek-
san et.
⁸Dərdlərimi saydın,
Göz yaşlarımı tuluğuna yığ.
Bunlar Sənin kitabında yazılmayıbmı?

⁹Mən Səni çağıranda düşmənlərim geri
dönür,
Bunu bilirəm, Allah mənim
tərəfimdədir.
¹⁰Vədinə görə həmd etdiyim Allaha,
Vədinə görə həmd etdiyim Rəbbə,
¹¹Allaha güvənirəm və qorxmuram;
Fani insan mənə nə edə bilər?
¹²Ey Allah, Sənə olan əhdlərimə əməl
etməliyəm,
Sənə şükür qurbanı təqdim edəcəyəm.
¹³Çünki canımı ölümdən qurtardın,
Ayaqlarımı büdrəməyə qoymadın,
Belə ki Allahın hüsurunda,
Həyatın nurunda dolanım.

Məzmur 57

*Musiqi rəhbəri üçün. Davudun
«Al-taşxet» üstə oxuduğu miktamı.*

^eŞauldan qaçıb mağarada gizləndə.

57 Mənə rəhm et, ey Allah, mənə
rəhm et!
Canımı götürüb Sənin yanına pənah
gətirmişəm.
Bəlalər keçib-gedənəcən
Qanadlarının altına sığınacağam.
²Allah-Taalanı çağırıram,
Mənim üçün hər şeyi verən Allahu
çağırıram.
³Göydən mənə qurtuluş göndərəcək,
Başımı yemək istəyəni rüsvay edəcək.
Sela
Allah Öz məhəbbətini və sədaqətini
göndərəcək.
⁴Sanki aslanların arasındayam,
Yandırır-yaxan adamların arasında
yatıram.
Dişləri nizədir, oxdur,
Dilləri iti qılıncdır.
⁵Ey Allah, göylər üzərində ucal!
Ehtişamın bütün yer üzərində olsun!
⁶Yolumda tələ qurub canımı üzdülər,

Mənə qazdıqları quyuya özləri düşdülər.

Sela

⁷ Ey Allah, qəlbim Sənə möhkəm bağlanıb, möhkəm bağlanıb,

Qoy ilahi oxuyum, Səni tərənnüm edim.

⁸ Ey mənim ruhum, oyan!

Ey çəng və lira, oyan!

Qoy səhəri oyadım.

⁹ Ey Xudavənd, xalqlar arasında

Sənə şükür edəcəyəm.

Ümmətlər arasında

Səni tərənnüm edəcəyəm.

¹⁰ Məhəbbətin böyükdür, göylərə çatır,

Sədaqətin buludlara dəyir.

¹¹ Ey Allah, göylər üzərində ucal!

Ehtişamın bütün yer üzərində olsun!

Məzmun 58

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun «Al-taşxet» üstə oxuduğu miktamı.

58 Ey qüdrətli, doğrudanmı ədalətlə danışırsınız?

Bəşər övladları üçün insaflamı hökm çıxarırsınız?

² Xeyr, qəlbinizdən fitnə-fəsad çıxır,

Bu dünyada əlinizdən zorakılıq gəlir.

³ Pis adamlar ana bətnindən belə, azğındırlar,

Çaşıblar, doğulan gündən belə, yalançıdırlar.

⁴ Onlar əfi ilan kimi zəhərlidirlər,

Qulaqlarını tıxayan gürcüyə bənzəyirlər.

⁵ Onlar ilanoynadanın səsinə gəlmir,

Usta bir ovsunçu onu ovsunlaya bilmir.

⁶ Ey Allah, onların ağızlarındakı dişlərini qır,

Ya Rəbb, bu gənc aslanların dişlərini çıxar.

⁷ Qoy onlar su kimi axıb yox olsun,

Kaman üstündəki oxlarının ucları qırılsın.

⁸ İlbiz kimi gedərkən ərisinlər,

Ölü doğulan körpələr kimi günəş nuru görməsinlər.

⁹ Ocaqda qazanlarını qızdırmazdan əvvəl kol-kosları sovrulsun,

Nə qurularından, nə də yaşlarından heç nə qalmasın.

¹⁰ Pislərdən qisas alındığını gören salehlər şad olacaq,

Ayaqlarını onların qanına batıracaq.

¹¹ İnsanlar belə deyəcəkdir: «Bəli, salehlər barlı olar,

Həqiqətən, dünyanın hökmranı olan bir Allah var!»

Məzmun 59

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun «Al-taşxet» üstə oxunan miktamı.

^f *Şaul onu öldürmək üçün evinə adam göndərərək pusqu qoyanda.*

59 Ey Allahım, məni düşmənlərimdən qurtar,

Əleyhdarlarımla ələmdən hifz et.

² Məni şər iş görənlərdən xilas et,

Məni qaniçənlərdən azad et.

³ Canımı almaq üçün məni güdürlər, Güclülər əleyhimə birləşiblər.

Ya Rəbb, üsyankar, günahkar,

⁴ Təqsirkar olmadığım halda Onlar mənə qarşı qəti tədbir görürlər.

Bir oyan, halımı gör, yardım et,

⁵ Ya Rəbb, Ordular Rəbbi, İsrailin Allahı! Bütün millətlərə cəza vermək üçün oyan,

Xəyanətkar pislərin heç birinə rəhm etmə. *Sela*

⁶ Bu pis adamlar axşamüstü qayıdırlar, Köpək kimi mırıldayırlar,

Şəhərdə sülənib-dolaşırlar.

⁷ Gör dodaqlarından nələr tökülür,

Ağızlarından qılınclar çıxır.

Onlar zənn edirlər ki, eşidən yoxdur.

⁸ Lakin, ya Rəbb, Sən onlara gülürsən,

Bütün millətlərə rişxənd edirsən.

⁹ Ey mənə qüvvət verən,

Səni gözləyirəm!

Ey Allahım, qalamsan,

¹⁰ Mənə məhəbbətini göstərirsən!
Ey Allah, imdad etmək üçün çıxacaqsan,
Düşmənlərimin qırılmasını mənə
göstərəcəksən.

¹¹ Ey Xudavənd, Sənsən sipərimiz!
Xalqımın yanında qalsın deyə
Düşmənləri qırma, lakin gücünlə
Onları dağıdaraq məğlub et.

¹² Günahkar dillərinə görə,
Ağızlarının sözlərinə görə
Təkəbbürlülərin tələsinə özləri
düşsünlər.

Yağdırdıqları lənətlərə görə,
Dedikləri yalanlara görə

¹³ Onları qəzəbinlə məhv et,
Məhv et, qoy bir nişanə qalmasın.
Qoy insanlar bilsinlər:

Allah səltənət sürür
Yaqub nəslinin üzərində,
Ta ucqarlara qədər yer üzərində. *Sela*

¹⁴ Bu pis adamlar axşamüstü qayıdırlar,
Köpək kimi mırıldayırlar,
Şəhərdə sülənib-dolaşırlar.

¹⁵ Avara-avara gəzib yem axtarırlar,
Doyunca tapmasalar, gecə boyu
ulayırlar.

¹⁶ Mən isə Sənin qüdrətini tərənnüm
edəcəyəm,
Sübh tezdən məhəbbətini mədh
edəcəyəm.

Çünki Sən mənə qala olmusan,
Dar günümdə mənim pənahımsan.

¹⁷ Ey mənə qüvvət verən,
Səni tərənnüm edəcəyəm!
Ey Allahım, qalamsan,
Mənə məhəbbətini göstərirsən!

Məzmur 60

*Musiqi rəhbəri üçün. Davudun
«Şuşan-edut» üstə oxunan təlim miktamı.*

⁸ *Davud Naharayim və Sova Aramları ilə
döyüşərkən Yoav gedib Duz vadisində on
iki min Edomlunu öldürəndə.*

60 Ey Allah, Sən bizi atmısan,
Müdafiə qüvvələrimizi
dağıtmısan.

Bizə qəzəblənmisən,
Bizi əvvəlki halımıza qaytar.

² Yeri lərzəyə salmısan,
Torpağını dağıtmısan.
Yarıqlarını yenə bitişdir,
Çünki yer sarsılıb.

³ Öz xalqını çətinliyə salmısan,
Şərab içirərək bizi səndələtmisən.

⁴ Səndən qorxanlara isə bayraq
vermisən,

Qoy onu həqiqət naminə qaldırsınlar.
Sela

⁵ Sevdiiyin insanların xilas olması üçün
Sağ əlinlə bizi qurtar, mənə cavab ver!

⁶ Allah Öz müqəddəs məskənindən belə
söylədi:

«Şekemi sevinclə bölüşdürəcəyəm,
Sukkot dərəsini böləcəyəm.

⁷ Gilead torpağı Mənimdir,
Menaşşe torpağı da Mənimdir,
Efrayim başımın dəbilqəsidir,
Yəhuda Mənim əsamdır.

⁸ Moav yuyunmaq üçün ləyənimdir,
Çarığımı ataraq Edomu tutacağam,
Zəfər harayını Filiştə salacağam».

⁹ Kim məni istehkamlı şəhərə apara
bilər?

Kim mənə Edoma qədər yol göstərər?

¹⁰ Ay Allah, Sən niyə bizi atmısan?

Ay Allah, qoşunlarımızla niyə yürüşə
çıxmırsan?

¹¹ Bizə düşmənin qarşısında imdad et,
Çünki insanın köməyi puçdur.

¹² Allahın köməyi ilə igidlik edəcəyik,
O, düşmənlərimizi tapdalayacaq!

Məzmur 61

*Musiqi rəhbəri üçün. Davudun simli
alətlərin müşayiəti ilə oxunan məzmunu.*

61 Ey Allah, fəryadımı eşit,
Duamı dinlə.
² Düşkünlük qəlbimi alıb,
Mən dünyanın ucqarından Səni
çağırıram.
Sən məni əlçatmaz bir qayaya apar.
³ Çünki Sən mənim pənahgahımsan,
Düşməne qarşı möhkəm qülləsən.
⁴ Qoy sonsuzadək çadırında yaşayım,
Qanadlarının altında pənah tapım. *Sela*
⁵ Sən, ey Allah, etdiyim əhdi eşitdin,
Adından qorxanlara təyin etdiyən payı
mənə verdin.
⁶ Sən ömür ver, qoy padşahın yaşasın,
İlləri nəsillərdən-nəsillərə qədər
uzansın.
⁷ Allahın hüzurunda daim taxtda
otursun,
Məhəbbət və sədaqət ver, onu qorusun.
⁸ Mənsə adını həmişə tərənnüm
edəcəyəm,
Hər gün əhd etdiyim təqdimləri
verəcəyəm!

Məzmur 62

*Musiqi rəhbəri Yedutun
üçün. Davudun məzmunu.*

62 Susan qəlbim yalnız Allahı
gözləyir,
Ondadır qurtuluşum.
² Yalnız Odur qayam, qurtuluşum,
O mənim qalamdır, mən əsla
sarsılmaram.
³ İnsan divar kimi əyiləndə,
Hasar kimi laxlayanda
Nə vaxtadək üstünə hücum edəcəksiniz?
Nə vaxtadək onu əzəcəksiniz?

⁴ Yalnız fikirləşirsiniz, onu nüfuzdan
salaq,

Çünki yalandan zövq alırsınız.
Diliniz xeyir-dua söyləsə də,

Qəlbiniz lənət yağdırır. *Sela*
⁵ Ey qəlbim, sükutla Allahı gözlə,
Çünki ümidim Ondadır.

⁶ Qayam, qurtuluşum yalnız Odur,
O mənim qalamdır, mən sarsılmaram.

⁷ Qurtuluşum, şərəfim Allaha bağlıdır,
Allah möhkəm qayam və pənahımdır.

⁸ Ey xalq, hər zaman Ona arxalan,
Onun hüzurunda qəlbini açıb-boşalt,
Çünki Allah bizim pənahımızdır! *Sela*

⁹ Bəşər övladları yalnız bir nəfəsdir –
İnsan övladları fanidir.

Tərəzinin gözündə çəkərkən hamısı
yuxarı qalxır,

Çəkisi bir nəfəsdən yüngül gəlir.

¹⁰ Heç zaman zorakılığınıza
güvənməyin,

Talan malına boş yerə ümid bağlamayın,
Var-dövlətiniz artsa da, ona
arxalanmayın.

¹¹ Allah bir dəfə dedi,
Bunu iki dəfə eşitdim:

Qüdrət Allahındır,

¹² ^hEy Xudavənd, məhəbbət Sənidir!

Sən hər kəsə əməlinə görə əvəz verirsen!

Məzmur 63

Davudun məzmunu.

ⁱ *Yəhuda çölündə olanda.*

63 Ey Allah, mənim Allahım Sənsən,
Sənin üçün yaman qəribəmişəm.
Quraq, cansıxıcı, susuz bir diyarda
Sənsiz könülüm susuzdur.
Bütün varlığım la həsrətini çəkirəm.
² Müqəddəs yerdə Səni seyr edirdim,
Qüdrətini, əzəmətini görürdüm.
³ Mənim dilim Səni tərənnüm edir,
Məhəbbətin bu həyatdan gözəldir.

^h62:12 Əyy. 34:11; Yer. 17:10; Mat. 16:27; Rom. 2:6; 2Tim. 4:14; Vəhy 2:23

ⁱ63:0 1Şam. 23:14

⁴ Bütün ömrüm boyu Sənə alqış edəcəyəm,
Əllərimi qaldırıb adınla Səni səsləyəcəyəm.

⁵ Sanki yağlı yeməklə canım tox olacaq, Dilim Səni mədh edəcək, ağzım həmd oxuyacaq.

⁶ Yatanda belə, Səni xatırlayıram, Gecə növbələrinə Səni düşünürəm.

⁷ Sən mənə kömək oldun, Qanadlarının kölgəsində Sənə mədh oxuyacağam.

⁸ Könlüm Sənə bağlanır, Sağ əlin məni möhkəm tutur.

⁹ Amma canımın qəsdinə duranlar Yer in dibinə batacaqlar,

¹⁰ Qılıncın ağzına tuş gələcəklər, Çaqqallara yem olacaqlar.

¹¹ Amma padşah Allaha görə sevinəcək, Adına and içən hər kəs həmd söyləyəcək, Yalançıların isə ağı yumulacaq.

Məzmur 64

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun məzmunu.

64 Ey Allah, eşit səsimi, Sənə şikayət edirəm,

Həyatımı düşmən vahiməsindən qoru.

² Pislərin fəndlərindən,

Şər iş görənlərin vəlvələsindən

Məni qoru.

³ Onlar qılınc kimi dillərini itiləyirlər, Kamanın üstünə ox kimi acı sözlərini qoyurlar,

⁴ Günahsız insana pusqu qurduqları yerlərdən

Qəfildən, çəkinmədən atırlar.

⁵ Bir-birlərini şər iş görməkdə cəsarətləndirirlər,

Gizlənilib tələ qurmaq üçün məsləhət edirlər,

«Bunu kim görəcək?» deyirlər.

⁶ Fitnəkarlıqla qəsd qururlar və belə deyirlər:

«Ustalıqla fənd işlətdik».

İnsanın daxili, qəlbi görünməz.

⁷ Lakin Allah onlara ox atacaq,

Onlar qəflətən yaralanacaq.

⁸ Öz dilləri özlərini yıxacaq,

Onları görənlər başını bulayıb xor baxacaq.

⁹ Bütün insanlar qorxacaq,

Allahın əməllərini bəyan edəcək, Onun işləri barədə düşünəcək.

¹⁰ Saleh insan Rəbbə görə sevinəcək, Ona pənah gətirəcək.

Bütün ürəyidüz insanlar Rəbbə həmd edəcək!

Məzmur 65

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun məzmunu.

Bir ilahi.

65 Ey Allah, Səni Sionda həmdlər gözləyir,

Sənə edilən əhd yerinə yetiriləcək.

² Ey duaları eşidən,

Bütün bəşər hüzuruna gələcək.

³ Mən günaha batmışdım,

Lakin Sən üsyankarlığımızı kəffarə edirsən.

⁴ Nə bəxtiyardır evinin həyətlərində yaşayan,

Seçib Özünə yaxın etdiyin insan!

Biz Sənin evinin, müqəddəs məbədinin Nemətləri ilə doyacağıq!

⁵ Sən ey qurtuluşumuzun Allahı, Zəhmli işlərinlə ədalətini göstərirsən,

Bizə cavab verirən.

Sən yer üzünün bütün ucqarlarının, Ən uzaq dənizlərin belə, ümidisən.

⁶ Sən qüdrətə bürünmüşən, Qüvvətinlə dağları möhkəmlətmisən.

⁷ Dənizlərin uğultusunu,

Dalğaların gurultusunu,

Ümmətlərin çaxnaşmasını

Yatıran Sənsən.

⁸ Dünyanın ucqarlarında yaşayanlar

Sənin əlamətlərinə mat qalırlar.

Gündoğandan günbatanadək bütün insanlar

Sənə mədh oxuyurlar.

⁹ Yer üzünün qayğısına qalıb su verirən,

Onu çox məhsuldar edirsən.
 Ey Allah, çayın su ilə doludur,
 Torpağı taxıl üçün hazır edirsən.
¹⁰ Torpağın şırımlarını sulayırsan,
 Aralarını bərkidirsən,
 Gur yağışla torpağını yumşaldırsan,
 Məhsuluna bərəkət verirən.
¹¹ Yaxşılıqlarınla tac qoyursan,
 Yollarından yağ damır,
¹² Çöl otlaqlarına tökülür,
 Təpələr sevincə bürünür.
¹³ Çəmənlərin sürülərlə dolur,
 Dərələrini taxıl bürüyür.
 Onlar cuşa gəlib tərənnüm söyləyir!

Məzmur 66

Musiqi rəhbəri üçün. Bir ilahi.

Məzmur.

66 Ey bütün dünya əhli,
 Cuşa gəlib Allaha nida edin,
² Şərəfli ismini tərənnüm edin,
 Ona şərəflə həmd edin!
³ Siz Allaha belə deyin:
 «Əməllərin nə qədər zəhmlidir!
 O qədər qüdrətlisən ki,
 Düşmənlərin qarşında diz çökür!
⁴ Bütün dünya Sənə səcdə edir,
 Səni tərənnüm edir,
 İsmi tərənnüm edir». *Sela*
⁵ Gəlin, Allahın işlərini,
 Bəşər övladları üçün etdiyi zəhmli əməllərini görün.
⁶ Dənizi quruya çevirdi,
 Çayın sularını saxlayıb xalqı piyada keçirdi.
 Biz Allaha görə sevinək!
⁷ Qüdrəti ilə əbədi səltənət sürər,
 Günahkarlar Ona qarşı qalxmasın deyər
 Göz qoyub millətlərə nəzarət edər. *Sela*
⁸ Ey xalqlar, Allahımıza alqış edin,
 Ona həmd edin, səsiniz eşidilsin!
⁹ Odur canımızı qoruyan,
 Ayağımızı bürüməyə qoymayan.

¹⁰ Ey Allah, bizi sınaqdan keçirdin,
 Sən bizi gümüş kimi təmizləyib
 saflaşdırdın.
¹¹ Sən bizi Öz torunla tutdun,
 Kürəyimizə ağır yük qoydun.
¹² Sən insanları başımızın üstündən
 keçirdin.
 Oda düşdük, suya düşdük,
 Axırda bizi Sən bolluğa çıxartdın.
¹³ Sənin evinə yandırma qurbanları ilə
 gələcəyəm,
 Sənə əhd etdiyim təqdimləri verəcəyəm.
¹⁴ Dar gündə dilim bunları bəyan etdi,
 Mənim ağzım bu əhdləri söylədi.
¹⁵ Kökəldilmiş heyvanları
 Sənin üçün yandırma qurbanı
 verəcəyəm.
 Qoçların xoş tüstüsü Sənə sarı qalxacaq,
 Təkələri, öküzləri qurban gətirəcəyəm.
Sela
¹⁶ Ey Allahdan qorxanlar, gəlin,
 dinləyin,
 Onun mənə nə etdiyini sizə bəyan edirəm.
¹⁷ Ağzımla Onu səslədim,
 Dilimlə Onu mədh etdim.
¹⁸ Mən qəlbimdə təqsirə yer versəydim,
 Xudavənd məni eşitməzdi.
¹⁹ Lakin Allah məni dinlədi,
 Duamın səsinə eşitdi.
²⁰ Alqış olsun Allaha! Duamı rədd
 etmədi,
 Məndən məhəbbətini əsirgəmədi!

Məzmur 67

*Musiqi rəhbəri üçün simli alətlərin
 müşayiəti ilə oxunan məzmur.*

Bir ilahi.

67 Lütf edib, ey Allah, bizə xeyir-
 dua ver,
 Üzün üstümüzə nur saçsın. *Sela*
² Qoy yer üzündə Sənin yolun,
 Bütün millətlər arasında qurtuluşun
 tanınsın.

³ Ey Allah, Sənə xalqlar şükür etsin,
 Qoy Sənə bütün xalqlar şükür etsin.
⁴ Qoy ümmətlər sevinclə Səni mədh etsin,
 Çünki xalqlara insafı hökm edirsən,
 Yer üzündəki ümmətlərə yol göstərirsən.
Sela
⁵ Ey Allah, Sənə xalqlar şükür etsin,
 Qoy Sənə bütün xalqlar şükür etsin.
⁶ Yer üzü bəhrəsini verib,
 Allah, bizim Allahımız bizə bərəkət verib.
⁷ Allah bizə xeyir-dua verib.
 Qoy yer üzünün qurtaracağınadək hər yerdə olanlar Ondan qorxsun!

Məzmun 68

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun məzmunu.

Bir ilahi.

68 Allah qalxsın, qoy düşmənlər dağılsın,
 Ona nifrət edənlər qarşısından qaçsın,
² Pislər çəkilən tüstü kimi dağılsın,
 Alovun qarşısında mum kimi ərisin.
 Qoy onlar Allahın qarşısında məhv olsun.
³ Salehlər sevinisin,
 Allahın hüzurunda fərəhindən coşsun,
 Sevinib şad olsun.
⁴ Allaha ilahi oxuyun, ismini tərənnüm edin,
 Buludlar üstünə minənə yol açın.
 İsmi Rəbdir, hüzurunda fərəhiniz çağlasın.
⁵ Öz müqəddəs məskəninə olan Allah Yetimlərin atası,
 Dul qadınların müdafiəçisidir.
⁶ Allah kimsəsizlərə ev qurur,
 Əsirləri firavanlığa çıxarır,
 Günahkarlar isə quru yurdda yaşayır.
⁷ Ey Allah, Sən xalqının önündə gedərkən,
 Çöllükdə yürüşə çıxarkən *Sela*

⁸ Sina dağındakı Allahın qarşısında,
 Allahın, İsrailin Allahının hüzurunda
 Yer lərzəyə gəldi, göydən yağış töküldü.
⁹ Ey Allah, yaxşıca yağışlar yağdırdın,
 Solan torpaqlarını canlandırdın.
¹⁰ Xalqın orada məskən saldı.
 Ey Allah, xeyirxahlığına görə
 Məzlumlar üçün oranı Sən hazırladın.
¹¹ Xudavənd əmr edir,
 Bir alay qadın
 Belə müjdə paylayır:
¹² «Düşmənlər orduları qaçır!
 Padşahları qaçır!
 Evdə olanlar
 Talan malını paylayırlar.
¹³ Siz ağıllar arasında yatanda
 Qanadları gümüş kimi bərq vuran,
 Tükləri isə qızıl kimi parlayan,
 Göyərçinə oxşayırsınız».
¹⁴ Külli-İxtiyar padşahları elə dağıtdı ki,
 Elə bil Salmon dağına göydən qar tökülür.
¹⁵ Ey Başan dağı, Allahın dağı,
 Ey zirvələri çox olan Başan dağı!
¹⁶ Ey zirvələri çox olan dağlar,
 Allah məskən salmaq üçün seçdiyi dağa
 Niyə qibtə ilə baxırımsız?
 Bəli, Rəbb orada əbədi yaşar.
¹⁷ Allahın döyüş arabaları var
 Minlərlə, saysız-hesabsız.
 Xudavənd onlarla birgə
 Sinadan müqəddəs məskəninə gəlib.
¹⁸ ^mYa Rəbb Allah, Sən yüksək yerlərə
 çıxıb məskən saldın,
 Əsir etdiyin düşmənləri Öztünlə oraya
 apardın,
 Sən bütün insanlardan,
 Hətta üsyankarlardan da xərac aldın.
¹⁹ Xudavəndə,
 Bizi qurtaran Allaha –
 Hər gün qayğı yükümüzü çəkənə alqış
 olsun! *Sela*
²⁰ Allahımız azad edən Allahdır,
 Ölümdən qurtaran Xudavənd Rəbdir.

²¹ Allah düşmənlərin kəlləsini,
Günah içində yaşayanların tüklü
təpəsini əzəcək.

²² Xudavənd belə dedi:
«Onları Başandan geri qaytaracağam,
Dənizin dibində olsalar belə,
Oradan geri qaytaracağam.

²³ Qoy ayaqların düşmənlərin qanına
batsın,
Bundan itlərinin dilləri də pay alıb
yalasın».

²⁴ Ey Allah, indi burada o zəfər yürüşün,
Ey Allahım, Padşahım, müqəddəs yerə
gəlişin görünür,

²⁵ Öndə ilahi oxuyanlar,
Arxalarından isə çalğıcılar,
Aralarında dəfçalan qızlar gəlir.

²⁶ Ey İsrailin belindən gələnlər, cəmiyyət
içində
Allahınız Rəbbə alqış edin.

²⁷ Qabaqda kiçik Binyamin qəbiləsi
gedir,
Ardınca çoxlu Yəhuda başçıları,
Ondan sonra Zevulunun, Naftalinin
başçıları gəlir.

²⁸ Ey Allah, qüdrətini,
Bizim üçün işlətdiyin qüvvətini göstər.

²⁹ Yerusəlimdəki məbədinə görə
Sənə padşahlar xərac gətirir.

³⁰ Qamışlıqda yaşayan heyvanları,
Xalqların danaları ilə buğa sürüsünü tən-
beh et.

Bu gümüşpərəstləri təpiyinin altına sal,
Davakar xalqları pərən-pərən et.

³¹ Misirdən Allahın hüzuruna elçilər
gələcək,
Kuşlular da Ona əl açacaqlar.

³² Ey dünya ölkələri,
Allaha ilahi söyləyin.
Xudavəndi tərənnüm edin, *Sela*

³³ Göylərin, ulu göylərin üstünə minəni,
Güclü səslə gurlayanı dinləyin,

³⁴ Allahın qüdrətini bəyan edin,
Əzəməti İsrail üzərindədir,

Onun qüdrəti göylərdədir!

³⁵ Müqəddəs məkanında olan ey Allah,
zəhmlisən!

İsrailin Allahı Öz xalqına qüdrət, qüvvət
verir.

Allaha alqış olsun!

Məzmur 69

*Musiqi rəhbəri üçün. Davudun
«Şəşannim» üstə oxunan məzmunu.*

69 Ay Allah, məni qurtar,
Su çıxıb boğazımacan,

² Dərin bataqlığa batmaqdayam,
Ayaq üstə durmağa yer yoxdur.

Dərin sulara qərq olmuşam,
Sellər məni aparır.

³ Fəryad etməkdən taqətim kəsildi,
Allahı gözləməkdən

Boğazım qurudu, gözümün nuru söndü.

⁴ Boş yerə mənə nifrət edənlər
Başımın tükündən çoxdur.

Haqsız yerə mənə düşmən kəsilənlər,
Məni məhv etmək istəyənlər qüvvətlidir.
Oğurlamadığım şeyləri necə qaytara
bilərəm?

⁵ Ey Allah, ağılsızlıq etdiyimi bilirsən,
Günahlarım Səndən gizli deyil.

⁶ Ey Ordular Rəbbi Xudavənd, Səni
gözləyənlər

Mənə görə qoy utanmasınlar.

Ey İsrailin Allahı, Səni axtaranlar

Mənə görə qoy xəcalət içində
qalmasınlar.

⁷ Sənin uğrunda üzərimə rüsvayçılıq
töküldü,

Üzüümü xəcalət бүürüdü.

⁸ Qardaşlarıma yad oldum,
Anamın oğullarına özgə sayıldım.

⁹ Evinin qeyrəti məni yandırır-yaxdı,
Səni təhqir edənlərin rüsvayçılıq təhqir-
ləri altında qaldım.

¹⁰ Oruc tutub ağlamağımı belə,

Mənə rüsvayçılıq saydılar.

¹¹ Mən çula бүürünəndə

Onlara söz oldum.

¹² Darvazadakı adamlar məndən qeybət edirlər,

Sərxoşların dilinin nəğməsinə çevrildim.

¹³ Mənsə, ya Rəbb, Sənə dua edirəm.

Ey Allah, münasib gördüyün zaman

Bol məhəbbətinə görə mənə cavab ver,

Çünkü qurtuluşuna etibar etmişəm.

¹⁴ Məni qurtar, bataqlığa batmayım,

Qoy düşmənlərimdən,

Dərin sülardan xilas olum.

¹⁵ Qoy sellər məni aparmasın,

Dərinlik məni udmasın,

Quyu üstümdə ağzını yummasın.

¹⁶ Ya Rəbb, mənə cavab ver,

Çünkü məhəbbətin yaxşıdır.

¹⁷ Üzünü bu bəndəndən gizlətmə,

Tez cavab ver, çünki əzab çəkirəm.

¹⁸ Yetiş, canımı azad et,

Məni düşmənlərimdən xilas et.

¹⁹ Başıma gələn rüsvayçılığı,

Biabırçılığı, xəcaləti bilirsən,

Bütün yağılarım qarşındadır.

²⁰ Rüsvayçılıq qəlbimi qırdı,

Gör necə biçarəyəm.

Çox axtardım, halıma yanan tapılmadı,

Hey axtardım, təsəlli verən olmadı.

²¹ Mənə yemək əvəzinə öd verdilər,

Susayanda sirkə içirttilər.

²² Süfrələri onlar üçün tələ olsun,

Müttəfiqləri üçün tor olsun.

²³ Gözlərinə qara gəlsin, görməsinlər,

Belləri onları lərzəyə salsın.

²⁴ Qoy qəzəbin onların üzərinə yağsın,

Qoy hiddətinin qızgınlığı onları tutsun.

²⁵ Düşərgələri viran olsun,

Çadırları boş qalsın.

²⁶ Çünki Sənin vurduğun insanı təqib edirlər,

Yaraladıqlarının dərini ona qaxınc edirlər.

²⁷ Bu təqsirkarları daha da təqsirkar çıxar,

Səndən bəraət almasınlar.

²⁸ Qoy adları həyat kitabından silinsin, Salehlərlə yanaşı yazılmasın.

²⁹ Mən məzlumam, dərddiyəm,

Ey Allah, Sənin qurtuluşun məni ucaltsın.

³⁰ Allahın isminə ilahilərlə həmd oxuyacağam,

Onu şükürlərlə ucaldacağam.

³¹ Mal-qara qurbanından çox

Bu, Rəbbin xoşuna gələcək,

Buynuzlu, dırnaqlı buğadan çox

Bu Ona xoş gələcək.

³² Bunu görənlər məzlumlar qoy sevensin,

Ey Allahı axtaranlar, ürəyiniz dirçəlsin.

³³ Çünki Rəbb fəqirləri eşidir,

Öz əsir xalqına xor baxmır.

³⁴ Göy, yer, dənizlər, oradakı canlılar

Qoy Rəbbə həmd oxusunlar.

³⁵ Çünki Allah Sionu qurtaracaq,

O, Yəhuda şəhərlərini bərpa edəcək.

Onun xalqı oranı mülk edib məskən

salacaq,

³⁶ Ora qullarının övladlarına irs olaraq

qalacaq,

Allahın ismini sevənlər orada sakin olacaq!

Məzmur 70

(Zəb. 40:13-17)

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun yadasalma məzmunu.

70 Ey Allah, məni xilas et,
Ya Rəbb, dadıma tez çat!

² Canımın qəsdinə duranlar

Qoy utanıb biabır olsunlar.

Pis günümdən zövq alanlar

Geri qovulub rüsvay olsunlar.

³ «Aha! Aha!» deyənlər

Xəcalət içində çaşb-qalsınlar.

⁴ Lakin Səni axtaranlar

Sənə görə qoy şad olub sevensinlər,

^{69:21} Mat. 27:48; Mark 15:36; Yəh. 19:28-29 ^{69:22} Rom. 11:9-10

^{69:25} Həv. 1:20 ^{69:28} Çıx. 32:32; Vəhy 3:5; 13:8; 17:8

Verdiyın xilas ı sevənlər
Daim «Qoy ucalsın Allah!» desinlər.
⁵ Budur, bir məzlum, bir fəqirəm,
Ey Allah, Sən Özünü tez yetir.
Köməyim, xilaskarım Sənsən,
Ya Rəbb, ləngimə!

Məzmur 71

71 Ya Rəbb, Sənə pənah gətirirəm,
Heç vaxt məni xəcalətdə qoyma.
² Məni ədalətinlə qurtar, xilas et,
Qulağını mənə sarı döndər, məni azad et.
³ Mənə sığınacaq qaya ol,
Qoy əmrinlə hər vaxt ora girib qurtulum.
Çünki qayam da Sən, qalam da Sənsən.
⁴ Ey Allahım, şər insanın əlindən,
Haqsızın, zalımın pəncəsindən məni qurtar.
⁵ Ey Xudavənd, Sən mənim ümidimsən,
Ya Rəbb, gəncliyimdən bəri Sənə güvənmişəm.
⁶ Doğulduğum gündən bəri dayağımsan,
Məni ana bətnindən dünyaya gətirmisən,
Həmişə Sənə həmd edirəm.
⁷ Çoxlarına qərribə bir şey oldum,
Amma Sən mənim möhkəm sığınacağım oldun.
⁸ Sənə həmd etmək dilimdən düşməz,
Daim Sənin izzətini düşünürəm.
⁹ Yaşa dolanda da məni rədd etmə,
Təqətdən düşəndə də məni tərək etmə.
¹⁰ Mənim barəmdə düşmənlərim belə söyləyir,
Məni öldürmək istəyənlər belə məsləhətləşir,
¹¹ Deyirlər ki, Allah onu tərək edib,
Gəlin onu təqib edərək tutaq,
Çünki onu xilas edən yoxdur.
¹² Ey Allah, məndən uzaq durma,
Ey Allahım, dadıma tez çat!
¹³ Qoy məni ittiham edənlər utanıb məhv olsun,
Bədxahlarımı xəcalət, rüsvayçılıq bürüsün.

¹⁴ Mənsə hər zaman Sənə ümid bağlayacağam,
Sənə həmd oxuduqca oxuyacağam.
¹⁵ Gün boyu salehliyini, qurtuluşunu dilim bəyan edir,
Onun ölçüsünü bilməsəm də.
¹⁶ Ey Xudavənd Rəbb, qüdrətinlə dolanıb-gəzəcəyəm,
Sənin, yalnız Sənin salehliyini bəyan edəcəyəm.
¹⁷ Ey Allah, gəncliyimdən bəri mənə təlim vermisən,
Sənin xariqələrini indiyədək elan edirəm.
¹⁸ Yaşa dolub saçıma dən düşənə qədər Gələcək nəslə qüvvətini,
Gələcək nəslin hər birinə qüdrətini Elan edəcəyəm.
Ey Allah, məni tərək etmə.
¹⁹ Ey Allah, salehliyin göylər qədər ucadır,
Böyük işlər görmüsən!
Ey Allah, Sənin kimisi varmı?
²⁰ Sən mənə çoxlu ağır əzablar versən də,
Yenə məni dirçəldirsən,
Yerin dibindən yenə məni çıxarırsan,
²¹ Hörmətimi artırmaqla Mənə yenə əmniyyət verirsən.
²² Ey Allahım, sədaqətinə görə Çəng çalıb Sənə şükür edəcəyəm!
Ey İsrailin Müqəddəsi,
Səni lira ilə tərənnüm edəcəyəm!
²³ Dilim, azadlıq verdiyin qəlbim Mədh oxuyub Səni tərənnüm edəcək,
²⁴ Dilim daim salehliyindən söyləyəcək,
Çünki bədxahlarımın xəcalətdən üzləri qızarıb.

Məzmur 72

Süleymanın məzmuuru.

72 Ey Allah, padşaha ədalət ver,
Şah oğluna salehlik ver.
² Qoy Sənin xalqına salehliklə,
Məzlumlara ədalətlə hakimlik etsin.
³ Xalqın firavanlığı dağlardan aşsın,
Salehlər təpələri dolaşsın.

⁴ Padşah xalq arasında olan məzlumları qorusun,

Fəqirləri xilas etsin,

Zalımları əzsın.

⁵ Nə qədər günəş və ay varsa,

Hər gələn nəsil qoy Səndən qorxsun.

⁶ Biçilən tarlaya yağış kimi,

Torpağı suvaran gur yağış kimi tökülsün.

⁷ Bu padşahın ömrü boyu qoy salehlər çiçək açsın,

Göydə ay durduqca qoy firavanlıq artsın.

⁸ ^uDənizdən-dənizə qədər,

Fəratdan yer üzünün qurtaracağınadək hər yerdə hökmranlıq etsin.

⁹ Onun qarşısında köçəri xalqlar diz çöksün,

Düşmənləri isə qoy yerə vurulsun.

¹⁰ Tarşışın və adaların padşahları ona xərac gətirsin,

Səba və Seva padşahları ona bəxşiş versin.

¹¹ Qarşısında bütün padşahlar təzim etsin,

Qoy bütün millətlər ona xidmət etsin!

¹² Çünki o imdad deyib çağıran fəqirləri, Məzlumları, köməksizləri qurtarır.

¹³ Yoxsula, fəqirə rəhm edir,

Fəqirlərin canlarını azad edir.

¹⁴ Onları hədə-qorxudan, zorakılıqdan qurtarır,

Onun gözündə bunların qanı qiymətlidir.

¹⁵ Yaşasın padşah!

Qoy ona Səba qızılı verilsin,

Qoy onun üçün durmadan dua edilsin,

Hər gün ona xeyir-dua verilsin.

¹⁶ Qoy ölkənin zəmiləri bol olsun,

Dağların başında dalğalansın.

Bu ölkə Livan kimi məhsul versin,

Qoy şəhərin əhalisi ot kimi bitsin.

¹⁷ Qoy padşahın adı əbədi qalsın,

Günəşin ömrü tək adı var olsun.

Onun vasitəsilə insanlar xeyir-dua alsın,

Onu bütün millətlər bəxtiyar adlandırsın!

¹⁸ Alqış olsun Rəbb Allaha, İsrailin Allahına,

Xariqələrin yeganə yaradanına!

¹⁹ Onun şərəfli adına əbədi alqış olsun,

Bütün yer üzünü Onun izzətinə bürünsün! Amin! Amin!

²⁰ Yessey oğlu Davudun duaları burada sona çatır.

Üçüncü hissə

73-89-cu məzmurlar

Məzmur 73

Asəfin məzmurur.

73 Doğrudan da, İsrail üçün, Ürəyitəmiz olanlar üçün Allah xeyirxahdır.

² Amma mənim ayaqlarım az qala büdrəmişdi,

Addımlarım məni yıxmışdı.

³ Pislərin firavanlığını görərəkən Bu məğrurlara həsəd aparırdım.

⁴ Ölənədək onların ağırları yoxdur, Vücutları ətə-cana gəlib.

⁵ Onlar başqaları kimi dərdə düşməzlər, Əzab çəkməzlər.

⁶ Çünki təkəbbür onlar üçün boyunbağı kimidir,

Zorakılıq libas kimi əyinlərini örtür.

⁷ Köklükdən gözləri dombalıb çıxır, Qəlblərinin pis məqsədləri aşib-daşır.

⁸ Pis niyyətli sözləri ilə insanlara istehza edirlər,

Onlara yuxarıdan baxıb hədə-qorxu gəlirlər.

⁹ Ağızlarını göylərin əleyhinə açırlar, Dillərinin sözləri dünyanı gəzib-dolaşır.

¹⁰ Ona görə bütün xalq onların tərəfinə keçir,

Sözlərini axıradək su kimi içir.

¹¹ Deyirlər ki, Allah necə xəbər tutacaq?
Haqq-Taala bundan necə xəbərdar
olacaq?

¹² Belədir pis adamlar,
Daim arxayındırlar, var-dövlət artırırlar.

¹³ Məgər mən boş yerə qəlbimi
təmizləmişdim,
Günahsızlıq içində əllərimi yumuşdum?

¹⁴ Həmişə əziyyətə düşürəm,
Hər səhər töhmətə rast gəlirəm.

¹⁵ Əgər «qoy mən də belə danışım» deyər
düşünsəydim,

Sənin övladlarına xəyanət edərdim.

¹⁶ Bunu anlamaq üçün düşünəndə
Çətin bir iş kimi gözüme durdu.

¹⁷ Yalnız Allahın Müqəddəs məkanına
girərkən

Onların aqibətini dərk etdim.

¹⁸ Doğrudan da, onları sürüşkən yerə
qoymusan,

Onları məhvə yuvarlayırsan.

¹⁹ Onlar bir anda yox olacaqlar,
Dəhşət içində itib-batacaqlar.

²⁰ Yuxudan ayılanda rəyalar unudular,
Ey Xudavənd, Sənin oyanışınla bu
adamlar boş sayılacaq.

²¹ O vaxt könlüm zəhərlənmişdi,
Qəlbim dəlik-deşik olmuşdu.

²² Necə axmaq idim, dərrakəm yox idi,
Qarşında sanki bir heyvan idim.

²³ Amma daim Səninlə olmuşam,
Mənim sağ əlimdən tutmusan.

²⁴ Nəsihətinlə mənə yol göstərirsən,
Sonra məni şərəfə çatdıracaqsan.

²⁵ Göylərdə Səndən başqa kimim var?
Yer üzündə də Səndən başqa heç nə
istəmirəm.

²⁶ Cismim və ürəyim taqətdən düşsə
belə,

Daim, ey Allah, qəlbimin qüvvəti,
nəsibimsən.

²⁷ Budur, Səndən uzaq düşənlər məhv
olurlar,

Sənə xəyanət edənləri yox edirsən.

²⁸ Mənim üçün Allaha yaxınlaşmaq
yaxşıdır,

Xudavənd Rəbbə pənah gətirmişəm,
Ona görə bütün işlərini hamıya
çatdıracağam!

Məzmur 74

Asəfin maskili.

74 Ey Allah, niyə bizi əbədilik tərki
etmisən?

Otlağının sürüsünə niyə qəzəbin
alovlanıb?

² Yada sal keçmişdə satın aldığın icmanı,
Özünə xalq etmək üçün azad etdiyin
tayfanı,

Həm də məskənin olan Sion dağı.

³ Əbədi viranələrə doğru get,
Müqəddəs yerdə hər şeyi düşmən
dağıdıb.

⁴ Səcdəgahının ortasında düşmənlər
nərə çəkдилər,

Bu yerə zəfər bayraqlarını keçirdilər.

⁵ Sıx meşəni budamaq üçün

Balta qaldıran adamlara bənzəyirlər.

⁶ Müqəddəs yerin bütün oyma işlərini
Baltalar və çəkiclərlə qırıb tökdülər.

⁷ Sənin Müqəddəs məkanına od
vurdular,

Adının sakin olduğu yeri uçurub
murdarladılar.

⁸ «Bu xalqı biz birgə əzməliyik» deyər
düşünərək

Ölkədəki bütün səcdəgahları
yandırdılar.

⁹ Heç bir rəmzimiz görünmür,

Daha peyğəmbərimiz yoxdur.

Kimsə bilmir, biz nə vaxtadək belə
qalacağıq.

¹⁰ Ey Allah, nə vaxtadək düşmən Səni
söyəcək?

Yağı əbədilikmi Sənin adına küfr
edəcək?

¹¹ Axı nə üçün əlini geri çəkirsən?

Çıxart qoynundan sağ əlini, onları məhv
et.

¹² Ey Allah, əzəldən Padşahımsan,

Yer üzünə qurtuluşlar verirən.

¹³ Sən dənizi Öz qüdrətinlə böldün,
 Dəniz əjdahalarının başlarını əzdin.
¹⁴ Sən Livyatanın^{††} başlarını əzdin,
 Onu çöl heyvanlarına yem etdin.
¹⁵ Sən bulaqlar açıb sellər axıtdın,
 Həmişəaxar çayları isə qurutdun.
¹⁶ Gündüz də Sənindir, gecə də Sənin,
 Ayı və günəşi Sən yaratmısən.
¹⁷ Sən quru yerin bütün sərhədlərini
 qoydun,
 Həm yayı, həm qışı yaratdın.
¹⁸ Ya Rəbb, unutma, düşmən Səni söyür,
 Sənin adına axmaq bir xalq küfr edir.
¹⁹ Öz qumrunun canını yırtıcılara vermə,
 Məzlumlarının həyatını əsla unutma.
²⁰ Özün bizimlə bağladığın əhdə bax!
 Zorakılıq yuvaları ölkənin hər zülmət
 yerinə dolub.
²¹ Qoyma əzabkeş yenə də rüsvay olsun,
 Qoy sənin adına məzlumlar və fəqirlər
 həmd oxusun.
²² Qalx, ey Allah, mübarizəni apar,
 Unutma ki, axmaqlar həmişə Səni söyür.
²³ Düşmənlərinin səsini,
 Əleyhdarlarının daim yüksələn
 vəlvələsini unutma.

Məzmur 75

*Musiqi rəhbəri üçün Asəfin «Al-taşxet»
üstə oxunan məzmur.*

Bir ilahi.

75 Ey Allah, biz Sənə şükür edirik,
 Bizə doğma olan isminə şükür
 olsun,
 Xariqələrin bunu bəyan edir!
² Allah deyir: «Müəyyən etdiyim zaman
 Mən insafla hakimlik edəcəyəm.
³ Yer və üzərindəkilər lərzəyə gələrkən
 Onu saxlayıb sütunlarından tutan
 Mənəm. *Sela*
⁴ Məğrurlara dedim: “Daha məğrurluq
 etməyin”,

Pislərə dedim: “Gücünüzü göstərməyin,
⁵ Buynuz çıxartmayın,
 Dikbaş-dikbaş danışmayın”».

⁶ İnsanı yüksəltmək
 Nə şərqdən, nə qərbdən, nə də çöllərdən
 gəlir.

⁷ Hökm verən Allah isə
 Həm alçaldır, həm yüksəldir.

⁸ Rəbb əlində bir cam tutub,
 Onu ədviyyatlı, köpüklənən şərabla
 doldurub.
 Şərabından töküb dünyanın bütün pis-
 lərinə paylayacaq,
 Onlar da şərabı dibinə qədər içib-
 qurtaracaq.

⁹ Mənsə daim bunu elan edəcəyəm,
 Yaqubun Allahına tərənnüm
 oxuyacağam.

¹⁰ Pis adamların buynuzları qırılacaq,
 Amma salehlərin qüvvəti artacaq.

Məzmur 76

*Musiqi rəhbəri üçün. Asəfin simli alətlərin
müsayiəti ilə oxunan məzmur.*

Bir ilahi.

76 Allah Yəhudada şöhrətlidir,
 İsraildə Onun adı böyükdür.

² Çardağı Salemdədir,
 Məskəni Siondadır.

³ Allah orada alovlu oxları,
 Qalxan-qılıncı və bütün silahları qırdı.

Sela

⁴ Ey Allah, şərafli Sənsən,
 Ulu dağlardan da əzəmətlisən!

⁵ Cəsur ürəklilər talan oldu,
 Ölüm yuxusuna daldı,
 Bütün cəngavərlərin əlləri sustaldı.

⁶ Ey Yaqubun Allahı, Sənin
 məzəmmətindən
 Arabaçılar və atlar uyumuş qaldı.

⁷ Sən zəhmliyə, Sən!
 Qəzəblənəndə qarşında kim dura bilər?

^{††}74:14 *Livyatan* – bu gün bizə məlum olmayan nəhəng su heyvanı.

⁸ Öz hökmünü göylərdən elan etdin,
Yer vahimələndi və səsini kəsdi.
⁹ Onda, ey Allah, hökm çıxarmaq üçün,
Dünyadakı məzlumların hamısını qur-
tarmaq üçün qalxdın. *Sela*
¹⁰ Qəzəbli insanlar belə, Sənə şükür edir,
Qəzəbdən qurtulanları Özünə
bağlayırsan.
¹¹ Allahınız Rəbbə əhd edin və yerinə
yeterin,
Ey bütün ətraf xalqlar, o Zəhmli Olana
xərac gətirin.
¹² O, hökmdarlarını nəfəsini kəsər,
Dünya padşahlarını vahimələndirər.

Məzmur 77

*Musiqi rəhbəri Yedutun
üçün. Asəfin məzmuuru.*

77 Allahı səsləyirəm, fəryad edirəm,
Allahı səsləyirəm, O məni dinlər.
² Dar günümdə Xudavəndi axtarıram,
Bütün gecə durmadan,
Könlüm ovunmadan Ona əl açmışam.
³ Allahı yada salarkən təlaşa düşürəm,
Dərindən fikirləşəndə ruhdan düşürəm.
Sela
⁴ Qoymursan gözlərimi yumum,
Üzgünlükdən danışa bilmirəm.
⁵ Düşünürəm keçən günləri,
Ötən dövrəni, illəri.
⁶ Oxuduğum ilahi gecələr yadıma düşür,
Ürəyimdə düşünəndə könlüm məndən
soruşur:
⁷ «Xudavənd məni əbədilikmi tərək edib?
Bir daha məndən razı qalmayacağı?
⁸ Məhəbbəti həmişəlik qurtardımı?
Vədi nəsilədən-nəslə qədər sona çatdımı?
⁹ Allah rəhm etməyi unudubmu,
Mərhəmətinin yerini qəzəb tutdumu?»
Sela
¹⁰ Dedim: «Bu mənim üçün bələdir,
Haqq-Taala daha gücünü göstərmir».
¹¹ Ya Rəbb, Sənin əməllərini yada
salıram,

Bəli, xatırlayıram, ta qədimdən xariqələr
göstərmisən.
¹² Sənin bütün işlərini dərindən
düşünürəm,
Əməllərin barədə xəyala dalıram.
¹³ Allahın yolu müqəddəsdir.
Allah kimi böyük hansı allah var?
¹⁴ Xariqələr yaradan Allah Sənsən,
Xalqlar arasında qüdrətini göstərmisən.
¹⁵ Əl uzadıb xalqını,
Yaqub, Yusif övladlarını azad etmisən.
Sela

¹⁶ Ey Allah, sular Səni gördü,
Səni görənlər sular qorxdu,
Hətta ümmanlar lərzəyə gəldi.
¹⁷ Buludlar yağışa döndü,
Göylərdən gurultular eşidildi,
Hər tərəfə oxların töküldü.
¹⁸ Qasırganın içindən ildırım çaxdı,
Şimşəklər yer üzünə işıq saçdı,
Yer lərzəyə gəlib sarsıldı.
¹⁹ Sən dənizdə, ümman sularda yol
açdın,
Amma ayaq izlərin məlum olmadı.
²⁰ Sən Musa və Harunun əli ilə
Xalqını bir sürü kimi aparmışdın.

Məzmur 78

Asəfin maskili.

78 Ey xalqım, təlimimi dinləyin,
Dilimdən çıxan sözləri eşidin.
² ^wAğzımı bu məsələ açıb
Keçmişdəki müəmmaları bəyan
edəcəyəm.
³ Bunları eşitmişik, bilirik,
Bizə atalarımız nəql edib.
⁴ Bunu onların nəvələrindən
gizlətməyəcəyik;
Rəbbin həmdə layiq işlərini,
Onun qüdrətini, etdiyi xariqələri
Gələcək nəsillərə söyləyəcəyik.
⁵ Rəbb öyüd vermək üçün Yaqub nəslinə
–
İsrailə bir təlim qoydu.

Ata-babalarımıza əmr etdi ki,
 Bu təlimi övladlarına öyrətsin.
⁶ Qoy gələcək nəsil də bilsin,
 Gələcəkdə doğulacaq övladlar da
 Balalarına bu təlimi verə bilsin.
⁷ Qoy ümidlərini Allaha bağlasınlar,
 Allahın işlərini unutmasınlar,
 Əmlərini yerinə yetirsinlər.
⁸ Qoy ata-babaları kimi olmasınlar,
 Çünki onlar dikbaş, üsyankar bir nəsil
 idi.
 Allaha ürəkləri dönük,
 Könülləri vəfasız idi.
⁹ Efrayim övladları ox-kamanla
 silahlandılar,
 Amma döyüş günü tez geriyyə qayıtdılar.
¹⁰ Allahın əhdini pozanlar belə etdilər,
 Sənin qanunlarınla yaşamaq istəmədilər.
¹¹ Allahın işlərini,
 Göstərdiyi xariqələrini unutdular.
¹² ^xAllah Misir torpağında, Soan
 bölgəsində,
 Ata-babalarının gözləri önündə
 xariqələr göstərmişdi.
¹³ ^yDənizi yarıb onları keçirmişdi,
 Suları divar kimi saxlamışdı.
¹⁴ ^zOnlara gündüz buludla,
 Bütün gecə şafəq saçan alovla yol
 göstərmişdi.
¹⁵ ^aÇöldə qayaları yarmışdı,
 İçsinlər deyə ümman kimi bol su
 çıxarmışdı.
¹⁶ Qayadan suları sel kimi çıxarmışdı,
 Bu suları çaylar kimi axıtmışdı.
¹⁷ Amma onlar günah etməyi davam
 etdirdilər,
 Səhrada Haqq-Taalaya qarşı üsyankar
 oldular.
¹⁸ ^bİştahaları artdı, yemək tələb etdilər,
 Ürəklərində Allahı sınağa çəkдилər.
¹⁹ Allahın əleyhinə belə danışdılar:
 «Məgər Allah çöldə süfrə qura bilər?

²⁰ Nə olsun qayaya vuranda sular axdı,
 Sellər aşıb-daşdı.
 Görəsən O, çörək verə bilərmi?
 Xalqına ət verə bilərmi?»
²¹ Rəbb bunu eşidərkən qəzəbləndi,
 Yaquba qarşı alovunu yerə tökdü,
 İsrailə qarşı hiddəti artdı.
²² Çünki onlar Allaha inanmırdılar,
 Onun qurtuluşuna arxalanmırdılar.
²³ Bununla belə, uca səməyə əmr etdi,
 Göylərin qapılarını açdırdı.
²⁴ ^cOnlara yemək üçün manna yağdırdı,
 Göylərin taxılını verdi.
²⁵ ^dİnsan mələklərin çörəyindən yedi,
 Onlara doyunca yemək verildi.
²⁶ Göylərdə şərq küləyini əsdirirdi,
 Qüdrəti ilə cənub küləyini gətirdi.
²⁷ Başlarına toz kimi ət yağdırdı,
 Onlara dənizdəki qum qədər quşlar
 göndərdi.
²⁸ Düşərgələrinin ortasına,
 Qaldıqları yerin ətrafına səpələdi.
²⁹ Onlar doyunca, çox yedi,
 İştahaları çəkən şeyləri onlara verdi.
³⁰ Lakin iştahaları qurtarmamış,
 Yemək ağızlarında olarkən
³¹ Allah onlara qarşı hiddətini artırdı,
 Ətli-canlılarını qırdı,
 İsrail igidlərini vurub yerə sərdi.
³² Bununla belə, günahlarını davam
 etdirdilər,
 Onun xariqələrinə inanmadılar.
³³ Buna görə də günlərini puç etdi,
 Dəhşətlə ömürlərini sona yetirdi.
³⁴ Ölənləri görüb Allahı axtardılar,
 Geri dönüb Allahı səylə aradılar.
³⁵ Yadlarına düşdü ki, Allah onların
 Qayası idi,
 Allah-Taala onların Satınalanı idi.
³⁶ Lakin ağızları ilə Ona yaltaqlanırdılar,
 Dilləri ilə Ona yalan danışırıdılar.

^x78:12 Çıx. 7:8–12:32 ^y78:13 Çıx. 14:21-22 ^z78:14 Çıx. 13:21-22

^a78:15 Çıx. 17:1-7; Say. 20:2-13 ^b78:18 Çıx. 16:2-15; Say. 11:4-23,31-35

^c78:24 Yəh. 6:31

³⁷d Qəlblərində Ona qarşı dönük olmuşdular,

Əhdinə vəfasız çıxmışdılar.

³⁸Allah isə rəhmlidir, günahı bağışlayır, Günahkarı yox etmir.

Dəfələrlə qəzəbini saxlayır, Hiddətini tamamilə oyanmağa qoymayıb.

³⁹Yada saldı ki, onlar yalnız bəşərdir, Onlar əsən, geri dönməyən küləyə bənzəyir.

⁴⁰Neçə dəfə səhrada Ona qarşı üsyankar oldular,

Neçə dəfə çöllükdə Onu kədərləndirdilər!

⁴¹Allahı dönə-dönə sınıdılar, İsrailin Müqəddəsinin xətrinə dəydilər.

⁴²Xatırlamadılar Onun qüdrətini, Düşməndən azad etdiyi günü,

⁴³Misirdə göstərdiyi əlamətləri, Soan bölgəsində göstərdiyi möcüzələri.

⁴⁴^eMisirliyə sulardan içə bilməsinlər deyə

Suları qana döndərib çaylardan axıtmışdı.

⁴⁵^{fg} Onları göndərdiyi mozalanlara yem etmişdi,

Göndərdiyi qurbağalar ölkələrini xarabaya çevirmişdi.

⁴⁶^hƏkinlərini tırtillara, Zəhmətlərinin bəhərini çəyirtkələrə vermişdi.

⁴⁷ⁱÜzümlərini dolu ilə, Firon ənciri ağaclarını şaxta ilə məhv etmişdi.

⁴⁸Naxırlarını dolu ilə, Sürülərini şimşəklə qırmışdı.

⁴⁹Onların üzərinə qızgın qəzəbini, Hirsini, hiddətini, dərdləri,

Bir qoşun ölüm mələklərini tökmüşdü.

⁵⁰Qızgın qəzəbinə yol açmışdı, Əsirgəmədən canlarına ölüm vermişdi, Həyatlarına bəla gətirmişdi.

⁵¹^jHər Misirlinin ilk oğlunu, Ham nəslindən hər kişinin belindən gələn ilk oğlunu qırmışdı.

⁵²^kÖz xalqını isə qoyun kimi oradan çıxarmışdı,

Çöldən onları sürü kimi aparmışdı.

⁵³^lOnları qorxudan uzaq, asayış içində aparmışdı,

Düşmənləri isə dənizdə qər q olmuşdu.

⁵⁴^mOnları Öz müqəddəs torpağına, Sağ əli ilə aldığı dağlar diyarına gətirdi.

⁵⁵ⁿOnların qarşısından başqa millətləri qovdu,

Torpaqlarını da İsrail qəbilələrinə mülk olaraq payladı,

Yaşamaq üçün yurd-yuvalarını onlara verdi.

⁵⁶^oLakin onlar Allah-Taalanı sınıdılar, Ona qarşı üsyankar oldular, Göstərişlərinə əməl etmədilər.

⁵⁷Ataları kimi dönüklük və xəyanət etdilər,

Xarab kamandan atılan ox kimi ayrı getdilər.

⁵⁸Onu səcdəgahları ilə qəzəbləndirdilər, Onu yonma bütləri ilə qısqandırdılar.

⁵⁹Bunları eşidən Allah çox hiddətləndi, İsraili tamamilə rədd etdi.

⁶⁰^pİnsanlar arasında qaldığı çadırını, Şilodakı məskəni tərk etdi.

⁶¹^qQüdrətini^{††} əsarətə, Şərəfini düşmən əlinə təslim etdi.

⁶²Öz xalqını qılıncdan keçirtdi, Öz irsini qəzəbinə düçar etdi.

⁶³İgidləri alov uddu,

^{††}78:61 Qüdrət, şərəf – Əhd sandığının rəmzi. Bax: 1Şam. 4-cü fəsil.

78:37 Həv. 8:21 78:44 Çix. 7:17-21; Vəhy 16:4 78:45 Çix. 8:20-24

78:45 Çix. 8:1-6 78:46 Çix. 10:12-15 78:47 Çix. 9:22-25

78:51 Çix. 12:29 78:52 Çix. 13:17-22 78:53 Çix. 14:26-28 78:54 Çix.

15:17; Yeşua 3:15-17 78:55 Yeşua 11:16-23 78:56 Hak. 2:11-15

78:60 Yeşua 18:1; Yer. 7:12-14; 26:6 78:61 1Şam. 4:4-22

Nişanlı qızlara toy çalınmadı.

⁶⁴Kahinləri qılınclarla qırıldı,
Arvadları dul qaldı, gözlərinin yaşı
qurudu.

⁶⁵O zaman Xudavənd yuxulu insan kimi
oyandı,
Sanki şərəbin təsirindən ayılan bir
pəhləvandır.

⁶⁶Düşmənlərini vuraraq geri atdı,
Əbədi olaraq onları rüsvay etdi.

⁶⁷Yusifin nəslini rədd etdi,
Efrayim qəbiləsini seçmədi.

⁶⁸Yəhuda qəbiləsini,
Sevdiyi Sion dağını seçdi.

⁶⁹Öz Müqəddəs məkanını səma kimi,
Əbədi qurduğu dünya kimi tikdi.

⁷⁰Çoban olan qulu Davudu seçdi,
Onu qoyun ağıllarından götürdü.

⁷¹Əmlik quzuların qayğısına qalanı
gətirdi,

Xalqı Yaqub nəslinin və Öz irsi İsrailin
çobanı etdi.

⁷²Davud onları kamil ürəklə otardı,
Əlindən gələn məharətlə onları irəli
apardı.

Məzmun 79

Asəfin məzmunu.

79¹Ey Allah, millətlər Sənin
mülkünə giriblər,
Müqəddəs məbədinə murdar ediblər,
Yerusəlimi viranəliyə çeviriblər.

²Qullarının cəsədini göydəki quşlara
yem ediblər,
Möminlərinin ətini yerdəki heyvanlara
veriblər.

³Yerusəlimin hər tərəfində onların qanı
axıdılıb,
Onları dəfn edən yoxdur.

⁴Qonşularımızın tənə hədəfinə döndük,
Ətrafdakılarımız tərəfindən ələ salınıb
lağ edildik.

⁵Ya Rəbb, nə vaxtacan,
Yoxsa əbədilikmi bu qəzəbindən
dönməyəcəksən,
Qısqanlıqdan od tutub yanacaqsan?

⁶Səni tanımayan millətlərin,
İsmi çağırmayan ölkələrin üstünə hid-
dətini tök.

⁷Çünki onlar Yaqub nəslinin başını
yeyiblər,
Yurd-yuvasını viranəyə çeviriblər.

⁸Ata-babalarımızın günahını
boynumuza qoyma,
Nə qədər alçalmışıq, mərhəmətini bizə
tez göstər.

⁹Ey bizi qurtaran Allah,
İsmin şərəfinə Sən bizə yardım et,
Günahlarımızı kəffarə edərək
İsmin naminə Sən bizi xilas et.

¹⁰Niyə millətlər «Hanı onların Allahı?»
desinlər?

Qullarının tökülən qan qisasının
alınmasını

Qoy gözüümüz görsün, millətlər də
bilsinlər.

¹¹Qoy əsirlərin ah-naləsi hüzuruna
çatsın,
Ölümə aparılanları böyük qüdrətinlə
qoru.

¹²Ey Xudavənd, Sənə tənə vuran bizim
qonşuların
Tənələrini yeddi qat artıq kökslərinə
qaytar.

¹³Biz Sənin xalqın, otlağının sürüsüyük,
Əbədilik Sənə şükür edərək,
Nəsildən-nəslə qədər həmdlərini bəyan
edərək!

^{78:70} 1Şam. 16:11-12; 2Şam. 7:8; 1Saln. 17:7

^{79:1} 2Pad. 25:8-10; 2Saln. 36:17-19; Yer. 52:12-14

^{79:6} Yer. 10:25

Məzmun 80

*Musiqi rəhbəri üçün. Asəfin «Şoşannim»
üstə oxunan şəhadət məzmunu.*

80 ¹Ey İsrailin Çobanı,
Yusif nəslinə sürü kimi Baxan,
qulaq as!

Ey keruvlar üstündə Oturan, nurunu saç!
²Efrayim, Binyamin, Menaşşe
qəbilələrinin önündə

Qoy qüvvətin oyansın, gəl, bizi qurtar!

³Ey Allah, bizi əvvəlki halımıza qaytar,
Üzündən nur saçıb bizi qurtar!

⁴Ya Rəbb, ey Ordular Allahı, nə
vaxtacan

Xalqının duasından qəzəblənəcəksən?

⁵Onlara çörək yerinə göz yaşı yedirdin,
Onlara bolluca göz yaşı içirdin.

⁶Qonşularımızla bizi çəkişməyə vadar
etdin,

Düşmən bizi ələ salıb gülür.

⁷Ey Ordular Allahı, bizi əvvəlki halımıza
qaytar,

Üzündən nur saçıb bizi qurtar!

⁸Misirdən tənək fidanı gətirərək

Qovduğun millətlərin torpağında əkdin.

⁹Bunun üçün sahə hazırlamışdın,

Tənək rişələnib ölkəni бүрүdü.

¹⁰Budaqları dağlara,

Böyük sidr ağaclarına kölgə saldı.

¹¹Dənizə qədər qol-budaq atdı,

Zoğ atıb Fərat çayına çatdı.

¹²Bəs niyə ətrafdakı hasarını uçurdun?

Budur, yoldan keçən hər kəs məh-
sullarını qoparı,

¹³Tənəyi meşənin qabanları korlayır,

Onu çöl heyvanları çeynəyir.

¹⁴Ey Ordular Allahı, dön, göydən bax,

Bu tənəyi gör, qayğısına qal.

¹⁵Axı bu fidanı sağ əlinlə əkmisən,

Kökünə^f qüvvət vermisən.

¹⁶Tənəyini kəsib yandıranlar

Qəzəbli məzəmmətinlə qoy yox olsunlar!

¹⁷Sənin əlin, sağ əlin Öz seçdiyin adamı

–

Qüvvət verdiyin bəşər oğlunu qorusun.

¹⁸Qoy Səndən dönüb ayrılmayaq,

Bizi elə yaşat ki, ismini çağırmaq.

¹⁹Ya Rəbb, ey Ordular Allahı, bizi

əvvəlki halımıza qaytar,

Üzündən nur saçıb bizi qurtar!

Məzmun 81

*Musiqi rəhbəri üçün. Asəfin «Gittib»
üstə oxunan məzmunu.*

81 Qüvvətimiz olan Allahı mədh
edin,

Yaqubun Allahına cuşa gəlib nida edin!

²İlahi oxuyun,

Dəfi, xoş avazlı liranı və çəngi çalın.

³^vTəzə Ay mərasimində, ay
bədirlənəndə,

Bizim bayram günündə

Şeypur çalın!

⁴Çünki bu, İsrail üçün verilən qaydadır,

Yaqubun Allahının hökmüdür.

⁵O, Misir əleyhinə çıxanda

Yusif nəslinə belə bir öyüd verir.

Naməlum bir səs eşitdim:

⁶«Onun çiyinlərini bu yükdən
qurtarıram,

Qoy əlləri bu ağır səbətdən azad olsun.

⁷^wDar günündə Məni çağırдың,

Mən də səni qurtardım.

Gurlayaraq tufan içindən sənə cavab
verdim,

Meriva sularında səni sınađım. *Sela*

⁸Ey xalqım, dinlə, xəbərdarlıq edirəm,

Ey İsrail, kaş ki Məni dinləyəydin!

⁹^xAranızda özgə allah olmasın,

Yad allaha kimsə səcdə qılmasın.

¹⁰Rəbb Allahınız Mənəm,

Mən sizi Misir torpağından buraya
gətirmişəm.

^f80:15 *Kökünə* – yaxud *oğula*.

^u80:1 Çıx. 25:22 ^v81:3 Say. 10:10

^w81:7 Çıx. 17:7; Say. 20:13

^x81:9 Çıx. 20:2-3; Qanun. 5:6-7

Ağzını yaxşı aç,
 Doyunca yemək verirəm.
¹¹ Lakin xalqım səsimi eşitmədi,
 İsrail nəslİ Məni istəmədi.
¹² Onların inadkar qəlblərinə izin
 verdim ki,
 Necə istəyirlər, elə gəzsinslər.
¹³ Kaş ki xalqım Mənə qulaq asaydı,
 İsrail nəslİ Mənim yolumla gedəydi!
¹⁴ Bir anda düşmənlərini yerə sərərdim,
 Əlimi yağlarının üstünə qaldırdım.
¹⁵ Mən Rəbbə nifrət edənlər Mənə boyun
 əyərdi,
 Əbədi olaraq vaxtları belə keçərdi.
¹⁶ Sizə taxılın əlasını yedirərdim,
 Sizi qayadan axan balla bəsləyərdim».

Məzmun 82

Asəfin məzmunu.

82 Allah Öz toplantısında durub,
 Hökmünü verərək allahlar
 arasında deyir:
² «Nə vaxtadək nahaq hökm
 verəcəksiniz,
 Pislərə tərəfkeşlik edəcəksiniz? *Sela*
³ Yoxsulun və yetimin işinə ədalətlə
 baxın,
 Məzlumun və fəqirin haqqını verin.
⁴ Yoxsul və möhtacları qurtarın,
 Pislərin əlindən onları azad edin.
⁵ Nə bilirsiniz, nə də ki anlayırsınız!
 YerİN təməlləri sarsılır, qaranlıqda
 dolanırsınız.
⁶ ^yDemişəm: “Siz allahlarsınız,
 Hər biriniz Haqq-Taala övladlarısınız”.
⁷ Lakin insan kimi öləcəksiniz,
 Adi bir hökmdar kimi torpağa
 düşəcəksiniz». ⁸ Ey Allah, qalx, dünyaya hakim ol,
 Çünki bütün millətlərə Sən sahib
 olacaqsan!

Məzmun 83

Bir ilahi.

Asəfin məzmunu.

83 Ey Allah, susub səssiz durma!
 Ey Allah, sakit olma!
² Budur, düşmənlər qiyamət qoparır,
 Sənə nifrət edənlər Sənin əleyhinə
 qalxır.
³ Xalqına qarşı fənd işlədirlər,
 Sənin qoruduqlarına qarşı birgə qərara
 gəlirlər.
⁴ Deyirlər: «Gəlin, onları millət olmasın
 deyə məhv edək,
 İsrailin adı xatırlanmasın deyə onları
 yox edək».
⁵ Ürəkləri bir olaraq qərara gəliblər,
 Sənə qarşı bunlar əhd ediblər:
⁶ Edomlular, İsmaililər,
 Moavlular, Həcərilər,
⁷ Geval, Ammon, Amaleq,
 Filişt və Sur əhalisi.
⁸ Aşşur da onlara qoşulub,
 Lutun övladlarına kömək edir. *Sela*
⁹ ^{za} Başlarına gətir Midyanlılara
 etdiklərini,
 Qişon vadisində Sisranın, Yavinin başına
 gətirdiklərini.
¹⁰ Onlar En-Dorda həlak oldular,
 Torpaq üçün peyin oldular.
¹¹ ^bƏsilzadələrini Orev və Zeev kimi et,
 Bütün ağalarını Zevah və Salmunna kimi
 et.
¹² Onlar demişdilər:
 «Allahın otlaqlarına sahib olaq».
¹³ Ey Allahım, onları sovrulan toza,
 Küləyin süpürdüüyü saman qırıntısına
 çevir.
¹⁴ Meşəni yandıran od kimi,
 Dağları alışıdıran alov kimi
¹⁵ Onları tufanıyla qov,
 Qasırganla dəhşətə sal.

^y82:6 Yəh. 10:34 ^z83:9 Hak. 7:1-23

^a83:9 Hak. 4:6-22

^b83:11 Hak. 7:25; 8:12

¹⁶ Ya Rəbb, onların üzünü xəcalətə büri,
Qoy Sənin ismini axtarsınlar.

¹⁷ Əbədilik utanaraq vəlvələyə
düşsünlər,

Rüsvay olub yox olsunlar.

¹⁸ Bilsinlər ki, Sənin ismin Rəbdir,

Bütün yer üzündə ancaq Sən Haqq-
Taalasan!

Məzmur 84

*Musiqi rəhbəri üçün. Qorah övladlarının
«Gittit» üstə oxunan məzmuuru.*

84 Ey Ordular Rəbbi, məskənin nə
qədər əzizdir,

² Qəlbim Rəbbin həyətinin
həsətindədir,

Könlüm, cismim var olan Allaha mədh
oxuyur.

³ Ey Ordular Rəbbi, Padşahım, Allahım,
Qurbangahının yaxınında sərçələr yurd
salar,

Qaranquş bala çıxartmaq üçün yuva
qurar.

⁴ Nə bəxtiyardır evində yaşayanlar,
Daim Sənə həmd oxuyanlar! *Sela*

⁵ Nə bəxtiyardır Səndən qüvvət alanlar,
Qəlbində Sionu ziyarət etməyi
arzulayanlar!

⁶ Baka^{§§} vadisindən keçərkən
Onlara çağlayan bulaqlar görünər,
İlk yağışdan ora gölməçələrə bürünər.

⁷ Bu adamlar getdikcə qüvvət alarlar,
Sionda Allahın hüzurunda olarlar.

⁸ Ya Rəbb, ey Ordular Allahı, duamı
dinlə,

Ey Yaqubun Allahı, qulaq as! *Sela*

⁹ Ey Allah, bizə sipər olana bax,
Məsh etdiyinin üzünə bax!

¹⁰ Sənin həyətinə keçən bir günüm
Başqa yerdə keçən min gündümdən
yaxşıdır.

Allahımın evinin keşiyində dayanmağım
Pislərin çadırında rahat ömür
sürməkdən yaxşıdır.

¹¹ Axı Rəbb Allah günəşdir, sipərdir,
Rəbb lütf və şərəf verir,
Xeyirxahlığını düz yolla gedənlərdən
əsirgəmir.

¹² Ey Ordular Rəbbi, Sənə güvənən nə
bəxtiyardır!

Məzmur 85

*Musiqi rəhbəri üçün. Qorah
övladlarının məzmuuru.*

85 Ya Rəbb, ölkədən razı qaldın,
Yaqub nəslini bəxtəvər günlərə
qaytardın.

² Xalqının təqsirlərini bağışladın,
Bütün günahlarını əfv etdin. *Sela*

³ Sən bütün hirsini uddun,
Qızğın qəzəbini yatırdın.

⁴ Ey bizi qurtaran Allah,
Bizə bəxtəvər günlərimizi qaytar.
Bizə qarşı hiddətdindən əl çək.

⁵ Əbədilikmi bizə acığın tutacaq?
Qəzəbin nəsil-dən-nəslə qədərmi
uzanacaq?

⁶ Xalqın Səndən sevinc alsın deyər
Bizi yenə dirçəltməyəcəksənmi?

⁷ Ya Rəbb, bizə məhəbbətini göstər,
Bizi xilas et.

⁸ Rəbb Allah nə söyləsə, dinləyirəm.
Sözləri xalqına, möminlərinə sülh bəyan
edər ki,

Onlar öz cəhalətlərinə dönməsinlər.

⁹ Bəli, Rəbb Ondan qorxanları qurtar-
maq üçün,
Ehtişamını ölkəmizdə saxlamaq üçün
yaxınlaşır!

¹⁰ Məhəbbətlə həqiqət bir-birinə
qovuşacaq,
Salehliklə əmin-amanlıq bir-biri ilə
öpüşəcək.

¹¹ Həqiqət yerdə bitib-göyərəcək,
Ədalət göylərdən baxacaq.

¹² Bəli, Rəbb ən yaxşı şeyləri
göndərəcək,
Torpağımız bol məhsul verəcək.

§§84:6 Baka – ibrani dilində *ağlama*.

¹³ Ədalət Rəbbin önündə addımlayar,
Qədəmləri üçün cığır salar.

Məzmun 86

Davudun duası.

86 Ya Rəbb, mənə qulaq asıb cavab ver,

Çünki mən məzlumam, fəqirəm.

² Möminəm, Sən Özün məni qoru,

Ey Allahım, Sənə güvənən bəndəni qurtar.

³ Rəhm et mənə, ey Xudavənd,

Çünki bütün gün Səni səsləyirəm!

⁴ Bu bəndənin qəlbini sevindir,

Ey Xudavənd, Sənə ürəyimi təqdim edirəm.

⁵ Çünki Sən, ey Xudavənd, xeyirxahsan, bağışlayan Sənsən,

Səni səsləyənlərin hamısı üçün məhəbbətin boldur.

⁶ Ya Rəbb, duamı dinlə,

Yalvarışlarımla səsinə qulaq as.

⁷ Dar gündə Səni səsləyirəm,

Bilirəm ki, mənə cavab verərsən.

⁸ Ey Xudavənd, allahlar arasında Sənin kimisi yoxdur,

Əməllərin kimi əməl yoxdur.

⁹ Ey Xudavənd, yaratdığın millətlərin hamısı hüzuruna gələcək,

Sənin ismini izzətləndirərək səcdə edəcək.

¹⁰ Çünki əzəmətli, xariqələr yaradan Sənsən,

Yeganə Allah Sənsən!

¹¹ Ya Rəbb, mənə yolunu göstər,

Sənin həqiqətinlə addımlayım.

Qəlbimi səmimi et,

Qoy Sənin ismindən qorxum.

¹² Ey Xudavənd Allahım, bütün qəlbimlə Sənə şükür edəcəyəm,

Daim ismini izzətləndirəcəyəm.

¹³ Çünki mənə olan məhəbbətin böyükdür,

Canımı ölümlər diyarına enməkdən qurtardın.

¹⁴ Ey Allah, lovğalar əleyhimə qalxır,

Bir dəstə zalım canımı almaq üçün məni axtarır,

Səni qarşılarında görmür.

¹⁵ Ey Xudavənd, Sən rəhmli, lütfkar Allahsan,

Hədsiz səbirlisən, məhəbbətin və sədaqətin boldur.

¹⁶ Sən mənə baxıb rəhm et,

Bu bəndənə Öz gücündən ver,

Kənizinin oğlunu xilas et.

¹⁷ Xeyirxahlığından mənə bir əlamət göstər,

Qoy mənə nifrət edənlər görüb utansınlar.

Çünki, ya Rəbb, mənə kömək edirsən,

Könlümə təsəlli verirənsən.

Məzmun 87

Qorah övladlarının məzmunu.

Bir ilahi.

87 Müqəddəs dağlar

Rəbbin şəhərinin təməlidir,

² Yaqubun bütün məskənlərindən çox

Sionun darvazaları Ona əzizdir.

³ Ey Allahın şəhəri,

Haqqında bu şanlı sözləri deyirlər: *Sela*

⁴ «Məni tanıyanların içindən

Rahavın,* Babilin adını çəkəcəyəm.

Həm də Filişt, Sur, Kuş barədə

Deyiləcək: “Bunlar da bu yerdə doğulub”.

⁵ Bəli, Sion barədə deyiləcək:

“Onların hamısı bu yerdə doğulub,

Haqq-Taala buranı sarsılmaz edəcək”.

⁶ Rəbb xalqları siyahıda qeyd edəndə yazacaq:

*87:4 *Rahav* – Misirin rəmzi.

86:9 Vəhy 15:3-4

86:15 Çıx. 34:6; Say. 14:18; Neh. 9:17; Zəb. 103:8; 145:8; Yoel 2:13; Yun. 4:2

“Bunlar bu yerdə doğulub”. *Sela*
⁷ Oxuyanlar, rəqs edənlər belə
 deyəcəklər:
 “Səndə mənim üçün hər cür çeşmə var”».

Məzmur 88

Bir ilahi.

Qorah övladlarının məzmunu.

*Musiqi rəhbəri üçün Ezrahlı Hemanın
 «Maxalat leannot» üstə oxunan maskili.*

88 Ya Rəbb, ey məni qurtaran Allah,
 Gecə-gündüz Sənə yalvarıram!

² Qoy duam Sənə çatsın,
 Qulaq as naləmə.

³ Bələlardan canım boğazıma gəldi,
 Həyatım ölümlər diyarına yaxınlaşır.

⁴ Qəbirə düşənlərin içində sayılıram,
 Sanki məndə taqət qalmayıb.

⁵ Elə bil ölümlər içinə düşmüşəm,
 Yaddaşından silinmişəm,
 Köməyindən əlimi üzmüşəm,
 Məzarda yatan meyitlər kimiyəm.

⁶ Məni dərin qəbirə,
 Dərin, qaranlıq bir yerə saldın.

⁷ Qəzəbin üstümə gəldi,
 Tələtümün tamamilə məni əzdi. *Sela*

⁸ Tanışlarımı məndən uzaqlaşdırdın,
 Onlarda mənə qarşı ikrah yaratdın.

Qapalı qalmışam, çıxa bilmirəm,

⁹ Bu zülmümdən gözlərimin nuru sönür.
 Ya Rəbb, hər gün Səni çağırıram,
 Sənə əl açırım.

¹⁰ Xariqələrini ölümlərəmi göstərəcəksən?
 Kölgələrimi qalxıb Sənə şükür edəcək?

Sela

¹¹ Məhəbbətin məzardamı,
 Sədaqətin Həlak yerindəmi bəyan
 olunacaq?

¹² Xariqələrin qaranlıqdamı,
 Ədalətin unudulma diyarındamı
 tanınacaq?

¹³ Mən isə, ya Rəbb, Səni imdada
 çağırıram,

Duam hər səhər hüzuruna qalxır.

¹⁴ Ya Rəbb, niyə məni rədd edirsən?

Niyə məndən üzünü gizlədirsen?

¹⁵ Mən uşaqlıqdan məzlumam, ölümciül
 haldayam,

Göstərdiyin dəhşətlərdən çarəsiz
 qalmışam.

¹⁶ Qəzəbin üzərimdən basır,
 Verdiyən vahimələrdən məhv oluram.

¹⁷ Bunlar sel kimi məni dövrəyə salır,
 Bunlar birgə həmişə başımın üstünü alır.

¹⁸ Yarıımı, yoldaşımı məndən
 uzaqlaşdırmısan,

Yalnız qaranlıqla həmdəm olmuşam.

Məzmur 89

e Ezrahlı Etanın maskili.

89 Ya Rəbb, daim məhəbbətindən
 nəgmə oxuyacağam,
 Sənin sədaqətini dilim hər nəslə
 deyəcək.

² Deyirəm ki, məhəbbətin əbədiyaşardır,
 Sədaqətin göylər qədər sarsılmazdır.

³ Dedin: «Öz seçdiyimlə əhd kəşmişəm,
 Qulum Davud üçün belə and içmişəm:

^{4 f} «Mən nəslini əbədi sarsılmaz
 edəcəyəm,

Sülaləni taxtında sonsuzadək yaşada-
 cağam”». *Sela*

⁵ Ya Rəbb, göylər Sənin xariqələrinə
 şükür etsin,

Müqəddəslər camaatı arasında sədaqət-
 inə həmd edilsin.

⁶ Göydə Rəbbin tayı-bərabəri varmı?
 İlahi varlıqlar arasında Rəbbin bənzeri
 varmı?

⁷ Müqəddəslər məclisində Allah çox
 zəhmlidir,

Ətrafında olanların hamısından O
 heybətlidir.

⁸ Ya Rəbb, Ordular Allahı, Sənin tək qüdrətli varmı?

Səni sədaqətin bürüyüb.

⁹ Sən qabaran dənizə hökm edirsən, Aşib-daşan dalğaları yatırırın.

¹⁰ Sən Rahavı[†] əzib leşini çıxartdın, Qüvvətli qolunla düşmənləri dağıtdın.

¹¹ Göylər Sənin, yer üzü Sənin, Qurduğun yer üzündə hər şeyin təməlini qoymusan.

¹² Sən şimalı, cənubu yaratmısın, Tavor və Xermon adına mədh oxuyur.

¹³ Qolun nə qədər qüvvətlidir, Sağ əlin ucadır, əllərin qüdrətlidir!

¹⁴ Salehlik və ədalət taxtının təməlidir, Məhəbbət və sədaqət önündə gedir!

¹⁵ Bayram şənliyində olan xalq nə bəxtiyardır!

Ya Rəbb, onlar Sənin üzünün nurunda gəzər.

¹⁶ İsmində görə daim sevinirlər, Salehliyinə görə şərəfə çatırlar.

¹⁷ Onların ehtışamı, qüvvəti Sənsən. Sənin lütfündən gücümüz artır.

¹⁸ Çünki sipərimiz Rəbdəndir, Padşahımız İsrailin Müqəddəsidir.

¹⁹ Keçmişdə bir görüntü ilə Möminlərinə belə söylədin: «Bir cəngavərə kömək etdim, Xalqın içindən onu seçib yüksəltdim.

²⁰ ^g Qulum Davudu tapdım, Müqəddəs yağım ilə onu məsh etdim.

²¹ Əlim daim onu möhkəmləndirəcək, Qolum ona qüvvət verəcək!

²² Düşmən ona qalib gələ bilməz, Fitnəkarlar ona zülm edə bilməz.

²³ Qarşısındakı düşmənləri qıracağam, Ona nifrət edənləri vuracağam.

²⁴ Yanında sədaqətim, məhəbbətim olacaq,

Gücü ismimlə artacaq.

²⁵ Dənizlərə əlini,

Çaylara sağ əlini çətdirəcəğam.

²⁶ Məni çağırıb deyəcək: “Atamsan, Allahımsan,

Məni xilas edən Qaya Sənsən!”

²⁷ ⁱ Mən də ilk oğul haqqını ona verəcəyəm,

Onu yer üzünün ən uca padşahı edəcəyəm.

²⁸ Ona daim məhəbbətimi göstərəcəyəm, Sadıq qalib əhdimi pozmayacağam.

²⁹ Onun nəslini əbədi yaşadacağam, Göylər durduqca taxtını saxlayacağam.

³⁰ Övladları qanunumu atsalar, Hökmlərimə görə yaşamasalar,

³¹ Qaydalarını pozsalar, Əmrlərimə əməl etməsələr,

³² Bu qanunsuzluqlarını kötklə cəzalandıracağam,

Təqsirlərini qamçı ilə tənbeh edəcəyəm.

³³ Amma yenə də məhəbbətimi atmaram,

Sədaqətimi yalan olmağa qoymaram.

³⁴ Öz əhdimi pozmaram, Dilimdən çıxan sözləri dəyişməmə.

³⁵ Müqəddəsliyim naminə bir dəfə and içmişəm:

Davuda yalandan söz verməyəcəyəm.

³⁶ Sülaləsi taxtda əbədi qalacaq, Taxtı hüzurumda günəş kimi duracaq.

³⁷ Ay kimi – Göydəki etibarlı şahid kimi sabit qalacaq». *Sela*

³⁸ Amma, ya Rəbb, məsh etdiyin padşaha qəzəblənmisən,

Sən onu rədd etmisən, ona arxa çevirmisən.

³⁹ Qulunla bağladığın əhddən imtina etmisən,

Tacını toz-torpağa atıb bulaşdırmısın.

⁴⁰ Bütün divarlarını yıxmısın,

Qalalarını viran etmisən.

⁴¹ Yoldan keçənlər oranı

soyub-talayırlar,

Qonşuları ona tənə vururlar.

[†]89:10 *Rahav* – burada *dəniz əjdahası* mənasında işlənir.

^g89:20 1Şam. 13:14; Həv. 13:22

ⁱ89:20 1Şam. 16:12

ⁱ89:27 Vəhy 1:4-6

⁴² Onun düşmənlərinin sağ əlini yuxarı qaldırmısan,
 Bütün yağlarını sevindirmisən.
⁴³ Qılıncının ağzını kütləşdirmisən,
 Onu döyüşdə qaldırmamısan.
⁴⁴ Onu şərəfdən salmısan,
 Taxtını yerlə yeksan etmisən.
⁴⁵ Nə tez onu gəncliyindən saldın,
 Onu xəcalətə бүürüdüün. *Sela*
⁴⁶ Ya Rəbb, nə vaxta qədər,
 Yoxsa əbədilikmi bizdən gizlənəcəksən,
 Od tutub qəzəbdən yanacaqsan?
⁴⁷ Ömrümün nə tez keçdiyini xatırla,
 Bütün bəşər övladlarını nə fani yaratmısan!
⁴⁸ İnsanlar arasında ölüm görməyən kimdir?
 Kim canını ölümlər diyarının pəncəsindən qurtarar? *Sela*
⁴⁹ Ey Xudavənd, əvvəlki məhəbbətin harada qaldı?
 Çünki bu bərədə Davuda sədaqətlə and içdin.
⁵⁰ Ey Xudavənd, unutma, gör bu bəndən necədir,
 Köksümdə nə qədər xalqın tənəsini gəzdirirəm.
⁵¹ Ya Rəbb, düşmənlərinin etdiyi təhqirləri,
 Məsh etdiyinin yoluna vurduqları tənələri daşıyıram.
⁵² Rəbbə əbədilik alqış olsun!
 Amin, Amin.

Dördüncü hissə

90-106-cı məzmurlar

Məzmur 90

Allah adamı Musanın duası.

90 Ey Xudavənd, bütün nəsillərdən bəri
 Bizə pənah yeri olmusan.
² Dağlara təvəllüd verməmişdən əvvəl,

Kainatı, dünyanı doğmazdan əvvəl
 Əzəldən axıradək Allah Sənsən.
³ İnsanları torpağa çevirirsən,
 Deyirsən: «Qoy bəşər övladları toza dönsün».
⁴ Sənin gözündə min il ötən bir günə,
 Bir gecə növbəsinə bənzər.
⁵ İnsanları silirsən, çəkilirlər,
 Elə bil ki yuxudurlar.
 Sanki sübh çağı yerdə bitən otdurlar,
⁶ Səhər boy atar, çiçək açar,
 Axşamsa solar, quruyar.
⁷ Qəzəbindən məhv oluruq,
 Hiddətindən vəlvələyə düşürük.
⁸ Hüzurunda təqsirlərimizi üzə çıxarmısan,
 Gizli günahlarımıza üzünün işığı salmısan.
⁹ Ömür-günümüz Sənin qəzəbin altında keçir,
 İllərimiz bir nəfəs tək tükənir.
¹⁰ Yetmiş il ömür sürərik,
 Sağlam olsaq, səksənə yetişərik.
 Ən yaxşı çağımız belə, zəhmətlə, kədərlə keçir,
 Ömrümüz tez bitir, uçub-gedir.
¹¹ Axı qəzəbinin gücünü kim dərk edə bilər?
 Hirsinin vahiməsini kim duya bilər?
¹² Bizə öyrət nə qədər ömrümüz var,
 Qoy qəlbimiz hikmətli olsun.
¹³ Əl çək, ya Rəbb! Nə vaxtadək qəzəbindən dönməyəcəksən?
 Sən qullarına rəhm et.
¹⁴ Səhər-səhər bizə doyunca məhəbbət göstər,
 Qoy ömrümüz boyu sevinib fərəhlənək.
¹⁵ Bizi zülmə saldığın günlər qədər,
 Bəlaya düşdüyümüz illər qədər sevindir.
¹⁶ Əməllərin qullarına,
 Əzəmətin övladlarına görünsün.
¹⁷ Ey Xudavənd Allahımız, bizimlə xoş rəftar et,
 Əllərimizin zəhmətini uğurlu et,

Bəli, bizim əllərimizin zəhmətini uğurlu et.

Məzmun 91

91 Haqq-Taalanın pənahında yaşayan,

Küllü-İxtiyarın kölgəsində oturan insan

²Rəbb haqqında belə söyləyir:

«O mənim sığınacağımıdır, qalamdır, Allahımdır, Ona güvənirəm».

³Bil ki, O səni ovçunun tələsindən,

Ağır xəstəliyə düşüb ölməkdən qurtarar.

⁴Səni qanadlarının altına alar,

Pərlərinin altında sığınacaqsan.

Sədaqəti qalxanın, siperin olar.

⁵Nə gecənin kabusundan,

Nə də gündüz atılan oxdan,

⁶Nə zülmətdə dolanan ağır xəstəlikdən,

Nə də günorta məhvedici qırğından qorxmazsan.

⁷Yanında min nəfər,

Sağında on min nəfər qırılsa,

Sənə xətər dəyməz.

⁸Gözlərinlə baxacaqsan,

Pislərin cəzasını görəcəksən.

⁹«Ya Rəbb, sığınacağımın!» dediyin üçün,

Haqq-Taalaya sığındığın üçün

¹⁰Şərə düşər olmazsan,

Bəla çadırından uzaq qaçar.

¹¹^kAllah sənə görə mələklərinə əmr edər ki,

Gedəcəyin hər yerdə səni qorusunlar,

¹²^lSəni əlləri üstündə aparsınlar,

Ayağın bir daşa dəyməsin.

¹³^mŞiri, gürzəni ayaqlayarsan,

Gənc aslanı, əfi ilanı tapdalayarsan.

¹⁴«Mən Rəbbi sevdiyinə görə onu azad edəcəyəm,

İsmimi tanıdığına görə onu yüksəldəcəyəm.

¹⁵Məni çağırarkən ona cavab verəcəyəm,

Dar günündə ona yar olacağam,

Onu xilas edib şərəfə-şana çatdıracağam.

¹⁶Onu uzun ömürlə doyduracağam,

Ona qurtuluşumu göstərəəcəyəm».

Məzmun 92

Məzmun.

Şənbə günü üçün bir ilahi.

92 Nə yaxşıdır Rəbbə şükür etmək, Ey Haqq-Taala, isminə təənnüm söyləmək,

²Hər səhər məhəbbətini elan etmək,

Hər gecə sədaqətini bəyan etmək,

³On telli alətin avazı ilə,

Çəngin, liranın sədası ilə oxumaq.

⁴Çünki, ya Rəbb, əməllərinlə məni sevindirmisən,

Əllərinin işlərinə görə Səni mədh edirəm.

⁵Ya Rəbb, Sənin işlərin nə qədər əzəmətlidir,

Sənin fikirlərin dərinədən dərinidir!

⁶Nadan insan bunu heç vaxt bilməz,

Axmaq insan bunu dərk etməz:

⁷Pislər ot kimi bitsə də,

Bütün şər iş görənlər çiçəklənsə də,

Əbədilik yox olacaqlar.

⁸Amma, ya Rəbb, Sən əbədi ucasan.

⁹Ya Rəbb, düşmənlərin mütləq qırılacaq,

Bütün şər iş görənlər darmadağın olacaq.

¹⁰Sən mənə çöl öküzü kimi güc vermisən,

Başıma təzə zeytun yağı[‡] çəkmisən.

¹¹Düşmənlərimin yerə sərilməsini gözlərimlə gördüm,

Bədxahlarımin can verməsini qulaqlarımla eşitdim.

[‡]92:10 *Təzə zeytun yağı* – xoşbəxtlik rəmzi.

^k91:11 Mat. 4:5-6; Luka 4:10

^l91:12 Mat. 4:5-6; Luka 4:11

^m91:13 Luka 10:19

¹² Salehlər xurma ağacı kimi göyərir,
Livandakı sidr ağacı kimi böyüyür.
¹³ Onlar Rəbbin evində əkilib,
Onlar Allahımızın həyatində göyərir.
¹⁴ Qocalanda da bar verəcəklər,
Tərəvətli, yamyaşıl qalacaqlar,
¹⁵ Belə deyəcəklər: «Rəbb haqdır,
O mənim qayamdır, Onda haqsızlıq
yoxdur».

Məzmur 93

93 Rəbb hökmranlıq edir, əzəmət
libasıdır,
Rəbbin libasına qüdrət qurşanıb.
Dünya möhkəm durub, sarsılmazdır.
² Ya Rəbb, taxtın əvvəldən qurulub,
Əzəldən var olan Sənsən.
³ Ya Rəbb, sellər çağlayır,
Şırıldayan sellər çağlayır,
Uğuldayan sellər çağlayır.
⁴ Gur suların uğultusundan da,
Dənizin güclü dalğalanmasından da,
Ucalarda olan Rəbb qüdrətlidir!
⁵ Ya Rəbb, öyüdlərin tamamilə
etibarlıdır,
Evinə müqəddəslik əbədi olaraq yaraşır.

Məzmur 94

94 Ya Rəbb, qisas alan Allah!
Ey qisas alan Allah, nurunu saç!
² Ey dünyanın Hakimi, qalx,
Təkəbbürlülərin əvəzini ödə!
³ Ya Rəbb, nə vaxtdək pislər –
Axı nə vaxtdək pislər sevincdən cuşa
gələcəklər?
⁴ Dillərindən lovğa sözlər tökülür,
Bütün şər iş görənlər öyünürlər.
⁵ Ya Rəbb, xalqını əzirlər,
Sənin irsindən olan adamlara zülm
edirilər.
⁶ Dul qadını və qəribi öldürürlər,
Yetimləri qırırlar.
⁷ Belə deyirlər: «Rəbb heç nə görmür,

Yaqubun Allahı heç nə dərk etmir».
⁸ Dərk edin, ey xalqın nadanları!
Ey axmaqlar, nə vaxt ağla gələcəksiniz?
⁹ Qulaqları yaradan eşitməzmi?
Gözlərə quruluş verən görməzmi?
¹⁰ Məgər millətlərə təlim verən,
İnsanlara bilik öyrədən tənbeh etməzmi?
¹¹ Rəbb insanın düşüncələrini görər,
Bunların boş olduğunu bilir.
¹² Ya Rəbb, bəxtiyar o insandır ki, ona
təlim vermişən,
Öz qanununu öyrətmisən!
¹³ Pislər üçün qəbir qazılanadək
Onu dar gündən çıxarıb dinclik
verəcəksən.
¹⁴ Çünki Rəbb xalqını Özündən ayırmaz,
İrsini Öz əlindən verməz.
¹⁵ Yenə ədalətli hökmlər çıxarılacaq,
Ürəyidüz olanlar haqqın ardınca
gedəcək.
¹⁶ Kim mənim üçün pislərə qarşı durar?
Şər iş görənlərə qarşı kim müdafiəçim
olar?
¹⁷ Əgər Rəbb köməyim olmasaydı,
Canım sükut diyarına vaxtsız köçərdi.
¹⁸ Mən «ayağım büdrəyir» deyən zaman,
Ya Rəbb, mənə məhəbbətinlə dayaqsan.
¹⁹ Mən daxilən çox narahat olarkən
Təsəlli verərək məni fərəhləndirirsən.
²⁰ Qanun bəhanəsi ilə şər quran
Əzazil hökmdarlardan Sənə yoldaş
olarmı?
²¹ Əlbir olub salehlərin canına qəsd
qururlar,
Məhkum edib təqsirsizin qanına bais
olurlar.
²² Amma Rəbb mənə qala oldu,
Allahım mənə sığınacaq bir qaya oldu!
²³ Pislərin şər işlərini başlarına
gətirəcək,
Pisliklərinə görə onları yox edəcək,
Bəli, Allahımız Rəbb onları yox edəcək!

Məzmur 95

95 Gəlin Rəbbi mədh edək,
 Bizi qurtaran Qayaya sevincdən
 cüşə gələrək nida edək,
²Şükür edərək hüzuruna gedək,
 Cüşə gəlib ilahilərlə Ona nida edək!
³Axi Rəbb böyük Allahdır,
 Bütün allahlar üzərində əzəmətli
 Padşahdır.
⁴Yerin dərin qatları Onun əlindədir,
 Həm də dağların zirvələri Onundur,
⁵Onunkudur dəniz, Özü yaratmış,
 Torpağı əlləri qurmuş!
⁶Gəlin Ona səcdə edək, əyilək,
 Bizi yaradan Rəbbin hüzurunda diz
 çökək.
⁷Çünkü O, Allahımızdır,
 Biz Onun otağının xalqıyıq,
 Əlinin altındakı sürüsüyük.
 Əgər bu gün Onun səsini eşitsəniz,
⁸P«Qoy ürəkləriniz
 Merivada olduğunuz kimi,
 Səhradakı Massada keçən gündə olduğu
 kimi inadkar olmasın.
⁹Orada atalarınız Məni sınađılar,
 Əməllərimi görsələr də, Məni yoxladılar.
¹⁰Qırx il o nəsildən zəhləm getdi.
 Dedim: «Onlar azgın ürəkli xalqdır,
 Yollarımı tanımır».
¹¹qr Buna görə qəzəblənib and içmişəm:
 «Onlar Mənim rahatlıq diyarıma
 girməyəcəklər».

Məzmur 96

(1Saln. 16:23-33)

96 Rəbbə yeni bir ilahi oxuyun,
 Ey bütün dünya, Rəbbə ilahi
 oxuyun,
²İsminə alqış edin, Rəbbə ilahi oxuyun,
 Xilaskar olduğunu hər gün müjdələyin.
³Ehtişamını millətlərə elan edin,

Xariqələrini bütün xalqlara bəyan edin!
⁴Axi Rəbb əzəmətlidir, bol həmdə
 layıqdır,
 O bütün allahlardan daha zəhləlidir.
⁵Bütün özgə xalqların allahları
 bütəldir,
 Lakin göyləri yaradan Rəbdir.
⁶Ehtişam və əzəmət hüzurundadır,
 Müqəddəs məkanında gözəlliklə qüdrət
 var.
⁷sey xalqların tayfaları, Rəbbə verin –
 İzzəti, qüdrəti Rəbbə verin,
⁸Adına layiq izzəti Rəbbə verin,
 Həyatına girib təqdimlər verin.
⁹Müqəddəslik zinəti ilə Rəbbə səcdə
 edin,
 Ey bütün dünya, Onun hüzurunda
 lərzəyə gəlin!
¹⁰Millətlərə belə elan edin:
 «Rəbb hökmranlıq edir,
 O, dünyanı sarsılmaz və möhkəm qurub,
 O, insafla xalqların hökmünü verəcəkdir».
¹¹Göylər sevin sin, yer üzü şad olsun,
 Dənizin və dənizdəki canlıların səsi
 ucalsın,
¹²tÇöllər və çöldə yaşayanlar
 fərəhlənsin,
 Meşədəki bütün ağaclar mədh söyləsin
¹³Rəbbin hüzurunda!
 O gəlir, dünyanın hökmünü vermək
 üçün gəlir,
 Yer üzünün hökmünü ədalətlə,
 Xalqların hökmünü həqiqətlə verəcəkdir!

Məzmur 97

97 Rəbb hökmranlıq edir, qoy yer
 üzü şadlıq etsin,
 Qoy bütün adalar sevin sin.
²Buludlar və zülmət Onun ətrafındadır,
 Salehliklə ədalət taxtının təməlidir.
³Onun önündən alov çıxar,
 Ətrafındakı düşmənləri yandırır-yaxar.

°95:7 İbr. 3:7-11,15; 4:3,5,7 P95:8 Çıx. 17:1-7; Say. 20:2-13

°95:11 Say. 14:20-23; Qanun. 1:34-36 °95:11 Qanun. 12:9-10

°96:7 1Saln. 16:29-30; Zəb. 29:1-2 °96:12 Yeş. 11:4; Vəhy 19:11

⁴ Şimşəkləri dünyaya işıq saçar,
Yer üzünü bunu görəndə sarsılsın.
⁵ Dağlar Rəbbin hüzurunda –
Bütün yer üzünün Sahibinin hüzurunda
mum tək əriyər.
⁶ Göylər salehliyini bəyan edər,
Əzəmətini bütün xalqlar görər.
⁷ Bütün büt-pərəstlər,
Xeyirsiz büt-lərlə öyünənlər rüsvay
olacaq!
Ey bütün allahlar, Rəbbə səcdə edin!
⁸ Ya Rəbb, Sənin hökmlərini
Sion eşidib sevinir,
Yəhuda qızları çuşa gəlir.
⁹ Çünki bütün yer üzərində,
Ya Rəbb, Haqq-Taala Sənsən!
Bütün allahların üzərində
Sən nə qədər yüksəksən!
¹⁰ Ey Rəbbi sevənlər, şərə nifrət edin!
O, möminlərinin canını qoruyar,
Onları pislərin əlindən qurtarar.
¹¹ Salehlərin üstünə nur tökülər,
Ürəyidüz olanların üstünə sevinc səpilir.
¹² Ey salehlər, Rəbbə görə sevinin,
Onun müqəddəs adına şükür edin!

Məzmur 98

Məzmur.

98 ¹Rəbbə yeni bir ilahi oxuyun,
Çünki O, xariqələr yaratdı.
O, sağ əli ilə,
Öz müqəddəs qolu ilə zəfərlər qazandı.
² Rəbb zəfərini bəyan etdi,
Millətlərin gözündə salehliyini aydın
göstərdi.
³ İsrail nəslinə
Göstərdiyi məhəbbətini və sədaqətini
xatırladı.
Yer üzünün qurtaracağınadək hər yerdə
Allahımızın zəfərini gördü.
⁴ Ey bütün dünya, çuşa gəlib Rəbbə nida
et,
Birdən nida edin, mədh, tərənnüm səsinə
ucaldın!

⁵ Rəbbi lira ilə –
Lira ilə, ilahi bir səslə tərənnüm edin!
⁶ Kərənay, şeypur səsi ilə,
Padşah olan Rəbbin hüzurunda çuşa
gəlin,
Ona nida edin!
⁷ Qoy dənizin və dənizdəki canlıların,
Yer üzünü və orada yaşayanların səsi
ucalsın.
⁸ Onun hüzurunda qoy çaylar əl çalsın,
Dağlar birgə mədh oxusun!
⁹ Çünki Rəbb dünyaya hökm etmək üçün
gəlir.
Yer üzünə ədalətlə,
Xalqlara insafla hökm edəcək!

Məzmur 99

99 ¹Rəbb hökmranlıq edir, qoy
xalqlar titrəsin,
O, keruqlar üstündəki taxtıdadır, qoy
yer üzünü lərzəyə gəlsin!
² Sionda olan Rəbb əzəmətlidir,
O bütün xalqların üzərindədir,
yüksəkdir.
³ Qoy böyük, zəhmli adına şükür
etsinlər!
O müqəddəsdir!
⁴ Ey ədalətsevər güclü Padşah,
İnsafı bərqərar edən Sənsən,
Yaqub nəslinə ədalət və salehliyi
göstərmisən.
⁵ Allahımız Rəbbi ucaldın,
Ayaqlarına düşüb səcdə qılın,
O müqəddəsdir!
⁶ Onun kahinləri arasında Musa ilə
Harun olub,
Onun adını çağırənlar arasında Şamuel
olub.
Onlar Rəbbə yalvararkən
O cavab verərdi.
⁷ ^wBulud sütununun içindən onlarla
danışdı,
Onun göstərişlərinə,

Onlara verdiyi qaydalarına bağlı qaldılar.

⁸ Ya Rəbb Allahımız, Sən onlara cavab verdin,

Pis əməllərinin cəzasını versən də, Bağışlayan Allah olduğunu onlara göstərdin.

⁹ Allahımız Rəbbi ucaldın, Müqəddəs dağında Ona səcdə qılın, Çünki Allahımız Rəbb müqəddəsdir!

Məzmur 100

Şükran məzmunu.

100 Ey bütün dünya, cuşa gəlib Rəbbə nida edin,

² Sevinclə Rəbbə qulluq edin, Mədh oxuyaraq Onun hüzuruna gəlin!

³ Rəbb Allahdır, siz bunu bilin, O bizi yaradıb, biz Ona aidik, Xalqıyıq, otlağında otardığı sürüyük.

⁴ Dərgahına şükürlərlə, Həyətlərinə həmdlərlə gəlin.

Ona şükür edin, İsminə alqış söyləyin.

⁵ *Rəbb nə yaxşıdır, məhəbbəti əbədidir, Sədaqəti nəsilərdən-nəslə çatır!

Məzmur 101

Davudun məzmunu.

101 Məhəbbətini, həqiqətini tərənnüm edəcəyəm,

Ya Rəbb, Sənə ilahi söyləyəcəyəm! ² Kamillik yolunda müdrik olacağam.

Sən yanıma nə zaman gələcəksən? Təmiz ürəklə evimdə yaşayacağam,

³ İyrənc şeylərdən gözümü çəkəcəyəm. Azğınların işlərinə nifrət edirəm, Qoymaram məndən yapışsın.

⁴ Əyri ürəkdən dönəcəyəm, Şəri tapdalayacağam.

⁵ Qonşusuna gizləncə böhtan atanı susduracağam,

Yuxarıdan baxan lovğa insana dözə bilmərəm.

⁶ Gözüm ölkənin sadıq insanlarına baxar,

Qoy onlar yanımda yaşasın.

Kamillik yolu ilə gedənlər qulluğumda dayanar.

⁷ Fırıldaqıları sarayımda yaşamağa qoymaram,

Yalançını hüzurumda dayanmağa qoymaram.

⁸ Hər səhər ölkədəki pisləri yox edəcəyəm,

Bütün şər iş görənləri Rəbbin şəhərindən kəsib atacağam.

Məzmur 102

Bir məzlumun duası.

Taqətdən düşüb Rəbbin hüzurunda şikayətləndə.

102 Ya Rəbb, bu duama qulaq as, Qoy fəryadım Sənə çatsın.

² Nə olar, dar günümdə üzünü məndən gizlətmə,

Qulaq as, Səni çağırarkən mənə tez cavab ver.

³ Günlərim tüstü kimi çəkilir, Sümüklərim elə bil yanıb közə dönür.

⁴ Ürəyim kəsilib atılan ot kimi saralıbsolur,

Çörək yemək belə, yadımdan çıxır.

⁵ Ah-zar çəkməkdən

Bir dəri, bir sümük qalmışam.

⁶ İndi çöldəki yapalağa bənzəyirəm,

Viranəlik bayquşu kimiyəm.

⁷ Gözümə yuxu getmir,

Damda tənha qalan bir quşa bənzəyirəm.

⁸ Bütün gün düşmənlərim məni təhqir edir,

Mənə istehza edənlər adımla lənət oxuyur.

⁹ Yeməyim çörək yerinə kül olub,

*100:5 1Saln. 16:34; 2Saln. 5:13; 7:3; Ezra 3:11; Zəb. 106:1; 107:1; 118:1; 136:1; Yer. 33:11

İcməyim göz yaşına qarışıb.

¹⁰ Çünki qəzəbindən, hiddətindən

Məni götürüb bir tərəfə atmısan.

¹¹ Günlərim axşamın kölgəsi kimi keçir,

Bir ot kimi quruyuram.

¹² ^yLakin Sən, ya Rəbb, əbədi taxtında
əyləşmişən,

Sənin şöhrətin nəsil-dən-nəslə deyiləcək.

¹³ Sən qalxıb Siona mərhəmət
edəcəksən,

Zamanını təyin etdin, indi ona lütf
ediləcək.

¹⁴ Çünki Sənin qulların onun daşlarını
əziz tuturlar,

Onun toz-torpağını necə də acıyırlar.

¹⁵ Millətlər Rəbbin ismindən,

Dünyanın bütün padşahları Onun
əzəmətindən qorxacaqlar.

¹⁶ Rəbb Sionu yenidən bərpa edəcək,

Əzəmətində görünəcək,

¹⁷ Yoxsulların duasına qulaq asacaq,

Yalvarışlarına xor baxmayacaq.

¹⁸ Sonrakı övladları Rəbbə həmd etsin
deyə

Qoy gələcək nəsil üçün belə yazılsın:

¹⁹ «Rəbb müqəddəs yüksəklikdən,

Göylərdən yer üzünə nəzər saldı;

²⁰ Əsirlərin naləsini eşitmək üçün,

Ölümə aparılanları azad etmək üçün».

²¹ Ona görə Rəbbin ismini Sionda elan
edəcəklər,

Yerusəlimdə Ona həmdlər söyləyəcəklər

²² Rəbbə xidmət etmək üçün gələrkən,

Xalqlar, ölkələr bir yerə gələrkən.

²³ Yolda ikən Rəbb gücümü azaltdı,

O, ömrümü qısaltdı.

²⁴ Dedim: «Ey Allahım, canımı alma, öm-
rümün yarısıdır,

Sənin illərin nəsillərdən-nəsillərə çatır».

²⁵ ^zYerin təməlini əzəldən qurmusan,

Göylər Sənin əllərinin işidir!

²⁶ Onlar yox olacaq, amma Sən
qalacaqsan,

Hamısı paltar kimi köhnələcək,

Onları geyim kimi dəyişdirəcəksən,

Keçib-gedəcəklər.

²⁷ Amma Sən dəyişməzsən,

İllərin tükənməzdir.

²⁸ Qullarının övladları yaşayacaq,

Nəvə-nəticələri hüzurunda dayanacaq.

Məzmur 103

Davudun məzmunu.

103 Rəbbə alqış et, ey könlüm,
Ey bütün varlığım, Onun
müqəddəs adına alqış et!

² Rəbbə alqış et, ey könlüm,

Unutma etdiyi yaxşılıqları:

³ Odur bütün təqsirlərini əfv edən,

Bütün xəstəliklərinə şəfa verən.

⁴ Odur həyatını məzara düşməkdən
qurtaran,

Məhəbbətin, mərhəmətin tacını başına
qoyan.

⁵ Odur ömür boyu səni bərəkəti ilə
doyduran,

Səni təzələyib gənc, gümrə qartala
oxsadan.

⁶ Rəbb bütün miskinlər üçün

Haqq və ədalət edir.

⁷ Yollarını Musaya,

Əməllərini İsrail övladlarına göstərib.

⁸ ^{ab} Rəbb rəhmli və lütfkardır,

Hədsiz səbirli və bol məhəbbətlidir.

⁹ Həmişə töhmətləndirməz,

Qəzəbi sonsuza qədər sürməz.

¹⁰ Bizimlə günahlarımıza görə
davranmaz,

Təqsirlərimizin əvəzini çıxmaz.

¹¹ Çünki göylər yerdən nə qədər
ucadırsa,

Ondan qorxanlara olan məhəbbəti o
qədər böyükdür.

¹² Nə qədər şər qərbdən uzaqdırsa,

Qanunsuzluqlarımızı bizdən o qədər
uzaqlaşdırıb.

^y102:12 Mərs. 5:19 ^z102:25 İbr. 1:10-12 ^a103:8 Yaq. 5:11

^b103:8 Çıx. 34:6; Say. 14:18; Neh. 9:17; Zəb. 86:15; 145:8; Yoel 2:13; Yun. 4:2

¹³ Ata övladlarına rəhm etdiyi kimi
Rəbb də Ondən qorxanlara elə rəhm
edir.

¹⁴ Çünki necə yarandığımızı bilir,
Torpaqdan düzəlməyimizi unutmur.

¹⁵ İnsaninsa ömrü bir ota oxşar,
Çəmən gülləri kimi çiçək açar,

¹⁶ Üstündən yel əsərkən yox olur,
Yerində izi belə, qalmır.

¹⁷ Rəbbin isə Ondən qorxanlara olan
məhəbbəti,

Onların övladlarına olan salehliyi
Əzəldən var, bu əbədi qalacaq.

¹⁸ Onun əhdinə vəfa edənlərə bunları
göstərir,

Qayda-qanunlarını yerinə yetirənləri
unutmur.

¹⁹ Rəbb taxtını göylərdə qurub,
Hər yerdə hökmranlıq edir.

²⁰ Rəbbə alqış edin, ey Onun mələkləri,
Ey Onun sözünə baxıb icra edən qüdrətli
igidlər!

²¹ Rəbbə alqış edin, ey səmanın bütün
orduları,

İradəsini yerinə yetirən xidmətçiləri!

²² Rəbbə alqış edin, ey Onun
yaratdıqları,

Ey Onun hökm etdiyi yer üzərində olan
bütün varlıqlar!

Rəbbə alqış et, ey könlüm!

Məzmur 104

104 Rəbbə alqış et, ey könlüm!
Ya Rəbb Allahım, Sən nə
qədər böyüksən,

Ehtişamı, əzəməti geyinmisən!

² Nura libas kimi бүrtünən,
Göyləri çadır tək açan,

³ Yuxarı otaqlarını suların üstündə
quran,

Buludları Özüne araba edən,
Yel qanadları üstünə minib gəzən,

⁴ Küləyi Özüne elçi edən,
Yanar odu Özüne xidmətçi edən Sənsən!

⁵ Yer üzünün təməlini elə qurdun ki,
Əsla sarsılmasın.

⁶ Dərin suları libas kimi yer üzünə
geydirdin,

Sular dağların üstünə qalxdı.

⁷ Sənin məzəmmətindən sular çəkildi,
Şimşəyinin səmindən qorxub qaçdı.

⁸ Dağlardan dərələrə axdı,

Sənin təyin etdiyin yerlərə töküldü.

⁹ Onların önünə hədd qoydun ki, ondan
aşmasınlar,

Heç vaxt daşib dünyanı basmasınlar.

¹⁰ Bulaqları vadilərdən fısqırtın,

Dağların arasından axıtdın.

¹¹ Bu bulaqlar bütün çöl heyvanlarına su
verər,

Vəhşi eşşəklər içər, susuzluğu gedər.

¹² Yanlarında quşlar yuva qurar,

Budaqlara qonub oxuyar.

¹³ Sən dağları göydəki sarayından
sulayırsan,

Əlinin bəhrəsindən yer doyar.

¹⁴ Heyvanlar üçün ot bitirirsən,

İnsana becərmək üçün bitkilər
yetirirsən.

Qoy insan torpaqdan azuqəsini çıxartsın:

¹⁵ Ürəkləri xoşhal edən şərabi,

Üzləri güldürən zeytun yağını,

Taqət verən çörəyi.

¹⁶ Doyunca su içər Rəbbin ağacları,

Livanda əkdii sidr ağacları.

¹⁷ Bu ağaclarda quşlar yuva qurar,

Leyləklərin yuvası şam ağacındadır.

¹⁸ Uca dağlar dağ keçilərinin oylağıdır,

Qayalar qayadovşanlarının
sığınacağıdır.

¹⁹ Fəsiləri müəyyən etmək üçün ayı
yaratdın,

Günəş batacağı zamanı bilir.

²⁰ Gecə olsun deyə havanı qaraldırsan,

Bütün meşə heyvanları vurnuxmaya
düşürlər.

²¹ Ov üçün gənc aslanlar nəərə çəkərlər,

Öz yemlərini Allahdan istəyərlər.

²² Gün doğanda çəkilirlər,
 Yuvalarında yatırlar.
²³ İnsanlar iş başına gedir,
 Qaş qaralana qədər işləyirlər.
²⁴ Ya Rəbb, əməllərin çoxdur!
 Hər birini müdrikliklə etmisən,
 Yaratdıqların yer üzünü doldurub.
²⁵ Böyük, dərin dənizlərin var,
 Orada da saysız məxluqlar –
 Həm kiçik, həm də böyük canlılar
 qaynaşar.
²⁶ Oradan gəmilər keçir,
 Yaratdığın Livyatan surlarda oynayır.
²⁷ Bunların hamısı gözləyir ki, Sən
 Vaxtlı-vaxtında onları yemləyəsən.
²⁸ Sən yem verərkən onlar yem yığırlar,
 Açıq əlinin nemətindən doyurlar.
²⁹ Amma üzünü gizlədərkən vəlvələyə
 düşürlər,
 Sən onların nəfəsini kəsərkən ölüb tor-
 pağa qarışırlar,
³⁰ Ruhunu göndərəkən onlar yaranır,
 Yer üzünə yeni həyat verirsən.
³¹ Rəbbin ehtişamı qoy əbədi var olsun!
 Qoy Rəbb yaratdıqlarına görə şad olsun!
³² Rəbb yerə baxanda yer lərzəyə gəlir,
 Dağa toxunanda dağ tüstülənir.
³³ Rəbbə ömrüm boyu ilahi
 söyləyəcəyəm,
 Nə qədər varam, Allahımı tərənnüm
 edəcəyəm.
³⁴ Düşüncəm Ona xoş görünsün,
 Mən Rəbbə görə sevinəcəyəm.
³⁵ Günahkarlar yer üzündən silinsinlər,
 Pis adamlar yox olsunlar!
 Rəbbə alqış et, ey könlüm!
 Rəbbə həmd edin! [¶]

Məzmur 105

(1Saln. 16:8-22)

105 ^dRəbbə şükür edin, ismini
 çağırın,

[¶]104:35 *Rəbbə həmd edin* – ibrani dilində *Halleluya*.

^d105:1 1Saln. 16:8; Yeş. 12:4 ^e105:8 Yar. 12:7; 17:8 ^f105:8 Yar. 26:3
^g105:10 Yar. 28:13 ^h105:14 Yar. 20:3-7 ⁱ105:16 Yar. 41:53-57

Əməllərini xalqlar arasında elan edin!
² Onu ilahilərlə tərənnüm edin,
 Bütün xariqələrini bəyan edin!
³ Onun müqəddəs adı ilə fəxr edin,
 Ey Rəbbi axtaranlar, ürəkləriniz qoy
 sevinсин!
⁴ Rəbbi, Onun qüvvətini arayın,
 Daim hüzurunu axtarın.
⁵ Etdiyi xariqələri,
 Möcüzələri, dilindən çıxan hökmləri
 xatırlayın,
⁶ Ey Onun qulu İbrahim nəslı,
 Ey Yaqub övladları, ey Onun seçdikləri!
⁷ Allahımız Rəbb Odur,
 Hökmü bütün yer üzündədir.
^{8 ef} Əbədi olaraq min nəslə qədər əhdini,
 Əmr etdiyi sözü,
⁹ İbrahimlə kəsdiyi əhdini,
 İshaqa and içərək verdiyi vədini
 unutmaz.
^{10 g} Bunu qayda kimi Yaqub üçün təsdiq
 etdi,
 Bu əbədi əhdi İsrail üçün etdi.
¹¹ Dedi: «Övladlarının payına düşən
 mülk kimi
 Kənan torpağını sənə verəcəyəm».
¹² O zaman onlar sayca az idilər,
 Azsaylı olaraq ölkədə qərib idilər.
¹³ Ölkədən-ölkəyə,
 Məmləkətdən-məmləkətə köçürdülər.
^{14 h} Rəbb heç kimi onlara əzab verməyə
 qoymadı,
 Onlara görə padşahları tənbeh etdi.
¹⁵ Dedi: «Məsh etdiklərimə dəyməyin,
 Peyğəmbərlərimə pislik etməyin».
^{16 i} Ölkəyə qıtlıq göndərdi,
 Bütün çorəyin kökünü kəsdi.

¹⁷^jLakin bunlardan əvvəl birini göndərmişdi,

Bu, qul kimi satılan Yusif idi.

¹⁸^kAyaqlarını zəncirləyib əzdidilər, Boğazına dəmir halqa keçirdilər.

¹⁹Yusifin sözü düz çıxanadək

Rəbbin sözü onu təmizlədi.

²⁰^lPadşah buyruq verərək onu azad etdi, Xalqların hökmdarı ona azadlıq verdi.

²¹^mOnu sarayının ağası etdi, Varidatı üçün cavabdeh etdi.

²²Ona başçılar üstündə səlahiyyət verdi ki,

Ağsaqqallarına uzaqgörənlik öyrətsin.

²³^{no} Sonra İsrail Misirə gəldi,

Yaqub Ham ölkəsində yerləşdi.

²⁴^pRəbb onun xalqına bərəkət verdi, Düşmənlərindən çox onlara qüdrət verdi.

²⁵Rəbb düşmənlərinə fikir göndərdi ki, xalqına nifrət etsinlər,

Qullarına qarşı fırıldaq işlətsinlər.

²⁶^qQulu Musanı,

Həm də seçdiyi Harunu göndərdi.

²⁷Xalqın arasında Rəbbin əlamətlərini, Ham ölkəsində Onun möcüzələrini göstərdilər.

²⁸^rRəbb qaranlıq göndərərək ölkəni zülmət etdi,

Çünki Onun sözlərinə itaət etmədilər.

²⁹^sSularını qana çevirdi,

Balıqlarını öldürdü.

³⁰^tÖlkəyə qurbağalar qaynaşib gəldilər, Padşahın otaqlarına belə, girdilər.

³¹^{uv} Əmr etdi, topa-topa mozalan gəldi, Miğmığalar bütün ərazilərini бүürdü.

³²^wYağış əvəzinə dolu yağdırdı, Ölkələrini şimşəklərə qərq etdi.

³³Tənəklərinə, əncir ağaclarına zərbə vurdu,

Sahələrində olan ağacları qırdı.

³⁴^xƏmr etdi çayırtkələrə qaynaşsın,

Saysız balaları torpaqlarına daraşsın.

³⁵Onlar ölkədə olan bütün otları yedilər, Torpaqlarının bar-bəhərini yedilər.

³⁶^yO, ölkədə hər yerlinin ilk oğlunu,

Hər kişinin belindən gələn ilk oğlunu öldürdü.

³⁷^zİsraililəri oradan qızılla, gümüşlə çıxartdı,

Qəbilələri arasında yıxılan olmadı.

³⁸Onlar çıxanda Misirilər sevindi, Canlarında İsraililərin qorxusu var idi.

³⁹^aÜzərlərinə örtük kimi bulud sərdi, Gecəni işıqlandırmaq üçün od göndərdi.

⁴⁰^bİstədiklərinə görə O, bildirçin gətirdi, Onlara göydən doyunca çörək verdi.

⁴¹^cQayanı yararaq suyu fışkırtdı,

Quraq yerə çay kimi axdı.

⁴²Çünki müqəddəs sözünü yada salmışdı,

Qulu İbrahimə verdiyi vədini xatırlamışdı.

⁴³O, xalqını sevinclə,

Öz seçdiklərini mədh səsi ilə çıxartdı.

⁴⁴^dMillətlərin torpaqlarını onlara verdi, Onları ümmətlərin sərvətlərinə sahib etdi.

⁴⁵Qoy Rəbbin qaydalarına riayət etsinlər,

Qanunlarına əməl etsinlər.

Rəbbə həmd edin!

^j105:17 Yar. 37:28; 45:5 ^k105:18 Yar. 39:20–40:23 ^l105:20 Yar. 41:14

^m105:21 Yar. 41:39-41 ⁿ105:23 Yar. 46:6 ^o105:23 Yar. 47:11

^p105:24 Çix. 1:7-14 ^q105:26 Çix. 3:1–4:17 ^r105:28 Çix. 10:21-23

^s105:29 Çix. 7:17-21 ^t105:30 Çix. 8:1-6 ^u105:31 Çix. 8:20-24

^v105:31 Çix. 8:16-17 ^w105:32 Çix. 9:22-25 ^x105:34 Çix. 10:12-15

^y105:36 Çix. 12:29 ^z105:37 Çix. 12:33-36 ^a105:39 Çix. 13:21-22

^b105:40 Çix. 16:2-15 ^c105:41 Çix. 17:1-7; Say. 20:2-13

^d105:44 Yeşua 11:16-23

Məzmun 106

106^eRəbbə həmd edin!
Rəbbə şükür edin, ona görə ki yaxşıdır,

Çünki məhəbbəti əbədidir.

²Rəbbin qüdrətli işlərini sözlə demək olarmı?

Onu layiqincə həmd edən varmı?

³Nə bəxtiyardır ədalətə bağlananlar,
Hər zaman əməlisaleh olanlar!

⁴Ya Rəbb, xalqına lütf edərkən məni yada sal,

Onları nicata çatdırarkən mənim də qayğıma qal.

⁵Qoy seçdiklərini bəxtiyar görüm,

Millətinin sevinci ilə sevinim,

İrsinlə birlikdə fəxr edim.

⁶Ata-babamız kimi biz də günaha batmışıq,

Biz də şər iş görməklə təqsirkar olmuşuq.

⁷Misirdə olanda ata-babamız Sənin xariqələrini anlamadı,

Bol məhəbbətini yada salmadı,

Dəniz kənarında, Qırmızı dənizdə Sənə qarşı üsyankar oldu.

⁸Amma Rəbb qüdrətini göstərmək üçün

Onları ismi naminə qurtardı.

⁹«Onun məzəmmətindən Qırmızı dəniz qurudu,

Çöldən keçdikləri kimi onları dərin yerdən keçirtdi.

¹⁰İsrailliləri onlara nifrət edənin əlindən qurtardı,

Onları düşməninin əlindən xilas etdi.

¹¹Yağları sular basdı,

Bir nəfər də qalmadı.

¹²hO zaman Rəbbin sözlərinə inandılar,

Onu həmdlə tərənnüm etdilər.

¹³Lakin Rəbbin əməllərini tez unutdular,

Ondan məsləhət almadılar.

¹⁴iOnlar səhrada iştahaya düşdülər, Çöllükdə Allahı sınağa çəkdilər.

¹⁵O da istədiklərini verdi,

Lakin onlara azar göndərdi.

¹⁶jDüşərgədə Musaya,

Rəbb üçün təqdis olunan Haruna paxılıq etdilər,

¹⁷Torpaq yarılıb Datanı uddu,

Aviramla yoldaşlarını yerə batırdı.

¹⁸Yoldaşlarının içinə alov saldı,

Bu, pisləri yandırıb-yaxdı.

¹⁹kXorevdə bir dana heykəli düzəldilər, Tökmə bir bütə səcdə etdilər.

²⁰Allahın əvəzinə

Otyeyən buğanın surətinə şərəf verdilər.

²¹Onları qurtaran Allahı –

Misirdə böyük möcüzələr yaradanı,

²²Ham ölkəsində xariqələr göstərəni,

Qırmızı dənizdə zəhmli işlər görəni unutdular.

²³Rəbb onları yox etmək üçün niyyətini söylədi,

Onu məhvedici qəzəbindən döndərmək üçün

Seçdiyi Musa Onun qarşısına gəldi.

²⁴lSonra o gözəl diyara da xor baxdılar,

Rəbbin vədinə inanmadılar.

²⁵Çadırlarında giley-güzar etdilər,

Rəbbin səsini eşitmədilər.

²⁶Buna görə Rəbb and içdi:

Meyitlərini çöllərə sərəcək,

²⁷mÖvladlarını millətlər arasına səpələyəcək,

Onları ölkələr arasında darmadağın edəcək.

²⁸nOnlar Peordakı Baala səcdə etməyə gəldilər,

^e106:1 1Saln. 16:34; 2Saln. 5:13; 7:3; Ezra 3:11; Zəb. 100:5; 107:1; 118:1; 136:1;

Yer. 33:11 ^f106:7 Çıx. 14:10-12 ^g106:9 Çıx. 14:21-31

^h106:12 Çıx. 15:1-21 ⁱ106:14 Say. 11:4-34 ^j106:16 Say. 16:1-35

^k106:19 Çıx. 32:1-14 ^l106:24 Say. 14:1-35 ^m106:27 Lev. 26:33

ⁿ106:28 Say. 25:1-13

Ölü bütə verilən qurban ətindən yedilər.

²⁹ Bu işlər Rəbbin qəzəbinə gəldi,

Aralarına vəba töküldü.

³⁰ Onda Pinxas qalxıb buna müdaxilə etdi,

Beləliklə, vəba çəkilib getdi.

³¹ Bu, nəsillər boyu, əbədilik

Onun üçün salehlik sayıldı.

³² Onlar Meriva suları kənarında Rəbbi qəzəbləndirdilər,

Buna görə Musanın başına qəza gəldi:

³³ Onlar Musanın ruhunu incitdilər,

O da düşünləmiş sözlər dedi.

³⁴ Rəbbin əmrini yerinə yetirmədilər,

Dediyi xalqları məhv etmədilər.

³⁵ Əksinə, həmin millətlərə qarışdılar,

Adət-ənənələrini öyrənilər onlara əməl etdilər.

³⁶ Onların bütələrinə ibadət edərək

Özlərini bu tələyə saldılar.

³⁷ Oğul-qızlarını

Cinlərə qurban verdilər.

³⁸ Oğul-qızlarının günahsız qanını tökdülər,

Onları Kənan bütələrinə qurban verdilər,

Ölkəni qana bulaşdırdılar.

³⁹ Belə işlərlə murdarlandılar,

Öz əməlləri ilə xəyanətə satıldılar.

⁴⁰ Rəbb xalqına qarşı qəzəbindən yandı,

Öz irsini iyərnc bir şey sandı.

⁴¹ Onları millətlərə təslim etdi,

Onlara nifrət edənlər üzərlərində hakim oldu.

⁴² Düşmənləri onları zülm altına saldılar,

Onlara təbə olaraq əl altında qaldılar.

⁴³ Rəbb dəfələrlə onları azad etmişdi,

Amma pisiyyətli olduqları üçün üsyankar olmuşdular,

Bu insanları öz günahları alçaltdı.

⁴⁴ Lakin O, fəryadlarını eşidəndə

Onların əziyyətinə baxdı.

⁴⁵ Bu insanlarla bağladığı əhdini yada saldı,

Bol məhəbbəti naminə rəhmini göstərdi.

⁴⁶ Onları əsir edənlərin

Qəlbinə mərhəmət saldı.

⁴⁷ Ey Allahımız Rəbb, bizi qurtar,

Bizi millətlərin arasından topla.

Müqəddəs isminə şükür edək,

Biz fəxrlə Sənə həmd söyləyək.

⁴⁸ Alqış olsun İsrailin Allahı Rəbbə

Əzəldən sonsuza qədər!

Qoy bütün xalq söyləsin «Amin!»

Rəbbə həmd edin!

Beşinci hissə

107-150-ci məzurlar

Məzmur 107

107 ¹Rəbbə şükür edin, ona görə ki yaxşıdır,

Çünki məhəbbəti əbədidir!

² Qoy belə söyləsin Rəbbin xilas etdikləri,

Düşmən əlindən qurtardıqları,

³ Şərqdən, qərbdən, şimaldan və cənubdan –

Ölkələrdən topladıqları.

⁴ Bəziləri səhrada, çöllükdə sərgərdan dolanırdılar,

Yaşamaq üçün heç bir səhər tapmırdılar.

⁵ Aclıqdan, susuzluqdan

Canlarının taqəti getmişdi.

⁶ Onlar dara düşəndə Rəbbə fəryad etdilər,

Rəbb onları dərdlərindən qurtardı.

⁷ Yaşamaq üçün onlar bir səhərə çatanadək

Onları düz yolla apardı.

⁸ Rəbbə şükür etsinlər məhəbbətinə görə,

¹106:32 Say. 20:2-13 ¹106:34 Hak. 2:1-3; 3:5-6 ¹106:37 2Pad. 17:17

¹106:38 Say. 35:33 ¹106:40 Hak. 2:14-18

¹106:47 1Saln. 16:35-36; Zəb. 41:13 ¹107:1 1Saln. 16:34; 2Saln. 5:13; 7:3; Ezra 3:11; Zəb. 100:5; 106:1; 118:1; 136:1; Yer. 33:11

Bəşər övladlarına göstərdiyi xariqələrinə görə!

⁹ Çünki O, susuzlara doyunca su verər, Acları bol nemətlərlə bəslər.

¹⁰ Bəziləri əsir düşüb zülmətdə yaşayırdı, Zəncirlənib qaranlıqda, əziyyətdə qalırdı.

¹¹ Çünki Allahın sözlərinə qarşı çıxmışdılar, Haqq-Taalanın məsləhətinə xor baxmışdılar.

¹² Ona görə ağır işlə onların ürəklərinə əzab verdi,

Yıxılında heç kim onlara kömək etmədi.

¹³ Onlar dara düşəndə Rəbbə fəryad etdilər,

Rəbb onları dərdlərindən qurtardı.

¹⁴ Onların buxovlarını qopardı, Zülmətdən, qaranlıqdan çıxardı.

¹⁵ Qoy şükür etsinlər Rəbbə məhəbbətində görə,

Bəşər övladlarına göstərdiyi xariqələrinə görə!

¹⁶ Çünki O, tunc qapıları qırar, Dəmir cəftələri qoparar.

¹⁷ Bəzilərinin ağıl çəşib üsyankar oldu, Təqsirləri onları zülmə saldı.

¹⁸ Hər yeməkdən iyrendilər,

Ölüm qapılarına yaxın gəldilər.

¹⁹ Dara düşərkən Rəbbə fəryad qopardılar,

Rəbb onları dərdlərindən qurtardı.

²⁰ Kəlamını göndərib onlara şəfa verdi, Məzara düşməkdən onları xilas etdi.

²¹ Rəbbə şükür etsinlər məhəbbətində görə,

Bəşər övladlarına göstərdiyi xariqələrinə görə!

²² Qoy şükür qurbanlarını təqdim etsinlər,

Əməllərinə mədh oxuyub bəyan etsinlər!

²³ Bəziləri gəmilərlə dənizlərdə üzdülər, Dəryalarda böyük işlər gördülər.

²⁴ Orada Rəbbin əməllərinə, Dərin sularda etdiyi xariqələrinə şahid oldular.

²⁵ Çünki Onun əmri ilə qasırga qopdu, Dənizin dalğaları qalxdı.

²⁶ Gəmiçilər göyə qalxıb dərinə enirdi, Qorxudan canları əldən gedirdi.

²⁷ Onlar sərxoş kimi yırğalanıb-səndələyirdi,

Ağıllarına heç bir çarə gəlmirdi.

²⁸ Onlar dara düşəndə Rəbbə fəryad etdilər,

Rəbb onları dərdlərindən qurtardı.

²⁹ Qasırganı yatırdı, sükut gətirdi, Dalğaları sakit etdi.

³⁰ Sakitlik yarananda onlar çox sevindilər,

Rəbb də onları istədikləri limana çatdırdı.

³¹ Rəbbə məhəbbətində görə, Bəşər övladlarına göstərdiyi xariqələrinə görə şükür etsinlər!

³² Qoy Onu xalqın toplantısında ucaltsınlar,

Ona ağsaqqallar məclisində həmd etsinlər!

³³ O, çayları qurudub səhra edər, Bulaqlar olan yeri quraq çölə döndərər,

³⁴ Orada yaşayanların pisliyinə görə

Münbit torpağı şoranlığa çevirər.

³⁵ Səhranı gölməçəyə döndərər,

Quraq torpaqdan bulaqlar çıxardar.

³⁶ Oranı verər ki, aclar məskən salsınlar, Yaşamaq üçün özlərinə şəhər qursunlar,

³⁷ Tarlanı əksinlər, üzümlüklər salsınlar. Bol məhsul götürsünlər.

³⁸ Onun xeyir-duası ilə törəyib artırlar, Heyvanlarının sayı azalmır.

³⁹ Sonra əzabdan, darlıqdan, bəlalardan Onlar azalıb alçaldılan an

⁴⁰ Rəbb əsilzadələrin üstünə həqarət yağdırar,

Onları sonsuz çöldə sərgərdan dolandırar.

41 Amma fəqiri zülm altından qaldırır,
Övladlarını sürü kimi çoxaldar.
42 Bunu görən əməlisalehlər şad olar,
Fitnə söyləyən ağızlarşa yumular.
43 Kimin ağı varsa, qoy buna fikir
versin,
Qoy Rəbbin məhəbbətini dərk etsin!

Məzmur 108

(Zəb. 57:7-11; 60:5-12)

*Bir ilahi.**Davudun məzmunu.*

108 Ey Allahım, qəlbim Sənə
möhkəm bağlanıb,
Qoy bütün varlığım ilahi oxuyum, Səni
tərənnüm edirəm.
2 Ey çəng və lira, oyan!
Qoy səhəri oyadım.
3 Ya Rəbb, xalqlar arasında
Sənə şükür edəcəyəm.
Ümmətlər arasında
Səni tərənnüm edəcəyəm.
4 Məhəbbətin böyükdür, göylərdən
ucadır,
Sədaqətin buludlara çatır.
5 Ey Allah, göylər üzərində ucal!
Ehtişamın bütün yer üzərində olsun!
6 Sevdinin insanların xilas olması üçün
Sağ əlinlə bizi qurtar, mənə cavab ver!
7 Allah Öz müqəddəs məskənindən belə
söylədi:
«Şekemi sevinclə bölüşdürəcəyəm,
Sukkot dərəsini böləcəyəm.
8 Gilead torpağı Mənimdir,
Menaşşe torpağı Mənimdir,
Efrayim başımın dəbilqəsidir,
Yəhuda Mənim əsamdır.
9 Moav yuyunmaq üçün ləyənimdir,
Çarığımı ataraq Edomu tutacağam,
Zəfər harayını Filiştə salacağam».
10 Kim məni istehkamlı şəhərə apara
bilər?

Edoma qədər kim mənə yol göstərə
bilər?

11 Ay Allah, niyə bizi atmısan?
Ay Allah, qoşunlarımızla niyə yürüşə
çıxmırsan?
12 Düşmənin qarşısında bizə imdad et,
Çünki insanın köməyi puçdur.
13 Allahın köməyi ilə şücaət
göstərəcəyik,
O, düşmənlərimizi tapdalayacaq!

Məzmur 109*Musiqi rəhbəri üçün. Davudun məzmunu.*

109 Ey tərənnüm etdiyim Allah,
susma!
2 Çünki pislər, hiyləgərlər ağzını açıb
Yalançı dilləri ilə məndən danışırlar.
3 Mənə hər tərəfdən nifrət dolu sözlər
deyirlər,
Nahaq yerə hücumlarına məruz qalırım.
4 Sevgimin əvəzinə mənə ittiham
yağdırırlar,
Mən isə dua etməkdəyəm.
5 Yaxşılığımın əvəzinə yamanlıq edirlər,
Sevgimin əvəzinə nifrətlə cavab verirlər.
6 Belə adamın qarşısına bir pis insanı
çıxar,
Sağ tərəfində dayanıb onu ittiham etsin!
7 Hökm oxunanda o təqsirkar çıxsın,
Qoy onun duası günah sayılsın!
8 wOnun ömrü az olsun,
Vəzifəsini başqası tutsun!
9 Övladları yetim,
Arvadı isə dul qalsın!
10 Övladları didərgin düşüb dilənçi
olsun,
Yaşamağa xarabalıq belə, tapmasın!
11 Sələmçilər hər şeyini əlindən alsın,
Nə qazanıbsa, yadellilər talayaraq
aparsın!
12 Ona məhəbbət göstərən olmasın,
Yetim qalan balalarına yazığı gələn
tapılmasın!
13 Qoy onun nəslı kəsilsin,

Gələcək nəslin arasından adları silinsin!

¹⁴ Ata-babasının təqsiri Rəbbin hüzurunda yaddan çıxmasın,

Anasının günahı heç zaman yuyulmasın!

¹⁵ Belə adamlar Rəbbin hüzurunda daim təqsirkar qalsınlar,

Dünyadan izi-tozu silinsin, yada salınmasınlar!

¹⁶ Çünki məhəbbət göstərməyi unudular,

Məzlumu, fəqiri, qəlbisıyıqları

Həlak etmək üçün təqib etdilər.

¹⁷ Qarğış etməyi sevirdi, öz başına dönsün,

Alqış etməyi sevmirdi, ona əli çatmasın!

¹⁸ Ondən əynindəki paltar kimi qarğış çıxardı,

Qoy qarğışı su kimi canına, ilik kimi sümüklərinə hopsun!

¹⁹ Qarğışı onu əyninin libası kimi bürüsün,

Hər gün belinə kəmər tək dolansın!

²⁰ Məni ittiham edənlər,

Mənim barəmdə pis sözlər söyləyənlər Rəbbin cəzasına gəlsinlər!

²¹ Lakin, ey Xudavənd Rəbb, isminə naminə

Öziün mənə qayğı göstər,

O gözəl məhəbbətinə görə məni azad et.

²² Çünki mən məzlum və fəqir insanam, Köksümdəki ürəyimdən yaralanmışam.

²³ Düşən kölgə kimi itirəm,

Vurulub atılan çəyirtkəyə bənzəyirəm.

²⁴ Bax oruc tutmaqdan dizlərim əsir,

Bir dəri, bir sümük qalmışam.

²⁵ *Görənlər mənə lağ edir,

Başlarını yelləyir.

²⁶ Ya Rəbb Allahım, Sən mənə kömək et, Məhəbbətinə görə məni qurtar.

²⁷ Bilsinlər ki, bu Sənin əlindədir,

Ya Rəbb, Sən bunu edə bilərsən.

²⁸ Qoy onlar qarğış etsinlər, Sən mənə xeyir-dua ver,

Qoy onlar əleyhimə qalxarkən utansınlar.

Sənin qulunam, qoy sevinim!

²⁹ İttihamçılarım rüsvayçılığa bürünsünlər,

Xəcaləti xalat kimi geyinsinlər.

³⁰ Mənim dilim Rəbbə bol-bol şükür söyləyəcək,

Xalq içində Ona həmd edəcək.

³¹ Çünki O, fəqirin sağ tərəfində dayanar ki,

Edən hökmü verənlərin əlindən onu qurtarsın.

Məzmur 110

Davudun məzmunu.

110 ^YRəbb mənim Ağama dedi: «Mən düşmənlərini ayaqlarının altına kətil kimi salanadək

Sağında otur».

² Rəbb Siondan Sənin qüdrətli əsanı göndərəcək,

Düşmənlərinin üzərində sənə hökmranlıq verəcək.

³ Döyüəcəyən gün xalqın könüllü olaraq sənə qoşulacaq,

Gəncələrin səhər şəhi kimi müqəddəs libasını geyib yanına gələcək.

⁴ *Rəbb and içdi, qərarını dəyişməz:

«Sən Melkisedeq vəzifəli əbədi bir kahinsən».

⁵ Xudavənd sənin sağ tərəfindədir,

Qəzəb günündə padşahları qıracaq.

⁶ Millətlərin hökmünü verəndə cəsədləri hər yeri bürüyəcək,

O bütün ölkələrin başçılarını əzəcək.

⁷ Yol kənarında olan vadidən su içəcək,

Buna görə güclənib yüksələcək.

*109:25 Mat. 27:39; Mark 15:29 ^Y110:1 Mat. 22:44; Mark 12:36; Luka 20:42-43;

Həv. 2:34-35; 1Kor. 15:25; Ef. 1:18-22; Kol. 3:1; İbr. 1:13; 8:1-2; 10:12-13

^z110:4 İbr. 5:6,9-10; 6:20; 7:17,21

Məzmun 111

111 Rəbbə həmd edin!
 Əməlisalehlər məclisində,
 icma arasında
 Bütün qəlbimlə Rəbbə şükür edəcəyəm.
² Rəbbin işləri böyükdür,
 Bunlardan zövq alanlar ibrət götürür.
³ Əməllərində ehtişamı, əzəməti
 görünür,
 Salehliyi əbədi qalır.
⁴ Xariqələrini xalqın yadına salır.
 Rəbb lütfkar və rəhmlidir,
⁵ Ondən qorxanları bəsləyərək saxlayır,
 Öz əhdini əbədi olaraq yadda saxlayır.
⁶ Xalqına millətlərin torpaqlarını
 verərək
 Qüdrətli işlərini onlara göstərdi.
⁷ Əllərinin işləri sədaqət və ədalətdir,
 Onun bütün qayda-qanunları etibarlıdır.
⁸ Onlar həmişə, əbədi olaraq
 möhkəmdir,
 Sədaqətdən, düzlükdən yaranmışdır.
⁹ Öz xalqına qurtuluş göndərdi,
 Əhdi əbədi olsun deyər əmr verdi,
 İsmi müqəddəsdir, zəhmlidir.
¹⁰ ^aRəbb qorxusu hikmətin başlanğıcıdır,
 Buna əməl edənlərin sağlam düşüncəsi
 vardır.
 Ona əbədi olaraq həmdlər olsun!

Məzmun 112

112 Rəbbə həmd edin!
 Nə bəxtiyardır Rəbdən
 qorxan,
 Əmrlərindən zövq alan insan!
² Nəslı yer üzündə güclü olacaq,
 Əməlisalehlərin övladları xeyir-dua
 alacaq.
³ Evindən bolluq və sərvət əskilməz,
 Salehliyi əbədi qalar.
⁴ Zülmətdə belə, əməlisaleh insanlar
 üçün,

Lütfkar, rəhmlı və saleh adamlar üçün
 nur doğar.
⁵ Səxavətlə borc verən,
 İşlərini ədalətlə görə yaxşı insandır.
⁶ Belə adam əsla sarsılmaz,
 Saleh insan əbədi olaraq yadda qalacaq.
⁷ Pis xəbərdən qorxmaz,
 Rəbbə güvəndiyi üçün ürəyi
 möhkəmdir,
⁸ Cəsur ürəklidir,
 Düşmənlərinin süqutunu görəndək
 qorxmaz.
⁹ ^bSəpələyər, fəqirlərə paylayar,
 Salehliyi əbədi qalar,
 Qüdrəti və hörməti ucalar.
¹⁰ Pis adamsa bunu görəb qəzəblənər,
 Dişlərini qıcıdar, yanıb-tökülər,
 Pislərin arzusu puç olar.

Məzmun 113

113 Rəbbə həmd edin!
 Ey Rəbbin qulları, həmd edin,
 Rəbbin isminə həmd edin!
² İndidən sonsuzadək
 Rəbbin isminə alqış olsun!
³ Gündoğandan günbatanadək
 Rəbbin ismi həmdə layiqdir!
⁴ Rəbb bütün millətlərdən ucadır,
 Ehtişamı göylərdən yüksəkdir!
⁵ Allahımız Rəbbin misli varmı?
 Ucalardakı taxtında oturan,
⁶ Göyə, yerə əyilərək baxan Odur.
⁷ ^cO, yoxsulları toz-torpaqdan qaldırar,
 Fəqirləri küllükdən çıxarar.
⁸ Onları əsilzadələrə,
 Öz xalqının əsilzadələri ilə yanaşı
 oturdar.
⁹ Sonsuz qadının evini tikər,
 Ona övlad verməklə bəxtəvər ana edər.
 Rəbbə həmd edin!

^a111:10 Əyy. 28:28; Sül. 1:7; 9:10^b112:9 2Kor. 9:9^c113:7 1Şam. 2:8

Məzmur 114

114^dİsraillilər Misirdən çıxanda,
 Yaquub nəslə başqa dildə
 danışan xalqdan ayrılanda
²Yəhuda Rəbbin müqəddəs məskəni
 oldu,
 İsrail Rəbbin səltənəti oldu.
³^{ef} Onları görəndə dəniz qaçdı,
 İordan çayı geri çəkildi.
⁴Zirvələr qoçlar kimi,
 Təpələr quzular kimi tullandı.
⁵Ey dəniz, niyə qaçdın, sənə nə oldu?
 Ey İordan çayı, niyə belə geri çəkildin?
⁶Ey zirvələr, qoçlar kimi,
 Ey təpələr, quzular kimi niyə
 tullandınız?
⁷^gEy dünya, Hökmranın hüsurunda,
 Yaquubun Allahının qarşısında lərzəyə
 gəl!
⁸Qayanı gölməçyə döndərən,
 Çaxmaq daşını çəsməyə çevirən Odur.

Məzmur 115

115 Bizi yox, ya Rəbb, bizi yox,
 Məhəbbətin, sədaqətin
 naminə
 Öz adını şərəfləndir.
²Niyə millətlər belə desin:
 «Onların Allahı haradadır?»
³Allahımız göylərdədir,
 Öz istədiyini edir.
⁴^hAmma onların bütləri qızıldan,
 gümüşdən düzəlmişdir,
 Onlar insan əllərinin işidir.
⁵Ağızları var, danışa bilmir,
 Gözləri var, amma görmür,
⁶Qulaqları var, eşitmir,
 Burunları var, qoxu bilmir,
⁷Əlləri var, hiss etmir,
 Ayaqları var, gəzə bilmir,
 Boğazlarından səs gəlmir.

⁸Bütləri düzəldən, onlara güvənən
 insanlar
 Bu bütlər kimi cansız olacaqlar.
⁹Ey İsraililər, Rəbbə güvənin,
 Odur köməyiniz və sipəriniz!
¹⁰Ey Harun nəslə, Rəbbə güvənin,
 Odur köməyiniz və sipəriniz!
¹¹Ey Rəbdən qorxanlar, Rəbbə güvənin,
 Odur köməyiniz və sipəriniz!
¹²Rəbb bizi unutmayıb,
 Bizə xeyir-dua verəcək –
 İsrail nəslinə xeyir-dua verəcək,
 Harun nəslinə xeyir-dua verəcək,
¹³ⁱKiçikdən böyüyə qədər
 Ondən qorxanlara xeyir-dua verəcək.
¹⁴Qoy Rəbb sizi,
 Sizi və nəslinizi artırsın!
¹⁵Rəbdən, göyləri və yeri Yaradandan
 Bərəkət alarsınız!
¹⁶Rəbb səməyə sahibdir,
 Yeri bəşər övladlarına verdi.
¹⁷Ölənələr, sükut diyarına düşənlər
 Rəbbə həmd etmirlər.
¹⁸Lakin biz Rəbbə alqış edirik
 İndidən sonsuzadək.
 Rəbbə həmd edin!

Məzmur 116

116 Rəbbi sevirəm,
 Çünki O, yalvarışımı eşidir.
²Səsimə qulaq asdığı üçün
 Nə qədər varam, Onu çağıracağam.
³Ətrafıma ölüm bağları sarıldı,
 Ölülər diyarının sıxıntıları məni haqladı,
 Dərd-bələlər məni tapdı.
⁴O zaman Rəbbin adını çağırdım:
 «Ya Rəbb, amandır, canımı qurtar!»
⁵Rəbb lütfkardır, ədalətlidir,
 Allahımız mərhəmətlidir.
⁶Rəbb avam adamı qoruyur,
 O məni düşkünlüyə düşər olanda
 qurtardı.

^d114:1 Çıx. 12:51 ^e114:3 Çıx. 14:21 ^f114:3 Yeşua 3:16^g114:7 Çıx. 17:1-7; Say. 20:2-13 ^h115:4 Zəb. 135:15-17; Vəhy 9:20ⁱ115:13 Vəhy 11:18; 19:5

⁷Ey canım, rahat ol,
Çünkü Rəbb sənə comərdlik etdi.
⁸Ya Rəbb, canımı ölümdən,
Gözlərimi göz yaşından, ayağımı bü-
drəməkdən qurtardın.
⁹İndi Rəbbin hüsurunda
gəzib-dolaşırım,
Dirilər arasındayam.
¹⁰«Mən çox əzab çəkirəm» deyərkən
İnamımı itirməmişdim.
¹¹Mən təlaşa düşüb belə demişdim:
«Bütün insanlar yalançıdır».
¹²Mənə etdiyi comərdliyə görə
Rəbbin borcunu necə qaytara bilərəm?
¹³Qurtuluş piyaləsini qaldıracağam,
Rəbbin ismini çağıracağam.
¹⁴Rəbbə Onun bütün xalqı qarşısında
Əhd etdiyim təqdimləri verəcəyəm.
¹⁵Rəbbin gözündə hər bir möminin
Ölümü çox bahadır.
¹⁶Aman, ya Rəbb, mən Sənin qulunam,
Qulunam, kənzinin oğluyam,
Buxovlarımı açmısan.
¹⁷Sənə şükür qurbanları təqdim
edəcəyəm,
Rəbbin adını çağıracağam.
¹⁸Rəbbə Onun bütün xalqı qarşısında
Əhd etdiyim təqdimləri verəcəyəm
¹⁹Rəbbin evinin həyatində,
Ey Yerusəlim, sənin mərkəzində.
Rəbbə həmd edin!

Məzmur 117

117 ^kEy bütün millətlər, Rəbbə
həmd edin!
Ey bütün ümmətlər, Onu mədh edin!
²Bizə olan məhəbbəti böyükdür,
Rəbbin sədaqəti əbədidir!
Rəbbə həmd edin!

Məzmur 118

118 ¹Rəbbə şükür edin, ona görə ki
yaxşıdır,
Çünkü məhəbbəti əbədidir!
²Qoy İsraililər belə desin:
«Çünkü məhəbbəti əbədidir!»
³Harun nəslinə belə desin:
«Çünkü məhəbbəti əbədidir!»
⁴Qoy Rəbdən qorxanlar belə söyləsin:
«Çünkü məhəbbəti əbədidir!»
⁵Sıxıntı içində Rəbbi çağırdım,
Cavab verib məni genişliyə çıxartdı.
⁶Rəbb mənimlədir, heç qorxmaram.
İnsan mənə nə edə bilər?
⁷Rəbb mənimlədir, mənə yardım edər,
Mənə nifrət edənlərin aqibətini
görəcəyəm.
⁸Rəbbə pənah gətirmək
İnsana güvənməkdən yaxşıdır.
⁹Rəbbə pənah gətirmək
Əsilzadələrə güvənməkdən yaxşıdır.
¹⁰Bütün millətlər məni mühasirəyə
aldılar,
Rəbbin ismi ilə onları qırdım.
¹¹Hər tərəfdən məni mühasirəyə aldılar,
Rəbbin ismi ilə onları qırdım.
¹²Arılar tək məni mühasirəyə aldılar,
Lakin kol-kos kimi alışıb tez söndülər,
Rəbbin ismi ilə onları qırdım.
¹³Möhkəm təzyiqlik altında yığılmağıma
az qalmışdı,
Lakin Rəbb imdadıma çatdı.
¹⁴Rəbb qüvvətim, məzmurumdur,
O məni xilas etdi!
¹⁵Salehlərin çadırlarından zəfər nidası
yüksəlir:
«Rəbbin sağ əli qüdrətli işlər göstərir!
¹⁶Rəbbin sağ əli necə əzəmətlidir!
Rəbbin sağ əli qüdrətli işlər göstərir!»
¹⁷Ölməyib sağ qalacağam,
Rəbbin işlərini bəyan edəcəyəm.

^j116:10 2Kor. 4:13 ^k117:1 Rom. 15:10-11 ^l118:1 1Saln. 16:34; 2Saln. 5:13;
7:3; Ezra 3:11; Zəb. 100:5; 106:1; 107:1; 136:1; Yer. 33:11

^m118:6 İbr. 13:6 ⁿ118:14 Çıx. 15:2; Yeş. 12:2

¹⁸ Rəbb mənə möhkəm cəza verdi,
 Amma məni ölümə təslim etmədi.
¹⁹ Salehlik darvazalarını üzümə açın,
 Qoy oradan keçib Rəbbə şükür edim.
²⁰ Bu, Rəbbin darvazasıdır,
 Oradan saleh insanlar keçəcək.
²¹ Ya Rəbb, Sənə şükür edirəm,
 Çünki cavab verərək məni xilas etmisən!
²² ^{op} Bənnaların rədd etdiyi daş
 Guşədaşı olub.
²³ Bu, Rəbbin işi idi,
 Gözümündə xariqəli bir işdir.
²⁴ Bu günü Rəbb yaratdı,
 Onda sevinib şadlıq edək!
²⁵ ^qAman, ya Rəbb, bizi qurtar!
 Aman, ya Rəbb, bizə uğur göndər!
²⁶ ^rRəbbin ismi ilə gələne alqış olsun!
 Sizə Rəbbin evindən xeyir-dua veririk.
²⁷ Rəbb Allahdır, O, üzərimizə nur saçdı,
 Qurbangahın buynuzlarına bayram qur-
 banını bağlayın.
²⁸ Allahım Sənsən, Sənə şükür
 edəcəyəm!
 Allahımsan, Səni yüksəldəcəyəm!
²⁹ Rəbbə şükür edin, ona görə ki
 yaxşıdır,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!

Məzmur 119

Alef^s

119 Nə bəxtiyardır öz yolunda
 kamil olanlar,
 Rəbbin qanununa görə yaşayanlar.
² Nə bəxtiyardır Onun göstərişlərinə
 əməl edənlər,
 Bütün qəlbi ilə Onu axtaranlar.
³ Həqiqətən, onlar fitnəkarlıq etməzlər,
 Rəbbin yolunda gəzərlər.
⁴ Sən qayda-qanunlarını qoydun,
 Bunlara bağlı qalmağı buyurdun.

[§]119:0 Məzmur 119-da hər səkkiz ayə ibrani əlifba sırası ilə başlayır.

^o118:22 Luka 20:17; Həv. 4:11; 1Pet. 2:7-8

^p118:22 Mat. 21:42; Mark 12:10-11 ^q118:25 Mat. 21:9; Mark 11:9; Yəh. 12:13

^r118:26 Mat. 21:9; 23:39; Mark 11:9; Luka 13:35; 19:38; Yəh. 12:13

⁵ Sənin qaydalarına bağlı qalmaq üçün
 Kaş tutduğum yolda möhkəm olaydım.
⁶ Onda xəcalət çəkməzdim,
 Sənin bütün əmrlərindən gözümü
 çəkməzdim.
⁷ Adil hökmlərini öyrənərkən
 Sənə düz qəlblə şükür edəcəyəm.
⁸ Sənin qaydalarına əməl edəcəyəm,
 Sən məni tamamilə tərk etmə!

Bet

⁹ Bir cavan yolunu necə təmiz saxlaya
 bilər?
 – Sənin sözlərinə bağlı qalmaqla.
¹⁰ Bütün qəlbimlə Səni axtarmışam,
 Qoyma əmrlərindən çıxım.
¹¹ Sənə qarşı günah etməyim deyər
 Kəlamını qəlbimdə qoruyub
 saxlamışam.
¹² Ya Rəbb, Sənə alqış olsun!
 Qaydalarını mənə öyrət.
¹³ Ağzından çıxan hər hökmü
 Dilimlə bəyan edirəm.
¹⁴ Göstərişlərinin ardınca gedərkən
 sevinirəm,
 Elə bil bolluca var-dövlətə çatmışam.
¹⁵ Qayda-qanunlarını dərinəndən
 düşünürəm,
 Sənin yollarından gözümü çəkmirəm.
¹⁶ Qaydalarından zövq alıram,
 Sözünü unutmuram.

Gimel

¹⁷ Quluna comərdliyini göstər,
 Qoy yaşayım və sözünə bağlı qalım.
¹⁸ Gözlərimi aç ki,
 Qanununun xariqələrini görəim.
¹⁹ Əmrlərini məndən gizlətmə,
 Çünki mən bu dünyada bir qəribəm,
²⁰ Hökmlərinin həsrətini çəkməkdən
 Hər zaman ürəyim ağrıyır.

21 Sənin əmrlərindən çıxan lovğaları
məzəmmət etdin,
Çünki onlar lənətləndi.
22 Həqarəti, tənəni məndən uzaq et,
Göstərişlərinə əməl etmişəm.
23 Başçılar yığılıb mənim üçün qəsd
qurdular,
Lakin mən qulun qaydalarını dərin
düşünürəm.
24 Göstərişlərin mənə zövq verir,
Onlar mənim məsləhətçilerimdir.

Dalet

25 Mən torpağa düşmüşəm,
Öz sözünə görə məni həyata qaytar.
26 Keçdiyim yolları Sənə bəlli edəndə
cavab verdin,
Mənə qaydalarını öyrət.
27 Qayda-qanunlarının yollarını mənə
Özün izah et,
Xariqələrin barədə dərin düşünüm.
28 Kədərdən canım üzülüb,
Öz sözünə görə mənə güc ver.
29 Məni yanlış yoldan uzaqlaşdır,
Qanununa görə mənə lütf göstər.
30 Mən sədaqət yolunu seçdim,
Hökmlərini gözüümün önünə gətirdim.
31 Sənin göstərişlərindən yapışmışam,
Ya Rəbb, qoyma xəcalətli qalım.
32 Qəlbimin düşüncəsini
genişləndirərkən
Əmrlərinin yolu ilə getməyə səy
göstərəcəyəm.

He

33 Ya Rəbb, Sən mənə qaydalarının yol-
unu öyrət,
Onlara axıradək əməl edəcəyəm.
34 Mənə ağıl ver, qanununa görə
yaşayım,
Bütün qəlbimlə ona bağlanım.
35 Mənə əmrlərinin yollarını göstər,
Bu yollardan zövq alaram.
36 Qəlbimi haram qazanca deyil,
Göstərişlərinə tərəf yönəlt.
37 Qoyma gözlərim fani şeylərə baxsın,

Öz yolunda mənə həyat bəxş et.

38 Səndən qorxanlara verdiyin vədini
Qulun üçün həyata keçirt.

39 Qorxduğum tənələri məndən
sovuşdur,

Sənin hökmlərin nə yaxşıdır!

40 Qayda-qanunlarının həsrətini
çəkirəm,

Salehliyinlə məni yaşat.

Vav

41 Ya Rəbb, mənə məhəbbətini göstər,
Kəlamına görə məni qurtar!

42 Məni təhqir edənlərə layiqincə cavab
verəcəyəm,

Çünki Sənin sözlərinə güvənirəm.

43 Qoy həqiqət kəlamı dilimdən
düşməsin,

Çünki Sənin hökmlərinə ümid
bağlamışam.

44 Daim, əbədi olaraq
Qanununa bağlı qalacağam.

45 Azad gəzib-dolaşacağam,
Çünki qayda-qanunlarını axtarmışam.

46 Padşahların hüzurunda
göstərişlərindən danışacağam,

Bundan utanmayacağam.

47 Sənin əmrlərindən zövq alıram,
Onları sevirəm.

48 Sevdiyim əmrlərinə tərəf əl açacağam,
Sənin qaydalarını dərindən
düşünəcəyəm.

Zayin

49 Sən quluna verdiyin sözü xatırla,
Bu sözünlə mənə ümid vermişən.

50 Əzab çəkəndə bundan təsəlli tapıram
ki,

Kəlamın məni həyata qaytaracaq.

51 Lovğalar mənə çox istehza etdilər,
Amma Sənin qanunundan dönmədim.

52 Əzəldən var olan hökmlərini
xatırladıqca,

Ya Rəbb, bunlardan təsəlli tapıram.

53 Qanununu atan pisləri görərkən
Qəzəb məni büriyür.

54 Sənin qaydalarını bu qürbət eldə
İlahi tək oxuyuram.

55 Hər gecə adını yadıma salıram,
Ya Rəbb, qanununa bağlı qalırım.

56 Bu mənə bir adət oldu,
Sənin qayda-qanunlarını yerinə
yetirdim.

Xet

57 Ya Rəbb, mənim nəsibimsən,
Sözlərinə bağlı qalmaq üçün vəd
etmişəm.

58 Bütün qəlbimlə Sənə yalvarıram,
Sən Öz kəlamına görə mənə lütf göstər.

59 Tutduğum yollara nəzər salmışam,
Hər addımı göstərişlərinə tərəf
yönəltmişəm.

60 Əmrlərinə bağlanmaq üçün tələsirəm,
Bunun üçün ləngimirəm.

61 Pis adamlar mənə kəmənd atarkən
Qanununu unutmadım.

62 Adil hökmlərinə görə Sənə şükür et-
mək üçün

Gecə yarısı qalxıram.

63 Səndən qorxanların hamısı ilə,
Qayda-qanunlarına bağlı qalanlarla
dostam.

64 Ya Rəbb, yer üzünü məhəbbətinə
bürünüb,

Mənə qaydalarını öyrət.

Tet

65 Ya Rəbb, verdiyin sözə görə
Quluna xeyrxahlıq etmişən.

66 Mənə ağıl, bilik öyrət,
Çünkü əmrlərinə inanıram.

67 Əzaba düşməzdən əvvəl yoldan
azırdım,

Amma indi mən kəlamına bağlıyam.

68 Nə qədər yaxşısan, xeyrxahlıq
edirsən!

Mənə qaydalarını öyrət.

69 Lovğalar yalanları ilə mənə qara
yaxırlar,

Amma mən bütün qəlbimlə qayda-
qanunlarını yerinə yetirirəm.

70 Onların ürəkləri piylənərək daş
bağlayıb,

Mənsə qanunundan zövq alıram.

71 Çəkdiyim əzabın xeyri mənə bu olub:
Sənin qaydalarını öyrənirəm.

72 Ağzından çıxan qanun mənim üçün
Minlərlə qızıldan, gümişdən daha
qiymətlidir.

Yod

73 Əllərlə yaranmışam, mənə surət
vermişən,

Mənə qabiliyyət ver, qoy əmrlərini
öyrənəm.

74 Səndən qorxanlar məni görərkən
sevinsinlər,

Çünkü Sənin sözünə ümid bağlamışam.

75 Ya Rəbb, bilirəm ki, hökmlərin
ədalətlidir,

Mənə əzab çəkdirsən də, sədaqətin yox
olmur.

76 Quluna verdiyin kəlama görə
Məhəbbətin mənə təsəlli versin.

77 Mənə mərhəmət et ki, yaşayım,
Çünkü qanunundan zövq alıram.

78 Mənim barəmdə yalan danışan
lovğaları utandır,

Çünkü mən qayda-qanunlarını dərinəndən
düşünürəm.

79 Səndən qorxanlar yanıma gəlsin,
Onlar Sənin göstərişlərini bilənlərdir.

80 Qaydalarına görə mənim qəlbim
kamil olsun,

Qoy heç zaman xəcalət çəkməyim!

Kaf

81 Qurtuluş həsrətini çəkməkdən qəl-
bimdə tab qalmayıb,

Sözünə ümid bağlamışam.

82 Sözünün intizarından gözüümün nuru
sönür.

Deyirəm: «Nə vaxt mənə təsəlli
verəcəksən?»

83 Tüstü içindəki tuluq kimi oldum,

Amma qaydalarını unutmuram.

84 Qulun daha nə qədər gözləsin?

Məni təqib edənləri nə vaxt mühakimə edəcəksən?

⁸⁵ Qanununu pozan lovğa insanlar Mənim üçün quyu qazıblar.

⁸⁶ Sənin bütün əmrlərin etibarlıdır.

Kömək et! Məni yalançı insanlar təqib edir.

⁸⁷ Az qaldı ki, yer üzündən məni yox etsinlər,

Lakin qayda-qanunlarından çıxmamışam.

⁸⁸ Məhəbbətinə görə mənə həyat ver, Ağzından çıxan göstərişlərə bağlı qalım.

Lamed

⁸⁹ Ya Rəbb, sözün əbədidir, Göylərdədir, dəyişməzdir.

⁹⁰ Sədaqətin nəsil-dən-nəslə çatır,

Yer üzünü Sən qurmusan, möhkəm qalır.

⁹¹ Hökmlərinə görə bu günədək hər şey qalır,

Onlar Sənin xidmətində dayanırlar.

⁹² Sənin qanunundan zövq almasaydım, Əzab çəkməkdən həlak olardım.

⁹³ Qayda-qanunlarını heç vaxt unutmaram,

Çünkü onlarla məni həyata qaytarmısan.

⁹⁴ Qurtar məni, mən Səninəm, Qayda-qanunlarını axtarmışam.

⁹⁵ Pislər məni öldürmək üçün pusqu qurarkən

Mən Sənin göstərişlərinin üzərində düşünürəm.

⁹⁶ Görmüşəm ki, hər kamil şeyin qarşısına bir hədd qoyulur,

Sənin əmrlərin isə sərhəd tanımır.

Mem

⁹⁷ Qanununu nə qədər sevirəm!

Həmişə onun üzərində dərinədən düşünürəm.

⁹⁸ Əmrlərin məni düşmənlərimdən daha müdrək edir,

Çünkü onlar həmişə mənimlədir.

⁹⁹ Bütün müəllimlərimdən daha aqıl olmuşam,

Çünkü göstərişlərin üzərində dərinədən düşünürəm.

¹⁰⁰ Ağsaqqallardan da artıq dərrakəliyəm,

Çünkü qayda-qanunlarına əməl edirəm.

¹⁰¹ Ayağımı hər pis yoldan kənar qoydum ki,

Sözlərinə bağlı qalım.

¹⁰² Hökmlərindən dönməmişəm,

Çünkü məni Sən belə öyrətmisən.

¹⁰³ Vədlərin damağıma necə də ləzzət verir!

Onlar dilimdə baldan şirindir.

¹⁰⁴ Qayda-qanunlarına görə dərrakəliyəm,

Buna görə hər yanlış yola nifrət edirəm.

Nun

¹⁰⁵ Sözün addımına çıraqdır,

Yollarıma işıqdır.

¹⁰⁶ Ədalətli hökmlərinə bağlı qalmağ üçün and içmişəm,

Yerinə yetirəcəyəm.

¹⁰⁷ Ya Rəbb, nə qədər əzab çəkmişəm!

Öz sözüünə görə həyatımı qoru.

¹⁰⁸ Ya Rəbb, sidq ürəkdən etdiyim həmdini qəbul et,

Mənə Öz hökmlərini öyrət.

¹⁰⁹ Həyatım daim təhlükəyə düşdü,

Amma qanununu unutmadım.

¹¹⁰ Pislər mənə tələ quranda belə,

Mən Sənin qayda-qanunlarını pozmadım.

¹¹¹ Əbədilik Sənin göstərişlərinə malikəm,

Çünkü onlar qəlbimə sevinc verir.

¹¹² Qəlbimi əbədilik, sonsuzadək

Qaydalarına əməl etməyə meyl etdirmişəm.

Samek

¹¹³ İkiüzlü insanlara nifrət edirəm,

Qanununu isə sevirəm.

¹¹⁴ Sən pənahgahım, sipərimсэн,

Sözünə ümid bağlamışam.

¹¹⁵ Siz ey pislər, məndən uzaq olun!

Qoy Allahımın əmrlərinə əməl edim.
¹¹⁶ Kəlamınla mənə dayaq ol ki, yaşayım,
 Ümidim boşa çıxmasın, utanmayım.
¹¹⁷ Özün mənə dayaq ol, qoy mən nicat tapım,
 Sənin qaydalarını həmişə nəzərimdə tutum.
¹¹⁸ Qaydalarını atanları Özündən kənar edirsən,
 Çünki onların bütün fəndləri boşdur.
¹¹⁹ Yer üzünün bütün pislərini tullantı hesab edirsən,
 Buna görə göstərişlərini sevirəm.
¹²⁰ Zəhmindən bədənim lərzəyə gəlir,
 Hökmlərindən çox qorxuram.

Ayin

¹²¹ Ədalətli, düz işlər görmüşəm,
 Məni zülmkarlara təslim etmə.
¹²² Qulunun xeyri üçün zəmin dur,
 Qoyma lovğa insanlar mənə zülm etsin.
¹²³ Xilasını, haqq sözünə əməl olunmasını gözləməkdən
 Gözümün nuru sönür.
¹²⁴ Quluna məhəbbət göstər,
 Qaydalarını mənə öyrət.
¹²⁵ Qulunam, mənə ağıl ver ki,
 Sənin göstərişlərini dərk edim.
¹²⁶ Ya Rəbb, insanlar qanununu pozdular,
 Vaxtı çatıb, onlar üçün bir tədbir gör.
¹²⁷ Qızıldan, saf qızıldan çox
 Sənin əmrlərini sevirəm.
¹²⁸ Bəli, bütün qayda-qanunlarına görə
 Mən düz yolla gedirəm,
 Bütün səhv yollarasa nifrət edirəm.

Pe

¹²⁹ Göstərişlərinin heyrətamizliyinə görə
 Onlara ürəkdən əməl edirəm.
¹³⁰ Kəlamının açıqlanması nur saçır,
 Hər nadanı ağıllandırır.
¹³¹ Ağız açıb ah-zar edirəm,
 Çünki əmrlərinin həsrətini çəkirəm.

¹³² Adını sevənlər üçün etdiyən adətə görə
 Mənə bax və lütf göstər.
¹³³ Kəlamınla addımlarımı möhkəmləndir,
 Qoy heç bir təqsirim mənə hakimlik etməsin.
¹³⁴ Məni insanların zülmündən qurtar,
 Qoy Sənin qayda-qanunlarına bağlı qalım.
¹³⁵ Üzün qulunun üstünə nur saçsın,
 Sən mənə qaydalarını öyrət.
¹³⁶ Gözlərimdən sellər kimi yaş axır,
 Çünki insanlar qanununa bağlı qalmırlar.

Sade

¹³⁷ Ya Rəbb, adilsən,
 Hökmlərin doğrudur.
¹³⁸ Buyurduğun göstərişlər ədalətlidir,
 Onlar tamamilə etibarlıdır.
¹³⁹ Qeyrətim məni yandırır-yaxıb,
 Çünki düşmənlərim Sənin sözlərini unudub.
¹⁴⁰ Sənin kəlamın çox safdır,
 Bu qulun onu sevir.
¹⁴¹ Kiçik sayılsam da, mənə xor baxsalar da,
 Qayda-qanunlarını unutmamışam.
¹⁴² Salehliyin əbədi salehlikdir,
 Sənin qanunun həqiqətdir.
¹⁴³ Başıma sıxıntı və məşəqqət gəldi,
 Amma Sənin əmrlərin mənə zövq verdi.
¹⁴⁴ Sənin göstərişlərin həmişə ədalətlidir,
 Mənə ağıl ver ki, yaşayım.

Qof

¹⁴⁵ Ya Rəbb, cavab ver! Bütün qəlbimlə
 Səni səsləyirəm,
 Sənin qaydalarına əməl edəcəyəm.
¹⁴⁶ Səni səslədim, məni qurtar,
 Qoy göstərişlərinə bağlı qalım.
¹⁴⁷ Dan yeri sökülməzdən əvvəl qalxıb
 Səni imdada çağırıram,

Çünkü ümidimi Sənin sözlərinə
bağlayıram.

¹⁴⁸ Gecə boyu gözümə yuxu getmir,
Kəlamını dərinəndən düşünürəm.

¹⁴⁹ Məhəbbətinə görə mənim səsimi eşit,
Ya Rəbb, hökmlərinə görə mənə həyat
bəxş et.

¹⁵⁰ Şər ardınca qaçanlar mənə
yaxınlaşdılar,

Onlar Sənin qanunundan uzaqlaşdılar.

¹⁵¹ Ya Rəbb, Sən mənə yaxınsan,
Bütün əmrlərin həqiqətdir.

¹⁵² Göstərişlərini lap əvvəldən
öyrənirəm,

Əbədi qalsın deyə öyüdlərini verdin.

Reş

¹⁵³ Çəkdiyim əzabı gör, məni qurtar,
Çünkü qanununu unutmamışam.

¹⁵⁴ Münaqişəmi həll edib Özün məni
azad et,

Mənə kəlamına görə həyat bəxş et.

¹⁵⁵ Pislər qurtuluşdan uzaqdır,

Çünkü onlar Sənin qaydalarını
axtarmırlar.

¹⁵⁶ Ya Rəbb, mərhəmətin çoxdur,

Hökmlərinə görə məni yaşat.

¹⁵⁷ Düşmənlərim, məni təqib edənlər
çoxdur,

Lakin Sənin göstərişləridən dönmədim.

¹⁵⁸ Bu xainlərə ikrahla baxıram,

Çünkü Sənin vədinə bağlı qalmayıblar.

¹⁵⁹ Sənin qayda-qanunlarını gör nə
qədər sevirəm,

Ya Rəbb, məhəbbətinə görə mənə həyat
ver.

¹⁶⁰ Sözlərinin mahiyyəti həqiqətdir,

Bütün ədalətli hökmlərin əbədidir.

Sin və Şin

¹⁶¹ Başçılar boş yerə məni təqib edir,
Amma ürəyim Sənin sözlərindən qorxur.

¹⁶² Çoxlu qənimət tapan bir insan kimi
Sənin kəlamın məni sevindirir.

¹⁶³ Yalandan zəhləm gedir, iyrənirəm,
Çünkü qanununu sevirəm.

¹⁶⁴ Ədalətli hökmlərinə görə

Hər gün yeddi dəfə Sənə həmd edirəm.

¹⁶⁵ Qanununu sevənlər böyük əmin-
amanlıq tapırlar,

Onlar heç nə ilə büdrəməzlər.

¹⁶⁶ Ya Rəbb, xilasına ümid bəsləmişəm,
Əmrlərinə əməl etmişəm.

¹⁶⁷ Göstərişlərinə ürəkdən bağlanmışam,
Onları çox sevirəm!

¹⁶⁸ Qayda-qanunlarına, göstərişlərinə
bağlı qalırım,

Çünkü bütün yollarım Sənin
hüzurundadır.

Tav

¹⁶⁹ Ya Rəbb, mənim fəryadım qoy Sənə
çatsın,

Mənə Öz sözüünə görə ağıl ver.

¹⁷⁰ Qoy yalvarışım hüzuruna çatsın,

Məni Öz kəlamınla azad et.

¹⁷¹ Qoy dilimdən həmdlər tökülsün,

Mənə qaydalarını öyrətmisən.

¹⁷² Sənin kəlamını dilim tərənnüm etsin,

Çünkü Sənin bütün əmrlərin ədalətlidir.

¹⁷³ Sənin əlin mənə kömək etsin,

Çünkü Sənin qayda-qanunlarını seçdim.

¹⁷⁴ Ya Rəbb, qurtuluşun üçün həsrət
çəkirəm,

Qanunundan zövq alıram.

¹⁷⁵ Mənə həyat bəxş elə, qoy Sənə həmd
oxuyum,

Hökmlərin qoy mənə kömək olsun.

¹⁷⁶ İtən quzu kimi azmışam, qulunu
axtar,

Çünkü əmrlərini unutmamışam.

Məzmur 120

Ziyarət nəğməsi.

120 Dar gündə Rəbbi səslədim,
O mənə cavab verdi.

² Dedim: «Ya Rəbb, yalançı dodaqlardan,
Fitnəkar dillərdən canımı qurtar».

³ Ey fitnəkar dil, sənə nə veriləcək?
Bu işinin əvəzi nə ilə ödəniləcək?

⁴ Cəngavərin iti oxları ilə,
Süpürgə ağacının odlu közləri ilə!

⁵ Yazıq canım, Meşəkdə qərib olmuşam,
Qedar çadırlarında yaşayıram!

⁶ Mənim belə yerdə,
Sülhə nifrət edənlərin içində yaşamağım
bəsdir.

⁷ Mən sülh sevirəm, buna görə
danışırım,
Onlarsa müharibə üçün çalışır.

Məzmur 121

Ziyarət nəğməsi.

121 Gözlərimi dağlara dikirəm,
Haradan mənə kömək
gələcək?

² Göyləri və yeri yaradan Rəbdən
Mənə kömək gələcək.

³ O, ayaqlarını büdrəməyə qoymaz,
Səni qoruyan yatmaz.

⁴ Bax İsraili qoruyan yuxulamaz,
Yatıb qalmaz.

⁵ Səni qoruyan Rəbdir,
O, sağ tərəfindədir, sənə kölgədir.

⁶ Gündüz günəşin ziyanı sənə dəyməz,
Gecə ay da sənə zərər verməz.

⁷ Rəbb səni hər cür şərdən saxlayar,
Canını qoruyar.

⁸ Rəbb gediş-gəlişini hifz edər
İndidən sonsuza qədər.

Məzmur 122

Davudun ziyarət nəğməsi.

122 Mənə «Rəbbin evinə gedək»
deyilərkən sevindim.

² Ey Yerusəlim, sənin darvazalarından
keçdim,

Torpağına qədəm qoydum.

³ Bu, Yerusəlim şəhəridir,
Çox sıx tikilmişdir.

⁴ İsrail üçün verilən şəhadət naminə
Qəbilələr, Rəbbin qəbilələri
Rəbbin isminə şükür etmək üçün
Buranı ziyarət etməyə gəlirlər.

⁵ Hökm üçün burada taxtlar qurulub,
Bu taxtlarda Davud sülaləsi oturub.

⁶ Hamı Yerusəlim üçün sülh diləsin:
«Qoy səni sevnələr dinc həyat sürsün!

⁷ Qoy qala divarlarının içində sülh olsun!
Qoy saraylarındakılar dinc yaşasın!»

⁸ Yoldaşlarıma, dostlarıma görə
«Səndə sülh olsun!» deyirəm.

⁹ Allahımız Rəbbin evinə görə
Sənə bəxtiyarlıq diləyirəm.

Məzmur 123

Ziyarət nəğməsi.

123 Ey göylərdəki taxtında
Oturan,
Gözlərimi Sənə dikmişəm.

² Ağasının əlinə baxan qul kimi,
Xanımının əlinə baxan kəniş tək
Biz də Allahımız Rəbbə göz dikmişik,
Bizə rəhm etməsini gözləyirik.

³ Bizə rəhm et, ya Rəbb, rəhm et!
Çünki təhqirlərdən doymuşuq.

⁴ Laqeydlərin rişxəndləri,
Təkəbbürlülərin təhqirləri bizi cana
doydurdu.

Məzmur 124

Davudun ziyarət nəğməsi.

124 İndi İsrail söyləsin:
Rəbb tərəfimizi saxlamasaydı,

² Bizə qarşı insanlar qalxarkən
Rəbb tərəfimizi saxlamasaydı,

³ Bizə qarşı qəzəblərindən yanarkən
Bizi diri-diri udardılar,

⁴ Sular bizi yuyub-aparardı,
Sellər üstümüzü basardı,

⁵ Azğın sular üstümüzü basardı.
⁶ Alqış olsun Rəbbə!

O bizi onların dişlərinə ov etmədi.
⁷ Bizi ovçunun tələsindən bir quş kimi
qurtardı,

Tələ qırıldı, canımız azad oldu.

⁸ Bizə Rəbbin adından,
Göyləri və yeri yaradandan yardım gəlir.

Məzmur 125

Ziyarət nəğməsi.

125 Rəbbə güvənənlər Sion dağı
kimi
Sarsılmaz, əbədi qalar.

² Dağlar Yerusəlimi dövrəyə aldığı kimi
Rəbb də indidən sonsuzadək xalqının
ətrafındadır.

³ Salehlərin payı üstündə
Şər insanların dəyənəyi hökm sürə
bilməz,

Yoxsa salehlər də şərə əl atardı.

⁴ Ya Rəbb, xeyirxahlara,
Ürəyidüz olan insanlara xeyirxahlıq et!

⁵ Rəbb əyri yola dönənləri aparacaq,
Onları şər iş görənlərlə bir yerə qoyacaq.
İsrailin üzərinə sülh olsun!

Məzmur 126

Ziyarət nəğməsi.

126 Rəbb Siona bəxtəvər günlərini
qaytaranda

Bizə rəya kimi gəldi.

² Dodaqlarımızdan gülüş tökülürdü,
Dilimizdən sevinc harayı yüksəlirdi.

Millətlər öz aralarında belə deyirdi:
«Rəbb onlar üçün böyük işlər görüb».

³ Bunun üçün sevinirik,
Çünki Rəbb bizim üçün böyük işlər
görüb.

⁴ Selləri Negevə qaytardığın kimi,
Ya Rəbb, o bəxtəvər günləri bizə qaytar.

⁵ Göz yaşı ilə əkənlər
Sevinc harayı çəkərək biçəcək.

⁶ Ağlaya-ağlaya toxum torbasını daşayıb-
gedən

Sevinc harayı ilə dərzləri daşıya-daşıya
gələcək.

Məzmur 127

Süleymanın ziyarət nəğməsi.

127 Evi Rəbb tikməzsə,
Bənnaların zəhməti boşa
gedər.

Şəhəri Rəbb qorumazsa,
Keşikçilər boş yerə orada gözlər.

² Erkən qalxıb gec yatmağınız,
Azuqə üçün özünüzü çox yormağınız
faydasızdır.

Rəbb sevdiklərinə yuxuda olanda belə,
verər.

³ Övladlar Rəbbin verdiyi paydır,
Bətnin bəhrəsi Onun mükafatıdır.

⁴ İnsanın gənc ikən övladları olarsa,
Bir igidin əlindəki oxlara bənzər.

⁵ Oxdanı bu cür dolu olan nə bəxtiyardır!
Darvazada əleyhdarları ilə çəkişən
zaman

Xəcalətli olmayacaq.

Məzmur 128

Ziyarət nəğməsi.

128 Nə bəxtiyardır Rəbdən
qorxan,

Onun yolları ilə gedən insan!

² Çünki öz əlinin bəhrəsini yeyəcəksən,
Xoşbəxt olub uğur qazanacaqsan.

³ Evində arvadın tənək kimi bar
gətirəcək,

Övladların zeytun pöhrələri kimi
Süfrənin ətrafını бүriyəcək.

⁴ Rəbdən qorxan insan

Belə xeyir-dua alacaq:

⁵ Rəbb Siondan sənə xeyir-dua versin,
Ömür boyu Yerusəlimin xoşbəxtliyini
görəsən,

⁶ Övladlarının övladlarını görəsən!
İsrailin üzərinə sülh olsun!

Məzmur 129

Ziyarət nəğməsi.

129 Qoy İsrail söyləsin:
«Mənə gəncliyimdən bəri
əzab verdilər.

² Bəli, gəncliyimdən bəri mənə əzab
verdiklər,

Lakin məğlub edə bilmədilər.

³ Elə bil kürəyimdə kotan sürütblər,
Qamçılarla bədənimə uzun-uzun şırım
çəkiblər.

⁴ Rəbb isə adildir,
Pislərin buxovlarını qırdı».

⁵ Siona nifrət bəsləyənlərin hamısı
Qoy xəcalət içində geri qovulsun!

⁶ Qoy cücərmədən solsunlar,
Damda bitən ot kimi olsunlar!

⁷ O, biçinçinin ovcunu,

Dərz bağlayanın qucağını doldurmaz!

⁸Yoldan keçən onlara belə deməz:

«Rəbb sizə xeyir-dua versin,

Sizə Rəbbin ismi ilə alqış olsun!»

Məzmur 130

Ziyarət nəğməsi.

130 Ya Rəbb, dərinliklərdən
Səni səsləyirəm.

²Ey Xudavənd, səsimi eşit,

Yalvarış səsimi yaxşı dinlə.

³Ya Rəbb, bizim təqsirlərimizi siyahıya
alsan,

Bəs, ey Xudavənd, kim bunun qarşısında
dayana bilər?

⁴Amma Sən bağışlayansan,

Ona görə hamı Səndən çəkinir.

⁵Rəbbi gözləyirəm, döyünən ürəyimi
gözləyir,

Onun sözünə ümid edirəm.

⁶Keşikçilər səhərin açılmasını gözlər,

Bəli, keşikçilər səhərin açılmasını gözlər,

Qəlbimsə bundan da çox Xudavəndin
həsərətini çəkər.

⁷Ey İsrail, Rəbbə ümidini bağla!

Çünki Rəbdə məhəbbət var,

Onda bol-bol qurtuluş var.

⁸Ey İsrail, O səni

Bütün təqsirlərindən azad edər!

Məzmur 131

Davudun ziyarət nəğməsi.

131 Ya Rəbb, təkəbbürlü deyiləm,
Gözümü yuxarı yerlərə
dikməmişəm,

Gücüm çatmayan böyük işlərə
girişməmişəm.

²Ovunub səsimi kəsmişəm,

Ana qucağında olan körpə kimi yəm,

Sanki bir sakit körpəyə dönmüşəm.

³Ey İsrail, Rəbbə ümidini bağla,

İndidən sonsuzadək ümidini Ona bağla!

Məzmur 132

Ziyarət nəğməsi.

132 Ya Rəbb, Davudu,
Çəkdiyi bütün əzabları,

²Rəbbə etdiyi andı,

Yaqubun qüdrətli Allahına etdiyi əhd
yada sal.

³O dedi: «Öz evimdə yaşamaram,

Yatağında yatmaram,

⁴Gözümə yuxu getməz,

Gözlərimi yummamam

⁵Rəbbə layiq bir yer,

Yaqubun qüdrətli Allahına bir məskən
tapana qədər».

⁶Əhd sandığının Efratada olduğunu
eşitdik,

Onu Yaar tarlalarında tapdıq.

⁷Dedik: «Gəlin, Onun məkanına gedək,
Kətilində səcdə edək».

⁸Ya Rəbb, qüvvənin rəmzi olan
sandığınla birgə

İstirahət edəcəyin yerə qalx.

⁹Kahinlərin həqiqətə bürünsün,

Möminlərin Səni mədh etsin.

¹⁰Qulun Davudun xatirinə

Məsh etdiyindən üz döndərmə.

¹¹Rəbb Davuda sədaqətlə and içdi,

Bu andından dönməz:

«Belindən gələn oğullarından birini
Səndən sonra taxtında oturdacağam.

¹²Əgər övladların əhdimə,

Onlara öyrədəcəyim göstərişlərə əməl
edərlərsə,

Onların oğulları da

Sonsuza qədər sənə taxtında oturacaq».

¹³Çünki Rəbb Sionu seçdi,

Orada Öz məskənini salmaq istədi.

¹⁴Dedi: «Bura əbədi olaraq istirahət
edəcəyim yerdir,

İstəyirəm ki, burada məskən salım.

¹⁵Bu yerə bol ruzi-bərəkət verəcəyəm,

⁸130:8 Mat. 1:21; Titə 2:14 ¹132:6 2Saln. 6:41-42

¹132:11 2Şam. 7:12-13; 1Saln. 17:11-12; Zəb. 89:3-4; Həv. 2:30

Buradakı fəqirlərə doyunca ərzaq verəcəyəm.

¹⁶ Kahinlərini zəfərə bürüyəcəyəm, Möminləri sevinclə mədh oxuyacaq.

¹⁷ ^vBurada Davud sülaləsindən güclü hökmdar yetirəcəyəm, Məsh etdiyim üçün bir çıraq hazır etmişəm.

¹⁸ Düşmənlərini xəcalətə salacağam, Lakin onun tacı nur saçacaq».

Məzmur 133

Davudun ziyarət nəğməsi.

133 Nə yaxşıdır, nə xoşdur Qardaş olub bir yaşamaq!

² Belə yaşamaq qiymətli yağ kimidir; O yağ ki başa çəkilib saqqala, Harunun saqqalından paltarının yaxasına axırdı.

³ Sanki Xermon dağının şehi Sion dağlarına düşür, Çünki Rəbb buyurub ki, Bu məkana bərəkət, əbədi həyat verilsin.

Məzmur 134

Ziyarət nəğməsi.

134 Rəbbə alqış edin, ey Onun qulları,

Ey Rəbb evinin xidmətində gecələr oyaq duranlar!

² Müqəddəs yerə tərəf əllərinizi qaldırın, Rəbbə alqış edin!

³ Göyləri və yeri yaradan Rəbb Siondan sizə xeyir-dua versin.

Məzmur 135

135 Rəbbə həmd edin! Rəbbin isminə həmd edin,

Ey Rəbbin qulları, həmd edin!

² Ey Rəbbin evində xidmət edənlər, Allahımızın evinin həyatində duranlar,

³ Rəbb yaxşıdır, Rəbbə həmd edin,

O nə qədər şirindir, isminə tərənnüm oxuyun!

⁴ Çünki Rəbb Özü üçün Yaqubu seçdi, İsraili Özünə məxsus xalq olaraq seçdi.

⁵ Bilirəm, Rəbb əzəmətlidir, Xudavəndimiz bütün allahlardan üstündür.

⁶ Göylərdə, yer üzündə, Dənizlərdə, bütün ümmanlarda Rəbb istədiyini edər.

⁷ ^wYerin ucqarlarından buludları qaldırar,

Şimşəkləri çaxdırar, yağış yağdırar, Küləkləri öz mənbələrindən çıxarar.

⁸ Rəbb Misirlilərin ilk oğullarını qırdı, Hər insanın, hər heyvanın ilk balasını öldürdü.

⁹ Ey Misir, sənin daxilində, Fironla bütün əyanlarının üzərində O, əlamətlərini, möcüzələrini göstərdi.

¹⁰ Nə qədər millətləri qırdı, Qüdrətli padşahları öldürdü.

¹¹ Emorluların padşahı Sixonu, Başan padşahı Oqu, Bütün Kənan padşahlarını qırdı.

¹² Onların torpaqlarını, mülklərini Öz xalqı İsrailə irs olaraq verdi.

¹³ Ya Rəbb, Sənin adın əbədidir!

Ey Rəbb, ismin nəsillərdən-nəsillərə çatır!

¹⁴ Rəbb xalqına haqq verəcək, Qullarına rəhm edəcək.

¹⁵ ^xAmma millətlərin bütlləri qızıldan, gümüşdən düzəlmişdir, Onlar insan əllərinin işidir.

¹⁶ Ağızları var, danışa bilmir, Gözləri var, amma görmür,

¹⁷ Qulaqları var, eşitmir, Ağızlarından nəfəs gəlmir.

¹⁸ Bütlləri düzəldən, onlara güvənən insanlar

Bu bütllər kimi cansız olacaqlar.

¹⁹ Ey İsrailililər, Rəbbə alqış edin!

^v132:17 1Pad. 11:36; 15:4; 2Pad. 8:19; 2Saln. 21:7

^w135:7 Yer. 10:13; 51:16 ^x135:15 Zəb. 115:4-7; Vəhy 9:20

Ey Harun nəsli, Rəbbə alqış söyləyin!
²⁰Ey Levi nəsli, Rəbbə alqış edin!
 Ey Rəbdən qorxanlar, Ona alqış
 söyləyin!
²¹Rəbbə Siondan alqış oxunsun!
 Rəbb Yerusəlimdə yaşayır!
 Rəbbə həmd edin!

Məzmun 136

136 ¹Rəbbə şükür edin, ona görə
 ki yaxşıdır,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
²Allahların Allahına şükür edin,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
³Hökmranların Hökmranına şükür edin,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
⁴Yalnız Odur böyük xariqələr yaradan,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
⁵Odur göyləri hikməti ilə quran,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
⁶Odur yerin təməlini sular üstündə
 qoyan,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
⁷Odur böyük işıqları yaradan,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
⁸Gündüzü günəşin hökmü altına saldı,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
⁹Gecə ay-ulduzların hökmü altında
 oldu,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
¹⁰O, Misirlilərin ilk oğullarını qırdı,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
¹¹dİsrail nəslini Misirlilərin arasından
 çıxartdı,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
¹²İsrailliləri qüdrətli əli, uzanan qolu ilə
 apardı,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
¹³eQırmızı dənizi iki yerə yardı,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
¹⁴İsrailliləri dənizin ortasından keçirdi,

Çünki məhəbbəti əbədidir!
¹⁵Fironla ordusunu Qırmızı dənizdə
 batırdı,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
¹⁶O, xalqını səhrada apardı,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
¹⁷O, böyük padşahları vurdu,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
¹⁸O, güclü padşahları qırdı,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
¹⁹fEmor padşahı Sixonu vurdu,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
²⁰gBaşan padşahı Oqu öldürdü,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
²¹Onların torpaqlarını irs olaraq verdi,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
²²Bu yerləri qulu İsrail nəslinin mülkü
 etdi,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
²³O, miskin halımızda bizi yaddan
 çıxarmadı,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
²⁴Bizi düşmən əlindən qurtardı,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
²⁵O, bəşəriyyətə ruzi verir,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!
²⁶Göylərin Allahına şükür edin,
 Çünki məhəbbəti əbədidir!

Məzmun 137

137 Babil torpağında olanda
 Sionu yada salardım,
 Çay kənarında oturaraq ağlayardım,
²Liralarımızı söyüd ağaclarından
 asardım.
³Bizi əsir edənlər
 Nəğmə oxumağımızı əmr edirdilər,
 Bizə zülm verənlər
 Onları şənləndirməyimizi istəyirdilər,
 «Bizim üçün Sion nəğmələrini oxuyun»
 deyirdilər.

¹136:1 1Saln. 16:34; 2Saln. 5:13; 7:3; Ezra 3:11; Zəb. 100:5; 106:1; 107:1; 118:1;
 Yer. 33:11 ²136:5 Yar. 1:1 ^a136:6 Yar. 1:2 ^b136:7 Yar. 1:16
^c136:10 Çix. 12:29 ^d136:11 Çix. 12:51 ^e136:13 Çix. 14:21-29
^f136:19 Say. 21:21-30 ^g136:20 Say. 21:31-35

⁴ Axı yad ölkədə Rəbbin nəğmələrini necə oxuyaq?

⁵ Ey Yerusəlim, əgər səni unutsam, Qoy sağ əlim qurusun.

⁶ Ey Yerusəlim, Səni anmasam, ən böyük sevincim olmasan,

Qoy dilim damağıma yapışsın.

⁷ Ya Rəbb, Edomluları bir yada sal, Məğlubiyyət günü Yerusəlimdən danışdırlar,

Deyirdilər: «Gəlin oranı uçuraq, təməmindən dağıdaq!»

⁸ Ey Babil qızı, xaraba qalacaqsan. Bizə etdiyinin əvəzinə sənə verən qoy bəxtiyar olsun!

⁹ Körpələrini daşa çırpıb öldürən bəxtiyar olsun!

Məzmur 138

Davudun məzmunu.

138 Bütün qəlbimlə Sənə şükür edirəm,

«Allahlar»ın önündə Səni tərənnüm edirəm.

² Müqəddəs məbədinə tərəf səcdə edirəm,

Məhəbbətin, sədaqətin naminə isminə şükür edirəm.

Çünki ismini, kəlamını hər şeydən üstün tutmusan.

³ Səni çağıranda mənə cavab vermişən, Canıma taqət verib məni ürəkləndirmişən.

⁴ Ya Rəbb, bütün dünya padşahları Sənə şükür edəcəklər,

Çünki ağzından çıxan kəlamları eşidiblər.

⁵ Rəbbin yollarını tərənnüm edəcəklər, Çünki Rəbbin ehtışamı böyükdür.

⁶ Rəbb ucalarda olsa da, yazıqlara nəzər salar,

Amma lovğaları uzaqdan tanıyar.

⁷ Sıxıntı içində gəzsəm də,

Mənə həyat verirсэн.

Düşmənin qəzəbinə qarşı əl qaldırırsan, Məni sağ əlinlə qurtarırsan.

⁸ Rəbb mənə verdiyi vədə əməl edir.

Ya Rəbb, məhəbbətin əbədidir.

Öz əlinin işini tərək etmə!

Məzmur 139

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun məzmunu.

139 Ya Rəbb, məni yoxlayaraq tanıdın,

² Oturuşumu-duruşumu Özün bilirсэн, Fikirlərimi uzaqdan duyursan.

³ Getməyimə, yatmağıma nəzarət edirsən,

Nə yollardan keçdiyimi bilirсэн.

⁴ Sözlərimi dilə gətirməmişdən əvvəl, Ya Rəbb, hamısını tamamilə bilirсэн.

⁵ Hər yandan məni əhatə etmişən, Öz əlini üzərimə qoymusan.

⁶ Bu bilik əsrarəngizdir, məndən yüksəkdir,

Bunu dərk edə bilmərəm.

⁷ Hara gedim ki, Ruhun orada olmasın? Hara qaçım ki, hüzurunda olmayım?

⁸ Əgər göylərə çıxsam, Sən oradasan, Ölülər diyarında yatsam, Sən oradasan.

⁹ Qanad alıb gündoğana uçsam belə, Dənizi keçib günbatana qonsam belə,

¹⁰ Sənin sağ əlin bələdçim olacaq, Sağ əlin məni qoruyacaq.

¹¹ Desəm də: «Qoy zülmət məni бүrtüsün, İşıq batsın, ətrafım gecəyə dönsün»,

¹² Sənin qarşında zülmət batır, Önündə gecə də gündüz kimi nur saçar.

Nurun, zülmətin Sənin üçün nə fərqi var?

¹³ Sən mənim daxili üzvlərimi yaratmışan,

Mənə ana bətnində quruluş vermişən.

¹⁴ Sən məni ecazkar, əsrarəngiz yolla yaratmışan,

Ona görə şükür edirəm.

Nə qədər xariqəli işlər görmüşən!

Bunu ürəkdən yaxşı dərk edirəm.

¹⁵Mən gizli bir yerdə yaranarkən,
Dünyanın dərin yerində yaranarkən
Bədənim Səndən gizli qalmadı.

¹⁶Dünyaya gəlməzdən əvvəl
Sənin gözlərin məni gördü.
Ömrüm başlamazdan əvvəl
Mənə təyin etdiyin hər bir günü kitabına
yazmışan.

¹⁷Ey Allah, mənim üçün fikirlərinin
qiyməti çoxdur,
Onların sayı-hesabı yoxdur!

¹⁸Saysaydım onları, qum dənələrindən
çox olardı,

Oyananda yenə mən Səninləyəm.

¹⁹Ey Allah, kaş ki pisləri qıraydın,
Qantökənlərin hamısı məndən uzaq
olaydı,

²⁰Onlar Sənə qarşı pis niyyətlə danışıq,
Düşmənlərin adına küfr edirlər!

²¹Ya Rəbb, Sənə nifrət edənlərə nifrət
etməməmi?

Əleyhdarlarından ikrah etməməmi?

²²Onlara tamamilə nifrət edirəm,
Onları özümə düşmən sayıram.

²³Ey Allah, məni yoxla, qəlbimi öyrən,
Sən məni sınaqdan keçirib bütün fikir-
lərimi bil.

²⁴Gör qəlbimdə pisliyə yol verirəmmi?
Əbədi yolda mənə rəhbər ol!

Məzmur 140

Musiqi rəhbəri üçün. Davudun məzmunu.

140 Ya Rəbb, məni şəp adamlar-
dan xilas et,

Məni qəddar insanlardan hifz et.

²Ürəklərində pis niyyətləri var,
Hər gün dava yaradırlar.

³Kəskin dilləri ilan tək çalar,
Sanki dodaqlarında gürzə zəhəri var.
Sela

⁴Ya Rəbb, şəp insanın əlindən,
Qəddar insanlardan məni qoru.
İstəyirlər ki, ayağımı büdrətsinlər.

⁵Bu təkəbbürlü insanlar mənə tələ
qurublar,

Tor atıblar, cələlərini yolumun üstünə
qoyublar. *Sela*

⁶Rəbbə dedim: «Allahım Sənsən,
Ya Rəbb, yalvarıram, Sən məni eşit!

⁷Ey Xudavənd Rəbb, Sən qüvvətli
Xilaskarımсан,
Döyüş günündə başıma dəbilqə
qoymusan.

⁸Ya Rəbb, qoy pis adam muradına
çatmasın,

Pis niyyətinə imkan vermə, qoy
lovğalanmasın». *Sela*

⁹Ətrafımdakıların ağzından çıxan pis
sözlər

Qoy öz başlarına tökülsün!

¹⁰Qoy onların üstünə yanar közlər
tökülsün,

Onlar quyuya düşüb, çıxa bilməsin!

¹¹Qoyma ki bu ölkədə iftiraçı uğur
qazansın,

Bələlər qəddarı vursun, onu ovlasın!

¹²Bilirəm ki, Rəbb məzlumların
məhkəmə işinə baxır,

Fəqirlərə haqq qazandırır.

¹³Bəli, salehlər Sənin isminə şükür
oxuyacaq,

Əməlisalehlər hüzurunda yaşayacaq.

Məzmur 141

Davudun məzmunu.

141 Ya Rəbb, Səni çağırıram, tez
imdadıma yetiş,

Fəryad edərkən səsimi eşit!

²Qoy hüzurunda dualarım buxur kimi,
Açılan əllərim axşam qurbanı kimi qəbul
olunsun!

³Ya Rəbb, ağzıma nəzarətçi qoy,
Dodağımın qapısını qoru.

⁴Qoyma qəlbim şəpə meyl etsin,
Şəp iş görənlərə qoşulub mən də pis iş
görməyim,

Pislərlə birgə onların ləziz
yeməklərindən yeməyim.

⁵ Saleh insan məni vursa, məhəbbətinə
görə tənbeh edər,

Bundan imtina etməyəm, sanki başıma
çəkilən yağıdır.

Daim pislərin şərinə qarşı dua edərəm.

⁶ Hakimləri yarğandan atılarkən

Qoy xalq sözlərimi eşitsin, şirinliyini
bilsin.

⁷ Şumlanan yerdə şırımlara narın torpaq
töküldüyü kimi

Sümtüklərimiz ölümlər diyarının qarısına
səpilib.

⁸ Ey Xudavənd Rəbb, gözlərimi Sənə
dikmişəm,

Məni təhlükədə qoyma, Sənə pənah
gətirmişəm.

⁹ Şər iş görənlərin tələsindən,
Onların qurduğu cələdən məni qoru.

¹⁰ Qoy pislər öz torlarına düşsün,
Mən də yolumu salamat keçib-gedim.

Məzmur 142

Davudun məzmunu.

Maskil.

^k *Mağarada olanda etdiyi dua.*

142 Rəbbə fəryad qoparıb haray
salıram,

Rəbbə yalvararaq haray salıram.

² Hüzuruna şikayətimi tökürəm,

Qarşısında əziyyətimi söyləyirəm.

³ Ruhdan düşəndə hansı yolda olduğumu
bildin,

Yolumda gizli tələ qurublar.

⁴ Sağıma bax, Özün gör, heç kim məni
saymır,

Pənah yerim yoxdur,

Heç kim qayğıma qalmır.

⁵ Ya Rəbb, Sənə fəryad edərək dedim:

«Pənahım Sənsən,

Dirilər arasında Sən mənim nəсібimsən».

⁶ Qulaq as fəryadıma,

Nə qədər alçaldılmışam!

Məni təqib edənlərdən qurtar,

Çünki onlar məndən güclüdür.

⁷ Canımı zindandan qurtar,

Qoy isminə şükür edim!

Onda salehlər məni əhatə edəcək,

Çünki mənə comərdlik etdin!

Məzmur 143

Davudun məzmunu.

143 Ya Rəbb, eşit duamı, yal-
vararkən məni dinlə,

Mənə sədaqətin, salehliyin naminə
cavab söylə.

² Qulunu məhkəməyə çəkmə,

Bu bəşəriyyət içindən kimsə qarşında
saleh çıxmaz.

³ Məni düşmən təqib etdi,

Yerə vurdu, həyatım əldən getdi.

Sanki lap çoxdan ölənlərin biriyəm,

Bu düşmən məni zülmətə saldı.

⁴ Ona görə ruhdan düşmüşəm,

Bu dəhşət qəlbimi sarsıtdı.

⁵ Qədim dövrlər yadıma düşür,

Sənin bütün işlərini dərindən
düşünürəm,

Əməllərin barədə hey fikirləşirəm.

⁶ Sənə sarı əllərimi açmışam,

Bir quraq torpaq kimi Sənin üçün
susamışam. *Sela*

⁷ Ya Rəbb, mənə tez cavab ver,

Çünki ürəyim çəkilir.

Üzünü məndən gizlətmə,

Qoyma qəbirə düşən insanlara
bənəyim.

⁸ Hər səhər məhəbbətini mənə hiss etdir,

Çünki Sənə güvənirəm.

Gedəcəyim yolu mənə öyrət,

Çünki varlığımı Sənə verirəm.

⁹ Ya Rəbb, məni düşmənlərdən qurtar,

Sənə pənah gətirirəm.

¹⁰ Mənə Sənin iradəyə əməl etməyi
öyrət,

^k142:0 1Şam. 22:1; 24:3 ^l143:2 Rom. 3:20; Qal. 2:16

Çünki mənim Allahım Sənsən.

Sənin Ruhun yaxşıdır,

Düz yer üçün mənə yol göstər.

¹¹ Ya Rəbb, mənə isminə naminə həyat ver,

Salehliyinə naminə canımı dardan qurtar.

¹² Məhəbbətinə naminə yağılarımı məhv et,

Canıma düşmən olanları qır, çünki mən Sənin qulunam.

Məzmur 144

Davudun məzmunu.

144 Alqış olsun Rəbbə, Qayama! Əllərimə döyüş təlimi, Barmaqlarıma müharibə təlimi verən Odur.

² Mənə Məhəbbət göstərən, mənim Qalam,

Qülləm, Xilaskarım,

Qalxanım, Pənahgahım,

Xalqımı mənə itaət etdirən Odur.

³ Ya Rəbb, insan kimdir ki, qayğısına qalırsan,

Bəşər övladı kimdir ki, onu düşünürsən?

⁴ İnsan bir nəfəsə bənzər,

Ömrü kölgə kimi keçib-gedər.

⁵ Ya Rəbb, göyləri yar, aşağı en,

Dağlara toxun, qoy tüstülənsin.

⁶ Şimşəyini çaxdır, düşmənləri dağıt,

Oxlarını yağdır, yağıları darmadağın et.

⁷ Göylərdən əl uzadıb dərin sulardan mənə xilas et,

Məni yadellilərin əlindən azad et.

⁸ Onların dili yalan danışar,

Sağ əlləri yalandan and etmək üçün qalxar.

⁹ Ey Allah, Sənə yeni bir ilahi ilə şükür edəcəyəm,

Səni ontelli çənglə tərənnüm edəcəyəm.

¹⁰ Sənsən padşahlara zəfər qazandıran,

Qulun Davudu amansız qılıncdan qurtaran.

¹¹ Məni yadellilərin əlindən xilas et,

Sən məni azad et!

Onların dili yalan danışar,

Sağ əlləri yalandan and etmək üçün qalxar.

¹² Qoy yeniyetmə oğullarımız sağlam fidan kimi boy atsin,

Qızlarımızı oyulmuş saray sütunları kimi gümrəh olsun.

¹³ Anbarlarımız müxtəlif nemətlərlə dolub-daşsın,

Otlaqda qoyunlarımız minlərlə, on minlərlə çoxalsın.

¹⁴ Naxırlarımız çoxlu balalar versin,

Hasarlarımız dəlmə-deşiksiz olsun.

İnsanlarımız əsir düşməsin,

Meydanlarımız şivən səsinə bir daha bürünməsin.

¹⁵ Nə bəxtiyardır belə xeyir-dua alan xalq!

Nə bəxtiyardır Allahı Rəbb olan xalq!

Məzmur 145

Davudun həmd nəğməsi.

145 Ey Padşahım olan Allahım, Səni yüksəldəcəyəm,

İsminə sonsuza qədər alqış edəcəyəm.

² Sənə hər gün alqış edəcəyəm,

İsminə əbədilik həmd edəcəyəm.

³ Rəbb əzəmətlidir, bol həmdə layiqdir,

Onun əzəməti insan ağına sığmaz.

⁴ Əməllərin nəsildən-nəslə qədər mədh ediləcək,

Qüdrətli işlərin bəyan ediləcək.

⁵ Əzəmətindən, izzətindən, şərəfindən deyiləcək,

Xariqəli işlərini dərinədən düşünəcəyəm.

⁶ İnsanlar zəhmli işlərinin qüdrətindən danışacaq,

Sənin əzəmətini elan edəcəyəm.

⁷ İnsanlar Sənin bol xeyirxahlığını bəyan edəcəklər,

Salehliyini mədh edəcəklər.

⁸Rəbb lütfkar və rəhmlidir,
Hədsiz səbirli və bol məhəbbətlidir.
⁹Rəbb hamıya xeyirxahlıq edər,
Yaratdıqlarının hər birinə mərhəmət
göstərər.
¹⁰Ya Rəbb, bütün yaratdıqların Sənə
şükür edəcək,
Möminlərin Sənə alqış edəcək.
¹¹Padşahlığının əzəmətindən
deyəcəklər,
Qüdrətindən danışıcaqlar.
¹²Qoy bəşər övladları Sənin qüdrətini,
Padşahlığının izzətini, əzəmətini bilsin.
¹³Sənin padşahlığın əbədi padşahlıqdır,
Səltənətin nəsildən-nəslə qədər uzanır.
¹⁴Rəbb yıxılanların hamısına dayaqdır,
Qəddi əyilənlərin hamısını qaldırır.
¹⁵Ya Rəbb, hamının gözü Sənə baxır,
Vaxtlı-vaxtında onlara azuqə verirsən.
¹⁶Əlini açırsan,
Bütün canlıları doyunca yedirirsən.
¹⁷Rəbb bütün yollarında adildir,
Hər işində sadıqdır.
¹⁸Rəbb Onu çağıran bütün insanlara,
Onu sidq ürəkdən çağıran bütün insan-
lara yaxındır.
¹⁹Ondan qorxanları murada çatdırır,
Fəryadlarına qulaq asıb onları qurtarar.
²⁰Rəbb Onu sevənlərin hamısını hifz
edər,
Bütün pis adamlarınsa kökünü kəsər.
²¹Mənim dilim Rəbbə həmd oxuyacaq,
Qoy Onun müqəddəs isminə bütün
bəşəriyyət əbədilik alqış etsin!

Məzmur 146

146 Rəbbə həmd edin!
Ey könlüm, Rəbbə həmd et!
²Ömür boyu Rəbbə həmdlər
söyləyəcəyəm,
Allahımı nə qədər varam, tərənnüm
edəcəyəm!
³Əsilzadələrə,

Sizi qurtara bilməyən bəşər oğluna
güvənməyin.
⁴Onlar canı çıxan kimi torpağa düşər,
Niyətləri bircə anda yox olar.
⁵Nə bəxtiyardır Yaqubun Allahından
kömək alan,
Yalnız Allahu Rəbbə ümid bağlayan
insan!
⁶Odur göyləri, yeri, dənizi, dənizdəkiləri
yaradan,
Odur əbədi sadıq qalan.
⁷O, miskinlərə haqq qazandırır,
O, acları azuqə ilə doydurur.
Rəbb əsirləri azad edir,
⁸Rəbb kor gözləri açır.
Rəbb qəddi əyilənləri düzəldir,
Rəbb salehləri sevir.
⁹Rəbb qərblərə dayaq olur,
Yetimi, dul qadını ayağa qaldırır,
Pislrinsə yollarını dolaşdırır.
¹⁰Rəbb əbədi hökmranlıq edir,
Ey Sion, Allahın nəsillər boyu hökm
verir!
Rəbbə həmd edin!

Məzmur 147

147 Rəbbə həmd edin!
Allahımızı tərənnüm etmək
nə qədər yaxşıdır!
O buna layıqdır, Ona həmdlər söyləmək
xoşdur!
²Rəbb Yerusəlimi bərpa edər,
İsrailin əsarətdə olanlarını yığıb-gətirər.
³O, sınıq qəlblərə şafa verər,
Yaralarını sarıyar.
⁴Ulduzların sayını hesablar,
Hər birini öz adı ilə çağırar.
⁵Xudavəndimiz əzəmətlidir,
Qüvvəti çoxdur, dərrakəsi hədsizdir!
⁶Rəbb məzlumları ayağa qaldırır,
Pisləri isə toz-torpaq içinə atar.
⁷Rəbbə şükür nəğməsi söyləyin,
Allahımızı lira ilə tərənnüm edin!

¹¹145:8 Cıx. 34:6; Say. 14:18; Neh. 9:17; Zəb. 86:15; 103:8; Yoel 2:13; Yun. 4:2
¹⁰147:4 Yeş. 40:26

⁸ O, göyləri buludlarla bürüyər,
Yer üzünü yağışla təmin edər,
Dağlarda ot bitirər.
⁹ O, heyvanlara yem verər,
Çığırışan quzğun balalarını yemlər.
¹⁰ O, güclü atlardan zövq almaz,
Qüvvətli addımlardan razı qalmaz.
¹¹ Amma Rəbb Ondan qorxanlardan,
Onun məhəbbətinə ümid bağlayanlar-
dan razı qalar.
¹² Ey Yerusəlim, Rəbbi mədh et!
Ey Sion, Allahına həmd et!
¹³ Çünki darvazalarının cəftələrini
bərkidər,
Sənin əhəlinə bərəkət verər.
¹⁴ Sərhədinə əmin-amanlıq,
Sənə doyunca əla taxıl yetirər.
¹⁵ Kəlamını yer üzünə yollar,
Onun sözü tez yayılır.
¹⁶ Ağ yun kimi qar yağdırar,
Kül kimi qırov salar.
¹⁷ Parça-parça dolu tökər.
Onun soyuğuna kim dözə bilər?
¹⁸ Buyruq verəndə buz əriyər,
Külək əsdirəndə sular sel tək axar.
¹⁹ O, Yaqub nəslinə sözlərini,
İsraillilərə qanun və hökmlərini bildirir.
²⁰ Başqa millətlər üçün belə etməyib,
Heç birinə hökmlərini bildirməyib.
Rəbbə həmd edin!

Məzmur 148

148 Rəbbə həmd edin!
Göylərdən Rəbbə həmd edin,
Yüksəklərdən Ona həmd edin!
² Ey Onun bütün mələkləri, Ona həmd
edin!
Ey Onun bütün orduları, Ona həmd edin!
³ Ey günəş, ey ay, Ona həmd edin!
Ey parlayan bütün ulduzlar, Ona həmd
edin!
⁴ Ey göylərin ən uca qatları, Ona həmd
edin!
Ey göy üzərindəki sular, Ona həmd edin!
⁵ Rəbbin isminə həmd etsinlər!
Çünki Onun əmri ilə yaranıblar.

⁶ Rəbb onları həmişəlik, əbədi olaraq
yerinə qoyub,
Bunun üçün pozulmaz qayda qoyub.
⁷ Rəbbə həmd edin, ey yer üzündəkilər,
Ey dəniz əjdahaları, ey bütün dərinliklər,
⁸ Ey şimşək, dolu, qar, buludlar,
Ey Onun əmrinə tabe olan qasırğalar,
⁹ Ey dağlar, bütün təpələr,
Ey bəhərli ağaclar, bütün sidr ağacları,
¹⁰ Ey çöl və ev heyvanları,
Ey sürünənlər və uçan quşlar,
¹¹ Ey dünya padşahları və bütün
ümmətlər,
Ey başçılar və dünyada olan bütün
hakimlər,
¹² Ey gənc oğlanlar və qızlar,
Ey qocalar, cavanlar!
¹³ Hamınız Rəbbin isminə həmd edin!
Çünki yalnız Onun ismi ucadır.
Əzəməti göylərin, yerin üstündədir,
¹⁴ O, xalqına böyük qüvvət verib.
Buna görə Ona həmd etsin Onun bütün
möminləri,
Əziz xalqı olan İsrail övladları!
Rəbbə həmd edin!

Məzmur 149

149 Rəbbə həmd edin!
Rəbbə yeni bir ilahi oxuyun,
Möminlər camaatı arasında Ona həmd
edin!
² İsrail nəslə Yaradanına görə sevin, sin,
Sion övladları Padşahına görə şad olsun!
³ Rəqlərlə isminə həmd edin,
Dəflə, lira ilə Onu tərənnüm edin!
⁴ Çünki Rəbb Öz xalqından zövq alar,
Zəfəri ilə itaətkarların üstünə yaraşlıq
salar.
⁵ Bu şərəfə görə qoy möminlər
sevinəsinlər,
Yataqlarında belə, Onu tərənnüm
etsinlər.
⁶ Dilləri ilə Allahı ucaltsınlar,
Əllərində ikiqızlı qılinc tutsunlar.
⁷ Millətləri qıraraq qisas alsınlar,
Ümmətləri cəzalandırınsınlar.

⁸ Padşahlarına zəncir vursunlar,
Sərkərdələrini dəmir buxovlara
salsınlar.

⁹ Onlar üçün yazılan hökmü yerinə
yetirsinlər,
Rəbbin bütün möminləri bununla
şərəflənsinlər.
Rəbbə həmd edin!

Məzmur 150

150 Rəbbə həmd edin! **
Müqəddəs məskəninə Allaha
həmd edin!

Möhtəşəm göy qübbəsində Ona həmd
edin!

² Qüdrətli işləri üçün Ona həmd edin!

Bol əzəmətinə görə Ona həmd edin!

³ Şeypur səsi ilə Ona həmd edin!

Çənglə, lira ilə Ona həmd edin!

⁴ Dəflə, rəqslərlə Ona həmd edin!

Sazla, tütəklə Ona həmd edin!

⁵ Xoş səslə sinclərlə Ona həmd edin!

Cingildəyən sinclərlə Ona həmd edin!

⁶ Ey bütün canlı varlıqlar, Rəbbə həmd
edin!

Rəbbə həmd edin!

**150:1 *Rəbbə həmd edin* – ibrani dilində *Halleluya*.

SÜLEYMANIN MƏSƏLLƏRİ

GİRİŞ

«*Süleymanın Məsəlləri*» Kitabı hikmətli sözlər və məsəllər şəklində olan əxlaqi və mənəvi təlim toplusudur. Bu kitab Allahdan gələn müdrikliyi gündəlik həyatda tətbiq etməyi tövsiyə edir:

«Rəbb qorxusu biliyin başlanğıcıdır» (1:7),

«Bütün qəlbinlə Rəbbə güvən, Öz idrakına etibar etmə» (3:5).

Buradakı əsas fikir «*Qanunun Təkrarı*» Kitabı ilə həmahəng səslənir: Allaha güvənən, Onun göstərdiyi yolla gedən insan hər işində xeyir-dua alar. Məsəllər ailə və dostluq münasibətlərindən, əmək və ictimai həyatdan bəhs edir. Əsas mövzular müdriklik və səfəhlik, salehlik və pislik, hikmətli sözün qüvvəti, sərvət və yoxsulluq, ümid və ehtiyat, sevinc və kədər, ağır əmək və bıkarçılıqdır.

Biliyin, hikmətin təməli «Allah qorxusudur», yəni Allaha hörmət və ehtiramla yanaşmaqdır.

Kitabın məzmunu:

1:1–9:18 Hikmətin faydası

10:1–22:16 Süleymanın məsəlləri

22:17–24:22 Otuz hikmətli söz

24:23–34 Hikmətli sözlərin davamı

25:1–29:27 Süleymanın məsəllərinin davamı

30:1–33 Aqurun məsəlləri

31:1–9 Lemuel padşahın anasının sözləri

31:10–31 Xeyirxah arvad

1 Pİsrail padşahı Davud oğlu Süleymanın məsəlləri:

Hikmət mənbəyi

²Hikmət və tərbiyəyə malik olmaq,

Müdrik sözləri dərk etmək üçün,

³Salehlik, ədalət, insaf barədə

İdrak tərbiyəsi almaq üçün,

⁴Cahillərə uzaqgörənlik,

Gənc oğlana bilik və dərrakə vermək üçün;

⁵Qoy hikmətli qulaq asıb müdrikliyini artırsın,

Dərrakəli adam sağlam məsləhət alsın.

⁶Bu yolla insanlar məsəl və kinayələri, Hikmətliyərin sözlərini və müəmmalarını anlasınlar.

⁷«Rəbb qorxusu biliyin başlanğıcıdır,

Amma səfəhlər hikmət və tərbiyəyə xor baxar.

Günahkarlardan uzaq durmaq

⁸Oğlum, ata tərbiyəsinə qulaq as, Ananın öyrətdiklərini kənara atma.

⁹Onlar başını gözəl çələng kimi, Boynunu boyunbağı kimi bəzər.

¹⁰Oğlum, qoyma səni günahkarlar azdırсын.

¹¹Desələr ki: «Gəl bizimlə pusqu qurub qan tökək,

Nahaq yerə günahsızları güdək,

¹²Gəl onları ölümlər diyarı kimi diri-diri udaq,

Tamam qəbirə düşənlərə bənzəsinlər.

¹³Onda çoxlu qiymətli sərvət taparıq, Evlərimizi talan malı ilə doldurarıq.

¹⁴Bizə qoşul,

Qoy kisəməz bir olsun»,

¹⁵Oğlum, onlara qoşulma,

Yollarına ayaq basma.

¹⁶«Çünki onların ayaqları pisliliyə tərəf qaçar,

Qan tökməyə tələsər.

¹⁷Bir quşun gözü önündə

Tələ qurmaq faydasızdır.

¹⁸Çünki onların qurduğu pusqu öz qanlarını tökmək üçündür,

Güdməkləri öz canları üçündür.

¶1:1 1Pad. 4:32 ¶1:7 Əyy. 28:28; Zəb. 111:10; Sül. 9:10

¶1:16 Yeş. 59:7; Rom. 3:15

19 Tamahkarın yolu həmişə belədir,
Tamahı onun canını alar.

Hikmət çağırır

20^s Hikmət bayırda ucadan çağırır,
Meydanlarda onun səsi ucalır.
21 O, səslı-küylü küçələrin başında
çağırır,
Şəhər darvazalarında deyir:
22 «Ey cahillər, nə vaxtadək
Cəhaləti sevəcəksiniz?
Nə vaxtadək rişəndçilər rişənddən
zövq alacaq,
Axmaqların bilikdən zəhləsi gedəcək?
23 Məzəmmətimdən düzəlsəydiniz,
Ruhumu üstünüzə tökərdim,
Sözlərimi sizə bildirərdim.
24 Sizi çağıranda məni rədd etdiniz,
Əlimi uzadanda əhəmiyyət vermədiniz.
25 Bütün nəsihətlərimi boş saydınız,
Məzəmmətlərimi qəbul etmədiniz.
26 Ona görə də sizin üzərinizə bəla
gələndə güləcəyəm,
Dəhşət sizi bürüyəndə,
27 Tufan kimi dəhşət sizə hücum
çəkəndə,
Sizə qasırga kimi bəla gələndə,
Dara, əziyyətə düşəndə istehza
edəcəyəm.
28 O vaxt məni çağıranlara cavab
verməyəcəyəm,
Səylə axtarsalar da, məni tapa
bilməyəcəklər.
29 Çünki onlar biliyə nifrət etdilər,
Rəbdən qorxmaq istəmədilər,
30 Nəsihətimi istəmədilər,
Hər məzəmmətimi rədd etdilər.
31 Buna görə də öz yollarının bəhrəsini
yeyəcəklər,
Öz nəsihətləri ilə doyacaqlar.
32 Cahili özbaşınalığı öldürəcək,
Axmağı laqeydliyi məhv edəcək.
33 Mənə qulaq asanlarsa
əmin-amanlıqda yaşayacaq,

Rahatlıq tapacaq, pislıkdən
qorxmayacaq».

Hikmətin dəyəri

2 Oğlum, əgər sözlərimi qəbul etsən,
Əmrlərimi qorusan,
2 Qulağımı hikmətə tərəf çevirsən,
Ürəyini dərrakəyə tərəf meyl etdirsən,
3 Sən, həqiqətən, idraki çağırısan,
Səs ucaldıb dərrakəni səsləsən,
4 Bunları gümüş kimi axtarsan,
Gizli xəzinə kimi arasan,
5 Onda Rəbb qorxusunu anlayarsan,
Allahu tanıyarsan.
6 Çünki Rəbb hikmət verir,
Onun ağzından bilik və dərrakə çıxır.
7 O, əməlisalehlərin sağlam şüurunu
qoruyur,
Kamalla gəzənlərə sipər olur.
8 O, ədalətin yollarını qoruyur,
Möminlərin yollarını hifz edir.
9 Onda salehlik və ədaləti dərk edərsən,
İnsafı, bütün yaxşı yolları tanıyarsan.
10 Hikmət qəlbınə dolar,
Bilikdən könlün xoş olar.
11 İdrak səni hifz edər,
Dərrakə səni qoruyar.
12 Hikmət səni pislərin yolundan,
Sözü məkrli adamlardan qurtarar.
13 Onlar düz yolları atıblar,
Qaranlıq yollarda dolanırlar.
14 Şər iş görəndə şad olurlar,
Şərin məkrindən xoşhallanırlar.
15 Bu adamların yolları əyridir,
Onlar dolaşmaq yollarla gedir.
16 Hikmət səni yad arvaddan,
Şirin dilli əxlaqsız qadından qurtarar.
17 Bu qadın gənc vaxtı getdiyi ərini atıb,
Allahının əhdini unudub.
18 Onun evi ölümə,
Yolları qəbiristanlığa aparar.
19 Yanına gələn kimsə geri qayıtmaz,
Bir daha həyat yollarına çatmaz.
20 Beləliklə, yaxşıların yolu ilə gedərsən,

Salehlərin yollarına bağlı qalarsan.

²¹ Çünki əməlisalehlər yer üzündə sakin olacaq,

Kamillər burada qalacaq.

²² Pis adamlar bu torpaqdan atılacaq,

Xainlərin kökü buradan qoparılacaq.

Rəbbə güvən

3 Oğlum, təlimimi unutma,
Qoy qəlbin əmrlərimə bağlansın.

² Onlar ömrünü uzadar,
Həyatına illər, firavanlıq artırar.

³ Qoy səni xeyirxahlıq və sədaqət tərk etməsin,
Onları boynuna bağla, ürəyinin lövhəsinə yaz.

⁴ Onda Allahın və insanların gözündə
Lütf tapıb şərəfə çatarsan.

⁵ Bütün qəlbinlə Rəbbə güvən,
Öz idrakına etibar etmə.

⁶ Bütün yollarında Onu tanı,
O sənin yollarını düzəldər.

⁷ ^uÖz gözündə özünü hikmətli sanma,
Rəbdən qorx, şərdən çəkin.

⁸ Bu, bədəninə şəfa verir,
Süümüklərinə ilik olar.

⁹ Rəbbi var-dövlətinlə,
Məhsulunun nübarı ilə şərəfləndir.

¹⁰ Onda anbarların nemətlə dolar,
Şərab çənlərin təzə şərabla daşar.

¹¹ ^{vw} Oğlum, Rəbbin verdiyi tərbiyəyə
xor baxma,

Onun məzəmmətinə nifrət etmə.

¹² ^xAta sevdiyi oğlunu necə məzəmmət edərsə,
Rəbb də sevdiyini elə məzəmmət edər.

Hikmətin mədhi

¹³ Hikmətə çatan,
Dərrakə tapan insan nə bəxtiyardır!

¹⁴ Bunları qazanmaq gümüş qazanmaqdan yaxşıdır,
Bu qazanc saf qızıldan dəyərlidir.

¹⁵ Hikmət yaqutlardan qiymətlidir,
Xoşladığın bütün şeylər ona tay deyil.

¹⁶ Onun sağ əlində uzun ömür,
Sol əlində sərvət və şərəf var.

¹⁷ Onun yolları bəyənilir,
Bütün yolları əmin-amandır.

¹⁸ Ona bağlananlar üçün o, həyat ağacıdır,
Ondan möhkəm yapışanlar nə bəxtiyardır!

¹⁹ Rəbb dünyanın təməlini hikmətlə
qurub,

Dərrakə vasitəsilə göyləri bərqərar edib.

²⁰ Biliyi ilə dərinliklər yarılıb,
Göylərdən şəh çilənir.

Qonşularla davranış

²¹ Oğlum, sağlam şüura, dərrakəyə
bağlan,

Bunlardan gözünü çəkmə.

²² Onlar sənin həyatın olar,
Gözəl naxış kimi boynuna bağlanar.

²³ O zaman rahat gəzərsən,
Ayaqların büdrəmər.

²⁴ Qorxusuz, rahat yatarsan,
Şirin yuxu taparsan.

²⁵ Qəfil fəlakətdən,
Pislərə gələn bəladan qorxma.

²⁶ Çünki güvəndiyin Rəbdir,
O qoymaz ki, sən tələyə düşsən.

²⁷ Əlindən yaxşılıq gəlirsə,
Buna layiq insanlardan əsirgəmə.

²⁸ İmkanın varsa, qonşuna demə:
«Sonra gələrsən, sabah verərəm».

²⁹ Yanında sakit yaşayan qonşun üçün
Şər qurma.

³⁰ Sənə pislilik etməyənlə
Nahaq yerə çəkişmə.

³¹ Zorakıya qibtə etmə,
O gedən yolların heç birini seçmə.

³² Çünki azğınlar Rəbdə ikrah yaradar,
Rəbb əməlisalehlərlə dost olar.

³³ Rəbb pislərin ocağına lənət edər,

^t3:4 1Şam. 2:26; Süil. 3:4; Luka 2:52

^u3:7 Rom. 12:16

^v3:11 İbr. 12:5-6

^w3:11 Əyy. 5:17 ^x3:12 Vəhy 3:19

Salehlərin yurduna xeyir-dua verər.

³⁴Yə Rəbb rişxəndçilərə istehza edər, İtaətkarlara isə lütf göstərər.

³⁵Hikmətlilər şərəfi irs alacaq, Axmağın nəsibi şərəfsizlik olacaq.

Hikmətin üstünlüyü

4 Ey oğullar, atanızın verdiyi tərbiyə qulağınızda qalsın,

İdraki dərk etmək üçün diqqətli olun.

²Çünki sizə yaxşı dərs verirəm, Təlimimi atmayın.

³Mən ata ocağında uşaq olanda, Anamın yeganə balası olanda

⁴Atam mənə təlim verərək dedi:

«Qoy qəlbin sözümə möhkəm bağlansın, Əmrlərimə əməl et ki, ömrün uzun olsun.

⁵Hikmət qazan, idrak qazan, Sözlərimi unutma, sözümdən çıxma.

⁶Hikmətdən ayrılmasan, o səni qoruyar, Əgər onu sevsən, səni saxlayar.

⁷Hikmət hər şeydən üstündür, gərək onu qazanasan,

İdraka sahib olmaq üçün var-yoxunu verəsən.

⁸Onu üstün tutsan, səni ucaldar, Əgər ona bağlansan, səni şərəfə çatdırar.

⁹O sənin başının gözəl çələngi olar, Başına şərəf tacı qoyar».

¹⁰Oğlum, məni dinlə, Sözlərimi qəbul etsən, ömrünü uzadarsan.

¹¹Sənə hikmət yolunun təlimini verirəm,

Düz yolda gəzdirirəm.

¹²Gedəndə addımların büdrəmz,

Qaçanda ayaqların sürüşməz.

¹³Aldığın tərbiyəyə bağlan, ayrılma,

Onu saxla, o sənin həyatındır.

¹⁴Pislərin yoluna ayaq basma,

Şər insanın yolu ilə getmə.

¹⁵Çəkil, bu yolun yaxınından belə, keçmə,

Uzaq dur, başqa bir səmtdən yolu keç.

¹⁶Çünki şər adamlar pislik etməsələr, Yata bilməzlər.

Kimisə yıxmasalar, yuxuları qaçar.

¹⁷Şərin çörəyini yeyərlər,

Zorakılığın şərəbini içərlər.

¹⁸Salehlərin yolu isə dan yeri tək şəfəq saçar,

Nurunu artıraraq gündüzə qovuşar.

¹⁹Pislərin sə yolu zülmətdir,

Onlar nəyə görə büdrədiklərini bilməzlər.

²⁰Oğlum, sözlərimə fikir ver, Dediklərimə qulaq as.

²¹Onları gözlərinin önündən ayırma, Onları ürəyində qoru.

²²Çünki onları tapanlar Həyat və cansağlığı tapar.

²³Hər şeydən əvvəl öz ürəyini qoru, Çünki həyat çeşməsi odur.

²⁴Əyri danışığı ağzından götür, Azğın dodaqları özündən uzaqlaşdır.

²⁵Gözlərin irəliyə baxsın, Düppədüz qarşına nəzər sal.

²⁶Getdiyın yolu düzəlt, Yollarını sahmana sal.

²⁷Nə sağa, nə də sola dön, Ayağını pislikdən çək.

Əxlaqsızlıqdan uzaqlaş

5 Oğlum, mənim hikmətimə diqqət yetir,

Qulağını müdrik sözlərimə tərəf çevir.

²Onda dərrakəyə bağlanarsan,

Dilin biliyi kənara atmaz.

³Əxlaqsız qadının dodağından sanki bal axır,

Dili şirin, yağdan yumşaqdır.

⁴Amma aqibəti yovşan kimi acıdır, İkiəgzil qılınc kimi kəskindir.

⁵Onun ayaqları ölümə aparır,

Onun addımları ölümlər diyarına çatır.

⁶Həyat yoluna fikir vermir,

Yolları dolaşıqdır, özü də bilmir.

⁷İndi, ey övladlar, mənə qulaq asın,

Dilimdən çıxan sözlərdən yayınmayın.

⁸ Belə qadından uzaq ol,

Evinin qapısına yaxın getmə.

⁹ Yoxsa şərəfini yadlara verərsən,

Ömrünü zalımlara sərf edərsən.

¹⁰ Sənin var-yoxunu yadlar yeyər,

Qazancın özgənin evinə gedər.

¹¹ Ömrüntün sonu çatanda,

Canında taqət qalmayanda

Ah-nalə çəkərək belə deyərsən:

¹² «Mən də tərbiyəyə nifrət etdim,

Ürayımdə məzəmmətlərə güldüm!

¹³ Mütəllimimin sözünə baxmadım,

Tərbiyəçilərimə qulaq asmadım.

¹⁴ Camaatın və icmanın arasında

Az qala hər cür bəlaya düşəcəkdim».

Arvadına vəfalı ol

¹⁵ Öz su anbarından,

Öz quyunun içməli suyundan iç.

¹⁶ Niyə sənin qaynaqların küçələ,ə,

Su arxların meydanlara axıb getsin?

¹⁷ Onlar yalnız səninki olsun,

Yadlara paylama.

¹⁸ Qoy çeşmə bərəkətli olsun,

Gənc ikən evləndiyin arvadınla xoşbəxt yaşa!

¹⁹ Sevimli maralın, gözəl ceyranın

Həmişə səni öz döşləri ilə doydursun,

Onun eşqi ilə məst ol.

²⁰ Oğlum, niyə əxlaqsız qadınla məst olmalısən,

Yad arvadı qoynuna almalısən?

²¹ İnsanların yolları Rəbbin gözü qarşısındadır,

Onların hər addımlarını yoxlayır.

²² Şər insan öz təqsirlərinə görə tutular,

Günahının kəməndinə dolanar.

²³ Tərbiyəsizliyi üzündən həlak olar,

Hədsiz səfehliyi üzündən azar.

Tələrdən ehtiyatlı ol

6 Oğlum, qonşuna zəmin durub,

Yadlarla əlbir olub,

² Ağzından çıxan sözlərlə tələyə düşmüşənsə,

Ağzından çıxan sözlərlə ələ keçmişənsə,

³ Demək bu qonşunun əlinə düşmüşənsən.

Oğlum, çalış, özünü qurtar:

Get onun ayağına düş, yalvar-yaxar.

⁴ Qoy gözüne yuxu getməsin,

Kirpiklərin ağırlaşmasın.

⁵ Özünü ovçunun əlindən ceyran kimi,

Quşbazın əlindən quş kimi qurtar.

⁶ Ey tənbel, qarışqalara diqqət yetir,

Onların həyatından ibrət götür.

⁷ Onların nə başçıları var,

Nə nəzarətçiləri, nə də hökmdarları.

⁸ Yayda azuqələrini yığar,

Biçin vaxtı özlərinə yem toplayarlar.

⁹ Ey tənbel, nə qədər yatacaqsan?

Nə vaxt yuxudan oyanacaqsan?

¹⁰ ^aBir az da uzanıb yuxuya dalsan,

Əl-qolunu uzadaraq yatsan,

¹¹ Yoxsulluq soyğunçu kimi üstünə gələr,

Ehtiyac quldur kimi sənə hücum çəkər.

¹² Yaramaz adam – şər insan

Əyri danışaraq dolanar,

¹³ Göz vurar, ayaqları ilə işarə edər,

Barmaqları ilə göstərər.

¹⁴ Qəlbinin məkrli niyyəti var,

Həmişə şər qurar, nifaq salar.

¹⁵ Ona görə başına qəfildən bəla gələr,

Birdən yıxılıb çarəsiz qalar.

¹⁶ Rəbbin zəhləsi altı şeydən gedir,

Yeddi şey var, ondan ikrah edir:

¹⁷ Təkəbbürlə baxan gözlər;

Yalan danışan dil;

Nahaq qan tökən əllər;

¹⁸ Məqsədi şər olan ürək;

Şərə çatmaq üçün qaçan ayaqlar;

¹⁹ Nəfəsini yalanla çıxaran yalançı şahid;

Qardaşlar arasında nifaq salan şəxs.

Zinaya qarşı xəbərdarlıq

²⁰ Oğlum, atanın əmrini yerinə yetir,

Ananın öyrətdiklərini atma.

²¹ Onları qəlbinin başına yapışdır,

Həmişə onları boynuna bağla.
²² Gəzəndə onlar sənə yol göstərər,
 Yatanda səni hifz edər,
 Oyananda sənə məsləhət verər.
²³ Bu əmr çıraqdır, bu təlim nurdur,
 Tərbiyə üçün edilən məzəmmət həyat
 yoludur.
²⁴ Bunlar səni pozğun qadından,
 Şirindilli yad arvaddan qoruyar.
²⁵ Onun gözəlliyinə aşıq olma,
 Onun kirpiklərinin əsiri olma.
²⁶ Fahişənin üzündən insan bir tikə
 çörəyə möhtac qalar,
 Kiminsə zinakar arvadı insanın qiymətli
 canını ovlar.
²⁷ Bir kişi qoynuna od alanda
 Əyin-başı yanmazmı?
²⁸ Köz üzərində gəzənin
 Ayaqları bişməzmi?
²⁹ Qonşusunun arvadının yanına girənin
 də halı belədir,
 O qadına toxunan cəzasını çəkər.
³⁰ Qarnını doyurmaq üçün ac oğru
 oğurlarsa,
 Kimsə onu qınamaz.
³¹ Amma onu tutsalar, yeddi qat
 ödəməlidir,
 Evinin var-yoxunu verməlidir.
³² Qadınla zina edən qanmazdır,
 Özünü məhv etmək istəyən belə edər.
³³ Bu kişinin nəsibi kötək, şərfəsizlikdir,
 Biabırçılığı üzərindən silinməz.
³⁴ Çünki ərini qeyrət coşdurar,
 Ondən amansızcasına qisas alar.
³⁵ Heç nə ilə ərinin qarşısını almaq
 olmaz,
 Nə verilsə belə, o razılaşmaz.

Əxlaqsız qadının hiyləsi

7 Oğlum, sözlərimə bağlı qal,
 Əmrlərimi özündə saxla.
² Əmrlərimə bağlı qalsan, yaşayacaqsan,
 Təlimimi göz bəbəyin kimi qoru.
³ Onları üzük kimi barmağına keçir,
 Ürəyinin lövhəsinə köçür.
⁴ Hikmətə de: «Bacımsan»,

İdraka söylə: «Yaxın dostumsan».
⁵ Onlar səni əxlaqsız qadından,
 Şirindilli yad arvaddan qoruyar.
⁶ Evimin pəncərəsinin şəbəkəsindən
 Mən bayıra baxırdım.
⁷ Bir dəstə cahil gənc arasında
 Qanmaz bir cavanı gördüm.
⁸ Bu qadının evinin tininə yaxın küçədən
 keçirdi,
 Onun evi olan yolla gedirdi.
⁹ Alaqaranlıqda, gün batanda,
 Gecə düşəndə, hava qaralanda.
¹⁰ Fahişə libaslı, qəlbi fitnə dolu bu
 qadın
 Dərhal onu qarşılıdı.
¹¹ O hay-küyçüdür, o bihəyadır,
 Öz evində oturmayaandır.
¹² Gah küçəyə, gah meydanlara çıxar,
 Hər tin başı bir pusqu qurar.
¹³ O, oğlanı tutub öpdü,
 Həyasızcasına belə dedi:
¹⁴ «Ünsiyyət qurbanı kəsməyə borclu
 idim,
 Əhdimə bu gün əməl etmişəm.
¹⁵ Ona görə səni görmək üçün qarşına
 çıxdım,
 Səni çox axtardım, axır ki tapdım.
¹⁶ Yatağıma Misir kətanından toxunan
 Əlvən üz çəkmişəm.
¹⁷ Yorğan-döşəyimə
 Mirra, əzvay, darçın səpmişəm.
¹⁸ Gəl sübhə qədər doyunca sevişək,
 Eşqdən məst olaq.
¹⁹ Ərim evdə yoxdur,
 Uzaq bir səfərə gedib.
²⁰ Pul kisəsini götürüb,
 Evə ay bədirlənəndə qayıdacaq».
²¹ Fəndlər işlədib onu tovladı,
 Şirin dilə tutub yoldan çıxartdı.
²² Kəsilməyə aparılan bir öküz kimi,
 Kəməndə salınan bir maral kimi
 Bu oğlan o qadının ardınca düşdü.
²³ Axırda ciyərinə bir ox saplanacaq.
 Uçub tez tora düşən quş kimi
 Bu oğlan da canının alınacağını bilmirdi.
²⁴ İndi, ey övladlar, mənə qulaq asın,

Dilimdən çıxan sözlərə laqeyd olmayın.
²⁵ Qoyma qəlbin o qadının yollarına meyl etsin,
 Onun yoluna dönmə.
²⁶ Çünki o qadın nə qədər insanı qurban edib,
 Nə qədər adamı öldürüb.
²⁷ Onun evinin yolu ölümlər diyarına aparır,
 Ölüm mənzilinə gedib çatır.

Hikmətin nitqi

8^bMəgər hikmət çağırırmı,
 Məgər dərrakə səsləmirimi
² Uca yerlərdə, yol kənarında,
 Yollar ayrıcında dayanıb?
³ Darvazaların yanında, şəhərin qarşısında,
 Qapıların kandarında çağırır:
⁴ «Ey insanlar, mən sizi səsləyirəm,
 Ey bəşər övladları, sizə xitab edirəm.
⁵ Ey cahillər, uzaqgörən olun,
 Ey axmaqlar, ağıllanın.
⁶ Dinləyin, əla şeylərdən danışırım,
 Dilimdən düz sözlər çıxır.
⁷ Ağzım həqiqət söyləyir,
 Dilim şərdən iyrənir.
⁸ Ağzımdan yalnız salehlik sözləri çıxır,
 Sözlərimdə nə əyriilik, nə də ki yalan var.
⁹ Anlayanlar üçün hər şey aydındır,
 Bilik qazananlar üçün bu bir həqiqətdir.
¹⁰ Gümüşü yox, tərbiyəmi qəbul edin,
 Saf qızıldan çox biliyi seçin.
¹¹ Çünki hikmət yaqutdan qiymətlidir,
 İnsanın könülü istəyən şeylər ona tay deyil.
¹² Mən hikmətəm, uzaqgörənlik məndə məskən salıb,
 Biliyi, dərrakəni tapmışam.
¹³ Rəbb qorxusu pisliyə nifrət etməkdir,
 Lovğalığa, təkəbbürə, pis yola,
 Hiyləli dilə nifrət edərəm.
¹⁴ Nəsihət, sağlam şüur mənimdir,
 İdrak mənəm, qüvvəm var.

¹⁵ Mənim vasitəmlə şahlar hökmranlıq edir,
 Hökmdarlar ədalətli fərman verir.
¹⁶ Ədalətli hakim olan bütün başçılar və əsilzadələr
 Mənim vasitəmlə hökm verir.
¹⁷ Məni sevənləri sevirəm,
 Məni səylə axtaran tapır.
¹⁸ Sərvət və şərəf,
 Dağılmaz var-dövlət və salehlik yanımdadır.
¹⁹ Barım qızıldan, saf qızıldan dəyərlidir,
 Bəhərim gümüşdən qiymətlidir.
²⁰ Mən salehlik yolunda,
 Ədalət yollarının ortasında gəzərəm.
²¹ Məni sevənləri sərvətə çatdıraram,
 Xəzinələrini dolduraram.
²² Rəbb Öz yolunun başlanğıcında,
 Hər işindən əvvəl mənə malik oldu.
²³ Yaradılışın əzəlində,
 Dünya yaranmazdan əvvəl mən var idim.
²⁴ Dərin sular olmazdan əvvəl,
 Bol sulu çeşmələr olmazdan əvvəl doğulmuşam.
²⁵ Dağlar yaradılmazdan əvvəl,
 Təpələr mövcud olmazdan əvvəl təvəllüd tapmışam.
²⁶ Rəbb dünyanı, çölü-düzü, torpaqları yaradanda,
²⁷ Göyləri yaradanda,
 Dərinliyin üzü üstündə bir dairə çəkəndə,
²⁸ Buludları yuxarıda yerləşdirəndə,
 Dərinlikdə bulaqları bağlayanda,
²⁹ Sular əmrindən çıxmasın deyə dənizə sədd çəkəndə,
 Yerin bünövrələrini təyin edəndə
³⁰ Rəbbin yanında memar idim.
 Hər gün fərəhlənirdim,
 Hüzurunda həmişə sevinirdim.
³¹ Yaradığı aləmə görə sevinirdim,
 Bəşər övladlarına görə fərəhlənirdim.
³² İndi, ey övladlar, mənə qulaq asın:

Yoluma bağlı qalan nə bəxtiyardır!
³³Verdiyim tərbiyəyə qulaq asın,
 Hikmət alın, onu bir tərəfə atmayın.
³⁴Mənə qulaq asan,
 Hər gün darvazalarım qarşısında duran,
 Qapılarımda dayanıb gözləyən nə
 bəxtiyardır!
³⁵Çünkü məni tapan həyat tapar,
 Rəbbi razı salar.
³⁶Məni əldən verən canına qəsd edər,
 Mənə nifrət edənlərin hamısı ölümü
 sevər».

Hikmət yolu

9 Hikmət evini qurub,
 Yeddi dirəyini yonub,
²Heyvanlarını kəsib,
 Şərabını hazırlayıb,
 Süfrəsini də düzəldib.
³Göndərdiyi kənzilər
 Şəhərin uca yerlərindən car çəkərlər:
⁴«Gəlin bura, ey cahillər!»
 Qanmazlara belə deyərlər:
⁵«Gəlin, çörəyimdən yeyin,
 Hazırladığım şərabdan için.
⁶Cəhaləti atın, ömür sürün,
 İdrak yolu ilə düz gedin».
⁷Rişxəndçini tənqid edən özünü rüs-
 vayçılığa salar,
 Şər adamı danlayan axırda ləkələnər.
⁸Rişxəndçini danlama, yoxsa sənə nifrət
 edər,
 Müdrik insanı danlasan, səni sevər.
⁹Hikmətliyə öyüd versən, hikmətini
 artırıcaq,
 Salehə bilik öyrətsən, müdrikliyini
 çoxaldacaq.
¹⁰^dRəbb qorxusu hikmətin
 başlanğıcıdır,
 Müqəddəsi tanımaq idraklı olmaqdır.
¹¹Hikmətin vasitəsilə ömrün-günün
 çoxalar,
 Həyatına illər əlavə olar.

¹²Əgər hikmət qazansan, özünə xeyir
 verərsən,
 Əgər rişxənd etsən, zərərini özün
 çəkərsən.

Axmaqlıq yolu

¹³Axmaq qadın hay-küy salır,
 Cahildir, heç nə qanmır.
¹⁴O, evinin qapısı önündə oturub,
 Şəhərin uca yerlərində kətil üstə ayləşib,
¹⁵Yoldan ötənləri,
 Düz yolda olanları çağırır:
¹⁶«Bura gəlin, ey cahillər!»
 Qanmazlara belə deyir:
¹⁷«Oğurluq su şirin olar,
 Gizli yeyilən çörəyin başqa ləzzəti var».
¹⁸Lakin yanına gələnlər bilməzlər ki,
 Orada ölüm var,
 Bu qadının çağırdıqları ölümlər diyarının
 dərinliyindədir.

Məsəllər

10 Süleymanın məsəlləri:
 Hikmətli oğul atasını sevindirər,
 Axmaq oğul anasına dərd gətirər.
²Şər yolla yığılan xəzinədən fayda
 götürmək olmaz,
 Amma salehlik insanı ölümdən qurtarar.
³Rəbb saleh insanı ac qoymaz,
 O, acgöz pisləri doyurmaz.
⁴Tənbəlin əlləri onu yoxsullaşdırar,
 Çalışqanın əli sərvət qazanar.
⁵Ağıllı oğul yayda məhsul yığar,
 Biçin vaxtı yatan oğul rüsvay olar.
⁶Saleh insanın başından bərəkət yağar,
 Şər adamın dili zorakılığı gizli saxlar.
⁷Saleh insanın adı xeyir-dua ilə
 çağırılar,
 Şər adamın adı isə çürüyər.
⁸Qəlbən hikmətli olan əmrləri qəbul
 edər,
 Səfeh boşboğazlığı üzündən itib-batar.
⁹Kamalla gəzib-dolaşan dinc yaşar,
 Yolu əyri olanlar üzə çıxar.

¹⁰ Göz vuran başına bəla açar,
Səfeh boşboğazlığı üzündən itib-batar.
¹¹ Salehin ağzı həyat qaynağı olar,
Amma şər adamın dili zorakılığı gizli saxlar.
¹² Nifrət nifaq yaradar,
Lakin məhəbbət bütün günahları örtər.
¹³ Dərrakəlinin dilindən hikmət tökülər,
Qanmaz kürəyindən kötəklənər.
¹⁴ Hikmətli adamlar bilik toplar,
Səfehin boşboğazlığı onu bəlaya yaxınlaşdırar.
¹⁵ Zənginin var-dövləti ona qalalı şəhərdir,
Kasıbı yoxsulluq bəlaya salar.
¹⁶ Salehin mükafatı həyatdır,
Şər adamınsa qazancı günahdır.
¹⁷ Tərbiyəyə bağlanan həyat yolunda olar,
Məzəmməti rədd edən yolunu azar.
¹⁸ Nifrətini gizlədən yalan danışar,
Axmaq hər yana böhtanlar yayar.
¹⁹ Çox sözlərlə günahı azaltmaq olmaz,
Dilini saxlayan ağıllıdır.
²⁰ Saleh insanın dili saf gümüşə oxşar,
Şər adamın qəlbinin dəyəri az olar.
²¹ Saleh öz dili ilə çox adamı doydurur,
Səfeh qanmazlığı üzündən həlak olar.
²² Rəbbin xeyir-duası insana sərvət gətirər,
Daha ona qüssə verməz.
²³ Axmaq üçün şər iş görmək bir əyləncədir,
Dərrakəlininsə hikməti var.
²⁴ Şər adam nədən qorxursa, başına gələr,
Saleh isə muradına çatır.
²⁵ Qopan tufan şəri süpürüb aparır,
Salehin təməli əbədi qalar.
²⁶ Dişlərə sirkə, gözlərə tüstü necə təsir edirsə,
Tənbələ iş buyuran bunu elə hiss edər.
²⁷ Rəbb qorxusu ömür uzadar,
Şər insanların ömründən illər azalar.

²⁸ Salehləri sevinc gözlər,
Şər insanların ümidi boşa çıxar.
²⁹ Kamilin pənahı Rəbbin yoludur.
Şər iş görənin başı bəla ilə doludur.
³⁰ Saleh heç vaxt sarsılmaz,
Şər insanlar yer üzündə qalmaz.
³¹ Salehin ağzı hikmətlə çiçəklənər,
Hiyləli dillər kəsilər.
³² Saleh insanın dili razı salmağı bacarar,
Şər insanın ağzından hiyləli sözlər çıxar.
11 Aldadıcı tərəzi Rəbdə ikrah yaradar,
Rəbb düz çəki daşından razı qalar.
² Lovğalıq gələndə şərəfsizlik gətirər,
Hikmət itaətkarın yanına gələr.
³ Əməlisalehi kamillik yolu aparar,
Xəyanətkar ayrıliyindən məhv olar.
⁴ Heç kimi var-dövləti qəzəb günündən xilas etməz,
Amma salehlik insanı ölümdən qurtarar.
⁵ Kamil insanın yolunu salehliyi düz edər,
Şər adamı pisliyi yıxar.
⁶ Əməlisalehi salehliyi qurtarar,
Xaini acgözlüyü tələyə salar.
⁷ Şər insan ölər, ümidi də boşa çıxar,
Pislərin arzusu itib-batar.
⁸ Saleh dardan qurtular,
Onun yerinə pis insan dara düşər.
⁹ Allahsızın dili qonşusunu məhv edər,
Bilik salehi xilas edər.
¹⁰ Salehlər xeyrə çatanda bütün şəhər şad olar,
Şər adamlar öləndə sevinc harayı qalxar.
¹¹ Əməlisalehlərin alqısı şəhəri şərəfə çatdırar,
Lakin şərin qarğışı oranı viran qoyar.
¹² Qanmaz qonşusuna xor baxar,
Dərrakəli insan dinc dayanar.
¹³ Sözcədirən sirləri açıb yayar,
Etibarlı adam sözü gizli saxlar.
¹⁴ Düz məsləhət verilməyən yerdə xalq yıxılar,

Doğru nəsihət verən çoxdursa, xalq qurtuluşu çatar.

¹⁵ Özgəyə zamin duran özünü bəlaya salar,

Belə zaminlikdən zəhləsi gedən dinc yaşar.

¹⁶ Mehriban qadın şərəfdən, Zalım insan isə sərvətdən yapışar.

¹⁷ İnsanın sadıqlığı ona xeyir gətirər, Qəddar adam özünə əzab qəzər.

¹⁸ Şər adam saxta mükafat qazanar, Salehlik toxumu əkən, həqiqətən, onun əvəzini alar.

¹⁹ Sidq ürəkdən saleh olan həyata qovuşar,

Şərin ardınca düşən ölümə çatar.

²⁰ Əyri ürəkli olmaq Rəbdə ikrah yaradar,

O, yolu kamil olanlardan razı qalar.

²¹ Doğrudan da, pis cəzasız qalmaz, Salehlərin nəslı xilas olar.

²² Bir gözəl qadının xoş rəftarı olmazsa, Burnuna qızıl halqa taxılmış donuza bənzər.

²³ Salehlər yalnız yaxşılıq arzular, Şər adama qəzəb nəsib olar.

²⁴ Əliaçıq adamın bərəkəti artar, Başqasının qazancını yeyən ehtiyaca düşər.

²⁵ Comərd bolluğa yetişər, Su verənə su verilər.

²⁶ Taxılı anbarda gizlədənə camaat lənət oxuyar,

Onu satanın başına bərəkət yağar.

²⁷ Səylə yaxşılığın ardınca gedən lütf axtarar,

Şər ardınca düşən isə başını bəlaya salar.

²⁸ Sərvətinə güvənənlər yığılar, Salehlər isə yaşıl yarpaq kimi təzələnər.

²⁹ Külfətini əzaba salanın nəsibi yel tək sovrular,

Qəlbində hikmət olana səfeh qul olar.

³⁰ Salehin barı həyat ağacıdır, Hikmətli insan canları qurtarar.

³¹ Əgər bu dünyada salehlərə belə, cəza verilsə,

Pislərə, günahkarlara gör nə qədər cəza verilər!

12 Tərbiyəni sevən biliyi sevər, Məzəmmətə nifrət edən şüursuzdur.

² Rəbb yaxşı adamdan razı qalar, Pisniyyət adamı isə məhkum edər.

³ İnsan şərlə möhkəm olmaz, Salehinsə kökü sarsılmaz.

⁴ Xeyirxah arvad ərinin tacıdır, Adbatıran qadın çürümüş sümüyə oxşar.

⁵ Salehlərin məqsədi ədalətdir, Şər insanların məsləhəti hiyləgərlikdir.

⁶ Şər adamların sözləri ölüm üçün pusqu qurar,

Əməlisalehlər dili ilə xilas olar.

⁷ Pislər yığılıb məhv olar, Salehin evi dağılmaz.

⁸ İnsan ağıllı sözlərinə görə təriflənər, Qəlbində hiylə olanlara xor baxılar.

⁹ Şöhrətsiz, lakin qul sahibi olan insan Lovğalanan, lakin çörəyə möhtac adamdan yaxşıdır.

¹⁰ Saleh insan hətta heyvanlarının ehtiyacını duyar,

Şər insanın mərhəmətində də zalımlıq var.

¹¹ Torpağını əkib-becərən doyunca çörək yeyər,

Qanmaz boş şeylərin ardınca gedər.

¹² Şər adam pislərin şikarına qibtə edər, Salehin kökü pöhrələnər.

¹³ Pis adamı itaətsiz dili tələyə salar, Saleh dara düşsə də, oradan salamat qurtarar.

¹⁴ İnsanın dilindən yaxşı söz çıxarsa, bol xeyir tapar,

Əlinin zəhmətinin əvəzini alar.

¹⁵ Səfehin yolu öz gözündə düz görünər, Hikmətli adam nəsihəti dinlər.

¹⁶ Səfeh dərhal qəzəbini üzə verər, Uzaqqörən şərəfsizliyin üstünü örtər.

¹⁷ Doğru şahid həqiqəti danışar,
 Yalançı şahid hiylə qurar.
¹⁸ Düşünmədən danışanın dili qılınc
 kimi yaralar,
 Hikmətlinin dili isə insanları sağaldar.
¹⁹ Düz söz əbədi yaşar,
 Yalanın ömrü az olar.
²⁰ Şər quranın qəlbində hiylə olar,
 Nəsihət verib sülhə çağıran sevinc tapar.
²¹ Saleh heç vaxt bəlaya düşməz,
 Pislərin başı bəla ilə dolu olar.
²² Rəbb yalançı dilə ikrah edər,
 Həqiqəti yerinə yetirənlərdən isə razı
 qalar.
²³ Uzaqgörən bildiyini özü üçün saxlar,
 Axmaq qəlbini səfehliyini hamıya
 yayar.
²⁴ Çalışqanın əli özünü ağa edər,
 Tənbəllik insanı qula çevirər.
²⁵ Qəlbi narahat olanın qəddi əyilər,
 Xoş söz könlü şad edər.
²⁶ Saleh insan qonşusuna da yol göstərər,
 Lakin şər insanın yolu dolaşıqdır.
²⁷ Tənbəlin əlinə ov düşsə də, onu
 bışirməz,
 Çalışqan qiymətli sərvətə çatar.
²⁸ Salehliyin yollarında həyat var,
 Kim bu yolla getsə, orada ölüm tapmaz.

13 Hikmətli oğul ata tərbiyəsinə
 qulaq asar,
 Rişxəndçi iradı qulaq ardına vurur.
² İnsanın dilində yaxşı söz olsa, onun
 xeyrini yeyər,
 Xain zorakılıq istər.
³ Dilini saxlayan canını qoruyar,
 Boşboğaz başını bəlaya salar.
⁴ Tənbəl arzuladığına çatmaz,
 Çalışqan bolluğa qovuşar.
⁵ Saleh adam yalana nifrət edər,
 Şər insanın sözləri xəcalət və rüsvayçılıq
 gətirər.
⁶ Kamillik yolunda olanı salehlik
 qoruyar,
 Günahkarı şər yıxar.
⁷ Adam var ki, heç nəyi yoxdur, özünü
 varlı göstərir,

Adam var ki, malı çoxdur, özünü yoxsul
 göstərir.
⁸ Sərvət insanın canını təhlükədən
 qurtarar,
 Yoxsul isə hədə-qorxu eşitməz.
⁹ Saleh insanların işiği könlü sevindirər,
 Şər insanların çırağı sönər.
¹⁰ Təkəbbürdən ancaq münaqişə
 yaranar,
 Yaxşı nəsihətə qulaq asanın hikməti var.
¹¹ Kələklə gələn sərvət azalar,
 Zəhmətlə qazanılan sərvət isə artar.
¹² Gecikən ümid ürəyi xəstələndirir,
 Arzuya çatmaq həyat ağacıdır.
¹³ Öyüdə xor baxan öz canını həlak edər,
 Əmrə ehtiram edənlərə mükafat verilir.
¹⁴ Hikmətli adamın təlimi həyat
 qaynağıdır,
 İnsanı ölüm tələsinə düşməkdən geri
 qaytarır.
¹⁵ Dərin ağı olan lütf qazanır,
 Xainin yolu dolaşıqdır.
¹⁶ Uzaqgörən hər gördüyü işi bilir,
 Axmaq öz səfehliyini hamıya göstərir.
¹⁷ Pis qasid bəlaya düşər,
 Etibarlı elçi şəfa verər.
¹⁸ Tərbiyəni rədd edən yoxsullaşıb
 şərəfdən düşər,
 Məzəmməti qəbul edən şərəfə yetişər.
¹⁹ Arzuya çatmaq qəlbə, cana şirin gələr,
 Axmaq pisləkdən dönməyə ikrah edər.
²⁰ Hikmətli ilə oturub-duran hikmət
 qazanar,
 Axmaqlarla ayaqlaşan bədbəxt olar.
²¹ Günahkarı şər qovar,
 Salehin yaxşı bir əvəzi var.
²² Yaxşı insan nəvələrinə də irs qoyar,
 Günahkarın yığıdığı sərvət salehə qalar.
²³ Yoxsulların əkini bol bəhrə versə də,
 Ədalət olmayan yerdə bada gedər.
²⁴ Oğlundan kötəyi əsirgəyən sanki ona
 nifrət edər,
 Oğlunu sevən ona düzgün tərbiyə verər.
²⁵ Saleh yeyib doyar,
 Şər adamsa ac qalar.

14 Hikmətli qadın evini qurar,
² Səfeh qadın onu öz əli ilə uçurar.
² Düz yol tutan Rəbdən qorxar,
 Yolunu azan Ona xor baxar.
³ Səfeh lovğa sözlərinə görə kötək
 qazanar,
 Hikmətlinin dili onu qoruyar.
⁴ Öküz olmayan yerdə axur təmiz olar,
 Amma bol məhsul öküzün gücü ilə
 yaranar.
⁵ Doğru şahid yalan deməz,
 Yalançı şahid yalandan üzə durar.
⁶ Rişxəndçi hikmət axtaranda onu
 tapmaz,
 Dərrakəli adama bilik tapmaq asan olar.
⁷ Axmağın qarşısından çəkil,
 Onun dilində ağıllı söz tapmazsan.
⁸ Uzaqgörən hikməti ilə öz yolunu anlar,
 Axmaq səfehliyi ilə öz-özünü aldadar.
⁹ Səfehlər günaha rişxənd edər,
 Əməlisəlehlər bir-birini məmnun edər.
¹⁰ Ürək öz dərđini bilər,
 Özgələr onun sevincinə şerik olmaz.
¹¹ Şərin evi tar-mar olar,
 Əməlisəlehlərin yurdu çiçək açar.
¹² Yol var ki, insanın qarşısında düz
 görünür,
 Amma sonu ölümdür.
¹³ Ürək güləndə də qəmli olar,
 Sevincin sonunda da kədər var.
¹⁴ Azğın ürəklilər öz yollarının bəhrəsini
 doyunca yeyir,
 Yaxşı adam isə əməlinin əvəzini alır.
¹⁵ Cahil hər sözə inanar,
 Uzaqgörən hər addımına nəzər salar.
¹⁶ Hikmətli qorxub pisləkdən dönər,
 Axmaq ehtiyatsızdır, özünə güvənər.
¹⁷ Hövsələsiz səfeh-səfeh iş görər,
 Pisləyə adama nifrət edilər.
¹⁸ Cahil səfehliyi irs alar,
 Uzaqgörənin başına bilik tacı qoyular.
¹⁹ Pislər yaxşılardan qarşısında,
 Şər adam isə salehin qarşısında əyilər.
²⁰ Yoxsula qonşusu da nifrət edər,

Zəngini isə çox adam sevər.
²¹ Qonşusuna xor baxan günaha batar,
 Məzluma səxavət göstərən nə
 bəxtiyardır!
²² Şər quranlar yolundan azmırlarmı?
 Məqsədi xeyirxahlıq olan xeyirxahlığa,
 sədaqətə çatar.
²³ Hər zəhmətdə bir fayda var,
 Boş sözlər insanı ehtiyac içində qoyar.
²⁴ Hikmətlinin başına sərvət tacı
 qoyular,
 Axmaqlar səfehliyi ilə tanınar.
²⁵ Doğru şahid canları qurtarar,
 Yalançı şahid hiylə qurar.
²⁶ Rəbdən qorxan tam arxayındır,
 Çünki Rəbb onun övladlarının
 pənahıdır.
²⁷ Rəbb qorxusu həyat qaynağıdır,
 İnsanı ölüm tələsinə düşməkdən geri
 qaytarır.
²⁸ Padşahın əzəməti xalqın çoxluğu ilə
 bilinər,
 Əgər təbəələri olmasa, hökmdar süqut
 edər.
²⁹ Gec qəzəblənənin böyük dərrakəsi
 var,
 Hövsələsizlərdən səfehlik çıxar.
³⁰ Ürəyin rahatlığı cana həyat verər,
 Paxıllıqsa sümükləri çürüdər.
³¹ Kəsibə zülm edən Yaradanına xor
 baxar,
 Yoxsula lütf göstərən Ona hörmət edər.
³² Şər adam pisləyi üzündən qovular,
 Salehin ölümündə belə, pənahı var.
³³ Hikmət dərrakəlinin qəlbində özünə
 rahat yuva qurar,
 Hətta axmaqların arasında da bəlli olar.
³⁴ Salehlik bir milləti ucaldar,
 Günah ümmətləri utandırar.
³⁵ Padşah ağıllı qulundan razı qalar,
 Adbatırsa onun qəzəbinə düçar olar.
15 Həlim cavab hirsı yatırar,
² Sərt söz qəzəbi alovlandırır.
² Hikmətlinin dili biliyi mədh edər,

Axmaqların dilindən səfehlik tökülər.
³Rəbbin gözü hər yerə baxar,
Pislərə, yaxşılara nəzər salar.
⁴Şəfa gətirən dil həyat ağacıdır,
Əyri dil ürək qırar.
⁵Səfeh ata tərbiyəsini ələ salar,
Məzəmməti qəbul edən uzaqqörən olar.
⁶Salehin evində böyük xəzinə yaşar,
Şər insanın isə gəlirində əzab var.
⁷Hikmətlinin dili bilik səpələyir,
Axmağın qəlbi bunu edə bilmir.
⁸Rəbb şər insanın etdiyi qurbandan
ikrah edir,
Əməlisalehlərin duasından isə razı qalır.
⁹Rəbb şər insanın yollarından ikrah
edər,
Amma salehliyin ardınca gedəni sevir.
¹⁰Düz yolu buraxana şiddətli töhmət
verilər,
Məzəmmətə nifrət edənə ölüm gələr.
¹¹Ölüm və Həlak yeri Rəbbə aşkardır,
Gör O, insan ürəyindən necə agahdır.
¹²Rişxəndçi iradı sevməz,
Hikmətlilərin yanına gəlməz.
¹³Qəlbin sevinci üzü xoş edər,
Ürəyin kədəri könlü sındırar.
¹⁴Dərrakəlinin könlü bilik axtarar,
Axmaqların ağzı səfehliklə qidalanar.
¹⁵Məzlumun hər günü qaradır,
Ürəyi bəxtəvərin elə bil daima ziyafəti
var.
¹⁶Rəbb qorxusu ilə qazanılan az şey
Qayğı ilə yığılan böyük xəzinədən
yaxşıdır.
¹⁷Sevgi dolu bir yerdə göyerti yemək
Nifrət dolu bir yerdə yağlı dana əti
yeməkdən yaxşıdır.
¹⁸Kəmhövsələ dava yaradar,
Səbirli münaqişəni sovuşdurur.
¹⁹Tənbəlin yolunu tikanlar basar,
Əməlisalehlərin yolu baş yoldur.
²⁰Hikmətli oğul atasını sevindirər,
Axmaq anasına xor baxar.
²¹Qanmaz səfehlikdən sevinər,
Dərrakəli düz yolla gedər.
²²Məsləhətsiz niyyət boşa çıxar,

Doğru nəsihət verən çoxdursa, uğur
qazandırar.
²³İnsan münasib cavab versə, şad olar,
Sözü yerində demək nə yaxşıdır!
²⁴Ağıllı insan aşığıdan – ölümlər diyarın-
dan ayrılmaq üçün
Həyat yolunu tutub yuxarı gedər.
²⁵Rəbb təkəbbürlünün evini yıxar,
Dul qadının səhədini qoruyar.
²⁶Pislərin məqsədləri Rəbdə ikrah
yaradar,
Ona xoş gələnlərin sözlərini təmiz sayar.
²⁷Tamahkar külfətini əzaba salar,
Rüşvətə nifrət edənin ömrü uzun olar.
²⁸Saleh insan cavab verməzdən əvvəl
qəlbində düşünər,
Şər insanın dilindən pislik tökülər.
²⁹Rəbb şər adamdan gen dayanar,
Saleh insanların duasına qulaq asar.
³⁰Nurlu gözlər qəlbi sevindirər,
Yaxşı xəbər qəddi düzəldər.
³¹Həyatverici məzəmmətə qulaq asan
Hikmətlilərin içərisində yaşar.
³²Tərbiyəni rədd edən öz canına xor
baxar,
Məzəmmətə qulaq asan anlayış qazanar.
³³Rəbb qorxusu hikmət tərbiyəsi verir,
İtaətkarlıq şərəfdən əvvəl gələr.
16 Ürəyin fikirləri insandan,
Dilin cavabı isə Rəbdəndir.
²İnsanın bütün yolları öz gözündə təmiz
sayılar,
Lakin Rəbb ürəkləri yoxlar.
³Görəcəyin işləri Rəbbə ver,
Onda niyyətlərin yerinə yetər.
⁴Rəbb hər şeyi məqsədinə müvafiq
yaradıb,
O, pis insanı bəla günü üçün yaradıb.
⁵Rəbb qəlbi təkəbbürlülərdən ikrah
edər,
Doğrudan da, onlar cəzasız qalmaz.
⁶Xeyirxahlıq və sədaqət hər təqsiri kəf-
farə edər,
İnsan Rəbb qorxusuna görə pisləkdən
dönər.
⁷Rəbb insanın həyatından razı qaldısa,

Düşmənlərini belə, onunla barışdırar.
⁸ Salehliklə qazanılan az şey
 Haqsız yolla olan bol gəlirdən yaxşıdır.
⁹ İnsan ürəyində özü üçün yol qurar,
 Amma Rəbbin verdiyi istiqamətlə
 addımlar.
¹⁰ Padşah uzaqgörənliklə dilindən sözlər
 çıxarar,
 Qoy onda məhkəmədə ədalətdən yan
 keçməsin.
¹¹ Rəbb düzgün tərəzi və çəkini tələb
 edir,
 O, torbadakı hər çəki daşını müəyyən
 edir.
¹² Şər iş görmək padşahlarda ikrah
 yaradar,
 Çünki salehliklə taxtlar möhkəm olar.
¹³ Saleh adamın dili padşahları razı
 salar,
 Onlar düz danışanı sevər.
¹⁴ Padşahın hiddəti ölüm elçisidir,
 Amma hikmətli insan bu hiddəti yatırır.
¹⁵ Padşahın üzü nuranidirsə, demək,
 həyat var,
 Razılığı yaz yağışı gətirən buluda oxşar.
¹⁶ Qızıldan çox hikmət qazanmaq
 yaxşıdır,
 Gümüşü yox, idrakı yığmaq üstün
 tutular.
¹⁷ Əməlisalehlər pislikdən dönmək yol-
 unu tutar,
 Yoluna diqqət edən canını qoruyar.
¹⁸ Əcəldən əvvəl təkəbbür gələr,
 Fəlakətdən əvvəl lovğalıq ruhu gələr.
¹⁹ Məzlumlar arasında sadə qəlbli olmaq
 Təkəbbürlülərlə talan malı bölüşdür-
 məkədən yaxşıdır.
²⁰ Sözdən hikmət alan xeyir tapar,
 Rəbbə güvənən insan nə bəxtiyardır!
²¹ Qəlbində hikmət olan dərrakəli
 adlanır,
 Şirin dilli olan müdrikiyi artırır.
²² Ağıl insan üçün həyat çeşməsidir,

Axmağa tərbiyə vermək səfehlikdir.
²³ Hikmətlinin ürəyi dilinə tərbiyə verir,
 Ağzındakı müdrik sözləri artıq edir.
²⁴ Xoş sözlər sanki pətəkdə baldır,
 Cana şirinlik, sümüklərə şəfadır.
²⁵ ^hYol var ki, insanın qarşısında düz
 görünür,
 Amma sonu ölümdür.
²⁶ Əməkçi qarnı üçün zəhmət çəkir,
 Aclıq onu məcbur edir.
²⁷ Yaramaz şər quyusu qazar,
 Dili alov kimi yandırır-yaxar.
²⁸ Hiyləgər adam dava yaradar,
 Qeybətçi əziz dostları ayırar.
²⁹ Zorakı qonşularını aldadar,
 Onları yaxşı olmayan yola aparar.
³⁰ Niyyəti hiyləli olan göz vurur,
 Dodaq büzər, şər qurar.
³¹ Ağaran saçlar şərəf tacıdır,
 Salehlik yolunun qazancıdır.
³² İgid olmaqdan səbirli olmaq yaxşıdır,
 Nəfsə hakim olmaq şəhəri almaqdan
 üstündür.
³³ Ətəyin üstünə püşk atılar,
 Amma hökm Rəbdən gələr.
17 Quru bir loğması olan dinc ev
 Münaqişəli olan, ziyafət dolu
 evdən yaxşıdır.
² Ağıllı nökrər adbatıran oğlun ağası olar,
 Qardaşlar arasında miras payı alar.
³ Qızıl-gümüş isti kürədə yoxlanar,
 Rəbb isə ürəyi araşdırar.
⁴ Pis adamın diqqəti şər ağızdadır,
 Yalançı fitnəkarın sözlərinə qulaq asır.
⁵ Yoxsula rişxənd edən Yaradanına xor
 baxır,
 Başqasının bəlasına sevinən cəzasız
 qalmır.
⁶ Nəvələr ahılların tacıdır,
 Oğulların şərəfi atalarıdır.
⁷ Sarsağa bəlağətli ^{††}söz yaraşmadığı
 kimi
 Əsilzadəyə də yalançı dil yaraşmaz.

^{††}17:7 *Bəlağətli* – inandırıcı, gözəl və aydın nitq.

⁸ Rüsvət verənin gözündə rüsvət bir tilsimdir,

Çünkü hansı tərəfə getsə, uğur gətirir.

⁹ Günahı örtən məhəbbət axtarar,

Sözcəzdiren əziz dostları ayırar.

¹⁰ Qanan insan üçün bir irad

Axmağa vurulan yüz zərbədən də artıq təsir edir.

¹¹ Pis insan ancaq üsyankarlıq axtarar,

Onun əleyhinə qəddar qasid göndərilər.

¹² Balalarını itirmiş bir ayıya rast gəlmək Səfahətə batmış axmaqla rastlaşmaqdan yaxşıdır.

¹³ Kim yaxşılıq əvəzinə pislilik etsə,

Evindən pislilik ayrılmaz.

¹⁴ Davanın başlanması su bəndinin açılmasına bənzər,

Dava başlanmamış münaqişəni tərk et.

¹⁵ Şərə haqq vermək, salehi məhkum etmək –

Hər ikisi Rəbdə ikrah yaradır.

¹⁶ Axmaq hikmət qazanmaq istəməz,

Bunun üçün pul sərf etmək fayda verməz.

¹⁷ Dost hər zaman sevər,

Qardaş dar gün üçün doğular.

¹⁸ Qanmaz başqası ilə əlbir olar,

O, qonşusuna zəmin durar.

¹⁹ İtaətsizliyi sevən münaqişəni sevər,

Qapısını ucaldan əcəlini səslər.

²⁰ Əyri ürəkli xeyir tapmaz,

Hiytləgər dilli insanı bəlaya salar.

²¹ Axmağın atası dərdə düşər,

Sarsağın atasının sevinci itər.

²² Ürək sevinci can üçün ən yaxşı məlhəmdir,

Könlün sınması sümükləri qurudar.

²³ Şər qoltuğuna rüsvət götürür ki,

Ədalət yollarını pozsun.

²⁴ Qanan adam hikmətə baxar,

Axmağın gözləri dünyanın o tayını axtarar.

²⁵ Axmaq oğul atasına qəm-kədər verər,

Onu doğan anasını qubarladar.

²⁶ Saleh insanı cərimə etmək yaxşı deyil,

Əsilzadəni düzlüyünə görə döymək yaxşı deyil.

²⁷ Çoxbilən az danışar,

Müdrək həlimlik ruhunda olar.

²⁸ Səfeh belə, sakit dayansa, hikmətli hesab edilər,

Ağzını yumsa, dərrakəli görünər.

18 Tənhalıği sevən niyyətinin ardınca düşür,

Sağlam şüura zidd gedir.

² Axmaq dərrakəni deyil,

Fikrini ortaya tökməyi sevir.

³ Şər insanla hörmətsizlik,

Şərəfsizliklə rüsvayçılıq gələr.

⁴ Dilin sözlərindən dərin sular yaranar,

Hikmət qaynağından çay axar.

⁵ Məhkəmədə salehi haqsız çıxarmaq üçün

Pis adama tərəfkeşlik etmək yaxşı deyil.

⁶ Axmağın dili münaqişəyə girirşər,

Ağzı özünü döydürər.

⁷ Axmağın ağzı onu bəlaya salar,

Dili canına tələ qurar.

⁸ Qeybətçinin sözləri şirin tikələrə bənzər,

Mədənin ən dərin yerlərinə düşər.

⁹ Ləng işləyən dağıdıcıya yoldaşdır.

¹⁰ Rəbbin adı qiüvvətli bir qaladır,

Saleh qaçıb ona pənah aparır.

¹¹ Varlı üçün sərvəti ona qala şəhəridir,

Öz gümanında özü üçün pənah hasarı tikir.

¹² Ürəyin təkəbbürü əcəldən əvvəl gələr,

İtaətkarlıq şərəfdən əvvəl gələr.

¹³ Eşitməzdən qabaq cavab vermək

Səfehlik və rüsvayçılıqdır.

¹⁴ Xəstənin ürəyi bütün ağrıları çəkər.

Amma ürəyi sınıqdırsa, buna necə dözər?

¹⁵ Dərrakəli ürək bilik qazanar,

Hikmətlinin qulağı bilik axtarar.

¹⁶ İnsanın hədiyyəsi ona yol açar,

Böyük adamların hüzuruna aparar.

¹⁷ İddiasını əvvəl deyən haqlı görünər,

Amma əleyhdarı gəlib onu istintaq edər.

¹⁸ Püşk atmaq davaları yatırır,

Savaşanları bir-birindən ayırır.

¹⁹ İncik qardaşın könlünü almaq qalalı
şəhəri almaqdan daha çətindir,

Belə davalar qapısı cəftəli qala kimidir.

²⁰ İnsanın qarnı ağzının bəhəri ilə,

Dilinin səmərəsi ilə doyar.

²¹ Ölüm və həyat dilin əlindədir,

Onu sevnələr barından yeyir.

²² Arvad alan uğur qazanar,

Rəbbin razılığını alar.

²³ Yoxsul rəhm istəyər,

Zəngin isə sərt cavab verər.

²⁴ Dost çoxaldan öz-özünü yıxar,

Amma qardaşdan daha yaxın dost da
var.

19 Kamalla yaşayan yoxsul insan
Şər danışan axmaqdan yaxşıdır.

² Bilik yoxdursa, həvəs yaxşılıq edə
bilməz.

Tələsən tərsə düşər.

³ İnsan öz səfehliyi ilə yolunu alt-üst
edər,

Ürəyində isə Rəbbə hiddətlənər.

⁴ Var-dövlət dost artırır,

Kasıbı isə dostları atar.

⁵ Yalançı şahid cəzasız qalmaz,

Yalandan üzə duran qurtuluş tapmaz.

⁶ Çoxları nəcabətlinin üzünü görmək
istər,

Səxavətli adamla çoxları dostluq edər.

⁷ Yoxsuldan qardaşının da zəhləsi gedər,

Dostları ondan lap uzaq gəzər,

Yalvararaq ardınca düşsə də, yaxınına
gəlməz.

⁸ Anlayış qazanan öz canını sevər,

Dərrakəyə bağlanan uğur qazanar.

⁹ Yalançı şahid cəzasız qalmaz,

Yalandan üzə duran həlak olar.

¹⁰ Axmağa dəbdəbəli həyat yaraşmadığı
kimi

Qulun ağalara hökm etməsi də
yaraşmaz.

¹¹ İnsanın ağı hiddəti ləngidər,

Başqasının günahını bağışlamaq ona
şərəf gətirər.

¹² Padşahın qəzəbi aslan nərəsinə
bənzər,

Razılığı çəmənə düşən şəhə bənzər.

¹³ Axmaq oğul atasına bəla olar,

Davakar arvad kəsilməyən damcıya
oxşar.

¹⁴ İnsana ev, var-dövlət atalardan miras
qalar,

Ağıllı arvadı isə Rəbb nəsib edər.

¹⁵ Tənbəllik insana dərin yuxu gətirər,

Avaralıq insanı ac qoyar.

¹⁶ Əmrə əməl edən canını saxlar,

Yoluna baxmayan həlak olar.

¹⁷ Kasıba səxavət göstərən sanki Rəbbə
borc verər,

Çünki onun əvəzi Rəbdən gələr.

¹⁸ Ümid varkən oğluna tərbiyə ver,

Ölümünə bais olma.

¹⁹ Kəmhövsələ insan cəriməyə düşər,

Onu qurtarsan belə, yenə də davam edər.

²⁰ Nəsihətə qulaq as, tərbiyəni qəbul et,

Bunun nəticəsində hikmətli olarsan.

²¹ İnsanın qəlbində çox amalı var,

Amma Rəbbin niyyəti həyata keçər.

²² İnsan etibar arzular,

Yoxsul adam fırıldaqçıdan yaxşıdır.

²³ Rəbb qorxusu insana həyat verər,

Ona şər yaxınlaşmaz, tox yatar.

²⁴ Tənbəl əlini qabda olana batırar,

Ağzına belə, aparmaz.

²⁵ Rişxəndçini döysən, cahil insan uza-
qgörən olar,

Dərrakəlini danlasan, biliyini artırar.

²⁶ Kim ki atasını soyub, anasını qovar,

Xəcalət gətirən övladdır, ad batırar.

²⁷ Oğlum, bilik verən sözlərdən dönmək
istəsən,

Tərbiyəyə qulaq asmaqdan vaz keç!

²⁸ Yaramaz şahid ədalətə rişxənd edər,

Pislərin ağzı acgözlüklə şəri yeyər.

²⁹ Rişxəndçilər üçün məhkəmə,

Axmaqların kürəyi üçün kötək
hazırlanar.

20 Şərab insanları ələ salar,

Kefləndirici içki onları
dalaşdırar,

Sərxoş olan müdrik olmaz.

² Padşahın vahiməsi aslan nərəsinə bənzər,

Onu əsəbləşdirən canını itirər.

³ Münaqişədən çəkinmək insana şərəf gətirər,

Hər səfeh davaya girir.

⁴ Mövsümündə kotan sürməyən tənbel əkinçi

Biçin vaxtı heç nə tapmaz.

⁵ Ürəyin düşüncələri dərin sulara oxşar, Dərrakəli adam onu çəkib çıxarar.

⁶ İnsanların çoxu sədaqətindən dəm vurur.

Amma sadıq adamı haradan tapmaq olar?

⁷ Saleh kamalı ilə yaşar,

Özündən sonra gələnlər nəsli bəxtiyar olar.

⁸ Nə zaman ki padşah hökm üçün taxta çıxar,

Gözləri ilə bütün pisliliyi sovurur.

⁹ Kim deyər ki, qəlbimi təmizləmişəm, Günahımı silmişəm?

¹⁰ Aldadıcı ölçü, aldadıcı çəki –

Hər ikisi Rəbdə ikrah yaradar.

¹¹ Hətta uşaq da əməlləri ilə, İşlərinin saf, doğru, yoxsa əksinə olması ilə tanınar.

¹² Eşidən qulaq, görənlər – Bunların hər ikisini yaradan Rəbdir.

¹³ Sevmə yatmağı, yoxsullaşarsan,

Ayıq ol, onda bəl çörəyə çatarsan.

¹⁴ Müştəri deyər: «Pisdir, pis maldır»,

Amma alıb gedəndə özünü öyər.

¹⁵ Qızıl və çox yaqut var,

Amma ağıllı söz danışan dil qiymətli cəvahiridir.

¹⁶ Özgəyə zəmin duranın libasını al,

Onu qəriblər üçün girov saxla.

¹⁷ Kələklə əldə edilən çörək əvvəlcə şirin olar,

Axırda ağzı çınqılla doldurur.

¹⁸ Nəsihət alaraq möhkəm qərar çıxar, Mühəribəni sağlam məsləhətlə apar.

¹⁹ Sözcəzdirən sirləri açib yayar, Gərək boşboğaza qoşulmayasan.

²⁰ Kim ki atasına, anasına qarğış edər, Zülmətə düşərkən çırağı söner.

²¹ Tələsik alınan mülk

Axırda xeyir gətirməz.

²² Demə «bu pisliliyin əvəzini çıxacağam» Rəbbi gözlə, qoy O səni xilas etsin.

²³ Fərqli çəki daşları Rəbdə ikrah yaradar,

O, aldadıcı tərəzidən xoşlanmaz.

²⁴ Kişiyə addım atdıran Rəbdir.

Bəs tutduğu yolu insan necə anlasın?

²⁵ Düşünmədən nəzir edən özünü tələyə salar,

Sonra öz əhdi barədə çox fikirləşməli olar.

²⁶ Hikmətli padşah pisləri sovurur, Onlar dəyirman daşında üyüdürlər.

²⁷ İnsanın ruhu Rəbbin çırağıdır, Daxilinin dərin yerlərini araşdırar.

²⁸ Padşahı məhəbbət və sədaqət qoruyar, Taxtını xeyirxahlıq möhkəm saxlar.

²⁹ Gəncləri qüvvəti şərəfləndirər,

Ağ saçlar qocalara zinət verər.

³⁰ Yaralayıcı zərbələr pis insanı düzəldə bilər,

Kötəkləmək daxilində dərin yerlərinə təsir edə bilər.

21 Padşahın ürəyi Rəbbin əlindədir, Onu su arxı kimi istədiyi səmtə döndərər.

² İnsanın yolu öz gözündə düz sayılar, Lakin ürəkləri Rəbb yoxlayar.

³ Rəbb Ona qurban təqdimindən çox Salehliyə, ədalətə riayət edilməsini istər.

⁴ Təkəbbürlü baxış, lovğa ürək

Pislərin işığı və günahıdır.

⁵ Çalışqanın niyyəti xeyir gətirər,

Tələsən ehtiyac içinə düşər.

⁶ Yalançılıqla qazınan xəzinə

Havaya yayılan sis-dumandır, bir ölüm tələsidir.

⁷ Zorakılığın görənlər pislər süpürülüb atılacaq,

Çünki onlar ədalətə əməl etmək istəmir.

⁸ Günahkarın yolu dolaşıqdır, Pak insanın etdiyi doğru sayılır.

⁹ Davakar arvadla bir evdə yaşamaqdansa

Damın bir küncündə yaşamaq yaxşıdır.

¹⁰ Pis insan şərə can atar,

Qonşusu gözündə lütf tapmaz.

¹¹ Rişxəndçini cərimə etsən, cahil bundan hikmət alar,

Hikmətli ibrətdən bilik qazanar.

¹² Saleh insan pislərin evi barədə düşünər,

Çünki pislər alt-üst olub bəlaya düşər.

¹³ Qulağını tutub kasıbın fəryadını eşitməyən

Fəryadına cavab verilməyəcək.

¹⁴ Gizli hədiyyə qəzəbi,

Qoltuqdakı rüşvət hiddəti yatırır.

¹⁵ Haqq öz yerinə gələndə saleh sevinər, Şər iş görənin başı bəlaya düşər.

¹⁶ Kim ki aqlın yolundan çıxar, Ölülər camaatı arasında uyuyar.

¹⁷ Zövq-səfaya düşkün olan ehtiyaca düşər,

Şərab və yağlı yemək hərisi sərvət tapmaz.

¹⁸ Pis insan salehin yerinə,

Xain əməlisalehin əvəzinə girov verilər.

¹⁹ Davakar, deyingən arvadla yaşamaqdansa

Çöllükdə yaşamaq yaxşıdır.

²⁰ Hikmətlinin evində istənilən xəzinə və bolluq var,

Axmağın nəyi varsa, yeyib-qurtarar.

²¹ Salehlik və sədaqətin ardınca gedən

Həyat, salehlik və şərəf tapar.

²² Bir hikmətli qəhrəmanların şəhərinə hücum çəkər,

Alınmaz qalanı darmadağın edər.

²³ Ağzını, dilini tutan insan

Canını bəlalardan saxlayar.

²⁴ Lovğa, təkəbbürlü adam rişxəndçi adlanır,

Lovğalandıqca lovğalanır.

²⁵ Tənbəlin arzusu onu ölümə aparır,

Çünki əlləri zəhmətdən qaçır.

²⁶ Tənbəl bütün gün çox şey arzulayar, Salehsə əsirgəmədən azuqə paylayar.

²⁷ Şər adamın etdiyi qurban iyrəncdir, Pis niyyətlə təqdim olunarsa, daha pisdir.

²⁸ Yalançı şahid həlak olar, Söz eşidən həmişə danışdırılar.

²⁹ Şər adam üzünü sərtləşdirər, Əməlisaleh tutduğu yolu möhkəmləndirər.

³⁰ Heç bir hikmət, dərrakə, ibrət Rəbbin qarşısında dayana bilməz.

³¹ Atlar döyüş günü üçün hazırlanar, Amma zəfəri Rəbb qazandırar.

22 Yaxşı ad böyük sərvətdən, Lütfkarlıq isə qızıl-gümüşdən üstündür.

² Zəngin və yoxsul insan bir şeydə bir-birinə bənzəyir –

Hər ikisini yaradan Rəbdir.

³ Uzaqgörən qabaqcadan şəri görüb ondan qaçar,

Cahil isə irəli çıxar, ziyan tapar.

⁴ İtaətkarlığın və Rəbb qorxusunun nəticəsi

Sərvət, şərəf, həyatdır.

⁵ Əyri yol tikanlıdır, orada tələlər var, Canını qoruyan bundan uzaqlaşar.

⁶ Uşağa tərbiyə ver ki, layiqli yol tutsun, O qocalanda da bu yoldan dönməz.

⁷ Zəngin yoxsulun ağası olar,

Borclu adam borc verənə qul olar.

⁸ Haqsızlıq əkən şər biçər,

Onun qəzəbinin dəyənəyi məhv edilər.

⁹ Əliaçıq bərəkət qazanar,

Çünki çörəyindən kasıba paylar.

¹⁰ Rişxəndçi adamı qovsan, münəfişə qurtarar,

Çəkişmə, şərəfsizlik sona çatar.

¹¹ Ürək təmizliyini sevən,

Dilindən lütfkar sözlər tökülən padşahın dostudur.

¹² Rəbbin gözləri biliyi qoruyar,

Xainin sözlərini isə boşa çıxarar.

¹³ Tənbəl deyər: «Bayırda aslan var,

Küçəyə çıxsam, mənə parçalar».

¹⁴ Əxlaqsız qadının ağzı dərin çuxura oxşar,

Rəbbin lənətinə gələn ora yıxılar.

¹⁵ Səfehlik uşağın qəlbindən yapışar,
Kötəklə tənbeh ediləndə bu ondan
uzaqlaşar.

¹⁶ Varlanmaq üçün kasıba zülm edən,
Zəngin adama verən ehtiyaca düşər.

Hikmətlilərin sözləri

¹⁷ Qulağını aç, hikmətlilərin sözlərini
eşit,

Ürəyini mənim biliyimə ver.

¹⁸ Onları sinənə doldursan,
Onların hamısını dilinə salsan, yaxşı
olar.

¹⁹ Rəbbə güvənəsən deyər
Bu gün bunları sənə bildirirəm.

²⁰ Sənə nəsihətlə, biliklə dolu əla məsəl-
lər yazmamışammi?

²¹ Qoy bunlar haqq sözün həqiqətini
sənə bildirsinlər ki,
Hara səni göndərsələr, düz məlumat
gətirəsən.

²² Kasıbı fəqir olduğu üçün soyma,
Darvazada məzlumu zülmə salma.

²³ Çünki onların münafişsinə Rəbb
baxar,

Onları soyanları soyub-talayar.

²⁴ Tez qəzəblənənə yoldaş olma,
Kəmhövsələ ilə yola çıxma.

²⁵ Yoxsa onun yollarına alışırsan,
Canını tələyə salarsan.

²⁶ Başqalarının borclarına zəmin
durmaqdan,

Belə iş əl atmaqdan çəkin.

²⁷ Ödəməyə pulun olmasa,
Altından yatağını apararlar.

²⁸ Ata-babalarından qalan
Qədim sərhəd daşının yerini dəyişmə.

²⁹ İşində mahir olanı görürsənmi?
Sıravı adamların deyil, şahların hüzu-
runda dayanar.

23 Bir ağa ilə süfrəyə əyləşəndə
Qarşında olana yaxşı bax.

² İştahan çox olsa da, boğazına sərhəd
qoy.

³ Onun ləziz xörəklərinə tamah salma,

Çünki bu yemək adamı aldadar.

⁴ Sərvət qazanmaq üçün özünü əldən
salma,

İdraklı ol, bu fikirdən vaz keç.

⁵ Gözünü sərvətə diksən, yox olar,
Birdən qanadlanar, uçub qartal tək göyə
qalxar.

⁶ Xəsisin çörəyini yemə,
Onun ləziz xörəklərinə tamah salma.

⁷ O, ürəyində hər şeyin hesabını edər.
Dilində sənə «ye, iç» deyər,

Amma ürəyi ilə dili bir deyil.

⁸ Yediyin loğmanı qusarsan,
Dediyin bütün şirin sözlər boşa çıxar.

⁹ Axmağın qulağına söz demə,
Çünki sənin ağıllı sözlərinə xor baxar.

¹⁰ Qədim sərhəd daşının yerini dəyişmə,
Yetimlərin əkininə girmə.

¹¹ Çünki onların Hamisi qüvvətlidir,
Səninlə olan münafişəyə O baxar.

¹² Qəlbini tərbiyəyə,
Qulaqlarını bilik sözlərinə ver.

¹³ Uşağa tərbiyə ver, bundan vaz keçmə,
Tərbiyə kötəyi ona ölüm gətirməz.

¹⁴ Əgər sən onu kötəkləsən,
Canını ölümlər diyarından xilas edərsən.

¹⁵ Oğlum, ürəyin hikmətli olarsa,
Mənim də ürəyim sevinər.

¹⁶ Dilindən düz sözlər çıxarsa,
Könlüm sevincdən cuşa gələr.

¹⁷ Ürəyin günahkarlara qibtə etməsin,
Ancaq bütün gün Rəbb qorxusu ilə yaşa.

¹⁸ Sənin də bir aqibətin var,
Ümidin boşa çıxmaz.

¹⁹ Oğlum, dinlə, hikmətli ol,
Qəlbini düz yola bağla.

²⁰ Şərab düşkününü olan əyyaşlara,
Ət qapan qarınqululara qoşulma.

²¹ Çünki əyyaş və qarınqulu yoxsullaşar,
Yeyib-içib, məst olan cır-cındır içində
qalar.

²² Doğma atana qulaq as,
Qoca anana xor baxma.

²³ Həqiqət al, onu satma,
Hikməti, tərbiyəni, idraki
qoruyub-saxla.

²⁴ Salehin atası bolluca fərəhlənəcək,
Hikmətlinin övladı onu sevindirəcək.
²⁵ Qoy ata-anan sevin, sin,
Səni doğan fərəhlənsin.
²⁶ Oğlum, ürəyini mənə yönəlt,
Gözlərin mənim yollarımı nəzərdən
keçirsin.
²⁷ Fahişə dərin bir çuxurdur,
Yad arvad dar quyudur.
²⁸ Quldur kimi pusqu qurar,
İnsanlar arasında xainləri artırır.
²⁹ Kimdir yaşlı?
Kimdir dərdli?
Kimin münaqişəsi var?
Kimin şikayəti var?
Kim boş yerə yaralandı?
Kimin gözləri qızarar?
³⁰ Şərab içməyə oturub qalxmayan,
Gedib müxtəlif şərab dadanlar!
³¹ Şərabın al rənginə,
Qədəhdə parlamasına, rahat içilməsinə
baxma.
³² Axırda ilan kimi sancar,
Əfi ilan kimi zəhərlər.
³³ Gözlərinə qəribə şeylər görünər,
Qəlbinə əyri fikirlər gələr.
³⁴ Özünü dənizin ortasında sanarsan,
Sanki gəmi dirəyinin başında yatmışan.
³⁵ Deyərsən: «Məni vurublar, hiss
etməmişəm,
Məni döyüblər, heç bilməmişəm.
Yenə içmək üçün nə zaman
ayılacağam?»

24 Pis adamlara qibtə etmə,
Onlara qoşulmaq istəmə.
² Çünki ürəklərində zalımlığı fikirləşər,
Dilləri qəddarlıqdan danışar.
³ Ev hikmətlə tikilər,
Dərrakə ilə möhkəmlənər.
⁴ Mənzillər bilik vasitəsilə,
Hər cür dəyərlə, yaxşı şeylərlə dolar.
⁵ Hikmətli kişi qüvvətli olar,
Bilikli adam öz gücünü artırır.
⁶ Düzgün məsləhətlə müharibə edə
bilərsən,

Doğru nəsihət verən çoxdursa, qələbəyə
çatarsan.
⁷ Səfeh üçün hikmət əlçatmazdır,
Darvazada susub ağzını açmır.
⁸ Şər quran fitnəkar adlanır,
⁹ Səfehə pis əməlləri günah sayılar,
Rişxəndçilər insanlarda ikrah yaradar.
¹⁰ Dar gündə taqətdən düşsən,
Necə də zəif adamsan!
¹¹ Ölüm aparılanları qurtar,
Qırğın təhlükəsi altında olanları geri
çək.
¹² Desən ki, bax bundan xəbərim yox idi,
Ürəkləri yoxlayan bunu görməzmi?
Canını qoruyan bunu bilməzmi?
İnsan əməlinə görə Ondan əvəz
almazmı?
¹³ Oğlum, bal ye, xeyri var,
Şanı balının şirin dadı damağında qalar.
¹⁴ Bil ki, hikmət də canın üçün belə olar,
Onu tapsan, nəticəsi də var,
Ümidin boşa çıxmaz.
¹⁵ Ey şər insan, salehin yurdu üçün
pusqu qurma,
Onun evini soyma.
¹⁶ Saleh yeddi dəfə yıxılsa belə, yenə
qalxar,
Şər insan büdrəsə, bəlaya düşər olar.
¹⁷ Düşməninin yıxılmasına sevinmə,
Onun büdrəməsinə görə ürəyin
fərəhlənməsin.
¹⁸ Yoxsa Rəbb görər, bundan xoşu
gəlməz,
Düşmənin üzərindən qəzəbini götürər.
¹⁹ Pislik edənlərə görə qəzəblənmə,
Şər insanlara qibtə etmə,
²⁰ Çünki pis insanın axırı yoxdur,
Şər adamın çırağı sönər.
²¹ Oğlum, Rəbdən və padşahdan qorx,
Xəyanətkarlarla yoldaş olmaqdan çəkin.
²² Onların bəlası qəfildən gəlir.
Hər ikisinin verəcəyi cəzayı kim bilir?

Hikmətli sözlərin davamı

²³ Bu sözləri də hikmətlilər deyib:

Məhkəmədə tərəfkeşlik etmək yaxşı deyil.

²⁴ Pis insana «sən salehsən» deyəni xalqlar qınayar,

Ümmətlər lənət yağdırar.

²⁵ Amma onu danlayanlar xeyir tapar, Başlarından bol bərəkət yağar.

²⁶ İnsana doğru cavab verən

Sanki onun üzündən öpər.

²⁷ Əvvəlcə çöldəki işini qurtar,

Zəmi sal, sonra evini tik.

²⁸ Qonşunun əleyhinə haqsız şahidlik etmə,

Qoy dilindən yalan söz çıxmasın.

²⁹ Demə: «Mənə etdiyini mən də ona edəcəyəm,

Onun əməlinin əvəzini verəcəyəm».

³⁰ Tənbəlin zəmisindən,

Qanmazın üzümlüyündən keçdim.

³¹ Gördüm hər yanı tikan basıb, Gicitkən bürüyüb, daşı-divarı uçub.

³² Baxaraq ona diqqət yetirdim,

Bundan ibrət götürdüm:

³³ ⁱBir az da uzanıb yuxuya dalsan,

Əl-qolunu uzadaraq yatsan,

³⁴ Yoxsulluq üstünə soyğunçu kimi, Ehtiyac üstünə quldur kimi hücum çəkər.

Süleymanın məsələlərinin davamı

25 Bunlar da Süleymanın məsələləridir. Yəhuda padşahı Xizqiyanın adamları bir yerə yığılıb bunların üzünü köçürtdü.

² Allahın işlərinin müəmması Onu şərəfləndirər,

Bu işləri aşkar etmək padşahlara şərəf gətirər.

³ Göyün yüksəkliyini, yerin dərinliyini, Padşahın da qəlbindən keçənləri bilmək olmaz.

⁴ Tullantını gümüşdən ayırsan, Zərgərə əl işi qalar.

⁵ Əgər şər adam padşahın yanından ayrılarsa,

Taxtı salehliklə möhkəmlənər.

⁶ Padşahın hüzurunda özünü ucaltma, Rütbələrin yanında dayanma.

⁷ Çünki «buyur yuxarı» dəvətini almaq Bir əsildə qarşısında aşağı endirilməkdən yaxşıdır.

⁸ Gördüyün şeylər bəradə

Dava yaratmağa tələsmə.

Sonra qonşun səni utandırsa, nə edərsən?

⁹ Münaqişəni qonşunla özün həll et,

Özgənin sirtini açma.

¹⁰ Yoxsa hər eşidən sənə xor baxar,

Bu səni etibardan salar.

¹¹ Yerində deyilən sözlər,

Gümüş oymalar içində qızıl almalara bənzər.

¹² Sözbəxan insana hikmətlinin məzəmməti

Qızıl sırğa, qızıl bəzək kimidir.

¹³ Biçin zamanı qar kimi sərinlik necədirsə,

Etibarlı elçi də onu göndərən üçün belədir.

O, ağasının ruhunu təzələyir.

¹⁴ Kim ki vermədiyi bəxşişlərlə öyünür, Yağışsız buluda və küləyə bənzəyir.

¹⁵ Səbirlə hökmdarı da inandırmaq olar, Şirin dil sümükləri belə, yumşaldar.

¹⁶ Bal tapsan, lazımı qədər ye, Acgözlüklə yesən, qusarsan.

¹⁷ Qonşunun evinə az-az get, Yoxsa bezər, sənə nifrət edər.

¹⁸ Kim ki qonşusuna qarşı yalandan şahidlik edir,

Toppuza, qılınca, iti oxa bənzəyir.

¹⁹ Dar gündə namərdə bel bağlamaq

Çürük dişə, şikəst ayağa güvənməyə bənzəyir.

²⁰ Qəlbi qubarlıya nəgmə söyləmək

Soyuq havada lüt qoyulmağa,

Soda üstə sirkə tökülməyə bənzəyir.

²¹ K Düşmənin acdırsa, onu yedizdir,
Susuzdursa, ona su ver.
²² Belə etməklə sanki onun başına köz
tökərsən,
Bunun əvəzini Rəbdən alarsan.
²³ Şimal küləyi yağış gətirir,
Qeybətçi dil isə insanın üzünə qəzəb
gətirir.
²⁴ Davakar arvadla bir evdə
yaşamaqdansa
Damin bir küncündə yaşamaq yaxşıdır.
²⁵ Susuzluqdan yanana sərin su
necədirsə,
Uzaq diyardan gələn xoş xəbər də elədir.
²⁶ Əgər saleh insan pis adama təslim
olarsa,
Bulanan bulağa, murdarlanan quyuya
bənəyir.
²⁷ Qədərindən çox bal yemək xeyirli ol-
madığı kimi
Tərifə uymaq da yaxşı deyil.
²⁸ Nəfsini saxlaya bilməyən
Dağılmış, hasarsız şəhərə bənəyir.

26 Yay fəslinə qar, biçinə yağış
yaraşmadığı kimi
Axmağa da şərəf yaraşmaz.
² Sərçənin ora-bura uçduğu kimi,
Qaranquşun gəlib-getdiyi kimi
Nahaq qarğış da boşdur.
³ Ata qamçı, eşşyə noxta necə yaraşırsa,
Axmağın kürəyinə də kötək elə yaraşır.
⁴ Axmağa səfehliyinə görə cavab vermə,
Yoxsa ona bənərsən.
⁵ Axmağa səfehliyinə görə elə bir cavab
ver ki,
Öz gözündə hikmətli görünməsin.
⁶ Kim ki axmaq vasitəsilə xəbər göndərir,
Öz ayaqlarını kəsib ziyan çəkənə
bənəyir.
⁷ Axmağın ağzından çıxan məsəl
Topalın ayağının axsamağına bənəyir.
⁸ Axmağı tərifləmək
Sapanda qoyulan daşa bənəyir.

⁹ Sərxoş tikanlı budağı əlində tutduğu
kimi
Axmaq da məsəl çəkər.
¹⁰ Axmağı, hər yoldan ötəni muzdla
tutan
Hamını yaralayan naşı oxatan kimidir.
¹¹ Hansı axmaq öz səfehliyini
təkrarlayırsa,
Qusduğuna qayıdan itə oxşayır.
¹² Öz gözündə hikmətli sayılanı
görmüsənmi?
Axmağa ondan artıq ümid var.
¹³ Tənbəl deyər: «Yolda aslan var,
Şir küçələri dolanır».
¹⁴ Qapı öz oxu üstündə necə fırlanırsa,
Tənbəl də yatağında elə fırlanır.
¹⁵ Tənbəl əlini qabda olana batırar,
Ağzına aparmağa ərinər.
¹⁶ Tənbəl öz gözündə
Ağıllı cavab verən yeddi nəfərdən də çox
hikmətli görünər.
¹⁷ Ona aid olmayan münəqişyə qarışan
Elə bil küçədəki iti qulaqlarından tutur.
¹⁸ Odlu, öldürücü oxlar atan dəli
necədirsə,
¹⁹ Qonşusunu aldadıb «zarafat etdim»
deyən də elədir.
²⁰ Odun qurtaranda ocaq sönər,
Qeybətçi olmayan yerdə dava bitər.
²¹ Necə ki kömür köz salar, odun alışar,
Davakar adam da münəqişəni bu cür
alovlandırır.
²² Qeybətçinin sözləri şirin tikələrə
bənər,
Mədənin ən dərin yerlərinə düşər.
²³ Hərərətli dili, şər dolu ürəyi olan insan
Gümüşü suya çəkilməmiş saxsı qaba
oxşayır.
²⁴ Düşmənin kinini dili altında gizlədər,
Qəlbində hiyləsini saxlar.
²⁵ Onun mehriban danışığına inanma,
Qəlbinə yeddi cür iyrənclik doldurub.
²⁶ Nifrətini fırıldaqla gizlətsə də,
Şəri camaat qarşısında üzə çıxar.

27 Quyu qazan özü quyuya düşər,
Daş isə onu yuvarlayanın üstünə gələr.
28 Yalan danışan dil sancdığı adamlara
nifrətini göstərər,
Yaltaqlanan ağız hər yanı xarabaya
çevirər.
27 ^mSabahkı gününlə öyünmə,
Günün nə doğacağını bilməzsən.
2 Qoy səni özün yox, başqaları tərifləsin,
Sənə tərif öz dilin yox, yad söyləsin.
3 Daşın, qumun çəkisi ağırdır,
Səfehın əsib-coşması bunların ikisindən
də ağırdır.
4 Hiddət amansızdır, qəzəbsə aşıb-daşar,
Paxıllıq daha betərdir, ona necə dözmək
olar?
5 Aşkar irad gizli məhəbbətdən
üstündür.
6 Dostun vurduğu yara onun sədaqətinə
görədir,
Amma düşmən öpdükcə öpər.
7 Toxun könlü şanı balını belə, rədd edər,
Lakin ac olana acı şeylər belə, şirin gələr.
8 Yurdundan ayrı düşən insan
Bir quş kimi yuvasından ayrı düşür.
9 Gözəl ətir və buxurun ürəyə verdiyi ləz-
zət kimi
Dostun nəsihəti də insana xoş gələr.
10 Həm öz dostunu, həm də atanın dos-
tunu tərək etmə,
Dara düşəndə qardaşının evinə getmə.
Yaxın qonşu uzaq qohumdan yaxşıdır.
11 Oğlum, hikmətli ol, qoy qəlbim
sevinsin,
Onda məni utandırana cavab verə
bilərəm.
12 Uzaqgörən qabaqcadan şəri görüb on-
dan qaçar,
Cəhil isə irəli çıxar, ziyan tapar.
13 Özgəyə zəmin duranın libasını al,
Onu qərib qadın üçün girov saxla.
14 Kim ki qonşusunu sübh erkən ucadan
salamlar,
O zaman salamı söyüş sayılar.

15 Davakar qadın yağışda daman dam-
cıya oxşar.
16 Onu yel kimi dayandırmaq olmaz,
Zeytun yağı kimi ovucda saxlamaq
olmaz.
17 Dəmir dəmiri itilər,
İnsan insanın aqlını iti edər.
18 Əncir becərən barını yeyər,
Ağasının qayğısına qalan şəərəfləndirilər.
19 Sifətin əksi suyun üzünə düşdüyü kimi
İnsanın ürəyi də onu elə göstərər.
20 Ölüm və Həlak yeri doymadığı kimi
İnsanın da gözü doymaz.
21 İsti kürədə qızıl-gümüş yoxlanar,
İnsan da başqalarının tərfi ilə tanınar.
22 Buğdanı həvəngdəstdə döysən,
kəpəyi çıxar,
Amma səfehı nə qədər döysən, səfehliyi
çımaz.
23 Sürünə yaxşı bax, naxırına nəzər yetir,
24 Nə var-dövlət əbədidir, nə də tac
nəsildən-nəslə keçir.
25 Saman yığılıandan sonra təzə ot
bitəndə,
Dağlarda ot biçiləndə
26 Quzuların səni geyindirər,
Təkələrini satıb tarla ala bilərsən.
27 Keçilər sənə yemək üçün o qədər süd
verər ki,
Bu, evin azuqəsinə, kənizlərinin
dolanışığına çatar.
28 Şər insan onu qovan yox ikən
qaçar,
Saleh aslan kimi mərd dayanar.
2 Ölkədə üsyan olanda rəhbərlər artar,
Dərrakəli, işbilən adam olsa, ölkəni uzun
müddət qoruyar.
3 Bir yoxsul kişi kasıbları incidərsə,
Bu, əkini yuyub apararı, qıtlıq yarıdan
güclü yağışa bənzər.
4 Qanunu pozanlar pisi təriflər,
Qanuna əməl edənlər onlara qarşı çıxar.
5 Pis insanlar nə bilir ki, ədalət nədir,
Rəbbi axtaranlar bunu dərk edir.

⁶ Kamalla yaşayan yoxsul insan
 Əyri yolla sərvət qazanandan yaxşıdır.
⁷ Qanan oğul qanunu yerinə yetirər,
 Qarınquluya qoşulan atasına xəcalət
 çəkdirər.
⁸ Kim ki müamilə ilə, sələmlə var-dövlət
 yığar,
 Onun varı axırda kasıblara səxavət
 göstərənə qalar.
⁹ Kim ki qanunu eşitməmək üçün
 qulaqlarını bağlayır,
 Onun duaları iyrəncdir.
¹⁰ Kim ki əməlisalehləri əyri yola çəkər,
 Öz qazdığı quyuya düşər,
 Kamillərə yaxşı şeylər irs qalar.
¹¹ Zəngin özünü hikmətli sanar,
 Amma müdrək kasıb onun qəlbini
 oxuyar.
¹² Salehlərin zəfəri hamıya şərəf gətirər,
 Amma pislər hakim olsa, hamı gizlənər.
¹³ Günahlarını ört-basdır edən uğur
 qazanmaz,
 Onu etiraf edərək tərək edən mərhəmət
 tapar.
¹⁴ Həmişə Rəbdən qorxan bəxtiyardır,
 Ürəyi inadkar bəlaya düşər.
¹⁵ Kasıb xalqın üzərində olan pis
 hökmdar
 Nəriləyənlər aslan, hücum edən ayıya
 oxşar.
¹⁶ Dərrakəsiz hökmdar qəddar, zülmkar
 olar,
 Haram qazanca nifrət edənin ömrü
 uzanar.
¹⁷ Qantökən qorxub məzara düşənədək
 qaçar.
 Qoy heç kim ona kömək etməsin.
¹⁸ Kamillik yolu ilə gedən qurtular,
 Əyri yolda olanlar qəflətən yığılar.
¹⁹ Torpağını əkib-becərən doyunca çörək
 yeyər,
 Boş şeylərin ardınca gedən müflisləşər.
²⁰ Etibarlı insanın bərəkəti boldur,
 Tez varlanmaq istəyən cəzasız qalmır.
²¹ Tərəfkeşlik yaxşı deyil,

Kişi bir loğma çörək üçün günah işlədə
 bilər.
²² Xəsis var-dövlət ardınca düşər,
 Bilmədən yoxsulluğa yetişər.
²³ Kim ki başqasını danlayır,
 Yağlı dilə tutandan çox axırda o, lütf
 qazanır.
²⁴ Ata-anasını soyub «günah deyildir»
 deyən
 Qırıcı insana yoldaşdır.
²⁵ Tamahkar dava yaradar,
 Rəbbə güvənən bolluğa çatar.
²⁶ Öz ağına güvənən axmaqdır,
 Hikmətlə gəzib-dolaşan azad olur.
²⁷ Yoxsula əl tutan möhtac qalmır,
 Ona məhəl qoymayan lənət qazanır.
²⁸ Pislər hakim olsa, hamı gizlənər,
 Onlar yox olanda salehlər çoxalar.

29 Məzəmmətlərə baxmayıb
 dikbaşlıq edən
 Birdən yıxılıb çarəsiz qalar.
² Salehlər artanda xalq sevinər,
 Pis hökmdar olanda xalq nalə çəkər.
³ Hikmət sevən atasını sevindirər,
 Fahişələrə aşna olanın əlindən var-yoxu
 gedər.
⁴ Padşah ölkəni ədalətlə
 möhkəmləndirər,
 Ağır vergilər qoyansa ölkəni süqut
 etdirər.
⁵ Bir kişi ki qonşusunu yağlı dilə tutur,
 Onun addımları üçün tor qurur.
⁶ Pisin günahı özünə tələdir,
 Saleh sevincindən haray çəkir.
⁷ Saleh kasıbların haqqını görür,
 Pis adam bunu dərk etmir.
⁸ Rişxəndçilər şəhəri çaxnaşdırar,
 Hikmətlilər isə qəzəbi yatırar.
⁹ Hikmətli səfeh məhkəməyə versə,
 Səfeh coşub lağ edər, dinclik gedər.
¹⁰ Qana susayanlar kamil insana nifrət
 edər,
 Əməlisalehlər can qurtarar.
¹¹ Axmaq həddini aşıb özündən çıxar,
 Hikmətli səbirli dayanar.
¹² Hökmdar yalan sözə qulaq asarsa,

Bütün xidmətçiləri şər insana çevrilər.

¹³Yoxsul insan və zalım bir-birinə bir şeydə bənzəyir:

Hər ikisinin gözlərini işıqlandıran Rəbdir.

¹⁴Padşah kasıblara həqiqətlə hökm versə,

Texti əbədi möhkəmlənər.

¹⁵Kötək və məzəmmət hikmət gətirər, Özbaşına qalan uşaq anasını rüsvay edər.

¹⁶Pislər çoxalanda cinayət artar, Salehlər görəcək ki, onlar necə yıxılacaqlar.

¹⁷Oğluna tərbiyə ver ki, canın dinc olsun,

Könlün bundan ləzzət alsın.

¹⁸İlahi söz nazil olmayanda xalqda hərc-mərclik olar.

Qanuna əməl edən nə bəxtiyardır!

¹⁹Qula sözlə tərbiyə vermək olmaz, Çünki başa düşsə belə, qulaq asmaz.

²⁰Düşünmədən danışana baxmısanmı? Axmağa ondan artıq ümid var.

²¹Kim ərköyün qul böyütsə, Axırda bu ona dərd verər.

²²Qəzəbli insan dava yaradar, Kəmhövsələ günahı artırar.

²³İnsanı təkəbbürlü alçaldar, İtaətkar şərəfə çatar.

²⁴Oğruya qoşulan öz-özünə düşməndir, And içsə də, məhkəmədə həqiqəti söyləməz.

²⁵İnsandan qorxan özünü tələyə salar, Amma Rəbbə güvənən arxayın yaşar.

²⁶Çoxu hökmdarın hüzurunu arzular, Amma insan ədaləti Rəbdə tapar.

²⁷Salehlər haqsızlardan, Pis insanlarsa əməlisalehlərdən ikrah edər.

Aqurun müdrik məsəlləri

30 Yaqə oğlu Aqurun sözləri, onun kəlamı.

Bu adam Yetielə, Yetiel və Ukala belə dedi: ††

²Həqiqətən, mən hamıdan ağılsızam, İnsan idrakına malik deyiləm.

³Nə hikmət öyrənmişəm, Nə də Müqəddəsin biliyindən xəbərim var.

⁴Kim göylərə qalxıb endi?

Kim yeli ovcunda topladı?

Kim suları paltarına sarıdı?

Yer üzünün qurtaracağındək hər yeri kim yaratdı?

Adı nədir? Oğlunun adı nədir?

Bilirsənmi?

⁵Allahın hər bir kəlamı safdır,

Ona pənah gətirənlərin sipəri Odur.

⁶Onun sözüünə heç nəyi əlavə etmə, Yoxsa səni tənbeh edər, yalanını çıxarar.

⁷Ey Allah, Səndən iki şey istəyirəm, Nə qədər ömrüm var, məndən onları əsirgəmə:

⁸Saxta, yalan sözlər qoy məndən uzaq olsun;

Məni nə yoxsul, nə də zəngin et, Ancaq mənə gündəlik çörəyimi ver.

⁹Varlansam, «Rəbb kimdir?» deyə Sənə küfr edərəm,

Yoxsul olsam, oğurlaram və Allahımın adını ləkələrəm.

¹⁰Qul barədə ağasına pis sözlər demə, Yoxsa sənə qarğış edər, bu təqsirlə yüklənərsən.

¹¹Adam var ki, atasına qarğış edir, Anasına alqış etmir.

¹²Adam var ki, özünü təmiz sanır, Amma murdarlıqdan təmizlənməyib.

¹³Adam var ki, yuxarıdan aşağı baxar, Təkəbbürlə baxmaq üçün gözlərini qaldırar.

††**30:1** Bu adam Yetielə, Yetiel və Ukala belə dedi – yaxud ey Allah, yorulmuşam, yorulub taqətdən düşmüşəm.

¹⁴ Adam var ki, dişləri qılınca bənzər,
Elə bil çənəsinə bıçaqlar düzüb,
Yer üzündən məzlumları udar,
İnsanların içindən fəqirləri məhv edir.

¹⁵ Zəlinin iki qızı var,
«Ver, ver» deyib bağırar.
Üç şey var ki, heç doymaz,
Dörd şey var ki, «bəsdir» deməz:
¹⁶ Ölülər diyarı, qısr bətn,
Sudan doymayan torpaq,
«Bəsdir» deməyən alov.
¹⁷ Kim ki atasına rişxənd edir,
Anasının sözüə xor baxır,
Dərələrdəki qarğalar onun gözlərini
deşəcək,
Qartal balaları onun bəbəklərini
yeyəcək.

¹⁸ Mənim aqlım kəsməyən üç şey var,
Anlamadığım dörd şey var:

¹⁹ Səmada qartalın yolu,
Qayada ilanın yolu,
Dənizdə gəminin yolu,
Kişi ilə gənc qadının yolu.
²⁰ Zinakar qadının da yolu belədir:
Yeyər, ağzını silər,
«Nə pis iş görmüşəm ki?» deyər.

²¹ Yer üç şeydən lərzəyə gəlir,
Dörd şey var ki, ona tab gətirmir:

²² Qulun padşah olması,
Sarsağın doyunca çörək tapması,
²³ Nifrətəlayiq qadının ərə getməsi,
Qarabaşın öz xanımının yerinə keçməsi.

²⁴ Yer üzündə dörd şey var,
Kiçik olsa da, hikməti çoxdur:

²⁵ Qarışqalar qüvvətli olmayan birlikdir,
Yemini yayda tədarük edir;

²⁶ Qayadovsanları [¶]da güclü olmayan
birlikdir,

Evlərini qaya içində tikir;

²⁷ Çayırtkələrin şahı yoxdur,
Lakin hamısı dəstə-dəstə irəliləyir;

²⁸ Kərtənkələni əllə tutmaq olur,
Amma o, padşah saraylarına çıxır.
²⁹ Üç məxluq var ki, yerşi gözəldir,
Dörd məxluq var ki, gedişi gözəldir:

³⁰ Heyvanların ən güclüsü,
Heç nəyin qarşısından geri dönməyən
şir,

³¹ Döyüşkən xoruz, təkə,
Qoşun qabağına çıxan padşah.

³² Əgər özünü ucaltmaqla sarsaqlıq
etmişənsə,

Fikrində pis niyyətin varsa, əlinlə ağzını
tut.

³³ Çünki südü çalxalayanda yağ çıxdığı
kimi,

Burnu sıxanda qan çıxdığı kimi
Qəzəbi qızısqıdıranda da dava yaranar.

Lemuel padşahın anasının sözləri

31 Lemuel padşahın sözləri,
anasının ona öyrətdiyi kəlam.

² Nə deyim, oğlum, ey doğduğum oğul,
Nəzir-niyazla əldə etdiyim oğul?

³ Gücünü qadınlara,
Yollarını padşahları məhvə apararlara
sərf etmə.

⁴ Ey Lemuel, şərab içmək padşahlara
yaraşmaz,

Kefləndirici içkiyə aludə olmaq hökm-
darlara yaraşmaz.

⁵ İçəndə qayda-qanunu unudarlar,
Bütün məzlumların haqqını pozarlar.

⁶ Kefləndirici içkini düşkünə,
Şərabı dərdliyə verin.

⁷ Qoy içib yoxsulluğunu unutsun,
Öz dərdini daha yada salmasın.

⁸ Dilsizə görə ağız aç,
Bütün möhtacların haqqını qoru.

⁹ Ağzını aç, ədalətlə hökm ver,
Məzlumların, fəqirlərin haqqını yerinə
yetir.

[¶]30:26 Qayadovsanı – ibrani dilində şafan adlanan məməli heyvan.

Xeyirxah arvad

- ¹⁰ Xeyirxah arvad tapan kimdir? §§
 O, yaqutlardan daha qiymətlidir.
¹¹ Ərinin qəlbi ondan arxayındır,
 Dayanmadan bərəkət qazanır.
¹² Ömrü boyu ərinə pislik deyil, yaxşılıq
 gətirir,
¹³ Yunu, kətanı tapıb seçir,
 Əlindən hər iş zövqlə gəlir.
¹⁴ Ticarət gəmilərinə bənzəyir,
 Uzaqlardan gələn ruzini gətirir.
¹⁵ Alaqaranlıqda yuxudan durur,
 Ailəsinə yemək hazırlayır,
 Kənzlərinə də paylayır.
¹⁶ Tarlaya baxandan sonra satın alır,
 Əlinin zəhməti ilə bağ salır.
¹⁷ Belini möhkəm bağlayır,
 Qolları güc üstündən güc alır.
¹⁸ Ticarətin şirinliyindən dadır,
 Bütün gecə boyu çırağı yanır.
¹⁹ Əlləri ilə cəhrə əyirir,
 İyini *bərکیدir.
²⁰ Məzlumlar üçün əliaçıqdır,
 Fəqirlərə əl tutur.
²¹ Qar yağanda ailəsi üçün qayğısı
 olmaz,

- Çünki hamısı qırmızı paltar geyinib.
²² Yorğan-döşək üçün örtük toxuyur,
 Öz libası tünd qırmızı incə kətandandır.
²³ Əri şəhər darvazalarında yaxşı tanınır,
 El ağsaqqalları ilə oturub-durur.
²⁴ Qadın tacirlərə qurşaqları,
 Toxuduğu kətan paltarları satır.
²⁵ Qüvvəyə, şərəfə bürünür,
 Gələcək üçünə gülür.
²⁶ Ağzını açanda hikmət axır,
 Dilindən sədaqət təlimi çıxır.
²⁷ Ailəsinin işini idarə edir,
 Tənbələ layiq olan çörəyi yemir.
²⁸ Övladları ayağa qalxıb onu alqışlayır,
 Əri onu tərifləyir:
²⁹ «Xeyirxah qadınlar çoxdur,
 Amma sənin tayın yoxdur».
³⁰ Qadının məlahəti aldadıcı, gözəlliyi
 fanidir,
 Yalnız Rəbdən qorxan qadın tərifə
 layiqdir.
³¹ Ona əlinin bəhrəsini verin,
 Qoy şəhər darvazasında əməlləri ona
 tərif gətirsin.

§§31:10 Bu ayələr akrostix şəkildə yazılıb, yəni ayələr ibrani əlifbasının sırası ilə başlayır.

*31:19 İy – cəhrənin sap dolanan düz çubuğu.

VAİZ KİTABI GİRİŞ

«Vaiz» Kitabı insan həyatının qısa və təzadlı olmasından, onun müəmmali haqsızlığından, insan ümidlərinin puça çıxmasından və «həyat puçdur» deyib bu nəticəyə gələn adamın fikirlərindən danışır. O, insan həyatını nizamlayan Allahın yollarını başa düşə bilmir. Buna baxmayaraq, adamlara səylə işləməyi və Allahın bəxş etdiyi nemətlərdən zövq almağı tövsiyə edir.

Vaizin çox fikirləri mənfi və sıxıntılı görünür. Lakin bu kitabın Müqəddəs Kitaba daxil olması göstərir ki, Allaha inam belə bədbinliyi və ruh düşkünlüyünü aradan qaldıra bilər.

Çox adam «Vaiz» Kitabını oxuyarkən öz fikir və düşüncələrini sanki güzgüdə görür və bu kitabdən təsəlli tapır. Belə fikirlər əks etdirən adam Allaha daha çox ümid etməyi öyrənir və beləliklə, həyatın əsl mənasını aşkar edir.

Kitabın məzmunu:

- 1:1-18 Hər şey puçdur
- 2:1-26 Şadlığın puçluğu
- 3:1-22 Hər şeyin öz vaxtı var
- 4:1-16 Dünyanın əziyyətləri
- 5:1-6:20 Allaha münasibət
- 7:1-8:17 Hikmət haqqında
- 9:1-10:20 Hər kəsin taleyi eynidir
- 11:1-11:6 Zəhmətin qiyməti
- 11:7-12:8 Son məsləhət: Allahı yada sal
- 12:9-14 Son söz

Hər şey puçdur

1 Bu, Yerusəlimdə padşahlıq edən Davud oğlu Vaizin sözləridir.

² Vaiz deyir:

«Hər şey puçdur, puçdur, tamam puçdur!

³ İnsanın səma altında çəkdiyi Bütün zəhmətlərinin nə faydası var?

⁴ Bir nəsil gedir, o biri nəsil gəlir, Amma dünya daim qalır.

⁵ Günəş çıxır, günəş batır, Sonra tələsik yerinə dönür ki, Təzədən çıxsın.

⁶ Külək cənub səmtinə əsir, Sonra şimal səmtinə döndür. Dönə-dönə gedir, Öz yolunu təkrar edir.

⁷ Bütün çaylar dənizə axır, Amma dəniz heç vaxt dolmur. Axdıqları yerə qayıdırlar ki, Təzədən axsınlar.

⁸ Hər şey çətin başa gəlir. Sözlər kifayət etmir, Göz görməkdən doymur, Qulaq da eşitməkdən.

⁹ Nə olubsa, yenə olacaq, Nə edilibsə, yenə ediləcək.

Ona görə də səma altında tamam təzə bir şey yoxdur.

¹⁰ Məgər bir şey var ki, Onun haqqında deyilsin: “Bax bu təzə bir şeydir?”

O da çoxdan var imiş – Bizim dövrümüzdən əvvəl.

¹¹ Əvvəlki şeylərdən heç nə xatırlanmır, Gələcəkdə baş verən şeylərdən də Bundan sonra gələnlər arasında Heç nə xatırlanmayacaq.

Hikmətin puçluğu

¹² Mən Vaiz Yerusəlimdə İsrailin padşahı idim. ¹³ Ürəyimdə niyyət etdim ki, göylər altında edilən bütün işləri hikmətlə öyrənib araşdırım. Bu çətin işi üzərində zəhmət çəkmək üçün Allah insanlara verib. ¹⁴ Səma altında edilən bütün işlərə nəzər saldım və bildim ki, onların hamısı puçdur, külək dalınca qaçmağa bənzər.

¹⁵ Əyri olan düz ola bilməz, Əskik olan sayıla bilməz.

¹⁶ⁿÖz-özümə dedim: “Bax mən böyük adam olmuşam və məndən əvvəl Yerusəlimdə yaşayanların hamısından çox hikmət qazanmışam. Ağılımda çoxlu hikmət və bilik var”. ¹⁷Sonra ürəyimdə niyyət etdim ki, hikmətin nə olduğunu, dəlilik və axmaqlığın nə olduğunu öyrənim. Amma bildim ki, bu da külək dalınca qaçmağa bənzər.

¹⁸Çünki hikmət çox olduqca Kədər də çoxalır.
Bilik artdıqca
Dərd də artır.

Şadlığın puçluğu

2 Mən ürəyimdə dedim: “Gəl indi də şadlıq etməyi sınaqdan keçir və kefə bax”. Amma gördüm ki, bu da puçdur. ²Gülmək haqqında “Dəlillikdir!”, şadlıq haqqında “Nə faydası var?” dedim. ³Hələ aqlım başımda olarkən cəhd etdim ki, necə özümü şərəblə şənləndirib ağılsız olum. Beləcə görmək istəyirdim ki, göylər altında insanlar üçün bir neçə günlük ömürlərində kef açan nədir.

^{4o}Mən böyük işlər gördüm: özümə evlər tikdim, üzüm bağları saldım, ⁵özümə bağçalar və bağlar düzəltdim, orada hər cür meyvə ağacı əkdim. ⁶Özümə su hovuzları düzəltdim ki, meşədə bitən ağacları suvarsın. ^{7p}Nökərlər və kənzilər aldım, evimdə doğulan qullarım var idi. Naxırlarım və sürülərim də məndən əvvəl Yerusəlimdə yaşayanların hamısından çox idi. ^{8q}Özümə qızıl-gümüş, padşahların və vilayətlərin xəzinələrini yığdım. Özümə kişi və qadın müğənnilər gətirdim, kişilərin xoşuna gələn ən gözəl qadınların sayını artırdım.

^{9r}Beləcə yüksəlib məndən əvvəl Yerusəlimdə yaşayanların hamısından

daha əzəmətli oldum. Hikmətim də özümdə qaldı.

¹⁰Gözlərimin istədiyi hər şeyi özümdən əsirgəmədim,
Ürəyimi heç bir həzzdən məhrum etmədim,
Könlüm etdiyim hər işdən zövq aldı.
Bu çəkdiyim bütün zəhmətlərin payı idi.
¹¹Mən etdiyim bütün işlərə,
Nail olmaq üçün çəkdiyim bütün zəhmətlərə dönüb baxdım:
Gördüm ki, hər şey puçdur,
Külək dalınca qaçmağa bənzər.
Səma altında bunların faydası yoxdur.

Hikmət və ağılsızlıq puçdur

¹²Sonra mən hikmət, dəlilik və ağılsızlığı

Nə olduğuna dönüb baxdım.
Bundan sonra padşah olan adam İndiyə qədər görülən işlərdən başqa Nə edə bilər ki?

¹³Mən gördüm ki,
Necə işıq qaranlıqdan üstündürsə,
Hikmət də ağılsızlıqdan eləcə üstündür.

¹⁴Hikmətli adamın gözləri yerindədir,
Ağılsız adam isə qaranlıqda gəzir.
Lakin mən yenə bilirəm ki,
İkisinin də aqibəti eyni cür olur.

¹⁵Mən ürəyimdə dedim:
“Mənim də aqibətim ağılsız adamın Aqibəti kimi olacaq.
Onda hikmətli olmağımın Nə faydası var?”

Ona görə də ürəyimdə dedim:
“Bu da puçdur”.

¹⁶Çünki müdrik adam da Ağılsız adam kimi
Bir daha xatırlanmayacaq,
Gələcək dövrdə hamısı unudulacaq.
Heyf ki hikmətli adam da Ağılsız adam kimi ölürlər!

¹⁷Beləcə həyata nifrət etdim,

ⁿ1:16 1Pad. 4:29-31 ^o2:4 1Pad. 10:23-27; 2Saln. 9:22-27

^p2:7 1Pad. 4:23 ^q2:8 1Pad. 10:10,14-22 ^r2:9 1Saln. 29:25

Çünki səma altında edilən işlər
Mənim üçün dərdidir.
Hər şey puçdur,
Külək dalınca qaçmağa bənzər.

Zəhmətin puçluğu

¹⁸Mən səma altında çəkdiyim bütün zəhmətlərə nifrət etdim. Çünki onun da səmərəsini məndən sonra gələn adama verməliyəm. ¹⁹Kim bilir, o da bir müdrik adam olacaq, yoxsa ağılsızın biri? Lakin hər halda səma altında hikmətlə davranıb çəkdiyim bütün zəhmətlərin səmərəsinə sahib olacaq. Bu da puçdur. ²⁰Ona görə də səma altında çəkdiyim bütün zəhmətlərdən əlimi üzdüüm. ²¹Çünki biri hikmət, bilik və bacarıqla zəhmət çəkir, axırda isə onun payını heç bir zəhmət çəkmiş başqa adama verməli olur. Bu da puçdur, böyük bir dərdidir. ²²İnsanın səma altında çəkdiyi bütün zəhmətlərin, ürəyindəki qayğıların ona nə faydası var? ²³Onun bütün günləri dərd içində, işləri kədər içində keçir. Hətta gecə də ürəyi rahatlanmır. Bu da puçdur.

²⁴İnsan üçün yeyib-içməkdən və gördüyü işdən zövq almaqdan yaxşı şey yoxdur. Ancaq mən gördüm ki, bunu da verən Allahdır. ²⁵Çünki Onsuz "kim yeyə, kim kef çəkə bilər?" ²⁶"Allah hikməti, biliyi və şadlığı razı qaldığı adama verir. Günahkarlara isə var-dövlət yığıb-toplamaq zəhmətini verir ki, sonra onu Özünün razı qaldığı adama bəxş etsin. Bu da puçdur, külək dalınca qaçmağa bənzər.

Hər şeyin öz vaxtı var

3 Hər şeyin öz vaxtı var, göylər altında hər işin öz vaxtı var:

²Doğulmağın öz vaxtı var, ölməyin öz vaxtı.

Əkməyin öz vaxtı, kökündən çıxartmağın öz vaxtı.

³Öldürməyin öz vaxtı, sağaltmağın öz vaxtı.

Yıxmağın öz vaxtı, qurmağın öz vaxtı.

⁴Ağlamağın öz vaxtı, gülməyin öz vaxtı. Yas tutmağın öz vaxtı, rəqs etməyin öz vaxtı.

⁵Daş atmağın öz vaxtı, daş yığmağın öz vaxtı.

Qucaqlaşmağın öz vaxtı, qucaqlaşmağın öz vaxtı.

⁶Axtarmağın öz vaxtı, itirməyin öz vaxtı.

Saxlamağın öz vaxtı, atmağın öz vaxtı.

⁷Yırtmağın öz vaxtı, tikməyin öz vaxtı.

Susmağın öz vaxtı, danışmağın öz vaxtı.

⁸Sevməyin öz vaxtı, nifrət etməyin öz vaxtı.

Müharibənin öz vaxtı, sülhün öz vaxtı.

⁹İşləyən adama zəhmət çəkib gördüyü işin nə faydası var? ¹⁰Gördüm ki, bu işi üzərində zəhmət çəkmək üçün Allah insanlara verib. ¹¹Allah hər şeyi öz vaxtında gözəl yaratdı və əbədiyyəti də insanların ürəyinə qoydu. Hərçənd ki insan Allahın etdiyi işi əvvəldən axıra qədər anlaya bilməz. ¹²Mən bilirəm ki, insan üçün şadlıq etməkdən və ömrü boyu xeyirxahlıq etməkdən yaxşı şey yoxdur. ¹³Həm də hər kəsin yeyib-içməyi və gördüyü işdən zövq almağı Allahın bəxşışıdır. ¹⁴Bunu bilirəm ki, Allahın etdiyi hər iş daim qalır: ona nə bir şey artırmaq, nə də bir şey əskiltmək olar. Allah bunu ona görə edir ki, insanlar Ondən qorxsun.

¹⁵İndi nə olursa, keçmişdə də olub, Nə olacaqsansa, lap qədimdən də var idi. Allah olub-keçənləri araşdırır.

†2:25 *Onsuz* – bəzi qədim mətnlərdə *mənsiz*.

§2:23 Əyy. 5:7; 14:1 †2:24 Vaiz 3:13; 5:18; 9:7; Yeş. 56:12; Luka 12:19; 1Kor. 15:32 †2:26 Əyy. 32:8; Sül. 2:6

¹⁶ Səma altında bir şey də gördüm:

Ədalətin yerində pislik var,
Salehliyin də yerində pislik.

¹⁷ Mən ürəyimdə dedim:

“Allah həm salehi,

Həm də pis adamı mühakimə edəcək.

Çünki O hər iş, hər əməl üçün

Bir vaxt qoyub”.

¹⁸ İnsanlar barədə mən ürəyimdə

dedim: “Allah onları sınaıyır ki, heyvan

kimi olduqlarını görsünlər”. ¹⁹ Çünki

heyvanın başına gələn insanın da başına

gəlir, ikisinin də aqibəti eyni cür olur.

Necə biri ölürsə, eləcə də o biri ölü.

İkisi də eyni nəfəsə malikdir, insan

heyvandan üstün deyil, çünki hər şey

puçdur. ²⁰ Hamısı bir yerə gedir, hamısı

torpaqdan yaranıb, torpağa da qayıdır.

²¹ Bunu kim bilir ki, insanların ruhu

yuxarı qalxır, heyvanların ruhu aşağı –

yerin altına enir?

²² Gördüm ki, insanın etdiyi işdən

zövq almasından yaxşı şey yoxdur, çünki

onun payına düşən budur. Kim onu bir

də geri qaytaracaq ki, özündən sonra nə

olacağını görsün?

Dünyanın əziyyətləri

4 Mən yenə səma altında edilən

Bütün zülmələri gördüm:

Məzlumların göz yaşlarını gördüm,

Onlara təsəlli verən yox idi,

Qüdrət zalımların əlində idi,

Məzlumlara təsəlli verən yox idi.

² Çoxdan ölüb getmiş adamları

Hələ diri qalanlardan daha xoşbəxt

saydım.

³ Bunlardan da xoşbəxt o adamdır ki,

Hələ dünyaya gəlməyib,

Səma altında edilən pislili görməyib.

⁴ Mən gördüm ki, bir adamın çəkdiyi

bütün zəhmətlər, yaxşı gedən bütün

işlər qonşusunda qısqanlıqdan həvəs

yaradır. Bu da puçdur, külək dalınca

qaçmağa bənzər.

⁵ Ağılsız adam əlini qoynuna qoyur,

Öz canını üzür.

⁶ Bir ovuc dolusunun gətirdiyi rahatlıq

İki ovuc dolusunun gətirdiyi

Zəhmətdən və külək dalınca qaçmaqdan

yaxşıdır.

⁷ Mən yenə səma altında puç olan

başqa bir şeyi gördüm:

⁸ Tənha bir adam var idi,

Onun nə oğlu, nə də qardaşı var idi.

Zəhmət çəkməkdən yorulmazdı,

Lakin yenə də gözləri mal-dövlətdən

doymurdu.

Özündən soruşmurdu ki,

Kimin üçün bu qədər zəhmət çəkirəm,

Kimin üçün özümü zövq almaqdan

məhrum edirəm?

Bu da puçdur, böyük bir dərdədir.

⁹ İki adam bir adamdan yaxşıdır,

Çünki zəhmətləri üçün yaxşı muzd

alacaqlar.

¹⁰ Əgər biri yıxılsa,

O biri yoldaşını qaldırır.

Lakin vay o adamın halına ki,

Yıxılında onu qaldıran olmur!

¹¹ Həmçinin iki nəfər bir yerdə yatarsa,

Bir-birini isidər.

Amma tək yatan necə isinə bilər?

¹² Əgər bir nəfər tək qalıb məğlub olarsa,

İki nəfər hücumə tab gətirə bilər.

Üçqat ip tez qırılmaz.

¹³ Yoxsul və hikmətli bir cavan irad

qəbul etməyən qoca və səfeh padşah-

dan yaxşıdır. ¹⁴ Çünki o cavan bu

ölkədə yoxsulluq içində doğulsa da, zin-

dana düşsə də, çıxıb padşah ola bilər.

¹⁵ Gördüm ki, səma altında dolaşan

bütün adamlar padşah taxtına oturan bu

cavanın ardınca gedir. ¹⁶ Onun başına

yığışan bütün xalqın sayı-hesabı yox idi.

Ancaq sonra gələn nəsillər onun üçün

də sevinməyəcək. Bu da puçdur, külək

dalınca qaçmağa bənzər.

Allaha münasibət

5 Allahın evinə getdiyin zaman
hərəkətlərinə diqqət et. Qulaq

asmaq üçün oraya girmək yaxşı və pisin nə olduğunu bilməyən səfeh adamların qurban təqdim etməsindən yaxşıdır.

² Dilin tələsməsin,

Allahın hüzurunda söz deməyə

Ürəyin tələsməsin.

Çünki Allah göydədir, sən yerdə.

Buna görə də az danış.

³ Necə ki iş çox olanda adam yuxu görər, Söz də çox olanda səfeh danışığa çevrilər.

⁴ Allahə əhd edəndə onu yerinə yetirməkdə yubanma, çünki ağılsızlar Onun xoşuna gəlməz. Öz əhdini yerinə yetir. ⁵ Əhd etməmək əhd edib onu yerinə yetirməməkdən yaxşıdır. ⁶ Qoyma sözlərin səni günaha batırsın. Allahın elçisinə demə ki, bu, kiçik səhv idi. Nə üçün Allah sənin sözüünə qəzəblənsin və əlinin zəhmətini yox etsin? ⁷ Çünki çox yuxu görəndə də, çox söz danışanda da puç şeylər çox olar. Sən ancaq Allahdan qorx.

Var-dövlətin puçluğu

⁸ Əgər bir vilayətdə yoxsullara zülm edildiyini, ədalət və salehliyin ayaq altında tapdalandığını görürsənsə, gördüyünə təəccüb etmə. Çünki hər vəzifə başında olana özündən yuxarıda bir nəzarətçi qoyulub və onların başında da özlərindən yuxarıda olanlar var. ⁹ Ancaq hamıdan yuxarıda olan padşah ədalətli olsa, hər kəs öz tarlasının bəhrəsindən xeyir götürər.

¹⁰ Pul sevən puldan doymaz, Var-dövlət sevən də qazanandan.

Bu da puçdur.

¹¹ Var-dövlət çoxaldıqca

Onu yeyənlər də çoxalır.

Gözləri ilə görməkdən savayı

Sahibinə ondan nə fayda var?

¹² Fəhlə az da yesə, çox da yesə,

Yuxusu şirindir.

Amma varlı adamın dövləti qoymaz ki, O, rahat yatsın.

¹³ Səma altında gördüyüm

Başqa böyük dərd də var:

Yığdığı sərvət sahibinə zərər gətirir,

¹⁴ Bu sərvəti bədbəxt hadisələr yox edir,

Sərvət sahibinin oğlu doğulanda

Ona verməyə bir şeyi qalmır.

¹⁵ Necə ki o, anasının bətnindən çılpaq doğulub,

Eləcə də bu dünyadan gedir.

Zəhmətinin bəhrəsindən

Heç nəyi əlinə götürüb

Özü ilə apara bilmir.

¹⁶ Bu da böyük bir dərddir:

İnsan dünyaya necə gəlirsə,

Elə də gedir.

Boş yerə çəkdiyi zəhmətin

Ona nə faydası var?

¹⁷ Ömrü boyu öz çörəyini

Qaranlıq, böyük sıxıntı, xəstəlik və

Qəzəb içində yeyir.

¹⁸ İnsan üçün mənim gördüyüm yaxşı və gözəl olan budur ki, o yeyib-içsin və Allahın ona verdiyi bir neçə günlük ömründə səma altında çəkdiyi bütün zəhmətlərindən zövq alsın, çünki ona düşən bəxşiş budur. ¹⁹ Həmçinin Allah hər kəsə var-dövlət bəxş edərək qüvvət verib ki, ondan yesin, payını götürsün və zəhmətindən zövq alsın. Bu, Allahın hədiyyəsidir. ²⁰ Çünki Allah insanın başını şənliklə qatdığı üçün insan ömrünün günlərini dərinədən düşünür.

6 Səma altında gördüyüm bir dərd də var ki, insanlar arasında çox yayılıb: ² adam var ki, Allah ona var-dövlət, izzət verir, arzu etdiyi hər şeyi yerinə yetirir, ancaq ona bu şeylərdən yeyib-içməyə imkan vermir, yad bir adam onun malını yeyir. Bu da puçdur, böyük bir dərddir. ³ Bir adam yüz uşaq atası olub, uzun illər yaşasa da, amma uzun ömrünün əvəzində firavan-

lığundan doymayıb hörmətlə dəfn olunmazsa, mənəcə, ölü doğulmuş uşaq ondan yaxşıdır. ⁴Çünkü ölü doğulmuş uşaq boş yerə doğulur, qaranlıq içində itibgedir, heç adı da çəkilmir. ⁵Nə günəş üzü görür, nə də bir şey bilir. Amma bu uşağın rahatlığı o adamınkindən çoxdur. ⁶Çünkü o adam iki dəfə min il ömür sürsə də, sevincin nə olduğunu bilmir. Məgər hər ikisi eyni yerə getmirmi?

⁷ İnsan bütün zəhməti

Qarnı üçün çəkir,

Amma yenə də iştahası bitib-tükənmir.

⁸ Hikmətli adamın ağılsızdan

Nə üstünlüyü var?

Yoxsul başqa insanlarla

Necə rəftar etməyi bilsə də,

Bunun ona nə faydası var?

⁹ Gözün görməsi ürəyin istəməsindən yaxşıdır.

Bu da puçdur, külək dalınca qaçmağa bənzər.

¹⁰ Nə varsa, adı çoxdan qoyulmuşdur,

İnsanın da nə olduğu bilinir.

Heç kəs özündən güclü ilə gülüşə bilməz.

¹¹ Sözü çoxluğu puçluğu çoxaldır.

Bunun insana nə faydası var?

¹² Görəsən kim bilir ki, kölgə kimi keçən qısa puç həyatda insan üçün yaxşı şey nədir? Kim insana deyə bilər ki, özündən sonra səma altında nə baş verəcək?

Hikmət haqqında

7 ^xYaxşı ad ətirli yağdan, Ölüm günü isə doğum günündən yaxşıdır.

² Yas evinə getmək

Ziyafət evinə getməkdən yaxşıdır,

Çünkü hər kəsin axırı ölümdür.

Gərək yaşayan hər adam

Bunu yadında saxlasın.

³ Qüssə gülməkdən yaxşıdır,

Çünkü üzün qəmgin olması

İnsan üçün daha yaxşıdır.

⁴ Hikmətli adamın ürəyi yas evindədir, Amma ağılsızın ürəyi şadlıq evində.

⁵ Hikmətli adamın məzəmmətini eşitmək

Ağılsızın nəğməsini eşitməkdən yaxşıdır.

⁶ Çünki ağılsız adamın gülməyi

Qazan altında yanan tikanlı kolun səsi kimidir.

Bu da puçdur.

⁷ Haram gəlir hikmətli adamı ağılsıza çevirir,

Rüsvət isə ürəyi bərbad edir.

⁸ Bir şeyin axırı əvvəldən yaxşıdır,

Səbirlə adam qürurludan yaxşıdır.

^{9y} Qəzəblənməyə tələsmə,

Çünkü qəzəb ağılsızların

Ürəyində yuva salar.

¹⁰ “Niyə keçən günlər bu gündən yaxşı idi?” demə,

Çünkü verdiyin sual hikmətli sual deyil.

¹¹ Hikmət miras mal qədər yaxşıdır,

Dünyada yaşayan hər kəs üçün faydalıdır.

¹² Çünki pul necə insanın sipəridirsə,

Hikmət də eləcə insanın sipəridir.

Amma biliyin faydası bundan ibarətdir:

Hikmət ona sahib olana həyat verir.

¹³ Allahın işinə diqqət et:

Onun əydiyini kim düzəldə bilər?

¹⁴ Yaxşı gündə şad-xürrəm ol,

Pis gündə isə bunu anla:

Hər cür günü Allah təyin edib ki,

İnsan özündən sonra nə olacağını bilməsin.

¹⁵ Puç ömrümdə bunları gördüm:

Saleh adam salehliyinə baxmayaraq, ölür,

Pis adamın isə pisliliyinə baxmayaraq, ömrü uzanır.

¹⁶ Həddən artıq saleh olma,

Həddən artıq müdrik olma.

Nə üçün özünü üzəsən?

¹⁷ Həddən artıq pis olma,
 Həddən artıq ağılsız olma.
 Nə üçün əcəlin çatmamış öləsən?
¹⁸ Bir şeydən yapışmağın yaxşıdır,
 Amma o birindən də əlini çəkmə.
 Çünki Allahdan qorxan adam
 Hər ikisini tarazlayar.
¹⁹ Hikmət ağıllı adama
 Şəhərdə olan on hakimin hökmündən
 Daha çox güc verir.
²⁰ Doğrudan da, yer üzündə elə saleh
 adam yoxdur ki,
 Yalnız yaxşılıq edib heç bir günah
 etməsin.
²¹ Adamların dediyi hər sözə məhəl
 qoyma,
 Onda nökrənin səni söydüyünü
 eşitməzsən.
²² Çünki sənin ürəyin də yaxşı bilir ki,
 Sən də başqa adamları çox söymüsən.
²³ Bu deyilənlərin hamısını hikmətlə
 sınıadım.
 “Hikmətli olacağam” söylədim.
 Amma buna qadir olmadım.
²⁴ Hikmət deyilən şey
 Çox uzaqda, çox dərinədir.
 Onu kim tapa bilər?
²⁵ Mən ürəyimdə niyyət etdim ki,
 Hikməti və hər şeyin əsasını bilim,
 Axtarıb araşdırım,
 Bilim ki, pislilik ağılsızlıqdır,
 Ağılsızlıq isə dəlilikdir.
²⁶ Tələ quran qadını
 Ölümə acı gördüm.
 Onun ürəyi tora,
 Əlləri zəncirə bənzər.
 Allahın razı qaldığı adam ondan qaçar,
 Ancaq günahkar adam ona əsir olar».

²⁷ Vaiz deyir:
 «Bax bunu öyrəndim:
 Hər şeyin əsasını tapmaq üçün
 Bir-bir araşdırın zaman
²⁸ Ürəyim hey axtarır, ancaq tapa bilmir.
 Min kişinin içində bir yaxşısını tapdım,
 Amma bu qədər qadının içində bir
 yaxşısını tapmadım.

²⁹ Ancaq bunu öyrəndim ki,
 Allah insanları kamil yaratdı,
 Onlar isə qarışıq fikirlərə düşdü.
8 Kim hikmətli adama tay ola bilər?
 Şeylərin mənasını kim bilər?
 Hikmət insanın üzünü nurlandırır,
 Tutqun simasını dəyişdirər.

Padşaha itaət

² Mən deyirəm: padşahın hökmünə
 qulaq as, çünki Allaha and içmişəm.
³ Padşahın hüzurundan çıxmağa
 tələsmə, onun xoşuna gəlməyən işində
 inad etmə, çünki o istədiyi hər şeyi edə
 bilər.
⁴ Padşahın sözündə səlahiyyət var.
 Kim ona “Nə edirsən?” deyə bilər?
⁵ Onun hökmünü yerinə yetirən
 Heç bir bəlaya düşməz.
 Hikmətli adamın ürəyi
 Bunun vaxtını da, qaydasını da bilir.
⁶ Axı hər şeyin həm öz vaxtı,
 Həm də öz qaydası var.
 Hərçənd ki insanın daşdığı dərd çox
 ağırdır.
⁷ Çünki kim bilir ki, nə olacaq?
 Bəs kim ona deyə bilər ki, necə olacaq?
⁸ Küləyi tutub saxlamağa heç kəsin gücü
 çatmadığı kimi
 Ölüm gününü saxlamağa da heç kəsin
 gücü çatmaz.
 Döyüşçü meydanı tərk etmədiyi kimi
 Pislilik də pis adamı tərk etməz.
⁹ Bunların hamısını gördüm və səma
 altında görülən hər işə diqqət etdim:
 bir adamın başqa adama ağılıq et-
 məsi başına bəla olur. ¹⁰ Sonra mən
 pis adamların axırını da gördüm. Bu
 adamlar müqəddəs yerə gəlib-gedər,
 buna görə də pislilik etdikləri şəhərdə
 təriflənərdi. Bu da puçdur. ¹¹ Pis işin
 cəzası tez verilmədiyinə görə insan-
 ların ürəyi də pislilik etməyə cəsarət
 tapır. ¹² Günahkar adam yüz dəfə pislilik
 edib uzun müddət yaşasa da, Allahdan
 qorxanların, Onun hüzurunda ehtiramla

duranların yaxşılıq görəcəyini bilirəm.
¹³ Ancaq pis adam yaxşılıq görməyəcək və onun kölgəyə bənzər günləri uzadılmayacaq, çünki Allahın hüzurunda ehtiramla durmur.

¹⁴ Yer üzündə baş verən başqa puç şey də var: saleh adamlara layiq olan şeylər pis adamlara qismət olur, pis adamlara layiq olan şeylər saleh adamlara qismət olur. Dedim ki, bu da puçdur.

¹⁵ Beləcə mən kef çəkməyi üstün saydım, çünki səma altında insan üçün yeyib-içməkdən və kef çəkməkdən yaxşı şey yoxdur. Çünki səma altında Allahın insana ömrü boyu çəkdiyi zəhmətdən ona ancaq bu qalır.

¹⁶ O zaman ürəyimdə niyyət etdim ki, hikmət öyrənim və yer üzündə insanların gecə-gündüz gözlərinə yuxu getməyərək gördükləri işlərə nəzər salım.

¹⁷ Onda Allahın bütün işlərini gördüm. Bildim ki, kimsə səma altında edilən işləri anlaya bilməz, nə qədər səy göstərsə də, yenə də bunu anlaya bilməz. Bir hikmətli adam bunu bildiyini iddia etsə də, yenə dərk edə bilməz.

Hər kəsin taleyi eynidir

9 Beləcə bunların hamısını ürəyimdə araşdırıb bu nəticəyə gəldim: salehlər, hikmətlilər və onların etdikləri işlər Allahın əlindədir. İstər sevgi olsun, istər nifrət, insan qabağına nə çıxacağını bilmir. ² Hər kəsin aqibəti eyni cür olur: salehlərin və pislərin, yaxşılardan və yamanların, təmizlərin və murdarların, qurban təqdim edənlərin və qurban təqdim etməyənlərin. Yaxşı adama nə olursa, günahkarlara da elə olur. And içənə nə olursa, and içməkdən qorxana da elə olur. ³ Səma altında edilən işlərin hamısının pis cəhəti bundadır ki, hər kəsin aqibəti eyni cür olur. Doğrudan da, insanların ürəyi pisliliklə doludur. Nə qədər ki yaşayırlar, ürəklərində dəlilik var. Sonra isə ölüb gedirlər. ⁴ İnsan nə

qədər ki yaşayır, onun üçün ümid var, ona görə ki diri it ölü şirdən yaxşıdır.

⁵ Çünki dirilər öləcəklərini bilir,

Ancaq ölümlər heç nə bilmir.

Onlara daha heç vaxt əvəz verilməyəcək, çünki onların xatirəsi də unudulub.

⁶ Ölümlərin sevgisi, nifrəti,

Paxıllığı artıq məhv olub.

Səma altında görülən işlərdə

Daha payları olmayacaq.

⁷ Get çörəyini şadlıqla ye,

Şərabını şən ürəklə iç.

Çünki artıq Allah

Etdiyin işlərdən razıdır.

⁸ Qoy paltarın həmişə ağ olsun,

Başından ətirli yağ əskik olmasın.

⁹ Səma altında Allahın sənə verdiyi puç ömrünün bütün günlərini – həyatının hamısını sevdiyin qadınla xoş həyat keçir. Çünki həyatından və səma altında çəkdiyin zəhmətdən sənə qalan pay budur. ¹⁰ Çalışmaq üçün nə bacarırsan, var gücünlə et. Çünki gedəcəyin ölümlər diyarında nə iş, nə fikir, nə bilik, nə də hikmət var.

¹¹ Səma altında daha bir şey də gördüm:

Yarışı həmişə bərk qaçanlar udmur,

Müharibədə həmişə igidlər qalib gəlmiş.

Çörək həmişə müdriklərə,

Var-dövlət həmişə ağıllılara nəsib olmur,

Hörmət alimlərə göstərilmiş.

Ancaq zaman və fürsətdir ki, hər kəsin qabağına çıxır.

¹² Həmçinin insan öz vaxtını bilmir.

Balıqlar amansız bir tora,

Quşlar tələyə düşdüyü kimi

İnsanlar da pis bir zəmanəyə düşər olurlar,

Onda pis zəmanə qəfildən başlarının üstünü alır.

Hikmətin ağılsızlıqdan üstünlüyü

¹³ Səma altında mənə çox təsir edən bu hikməti də gördüm: ¹⁴ içində az adam yaşayan kiçik bir şəhər var idi. Güclü bir padşah oraya hücum edib onu dövrəyə aldı, ətrafında böyük mühasirə

işləri gördü. ¹⁵ Orada yoxsul, ancaq hikmətli bir adam yaşayırdı. O öz hikməti ilə şəhəri xilas etdi. Lakin heç kəs bu yoxsul adamı xatırlamadı.

¹⁶ O zaman mən dedim:

“Hikmət qüdrətdən yaxşıdır,

Lakin yoxsul adamın hikmətinə xor baxırlar,

Onun sözləri eşidilmir”.

¹⁷ Hikmətli adamın pıçıltı ilə dediyi sözlər

Ağılsızların içindəki başcının qışqırtısından yüksəkdir.

¹⁸ Hikmət döyüş silahından üstündür,

Amma bir günahkar hər cür yaxşılığı bərbad edir.

10 Ölü milçəklər ətirdüzəldənin yağını

İylədir xarab edir.

Kiçik ağılsızlıq da

Hikmət və hörmət sahibini rüsvay edir.

² Hikmətli adamın ürəyi düzlüyə tərəf yönəlir,

Ağılsız adamın ürəyi əyriliyə.

³ O yol gedəndə də aqlının azlığı bilinir,

Ağılsız olduğunu hamıya göstərir.

⁴ Əgər hakimin qəzəbi sənə qarşı alovlanarsa,

Yerindən tərpənmə.

Çünki sakitlik

Böyük xətalara üstünü örtər.

⁵ Səma altında bir dərd də gördüm:

O da hökmdarın əlindən çıxan səhvdir.

⁶ Ağılsızlar yüksək vəzifələrə qoyulur,

Halbuki varlılar aşağıda oturur.

⁷ Gördüm ki, qullar necə at üstündə,

Ağalar isə qul kimi piyada gedir.

⁸ Quyu qazan üçün özü düşə bilər,

Divar sökəni ilan sanca bilər.

⁹ Daş kəsəni daşlar yaralar,

Odun yarana odun xəttər yetirər.

¹⁰ Əgər balta kütdürsə,

Onun ağızı itilənməyə verilməyibsə,

Daha çox güc sərf olunmalıdır.

Amma hikmət insanın köməyinə çatar.

¹¹ Əgər ilan ovsun oxunmazdan qabaq sansa,

Ovsunçu çağırmağın faydası yoxdur.

¹² Hikmətli adamın ağızından lütfkar sözlər çıxar,

Lakin ağılsız öz dili ilə həlakına yol açar.

¹³ Onun dilindəki sözlər ağılsızlıqla başlanar,

Danışığının axırı da sarsaqlıqdır.

¹⁴ Ağılsız adam çox söz danışar.

Heç kəs nə olacağını bilməz.

Bəs kim ona özündən sonra

Nə olacağını deyə bilər?

¹⁵ Ağılsızların çəkdikləri zəhmət

Özlərini yorar,

Onlar şəhərə gedən yolu da bilmir.

¹⁶ Əgər padşahın bir uşaqdırsa,

Başçıların səhər tezdən

Ziyafətə başlayırsa,

Onda vay halına, ey ölkə!

¹⁷ Əgər padşahın bir əsilzadədirsə,

Başçıların da vaxtında

Keflənmək üçün yox, qüvvətlənmək üçün yeyirsə,

Onda xoş halına, ey ölkə!

¹⁸ Tənbəllik üzündən evin damı uçar,

Heç bir iş görməsən, evin tavanı damar.

¹⁹ Yemək şadlıq gətirər,

Şərab həyatı keflə doldurur,

Pul isə hər istəyini ödəyər.

²⁰ Padşahı həтта ürəyində də söymə,

Varlı adamı yataq otağında da lənətləmə.

Çünki göydə uçan quşlar xəbər aparar,

Qanadlı məxluqlar sənin sözünü çatdırar.

Zəhmətin qiyməti

11 Çörəyini suların üzünə burax, Çünki uzun müddət sonra yenə onu taparsan.

² Yeddi ya səkkiz adama pay ver,

Çünki bilmirsən ki,

Ölkədə necə bir pis gün olacaq.
³ Əgər buludlar su ilə dolu olsa,
 Yağışlarını yer üzünə səpər.
 Əgər bir ağac cənub ya şimal
 Səmtinə yıxılsa,
 Elə yığıldığı yerdə də qalar.
⁴ Küləyə baxan toxum səpməz,
 Buludlara baxan əkdliyini biçməz.
⁵ Küləyin səmtini,
 Hamilə qadının qarnında
 Sümüklərin necə böyüdüyünü
 bilmədiyini kimi
 Hər şeyi yaradan
 Allahın işlərindən də xəbərsizsən.
⁶ Toxumunu səhər vaxtı səp,
 Axsama qədər də əlin boş durmasın.
 Çünki bilmirsən ki, əvvəlki məhsuldar
 olacaq
 Yoxsa sonrakı
 Yaxud hər ikisi birlikdə.

Yaradani unutmə

⁷ Həqiqətən, işıq gözəldir,
 Günəşi görmək gözlərə xoşdur.
⁸ Əgər insan uzun ömür sürürsə,
 Qoy sevinclə yaşasın.
 Ancaq qaranlıq günlərinin də olduğunu
 unutmasın,
 Çünki onlar daha çox olacaq.
 Baş verəcək hər şey puçdur.
⁹ Ey gənc, cavanlığında sevin,
 Qoy ürəyin səni cavanlıq günlərində
 sevindirsin.
 Ürəyinin istədiyi ilə,
 Gözlərinin gördüyü ilə get.
 Ancaq bil ki, Allah
 Bunların hamısına görə
 Səni mühakimə edəcək.
¹⁰ Buna görə də təşvişi ürəyindən qov,
 Əzabı bədənindən uzaqlaşdır.

Çünki cavanlıq da,
 Cavanlıqdakı güc də puçdur.
12 Pis günlər gəlməzdən qabaq,
 “Onlardan zövq almıram”
 deyəcəyin illər
 Yaxınlaşmazdan əvvəl,
 Cavanlıq günlərində
 Səni Yaradani xatırla.
² Günəş, işıq, ay və ulduzlar sönməzdən
 əvvəl,
 Yağışdan sonra buludlar yenə qayıtmaz-
 dan əvvəl
 Onu xatırla.
³ O gün gələndə
 Evi qoruyanlar tir-tir əsəcək,
 Güclülər əyiləcək,
 Əl dəyirmanı ilə işləyənlər
 Az olduqları üçün
 Dən üyüdə bilməyəcək,
 Pəncərədən baxanlar qaralacaq.
⁴ Küçəyə açılan qapılar bağlanacaq,
 Dəyirmanların səsi kəsiləcək.[‡]
 Adamlar quş səsi ilə oyanacaq,
 Nəgmə oxuyan bütün qızların səsini
 Zəif eşidəcəklər.
⁵ O zaman onlar uca yerdən qorxacaq,
 Yolda yerimək də təhlükəli olur.
 Bax badam ağacı çiçək verir,
 Çəyirtkə özünü güclə çəkir,
 Həvəsi zəifləyir.
 Beləcə insan son mənzilə gedir,
 Yas tutanlar küçələrə düşür.
⁶ Gümüş iplər qorpmamış,
 Qızıl kasa qırılmamış,
 Bulaq başında kuzə tikə-tikə olmamış,
 Quyu yanında çarx sınımamış,[¶]
⁷ Torpaq gəldiyi yerə qayıtmamış,
 Həyat nəfəsi isə onu verən Allaha dön-
 məmiş[§]
 Səni Yaradani xatırla».

[‡]12:4 Burada rəmzi izah mümkündür: *evi qoruyanlar* – əl-qol, *güclülər* – ayaqlar, *əl dəyirmanı ilə işləyənlər* – dişlər, *pəncərədən baxanlar* – gözlər, *küçəyə açılan qapılar* – qulaqlar, *dəyirmanlar* – dişlər mənasını verə bilər.

[¶]12:6 Bu sözlər insanın bədən üzvlərinin çürüməsini təsvir edən rəmzi ifadələr də ola bilər.

[§]12:7 Bax: Yar. 2:7.

⁸ Vaiz deyir:
«Hər şey puçdur, tamam puçdur».

Son söz

⁹ Vaiz hikmətli adam olmaqdan başqa, xalqa bilik də öyrədirdi. O bir çox məsəlləri araşdırıb axtardı və tərtib etdi.

¹⁰ Vaiz faydalı sözlər tapmağa çalışdı. Onun yazdıqları düzgün və doğrudur.

¹¹ Hikmətlilərin sözləri çoban çubuğu kimi, topladıqları sözləri bərk vurulmuş mıxlar kimidir; o sözlər bir Çoban tərəfindən verilir.

¹² Bunlardan başqa, oğlum, sən buna diqqət et ki,

Çox kitab yazmağın axırı yoxdur,
Çox oxumaq adamı yorur.

¹³ Hər şey aşkar oldu,
Nəticə bundan ibarətdir:
Allahdan qorx,

Onun əmrilərini yerinə yetir.

Bəli, insanın əsas vəzifəsi budur.

¹⁴ Çünki Allah hər işi, gizli olan hər şeyi

–

İstər yaxşı olsun, istər pis –
Mühakimə edəcək.

NƏĞMƏLƏR NƏĞMƏSİ

KİTABI

GİRİŞ

«*Nəğmələr Nəğməsi*» poetik kitab olub məhəbbət şeirlərindən ibarətdir. Kitabın baş qəhrəmanı qızıdır. Burada əsasən qız oğlanla, oğlan qızla şeirlərlə deyisir. Bu şeirlərdə insan məhəbbətinin ecazkar qüvvəsindən bəhs edilir.

Məhəbbət insana Allah tərəfindən verilmişdir. Buna görə də Müqəddəs Kitaba «*Nəğmələr Nəğməsi*»nin daxil olması heç də təəccüblü deyil. Bu şeirlərin şərh məcazi mənə daşıyır. Bu məhəbbət nəğmələri yəhudilər tərəfindən Allahla xalqının münasibətlərinin əyani təsviri kimi şərh edilir. Məsihcilər isə bunu İsa Məsihlə imanlılar arasında olan münasibətlərin əksi kimi şərh edirlər.

Kitabın məzmunu:

- 1:1–2:7 Birinci nəğmə
- 2:8–3:5 İkinci nəğmə
- 3:6–5:1 Üçüncü nəğmə
- 5:2–6:3 Dördüncü nəğmə
- 6:4–8:4 Beşinci nəğmə
- 8:5–14 Altıncı nəğmə

1 ^aBu nəğmələr nəğməsi Süleymanındır.

Qız:

² Qoy dodaqların məni öpdükcə öpsün, Çünki eşqin şərabdan da yaxşıdır.

³ Vurduğun ətrin qoxusu nə gözəldir, Adın belə, ətirqabıdan tökülən ətri xatırladır,

Ona görə qızların sevimlisi olmusan.

⁴ Bağrına bas məni, səninlə qaçaq, Qoy padşah məni otağına aparsın.

Qızın rəfiqələri:

Səninlə sevinib biz şadlanarıq,

Şərabdan da artıq eşqinizi anarıq.

Qız:

Sənə heyran olanlar haqlıdır.

⁵ Ey Yerusəlimdəki qızlar,

Qedar çadırları tək,

Süleymanın pərdələri tək

Qaralsam da mən,

Yenə gözələm.

⁶ Baxmayın ki, mən qarayanızam,

Günəşdən qaralmışam,

Qardaşlarımla mənə qəzəbi tutarkən

Məni üzümlüklərinə qarovulçu qoydular.

Mən də öz üzümlüyümə baxa bilmədim.

⁷ Ey könlümün sevgilisi, söylə mənə:

Sürünü harada otarırsan?

Günorta sürünü harada yatırırısan?

Niyə sənin dostlarının sürülərinin yanında gedən,

Üz-gözünü bürüyən bir qadına bənzəyim?

Qızın rəfiqələri:

⁸ Ey gözəllər gözəli, əgər yerini tapa bilməsən,

Sürülərin izi ilə get,

Oğlaqlarını çoban çadırlarının yanında otar.

Oğlan:

⁹ Ey yarım, sən

Fironun arabalarını çəkən

Gözəl madyana bənzəyirsən.

¹⁰ Yanağına düşən bəzəklərlə,

Boynundakı daş-qaşdan olan boyunbağı ilə

Bax nə qədər gözəlsən.

¹¹ Sənə düymələri gülmüşdən

Qızıl silsilə düzəldəcəyik.

Qız:

¹² Padşah süfrəsində oturarkən

Hər yanı nard çiçəyimin ətri bürüyür.

¹³ Mənim üçün sevgilim
Döşlərimin arasında yatan mirra
kisəsidir.

¹⁴ Mənim üçün sevgilim
En-Gedinin üzüm bağlarındakı bir dəstə
xınagülüdür.

Oğlan:

¹⁵ Ey yarım, nə gözəlsən, nə gözəlsən!
Göyərçin gözlüsən!

Qız:

¹⁶ Ey sevgilim, nə gözəlsən,
Sən nə qədər şirinsən!
Yaşıldır yatağımız.

Oğlan:

¹⁷ Evlərimizin dirəkləri sidr
ağacındandır,
Tavanımızın oymaları şam
ağacındandır.

Qız:

2 Mən Şaron nərgiziyəm,
Dərələrdə bitən zanbağam.

Oğlan:

² Mənim yarım qızlar arasındadır,
Elə bil bir zanbaq tikanlar arasındadır.

Qız:

³ Mənim sevgilim oğlanlar arasındadır,
Meşədəki ağaclar arasında alma ağacına
oxşayır.

Kölgəsində oturmaqdan zövq alıram,
Meyvəsinin dadı damağımdan getmir.

⁴ O məni ziyafət evinə apardı,
Sevgisi bayraq kimi üzərimdə
dalğalanır.

⁵ Mən eşq xəstəsiyəm,
Kışmış verin, qüvvətlənim,
Alma verin, cana gəlim.

⁶ Sevgilim sol əlini başımın altına salır,
Sağ əli ilə məni qucağına alır.

⁷ Ey Yerusəlimdəki qızlar, sizi and
verirəm

Dişi ceyranlara, çöldəki marallara!
Bizi bu sevgidən oyatmayın, ayıltmayın,
Qoy könlül istəyəncən qalsın.

⁸ Bu, sevgilimin hənirtisidir!
O, dağlardan aşaraq, təpələrdən sıçra-
yaraq gəlir.

⁹ Sevgilim ahuya, maral balasına
oxşayır,
Budur, hasarımızın o tayında dayanır,
Pəncərələrdən boylanır, barmaqlıqlar-
dan baxır.

¹⁰ Mənə belə dedi sevgilim:

«Dur gəl, yarım, gözəlim.

¹¹ Budur, artıq qış keçib,
Yağıntılar kəsilib.

¹² Hər yanda güllər bitib,
Nəgmə oxumağın zamanı yetib,
Qumrunun səsi torpağı bürtüyüb.

¹³ Əncir yaşıl bar gətirib,
Üzüm çiçəklənib ətrini saçır.
Dur gəl, yarım, gözəlim!»

Oğlan:

¹⁴ Ey gözəl göyərçinim,
Sanki sal qayalarda, sıldırımlarda
gizlənmişən.

Qoy üzünü görüm, səsinə eşidim,
Çünki şirin səslə, gözəl surətliyəm.

¹⁵ Tülküləri, kiçik tülküləri tutun,
Üzümlükləri korlamağa qoymayın,
Çünki bağlarımız çiçəklənib.

Qız:

¹⁶ Sevgilim mənimdir, mən də onunam,
O, sürüsünü zanbaqlıq içərisində otarır.

¹⁷ Gün sərinləşəncən, kölgələrdə
düşəncən,

Ey sevgilim, geri qayıt,
Şişuclu dağların qoynunda olan
Ahuya, maral balasına bənzərsən.

3 Yatağımda bütün gecə
Könlümün sevgilisini axtardım,
Axtardım, amma tapa bilmədim.

² Dedim: «Qoy könlümün sevgilisini
axtarım,
Durub şəhəri dolaşım,

Küçələrdə, meydanlarda axtarım».

Axtardım, amma tapa bilmədim.

³ Şəhər asayişini qoruyanlar məni tapdı, Onlardan soruşdum: «Könlümün sevgilisini görməmişiniz ki?»

⁴ Onlardan ayrılanda könlümün sevgilisini tapdım,

Tutub onu buraxmadım.

Onu anamın evinə –

Məni doğan qadının otağına apardım.

⁵ Ey Yerusəlimdəki qızlar, sizi and verirəm

Dişi ceyranlara, çöldəki marallara!

Bizi bu sevgidən oymayın, ayıltmayın, Qoy könlü istəyəncən qalsın.

⁶ Səhradan keçən,

Tüstü sütunları kimi gələn,

Tacirlərin ətirli bitkiləri içərisində

Mirra və kündür ətri verən kimdir?

⁷ Budur Süleymanın taxt-rəvanı!

Ətrafını İsrail igidlərindən altmışı bürüyüb.

⁸ Onların hamısı qılınc daşıyır,

Mahir döyüşçüdür,

Hər biri qılıncını belinə bağlayıb,

Təhlükəli gecələr üçün hazırlanıb.

⁹ Taxt-rəvanını padşah Süleyman

Livanın ağaclarından düzəltdirib.

¹⁰ Sütunları gümüşdən, söykənəcəyi qızıldan,

Oturacağı tünd qırmızı qumaşdan düzəltdirib,

Yerusəlim qızları bu qumaşa zövqlə naxış vurub.

¹¹ Ey Sion qızları, çıxın,

Padşah Süleymana baxın!

O, toy günündə, ürəkdən sevindiği gündə

Başına anasının verdiyi tacı qoyub!

Oğlan:

4 Ey yarım, nə gözəlsən, nə gözəlsən, Yaşmaq altda gözlərin göyərçinə oxşayır,

Saçların Gilead dağının yamaclarından Tökülən keçi sürüsü tək qapqaradır.

² Dişlərin qırılmış, yenicə yuyunub çıxan qoyun sürüsü tək düzülüb,

Bu qoyunların hamısının əkiz balası var, Aralarında balasız olanı yoxdur.

³ Dodaqların qırmızı qaytan kimi aldır,

Dilin nə qədər şirindir,

Kəsilmiş nar kimi yaşmaqdağı yanaqlarından qan damır.

⁴ Boynun sursat üçün tikilmiş Davud qülləsi kimi vüqarlıdır,

Sanki buradan pəhləvan qalxanı olan min sipər asılmışdır.

⁵ Döşlərin cüt ceyran balası kimi qoşadır, Zanbaqlıqda otlayan əkiz maral balasına oxşayır.

⁶ Gün sərinləşənəcən, kölgələr düşənəcən,

Mirra dağına, kündür təpəsinə gedəcəyəm.

⁷ Təpədən dırnağa qədər gözəlsən,

Yarım, tamamilə eyibsizsən.

⁸ Ay gəlin, Livan bölgəsindən mənimlə gəl,

Gəl, Livandan mənimlə gəl.

Amana təpəsindən, Senir, Xermon təpələrindən, dağlardan,

Aslanlar yurdundan, dağlardan, bəbirlər məskəmindən en.

⁹ Ay həmdəmə, ay gəlin!

Bir baxışınla qəlbimi aldın.

Ləl-cəvahiratı boynuna saldın,

Gözəlliyinlə qəlbimi aldın.

¹⁰ Ay həmdəmə, ay gəlin!

Sevgin necə gözəldir,

Eşqin şərəbdən da ləzzətlidir,

Sənin ətrin ətirliyin ən gözəlidir.

¹¹ Ay gəlin, dodaqlarından şanı balı axır, Bal və süd sənin dilinin altındadır.

Paltarlarından Livanın ətri gəlir.

¹² Ay həmdəmə, ay gəlin!

Bir qapısı bağlı bağçasan,

Örtülü bir bulaq, möhürlənmiş bulaqsan.

¹³ Sənin fidanların nar bağçasına oxşayır,

Elə bil cənnətdir, orada seçmə meyvələr,

Xına və nard çiçəkləri var.

¹⁴Nard çiçəyi və zəfəran,
Ətirli qamışla darçınlar,
Hər cür buxur ağacı,
Mirralar və əzvaylar,
Hər cür seçmə ətriyat var.
¹⁵Sən bağçaların bulağısan,
Canlı su qaynağısan,
Livanın axar suyusan.

Qız:

¹⁶Oyan, ey şimal küləyi,
Dur gəl, ey cənub küləyi,
Gəlin mənim bağçamda əsin,
Qoy o, ətrini hər yana versin.
Sevgilim öz bağçasına gəlsin,
Seçmə meyvələrdən yesin.

Oğlan:

5 Ay həmdəməm, ay gəlin! Öz
bağçama girmişəm,
Ətriyatlarımla mirramı yığmışam.
Şanı balını – öz balımı yemişəm,
Şərabımı və südümü içmişəm.

Qızın rəfiqələri:

Ay dostlar, yeyin,
Ay sevgililər, için, doyunca için!

Qız:

²Yatsam da, qəlbim oyaq idi.
Qapını döyən sevgilimin səsi gəlди:
«Qapını aç, ay həmdəməm, ay yarım!
Ay göyərçinim, ay eyibsizim!
İslandı başım şəhdən,
Saçım gecənin nəmindən».
³Soyunmuşam paltarımı,
Geyinimmi təzədən?
Yumuşam ayaqlarımı,
Bulaşdırımmı yenidən?
⁴Sevgilim əlini qapının deşiyindən
uzatdı,
Onun üçün mənim köksüm oynadı.
⁵Mən sevgilim üçün qapı açmağa
qalxdım,
Əllərimə mirra damdı,

Barmaqlarımdan süzüldü,
Cəftə üstə töküldü.

⁶Mən sevgilimə qapı açanda
Sevgilim çıxıb getmişdi.
O məni çağıranda huşumu itirmişdim.
Mən onu axtardım, tapa bilmədim,
Mən onu çağırıdım, lakin cavab gəlmədi.
⁷Şəhər aşayışını qoruyanlar məni
tapdılar,

Döyüb bədənimi yaraladılar,
Hasar keşikçiləri örpəyimi açdılar.
⁸Ey Yerusəlimdəki qızlar, mən sizə and
verirəm,
Tapsanız sevgilimi, deyin ona: «Mən eşq
xəstəsiyəm».

Qızın rəfiqələri:

⁹Ey gözəllər gözəli,
Sevgilinin digərlərindən fərqi nədir?
Onu fərqləndirən nədir?
Axı niyə bizə belə and verirsən?

Qız:

¹⁰Sevgilim nur saçır, əlvən rənglidir,
O, on minlərin arasından seçilir.
¹¹Başı sanki saf qızıldır,
Qıvrım saçı qara qarğa tək qaradır.
¹²Gözləri axar sular kənarındakı
göyərçinlərə oxşayır,
Süd içində yuyunmuşlar,
Öz yuvasında cəvahir tək görünərlər.
¹³Yanaqları ətirli gülüstana oxşayır,
Hər yana ətir saçır,
Dodaqları zanbaqlara bənzəyir,
Ondan mirra tökülür.
¹⁴Əlləri sanki sarı yaqutla bəzənən qızıl
budaqdır,
Qaməti sanki yaqutlarla naxışlanan fil
dişidir.
¹⁵Qıçları saf qızıl ayaqlıqlar üstündə
dayanan
Mərmər sütunlara oxşar.
Görkəmi Livanın dağları kimidir,
Nadir sidr ağacları kimidir.
¹⁶Şirindillidir,
Təpədən dırnağadək gözəldir.

Ey Yerusəlimdəki qızlar, mənim sevgilim budur, Mənim yarım budur.

Qızın rəfiqələri:

6 Ey gözəllər gözəli, sevgilin hara gedib?
O hansı yana dönüb?
Səninlə birgə onu axtarmağa gedək.

Qız:

² Sevgilim öz bağçasına –
Ətirli gülüstana gedib,
Bağçalarda sürüsünü otarmağa,
Zanbaq gülü toplamağa gedib.
³ Mən sevgilimin, sevgilim də mənimdir,
O, sürüsünü zanbaqlıq içərisində otarır.

Oğlan:

⁴ Ey yarım, sən
Tirsə şəhəri qədər gözəlsən,
Yerusəlim kimi sevimlisən,
Müzəffər ordu kimi möhtəşəmsən.
⁵ Gözlərini məndən ayır,
Onlar məni mat qoyur.
Saçların Gilead dağının yamaclarından
Tökülən keçi sürüsü tək qapqaradır.
⁶ Dişlərin yenicə yuyunub çıxan qoyun
sürüsü tək düzülüb,
Bu qoyunların hamısının əkiz balası var,
Aralarında balasız olanı yoxdur.
⁷ Kəsilmiş nar kimi yaşmaqladığın
yanaqlarından qan damır.
⁸ Altmış mələkə var,
Cariyələr səksənə çatır,
Kəniyələr isə saysızdır.
⁹ Göyərçinimin, eyibsizimin tayı yoxdur,
Anasının yeganə qızıdır,
Onu doğanın canı-gözüdür.
Qızlar onu görərkən
Söyləyirlər: «Bəxtəvərsən!»
Mələkələr və cariyələr də onu mədh edir.

Qızın rəfiqələri:

¹⁰ Şəfəq saçan,
Ay tək gözəl, gün tək parlayan,

Müzəffər ordu kimi möhtəşəm olan kimdir?

Qız:

¹¹ Mən qoz bağına endim,
Yaşıllaşan vadini görmək istədim.
Üzüm tumurcuqlanıbmı, narlar
çiçəklənibmi?
Bunu seyr edim.
¹² Heç özüm də bilmədən ruhum məni
apardı,
Şanlı xalqımın döyüş arabalarının
üstünə qaldırdı.

Qızın rəfiqələri:

¹³ Qayıt, ey Şulam qızı, qayıt,
Qayıt, səni görək, qayıt.

Oğlan:

Maxanayim oyununa tamaşa etdiyiniz kimi
Niyə Şulam qızına baxmaq istəyirsiniz?
7 Ey əsilzadə qızı, başmaqlı ayaqların
gözəldir,
Budlarını sanki heykəltəraş yonub, cə-
vahirə bənzəyir.
² Göbəyin cürbəcür şərabların
tükənmədiyi
Dəyirmi piyaləyə bənzəyir.
Belin zanbaqlara bürünən
Bir dəstə sünbülə bənzəyir,
³ Döşlərin cüt ceyran balası kimi,
Əkiz maral balası kimi qoşadır.
⁴ Boynun fil dişi qülləsi kimi gözəldir.
Gözlərin Bat-Rəbbim darvazası
yanındakı
Xeşbon hovuzuna bənzəyir.
Burrnun Dəməşqə baxan Livan qülləsi
kimi gözəldir.
⁵ Başın Karmel dağı kimi dik durur,
Başındakı tellər tünd qırmızı rəngə çalır,
Padşah zülfünün əsiri olur.
⁶ Nə qəşəngsən, nə şirinsən,
Ey məlahətli sevgilim.
⁷ Qamətin xurma ağacına,
Döşlərin salxımlara bənzəyir.

⁸ Dedim: «Qoy xurma ağacına çıxım,
Meyvəli budaqlarından yapışım».
Döşlərimdən üzüm salxımları kimi
dadım,
Nəfəsindən alma ətrini duyum.
⁹ Dodaqların gözəl şərab dadı verir.

Qız:

Bu şərab birbaşa sevgilim üçün tökülsün,
Biz yatanların dodaqlarına süzülün.

¹⁰ Mən sevgiliminkiyəm,

Onun meyl etdiyi mənəm.

¹¹ Sevgilim, gəl çölə gedək,

Kəndlərdə gecələyək.

¹² Səhər tezdən üzüm bağlarına gedək,

Üzüm tumurcuqlanıbmı, pöhrə veribmi?

Narlar çiçəklənibmi? Bunu seyr edək.

Qoy orada sevgimi sənə verim.

¹³ Ey sevgilim, məhəbbət otları ətir saçır,

Qapımızın yanında köhnə, təzə – cür-

bəcür meyvələr var,

Sənin üçün saxlanılıb.

8 Kaş ki mənə ananın döşlərindən süd
əməm

Bir qardaş kimi olaydın,

Küçədə səninlə rastlaşarkən səni

öpərdim,

Heç kim məni qınamazdı.

² Qarşına düşəydim, mənə öyüd verən

Anamın evinə aparaydım.

Şirin şərabdən, narımın şirəsindən

Sənə içirəydim.

³ Sevgilim sol əlini başımın altına salır,

Sağ əli ilə məni qucağına alır.

⁴ Ey Yerusəlimdəki qızlar, sizi and

verirəm

Dişi ceyranlara, çöldəki marallara!

Bizi bu sevgidən oyatmayın, ayıltmayın,

Qoy könül istəyəncən qalsın.

Qızın rəfiqələri:

⁵ Sevgilisinə söykənib çöldən gələn

Bu gözəl kimdir?

Qız:

Alma ağacı altda səni oyatdım.

Sən orada ananın bətninə düşməsən,

Orada anan ağrı çəkib, səni doğub.

⁶ Məni qəlbinin başında, qolunun
üstündə

Bir möhür kimi saxla.

Çünki sevgi ölüm qədər qüvvətlidir,

Qısqanclıq ölümlər diyarı kimi
möhkəmdir,

Onun odu alovlanır,

O, atəşdir, tamamilə yandırır-yaxır.

⁷ Sevgini ümman sular söndürə bilməz,

Onu çağlayan çaylar batıra bilməz.

Bir insan sevgisi uğrunda var-yoxunu

versə belə,

Hamı ona xor baxar.

Qızın rəfiqələri:

⁸ Bir kiçik bacımız var,

Hələ döşləri çıxmayıb.

Bacımıza elçi gələn gün

Onun üçün nə edək?

⁹ Əgər o, bir hasar olsaydı,

Biz üstünə gümüşdən bürc vurardıq.

Əgər o, bir qapı olsaydı,

Onu sidrdən xonça bağlayıb dövrəyə

alardıq.

Qız:

¹⁰ Mən bir hasaram,

Döşlərim qüllələrə oxşar,

Ona görə yarımın gözləri məndən razı
qalar.

¹¹ Süleymanın Baal-Hamonda bir üzüm
bağı var idi,

O bu bağı kirayəyə verirdi.

Məhsula görə hər kirayə alan

Ona min parça gümüş götürməli idi.

¹² Mənim də bağım var, onun sahibiyəm,

Ey Süleyman, min parça gümüş sənin
olsun,

İki yüz gümüş kirayə alanlara qalsın.

Oğlan:

¹³ Sən, ey bağçalarda məskən salan
gözəl,

Dostlar səni dinləyir,

Mənə də səsinə eşıtdır.

Qız:

¹⁴Ey sevgilim, qaç,

Ətir saçan dağların üstündə,
Bir ahu, bir maral balası kimi ol.

YEŞAYA

PEYĞƏMBƏRİN KİTABI

GİRİŞ

«Yeşaya» Kitabının adı miladdan əvvəl VIII əsrin ikinci yarısında Yerusəlimdə yaşamış Yeşaya adlı böyük peyğəmbərin adı ilə bağlıdır. Yeşaya ibrani dilində «Rəbb xilas edir» mənasını verir. Kitabın belə adlanması müəyyən mənada kitaba bir mahiyyət verir.

Kitabı üç əsas hissəyə bölmək olar:

(1) 1-39-cu fəsillər cənub padşahlığı olan Yəhudanın qüvvətli qonşusu Aşşur ölkəsi tərəfindən təhdid edildiyi dövrə aiddir. Peyğəmbər alovlu nitqləri ilə xalqı və onun başçılarını salehliyə və doğru həyata çağırır. Yeşaya dönə-dönə xəbərdarlıq edirdi ki, Allaha itaətsizlik ölkənin dağılmasına və xalqın məhv olmasına səbəb olacaq. O həm də bütün dünyaya sülh və Davud nəslindən kamil padşah gələcəyini qabaqcadan xəbər verirdi.

(2) 40-55-ci fəsillər tarixi vəziyyətin dəyişməsinə özündə əks etdirir. Bu fəsillər Yəhuda xalqının Babil əsarətində olduğu dövrə aiddir. Aşşurlulardan sonra Orta Şərqdə hakimiyyəti ələ keçirən Babillilər miladdan əvvəl 586-cı ildə Yerusəlimi zəbt edib əhalisini Babilə sürgün etdilər. Babil əsirliyi zamanı Yəhuda xalqı ümidini itirmiş və miskin hala düşmüşdü. Belə vəziyyətdə Yeşaya peyğəmbərlik edir ki, Allah Öz xalqını azad edəcək və onlar Yerusəlimdə yeni həyata başlayacaq. Bu fəsillər göstərir ki, tarixi idarə edən Allahdır və Onun Öz xalqına olan amalını başqa millətlər üçün də tətbiq etmək istəyir. Burada bütün millətlərin

İsrail vasitəsilə xeyir-dua alacağından bəhs edilir.

(3) 56-66-cı fəsillərdə sürgündə olan yəhudilərin Yerusəlimdə yenidən yaşayacağı və Allahın Öz vədlərinə sadıq qalmasına əmin ola biləcəkləri bəyan edilir. Burada salehliyə və ədalətə əməl etməyə, Şənbə gününə düzgün riayət edilməsinə, qurban təqdiminə, duaya və oruca xüsusi diqqət yetirilir.

Kitabın məzmunu:

1:1–12:6 Xəbərdarlıq və vədlər

13:1–23:18

Millətlərin

cəzalandırılması

24:1–27:13

Allahın dünyanı

mühakimə etməsi

28:1–35:10

Sonrakı xəbərdarlıq və

vədlər

36:1–39:8

Yəhuda padşahı Xizqiya və

Aşşurlular

40:1–55:13

Təsəlli və ümid sözləri

56:1–66:24

Xəbərdarlıq və vədlər

1^{bc de} Yəhuda padşahları Uzziya, Yotam, Axaz, Xizqiyanın dövründə Yəhuda və Yerusəlim barəsində Amots oğlu Yeşayaya görünən görüntü.

Rəbb xalqına xəbərdarlıq edir

² Ey göylər, eşidin,

Ey yer üzü, dinləyin!

Çünki Rəbb belə söylədi:

«Övladlar yetişdirib böyütdüm,

Amma onlar Mənə qarşı üsyankar oldular.

³ Öküz yiyəsinə,

Eşşək də sahibinin təknesini tanıyır,

Lakin İsrail xalqı Məni tanımır,

Xalqım anlamır».

⁴ Günah edən millətin,

Şər işlər görənlərin,

Yolunu azmış nəslin,

Pozulmuş övladların vay halına!

Onlar Rəbbi tərək etdilər,

^b1:1 2Pad. 15:1-7; 2Saln. 26:1-23

^c1:1 2Pad. 15:32-38; 2Saln. 27:1-9

^d1:1 2Pad. 16:1-20; 2Saln. 28:1-27

^e1:1 2Pad. 18:1-20:21; 2Saln. 29:1-32:33

İsrailin Müqəddəsinə xor baxdılar,
 Ondan üz döndərdilər.
⁵ Siz nə üçün yenə döyüləsiniz,
 Niyə üsyan etməkdə davam edirsiniz?
 Xoralar başınızı tamamilə büriyüb,
 Ürəyiniz azara düşüb.
⁶ Təpədən dırnağacan bədəniniz
 xəstədir,
 Bir sağlam yeriniz yoxdur:
 Yaralarınız, zədələriniz,
 Yenə də vurulmuş yaralarınız
 Təmizlənməmiş, sarılmamış,
 Məlhəmlə yumşaldılmamışdır.
⁷ Ölkəviz viran qaldı,
 Şəhərləriniz alışıb-yandı,
 Yadellilər gözüünüzün önündə tor-
 pağınızı yeyib-dağıtdı.
 Torpağınız kimsəsiz qalıb,
 Sanki yad adamlar oranı talayıb.
⁸ Sion qızı bağdakı çardağ, bostandakı
 koma,
 Mühasirəyə alınmış şəhər kimi tək qalıb.
⁹ Əgər Ordular Rəbbi
 Bizim üçün bir neçə adamı sağ
 qoymasaydı,
 Biz Sodom kimi olardıq,
 Homorraya bənzəyerdik.
¹⁰ Ey Sodom başçıları,
 Rəbbin sözünü eşidin!
 Siz, ey Homorra xalqı,
 Allahımızın təlimini dinləyin!
¹¹ «Rəbb deyir:
 «Qurbanlarınız çoxalıb, Mənə nə?
 Yandırma qoç qurbanlarından,
 Bəslənmiş heyvanların piyindən
 doymuşam.
 Buğa, quzu, təkə qanını istəmirəm.
¹² Hüzuruma gələrkən
 Əlinizdə bunları gətirməyinizi kim
 istədi?
 Məbədimin həyətlərinə boş yerə ayaq
 basırsınız.
¹³ Mənə artıq batıl təqdimlər gətirməyin,
 Buxur Məndə ikrah yaradır.

Pisliklə dolu
 Təzə Ay mərasimlərinizə,
 Şənbə günlərinizə,
 Müqəddəs toplantılarınıza
 Dözə bilmirəm!
¹⁴ Təzə Ay mərasimlərinizə,
 Bayram günlərinizə
 Ürəkdən nifrət edirəm.
 Bunlar Mənə yük oldu,
 Onları daşımaqdan yoruldu.
¹⁵ Siz əl açıb Mənə yalvaranda
 Göz yumacağam.
 Nə qədər çox dua etsəniz də,
 Yenə qulaq asmayacağam.
 Əlləriniz qanla doludur,
¹⁶ Yuyunub təmizlənin,
 Gözümün önündə işlərinizi şərdən
 uzaqlaşdırın,
 Pislik etməkdən vaz keçin.
¹⁷ Yaxşılıq etməyi öyrənin,
 Ədaləti axtarın,
 Məzlumları qurtarın,
 Yetimin haqqını qoruyun,
 Dul qadını müdafiə edin».
¹⁸ Rəbb deyir:
 «Gəlin indi birgə düşünək bu an,
 Günahlarınız qırqırmızı parça kimi
 görünsə də,
 Onlar qar kimi ağ olacaq,
 Tünd qırmızı rəngə çalsa da,
 Onlar ağ yun kimi bəyaz olacaq.
¹⁹ İtaətkar olub sözə baxsanız,
 Torpağın ən gözəl bəhrələrindən
 yeyərsiniz.
²⁰ Əgər üsyankar olub Məni rədd etsəniz,
 Qılınc sizi yeyəcək».
 Bu sözlər Rəbbin ağzından çıxıb.

Günahlı şəhər

²¹ Rəbbə sadıq şəhər
 Necə də fahişəyə bənzər oldu!
 Axı o, ədalətlə dolu idi,
 Orada salehlik məskunlaşmışdı,
 İndi isə qatillərlə doludur!

22 Gümüşünüz tullantiya çevrildi,
Şərabınıza su qatıldı.
23 Başçılarınız üsyankar olub oğrularla
əlbirdir.
Hər kəs rüsvəti sevir, bəxşiş dalınca
düşür.
Yetim haqqını qorumur,
Dul qadını müdafiə etmək haqqında
düşünmür.
24 Buna görə də Sahibimiz, Ordular
Rəbbi,
İsrailin Qadir Allahu
Belə bəyan edir:
«Yağılarımı cəzalandırub
rahatlanacağam,
Düşmənlərimdən qisas alacağam.
25 Ey İsrail xalqı, sənə əlimi uzadacağam,
Paxırını gilabı ilə təmizləyəcəyəm,
Bütün çirkini yuyacağam.
26 Hakimlərini, məsləhətçilərini
Əvvəlki kimi geri qaytaracağam.
Sənə yenidən:
“Salehlik şəhəri, sadıq şəhər” deyiləcək».
27 Sion ədalətlə,
Tövbə edən sakinləri salehliklə
qurtulacaq.
28 Lakin üsyankarlarla günahkarlar
Birgə həlak olacaq,
Rəbbi tərək edənlər yox olacaq.
29 Palıd ağaclarına səcdə etməkdən xə-
calət çəkəcəksiniz,
Seçdiyiniz bağlarda ibadət etməkdən
utanacağsınız.
30 Yarpaqları solmuş palıd ağacına,
Susuz bağa dönəcəksiniz.
31 Güclü adam kətan qırıntısına
oxşayacaq,
Gördüyü iş qıgılcım kimi olacaq,
İkisi birlikdə yanacaq,
Onları söndürən olmayacaq.

Rəbbin dağı

(Mik. 4:1-3)

2 Amots oğlu Yeşayanın Yəhuda və
Yerusəlim barəsində gördükləri:
2 Axır zamanda Rəbbin evi olan dağ
Dağların zirvəsində möhkəm duracaq,
Təpələrdən yuxarı ucalacaq.
Bütün millətlər ona sarı gələcək.
3 Çox xalqlar gəlib deyəcək:
«Gəlin Rəbbin dağına,
Yaqubun Allahının evinə qalxaq,
Qoy Rəbb bizə Öz yollarını öyrətsin,
Biz Onun rizləri ilə gedək».
Siondan Rəbbin təlimi,
Yerusəlimdən Onun kəlamı yayılacaq.
4^h Millətlər arasında Rəbb hakim olacaq,
Çox xalqlar haqqında qərar çıxaracaq.
Onlar qılınclarından kotan,
Nizələrindən isə dəryaz düzəldəcək.
Millət millətə qarşı qılinc
qaldırmayacaq,
Artıq dava etməyi öyrənməyəcək.
5 Ey Yaqub nəslı, gəlin Rəbbin nurunda
gəzək.

Rəbbin günü

6 Ya Rəbb, xalqını – Yaqub nəslini atdın,
Çünki onlar
Şərqdən gələn mövhumatlara
uymuşdular,
Filiştililər kimi falçılıq edirlər,
Əcnəbilərin adət-ənənələrinə əməl
edirlər.
7 Ölkələri qızıl-gümüşlə dolu,
Xəzinələrinin sonu yoxdur.
Ölkələrində çoxlu atlar var,
Döyüş arabaları külli miqdardadır.
8 Ölkələri bützlərlə doludur,
Əlləri ilə düzəldikləri,
Barmaqları ilə işlədikləri
Bützlərin qarşısında səcdə qılırlar.
9 Buna görə də hamı yerə sərəcələcək,
Hər kəs diz üstə çökdürüləcək.

Ya Rəbb, onları bağışlama!

¹⁰ij Rəbbin zəhmli üzündən,

Ehtişamının əzəmətindən

Qayalıqlara gedin,

Yerin altında gizlənin.

¹¹ Adamların təkəbbürlü baxışları
alçaldılacaq,

İnsanların qüruru qırılacaq,

O gün yalnız Rəbb yüksəldiləcək.

¹² Çünki o gün Ordular Rəbbi

Bütün qürurluları, lovğaları, məğrurları
alçaldacaq.

¹³ Livanın bütün hündür və vüqarlı sidr
ağaclarını məhv edəcək,

Bütün Başan palıdlarını yox edəcək.

¹⁴ Bütün ulu dağları, hündür təpələri,

¹⁵ Bütün yüksək qüllələri,

Qala divarlarını yerlə yeksan edəcək,

¹⁶ Bütün Tarşiş gəmilərini,**

Bütün gözəl gəmiləri yox edəcək.

¹⁷ Adamların təkəbbürü qırılacaq,

İnsanların qüruru alçaldılacaq,

O gün yalnız Rəbb ucaldılacaq.

¹⁸ Bütələr tamamilə aradan götürüləcək.

¹⁹kRəbb yeri sarsıtmağa qalxanda

Onun zəhmli üzündən, ehtişamının
əzəmətindən

Hər bir insan qayalıqdakı mağaralara,

Yerin altındakı xəndəklərə qaçıb
girəcək.

²⁰ O gün insanlar

Səcdə etmək üçün düzəldikləri

Qızıl və gümüş bütələrini götürüb

Köstəbək və yarasaların

Qabağına atacaqlar ki,

²¹ Rəbb yeri sarsıtmağa qalxarkən

Onun zəhmli üzündən, ehtişamının
əzəmətindən

Qaçmaq üçün qayalıqdakı çatlaqlara,

Uçurumlardakı yarıqlara girsinlər.

²² Nəfəsi burunda olan insandan əl
çəkin,

Onun nə dəyəri var ki?

Yerusəlimdə qarmaqarışılıq

3 Budur, Sahibimiz, Ordular Rəbbi
Yerusəlimdən və Yəhudadan hər bir
yardımı, köməyi,

Bütün çörək, su yardımını kəsəcək.

² İgidlərlə cəngavərləri,

Hakimlərlə peyğəmbərləri,

Falçılarla ağsaqqalları,

³ Əllibaşılarla adlı-sanlı adamları,
məsləhətçiləri,

Mahir sehrbazlarla cadugərləri aradan
qaldıracaq.

⁴ Uşaqları onların üzərinə başçı
qoyacağam,

Qoy körpələr onlara hökm etsin.

⁵ İnsan insanla, qonşu qonşusu ilə,

Cavan yaşlı ilə, adi adam nüfuzlu insanla
Həyasızcasına rəftar edəcək.

⁶ Ailədə qardaş qardaşa sarılıb deyəcək:
«Sənin heç olmasa əyninə geyməyə pal-
tarın var.

Sən başçımız ol,

Qoy bu xarabalıqlar sənin əlinin altında
olsun!»

⁷ O vaxt bu adam uca səslə söyləyəcək:

«Mən yaralarınızı sarımağı bacarmaram,
Çünki evimdə nə yemək, nə də paltar
var,

Məni xalqın başçısı qoymayın».

⁸ Yerusəlim sarsıldı, Yəhuda dağıldı,

Çünki sözləri və əməlləri

Rəbbə qarşı oldu,

Onun əzəmətli hüuru kimsə tərəfindən
sayılmadı.

⁹ Sifətlərinin ifadəsi onlara qarşı şəhadət
edir,

Günahları haqda Sodomdakı kimi açıq
danışılar,

Bunu gizlətmirlər.

Vay onların halına!

Axı bu bəlanı başlarına özləri gətirdi.

¹⁰ Saleh adamlara söyləyin ki,

**2:16 Tarşiş gəmiləri – yaxud ticarət gəmiləri.

Onlara yaxşılıq ediləcək,
Çünkü onlar xeyirxahlıqlarının bəhrəsini
yeyəcək.

¹¹ Pis adamların vay halına!
Çünkü onlara pislik olunacaq,
Elədikləri əməlləri qarşılına çıxacaq.

¹² Uşaqlar xalqıma zülm edir,
Qadınlar üzərimizdə hökm sürür!
Ey xalqım, sənə yol göstərənlər
Səni azdırır, yolunu dolaşdırırlar!

¹³ Rəbb məhkəməsinə qurmaq üçün
qalxır,
Xalqları mühakimə etmək üçün durur.

¹⁴ Rəbb xalqının rəhbərlərini,
Başlıqlarını məhkəməyə gətirir:
«Sizsiniz üzüm bağını yeyib-dağıdan,
Kasıbların malı ilə evlərinizi dolduran.

¹⁵ Nə haqla xalqıma zülm edib
Yoxsullara əzab verirsiniz?»
Bunu Ordular Rəbbi Xudavənd bəyan
edir.

Yerusəlim qadınlarına xəbərdarlıq

¹⁶ Rəbb deyir: Madam ki
Sion qızları çox təkəbbürlüdür,
Boylana-boylana gəzir, göz-qaş oynadır,
Addımlarını asta-asta atırlar,
Ayaqlarındakı xalxalları cingildədir
yeriyirlər,

¹⁷ Buna görə də Xudavənd
Sion qızlarının başlarına qotur salacaq.
Ayıb yerlərini açıb göstərəcək.

¹⁸ O gün Xudavənd onların bəzəklərini –
Topuqlara taxılan bilərəklərini,
Araqçınlarını, aypara şəkilli
boyunbağlarını,

¹⁹ Sırğalarını, qolbaqlarını, örpəklərini,

²⁰ Tac şəkilli başlıqlarını,
Bazubəndlərini, qurşaqlarını,
Ətirlə dolu mücrülərini,

Tilsimlənmiş bəzək əşyalarını,
²¹ Üzüklerini, burun halqalarını,

²² Bayram libaslarını, paltarlarını,

Örtüklərini, əl çantalarını,
²³ Güzgülərini, nəfis toxunmuş kətan
libaslarını,

Çalmalarını, duvaqlarını əllərindən
alacaq;

²⁴ O vaxt gözəl ətir yerinə üfunət,
Kəmər əvəzinə ip,

Lülə-lülə saç əvəzinə keçəl baş,
Bəzəkli paltar əvəzinə çul bürüncək,
Gözəllik əvəzinə dağlanma olacaq.

²⁵ Kişiləriniz qılıncla,
İgidləriniz döyüşdə məhv olacaq.

²⁶ Yerusəlimin darvazaları

Nalə çəkib yas tutacaq,
Bu şəhərsə kimsəsiz qadın tək
Quru yerdə oturacaq.

4 O gün yeddi qadın
Bir kişinin yaxasından tutub belə
deyəcək:

«Öz çörəyimizi yeyib öz paltarımızı
geyinərik,

Təki adın üstümüzə olsun,

Bizi xəcalətdən qurtar».

Yerusəlimin gələcəyi

² O gün Rəbbin Pöhrəsi gözəl və
əzəmətli olacaq, İsrail xalqından xilas
olub sağ qalanlar torpağın verdiyi bəhrə
ilə fəxr edib şərfələnəcəklər. ³ Sionda,
yəni Yerusəlimdə sağ qalanlara, orada
qeyd olunub yaşayanlara «müqəddəs»
deyiləcək. ⁴ Xudavənd Sion qızlarının
murdarlığını yuyan zaman ədalət və
alov ruhu ilə Yerusəlimi günahlı qandan
təmizləyəcək. ⁵ ¹ Sonra Rəbb Sion dağının
hər yanını, orada toplananların üzərini
gündüz bulud və tüstü, gecə isə par-
laq alovla örtəcək. Həqiqətən, əzəmətli
şəhərin üzərinə örtük olacaq. ⁶ Bu bir
çardağ olub gündüz qızmar istidə kölgə
olacaq, fırtına ilə yağışa qarşı sığınacaq
və daldalanma yeri olacaq.

Üzüm bağı haqqında nəğmə

5^mSevgilimin üzüm bağı barəsində
Məhəbbət nəğməsini oxuyuram:
Torpağın məhsuldar bir təpəsində
Sevgilimin bir üzüm bağı var idi.
²O, torpağı, belləyib daşlardan
təmizlədi,
Seçmə meynələr əkdə,
Ortada gözətçi qülləsi tikdi,
Üzümsıxan düzəldi,
Üzümlüyün barını gözlədi,
Amma bağ cır üzüm gətirdi.
³«İndi isə xahiş edirəm, ey Yerusəlimdə
yaşayanlar,
Ey Yəhuda adamları,
Mənimlə üzüm bağımın arasında hakim
olun!
⁴Bağım üçün daha nə etməliyəm?
Üzümlüyün barını gözləyərkən
Axı nə üçün bağım cır üzüm gətirsin?
⁵İndi qoy mən sizə bağımın nə edəcəy-
imi bildirim:
Çəpərini sökəcəyəm və onu
yeyib-dağıdacaqlar,
Hasarını yıxacağam və onlar
tapdalanacaq.
⁶Oranı viranəliyə çevirəcəyəm,
Oranı nə budayacaqlar, nə də
belləyəcəklər.
Orada tikan və qanqal bitəcək,
Buludlara əmr edəcəyəm ki,
Üzərinə yağış yağmasın».
⁷İsrail nəsli Ordular Rəbbinin üzüm
bağıdır,
Yəhuda adamları isə Onun sevimli
meynələridir!
O, ədalət gözləyirdi,
Budur, zorakılıq gördü,
O, salehlik gözləyirdi,
Budur, fəryadlar gördü!

İnsanların pis əməlləri

⁸Yer qalmayana qədər evi evə,
Tarlını tarlaya birləşdirənlərin vay
halına!
Yaşamağa yer qoymamısınız,
Məgər bu ölkədə tək siz yaşayırsınız?
⁹Ordular Rəbbi mənə belə eşitdirdi:
«Böyük və yaraşlıq çoxlu evlər xaraba
qalacaq,
İçində yaşayan olmayacaq.
¹⁰Üzümlüyün on sahasından ††bir bat
şərab əldə ediləcək,
Bir xomer toxumdan bir efa taxıl əmələ
gələcək».
¹¹Vay halına səhər erkən qalxıb içki
ardınca düşənlərin,
Gecə yarısındanək şərab içib
keflənənlərin!
¹²Onların ziyafətlərində
Lira, çəng, dəf və ney çalınar,
Şərab içilər,
Lakin onlar Rəbbin gördüyü işlərə
Diqqət etməzlər, əməllərinə baxmazlar!
¹³Buna görə xalqım ağılsızlığından
sürgünə gedəcək,
Onun adlı-sanlı adamları acından
öləcək,
Adi adamlar isə susuzluqdan yanacaq!
¹⁴Ölülər diyarı həddindən artıq ağzını
açıb
Doymaq bilmir.
Yerusəlimin adlı-sanlıları,
Adi adamları, səs-küylə əylənən insan-
ları bu diyara enəcək.
¹⁵Buna görə də hamı yerə səriləcək,
Hər kəs diz üstə çökdürüləcək,
Təkəbbürlü baxışlar alçaldılacaq.
¹⁶Amma Ordular Rəbbi
Ədaləti ilə ucaldılacaq,
Müqəddəs Allah salehliyi ilə
Müqəddəsliyini göstərəcək.

††5:10 *On sahə* – ibrani dilində *on cüt öküzün bir gündə şumladığı torpaq sahəsi*, təqribən 16 000 kvadrat metr.

¹⁷ Quzular öz otlaqlarındakı kimi
otlayacaq,

Varlıların viranə qalan evlərini
yadellilər alacaq.

¹⁸ Pisliyi yalanla hörülmüş iplərlə,
Günahı araba kəndirləri ilə çəkənlərin
vay halına!

¹⁹ Onlar deyir: «Qoy Allah tələssin,
Öz əməlini tez həyata keçirsin, biz də
görək.

Qoy İsrailin Müqəddəsinin niyyəti
gerçək olsun ki, bunu bilək!»

²⁰ Vay halına pisə yaxşı, yaxşıya pis
söyləyənlərin,

Qaranlığı işıq, işığı qaranlıq sayanların,
Acıya şirin, şirinə acı deyənlərin!

²¹ Vay halına özlərini müdrik zənn edən-
lərin, ağıllı sayanların!

²² Vay halına şərab içməkdə qəhrəman,
İçkiləri qarışdırıb içməkdə pərgar
olanların!

²³ Vay halına rüşvət alıb təqsirkara
bərəət qazandıranların,

Haqlıların haqqını əlindən alanların!

²⁴ Beləliklə, alovun dili samanı necə
yeyib-qurtarırsa,

Külüş od içində necə əriyib-gedirsə,
Onlar da köklərindən elə çürüyəcək,
Tumurcuqları toz kimi havaya
sovrulacaq,

Çünki Ordular Rəbbinin qanununu rədd
etdilər,

İsrailin Müqəddəsinin sözünə xor
baxdılar.

²⁵ Buna görə də Rəbbin qəzəbi Öz
xalqına qarşı alovlandı,

Əlini onlara qarşı uzadaraq onları vurdu.
Dağlar titrədi, küçələrdə meyitləri zibil
kimi qaldı,

Bütün bunlara qarşı yenə də Rəbbin
qəzəbi sönmədi,

Əli hələ də cəzalandırmağa hazır idi.

²⁶ Rəbb uzaqda yaşayan millətləri

Bayraq işarəsi ilə,

Onları yer üzünün ucqarlarından

Fit səsi ilə səsləyəcək.

Tezliklə bu millətlər gələcək.

²⁷ Aralarında yorulan, bürəyən
olmayacaq.

Onlar mürgüləməyəcək və yuxuya
getməyəcək,

Belindəki kəmər açılmayacaq, ayaqqabı
bağı qırılmayacaq.

²⁸ Onların oxları iti, yayları da
dartılmışdır.

Atların dırnaqları çaxmaq daşına bənzər,
Döyüş arabalarının təkərləri qasırga
kimidir.

²⁹ Onların nərəsi bağırən şikarlarını
qapıb aparan,

Kimsə onu əlindən ala bilməyən

Şirin, gənc aslanın nərəsinə bənzər.

³⁰ O gün İsrailə qarşı onlar dənizin uğul-
tusu kimi gurlayacaqlar.

Kim yerə baxarsa, budur, zülmət, dərd
görəcək.

Axı işıq qara buludlarla örtülüb.

Yeşayanın görüntüsü

6ⁿPadşah Uzziya ölən il mən Xu-
davəndi gördüm. O, uca və əzəmətli
taxtda oturmuş və geyimlərinin ətəyi
məbədin döşəməsinə örtmüşdü. ²Onun
ətrafında serafklar ^{††}dayanmışdı. Hər
birinin altı qanadı var idi. Qanadının ik-
isi ilə üzlərini, ikisi ilə ayaqlarını ört-
müş, ikisi ilə uçurdular. ³O biri o birini
səsləyib deyirdi:

«Ordular Rəbbi müqəddəsdir, müqəddəsdir, müqəddəsdir!

Bütün yer üzünü Onun əzəməti ilə
doludur».

⁴Pserafların səmindən qapı çərçivələri
ilə kandarları sarsıldı, məbəd tüstü ilə
doldu. ⁵Mən dedim:

«Vay halıma, həlak oldum!

^{††}6:2 *Seraf* – bir mələk növü.

Çünkü ağzı murdar bir adamam,
Həm də murdar ağızlı adamlar arasında
yaşayıram.

Buna baxmayaraq, qarşımda Padşahı –
Ordular Rəbbini gözlərimlə gördüm».

⁶Seraflardan biri mənə tərəf uçdu,
əлиндə də maşa ilə qurbangahdan
götdürdüyü yanar kömür var idi. ⁷O,
kömürlə dodaqlarıma toxunaraq dedi:
«Budur, bu kömür dodaqlarına dəydi,
Pisliyin silindi, günahın bağışlandı».

⁸Sonra Xudavəndin səsinə eşitdim:
«Kimi göndərim? Bizim üçün
kim gedəcək?» Mən dedim: «Mən
buradayam. Məni göndər». ⁹O dedi:
«Get bu xalqa bunu çatdır:
“Eşitdikcə eşidəcəksiniz, amma
anlamayacaqsınız,
Gördükcə görəcəksiniz, amma
qanmayacaqsınız.»

¹⁰Bu xalqın ürəyini kütləşdir,
qulaqlarını ağır eşidən elə, gözlərini
yum ki,
Gözləri ilə görməsinlər, qulaqları ilə
eşitməsinlər,

Ürəkləri ilə anlamasınlar
Və Mənə sarı dönüb şəfa tapmasınlar».

¹¹«Nə vaxtadək, ya Xudavənd?» deyər
sorusdum. Rəbb cavab verdi:
«Şəhərlər xarabalıqlara dönüb kimsəsiz,
Evlər adamsız, bu torpaq büsbütün vi-
ranə qalanadək.»

¹²Rəbb adamları çox uzaqlara sürgün
edəcək,

Ölkənin çox yerləri viran qalacaq.

¹³Xalqın onda biri qalsa belə,
Ölkə yenə dağılacaq;
Lakin kəsildəndə köttüyü qalan
Yabanı püstə və palıd ağacı kimi
Müqəddəs nəsil onun köttüyüdür».

Padşah Axaza bir işarə: İmmanuel

7 ¹Uzziya oğlu Yotam oğlu Yəhuda
padşahı Axazın hökm sürdüüyü
dövrə Aram padşahı Resinlə
İsrail padşahı Remalya oğlu Peqah
Yerusəlimə hücum etdilər, amma oranı
ala bilmədilər.

²Davud nəslinə xəbər verildi ki,
Aramlılarla Efrayimlilər birləşib ordu
düzəldib. Padşahın və xalqın ürəyi meşə
ağaçları küləkdən titrəyən kimi titrədi.

³Rəbb Yeşayaya dedi: «Axazı
qarşılamaq üçün oğlun Şear-Yaşuvla
⁴“birgə yuxarı hovuzun su yolunun
qurtaracağına, Mahudbasan tarlasına
gedən yola çıx». ⁴Ona belə de: «Diqqətli
və sakit ol, qorxma! Qoy ürəyin bu
tüstülənən, yarısı yanmış iki odun
parçasından – Resinin, Aramın və
Remalya oğlunun qızğın qəzəbindən
qorxmasın! ⁵Aram, Efrayim və Remalya
oğlu sizə qarşı şər quraraq ⁶belə
deyir: “Gəlin Yəhudanın əleyhinə
çıxaq, vahiməyə salaraq zəbt edək və
Tabel oğlunu oraya padşah qoyaq”».

⁷Xudavənd Rəbb belə deyir:
«Bu iş olmayacaq, baş tutmayacaq.
⁸Çünkü Aramın paytaxtı Dəməşqdır,
Dəməşqin başçısı da Resindir. Efrayim
isə altmış beş ildən sonra
Darmadağın edilib xalq kimi
qalmayacaq.»

⁹Efrayimin paytaxtı Samariyadır,
Samarianın başçısı isə ancaq
Remalyanın oğludur.
Əgər imanda möhkəm durmasanız,
Heç dayana bilməzsiniz».

¹⁰Rəbb yenə Axaza söylədi: «Al-
lahın Rəbdən bir işarə istə. ¹¹Qoy
ya ölümlər diyarı qədər dərin ya da
göylər qədər uca olsun». ¹²Lakin Axaz

¹¹7:3 Şear-Yaşuv – ibrani dilində sağ qalanlar dönəcək.

⁹6:9 Mat. 13:14-15; Mark 4:12; Luka 8:10; Yəh. 12:39-40; Həv. 8:26-27

¹⁷:1 2Pad. 16:5; 2Saln. 28:5-6

cavab verdi: «Xeyr, Rəbbi sınamaq istəmirəm». ¹³ Bunun üstündən Yeşaya belə dedi: «Eşidin, ey Davud nəsl! İnsanları bezdirməyiniz bəs deyilmi ki, mənim Allahımı da bezdirirsiniz? ¹⁴ Buna görə də Xudavənd Özü sizə işarə verəcək: budur, bakirə qız hamilə olub oğlan doğacaq, adını İmmanuel ^{§§}qoyacaq. ¹⁵ Bu uşaq pisə pis deyib yaxşını seçə biləndə kəsmik və bal yeyəcək. ¹⁶ Amma bu uşaq pisə pis deyib yaxşını seçə bilməzdən əvvəl səni dəhşətə salan o iki padşahın torpaqları boş qalacaq. ¹⁷ Rəbb səni, xalqını və ata nəslini Efrayimin Yəhudadan ayırdığı bu günə qədər görünməyən fəlakətə uğradacaq, Aşşur padşahını üstünüzə gətirəcək. ¹⁸ O gün Rəbb fit çalacaq və Misir çaylarının mənsəblərində yaşayanları milçəklər kimi, Aşşur torpaqlarında yaşayanları arılar kimi səsləyəcək. ¹⁹ Onlar axın-axın gəlib dərin vadilərdə, Qaya yarıqlarında, bütün tikanlı kolluqlarda, Otaqlarda məskunlaşacaq. ²⁰ O gün Xudavənd Fəratın o tayından muzdla tutduğu ülgüclə – Aşşur padşahı ilə saçlarınızı, Bədəndəki tüklərinizi və saqqallarınızı qıracaq. ²¹ O gün bir düyə ilə bir cüt qoyun bəsləyən ²² Aldığı bol süd nəticəsində kərə yağı yeyəcək. Ölkədə sağ qalan hər kəs kərə yağı ilə bal yeyəcək. ²³ O gün min gümüş dəyərində min tənək olan Bağ tikanlı, qanqallı çölə dönəcək. ²⁴ Adamlar oralardan oxlarla, kamanlarla keçəcək,

Çünkü ölkənin hər yanı tikan və qanqalla örtüləcək.

²⁵ Bir vaxt şumlanıb əkin əkilən təpələr Kimsənin girə bilməyəcəyi tikanlı, qanqallı çölə dönəcək,

Mal-qaranın gəzdidiyi, qoyun-keçinin tapdaladığı yerlərə çevriləcək».

İşarə: Maher-Şalal-Xaş-Baz

8 Rəbb mənə belə dedi: «Böyük tumar götür və üstündə aydın hərflərlə Maher-Şalal-Xaş-Baz *yaz. ² Kahin Uriya ilə Yeverekya oğlu Zəkəriyyəni özümə etibarlı şahid seçdim».

³ Sonra mən peyğəmbər olan arvadımla yaxınlıq etdim və o hamilə olub bir oğlan doğdu. Rəbb mənə dedi: «Onun adını Maher-Şalal-Xaş-Baz qoy. ⁴ Çünki körpə “anam, atam” deməyi öyrənməzdən əvvəl Dəməşqin sərvəti və Samariyanın qəniməti Aşşur padşahına aparılacaq».

⁵ Rəbb mənimlə yenə danışdı və belə dedi:

⁶ «Bu xalq sakit axan Şiloah sularını rədd edib

Resinlə Remalyanın oğluna meyl saldıqlarına görə

⁷ Mən Xudavənd, Fəratın coşan qüdrətli sularını –

Aşşur padşahı və onun qüvvətini bu xalqın üstünə gətirəcəyəm.

Bu sular öz yataqlarından yuxarı qalxaraq aşırıb-daşacaq.

⁸ Bu sular Yəhudanı basacaq, daşığı içindən keçəcək,

Boğaza qədər çatacaq.

Ordular qanadlarını açıb bütün ölkəyə dolacaq, ey İmmanuel!»

⁹ Ey xalqlar, pis işlər görün və qırılın!

Ey yer üzünün bütün uzaq ölkələri, eşidin!

§§7:14 İmmanuel – ibrani dilində Allah bizimlədir.

*8:1 Maher-Şalal-Xaş-Baz – ibrani dilində tez qarət elə, cəld talan et.

Döyüşə hazırlaşın və qırılın!

Bəli, döyüşə hazırlaşın və qırılın!

¹⁰ Birlikdə məsləhətləşin, o boşa çıxacaq. İstədiyiniz qədər danışın, heç bir söz gerçək olmayacaq,

Çünkü Allah bizimlədir.

Rəbbin Öz xalqına xəbərdarlığı

¹¹ Rəbb bu xalqın tutduğu yol ilə getməməyi söyləyərək məni qüdrətli əli ilə saxladı və belə xəbərdarlıq etdi:

¹² «Bu xalqın sui-qəsd dediyi hər şeyə siz sui-qəsd deməyin,

Onların qorxduqlarından qorxmayın, lərzəyə gəlməyin.

¹³ Ordular Rəbbini müqəddəs sayın, Ondan qorxun və lərzəyə gəlin!

¹⁴ «O, Müqəddəs məkan olacaq, Amma İsrailin iki padşahlığına büdrəmə daşı və yıxma qayası,

Yerusəlim sakinlərinə tələ və tor olacaq.

¹⁵ Bir çoxları büdrəyib yıxılacaq və qırılacaq,

Tələyə düşüb əsir aparılacaq».

¹⁶ Ya Rəbb, şagirdlərimin arasında Şəhadətini qoruyub saxla, təlimini möhürlə!

¹⁷ «Yaqub nəslindən üzüni gizlədən Rəbbi gözləyəcəyəm,

Ona ümid edəcəyəm.

¹⁸ Mən və Rəbbin mənə verdiyi övladlar Sion dağında məskunlaşan Ordular Rəbbinin

İsraildəki rəmzləri və nişanəliyik.

¹⁹ Sizə bəzi adamlar deyəndə ki, «pıçıldayıb-mırtıldayan cindarlarla, ruhçağıranlarla danışın», onlara belə cavab verin: «Xalq öz Allahından məsləhət almamalıdırımı? Heç dirilər bərəsində ölümlə danışarlarmı?

²⁰ Allahın təliminə, şəhadətinə sarı dönün! Əgər onlar Allahın kəlamı ilə danışmasa, onlar üçün nur şəfəqi

saçmayacaq. ²¹ Onlar çarəsiz və ac qalaraq oradan keçəcəklər. Ac qalanda qəzəblənəcəklər, padşahlarını və özlərinin Allahını lənətləyəcəklər. ²² Göyə də, yerə də baxsalar, əzabdan, qaranlıqdan, zülmətdən savayı heç bir şey görməyəcəklər. Qatı zülmətə atılacaqlar».

Sülh Hökmdarı

9 ^wLakin əzab çəkmiş xalq qaranlıqda qalmayacaq.

Keçmişdə Rəbb Zevulun və Naftali bölgələrini alçaltdı,

Gələcəkdə isə dənizkənarı yolu,

İordan çayının o biri tayını,

Müxtəlif millətlər yaşayan Qalileyanı

Şərəfə çatdıracaq.

^{2x}Zülmətdə yaşayan xalq

Möhtəşəm bir işıq gördü.

Ölüm kölgəsi diyarında

məskunlaşanların

Üzərinə nur doğdu.

³ Ya Rəbb, milləti çoxaldıb sevinclərini artırdın,

Əkib-biçənlərin fərəhləndiyi,

Qənimət bölənlərin sevindiği kimi

Onlar da Sənin hüsurunda sevindilər.

⁴ Çünki onlara yük olan boyunduruğunu,

Çiyinlərini döyən çomağını,

Onlara zülm edənlərin dəyənəyini çilikçilik etməsən

Midyanlıların başlarına gətirdiyin gün kimi.

⁵ Döyüşdə geyilən çəkmələri,

Qana bulanmış geyimləri yandırılacaq,

Oda yem olacaq.

⁶ Çünki bizim üçün körpə doğuldu,

Bizə oğul verildi,

Hakimiyyət onun çiyinləri üzərində olacaq,

Onun adı Ecazkar Məsləhətçi, Qüdrətli Allah,

^t8:12 1Pet. 3:14-15

^u8:14 Rom. 8:32; 1Pet. 2:7-8

^v8:17 İbr. 2:13

^w9:1 Mat. 4:14-15

^x9:2 Mat. 4:16; Luka 1:79

Əbədi Ata, Sülh Hökmdarı olacaq.

⁷Yakimiyətinin və sülhünün artmasının sonu olmayacaq,
O, Davudun taxtı və padşahlığı üzərində hökm sürəcək,
O, hakimiyətini ədalətlə və salehliklə indidən sonsuzadək quracaq.
Ordular Rəbbinin qeyrəti bunu edəcək.

Rəbbin İsrailə qarşı qəzəbi

⁸İsrail üzərində həyata keçirilsin deyə Rəbb Yaqub nəslinin əleyhinə xəbərdarlıq etdi.

⁹Bütün xalq,
Efrayimin, Samariyanın sakinləri
Bunu biləcək.
Bu qürurlu, təkəbbürlü xalq belə deyir:

¹⁰«Kərpic evlərimiz yıxıldı,
Amma əvəzinə yonma daşdan evlər tikərik.

Firon ənciri ağacları kəsildi,
Amma biz onların əvəzinə sidr ağacları əkərik».

¹¹Buna görə Rəbb Resinin düşmənlərini gücləndirəcək,

Yağlarını dirçəldəcək,

¹²Aramlılar şərqdən,

Filiştillər qərbdən

Ağızlarını açıb İsraili udacaq.

Bütün bunlara qarşı yenə də Rəbbin qəzəbi sönmədi,

Əli hələ də cəzalandırmağa hazır idi.

¹³Amma xalq onu cəzalandıran Rəbbə tərəf dönmədi,

Ordular Rəbbini axtarmadı.

¹⁴Buna görə Rəbb İsraildən başı, quyruğu,

Xurma ağacının budağını, qarğını bir gündə kəsib atacaq.

¹⁵Baş – ağsaqqal və hörmətli şəxsdir,
Quyruq isə yalan təlim verən peyğəmbərdir.

¹⁶Bu xalqa yol göstərənlər onları azdırır,
Onların ardınca gedənlər qırılır.

¹⁷Buna görə də Xudavənd Onların cavanlarına görə sevinməyəcək,
Yetimlərin və dul qadınların halına yanmayacaq.

Çünki hamı allahsızdır,

Şər işlər görür,

Hamının ağzından axmaq kəlmələr çıxır.

Bütün bunlara qarşı yenə də Rəbbin qəzəbi sönmədi,

Əli hələ də cəzalandırmağa hazır idi.

¹⁸Ona görə pislik alovlanıb-yanır,

Tikanla qanqalı yandırılıb-yaxır,

Meşədəki kolluqlar məhv olur,

Tüstü sütunları qalxır.

¹⁹Ordular Rəbbinin qəzəbi

Ölkəni od kimi yandırdı,

Xalqı alov yandırılıb-yaxır,

Qardaş qardaşa rəhm etmir.

²⁰Adamlar orada-burada tapdıqlarını yeyəcək,

Amma doymayıb ac qalacaq.

Hər kəs öz uşağının ətini yeyəcək.

²¹Menaşşe Efrayimi yeyəcək,

Efrayim Menaşşeni.

Sonra birlikdə Yəhudaya hücum edəcəklər.

Bütün bunlara qarşı yenə də Rəbbin qəzəbi sönmədi,

Əli hələ də cəzalandırmağa hazır idi.

10 Haqsız qaydalar çıxaranların,
Ədalətsiz qanun qoyanların,

²Yoxsullardan ədaləti əsirgəyənlərin,

Xalqımızın kasıblarının haqqını əlindən alanların,

Dul qadınları soyanların,

Yetimlərin malını ələ keçirənlərin vay halına!

³Cəza günü uzaqlardan başınıza bəla gələndə nə edəcəksiniz?

Kömək üçün kimin yanına qaçacaqsınız?
Mal-dövlətinizi harada saxlayacaqsınız?

⁴Dustaqlar arasında əyilməkdən

Yaxud öldürülənlər arasında yıxılmaqdan

Başqa bir çarə qalmayacaq.
Bütün bunlara qarşı yenə də Rəbbin
qəzəbi sönmədi,
Əli hələ də cəzalandırmağa hazır idi.

Allahın Aşşura verdiyi cəza

⁵ «Vay Aşşurun halına,
O Mənim qəzəb əsam,
Əlindəki dəyənəksə qeyzimidir!
⁶ Aşşuru göndərəcəyəm allahsız millətin
üstünə,
Qəzəbləndiyim xalqın üzərinə hücum
etməyə,
Qarət etməyə, talan malı götürməyə.
Onları küçələrdəki palçıq kimi
Tapdalamağa əmr verəcəyəm.
⁷ Amma Aşşur padşahı
Bundan da pis niyyətlər haqda düşünür,
Bir neçə millətin kökünü kəsib məhv et-
məyi fikirləşir.
⁸ O deyir: “Məgər sərkərdələrimin
hamısı padşahlardan artıq deyilmi?
⁹ Kalnonu Karkemiş kimi ələ
keçirmədimmi?
Xamat və Arpad şəhərlərini süqut
etdirmədimmi?
Samarıya ilə Dəməşq bizə təslim
olmadırlarmı?
¹⁰ Yerusəlimlə Samariyadakından daha
çox oyma bütlləri olan
Bütpərəst ölkələri necə ələ keçirdimsə,
¹¹ Samariyaya və onun bütllərinə nə
etdimsə,
Yerusəlimə və onun bütllərinə də elə
etmərimmi?”
¹² Xudavənd Sion dağında və
Yerusəlimdə işini bitirəndən sonra
belə deyəcək:
«Aşşur padşahını qürurlu ürəyinə görə,
Təkəbbürlü baxışlarına görə
cəzalandıracağam.
¹³ Çünki o deyir:
“Bunu mən əlimin qüvvəti ilə, hikmətim
və ağılımla etdim.

Xalqları ayıran sərhədləri yox etdim,
xəzinələrini talan etdim,
Bir güclü buğa kimi padşahları taxtların-
dan endirdim.

¹⁴ Elə bil əlimi quş yuvasına uzadıb
Xalqların var-dövlətini götürdüm.
Elə bil yiyəsiz yumurtaları yığıb
Bütün dünyanı mən beləcə zəbt etdim.
Qanad çırpın, ağzını açıb səsinə çıxaran
belə, olmadı”».
¹⁵ Balta onu işlədənin qarşısında
öyünərmə?
Mişar onu qaldırmanın qarşısında
qürrelənərmə?
Sanki dəyənək onu götürəni işlədir,
Elə bil ağacdən düzəlmiş əsa canlı
hərəkət etdirir.
¹⁶ Buna görə Sahibimiz, Ordular Rəbbi
Aşşurun güclü əsgərlərinə azar
göndərəcək,
Möhtəşəm orduları od tutub yanacaq.
¹⁷ İsrailin Nuru od,
İsrailin Müqəddəsi alov olacaq.
Aşşuru tikan və qanqal kimi bir gündə
yandırılıb yox edəcək.
¹⁸ Gözəl meşələri, məhsuldar tarlaları
Tamamilə xarab olacaq,
Ağır xəstəliyə tutulan insanın canı kimi
Həlak olacaq.
¹⁹ Meşələrində qalan ağaclarsa
Bir uşağın saya biləcəyi qədər az
qalacaq.

İsrailin sağ qalanları

²⁰ O gün İsrailin sağ qalanları,
Yaqubun nəslindən xilas olub sağ
qalanlar
Onları həlak edənlərə artıq bel
bağlamayacaq.
Lakin, həqiqətən, Rəbbə –
İsrailin Müqəddəsinə arxalanacaq.

21 Sağ qalanlar, †
 Yaqub nəslindən sağ qalanlar
 Qüdrətli Allaha tərəf dönəcək,
 22^aEy İsrail, xalqın dəniz qumu qədər
 çox olsa belə,
 Onlar arasından ancaq sağ qalanlar Al-
 laha tərəf dönəcək.
 Tükənməz ədalətlə dağıdılma hökmü
 verilib.
 23 Xudavənd, Ordular Rəbbi dağıdılma
 hökmünü
 Bütün dünyada yerinə yetirəcək.

Rəbb Aşşuru cəzalandıracaq

24 Buna görə də Xudavənd, Ordular
 Rəbbi belə deyir:
 «Ey Sionda yaşayan xalqım,
 Misirlilərin sənə etdiyi kimi
 Səni dəyənlə vuran,
 Üzərinə çomaq qaldıran
 Aşşurlulardan qorxma.
 25 Çünki bu yaxında qəzəbim sönəcək,
 Hiddətim Aşşurluların məhvinə səbəb
 olacaq».
 26 Mən Ordular Rəbbi, Midyanlıları Orev
 qayasında vurduğum kimi
 Onları da qırmancla vuracağam,
 Dəyənəyimi Misirlilərə qarşı nə cür
 dənizin üzərinə uzatdımsa,
 İndi də elə edəcəyəm.
 27 O gün Aşşurun yükü çiyinizdən,
 Boyunduruğu boynunuzdan
 götürüləcək.
 Dirçəldiyinizə görə boyunduruq
 qırılacaq.

İşğalçıların hücumu

28 Ayat şəhərini alıb Miqrondan keçdilər,
 Mikmasda yüklərini boşaldılar.
 29 Onlar keçidi keçdi, Gevada gecələdi,
 Rama şəhəri lərzəyə gəlmişdi,

Şaulun şəhəri Giveada yaşayanlar qaçdı.
 30 Ey Qallim əhli, səsinə ucalt!
 Ey Laysa, dinlə,
 Ey zavallı Anatot!
 31 Madmena sakinləri qaçır,
 Gevim sakinləri sığınacaq axtarır.
 32 Bu gün işğalçılar Novda qalacaq,
 Sion şəhərinin qurulduğu dağa –
 Yerusəlim təpəsinə yumruq göstərəcək.
 33 Budur, Sahibimiz, Ordular Rəbbi
 Düşməni dəhşətli gücü ilə budaqlar kimi
 kəsəcək.
 Ən hündür ağaclar qırılacaq,
 Qürurlular alçaldılacaq.
 34 Meşədəki kolları balta kimi
 Kəsib yerə sərəcək.
 Livan Qüdrətli Olanın önündə diz
 çökəcək.

Sülh ümidi

11^bYesseyin kötiyündən yeni bir fi-
 dan çıxacaq,
 Kökündən çıxan bir budaq bar verəcək.
 2 Rəbbin Ruhü,
 Hikmət və anlayış ruhu,
 Öyüd-nəsihət və qüdrət ruhu,
 Bilik və Rəbb qorxusu ruhu
 Onun üzərində olacaq.
 3 O, Rəbb qorxusunda sevinc tapacaq.
 Gözlərinin gördüyü ilə hökm etməyəcək,
 Qulağı ilə eşitdiyinə görə qərar
 çıxarmayacaq.
 4^{cd} Lakin o, yoxsullara haqq ilə hökm
 edəcək,
 Yer üzündəki fəqirlərin işinə ədalətlə
 qərar çıxaracaq.
 Dünyanı ağzının dəyənəyi ilə vuracaq.
 Pis adamları ağzının nəfəsi ilə öldürəcək.
 5^eO, belini salehliklə qurşayacaq,
 Sədaqəti kəməri kimi taxacaq.

†10:21 Sağ qalanlar – ibrani mətnində Şear-Yaşuv. Yeşaya bu sözləri ilk oğluna ad kimi verdi. Bax: Yeş. 7:3.

^a10:22 Rom. 9:27-28 ^b11:1 Vəhy 5:5; 22:1

^c11:4 Zəb. 96:12-13; Vəhy 19:11 ^d11:4 2Sal. 2:8 ^e11:5 Ef. 6:14-15

^{6f}O gün qurdla quzu bir yerdə yaşayacaq,
 Bəbirlə çəpiş birgə yatacaq,
 Dana, gənc aslan və bəslənmiş mal-qara
 Yan-yana duracaq,
 Onları balaca uşaq gəzdirəcək.
⁷İnəklə ayı bir yerdə otlayacaq,
 Onların balaları bir yerdə yatacaq,
 Şir də buğa tək saman yeyəcək.
⁸Südəmər körpə əfi ilanın
 Yuvası üstündə oynayacaq,
 Süddən kəsilməmiş uşaq
 Əlini gürzənin yuvasına salacaq.
⁹Müqəddəs dağımın heç bir yerində
 Heç kimə zərər dəyməyəcək,
 Heç bir kəs o birisini məhv etməyəcək.
 Çünki sular dənizi бүrtüdüyü kimi
 Dünya Rəbbin biliyi ilə dolacaq.

Əsirlər geri qayıdacaq

^{10h}O gün Yesseyin kökü xalqlara bayraq
 olacaq,
 Millətlər ona tərəf yönələcək
 Məskunlaşdığı yer izzətlə dolacaq.
¹¹O gün Xudavənd Aşşurdan,
 Misirdən, Patrosdan, Kuşdan,
 Elamdan, Şinardan, Xamatdan və uzaq
 diyarlardan
 Xalqının sağ qalanlarını qurtarmaq üçün
 İkinci dəfə əlini uzadacaq.
¹²Millətlər üçün bayraq qaldıracaq,
 Əsir düşmüş İsrail övladlarını yığacaq,
 Dağılmış Yəhudalıları
 Dünyanın dörd bucağından bir yerə
 gətirəcək.
¹³Efrayimin qısqanlılığı yox olacaq,
 Yəhudanı sıxışdıranlar məhv olacaq.
 Efrayim Yəhudaya qısqanmayacaq,
 Yəhuda Efrayimi sıxışdırmayacaq.
¹⁴Onların ikisi qərbdə Filiştillilərin
 üstünə hücum edəcək,

Birlikdə şərqdə yaşayanların
 var-dövlətini qarət edəcək,
 Edom və Moav torpaqlarını zəbt edəcək,
 Ammonlular onlara tabe olacaq.
¹⁵Rəbb Misirdəki dənizin körfəzini
 Büsbütün qurudacaq.
 Fərat çayının üzərində
 Əlini yelləndərək səmum küləyi gətirəcək,
 O, çayı yeddi dərəyə böləcək,
 Adamlar oradan çarıqlarla keçə biləcək.
¹⁶İsrail övladları Misir torpağından
 çıxdığı kimi
 Rəbbin Aşşurda sağ qalan xalqı üçün
 Böyük bir çıxış yolu olacaq.

Şükür məzmunu

12 O gün sən, ey İsrail, belə
 deyəcəksən:
 «Ya Rəbb, Sənə şükür edəcəyəm!
 Sən mənə qəzəblənirdin,
 Lakin qəzəbin söndü,
 Mənə təsəlli verdin.
^{2j}Allah xilasımdır,
 Ona güvənəcəyəm və qorxmayacağam,
 Çünki Rəbb Allahımız qüvvətim,
 məzmurumdur,
 O mənə xilas verdi!»
³Sevinclə xilas mənbələrindən
 Su çəkəcəksiniz.
^{4k}O gün belə deyəcəksiniz,
 «Rəbbə şükür edin, Onun adını çağırın,
 Xalqlar arasında Onun işlərini bəyan
 edin,
 Onun adının ucalığını elan edin.
⁵Rəbbi tərənnüm edin,
 Çünki O, möhtəşəm işlər gördü,
 Qoy bütün dünya bunu bilsin!
⁶Ey Sion sakinləri, səsinizi ucaldın,
 Sevinclə çağırın,
 Çünki aranızdakı İsrailin Müqəddəsi
 böyükdür».

^f11:6 Yeş. 65:25 ^g11:9 Hab. 2:14 ^h11:10 Rom. 15:12 ⁱ11:15 Vəhy 16:12
^j12:2 Çix. 15:2; Zəb. 118:14 ^k12:4 1Saln. 16:8; Zəb. 105:1

Allah Babili cəzalandıracaq

13¹Amots oğlu Yeşayaya Babil haqqında görüntü ilə nazil olan xəbərdarlıq:

²Çılpaq dağın zirvəsinə bayraq sancın!
Döyüşçüləri bərkədən səsləyin,
Əl edin ki, onlar
Əsilzadələr üçün ayrılan qapılardan içəri
girsin.

³Mən seçdiklərimə əmr verdim,
Qəzəbimi düşmənlərə tökmək üçün
Cəsur cəngavərləri,
Ucalığımla öyünən igidləri səslədim.

⁴Dağlardakı izdihamın gurultusunu
eşidin,
Bu, böyük bir xalqın səsinə bənzər.
Bir yerə toplanan millətlərin,
Padşahlıqların nidasını dinləyin!
Ordular Rəbbi bir ordunu döyüşə
çağırır!

⁵Onlar uzaq ölkədən,
Üfüqlərin o biri tərəfindən gəlir.
Ölkəni tamamilə yerlə yeksan etmək
üçün

Rəbb və Onun qəzəbinin silahı gəlir.
⁶mFəryad edin, çünki Rəbbin günü
yaxınlaşır.

O gün Külli-İxtiyarın etdiyi qırğın kimi
gəlir!

⁷Buna görə hamının əlləri yanına
düşəcək,

Hər kəs qorxub ürəyini yeyəcək.
⁸Hər bir adamı dəhşət bürüyəcək,
Dərd və izzət içində boğulacaq,
Doğan qadın kimi ağır çəkəcək,
Çaşqın-çaşqın bir-birinə baxacaq,
Üzləri qızaracaq.

⁹Budur Rəbbin günü gəlir,
Amansızlıqla, qeyzlə, qızğın qəzəblə
gəlir ki,

Yeri səhraya döndərsin,

Oradakı günahkarları məhv etsin.

¹⁰nGöydəki ulduzlar və bürcələr işıq
verməyəcək,

Günəş doğarkən tutulacaq,
Ay nurunu saçmayacaq.

¹¹Rəbb deyir: «Pisliyə görə dünyanı,
Günahlarına görə pis adamları
cəzalandıracağam.

Təkəbbürlülərin qürurunu qıracağam,
Zalımların məğrurluğunu alçalacağam.

¹²İnsan saf qızıldan da az olacaq,
Adam Ofir qızılından da nadir halda
tapılacaq.

¹³Buna görə də Mən Ordular Rəbbi,
Qızğın qəzəb günündə
Qeyzlə göyləri titrədəcəyəm,
Yer üzü lərzəyə gələcək.

¹⁴Hər kəs qovulan ceyrana, çobansız
qoyunlara dönüb
Öz xalqının yanına qayıdacaq,
Öz vətəninə qaçacaq.

¹⁵Bütün tutulanların bədəni dəlik-deşik
olacaq,
Ələ keçənlərin hamısı qılıncdan
keçiriləcək.

¹⁶Onların gözləri önündə körpələri
parça-parça ediləcək,
Evləri talan ediləcək,
Arvadlarının namusuna toxunulacaq.

¹⁷Gümüşə qiymət verməyən,
Qızılı sevməyən Midiyalıları
Onlara qarşı qaldıracağam.

¹⁸Ox-kamanları gəncləri parça-parça
edəcək,
Körpələrə rəhm etməyəcəklər,
Uşaqları əsirgəməyəcəklər.

¹⁹oMən Allah Sodomla Homorranı necə
dağıtdımsa,

Padşahlıqların ən gözəli olan,
Xaldeylilərin calalı və qüruru olan
Babili də elə yıxacağam.

¹13:1 Yeş. 47:1-15; Yer. 50:1–51:64 ^m13:6 Yoel 1:15 ⁿ13:10 Yez. 32:7; Yoel 2:10,31; 3:15; Mat. 24:29; Mark 13:24-25; Luka 21:25; Vəhy 6:12-13; 8:12

^o13:19 Yar. 19:24

²⁰ Orada bir daha heç kim yaşamayacaq,
Nəsildən-nəslə kimsə məskunlaşmayacaq.
Ərəblər çadırlarını qurmayacaq,
Çobanlar sürülərini orada saxlamayacaq.
²¹ Ora vəhşi heyvanların yaşadığı yer olacaq,
Bayquşlar evlərdə qaynaşacaq,
Orada dəvəquşular məskən salacaq,
Təkələr oynaşacaq.
²² Saraylarında goreşənlər çıxıracaq,
Gözəl imarətlərində çaqqallar gəzəcək.
Babilin sonu yaxınlaşır,
O günlər tez gəlib çatacaq».

Əsirlərin qayıtması

14 Rəbb Yaqub nəslinə rəhm edəcək,
İsrail xalqını yenə seçib torpaqlarına sakin edəcək,
Yadellilər də Yaqub nəslinə qoşulacaq,
onlarla birləşəcək.
² Xalqlar İsrail xalqını götürüb torpaqlarına aparacaq.
Onda İsrail xalqı Rəbbin torpağında
Onları özlərinə qul və kənz edəcək;
Onları əsir aparanları özləri əsir edəcək,
Onlara zülm edənlərin üzərində hökm sürəcək.

Ölülər diyarına düşən Babil padşahı

³ Rəbb səni ağrıdan, sıxıntıdan,
Gördüyün ağır işdən qurtaranda
⁴ Babil padşahına lağ edib belə deyəcəksən:
«Zülmkarın sonu gör necə oldu!
Zorakılığın axırı gör necə oldu!
⁵ Rəbb pis adamların dəyənəyini,
Hökmdarların əsasını qırdı.
⁶ O əsa ki dayanmadan xalqları qəzəblə vurardı,

Millətləri qeyzlə, amansızca əzərdi.
⁷ İndi isə bütün dünya
Sakitlik və rahatlıq içində sevincdən coşur.
⁸ Livanın şam və sidr ağacları
Sənin fəlakətinə sevinərək deyir:
“Sənin ölümündən bəri heç kim bizi kəsməyə gəlmir”.
⁹ Yerin altındakı ölümlər diyarı sənə “xoş gəldin” deyib,
Səni qarşılamağa can atır, ey Babil padşahı!
Yer üzünün ölən bütün başçıları
Sənin gəlişindən həyəcanlanır,
Millətlərin bütün keçmiş padşahları
Taxtlarından ayağa qalxır.
¹⁰ Hamı səni çağırır belə deyəcək:
“Sən də bizim kimi zəif oldun, bizə bənzədin!”
¹¹ Cah-calalın, çənglərinin səsi
Ölümlər diyarına endirildi.
Altını qurd, üstünü həşərat bürüdü.
¹² “Ey parlaq ulduz, dan oğlu,
Necə də göylərdən yerə düşdün!
Ey millətləri tapdalayıb keçən,
Necə də yerə yıxıldın!”
¹³ “Sən ürəyində dedin:
“Göylərə qalxacağam,
Taxtımı Allahın ulduzları üzərində ucaldacağam,
Şimaldakı yüksək yerdə, toplantı dağında oturacağam,
¹⁴ Uca buludların üzərinə çıxacağam,
Haqq-Taala kimi olacağam”.
¹⁵ Ancaq ölümlər diyarına,
Ölüm çuxurunun dərinliyinə endiriləcəksən.
¹⁶ Səni görənlər gözlərini zilləyib
Sənin haqqında düşünüb belə deyəcək:
“Dünyanı sarsıdan, padşahlıqları lərzəyə salan,
¹⁷ Yer üzünü səhraya çevirən,
Şəhərlərini yerlə yeksan edən,

^{13:20} Yer. 50:39 ^{13:21} Vəhy 18:2
^{14:13} Mat. 11:23; Luka 10:15

^{14:12} Vəhy 8:10; 9:1

Dustaqları evlərinə buraxmayan adam
bu deyilmi?"

¹⁸ Bütün millətlərin padşahları,
Hər biri öz əzəmətli sərdabəsində
uyuyur.

¹⁹ Lakin sən iyrənc budaq kimi
Qəbrindən kənara, uzağa atıldın,
Bir çuxurun dibinə tullanan,
Bədənləri qılıncla dəşilən meyitlərlə
örtülmüsən,

Ayaq altında qalan leş kimisən.

²⁰ Ölkəni dağıdıb xalqını öldürdüyünə
görə

Başqaları kimi dəfn olmayacaqsan.
Pislik edənlərin nəslə bir daha
xatırlanmayacaq.

²¹ Atalarının günahına görə
Övladları üçün qırğın hazırlayın ki,
Onlar qalxıb dünyanı zəbt etməsinlər,
Dünyanın üzərini şəhərləri ilə
bürüməsinlər».

²² «Babil xalqına qarşı qalxacağam»
Bunu Ordular Rəbbi bəyan edir.
«Babilin adını, sağ qalanlarını,
oğullarını,
Nəsilərini yox edəcəyəm» Rəbb bəyan
edir.

²³ «Babili bayquş yuvasına, bataqlığa
çevirəcəyəm,
Qırğın süpürgəsi ilə süpürəcəyəm»
Ordular Rəbbi bəyan edir.

Rəbb Aşşurluları cəzalandıracaq

²⁴ «Ordular Rəbbi and içib belə deyir:
«Mütləq düşündüyüm kimi olacaq,
Niyyət etdiyim kimi gerçəkləşəcək.
²⁵ Ölkəmdə Aşşurluları məhv edəcəyəm,
Dağlarımda onları tapdalayacağam.
Xalqım Aşşurun boyunduruğundan,
Çiyinlərindəki yükündən qurtulacaq.

²⁶ Bütün dünya üçün hazırladığım hökm
budur,

Bütün millətlərə qarşı uzanan əl budur.

²⁷ Ordular Rəbbinin hökmünü kim poza
bilər?

Uzanan əlini kim geri qaytara bilər?»

Rəbb Filiştililəri cəzalandıracaq

²⁸ «Padşah Axazın öldüyü ildə görüntü
ilə nazil olan xəbərdarlıq:

²⁹ «Ey bütün Filiştililər, sevinməyin ki,
sizi döyən dəyənək qırıldı,

Çünkü ilanın kökündən gürzə törəyəcək,
Onun törəməsi də uçan ilan olacaq.

³⁰ Kasıbların ən kasıbı doyacaq,
Fəqirlər rahat dincələcək.

Amma sizin kökünüzü qıtlıqla
kəsəcəyəm,

Sağ qalanlarınız da öldürüləcək.

³¹ Ey darvaza, fəryad et!

Ey şəhər, ağla!

Ey bütün Filiştililər, başdan-başa əriyin!

Çünkü şimaldan tüstü gəlir,
Düşmənin əsgərləri nizamı pozmadan
gəlir».

³² O millətin elçilərinə nə cavab
veriləcək?

«Rəbb Sionun təməlini qoyub,
Onun xalqının fəqirləri orada
Sığınacaq tapacaq» deyiləcək.

Moavın dağılması

15 ^wMoav barədə xəbərdarlıq:
Moavın Ar şəhəri bir gecəyə xara-
balığa döndü, dağıldı,
Moavın Kir şəhəri bir gecəyə viranəliyə
döndü, dağıldı.

² ^xBuna görə Divon xalqı ağlamaq üçün
məbədə,
Səcdəgahlara çıxdı.

^t14:24 Yeş. 10:5-34; Nah. 1:1-3:19; Sef. 2:13-15

^u14:28 2Pad. 16:20; 2Saln. 28:27 ^v14:29 Yer. 47:1-7; Yez. 25:15-17; Yoel 3:4-8;
Amos 1:6-8; Sef. 2:4-7; Zək. 9:5-7

^w15:1 Yeş. 25:10-12; Yer. 48:1-47; Yez. 25:8-11; Amos 2:1-3; Sef. 2:8-11

^x15:2 Yer. 48:5,34,37

Moav xalqı Nevo və Medva üçün fəryad edir.

Yas tutmaq üçün hamı saçını kəsdi, Saqqalını qırxdı.

³Çula bürünərək küçələrdə, Damlarda, meydanlarda hər kəs fəryad edir,

Göz yaşları sel kimi axır.

⁴Xeşbon və Elale fəryad edir,

Səsləri Yahsaya qədər eşidilir.

Buna görə Moav əsgərləri nalə çəkir, Ürəkləri qorxu içindədir.

⁵Ürəyim Moav üçün kədərlənir,

Oranın qaçqınları Soara, Eqlat-Şelişiyaya doğru qaçdı.

Luxit yoxuşundan ağlayaraq çıxırlar.

Xoronayim yolunda məhv olduqları üçün ağlayırlar.

⁶Nimrim suları qurduğu üçün ot soldu, Bitkilər qalmadı, artıq göy-göyerti yox oldu.

⁷Buna görə xalq qazandığı mal-dövlətini, yığdığı sərvətini

Söyüdlər vadisindən keçirir.

⁸Xalqın ağlaşması Moav torpağını bürüyür,

Fəryadı Eqlayimədək, Beer-Elimədək çatır.

⁹Çünkü Dimon suları qanla doludur,

Amma Mən Dimonun başına daha betər bəla gətirəcəyəm,

Moavdan qaçıb-qurtulanların,

Ölkədə sağ qalanların üstünə şirlər göndərəcəyəm.

16 Seladan səhra yolu ilə Sion dağına,

Ölkənin hökmdarına quzular göndərin.

²Moav qızları yuvalarından atılmış,

Ora-bura uçan quşlara bənzəyir,

Onlar Arnon çayının bərələrində dolaşır.

³«Bizə öyüd ver, ədalət göstər,

Gündüzün istisində gecə kimi üstümüzdə kölgə sal,

Sürgünləri saxla, qaçqınları təslim etmə.

⁴Qoy Moavdan sürgün olanlar

Səninlə birlikdə yaşasın,

Məhv edənlərə qarşı biz Moavlıların pənahı ol».

Qarət və qırğın qurtaranda,

Ölkəni ayaqları altına salanlar yox olanda,

⁵Məhəbbət üzərində taxt qurulacaq,

Davud nəslindən bir nəfər

Sədaqətlə padşahlıq edəcək,

Hökm edərək ədaləti axtaracaq,

Tezliklə salehliyi yerinə yetirəcək.

⁶Moavlıların nə dərəcədə

Qürurlanıb lovğalandıqlarını,

Nə cür təkəbbürlü olduqlarını eşitdik,

Boş yerə öyünürlər.

⁷Buna görə Moavlılar Moav üçün fəryad edəcəkdir;

Hamısı fəryad edəcək,

Qir-Xaresetin kişmiş kökələrini

Yada salaraq inləyib kədərlənəcək.

⁸Çünkü Xeşbon tarlaları,

Sivma tənəkləri qurudu.

Başqa millətlərin başçıları seçmə budaqlarını qırdı,

O budaqları ki Yazerə qədər uzanardı,

Səhraya çatırdı, şaxələnib dənizi aşırıdı.

⁹Buna görə Yazer ağlaşması ilə

Sivma tənəkləri üçün acı-acı ağlayıram.

Ey Xeşbon və Elale,

Çünkü yay meyvələrinizin və biçininizin üzərinə

Döyüş nərəsi düşdü.

¹⁰Meyvə bağlarından sevinc və fərəh götürüldü,

Üzümlüklərdə nə nəğmələr, nə də sevinc nidaları səslənir.

Üzümsıxanlardan

şərab

götürülməyəcək,

Onların sevinc səslərini kəsdim.

¹¹Buna görə ürəyim Moav üçün lira kimi inləyir,

Qəlbim Qir-Xareset üçün sızlayır.

¹²Moav xalqı səcdəgahlarına çıxaraq

Boş yerə özünü yorur,
Dua etmək üçün Müqəddəs məkanına
gedəcək,
Amma hər şey boş-boşunadır!
¹³Rəbbin Moav haqqında keçmişdə
dediyi sözü budur. ¹⁴İndi isə Rəbb belə
deyir: «Tam üç ilin ərzində Moavın şan-
şöhrəti çoxsaylı xalqı ilə birgə alçaldıla-
caq, sağ qalanları azalıb zəifləyəcək».

Aram və İsrail haqqında peyğəmbərlik

17 ²Dəməşq barədə xəbərdarlıq:
Budur, Dəməşq daha şəhər
olmayacaq,
Bir yığın xarabalığa dönəcək.
²Aroer şəhərləri tərk olunacaq.
Oralar sürülərin otlaq yeri olacaq,
Onları qorxudan olmayacaq.
³Efrayimdə qalalı şəhər qalmayacaq,
Dəməşqin hakimiyyəti yox olacaq,
Sağ qalan Aramlıların qüvvəti
İsrail övladlarının qüvvəti tək olacaq.
Bunu Ordular Rəbbi bəyan edir.
⁴O gün Yaqub nəslinin əzəməti sönəcək,
Hamısı bir dəri, bir sümük qalacaq;
⁵Biçinçi taxılı necə biçirsə,
Başlaqları əli ilə necə yığırsa,
Refaim vadisində başlaqları necə
toplayırsa,
Onlar da elə olacaq.
⁶Zeytun ağacı silkələnəndən sonra
Təpəsində iki-üç zeytun qaldığı kimi,
Bəhərli budaqlarında dörd-beş zeytun
qaldığı kimi
Çox az adam sağ qalacaq.
Bunu İsrailin Allahı Rəbb bəyan edir.
⁷O gün insan öz Yaradanına nəzər
salacaq və gözləri İsrailin Müqəddəsini
görəcək. ⁸Əlləri ilə yaratdığı qurban-
gahlara baxmayacaq, barmaqları ilə
düzəltdiyi ilahə Aşeranın rəmzi olan sü-
tunlara, buxur qurbangahlarına nəzər
salmayacaq.

⁹O gün istehkamlı şəhərləri
İsrail övladlarından qaçan Hivlilər
Emorluların tərk etdiyi
Şəhərlərə bənzəyəcək, viran qalacaq.
¹⁰Sən, ey İsrail, sənə qurtuluş verən
Allahını unutdun,
Pənahgahın olan Qayanı xatırlamadın.
Buna görə də sən əcnəbi bütələr üçün bağ
əkirsən,
Özgə ağacların budaqlarından peyvənd
edirsən.
¹¹Onları əkdinin gün böyüdürsən,
Ertəsi gün çiçəkləndirirsən,
Amma kədarli, sağalmayan ağırlı gündə
məhsul verməyəcəklər.
¹²Ah, çoxsaylı xalqların gurultusu
Dənizlərin gurultusuna bənzər!
Ümmətlərin nərəsi böyük suların
çağlayışına oxşar!
¹³Ümmətlərin səsi böyük suların gurul-
tusuna bənzəyəcək,
Lakin Allah onları məzəmmət edəcək,
Onlar uzaqlara qaçacaq,
Küləyin qarşısında təpəliklərdəki saman
çöpü kimi,
Qasırganın önündə yuvarlanan külək
kimi qovulacaqlar.
¹⁴Axşamçağı onlar dəhşət doğururlar,
Səhər açılmadan yox olurlar.
Bizi soyanların aqibəti budur,
Bizi qarət edənlərin sonu budur.

Allahın Kuşa cəza verməsi

18 Kuş çaylarının o tərəfində
yerləşən,
Qanad vızılıtları eşidilən ölkənin vay
halına!
²Dəniz yolu ilə, qamış qayıqları ilə
Bu ölkə elçilər göndərir!
Ey sürətli qasidlər, yola düşün!
Çaylarla bölünmüş ölkəyə,
Ucaboylu, parlaq dərili millətin,
Hər yanda qorxu doğuran xalqın,
Güclü və işğalçı millətin yanına gedin!

³ Ey bütün yer üzündə yaşayanlar!
Ey dünya sakinləri!
Dağların zirvəsinə bayraq dikələndə
baxın!

Şeypur çalınanda eşidin!

⁴ Çünki Rəbb mənə belə deyir:

«Günəş şüalarından yaranan qızmarlıq
kimi,

Biçin vaxtının istisində şəh buludu kimi
Sakitcə məskənimdən baxacağam».

⁵ Çiçəklənmə qurtarıb məhsul yığımın-
dan əvvəl

Üzümlər qora bağlayanda

O, bağ qayçıları ilə pöhrələri kəsəcək,
Şaxələnməmiş budaqları qırıb atacaq.

⁶ Hamısı dağın yırtıcı quşlarına,

Yerin vəhşi heyvanlarının qarşısına
atılacaq.

Yayda yırtıcı quşlara,

Qışda bütün vəhşi heyvanlara yem
olacaq.

⁷ O vaxt çaylarla bölünmüş ölkə

Ucaboylu, parlaq dərili xalq,

Hər yanda qorxu doğuran xalq

Güclü və işğalçı millət

Ordular Rəbbinə,

Ordular Rəbbinin adını qoyduğu yerə –
Sion dağına xərac gətirəcək.

Allahın Misirə cəza verməsi

19 ^aMisir barədə xəbərdarlıq:
Budur, Rəbb sirsətlə gedən bu-
ludun üstünə minib Misirə gəlir.

Misir bütlləri Onun qarşısında titrəyir,
Misirlilərin ürəkləri qorxudan əriyir.

² Rəbb deyir:

«Mən Misirliləri Misirlilərə qarşı
qaldıracağam,

Qardaş qardaşla, qonşu qonşu ilə,
Şəhər şəhərlə, ölkə ölkə ilə vuruşacaq.

³ Misirlilərin ruhu qırılacaq, niyyətlərini
boşa çıxaracağam.

Onlar bütldən, ölü ruhlarından,
cindarlardan,

Ruhçağıranlardan məsləhət istəyəcək.

⁴ Misirliləri qəddar bir sahibə təslim
edəcəyəm,

Qüvvətli padşah üzərlərində hökm
sürəcək».

Sahibimiz, Ordular Rəbbi belə bəyan
edir.

⁵ Nilin suları azalacaq,

Çay çəkilib quruyacaq.

⁶ Çaylar iyələncək,

Misirin arxları boşalib quruyacaq,

Qamışlar və qarğılar çürüyəcək.

⁷ Nil kənarında, çayın qırağındakı
qarğılar,

Nil boyunca əkilmiş zəmilər quruyacaq,
sovurulub yox olacaq.

⁸ Balıqçılar, Nilə tilov atanların hamısı
ağlayaraq yas tutacaq,

Nilə tilov atanların hamısı ağlayacaq,

Suya tor salanlar kədərlənəcək.

⁹ İncə kətan üzərində işləyənlər,

Ağ bez toxuyanlar ümidlərini itirəcək.

¹⁰ Misirin sütunları qırılacaq,

Bütün muzdlu işçilər ruhdan düşəcək.

¹¹ Soan şəhərinin başçıları necə də
axmaqdır!

Fironun hikmətli vəzirləri ağılsız məs-
ləhətlər verir.

Onlar firona necə: «Mən müdriklərin,

Qədim padşahların nəslindənəm!» deyər
bilər?

¹² Ey firon, sənənin hikmətli vəzirlərin indi
haradadır?

Qoy sənə bildirsinlər

Ordular Rəbbi Misirə qarşı nə hazırlayıb.

¹³ Soan başçıları axmaq oldu,

Nof rəisləri aldıandı,

Misir qəbilələrinin başçıları Misiri
yoldan azdırdı.

¹⁴ Rəbb onların aqlını çəşdırdı.

Necə ki sərxoş adam öz qusduğunun
ətrafında səndələyirsə,

Misir də öz əməllərində belə dolaşır.

^a19:1 Yer. 46:2-26; Yez. 29:1–32:32

¹⁵ Misirdə heç kim heç bir iş görə bilməyəcək:
Nə baş, nə quyuq və nə xurma budağı,
nə də qamış.

Misir Rəbbə tərəf dönəcək

¹⁶ O gün Misirlilər qadına bənzəyəcək, Ordular Rəbbinin onlara qarşı qalxan əlinin önündə titrəyib dəhşətə gələcək. ¹⁷ Yəhuda torpağı Misirliləri dəhşətə gətirəcək. Ordular Rəbbinin Misirə qarşı hazırladığı niyyətə görə Yəhudanın adını eşidən hər kəs vəlvələyə düşəcək.

¹⁸ O gün Misirdə Kənan dilində danışan və Ordular Rəbbinin adına and içən beş şəhər olacaq. Onlardan biri Hələk şəhəri [‡]adlandırılacaq.

¹⁹ O gün Misir ölkəsində Rəbbə qurban qurulacaq, sərhədində isə Ona sütun tikiləcək. ²⁰ Bu, Misir torpağında Ordular Rəbbinin əlaməti və şəhadəti olacaq. Onlar zülmkarlardan qurtulmaq üçün Rəbbə fəryad edəcək. O, Misirlilərə xilaskar və müdafiəçi göndərüb onları qurtaracaq. ²¹ Rəbb Özünü Misirlilərə tanıtdıracaq, onlar da o gün Rəbbi tanıyacaq. Misirlilər Rəbbə qurbanlar, təqdimlər gətirəcək, nəzir-niyaz edib yerinə yetirəcək. ²² Rəbb Misirliləri vuracaq və sonra şəfa verəcək. Onlar Rəbbə tərəf dönəcək, yalvarışları qəbul olunacaq və Rəbb onlara şəfa verəcək.

²³ O gün Misirdən Aşşura böyük yol olacaq. Aşşurlu Misirə, Misirli Aşşura gedib-gələcək.

Misirlilərlə Aşşurlular birlikdə Rəbbə səcdə edəcək.

²⁴ O gün İsrail Misir və Aşşurun yanında üçüncü ölkə olacaq. Dünya bunların sayəsində xeyir-dua alacaq. ²⁵ Ordular Rəbbi onlara xeyir-dua verib deyəcək:

«Xalqım Misir, yaratdığım Aşşur, irsim İsrail bərəkətli olsun».

Misir və Kuş üçün əlamət

20 Aşşur padşahı Sarqonun əmri ilə ordusunun başçısı Aşdoda gəlib onu ələ keçirdiyi ildə ² Rəbb Amots oğlu Yeşayaya belə dedi: «Get, əynindəki çulunu və ayağındakı çarıqlarını çıxar». Yeşaya elə də etdi, lüt və ayaqyalın gəzməyə başladı. ³ Rəbb dedi: «Misir və Kuş üçün əlamət və ibrət olaraq qulum Yeşaya necə üç il ərzində cılpaq və ayaqyalın dolaşdısı, ⁴ elə də Aşşur padşahı Misiri xəcalətli etmək üçün Misirliləri əsir, Kuşluları sürgün edib gəncləri, qocaları cılpaq və ayaqyalın, ayıb yerləri açıq aparacaq. ⁵ Kuşa güvənən, Misirlə fəxr edən xalq qorxacaq və xəcalətə düşəcək. ⁶ O gün bu sahil boyunca yerləşən ölkənin sakinləri deyəcək: «Aşşur padşahının əlindən qurtulmaq üçün köməyinə güvəndiyimiz, bel bağladığımız xalqların başına gör nələr gəldi! Bəs biz nə cür qurtulacağıq?»»

Babilin düşkünlüyü haqqında görüntü

21 Dəniz sahilindəki səhra bərəsində xəbərdarlıq: Cənubdan necə fırtınalar gəliрсə, Səhradan, dəhşətli ölkədən də elə bir fəlakət gəlir.

² Dəhşətli görüntü mənə nazil oldu: Xain xainlik edir, viranəçi viran edir. Ey Elam, qalx! Ey Midiya, Babil mühasirəyə al!

Babilin bais olduğu bütün fəryadlara son qoyacağam.

³ Gördüklərimdən belimə sancı düşdü, Doğan qadın tək məni ağrı tutdu. Eşitdiklərimdən sarsıldım

[‡]19:18 Hələk şəhəri – ibrani dilində *Günəş şəhəri* mənasını verə bilər. Misirdəki He-liopolisə işarədir.

Gördüklərimdən məni vahimə бүürüdü.

⁴ Ürəyim əsir, dəhşət məni бүürüyür.

Həsrətlə gözlədiyim sübh artıq məni qorxudur.

⁵ Gördüyüm görüntüdə süfrə hazırlayırlar,

Xalçalar sərilər,

Yeyib-içirlər.

Qalxın, ey sərkərdələr,

Qalxanları yağlayın!

⁶ Xudavənd mənə belə dedi:

«Get, gözətçi təyin et,

Qoy o gördüklərini danışsın.

⁷ Qoşa atlı döyüş arabalarına,

Atlara, eşşəklərə, dəvələrə minmiş

Adamları gördükdə çox diqqət edin».

⁸ Gözətçi bağırdı: «Ey Xudavənd, gözətçi qülləsində daim duraram,

Hər gecə yerimdə növbəmdə olaram.

⁹ Budur, döyüş arabalarında süvarilər cüt-cüt gəlir».

Sonra o çıxırdı: «Yıxıldı, Babil yıxıldı!

Onun allahlarının bütlləri isə yerə düşüb parça-parça oldu».

¹⁰ Ey xalqım, ey xırmanda buğda kimi döyülmüş xalqım!

İsrailin Allahı Ordular Rəbbindən eşitdiyimi sizə bildirmişəm.

Duma barəsində görüntü

¹¹ Duma ¹barəsində xəbərdarlıq:

Bir nəfər Seirdən məni səsləyir:

«Ey gözətçi, gecənin qurtarmağına nə qədər qalıb?

Ey gözətçi, gecənin qurtarmağına nə qədər qalıb?»

¹² Gözətçi cavab verdi: «Səhərin açılmağına az qalıb,

Lakin yenə gecə gələcək.

Soruşmaq istəsəniz, yenə gəlin soruşun».

Ərəbistan barəsində vəhy

¹³ Ərəbistan barəsində xəbərdarlıq:

Ey Dedan karvanları,

Ərəbistan meşələrində gecələyəcəksiniz!

¹⁴ Ey Tema sakinləri,

Susamışlara su gətirin!

Qaçıb qurtulanlara çörək verin!

¹⁵ Çünki onlar qılıncdan,

Sıyrılmış qılıncdan,

Çəkilməmiş ox-kamandan, ağır döyüşdən qaçıb.

¹⁶ Xudavənd mənə belə dedi: «Tam bir ilin ərzində Qedarın bütün əzəməti qurtaracaq. ¹⁷ Oxatanlardan, Qedar nəslinin cəngavərlərindən az qalacaq». İsrailin Allahı Rəbb belə dedi.

Yerusəlim barəsində görüntü

22 Görüntü vadisi barəsində xəbərdarlıq:

Ey şəhər xalqı, nə olub ki, hamınız damlara çıxmısınız?

² Ey səs-küylü, əylənən, gurultulu şəhər, Öldürülənləriniz nə qılıncdan keçirildi, Nə də döyüşlərdə öldürüldü.

³ Başçılarınız birlikdə qaçdı,

Onlar kamanlarından ox atmamış yaxalandı.

Uzaqlara qaçdıqlarına baxmayaraq hamısı birgə yaxalandı.

⁴ Buna görə mən belə dedim:

«Məni tənha qoyun, qoy acı-acı ağlayım, Əziz xalqım məğlub olduğuna görə Mənə təsəlli verməyə cəhd göstərməyin».

⁵ Çünki Ordular Rəbbi Xudavəndin

Görüntü vadisində təlaş, basqın və çaşqınlıq günü var.

Divarların dağıdılması və fəryadın dağlara çatdığı gün gəlir.

⁶ Elamlılar oxdanlarını tutub adamlarla dolu döyüş arabaları ilə, süvariləri ilə gəldilər.

Kir sakinləri qalxanlarını açdılar.

¹21:11 Duma – Edomun başqa adı.

²21:9 Yer. 51:8; Vəhy 14:8; 18:2

⁷ Ən gözəl vadilərin döyüş arabaları ilə doludur,

Süvarilər şəhər darvazalarının qarşısına düzüldülər.

⁸ Yəhudanın istehkamları deşik-deşik oldu,

O gün siz «Meşə» adlı evdə saxlanılan silaha nəzər saldınız.

⁹ Davudun şəhərinin divarlarında çoxlu dəlik-deşik əmələ gəldiyini gördünüz,

Aşağı hovuzza su yığdınız.

¹⁰ Yerusəlimdəki evləri saydınız,

Şəhər divarının təmiri üçün evləri sökdünüz.

¹¹ Köhnə hovuzun suları üçün

İki divar arasında su anbarı düzəldiniz.

Lakin bu işi Görənə baxmadınız,

Bunu çoxdan hazırlayan Allaha nəzər salmadınız.

¹² O gün Ordular Rəbbi Xudavənd sizi ağlaşmağa,

Yas tutmağa, saçınızı yolmağa, çula bürünməyə çağırdı.

¹³ ^cFəqət bunun əvəzinə siz sevinc və şadlıq tapdınız,

«Qoy yeyib-içək, çünki sabah öləcəyik!» dediniz,

Cöngə, qoyun kəsdiniz, ət yediniz, şərab içdiniz.

¹⁴ Ordular Rəbbi bunu mənə açdı:

«Bu günah sizə ölənə qədər əsla bağışlanmaz!»

Ordular Rəbbi Xudavənd belə buyurur.

¹⁵ Ordular Rəbbi Xudavənd belə dedi:

Dur, saray rəisi Şevnanın yanına get və de:

¹⁶ «Sənin burada nə işin var?

Kim icazə verib ki,

Burada – yüksəkdə özün üçün məzar qazasan,

Qayanın içində özünə sərdabə düzəldəsən?

¹⁷ Ey güclü kişi, bax Rəbb səni var-qüvvə ilə atıb-tutacaq,

¹⁸ Top kimi yuvarlayacaq,

Gen-bol ölkəyə atacaq.

Orada öləcəksən və öyündüyün arabaların orada qalacaq,

Axı öz ağanın evini biabır edən sənsən!

¹⁹ Səni vəzifəndən atacağam,

Tutduğun yerindən qovacağam.

²⁰ O gün qulum Xilqiya oğlu Elyaqimi çağırıb

²¹ Sənin geyimini ona geyindirəcəyəm,

Sənin qurşağını onun belinə bağlayacağam,

Səlahiyyətini onun ixtiyarına verəcəyəm.

Bu adam Yerusəlim sakinlərinə,

Yəhuda xalqına ata olacaq.

²² ^dDavud nəslinin açarını onun çiyindən asacağam,

Açdığını heç kim bağlaya bilməyəcək,

Bağladığını heç kim aç bilməyəcək.

²³ Mən onu paya kimi bərk yerə vuracağam.

O, nəslə üçün fəxr olacaq.

²⁴ Bütün nəslinin şöhrəti onun üzərində olacaq.

Nəslin və övladların şərəfi –

Taslardan tabaqlaradək

Bütün qab-qacaqların şöhrəti

Onun üzərində olacaq».

²⁵ Ordular Rəbbi bəyan edir:

«O gün bərk yerə vurulmuş paya qırılıb-düşəcək, onun üstünə asılan yük də yox olacaq». Çünki Rəbb belə söylədi.

Sur şəhəri barəsində görüntü

23 ^eSur barəsində xəbərdarlıq: Ey Tarşış gəmiləri, fəryad edin,

^c22:13 1Kor. 15:32

^d22:22 Vəhy 3:7-8 ^e23:1 Yez. 26:1–28:19; Yoel 3:4-8; Amos 1:9-10; Zək. 9:2-4; Mat. 11:20-22; Luka 10:13-14

Çünkü Sur şəhəri evləri ilə, limanları ilə birlikdə dağıldı,

Kittim torpağından onlara xəbər gəldi.

² Ey sahil sakinləri, dənizçilərin sayəsində varlanan Sidon tacirləri, susun!

³ Şixorun taxılı, Nilin məhsulu Dəniz yolundan gələn gəliniz idi.

Bütün şəhər millətlərin alver yeri idi!

⁴ Utan, ey Sidon, dəniz sahilində yerləşən qala!

Çünkü dəniz belə deyir:

«Mən heç doğuş ağrısı çəkmədim, doğmadım,

Nə oğlanlar yetişdirdim, nə də qızlar böyütdüm».

⁵ Sur haqqında xəbər Misirə çatanda Misirlilərin ürəkləri üzüləcək.

⁶ Ey sahil sakinləri, Tarşişə doğru gedin, fəryad edin!

⁷ Uzaq ölkələri müstəmləkə etmiş,

Əylənib keflənən sakinləri olan

Qədim şəhər bu imiş?

⁸ Taclar geyindirən Sura qarşı

Bunları kim hazırladı?

Axı bu şəhərin tacirləri şahzadə idi,

Ticarətçiləri dünyanın ən hörmətli adamları idi.

⁹ Ordular Rəbbi bunu hazırladı ki,

Hər cür gözəlliyin qürurunu qırsın,

Yer üzünün hörmətli adamlarını utandırсын.

¹⁰ Ey Tarşiş qızı, öz torpaqlarından Nil kimi keç,

Artıq maneçilik yoxdur.

¹¹ Rəbb dənizin üzünə əlini uzatdı,

Padşahlıqları titrətdi,

Kənanın istehkamlarının dağılması haqqında əmr verdi.

¹² Onda Rəbb dedi:

«Ey zorlanmış bakirə Sidon qızı,

Sən bir daha sevinməyəcəksən!

Qalx, Kittimə yollan,

Amma orada da canına rahatlıq tapmayacaqsan».

¹³ Xaldey ölkəsinə bax!

O xalq artıq yoxdur.

Aşşurlular o ölkəni

Vəhşi heyvanların məskəninə döndərdi.

Onlar hücum etmək üçün qüllələri tikdi,

Sarayları dağıtdılar,

Bu diyarı viranəliyə çevirdi.

¹⁴ Fəryad edin, ey Tarşiş gəmiləri,

Çünkü istehkamlarınız dağılıb.

¹⁵ Bundan sonra Sur şəhəri yetmiş il ərzində bir padşahın ömrü qədər unudulacaq. Yetmiş il keçdikdən sonra Surun da başına fahişə qadın üçün bəstələdiyi nəğmədəki kimi belə gələcək:

¹⁶ «Ey unudulmuş fahişə,

Əlinə bir lira al, şəhəri dolan!

Gözəl havalar çal, çoxlu nəğmələr oxu,

Qoy səni yada salsınlar!»

¹⁷ Yetmişinci ilin sonunda Rəbb Sur şəhərini yada salacaq. Bu şəhər yenə də ticarətə başlayacaq. Dünyanın bütün padşahlıqları ilə fahişəlik edəcək. ¹⁸ Amma Surun ticarətdən gələn gəliri Rəbbə həsr olunacaq. Ticarətdən qazanılmış pullar xəzinələrə qoyulmayacaq, gizlədilməyəcək. Bu gəlir Rəbbin hüsurunda gəzən adamların yeməyini və gözəl geyimini təmin edəcək.

Rəbbin dünyaya verəcəyi cəza

24 Budur, Rəbb yer üzünü boş qoyub xarabalığa çevirəcək, Dünyanı alt-üst edəcək, Sakinlərini dağıdacaq.

² Nə xalqla kahin arasında,

Nə nöqərlə ağası arasında,

Nə qarabaşla xanımı arasında,

Nə alıcı ilə satıcı arasında,

Nə bərc verənlə bərc alan arasında

Nə də sələmçi ilə bərc alan arasında

Heç bir fərq qoyulmayacaq.

³ Yer üzünü tamamilə boş qalib xarabalığa çevriləcək.

Çünkü Rəbb bu sözü söylədi.

⁴ Dünya saralıb-solur,

Yer üzünü quruyub-solur.

Dünyanın məğrur insanları məyus olur.

⁵ Dünyanı sakinləri murdar etdi,

Çünkü Allahın qanunlarını tapdaladı,

Qaydalarına xor baxdı,

Əbədi əhdi pozdu.

⁶ Bu səbəbə görə

Lənət yer üzünü məhv edir.

Yer üzünün sakinləri

Günahlarının cəzasını çəkir,

Buna görə yanır,

Çox az adam sağ qalacaq.

⁷ Təzə şərab qurtarır, meynələr solur,

Nə vaxtsa fərəhlənən adamlar kədərlənir.

⁸ Dəflərin şən səsi kəsilib,

Sevinc nidası eşidilmir,

Liraların avazı gəlmir.

⁹ Bir daha nəغمə oxuyub şərab içmirlər,

İçkinin dadı içənə acı gəlir.

¹⁰ Viran qalmış şəhər xaraba qalıb,

Bütün evlər qıfıllanıb,

Heç kim ora girə bilmir.

¹¹ Şərab çatmamazlığına görə küçələrdə qışqırırlar,

Fərəhdən əsər-əlamət qalmadı.

Dünyanın sevinci əsir aparıldı.

¹² Şəhər viranə qaldı,

Darvazaları darmadağın oldu.

¹³ Zeytun ağacından zeytunları tökmək üçün ağacı silkələyib döyəndə necə olursa,

Üzüm məhsulu yığılandan sonra qalan salxımlar necə olursa,

Dünyadakı xalqlar da elə olacaq.

¹⁴ Sağ qalanlar səslərini ucaldıb

Sevinc ilahiləri söyləyəcək,

Qərbdə yaşayanlar Rəbbin əzəmətindən nəql edəcək.

¹⁵ Beləliklə, şərqdə yaşayanlar Rəbbi ucaldacaq,

Uzaq diyarların sakinləri İsrailin Allahı Rəbbin adını yüksəldəcək.

¹⁶ Dünyanın ən uzaq guşələrindən tərənnüm ilahisi eşidirik:

«Saleh Olana izzət olsun!»

Amma mən dedim: «Ölürəm, ölürəm! Vay halıma!

Xainlər xainliklərini davam edir,

Bəli, xainlər xaincəsinə hərəkət edir!»

¹⁷ Ey dünya sakinləri,

Qarsınıza dəhşət, dərin çuxur və tələ çıxacaq!

¹⁸ Dəhşətdən qaçan dərin çuxura düşəcək,

Dərin çuxurdan çıxıb bilən tələyə düşəcək.

Göylərin pəncərələri açılacaq,

Dünyanın təməlləri sarsılacaq.

¹⁹ Yer üzünü çatlayacaq, çatlayacaq,

Dünya yarılaacaq, yarılaacaq,

Dünya lərzəyə gələcək, lərzəyə gələcək!

²⁰ Dünya sərxoş kimi yırğalanacaq,

Külək əsəndə talvar kimi silkələnəcək, Qanunsuzluğun ağırlığı altında yerə yatacaq,

Bir daha qalxa bilməyəcək.

²¹ O gün Rəbb yuxarıda – göydəki orduları,

Aşağıda – yer üzünün padşahlarını cəzalandıracaq.

²² Onlar yeraltı zindana dustaq kimi yığılacaq,

Həbsxanada bağlı saxlanacaq,

Uzun müddət keçəndən sonra cəzalanacaq.

²³ Ay qaralacaq, günəş işıq saçmayacaq.

Çünkü Ordular Rəbbi Sion dağında,

Yerusəlimdə hökm sürəcək.

Xalqın başçıları Onun əzəmətini görəcek.

Sevinc ilahisi

25 Ya Rəbb, Sən mənim Allahımsan, Səni ucaldıram, adına həmdlər oxuyuram.

Çünkü Sən qədimdən bəri möcüzələrini, niyyətlərini

Sədaqətlə həyata keçirdin.

² Çünki Sən şəhəri bir daş yığımına, İstehkamlı şəhəri xarabalığa döndərdin.

O şəhər yadellilərin qalası idi,

Ondan əsər-ələmət qalmadı,

O bir daha bərpa olunmaz.

³ Buna görə qüvvətli xalqlar Səni izzətləndirəcək.

Qəddar millətlərə mənsub şəhərlər Səndən qorxacaq.

⁴ Çünki Sən yoxsula sığınacaq, Sıxıntı içində olan fəqirə pənahgah,

Fırtına vaxtı çardağ,

İstilik vaxtı kölgəlik oldun.

Qəddarların nəfəsi divara çarpan fırtına kimidir,

⁵ Quraqlıqda bürkü kimidir.

Lakin Sən, ya Rəbb,

Zülmkarların azgınlığını bulud bürkünün qarşısını alan kimi aldın,

Amansız yağışların nəgmə səslərini kəsdin.

Rəbbin hazırladığı ziyafət

⁶ Bu dağda Ordular Rəbbi bütün xalqlar üçün

Zəngin yeməklərdən, gözəl şərablardan ibarət ziyafət düzəldəcək,

Orada ən ləziz yeməklər, ən dadlı şərəblər olacaq.

⁷ Bu dağda bütün xalqların üzərindəki duvağı,

Bütün millətlərin üstündə olan toxunma örtüyü götürəcək.

⁸ ^{jk} Ölümü əbədi olaraq yox edəcək,

Xudavənd Rəbb bütün adamların üzündən göz yaşlarını siləcək,

Bütün yer üzündən xalqının rüsvayçılığını götürəcək.

Çünkü Rəbb belə söylədi.

⁹ O gün deyəcəklər:

«Budur bizim Allahımız!

Ona etibar etdik, O bizi qurtardı,

Rəbb Odur, biz Ona ümid etdik.

İndi isə O bizi qurtardığına görə

Sevinib şadlanacaq!»

Allahın Moava verdiyi cəza

¹⁰ Rəbbin əli bu dağın üstündə olacaq, Amma Moav peyinliyə düşən saman

kimi tapdaq altında qalacaq.

¹¹ Üzgüçü üzərkən əl-qol atdığı kimi

Moav peyinlikdə əl-qol atacaq,

Amma Allah Moavın qürurunu əllərinin məharəti ilə alçaldacaq.

¹² O, Moavın istehkamlarını,

Yüksək divarlarını yerə endirəcək,

Dağıdıb yerlə yeksan edəcək.

Həmd ilahisi

26 O gün Yəhuda diyarında belə ilahi oxunacaq:

«Qüvvətli şəhərimiz var,

Allahın qurtuluşu şəhər üçün divarlar, səngərlər kimidir.

² Açıq şəhərin darvazalarını,

Qoy sadıq qalan saleh millət içəri girsin.

³ Ağlı Sənə yönəlmiş adamlara

Sən kamil sülh verirsen,

Çünkü onlar Sənə güvənir.

⁴ Rəbbə həmişə güvənin,

Çünkü Rəbb Allah əbədi Qayadır.

⁵ O, yuxarıdan gedənləri alçaldar,

Onların yaşadığı şəhəri dağıdar,

Yerlə yeksan edər.

⁶ O şəhər məzlumların ayaqları,

Yoxsulların addımları altında tapdalanacaq.

^j25:8 1Kor. 15:54 ^k25:8 Vəhy 7:17; 21:4

^l25:10 Yeş. 15:1–16:14; Yer. 48:1-47; Yez. 25:8-11; Amos 2:1-3; Sef. 2:8-11

7 Saleh adamın yolu düzdür.
 Ey Düz Olan, saleh adamın yolunu Sən düz edirsən.

8 Həqiqətən, ya Rəbb, Sənin hökmlərinin yolunda biz Sənə ümid bağlayırıq, Sənin adın, ismin ürəyimizin istəyidir.

9 Qəlbim gecələr Sənin üçün həsrət çəkər,
 Bəli, ruhum daxilimdə Səni arayar.
 Hökmlərin yer üzündə həyata keçdikcə Dünyanın sakinləri doğruluğu öyrənir.

10 Pis adama rəhm etsələr də,
 O, doğruluğu öyrənməz,
 Doğruluq hökm sürən ölkədə də haqsızlıq edər,
 Rəbbin əzəmətini görməz.

11 ^mYa Rəbb, əlini qaldırdın,
 Amma pis adamlar bunu görmür.
 Öz xalqın üçün göstərdiyin qeyrəti görüb utansınlar.
 Bəli, düşmənlərin üçün yağdırdığın od onları məhv edəcək.

12 Ya Rəbb, bizə sülh verən Sənsən,
 Bütün işlərimizi Sən bizim üçün tənzimləyirsən.

13 Ey Allahımız Rəbb,
 Səndən savayı başqa ağalar üzərimizdə hökm sürürdü,
 Lakin biz yalnız Sənin adını tanıyıyıq.

14 O ağalar öldü, artıq yaşamır,
 Onlar kölgə kimidir, dirilməyəcək,
 Çünki Sən onları cəzalandırıb məhv etdin,
 Onlar haqqında hər bir xatirəni yox etdin.

15 Lakin Sən bu milləti çoxaltdın, ya Rəbb!
 Bəli, milləti çoxaltdın,
 Özünü izzətləndirdin.
 Hər tərəfə ölkənin sərhədlərini genişləndirdin.

16 Ya Rəbb, onlar bəlaya düşəndə Səni axtardı.

Sənin cəzan üzərlərində olanda Sənə dua edib yalvardı.

17 Hamilə qadın doğuş vaxtı gələndə Ağrı çəkib qovrularaq necə qışqırırsa, Biz də Sənin qarşında elə idik, ya Rəbb!

18 Biz də sanki hamilə idik, ağrı çəkirdik, Lakin küləkdən başqa bir şey doğmadıq. Nə dünyaya qurtuluş gətirə bildik, Nə də dünya sakinlərini həyata qovuşdurduq.

19 Sənin ölənlərin həyata qovuşacaq, meyitilə birgə diriləcəklər.
 Ey torpaq altında yatanlar, oyanın, Sevinc nəğməsini oxuyun,
 Çünki şəh torpağı necə tərəvətləndirirsə, Rəbb də torpaqdakı ölüləri belə dirçəldəcək.

20 Ey xalqım, keç içəri otaqlara,
 Qapıları ört,
 Rəbbin qeyzi keçənəcən Qısa bir müddətə gizlən!

21 Çünki budur, Rəbb yer üzünün sakinlərini Qəbahətləri üzündən cəzalandırmaq üçün
 Öz məskəmindən gəlir.
 Torpaq udduğu qanı üzə çıxaracaq,
 Öldürülənləri artıq gizlətməyəcək.

İsrailin qurtuluşu

27 O gün Rəbb Livyatana, [§]qaçan ilana,
 Bəli, Livyatana, qıvrılan ilana
 Amansız, nəhəng və qüvvətli qılınıcılı ilə cəza verəcək,
 Dənizdəki əjdahanı öldürəcək.

2 O gün Rəbb deyəcək:
 «Xoşladığım bağ üçün nəğmələr oxuyun!»

3 Mən Rəbb, bağı qoruyuram,
 Tez-tez sulayıram,
 Gecə-gündüz keşiyində dururam ki,
 Heç kəs ona zərər verməsin.

4 Mən qəzəblənmirəm,

§27:1 Livyatan – bu gün bizə məlum olmayan nəhəng su heyvanı, şər rəmzi.

Kaş qarşıma tikan və qanqal çıxaydı,
Onda onlara qarşı çıxıb döyüşərdim,
Hamısını odda yandırardım.

⁵ Yaxud qoy Mənə pənah gətirsinlər,
Mənimlə bərişsınlar,

Bəli, qoy Mənimlə bərişsınlar».

⁶ Yaqub nəslə gələcəkdə kök salacaq,
İsrail şaxələncək, çiçəklənəcək,
Yer üzünü bəhrələri ilə dolduracaq.

⁷ Rəbb İsraili vuran düşmənləri kimi onu
vurdumu?

Yaxud O, başqalarını öldürdüyü kimi İs-
raili də öldürdümü?

⁸ Rəbb Öz xalqına hökm etdi,

Qovub sürgünə göndərdi.

Şərq küləyi əsən gün Rəbb onları şiddətli
yeli ilə qovdu.

⁹ Yaqub nəslinin qəbahəti bununla
bağışlanacaq,

Günahın aradan götürülməsinin tam
bəhrəsi bu olacaq:

Bütpərəst qurbangahların daşları

Tabaşir kimi ovulacaq,

İlahə Aşeranın rəmzi olan sütunlar

Ya da buxur qurbangahları

Bir daha dikəlməyəcək.

¹⁰ İstehkamlı şəhər tənha, kimsəsiz yurd,
Səhra kimi boş qaldı.

Orada dana otlayıb yatacaq,

Budaqları yeyib-qurtaracaq.

¹¹ Şaxələri quruyanda qoparılacaq,

Qadınlar gəlib onları yandıracaq.

Bu xalq ağılsız olduğuna görə

Yaradan onlara rəhm etməyəcək,

Xaliq onlara qarşı xeyirxah olmayacaq.

¹² O gün Rəbb Fərat çayından

Misir vadisinə qədər

Öz bəhrələrini yığacaq.

Siz bir-bir toplanacaqsınız, ey İsrail
övladları!

¹³ O gün böyük şeypur çalınacaq,

Aşşur torpağında itkin düşənlərlə

Misirə sürgün edilənlər gəlib

Yerusəlimdə Müqəddəs dağda

Rəbbə səcdə edəcək.

Şimal padşahlığına xəbərdarlıq

28 Məhsuldar vadinin başında
yerləşən,

Şərab uymuşların şəhərinin –

Efrayim sərxoşlarının qürurlu tacının,

İzzətli gözəlliyin və solan çiçəyin vay
halına!

² Budur, Rəbbin güclü, qüvvətli bir
adamı var.

O, bərk yağan dolu,

Bəla gətirən fırtına kimi,

Hər şeyi yolunda məhv edən sel kimi
gəlib,

Əlləri ilə şəhəri yerlə yeksan edəcək.

³ Efrayim sərxoşlarının şəhəri, qürur tacı
Ayaq altında tapdalanacaq.

⁴ Məhsuldar vadinin başında yerləşən
şəhər,

İzzətli və gözəl tac,

Artıq solan çiçəyi xatırladan şəhər,

Vaxtından əvvəl yetişən əncir kimi
olacaq.

Onu görə tez dərib yeyəcək.

⁵ O gün Ordular Rəbbi

Sağ qalan xalqı üçün

Gözəllik tacı, izzət çələngi olacaq.

⁶ Hökm kürsüsündə oturana ədalət ruhu,
Şəhər darvazalarını müdafiə edənlərə

qüdrət verəcək.

Yeşaya sərxoş peyğəmbərlərə xəbərdarlıq edir

⁷ Kahinlər və peyğəmbərlər də şərabdan
səndələyir,

İçkidən büdrəyir,

Şərab içib xumarlanıb,

İçkidən yollarını azıb.

Onlar yanlış görüntülər görür,

Tutarsız qərarlar qəbul edir.

⁸ Bütün süfrələri qusmaq və natəmizliklə
doludur,

Bulanmamış yer yoxdur!

Yeşayaya edilən istehza

⁹ «Bu adam kimi öyrədir? Kimə öyüd verir?

Süddən kəsilməmiş, ana döşündən ayrılmış körpə uşaqlaramı?

¹⁰ Bu nədir?

Əmr üstünə əmr, əmr üstünə əmr,
Sətir üstünə sətir, sətir üstünə sətir,
Bir az oradan, bir az buradan».

¹¹ ⁿOnda Rəbb bu xalqla

Yadellilərin ağzı ilə,
Başqa dildə danışacaq.

¹² O sizin hamınıza dedi:

«Rahatlıq budur,
Yorğunlara dinclik verin, budur
istirahət».

Amma onlar eşitmək istəmədilər.

¹³ Rəbbin sözü onlar üçün

«Əmr üstünə əmr, əmr üstünə əmr,
Sətir üstünə sətir, sətir üstünə sətir,
Bir az oradan, bir az buradan» olacaq ki,
Gedib arxası üstə yıxılısınlar,
yaralansınlar,
Tələyə düşüb əsir aparılısınlar.

Sion üçün guşədaşı

¹⁴ Buna görə də, ey rişxəndçilər,
Yerusəlimdə olan bu xalqın rəhbərləri,
Rəbbin sözünə qulaq asın!

¹⁵ Madam ki siz dediniz:

«Ölümlə əhd bağladığ,
Ölülər diyarı ilə razılığa gəldik,
Ölkəyə böyük bəla gələndə
Bizə zərər verməyəcək,
Çünki yalanı özümüzə sığınacaq etdik,
Hiylənin arxasında gizləndik»,

¹⁶ ^oBuna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir:

Budur, Sionda təməl olaraq bir daş,
Sınaqdan keçirilmiş daş, qiymətli bir
guşədaşı qoyuram.

Ona iman edən hər kəs narahat
olmayacaq.

¹⁷ Ədaləti ölçü, salehliyi şaqul
edəcəyəm.

Yalan sığınacağını dolu məhv edəcək,
Gizləndiyiniz yerləri sellər
yuyub-aparacaq.

¹⁸ Ölümlə bağladığınız əhd ləğv
olunacaq,

Ölülər diyarı ilə razılığınız qüvvədən
düşəcək.

Ölkəyə böyük bəla gələndə sizi məhv
edəcək.

¹⁹ Bu bəla hər gələndə sizə toxunacaq.

O hər səhər, gecə-gündüz keçəcək.

Bu xəbəri anlayanda dəhşətə
gələcəksiniz.

²⁰ Yataq uzanmaq üçün qısa,

Yorğan bürünmək üçün dar olacaq.

²¹ ^{pq} Çünki Rəbb Perasim dağında etdiyi
kimi qalxacaq,

Giveon vadisindəki kimi qəzəblənəcək.

O Öz işini, qeyri-adi işini yerinə
yetirəcək!

Öz əməlini, naməlum əməlini həyata
keçirəcək.

²² Buna görə də rişxənd etməyin ki,

Buxovlarınız daha da ağırlaşmasın.

Çünki Ordular Rəbbi Xudavənddən eşit-
mişəm ki,

Bütün ölkə məhv olacaq.

Allahın hikməti

²³ Qulaq asın, səsimi eşidin, diqqət edin,
Dediyimi dinləyin.

²⁴ Əkinçi əkin əkmək üçün durmadan
yeri şumlayarmı,

Torpaqda şırım açıb malalayarmı?

²⁵ O, torpağı hamarlayandan sonra qara
çörək otunu, zirəni səpməzmi?

Buğdanı sıra ilə, arpanı ayırdığı yerə,
pəncinə də onun yanına əkməzmi?

²⁶ Allah ona öyüd verər, onu öyrəder.

^m28:11 1Kor. 14:21 ^o28:16 Zəb. 118:22-23; Rom. 9:33; 1Pet. 2:6

^p28:21 2Şam. 5:20; 1Saln. 14:11 ^q28:21 Yeşua 10:10-12

²⁷ Çünki qara çörək otunu vəl ilə döyməzlər,
Zirənin üstünə araba təkərləri ilə sürməzlər.

Qara çörək otu dəyənlə, zirə isə çubuqla döyülər.

²⁸ Buğdanı çörək bişirmək üçün xır-
manda döyürlər,
Amma o fasiləsiz döyülməz.
Xırmanın üstündən araba və atlar keçsə
də, buğdanı əzməz.

²⁹ Bu hikmət Ordular Rəbbindən gəlir.
Onun məsləhəti ecazkarlıq, hikməti böyükdür.

Vay Yerusəlimin halına!

29 Ariel,^{**} ey Ariel, Davudun or-
dugah qurduğu şəhər!
İli ilə qat, bayramların keçirilsin.

² Amma Arielə əzab verəcəyəm,
O, fəryad, fəğan edəcək,
Mənim üçün qurbangah ocağı kimi
olacaq.

³ Sənə qarşı ətrafında ordugah
quracağam,
Dövrəsinə istehkamlar düzəcəyəm,
Sənə hücum etmək üçün qüllələr
tikəcəyəm.

⁴ Alçaldılacaqsan, yerin altından
danışacaqsan,
Toz-torpaq içindən səsin boğuc gələcək,
Səsin ölü səsi kimi yerdən,
Sözlərin pıçıltı kimi torpağın altından
çıxacaq.

⁵ Amma çoxlu düşmənlərin narın toz
kimi,
Qorxunc adamların orduları sovrulmuş
saman çöpü kimi olacaq.

Qəflətən bir an içində,

⁶ Ordular Rəbbi göy gurultusu ilə,
zəlzələ ilə,

Böyük səs-küylə, qasırğa və fırtına ilə,
Hər şeyi məhv edən od ilə sənin yanına
gələcək.

⁷ Sonra Arielə qarşı döyüşən bütün mil-
lətlərdən izdihamlar,
Ona və qalalarına qarşı savaşaqların
hamısı,

Ona zülm edənlər bir rəya kimi,
Gecə görünən yuxu kimi yox olacaq.

⁸ Yuxuda çörək yediyini görəndə ac adam
Oyananda yenə acdır.

Yuxuda su içdiyini görəndə susuz adam
Oyananda yenə susuzluqdan yanır.
Sion dağına qarşı döyüşən
Bütün millətlərdən izdihamlar da belə
olacaq.

⁹ Heyrətlənin və təəccüblənin,
Gözünüzi kor edin, qoy görməsin.
Şərab içmədən sərxoş olun,
İçki içmədən səndələyin.

¹⁰ Çünki Rəbb sizi dərin yuxuya saldı.
Ey peyğəmbərlər, gözlərinizi yumdu,
Ey görücülər, sizi kor elədi.

¹¹ Bütün bu görüntü sizin üçün
möhürlənmiş kitabın sözlərinə
bənzəyir. Oxumağı bacarana bunu verib
desələr: «Rica edirəm, bunu oxu!» O
isə cavab verir: «Oxuya bilmərəm,
çünki möhürlüdü». ¹² Kitabı oxuya
bilməyəndə verib desələr: «Bunu oxu,
rica edirəm», o isə cavab verir: «Mən
oxuya bilmirəm».

¹³ Xudavənd deyir:
«Bu xalq Mənə yaxınlaşıb
Dilləri və dodaqları ilə Mənə hörmət
edir,

Amma qəlbləri Məndən uzaqdır.
Onların Mənə səcdə etmələri
İnsanlardan öyrəndikləri əməllərdən
gəlir.

¹⁴ Ona görə Mən bir də bu xalq üçün

^{**} **29:1** Ariel – ibrani dilində *qurbangah ocağı* yaxud *Allahın aslanı* mənasını daşıyır. Yerusəlim şəhərinə işarədir.

[†] **29:10** Rom. 11:8

[§] **29:11** Vəhy 5:1

[‡] **29:13** Mat. 15:7-9; Mark 7:6-7

[¶] **29:14** 1Kor. 1:19

Yeni möcüzə, ecazkar şeylər edəcəyəm,
Müdriklərinin müdrikliyi məhv olacaq,
Aqillərinin ağı yox olacaq».

¹⁵ Öz niyyətlərini Rəbdən gizlətməyə
çalışanların vay halına!

Qaranlıqda iş görən bu adamlar
«Bizi kim görür, kim tanıyır?» deyirlər.

¹⁶ Bu nə cür ağılsız düşüncədir!

Heç dulusçunu gil ilə bir tutmaq olarmı?
Düzəldilən əşya onu düzəldən barədə
«O məni düzəltmədi» deyərmi?

Qab onu yaradan barədə
«O heç nə anlamır» deyərmi?

¹⁷ Livan tezliklə məhsuldar tarlaya,
Məhsuldar tarla isə meşəyə
dönməyəcəkmi?

¹⁸ O gün karlar kitabdakı sözləri
əşidəcək,
Korların gözləri zülmət qaranlıqda
görəcək.

¹⁹ Fəqirlər Rəbdə sevinc tapacaq,
Yoxsullar İsrailin Müqəddəsində
şadlanacaq.

²⁰ Çünki zülmkarlar yox olacaq,
Rişxəndçilər itib-batacaq.

Pislik etməyə hazır olanlar məhv olacaq.
²¹ Onlar başqasına böhtan atanlar,

Şəhər darvazasında hakimə tələ
quranlardır,

Haqlının haqqını nahaq yerə təhrif
edənlərdir.

²² Buna görə də İbrahimi qurtaran Rəbb
Yaqub nəslinə belə deyir:

«Yaqub nəslini artıq utanmayacaq,
Üzləri qorxudan saralmayacaq.

²³ Əlimlə yaratdığım övladlarını
Aralarında görəndə
Adımı müqəddəs tutacaqlar,
Yaqubun Müqəddəsini təqdis edəcəklər,
İsrailin Allahından qorxacaqlar.

²⁴ Yolunu azanlar anlayacaq,
Gileylənlər təlim öyrənəcəklər.

Misirlə bağlanan əhd puçdur

30 Rəbb bəyan edir: «Bu dikbaş
övladların vay halına,
Mənim niyyətlərimi yox, öz niyyətlərini
qururlar,

Ruhuma uyğun olmayan razılaşma
edirlər,

Eləcə günahı günaha qatırlar.

² Məndən məsləhət almadan

Misirə gedirlər,

Fironun himayəsini axtarırlar,

Misirin kölgəsi altında sığınacaq
tapırlar.

³ Fəqət fironun himayəsi

Onlar üçün xəcalətə,

Misir kölgəsi altındakı

Sığınacaq rüsvayçılığa çevriləcək.

⁴ Başçıları Soanda olduqlarına,

Elçiləri Xanesə yetişdiklərinə
baxmayaraq,

⁵ Özlərinə faydası olmayan xalqa görə
hamı utanacaq.

O xalqın onlara nə köməyi, nə də faydası
olacaq,

Ancaq xəcalət və rüsvayçılıq olacaq».

⁶ Negev heyvanları barəsində
xəbərdarlıq:

Yəhudanın elçiləri erkək və dişi
aslanların,

Gürzələrin, uçan ilanların yaşadığı

Narahat və təhlükəli torpaqdan keçirlər.

Mal-dövlətini eşşəklərin belinə,

Xəzinələrini dəvələrin hürgücünə
yükleyib

Onlara kömək edə bilməyən xalq üçün
aparırlar.

⁷ Misirin köməyi boş və faydasızdır,

Buna görə də Mən Misirə

«Tənbəl Rahav» †† adını qoydum.

⁸ «İndi get, sənə danışdığımı

Onların qarşısında bir lövhəyə yaz,
kitaba köçür ki,

††30:7 *Rahav* – Misirin rəmzi.

Gələcəkdə, əbədiyyətdə şahid olsun.

⁹ Çünki bu, üsyankar xalq,

Yalançılar nəslidir,

Rəbbin qanununa qulaq asmaq istəməyən bir soydur.

¹⁰ Onlar baxıcılara “bir daha görüntü görməyin”,

Görücülərə “bizim üçün düzgün şeylər haqqında peyğəmbərlik etməyin,

Bizə xoş sözlər söyləyin,

Arzuladığımızı peyğəmbərlik edin.

¹¹ Yoldan çəkilin, bizə yol verin,

İsrailin Müqəddəsini bizimlə üzləşdirməyin” deyirlər».

¹² Buna görə də İsrailin Müqəddəsi belə deyir:

«Bu sözü rədd etdiyinizə görə,

Zorakılığa və yalana güvənib bel bağladığınıza görə

¹³ Bu qəbahət sizin üçün hündür divarda əmələ gələn çata bənzəyir,

Qəflətən, bir an içində dağıla bilər.

¹⁴ Ölkəniz də bir gil qab kimi qırılacaq,

Elə xıncım-xıncım olacaq ki,

Ocaqdan od götürmək üçün

Yaxud hovuzdan su çəkmək üçün bir qırığı da qalmayacaq».

¹⁵ Xudavənd Rəbb, İsrailin Müqəddəsi belə deyir:

«Mənə tərəf dönüb rahatlıq tapanda xilas olarsınız,

Sakitləşib inanmaqla güdrətli olarsınız,

Lakin siz bunu istəmirsiniz.

¹⁶ Siz dediniz: “Xeyr, atlara minib qaçacağıq”,

Buna görə siz qaçmalı olacaqsınız.

“Çevik atlara minəcəyik”.

Buna görə təqibçiləriniz də çevik olacaq.

¹⁷ Min nəfər bir nəfərin hədəsinə görə qaçacaq,

Beş nəfərin hədəsinə görə hamınız qaçacaqsınız;

Sağ qalanlarınız dağın zirvəsindəki bayrağın şüvütlü tək,

Təpədəki bayraq tək olacaq».

¹⁸ Amma Rəbb sizə lütf göstərmək üçün gözləyir,

Yenə də sizə rəhm etməyə hazırdır,

Çünki Rəbb adil Allahdır,

Onu intizarla gözləyənlər nə bəxtiyardır!

Rəbb xalqına bərəkət verəcək

¹⁹ Ey Yerusəlimdə yaşayanlar, ey Sion xalqı,

Siz artıq ağlamayacaqsınız,

Fəryad etdikdə Rəbb sizin üçün lütfkar olacaq,

Fəryadınızı eşidən kimi cavab verəcək.

²⁰ Rəbb çərəyi əzabla, suyu çətinliklə sizə verəcək,

Lakin O bir daha Mürəbbinizi sizdən gizlətməyəcək,

Onu gözünləzlə görə bilərsiniz.

²¹ Sağa ya sola azdığınız vaxt

Arxanızdan «Yol budur, gedin bu yolla»

Deyilən səsi eşidəcəksiniz.

²² Onda siz gümüşlə örtülən oyma bütlerinizi,

Qızılla örtülmüş tökmə bütlerinizi

Murdar hesab edəcəksiniz.

Murdar bir şeyi atdığınız kimi onları atıb deyəcəksiniz:

«Rədd ol!»

²³ Rəbb yerə əkdiyiniz toxum üçün yağış verəcək,

Torpağın məhsulu bol və bərəkətli olacaq.

O gün mal-qaranız geniş otlaplarda otlayacaq.

²⁴ Torpağı şumlayan öküzlərlə eşşəklər

Kürəklə, yaba ilə sovrulmuş duzlu yem yeyəcək.

²⁵ O böyük məğlubiyyət günündə

Qalalar yerə çökəndə

Hər hündür dağdan,

Hər uca təpədən sellər axacaq.

²⁶ Rəbb Öz xalqının yaralarını sarıdığı gün,

Zərbəsi ilə açdığı yaralarına şəfa verən gün,

Ay işığı günəş işığı,

Günəşin işığı yeddi günün işığı kimi
Yeddi qat artıq parlayacaq.

Rəbb Aşşuru cəzalandıracaq

²⁷ Budur, Rəbbin adı uzaqdan gəlir,
Qızğın qeyzlə qara bulud içində
Ağzi qəzəbli sözlərlə doludur,
Dili sanki hər şeyi məhv edən alovdur.
²⁸ Onun nəfəsi insan boğazına çatmış
daşın sel kimidir,
Millətləri ələkdən keçirəcək ki, məhv
olsunlar,
Xalqların ağzına yüyən taxacaq ki, yol-
unu azsınlar.
²⁹ Siz isə müqəddəs bayram gecəsi kimi
İlahilər oxuyacaqsınız.
Rəbbin dağına, İsrailin Qayasına tütək
çalaraq çıxan tək
Ürəyiniz şadlanacaq.
³⁰ Rəbb əzəmətli səsini eşitdirəcək,
Qızğın qəzəblə, hər şeyi yandıran alovla,
Fırtına ilə, güclü leysanla, dolu ilə
Qolunun qüdrətini göstərəcək.
³¹ Aşşur Rəbbin səsindən vahiməyə
gələcək,
Rəbb dəyənəyi ilə onları vuracaq.
³² Rəbbin onlara endirdiyi dəyənəyinin
hər zərbəsini
Dəf və liralar müşayiət edəcək.
Döyüşərkən əl-qol atıb onları vuracaq.
³³ Tofet çoxdan hazırdır,
Aşşur padşahı üçün də
O yer dərinləşdirilib genişləndirilmişdir.
Od çuxurunda çoxlu odun, alov var.
Rəbbin nəfəsi kükürd axını kimi onu
yandırar.

Misirə güvənməyin

31 Kömək üçün Misirə enənlərin,
Atlara güvənənlərin vay halına!
Onlar döyüş arabalarının çoxluğuna,
Süvarilərin gücünə bel bağlayır!
Amma İsrailin Müqəddəsinə baxmırlar,
Rəbbi axtarmırlar!

² Lakin Rəbb tam hikmətə malikdir,
O bəla gətirər, Öz sözlərini geri
götürməz,
Pislik edən adamlara,
Günahkarlara kömək edənlərə qarşı
çıxar.

³ Misirlilər Allah deyil, insandır,
Atları da ətdəndir, ruhdan deyil.

Rəbb Öz əlini uzadanda
Yardım edən büdrəyəcək,
Yardım alan yixiləcək,
Hamısı birlikdə məhv olacaq.

⁴ Çünki Rəbb mənə belə dedi:
«Şir ya gənc aslan öz şikarı üstünə nə
çəkəndə

Bir dəstə çoban ona qarşı haray salsa da,
Aslan onların səslərindən qorxmur,
Qışqırıqlarına məhəl qoymur.
Ordular Rəbbi də elə enəcək,
Sion dağına, onun təpələrini
Qorumaq üçün döyüşəcək.

⁵ Quş qanad açıb necə balalarını
qoruyursa,
Ordular Rəbbi Yerusəlimi də belə
qoruyacaq,
Müdafiə edəcək, qurtaracaq, saxlayacaq,
xilas edəcək».

⁶ Ey İsrail övladları, üz döndərdiyiniz
Rəbbə tərəf dönün! ⁷ Çünki o gün
hamınız əlinizlə günahkarcasına
düzəltdiyiniz qızıl və gümüş bütələrinizi
tullayacaqsınız.

⁸ «Aşşurlular qılıncdan məhv olacaq,
İnsan qılıncından yox.
Onlar qılıncdan keçiriləcək,
Amma bu insan qılıncı olmayacaq.
Aşşurlular döyüş meydanından qaçacaq,
Cavanları isə yaxalanıb qul olacaq.
⁹ Aşşur padşahı dəhşət içində qaçacaq.
Sərkərdələri bayraqlarını atıb vələləyə
düşəcək».

Bunu alovu Sionda,
Ocağı Yerusəlimdə olan Rəbb bəyan
edir.

Saleh padşah

32 Budur, padşah salehliklə hökm sürəcək,

Başçılar ədalətlə rəhbərlik edəcək.

² Onların hər biri

Küləyə qarşı bir pənahgah,

Fırtınaya qarşı sığınacaq,

Quraqlıqda bulaqlar,

Cansıxıcı torpaqda kölgə salan böyük qaya kimi olacaq.

³ Görənlərin gözləri bir daha yumulmayacaq,

Eşidənlərin qulaqları dinləyəcək.

⁴ Ağılsızların ağıli biliyə doğru yönələcək,

Pəltəklər açıq-aydın danışacaq.

⁵ Artıq axmaq adama alicənab deyilməyəcək,

Alçağı ağayana insan saymayacaqlar.

⁶ Çünki axmaq səfeh-səfeh danışır,

Ürəyinin niyyəti pislik etməkdir.

Onun işi küfr edib,

Rəbbə qarşı təhqirənə danışmaq,

Acları ac, susuzları susuz qoymaqdır.

⁷ Alçaq adamın əməlləri pisdir.

O, hiylə işlədir ki,

Yalan sözlərlə haqlı olan yoxsula ziyan versin.

⁸ Amma alicənab adam

Alicənab şeylər bərəsində fikirləşər.

Elədiyi xoş əməllər ona dəyərdir.

Hökm və qurtuluş

⁹ Ey qayğısız qadınlar,

Qalxın, səsimi eşidin!

Ey laqeyd qızlar, sözüümü dinləyin!

¹⁰ Ey laqeyd qadınlar,

Siz bir ildən sonra sarsılacaqsınız,

Çünki bağda məhsul,

Meyvə yığılı olmayacaq.

¹¹ Ey qayğısızlar, əsin!

Ey laqeydlər, lərzəyə gəlin,

Geyimlərinizi çıxarın,

Soyunun, belinizə çul qurşayın.

¹² Gözəl tarlalar,

Məhsuldar meynələr üçün,

¹³ Xalqımın tikanlı kollar bitən torpağı üçün,

Zövq-səfalı şəhərlərdəki şən evləriniz üçün

Sinə döyün.

¹⁴ Çünki saray viranə,

İzdihamlı şəhər boş qalacaq,

Qala ilə gözətçi qülləsi

Əbədilik mağaralara çevriləcək,

Vəhşi eşşəklərin gazdiyi,

Sürülərin otlaq yeri olacaq.

¹⁵ Bunlar yuxarıdan üzərimizə Ruh tökülənədək davam edəcək.

O vaxt səhra məhsuldar tarlaya,

Məhsuldar tarla isə meşəyə dönəcək.

¹⁶ Sonra ədalət səhrada məskunlaşacaq,

Salehlik məhsuldar tarlada yaşayacaq.

¹⁷ Salehliyin bəhrəsi əmin-amanlıq,

Nəticəsi isə əbədi sakitlik və təhlükəsizlik olacaq.

¹⁸ Xalqım əmin-amanlıq içində evlərində,

Təhlükəsiz məskəndə, rahat yerlərdə yaşayacaq.

¹⁹ Dolu meşələrə düşsə də,

Şəhər yerlə yeksan olsa da,

²⁰ Bütün sulu torpaqlarda toxum əklənər,

Oraya malını, eşşəyini sərbəst buraxanlar,

Siz nə xoşbəxtsiniz!

Kömək üçün yalvarış

33 Vay halına, ey yıxıb-dağıdan, Amma özü yixılmayan insan!

Vay halına, ey xain adam,

Hərçənd sənə qarşı xəyanət etməmişlər!

Sən məhv edib qurtaran zaman

Özün də yıxılacaqsan,

Sən xain əməllərindən dönəndə

Xəyanətlə rastlaşacaqsan.

² Ya Rəbb, bizə qarşı lütfkar ol,

Çünki Sənə ümid etmişik.

Hər səhər bizim qüvvətimiz ol,

Fələkət günündə bizi qurtar.

³ Sənin qüdrətli səşindən xalqlar qaçır,
Sən ayağa qalxarkən
Millətlər pərən-pərən olur.

⁴ Çəyirtkələr tarlanı nə cür talan
edirlərsə,
Ey millətlər, qənimətiniz də o cür talan
olacaq.

Məlmuzun üstünə çəyirtkə yığını kimi
cumacaqlar.

⁵ Rəbb ucadır, yüksəkərdə oturur,
Sionu ədalətlə və salehliklə doldurur.

⁶ O, yaşadığımız dövrün təməlidir,
Qurtuluşun, hikmətin, biliyin
mənbəyidir,

Rəbb qorxusu sənin xəzinəndir.

⁷ Budur, millətlərin igidləri küçələrdə
çıgırırlar.

Sülh qəsidləri hönkürüb ağlayırlar.

⁸ Yollar boşalıb, səyyahlar yoxdur.

Düşmən əhdi pozdu,
Şəhərləri dağıtdı, adamları alçaltdı.

⁹ Ölkə yas tutur, zəifləyir,
Livan məğlub olub, solub,
Şaron səhraya dönür,
Başan və Karmelin ağacları yarpaqlarını
tökür.

Rəbbin xalqlara xəbərdarlığı

¹⁰ Rəbb deyir:

«İndi qalxacağam,
İndi yüksələcəyəm,
İndi ucalacağam.

¹¹ Samana hamilə qalıb küləş
doğacaqsınız,
Nəfəsiniz sizi məhv edən alova dönəcək.

¹² Xalqlar yanıb kül olacaq,
Kəsilib odda yandırılan tikanlı kollara
oxşayacaq.

¹³ Ey uzaqda yaşayanlar,
Nə elədiyimi eşidin,
Ey yaxında yaşayanlar,
Mənim gücümü bilin».

¹⁴ Siondakı günahkarlar dəhşətə,
Allahsızlar lərzəyə gəldi:
«Hər şeyi məhv edən əlovun yanında
hənsimiz yaşaya bilərik?»

Əbədi yanan atəşin yanında hənsimiz
dayana bilərik?»

¹⁵ Amma salehlik yolu ilə gedən,
Doğru sözlər danışan,
Zorakılıqla əldə edilən qazancı rədd
edən,

Əlini rüsvətdən uzaq tutan,
Qatillərin qurduğu qəsdə fikir verməyən,
Pisliyə qarşı gözələrini yuman

¹⁶ Yüksəkliklərdə yaşayacaq,
Təpələrin başındakı qalalar onun dayağı
olacaq.

O, çörəklə, su ilə təmin olunacaq.

Parlaq gələcək

¹⁷ Gözlərin padşahı bütün gözəlliyi ilə
görəcək,

Ucsuz-bucaqsız ölkəni seyr edəcək.

¹⁸ «Haradadır xərac yığan?

Haradadır qeydiyyat aparan?

Haradadır qüllələrə nəzər salan?»
deyərək

Dəhşətli günlər haqqında düşünəcəksən.

¹⁹ Anlaşılmaz, yad dildə danışan

Təkəbbürlü xalqı daha görməyəcəksən.

²⁰ Bayramlar keçirdiyimiz şəhərə – Siona
bax!

Gözlərin Yerusəlimi,

Sarsılmaz çadırı, sülh məskəni
görəcək.

Onun payaları heç vaxt sökülməyəcək,

Kəndirlərinin heç biri qırılmayacaq.

²¹ Lakin orada –

Geniş çayların, ırmaqların olduğu yerdə
Əzəmətli Rəbb bizimlə olacaq.

Oradan avarlı qayıqlar, böyük gəmilər
Keçə bilməz.

²² Çünki Rəbdir hakim olan,

Rəbdir qanunumuzu qoyan,

Padşahımız Rəbdir, Odur bizi qurtaran.

²³ Gəmilərinin ipləri boşaldı,

Dor ağacları yerində möhkəm
dayanmadı,

Yelkənləri açılmadı.

O vaxt böyük talan malı paylanacaq,
Hətta topal adamlar da talan edəcək.

²⁴ Heç bir Sion sakini
«Xəstəyəm» deməyəcək,
Orada yaşayan xalqın günahları
bağışlanacaq.

Allahın millətlərə cəza verməsi

34 Ey millətlər, yaxın gəlin, eşidin,
Ey ümmətlər, dinləyin!
Ey dünya və sakinləri,
Yer üzü və onun bütün yetirmələri,
qulaq asın!
² Çünki Rəbb bütün millətlərə qarşı
qəzəbləndi,
Onların ordularına qarşı qeyzə gəldi.
Onların hamısını məhv edəcək,
Ölümə məhkum edəcək.
³ Ölüləri kənara atılacaq,
Meyitlərindən üfunət qalxacaq,
Dağlar onların qanına bulanacaq.
⁴ ^wBütün göy cisimləri çürüyəcək,
Göylər bir tumar kimi büküləcək.
Göy ulduzları meynə yarpağı kimi,
Əncir yarpağı kimi düşəcək, saralıb-
solacaq.
⁵ ^xRəbb deyir:
«Çünki qılıncım göylərdə doyub,
Bax Edomun üzərinə,
Məhv etməyə qərar verdim xalqın
üzərinə enir».
⁶ Rəbbin qılıncı qanla, quzu və təkə qanı
ilə doydurdu,
Qoç böyrəklərinin yağı ilə piy bağladı.
Çünki Rəbb Bosrada qurban,
Edomda isə böyük qırğın hazırlayıb.
⁷ Onlarla birlikdə çöl öküzləri,
Buzovlar, güclü buğalar yerə səriləcək.
Onların ölkəsi qanla dolacaq, torpaqları
piylə münbit olacaq.
⁸ Çünki Rəbbin qisas günü var,
Siona edilən zülmələrin intiqam ili var.
⁹ Edomun axar suları qatrana,

Torpağı kükürdə dönəcək,
Ölkənin hər tərəfi yanan qatrana
çevriləcək;
¹⁰ ^yGecə-gündüz sönməyəcək, tüstüsü
həmişə qalxacaq,
Nəsildən-nəsləyək viran qalacaq,
Əsrlər boyu oradan heç kəs keçməyəcək.
¹¹ Orada ancaq bayquşlarla kirpilər yurd
salacaq,
Böyük bayquşlarla qarğalar orada
yaşayacaq.
Rəbb oranı qarmaqarışıqlıq ipi, viranəlik
şaşulu ilə ölçəcək.
¹² Orada heç bir adlı-sanlı adam qalmay-
acaq ki,
Onu padşah elan etsinlər.
Bütün başçıların sonu gələcək.
¹³ Saraylarında tikanlar,
Qalalarında gicitkən və böyürtkən
bitəcək.
Ora çaqqalların yurdu, dəvəquşuların
yuvası olacaq.
¹⁴ Vəhşi heyvanlarla gərəşənlər orada
görüşəcək,
Təkələr bir-birini səsləyəcək,
Gecə heyvanları da orada məskunlaşıb
rahat yer tapacaq.
¹⁵ Orada bayquş yuva quracaq,
yumurtlayacaq,
Öz kölgəsi altında balalar çıxaracaq.
Çalağanlar da orada cüt-cüt yığışacaq.
¹⁶ Rəbbin kitabını araşdırın, oxuyun,
Bunlardan heç biri əskik olmayacaq,
Hər bir dişi heyvan öz cütünü tapacaq,
Çünki bu əmr Onun ağzından çıxdı,
Ruhu da onları toplayacaq.
¹⁷ Rəbb Özü onlar üçün püşk atdı,
Əli ilə ölkəni ölçüb, onlara payladı.
Onlar bu ölkəyə əbədi malik olacaq,
Nəsildən-nəslə burada yaşayacaq.

^w34:4 Vəhy 6:13 ^x34:5 Yeş. 63:1-6; Yer. 49:7-22; Yez. 25:12-14; 35:1-15; Amos 1:11-12; Avd. 1-14; Mal. 1:2-5 ^y34:10 Vəhy 14:11; 19:3

Müqəddəs yol

35 Səhra və quru torpaq sevinəcək,
Çöl şadlanacaq, nərgiz kimi
çiçəklənəcək.

²Hər yan gül açacaq,
Şadlanacaq, sevincdən nəgmə oxuyacaq.
Livanın gözəlliyi, şan-şöhrəti,
Karmelin və Şaronun cah-calalı ona
veriləcək.

Hamı Rəbbin izzətini, Allahımızın
əzəmətini görəcək.

^{3z}Zəif əllərə qüvvət verin,
Əsən dizləri möhkəmləndirin.

⁴Ürəklərində qorxanlara deyin:
«Möhkəm olun, qorxmayın!

Budur, Allahınız
İntiqam almaq, düşmənlərinizdən qisas
almaq üçün gəlir.

O gəlib sizə qurtuluş verəcək!»

^{5a}O vaxt korların gözləri, karların
qulaqları açılacaq,

⁶Axaqlar ceyran kimi hoppanacaq,
Lalların dili sevincə nəgmə deyəcək,
Çünki səhrada bulaqlar fişqıracaq,
Quru torpaqda çaylar axacaq.

⁷Qızmar qum hovuzla, susuz torpaq su
bulaqlarına çevriləcək.

Çaqqalların yaşadığı yerlərdə qamış və
qarğı bitəcək.

⁸Orada bir yol olacaq,
O yol «Müqəddəs yol» adlanacaq.
Murdar adam oradan keçməyəcək,
O yol qurtuluş tapanların yoludur.

Ora ilə gedənlərdən heç biri,
Hətta ağilsızlar da keçsələr,
Əsla yolunu azmayacaq.

⁹Orada şirlər olmayacaq,
Yırtıcı heyvanlar o yola çıxmayacaq,
Onlara orada rast gəlməyəcəklər.
Ancaq qurtuluş tapanlar o yol ilə
gəzəcək.

^{10b}Rəbbin satın alınmış adamları
qayıdacaq,

Sevincə nəgmə deyərək Siona gələcək.
Üzlərində əbədi sevinc olacaq,
Onlar fərəh və şadlıq tapacaq,
Kədər və qəm-qüssə yox olacaq!

Aşşurluların hədələməsi

(2Pad. 18:13-27; 2Saln. 32:1-19)

36 Xizqiyanın padşahlığının on
dördüncü ilində Aşşur padşahı
Sanxeriv Yəhudanın bütün qalalı
şəhərlərinə hücum edib onları aldı.
²Aşşur padşahı baş vəzirini böyük
qoşunla Lakişdən Yerusəlimə, padşah
Xizqiyanın yanına göndərdi. Baş vəzir
Mahudbasan tarlası yoluna, yuxarı
hovuzun su kəmərinin yanına qalxıb
orada dayandı. ³Saray rəisi Xilqiya oğlu
Elyaqim, mirzə Şevna və salnaməçi Asəf
oğlu Yoah onun qabağına çıxdılar.

⁴Baş vəzir onlara dedi: «İndi
Xizqiyaya söyləyin ki, böyük padşah
– Aşşur padşahı belə deyir: “Nəyə
güvənilirsən? ⁵Mən deyirəm ki, sən
boş şeyə güvənilirsən. Müharibə üçün
tədbir və güc lazımdır. İndi sən kimə
güvənilirsən ki, mənə qarşı çıxırsan?
⁶Yəqin sən əzilmiş qamış çubuğuna
– Misirə güvənilirsən. Bil ki, kim ona
söykənsə, əlinə batıb deşər. Misir
padşahı firon ona güvənənlərin hamısı
üçün belədir. ⁷Bəlkə mənə «biz
Allahımız Rəbbə güvənirik» söyləyəsən.
Məgər bu o Allah deyildi ki, Xizqiya
Onun səcdəgahlarını və qurbangahlarını
aradan qaldırdı? O, Yəhudalılara və
Yerusəlimlilərə də «yalnız qurbangahın
önündə səcdə edin» demədimi? ⁸İndi
ağam Aşşur padşahı ilə mərcə gəl: əgər
sən iki min süvari tapa bilsən, mən sənə
o qədər at verərəm. ⁹Görək, sən ağamın
kiçik qulu olan bir başçını necə məğlub

^z35:3 İbr. 12:12-13

^a35:5 Mat. 11:5; Luka 7:22

^b35:10 Yeş. 51:11

^c36:6 Yez. 29:6,7

edəcəksən. Sən hələ döyüş arabaları və şüvarilər almaq üçün Misirə güvənirsən!¹⁰ Məgər indi mən bu torpağı viran etməyə Rəbbin istəyi ilə gəlmədimmi? Rəbb mənə «bu ölkəyə hücum edib onu viran et» dedi».

¹¹ Elyaqim, Şevna və Yoah baş vəzirə dedi: «Xahiş edirik, bu qullarınla Arami dilində danış, biz bu dili başa düşürük. Ancaq divar üzərindəki xalqın eşitdiyi yerdə bizimlə Yəhudi dilində danışma».

¹² Baş vəzir dedi: «Məgər aqam məni göndərib ki, bu sözləri təkcə sənin ağana və sənə, yoxsa divar üzərində oturan bu adamlara söyləyim? Axı onlar da sizinlə birgə nəcislərini yeyib, sidiklərini içəcəklər».

¹³ Onda baş vəzir durub Yəhudi dilində uca səslə bağıraraq dedi: «Böyük padşahın – Aşşur padşahının sözünü eşidin! ¹⁴ Padşah belə deyir: “Xizqiya sizi aldatmasın, sizi qurtara bilməyəcək. ¹⁵ Qoy Xizqiya sizə «Rəbb bizi hökmən qurtaracaq və bu şəhər Aşşur padşahına təslim edilməyəcək» deyib Rəbbə arxayın etməsin”. ¹⁶ Ona qulaq asmayın! Çünki Aşşur padşahı belə deyir: “Mənimlə sülh bağlayın və yanıma gəlin. Mən gələndə hər kəs öz üzüm meynəsinin və əncir ağacının bəhrəsindən yeyib öz quyusunun suyundan içəcək. ¹⁷ Sonra mən gəlib sizi ölkənizə bənzər bir ölkəyə – buğda, şərab, çörək, üzüm bağları olan bir torpağa aparacağam. ¹⁸ «Rəbb bizi qurtaracaq» deyib qoy Xizqiya sizi azdırmasın. Millətlərin allahlarından biri öz ölkəsini Aşşur padşahının əlindən qurtardımı? ¹⁹ Hanı Xamatın və Arpadın allahları? Hanı Sefarvayimin allahları? Samariyanı mənim əlimdən qurtardılarımı? ²⁰ Bütün bu allahlardan hansı öz ölkəsini mənim əlimdən qurtardı? Bəs Rəbb necə Yerusəlimi mənim əlimdən qurtara bilər?»»

²¹ Camaat susdu və onun cavabında heç nə demədi. Çünki padşah «ona cavab verməyin» deyər əmr etmişdi. ²² Saray rəisi Xilqiya oğlu Elyaqim, mirzə Şevna və salnaməçi Asəf oğlu Yoah cırılmış paltarlarda Xizqiyanın yanına gəlib baş vəzirin sözlərini ona çatdırdılar.

Padşah Xizqiya Yeşayadan məsləhət alır

(2Pad. 19:1-7)

37 Padşah Xizqiya bunu eşidəndə paltarını cırdı və çula bürünüb Rəbbin məbədinə girdi. ² O, saray rəisi Elyaqimi, mirzə Şevnamı və kahinlərin ağsaqqallarını çula bürünmüş halda peyğəmbər Amots oğlu Yeşayanın yanına göndərdi. ³ Onlar Yeşaya dedilər: «Xizqiya belə deyir: “Bu gün bəla, təhqir və rüsvayçılıq günüdür, çünki uşaqların doğulma vaxtı çatıb, ancaq doğmağa güc yoxdur. ⁴ Bəlkə ağası Aşşur padşahının var olan Allahı təhqir etməyə göndərdiyi baş vəzirin sözlərini Allahın Rəbb eşidib buna görə məzəmmət edər. Ona görə də qalanlar üçün dua et”».

⁵ Padşah Xizqiyanın adamları Yeşayanın yanına gələndə ⁶ Yeşaya onlara dedi: «Ağanıza söyləyin ki, Rəbb belə deyir: “Aşşur padşahının nökrələrinin Mənə qarşı küfr edərək söylədiyi və sənin eşitdiyin sözlərdən qorxma. ⁷ Mən onun daxilinə elə bir ruh göndərəcəyəm ki, bir xəbər eşidib öz ölkəsinə qayıdacaq və orada onu qılıncla öldürdürəcəyəm”».

Aşşur padşahının məktubu

(2Pad. 19:8-19)

⁸ Baş vəzir geri qayıdıb Aşşur padşahının Livna üzərinə hücum etdiyini gördü. Çünki Lakişdən geri çəkildiyini eşitmişdi. ⁹ Aşşur padşahına «Kuş padşahı Tirhaqa sənə üstünə vuruşmağa gəlir» xəbəri çatdı. O

bunu eşidəndə Xizqiyanın yanına qasidlər göndərib dedi: ¹⁰«Yəhuda padşahı Xizqiyaya belə söyləyin: “Qoy güvəndiyin Allahın ‹Yerusalim Aşşur padşahına təslim edilməyəcək› deyə səni aldatmasın. ¹¹Axı sən eşitdin ki, Aşşur padşahları bütün ölkələrə nə ediblər, oraları necə viran ediblər. Sən qurtula biləcəksənmi? ¹²Atalarımın məhv etdikləri millətlərin – Qozanın, Xaranın, Resefin və Telassarda olan Edenlilərin allahları onları qurtardılarımı? ¹³Hanı Xamat padşahı, Arpad padşahı, Sefarvayım şəhərinin, Henanın və Avvanın padşahı?”»

¹⁴Xizqiya məktubu qasidlərdən alıb oxudu. O, Rəbbin məbədinə qalxıb məktubu Rəbbin önündə yerə sərđi. ¹⁵Xizqiya Rəbbə dua edib dedi: ¹⁶d«Ey keruqlar üstündə əyləşən Ordular Rəbbi olan İsrailin Allahı! Bütün dünya padşahlıqlarının Allahı yalnız Sənsən. Göyü və yeri Sən yaratmışsan. ¹⁷Ya Rəbb, qulağın eşitsin, gözün görsün. Sanxerivin var olan Allaha qarşı küfr edərək göndərdiyi bütün sözlərə qulaq as. ¹⁸Ya Rəbb, doğrudur, Aşşur padşahları bütün ölkələri və onların torpaqlarını talan etdi, ¹⁹allahlarını oda atıb məhv etdi. Çünki onlar Allah deyildi, insanlar onları ağac və daşdan düzəltmişdi. ²⁰Ey Allahımız Rəbb, indi isə yalvarıram, bizi onun əlindən qurtar və bütün dünya padşahlıqları bilsin ki, Rəbb yalnız Sənsən!»

**Yeşaya Aşşurluların məğlubiyyəti
barədə peyğəmbərlik edir**

(2Pad. 19:20-37)

²¹Amots oğlu Yeşaya Xizqiyaya xəbər göndərib dedi: «İsrail Allahı Rəbb belə deyir: “Aşşur padşahı Sanxeriv barədə Mənə dua etdin”. ²²Onun haqqında Rəbbin söylədiyi söz budur:

“Bakirə Sion qızı

Sənə xor baxıb lağ edir,

Yerusalim qızı

Sənin arxanca başını bulayır.

²³Kimi söyüb küfr etdin?

Kimə qarşı səsinə qaldırdın?

Kimə lovğalıqla baxdın?

İsrailin Müqəddəsinə!

²⁴Nökərlərinin vasitəsilə Rəbbi təhqir edib dedin:

«Çoxlu döyüş arabalarım

Dağların zirvəsinə,

Livanın ən uca yerlərinə çıxdım.

Uca sidr ağaclarını,

Gözəl şam ağaclarını kəsdim,

Uzaq təpələrinə,

Yaşıl meşələrinə çıxdım.

²⁵Quyu qazdım və sularını içdim,

Misirin bütün çaylarını ayağımla qurutdum».

²⁶Məgər eşitməmişəm ki,

Mən çoxdan bu işi hazırladım,

Qədimdən bəri müəyyən etdiyimi

İndi yerinə yetirirəm ki,

Sən qalalı şəhərləri dağıdıb

Viranəliyə çevirəsən.

²⁷Bu şəhərlərin sakinləri zəiflədi,

Çaşqınlığa və xəcalətə düşdü.

Yetişməmişdən əvvəl yandırılan

Çöl otu, göyörti və damda bitən ot kimi oldu.

²⁸Sənin oturuşunu,

Girişini-çixışını,

Mənə qarşı hiddətini bilirəm.

²⁹Mənə qarşı hiddətləndiyinə görə,

Lovğalığın qulağıma çatdığına görə

Halqamı burnuna və yüyənimi ağzına taxacağam,

Səni gəldiyin yolla geri qaytaracağam.

³⁰Ancaq sənin üçün əlamət budur, ey Xizqiya!

Bu il və gələn il özü yetişən barını,

Üçüncü il isə taxıl zəmilərini,

Üzüm bağları salıb onların bəhrəsini yeyin.

³¹ Yəhuda nəslindən qurtulub sağ qalanlar

Yenə aşağıya doğru kök atacaq,

Yuxarıya doğru bəhrə verəcək.

³² Çünki qalanlar Yerusəlimdən,

Xilas olanlar Sion dağından çıxacaq.

Ordular Rəbbinin qeyrəti bunu edəcək”.

³³ Buna görə Aşşur padşahı barədə Rəbb belə deyir:

“O bu şəhərə girməyəcək,

Oraya ox atmayacaq,

Qarşısına qalxanla çıxmayacaq,

Qala önündə torpaq qalağı qurmayacaq.

³⁴ Ancaq gəldiyi yolla geri qayıdacaq,

Bu şəhərə girməyəcək”

Rəbb bəyan edir.

³⁵ “Mən bu şəhəri Özüm üçün,

Qulum Davudun xatirinə qoruyub xilas edəcəyəm”».

³⁶ O gecə Rəbbin mələyi çıxıb Aşşur ordugahında yüz səksən beş min nəfəri qırdı. Səhər erkən qalxıb gördülər ki, onların hamısı öldürülüb. ³⁷ Aşşur padşahı Sanxeriv geri çəkilib getdi və Ninevada qaldı. ³⁸ O öz allahı Nisrokun məbədində səcdə edərkən oğulları Adrammelek ilə Şareser onu qılıncla öldürdü və Urartu ölkəsinə qaçdı. Sanxerivin yerinə oğlu Esar-Xaddon padşah oldu.

Xizqiyanın xəstələnməsi

(2Pad. 20:1-11; 2Saln. 32:24-26)

38 O günlərdə Xizqiya ölümçül xəstələndi. Peyğəmbər Amots oğlu Yeşaya onun yanına gəlib dedi: «Rəbb belə deyir: “Evin üçün vəsiyyəət et, çünki xəstəlikdən sağalmayıb öləcəksən”».

² Xizqiya üzünü divara çevirdi və Rəbbə dua edib dedi: ³ «Yalvarıram, ya Rəbb, yadına sal ki, necə Sənin önündə salehliklə və sidq ürəklə davranmışam, necə Sənin gözündə yaxşı olan işlər etmişəm». Xizqiya acı-acı ağladı.

⁴ Sonra Rəbbin sözü Yeşaya nazil oldu: ⁵ «Qayıt, Xizqiya söylə ki, baban Davudun Allahı Rəbb belə deyir: “Sənin duanı eşitdim, göz yaşlarını gördüm. Bax sənin ömrünü on beş il artırırım. ⁶ Səni və bu şəhəri Aşşur padşahının əlindən qurtaracağam. Bu şəhəri qoruyacağam. ⁷ Söylədiyini sözə əməl edəcəyinə Rəbbin verdiyi əlamət budur: ⁸ batan güneşin Axazın tikdiyi günəş saatının üstünə düşən kölgəsi on dərəcə geri çəkiləcək”». Beləliklə, günəş enmə dərəcəsindən on dərəcə geri çəkildi.

⁹ Yəhuda padşahı Xizqiya xəstələnişə şəfa tapdığından sonra bunu yazdı:

¹⁰ «Mən öz-özümə dedim:

Ömrüm yarıya çatan zaman

Ölülər diyarının qapısından keçməliyəm,

Həyatımın qalan illərindən məhrum olmuşam.

¹¹ Dedim, Rəbbi dirilər arasında, Bəli, Rəbbi bir daha görməyəcəyəm.

Bu dünyada yaşayanlar kimi Artıq insan üzü görməyəcəyəm.

¹² Evim çoban çadırı kimi dağıldı, Əlimdən alındı.

Həyatım dəzgahda toxunan saplar kimi dövr edirdi,

Ya Rəbb, bu dəzgahdan məni kəsdin.

Bir günün içində əcəlimi çatdırdın.

¹³ Səhərə qədər ağırlardan çığırdım, Rəbb aslan tək bütün sümüklərimi qırır.

Bir günün içində əcəlimi çatdırdın.

¹⁴ Qaranquş kimi, durna kimi çığırdım, Mən göyərçin tək inləyirəm.

Göyə baxmaqdan gözlərim yoruldu.

Ya Xudavənd, imdadıma çat, zülmə düşmüşəm!

¹⁵ Nə deyim? Mənimlə danışan, bunu edən Rəbdir.

Çəkdiyim əzablardan sonra qalan illərimi

Sakit yaşayacağam.

¹⁶ Ya Xudavənd, adamları yaşadan Sənsən,

Məni də Sən yaşadırsan.

Məni yenə canlandıracaqsan,

Yaşat məni!

¹⁷ Çəkdiyim əzab-əziyyətim mənim xeyrimə oldu.

Sən sevginlə canımı qəbirdən qurtardın, Bütün günahlarımı aradan götürdüün.

¹⁸ Axı ölümlər diyarı Sənə şükür etməz, Ölüm həmdlər söyləməz,

Qəbirə düşünlər Sənin sədaqətində ümid etməz.

¹⁹ Bu gün Sənə etdiyim kimi

Dirilər, yalnız dirilər Sənə şükür edər.

Atalar Sənin sədaqətini övladlarına tanıtdırır.

²⁰ Rəbb mənə qurtuluş verdi,

Ömrümüz boyu Rəbbin məbədində

Səni simli alətlərlə, ilahilərlə mədh edərik».

²¹ Əvvəl Yeşaya demişdi: «Əncir kündəsi götürün, çibanın üstünə qoyun ki, padşah sağalsın». ²² Xizqiya dedi: «Rəbbin məbədində qalxmağım üçün əlamət nədir?»

Xizqiyanın ağılsızlığı

(2Pad. 20:12-19)

39 O zaman Babil padşahı Baladan oğlu Merodak-Baladan Xizqiyağa məktublar və hədiyyələr göndərirdi, çünki Xizqiyanın xəstələndiyini və sağaldığını eşitmişdi. ² Bunlar Xizqiyanı sevindirirdi. O, xəzinəsində olan şeyləri – qızıl-gümüşü, ətriyyatı, qiymətli yağları, silah anbarındakı bütün əşyaları elçilərə göstərdi. Xizqiyanın sarayında və bütün torpağında onlara göstərmədiyi bir şey qalmadı.

³ Onda Yeşaya peyğəmbər padşah Xizqiyanın yanına gəlib, ona dedi: «Bu adamlar nə dedi? Onlar sənin yanına haradan gəldi?» Xizqiya dedi: «Uzaq bir ölkədən – Babilədən gəldilər». ⁴ Yeşaya

dedi: «Sənin sarayında nə gördülər?» Xizqiya dedi: «Sarayında olan bütün şeyləri gördülər. Xəzinəmdə onlara göstərmədiyim bir şey qalmadı».

⁵ Onda Yeşaya Xizqiyağa dedi: «Ordular Rəbbinin sözünü dinlə: ⁶ «Bir gün gələcək ki, sənin sarayında olan hər şey və atalarının bu günə qədər yıxdıqları şeylər Babilə aparılacaq, heç nə qalmayacaq» deyir Rəbb. ⁷ «Sənin nəslindən olan və səndən törəyən bəzi oğullarını götürüb aparacaq və onlar Babil padşahının sarayında hərəmağası olacaq». ⁸ Xizqiya Yeşaya dedi: «Söylədiyən Rəbbin sözü yaxşı sözdür». Sonra dedi: «Heç olmasa mənim dövrümdə sülh və əmin-amanlıq olacaq».

Təsəlliverici sözlər

40 Allahınız deyir: «Təsəlli verin xalqıma, təsəlli verin!

² Yerusəlim sakinlərinə təskinlik verən sözlər söyləyin!

Əsirlik dövrünün qurtarmasını, Təqsirlərinin əvəzinin verilməsini, Bütün günahlarına görə Rəbbin əlindən İkiqat cəza aldıqlarını onlara bəyan edin».

³fg Nida edənin səsi gəlir:

«Səhrada Rəbbin yolunu hazırlayın, Çöldə Allahımızın keçəcəyi yerləri hamar edin.

⁴ Hər dərə yüksəldiləcək, Hər dağ və təpə aşağı endiriləcək, Yoldakı ayrılıqlar düzələcək, Kələ-kötür yerlər hamar ediləcək.

⁵ Rəbbin əzəməti aşkar olunacaq, Bütün bəşər bunu birlikdə görəcək». Bu sözlər Rəbbin ağızından çıxıb.

⁶hSəs deyir: «Bəyan et!»

«Nəyi bəyan edim?» deyə soruşdum.

^e39:7 2Pad. 24:10-16; 2Saln. 36:10; Dan. 1:1-7 ^f40:3 Mat. 3:3; Mark 1:3; Yəh. 1:23 ^g40:3 Luka 3:4-6 ^h40:6 Yaq. 1:9-11; 1Pet. 1:24-25

«Bütün bəşər ota bənzər,
Onun bütün gözəlliyi çöl çiçəyi kimidir.
⁷Rəbb nəfəsini üzərinə üfürəndə
Ot quruyar, çiçək solar,
Həqiqətən, bu xalq ota oxşar.
⁸Ot quruyar, çiçək solar,
Amma Allahımızın sözü əbədi qalar».

İsrail Allahı qüdrətlidir

⁹Ey Siona müjdə gətirən, yüksək dağa
çıx!
Ey Yerusəlimə xoş xəbər gətirən,
Ucalt səsinə, car çək,
Qaldır səsinə, qorxma.
Yəhuda şəhərlərinə de:
«Budur Allahınız!»
¹⁰iBudur, Xudavənd Rəbb Öz qüvvəsi ilə
gəlir,
O, qüdrətlə hökm edəcək,
Mükafatı Onunladır,
Ənamı önündədir.
¹¹o Öz sürüsünü çoban kimi otaracaq,
Quzuları qucağına alacaq, sinəsində
gəzdircək,
Sağmal heyvanların qayğısını çəkib
otaracaq.
¹²Kim dənizləri ovçu ilə,
Göyləri qarışı ilə ölçüb?
Yerin torpağını ölçü ilə,
Dağları qapanla,
Təpələri tərəzi ilə kim çəkib?
¹³kRəbbin Ruhuna kim yol göstərdi?
Ona kim məsləhətçi olub öyrətdi?
¹⁴Ağıl öyrənmək üçün O kimdən məs-
ləhət alıb?
Ədalət yolunu kimdir ona göstərən?
Kimdir Rəbbə bilik verən?
Kimdir Ona dərrakə yolunu anladan?
¹⁵Rəbb üçün millətlər vedrədə bir damla
su kimidir,
Tərəzidə toz zərrəsi kimi sayılar,
Budur, adaları da toz kimi göyə sovurar.
¹⁶Qurbanları yandırmaq üçün

Livan meşəsi kifayət deyil,
Yandırma qurbanlar üçün oradakı hey-
vanlar bəs deyil.
¹⁷Rəbbin önündə bütün millətlər heçdir,
Bu Onun önündə heçdən də az, boş
sayılar.
¹⁸1Bəs onda Allahı kimə bənzədersiniz?
Onu nəyə oxşadersiniz?
¹⁹Bütəmi? Onu usta tökür,
Zərgər qızılla örtür,
Gümüş zəncirlərlə bəzəyir.
²⁰Belə təqdimi gətirə bilməyən yoxsul
adam
Çürüməyən bir ağac seçər,
Məharətli usta tapar ki,
Yerindən tərənəməyən büt düzəltsin.
²¹Məgər siz bilmirsiniz?
Məgər eşitməmişiniz?
Başlanğıcdan bəri bunu sizə
bildirmədilərmi?
Dünyanın təməli qoyulduqdan bəri bunu
dərk etmədinizmi?
²²Rəbb göy qübbəsinin üstündə oturur,
Yer üzündə yaşayanlar çəyirtkə kimidir.
Göyləri tül pərdə kimi açır,
Onları yaşamaq üçün çadır kimi qurur.
²³Rəbb padşahları heç edər,
Dünya hökmdarlarını heçə endirər.
²⁴Onlar yenicə basdırılan, yenicə əkilən,
Gövdələri yenicə kök salan ağaclara
bənzəyər.
Üzərlərindən Rəbbin küləyi əsəndə
quruyarlar,
Qasırğa onları saman çöpü kimi sovurar.
²⁵«Bəs Məni onda kimə bənzədersiniz ki,
Mən ona oxşayım?»
Deyir Müqəddəs Olan.
²⁶mBaşınızı göylərə qaldırıb baxın:
Bunları kim yaratdı?
Rəbb göy cisimlərini sıraya düzüb
çıxarar,
Onların hamısını adları ilə çağırar.
Bol qüvvəsinə, böyük qüdrətinə görə

ⁱ40:10 Yeş. 62:11; Vəhy 22:12 ^j40:11 Yəh. 10:11

^k40:13 Rom. 11:34; 1Kor. 2:16

^l40:18 Həv. 17:29

^m40:26 Zəb. 147:4

Onlardan heç biri əskik olmaz.

²⁷ Ey Yaqub nəslİ, ey İsrail!

Nə üçün «Rəbb başıma gələnləri bilmir, Allahım mənim haqqıma diqqətsizlik edir?»

Deyib gileylənirsən?

²⁸ Məgər sən bilmirsən?

Məgər eşitməmişən?

Rəbb əbədi Allahdır,

Odur bütün dünyanı yaradan.

Nə yorulur, nə taqətdən düşür,

Onun ağı dərkedilməzdir.

²⁹ O, yorğunlara güc verər,

Taqətsizlərin qüvvətini artırar.

³⁰ Hətta cavanlar yorular, taqətdən düşər,

İgidlər əldən düşüb titrəyər.

³¹ Rəbbə ümid bağlayanlarsa

Yeni qüvvət alar,

Qanad açıb qartal kimi yüksəklərə uçar,

Qaçanda taqətdən düşməzlər,

Yol gedib yorulmazlar.

Allahın İsrailə verdiyi təminat

41 Rəbb deyir:
«Susun qarşımda, ey uzaq diyarlar!

Qoy ümmətlər yeni güc alsın,

Qoy yaxınlaşıb danışsınlar,

Məhkəmə üçün birgə toplaşaq.

² Ədalətli adamı şərqdən kim ayağa qaldırdı?

Kim ona xidmət etməyi əmr etdi?

Millətləri onun ixtiyarına kim verdi?

Padşahları kim məğlub etdi?

O öz qılıncı ilə

Onları torpağın tozuna çevirir,

Yayı ilə göyə sovruulan samana döndərir.

³ O onları təqib edir,

Ayaqlarını basmadığı yoldan sağ-salamat keçir.

⁴ Bunları kim etdi, tamamladı?

Əzəldən bəri nəsilləri çağıran kimdir?

Mən Rəbbəm, birinciyəm və sonuncularla da Mən Oyam».

⁵ Uzaq diyarlar bunu görüb qorxdı, Dünyanın ucqar yerləri lərzəyə gəldi.

Onlar yaxınlaşıb gəldilər,

⁶ Hər kəs qonşusuna kömək edir,

Qardaşına «Cəsur ol!» deyir.

⁷ Usta zərgəri ürəkləndirir,

Hamarlayan zindana çəkilə vurarı ruhlandırır,

«Lehim yaxşı oldu» deyir.

Büt yerindən laxlamasın deyər bütün mıxları bərkidirlər.

⁸ Lakin sən ey qulum İsrail,

Seçdiyim Yaqub nəslİ,

Dostum İbrahimin övladları!

⁹ Səni dünyanın ucqar yerlərindən topladım,

Ən uzaq yerlərdən səslədim:

«Sən qulumsan, səni seçdim, rədd etmədim» dedim.

¹⁰ Qorxma, çünki Mən sənənləyəm,

Dəhşətə gəlmə, çünki Allahın Mənəm.

Səni qüvvətləndirəcəyəm,

Sənə kömək edəcəyəm.

Sadiq sağ əlimlə sənə dayaq olacağam.

¹¹ Sənə qarşı hirsələnənlər hamısı xəcalət çəkib biabır olacaq,

Sənə qarşı çıxanlar heçə çıxıb tələf olacaq.

¹² Sənənlə düşmənçilik edənləri axtaracaqsan,

Amma tapa bilməyəcəksən,

Sənənlə vuruşanlar heç olacaq,

¹³ Çünki sənənlə sağ əlindən tutub

«Qorxma, sənə kömək edəcəyəm» deyən Allahın Rəbb Mənəm.

¹⁴ «Ey torpaq qurdu olan Yaqub nəslİ,

Ey İsrail əhli, qorxma!

Sənə kömək edəcəyəm» Rəbb bəyan edir.

Səni Satınalan İsrailin Müqəddəsidir.

¹⁵ Budur, səni təzə, dişləri iti vəl edəcəyəm.

Sən dağları döyüb əzəcəksən,
Təpələri saman çöpü kimi sovuracaqsan.
¹⁶ Sən onları sovurduqda külək
aparacaq,
Qasırga onları dağıdacaq,
Sənsə Rəbdə sevinəcəksən,
İsrailin Müqəddəsi ilə öyünəcəksən.
¹⁷ Məzlumlar və fəqirlər
Su axtarıb tapmayanda
Dilləri susuzluqdan quruyur.
Mən Rəbb onlara cavab verəcəyəm.
Mən İsrailin Allahı onları tərək
etməyəcəyəm.
¹⁸ Çılpaq təpələrdən çaylar,
Vadilərdə su mənbələri açacağam.
Səhranı gölməçəyə, quraq torpağı bu-
laqlara çevirəcəyəm.
¹⁹ Səhrada sidr, əbrişim, mərsin və zey-
tun əkəcəyəm.
Quru torpaqda şam, çinar və sərv ağacını
bir sırada salacağam.
²⁰ Beləcə insanlar görüb bilsin,
Birgə fikirləşib başa düşsün:
Bunu edən Rəbbin əlidir,
Bunu yaradan İsrailin Müqəddəsidir.

**Rəbb bütlərə səcdə
etməyin əleyhinədir**

²¹ Rəbb deyir: «İşinizi təqdim edin,
Sübutlarınızı göstərin»,
Bunu Yaqubun Padşahı söyləyir.
²² Bütlərinizi gətirin və qoy onlar sonra
nə olacağını bizə bildirsin,
Olub-keçənləri bizə nəql etsin,
Biz dərindən düşüüb sonunu öyrənək.
Yaxud onlar gələcəyi bizə agah etsin.
²³ Ey bütlər, bundan sonra baş verən
hadisələrdən bizə danışın,
Qoy sizin allah olduğunuzu bilək!
Yaxşılıq ya pislik edin ki, hamımız
qorxub vahiməyə düşək.
²⁴ Amma siz heç nəsiniz, əməlləriniz də
heçdir.

Sizə səcdə etməyi seçən iyrəncdir!
²⁵ Şimaldan bir nəfəri hərəkətə gətirdim,
o gəlir.
O, gündoğandan adımları çağıracaq.
Dulusçu gili tapdalayan kimi
O, hökmdarları palçıq kimi
tapdalayacaq.
²⁶ Kim bunu başlanğıcdan bəyan etdi ki,
biz bilək,
Əvvəlcədən kim bildirdi ki,
Biz «O haqlıdır» deyə bilək?
Amma bunu bəyan edən yox idi,
Bildirən yox idi,
Sözlərinizi eşidən də yox idi.
²⁷ İlk olaraq Siona «budur, budur onlar»
deyirəm.
Yerusəlimə müjdəçini göndərəcəyəm.
²⁸ Baxdım, aralarında öyüd-nəsihət verə
bilən heç kim yox idi ki,
Onlardan soruşum, bir cavab alım.
²⁹ Budur, hamısı puçdur,
Etdikləri işlər də heç bir şeydir,
İnsanların tökmə bütləri yalnız küləkdir,
fanidir.

Rəbbin qulu

42^{op} Budur, Mənim saxladığım,
seçdiyim qulum!
Könlüm ondan razıdır!
Mən Öz Ruhumu onun üzərinə
qoymuşam.
O, millətlərə ədalət gətirəcək.
² Çığırmayacaq, səsinə qaldırmayacaq,
Küçələrdə heç kim onun səsinə
eşitməyəcək.
³ Əzilmiş qamışı qırmayacaq,
Tüstülənən piltəni söndürməyəcək.
O, ədaləti sədaqətlə yayacaq.
⁴ O, yer üzündə ədaləti quranadək
Ümidini, cəsarətini itirməyəcək,
Uzaq diyarlar onun qanununa etibar
edəcək.
⁵ Göyləri yaradıb onları sərən,

^o42:1 Mat. 3:17; 17:5; Mark 1:11; Luka 3:22; 9:35 ^P42:1 Mat. 12:17-21

^o42:5 Həv. 17:24-25

Yeri və onun üzərindəkiləri düzəldən,
 Dünyadakı adamlara nəfəs verən,
 Yer üzündə gəzən insanlara ruh verən
 Rəbb Allah belə deyir:
⁶ «Mən Rəbb salehliyimlə səni çağırdım,
 Səni əlindən tutacağam,
 Səni qoruyacağam,
 Səni xalqım üçün əhd edəcəyəm,
 Millətlərə nur edəcəyəm ki,
⁷ Korların gözlərini açasan,
 Zindandan dustaqları,
 Zülmətdə, həbsxanada oturanları azad
 edəsən.
⁸ Mən Rəbbəm, adım budur.
 Öz izzətimi heç kimə vermərəm,
 Həmdlərimi bütlərə bəxş etmərəm.
⁹ Budur, əvvəlki işlər həyata keçdi,
 İndi Mən təzə işləri bəyan edirəm,
 Onlar yetişməmişdən əvvəl
 Sizi xəbərdar edirəm».

Şükür ilahisi

¹⁰ Ey dəniz səyyahları, dənizdəki
 canlılar,
 Uzaq diyarlar və orada yaşayanlar,
 Rəbbə yeni ilahi oxuyun!
 Dünyanın ən ucqar yerlərindən
 Ona həmdlər gətirin!
¹¹ Qoy səhra və oradakı şəhərlər,
 Qedar xalqı yaşayan kəndlər səsinə
 ucaltsın,
 Sela sakinləri tərənnüm nəğməsi
 söyləsin,
 Dağların zirvəsindən qışqırsın.
¹² Hamı Rəbbi izzətləndirsin,
 Uzaq diyarlar da Ona həmd etsin.
¹³ Rəbb cəsur igid kimi çıxacaq,
 Cəngavər kimi qeyrətə gələcək,
 Çığırılıb döyüş nərəsi çəkəcək,
 Düşmənlərinə Öz qüdrətini göstərəcək.

Rəbb Öz xalqına kömək etməyi vəd verir

¹⁴ Rəbb deyir:

«Xeyli vaxtdır ki, dinmirəm,
 Susuram, səbir edirəm,
 İndi isə doğuş ağrısı çəkən qadın kimi
 Qışqıracağam, tənğəfəs olub
 zarıyacağam.
¹⁵ Dağları, təpələri dağıdacağam,
 Bütün yaşıllıqlarını qurudacağam,
 Çayları adalara çevirəcəyəm, hovuzları
 qurudacağam.
¹⁶ Korları tanımadıqları yolla
 aparacağam,
 Onlara bilmədikləri yollarda rəhbər
 olacağam.
 Qaranlığı qarşılarında işığa,
 Kələ-kötür yolları düzənliyə
 çevirəcəyəm.
 Bu şeyləri onlar üçün edəcəyəm,
 Onları tərks etməyəcəyəm.
¹⁷ Oyma bütlərə güvənənlər,
 Tökmə bütlərə “Sizsiniz allahlarımız”
 deyənlər
 Geri qaytarılıb utandırılacaq.

Kor və kar İsrail

¹⁸ Ey karlar, eşidin!
 Ey korlar, baxın, görün!
¹⁹ Qulum qədər kor olan varmı?
 Göndərdiyim qasid qədər kar olan
 varmı?
 Özünü Mənə həsr edən, Rəbbin qulu
 qədər kor olan varmı?
²⁰ Siz çox şey gördünüz, amma nəzərə
 almadınız,
 Qulaqlarınız açıq idi, amma
 eşitmədiniz!»
²¹ Rəbb Öz salehliyi naminə
 Qanununu ucaldıb izzətləndirməkdən
 xoşlandı.
²² Lakin bu qarət olunmuş, soyulmuş
 xalqdır.
 Hamısı qazamatlarda buxovlanıb zin-
 danlarda saxlanılmışdır.
 Onlar ovlanıb və qurtaranları yoxdur.

Onları qarət edirlər, «geri qaytarın»
deyən yoxdur.

²³ Sizdən kim buna qulaq asacaq,
Gələcəkdə kim diqqətlə dinləyəcək?

²⁴ Yaqub nəslini, İsraili soyğunçular
əlinə

Kim qarət edilmək üçün təslim etdi?
Məgər qarşısında günah işlətdiyimiz
Rəbb deyilmi?

Onlar Onun yolları ilə getmək istəmədi,
Qanununa qulaq asmadı.

²⁵ Buna görə alovlu qəzəbini, döyüşün
şiddətini üstlərinə yağdırdı.

Od onları dövrəyə aldı,
Amma onlar anlamadılar,
Onları yandırdı,
Amma ona ciddi fikir vermədilər.

İsrailin yeganə qurtarıcısı Rəbbdir

43 İndi isə, ey Yaqub, ey İsrail, səni
yaradan,

Sənə həyat verən Rəbb belə deyir:
«Qorxma, çünki Mən səni satın aldım,
Səni adınla çağırdım, sən Mənimсэн.

² Dərin sülardan keçsən belə,
Mən səninlə olacağam,
Çaylardan keçəndə batmayacaqsan,
Oduğun içindən qaçsan belə,
yanmayacaqsan,

Alov səni məhv etməyəcək.

³ Çünki Mən sənə Allahın Rəbbəm,
İsrailin Müqəddəsiyəm,
Sənin Xilaskarınam.

Misiri sənə üçün fidyə, ††

Kuş və Seva ölkələrini
Sənə azadlığının əvəzinə verdim.

⁴ Sən nəzərimdə qiymətli, çox əziz
olduğuna görə

Səni sevdiyim üçün,
Sənə əvəzinə adamları, həyatın üçün
ümmətləri verəcəyəm.

⁵ Qorxma, Mən sənənləyəm,
Nəslindən olanları şərqdən gətirəcəyəm,

Səni qərbdən toplayacağam.

⁶ Şimala “ver” deyəcəyəm,
Cənuba “saxlama” söyləyəcəyəm.
Oğullarımı uzaqlardan,
Qızlarımı dünyanın ucqar yerlərindən

gətir.

⁷ Mənim adıyla çağırılan hər insanı,
İzzətim üçün yaratdığım,
Bəli, həyat verdiyim,
Yaratdığım hər bir adamı gətir».

⁸ Gözləri olan kor,
Qulaqları olan kar xalqı gətir.

⁹ Bütün millətlər bir yerə yığılsın,
Ümmətlər toplansın.

Bunlardan kim bu sözü bəyan edər?
Olub-keçənləri bizə bildirər?

Qoy onların şahidləri irəli gəlib bəraət
qazansın,

Dinləyib desin: «Bu düzdür».

¹⁰ Rəbb bəyan edir: «Sizsiniz Mənim
şahidlərim, seçdiyim qullarım,

Belə ki Məni tanıyıb, Mənə
arxalanasınız,

Həm də anlayasınız ki, Mən Oyam.
Məndən əvvəl Allah mövcud olmayıb,
Məndən sonra da olmayacaq.

¹¹ Mənəm Rəbb, yalnız Mənəm,
Məndən başqa qurtarıcı yoxdur.

¹² Mən dedim və Mən qurtardım,
Mən bəyan etdim,

Aranızda başqa allahlar yox idi.
Sizsiniz şahidlərim».

Rəbb bəyan edir, «Allah Mənəm.

¹³ Əzəldən bəri Mən Oyam,
Mənim əlimdən qurtaran yoxdur.

Mən bir şey edəndə buna kim mane ola
bilər?»

Babildən qurtuluş

¹⁴ Sizi Satınalan, İsrailin Müqəddəsi,
Rəbb belə deyir:

«Sizin xatirinizə Babilə ordu
göndərəcəyəm.

††43:3 *Fidyə* – girov tutulmuş yaxud əsir alınmış bir adamı azad etmək üçün verilən pul vəsaiti.

Onların hamısını qaçqın edəcəyəm,
Xaldeylilər də öyündükləri gəmilərlə
qaçacaq.

¹⁵ Mən Rəbbəm, sizin Müqəddəsinizəm,
İsraili yaradanam, Padşahınızam».

¹⁶ Dənizdə və azğın sularla yol, riz açan,

¹⁷ Atlarla döyüş arabalarını,

İgid cəngavərləri ilə ordunu birgə yola
çıxaran Rəbb belə deyir:

«Onlar yıxılıb, qalxa bilməyəcək,
Basdırılıb piltə kimi söndürüldü.

¹⁸ Əvvəlki şeyləri yada salmayın,
Köhnə hadisələr barəsində düşünməyin.

¹⁹ Budur, Mən təzə bir şey edirəm,
O artıq baş verir,

Məgər siz bunu başa düşmürsünüz?

Bəli, Mən çöllükdə yol salacağam,

Quru torpaqda çaylar yaradacağam.

²⁰ Mənim seçdiyim xalqıma su içirtmək
üçün

Çöllükdə su verdiyimə görə,

Quru torpaqda çaylar yaratdığımı görə,

Vəhşi heyvanlar, çaqqallar və dəvəquşu-
ları Məni ucaldacaq.

²¹ Bu xalqı Mən Özüm üçün yaratdım ki,
Mənə həmdlər söyləsin.

İsrailin günahı

²² Lakin sən, ey Yaqub nəslİ,

Mənim adımı çağırmadın,

Ey İsrail, Məndən bezdin.

²³ Yandırma qurbanı üçün Mənə quzular
gətirmədin,

Qurbanlarınla Mənə ehtiram etmədin.

Sənə təqdimlərə görə əziyyət vermədim,
Kündür təqdimləri ilə bezdirmədim.

²⁴ Mənim üçün pulla ətirli qamış
almadın,

Qurbanların piyi ilə Məni doydurmadın.

Əksinə, sən günahlarını Mənə yüklədin,
Təqsirlərinlə Məni yordun.

²⁵ Mənəm Öz xatirimə görə sənİ
üsyankarlığımı silən,

Bəli, Mən günahlarını yada salmaram.

²⁶ Yadıma sal, gəl mühakiməyə gedək,
Bəraət qazanmaq üçün məhkəmədə
işindən danış.

²⁷ İlk əcdadların günaha batdı,

Rəhbərlərin Mənə qarşı üsyankar oldu.

²⁸ Buna görə də Mən

İbadətğahın rəhbərlərini murdarlığa
vadar etdim.

Yaqub nəslini qırğına, İsraili isə rəzalətə
məhkum etdim.

Rəbb yeganə Allahdır

44 İndi isə, ey qulum Yaqub nəslİ,
Seçdiyim İsrail, qulaq as!

² Səni yaradan, ana bətnində quruluş
verən,

İmdadına çatan Rəbb belə deyir:

“Qorxma, ey qulum Yaqub nəslİ,
Ey seçdiyim Yeşurun!”^{¶¶}

³ Susamış torpağı sulayacağam,
Quru torpağa sellər axıdacağam,
Övladlarına Ruhumu ehsan edəcəyəm,
Nəslinə xeyir-duamı verəcəyəm.

⁴ Onlar otlar arasında,

Axar sular kənarında,

Söyüd ağacları kimi boy atacaq.

⁵ Biri «Mən Rəbbinəm» deyəcək,

O birisi Yaqubun adı ilə çağırılacaq.

Digəri də əlinə «Rəbbin quluyam» deyər
yazacaq,

İsrail adını üzərinə götürəcək».

⁶ Rəbb, İsrailin Padşahı, Satınalanı,

Ordular Rəbbi belə deyir:

«Mən birinciyəm, Mən sonuncuyam,

Məndən başqa Allah yoxdur.

⁷ Mənə bənzəyən varmı? Xəbər versin.

Qədim xalqımı yaratdığımından bəri olub-
keçənləri,

Bundan sonra olduqlarını danışıb nəql
etsin,

Bəli, gələcək hadisələri bildirin!

⁸ Qorxmayın, dəhşətə gəlməyin,

^{¶¶}44:2 Yeşurun – İsrailin bir ləqəbi olub *diiz olan* mənasını verir.

[§]43:20 1Pet. 2:9 [¶]44:6 Yeş. 48:12; Vəhy 1:17; 22:13

Mən sizə əzəldən bəri bunu söyləyib
danışmadımmı?
Siz Mənim şahidlərimsiniz!
Məndən başqa Allah varmı?
Başqa Qaya yoxdur.
O birilərini tanımıram».

Bütlərə səcdə edənlər xəcalət çəkəcəkdir

⁹ Bütləri düzəldən adamlar puçdur,
Zövq aldıkları əşyalardan heç bir xeyir
yoxdur.

Bütlərə qulluq edənlər heç bir şey
görmür,
Heç bir şey bilmir,
Onlar axırda xəcalət içində olacaq.

¹⁰ Kim istəyər fayda verməyən allah
düzəltsin,

Tökmə büt yaratsın?

¹¹ Budur, bunları düzəldənlərin hamısı
xəcalət içində olacaq.

Ustalar isə özləri də insandır,
Qoy onların hamısı toplaşib məhkəmədə
dursun,

Dəhşətə düşüb birlikdə xəcalət çəksin.

¹² Dəmirçi alətini götürüb,
Kömürün odunda işləyir,
Çəkiyə dəmirə ölçü verir,
Güclü əli ilə üstündə çalışır.

Onda ac qalır, taqətdən düşür,
Susuz qalıb üzülür.

¹³ Dülğər iplə ölçür,
Ağacı tabaşirlə nişanlayır,
Rəndələyir, istənilən şəkə salır,
Pərgarla dairə çəkir,

İnsan surəti verir,
İnsan gözəlliyinə bənzər düzəldərək
Evinə qoymaq üçün bir büt yaradır.

¹⁴ İnsan özü üçün sivr ağacları kəsir,
Şam ağacını, palıd ağacını seçir.
Meşədə özü üçün bir ağac götürür,
Küknaq ağacı əkir və yağış onu böyüdür.

¹⁵ Sonra ağac oduna işləyir.
İnsan gətirdiyi odunla həm isinir,
Həm sobanı yandırır, çörək bişirir.
Həm də özünə bir allah düzəldir,
Düzəldiyi bütün qarşısında səcdə edir,

Yerə sərilir.

¹⁶ Odunun bir hissəsini yandırır,
Alovunda ət qızardır,
Qarnını doyuraraq, isinib deyir:
«Ah, isindim, odun istisini hiss etdim!»

¹⁷ Ağacın qalıqından özünə allah,
Bir oyma büt düzəldib
Qarşısında yerə sərilir, səcdə edir.
Bu bütə dua edib yalvarır:

«Məni xilas et, çünki sənsən mənim
allahım!»

¹⁸ Onlar bilmir, dərk etmir,
Çünki gözləri də, zehinləri də elə
bağlıdır ki,
Görməzlər, anlamazlar.

¹⁹ Buna fikir vermirlər, bilmirlər,
Dərk etmirlər ki, belə desinlər:

«Odunun bir hissəsini yandırdım,
Közündə də çörək bişirdim, ət qızartdım,
yedim.

Qalıqından bir murdar şey düzəldimmi?
Bir parça taxtanın qarşısında yerə
sərilimmi?

²⁰ Bu, kül yemək kimi boş işdir,
Aldanmış ürəkləri onları yoldan azdırır,
Canlarını qurtara bilmir və sağ əlimdəki
əşya aldadıcı deyilmi?»

Rəbb Yaradan və Xilaskardır

²¹ «Ey Yaqub nəslini,
Dediyim sözləri xatırla,
Çünki sən qulumsan, ey İsrail,
Mən səni yaratdım, sən Mənim
qulumsan,

Səni unutmam, ey İsrail!
²² Üsyankarlığını bulud kimi dağıtdım,
Günahlarını duman kimi sildim,
Mənə tərəf dön,

Çünki Mən səni satın aldım».

²³ Tərənnüm edin, ey göylər,
Çünki bunu edən Rəbdir.
Çığırın, ey torpağın dərinlikləri,
Ey dağlar, ey meşə, ey meşədəki bütün
ağaclar,

Sevincdən haray çəkin,
Çünki Rəbb Yaqub nəslini satın aldı,

İsraildə izzətini aşkar etdi.

²⁴uv Səni Satınalan,

Ana bətnində quruluş verən Rəbb deyir:
«Bütün şeyləri yaradan, göyləri təkcə
yayan,

Təkbaşına yer üzünü sərən,

²⁵ Yalançı peyğəmbərlərin möcüzələrini
boşa çıxaran,

Falçıları ifşa edən,

Müdrlikləri geri qaytaran,

Onların biliyini heç çevirən,

²⁶ Qulunun sözlərini icra edən,

Elçilərinin sözlərini gerçək edən,

Yerusəlim üçün “burada sakinləri
təzədən məskunlaşacaq”,

Yəhuda şəhərlərinə “bunlar yenidən
qurulacaq,

Xarabalıqları yenidən bərpa edəcəyəm”
deyən Rəbb Mənəm.

²⁷ Dərin sulara “Quru! Mən çaylarını qu-
rudacağam” söyləyən,

²⁸ Kir haqqında “o, çobanımdır,

Xoşuma gələnlərin hamısını həyata
keçirəcəm”,

Yerusəlim haqqında “yenidən
qurulacaq”,

Məbəd haqqında “təməlin qoyulacaq”
deyən Rəbb Mənəm».

Rəbb Fars padşahı Kiri seçir

45 Rəbb məsh etdiyi adama –
Sağ əlindən tutduğu Kirə belə
deyir.

Onun önündə millətləri baş
əydirəcəyəm,

Padşahları qüdrətindən məhrum
edəcəyəm,

Önündə qapıları açacağam,

Darvazalar onun qarşısında bir daha
bağlanmayacaq.

Rəbb deyir:

² «Mən qarşında gedib dağları düzən-
gaha çevirəcəyəm,

Tunc qapıları qırıb

Dəmir qıfılları sındıracağam.

³ Qaranlıqda gizlənmiş sərvətlərini,
Gizli yerlərdə saxlanılan xəzinələri sənə
verəcəyəm ki, biləsən:

Səni adınla çağıran Rəbb Mənəm, İs-
railin Allahıyam Mən.

⁴ Qulum Yaqub nəslİ, seçdiyim İsrail
naminə

Səni adınla çağırıb hörmət göstərdim,
Halbuki sən Məni tanıyırdın.

⁵ Rəbb Mənəm, başqası yoxdur,

Məndən başqa Allah yoxdur.

Səni Mən gücləndirəcəyəm,

Halbuki Məni tanıyırdın.

⁶ Beləliklə, gündoğandan günbatana
qədər qoy bilsinlər ki,

Məndən savayı heç kim yoxdur,

Rəbb Mənəm, başqası yoxdur.

⁷ Nuru, qaranlığı, sülhü, fəlakəti yaradan
Mənəm,

Bütün bunları edən Rəbb Mənəm.

⁸ Ey göylər, yuxarıdan damlayın,

Qoy buludlar salehlik yağdırsın,

Torpaq açilsın, xilas bəhrəsini
yetişdirsin,

Onunla birlikdə salehlik bitsin.

Bunları yaradan Rəbb Mənəm».

Hər şeyi yaradan Allahdır

⁹wYaradını ilə çəkişənin vay halına!

Çəkişən özü də saxsı qablar arasında yal-
nız saxsı parçasıdır.

Gil öz dulusçusuna «Nə düzəldirsən?»

Yaxud «yaratdığın şeyin dəstəkləri yox-
dur» deyə bilərmİ?

¹⁰ Atasına «Dünyaya məni nə üçün
gətirdin?»

Anasına «Məni nə üçün doğdun?»
deyənin vay halına!

¹¹ İsrailin Müqəddəsi,

Onu yaradan Rəbb belə deyir:

«Övladlarımlın gələcəyi haqqında

^u44:24 1Kor. 1:20 ^v44:24 2Saln. 36:23; Ezra 1:2

^w45:9 Yeş. 29:16; Rom. 9:20

Mənə sual verə bilərsinizmi?
Gördüklərim işlər barəsində
Mənə əmr edə bilərsinizmi?
¹² Dünyanı da, yer üzündə yaşayan
adama da Mən yaratdım.

Mənim əllərim göyləri yaydı,
Əmrimlə səma cisimləri quruldu.

¹³ Mən Kiri ədalətlə hərəkət etməyə
vadar etdim.

Yollarını dürtüst edəcəyəm.

O, şəhərimi tikəcək,
Sürgün olunmuş adamlarımı
Fidyəsiz, bəxşişsiz azad edəcək».
Bunu Ordular Rəbbi deyir.

¹⁴ Rəbb belə deyir:
«Misirlilərin var-dövləti, Kuşun ticarət
gəliri,
Ucaboylu Sevalılar yanınıza gəlib qu-
lunuz olacaq.

Onlar buxovlanacaq və ardınızca
gedəcək,

Qarşınızda yerə sərilib yalvaracaq:
“Allah yalnız sizinlədir və başqa birisi
yoxdur.

Bundan savayı Allah yoxdur”».

¹⁵ Həqiqətən, Sən Özünü gizlədən
Allahsan,

Ey İsrailin Allahı, ey Qurtarıcı!

¹⁶ Büt düzəldənlərin hamısı
utandırılacaq,
Rüsvay olacaq, xəcalət çəkib
uzaqlaşacaq.

¹⁷ Amma İsrailə qurtuluşu Rəbb verəcək.
Bu qurtuluş əbədi sürəcək.
Əsrlər boyu İsrail utanmayacaq, rüsvay
olmayacaq.

¹⁸ Göyləri yaradan Rəbb bircə olan
Allahdır!

O, dünyanı yaratdı, ona quruluş verdi,
Rəbb dünyanı qarmaqarışq yaratmadı,
Onu yaşamaq üçün qurdu.

O deyir: «Mən Rəbbəm, başqası yoxdur!

¹⁹ Mən gizləndə, qaranlıq dünyasında
danışmadım,

Yaqub nəslinə “Məni qarmaqarışq yerdə
axtarın” demədim.

Doğrusunu söyləyən, ədaləti bəyan edən
Rəbb Mənəm.

Allah və Babilin bütləri

²⁰ Yığışın, gəlin, bir yerə toplaşın, ey mil-
lətlərdən sağ qalan kəslər!

Taxta bütləri gəzdirənlər,

Xilas verməyən allahlara dua edənlər
heç nə bilmir.

²¹ Danışın, işinizi təqdim edin,

Qoy hamı birlikdə məsləhətləşib
söyləsin:

“Bunu qədimdə kim bəyan etdi,
Keçmişdə kim bildirdi?”

Bunu Mən Rəbb, demədimmi?

Məndən başqa Allah,
Ədalətli Allah və Qurtarıcı yoxdur.

Məndən başqası yoxdur.

²² Ey yer üzünün qurtaracağınadək hər
yerdə yaşayanlar,

Mənə tərəf dönün və xilas olun!

Çünki Mən Allaham və başqası yoxdur!

²³ *Varlığuma and içdim,

Ağzımdan çıxan kəlmə doğrudur, boşa
çıxmaz.

Hər diz önümdə çökəcək,

Hər dil Mənə and içəcək.

²⁴ Mənim üçün belə deyəcəklər:

“Salehlik və qüvvət yalnız Rəbdədir.

Ona qarşı qəzəblənənlər hüzuruna gəlib
utanacaqlar.

²⁵ Bütün İsrail nəslə Rəbdə haqq
qazanacaq və izzətlənəcək”».

46 «Belə allahı diz çökdü,

Nevo allahı əyildi,

Babilin bütləri heyvanlara, öküzlərə
yükləndi,

Daşınan əşyalar heyvanlara ağır yük
oldu.

² Onlar birgə əyildilər, diz çökdülər,

Yük oldular, bundan qurtula bilməyib
əsirliyə aparıldılar.

³ Qulaq asın Mənə, ey Yaqub nəslı,
 Ey bütün İsrail nəslının sağ qalanları!
 Anadan olandan sizi aparıram,
 Bətdən çıxandan sizi daşıyıram.
⁴ Siz qocalanacan Mən Oyam,
 Saçlarınıza dən düşənəcən
 Mən sizi aparacağam,
 Sizi Mən yaratdım, Mən daşıyacağam.
 Bəli, Mən sizi aparacağam və xilas
 edəcəyəm.
⁵ Məni kimə bənzədəcəksiniz, kimə
 oxşadacaqsınız,
 Kiminlə müqayisə edəcəksiniz ki, biz
 oxşar olaq?
⁶ Kimsə pul kisəsindən qızıl çıxarır,
 Tərəzidə gümüş çəkir,
 Bu puldan zərgərə büt düzəltdirir,
 Sonra önündə yerə sərilib səcdə edir!
⁷ Onu çiyinlərinə yükləyib daşıyırlar,
 yerinə qoyurlar.
 Beləcə büt durur, yerindən tərpənmir.
 Ona yalvarırlar, o cavab vermir,
 Heç bir bələdan qurtarmır.
⁸ Ey üsyankar insanlar, bunu xatırlayın,
 Mərd olun, yadınızdan çıxarmayın!
⁹ Qədimdən bəri olan hadisələri
 xatırlayın,
 Çünki Allah Mənəm, başqası yoxdur,
 Mənəm Allah, Mənə bənzəri yoxdur!
¹⁰ Axırı əvvəldən,
 Baş verməmiş hadisələri əzəldən
 bildirən,
 “Niyətim baş tutacaq,
 İstədiyim hər şeyi edəcəyəm” deyən
 Mənəm.
¹¹ Şərqdən bir yırtıcı quşu,
 Uzaq diyardan niyyətimi yerinə yetirən
 adamı çağırın Mənəm.
 Mən bunları dedim,
 Mütləq yerinə yetirəcəyəm,
 Mən niyyət etmişəm, bunu icra
 edəcəyəm.
¹² Ey salehlikdən uzaq olan dikbaş
 insanlar!

Məni dinləyin!
¹³ Salehliyiniz yaxındır, uzaq deyil,
 Qurtuluşum ləngiməyəcək.
 Siona xilas, İsrailə izzətimi bəxş
 edəcəyəm.

Babilin düşkünlüyü

47 ^yEy bakirə Babil qızı,
 Düş aşağı, torpaqda otur.
 Ey Xaldey qızı,
 Artıq taxt yoxdur, yerdə otur.
 Bundan sonra sənə
 “Zərif, nazlı” deməyəcəklər.
² Bir cüt dəyirman daşı götür, unu üyüt.
 Örpəyini aç, balağın qaldır,
 Baldırların açıb çaylardan keç.
³ Çılpaqlığın açılacaq, ayıb yerin
 görünəcək.
 Mən intiqam alacağam,
 Heç kimi əsirgəməyəcəyəm».
⁴ Bizi Satınalan İsrailin Müqəddəsidir,
 Onun adı Ordular Rəbbidir.
⁵ Rəbb deyir: «Ey Xaldey qızı,
 Qaranlığa çəkil, sakitcə otur!
 Çünki bundan sonra səni daha
 Padşahlıqların mələkəsi
 çağırmayacaqlar!
⁶ Öz xalqıma qəzəbləndim,
 İrsimi kiçildib sənə verdim.
 Lakin sən onların halına acımadın,
 Hətta yaşlılara da ağır boyunduruq
 yüklədin.
⁷ “Həmişə əbədi mələkə olacağam”
 deyə düşünürdün.
 Bunları ürəyinə gətirmirdin, sonu
 düşünmürdün.
⁸ İndi isə qulaq as, ey əmin-amanlıqda
 yaşayan zövq düşkünü!
 Sən ürəyində deyirdin: “Mən mənəm,
 Məndən başqası yoxdur.
 Heç vaxt dul qalmayacağam,
 Övlad itirmək dərdini bilməyəcəyəm”.
⁹ Bu iki bəla bir gündə,
 Qəflətən başına gələcək.

Böyük cadugərliyinə, hədsiz ovsunçuluq etdiyinə baxmayaraq,
Həm övladlarını itirəcək, həm də dul qalacaqsan.

¹⁰ Pisliyinə güvəndin,
Dedin: “Məni heç kim görmür”.

Sənin hikmətin və biliyin səni azdırdı.
Düşündün: “Mən mənəm,
Məndən başqası yoxdur”.

¹¹ Lakin üzərinə belə gələcək,
Sən onun qarşısını ala bilməyəcəksən,
Sən xərac versən də, bu fəlakət üstünə gələcək,
Bilmədiyən belə qəflətən üzərinə düşəcək.

¹² Gənc yaşlarından bəri
Məşğul olduğun ovsunçuluğuna və böyük cadugərliyinə davam et.
Bəlkə onlardan bir xeyir görərsən,
Bəlkə düşmənlərini onlarla vahiməyə sala bilərsən!

¹³ Aldığın çoxlu məsləhətlər səni üzdü.
Qoy ulduz falına baxanlar, münəccimlər,
Yeni ay çıxanda olacaq hadisələri bildirənlər

İndi gəlib səni
Başına gələn bələlərdən xilas etsinlər.

¹⁴ Bax, onlar küləş kimidir,
Od onları yandırır-yaxar.
Özlərini alovun gücündən xilas edə bilməyəcəklər.

Bu alov isinmək üçün kömürlü od deyil,
Qabağında oturulacaq od deyil.

¹⁵ Sənin işlədiyən, cavanlığından bəri alver etdiyən adamların
Aqibəti belə olacaq.
Hər kəs öz yolu ilə gedəcək, səni xilas edən olmayacaq.

İsrailin inadkarlığı

48 Ey Yaqub nəslİ,
İsrail adı ilə çağırılan,
Yəhudanın belindən gələn,
Rəbbin adı ilə and içən,
İsrail Allahının adını etiraf edən,

Fəqət buna həqiqətlə və salehliklə əməl etməyən nəsil,

Buna qulaq as!

² Müqəddəs şəhərdən olduğunuza görə,
İsrail Allahına bel bağladığınıza görə fəxr edirsiniz.

Onun adı Ordular Rəbbidir.

³ Olub-keçənləri əvvəldən Mən bəyan etdim.

Bu sözlər ağzımdan çıxdı və onları Mən bildirdim.

Sonra qəflətən bunları həyata keçirdim və onlar yerinə yetdi.

⁴ Bilirdim inadkar olduğunuzu,
Dəmir boyunlusunuz, tunc alınlısınız.

⁵ Bunları sizə qədimdən bəri bildirdim,
Baş verməmişdən əvvəl sizə xəbər verdim ki,

Siz “bunu bütüm etdi, oyma və tökmə bütülər

Bunları əmr etdilər” deməyəsiniz.

⁶ Bunu eşitdiniz, indi isə hamısına nəzər salın.

Bəs bunu qəbul etməyəcəksiniz?
İndi isə Mən sizə yeni şeyləri,
Bilmədiyiniz gizli şeyləri bildirəcəyəm.

⁷ Bunlar indi yaradılır, keçmişdə yox.
Siz bunu bu günə qədər bilmədiniz,
Ona görə “bunu bilirdik” deyə bilməzsınız.

⁸ Siz bu barədə nə eşitmisiniz,
Nə də xəbəriniz olub,
Keçmişdən bəri qulaqlarınız bağlıdır.

Nə qədər xain olduğunuzu bilirəm,
Ana bətnindən belə, sizin üsyankar çağırılacağınızdan xəbərdaram.

⁹ Adım naminə qəzəbimi saxlayırdım,
Şöhrətim naminə qeyzimin qabağını alırdım ki, sizi məhv etməyim.

¹⁰ Budur, Mən sizi gümtüş kimi olmasa da, təmizlədim,
Sizi izzətə ocağında çəkdim.

¹¹ Öz xatirimə, Öz xatirimə bunu edirəm.
Axı niyə Mənim adım küfrlə çəkilsin?
Mən Öz izzətimi heç kimə vermərəm.

Rəbb İsraili satın alır

^{12a}Qulaq as Mənə, ey Yaqub nəsli, çağırduğum İsrail!

Mən Oyam, Mən birinciyəm, Mən sonuncuyam.

¹³Mənim əlim yerin təməlini qoydu, Sağ əlim göyləri sərdi.

Mən onları çağıranda onlar birlikdə düzülür.

¹⁴Həminiz toplaşın, dinləyin!

Bütlərdən hansıdır bu şeyləri bəyan edən?

Rəbbin sevdiyi adam Babilədə Onun məqsədini yerinə yetirəcək,

Onun əli Xaldeylilərə qarşı qalxacaq.

¹⁵Mən, bəli Mən dedim,

Onu Mən çağırardım,

Onu gətirdim,

O öz yolunda uğurlu olacaq.

¹⁶Mənə yaxın gəlin, bunu dinləyin!

Başlanğıcdan bəri Mən açıq danışdım,

O vaxtdan indiyədək oradayam.

Xudavənd Rəbb indi Məni və Ruhunu göndərdi».

¹⁷Səni Satınalan, Rəbb, İsrailin Müqəddəsi belə deyir:

«Allahın Rəbb Mənəm,

Mən sənin xeyrinə səni öyrədərəm,

Getdiyən lazım olan yolla səni aparıram.

¹⁸Ah, kaş ki sən Mənim əmərlərimə diqqət yetirəydin!

Onda əmin-amanlığın heç vaxt qurumayan çay kimi axardı,

Səlehliliyin dəniz dalğaları kimi olardı.

¹⁹Nəslin dəniz qumu kimi,

Övladların qum dənələri kimi olardı.

Adları qarşımda nə pozulardı, nə də silinərdi».

^{20b}Babildən çıxın, Xaldeylilərin torpağından qaçın,

Sevinc səsi ilə bəyan edin, bunu bildirin,

Dünyanın ən uzaq yerlərinə bu xəbəri çatdırın,

Deyin: «Rəbb qulu Yaqub nəslini satın aldı».

²¹Səhradan keçərkən susuzluq çəkmədilər.

Rəbb onlar üçün qayadan su axıtdı,

Qayanı yardı və oradan su fişqırdı.

^{22c}«Pislərə isə sülh yoxdur» Rəbb deyir.

Rəbbin qulu çağırışını izah edir

49^dEy uzaq diyarlar, Məni dinləyin!
Ey uzaqda yaşayan ümmətlər, yaxşı qulaq asın!

Rəbb məni anadan olandan bəri çağırmışdı,

Ana bətnindən adımları yadına saldı.

^{2e}Ağzımı iti qılinc kimi etdi,

O məni əlinin kölgəsində gizlətdi.

O məni iti ox edib

Öz oxdanında saxladı.

³Mənə dedi: «Qulumsan, ey İsrail,

Mən sənənlə izzətlənəcəyəm».

⁴Amma mən dedim:

«Mən boş yerə çalışdım,

Gücümü hədəf yerə tükətdim.

Rəbb mənə yenə haqq qazandırır,

Mükafatım Allahımdadır».

⁵Rəbb məni qulu etmək üçün

Ana bətnində mənə quruluş verdi ki,

Yaqub nəslini Ona tərəf döndərim,

İsraili Onun önünə toplayım.

Onun gözündə hörmət qazandım,

Qüdrətim Allahım oldu.

Rəbb indi belə deyir.

^{6fg}O deyir:

«Yaqub qəbilələrinin bərpası,

İsrailin sağ qalanlarının geri qayıtması üçün

Qulum olmağın kifayət deyil.

Səni millətlərə nur edəcəyəm ki,

^a48:12 Yeş. 44:6; Vəhy 1:17; 22:13

^b48:20 Vəhy 18:4

^c48:22 Yeş. 57:21

^d49:1 Yer. 1:5

^e49:2 İbr. 4:12; Vəhy 1:16

^f49:6 Yeş. 42:6; Luka 2:32; Həv. 26:23

^g49:6 Həv. 13:47

Xilasım dünyanın ən uzaq yerlərinə yayılısın».

Allah Öz qulunu ruhlandırır

⁷ Adamların nifrət etdiyi,
Millətin həqarətlə baxdığı,
Hökmdarların qulu olan şəxsə,
İsrailin Satınalanı, Müqəddəsi,
Rəbb belə deyir:
«İsrailin Müqəddəsi,
Sadiq Rəbb səni seçdiyinə görə
Padşahlar səni görüb ayağa qalxacaq,
Əmirilər qarşında yerə səriləcək».
⁸ Rəbb belə deyir:
«Münasib vaxtda sənə cavab verdim,
Xilas günü sənə kömək etdim.
Səni hifz edəcəyəm.
Səni xalqım üçün əhd edəcəyəm ki,
Dağılmış ölkəni bərpa edəsən,
İrs olaraq yenə sahiblərinə verəsən.
⁹ Dustaqlara “çıxın”,
Zülmətdə oturanlara
“Özünüzü göstərin!” deyəsən.
Onlar yol boyunca quzu kimi
bəslənəcək,
Hər çıpaq təpədə otlaq tapacaq.
¹⁰ Onlar nə ac, nə də susuz qalacaq,
Qızmar isti və günəş onları vurmayacaq.
Çünki onlara mərhəmət edən yol
göstərəcək,
Onları bulaqlara doğru yönəldəcək.
¹¹ Mən bütün dağlarımı yola
döndərəcəyəm,
Yollarımı hamar edəcəyəm.
¹² Budur, xalqım uzaq yerlərdən,
Kimisi şimaldan, kimisi qərbdən,
Kimisi isə Sinim ^{§§} ölkəsindən gələcək».
¹³ Tərənnüm edin, ey göylər,
Ey yer üzü, fərəhlən!
Ey dağlar, sevinc nidalarına qoşulun!
Çünki Rəbb xalqına təsəlli verəcək,
İztirab çəkənlərinə rəhm edəcək.

Sionun bərpası

¹⁴ Amma Sion dedi: «Rəbb məni tərək etdi,
Xudavəndim məni unuddu».
¹⁵ Rəbb isə deyir: «Ana südəmər körpəsini heç unudarmı?
Bətnindən çıxan oğluna rəhm etməzmi?
Ana öz körpəsini unutsa belə,
Mən səni əsla unutmaram.
¹⁶ Mən sənin adını ovuclarımda həkk etmişəm,
Ey Sion, divarların daima önümdədir.
¹⁷ Oğulların tələsib yanına gələcək,
Səni qarət edənlər, soyğunçular çıxıb gedəcək.
¹⁸ Qaldır başımı, bax ətrafına:
Hamı yığılıb yanına gəlir.
Mən Rəbb Varlığıma and içib bəyan edirəm ki,
Onların hamısı sənin üçün bər-bəzək olacaq,
Gəlin kimi onları taxıb fəxr edəcəksən!

Allah İsrail xalqını bərpa edib artıracaq

¹⁹ Xarabalığa, viranəliyə dönmüştün,
Ölkən yerlə yeksan olmuşdu.
Amma indi bu torpaq sakinlərin üçün dar olacaq,
Səni xaraba qoyanlar səndən uzaqda duracaq.
²⁰ Sənin sürgündə doğulmuş övladların Səsinə ucaldıb belə deyəcək:
“Bu yer bizim üçün dar gəlir,
Yaşamaq üçün bizə yer ver”.
²¹ Sən qəlbində deyəcəksən:
“Axı bunları mənim üçün kim doğdu?
Övladlarım itkin düşmüşdü, sonsuz oldum,
Sürgün edilmişdim, qovulmuşdum.
Belə isə bunları kim böyütdü?
Mən tək-tənha qalmışdım,

§§49:12 Sinim – zənn edilir ki, Misirdəki bir bölgənin adıdır.

Bəs bunlar haradan gəlib-çıxdı?»

²²Xudavənd Rəbb belə deyir:

«Budur, Mən əlimi millətlərə

Bir işarə kimi uzadacağam,

Bayrağımı xalqlar arasında
qaldıracağam.

Onlar sənin oğullarını qucağında,

Qızlarını çiynlərində gətirəcək.

²³Padşahlar sənə atalıq,

Mələklər sənə analıq edəcək.

Üzüstə yerə sərilib sənə səcdə edəcəklər,

Ayaqlarının tozunu yalayacaqlar.

Onda biləcəksən ki, Mən Rəbbəm,

Mənə güvənənlər utanmayacaq».

²⁴Məgər güclünün əlindən qənimət
alına bilərmə?

Zorakının əlindən əsirlər qurtula
bilərmə?

²⁵Amma Rəbb belə deyir:

«Bəli, güclünün əlindən əsirlər də alına
bilər,

Zorakının əlindən qənimət də götürülə
bilər,

Sənənlə çəkişənlərlə Mən çəkişəcəyəm,

Övladlarını Mən qurtaracağam.

²⁶Sənə zülm edənlərə öz ətlərini
yedirəcəyəm,

Öz qanları ilə sərxoş olub

Şirin şərab içənlərin halına düşəcəklər.

Beləcə bütün bəşər biləcək ki,

Səni qurtaran Rəbb Mənəm.

Səni Satınalan, Yaququn qüdrətli Allahu
Mənəm».

İsrailin günahına görə cəzası

50 Rəbb belə deyir:

«Boşadığım ananızın talağı
haradadır?

Borc verənlərimin hansı birinə satdım
sizi?

Siz şəhər əməllərinizə görə satıldınız,

Ananız üsyankarlığımız üzündən
qovuldu.

²Bəs nə üçün Mən gələndə heç kim
olmadı?

Axı niyə Mən çağıranda cavab verən
olmadı?

Məgər Mənim əlim zəifləyib ki,

Xilas etməyə qadir olmasın?

Yaxud Mənim sizi qurtarmağa gücüm
çatmazmı?

Mən qəzəbimlə dənizi quruduram,

Çayları səhraya çevirirəm.

Suyun çatışmazlığından balıqlar iyənir,
susuzluqdan ölür.

³Mənəm göyləri zülmətə bürüyən,

Oranı çulla örtən».

Rəbbin qulunun itaəti

⁴Yorğunlara sözlə dayaq olmağı bilim
deyə

Xudavənd Rəbb mənə savadlıların dilini
verdi.

O hər səhər qulağımı oyadır ki,

Savadlı adamlar kimi dinləyə bilim.

⁵Xudavənd Rəbb qulağımı açdı,

Mən qarşı durmadım, geri çəkilmədim.

⁶Məni döyənlər üçün belimi açdım,

Üzümü saqqalımı yolanlara tərəf
uzatdım.

Təhqirlərdən, tüpürçəklərdən üzümü
gizlətmədim.

⁷Xudavənd Rəbb mənə kömək etdiyinə
görə utanmayacağam.

Buna görə də üzümü çaxmaq daşı kimi
etdim.

Bilirəm ki, əsla xəcalət çəkməyəcəyəm.

⁸Mənə haqq qazandıran yaxındadır.

Mənimlə kim mübahisə etmək istəyir?

Qoy mənimlə üz-üzə gəlsin.

Kimdir rəqibim?

Qoy yanıma gəlsin.

⁹Mənə kömək edən Xudavənd Rəbdir.

Kim məni təqsirkar çıxara bilər?

Rəqiblərimin hamısı paltar kimi
köhnələcək,

Onları güvə yeyib məhv edəcək.

¹⁰ Aranızda Rəbdən qorxan,
Qulunun sözüne qulaq asan varmı?
Qaranlıqda gəzən, nurdan məhrum olan
Rəbbin adına güvənsin, Allahına
arxalansın.

¹¹ Ey sizlər, od qalayıb, qıgılıcı
qoruyanlar,
Hamınız öz odunuza, yandırdığınız
qıgılıcının içinə atılın.
Mənəm əlimdən aldığınız pay bu olacaq:
Əzab içində qalacaqsınız.

Yerusəlimə təsəlliverici sözlər

51 Ey salehliyi arayanlar, Rəbbi
axtaranlar,
Məni dinləyin!
Yonulduğunuz qayaya,
Çıxarıldığınız çuxurun dərinliyinə baxın.

² Atanız İbrahimə, sizi doğan Saraya
baxın!

Mən onu tək çağırdım, xeyir-dua
verdim,

Nəslini artırdım.

³ Həqiqətən, Rəbb Siona və onun xara-
balıqlarına təsəlli verəcək.

Səhrələrini Edenə, çöllərini Rəbbin
bağına döndərəcək.

Orada sevinc və şadlıq tapacaqlar,
Şükürlər, ilahilər oxunacaq.

⁴ Ey xalqım, Məni dinlə,
Ey ümmətim, Məni eşit!

Qanun Məndən çıxacaq,
Ədalətimi nur tək

Xalqlara ehsan edəcəyəm.

⁵ Salehliyim yaxındır, qurtuluşum gəlir,
Xalqları Öz gücümle mühakimə
edəcəyəm.

Uzaq diyarlar Mənə bel bağlayır,
Qüvvətimə ümid edir.

⁶ Başınızı qaldırıb göylərə nəzər salın,
Aşağıya, yer üzünə baxın.

Çünki göylər dağılacaq tüstü kimi,
Yer üzü paltar kimi köhnələcək.

Beləcə yer üzünün sakinləri də qırılacaq.
Lakin Mənim xilasım əbədidir,
Salehliyim sonsuzdur.

⁷ Ey salehlikdən xəbərdar olanlar,
Qanunumu qəlblərində saxlayan xalq,
Mənə qulaq asın!

Adamların məzəmmətindən qorxmayın,
Onların söyüşlərindən dəhşətə
düşməyin.

⁸ Onlar güvənin yediyi paltar kimi məhv
olacaq,

Qurdun yediyi yun kimi məhv olacaq.
Lakin Mənim salehliyim əbədidir,

Qurtuluşum nəsillər boyu duracaqdır.

⁹ Qalx, qalx, güclən, ey Rəbbin qolu!

Qədim zamanlardakı kimi

Qalx əvvəlki nəsillərin vaxtında olduğu
kimi!

Sən Rahavı *parça-parça etmədinmi?

Sən əjdahanın bədənini deşmədinmi?

¹⁰ Dənizi, dərin suları Sən
qurutmadınmi?

Satın alınan xalqınun keçməsindən ötrü
Dənizin dərinliklərini yola çevirən

Sən deyildinmi?

¹¹ Rəbbin satın alınmış adamları
qayıdacaq,

Sevinclə nəgmə deyərək Siona gələcək.

Üzlərində əbədi sevinc olacaq,

Onlar sevinc və şadlıq tapacaq,

Kədər və qəm-qüssə yox olacaq.

¹² Rəbb deyir: «Sizə təsəlli verən Mənəm,
Mən!

Fani insandan, ot kimi solan bəşər oğlundan
qorxan

Gör sən kimsən?

¹³ Səni yaradan, göyləri sərən,

Dünyanın təməlini qoyan Rəbbi necə
unudursan?

Səni məhv etmək niyyətində olan

Zülmkarın qəzəbindən gün boyu, dayan-
madan qorxursan.

Bəs hanı zülmkarın qəzəbi?

*51:9 Rahav – bax: Yeş. 30:7.

¹51:11 Yeş. 35:10

¹⁴ Zəncirlərlə buxovlanmış dustaqlar
Tezliklə azadlığa çıxacaq.
Ölüm çuxuruna düşməyəcək,
Çörəkləri əskik olmayacaq.

¹⁵ Allahınız Rəbb Mənəm.

Mənəm dənizi gur dalğalarla çalxalayan.
Ordular Rəbbidir Onun adı!

¹⁶ Mən sözlərimi sənin ağzına qoydum,
Əlimin kölgəsində səni gizlətdim ki,
Göyləri qurum, dünyanın təməlini
qoyum,

Siona “Xalqım sənsən” deyim».

Yerusəlimin əzabının sonu

¹⁷ ^mOyan, oyan, qalx ayağa, ey
Yerusəlim!

Sən ki Rəbbin əlindən
Qəzəb kasasını alıb içdin.

Sərxoşluq kasasını axıra qədər boşaltdın.

¹⁸ Doğduğu bütün oğullardan ona yol
göstərən,

Böyütdüyü bütün oğullardan ona əl tu-
tan olmadı.

¹⁹ Bu iki bəla sənin başına gəldi,
Dərdinə kim şərikin olacaq?

Qarət, dağıntı, qıtlıq və qılinc!
Sənə necə təsəlli verim?

²⁰ Övladların taqətdən düşüb,
Rəbbin qəzəbi, Allahının məzəmməti
üzərlərindədir.

Onlar tələyə düşmüş cüyür kimi
Hər küçə başında uzanıb.

²¹ Buna görə də, ey yaralı Yerusəlim,
Şərəbsiz sərxoş xalq, bunu eşit!

²² Xudavəndin Rəbb, Öz xalqını müdafiə
edən

Allahın belə deyir:

«Budur, sərxoşluq kasasını əlindən
almışam.

Qəzəbimin kasasından artıq
içməyəcəksən.

²³ Bu kasanı sənin zülmkarlarının əlinə
verəcəyəm.

Axı onlar sənə belə dedi:

“Uzan yerə, üstündən keçək”.

Sən də kürəyini torpaq kimi, yol kimi et-
din ki, üstündən keçsinlər».

Yerusəlimin sevinci

52 ⁿQalx, qalx, ey Sion, qüdrətinə
qurşan!

Ey müqəddəs şəhər, ey Yerusəlim,

Gözəl paltarlarını geyin!

Çünkü sünnətsizlər, murdarlar

Sənin darvazalarından əsla keçməyəcək.

² Üst-başındakı tozu çırp,

Qalx, ey Yerusəlim, taxtına otur,

Zənciri boynundan qır,

Ey əsir aparılan Sion qızı!

³ Rəbb belə deyir:

«Siz müftə satılmışdınız,

Müftə də satın alınacaqsınız».

⁴ Xudavənd Rəbb belə deyir:

«Xalqım qürbətdə yaşamaq üçün

Əvvəllər Misirə enmişdi.

Sonra Aşşurlular onlara boş yerə zülm
etdi.

⁵ «Xalqım nahaq yerə götürülüb aparıldı,
İndi bundan Mənə nə qaldı?» Rəbb
bəyan edir.

Bu, Rəbbin sözüdür:

«Onların başçıları ah-zar edir,

Həmişə, gün boyu adım küfrlə çəkilir.

⁶ Buna görə xalqım

Mənim adımı tanıyacaq,

O gün “budur, Mənəm” deyənin Mən
olduğunu başa düşəcək».

⁷ ^pSülh xəbəri gətirən,

Dağları aşıb-gələn

Müjdəçinin qədəmləri necə də gözəldir!

O, xoş müjdə gətirir,

Qurtuluş xəbəri verir,

Sion xalqına

«Allahınız hökm sürür!» bəyan edir.

⁸ Qulaq asın! Gözətçilər səslərini ucaldır,
Birlikdə mədh oxuyur,

^m51:17 Vəhy 14:9-10; 16:19 ⁿ52:1 Vəhy 21:2,27 ^o52:5 Rom. 2:24

^p52:7 Nah. 1:15; Rom. 10:15; Ef. 6:15

Çünkü Rəbbin Siona qayıdışını
Öz gözləri ilə görür.

⁹ Ey Yerusəlim xarabalıqları,
Şənlik edin, birlikdə mədh oxuyun,
Çünkü Rəbb xalqına təsəlli verdi,
Yerusəlimi satın aldı.

¹⁰ Rəbb bütün millətlərin gözləri önündə
Müqəddəs qolunu çırmaladı,
Yer üzünün qurtaracağınadək hər yer
Allahımızın gətirdiyi xilas görəcək.

¹¹ Çəkilin, çəkilin, oradan çıxın,
Murdar şeylərə toxunmayın,
Oradan çıxıb təmizlənin,
Ey Rəbbin əşyalarını daşıyanlar!

¹² Axı siz tələsmədən çıxacaqsınız,
Qaç-a qaça getməyəcəksiniz,
Çünkü Rəbb qarşınızda gedəcək,
İsrailin Allahu arxanızda olacaq.

Rəbbin qulunun iztirab çəkməsi və qələbəsi

¹³ Budur, Mənim qulum uğur qazanacaq,
O yüksəldiləcək, ucaldılacaq, çox
izzətlənəcək.

¹⁴ Çoxları onun qarşısında mat qalacaq.
Bəli, onun görkəmi çox dəyişmişdi,
Zahirən insan surətindən çıxmışdı.

¹⁵ Lakin o, çox millətləri heyrətə
salacaq,
Onun qarşısında padşahlar ağzını
yumacaq,

Çünkü onlar bilmədiklərini görəcək,
Əsitmədiklərini anlayacaq.

53st Xəbərimizə kim inandı,
Rəbbin gücü kimə zahir oldu?

² O, Rəbbin önündə bir fidan kimi,
Quru torpaqda bitən kök kimi böyüdü.
Baxanda onun nə görkəmi, nə gözəlliyi
var idi,
Gözümüzü oxşayan zahiri siması da yox
idi.

³ Adamlar ona həqarətlə baxıb rədd etdi.

O, dərdli, xəstəlikləri görəən insan idi,
Adamlar ondan üz döndərdi, xor baxdı.
Biz ona qiymət vermədik.

⁴ Əslində xəstəliklərimizi o çəkdi,
Dərdlərimizi öz üzərinə götürdü.

Biz isə onun Allah tərəfindən
cəzalandırıldığını,
Vurulub iztirab çəkdiyini zənn etdik.

⁵ Bizim üsyankarlığımıza görə onun
bədəni dəşildi,

Şər əməllərimiz naminə əzildi,
Bizim əmin-amanlığımız üçün o cəza
aldı,

Onun yaraları ilə biz şəfa tapdıq.

⁶ Hamımız qoyun kimi yolu azmışdıq,
Hər birimiz öz yolumuzla gedirdik.
Rəbb hamımızın şər əməllərinin yükünü
onun üzərinə qoydu.

⁷ Ona zülm etdilər,

O iztirab çəkdi, amma ağzını açmadı.

Kəsilməyə aparılan quzu kimi,
Qırxımçıların qabağında dilsiz qoyun
kimi

Ağzını açmadı.

⁸ Ədalətsizliklə məhkum olunaraq ölümə
aparıldı.

Onun nəsli haqqında kim düşüncə
bilərdi?

Axı xalqımın üsyankarlığına görə

O edam olundu, dirilər arasından atıldı.

⁹ O heç bir zorakılıq etmədiyi,

Ağzından yalan söz çıxmadiğı halda
Qəbri pis adamların yanında quruldu,
Dövlətli adamın yanında dəfn olundu.

¹⁰ Amma Rəbb Özü onun bu iztirablarını
istədi,

Çəkdiyi əziyyətlər Onun iradəsi idi.

Öz canını təqdir qurbanı təqdim edərsə,
Nəsil görəcək, ömür uzadacaq.

Rəbbin istəyi onun əli ilə uğur
qazanacaq.

⁹52:11 2Kor. 6:17 ¹52:15 Rom. 5:21

⁵53:1 Yəh. 12:38

¹53:1 Rom. 10:16

^u53:4 Mat. 8:17 ^v53:5 1Pet. 2:24

^w53:6 1Pet. 2:25

^x53:7 1Pet. 2:23; Vəhy 5:6

^y53:7 Həv. 8:32-33

^z53:9 1Pet. 2:22

¹¹ O çəkdiyi iztirablarının bəhrəsini
görüb qane olacaq,
Mənim saleh qulum öz biliyi ilə
çoqlarına bəraət qazandıracaq,
Onların şər əməllərinin yükünü üzərinə
götürəcək.

¹² ^aBuna görə Mən ona böyük adamların
arasında pay verəcəyəm.

O, qəniməti güclülərlə böləcək.
Çünki o, canını fəda etdi,
Üsyankarlara tay tutuldu.
Çox adamların günahını üzərinə
götürdü,
Üsyankarlardan ötrü yalvardı.

Rəbbin İsrailə məhəbbəti

54 ^b«Şənlən, ey sonsuz, qısır qadın!
Sevinclə mahnı oxu,
Ey doğuş ağrısı çəkməyən qadın!
Çünkü atılmış qadının övladları
Ərli qadının övladlarından çox olacaq»,
Bunu Rəbb deyir.

² «Çadırının yerini genişləndir,
Məskənlərinin örtüklərini uzat,
Çəkinmə, ipləri uzat, payaları vur.

³ Çünki sağa və sola səpələnəcəksən,
Nəslin millətlərə yiyələnəcək,
Viran qalmış şəhərlərdə məskunlaşacaq.

⁴ Qorxma, çünki utanmayacaqsan,
Ruhdan düşmə, çünki rüsvay
olmayacaqsan.

Cavanlığın xəcalətini unudacaqsan,
Bir daha dulluğun rüsvayçılığını
Yadına salmazsan».

⁵ Çünki sənin ərin səni Yaradandır,
Onun adı Ordular Rəbbidir.
Səni Satınalan İsrailin Müqəddəsidir,
O bütün dünyanın Allahu adlanır.

⁶ Allahın deyir:
«Rəbb səni çağırır
Atılmış və ruhu əzilmiş,
Gənc yaşında ərə getmiş,
Sonra isə rədd olunmuş bir qadın kimi.

⁷ Bir anlığa səni tərək etdim,
Amma böyük rəhmlə geri qəbul
edəcəyəm.

⁸ Bir anlığa qızgın qəzəblə səndən üzümü
döndərdim,
Lakin əbədi məhəbbətimlə sənə rəhm
edəcəyəm».

Bunu səni Satınalan, Rəbb deyir.

⁹ «Bu Mənim üçün sanki Nuhun
dövründə baş verən daşqındır,
Nuhun dövründəki daşqının suları
Bir daha yer üzünü örtməyəcəyi barədə
necə and içmişdimsə,
İndi də and içirəm ki,
Sənə qəzəblənməyəcəyəm, səni məzəm-
mət etməyəcəyəm.

¹⁰ Dağlar yerini dəyişsə də,
Təpələr sarsılrsa da,
Sənə olan məhəbbətim dəyişməz,
Sülh əhdim sarsılmaz».
Bunu sənə rəhm edən Rəbb deyir.

Yeni Yerusəlimin xoşbəxtliyi

¹¹ ^d«Ey tufana düşmüş,
Təsəlli tapmamış yazıq şəhər!
Sənin daşlarını əqiqlərlə,
Təməlini göy yaqutlarla qoyacağam.

¹² Qüllələrini yaqutdan,
Darvazalarını ləl-cəvahirədən,
Divarlarını qiymətli daşlardan
hərəcəyəm.

¹³ ^eBütün övladlarını Mən Rəbb
öyrədəcəyəm,
Onlar tam sülh içində olacaq.

¹⁴ Salehliyində möhkəmlənəcəksən,
Zülmədən uzaq olacaqsan,
qorxmayacaqsan.

Qorxu hissi səndən uzaq olacaq, sənə
yaxınlaşmayacaq.

¹⁵ Sənə hücum edən olsa, bil ki, bu
Məndən deyil,
Sənə hücum edən hər kəs
Qarşında yerə yıxılacaq.

^a53:12 Mark 15:28; Luka 22:37 ^b54:1 Qal. 4:27 ^c54:9 Yar. 9:8-17

^d54:11 Vəhy 21:18-21 ^e54:13 Yəh. 6:45

¹⁶ Budur, odda kömürü körikləyən,
Öz məqsədi üçün silah hazırlayan
Dəmirçini Mən yaratdım.
Məhv etmək üçün qırıcını da Mən
yaratdım.

¹⁷ Sənə qarşı işlənən
Heç bir silah işə yaramayacaq.
Məhkəmədə səni təqsirləndirən
Hər kəsi təqsirkar çıxaracaqsan.
Rəbbə qulluq edənlərin irsi belədir.
Onların salehliyi Məndən gəlir».
Bunu Rəbb bəyan edir.

Rəbbin çağırışı

55 ^fEy bütün susamışlar, gəlin su
başına!

Ey pulu olmayanlar, gəlin, alın, yeyin!
Gəlin, şərabi və südü pulsuz, havayı alın!
²Nə üçün pulunuzu çörək olmayan
şeylərə,

Qazandığınızı sizi doyurmayan şeylərə
xərcləyirsiniz?

Məni diqqətlə dinləyin ki,
Yaxşı şeylər yeyəsiniz, nemətlərdən
dadasınız.

³«Qulaq asın, Mənim yanına gəlin,
Dinləyin ki, sağ qalasanız.
Mən sizinlə əbədi əhd,
Davuda vəd etdiyim sadıq məhəbbət
əhdi kəsəcəyəm.

⁴ Budur, onu ümmətlərə şahid,
Xalqlara başçı və hökmdar etdim.

⁵ Tanımadığınız millətləri
çağıracaqınız.

Sizi tanımayan millətlər qaça-qaça
yanınıza gələcək.

Allahınız Rəbbə görə,
İsrailin Müqəddəsindən ötrü onlar
gələcək,

Çünkü Rəbb sizi ucaltdı.

⁶ Tapmaq fürsəti olarkən Rəbbi axtarın,
O yaxın ikən Onu çağırın.

⁷ Qoy pis adam öz yolunu,
Şər adam öz fikirlərini atsın.

Qoy Rəbbə sarı dönsün ki, Onda
mərhəmət tapsın.

Qoy Allahımıza tərəf dönsün,
Çünkü Onun əfvi boldur.

⁸ «Çünkü Mənim fikirlərim sizin fikir-
ləriniz deyil,

Sizin yollarınız Mənim yollarım deyil»
Rəbb belə bəyan edir.

⁹ «Çünkü göylər yer üzündən nə qədər
yüksəkdirsə,

Yollarım da sizin yollarınızdan,
Fikirlərim də sizin fikirlərinizdən o
qədər yüksəkdir.

¹⁰ ^hYağış və qar necə göylərdən yağıb
oraya qayıtmırsa,

Ancaq torpağı sulayıb yeri məhsuldar
edirsə,

Əkinçiyə toxum, yeyənə çörək verirsə,

¹¹ Ağzımdan çıxan kəlmə də belədir:

Boş yerə yanıma qayıtmaz,
Ancaq istədiyimi yerinə yetirər,

Onu göndərdiyim iş icra olunsun deyər
həyata keçirər.

¹² Sevinclə çıxacaqsınız,
Sülhlə müşayiət olunacaqsınız,

Dağlar, təpələr önünüzdə sevinclə
nəgmə deyəcək,

Çöldəki bütün ağaclar əl çalacaq.

¹³ Tikanlı kol əvəzinə şam ağacı,
Qanqal əvəzinə mərsin ağacı bitəcək.

Bu, Rəbb üçün şöhrət,
Pozulmaz əbədi əlamət olacaq».

Rəbb bütün xalqları qəbul edəcək

56 Rəbb belə deyir:
«Ədaləti qoruyun, salehliyə əməl
edin.

Çünkü xilasım yaxındadır,
Salehliyim tezliklə aşkar olunacaq.

² Bunu edən insan,
Buna itaət edən bəşər oğlu nə
bəxtiyardır!

Şənbə gününü tutar, murdarlamaz,
Hər cür şərdən qorunar.

^f55:1 Vəhy 21:6; 22:17

^g55:3 Həv. 13:34

^h55:10 2Kor. 9:10

³ Qoy Rəbbə bel bağlayan heç bir yadelli deməsin:

“Əlbəttə, Rəbb məni Öz xalqından ayıracaq”.

Qoy heç bir xədim deməsin:

“Mən quru bir ağacam”.

⁴ Çünki Rəbb belə deyir:

«Şənbə günlərimə riayət edən,

Mənə xoş gələni seçən,

Əhdimə itaət edən xədimləmə

⁵ Evimdə, divarlarımın arasında

Oğul və qızlardan daha da yaxşı olan

Xatirə və ad verəcəyəm.

Onlara silinməz, əbədi bir ad verəcəyəm.

⁶ Rəbbə xidmət etmək, Onun adını sevmək,

Onun qulu olmaq üçün Şənbə gününə riayət edən, o günü murdarlamayan,

Əhdimə itaət edən,

Rəbbə bel bağlayan bütün yadelliləri

⁷ Müqəddəs dağımıza gətirib

Dua evimdə sevindirəcəyəm.

Onların gətirdikləri

Yandırma qurbanları, bütün qurbanlar

Qurbangahımda qəbul olunacaq.

Çünki Mənim evim bütün xalqlar üçün
Dua evi adlandırılacaq».

⁸ İsrailin əsir düşmüş övladlarını toplayan

Xudavənd Rəbb belə bəyan edir:

«Mən hələ toplanmışların yanına başqalarını da yığacağam».

İsrailin pis başçıları mühakimə olunur

⁹ Ey bütün çöl heyvanları,

Ey bütün meşə heyvanları,

Gəlin yeməyə!

¹⁰ Xalqımın bütün gözətçiləri kordur, cahildir!

Onların hamısı hürə bilməyən lal itlərdir,

Yuxu görürlər, uzanırlar,

Yatmağı sevirlər!

¹¹ Acgöz, azgın köpəklərdir bunlar,

Axmaq çobanlardır bunlar!

Hər kəs öz yolu ilə gedir,

Hər biri öz xeyrini güdür!

¹² Bir-birlərinə deyirlər:

«Gəlin, şərab gətirək,

Bol-bol kefləndirici içki içək!

Sabahkı gün də bu gün kimi,

Hətta bundan da çox yaxşı olacaq!»

Vəfasız xalq

57 «Saleh adam ölür və bunu vecinə alan yoxdur.

Mömin adamlar da köçüb gedir,

Amma heç kim anlamır ki,

Bəla gəlməmiş saleh adam canını qurtarır.

² Saleh adam sülhə qovuşur,

Doğru yolla gedən son yatağında rahat yatır.

³ Amma siz, ey cadugər qadının övladları,

Fahişə və zinakarlar nəsli, bura, yaxın gəlin!

⁴ Siz kimi məsxərəyə qoyursunuz?

Kimə ağız əyirsiniz?

Kimə dil göstərsiniz?

Məgər siz itaətsiz övladlar,

Yalançı nəsil deyilsiniz?

⁵ Palıd ağacları arasında,

Hər kölgəli ağacın altında

Şəhvətlə alışıb-yanan,

Vadilərdə, qaya oyuqlarında,

Övladlarınızı qurban gətirən

Siz deyilmisiniz?

⁶ Sizin payınızı

Vadinin hamar daşlarından düzələn bütəldir.

Onlardır, bəli, onlardır sizə nəsib olan.

Onların qarşısında içmə təqdimi tökdünüz,

Taxıl təqdimi gətirdiniz.

Bunlara görə Mən təsəlli taparammı?

⁷ Yatağınızı yüksək, uca dağda salmışınız, Qurbanlarınızı kəsmək üçün də oraya çıxırsınız.

⁸ Qapularınıza, qapuların yan taxtalarının arxasına

İyrənc işarələr düzmüsünüz.

Məni tərək edib yatağınızı geniş açdınız, Orada uzandınız, oynaşlarınızla sövdələşdiniz,

Birlikdə yatmağa can atdınız, Onların çıpaqlığına tamaşa etdiniz!

⁹ Ətiləri bol-bol vurandan sonra

Molek allahına sarı getdiniz.

Elçilərinizi uzaqlara göndərdiniz,

Özünüzü ölümlər diyarına qədər endirdiniz.

¹⁰ Uzun yollar sizi taqətdən saldı.

Lakin siz “daha bəsdir” demədiniz.

Gücünüzü təzələyib qalxdınız,

Buna görə yorulmadınız.

¹¹ Kim sizi qorxudub dəhşətə saldı ki,

Məni aldatdınız?

Məni yada salmadınız,

Ürəyinizdə Mənə yer vermədiniz?

Mən xeyli vaxt susduğuma görə,

Siz Məndən qorxmursunuz?

¹² Mən sizin salehliyinizi,

Etdiyiniz əməlləri aşkara çıxaracağam,

Bunların sizə xeyri olmayacaq.

¹³ Siz fəryad edəndə

Bu yığdığınız bütlər

Görək sizi nə cür qurtaracaq!

Onların hamısını külək sovurub atacaq,

Bir nəfəs onları yerindən tərpədir aparacaq.

Lakin Mənə sığınan torpağı irs olaraq alacaq,

Müqəddəs dağımı mülk edəcək».

Rəbb xalqına şəfa verəcək

¹⁴ Rəbb deyir:

«Tikin, tikin, yol hazırlayın!

Xalqımın yolundakı əngəlləri götürün!»

¹⁵ Uca və əzəmətli,

Əbədi yaşayan, adı müqəddəs Olan

Belə deyir:

«Mən yüksək və müqəddəs yerdə yaşadığım halda

Ruhu əzilənlərlə, özünü aşağı tutanlarla birlikdəyəm ki,

Özünü aşağı tutanların ruhunu dirildim, Əzilmişlərin ürəyini dirçəldim.

¹⁶ Həmişə çəkişib qəzəblənməyəcəyəm, Yoxsa yaratdığım canlı insan qarşında dura bilməz.

¹⁷ Tamahkarlıq günahına görə

Qəzəblənilib xalqı cəzalandırdım,

Hiddətlənib üzümü ondan döndərdim.

O da inad edib öz yolu ilə getdi.

¹⁸ Əməllərini gördüm,

Amma bu xalqa şəfa verəcəyəm.

Ona rəhbərlik edəcəyəm,

Ona və onun yas tutanlarına təsəlli verəcəyəm.

¹⁹ Ağızları ilə həmdlər söyləyəcəyəm.

Uzaqdakilərə və yaxındakilərə qoy sülh, sülh olsun».

Rəbb belə deyir: «Mən onlara şəfa verəcəyəm».

²⁰ Pislər isə sanki dalğalanan dənizdir,

Bu dəniz sakit dura bilməz,

Onun suları pəlçiq və kir çıxarar.

²¹ k«Pislərə isə sülh yoxdur» deyir mənim Allahım.

Düzgün oruc

58 «Avazla çığırın, çəkinməyin, Səsinizi şeypur səsi kimi ucaldın,

Xalqıma üsyankarlığını,

Yaqub nəslinə günahlarını bildirin!

² Onlar hər gün Məni axtarır,

Mənim yolumu öyrənməkdən zövq alır.

Sanki bu əməlisaleh,

Allahının hökmündən ayrılmayan millət imiş.

Onlar Məndən düzgün hökmlər diləyirdi,

Allaha yaxınlaşmaqdan zövq alırdı.

³ Onlar belə deyir:

“Oruc tutduğumuzu nə üçün görmürsən,
Özümüzü aşağı tutanda,
Sən niyə fikir vermirsən?”

Baxın, oruc tutduğunuz gün

Siz istədiyinizi edirsiniz,
Bütün işçilərinizi sıxışdırırsınız.

⁴ Baxın, orucunuzu savaşa ilə,
Dava ilə, yumruqla, döyməklə
keçirirsiniz.

Səsinizi ucalara çatdırmaq üçün
Bugünkü kimi sizə oruc tutmaq olmaz.

⁵ İstədiyim oruc, insanın özünü aşağı tut-
duğu gün belə olmalı idi mi?

Bu, qamış kimi başınızı əyib,
Əyninizə çul geyib, kül üstündə
oturmağınızdır mı?

Bunamı oruc və Rəbbə məqbul olan gün
deyirsiniz?

⁶ Mənim istədiyim orucsa

Haqsızlığın buxovlarını qırmaq,
Boyunduruğun iplərini açmaq,
Sıxıntı içində olanları azad etmək,
Hər cür boyunduruğu məhv etmək
deyilmi?

⁷ Yediyiniz çörəyi acla bölüşdürmək,
Yurdsuz kasıbları evinizə gətirmək
deyilmi?

Mənim istədiyim oruc bu deyilmi?
Çılpaq görəndə geyindirmək,
Yaxınlarınızdan köməyinizi
əsirgəməmək deyilmi?

⁸ Onda nurunuz şəfəq kimi saçacaq,

Tezliklə şəfa tapacaqsınız,
Qarşınızda salehliyiniz gedəcək,
Rəbbin izzəti sizə arxa olacaq.

⁹ O vaxt Rəbbi köməyə çağıracaqsınız,
Rəbb cavab verəcək.

Fəryad edəcəksiniz, O sizə “buradayam”
deyəcək.

Əgər siz boyunduruğu,
Yəni başqalarına zülm etməyinizi
Aranızdan rədd etsəniz,
Barmaq uzadıb şər sözlər söyləməyə yol
verməsəniz,

¹⁰ Can-dildən acların qayğısına qalsanız,
Fəqirlərin ehtiyaclarını ödəsəniz,
Nurunuz qaranlıqda parlayacaq,
Qaranlığınız günorta işığı kimi nur
saçacaq.

¹¹ Rəbb həmişə sizə yol göstərəcək,
Quru torpaqlarda sizi doyuzduracaq,
güc verəcək.

Siz də sulanmış bağca kimi,
Suları heç vaxtı əskilməyən
Bulaq kimi olacaqsınız.

¹² Sizdən törənənlər qədim dağıntıları
tikəcək,

Nəsillərdən qalma təməllərin üstünü
Siz bərpa edəcəksiniz.

Sizə xarabalıqları bərpa edənlər,
Camaatın yaşaması üçün
Küçələri yenidən quranlar deyiləcək.

Şənbə gününə riayət edənlər üçün mükafat

¹³ Şənbə günündə büdrəməsəniz,
Müqəddəs günündə istədiyinizi
etməsəniz,

Şənbə gününü “şən gün”,
Rəbbin müqəddəs gününü
“Şərəfli gün” adlandırsanız,
Öz yolunuzla getməməklə,
İstədiyinizi əldə etməməklə,
Boşboğazlıqla məşğul olmamaqla,
O günü əziz tutsanız,

¹⁴ Rəblə ünsiyyətdən zövq alacaqsınız.
O zaman Mən sizi yer üzünün
Yüksək yerlərinə çıxaracağam,
Atanız Yaqubun payından
dadacaqsınız».

Bu sözlər Rəbbin ağzından çıxıb.

Günah və etiraf

59 Ah, Rəbbin əli qısa deyil ki, xilas
edə bilməsin,

Qulağı kar deyil ki, eşidə bilməsin.

² Lakin şər əməlləriniz
Allahınızla sizin aranızda ayrılıq saldı.
Günahlarınıza görə Onun üzü sizdən
döndü,

O səsinizi eşitmir.

³ Çünki əlləriniz qanla,
Barmaqlarınız şər əməllərlə
murdarlanıb.

Dodaqlarınız yalan danışır,
Diliniz pislik söyləyir.

⁴ Məhkəmədə ədalətlə işə baxan yoxdur,
Doğruluqla özünü müdafiə edən yoxdur,
Boş sözlərə güvənirlər, aldadırlar,
Əziyyətə hamılə olub pislik doğurlar.

⁵ Gürzə yumurtalarına qırt yatırlar,
Hörümçək toru toxuyurlar.
O yumurtalardan yeyən ölürlər,
Qırılan yumurtalardan əfi ilan çıxır.

⁶ Onların toxuduğu hörümçək torundan
paltar çıxmaz,
Toxuduqları parça ilə özlərini örtə
bilmirlər.

Elədikləri əməllər şər əməllərdir,
Əllərində zorakılıq işləri var.

⁷ Məyaqları pis işlər etməyə tələsir,
Günahsız qan tökməyə cəldir.
Fikirləri, niyyətləri şər əməllərdir,
Yollarında viranəlik, qırğın var.

⁸ Əmin-amanlıq yolu nədir, onlar
bilmirlər,

Getdikləri yolda ədalət yoxdur,
Özlərinə əyri yol seçdilər,
O yoldan gedənlərin heç biri
Əmin-amanlıq nədir bilmir.

⁹ Buna görə ədalət bizdən uzaqlaşdı,
Salehliyə çata bilmirik.

İşıq ümidindəyik, lakin qaranlıqdayıq,
Aydınlıq gözləyirik, zülmətdə yeriirik.

¹⁰ Kor kimi əllərimizlə divarı yoxlayırıq,
Gözü görməyənlər tək yol axtarıyıq.

Günorta çağı gecə vaxtı olduğu kimi
büdrəyirik,

Güclülər arasında ölümlər kimi yirik.

¹¹ Hamımız ayı kimi nərildəyirik,
Göyərçin tək inildəyirik.

Ədalət gözləyirik, lakin heç bir şey
yoxdur.

Qurtuluş gözləyirik, amma bizdən
uzaqdır.

¹² Çünki Önündə üsyankarlığımız
böyükdür,

Günahlarımız bizə qarşı şəhadət edir.

Üsyankarlığımız bizi dövrəyə alıb,
Şər əməllərimizdən xəbərdarıq.

¹³ Üsyankar olub Rəbbi rədd etdik,
Allahımızın ardınca getmədik,
Zorakılıq, xəyanətlə dolu sözlər
danışdıq,

Yalan kəlmələri ürəyimizdə gizlətdik,
Sonra aşkara çıxartdıq.

¹⁴ Ədalət geri çəkildi,
Salehlik uzaqda durdu,
Çünki həqiqət şəhər meydanında yıxıldı,
Dürüstlük aramıza daxil ola bilmir.

¹⁵ Həqiqət heç bir yerdə yoxdur,
Şərdən uzaq duran talan olunur.

Rəbb xalqını qurtaracaq

Rəbb bunları gördü,

Ədalətin yoxluğu Onun xoşuna gəlmədi.

¹⁶ Rəbb gördü ki, heç kim yoxdur,
Havadarın olmadığına görə O mat qaldı.

Onda Onun qolu Ona zəfər gətirdi,
Salehliyi Ona dayaq oldu.

¹⁷ O, salehliyi zireh kimi geydi,
Qurtuluş dəbilqəsini başına taxdı.

Qisas geyimlərini geydi,
Qeyrət libasına büründü.

¹⁸ O hər kəsə əməllərinə görə əvəz
verəcək.

Düşmənlərinə qəzəblə, yağlarına,
Uzaq diyarlara qisasla əvəz verəcək.

¹⁹ Beləcə qərbdən şərqədək adamlar
Rəbbin adından və əzəmətindən
qorxacaq.

Çünki düşmən azğın bir çay kimi
gəldikdə

Rəbbin nəfəsi onu qovacaq.

²⁰ Rəbb bəyan edir: «Satılan Siona
gələcək,

Yaqub nəslinin üsyankarlıqdan dönənlərinin yanına gələcək».

²¹ «Mənim onlarla bağladığım əhd budur: üzərindəki Ruhum, ağzına qoyduğum sözlərim indidən sonsuzadək sənin, övladlarının, nəvə-nəticələrinin ağzından düşməyəcək». Bunu Allah deyir.

Sionun şərəfli gələcəyi

60 Qalx, işıqlan, çünki nurun gəldi, Rəbbin izzəti üzərinə gəldi!

² Budur, dünyanı qaranlıq, ümmətləri zülmət bürüyəcək.

Amma Rəbb üzərinə nur saçacaq, izzəti səni əhatə edəcək.

³ Millətlər sənin nuruna, Padşahlar üzərinə çökən aydınlığa doğru gələcək.

⁴ Qaldır başını, bax ətrafına, Hamı yığılıb yanına gəlir!

Oğulların uzaqdan gəlir, Qızların qucaqda gətirilir.

⁵ O vaxt bunu görüb üzün nur saçacaq, Ürəyin sevincdən tez-tez çırpınacaq. Çünki uzaq ölkələrin var-dövləti sənə gətiriləcək,

Millətlərin sərvəti sənə gələcək.

⁶ Dəvə sürüləri, Midyan və Efa köşəkləri Torpaqlarını dolduracaq.

Bütün Səba xalqı gəlib

Qızıl və kündür gətirəcək,

Rəbbə həmdlər söyləyəcək.

⁷ Qedarın bütün qoyun sürüləri yanına yığılacaq,

Nevayotun qoçları sənin əlinin altında olacaq,

Qurbangahıma Mənə məqbul olan qurbanlar gətiriləcək.

Şərəfli evimi daha da izzətləndirəcəyəm.

⁸ Kimdir bunlar, bulud kimi,

Yuvalarına yaxınlaşan göyərçin tək uçub gələnlər?

⁹ Uzaq diyarlar Mənə ümid bağladıklarına görə

Tərşiş gəmiləri başda olmaqla Allahın Rəbbin şərəfinə, Səni ucaldan İsrailin Müqəddəsi üçün Sənin övladlarını qızıl-gümüşü ilə Uzaqdan gətirən gəmilərdir bunlar.

¹⁰ Əcnəbilər divarlarını tikəcək, Padşahları sənə xidmət edəcək.

Qəzəbimdə səni vurdumsa da, Lütfümlə sənə mərhəmət edəcəyəm.

¹¹ Darvazaların həmişə açıq qalacaq, Nə gecə, nə də gündüz qifillanmayacaq ki,

Millətlərin sərvəti sənə təqdim olunsun, Padşahları yanına gətirilsin.

¹² Çünki sənə xidmət etmək istəməyən Millət ya padşahlıq məhv olacaq,

Bəli, o millətlər tamamilə yox olacaq.

¹³ Livanın şan-şöhrəti olan şam ağacı, çinar və sərv ağacları

Müqəddəs məkanımdakı yeri gözəlləşdirmək üçün

Birgə yanına gətiriləcək,

Qədəm qoyduğum yeri şərəfləndirəcəyəm.

¹⁴ Sənə zülm edənlərin övladları

Gəlib önündə təzim edəcək.

Sənə həqarətlə baxanların hamısı

Ayaqlarına düşüb səcdə edəcək.

Sənə Rəbbin şəhəri,

İsrailin Müqəddəsinin Sionu deyəcəklər.

¹⁵ Səni tərک edib nifrət etdilər,

Yanından heç kim keçmirdi,

İndi isə Mən səni əbədi fəxr,

Nəsillər boyu sevinc edəcəyəm.

¹⁶ Millətlər və padşahlar

Bir ana kimi sənə süd verəcəklər.

O vaxt biləcəksən ki, səni qurtaran Rəbb, Səni Satınalan, Yaqubun qüdrətli Allahu

Mənəm.

¹⁷ Sənə tunc əvəzinə qızıl,

Dəmir yerinə gümüş,

Ağac yerinə tunc,

Daş əvəzinə dəmir gətirəcəyəm.
 Əmin-amanlığı başçın,
 Salehliyi hökmdarın təyin edəcəyəm.
¹⁸ Ölkəndən zorakılıq,
 Sərhədlərindən viranəlik,
 Qırğın xəbəri gəlməyəcək.
 Divarlarını «Xilas»,
 Darvazalarını «Həmd» adlandıracaqsan.
¹⁹ «Artıq gündüz günəş sənin işığın
 olmayacaq,
 Gecə ay sənə aydınlıq verməyəcək.
 Çünki Rəbb əbədi nurun,
 Allahın sənin şöhrətini olacaq.
²⁰ Günəşin batmayacaq, ayın
 gizlənməyəcək,
 Çünki Rəbb əbədi nurun olacaq,
 Sənin yaşlı günlərin qurtaracaq.
²¹ Bütün xalqın saleh olacaq,
 Torpağı əbədi mülk olaraq alacaq.
 Onlar əkdiiyim fidandır,
 Şöhrətimi göstərmək üçün əlimin işidir.
²² Ən kiçik ailədən böyük nəsil
 törəyəcək,
 Azsaylı nəsil qüdrətli millət olacaq.
 Mən Rəbb bunu öz vaxtında tez
 edəcəyəm.

Rəbbin lütf ili

61^{vw} ^xXudavənd Rəbbin Ruhu
 üzərimdədir,
 Çünki fəqirlərə müjdəni bildirmək üçün
 O məni məsh etdi.
 Qəlbi sınıq olanlar üçün, yaralarını sarı-
 maq üçün,
 Əsirlərə azadlıq,
 Dustaqlara sərbəstlik elan etmək üçün,
² Rəbbin lütf ilini,
 Allahımın qisas gününü bəyan etmək
 üçün,
 Yashlıların hamısına təsəlli vermək üçün,
³ Sionda yas tutanları təmin etmək,
 Kül yerinə çələng,
 Yas yerinə sevinc gətirən məsh yağı,

Kədərli ruh əvəzinə
 Həmd libasını bəxş etmək üçün
 Rəbb məni göndərdi.
 Rəbbin şöhrətini aşkar etmək üçün
 Onlara Rəbbin əkdiiyi salehlik palıdları
 deyiləcək.
⁴ Onlar qədim dağıntıları inşa edəcək,
 Əvvəlki xarabalıqları bərpa edəcək,
 Nəsillər boyu viranə qalmış şəhərləri
 yenidən quracaq.
⁵ Yadellilər gəlib sürülərinizi otaracaq,
 Əcnəbilər sizə əkinçilik və bağbanlıq
 edəcək.
⁶ Sizsə Rəbbin kahinləri,
 Allahımın xidmətçiləri adlanacaqsınız.
 Millətlərin sərvəti ilə bəslənəcəksiniz,
 Var-dövlətləri ilə fəxr edəcəksiniz.
⁷ Çəkdiiyiniz xəcalət yerinə ikiqat şərəf,
 Rüsveyçılıq əvəzinə payınızı alıb
 sevinəcəksiniz.
 İndi isə torpağınızda ikiqat mülk
 alacaqsınız,
 Sevinciniz əbədi olacaq.
⁸ Çünki Mən Rəbb ədaləti sevirəm.
 Soyğunçuluğa, haqsızlığa nifrət edirəm.
 Əlbəttə, əməllərinə görə onlara haqqını
 verəcəyəm,
 Onlarla əbədi əhd kəsəcəyəm.
⁹ Nəsillərindən törəyənlər millətlər
 içində,
 Övladları xalqlar arasında tanınacaq.
 Onları görən hər kəs biləcək ki,
 Rəbb nəsillərinə xeyir-dua verdi.
¹⁰ «Rəbdə böyük sevinc tapacağam,
 Allahımda ürəyim şadlıqdan coşacaq,
 Çünki çələnglə bəzənmiş bəy kimi,
 Bər-bəzək taxmış gəlin kimi
 Mənə qurtuluş paltarını geyindirirdi,
 Salehlik libası ilə bürüdü.
¹¹ Torpaq zoğlarını necə cücədirsə,
 Bağ əkilən toxumları necə yetişdirirsə,
 Xudavənd Rəbb də bütün millətlər
 qarşısında

^u60:19 Vəhy 21:23; 22:5 ^v61:1 Luka 4:18-19

^w61:1 Mat. 11:5; Luka 7:22 ^x61:1 Mat. 5:4 ^y61:10 Vəhy 21:2

Salehliyi və həmdə belə yetişdirəcək.

Sionun yeni adı

62 Salehliyi nur kimi saçanadək,
Qurtuluşu məşəl tək yananadək
Sion naminə susmayacağam,
Yerusəlim naminə sakit durmayacağam.

² Millətlər salehliyini,
Bütün padşahlar əzəmətini görəcək.
Rəbbin ağzı ilə deyəcəyi,
Sənə verəcəyi yeni bir adla
çağırılacaqsan.

³ Sən Rəbbin əlində gözəllik tacı,
Allahının ovcunda padşahlıq çələngi
olacaqsan.

⁴ Artıq sənə «atılmış»,
Ölkənə «viranə qalmış» deməyəcəklər.
Əvəzinə sənə «sevdiyim»,
Ölkənə isə «ərli» deyiləcək.
Çünki Rəbb səni sevəcək,
Ölkən də ərli sayılacaq.

⁵ Bir gənc bakirə qızla evləndiyi kimi
Səni Yaradan da sənənlə evlənəcək.
Bəy gəlindən zövq aldığı kimi
Allahın da səndən zövq alacaq.

⁶ Ey Yerusəlim, divarlarının üstünə
Mən qarovulçular qoydum.
Gecə-gündüz onlar susmayacaq.
Ey Rəbbə sözünü xatırladan sizlər,
susmayın,

⁷ Rəbb Yerusəlimi bərpa edənədək,
Onu yer üzünün tərifi layiq şəhərinə
döndərənədək

Ona rahatlıq verməyin!

⁸ Rəbb sağ əlini, güclü qolunu

Qaldırıb and içdi:

«Düşmənlərinə sənənin taxılını bir daha
yedirtməyəcəyəm,
Yadellilər sənənin əziyyətlə sıxdığın
şərabını içməyəcək.

⁹ Taxılı yığan yeyəcək,
Rəbbə həmdlər edəcək.

Üzümü toplayan şərabını
Məbədimin həyətlərində içəcək».

¹⁰ Keçin, keçin şəhər darvazalarından,
Xalq üçün yol hazırlayın!

Tikin, yol salın,

Daşları kənara atın,

Xalqlar üçün bayraq qaldırın!

¹¹ Rəbb yer üzünün ən uzaq yerlərinə
bəyan etdi:

«Sion qızına deyir:

“Budur, qurtuluşun gəli,
Rəbbin mükafatı onunladır,
Ənamı ötürüdü”».

¹² Sion xalqına

«Rəbbin satın aldığı, müqəddəs xalq»
deyəcəklər.

Sən, ey Yerusəlim,

«Allahın axtardığı, tərək olmamış şəhər»
adlanacaqsan.

Rəbbin qüdrəti

63 ^bEdomdan, Bosradan al geyimlər
geyib

Bu gələn kimdir?

Təmtəraqlı libas içində,

Böyük qüdrətlə gələn kimdir?

«O Mənəm, həqiqətlə danışan,
Qurtarmağa qadir olan».

² Nə üçün geyimlərin qırmızıdır,

Nə üçün libasın al rəngdədir,

Sanki sən üzümsixanda üzüm sıxırdın?

³ ^{cd} «Üzümsixanda üzümü tək sıxdım,

Yanımda xalqlardan heç kim olmadı.

Qəzəb içində onları tapdaladım,

Qeyzlə təpiyimin altına saldım.

Qanları geyimlərimə sıçradı,

Bütün libaslarımı bulaşdırdım.

⁴ Çünki qisas günü qəlbimdə idi,

Xalqımı satın aldığım il gəldi.

⁵ ^eMən baxdım, kömək edən bir kəs yox
idi,

^a62:2 Yeş. 65:15; Vəhy 2:17 ^a62:11 Yeş. 40:10; Vəhy 22:12

^b63:1 Yeş. 34:5-17; Yer. 49:7-22; Yez. 25:12-14; 35:1-15; Amos 1:11-12; Avd. 1-14;

Mal. 1:2-5 ^c63:3 Vəhy 14:20; 19:15 ^d63:3 Vəhy 19:13 ^e63:5 Yeş. 59:16

Mənim tərəfimi saxlayan olmadığına
məəttəl qaldım,
Onda qolum mənə zəfər gətirdi,
Qeyzim mənə dayaq oldu.
⁶ Qəzəb içində xalqları tapdaladım,
Qeyzimi onlara icirtdim,
Qanlarını yerə axıtdım».

Rəbbin xeyirxahlığı

⁷ Rəbbin lütfkar işlərindən,
Həmdlərə layiq əməllərindən nəql
edəcəyəm.

Böyük mərhəməti və məhəbbəti naminə,
İsrail nəslinə etdiyi böyük xeyirxahlığına
görə,

Rəbbin bizə etdiyi bütün işlərinə görə
Onu xatırlayacağam.

⁸ Rəbb dedi:

«Əlbəttə, onlar Mənim xalqımdır,
Məni aldatmayan övladlarımdır».
Beləcə onlara Qurtarıcı oldu.

⁹ Onlar əziyyət çəkirdi

O da əziyyət çəkdi.

Hüzurundan gələn mələk onları xilas
etdi.

Məhəbbəti və mərhəməti ilə

Onları satın aldı.

Bütün keçmiş günlərdə onları götürüb
apardı.

¹⁰ ^fLakin İsrail üsyankar olaraq

Onun Müqəddəs Ruhunu kədərləndirdi.

Rəbb də düşməni olub

Onlara qarşı döyüşdü.

¹¹ ^gSonra xalq keçmiş günləri –

Rəbbin qulu Musanın dövrünü yada
saldı.

Onları sürüsünün çobanları ilə birgə

Dənizdən keçirən haradadır?

Onların daxilinə

Müqəddəs Ruhunu ehsan edən,

¹² Öz əzəmətli gücü ilə Musanın sağ
əlindən tutub,

Özünə əbədi ad qazandırmaq üçün

Suları qarşılarında yaran Rəbb
haradadır?

¹³ Bir at çöldə yıxılmadan çapan kimi
Onları da dərinliklərdən elə keçirən
Rəbb haradadır?

¹⁴ Rəbbin Ruhunu onlara elə rahatlıq verdi
ki,

Elə bil naxır otu bol olan dərədə otarılır.
Bəli, Sən adını şərəfləndirmək naminə
Xalqına belə yol göstərdin.

Rəhm və imdad haqqında yalvarış

¹⁵ Ya Rəbb, göylərdən bax,

Müqəddəs, izzətli, uca məskənindən bizə
nəzər sal!

Haradadır Sənin qeyrətin, gücün?

Qəlbindəki həsrəti, rəhmi bizdən
əsirgədin.

¹⁶ Sənsən Atamız.

İbrahim bizi tanımasa da,

İsrail bizim kim olduğumuzu bilməsə də,
Atamız Sənsən, ya Rəbb,
Əzəldən bəri adın «Bizi Satınalan»dır.

¹⁷ Nə üçün, ya Rəbb,

Bizi yolundan azdırırsan,

Səndən qorxmayaq deyər

Qəlblərimizi inadkar edirsən?

Qullarının xatirinə,

İrsin olan qəbilələrinin xatirinə geri dön.

¹⁸ Müqəddəs xalqın qısa müddətə Sənin
Müqəddəs məkanına sahib oldu.

İndi isə oranı düşmənlərimizin ayağı
tapdalayır.

¹⁹ Əzəldən bəri heç vaxt

Hakimlik etmədiyin xalqa bənzədik,

Sanki Sənin adına bağlı xalq olmamışıq.

64 Ya Rəbb, kaş göyləri yarıb
enəydin,

Dağlar hüzurunda sarsılardı!

² Alov koluğu yandıran kimi,

Od suyu qaynadan kimi

Adını yağlarına tanıtdırıydın,

Millətlər önündə lərzəyə gələrdi!

³Sən gözləmədiyimiz əzəmətli işlər edəndə

Endin yer üzünə, dağlar önündə sarsıldı.

⁴^bOna etibar edənlər üçün belə işlər edən Allahı,

Əzəldən bəri Səndən başqasını nə göz görəb, nə də qulaq eşidib.

⁵Sevinə-sevinə salehlik edəni,

Yollarında Səni xatırlayanları qarşılayırsan.

Amma biz günaha batdıq, Sən qəzəbləndin.

Beləcə xeyli vaxt yaşadıq,

Bəs biz necə xilas ola bilərik?

⁶Hamımız elə bil ki murdarlandıq,

Bütün saleh əməllərimiz murdar əskiyyə bənzəyir.

Hamımız yarpaq kimi soluruq,

Şər əməllərimiz bizi külək tək sovurub aparır.

⁷Sənin adını çağıran yoxdur,

Sənə bağlanmaq üçün can atan yoxdur.

Çünki bizdən üz döndərdin,

Şər əməllərimizə görə bizi yox etdin.

⁸Yenə də, ya Rəbb, Sənsən Atamız:

Biz gilik, Sən isə dulusçu,

Biz hamımız Sənin əlinin işiyik.

⁹Ya Rəbb, çox qəzəblənmə,

Şər əməllərimizi heç vaxt xatırlama,

Hamımız Sənin xalqınıq, bunu nəzərə al.

¹⁰Müqəddəs şəhərlərin səhraya,

Sion çöllüyə döndü,

Yerusəlim viran qaldı.

¹¹Atalarımızın Sənə həmd etdikləri yer

–

Müqəddəs, şanlı məbədimiz yandı,

Gözəl binalarımız xaraba qaldı.

¹²Bütün bunlardan sonra,

Ya Rəbb, yenə də Özünü saxlayacaqsanmı?

Susub bizi nə qədər alçaldaçaqsan?

Dikbaşlar cəza çəkəcək

65ⁱ«Məni soruşmayanlara Mən zühur etdim,

Məni axtarmayanlar tərəfindən tapıldım.

Adımı çağırmayan millətə dedim:

“Buradayam! Buradayam!”

²Pis yolla gedən,

Öz düşüncələri ilə hərəkət edən

Dikbaş xalqa gün boyu əllərimi uzadıb durdum.

³O xalq ki bağlarda qurban kəsərək,

Kərpiclərin üstündə buxur yandırır

Gözüm önündə daima Məni təhqir edir,

⁴Qəbiristanlıqda oturub

Gizli yerlərdə gecələyir,

Donuz əti yeyir,

Qablarında haram ət qaynadır.

⁵Onlar bir-birinə deyir: “Uzaq dur,

Mənə yaxınlaşma, çünki mən səndən müqəddəsəm”.

Belələri burnuma tüstü,

Bütün gün yanan alovdur.

⁶Budur, qarşımda bunlar yazılıb:

Mən susmayacağam,

Ancaq onların əvəzini verəcəyəm,

Əməllərini başlarına çevirəcəyəm.

⁷Onların da, atalarının da qəbahətlərinin cəzasını

Onlara çəkdirəcəyəm».

Rəbb deyir.

«Dağların başında buxur yandırdıqlarına görə,

Təpələrin başında Mənə küfr etdiklərinə görə

Mən əvvəlki əməllərini ölçüb onların əvəzini onlara çəkdirəcəyəm».

⁸Rəbb deyir:

«Üzüm salxımında şirə tapıldığına görə deyirlər:

“Salxımı xarab etməyin, içində bərəkət var”.

Mən də qullarımın xatirinə belə edərəm
ki,

Onların hamısı məhv olmasın.

⁹Yaqubdan törəyənlərin sayını
artıracağam,

Yəhuda nəslindən dağlarıma varis
çıxacaq,

Seçilmiş xalqım oranı irs alacaq.

Mənim qullarım orada məskunlaşacaq.

¹⁰Məni axtaran xalqım üçün

Şaron sürülərin otlağı,

Akor vadisi mal-qaranın rahatlandığı yer
olacaq.

¹¹Lakin sizlər – Rəbbi tərək edənlər,

Müqəddəs dağımı unudanlar,

Tale allahına süfrə açanlar,

Qismət allahına camlarda şərab təqdim
edənlər,

¹²Mən də sizi qılınca qismət edəcəyəm,
Hamınız qırılmaq üçün diz çökəcəksiniz.

Çünkü Mən çağıranda sizdən cavab
almadım,

Danışanda qulaq asmadınız.

Gözümdə pis olanı etdiniz,

Mənə məqbul olmayanı seçdiniz».

¹³Buna görə də Xudavənd Rəbb belə
deyir:

«Qullarım yeyəcək, sizsə ac qalacaqsınız,

Qullarım içəcək, sizsə susayacaqsınız,

Qullarım sevinəcək, sizsə utanacaqsınız.

¹⁴Qullarım şadlanıb mədhiyələr
söyləyəcək,

Sizsə ürək ağrısından qışqıracaqsınız,

Kədərli ruhla fəryad edəcəksiniz.

¹⁵Sizin adınız seçilmiş xalqımın

Ağzında ancaq lənət kimi qalacaq.

Xudavənd Rəbb sizi öldürəcək,

Öz qullarına isə başqa ad verəcək.

¹⁶Ölkədə kim xeyir-dua istəsə,

Sadiq Allahdan diləyəcək.

Ölkədə kim and içsə,

Sadiq Allahın adı ilə and içəcək.

Çünkü keçmiş əziyyətlər unudulub

Gözümün önündən yox olacaq.

Yeni yer, yeni göylər

¹⁷Budur, Mən yeni göylər və yeni yer
yaradıram.

Əvvəlki işlər bir daha xatırlanmayacaq,
Heç yada düşməyəcək.

¹⁸Yaratdığım ilə əbədilik sevinin,
şadlanın.

Çünkü sevinc üçün yeni Yerusəlimi,
Sakinlərini xoşbəxtlik üçün
yaradacağam.

¹⁹Mən Yerusəlim üçün sevinəcəyəm,

Xalqım üçün şadlanacağam.

Orada nə ağlaşma, nə fəryad səsi

Bir daha eşidilməyəcək.

²⁰Uşaqlar artıq körpə çağlarında
ölməyəcək,

Uzun ömür sürməyən qoca olmayacaq,

Yüz yaşında ölənlər cavan sayılacaq,

Yüz yaşına çatmayanlar lənətli
sayılacaq.

²¹Onlar evlər tikib orada
məskunlaşacaq,

Üzüm bağları salacaq, bəhrələrindən
yeyəcək.

²²Tikdikləri evdə özgələr yaşamayacaq,
Əkdikləri bağın meyvələrini başqaları
yeməyəcək.

Çünkü xalqım ağaclar tək uzun ömür
sürəcək,

Seçilmişlərim əllərinin işlərindən zövq
alacaq.

²³Onlar boş yerə əlləşməyəcək,

Övladları bəlalılarla üzləşməyəcək.

Çünkü özləri də, övladları da,

Rəbbin xeyir-dualı nəslə olacaq.

²⁴Onlar Məni çağırمامışdan

Mən onlara cavab verəcəyəm,

Onlar hələ danışarkən Mən eşidəcəyəm.

²⁵Qurdla quzu bir yerdə otlayacaq,

Şir buğa tək saman yeyəcək,

İlanın yediyi torpaq olacaq.

^j65:10 Yeşua 7:24-26 ^k65:15 Yeş. 62:2; Vəhy 2:17 ^l65:17 Yeş. 66:22; 2Pet.

3:13; Vəhy 21:1 ^m65:19 Vəhy 21:4 ⁿ65:25 Yeş. 11:6-9

Müqəddəs dağımın heç bir yerində
Heç kimə zərər dəyməyəcək,
Heç bir kəs o birisini məhv etməyəcək». Rəbb belə deyir.

Mühakimə və ümid

66^{op} Rəbb belə deyir:
«Göylər Mənim taxtımdır,
Yer ayaqlarımın altındakı kətildir.
Mənim üçün harada ev tikəcəksiniz,
Dincələcəyim yer harada olacaq?
² Çünki bütün bunları Mənim əlim yaratdı,
Hər şey beləcə əmələ gəldi» Rəbb bəyan edir.
«Ancaq Mən özünü aşağı tutan və ruhu əzilmiş insana,
Sözümün önündə titrəyənə nəzər salaram.
³ Buğa kəsən şəxs adam öldürən kimidir,
Quzunu qurban verən şəxs itin boynunu qıran kimidir,
Taxıl təqdim gətirən şəxs donuz qanını təqdim edən kimidir,
Kündür yandıraraq təqdim edən şəxs bütə pərəstiş edən kimidir.
Onlar öz yolları ilə gedir,
İyrənc işlərindən həzz alır.
⁴ Mən də onları çətinliyə düşür edəcəyəm,
Qorxduqları bəlanı başlarına gətirəcəyəm.
Çünki Mən çağıranda onlardan cavab almadım,
Danışanda qulaq asmadılar,
Gözümdə pis olanı etdilər,
Mənə məqbul olmayanı seçdilər».
⁵ Ey Rəbbin sözü önündə titrəyənlər,
Onun dediklərini eşidin:
«Mənim adıma görə sizə nifrət edib təqib edən soydaşlarınız
“Qoy Rəbb izzətini göstərsin,
Biz də görək, necə sevinərsiniz”
deyirdilər.

Amma onlar rüsvay olacaq.
⁶ Şəhərdən nərələr,
Məbəddən bir səs eşidilir!
Bu, düşmənlərindən qisas alan Rəbbin səsidir.
⁷ ^q Bir qadın ağrı çəkmədən,
Sancısı tutmadan bir oğlan uşağı doğdu.
⁸ Belə bir şey eşidən olubmu?
Belə şeyləri kim görüb?
Bir gündə ölkə yarana bilərmi?
Bir anda millət doğula bilərmi?
Sion isə ağrısı tutan kimi övladlarını doğdu.
⁹ Mən doğuş anınadək gətirib
Doğmağa güc vermərəmmi?» deyir Rəbb.
«Doğuş üçün güc verən Mən Bətni bağlayarammı?» deyir Allahın.
¹⁰ «Yerusəlimlə birgə sevinin,
Ey onu sevənlər, hamınız onun üçün şadlanın.
Ey Yerusəlim üçün yas tutanlar,
Onunla birgə cuşa gəlin, fərəhlənin!
¹¹ Siz ananız Yerusəlimin döşlərini əmib
Təsəlli tapacaqsınız, doyacaqsınız,
Onun bol nemətlərindən dadıb zövq alacaqsınız».
¹² Rəbb belə deyir:
«Budur, Mən əmin-amanlığı bir çay tək,
Millətlərin sərvətini daşqın sel kimi
Ona sarı axıdacağam.
Siz ondan bəslənəcəksiniz,
Qucağında daşınacaqsınız,
Dizlərində oxşanacaqsınız.
¹³ Övladına təsəlli verən bir ana tək
Mən sizə təsəlli verəcəyəm.
Yerusəlimdə təsəlli tapacaqsınız.
¹⁴ Bunları görüb ürəyiniz sevinəcək;
Bədənləriniz yaşıl ot kimi
qüvvətlənəcək.
Hər kəs biləcək ki,
Rəbbin qoruyucu əli qullarının,
Qəzəbi isə düşmənlərinin üstündədir».
¹⁵ Budur, Rəbb odla gəlir,

Onun döyüş arabaları qasırğa tək gəlir.
 Şiddətli qəzəbini, məzəmmətini
 Alov kimi tökməyə hazırdır.
¹⁶ Rəbb bütün bəşəri odla,
 Qılıncı ilə mühakimə edəcək,
 Çoxlarını məhv edəcək.
¹⁷ «Bağlara girmək üçün
 Özlərini təqdis edib pak edənlər,
 Mərkəzdə duranın ardınca gedərək
 Donuz, siçan və digər murdar
 heyvanların
 Ətini yeyənlərin hamısı məhv olacaq»
 Rəbb bəyan edir.

¹⁸ «Çünki Mən onların əməllərini
 də, fikirlərini də bilirəm. Bütün
 millətləri və dilləri bir yerə topladığım
 vaxt gəlir. Onlar gəlib Mənim
 əzəmətimi görəcək. ¹⁹ Mən aralarında
 bir əlamət qoyacağam. Onlardan
 qaçıb-qurtulanları Mən millətlərə
 – Tarşişə, Pula, mahir oxatanların
 vətəni Luda, Tuvala, Yavana, şöhrətimi
 eşitməyən, əzəmətimi görməyən
 uzaq diyarlara göndərəcəyəm. Onlar
 Mənim əzəmətimi bu millətlər arasında

bəyan edəcək. ²⁰ İsrail övladları
 Rəbbin məbədinə pak qablarda
 təqdimlərini necə gətirirlərsə, onlar
 da bütün millətlərdən soydaşlarını
 atlarla, arabalarla, taxt-rəvanlarla,
 qatırlarla, dəvələrlə müqəddəs dağına,
 Yerusəlimə, Rəbbə elə təqdim edəcək.
²¹ Onlardan bəzisini Mən kahin və Levili
 seçəcəyəm» Rəbb bəyan edir.

²² r «Yaradacağım yeni göylər və yeni yer
 ölümdə necə qalacaqsa,
 Nəsliniz və adınız da elə qalacaq»
 Rəbb bəyan edir.

²³ «Hər Təzə Ay mərasimində, hər Şənbə
 günündə
 Bütün bəşər gəlib qarşımda səcdə
 edəcək».

Rəbb deyir.

²⁴ s «Onlar eşiyə çıxanda

Mənə qarşı üsyankar olanların mey-
 itlərini görəcək.

Meyitləri yeyən qurd ölməyəcək,
 Onları yandıran alov sönməyəcək.
 Bütün bəşər onlardan iyrenəcək».

YEREMYA

PEYĞƏMBƏRİN KİTABI

GİRİŞ

Yeremya peyğəmbər miladdan əvvəl VII əsrin ikinci yarısında və VI əsrin birinci yarısında yaşamışdır. O, kahin idi. Uzun sürən xidmət müddətində Allahın xalqını bütpərəstliyə uymaqları və günah nəticəsində düşər olduqları bəla barədə xəbərdarlıq edirdi. Onun qabaqcadan söylədiyi peyğəmbərliklər – Yerusəlimin süqutu, Navuxodonosorun şəhəri və məbədi dağıtması, Yəhuda padşahının və xalqının Babilə sürgün edilməsi gerçək oldu. Yeremya həmçinin xalqın sürgündən qayıtmasını və millətin dirçəlişini də qabaqcadan söyləmişdi.

Yeremya peyğəmbər öz xalqını sevən, onun məhkum olmasından kədərlənən həssas bir adam idi. Kitabın çox yerində o, Allahın peyğəmbəri olduğu üçün iztirablar çəkməsi barədə ürək ağrısı ilə danışır. Rəbbin sözü onun qəlbində sanki yanar od idi, Yeremya onu ürəyində saxlaya bilmirdi.

Kitabda bəzi böyük peyğəmbərliklər Yeremyanın yaşadığı çətin dövrdən sonrakı gələcəyə işarə edir: Yeremya Yeni Əhd barədə danışır. Allahın xalqı bu əhdi yadda saxlayacaq, çünki həmin əhd onların qəlbinə yazılacaq.

Kitabın məzmunu

1:1-19 Yeremyanın çağırışı

2:1-25:38 Yoşiyanın, Yehoyaqimin, Yehoyakinin və Sidqiyanın hökmranlıq etdiyi dövrdə peyğəmbərliklər

26:1-45:5 Yeremyanın həyatında olan hadisələr

46:1-51:64 Millətlərə qarşı peyğəmbərliklər

52:1-34 Yerusəlimin süqutu

1 Bunlar Binyamin torpağındakı Anatotda yaşayan kahinlərdən biri olan Xilqiya oğlu Yeremyanın sözləridir. ²Yəhuda padşahı Amon oğlu Yoşiyanın dövründə – padşahlığının on üçüncü ilində Yeremyaya Rəbbin sözü nazil oldu. ^{3uv} Bu, Yəhuda padşahı Yoşiya oğlu Yehoyaqimin dövründən Yəhuda padşahı Yoşiya oğlu Sidqiyanın padşahlığının on birinci ilinin sonunadək, beşinci ayda Yerusəlim əhalisinin sürgünə aparılmasına qədər davam etdi.

Yeremyaya çağırış

⁴ Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu:

⁵ «Mən sənə ananın bətnində Surət verməzdən əvvəl səni tanıdım, Doğulmazdan əvvəl səni təqdis edib Millətlərə peyğəmbər etdim».

⁶ Onda mən dedim: «Ah, ya Xudavənd Rəbb! Axı mənim danışıq qabiliyyətim yoxdur, çünki hələ cavanam». ⁷ Rəbb mənə dedi: «Sən “cavanam” demə. Mən səni kimin yanına göndərsəm, gedəcəksən, sənə nə əmr etsəm, onu söyləyəcəksən. ⁸ Adamlardan qorxma, çünki səni qurtarmaq üçün Mən sənənlə olacağam» Rəbb belə bəyan edir. ⁹ Rəbb əlini uzadıb ağzıma toxundu və mənə dedi: «Bax sözlərimi sənə dilinə qoydum. ¹⁰ Bu gün səni millətlər və ölkələr üzərinə təyin etdim ki, onları kökündən yıxıb dağıdasan, qırıb məhv edəsən, əkib tikəsən».

¹¹ Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: «Ey Yeremya, nə görürsən?» Mən dedim: «Badam ağacının bir budağını görürəm». ¹² Rəbb mənə dedi: «Düz görmüəsən».

¹1:2 2Pad. 22:3-23:27; 2Saln. 34:8-35:19

^u1:3 2Pad. 23:36-24:7; 2Saln. 36:5-8

^v1:3 2Pad. 24:18-25:21; 2Saln. 36:11-21

Axı Mən hər sözümlü yerinə yetirməkdə sayığam». †

¹³Mənə yenə Rəbbin bu sözü nazil oldu: «Nə görürsən?» Mən dedim: «Şimaldan bu tərəfə yönəlmiş qaynar bir qazan görürəm». ¹⁴Rəbb mənə dedi: «Bu ölkədə yaşayanların hamısının üzərinə

Şimaldan bəla yağacaq.

¹⁵Çünkü Mən şimal ölkələrinin bütün tayfalarını çağıracağam»

Rəbb belə bəyan edir.

«Hər biri gəlib öz taxtını

Yerusəlim darvazalarının girişində,

Onun bütün darvazalarının ətrafında

Və bütün Yəhuda şəhərlərində quracaq.

¹⁶Bütün pisliklərinə görə

Onların əleyhinə hökmlərimi bildirəcəyəm.

Çünkü Məndən üz döndərib başqa al-lahlara buxur yandıraraq

Öz əl işlərinə səcdə etdilər.

¹⁷Sən belini qurşayıb qalx, sənə əmr edəcəyəm bütün şeyləri onlara söylə. Onlardan qorxma, yoxsa Mən də səni onların önündə qorxuya salacağam.

¹⁸Budur, Mən bu gün səni bütün ölkənin – Yəhuda padşahlarının, bu yerin başçılarının, kahinlərinin və ölkə xalqının əleyhinə qalalı şəhər, dəmir sütun və tunc divar etdim. ¹⁹Onlar sənənlə vuruşacaq, ancaq gücləri çatmayacaq, çünki səni qurtarmaq üçün Mən sənənlə olacağam» Rəbb belə bəyan edir.

İsrailin yoldan azması

2 Mənə Rəbbin sözü nazil oldu: «Get Yerusəlimə ucadan elan et ki, ²Rəbb belə deyir:

“Mən sənənin cavanlığındakı mehrini, Gəlin olanda məhəbbətini,

Səhrada, ot bitməyən torpaqda ardımca gəldiyini yadıma saldım.

³Onda İsrail Rəbbə həsr olunmuşdu

Və Onun məhsulunun nübarı idi.

Onu udmaq istəyənlərin hamısı mühakimə olunur,

Üstlərinə bəla gəlirdi” Rəbb belə bəyan edir.

⁴Ey Yaqub nəslı, ey İsrail nəslinin bütün tayfaları,

Rəbbin sözünü eşidin,

⁵Rəbb belə deyir:

“Atalarınız Məndə nə haqsızlıq tapdılar ki,

Məndən uzaqlaşdılar və puç bütllər ardınca getdilər,

Özləri də puç adam oldular.

⁶Daha demədilər ki, Misir torpağından bizi çıxaran,

Səhrada, uçurumlarla dolu boz çöllərdə, Ölüm kölgəsində qalan quraq torpaqda,

Bir insanın keçmədiyi, heç kəsin yaşamadığı

Diyarda gəzdirən Rəbb haradadır?

⁷Mən sizi bərəkətli torpağa gətirdim ki, Onun meyvələrindən və nemətlərindən dadasınız.

Ancaq siz oraya girən kimi torpağımurdar etdiniz,

Mülkümü iyrenc bir yerə çevirdiniz.

⁸Kahinlər «Rəbbi axtaraq demədilər,

Qanun müəllimləri Məni tanımadılar,

Rəhbərlər Mənə qarşı üsyan etdilər,

Peyyəmbərlər Baalın adı ilə peyyəmbərlik etdilər,

Faydasız şeylərin dalınca getdilər”.

⁹Buna görə Rəbb belə bəyan edir:

“Mən yenə sizinlə çəkişəcəyəm,

Mən övladlarınızın övladları ilə də çəkişəcəyəm.

¹⁰Siz Kittim[‡] adalarına gedib görün, Qedara[¶] adam göndərib öyrənin.

†1:12 *Badam* – ibrani mətnində *şaqed* və *sayıq* – *şoqed*.

‡2:10 *Kittim* – İsrailin qərbindəki ölkələr nəzərdə tutulur.

¶2:10 *Qedar* – İsrailin şərqindəki ölkələr nəzərdə tutulur.

Görün belə bir şey oldumu?

¹¹ Bir millət allahlarını dəyişdirdimi?

Əslində onlar allah deyil.

Ancaq Mənim xalqım öz Calalını fəydasız bütələrə dəyişdi.

¹² Ey göylər, siz buna heyrət edib tir-tir əsin və dəhşətə gəlin”

Rəbb belə bəyan edir.

¹³ “Çünkü xalqım iki pis əməl etdi:

Məni – axar suların mənbəyini atıb

Özlərinə hovuzlar, su saxlamayan çatlı hovuzlar düzəldilər.

¹⁴ Məgər İsrail quldur? Yoxsa o, kölə doğulmuşdu?

Bəs nə üçün qarət malı oldu?

¹⁵ Onun üstünə cavan aslanlar nərildədi və səslərini ucaldılar.

Ölkəsini viran etdilər.

Şəhərləri yandı, bir nəfər sakin qalmadı.

¹⁶ Nof və Taxpanxes sakinləri sənin başını yarıdı.

¹⁷ Səni yolla apararı Allahın Rəbbi tərək etməklə

Bu işi öz başına gətirmədinmi?

¹⁸ Bəs Şixor[§] suyundan içmək üçün Misirə niyə gedirsən?

Fərat suyundan içmək üçün Aşşura niyə gedirsən?

¹⁹ Səni öz pisliyin cəzalandıracaq,

Dönüklüyün töhmətini alacaqsan.

Sən də görüb bil ki, Allahın Rəbbi atmağın,

Məndən qorxmamağın pis və acı şeydir”

Ordular Rəbbi Xudavənd belə bəyan edir.

²⁰ “Sən boyundurğunu ta qədimdən qırdın, iplərini qopardın

Və «sənə qulluq etməyəcəyəm» dedin.

Üstəlik hər uca təpənin üstündə,

Hər kölgəli ağacın altında yerə sərilib

Bütələrə səcdə edərək Mənə xəyanət etdin.

²¹ Mən səni gözəl meynə, tər-təmiz toxum kimi əkmışdim.

Sən necə əleyhimə çıxıb cır, yabanı meynə oldun?

²² İndi isə sən gilabı ilə yuyunsan, çoxlu sabun əritsən də,

Yenə günahın önümdə ləkə kimi qalacaq”

Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

²³ “Axı necə deyə bilərsən ki, murdar olmadım,

Baal bütələrinin ardınca getmədim?

Dərədə necə rəftar etdiyinə bax, nə etdiyini gör.

Sən qızıqsan, ora-bura qaçan dişi dəvə kimi,

²⁴ Şəhvətlə havanı iyləyən, səhraya öyrəşmiş vəhşi eşşək kimisən.

Qızanda onu kim saxlaya bilər?

Onu istəyənlər özlərini yormaz, cütləşmə vaxtı onu tapar.

²⁵ Ayaqyalın gəzmə, boğazın susuzluqdan qurumasın.

Ancaq sən dedin: «Xeyr, olmaz!

Çünkü mən yad allahları sevdim və onların ardınca gedəcəyəm».

²⁶ Oğru tutulanda necə utanırsa,

İsrail nəsli də padşahları, başçıları, kahinləri

Və peyğəmbərləri ilə birgə eləcə utanırlar.

²⁷ Onlar ağaca «atamsan», daşa «bizi sən doğdun» deyir.

Çünkü Mənə tərəf üzlərini deyil, arxalarını çevirdilər.

Ancaq üstlərinə bəla gələndə «qalxıb bizi qurtar» deyirlər.

²⁸ Bəs özün üçün düzəltdiyin bütələrin haradadır?

Başına bəla gəltdiyi vaxt səni qurtara bilərlərsə, gəlsinlər.

Sənin allahların şəhərlərinin sayı qədərdir, ey Yəhuda!

²⁹ Nə üçün Mənimlə çəkişirsiniz?

Hamınız Mənə qarşı üsyan etdiniz” Rəbb belə bəyan edir.

§2:18 Şixor – Nil çayının qollarından biri.

³⁰ “Övladlarınızı nahaq yerə cəzalandırdım,

Çünkü onlar ibrət götürmədilər.

Öz qılıncınız qırıb-çatan aslan kimi
Peyğəmbərlərinizi tələf etdi”.

³¹ Ey bu nəslin övladları, Rəbbin sözünə diqqət edin:

“Məgər Mən İsrail üçün bir səhra oldum?
Yaxud bir zülmət ölkəsi oldum?

Xalqım nə üçün deyir ki, biz öz-öztümüzə ağayıq,

Bir daha Sənə tərəf gəlmərik?

³² Qız öz bəzəklərini, gəlin öz cehizini unuda bilərmə?

Ancaq xalqım uzun müddət Məni unutdu.

³³ Oynaşlarının ardınca düşməkdə nə qədər mahirsən.

Ən pis arvadlar belə, səndən dərs ala bilər.

³⁴ Sənin ətəklərin öldürdüyün

Məzlum, günahsız adamların qanına bulaşib,

Halbuki onları oğurluq üstündə tutmadın.

Hələ bununla belə,

³⁵ Sən deyirsən: «Mən təqsirsizəm,

Rəbbin qəzəbi hökmən məndən yan keçəcəkdir».

Bax Mən səni mühakimə edəcəyəm,

Çünkü günah etmədiyini söyləyirsən.

³⁶ Nə üçün tez-tez dolanıb dönüklük edirsən?

Aşşurda pərt olduğun kimi Misirdə də pərt olacaqsan.

³⁷ Oradan da əllərinlə başını tutub çıxacaqsan,

Çünkü bel bağladıklarını Rəbb rədd etdi,
Onlarla uğur qazana bilməyəcəksən”.

Xəyanətkar İsrail

3 Əgər bir adam öz arvadını boşasa,

Arvad da onu tərk edib başqasına ərə getsə,

O adam bir də arvadının yanına qayıdarmı?

Belə etsə, ölkə də tamamilə murdar olmazmı?

Sənsə çoxlu oynaşla zina etdin, yenə də Mənə tərəf dönürsən?»

Rəbb belə bəyan edir.

² «Başını çılpaq təpələrə tərəf qaldırıb bax.

Sevişmədiyən yer varmı?

Səhrada yaşayan bədəvi kimi

Yol kənarında oturdun və oynaşlarını gözlədin.

Zinakarlığın və pisləklərlə ölkəni murdar etdin.

³ Buna görə də yağışların ardı kəsildi və yaz yağışı yağmadı.

Tərs sifətli fahişəyə oxşadın, utanmaq istəmədin.

⁴ İndi Məni “Atam, cavanlığımdan bəri mənim dostumsan.

⁵ Sən həmişə qəzəbli olacaqsan,

Əbədi kin saxlayacaqsanmı?” deyər çağırırsan.

Belə danışırsan, amma gücün çatdığı qədər pisləklər edirsən».

⁶ ^wYoşiyanın padşahlığı dövründə Rəbb mənə dedi: «Dönük İsrailin nə etdiyini gördünmü? Hər uca tərənin üstünə, kölgəli ağacın altına gedib orada bütələrə səcdə edərək Mənə xəyanət etdi.

⁷ İsrail bütün bunları edəndən sonra “o Mənə tərəf qayıdacaq” dedim, ancaq o qayıtmadı. Xəyanətkar bacısı Yəhuda da bunu gördü.

⁸ Dəfələrlə zina etdiyi üçün dönük İsrailə talaq kağızı verib onu boşadım. Ancaq gördüm ki, onun xəyanətkar bacısı Yəhuda yenə qorxmadı, o da gedib fahişəlik etdi.

⁹ Heç əhəmiyyət vermədən zinakarlığı ilə ölkəni murdar etdi, daşlara və ağaclara səcdə edib xəyanət etdi.

¹⁰ Bütün bunlara baxmayaraq onun xəyanətkar bacısı Yəhuda Mənə bütün

qəlbi ilə deyil, hiylə ilə üz tutdu» Rəbb belə bəyan edir.

¹¹ Rəbb mənə dedi: «Dönük İsrail xain Yəhuda ilə müqayisədə daha saleh oldu.

¹² Get, bu sözləri şimal səmtinə elan edib söylə: “Ey dönük İsrail, geri qayıt” Rəbb belə bəyan edir. “Sənə qəzəblə baxmayacağam, çünki Mən mərhəmətliyəm” Rəbb belə bəyan edir. “Əbədi kin saxlamaram. ¹³ Ancaq sən öz təqsirini boyuna al ki, Allahın Rəbbə qarşı üsyan etdin, hər kölgəli ağacın altında yad alhlara könül verdin və Mənim sözümə qulaq asmadınız” Rəbb belə bəyan edir.

¹⁴ “Ey dönük övladlar, geri qayıdın” Rəbb belə bəyan edir. “Çünki ağanız Mənəm. Sizi bir-bir şəhərdən, iki-iki tayfadan çıxarıb Siona gətirəcəyəm.

¹⁵ Ürəyimə yatan çobanları sizə verəcəyəm, sizə ağıl və müdrikliklə rəhbərlik edəcəklər. ¹⁶ Sizin törəyib çoxaldığınız günlərdə daha Rəbbin Əhd sandığından danışmayacaqlar” Rəbb belə bəyan edir. “O sandıq bir daha kimsənin ağılına gəlməyəcək, yada salınmayacaq, onun üçün heylsilənməyəcəklər, yenisi də düzəldilməyəcək.

¹⁷ O zaman Yerusəlimə «Rəbbin taxtı» deyəcəklər. Bütün millətlər Rəbbin adı naminə Yerusəlimdə toplaşacaq. Daha pis ürəklərinin inadkarlığına görə hərəkət etməyəcəklər. ¹⁸ O günlərdə Yəhuda nəslİ İsrail nəslİ ilə birləşib şimal ölkəsindən atalarınıza irs olaraq verdiyim torpağa birgə gələcək”.

¹⁹ Mən dedim:

“Necə də istərdim, səni oğullarımın arasına qoyum,

Sənə füsunkar torpağı – millətlər arasında ən gözəl irsi verim!

Güman etdim ki, Məni «Ata» deyər çağıracaqsınız,

Məndən üz döndərməyəcəksiniz.

²⁰ Bir arvad öz ərinə xəyanət edirsə,

Siz də Mənimlə eləcə xəyanətlə rəftar etdiniz, ey İsrail nəslİ!”

Rəbb belə bəyan edir.

²¹ “Çılpaq təpələr üzərində bir səs – İsrail övladlarının

Ağlaşma və yalvarışları eşidilir, Çünki onlar yollarını azdı, Özlərinin Allahı Rəbbi unuttu.

²² Geri qayıdın, ey dönük övladlar, Dönüklüyünüzə şəfa verim”.

Onlar da deyəcək:

“Budur, biz Sənə tərəf gəlirik, Çünki Allahımız Rəbb Sənsən.

²³ Doğrudan da, təpələrdən, dağlardan gələm

Hay-küy yalandır.

Əslində İsrailin xilas

Allahımız Rəbdədir.

²⁴ Cavanlığımızdan bəri

Rüsvayçı bütələr

Atalarımızın zəhmətini,

Sürülərini və mal-qaralarını,

Oğullarını və qızlarını tələf etdi.

²⁵ Biz xəcalətimiz içində yatırıq,

Rüsvayçılıq bizim yorğanımızdır,

Çünki cavanlığımızdan indiyədək

Biz və atalarımız

Allahımız Rəbbə qarşı günah etdik,

Allahımız Rəbbin sözünə qulaq asmadıq”.

4 Rəbb bəyan edir: «Ey İsrail, əgər geri qayıtsan,

Mənə tərəf qayıtsan,

İyrənc bütələrini önümdən götürsən,

Bir daha sərgərdan gəzməsən,

² Həqiqət, ədalət və doğruluqla

“Var olan Rəbbə and olsun!” deyər and içsən,

O zaman millətlər

Rəbb vasitəsilə bərəkət alacaq,

Onunla öyünəcəksən».

³ Çünki Yəhuda adamlarına və

Yerusəlimə

Rəbb belə deyir:

«Özünü üçün təzə əkin yeri şumlayın,
 Ancaq tikanlar arasında əkməyin.
⁴Ey Yəhuda adamları və Yerusəlimdə
 yaşayanlar,
 Özünü Rəbb üçün sünnət edin,
 Ürəyinizin sünnət etini kəsin.
 Yoxsa pis əməllərinizə görə
 Qəzəbim od kimi püskürüb yandıracaq,
 Söndürən olmayacaq.

Yəhudaya hücum

⁵Yəhudada elan edin,
 Yerusəlimdə car çəkib deyın:
 “Ölkədə şeypur çalın!”
 Ucadan qışqırıb söyləyin:
 “Gəlin toplanıb
 Qalalı şəhərlərə girək!”
⁶“Siona qaçın” deyə bayraq qaldırın,
 Qaçıb qurtulun, dayanmayın.
 Çünki Mən şimaldan
 Bəla və böyük qırğın gətirəcəyəm».
⁷Aslan yuvasından çıxdı,
 Millətləri məhv edən yola düşdü.
 Öz yerindən çıxdı ki,
 Ölkənizi viran etsin.
 Şəhərləriniz yerlə yeksan olacaq,
 Orada sakin qalmayacaq.
⁸Buna görə də çul geyinin,
 Yas tutub ağlayın.
 Çünki Rəbbin qızğın qəzəbi
 Bizdən dönmədi.
⁹«O gün padşahın və başçıların
 Ürayı gedəcək» Rəbb belə bəyan edir.
 «Kahinlər çaşacaq,
 Peyğəmbərlər karıxacaq».
¹⁰Mən dedim: «Ah, ey Xudavənd
 Rəbb! Bu xalqı və Yerusəlimi tamamilə
 aldatdın. “Sizin üçün əmin-amanlıq ola-
 caq” dedin, halbuki qılınc boğazımıza
 dirəndi».
¹¹O vaxt bu xalqa və Yerusəlimə dey-
 iləcək: «Səhradakı cılpaq təpələrdən əziz
 xalqıma tərəf isti bir külək əsir. Bu
 külək dən sovurmayacaq, taxıl təmi-
 zləməyəcək. ¹²Mənim əmrimlə bundan

da güclü bir külək əsəcək və Mən indi
 onlara Öz hökmümü bildirəcəyəm».
¹³Budur, düşmən buludlar kimi gəlir,
 Onun döyüş arabaları qasırga kimi
 yüksəlir,
 Atları qartallardan iti gedir.
 Vay halımıza! Çünki bərbad olduq.
¹⁴Ey Yerusəlim, ürəyini pisləkdən
 yuyub-təmizlə ki, xilas olasan.
 Bəd fikirlərin nə vaxta qədər içində
 qalacaq?
¹⁵Artıq Dandan bir səs gəlir,
 Efrayimin dağlıq bölgəsindən bəd xəbər
 eşidilir.
¹⁶«Millətlərə elan edin, Yerusəlimə
 xəbər çatdırın ki,
 Uzaq bir ölkədən gələn qoşun onu
 mühasirəyə alacaq,
 Yəhuda şəhərlərinin önündə nə
 çəkəcək.
¹⁷Onlar tarla nəzarətçiləri kimi hər
 tərəfdən şəhərə doğru gəlir,
 Çünki o Mənə qarşı üsyan etdi» Rəbb
 belə bəyan edir.
¹⁸«Bunları sənin başına gətirən öz
 işlərin, öz əməllərinindir.
 Cəzanın acısı lap ürəyinə çatıb.
¹⁹Ah, sinəmdəki dərdim!
 Əzabdan qıvrılıram.
 Ah, qəlbim, qəlbim çırpınır, susa
 bilmirəm.
 Çünki, ey canım, şeypur səsini, döyüş
 nərəsini eşidirəm.
²⁰Qırğın üstünə qırğın gəlir,
 Bütün ölkə xaraba qalıb.
 Çadırlarım qəflətən,
 Pərdələrim bir anda dağıldı.
²¹Nə vaxta qədər bayraq görəcəyəm,
 Boru səsi eşidəcəyəm?
²²Həqiqətən, xalqım ağılsızdır,
 Məni tanımır.
 Onlar cahil övladlardır,
 Dərrakələri yoxdur,
 Ağilları pislik etməyə çatır,
 Yaxşılıq etməyin nə olduğunu bilmirlər.
²³Yer üzünə baxdım,

Quruluşsuz və boşdur.

Göylərə baxdım,

İşıqları yoxdur.

²⁴ Dağlara baxdım, titrəyirdilər,

Bütün təpələr yerlərindən qopurdu.

²⁵ Baxıb gördüm ki, bir adam qalmayıb,

Göydəki quşların hamısı uçub getmişdir.

²⁶ Baxıb gördüm ki, bəhərli torpaq

Səhraya çevrilib,

Rəbbin önündə bütün şəhərləri

Onun qızgın qəzəbi ilə dağılıb».

²⁷ Bəli, Rəbb belə deyir:

«Bütün ölkə viran olacaq,

Ancaq tam məhv olmasına yol verməyəcəyəm.

²⁸ Buna görə yer yas tutacaq,

Yuxarıda göylər qaralacaq,

Çünkü bunu Mən demişəm,

Fikrimdən daşınmayacağam,

Sözümdən dönməyəcəyəm.

²⁹ Bütün şəhərlərin əhalisi

Süvarilərin və oxatanların

Gurultusundan qaçacaq.

Onlar sıx meşələrə girir,

Qayalara dırmaşır.

Bütün şəhərlər tərk edilmiş,

Orada kimsə yaşamır.

³⁰ Bəs sən ey viran şəhər, nə edəcəksən?

Qırmızı paltar geyinsən də,

Qızıl bəzəklər taxsan da,

Gözlərinə sürmə sürtsən də,

Əbəs yerə özünü bəzəyirsən.

Sənə oynaşların xor baxır,

Canını almaq istəyir.

³¹ Mən bir səs eşidirəm:

Sanki doğuş ağrısı çəkən,

Birinci dəfə doğan qadının –

Əllərini uzatmış,

Nəfəsi kəsilmiş Sion qızının səsidir.

O deyir: “Vay halıma!

Qatillərin önündə

Canım taqətdən düşdü”.

Yerusalimin günahı

5 Yerusalimin küçələrini dolaşın,
Ətrafa baxıb fikirləşin,

Onun meydanlarını axtarın.

Əgər bir nəfər düz iş görən,

Həqiqət axtaran adam tapsanız,

Mən şəhəri bağışlayaram.

² Onlar “var olan Allaha and olsun”

desələr də,

Yalandan and içirlər».

³ Ya Rəbb, gözlərin həqiqətə tərəf
yönlənməyibmi?

Sən onları vurdun,

Ancaq ağrı hiss etmədilər.

Sən onları qırdın,

Ancaq ibrət götürmədilər.

Üzləri qayadan bərk olub,

Dönmək istəmədilər.

⁴ Mən dedim: «Bunlar ancaq yoxsul, ağıl-
sız avamlardır,

Çünkü Rəbbin yolunu,

Özlərinin Allahının hökmlərini
bilmirlər.

⁵ Qoy mən böyüklərin yanına gedib

Onlarla danışım,

Çünkü Rəbbin yolunu,

Özlərinin Allahının hökmlərini bilirlər».

Ancaq onlar da boyunduruğu sındırıb

İpləri qopardılar.

⁶ Buna görə də meşədən bir aslan çıxıb

Onları öldürəcək,

Səhradan qurd gəlib onları
parçalayacaq,

Şəhər kənarında bəbir pusqu quracaq,

Şəhərdən çıxan hər adam parçalanacaq.

Çünkü çox üsyan etdilər,

Dəfələrlə dönük oldular.

⁷ «Buna görə səni necə bağışlaya
bilərəm?

Övladların Məni tərk etdi,

Allah olmayan bütələrin adı ilə and içdi.

Mən onları doydurdum,

Amma onlar zina etdi,

Fahişələrin evlərinə yığışdı.

⁸ Onlar harınlaşmış, şəhəvətli atlar
kimidir.

Hər biri qonşusunun arvadına kişnəyir».

⁹ Rəbb bəyan edir: «Bunlara görə

Mən onlara cəza verməyimm?

Belə bir millətdən qisas almayımı?

¹⁰ Onların bağlarını dolaşib dağıdın, Amma büsbütün məhv etməyin. Meynə budaqlarını qoparıb atın, Çünki onlar Rəbbə məxsus olmayan insanlardır».

¹¹ Rəbb bəyan edir: «İsrail və Yəhuda nəsl

Mənə tamamilə xəyanət etdi.

¹² Onlar Rəbb üçün yalandan dedi:

“O heç nə etməz, Başımıza bəla gəlməz.

Nə qılinc görəyik, nə aclıq”.

¹³ Peyğəmbərlər boşboğazdır.

Allahın sözü onlarda deyil, Qoy onların başına bu iş gəlsin».

¹⁴ Buna görə də Ordular Allahı Rəbb belə deyir:

«Belə sözlər dedikləri üçün, Ey Yeremya, sözlərimi sənin ağzında atəşə,

Bu xalqı isə oduna çevirəcəyəm, Atəş onları yandırır-qurtaracaq».

¹⁵ Rəbb bəyan edir: «Ey İsrail xalqı, Uzaqdan üstünüzə bir millət gətirəcəyəm.

Dilini bilmədiyini, Dediklərini anlamadığını Güclü, qədim bir millət.

¹⁶ Onların oxdanları Açıq qəbir kimidir, Hamısı igid döyüşçüdür.

¹⁷ Onlar sənin məhsul və çörəyini yeyəcək.

Oğul və qızlarını yeyəcək, Sürü və naxırlarını yeyəcək, Meynə və əncir ağaclarını yeyəcək.

Güvəndiyin qalalı şəhərləri Qılıncla dağıdacaq».

¹⁸ Ancaq Rəbb bəyan edir: «Hətta o günlər sizi tamamilə qırıb-çatmayacağam. ¹⁹ Bir vaxt onlar soruşacaq: “Nə üçün Allahımız Rəbb bütün bunları başımıza gətirdi?” Onda

onlara belə söylə: “Necə Məni tərək edərək öz ölkənizdə yad allahlara xidmət etdinizsə, eləcə də özgə ölkədə yadellilərə xidmət edəcəksiniz”.

²⁰ Bunu Yaqub nəslinin içində bildirin, Yəhudada elan edin.

²¹ Ey gözləri olub görməyən, Qulaqları olub eşitməyən, Ağılsız və dərrəkəsiz xalq,

Bu sözə qulaq asın!

²² “Məndən qorxmursunuzmu?» Rəbb belə bəyan edir.

«Mənim qarşımda titrəmirsinizmi?

Axı Mən əbədi qayda ilə Dəniz üçün qumu sərhəd qoydum, Dəniz bu sərhədi keçə bilməz.

Dalğaları coşsa da, Üstün gələ bilməz.

Nərə çəksə də, keçə bilməz.

²³ Bu xalqın ürəyi inadlı və üsyankardır. Onlar azıb öz yolları ilə getdi.

²⁴ Daha öz-özlərinə demirlər ki, Payız və yaz yağışlarını vaxtında verən, Müəyyən biçin həftələrini bizim üçün qoruyan

Allahımız Rəbbə sitayiş edək.

²⁵ Təqsirləriniz bunları sizdən aldı, Günahlarınız sizi bu nemətdən məhrum etdi.

²⁶ Mənim xalqımın içində pis adamlar var:

Quş ovçuları kimi pusquda dururlar, Tələ qurub adam tuturlar.

²⁷ Quşlarla dolu qəfəs kimi Onların evləri hiylə ilə doludur. Bunun sayəsində yüksəldilər, varlandılar.

²⁸ Onlar piylənib, yağunlaşıb, Pis işlərlə hədlərini aşıb, Məhkəmə işlərini, Yetimlərin işlərini Ədalətlə həll etməzlər ki, Qalib gəlsinlər.

Yoxsulların haqqını müdafiə etməzlər».

²⁹ Rəbb bəyan edir:

«Bunlara görə Mən onlara cəza verməyimm?

Belə bir millətdən qisas almayımmı?

³⁰ Bu ölkədə heyrətli və dəhşətli bir iş oldu:

³¹ Peyğəmbərlər yalandan peyğəmbərlik edir,

Kahinlər onların əli ilə hökmranlıq edir.

Xalqım da bunu bəyənir.

Amma axırda nə edəcəksiniz?»

Yerusəlimin mühasirəsi

6 Ey Binyamin övladları, Yerusalimin içindən qaçıb qurtarın.

Teqoada şeypur çalın,

Bet-Hakkeremdə odla işarə verin,

Çünki şimaldan fəlakət,

Böyük qırğın zahir olur.

² Mən gözəl və zərif qızı –

Sion qızını talan edəcəyəm.

³ Çobanlar öz sürüləri ilə

Ona qarşı gələcək,

Hər tərəfdən onun önündə çadır quracaq.

Hər kəs öz yerində sürüsünü otaracaq.

⁴ Sion qızı ilə döyüşə hazırlaşın!

Qalxın, günorta çağı hücum edək!

Vay halımıza!

Gün tutqunlaşır,

Axşam kölgələri uzanır.

⁵ Qalxın, gecə vaxtı hücum edək!

Onun imarətlərini dağıdaq!

⁶ Ordular Rəbbi belə dedi:

«Ağac kəsin,

Yerusəlimin önündə torpaq qalağı qurun.

Bu şəhər cəzalanmalıdır,

Çünki zorakılıqla dolub-daşır.

⁷ Bir bulaqdan necə su axarsa,

Bu şəhərdən də eləcə pislik fışqırır.

İçində zorakılıq və soyğunçuluq səsi eşidilir.

Önümdə həmişə dərd və yara görürəm.

⁸ Ey Yerusəlim, ibrət al,

Yoxsa səndən üz döndərərəm,

Səni xarabaya, əhalisiz torpağa çevirərəm».

⁹ Ordular Rəbbi belə deyir:

«Tənəkdən son üzümlər yığılan kimi

İsrailin qalan əhalisi də

Yığılıb qurtaracaq.

Üzümyiğan kimi

Yenə meynə budaqlarına əlini uzat».

¹⁰ Kiminlə danışım,

Kimə xəbərdarlıq edim ki, qulaq assın?

Axı qulaqları tıxanıb,

Eşidə bilmirlər.

Onların arasında Rəbbin sözüne lağ edilir,

Ondan xoşları gəlmir.

¹¹ Buna görə də mən Rəbbin qəzəbi ilə dolmuşam,

Özümü ələ almaqdan yorulmuşam.

«Qəzəbini küçədə olan uşaqların,

Yığılan cavanların üzərinə tök.

Bəli, ər də, arvad da,

Qoca da, yaşa dolmuş adam da ələ keçəcək.

¹² ^aEvləri, tarlaları və arvadları da

Başqalarına qalacaq.

Çünki əlimi ölkədə yaşayanlara qarşı uzadacağam»

Rəbb belə bəyan edir.

¹³ «Ona görə ki böyüyündən kiçiyinə qədər

Hər kəs haram qazanc dalınca qaçır.

Peyğəmbərdən kahinə qədər hər kəs hiylə qurur.

¹⁴ ^bXalqımın yarasını yüngülcəsinə müalicə edirlər,

“Sülh, sülh” deyirlər,

Amma sülh yoxdur.

¹⁵ İyrənc işlər görəndə utanırlarmı?

Yox, heç utanmırlar,

Utanıb qızarmaq bilmirlər.

Buna görə yıxılanlar arasında

Onlar da olacaq.

^a6:12 Yer. 8:10-12

^b6:14 Yer. 8:11; Yez. 13:10

Mən onları cəzalandıranda
Yerə səriləcəklər» deyir Rəbb.
¹⁶ Rəbb belə deyir:
«Yolayırıcında dayanıb baxın,
Əzəldən olan yolları soruşun.
Yaxşı yolun harada olduğunu öyrənin,
O yolla gedin.
Onda ürəyiniz dinclik tapar.
Ancaq siz “o yolla getməyəcəyik”
dediniz.

¹⁷ Mən sizin üzərinizə
Gözetçilər qoyub dedim:
“Şeypur səsinə qulaq asın!”
Ancaq siz “qulaq asmayacağıq” dediniz.
¹⁸ Buna görə də, ey millətlər, qulaq asın,
Ey camaat, bilin ki,
Onların başına nə gələcək.

¹⁹ Eşit, ey yer üzü,
Mən bu xalqın başına fəlakət
gətirəcəyəm.

Bu onların niyyətlərinin bəhrəsi olacaq.
Çünkü Mənim sözlərimə qulaq
asmadılar,

Mənim qanunumu rədd etdilər.

²⁰ Səbadan gətirilən kündür,
Uzaq ölkədən gəlmiş ətirli qamış
Nəyimə lazımdır?

Yandırma qurbanlarınız Mənə məqbul
deyil,

Başqa qurbanlarınız da Mənə xoş deyil».

²¹ Buna görə də Rəbb belə deyir:

«Mən bu xalqın qabağına
Maneələr qoyacağam.

Atalar və oğullar birlikdə

Onlara ilişib yıxılacaq.

Qonşu dostu ilə birgə həlak olacaq».

²² Rəbb belə deyir:

«Budur, şimal ölkəsindən

Bir xalq gəlir,

Dünyanın uzaq yerlərindən

Böyük bir millət hərəkətə gəlir.

²³ Onlar əllərində ox-kaman və nizə
tutub,

Rəhmsizdirlər, heç kəsə acımırlar.

Səsləri dəniz kimi gurlayır,

Atlara miniblər.

Onlar yekdilliklə səninlə

Müharibəyə hazırdır, ey Sion qızı!»

²⁴ Onlar haqqında xəbər eşitdik,

Əllərimiz yanımıza düşdü.

Doğan qadın kimi bizi

Sıxıntı və əzab bürüdü.

²⁵ Çölə çıxma, yola düşmə,

Çünkü düşməndə qılınc,

Hər tərəfdə dəhşət var.

²⁶ Ey əziz xalqım!

Çul geyin və küldə yuvarlan.

Vahid oğluna yas tutan kimi

Yas tutub acı-acı ağla.

Çünkü məhv edən qəflətən başımızın
üstünü alacaq.

²⁷ Rəbb deyir: «Ey Yeremya, Mən səni
qoydum ki,

Xalqımı yoxlayıb imtahan edəsən,

Onlara nəzər qoyub əməllərini
sınayasan.

²⁸ Hamısı inadkar dönükdür,

Böhtançılar kimi dolaşan adamlardır.

Tunc və dəmir kimi sərt dirlər,

Hamısı pozğun olub.

²⁹ Körük basılır,

Atəşində qurğuşun əriyir.

Ancaq dəmirçi nahaq yerə əridir,

Çünkü pislər ayrılır.

³⁰ Onlara isə “atılmış gümüş”

deyəcəklər,

Çünkü Rəbb onları atdı».

Məbəddə bütperəstlik

7 Rəbdən Yeremyaya bu söz nazil
oldu: ² «Rəbbin məbədinin qarısında
dur və orada bu sözü elan edib söylə
ki, ey bütün Yəhuda, Rəbbə ibadət et-
mək üçün bu qarılardan girənlər, Rəb-
bin sözünə qulaq asın. ³ İsrailin Allahı
olan Ordular Rəbbi belə deyir: “Yol-
larınızı və əməllərinizi islah edin ki,
Mən sizi bu yerdə yaşamağa qoyum.

⁴«Burada Rəbbin məbədi var, Rəbbin məbədi var, Rəbbin məbədi var» deyib yalan sözlərə güvənməyin. ⁵Əgər yollarınızı və əməllərinizi tamamilə islah etsəniz, bir-birinizlə, həqiqətən, ədalətlə rəftar etsəniz, ⁶qarıb, yetimə və dul qadına zülm etməsəniz, bu yerdə günahsız qan tökməsəniz, özünü zərə vuraraq başqa allahların tərəfdarı olmasanız, ⁷o zaman burada əbədilik atalarınıza verdiyim torpaqda sizi yaşamağa qoyacağam.

⁸Siz isə faydasız olan yalan sözlərə güvənirsiniz. ⁹Siz oğurluq edirsiniz, adam öldürürsünüz, zina edirsiniz, yalandan and içirsiniz, Baal bütlinə buxur yandırır, tanımadığınız başqa allahların tərəfdarı olursunuz. ¹⁰Sonra bütün bu iyrənc işləri görmək üçün Mənim adımla çağırılan bu məbədə gəlib önümdə durur və «biz əmin-amanlıqdayıq» deyirsiniz. ¹¹^dMənim adımla çağırılan bu məbəd, sizcə, quldur yuvasına çevrildimi? Amma Mən nə etdiyinizi görürəm” Rəbb belə bəyan edir.

¹²^eİndi adımlı ilk dəfə qoyduğum Şilodakı məskənimə gedin və xalqım İsrailin pisliliyinə görə ona nə etdiyimi görün”. ¹³Rəbb bəyan edir: “Siz bütün bu işləri gördünüz, dəfələrlə xəbərdarlıq etdiyim halda Mənə qulaq asmadınız, sizi çağırduğım halda cavab vermədimiz. ¹⁴Buna görə də Şilo ilə necə rəftar etdimsə, Mənim adımla çağırılan, güvəndiyiniz məbədlə, sizə və atalarınıza verdiyim bu yerlə də elə rəftar edəcəyəm. ¹⁵Efrayim nəslindən olan soydaşlarınızı necə rədd etdimsə, sizi də eləcə önümdən rədd edəcəyəm.

¹⁶Sən isə, ey Yeremya, bu xalq üçün dua etmə, onlar üçün yalvarıb xahiş etmə və önümdə mərhəmət istəmə,

çünki sözüənə qulaq asmayacağam. ¹⁷Yəhuda şəhərlərində, Yerusəlim küçələrində onların nə etdiklərini görmürsənmi? ¹⁸Uşaqlar odun yığır, ataları od yandırır, qadınlar Göylər Mələkəsinə xəmir yoğurub kökə bişirir. Onlar başqa allahlara içmə təqdimləri verir ki, Məni qəzəbləndirsinlər”. ¹⁹Rəbb bəyan edir: “Onlar Mənimi incidirlər? Məgər özlərini rüsvay etmirlərmi?” ²⁰Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: “Bax bu yerin, insanların, heyvanların, çöl ağaclarının, torpağın məhsulu üzərinə qəzəbim və qızgınlığımı töküləcək, alışıb sönməyəcək”.

²¹İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: “Yandırma qurbanlarınızı başqa qurbanlarınıza qatıb ət yeyin. ²²Çünki atalarınızı Misir torpağından çıxaran vaxt yandırma qurbanı və başqa qurban barədə onlara əmr etmədim və bir söz demədim. ²³Ancaq onlara bunu əmr edib dedim: «Sözümə qulaq asın. Onda Mən sizin Allahınız olacağam, siz də Mənim xalqım olacaqsınız. Hər barədə sizə əmr etdiyim yolla gedin ki, uğur qazanasınız». ²⁴Ancaq Məni eşitmədilər, qulaq asmadılar. Bunun əvəzinə öz istəklərinə, pis ürəklərinin inadkarlığına görə hərəkət etdilər, irəliyə deyil, geriye getdilər. ²⁵Atalarınız Misir torpağından çıxdıqları gündən bu günə qədər Öz qullarım olan peyğəmbərləri hər gün dəfələrlə yanınıza göndərdim. ²⁶Amma Məni eşitmədilər, qulaq asmadılar, inadkarlıq etdilər, atalarından da pis işlər gördülər.

²⁷Sən bütün bu sözləri onlara söyləyəcəksən, ancaq sənə qulaq asmayacaqlar, onları çağıracaqsan, ancaq sənə cavab verməyəcəklər”. ²⁸Sən onlara söylə: “Bu həmin xalqdır

⚡7:11 Mat. 21:13; Mark 11:17; Luka 19:46

⚡7:12 Yeşua 18:1; Zəb. 78:60; Yer. 26:6

ki, öz Allahı Rəbbin sözüne qulaq asmır və cəzadan ibrət almır. Onlarda həqiqət yox oldu, həqiqətdən heç danışmırlar.

²⁹ Ey Yerusəlim, saçını kəsib at,

Çılpaq təpələr üzərində mərsiyə oxu,

Çünki Rəbb qəzəbləndiyi nəslə

Rədd edib tərək etdi.

³⁰ Ona görə ki Yəhuda övladları gözümdə pis olan işlər gördü” Rəbb belə bəyan edir. “Mənim adımla çağırılan məbədə iyərnc bütələrini qoyub oranı murdarladılar. ³¹fg Onlar oğul və qızlarını odda yandırmaq üçün Ben-Hinnom vadisindəki Tofetdə səcdəgahlar düzəldilər. Mən belə bir şeyi nə buyurdum, nə də ağıma gətirdim”».

³² Rəbb bəyan edir: «Buna görə də bir gün gələcək ki, oraya Tofet yaxud Ben-Hinnom vadisi deyil, Qırğın vadisi deyiləcək. Tofetdə yer qalmayana qədər ölüləri basdıracaqlar. ³³h Bu xalqın cəsədləri göydəki quşlara, yerdəki heyvanlara yem olacaq, onları qorxudub qaçıran olmayacaq. ³⁴i Yəhuda şəhərlərində, Yerusəlim küçələrində sevinc və şadlıq sədasını, bəy-gəlin səsinə kəsəcəyəm, çünki ölkə viran olacaq».

8 Rəbb bəyan edir: «O vaxt Yəhuda padşahlarının və başçılarının, kahinlərinin, peyğəmbərlərin və Yerusəlimdə yaşayanların sümükələrini qəbirlərindən çıxarıb atacaqlar. ² Onların sümükləri sevdikləri, qulluq etdikləri, tərəfdarı olduqları, müraciət və səcdə etdikləri günəşin, ayın və bütün səma cisimlərinin önünə töküləcək. Onlar bir yerə yığılıb basdırılmayacaq, torpağın üstündə peyin kimi olacaq. ³j Bu pis tayfadan sağ qalanların hamısı sürgün etdiyim

hər yerdə həyatı yox, ölümü seçəcək»
Ordular Rəbbi belə bəyan edir.

Günah və mükafat

⁴ Onlara söyləyəcəksən ki, Rəbb belə deyir:

«Yıxılanlar qalxmazmı?

Yoldan azan geri qayıtmazmı?

⁵ Bəs nə üçün bu xalq yoldan azdı?

Nə üçün Yerusəlim daim dönlüklük edir?

Onlar yalandan bərk yapışib,

Dönmək istəmir.

⁶ Mən diqqət edib qulaq asdım:

Heç kəs düz danışmır,

“Nə etdim?” deyib öz pislüyindən tövbə etmir.

Hər biri döyüşə atılan at kimi

Öz yoluna tərəf dönlür.

⁷ Hətta göydə uçan leylək də

Öz vaxtını bilir,

Qumru, qaranquş, durna da

Uçub gələcəkləri vaxtı gözləyir,

Amma Mənim xalqım Rəbbin hökm-lərini bilmir.

⁸ Nə haqla deyirsiniz ki, biz müdrikik,

Rəbbin Qanunu bizdədir?

Budur, alimlərin hiyləgər qələmi

Onu yalan şərh edir.

⁹ Müdriklər rüsvay oldu,

Çaşib tora düşdü.

Onlar Rəbbin sözünü rədd etdi.

Bəs onların müdrikliyi nədədir?

¹⁰ k Buna görə də arvadlarını başqa adamlara,

Tarlalarını isə başqa sahiblərə verəcəyəm,

Ona görə ki böyükdən kiçiyə qədər

Hər kəs haram qazanc dalınca qaçır.

Peyğəmbərdən kahinə qədər

Hər biri yalan iş görür.

¹¹ l Əziz xalqımın yarasını

Yüngülcəsinə müalicə edirlər.

^f7:31 Lev. 18:21 ^g7:31 2Pad. 23:10; Yer. 32:35 ^h7:33 Qanun. 28:26

ⁱ7:34 Yer. 16:9; 25:10; Vəhy 18:23 ^j8:3 Əyy. 3:21; Vəhy 9:6

^k8:10 Yer. 6:12-15 ^l8:11 Yer. 6:14; Yez. 13:10

“Sülh, sülh” deyirlər,
 Amma sülh yoxdur.
¹² İyrənc işlər görəndə utanırlarmı?
 Yox, heç utanmırlar,
 Utanıb-qızarmaq bilmirlər.
 Buna görə yıxılanlar arasında
 Onlar da olacaq.
 Onları cəzalandırdığım vaxt
 Yerə səriləcəklər» deyir Rəbb.
¹³ «Onları qırıb-çatacağam»
 Rəbb belə bəyan edir.
 «Tənək üzüm gətirməyəcək,
 Əncir ağacı bar verməyəcək,
 Yarpaqlar solacaq.
 Mən onlara nə verdimsə,
 Hamısı əllərindən alınacaq».
¹⁴ «Nə üçün yerimizdə oturmuşuq?
 Yığılın, gedib qalalı şəhərlərə girək,
 Orada həlak olaq,
 Çünki Allahımız Rəbb
 Bizi ölümə təslim etdi,
 Bizə zəhərli su içirdi,
 Ona görə ki Rəbbə qarşı günah etdik.
¹⁵ Sülh gözləyirik, amma xeyir gəlmir.
 Şəfa vaxtını gözləyirik,
 Amma dəhşət gəlir.
¹⁶ Dandan onların atlarının finxırtısı
 eşidilir,
 Ayğurlarının kişnəmə səsindən
 Bütün ölkə titrəyir.
 Onlar gəlir,
 Torpağı və orada olan hər şeyi,
 Şəhəri və orada yaşayanları yeyib-
 qurtarır.
¹⁷ Baxın Mən üstünüzə ilanlar,
 Ovsunla ram olmayan gürzələr
 göndərəcəyəm,
 Onlar sizi sancacaq» Rəbb belə bəyan
 edir.

**Yeremyanın xalqın
 taleyi üçün narahatlığı**

¹⁸ Dərdimə təsəlli yoxdur,
 Ürəyim köksümdə taqətsizdir.
¹⁹ Baxın uzaq ölkədən
 Əziz xalqımın fəryadını eşidirəm:

«Məgər Rəbb Sionda yoxdur?
 Onun padşahı orada deyilmi?
 Onlar nə üçün oyma bütləri,
 Yad olan puç şeyləri ilə
 Məni qəzəbləndirirlər?
²⁰ Biçin sona çatdı, yay qurtardı,
 Biz xilas olmadıq».
²¹ Əziz xalqımın yarısından
 Mən də yaralandım,
 Yas tutub dəhşətə gəldim.
²² Məgər Gileadda məlhəm yoxdur?
 Orada həkim yoxdur?
 Əgər varsa,
 Əziz xalqıma nə üçün şəfa verilmədi?
9 Kaş ki başım bulaq olaydı,
 Gözlərim yaş çeşməsinə dönəydi,
 Əziz xalqımdan öldürülənlərə
 Gecə-gündüz yas tutaydım.
² Kaş ki kimsə mənə səhrada
 Səyyahların sığınacağına verəydi!
 Mən xalqımı tərək edib
 Onlardan uzaqlaşardım.
 Çünki onların hamısı
 Zinakar və xain yığındır.
³ «Dillərini yalan üçün
 Kaman kimi dartırlar.
 Həqiqət naminə güc göstərmirlər.
 Çünki pisliliyi pislik dalınca edirlər,
 Məni tanımırlar» Rəbb belə bəyan edir.
⁴ «Hər kəs dostundan çəkənsin,
 Heç qardaşına da etibar etməsin.
 Çünki hər qardaş başqasına badalaq
 gəlir,
 Hər dost böhtançıdır.
⁵ Hər kəs öz dostunu aldadır,
 Doğru söyləmir.
 Onlar dillərini yalan danışmağa öyrətdi,
 Yorulana qədər günah işlətdi.
⁶ Ey Yeremya, hiylə içində yaşayırsan,
 Hiylədən ötrü Məni tanımaq istəmirlər»
 Rəbb belə bəyan edir.
⁷ Buna görə də Ordular Rəbbi belə deyir:
 «Mən onları əridəcəyəm,
 Sınaqdan keçirəcəyəm.
 Axı Mən əziz xalqımla
 Başqa cür necə rəftar edə bilərəm?»

⁸ Dilləri öldürücü oxdur,
Məkrə danışrlar.
Ağzı ilə qonşusuna xoş sözlər söyləyir,
Ürəyində isə ona tələ qururlar».
⁹ Rəbb bəyan edir:
«Bunlara görə Mən onlara cəza
verməyimmə?
Belə bir millətdən qisas almayımmı?»
¹⁰ Dağlar üçün ağlayıb nalə çəkəcəyəm,
Çölün otlaqları üçün mərsiyə
oxuyacağam.
Çünkü hamısı yandı,
Daha kimsə oradan keçmir,
Naxırın böyürtüsü eşidilmir.
Quşlar və heyvanlar da qaçıb getdi.
¹¹ «Yerusəlimi daş qalaqlarına,
Çaqqal yuvasına döndərəcəyəm.
Yəhuda şəhərlərini
Sakinsiz bir xarabalığa çevirəcəyəm»
deyir Rəbb.

¹² Bir müdrək adam varmı, bunu an-
lasın? Rəbbin dili ilə danışan bir adam
varmı, bunu izah etsin? Niyə bu ölkə
məhv oldu, səhra kimi yandı və heç kəs
oradan keçmir? ¹³ Rəbb deyir: «Ona görə
belə oldu ki, onlar üçün qoyduğum qanunumu
rədd etdilər, sözümlə qulaq asıb
əməl etmədilər, ¹⁴ ürəklərinin inadkar-
lığına görə rəftar etdilər və atalarının
öyrətdiyi kimi Baal bütlərinə itaət et-
dilər. ¹⁵ Buna görə də İsrailin Allahu
olan Ordular Rəbbi belə deyir: «Mən
bu xalqa yovşan yedirəcək, zəhərli su
çirəcəyəm. ¹⁶ Onları özlərinin və ata-
larının tanımadıqları millətlər arasına
səpələyəcəyəm. Onları məhv edənədək
arxalarınca qılınc göndərəcəyəm»».

¹⁷ Ordular Rəbbi belə deyir:
«İndi düşünün,
Mərsiyəçi qadınları çağırın gəlsinlər,
Bu işdə bacarıqlı olanları
Gətirin gəlsinlər.
¹⁸ Qoy onlar tələsib o qədər
Bizim üçün fəryad etsinlər ki,

Gözlərimizdən yaş axsın,
Kırpıklarımızdan su süzölsün».
¹⁹ Çünki Siondan fəryad səsi eşidilir:
«Biz necə talan olunduq,
Yaman rüsvay edildik.
Çünkü ölkəni tərək edirik,
Məskənlərimiz dağıdılır».
²⁰ Ey qadınlar, Rəbbin sözünü eşidin,
Ağzından çıxan sözə qulaq asın.
Qızlarınıza fəryad etməyi öyrədin,
Hər kəs yoldaşına mərsiyə oxumağı
öyrətsin.
²¹ Çünki ölüm pəncərələrimizə dırmaşdı,
Saraylarımıza girdi ki,
Küçədə uşaqları,
Meydanlarda cavanları qırıp-çatsın.
²² Sən söylə ki, Rəbb belə bəyan edir:
«İnsan cəsədləri tarlada pəyin kimi,
Biçinçinin ardınca qalan taya kimi yerə
yıxılacaq.

Onları yığıb aparın olmayacaq».
²³ Rəbb belə deyir:
«Müdrək müdrəkliyi ilə öyünməsin,
İgid öz gücü ilə öyünməsin,
Varlı öz sərvəti ilə öyünməsin.
²⁴ Ancaq öyünən onunla öyünsün ki,
Mən Rəbbin dünyada
Məhəbbət, ədalət və salehlik yaratdığını
Dərək edir və Məni tanıyır.
Çünkü Mən bunlardan xoşlanıram»
Rəbb belə bəyan edir.

²⁵ Bəli, Rəbb bəyan edir: «Gün
gələcək ki, yalnız bədəni sünnət olanları
cəzalandıracağam. ²⁶ Misiri, Yəhudanı,
Edomu, Ammon övladlarını, Moavı,
çöldə yaşayıb kəkillərini qıraxanların
hamısını cəzalandıracağam, çünki
bütün bu millətlər sünnətsizdir, bütün
İsrail nəslinin də ürəyi sünnətsizdir».

Allaha ibadət və bütlərə pərəstis

10 Rəbbin sizə söylədiyi sözü eşidin,
ey İsrail nəslilə! ² Rəbb belə deyir:
«Başqa millətlərin yolu ilə getməyin,

Göy əlamətlərindən qorxmayın,
 Bunlardan başqa millətlər qorxur.
³ Çünki xalqların adətləri boş şeydir.
 Meşədə ağac kəsirlər,
 Usta əli kəski ilə onu düzəldir.
⁴ Sonra qızıl-gümüşlə bəzəyirlər,
 Çəkiclə, mıxla bərkidirlər ki,
 Yerindən tərənəməsin.
⁵ Bütləri xiyar bostanındakı müqəvva
 kimi
 Danışa bilmir.
 Onları daşımaq lazımdır,
 Çünki gedə bilmirlər.
 Onlardan qorxmayın,
 Çünki nə pislik edə bilirlər,
 Nə də yaxşılıq».
⁶ Sənin kimi Allah yoxdur, ya Rəbb.
 Sən böyüksən, əzəmətdə adın ucadır.
⁷ «Ey millətlərin Padşahı,
 Sənə kim hörmət etməz?
 Sənə hörmət yaraşır,
 Çünki millətlərin bütün müdrikləri
 arasında,
 Bütün ölkələrində Sənin kimisi yoxdur.
⁸ Bütlərə səcdə edənlərin hamısı
 Ağılsız və axmaqdır,
 Boş şeylərdən təlim alırlar.
 Büt bir ağacdır!
⁹ Tarışdən döyülmüş gümüş,
 Ufazan qızıl gətirilir.
 Ustanın və zərgərin əli ilə düzəldilən
 bütə
 Bənövşəyi və tunc qırmızı paltar
 geyindirilir.
 Hamısı bacarıqlı toxucu işidir.
¹⁰ Ancaq Rəbb həqiqi Allahdır.
 Var olan Allahdır,
 Əbədi Padşah Odur.
 Qəzəbindən dünya titrəyər,
 Hiddətinin qarşısında
 Millətlər dura bilməz.
¹¹ Allah mənə dedi ki, onlara belə
 söylə: «Yeri və göyü yaratmayan allahlar

yer üzündən və göyün altından yox ola-
 caq».
¹² Rəbb qüdrəti ilə yer üzünü yaratdı,
 Hikməti ilə dünyanı qurdu,
 Dərrakəsi ilə göyləri yaydı.
¹³ O gurlayanda göylərdəki sular
 çağlayır,
 Yer in ucqarlarından buludları yüksəldir,
 Yağış üçün şimşək çaxdırır,
 Anbarlarından külək çıxarır.
¹⁴ Hər kəs ağılsız oldu,
 Bilikləri qalmaq.
 Hər zərgər düzəltdiyi bütədən utanacaq,
 Çünki onun tökdüyü büt puçdur,
 Onda nəfəs yoxdur.
¹⁵ Onlar boş şey,
 Masqaraçılardan işidir.
 Cəza vaxtı məhv olacaqlar.
¹⁶ Yaquba Nəsim Olan isə onlara
 bənzəməz,
 Çünki hər şeyi yaradan Odur.
 İsrail Onun irs qəbiləsidir,
 Onun adı Ordular Rəbbidir.
¹⁷ Ey sən mühasirəyə alınan şəhərdə
 yaşayan,
 Şələ-küləni yerdən yığışdır.
¹⁸ Çünki Rəbb belə deyir:
 «Mən bu dəfə ölkənin sakinlərini
 Sapandla kənara atacağam.
 Onları dara salacağam ki,
 Düşmən əlinə keçsinlər».

Yeremyanın duası

¹⁹ Əzabıma görə vay halıma!
 Yaram sağalmaz.
 Ancaq mən dedim:
 «Həqiqətən, bu mənim dərdimdir,
 Mən də ona dözməliyəm.
²⁰ Çadırım yıxıldı,
 Bütün iplərim qopdu.
 Uşaqlarım məni tərk etdi,
 Onlar artıq yoxdur.

**10:11 Bu ayə arami dilində yazılmışdır.

°10:7 Vəhy 15:3-4 P10:12 Yer. 51:15-18 °10:13 Zəb. 135:7; Yer. 51:16

Çadırımı quran, pərdələrimi asan qalmadı.

²¹ Çünki xalqın çobanları ağılsız oldu, Rəbdən soruşmadılar.

Buna görə də uğur qazanmadılar, Bütün sürüləri dağıldı.

²² Dinləyin, bir xəbər yayılır:

Şimal ölkəsindən böyük gurultu gəlir ki, Yəhuda şəhərlərini xarabalığa, Çaqal yuvasına çevirsin.

²³ Ya Rəbb, bilirəm ki, İnsanın ömrü öz əlində deyil.

Addımlarını düzəltmək

Gedən adamın işi deyil.

²⁴ Mənə cəza ver, ya Rəbb, Ancaq qəzəbinlə yox, ədalətinlə.

Yoxsa mənə heç çıxardarsan.

²⁵ ^rQəzəbini Səni tanımayan millətlərin, Adını çağırmayan tayfaların üzərinə tök. Çünki onlar Yaqub nəslini yedi, Onu yeyib-qurtardı, Yurdunu viran etdi».

Allahla olan əhdə xəyanət

11 Rəbdən Yeremyaya bu söz nazil oldu: ² «Bu əhdin sözlərinə qulaq asın, Yəhuda adamlarına və Yerusəlimdə yaşayanlara söyləyib ³ bildirin ki, İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: “Bu əhdin sözlərinə qulaq asmayana lənət olsun. ⁴ Bu əhd barəsində Mən atalarınızı Misir torpağından, dəmir əridən sobanın içindən çıxardığım vaxt əmr edib dedim: «Mənim sözümə qulaq asın, sizə əmr etdiyim hər şeyi edin. Onda siz Mənim xalqım, Mən də sizin Allahınız olacağam. ⁵ Belə etsəniz, Mən də atalarınıza and içib vəd verdiyim şeyə əməl edərəm, bu gün sizin olan torpağı – süd və bal axan torpağı sizə verərəm»». Mən də cavab verib «amin, ya Rəbb» dedim.

⁶ Rəbb mənə dedi: «Bu sözlərin hamısını Yəhuda şəhərlərində və Yerusəlim küçələrində car çəkib söylə:

“Bu əhdin sözlərinə qulaq asın, onlara əməl edin”. ⁷ Bəli, Mən atalarınıza onları Misir torpağından çıxardığım gündən indiyə qədər ciddi xəbərdarlıq etdim. Onlara dəfələrlə xəbərdarlıq edib dedim: “Mənim sözümə qulaq asın”.

⁸ Ancaq onlar qulaq asmadı, diqqət etmədi, inadkarlıqla qara ürəklərinin istədiyinə uydu. Buna görə də Mən əhddə deyilən bütün cəzaları onların başına gətirdim. Mən onlara bu əhdə əməl etməyi əmr etmişdim, onlarsa əməl etmədi».

⁹ Sonra Rəbb mənə dedi: «Yəhuda adamları və Yerusəlimdə yaşayanlar arasında bir qəsd üzə çıxdı. ¹⁰ Sözlərimə qulaq asmaq istəməyən əcdadlarının günahlarına qayıtdılar, başqa allahların tərəfdarı olub onlara qulluq etdilər. İsrail və Yəhuda nəslini onların ataları ilə bağladığım əhdimi pozdu. ¹¹ Buna görə də Rəbb belə deyir: “Mən onların üzərinə bəla gətirəcəyəm və onun içindən çıxma bilməyəcəklər. Onlar Mənə üz tutub fəryad edəcək, amma Mən onları eşitməyəcəyəm. ¹² O zaman Yəhuda şəhərlərinin əhalisi və Yerusəlimdə yaşayanlar gedib buxur yandırdıqları allahlara üz tutub fəryad edəcək, amma başlarına bəla gələn vaxt bu allahlar onlara heç kömək etməyəcək. ¹³ Çünki şəhərlərinin sayı qədər sənin bütllərin var, ey Yəhuda. Siz Yerusəlim küçələrinin sayı qədər rüsvayçı şeylərə qurbangahlar, Baal bütllərinə buxur yandırmaq üçün qurbangahlar düzəltmişiz”.

¹⁴ Sən bu xalq üçün dua etmə, onlar üçün yalvarıb xahiş etmə. Çünki fəlakətlərindən ötrü Mənə tərəf fəryad edəndə qulaq asmayacağam.

¹⁵ Sevimli xalqım, pis niyyətlər qurarkən Mənim evimdə nə işin var?

Təqdis olunmuş ətin çoxluğu ilə Üzərinizdən bəla çəkilməmi?

Çünkü sən pis iş görəndə sevinirsən.

¹⁶ Rəbb sənin adını

“Dadlı meyvəsi olan

Yaşıl zeytun ağacı” qoydu.

İndi isə böyük fırtınanın gurultusu ilə

Ağaca od vuracaq,

Onun budaqları qırılacaq.

¹⁷ Səni əkən Ordular Rəbbi başına fəlakət gətirməyə qərar verdi. Çünki İsrail və Yəhuda nəslə pislik etdi, Baal bütələrinə buxur yandırmaqla Məni qəzəbləndirdi».

Yeremyaya qarşı qəsd

¹⁸ O vaxt Rəbb onların etdiklərini mənə göstərdi. O bunu mənə aşkar etdi, mən də xəbərdar oldum. ¹⁹ Mənsə kəsilməyə aparılan müti quzu kimi idim, bilmirdim ki, onlar «ağacı və meyvəsini məhv edək, onu dirilər arasından yox edək ki, adı bir daha xatırlanmasın» deyərək mənə qəsd qururlar.

²⁰ Ancaq, ey Ordular Rəbbi,

Ürəkləri və fikirləri sınayan ədalətli Hakim,

Mənə imkan ver ki, onlardan alacağın qisasını görüm!

Çünkü mən öz işimi Sənə tapşırıdım.

²¹ «Buna görə də Rəbb səni öldürmək istəyən və “Rəbbin adı ilə peyğəmbərlik etmə, yoxsa bizim əlimizdə ölərsən” deyən Anatot əhalisi barədə belə deyir.

²² Bəli, Ordular Rəbbi belə deyir: “Bax Mən onları cəzalandıracağam: cavanları qılıncla həlak olacaq, oğul və qızları aclıqdan öləcək. ²³ Onların nəslə də qalmayacaq, çünki Mən onlar üçün cəza gəldiyi ildə Anatot əhalisinin başına fəlakət gətirəcəyəm”».

Yeremyanın Allahla söhbəti

12 Əgər Səninlə mübahisə etsəm,

Sən haqlı çıxarsan, ya Rəbb.

Ancaq yenə də ədalət barədə

Səninlə danışmaq istəyirəm.

Nə üçün pis adamlar əməllərində

Uğur qazanır,

Bütün xainlər dinc yaşayır?

² Onları Sən əkdin, kök saldılar,

Qol-budaq atdılar,

Bar verdilər.

Sən onların dillərinə yaxınsan,

Amma ürəklərindən uzaqsan.

³ Məni isə, ya Rəbb, Sən tanıyırsan,

Görürsən və sınayırsan.

Ürəyim Səninlədir.

Onları qurbanlıq qoyun kimi ayır,

Qırğın günü üçün hazırla.

⁴ Nə vaxta qədər torpaq yas tutacaq,

Bütün çöl otları quruyacaq?

Orada yaşayanların pisliliyi üzündən

Heyvanlar və otlar məhv oldu.

Onlar isə «bu adam aqibətimizi görməyəcək» deyir.

Allahın cavabı

⁵ «Ey Yeremya, əgər sən piyadalarla qaçanda yoruldunda,

Atlarla necə yarışa bilərsən?

Əgər əmin-amanlıq olan torpaqda bürdəsən,

İordan çayının kənarındakı sıx meşədə nə edəcəksən?

⁶ Hətta öz qardaşların – ata evin də

Sənə xəyanət etdi,

Onlar da sənin ardınca

Ucadan bağırtdı.

Sənə yaxşı sözlər söyləsələr də,

Onlara inanma.

⁷ Evimi tərək etdim,

İrsimi əldən verdim,

Sevgilimi düşmənlərə təslim etdim.

⁸ İrsim Mənim üçün

Meşədəki aslan kimi oldu.

Üstümə nəərə çəkdi,

Buna görə də ona nifrət etdim.

⁹ İrsim Mənim üçün

Alabəzək yırtıcı quş oldumu?

Hər tərəfdən yırtıcı quşlar

Onun üstünə töküldü.

Gedin bütün vəhşi heyvanları toplayın,

Yeyib-qurtarmaq üçün onun üstünə gətirin.

¹⁰ Çoxlu çoban bağımı viran etdi, Tarlamı tapdalayıb əzdi, Gözlə zəmini boş çölə çevirdi.

¹¹ Onu xaraba qoydular, Xarabalıq içində önümdə ağlayır. Bütün ölkə viran oldu, Amma heç kəsin vecinə deyil.

¹² Çöldəki bütün çıpaq təpələrə məhv edənlər gəldi.

Çünkü ölkənin bir ucundan o biri ucuna qədər

Rəbbin qılıncı qırıb-çatır.

Heç kim salamat qalmır.

¹³ Onlar buğda əkdilər, qanqal biçdilər. Zəhmət çəkildilər, xeyir görmədilər. Rəbbin qızğın qəzəbindən ötrü Məhsullarınızdan utanacaqsınız».

¹⁴ Rəbb belə deyir: «Xalqım İsrailə irs olaraq verdiyim mülkə toxunan bütün bədxah qonşularına gəlincə, Mən onları torpaqlarından çıxarıb atacağam, onların arasından Yəhuda nəslini də çıxarıb atacağam. ¹⁵ Amma onları çıxarıb atdıqdan sonra yenə hallarına acıyacağam. Hər kəsi öz mülkünə, öz torpağına qaytaracağam. ¹⁶ Əgər onlar xalqımın yolunu yaxşı öyrənsələr, xalqımı Baal adı ilə and içməyi öyrətdikləri kimi “var olan Rəbbə and olsun” deyib Mənim adıyla and içsələr, o zaman xalqımın arasında sakin olacaqlar. ¹⁷ Ancaq qulaq asmasalar, o zaman belə bir millət mütləq kökündən çıxarıb yox edəcəyəm» Rəbb belə bəyan edir.

Kətan qurşaqla müqayisə

13 Rəbb mənə belə dedi: «Get özünə bir kətan qurşaq al və belinə bağla, amma onu suya qoyma». ² Mən Rəbbin sözünə görə qurşaq aldım və belimə bağladım. ³ Mənə yenə Rəbbin sözü nazil oldu: ⁴ «Belindəki aldığın qurşağı götürüb qalx və Fərat çayına tərəf get. Onu orada qayanın oyuğunda gizlət».

⁵ Mən gedib Rəbbin əmr etdiyi kimi onu Fərat çayının yaxınlığında gizlətdim. ⁶ Uzun müddət sonra Rəbb mənə dedi: «Qalx Fərat çayına tərəf get və sənə gizlətməyi əmr etdiyim qurşağı oradan götür». ⁷ Mən Fərat çayına tərəf getdim və qurşağı gizlətdiyim yerdən qazıb götdürdüm. Gördüm ki, qurşaq çürüyüb və daha heç nəyə yaramır.

⁸ O zaman mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ⁹ «Rəbb belə deyir: “Yəhudanın təkəbbürünü və Yerusəlimin böyük qürurunu beləcə çürüdəcəyəm. ¹⁰ Sözlərimə qulaq asmayan, inadkarlıqla ürəklərinin istədiyinə uyan, başqa allahlara qulluq və səcdə edərək onların tərəfdarı olan bu pis xalq heç bir şeyə yaramayan həmin qurşaq kimi olacaq”. ¹¹ Rəbb deyir: “Qurşaq insanın belinə necə yapışırsa, bütün İsrail nəslini və Yəhuda nəslini Özümə eləcə yapışdırdım ki, Öz xalqım olub Mənə şöhrət, tərif və izzət gətirsinlər, ancaq onlar qulaq asmadı”.

¹² Buna görə onlara bu sözü çatdır ki, İsrailin Allahu Rəbb belə deyir: “Hər tuluq şərblə dolacaq”. Onda sənə deyəcəklər: “Hər tuluğun şərblə dolacağını biz də bilmirikmi?” ¹³ O zaman onlara söylə ki, Rəbb belə deyir: “Bütün bu ölkədə yaşayanları, Davudun taxtı üzərində oturan padşahları, kahinləri, peyğəmbərləri, bütün Yerusəlimdə yaşayanları sərxoş olana qədər şərblə doyduracağam”. ¹⁴ Rəbb bəyan edir: “Mən onları ata və oğulları ilə birlikdə bir-birlərinə cırpacağam. Onlara rəhm etməyəcək, aman verməyəcək, həlak etməyə heylsilənməyəcəyəm”.

Əsarət barədə xəbərdarlıq

¹⁵ Eşidin və qulaq asın,

Qürurlu olmayın,

Çünkü Rəbb belə söylədi.

¹⁶ Nə qədər ki qaranlıq çökdürməyib,

Zülmət dağlarında ayaqlarınız
büdrəməyib,
Allahınız Rəbbi izzətləndirin.
Siz işıq gözləyirsiniz,
Amma Rəbb onu ölüm kölgəsinə çevirər,
Dərin zülmətə döndərər.

¹⁷ Ancaq siz ona qulaq asmasanız,
Gözlərim acı-acı yaş tökəcək,
Göz yaşları sel kimi axacaq.
Çünki Rəbbin sürüsünü
Sürgün etdilər.

¹⁸ Padşaha və onun anasına söylə:

«Taxtınızdan enin,
Çünkü şərəf tacınız başınızdan düşdü».

¹⁹ Negev şəhərlərinin darvazaları
bağlandı,

Açan yoxdur.

Bütün Yəhuda sürgün edildi,

Hamı sürgün edildi.

²⁰ Başınızı qaldırıb

Şimaldan gələnləri görün.

Sənə verilən sürü,

Sənin gözəl sürün haradadır?

²¹ Rəbb müttəfiq kimi hazırladığın
adamları

Sənə hakim qoyanda nə deyəcəksən?

Məgər doğan qadının çəkdiyi sancı kimi

Səni də ağrı tutmayacaqmı?

²² Əgər ürəyində

«Bütün bunlar nə üçün başıma gəldi»
desən,

Bil ki, günahının çoxluğundan

Ətlərin qaldırıldı və zorlandın.

²³ Kuşlu öz dərisini,

Bəbir öz xallarını dəyişdirə bilərmidi?

Pislik etməyə alışmış

Siz də yaxşılıq edə bilməzsiz.

²⁴ «Bundan ötrü səni çöl küləyi ilə

Sovrulan saman çöpü kimi
səpələyəcəyəm.

²⁵ Sənə düşən püşk,

Mənim sənə ayırdığım pay budur»

Rəbb belə bəyan edir.

«Çünkü Məni unuttun,

Yalana güvəndin.

²⁶ Bundan ötrü Mən də sənin ətləklərini

Üzünə qaldıracağam ki,
Ayıbın görünsün.

²⁷ Çöldəki təpələr üzərində

Gördüyün iyrenc işləri,

Zinakarlığımı, şəhvətlə kişnəməyini,

Həyasız əxlaqsızlığımı gördüm.

Vay halına, ey Yerusəlim!

Sən nə vaxta qədər

Təmizləmə bilməyəcəksən?»

Qılınc, aclıq, vəba

14 Bu, quraqlıq haqqında
Yeremyaya nazil olan Rəbbin
sözüdür.

² «Yəhuda yas tutur,

Onun şəhər darvazaları qəmli görünür.

Adamlar qara geyinmişlər,

Yerusəlimin fəryadı ucalmışdır.

³ Əyanlar nöqərlərini su dalınca
göndərir,

Onlar isə quyu yanına gəlib

Su tapmır,

Boş qablarla geri dönürlər,

Utanıb xəcalət çəkərək

Başlarını örtürlər.

⁴ Ölkədə yağış olmadığı üçün

Torpaq cadar-cadar oldu.

Əkinçilər utanır,

Başlarını örtür.

⁵ Hətta çöldəki maral da

Balasını doğub tərək edir,

Çünkü ot yoxdur.

⁶ Vəhşi eşşəklər çıpaq təpələrdə durub,

Çaqqal kimi tez-tez nəfəs alır.

Onların gözləri korlaşır,

Çünkü otlaq yoxdur».

⁷ Ya Rəbb, hərçənd təqsirlərimiz

Bizə qarşı şəhadət edir,

Sən Öz adından ötrü səy göstər.

Çünkü dəfələrlə dönüklük etmiş,

Sənə qarşı günah etmişik.

⁸ Ey İsrailin Ümidgahı,

Məşəqqət zamanı Xilaskarı!

Nə üçün Sən bu torpaqda bir qərib,

Gecələmək üçün yoldan ayrılan bir
səyyah kimisən?

⁹Nə üçün çəşmiş adam,
Qurtarmağa gücü çatmayan
İgid kimi olmusan?
Ancaq Sən aramızdasan, ya Rəbb.
Biz Sənə məxsusuq,
Bizi tərək etmə.

¹⁰Rəbb bu xalq barədə belə deyir:
«Onlar gəzib-dolaşmağı o qədər sevirlər ki,
ayaq saxlamırlar. Buna görə də Rəbb on-
lardan razı deyil. İndi onların təqsirkar-
lığını yada salacaq, günahları üçün cəza
verəcək».

¹¹Rəbb mənə dedi: «Sən bu xalqın
uğur qazanması üçün dua etmə. ¹²Oruc
tutsalar da, Mən onların fəryadını eşit-
məyəcəyəm. Yandırma qurbanı və taxıl
təqdimi gətirdikləri zaman onlardan razı
olmayacağam. Mən onları qılinc, aclıq
və vəba ilə qırıb-çatacağam».

¹³Mən dedim: «Ah, Xudavənd
Rəbb, peyğəmbərlər onlara belə
deyir: “Qılinc görməyəcəksiniz, aclıq
olmayacaq. Ancaq Mən bu yerdə sizə
həqiqi sülh verəcəyəm”». ¹⁴Rəbb mənə
dedi: «Peyğəmbərlər Mənim adımla
yalançı peyğəmbərlik edir. Onları Mən
göndərməmişəm, onlara əmr edib
söz deməmişəm. Sizə peyğəmbərlik
etdikləri şeylər yalan bir görüntü,
falçılıq, boş bir şey, öz ürəklərinin
uydurmasıdır. ¹⁵Buna görə də Rəbb
o peyğəmbərlər barədə belə deyir:
“Onları göndərmədiyim halda Mənim
adımla peyğəmbərlik edən, bu
torpaqda qılinc və aclıq olmayacaq
deyə bu peyğəmbərlər özləri qılinc və
aclıqdan həlak olacaq. ¹⁶Peyğəmbərlik
etdikləri xalq da qılinc və aclıq üzündən
Yerusəlim küçələrinə atılacaq. Onların
özlərini, arvadlarını, oğullarını və
qızlarını basdıran olmayacaq, çünki
onların pisliliklərini öz başlarına
gətirəcəyəm”.

¹⁷Onlara bu sözü söylə:
“Qoy gözlərim gecə-gündüz
Dayanmadan yaş töksün.
Çünki bakirə qıza bənzəyən əziz xalqım
Ağır bir yara aldı,
Şiddətli bir zərbə yedi.

¹⁸Çölə çıxıram,
Qılıncla öldürülənləri görürəm,
Şəhərə girirəm,
Aclıqdan üzlülənləri görürəm.
Çünki peyğəmbər də, kahin də
Bixəbər olaraq ölkəni dolaşır”».

¹⁹Məgər Sən Yəhudanı birdəfəlik rədd
etmisən?

Məgər Siona nifrət edirsən?
Niyə bizi elə vurdun ki,
Sağaltmaq mümkün olmasın?
Sülh gözlədik, amma xeyir gəlmədi.
Şəfa vaxtını gözlədik,
Ancaq dəhşət gəlir.

²⁰Ya Rəbb, pisliliyimizi,
Atalarımızın təqsirkarlığını bilirik.
Çünki Sənə qarşı günah etdik.

²¹Öz adın naminə bizdən imtina etmə,
Öz izzətli taxtını alçaltma.

Bizimlə olan əhdini pozma, yada sal.

²²Millətlərin bütələri arasında
Yağış yağdıra biləni varmı?
Göylər leysan tökə bilərmidi?
Bunu edən Sən deyilsənmi, ya Rəbb
Allahımız?

Ümidimiz Sənədir.

Çünki bütün bu şeyləri Sən etdin.

Yəhuda xalqının məhvi

15^{tu} Rəbb mənə dedi: «Musa ilə Şa-
muel önümdə dursalar da, yenə
ürəyim bu xalqa tərəf yönəlməz. Onları
qarşımdan rədd et ki, getsinlər. ²Və Sənə
“Hara gedək?” dedikləri zaman onlara
söylə ki, Rəbb belə deyir:
“Vəba üçün ayrılanlar vəbaya,
Qılinc üçün ayrılanlar qılınca,

Acılıq üçün ayrılanlar acılığa,
Sürgün üçün ayrılanlar sürgünə”.

³Rəbb bəyan edir: “Onların başına dörd növ bəla gətirəcəyəm: öldürmək üçün qılıncı, parçalamaq üçün itləri, yeyib həlak etmək üçün göydəki quşları və yerdəki heyvanları. ⁴WYəhuda padşahı Xizqiya oğlu Menaşşeyə, onun Yerusəlimdə etdiyi işlərə görə onları yer üzünün bütün ölkələrinin qarşısında dəhşətli hala salacağam”.

⁵Ey Yerusəlim, bəs sənə kim acıyacaq? Sənin üçün kim yas tutacaq? Halını soruşmaq üçün Kim yolundan döndüb sənin yanına gələcək?

⁶Rəbb bəyan edir: “Sən Məni rədd etdin, Geri çəkildin. Mən də əlimi uzadıb səni məhv edirəm. Daha bağışlamaqdan yoruldu.

⁷Onları ölkənin şəhər darvazalarında Kürəklə sovurdum, Xalqımı övladsız qoydum, Onları məhv etdim. Çünki yollarından dönmədilər.

⁸Mənim önümdə onların dul qadınlarının sayı Dəniz qumundan da çox oldu. Günorta çağı Cavanlarının analarını ağlar qoymaq üçün

Məhv edəni gətirdim. Qəflətən onları qorxu və dəhşətə saldım.

⁹Yeddi uşaq doğan qadın zəifləyib can verdi,

Onun günəşi günorta çağı batdı, Utanıb alçaldı.

Onlardan sağ qalanlarını Düşmənlərinin önündə Qılınca təslim edəcəyəm”

Rəbb belə bəyan edir.

¹⁰Vay mənim halıma!

Ey anam, sən məni bütün ölkə ilə

Mübahisə və dava etmək üçün doğmusan!

Mən heç kəsə sələm vermədim, Heç kəs də mənə sələm vermədi. Ancaq hamı məni lənətləyir.

¹¹Rəbb dedi:

«Bundan sonra mütləq səni Xeyir üçün xilas edəcəyəm. Bəla və kədər vaxtı düşmənlərini Sənə yalvarmağa məcbur edəcəyəm.

¹²Dəmiri, şimaldan gələn dəmiri və tuncu

Kim qıra bilər?

¹³Sənin sərvətini və xəzinələrini

Qarət malı kimi başqalarına havayı verəcəyəm.

Bunu ölkənin hər tərəfində Sənin günahlarından ötrü edəcəyəm.

¹⁴Mən səni tanımadığın ölkədə Düşmənlərinə qul edəcəyəm. Çünki qəzəbim od tutub Sizi yandıracaq».

¹⁵Sən bilirsən, ya Rəbb!

Məni yada sal və qayğıma qal.

Məni təqib edənlərdən qisasımı al, Səbirli olduğuna görə məni həlak etmə. Bil ki, Sənin üçün rüsvay oldum.

¹⁶Sözlərini tapıb yedim,

Sözlərin mənə sevinc və ürəyimə şadlıq gətirdi.

Çünki Sənə məxsusam, Ey Ordular Allahı Rəbb!

¹⁷Kef çəkənlərin məclisində oturaraq

Sevinib coşmadım, Əlin üzərimdə olduğuna görə Tək-tənha oturdum.

Çünki məni qəzəblə doldurmuşdun.

¹⁸Nə üçün ağrım kəsilməz,

Yaram çarəsizdir,

Şəfasına ümid yoxdur?

Məgər mənim üçün suyu qurumuş, Etibarsız bir vadi olacaqsan?

¹⁹Buna görə Rəbb belə deyir:

«Əgər sən tövbə etsən,

Səni yenə qəbul edib xidmətimə təyin edərəm.

Əgər cəfəngiyat danışmaq əvəzinə

Qiyətli sözlər söyləsən,

O zaman Mənim dilimlə danışacaqsan.

Onlar özləri sənə tərəf dönəcək,

Amma sən onlara tərəf qayıtmayacaqsan.

²⁰Səni bu xalq üçün

Möhkəm tunc bir divar edəcəyəm.

Sənə qarşı döyüşəcəklər,

Ancaq qalib gələ bilməyəcəklər.

Çünkü Mən sənənlə olacağam ki,

Səni qurtarıb azad edim»

Rəbb belə bəyan edir.

²¹«Səni pis adamların əlindən azad edəcəyəm,

Zülmkarların pəncəsindən satın alacağam».

Fəlakət dövrü

16 Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²«Özünə arvad alma, qoy bu yerdə oğulların və qızların olmasın.

³Çünkü bu yerdə doğulan oğullar və qızlar, onları doğan analar və onları törədən atalar üçün Rəbb belə deyir: ⁴«Onlar ölümcül xəstəliklərdən öləcək. Onlar üçün yas tutulmayacaq, basdırılmayacaqlar, torpağın üstündə peyin kimi olacaqlar. Qılınc və aclıqla qırılıb-qurtaracaqlar. Cəsədləri də göydəki quşlara və yerdəki heyvanlara yem olacaq».

⁵Çünkü Rəbb belə deyir: «Yas evinə girmə, ağlamaq üçün getmə, başsağlığı vermə, çünki bu xalqın arasından Öz sülhümü, məhəbbətimi və mərhəmətimi götürdüm» Rəbb belə bəyan edir. ⁶«Bu ölkədə böyüklər də, kiçiklər də öləcək, qəbirə qoyulmayacaq, adamlar onlar üçün yas tutmayacaq, özlərini yaralayıb saçlarını qırxmayacaq. ⁷Ölüdən ötrü yas tutana təsəlli vermək üçün kimsə

onunla çörək kəsməyəcək, ata-anaları üçün onlara təsəlli kasasını içirməyəcək.

⁸Sən onlarla oturaraq yeyib-içmək üçün ziyafət məclislərinə də girmə». ⁹«Çünkü İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: «Bax bu yerdə sizin günlərinizdə gözlərinizin önündə sevinc və şadlıq sədasını, bəy-gəlin səsini yox edəcəyəm».

¹⁰Bütün bu sözləri xalqa bildirəndə onlar sənə belə deyəcək: «Nə üçün Rəbb başımıza bu qədər böyük bəla gətirəcəyini söylədi? Təqsirimiz nədir? Allahımız Rəbbə qarşı nə günah etmişik?» ¹¹Sən onlara söylə ki: «Sizin atalarınız Məni tərək etdi» Rəbb belə bəyan edir. «Başqa allahların tərəfdarı oldular, onlara qulluq və səcdə etdilər, Məni tərək edib qanunuma əməl etmədilər. ¹²Siz atalarınızdan da artıq pislilik etdiniz, özünüzdə Mənə qulaq asmayaraq qara ürəklərinizin inadı ilə hərəkət etdiniz. ¹³Buna görə də sizi bu ölkədən atalarınızın və özünüzdün tanımadığı bir ölkəyə atacağam. Orada gecə-gündüz başqa allahlara qulluq edəcəksiniz, çünki sizə mərhəmət etməyəcəyəm».

¹⁴Buna görə də Rəbb bəyan edir: «Bir gün gələcək ki, insanlar artıq «İsrail övladlarını Misir torpağından çıxaran Rəbbin varlığına and olsun» deməyəcəklər, ¹⁵amma «İsrail övladlarını şimal ölkəsindən və qovduğu başqa ölkələrdən çıxaran Rəbbin varlığına and olsun» deyəcəklər. Çünki onları atalarına verdiyim torpağa qaytaracağam».

¹⁶Rəbb bəyan edir: «Mən çoxlu balıqçı göndərəcəyəm, onları tutacaqlar. Ondan sonra Mən çoxlu ovçu göndərəcəyəm, hər dağ və təpə üzərindən, qaya oyuqlarından onları ovlayacaqlar. ¹⁷Çünkü Mənim nəzərim onların bütün yollarını izləyir. Onlar

Məndən gizlənə bilməz, təqsirləri də Mənim nəzərimdən qaça bilməz.
¹⁸ İlk növbədə onların təqsirlərinin və günahlarının əvəzini alacağam. Çünki iyrenc bütələrinin qurbanları ilə ölkəmi murdarladılar, mülkümü murdar bütələrlə doldurdular».

¹⁹ Ya Rəbb, qüvvətim və qalam, Sıxıntı günündə sığınacağım!
 Millətlər yer üzünün qurtaracağınadək hər yerdən

Sənin yanına gəlib deyəcək:
 «Atalarımız saxta və puç bütələrə – Heç bir fayda görmədikləri şeylərə varis oldu.

²⁰ Adam da özünə bütələr düzəldər?
 Axı onlar allah deyil.

²¹ Buna görə də onlara göstərəcəyəm, Əlimi və qüdrətimi nümayiş etdirəcəyəm.

Onda biləcəklər ki, adım Rəbbdir.

Yəhudanın günahı və cəzası

17 Yəhudanın günahı dəmir qələmlə yazıldı,

Ürəklərinin lövhələri və qurbangahlarının buyuzları üzərinə

Almaz uclu alətlə həkk edildi.

² Onlar kölgəli ağacların yanında, Yüksək təpələrdə, çöldəki dağlarda Qurbangahlarına və Aşera bütələrinə Öz uşaqlarına göstərdikləri qədər maraqla göstərir.

³ Sənin mal-dövlətini, Bütün xəzinələrini, səcdəgahlarını Ölkənin hər tərəfində işlənən günahlardan ötrü

Qarətə təslim edəcəyəm.

⁴ Sənə verdiyim irsi Öz qəbahətinlə yox edəcəksən. Tanımadığın ölkədə səni Düşmənlərinə qul edəcəyəm. Çünki siz Mənim qəzəbimdən

Od alışdırdınız, O əbədi yanacaq».

⁵ Rəbb belə deyir:

«O adam lənətlidir ki, İnsana güvənir, Bəşərin gücünə arxalanır, Ürəyi Rəbdən ayrılır.

⁶ O, çöldəki yulğun ağacı kimi olacaq, Xeyir gələndə onu görməyəcək.

Səhrada olan quraq yerlərdə Heç kəs yaşamayan şoranlıqda sakin olacaq.

⁷ Nə xoşbəxtdir o adam ki Rəbbə güvənir, Rəbbi özünə arxa sayır.

⁸ O, sular kənarında Əkilmiş ağac kimi olacaq.

Elə ağac ki çay kənarında kök salar, İsti gələndə qorxmaz,

Yarpağı həmişə yaşıl qalar, Quraqlıq olan il qayğı çəkməz, Bəhər verməkdən qalmaz».

⁹ İnsan ürəyi hər şeydən hiyləgərdir, Çarəsi yoxdur.

Onu kim başa düşə bilər?

¹⁰ ^{za} «Mən Rəbb ürəyi yoxlayıram,

İnsanın fikrini sınavıram ki, Hər kəsə əməllərinə görə, İşlərinin bəhrəsinə görə əvəz verir».

¹¹ Haqsızlıqla var-dövlət toplayan adam Özünün yumurtlamadığı yumurtaların üstünə

Oturan kəklik kimidir.

Ömrünün ortasında var-dövləti əldən gedəcək,

Axırda o adam axmaq çıxacaq.

¹² Müqəddəs məkanımızdakı yer Əvvəlcədən ucaldılmış izzət taxtıdır.

¹³ Ya Rəbb, İsrailin Ümidgahı, Səni tərkdənlərin hamısı utanacaq.

Rəbb deyir:

«Məndən üz döndərənlərin adı

Toz-torpağa yazılacaq,

Çünkü Rəbbi – axar sular mənbəyini tərək etdilər».

¹⁴ Ya Rəbb, mənə şəfa versən,
Mən sağalaram.

Məni xilas etsən,
Mən xilas olaram.

Çünkü həmd etdiyim Sənsən.

¹⁵ Bax onlar mənə

«Rəbbin sözü hanı?

Qoy yerinə yetsin!» deyir.

¹⁶ Mən Sənin xidmətində

Çoban olmaqdan boyun qaçırmadım.

Bəla gününün gəlməsini istəmədim.

Sən bilirsən ki,

Ağzımdan nə çıxdısa,

Sənin gözüünün önündədir.

¹⁷ Məni dəhşətə salma,

Fəlakət günündə sığınacağım Sənsən.

¹⁸ Qoy məni təqib edənlər utansın,

Mənsə utanmayım.

Qoy onlar qorxuya düşsün,

Mən isə qorxmayım.

Qara günü onların başına gətir,

Tamamilə qırılana qədər onları qır.

Şənbə gününə əməl edilməsi

¹⁹ Rəbb mənə belə dedi: «Get Yəhuda padşahlarının girib-çıxdıqları Xalq darvazasında və Yerusəlimin bütün darvazalarında dayanıb ²⁰ onlara söylə ki, ey Yəhuda padşahları, Yəhuda və Yerusəlimin bütün əhalisi, bu darvazalardan girənlər, Rəbbin sözünə qulaq asın. ²¹ Rəbb belə deyir: “Öz canınızı qorumaq üçün Şənbə günü yük daşmayın, Yerusəlim darvazalarından içəri gətirməyin. ²² Şənbə günü evlərinizdən yük çıxarmayın, heç bir iş görməyin. Atalarınıza əmr etdiyim kimi Şənbə gününü təqdis edin. ²³ Ancaq onlar eşitmədi, qulaq asmadı. İnadkarlıq edərək Məni eşitmədilər və nəsihət almaq istəmədilər”.

²⁴ Rəbb bəyan edir: “Əgər siz Şənbə günü bu şəhərin darvazalarından yük daşımamaq, Şənbə gününü təqdis etmək və bu gün heç bir işlə məşğul olmamaqla Mənə, həqiqətən, itaət etsəniz, ²⁵ o zaman Davudun taxtında oturan padşahlar və başçılar döyüş arabalarına və atlara minib Yəhuda adamları, Yerusəlimdə yaşayanlarla birgə bu şəhərin darvazalarından girəcək. Bu şəhər əbədi olaraq məskunlaşmış qalacaq. ²⁶ Yəhuda şəhərlərindən, Yerusəlimin ətrafından, Binyamin torpağından, yamaclı-düzənlikli bölgədən, dağlıq bölgədən və Negevdən adamlar gəlib Rəbbin məbədinə yandırma qurbanları, başqa qurbanlar, taxıl təqdimləri, kündür və şükür təqdimləri gətirəcək. ²⁷ Əgər siz Şənbə günü yük daşıyıb Yerusəlim darvazalarından girərək Şənbə gününü təqdis etməməklə Mənim sözümə qulaq asmasanız, onda Mən şəhərin darvazalarına od vuracağam, alov Yerusəlimin saraylarını yandırıb-yaxacaq və heç vaxt sönməyəcək”.

Yeremya dulusçunun evində

18 Rəbdən Yeremyaya bu söz nazil oldu: ² «Qalx dulusçunun evinə en, orada sözlərimi sənə bildirəcəyəm». ³ Mən dulusçunun evinə endim. Gördüm ki, o, çarx üzərində işləyir. ⁴ Palçıqdan düzəltdiyi qab əlində xarab olanda dulusçu özünün istədiyi kimi palçıqdan başqa bir qab düzəltdirdi.

⁵ Mənə yenə Rəbbin sözü nazil oldu: ⁶ «Ey İsrail nəslə, Mən də sizinlə bu dulusçunun etdiyi kimi rəftar edə bilmərəmmi?» Rəbb belə bəyan edir. «Bilin ki, palçıq dulusçunun əlində necədirsə, siz də Mənim əlimdə o cürsünüz, ey İsrail nəslə. ⁷ Bir

vaxt Mən bir milləti yaxud ölkəni kökündən dağıdacağımı, yıxıb məhv edəcəyimi söyləyəndə ⁸əgər Mənim xəbərdarlıq etdiyim bu millət öz pis əməлиндən dönərsə, ona göndərmək istədiyim belədən vaz keçəcəyəm. ⁹Başqa vaxt bir milləti yaxud da ölkəni qurub-tikəcəyimi söyləyəndə ¹⁰əgər bu millət sözümlə qulaq asmayıb pis əməl edərsə, ona vəd verdiyim yaxşılıqdan vaz keçəcəyəm. ¹¹İndi Yəhuda adamlarına, Yerusəlimdə yaşayanlara söylə ki, Rəbb belə deyir: “Mən sizə bir bəla hazırlayıram, sizə bir qəsd qururam. İndi hər biriniz öz pis yolunuzdan dönüb yaşayışınızı və əməllərinizi islah edin”.

¹²Ancaq onlar deyir: “Boş sözdür, biz öz niyyətlərimizin dalınca gedəcəyik, hər birimiz öz qara ürəyimizin inadına görə rəftar edəcəyik”.

¹³Buna görə Rəbb belə deyir: «İndi millətlər arasında soruşun ki, Kim belə sözlər eşitmişdir? Bakirə qıza bənzəyən İsrail Dəhşətli bir iş etdi.

¹⁴Livanın qarı qayalı dağ yamaclarından Heç əskik olarmı?

Uzaqdan axan soyuq sular quruyarmı?

¹⁵Amma xalqım Məni unutdu, Saxta allahlara buxur yandırdı. Bu allahlar onların gedəcəyi yollarda, Qədim yollarda büdrəmələrinə səbəb oldu,

Onları hamar olmayan Dolanbac yollarda gəzdirdilər.

¹⁶Ölkələri viran ediləcək, Əbədi kinayə hədəfinə çevriləcək. Onda oradan ötən hər kəs Heyrətə gəlib başını bulayacaq.

¹⁷Onları səmum küləyi kimi Düşmənin önündə pərən-pərən salacağam. Onlara fəlakət günündə

Üzümünü deyil, arxamı göstərəcəyəm».

¹⁸O zaman onlar dedi: «Gəlin Yeremyaya qəsd quraq. Çünki qanunu öyrədəcək kahin, nəsihət verəcək müdrik adam, söz deyəcək peyğəmbər heç vaxt əskik olmayacaq. Gəlin ona dilimizlə hücum edək, sözlərinə qulaq asmayaq».

¹⁹Ya Rəbb, mənə yaxşı qulaq as, Mənimlə çəkişənlərin sözünü eşit.

²⁰Yaxşılığın əvəzində pislik edilərmə?

Onlar canımı almaq üçün quyu qazır.

Unutma, mən önündə ona görə dayanmışam ki,

Onlar üçün yaxşı şey istəyim,

Onlardan qəzəbini döndərim.

²¹Buna görə də onların övladlarını

Aclığa ver, qılınc ağzına təslim et.

Qadınları uşaqsız və dul qalsın,

Ərlərini ölüm aparsın.

Cavanlarını müharibədə qılınc öldürsün.

²²Sən onların üzərinə

Qəflətən qarətçilər göndərəndə

Qoy evlərindən fəryad eşidilsin.

Çünki məni tutmaq üçün quyu qazdılar,

Ayağımın altında gizləncə tələ qurdular.

²³Ancaq, ya Rəbb, məni öldürmək üçün

Qurduqları bütün qəsdləri Sən bilirsən.

Təqsirlərini bağışlama,

Günahlarını önündən silmə.

Sənin önündə yıxılsınlar,

Qəzəbin vaxtı onlara qarşı hərəkət et.

Sınmış kuzə ilə müqayisə

19 Rəbb belə dedi: «Get, dulusçunun düzəltdiyi bir gil kuzə al. Sonra isə xalqın və kahinlərin ağsaqqallarından bir neçəsini götür, ^{2d}Xarsit^{††} darvazasının girişində olan Ben-Hinnom vadisinə get. Sənə deyəcəyim sözləri orada elan edib söylə ki, ³ey Yəhuda padşahları, Yerusəlimdə yaşayanlar, Rəbbin sözünü eşidin,

^{††}19:2 Xarsit – ibrani dilində saxsı qırığı.

^d19:2 2Pad. 23:10; Yer. 7:30-32; 32:34-35

İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: «Bax Mən bu yerin üzərinə elə bir bəla gətirəcəyəm ki, hər eşidənin qulağı cingildəyəcək. ⁴Çünkü onlar Məndən üz döndərdi, buranı yad bir ölkəyə çevirdi. Orada özlərinin, atalarının və Yəhuda padşahlarının tanımadıqları başqa allahlara buxur yandırdılar və bu yeri günahsız qanla doldurdular. ⁵Öz uşaqlarını odda Baal bütlərinə yandırma qurbanı vermək üçün Baal səcdəgahlarını qurdular. Mən belə bir şeyi nə buyurdum, nə söylədim, nə də ağıma gətirdim». ⁶Rəbb bəyan edir: «Buna görə də bir gün gələcək ki, daha bu yerə Tofet yaxud Ben-Hinnom vadisi deyil, Qırğın vadisi deyiləcək. ⁷Bu yerdə Yəhuda ilə Yerusəlimin niyyətlərini boşa çıxaraçağam. ⁸Onları düşmənlərinin önündə canlarını almaq istəyənlərin əli ilə qılıncla həlak edəcəyəm. Cəsədlərini göydəki quşlara və yerdəki heyvanlara yem olaraq verəcəyəm. ⁸Bu şəhəri viran edəcəyəm, rixşənd hədəfinə çevirəcəyəm. Oradan keçən hər kəs onun başına gələn bəlaları görüb heyrət içində fit çalacaq. ⁹Oğullarının və qızlarının ətini özlərinə yedirdəcəyəm. Canlarını almaq istəyən düşmənləri onları mühasirəyə alanda çəkdikləri sıxıntıdan ötrü bir-birlərinin ətini yeyəcəklər».

¹⁰Sonra sənənin gedən adamların gözü önündə kuzəni sındırıb ¹¹onlara söylə ki, Ordular Rəbbi belə deyir: «Necə ki duluşçunun əlində qab sınında bir də düzəlmir, Mən də bu xalqı və şəhəri beləcə məhv edəcəyəm. Basdırmağa yer qalmadığı üçün ölümləri Tofetdə də basdıracaqlar. ¹²Bu yer və sakinləri ilə belə rəftar edəcəyəm, bu

şəhəri Tofet kimi edəcəyəm» Rəbb belə bəyan edir. ¹³«Yerusəlimin evləri və Yəhuda padşahlarının sarayları Tofetin ərazisi kimi murdar olacaq, çünki bütün evlərin damları üzərində səma cisimlərinə buxur yandırdılar, yad allahlara içmə təqdimləri gətirdilər».

¹⁴Peyğəmbərlik etmək üçün Rəbbin Tofetə göndərdiyi Yeremya oradan qayıtdı. O, Rəbbin məbədinin həyatında dayanıb bütün xalqa dedi: ¹⁵«İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: «Mən bu şəhər barədə söylədiyim bütün fəlakətləri onun və ətrafında olan kəndlərin üzərinə gətirəcəyəm, çünki inadkarlıq edərək sözlərimə qulaq asmırlar»».

Yeremyanın Paşxurla mübahisəsi

20 Rəbbin məbədində baş nəzarətçi olan kahin İmmer oğlu Paşxur Yeremyanın bu sözlərlə peyğəmbərlik etdiyini eşitdi. ²Paşxur Yeremya peyğəmbəri döydü və Rəbbin məbədinin yanındakı Yuxarı Binyamin darvazasında olan kündəyə[¶] saldı. ³Ertəsi gün Paşxur Yeremyanı kündədən çıxartdı. Yeremya ona dedi: «Rəbb sənənin adını Paşxur deyil, Maqor-Missaviv^{§§} qoydu. ⁴Çünkü Rəbb belə deyir: «Bax Mən səni özün və bütün səni sevənlər üçün dəhşətə çevirəcəyəm. Onlar öz düşmənlərinin qılıncı ilə həlak olacaq və sənənin gözlərinə bunu görəcek. Bütün Yəhudanı Babil padşahına təslim edəcəyəm. O, xalqı Babilə sürgün edəcək və qılıncla həlak edəcək. ⁵Bu şəhərin bütün var-dövlətini, qazancını, qiymətli şeylərini və Yəhuda padşahlarının bütün xəzinələrini düşmənlərə təslim

¶19:7 *Boşa çıxarmaq* – ibrani mətnində *baqa* və *kuzə* – *baqbuq* (19:1,10).

¶¶20:2 *Kündə* – dustaqları bağlamaq üçün cəza aləti.

§§20:3 *Paşxur* – ibrani dilində *azad*, *Maqor-Missaviv* – ibrani dilində *hər tərəfdə dəhşət*.

edəcəyəm. Onları qarət edəcəklər, götürüb Babilə aparacaqlar. ⁶Sən Paşxur və evində yaşayanların hamısı Babilə sürgün olunacaqsınız. Sən və yalandan peyğəmbərlik etdiyin bütün dostların orada öləcəksiniz, orada da basdırılacaqsınız».

Yeremyanın şikayəti

⁷ Ya Rəbb, Sən məni məcbur etdin, Mən də məcbur oldum. Sən məndən güclüsen, Sən mənə üstün gəldin. Bütün gün mənə gülürlər, Hər kəs mənimlə əylənir. ⁸ Çünki mən danışmağa başlayan kimi Fəryad edib «Zorakılıq və talan!» deyər qışqırıram. Rəbbin sözümdən ötrü Mən bütün gün rüsvay oldum, Təhqir edildim. ⁹ Mən fikirləşdim: «Daha Onu yada salmayacağam, Onun adı ilə danışmayacağam». Onda Onun sözü sümüklərimdə həbs edilən, Ürəyimdə yanan bir od oldu. Onu içimdə saxlamaqdan yoruldu, Artıq bunu edə bilmirəm. ¹⁰ Çünki çoxlarının «Hər tərəfdə dəhşət! Onu mühakimə edin, Biz də onu mühakimə edək!» deyər pıçıladaşdığını eşitdim. Bütün güvəndiyim adamlar Büdraməyimi gözləyərək «Bəlkə aldanar, onda onu məğlub edərək, Ondan qisasımızı alarıq» dedilər. ¹¹ Ancaq Rəbb igid bir döyüşçü kimi mənimlədir. Buna görə də məni təqib edənlər büdrəyəcək, Qalib gələ bilməyəcək. Uğur qazana bilmədikləri üçün

Böyük xəcalət çəkəcəklər. Rüsvayçılıq əbədi olacaq, Heç vaxt unudulmayacaq. ¹² Ancaq, ey Ordular Rəbbi, Sən salehi sınağa çəkirsən, Fikri və ürəyi görürsən. Qoy gözüüm Sənin onlardan alacağın Qisası görsün! Çünki işimi Sənə tapşırdım. ¹³ Rəbbi tərənnüm edin, Rəbbə həmd edin! Çünki fəqiri Zalımların əlindən qurtardı. ¹⁴ «Doğulduğum gün lənətə gəlsin! Anamın məni doğduğu günə Bir daş düşsün! ¹⁵ Atamı çox sevindirərək «Bir oğlan uşağın oldu!» Deyər müjdə verən adam Lənətə gəlsin. ¹⁶ Qoy o adam Rəbbin Yazığı gəlməyib dağıtdığı Şəhərlər kimi olsun! Şəhər fəryad, Günorta nalə eşitsin. ¹⁷ Çünki bətnədə ikən məni öldürmədi. Onda anamın qarnı qəbrim olardı, Bətni daim hamilə qalardı. ¹⁸ Nə üçün ana bətnindən çıxdım? Əzab-əziyyət görmək, Ömrümü rüsvayçılıqla keçirmək üçünmü?

Allahın Sidqiyanın sözünü rədd etməsi

21 Padşah Sidqiya Malkiya oğlu Paşxuru və Maaseya oğlu Sefanyanı Yeremyanın yanına göndərəndə Rəbdən Yeremyaya söz nazil oldu. Paşxur ilə Sefanya belə demişdi: ^{2h}«Gəl bizim barəmizdə Rəbdən soruş. Çünki Babil padşahı Navuxodonosor bizə qarşı müharibə edir. Bəlkə Rəbb keçmişdə et-

^f20:10 Zəb. 31:13 ^g20:14 Əyy. 3:1-19

^h21:2 2Pad. 25:1-11; 2Saln. 36:17-21

diyi möcüzələrə bənzər bir şey edər və Navuxodonosor bizdən əl çəkər?»

³O zaman Yereya onlara dedi: «Sidqiyaya söyləyin ki, ⁴İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: “Divarların o tərəfində sizi mühasirəyə alan Babil padşahı və Xaldeylilərlə müharibədə istifadə etdiyiniz silahları özüntüzə qarşı çevirəcəyəm. Silahlarınızı bu şəhərin ortasına toplayacağam. ⁵Mən sizə qarşı əl qaldıracağam, güclü qolumla, qızğınlıq, qəzəb və böyük hiddətlə sizinlə vuruşacağam. ⁶Bu şəhərdə yaşayan insanı da, heyvanı da məhv edəcəyəm. Onlar şiddətli vəbadan öləcək”. ⁷Rəbb belə bəyan edir: “Bundan sonra Yəhuda padşahı Sidqiyanı və əyanlarını, həmçinin bu şəhərdə vəbadan, qılıncdan və aclıqdan sağ qalanları Babil padşahı Navuxodonosora və canlarını almaq istəyən düşmənlərinə təslim edəcəyəm. O onları qılıncdan keçirəcək, onlara nə rəhm, nə şəfqət, nə də mərhəmət edəcək”.

⁸Bu xalqa söylə ki, Rəbb belə deyir: “Budur, həyat yolunu və ölüm yolunu önünüzdə qoyuram. ⁹Bu şəhərdə qalan qılınc, aclıq və vəbadan öləcək. Lakin kim bayıra çıxıb sizi mühasirəyə alan Xaldeylilərə təslim olsa, sağ qalacaq, heç olmasa öz canını qurtaracaq. ¹⁰Ona görə ki bu şəhərə yaxşılıq deyil, pislik etməyə niyyət etdim” Rəbb belə bəyan edir. “Bura Babil padşahına təslim ediləcək, o da buranı yandırır yox edəcək”.

Zalım padşahları məzəmmət

¹¹Yəhuda padşahının ailəsinə söylə ki, Rəbbin sözünü eşidin.

¹²Ey Davud nəsl, Rəbb belə deyir: “Hər səhər ədalətlə rəftar edin, Məzlumu zalımın əlindən qurtarın. Yoxsa pis əməllərinizə görə Qəzəbim od kimi çıxıb yandıracaq, Onu söndürən olmayacaq”.

¹³Rəbb bəyan edir:

“Mən sənə qarşıyam, Ey vadinin üstündəki Yaylada olan qayada oturan Yerusəlim!” Siz deirsiniz:

“Üstümüzdə kim gələr? Məskənlərimizə kim girər?”

¹⁴Rəbb bəyan edir:

“Mən sizi əməllərinizin Bəhrəsinə görə cəzalandıracağam. Meşələrinə elə od vuracağam ki, Ətrafındakı hər şeyi yandırır-yaxacaq”.

Allahın padşah sülaləsinə müraciəti

22 Rəbb belə dedi: «Yəhuda padşahının sarayına get, orada bu sözü bildirib söylə ki, ²ey Davudun taxtı üzərində oturan Yəhuda padşahı, ey bu darvazalardan girən əyanlarla xalq, Rəbbin sözünü eşidin. ³Rəbb belə deyir: “Ədalət və salehliklə rəftar edin. Məzlumu zalımın əlindən qurtarın. Qəribə, yetimə və dul qadına haqsızlıq etməyin, zorakılıq etməyin, bu yerdə günahsız qan tökməyin. ⁴Əgər siz bu əmrə, həqiqətən, əməl etsəniz, o zaman Davudun taxtında oturan padşahlar döyüş arabalarına və atlara minib əyanları və xalqları ilə birgə bu sarayın darvazalarından girəcək. ⁵Lakin bu sözləri eşitməsəniz, Öz varlığıma and içirəm ki, bu ev viran qalacaq” Rəbb belə bəyan edir. ⁶Bəli, Yəhuda padşahının sarayı barədə Rəbb belə deyir:

“Sən Mənim üçün Gilead,

Livanın zirvəsi kimisən.

Ancaq Mən hökmən səni bir çölə,

Kimsənin yaşamadığı şəhərlərə çevirəcəyəm.

⁷Sənə qarşı həlak edənlər təyin edəcəyəm,

Hamısının əlində silah olacaq.

Sənin ən yaxşı sidr ağaclarını kəsəcəklər,

Onları oda atacaqlar.

⁸iBir çox millətlər bu şəhərin yanından keçib bir-birlərindən soruşacaq: «Bu böyük şəhəri Rəbb niyə belə xaraba qoydu?» ⁹Onda deyəcəklər: «Çünkü özlərinin Allahı Rəbbin əhdini tərک etdilər, başqa allahlara səcdə və qulluq etdilər»».

Padşah Şallum barədə vəhy

¹⁰Ölən padşah üçün ağlamayın, Yas tutmayın. Ancaq sürgünə gedən üçün acı-acı ağlayın, Çünki daha qayıtmayacaq, Doğma vətəninə görməyəcək.

¹¹Bəli, atası Yoşiyanın yerinə Yəhuda padşahı olan və buradan çıxıb gedən Yoşiya oğlu Şallum barədə Rəbb deyir: «O daha bura qayıtmayacaq, ¹²sürgün olunduğu yerdə öləcək və artıq bu ölkəni görməyəcək.

Padşah Yehoyaqim barədə vəhy

¹³Vay o adamın halına ki, Sarayını haqsızlıqla, Yuxarı otaqlarını ədalətsizliklə tikir, Öz soydaşını müftə işlədir, Ona mizdunu vermir. ¹⁴Vay o adamın halına ki, «Özüm geniş yuxarı otaqları olan Böyük bir saray tikdirəcəyəm» deyib Oraya pəncərələr açır, Ətrafını sidr ağacı ilə örtür. Qırmızı rənglə boyayır. ¹⁵Çoxlu sidr ağacın olduğu üçünmü Özünü padşah sanırsan? Atan da doyunca yeyib-ıçırdı, Ədalət və salehliklə rəftar edirdi. Ona görə də işləri uğurlu oldu.

¹⁶Məhkəmədə məzlum, yoxsul adamın işinə baxırdı, Ona görə də işləri uğurlu oldu».

Rəbb bəyan edir: «Məni tanımaq Elə bu deyilmi?

¹⁷Ancaq sənin gözlərin və ürəyin Öz haram qazancında, Tökmək istədiyin günahsız qanda, Etmək istədiyin qəddarlıqda, Zorakılıqda qalıb».

¹⁸jBuna görə də Yəhuda padşahı Yoşiya oğlu Yehoyaqim barədə Rəbb belə deyir:

«Onun üçün “vay qardaşım, vay bacım” söyləyib yas tutmayacaqlar, “Vay ağam, heyf onun izzəti” söyləyib yas tutmayacaqlar.

¹⁹Onu sürüyüb Yerusəlim darvazalarından kənara atacaqlar, Eşşək basdırılan kimi basdırılacaq».

Yerusəlim barədə vəhy

²⁰«Livana qalxıb fəryad et, Başanda səsini ucalt, Avarimdən nalə çək, Çünki bütün müttəfiqlərin əzildi.

²¹Hər şeyin əmin-amanlıqda olanda Sənə nəsihət etdim, Ancaq “qulaq asmayacağam” dedin. Uşaqlığından xasiyyətin belədir, Sözümə qulaq asan deyilsən.

²²Külək bütün başçılarını alıb-aparacaq, Müttəfiqlərin sürgünə gedəcək. O zaman etdiyin bütün pisliklərdən ötrü Utanıb rüsvay olacaqsan.

²³Ey sən “Livanda” *yaşayan, Yuvasını sidr ağacından quran! Sənə hamilə qadın kimi Ağrılar, sancılar gələndə Necə ah-zar edəcəksən!»

Padşah Yehoyakin barədə vəhy

²⁴kRəbb bəyan edir: «Varlığımıza and olsun ki, ey Yəhuda padşahı Yehoyaqim oğlu Yehoyakin, sağ əlimdəki

*22:23 *Livan* – Yerusəlimdəki padşah sarayının adı. Bax: 1Pad. 7:2.

i22:8 Qanun. 29:24-26 j22:18 2Pad. 23:36–24:6; 2Saln. 36:5-7

k22:24 2Pad. 24:8-15; 2Saln. 36:9-10

möhür üzüyü olsan da, səni çıxarıb atardım. ²⁵Canını almaq istəyənlərə, qorxduğun adamlara, Babil padşahı Navuxodonosora və Xaldeylilərə səni təslim edəcəyəm. ²⁶Özünü, səni doğan ananı doğulmadığınız yad bir ölkəyə atacağam və orada öləcəksiniz. ²⁷Qayıtmağa can atdığınız ölkəyə bir daha qayıtmayacaqsınız».

²⁸Bu adam – Yehoyakin xor baxılan qırıq bir kasa, heç kəsin bəyənmədiyi bir qabdırımı? Bəs nə üçün özü də, övladları da aparılıb tanımadıqları bir ölkəyə atıldı? ²⁹Ölkə, ey ölkə, Rəbbin sözünü eşit, ey ölkə! ³⁰Rəbb deyir: «Bu adamı övladsız, ömründə işləri uğurlu olmayan bir kişi hesab edin. Çünki nəslindən heç kim uğur qazanmayacaq. Nəslindən heç kim Davudun taxtında oturmayacaq, Yəhudada bir daha padşahlıq etməyəcək».

Saleh padşah

23 Rəbb bəyan edir: «Otlagımın qoyunlarını məhv edən və pərən-pərən salan çobanların vay halına!» ²Buna görə də İsrailin Allahu Rəbb xalqımı otaran çobanların əleyhinə belə deyir: «Siz Mənim sürümü pərən-pərən salıb qovdunuz, onların qayğısına qalmadınız. İndi Mən də etdiyiniz bəd əməllərə görə cəzanızın qayğısına qalacağam» Rəbb belə bəyan edir. ³«Sürümün qalanlarını sürgün etdiyim bütün ölkələrdən yığıb-toplayacağam, onları yenə ağıllarına qaytaracağam və törəyib çoxalacaqlar. ⁴Üstlərinə onları otaracaq çobanlar qoyacağam. Daha qorxub dəhşətə düşməyəcəklər, biri də itməyəcək» Rəbb belə bəyan edir. ⁵«Budur, Davud üçün saleh bir Pöhrə Çıxaracağım günlər gəlidir.

Bu Padşah müdrikliklə padşahlıq edəcək,

Ölkədə ədalətli və saleh işlər görəcək» Rəbb belə bəyan edir.

⁶«Onun dövründə Yəhuda xilas olacaq, İsrail əmin-amanlıqda yaşayacaq. Onu “Rəbb salehliyimizdir” çağıracaqlar».

⁷Buna görə də Rəbb bəyan edir: «Bir gün gələcək ki, insanlar artıq “İsrail övladlarını Misir torpağından çıxaran Rəbbin varlığına and olsun” deməyəcək, ⁸amma “İsrail nəslindən törəyənləri şimal ölkəsindən və sürgün etdiyi bütün başqa ölkələrdən geri qaytaran Rəbbin varlığına and olsun” deyəcək. Beləcə öz torpaqlarında yaşayacaqlar».

Yəhudanın yalançı peyğəmbərləri

⁹Peyğəmbərlər haqqında: Ürəyim içimdə parçalandı, Bütün sümüklərim titrədi. Rəbbə görə,

Onun müqəddəs sözlərinə görə Bir sərxoş kimi,

Şəraba aludə olan adam kimiyəm.

¹⁰Çünki ölkə zinakarlarla doludur, Lənətə görə yas tutur.

Çöldəki otlar quruyub,

Adamlar pis yola düşüb.

Güclərini zorakılığa sərf edirlər.

¹¹Rəbb bəyan edir:

«Peyğəmbər də, kahin də allahsızdır, Məbədimdə pisliklərini gördüm.

¹²Buna görə getdikləri yol Qaranlıqda sürüşkən yer kimi olacaq, Orada qovulub yıxılacaqlar.

Çünki cəzalanacaqları il Başlarına fəlakət gətirəcəyəm»

Rəbb belə bəyan edir.

¹³«Samariya peyğəmbərləri arasında Bu iyrenc işi gördüm:

Baalın adı ilə peyğəmbərlik edərək Xalqım İsraili yoldan azdırdılar.

¹⁴ mYerusəlim peyğəmbərləri arasında
Bu qorxunc işi gördüm:

Zina edirlər,

Yalan dalınca gedirlər.

Zorakıların qoluna güc verirlər.

Beləcə heç kəs pislüyindən dönmür.

Hamısı Mənim üçün Sodom kimi,

Şəhər xalqı Homorra kimi oldu».

¹⁵ Buna görə də Ordular Rəbbi

Peyğəmbərlər haqqında belə deyir:

«Baxın Mən onlara yovşan yedirəcəyəm,
Zəhərli su içirəcəyəm.

Çünki allahsızlıq Yerusəlim
peyğəmbərlərindən
Bütün ölkəyə yayıldı».

¹⁶ Ordular Rəbbi belə deyir:

«Sizin üçün peyğəmbərlik edən

Peyğəmbərlərin sözüünə qulaq asmayın.

Onlar sizə boş şeylər öyrədir.

Rəbbin ağzından çıxanları deyil,

Özlərinin uydurduqları görüntüləri
söyləyirlər.

¹⁷ Onlar Mənə xor baxanlara deyir:

“Rəbb söylədi ki, sizin üçün

Əmin-amanlıq olacaq”.

İnadkarlıqla ürəklərinin istədiyinə uyan-
lara deyirlər:

“Üstünüüzə fəlakət gəlməyəcək”.

¹⁸ Rəbbin sözünü anlayıb eşitmək üçün

Rəbbin məclisində kimsə durubmu?

Onun sözüünə qulaq asıb eşidən varmı?

¹⁹ Budur, Rəbbin fırtınası qəzəblə
qopacaq,

Qasırga fırlanıb

Pis adamların başında çatlayacaq.

²⁰ Ürəyinin istəyinə çatana qədər,

Onu bitirənə qədər

Rəbbin qəzəbi dayanmayacaq.

Gələcək günlərdə bunu açıq-aşkar
anlayacaqsınız.

²¹ Bu peyğəmbərləri Mən göndərmədim,

Amma ora-bura qaçdılar.

Onlara Mən söz demədim,

Amma peyğəmbərlik etdilər.

²² Ancaq onlar məclisimdə dursaydılar,
Sözlərimi xalqıma çatdırardılar.

Pis yollarından, şəhər əməllərindən

Xalqı çəkindirərdilər».

²³ Rəbb bəyan edir:

«Mən yalnız yaxında olan Allah deyiləm,
Həm də uzaqda olan Allaham.

²⁴ Kimsə gizli yerlərdə saxlana bilər ki,

Mən onu görə bilməyim?»

Rəbb belə bəyan edir.

«Yeri, göyü Mən doldurmamışammi?»

Rəbb belə bəyan edir.

²⁵ «Mənim ağımdan yalan söyləyən

peyğəmbərlərin “Yuxu gördüm, yuxu

gördüm!” sözlərini eşitdim. ²⁶ Nə vaxta

qədər yalan söyləyən, öz ürəklərinin uy-

durmalarını bildirən peyğəmbərlər bu

işlə məşğul olacaq? ²⁷ Ataları necə Baal

bütünə görə adımı unudularsa, onlar da

zənn edir ki, bir-birlərinə danışdıqları

yuxularla xalqıma adımı unutduracaq.

²⁸ Yuxu görən peyğəmbər yuxusunu

söyləsin. Amma sözüm nazil olan adam

onu dəqiq danışsın. Daha buğdanın

yanında saman nədir?» Rəbb belə bəyan

edir. ²⁹ «Mənim sözüm bir od kimi, qay-
aları parçalayan güz kimi deyilmi?»

Rəbb belə bəyan edir. ³⁰ «Buna görə də

Mən peyğəmbərlərə qarşıyam, onlar sö-

zlərimi bir-birlərindən oğurlayır» Rəbb

belə bəyan edir. ³¹ «Bax Mən peyğəm-
bərlərə qarşıyam. Onlar öz dillərini tər-

pədiib “Rəbb belə deyir” söyləyir» Rəbb

belə bəyan edir. ³² «Bax Mən yalnız

yuxular görüb peyğəmbərlik edənlərə

qarşıyam» Rəbb belə bəyan edir. «On-

lar bu yuxuları danışib yalanları və boş

lovğalıqları ilə xalqımı yoldan azdırır.

Onları Mən göndərmədim, onlara heç nə

buyurmadım. Bu xalqa heç bir faydaları

yoxdur» Rəbb belə bəyan edir.

³³ «Əgər bu xalqdan biri yaxud bir

peyğəmbər ya da bir kahin səndən

“Bəs Rəbbin yük olan kəlamı nədir?»

soruşsa, ona söylə: “Yük sizsiniz. Mən sizi atacağam” Rəbb belə bəyan edir. ³⁴“Rəbbin yük olan kəlamıdır” deyən peyğəmbərə, kahinə yaxud adi adama gəlincə, Mən o adamı da, onun ailəsini də cəzalandıracağam. ³⁵Hər biriniz öz yoldaşınıza, soydaşınıza belə deyir: “Rəbb nə cavab verdi? Rəbb nə söylədi?” ³⁶Bir daha Rəbbin yük olan kəlamını yada salmayacaqsınız, çünki hər kəsin sözü özünə yük olacaq. Bununla siz var olan Allahın, Ordular Rəbbinin, Allahımızın sözlərini təhrif etdiniz. ³⁷Peyğəmbərə belə söylə: “Rəbb sənə nə cavab verdi? Rəbb nə söylədi?” ³⁸“Rəbbin yük olan kəlamıdır” desəniz də, Rəbb hökmən belə deyər: “Rəbbin yük olan kəlamıdır deyirsiniz, halbuki Mən sizə xəbərdarlıq edib Rəbbin yük olan kəlamıdır deməməyi söyləmişdim. ³⁹Buna görə də sizi tamamilə unudacağam, sizi də, özünüzə və atalarınıza verdiyim şəhəri də önümdən rədd edəcəyəm. ⁴⁰Üzərinizə heç vaxt unudulmayan biabırçılıq, əbədi rüsvayçılıq gətirəcəyəm”».

İki səbət əncirlə müqayisə

24 ⁿBabil padşahı Navuxodonosor Yəhuda padşahı Yehoyaqim oğlu Yehoyakini, Yəhuda başçılarını, ustaları və sənətkarları Yerusəlimdən sürgün edib Babilə apardı. Bu hadisədən sonra Rəbb mənə Öz məbədi önündə qoyulmuş iki səbət əncir göstərdi. ²Bir səbətdə ilk məhsula oxşayan çox yaxşı əncirlər, o biri səbətdə isə əzik olduqları üçün yeməyə yararsız olan çox pis əncirlər var idi. ³Rəbb mənə dedi: «Nə görürsən, Yeremya?» Mən dedim: «Əncir. Yaxşı əncirlər çox yaxşıdır, pis əncirlər isə çox pis, əzilib yararsız hala düşmüşdür, onları yemək olmaz».

⁴Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ⁵«İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: “Buradan Xalvey ölkəsinə sürgünə göndərdiyim Yəhuda əsirlərini bu yaxşı əncirlər kimi yaxşı hesab edəcəyəm. ⁶Yaxşı yaşasınlar deyər gözlərim onların üzərində olacaq və onları yenə bu ölkəyə qaytaracağam. Onları dirçəldəcəyəm, yıxmayacağam, onları əkəcəyəm, çıxarmayacağam. ⁷Onlara ürək verəcəyəm ki, Mənim Rəbb olduğumu bilsinlər. Onlar Mənim xalqım, Mən də onların Allahı olacağam, çünki onlar bütün qəlbləri ilə Mənə üz tutacaq”.

⁸Rəbb belə deyir: “Amma Yəhuda padşahı Sidqiyanı, onun başçılarını, Yerusəlimdə salamat qalıb bu ölkədə yaxud Misirdə yaşayanları yeməyə yararsız olan əzik əncir kimi edəcəyəm. ⁹Onları yer üzünün bütün ölkələrinin qarşısında dəhşətli hala salacağam. Onlar sürgün etdiyim hər yerdə rüsvay olub ibrətə çevriləcək, kinayə və lənət qazanacaqlar. ¹⁰Özlərinə və atalarına verdiyim torpaqdan silinib qurtarana qədər üstlərinə qılınc, achiq və vəba göndərəcəyəm”».

Yetmiş illik sürgün

25 ^oYəhuda padşahı Yoşiya oğlu Yehoyaqimin padşahlığının dördüncü ilində bütün Yəhuda xalqı barədə Yeremyaya söz nazil oldu. Bu, Babil padşahı Navuxodonosorun padşahlığının birinci ilində oldu. ²Yeremya peyğəmbər bütün Yəhuda xalqına və Yerusəlimdə yaşayanların hamısına bu sözü bildirib dedi: ³«İyirmi üç il ərzində – Yəhuda padşahı Amon oğlu Yoşiyanın padşahlığının on üçüncü ilindən bu günə qədər Rəbbin sözü mənə nazil oldu. Mən də dəfələrlə bu sözləri sizə bildirdim, amma siz

qulaq asmadınız. ⁴Rəbb peyğəmbər qullarını dəfələrlə yanınıza göndərdi, amma eşitmədiniz, qulaq asmadınız. ⁵Onlar sizə belə söylədi: “İndi öz pis yolunuzdan, pis əməllərinizdən döün ki, Rəbbin əbədi olaraq sizə və atalarınıza verdiyi torpaqda yaşayasınız. ⁶Başqa allahlara qulluq və səcdə edərək onların tərəfdarı olmayın, əl işiniz olan bützlərlə Məni qəzəbləndirməyin ki, Mən də sizə pislilik etməyim”. ⁷Rəbb bəyan edir: “Ancaq siz Mənə qulaq asmadınız, əl işiniz olan bützlərlə Məni qəzəbləndirib özünü zə ziyan vurdunuz”.

⁸Buna görə də Ordular Rəbbi deyir: “İndi ki sözlərimə qulaq asmadınız, ⁹Mən də bütün şimal tayfalarını və qulum Babil padşahı Navuxodonosoru çağıracağam”. Bu, Rəbbin sözüdür. “Onları bu ölkənin, burada yaşayanların və bütün ətraf millətlərin üstünə gətirəcəyəm. Bunları tamamilə məhv edəcəyəm, ölkəni dəhşət və rişxənd hədəfinə çevirəcək, əbədi bir xarabalığa döndərəcəyəm. ¹⁰PSevinc və şadlıq sədasını, bəy-gəlin səsini, dəyirman daşlarının taqıltısını, çırağ işığını onların içindən yox edəcəyəm. ¹¹QBütün bu ölkə xarabaya, dəhşətli bir yerə çevriləcək. Bu millətlər Babil padşahına yetmiş il qulluq edəcək”.

¹²Rəbb bəyan edir: “Yetmiş il bitəndən sonra isə günahlarına görə Babil padşahını, onun millətini və Xaldey ölkəsini cəzalandıracağam. Oranı əbədi olaraq viranəliyə çevirəcəyəm. ¹³O ölkə üçün söylədiklərimin hamısını, Yeremyanın bütün millətlər barəsində bu kitabda yazılmış peyğəmbərlik sözlərinin hamısını oranın başına gətirəcəyəm. ¹⁴Bir çox millət, böyük

padşahlar onları özlərinə qul edəcək. Əməllərinə və əllərinin işinə görə onlara əvəz verəcəyəm”.

Rəbbin qəzəb kasası

¹⁵Bəli, İsrailin Allahı Rəbb mənə belə dedi: «Budur, qəzəbimlə dolu bir şərək kasası! Onu əlimdən al və səni yanına göndərəcəyim bütün millətlərə içirt. ¹⁶Onlar içən kimi səndələyəcəklər, üstlərinə göndərəcəyim qılincin qorxusundan ağılları çaşacaq».

¹⁷Onda mən kasanı Rəbbin əlindən aldım və Onun məni yanlarına göndərdiyi bütün millətlərə içirdim. ¹⁸Kasadan bunlar içdi: indiki kimi viranəliyə, dəhşətə, rişxənd hədəfinə və lənətə düçar olsunlar deyərək Yerusalem əhalisi, Yəhuda şəhərləri, padşahları və başçıları, ¹⁹Misir padşahı firon, əyanları, başçıları və bütün xalqı, ²⁰Misirdə yaşayan bütün yadellilər, Us ölkəsinin bütün padşahları, Filişt ölkəsinin bütün padşahları – Aşqelon, Qəzzə, Eqron padşahları və Aşdodda sağ qalanlar, ²¹Edom, Moav, Ammon övladları, ²²bütün Sur və Sidon padşahları, dənizin o tayındakı ölkələrin padşahları, ²³Dedan, Tema, Buz və kəkillərini qıraxanların hamısı, ²⁴bütün Ərəbistan padşahları, səhrada yaşayan yadelli xalqın padşahları, ²⁵bütün Zimri, Elam və Midiya padşahları, ²⁶sıra ilə bütün yaxın və uzaq şimal padşahları, yer üzünün bütün padşahları. Hamıdan sonra bu kasanı Şeşak [†]padşahı da içəcək.

²⁷«Sən onlara söylə ki, İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: “İçib sərxoş olun, sonra qusun, üstünüzə göndərəcəyim qılincə vurulub-yıxılın və bir daha ayağa qalxmayın”. ²⁸Əgər

[†]25:26 Şeşak – sifrlı şəkildə ifadə olunanda *Babil* adını bildirir.

[¶]25:10 Yer. 7:34; 16:9; Vəhy 18:22-23

[¶]25:11 2Saln. 36:21; Yer. 29:10; Dan. 9:2

onlar kasanı əlindən alıb içmək istəməsələr, söylə ki, Ordular Rəbbi belə deyir: “Mütləq içməlisiniz! ²⁹ Bax Mənim adıyla çağırılan şəhərin üstünə fəlakət gətirməyə başlayıram. Elə sanırsınız ki, siz cəzasız qalacaqsınız? Sizi cəzasız qoymayacağam. Mən yer üzündə yaşayan hər kəsin üstünə qılınc gətirəcəyəm” Ordular Rəbbi belə bəyan edir.

³⁰ Buna görə də bütün bu peyğəmbərlik sözlərini onlara bildirib söylə:

“Rəbb uca yerdən nəyə çəkəcək, Müqəddəs məskəmindən gurlayacaq. Öz otlağına qarşı şiddətlə nəyə çəkəcək, Dünyada yaşayanların hamısına qarşı hayqıracaq,

Üzüm əzənlər kimi bağıracaq.

³¹ Hay-küy dünyanın ucqarlarına qədər yayılacaq,

Çünkü Rəbbin millətlərlə davası var.

Bütün bəşəri mühakimə edəcək,

Pisləri qılınca təslim edəcək”

Rəbb belə bəyan edir.

³² Ordular Rəbbi belə deyir:

“Bax millətdən millətə bəla yayılır,

Dünyanın uzaq yerlərindən

Böyük qasırğa qopur”.

³³ O gün Rəbb dünyanı bir ucundan o biri ucuna qədər öldürülənlərlə dolduracaq. Onlar üçün yas tutulmayacaq, bir yerə yığılıb basdırılmayacaqlar, torpağın üstündə peyin kimi olacaqlar.

³⁴ Ey çobanlar, ağlayıb fəryad edin, Ey sürü başçıları, torpaqda eşələnin.

Çünkü qətl olunma,

Pərən-pərən salınma vaxtınız çatdı.

Siz qiymətli bir qab kimi yıxılacaqsınız.

³⁵ Çobanlar qaça bilməyəcəklər,

Sürü başçıları qurtula bilməyəcəklər.

³⁶ Çobanların fəryadını,

Sürü başçılarının bağirtısını eşit,

Çünkü Rəbb onların otlaqlarını viran edir.

³⁷ Rəbbin qızgın qəzəbindən

Dinc pəyələr də məhv oldu.

³⁸ Rəbb cavan aslan kimi

Yuvasını tərk etdi.

Rəbbin qəzəbi üzündən –

Zor işlədənin qızgın qəzəbi üzündən

Ölkələri viran oldu».

Yeremyanın ölümlə hədələnməsi

26 ⁵Yəhuda padşahı Yoşiya oğlu Yehoyaqimin padşahlığının

əvvəlində Rəbdən bu söz nazil oldu:

² «Rəbb belə deyir: “Rəbbin məbədinin həyatında dur, ibadət etmək üçün Yəhuda şəhərlərindən oraya gələn hər kəsə müraciət et. Sənə buyurduğum hər şeyi onlara bildir, bir söz də əskiltmə.

³ Bəlkə qulaq asarlar, öz pis yollarından dönərlər. Mən də pis əməllərinə görə başlarına gətirəcəyəm fəlakətdən vaz keçərəm”.

⁴ Onlara söylə ki, Rəbb belə deyir: “Əgər sizə verdim qanuna görə davranmasanız, Mənə qulaq asmasanız,

⁵ dəfələrlə sizin yanınıza göndərdiyim qullarım olan peyğəmbərlərin sözlərinə qulaq asmasanız – necə ki qulaq asmırsınız – o zaman ⁶bu məbədi də Şilo kimi edəcəyəm, bu şəhəri yer üzünün bütün millətləri arasında lənətə düşürəcəyəm».

⁷ Kahinlər, peyğəmbərlər və bütün xalq Yeremyanın Rəbbin məbədində

söylədiyi bu sözləri eşitdi. ⁸ Yeremya Rəbbin xalqa çatdırmasını buyurduğu

sözləri deyib qurtaranda kahinlər, peyğəmbərlər və oradakı bütün xalq

onu tutub söylədi: «Sən ölməlisən.

⁹ Nə üçün “bu məbəd Şilo kimi olacaq, bu şəhər xaraba qalacaq, orada yaşayan olmayacaq” deyib Rəbbin adı ilə peyğəmbərlik edirsən?» Rəbbin

¹25:30 Yoel 3:16; Amos 1:2 ²26:1 2Pad. 23:36–24:6; 2Saln. 36:5-7

³26:6 Yeşua 18:1; Zəb. 78:60; Yer. 7:12-14

məbədində olan bütün xalq Yeremyanın ətrafına yığıldı.

¹⁰Yəhuda başçıları bunları eşidən kimi padşah sarayından çıxıb Rəbbin məbədinə qalxdı və məbədün Yeni darvazasının girəcəyində oturdu. ¹¹O zaman kahinlər və peyğəmbərlər başçılara və bütün xalqa söylədi: «Bu adam ölümə layiqdir, çünki öz qulağınızla eşitdiyiniz kimi bu şəhərin əleyhinə peyğəmbərlik etdi».

¹²Onda Yeremya bütün başçılara və xalqa dedi: «Rəbb məni göndərdi ki, bu məbədün və şəhərin əleyhinə eşitdiyiniz bütün peyğəmbərlik sözlərini bildirim.

¹³İndi yaşayışınızı və əməllərinizi islah edin. Allahınız Rəbbin sözünə qulaq asın. O zaman Rəbb başınıza gətirəcəyini bildirdiyi bələdan vaz keçəcək. ¹⁴Mən isə sizin ixtiyarınızdayam. Gözünüzdə nə yaxşı və düzdürsə, mənimlə eləcə də rəftar edin. ¹⁵Ancaq yaxşı bilin ki, məni öldürsəniz, günahsız qanın məsuliyətini özünüzdün, bu şəhərin və orada yaşayanların üzərinə götürmüş olursunuz. Çünki Rəbb, həqiqətən, məni yanınıza göndərdi ki, bütün bu sözləri sizə çatdırım».

¹⁶Başçılar və bütün xalq kahinlərə və peyğəmbərlərə dedi: «Bu adama ölüm hökmü çıxarmaq olmaz, çünki bizimlə Allahımız Rəbbin adından danışıdı». ¹⁷Ölkə ağsaqqallarından bir neçəsi qalxıb toplaşmış bütün xalqa dedi: ¹⁸«Yəhuda padşahı Xizqiyanın dövründə Moreşetli Mikeya peyğəmbərlik edib bütün Yəhuda xalqına söylədi ki, Ordular Rəbbi belə deyir:

“Sion tarla kimi şumlanacaq, Yerusəlim daş qalağına dönəcək, Məbədün tikildiyi dağ

Meşəli təpələrə çevriləcək”.

¹⁹Yəhuda padşahı Xizqiya yaxud Yəhuda xalqından biri onu öldürdümü? Əksinə, Xizqiya Rəbdən qorxub Ondən lütf istədi, Rəbb də onlara göndərəcəyini söylədiyi bələdan vaz keçdi. Biz isə özümüdə böyük pislik gətirmək təhlükəsindəyik».

Padşahın Uriya peyğəmbəri öldürməsi

²⁰Qiryat-Yearimli Şemaya oğlu Uriya adlı bir adam da Rəbbin adı ilə peyğəmbərlik edirdi. O da eynilə Yeremya kimi danışaraq bu şəhərin və ölkənin əleyhinə peyğəmbərlik edirdi. ²¹Padşah Yehoyaqim, bütün cəngavərləri və başçıları onun sözlərini eşitdi. Padşah onu öldürmək istədi. Ancaq Uriya bunu eşidən kimi qorxub Misirə qaçdı. ²²Bundan sonra padşah Yehoyaqim öz adamlarını – Akbor oğlu Elnatanı və bir neçə nəfəri Misirə göndərdi. ²³Uriyanı Misirdən çıxarıb padşah Yehoyaqimin yanına gətirdilər. Padşah onu qılıncla öldürüb ümumi qəbiristanlığa atdırdı.

²⁴Ancaq Yeremya öldürülmək üçün xalqa təslim edilmədi, çünki Şafan oğlu Axiqam onu qorudu.

Yəhudanın Babilə təslim edilməsi

27 ¹Yəhuda padşahı Yoşiya oğlu Sidqiyanın³ padşahlığının əvvəlində Rəbdən Yeremyaya bu söz nazil oldu: ²«Rəbb mənə belə dedi: “Özünə qayıqlarla bağlanan taxta bir boyunduruq düzəlt və boynuna tax. ³Sonra Yerusəlimə, Yəhuda padşahı Sidqiyanın yanına gələn qasidlər vasitəsilə Edomun, Moavın, Ammon övladlarının, Surun və Sidonun padşahlarına xəbər göndər”. ⁴Ağalarına

³27:1 *Sidqiyanın* – bəzi ibrani əlyazmalarında, süryani və ərəb tərcümələrində belədir, əksər ibrani əlyazmalarında isə *Yehoyaqimin*.

söyləmək üçün onlara bildir ki, İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: “Ağalarınıza söyləyin ki, ⁵dünyanı da, yer üzündə olan insanı da, heyvanı da böyük gücümlə və uzanan qolumla Mən yaratdım və kimə istəsəm, ona da verərəm. ⁶Bəli, bütün bu ölkələri Babil padşahı qulum Navuxodonosorun ixtiyarına verirəm. Hətta vəhşi heyvanları da xidmət etmək üçün ona verirəm. ⁷Ölkəsinin axırı çatana qədər bütün millətlər ona, oğluna və nəvəsinə qulluq edəcək. Sonra isə bir çox millətlər və böyük padşahlar onu özlərinə qul edəcək.

⁸Hansı millət və ölkə Babil padşahı Navuxodonosora qulluq etməsə, onun boyunduruğuna girməsə, həmin milləti onun əli ilə qırıb-çatana qədər qılinc, aclıq və vəba ilə cəzalandıracağam” Rəbb bəyan edir. ⁹“Siz isə öz peyğəmbərlərinizə, falçılarınıza, yuxugörənlərinizə, gələcəyideyənlərinizə və cadugərlərinizə qulaq asmayın. Onlar sizə «Babil padşahına qulluq etməyəcəksiniz» söyləyir. ¹⁰Onlar sizə yalandan peyğəmbərlik edir. Bunun nəticəsində öz ölkənizdən qovulacaqsınız. Sizi sürgün edəcəyəm və məhv olacaqsınız. ¹¹Ancaq Babil padşahının boyunduruğuna girən və ona qulluq edən milləti öz torpağında saxlayacağam. Torpağı əkib orada yaşayacaqlar” Rəbb belə bəyan edir».

¹²Mən bütün bu sözləri Yəhuda padşahı Sidqiyaya bildirib dedim: «Babil padşahının boyunduruğuna girin, özünə və xalqına qulluq edin ki, sağ qalasanız. ¹³Babil padşahına qulluq etmək istəməyən hər millət Rəbbin dediyi kimi məhv olacaq. Sən və xalqın qılinc, aclıq və vəbadan nə üçün öləsiniz? ¹⁴Sizə “Babil padşahına qulluq etməyəcəksiniz” deyən peyğəmbərlərə qulaq asmayın, çünki onlar sizə yalandan peyğəmbərlik edir. ¹⁵Rəbb

bəyan edir: “Onları Mən göndərmədim, onlar Mənim adımla yalandan peyğəmbərlik edir. Bunun nəticəsində Mən sizi sürgün edəcəyəm, siz də, sizə peyğəmbərlik edən peyğəmbərlər də həlak olacaqsınız”».

¹⁶Mən kahinlərə və bütün bu xalqa söylədim: «Rəbb belə deyir: “Rəbbin məbədindən götürülən əşyalar tezliklə Babildən geri qaytarılacaq deyib sizə peyğəmbərlik edən peyğəmbərlərinizin sözlərinə qulaq asmayın. Çünki sizə yalandan peyğəmbərlik edirlər. ¹⁷Onlara qulaq asmayın, Babil padşahına qulluq edin ki, sağ qalasanız. Bu şəhər niyə viran olsun? ¹⁸Əgər onlar peyğəmbərdirsə, Rəbbin sözünü söyləyirlərsə, qoy indi Ordular Rəbbinə yalvarsınlar ki, Rəbbin məbədində, Yəhuda padşahının sarayında və Yerusəlimdə qalan əşyalar Babilə aparılmasın”.

¹⁹Sütunlar, hovuz, ayaqlıqlar və bu şəhərdə qalan başqa əşyalar barədə Ordular Rəbbi belə deyir. ²⁰Bəli, Yəhuda padşahı Yehoyaqim oğlu Yehoyakini və Yəhuda ilə Yerusəlimin bütün əyanlarını Yerusəlimdən Babilə sürgün etdiyi zaman Babil padşahı Navuxodonosorun aparmadığı, ²¹Rəbbin məbədində, Yəhuda padşahının sarayında və Yerusəlimdə qalan əşyalar barədə İsrailin Allahı Ordular Rəbbi belə deyir: ²²“Onlar Babilə aparılacaq və Babillilərin işinə baxacağım günə qədər orada qalacaq. O zaman onları oradan çıxaracağam və bu yerə qaytaracağam” Rəbb belə bəyan edir».

Yalançı peyğəmbər Xananya

28 Həmin il Yəhuda padşahı Sidqiyanın padşahlığının əvvəlində – dördüncü ilinin beşinci ayında Giveonlu Azzur oğlu Xananya peyğəmbər Rəbbin məbədində,

kahinlərin və bütün xalqın önündə mənə söylədi: ²«İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: “Babil padşahının boyunduruğunu qırdım. ³Əvvəl Rəbbin məbədində olan, Babil padşahı Navuxodonosorun buradan götürüb Babilə apardığı bütün əşyaları iki il ərzində bu yerə qaytaracağam. ⁴Yəhuda padşahı Yehoyaqim oğlu Yehoyakini və Babilə sürgün olunmuş bütün Yəhudalıları bu yerə qaytaracağam” Rəbb belə bəyan edir, “çünkü Babil padşahının boyunduruğunu qıracağam”».

⁵O zaman Yeremya peyğəmbər kahinlərin və Rəbbin məbədində dayanan bütün xalqın önündə Xananya peyğəmbərə cavab verib ⁶söylədi: «Amin! Qoy Rəbb belə etsin! Qoy Rəbb Öz evinin əşyalarını, sürgün olunmuş bütün adamları Babildən buraya qaytararaq söylədiyiniz peyğəmbərlik sözlərini yerinə yetirsin! ⁷Ancaq indi sən və bütün xalq eşidərkən deyəcəyim bu sözə qulaq as: ⁸qədim zamanlardan bəri məndən və səndən əvvəl yaşayan peyğəmbərlər bir çox ölkələrin və böyük padşahlıqların əleyhinə müharibə, fəlakət və vəba olacağını qabaqcadan söylədi. ⁹Əgər salamatlıq olacağını söyləyən peyğəmbərin sözü doğru çıxarsa, həqiqətən, onun Rəbbin göndərdiyi peyğəmbər olduğu bilinər».

¹⁰O zaman Xananya peyğəmbər Yeremya peyğəmbərin boynundan boyunduruğu götürüb qırdı. ¹¹Xananya bütün xalqın önündə söylədi: «Rəbb belə deyir: “İki il ərzində Babil padşahı Navuxodonosorun boyunduruğunu bütün millətlərin boynundan götürüb beləcə qıracağam”». Yeremya isə öz yoluna davam etdi.

¹²Xananya peyğəmbər Yeremya peyğəmbərin boynundan boyunduruğu

götürüb qırdıqdan sonra Yeremyaya Rəbbin bu sözü nazil oldu: ¹³«Gedib Xananyaya söylə ki, Rəbb belə deyir: “Sən taxta boyunduruğu qırdın, ancaq onun yerinə dəmir boyunduruq düzəltməli olacaqsan”. ¹⁴Çünkü İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: “Bütün bu millətlərin boynuna dəmir boyunduruq taxdım ki, Babil padşahı Navuxodonosora qulluq etsinlər və onlar ona xidmət edəcək. Vəhşi heyvanları da onun ixtiyarına verdim”». ¹⁵Yeremya peyğəmbər Xananya peyğəmbərə dedi: «İndi eşit, ey Xananya, axı səni Rəbb göndərməyib. Sən bu xalqı yalana inandırdın. ¹⁶Buna görə də Rəbb belə deyir: “Bax Mən səni yer üzündən yox edəcəyəm. Bu il öləcəksən, çünki xalqı Rəbbə qarşı üsyana təhrik etdin”». ¹⁷Xananya peyğəmbər həmin ilin yeddinci ayında öldü.

Sürgün olunanlara məktub

29^wYeremya peyğəmbər sürgündə sağ qalan xalqın ağsaqqallarına, kahinlərə, peyğəmbərlərə və Navuxodonosorun Yerusəlimdən Babilə sürgün etdiyi bütün xalqa Yerusəlimdən bir məktub göndərdi. Məktubun mətni aşağıda verilir. ²Bu məktub padşah Yehoyakinin, onun anasının, saray əyanlarının, Yəhuda və Yerusəlim başçılarının, ustaların, sənətkarların Yerusəlimdən sürgünə aparılmasından sonra göndərildi. ³Onu Yəhuda padşahı Sidqiyanın Babil padşahı Navuxodonosorun yanına göndərdiyi Şafan oğlu Elasa və Xilqiya oğlu Gemarya apardı. Belə dedi:

⁴«Mən İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi Yerusəlimdən Babilə sürgün etdiyim adamlara belə söyləyirəm: ⁵“Evlər tikib yaşayın,

bağçalar salıb meyvələrini yeyin. ⁶Arvad alıb oğul-qız atası olun. Oğullarınıza arvad alın, qızlarınızı ərə verin ki, oğul-qızları olsun. Orada azalmayıb çoxalın. ⁷Sizi sürgün etdiyim şəhərin rifahı üçün çalışın və o şəhər üçün Rəbbə dua edin. Çünki ora rifah içində olarsa, siz də rifahda yaşayarsınız”.

⁸İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: “Aranızdakı peyğəmbərləriniz və falçılarıniz sizi aldatmasın, gördüyünüz yuxulara əhəmiyyət verməyin. ⁹Çünki onlar Mənim adımla sizə yalandan peyğəmbərlik edir. Onları Mən göndərmədim” Rəbb belə bəyan edir.

¹⁰Çünki Rəbb belə deyir: “Babildə yetmiş iliniz bitəndə Mən sizə yenə baş çəkəcəyəm və sizi buraya qaytaracağım barədə verdiyim xoş sözü yerinə yetirəcəyəm. ¹¹Çünki sizin barənizdə olan fikirlərimi Özüm bilirəm” Rəbb belə bəyan edir. “Mən sizin pisliyiniz deyil, salamatlığınız barədə düşünürəm ki, sizə ümidli bir gələcək verim. ¹²Siz Məni çağıracaqsınız, gəlib Mənə dua edəcəksiniz, Mən də sizi eşidəcəyəm. ¹³Məni axtaracaqsınız, əgər bütün qəlbinizlə axtarsanız, tapacaqsınız. ¹⁴Məni tapmağınıza izin verəcəyəm” Rəbb belə bəyan edir. “Sizi sürgündən geri qaytaracağam, sürgün etdiyim bütün yerlərdən və millətlərin arasından toplayacağam. Oradan sizi sürgün olduğunuz yerə qaytaracağam” Rəbb belə bəyan edir.

¹⁵Siz belə dediniz: “Rəbb bizə Babildə peyğəmbərlər verib”.

¹⁶Davudun taxtında oturan padşah, bu şəhərdə yaşayan bütün xalq, sizinlə birgə sürgünə aparılmamış soydaşlarınız barədə Rəbb belə deyir. ¹⁷Bəli, Ordular Rəbbi belə deyir: “Bax Mən onların üzərinə qılınc, aclıq və vəba göndərəcəyəm. Onları pisliyinə görə yeməyə yararsız olan əzik əncirə döndərəcəyəm. ¹⁸Onları qılınc, aclıq və vəba ilə təqib edəcəyəm, yer üzünün bütün ölkələrinin qarşısında dəhşətli hala salacağam. Onları qovduğum bütün millətlərin arasında lənət, dəhşət, rişxənd və rüsvayçılıq hədəfi olacaqlar”. ¹⁹Rəbb bəyan edir: “Ona görə ki sözlərimə qulaq asmadılar. Həmin sözləri qullarım olan peyğəmbərlər vasitəsilə dəfələrlə onlara çatdırdım, ancaq siz qulaq asmadınız” Rəbb belə bəyan edir. ²⁰Buna görə də, ey Yerusəlimdən Babilə göndərdiyim bütün sürgün olunmuş adamlar, Rəbbin sözünü eşidin.

²¹Mənim adımla sizə yalandan peyğəmbərlik edən Qolaya oğlu Axav və Maaseya oğlu Sidqiya barədə İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: “Bax Mən onları Babil padşahı Navuxodonosora təslim edəcəyəm və o, gözlərinizin önündə onları öldürəcək. ²²Onlar barədə Babildəki bütün sürgün olunmuş Yəhudalılar bundan sonra «Rəbb səni Babil padşahının diridiri yandırdığı Sidqiya və Axav kimi etsin» deyərək lənət edəcək. ²³Çünki İsraildə çirkin işlər gördülər, qonşularının arvadları ilə zina etdilər, onlara əmr etmədiyim halda Mənim adımdan yalan sözlər söylədilər.

Mən bunu bilirəm və buna şahidəm”
Rəbb belə bəyan edir».

Şemayaya müraciət

²⁴ Nexelamlı Şemaya barədə söylə ki,
²⁵ İsrailin Allahı Ordular Rəbbi belə deyir: «Sən Yerusəlimdə olan başqa xalqa, kahin Maaseya oğlu Sefanyaya və başqa kahinlərə öz adından məktublar göndərdin. Sefanyaya belə dedin:

²⁶ «Rəbb Öz məbədinin cavabdehi kimi Yehoyadanın yerinə səni kahin qoydu. Peyğəmbər kimi davranan hər dəliyə күндə və dəmir yaxa vurmalsan. ²⁷ Bəs nə üçün sizə özünü peyğəmbər elan edən Anatotlu Yeremyanı məzəmmət etmirsən? ²⁸ Çünki Yeremya biz Babildəkilərə bu xəbəri göndərdi ki, sürgün uzun çəkəcək. Buna görə də evlər tikib, içində yaşayın, bağça salıb, meyvələrini yeyin».

²⁹ Kahin Sefanya bu məktubu Yeremya peyğəmbərə uca səslə oxudu. ³⁰ Bu vaxt Yeremyaya Rəbbin bu sözü nazil oldu: ³¹ «Bütün sürgün olunmuşlara xəbər göndərüb söylə ki, Nexelamlı Şemaya barədə Rəbb belə deyir: “İndi ki Mən göndərmədiyim halda Şemaya peyğəmbərlik edib sizi yalana inandırdı, ³² Mən Rəbb də deyirəm ki, Nexelamlı Şemayı və onun nəslini cəzalandıracağam. Bu xalqın arasında onun nəslindən olan bir kəs sağ qalmayacaq, xalqıma edəcəyim xeyirxahlığı görməyəcək, çünki o, xalqı Rəbbə qarşı üsyana təhrik etdi” Rəbb belə bəyan edir».

Allahın öz xalqına vədi

30 Yeremyaya Rəbdən bu söz nazil oldu: ² «İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: “Sənə söylədiyim bütün sözləri bir kitabə yaz”. ³ Çünki Rəbb bəyan edir:

“Xalqım İsraili və Yəhudanı sürgündən qaytaracağım günlər yaxınlaşır. Onları atalarına verdiyim torpağa qaytaracağam və oranı mülk edəcəklər”. Bu, Rəbbin sözüdür.

⁴ İsrail və Yəhuda üçün Rəbbin söylədiyi sözlər bunlardır. ⁵ Rəbb belə deyir:

“Qorxu səsi eşitdik,
Asayış deyil, dəhşət səsi.

⁶ İndi soruşun, bilin ki,
Kişi də uşaq doğarmı?

Elə isə nə üçün doğan qadın kimi
Hər kişinin əllərini belində götürəm?
Nə üçün hamının bənizi solub?

⁷ Ah, bu nə dəhşətli gündür!
Bir daha belə gün olmayacaq,
Yaqub nəslinə üçün sıxıntı dövrü olacaq,
Ancaq yenə də bundan qurtulacaq”.

⁸ Ordular Rəbbi bəyan edir: “O gün boynundakı boyunduruğu qıracaq, iplərini qoparacağam. Bundan sonra yadellilər onları özlərinə qul etməyəcək. ⁹ Ancaq özlərinin Allahı Rəbbə, onlara təyin edəcəyim padşahları Davuda qulluq edəcəklər”.

¹⁰ Rəbb bəyan edir:

“Qorxma, ey qulum Yaqub,
Dəhşətə düşmə, ey İsrail.

Çünki səni uzaq yerlərdən,
Nəslini sürgün olunduğu ölkədən
qurtaracağam.

Yaqub nəslinə yenə geri qayıdacaq,
Rahatlıq tapıb qayğısız olacaq,
Onu kimsə qorxutmayacaq.

¹¹ Çünki Mən sənənləyəm,
Səni qurtaracağam”

Rəbb belə bəyan edir.

“Səni aralarına apardığım
Millətlərin hamısını yox etsəm də,
Səni tamamilə məhv etməyəcəyəm,
Səni ədalətlə tərbiyələndirəcəyəm,
Amma cəzasız da qoymayacağam”.

¹² Çünki Rəbb belə deyir:

“Sənin yaran şəfa tapmaz,
Xoran sağalmaz.
¹³ Məhkəmədə işinə baxan yoxdur,
Xəstəliyinə dərman yoxdur,
Sənin dərдинə əlac yoxdur.
¹⁴ Bütün müttəfiqlərin səni unudtu,
Səni arayıb-axtarmırlar.
Düşmənin vuran kimi Mən səni vurdum.
Rəhmsizcəsinə cəzalandırdım.
Çünkü təqsirkarlığın böyükdür,
Günahların çoxdur.
¹⁵ Niyə yarandan ötrü qışqırırsan?
Dərdin şəfa tapmaz.
Bu işləri ona görə sənə etdim ki,
Təqsirkarlığın böyükdür,
Günahların çoxdur.
¹⁶ Ancaq səni yeyənlərin də hamısı yem
olacaq.
Bütün düşmənlərin sürgünə gedəcək.
Səni soyanlar soyulacaq,
Səni qarət edənlər qarət olunacaq”.
¹⁷ Rəbb bəyan edir:
“Mən səni yenə sağaldacağam,
Yaralarına şəfa verəcəyəm.
Çünkü deyirlər ki,
Sion rədd edilib,
Onu axtaran yoxdur”.
¹⁸ Rəbb belə deyir:
“Mən Yaqubun çadırlarını
Sürgündən geri qaytaracağam.
Onun məskənlərinə rəhm edəcəyəm.
Şəhər yenidən viranələri üzərində
tikiləcək,
Saray öz yerində bərpa olunacaq.
¹⁹ Onların arasından
Şükür və şənlilik səsləri eşidiləcək.
Mən onları çoxaldacağam,
azalmayacaqlar,
İzzətləndirəcəyəm, alçalmayacaqlar.
²⁰ Övladları əvvəlki kimi olacaq,
İcması önümdə möhkəm duracaq.
Onları sıxışdıranların hamısını
cəzalandıracağam.
²¹ Rəhbərləri özlərindən olacaq,
Başçıları aralarından çıxacaq.
Onu Özümə yaxınlaşdıracağam,

O da Mənə yaxınlaşacaq.
Başqa cür kim Mənə özü yaxınlaşmağa
Cürət edə bilər?”
Rəbb belə bəyan edir.
²² “Beləcə siz Mənim xalqım,
Mən də sizin Allahınız olacağam”.
²³ Budur, Rəbbin firtınası qəzəblə
qopacaq,
Şiddətli qasırgası
Pis adamların başında çatlayacaq.
²⁴ Rəbb Öz ürəyinin istədiyini
Tamamilə edənə qədər
Qızgın qəzəbini söndürməyəcək.
Siz gələcəkdə bunu anlayacaqsınız.
31 Rəbb bəyan edir: «O zaman
Mən bütün İsrail qəbilələrinin Al-
lahı olacağam, onlar da Mənim xalqım
olacaq».

İsrail xalqının öz yurduna dönməsi

² Rəbb belə deyir:
«Mən İsrailə dinclik verməyə gedəndə
Qılıncdan qaçıb qurtulan xalq
Çöldə lütf tapdı».
³ Rəbb uzaqdan mənə görünüb dedi:
«Səni əbədi bir məhəbbətlə sevdim,
Buna görə də sevgi ilə
Səni Özümə tərəf çəkdim.
⁴ Səni yenidən ayağa qaldıracağam,
Sən də ayağa qalxacaqsan,
Ey bakirə qıza bənzəyən İsrail!
Sən yenə dəflərlə bəzənib
Şadlıq edənlərlə birgə rəqsə
qoşulacaqsan.
⁵ Yenə də Samariya dağlarında bağ
salacaqsan,
Bağ salanlar onun meyvələrindən
dadacaq.
⁶ Bir gün gələcək ki,
Efrayimin dağlıq bölgəsində
Keşikçilər “qalxın, Siona,
Allahımız Rəbbin yanına çıxacaq”
Deyə qışqıracaq”.
⁷ Rəbb belə deyir:
«Yaqubu sevinclə tərənnüm edin,
Millətlərin başçısı üçün səs qaldırın!

Ucadan həmd edib bildirin!

“Ya Rəbb, xalqını,

İsraildən sağ qalanları xilas et!” deyin.

⁸Mən onları şimal ölkəsindən
qaytaracağam,

Dünyanın uzaq yerlərindən
toplayacağam.

Aralarında kor, topal,

Hamilə və doğan qadın da olacaq.

Böyük bir camaat olub buraya
qayıdacaqlar.

⁹Onlar ağlaya-ağlaya gələcək,

Yalvardıqları zaman

Onlara yol göstərib geri qaytaracağam.

Axar sular boyunca

Büdrəməyəcəkləri düz yolla
aparacağam.

Çünkü Mən İsrailin atasıyam,

Efrayim də ilk oğlumdur.

¹⁰Ey millətlər, Rəbbin sözünü eşidin,

Uzaqlardakı adalarda elan edib deyin:

“İsraili səpələyən onu bir yerə
toplayacaq,

Sürüsünü qoruyan çoban kimi

Onu qoruyacaq”.

¹¹Çünkü Rəbb Yaqubu satın aldı,

Ondan güclü olanın əlindən qurtardı.

¹²Onlar Sionun yüksək təpəsinə gəlib

Tərənnüm edəcək.

Rəbbin verdiyi nemətlər –

Taxıl, təzə şərab, zeytun yağı,

Qoyun-keçi, mal-qara önünə
axışacaqlar.

Canları sulanmış bağça kimi olacaq,

Bir daha taqətdən düşməyəcəklər.

¹³O zaman bakirə qız, cavan və qoca
kişilər

Birlikdə rəqs edib sevinəcək,

Mən onların yasını şadlığa çevirəcəyəm,

Sevincə çevirəcəyəm.

Kədərlərinə təsəlli verir

Onları sevindirəcəyəm.

¹⁴Kahinləri bol yeməklə doyduracağam,

Xalqım nemətlərimlə doyacaq”

Rəbb belə bəyan edir.

^{15 ab}Rəbb belə deyir:

«Ramada bir səs eşidildi,

Yas və acı fəryad səsləri!

Rəhilə uşaqları üçün ağlayır,

Təsəlli istəmir.

Çünki onlar daha yoxdur».

¹⁶Rəbb belə deyir:

«Səsini ağlamaqdan,

Gözlərini yaş tökməkdən qoru,

Çünkü çəkdiyin zəhmətin əvəzi
veriləcək,

Xalqım düşmən ölkəsindən qayıdacaq»

Rəbb belə bəyan edir.

¹⁷«Gələcəyin üçün ümid var,

Övladların öz yurdlarına dönəcək»

Rəbb belə bəyan edir.

¹⁸Bəli, Mən Efrayimin nalələrini
eşitdim:

«Sən məni

Öyrədilməmiş dana kimi

təربiyələndirdin,

Mən də təربiyə aldım.

Məni geri qaytar, qayıdım,

Çünkü Allahım Rəbb Sənsən.

¹⁹Mən yolumdan azdıqdan sonra tövbə
etdim,

Ağlım başıma gələndə əllərimi yanıma
çırpdım.

Cavanlığımda etdiyim eyib işlərdən

Utandım, rüsvay oldum.

²⁰Efrayim əziz oğlum deyilmi?

Mənim razı olduğum övlad deyilmi?

Hər dəfə əleyhinə danışanda

Yenə onu yadıma salıram.

Ürəyim onun üçün sızlayır,

Ona hədsiz rəhmim gəlir»

Rəbb belə bəyan edir.

²¹«Yol işarələri qoy,

Yol göstərən lövhələr düzəlt.

Böyük yola – getdiyən yola fikir ver.

Geri dön, ey bakirə qıza bənzəyən İsrail,

Öz şəhərlərinə qayıt!

²²Nə vaxta qədər sərgərdan gəzəcəksən,

^a31:15 Mat. 2:18

^b31:15 Yar. 35:16-19

Ey dönük qız?

Rəbb dünyada yeni bir şey yaradacaq:
Qadın kişini qoruyacaq».

²³ İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: «Mən onların sürgün olunmuşlarını geri qaytaranda Yəhuda torpağında və onun şəhərlərində yenə belə söyləyəcəklər:

“Ey ədalət yurdu, ey müqəddəs dağ,
Rəbb sənə xeyir-dua versin!”

²⁴ Xalq – əkinçilər, sürüləri ilə gəzən çobanlar Yəhudada və onun şəhərlərində birlikdə yaşayacaq. ²⁵ Çünki Mən yorğun adama su verəcəyəm, taqətsiz adamı doyduracağam».

²⁶ Bu zaman oyanıb baxdım, yuxum şirin olmuşdu.

²⁷ Rəbb bəyan edir: «İsrail və Yəhuda torpaqlarında insan toxumu və heyvan toxumu əkəcəyim günlər yaxınlaşır.

²⁸ Kökündən çıxarıb yox edəndə, yıxıldağıdanda və bəla gətirəndə onlara necə nəzarət etdimsə, dirçəldib yerləşdirəndə də eləcə nəzarət edəcəyəm» Rəbb belə bəyan edir. ²⁹ «O vaxt adamlar daha “atalar kal üzüm yedi, oğulların diş qamaşır” deməyəcək. ³⁰ Hər kəs öz təqsirinə görə öləcək. Kal üzüm yeyənin öz dişləri qamaşacaq».

Yeni Əhd

³¹ ^{de} Rəbb bəyan edir: «İsrail xalqı və Yəhuda xalqı ilə Yeni Əhd bağlayacağım günlər yaxınlaşır. ³² Bu Əhd atalarını Misir torpağından çıxartmaq üçün əllərindən tutduğum gün onlarla bağladığım əhdə bənzəməyəcək. Onların ağası olduğum halda o əhdimi pozdular» Rəbb belə bəyan edir. ³³ ^f «O günlərdən sonra İsrail xalqı ilə bağlayacağım Əhd belədir: qanunumu onların daxilinə qoyub ürəklərinə yazacağam.

Mən onların Allahı, onlar da Mənim xalqım olacaq» Rəbb belə bəyan edir. ³⁴ «Bundan sonra bir kəs öz qonşusunu yaxud qardaşını “Rəbbi tanıyın” deyib öyrətməyəcək. Ona görə ki böyükdən kiçiyə qədər hamı Məni tanıyacaq. Çünki təqsirlərini bağışlayacağam, günahlarını daha yada salmayacağam» Rəbb belə bəyan edir.

³⁵ Gündüz işıq olsun deyə günəşi çıxaran,

Gecə işıq olsun deyə aya və ulduzlara qaydalar qoyan,

Dalğaları kükrəsin deyə dənizi qabardan Rəbb –

Adı Ordular Rəbbi Olan belə deyir:

³⁶ «Əgər qoyulan bu qayda-qanunlar

Önümdən götürülsə,

Yalnız onda İsrail nəslə əbədilik

Bir millət olmaqdan çıxar»

Rəbb belə bəyan edir.

³⁷ Rəbb belə deyir:

«Əgər yuxarıda göylər ölçülə bilsə,

Aşağıda yerin təməlləri üzə çıxarıla bilsə,

Mən də onda bütün etdikləri işlərdən ötrü

Bütün İsrail nəslini rədd edərəm»

Rəbb belə bəyan edir.

³⁸ Rəbb bəyan edir: «Xananel qülləsindən Künc darvasına qədər şəhərin Mənim üçün yenidən tikiləcəyi günlər gəlir. ³⁹ Oradan da ölçü ipi Qarev təpəsinə doğru uzanıb Qoaya dönəcək. ⁴⁰ Ölümlərin və küllərin atıldığı bütün vadi, Qidron vadisinə qədər uzanan tarlalar, şərqdə At darvasasının küncünədək Rəbb üçün müqəddəs olacaq. Şəhər bir daha kökündən çıxarılmayacaq, heç vaxt dağıdılmayacaq».

Yeremyanın tarla alması

32 ⁸Yəhuda padşahı Sidqiyanın padşahlığının onuncu, Navuxodonosorun padşahlığının on səkkizinci ilində Rəbdən Yeremyaya söz nazil oldu. ²Bu zaman Babil padşahının ordusu Yerusəlimi mühasirəyə almışdı. Yeremya peyğəmbər Yəhuda padşahının sarayındakı mühafizəçilər həyatində məhbus idi. ³Yəhuda padşahı Sidqiya onu burada həbs edərək demişdi: «Sən nə üçün bu cür peyğəmbərlik edib söyləyirsən ki, Rəbb belə deyir: “Bu şəhəri Babil padşahına təslim edəcəyəm, o buranı ələ keçirəcək. ⁴Yəhuda padşahı Sidqiya Xaldeylilərin əlindən qaçıb qurtarmayacaq, hökmən Babil padşahına təslim ediləcək. Onunla üz-üzə söhbət edəcək, göz-gözə dayanacaq. ⁵Sidqiya Babilə aparılacaq, Mən ona baş çəkənə qədər orada qalacaq. Əgər Xaldeylilərlə vuruşsanız, uğur qazanmayacaqsınız?” Rəbb belə bəyan edir».

⁶Yeremya dedi: «Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ⁷“Əmin Şallum oğlu Xanamel sənənin yanına gəlib deyəcək ki, Anatotdakı tarlamı satın al. Çünki qəyyumum kimi tarlamın geri satınalma hüququ sənə məxsusdur”. ⁸Sonra Rəbbin sözünə uyğun olaraq əmim oğlu Xanamel mühafizəçilər həyatində yanıma gəlib dedi: “Binyamin bölgəsində olan Anatotdakı tarlamı satın al, çünki miras haqqı da, qəyyumluq haqqı da sənə məxsusdur. Onu özün üçün satın al”. O zaman Rəbb sözünün yerinə yetdiyini başa düşdüm.

⁹Beləcə Anatotdakı tarlanı əmim oğlu Xanameldən satın aldım. Tarlanın əvəzində ona on yeddi şəkəl gümüş çəkib verdim. ¹⁰Satış qəbzini çağırtdığım şahidlərin önündə

imzalayıb möhürlədim, gümüşü tərəzidə çəkdim. ¹¹Qayda-qanunlar yazılmış, möhürlənmiş satış qəbzini və açıq müqavilə kağızını götürdüm. ¹²Əmim oğlu Xanamelin, satış qəbzini imzalayan şahidlərin və mühafizəçilərin həyatında oturan bütün Yəhudalıların gözü önündə satış qəbzini Maxseyə oğlu Neriya oğlu Baruka verdim. ¹³Onların gözü önündə Baruka əmr edib dedim: ¹⁴“İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: «Uzun müddət qalsın deyə bu möhürlənmiş satış qəbzini və açıq müqavilə kağızını götürüb bir gil qabın içinə qoy». ¹⁵Çünki İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: “Bu ölkədə yenə evlər, tarlalar və bağlar satın alınacaq”.

¹⁶Satış qəbzini Neriya oğlu Baruka verdikdən sonra Rəbbə dua edib dedim: ¹⁷“Ah Xudavənd Rəbb, böyük gücünlə və uzanan qolunla yeri, göyü yaratdın. Edə bilməyəcəyin heç bir şey yoxdur. ¹⁸Sən minlərlə insana məhəbbət göstərirsən, amma ataların etdiyi günahların əvəzini övladlarından alırsan. Sən böyük və güclü Allahsan, adın Ordular Rəbbidir. ¹⁹Tədbirlərin əzəmətli, işlərin böyükdür! İnsanların bütün əməlləri Sənin nəzərin altındadır, hər kəsə işlərinə və etdiklərinin nəticəsinə görə əvəz verirsən. ²⁰Sən Misirdə, İsraildə və bütün insanlar arasında bu günə qədər əlamətlər və möcüzələr göstərdin. Bu gün olduğu kimi şöhrət qazandın. ²¹Sən Öz xalqın İsraili əlamətlərlə, möcüzələrlə, qüdrətli əllə, uzanan qolunla böyük dəhşət saçaraq Misir torpağından çıxartdın. ²²Atalarına verəcəyinə and içdiyən bu torpağı – süd və bal axan torpağı onlara verdin. ²³Onlar gəlib torpağı özlərinə mülk etdilər, amma Sənin sözünə qulaq asmadılar, Sənin qanununa uyğun

yaşamadılar, əmr etdiyin şeylərin heç birinə əməl etmədilər. Buna görə də bütün bu fəlakətləri başlarına gətirdin. ²⁴ Şəhəri ələ keçirmək üçün divarlarının yanına torpaq qalaqları yığılır. Şəhər qılınc, aclıq və vəba üzündən oraya hücum edən Xaldeylilərə təslim ediləcək. Söylədiklərin yerinə yetdi, Sən də bunu görürsən! ²⁵ Amma, ya Xudavənd Rəbb, Sən mənə (tarları gümüşlə özün üçün satın al və şahidlər çağır) dedin. Şəhər isə Xaldeylilərə təslim edilir”».

²⁶ Yeremyaya Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²⁷ «Bütün bəşərin Allahu Rəbb Mənəm. Mənim edə bilməyəcəyim bir şey varmı? ²⁸ ^hBuna görə də Rəbb belə deyir: “Bax Mən bu şəhəri Xaldeylilərə və Babil padşahı Navuxodonosora təslim edəcəyəm, o da oranı alacaq. ²⁹ Şəhərə hücum edən Xaldeylilər gəlib oraya od vuracaq. Şəhəri də, evləri də yandıracıqlar. O evlərin damlarında Baalın şərəfinə buxur yandırır başqa allahlara içmə təqdimləri gətirərək Məni qəzəbləndirmişdilər. ³⁰ Çünki İsrail və Yəhuda övladları cavanlıqlarından bəri həmişə gözümdə pis olan işlər görür. İsrail övladları əllərinin işi ilə Məni qəzəbləndirməkdən başqa bir şey etmədi” Rəbb belə bəyan edir. ³¹ “Bu şəhər tikildiyi vaxtdan indiyə qədər Məni o qədər qəzəbləndirdi ki, onu önümdən rədd edib atacağam. ³² Çünki İsrail və Yəhuda övladlarının – özlərinin, padşahlarının, başçıların, kahinlərinin, peyğəmbərlərinin, Yəhudada və Yerusəlimdə yaşayanların Məni qəzəbləndirmək üçün etdikləri pisləklərin sayı-hesabı yoxdur. ³³ Onlar Mənə üzlərini deyil, arxalarını çevirdi. Onları dəfələrlə öyrətdimsə də, Mənə qulaq asmadılar və dər

almadılar. ³⁴ ⁱMənim adımla çağırılan bu məbədə iyrənc bütllərini qoyaraq onu murdarladılar. ³⁵ ^{jk} Ben-Hinnom vadisində Molek bütünə qurban olaraq oğullarını və qızlarını odda qurban etməkdən ötrü Baal üçün səcdəgahlar qurdular. Mən belə iyrənc bir şeyi etməyi və Yəhudanı günaha batırmağı nə onlara buyurdum, nə də ağıma gətirdim.

³⁶ Siz bu şəhər barədə «qılınc, aclıq və vəba ilə Babil padşahına təslim edilir» deyirsiniz”. Amma indi İsrailin Allahu Rəbb deyir: ³⁷ “Onları qızgın qəzəb və böyük hiddətlə sürgün etdiyim bütün ölkələrdən toplayacağam. Onları buraya qaytarıb əmin-amanlıq içində yaşamalarını təmin edəcəyəm. ³⁸ Onlar Mənim xalqım olacaq, Mən də onların Allahu olacağam. ³⁹ Onlara eyni ürək, eyni həyat tərzini verəcəyəm ki, özlərinin və övladlarının yaxşılığı üçün Mənə həmişə hörmət etsinlər. ⁴⁰ Onlarla əbədi bir əhd bağlayacağam. Onlara yaxşılıq etməkdən dönməyəcəyəm, ürəklərinə Öz qorxumu qoyacağam ki, Məndən heç vaxt ayrılmasınlar. ⁴¹ Onlara yaxşılıq etməyə şad olacağam. Həqiqətən, bütün ürəyimlə, bütün canımla onları bu ölkədə dirçəldəcəyəm”.

⁴² Rəbb belə deyir: “Bu xalqın başına bütün bu böyük fəlakətləri necə gətirdimsə, söz verdim bütün yaxşılıqları da onlara bəxş edəcəyəm. ⁴³ Sizin «viran olmuş, insansız, heyvansız qalmış, Xaldeylilərə təslim olunmuş» dediyiniz bu torpaqda yenə tarlalar satın alınacaq. ⁴⁴ Binyamin bölgəsində, Yerusəlim ətrafındakı kəndlərdə, Yəhuda şəhərlərində, dağlıq bölgənin, yamaçlı-düzənlikli bölgənin və Negevin şəhərlərində tarlalar gümüşlə satın alınacaq, satış

^h32:28 2Pad. 25:1-11; 2Saln. 36:17-21

ⁱ32:34 2Pad. 23:10; Yer. 7:30-31; 19:1-6

^j32:35 Lev. 18:21

^k32:35 2Pad. 23:10; Yer. 7:31

qəbzləri şahidlərin önündə imzalanıb möhürlənəcək, çünki onların sürgün olunmuşlarını geri qaytaracağam” Rəbb belə bəyan edir».

Vətənə qayıtmaq vədi

33 Yeremya hələ mühafizəçilər həyatında məhbus olanda ikinci dəfə ona Rəbbin sözü nazil oldu. ²O dedi: «Dünyanı yaradan, qurub möhkəmləndirən, adı Rəbb Olan belə deyir: ³“Məni çağır, sənə cavab verim, bilmədiyini böyük, dərkedilməz şeyləri sənə bildiririm”.

⁴Mühasirə zamanı torpaq qalaqları və qılınca qarşı sipər olmaq üçün bu şəhərin uçurulmuş evləri və Yəhuda padşahlarının uçurulmuş sarayları barədə İsrailin Allahu Rəbb belə deyir: ⁵“Xaldeylilər vuruşmaq, evləri qəzəb və qızgınlıqla həlak etdiyim insanların cəsədləri ilə doldurmaq üçün gələcək. Bu insanların etdikləri pisliklərə görə bu şəhərdən üz döndərdim. ⁶Yenə də bu şəhərə sağlamlıq və şəfa verəcəyəm. Əhalisini sağaldacağam, onların tam salamatlıq və əmin-amanlıq içində yaşamalarını təmin edəcəyəm. ⁷Yəhuda və İsrail sürgünlərini yenə geri qaytaracağam. Onları əvvəlki kimi dirçəldəcəyəm. ⁸Onları Mənə qarşı etdikləri bütün günahlardan təmizləyəcəyəm. Mənə qarşı etdikləri günahları da, üsyankarlıqları da bağışlayacağam. ⁹Dünyanın bütün millətlərinin önündə bu şəhər Mənim üçün sevinc, tərif və şərəf mənbəyinə çevriləcək. Bu millətlər Yerusəlim xalqına etdiyim yaxşılıqları, verdiyim əmin-amanlığı görəndə qorxuuya düşüb titrəyəcək”.

¹⁰Rəbb belə deyir: “Deyirsiniz ki, bu şəhər viran olmuş, insansız və heyvansız qalmışdır. Ancaq tərki edilmiş, insansız və heyvansız qalmış Yəhuda şəhərlərində, Yerusəlim küçələrində ¹¹sevinc və şadlıq sədası, bəy-gəlin səsi, Rəbbin məbədinə şükür təqdimləri gətirənlərin səsi yenə eşidiləcək:

«Ordular Rəbbinə şükür edin,
Çünki O, xeyirxahdır,
Məhəbbəti əbədidir».

Çünki Mən ölkədən sürgün olunanları əvvəlki kimi geri qaytaracağam” Rəbb belə bəyan edir.

¹²Ordular Rəbbi deyir: “Viran olmuş, insansız və heyvansız qalmış bu ölkənin bütün şəhərlərində yenə çobanların öz sürülərini dincəlttikləri otlaqlar olacaq. ¹³Dağlıq bölgənin, yamaçlı-düzənlikli bölgənin, Negev, Binyamin bölgəsinin şəhərlərində, Yerusəlimin ətrafındakı kəndlərdə, Yəhuda şəhərlərində sürülər yenə çoban dəyənəyinin altından keçəcək” Rəbb belə deyir.

¹⁴^mRəbb bəyan edir: “İsrail və Yəhuda nəslinə verdiyim xoş vədi yerinə yetirəcəyəm günlər gəlir.

¹⁵O zaman, o günlər Davud üçün saleh bir Pöhrə yetişdirəcəyəm.

O, ölkədə ədalət və salehliklə davranacaq.

¹⁶O günlər Yəhuda xilas olacaq, Yerusəlim əmin-amanlıqda yaşayacaq. O, «Rəbb salehliyimizdir» deyə çağırılacaq”.

¹⁷ⁿRəbb belə deyir: “Davud nəslindən İsrail taxtında oturan bir adam heç vaxt əskik olmayacaq. ¹⁸°Levili kahinlərdən önümə yandırma qurbanı gətirən, taxıl təqdimi yandıran, qurban kəsən bir kəs heç vaxt əskik olmayacaq”».

¹33:11 1Saln. 16:34; 2Saln. 5:13; 7:3; Ezra 3:11; Zəb. 100:5; 106:1; 107:1; 118:1; 136:1 ^m33:14 Yer. 23:5-6

ⁿ33:17 2Şam. 7:12-16; 1Pad. 2:4; 1Saln. 17:11-14 ^o33:18 Say. 3:5-10

¹⁹Yeremyaya Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²⁰«Rəbb belə deyir: “Necə ki müəyyən vaxtlarda gecə və gündüz olması üçün gecə-gündüzlə kəsdiyim əhdi poza bilməzsəniz, ²¹eləcə də padşahlıq etməsi üçün taxtında oturan bir oğlu barədə qulum Davudla və Mənə xidmət edən Levili kahinlərlə bağladığım əhd pozula bilməz. ²²Qulum Davudun nəslini və Mənə xidmət edən Levililəri saysız-hesabsız göy cisimləri və ölçülməz olan dəniz qumu qədər çoxaldacağam”».

²³Yeremyaya Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²⁴«Bu xalqın “Rəbb seçdiyi iki ailəni rədd etdi” dediyini görmürsənmi? Xalqımı artıq bir millət kimi saymayaraq ona xor baxırlar. ²⁵Rəbb belə deyir: “Necə ki gecə-gündüzlə əhd bağlayıb yer və göyün dəyişməz qaydalarını qoydum, ²⁶eləcə də Yaqub nəslilə Davudu da rədd etməyəcəyəm. Davudun oğullarından birini İbrahim, İshaq və Yaqub nəslinə padşahlıq etmək üçün seçəcəyəm. Çünki Mən onların sürgün olunmuşlarını geri qaytaracağam və onlara rəhm edəcəyəm”».

Padşah Sidqiyaya müraciət

34 ^PBabil padşahı Navuxodonosor öz hakimiyyəti altındakı bütün padşahlıqlar və xalqlardan yığılan ordusu ilə birgə Yerusəlimə və ətrafındakı şəhərlərə qarşı döyüşən vaxt Rəbdən Yeremyaya bu söz nazil oldu: ²«İsrailin Allahı Rəbb deyir ki, get Yəhuda padşahı Sidqiya ilə danış, söylə ki, Rəbb belə deyir: “Bu şəhəri Babil padşahına təslim edəcəyəm və o buraya od vuracaq. ³Sən Sidqiya onun əlindən qaçıb qurtulmayacaqsan, mütləq ələ keçib ona təslim ediləcəksən. Babil padşahını öz gözünlə görəəcəksən, o səninlə üz bəüz danışacaq. Sonra

Babilə aparılacaqsan”. ⁴Ancaq, ey Yəhuda padşahı Sidqiya, Rəbbin sözüne qulaq as. Rəbb sənin barəndə belə deyir: “Qılıncla öldürülməyəcəksən, ⁵əmin-amanlıqda öləcəksən. Səndən əvvəl padşah olan atalarının şərəfinə ətirli maddə yandırdıqları kimi sənin də şərəfinə ətirli maddə yandırır (ah, ağamız) deyərək yas tutacaqlar. Çünki Mən Rəbb bunu söylədim”».

⁶Yeremya peyğəmbər bütün bu sözləri Yerusəlimdə Yəhuda padşahı Sidqiyaya söylədi. ⁷Həmin vaxt Babil padşahının ordusu Yerusəlimə və Yəhudanın hələ ələ keçirilməmiş şəhərləri olan Lakişə və Azeqaya hücum edirdi. Yəhudanın qalalı şəhərlərindən yalnız bunlar qalmışdı.

Qullara azadlıq

⁸Padşah Sidqiya Yerusəlimdəki xalqla əhd kəsərək qulların azadlığını elan etdikdən sonra Rəbdən Yeremyaya söz nazil oldu. ⁹Bu əhdə görə hər kəs İbrani xalqından olan kişi və qadın qullarını azad etməli, Yəhudi soydaşını yanında qul kimi saxlamamalı idi. ¹⁰Bir-birləri ilə belə əhd bağlayan bütün başçılar və xalq buna qulaq asıb öz kişi və qadın qullarını azad etdilər, bir daha heç kəsi özlərinə qul etməyəcəklərinə söz verdilər, qulaq asıb qullarını azad etdilər. ¹¹Amma sonra fikirlərini dəyişib azad etdikləri kişi və qadın qulları yenə özlərinə qul etdilər.

¹²Bundan sonra Rəbdən Yeremyaya bu söz nazil oldu: ¹³«İsrail Allahı Rəbb belə deyir: “Mən atalarınızı Misir torpağından – köləlik diyarından çıxardığım gün onlarla əhd bağlayıb dedim: ¹⁴«Sizə satılıb altı il qulluq edən İbrani soydaşlarınızı yeddinci il azad edib sərbəst buraxın». Ancaq atalarınız Məni eşidib qulaq asmadı. ¹⁵İndi isə siz tövbə edib gözümdə doğru

olanı etdiniz. Hamınız soydaşlarınızın azadlığını elan etdiniz. Mənim önümdə, Mənim adıyla çağırılan məbəddə bu barədə əhd bağladınız. ¹⁶ Amma sonra fikrinizi dəyişib adıma hörmətsizlik etdiniz. İstəklərinə görə azad etdiyiniz kişi və qadın qullarınızı təzədən zorla qul etdiniz”.

¹⁷ Buna görə də Rəbb belə deyir: “Qul olan soydaşlarınızı – öz həmvətənlərinizi azad etməyərək Mənə qulaq asmadınız. İndi Mən də sizə azadlıq – qılınc, vəba və aclıqdan məhv olmanız üçün azadlıq elan edəcəyəm. Sizi yer üzünün bütün ölkələrinin qarşısında dəhşətli hala salacağam. ¹⁸ Əhdimi pozan, önümdə bağladığım əhdin şərtlərinə əməl etməyən bu adamları iki yerə bölüb parçaları arasından keçdikləri dana kimi edəcəyəm. ¹⁹ Dana parçalarının arasından keçmiş Yəhuda və Yerusəlim başçılarını, saray əyanlarını, kahinləri və bütün ölkə xalqını ²⁰ öz düşmənlərinə – canlarını almaq istəyənlərə təslim edəcəyəm. Cəsədləri göydəki quşlara və yerdəki heyvanlara yem olacaq. ²¹ Yəhuda padşahı Sidqiyanı və onun başçılarını canlarını almaq istəyən düşmənlərinə – Babil padşahının üzərinizdən çəkilən ordusuna təslim edəcəyəm”. ²² Rəbb bəyan edir: “Mən əmr edib Babilliləri bu şəhərə tərəf geri qaytaracağam. Onlar hücum edib şəhəri ələ keçirəcək, ona od vuracaq. Yəhuda şəhərlərini heç kəsin yaşamadığı bir viranəliyə çevirəcəyəm”.

Rekavlıların nümunəsi

35 ¹Yəhuda padşahı Yoşiya oğlu Yehoyaqimin dövründə Rəbdən Yeremyaya bu söz nazil oldu: ²«Rekavlıların evinə gedib onlarla danış. Onları Rəbbin məbədinin

otaqlarından birinə aparıb içməyə şərab ver». ³ Bunun üçün Xavassinya oğlu Yeremya oğlu Yaazyanı, onun qardaşlarını, bütün övladlarını və Rekav ailəsinin o biri üzvlərini yanıma alıb ⁴ Allah adamı İqdalya oğlu Xananın oğullarının Rəbbin məbədidəki otağına apardım. Bu otaq astana keşikçisi Şallum oğlu Maaseyanın otağı üzərindəki başçılar otağının yanında idi. ⁵ Mən Rekav ailəsinin üzvlərinin qabağına şərab dolu camlar və kasalar qoyaraq «buyurun, şərab için» dedim. ⁶ Lakin onlar dedi: «Biz şərab içmirik. Çünki atamız Rekav oğlu Yehonadav bizə belə əmr etdi: “Siz və nəsliniz heç vaxt şərab içməyin! ⁷ Özüünüz üçün ev tikməyin, toxum əkməyin, bağ salmayın. Bu şeyləri almayın, etməyin, ömrünüz boyu çadırlarda yaşayın. Belə etsəniz, köç etdiyiniz torpaqlarda uzun müddət yaşayarsınız”. ⁸ Atamız Rekav oğlu Yehonadavın bizə əmr etdiyi hər şeyə qulaq asdıq. Nə biz, nə arvadlarımız, nə də oğul-qızlarımız heç vaxt şərab içmədik. ⁹ İçində yaşamaq üçün evlər tikmədik, bağlar, tarlalar və əkinlər salmadıq. ¹⁰ Çadırlarda yaşadığımız. Atamız Yehonadav nə əmr etdisə, hamısına qulaq asıb əməl etdik. ¹¹ Amma Babil padşahı Navuxodonosor bu ölkəyə hücum edən zaman “gəlin Xaldey və Aram ordusundan qaçmaq üçün Yerusəlimə gedək” dedik. Buna görə də Yerusəlimdə qalırdıq».

¹² Bundan sonra Yeremyaya Rəbbin bu sözü nazil oldu: ¹³ «İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi deyir ki, get Yəhuda adamlarına və Yerusəlimdə yaşayanlara bunları söylə: “Siz heç bir dərs almayacaq, sözlərimə qulaq asmayacaqsınız?” Rəbb belə bəyan edir. ¹⁴ “Rekav oğlu Yehonadav öz nəslinə şərab içməmələrini əmr etdi,

nəsli də onun əmrinə əməl etdi və bu günə qədər də şərab içmirlər. Çünki atalarının əmrinə qulaq asdılar. Mən isə sizinlə dəfələrlə danışdığım halda Mənə qulaq asmadınız. ¹⁵Öz qullarım olan peyğəmbərləri dəfələrlə sizin yanınıza göndərdim. Onlar sizə dedi: «İndi hər biriniz öz pis yolunuzdan dönmün, əməllərinizi islah edin, başqa allahların tərəfdarı olaraq onlara qulluq etməyin. Onda sizə və atalarınıza verdiyim ölkədə yaşayacaqsınız». Amma Məni eşitməyib qulaq asmadınız. ¹⁶Rekav oğlu Yehonadavın övladları atalarının əmr etdiyinə əməl etdi, amma bu xalq Mənə qulaq asmadı». ¹⁷Buna görə də İsrailin Allahı olan Ordular Allahı Rəbb belə deyir: “Mən söylədiyim bütün fəlakətləri Yəhuda və Yerusəlimdə yaşayan hər kəsin başına gətirəcəyəm. Çünki onlara xəbərdarlıq etdim, qulaq asmadılar, onları çağırdım, cavab vermədilər”».

¹⁸Yeremya Rekav nəslinə dedi: «İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: “Siz atanız Yehonadavın əmrinə qulaq asdınız, onun bütün əmrlərinə əməl etdiniz, sizə əmr etdiyi hər şeyi yerinə yetirdiniz”. ¹⁹Buna görə də İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: “Rekav oğlu Yehonadavın nəslindən Mənə xidmət edən bir adam heç vaxt əskik olmayacaq”».

Yehoyaqimin Yeremyanın tumarını yandırması

36 ¹Yəhuda padşahı Yoşiya oğlu Yehoyaqimin padşahlığının dördüncü ilində Rəbdən Yeremyaya bu söz nazil oldu: ²«Bir tumar götür, Yoşiyanın dövründə sənənlə ilk dəfə danışdığım gündən indiyə qədər İsrail, Yəhuda və başqa millətlər haqqında sənə söylədiyim bütün

sözləri oraya yaz. ³Bəlkə Yəhuda xalqı başına gətirməyi niyyət etdiyim bütün fəlakətlər barəsində xəbər alanda öz pis yolundan döner, Mən də onların təqsirlərini və günahlarını bağışlayaram». ⁴O zaman Yeremya Neriya oğlu Baruku çağırdı. Baruk da Rəbbin Yeremyaya söylədiyi bütün sözləri onun dilindən eşidib tumara yazdı. ⁵Yeremya Baruka əmr edib dedi: «Mən məhbusam, Rəbbin məbədinə gedə bilmərəm. ⁶Sən oruc günü Rəbbin məbədinə get. Oradakı xalqa mənim dilimdən eşidib tumara yazdığın Rəbbin sözlərini oxu. Yəhuda şəhərlərindən gələn bütün xalqa bunu oxu. ⁷Bəlkə onda Rəbbə yalvarışla müraciət edib öz pis yollarından dönerlər. Çünki Rəbbin bu xalq barədə ifadə etdiyi qəzəb və hiddət böyükdür». ⁸Neriya oğlu Baruk Yeremya peyğəmbərin əmr etdiyi hər şeyə əməl etdi, tumarda yazılmış Rəbbin sözlərini Onun məbədində oxudu.

⁹Yəhuda padşahı Yoşiya oğlu Yehoyaqimin padşahlığının beşinci ilinin doqquzuncu ayında Yerusəlimdə yaşayan və Yəhuda şəhərlərindən Yerusəlimə gələn bütün xalq Rəbbin önündə oruc elan etdi. ¹⁰Mirzə Şafan oğlu Gemaryanın yuxarı həyətdə, məbədin Yeni darvazasının girişindəki otağında Baruk tumardan Yeremyanın sözlərini Rəbbin məbədinə yığışmış bütün xalqa oxudu.

¹¹Şafan oğlu Gemarya oğlu Mikeya tumardan oxunan Rəbbin sözlərini eşidən kimi ¹²aşağı enib saraydakı mirzə otağına getdi. Bütün başçılar orada toplaşmışdı: mirzə Elişama, Şemaya oğlu Delaya, Akbor oğlu Elnatan, Şafan oğlu Gemarya, Xananya oğlu Sidqiya və başqaları. ¹³Mikeya

Barukun xalqa oxuduğu tumardan hər şeyi onlara danışdı.

¹⁴Bundan sonra bütün başçılar Kuşi oğlu Şelemya oğlu Netanya oğlu Yehudini Barukun yanına göndərdi. Yehudi Baruka «xalqa oxuduğun tumarı götür gəl» dedi. Neriya oğlu Baruk əlində tumar onların yanına getdi.

¹⁵Başçılar ona dedi: «Buyur əyləş, bunu bizə də oxu». Baruk da tumarı onlara oxudu. ¹⁶Onlar bütün bu sözləri eşidəndə qorxu içində bir-birlərinə baxıb Baruka dedilər: «Bütün bu sözləri mütləq padşaha bildirməliyik». ¹⁷Sonra Barukdan soruşdular: «İndi bizə söylə, bütün bu sözləri necə yazdın? Yeremya diktə etdimi?» ¹⁸Baruk onlara dedi: «Bütün bu sözləri Yeremya mənə diktə etdi, mən də mürəkkəblə tumara yazdım». ¹⁹Başçılar Baruka dedi: «Sən də, Yeremya da gedin gizlənin. Harada olduğunuzu heç kəs bilməsin».

²⁰Sonra onlar tumarı mirzə Elişamanın otağında qoyub həyətdə olan padşahın yanına getdilər. Eşitdikləri hər şeyi ona danışdılar. ²¹Padşah tumarı götürüb gətirməsi üçün Yehudini göndərdi. Yehudi tumarı mirzə Elişamanın otağından götürüb gətirdi. Onu padşaha və padşahın yanında duran bütün başçılara oxudu. ²²Bu zaman doqquzuncu ay idi və padşah qış sarayında yaşayırdı. Onun önündə odlu manqal yanırdı. ²³Yehudi tumardan hələ üç-dörd sütun oxumuşdu ki, padşah mirzə bıçağı ilə onları kəsib manqaldakı oda atdı. Bunu o vaxta qədər etdi ki, bütün tumar manqalda yanıb-qurtardı. ²⁴Tumardakı bütün sözləri eşidən padşah və onun əyanları nə qorxuya düşdülər, nə də paltarlarını cırdılar. ²⁵Elnatan, Delaya və Gemarya tumarı yandırması üçün yalvarsa da, padşah onlara qulaq asmadı. ²⁶Əksinə, o, şahzadə Yer-

axmeelə, Azriel oğlu Serayaya və Avdeel oğlu Şelemyaya əmr etdi ki, mirzə Baruku və Yeremya peyğəmbəri tutsunlar. Ancaq Rəbb onları gizlətmişdi.

²⁷Barukun Yeremyanın dilindən eşidib yazdığı tumarı padşah yandırandan sonra Rəbdən Yeremyaya bu söz nazil oldu: ²⁸«Başqa bir tumar götür, bütün əvvəlki sözləri – Yəhuda padşahı Yehoyaqimin yandırdığı ilk tumarda olanları oraya yaz. ²⁹Yəhuda padşahı Yehoyaqim üçün də söylə ki, Rəbb belə deyir: “Sən bu tumarı yandırıb söylədin ki, nə üçün Babil padşahının mütləq gəlib bu ölkəni xarabalığa çevirəcəyini, oradakı insanları da, heyvanları da məhv edəcəyini bu tumara yazdın?” ³⁰Buna görə də Yəhuda padşahı Yehoyaqim bərədə Rəbb belə deyir: “Onun nəslindən heç kəs Davudun taxtında oturmayacaq. Cəsədi gündüzün istisinə, gecənin ayazına atılacaq. ³¹Özünü, nəslini və əyanlarını günahlarından ötrü cəzalandıracağam. Haqqında danışdığım bütün fəlakətləri onların, Yerusəlimdə yaşayanların və Yəhuda adamlarının başına gətirəcəyəm, çünki qulaq asmadılar”».

³²Yeremya başqa bir tumar götürüb mirzə Neriya oğlu Baruka verdi. Yəhuda padşahı Yehoyaqimin oda atıb yandırdığı tumardakı bütün sözləri Baruk Yeremyanın diktəsi ilə tumara yazdı. O sözlərə bənzər bir çox söz də oraya əlavə olundu.

Yeremya həbsxanada

37 ¹Babil padşahı Navuxodonosorun Yəhudaya təyin etdiyi Yoşiya oğlu Sidqiya, Yehoyaqim oğlu Yehoyakinin yerinə padşah oldu. ²Ancaq Yeremya peyğəmbər vasitəsilə Rəbbin söylədiyi sözlərə nə padşah Sidqiya, nə

onun əyanları, nə də ölkə xalqı qulaq asdı.

³Padşah Sidqiya Şelemya oğlu Yehukalı və Maaseya oğlu kahin Sefanyanı Yeremya peyğəmbərin yanına göndərdi ki, ona desinlər: «Bizim üçün Allahımız Rəbbə dua et».

⁴O vaxt Yeremya xalqın arasında açıq gedib-gəlirdi, çünki onu hələ zindana atmamışdılar. ⁵Bu zaman fironun qoşunları Misirdən çıxmışdı. Yerusəlimi mühasirəyə alan Xaldeylilər bu barədə xəbər eşidən kimi Yerusəlimdən çəkildi.

⁶O vaxt Yeremya peyğəmbərə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ⁷«İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: “Məndən soruşmaq üçün sizi yanıma göndərən Yəhuda padşahına söyləyin ki, sizə kömək etməyə çıxan fironun ordusu öz ölkəsinə – Misirə qayıdacaq. ⁸Xaldeylilər yenə gəlib bu şəhərə hücum edəcək və onu ələ keçirib yandıracaq”. ⁹Rəbb belə deyir: “Xaldeylilər mütləq geri çəkiləcək” deyib özünüzdü aldatmayın, çünki onlar geri çəkilməyəcək. ¹⁰Əgər sizə hücum edən bütün Xaldehy ordusunu məğlub etsəniz və onların arasında yalnız yaralı adamlar qalsa belə, yenə hər biri öz çadırından qalxıb bu şəhəri yandıracaq».

¹¹Firon ordusunun üzündən Xaldehy ordusu Yerusəlimdən çəkilən zaman ¹²Yeremya Binyamin torpağına getmək üçün Yerusəlimdən yola düşdü. Oradakı xalq arasında öz irs payını almaq istəyirdi. ¹³Binyamin darvazasına çatanda keşikçilərin başçısı Xananya oğlu Şelemya oğlu İriyanı orada gördü. İriya «sən Xaldeylilərin tərəfinə keçirsən» deyərək onu tutdu. ¹⁴Yeremya «yalandır, mən Xaldeylilərin tərəfinə keçmirəm» dedi. Ancaq İriya Yeremyaya qulaq asmadı və onu tutub başçıların yanına gətirdi. ¹⁵Başçılar Yeremyaya qəzəblənib onu döydülər. Sonra onu mirzə Yonatanın evinə

– həbsxanaya saldılar, çünki o evi həbsxana etmişdilər. ¹⁶Yeremya çəni olan zirzəmidə zindana salındı, uzun müddət orada qaldı.

¹⁷O zaman padşah Sidqiya adam göndərüb onu gətirdi. Padşah öz sarayında gizlicə ondan soruşdu: «Rəbdən bir söz varmı?» Yeremya «var» deyə cavab verdi, «Babil padşahına təslim ediləcəksən». ¹⁸Sonra Yeremya padşah Sidqiyaya dedi: «Sənə, əyanlarına və bu xalqa qarşı nə günah etdim ki, məni həbsxanaya saldınız? ¹⁹“Babil padşahı sizə və bu ölkəyə hücum etməyəcək” deyə sizin üçün peyğəmbərlik edən peyğəmbərləriniz indi haradadır? ²⁰Ey ağam padşah, indi xahiş edirəm, qulaq as. Xahiş edirəm, bu yalvarışımı qəbul et və məni mirzə Yonatanın evinə qaytarma, qoy orada ölməyim».

²¹Padşah Sidqiya əmr etdi və Yeremyanı keşikçilər həyatında saxladılar. Şəhərdə çörək ehtiyatı qurtarana qədər hər gün ona çörək bişirənlər küçəsindən gətirib bir parça çörək verirdilər. Beləcə Yeremya mühafizəçilər həyatında qaldı.

Yeremyanın quyuya atılması

38 Mattan oğlu Şefatya, Paşxur oğlu Gedalya, Şelemya oğlu Yehukal və Malkiya oğlu Paşxur Yeremyanın bütün xalqa dediyi bu sözləri eşitdi: ²«Rəbb belə deyir: “Bu şəhərdə qalan adam qılıncdan, acliqdan və vəbadan öləcək. Ancaq Xaldeylilərə təslim olan yaşayacaq, heç olmasa öz canını qurtarıb sağ qalacaq”. ³Rəbb belə deyir: “Bu şəhər hökmən Babil padşahının ordusuna təslim ediləcək və o bu şəhəri tutacaq”». ⁴Başçılar padşaha dedi: «Qoy bu adam öldürülsün. Çünki belə sözlər deyib bu şəhərdə salamat qalan döyüşçüləri və bütün xalqı ruhdan salır. Yəqin bu adam xalqa yaxşılıq deyil, pislik arzulayır». ⁵Padşah Sidqiya dedi:

«Onu sizin əlinizə verirəm, çünki padşah sizin əleyhinizə bir iş görə bilməz». ⁶O zaman onlar Yeremyanı götürüb padşahın oğlu Malkiyanın mühafizəçilər həyatında olan quyusuna atdılar. Yeremyanı kəndirlə oraya saldılar. Quyuda su yox idi, yalnız çirkab var idi. Yeremya çirkaba batdı.

⁷Padşah sarayında olan hərəmağası Kuşlu Eved-Melek Yeremyanın quyuya atıldığını eşitdi. Bu zaman padşah Binyamin darvazasında oturmuşdu. ⁸Eved-Melek padşah sarayından gəlib padşaha belə söylədi: ⁹«Ağam padşah, bu adamlar Yeremya peyğəmbəri quyuya ataraq onunla pis rəftar etdi. O orada acından öləcək, çünki daha şəhərdə çörək qalmadı». ¹⁰Padşah Kuşlu Eved-Melekə əmr edib dedi: «Özünlə otuz nəfər götür, nə qədər ki ölməyib, Yeremya peyğəmbəri quyudan çıxart». ¹¹Eved-Melek adamları özü ilə götürüb saray xəzinəsinin altında olan bir otağa girdi və oradan yırtıq paltarlar, cırıq əskilər götürdü. Sonra onları iplərlə quyuya Yeremyaya salladılar. ¹²Kuşlu Eved-Melek Yeremyaya dedi: «Yırtıq paltarları və əskiləri iplərin üstündən qoltuqlarının altına qoy». Yeremya belə də etdi. ¹³Yeremyanı iplərlə çəkib quyudan çıxartdılar. Yeremya mühafizəçilər həyatında qaldı.

Sidqiyanın yenə Yeremyaya sual verməsi

¹⁴Padşah Sidqiya adam göndərüb Yeremya peyğəmbəri öz yanına – Rəbbin məbədinin üçüncü girişinə gətirdi. Padşah Yeremyaya dedi: «Səndən bir şey soruşacağam, məndən heç nə gizlətmə». ¹⁵Yeremya Sidqiya dedi: «Sənə bildirsəm, məni öldürəcəksən. Sənə nəsihət versəm də, mənə qulaq asmayacaqsan». ¹⁶Padşah Sidqiya Yeremyaya gizlicə and içib dedi: «Bizə nəfəs verən, var olan Allaha

and olsun ki, səni öldürməyəcəyəm və canını almaq istəyən adamlara təslim etməyəcəyəm».

¹⁷Yeremya Sidqiya dedi: «İsrailin Allahı olan Ordular Allahı Rəbb belə deyir: “Əgər sən Babil padşahının başçalarına təslim olsan, canın qurtaracaq və bu şəhər də odda yanmayacaq, ailənlə birgə sağ qalacaqsan. ¹⁸Ancaq Babil padşahının başçalarına təslim olmasan, bu şəhər Xaldeylilərə təslim ediləcək və onu yandıracaqlar. Sən də onların əlindən qaçıb qurtara bilməyəcəksən”. ¹⁹Padşah Sidqiya Yeremyaya dedi: «Xaldeylilərin tərəfinə keçən Yəhudilərdən qorxuram. Xaldeylilər məni onların əlinə verə bilər, onlar da mənimlə pis rəftar edər». ²⁰Yeremya dedi: «Verməzlər. Xahiş edirəm, sənə söyləyəcəyimə əməl edərək Rəbbin sözünə qulaq as. Onda xeyir taparsan, canın da amanda qalar. ²¹Ancaq sən təslim olmaq istəmədiyən halda Rəbb mənə bunu göstərir: ²²Yəhuda padşahının sarayında qalan bütün qadınlar Babil padşahına təslim ediləcək. Onda o qadınlar deyəcək: “Güvəndiyin adamlar səni aldadıb Məğlubiyətə düşər etdi. Ayaqların palçığa batanda Onlar səni qoyub qaçdı”.

²³Sənin bütün arvadların və oğulların Xaldeylilərə təslim ediləcək. Özün də onların əlindən qaçıb qurtara bilməyəcəksən, Babil padşahı səni ələ keçirəcək. Bu şəhər də yandırılacaq».

²⁴Sidqiya Yeremyaya dedi: «Bu söhbəti heç kəs bilməməlidir, yoxsa ölə bilərsən. ²⁵Əgər sənənlə danışdığımı başçılar eşitsə, yanına gəlib “padşaha nə söylədin və padşah sənə nə dedi, bizə bildir, bizdən gizlətmə, yoxsa səni öldürərik” desə, ²⁶onlara “padşaha yalvardım ki, məni Yonatanın evinə qaytar-masın və orada ölməyim” söylə».

²⁷ Bütün başçılar Yeremyanın yanına gəlib ondan söz soruşdu. O da padşahın əmr etdiyi kimi bütün bu sözləri onlara söylədi. Daha ona bir söz demədilər, çünki bu söhbəti heç kəs eşitməmişdi. ²⁸ Yerusəlim alındığı zaman Yeremya orada idi və mühafizəçilər həyətində qalırdı.

Yerusəlimin süqutu

(2Pad. 25:1-12; Yer. 52:4-16)

39 Yəhuda padşahı Sidqiyanın padşahlığının doqquzuncu ilinin onuncu ayında Babil padşahı Navuxodonosor bütün ordusu ilə Yerusəlimin qarşısına gəlib şəhəri mühasirəyə aldı. ² Sidqiyanın padşahlığının on birinci ilində, dördüncü ayın doqquzuncu günü şəhər divarında dəlik açıldı. ³ Babil padşahının bütün başçıları – Nerqal-Sareser, Samqar-Nevo, baş məmur Sarsekim, baş məsləhətçi Nerqal-Sareser və bütün başqa əyanlar içəri girib Orta darvazada oturdu.

⁴ Yəhuda padşahı Sidqiya və bütün döyüşçülər onları görəndə gecə vaxtı şəhərdən, padşah bağçası yolundan, iki divar arasındakı qapıdan çıxıb qaçdılar və Aravaya üz tutdular. ⁵ Xaldey ordusu onları təqib edib Yerixo düzənliyində Sidqiya çatdı. Sidqiyanı tutub Xamat torpağındakı Rivlaya, Babil padşahı Navuxodonosorun yanına gətirdilər. O, Sidqiya barədə hökm verdi. ⁶ Babil padşahı Rivlada Sidqiyanın gözü önündə onun oğlanlarını öldürdü. Babil padşahı bütün Yəhuda əyanlarını da öldürdü. ⁷ Sidqiyanın isə gözlərini kor etdi və onu Babilə aparmaq üçün zəncirlədi. ⁸ Xaldeylilər padşah sarayını və xalqın evlərini yandırdılar, Yerusəlimin divarlarını uçurtdular. ⁹ Keşikçilər rəisi Nevuzaradan şəhərdə sağ qalan xalqı, onun tərəfinə keçənləri – sağ qalan bütün

əhalini Babilə sürgün etdi. ¹⁰ Keşikçilər rəisi Nevuzaradan xalqdan heç bir şeyi olmayan bəzi yoxsulları Yəhuda torpağında saxladı, həmin gün onlara üzümlüklər və zəmilər verdi.

Yeremyanın azad olunması

¹¹ Babil padşahı Navuxodonosor Yeremya barədə keşikçilər rəisi Nevuzaradana əmr edib dedi: ¹² «Onu aparıb yaxşı bax, pis rəftar etmə. Özü sənə nə desə, onu elə». ¹³ Keşikçilər rəisi Nevuzaradan, baş məmur Nevuşazban, baş məsləhətçi Nerqal-Sareser və Babil padşahının başqa əyanları adam göndərib ¹⁴ Yeremyanı mühafizəçilər həyətindən gətirdilər və evinə aparmaq üçün Şafan oğlu Axiqam oğlu Gedalyaya tapşırıdılar. O da xalqın arasında yaşamağa başladı.

¹⁵ Mühafizəçilər həyətində məhbus ikən Yeremyaya Rəbbin bu sözü nazil olmuşdu: ¹⁶ «Get Kuşlu Eved-Meleke söylə ki, İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: “Bu şəhərin üzərinə yaxşılıq deyil, pislik gətirərək dediyim sözləri yerinə yetirəcəyəm. O gün bunlar sənin gözlərin önündə baş verəcək. ¹⁷ Ancaq o gün səni xilas edəcəyəm” Rəbb belə bəyan edir. “Qorxduğun adamlara təslim edilməyəcəksən. ¹⁸ Bəli, Mən səni xilas edəcəyəm, sən qılıncla həlak olmayacaqsan. Heç olmasa öz canını qurtaracaqsan, çünki sən Mənə güvəndin” Rəbb belə bəyan edir».

Yeremya Gedalyanın yanında

40 Keşikçilər rəisi Nevuzaradan Yeremyanı Ramada qoyub getdikdən sonra Rəbbin sözü Yeremyaya nazil oldu. Nevuzaradan onu Babilə sürgün olunan bütün Yerusəlim və Yəhuda xalqı ilə birgə

zəncirlənmiş halda Ramaya aparmışdı. ²Keşikçilər rəisi Yeremyanı tapıb ona dedi: «Bu yerin başına Allahın Rəbb bu bəlanı gətirəcəyini söylədi, ³sonra da onu yerinə yetirib dediyi kimi etdi. Çünki Rəbbə qarşı günah etdiniz, sözünə qulaq asmadınız, buna görə də başımıza bu iş gəldi. ⁴İndi səni əlinə vurulan zəncirlərdən azad edirəm. Əgər mənimlə birgə Babilə getmək istəyirsənsə, gəl gedək, sənin qayğına qalaram. Ancaq mənimlə birgə Babilə getmək istəmirsənsə, getmə. Bax bütün ölkə sənin qarşındadır, hara getmək sənin üçün yaxşı və düzgündürsə, ora da get».

⁵Yeremya hələ qayıtmamış Nevuzaradan dedi: «Babil padşahının Yəhuda şəhərləri üzərinə qoyduğu Şafan oğlu Axiqam oğlu Gedalyanın yanına qayıt və onunla birgə xalq arasında yaşa. Yaxud da hara getmək istəyirsən, ora get». Keşikçilər rəisi ona azuqə və hədiyyə verib buraxdı. ⁶Yeremya Mispaya Axiqam oğlu Gedalyanın yanına getdi və onunla birgə ölkədə qalan xalq arasında yaşadı.

Gedalyanın öldürülməsi

(2Pad. 25:22-26)

⁷Çöldə olan bütün qoşun başçıları və onların adamları eşitdi ki, Babil padşahı, Axiqam oğlu Gedalyanı ölkəyə başçı qoymuş və ölkənin yoxsul əhalisindən Babilə sürgün olunmamış kişiləri, qadınları və uşaqları onun ixtiyarına vermişdir. ⁸Bu adamlar Mispaya, Gedalyanın yanına gəldi: Netanya oğlu İsmail, Qareahın oğulları Yoxanan və Yonatan, Tanxumet oğlu Seryaya, Netofalı Efayın oğulları, Maakalının oğlu Yezanya və onların adamları. ⁹Şafan oğlu Axiqam oğlu Gedalya onlara və öz adamlarına and içib dedi:

«Xaldeylilərə qulluq etməkdən qorxmayın. Ölkədə qalıb Babil padşahına qulluq edin, sizin üçün yaxşı olar. ¹⁰Mənə gəlincə, bizim yanımıza gələcək Xaldeylilərin qabağında sizi təmsil etmək üçün Mispada qalacağam. Ancaq siz şərab, yay meyvələri və zeytun yağı yığıb qablarıınıza doldurun və aldığınız şəhərlərdə yaşayın».

¹¹Moavda, Ammonlular arasında, Edomda və başqa ölkələrdə olan bütün Yəhudilər Babil padşahının Yəhudada müəyyən sayda əhali saxladığını və Şafan oğlu Axiqam oğlu Gedalyanı onlara başçı qoyduğunu eşitdi. ¹²Yəhudilərin hamısı sürgün olunduqları bütün yerlərdən qayıtdı. Yəhuda torpağına, Mispada olan Gedalyanın yanına gəldilər, çoxlu şərab və yay meyvələri topladılar.

¹³Qareah oğlu Yoxanan və çöllərdə olan bütün qoşun başçıları Mispada olan Gedalyanın yanına gəlib ¹⁴ona dedi: «Ammonluların padşahı Baalisin sənin canını almaq üçün Netanya oğlu İsmaili göndərdiyini bilirsənmi?» Ancaq Axiqam oğlu Gedalya onlara inanmadı. ¹⁵Qareah oğlu Yoxanan Mispada Gedalyaya gizlicə söylədi: «Burax gedim, Netanya oğlu İsmaili öldürüm, heç kəs bilməyəcək. Nə üçün o səni öldürsün və ətrafına yığılmış bütün Yəhudilər dağılsın, Yəhudadan sağ qalanlar da məhv olsun?» ¹⁶Ancaq Axiqam oğlu Gedalya Qareah oğlu Yoxanana dedi: «Bu işi etmə, çünki İsmail barəsində yalan danışsən».

41 ^vElə oldu ki, yeddinci ayda padşah nəslindən və əyanlarından olan Elişama oğlu Netanya oğlu İsmail on nəfərlə birgə Mispaya, Axiqam oğlu Gedalyanın yanına gəldi. Orada birlikdə yemək yeyərkən ²Netanya oğlu İsmail və

onunla birgə olan on nəfər qalxıb Babil padşahının ölkəyə başçı qoyduğu Şafan oğlu Axiqam oğlu Gedalyanı qılıncla vurub-öldürdülər. ³İsmail Mispada Gedalya ilə birgə olan bütün Yəhudiləri və oradakı Xaldey döyüşçülərini də öldürdü. ⁴Gedalyanın öldürülməsindən bir gün sonra, hələ heç kəs onları bilməyərəkən ⁵Şekemdən, Şilodan və Samariyadan saqqalları qırılmış, paltarları cırıq, bədənlərinə yara vurmuş, Rəbbin məbədinə gətirmək üçün əllərində taxıl təqdimi və buxur olan səksən nəfər adam gəldi. ⁶Onları qarşılamaq üçün Mispadan Netanya oğlu İsmail gəldi. O ağlaya-ağlaya adamların qabağına çıxıb onlara dedi: «Axiqam oğlu Gedalyanın yanına gəlin». ⁷Adamlar şəhərə girəndə Netanya oğlu İsmail və yanında olan adamlar onları öldürüb cəsədlərini quyuya atdılar. ⁸Ancaq onlar arasında olan on nəfər İsmailə dedi: «Bizi öldürmə, çünki bizim tarlada saxlanan buğda, arpa, zeytun yağı və balımız var». İsmail də fikrindən dönüb onları yoldaşları ilə birgə öldürmədi.

⁹İsmailin öldürdüyü Gedalya ilə adamlarının cəsədlərini atdığı quyunu padşah Asa İsrail padşahu Baaşaya qarşı müdafiə tədbiri olaraq qazmışdı. Netanya oğlu İsmail onu öldürülənlərlə doldurdu. ¹⁰Sonra İsmail keşikçilər rəisi Nevuzaradanın Axiqam oğlu Gedalyanın ixtiyarına verdiyi Mispadakı bütün xalqı və padşah qızlarını əsir tutdu. Netanya oğlu İsmail Mispada qalan bütün xalqı əsir götürüb Ammonlulara sığınmaq üçün yola düşdü.

Yoxananın xalqı xilas etməsi

¹¹Qareah oğlu Yoxanan və onunla birgə olan bütün qoşun başçıları Ne-

tanya oğlu İsmailin etdiyi bütün pisləklər barədə eşitdi. ¹²Onda bütün adamlarını götürüb Netanya oğlu İsmailə vuruşmağa getdilər. Onu Giveonda olan böyük hovuzun yanında tapdılar. ¹³İsmailin yanında olan bütün xalq Qareah oğlu Yoxananı və onunla olan bütün qoşun başçılarını görəndə sevindi. ¹⁴İsmailin Mispadan sürgün etdiyi bütün xalq dönüb geri qayıtdı və Qareah oğlu Yoxananın yanına getdi. ¹⁵Ancaq Netanya oğlu İsmail səkkiz nəfərlə birgə Yoxanandan qaçıb-qurtuldu və Ammonluların yanına getdi.

¹⁶Qareah oğlu Yoxanan və yanındakı bütün qoşun başçıları sağ qalanların hamısını – Axiqam oğlu Gedalyanı öldürən Netanya oğlu İsmailin Mispadan əsir apardığı döyüşçüləri, qadınları, uşaqları və hərəməgəllərini Giveondan götürüb gətirdilər. ¹⁷Xaldeylilərdən qaçmaq üçün Misirə tərəf yola düşdülər və Bet-Lexem yaxınlığındakı Gerut-Kimhamda qaldılar. ¹⁸Çünki Netanya oğlu İsmail Babil padşahının ölkəyə başçı qoyduğu Axiqam oğlu Gedalyanı öldürdüyü üçün Xaldeylilərdən qorxurdular.

Yeremyanın duasına Rəbbin cavabı

42 Bütün qoşun başçıları, Qareah oğlu Yoxanan, Hoşaya oğlu Yezanya ¹və böyükdən kiçiyə qədər bütün xalq yaxınlaşıb ²Yeremya peyğəmbərə dedi: «Xahiş edirik, yalvarışımız sənə məqbul olsun, bizim üçün – bu qalan xalq üçün Allahın Rəbbə dua et, çünki necə ki görürsən, o boyda xalqdan azalıb bu qədər qalmışıq. ³Qoy hara gedəcəyimizi, nə edəcəyimizi Allahın Rəbb bizə bildirsən». ⁴Yeremya peyğəmbər onlara dedi: «Razıyam. İstədiyiniz kimi Allahınız Rəbbə dua edəcəyəm və

¹42:1 Yezanya – yaxud Azarya. Bax: Yer. 43:2.

barənizdə Rəbb nə cavab versə, sizə bildirəcəyəm. Sizdən heç nəyi gizli saxlamayacağam». ⁵ Onlar Yeremyaya dedi: «Allahın Rəbbin bizə bildirmək üçün sənə nazil etdiyi hər sözə əməl etməsək, qoy Rəbb Özünü əleyhimizə həqiqi və etibarlı şahid olsun. ⁶ Səni yanına göndərdiyimiz Allahımız Rəbbin sözünü bəyənsək də, bəyənməsək də, ona qulaq asacağıq ki, işimiz yaxşı getsin. Bəli, Allahımız Rəbbin sözünə qulaq asacağıq».

⁷ On gün sonra Rəbbin sözü Yeremyaya nazil oldu. ⁸ Qareah oğlu Yoxananı, onunla birgə olan bütün qoşun başçılarını, böyükdən kiçiyə qədər bütün xalqı çağıraraq ⁹ onlara dedi: «Yalvarışınızı önünə təqdim etmək üçün məni yanına göndərdiyiniz İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: ¹⁰ «Əgər bu ölkədə qalsanız, Mən sizi dirçəldərəm, daha dağıtmaram, sizi əkərəm, daha çıxarmaram. Çünki başınıza gətirdiyim bütün bəlalara görə təəssüflənirəm. ¹¹ Babil padşahından qorxmayın. Siz ondan qorxursunuz, ancaq qorxmayın» Rəbb belə bəyan edir. «Çünki Mən sizinləyəm və sizi azad edib onun əlindən qurtaracağam. ¹² Mən sizə mərhəmət göstərəcəyəm ki, o da rəhm edib sizi öz torpağınıza qaytarsın». ¹³ Ancaq siz «bu torpaqda yaşamayacağıq» deyərək Allahınız Rəbbin sözünə qulaq asmasanız, ¹⁴ «yox, biz Misir torpağına gedəcəyik, orada müharibə görməyəcəyik, şeypur səsi eşitməyəcəyik, aclıq çəkməyəcəyik və orada qalacağıq» desəniz, ¹⁵ onda, ey qalan Yəhudalılar, Rəbbin sözünü eşidin. İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: «Əgər siz, doğrudan da, Misirə gedib orada sakin olmağı qərara alsanız, ¹⁶ o zaman qorxduğunuz həmin qılınc Misir torpağında sizə yetişəcək. Qorxduğunuz aclıq Misirdə

sizi təqib edəcək və orada öləcəksiniz. ¹⁷ Misirə gedib sakin olmağı qərara alan hər kəs qılınc, aclıq və vəbadan öləcək. Onlardan heç kəs sağ qalmayacaq, başlarına gətirdiyim bəladan qaçıb qurtarmayacaq».

¹⁸ Çünki İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: «Yerusəlimdə yaşayanların üzərinə necə qəzəbim və qızgınlığım töküldüysə, siz Misirə getsəniz, eləcə qızgınlığım üzərinizə töküləcək. Siz lənət, dəhşət, nifrin və rüsvayçılıq hədəfi olacaqsınız. Bir daha bu yeri görməyəcəksiniz». ¹⁹ Ey Yəhudanın qalan camaatı, sizin üçün Rəbb «Misirə getməyin» söylədi. Yaxşı bilin ki, bu gün sizə xəbərdarlıq etdim. ²⁰ Çünki siz fəlakət gətirən bir səhv etdiniz. Məni Allahınız Rəbbin yanına göndərərək dediniz: «Allahımız Rəbbə bizim üçün dua et, Allahımız Rəbbin deyəcəyi hər şeyi bizə bildir, biz elə də edərək». ²¹ Mən bu gün sizə xəbər verdim, ancaq siz məni yanınıza göndərdiyi heç bir işdə Allahınız Rəbbin sözünə qulaq asmadınız. ²² İndi yaxşı bilin ki, gedib sakin olmaq istədiyiniz yerdə qılınc, aclıq və vəbadan öləcəksiniz».

Yeremyanın Misirə aparılması

43 Yeremya bütün xalqa özlərinin Allahı Rəbbin sözlərini, Onun Yeremya vasitəsilə onlara nazil etdiyi hər şeyi söyləməyi qurtaranda ² Xoşaya oğlu Azarya, Qareah oğlu Yoxanan və bütün dikbaş adamlar Yeremyaya dedi: «Sən yalan söyləyirsən. «Gedib Misirdə sakin olmayın» demək üçün Allahımız Rəbb səni bizim yanımıza göndərmədi. ³ Ancaq Neriya oğlu Baruk səni bizə qarşı təhrik edir ki, Xaldeylilər bizi öldürsün yaxud da Babilə sürgün etsin». ⁴ Qareah oğlu Yoxanan, bütün qoşun başçıları və xalq Rəbbin Yəhuda torpağında qalmaq əmrinə qulaq as-

madı. ⁵Wəksinə, Qareah oğlu Yoxanan və bütün qoşun başçıları sürgün olunduqları millətlərin arasından Yəhuda torpağında sakin olmaq üçün qayıdan Yəhudalıların qalanını – ⁶kişiləri, qadınları, uşaqları, padşahın qızlarını, keşikçilər rəisi Nevuzaradanın Şafan oğlu Axıqam oğlu Gedalyanın yanında qoyduğu hər kəsi, Yeremya peyğəmbəri və Neriya oğlu Baruku götürüb gətirlər. ⁷Onlar Rəbbin sözünə qulaq asmayıb Misir torpağına getdi və Taxpanxesə çatdı.

⁸Taxpanxesdə Yeremyaya Rəbbin bu sözü nazil oldu: ⁹«Əlinə böyük daşlar al və onları Yəhuda kişilərinin gözü önündə Taxpanxesə firon sarayına girilən yerdə olan kərpic döşəmənin palçığında gizlət. ¹⁰Sonra onlara söylə ki, İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: “Bax Mən xəbər göndərüb qulum Babil padşahı Navuxodonosoru gətirdəcəyəm və gizlətdiyim bu daşların üstündə onun taxtını quracağam. Padşah öz çadırını onların üstündə açacaq. ¹¹O gəlib Misir ölkəsini məğlub edəcək. Ölüm üçün ayrılanlar ölümə, sürgün üçün ayrılanlar sürgünə, qılınca üçün ayrılanlar qılınca təslim ediləcək. ¹²Misir allahlarının məbədlərində od qalayacağam. Babil padşahı onları yandıracaq, bütləri alıb aparacaq. Bir çoban paltarını necə bitdən təmizləyirsə, o da Misir ölkəsini eləcə təmizləyəcək. Sonra oradan sağ-salamat çıxacaq. ¹³O, Misir torpağında Günəş allahının məbədinin dik daşlarını dağıdacaq, Misir allahlarının məbədlərini yandıracaq”».

Yeremyanın Misirdəki Yəhudalılara müraciəti

44 Misir ölkəsində, Miqdolda, Taxpanxesdə, Nofda yaşayan

və Patros torpağında sakin olan bütün Yəhudalılar barədə Yeremyaya bu söz nazil oldu: ²«İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir: “Yerusəlim və bütün Yəhuda şəhərləri üzərinə gətirdiyim bəlanın hamısını gördünüz. ³Etdikləri pisləkdən ötrü o şəhərlər bu gün viran olmuş və saksinsiz qalmışdır. Onlar özlərinin, sizin və atalarının tanımadıqları başqa allahlara buxur yandırıb qulluq edərək Məni qəzəbləndirdi. ⁴Mən dəfələrlə qullarım olan peyğəmbərləri sizin yanınıza göndərüb «Mənim nifrət etdiyim iyrənc işləri görməyin» dedim. ⁵Ancaq onlar eşitmədi, qulaq asmadı. Pisləklərindən dönmədilər, başqa allahlara buxur yandırmağı dayandırmadılar. ⁶Buna görə də qızgınlığım və qəzəbim daşib-töküldü, Yəhuda şəhərlərində, Yerusəlim küçələrində od qaladı. Onlar bu gün olduğu kimi xaraba və viranə oldular”.

⁷İndi İsrailin Allahı – Ordular Allahı Rəbb belə deyir: “Kişinizi də, qadınınızı da, uşağınızı da, südəmərinizi də Yəhuda içində qırıb-çatacağam ki, sizdən heç kəs sağ qalmasın. ⁸Sakin olmaq üçün gəldiyiniz Misir torpağında əlinizlə düzəltdiyiniz başqa allahlara buxur yandırmaqla Məni qəzəbləndirdiniz. Beləcə öz başınıza fəlakət gətirirsiniz. Dünyanın bütün millətlərinin qarşısında lənət və rüsvayçılıq hədəfinə çevriləcəksiniz. ⁹Yəhuda ölkəsində, Yerusəlim küçələrində atalarınızın, Yəhuda padşahlarının, onların arvadlarının, sizin və arvadlarınızın etdikləri pisləkləri unuttunuzmu? ¹⁰Bu günə qədər itaətkarlıq etmədilər, qorxmədilər, qanunuma, sizə və atalarınıza verdiyim qaydalara əməl etmədilər”.

¹¹ Buna görə də İsrailin Allahı olan Ordu Rəbbi belə deyir: “Bax Mən sizə pislik edib bütün Yəhudalıları qırıb-çatmağı qərara aldım. ¹² Misirə gəlib sakin olmağı qərara alan Yəhudanın sağ qalanlarını aradan götürəcəyəm və onların hamısı Misir ölkəsində həlak olacaq. Qılıncdan keçiriləcək və aclıqdan tələf olacaqlar, böyükdən kiçiyə qədər qılınc və aclıqdan öləcəklər. Lənət, dəhşət, nifrin və rüsvayçılıq hədəfinə çevriləcəklər. ¹³ Yerusəlimi qılınc, aclıq və vəba ilə necə cəzalandırıdım, Misir torpağında yaşayanları da eləcə cəzalandıracağam. ¹⁴ Sakin olmaq üçün Misir torpağına gələn Yəhudanın sağ qalanlarından heç kəs qaçıb qurtarmayacaq, heç kəs salamat qalıb Yəhuda torpağına qayıtmayacaq. Oraya qayıdıb sakin olmaq istəsələr də, bir neçə qaçqından başqa qayıdan olmayacaq”.

¹⁵ Arvadlarının başqa allahlara buxur yandırdıqlarını bilən bütün kişilər, orada dayanan qadınlar – böyük bir camaat və Misir torpağında, Patrosda yaşayan bütün xalq Yeremyaya müraciət edib dedi: ¹⁶ «Sənin bizə Rəbbin adı ilə söylədiyən sözə qulaq asmayacağıq. ¹⁷ Dediymiz hər şeyi mütləq edəcəyik: Göylər Mələkəsi ilahəyə buxur yandırır içmə təqdimləri verəcəyik. Bir zamanlar bu işi biz, atalarımız, padşahlarımız və başçılarımız Yəhuda şəhərlərində, Yerusəlim küçələrində etdik. O zaman çörəklə doyur, uğur qazanır və heç bir zərər görmürdük. ¹⁸ Göylər Mələkəsi ilahəyə buxur yandıрмаğı, ona içmə təqdimlər verməyi dayandırdığımız vaxtdan bəri hər şeyə möhtac olduq, qılınc və aclıqdan həlak olurduq». ¹⁹ Qadınlar da dedi: «Biz Göylər Mələkəsi ilahəyə buxur yandırarkən, ona içmə təqdimləri verərkən məgər ərlərimizin xəbəri yox idi ki, onun

təsvirinə oxşar kökələri düzəldib içmə təqdimləri veririk?»

²⁰ O zaman Yeremya kişilərə və qadınlara – ona bu cavabı vermiş bütün xalqa belə dedi: ²¹ «Sizin, atalarınızın, padşahlarınızın, başçılarınızın və ölkə xalqının Yəhuda şəhərlərində və Yerusəlim küçələrində buxur yandırdığınızı Rəbb yadına salmadımı, ağılına gətirmədimi? ²² Rəbb pis işlərinizə, etdiyiniz iyrenc şeylərə daha dözə bilmir. Ona görə də indi ölkəniz sakin olmayan xarabalığa, viranəliyə və lənət hədəfinə çevrildi. ²³ Siz buxur yandırır Rəbbə qarşı günah etdiniz, Rəbbin sözüünə qulaq asmadınız, qanununa, qaydalarına və göstərişlərinə əməl etmədiniz. Buna görə də bu gün başınıza bu fəlakət gəldi».

²⁴ Yeremya qadınlar da daxil olmaqla bütün xalqa dedi: «Ey Misirdə olan bütün Yəhuda xalqı, Rəbbin sözüünə qulaq asın. ²⁵ İsrailin Allahı olan Ordu Rəbbi belə deyir: “Göylər Mələkəsi ilahəyə buxur yandırır içmə təqdimləri gətirməklə verdiyimiz vədi mütləq yerinə yetirəcəyik” deyərək siz və arvadlarınız dilinizlə dediyinizi öz əlinizlə yerinə yetirdiniz. Eybi yox, verdiyiniz sözə əməl edin və vədlərinizi yerinə yetirin».

²⁶ Ey Misir torpağında yaşayan bütün Yəhuda xalqı, bu işlərə görə Rəbbin sözünü eşidin: “Mən Öz böyük adıma and içdim ki, bir daha Misir torpağında heç bir Yəhudalı şəxs (var olan Xudavənd Rəbbin haqqına and olsun) deyib Mənim adımla çəkməyəcək. ²⁷ İndi Mən onlara yaxşılıq etmək üçün deyil, pislik etmək üçün məqam gözləyirəm. Misir torpağında olan bütün Yəhudalıları yox olana qədər qılınc və aclıqdan həlak olacaq. ²⁸ Az sayda adam qılıncdan qurtarıb Misir torpağından Yəhuda torpağına qayıdacaq. Misir torpağına sakin olmağa gələn Yəhuda xalqın-

dan sağ qalanların hamısı o zaman biləcək ki, kimin sözü yerinə yetdi, Mənimki yoxsa onlarınki? ²⁹Mən sizi bu yerdə cəzalandıracağam ki, başınıza bəla gələcəyi barədə sözlərimin mütləq yerinə yetəcəyini biləsiniz” Rəbb belə bəyan edir. “Bunun əlaməti belə olacaq”. ³⁰“Rəbb belə deyir: “Yəhuda padşahu Sıdqiyanı canını almaq istəyən düşməni Babil padşahu Navuxodonosora necə təslim etdimsə, Misir padşahu firon Xofranı da canını almaq istəyən düşmənlərinə eləcə təslim edəcəyəm”».

Allahın Baruka vədi

45 ¹Yəhuda padşahu Yoşiya oğlu Yehoyaqimin padşahlığının dördüncü ilində Neriya oğlu Baruk, Yeremyanın dediyi bu sözləri kitaba yazanda Yeremya peyğəmbər ona belə söylədi: ²«Ey Baruk, sənın barəndə İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: ³“Sən dedin ki, vay mənim halıma! Çünki Rəbb dərdlərimə kədər də qatdı, iniltimdən yoruldum, rahatlıq tapmıram”. ⁴Sən ona söylə ki, Rəbb belə deyir: “Bax Mən tikdiyimi dağıdacağam, əkdiyimi çıxaracağam, özü də bütün ölkədə. ⁵Əgər sən özün üçün çox şey istəyirsənsə, istəmə. Çünki Mən bütün bəşərin üzərinə bəla gətirəcəyəm” Rəbb belə bəyan edir. “Ancaq hara gedirsən, get, heç olmasa canını qoruyacağam”».

Misirin məğlub olması

46 Bu, millətlər barədə Yeremya peyğəmbərə nazil olan Rəbbin sözüdür. ^{2a}Misir haqqında, Misir padşahu firon Nekonun ordusu barədə nazil olan sözdür. Bu ordu Fərat çayı sahilində olan Karkemişdə idi. Yəhuda padşahu Yoşiya oğlu Yehoyaqimin

padşahlığının dördüncü ilində Babil padşahu Navuxodonosor onu məğlub etdi.

³«Qalxan və sipər hazırlayın Döyüşə girin!

⁴Atlarınızı yəhərləyin, Ayğırlarınıza minin, ey atlılar! Dəbilqə geyinib sıraya düzülün, Nizələrinizi itiləyib zireh geyinin!

⁵Nə üçün mən bunu gördüm? Onlar dəhşətə düşüb geri döndü, Döyüşçüləri məğlub oldu, Tez qaçıb heç geriye də baxmadı. Hər tərəfdə dəhşət var!» Rəbb belə bəyan edir.

⁶«Bərk qaçan qaça bilməyəcək, Güclü qurtula bilməyəcək. Şimalda Fərat çayı sahilində Büdrəyib yıxılacaqqlar.

⁷Nil kimi qalxan, Suları sel kimi çalxalanan kimdir?

⁸Nil kimi qalxan, Suları sel kimi çalxalanan Misirdir. O deyir: “Qalxıb yer üzünü basacağam. Şəhərləri və orada yaşayanları həlak edəcəyəm”.

⁹Ey atlar, şahə qalxın! Ey döyüş arabaları, dəli kimi cumun! Ey qalxanla silahlanmış Kuş və Put döyüşçüləri, Kaman götürən və onu çəkən Ludlular, irəli gedin!

¹⁰O gün Ordular Rəbbi Xudavəndin günüdür, Düşmənlərindən qisas alması üçün Qisas günüdür.

Onları qılnc yeyib-doyacaq, Qanlarını içib susuzluğunu yatıracaq. Çünki şimal ölkəsində, Fərat çayı sahilində Ordular Rəbbi Xudavənd qurban kəsir.

¹¹Ey bakirə qıza bənzəyən Misir, Gileada çıx, məlhəm al.

^y44:30 2Pad. 25:1-7 ^z45:1 2Pad. 24:1; 2Saln. 36:5-7; Yer. 36:1; Dan. 1:1-2

^a46:2 Yeş. 19:1-25; Yez. 29:1-32:32

Çoxlu dərman içməyin əbəsdir,
Sənin dərdinə əlac yoxdur.
¹² Millətlər sənin rüsvayçılığını eşitdi,
Fəryadın yer üzünü бүürdü.
Çünkü döyüşçü döyüşçünü бүdrətdi,
İkisi də birdən yığıldı.
¹³ Babil padşahı Navuxodonosorun
gəlib Misir torpağına hücum edəcəyi
barədə Rəbb Yeremya peyğəmbərə bu
sözləri nazil etdi:
¹⁴ «Misirdə bildirin,
Miqdolda eşitdirin,
Nofda və Taxpanesdə elan edib deyin:
“Qalx və hazırlaş,
Çünkü ətrafında olanları
Qılınc yeyib-qurtardı”.
¹⁵ Cəngavərlərin nə üçün yerə yığıldı,
Dayana bilmədi?
Çünkü Rəbb onu yerə vurdu.
¹⁶ Dəfələrlə бүdrədilər,
Bir-birlərinin üstünə yığılıb dedilər:
“Qalxın zalımların qılıncından qaçıb
Öz xalqımızın yanına,
Doğma vətənimizə qayıdaq”.
¹⁷ Orada onlar bağırdılar:
“Misir padşahı firon boşboğazdır,
O, fürsəti əldən verdi”.
¹⁸ Adı Ordular Rəbbi olan Padşah bəyan
edir:
“Varlığımıza and olsun ki,
Tavor və dəniz sahilindəki Karmel
dağları
Dağlar arasında necə nəzərə çarparsa,
Gələn şəxs də elə olacaq.
¹⁹ Ey Misirdə yaşayan,
Sürgünə getmək üçün əşyalarını hazırla.
Çünkü Nof viran olub yanacaq,
İçində bir sakin qalmayacaq.
²⁰ Misir çox gözəl bir düyədir,
Ancaq şimaldan üstünə mozalan gəlir.
²¹ Onun muzdlu əsgərləri də
Bəslənmiş dana kimidir.
Onlar üz çevirib birlikdə qaçdı,

Yerlərində durmadı.
Çünkü fəlakətlərinin günü,
Cəzalarının vaxtı gəlmişdi.
²² Sürtünən ilan kimi fişiltıları gəlir,
Çünkü ordu ilə irəliləyirlər,
Ağac kəsənlər kimi ona qarşı
Balta ilə gəlirlər.
²³ Keçilməz olsa da,
Yenə meşəni kəsəcəklər”
Rəbb belə bəyan edir.
“Çünkü onlar çəyirtkəldən çoxdur,
Hesaba gəlməzlər.
²⁴ Misir utandırılacaq,
Şimal xalqına təslim ediləcək”.
²⁵ İsrailin Allahu olan Ordular Rəbbi
deyir: “Mən No şəhərinin allahu
Amonu, fironu, Misiri, onun allahlarını,
padşahlarını və firona güvənənləri
cəzalandıracağam.
²⁶ Canlarını
almaq istəyənlərə – Babil padşahı
Navuxodonosora və onun əyanlarına
təslim edəcəyəm. Ancaq sonra əvvəllər
olduğu kimi adamlar yenə Misirdə
yaşayacaq” Rəbb belə bəyan edir.

Rəbbin Öz xalqına vədi

²⁷ “Qorxma, ey qulum Yaqub,
Dəhşətə düşmə, ey İsrail.
Çünkü səni uzaq yerlərdən,
Nəslini sürgün olunduğu ölkədən
qurtaracağam.
Yaqub geri qayıdacaq,
Rahatlıq tapıb qayğısız olacaq,
Onu qorxudan olmayacaq.
²⁸ Qorxma, ey qulum Yaqub,
Çünkü Mən səninləyəm”
Rəbb belə bəyan edir.
“Səni aralarına sürgün etdiyim
Millətlərin hamısını yox etsəm də,
Səni tamamilə məhv etməyəcəyəm,
Ədalətlə tərbiyələndirəcəyəm.
Amma cəzasız qoymayacağam”».

Filiştililər barədə vəhy

47 ^dFiron Qəzzəyə hücum etməzdən əvvəl Yerehya peyğəmbərə Filiştililər barədə Rəbbin bu sözü nazil oldu:

² «Rəbb belə deyir:

“Budur, şimaldan sular qalxır,

Onlar sel kimi daşacaq,

Ölkənin və oradakı hər şeyin,

Şəhərin və orada yaşayanların üstünə axacaq.

İnsanlar fəryad edəcək,

O ölkədə yaşayanların hamısı nalə çəkəcək.

³ Ağrıqlarının yeri döyən dırnaqlarının səmindən,

Döyüş arabalarının vəlvələsindən,

Təkərlərinin gurultusundan

Əlləri taqətdən düşdüyü üçün

Atalar dönüb oğullarına baxmır.

⁴ Çünki Filiştililərin məhv ediləcəyi gün gəlir.

Sur və Sidona yardım edə bilən,

Sağ qalan hər kəs yox ediləcək.

Rəbb Kaftor sahilindən gələn [§]

Filiştililərin sağ qalanlarını həlak edəcək.

⁵ Qəzzə saçını yolacaq,

Aşqelon susdurulacaq.

Ey düzənliklərinə sağ qalanlar,

Nə vaxta qədər bədənlerinizi yaralayacaqsınız?

⁶ «Ey Rəbbin qılınıcı,

Nə vaxt sakitləşəcəksən?

Qınına dön, dayan və sakit ol! deyəcəksiniz.

⁷ Rəbb əmr etdiyi halda

Qılınıc necə susa bilər?

Rəbb onu oraya – Aşqelona,

Dəniz sahilinə qarşı göndərdi”».

[§]47:4 *Kaftor* – indiki Krit adası.

**48:2 *Xeşbon* – ibrani dilində *niyyət qurmaq* sözünə oxşayır.

††48:2 *Madmen* – ibrani dilində *susurmaq* sözünə oxşayır.

^d47:1 Yeş. 14:29-31; Yez. 25:15-17; Yoel 3:4-8; Amos 1:6-8; Sef. 2:4-7; Zək. 9:5-7

^e48:1 Yeş. 15:1-16:14; 25:10-12; Yez. 25:8-11; Amos 2:1-3; Sef. 2:8-11

^f48:5 Yeş. 15:5

Moav barədə vəhy

48 ^eMoav barədə İsrailin Allahı olan Ordular Rəbbi belə deyir:

«Vay Nevonun halına!

Çünki viranəliyə çevriləcək.

Qiryatayim dağılacaq,

Ələ keçiriləcək.

Qalası dağılacaq,

Darmadağın olacaq.

² Artıq Moavin şöhrəti qalmayıb.

Xeşbonda **onun məhvi üçün niyyət qururlar:

“Gəlin onu yox edək ki,

Daha bir də belə millət olmasın”.

Ey Madmen, ††sən də susdurulacaqsan,

Qılınıc səni qovacaq.

³ Xoronayimdən fəryad səsi gələcək:

“Şəhər dağıldı və böyük qırğın oldu!”

⁴ Moav dağıldı,

Övladlarının fəryadı ucaldı.

⁵ ^fAğlaya-ağlaya

Luxit yoxuşundan çıxırlar,

Çünki Xoronayim enişində

Qırğına görə acı fəryadlar eşidilir.

⁶ Qaçın, canınızı qurtarın!

Çöldəki yulğun ağacı kimi az-az görünün.

⁷ Öz istehkamlarına və mal-dövlətinə güvəndiyin üçün

Sən də ələ keçiriləcəksən.

Allahın Kemoş da kahinləri və başçıları ilə birlikdə

Sürgün ediləcək.

⁸ Rəbbin söylədiyi kimi

Məhv edən hər şəhərin üstünə gələcək,

Heç bir şəhər qurtulmayacaq.

Vadi yerlə yeksan olacaq,

Yayla viran ediləcək.

⁹ Moav torpağına duz töküün ki,
 Bərəkətsiz olsun.
 Şəhərləri elə viran olacaq ki,
 Orada kimsə yaşamayacaq.
¹⁰ Rəbbin işini yarımçıq görənə
 Lənət olsun!
 Qılıncını qan tökməkdən saxlayana
 Lənət olsun!
¹¹ Moav cavanlığından bəri qayğısız idi.
 Tortası dibdə qalan şəraba oxşayırdı.
 Qabdan qaba boşaldılmadı,
 Sürgünə getmədi.
 Buna görə də dadını dəyişmədi,
 Ətrini itirmədi.
¹² Ancaq onu qabdan qaba tökəcək
 adamları göndərəcəyim günlər gəlir»
 Rəbb belə bəyan edir. «Bəli, onu
 tökəcəklər, qablarını boşaldacaqlar,
 küplərini parça-parça edəcəklər.
¹³ İsrail xalqı güvəndiyi Bet-Eldən necə
 utandısa, Moav da allahı Kemoşdan
 eləcə utanacaq.
¹⁴ Nə üçün “biz igidik,
 Döyüşə qabil əsgərlərik” deyirsiniz?
¹⁵ Moav məhv olacaq,
 Onun şəhərlərinə hücum edəcəklər.
 Ən seçmə döyüşçüləri öldürülməyə
 gedəcək»
 Adı Ordular Rəbbi olan Padşah bunu
 bəyan edir.
¹⁶ «Moavın fəlakəti gəlmək üzrədir,
 Onun bəlası sürətlə yaxınlaşır.
¹⁷ Ey onun ətrafında olanlar,
 Onun adını bilənlər,
 Onun üçün yas tutub deyin:
 “Qüdrətli əsa, əzəmətli dəyənək
 Necə də qırıldı!”
¹⁸ Ey qıza bənzəyən Divonun sakini,
 Cah-calalından düş,
 Susuz yerdə otur.
 Çünki Moavı məhv edən
 Sənin də üstünə gələcək,
 Qalalarını dağıdacaq.
¹⁹ Ey Aroer sakini,

Yol kənarında durub gözlə!
 Qaçan kişidən, qurtulan qadından
 “Nə olub?” deyər soruş.
²⁰ Moav alçaldıldı,
 Çünki dağıldı.
 Fəryad et, bağır!
 Moavın məhv olduğunu
 Arnon vadisində bildir.
²¹ Yayladakı şəhərlər – Xolon, Yahsa,
 Mefaət, ²² Divon, Nevo, Bet-Divlatayim,
²³ Qiryatayim, Bet-Qamul, Bet-Meon,
²⁴ Qeriyot, Bosra – uzaq və yaxın
 bütünü Moav şəhərləri məhkum oldu.
²⁵ Moavın buynuzu kəsildi, qolu qırıldı»
 Rəbb belə bəyan edir.
²⁶ «Moavı sərxoş edin, çünki Rəbbin
 qarşısında qürurlandı. Moav öz
 qusduğuna bələncək, masqaraya
 çevriləcək. ²⁷ Bəs İsrail sənə masqara
 olmadımı? Məgər o, oğrular arasında
 tutuldu ki, ondan danışıanda həqarətlə
 başını yelləyirsən?
²⁸ Ey Moav sakinləri,
 Şəhərlərinizi tərk edib
 Qayalara sığının.
 Yuvasını uçurumun ağzında quran
 Göyərçin kimi olun.
²⁹ Moavın qüruru, onun hədsiz
 məğrurluğu,
 Təkəbbürü, təşəxxüsü, lovğalığı,
 Özünü yüksək tutması barədə biz
 eşitmişdik.
³⁰ Azğınlığını bilirəm»
 Rəbb belə bəyan edir.
 «Öyünməsi də boş şeydir, etdikləri də.
³¹ Buna görə də Moav üçün nalə
 çəkəcəyəm,
 Bütün Moav üçün fəryad edəcəyəm,
 Qir-Xeres xalqı üçün yas tutacağam.
³² Ey Sivma tənəyi,
 Sənin üçün Yazer xalqından çox
 ağlayacağam.
 Budaqların dənizi aşdı,
 Yazer dənizinə uzandı.

Məhv edən sənin yay meyvələrinin,
 Yetişmiş üzümünün üstünə atıldı.
³³ Moavin meyvə bağlarından,
 tarlalarından
 Sevinc və fərəh götürüldü.
 Üzümsıxanlardan axan şərəbi kəsdim.
 Heç kəs sevinc nidası ilə üzüm əzmir.
 Gələn səda sevinc nidası deyil.

³⁴h Xeşbonun fəryadı Elaleyə qədər
 eşidilir. Yahsaya qədər, Soardan Xoron-
 ayimə, Eqlat-Şelişiyaya qədər səslərini
 ucaldıdılar. Çünki Nimrim suları da qu-
 rudu. ³⁵ Moavda səcdəgahlarda qur-
 ban gətirənləri, öz allahlarına buxur
 yandıranları məhv edəcəyəm» Rəbb belə
 bəyan edir. ³⁶ «Buna görə də Moav
 üçün ürəyim ney kimi inləyir. Qir-Xeres
 xalqı üçün ürəyim ney kimi inləyir.
 Çünki əldə etdiyi mal-dövlət yox oldu.
³⁷ Hər kəs saçını, saqqalını kəsəcək,
 əlini yaralayacaq, belinə çul sarıyacaq.
³⁸ Moav damlarından, meydanlarından
 yalnız ağlaşma səsi gəlir. Çünki Moavı
 heç kəsin bəyənmədiyi bir qab kimi
 qırdım» Rəbb belə bəyan edir. ³⁹ «Moav
 necə viran oldu! Necə də fəryad edirlər!
 Moav xəcalətdən arxaya dönür. Bütün
 ətrafındakılar üçün rişxənd və dəhşət
 nümunəsi oldu».

⁴⁰ Rəbb belə deyir:
 «Bax düşmən qartal kimi uçub
 Moav üzərində qanadlarını gərəcək.
⁴¹ Qeriyot ələ keçiriləcək,
 Qalalar alınacaq.
 O gün Moav döyüşçülərinin ürəyi
 Doğuş ağrısı çəkən qadının ürəyi kimi
 olacaq.
⁴² Moav viran olacaq,
 Xalqlar arasından silinəcək.
 Çünki Rəbb qarşısında qürurlandı.
⁴³iEy Moav sakinləri,
 Qarşınıza dəhşət, dərin çuxur və tələ
 çıxacaq»

Rəbb belə bəyan edir.
⁴⁴ «Dəhşətdən qaçan dərin çuxura
 düşəcək,
 Dərin çuxurdan çıxıb bilən tələyə
 düşəcək.
 Çünki Moavin üzərinə
 Cəza ilini gətirəcəyəm»
 Rəbb belə bəyan edir.
⁴⁵j«Xeşbonun kölgəsində
 Qaçqınlar taqətsiz durmuşlar.
 Çünki Xeşbondan od,
 Sixonun ortasından alov çıxdı.
 Moavin alnını,
 Hər yana səs salanların başlarını
 Yandırır-yaxdı.
⁴⁶ Vay halına, ey Moav!
 Kemoşun xalqı yox oldu.
 Oğulların sürgünə göndərildi,
 Qızların əsir alındı.
⁴⁷ Ancaq gələcəkdə
 Moavdan sürgün olunanları geri
 qaytaracağam»
 Rəbb belə bəyan edir.
 Moav barədəki hökm burada sona çatır.

Ammon barədə vəhy

49^kAmmon övladları barədə Rəbb
 belə deyir:
 «İsrailin övladları yoxmu?
 Onun varisi yoxmu?
 Elə isə nə üçün Milkom Qada sahib oldu?
 Niyə onun xalqı Qad şəhərlərində
 yaşayır?
² Bu səbəbdən də o günlər gəlir ki,
 Ammon övladlarının Rabba şəhərinə
 Döyüş nərələri eşitdirəcəyəm»
 Rəbb belə bəyan edir.
 «Rabba bir xarabalıq qalağı olacaq,
 Qəsəbələri yandırılacaq.
 Beləcə İsrail onu torpağından qovanları
 qovacaq»
 Rəbb belə deyir.
³ «Nalə çək, ey Xeşbon,

^h48:34 Yeş. 15:2,4 ⁱ48:43 Yeş. 24:17 ^j48:45 Say. 21:28-29

^k49:1 Yez. 21:28-32; 25:1-7; Amos 1:13-15; Sef. 2:8-11

Çünkü Ay şəhəri viran oldu.
 Fəryad edin, ey Rabba qızları,
 Çula bürünüb yas tutun.
 Divarlar arasında ora-bura qaçın.
 Çünki Milkom kahinləri və başçıları ilə
 birlikdə
 Sürgünə gedəcək.
⁴ Vədilərlə nə üçün öyünürsən?
 Taqətin kəsilir,
 Ey dönük qız!
 Sən mal-dövlətinə güvənərək
 “Üstümə kim gələ bilər” deyirdin.
⁵ Ətrafında olanların hamısından
 Sənin üzərinə dəhşət gətirəcəyəm»
 Ordular Rəbbi Xudavənd belə bəyan
 edir.
 «Hamı o yan-bu yana qaçacaq,
 Qaçanları toplayan olmayacaq.
⁶ Ancaq bundan sonra sürgün olunan
 Ammon övladlarını geri qaytaracağam»
 Rəbb belə bəyan edir.

Edom barədə vəhy

⁷ Edom barədə Ordular Rəbbi belə deyir:
 «Teman şəhərində müdriklik
 qalmadı mı?
 Ağıllı adamların nəsihəti tükəndimi?
 Onların müdrikliyi söndümü?»
⁸ Qaçın, arxaya dönün,
 Dərin mağaralarda gizlənin,
 Ey Dedanda yaşayanlar!
 Çünki Esavı cəzalandırdığım vaxt
 Başına fəlakət gətirəcəyəm.
⁹ Əgər üzüm yığanlar sənin bağına
 gəlsəydi,
 Bir neçə salxımı saxlamazdılar mı?
 Gecə oğrular gəlsəydi,
 Yalnız istədiklərini oğurlamazdılar mı?
¹⁰ Amma mən Esavı çıl-çılpaq
 soyunduracağam.
 Onun gizli yerlərini aşkar edəcəyəm.
 Özü də gizlənmə bilməyəcək,

Övladları, qohum-qonşuları həlak
 olacaq,
 Özü də məhv olacaq.
¹¹ Öz yetimlərini burax,
 Onları Mən yaşadaram.
 Dul qadınların da Mənə güvənsin».
¹² Rəbb belə deyir: «Layiq olmayanlar
 da cəza kasası içmək məcburiyyətində
 ikən sənmi cəzasız qalacaqsan? Yox,
 cəzasız qalmayacaqsan, mütləq bu
 kasadan içəcəksən». ¹³ Rəbb bəyan
 edir: «Adım naminə and içirəm ki,
 Bosra xarabalığa çevriləcək, dəhşət,
 rüsvayçılıq, viranəlik və lənətə düşər
 olacaq. Bütün şəhərləri əbədi olaraq
 viran qalacaq.
¹⁴ Rəbdən bir xəbər eşitdim:
 Millətlər arasına göndərdiyi qasid
 “Edoma hücum etmək üçün yığılıb
 Döyüşə hazırlaşın!” deyir.
¹⁵ Bax səni millətlər arasında
 kiçildəcəyəm,
 İnsanlar sənə xor baxacaq.
¹⁶ Ey sən qaya^{††} çatları arasında məskən
 salan,
 Təpələrin başını əldə saxlayan!
 Saldığın dəhşət və ürəyinin qüruru səni
 aldatdı.
 Yuvanı qartal kimi yuxarılarda qursan
 da,
 Səni oradan endirəcəyəm»
 Rəbb belə bəyan edir.
¹⁷ «Edom dəhşət hədəfi olacaq,
 Oradan keçən hər kəs
 Bütün yaralarından ötrü
 Heyrət içində ona fit çalacaq».
¹⁸ Rəbb deyir:
 «Sodomla Homorranı və ətrafındakı
 kəndləri
 Necə dağıtdımsa,
 Orada da kimsə yaşamayacaq,
 O yerdə bəşər oğlu sakin olmayacaq.

^{††}49:16 *Qaya* – ibrani mətnində *sela*. Sela Edomun paytaxtı idi.

¹49:7 Yeş. 34:5-17; 63:1-6; Yez. 25:12-14; 35:1-15; Amos 1:11-12; Mal. 1:2-5

^m49:18 Yar. 19:24-25

¹⁹ Budur, aslan İordan çayının kənarında
 da ki sıx meşədən
 Yaxşı sulanan otlağa qalxdığı kimi
 Mən də Edomluları bir anda öz yurdundan
 qovacağam.
 Səçib ona rəhbər qoyacağım adam
 kimdir?

Mənim kimisi varmı?
 Mənimlə dava edən,
 Mənim qabağımda duran bir çoban
 varmı?»

²⁰ Buna görə də Rəbbin Edoma qarşı
 fikrini,
 Temanda yaşayanlara qarşı məqsədini
 eşidin:

Sürünün ən kiçikləri də sürgün ediləcək,
 Xalqına görə Edom otlaqları
 Səhraya çevriləcək.

²¹ Dağılmalarının gurultusundan
 Yer üzünü titrəyəcək.

Qışqırıqlarının səsi
 Qırmızı dənizdək eşidiləcək.

²² Düşmənin qartal kimi qalxıb üstünə
 cumacaq,

Bosra üzərində qanadlarını gərəcək.
 O gün Edom döyüşçülərinin ürəyi
 Doğuş ağrısı çəkən qadının ürəyi kimi
 olacaq.

Dəməşq barədə vəhy

²³ Bu sözlər Dəməşq barədədir:

«Xamat və Arpad utanacaq,
 Çünki pis xəbər eşidib
 Ruhdan düşdü.»

Sakit durmayan dəniz kimi
 Coşub narahat oldular.

²⁴ Dəməşq əldən düşdü,
 Qaçmağa üz qoydu,
 Onu vahimə bürüdü.

Doğan qadın kimi
 Onu sancı və ağrı tutdu.

²⁵ Necə oldu ki, Məni sevindirən,
 Şöhrətli şəhər tərk edilmədi?

²⁶ Buna görə də cavanları

Meydanlarında həlak olacaq.
 O gün bütün döyüşçüləri susdurulacaq»
 Ordular Rəbbi belə bəyan edir.
²⁷ «Dəməşqin divarlarına od salacağam,
 Ben-Hadadın saraylarını yandırıb məhv
 edəcəm.»

Qedar və Xasor barədə vəhy

²⁸ Babil padşahı Navuxodonosorun
 məğlub etdiyi Qedar və Xasor
 padşahlıqları barədə Rəbb belə deyir:

«Qalxın Qedara hücum edin,
 Şərq xalqını məhv edin.

²⁹ Onların çadırlarını və sürülərini
 Əllərindən alacaq,
 Çadır pərdələri, bütün əşyaları və
 dəvələri

Götürülüb aparılacaq.
 Onlara “Hər tərəfdən dəhşət!”
 Deyib bağıracaq.

³⁰ Ey Xasorda yaşayanlar,
 Qaçın, uzaqlaşın,
 Dərin mağaralarda gizlənin»
 Rəbb belə bəyan edir.

«Çünki Babil padşahı Navuxodonosor
 Sizin barənizdə bir fikrə gəldi,
 Sizə qarşı tədbir tökdü.

³¹ Qalxın qayğısız və asayış içində
 yaşayan

Xalqın üzərinə hücum edin»
 Rəbb belə bəyan edir.

«Onların şəhər darvazaları və sürgüləri
 yoxdur,

Xalqı da özbaşına buraxılıb.

³² Dəvələri qarət ediləcək,
 Səzsiz sürüləri qənimət kimi aparılacaq.
 Kəkillərini qırxaqları

Dörd tərəfə səpələyəcəyəm.

Hər yandan başlarına fəlakət
 gətirəcəyəm»

Rəbb belə bəyan edir.

³³ «Xasor çaqqal yuvasına,
 Əbədi viranəliyə çevriləcək.
 Orada kimsə yaşamayacaq,

O yerdə bəşər oğlu sakin olmayacaq».

Elam barədə vəhy

³⁴ Yəhuda padşahı Sidqianın padşahlığının əvvəlində Rəbb Yeremya peyğəmbərə Elam barədə bu sözləri nazil etdi:

³⁵ «Ordular Rəbbi belə deyir:

“Baxın Elamın kamanını, Əsas qüvvələrini sındıraçağam.

³⁶ «Elam üzərinə göylərin hər tərəfindən Dörd küləyi gətirəcəyəm, Xalqını dörd tərəfə səpələyəcəyəm.

Elamdan sürgün olunanların Aralarına getmədiyi bir millət qalmayacaq.

³⁷ Düşmənlərinin qarşısında, Canını almaq istəyənlərin önündə Elamı dəhşətə salacağam.

Başlarına fəlakət gətirib Şiddətli qəzəbimi yağdıracağam” Rəbb belə bəyan edir.

“Onları tamamilə yox edənə qədər Arxalarınca qılınc göndərəcəyəm.

³⁸ Elamda taxtımı quracaq, Elam padşahı ilə başçılarını məhv edəcəyəm”

Rəbb belə bəyan edir.

³⁹ “Ancaq gələcəkdə Elamdan sürgün olunanları geri qaytaracağam”

Rəbb belə bəyan edir».

Babil barədə vəhy

50 ^PRəbb Babil və Xaldey ölkəsi barədə Yeremya peyğəmbər vəsitisilə bu sözləri nazil etdi:

² «Millətlərə bildirib elan edin.

Bayraq qaldırıb xəbər verin,

Heç nəyi gizlətməyin!

Deyin ki, Babil ələ keçiriləcək,

Belə allahı utandırılacaq,

Marduk allahı dəhşətə düşəcək,

Bütləri alçaldılacaq,

Məbudlara parça-parça olacaq.

³ Çünki onun üstünə şimaldan

Bir millət hücum edəcək,

Ölkəsini viran edəcək.

Orada yaşayan olmayacaq,

İnsan da, heyvan da qaçıb gedəcək».

⁴ Rəbb bəyan edir: «O gün, o zaman

İsrail xalqı ilə Yəhuda xalqı

Birlikdə gələcək,

Onlar ağlaya-ağlaya gəlib

Özlərinin Allahı Rəbbi axtaracaq.

⁵ Üzləri Siona tərəf

Oraya gedən yolu soruşacaqlar,

Onlar gəlib unudulmaz, əbədi bir əhdlə

Rəbbə bağlanacaq.

⁶ Xalqım itmiş qoyunlar kimidir,

Çobanları onları azdırdı,

Dağlarda özbaşına dolandırdı,

Onlar dağdan təpəyə getdi,

Yatdıqları yeri unutdu.

⁷ Kim onları tapdısa, yedi.

Düşmənləri dedi:

“Biz təqsirkar deyilik,

Çünki onlara əsl otlaq olan Rəbbə –

Atalarının Ümidgahı Rəbbə qarşı günah etdilər”.

⁸ «Babildən qaçıb qurtarın!

Xaldey ölkəsini tərk edin,

Sürüyə yol göstərən təkə kimi olun!

⁹ Çünki Mən şimal ölkəsindən

Babilə qarşı böyük millətlər ittifaqını

Oyandırıb çıxaracağam.

Babilin önündə düzülüb

Onu şimaldan ələ keçirəcəklər.

Oxları mahir döyüşçü oxları kimi olacaq,

Heç biri əliboş qayıtmayacaq.

¹⁰ Xaldey ölkəsi qarət olunacaq,

Onu qarət edənlər maldan doyacaq»

Rəbb belə bəyan edir.

¹¹ «Ey irsimi talayanlar,

İndi ki sevinib şadlıqla coşursunuz,

Xırmanda taxıl döyən düyü kimi

tullanırsınız,

Ayğır kimi kişnəyirsiniz,

¹² Ananız çox utanacaq,
Sizi doğanın üzü qizaracaq.
Xaldey millətlərin ən zəifi,
Quraq, boz bir səhra olacaq.
¹³ Rəbbin qəzəbi üzündən
Heç kəs orada yaşamayacaq,
Tamamilə viran olacaq.
Hər keçən Babilin aldığı
Bütün yaraları görəndə
Heyrət içində fit çalacaq.
¹⁴ Ey bütün kaman çəkənlər,
Babilin ətrafında döyüş üçün düzülün.
Oraya ox atın, oxunuzu əsirgəməyin.
Çünkü o, Rəbbə qarşı günah etdi.
¹⁵ Hər tərəfdən ona qarşı nərə çəkin,
O təslim oldu,
Qüllələri yıxıldı, divarları uçuldu.
Çünkü bu, Rəbbin qisasıdır.
Ondan qisas alın,
O nə etdisə, başına onu gətirin.
¹⁶ Babildə əkinçiləri məhv edin,
Biçin vaxtı oraqçıları rədd edin.
Zalımların qılıncı üzündən
Hər kəs öz xalqının yanına qayıtsın,
Hamı öz ölkəsinə qaçsın.

İsrailin qayıtması

¹⁷ İsrail dağılmış bir sürüyə bənzər,
Onu aslanlar qaçırdı.
Onu əvvəl Aşşur padşahı yedi,
Sonra Babil padşahı Navuxodonosor
Onun sümüklərini qırdı».
¹⁸ Buna görə də İsrailin Allahı olan
Ordular Rəbbi belə deyir:
«Aşşur padşahını necə cəzalandırdımsa,
Babil padşahı ilə ölkəsini də
Eləcə cəzalandıracağam.
¹⁹ Lakin İsraili yenə öz otlağına
gətirəcəyəm,
O, Karmeldə və Başanda otlayacaq.
Efrayim və Gilead dağlıq bölgələrində
İstədiyi qədər yeyib-doyacaq.
²⁰ O gün, o zaman
İsraildə təqsir axtarılacaq,

Ancaq olmayacaq.
Yəhudada da günah axtarılacaq,
Ancaq tapılmayacaq.
Çünkü salamat qoyduğum adamları
bağışlayacağam»
Rəbb belə bəyan edir.

Rəbbin Babili cəzalandırması

²¹ «Meratayim torpağına,
Peqodda yaşayanlara hücum et.
Onları təqib edib öldür,
Bütünlüklə yox et»
Rəbb belə bəyan edir.
«Sənə nə buyururamsa, hamısını et.
²² Ölkədə müharibə və böyük qırğın
Gurultusu eşidilir.
²³ Bütün dünyanın gürzü
Necə də qırılıb parçalandı!
Babil necə də millətlər arasında
Viranə oldu!
²⁴ Sənin üçün tələ qurdum, ey Babil,
Sən də bilmədən tələmə düşdün.
Tutulub yaxalandın,
Çünkü Rəbbə qarşı çıxdın.
²⁵ Rəbb cəbbəxanasını açdı,
Qəzəbinin silahlarını çıxartdı.
Çünkü Ordular Rəbbi Xudavəndin
Xaldey ölkəsində edəcəyi bir iş var.
²⁶ Hər yandan ona hücum edin,
Anbarlarını açın,
Mallarını qalaq-qalaq yığın.
Onu tamamilə məhv edin,
Ondan bir şey qalmasın.
²⁷ Bütün buğalarını kəsin,
Sallaqxanaya getsinlər.
Vay onların halına!
Çünkü onların günü,
Cəza vaxtı gəldi.
²⁸ Allahımız Rəbbin qisasını,
Onun məbədinin qisasını
Sionda elan etmək üçün
Babil ölkəsindən qaçıb qurtaranların
Səsini eşidin!
²⁹ Bütün oxçuları, kaman çəkənləri

Babilə qarşı çağırın.
 Ətrafını mühasirəyə alın,
 Heç kəs qaçıb qurtara bilməsin.
 Ona işlərinə görə əvəz verin.
 O nə etdisə, başına onu gətirin.
 Çünki Rəbbə, İsrailin Müqəddəsinə qarşı
 Məğrurluq etdi.
³⁰ Buna görə də cavanları
 Meydanlarda həlak olacaq,
 O gün bütün döyüşçüləri susdurulacaq»
 Rəbb belə bəyan edir.
³¹ «Budur, Mən sənə qarşıyam, ey
 məğrur»
 Ordular Rəbbi Xudavənd belə bəyan
 edir.
 «Çünki sənin günün,
 Səni cəzalandıracağım vaxt gəldi.
³² Məğrur büdrəyib-yıxılacaq,
 Onu qaldıran olmayacaq,
 Şəhərlərinə od salacağam,
 Bütün ətrafda olanları
 Yandırıb yox edəcəm».
³³ Ordular Rəbbi belə deyir:
 «Bütün İsrail xalqı da,
 Yəhuda xalqı da əziyyət çəkir.
 Onları əsir tutanlar möhkəm saxlayır,
 Buraxmaq istəmir.
³⁴ Amma onların Satınalanı güclüdür,
 Onun adı Ordular Rəbbidir.
 Rəbb mütləq onların işinə baxacaq ki,
 Ölkəyə rahatlıq versin,
 Amma Babil sakinlərinə təşviş gətirsin».
³⁵ Rəbb bəyan edir: «Xaldeylilərə qarşı
 qılinc gəlsin!
 Babildə yaşayanlara, Babil başçılarına,
 Müdrüklərinə qarşı qılinc gəlsin!
³⁶ Yalançı peyğəmbərlərə qarşı qılinc
 gəlsin!
 Axmaqlıqları üzə çıxacaq.
 Döyüşçülərinə qarşı qılinc gəlsin!
 Onlar çaşqınlığa düşəcək.
³⁷ Atlarına, döyüş arabalarına,
 Aralarındakı yadelli muzdlulara qarşı
 qılinc gəlsin!

Hamısı arvad kimi ürəkək olacaq.
 Xəzinələrinə qarşı qılinc gəlsin!
 Onlar qarət ediləcəm.
³⁸ Sularına quraqlıq gəlsin!
 Onlar quruyacaq.
 Çünki Babil bütlər ölkəsidir,
 Onlar qorxunc bütlərlə dəli oldu.
³⁹ Buna görə də orada vəhşi heyvanlar,
 Çaqqallar, bayquşlar yaşayacaq,
 Daha insan yaşamayacaq,
 Əbədi olaraq orada heç kəs sakin
 olmayacaq.
⁴⁰ Sodomla Homorranı və ətrafındakı
 kəndləri
 Allah necə dağıtdısa,
 Orada kimsə yaşamayacaq,
 O yerdə bəşər oğlu sakin olmayacaq.
⁴¹ Budur, şimaldan bir ordu gəlir,
 Dünyanın uzaq yerlərindən
 Böyük bir millət və çoxlu padşahlar
 Hərəkətə gəlir.
⁴² Onlar ox-kaman və nizə ilə
 silahlanmış,
 Qəddar və rəhmsizdir.
 Atların üstündə gələrkən
 Səsləri dəniz kimi gurlayır.
 Döyüş hazır döyüşçülər
 Önündə düzüləcək, ey Babil xalqı!
⁴³ Babil padşahı onların xəbərini eşitdi,
 Əlləri yanına düşdü.
 Doğan qadın kimi
 Onu üzüntü və şancı bürüdü.
⁴⁴ Budur, aslan İordan çayının kənarın-
 daki sıx meşədən
 Yaxşı sulanan otlağa qalxdığı kimi
 Mən də Xaldeyliləri bir anda öz yurdu-
 dan qovacağam.
 Seçib ona rəhbər qoyacağım adam
 kimdir?
 Mənim kimisi varmı?
 Mənimlə dava edəcək,
 Mənim qabağında duracaq
 Bir çoban varmı?»

⁴⁵ Buna görə də Rəbbin Babilə qarşı fikrini,

Xaldey ölkəsinə qarşı məqsədini eşidin:
«Sürünün ən kiçikləri də sürgün ediləcək,

Xalqına görə otlaqlar səhraya çevriləcək.

⁴⁶ “Babil süqut etdi” səsindən yer üzünü titrəyəcək,

Millətlər arasında onun fəryadı eşidiləcək».

51 Rəbb belə deyir:
«Mən Babilə və Lev-Qamayda ^{¶¶}yaşayanlara qarşı

Hələkətdici bir külək əsdirəcəyəm.

² Babilə taxılsovuranlar ^{§§}göndərəcəyəm,

Onu sovurub ölkəsini boş qoyacaqlar,
Qara gündə hər yandan ona hücum edəcəklər.

³ Oxçu kamanını çəkməsin,
Zirehini geyməsin.

Onun cavanlarına rəhm etməyin,
Ordusunu tamamilə məhv edin.

⁴ Öldürülənlər Xaldey ölkəsində,
Yaralılar Babil küçələrində
Yerə səriləcək.

⁵ Ancaq İsrailin Müqəddəsinə qarşı
Ölkələri təqsirlə dolduğu halda
Özlərinin Allahı Ordular Rəbbi
İsrail və Yəhuda xalqlarını tərək etmədi.

⁶ ^{¶¶}Babilin içindən qaçın!
Hər kəs canını qurtarsın!
Onun günahına görə məhv olmayın.

Çünkü Rəbbin qisas zamanıdır,
Ona öz əvəzini verəcək.

⁷ ^{¶¶}Babil Rəbbin əlində bir qızıl kasa idi,
Bütün dünyanı sərxoş edirdi.

Millətlər onun şərabını içdi,
Ona görə də çılğınlaşdı.

⁸ ^wBabil qəflətən düşüb parça-parça olacaq,

Onun üçün yas tutun!
Yarasına məlhəm sürün,
Bəlkə şəfa tapar.

⁹ ^xBabilə şəfa vermək istədik,
Amma sağalmadı.

Onu tərək edək,
Hər birimiz öz ölkəmizə qayıdaq.
Çünkü Babilin hökmü göylərə çatır,
Buludlara qədər yüksəlir.

¹⁰ Rəbb bizə bəraət verdi.
Gəlin Allahımız Rəbbin nələr etdiyini
Sionda elan edək!

¹¹ Oxları itiləyin,
Kaman qablarını doldurun!
Rəbb Midiya padşahlarını hərəkətə
gətirdi.

Məqsədi Babili yox etməkdir,
Rəbb Öz qisasını, məbədinin qisasını
alacaq.

¹² Babil divarlarına qarşı
Bayraq yüksəldin!
Keşikçiləri çoxaldın,
Növbətçiləri öz yerinə qoyun,
Pusquda durun.

Çünkü Rəbb Babilə yaşayanlara qarşı
Həm niyyət qurdu,
Həm də söylədiyini yerinə yetirdi.

¹³ ^vEy axar suların sahilində yaşayanlar,
Çoxlu xəzinələri olanlar,
Axırınız gəldi,
Vaxtınız yetişdi».

¹⁴ Ordular Rəbbi Öz varlığına and içdi:
«Səni çəyirtkə sürüsü ilə dolduran kimi
Mütləq əsgərlərlə dolduracağam,
Sənə qarşı zəfər nərəsi çəkəcəklər».

Rəbbin mədhi

¹⁵ Rəbb qüdrəti ilə yer üzünü yaratdı,

^{¶¶}51:1 *Lev-Qamay* – ibrani dilində *düşmənlərimin ürəyi* mənasında olub Xaldey ölkəsinin rəmzi adıdır.

^{§§}51:2 *Taxılsovuranlar* – yaxud *yadellilər*.

^w51:6 Vəhy 18:4 ^v51:7 Vəhy 17:2-4; 18:3

^w51:8 Yeş. 21:9; Vəhy 14:8; 18:2 ^x51:9 Vəhy 18:5 ^v51:13 Vəhy 17:1

Hikməti ilə dünyanı qurdu,
 Dərrakəsi ilə göyləri yaydı.
¹⁶ Zə o gurlayanda göydəki sular çağlayır,
 Yer in ucqarlarından buludları yüksəldir,
 Yağış üçün şimşək çaxdırır,
 Anbarlarından külək çıxarır.
¹⁷ Hər kəs ağılsız oldu,
 Bilikləri qalmadı.
 Hər zərgər düzəltməyi bütədən utanacaq,
 Çünki onun tökdüyü büt puçdur,
 Onda nəfəs yoxdur.
¹⁸ Onlar boş şey, masqaraçıların işidir,
 Cəza vaxtı məhv olacaqlar.
¹⁹ Yaquba Nəsim Olan isə onlara
 bənzəməz,
 Çünki irs qəbiləsi ilə birgə
 Hər şeyi yaradan Odur.
 Onun adı Ordular Rəbbidir.

Babilin cəzalanması

²⁰ «Sən mənim toppuzum, döyüş
 silahımsan,
 Səninlə millətləri qırırım,
 Səninlə padşahlıqları məhv edirəm.
²¹ Səninlə atları və süvariləri qırırım,
 Səninlə döyüş arabaları və minicilərini
 qırırım,
²² Səninlə kişi və qadınları qırırım,
 Səninlə qoca və cavanları qırırım,
 Səninlə gənc oğlan və qızları qırırım.
²³ Səninlə çoban və sürüsünü qırırım,
 Səninlə əkinçi və öküzlərini qırırım,
 Səninlə valilərlə vəkilləri qırırım.
²⁴ Amma Babilədə və Xalvey ölkəsində
 yaşayanlara
 Sionda etdikləri bütün pis əməllərinin
 əvəzini
 Gözlərinizin önündə verəcəyəm»
 Rəbb belə bəyan edir.
²⁵ «Budur, sənə qarşıyam,
 Ey həlak edən dağ»
 Rəbb belə bəyan edir.
 «Ey bütün dünyanı həlak edən!
 Sənə əlimi qaldırıb

Qayanın başından yuvarlayacağam,
 Səni yanmış bir dağa çevirəcəyəm.
²⁶ Səndən künc və təməl daşı
 götürməyəcəklər,
 Sən əbədi bir viranə olacaqsan»
 Rəbb belə bəyan edir.
²⁷ «Yer üzündə bayraq qaldırın!
 Millətlər arasında şəypur çalın!
 Millətləri Babilə qarşı döyüşə hazırlayın!
 Urartu, Minni və Aşkenaz
 padşahlıqlarını
 Ona qarşı toplayın.
 Ona qarşı bir sərkərdə təyin edin,
 Üstünə çəyirtkə sürüsü qədər atlar
 göndərin.
²⁸ Millətləri – Midiya padşahlarını,
 Valilərini və bütün vəkillərini,
 Başlıqları altındakı bütün ölkələri
 Babilə qarşı döyüşə hazırlayın!
²⁹ Ölkə titrəyib lərzəyə gəlir!
 Çünki Rəbbin Babilə qarşı niyyəti –
 Oranı sakinsiz bir viranəyə çevirmə
 niyyəti
 Yerinə yetməlidir.
³⁰ Babil döyüşçüləri vuruşmaqdan əl
 çəkdi,
 Öz qalalarında oturdu.
 Gücləri tükəndi,
 Ürkək qadınlara döndülər.
 Yaşadıqları yerlər oda verildi,
 Darvaza sürgüləri qırıldı.
³¹ Qasid qasid dalınca,
 Xəbərçi xəbərçi dalınca qaçıb
 Bu xəbəri Babil padşahına çatdırır:
 «Şəhər hər tərəfdən alındı,
³² Çay keçidləri tutuldu,
 Qamışlıqlar yandırıldı,
 Döyüşçülər çəşqınlığa düşdü».
³³ İsrailin Allahu olan Ordular Rəbbi belə
 deyir:
 «Vaxtı gələndə xırman yeri necə
 tapdalanırsa,
 Babil xalqı da elə olacaq.
 Qısa müddətdən sonra

Onun da biçin zamanı gələcək». ³⁴ «Babil padşahı Navuxodonosor Bizi əzib yedi, Boş bir qaba çevirdi. Canavar kimi uddu, Gözlə yeməklərimizlə qarnını doydurdu. Sonra bizi qusdu. ³⁵ Bizə və əhalimizə qarşı edilən zorakılıq Babilin başına gəlsin» Deyir Sion sakini. «Tökülən qanımızın haqq-hesabı Qoy Xaldeylilərdən soruşulsun» Deyir Yerusəlim.

Rəbbin İsrailə köməyi

³⁶ Buna görə Rəbb belə deyir: «Məhkəmədə işinizə Mən baxacağam, Qisasınızı Mən alacağam. Onun çayını qurudacağam, Bulağının suyunu kəsəcəyəm. ³⁷ Babil daş qalaqlarına, Çaqqal yuvasına dönəcək. Dəhşət hədəfi olacaq, İstehza ilə ona fit çalacaqlar. Orada heç kəs yaşamayacaq. ³⁸ Xalqı cavan aslanlar kimi kükrəyəcək, Şir balaları kimi nərildəyəcək. ³⁹ Ancaq qızısqıdıqları vaxt Ziyafət düzəldib onları sərxoş edəcəyəm. Qoy keflənsinlər, Əbədi yuxuya dalsınlar, Heç vaxt oyanmasınlar» Rəbb belə bəyan edir. ⁴⁰ «Onları quzu, qoç və təkə kimi Kəsməyə aparacağam.

Babilin sonu

⁴¹ Şeşək * necə alındı! Bütün dünyanın qürurlandığı yer Necə dəhşətli hala düşdü. Babil millətlər arasında Necə dəhşətli hala düşdü!

⁴² Babil çay basacaq, Onu gurlayan dalğalar örtəcək. ⁴³ Qəsəbələri viran olacaq, Torpaqları heç kəsin yaşamadığı, Bəşər oğlunun keçmədiyi Quraq bir çölə dönəcək. ⁴⁴ Babildə Bel bütünü cəzalandıracağam, Udduğunu ona qusduracağam. Artıq millətlər oraya axın-axın gəlməyəcək, Babil divarı da yıxılacaq. ⁴⁵ ^aOradan çıx, ey xalqım! Hamınız canınızı qurtarın! Rəbbin qızğın qəzəbindən qaçın! ⁴⁶ Ölkədə eşitdiyiniz şeyiylərə görə Cəsarətinizi itirib qorxmayın. Bir il bir şeyiə gəlir, O biri il başqası. Ölkədə zorakılıq, Başçının başçıya qarşı çıxması barədə Şayiələr yayılır. ⁴⁷ Buna görə də yəqin ki Babilin bütələrini cəzalandıracağım günlər gəlir. Bütün ölkə utandırılacaq, Öldürülənləri onun ortasında yerə səriləcək. ⁴⁸ ^bO zaman yer, göy və onlardakı hər şey Babilin başına gələnlərə sevinəcək. Çünki şimaldan gələn məhv edənlər Ona hücum edəcək» Rəbb belə bəyan edir. ⁴⁹ ^c«İsrailin öldürülənlərinə görə Babil də məhv olmalıdır, Necə ki yer üzündə öldürülən hər kəs Babilə görə məhv oldu. ⁵⁰ Ey qılıncdan qurtulanlar, Qaçın, ləngiməyin! Rəbbi uzaqdan yada salın, Yerusəlim barədə düşünün!» ⁵¹ Biz utandıq, Çünki təhqir eşitdik,

*51:41 Şeşək – bax: 25:26.

^a51:45 Vəhy 18:4

^b51:48 Vəhy 18:20

^c51:49 Vəhy 18:24

Üzümüzü rüsvayçılıq örtüdü.
 Çünki yadellilər Rəbbin məbədinin
 Müqəddəs yerlərinə girdi.
⁵² «Buna görə də bütllərini
 Cəzalandıracağım günlər gəlir,
 Bütün ölkədə yaralılar inildəyəcək»
 Rəbb belə bəyan edir.
⁵³ «Babil göylərə çıxsa da,
 Ucalardakı qalasını möhkəmləndirsə də,
 Məhv edənləri üstünə göndərəcəyəm»
 Rəbb belə bəyan edir.
⁵⁴ «Babildən fəryad,
 Xalq ölkəsindən böyük qırğın səsi
 eşidilir.
⁵⁵ Çünki Rəbb Babil məhv edir,
 Onun hay-küyünü susdurur.
 Düşmənlər dalğaları axar sular kimi
 kükrəyir,
 Səslərinin gurultusu ucalır.
⁵⁶ Çünki Babilə qarşı bir məhv edən
 çıxacaq,
 Döyüşçüləri əsir tutulacaq,
 Kamanları qırılacaq.
 Çünki Rəbb əvəz verən bir Allahdır,
 Mütəlak cəzalandıracaq.
⁵⁷ Babil başçılarını, müdriklərini,
 Valilərini, vəkillərini, döyüşçülərini
 Elə sərxoş edəcəyəm ki,
 Əbədi yuxuya dalacaq,
 Heç vaxt oyanmayacaqlar»
 Adı Ordular Rəbbi olan Padşah belə
 bəyan edir.
⁵⁸ Ordular Rəbbi deyir:
 «Babilin qalın divarları yerlə yeksan
 ediləcək,
 Uca darvazaları oda veriləcək.
 Xalqlar boş-boşuna zəhmət çəkir,
 Ümmətlərin çəkdiyi əziyyət
 Oda təslim ediləcək».

Yeremyanın sözünün Babilə çatması

⁵⁹ Yəhuda padşahı Sidqiyanın
 padşahlığının dördüncü ilində ordu
 təsərrüfatçısı Maxseya oğlu Neriya

oğlu Seraya, Sidqiya ilə birgə Babilə
 gedərkən Yeremya peyğəmbər ona
 bu əmri tapşırtdı. ⁶⁰ Yeremya Babilin
 başına gələcək bütün fəlakətləri, Babil
 barədə yazılmış bütün bu sözləri bir
 tumara yazdı. ⁶¹ Yeremya Serayaya
 dedi: «Babilə çatanda bütün bu sözləri
 oxumağı unutma. ⁶² De ki: “Ya Rəbb,
 buranı dağıdacağını, içində insanın da,
 heyvanın da yaşamayacağını, ölkənin
 əbədi viran qalacağını söylədin”. ⁶³ Bu
 tumarı oxuyub qurtaranda sən ona bir
 daş bağlayıb Fərat çayının ortasına at
 və ⁶⁴ söylə: “Qoy Babil də belə batsın
 və Mənim onun başına gətirəcəyim
 fəlakətdən bir daha çıxa bilməsin, qoy
 onlar taqətdən düşsün”».

Yeremyanın sözləri buraya qədərdir.

Yerusəlimin süqutu

(2Pad. 24:18–25:21)

52 Sidqiya padşah olduğu vaxt
 iyirmi bir yaşında idi və
 Yerusəlimdə on bir il padşahlıq etdi.
 Anası Livnalı Yeremyanın qızı olub adı
 Xamutal idi. ² O, Yehoyaqimin etdiyi
 kimi Rəbbin gözündə pis olan işlər
 gördü. ³ Həqiqətən, Rəbbin qəzəbinə
 görə Yerusəlimin və Yəhudanın
 başına bu iş gəldi. Axırda Rəbb onları
 hüzurundan kənar etdi. Sidqiya Babil
 padşahına qarşı üsyan etdi.

⁴ Sidqiyanın padşahlığının
 doqquzuncu ilində, onuncu ayın onuncu
 günü Babil padşahı Navuxodonosor
 bütün ordusu ilə Yerusəlimin üzərinə
 hücum etdi, oraya qarşı ordugah qurdu
 və ətrafında mühasirə divarları düzəltdi.
⁵ Padşah Sidqiyanın hakimiyyətinin on
 birinci ilinə qədər şəhər mühasirədə
 qaldı. ⁶ Dördüncü ayın doqquzuncu
 günü şəhərdə aclıq elə gücləndi ki,
 ölkə xalqının yeməyə çörəyi qalmadı.
⁷ Həmin vaxt şəhərin divarlarında

^d51:63 Vəhy 18:21

^e52:4 Yez. 24:2

^f52:7 Yez. 33:21

dəlik açıldı. Gecə ikən Xaldeylilər şəhərin ətrafında olanda bütün döyüşçülər padşah bağçasının yanında olan iki divar arasındakı darvazadan qaçıb Arava yoluna çıxdı. ⁸ Ancaq Xaldeylilərin qoşunu padşahı təqib etdi və Yerixo düzənliyində Sidqiyaya çatdı. Sidqiyanın bütün ordusu onu tərk edib dağıldı. ⁹ Padşahı tutub Xamat torpağındakı Rivlaya, Babil padşahının yanına apardılar. Babil padşahı onun haqqında hökm verdi. ¹⁰ O, Sidqiyanın gözü önündə oğullarını öldürdü, sonra bütün Yəhuda başçılarını da Rivlada öldürdü. ¹¹ ^hHəmçinin Sidqiyanın gözlərini çıxartdı, onu qandallayıb Babilə apardı. Babil padşahı onu ölənə qədər zindanda saxladı.

¹² Babil padşahı Navuxodonosorun padşahlığının on doqquzuncu ilində, beşinci ayın onuncu günü Babil padşahına xidmət edən keşikçilər rəisi Nevuzaradan Yerusəlimə gəldi. ¹³ O, Rəbbin məbədinə, padşah sarayına, Yerusəlimdəki bütün evlərə od vurub bütün əsas binaları yandırdı. ¹⁴ Keşikçilər rəisinə tabe olan bütün Xaldey ordusu hər tərəfdən Yerusəlim divarlarını uçurtdu. ¹⁵ Keşikçilər rəisi Nevuzaradan yoxsul adamların bir hissəsini, şəhərdə qalan xalqı, Babil padşahının tərəfinə keçən fərariləri və sağ qalan sənətkarları sürgün etdi. ¹⁶ Ancaq o, bağçılıq, əkinçilik etmək üçün ölkədəki yoxsulların bir hissəsini orada saxladı.

¹⁷ ^hXaldeylilər Rəbbin məbədində olan tunc sütunları, dayaqları və tunc hovuzu parçalayıb tunclarını Babilə apardı. ¹⁸ İbadət zamanı işlədilən qazanları, kürəkləri, maqqaşları, piyalələri, nimçələri və bütün tunc qabları götürüb apardılar. ¹⁹ Keşikçilər rəisi xalis qızıldan və gümüşdən

olan tasları, buxurdanları, piyalələri, qazanları, çıraqdanları, nimçələri, kasaları götürüb apardı. ²⁰ Rəbbin məbədi üçün padşah Süleymanın düzəltdiyi iki sütun, hovuz və altındakı on iki tunc buğa heykəli və dayaqlardan alınan tuncun ağırlığı hesaba gəlməzdi. ²¹ Bir sütunun hündürlüyü on səkkiz qulac idi, dairəsi on iki qulac idi. Hər biri dörd barmaq qalınlığında idi, içləri boş idi. ²² Üzərində tunc bir başlıq var idi. Başlığın hündürlüyü beş qulac idi. Bu başlığın ətrafında hörmə tor və narlar var idi, hamısı tuncdan düzəldilmişdi. O biri sütun da narlarla bəzənmişdi və əvvəlkinə bənzəyirdi. ²³ Yanlarda doxsan altı nar var idi. Başlığı əhatəyə alan hörmə torların üzərində cəmi yüz nar var idi.

²⁴ Keşikçilər rəisi Nevuzaradan başçı kahin Serayanı, başçı kahinin müavini Sefyanı və astana keşikçisi olan üç nəfəri əsir aldı. ²⁵ Şəhərdə qalan döyüşçülərin sərkərdəsini, padşahın məsləhətçilərindən şəhərdə olan yeddi nəfəri, ölkə xalqını orduya yazan sərkərdənin mirzəsini və ölkə xalqından şəhərdə qalan altmış nəfəri əsir tutdu. ²⁶ Keşikçilər rəisi Nevuzaradan onları götürüb Rivlaya, Babil padşahının yanına apardı. ²⁷ Babil padşahı Xamat torpağında olan Rivlada onları öldürdü. Beləcə Yəhuda xalqı öz ölkəsindən sürgün olundu.

²⁸ Navuxodonosorun sürgünə apardığı xalqın sayı belədir: yeddinci ildə üç min iyirmi üç nəfər Yəhudi; ²⁹ Navuxodonosorun padşahlığının on səkkizinci ilində Yerusəlimdən səkkiz yüz otuz iki nəfər; ³⁰ iyirmi üçüncü ilində keşikçilər rəisi Nevuzaradanın sürgün etdiyi yeddi yüz qırx beş nəfər Yəhudi. Ümumilikdə dörd min altı yüz nəfər idi.

Padşah Yehoyakinin azad edilməsi*(2Pad. 25:27-30)*

³¹Yəhuda padşahı Yehoyakinin sürgündə olmasının otuz yeddinci ilində Evil-Merodak Babil padşahı oldu. Həmin ilin on ikinci ayının iyirmi beşinci günü Evil-Merodak Yəhuda padşahı Yehoyakinə mərhəmət göstərərək onu zindandan azad etdi.

³²Onunla mehribanlıqla söhbət etdi və onun üçün özü ilə birgə Babilə olan padşahların taxtından yuxarı bir taxt qoydurdu. ³³Yehoyakin həbsxana paltarlarını əynindən çıxartdı. O yaşadığı müddətdə həmişə Babil padşahının süfrəsində yemək yeyərdi. ³⁴Bütün ömrü boyu ona Babil padşahı tərəfindən öləcəyi günə qədər gündəlik azuqə verilirdi.

MƏRSİYƏLƏR

KITABI

GİRİŞ

«Mərsiyələr» Kitabı beş mərsiyədən ibarətdir. Miladdan əvvəl 586-cı ildə Yerusəlimin dağıdılıb əhalinin əsir aparılmasından sonra bu mərsiyələrin Yeremya peyğəmbər tərəfindən yazıldığı ehtimal olunur. Bu kitabın 1-4-cü fəslə qədər olan hissəsi akrostix şəkildə yazılmışdır, yəni ayələrin sırası ibrani əlifbasının hərfləri ilə başlayır. Yalnız üçüncü fəsildə üç ayə eyni hərflə başlayır.

Bu kitab mərsiyə ruhunda yazılsa da, burada Allaha inam və gələcəyə ümid əhval-ruhiyyəsi də özünü göstərir. Bütün bu dəhşətli hadisələrə baxmayaraq, Yeremya peyğəmbər Allaha sonsuz dərəcədə etibar edib belə deyir:

«Amma bunları yada salarkən
Məndə ümid yaranır.
Rəbbin məhəbbətinə görə məhv
olmadıq,
Çünkü mərhəməti tükənməzdir.
Hər səhər bunlar təzələnin,
Sənin sədaqətin böyükdür.
Öz-özümə deyirəm: “Rəbb mənim
nəsimindir”,
Ona görə Rəbbə ümid bəsləyirəm» (3:21-24).

Miladdan əvvəl 586-cı ildə İsraililərin başına gələn milli fəlakətin xatirinə yəhudilər hər il tutduqları oruc günlərində ibadət zamanı «Mərsiyələr» Kitabından istifadə edirlər.

Kitabın məzmunu:

- 1:1-22 Yerusəlim dərdi
- 2:1-22 Yerusəlimin cəzası
- 3:1-66 Cəza və ümid
- 4:1-22 Dağılmış Yerusəlim
- 5:1-22 Mərhəmət duası

Yerusəlim dərdi

1 Yerusəlim şəhəri necə də boş qalıb,
Bir zaman insanlarla dolu idi,
İndi dul qadına bənzəyir –
Millətlər arasında ulu sayılan,
Ellər arasında mələkə olan,
Bu şəhər nökrəçilik edir.
² Gecələr acı-acı ağlar,
Göz yaşları ilə yanağı islanar,
Məşuqlarının arasında
Ona təsəlli verən yoxdur.
Bütün dostları ona xəyanət etdi, düşmən
oldu.

³ Yəhuda dərdə, ağır zillətə düşüb,
İndi sürgünə gedir.

O, millətlər arasında yaşayır,
O torpaqlarda rahatlıq tapmır,
Yəhuda bu iztiraba düşəndə,
Təqibçilər ona çatdılar.

⁴ Siona gedən yollar yas tutur,
Çünki bayramlarına gələn yoxdur,
Buranın bütün darvazaları kimsəsiz
qalıb,

Kahinləri ah-zar edir.

Bu şəhərin qızları əzab-əziyyət çəkir,
Buranın aqibəti acıdır,

⁵ İndi düşmənlər bu şəhərin üstündə
hökmrandır,

Bu yağılar gör necə firavan yaşayır.

Çox üsyankar olduqlarına görə

Rəbb onları bu zülmə saldı,

Övladları düşmən önündə əsir aparıldı.

⁶ Sion qızının cah-calalı yox oldu,

Onların başçıları otlaqsız maral kimi
oldu,

Onlar təqib edənlərin qarşısından

Taqətsiz qaçırlar.

⁷ Yerusəlim sıxıntı içində avara gəzərkən
Ötən günlərdə olan bütün sərvətini
xatırlayır,

Xalqı düşmənlərinə təslim olanda
köməyinə çatan yoxdur.

Düşmənləri ona baxır,

Yıxılmağına gülür.

⁸ Yerusəlim böyük günah işlətdi,

Ona görə özünü murdar etdi.
 Yerusəlimə hörmət edənlərin hər biri
 İndi ona xor baxır,
 Çünki onu çılpaq görürlər,
 O da üzünü yana çevirib inləyir.
⁹ Ətəyində ləkələr qaldı,
 Sonunu düşünməz oldu,
 Ona görə qorxunc surətdə yıxıldı,
 Ona təsəlli verən yoxdur,
 Ya Rəbb, gör bu əzabımı,
 Çünki düşmən zəfər çaldı.
¹⁰ Onun bütün sərvətini talamaq üçün
 Düşmən əlini uzatdı.
 Göz önündəcə millətlər,
 Camaatın arasına girməsini qadağan
 etdiyini
 Müqəddəs məkanına soxuldu.
¹¹ Oranın bütün xalqı zarıyır, çörək
 axtarır,
 Canlarını taqətə gətirmək üçün
 Sərvətlərinin əvəzinə azuqə alır.
 «Ya Rəbb, indi bax, halımı gör,
 Bir səfilə dönmüşəm».
¹² Ey yoldan keçənlərin hamısı,
 Bu iş sizin üçün boşdurmu?
 Baxın dərdimə, bunun kimisi varmı,
 Mənim başıma gətirilən dərd başqasında
 olarmı?
 Rəbb qəzəbdən alovlananda
 Bu dərdi başıma tökdü.
¹³ Yuxarıdan od göndərdi,
 Sümüklərimədək bu odu yeritdi.
 Ayaqlarım üçün tor qurdu,
 Məni geri qaytardı.
 Gün boyu məni yalnız qoydu, taqətdən
 saldı.
¹⁴ Xudavənd günahlarımı mənə boyun-
 duruq etdi,
 Əli ilə bir-birinə hördü,
 Onları boynuma keçirtirdi,
 Taqətimi tükəndirdi.
 Məni qarşısında dura bilmədiyim
 İnsanlara təslim etdi.
¹⁵ Məni müdafiə edən cəngavərlər vardı,
 Hamısı Xudavənd tərəfindən atıldı.
 Mənə qarşı bir ordu göndərdi,

Seçmə igidlərimi qırıb tapdalatdı.
 Bakirə Yəhuda qızını üzümsixanda əzdi.
¹⁶ Bunlar üçün ağlayıram,
 Gözlərimdən yaş axır.
 Təsəlli verən məndən uzaqdır,
 Məni dirçəldən uzaqdır.
 Övladlarım yalnız qalıb,
 Çünki düşmən zəfər çalıb.
¹⁷ Sion əl açıb,
 Amma ona təsəlli verən yoxdur.
 Rəbb Yaqub nəslinə qarşı bu əmrini
 verib:
 «Qoy qonşuları onun düşməni olsun,
 Çünki Yerusəlim onlar üçün murdar
 əskiyə çevrilib».
¹⁸ Rəbb adildir, mən isə əmrinə qarşı
 çıxdım,
 Ey bütün xalqlar, siz mənə qulaq asın!
 Mənim çəkdiyim bu dərdə baxın,
 Bakirə qızlarım, igidlərim sürgünə
 gedib.
¹⁹ Müttəfiqlərimi çağırdım,
 Lakin məni aldatdılar,
 Kahinlərim, ağsaqqallarım cana gəlmək
 üçün
 Yemək axtardılar,
 Amma şəhərin içindəcə canlarını
 tapşırdılar.
²⁰ Ya Rəbb, bax dara düşmüşəm,
 Canım əzabdan yanır.
 Çox üsyankarlıq etmişəm,
 Buna görə ürəyim üzülür.
 Bayırdakı qılınc məni övladsız qoyur,
 Ölüm evimi içəridən bəzəyir.
²¹ Necə ah-zar çəkdiyimi eşidiblər,
 Amma mənə təsəlli verən yoxdur,
 Düşmənlərim bu əziyyətimdən xəbər
 tutdu,
 Onlar başıma gələnlərə sevinir,
 Elan etdiyini günü yetir!
 Qoy onlar mənim vəziyyətimə düşsün.
²² Etdikləri pislikləri yada sal,
 Üsyankarlığımıza görə mənə etdiyini on-
 lara da et,
 Çox ah-nalə çəkirəm,
 Ürəyim taqətdən düşüb.

Yerusəlimin cəzası

2 Xudavənd Sion qızına qəzəblənərkən
Onu hər tərəfdən qara bulud aldı.
İsrailin əzəmətini göydən yerə tulladı,
Qəzəbləndiyi gün kətlini †xatirindən
çıxardı.

² Xudavənd aman vermədən
Yaqub nəslinin bütün məskənlərini
dağıtdı,

Qəzəbi ilə Yəhuda qızının qalalarını
yıxdı,

Padşahlığı, başçıları yerlə yeksan etdi.

³ Qızğın qəzəbi ilə İsrailin qüvvəsini
kökündən kəsdi,

Düşmən önündə onun üstündən sağ əlini
götürdü.

Sanki Yaqub nəslini hər tərəfdən oda
saldı

Göndərdiyi atəşlə yandırır-yaxdı.

⁴ Düşmən kimi kamanının yayını dartdı,
Yağı kimi sağ əlini qaldırdı,

Gözə xoş görünənləri tamamilə öldürdü.
Qəzəbini Sion qızının çadırına alov kimi
tökdü.

⁵ Xudavənd İsraili uddu,
Onunla düşmən kimi rəftar etdi.
Bütün saraylarını yerlə yeksan etdi,
Qalalarını viran qoydu,
Yəhudanın fəryadını, fəğanını daha da
artırdı.

⁶ Çardağını viranə bağlar tək qırır
tökdü,

Görüş yerlərini xarabalığa çevirdi,
Rəbb Siona bayram və Şənbə günlərini
unutdurdu,

Qəzəbi ilə padşahını, kahinini atdı.

⁷ Xudavənd qurbangahını rədd etdi,
Müqəddəs məkanını tərk etdi.
Saraylarının sədlərini düşmən əlinə
keçirtti,

Onlar bayram günlərində olduğu kimi
Rəbbin məbəhdində haray qopardı.

⁸ Rəbb niyyət etdi ki,

Sion qızının divarlarını dağıtsın.

Ölçü ipini dartıb, dağıtmaq üçün ondan
əl çəkməyəcək.

Qala divarını, səddini, matəmə bürüyüb,
Hamısı qüvvələrini itirib.

⁹ Onun darvazalarını yerə batırdı,
Cəftələrini qırır atdı,

Padşahlarını, başçılarını

Yad millətlərin arasına saldı,

Qanuna əməl edilmir,

Artıq peyğəmbərlərinə Rəbdən görüntü
gəlmir.

¹⁰ Sion qızının ağsaqqalları
susub-dinmir,

Onlar toz-torpaq içində əyləşib,

Başlarına toz töküüb, çul geyib,

Yerusəlimin bakirə qızları başlarını yerə
dikib.

¹¹ Ağlamaqdan gözlərimin nuru gedir,
Canım əzabdan yanır.

Əziz xalqım qırıldığına görə ürüyümdən
qan axır.

Çünkü şəhər meydanlarındakı

Körpələrin, uşaqların huşu başından
çixır.

¹² Şəhər meydanlarında yaralılar kimi
huşunu itirirlər,

Ana qucağında can verirlər.

Analarından soruşurlar:

«Hanı çörək, hanı şərab?»

¹³ Ey Yerusəlim qızı, sənə nə deyim?

Səni kimlə müqayisə edirəm?

Ey bakirə Sion qızı, səni kimə bənzədim?

Bununla mən sənə təsəlli verə bilim?

Çünkü yaran dəniz qədər dərinidir,

Sənə kim şəfa verə bilər?

¹⁴ Sənin üçün görülən görüntülər yalan
oldu,

Peyğəmbərlərin səni aldatdı.

Firavanlığını sənə qaytarmaq üçün

Təqsirlərini üzə çıxartmadılar,

Amma bu peyğəmbərlər səni azdırdı,

Sənin üçün yalandan görüntülər gördü.

¹⁵ Yoldan keçən bütün insanlar

†2:1 Kətil – burada Əhd sandığı ya da Sion dağı mənasında işlənir.

Qarşında əl çalırlar,
Başlarını yelləyib səni fitə basırlar.
Yerusəlim qızına belə deyirlər:
«Bütün dünyanın gözəllik və sevinc
rəmzi olan şəhər budurmu?»

¹⁶ Bütün düşmənlərin səni ələ salır,
Fitə basır, diş qııcıdır,
«Onu udduq,
Bu günün həsrətini çəkdik, axır ki bunu
gördük» deyirlər.

¹⁷ Rəbb Öz iradəsini yerinə yetirdi,
Qədim zamanlarda əmr etdiyi sözü həy-
ata keçirtirdi.

Səni viran qoydu, aman vermədi,
Düşmənlərini sənin halına sevindirdi,
Yağlarını gücləndirdi.

¹⁸ Xalq Xudavəndə ürəkdən fəryad etdi,
Ey Sion qızının divarı!
Qoy gecə-gündüz sənin gözlərindən sel
kimi yaş axsın,

Dincəlmə, aç gözlərini, yumulmasın.

¹⁹ Qalx, gecə fəryad etməyə,
Gecə növbələri başlayarkən
Xudavəndin hüzurunda qəlbini sular
kimi açıb tök.

Əllərini Ona aç, övladlarının sağ qal-
masını dilə,
Onlar hər tin başında acıdan huşunu
itirir.

²⁰ Ya Rəbb, indi bax, xalqının halını gör!
Kiminlə belə rəftar etmişən?
Analar uşaqlarını, əziz balalarını
yesin?

Kahinlər, peyğəmbərlər Xudavəndin
Müqəddəs məkanındamı qətlə
yetirilsin?

²¹ Gənclər, qocalar toz-torpaqda,
küçələrdə yatır.

Bakirə qızlarım, igidlərim qılıncdan
keçirilir.

Qəzəbləndiyin gün onları qətlə
çatdırmısan,

Aman vermədən qırmısan.

²² Qorxuqlarımı hər yandan
çağırımısan,

Elə bil bayrama dəvət etmişən.

Rəbbin qəzəb günündə qaçıb-qurtulan
olmadı,

Onların arasından sağ qalan olmadı,
Sevə-sevə övlad böyütmüşdüm,
Onları düşmənim həlak etdi.

Cəza və ümid

3 Rəbbin qəzəb dəyənəyindən
Mən əzab çəkirim,

² O məni apardı,

İşıqda deyil, qaranlıqda gəzdirdi.

³ Bütün gün – dəfələrlə qaldırıldığı əli
Mənə qarşıdır.

⁴ Ətimi, dərimi çürütdü,

Sümüklərimi sındırdı.

⁵ Məni əzabla, cəfa ilə sarıdı,

Mühasirəyə saldı.

⁶ Çoxdan ölüb-gedənlər kimi

Məni zülmətdə yaşatdı.

⁷ Ətrafımı hər tərəfdən hasara aldı,

Məni zəncirləyib, qaça bilmirəm.

⁸ Fəryad edib mən imdad istəyərkən

O, duamın qarşısına sədd çəkdi.

⁹ Yonma daşlarla yollarımı kəsdi,

Onları dolaşdırdı.

¹⁰ Mənə ayı kimi pusqu düzəldir,

Gizləniib aslan kimi məni güdür.

¹¹ Yoldan sürükləyib məni parçaladı,

Çarəsiz hala saldı.

¹² Kamanının yayını çəkdi,

Məni Özü üçün bir hədəf etdi.

¹³ Çəkib oxdanından ox atdı,

Böyrəyimə sapladı.

¹⁴ Gün boyu xalqımın gülüş hədəfinə
döndüm,

Məzhəkəli nəğmə ilə məni ələ salırlar.

¹⁵ O, acı otlardan mənə doyunca
yedirdi,

Yovşan suyunu içirdi.

¹⁶ Dişlərimi çınqılla qırdı,

Kül içində məni diz çökdürtdü.

¹⁷ Salamətliqdan canımı uzaq etdi,

Yaxşılığını unuttum.

¹⁸ Dedim: «Üzərimdən əzəmətim getdi,
Rəbdən ümidim kəsildi».

¹⁹ Əzabımı və sərgərdanlığımı,

Acı yovşanı və zəhəri yada sal.
²⁰ Daim onları xatırlayıram,
 Ona görə köksümdən ürəyim üzülür.
²¹ Amma bunları yada salarkən
 Məndə ümid yaranır.
²² Rəbbin məhəbbətinə görə məhv
 olmadıq,
 Çünki mərhəməti tükənməzdir.
²³ Hər səhər bunlar təzələnir,
 Sənin sədaqətin böyükdür.
²⁴ Öz-özümə deyirəm: «Rəbb mənim
 nəsimimdir»,
 Ona görə Rəbbə ümid bəsləyirəm.
²⁵ Rəbb Ona güvənənlərə,
 Onu axtaran köüllərə xeyirxahdır.
²⁶ Rəbbə ümid bəsləmək,
 Sakitcə bizə qurtuluş verməsini gö-
 zləmək nə yaxşıdır.
²⁷ Yaxşı olar ki, insan
 Boyunduruğunu gənc yaşından daşısın.
²⁸ Qoy susub tənha otursun,
 Axı Rəbb boynuna boyunduruq salıb.
²⁹ Üzünü yerə sürtsün,
 Bəlkə hələ ümid var.
³⁰ İzin versin, qoy sifətinə vursunlar,
 Qoy ona doyunca böhtan atsınlar.
³¹ Çünki Xudavənd əbədlilik
 Bizi Özündən kənar etməz.
³² Qəm-qüssə versə belə,
 Bol məhəbbətinə görə rəhmə gələr.
³³ Çünki ürəkdən istəyərək bəşər övlad-
 larına əzab verməz,
 Heç kimi kədərləndirməz.
³⁴ Dünyadakı bütün əsirlərin ayaq al-
 tında əzilməsini,
³⁵ Haqq-Taalanın hüzurunda insanın
 Öz haqlarından məhrum olmasını,
³⁶ İnsanın ədalətdən məhrum olmasını
 Xudavənd heç görmürmü?
³⁷ Xudavənd əmr verməsə,
 Kimin dediyi həyata keçər?
³⁸ Həm xeyir, həm də şər,
 Haqq-Taalanın əmri ilə gələr.
³⁹ Öz günahının cəzasından
 Sağ qalan insan niyə şikayətlənir?
⁴⁰ Qoy yollarımıza diqqətlə baxaq,

Rəbbə yenidən üz tutaq.
⁴¹ Göylərdəki Allaha əllərimizi,
 Həm də ürəklərimizi açaq.
⁴² Deyək: «Biz qanunsuzluq və üsyankar-
 lıq etdik,
 Bunu bizə bağışlamadın».
⁴³ Qəzəbə bürünmüşən, bizi təqib
 etmişən,
 Aman vermədən öldürmüşən.
⁴⁴ Özünə buludlardan örtük çəkdin,
 Onların arasından dua keçmir.
⁴⁵ Xalqlar arasında
 Bizi zibilə, tullantıya çevirmişən.
⁴⁶ Bütün düşmənlərimizin bizə qarşı
 Ağızları açıldı.
⁴⁷ Dəhşət və çuxur,
 Məhv və qırğın birlikdə başımıza gəldi.
⁴⁸ Qırılan əziz xalqıma görə
 Gözlərimdən sel kimi yaş axdı.
⁴⁹ Dinmədən, dayanmadan
 Gözlərimdən yaş axacaq,
⁵⁰ Rəbb göylərdən aşağıya baxana qədər,
 Olanları görəne qədər.
⁵¹ Şəhərimdəki hər qızın taleyini
 görərkən
 Ürəyimi kədər bürtüyür.
⁵² Nahaq yerə mənə düşmən olanlar
 Məni quş tək ovladılar.
⁵³ Quyuya salıb məni öldürmək istədilər,
 Daşqalaq etdilər.
⁵⁴ Sular başımdan aşdı,
 Dedim: «Ömrüm sona çatdı».
⁵⁵ Ya Rəbb, ismini
 O quyunun dibindən səslədim.
⁵⁶ «Qulağını tıxama, fəryadımı dinlə»
 deyərkən
 Səsimi eşitdin.
⁵⁷ Səni çağıranda yanıma gəldin,
 Mənə «qorxma» söylədin.
⁵⁸ Ey Xudavənd, mənim əməlimə
 baxdın,
 Həyatımı satın aldın.
⁵⁹ Ya Rəbb, başıma gətirdikləri şəri
 gördün,
 Bu iş barədə hökmünü ver.
⁶⁰ Mənə bəslədikləri kini,

Mənə qarşı qurulan fəndləri gördün.
⁶¹ Ya Rəbb, mənə etdikləri həqarəti eşitdin,
 Əleyhimə fənd qururlar.
⁶² Əleyhdarlarımların pıçılığını,
 Gün boyu mənə qarşı mırılığını eşitdin.
⁶³ Onların oturuşuna-duruşuna bax,
 Onlara məzhəkə nəgməsi olmuşam.
⁶⁴ Ya Rəbb, onların əllərinin əməllərinə görə
 Əvəzini verəcəksən.
⁶⁵ Onların qəlbini inadkar et,
 Qoy lənətin onların üstünə gəlsin.
⁶⁶ Ya Rəbb, qəzəbinlə onları qov,
 Səma altından məhv edib at!

Dağılmış Yerusəlim

4 Qızıl necə də tutqunlaşdı,
 Saf qızıl parılıtdan düşdü.
 Müqəddəs daşlar
 Hər küçə başına dağılmışlar.
² Sion övladları tərəziyə qoyulanda
 Saf qızıldan da qiymətli idi.
 İndi isə onlar saxsı qablara,
 Dulusçunun əl işinə bərabər olublar.
³ Çaqqallar belə, balalarına əmcək verir,
 Onları əmizdirir.
 Əziz xalqım isə insafı atır,
 Səhra dəvəquşlarına oxşayır.
⁴ Südəmər körpənin dili
 Susuzluqdan damağına yapışır.
 Uşaqlar yemək istəyir, verən yoxdur.
⁵ Ən ləziz yeməkləri yeyənlər
 İndi küçələrdə taqətdən düşüblər.
 Al rəngli paltar geyib-böyüyenlər
 Zibillikdə yatırlar.
⁶ Axı əziz xalqımın təqsiri
 Sodomun günahını keçdi,
 Bu şəhər əl toxunmadan
 Bir andaca yerlə yeksan oldu.
⁷ Yerusəlimin başçıları qardan da təmiz
 idi,
 Süddən də bəyaz idi,
 Vücutları qıpqırmızı yaqut kimi idi,

Zahirən göy yaquta bənzəyirdi.
⁸ İndisə üzləri kömür kimi qaralıb,
 Küçələrdə heç birini tanımaq olmur,
 Onlar cılızlaşaraq bir sümük, bir də dəri
 qalıb,
 Ağac kimi quruyub.
⁹ Bu aclığın qurbanındansa
 Qılınc qurbanı olan bəxtiyardır.
 Zəminin məhsulundan məhrum
 olmuşdular,
 Əriyən canlarında can qalmayıb.
¹⁰ Hətta ən qəlbliyümşaq qadınlar
 Öz əlləri ilə balalarını bişirirdi.
 Əziz xalqım qırılarkən
 Balalarının ətini yeyirdi.
¹¹ Rəbb hiddətini boşaltdı,
 Qızğın qəzəbini yağdırdı,
 Sionda alovunu alışırdı,
 Onu təməlinədək yandırır-yaxdı.
¹² Dünyada heç bir padşah inanmazdı ki,
 Yerusəlimin darvazalarından keçib
 Yağılar və düşmənlər
 Bu şəhəri zəbt edə.
¹³ Bu iş şəhərdə salehlərin qanının
 tökülməsi
 Peyğəmbərlərin günahları, kahinlərin
 təqsirləri üzündən oldu,
¹⁴ Kor kimi küçələrdə dolanırdılar,
 Qanla murdar oldular,
 Onların libaslarına belə,
 Kimsə toxuna bilməz.
¹⁵ İnsanlar onlara qışqırır: «Ey murdar-
 lar, rədd olun!
 İtilin buradan, bizə dəyməyin, rədd
 olun!»
 Onlar qaçqın, sərgərdan dolanarkən
 Başqa millətlər deyir: «Bunlar burada
 qalmasın!»
¹⁶ Rəbb Özü onları pərən-pərən saldı,
 Onlara yenidən baxmaz,
 O daha kahinlərə hörmət etmir,
 Ağsaqqallara xeyirxahlıq göstərmir.
¹⁷ Hər an boş yerə yardım gözləməkdən
 Gözlərimiz taqətdən düşdü,

Bizi qurtara bilməyən milləti
 Hey gözlədik, gəlmədi.
¹⁸ Ardımızca düşmən düşüb,
 Küçələrdə gəzə bilmirik.
 Sonumuz çatdı, günlərimiz bitdi,
 Aqibətimiz sona yetdi.
¹⁹ Bizi təqib edənlər
 Göylərdəki qartallardan sürətlidirlər,
 Dağlarda ardımızca düşdülər,
 Pusqu qurub səhrada gözlədilər.
²⁰ Rəbbin məsh etdiyi, həyatımızın
 nəfəsi
 Onların xəndəklərində yaxalandı,
 Halbuki deyirdik: «Onun kölgəsində
 Millətlərin içində yaşayacağıq».
²¹ Ey Us ölkəsində yaşayan Edom xalqı,
 Sevin, fərəhlən!
 Sən də bu kasadan içəcəksən,
 Sərxoş olub, çılpaq qalacaqsan.
²² Ey Sion qızı, təqsirinin cəzası sona
 çatdı,
 Rəbb səni bir daha sürgünə
 göndərməyəcək,
 Ey Edom xalqı, təqsirini cəzasına
 çatdıracaq,
 Günahlarını meydana çıxaracaq.

Mərhəmət duası

5 Ya Rəbb, başımıza gələni yada sal
 Gör bu xəcalətimizi, buna nəzər sal.
² İrs torpağımız yadellilərin əlinə keçib,
 Evlərimiz əcnəbilərə verilib.
³ Atalarımız öldü, yetim qaldıq,
 Analarımız dul qaldı.
⁴ Suyumuzu pulla alıb içirik,
 Pulla odun almağa məcburuq.
⁵ Bizi qovub başımızdan basırlar,
 Yorulmuşuq, bizi rahat qoymurlar.
⁶ Doyunca çörək yemək üçün
 Misirə, Aşşura əl açmışıq.
⁷ Ata-babalarımız günah işlədərək keçib-
 getdi,

Təqsirlərinin cəzası üstümüzə yükləndi.
⁸ Qullar bizə hökmran olub,
 Bizi onların əlindən qurtaran yoxdur.
⁹ Çöldəki qılınca görə,
 Canımız bahasına çörək qazanırıq.
¹⁰ Aclıq bizi yandırır-yaxdığına görə
 Dərimiz qaralıb, kürəyə bənzəyir.
¹¹ Sionda qadınlar,
 Yəhuda səhərlərindəki bakirə qızlar
 zorlanır.
¹² Başçılar əllərindən asılıb,
 Ağsaqqallar hörmətdən düşüb.
¹³ Məcburiyyət qarşısında cavanlar əl
 dəyirmanını çəkir,
 Oğlanlar odun yükləri altında
 səndələyir.
¹⁴ Şəhər darvazasında ağsaqqallar
 oturmur,
 Gənclər çalğı alətlərində çalmır.
¹⁵ Ürəyimizdən şadlıq çəkilib,
 Oyunlarımız yasa çevrilib.
¹⁶ Başımızın tacı düşüb,
 Vay halımıza! Çünki günah işlətməmişik.
¹⁷ Buna görə ürəklərimiz çəkilib,
 Gözlərimiz qaralıb,
¹⁸ Çünki Sion dağı viran qalıb,
 Üstündə tülkülər gəzib-dolaşır.
¹⁹ ^kSən isə, ya Rəbb, əbədi hökmransan,
 Nəsildən-nəslə qədər taxtında
 oturacaqsan.
²⁰ Uzun zamandan bəri niyə bizi bu
 qədər tərək etməsən?
 Niyə bizi bu qədər uzun müddətə tərək
 etməsən?
²¹ Ya Rəbb, bizi Öztinə qaytar,
 Təzədən əvvəlki günlərimizə qayıdaq!
²² Yoxsa hüzurundan bizi tamamilə
 atmısan,
 Bizə qarşı hədsiz qəzəblənmişən?

YEZEKEL

PEYĞƏMBƏRİN KİTABI

GİRİŞ

Yezekele peyğəmbər miladdan əvvəl 593-571-ci illərdə peyğəmbərlik edirdi. O, Babilə sürgündə yaşayırdı. Onun sözləri həm sürgündə yaşayan həmvətənlərinə, həm də Yerusəlim əhalisinə aid idi. «Yezekele» Kitabında təsvir olunan vacib hadisələr bunlardır:

Allah Yezekele peyğəmbər olmağa çağırır. Sonra o, insanların üzərinə gələn Allah cəzası, Yerusəlimin süqutu və dağıdılması barədə xəbərdarlıq edir.

Yezekele Allahın xalqına zülm edən millətlərin Onun tərəfindən mühakimə edilməsi barədə peyğəmbərlik edir. Lakin Allah sədaqətli, buna görə də Yerusəlimin süqutu və dağıdılmasından sonra İsrail xalqına təsəlliverici sözlər və gələcəyə parlaq ümid verir.

Kitabın məzmunu bir qədər çətin anlaşılır, çünki onun bir hissəsini görüntülər təşkil edir.

Bu kitabda həm də bərpa olunmuş məbəd və İsrail Yezekele təsvirində böyük maraq doğurur. Yezekele böyük imana malik idi. O, ürəklərin və ruhani vəziyyətin yeniləşməsinin zəruriliyini, hər insanın öz günahlarına görə məsuliyyət daşmasını vurğulayırdı. Yezekele xalqın həyatının yeniləşməsi barədə car çəkirdi. O, kahin və peyğəmbər kimi məbədin bərpa olunmasına və İsrailin qanuna uyğun pak olmasına ehtiyac duyurdu.

Kitabın məzmunu:

1:1–3:37 Allah Yezekele peyğəmbər olmağa çağırır

4:1–24:27 Yerusəlimin süqutu və dağıdılması barədə xəbərdarlıq

25:1–32:32 Allahın millətlər üzərində məhkəməsi

33:1–37:28 Allahın Öz xalqına vədləri

38:1–39:29 Qoqa qarşı peyğəmbərlik

40:1–48:35 Gələcək məbəd və ölkə barədə görüntü

Yezekele ilk görüntüsü

1 Otuzuncu ildə,³ dördüncü ayın beşinci günü mən Kevar çayı sahilində, sürgündə yaşayanlar arasında olanda göylər açıldı və Allahdan gələn görüntüləri gördüm. ²Padşah Yehoyakinin sürgün olunmasının beşinci ilində, həmin ayın beşinci günü ³Xalvey ölkəsində, Kevar çayı sahilində Buzinin oğlu kahin Yezekele Rəbbin sözü nazil oldu. Orada Rəbbin əli onun üzərində idi.

⁴Mən gördüm ki, budur, şimaldan çovğun yeli və dayanmadan şimşək çaxan böyük bir bulud gəlir. Onun ətrafında parıltı var idi, ortasında isə od içində kükrəyən metal kimi bir şey var idi. ⁵Ən ortasında canlı məxluq bənzəyən dörd varlıq mövcud idi. Onların görünüşü insana bənzəyirdi. ⁶Hər birinin dörd üzü və dörd qanadı var idi. ⁷Onların bacağıları düz idi. Ayaqları dana ayaqlarına oxşayırdı və cilalanmış tunc kimi parıldayırdı. ⁸Dörd yanlarında, qanadları altında insan əlləri var idi. Dördü də üzlərə və qanadlara malik idi. ⁹Onların qanadları bir-birinə toxunurdu. İrəli gedərkən sağa-sola dönmürdülər, hər biri üz tutduğu tərəfə irəliləyirdi.

¹⁰Onların dörd tərəfə yönələn üzlərinin bənzəyişi belə idi: qabaq tərəfdə insan üzü, sağ tərəfdə aslan

³1:1 Otuzuncu ildə – yaxud otuz yaşında ikən.

¹1:1 Vəhy 19:11 ^m1:2 2Pad. 24:10-16; 2Saln. 36:9-10 ⁿ1:5 Vəhy 4:6

^o1:10 Yez. 10:14; Vəhy 4:7

üzü, sol tərəfdə öküz üzü, arxada isə qartal üzü var idi. ¹¹ Onların üzləri və qanadları yuxarıya doğru açılmışdı. Hər canlının iki qanadı yanda o biri canlının qanadına toxunur, iki qanadı da bədənlərini örtürdü. ¹² Hər biri üz tutduğu tərəfə irəliləyirdi. Ruh hara gedirdisə, onlar da ora gedirdi. İrəli gedərkən sağa-sola dönmürdülər. ¹³ ^pBu canlılar görünüşcə yanar köz kimi, məşəl kimi bir şeyə bənzəyirdi. Canlı məxluqların arasında od hərəkətdə idi. Od parıldayırdı və ondan şimşək çaxırdı. ¹⁴ Canlı məxluqlar şimşək çaxan kimi cəld o tərəf-bu tərəfə hərəkət edirdi.

¹⁵ ^qMən canlı məxluqlara baxıb gördüm ki, hər birinin yanında yerə dəyən bir təkər var. ¹⁶ Təkərlərin görünüşü və quruluşu belə idi: onlar sarı yaqut kimi parıldayırdı və dördü də bir-birinə oxşayırdı. Onların görünüşü və quruluşu elə idi ki, sanki bir təkər o biri təkər içində yerləşmişdi. ¹⁷ Getdikləri zaman dörd tərəfə də gedə bilirdilər. İrəli gedərkən sağa-sola dönmürdülər. ¹⁸ ^rTəkərlərin sağanaqları hündür və qorxunc idi. Dördünün də sağanaqları hər tərəfdən gözlərlə dolu idi. ¹⁹ Canlı məxluqlar irəlilədikcə təkərlər də yanında fırlanır, canlı məxluqlar yerdən qalxdıqca təkərlər də qalxırdı. ²⁰ Ruh hara gedirdisə, onlar da ora gedirdi, təkərlər də onlarla bərabər qalxırdı, çünki canlı məxluqların ruhu təkərlərdə idi. ²¹ Onlar irəliləyəndə bunlar da irəliləyirdi, onlar dayananda bunlar da dayanırdı. Onlar yerdən qalxanda yanlarındakı təkərlər də qalxırdı, çünki canlı məxluqların ruhu təkərlərdə idi.

²² ^sYuxarı tərəfdə, canlı məxluqların başı üzərində büllur kimi parıldayan

göy qübbəsinə oxşayan qorxunc bir şey uzanırdı. ²³ Qübbənin altında hər canlı məxluq qanadlarını yanındakılara doğru uzadır, başqa iki qanadla da bədənini örtürdü. ²⁴ ^tOnlar irəlilədikləri zaman qanadlarının gurultusunu eşitdim: sanki gur suların səsi, Külli-İxtiyarın sədası, güclü gurultu, qoşunun tappılıtsı gəlirdi. Onlar dayandıqları zaman qanadlarını endirirdi. ²⁵ Onlar qanadları enmiş halda dayanarkən başları üzərindəki qübbədən bir səs gəldi. ²⁶ ^uBaşları üzərindəki qübbənin üstündə sanki göy yaqutdan düzəldilmiş taxta oxşar bir şey var idi. Yüksəkdə, taxta oxşayan şeyin üzərində insana bənzər bir Şəxs var idi. ²⁷ ^vMən gördüm ki, Onun belindən yuxarı hissəsi kükrəyən metala oxşayır, içi isə hər tərəfdən alov kimi idi. Mən Onun belindən aşağı görünüşünü də gördüm: sanki bir alov idi və ətrafında parıltı var idi. ²⁸ Yağış günü buludda olan göy qurşağının görünüşü necə olursa, hər tərəfdən gələn parıltının görünüşü də elə idi. Bu, Rəbbin izzətinə bənzər bir görüntü idi.

Bunu görəndə mən üziüstə yerə yığıldım və danışan bir Şəxsin səsini eşitdim.

Allahın Yezekelə çağırışı

2 O mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, ayağa qalx, Mən sənənlə danışıcağam». ² O mənənlə danışarkən Ruh daxilimə girdi və məni ayağa qaldırdı. Mənənlə danışan bir Şəxsin səsini eşitdim. ³ O mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, səni Mənə qarşı üsyan edən İsrail övladlarının – üsyankar bir millətin yanına göndərirəm. Onlar ataları ilə birgə bu günə qədər Mənə qarşı üsyan edir. ⁴ Səni yanlarına göndərəcəyim xalq dikbaş və inadkardır. Sən onlara deyəcəksən: “Xu-

^p1:13 Vəhy 4:5

^q1:15 Yez. 10:9-13

^r1:18 Vəhy 4:8

^s1:22 Vəhy 4:6

^t1:24 Vəhy 1:4-15; 19:6

^u1:26 Yez. 10:1; Vəhy 4:2-3

^v1:27 Yez. 8:2

davənd Rəbb belə deyir!”⁵ İstəyirlər sənə qulaq assınlar, istəyirlər yox, çünki onlar üsyankar bir xalqdır. Ancaq bilsinlər ki, aralarında bir peyğəmbər var.

⁶Ancaq, ey bəşər oğlu, sən qanqallar və tikanlar arasında olsan da, əqrəblər içində otursan da, o adamlardan qorxma, onların sözlərindən çəkinmə. Üsyankar bir xalq olsalar da, onların sözlərindən çəkinmə, onlardan qorxma. ⁷Sən onlara Mənim sözlərimi söylə, istəyirlər sənə qulaq assınlar, istəyirlər yox, çünki onlar üsyankardır.

⁸Ey bəşər oğlu, sənə Mənim söylədiklərimə qulaq as, bu üsyankar xalq kimi sən də üsyankar olma. Ağzını aç və Mənim sənə verəcəyim şeyi ye». ⁹Mən baxıb gördüm ki, mənə tərəf bir əl uzandı və əlin içində bir tumar var. ¹⁰O, tumarı qabağında açdı. Tumarın önü və arxası yazılı idi, üzərində «mərsiyə, matəm, bəla» sözləri yazılmışdı.

3^xO yenə mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, aldığı şeyi – bu tumarı yeyib get və İsrail nəslinə söylə». ²Onda mən ağzımı açdım və O, tumarı mənə yedirdi. ³Sonra mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, mədəni bununla doldur, sənə verdiyim bu tumarla qarnını doydur». Mən yedim, ağzım bal kimi şirin oldu.

⁴O mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, qalx, İsrail nəslinin yanına get və sözlərimi onlara söylə. ⁵Sən ləhcəsi, danışığı anlaşılmaz, dili çətin olan bir xalqın yanına deyil, İsrail nəslinin yanına göndərilirsən, ⁶ləhcəsi, danışığı anlaşılmaz, dili çətin olan çoxlu xalq arasına göndərilirsən. Əgər Mən səni onların yanına göndərsəydim, onlar sənə qulaq asardı. ⁷Ancaq İsrail nəslinə sənə qulaq asmaq istəməyəcək, onlar Mənə də qulaq asmaq istəmir, çünki bütün İsrail nəslinə inadkar və dikbaşdır. ⁸Bax Mən səni də onlar kimi inadkar edəcəyəm, on-

lar kimi dikbaş edəcəyəm. ⁹Sənin inadını çaxmaq daşından möhkəm olan almaz kimi möhkəm edəcəyəm. Üsyankar bir xalq olsalar da, onlardan qorxma, qarşılarında vahiməyə düşmə».

¹⁰O yenə mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, Mənim dediyim bütün sözləri ürəyində saxla və qulaqlarınla eşit. ¹¹Qalxıb sürgün olunmuş soydaşlarının yanına get, onlarla danışıb söylə: “Xudavənd Rəbb belə deyir!” Onlar istəyirlər sənə qulaq assın, istəyirlər yox».

¹²Sonra Ruh məni yuxarı qaldırdı və arxamdan böyük bir gurultu eşitdim: «Rəbbin izzətinə Öz yerində alqış olsun». ¹³Canlı məxluqların qanadları birbirinə toxunduqca onların səsinə, yanlarındakı təkərlərin şaqqıltısını – böyük gurultunu eşitdim. ¹⁴Ruh məni yuxarı qaldırdı və götürüb apardı. Mən də kədərli və acıqlı halda getdim. Rəbb əlini mənim üzərimdə möhkəm tutmuşdu. ¹⁵Mən Tel-Avivdə olan sürgün olunmuş adamların – Kevar çayının sahilində yaşayanların yanına gəldim və onların yaşadıkları yerdə qaldım. Orada onların arasında yeddi gün çaşqınlıq içində yaşadım.

Rəbb Yezekeli İsrailə gözətçi qoyur

¹⁶Yeddi gün keçdikdən sonra mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ¹⁷«Ey bəşər oğlu, səni İsrail nəslinə gözətçi qoydum. Sən sözü ağzımdan eşidəndə Mənim adımdan onlara xəbərdarlıq et. ¹⁸Mən pis adama “hökmən öləcəksən” dediyim zaman sən ona xəbərdarlıq etməsən, həyatı qurtulsun deyə pis adamı öz şəxəmələndən döndərmək üçün xəbərdarlıq sözü söyləməsən, onda o pis adam öz təqsiri içində öləcək, lakin onun qanı üçün məsuliyyəti Mən sənə üzərinə qoyacağam. ¹⁹Ancaq sən pis adama xəbərdarlıq etsən, o isə pisliliyindən və şəx-

əməmindən dönməsə, öz təqsiri içində öləcək, lakin sən bunun məsuliyyətindən qurtarmış olursan.

²⁰ Əgər bir saleh adam öz salehliyindən dönüb pislik etsə və Mən onun qarşısına maneə qoysam, o öləcək. Ona xəbərdarlıq etmədiyim üçün o adam öz günahı içində öləcək və etdiyi saleh əməlləri hesaba alınmayacaq, lakin onun qanı üçün məsuliyyəti Mən sənə üzərinə qoyacağam. ²¹ Ancaq günah etməməsi üçün saleh adama xəbərdarlıq etsən və o günah etməsə, hökmən yaşayacaq, çünki xəbərdarlığı qəbul etmişdir, sənə məsuliyyətdən qurtarmış olursan».

²² Orada Rəbbin əli mənim üzərimdə idi. O mənə dedi: «Qalx, düzənlə çıx, Mən sənə orada danışacağam». ²³ Mən qalxıb düzənlə çıxdım. Orada da Kevar çayının sahilində gördüyüm izzət kimi Rəbbin izzəti durmuşdu. Mən üzüstə yığıldım. ²⁴ Ruh daxilimə girdi və məni ayaq üstə qaldırdı. O mənimlə danışdı belə dedi: «Get, evində qapını arxadan bağla. ²⁵ Ey bəşər oğlu, sənə kəndir vuraçaqlar, səni kəndirlərlə bağlayacaqlar, daha xalqın arasında gözə bilməyəcəksən. ²⁶ Dilini damağına yapışdıracağam və sən lal olacaqsan, üsyankar bir xalq olsalar da, onları məzəmmət edə bilməyəcəksən. ²⁷ Yalnız Mən sənə danışmağa başlayanda dilini açacağam, sən də onlara deyəcəksən: “Xudavənd Rəbb belə deyir”. Qoy eşitmək istəyən eşitsin, eşitmək istəməyən eşitməsin, çünki onlar üsyankar bir xalqdır.

Yerusəlimin mühasirəsinin təsviri

4 Sən ey bəşər oğlu, özün üçün bir kərpic götür və onu qarşına qoyub üstündə Yerusəlim şəhərini təsvir et. ² Onu mühasirəyə al, önündə mühasirə divarı tik, qarşısında torpaq qalağı düzəlt, ətrafında ordugahlar qur və ona qarşı hər tərəfdən qoçbaşı alətləri qoy.

³ Bir dəmir sac götürüb onu dəmir divar olmaq üçün özünə şəhərin arasına qoy və üzünü ona çevir. Şəhər mühasirədə olacaq və sən onu mühasirəyə al. Bu, İsrail nəslinə bir əlamət olacaq.

⁴ Sən sol yanın üstünə uzan və İsrail nəslinin cəzasını öz üzərinə götür, o tərəfə uzandığın günlərin sayına görə onların cəzasını çəkəcəksən. ⁵ Mən onların cəza illərinin sayı qədər sənə üçün gün ayırdım. Beləcə üç yüz doxsan gün İsrail nəslinin cəzasını çəkəcəksən. ⁶ Bunu etdikdən sonra bu dəfə sağ yanın üstündə uzan və Yəhuda nəslinin cəzasını çək. Sənə üçün qırx gün – hər il üçün bir gün ayırdım. ⁷ Üzünü Yerusəlimin mühasirəsinə çevir, çılpaq qolunu qaldırıb ona qarşı peyğəmbərlik et. ⁸ Bax Mən səni kəndirlə bağlayacağam və təsvir etdiyim mühasirə günləri qurtarmayınca bir yanından o biri yanın üstünə çevrilə bilməyəcəksən.

⁹ Sən buğda, arpa, paxla, mərci, darı və pərinc götürüb onları bir qaba qoy. Onlardan özünə çörək yap. Bir yanın üstünə uzandığın üç yüz doxsan gün ərzində onu ye. ¹⁰ Gündəlik yeməyinin çəkisi iyirmi şekel olacaq, onu müəyyən vaxtlarda ye. ¹¹ Həmçinin suyu da ölçü ilə – bir hinin altıda biri qədər iç, onu da müəyyən vaxtlarda iç. ¹² Ondən arpa kökəsi düzəldərək hamının gözü qabağında insan nəcisinə od vurub üstündə bişirib ye». ¹³ Rəbb yenə dedi: «Bax İsrail övladları da aralarına sürgün edəcəyim millətlərin içində beləcə murdar yemək yeyəcək». ¹⁴ Mən dedim: «Aman, ya Xudavənd Rəbb! Mən heç vaxt murdar olmamışam. Cavanlığım-dan indiyə qədər nə leş, nə də heyvan parçalamış ət yemişəm, bir murdar ət mənim ağızıma dəyməyib». ¹⁵ O mənə dedi: «Yaxşı, Mən insan nəcisini mal təzəyi ilə əvəz edirəm. Çörəyini onun üstündə bişir». ¹⁶ Yenə mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, Mən Yerusəlimdən çörəyin

kökünü kəsəcəyəm. Çörəyi dərd içində çəki ilə yeyəcəklər, suyu da çəşqınlıq içində ölçü ilə içəcəklər. ¹⁷Çünkü çörəyə və suya möhtac olacaqlar. Hər kəs çəşqınlığa düşərək öz təqsiri içində əriyib yox olacaq.

5 Sən ey bəşər oğlu, bir iti qılnc götürüb ondan dəllək ülgücü kimi istifadə et, onu başına və saqqalına çək. Sonra bir tərəzi götür və qırxdığın tükləri hissələrə ayır. ²Onların üçdə birini şəhərin mühasirə vaxtı qurtaranda şəhərin ortasında odda yandırar, üçdə birini götürüb şəhərin ətrafında doğrayar, üçdə birini isə küləyə sovurarsan, Mən də onların arxasınca qılnc çəkəcəyəm. ³Tüklərin bir azını da götürüb paltarının ətəyinə bağlayarsan. ⁴Onlardan bir qədər də götürüb odun içinə atar və onları odda yandırarsan. Bundan bütün İsrail nəslinin üstünə od yağaçaq».

⁵Xudavənd Rəbb belə deyir: «Bu, Yerusəlimdir. Mən onu millətlərin, ətrafında olan ölkələrin arasında yerləşdirdim. ⁶Onun xalqı isə başqa millətlərdən, ətrafındakı ölkələrdən də çox pislik edərək hökmlərimə və qaydalarım qarşı üsyan etdi, çünki hökmlərimi rədd etdilər, qaydalarım əməl etmədilər». ⁷Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: «Siz ətrafınızda olan millətlərdən də çox azğınlıq etdiniz, qaydalarım əməl etmədiniz, hətta ətrafınızda olan millətlərin hökmlərinə görə də davranmadınız».

⁸Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: «Budur, Mən Özüm də sənə qarşı durmuşam və başqa millətlərin gözü qabağında səni cəzalandıracağam. ⁹Bütün iyrənc işlərindən ötrü indiyə

qədər etmədiyim və bundan sonra da bir daha etməyəcəyim şeyi sənə başına gətirəcəyəm. ¹⁰Buna görə də sənə torpağında atalar oğullarını, oğullarsa atalarını yeyəcək. Səni cəzalandıracağam, salamat qalanlarının hamısını hər tərəfə sovuracağam».

¹¹Xudavənd Rəbb bəyan edir: «Buna görə də, Varlığuma and olsun, bütün iyrənc və murdar şeylərinlə Müqəddəs məkanımı murdarladığın üçün Mən hökmən səni qırıb-çatacağam, sənə yazığım gəlməyəcək və rəhm etməyəcəyəm. ¹²Sənə əhalinin üçdə biri vəbadan öləcək, sənə üçdə biri acliqdan tələf olacaq, üçdə biri ətrafında qılnc ilə həlak olacaq, üçdə birini isə hər tərəfə sovurub arxalarınca qılnc çəkəcəyəm.

¹³Beləcə hədsiz qəzəbimi göstərəcəyəm, onların üzərində qızğınlığımı söndürüb sakitləşəcəyəm. Onlara hədsiz qəzəbimi göstərəndə biləcəklər ki, Mən Rəbb qısqanclıqdan onlara belə söylədim. ¹⁴Ətrafında olan millətlər arasında, yoldan keçən hər kəsin gözü önündə səni viranəliyə və rüsvayçılıq hədəfinə çevirəcəyəm. ¹⁵Qəzəb və hiddətimlə, qızgın məzəmmətlərimlə səni cəzalandırarkən ətrafında olan millətlər üçün rüsvayçılıq, təhqir, ibrət və dəhşət hədəfi olacaqsan. Mən Rəbb bunu söylədim. ¹⁶Mən sizi məhv etmək üçün üstünüzdə acliqın amansız oxlarını göndərəcəyəm. Aranızda acliğı gücləndirəcəyəm və çörəyin kökünü kəsəcəyəm. ¹⁷Üstünüzdə acliq və vəhşi heyvanlar göndərəcəyəm, sizi uşaqlarınızdan məhrum edəcəklər. Aranızdan vəba və tökülən qan keçəcək, üstünüzdə qılnc gətirəcəyəm. Mən Rəbb bunu söylədim».

Bütpərəstliyin pislənilməsi

6 Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²«Ey bəşər oğlu, üzünü İsrail dağlarına çevir və onların əleyhinə peyğəmbərlik edib ³söylə ki, ey İsrail dağları, Xudavənd Rəbbin sözünü dinləyin, dağlara, təpələrə, vadilərə və dərələrə Xudavənd Rəbb belə deyir: «Baxın Mən üstünüzə qılinc gətirəcəyəm və səcdəgahlarınızı məhv edəcəyəm. ⁴Qurbangahlarınız xarabalığa çevriləcək, buxur qurbangahlarınız sındırılacaq. Öldürülmüş adamlarınızı bütlərinizin qabağına atacağam. ⁵İsrail övladlarının cəsədlərini bütlərin qarşısında yerə sərəcək, sümüklərinizi qurbangahlarınızın ətrafına səpələyəcəyəm. ⁶Məskən saldıgınız bütün yerlərdə şəhərlər viran olacaq, səcdəgahlar dağıdılacaq ki, qurbangahlarınız xarabalığa və viranəliyə çevrilsin, ⁷bütləriniz sındırılıb yox edilsin, buxur qurbangahlarınız kəsilsin və düzəltdiyiniz şeylər yer üzündən silinsin. ⁷Aranızda öldürülənlər yerə sərəcək. Onda biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm.

⁸Lakin Mən bəzilərinizi sağ buraxacağam. Ölkələr arasına səpələndiyiniz zaman millətlər içində qılincdan qaçıb-qurtaranlarınız olacaq. ⁹Sizin qaçıb-qurtaranlarınız aralarına sürgün edildikləri millətlər arasında Məni yada salacaq. Mənə xəyanət edən ürəklərinə, bütlərə dikkəkləri xəyanətkar gözlərinə görə pərt oldum. Etdikləri pisləklərdən, bütün iyrənc işlərindən ötrü öz-özlərindən ikrah edəcəklər. ¹⁰Onda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm və onların başına bu bəlanı gətirəcəyimi nahaq yerə söyləməmişəm».

¹¹Xudavənd Rəbb belə deyir: «Əllərini bir-birinə vur, ayaqlarını yerə çırpıb söylə ki, İsrail nəslinin bütün pis və iyrənc işlərinə görə on-ların halına! Çünki qılincdan, aclıqdan və vəbadan həlak olacaqlar. ¹²Uzaqda olan vəbadan öləcək, yaxında olan qılinc-la həlak olacaq, mühasirə zamanı sağ qalan aclıqdan öləcək, Mən onlara həd-siz qəzəbimi göstərəcəyəm. ¹³Öz bütləri arasında, qurbangahların ətrafında, hər yüksək təpədə, hər dağın zirvəsində, hər kölgəli ağac altında, sıx yarpaqlı hər palıd ağacı altında, bütün bütlərinə ətirli buxur təqdim etdikləri yerlərdə on-ların həlak olanları yerə sərəcək. Onda biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm. ¹⁴Onlara qarşı əl qaldıracağam, səhradan Divlaya doğru yaşadıkları bütün yerlərdə ölkəni xaraba və sakinsiz qoyacağam. Onda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm».

İsrailin aqibəti

7 Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²«Sən ey bəşər oğlu, Xudavənd Rəbb İsrail torpağına belə deyir: «Axırı çatdı, ölkənin dörd tərəfinin axırı çatdı. ³İndi sənin axırın çatdı. Qəzəbimi sənə üstünə göndərəcəyəm, öz əməllərinə görə sənə cəzalandıracağam, bütün iyrənc işlərinin əvəzini başına gətirəcəyəm. ⁴Sənə yazığım gəlməyəcək və rəhm etməyəcəyəm, öz əməllərinə görə sənə cəzalandıracağam, iyrənc işlərinin əvəzini alacaqsan. Onda biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm».

⁵Xudavənd Rəbb belə deyir: «Budur, bir bəla, tayı olmayan bir müsibət gəlir. ⁶Axırın çatıb, axırın çatıb, sənə qarşı qalxır. Budur, tezliklə gəlir! ⁷Ey ölkənin sakini, qiyamət günün çatdı, vaxt gəldi, gün yaxındadır. Dağların üstündən sevinc nidası deyil, çaxnaşma

⁶6:6 Xarabalığa və viranəliyə çevrilsin – arami, süryani və latın tərcümələrində belədir, ibrani mətnində isə xarabalığa çevrilsin və təqsirkar çıxarılıns.

səsi gəlir. ⁸ Tezliklə qızgınlığımı üstünə tökəcəyəm, sənə qarşı qəzəbimi bütünlüklə göstərəcəyəm, öz əməllərinə görə səni cəzalandıracaq, bütün iyrənc işlərinin əvəzini başına gətirəcəyəm. ⁹ Sənə yazığım gəlməyəcək və rəhm etməyəcəyəm, öz əməllərinə görə səni cəzalandıracağam, iyrənc işlərinin əvəzini alacaqsan. Onda biləcəksiniz ki, zərbə vuran Mən Rəbbəm.

¹⁰ Budur o gün! Gün gəldi, sənin qiyamət günün çatdı: əsa çiçəkləndi, qürur gül açdı. ¹¹ Zorakılıq çoxalıb pisliyin əsası oldu. Buna görə də xalqdan, onların izdihamından, var-dövlətindən və əzəmətindən əsər-ələmət qalmayacaq. ¹² Vaxt gəldi, gün yaxınlaşdı. Alıcı sevinməsin, satıcı heyfəsilənməsin, çünki bütün kütlənin üstünə qəzəb yağacaq. ¹³ Hətta onlar yaşasalar da, satıcı satdığı torpağa qayıtmayacaq, çünki onların bütün camaatına aid olan bu vəhy hədəfindən dönməyəcək. Heç kəs təqsiri ilə həyatını davam etdirə bilməyəcək.

¹⁴ Şeypur çalındı və hər şey hazırlandı, ancaq müharibəyə gedən yoxdur. Çünki qəzəbim bütün camaatın üstünə yağacaq. ¹⁵ Bayırda qılınca, içəridə vəba və aclığa tuş gələcəklər, çöldə olan qılıncdan öləcək, şəhərdə olanı aclıq və vəba yeyəcək. ¹⁶ Sağ qalanları qaçıb-qurtulsa da, dərələrdəki göyərçinlər kimi dağlarda yaşayacaq, hər kəs təqsirindən ötrü ah-zar edəcək. ¹⁷ Hamının əli yanına düşəcək, hər kəsin dizləri titrəyəcək. ¹⁸ Çula bürünəcəklər, onları dəhşət saracaq. Hamının üzündə xəcalət olacaq, hamının başı daz olacaq. ¹⁹ Gümüşlərini küçələrə atacaqlar, qızılları napak sayılacaq. Rəbbin qəzəb günündə qızıl-gümüşləri onları qurtara bilməyəcək, bədənlərini qidalandırmayacaq, qarınlarını

doydurmayacaq, çünki bu şeylər onların təqsirlərinə bais oldu. ²⁰ Bər-bəzəklərinin gözəlliyi onları qürurlandırdı. Öz iyrənc və mənfur bütllərini bu şeylərdən düzəltdilər. Ona görə də bunları özləri üçün murdar bir şeyə çevirdim. ²¹ Bunları qənimət kimi özgələrə, qarət malı kimi dünyadakı pis adamların əlinə verəcəyəm və onları murdarlayacaqlar. ²² Mən xalqdan üz döndərəcəyəm, müqəddəs məskənim murdarlanacaq, quldurlar içəri girib oranı murdarlayacaq.

²³ Sən zəncir düzəlt, çünki ölkə qanlı cinayətlərlə, şəhər zorakılıqla dolub. ²⁴ Millətlərin ən qəddarını onların üstünə gətirəcəyəm və evlərini əllərindən alacaqlar. Güclülərin qüruruna son qoyacağam, müqəddəs yerləri murdarlanacaq. ²⁵ Dəhşət gəlir. Əmin-amanlıq axtaracaqlar, amma tapmayacaqlar. ²⁶ Bəla üstündən bəla gələcək, qara xəbər dalınca qara xəbər çatacaq. Peyğəmbərlərdən görüntü istəyəcəklər, kahinin qanun öyrətməyi bitəcək, ağsaqqallar nəsihət verməyəcək. ²⁷ Padşah yas tutacaq, əmirləri məyusluq bürüyəcək, ölkə xalqının əli yanına düşəcək. Onları əməllərinə görə cəzalandıracağam, hökmlərinə görə hökm edəcəyəm. Onda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm”».

Rəbbin məbədində bütprəstlik

8 Sürgünlüyümüzün altıncı ilində, altıncı ayın beşinci günü mən evdə oturmuşdum və Yəhuda ağsaqqalları da qarşımda əyləşmişdi. O zaman orada üstümə Xudavənd Rəbbin əli endi. ^{2a} Mən baxıb insana ⁸oxşar bir surət gördüm: belindən aşağı oda bənzəyir, belindən yuxarı isə metal kimi parıldayırdı. ³ O, ələ bənzər bir şey

⁸8:2 *İnsana* – qədim yunan tərcüməsində belədir, ibrani mətnində isə *oda*.

^a8:2 Yez. 1:27

uzatdı və məni saçımından tutdu. Onda Ruh məni yerlə göy arasına qaldırdı və Allahın görüntülərində Yerusəlimə, içəri həyətin şimal qapısının giriş yerinə gətirdi. Orada Allahda qısqanclıq oyadan qısqanclıq bütü qurulmuşdu. ^{4b}Düzənlikdə gördüyümə bənzər İsrail Allahının izzəti də orada idi.

⁵O mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, indi başımı şimal tərəfə qaldır». Mən başımı şimal tərəfə qaldırıb gördüm ki, həmin qısqanclıq bütü qurbangah qapısının şimalında – giriş yerindədir. ⁶O mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, görürsənmi nə edirlər? İsrail nəslli burada çoxlu iyrenc işlər edir ki, Mən Müqəddəs məkanım-dan uzaqlaşım. Hələ bundan da iyrenc şeylər görəcəksən».

⁷O məni həyətin giriş yerinə gətirdi. Mən baxıb gördüm ki, divarda bir dəlik var. ⁸O mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, gəl divarı dəl». Mən divarı dəlib gördüm ki, bir qapı var. ⁹O mənə dedi: «İçəri gir, onların orada pis və iyrenc işlərini gör». ¹⁰Mən içəri girib gördüm ki, hər cür sürünənlərin, mənfur heyvanların surəti və İsrail nəslinin bütlərinin hamısının təsviri hər tərəfdən divara çəkilib. ¹¹İsrail nəslinin ağsaqqallarından yetmiş nəfər onların önündə durmuşdu. Şafan oğlu Yaazanya da onların arasında dayanmışdı. Hər birinin əlində buxurdan var idi və buxurun ətri bulud kimi göyə qalxırdı. ¹²O mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, görürsənmi İsrail nəslinin ağsaqqalları öz bütlərinin otaqlarında, qaranlıq yerlərdə nə edir? Ona görə ki onlar “Rəbb bizi görmür, Rəbb ölkəni tərk etdi” deyir». ¹³O yenə mənə dedi: «Hələ onların bundan da iyrenc işlərini görəcəksən».

¹⁴O məni Rəbbin məbədinin şimal tərəfdəki qapısının giriş yerinə gətirdi. Mən gördüm ki, Tammuz bütü üçün

ağlayan qadınlar orada oturub. ¹⁵O mənə dedi: «Görürsənmi, bəşər oğlu? Hələ bundan da iyrenc şeylər görəcəksən».

¹⁶O məni Rəbbin məbədinin içəri həyətinə gətirdi. Gördüm ki, Rəbbin məbədinin giriş yerində eyvanla qurbangah arasında arxaları Rəbbin məbədinə, üzləri isə şərqə çevrilmiş təxminən iyirmi beş kişi var. Onlar şərqə üz tutaraq günəşə sitayiş edirdi. ¹⁷O mənə dedi: «Görürsənmi, bəşər oğlu? Məgər Yəhuda nəslli üçün burada etdikləri iyrenc işlər az idi ki, üstəlik ölkəni zorakılıqla doldurur və bununla Məni daha da qəzəbləndirirlər? Bax indi onlar budağı burnuma soxaraq Məni təhqir edir. ¹⁸Buna görə Mən də qəzəblə rəftar edəcəyəm, onlara yazığımı gəlməyəcək və rəhm etməyəcəyəm. Məni ucadan çağırırsalar da, onlara qulaq asmayacağam».

Yerusəlimin cəzalandırılması

9 Sonra Onun «qoy şəhəri cəzalandıranların hər biri öz qırğın silahı əlində şəhərə yaxınlaşsın» deyə ucadan qışqırdığımı eşitdim. ²Mən gördüm ki, şimal tərəfdəki yuxarı qapının yolu ilə altı nəfər gəldi. Hər birinin toppuzu əlində idi. Onların arasında kətan paltar geyinmiş, belində yazı qutusu olan bir adam var idi. Onlar içəri girdi və tunc qurbangahın yanında dayandı.

³İsrail Allahının izzəti dayandığı keruvun üstündən qalxıb məbədin kandarına getdi. Rəbb kətan paltar geyinmiş, belində yazı qutusu olan adamı çağırıb ^{4c}ona dedi: «Yerusəlim şəhərini gəz və orada edilən bütün iyrenc işlərdən ötrü ah-nalə edən adamların alına işarə qoy». ⁵Sonra o biri adamlara bunu dediyini

əşitdim: «Onun ardınca şəhəri gəzin və adamları qırın, yazığınız gəlməsin və rəhm etməyin. ⁶Qocanı, cavanı, ərə getməmiş qızı, uşaqlarla qadınları ölənəcən vurun, ancaq üstündə işarə olan adamlara toxunmayın. Mənim Müqəddəs məkanımdan başlayın». Onlar da məbədin önündə olan ağsaqqalları qırmağa başladı. ⁷Rəbb onlara dedi: «Məbədi murdarlayın, həyətləri cəsədlərlə doldurun. Haydı, işə başlayın!» Sonra onlar gedib şəhərdəkiləri qırdı. ⁸Onlar adamları qırarkən mən tək qalmışdım. Onda mən üzüstə düşərək fəryad edib dedim: «Aman, ya Xudavənd Rəbb! Yerusəlim üzərinə qəzəbini tökərkən İsrailin bütün yerdə qalanlarını da həlak edəcəksənmi?»

⁹O mənə dedi: «İsrail və Yəhuda nəslinin təqsiri böyükdür, çox böyükdür. Ölkə qanla, şəhər azğınlıqla doludur. Çünki onlar “Rəbb ölkəni tərketdi, Rəbb görmür” deyir. ¹⁰Mənim də onlara yazığım gəlməyəcək və rəhm etməyəcəyəm, əməllərinin əvəzini başlarına gətirəcəyəm».

¹¹Mən gördüm ki, belində yazı qutusu olan, kətan paltar geyinmiş adam «mənə əmr etdiyən şeyə əməl etdim» deyib xəbər gətirdi.

Rəbbin izzəti məbədi tərketdir

10^dMən baxıb gördüm ki, keru-
vların başı üzərindəki qübbənin
üstündə göy yaqut daşı kimi görünüşcə
taxta bənzər bir şey peyda oldu. ²eRəbb
kətan geyinmiş adama belə söylədi:
«Keruvların altındakı fırlanan təkərlərin
arasına girib keruvların arasından iki
ovuc odlu köz götür və şəhərin üzərinə
səpələ». O adam gözüümün qabağında
oraya girdi. ³O adam oraya girəndə

keruvarlar məbədin cənub tərəfində dur-
muşdu. Bu zaman bulud içəri həyəətə
doldu. ⁴Rəbbin izzəti keruvun üstündən
qalxıb məbədin kənarına getdi. Məbədi
bulud bürüdü və həyəət Rəbbin izzə-
tinin nuru ilə doldu. ⁵Keruvların qanad-
larının səsi bayır həyəətə qədər gəlirdi. Bu
səs Külli-İxtiyar Allah danışıdığı zaman
çıxan səs kimi uca idi.

⁶Rəbb kətan geyinmiş adama «keru-
vların və fırlanan təkərlərin arasın-
dan od götür» deyərək əmr edəndə o
girib bir təkərin yanında durdu. ⁷Onda
keruvlardan biri keruvların arasından
əlını uzadıb onların ortasında olan odu
götürdü və kətan geyinmiş adamın ov-
cuna qoydu. O adam da odu götürüb
çıxdı. ⁸Keruvların qanadları altında in-
san əlinə bənzər bir şey gördü.

⁹fMən baxıb gördüm ki, keruvların
yanında dörd təkər və hər keruvun
yanında bir təkər var. Təkərlər sarı
yaqut kimi parıldayırdı. ¹⁰Dördünün
də görünüşü eyni cür idi, sanki bir
təkər o biri təkər içində yerləşmişdi.
¹¹Getdikləri zaman dörd tərəfə
hərəkət edirdilər, gedərkən sağa-sola
dönmürdülər. Baş hansı tərəfə
yönəlmişdisə, o tərəfə də gedirdilər,
gedərkən sağa-sola dönmürdülər.
¹²gOnların bütün bədəni, kürəyi, əlləri,
qanadları və təkərləri – dördünün də
təkərləri hər tərəfdən gözlərlə dolu
idi. ¹³Mən bu təkərlərə «fırlanan
təkərlər» deyildiyini əşitdim. ¹⁴hCanlı
məxluqların hər birinin dörd üzü var
idi: birincisi keruv üzü, ikincisi insan
üzü, üçüncüsü aslan üzü və dördüncüsü
qartal üzü idi.

¹⁵Keruvlar yerdən qalxdı. Bunlar
Kevar çayının sahilində gördüyüm
həmin canlı məxluqlar idi. ¹⁶Keruvlar
gedəndə onların yanında olan təkərlər

^d10:1 Yez. 1:26; Vəhy 4:2 ^e10:2 Vəhy 8:5 ^f10:9 Yez. 1:15-21

^g10:12 Vəhy 4:8 ^h10:14 Yez. 1:10; Vəhy 4:7

də gedirdi. Keruvar yerdən qalxmaq üçün qanadlarını qaldıranda təkərlər də onların yanından ayrılmırdı. ¹⁷Onlar dayananda bunlar da dayanırdı, onlar yerdən qalxanda bunlar da birlikdə yerdən qalxırdı, çünki canlı məxluqların ruhu təkərlərdə idi.

¹⁸Rəbbin izzəti məbədin kandarından çıxdı və keruvarların üstündə durdu. ¹⁹Keruvarlar gedəndə qanadlarını qaldırıb gözümlün önündə yerdən qalxdı, təkərlər də yanlarında idi. Onlar Rəbbin məbədinin şərq darvazasının giriş yerində dayandı. İsrail Allahının izzəti yuxarıda, onların üzərində idi.

²⁰Bunlar Kevar çayının sahilində, İsrail Allahının altında gördüyüm həmin canlı məxluqlar idi. Mən bildim ki, onlar keruvdur. ²¹Hər birinin dörd üzü və dörd qanadı var idi. Qanadları altında insan əllərinə bənzər bir şey var idi. ²²Onların üzlərinin bənzəyişi Kevar çayı sahilində gördüyüm üzlərə oxşayırdı. Hər biri üz tutduğu tərəfə irəliləyirdi.

Allahın cəzası

11 Ruh məni yerdən qaldırdı və şərqə yönəlmiş Rəbbin məbədinin şərq darvazasına gətirdi. Orada darvazanın girəcəyində iyirmi beş nəfər var idi. Mən onların arasında xalqın başçıları Azzur oğlu Yaazanyanı və Benaya oğlu Pelatyanı gördüm. ²Rəbb mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, pis şeylər niyyət edən və bu şəhərdə bəd məsləhətlər verən adamlar bunlardır. ³Onlar “ev tikmək vaxtı deyil. Şəhər qazan, bizsə ətik” deyir. ⁴Buna görə də onlara qarşı peyğəmbərlik et, ey bəşər oğlu, peyğəmbərlik et».

⁵Rəbbin Ruhu üzərimə endi və mənə dedi: «Söylə ki, Rəbb belə deyir: “Ey İsrail nəsli, siz nə deyirsiniz, nə düşünürsünüz, Mən bilirəm. ⁶Bu şəhərdə çoxlu adam öldürdünüz, şəhərin

küçələrini ölümlərlə doldurdunuz”. ⁷Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: “Şəhərdə qoyduğunuz ölümlər ət, şəhərsə qazandır. Ancaq Mən sizi şəhərdən çıxaracağam. ⁸Siz qılıncdan qorxursunuz, Mən də üstünüzə qılınc gətirəcəyəm” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. ⁹“Mən sizi şəhərdən çıxarıb yadellilərə təslim edəcəyəm. Sizi beləcə cəzalandıracağam. ¹⁰Qılınc ilə həlak olacaqsınız. Sizi İsrail ərazisində cəzalandıracağam. Onda biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm. ¹¹Bu şəhər sizə qazan olmayacaq, siz də onun içində ət olmayacaqsınız. Sizi İsrail ərazisində cəzalandıracağam. ¹²Onda biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm. Siz qaydalarım əməl etmədiniz, hökmlərimi yerinə yetirmədiniz, ətrafınızda olan millətlərin hökmlərinə görə davrandınız”».

¹³Mən peyğəmbərlik edən zaman Benaya oğlu Pelatya öldü. Mən üzüstə yerə yıxıldım və ucadan fəryad edib dedim: «Aman, ya Xudavənd Rəbb! Məgər Sən İsrailin yerdə qalanlarını tamamilə məhv edəcəksən?»

¹⁴Onda mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ¹⁵«Öz qoğum-əqrəbana, qəyyumlarına və bütün İsrail nəslinə gəlincə, ey bəşər oğlu, Yerusəlimdə yaşayanları onların hamısına belə deyir: “Rəbdən uzaq olun. Bu ölkə mülk olaraq bizə verildi”. ¹⁶Buna görə də söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Onları uzaqdakı millətlərin arasına aparıb ölkələr arasına səpələdiyimə baxmayaraq, qısa bir müddət Mən onlara getdikləri ölkələrdə Müqəddəs məkan oldum”. ¹⁷Buna görə də söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Sizi xalqlar arasından toplayacağam, səpələndiyiniz ölkələrdən yığıb bir yerə gətirəcəyəm, İsrail torpağını sizə verəcəyəm. ¹⁸Oraya qayıdanda bütün mənfur və iyrənc

şeyləri o yerdən yox edəcəklər. ¹⁹iMən onlara eyni ürək verəcəyəm, onların daxilinə yeni ruh qoyacağam. Kökslərindən daş ürəyi çıxarıb onlara ətdən olan ürək verəcəyəm ki, ²⁰qaydalarım əməl etsinlər, hökmlərimi saxlayıb yerinə yetirsinlər. O zaman onlar Mənim xalqım, Mən də onların Allahu olacağam. ²¹Ancaq ürəkləri öz mənfur və iyrənc şeylərinin ardınca gedənlərə gəlinəcə, Mən onların əməllərinin əvəzini başlarına gətirəcəyəm” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir».

²²jBu zaman keruqlar qanadlarını qaldırdı, təkərlər də onların yanında idi. İsrail Allahının izzəti yuxarıda, onların üzərində idi. ²³Rəbbin izzəti şəhərin mərkəzindən qalxdı və şəhərin şərqindəki dağın üzərində dayandı. ²⁴Ruh məni qaldırıb Allahın Ruhundan gələn görüntüdə Xaldey ölkəsinə, sürgün olunanların yanına gətirdi. Sonra mənə görünən görüntü qeyb oldu. ²⁵Rəbbin mənə göstərdiyi şeylərin hamısını sürgündə olanlara danışdım.

Sürgünün rəmzi

12 Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²k«Ey bəşər oğlu, sən üsyankar bir xalqın arasında yaşayırsan. Onların görmək üçün gözləri var, ancaq görmürlər, eşitmək üçün qulaqları var, ancaq eşitmirlər, çünki onlar üsyankar bir xalqdır. ³Ey bəşər oğlu, sən sürgünə getmək üçün şeylərini hazırla və onların gözü önündə günün günorta çağı köç, onların gözü önündə öz yerindən başqa bir yerə köç et. Üsyankar bir xalq olsalar da, bəlkə bunu başa düşdülər. ⁴Öz şeylərini sürgünə getmək üçün lazım olan şeylər kimi onların gözü önündə günün günorta çağı çıxart. Özün də hamının gözü önündə axşamüstü

sürgünə gedən kimi çıx. ⁵Onların gözü önündə divarda deşik aç və şeylərini oradan çıxart. ⁶Hamının gözü önündə şeylərini çiyində daşı və qaranlıqda çıxart. Üzünü də ört ki, torpağı görməyəsən, çünki səni İsrail nəslinə əlamət göstərirəm».

⁷Mənə necə əmr olunmuşdusa, eləcə də etdim. Şeylərimi sürgünə getmək üçün lazım olan şeylər kimi günün günorta çağı çıxartdım və axşamüstü divarı əllərimlə deşdim. Şeylərimi qaranlıqda çıxartdım və onların gözü önündə çiyində daşdım.

⁸Səhər tezdən mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ⁹«Ey bəşər oğlu, İsrail nəslə – o üsyankar xalq sənə “Nə edirsən?” demədimi? ¹⁰Sən onlara söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Bu xəbərdarlıq Yerusəlimdə olan rəhbər və orada yaşayan bütün İsrail nəslə üçündür”. ¹¹Sən belə de: “Mən sizin üçün əlamətəm. Mən necə etdimsə, onlara da belə ediləcək, sürgünə və əsarətə gedəcəklər. ¹²Aralarında yaşayan rəhbər şeylərini qaranlıqda çiyində daşıyaacaq və bayıra çıxacaq. Şeylərini çıxarmaq üçün divarı deşəcəklər. O, üzünü örtəcək ki, torpağı gözləri ilə görməsin. ¹³Onun üstünə tor səpəcəyəm və Mənim tələmə düşəcək. Onu Babilə – Xaldey ölkəsinə gətirəcəyəm. Oranı görməyəcək, amma orada öləcək. ¹⁴Ətrafındakıların hamısını – köməkçilərini və bütün qoşunlarını küləyin əsdiyi dörd tərəfə səpəcək və onların arxasınca qılınc çəkəcəyəm. ¹⁵Mən onları millətlər arasına yayanda və başqa ölkələr arasına səpələyəndə biləcəklər ki, Rəbb Mənəm. ¹⁶Ancaq onlardan bir azını qılıncdan, aclıqdan və vəbadan sağ buraxacağam ki, öz iyrənc işlərinin hamısını aralarına

^{11:19} Yez. 36:26-28 ^{11:22} Yez. 43:2-5

^{k12:2} Yeş. 6:9-10; Yer. 5:21; Mark 8:18

^{12:13} 2Pad. 25:7; Yer. 52:11

gedəcəkləri millətlərə danışınlar. Onda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm”».

¹⁷ Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ¹⁸ «Ey bəşər oğlu, çörəyini titrəyərək ye, suyunu əsə-əsə, qorxu ilə iç. ¹⁹ Ölkə xalqına söylə ki, İsrail torpağında, Yerusəlimdə yaşayanlar üçün Xudavənd Rəbb belə deyir: “Onlar çörəklərini qorxu ilə yeyəcək, sularını dəhşətlə içəcək, çünki orada yaşayanların hamısının zorakılığından ötrü ölkələri bolluqdan məhrum olacaq. ²⁰ Adam yaşayan şəhərlər viran olacaq və ölkə xarabalığa çevriləcək. Onda biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm”».

²¹ Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²² «Ey bəşər oğlu, İsrail torpağında nə üçün “günlər keçir, hər görüntü puç olur” məsəlini işlədirsiniz? ²³ Buna görə də onlara söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Bu məsələ son qoyacağam, artıq İsraildə bu məsələ işlətməyəcəklər. Ancaq sən onlara söylə ki, hər görüntünün yerinə yetəcəyi günlər yaxınlaşdı. ²⁴ Daha bundan sonra İsrail nəslinin arasında heç bir boş görüntü və aldadıcı falçılıq olmayacaq. ²⁵ Çünki Rəbb Mənəm, Mən deyirəm və dediyim söz yerinə yetir, artıq təxirə salınmır. Ey üsyankar xalq, bu sözü sizin dövrünüzdə deyirəm və onu yerinə yetirəcəyəm” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir».

²⁶ Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²⁷ «Ey bəşər oğlu, İsrail nəslə belə deyir: “Ona gələnlər görüntü uzun müddət sonra olacaq, o, uzaq gələcək bərdə peyğəmbərlik edir”. ²⁸ Buna görə də onlara söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Heç bir sözümlü təxirə salmayacağam, dediyim söz yerinə yetəcək” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir».

Yalançı peyğəmbərlərin cəzalanması

13 ² Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ² «Ey bəşər oğlu, peyğəmbərlik edən İsrail peyğəmbərlərinə qarşı peyğəmbərlik et və öz-özlərindən peyğəmbərlik edən adamlara söylə ki, Rəbbin sözünü eşitsinlər. ³ Xudavənd Rəbb belə deyir: “O axmaq peyğəmbərlərin vay halına! Onlar öz ruhları ilə ilhamlanır və heç bir vəhy almayıb. ⁴ Ey İsrail, sən peyğəmbərlərin viranəliklərdə dolaşan tülkülərə bənzəyir. ⁵ Ey peyğəmbərlər, siz divarın dəliklərinə çıxmadınız, Rəbbin günündə döyüşdə bərk dayanmaq üçün İsrail nəslinin ətrafında divar qurmadınız. ⁶ Onlar boş şeylər görərək falçılıq edib yalan danışır. Söyləyirlər ki, bunu Rəbb bəyan edir, Rəbb isə onları göndərməyib. Yenə də ümid verirlər ki, sözləri yerinə yetəcək. ⁷ Sizin gördüyünüz görüntü boş və etdiyiniz falçılıq yalan deyilmi? Siz bunlara «Rəbb bəyan edir» deyirsiniz, Mənsə belə söyləmədim”.

⁸ Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: “İndi ki boş sözlər söyləyib yalan şeylər gördünüz, Mən sizə qarşıyam” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. ⁹ “Mən boş şeylər görənlər və falçılıq edib yalan danışan peyğəmbərləri Öz əlimlə cəzalandıracağam. Onlar Mənim xalqımın məclisində olmayacaq, İsrail nəslinin siyahısına yazılmayacaq və İsrail torpağına girməyəcək. Onda biləcəksiniz ki, Xudavənd Rəbb Mənəm. ¹⁰ ^mBunu ona görə edəcəyəm ki, onlar sülh olmadığı halda «sülh» deyib xalqımı azdırır. Biri bünövrəsiz divar tikəndə o biri ona suvaq vurur. ¹¹ Sən suvaq vuranlara söylə ki, o divar uçacaq. Şiddətli yağış yağacaq və dolu dənələrini yerə salacağam. Tufan küləyi

divara qarşı əsəcək. ¹²Bəs divar uçanda sizə vurdduğunuz suvaq necə oldu deməyəcəklərimi?”

¹³Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: “Mən Öz qəzəbimlə tufan küləyi əsdirib, Öz hiddətimlə şiddətli yağış və dolu yağdıracağam ki, divar qızgınlığımla məhv olsun. ¹⁴Beləcə suvaq vurdüğunuz divarı uçurub yerlə yeksan edəcəyəm və bünövrəsi görünəcək. Siz də yıxılan divarın altında həlak olacaqsınız. Onda biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm. ¹⁵Öz qızgınlığımı divarın və ona suvaq vuranların üzərində söndürəcəyəm. Sizə deyəcəyəm ki, divar da yoxdur, ona suvaq vuran İsrail peyğəmbərləri də. ¹⁶O peyğəmbərlər Yerusəlim üçün peyğəmbərlik edir və sülh olmadığı halda orada sülh olacağı barədə görüntülər görür” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

¹⁷Sən ey bəşər oğlu, öz-özlərindən peyğəmbərlik edən xalqının qadınlarına üzünü tut və onların əleyhinə peyğəmbərlik edib ¹⁸söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Canları ovlamaq üçün hər kəsin biləyinə yastıqçalar tikən və hər boyda olan adamın başına örtüklər düzəldən qadınların vay halına! Elə bilirsiniz ki, xalqımın canlarını ovlamaqla öz canınızı salamat saxlayacaqsınız? ¹⁹Xalqımın önündə bir neçə ovuc arpa və bir neçə parça çörək üçün Məni izzətdən saldınız. Yalana qulaq asan xalqıma yalan söyləyərək ölməyə layiq olmayanları öldürdünüz və yaşamağa layiq olmayanları yaşatdınız”.

²⁰Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: “İndi Mən sizin ovsun yastıqçalarınıza qarşıyam. Həmin yastıqçalarla siz orada adamları quş kimi ovlayırsınız. Mən onları qollarınızdan qoparacağam. Quş kimi ovladığınızı adamları azad edəcəyəm. ²¹Örtüklərinizi də yırtacaq və xalqımı əlinizdən qurtaracağam. Onlar daha bir

ov kimi sizin əlinizdə əsir olmayacaq. Onda biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm. ²²Mənim kədərlənməsini istəmədiyim salehin ürəyini siz yalanlarla kədərləndirdiniz, pis adamın qoluna güc verdiniz ki, öz pis yolundan dönməsin və canını qurtarmasın. ²³Buna görə də artıq boş görüntülər görməyəcək və falçılıq etməyəcəksiniz. Mən Öz xalqımı sizin əlinizdən qurtaracağam. Onda biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm”.

Rəbb bütpərəstliyi pisləyir

14 İsrail ağsaqqallarından bəzisi yanıma gəlib önümdə oturdu. ²Onda mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ³«Ey bəşər oğlu, bu adamlar öz bütlərinə könül verdi və təqsir etmələrinə bais olan şeyləri üzləri önünə qoydu. Bundan sonra Mən onlara cavab verəcəyəmmi? ⁴Buna görə də onlara müraciət edib söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “İsrail nəslindən kimsə öz bütlərinə könül verib təqsir etməsinə bais olan şeyə səcdə etsə və peyğəmbərə müraciət etsə, Mən Rəbb ona bütlərinin çoxluğuna görə cavab verəcəyəm. ⁵Ona görə ki bütlərindən ötrü Mənə yad olan bütün İsrail nəslinin ürəyini yenidən Özümə cəlb edim”.

⁶Buna görə də İsrail nəslinə söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Bütlərinizdən dötün, onları rədd edin və bütün iyrənc işlərinizdən üz döndərin. ⁷Əgər İsrail nəslindən hər kəs və İsraildə yaşayan qəriblərdən kimsə Məni tərək etsə, öz büttünə könül verib təqsir etməsinə bais olan şeyə səcdə etsə və özü barədə Məndən soruşmaq üçün peyğəmbərə müraciət etsə, Mən Rəbb ona cavab verəcəyəm. ⁸Mən üzümü həmin adama qarşı çevirəcəyəm, onu ibrət və kinayə hədəfi edəcəyəm, xalqımın arasından silib atacağam. Onda biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm.

⁹Əgər peyğəmbər yoldan azıb bir söz söyləsə, bilin ki, o peyğəmbərin yoldan azmasına səbəb olan Mən Rəbbəm. Mən ona qarşı əlimi qaldıracaq və onu xalqım İsrailin arasından silib-atacağam. ¹⁰Onlar öz təqsirlərinin cəzasını çəkəcək. Peyğəmbərdən soruşanın cəzası necə olacaqsın, peyğəmbərin də cəzası elə olacaq. ¹¹Bunu ona görə edəcəyəm ki, İsrail nəslə bir də Mənim yolumdan sapsın və bir daha bütün günahları ilə özlərini murdar etməsin. Beləcə onlar Mənim xalqım, Mən də onların Allahu olacağam” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir».

¹²Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ¹³«Ey bəşər oğlu, əgər bir ölkə Mənə xain çıxıb günah edərsə, Mən ona qarşı əlimi qaldıraram, çörəyinin kökünü kəsib üstünə aclıq göndərəm və oradan insanla heyvanı silib ataram. ¹⁴“Əgər Nuh, Daniel və Əyyub – bu üç adam orada olsa belə, salehlikləri ilə ancaq öz canlarını qurtarar” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. ¹⁵“Əgər Mən bu ölkəyə vəhşi heyvanlar göndərsəm, onlar oranı sakinsiz qoysa və o torpaq bu heyvanlara görə xaraba qalıb keçilməz olsa, ¹⁶bu üç adam orada olsa belə” bəyan edir Xudavənd Rəbb, “Varlığımıza and olsun, nə oğullarını, nə də qızlarını qurtarar, yalnız öz canlarını qurtarar, ölkə isə xaraba qalar. ¹⁷Yaxud o ölkənin üzərinə qılinc gətirsəm və ona «ey qılinc, ölkəni qırıb keç» deyərək insanı və heyvanı oradan silib atsam, ¹⁸bu üç adam orada olsa belə” bəyan edir Xudavənd Rəbb, “Varlığımıza and olsun, nə oğullarını, nə də qızlarını qurtarar, yalnız öz canlarını qurtarar. ¹⁹Yaxud o ölkəyə vəba göndərsəm, qan tökməklə onun üstünə qəzəbimi yağdıraraq insanı və heyvanı oradan silib atsam, ²⁰Nuh, Daniel və

Əyyub orada olsa belə” bəyan edir Xudavənd Rəbb, “Varlığımıza and olsun, nə oğullarını, nə də qızlarını qurtarar, salehlikləri ilə yalnız öz canlarını qurtarar”.

²¹Çünki Xudavənd Rəbb belə deyir: “Hələ Mən Yerusəlimdən insanı və heyvanı silib atmaq üçün dörd dörd ağır cəzama – qılincı, aclığı, vəhşi heyvanları və vəbanı onun üzərinə göndərəndə daha nələrlə olacaq! ²²Amma orada bir dəstə salamat qalacaq. Sağ qalan oğlan və qızlar oradan çıxarılıb sizin yanınıza gələcək. Siz də onların əməllərini və işlərini görə bilərsiniz. Onda Yerusəlim üzərinə gətirdiyim bəlaya görə, oraya etdiyim hər şeydən ötrü təsəlli tapacaqsınız. ²³Onların əməllərini və işlərini gördüyünüz zaman bu sizə təsəlli olacaq. Onda biləcəksiniz ki, oraya etdiyim hər şeyi boş-boşuna etmədim” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir».

Yerusəlimin tənəklə müqayisəsi

15 Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²«Ey bəşər oğlu, üzüm tənəyinin ağacı hər hansı bir meşə ağacındakı budanın ağacından nə ilə üstündür? ³Bir işdə istifadə etmək üçün ondan ağac alınır mı? Üstünə əşyalar asmaq üçün ondan payacıq düzəldilir mi? ⁴Budur, o yanmaq üçün oda atılır. Od onun uclarını yandırandan və ortası qovrulandan sonra daha bir işə yarayarmı? ⁵Bütöv olanda da bir işə yaramırdı, od onu yandıraraq qurtaranda və ortası qovrulanda heç bir işə yaramayacaq.

⁶Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: “Meşə ağacları arasında üzüm tənəyini yanan şey kimi necə oda verdimsə, Yerusəlimdə yaşayanları da eləcə oda atacağam. ⁷Mən üzümü onlara qarşı çevirəcəyəm. Oddan qaçsalar da,

od yenə onları yandıracaq. Üzümlü onlara qarşı çevirəndə biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm. ⁸ Ölkəni viran edəcəyəm, çünki onlar xainlik etdi” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir».

Xəyanət etmiş Yerusəlim

16 Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ² «Ey bəşər oğlu, murdar əməllərini Yerusəlimə bildirib söylə ki, ³ Xudavənd Rəbb Yerusəlimə belə deyir: “Əs-lin və mənşəyin Kənan torpağındandır: atan Emorludur, anan isə Xetli. ⁴ Doğulduğun gün göbək bağın kəsilmədi, səni su ilə yuyub təmizləmədilər, duzla ovulmadın və qundağa bələnmədin. ⁵ Heç kəs sənə şəfqətlə baxmadı, rəhm etmədi ki, bunların birini sənə etsin. Doğulduğun gün səndən iyrendikləri üçün çölə atıldın.

⁶ Mən sənin yanından keçərkən öz qanın içində qımıldandığımı gördüm və öz qanında ikən sənə «Yaşa!» dedim. Bəli, öz qanında ikən sənə «Yaşa!» dedim. ⁷ Səni çöl bitkiləri kimi çoxaltdım. Sən boy atıb böyüdüün və həddi-bülüğa çatdın. Döşlərin böyüdü, saçların uzandı. Ancaq sən lüt və çılpaq idin.

⁸ Mən yanından keçəndə səni gördüm. Bu vaxt sənin məhəbbət çağın idi. Mən sənə üstünə ətəyimi atıb çılpaqlığını ördtüm. And edib sənə əhd bağladım” bəyan edir Xudavənd Rəbb, “sən də Mənim oldun. ⁹ Mən səni su ilə yudum, qanını tamamilə üstündən təmizlədim, yağla məsh etdim. ¹⁰ Sənə əlvən naxışlı paltar geyindirdim, ayağına yunusbalığı dərisindən çarış geydirdim, belinə incə kətan qurşaq bağladım və səni ipəklərlə ördtüm. ¹¹ Səni bəzəklərlə bəzədim, qollarına bilərzik, boyuna zəncir taxdım. ¹² Burnuna halqa, qulaqlarına sırğa keçirdim və başına şərəf tacı qoydum. ¹³ Sən qızıl-gümüşlə bəzəndin, incə kətandan, ipəkdən və əlvən naxışlı qumaşdan paltar geyindin.

Narın un, bal və zeytun yağı yedin. Həddindən artıq gözəl oldun və padşahlıq əzəmətinə yüksəldin. ¹⁴ Gözəlliyinə görə millətlər arasında şöhrətləndin. Mənim sənə bəxş etdiyim əzəmətdən ötrü gözəlliyin qüsuruz idi” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

¹⁵ “Ancaq sən gözəlliyinə güvəndin, şöhrətləndiyinə görə fahişəlik etdin, hər yoldan keçənə özünü təslim edib pozğunluq etdin. ¹⁶ Öz paltarlarından götürüb özünə müxtəlif səcdəgahlar düzəltidin və onların üstündə fahişəlik etdin. Beləsi nə olmuşdu, nə də olacaq. ¹⁷ Mənim sənə verdiyim qızıl-gümüşümdən hazırlanan zinətlərini götürüb özünə kişi surətləri düzəltidin və onlarla pozğunluq etdin. ¹⁸ Əlvən naxışlı paltarını götürüb onların üstünə ördtün, zeytun yağımı və buxurumu onların önünə qoydun. ¹⁹ Sənə verdiyim çörəyimi, sənə yedirdiyim narın unu, zeytun yağımı və balı da ətirli buxur olaraq onların önünə qoydun. Bu iş baş verdi” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

²⁰ “Mənim üçün doğduğun oğul və qızlarını götürüb bütələrə yemək olsun deyər qurban etdin. Fahişəliyin az idi ki, ²¹ hələ övladlarını da kəsdin və onları bütələrə təqdim etdin? ²² Bütün iyrenc işlərini və fahişəliyini edərkən öz cavanlıq günlərini xatırlamadın, o zaman lüt və çılpaq idin, öz qanın içində qımıldanırdın”.

²³ Xudavənd Rəbb bəyan edir: “Vay, vay sənə halına! Sən bütün pis əməllərindən sonra ²⁴ özünə fahişəlik yuvaları qurdun və hər meydanda səcdəgahlar düzəltidin. ²⁵ Hər yolun başında öz səcdəgahlarını düzəltidin. Öz gözəlliyini murdar etdin, hər yoldan keçənə ayaqlarını araladın və fahişəliyini artırdın. ²⁶ Cinsiyyət üzvləri böyük olan qonşuların Misirlilərlə pozğunluq etdin, Məni qəzəbləndirmək

üçün fahişəliyini artırdın. ²⁷ Buna görə də əlimi sənə qarşı uzadıb sənə təyin olunan yeməyi azaltdım. Sənə nifrət edən Filişt qızları sənənlə istədikləri kimi rəftar etsinlər deyə sənəni onlara təslim etdim. Hətta onlar sənənin əxlaqsız əməllərindən utanır. ²⁸ Aşşurlularla da pozğunluq etdin, çünki doymurdun. Onlarla pozğunluq etdin, ancaq bu da sənə kifayət etmədi. ²⁹ Öz pozğunluğunu ticarət ölkəsi olan Xalvey torpağına qədər yaydın, ancaq bu da sənə kifayət etmədi”.

³⁰ Xudavənd Rəbb bəyan edir: “Bütün bunları edərkən ürəyin nə qədər aciz oldu, sən həyasız fahişə kimi davrandın. ³¹ Hər yolun başında fahişəlik yuvaları qurarkən, bütün meydanlarda səcdəgahlar düzəldərkən hətta fahişə kimi də olmadın, çünki işinin əvəzində verilən hədiyyəyə xor baxdın. ³² Zina edən, ərinin əvəzinə yadları qəbul edən bir qadın oldun. ³³ Bütün fahişələrə hədiyyə verirlər, ancaq bütün oynaşlarına sən hədiyyələr verirsən. Onlara rüşvət verirsən ki, hər tərəfdən sənənin yanına gəlsinlər və sənənlə pozğunluq etsinlər. ³⁴ Fahişəlik etməkdə başqa qadınlara bənzəmirsən, çünki heç kəs sənənin dalınca düşmür ki, fahişəlik edəsən, əksinə, bunun üçün sən hədiyyə verirsən, sənə hədiyyə verilmir. Bu cəhətdən başqalarına bənzəmirsən”.

³⁵ Buna görə də, ey fahişə, Rəbbin sözüne qulaq as. ³⁶ Xudavənd Rəbb belə deyir: “Həyasızlığın aşkara çıxdığı üçün, oynaşlarınla fahişəlik edərkən çılpəqlığın açıldığı üçün, bütün iyrənc bütələrindən və onlara qurban verdiyin oğullarının qanından ötrü – ³⁷ bütün bunlara görə əyləndiyin bütün oynaşlarını – sənənin sevdiklərini də, nifrət etdiklərini də bir yerə yığacağam. Onları hər tərəfdən sənə qarşı bir yerə yığacağam. Onların

önündə sənəni çılpəq edəcəyəm və ayıbını bütünlüklə görəcəklər. ³⁸ Zina edən və qan tökən qadınlara verilən cəza ilə sənəni cəzalandıracaq, qanlı qəzəbimə və qısqançlığıma təslim edəcəyəm. ³⁹ Sənəni oynaşlarının əlinə verəcəyəm. Fahişəlik yuvalarını dağıdacaq, səcdəgahlarını uçuracaq, paltarlarını əynindən soyunduracaq, zinətlərini əlindən alacaq, sənəni lüt və çılpəq qoyacaqlar. ⁴⁰ Camaatı üzərinə qaldıracaq, sənəni daşqalaq edəcək və qılıncları ilə parça-parça doğrayacaqlar. ⁴¹ Evlərinə od vuracaq, çoxlu qadının gözü önündə sənəni cəzalandıracaqlar. Fahişəliyinə son qoyacağam və daha oynaşlarına hədiyyə verməyəcəksən. ⁴² Beləcə sənənin üzərində qəzəbimi yatırdacağam, qısqançlığımı söndürəcəyəm. Mən susacağam və bir daha qəzəblənməyəcəyəm. ⁴³ İndi ki sən cavanlıq günlərini yadına salmadın və bütün bu əməllərlə Məni hiddətləndirdin, Mən də əməllərinin əvəzini başına gətirəcəyəm” bəyan edir Xudavənd Rəbb. “Bütün iyrənc işlərinə əlavə olaraq pozğunluq etmədinmi?

⁴⁴ Bax məsəl söyləyən hər kəs sənə qarşı bu məsəli deyəcək: (Anası necədirsə, qızı da elədir. ⁴⁵ Sən ərindən və övladlarından ikrah edən ananın qızısı, sən ərlərindən və övladlarından ikrah edən bacılarının bacısı. Ananın Xetli, atanız isə Emorlu idi.

⁴⁶ Böyük bacın öz qızları ilə sənənin şimalında yaşayan Samariyadır. Kiçik bacın isə qızları ilə sənənin cənubunda yaşayan Sodomdur. ⁴⁷ Ancaq sən onların yolları ilə də getmədin, onların etdiyi iyrənc işlər qədər də etmədin. Bütün bunları kiçik bir iş sayıb öz əməllərindən onlardan da pozğun oldun. ⁴⁸ Varlığıma and olsun” bəyan edir Xudavənd Rəbb, “bacın Sodomla qızları sənənlə qızlarının etdiyi işləri etmədi. ⁴⁹ Bacın Sodomun və onun qızlarının günahı bundan ibarət idi: qürur, toxluq və qayğısızlıq içində

yaşayarkən məzluma və fəqirə əl tutmadılar. ⁵⁰ Qürurlanıb Mənim önümdə iyrənc işlər etdilər. Mən bunu görəndə onları rədd etdim.

⁵¹ Samariya sənin etdiyin günahların yarısını belə, etməmişdi. İyrənc işlərdə onları da ötüb keçdin. Beləcə etdiyin iyrənc işlərlə bacılarını saleh kimi göstərdin. ⁵² Sən də öz rüsvayçılığının yükünü daşı, çünki bacılarını təmizə çıxardın. Etdiyin günahlar onlarınkindən da iyrənc olduğuna görə onlar səndən saleh göründü. Xəcalətindən utan, öz rüsvayçılığının yükünü daşı, çünki bacılarını saleh kimi göstərdin.

⁵³ Sodomdan və onun qızlarından sürgün olunmuşları, Samariyadan və onun qızlarından sürgün olunmuşları, onlarla birgə səndən sürgün olunmuşları yenidən öz yerlərinə qaytaracağam. ⁵⁴ Onda öz rüsvayçılığının yükünü daşımayaq və etdiyin hər işdən utanacaq, çünki sən onlara təsəlli oldun. ⁵⁵ Bacıların Sodomla qızları əvvəlki vəziyyətlərinə qayıdacaq, Samariya ilə qızları əvvəlki vəziyyətlərinə qayıdacaq, sən və qızların da əvvəlki vəziyyətinizə qayıdacaqsınız. ⁵⁶ Pisliyin üzə çıxmadan, qürurlu olduğun günlərdə bacın Sodomun adını çəkməzdin. ⁵⁷ İndi sən ətrafındakıların hamısı ilə birgə Aram qızları və Filişt qızları – səni təhqir edən ətraf xalqlar tərəfindən rüsvay edilsən. ⁵⁸ Sən pozğunluğunun və iyrənc əməllərinin cəzasını çəkəcəksən” Rəbb belə bəyan edir.

⁵⁹ Bəli, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Sən əhdi pozub anda xor baxdın. Buna görə də sən necə etdinsə, Mən də sənə elə edəcəyəm. ⁶⁰ Ancaq Mən cavanlıq günlərində sənənlə etdiyim əhdimi yada salacağam. Sənənlə əbədi bir əhd bağlayacağam. ⁶¹ Səndən böyük və səndən kiçik bacılarını

yanına aldığın zaman öz əməllərini yada salıb utanacaq. Qızların olmaq üçün onları sənə verəcəyəm, amma sənənlə bağladığım əhdə bu yox idi. ⁶² Sənənlə yenidən əhd bağlayacağam və biləcəksən ki, Rəbb Mənəm. ⁶³ Eləcə bütün etdiklərini bağışladığım zaman bunu yada salıb utanacaq, rüsvayçılığundan bir daha ağzını açmayacaq” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir».

İsrailin qartal və tənəklə müqayisəsi

17 Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ² «Ey bəşər oğlu, İsrail nəslinə bir tapmaca de və bir məsəl danış ³ söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Qanadları böyük, lələkləri uzun, üstü rəng-bərəng tüklərlə dolu iri bir qartal Livana uçdu və sidr ağacının başından bir zoğ götürdü. ⁴ Onun körpə budaqlarının başını qoparıb ticarət ölkəsinə apardı və onu tacirlər şəhərinə qoydu. ⁵ O torpağın toxumunu götürüb bərəkətli torpaqda əkd. Söyüd ağacı əkilən kimi onu gur axan suların kənarında yerləşdirdi. ⁶ O da böyüyüb enli, balacaboy bir üzüm meynəsi oldu. Budaqları qartalın doğru əyilirdi, kökləri isə altında qalırdı. Beləcə şaxə verən, budaq salan bir üzüm tənəyi oldu.

⁷ Böyük qanadları, çoxlu tükləri olan başqa iri qartal da var idi. Üzüm tənəyi köklərini ona tərəf döndərdi, budaqlarını əkildiyi lələklərdən ona doğru uzatdı ki, sulansın. ⁸ O, gur axan suların kənarında, bərəkətli torpaqda əkildi ki, qol-budaq atsın, meyvə yetirsin və möhtəşəm bir üzüm tənəyi olsun”.

⁹ Sən söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Bu üzüm tənəyi bəhərli olacaqmı? Əvvəlki qartal onun köklərini qırıb meyvələrini qurumaq üçün qoparmayacaqmı? Onun təzə bitən bütün pöhrələri quruyacaq. Kökündən qırıb atmaq üçün böyük qüvvəyə yaxud

çoxlu adama ehtiyac olmayacaq. ¹⁰ O əkilsə də, bəhrəsi olacaqmı? Şərq küləyi ona toxunan kimi tamamilə qurumayacaqmı? Bəli, bitdiyi ləklərdə quruyacaq».

¹¹ Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ¹² «İndi o üsyankar nəslə söylə: “Bu şeylərin mənasını bilmirsinizmi?” Onlara de: “Budur, Babil padşahı Yerusəlimə gəldi, oranın padşahını və başçılarını götürüb Babilə, öz yanına apardı. ¹³ Padşah nəslindən olan bir nəfəri götürərək onunla əhd kəsib and içdirdi. Ölkənin igid adamlarını da götürüb apardı ki, ¹⁴ padşahlıq alçaldılıb daha qalxa bilməsin və əhdinə sadıq olub yerində qalsın. ¹⁵ Ancaq Yəhuda padşahı atlar və çoxlu əsgər versinlər deyərək elçilərini Misirə göndərərək Babil padşahına qarşı üsyan qaldırdı. O uğur qazanacaqmı? Bu işləri görən salamat qalacaqmı? Əhdi pozan salamat qalacaqmı?” ¹⁶ Xudavənd Rəbb bəyan edir: “Varlığımıza and olsun ki, hökmən onu taxta oturdan padşahın ölkəsində – Babilə öləcək, çünki içdiyi anda xor baxdı, bağladığı əhdi pozdu. ¹⁷ Babillilər çoxlu adam qırmaq üçün torpaq qalağı və mühasirə divarları düzəldəndə firon güclü ordusu, böyük qoşunu ilə müharibədə ona kömək edə bilməyəcək. ¹⁸ Çünki o, əhdi pozaraq içdiyi anda xor baxdı, söz verdiyi halda bütün bu işləri etdiyinə görə özü də qaçıb qurtara bilməyəcək”.

¹⁹ Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: “Varlığımıza and olsun ki, önümdə içdiyi anda xor baxdığına görə, əhdimi pozduğu üçün onu cəzalandıracağam. ²⁰ Onun üstünə Öz torumu sərəcəyəm, onu Öz tələmə salıb Babilə gətirəcəyəm. Mənə xəyanət etdiyinə görə orada onu mühakimə edəcəyəm. ²¹ Onun bütün fərarı əsgərləri qılıncla həlak olacaq,

yerdə qalanlar küləyin əsdiyi dörd tərəfə dağılacaq. Onda biləcəksiniz ki, Mən Rəbb bunu söylədim”.

²² Xudavənd Rəbb belə deyir: “Mən hündür sidr ağacının başından Bir zoğ götürüb əkəcəyəm. Onun budaqlarının başından Zərif bir budaq qoparacağam, Onu hündür, dik bir dağın zirvəsində əkəcəyəm.

²³ Onu İsrailin uca dağına əkəcəyəm.

O, qol-budaq atıb meyvə verəcək, Möhtəşəm bir sidr ağacı olacaq. Hər cür quş onun altına sığınacaq, Budaqlarının kölgəsində yuva quracaq.

²⁴ Bütün çöl ağacları biləcək ki, Hündür ağacı Mən Rəbb alçaltıdım, Alçaq ağacı yüksəlttdim, Yaşıl ağacı qurutdum, Quru ağacı yaşıllaşdırdım. Mən Rəbb bunu söylədim və Hökmən yerinə yetirəcəyəm».

Əməllər üçün cavabdehlik

18 Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ² «Siz İsrail torpağı üçün

“Atalar kal üzüm yedi, Oğulların diş qamaşır”

məsəlini söyləyərək nə demək istəyirsiniz? ³ Xudavənd Rəbb bəyan edir: “Varlığımıza and olsun ki, daha siz İsrildə bu məsəli söyləməyəcəksiniz.

⁴ Axı bütün adamlar Mənimdir: atanın canı Mənim olduğu kimi oğulun da canı Mənimdir. Yalnız günah işlədən adam öləcək.

⁵ Əgər bir adam salehdirsə, Ədalətli və saleh işlər görürsə,

⁶ Dağlarda gətirilən qurbandan yemirsə, Gözlərini İsrail nəslinin bütllərinə dikmirsə,

Qonşusunun arvadını ləkələmirsə,

Aybaşı olan qadınla yaxınlıq etməsə,

⁷ Kimsəyə haqsızlıq etməsə,

Borclunun girovunu qaytarırsa,
Soyğunçuluq etmirsə,
Ac olana çörək verirsə,
Çılpaq olanı geyindirirsə,
⁸Sələmlə borc pul vermirsə,
Müamilə götürmürsə,
Pis əməldən çəkinirsə,
İki adam arasında ədalətlə mühakimə edirsə,

⁹“Mənim qaydalarım görə rəftar edirsə,
Hökmərimə sadaqətlə əməl edirsə,
Bu adam salehdir və
Əlbəttə, yaşayacaq”
Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

¹⁰“Deyək ki bu adamın bir oğlu olur.
Əgər bu oğul zorakılıq edib qan tökürsə,
Soydaşına qarşı bu işlərdən birini
görürsə,

¹¹Atası bunlardan heç birini etmədiyi
halda,

Oğul dağlarda gətirilən qurbandan
yeyirsə,

Qonşusunun arvadını ləkələyirsə,

¹²Fəqirə və yoxsula haqsızlıq edirsə,

Soyğunçuluq edirsə,

Girovu qaytarmırsa,

Gözlərini bütlərə dikirsə,

İyrənc işlər görürsə,

¹³Sələmlə borc pul verib müamilə
götürürsə,

Belə oğul yaşayacaqmı?

Xeyr, o yaşamayacaq.

Bütün bu iyrənc işləri gördüyü üçün
öldürülməlidir.

Ölümü üçün də özü məsuliyyət
daşıyacaq.

¹⁴Deyək ki bu oğulun da bir oğlu olur.

Bu oğul atasının etdiyi bütün günahları
görüb,

Diqqət edərək belə işlər etmirsə,

¹⁵Dağlarda gətirilən qurbandan
yemirsə,

Gözlərini İsrail nəslinin bütlərinə
dikmirsə,

Qonşusunun arvadını ləkələmirsə,

¹⁶Kimsəyə haqsızlıq etmirsə,

Girov almırsa,

Soyğunçuluq etmirsə,

Ac olana çörək verirsə,

Çılpaq olanı geyindirirsə,

¹⁷Məzlumdan əl çəkirsə,

Sələm almırsa,

Müamilə götürmürsə,

Hökmərimə əməl edib

Qaydalarım görə rəftar edirsə,

Atasının günahına görə ölməyəcək,

Əlbəttə, yaşayacaq.

¹⁸Bu oğulun atası isə

İnsafsızlıqla qəddarlıq etdiyi üçün,

Soydaşını qarət etdiyinə görə,

Xalqı içində pis işlər gördüyü üçün

Öz təqsirindən ötrü, əlbəttə, öləcək.

¹⁹Ancaq siz (atanın etdiyi təqsirin məsuliyyətini nə üçün oğul daşımam?) deyirsiniz. Oğul ədalətli və saleh işlər gördü, bütün qaydalarım rıyət edib onlara əməl etdi. Əlbəttə, bu adam yaşayacaq. ²⁰Yalnız günah işlədən adam öləcək. Oğul atanın təqsirinin məsuliyyətini daşımaz, ata da oğulun təqsirinin məsuliyyətini daşımaz. Saleh adam salehliyinin, pis adam isə pisliyinin əvəzini alacaq.

²¹Pis adam etdiyi bütün günahlardan dönərsə, bütün qaydalarım rıyət edib ədalətli və saleh işlər görərsə, əlbəttə, ölməyib yaşayacaq. ²²Etdiyi günahlardan heç biri onun ayağına yazılmayacaq, gördüyü saleh işlərlə yaşayacaq”. ²³Xudavənd Rəbb bəyan edir: “Elə bilirsiniz ki, Mən pis adamın ölümündən zövq alıram? İstəyirəm ki, o öz yolundan dönsün və yaşasın.

²⁴Ancaq saleh adam öz salehliyindən dönüb pislik edərsə, pis adamın etdiyi bütün iyrənc işləri görərsə, yaşayacaqmı? Etdiyi saleh işlərindən heç biri

onun ayağına yazılmayacaq. Etdiyi xainlik və işlədiyi günahından ötrü öləcək.

²⁵ Ancaq siz «Xudavəndin yolu düz deyil» deyirsiniz. Ey İsrail nəsli, indi qulaq asın: Mənimmi yolum düz deyil? Düz olmayan sizin yollarınız deyilmi? ²⁶ Saleh adam öz salehliyindən dönüb pislik edərsə, buna görə öləcək. Bəli, etdiyi pisliliyə görə öləcək. ²⁷ Pis adam da etdiyi pislikdən dönüb ədalətli və saleh işlər görərsə, öz həyatını qoruyar. ²⁸ Bir halda ki diqqət edib elədiyi bütün günahlardan dönürsə, əlbəttə, ölməyib yaşayacaq. ²⁹ Ancaq İsrail nəsli «Xudavəndin yolu düz deyil» deyir. Ey İsrail nəsli, Mənimmi yollarım düz deyil? Düz olmayan sizin yollarınız deyilmi? ³⁰ Buna görə, ey İsrail nəsli, sizin hər birinizi əməllərinizə görə mühakimə edəcəyəm” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. “Tövbə edib bütün günahlarınızdan dönün ki, təqsir sizi məhvə sürükləməsin. ³¹ Etdiyiniz günahların hamısını üstünüzdən götürün, özünüzdə yeni ürək və yeni ruh yaradın. Nə üçün öləsiniz, ey İsrail nəsli?” ³² Xudavənd Rəbb bəyan edir: “Mən məhv olacaq adamın ölümündən zövq almıram. Buna görə də günahlardan dönün və yaşayın”.

İsrail rəhbərləri üçün mərsiyə

19 Sən İsrail rəhbərləri üçün mərsiyə oxuyub söylə:

² “Sənin anan nə idi?

Şirlər arasında dişi bir şir!

O, cavan aslanların içində yatar,di,

Balalarını bəsləyər,di.

³ O, balalarından birini böyütdü,

Bala cavan bir şir oldu.

Şikar etməyi öyrəndi,

Adamları yeməyə başladı.

⁴ Millətlər onun xəbərini eşitdi,

Bu şir onların quyusuna düşüb ələ keçdi.

Burnuna halqa taxıb onu

Misir torpağına gətirdilər.

⁵ Dişi şir boş yerə gözlədiyini,

Ümid qalmadığını görəndə

Balalarından birini götürüb

Cavan bir şir etdi.

⁶ Bu bala şirlər arasında gəzirdi.

O da cavan bir şir olub

Şikar etməyi öyrəndi,

Adamları yeməyə başladı.

⁷ Onların qəsrələrini dağıtdı, **

Şəhərlərini viran etdi.

Bu şirin nəərə səşindən

Ölkə və onun əhalisi dəhşət içində idi.

⁸ Ətraf ölkələrin millətləri

Onun üstünə gəldi,

Öz torlarını üzərinə atdı,

Bu şir onların quyusuna düşüb ələ keçdi.

⁹ Onun burnuna halqa taxıb qəfəsə

saldılar.

Onu Babil padşahının yanına gətirdilər.

Sonra qalaya saldı, ki,

İsrail dağları üzərində

Bir daha səsi eşidilməsin.

¹⁰ Sənin anan da çay kənarındaki

bağında

Əkilmiş bir üzüm tənəyi kimi idi.

Bol sulardan bəhərli oldu,

Çoxlu qol-budaq verdi.

¹¹ Onun budaqları

Padşah əsas olacaq qədər gücləndi,

Boyu hündür ağaclara qədər ucaldı,

Onun çoxlu budaqları ilə

Hündürlüyü görünürdü.

¹² Ancaq onu qəzəblə

Kökündən çıxarıb yerə atdılar,

Şərq küləyi onun meyvəsini qurutdu,

Möhkəm budaqları qoparıldı,

Onlar qurudu,

Onları od yandırır-yaxdı.

¹³ O indi

Çöldə, quraq və susuz torpaqda əkildi.

** **19:7** Qəsrələrini dağıtdı – arami tərcüməsində belədir, ibrani mətnində isə *dul qadınlarını tanıdı*.

¹⁴Gövdəsinin bir budağından od çıxdı, Onun meyvəsini yandırır-yaxdı. Onda padşah əsası olmaq üçün Bir möhkəm budaq da qalmadı”.

Bu bir mərsiyə idi, mərsiyə olaraq da qalacaq».

Xəyanətkar İsrail

20 Sürgünlüyümüzün yeddinci ilində, beşinci ayın onuncu günü İsrailin bəzi ağsaqqalları Rəbdən soruşmaq üçün gəlib önümdə oturdu.

²Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu:

³«Ey bəşər oğlu, İsrail ağsaqqallarına söyləyib bildir ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Siz Məndən soruşmağa gəldinizmi? Varlığımıza and olsun ki, Mən sizin çağırışınıza cavab verməyəcəyəm” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. ⁴Onları mühakimə edəcəksənmi, ey bəşər oğlu, mühakimə edəcəksənmi? Onlara atalarının iyrənc işlərini bildirib söylə ki, ⁵Xudavənd Rəbb belə bəyan edir: “O gün Mən İsraili seçdim, Yaqub nəslinin övladlarına and içdim, Misir torpağında Özümü onlara aşkar etdim və «Allahınız Rəbb Mənəm» deyər and içdim.

⁶O gün söz verdim ki, onları Misir torpağından özləri üçün nəzərdə tutduğum bütün ölkələrdən gözəl olan, süd və bal axan torpağa çıxaracağam.

⁷Mən onlara dedim: «Hər kəs gözüne xoş gələn iyrənc şeyləri atsın. Özünü Misir bütlləri ilə murdarlamayın, Allahınız Rəbb Mənəm». ⁸Ancaq onlar Mənə qarşı üsyankar oldu və qulaq asmaq istəmədi. Heç biri gözüne xoş gələn iyrənc şeyləri atmadı və Misir bütllərindən əl çəkmədi.

Ona görə Mən dedim: «Misir torpağında qəzəbimi üstlərinə tökəcəyəm, hədsiz qızgınlığımı onlara göstərəcəyəm». ⁹Ancaq Mən Öz adım naminə elə etdim ki, aralarında yaşadıkları mil-

lətlərin gözündə adım ləkələnməsin, çünki bu millətlərin gözü önündə İsrail övladlarını Misir torpağından çıxarmaqla Özümü onlara göstərdim.

¹⁰Mən onları Misir torpağından çıxarıb səhraya gətirdim. ¹¹Onlara qaydalarımı verib hökmlərimi bildirdim. Əgər insan bu hökmlərə əməl etsə, onların vasitəsilə yaşayar.

¹²«Onlara Öz Şənbə günlərimi də verdim ki, Mənimlə onların arasında əlamət olsun və onları təqdis edən Mən Rəbb olduğunu bilsinlər. ¹³Ancaq İsrail nəslə səhrada Mənə qarşı üsyankar oldu. Qaydalarım görə rəftar etmədilər, hökmlərimi rədd etdilər. Əgər insan bu hökmlərə əməl edərsə, onların vasitəsilə yaşayar. Onlar Mənim Şənbə günlərimə də heç məhəl qoymadı. Ona görə Mən dedim: «Səhrada onları məhv etmək üçün qızgınlığımı üstlərinə tökəcəyəm».

¹⁴Ancaq Mən Öz adım naminə elə etdim ki, millətlərin gözündə adım ləkələnməsin, çünki bu millətlərin gözü önündə İsrail övladlarını Misirdən çıxarmışdım. ¹⁵«Mən də səhrada onlara and içdim ki, onları bütün ölkələrdən gözəl olan, özlərinə verdiyim süd və bal axan torpağa gətirməyəcəyəm.

¹⁶Çünki hökmlərimi rədd etdilər, qaydalarım görə rəftar etmədilər və Şənbə günlərimə məhəl qoymadılar. Ona görə ki onların ürəkləri bütllərinə tərəf meyl edirdi. ¹⁷Ancaq Mənim onlara yazığım gəldi, onları həlak etmədim və səhrada qırıp-çatmadım.

¹⁸Səhrada onların övladlarına dedim: «Atalarınızın qaydasına görə rəftar etməyin, hökmlərinə riayət etməyin və onların bütlləri ilə özünü murdarlamayın. ¹⁹Allahınız Rəbb Mənəm. Mənim qaydalarım görə rəftar

⁹20:5 Çıx. 6:2-8

¹⁰20:11 Lev. 18:5

¹¹20:12 Çıx. 31:13-17

¹²20:15 Say. 14:26-35

edin, hökmlərimə riayət edin və onlara əməl edin. ²⁰ Şənbə günlərimi təqdis edin. Qoy onlar Mənimlə sizin aranızda əlamət olsun. Onda biləcəksiniz ki, Allahınız Rəbb Mənəm. ²¹ Ancaq övladlar da Mənə qarşı üsyankar oldu. Qaydalarımı görə rəftar etmədilər, hökmlərimə riayət və əməl etmədilər. Əgər insan bu hökmlərə əməl etsə, onların vasitəsilə yaşayar. Onlar Mənim Şənbə günlərimə də məhəl qoymadı. Ona görə Mən dedim: «Səhrada onları məhv etmək üçün qəzəbimi üstlərinə tökəcəyəm, hədsiz qızgınlığımı onlara göstərəcəyəm». ²² Ancaq Mən onlardan əl götürdüm və bunu Öz adım naminə etdim ki, millətlərin gözündə adım ləkələnməsin, çünki bu millətlərin gözü önündə İsrail övladlarını çıxarmışdım. ²³ ^wMən səhrada özlərinə and içib dedim ki, onları millətlər arasına yayacağam, ölkələr arasına səpələyəcəyəm. ²⁴ Çünki onlar hökmlərimə əməl etmədi, qaydalarımı rədd etdi, Şənbə günlərimə məhəl qoymadı və gözləri atalarının bütələrinə dikildi. ²⁵ Mən də onlara xeyirli olmayan qaydalar və həyat verə bilməyən hökmlər verdim. ²⁶ İmkan verdim ki, hər ilk doğulan övladı oddan keçirərək qurban etdikləri hədiyyələrlə özlərini murdarlasınlar. Bunu etdim ki, onları dəhşətə salım, qoy bilsinlər ki, Rəbb Mənəm”.

²⁷ Ey bəşər oğlu, buna görə də İsrail nəslinə müraciət edib söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Atalarınız bununla yenə xəyanət edərək Mənə küfr etdi. ²⁸ Mən onları vəd etdiyim torpağa gətirəndə hər yüksək təpəni, hər qollubudaqlı ağacı görüb qurbanlarını orada kəsdilər, Mənim qəzəbimə səbəb olan qurbanlarını orada təqdim etdilər, ətirli təqdimlərini orada qoydular və içmə

təqdimlərini orada səpdilər. ²⁹ Ona görə Mən onlara dedim: «Getdiyiniz o səcdəgah nədir?» Bura indiyə qədər Bama ^{††}adlanır”.

³⁰ Buna görə də İsrail nəslinə söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Siz atalarınızın yolu ilə gedib onların iyrənc işləri ilə pozğunluq edərək özünüztü murdar edərsinizmi? ³¹ İndiyə qədər hədiyyələr gətirərək oğullarınızı oda qurban verərək özünüztü bütələrinizlə murdar edirsiniz. Hələ bununla da Məndən soruşmaq istəyirsiniz, ey İsrail nəslisi?” Xudavənd Rəbb bəyan edir: “Varlığımıza and olsun ki, Məndən soruşmağınıza icazə verməyəcəyəm. ³² Ağılınıza gələn şey heç vaxt həyata keçməyəcək. Siz deyirdiniz: «Millətlər, yadelli tayfalar kimi biz də ağaca və daşa sitayiş edəcəyik”.

³³ Xudavənd Rəbb bəyan edir: “Varlığımıza and olsun ki, sizin üzərinizdə qüdrətli əllə, uzanan qolla və güclü qəzəblə hökmən padşahlıq edəcəyəm. ³⁴ Mən sizi qüdrətli əllə, uzanan qolla və güclü qəzəblə xalqlar arasından çıxaracağam, səpələndiyiniz ölkələrdən bir yerə toplayacağam. ³⁵ Sizi xalqların səhrasına gətirəcək və orada üz-üzə mühakimə edəcəyəm. ³⁶ Atalarınızı Misir torpağının səhrasında necə mühakimə etdimsə, sizi də eləcə mühakimə edəcəyəm” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. ³⁷ “Sizi əsanın altından keçirəcək və əhdlə bağlayacağam. ³⁸ Sizin aranızdan Mənə qarşı üsyankar olanları və qanunsuzluq edənləri ayıracacağam. Onları müvəqqəti qaldıqları ölkədən çıxaracağam, ancaq İsrail torpağına girməyəcəklər. Onda biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm”. ³⁹ Xudavənd Rəbb belə deyir: “Siz ey İsrail nəslisi, gedin hər

^{††}20:29 Bama – ibrani dilində *səcdəgah*, həmçinin *ba* – *getmək*, *ma* – nədir deməkdir.

biriniz öz bütlərinizə qulluq edin. Ancaq bundan sonra Mənə qulaq asacaq, hədiyyələriniz və bütlərinizlə bir daha müqəddəs adımı ləkələməyəcəksiniz”.

⁴⁰Xudavənd Rəbb bəyan edir: “Müqəddəs dağım olan İsrailin uca dağında, həmin ölkədə hamı – bütün İsrail nəslİ Mənə qulluq edəcək. Orada onlardan razı olacağam. Bütün müqəddəs şeylərinizlə birgə təqdimlərinizi və ən seçmə hədiyyələrinizi sizdən qəbul edəcəyəm. ⁴¹Sizin arasında çıxardığım və səpələndiyiniz ölkələrdən topladığım zaman ətirli təqdim kimi sizdən razı qalacağam. Millətlərin gözü önündə sizin aranızda müqəddəs tutulacağam. ⁴²Sizi atalarınıza verməyi vəd etdiyim torpağa – İsrail torpağına gətirdiyim zaman biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm. ⁴³Orada əməllərinizi və bütün işlərinizi yada salacaqsınız, bu işlərlə siz özünüzdü murdar etdiniz. Etdiyiniz bütün pisləklərə görə öz-özünüzdən iyrənəcəksiniz. ⁴⁴Ey İsrail nəslİ, pis əməllərinizə və pozğun işlərinizə görə deyil, ancaq Öz adım naminə sizinlə belə rəftar edəndə biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

⁴⁵Mənə yenə Rəbbin sözü nazil oldu: ⁴⁶«Ey bəşər oğlu, üzünü cənuba doğru çevirib cənuba tərəf danış və Negev meşəsinə qarşı peyğəmbərlik et. ⁴⁷Negev meşəsinə söylə ki, Rəbbin sözünü dinləsin. Xudavənd Rəbb belə deyir: “Mən sənin içində od yandıraçağam və səndə olan bütün yaşıl və quru ağacları yandırır-yaxacaq. Alışan alov sönməyəcək, cənubdan şimala qədər bütün üzlər odda qovrulacaq. ⁴⁸Bütün bəşər görəcək ki, odu Mən Rəbb alışdırdım və o sönməyəcək”». ⁴⁹Mən dedim: «Ah, ya Xudavənd Rəbb! Onlar mənim barəmdə belə deyir: “Bu adam ancaq məsəllərlə danışır, elə deyilmi?”»

Rəbbin cəza qılıncı

21 Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²«Ey bəşər oğlu, üzünü Yerusəlimə tərəf çevirib Müqəddəs məkanlara qarşı danış və İsrail torpağının əleyhinə peyğəmbərlik et. ³Sən İsrail torpağına söylə ki, Rəbb belə deyir: “Budur, Mən sənin əleyhinəyəm. Qılıncımı qınından çıxararaq sənin içində olan salehi də, pis adamı da qırıb-çatacağam. ⁴Sənin içində olan salehi də, pis adamı da qırıb-çatım deyər Mənim qılıncım cənubdan şimaladək ərazidə yaşayan bütün bəşərin üzərinə enmək üçün qınından çıxacaq. ⁵Onda bütün bəşər biləcək ki, Mən Rəbb qılıncımı qınından çıxardım və bir daha yerinə qayıtmayacağ”.

⁶İçini çək, ey bəşər oğlu, sən be-
lini büküb onların gözü önündə acı-acı
içini çək. ⁷Onlar sənə “Nəyə görə içini
çəkirsən?” söyləyəndə onlara deyərsən:
“Gələn xəbərə görə. Hər ürək əriyəcək,
hər əl yanına düşəcək, bütün ruhlar zəif-
fləyəcək və bütün dizlər titrəyəcək. O
xəbər gəlir, bunlar yerinə yetəcək” Xu-
davənd Rəbb belə bəyan edir».

⁸Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu:
⁹«Ey bəşər oğlu, peyğəmbərlik edib
söylə ki, Xudavənd belə deyir:

“Söylə ki, qılınc, qılınc
İtilənib, cilalanıb.

¹⁰Öldürmək üçün itilənib,
Şimşək kimi çaxsın deyər cilalanıb.
Necə sevinnə bilərik?

Qılınc oğlumun əsasına
Hər hansı bir əl ağacı kimi xor baxdı.

¹¹Qılınc əldə tutulmaq üçün
Cilalanmağa verildi.

Öldürənin əlinə verilsin deyər
İtilənib cilalandı.

¹²Ey bəşər oğlu, fəryad edib ağla.

Çünkü bu qılınc xalqıma və
Bütün İsrail rəhbərlərinə qarşı qalxıb.
Onlar xalqımla birgə

Qılınca təslim edildi.

Bunun üçün sənə döy”.

¹³ Xudavənd Rəbb bəyan edir:

“Qarşıda sınaq var.

Qılıncın xor baxdığı əsa

Daha salamat qalmazsa, nə olar?

¹⁴ Sən ey bəşər oğlu, peyğəmbərlik et,

Əllərin bir-birinə vur.

Qoy qılinc iki, üç dəfə vursun.

O öldürən bir qılıncdır,

Çoxlu adam qıran,

İnsanı hər tərəfdən saran qılıncdır.

¹⁵ Onların ürəyi ərisin,

Yerə sərilənlər çox olsun deyə

Bütün darvazalarında qırğın qılıncı
qoydum.

Ah, o, şimşək kimi parıldadı,

Öldürmək üçün sıyrıldı.

¹⁶ Ey qılınc, sağa-sola dönüb kəs,

Sağa dön, sola dön,

Üzün hara çevrilsə, ora get.

¹⁷ Mən də əllərimi bir-birinə vuracağam,

Beləcə qəzəbimi yatırdacağam.

Bunu Mən Rəbb söylədim”.

¹⁸ Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ¹⁹ «Sən ey bəşər oğlu, Babil padşahının qılıncının gəlməsi üçün iki yol hazırla, ikisi də bir ölkədən çıxsın. Bir yerdə nişan qoy, onu şəhər yolunun başında qoy. ²⁰ Qılınc Ammon övladlarının Rabba şəhərinə, Yəhudaya və qalalı Yerusəlimə yönəlsin deyə yol hazırla. ²¹ Çünki Babil padşahı yolayrıcında – iki yolun başında falçılıq etmək üçün dayanacaq. Oxları qarışdıracaq, ev bütələrindən soruşacaq, kəsilən bir heyvanın qaraciyərinə baxacaq. ²² Onun sağ əlində Yerusəlimi göstərən fal var. Orada qoçbaşı alətləri qoyacaq, öldürmək əmri verəcək, döyüş nidası ucaldacaq, qoçbaşı alətlərini darvazaların önündə qoyacaq, torpaq qalağı və mühasirə divarları düzəldəcək. ²³ Onunla and

içib saziş bağlayanlar falın yalan olduğunu güman edəcək. Ancaq padşah təqsirlərini xatırlayıb onları əsir alacaq.

²⁴ Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: “İndi ki təqsirlərinizi və üsyankarlığınızı göstərməklə bunları yada saldınız, bütün işlərinizdə günahlarınız aşkara çıxdı və yada salındınız, mütləq əsir düşəcəksiniz. ²⁵ Sən ey murdar və pis olan İsrail rəhbəri, günün çatdı, nəhayət, cəza vaxtın gəldi”. ²⁶ Xudavənd Rəbb belə deyir: “Çalmanı və tacı götür. Daha bu belə olmayacaq. Alçalmanı yüksəlt, yüksələni alçalt. ²⁷ Viran, viran, viran qoyacağam şəhəri! Haqq sahibi gələndə qədər bərpa olunmayacaq. Mən şəhəri ona verəcəyəm”.

²⁸ Sən ey bəşər oğlu, peyğəmbərlik edib söylə ki, Ammonlular və onların etdikləri təhqirə görə Xudavənd Rəbb belə deyir:

“Qılınc, qılınc həlak etmək üçün sıyrılib, Qırğın üçün itilənib ki, Şimşək kimi parlasın.

²⁹ Elə bir zamanda ki

Sənə boş görüntülər görünür,

Sənə yalan falçılıq açırlar.

Ölməli olan pis adamların

Boyunlarına enəcəksən, ey qılınc!

Bu adamların günü çatdı,

Nəhayət, cəza vaxtı gəldi.

³⁰ Qılınc qınına qoyulsun!

Səni yaradıldığı yerdə,

Doğulduğun ölkədə mühakimə
edəcəyəm.

³¹ Qəzəbimi üstünə tökəcəyəm,

Hiddətimin odunu üstünə
püfləyəcəyəm,

Səni vəhşi adamlara təslim edəcəyəm.

Onlar məhv etməkdə mahirdir.

³² Sən oda qida olacaqsan,

Ölkə içində qanın töküləcək.

Daha yada salınmayacaqsan,

Çünkü Mən Rəbb bunu söylədim».

Yerusəlimin günahları

22 Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²«Sən ey bəşər oğlu, mühakimə edəcəksənmi, qan tökən şəhəri mühakimə edəcəksənmi? Gəl bütün iyrənc işlərini ona bildir. ³Ona söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Əcəli gəlsin deyə öz içində qan tökən bütələr düzəldərək özünü murdarlayan şəhər! ⁴Sən tökdüyün qana görə təqsirkar oldun, düzəltdiyin bütələrə görə murdar oldun. Sən əcəlini yaxınlaşdırdın, ömrün sona çatdı. Buna görə də səni millətlər içində rüsvayçılıq, bütün ölkələr arasında istehza hədəfinə çevirdim. ⁵Ey adı pisliyə çıxan, fitnə dolu şəhər, yaxın olanlar da, uzaq olanlar da sənə istehza edəcək. ⁶Budur, sənin içində olan hər bir İsrail rəhbəri əlindən gəldiyi qədər qan tökür. ⁷^{yz}Sənin içində ata-anaya hörmət edilmir, sənin içində qərībə qarşı zorakılıq, yetimə və dul qadına haqsızlıq edilir. ⁸^aMüqəddəs şeylərimə xor baxdın, Şənbə günlərimə məhəl qoymadın. ⁹Sənin içində qan tökmək istəyən böhtançı adamlar var. Sənin içində dağlarda gətirilən qurbanı yeyir, şəhvətə qapılırlar. ¹⁰^bSənin içində ögey anaları ilə yatanlar, aybaşı olub murdarlanan qadınları zorlayanlar var. ¹¹Sənin içində kimi qonşusunun arvadı ilə iyrənc iş edir, kimi həyasızlıqla gəlinini murdar edir, kimi öz atasının qızını – bacısını zorlayır. ¹²^{cd}Sənin içində qan tökmək üçün rüsvət alırlar. Sələm və müamilə ilə pul verirsən, zorakılıqla qonşularından haqsız mudd alırın. Beləcə Məni unuttun” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

¹³“Əldə etdiyən haqsız muddan ötrü və sənin içində tökülən qana görə əllərimi bir-birinə vururam. ¹⁴Sənə qarşı hərəkətə gəldiyim gün ürəyində taqət olacaqmı, qollarında qüvvət qalacaqmı? Mən Rəbb bunu söylədim və hökmən yerinə yetirəcəyəm. ¹⁵Səni millətlər arasına yayacağıam, ölkələr arasına səpələyəcəyəm, içindəki murdarlığı məhv edəcəyəm. ¹⁶Millətlərin gözündə ləkələnəcəksən. Onda biləcəksən ki, Rəbb Mənəm”».

¹⁷Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ¹⁸«Ey bəşər oğlu, mənim üçün İsrail nəslə metal tullantısına çevrilib. Hamısı soba içində qalan tunca, qalaya, dəmirə, qurğuşuna bənzəyir, gümüş tullantısı kimidir. ¹⁹Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: “İndi ki hamınız metal tullantısı kimi oldunuz, Mən sizi Yerusəlimə yığacağıam. ²⁰Əritmək üçün odu üfürüb gümüşü, tuncu, dəmiri, qurğuşunu və qalayı necə sobada toplayırlarsa, Mən də eləcə sizi qəzəb və hiddətimlə toplayacağıam, sizi şəhərə qoyub əridəcəyəm. ²¹Sizi toplayıb qəzəbimin odunu üstünüzə üfürəcəyəm və şəhərin içində əriyəcəksiniz. ²²Soba içində gümüş necə əridilirsə, siz də şəhərin içində əriyəcəksiniz. Onda biləcəksiniz ki, üstünüzə qəzəbimi tökən Mən Rəbbəm”».

²³Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²⁴«Ey bəşər oğlu, ona söylə: “Sən qəzəb günündə təmizlənməmiş, üstünə yağış yağmamış bir torpaqsan. ²⁵Ölkənin peyğəmbərləri nərildəyən, ovunu parçalayan aslan kimi orada tələ qurdu, canlara qıydı, xəzinə və qiymətli şeylər ələ keçirdi, şəhərdə çoxlu qadınları dul qoydu. ²⁶«Kahinləri Mənim qanunumu pozdu, müqəddəs

^y22:7 Çıx. 20:12; Qanun. 5:16 ^z22:7 Çıx. 22:21-22; Qanun. 24:17 ^a22:8 Lev.

19:30; 26:2 ^b22:10 Lev. 18:7-20 ^c22:12 Çıx. 23:8; Qanun. 16:19

^d22:12 Çıx. 22:25; Lev. 25:36-37; Qanun. 23:19 ^e22:26 Lev. 10:10; Yez. 44:23

şeylərimi murdarladı, müqəddəs şeyi adi şeydən ayırmadı, murdar şeylə pak şey arasındakı fərqi öyrətmədi. Onlar Mənim Şənbə günlərimə göz yumdu və müqəddəsliyimə etinasızlıq etdi. ²⁷ Ölkə içindəki başçıları ovunu parçalayan canavar kimidir, haqsız muzd əldə etmək üçün qan tökür, cana qıyırlar. ²⁸ Peyğəmbərləri uydurma görüntülər görüb, yalan fal açaraq bu günahların üstünə suvaq vurur. Mən Rəbb elə demədiyim halda Xudavənd Rəbb belə deyir» söyləyirlər. ²⁹ Ölkə xalqı isə bir-birini qarət edərək soyğunçuluqla məşğuldur. Onlar məzlumu və fəqiri incidir, haqsız yerə qəribə zülm edir. ³⁰ Onların içində bir adam axtardım ki, divarı təmir etsin və Mənim hüzzurumda ölkə naminə divardakı dəliklərin önündə dayansın ki, oranı yerlə yeksan etməyim, ancaq belə adam tapmadım. ³¹ Buna görə də üstlərinə qəzəbimi tökəcəyəm, hiddətimlə onları yandırır məhv edəcəyəm. Əməllərinin əvəzini başlarına gətirəcəyəm” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir».

İki pozğun qadınla müqayisə

23 Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ² «Ey bəşər oğlu, eyni ananın qızları olan iki qadın var idi. ³ Onlar cavanlıqlarında Misirdə olarkən fahişəlik etdi. Onların döşləri orada əlləşdirildi, qızlıq sinələrinə orada əl sürtüldü. ⁴ Bu qadınlardan böyüyünün adı Ohola, bacısınınki isə Oholiva idi. Onlar Mənimki oldu, oğullar və qızlar doğdu. Ohola Samariyaya, Oholiva Yerusəlimə verilən addır.

⁵ Ohola Mənimki olarkən fahişəlik etdi. Oynaşları olan qonşu Aşşurlulara aludə oldu. ⁶ Onların hamısı mavi paltar geyinmiş valilər və başçılar, cazibədar cavanlar, atlara minmiş adamlar idi. ⁷ Onlarla fahişəlik etdi. Onların hamısı Aşşurun ən seçmə adamları

idi. Ohola kimə aludə oldusa, onun bütün bütələri ilə özünü murdar etdi. ⁸ Misirdə başladığı fahişəliyindən əl çək-mədi. Çünki cavanlığında onunla yatmışdılar, qızlıq sinəsinə əl sürtmüşdülər, şəhvətlərini onun üstünə tökmüşdülər. ⁹ Buna görə də onu aludə olduğu oynaşlarına – Aşşur övladlarına təslim etdim. ¹⁰ Onlar Oholanın ayıbını açdı, oğullarını və qızlarını əlindən aldı, özünü isə qılınc ilə öldürdü. O, qadınlar arasında rüsvay oldu, onun hökmünü yerinə yetirdilər.

¹¹ Onun bacısı Oholiva bunu gördü, amma Oholivanın şəhvəti daha qızgın, fahişəliyi bacısından daha betər idi. ¹² O da qonşuları Aşşur övladlarına – valilərə və başçılara, dəbdəbə ilə geyinmiş, atlara minmiş adamlara aludə oldu. Onların hamısı cazibədar cavanlar idi. ¹³ Mən gördüm ki, o da murdarlandı və hər iki qadın eyni yolu gedir. ¹⁴ Oholiva get-gedə fahişəliyini artırdı, çünki divara oyulmuş insan təsvirlərini – ¹⁵ bellərinə qurşaq, başlarına böyük çalma bağlamış Xaldeylilərin qırmızı rəngli şəkillərini gördü. Onların hamısı əsillərinə görə Xaldey ölkəsindən olan Babil zabitlərinə bənzəyirdi. ¹⁶ Oholiva görən kimi onlara aludə oldu və onların yanına – Xaldey ölkəsinə qasidlər göndərdi. ¹⁷ Babil övladları Oholivanın yanına, işrət yatağına gəlib şəhvətləri ilə onu murdarladı. O onlarla murdar olandan sonra onlardan iyrəndi. ¹⁸ O, fahişəliyini göstərəndə, ayıbını açanda ürəyim bacısından iyrənən kimi ondan da iyrəndi. ¹⁹ Misir torpağında fahişəlik etdiyi gənclik çağını yada salıb fahişəliyini daha da artırdı. ²⁰ Cinsiyyət üzvü eşşəyinki kimi, toxumları aygırınki kimi olan oynaşlarına aludə oldu. ²¹ Beləcə sən gənclik çağında etdiyən pozğunluğa qayıtdın. O zaman Misirlilər sənə sinənə əl sürtərək cavan döşlərini əlləşdirirdi.

²² Buna görə də, ey Oholiva, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Bax iyrəndiyin oynaşlarını sənə qarşı təhrik edəcək, hər tərəfdən sənə üstünə gətirəcəyəm. ²³ Babillilərlə bütün Xaldeyliləri, Peqod, Şoa və Qoa xalqını, bütün Aşşurluları gətirəcəyəm. Onlar cazibədar cavanlar, valilər, başçılar, zabıtlar və məşhur adamlardır. Hamısı da atlara minib. ²⁴ Onlar silahlarla, müharibə və yük arabaları ilə, çoxlu xalqdan ibarət qoşunla üstünə gələcək, sipərlə, qalxanla və dəbilqə ilə hər tərəfdən sənə qarşı düzüləcəklər. Hökm etmək ixtiyarını onlara verəcəyəm, öz hökmlərinə görə səni mühakimə edəcək. ²⁵ Qısqanlıqlığını sənə qarşı çevirəcəyəm, sənənlə qəzəblə rəftar edəcəklər. Burnunu və qulaqlarını kəsib salacaqlar, sağ qalanların qılıncla həlak olacaq. Oğullarını və qızlarını əsir alacaqlar, sağ qalanlarını od yandırır məhv edəcək. ²⁶ Sənənin paltarlarını soyunduracaq, gözəl bəzəklərini alacaqlar. ²⁷ Beləcə Misir torpağından gətirdiyin pozğunluğuna və fahişəliyinə son qoyacağam. Bu şeylərin artıq həsrətini çəkməyəcək, daha Misiri yada salmayacaqsan”. ²⁸ Çünki Xudavənd Rəbb belə deyir: “Səni nifrət etdiyən adamlara, iyrəndiyin adamlara təslim edəcəyəm. ²⁹ Onlar sənənlə nifrətlə rəftar edəcək, bütün zəhmətinin bəhrəsini əlindən alacaq, səni lüt və çıpaq qoyacaq. Beləcə fahişəliyinin ayıbı üzə çıxacaq. Pozğunluğun və fahişəliyin ³⁰ bunları sənənin başına gətirdi, çünki başqa millətlərlə birgə fahişəlik etdin, onların bütlləri ilə murdar oldun. ³¹ Öz bacının yolu ilə getdin. Buna görə də onun kasasını sənənin əlinə verəcəyəm”.

³² Xudavənd Rəbb belə deyir: “Sən bacının kasasından içəcəksən. O dərin və genişdir. Sənə güləb istehza edəcəklər,

Çünki dopdolu bir kasadır.

³³ Sərxoşluq və kədərlə dolacaqsan.

Bacın Samariyanın kasası

Dəhşət və viranəlik kasasıdır.

³⁴ Bu kasadan içəcəksən,

Onu boşaldacaqsan,

Parçalarını gəmirəcəksən,

Köksünü yırtacaqsan”.

Çünki bunu Mən söylədim,

Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

³⁵ Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: “İndi ki Məni unuttun, Mənə arxa çevirdin, pozğunluğun və fahişəliyin üçün cəzanı çək”.

³⁶ Rəbb mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, Oholanı və Oholivanı mühakimə edəcəksənmi? Elə isə iyrənc işlərini özlərinə bildir. ³⁷ Çünki onlar xəyanət etdi və əlləri qana batıb. Onlar bütllərə səcdə edib xəyanət etdi. Hətta Mənim üçün doğduqları oğullarını bütllərə yemək olmaq üçün təqdim etdilər. ³⁸ Mənə qarşı hələ bunları da etdilər: həmin gün Müqəddəs məkanımı murdar etdilər, Şənbə günlərimə məhəl qoymadılar. ³⁹ Onlar bütlləri üçün övladlarını kəsdiyəndən sonra həmin gün Müqəddəs məkanıma girərək oranı murdarladılar. Üstəlik bunu məbədimin ortasında etdilər.

⁴⁰ Bundan başqa, qasidlər göndərib uzaqdan gələn adamlar gətirdilər. Bu adamlar gələndə sən onlar üçün yuyundun, gözlərinə sürmə çəkdin və bər-bəzək taxdın. ⁴¹ Möhtəşəm divan üzərində oturdun. Onun ötündə hazırlanmış süfrə var idi. Mənim buxurumu və zeytun yağını onun üstünə qoydun. ⁴² Ətrafında kef edən bir dəstənin gurultusu yüksəldi. Bayağı adamlar dəstəsi ilə səhradan Sevalılar oraya gətirildi. O iki qadının biləklərinə bilərziklər, başlarına şərəf taqları qoydular.

⁴³ Mən zinakarlıqda qarımış qadın barədə dedim: “İndi qoy onlar bu qadınla zina etsin, çünki o, fahişədir”.

⁴⁴Fahişənin yanına girən kimi onun yanına girdilər. Beləcə pozğun qadınlar olan Ohola ilə Oholivanın yanına girdilər. ⁴⁵Amma saleh adamlar zina edən qadına verilən cəzanı, qan tökən qadına verilən cəzanı onlara verəcək, çünki bu qadınlar zina edib və əlləri qana batıb.

⁴⁶Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: “Üstlərinə bir qoşun gətir və onları dəhşətə, talana düşər et. ⁴⁷Bu qoşun onları daşqalaq edəcək və qılıncla doğrayacaq. Oğullarını və qızlarını öldürüb evlərini yandıracaqlar. ⁴⁸Ölkədə olan pozğunluğa son qoyacağam. Bütün qadınlar bundan dərs alıb sizin kimi pozğunluq etməyəcək. ⁴⁹Pozğunluğunuzun cəzasını öz başınıza gətirəcəklər. Bütələrinizə tapınmağınızın əvəzini alacaqsınız. Onda biləcəksiniz ki, Xudavənd Rəbb Mənəm”».

Paşlanmış qazanla müqayisə

24 Sürgünlüyümüzün doqquzuncu ilində, onuncu ayın onuncu günü mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ^{2f}«Ey bəşər oğlu, bu günün, məhz bu günün tarixini qeyd elə. Çünki Babil padşahu məhz bu gün Yerusəlimi mühasirəyə aldı. ³Bu üsyankar xalqa bir məsəl danışib söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir:

“Qazanı oda qoy, oda qoy, içinə su doldur.

⁴Ətin parçalarını, ən yaxşı parçalarını, Budu və döşü oraya yığ.

Onu seçilmiş sümüklərlə doldur.

⁵Sürüdən ən yaxşı heyvanları götür,

Qazanın altına isə odun ^{††}yığ.

Qoy içindəki su qaynasın ki,

Qazandakı sümükləri də bişsin”.

⁶Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir:

“Qan tökən şəhərin vay halına!

Ora pas tutmuşdur,

Öz pasından təmizlənməmiş qazana bənzəyir.

Püşk atmadan əti parça-parça qazandan çıxarın.

⁷Çünki onun tökdüyü qan hələ içindədir.

Qanı tozla örtmək üçün hətta yerə də tökmədi,

Düz çıpaq qayanın üstünə axıtdı.

⁸Mən də qəzəbi alovlandıraraq

Qisas alınsın deyə

Onun qanını çıpaq bir qayanın

Üstünə tökdüm ki, örtülməsin”.

⁹Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir:

“Qan tökən şəhərin vay halına!

Mən də odun qalağını böyüdəcəyəm.

¹⁰Oduqları yığ, odu alovlandır,

Əti yaxşı bişir,

Ədviyyatını qat,

Sümüklər də yansın.

¹¹Onun közləri üstünə

Qazanı boş qoy ki, qızsın,

Misi yansın,

İçindəki murdarlığı getsin,

Pası ərisin.

¹²Bütün zəhmət hədəf getdi,

Qalın pası ərimək bilmir,

Pası odla da çıxmır.

¹³Etdiyin pozğunluq səni murdarladı,

Səni təmizləmək istədim,

Amma sən təmizlənmək istəmədin.

Sənə qarşı qəzəbim yatana qədər

Öz murdarlığından təmizlənməyəcəksən.

¹⁴Mən Rəbb bunu söylədim,

Vaxt çatdı ki, yerinə yetirim.

Çəkinməyəcəyəm, acımayacağam,

Peşman olmayacağam.

^{††}24:5 Odun – ibrani mətnində *sümüklər*.

^f24:2 2Pad. 25:1; Yer. 52:4

Adətlərinə və əməllərinə görə cəzalanacaqsan” Xudavənd Rəbb belə deyir».

Yezekelin arvadının ölümü

¹⁵ Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ¹⁶ «Ey bəşər oğlu, gözündə çox qiymətli olan bir nəfəri bir zərbə ilə əlindən alacaqam. Amma sən yas tutma, ağlayıb göz yaş tökmə. ¹⁷ İçin-için ağla, ölümlər üçün yas tutma. Çalmanı başına qoyub çarığını ayağına gey. Üzünün alt hissəsini örtmə, yas tutanların “çörəyini yemə».

¹⁸ Mən səhər xalqa bu sözləri söylədim. Axşamüstü arvadım öldü. Ertəsi gün səhər mənə əmr olunanı etdim. ¹⁹ Xalq mənə dedi: «Etdiyin bu şeylərin bizə nə dəxli var? Bizə bildirməzsən?» ²⁰ Mən onlara dedim: «Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²¹ İsrail nəslinə söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Öyündüyünüz güc mənbəyinizi, gözüünüzdə ən qiymətli olan şeyi, ürəyinizin arzusu olan Müqəddəs məkanımın murdarlanmasına izin verəcəyəm. Arxada qoyduğunuz oğullarınız və qızlarınız qılıncdan keçiriləcək. ²² Mən nə etdimsə, siz də elə edəcəksiniz: üzünüzün alt hissəsini örtməyəcəksiniz, yas tutanların çörəyini yeməyəcəksiniz. ²³ Çalmanız başınızda, çarığınız ayağınızda olacaq. Yas tutmayacaq, ağlamayacaqsınız, ancaq təqsirlərinizin içində əriyib yox olacaq, baş-başa verib inləyəcəksiniz. ²⁴ Yezekel sizə bir əlamət olacaq: o nə edəcəksə, siz də onu edəcəksiniz. Bu hadisələr olanda biləcəksiniz ki, Xudavənd Rəbb Mənəm”.

²⁵ Sən ey bəşər oğlu, qalalarını, sevinc və izzətlərini, gözlərində qiymətli olan

şeyi, ürəklərinin arzusunu, oğulları ilə qızlarını onlardan aldığım vaxt – ²⁶ o gün fəlakətdən qaçıb qurtulan bir nəfər gəlib sənə bu xəbəri bildirəcək. ²⁷ O gün bu qaçağın yanında dilin açılacaq, onunla danışacaq, artıq dinməz qalmayacaqsan. Beləcə onlar üçün bir əlamət olacaqsan. Onda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm».

Ammonluların əleyhinə peyğəmbərlik

25 ¹ Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ² «Ey bəşər oğlu, üzünü Ammon övladlarına tərəf çevir və onların əleyhinə peyğəmbərlik et. ³ Ammon övladlarına söylə ki, Xudavənd Rəbbin sözünü dinləsinlər. Xudavənd Rəbb belə deyir: “Siz Müqəddəs məkanım ləkələndə, İsrail torpağı viran ediləndə və Yəhuda nəslə sürgünə gedəndə «nə yaxşı» dediniz. ⁴ Buna görə də Mən icazə verəcəyəm ki, şərq xalqları sizin torpağınızı fəth etsin. Onlar torpağınızda yurd salacaq, çadır quracaq. Meyvələrinizi onlar yeyəcək, südünüzü onlar içəcək. ⁵ Rəbbəni dəvələr üçün otlağa, Ammon övladlarının torpağını sürülər üçün ağıla çevirəcəyəm. Onda biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm”. ⁶ Xudavənd Rəbb belə deyir: “İndi ki siz əllərinizi bir-birinə vurub ayaqlarınızı yerə döydünüz və İsrail torpağını təhqir edib fəlakətinə bütün qəlbinizlə sevindiniz, ⁷ Mən də sizə qarşı əlimi uzadıb sizi qarət malı kimi millətlər arasında bölüşdürəcək, xalqlar sırasından silib-atacaq, ölkələr içindən yox edəcək və məhv edəcəyəm. Onda biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm”.

“**24:17** *Yas tutanların* – arami və latın tərcümələrində belədir, ibrani mətnində isə *adamların*.”

§25:1 Yer. 49:1-6; Yez. 21:28-32; Amos 1:13-15; Sef. 2:8-11

Moavluların əleyhinə peyğəmbərlik

⁸hXudavənd Rəbb belə deyir: “Moav və Seir xalqı deyir ki, budur, daha Yəhuda nəslinin başqa xalqlardan fərqi yoxdur. ⁹Buna görə də Mən Moavın sərhədini açıb ölkənin şöhrəti olan sərhəd şəhərlərini – Bet-Yeşimotu, Baal-Meonu, Qiryatayimi müdafiəsiz qoyacağam. ¹⁰Ammonlular bir daha xalqlar arasında yada salınmasınlar deyər Moavı Ammonluların torpağı ilə birlikdə şərq xalqlarına verəcəyəm. ¹¹Beləcə Moav xalqını cəzalandıracağam. Onda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm”.

Edomluların əleyhinə peyğəmbərlik

¹²iXudavənd Rəbb belə deyir: “Edom qisas alaraq Yəhuda nəslilə pis rəftar etdi, onlardan intiqam alaraq böyük təqsir etdi”. ¹³Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: “Edom torpağına əlimi uzadıb insanı da, heyvanı da oradan silib-atacaq, ölkəni viran edəcəyəm. Temandan Dedana qədər Edomlular qılıncla vurulub həlak olacaq. ¹⁴Mən xalqım İsrail vasitəsilə Edomdan Öz qisasını alacağam. İsraililər Edomda qəzəb və hiddətimə görə rəftar edəcək. Beləcə Edomlular Mənim qisasımın nə olduğunu anlayacaq” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

Filiştililərin əleyhinə peyğəmbərlik

¹⁵jXudavənd Rəbb belə deyir: “Filiştililər Yəhudadan qisas alaraq pis rəftar etdi, ürəklərindəki əbədi ədavətlə onu yerlə yeksan edərək intiqam aldı”. ¹⁶Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: “Mən Filiştililərə qarşı əlimi

uzadıb Keretliləri silib-atacağam, dəniz sahilində yaşayanlardan salamat qalanları məhv edəcəyəm. ¹⁷Onları şiddətlə məzəmmətləyib böyük qisaslar alacağam. Onlardan qisas alanda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm”.

Sur şəhərinin əleyhinə peyğəmbərlik

26 ^kSürgünlüyümüzün on birinci ilində, ayın birinci günü mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²«Ey bəşər oğlu, Yerusəlimə qarşı Sur belə dedi: “Nə yaxşı ki xalqların qarısı olan şəhər dağıldı, darvazaları mənim üçün açıldı. O dağıldığı üçün mən varlanacağam”. ³Bu sözlərə görə Xudavənd Rəbb belə deyir: “Ey Sur, Mən sənə qarşı gəlirəm. Dəniz necə dalğalarını coşdurursa, Mən də eləcə çoxlu milləti sənə üstünə coşduracağam. ⁴Onlar Surun divarlarını dağıdacaq və qüllələrini uçuracaq. Töküntülərini silib-süpürəcək, onu çılpaq bir qayaya çevirəcəyəm. ⁵Sur dənizin ortasında torların sərildiyi bir yer olacaq, çünki Mən bunu söylədim, Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. Sur millətlər üçün qarət malı olacaq. ⁶Oraya tabe olan sahil şəhərlərində yaşayanlar qılıncla öldürüləcək. Onda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm”.

⁷Xudavənd Rəbb belə deyir: “Mən padşahlar padşahı olan Babil padşahı Navuxodonosoru atlar, döyüş arabaları, süvarilər, qoşun və çoxlu xalqla birgə şimaldan Surun üstünə gətirəcəyəm. ⁸Ey Sur, o sənə tabe olan sahil şəhərlərində yaşayanları qılıncla öldürəcək, sənə qarşı mühasirə divarları, torpaq qalağı quracaq və sipərini əleyhinə qaldıracaq. ⁹Sənə

^h25:8 Yeş. 15:1–16:14; 25:10-12; Yer. 48:1-47; Amos 2:1-3; Sef. 2:8-11 ⁱ25:12 Yeş. 34:5-17; 63:1-6; Yer. 49:7-22; Yez. 35:1-15; Amos 1:11-12; Avd. 1-14; Mal. 1:2-5 ^j25:15 Yeş. 14:29-31; Yer. 47:1-7; Yoel 3:4-8; Amos 1:6-8; Sef. 2:4-7; Zək. 9:5-7 ^k26:1 Yeş. 23:1-18; Yoel 3:4-8; Amos 1:9-10; Zək. 9:2-4; Mat. 11:20-22; Luka 10:13-14

divarlarını vurub-dəlmək üçün qoçbaşı alətləri quracaq, baltaları ilə küllələrini uçuracaq. ¹⁰Atları çox olduğu üçün onların tozu səni örtəcək. Divarlarında oyuq açılmış bir şəhərə girilən tək sənin darvazalarından girdikləri zaman atlıların, təkərlərin və döyüş arabalarının gurultusundan divarların titrəyəcək. ¹¹O öz atlarının dirnaqları ilə sənin bütün küçələrini tapdalayıb xarab edəcək, xalqını qılıncla öldürəcək. Möhkəm sütunların yerlə yeksan olacaq. ¹²Onlar sərvətini talan edəcək, ticarət mallarını qarət edəcək. Sənin divarlarını dağıdacaq, gözəl evlərini uçuracaq, daşlarını, taxtalarını və töküntülərini suya atacaqlar. ¹³¹Oxuduğun nəğmələrin səsinə son qoyacağam. Liralarının sədəsi artıq eşidilməyəcək. ¹⁴Səni çılpaq bir qayaya çevirəcəyəm, torların sərildiği bir yer olacaqsan. Bir daha tikilməyəcəksən”, çünki Mən Rəbb bunu söylədim, Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

¹⁵Xudavənd Rəbb Sura belə deyir: “Səndə qırğın olanda, yaralılar inildəyəndə dağılmağının gurultusundan sahil xalqları titrəməyəcəkmi? ¹⁶^mBütün dəniz ölkələrinin rəhbərləri taxtlarından enəcək, libaslarını çıxaracaq, əlvan naxışlı paltarlarını soyunacaq, dəhşətə bürünəcək, yerə oturacaq, hər an titrəyəcək və sənin taleyindən heyrətə düşəcək. ¹⁷Onlar sənin üçün mərsiyə oxuyub deyəcək: «Dənizçilərin yaşadığı məşhur şəhər, Sən necə məhv oldun? Dənizdə güclü idin. Sən və sənin əhalin Sahildə yaşayanların hamısını Dəhşətə salmışdınız. ¹⁸İndi dağıldığın gün Adalar titrəyir,

Adalarda yaşayanlar

Sənin yıxılmağından heyrətə düşür”.

¹⁹Xudavənd Rəbb belə deyir: “Səni sakinsiz qalmış şəhərlər kimi xaraba bir şəhərə çevirdiyim, əngin dənizlərlə qər q etdiyim vaxt dərindən sular səni örtəndə ²⁰qəbirə enənlərlə birgə qədim zamanlarda yaşayanların yanına endirəcəyəm. Sənin üçün qəbirə enənlərlə birgə qədim xarabalıqlar kimi yer üzünün dərinliklərində məskən quracağam ki, bir daha qayıtmayasın və Mən sənə dirilər arasında izzət verməyim. ²¹ⁿAqibətini dəhşətli edəcəyəm. Sən artıq yox olacaqsan. Səni axtaracaq, ancaq tapmayacaqlar” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir».

Sur şəhəri üçün mərsiyə

27 Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²«Sən ey bəşər oğlu, Sur üçün mərsiyə oxuyub ³ona söylə ki, sən ey dəniz qapılarında yerləşən, çoxlu sahil xalqı ilə ticarət edən şəhər, Xudavənd Rəbb belə deyir:

“Ey Sur, sən dedin:

«Mən gözəllikdə qüsuruzam».

⁴Sərhədlərin dənizin qoynunda idi.

Səni tikənlər gözəlliyini kamil etdi.

⁵Bütün taxtalarını

Senirin şam ağaclarından düzəltdilər.

Sənə dor qayıрмаq üçün

Livandan sidr ağacları gətirildilər.

⁶Avarlarını Başanın palıd ağaclarından qayırdılar,

Göyərtəni fil sümüyü ilə bəzənən,

Kittim sahillərindən gətirilən

Şam ağaclarından düzəltdilər.

⁷Sənin yelkənin, bayrağın

Misirin naxışlı kətanından oldu.

Talvarın Elişə sahillərinin

Bənövşəyi və tünd qırmızı parçalarından idi.

⁸Sidonda və Ervadda yaşayanlar

¹26:13 Yeş. 24:8; Vəhy 18:22

^m26:16 Vəhy 18:9-10

ⁿ26:21 Vəhy 18:21

Sənin avar çəkənlərin idi.

Ey Sur, səndə bacarıqlı adamlar var idi,
Gəmiçilərin onlardan idi.

⁹Gəmilərdəki yarıqları təmir edənlər
Gevalın təcrübəli və bacarıqlı adamları
idi.

Dənizdəki bütün gəmilər və dənizçilər
Mallarını dəyişmək üçün
Sənin yanına gəldi.

¹⁰Fars, Lud və Put əsgərləri
Ordunda xidmət edirdi.

Qalxanlarını, dəbilqələrini
Divarlarından asdılar,
Sənə əzəmət verdilər.

¹¹Ervaddan və Xelekdən gələnlər
Hər tərəfdən divarlarını qorudu.
Qammadlılar qüllələrində gözətçi oldu.
Qalxanlarını divarlarından asdı,
Gözəlliyini kamil etdi.

¹²Səndə hər cür mal bol olduğu üçün
Tərşiş səninlə ticarət etdi,
Mallarının əvəzinə sənə
Gümüş, dəmir, qalay və qurğuşun
verdiklər.

¹³Yavan, Tuval və Meşək səninlə ticarət
etdi,

Mallarının əvəzinə sənə
Qullar və tunc qablar verdilər.

¹⁴Bet-Toqarma xalqı
Mallarının əvəzinə sənə
At, döyüş atı və qatır verdi.

¹⁵Dedan xalqı səninlə ticarət etdi,
Çoxlu sahil xalqı sənin müştərin idi,
Səndən aldıkları malın əvəzinə
Fil sümüyü və abnos ağacı verdilər.

¹⁶Sənin məmulatın çox olduğu üçün
Aram səninlə ticarət etdi,
Mallarının əvəzində sənə
Firuzə, tünd qırmızı qumaş, naxışlı
paltarlar,

İncə kətan, mərcan və yaqut verdilər.

¹⁷Yəhuda və İsrail ölkəsi səninlə ticarət
etdi,

Mallarının əvəzinə sənə
Minnit buğdası, darı, bal,
Zeytun yağı və balzam verdilər.

¹⁸Sənin məmulatın çox olduğu üçün,
Səndə hər cür mal bol olduğuna görə
Dəməşq səninlə ticarət etdi,
Helbon şərabı, Saxar yunu ilə ticarət
etdi.

¹⁹Vadan və Uzaldan gələn
Yavan səninlə ticarət etdi.
Sənə gətirilən mallar arasında
İşlənmiş dəmir, darçın və ətirli qamış var
idi.

²⁰Dedan xalqı səninlə ticarət edib
Sənə yəhər üçün qumaş verdi.

²¹Ərəbistan və bütün Qedar rəhbərləri
Sənin müştərilərin idi,
Quzu, qoç və təkə ilə
Səninlə ticarət etdiklər.

²²Səba və Raama tacirləri
Səninlə ticarət etdi.
Mallarının əvəzinə sənə
Hər cür dəyərli ətriyyat, qiymətli daşlar
və qızıl verdilər.

²³Xaran, Kanne, Eden, Səba tacirləri,
Aşşur və Kilmad
Səninlə ticarət etdi,

²⁴Onlar bazarlarında
Gözəl paltar, bənövşəyi qumaş, naxışlı
libaslar,
Sıx toxunmuş, iplərlə bağlanmış
Rəngli xalçalarla
Səninlə ticarət etdi.

²⁵^oTərşiş gəmiləri ^{ss}sənin mallarını
daşıdı.

Dənizin qoynunda böyük yüklə doldun.

²⁶Avarçəkənlərin səni açıq dənizlərə
çıxartdı,

Ancaq şərq yeli dənizin qoynunda səni
parçaladı.

²⁷Gəmin qəzaya uğradığı gün
Var-dövlətin, malların, ticarət şeylərin,
Gəmiçilərin, sükançılarının,

^{ss}27:25 *Tərşiş gəmiləri – yaxud ticarət gəmiləri.*

Təmirçilərin, ticarət şəriklərin,
Döyüşçülərin – içində olan bütün camaat
Dənizin dərinliklərinə batacaq.

²⁸ Sükançıların fəryadından
Dənizin sahilləri titrəyəcək.

²⁹ Avarçəkənlərin hamısı gəmilərini tərk
edəcək,

Gəmiçilərlə sükançıların hamısı
Gəmilərindən düşüb quruda dayanacaq.

³⁰ Uca səslə sənin üçün
Acı-acı fəryad edəcəklər.

Başlarına torpaq səpələyəcəklər,
Küldə eşələncəklər.

³¹ Sənin üçün saçlarını ülgüclə
qırxaçaqlar,

Çula bürünəcəklər.

Sənin üçün acı-acı ağlayıb

Yas tutacaqlar.

³² Yaslarında sənin üçün mərsiyə oxuyub
Belə deyəcəklər:

«Dənizin ortasında

Sur şəhəri kimi susdurulan

Bir şəhər varmı görəsən?»

³³ Malların dənizin o tayına çatanda

Çoxlu xalqı doydururdun.

Böyük var-dövlətlə, malınla

Dünya padşahlarını sərvət sahibi
edirdin.

³⁴ İndi isə dənizdə, suların dərinliyində

Xarabalığa çevrildiyin zaman

Mal-dövlətin və bütün camaatın

Səninlə birlikdə batdı.

³⁵ Sahillərdə yaşayanların hamısı

Başına gələnlərdən heyrətə düşdü.

Onların padşahlarının tükləri biz-biz
oldu,

Bənizləri soldu.

³⁶ Millətlərin arasındakı tacirlər

Sənə görə fit çalacaq.

Aqibətin dəhşətli oldu,

Sən əbədi olaraq yox olacaqsan».

Sur padşahının əleyhinə peyğəmbərlik

28 Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu:
² «Ey bəşər oğlu, Sur hökmdarına

söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Sən
qürurlandın və belə söylədin:

«Mən Allaham,

Dənizlərin qoynunda,

Allahın taxtında otururam».

Ürəyində özünü Allah sandın,

Ancaq sən Allah deyil, insansan.

³ Bax sən Daniəldən daha müdriksən,

Heç kəs öz sirrini səndən gizlədə bilməz.

⁴ Müdrikliyin və ağılnla özünə sərvət
yığdın,

Xəzinələrin qızıl-gümüş topladın.

⁵ Ticarətdə çox bacarıqlı olduğun üçün

Öz sərvətini artırdın.

Var-dövlətin çoxalanda

Özünə qürrələndin”.

⁶ Buna görə də Xudavənd Rəbb belə
deyir:

“İndi ki ürəyində özünü Allah sandın,

⁷ Mən də yadelliləri, ən rəhmsiz
millətləri

Üstünə göndərəcəyəm.

Onlar sənin müdrikliyinin gözəlliyinə

Qılınc çəkib

Əzəmətini murdarlayacaq.

⁸ Səni məzara endirəcəklər.

Sən dənizlərin qoynunda

Dəhşətli bir ölümlə məhv olacaqsan.

⁹ Səni öldürənlərə də

«Mən Allaham» deyəcəksənmi?

Səni öldürənlərin əlində

Sən Allah deyil, insansan.

¹⁰ Yadellilərin əlində

Sünnətsizlərin ölümü ilə öləcəksən”.

Çünki Mən bunu söylədim,

Xudavənd Rəbb belə bəyan edir».

¹¹ Mənə yenə Xudavənd Rəbbin sözü

nazil oldu: «Ey bəşər oğlu, Sur padşahı

üçün mərsiyə oxuyub söylə ki, Xudavənd

Rəbb belə deyir:

¹² “Sən kamilliyin möhürüsən,

Müdrikliyin bütöv,

Gözəlliğin qüsursuz idi.

¹³ P Sən Allahın bağçası olan Eden bağında idin. Cürbəcür qiymətli daşlarla – Yaqut, topaz, almaz, Sarı yaqut, damarlı əqiq, yəşəm daşı, Göy yaqut, firuzə və zümrüdlə bəzənmişdin.

Qaxma və oyma işlərin qızıldan idi. Bunlar yaradıldığı gün hazırlanmışdı. ¹⁴ Sən məsh edilmiş, qoruyucu bir keruv idin.

Səni bunun üçün qoymuşdum. Allahın müqəddəs dağının üstündə idin, Odlu daşlar arasında gəzirdin.

¹⁵ Yaradıldığı gündən Səndə pislik tapılana qədər Yollarında qüsuruz idin.

¹⁶ Bol ticarətindən ötrü İçin zorakılıqla doldu, Sən günah etdin.

Buna görə də səni murdar bir şey kimi Allahın dağından atdım, Odlu daşların arasından qovdum, Ey qoruyucu keruv!

¹⁷ Gözəl olduğun üçün ürəyin qürurlandı,

Əzəmətinə görə müdrikliyini korladın. Beləcə səni yerə atdım, Padşahların önündə tamaşaya çevirdim.

¹⁸ Çoxlu təqsir etdiyin üçün, Ticarətdə əliəyriliyinə görə Müqəddəs məkanlarını murdarladın.

Mən içindən bir od çıxardım ki, Səni yandırır məhv etsin. Bütün seyr edənlərin gözü önündə Səni torpaq üstündə külə çevirdim.

¹⁹ Xalqlar arasında səni tanıyanlar Fəlakətinə heyrət etdi. Aqibətin dəhşətli oldu, Artıq salamat qalmayacaqsan».

Sidonun əleyhinə peyğəmbərlik

²⁰ Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²¹ «Ey bəşər oğlu, üzünü Sidona tərəf çevirib onun əleyhinə peyğəmbərlik edərək söylə ki, ²² Xudavənd Rəbb belə deyir:

“Ey Sidon, Mən sənin əleyhinəyəm, Sənin içində izzət qazanacağam.

Mən sakinlərini cəzalandırır Onların arasında müqəddəs tutulanda Biləcəklər ki, Rəbb Mənəm.

²³ Əhalinin içinə vəba,

Küçələrinə qan göndərəcəyəm.

Hər tərəfdən onların üstünə gələn qılıncla

Vurulub həlak olacaqlar.

Onda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm.

Allahın İsrail xalqına vədi

²⁴ İsrail nəslinin ətrafında olub onları təhqir edən heç bir xalq bir daha İsrail üçün batan tikan, sancan qanqal olmayacaq. Onda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm”.

²⁵ Xudavənd Rəbb belə deyir: “İsrail xalqını aralarına səpələdiyim xalqların içindən yığanda, millətlərin gözü önündə müqəddəs tutulanda onlar qulum Yaquba verdiyim torpaqlarında sakin olacaq. ²⁶ Orada asayiş içində yaşayacaq, evlər tikəcək və bağlar salacaqlar. Onları təhqir edən bütün ətraf xalqları cəzalandırdığım zaman asayiş içində yaşayacaqlar. Onda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm”.

Misirin əleyhinə peyğəmbərlik

29 ¹ Sürgünlüyümüzün onuncu ilində, onuncu ayın on ikinci günü mənə Rəbbin sözü nazil oldu: ² «Ey bəşər oğlu, üzünü Misir padşahı olan firona tərəf çevir, onun və bütün

^p28:13 Yar. 2:9 ^q28:20 Yoel 3:4-8; Zək. 9:1-2; Mat. 11:21-22; Luka 10:13-14

^r29:1 Yeş. 19:1-25; Yer. 46:2-26

Misirin əleyhinə peyğəmbərlik edib söylə ki, ³Xudavənd Rəbb belə deyir:

“Ey öz çayları içində yatan
Böyük əjdaha Misir padşahı firon,
Mən sənə əleyhinəyəm.

Sən deyirsən: «Nil çayı mənimdir,
Onu özüm üçün yaratdım».

⁴Sənə çənənə qarmaq keçirəcəyəm,
Çaylarındakı balıqları

Sənə pulcuqlarına yapışdıracağam.
Pulcuqlarına yapışmış balıqlarla birgə
Sənə çaylarından çıxaracağam.

⁵Səni də, çaylarındakı bütün balıqları da
Səhraya atacağam.

Çöllərə düşəcəksən,
Yığılıb basdırılmayacaqsan.

Səni yem kimi vəhşi heyvanlara,
Göydəki quşlara verəcəyəm.

⁶Onda Misirdə yaşayan hər kəs
Biləcək ki, Rəbb Mənəm.

Çünki sən İsrail xalqı üçün
Qamışdan olan bir dəyənək oldun.

⁷Səndən yapışdıqları zaman
Qırılıb onların çiyinlərini yardım,
Sənə söykəndikləri zaman
Qopub onların bellərini burxutdun”.*

⁸Buna görə də Xudavənd Rəbb
belə deyir: “Mən sənə üstünə qılinc
gətirəcəyəm, insanı da, heyvanı da
üzərindən silib məhv edəcəyəm.

⁹Misir kimsəsiz qalacaq və xarabalığa
çevriləcək. Onda biləcəklər ki, Rəbb
Mənəm. Firon dedi: «Nil çayı mənimdir,
onu mən yaratdım». ¹⁰Buna görə də
Mən sənə və çaylarının əleyhinə
olacağam. Misir torpağını Miqdoldan
Asvana, Kuş sərhədinə qədər kimsəsiz
qoyacağam və xarabalığa çevirəcəyəm.

¹¹İçindən insan ayağı da, heyvan ayağı
da keçməyəcək, orada qırx il adam
yaşamayacaq. ¹²Misiri xaraba qalan
ölkələr kimi xarabalığa çevirəcəyəm.

Şəhərləri viran olmuş şəhərlər kimi qırx
il kimsəsiz qalacaq. Misirliləri millətlər
arasına yayacağam, ölkələr arasına
səpələyəcəyəm”.

¹³Xudavənd Rəbb belə deyir: “Qırx
ildən sonra Misirliləri səpələndikləri
xalqların arasından bir yerə yığacağam.

¹⁴Sürgün olunan Misirliləri Patros torpağına – öz vətənlərinə geri qaytaracağam. Onlar orada zəif bir padşahlıq yaradacaq. ¹⁵Padşahlıqların ən gücsüzü olacaqlar, bir daha millətlərin üzərində ağalıq etməyəcəklər. Daha millətlərə hökmran olmasınlar deyər onların sayını azaldacağam. ¹⁶Misir bir daha İsrail xalqının güvəndiyi yer olmayacaq. Misirlilər onlara Misirə qayıtmaqla günah etdiklərini xatırladacaqlar. İsraililər onda biləcəklər ki, Xudavənd Rəbb Mənəm”.

¹⁷Sürgünlüyümüzün iyirmi yeddinci ilində, birinci ayın birinci günü mənə Rəbbin sözü nazil oldu: ¹⁸«Ey bəşər oğlu, Babil padşahı Navuxodonosor Surla müharibədə öz ordusuna çox zəhmət verdi: əsgərlərin saçı töküldü, ağır yük daşımaqdan çiyinləri yağır oldu. Amma Surla müharibədə ordusuna zəhmət verməsinə baxmayaraq, bunun nə özünə, nə də ordusuna bir xeyri oldu. ¹⁹Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: “Mən Misir ölkəsini Babil padşahı Navuxodonosora verəcəyəm. O, sərvətini aparıb ölkəni qarət və talan edəcək. Ordusunun xeyri bu olacaq. ²⁰Çəkdiyi zəhmətin əvəzində Misir ölkəsini ona verdim, çünki o da, ordusu da bu işi Mənim üçün etdi” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

²¹“O gün İsrail nəslinin gücünü özünə qaytaracağam. Onların arasında sənə

*29:7 *Burxutdun* – qədim yunan və süryani tərcümələrində belədir, ibrani mətnində isə *dikəltin*.

dilini açacağam. Onda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm»).

Rəbbin Misirliləri cəzalandırması

30 Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²«Ey bəşər oğlu, peyğəmbərlik edib söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir:

«Ah, o gün» deyib fəryad edin,

³Çünki o gün yaxındır,

Rəbbin günü yaxındır.

O gün buludlu gündür,

Millətlərin qiyamət günüdür.

⁴Misirin üstünə qılnc gələcək,

Kuş əzab çəkəcək.

Misirdə adamlar həlak olanda

Ölkənin sərvəti qarət olunacaq,

O öz təməmindən dağılacaq.

⁵Misirlə birlikdə Kuş, Put, Lud,

Bütün Ərəbistan, Kuv və əhd bağladığı

ölkənin adamları

Qılncdan keçiriləcək».

⁶Rəbb belə deyir:

«Misirə arxa olanlar yıxılacaq,

Onun qürurlandığı qüdrət çökəcək.

Miqdoldan Asvana qədər ərazidə

Qılncdan keçiriləcəklər»

Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

⁷«Misir xaraba qalmış ölkələr kimi

Xaraba qalacaq.

Şəhərləri viran olmuş

Şəhərlər kimi viran olacaq.

⁸Mən Misiri oda təslim edəndə,

Ona kömək edənlər əziləndə

Biləcəklər ki, Rəbb Mənəm.

⁹O gün qayğısız Kuş əhalisini qorxutmaq üçün gəmilərlə qasidlər göndərəcəyəm. Onlar Misirin dağıldığı gün gələndə dəhşətə düşəcək. Budur, o gün gəlir!»

¹⁰Xudavənd Rəbb belə deyir:

«Babil padşahı Navuxodonosor vasitəsilə Misirin sərvətinə son qoyacağam.

¹¹O öz ordusu ilə, millətlər arasında ən rəhmsizi ilə

Ölkəni yerlə yeksan etmək üçün gətiriləcək.

Misirə qarşı qılnc çəkəcək,

Ölkəni ölümlərlə dolduracaq.

¹²Çayları qurudub,

Ölkəni pis adamlara satacağam.

Ölkəni də, orada olan hər şeyi də

Yadellilərin əli ilə viran edəcəyəm»

Mən Rəbb bunu söylədim.

¹³Xudavənd Rəbb belə deyir:

«Bütləri məhv edəcəyəm,

Nofdaki[†] bütləri yox edəcəyəm.

Artıq Misirdə rəhbər qalmayacaq,

Ölkəni dəhşətə salacağam.

¹⁴Patrosu xarabalığa çevirəcəyəm,

Soanı oda verəcəyəm,

No[‡] şəhərini cəzalandıracağam.

¹⁵Qəzəbimi Misirin qalası olan

Sin üzərinə tökəcəyəm,

No şəhərinin çoxlu əhalisini yox

edəcəyəm.

¹⁶Misiri oda verəcəyəm,

Sin ağrıdan qıvrılacaq,

No şəhərinin divarı yarılabacaq.

Gündüz vaxtı Nofda

Düşmənlər cövlan edəcək.

¹⁷On şəhərinin və Pi-Besetin cavanları

Qılncdan keçiriləcək.

Oradakı əhali sürgün olunacaq.

¹⁸Taxpanxesdə Misirin boyunduruğunu qırdığım zaman

Orada gündüz qaranlığa çevriləcək,

Qürurlandığı qüdrət məhv olacaq.

Şəhər buludlarla örtüləcək,

Qızları sürgün olunacaq.

¹⁹Beləcə Misiri cəzalandıracağam.

Onda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm»).

²⁰Sürgünlüyümüzün on birinci ilində, birinci ayın yeddinci günü mənə Rəbbin sözü nazil oldu: ²¹«Ey bəşər oğlu, Misir padşahı fironun qolunu qırdım. Qolu

[†]30:13 Nof – yunan adı *Memfis*.

[‡]30:14 No – yunan adı *Fiv*.

sağalmaq üçün bağlanmadı, ona sarğı qoyulmadı ki, qılınc ələ alacaq qədər güclənsin.

²²Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: “Mən Misir padşahı fironun əleyhinəyəm. Hər iki qolunu – sağlam olanı da, sınıanı da qıracaq, qılıncı əlindən salacağam. ²³Misirliləri millətlər arasına yayacağam, ölkələr arasına səpələyəcəyəm. ²⁴Babil padşahının qoluna güc verəcək, qılıncımı onun əlinə verəcəyəm. Fironun isə qollarını qıracağam. O, Babil padşahının önündə ağır yaralı kimi inildəyəcək. ²⁵Babil padşahının qoluna güc verəcəyəm, fironun qolları isə yanına düşəcək. Qılıncımı Babil padşahının əlinə verəndə, o da bu qılıncı Misir ölkəsinə tuşlayanda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm. ²⁶Misirliləri millətlər arasına yayacağam və ölkələr arasına səpələyəcəyəm. Onda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm”».

Sidr ağacı ilə müqayisə

31 Sürgünlüyümüzün on birinci ilində, üçüncü ayın birinci günü mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²«Ey bəşər oğlu, Misir padşahı firona və onun camaatına söylə:

“Əzəmətdə kim səninlə müqayisə edilə bilər?

³Bax Aşşur Livandakı sidr ağacına bənzəyirdi,

Məşəyə kölgə salan gözəl budaqları var idi,

Çox uca idi, başı buludlara çatırdı.

⁴Onu sular bəslədi,

Dərin su qaynaqları böyütdü.

Çayları əkildiyi yeri əhatə etdi,

Arxları çöldəki bütün ağaclara çatırdı.

⁵Buna görə də çöldəki bütün ağaclardan böyük oldu,

Bol su içdiyi üçün qol-budaq atıb

Şaxələri uzandı.

⁶Bütün göy quşları onun budaqlarında yuva qurdu,

Vəhşi heyvanlar şaxələri altında balaladı,

Bütün böyük millətlər kölgəsində yaşadı.

⁷Böyükliyi və uzun budaqları ilə gözəl oldu,

Çünkü kökləri bol su içdi.

⁸Allahın bağçasındakı sidr ağacları da

Boyda ona çatmazdı,

Şam ağacları boyda onun budaqlarına yetməzdi,

Çinar ağacları onun şaxələri kimi deyildi,

Allahın bağçasındakı ağaclardan heç biri Onun kimi gözəl deyildi.

⁹Sıx budaqlarla o sidr ağacını gözəlləşdirdim,

Allahın bağçası olan Edendəki

Bütün ağaclar ona qısqandı”.

¹⁰Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: “İndi ki boyu ucalıb başı buludlara çatanda ucalığına görə ürəyi qürurlandı,

¹¹Mən də onu millətlərin başçısına təslim etdim. O da onunla pisliliyinə görə

rəftar edəcək. Mən onu qovdum və ¹²yadelli millətlərin ən rəhmsizi onu

kəsib yerə yıxdı. Budaqları dağlara və bütün dərələrə düşdü. Şaxələri ölkənin

bütün vadilərində qırılıb qaldı. Yer üzünün bütün xalqları kölgəsindən çəkilib onu tərək etdi. ¹³Göydəki bütün

quşlar onun yıxılmış gövdəsi üstünə qondu, bütün vəhşi heyvanlar şaxələri

arasında yaşadı. ¹⁴Bu ona görə oldu ki, bir daha suların yaxınlığında bitən

heç bir ağac boy-buxun atmasın, başını buludlara çatdırmasın, bol su içən heç

bir ağac bu qədər yüksəlməsin. Çünki onların hamısı qəbirə enən insanlarla

birgə ölümə – yerin dərinliklərinə təslim edildi”.

¹⁵Xudavənd Rəbb belə deyir: “Sidr ağacı ölümlər diyarına endiyi gün ona yas

tutsunlar deyə dərin su qaynaqlarını örttdüm, çaylarını dayandırdım, gur sularının qabağını kəsdim. O ağac üçün Livana yas tutdurdum, bütün çöl ağaclarını qurutdum.

¹⁶ Qəbirə enənlərlə birgə onu ölümlər diyarına endirdiyim zaman dağılmasının gurultusundan millətləri lərzəyə saldım. O zaman Eden bağındaki bütün ağaclar, Livanın ən seçilmiş, ən yaxşı və bol sulanan ağacları yerin dərinliklərində təsəlli tapdı. ¹⁷ Kölgəsində yaşayanlar, millətlər arasında ona arxa duranlar da onunla birlikdə ölümlər diyarına – qılıncla öldürülmüş adamların yanına endi.

¹⁸ Eden ağaclarından hansı izzət və əzəmətdə səninlə müqayisə edilə bilər? Ancaq sən Eden ağacları ilə birgə yerin dərinliklərinə endiriləcək, qılıncla öldürülənlərlə birgə sünnətsizlərin arasında yatacaqsan. Fironun və onun camaatının aqibəti belə olacaq” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir».

Firon üçün mərsiyə

32 Sürgünlüyümüzün on ikinci ilində, on ikinci ayın birinci gününü mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ² «Ey bəşər oğlu, Misir padşahı firon üçün mərsiyə oxuyub ona söylə:

“Millətlər içində özünü cavan bir aslana bənzətdin,

Amma sən bir dəniz əjdahası kimisən.

Çayları qarışdırırsan,
Ayaqlarımla suları çalxalayıb
Çayları bulandırırısan”.

³ Xudavənd Rəbb belə deyir:

“Çoxlu xalqdan ibarət bir qoşun göndərib

Torumu üstünə atacağam.

Onlar səni torumla dartıb çıxaracaq.

⁴ Səni quruya çıxaracağam,

Çölün üzünə atacağam,

Göydəki quşları üstünə qonduracağam.

Yer üzünün vəhşi heyvanlarını

Səninlə doyduracağam.

⁵ Bədəninə dağların üstünə sərəcəyəm,
Dərələri leşinlə dolduracağam.

⁶ Ölkəni dağlara qədər axan qanıyla sulayacağam,

Vadilər meyitinlə dolacaq.

⁷ “Səni məhv etdiyim zaman

Göyləri bağlayacağam,

Ulduzları qaraldacağam,

Günəşi buludla örtəcəyəm,

Ay işığını verməyəcək.

⁸ Sənin üzərində nur saçan

Bütün səma cisimlərini qaraldacağam,

Ölkəni qaranlığa qərq edəcəyəm”

Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

⁹ “Sənin məhv olmaq xəbərini,

Millətlərin arasına,

Tanımadığın ölkələrə çatdırdığım zaman

Bir çox xalqların ürəyini kədərləndirəcəyəm.

¹⁰ Sənin başına gələnlərlə

Bir çox xalqı heyrətə salacağam.

Onların önündə qılınıcımı yellədiyim zaman

Sənə görə padşahlarının tükləri biz-biz olacaq.

Yıxıldığın gün

Onların hamısı öz canları üçün

Durmadan qorxu içində titrəyəcək”.

¹¹ Xudavənd Rəbb belə deyir:

“Babil padşahının qılınıcı sənin üstünə gələcək.

¹² İzin verəcəyəm ki, millətlərin rəhmsiz igidləri

Sənin xalqını qılınıcdan keçirsin.

Onlar Misirin qürurunu qıracaqqlar,

Bütün ordusunu məhv edəcəklər.

¹³ Bol suların yanında otlayan

Bütün mal-qaranı yox edəcəyəm.

^u32:7 Yeş. 13:10; Yoel 2:10,31; 3:15; Mat. 24:29; Mark 13:24-25; Luka 21:25; Vəhy 6:12-13; 8:12

Bundan sonra insan ayağı da, heyvan ayağı da

Sularını qarışdırıb bulandırmayacaq.

¹⁴ O zaman onların sularını duruldacağam,

Çaylarını yağ kimi axıdacağam”

Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

¹⁵ “Misiri xarabalığa çevirəndə,

Ölkəni hər şeydən məhrum edəndə,

Orada yaşayan hər kəsi məhv edəndə

Biləcəklər ki, Rəbb Mənəm”.

¹⁶ Misir üçün oxunan mərsiyə budur.

Millətlərin qızları bu mərsiyəni oxuyacaq. Misir və onun xalqı üçün bu mərsiyəni oxuyacaqlar. Xudavənd Rəbb belə bəyan edir».

¹⁷ Sürgünlüyümüzün on ikinci ilində, ayın on beşinci günü mənə yenə Rəbbin sözü nazil oldu: ¹⁸ «Ey bəşər oğlu, Misir xalqı üçün yas tut. Onları və güclü millətlərin qızlarını qəbirə enənlərlə birgə yerin dərinliklərinə endir.

¹⁹ Onlara söylə: “Məgər sən başqalarından daha gözəlsən? Yerın altına en və oradakı sünnətsizlərlə birgə uzan”.

²⁰ Misir xalqı qılıncla öldürülənlərin arasına düşəcək. Bu xalq qılincin ixtiyarına verildi. Qoy Misir bütün camaatı ilə birgə sürüklənsin. ²¹ Qüdrətli başçılar ölülər diyarından Misir və ona arxa olanlar üçün belə söyləyəcək: “Yerın altına endilər, qılıncla öldürülən sünnətsizlər kimi indi burada yatırlar”.

²² Aşşur və bütün ordusu oradadır. Qılincdan keçirilmiş, ölmüş əsgərlərinin məzarları ətrafını bürümüşdür. ²³ Onların məzarları qəbirin lap dibində, ordusu məzarının ətrafında uzanıb. Dirilər arasına qorxu salanların hamısı qılincdan keçirilib öldürülmüşdür.

²⁴ Elam oradadır və bütün xalqı öz məzarlarının ətrafında uzanıb. Onların hamısı qılincdan keçirilmiş, ölmüş və sünnətsiz halda yerin dərinliklərinə enmişdir. Dirilər arasına qorxu salmışdılar,

indi isə xəcalət içində qəbirə enənlərə qoşuldular. ²⁵ Elam üçün öldürülənlər arasında bir yataq hazırlandı. Bütün xalqı məzarının ətrafındadır. Onların hamısı sünnətsiz halda qılincdan keçirilib öldürülmüşdür. Dirilər arasına qorxu salmışdılar, indi isə xəcalət içində qəbirə enənlərə qoşulub öldürülənlərin arasına qoyuldular.

²⁶ Meşək, Tuval oradadır və bütün xalqı öz məzarlarının ətrafında uzanıb. Onların hamısı sünnətsiz halda qılincdan keçirilib öldürülmüşdür. Dirilər arasına qorxu salmışdılar. ²⁷ Onlar da döyüş silahları ilə ölülər diyarına enən, qılıncları başlarının altına qoyulan, sünnətsiz igidlərlə birgə məzara uzanacaq. Onların cəzası özlərinin üzərinə gəldi. Sağ ikən bu igidlər dirilər arasına qorxu salmışdılar.

²⁸ Sən də, ey firon, qırılacaqsan, qılıncla öldürülənlərlə birgə sünnətsizlərin arasında uzanacaqsan.

²⁹ Edom, padşahları və bütün rəhbərləri oradadır. Güclü olmalarına baxmayaraq, qılıncla öldürülənlərin yanına qoyuldular. Qəbirə enənlərin, sünnətsizlərin yanına uzanırlar.

³⁰ Bütün şimal ölkələrinin başçıları, bütün Sidonlular oradadır. Gücləri ilə qorxu saldıqları halda öldürülənlərlə birgə rüsvayçılıq içində yerin altına endilər. Sünnətsiz halda qılıncla öldürülənlərlə birgə xəcalət içində qəbirə enənlərin yanına uzandılar.

³¹ “Firon və onun bütün ordusu qılıncla öldürülmüş bu böyük kütləni görəndə təsəlli tapacaq” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. ³² “Dirilər arasına qorxu salmasına izin verdiyimə baxmayaraq, firon və onun bütün xalqı qılıncla öldürülənlərlə birgə sünnətsizlərin yanına uzanacaq” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir».

Rəbb Yezekeli xalqa gözətçi qoyur

33 Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²«Ey bəşər oğlu, xalqına mənsub olanlara belə söylə: “Deyək ki Mən bir ölkənin üstünə qılınc göndərəndə həmin ölkə xalqı arasından bir nəfəri seçib özü üçün gözətçi qoyur. ³Bu gözətçi də ölkənin üstünə qılıncın gəldiyini görəndə şeypur çalib xalqa xəbərdarlıq edir. ⁴O zaman kim şeypur səsinə eşidib xəbərdarlığa diqqət etməsə və qılınc gəlib onu öldürsə, ölümünün məsuliyyətini özü daşıyır. ⁵O, şeypur səsinə eşitmiş, ancaq xəbərdarlığa diqqət etməmişdir, buna görə də ölümünün məsuliyyətini özü daşıyır. Amma xəbərdarlığa diqqət etsəydi, canını xilas edərdi. ⁶Lakin gözətçi gələn qılıncı görüb şeypur çalmırsa, xalqa xəbərdarlıq edilmərsə və qılınc da gəlib onlardan birini həlak edərsə, o adam öz təqsirinə görə öldürülmüşdür, ancaq ölümünün məsuliyyətini gözətçinin üzərinə qoyaram.

⁷Sən ey bəşər oğlu, səni İsrail nəslinə üçün gözətçi qoydum. Sən sözü Mənim ağızımdan eşidib Mənim tərəfimdən onlara xəbərdarlıq edəcəksən. ⁸Pis adama Mən «ey pis adam, mütləq öləcəksən» deyəndə sən ona öz yolundan dönmək üçün xəbərdarlıq etməsən, o pis adam öz təqsirinə görə öləcək, ancaq ölümünün məsuliyyətini sənə üzərinə qoyacağam. ⁹Əgər sən pis adama öz yolundan dönmək üçün xəbərdarlıq etsən, amma o öz yolundan dönməsə, öz təqsirinə görə öləcək, sənə canını qurtarmış olursan”.

¹⁰Sən ey bəşər oğlu, İsrail evinə belə söylə: “Siz deyirsiniz ki, üsyanlarımız və günahlarımız bizi üzür və biz onların içində əriyib yox oluruq. Belə halda necə yaşaya bilərik?” ¹¹Onlara de: “Varlığımıza and olsun, pis adamın ölümündən

yox, onun öz yolundan dönüb yaşamasından zövq alıram” Xudavənd Rəbb bəyan edir. “Dönün, pis yollarınızdan dönün. Nə üçün öləsiniz, ey İsrail nəslə?”

¹²Sən ey bəşər oğlu, xalqına mənsub olanlara söylə: “Üsyan etdiyi halda salehin salehliyi onu xilas etməz. Pis adama gəlincə, o öz pisliliyindən dönərsə, bundan ötrü həlak olmaz. Saleh adam günah etdiyi halda öz salehliyi ilə yaşaya bilməz. ¹³Saleh adama əlbəttə, yaşayacaqsan dediyim zaman o öz salehliyinə güvənib pislilik edərsə, saleh işlərindən heç biri yada salınmayacaq və etdiyi pisliliyə görə öləcək. ¹⁴Pis adama əlbəttə, öləcəksən dediyim zaman günahından dönüb ədalətli və saleh işlər görərsə – ¹⁵girovunu geri verərsə, soyğunçuluqla aldığı geri qaytararsa, pislilik etmədən həyatverici qaydalara görə rəftar edərsə, əlbəttə, ölməyib yaşayacaq. ¹⁶Bu adamın etdiyi günahlardan heç biri onun əleyhinə yada salınmayacaq. Ədalətli və saleh əməl etdiyi üçün, əlbəttə, yaşayacaq”.

¹⁷Ancaq sənə xalqına mənsub olanlar deyir: “Rəbbin yolu düz deyil”. Halbuki onların öz yolları düz deyil. ¹⁸Saleh adam öz salehliyindən dönüb pislilik edərsə, bundan ötrü öləcək. ¹⁹Pis adam öz pisliliyindən dönüb ədalətli və saleh əməl etsə, bu əməllərlə yaşayacaq. ²⁰Ancaq siz deyirsiniz: “Rəbbin yolu düz deyil”. Sizin hər birinizi öz əməlinə görə mühakimə edəcəyəm, ey İsrail nəslə!”

Yerusəlimin süqut xəbəri

²¹vSürgünlüyümüzün on birinci ilində, onuncu ayın beşinci günü Yerusəlimdən qaçıb qurtulmuş bir nəfər gəlib mənə dedi: «Şəhər zəbt edildi». ²²O qaçqın mənim yanıma gəlməmişdən əvvəl axşam vaxtı Rəbbin əli mənim üstümdə idi və mən

danışa bilmirdim. Səhər adam yanıma gəlməzdən qabaq Rəbb dilimi açdı, dilim açıldı, artıq danışa bilirdim.

²³ Onda mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²⁴ «Ey bəşər oğlu, İsrailin xaraba qalmış şəhərlərində yaşayanlar belə söyləyir: «İbrahim yalnız olduğu halda ölkəni mülk aldı. Biz isə çoxuq, ona görə də ölkə mülk olaraq bizə verilmişdir». ²⁵ Bu sözlərdən ötrü onlara söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: «Əti qanı ilə yeyirsiniz, bütələrinizə güvənirsiniz və qan tökürsünüz. Belə olduğu halda ölkəni mülk ala biləcəksinizmi? ²⁶ Qılıncınıza arxalanırsınız, iyrenc işlər görürsünüz, hər kəs öz qonşusunun arvadını murdar edir. Belə olduğu halda ölkəni mülk ala biləcəksinizmi?»

²⁷ Onlara söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: «Varlığımıza and olsun ki, xaraba qalan şəhərlərdə yaşayanlar hökmən qılıncla həlak olacaq. Çöldə qalanları yem olsunlar deyər vəhşi heyvanlara verəcəyəm. Qalalarda və mağaralarda olanlar vəbadan öləcək. ²⁸ Ölkəni xaraba və sakinsiz qoyacağam. Qürurlandıqları qüdrət heç olacaq. İsrail dağları sakinsiz qalacaq, oradan kimsə keçməyəcək. ²⁹ Etdikləri bütün iyrenc işlərdən ötrü ölkəni xaraba və sakinsiz qoyduğum zaman biləcəklər ki, Rəbb Mənəm.

³⁰ Sənə gəlincə, ey bəşər oğlu, xalqına mənsub olanlar divarların dibində, evlərin qapısı qarşısında sənin barəndə danışır. Bir-birlərinə deyirlər: «Gəl gedək, Rəbb tərəfindən nazil olan sözə qulaq asaq». ³¹ Xalq hər vaxt olduğu kimi sənin yanına gəlir. Mənim xalqım olduqları halda önündə oturur, sözlərinə qulaq asır, amma dediklərini etmirlər. Dilləri ilə səmimi olduqlarını iddia edirlər, ancaq ürəkləri haram qazanc dalınca gedir. ³² Sən onlar üçün gözəl səsə sevgi nəğmələri oxuyan

yaxşı bir çalğıcı kimisən. Sözlərinə qulaq asır, ancaq dediklərini etmirlər. ³³ Lakin bütün bunlar doğru çıxanda – mütləq doğru çıxacaq – aralarında bir peyğəmbər olduğunu başa düşəcəklər».

İsrail başçılarına müraciət

34 Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ² «Ey bəşər oğlu, peyğəmbərlik et, İsrailin çobanlarına qarşı peyğəmbərlik edib onlara söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: «Yalnız özlərini bəsləyən İsrail çobanlarının vay halına! Çobanlar sürünü bəsləməli deyilmi? ³ Yağdan yeyir, yundan paltar geyir, bəslənmiş qoyun-keçini kəsirsiniz, ancaq sürünün qayğısına qalmırsınız. ⁴ Zəiflərə qüvvət vermədiniz, xəstə olanı sağaltmadınız, yaralanana sarğı qoymadınız, azanı geri qaytarmadınız, itəni axtarmadınız. Ancaq zor və qəddarlıqla onlara ağalıq edirsiniz. ⁵ WOnlar da çoban olmadığı üçün dağılışdı və vəhşi heyvanlara yem oldu. ⁶ Mənim sürüm bütün dağları və yüksək təpələri avara dolaşdı. Onlar bütün yer üzünə dağılışdı. Bir soruşan, bir axtaran yox».

⁷ Buna görə də, ey çobanlar, Rəbbin sözüne qulaq asın. ⁸ Xudavənd Rəbb bəyan edir: «Varlığımıza and olsun, indi ki çoban olmadığı üçün sürüm qarət edildi, bütün vəhşi heyvanlara yem oldu, çobanlarım da sürümü axtarmadı və bəsləmədi, ancaq öz-özlərini bəslədi – ⁹ bütün bunlara görə, ey çobanlar, Rəbbin sözüne qulaq asın. ¹⁰ Xudavənd Rəbb belə deyir: «Mən bu çobanların əleyhinəyəm. Sürüm üçün hesab vermələrini tələb edəcəyəm. Sürünü otarmaq işini bir daha onlara həvalə etməyəcəyəm. Artıq çobanlar özlərini bəsləməyəcək. Sürümü onların dişlərindən qurtaracağam, bir daha onlara yem olmayacaqlar».

¹¹ Çünki Xudavənd Rəbb belə deyir: “Mən Özüm qoyunlarımı soruşub axtaracağam. ¹² Dağılımış qoyunlarının arasında olan bir çoban sürüsünü necə yoxlayırsa, Mən də qoyunlarımı eləcə yoxlayacağam. Buludlu və qaranlıq bir gündə ətrafa səpələndikləri hər yerdən onları qurtaracağam. ¹³ Onları xalqların arasından çıxaracağam, ölkələrdən toplayıb öz torpaqlarına gətirəcəyəm. İsrail dağlarında, vadilərdə, ölkənin bütün məskuni yerlərində onları otaracağam. ¹⁴ Onları gözəl bir otlaqda otaracağam. Yaylaqları İsrailin uca dağları üzərində olacaq. Orada gözəl bir yaylaqda yatacaqlar. İsrail dağları üzərində olan sıx otlaqda otlayacaqlar. ¹⁵ Sürümü Mən Özüm otaracağam, onları Mən Özüm yatıracağam” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. ¹⁶ “İtəni axtaracaq, azanı geri qaytaracaq, yaralı olana sarğı qoyacaq, xəstə olana qüvvət verəcək, ancaq harınlayanları və güclü olanları həlak edəcəyəm. Mən qoyunlarımı ədalətlə otaracağam”.

¹⁷ Siz ey Mənim sürüm, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Qoyunla qoyun arasında, qoçlarla təkələr arasında Mən hökm edəcəyəm. ¹⁸ Gözəl otlaqda otlamağınız sizə az idi ki, otlaqlarınızın qalanını da ayaqlarınız altında tapdalayırsınız? Duru su içməyiniz sizə az idi ki, artığını da ayaqlarınızla bulandırırırsınız? ¹⁹ Mənim qoyunlarım isə sizin ayaqlarınızla tapdaladıqlarınızı yeyir, ayaqlarınızla bulandırdıqlarınızı içir”.

²⁰ Buna görə də Xudavənd Rəbb onlara belə deyir: “Mən bəslənmiş qoyunla zəif qoyun arasında hökm edəcəyəm.

²¹ Siz bütün zəif qoyunları böyrünüzlə və çiyinizlə itələyir, kənara çıxarmaq üçün buynuzlarınızla vurursunuz. ²² Buna görə də Mən sürümü xilas edəcəyəm. Onlar daha qarət malı olmayacaq və qoyunla qoyun arasında Mən hökm edəcəyəm. ²³ Başlarına onları otaran yeganə çoban olaraq qulum Davudu qoyacağam. Onları o otaracaq, çobanları da o olacaq. ²⁴ Mən Rəbb onların Allahı olacağam, qulum Davud da onların içində rəhbər olacaq” Mən Rəbb bunu söylədim.

²⁵ “Onlarla bir sülh əhdi bağlayacağam, ölkədən zərərli heyvanları qovacağam ki, onlar çöldə asayiş içində yaşayıb meşələrdə yatsın. ²⁶ Onların özlərinə də, təpəmin ətrafındakı yerlərə də bərəkət verəcəyəm. Yağış vaxtında yağdıracağam, bərəkətli yağışlar olacaq. ²⁷ Çöldəki ağaclar meyvə yetirəcək, torpaq məhsul verəcək. Xalq öz torpağında asayiş içində yaşayacaq. Boyunduruq iplərini qırıb onları qul edənlərin əlindən qurtardığım zaman biləcəklər ki, Rəbb Mənəm. ²⁸ Artıq millətlərin qarət malı olmayacaqlar, vəhşi heyvanlar da onları yeməyəcəklər. Asayiş içində yaşayacaqlar, onları qorxudan olmayacaq. ²⁹ Onlar üçün şöhrətli bir şitillik yetişdirəcəyəm. Daha ölkədə aclıqdan tələf olmayacaq, millətlərin təhqirlərinə məruz qalmayacaqlar. ³⁰ Onda biləcəklər ki, Mən – özlərinin Allahı Rəbb onlarlayam, onlar – İsrail nəsli də Mənim xalqımdır” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

³¹ “Mənim qoyunlarım, otlağımın qoyunları siz insanlarsınız, Mən də sizin Allahınızam” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

Edomun əleyhinə peyğəmbərlik

35 ²Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²«Ey bəşər oğlu, üzünü Seir dağına çevir və onun əleyhinə peyğəmbərlik edib ³söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir:

“Ey Seir dağı, Mən sənin əleyhinəyəm.

Mən əlimi sənə qarşı uzadacaq,

Səni xaraba, sakinsiz bir yerə çevirəcəyəm.

⁴Şəhərlərini viran edəcəyəm və sən xarabalığa çevriləcəksən.

Onda biləcəksən ki, Rəbb Mənəm.

⁵Sən İsraililərə həmişə kin bəsləmişən, fəlakətə düşdükləri və cəzalandırıldıqları vaxt zirvəyə yetəndə onları qılınca təslim etmişən”. ⁶Buna görə də Xudavənd Rəbb bəyan edir:

“Varlığımıza and olsun ki, səni qana bulaşdıracağam, qan səni izləyəcək, qan tökməkdən imtina etmədiyinə görə qan səni izləyəcək. ⁷Mən Seir dağını sakinsiz bir yerə və xarabalığa çevirəcəyəm. Oraya gedib-gələnin ayağını kəsəcəyəm. ⁸Dağlarını ölümlərlə dolduracağam, qılıncdan keçirilənlər sənin təpələrində, dərələrində, vadilərində yığılıb həlak olacaq.

⁹Səni əbədi olaraq xarabalığa çevirəcəyəm,

Şəhərlərində heç kəs yaşamayacaq.

Onda biləcəksən ki, Rəbb Mənəm.

¹⁰Sən belə söylədin: «Rəbb o yerlərdə olsa da, bu iki millət, bu iki ölkə mənim olacaq, onları özümə mülk edəcəyəm”. ¹¹Buna görə də Xudavənd Rəbb belə bəyan edir: “Varlığımıza and olsun ki, xalqımıza kin bəslədiyinə görə onlarla necə qəzəb və qısqançlıqla rəftar etdinsə, Mən də səninlə elə rəftar edəcəyəm. Səni mühakimə etdiyim zaman onlara da

Özümü göstərəcəyəm. ¹²O zaman biləcəksən ki, Mən Rəbb İsrail dağlarına qarşı söylədiyən təhqirlərin hamısını eşitmişəm. Sən belə demişdin: «Yerlə yeksan oldular, yeyilmək üçün bizə verildilər». ¹³Ağzınızla Mənə qarşı qürurla danışdınız, Mənim əleyhimə hörmətsiz sözlər dediniz. Mən Rəbb də bunları eşitdim”.

¹⁴Xudavənd Rəbb belə deyir: “Bütün yer üzünü sevindiği halda Mən səni viran edəcəyəm. ¹⁵İsrail xalqının irsi yerlə yeksan olanda sən necə sevindinsə, Mən də səninlə elə rəftar edəcəyəm. Ey Seir dağı, viran olacaqsan, bütün Edom da viran olacaq. Onda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm”.

Allahın İsrailə xeyir-duası

36 Sən ey bəşər oğlu, İsrail dağları üçün peyğəmbərlik edib söylə ki, ey İsrail dağları, Rəbbin sözünü eşidin. ²Xudavənd Rəbb belə deyir: “Düşmən sizin barənizdə «nə yaxşı, bu qədim təpələr bizim mülkümüz oldu» dedi”. ³Buna görə də peyğəmbərlik edib söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Sizi viran etdilər, hər tərəfdən sıxışdırıb tapdaladılar, başqa millətlər mülkünüzə sahib oldu, dillərə düşdünüz və xalqın dedi-qodusuna çevrildiniz”. ⁴Bütün bunlara görə, ey İsrail dağları, Xudavənd Rəbbin sözünü eşidin. Xudavənd Rəbb dağlara, təpələrə, vadilərə, dərələrə, ətrafındakı başqa millətlərə, qarət və kinayə hədəfi olan viran olmuş xarabalıqlara, tərkd edilmiş şəhərlərə belə deyir. ⁵Buna görə də, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Başqa millətlərə, xüsusilə bütün Edoma qarşı qızgın qısqançılıqla danışdım. Onlar bütün ürəkləri ilə sevinib həqarət edərək ölkəmə sahib çıxdılar ki, onun otlaqlarını qarət etsin-

^{35:1} Yeş. 34:5-17; 63:1-6; Yer. 49:7-22; Yez. 25:12-14; Amos 1:11-12; Avd. 1-14; Mal. 1:2-5

lər”. ⁶Buna görə də İsrail ölkəsi üçün peyğəmbərlik edib dağlara, təpələrə, vadilərə və dərələrə söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Millətlərin təhqirinə hədəf olduğunuz üçün qısqanc qəzəbimlə danışdım”. ⁷Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: “And içirəm ki, ətrafınızdakı millətlər də mütləq təhqir olunacaq.

⁸Ey İsrail dağları, siz qol-budaq atacaq, xalqım İsrail üçün meyvə verəcəksiniz, ona görə ki xalqım İsrail tezliklə öz yurduna qayıdacaq. ⁹Çünki Mən sizin tərəfinizdəyəm, sizə tərəf dönəcəyəm. Torpağınız şumlanıb əkiləcək. ¹⁰Ölkənizdə adamların sayını, bəli, bütün İsrail nəslinin sayını çoxaldacağam. Şəhərlər məskunlaşacaq, xarabalıqlar abad ediləcək. ¹¹Ölkənizdə adamların və heyvanların sayını çoxaldacağam, törəyib çoxalacaqlar. Keçmişdə olduğu kimi ölkənizi insanlarla məskunlaşdıracaq və sizə əvvəlkindən də artıq yaxşılıq edəcəyəm. Onda biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm. ¹²Ölkənizdə xalqım İsraildən olan insanları gəzdirəcəyəm və onlar sizə sahib olacaq. Siz də onların irsi olacaqsınız. Onları bir daha övladlarından məhrum etməyəcəksiniz”.

¹³Xudavənd Rəbb belə deyir: “Ey ölkə, insanlar sənə adam yeyən, millətini övladdan məhrum edən bir ölkə deyir. ¹⁴Ancaq bundan sonra sən daha adam yeməyəcək, millətini övladdan məhrum etməyəcəksən” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. ¹⁵“Artıq Mən millətlərin təhqirlərini eşitdirməyəcəyəm, daha xalqların kinəsinə düşər olmayacaqsan. Millətini bir daha büdrətməyinə izin verməyəcəyəm” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir».

¹⁶Mənə Rəbbin sözü nazil oldu: ¹⁷«Ey bəşər oğlu, İsrail nəsli öz torpağında yaşayanda adət və əməlləri ilə onu murdar etdi. Onların adətləri Mənim önümdə qadının aybaşı olduğu vaxtdakı murdarlığı kimi idi. ¹⁸Mən də qəzəbimi onların üstünə tökdüm, çünki ölkədə qan tökdülər, bütlləri ilə onu murdar etdilər. ¹⁹Onları millətlər arasına yaydım, ölkələr arasında səpələndilər. Onları adətlərinə və əməllərinə görə mühakimə etdim. ²⁰Millətlərin arasında, getdikləri hər yerdə müqəddəs adımı ləkələdilər. Çünki onlar üçün belə deyildi: “Bu xalq Rəbbin xalqı olduğu halda ölkəsindən çıxmağa məcbur oldu”. ²¹İsrail nəslinin getdiyi millətlər arasında ləkələdiyi müqəddəs adımları izzətdən düşməsi üçün təəssüfləndim.

²²Buna görə də İsrail nəslinə söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Ey İsrail nəsli, bunu sizin naminizə deyil, ancaq getdiyiniz millətlər arasında ləkələdiyiniz müqəddəs adımları naminə edirəm. ²³Millətlər arasında ləkələdiyiniz böyük adımları müqəddəsliyini yenə göstərəcəyəm. Millətlərin gözü önündə sizin içinizdə müqəddəsliyimi göstərən zaman biləcəklər ki, Rəbb Mənəm” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. ²⁴“Çünki sizi millətlərin arasından götürəcək, bütün ölkələrdən toplayacaq və öz torpağınıza gətirəcəyəm. ²⁵Üstünüzdə təmiz su səpəcəyəm, pak olacaqsınız. Sizi bütün murdarlıqlarınızdan və bütllərinizdən təmizləyəcəyəm. ²⁶Mən sizə yeni ürək verəcək, daxilinizə yeni ruh qoyacağam. Köksünüzdən daş ürəyi çıxarıb sizə ətdən olan ürək verəcəyəm. ²⁷Öz Ruhumu sizin daxilinizə qoyacağam. Elə edəcəyəm ki, siz qaydalarınıza görə rəftar edəsiniz, hökmlərimə diqqətlə riayət edəsiniz.

²⁸ O zaman atalarınıza verdiyim ölkədə yaşayacaqsınız. Siz Mənim xalqım, Mən də sizin Allahınız olacağam. ²⁹ Sizi bütün murdarlıqlarınızdan xilas edəcəyəm. Buğdaya əmr edib onu çoxaldacaq, üstünüzə aclıq gətirməyəcəyəm. ³⁰ Bir daha millətlər içində aclıq rüsvayçılığını çəkməyəcəyiniz deyər ağacın meyvəsini, tarlanın məhsulunu çoxaldacağam. ³¹ O zaman pis əməllərinizi, xeyirsiz işlərinizi yada salacaqsınız. Təqsirlərinizdən və iyrənc işlərinizdən ötrü özünüzdən iyrənəcəksiniz. ³² Bilin ki, bunu sizin naminizə etmirəm” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir, “adətlərinizdən utanıb xəcalət çəkin, ey İsrail nəsl!”

³³ Xudavənd Rəbb belə deyir: “Sizi bütün təqsirlərinizdən təmizlədiyim vaxt şəhərləri məskunlaşdıracaq, xaraba yerləri abad edəcəyəm. ³⁴ Boş qalmış ölkə şumlanacaq, halbuki hər yoldan keçənin nəzərində o bir viranə idi. ³⁵ Onda deyəcəklər: «Viran olan bu torpaq Eden bağı kimi oldu. Xaraba və viran qalmış, dağıdılmış şəhərlərin istehkamları tikildi, onların içində adamlar yaşayır». ³⁶ Onda ətrafınızda qalan millətlər biləcək ki, dağıdılmış yerləri Mən Rəbb tikdim, çölə çevrilmiş yerləri Mən abad etdim. Mən Rəbb bunu söylədim və hökmən yerinə yetirəcəyəm”.

³⁷ Xudavənd Rəbb belə deyir: “Mən İsrail nəslinin xahişini qəbul edib onlar üçün bunu edəcəyəm: əhalisini sürü kimi çoxaldacağam. ³⁸ Bayram günlərində Yerusəlimdə qurbanlıq heyvan sürüləri necə çox olursa, viran edilmiş şəhərlər də eləcə insan sürüləri ilə dolu olacaq. Onda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm”.

Quru sümüklə müqayisə

37 Rəbbin əli üzərimdə idi. Rəbb Öz Ruh ilə məni bayıra çıxarıb vadinin ortasına qoydu. Vadi sümüklərlə dolu idi. ² O məni onların üstündə gəzdirib hər tərəfə apardı. Gördüm ki, vadinin üstündə saysız-hesabsız sümük var. Onlar bərk qurumuşdu. ³ Rəbb mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, bu sümüklər dirilə bilərmi?» Mən cavab verdim: «Ey Xudavənd Rəbb, bunu Sən bilirsən». ⁴ O mənə dedi: «Bu sümüklər üçün peyğəmbərlik edib onlara söylə ki, ey quru sümüklər, Rəbbin sözünü eşidin. ⁵ Xudavənd Rəbb bu sümüklərə belə deyir: “Mən sizin daxilinizə ruh qoyacağam və siz diriləcəksiniz. ⁶ Üstünüzə vətərlər qoyacaq, ət bitirəcək, sizi dəri ilə örtəcəyəm, daxilinizə ruh qoyacağam və siz diriləcəksiniz. Onda biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm”».

⁷ Mənə əmr olunduğu kimi peyğəmbərlik etdim. Mən peyğəmbərlik edərkən bir gurultu qopdu, bir taqqıltı eşidildi. Sümüklər yaxınlaşdı, sümük sümüyə bitişdi. ⁸ Mən baxıb gördüm ki, onların üstünə vətərlər gəldi, ət bitdi, bunları isə dəri örtüdü. Ancaq onlarda nəfəs yox idi. ⁹ Rəbb mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, nəfəs üçün peyğəmbərlik et, peyğəmbərlik edib nəfəsə söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Ey nəfəs, küləyin əsdiyi dörd səmtdən gəl, bu öldürülən adamların üzərinə üfür ki, dirilsinlər”». ¹⁰ Mənə əmr olunduğu kimi peyğəmbərlik etdim. Nəfəs onların daxilinə girdi və onlar dirilib ayaq üstə qalxdı. Çox böyük bir kütlə yarandı.

¹¹ Rəbb mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, bu sümüklər bütün İsrail nəslinin rəmzidir. Onlar belə deyir: “Sümüklərimiz qurudu, ümidimiz yox oldu, işimiz bitdi”. ¹² Buna görə də peyğəmbərlik

edib onlara söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Ey xalqım, Mən qəbirlərinizi açıb sizi oradan çıxaracaq və İsrail torpağına gətirəcəyəm. ¹³Ey xalqım, Mən qəbirlərinizi açanda, sizi qəbirlərinizdən çıxaranda biləcəksiniz ki, Rəbb Mənəm. ¹⁴Mən daxilinizə Öz Ruhumu qoyacağam və siz diriləcəksiniz. Sizi öz torpağınıza yerləşdirəcəyəm. Onda biləcəksiniz ki, Mən Rəbb bunu söylədim və hökmən yerinə yetirəcəyəm” Rəbb belə bəyan edir».

Yəhuda və İsrailin birləşməsi

¹⁵Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ¹⁶«Sən ey bəşər oğlu, əlinə bir əsa götür və onun üstünə “Yəhuda və müttəfiqləri olan İsrail övladları” sözlərini yaz. Sonra başqa bir əsa götür və onun üstünə “Yusif və müttəfiqləri olan bütün İsrail nəslini” sözlərini yaz. Bu, Efrayimin əsasıdır. ¹⁷Bu əsaları bir-birinin üstünə qoyaraq öz əlində birləşdir. Elə et ki, əlində bir əsa olsun. ¹⁸Əgər sən xalqına mənsub olanlar “Etdiklərinin mənası nədir, bizə bildirməzsən?” deyə soruşsa, ¹⁹onlara söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Efrayimin əlindəki əsanı – Yusif və onun müttəfiqləri olan İsrail qəbilələrinin əsasını götürərək Yəhudanın əsası ilə birləşdirib bir əsa edəcəyəm. Onlar əlimdə bir olacaq. ²⁰Üstünə yazı yazdığın əsaları onların görə biləcəyi şəkildə əlində tut. ²¹Sonra onlara söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: İsrail övladlarını yanlarına getdikləri millətlərin arasından götürəcəm, onları hər yerdən toplayıb öz torpaqlarına qaytaracağam. ²²Onları ölkədə, İsrail dağları üzərində vahid bir millət edəcəyəm. Hamısının vahid padşahı olacaq.

Daha iki ayrı millət olmayacaq, iki padşahlığa bölünməyəcəklər. ²³Artıq bütlləri, iyrənc şeyləri və üsyanları ilə özlərini murdar etməyəcəklər. Onları yaşadıkları və içində günah etdikləri yerlərdən qurtarıb pak edəcəyəm. Onlar Mənim xalqım, Mən də onların Allahu olacağam.

²⁴Qulum Davud onların padşahı olacaq, onların hamısına vahid çoban olacaq. Onlar Mənim hökmlərimə görə rəftar edəcək, qaydalarını saxlayıb yerinə yetirəcək. ²⁵Qulum Yaquba verdiyim, atalarının yaşadıkları ölkədə yaşayacaqlar, özləri, oğulları və nəvələri əbədi olaraq orada yaşayacaq. Qulum Davud da əbədi olaraq onların rəhbəri olacaq. ²⁶Mən onlarla sülh əhdi bağlayacağam. Bu onlarla əbədi bir əhd olacaq. Onları orada yerləşdirəcək və saylarını çoxaldacağam. Müqəddəs məkanımı əbədi olaraq onların arasında quracağam. ²⁷Mənim məskənim onların arasında olacaq. Mən onların Allahu, onlar da Mənim xalqım olacaq. ²⁸Müqəddəs məkanım əbədi olaraq onların arasında yerləşəndə millətlər biləcək ki, İsraili təqdis edən Mən Rəbbəm”».

Qoq əleyhinə peyğəmbərlik

38 Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²«Ey bəşər oğlu, Maqoq ölkəsindən olan Roşun, Meşekin və Tuvalın rəhbəri Qoqa üz tut və onun əleyhinə peyğəmbərlik edib söylə ki, ³Xudavənd Rəbb belə deyir: “Ey Roşun, Meşekin və Tuvalın rəhbəri Qoq, Mən sənə əleyhinəyəm. ⁴Səni geri qaytaracağam, çənələrinə çəngəllər taxacağam. Səni, bütün ordunu, atları, tam təchiz olunmuş atlıları, hamısı qalxan, sipər və qılıncla silahlanmış

°37:24 Yez. 34:24 d37:27 Lev. 26:11-12; 2Kor. 6:16; Vəhy 21:3

°38:2 Vəhy 20:8

böyük qoşunu qovub çıxaracağam. ⁵Onlarla birgə hamısı qalxan və dəbilqəyə bürünmüş Farsları, Kuşluları, Putluları, ⁶Qomeri və onun bütün qoşunlarını, ucqar şimaldan Toqarma nəslini və onun bütün qoşunlarını, bunlarla birgə bir çox xalqları qovub çıxaracağam.

⁷Hazır ol! Ətrafında toplanmış böyük bir qoşunla birgə hazırlaş. Onları sən qoruyacaqsan. ⁸Uzun müddət sonra döyüşə çağırılacaqsan. Gələcək illərdə qılıncdan qurtulub rahatlanan ölkəyə hücum edəcəksən. O ölkənin sakinləri çoxlu xalq içindən İsrail dağlarına toplanmışdı. Bu dağlar həmişə xarabalıq idi, ancaq indi sakinləri xalqlar arasından geri qaytarılacaq və hamısı asayiş içində yaşayacaq. ⁹Sən, bütün qoşunun və səninlə birgə bir çox xalq çıxıb tufan kimi gələcəksiniz, ölkənin üzərini tutan buluda bənzəyəcəksiniz”.

¹⁰Xudavənd Rəbb belə deyir: “O gün ağılna bəzi düşüncələr gələcək, pis niyyətlər qurub ¹¹deyəcəksən: «Divarsız kəndləri olan bir ölkəyə hücum edib asayiş və əmin-amanlıq içində yaşayan adamların üstünə gedəcəyəm. Bu kəndlərin hamısı divarsızdır, darvazaları da, sürgüləri də yoxdur. ¹²Vيران olmuş şəhərlərdə yaşayan xalq qarət edib malını talayacağam». Sürüsü və malı olan, dünyanın ortasında yaşayan bu millətlərin arasından toplanmış xalqa qarşı əlini uzadacaqsan. ¹³Səba, Dedan, Tarşış tacirləri və bütün kəndlərinin əhalisi sənə deyəcək: «Qarət üçün mü gəldin? Talan etmək, qızıl-gümüş götürmək, mal-qara və əşya aparmaq, bol qənimət ələ keçirmək üçün mü qoşun topladın?»”

¹⁴Buna görə də, ey bəşər oğlu, peyğəmbərlik edib Qoqa söylə ki,

Xudavənd Rəbb belə deyir: “O gün xalqım İsrail asayiş içində yaşayanda bunu dərk etməyəcəksinizmi? ¹⁵Sən və özünlə birgə bir çox xalqlardan olan və hamısı ata minmiş böyük bir qoşun, güclü bir ordu öz yerindən – uzaq şimaldan gələcəksən. ¹⁶Ölkəni bürüyən bir bulud kimi xalqım İsrailin üstünə hücum edəcəksən. Ey Qoq, gələcəkdə səni öz ölkəmin üstünə gətirəcəyəm ki, gözləri önündə müqəddəsliyimi sənə vasitənlə göstərdiyim zaman millətlər məni tanıya bilsin”.

¹⁷Xudavənd Rəbb belə deyir: “Məgər sən qədim zamanlarda İsrail peyğəmbərləri vasitəsilə haqqında danışdığın adam deyilsən? Bu peyğəmbərlər o zaman səni onların üstünə gətirəcəyəm bəradə illərlə peyğəmbərlik etdi. ¹⁸O gün Qoq İsrail torpağına hücum etdiyi gün qəzəbim alovlanacaq” deyir Xudavənd Rəbb. ¹⁹“Qısqançılıqla və şiddətli qəzəbimlə deyirəm ki, o gün İsrail torpağında böyük bir zəlzələ olacaq. ²⁰Dənizdəki balıqlar, göydəki quşlar, çöldəki heyvanlar, yerdə sürünən bütün canlılar və yer üzündəki bütün insanlar önümdə titrəyəcək. Dağlar yerlə yeksan olacaq, sıldırım qayalar uçacaq, bütün divarlar yıxılacaq. ²¹Bütün dağlarımda qılıncı Qoqun üstünə getməyə çağıracağam” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir, “hər kəs bir-birinin üstünə qılınc çəkəcək. ²²fÜstünə vəba gətirib qanını tökərək onu cəzalandıracağam. Onun, ordularının və yanında gələn çoxlu xalqın üstünə leysan yağış, iri dolu dənələri, od və kükürd yağdıracağam. ²³Beləcə əzəmətimi və müqəddəsliyimi göstərəcək, bir çox millətlərin gözü önündə Özümü tanıdacağam. Onda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm”.

Qoqun məğlub olması

39 Sən ey bəşər oğlu, Qoqun əleyhinə peyğəmbərlik edib söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Ey Roşun, Meşekin və Tuvalın rəhbəri Qoq, Mən sənə əleyhinəyəm. ²Səni geri qaytarıb aparacağam, uzaq şimaldan çıxaracağam və İsrail dağları üzərinə gətirəcəyəm. ³Sol əlindən kamanını, sağ əlindən oxlarını vurub salacağam. ⁴Sən bütün ordularınla, yanında olan xalqlarla birgə İsrail dağları üzərində həlak olacaqsan. Səni qida olmaq üçün hər cür yırtıcı quşa və vəhşi heyvanlara verəcəyəm. ⁵Açıq çöldə həlak olacaqsan, çünki Mən bunu söylədim, Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. ⁶Mən Maqoqun və sahil ölkələrində əmin-amanlıq içində yaşayanların üstünə od göndərəcəyəm. Onda biləcəklər ki, Rəbb Mənəm.

⁷Xalqım İsrailin arasında müqəddəs adımı tanıdacağam, artıq müqəddəs adımın ləkələnməsinə izin verməyəcəyəm. Onda millətlər biləcəklər ki, Mən Rəbbəm, İsraildə Müqəddəs Olanam. ⁸Budur, o vaxt gəlir və mütləq baş verəcək” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir, “bu gün Mənim dediyim gündür.

⁹Onda İsrail şəhərlərində yaşayanlar çıxıb od qalayacaq. Silahlarını, qalxanlarını, sipərlərini, kamanlarını, oxlarını, toppuzlarını və nizələrini bu odda yandıracaqlar. Onları yeddi il ərzində yandıracaqlar. ¹⁰Çöldən odun daşımayacaq, meşələrdən ağac kəsməyəcəklər, çünki silahlarla od qalayacaqlar. Onları qarət edənləri qarət edəcək, mallarını talan edənləri talan edəcəklər” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

¹¹“O gün Duz dənizinin şərqində, Səyyahlar dərəsində Qoqa İsraildə bir qəbiristanlıq verəcəyəm. Orada Qoq və bütün qoşunu basdırılacaq. Bu yerə Hamon-Qoq “dərəsi deyiləcək. Oradan yol keçənlərin qabağı kəsiləcək. ¹²Ölkəni təmizləmək üçün İsrail nəslə yeddi ay onları basdırmaqla məşğul olacaq. ¹³Onları bütün ölkə xalqı basdıracaq. Mənim izzətləndiyim gün onlar üçün əlamətdar olacaq” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. ¹⁴“Ölkəni təmizləmək üçün adamlara iş tapşırılacaq. Bəziləri ölkəni dayanmadan dolaşacaq, bəziləri isə yerdə qalan cəsədləri basdıracaq. Yeddi aydan sonra axtarışlara başlayacaqlar. ¹⁵Bu adamlar ölkənin hər yerini dolaşacaq. İnsan sümüyü görəndə qəbirqazanlar onu Hamon-Qoq dərəsində basdırana qədər yanına bir nişan qoyacaq. ¹⁶Orada Hamona adlı bir şəhər olacaq. Beləcə ölkəni təmizləyəcəklər”.

¹⁷“Sən ey bəşər oğlu, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Hər cür quşa və hər cür vəhşi heyvana söylə ki, toplaşib gəlsinlər. Sizin üçün kəsəcəyim qurbanın – İsrail dağları üzərindəki böyük qurbanın yanına hər tərəfdən yığılın. Orada ət yeyib qan içəcəksiniz. ¹⁸Başanın bəslənmiş heyvanlarının – qoçların, quzuların, təkələrin və buğaların ətinə yeyib qanını içdiyiniz kimi igidlərin ətinə yeyəcək, dünya rəhbərlərinin qanını içəcəksiniz. ¹⁹Sizin üçün kəsdiyim qurbanı doyuncə yağ yeyəcək, sərxoş olunca qan içəcəksiniz. ²⁰Süfrəmdə atlardan, süvarilərdən, igidlərdən və hər cür əsgərdən bol-bol yeyib-doyacaqsınız” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

²¹“İzzətimi millətlər arasında göstərəcəyəm. Bütün millətlər onlara

39:11 *Hamon-Qoq – ibrani dilində Qoq qoşunu.*

39:17 *Vəhy 19:17-18*

verdiyim cəzanı və üstlərinə qoyduğum əlimi görəcək. ²²Bu gündən sonra İsrail nəsli biləcək ki, onların Allahı Rəbb Mənəm. ²³Onda millətlər biləcək ki, İsrail nəsli öz təqsirlərindən ötrü sürgünə getdi. Çünki onlar Mənə xəyanət etdi, Mən onlardan üz döndərdim, onları düşmənlərinə təslim etdim, hamısı qılıncla həlak oldu. ²⁴Murdarlıqlarına və üsyanlarına görə onlarla rəftar etdim, onlardan üz döndərdim”.

²⁵Buna görə Xudavənd Rəbb belə deyir: “Yaqub nəslindən sürgün olunanları indi geri qaytaracaq, bütün İsrail nəslinə rəhm edəcək və müqəddəs adım naminə qısqanc olacağam. ²⁶Torpaqlarında əmin-amanlıq içində yaşayanda, onları qorxudan bir kəs olmayanda rüsvayçılıqlarını və Mənə etdikləri bütün xəyanətləri unudacaqlar. ²⁷Onları xalqlar arasından geri qaytarıb düşmən ölkələrindən topladığım zaman çoxlu millətin gözü önündə, onların arasında müqəddəs tutulacağam. ²⁸Onda biləcəklər ki, onların Allahı Rəbb Mənəm. Çünki onları millətlər arasına sürgünə göndərdim. Amma öz torpaqlarına da qaytaracağam, artıq heç birini qaldığı ölkəsində qoyub getməyəcəyəm. ²⁹Bir daha onlardan üz döndərməyəcəyəm, çünki İsrail nəsli üzərinə Öz Ruhumu tökəcəyəm” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir».

Yeni məbəd barədə vəhy

40 Sürgünlüyümüzün iyirmi beşinci ilində, birinci ayın onuncu günü, Yerusəlim şəhərinin süqutunun on dördüncü ili – həmin o gün Rəbbin əli mənim üstümdə idi. O məni oraya

apardı. ^{2h}Görüntüdə Allah məni İsrail ölkəsinə aparıb çox uca bir dağın başına qoydu. Dağın cənubunda şəhərə bənzər tikililər var idi. ³ⁱAllah məni oraya apardı. Mən orada görünüşcə tunca bənzər adam gördüm. Onun əlində bir kətan ip və ölçmək üçün bir qamış var idi. O, darvazada durmuşdu. ⁴O adam mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, gözünlə görüb, qulağınla eşit və sənə göstərəcəyim hər şeyə yaxşı-yaxşı bax. Ona görə buraya gətirildin ki, bunları sənə göstərim. Gördüyün hər şeyi İsrail nəslinə bildir».

Şərq qapısı

^{5j}Mən məbədi hər tərəfdən əhatəyə alan bir divar gördüm. Ölçmək üçün o adamın əlində olan qamışın uzunluğu altı qulac idi. Hər qulaca bir ovuc uzunluq əlavə edilmişdi. ⁸O adam divarı ölçdü: qalınlığı bir qamış, hündürlüyü bir qamış idi. ⁶Sonra şərqə tərəf olan darvazaya tərəf getdi və onun pilləkənləri ilə yuxarı qalxdı. Darvazanın kandarını ölçdü: eni bir qamış idi. Bir kandarın eni bir qamış idi. ⁷Keşikçi otaqlarının hər birinin uzunluğu və eni bir qamış idi. Keşikçi otaqlarının arası beş qulac idi. Məbədə baxan eyvanın yanındakı darvaza kandarı bir qamış uzunluğunda idi. ⁸Sonra o, darvaza eyvanını ölçdü: ⁹eni səkkiz qulac idi. Yan taxtaların qalınlığı iki qulac idi. Darvaza eyvanı məbədə baxırdı. ¹⁰Şərq darvazasının hər iki yanında üç-üç keşikçi otağı var idi. Üçünün də ölçüsü bir idi. Hər iki tərəfdə olan bölmə divarlarının da ölçüsü bir idi. ¹¹O, darvazanın astanasının enini ölçdü: on qulac idi. Darvazanın

§40:5 40-48-ci fəsillərdə işlədilən qulac xüsusi ölçüyə malik qulacdır. Adi qulacın ölçüsü 45 sm, buradakı qulacın ölçüsü isə 53 sm-dir.

^h40:2 Vəhy 21:10-11 ⁱ40:3 Vəhy 11:1; 21:15

^j40:5 1Pad. 6:1-38; 2Saln. 3:1-9

uzunluğu isə on üç qulac idi. ¹²Hər iki tərəfdə olan keşikçi otaqlarının qarşısında bir qulac yüksəkliyində bir-bir arakəsmə var idi. Hər iki tərəfdə keşikçi otaqları dördbucaqlı idi. Kənarları hər tərəfdən altı qulac idi. ¹³Sonra o, darvazanın enini – girişləri bir-birinin qarşısında olan keşikçi otaqlarının arxa divarlarının arasını ölçdü: iyirmi beş qulac idi. ¹⁴Sütunları ölçdü: altmış qulac idi. Darvazanın ətrafındakı həyət sütunlara qədər uzanırdı. ¹⁵Darvazanın astanasından eyvanın sonuna qədər məsafə əlli qulac idi. ¹⁶Darvazanın içəri tərəfinin hər yanında keşikçi otaqlarının və bölmə divarlarının içəriyə baxan qəfəslı pəncərələri var idi. Eyvanlarda da belə idi. Hər yanın içəri tərəfindən pəncərələr var idi. Bölmə divarları üzərində xurma ağacı təsvirləri var idi.

Bayır həyət

¹⁷O adam məni bayır həyətə gətirdi. Orada bayır həyəti əhatəyə alan otaqlar və daş yol var idi. Daş yol boyunca otuz otaq var idi. ¹⁸Darvazaların hər iki tərəfindəki daş yolun eni qapıların uzunluğu qədər idi. Bu, aşağı daş yol idi. ¹⁹O adam həyətin enini aşağı darvazadan içəri həyətin darvazasına qədər ölçdü: şərqdə və şimalda olan məsafə yüz qulac idi.

Şimal darvazası

²⁰O adam bayır həyətin şimala baxan darvazasının uzunluğunu və enini ölçdü. ²¹Buranın hər iki tərəfində üç-üç keşikçi otağı var idi. Bölmə divarları və eyvanları birinci darvazanın ölçüsünə bərabər idi: uzunluğu əlli qulac, eni iyirmi beş qulac idi. ²²Pəncərələrin, eyvanın və xurma ağacı təsvirlərinin ölçüsü şərqlə baxan darvazanın ölçüsünə bərabər idi. Oraya yeddi pillə ilə çıxırdılar, bunların qarşısında eyvan var idi. ²³Şərq dar-

vazasında olduğu kimi şimal darvazasına da baxan bir içəri həyət darvazası var idi. O adam bu iki darvaza arasındakı məsafəni ölçdü: yüz qulac idi.

Cənub darvazası

²⁴O adam məni cənuba doğru apardı. Orada cənuba baxan bir darvaza gördüm. O, darvazanın yan taxtalarını və eyvanı ölçdü: ölçüləri o birilərinin ölçülərinə bərabər idi. ²⁵O birilərində olduğu kimi bu darvaza ilə eyvanın hər tərəfində də pəncərələr var idi. Eyvanın uzunluğu əlli qulac, eni iyirmi beş qulac idi. ²⁶Oraya yeddi pilləkənlə çıxırdılar. Bunların qarşısında eyvan var idi. Darvazanın yan taxtaları hər iki tərəfdən bir xurma ağacı təsviri ilə bəzənmişdi. ²⁷İçəri həyətin cənuba baxan bir darvazası var idi. O adam bu içəri darvazadan cənuba baxan darvazaya qədər olan məsafəni ölçdü: yüz qulac idi.

İçəri həyətin darvazaları

²⁸O adam məni cənub darvazasından içəri həyətə apardı. Cənub darvazasını ölçdü: ölçüləri o birilərinin ölçülərinə bərabər idi. ²⁹Keşikçi otaqlarının, bölmə divarlarının və eyvanın ölçüləri o birilərinin ölçülərinə bərabər idi. Darvaza ilə eyvanın hər tərəfində pəncərələr var idi. Darvazanın uzunluğu əlli qulac, eni iyirmi beş qulac idi. ³⁰Hər tərəfdə uzunluğu iyirmi beş qulac, eni beş qulac olan eyvanlar var idi. ³¹Eyvanı bayır həyətə baxırdı. Darvazanın yan taxtaları xurma ağacı təsvirləri ilə bəzənmişdi. Oraya səkkiz pillə ilə çıxırdılar.

³²O adam məni şərqdəki içəri həyətə apardı. Oradakı darvazanı ölçdü. Ölçüsü o birilərinin ölçüsünə bərabər idi. ³³Keşikçi otaqlarının, bölmə divarlarının və eyvanının ölçüsü o birilərinin ölçüsünə bərabər idi. Darvaza ilə eyvanının hər tərəfində

pəncərələr var idi. Darvazanın uzunluğu əlli qulac, eni iyirmi beş qulac idi. ³⁴Eyvani bayır həyəətə baxırdı. Darvazanın yan taxtaları iki tərəfdən xurma ağacı təsvirləri ilə bəzənmişdi. Oraya səkkiz pilləkənlə çıxırdılar.

³⁵Sonra o adam məni şimal darvazasının yanına apardı. O, qapını ölçdü: ölçüsü o birilərinin ölçüsünə bərabər idi. ³⁶Keşikçi otaqlarının, bölmə divarlarının və eyvanının ölçüsü o birilərinin ölçüsünə bərabər idi. Darvazanın hər tərəfində pəncərələr var idi. Darvazanın uzunluğu əlli qulac, eni iyirmi beş qulac idi. ³⁷Yan taxtaları bayır həyəətə baxırdı. Darvazanın yan taxtaları hər iki tərəfdən xurma ağacı təsvirləri ilə bəzənmişdi. Oraya səkkiz pilləkənlə çıxırdılar.

Qurbanların hazırlandığı otaqlar

³⁸İçəri həyətin darvazalarındakı eyvanların yanında qapısı eyvana açılan bir otaq var idi. Yandırma qurbanları burada yuyulurdu. ³⁹Darvaza eyvanının hər iki tərəfində iki sıra qoşa masa var idi. Yandırma qurbanı, günah qurbanı və təqsir qurbanı olacaq heyvanlar bu masaların üstündə kəsilirdi. ⁴⁰Eyvandan bayır divarının yanında, şimal darvazasının pilləkənlərinin hər iki tərəfində iki sıra qoşa masa da var idi. ⁴¹Beləcə qurbanlıq heyvanları kəsmək üçün darvazanın hər iki tərəfində dörd-dörd olmaqla səkkiz masa var idi. ⁴²Yandırma qurbanları üçün yonulmuş daşdan dörd masa var idi. Hər masanın uzunluğu və eni bir yarım qulac, hündürüiyü bir qulac idi. Yandırma qurbanlarının və başqa qurbanların kəsilməsində istifadə olunan alətləri bunların üstünə qoyurdular. ⁴³Otağın divarlarına qarmaqlar asılmışdı: hər biri bir ovuc uzunluğunda idi. Masalar təqdim edilən heyvanın əti üçün nəzərdə tutulmuşdu.

Kahinlər üçün ayrılan otaqlar

⁴⁴İçəri darvazanın bayır hissəsində, içəri həyətdə ilahiçilər üçün otaqlar var idi. Bunlardan biri şimal darvazasının yanında idi və cənuba baxırdı, o biri cənub ^{**}darvazasının yanında idi və şimala baxırdı. ⁴⁵O adam məni dedi: «Cənuba baxan otaq məbəd üçün cavabdeh olan kahinlərə məxsusdur. ⁴⁶Şimala baxan otaq isə qurbangah üçün cavabdeh olan kahinlərə məxsusdur. Onlar Levinin nəslindən olan və Rəbbə xidmət etmək üçün Ona yaxınlaşan Sadoq övladlarıdır». ⁴⁷O adam həyəti ölçdü: həyəət dördbucaqlı olub uzunluğu yüz qulac, eni də yüz qulac idi. Məbədin önündə qurbangah var idi.

Məbəd

⁴⁸Sonra o adam məni məbədin eyvanına aparıb eyvanın qapısının yan taxtalarını ölçdü. Darvazanın hər iki tərəfindəki sütunların eni beş qulac idi. Darvazanın hər iki tərəfinin eni isə üç qulac idi. ⁴⁹Eyvandan uzunluğu iyirmi qulac, eni on iki qulac idi. Oraya pilləkənlə çıxırdılar. Darvazanın yan taxtalarının yanında iki sütun var idi: biri bu tərəfində, digəri isə o tərəfində idi.

41 Sonra o adam məni məbədin əsas hissəsinə gətirib oradakı darvazanın yan taxtalarını ölçdü: yan taxtaların eni hər tərəfdən altı qulac idi. ²Girişinin eni on qulac, ona hər iki tərəfdən bitişən hər divarının eni isə beş qulac idi. O adam məbədin əsas hissəsini də ölçdü: uzunluğu qırx, eni iyirmi qulac idi.

³Sonra o, iç otağa girib girişin yan taxtalarını ölçdü: hər birinin eni iki qulac idi. Girişin eni altı qulac, ona hər iki tərəfdən bitişən divarların eni yeddi qulac idi. ⁴O adam əsas hissənin o biri tərəfindəki iç otağı ölçdü: həm uzun-

^{**}40:44 *Cənub* – qədim yunan tərcüməsində belədir, ibrani mətnində isə *şərq*.

luğu, həm də eni iyirmi qulac idi. O mənə «bura Ən Müqəddəs yerdir» dedi.

⁵Sonra məbədin divarını ölçdü: qalınlığı altı qulac idi. Məbədin ətrafındakı yan otaqlardan hər birinin eni dörd qulac idi. ⁶Bu yan otaqlar üç mərtəbə idi, hər mərtəbədə otuz otaq var idi. Məbədin divarları boyu yan otaqlar üçün dayaq olan çıxıntılar var idi ki, dayaqclar məbəd divarlarına girməsin. ⁷Məbədin ətrafındakı yan otaqlar yuxarı mərtəbəyə tərəf çıxdıqca genişləndirdi. Məbədin ətrafındakı tikilinin yuxarıya qalxan bir pilləkəni var idi. Yuxarıya doğru çıxdıqca yan otaqlar genişləndirdi. Pilləkənlə aşağı mərtəbədən orta mərtəbəyə, oradan da üst mərtəbəyə çıxırdılar.

⁸Məbədin ətrafında yan otaqların bünövrəsini təşkil edən uca bir döşəmə gördüm: uzunluğu bir qamış, yəni altı qulac idi. ⁹Yan otaqların bayır divarının qalınlığı beş qulac idi. Məbədin yan otaqları ilə kahin otaqları arasında açıq bir sahə var idi. ¹⁰Məbədin ətrafı boyunca uzanan sahənin eni iyirmi qulac idi. ¹¹Yan otaqların girişləri açıq sahəyə baxırdı: biri şimalda, o biri isə cənubda idi. Açıq sahəyə bitişən bünövrənin eni hər tərəfdən beş qulac idi.

¹²Məbədin qərbində açıq sahəyə baxan bir tikili var idi: eni yetmiş qulac idi. Divarının qalınlığı hər tərəfdən beş qulac, uzunluğu doxsan qulac idi.

¹³Sonra o adam məbədi ölçdü: uzunluğu yüz qulac idi. Açıq sahə, tikili və onun divarları yüz qulac uzunluğunda idi. ¹⁴Şərqdəki məbədin açıq sahəsinin eni məbədin ön tərəfi ilə birgə yüz qulac idi.

¹⁵O adam məbədin arxasındakı açıq sahəyə baxan tikilinin və hər iki tərəfindəki dəhlizlərin uzunluğunu

ölçdü: yüz qulac idi. Məbədin əsas hissəsi, iç otaq, həyətə baxan eyvan, ¹⁶darvaza astanaları, qəfəsli pəncərələr, astananın qarşısında üç mərtəbəni əhatə edən dəhlizlər döşəmədən pəncərələrə qədər ağacla örtülmüşdü. Pəncərələr açılıb-bağlanırdı.

¹⁷Girişin üstü, iç otaq, onun bayırı, bütün içəri və bayır divarlar nizamlı aralıqlarla, ¹⁸keruv və xurma ağacı oyma təsvirləri ilə düzəldilmişdi. İki keruv arasında bir xurma ağacı təsviri var idi. Hər keruvun iki üzü var idi: ¹⁹bir yandan xurma ağacına baxan insan üzü, o biri yandan xurma ağacına baxan şir üzü. Məbəd başdan-baş bu oyma təsvirləri ilə bəzənmişdi. ²⁰Döşəmədən girişin üstündəki hissəyə qədər məbədin əsas hissəsinin divarları keruv və xurma ağaclarının oyma təsvirləri ilə düzəldilmişdi.

²¹Əsas hissənin qapısının yan taxtaları dördbucaqlı şəkildə idi. Ən Müqəddəs yerin önündəki qapının yan taxtaları da bunlara bənzəyirdi. ²²Orada üç qulac hündürlüyündə, iki qulac uzunluğunda, iki qulac enində ağacdan düzəldilmiş bir qurbangah var idi. Onun küncləri, altlığı^{††} və yanları da ağacdan idi. O adam mənə «Rəbbin önündə olan masa budur» dedi. ²³Əsas hissənin və Ən Müqəddəs yerin cüt qanadlı qoşa qapısı var idi. ²⁴Hər qapının iki tərəfə iki qanadı var idi: bir qapı üçün iki qanad, o biri qapı üçün iki qanad. ²⁵Divarlar üzərində olduğu kimi əsas hissənin qapılarında da keruv və xurma ağaclarının oyma təsvirləri düzəldilmişdi. Bayırda, eyvanın önündə ağacdan olan bir asma tavan var idi. ²⁶Eyvanın yan divarlarındakı qəfəsli pəncərələrin hər iki tərəfi xurma ağaclarının oyma təsvirləri ilə örtülmüşdü. Məbədin yan otaqları ilə asma tavanları da bu cür idi.

^{††}41:22 *Altlığı* – qədim yunan tərcüməsində belədir, ibrani mətnində isə *uzunluğu*.

Kahinlərin otaqları

42 O adam məni şimala gedən yoldan bayır həyətə çıxardı, məbədin açıq sahəsinə və bayır həyətin şimalındakı tikililərə baxan otaqlara apardı. ²Qapısı şimala baxan bu tikilinin uzunluğu yüz, eni əlli qulac idi. ³İçəri həyətin iyirmi qulaclıq hissəsi ilə bayır həyətin daş yoluna baxan üç mərtəbənin dəhlizləri qarşı-qarşıya idi. ⁴Otaqların qabağında eni on qulac, uzunluğu isə yüz [‡]qulac olan bir içəri dəhliz var idi. Qapıları şimala baxırdı. ⁵Tikilinin üst mərtəbədəki otaqları alt və orta mərtəbədəki otaqlardan daha dar idi, çünki üst mərtəbədəki dəhlizlər daha çox yer tuturdu. ⁶Həyətlərdə sütunlar olduğu halda üçmərtəbəli otaqların sütunları yox idi. Buna görə də üst mərtəbədəki otaqlar alt və orta mərtəbədəki otaqlardan daha dar idi. ⁷Otaqların qabağında, otaqlarla və bayır həyətlə yanaşı bir bayır divar var idi: əlli qulac uzunluğunda idi. ⁸Çünki bayır həyətin yanındakı yanbayan otaqların uzunluğu əlli qulac idi. Məbədin əsas hissəsinə daha yaxın yanbayan otaqların uzunluğu isə yüz qulac idi. ⁹Bu otaqların aşağıda bayır həyətdən girmək üçün şərqə tərəf bir qapısı var idi.

¹⁰İçəri həyətin cənubu [¶]boyu açıq sahəyə və bayır həyətdəki tikililərə baxan başqa otaqlar var idi. ¹¹Şimal tərəfdəki otaqlarda olduğu kimi bu otaqların qabağında da bir keçid var idi. Otaqların uzunluğu və eni eyni idi, çıxışları və ölçüləri şimal tərəfdə olan otaqların kimi idi. Cənubdakı otaqların qapıları da şimaldakılar kimi

idi. ¹²Keçidin başlanğıcında bir qapı var idi. Arxa divarlar boyunca şərqə uzanan bu keçid otaqlara açılırdı.

¹³Sonra o adam mənə dedi: «Məbədin açıq sahəsinə baxan şimaldakı və cənubdakı otaqlar müqəddəsdir. Rəbbin önündə xidmət edən kahinlər orada ən müqəddəs təqdimlərdən yeyəcək. Ən müqəddəs təqdimləri – taxıl təqdimlərini, günah qurbanlarını və təqsir qurbanlarını orada qoyacaqlar, çünki ora müqəddəsdir. ¹⁴Kahinlər müqəddəs yerə girəndə xidmət edərkən əyinlərindəki geyimləri orada qoymadan bayır həyətə çıxmasın, çünki bu geyimlər müqəddəsdir. Onlar xalqın olduğu yerlərə getməzdən qabaq başqa paltarlar geyməlidir».

¹⁵O adam məbədin sahəsinə içəridən ölçüb qurtarandan sonra məni şərq qapısından bayıra apardı və hər tərəfdən bu sahənin bayırını ölçdü.

¹⁶Şərq tərəfini qamışla ölçdü: uzunluğu beş yüz qulac idi. ¹⁷Şimal tərəfini də qamışla ölçdü: uzunluğu beş yüz qulac idi. ¹⁸Cənub tərəfini də qamışla ölçdü: uzunluğu beş yüz qulac idi. ¹⁹Qərb tərəfinə dönüb onu qamışla ölçdü: uzunluğu beş yüz qulac idi. ²⁰Beləcə sahənin dörd tərəfini ölçdü. Müqəddəs olanı müqəddəs olmayandan ayırmaq üçün sahənin ətrafında bir divar var idi: uzunluğu və eni hər biri beş yüz qulac idi.

Rəbbin hüzurunun məbədə qayıtması

43 O adam məni şərqə baxan dar vazanın yanına gətirdi. ²^kMən gördüm ki, şərq yolundan İsrail Allahının izzəti gəlir. Onun səsi gur axan suların səsi kimi idi, izzətindən yer

[‡]42:4 *Yüz* – qədim yunan və süryani tərcümələrində belədir, ibrani mətnində isə *bir*.

[¶]42:10 *Cənubu* – qədim yunan tərcüməsində belədir, ibrani mətnində isə *şərqi*.

^k43:2 *Yez.* 10:3-4,18-19; 11:22-23

parıldayırdı. ³Gördüyüm görüntü Allah şəhəri məhv etməyə gəldiyi vaxt və Kevər çayı sahilində gördüyüm görüntülərə bənzəyirdi. Mən bu zaman üzüstə yerə yıxıldım. ⁴Rəbbin izzəti şərqə baxan darvazanın yolundan məbədə girdi. ⁵Ruh məni qaldırıb içəri həyəətə gətirdi. Mən gördüm ki, Rəbbin izzəti məbədi doldurub.

⁶Adam yanımda durarkən məbəddən mənimlə danışan bir nəfərin səsinə eşitdim. ⁷O mənə belə dedi: «Ey bəşər oğlu, taxtımın yeri, ayaqlarımın da-banları dəyən, İsrail övladları arasında əbədi yaşayacağım yer buradır. Bundan sonra İsrail xalqı ilə padşahları pozğunluqları və ölənlər padşahların cəsədləri ilə bir daha müqəddəs adımı murdarlamayacaq. ⁸Onlar astanalarını astanama, qapılarının yan taxtalarını qapımın yan taxtalarına bitişdirdi. Mənimlə onların arasında yalnız bir divar var idi. Etdikləri murdar işləri ilə müqəddəs adımı murdarladılar. Mən də qəzəbimlə onları qırıb-çatdım. ⁹İndi pozğunluqlarını və padşahlarının cəsədlərini Məndən uzaqlaşdırırsınız, Mən də əbədi olaraq onların arasında yaşayaram.

¹⁰Sən ey bəşər oğlu, bu məbədi İsrail nəslinə təsvir et ki, üsyanlarından utansınlar və məbədin layihəsini ölçsünlər. ¹¹Əgər etdikləri bütün işlərdən utanırlarsa, məbədin şəklini, nizamını, giriş-çıxış yerlərini – bütün şəkillərini, bütün qaydalarını, quruluşlarını və qanunlarını onlara bildir. Onların gözü önündə bunları bir yerə yaz. Qoy bütün quruluş və qaydalarına əməl edib onları yerinə yetirsinlər. ¹²Məbədlə bağlı qanun budur: dağın başında hər tərəfdən onun bütün ərazisi çox müqəddəs olacaq. Bəli, məbədin qanunu budur.

Qurbangah

¹³¹Qurbangahın qulac la ölçüləri belədir. Hər qulaca bir ovuc əlavə edilmişdir: qurbangahı əhatəyə alan xəndəyin dərinliyi bir qulac, eni bir qulac, ətrafındakı çıxıntı bir qarış olacaq. Qurbangahın hündürlüyü isə belədir: ¹⁴qurbangahın yerdəki xəndəkdən alt çıxıntıya qədərki hissəsinin hündürlüyü iki qulac, eni bir qulac, kiçik çıxıntıdan böyük çıxıntıya qədərki hissənin hündürlüyü dörd qulac, eni bir qulac, ¹⁵qurbangahın qurban yandırılan üst hissəsinin hündürlüyü dörd qulac olacaq. Üst hissədən yuxarıya doğru dörd buynuz uzanacaq. ¹⁶Qurbangahın üst hissəsi dördbucaqlı şəkildə olacaq. Onun uzunluğu on iki, eni on iki qulac olacaq. ¹⁷Üst çıxıntının dörd tərəfdən uzunluğu və eni hər biri on dörd qulac olacaq. Ətrafındakı kənar yarım qulac, xəndəyin dövrəsi bir qulac olacaq. Qurbangahın pillələri şərqə baxacaq.

¹⁸^mO adam yenə dedi: «Ey bəşər oğlu, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Qurbangah tikildiyi gün üstündə yandırma qurbanları gətirmək və qan tökmək barədə olan qaydalar belədir. ¹⁹Mənə xidmət etmək üçün hüzuruma çıxan, Sadoq nəslindən Levili kahinlərə günah qurbanı olaraq bir buğa ver” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. ²⁰“Buğanın qanından götürüb qurbangahın dörd buynuzuna, çıxıntının dörd küncünə və ətrafındakı kənarın üstünə sür. Beləcə qurbangahı pak edib onun üçün kəffarə ver. ²¹Günah qurbanı olaraq buğanı götürüb Müqəddəs məkandan kənardə, məbədin təyin edilmiş yerində yandır.

²²İkinci gün günah qurbanı olaraq qüsursuz bir təkə təqdim et. Qurbangah buğanın qanı ilə pak edildiyi kimi

təkənin qanı ilə də pak edilsin. ²³Pak etmək işini qurtarandan sonra qüsur-suz bir buğa ilə sürüdən bir qoç qurban gətir. ²⁴Onları Rəbbin önünə gətir. Kahinlər onların üstünə duz səpib Rəbbə yandırma qurbanı olaraq təqdim etsin. ²⁵Yeddi günün günah qurbanı olaraq hər gün bir təkə hazırla. Qüsur-suz bir buğa ilə sürüdən bir qoç da hazırlansın. ²⁶Qoy yeddi gün qurbangah üçün kəffarə versinlər, onu pak edib təqdis etsinlər. ²⁷Yeddi gün tamamlanandan sonra kahinlər səkkizinci gün və ondan sonra yandırma və ünsiyyət qurbanlarınızı qurbangahın üstündə təqdim etsin. O zaman sizdən razı olacağam” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir».

Məbəddə xidmət edənlər

44 O adam məni Müqəddəs məkanın şərqə baxan bayır darvazası yolundan geri qayıtdı. Darvaza bağlı idi. ²Rəbb mənə dedi: «Bu darvaza bağlı qalacaq, açılmayacaq, heç kəs oradan içəri girməyəcək, çünki İsrailin Allahı Rəbb oradan içəri girmişdir, buna görə də bağlı qalacaq. ³Yalnız rəhbər rəhbərliyinə görə Rəbbin önündə çörək yemək üçün orada oturacaq. Darvaza eyvanı yolundan girib, o yoldan da çıxacaq».

⁴O adam məni şimal darvazası yolundan məbədin önünə gətirdi. Mən baxıb gördüm ki, Rəbbin izzəti Öz məbədini doldurub. Bu zaman üzüstə düşdüm. ⁵Rəbb mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, Rəbbin məbədinin bütün qayda-qanunları ilə bağlı deyəcəyim sözləri yaxşı-yaxşı dinlə, onlara qulaq as, hər şeyə diqqətlə bax. Müqəddəs məkana kimin girib-çıxacağına diqqət et. ⁶Üsyankar olan İsrail nəslinə söylə ki, Xudavənd Rəbb belə deyir: “Ey İsrail nəslə, artıq bəsdir! Etdiyiniz iyrənc işlərə daha son qoyun. ⁷Ürəyi və bədəni sünnət edilməmiş yadelliləri Müqəddəs məkanıma gətirdiniz, Mənə qida olmaq

üçün piy və qan təqdim etməklə məbədimi murdarladınız. Beləcə iyrənc işlərinizlə əhdimi pozdunuz. ⁸Müqəddəs şeylərim üzərində vəzifənizi yerinə yetirmədiniz. Müqəddəs məkanımda bu şeylərə nəzarət etməyi başqalarına tapşırıdınız”. ⁹Xudavənd Rəbb belə deyir: “İsrail xalqı arasında yaşayan ürəyi və bədəni sünnət edilməmiş heç bir yadelli Müqəddəs məkanıma girməsin.

¹⁰İsrail yoldan azdığı zaman Məndən uzaqlaşan və yoldan azıb bütllərinə sitayiş edən Levililər öz günahlarının cəzasını çəkəcək, ¹¹lakin Müqəddəs məkanımda bu işləri görəcək: məbədin darvazalarına nəzarət edəcək, məbədin xidmət işlərini görəcək, xalq üçün yandırma qurbanları və başqa qurbanlıq heyvanları kəsəcək, xalqın önündə durub onlara xidmət edəcək. ¹²İndi ki onlar bütllərinin önündə İsrail nəslinə xidmət edərək xalqı günaha batırdı, Mən Rəbb də onları günahlarına görə cəzalandıracağım and içdim” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. ¹³“Onlar kahin kimi xidmət etmək üçün Mənə yaxınlaşmayacaq, bütün müqəddəs şeylərimə, ən müqəddəs qurbanlarıma toxunmayacaq. Etdikləri iyrənc əməllərinin rüsvayçılığını çəkəcəklər. ¹⁴Bundan sonra məbədin xidmət vəzifəsini və orada görülən bütün işləri onlara tapşıracağam.

¹⁵Ancaq İsrail Məni qoyub yoldan azdığı zaman Müqəddəs məkanımın xidmət vəzifəsini yerinə yetirən Sadoq nəslindən Levili kahinlər önümdə xidmət etmək üçün Mənə yaxınlaşacaq. Onlar piy və qan təqdim etmək üçün hüzuruma çıxacaq” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. ¹⁶“Yalnız onlar Müqəddəs məkanıma girəcək, yalnız onlar önümdə xidmət etmək üçün süfrəmə yaxınlaşıb buyruğumu yerinə yetirəcək.

¹⁷ ⁿKahinlər içəri həyətin darvazalarından girəcəkləri zaman kətan geyim əyinlərində olsun, içəri həyətin darvazalarında yaxud məbəddə xidmət edərəkən yun paltar geyməsinlər. ¹⁸ Başlarına kətan çalma sarısinlər, bellərinə kətan alt paltarı geysinlər. Bədənlərini tərlədən bir şey geyinməsinlər. ¹⁹ ^oBayır həyəətə, bayır həyətdə olan xalqın yanına çıxmazdan qabaq xidmət edərəkən əyinlərindəki geyimləri çıxarır müqəddəs otaqlara qoysunlar və başqa paltarlar geysinlər ki, geyimləri ilə xalqı təqdis etməsinlər. ²⁰ ^pKahinlər başlarını qırxmasın, saçlarını uzatmasın, yalnız saçlarını kəsin düzəltsin. ²¹ ^qİçəri həyəətə girəcəyi vaxt heç bir kahin şərab içməsin.

²² ^rKahinlər dul yaxud boşanmış arvad almasın, ancaq İsrail nəsindən olan bir bakirə qız yaxud da başqa kahindən dul qalmış arvadı ala bilərlər. ²³ ^sOnlar Mənim xalqıma müqəddəs olan şeyi adi şeydən, murdar şeyi pak şeydən ayırmağı öyrədəcək. ²⁴ Mübahisəli işlərdə onlar hakimlik edəcək, hökmlərimə görə qərar verməlidirlər. Bayramlarımla bağlı qayda-qanunlarıma əməl etməli, Şənbə günlərini müqəddəs saymalıdırlar.

²⁵ ^tKahin adam meyitinə yaxınlaşıb özünü murdarlamasın, amma bu, anasının, atasının, oğlunun, qızının, qardaşının yaxud ərə getməmiş bacısının meyiti olsa, özünü murdarlaya bilər. ²⁶ Pak olduqdan sonra hələ yeddi gün gözləsin. ²⁷ Məbəddə xidmət etmək üçün içəri həyəətə girəcəyi gün özü üçün bir günah qurbanı təqdim etsin” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

²⁸ ^u“Kahinlərin irsi var: onların irsi Mənəm. İsraildə onlara mülk verməyin. Onların mülkü Mənəm. ²⁹ ^vKahinlər taxıl təqdimlərini, günah və təqsir qurbanlarını yesin. İsraildə Rəbbə həsr olunan hər şey onlarınkı olsun. ³⁰ Bütün nübarların ilk hissəsi və bütün xüsusi hədiyyələriniz kahinlərininki olsun. Evinizə bərəkət yağsın deyər təxlinizin ilkinə onlara verin. ³¹ ^wKahinlər ölü halda tapılmış yaxud vəhşi heyvanlar tərəfindən parçalanmış heç bir quş və heyvan yeməsin.

Rəbbə verilən torpaq payı

45 Ölkəni irs olaraq payladığımız zaman Rəbb üçün torpaqdan pay kimi iyirmi beş min qulac uzunluğunda, on min qulac enində müqəddəs bir bölgə ayırın. Bütün bu bölgə müqəddəs olacaq. ² Bu bölgədən dördbucaqlı şəklində uzunluğu və eni beş yüz qulac bir hissə müqəddəs məskən üçün, əlli qulac bir yer isə ətrafındakı açıq sahə üçün ayrılacaq. ³ Bu ölçü ilə bir hissə ölç: uzunluğu iyirmi beş min qulac və eni on min qulac olsun. Müqəddəs məkan – Ən Müqəddəs yer orada olacaq. ⁴ Bu, ölkənin müqəddəs payı olacaq. Bu yer məbəddə xidmət etmək üçün Rəbbə yaxınlaşan kahinlərə ayrılacaq. Burada kahinlərin evləri, Müqəddəs məkan üçün müqəddəs yer olacaq. ⁵ Məbəddə xidmət edən Levililərə mülk olaraq iyirmi beş min qulac uzunluğunda, on min qulac enində bir bölgə verilsin. Orada yaşamaqları üçün onlara məxsus şəhərlər olacaq. ^{§§}

§§45:5 *Orada yaşamaqları üçün onlara məxsus şəhərlər olacaq* – qədim yunan tərcüməsində belədir, ibrani mətnində isə *orada mülk olaraq iyirmi otaq alacaqlar*.

ⁿ44:17 Çıx. 28:39-43; Lev. 16:4 ^o44:19 Lev. 16:23 ^p44:20 Lev. 21:5

^q44:21 Lev. 10:9 ^r44:22 Lev. 21:7,13-14 ^s44:23 Lev. 10:10; Yez. 22:26

^t44:25 Lev. 21:1-4 ^u44:28 Say. 18:20 ^v44:29 Say. 18:8-19

^w44:31 Lev. 22:8

⁶Müqəddəs bölgəyə düşən hissə ilə birlikdə şəhər üçün eni beş min, uzunluğu iyirmi beş min qulac olan bir hissə ayırın. Bu bütün İsrail xalqı üçündür.

Başçıya verilən torpaq payı

⁷Müqəddəs bölgəyə düşən hissə ilə şəhərə düşən hissənin hər iki tərəfindəki torpaqlar rəhbərə veriləcək. Bu torpaqlar qərbdən-qərbə, şərqdən-şərqə doğru uzanacaq və qərb sərhədindən şərq sərhədinə qədər uzunluğu bir İsrail qəbiləsinə düşən hissə qədərdir. ⁸Bu torpaq İsrail rəhbərinin payı olacaq. Bundan sonra rəhbərlərim xalqıma bir daha zülm etməyəcək, ancaq ölkəni qəbilələrinə görə İsrail nəslinə verəcək”.

⁹Xudavənd Rəbb belə deyir: “Ey İsrail rəhbərləri, artıq bəsdır! Zorakılıqdan və ziyankarlıqdan əl çəkin, ədalətli və saleh əməllər edin. Xalqımı öz torpaqlarından qovmayın” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. ¹⁰x⁴“Düzgün tərəzi ilə çəkin. Çəkdiyiniz efa da, bat da düzgün olsun. ¹¹Efa ilə bat eyni çəkiddə olsun. Bat xomerin onda birinə, efa da xomerin onda birinə bərabər olmalıdır. İkisinin çəkisi də xomerə görə olsun. ¹²Bir şəkəl iyirmi geraya bərabər olmalıdır. İyirmi, iyirmi beş, on beş şəkəl birlikdə bir minaya bərabər olmalıdır.

Qurbanlar və bayramlar

¹³Gətirəcəyiniz təqdimlər bunlardır: hər xomer buğdadan efanın altıda biri qədər buğda, hər xomer arpadan efanın altıda biri qədər arpa verin. ¹⁴Zeytun yağını isə bat çəkisinə görə ölçün və hər kor zeytun yağından batın onda biri qədər təqdim edin. Bir kor on bat yaxud bir xomerə bərabərdir. ¹⁵İsrailin sulu otlaqlarındakı sürüdən iki yüz qoyundan bir qoyun götürülsün. Bu qoyunlardan

taxıl təqdimləri, yandırma qurbanları və ünsiyyət qurbanları üçün istifadə edilsin ki, xalq kəffarə olunsun” Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. ¹⁶“Bütün ölkə xalqı bu təqdimi İsrail rəhbərinə verəcək. ¹⁷İsraildə keçirilən bütün bayramlarda – şənliklərdə, Təzə Ay mərasimlərində və Şənbə günlərində yandırma qurbanları, taxıl və içmə təqdimlərini təmin etmək rəhbərin işi olacaq. Günah qurbanını, taxıl təqdimini, yandırma qurbanını və ünsiyyət qurbanlarını rəhbər təmin edəcək ki, İsrail nəsli üçün kəffarə versin”.

¹⁸Xudavənd Rəbb belə deyir: “Birinci ayın birinci günü qüsursuz bir buğa götürüb Müqəddəs məkanı pak et. ¹⁹Kahin günah qurbanının qanından götürüb məbədin darvazasının yan taxtalarına, qurbangahın üst çıxıntısının dörd küncünə, içəri həyətin darvazasının yan taxtalarına sürtsün. ²⁰Səhvən yaxud bilmədən günah etmiş adam üçün də həmin ayın yeddinci günü eyni şeyi et. Beləcə məbədi pak edəcəksən.

²¹yBirinci ayın on dördüncü günü Pasxa bayramını yeddi gün keçirin və mayasız çörək yeyin. ²²O gün rəhbər özü və bütün ölkə xalqı üçün günah qurbanı olaraq bir buğa hazırlasın. ²³Yeddi gün bayram ərzində hər gün Rəbbə yandırma qurbanı olaraq qüsursuz yeddi buğa ilə yeddi qoç, günah qurbanı olaraq bir təkə təmin etsin. ²⁴Taxıl təqdimi olaraq hər buğa və qoç üçün bir efa taxıl, hər efa üçün bir hin zeytun yağı təmin etsin.

²⁵zYeddinci ayın on beşinci günü başlayan və yeddi gün davam edən bayramda rəhbər günah qurbanlarını, yandırma qurbanlarını, taxıl təqdimlərini və zeytun yağını hər gün eyni miqdarda təmin etsin”.

^x45:10 Lev. 19:36 ^y45:21 Çıx. 12:1-20; Say. 28:16-25

^z45:25 Lev. 23:33-36; Say. 29:12-38

46 Xudavənd Rəbb belə deyir: “İçəri həyətin şərqi baxan darvazası altı iş günü bağlı qalmalı, Şənbə günləri və Təzə Ay mərasimi günləri isə açıq olmalıdır. ²Rəhbər bayırdan, darvaza eyvanı yolundan içəri girib darvazanın yan taxtalarının yanında dursun. Kahinlər onun yandırma qurbanını və ünsiyyət qurbanlarını təqdim etsin. Rəhbər darvaza kəndərində ibadət etsin, sonra bayıra çıxsın, ancaq darvaza axşama qədər açıq qalsın. ³Şənbə günləri və Təzə Ay mərasimi günləri ölkə xalqı bu darvazanın girişində Rəbbin önündə ibadət etsin.

⁴Rəhbər Şənbə günü Rəbbə yandırma qurbanı olaraq verdiyi qüsursuz altı quzu, bir qoç təqdim etsin. ⁵Qoç üçün veriləcək taxıl təqdimi bir efa olsun, quzular üçün isə istədiyi qədər taxıl təqdimi verə bilər. Hər efa taxıl üçün bir hin zeytun yağı versin. ⁶Təzə Ay mərasimi günü qüsursuz bir buğa, altı quzu və bir qoç qurban gətirsin. ⁷Buğa və qoç üçün taxıl təqdimi olaraq hərəsinə bir efa taxıl təmin etsin. Quzular üçün istədiyi qədər taxıl təmin edə bilər. Hər efa taxıl üçün bir hin zeytun yağı təmin etsin. ⁸Rəhbər içəri girəcəyi zaman darvaza eyvanından girsin, həmin yolla da bayıra çıxsın.

⁹Ölkə xalqı bayramlarda Rəbbin önünə gəldiyi zaman ibadət etmək üçün şimal darvazasından girən adam cənub darvazasından çıxsın, cənub darvazasından girən adam şimal darvazasından çıxsın. Heç kəs girdiyi darvazadan çıxmasın, hər kəs girdiyi darvazanın qarşısındakı darvazadan çıxsın. ¹⁰Rəhbər xalqın arasında olsun, xalqla birgə girsin, xalqla birgə çıxsın. ¹¹Bayramlarda və müqəddəs günlərdə buğa və qoç üçün taxıl təqdimi olaraq

hərəsinə bir efa taxıl versin. Quzular üçün isə istədiyi qədər taxıl təmin edə bilər. Hər efa taxıl üçün bir hin zeytun yağı versin.

¹²Rəhbər Rəbbə könüllü olaraq verdiyi yandırma qurbanı yaxud ünsiyyət qurbanları təqdim edəcəyi zaman şərqi baxan darvaza onun üzünə açılsın. Yandırma qurbanı yaxud ünsiyyət qurbanlarını Şənbə günü qurban gətirdiyi kimi təmin etsin, sonra bayıra çıxsın. O çıxdıqdan sonra darvaza bağlansın.

¹³Hər gün səhərlər yandırma qurbanı olaraq Rəbbə bir yaşında qüsursuz bir quzu təmin et. ¹⁴Bununla yanaşı, hər səhər taxıl təqdimi olaraq efanın altında biri qədər taxıl və narın unu islatmaq üçün bir hinin üçdə biri qədər zeytun yağı təmin et. Bu taxıl təqdiminin Rəbbə verilməsi daimi bir qayda olsun. ¹⁵Beləcə hər səhər daimi yandırma qurbanı olaraq quzu, taxıl təqdimi və zeytun yağı təmin edilsin”.

Rəhbərə düşən mülk

¹⁶Xudavənd Rəbb belə deyir: “Əgər rəhbər oğullarından birinə öz mülkündən pay verərsə, öz irsi kimi nəslinə də keçsin, irs olaraq bu pay onların mülkü olsun. ¹⁷^aLakin rəhbər öz mülkündən qulluqçularından birinə pay verərsə, bu pay azadlıq ilinə qədər qulluqçununku olsun, sonra isə rəhbərə qaytarılsın. Rəhbərin irsi ancaq oğullarına keçə bilər və onların olsun. ¹⁸Lakin rəhbər xalqı mülkündən qovaraq irsindən məhrum etməməlidir. O, oğullarına yalnız öz mülkündən irs verə bilər, ona görə ki xalqımdan olan heç kəs mülkünü tərki edib kənara getməsin”.

^a46:17 Lev. 25:10

Məbədin mətbəxləri

¹⁹ Sonra o adam məni darvazanın yanındakı girişdən şimala baxan, kahinlərə məxsus müqəddəs otaqlara gətirdi və mənə qərb tərəfdə bir yer göstərdi. ²⁰ O mənə dedi: «Kahinlərin təqsir qurbanı ilə günah qurbanının ətini qaynadacaqları və taxıl təqdimini bişirəcəkləri yer buradır. Ona görə ki bunları bayır həyəətə çıxarıb xalqı təqdis etməsintlər».

²¹ Sonra o adam məni bayır həyəətə çıxarıb həyətin dörd küncündən keçirdi. Gördüm ki, həyətin hər küncündə kiçik bir həyəət var. ²² Həyətin dörd küncündə olan bu qapalı həyətlərin hər birinin uzunluğu qırx, eni isə otuz qulac idi. Künclərdəki həyətlər eyni boyda idi. ²³ Dörd həyətin hər birinin ətrafında daş divar var idi. Divarın dibində yemək bişirmək üçün yerlər düzəldilmişdi. ²⁴ O adam mənə dedi: «Bunlar mətbəxdir. Məbəd xidmətçiləri xalqın qurbanlıq ətlərini burada qaynadacaq».

Məbəddən axan su

47 ^bO adam yenə məni məbədin girişinə gətirdi. Məbədin kandarının altından şərqə tərəf sular axdığını gördüm. Məbəd şərqə baxırdı. Sular məbədin cənub tərəfinin altından, qurbangahın cənubundan aşağıya axırdı. ²O məni oradan – şimal darvazasından çıxarıb bayır yoldan şərqə baxan bayır darvazasına apardı. Sular cənub tərəfdən axırdı.

³O adam əlində ölçmək üçün bir iplə şərqə tərəf getdi. O, min qulac ölçdü və məni topuğa qədər çıxan suların içinə gətirdi. ⁴Daha min qulac ölçdü və məni dizə qədər çıxan suların içinə gətirdi. Yenə min qulac ölçdü və məni belə qədər çıxan suların içinə gətirdi. ⁵Daha min

qulac ölçdü və sular keçilməz bir çaya döndü. Sular artmışdı, içindən piyada keçmək mümkün deyildi, adam üzən qədər dərin bir çaya çevrilmişdi.

⁶O adam mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, bunu görürsənmi?» Sonra məni götürüb yenə çayın sahilinə gətirdi. ⁷Oraya çatanda çayın hər iki sahilində çoxlu ağac gördüm. ⁸O adam mənə dedi: «Bu sular şərq bölgəsinə tərəf axır, oradan Arava vadisinə, sonra isə Duz dənizinə tökülür. Dənizə tökülən kimi oradakı su şirin suya çevriləcək. ⁹O zaman çayın axdığı yerlərdə hər cür qaynaşan canlı məxluq yaşayacaq, çoxlu balıq olacaq, çünki bu sular oraya axır, oradakı şor suyu şirin suya çevirir. Çay axdığı hər yerə həyat gətirəcək. ¹⁰Çayın sahili boyu balıqçılar dayanacaq. En-Gedidən En-Eqlayimə qədər tor sərilən yerlər olacaq. Orada da Böyük dənizdəki kimi çoxlu balıq növləri olacaq. ¹¹Ancaq Duz dənizinin pəlçıqlı və bataqlıq yerləri şirin suya çevrilməyəcək, şoranlıq olaraq qalacaq. ¹²Çayın hər iki sahilində hər cür meyvə ağacı yetişəcək. Onların yarpaqları solmayacaq, meyvələri tükənməyəcək. Hər ay meyvə verəcəklər, çünki Müqəddəs məkandan çıxan sular oraya axır. Meyvələrindən yemək, yarpaqlarından şəfa vermək üçün istifadə olunacaq».

Ölkənin sərhədləri

¹³Xudavənd Rəbb belə deyir: «Ölkəni irs olaraq İsrailin on iki qəbiləsi arasında bu sərhədlərlə bölün: Yusifə iki pay düşsün. ¹⁴Ölkəni on iki qəbilə arasında hər birinə bərabər olaraq paylayın. Mən ölkəni sizin atalarınıza verəcəyimə and içdim. Bu ölkə sizə irs olaraq veriləcək.

¹⁵Ölkənin sərhədi belə olacaq: şimalda Böyük dənizdən Xetlon yolu ilə

^b47:1 Zək. 14:8; Yəh. 7:38; Vəhy 22:1

Xamat keçidinə, Sedada, *¹⁶Berotaya və Dəməşq ilə Xamatın torpaqları arasında yerləşən Sivrayimə, Xavran sərhədində olan Xaser-Hattikona qədər uzanacaq. ¹⁷Sərhəd dənizdən Xasar-Enona, Dəməşqin şimal sərhədi boyunca uzanacaq, Xamat sərhədi şimalda olacaq. Şimal sərhədi belədir.

¹⁸Şərqdə sərhədi Xavranla Dəməşq arasından başlayıb Gileadi İsraildən ayıran İordan çayı boyunca Şərq dənizinə qədər ölçün. Şərq sərhədi belədir.

¹⁹Cənubda sərhəd Tamardan Meriva-Qadəş sularına, Misir vadisi boyunca Böyük dənizə qədər uzanacaq. Cənub sərhədi belədir.

²⁰Qərbdə Xamat keçidinin qarşısındakı yerə qədər Böyük dəniz sərhəd olacaq. Qərb sərhədi belədir.

²¹Bu ölkəni İsrail qəbilələrinə görə öz aranızda bölüşdürün. ²²Ölkəni öz aranızda və aranızda yaşayarkən övladları doğulan yadellilərlə irs olaraq bölüşdürün. Onları da İsrail övladları arasında yerlilər kimi hesab edin. Onların da İsrail qəbilələri arasında sizin kimi irsləri olacaq. ²³Yadelli hansı qəbilədə yaşayır, orada ona düşən payı irs olaraq verin» Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

Torpağın bölüşdürülməsi

48 «Qəbilələrin adları belədir: şimal sərhədində olan Dana bir pay veriləcək. Danın sərhədi Xetlon yolundan Xamat keçidinə qədər uzanacaq. Xasar-Enon və Xamata yaxın Dəməşqin şimal sərhədi şərqdən qərbə qədər uzanan sərhədin bir hissəsini tutacaq. ²Aşərə bir pay veriləcək. Sərhədi Danın şərqdən qərbə qədər uzanan sərhədinə bitişik olacaq. ³Naftaliyə bir pay veriləcək. Sərhədi

Aşerin şərqdən qərbə qədər uzanan sərhədinə bitişik olacaq. ⁴Menaşşeyə bir pay veriləcək. Sərhədi Naftalinin şərqdən qərbə qədər uzanan sərhədinə bitişik olacaq. ⁵Efrayimə bir pay veriləcək. Sərhədi Menaşşenin şərqdən qərbə qədər uzanan sərhədinə bitişik olacaq. ⁶Ruvenə bir pay veriləcək. Sərhədi Efrayimin şərqdən qərbə qədər uzanan sərhədinə bitişik olacaq. ⁷Yəhudaya bir pay veriləcək. Sərhədi Ruvenin şərqdən qərbə qədər uzanan sərhədinə bitişik olacaq.

⁸Yəhudanın şərqdən qərbə qədər uzanan sərhədinə bitişik torpaqlar ayıracağınız xüsusi pay olacaq. Eni iyirmi beş min qulac, şərqdən qərbə uzunluğu isə bir qəbiləyə düşən pay qədər olacaq. Müqəddəs məkan oranın ortasında olacaq. ⁹Rəbbə xüsusi olaraq verəcəyiniz payın uzunluğu iyirmi beş min qulac, eni on min qulac olacaq. ¹⁰Bu, kahinlər üçün müqəddəs pay olacaq. Şimalda uzunluğu iyirmi beş min qulac, qərbdə eni on min qulac, şərqdə eni on min qulac, cənubda uzunluğu iyirmi beş min qulac olacaq. Rəbbin Müqəddəs məkanı oranın ortasında olacaq. ¹¹Bu bölgə Sadoq nəslindən təqdis olunmuş kahinlər üçün olacaq. Onlar buyruğumu yerinə yetirdi, İsrail xalqı yoldan azan zaman Levililər də yoldan azdı, ancaq onlar yoldan azmadı. ¹²O yer ölkənin müqəddəs payından xüsusi bir pay olaraq onlara veriləcək. Ora Levililərin torpaqlarına bitişik çox müqəddəs bir bölgə olacaq.

¹³Kahinlərin sərhədi yaxınlığında Levililərin iyirmi beş min qulac uzunluğunda, on min qulac enində bir payları olacaq. Bu bölgənin uzunluğu iyirmi beş min qulac, eni on min qulac olacaq. ¹⁴Levililər oranı satmasın və

*47:15 Xamat keçidinə, Sedada – qədim yunan tərcüməsində belədir, ibrani mətnində isə Sedad keçidinə, Xamata.

başqa yerə dəyişməsin. Bu, ölkənin ən yaxşı hissəsidir və başqa adamın əlinə keçməməlidir, çünki ora Rəbbə həsr edilmişdir.

¹⁵ Rəbbə verdiyiniz bu xüsusi payın qalan iyirmi beş min qulac uzunluqda və beş min qulac enindəki hissəsi müqəddəs deyil və şəhər üçündür. Bu yer evlərə, otlaqlara ayrılacaq. Şəhər onun ortasında olacaq. ¹⁶ Şəhərin ölçüləri belə olacaq: şimal tərəfi dörd min beş yüz qulac, cənub tərəfi dörd min beş yüz qulac, şərq tərəfi dörd min beş yüz qulac, qərb tərəfi dörd min beş yüz qulac. ¹⁷ Şəhər üçün ayrılan otlağın ölçüləri belə olacaq: şimalda iki yüz əlli qulac, cənubda iki yüz əlli qulac, şərqdə iki yüz əlli qulac, qərbdə iki yüz əlli qulac. ¹⁸ Müqəddəs bölgənin sərhədində qalan yerin həm şərq tərəfi, həm də qərb tərəfi on min qulac olacaq. Müqəddəs bölgəyə bitişik torpaqlarda yetişən məhsul şəhərdə işləyənlərə məxsus olacaq. ¹⁹ İsrailin hər qəbiləsindən şəhərdə işləyənlər torpağı şumlayacaq. ²⁰ Bu bölgənin ərazisi dördbucaqlı şəklindədir, hər yanı iyirmi beş min qulacdır. Siz xüsusi bir pay olaraq şəhərin mülkü ilə birlikdə müqəddəs bölgəyə düşən payı ayırın.

²¹ Müqəddəs bölgəyə aid olan hissə ilə şəhərə aid olan hissədən başqa, ayırdığınız xüsusi paydan hər iki tərəfdə qalan torpaqlar rəhbərə veriləcək. Bu torpaqlar müqəddəs bölgəyə aid olan iyirmi beş min qulac hissənin şərqindən və qərbindən ölkənin şərq və qərb sərhədlərinə qədər uzanacaq. Qəbilələrə düşən paylar boyunca uzanan bu iki bölgə rəhbərə məxsus olacaq. Müqəddəs yerə aid olan hissə ilə məbədin Müqəddəs məkanı oranın ortasında olacaq. ²² Beləcə Levililərə düşən mülklə şəhərə aid olan mülk rəhbərə verilən torpaqların arasında

qalacaq. Rəhbərə veriləcək torpaqlar Yəhuda ilə Binyaminin sərhədi arasında olacaq.

²³ Qalan qəbilələrə düşən pay belədir: Binyaminə bir pay veriləcək. Sərhədi şərqdən qərbə qədər uzanacaq. ²⁴ Şimeona bir pay veriləcək. Sərhədi Binyaminin şərqdən qərbə qədər uzanan sərhədinə bitişik olacaq. ²⁵ İssakara bir pay veriləcək. Sərhədi Şimeonun şərqdən qərbə qədər uzanan sərhədinə bitişik olacaq. ²⁶ Zevulun bir pay veriləcək. Sərhədi İssakarin şərqdən qərbə qədər uzanan sərhədinə bitişik olacaq. ²⁷ Qada bir pay veriləcək. Sərhədi Zevulunun şərqdən qərbə qədər uzanan sərhədinə bitişik olacaq. ²⁸ Qadın sərhədi ölkənin cənub sərhədi olub Tamardan Meriva-Qadəş sularına, oradan da Misir vadisi boyunca Böyük dənizə qədər uzanacaq. ²⁹ İrs olaraq İsrail qəbilələri arasında bölüşdürəcəyiniz torpaq budur. Onlara düşəcək paylar bunlardır» Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

Şəhərin darvazaları

³⁰ «Şəhərin çıxış yerləri bunlardır: dörd min beş yüz qulac uzunluğunda olan şimal tərəfdə darvazalar olacaq. ³¹ Şəhərin darvazalarına İsrail qəbilələrinin adları veriləcək. Şimal tərəfdə üç darvaza olacaq: bir Ruven darvazası, bir Yəhuda darvazası, bir Levi darvazası. ³² Dörd min beş yüz qulac uzunluğunda olan şərq tərəfdə üç darvaza olacaq: bir Yusif darvazası, bir Binyamin darvazası, bir Dan darvazası. ³³ Dörd min beş yüz qulac uzunluğunda olan cənub tərəfdə üç darvaza olacaq: bir Şimeon darvazası, bir İssakar darvazası, bir Zevulun darvazası. ³⁴ Dörd min beş yüz qulac uzunluğunda olan qərb tərəfdə üç darvaza olacaq: bir

Qad darvazası, bir Aşer darvazası, bir səkkiz min qulac olacaq və o gündən Naftali darvazası. ³⁵Şəhərin dairəsi on sonra şəhər Yahve-Şamma †adlanacaq».

†48:35 *Yahve-Şamma* – ibrani dilində *Rəbb oradadır*.

DANİEL

PEYĞƏMBƏRİN KİTABI

GİRİŞ

«*Daniel*» Kitabı yəhudi xalqının Babil və Fars imperatorluqlarının hakimiyyəti altında olduğu dövrdən bəhs edir.

Kitab iki əsas hissəyə bölünür. İlk hissədə Daniel və onunla birgə əsir olan üç gənc yoldaşının hekayəti nəql edilir. Onlar Allaha etibar edib itaətli olmaqla düşmənlərinə qalib gəlir. İkinci hissədə isə Danielin görüntüləri təsvir olunur. Rəmlər şəklində Babildən başlayaraq bir neçə imperatorluğun uğuru və süqutu, zülmkarın məhv olması və Allah xalqının qələbəsi barədə danışılır.

Kitabın məzmunu:

1:1–6:28 Daniel və onun yoldaşları

7:1–12:13 Danielin görüntüləri

7:1-28 Dörd heyvan

8:1–9:27 Qoç və təkə

10:1–11:45 Səməvi mələk

12:1-13 Axır zaman

Daniel və onun yoldaşları

Babil sarayında

1^dYəhuda padşahı Yehoyaqimin padşahlığının üçüncü ilində Babil padşahı Navuxodonosor Yerusəlimə hücum edib oranı mühasirəyə aldı. ²eXudavənd Yəhuda padşahı Yehoyaqimi və Allah məbədinin əşyalarından bir hissəsini ona təslim etdi. Navuxodonosor onları Şinar torpağına, öz allahının məbədinə apardı və əşyaları həmin məbədın xəzinəsinə qoydu.

³Padşah hərəmağalar rəisi Aşpenaza əmr etdi ki, padşah nəslindən və zadəganlardan olan İsraililərin

arasından ⁴bədənlərində qüsurlu olmayan, yaraşlıq, hər elmdən xəbərdar, bilikli, dərrakəli, sarayda padşaha xidmət etməyə layiq olan cavanlar seçərək onlara Xaldeylilərin dilini və ədəbiyyatını öyrətsin. ⁵Padşah onlara özünün yediyi yeməklərdən və içdiyi şərəbdən gündəlik yemək payı təyin etdi ki, üç il onlara təbiiyə versinlər, sonra isə padşahın xidmətinə gətirsinlər. ⁶Onların arasında Yəhuda nəslindən olan Daniel, Xananya, Mişael və Azarya var idi. ⁷Hərəmağalar rəisi onlara yeni ad qoydu: Danieli Belteşassar, Xananyanı Şadrak, Mişaeli Meşak və Azaryanı Aved-Neqo adlandırdı.

⁸Daniel qərara aldı ki, padşahın yediyi yeməklərlə və içdiyi şərəblə özünü murdar etməsin. Buna görə də özünü murdar etməmək üçün hərəmağalar rəisinə müraciət etdi. ⁹Allah hərəmağalar rəisinin gözündə Danielə lütf və rəğbət qazandırdı. ¹⁰Hərəmağalar rəisi Danielə dedi: «Sizin yeyib-içməyinizi təyin edən ağam padşahdan qorxuram. Nə üçün o sizin simanızı həmyaşdınız olan cavanların simasından solğun görsün? Siz bununla padşahın yanında həyatımı təhlükə altına qoyursunuz». ¹¹Daniel hərəmağalar rəisinin özü, Xananya, Mişael və Azaryanın üzərinə qoyduğu məmura dedi: ¹²«Gəl qullarını on gün ərzində yoxla. Qoy bizə yemək üçün göyerti, içmək üçün su versinlər. ¹³Sonra isə sənin hüzurunda həm bizim üzümüzə, həm də padşah yeməklərindən yeyən cavanların üzünə baxsınlar. Bunu görəndən sonra qullarınla necə istəyərsən, elə də rəftar edərsən». ¹⁴Məmur bu məsələdə cavanların sözünə qulaq asdı və onları

^d1:1 2Pad. 24:1; 2Saln. 36:5-7

^e1:2 2Pad. 20:17-18; 24:10-16; 2Saln. 36:10; Yeş. 39:7-8

on gün yoxladı. ¹⁵ On gün sonra onların siması padşah yeməklərindən yeyən başqa cavanların simasından daha gözəl göründü və onlar bədencə daha dolğun idi. ¹⁶ Onda məmur cavanların yeməyini və içəcəkləri şərabi götürüb onlara göyərti verdi.

¹⁷ Allah bu dörd gəncə hər cür ədəbiyyatı və elmi öyrənmək üçün bilik və dərrakə verdi. Daniel isə hər cür görüntüləri və yuxuları yozmağı bacarırdı.

¹⁸ Onların gətirilməsi üçün padşahın əmr etdiyi gün çatanda hərəmağalar rəisi onları Navuxodonosorun hüzuruna gətirdi. ¹⁹ Padşah onlarla danışdı və hamının arasında Daniel, Xananya, Mişael və Azarya kimisi tapılmadı. Onlar padşahın hüzurunda xidmətə qoyuldu. ²⁰ Padşah onlardan hər cür elm və bilik barədə soruşanda gördü ki, bunlar ölkəsindəki sehrbazların və ruhçağıranların hamısından on qat üstündür. ²¹ Daniel padşah Kirin hökmrənliyinin birinci ilinə qədər orada qaldı.

Navuxodonosorun yuxusu

2 Navuxodonosor padşahlığının ikinci ilində bir yuxu gördü, buna görə ürəyi sıxıldı və yuxusu qaçdı. ² Padşah əmr etdi ki, yuxusunu yozmaq üçün onun yanına sehrbazlar, ruhçağıranlar, cadugərlər və Xaldeyli müdriklər çağırılsın. Onlar gəlib padşahın hüzurunda dayandı. ³ Padşah onlara dedi: «Bir yuxu görmüşəm və ürəyim sıxılır. İstəyirəm ki, bu yuxunun yozumunu bilim». ⁴ Xaldeyli müdriklər Arami dilində padşaha dedi: «Padşah sağ olsun, yuxunu bu qullarına danış, biz də onu yozaq». ⁵ Padşah Xaldeyli müdriklərə cavab verdi: «Mən belə qərara gəlmişəm: əgər siz mənə

həm yuxunu, həm də yozumunu söyləməsəniz, parça-parça ediləcəksiniz və evləriniz də viran ediləcək. ⁶ Əgər yuxunu və yozumunu söyləməsəniz, məndən hədiyyələr, mükafatlar və böyük hörmət görəcəksiniz. İndi isə mənə yuxunu və yozumunu söyləyin». ⁷ Onlar yenə cavab verdi: «Padşah yuxunu bu qullarına danışsın, biz də onu yozaq». ⁸ Padşah cavab verdi: «Yəqin bilirəm ki, siz vaxt qazanmaq istəyirsiniz, çünki görürsünüz ki, mənim qərarım qətidir. ⁹ Əgər yuxunu mənə söyləməsəniz, sizin üçün yalnız bir cəza olacaq. Siz mənə yalan və uydurma sözlər demək üçün sözləşmişiniz ki, bəlkə vəziyyət dəyişdi. İndi isə mənə yuxunu söyləyin, onda bilərəm ki, siz onu yozmağa qadirsiniz».

¹⁰ Xaldeyli müdriklər padşaha cavab verdi: «Yer üzündə padşahın tələbini yerinə yetirə bilən adam yoxdur. Ən əzəmətli və qüdrətli padşah da bir sehrbazdan, ruhçağırandan yaxud Xaldeyli müdrikdən belə bir şey istəməyib. ¹¹ Padşahın istədiyi şey elə çətinidir ki, allahlardan başqa heç kəs bunu padşaha aşkar edə bilməz. Onların da məskəni insanlar arasında deyil».

¹² Padşah bu sözə özündən çıxıb bərk qəzəbləndi və əmr etdi ki, bütün Babil müdriklərini məhv etsinlər. ¹³ Müdrikləri öldürmək barədə əmr çıxanda Danieli və onun yoldaşlarını öldürmək üçün axtardılar.

¹⁴ O zaman Daniel Babil müdriklərini öldürməyə gedən padşahın keşikçilər rəisi Aryokla müdriklərlik və nəzakətə danışdı. ¹⁵ O, padşahın hərbi rəisi olan Aryokdan soruşdu: «Niyə padşah belə sərt fərman verir?» Onda Aryok əhvalatı Danielə danışdı. ¹⁶ Daniel içəri girib padşahdan xahiş etdi ki, yuxunun

[†]2:4 2:4-7:28-ə qədər mətn arami dilində yazılmışdır.

yozumunu padşaha bildirmək üçün ona vaxt versin.

¹⁷ Daniel öz evinə qayıdıb əhvalatı dostları Xananya, Mişael və Azaryaya danışdı ki, ¹⁸ bu sirr barədə göylərin Allahından mərhəmət diləsinlər və Daniellə onun yoldaşları başqa Babil müdrikləri ilə birgə məhv olmasın. ¹⁹ O zaman bu sirr Danielə gecə gələn görüntüdə aşkar oldu, buna görə də Daniel göylərin Allahına şükür etdi.

²⁰ Daniel söylədi:

«Allahın adı əbədi olaraq izzətlənsin!
Çünki hikmət və qüdrət Ona məxsusdur.
²¹ Vaxtı və dövrü dəyişdirən Odur.

O, padşahları taxtdan salar və taxta qoyar,

Müdrüklərə hikmət, aqillərə ağıl verər.

²² Dərin və gizli sirləri O açar,
Qaranlıqda qalanı O bilir.
İşıqla əhatə olunan Odur.

²³ Ey atalarımın Allahı,
Sənə şükür və həmd olsun ki,
Mənə hikmət və qüdrət verdin,
Səndən dilədiyimiz şeyi mənə aşkar etdin.

Beləcə padşahın məsələsini bizə bildirdin».

Danielin yuxunu yozması

²⁴ Bundan sonra Daniel Babil müdriklərini öldürmək üçün padşahın təyin etdiyi Aryokun yanına gəlib ona dedi: «Babil müdriklərini öldürmə. Məni padşahın yanına apar, yuxusunu yozum». ²⁵ Onda Aryok Danieli tez padşahın yanına gətirib ona dedi: «Mən sürgün olunmuş Yəhudalılar arasından padşaha yuxunu yoza bilən bir adam tapdım». ²⁶ Padşah Belteşassar adlanan Daniəldən soruşdu: «Gördüyüm yuxunu və yozumunu mənə söyləyə bilərsənmi?» ²⁷ Daniel padşahın önündə cavab verdi: «Padşahın soruşduğu sirri müdriklər, ruhçağıranlar, sehrbazlar və əlamət baxıcıları ona açə bilməz. ²⁸ Ancaq göylərdə sirləri

açan bir Allah var və gələcəkdə nə olacağını padşah Navuxodonosora O bildirdi. Yatarkən gördüyün yuxu və görüntü belə idi:

²⁹ Ey padşah, sən öz yatağında düşünürdün ki, bundan sonra nə olacaq? Sirləri Açan da nə olacağını sənə göstərdi. ³⁰ Mənə bu sirr başqa adamlardan müdrək olduğum üçün açılmadı, yalnız yuxu padşaha bildirilsin və sən də öz ürəyinin düşüncələrini biləsən deyə bu sirr mənə açıldı.

³¹ Ey padşah, sən yuxuda böyük bir heykəl görmüsən. Nəhəng və çox parlaq olan bu heykəl sənin önündə dururdu, onun görünüşü qorxunc idi.

³² Bu heykəlin başı xalis qızıldan, sinəsi və qolları gümüşdən, qarnı və budları tuncdan idi. ³³ Baldırları dəmirdən, ayaqlarının bir hissəsi dəmirdən, bir hissəsi isə gildən idi.

³⁴ Sən baxdığın zaman əl dəymədən bir daş yerindən qoparıldı, heykəlin dəmir və gil ayaqlarından vurub onları parça-parça etdi. ³⁵ O zaman dəmir, gil, tunc, gümüş və qızıl birlikdə parçalandı və yay xırmanlarındakı saman çöpü kimi sovruldu. Külək onları apardı və onlardan əsər-əlamət qalmadı. Heykəli dağıdan daş isə böyük bir dağ oldu və bütün dünyanı tutdu.

³⁶ Yuxu budur. İndi isə padşahın önündə onu yozaq. ³⁷ Ey padşah, sən şahənşahsan. Göylərin Allahı padşahlığı, qüvvəti, qüdrəti və izzəti sənə verib. ³⁸ O hər yerdə yaşayan bəşər övladlarını, çöl heyvanlarını və göy quşlarını ixtiyarına verməklə səni onlara hökmdar edib. Qızıldan olan baş sən-sən! ³⁹ Sonra səndən aşağı səviyyədə olan başqa padşahlıq yaranacaq. Ondan sonra isə tuncdan olan, bütün dünyaya hökmranlıq edən üçüncü bir padşahlıq olacaq. ⁴⁰ Dördüncü padşahlıq isə dəmir kimi möhkəm olacaq, çünki

dəmir hər şeyi qırıb-dağıtdığı kimi o da başqalarını hər şeyi əzən dəmir tək qırıb-əzəcək. ⁴¹Ayaqların və barmaqların bir hissəsinin dulusçu gilindən, bir hissəsinin isə dəmirdən olduğunu görməyinin mənası budur ki, o bölünmüş padşahlıq olacaq. Onda bir qədər dəmir möhkəmliyi qalacaq, necə ki sən dəmiri dulusçu gili ilə qarışıq görmüsən. ⁴²Ayaq barmaqlarının bir hissəsi dəmirdən, bir hissəsi gildən olduğu kimi bu padşahlığın da bir hissəsi möhkəm, bir hissəsi kövrək olacaq. ⁴³Dəmiri dulusçu gili ilə qarışıq gördüyünün mənası budur ki, onlar müxtəlif insan nəsilləri vasitəsilə bir-birləri ilə qarışacaq, ancaq dəmir gillə birləşmədiyi kimi onlar da bir-birləri ilə birləşməyəcək.

⁴⁴O padşahların dövründə göylərin Allahı heç vaxt dağılmayan bir padşahlıq quracaq və bu padşahlıq başqa xalqın əlinə keçməyəcək. O bütün əvvəlki padşahlıqları əzib-dağıdacaq, özü isə əbədi qalacaq. ⁴⁵Sən gördün ki, dağdan bir daş əl dəymədən qoparıldı, dəmiri, tuncu, gili, gümüşü və qızılı parça-parça etdi. Beləcə böyük Allah bundan sonra nə olacağını padşaha bildirib. Bu yuxu doğrudur və onun yozumu da etibarlıdır».

⁴⁶O zaman padşah Navuxodonosor üzüstə düşüb Danielə səcdə etdi, onun üçün təqdim gətirməyi və buxur yandırmağı əmr etdi. ⁴⁷Padşah Danielə dedi: «İndi ki sən bu sirri açdı, həqiqətən, sizin Allahınız allahların Allahı və padşahların Ağasıdır, sirləri açan da Odur». ⁴⁸Bundan sonra padşah Danieli yüksək vəzifəyə qoydu və ona çoxlu qiymətli hədiyyə verdi. Onu Babil vilayətinin başçısı və bütün Babil müdriklərinin baş rəisi təyin etdi. ⁴⁹Daniel padşahdan xahiş etdi, o da Şadrakı, Meşakı və Aved-Neqonu Babil

vilayətinə məmur qoydu. Daniel isə padşah sarayında qaldı.

Qızıl büt və odlu soba

3 Padşah Navuxodonosor bir qızıl heykəl düzəltdi. Onun hündürlüyü altmış qulac, eni altı qulac idi. Onu Babil vilayətində olan Dura çölündə qoydu. ²Sonra padşah Navuxodonosor canişinləri, əmirləri, valiləri, müşavirləri, xəzinədarları, hakimləri, vəkilləri, xülasə, bütün vilayətlərin məmurlarını toplamaq üçün xəbər göndərdi ki, qoyduğu heykəlin həsrətmə mərasiminə gəlsinlər. ³O zaman padşah Navuxodonosorun qoyduğu heykəlin həsrətmə mərasiminə canişinlər, əmirlər, valilər, müşavirlər, xəzinədarlar, hakimlər, vəkillər, xülasə, bütün vilayətlərin məmurları topladı. ⁴Carçı ucadan elan etdi: «Ey müxtəlif xalqlara, millətlərə və dillərə mənsub adamlar, sizə əmr olunur ki, ⁵şeypur, zurna, lira, arfa, səntur, tuluq zurnası və hər cür musiqi alətlərinin səsini eşidən vaxt yerə əyilib padşah Navuxodonosorun qoyduğu qızıl heykələ səcdə edəsiniz. ⁶Kim yerə əyilib səcdə etməsə, o saat odla qızmış sobanın içinə atılacaq». ⁷Beləliklə, bütün xalqlara, millətlərə və dillərə mənsub adamlar şeypur, zurna, lira, arfa, səntur, tuluq zurnası və hər cür musiqi alətlərinin səsini eşidən zaman yerə əyilib padşah Navuxodonosorun qoyduğu qızıl heykələ səcdə etdi.

⁸Elə bu vaxt bəzi Xaldeyli müdriklər Yəhudiləri ittiham etdi. ⁹Onlar padşah Navuxodonosora dedi: «Qoy padşah həmişə sağ olsun, ¹⁰sən əmr etmişən ki, şeypur, zurna, lira, arfa, səntur, tuluq zurnası və hər cür musiqi alətlərinin səsini eşidən hər kəs yerə əyilib qızıl heykələ səcdə etsin. ¹¹Kim yerə əyilib səcdə etməsə, odla qızmış sobanın içinə

atılacaq. ¹²Sənin Babil vilayətinə məmur qoyduğun Şadrak, Meşak və Aved-Neqo adlı Yəhudilər var. Ey padşah, bu adamlar sənə itaət etmir, sənin allahlarına xidmət etmir və qoyduğun qızıl heykələ səcdə etmir».

¹³O zaman Navuxodonosor qızgın qəzəblə əmr etdi ki, Şadrakı, Meşakı və Aved-Neqonu gətirinslər. Bu adamlar padşahın hüzuruna gətirildi.

¹⁴Navuxodonosor onlara dedi: «Ey Şadrak, Meşak və Aved-Neqo, bu doğrudur ki, siz mənim allahlarıma qulluq etmirsiniz? Mənim qoyduğum qızıl heykələ səcdə etmirsiniz? ¹⁵Yaxşı olar ki, indi şeypur, zurna, lira, arfa, səntur, tuluq zurnası və hər cür musiqi alətlərinin səsini eşidən zaman yerə əyilib düzəltdiyim heykələ səcdə edəsiniz. Əgər səcdə etməsəniz, o saat odla qızmış sobaya atılacaqsınız. O zaman sizi hansı allah mənim əlimdən qurtara bilər?» ¹⁶Şadrak, Meşak və Aved-Neqo padşaha cavab verdi: «Ey Navuxodonosor, bizim bu iş üçün sənin önündə özümüzü müdafiə etməyimizə ehtiyac yoxdur. ¹⁷Ey padşah, əgər belə olsa, qulluq etdiyimiz Allahımız bizi odla qızmış sobadan xilas etməyə qadirdir və sənin də əlindən qurtaracaq.

¹⁸Sənə məlum olsun ki, ey padşah, əgər belə olmasa da, biz sənin allahlarına qulluq edən deyilik və sənin qoyduğun qızıl heykələ də səcdə etməyəcəyik».

¹⁹O zaman Navuxodonosor bərk qəzəbləndi və Şadraka, Meşaka, Aved-Neqoya qarşı siması dəyişdi. O əmr etdi ki, sobanı adətən qızdırdıqlarından yeddi dəfə artıq qızdırsınlar. ²⁰Ordusunun ən güclü əsgərlərinə əmr etdi ki, Şadrakın, Meşakın və Aved-Neqonun əl-qolunu bağlayıb onları odla qızmış sobaya atsınlar. ²¹Onda əyinlərində cübbə, şalvar, çalma və başqa paltarlar olan bu adamların əl-qolunu bağladılar və

odla qızmış sobaya atdılar. ²²Padşahın əmri qəti idi. Soba həddindən artıq qızdırıldığı üçün alovun dilləri Şadrakı, Meşakı və Aved-Neqonu oda atan adamları öldürdü. ²³Bu üç nəfər – Şadrak, Meşak və Aved-Neqo isə əl-qolları bağlanmış halda odla qızmış sobanın içində yığıldı.

²⁴O zaman padşah Navuxodonosor heyrətə gəlib tez ayağa qalxdı və öz müşavirlərinə dedi: «Biz üç nəfər əl-qolu bağlanmış adamı oda atmadıq mı?» Onlar cavabında padşaha dedi: «Doğrudur, ey padşah!» ²⁵O dedi: «Budur, mən odun içində əl-qolu bağlanmamış dörd nəfərin gəzdiyini görürəm və onlara heç nə olmur. Onlardan dördüncüsü allahların oğluna bənzəyir». ²⁶O zaman Navuxodonosor odla qızmış sobanın astanasına yaxınlaşdı və səsləyib dedi: «Ey Allah-Taalanın qulları Şadrak, Meşak və Aved-Neqo! Çıxın və buraya gəlin». Onda Şadrak, Meşak və Aved-Neqo odun içindən çıxdı. ²⁷Ətrafa toplaşmış canişinlər, əmirilər, valilər və padşahın müşavirləri gördü ki, od bu adamların bədəninə heç bir zərər vurməyib: nə onların saçları yanmış, nə də paltarları dəyişmişdi, hətta odun hisi də onlara hopmamışdı.

²⁸Onda Navuxodonosor dedi: «Şadrakın, Meşakın və Aved-Neqonun Allahına şükür olsun ki, Öz mələyini göndərib Ona arxalanan qullarını xilas etdi. Onlar padşahın əmrinə qarşı çıxıb özlərini qurban vermək istədilər ki, özlərinin Allahından başqa bir allaha qulluq yaxud səcdə etməsinslər. ²⁹Mən fərman verirəm ki, Şadrakın, Meşakın və Aved-Neqonun Allahına küfr edən hər xalqa, millətə və dilə mənsub olan adam parça-parça ediləcək və onların evləri zibilliyə çevriləcək, çünki bu cür xilas edən başqa bir allah yoxdur».

³⁰O zaman padşah Babil vilayətində

Şadrakın, Meşakın və Aved-Neqonun vəzifələrini yüksəltdi.

4 Padşah Navuxodonosor bütün dünyada yaşayan xalqlara, millətlərə və dillərə mənsub adamlara müraciət etdi:

«Sülhünüzlə bol olsun! ²Məsləhət bildim ki, Allah-Taalanın mənim üçün etdiyi əlamətləri və möcüzələri sizə elan edim.

³Onun əlamətləri necə də böyükdür, Onun möcüzələri necə də qüdrətlidir! Onun padşahlığı əbədi padşahlıqdır, Onun hökmranlığı nəsildən-nəslə qalacaq».

Navuxodonosorun ikinci yuxusu

⁴Mən Navuxodonosor öz evimdə – sarayımda rahat və naz-nemət içində yaşayırdım. ⁵Ancaq bir gün məni qorxudan bir yuxu gördüm. Yatarkən düşüncələrim və gördüyüm görüntülər məni vahiməyə saldı. ⁶Ona görə də əmr etdim ki, yuxunu yozmaq üçün bütün Babil müdriklərini hüzuruma çağırınsızlar. ⁷Onda sehrbazlar, ruhçağırانlar, Xaldeyli müdriklər və əlamət baxıcıları gəldi. Mən yuxumu danışdım, ancaq onlar yuxunu yoza bilmədi. ⁸Nəhayət, allahımın adı ilə Belteşassar adlanan və müqəddəs allahların ruhuna malik olan Daniel hüzuruma gəldi. Mən yuxumu ona danışaraq dedim:

⁹«Ey sehrbazların ən böyüyü Belteşassar! Bilirəm ki, səndə müqəddəs allahların ruhu var və sənin üçün hər hansı bir sirri açmaq çətin deyil. İndi yuxuda gördüyüm görüntüləri və onların yozumunu mənə söylə. ¹⁰Yatarkən belə yuxu görmüşdüm: dünyanın ortasında çox hündür bir ağac var idi. ¹¹Ağac o qədər böyüdü və möhkəmləndi ki, başı göylərə çatdı. O, dünyanın hər tərəfindən görünürdü. ¹²Onun gözəl yarpaqları və çoxlu meyvələri var idi,

üstündə hər kəs üçün qida var idi. Ağacın altında çöl heyvanları kölgə tapır, budaqlarında göy quşları yuva salır və bütün canlı məxluqlar onunla qidalanırdı.

¹³Yatarkən yuxumda gördüm ki, göylərdən qoruyucu, müqəddəs bir mələk endi. ¹⁴O ucadan elan edib dedi: «Bu ağacı kəsin, budaqlarını qırın, yarpaqlarını yolun və meyvəsini səpələyin. Qoy heyvanlar onun altından, quşlar isə budaqlarından qaçsın. ¹⁵Ancaq kötüyü ilə köklərini dəmir və tuncla çənbərləyib torpağın içində, çöl otları arasında saxlayın. Qoy o, göylərin şehi ilə islansın və heyvanlarla birgə yerin otu ilə qidalansın. ¹⁶Onun insan ağı əlindən alınsın və ona heyvan ağı verilsin. Yeddi il keçənə qədər belə qalsın. ¹⁷Qoruyucu mələklər belə əmr edib, müqəddəs mələklər belə qərara gəlib ki, indi yaşayanlar bunu bilsin: insan padşahlıqları üzərində Allah-Taala hökmranlıq edir, padşahlığı kimə istəyir, ona verir və insanlar arasında ən aşağı olanı onlara başçı qoyur».

¹⁸Mən padşah Navuxodonosor belə bir yuxu gördüm. Ey Belteşassar, sən bu yuxunu yoz, çünki padşahlığımın müdrik adamlarından heç biri bu yuxunu yoza bilmir. Sən isə bunu edib bilərsən, çünki səndə müqəddəs allahların ruhu var».

Danielin yuxunu yozması

¹⁹O zaman Belteşassar adlanan Daniel bir müddət heyrət içində qaldı və fikirləri onu vahiməyə saldı. Padşah belə dedi: «Ey Belteşassar, bu yuxu və onun yozumu səni vahiməyə salmasın». Belteşassar cavab verdi: «Ey ağam, bu yuxu sənə nifrət edənlərin, onun yozumu sənin düşmənlərinin nəsibi olsun! ²⁰Sənin gördüyün böyük və möhkəm olan, başı göylərə

çatan və dünyanın hər tərəfindən görünən, ²¹yarpaqları gözəl, meyvələri çox və hər kəs üçün qidası olan, altında çöl heyvanları kölgə tapan və budaqlarında göy quşları yuva quran ²²ağac sənən, ey padşah. Sən böyüyüb möhkəmləndin, əzəmətin artıb göylərə, hakimiyyətin dünyanın hər tərəfinə çatdı. ²³Padşah gördü ki, qoruyucu, müqəddəs bir mələk göylərdən enib dedi: “Bu ağacı kəsib xarab edin, ancaq kötüyü ilə köklərini dəmir və tuncla çənbərləyib torpağın içində, çöl otları arasında saxlayın. Qoy o, göylərin şehi ilə islansın və yeddi il keçənə qədər çöl heyvanları ilə birgə qidalansın”.

²⁴Ey padşah, yuxunun yozumu və Allah-Taalanın ağam padşaha qarşı hökmü belədir: ²⁵sən insanlar arasından qovulacaqsan, çöl heyvanları ilə yaşayacaqsan, sənə öküz kimi ot yedirəcəklər, göylərin şehi ilə islanacaqsan. Yeddi il keçəcək ki, Allah-Taalanın insan padşahlığı üzərində hökmranlıq etdiyini və onu kimə istəsə verdiyini dərk edəsən. ²⁶Ağacın kötüyü ilə köklərinin qalması barədə olan fərmanın mənası budur ki, sən göylərin hökmranlıq etdiyini dərk edəndən sonra padşahlığın sənə qaytarılacaq. ²⁷Ey padşah, buna görə də sən mənim məsləhətimi qəbul et: ədalətlə rəftar etməklə günahlarından, yoxsullara mərhəmət etməklə təqsirlərindən vaz keç. Bəlkə bununla sənin əmin-amanlığının müddəti uzadılar».

Yuxunun çin çıxması

²⁸Bütün bunlar padşah Navuxodonosorun başına gəldi. ²⁹On iki ay keçəndən sonra Babildəki sarayının damında gəzən padşah dedi: ³⁰«Bu, şan-şöhrətim üçün böyük qüdrətimlə paytaxt kimi tikdiyim böyük Babil deyilmi?» ³¹Söz padşahın ağzından

çıxmamışdı ki, göylərdən səs gəldi: «Ey padşah Navuxodonosor, sənə deyilir ki, padşahlığın əlindən alındı. ³²Sən insanlar arasından qovulacaq, çöl heyvanları ilə yaşayacaqsan, sənə öküz kimi ot yedirəcəklər. Yeddi il keçəcək ki, Allah-Taalanın insan padşahlığı üzərində hökmranlıq etdiyini və onu kimə istəsə verdiyini dərk edəsən».

³³Deyilən hadisələr o saat Navuxodonosorun başına gəldi: o, insanlar arasından qovuldu, öküz kimi ot yeməyə başladı və göylərin şehi ilə islandı. Onun tükü qartal tükü kimi, dırnağı quş dırnağı kimi uzandı.

³⁴«O günlərin sonunda mən Navuxodonosor üzümü göylərə tutdum və ağılım başıma qayıtdı. Allah-Taalaya həmd etdim, Əbədi Yaşayanı mədh edib izzətləndirdim.

Onun hökmranlığı əbədidir, Padşahlığı nəsildən-nəslə qalır.

³⁵Dünyada yaşayanların hamısı heç bir şey sayılır.

O həm səma ordusunun, həm də dünyada yaşayanların arasında Öz hökmünü yeridir.

Onun əlini saxlayacaq yaxud Ona “Nə edirsən?” deyəcək bir kəs yoxdur.

³⁶O zaman ağılım başıma gəldi. Padşahlığımın izzəti üçün cah-calalım yenə özümə qayıtdı. Müşavirlərim və əyanlarım məni axtarıb tapdı. Mən yenə öz taxtına qayıtdım və əzəmətim daha da artdı. ³⁷İndi isə mən Navuxodonosor göylərin Padşahına həmd edirəm və Onu mədh edib izzətləndirirəm, çünki Onun bütün işləri həqiqət, əməlləri ədalətlidir və qürurla gəzənləri alçaltmağa qüdrəti var».

Belşassarın ziyafəti

5 Padşah Belşassar min nəfər əyanı üçün böyük bir ziyafət qurdu və onlarla şərab içdi. ²Belşassar şərab içərkən əmr etdi ki, babası Navuxodonosorun

Yerusəlimdəki məbəddən çıxardığı qızıl və gümüş qabları gətirsinlər və padşah, əyanları, arvadları və cariyələri onlarla şərab içsin. ³ Onda məbəddən – Allahın Yerusəlimdə olan evindən çıxarılmış qızıl qablar gətirildi. Padşah, əyanları, arvadları və cariyələri bunlarla şərab içməyə başladı. ⁴ Onlar şərab içərək qızıl, gümüş, tunc, dəmir, ağac və daş al-lahlara həmd etdi.

⁵ Elə bu an bir insan əlinin barmaqları göründü və şamdanın yanında padşah sarayının divarının suvağı üzərinə nəşə yazdı. Padşah yazan əli gördü. ⁶ Onda padşahın bənizi soldu və düşüncələri onu vahiməyə saldı. Belinin əzələləri zəiflədi və dizləri bir-birinə dəyməyə başladı. ⁷ Padşah ucadan qışqırdı ki, ovsunçuları, Xaldeyli müdrikləri və falçıları gətirsinlər. Gələn Babil müdriklərinə padşah belə dedi: «Kim bu yazılanı mənə oxuyub mənasını izah etsə, ona qırmızı libas geyindiriləcək, boynuna qızıl zəncir asılacaq və padşahlıqda üçüncü adam olacaq». ⁸ Padşahın bütün müdrikləri içəri girdi, ancaq yazılanı nə oxuya, nə də mənasını padşaha izah edə bildilər. ⁹ Onda padşah Belşassar daha da vahiməyə düşdü və bənizi soldu, əyanları da heyrətə düşdü.

¹⁰ Mələkə padşahın və əyanlarının sözlərini eşidib ziyafət otağına gəldi. Mələkə belə dedi: «Qoy padşah həmişə sağ olsun, fikirlərin səni vahiməyə salmasın, bənizin də solmasın. ¹¹ Sənin padşahlığında müqəddəs allahların ruhuna malik olan bir adam var. Sənin babanın dövründə o, nuraniliyə, dərrakəyə və allahların müdrikliliyi qədər müdrikliliyə malik olması ilə tanınırdı. Baban padşah Navuxodonosorun özü onu sehrbazların, ruhçağıranların, Xaldeyli müdriklərin və əlamət baxıcılarının başçısı qoymuşdu. ¹² Çünki padşahın

Belteşassar adlandırıdığı bu adam – Daniel iti ağla, biliyə, dərrakəyə, yuxuları yozmaq, müəmmaları açmaq və çətinlikləri həll etmək qabiliyyətinə malik olması ilə tanınmışdı. İndi qoy Danieli çağırınsınlar, o sənə bunun mənasını izah edəcək».

¹³ Onda Danieli padşahın hüzuruna gətirilər və padşah ondan soruşdu: «Padşah babamın Yəhudadan sürgün edərək gətirdiyi Yəhudalılardan olan Daniel sənənsənmi? ¹⁴ Mən sənin barəndə eşitmişəm ki, səndə allahların ruhu var, nuranilik, dərrakə və böyük müdriklilik sahibsən. ¹⁵ Budur, hüzuruma müdriklər və ovsunçular gətirildi ki, bu yazılanı oxuyub mənasını mənə açaşınlar, ancaq onlar bunu mənə izah edə bilmədi. ¹⁶ Sənin barəndə isə eşitmişəm ki, yozum verib çətinlikləri həll edə bilirsən. Əgər indi bu yazılanı oxuyub mənasını izah edə bilsən, sənə qırmızı libas geyindiriləcək, boynuna qızıl zəncir asılacaq və padşahlıqda üçüncü adam olacaqsan».

¹⁷ Onda Daniel padşaha cavab verdi: «Qoy hədiyyələrin özünə qalsın, mükafatlarını da başqasına ver. Yazılanı isə mən padşaha oxuyub mənasını izah edə bilərəm. ¹⁸ Ey padşah! Allah-Taala sənin baban Navuxodonosora padşahlıq, əzəmət, izzət və cah-calal vermişdi. ¹⁹ Allahın ona verdiyi əzəmətə görə bütün xalqlara, millətlərə və dillərə mənsub adamlar ondan qorxub əsirdi. O istədiyi adamı öldürər, istədiyi adamı sağ buraxardı, istədiyi adamı yüksəldər, istədiyi adamı alçaldardı. ²⁰ Ancaq ürəyi qürurlanıb inadkar olanda padşahlıq taxtından salındı və izzəti əlindən alındı. ²¹ O, insanlar arasından qovuldu, ağı heyvan ağına çevrildi və vəhşi eşşəklərlə yaşamağa başladı. Ona öküz kimi ot yedirildilər, bədəni göylərin şehi ilə islanırdı. Nəhayət, dərk etdi ki, Allah-Taala insan

padşahlıqları üzərində hökmranlıq edir və kimi istəyirsə, onlara başçı qoyur. ²²Sən – onun övladı Belşassar da bütün bunları bildiyin halda itaətkarlıq etmədin, ²³əksinə, göylərin Rəbbinə qarşı qürurlandın. Onun məbədinin qablarını sənin hüzuruna gətirdilər və sən, əyanların, arvadların, cariyələrin bunlarla şərab içdiniz. Sən qızıl-gümüş, tunc, dəmir, ağac və daşdan olub, görməyən, eşitməyən, anlamayan allahlara həmd etdin, ancaq nəfəsin əlində olan və etdiyini hər şeyə göz qoyan Allahu izzətləndirmədin.

²⁴Buna görə də Onun tərəfindən bir əl göndərilib bu sözləri yazdı. ²⁵Yazılan sözlər budur: Mene, Mene, Teqel və Parsin. ²⁶Sözlərin mənası isə budur: Mene – Allah sənə padşahlıq müddətini hesabladı və ona son qoydu; ²⁷Teqel – sən tərəzidə çəkildin və yüngül olduğun bilindi; ²⁸Peres – sənə padşahlığın bölünərək Midiyalılara və Farslara verildi.

²⁹Onda Belşassarın əmri ilə Daniələ qırmızı libas geyindirdilər, boynuna qızıl zəncir asdılar və o, padşahlıqda üçüncü adam elan olundu.

³⁰Həmin gecə Xaldey padşahı Belşassar öldürüldü. ³¹Altmış iki yaşlı Midiyalı Dara hakimiyyəti əlinə aldı.

Daniel şirlərlə quyuda

6 Dara qərara aldı ki, ölkəyə başçılıq etmək üçün padşahlığın bütün ərazisinə yüz iyirmi canişin təyin etsin, ²onlara isə üç vəzir başçılıq etsin. Bu canişinlər onlara hesabat versin, padşaha da ziyan dəyməsin. Həmin üç vəzirdən biri Daniel idi. ³Bu adam – Daniel başqa vəzirlərdən və canişinlərdən üstün idi, çünki o, iti aqla malik idi. Buna görə də padşah qərara

gəlmişdi ki, onu bütün ölkəyə başçı qoysun.

⁴Belə olanda vəzirlər və canişinlər Danieli ölkənin idarə işlərində ittiham etmək üçün bir bəhanə axtarmağa başladılar, ancaq heç bir bəhanə və təqsir tapa bilmədilər, çünki Daniel etibarlı idi və onda heç bir səhv yaxud təqsir tapılmadı. ⁵Nəhayət, bu adamlar dedi: «Əgər bu adamın – Danielin Allahının dinində onun əleyhinə bir şey tapmasa, ona qarşı bir bəhanə tapa bilməyəcəyik».

⁶Onda bu vəzirlər və canişinlər padşahın yanına gəldi və ona belə dedi: «Qoy padşah Dara həmişə sağ olsun! ⁷Ölkənin bütün vəzirləri, əmirləri, canişinləri, müşavirləri və valiləri birlikdə razılaşdı ki, belə bir padşah fərmanı və qadağan əmri verilsin: ey padşah, otuz gün ərzində kim səndən başqa bir allaha yaxud insana dua etsə, şirlər olan quyuya atılsın. ⁸Ey padşah, indi bu qadağan əmrini ver, Midiya və Fars qanunlarına əsasən dəyişilməz və heç vaxt pozulmayan bir fərmanı imzala». ⁹Padşah Dara belə bir fərmanı və qadağan əmrini imzaladı.

¹⁰Daniel belə bir fərmanın imzalandığını öyrəndikdə öz evinə qayıtdı. Onun yuxarı otağının Yerusəlimə tərəf olan pəncərələri açıq idi. Daniel əvvəllər etdiyi kimi gündə üç dəfə diz çöküb öz Allahına dua etdi və Onun önündə şükür etdi. ¹¹Onda bu adamlar birlikdə oraya gedib Danielin Allaha dua etdiyini və yalvardığını gördülər. ¹²Sonra gəlib padşaha öz qadağan əmri barədə dedilər: «Ey padşah, otuz gün ərzində kim səndən başqa bir allaha yaxud insana dua edərsə, şirlər olan quyuya atılsın deyə qadağan əmri imzalamadınmı?» Padşah cavab verdi: «Bu qərar dəy-

^{5:25} Mene – arami dilində *hesablanmış* yaxud *mina* (pul vahidi), Teqel – *çəkilmis* yaxud *şekel* (pul vahidi), Parsin – *bölünmüş*, Farslar yaxud *yarım şekel*.

işilməz olan Midiya və Fars qanunlarına əsasən qətidir». ¹³O vaxt onlar padşaha dedi: «Ey padşah, sürgün olunmuş Yəhudalılardan olan Daniel səni və imzaladığın qadağan əmrini saymayaraq gündə üç dəfə dua edir». ¹⁴Padşah bu sözləri eşidəndə çox kədərlandı və ürəyində niyyət etdi ki, Danieli qurtarsın. Padşah həтта günəş batana qədər onu xilas etməyə çalışdı. ¹⁵Ancaq o adamlar birlikdə padşahın yanına gəlib ona dedi: «Ey padşah, bunu bil ki, Midiya və Fars qanunlarına görə padşahın təsdiq etdiyi qadağan əmri və fərman dəyişilməz».

¹⁶Bunu eşitdikdə padşah əmr etdi və Danieli gətirib şirlər olan quyuya atdılar. Padşah Daniələ belə dedi: «Daim qulluq etdiyin Allahın səni qurtarsın!» ¹⁷Sonra bir daş gətirilib quyunun ağzına qoyuldu. Danielin hökmündə heç nə dəyişməsin deyər padşah özünün möhür üzüyü və əyanlarının üzükləri ilə daşı möhürlədi. ¹⁸Sonra padşah öz sarayına qayıtdı. Gecəni yemək yemədən və əylənmədən keçirdi, yuxusu da qaçdı.

¹⁹Səhər açılarda padşah yerindən qalxıb tələsik şirlərin olduğu quyuya getdi. ²⁰Oraya yaxınlaşanda kədərli səslə Danieli çağırır dedi: «Ey Daniel, var olan Allahın qulu! Daim qulluq etdiyin Allahın səni şirlərdən qurtara bildimi?» ²¹Onda Daniel padşaha dedi: «Qoy padşah həmişə sağ olsun! ²²Allahım Öz mələyini göndərərək şirlərin ağzını bağladı və onlar mənə toxunmadı, çünki mənim Allahın önündə təqsirsiz olduğum bilindi. Ey padşah, sənə qarşı da heç bir cinayət etməmişəm». ²³Onda padşah çox sevindi və Danieli quyudan çıxarmağı əmr etdi. Daniel quyudan çıxarılanda onun bədənində heç bir zədə yox idi, çünki öz Allahına güvənmişdi. ²⁴Padşah əmr etdi və Danieli

ittiham edən adamlar gətirildi. Onları uşaqları və arvadları ilə birlikdə şirlərin olduğu quyuya atdılar. Quyunun dibinə çətməmiş şirlər onları qapıb sümüklərini qırdı.

²⁵O zaman padşah Dara bütün dünyada yaşayan xalqlara, millətlərə və dillərə mənsub olan adamlara belə yazdı: «Sülhünüz bol olsun! ²⁶Fərman verirəm ki, bütün padşahlığımın ərazisində olan adamlar Danielin Allahından qorxub titrəsin.

O, var olan Allahdır, əbədi olaraq mövcuddur,

Onun padşahlığı dağılmaz və hökmranlığı sonsuzdur.

²⁷O qurtarıb xilas edər, göydə və yerdə əlamətlər,

Möcüzələr göstərər.

Danieli şirlərin pəncəsindən O qurtardı».

²⁸Bu adam – Daniel Daranın, Fars Kirin padşahlığında uğur qazandı.

Danielin birinci görüntüsü

7 Babil padşahı Belşassarın padşahlığının birinci ilində Daniel yatarkən bir yuxu gördü və ona görüntülər gəldi. Sonra yuxunu yazıb məzmununu qeyd etdi. ²⁸Daniel danışımağa başlayıb dedi: mən gecə gələn görüntüdə gördüm ki, budur, göylərin dörd küləyi böyük bir dənizin üstündə çarpışır. ³^hDənizdən bir-birinə oxşamayan dörd böyük heyvan çıxdı. ⁴ⁱBirincisi şirə bənzəyirdi, amma onun qartal qanadları var idi. Mən baxarkən onun qanadları qoparıldı və o, yerdən qaldırılıb insan kimi ayaq üstə qalxdı. Ona insan ürəyi verilmişdi. ⁵Başqa birisi – ikinci heyvan ayıya bənzəyirdi. O, bir yanı tərəfə əyilmişdi və ağzında – dişləri arasında üç qabırğa sümüyü var idi. Ona belə deyildi: «Qalx çoxlu ət ye». ⁶Bundan sonra mən bəbirə bənzəyən

başqa bir heyvan gördüm. Heyvanın belində dörd quş qanadı və onun dörd başı var idi. Ona hakimiyyət verilmişdi. ^{7j}Bundan sonra mən gecə gələn görüntülərdə dəhşətli, heybətli və çox güclü olan dördüncü heyvanı gördüm. Onun böyük dəmir dişləri var idi. O hər şeyi əzib yeyir, qalıqları isə ayaqları altında tapdalayırdı. O, heyvanların hamısından fərqlənirdi və on buynuzu var idi. ^{8k}Mən buynuzlara baxırdım ki, onların arasından yenə kiçik bir buynuz çıxdı və əvvəlki buynuzlardan üçü onun qarşısından götürüldü. Bu buynuzun insan gözləri kimi gözləri və təkəbbürlə danışan ağzı var idi.

^{9lm}Nəhayət, mən gördüm ki, Taxtlar quruldu və Əzəldən Var Olan oturdu.

Onun əynində qar kimi bəyaz paltar var idi,

Saçları yun kimi ağappaq idi.

Taxtı alov dilləri tək, çarxları yanar od kimi idi.

^{10no}Önündən odlu çay çıxıb axırdı.

Minlərlə nəfər Ona xidmət edir,

On minlərlə nəfər Onun hüzurunda durmuşdu.

Məhkəmə iclası başlandı və kitablar açıldı.

¹¹O zaman buynuzun söylədiyi təkəbbürlü sözlər mənim diqqətimi cəlb etdi. Heyvan gözlərimin qabağında öldürüldü və bədəni parçalanıb yanan oda atıldı. ¹²Həmçinin başqa heyvanların da hakimiyyəti əllərindən alındı, ancaq ömürləri müəyyən müddətə qədər uzadıldı.

^{13p}Gecə gələn görüntülərdə gördüm ki, budur, bəşər oğluna bənzər Biri göyün buludları ilə gəlir. O, Əzəldən

Var Olana yaxınlaşdı və Onun hüzuruna gətirildi. ^{14q}Ona hakimiyyət, izzət və padşahlıq verildi ki, bütün xalqlara, millətlərə və dillərə mənsub adamlar Ona xidmət etsin. Onun hakimiyyəti sona yetməyən əbədi hakimiyyətdir. Onun padşahlığı əsla yox olmayacaq.

¹⁵Mən Danielin isə bədənimdə ruhum titrədi və gələn görüntülər məni vahiməyə saldı. ¹⁶Ayaq üstə duran adamlardan birinə yaxınlaşıb «Bütün bu şeylərin həqiqi mənası nədir?» deyə soruşdum. O adam bu şeylərin mənasını mənə izah edib bildirdi: ¹⁷«Bu dörd böyük heyvan yerdən çıxacaq dörd padşahlıqdır. ^{18r}Sonra padşahlığı Haqq-Taalanın müqəddəsləri alacaq, əbədi və daim padşahlığa sahib olacaq». ¹⁹Onda mən başqalarından fərqlənən dördüncü heyvan barədə dəqiq izahat istədim. O, çox qorxunc idi, dəmir dişləri və tunc dırnaqları ilə əzib-yeyirdi, qalıqları isə ayaqları altında tapdalayırdı. ²⁰Onun başında on buynuz var idi. Daha biri çıxdı və üçü onun önündə düşdü. Bu həmin o buynuz idi ki, gözləri və təkəbbürlə danışan ağzı var idi və görünüşü o biri buynuzlarından daha heybətli idi. ^{21s}Mən gördüm ki, bu buynuz müqəddəslərlə döyüşüb onlara üstün gəlir; ^{22t}o vaxta qədər ki Əzəldən Var Olan gəldi, Haqq-Taalanın müqəddəslərinin xeyrinə hökm verildi və padşahlığa müqəddəslərin sahib olduğu vaxt yetişdi.

²³O bunu belə izah etdi: «Dördüncü heyvan yer üzündə olacaq dördüncü padşahlıqdır. O başqa padşahlıqlardan fərqli olub bütün yer üzünü udacaq və hər şeyi tapdalayıb əzəcəkdir. ^{24u}On

^j7:7 Vəhy 12:3; 13:1 ^k7:8 Vəhy 13:5-6 ^l7:9 Vəhy 20:4 ^m7:9 Vəhy 1:14
ⁿ7:10 Vəhy 5:11 ^o7:10 Vəhy 20:12 ^p7:13 Mat. 24:30; 26:64; Mark 13:26;
14:62; Luka 21:27; Vəhy 1:7,12-13; 14:14 ^q7:14 Vəhy 11:15
^r7:18 Vəhy 22:5 ^s7:21 Vəhy 13:7 ^t7:22 Vəhy 20:4 ^u7:24 Vəhy 17:12

buynuzun mənası budur ki, bu padşahlıqdan on padşah çıxacaq. Onlardan sonra isə əvvəlkilərdən fərqli başqası çıxıb üç padşahı yixacaq. ²⁵Haqq-Taalanın əleyhinə sözlər deyəcək və Haqq-Taalanın müqəddəslərinə zülm edəcək. Hətta təqvimə və qanunları dəyişməyə cəhd göstərəcək. Onlar bir vaxt, vaxtlar və yarım vaxt ərzində ona təslim ediləcək. ²⁶Sonra isə məhkəmə qurulacaq və onun hakimiyyəti əlindən alınacaq, əbədilik məhv olub yox olacaq. ²⁷^{wx} Padşahlıq, hakimiyyət və göylərin altındakı bütün padşahlıqların əzəməti Haqq-Taalanın müqəddəs xalqına veriləcək. Onun padşahlığı əbədi padşahlıq olacaq və bütün hökmdarlar Ona qulluq edib itaət edəcək».

²⁸Burada söz bitir. Mən Danieli isə düşüncələrim bərk vahiməyə saldı və bənizim soldu. Ancaq bu sözləri yadımda saxladım.

Danielin ikinci görüntüsü

8 Əvvəl mənə gələn görüntüdən sonra padşah Belşassarın hökmranlığının üçüncü ilində mən Danielə başqa bir görüntü gəldi. ²Görüntüdə özümü Elam vilayətinin Şuşan qalasında gördüm. Həmin görüntüdə mən Ulay kanalının kənarında dayanmışdım. ³Başımı qaldırıb gördüm ki, kanalın kənarında bir qoç durub. Onun iki buynuzu var idi. Buynuzlarının hər ikisi uzun idi, biri digərindən uzun idi və uzun olan sonradan çıxdı. ⁴Mən gördüm ki, bu qoç qərbə, şimala və cənuba tərəf buynuz vurur. Heç bir heyvan onun qabağında dura bilmirdi və onun əlindən qurtaran yox idi. O istədiyini etdi və özünü yüksəltdi.

⁵Mən bu barədə düşünərkən qərbdən bir təkə gəldi. Onun gözləri arasında gözə çarpan bir buynuzu var idi. O, ayağı yerə toxunmadan bütün yer üzünü keçdi. ⁶O, kanalın kənarında durduğunu gördüyüm iki buynuzu olan qoçun yanına gəldi və böyük qızgınlıqla onun üstünə atıldı. ⁷Mən gördüm ki, o qeyzə gəlib qoça hücum etdi və qoçu vurub iki buynuzunu qırdı. Qoçda onun qabağında durmağa qüvvət yox idi. O, qoçu yerə yıxıb tapdaladı. Qoçu onun əlindən qurtaran olmadı. ⁸Bir müddət təkə özünü çox yüksəltdi, ancaq qüvvətlənəndə böyük buynuzu qırıldı. Onun əvəzinə göylərin dörd səmtinə doğru yönəlmiş gözə çarpan dörd buynuz çıxdı.

⁹Onların birindən başqa bir kiçik buynuz çıxıb cənuba, şərqə və Gözəl ölkəyə ⁸doğru çox uzandı. ¹⁰Yəmə ordusuna qədər uzanıb bu ordunun və ulduzların bir hissəsini yerə salaraq tapdaladı. ¹¹Hətta bu ordunun Başçısına qədər özünü yüksəltdi. Onun daimi yandırma qurbanı dayandırıldı və Müqəddəs məkanı təhqir olundu. ¹²Qanunsuzluq üzündən bu ordu və daimi yandırma qurbanı kiçik buynuzla təslim edildi. O, həqiqəti yerə vurub etdiyi hər işdə uğur qazandı. ¹³Mən bir müqəddəsin səsinə eşitdim və başqa bir müqəddəs danışana sual verdi: «Daimi yandırma qurbanı və viranəlik gətirən qanunsuzluq barədəki görüntü nə vaxta qədər uzanır? Müqəddəs yerin və ordunun tapdalanmasına nə vaxta qədər icazə veriləcək?» ¹⁴Sonra mənə dedi: «İki min üç yüz axşam və səhər keçənə qədər. Ondan sonra müqəddəs yer bərpa olunacaq».

§8:9 Gözəl ölkə – İsrail nəzərdə tutulur.

v7:25 Dan. 12:7; Vəhy 12:14; 13:5

w7:27 Vəhy 20:4

***7:27** Vəhy 22:5

v8:10 Vəhy 12:4

¹⁵Mən Daniel bu görüntünü görəndə onun mənasını öyrənmək istədim. Bu zaman qarşımda insan simasında olan bir nəfər dayandı. ¹⁶Mən Ulay kanalından bir insan səsi eşitdim. O nida edib «ey Cəbrayıl, bu görüntünü ona izah et» dedi. ¹⁷O dayandığım yerə yaxınlaşdı. Yanıma çatanda mən dəhşətə düşüb üzüstə yığıldım. O mənə dedi: «Ey bəşər oğlu, bil ki, bu görüntü axır zamana aiddir». ¹⁸O mənimlə danışdığı vaxt üzüstə yığılıb dərin yuxuya getmişdim. O məni tutub ayaq üstə qaldırdı ¹⁹və dedi: «Bax daha sonra Allahın qəzəb günlərində nə baş verəcəyini sənə bildirirəm, çünki görüntü axır zamanın müəyyən vaxtına aiddir.

²⁰Gördüyün iki buynuzlu qoç Midiya və Fars padşahlarıdır. ²¹Tüklü təkə isə Yunan padşahıdır, onun gözləri arasında olan böyük buynuz isə birinci padşahdır. ²²Qırılan buynuzun yerinə çıxan dörd buynuz o millətdən çıxacaq dörd padşahlığı təmsil edir. Ancaq onlar birinci padşah qədər güclü olmayacaq. ²³Onların hakimiyyətinin sonunda isə qanunsuzlar azgınlıq edəndə həyasız və hiyləgərlikdə mahir bir padşah çıxacaq. ²⁴O çox güclənəcək, ancaq öz gücü ilə yox. Heyrətləndirici dağıntılar törədəcək, etdiyi hər işdə uğur qazanacaq, igid adamları və müqəddəs xalqı qıracaq. ²⁵Öz hiyləgərliyi ilə məkrli işlərində uğur qazanacaq və ürəyində özünə qürrələncək. Əmin-amanlıqda yaşayan çoxlu adamı həlak edəcək və başçılar Başçısına qarşı çıxacaq, ancaq əl dəymədən məhv olacaq. ²⁶Axşam və səhər barədə sənə göstərilən bu görüntü həqiqətdir. Ancaq sən bu görüntünü gizli saxla, çünki o, uzaq dövrə aiddir».

²⁷Onda mən Daniel taqətdən düşdüm və bir neçə gün xəstə oldum. Sonra

qalxıb padşahın işləri ilə məşğul olmağa başladım. Mən bu görüntüdən çaşqın hala gəlmişdim, onu anlaya bilmirdim.

Danielin öz xalqı üçün duası

9^aMidiya tayfasından Axaşveroşun oğlu Daranın padşahlığının birinci ili idi. O, Xaldey ölkəsinə padşah qoyulmuşdu. ²Onun padşahlığının birinci ilində mən Daniel Yerusəlimin viranə qalacağı müddətin yetmiş il olduğu barədə Rəbbin Yeremya peyğəmbərə göndərdiyi sözü kitablardan anladım.

³Mən Xudavənd Allaha üz tutdum, çul geyib külə oturdum, oruc tutaraq dua və yalvarışla Onu axtardım. ⁴Allahım Rəbbə dua etdim və etiraf edərək dedim:

«Sənə dua edirəm, ey böyük və zəhmli Xudavənd Allah! Səni sevnələr və əmrlərinə əməl edənlər üçün əhdinə sadıq qalıb məhəbbət göstərirənsən. ⁵Biz günah və təqsir etdik, pislilik edib Sənə qarşı üsyankar olduq. Sənin əmrlərindən və hökmlərindən üz döndərdik. ⁶Padşahlarımıza, başçılarımıza, atalarımıza və ölkənin bütün xalqına Sənin adınla söz deyən qulların peyğəmbərlərə qulaq asmadıq. ⁷Ey Xudavənd, Səndə ədalət var, bizdə isə bugünkü kimi üz qaralığı! Bu, Yəhuda adamlarına, Yerusəlimdə yaşayanlara və Sənə qarşı etdikləri xainlikdən ötrü sürgün etdiyən bütün ölkələrdə, yaxında və uzaqda olan İsraililərin hamısına aiddir. ⁸Ya Rəbb, bizim padşahlarımızın, başçılarımızın və atalarımızın üzü qaradır, çünki Sənə qarşı günah etmişik. ⁹Mərhəmət və bağışlamaq isə Xudavənd Allahımıza məxsusdur, çünki biz Ona qarşı üsyan etmişik. ¹⁰Allahımız Rəbbin sözünə qulaq asmadıq, Öz qulları peyğəmbərlər vasitəsilə bizə verdiyi qanunlarına əməl etmədik. ¹¹Bütün İsraililər Sənin

qanununu pozub azdı, Sənin sözüne qulaq asmadı. Buna görə də Allahın qulu Musanın Qanununda yazılmış lənət başımıza yağdı və and yerinə yetdi, çünki Ona qarşı günah etdik. ¹²O da başımıza böyük bəla gətirərək bizə və hökm edən hakimlərimizə qarşı dediyi sözləri yerinə yetirdi, çünki Yerusəlimə gələn bəla göylər altında olan heç bir yerə gəlməyib. ¹³Musanın Qanununda yazıldığı kimi bütün bu bəla başımıza gəldi. Ancaq biz Allahımız Rəbbə üz tutmadıq ki, təqsirlərimizdən dönək və Onun həqiqətini dərk edək. ¹⁴Rəbb də bu bəlanı başımıza gətirməyə tərəddüd etmədi, çünki Allahımız Rəbb etdiyi bütün işlərində ədalətlidir, ancaq biz Sənin səsinə qulaq asmadıq. ¹⁵Ey Allahımız Xudavənd, Sən Öz xalqını Misir torpağından qüdrətli əlinlə çıxardın və bu günə qədər davam edən izzət qazandın! Biz isə günah işlətdik, pislik etdik. ¹⁶Ey Xudavənd, bütün ədalətli işlərinə görə Sənə yalvarıram, qeyz və qəzəbini Öz şəhərin Yerusəlimdən, müqəddəs dağından döndər. Çünki bizim günahlarımızdan və atalarımızın təqsirlərindən ötrü Yerusəlim və Sənin xalqın bütün ətraf xalqlar arasında rüsvay oldu. ¹⁷Ey Allahımız, indi qulunun duasını və yalvarışlarını eşit. Ey Xudavənd, Öz xatirinə işıqlı üzünü viran olan Müqəddəs məkanına tərəf çevir. ¹⁸Ey Allahım, qulaq verib eşit, gözünü açıb bizim viranlıqlarımızı və Sənə məxsus olan şəhəri gör. Çünki öz salehliyimizə görə deyil, Sənin böyük mərhəmətinə görə yalvarışlarımızı Sənin önündə təqdim edirik. ¹⁹Ey Xudavənd, eşit, ey Xudavənd, bağışla, ey Xudavənd, diqqət et və hərəkətə gəl. Ey Allahım,

Öz adın naminə gecikmə, çünki şəhərin və xalqın Sənə məxsusdur».

Yetmiş dəfə yeddiillik dövr barədə vəhy

²⁰Mən hələ danışıb duada özümün və xalqım İsrailin günahlarını etiraf edərək Allahımın müqəddəs dağı üçün yalvarışımı Allahım Rəbbə təqdim edən zaman – ²¹^bhələ dua edərkən əvvəl gördüyümdə gördüyüm insana bənzər mələk Cəbrayıl axşam qurbanı verilən vaxt cəld uçaracaq yanıma gəldi. ²²O məni başa saldı və mənimlə danışıb dedi: «Ey Daniel! İndi mən gəldim ki, sənə müdriklik və dərrakə verim. ²³Sənin duanın başlanğıcında Allah cavab verdi və mən də gəldim ki, onu sənə çatdırım, çünki Allah səni çox sevir. İndi isə sözüüm barədə düşün və görüntünü bil.

²⁴Sənin xalqın və müqəddəs şəhərin üçün yetmiş dəfə yeddiillik dövr təyin olunub ki, qanunsuzluq bitsin, günah sona çatdırılsın, təqsirlər üçün kəfərə verilsin, əbədi ədalət gətirilsin, görüntü və peyğəmbərlik möhürlənsin, Ən Müqəddəs yer məsh edilsin. ²⁵Bunu bil və anla: Yerusəlimi bərpa edib tikmək üçün verilən fərmanın çıxmasından məsh olunmuş hökmdara qədər yeddi yeddiillik** dövr keçəcək. Altmış iki yeddiillik dövr ərzində Yerusəlim yenidən küçələr və xəndəklərlə tikiləcək, amma bu çətin vaxtlarda olacaq. ²⁶Altmış iki yeddiillik dövrdən sonra məsh olunan həlak olacaq, amma bu özü üçün olmayacaq. Gələcək hökmdarın xalqı şəhəri və Müqəddəs yeri viran edəcək. Onun sonu daşqın kimi olacaq. Müharibə sona qədər davam edəcək. Viranəliklər olacağına qərar verilib. ²⁷^cHəmin hökmdar yeddiillik bir dövr ərzində çoxları ilə

**9:25 *Yeddiillik* – hərfi tərcümədə *həftə, yeddigünlik*.

^b9:21 Dan. 8:16; Luka 1:19,26

^c9:27 Dan. 11:31; 12:11; Mat. 24:15-16; Mark 13:14

əhd bağlayacaq. Bu yeddiillik dövrün ortasında qurbanla təqdimi dayandıracaq, məbədin qülləsində viranəlik gətirən iyirənc şey qoyacaq və viranəlik gətirən şey onun təyin edilmiş aqibətinə qədər orada qalacaq.

Danielə mələyin görünməsi

10 Fars padşahı Kirin hökmranlığının üçüncü ilində Belteşassar adlanan Danielə bir vəhy gəldi. Bu vəhy həqiqi idi, amma anlaşılması çox çətin oldu. Görüntü ilə izah ediləndə o bu vəhyi dərk etdi.

²O günlər mən Daniel üç həftə yas tutdum. ³Üç həftə bitənə qədər mən dadlı yemək yemədim, ət və şərab dilimə dəymədi və heç bir ətirli yağ sürtmədim.

⁴Birinci ayın iyirmi dördüncü günü mən böyük Dəclə çayının kənarında idim. ⁵Başımı qaldırıb gördüm ki, qarşımda kətan paltar geyinmiş, beli xalis qızılla qurşanan bir nəfər var. ⁶Onun bədəni sarı yaqut kimi, üzü şimşəyə bənzər, gözləri yanar məşəllər tək, qolları və ayaqları cilalanmış tunc kimi işıldayırdı, danışq səsi kütlənin gurultusu kimi idi.

⁷Yalnız mən Daniel bu görüntünü gördüm, mənimlə birgə olan adamlar isə bunu görmədi. Ancaq onların arasına elə vəlvələ düşdü ki, gizlənmək üçün qaçdılar. ⁸Mən tək qaldım. Bu böyük görüntünü görəndə məndə qüvvət qalmadı, üzümün siması dəyişdi və taqətdən düşdüm. ⁹Mən onun danışq səsinə eşitdim. Danışq səsinə eşidəndə dərin yuxuya getdim və üziüstə düşüb torpağa uzandım.

¹⁰Bu vaxt mənə bir əl toxundu və məni əllərimlə dizlərimin üstünə qoydu. ¹¹O mənə dedi: «Ey Allahın sevimlisi olan Daniel! Sənə dediyim sözləri dərk et və ayağa qalx, çünki indi sənənin yanına

göndərilmişəm». O bu sözləri deyəndə mən titrəyərək ayağa qalxdım. ¹²O mənə dedi: «Qorxma, Daniel! Dərrakə qazanmağa meyl edib, Allahın önündə özünü aşağı tutmağı qərara aldığın üçün ilk gündən sözlərin eşidildi və mən sənənin sözlərinə görə gəldim. ¹³«Lakin Fars ölkəsinin hamisi olan mələk iyirmi bir gün mənə qarşı dayandı. O zaman baş mələklərdən biri olan Mikael köməyimə gəldi, çünki mən orada Fars ölkəsinin hamisi olan mələklə birgə qalmışdım. ¹⁴İndi gəldim ki, gələcəkdə xalqın başına nə gələcəyini sənə başa salım, çünki bu görüntü gələcək dövrə aiddir».

¹⁵O belə sözlər söyləyərkən mən üzüstə yerə yığılıb dinməz qaldım. ¹⁶Bu vaxt bəşər övladına bənzəyən bir nəfər dodaqlarıma toxundu. Mən ağızımı açıb danışmağa başladım və qarşımda durana dedim: «Ağam, bu görüntüyə görə əzaba qər q oldum və taqətim qalmadı. ¹⁷Mən qulun ağamla necə danışa bilərəm? Çünki mənim gücüm tükəndi və canımda nəfəs qalmadı».

¹⁸Onda insan simasında olan həmin şəxs yenə mənə toxunub güc verdi. ¹⁹O dedi: «Ey Allahın sevimlisi, qorxma, sənə sülh olsun, möhkəm ol, möhkəm ol!» O mənimlə danışanda mən qüvvət tapıb dedim: «Ey ağam, danış, çünki sən mənə güc verdin». ²⁰O dedi: «Bilirsənmi mən niyə sənənin yanına gəlmişəm? İndi mən Fars hamisi olan mələklə mübarizə etməyə qayıdram. Mən gəlincə Yunan hamisi olan mələk gələcək. ²¹Ancaq əvvəlcə mən həqiqət Kitabında yazılmış şeyləri sənə bildirəcəyəm. Onlara qarşı mübarizədə başçınız Mikaeldən başqa mənə köməkçi olan heç kəs yoxdur.

11 Mən Midiyalı Daranın padşahlığının birinci ilində ona dayaqlımaq və onu qorumaq üçün yanında qaldım.

^d10:5 Vəhy 1:12-15; 2:18; 19:12 ^e10:13 Vəhy 12:7

Şimal və cənub padşahlarının müharibəsi

²İndi həqiqəti sənə bildirirəm: Fars ölkəsində daha üç padşah olacaq. Dördüncüsünün isə hamısından çox var-dövləti olacaq və bunun hesabına qiüvvətlənəndə hamını Yunan padşahlığına qarşı qaldıracaq. ³Sonra igid bir padşah gələcək, çox qiüdrətli hökmdar olacaq və öz istədiyini edəcək. ⁴Ancaq onun gəldiyi vaxt padşahlığı dağılıb göylərin dörd küləyinin səmtinə bölünəcək, onun nəslinə keçməyəcək və hökmrənliyi kimi güclü olmayacaq. Çünki onun padşahlığı dağılacaq və nəslindən olmayan adamlara qalacaq.

⁵Cənub padşahı güclənəcək, ancaq sərkərdələrindən biri ondan daha güclü olacaq, hökmrənlik edəcək və qiüdrətli hökmdar olacaq. ⁶Ancaq bir neçə ildən sonra onlar razılığa gələcək. Cənub padşahının qızı şimal padşahının yanına gedəcək ki, sülh sazişi bağlasın. Amma bu qadın öz mövqeyini saxlaya bilməyəcək. Şimal padşahının ömrü də, hakimiyyəti də uzun sürməyəcək. Qadın, onu müşayiət edənlər, atası və o vaxt ona dayaq duranlar təslim ediləcək. ⁷Lakin o qadının nəslindən biri cənub padşahının yerinə keçəcək. O, şimal padşahının ordusuna hücum edib onun qalasına girəcək. Onlarla vuruşub üstün gələcək. ⁸Hətta onların allahlarını, tökmə bütllərini qiymətli qızıl və gümüş qabları ilə birlikdə Misirə çəkib aparacaq. Bir neçə il ərzində şimal padşahını rahat buraxacaq. ⁹Hərçənd o da cənub padşahının ölkəsinə hücum edəcək, ancaq öz torpağına qayıdacaq.

¹⁰Sonra şimal padşahının oğulları silahlanıb çoxlu qoşun toplayacaq. Qoşun sel kimi gəlib keçəcək və irəliləyərək cənub padşahının qalasına hücum edəcək. ¹¹Cənub padşahı

qəzəblənib çıxacaq və onunla – şimal padşahı ilə vuruşacaq. O da böyük bir qoşun çıxaracaq, lakin bu qoşun cənub padşahına təslim ediləcək. ¹²Qoşun məğlub olanda cənub padşahı ürəyi qiürrələnərək on minlərlə adamı həlak edəcək, ancaq qələbəsi uzun sürməyəcək. ¹³Çünki şimal padşahı qayıdıb əvvəlkindən daha böyük qoşun çıxaracaq və bir neçə ildən sonra tam silahlanmış böyük bir ordu ilə gələcək.

¹⁴O zaman bir çoxu cənub padşahına qarşı çıxacaq. Görüntü yerinə yetsin deyə sənin xalqından qoluzorlular da ayağa qalxacaq, ancaq uğur qazanmayacaq. ¹⁵Şimal padşahı gəlib hasarlara torpaq yığaraq istehkamlı şəhəri alacaq. Cənubun qiüvvələri onun qarşısında tab gətirməyəcək, seçmə qoşunu da müqavimət göstərə bilməyəcək. ¹⁶İstilaçı şimal padşahı istədiyini edəcək və heç kəs onun qarşısında dura bilməyəcək. Gözəl ölkədə bir müddət qalacaq və oranı viran etməyə qadir olacaq.

¹⁷Şimal padşahı ölkəsinin bütün qiüvvələri ilə birgə gəlməyi qərara alacaq. Sülh sazişinin şərtlərini təklif edib yerinə yetirəcək və cənub padşahlığını məhv etmək üçün ona gənc bir arvad verəcək, ancaq hiyləsi baş tutmayacaq və ona kömək olmayacaq. ¹⁸Sonra nəzərini sahil ölkələrinə çevirəcək və onların çoxunu alacaq. Ancaq bir sərkərdə onun etdiyi təhqirə son qoyacaq, hətta təhqirini öz başına gətirəcək. ¹⁹Sonra nəzərini öz ölkəsinin qalalarına tərəf çevirəcək. Ancaq büdrəyib yıxılacaq və ondan bir əsər qalmayacaq.

²⁰Onun yerinə keçən padşah padşahlıq izzəti üçün öz vergiyiğanını göndərəcək, ancaq az müddət sonra o da həlak olacaq. Amma bu, üsyan yaxud müharibə zamanı olmayacaq.

Qəddar şimal padşahı

²¹ Onun yerinə padşahlıq izzətinə layiq olmayan namərd bir adam keçəcək. O gözlənilmədən gəlib yaltaqlıqla hakimiyyəti qəsb edəcək. ²² Sel kimi istilacı qoşunlar onun önündən silinib-süpürüləcək, onlar da, əhdin başçısı da məhv olacaq. ²³ Onunla ittifaq bağlandıqdan sonra o hiylə işlədəcək və gəlib kiçik bir millətlə güc qazanacaq. ²⁴ O gözlənilmədən ən münbit torpaqları istila edəcək, atalarının və babalarının görmədiyi işləri görəcək. Talan və qarət olunmuş mal-dövləti adamlarına paylayacaq və qalalara hücum etmək niyyətində olacaq, amma bu uzun sürməyəcək.

²⁵ Sonra güc və cəsarət toplayıb böyük bir qoşunla cənub padşahına qarşı çıxacaq. Cənub padşahı da böyük və çox güclü bir ordu ilə döyüşə girəcək, ancaq müqavimət göstərə bilməyəcək, çünki ona qarşı qəsd quracaqlar. ²⁶ Onunla bir süfrədə oturanlar onu məhv edəcək. Ordusu silinib-süpürüləcək və çoxlu tələfat olacaq. ²⁷ Bu padşahların hər ikisinin ürəyində pislik olacaq və bir süfrə arxasında yalan danışacaqlar. Ancaq heç bir şey baş tutmayacaq, çünki onların sonu müəyyən vaxtda olacaq.

²⁸ Şimal padşahı böyük sərvətlə öz ölkəsinə qayıdacaq. Onun müqəddəs əhdə qarşı pis niyyəti olacaq və hərəkətə gəlib öz ölkəsinə dönəcək. ²⁹ Müəyyən bir vaxt yenə cənubu istila edəcək, ancaq nəticə əvvəlki kimi olmayacaq. ³⁰ Kittim ††gəmiləri ona qarşı gələcək və o, ruhdan düşüb geri dönəcək. Qəzəblənib müqəddəs əhdə qarşı çıxacaq və yenə müqəddəs əhdə xəyanət edənlərlə yaxşı

davranacaq. ³¹ Onun göndərdiyi qoşunlar qalxıb qalanı – Müqəddəs məkanı murdarlayacaq, daimi yandırma qurbanını dayandıracaq və viranəlik gətirən iyrənc şeyi orada qoyacaqlar. ³² O, əhdə xəyanət edənləri yaltaqlıqla yoldan azdıracaq, lakin öz Allahını tanıyan xalq qüvvətlənib hərəkətə gələcək. ³³ Xalqın ağıllı adamları çoxunu öyrədəcək, ancaq bir müddət qılıncla öldürüləcək, yandırılacaq, əsir düşəcək və qarət ediləcəklər. ³⁴ Onlar məğlub olanda bir qədər kömək alacaqlar, ancaq çox adam riyakarcasına onlara qoşulacaq. ³⁵ Ağıllı adamlardan bəzisi həlak olacaq ki, qalanları axır zamana qədər paklanıb təmizlənsin və ləkəsiz olsun. Çünki axır zaman yenə də müəyyən vaxtda olacaq.

Şimal padşahının məğrurluğu

^{36 gh} Bu padşah istədiyini edəcək, qürurlanaraq özünü bütün allahlardan üstün sayacaq, allahlar Allahına qarşı eşidilməmiş küfr söyləyəcək və Allahın qəzəbi icra olunana qədər uğur qazanacaq, çünki müəyyən edilən şey yerinə yetməlidir. ³⁷ Heç bir allaha – nə öz atalarının allahlarına, nə də qadınların sevdiyi ilahəyə ehtiram göstərməyəcək, çünki özünü bütün allahlardan üstün sayacaq. ³⁸ Ancaq onun əvəzinə qalalar Allahını izzətləndirəcək, atalarının tanımadığı bir Allahı qızıl, gümüş, qiymətli daşlar və gözəl əşyalarla izzətləndirəcək. ³⁹ O, yad allaha ümid etməklə ən güclü qalalara hücum edəcək. Onu qəbul edənləri həddindən artıq izzətləndirəcək, çoxlu adama başçı qoyacaq və mükafat olaraq torpağı bölüşdürəcək.

††11:30 Kittim – dar mənada Kipr adası, geniş mənada isə Aralıq dənizi xalqları, xüsusilə Romalılar nəzərdə tutulur.

^f11:31 Dan. 9:27; 12:11; Mat. 24:15-16; Mark 13:14 ^g11:36 2Sal. 2:4

^h11:36 Vəhy 13:5-6

⁴⁰ Axır zamanda isə cənub padşahı onunla vuruşacaq. Şimal padşahı öz döyüş arabaları, atlıları və çoxlu gəmiləri ilə qasırga kimi onun üstünə hücum çəkəcək, müxtəlif ölkələri istila edəcək və onlardan sel kimi keçəcək. ⁴¹ Gözəl ölkəyə də girəcək. Çoxlu ölkə işğal olunacaq, ancaq Edom, Moav və Ammonluların başçıları onun əlindən qurtaracaq. ⁴² O, müxtəlif ölkələrə zərbə vuracaq, Misir ölkəsi də xilas ola bilməyəcək. ⁴³ Misirin qızıl-gümüş xəzinələrini və bütün sərvətlərini ələ keçirəcək. Liviyalılar və Kuşlular da ona tabe olacaq. ⁴⁴ Ancaq şərqdən və şimaldan gələn xəbərlər onu narahat edəcək. Bir çoxlarını öldürüb məhv etmək üçün böyük qızgınlıqla yola düşəcək. ⁴⁵ Öz padşah çadırlarını dənizlə gözəl müqəddəs dağın arasında quracaq. Ancaq onun aqibəti çatacaq və heç kəs ona kömək edə bilməyəcək.

Axır zaman

12^{ij} O vaxt xalqına mənsub olanların dayağı baş mələk Mikael qalxacaq və sənin millətin yaranandan bəri olmamış əzablı vaxt gələcək. O vaxt sənin xalqından kitabda adı yazılmış olan hər kəs xilas olacaq. ^{2k} Torpağın altında yatanların çoxu əbədi həyat, bəzisi isə əbədi xəcalət və rüsvayçılıq üçün oyanacaq. ³ Ağıllı adamlar göy qübbəsinin parıltısı kimi, çoxunu salehliyə döndərənələr ulduzlar kimi əbədi və daim parlayacaq. ^{4l} Ancaq, sən ey Daniel, axır

zamana qədər bu sözləri sirr saxla və bu kitabı möhürlə. Çox adam özünü orabura vuracaq və bilik artacaq.

⁵ Onda mən Daniel gördüm ki, başqa iki adam – biri çayın bu tayında, biri isə çayın o tayında durub. ⁶ Bir adam çayın suları üzərində olan kətan geyinmiş adama dedi: «Bu əcaib hadisələrin sonu nə vaxt olacaq?» ^{7mn} Mən eşitdim ki, çayın suları üzərində olan kətan geyinmiş adam sağ və sol əlini göyə qaldırıb Əbədi Yaşayanın adına and içdi: «Bir vaxt, vaxtlar və yarım vaxt keçəcək, müqəddəs xalqın gücü tamamilə tükənəndən sonra bütün bunlar qurtaracaq».

⁸ Mən bunu eşitdim, ancaq başa düşməyib soruşdum: «Ey ağam, bəs bunların nəticəsi necə olacaq?» ⁹ O cavab verdi: «Get, ey Daniel. Çünki bu sözlər axır zamana qədər sirr olacaq və möhürlü qalacaq. ^{10o} Çoxları paklanıb ləkəsiz və təmiz olacaq, pis adamlar isə şər işlərindən dönməyəcək. Pis adamlardan heç biri bu sözləri başa düşməyəcək, ağıllı adamlar isə başa düşəcək. ^{11p} Daimi yandırma qurbanlarının dayandırıldığı və viranəlik gətirən iyərnc şeyin qoyulduğu vaxtdan min iki yüz doxsan gün keçəcək. ¹² Gözləyib min üç yüz otuz beş günə yetişən nə bəxtiyardır! ¹³ Sən isə öz aqibətinə qədər yaşa, çünki ölüb rahat olacaqsan və axirət gündü dirilib qismətini alacaqsan».

ⁱ12:1 Vəhy 12:7 ^j12:1 Mat. 24:21; Mark 13:19; Vəhy 7:14

^k12:2 Mat. 25:46; Yəh. 5:29 ^l12:4 Vəhy 22:10 ^m12:7 Vəhy 10:5

ⁿ12:7 Dan. 7:25; Vəhy 12:14; 13:5 ^o12:10 Vəhy 22:11

^p12:11 Dan. 9:27; 11:31; Mat. 24:15-16; Mark 13:14

HUŞƏ

PEYĞƏMBƏRİN KİTABI

GİRİŞ

Huşə peyğəmbər İsrailin şimal padşahlığının paytaxtı Samariyada vəz edirdi. O, miladdan əvvəl 721-ci ildə Aşşurlular tərəfindən zəbt edilən Samariyanın süqutundan qabaq yaşamışdı. Huşə xüsusilə İsrail xalqının bütpərəstliyinə və Allaha sadıq qalmamasına görə narahat idi. İsrail xalqı bütpərəstliyə tərəf dönmüşdü. Huşə öz uğursuz nikahının nümunəsində İsrailin Allaha xəyanət etməsini cəsarətlə təsvir edir. Huşənin arvadı Qomer ərinə vəfasız olub onu tərk etdiyi kimi Allahın xalqı da vəfasız çıxıb Ondən üz döndərmişdi. Buna görə də İsrail cəzasını alacaq. Amma Allahın məhəbbəti üstün olacaq:

«Ey İsrail, səni necə təslim edim?

...Köksümdə ürəyim alt-üst oldu,

Mərhəmət hisslərim alovlandı» (11:8).

Huşə dövrünün ictimai-siyasi vəziyyəti barədə də danışır. O, İsrailin başqa dövlətlərə deyil, Allaha güvənməsini istəyir.

Kitabın məzmunu:

1:1–3:5 Huşənin nikahı və ailəsi

4:1–13:16 Rəbbin İsraili məzəmmət etməsi

14:1-9 Rəbbin İsraili tövbəyə çağırması və vədlər verməsi

1^{qr st} Bu, Yəhuda padşahları Uzziya, Yotam, Axaz, Xizqiya və İsrail padşahı Yoaş oğlu Yarovamın dövründə

[‡]1:6 *Lo-Ruxama* – ibrani dilində mərhəmət tapmamış.

[¶]1:9 *Lo-Ammi* – ibrani dilində xalqım deyil.

¶1:1 2Pad. 15:1-7; 2Saln. 26:1-23 ¶1:1 2Pad. 15:32-38; 2Saln. 27:1-8

¶1:1 2Pad. 16:1-20; 2Saln. 28:1-27

¶1:1 2Pad. 18:1–20:21; 2Saln. 29:1–32:33 ¶1:1 2Pad. 14:23-29

v1:4 2Pad. 10:11 w1:10 Rom. 9:26

Beerri oğlu Huşəyə nazil olan Rəbbin sözüdür.

Huşənin arvadı və uşaqları

²Rəbb Huşənin vasitəsilə danışmağa başlayarkən ona belə dedi: «Get xəyanətkar bir arvad al və onun kimi xəyanətkar uşaqların olsun, çünki ölkənin xalqı Rəbdən üz döndərərək Ona hədsiz xəyanət edir». ³Huşə gedib Divlayimin qızı Qomeri özünə arvad aldı. Qomer hamilə olub ona bir oğul doğdu. ⁴Rəbb Huşəyə dedi: «Onun adını İzreel qoy, çünki tezliklə Mən İzreeldə tökülən qanın əvəzini Yehunun nəslindən alacağam və İsrail nəslinin padşahlığına son qoyacağam. ⁵Həmin gün İzreel vadisində İsrailin kamanını qıracağam».

⁶Qomer yenə hamilə olub bir qız doğdu. Rəbb Huşəyə dedi: «Onun adını Lo-Ruxama[‡] qoy, çünki Mən daha İsrail nəslinə mərhəmət edib onu bağışlamayacağam. ⁷Yəhuda nəslinə isə Mən – onların Allahı Rəbb mərhəmət göstərəcəyəm, onları xilas edəcəyəm, ancaq onları nə kaman, nə qılınc, nə müharibə, nə atlar, nə də süvarilərlə xilas edəcəyəm».

⁸Qomer Lo-Ruxamanı süddən kəsən kimi yenə hamilə olub bir oğul doğdu.

⁹Rəbb dedi: «Onun adını Lo-Ammi[¶] qoy, çünki siz Mənim xalqım deyilsiniz, Mən də sizin Allahınız olmayacağam.

¹⁰wAncaq İsrail övladları dəniz qumu kimi saysız-hesabsız olacaq. Onlara “siz Mənim xalqım deyilsiniz” deyilən yerdə “siz var olan Allahın övladlarısınız” deyiləcəkdir. ¹¹Yəhuda və İsrail övladları bir

yerə yığılıb özlərinə vahid başçı təyin edəcək. Onlar ölkədən çıxacaq, çünki İzreel^{§§} günü möhtəşəm bir gün olacaq.

2 Qardaşlarınızı “xalqım”, bacılarınızı isə “mərhəmət tapmış” deyə çağırın.

İsrailin xəyanəti

² Qınayın siz ananızı, qınayın, Çünki o Mənim arvadım deyil, Mən də onun əri deyiləm.

Qoy üzündə görünən fahişəliyi, Qoynunda olan xəyanəti atsin.

³ Yoxsa onu çıl-çılpaq soyundurub Lüt, anadangəlmə edəcəyəm.

Mən onu səhra, quru torpaq kimi edəcəyəm,

Susuzluqdan öldürəcəyəm.

⁴ Onun balalarına da rəhm etməyəcəyəm,

Çünki onlar da xəyanət övladıdır.

⁵ Onların anası zina etdi.

Onlara hamilə qalan qadın rəzillik etdi, Çünki dedi: “Oynaşlarımın dalınca gedəcəyəm,

Axı çörəyimi, suyumu, yunumu, kətanımı,

Zeytun yağımı və içkimi verən onlardır”.

⁶ Buna görə də onun yolunu qanqallarla kəsib

Önünə hasar çəkəcəyəm.

Öz yolunu tapa bilməyəcək.

⁷ Oynaşlarının dalınca gedəcək,

Ancaq onlara çatmayacaq.

Onları axtaracaq,

Ancaq tapmayacaq.

O zaman deyəcək:

“Qoy öz əvvəlki ərimin yanına qayıdım, Çünki o vaxt halım indikindən yaxşı idi”.

⁸ Amma o bilmirdi ki,

Ona taxılı, təzə şərəbı,

Zeytun yağını verən Mənəm.

Baal bütü üçün sərf etdikləri

Qızıl-gümüşü çoxaldan Mənəm.

⁹ Buna görə də öz vaxtında taxılımı,

Öz mövsümündə təzə şərəbımı geri alacağam.

Onun çılpaqlığını örtmək üçün verdiyim Yunu və kətanı əlindən alacağam.

¹⁰ İndi oynaşlarının önündə

Onun ayıbını üzə çıxaracağam.

Kimsə onu əlimdən qurtara bilməyəcək.

¹¹ Onda olan bütün şadlıqlara,

Bayramlara, Təzə Ay mərasimlərinə,

Şənbə günlərinə və bütün təntənələrə son qoyacağam.

¹² Onun meynələrini və əncir ağaclarını məhv edəcəyəm.

O bunlar bərədə deyirdi:

“Bu, oynaşlarımın mənə verdiyi muzddur”.

Bağlarını tikanlığa çevirəcəyəm,

Çöl heyvanlarına yem olacaqlar.

¹³ Baal bütələrinə buxur yandırdığı günlər üçün

Onu cəzalandıracağam.

O vaxt halqalar və cəvahiratla özünü bəzəyərək

Oynaşlarının dalınca getmiş,

Məni isə unutmuşdu

Rəbb belə bəyan edir.

¹⁴ «Amma Mən onu dilə tutub

Səhraya aparacağam,

Onun ürəyincə olan sözlər deyəcəyəm.

¹⁵ *Orada ona üzüm bağları verəcəyəm,

Akor *vadisini ümid qarısına çevirəcəyəm.

Cavanlıq günlərində olduğu kimi,

Misir torpağından çıxdığı gün kimi

Orada nəgmə oxuyacaq».

¹⁶ Rəbb bəyan edir: «Həmin gün

Mənə “ərim” deyəcəksən,

Artıq “ağam” † deməyəcəksən.

§§1:11 *İzreel* – ibrani dilində *Allah əkir* mənasında olub *inkişaf və rifah* deməkdir.

*2:15 *Akor* – ibrani dilində *əziyyət*.

†2:16 *Ağam* – ibrani mətnində *Baali* sözü olub *mənim Baalım* deməkdir.

¹⁷ Baal bütlərinin adını dilindən siləcəyəm,

Onların adı bir də yada salınmayacaq.

¹⁸ O gün sənin asayişin üçün

Çöl heyvanları, göy quşları və

Yerdə sürünənlərlə əhd kəsəcəyəm.

Ölkədən kamani, qılıncı,

Müharibəni götürəcəm,

Səni əmin-amanlıqda yatıracağam.

¹⁹ Səni əbədi olaraq Özümə nişanlayacağam,

Salehlik, ədalət, məhəbbət və mərhəmətlə

Səni özümə nişanlayacağam.

²⁰ Səni sədaqətlə Özümə nişanlayacağam,

Sən də Rəbbi tanıyacaqsan».

²¹ Rəbb bəyan edir: «O gün hay verəcəyəm,

Göylərə hay verəcəyəm,

Onlar da yerə hay verəcəm.

²² Yer isə taxıla, təzə şəraba və

Zeytun yağına hay verəcəm,

Onlar da İzreelə hay verəcəm.

²³ Xalqımı ölkədə Özüm üçün əkəcəyəm,

“Mərhəmət tapmamış” dediyimə

Mərhəmət edəcəyəm.

“Xalqım deyil” dediyimə

“Xalqımsan” deyəcəyəm.

O isə Mənə “Allahımsan” deyəcəm».

Huşə və vəfasız qadın

3 Rəbb mənə dedi: «Get yenə də aş-nasının sevdiyi zina edən qadını sev, necə ki Rəbb İsrail övladlarını sevir, onlara başqa allahlara üz tutur və bunlara təqdim edilən üzüm kökələrini sevir». ² Mən də qadını özüm üçün on beş gümüşə və bir yarım xomer ar-paya satın aldım. ³ Ona dedim: «Uzun

müddət mənim yanımda qal, başqa bir kişi ilə olub zina etmə. Mən də səninlə belə rəftar edərəm. ⁴ Ona görə ki İsrail övladları uzun müddət padşah və başçı, qurban və müqəddəs daş, efod və ev bütləri olmadan yaşayacaq. ⁵ Sonra İsrail övladları dönüb özlərinin Allahı Rəbbi və padşahı Davudu axtaracaq. Axır zamanda lərzə içində Rəbbə və Onun xeyirxahlığına doğru yönələcəklər».

Rəbbin İsraili məzəmmət etməsi

4 «Ey İsrail övladları, Rəbbin sözüni eşidin,

Çünki bu ölkədə yaşayanları

Rəbb ittiham edir.

Sədaqət, məhəbbət, Allahı tanımaq

Bu yerdə yox olub.

² Lənət, yalan, qətl, oğurluq və zina

Hər yerə yayılıb.

Qoluzorluluq edərək

Qan üstünə qan tökürlər.

³ Bundan ötrü ölkə yas tutur,

Orada yaşayan hər kəs bezib.

Həmçinin çöl heyvanları, göy quşları,

Hətta dənizdəki balıqlar da məhv olur.

⁴ Ancaq heç kəs dava etməsin,

Heç kəs başqasını təqsirləndirməsin,

Çünki Mənim davam səninlədir, ey kahin. [‡]

⁵ Sən gündüz büdrəyəcəksən,

Peyğəmbər də gecə səninlə birgə.

Sənin ananı [¶] məhv edəcəyəm.

⁶ Xalqım biliksizlikdən məhv oldu.

Sən biliyi rədd etdiyin üçün

Mən də səni rədd edəcəyəm ki,

Bir daha Mənə kahinlik etməyəsən.

İndi ki öz Allahının qanununu unuttun,

Mən də sənin balalarını unudacağam.

⁷ Kahinlər nə qədər çoxaldısa,

Mənə qarşı o qədər çox günah etdi.

[‡]4:4 Mənim davam səninlədir, ey kahin – yaxud xalqın kahinlə çəkişənlərə bənzəyir.

[¶]4:5 Sənin anan – İsrail xalqı nəzərdə tutulur.

Onların izzətini rüsvayçılığa
çevirəcəyəm. §

⁸ Xalqımın günahı ilə bəslənirlər,
Onların qəbahətinə can atırlar.

⁹ Xalqın başına gələnlər
Kahinin də başına gələcək.

Tutduqları yol üçün onları
cəzalandıracağam.

Əməllərinin əvəzini onlara ödəyəcəyəm.
¹⁰ Yeyəcəklər, amma doymayacaqlar,

Fahişəlik edəcəklər, amma
çoxalmayacaqlar,

Çünki onlar Rəbbi tərk edib
Başqa allahlara könül verdi.

¹¹ Zina, köhnə və təzə şərab
Onların ürəklərini cəlb edib.

¹² Xalqım ağacdan olan əşyaya sual
verir,

Əsalarından cavab alır,

Çünki xəyanət ruhu onları azdırdı.

Özlərinin Allahından ayrılıb xəyanət
etdilər.

¹³ Dağların başında qurban kəsirlər,
Təpələrdə palıd, ağcaqovaq və yabanı
piştə ağacı altında
Kölgələri gözəl olduğu üçün buxur
yandırırırlar.

Buna görə də qızlarınız fahişəlik edir,
Gəlinləriniz də zinakardır.

¹⁴ Fahişəlik edən qızlarınızı,
Zina edən gəlinlərinizi
cəzalandırmayacağam.

Çünki kişiləriniz fahişələrlə oynasın,
Məbəd fahişələri ilə birgə qurban kəsir.
Dərrəkəsiz xalq məhv olacaq.

¹⁵ Ey İsrail, sən xəyanət etsən də,
Heç olmasa Yəhuda təqsirkar olmasın.
Qılqala getməyin,
Bet-Avenə çıxmayın.

“Var olan Rəbbin haqqı üçün”
Deyib and içməyin.

¹⁶ Bəli, İsrail inadkar bir düyü kimi inad
etdi.

İndi Rəbb onları

Otlaqda quzu otaran kimi necə otarsın?

¹⁷ Efrayim bütllərindən yapışdı,
Burax onu!

¹⁸ Onlar içkiləri qurtarandan sonra
Hələ pozğunluq da edir.

Onların başçıları rüsvayçılığı çox sevirlər.

¹⁹ Külək onları qanadları ilə sarıyacaq,
Qurbanlarından ötrü utanacaqlar.

İsrailin cəzası

5 Ey kahinlər, bunu eşidin!
Ey İsrail nəsli, diqqətlə dinləyin!

Ey padşah sarayında olanlar, qulaq
verin!

Sizin barənizdə hökm çıxarıldı,

Çünki siz Mispada bir tələ,
Tavor dağına sərilmiş bir tor oldunuz.

² Qanunsuzlar adam öldürməklə
məşğuldur.

Amma Mən onların hamısını
cəzalandıracağam.

³ Efrayimi tanıyıram,

İsrail Məndən gizli deyil,

Çünki indi sən fahişəlik edirsən, ey
Efrayim,

İsrail də murdarlanıb.

⁴ Əməlləri qoymur ki, onlar

Özlərinin Allahına tərəf dönsün,

Çünki içlərində xəyanət ruhu var,

Rəbbi də tanımırırlar.

⁵ İsrailin qüruru özünə qarşı şahadət
edir.

İsrailə Efrayim

Günahlarından ötrü büdrəyib-yıxılır.

Yəhuda da onlarla birgə yıxılır.

⁶ Qoyun-keçi, mal-qara qurban edərək

Rəbbi axtarmağa gedəcəklər,

Amma tapmayacaqlar,

Çünki Rəbb onları tərk etdi.

⁷ Onlar Rəbbə xəyanət etdi,

Çünki bic uşaqlar doğdu.

İndi Təzə Ay mərasimi olanda

§4:7 Onların izzətini rüsvayçılığa çevirəcəyəm – əksər ibrani əlyazmalarında Mənim izzətini rüsvayçılığa çevirdilər.

Onlar tarlaları ilə birlikdə məhv olacaq.

⁸ Giveada şeypur çalın,

Ramada kərənay çalın,

Bet-Avendə car çəkin,

Düşmənlər arxandadır, ey Binyamin!

⁹ Efrayim cəza günündə viran olacaq,

Bu yəqin sözü İsrail qəbilələri arasında bəyan edirəm.

¹⁰ Yəhuda başçıları

Sərhəd daşı dəyişənlərə bənzəyir.

Qəzəbimi sel kimi onların üstünə tökəcəyəm.

¹¹ Efrayim zülm gördü,

Hökm ilə əzildi,

Çünki bilə-bilə

Boş şeylərin dalınca getdi.

¹² Mən Efrayimlilərə qarşı güvə,

Yəhuda nəsli üçün kif olacağam.

¹³ Efrayim xəstəliyini,

Yəhuda yarasını gördü.

Efrayim Aşşura getdi,

Böyük padşahdan kömək istədi,

Amma o sizə şəfa verməz,

Yaranızı sağaltmaz.

¹⁴ Bəli, Mən Efrayimlilərə qarşı bir şir,

Yəhuda nəsli üçün cavan aslan olacağam.

Mən, Mən onu parçalayıb gedəcəyəm,

Sürüyəcəyəm və kimsə əlimdən qurtarmayacaq.

¹⁵ Sonra qayıdıb Öz məskənimə gedəcəyəm,

O vaxtacan ki özlərini günahkar sayaraq

Mənim hüzurumu axtaracaqlar.

Bəlaya düşəndə həsrətlə Məni axtaracaqlar».

İsrailə çağırış

6 «Gəlin Rəbbə qayıdaq.

O bizi parçaladı,

O da bizə şəfa verəcək.

O bizi yaraladı,

O da yaramızı sarıyacaq.

² İki gün sonra bizi dirildəcək,

Üçüncü gün ayağa qaldıracaq,

Onun hüzurunda yaşayacağıq.

³ Gəlin Rəbbi tanıyaq, tanımağa səy edək.

O hökmən dan yeri kimi doğacaq,

Yağış kimi,

Torpağı sulayan yaz yağışı kimi

Yanımıza gələcək».

⁴ Allah deyir:

«Ey Efrayim, sənə nə edim?

Ey Yəhuda, bəs sənə nə edim?

Çünki məhəbbətiniz səhər dumanı,

Erkən uçub gedən şəh kimidir.

⁵ Buna görə də sizi peyğəmbərlər vasitəsilə parçaladım,

Ağzımdan çıxan sözlərlə öldürdüm.

Sizin üzərinizdə hökmüm

Şimşək kimi parıldıyır.

⁶ ^zÇünki Mən qurban deyil,

Məhəbbət istəyirəm.

Yandırma qurbanlarından çox

Allahı tanımağınızı istəyirəm.

⁷ Ancaq onlar Adəm kimi əhdi pozdu,

Orada Mənə xəyanət etdi.

⁸ Gilead şər adamların şəhəridir,

Qan izləri ilə doludur.

⁹ Quldur dəstələri necə insan üçün pusquya yatarsa,

Kahin dəstələri də Şekemə gedən yolda adam öldürür,

Bəli, xəbislik edir.

¹⁰ İsrail nəsində qorxunc bir şey gördüm,

Efrayim fahişəliyə batmış,

İsrail murdarlanmışdır.

¹¹ Ey Yəhuda, sənin üçün də

Bir biçin günü təyin edildi.

Mən xalqımı sürgündən qaytaranda,

7 İsrailə şəfa vermək istəyəndə

Efrayimin günahları,

Samariyanın pislilikləri ortaya çıxır.

Çünki hiylə ilə davranırlar.

Evlərə oğru girir,

Küçədə quldur soyğunçuluq edir.

² Ürəklərində düşünməyənlər ki,
Mən onların bütün pisləklərini yada
salıram.

İndi günahları onları dövrələyib və
Gözümün önündədir.

³ Padşahı pisləkləri ilə,
Başçıları yalanları ilə sevindirirlər.

⁴ Hamısı zinakardır,
Yoğrulmuş xəmir acıyana qədər
Təndirçinin odunu qurdalamağa ehtiyac
görmədiyi

Soba kimi şəhvətlə yanırırlar.

⁵ Padşahımızın ad günündə
Başçılar şərəbin atasından xəstələndi,
Padşah da istehzaçılarla əl-ələ verdi.

⁶ Pusuqda yatarkən
Ürəkləri soba kimi qızar.
Qəzəbləri bütün gecə için-için yanar,
Səhər də alovlu atəş kimi parlayar.

⁷ Onların hamısı soba kimi qızışmış
Öz hakimlərini həlak etdi.

Bütün padşahları yıxıldı,
Aralarında Məni çağıran yoxdur.

⁸ Efrayim başqa xalqlara qarışır;
Efrayim bir üzvi çiy qalan kökədir.

⁹ Onun gücünü özgələ yedi,

O isə bilmir,
Saçına dən düşüb,

O isə bilmir.

¹⁰ İsrailin qüruru özünə qarşı şəhadət
edir.

Ancaq yenə də özlərinin Allahı Rəbbə
tərəf dönmür,

Onu axtarmırlar.

¹¹ Efrayim səfeh və dərrakəsiz bir
göyərçin kimidir.

Gah Misirliləri çağırır,

Gah Aşşura gedirlər.

¹² Onlar gedən zaman

Mən onların başına torumu atacağam.

Göydəki quşlar kimi

Onları vurub yerə salacağam.

İcmalarında bildirildiyi kimi

Onları cəzalandıracağam.

¹³ Vay onların halına!

Çünkü Məndən uzaqlaşdılar.

Başlarına bəla gəlsin!

Çünkü Mənə qarşı üsyan etdilər.

Mən onları qurtarmaq istəyirdim,

Onlarsa Mənə böhtan deyir.

¹⁴ Ürəkdən Mənə fəryad etməzlər,

Ancaq yataqlarının içində ulayırlar.

Taxıl və təzə şərəb üçün özlərini
yaralayırırlar,

Amma Məndən üz döndəririlər.

¹⁵ Mən onlara nəsihət verdim,

Qollarına güc verdim.

Onlarsa Mənə qarşı qəsd qurur.

¹⁶ Onlar üz tutur,

Ancaq ucalara tərəf yox.

Hədəfi əyri vuran kamana bənzəyirlər.

Dillərinin arsızlığı üzündən

Başçıları qılınca tuş gələcək.

Buna görə də Misirdə

Kinayə hədəfi olacaqlar.

İsrailin bütprəstliyi

8 Şeypur çalmağa hazırlaş!

Rəbbin evinin üzərinə

Düşməni qartal kimi hücum çəkir.

Çünkü İsraililər Mənim əhdimi pozdu,

Mənim qanunuma qarşı çıxdı.

² Onlar Mənə fəryad edib deyəcək:

“Allahım, biz İsraililər Səni tanıyıyıq”.

³ İsrail yaxşılığı rədd etdi,

Düşməni onu təqib edəcək.

⁴ Məndən soruşmadan

Özlərinə padşah qoydular.

Məndən xəbər almadan

Başçılar seçdilər.

Özlərinə qızıl və gümüşlərindən

Ölümlərinə yol açan

Bütlər düzəldilər.

⁵ Ey Samariya, dana bütün rədd edildi!

Mənim qəzəbim onlara qarşı alovlandı.

Nə vaxta qədər onlar pak olmayacaq?

⁶ Çünki bu büt İsrailin işidir,

Usta onu düzəldib,

Ona görə də Allah deyil.

Samariyadakı dana bütü

Xıncım-xıncım olacaq.

⁷ Onlar külək qaldırdı,

Qasırga alacaqlar.

Sünbül bitirməyən buğda un verməz,
Versə də, yadlar onu udacaq.

⁸ İsrail udulmuşdur,

İndi onlar millətlər arasında

Heç kəsən bəyənmədiyi bir qab kimi
oldu.

⁹ Onlar tənha gəzən vəhşi eşşək kimi
Aşşur tərəfə getdi.

Efrayim muzdla özünə oynaşlar tutdu.

¹⁰ Onlar millətlər arasında muzdla oynaş
tutsalar da,

Mən indi onları bir yerə toplayacağam.

Onlar qüdrətli padşahın zülmündən
Azalmağa başlayacaq.

¹¹ Efrayim günah təqdimi üçün

Çoxlu qurbangah tiksə də,

Bunlar onu günaha batıran qurban-
gahlar oldu.

¹² Mən onlar üçün çoxlu qanun yazdım,
Onlarsa bunları yad bir şey hesab etdi.

¹³ ^aMənə kəsilən qurbanlara gəlincə,

Əti Mənə qurban gətirib

Özləri yeyir.

Rəbb onlardan razı deyil.

İndi onların qəbahətlərini yada salacaq,
Günahlarına görə onları cəzalandıracaq.

Onlar Misirə qayıdacaq.

¹⁴ İsrail də Yaradanını unutdu,

Özünə saraylar qurdu.

Yəhuda da çoxlu qalalı şəhər tikdi,

Ancaq Mən onun şəhərlərinə od
göndərəcəyəm,

Qalalarını alov yeyəcək.

İsrailin cəzası

9 Ey İsrail, başqa xalqlar kimi
Sevinib coşma,

Çünkü öz Allahına xəyanət etdin.

Bütün xırmanlarda

Fahişəlik muzduna könül verdin.

² Xırman və üzümsıxan xalqı
doydurmayacaq,

Təzə şərab onlara qismət olmayacaq.

³ Rəbbin torpağında yaşamayacaqlar,
Efrayim Misirə qayıdacaq,

Aşşurda murdar yemək yeyəcək.

⁴ Rəbbə təqdim olaraq şərab
tökməyəcəklər,

Qurbanları Ona məqbul olmayacaq.

Qurbanlar onlara yas çörəyi olacaq,

Onu yeyənlərin hamısı murdar olacaq.

Çörəkləri özlərinə qismət olacaq,

Amma Rəbbin evinə gətirilməyəcək.

⁵ Təntənəli bayramda,

Rəbbin bayram günündə nə edəcəksiniz?

⁶ Məhvdən qaçsalar da,

Misir onları yığacaq,

Memfis qəbirə basdıracaq.

Onların gümüş xəzinələrini gicitkən
tutacaq,

Çadırlarında qanqal bitəcək.

⁷ ^bOnların cəza günləri gəldi,

Haqq-hesab günləri yetişdi.

Qoy İsrail bunu bilsin!

Təqsirlərinizin çoxluğundan,

Düşmənciliyinizin böyüklüyündən

Peyğəmbəri əbləh,

Ruhani adamı divanə saydınız.

⁸ Peyğəmbər Allahımın Efrayim
üzərində qoyduğu gözətçidir.

Amma onun getdiyi hər yerdə tor
qurdular,

Allahın evində düşməncilik var.

⁹ ^cGivea günlərində olduğu kimi

Onlar böyük pozğunluğa düşər oldu.

Allah onların təqsirlərini yada salacaq,

Günahları üçün onları cəzalandıracaq.

¹⁰ ^dSəhrada üzüm tapan kimi

Mən İsraili tapdım,

İlk dəfə məhsul verən əncir nübarı kimi

Mən atalarınızı gördüm.

Amma onlar Baal-Peora çatanda

Rüsvayçı bütələr təslim oldu.

Özləri də sevdikləri şeylər kimi

İyrənc oldu.

¹¹ Efrayimin calalı

Bir quş kimi uçub gedəcək.

^a8:13 Yer. 14:10

^b9:7 Luka 21:22

^c9:9 Hak. 19:1-30

^d9:10 Say. 25:1-5

Nə doğum, nə hamiləlik, nə mayalanma
olacaq.

¹² Öz uşaqlarını böyütsələr də,
Balalarını əllərindən alacağam,
Onları kimsəsiz qoyacağam.

Mən onları tərkdə vəd hallarına!

¹³ Mən gördüm ki, Efrayim
Sur şəhəri kimi gözəl bir yerdə məskən
salıb.

Amma Efrayim öz övladlarını
Qatil qabağına çıxaracaq».

¹⁴ Ya Rəbb, nə verəcəksən, ver onlara,
Onlara uşaq salan bətn, südsüz döşlər
ver!

¹⁵ Rəbb deyir: «Onlar bütün pis
əməllərini

Qılqalda edir,
Orada onlara nifrət etdim.
Etdikləri günahlardan ötrü
Onları evimdən qovacağam.

Artıq onları sevməyəcəyəm.
Bütün başçıları üsyankardır.

¹⁶ Efrayim kəsildi,
Kökləri qurudu.
Onlar bar verməyəcək.
Əgər doğsalarsa da,
Bətnlərinin əziz barını Mən məhv
edəcəyəm».

¹⁷ Allahım onları rədd edəcək,
Çünkü Ona qulaq asmadılar.
Millətlər arasında sərgərdan gəzəcəklər.

10 İsrail bir qollu-budaqlı meynədir
ki,

Bol-bol bar gətirir.
Ancaq barı artıdınca
Qurbangahları da artırdı.
Torpağı bərəkətli olduqca
Daha gözəl olan müqəddəs daşları da
düzəltdi.

² Onların ürəkləri yalanla doldu,
Günahlarına görə də cəzalanacaqlar.

Rəbb onların qurbangahlarını
dağıdacaq,

Müqəddəs daşlarını sındıracaq.

³ Onda onlar deyəcək:

«Bizim padşahımız yoxdur,
Çünkü biz Rəbdən qorxmadıq.
Padşahımız olsa da,
Biz nə edəcəkdik?»

⁴ Əhd bağlayanda boş vədlər verir,
Yalandan and içirlər.

Buna görə də məhkəmə işləri
Şumlanmış tarladakı zəhərli ot kimi
böyüyür.

⁵ Samariya sakinləri
Bet-Avendəki dana bütələrinə görə
Qorxuya düşəcək.

Onun üçün xalqı yas tutacaq.
Onun calalı ilə coşan kahinləri
Sürgünə aparıldığı üçün ağlayacaq.

⁶ Büt özü Aşşura – böyük padşaha
Hədiyyə aparılacaq.

Efrayim biabır olacaq,
İsrail aldığı məsləhətdən utanacaq.

⁷ Samariya və onun padşahı
Su üstündəki çubuq kimi
Axiy-gedəcək.

⁸ e İsrailin günahı olan
Avendəki **səcdəgahlar yox olacaq,
Onun qurbangahlarında

Tikan və qanqal bitəcək.
O zaman dağlara «Bizi örtün!»,
Təpələrə «Üstümüzə yıxılın!»
deyəcəklər.

⁹ f «İsrail Giveada keçirdiyi
Günlərdən bəri günah etdi.
Orada öz işlərini davam etdirdilər.
Şər adamlara qarşı müharibə
Onları Giveada yaxalamazmı?

¹⁰ Mən istədiyim zaman
Onları cəzalandıracağam.
Xalqlar onlara qarşı birləşib,
İkiqat cinayətlərindən ötrü

**10:8 Aven – burada Bet-El, *Allahın evi* şəhəri *pislik* mənası verən bu sözlə adlandırılır.

e10:8 Luka 23:30; Vəhy 6:16

f10:9 Hak. 19:1-30

Onları əsir edəcək.

¹¹ Efrayim əhliləşmiş,
Taxıl döyməyi sevən düyüyə bənzər.
Mən onun incə boynunu əsirgədim.
İndi isə Efrayimi sürdürəcəyəm.

Yəhuda yer şumlasın,
Yaqub isə dırmıq çəksin.
¹² «Özünüüz üçün salehlik əkin,
Məhəbbət bəhərini biçərsiniz.
Dincə qoyulmuş torpağınızı şumlayın,
Çünki Rəbbi axtarmaq vaxtıdır.
Nəhayət, O gəlib üstünüüzə
Salehliyin nemətlərini yağdıracaq.

¹³ Amma siz pislik əkib,
Qəbahət biçdiniz.
Yalanın bəhərini yediniz.
Çünki öz üsulunuza,
Çoxlu cəngavərlərinizə güvəndiniz.

¹⁴ Xalqınızın içində müharibə gurultusu
qopacaq,
Bütün qalalarınız dağılacaq,
Necə ki Şalman müharibə günündə
Bet-Arbeli dağıtdı,
Ana uşaqları ilə birgə yerə çırpılıb
parçalandı.

¹⁵ Ey Bet-El, pisliliyinin çoxluğu üzündən
Səninlə də belə rəftar ediləcək.
Dan ağaranda İsrail padşahı həlak
olacaq.

Allahın İsrailə məhəbbəti

11 ^hİsrail uşaq ikən onu sevdim,
Öz oğlum Misirdən çağırıdım.

² Peyğəmbərlər İsraili çağırıdınca
İsrail onlardan uzaqlaşdı.
Baal bütlərinə qurban kəsdilər,
Oyma bütlərə buxur yandırdılar.

³ Efrayimə gəzməyi Mən öyrətdim,
Onları qollarım üstünə aldım.
Ancaq bilmədilər ki,
Onlara Mən şəfa verdim.

⁴ Onları insani tellərlə,
Sevgi bağları ilə Özümə çəkdim.

Onlar üçün çənələrindən boyunduruğu
qaldıran

Bir kəs oldum,
Əyilib onlara yemək verdim.
⁵ Məgər Misirə qayıtmayacaqlar?
Aşşur onlara padşah olmayacaq?
Çünki onlar Mənə üz tutmaq istəmədilər.
⁶ Şəhərlərinin içində qılınc fırlanacaq,
Onların qarşı sürgülərini qıracaq.
Fitnələri üzündən onları
yeyib-qurtaracaq.

⁷ Xalqım Məndən üz döndərməyi qərara
alib.

Haqq-Taalanı çağırırsalar da,
Onları heç vaxt ucaltmayacaq.

⁸ Ey Efrayim, səni necə əldən verim?
Ey İsrail, səni necə təslim edim?
Admaya etdiyimi sənə necə edim?
Səni necə Sevoyim kimi edim?
Köksümdə ürəyim alt-üst oldu,
Mərhəmət hisslərim alovlandı.

⁹ Mən qızgın qəzəbimlə rəftar etmərəm,
Efrayimi artıq məhv etmərəm.
Çünki Mən Allaham, insan deyiləm,
Aranızda Müqəddəs Olanam.
Qəzəblə üzərinizə gəlməzəm.

¹⁰ Onlar aslan kimi nəərə çəkən
Rəbbin arxasınca gedəcək.
O nəərə çəkəndə

Övladları qərbdən titrəyərək gələcək.

¹¹ Misirdən quşlar kimi,
Aşşur ölkəsindən göyərçinlər kimi
Titrəyərək gələcəklər.
Onları evlərində sakin edəcəyəm»
Rəbb belə bəyan edir.

İsrailin günahı

¹² Efrayim yalanla, İsrail nəsli hiylə ilə
Ətrafımı бүрүdü.
Amma Yəhuda hələ də Allahla birgə
gedir,
Müqəddəs Olana sadıqdır.

12 Efrayim yellə bəslənir,
Bütün gün şər q küləyinin dalınca
düşür.

Yalamı, qoluzorluluğu artırır.

Aşşurla saziş bağlayır,

Misirə zeytun yağı göndərir.

² Yəhuda ilə Rəbbin davası var,
Yaqubu getdiyi yola **görə**
cəzalandıracaq,

Əməllərinə görə əvəz verəcək.

^{3jk} O hələ ana bətnində ikən
Qardaşının torpuğundan tutdu,
Böyüklük çağında Allahla güləşdi.

^{4l} Mələklə güləşib ona üstün gəldi,
Ağlayaraq Ondən xeyirxahlıq istədi.

Allah onu Bet-Eldə tapdı.

⁵ Ordular Allahı Rəbb

Bizimlə orada danışdı.

Onun adı «Rəbb»dir.

⁶ Buna görə də sən Allahına üz tut,
Məhəbbətə, ədalətə bağlan,
Daim Allahına ümid bağla.

⁷ Efrayim tacirdir,
Əlindəki aldadıcı tərəzi ilə
Aldatmağı sevir.

⁸ Efrayim deyir:
«Doğrudan da, mən varlandım,
Özüm üçün sərvət topladım.
Çoxlu şeylər qazansam da,
Məndə günah sayılacaq bir təqsir
tapılmayacaq».

^{9m} «Ancaq səni Misir torpağından
çıxaran

Allahın Rəbb Mənəm.

Bayram günlərində olduğu kimi
Səni yenə öz çadırlarında
məskunlaşdıracağam.

¹⁰ Mən peyğəmbərlərlə danışdım,
Çoxlu görüntü göndərdim,
Peyğəmbərlərin dilindən məsəllər
söylədim».

¹¹ Gilead xalqı pis xalqdır,

Doğrudan da, yaramazdır.

Qılqalda buğaları qurban kəsirlər.

Onların qurbangahları

Şumlanmış tarladakı daş qalaqları
kimidir.

¹²ⁿ Yaqub Aram torpağına qaçdı,

İsrail arvad üçün qul oldu,

Arvada görə qoyun otardı.

^{13o} Rəbb İsraili bir peyğəmbər vasitəsilə

Misirdən çıxartdı,

Bir peyğəmbər vasitəsilə qorudu.

¹⁴ Efrayim Allahı bərk qəzəbləndirdi,

Tökdiyi qanı öz başına gətirəcək,

Xudavənd onun rüsvayçılığını özünə
qaytaracaq.

Rəbbin İsrailə qəzəbi

13 Efrayim danışanda hamı
titrəyirdi.

İsraildə ucalmışdı,

Amma Baala tapınıb təqsir edəndə məhv
oldu.

² İndi günah üstünə günah edirlər,
Gümüşlərindən özlərinə tökmə bütlər,
Məharətlə düşünölmüş bütlər
düzəldirlər.

Hamısı usta işidir.

«Qurban gətirən adamlar
Danaları öpsün!» deyirlər.

³ Buna görə də səhər dumanı,
Erkən uçub gedən şəh,
Xırmanda sovrulan saman çöptü,
Bacadan çıxan tüstü kimi olacaqlar.

⁴ «Ancaq Səni Misir torpağından çıxaran
Allahın Rəbb Mənəm.

Sən Məndən başqa allah tanımamalısan,
Çünkü Məndən başqa xilaskar yoxdur.

^{5p} Mən sənə çöldə, quraq torpaqlarda
göz-qulaq oldum.

⁶ Onları bəslədiyimə görə doydular,
Doyandan sonra onların ürəyi
qürurlandı,

^j12:3 Yar. 25:26 ^k12:3 Yar. 32:24-26 ^l12:4 Yar. 28:10-22

^m12:9 Lev. 23:42-43 ⁿ12:12 Yar. 29:1-20 ^o12:13 Çıx. 12:50-51

^p13:5 Qanun. 8:11-17

Buna görə də Məni unuttular.

⁷Mən onlara bir aslan olacağam,
Bəbir kimi yol kənarında
Pusquda duracağam.

⁸Balalarından məhrum olmuş ayı kimi
Onlara hücum çəkəcəyəm,
Ürəklərinin pərdəsini yırtacağam.
Dişi aslan kimi onları yeyib-
qurtaracağam,

Vəhşi canavar onları parçalayacaq.

⁹Ey İsrail, Mənə – Köməkçinə qarşı
çıxmağın

Səni ölümə aparır.

¹⁰İndi padşahın haradadır ki,
Bütün şəhərlərində səni xilas etsin?
Hakimlərin haradadır?
Sən ki onlar barədə
“Mənə bir padşah və başçılar ver”
deyirdin.

¹¹rs Qəzəb içində sənə padşah verdim,
Hiddətlənəndə onu apardım.

¹²Efrayimin qəbahəti yığılıb,
Günahı qeyd əlınıb.

¹³Doğan qadının ağırları ona çatır,
Amma o, ağılsız oğuldur.
Çünki vaxtı çatanda
Bətdən çıxmağa ləngiyir.

¹⁴tMən onları ölümlər diyarının
Əlindən satın alacağam,
Onları ölümdən xilas edəcəyəm.
Ey ölüm, bəlalərin hanı?
Ey ölümlər diyarı, həlakın hanı?
Gözümdə mərhəmət görülməyəcək.

¹⁵Efrayim öz qardaşları arasında
Barlı-bəhərli olsa da,
Şərq yeli, səhradan qalxan
Rəbbin küləyi gələcək,
Onun bulağı quruyacaq,
Çeşməsinin suyu kəsiləcək.
Bütün qiymətli şeylər xəzinəsi qarət
olunacaq.

¹⁶Samariya günahının cəzasını çəkəcək,
Çünki Allahına qarşı üsyankar oldu.

Onlar qılıncdan həlak olacaq.
Balaları yerə cırılıb parçalanacaq,
Hamilə qadınlarının qarnı yarılaçaq».

Rəbbin İsrailə müraciəti

14 Allahın Rəbbə üz tut, ey İsrail,
Çünki günahlarından ötrü
büdrədin.

²Dua sözləri ilə Rəbbə tərəf dötün.

Ona belə deyın:

«Hər qəbahətimizi bağışla,
Bizi mərhəmətlə qəbul et.
Buğalar yerinə ağızımızdan çıxan
Şükürləri təqdim edirik.

³Aşşur bizi xilas etməyəcək,
Atların belinə minməyəcəyik,
Artıq əl işlərimizə
“Allahlarımız” deməyəcəyik.
Çünki yetim Səndən mərhəmət
görəcəək».

⁴«Onların dönüklüyünə əlac edəcəyəm,
Onları ürəkdən sevəcəyəm,
Çünki qəzəbim onlardan vaz keçdi.

⁵Mən İsrailə bir şəh olacağam,
O, zanaq kimi çiçək açacaq,
Livan sidri kimi kök atacaq.

⁶Qollu-budaqlı olacaq,
Zeytun ağacı kimi gözəl olacaq,
Livan sidri kimi ətir saçacaq.

⁷Adamlar yenə də kölgəsi altında oturub
Buğda kimi cücərəcək,
Meynə kimi tumurcuqlayacaq,
Şöhrəti Livan şərabı kimi olacaq.

⁸Efrayim deyəcək:
“Artıq bütlər nəyimə gərəkdir?”
Mən onun səsini eşidəcəyəm,
Ona nəzər salacağam.

Mən həmişəyaşıl şam kimiyəm,
Sənin bar verməyin Məndən gələcək.
⁹Kim müdrikdirsə, bu sözləri dərk etsin,
Kim dərrakəlidirsə, bunları başa düşsün.
Çünki Rəbbin yolları düzdür.
Salehlər o yollarla gedir,

⁹13:10 1Şam. 8:5-6

^r13:11 1Şam. 10:17-24

^s13:11 1Şam. 15:26

^t13:14 1Kor. 15:55

Ancaq üsyankarlar o yollarda bürəyir».

YOEL
PEYĞƏMBƏRİN KİTABI
GİRİŞ

Yoel peyğəmbər İsrailin üzərinə gələn çayırtkələrin dəhşətli hücumundan və böyük quraqlıqdan danışır. Bu hadisələrdə o, Rəbbin gününü, Onun ədalətli hökmünə qarşı çıxanların cəzalandırılacağı vaxtın əlamətlərini görür. Peyğəmbər Allahın xalqını tövbəyə çağırır və Onun xalqına verdiyi xeyir-dualı vədləri yadına salır. Burada vacib fikir odur ki, Rəbb Öz Ruhunu bütün xalqın, o cümlədən qadın və kişilərin, gənc və qocaların üzərinə tökməyi vəd edir.

Kitabın məzmunu:

1:1–2:17 Çayırtkə bəlası və tövbə çağırışı

2:18–27 Rəbbin cavabı və bərəkət vədi

2:28–3:21 Rəbbin günü

Məhv olmuş məhsul üçün yas

1 Petuelin oğlu Yoelə nazil olan Rəbbin sözü budur:

²Ey ağsaqqallar, bunu dinləyin.

Ey bütün ölkə əhalisi, buna qulaq asın, Sizin və atalarınızın dövründə Belə bir şey olubmu?

³Siz bunu övladlarınıza danışın.

Övladlarınız da öz övladlarına, Onların övladları isə gələcək nəsle danışsın.

⁴Kəsici çayırtkələrdən qalanı qaynaşan çayırtkə yedi,

Qaynaşan çayırtkədən qalanı tullanan çayırtkə yedi,

Tullanan çayırtkədən qalanı dağıdıcı çayırtkə yeyib-qurtardı.

⁵Ayılın, ey sərxoşlar və ağlayın.

Ey şirin şərab içənlər, hamınız nalə çəkin,

Ona görə ki, şirin şərab ağzınızdan alındı.

⁶Çünki mənim torpağımın üzərinə Qüvvətli və saysız-hesabsız bir millət gəldi.

Onların dişləri aslan dişləri kimidir, Onlarda dişi aslanın köpək dişləri var.

⁷Tənəyimi məhv etdi,

Əncir ağacımı gəmirirdi,

Qabıqlarını tamamilə soyub yerə atdı, Budaqları ağ qaldı.

⁸Cavanlıqda nişanlısını itirən,

Büsbütün çul geyinən

Bir qız kimi yas tutun.

⁹Rəbbin evindən

Taxıl təqdimi və içmə təqdimi kəsildi, Rəbbə xidmət edən kahinlər yas tutur.

¹⁰Zəmi viran qalıb, torpaq ağlayır, Çünki taxıl zay oldu, təzə şərab qurudu, Zeytun yağı qurtardı.

¹¹Buğda və arpaya görə

Ey əkinçilər, utanın!

Ey bağbanlar, nalə çəkin!

Çünki torpağın məhsulları yoxa çıxdı,

¹²Tənək qurudu,

Əncir ağacı soldu,

Nar, xurma, alma,

Çölün bütün ağacları qurudu.

Görün ki, bəşər övladları arasından sevinc yox oldu.

Tövbəyə çağırın

¹³Ey kahinlər, çul geyinərək yas tutun!

Ey qurbangah xidmətçiləri, nalə çəkin!

Ey Allahıma xidmət edənlər,

Gəlin çulda gecələyin,

Çünki Allahınızın evindən

Taxıl təqdimi və içmə təqdimi yox oldu.

¹⁴Oruc üçün vaxt təyin edin,

Təntənəli toplantı çağırın.

Ağsaqqalları, ölkənin bütün əhalisini

Allahınız Rəbbin evinə yığın,

Rəbbə fəryad qoparın.

¹⁵Vay o günə!

Budur, Rəbbin o günü yaxındır,
 O gün Külli-İxtiyar fəlakət gətirəcək.
¹⁶ O yemək gözlərimizin önündən,
 Sevinc və şadlıq Allahımızın evindən yox
 olmadımı?
¹⁷ Torpaq kəsəkləri altında toxumlar
 çürüdü,
 Zirzəmilər boş qaldı,
 Anbarlar dağıldı,
 Çünki taxıllar məhv oldu.
¹⁸ Heyvanlar necə də inildəyir,
 Naxırlar çaşbaş qalıb,
 Çünki onlar otlaqsız qalıb,
 Sürülər də susuzluqdan əldən düşür.
¹⁹ Ya Rəbb, Sənə fəryad edirəm,
 Çünki çölün otlaqlarını alov yandırır-
 yaxdı,
 Bütün düzəngahın ağacları odda
 qovruldu.
²⁰ Çöl heyvanları da Səni çağırır,
 Axı axar sular quruyub,
 Çölün otlaqlarını alov yandırır-yaxdı.

Rəbbin günü – qaranlıq və zülmət günü

2 Sionda şeypur çalın,
 Müqəddəs dağımda bərkdən çalın.
 Qoy ölkənin bütün əhalisi titrəsin,
 Çünki Rəbbin günü gəlir,
 Həmin gün yaxındadır.
^{2 wx} Qaranlıq zülmətli bir gün!
 Buludlu və qatı qaranlıq bir gün!
 Bir qoşun gəlir
 Dağlar üzərində yayılan dan kimi
 Çoxsaylı və qüvvətli bir qoşun.
 Elə bir qoşun ki,
 Əzəldən bəri bunun kimisi olmamışdır,
 Bundan sonra da nəsillər boyu
 olmayacaqdır.
³ Önlərindəki hər şeyi od yandırır-yaxır,
 Arxada qalanları alov qovurur.
 Önlərindəki Eden bağına bənzər yerdir,

Arxalarında olansa izsiz bir səhradır,
 Heç nə onlardan qaçıb qurtara bilmir.
^{4 y} Onlar görkəmcə ata bənzəyir.
 Atlar necə çapırlarsa,
 Onlar da eləcə çapırlar.
⁵ Döyüş arabalarına bənzəyən səsle,
 Küləşi yandırır-yaxan od-alovun səsi ilə,
 Dağların zirvələri üzərindən tullanırlar.
 Onlar hücum üçün düzülən güclü bir
 qoşuna bənzəyirlər.
^{6 z} Onların qarşısında xalqlar sanki ağrı
 çəkir,
 Bütün üzlər solur.
⁷ Qaçırlar igidlər kimi,
 Divara dırmaşırlar cəngavərlər kimi.
 Hamı nizamla gedir sırasını pozmadan.
⁸ Heç kim yoldaşını tapdalamaqdan
 Yolundan çıxmır.
 Silahlar sırasını yarıb-keçirlər,
 Lakin salamat qalırlar.
⁹ Şəhərə doğru qaçışır,
 Divarlardan atlanıb evlərə soxulurlar,
 Quldur kimi pəncərələrdən girirlər.
^{10 a} Qarşılarında yer sarsılır,
 Göylər lərzəyə gəlir,
 Günəş və ay qaralır,
 Ulduzlar işıqlarını gizlədir.
^{11 b} Rəbb Öz ordusu önündə səs salır:
 Ordularının sayı-hesabı yoxdur.
 Onun sözünü yerinə yetirənlər güclüdür.
 Rəbbin günü möhtəşəm və çox
 dəhşətlidir.
 Buna kim dözə bilər?

Rəbbə dönün

¹² Rəbb belə bəyan edir:
 «İndi isə orucla, ağlamaqla, yas tutmaqla
 Bütün qəlbinizlə Mənə dönün.
^{13 c} Paltarlarınızı deyil, ürəyinizi yırtın,
 Allahınız Rəbbə tərəf qayıdın».
 Çünki O, lütfkar və rəhmlidir,
 Hədsiz səbirlidir, bol məhəbbətlidir,

^w2:2 Sef. 1:15 ^x2:2 Çıx. 10:14 ^y2:4 Vəhy 9:7-9 ^z2:6 Nah. 2:10

^a2:10 Vəhy 8:12 ^b2:11 Vəhy 6:17

^c2:13 Çıx. 34:6; Say. 14:18; Neh. 9:17; Zəb. 86:15; 103:8; 145:8; Yun. 4:2

Bəla göndərməz, rəhm edər.

¹⁴ Kim bilir, bəlkə rəhm edib dönər?

Sonra Allahınız Rəbbə

Taxıl və içmə təqdimlərini verəsiniz
deyə

Sizə bərəkət verər.

¹⁵ Sionda şeypur çalın,

Oruc üçün vaxt təyin edin,

Təntənəli toplantı çağırın.

¹⁶ Xalqı bir yerə yığın,

Camaatı təqdis edin,

Ağsaqqalları yığın,

Uşaqları və südəmər çağaları toplayın.

Bəy öz otağından,

Gəlin də öz gərdəyindən çıxsın.

¹⁷ Rəbbə xidmət edən kahinlər

Məbədin eyvanı ilə qurbangah arasında
ağlayıb desin:

«Ya Rəbb, xalqına qıyma,

Öz irsini rüsvay olmağa qoyma!

Qoyma onlar millətlərin dilinə düşsün.

Axı nə üçün xalqlar arasında belə
deyilsin:

“Bəs hanı onların Allahı?”»

Rəbbin cavabı və bərəkət vədi

¹⁸ O zaman Rəbb Öz torpağına
qıymayacaq,

Öz xalqına rəhm edəcək.

¹⁹ Rəbb xalqına belə cavab verəcək:

«Budur, sizə taxıl,

Təzə şərab və zeytun yağı
göndərəcəyəm,

Bunlarla doyacaqsınız,

Artıq sizi millətlər arasında rüsvay
etməyəcəyəm.

²⁰ Şimal tərəfdən gələn ordunu sizdən
uzaqlaşdıracağam.

Onu quraq, izsiz bir yerə,

Qarşısındakı ordunu Şərqi dənizə, ^{††}

Arxadan gələnləri isə Qərbi dənizə
aparacağam. ^{‡‡}

Onların cəsədlərinin pis iyləri ətrafa
yayılaacaq».

Həqiqətən, Rəbb böyük işlər gördü.

²¹ Qorxma, ey torpaq, sevin, fərəhlən.

Bu böyük işləri görənlər Rəbdir.

²² Qorxmayın, ey çöl heyvanları,

Çünkü çölün otlaqları göyərir.

Ağac meyvəsi ilə yüklənir,

Əncir ağacı, tənək bəhrələrini verir.

²³ Ey Sion xalqı,

Allahınız Rəbbə sevinin və şadlanın,

Çünkü payız yağışını sizə kifayət qədər
verir. ^{¶¶}

Əvvəlki kimi payız yağışı ilə

Yaz yağışını yağdırır.

²⁴ Xırmanlar taxılla dolu olacaq,

Təknələr təzə şərab və zeytun yağı ilə
daşacaq.

²⁵ «Aranıza göndərdiyim böyük
qoşunumun –

Kəsici çayırtkənin, qaynaşan
çayırtkənin,

Tullanan çayırtkənin və dağıdıcı
çayırtkənin

Yeyib-qurtardığı illərin əvəzini
verəcəyəm.

²⁶ Bol-bol, doyunca yeyəcəksiniz,

Sizin üçün möcüzəli şeylər edən

Allahınız Rəbbin adına şükürlər
edəcəksiniz.

Xalqım əbədi olaraq rüsvay olmayacaq.

²⁷ Onda biləcəksiniz ki,

Mən İsrailin arasındayam,

Allahınız Rəbb Mənəm,

Başqası yoxdur.

Xalqım əbədi olaraq rüsvay olmayacaq.

^{††}2:20 Şərqi dənizi – Ölü dəniz.

^{‡‡}2:20 Qərbi dənizi – Aralıq dənizi.

^{¶¶}2:23 Payız yağışını sizə kifayət qədər verir – yaxud sizə salehliyi öyrədən müəllimi verir.

Rəbbin günü

^{28d}Ondan sonra isə
 Bütün bəşər üzərinə Ruhumu
 tökəcəyəm.
 Oğullarınız və qızlarınız peyğəmbərlik
 edəcək,
 Ağsaqqallarınız rüyalar,
 Cavanlarınızsa görüntülər görəcək.
²⁹O günlərdə qul və qarabaşların
 üzərinə də
 Ruhumu tökəcəyəm.
³⁰Göylərdə və yerdə əlamətlər
 göstərəcəyəm:
 Qan, alov və tüstü dirəkləri görünəcək.
³¹eRəbbin möhtəşəm və dəhşətli günü
 gəlməzdən əvvəl
 Günəş qaranlığa və ay qan rənginə
 dönəcək.
^{32f}Amma Rəbbin adını çağıran hər kəs
 xilas olacaq,
 Çünki Rəbbin dediyi kimi
 Sion dağında və Yerusəlimdə qurtuluş
 olacaq,
 Rəbbin çağırdığı sağ qalanlar arasında
 olacaq.

Rəbb millətləri mühakimə edir

3 O günlərdə Yəhuda və Yerusəlimin
 Sərvətlərini geri qaytardığım zaman
²Bütün millətləri yığıb
 Yehoşafat ^{ss}vadisinə endirəcəyəm.
 İrsim və xalqım İsraildən ötrü
 Orada millətləri mühakimə edəcəyəm,
 Çünki xalqımı millətlər arasında
 dağıtdılar,
 Torpağımı da böldülər.
³Xalqım üçün püşk atdılar,

Oğlan uşaqlarını fahişə əvəzinə verdilər,
 İçki içsələr deyə
 Qızları şəraba satdılar».

^{4gh}«Ey Surlular, Sidonlular və
 bütün Filişt vilayətlərinin əhalisi, siz
 kimsiniz ki, Məndən qisas alarsınız.
 Əgər siz Məndən qisas alsanız, çox
 tezliklə Mən sizin etdiyinizin əvəzini öz
 başınıza döndərəcəyəm. ⁵Siz qızılı və
 gümüşümü aldınız və qiymətli şeylərimi
 məbədlərinizə apardınız, ⁶Yəhuda və
 Yerusəlim xalqını öz vətənlərindən
 uzaqlaşdırmaq üçün Yunan xalqına
 satdınız. ⁷Amma Mən onları satdığınız
 yerdən götürəcəyəm, etdiyinizin
 əvəzini öz başınıza döndərəcəyəm.
⁸Oğul-qızlarınızı Yəhuda xalqına
 satacağam və Yəhuda xalqı isə onları
 ucqar bir millətə – Səbalılara satacaq».
 Rəbb belə söylədi.

⁹«Millətlər arasında bunu elan edin:
 Döyüşə hazırlaşın,
 İgidləri qızıdırın,
 Bütün döyüşçülər yaxınlaşıb yuxarı
 çıxсын.

¹⁰ⁱKotanlarınızdan qılinc,
 Dəryazlarınızdan nizə düzəldin.
 Qoy zəif olan “güclüyəm” desin.

¹¹Tələsin, ey hər tərəfdəki millətlər,
 Gəlin və toplaşın.

Ya Rəbb, igidlərini oraya endir.

¹²Millətlər hərəkətə gələrək
 Yehoşafat vadisinə çıxсын,
 Çünki hər tərəfdəki bütün millətləri
 Mühakimə etmək üçün orada
 oturacağam.

^{13jk}Oraq çalın,
 Çünki məhsul yetişib.

§§3:2 *Yehoşafat* – ibrani dilində *Rəbb mühakimə edir*.

d2:28 Həv. 2:16-21

e2:31 Mat. 24:29; Mark 13:24-25; Luka 21:25; Vəhy 6:12-13

f2:32 Rom. 10:13 **§3:4** Yeş. 23:1-18; Yez. 26:1–28:26; Amos 1:9-10; Zək. 9:2-4;
 Mat. 11:20-22; Luka 10:13-14

h3:4 Yeş. 14:29-31; Yer. 47:1-7; Yez. 25:15-17; Amos 1:6-8; Sef. 2:4-7; Zək. 9:5-7

i3:10 Yeş. 2:4; Mik. 4:3 **j3:13** Vəhy 14:15 **k3:13** Vəhy 14:19-20; 19:15

Gəlin ayağınızla əzin,
 Çünki üzümsıxanlar doludur,
 Təknələr daşır.
 Çünki onların pisliyi böyükdür».
¹⁴ Kütllər, mühakimə vadisində olan
 kütllər,
 Çünki mühakimə vadisində Rəbbin günü
 yaxındır!
¹⁵ Günəş və ay qaralır,
 Ulduzlar işıqlarını gizlədir.
¹⁶ Rəbb Siondan nərə çəkəcək,
 Yerusəlimdən guruldayacaq,
 Göy və yer sarsılacaq.
 Lakin Rəbb Öz xalqı üçün sığınacaq yer,
 İsrail övladları üçün qala olacaq.

Allahın Öz xalqına xeyir-duası

¹⁷ «O zaman biləcəksiniz ki,
 Müqəddəs dağım Sionda məskən salan
 Allahınız Rəbb Mənəm!

Yerusəlim müqəddəs olacaq,
 Artıq yadellilər oradan keçməyəcək.
¹⁸ O gün belə olacaq:
 Dağlardan şirin şərab damacaq,
 Təpələrdən süd axacaq,
 Yəhudanın bütün dərələrində sular
 axacaq.
 Rəbbin evindən bir qaynaq çıxacaq,
 Əbrişimlər *vadisini sulayacaq.
¹⁹ Yəhuda xalqına qəddarlıq etdiyinə,
 Torpaqlarında günahsız qan tökdüyünə
 görə
 Misir viran qalacaq,
 Edom izsiz bir səhra olacaq.
²⁰ Lakin Yəhuda əbədi qalacaq,
 Yerusəlim nəsildən-nəslə keçəcək.
²¹ Onların tökdüyü qanları
 İndiyə qədər bağışlamamışam,
 Lakin bundan sonra bağışlayacağam.
 Rəbb Sionda məskən salır».

*3:18 Əbrişimlər – ibrani mətnində Şittim.

¹3:16 Yer. 25:30; Amos 1:2

AMOS

PEYĞƏMBƏRİN KİTABI

GİRİŞ

«Amos» Kitabı miladdan əvvəl VIII əsrin ortalarında yaşayan Amos peyğəmbərin ədalətsizliyə qarşı mübariz sözlərindən bəhs edir. Əhdi-Ətiqdə Musa peyğəmbərdən sonra sözləri ətraflı şəkildə göstərilən ilk peyğəmbər Amosdur. Amos yəhudalı idi, amma o, İsrailin şimal padşahlığına qarşı öz səsini qaldırırdı. Çünki bu dövrdə ədalətsizlik və yoxsulların istismarı bahasına firavan və arxayın yaşayan insanların ruhani aləmi təmiz deyildi. İnsanlar özlərini sədaqətli göstərirdi, lakin onların mənəviyyəti yox idi.

Amos peyğəmbər cəsarətlə deyirdi ki, Allah Öz xalqını cəzalandıracaq: «Lakin qoy ədalət sular kimi tökülsün, Salehlik davamlı sel kimi axsın!» (5:24), «Bəlkə Ordular Allahı Rəbb Qalan Yusif övladlarına lütf edər» (5:15).

Kitabın məzmunu:

1:1–2:5 İsrailin qonşularının cəzalandırılması

2:6–6:14 İsraililərin cəzalandırılması

7:1–9:15 Beş görüntü

1^{mn} Bu, Teqoada sürü sahiblərindən biri olan Amosun sözləridir. O, Yəhuda padşahı Uzziyanın və İsrail padşahı Yoaş oğlu Yarovamın dövründə – böyük zəlzələdən iki il qabaq İsrail barədə belə görüntü görmüşdü. ²oAmos belə dedi:

«Rəbb Siondan nərə çəkir, Yerusəlimdən guruldayır.

Bundan otlaqlar solur,
Karmel dağının başı quruyur.

Rəbbin Aramlılara verəcəyi cəza

³PRəbb belə deyir:

“Dəməşqlilərin üç-dörd qat günahına görə

Onları cəzasız buraxmayacağam,
Çünki onlar Gileadı dəmirdeşli vəllərlə döydü.

⁴Buna görə də Xazaelin sarayına od yağıdacağam ki,

Ben-Hadadın qalalarını yandırır-yaxsın.

⁵Dəməşqin darvazalarının sürgülərini qıracağam,

Aven dərəsindən əhalini silib-atacağam,

Bet-Edəndən əsa gəzdirəni kəsəcəyəm,
Aram xalqı Qirə sürgünə aparılacaq”

Rəbb belə deyir.

Rəbbin Filiştilərə verəcəyi cəza

⁶QRəbb belə deyir:

“Qəzzəlilərin üç-dörd qat günahına görə Onları cəzasız buraxmayacağam.

Çünki onlar bütün camaatı əsir edib Edoma təslim etdi.

⁷Buna görə də Qəzzənin divarlarına od yağıdacağam ki,

Oranın qalalarını yandırır-yaxsın.

⁸Aşdoddan əhalini silib-atacağam,

Aşqelondan əsa gəzdirəni kəsəcəyəm.

Eqrona qarşı əlimi qaldıracağam,

Qalan Filiştilər də yox olacaqlar” Xu-davənd Rəbb belə deyir.

Rəbbin Surlulara verəcəyi cəza

⁹RRəbb belə deyir:

“Surluların üç-dörd qat günahına görə

Onları cəzasız buraxmayacağam,

Çünki onlar bütün camaatı Edoma əsir edib qaradaşlıq əhdini pozdu.

^m1:1 2Pad. 15:1-7; 2Saln. 26:1-23 ⁿ1:1 2Pad. 14:23-29

^o1:2 Yer. 25:30; Yoel 3:16 ^p1:3 Yeş. 7:1-3; Yer. 49:23-27; Zək. 9:1 ^q1:6 Yeş. 14:29-31; Yer. 47:1-7; Yez. 25:15-17; Yoel 3:4-8; Sef. 2:4-7; Zək. 9:5-7 ^r1:9 Yeş. 23:1-18; Yez. 26:1-28:19; Yoel 3:4-8; Zək. 9:2-4; Mat. 11:20-22; Luka 10:13-14

¹⁰ Buna görə də Surun divarlarına od yağdıracağam ki, Oranın qalalarını yandırır-yaxsın”.

Rəbbin Edomlulara verəcəyi cəza

¹¹ ^sRəbb belə deyir:
“Edomluların üç-dörd qat günahına görə Onları cəzasız buraxmayacağam, Çünki onlar mərhəmət hissini qılıncla boğub qardaş xalqı qovdular, Heç vaxt azğınlıqlarının qarşısını almadılar və yırtıcılıq etdilər.

¹² Buna görə də Temana od yağdıracağam ki, Bosranın qalalarını yandırır-yaxsın”.

Rəbbin Ammonlulara verəcəyi cəza

¹³ ^tRəbb belə deyir:
“Ammonluların üç-dörd qat günahına görə Onları cəzasız buraxmayacağam, Çünki onlar ərazilərini genişləndirmək üçün Gileadda hamilə qadınların qarınlarını yırtıdılar.

¹⁴ Buna görə də Rabbanın divarına od vuracağam ki, Oranın qalalarını yandırır-yaxsın. Bu yer döyüş zamanı qışqırtı ilə, Qasırga günü fırtına ilə dağılacaq.

¹⁵ Onların padşahları ilə başçıları Birgə sürgünə aparılacaq” Rəbb belə deyir.

Rəbbin Moavlılara verəcəyi cəza

2 ^uRəbb belə deyir:
“Moavluların üç-dörd qat günahına görə Onları cəzasız buraxmayacağam, Çünki onlar Edom padşahının sümük-lərini yandırır əhəng hazırladı.

² Buna görə də Moava od yağdıracağam ki,

Qeriyotun qalalarını yandırır-yaxsın. Moav qışqırtı və şeypur səsi altında, Səs-küylə məhv olacaq.

³ Onların arasından hakimləri kəsib-atacağam, Bütün başçılarını da öldürəcəyəm” Rəbb belə deyir.

Rəbbin Yəhudalılara verəcəyi cəza

⁴ Rəbb belə deyir:

“Yəhudaluların üç-dörd qat günahına görə

Onları cəzasız buraxmayacağam, Çünki onlar Rəbbin qanununa xor baxıb qaydalarına riayət etmədi, Atalarının sitayiş etdiyi saxta bütətlər onları da yollarından azdırdı.

⁵ Buna görə də Yəhudaya od yağdıracağam ki, Yerusəlimin qalalarını yandırır-yaxsın”.

Rəbbin İsraililərə verəcəyi cəza

⁶ Rəbb belə deyir:

“İsraililərin üç-dörd qat günahına görə Onları cəzasız buraxmayacağam, Çünki onlar düz adamları pula, Möhtəcləri da bir cüt çarığa satır,

⁷ Yoxsulları toz-torpağın içinə salıb əzir, Məzlumlara yol vermir.

Ata və oğul eyni qızla yatıb Mükəddəs adımı ləkələyir.

⁸ İsraililər hər qurbangahın yanında Girov götürdükləri paltarın üzərində yatır,

Özlərinin Allahının məbədində Cərimə üçün gətirilən şərabı içirlər.

⁹ ^vAmma Mən sidr ağacı kimi hündür, Palıd ağacı kimi möhkəm olan Emorluları qarşınızda yox etdim,

^s1:11 Yeş. 34:5-17; 63:1-6; Yer. 49:7-22; Yez. 25:12-14; 35:1-15; Avd. 1-14; Mal. 1:2-5 ^t1:13 Yer. 49:1-6; Yez. 21:28-32; 25:1-7; Sef. 2:8-11

^u2:1 Yeş. 15:1-16:14; 25:10-12; Yer. 48:1-47; Yez. 25:8-11; Sef. 2:8-11

^v2:9 Qanun. 3:8-11

Yuxarıdan bəhrəsini, aşağıdan kökünü
kəsdim.

¹⁰Mən sizi Misir torpağından çıxarıb
Qırx il çöldə gəzdirmişdim ki,
Siz Emorluların torpağına sahib olasınız.

¹¹“Oğullarınızdan peyğəmbərlər,
Cavanlarınızdan Nəzirilər təyin etdim.
Ey İsraililər, bu belə deyilmi?” Rəbb
bəyan edir.

¹²“Siz isə Nəzirilərə şərab içirdiniz,
Peyğəmbərlərə peyğəmbərlik etmə
əmrini verdiniz.

¹³Dərzlə dolu olan araba torpağı necə
əzirsə,

Mən də sizi elə əzəcəyəm.

¹⁴Bərk qaçan qaça bilməyəcək,
Qüvvətli isə gücünü göstərə bilməyəcək.
İgid canını qurtara bilməyəcək,

¹⁵Yay çəkən də mövqə tuta bilməyəcək.
Ayaqdan çevik olan qurtula bilməyəcək,
Süvari də canını qurtara bilməyəcək.

¹⁶Hətta ən igid döyüşçü belə,
O gün əliyalın qaçacaq” Rəbb belə bəyan
edir.

3 Ey İsraililər! Rəbbin əleyhinizə
dediyi sözü dinləyin! Misir
torpağından çıxardığı bu nəslin
hamısına belə deyir:

²“Yer üzündəki nəsillərin arasında yal-
nız sizinlə ünsiyyət yaratmışam.

Ona görə Mən bütün cəzanızı öz başınıza
gətirəcəyəm”.

Peyğəmbərlik işi

³İki nəfər razılışıb görüşməsə,
Birgə yol gedərmimi?

⁴Şikarı olmayan şir
Meşədə nəyə çəkərmimi?

Heç nə ovlamamış gənc aslan
Yuvasında nərildəyərmimi?

⁵Yerdə tələ qurub yem qoyulmazsa,
Oraya quş düşərmimi?

Bir şey tutmayan tələ
Yerindən atılarmı?

⁶Şəhərdə şeypur çalınarsa,
Xalq qorxuya düşməzmi?
Əgər Rəbb bəla göndərməsə,
Hansısa bir şəhərə bəla gələrmimi?

⁷Həqiqətən, Xudavənd Rəbb qulu olan
peyğəmbərlərə

Öz niyyətini açmadan heç nə etmir.

⁸Şir nəyə çəkəndə
Kim ondan qorxmaz?

Xudavənd Rəbb söyləyəndə
Kim peyğəmbərlik etməz?

Samariyanın taleyi

⁹Aşdodun qalalarında,
Misir torpağının qalalarında belə elan
edin:

“Samariya dağlarının üzərinə yığılın.
Oradakı böyük qarışıqlığı,
Onun içindəki təzyiği görün”.

¹⁰Rəbb bəyan edir:

“Hətta düz iş görməyi bacarmırlar.

Onlar qalalarına zorakılıqla,
Soyğunçuluqla qənimət yığır”.

¹¹Ona görə də Xudavənd Rəbb belə
deyir:

“Düşmən gəlib ölkəni mühasirəyə
alacaq,

Səni gücdən salıb qalalarını qarət
edəcək”.

¹²Rəbb belə deyir:

“Çoban şir ağızından necə iki bud
sümüyü

Yaxud qulağın bir parçasını çəkib
qurtararsa,

Samariyada divan üzərində,
Dəməşqdə yataqda oturan
İsrail övladları da eləcə xilas olacaq”.

¹³“Buna qulaq asın!

Yaqub nəslinə xəbərdarlıq edin!”

Ordular Allahı Xudavənd Rəbb belə
deyir.

¹⁴“Mən İsraililərə günahlarına görə
cəza verəcəyəm gün

Bet-Eldəki qurbangahı da
cəzalandıracağam.

O qurbangahın buynuzları kəsilib yerə
tullanacaq.

¹⁵Mən qış sarayı ilə yay sarayını
yıxacağam,

Fil sümiyü ilə bəzənmiş evlər dağılacaq,
Böyük saraylar viran qalacaq” Rəbb belə
bəyan edir.

4 Ey sizlər, Samariya dağında bəslənən
Başan inəkləri!

Bu sözü dinləyin, ey yoxsullara zülm
edən,

Möhtacları sıxışdıran, ərlərinə “gətir
içək” deyən qadınlar!

²Xudavənd Rəbb Öz müqəddəsliyi naminə
belə and içmişdir.

“Budur, üstünüzdə elə vaxt gəlir ki,
Hamınız balıq kimi çəngəllərlə
çəkiləcəksiniz,

Tilovlarla tutulacaqsınız.

³Hər biriniz qarşısındakı
dəlmə-deşikdən çıxarılaçaq,

Harmona tərəf atılacaqsınız” Rəbb belə
bəyan edir.

İsrailin inadkarlığı

⁴“Bet-Elə gedib günah işlədin!

Qılqala gəlib günahlarınızı çoxaldın!

Hər səhər qurbanlarınızı gətirin,

Hər üç gündən bir qazancınızın onda
birini verin.

⁵Təşəkkür üçün mayalı çörək yandırır
təqdim edin,

Öz köntüllü təqdimlərinizlə öyünün.

Ey İsraililər, sizin xoşunuza gələn
budur!” Xudavənd Rəbb belə bəyan
edir.

⁶“Mən bütün şəhərlərinizdə ağzınızı
boş qoydum. Hər yerdə sizə çörək qıtlığı
verdim. Lakin yenə Mənim tərəfimdə dön-
mədiniz” Rəbb belə bəyan edir.

⁷“Mən biçin vaxtına üç ay qalmış
sizdən yağışı kəsdim. Bir şəhərin üzərinə

yağış yağdırdım, o birinin isə üzərinə
yağdırmadım. Yağış bir əkin üzərinə
yağdı, o birinin isə üzərinə yağmadığına
görə o qurudu. ⁸İki-üç şəhər su içmək
üçün bir şəhərə getdi, doyunca su
içmədi. Lakin yenə Mənə tərəf dönmə-
diniz” Rəbb belə bəyan edir.

⁹“Əkininizə səmum küləyi və
kif göndərərək sizə zərər vurdum.
Bağlarınızı və üzümlüklərinizi, əncir və
zeytun ağaclarınızı çəyirtkə yedi. Lakin
yenə Mənə tərəf dönmədiniz” Rəbb belə
bəyan edir.

¹⁰“Misirdə olduğu kimi aranızda
vəba göndərdim. Cavanlarınızı
qılıncla öldürtdüm. Atlarınızı sürüb
apartdırdım. Ordunuzdan meyit iyini
burnunuza çatdırdım. Lakin yenə Mənə
tərəf dönmədiniz” Rəbb belə bəyan
edir.

¹¹“Mən Sodomla Homorranı necə
dağıtdımsa, sizdən bəzilərinə də elə
məhv etdim. Siz oddan götürülən odun
kimi sağ qaldınız. Lakin yenə Mənə tərəf
dönmədiniz” Rəbb belə bəyan edir.

¹²“Ey İsraililər, buna görə də sizinlə
belə rəftar edəcəyəm. Bu rəftarıma görə
Allahınızı qarşılamağa hazır olun, ey
İsraililər!”

¹³Odur dağlara quruluş verən, küləyi
yaradan,

Nə düşündüyünü insana bildirən,

Dan işığını qaranlıq edən,

Yer üzünün yüksək yerlərinə ayaq basan

–

Onun adı Ordular Allahı Rəbdir.

İsrail üçün mərsiyə

5 Ey İsrail nəsl, sizin barənizdə mər-
siyə kimi oxuduğum bu sözləri
dinləyin!

²“İsrail zorlanmış bir qız kimi yıxılıb,

Bir daha qalxmayacaq.

Öz torpağı üstə atılıb,

Onu qaldıran yoxdur”.

³ Çünki Xudavənd Rəbb belə deyir:
“Bir şəhərdən min nəfər döyüşə çıxsın,
Yüz nəfəri sağ qalacaq,
Yüz adam döyüşə çıxsın,
İsrail nəslindən on nəfər sağ qalacaq”.

İsrail bələdən necə qurtara bilər

⁴ Rəbb İsrail nəslinə belə deyir:
“Mənə tərəf dönün ki, sağ qalasanız!
⁵ Bet-Elə dönməyin,
Qılqala getməyin,
Beer-Şevaya keçməyin,
Çünkü sürgün olunmaq hökmən Qılqala
gəlir,
Bet-El bir heçə dönəcəkdir”.

⁶ Rəbbə tərəf dönün ki, sağ qalasanız!
Yoxsa O, Yusif nəslini od kimi yandırır-
yaxacaq,
Bet-Eldəki odu söndürən olmayacaq.

⁷ Ey ədaləti çevirib acı yovşan edənlər,
Ey salehliyi yerə vurub tapdalayanlar!
⁸ Odur Ülkər və Orion bürcələrini
yaradan,

Qaranlığı aydın səhərə çevirən,
Gündüzü gecə edib qaraldan,
Dəniz sularını götürüb yer üzünə tökən

–

Onun adı Rəbdir.

⁹ Güclüləri ildırım kimi məhv edər,
Qalalarını viran edər.

¹⁰ Siz isə haqsızlığa etirazını
bildirənlərə,

Düz danışanlara nifrət edirsiniz.

¹¹ Kasıbı ayaq altına saldığınıza görə,
Ondan taxıl qopardığınıza görə
Yonulmuş daşdan evlər tikib
Onların içində yaşamayacaqsınız.

Gözəl üzümlüklər salıb
Onların şərabını içməyəcəksiniz.

¹² Çünki cinayətlərinizin çox,
Günahlarınızın ağır olduğunu bilirəm.
Ey salehi incidənlər, rüşvət alanlar,
Möhtacların haqqını tapdalayanlar!

¹³ Bu zamanə o qədər pisdir ki,
Ağlı başında olan susur.

¹⁴ Pislikdən yaxşılığa dönün ki, sağ
qalasanız!

Beləcə iddia etdiyiniz kimi
Ordular Allahı Rəbb,
Həqiqətən, sizə yar olacaq.

¹⁵ Pisləyə nifrət edin,
Yaxşılığa sevin,
Məhkəmədə ədalətə üstünlük verin.
Bəlkə Ordular Allahı Rəbb
Qalan Yusif övladlarına lütf edər.

İsrail üçün fəğan

¹⁶ Ordular Allahı Xudavənd Rəbb belə
deyir:

“Bütün meydanlardan fəğan qopacaq,
Bütün küçələrdə ah-zar edəcəklər.
Fəğan edən mərsiyə oxuyanlarla
Kəndlilər yas tutmağa çağırılacaqlar.

¹⁷ Bütün üzüm bağlarından da fəğan
qopacaq,
Çünkü aranızdan Mən keçəcəyəm” Rəbb
belə deyir.

İsrailin saxta inamının aqibəti

¹⁸ Vay halınıza, ey Rəbbin gününün həs-
rətini çəkənlər!

Rəbbin günü siz nə əldə edəcəksiniz?
İşıq yox, qaranlıq.

¹⁹ Şirdən qaçan adamın qarşısına ayı
necə çıxarsa

Yaxud evə gəlib əlini divara dayayanı
ilan necə çalarsa,

²⁰ Rəbbin günü də eləcə işıq yox, qaran-
lıq olmayacaqmı?

O, zülmətdir, onda nur yoxdur.

²¹ Rəbb belə deyir:

“Bayramlarınıza nifrət edirəm,
Xor baxıram,

Təntənəli toplantılarınızdan iyrənirəm.

²² Mənə yandırma qurbanlarınızı,
Taxıl təqdimlərinizi gətirsəniz də, razı
qalmayacağam.

Mənə kökəldilmiş heyvanlarınızdan
 Ünsiyyət qurbanı təqdim etsəniz də,
 Onlara nəzər salmayacağam.
²³ Gurultulu ilahilərinizi Məndən uzaq
 edin!
 Çənglərinizin səsində qulaq
 asmayacağam.
²⁴ Lakin qoy ədalət sular kimi tökülsün,
 Salehlik davamlı sel kimi axsın!
²⁵ Ey İsrail nəslİ,
 Qırx il çöldə olanda Mənə qurban və
 təqdimlər gətirmişdinizmi?
²⁶ Öz düzəltdiyiniz saxta Sakkut
 padşahınızı,
 Kiyun bütlərinizi, ulduz allahlarınızı
 gəzdirmişdinizmi?
²⁷ Elə buna görə də sizi
 Dəməşqin o tayına sürgünə aparacağam”
 Rəbb belə deyir.
 Onun adı Ordular Allahıdır.

İsrailin nahaq yerə gücə arxalanması

6 Vay halınıza, ey Sionda laqeyd
 olanlar,
 Samariya dağında arxayın oturanlar,
 İsrail nəslinin müraciət etdiyi
 Millətlər arasında adlı-sanlılar!
² Kalneyə keçib görün,
 Oradan böyük Xamata gedin,
 Filiştililərin Qat şəhərinə gəlin.
 Onların halı bu ölkələrdən daha
 yaxşıdır mı?
 Onların ərazisi sizinkindən
 böyükdür mü?
³ Vay halınıza, ey bəla gününü uzaq
 sanıb
 Zorakılığı taxtına yaxınlaşdıranlar!
⁴ Ey fil dişi ilə bəzənmiş çarpayılarda
 yayxanıb,
 Yataqlarda uzanıb,
 Sürüdəki quzulardan,

Axurun yanındakı danalardan götürüb
 yeyənlər!

⁵ Çəng çalıb bədahətən oxuyanlar,
 Guya Davud kimi musiqi alətləri ilə
 nəğmə deyənlər,

⁶ Piyalə-piyalə şərab içənlər,
 Bədənlərinə əla yağlar sürtənlər,
 Lakin Yusif nəslinin qırğınına görə
 Narahat olmayanlar!

⁷ Bundan ötrü indi sürgünə
 Başda siz gedəcəksiniz.
 Kefləniib yayxananların ziyafəti başa
 çatacaq.

⁸ Xudavənd Rəbb Öz haqqına and içir,
 Ordular Allahı Rəbb bəyan edir:
 “Yaqub nəslinin qüruruna nifrət edirəm,
 Qalalarından zəhləm gedir.
 İçində olanlarla birlikdə
 Paytaxtlarını təslim edəcəyəm”.

⁹ Əgər bir evdə on nəfər qalsa, onlar
 da öləcək. ¹⁰ Ölən bir nəfərin qohumu
 onun cəsədini götürüb yandırmaq üçün
 gələcək. Evin içində olana “Yanımda
 kim var?” deyə soruşanda, o da “heç
 kim” söyləyəcək. Onda o qohum belə
 deyəcək: “Sus, Rəbbin adını çəkmək ol-
 maz”. ¹¹ Çünki Rəbb əmr edəndə böyük
 evlər parça-parça olub yıxılacaq, kiçik
 komalar da qırıq-qırıq olub dağılacaq.

¹² Qaya üzərində atlar çaparmı?
 Orada kim öküzlərlə kotan sürər?
 Siz isə ədaləti zəhərə döndərmisiniz,
 Bəraəti də acıya çevirmisiniz.

¹³ Ey Lo-Devarı †tutub “Qarnayimi
 †öz gücümüzlə almadıq mı?” deyərək
 lovğalananlar! ¹⁴ Ordular Allahı Rəbb
 belə bəyan edir: “Budur, ey İsrail nəslİ!
 Mən sizə qarşı bir millət çıxarıram. Xa-
 mat keçidindən Arava vadisinə qədər on-
 lar sizə zülm edəcək”.

†6:13 *Lo-Devar* – ibrani dilində *heç nə*.

‡6:13 *Qarnayim* – ibrani dilində *buynuzlar*, yəni *güclü*.

Çəyirtkə sürüsü barədə görüntü

7 Xudavənd Rəbb mənə bu görüntünü göstərdi: budur, padşahın payı biçiləndən sonra əmələ gələn ot bitməyə başlayanda O, çəyirtkə sürüsü düzəldirdi. ²Çəyirtkələr ölkədə bütün bitkiləri yeyib-qurtarmaq üzrə olanda mən dedim: “Ya Xudavənd Rəbb, yalvarıram, bağışla. Buna Yaqub nəslə necə dözər? Axı o kiçikdir”. ³Buna görə Rəbb bu niyyətdən döndü. Rəbb dedi: “Bu olmayacaq”.

Alov barədə görüntü

⁴Sonra Xudavənd Rəbb mənə bu görüntünü göstərdi: budur, Xudavənd Rəbb cəza vermək üçün alov çağırırdı. Alov dənizləri dibindən udaraq torpağı da yandırır-yaxmaq üzrə olanda ⁵mən dedim: “Ya Xudavənd Rəbb, yalvarıram, əl saxla. Buna Yaqub nəslə necə dözər? Axı o kiçikdir”. ⁶Buna görə Rəbb bu niyyətdən də döndü. Xudavənd Rəbb dedi: “Bu olmayacaq”.

Şaqul barədə görüntü

⁷Sonra mənə bu görüntünü göstərdi: budur, Xudavənd şaqulla düz tikilmiş bir divarın yanında dayanıb. Onun əlində bir şaqul var idi. ⁸Rəbb məndən soruşdu: “Amos, sən nə görürsən?” Mən cavab verdim: “Bir şaqul”. Xudavənd dedi: “Budur, Mən xalqım İsraili yoxlamaq üçün aralarına bir şaqul qoyuram. Artıq onlardan əl çəkməyəcəyəm. ⁹İshaqın nəslinin səcdəgahları xaraba qalacaq, İsrailin Müqəddəs məkanları viran olacaq. Yarovamın nəslinə qarşı qılıncla çıxacağam”.

Amos və Bet-El kahini Amasya

¹⁰Bet-El kahini Amasya İsrail padşahı Yarovama belə xəbər göndərdi: «Amos

İsrail nəslində sənə qarşı qəsd hazırlayır. Onun sözlərinin öhdəsindən bu ölkə gələ bilməz. ¹¹Çünki Amos belə deyir:

“Yarovam qılıncdan keçirilib öləcək.

İsrail xalqı öz torpağından hökmən sürgünə aparılacaq”.

¹²Sonra Amasya Amosa dedi: «Ey görücü, buradan get, Yəhuda torpağına qaç. Peyğəmbərliyini orada et, onların çörəyini ye. ¹³Bir də Bet-Eldə peyğəmbərlik etmə, çünki bura padşahın müqəddəs məkanı və padşahlıq məbədidir».

¹⁴Amos Amasyaya cavab verib dedi: «Mən nə peyğəmbərəm, nə də peyğəmbərin şagirdi. Mən yalnız bir çobanam, firon ənciri ağaclarını yetişdirirəm. ¹⁵Mən sürü otaran idim, Rəbb məni götürüb belə dedi: “Get, xalqım İsrailə peyğəmbərlik et”. ¹⁶İndi isə Rəbbin sözünü dinlə. Sən “İsrailə qarşı peyğəmbərlik etmə və İshaq nəslinin əleyhinə vəz etmə” deyirsən. ¹⁷Buna görə də Rəbb belə deyir:

“Sənin arvadın şəhərdə fahişəlik edəcək, Oğulların və qızların qılıncdan keçiriləcək, Torpağın ölçülüb paylanacaq. Sən isə yad eldə – murdar bir ölkədə öləcəksən.

İsrail xalqı öz torpağından hökmən sürgünə aparılacaq”.

Yay meyvəsi barəsində görüntü

8 Xudavənd Rəbb mənə belə bir görüntü göstərdi: budur, bir səbət yay meyvəsi gördüm. ²O məndən soruşdu: “Amos, sən nə görürsən?” Mən cavab verdim: “Bir səbət yay meyvəsi”. Rəbb mənə dedi:

“Xalqım İsrailin axır günü yetişib.

Artıq onlardan əl çəkməyəcəyəm.

³Həmin gün saray nəğmələri fəryada çevriləcək.

Meyit meyt üstə düşəcək, hər tərəfə atılacaq.

Sonra sükut olacaq”.

Xudavənd Rəbb belə bəyan edir.

Allah İsrailə cəza verəcək

⁴Siz, ey möhtacları tapdalayıb əzənlər, ey kasıbların başını yeyənlər, indi buna qulaq asın! ⁵Deyirsiniz: “Təzə Ay mərasimi nə vaxt sona çatacaq ki, taxılı başqasına sataq? Şənbə günü nə vaxt qurtaracaq ki, buğdanı satışı qoyaq? Qoy ölçünü azaldaq, qiyməti də artıraraq, aldadıcı tərəzi quraq. ⁶Qoy yoxsulları pula, möhtacları bir cüt çarığa satın alağ, buğdanın tör-töküntüsünü də sataq”.

⁷Yaqubun fəxri olan Rəbb belə and içmişdir: “Onların bütün işlərini heç vaxt unutmayaçağam”. ⁸Bundan ötrü deyilmi ki, yer titrəyəcək, orada yaşayan hər kəs yasa batacaq? Bəli, bütün yer Nil çayı kimi qabaracaq, Misirdəki Nil çayı kimi coşandan sonra çəkiləcək.

⁹Xudavənd Rəbb bəyan edir:

“Həmin gün günorta günəşi batıracağam,

Yer üzündə gündüzü qaraldacağam.

¹⁰Bayramlarınızı yasa döndərəcəyəm,

Bütün mahnılarınızı mərsiyəyə çevirəcəyəm.

Hər kəsin belinə çul büründürəcəyəm,

Hər başın saçını qırxdıracağam.

Yeganə oğula yas tutulan kimi

O günü sona qədər acı edəcəyəm”.

¹¹Xudavənd Rəbb bəyan edir:

“Budur, elə günlər gələcək ki,

Ölkəyə qıtlıq göndərəcəyəm.

Bu günlərdə çörək və suyun qıtlığı deyil,

Rəbbin sözlərinin qıtlığı olacaq.

¹²İnsanlar Rəbbin sözünü axtaracaq.

Dənizdən-dənizə,

Şimaldan şərquə qədər

Sürətlə gəzib-dolaşacaqlar,

Lakin onu tapmayacaqlar.

¹³Həmin gün gözəl qızlar, igid oğlanlar

Susuzluqdan qəşş edəcəklər.

¹⁴Samariyanın bütlərə and içib

«Ey Dan, allahının haqqı!»,

«Beer-Şevaya gedən yol haqqı!» deyən adamlar

Yıxılacaq və bir daha qalxmayacaq”.

9 Xudavəndi qurbangah yanında duran gördüm. O dedi:

“Sütun başlıqlarını elə vur ki,

Astanalar sarsılsın.

Binanı hamının başına uçur.

Sağ qalanları Mən qılıncdan keçirəcəyəm.

Onlardan heç kim qaçıb qurtula bilməz.

²Ölülər diyarına girsələr belə,

Onları orada ələ keçirəcəyəm.

Göylərə qalxsalar belə,

Onları endirəcəyəm.

³Karmel dağının təpəsində gizlənsələr belə,

Onları axtarıb oradan götürəcəyəm.

Gözümdən yayınıb dənizin dibinə girsələr belə,

İlana əmr edəcəyəm ki, onları sancsın.

⁴Düşmən önündə əsir aparılsalar belə,

Qılınca əmr edəcəyəm ki, onları qırsın.

Gözlərimi yaxşılıq üçün deyil,

Pislik üçün onların üzünə dikəcəyəm”.

⁵Ordular Rəbbi Xudavənd toxunub yeri titrədər,

Orada yaşayan hər kəsi yasa batırar,

Bütün yer Nil çayı kimi qabarar,

Misirdəki Nil çayı kimi çəkilər.

⁶Otaqlarını göylərdə tikən,

Qübbəsini yer üzündə quran,

Dəniz sularını götürüb yer üzünə tökən Odur –

Onun adı Rəbdir.

Məhvədən sonra bərpə

⁷Rəbb bəyan edir: “Ey İsraililər!

Mənim üçün Kuşlular kimi deyilsinizmi?

Siz İsraililəri Misir torpağından

çıxaran kimi Filiştiləri Kaftordan,

Aramlıları Qirdən çıxarmadımı?

⁸Budur, Xudavənd Rəbbin gözləri bu

günahkar ölkəyə dikilir. Onları yer üzündən silib-atacağam. Amma Yaqub nəslini tamamilə silib-atmayacağam” Rəbb belə bəyan edir. ⁹“Çünki, budur, Mən belə əmr edirəm: Mən İsrail nəslini bütün millətlər arasında xəlbirdən keçirəcəyəm. Xəlbirləyəndə bir çınqıl belə, yerə düşməyəcək. ¹⁰Xalqımdan bütün günah işlədənlər, Mənə «bəla bizə yaxınlaşmaz, bizə rast gəlməz» deyənlərin hamısı qılıncdan keçiriləcək.

¹¹«Həmin gün Davudun yıxılan çadırını bərpa edəcəyəm. Onun dəlmə-deşiklərini tutub cırılan yerlərini tikəcəyəm. Onu əvvəlki halına salacağam, ¹²ona görə ki qalan Edomlulara və Mənim adımla çağırılan bütün millətlərə sahib olsunlar” Rəbb belə bəyan edir.

¹³Rəbb bəyan edir:

“Budur, elə günlər gələcək ki, Kotan sürən biçinçiyə yetişəcək, Üzüm sıxan meynə əkənlə rastlaşacaq, Dağlardan şirin şərab damacaq, Bütün təpələrdən də axacaq.

¹⁴Xalqım İsraili əsirlikdən qaytaracağam,

Viran şəhərləri tikib məskən salacaqlar. Üzümlüklər əkib şərəbini içəcəklər, Bağlar salıb meyvəsindən yeyəcəklər.

¹⁵Onları özlərinin torpağında yerləşdirəcəyəm,

Onlara verdiyim torpaqdan bir daha kənara atılmayacaqlar” Allahın Rəbb belə deyir».

AVDIYA
PEYĞƏMBƏRİN KİTABI
GİRİŞ

«Avdiya» Kitabı miladdan əvvəl 586-cı ildə Babillilərin Yerusəlimi zəbt etdiklərindən sonra yazılıb. Yəhudanın qədim düşməni Esavın nəslindən olan Edomlular Yerusəlimin süqutuna sevinib şəhərin talanmasında işğalçılara kömək etdilər. Avdiya peyğəmbər Edomun dağılması və məğlubiyyəti barədə peyğəmbərlik etmişdi.

Kitabın məzmunu:

1:1-14 Edomun cəzalandırılması

1:15-21 Rəbbin günü

1 ^dBu, Avdiyaya zühur olan görüntüdür.

Edom üzərində Allahın məhkəməsi

Xudavənd Rəbb Edom barəsində belə deyir:

Biz Rəbdən xəbər eşitdik,

Millətlər arasına

«Qalxın, Edoma qarşı döyüşək!» deyən qasid göndərildi.

² «Bax səni millətlər arasında kiçildəcəyəm,

Hamı sənə xor baxacaq.

³ Ey sən qaya ^fçatlarında məskən salan, Evini yüksəklərdə quran!

Ürəyinin qüruru səni aldatdı,

Çünkü sən qəlbində “Məni kim yerə yıxa bilər?” dedin.

⁴ Sən qartal kimi yuxarı uçub

Yuvanı ulduzlar arasında qursan da,

Səni oradan endirəcəyəm».

Rəbb bəyan edir.

⁵ «Əgər gecə yanına oğrular, quldurlar gəlsəydi,

Ancaq öz istədikləri qədər oğurlamazdılar mı?

Əgər üzüm yığanlar sənə bağına gəlsəydi,

Bir neçə salxımı saxlamazdılar mı?

Amma gör səni nə cür müsibətlər gözləyir!

⁶ Esavın hər şeyi talan ediləcək, Gizli xəzinələri aşkara çıxarılaçaq.

⁷ Səninlə əhd bağlayanların hamısı

Səni ölkəndən qovacaq,

Müttəfiqlərin səni aldadıb məğlub edəcək.

Səninlə çörək yeyənlər sənə tələ quracaq,

“Onun ağı haradadır?” deyəcək».

⁸ Rəbb bəyan edir:

«O gün Edomun hikmətli adamlarını,

Esav dağındakı müdrikləri məhv edəcəyəm.

⁹ Ey Teman, [§]igid adamların elə qorxuya düşəcək ki,

Esav dağlarının hər sakini qırığında öldürüləcək.

¹⁰ Qardaşın Yaquba etdiyən zorakılığa görə

Sən xəcalət içində qalacaqsan,

Əbədi məhv olacaqsan. ^{**}

¹¹ Yadellilər onun sərvətini aparanda

Sən uzaqda durub tamaşa etdin.

Əcnəbilər onun şəhər darvazalarından girib

Yerusəlim üçün püşk atanda

Sən də onlardan biri kimi davrandın.

¹² Sən gərək Yəhudalı soydaşlarının

Bədbəxtlik günündən zövq almayıydın,

^f1:3 Qaya – ibrani mətnində *sela* kimi səslənir. Sela Edomun paytaxtının adı idi.

[§]1:9 Teman – Edomun şəhərlərindən biri.

^{**}1:10 Yaqubla Esav doğma qardaş idi. Yaqub İsraililərin əcdadı idi. Esav Edomluların əcdadı idi.

^d1:1 Yeş. 34:5-17; 63:1-6; Yer. 49:7-22; Yez. 25:12-14; 35:1-15; Amos 1:11-12; Mal. 1:2-5

Hələk olduqları gün sevinməyəydin,
 O əzablı gündə rişxənd etməyəydin,
¹³ Xalqımın fəlakətli günündə
 Onların şəhər darvazalarından
 girməyəydin,
 Başlarına bəla gələn gün
 Onların fəlakətini sevinclə seyr
 etməyəydin,
 Başlarına bəla gələn gün
 Onların malına əl uzatmayydın!
¹⁴ Sən gərək qaçan Yəhuda övladlarını
 öldürmək üçün
 Yol ayrıcında dayanmayydın,
 O əzablı gün qurtulanları
 Düşməyə təslim etməyəydin!

Rəbbin günü yaxınlaşır

¹⁵ Axı bütün millətlər üçün Rəbbin günü
 yaxınlaşır,
 Ey Edom, sən nə cür etdinsə, sənə də belə
 ediləcək,
 Əməllərinin əvəzi öz başına gələcək!
¹⁶ Çünki siz Mənim müqəddəs dağımda
 içdiyiniz kimi
 Bütün xalqlar durmadan içəcək,
 İçib yox olacaq,
 Sanki əvvəldən yox idi.

İsrailin zəfəri

¹⁷ Lakin qurtuluş tapanlar
 Sion dağına toplanacaq,
 O dağ müqəddəs olacaq.
 Yaqub nəslli mülkünə sahib olacaq!
¹⁸ Yaqub nəslə od,
 Yusif nəslə alov,
 Esav nəslə isə küləş olacaq,
 Yaqub və Yusif nəslə
 Esav nəslini yandırır məhv edəcək.
 Esav nəslindən qurtulan olmayacaq.
 Çünki Rəbb belə söylədi.
¹⁹ Negev sakinləri Esav dağına,
 Yamaçlı-düzənlikli bölgədə yaşayanlar
 Filiştililərin bölgəsini,
 Yəhudalılar Efrayimlə Samariya
 torpaqlarını,
 Binyaminlilər isə Gileadı zəbt edəcək.
²⁰ Xalahda olan İsrail sürgünləri
 Kənanın Sarfata qədər uzanan
 torpaqlarını,
 Sefaradda olan Yerusəlim sürgünləri
 Negev şəhərlərini zəbt edəcək.
²¹ Xalqı qurtaranlar Sion dağına çıxıb
 Esav dağına hökm edəcək:
 Rəbb səltənət sürəcək».

YUNUS

PEYĞƏMBƏRİN KİTABI

GİRİŞ

«Yunus» Kitabı Allahın əmrinə tabe olmaq istəməyən Yunus peyğəmbərin başına gələn əhvalatlardan bəhs edir. Allah ona möhtəşəm Aşşur imperatorluğunun paytaxtı Nineva şəhərinə getməyi buyurmuşdu. O dövrə Aşşur İsrailin qatı düşməni idi. Buna görə də Yunus Allahın sözünü oradakilərə çatdırmaq istəmədi. Çünki o, Allahın rəhmi olmasına əmin idi. Bilirdi ki, Ninevalılar tövbə etsə, Allah onları məhv etməz. Bir neçə hadisə baş verəndən sonra, nəhayət, Yunus məcburiyyət qarşısında qalaraq Allaha itaət etdi. Yunusun peyğəmbərliyi yerinə yetməyəndə bu onu çox qəzəbləndirdi, Allah isə ona ibrət dərsi verdi.

Bu kitabdan aydın görünür ki, Allah təkcə İsrail xalqını deyil, bütün bəşəriyyəti cəzalandırmaq və məhv etmək əvəzinə bağışlamaq və xilas etmək istəyir.

Kitabın məzmunu:

1:1-17 Yunusun çağırışı və itaətsizliyi

2:1-10 Yunusun tövbəsi və xilas

3:1-10 Ninevalıların tövbə etməsi

4:1-11 Allahın Ninevalılara rəhmi

Yunusun çağırışı və itaətsizliyi

1 ^eRəbbin sözü Amittay oğlu Yunusa nazil oldu: ²«Qalx, Ninevaya – o böyük şəhərə get və ona qarşı car çək, çünki oradakıların pisliliyi gəlib Mənə qədər çatmışdır». ³Lakin Yunus Rəbbin hüsurundan Tarşişə qaçmaq üçün qalxdı. Yafoya enib Tarşişə gedən bir gəmi tapdı. Yol haqqını verib Rəbbin

hüsurundan getmək üçün onlarla birlikdə Tarşişə gedən gəmiyə mindi.

⁴Lakin Rəbb dəniz üzərində güclü külək qaldırdı, dənizdə böyük bir fırtına qopdu və gəmi az qala parçalanacaqdı.

⁵Gəmiçilər qorxuya düşüb hər biri öz allahını çağırırdı və gəmi yüngülləşsin deyərək orada olan yükləri dənizə atdılar. Yunus isə gəminin aşağı hissəsinə enmişdi və uzanıb bərk yuxuya getmişdi. ⁶Gəmi rəisi onun yanına gəlib dedi: «Sən nə yatırsan? Qalx, öz allahını çağır. Bəlkə sənin allahın bizi yada salar və biz məhv olmarıq».

⁷Gəmiçilər bir-birlərinə dedi: «Gəlin püşk ataq, görək kimə görə bu bəla başımıza gəldi?» Püşk atdılar və püşk Yunusa düşdü. ⁸O zaman Yunusdan soruşdular: «Bizə de, başımıza gələn bu bəla kimə görədir? Sənin sənətin nədir? Haradan gəlirsən? Vətənin haradır? Hansı xalqdansan?» ⁹Yunus cavab verdi: «Mən İbraniyəm. Dənizi və torpağı yaradan göylərin Allahı Rəbdən qorxuram». ¹⁰Onlar çox qorxdı və dedi: «Sən bunu nə üçün etdin?» Çünki Yunusun Rəbdən uzaqlaşmaq üçün qaçdığını bilirdilər, bunu onlara özü nəql etmişdi.

¹¹Dəniz get-gedə coşduğuna görə onlar Yunusdan soruşdular: «Səninlə nə edək ki, dəniz qarşımızda sakitləşsin?»

¹²Yunus onlara dedi: «Məni götürüb dənizə atın, onda dəniz qarşınızda sakitləşər, çünki bilirəm, bu böyük fırtına mənə görə baş verib». ¹³Lakin gəmiçilər sahilə yan almaq üçün səylə avar çəkməyə başladı, amma bacarmadı. Ona görə ki dəniz onlara qarşı get-gedə coşurdu. ¹⁴O zaman onlar Rəbbə fəryad edərək dedilər: «Ya Rəbb, Sənə yalvarırıq, qoyma bu adamın canından ötrü məhv olaq. Günahsız qan üstümüzdə qalmasın! Çünki Sən, ya Rəbb, Öz

istədiyini etmişən». ¹⁵ Onlar Yunusu götürüb dənizə atdı və dənizdəki fırtına yatdı. ¹⁶ Onda adamlar Rəbdən bərk qorxdı və Rəbbə qurban təqdim edərək əhd etdi.

¹⁷ Yunusu udmaq üçün Rəbb böyük bir balıq yetirdi və Yunus üç gün-üç gecə balığın qarınında qaldı.

Yunusun tövbəsi və xilas

2 Yunus balığın qarınından Allahı Rəbbə dua edib dedi:

² «Əzab içində Rəbbi çağırıdım,

O mənə cavab verdi.

Ölülər diyarının bağrından fəryad etdim, Sən mənim səsimi eşitdin.

³ Sən məni dərinə, dənizin qoynuna atdın,

Məni sellər sarıdı,

Sənin bütün ləpələrin və dalğaların

Üstümdən keçdi.

⁴ Mən dedim: “Sənin gözlərinin önündən qovuldum”,

Lakin yenə Sənin müqəddəs məbədini görəcəyəm.

⁵ Nəfəsim kəsilənə qədər məni sular bürüdü,

Məni dərinliklər aldı,

Başıma yosunlar sarıldı.

⁶ Dağların dibinə qədər endim,

Arxamca əbədilik dünya bağlandı.

Lakin, ya Rəbb Allahım, Sən canımı dərin çuxurdan çıxartdın.

⁷ Daxilimdə canım üzüləndə Rəbbə üz tutdum,

Mənim duam Sənə,

Sənin müqəddəs məbədinə çatdı.

⁸ Puç olan bütələrə səcdə edənlər

Onlara verilən lütfdən imtina edərlər.

⁹ Amma mən Sənə şükür nəğməsi ilə qurban gətirəcəyəm,

Əhdimi yerinə yetirəcəyəm.

Xilas Rəbbədir!»

¹⁰ Rəbb balığa əmr etdi və balıq Yunusu ağzından quruya qaytardı.

Ninevalıların tövbə etməsi

3 Rəbbin sözü Yunusa ikinci dəfə nazil oldu: ² «Qalx, Ninevaya – o böyük şəhərə get və sənə söyləyəcəyim sözləri onlara car çək». ³ Yunus Rəbbin sözüünə görə qalxıb Ninevaya getdi. Nineva Allahın nəzərində böyük şəhər idi. Oranı üç günə gəzib-dolaşmaq olardı. ⁴ Yunus şəhəri gəzməyə başlayıb bir günlük yol getdi və car çəkərək dedi: «Qırx gündən sonra Nineva dağılacaq!»

⁵ Ninevalılar Allaha inandılar, oruc elan edərək böyükdən kiçiyə qədər hamı çul geyindi. ⁶ Bu xəbər Nineva padşahına çatanda o, taxtından qalxaraq şahlıq libasını əynindən çıxartdı və çul geyinib külin üstündə oturdu. ⁷ Padşah özünün və əyanlarının adından buyurdu ki, Ninevada elan edib desinlər:

«Nə insanlar, nə heyvanlar, nə mal-qara, nə də ki qoyun-keçi heç nə yeməsin, otlığa getməsin və su içməsin.

⁸ İnsanlar da, heyvanlar da çul geyinsin və var gücləri ilə Allaha fəryad etsin. Hər kəs öz pis yolundan və əllərinin zərakılığından dönsün. ⁹ Kim bilir, bəlkə Allah rəhmə gəlib, qızgın qəzəbini bizdən döndərər və biz məhv olmarıq».

¹⁰ Allah onların işlərini, pis yoldan döndüklərini gördü. Ona görə də rəhm edib əvvəlcə onların üstünə göndərmək istədiyi bəlanı göndərmədi.

Allahın Ninevalılara rəhmi

4 Bu iş Yunusun heç xoşuna gəlmədi və o hirsələndi. ² O, Rəbbə dua edərək dedi: «Ya Rəbb! Mən hələ ölkəmdə ikən bunu demirdimmi? Buna görə də mən Tarsişə qaçdım, çünki bilirdim, Sən lütfkar, rəhmli, hədsiz

^{f1}1:17 Mat. 12:40 ⁸3:4 Mat. 12:41; Luka 11:32

^{h4}4:2 Çıx. 34:6; Say. 14:18; Neh. 9:17; Zəb. 86:15; 103:8; 145:8; Yoel 2:13

səbirli, bol məhəbbətli Allahsan və rəhm edib bəla göndərməzsən. ³İndi isə, ya Rəbb, yalvarıram, mənim canımı al, çünki mənim üçün yaşamaqdansa, ölmək yaxşıdır». ⁴Rəbb dedi: «Hirslənməyin yaxşı işdirmi?»

⁵Yunus şəhərdən çıxdı və şəhərin şərq tərəfində oturdu. Orada özünə çardağ düzəldib kölgəsində oturdu ki, şəhərdə nə baş verəcəyini görsün. ⁶Rəbb Allah Yunusun başı üstünə qalxıb kölgə salmaq və onu pis halından qurtarmaq üçün bir gənəgərçək bitkisi yetirdi. Yunus bu bitkiyə görə çox sevindi. ⁷Lakin ertəsi gün sübh tezdən Allah bir bitki qurdu yetirdi. Qurdu bitkini içindən yedi və bitki qurudu. ⁸Günəş çıxanda

Allah isti səmum küləyi yetirdi. Günəş onun başını yandırdı və o taqətdən düşüb özü üçün ölüm diləyərək dedi: «Mənim üçün yaşamaqdansa ölmək yaxşıdır». ⁹Allah Yunusa dedi: «Məgər sən bu bitkiyə görə hirslənməyin yaxşı işdirmi?» O dedi: «Əlbəttə, yaxşıdır, elə hirsləndim ki, az qala öləm».

¹⁰Onda Rəbb dedi: «Sən zəhmətini çəkmədiyən və yetişdirmədiyən, bir gecədə bitən və bir gecədə məhv olan bitkiyə acıyırsan. ¹¹Bəs sağ əlini sol əlindən ayıra bilməyən yüz iyirmi mindən çox insanın və çoxlu heyvanın yaşadığı böyük şəhər Ninevaya Mən necə acımayım?»

MIKEYA

PEYĞƏMBƏRİN KİTABI

GİRİŞ

Mikeya peyğəmbər Yeşaya peyğəmbərlə bir dövrdə yaşamışdı. O, cənub padşahlığında, Yəhudanın bir kəndində anadan olmuşdu. O, Amos peyğəmbərin şimal padşahlığına çatdırdığı milli fəlakətin eyni şəkildə Yəhudanın da başına gələcəyinə əmin idi. Allah ədalətsizliyə görə xalqı cəzalandıracaqdı. Amma Amosdan fərqli olaraq Mikeyanın peyğəmbərliyində daha aydın, ümidli gələcəyin əlamətləri var. Bu hissələr xüsusilə diqqəti cəlb edir: Rəbbin bütün dünyada əmin-amanlıqla hökmranlıq etməsi (4:1-4), Davud nəslindən böyük hökmdarın gəlməsi və onun bütün millətlərə sülh gətirməsi (5:2-5a) barəsində peyğəmbərlik İsrail peyğəmbərlərinin dediklərinin ümumi nəticəsi kimi 6:8-də yekunlaşdırır: «Ey insan, Allah sənə yaxşı olanı bildirdi; Ədalət yaratmaqdan, məhəbbət göstərməyi sevməkdən, İtaətkarcasına Allahınla bir yol getməkdən başqa

Rəbb səndən nə istəyir ki?»

Kitabın məzmunu:

1:1–3:12 İsrailin günahı

4:1–5:15 Rəbbin bütün dünyada əmin-amanlıqla hökm sürməsi

6:1–7:20 Rəbbin İsrailə xəbərdarlığı və ümid verməsi

Samariya və Yerusəlim üçün mərsiyə

1^{ij} ^kYəhuda padşahları Yotam, Axaz və Xizqiyanın dövründə Samariya və

Yerusəlim barəsində Moreşetli Mikeyaya görüntü ilə Rəbbin bu sözü nazil oldu.

² Eşidin, ey bütün xalqlar,

Qulaq asın, yer üzünü və orada yaşayanlar! Qoy Xudavənd Rəbb sizə qarşı müqəddəs məbədinə

Şəhadət etsin.

³ Budur, Rəbb göylərdəki taxtından enir, Yer üzünü dağların zirvəsi ilə gəzir.

⁴ Od yanında əriyən mum tək özündə dağlar əriyəcək,

Təpələrdən gələn sellər tək yarpaqlar açacaq.

⁵ Bunlar Yaqub övladlarının üsyankarlığına,

İsrail xalqının günahlarına görədir.

Yaqub övladlarının üsyankarlığına görə Axı kimdir müqəssir? Samariya deyilmi?

Yəhudanın bütprəstliyinə görə

Axı kimdir təqsirkar? Yerusəlim deyilmi?

⁶ «Buna görə Mən Rəbb Samariyanı yerlə yeksan edəcəyəm,

Yerində üzümlük salınacaq.

Daşlarını dəreyə tökəcəyəm,

Təməllərini açıq qoyacağam.

⁷ Samariyanın bütün oyma bütələri parça-parça olacaq,

Məbədinə verilən hədiyyələr yandırılacaq,

Bütün heykəllərini dağıdacağam.

Axı bu hədiyyələr fahişlik haqqı ilə yığılmışdı,^{††}

Onlar yenə də fahişlər üçün işlədiləcək».

⁸ Buna görə Mən Mikeya, ağlayıb göz yaşını axıdacağam,

Ayaqyalın, lüt-üryan dolaşacağam,

Çaqqal kimi ulayacağam,

Bayquş kimi səs salacağam.

⁹ Samariyanın yaraları sağalmaz,

Yəhudayadək yayılıb,

^{††}1:7 Burada bütprəst məbədlərində təbiiq olunan mərasim nəzərdə tutulur.

ⁱ1:1 2Pad. 15:32-38; 2Saln. 27:1-7 ^j1:1 2Pad. 16:1-20; 2Saln. 28:1-27

^k1:1 2Pad. 18:1-20:21; 2Saln. 29:1-32:33

Xalqımın darvazalarınadək,
Yerusəlimədək çatıb.

Düşmən Yerusəlimə yaxınlaşır

¹⁰ Bunu Qatda bildirməyin,
Önlərinə ağlamayın.
Bet-Leafrada^{‡‡} toz-torpaqda yuvarlanın.
¹¹ Siz ey Şafir^{¶¶} sakinləri,
Lüt-üryan, xəcalət içində əsarətə gedin!
Saananda^{§§} yaşayanlar oradan çıxma bilməyəcək.

Bet-Esel əhli yas tutacaq,
Köməyini sizdən çəkəcək.
¹² Marot* əhalisi xeyir arzulasa da,
Rəbb Yerusəlimin darvazasına bəla gətirir.

¹³ Ey Lakiş[†] sakinləri, atlarınızı
Döyüş arabalarına qoşun
Sion qızını günaha batırdınız,
İsrailin üsyankarlığına bais oldunuz!

¹⁴ Buna görə Moreşet-Qata[‡] cehiz verəcəksiniz,
Akziv[¶] şəhəri İsrail padşahlarını
aldadacaq.

¹⁵ Ey Mareşa[§] sakinləri,
Rəbb üzərinizə yenə istilaçı gətirəcək,
Adullam mağarasına İsrailin adlı-sanlı
adamları sığınacaq.

¹⁶ Ey Yəhuda, əziz balalarından ötrü saçını qırx,
Qoy başın kərkəs başı kimi keçəl olsun,
Çünkü övladların sürgünə aparılacaq!

Kasıblara zülm edənlərin taleyi

2 Yatağında şər niyyətdə olanların,
Yamanlıq üçün qəsd quranların vay halına!

Onların gücü buna çatdığına görə
Ona səhər tezdən əməl edirlər!

² Tarlalara tamah salıb mənimsəyirlər,
Evlərə göz dikib sahib dururlar.

Ev sahibi ilə ailəsinə zülm edirlər,
Adamları mirasından məhrum edirlər!

³ Buna görə də Rəbb belə deyir:
«Bu xalqa bəla gətirməyə hazırlaşırım,
Ondan boyun qaçırma bilməyəcəksiniz.
Siz bir daha dikbaş gəzməyəcəksiniz,
Çünkü pis zaman gəlir.

⁴ O gün sizi lağa qoyub,
Belə yanıqlı mərsiyə oxuyacaqlar:
“Biz tamam məhv olduq!

Rəbb xalqımın payını dəyişdirdi,
Onu necə məndən uzaqlaşdırdı,
Tarlamızı satqınlara payladı”.

⁵ Buna görə ölkə yenə püşklə bölünsə də,
Rəbbin camaatı arasında sizə pay verəcək kimsə olmayacaq».

Yalançı vaizlər

⁶ Adamlar deyir:

«Vəz etməyin,
Bu işlər barədə vəz etməyin,
Rüsvay olmayacağıq!»

⁷ Ey Yaqub nəsli, belə deyilirmi:

«Məgər Rəbbin səbri tükəndi?
O belə şeylər edərmi?»

Mənim sözlərim düzgün yolla gözənlərin
xeyrinə deyilmi?

⁸ Dünən xalqım idiniz,
Bu gün isə Mənə düşmən oldunuz.

Müharibədən qayıdanların,
Yoldan sakit keçənlərin
Əynindən paltarlarını alıb
Onları soyursunuz.

^{‡‡}1:10 *Bet-Leafra* – ibrani dilində *toz evi*.

^{¶¶}1:11 *Şafir* – ibrani dilində *xoş*.

^{§§}1:11 *Saanana* – ibrani dilində *çıxmaq*.

*1:12 *Marot* – ibrani dilində *acı*.

[†]1:13 *Lakiş* – ibrani dilində *bir dəstə at* sözünə oxşayır.

[‡]1:14 *Moreşet* – ibrani dilində *gəlin* sözünə oxşayır.

[¶]1:14 *Akziv* – ibrani dilində *aldatmaq*.

[§]1:15 *Mareşa* – ibrani dilində *istilaçı*.

⁹ Xalqımın qadınlarını
Rahat evlərindən qovursunuz,
Uşaqlarını Mənim verdiyim bərəkətdən
Əbədilik məhrum edirsiniz.

¹⁰ Qalxın gedin,
Çünkü bura istirahət yeri deyil.
Bu yer murdarlandığına görə
Dəhşətli surətdə darmadağın olacaq.

¹¹ Əgər bir adam hiyləgər ruhla gəlib
yalan vəz edib desə:
«Sənə vəz edim, şərab və başqa ke-
fləndirici içkiniz bol olacaq»,
Bu adam xalqın vaizi olar!

Rəbbin ümid vədi

¹² Ey Yaqub övladları,
Mən mütləq hamınızı bir yerə
yığacağam,
İsrailin sağ qalanlarını toplayacağam.
Sizi ağıldakı qoyun-keçi kimi bir yerə
yığacağam.

Otlaqdakı sürü kimi ölkəniz adamlarla
dolacaq.

¹³ Azad edən qalxacaq,
Sağ qalanların yolunu açacaq.
Onlar darvazanı qıracaq,
Oradan keçib-çixacaq.
Padşahları onların qabağında gedəcək,
Rəbb önlərində gedəcək.

Mikeya İsrail rəhbərlərini ittiham edir

3 Onda mən dedim:
«Dinləyin, ey Yaqub rəhbərləri,
Ey İsrail xalqının başçıları!
Axı siz ədalətli olmalısınız!

² Siz ki yaxşıya nifrət edirsiniz,
Pisliyi sevirsiniz,
Xalqımın dərisini soyursunuz,
Ətini sümüklərindən qoparırsınız,

³ Siz xalqımın ətini yeyirsiniz,
Dərisini soyursunuz, sümüyünü
qırırsınız.

Sanki qazanda, tavada bişirilən ət kimi
Xalqımı doğrayırsınız.

⁴ Gün gələcək, Rəbbə fəryad edəndə
O sizə cavab verməyəcək.
O zaman Rəbb üzünü sizdən gizlədəcək,
Çünkü əməlləriniz pis olub».

⁵ Xalqımı azdıran peyğəmbərlərə qarşı
Rəbb belə deyir:

«Yeməyiniz olanda
Sülh bəyan edirsiniz.
Sizə çörək verməyənələrə isə
Dava elan edirsiniz».

⁶ Buna görə sizə görüntüsüz gecə
gələcək,

Qaranlıqda falçılıq edə bilməyəcəksiniz.
Peyğəmbərlər üçün günəş batacaq,
Gündüz onlar üçün zülmət olacaq.

⁷ Görücülər rüsvay olacaq,
Falçılar biabır olacaq,
Onların hamısı bundan utanıb susacaq,
Çünkü Allahdan cavab olmayacaq.

⁸ Mən isə Yaqub övladlarına
üsyankarlığımı,

İsrailə günahımı bildirmək üçün
Qüvvətlə, Rəbbin Ruhu ilə,
Ədalət və cəsərtlə qurşanıram.

⁹ Bunu dinləyin, ey Yaqub rəhbərləri,
Ey İsrail xalqının başçıları!
Siz ədalətə nifrət edirsiniz,

Hər cür düzlüyü əyriyə çevirirsiniz.

¹⁰ Sionu qan bahasına bina edirsiniz,
Yerusəlimi haqsızlıq üzərində tikirsiniz.

¹¹ Rəhbərləri rüsvətlə hökm edir,
Kahinləri muzzla təlim verir,
Peyğəmbərləri falçılıq edib pul alır.
Amma Rəbbə güvənərək belə deyirlər:

«Rəbb aramızda deyilmi?
Üstümüzdə bəla gəlməz».

¹² Buna görə də sizin üzünüzdən
Sion tarla kimi şumlanacaq,
Yerusəlim daş qalağına,
Məbədin tikildiyi dağ
Meşəli təpələrə çevriləcək.

**Rəbb bütün dünyada
amin-amanlıqla hökm sürəcəkdir**

(Yeş. 2:2-4)

4 Axır zamanda Rəbbin evi olan dağ
Dağların zirvəsində möhkəm
duracaq,

Təpələrdən yuxarı ucalacaq.

Xalqlar ona sarı gələcək.

²Çox millətlər gəlib deyəcəkdir:

«Gəlin Rəbbin dağına,

Yaqubun Allahının evinə qalxaq,

Qoy Rəbb bizə Öz yollarını öyrətsin,

Biz Onun rizləri ilə gedək».

Siondan Rəbbin təlimi,

Yerusəlimdən Onun kəlamı yayılacaq.

³Rəbb çox xalqlar arasında hakim
olacaq,

Güclü millətlər haqqında qərar
çıxaracaq.

Onlar qılınclarından kotan,

Nizələrindən isə dəryaz düzəldəcəkdir.

Millət millətə qarşı qılinc
qaldırmayacaq,

Artıq dava etməyi öyrənməyəcəkdir.

⁴Hər kəs öz meynəsinin, əncir ağacının
altında əyləşəcəkdir,

Onları qorxudan olmayacaq.

Ordular Rəbbi belə söz verdi.

⁵Bütün xalqlar,

Öz allahlarının adı ilə getsələr belə,

Biz daim və əbədi

Allahımız Rəbbin adı ilə gedirik.

Rəbbin xalqı sürgündən qayıdacaq

⁶«Gün gələcək» Rəbb bəyan edir,

«Mən şikəstləri yığacağam,

İncitdiyim pərən-pərən düşən xalqı

Bir yerə toplayacağam.

⁷Şikəstləri sağ qalan xalq edəcəyəm,

Atılanları güclü millətə çevirəcəyəm.

Mən Rəbb onlara Sion dağından

İndidən sonsuzadək hökm edəcəyəm».

⁸Sən, ey Yerusəlim, sürüyə nəzarət edən
qüllə,

Sion qızının qalası,

Əvvəlki hakimiyyət sənə yenidən
veriləcəkdir,

Yerusəlim qızının səltənəti gələcək.

⁹İndi nə üçün uca səslə çağırırsan?

Niyə doğan qadın kimi ağrı çəkirsən?

Məgər sənin yanında padşah yoxdurmu?

Məsləhətçilərin həlak olubmu?

¹⁰Ey Sion qızı, ağrıdan qovrul,

Doğan qadın kimi bərkədən qışqır,

Çünki şəhərdən çıxıb, çöldə
yaşayacaqsan,

Babil qədər gedəcəksən.

Lakin orada xilas olacaqsan,

Rəbb səni düşmənlərinin əlindən satın
alacaq.

¹¹Amma indi çox millətlər

Sənə qarşı birləşib belə deyir:

«Qoy Sion rüsvay olub murdarlansın!

Bunu öz gözümləzlə görək!»

¹²Lakin onlar Rəbbin düşüncələrini
bilmir,

Məsləhətini anlamır.

Xırmanda yığılan dərzilər kimi

Rəbb onları bir yerə toplamışdır.

¹³Rəbb belə deyir: «Ey Sion qızı,

Qalx, xırmandakı taxılını döy!

Səni dəmir buynuzlu buğa kimi,

Tunc dırnaqlı öküz kimi güclü
edəcəyəm.

Sən çox xalqları əzəcəksən,

Onların qənimətini Mənə – Rəbbə,

Mal-dövlətini bütün yer üzünün Sahib-
inə həsr edəcəksən».

5 Ey qoşunlar qızı, indi qoşunlarını
topla!

Bizi dövrəyə alıblar,

İsrail hökmdarının üzünə dəyənəklə
vuracaqlar.

Gələcək kamil hökmdar

²Rəbb deyir:

«Ey Bet-Lexem Efrata, sən
Yəhuda nəsillərinin kiçiyi olsan da,
Mənim üçün İsrail üzərində
Hökmdar səndən çıxacaq.
Onun nəsli çox qədimlərə,
Zamanın başlanğıcına gedir».
³ Hamilə qadın doğana qədər
Rəbb Öz xalqını təslim edəcək.
İsrail övladlarının yanına
Qalan qohumları qayıdacaq.
⁴ Bu hökmdar Allahı Rəbbin əzəmətli adı
ilə qalxacaq,
Rəbbin gücü ilə sürüsünü otaracaq.
Çünkü yer üzünün qurtaracağınadək hər
yerdə o böyük olacaq,
⁵ Xalq onun bəxş etdiyi sülhlə yaşayacaq.

Qurtuluş və cəza

Əgər Aşşurlular ölkəmizə gələrsə,
Qalalarımıza ayaq açarlarsa,
Onlara qarşı başçılarımız –
Xalqımızdan olan çoxlu rəhbərlərimiz
çıxar.
⁶ P Qılıncla Aşşur torpaqlarını,
Nəmrud ölkəsini viran edəcəklər.
Aşşurlular torpağımıza gələndə,
Sərhədimizi keçəndə
Bizi rəhbərlərimiz qurtaracaq.
⁷ Yaqub nəslinin sağ qalanları
Çoxlu xalqlar arasında
Heç kimi gözləmədən,
Bəşər övladlarından asılı olmadan
Rəbbin göndərdiyi şəh tək,
Ot üzərinə tökülən leysan kimi olacaq.
⁸ Yaqub nəslinin sağ qalanları
Çoxlu xalqların, millətlərin arasında
Sanki meşə heyvanları arasındakı şir,
Qoyun sürüsü arasındakı gənc aslandır.
Sürünün içinə girsə, didib dağdır,
Heç kəs ondan qurtula bilməz.
⁹ Əlin düşmənlərin üzərinə qalxacaq,
Ey İsrail, yağılardan məhv olacaq!
¹⁰ «Gün gələcək» Rəbb bəyan edir,

«Atlarınızı qıracağam,
Döyüş arabalarınızı yox edəcəyəm.
¹¹ Ölkənizdəki şəhərləri darmadağın
edəcəyəm,
Bütün qalalarınızı yerlə yeksan
edəcəyəm.
¹² Əlinizdəki cadugərliyi məhv
edəcəyəm,
Sizdə gələcəyidəyənlər bir daha
olmayacaq.
¹³ Sizin bütlerinizi qıracağam,
Daş sütunlarınızı sökübdəğidəcəyəm.
Əllərinizlə düzəltdiyiniz əşyaya
Artıq səcdə etməyəcəksiniz.
¹⁴ Sizin Aşera bütlerinizi
qırıb-dağidəcəyəm.
Şəhərlərinizi viran qoyacağam.
¹⁵ İtaətsiz millətlərdən qəzəblə, hiddətlə
qisas alacağam».

Rəbbin İsrailə qarşı ittihamı

6 Rəbbin nə dediyini indi dinləyin:
«Məhkəmə qarşısında durun,
Qoy dağlar bunun şahidi olsun,
Qoy təpələr səsinizi eşitsin!
² Ey dağlar və yerin sarsılmaz təməlləri,
Rəbbin ittihamını eşidin!
Rəbb Öz xalqını ittiham edir,
İsraili məhkəməyə verir.
³ Ey xalqım, nə etmişəm sənə?
Nə ilə yormuşam səni?
Mənə cavab ver!
⁴ q Səni Misir torpağından çıxaran,
Köləlik diyarından sizi satın alan,
Musanı, Harunu, Məryəmi,
Sənin qabağına göndərən Mən oldum.
⁵ st Ey xalqım, sənə qarşı
Moav padşahı Balaqın niyyətlərini,
Beor oğlu Bilamin ona nə cavab
verdiyini xatırla,
Şittimdən Qılqala gedəndə yolda nə baş
verdiyini xatırla ki,

^p5:6 Yar. 10:8-11 ^q6:4 Çıx. 12:50-51 ^r6:4 Çıx. 4:10-16; 15:20

^s6:5 Say. 22:2-24:25 ^t6:5 Yeşua 3:1-4:19

Rəbbin sənə göstərdiyi sədaqətini biləsən».

Rəbbin adamlardan istəyi

⁶ Rəbbin hüzuruna nə ilə gedim?

Uca Allaha necə səcdə edim?

Önünə yandırma qurbanları ilə –
Birillik danalarla çıxımmı?

⁷ Minlərlə qoç qurbanı,

Zeytun yağının on minlərlə seli Rəbbin
xoşuna gələrmə?

Üsyankarlığımıza görə ilk oğlumu,

Günahım üçün öz övladımı verimmi?

⁸ Ey insan, Allah sənə yaxşı olanı
bildirdi;

Ədalət yaratmaqdan, məhəbbət göstər-
məyi sevməkdən,

İtaətkarcasına Allahınla bir yol get-
məkdən başqa

Rəbb səndən nə istəyir ki?

⁹ Rəbbin səsi şəhərə nida edir,

Onun adından qorxmaq hikmətdir.

«Ey şəhərdə toplanan camaat, eşidin!

Ey şəhər sakinləri, dinləyin!

¹⁰ Məgər pislərin evindəki haram mal-
dövlətdən,

Lənətli əskik ölçülərdən xəbərim
yoxdur?

¹¹ Saxta tərəzi və aldadıcı çəki
daşlarından

İstifadə edəni haqlı sayarammı?

¹² Şəhərin varlıları zorakılıq edir,

Sakinləri adamları aldadır –

Yalanla nəfəs alır.

¹³ Buna görə Mən sizi vurmağa,

Günahlarınıza görə əzab verməyə
başladım.

¹⁴ Yeyəcəksiniz, amma
doymayacaqsınız,

Qarınlarınız boş qalacaq.

Sərvət yığacaqsınız, amma
saxlamayacaqsınız,

Qılıncla topladığınızı məhv edəcəyəm.

¹⁵ Siz əkəcəksiniz, amma

biçməyəcəksiniz,

Zeytun sıxacaqsınız, yağından ətir
düzəltməyəcəksiniz,

Üzüm sıxacaqsınız, şərab
içməyəcəksiniz.

¹⁶ ^{uv} Axı padşah Omrinin qaydalarına ri-
ayət etməsiniz,

Axav sülaləsinin adətlərinə uymusunuz,
Onların məsləhətinə görə getmisiniz,

Buna görə də sizi viranəliyə
döndərəcəyəm,

Sakinlərinizi rişxənd hədəfinə
çevirəcəyəm,

Xalqım olduğunuz üçün rüsvay
ediləcəksiniz».

Mikeyanın mərsiyəsi

7 Vay halıma!

Mən bir adama bənzəyirəm ki,

Yay mövsümündən sonra

Meyvəsi tamam yığılmış,

Tənəkləri təmizlənmiş,

Nə üzüm salxımı,

Nə də könülü istəyən bir dənə əncir
yeməyə qalıb.

² Ölkədə Allaha sadıq adam qalmadı,

İnsanlar arasında doğru adam tükəndi.

Hamı qan tökmək üçün pusquda durur,

Qardaş qardaşa tələ qurur.

³ Pis işlərə əlləri zirək olur,

Rəislər, hakimlər rüşvət tələb edir,

Dövlətlilər istədiklərini edir,

Hamısı hiylə ilə iş görür.

⁴ Bunların ən yaxşısı tikandan
dəyərsizdir,

Ən salehi də əlaq otundan pisdür.

Peyğəmbərlərin xəbərdarlıq etdiyi kimi

Cəza günü gəldi.

İndi siz çaşbaş qalmısınız.

⁵ Qonşunuza inanmayın,

Dostunuza bel bağlamayın,

Hətta qoynunuzda yatan arvadınızdan
belə,

Ağzınızı möhkəm saxlayın.

⁶ wÇünkü oğul atasına xor baxır,
Qız anasına, gəlin də qayınanasına qarşı
qalxır.

İnsanın düşməni öz ev əhli olub.

⁷ Mən isə Rəbbə baxacağam,
Məni xilas edən Allahı gözləyəcəyəm.
O məni xilas edəcək,
Allahım məni eşidəcək.

Qurtuluş yolu

⁸ Halıma sevinmə, ey düşmənim!
Mən yıxılısam da, qalxacağam.

Qaranlıqda olsam da,
Rəbb mənim nurum olacaq!

⁹ Mənə bəraət qazandırıb
Hökmünü icra edənə qədər
Rəbbin qəzəbinə dözəcəyəm,
Çünkü Ona qarşı günah işlətdim.
O sonra məni işığa çıxaracaq,
Onun salehliyini görəcəyəm.

¹⁰ Düşmənim bunu görüb xəcalət
çəkəcək.

O mənə demişdi:

«Allahın Rəbb haradadır?»

Bu düşmənin məğlubiyyətini
görəcəyəm,

O, küçələrdə palçıq kimi tapdalanacaq.

¹¹ Ey Yerusəlim, divarlarının bərpa günü
yaxınlaşır,

O gün sərhədlərin genişlənəcək.

¹² O gün xalqın Aşşurdan,

Misir şəhərlərindən,

Misirdən Fərat çayına qədər uzanan
torpaqlardan,

Dənizdən dənizədək, dağdan dağadək,

Sənin yanına qayıdacaq.

¹³ Lakin sakinlərinin əməllərinə görə
Yer üzü viran olacaq.

Rəbbin İsrailə məhəbbəti

¹⁴ Ya Rəbb, mirasın olan sürünü –
Öz xalqını çomağınla otar.

O, çöldə indi tənha qalır,
Ətrafında isə yaxşı otlaq var.

Qoy keçmiş günlərdəki kimi
Başan və Gileadda otlasınlar.

¹⁵ «Misirdən çıxdığın günlərdəki kimi
Sizə möcüzələr göstərəcəyəm».

¹⁶ Millətlər bunu görəcək,
Öz qüvvələrinə görə utanacaq.

Əlləri ilə ağızlarını yumacaq,
Qulaqları kar olacaq.

¹⁷ İlan kimi torpağı yalayacaq,
Əsə-əsə yuvalarından sürünənlər kimi
çıxacaq.

Ey Allahımız Rəbb, onlar Səndən qorxub
Dəhşət içində Sənə tərəf dönəcək.

¹⁸ Sağ qalan xalqın cəzasını aradan
götürən,

Üsyankarlığını bağışlayan

Sənin kimi Allah varmı?

Qəzəbini əbədi saxlamazsan,

Çünkü məhəbbət göstərməyi xoşlayırsan.

¹⁹ Yənə bizə rəhm edib şər əməllərimizi
siləcəksən,

Bütün günahlarımızı

Dənizin dərinliklərinə atacaqsan.

²⁰ Qədim zamanda atalarımıza and
içdiyini kimi

Yaqub nəslinə sədaqətini,

İbrahim övladlarına məhəbbətini
göstərəcəksən.

NAHUM

PEYĞƏMBƏRİN KİTABI

GİRİŞ

«Nahum» Kitabı İsraililərin qüdrətli düşməni olan Aşşurun paytaxtı Ninevanın süqutunu əvvəlcədən bildirən kitabdır. Miladdan əvvəl 614-cü ildə baş vermiş Ninevanın süqutu qəddar və təkəbbürlü millətin üzərində Allahın məhkəməsi kimi qiymətləndirilir.

Kitabın məzmunu:

1:1-15 Rəbbin Ninevadan aldığı qisas
2:1–3:19 Ninevanın dağılması

1 ^xBu, Nineva haqqındakı xəbərdarlıq, Elqoşlu Nahumun görüntülərindən ibarət kitabdır.

Rəbbin Ninevadan aldığı qisas

² Rəbb qısqancdır, qisas alan Allahdır, İntiqam alır, qəzəblə doludur, Düşmənlərindən qisas alır, Yağlarına qarşı qəzəblidir.

³ Rəbb hədsiz səbirlidir, qüdrətlidir, Təqsirkarı əsla cəzasız qoymaz, Onun yolu qasırğadadır, fırtınadadır, Buludlar ayaqlarının tozudur,

⁴ Dənizə əmr edib onu qurudar, Bütün çayların sularını da qurudar, Başan və Karmel meşələri saralır, Livanın gül-çiçəyi solur.

⁵ Rəbbin hüzurundan dağlar titrəyir, Təpələr əriyir, Yer üzü Rəbbin önündə sarsılır, Dünya və onun sakinləri lərzəyə gəlir.

⁶ Onun qəzəbinə qarşı kim dura bilər? Qızgın hiddətinə kim tab gətirər? Rəbbin qeyzi od kimi tökülər, Qarşısında qayalar dağılar.

⁷ Rəbb xeyrxahdır, dar gündə sığınacaqdır,

Ona güvənənləri tanıyır.

⁸ Lakin O, Ninevanın olduğu yeri Azgın sellərlə məhv edəcək.

Düşmənlərini zülmətə salacaq.

⁹ Rəbbə qarşı nə qəsd etsələr,

O hər şeyə son qoyacaq,

Onlardan bir daha bəla çıxmaz.

¹⁰ Tikanlar kimi bir-birinə dolaşmışlar,

Əyyaşlar kimi sərxoş olmuşlar,

Quru küləş tək tamamilə yanacaq.

¹¹ Ey Nineva, Rəbbə qarşı pislilik düşünən Şər məsləhətçini sən yetirdin!

¹² Rəbb belə deyir:

«Aşşurlular çox və güclü olsa da,

Yenə məhv olub gedəcək.

Ey xalqım İsrail, sənə çox əzab vermişəm,

Səni bir daha incitmərəm.

¹³ İndi boyunduruğunu parçalayıb, Qandallarını qıracağam».

¹⁴ Ey Nineva, Rəbb sənin haqqında

Belə əmr verir:

«Artıq övladların olmayacaq, adını daşımayacaq,

Allahlarının məbədindən

Oyma bütləri, tökmə bütləri məhv edəcəyəm.

Qəbir qazacağam sənə, çünki alçaqsan!

¹⁵ Budur, müjdə gətirənin

Ayaqları dağlar aşır, gəlir,

Sülh xəbəri gətirir.

Ey Yəhuda, bayramlarını keçir,

Əhdlərini yerinə yetir!

O pis millətin ayağı ölkəndən artıq keçməyəcək,

Çünki tamamilə məhv oldu».

Ninevanın dağılması

2 Ey Nineva, həlak edən qüvvə qarşına çıxdı,

İstehkamını qoru, yolunu qoru,

Belini möhkəm qurşa,

Bütün gücünü topla!

² Rəbb Yaquub nəslini

İsrailin əvvəlki əzəmətinə qaytaracaq.
Hərçənd quldurlar onu viran etdi,
Tənəklərini dağıtdı.

³ İgidlərin qalxanları qıpqırmızıdır,
Cəngavərlərin libasları al rəngdədir.

Onlar hazır olan gün

Döyüş arabalarının dəmirləri necə də
parıldayır,

Şam ağacından nizələr havada oynayır!

⁴ Döyüş arabaları küçələrdən dəlicəsinə
qaçır,

Meydanlarda ora-bura yüyürür,

Məşəllər kimi parıldayır,

Şimşək kimi cəld qaçır.

⁵ Nineva padşahı seçmə əsgərlərini
toplayır,

Amma onlar yolda büdrəyir.

Düşmənin orduları şəhər divarına tərəf
qaçır,

Qalxanlarını qaldırıb sipər qurur.

⁶ Çayların suyunu saxlayan bəndlər
açıldı,

Sarayı dəhşət bürüdü.

⁷ Mələkəni lüt-üryan aparırlar,

Kənizləri qumru kimi inləyib

Sinələrinə vurur.

⁸ Qədimdən bəri Nineva

Sulu hovuz kimi idi,

İndi isə sular axıb gedir,

Onlara «Dayanın, dayanın!» deyirlər,

Amma geri dönməyən yoxdur.

⁹ Gümüşü talan edin, qızılı oğurlayın,

Sərvətlərin sonu yoxdur,

Bol miqdarda qiymətli əşyalar var.

¹⁰ ^zNineva viran oldu, dağıldı, xaraba
qaldı!

Sakinlərinin ürəyi əsir, dizləri taqətdən
düşür.

Hamının bədənləri titrəyir, üzləri solur!

¹¹ Nə oldu aslanlar yuvasına?

Gənc aslanların bəsləndiyi,

Şirlə dişisinin və balalarının qorxusuz
gəzdirdiyi yerə nə oldu?

¹² Aslan öz balalarına kifayət qədər şikar
ovladı,

Dişisi üçün ovunu boğazladı,

Mağarasını ovladığı heyvanlarla,

Yuvasını şikarla doldurdu.

¹³ Ordular Rəbbi bəyan edir:

«Mən sizin əleyhinizəyəm,

Döyüş arabalarınızı tüstüdə
yandıracağam,

Gənc aslanlarını qılinc yeyəcək,

Yer üzündən şikarını kəsəcəyəm,

Qasidlərinin səsi daha eşidilməyəcək».

3 Qanlı şəhərin vay halına!

O yalan və soyğunçuluqla doludur,
Orada quldurluğun ardı kəsilmir!

² Qamçı səsi, təkərlər gurultusu,

Çapan atların, yırgalanan döyüş ara-
balarının sədası!

³ Süvarilər hücum edir, qılınclar
parıldayır,

Nizələr bərq vurur, ölənlər yığın-yığın,

Cəsədlərin sayı yox,

İnsanların ayağı meyitlərə dolaşır!

⁴ Millətləri fahişəliyi ilə,

Xalqları cadugərliyi ilə satan, cazibəli,

Cadugərlikdə mahir fahişə – Ninevanın

Hədsiz əxlaqsızlığına görə

Bunlar baş verdi.

⁵ Ordular Rəbbi bəyan edir:

«Ey Nineva, Mən sənin əleyhinəyəm!

Paltarının ətəyini üzünə qaldıracağam,

Çılpaqlığını millətlərə göstərəcəyəm,

Ayıbını ölkələrə açacağam.

⁶ Üstünə iyrenc şeyləri atacağam,

Səni rüsvay edəcəyəm,

Tamaşaya qoyacağam!

⁷ Səni görənlərin hamısı səndən qaçıb

Belə deyəcək:

“Nineva viran qaldı!

Onun üçün kim ağlayacaq?”

Haradan sənə təsəlli verənləri tapım?»

⁸ Axı sənin No-Ammondan **nəyin
artıqdır?

** 3:8 No-Ammon – qədim Misirin paytaxt şəhərlərindən biri.

O şəhər çaylar arasında yerləşib
 Sularla əhatə olunmuşdu,
 Siperi dəniz,
 Qala divarı isə Nil çayı idi.
⁹ Kuş və Misir onun sonsuz qüvvəti idi,
 Put və Liviya da köməkçiləri idi.
¹⁰ Lakin əsir aparıldı, sürgün oldu,
 Övladları parça-parça doğrandı,
 Hər küçə başına atıldı,
 Adlı-sanlı adamları üçün püşk atdılar,
 Əyanlarını qandallara saldılar.
¹¹ Sən də, ey Nineva, sərxoş olacaqsan,
 Mat-məəttəl qalacaqsan,
 Düşmənlərin əlindən pənahgah
 axtaracaqsan.
¹² Bütün istehkamların
 Əncir ağacının ilk yetişən meyvələri
 kimidir,
 Silkələnəndə yeyənin ağzına düşür.
¹³ Budur, əsgərlərin qadın kimidir,
 Ölkənin darvazaları düşmənlərin üzünə
 taybatay açılıb.
 Qarı rəzələrini od yeyib.
¹⁴ Mülhasirə vaxtı üçün özünə su çək,
 Qalalarını möhkəmləndir,
 Çamıra gir, palçığı tapda,

Kərpic kəsmək üçün qəlib götür!
¹⁵ Orada od səni yeyib-qurtaracaq,
 Qılınc səni kəsib-qıracaq,
 Çəyirtkələrin yedikləri əkin kimi yox
 olacaqsan.
 Sayını çəyirtkə kimi artır,
 Özünü qaynaşan çəyirtkə kimi çoxalt!
¹⁶ Tacirlərinin sayı
 Göylərdəki ulduzlardan çoxdur,
 Amma düşmənlərin
 Çəyirtkə kimi ölkəni talan edib uçacaq.
¹⁷ Gözətçilərin çəyirtkə kimi,
 Məmurların çəyirtkə sürüsü kimidir –
 Soyuc gündə çəpərlərə yerləşir,
 Gün doğanda uçub gedir,
 Getdikləri yer bilinmir.
¹⁸ Ey Aşşur padşahı,
 Əyanların ölüm yuxusuna gedib,
 Adlı-sanlı adamların yatıb.
 Xalqın dağlara səpələnib,
 Onları bir yerə yığan yoxdur.
¹⁹ Dərdinə dərman yoxdur, yaraların
 sağalmaz.
 Bərəndə xəbər eşidənlər sevinib əl çalır.
 Axı sənin bu sonsuz pisliyin kimə
 dəyməyib?

HABAQQUQ

PEYĞƏMBƏRİN KİTABI

GİRİŞ

«Habaqquq» Kitabı miladdan əvvəl VII əsrin axırına – Babillilərin hökmranlıq etdiyi dövrə aiddir.

Bu qəddar xalqın törətdiyi zorakılıqdan narahat olan peyğəmbər Rəbbə sual verir:

«Pis özündən daha salehin başını yeyəndə

Axı niyə susursan?» (1:13).

Rəbb buna belə cavab verir:

«Budur, məğrurların niyyətləri düzgün deyil, Amma saleh adam imanını ilə yaşayacaq» (2:4).

Kitabın qalan hissəsi pis adamların dəhşətli aqibətindən xəbər verir və Allahın böyüklüyünü izzətləndirən, Habaqququn güclü imanını bəyan edən şairənə ilahi ilə bitir.

Kitabın məzmunu

1:1–2:5 Habaqququn şikayəti və Rəbbin cavabı

2:6-20 Pis adamların aqibəti

3:1-19 Habaqququn duası

1 Habaqquq peyğəmbərə görüntü ilə nazil olan xəbərdarlıq.

Habaqququn şikayəti

² Ya Rəbb, nə vaxta qədər Səni imdada çağıracağam?

Sənsə eşitmirsən.

«Zorakılıq var!» deyə Sənə fəryad edirəm,

Lakin bizi qurtarmırsan.

³ Niyə mənə şəhər göstərirsən,

Özün də haqsızlığa baxırsan?

Hara nəzər salsam,

Orada soyğunçuluq və zorakılıq var,

Davaların, çəkişmələrin sonu yoxdur.

⁴ Buna görə qanun qüvvədən düşdü,

Ədalətə üstünlük verilmir.

Pis adamlar salehləri dövrəyə alır,

Ona görə ədalət təhrif olunur.

Rəbbin cavabı

⁵ aBaxın o biri millətlərə,

Gördüklərinizə təəcüblənərək mat qalın.

Sizin vaxtınızda elə işlər görəcəyəm ki, Bunu sizə danışsalar, inanmazsınız.

⁶ bBudur, Mən amansız və qəddar milləti

–

Dünyanın dörd tərəfinə yüyürən,

Özgə məskənləri zəbt edən

Xaldeyliləri qaldırıram.

⁷ Onlar dəhşətli və qorxuncdur,

Ədalət və şərəf yalnız onlar deyəndir.

⁸ Atları bəbirdən çevik,

Özləri isə ac qurddan daha azğındır,

Süvariləri yeri deşərək uzaqdan gəlir,

Şikarını yeməyə cuman qartal kimi şığıyır.

⁹ Onların hamısı zorakılıq üçün gəlir,

Hamısı bir nəfər kimi irəliyə üz tutur,

Əsirləri qum kimi yığırlar.

¹⁰ Padşahlara rişxənd edirlər,

Hökmdarlara gülürlər.

Hər qalalı şəhərə lağ edirlər,

Oraya torpaq qalağı töküüb ələ keçirirlər.

¹¹ Onlar yel kimi keçib-gedir.

Qüvvələrini özlərinə allah edən bu adamlar

Təqsirkar sayılacaq.

Habaqquq yenə də Rəbbə şikayət edir

¹² Əzəldən bəri var olan Sən deyilsənmi?

Ya Rəbb, Allahım, Müqəddəs Olanım,

Biz ölməyəcəyik.

Ya Rəbb, məhkum etmək üçün onları təyin etdin.

Ey Qayamız, bizi cəzalandırma hökmini onlara verdin.

^a1:5 Həv. 13:40-41

^b1:6 2Pad. 24:2

¹³ Sənin gözlərin çox təmizdir,
Şəri görən gözün yoxdur,
Pis əməllərə dözə bilmirsən.
Bəs xəyanətkarlara necə baxa bilirsən?
Pis özündən daha salehin başını yeyəndə
Axı niyə susursan?

¹⁴ Sən insanları sanki dəniz balıqlarına,
Başçıları olmayan sürünən canlılara
çevirdin.

¹⁵ O onların hamısını qarmaqla çəkir,
Torla çıxarır, ağlarına^{††} yığır,
Buna sevinib-şadlanır.

¹⁶ Buna görə torları üçün qurban kəsir,
Ağları üçün buxur yandırır,
Axı o bu torlarla

Bol və ləzzətli yemək əldə edir.

¹⁷ Torunu durmadan boşaltmağa,
Millətləri amansızcasına qırmağa davam
edəcəkmi?

2 Keşiyimdə duracağam,
Gözətçi qülləsində dayanacağam.
Baxım Rəbb mənə nə deyəcək,
Görüm şikayətlərimə nə cavab verəcək?

Rəbbin cavabı

² Rəbb mənə belə cavab verdi:
«Görüntünü yaz, lövhələrdə açıqla ki,
Qoy hər kəs tez onu oxuya bilsin.

³ Çünki bu görüntü müəyyən vaxt
üçündür,

Başa çatmağa tələsir və yalan deyil.
Gecikmiş kimi görünsə də, gözləyin,
Hökmən gələcək, gecikməyəcək.

⁴ Bax, bu adam məğrurdur, köksündəki
ürəyi düz deyil,

Amma saleh adam imanını ilə yaşayacaq.

⁵ Həm də bu məğruru şərab aldadır,
Bu təkəbbürlü adam sakit durmaz,
Açgözlüyünü ölümlər diyarı kimi
genişləndirir,

Ölüm kimi heç doymaz.
Bütün millətləri özü üçün toplayar,
Bütün xalqları özü üçün əsir alar.

Xaldeylilərin sonrakı aqibəti

⁶ Amma bütün bu əsir alınanlar
Onu lağa qoyacaqlar,
İstehzalı müəmmalarla deyəcəklər:
“Özünə aid olmayanı ələ keçirənin,
Xərac alıb varlananın vay halına!
Bu nə vaxta qədər davam edəcək?”

⁷ Sənə xərac verənlər bir gün
Qəflətən qiyam etməzmi?
Oyanıb sizi qorxutmazmı?

Budur, o vaxt onlara qənimət olacaqsan.
⁸ Bir çox milləti soyduğun üçün
Xalqlardan sağ qalanlar səni də soyacaq.

Çünki insan qanı tökdün,
Ölkələrə və şəhərlərə,
Orada yaşayan hər kəsə zorakılıq etdin.

⁹ Evini haram qazanla doldurandan,
Fəlakətdən qaçmaq üçün
Yuvasını yüksək yerdə quranın vay
halına!

¹⁰ Sən çox xalqları qırmaqla
Öz evini rüsvay etdin,
Öz həyatına günah gətirdin!

¹¹ Belə ki divar daşları bu barədə fəryad
qoparacaq,

Taxta tirlər əks-səda verəcək!

¹² Şəhəri qanlarla tikənin,
Kəndi haqsızlıqla quranın vay halına!

¹³ Xalqlar odda yandırılmaq üçün zəh-
mət çəkir,

Ümmətlər boş yerə özünü yorur.
Bu, Ordular Rəbbindən deyilmə?

¹⁴ Çünki sular dənizi bürüdüyü kimi
Dünya Rəbbin izzətinin biliyi ilə
doldurulacaq.

¹⁵ Qonşuların cılpaq bədənlərinə tamaşa
etmək üçün

Onlara şərab içirdib sərxoş edənin,
İçkiyə zəhrimar qatanın vay halına!

¹⁶ Hörmət əvəzinə xəcalətlə doyacaqsan,
Sən də iç, cılpaqlığını göstər;
Rəbbin sağ əlindəki cam

^{††}1:15 Ağ – torun bir növü.

Sənin üzərində fırlanacaq.
Rüsvayçılıq hörmətin üzərinə gələcək.
¹⁷ Livanda etdiyən zorakılıq öz başına gələcək,
Heyvanların qırğını səni dəhşətə gətirəcək;
Çünki insan qanı tökdün,
Ölkələrə və şəhərlərə,
Orada yaşayan hər kəsə zorakılıq etdin.
¹⁸ Sənətkarın oyduğu yonma ya tökmə bütün
Yalan öyrətməkdən başqa nə xeyri var?
Bütü düzəldən sənətkar öz işinə güvənir,
Amma onun düzəltmədiyi
Dilsiz bütədən başqa nədir ki?
¹⁹ Taxtaya “Oyan!”, dilsiz daşa “Qalx!”
Deyən insanın vay halına!
Büt yol göstərə bilərmə?
Budur o, qızılla, gümüşlə örtülüb,
Daxilində isə həyat nəfəsi yoxdur.
²⁰ Lakin Rəbb müqəddəs məbədidir,
Qoy bütün dünya Onun önündə sussun!»

Habaqqunun duası

3 Peyğəmbər Habaqqunun duası,
Şiqqayonlar ^{¶¶}kökü üstündə.
² Ya Rəbb, Sənin şöhrətin haqqında eşitdim,
Ya Rəbb, gördüyün işlərə görə qorxdum.
Bizim vaxtımızda da eyni işlər gör,
Bizim dövrümüzdə bunları bildir!
Qəzəblənəndə mərhəmətini xatırla!
³ Allah Temandan,
Müqəddəs Olan Paran dağından gəldi.
Sela^{¶¶}
Ehtişamı göyü bürüdü,
Yer üzü Ona edilən həmd-sənalarla doldu.
⁴ Cah-calalı günəş tək parıldayır,
Əlindən nur tökülür,
Qüdrəti əlində gizli saxlanılıb.
⁵ Vəba Onun önündə gedir,
Ölümçül xəstəlik arxasınca gəlir.

⁶ O durdu, yeri tərpətdi,
Baxdı, millətləri sarsıtdı,
Qədim dağlar dağıldı,
Əzəldən qalan təpələr ona baş əydi.
Allahın yolu əbədidir.
⁷ Gördüm ki, Kuşan çadırları əziyyət altındadır,
Midyan çadırlarının pərdələri lərzəyə gəldi.
⁸ Ya Rəbb, məgər Sən
Çaylara qarşı qəzəblənmişən?
Acığın irmaqlara qarşındırmı?
Yoxsa dənizə qarşı hiddətlənmişən?
Axı atlarına, müzəffər döyüş arabalarına minmişən?
⁹ Yayını açdın,
Oxdanını oxlarla doldurdun. *Sela*
Yer üzünü çaylarla yarıdın.
¹⁰ Səni görüb dağlar lərzəyə gəldi,
Sellər hər yanı süpürüb axdı,
Dərinliklər gurladı, dalğalar qalxdı.
¹¹ Uçan oxlarının qığılcımından,
İşıldayan nizənin parıltısından
Günəş və ay yerlərində durdu.
¹² Yer üzündə qəzəb içində gəzdin,
Millətləri hiddətlə tapdaladın.
¹³ Sən Öz xalqının qurtulması üçün,
Məsh etdiyinin xilasını üçün çıxdın,
Şər nəslin başçısını əzdin,
Təpədən dırnağa qədər onu soydun. *Sela*
¹⁴ Cəngavərləri fırtına tək
Bizi dağıtmağa gələndə
Onların başını öz nizələri ilə deşdin.
Onlar gizlənən zavallıları
Məhv edənlər kimi sevinərdi.
¹⁵ Sən Öz atlarınla dənizi tapdaladın,
Coşğun suları köpüklətdin.
¹⁶ Eşitdim və varlığım lərzəyə gəldi,
Səsindən dodaqlarım əsdi.
Çürüklük sümüklərimə girdi,
Dizlərim titrədi.
Amma bizə hücum edən xalqın

^{¶¶}3:1 Şiqqayonlar – fərz edilir ki, bu bir musiqi terminidir.

^{¶¶}3:3 Sela – fərz edilir ki, bu bir musiqi terminidir.

Fəlakətə düşdüyü günü səbirlə
gözləyəcəyəm.

¹⁷ Əncir ağacı tumurcuqlanmasa da,
Meynələr bar gətirməsə də,
Zeytun ağaclarına çəkdiyim zəhmət boşa
çıxsada,
Tarlalar məhsul yetişdirməsə də,
Qoyun-keçi ağıllarda,
Mal-qara tövlələrdə yox olsa da,

¹⁸ Mən yenə Rəbdə sevinc tapacağam.
Xilasımın Allahı ilə şadlıqdan
coşacağam!

¹⁹ Xudavənd Rəbb mənim qüvvətimdir,
Ayaqlarımı marallar kimi çevik edir,
Zirvələrimdə məni gəzdirir.
Musiqi rəhbəri üçün: simli alətlərin
müşayiəti ilə.

SEFANYA

PEYĞƏMBƏRİN KİTABI

GİRİŞ

Sefanya peyğəmbər miladdan əvvəl VII əsrin 2-ci yarısında, ehtimala görə padşah Yoşiyanın 621-ci ildə etdiyi dini islahatlardan əvvəlki illərdə fəaliyyət göstərmişdir. Kitaba məlum olan peyğəmbərlik mövzuları daxildir: bütlərə ibadət etməsinə görə Yəhudanın üzərinə cəza və dağılma günü gələcək. Rəbb həmçinin başqa millətləri cəzalandıracaq. Yerusəlim də məhkum olacaq, lakin müəyyən vaxt bərpa olunacaq və orada həlim və saleh xalq yaşayacaq.

Kitabın məzmunu:

1:1–2:3 Rəbbin məhkəmə günü

2:4-15 Rəbbin millətlərə cəzası

3:1-20 Yerusəlimin gələcəyi

1^fYəhuda padşahı Amon oğlu Yoşiyanın hökm etdiyi dövrdə Xizqiya oğlu Amarya oğlu Gedalya oğlu Kuşi oğlu Sefanyaya Rəbbin sözü nazil oldu.

Rəbbin məhkəmə günü

²Rəbb belə bəyan edir:

«Yer üzündən hər şeyi silib-süpürəcəyəm».

³Budur, Rəbb belə bəyan edir:

«İnsanları, heyvanları,
Göydəki quşları, dənizdəki balıqları,
Pis adamları ilə

Şər üçün qurulan tələlərini

Silib-süpürəcəyəm,

İnsanı yer üzündən yox edəcəyəm.

⁴Əlimi uzadıb Yəhuda və Yerusəlim sakinlərinin

Hamısını cəzalandıracağam,
Baal bütələrinə ibadətini qalıqlarını,
Kahinlərlə bütperəst din xadimlərinin
adlarını da buradan silib atacağam.

⁵Damlarda göy cisimlərinə səcdə edənləri,

Həm Rəbbin adına, həm də Milkom büttü adına

And içib səcdə edənləri,

⁶Rəbbin yolundan dönləri,

Rəbbə müraciət etməyənləri,

Rəbdən məsləhət almayanları

Buradan yox edəcəyəm».

⁷Susun Xudavənd Rəbbin qarşısında,

Çünki Onun günü yaxınlaşır,

Rəbb qurban hazırlayıb, qonaqlarını dəvət edib.

⁸Rəbb deyir: «O qurban günü əmirləri, şahzadələri,

Əcnəbi dəbi ilə geyinənləri cəzalandıracağam.

⁹O gün kandarından tullanıb keçənləri,

Öz ağalarının evlərini zorakılıq və hiylə ilə

Dolduranları cəzalandıracağam».

¹⁰Rəbb bəyan edir:

«O gün Yerusəlimdə Balıqlar darvazasından fəğan səsi,

İkinci Məhəllədən fəryadlar,

Təpələrdən isə böyük gurultu eşidiləcək».

¹¹Ey bazar məhəlləsinin sakinləri, nalə çəkin!

Bütün tacirləriniz məhv olacaq,

Tərəzidə gümüş çəkənləriniz qırılacaq.

¹²O zaman Yerusəlimin hər tərəfini

Çıraqlarla axtaracağam,

Firavan yaşayan qayğısızları, §§

Ürəklərində

«Rəbb nə yaxşılıq, nə də pislik –

Heç nə etməz»

Deyənləri cəzalandıracağam.

§§1:12 *Firavan yaşayan qayğısızlar* – hərfi tərcümədə çöküntüsü dibə çökmüş şərab kimi olanlar.

^f1:1 2Pad. 22:1–23:30; 2Saln. 34:1–35:27

¹³Var-dövlətləri talan olacaq,
Evləri xaraba qalacaq,
Tikdikləri evlərdə yaşamayacaqlar,
Onlar saldıqları üzümlüklərin
Şərablarını içməyəcəklər.

¹⁴Rəbbin möhtəşəm günü yaxınlaşır,
Yaxınlaşır, tez gələcək.
Rəbbin günündə fəryad səsi çıxacaq,
İgid adam belə, fəryad edəcək.

¹⁵«O gün qəzəb günüdür:

Hər tərəfi

Əziyyət və məşəqqətin,
Viran və talanın,
Qaranlıq və zülmətin,
Qara buludların бүürüdüğü gündür!

¹⁶O gün istehkamlı şəhərlərə,
Hündür künc qüllələrinə qarşı
Döyüş üçün çalınan şeypurların,
Döyüş nərələrinin səsləndiyi gündür!

¹⁷Rəbb deyir:

«Adamlara elə bəla göndərəcəyəm ki,
Kor kimi hara gedəcəklərini
bilməyəcəklər,
Çünkü Mən Rəbbə qarşı günah ediblər.
Qanları su kimi axacaq, *
Bədənləri yerdə çürüyüb pəyin olacaq».

¹⁸Rəbbin qəzəb günündə
Qızıl-gümüşləri
Onları qurtara bilməyəcək,
Onun qısqanc qəzəbinin alovunda
Bütün ölkə yanib yox olacaq,
Çünkü O, bir anda ölkənin sakinlərini
qıracaq.

Tövbəyə çağırış

2 Ey utanmaz millət, toplaşın!
²Fərman çıxmadan,
O gün saman çöpü tək uçmadan,
Rəbbin qızğın qəzəbi başınıza gəlmədən,

Rəbbin qəzəb günü sizə yetişmədən öncə
toplaşın!

³Ey Rəbbin hökmünə əməl edən sizlər,
Ölkədəki itaətkar insanlar, Rəbbə meyl
salın!

Salehliyə meyl salın!

İtaətkarlığa meyl salın!

Bəlkə siz Rəbbin qəzəb günündə qurtula
bildiniz.

Rəbbin millətlərə cəzası

⁴Qəzzə bomboş qalacaq,
Aşqelon xarabalığa dönəcək,
Aşdod əhalisi günorta çağı qovulacaq,
Eqron özülündən söküləcək!

⁵Dəniz sahilində yaşayanların –
Keretlilərin †vay halına!

Ey Filitlilərin torpağı Kənan,
Rəbbin hökmü sizə qarşıdır,
Rəbb hamınızı yox edəcək.
Ölkədə heç bir sakin sağ qalmayacaq!

⁶Dəniz sahilindəki ölkəniz otlaqlara,
Çoban daxmalarına və qoyun-keçi ağıl-
larına dönəcək!

⁷Bu ölkə Yəhuda nəsindən qalanların
əlinə keçəcək,

Sürülərini orada otaracaqlar,
Axşam Aşqelondakı evlərində
yatacaqlar,

Çünkü özlərinin Allahı Rəbb onları yada
salaraq

Yenə firavan edəcək.

⁸ij

«Moavlıların rişxəndlərini,
Ammonluların təhqirlərini eşitdim.
Xalqıma rişxənd edib lovğalanaraq
dedilər ki,
Xalqımın sərhədlərini keçəcəklər.

*1:17 Qanları su kimi axacaq – hərfi tərcümədə qan tox kimi tökülecək.

†2:5 Keret – Krit adası nəzərdə tutulur.

81:15 Yoel 2:2 h2:4 Yeş. 14:29-31; Yer. 47:1-7; Yez. 25:15-17; Yoel 3:4-8; Amos 1:6-8; Zək. 9:5-7

i2:8 Yeş. 15:1–16:14; 25:10-12; Yer. 48:1-47; Yez. 25:8-11; Amos 1:13-15

j2:8 Yer. 49:1-6; Yez. 21:28-32; 25:1-7; Amos 1:13-15

⁹^kBuna görə də İsrailin Allahı, Ordular Rəbbi bəyan edir.

Varlığıma and olsun ki,
Moav mütləq Sodom kimi,
Ammon Homorra kimi olacaq:
Oraları alaqlar və duzlu çalalar basacaq,
Əbədi viranəliyə dönəcək.
Xalqımın qalanları oranı talan edəcək,
Torpaqlarına millətimdən sağ qalanlar Sahib olacaq».

¹⁰Bu onların məğrurluğunun əvəzi olacaq,
Çünkü bu xalqlar
Ordular Rəbbinin xalqına rişxənd edib lovgalandı.

¹¹Rəbb onları dəhşətə salacaq,
Yer üzünün bütün allahlarını yox edəcək.

Uzaqlarda yaşayan bütün millətlər
Olduqları yerlərdə Ona səcdə edəcək.

¹²«Ey Kuşlular, siz də
Mənim qılıncımla öldürüləcəksiniz»
Rəbb deyir.

¹³^lRəbb əlini şimala doğru uzadıb
Aşşuru yox edəcək,
Ninevanı viranəliyə,
Səhra kimi quruya çevirəcək,

¹⁴Ora sürülərin, hər cür heyvanın
Yatdığı yer olacaq.

Orada sütun başlarında,
Bayquşlar, yapalaqlar yuva quracaq,
Onlar pəncərələrdən ulayacaq,
Qarğalar kandarlardan qarıldayacaq
Evlərdə sidr tirləri görünəcək.

¹⁵^mBu şəhər zövq-səfalı şəhər idi,
Əmin-amanlıq içində yaşayırdı.
Hey belə deyərdi:
«Mən mənəm, məndən başqası yoxdur!»
Necə də bu şəhər xarabalığa döndü,
Vəhşi heyvanların yuvası oldu!
Yanından keçən hər kəs vahimədən
Kənara çəkilir.

Yerusalimin gələcəyi

3 Üsyankar, pozğun, qəddar şəhərin
vay halına!

²Söz dinləmədi, ibrət dərsi almadı,
Rəbbə güvənmədi, Allahına
yaxınlaşmadı.

³Başçıları nərildəyən aslanlara bənzəyir,
Hakimləri axşam gəzən ac qurdlar kimi
Səhərə qədər bir şey qoymaz.

⁴Peyğəmbərləri məsuliyyətsiz, xain
adamlardır,
Kahinləri müqəddəs olanı murdarlayıb,
Qanunun mənasını pozur.

⁵Amma şəhərin içində olan Rəbb
salehdir,
O haqsızlıq etməz.

Hər yeni günün səhərində
Durmada ədalətini zühur etdirər,
Amma haqsız adam utanmaq bilməz.

⁶Rəbb belə deyir:
«Millətləri məhv etdim,
Künc qüllələri dağıldı.
Küçələrini viran qoydum,
O küçələrdən artıq gəlib-keçən yoxdur!
Şəhərləri xarabalığa döndü,
Orada heç bir sakin də qalmadı.

⁷Mən dedim:
“Xalqım Məndən qorxar,
İbrət dərsi alar”.
Onda məskənləri dağıdılmaz,
Verdiyim cəzaların hamısı üzərlərinə
gəlməz,
Lakin onlar hər cür pozğun iş görməkdən
zövq aldı».

⁸Buna görə Rəbb bəyan edir:
«Şahid kimi qalxdığım
Günə qədər Məni gözləyin.
Çünkü Mən millətləri yığmağı
Padşahlıqları toplamağı qərara almışam.
Qoy üzərlərinə qeyzimi, qızgın qəzəbimi
töküm.

Çünkü qısqanc qəzəbimin odu ilə bütün
yer üzünü tələf olacaq.

⁹ O zaman Mən xalqların nitqini dəyişib,
Onlara pak dil verəcəyəm ki,
Hamı Rəbbin adını çağırırsın,
Mənə çiyin-çiyinə xidmət etsinlər.

¹⁰ Qürbətə dağılmış,
Mənə səcdə edənlər
Kuş çaylarının o tayından
Mənə təqdimlər gətirəcək.

¹¹ O gün sən, ey xalqım,
Mənə qarşı üsyankarlıq etdiyinə görə
Daha xəcalətli olmayacaqsan.
Çünkü qürurlu, təkəbbürlü adamları
Sənin arandan uzaqlaşdıracağam,
Müqəddəs dağımda bir daha təkəbbürlü
olmayacaqsan.

¹² Sizin aranızda itaətkar və məzlum bir
xalqı sağ qoyacağam,
Onlar Rəbbin adına pənah gətirəcək.

¹³ İsraildən sağ qalanlar haqsızlıq
etməyəcək!
Kimsəni aldadaraq yalan
söyləməyəcəklər,
Çünkü onlar qarnı tox yatacaq,
Onları qorxudan olmayacaq».

Sevinc nəğməsi

¹⁴ Ey Sion qızı, tərənnüm elə,
Ey İsrail, uca səslə çığır!
Ey Yerusəlim qızı, bütün qəlbinlə sevin
və fərəhlən!

¹⁵ Rəbb sənin cəzanı ləğv etdi, düşmənlərini qovdu!

İsrailin padşahı Rəbb səninlədir,
Artıq pislikdən qorxmayacaqsan!

¹⁶ O gün Yerusəlimə deyiləcək:
«Qorxma, ey Sion, qoy əllərin taqətdən
düşməsin!

¹⁷ Allahın Rəbbi,
Qüvvətli Qurtarıcın səninlədir!

O sənin üçün sevinib şadlanacaq,
Səni məhəbbəti ilə yeniləşdirəcək, †
Sənin üçün tərənnümlə coşacaq!

¹⁸ Bayram gününü qeyd edən kimi
Mən sənin üzərindən bəbaları
götürəcəyəm ki,
Onlara görə xəcalətli olmayasan. †

¹⁹ Budur, vaxt gəlir,
Mən sizə zülm edənlərin hamısını
cəzalandıracağam,
Şikəstləri qurtaracağam, sürgünləri
yığacağam,

Bütün dünyada çəkdikləri xəcaləti
Şan-şöhrətə çevirəcəyəm.

²⁰ O zaman sizi toplayıb yurdunuza geri
qaytaracağam.

Görəcəksiniz, Mən sizi yenə firavan
edəndə

Bütün dünya xalqları arasında
Sizə şan-şöhrət verəcəyəm»
Rəbb deyir.

†3:17 *Səni məhəbbəti ilə yeniləşdirəcək* – qədim yunan və süryani tərcümələrində belədir, ibrani mətnində isə *məhəbbəti ilə susacaq*.

†3:18 *Bayram gününü ... olmayasan* – qədim yunan tərcüməsində belədir, ibrani mətnində isə *bayramlar üçün kədərənənləri səndən yığacağam*.

HAQQAY
PEYĞƏMBƏRİN KİTABI
GİRİŞ

«Haqqay» Kitabı miladdan əvvəl 520-ci ildə Haqqay peyğəmbər vasitəsilə Rəbdən gələn qısa vəhylərdir. Bu kitab «Ezra», «Nehemya» və «Zəkəriyyə» Kitabları ilə sıx əlaqəlidir. Kitabdakı hadisələrin tarixi dəqiq məlumdur. Sürgündən qayıdan İsrail xalqı bir neçə il idi ki, Yerusəlimdə yaşayırdı. Lakin məbəd hələ də xarabalıq vəziyyətində qalırdı. Bu vəhy vasitəsilə Rəbb xalqını məbədi bərpa etməyə çağırırdı.

Rəbb paklanmış, yenilənmiş xalqa firavanlıq və sülh olan bir gələcək vəd verir.

Kitabın məzmunu:

1:1-15 Məbədin bərpası barəsində vəhy

2:1-23 Təsəlli və ümid xəbəri

**Rəbb Yerusəlimdəki məbədinin
bərpası haqqında əmr verir**

1 ^oPadşah Daranın hakimiyyətinin ikinci ili, altıncı ayın birində ^sYəhuda valisi Şealtiel oğlu Zerubbabilə və baş kahin Yehosadaq oğlu Yeşuaya peyğəmbər Haqqay vasitəsilə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²«Ordular Rəbbi belə deyir: “Bu xalq deyir ki, hələ Rəbbin məbədini qurmaq vaxtı çatmayıb”».

³Rəbbin bu sözü peyğəmbər Haqqay vasitəsilə nazil oldu:

⁴«Bu məbəd xaraba qaldığı halda Sizin üçün damı yaraşlıq evlərinizdə oturmaq vaxtıdır mı?»

⁵İndi isə Ordular Rəbbi belə deyir: «Həyat yollarınız haqqında yaxşı düşünün.

⁶Çox əkdiniz, amma az götürdünüz.

Yeyirsiniz, amma doymursunuz. İçirsiniz, amma susuzluğunuz yatmır. Geyinirsiniz, amma geyiminiz sizi isitmir.

Məvacibiniz cırıq kisəyə qoyulur».

⁷Ordular Rəbbi belə deyir:

«Həyat yollarınız haqqında yaxşı düşünün.

⁸İndi dağlara çıxıb ağac gətirin və məbədi qurun.

Onda razı qalaram, izzətlənərəm».

Bunu deyənlər Rəbbdir.

⁹Ordular Rəbbi belə bəyan edir:

«Çox şey gözlədiniz, budur, az oldu.

Az olanı da evə gətirəndə onları sovurdum.

Nə üçün? Xaraba qalan məbədimə görə.

Amma siz öz evləriniz üçün əlləşirsiniz.

¹⁰Sizdən ötrü buna görə göylər şəhini, yer də məhsulunu kəsdi.

¹¹Yerə, dağlara, taxıla, təzə şəraba, zeytun yağına,

Torpağın yetirdiyi nemətlərə,

Eləcə də insana, heyvana və əllərinizin bütün zəhmətinə

Mən quraqlıq elan etdim».

¹²Şealtiel oğlu Zerubbabil ilə baş kahin Yehosadaq oğlu Yeşua və xalqın sağ qalanları özlərinin Allahı Rəbbin dediklərinə – peyğəmbər Haqqayın sözünə baxdılar. Çünki onu onların Allahı Rəbb göndərmişdi. Xalq Rəbdən qorxdı. ¹³Rəbbin elçisi Haqqay Rəbbin müraciəti ilə xalqa belə dedi: «Rəbb deyir: “Mən sizinləyəm”». ¹⁴Rəbb Yəhuda valisi Şealtiel oğlu Zerubbabil, baş kahin Yehosadaq oğlu Yeşuanı və xalqın sağ qalanlarını ruhlandırıdı. Xalq yığılıb özlərinin Allahı olan Ordular Rəbbinin məbədində işləməyə başladı. ¹⁵Bu hadisə padşah Daranın hakimiyyətinin ikinci ili, altıncı ayın iyirmi dördündə baş verdi.

§1:1 Miladdan əvvəl 29 avqust 520-ci il.

o1:1 Ezra 5:1; 6:14

Məbədin bərpasının tərənnümü

2 Yeddinci ayın iyirmi birində peyğəmbər Haqqay vasitəsilə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²«İndi Yəhuda valisi Şealtiel oğlu Zerubbabilə, baş kahin Yehosadaq oğlu Yeşuaya və xalqın sağ qalanlarına belə söylə: ³«Sizin aranızda kim burada olan məbədin əvvəlki əzəmətini görmüşdür? İndi buranı necə görürsünüz? Gözünüz önündə sanki bir heçə çevrilməyibmi?» ⁴Rəbb deyir: «İndi isə, ey Zerubbabil, qüvvətlən! Qüvvətlən, ey baş kahin olan Yehosadaq oğlu Yeşua! Ey bütün ölkə xalqı, qüvvətlənin və işləyin! Çünki Mən sizinləyəm». Ordular Rəbbi belə bəyan edir: ⁵«Misirdən çıxan zaman sizinlə bağladığım əhdə əsasən Ruhum aranızdadır. Qorxmayın!»

⁶Budur, Ordular Rəbbi belə deyir: «Tezliklə Mən göyləri, yeri, dənizi, torpağı bir də lərzəyə gətirəcəyəm! ⁷Bütün millətləri lərzəyə salacağam; bütün millətlərin var-dövləti gələcək və bu evi əzəmətlə dolduracağam». Ordular Rəbbi belə deyir. ⁸«Bütün qızıl-gümüş Mən-imdir». Ordular Rəbbi belə bəyan edir. ⁹Ordular Rəbbi belə deyir: «İndiki məbədin əzəməti əvvəlkindən üstün olacaq. Bu yerə əmin-amanlıq verəcəyəm». Ordular Rəbbi belə bəyan edir».

Məzəmmət və vəd

¹⁰Daranın hakimiyyətinin ikinci ili, doqquzuncu ayın iyirmi dördündə Rəbbin sözü peyğəmbər Haqqaya nazil oldu. ¹¹Ordular Rəbbi belə deyir: «Qanun haqqında kahinlərə bir müraciət edin: ¹²«Kimsə ciübbəsinin ətəyində təqdis olunmuş ət gəzdirən zaman ətəyi ilə çörəyə, şorbaya, şəraba, zeytun yağına və yaxud hər hansı bir ərzağa toxu-

narsa, bunlar təqdis olunarmı?»» Kahinlər bu suala «xeyr» deyə cavab verdi. ¹³Haqqay dedi: «Bəs ölü cəsədə toxunub murdarlanan bir adam həmin ərzaqlardan birinə toxunarsa, bu ərzaq murdar olarmı?» Kahinlər cavab verdi: «Murdar olar».

¹⁴Haqqay sonra belə dedi: «Rəbb belə bəyan edir: «Bu xalq – bu millət Mənim gözümdə belədir. Onların hər əməli belədir. Mənə təqdim etdikləri hər şey murdardır. ¹⁵İndi rica edirəm, bu gündən etibarən nə olacağımı dərindən düşünün. Rəbbin məbədinin daşı daş üstünə qoyulmazdan əvvəl işləriniz necə gedirdi? ¹⁶O zaman hər kim iyirmi kisə məhsul gözləyirdisə, on kisə olurdu. Şərab çənindən kim əlli qab şərab çəkmək istəyirdisə, iyirmi qablq şərab tapırdı». ¹⁷Rəbb belə bəyan edir: «Özünüzü və əllərinizin bütün zəhmətini səmum küləyi, kif və dolu ilə vurdum. Yenə Mənə sarı dönmədiniz. ¹⁸Rica edirəm, dərindən düşünün. Bu gün doqquzuncu ayın iyirmi dördündən – Rəbbin məbədinin təməli qoyulan gündən sonra nə baş verəcəyi barədə yaxşı düşünün. ¹⁹Anbarda toxum qalıbmı? Məgər üzüm, əncir, nar, zeytun ağacı bar gətirməyib? Bu gündən etibarən sizə bərəkət verəcəyəm!»»

Rəbbin Zerubbabilə dediyi söz

²⁰Rəbbin bu sözü Haqqaya ikinci dəfə ayın iyirmi dördündə nazil oldu: ²¹«Yəhuda valisi Zerubbabilə belə de: «Mən göyləri və yeri lərzəyə gətirəcəyəm. ²²Padşahlıqların taxt-taclarını alt-üst edəcəyəm. Millətlərin padşahlıqlarının gücünü darmadağın edəcəyəm. Döyüş arabaları ilə sürücülərini aşıracağam, atlarla

süvarilər yerə səriləcəklər. Hamı qardaş qılıncı ilə qırılacaq”».

²³ Ordular Rəbbi bəyan edir: «Ey qulum Şealtiel oğlu Zerubbabil, o gün səni

götürüb möhürlü üzük edəcəyəm, çünki səni seçdim». Rəbb bu sözləri dedi. Bu, Ordular Rəbbinin bəyanıdır.

ZƏKƏRİYYƏ

PEYĞƏMBƏRİN KİTABI

GİRİŞ

Zəkəriyyə peyğəmbər miladdan əvvəl VI əsrin ikinci yarısında yaşamışdır. Onun peyğəmbərliklərinin birinci hissəsi miladdan əvvəl 520-518-ci illər arasında Allahdan ona nazil olan peyğəmbərliklərdən ibarətdir. Onların əksəriyyəti görüntü şəklindədir. Bu peyğəmbərliklər Yerusəlimin bərpası, məbədin yenidən tikilməsi və Allah xalqının təqdis olunması barədədir. Son fəsillərdə Məsihin gözlənilən gəlişindən və son məhkəməsindən danışılır.

Kitabın məzmunu:

1:1–8:23 Xəbərdarlıq və ümid xəbəri

9:1-8 İsrailin qonşuları üzərində məhkəmə

9:9–14:21 Firavanlıq və sülh gətirən gələcək dövr

Rəbbin Öz xalqına müraciəti

1 ¹Daranın hakimiyyətinin ikinci ilində, səkkizinci ayda İddo oğlu Berekya oğlu Zəkəriyyə peyğəmbərə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ²«Rəbb atalarınıza çox qəzəbləndi. ³Ona görə də sən onlara söylə ki, Ordular Rəbbinin sözü belədir:

“Mənə tərəf qayıdın” bəyan edir Ordular Rəbbi,

“Mən də sizə tərəf qayıdaram” deyir Ordular Rəbbi.

⁴“Atalarınız kimi olmayın! Əvvəlki peyğəmbərlər onlara müraciət edib söylədi ki, Ordular Rəbbi onlara «pis əməllərinizdən və pis işlərinizdən qayıdın» deyir. Ancaq onlar eşitmədi və Mənə qulaq asmadı” Rəbb belə bəyan edir.

⁵“Atalarınız indi haradadır?

Peyğəmbərlər də əbədi yaşayırmı?

⁶Amma qullarım peyğəmbərlərə əmr etdiyim

Sözlərim və qaydalarım atalarınıza gəlib çatmadımı?”

Onlar da tövbə edib dedi: “Ordular Rəbbi əməllərimizə və işlərimizə görə bizə nə etməyi düşündüsə, bizimlə elə də rəftar etdi”».

Birinci görüntü: atlılar

⁷Daranın hakimiyyətinin ikinci ilində, on birinci ay olan Şevət ayının iyirmi dördüncü günü İddo oğlu Berekya oğlu Zəkəriyyə peyğəmbərə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ⁸«Gecə yarısı gördüm ki, qırmızı ata minmiş bir nəfər dərənin dibində mərsin ağacları arasında durub. Onun arxasında isə qırmızı, kəhər və ağ atlar var idi. ⁹Mən soruşdum: «Ay ağam, bunlar nədir?» Mənimlə danışan mələk dedi: «Bunların nə olduğunu sənə göstərəcəyəm». ¹⁰Mərsin ağacları arasında duran adam cavab verdi: «Bunları dünyanı dolaşmaq üçün Rəbb göndərib». ¹¹Onlar mərsin ağacları arasında duran Rəbbin mələyinə cavab verdi: «Biz dünyanı dolaşdıq və gördük ki, bütün dünya asayış və əmin-amanlıq içindədir».

¹²Onda Rəbbin mələyi dedi: «Ey Ordular Rəbbi, bu yetmiş il ərzində qəzəbləndiyin Yerusəlimə və başqa Yəhuda şəhərlərinə nə vaxta qədər mərhəmət etməyəcəksən?» ¹³Rəbb mənimlə danışan mələyə yaxşı vədlərlə,

təsəlliverici sözlərlə cavab verdi. ¹⁴Mənimlə danışan mələk mənə dedi: «Müraciət edib söylə ki, Ordular Rəbbi belə deyir:

“Yerusəlim və Sion üçün böyük qısqançlıq duyuram.

¹⁵ Qayğısız olan millətlərə qarşı çox qəzəbliyəm.

Çünki Mən hələ az qəzəbləndiyim zaman Onlar öz pis əməllərini daha da artırdı”.

¹⁶ Buna görə də Rəbb belə deyir:

“Mən mərhəmətlə Yerusəlimə qayıtdım. Evim yenə orada qurulacaq, Yerusəlimin üzərinə ölçü ipi çəkiləcək” Bəyan edir Ordular Rəbbi.

¹⁷ Sən bir daha müraciət edib söylə ki, Ordular Rəbbi belə deyir:

“Şəhərlərim yenə bolluqla dolub-daşacaq.

Rəbb Siona yenə təsəlli verəcək, Yenə Yerusəlimi seçəcək”.

İkinci görüntü: dörd buyunuz və dörd usta

¹⁸ Sonra başımı qaldırıb baxdım və dörd buyunuz gördüm. ¹⁹ Mənimlə danışan mələyə dedim: «Bunlar nədir?»

O mənə dedi: «Bunlar Yəhudanı, İsraili və Yerusəlimi dağıtmış buyunuzlardır».

²⁰ Onda Rəbb mənə dörd usta göstərdi.

²¹ Mən «Bunlar nə etməyə gəlir?» deyə soruşdum. O dedi: «Bu buyunuzlar Yəhudanı elə dağıtdı ki, heç kəs başını qaldıra bilmədi. Bu ustalar da Yəhuda ölkəsini dağıtmaq üçün buyunuz qaldıran millətləri dəhşətə gətirib buyunuzlarını yerə çalmağa gəldi».

Üçüncü görüntü: ölçü ipi

2 Mən başımı qaldırıb baxdım və əlində ölçü ipi olan bir adam gördüm. ² «Hara gedirsən?» deyib soruşdum. O mənə dedi: «Yerusəlimi ölçməyə, en və uzunluğunun nə qədər olduğunu öyrənməyə gedirəm».

³ Mənimlə danışan mələk yanımdan çıxanda başqa bir mələk onu qarşılamağa gəldi ⁴ və ona dedi:

«Qaç, o cavana söylə ki, içində adamlar Və heyvanlar çox olduğu üçün

Yerusəlim divarsız bir şəhər olacaq.

⁵ “Mən Özüm onun ətrafında odlu divara çevriləcəyəm, Onun içində izzət olacağam” bəyan edir Rəbb».

⁶ «Haydı, haydı! Şimal ölkəsindən qaçın» deyir Rəbb,

«Çünki sizi göydə dörd tərəfə əsən Külək kimi dağıtmışdım» deyir Rəbb.

⁷ «Haydı! Ey Sion, sən ki Babil şəhərində yaşayırsan, qaçıb qurtar!»

⁸ Çünki Ordular Rəbbi deyir ki, İzzəti üçün sizi qarət etmiş millətlərin yanına Məni göndərdi.

Sizə toxunan Onun göz bəbəyinə toxunmuş olur.

⁹ Mən o millətlərə qarşı əlimi qaldıracağam, Əsarətlərində olanlar onları qarət edəcək.

Onda biləcəksiniz ki, Məni Ordular Rəbbi göndərmişdir.

¹⁰ «Şadlıq edib sevin, ey Sion qızı! Çünki aranızda yaşamağa gəlirəm» bəyan edir Rəbb.

¹¹ «O gün çoxlu millətlər Rəbbə bağlanacaq,

Mənim xalqım olacaq.

O zaman aranızda yaşayacağam.

Siz biləcəksiniz ki,

Məni yanınıza Ordular Rəbbi göndərib.

¹² Rəbb müqəddəs torpaqda

Yəhudanı Öz payı olaraq mülk alacaq,

Yenə Yerusəlimi seçəcək.

¹³ Ey bütün bəşər, Rəbbin önündə susun!

Çünki O Öz müqəddəs məskəninə qalxıb gəlir!»

Dördüncü görüntü: baş kahin Yeşua

3^{vw} Rəbb mənə bunu göstərdi: Rəbbin mələyinin önündə baş kahin

Yeşua durmuşdu və onu ittiham etmək üçün sağında Şeytan dayanmışdı.

^{2x}Rəbb Şeytana dedi: «Rəbb səni

məzəmmət etsin, ey Şeytan, Yerusəlimi seçən Rəbb səni məzəmmət etsin. Bu adam oddan çıxarılmış, yarısı yanmış odun parçasına bənzəmirmi?»³ O vaxt Yeşua əyninə çox çirkli paltar geyinib mələyin önündə dayanmışdı.⁴ Bu mələk önündə duran mələklərə dedi: «Onun əynində çirkli paltar çıxarın». Sonra Yeşuaya dedi: «Bax günahını sənin üzərindən götürdüm, indi sənə bayram paltarını geyindirəcəyəm». ⁵Mən isə dedim: «Qoy başına da təmiz çalma bağlasınlar». Başına təmiz çalma bağlayıb ona paltar geyindirildilər. Rəbbin mələyi də yanında durmuşdu.

⁶Sonra Rəbbin mələyi Yeşuaya şəhadət edib dedi: ⁷«Ordular Rəbbi belə deyir:

“Əgər yollarımla getsən, verdiyim buyruğumu qoruyub saxlasan, Evimə sən başçılıq edəcəksən, həyətlərimi sən qoruyacaqsan. Burada duranların arasında içəri keçmək haqqını sənə verirəm”.

⁸Yəy baş kahin Yeşua, sən və sənin önündə oturan yoldaşların qulaq assın!

Çünki onlar gələcək hadisələrin əlamətidir.

Mən “Pöhrə” adlı qulumu gətirəcəyəm.

⁹Yeşuanın önünə qoyduğum daşa baxın! O tək daşın yeddi gözü var.

Onun üzərinə bir yazı oyub yazacağam» bəyan edir Ordular Rəbbi, «Bir gün içində bu ölkənin günahını ortadan götürəcəyəm.

¹⁰Zəy gün hər biriniz qonşusunu öz tənəyi və əncir ağacı altına çağıracaq»

Bəyan edir Ordular Rəbbi.

Beşinci görüntü: çıraqdan və zeytun ağacları

4 Mənimlə danışan mələk geri qayıdıb məni yuxusundan oyanan adam kimi oyatdı. ²aO məndən soruşdu: «Nə görürsən?» Mən dedim: «Büsbütün qızıldan olan bir çıraqdan görürəm. Onun başında zeytun yağı üçün bir qab, üzərində yeddi çıraq, çıraqlarda isə yeddi lülə var. ³bÇıraqdanın yanında isə biri yağ qabının sağında, o biri solunda olmaqla iki zeytun ağacı var». ⁴Sonra mənimlə danışan mələkdən soruşdum: «Ay ağam, bunlar nədir?» ⁵Mənimlə danışan mələk «Bunların nə olduğunu bilmirsənmi?» deyərək soruşdu. Mən də «yox, ağam» dedim. ⁶cO mənə cavab verdi:

«Zerubbabilə Rəbbin sözü budur: “Güclə, qüdrətlə yox, yalnız Mənim Ruhumla iş görəcəksən”

Deyir Ordular Rəbbi.

⁷Sən kimsən, ey uca dağ?

Zerubbabilin önündə düzənliyə çevriləcəksən.

O “nə gözəldir, nə gözəldir” nidaları altında

Məbədin tərə daşını götürəcəkdir.

⁸Mənə Rəbbin sözü nazil oldu:

⁹«Bu evin təməlini Zerubbabilin əlləri qoydu,

Onun əlləri də bunu sona çatdıracaq.

Onda biləcəksən ki, Ordular Rəbbi Məni sizin yanınıza göndərəcək.

¹⁰dBu günü kim əhəmiyyətsiz hesab edə bilər?

Məhz bu gün adamlar Zerubbabilin əlində şaqulu görəndə sevinəcəkdir.

Bu yeddi çıraq isə Rəbbin bütün yer üzündə dolaşan gözləridir».

¹¹eMən ondan soruşdum: «Bəs çıraqdanın sağ və solunda olan bu iki zey-

3:8 Yer. 23:5; 33:15; Zək. 6:12

3:10 Mik. 4:4

a4:2 Vəhy 4:5

b4:3 Vəhy 11:4

c4:6 Ezra 5:2

d4:10 Vəhy 5:6

e4:11 Vəhy 11:4

tun ağacı nədir?» ¹² Sonra yenə soruşdum: «İki qızıl borucuq vasitəsilə içindən qızıl rəngində yağ axan bu iki zeytun budadıdır?» ¹³ O məndən soruşdu: «Bunların nə olduğunu bilmirsənmi?» Mən də «yox, ay ağam» dedim. ¹⁴ O mənə dedi: «Bunlar bütün yer üzünün Sahibinin önündə duran məsh olunmuş iki nəfərdir».

Altıncı görüntü: uçan tumar

5 Mən yenə başımı qaldırıb baxanda uçan bir tumar gördüm. ² Mələk «Nə görürsən?» deyib məndən soruşdu. Mən dedim: «Uçan bir tumar görürəm: onun uzunluğu iyirmi qulac, eni on qulacdır». ³ O dedi: «Bu bütün yer üzünə yağacaq lənətdir. Tumarın bir üzünə yazılanlara görə oğurluq edən hər kəs kəsilib-atiləcək, o biri üzünə yazılanlara görə isə yalandan and içənlər kəsilib-atiləcək. ⁴ Lənət yağdıracağam» bəyan edir Ordu-lar Rəbbi,
«Oğrunun evinə və Mənim adımla
Yalandan and içən adamın evinə lənət
girəcək,
O evin içində qalacaq,
Taxtaları və daşları ilə birlikdə onu yıxıb
məhv edəcək».

Yeddinci görüntü: ölçü qabındakı qadın

⁵ Sonra mənimlə danışan mələk yaxınlaşmış dedi: «Başını qaldırıb ortaya çıxan bu şeyin nə olduğunu gör». ⁶ Mən «Bu nədir?» deyər soruşdum. O cavab verdi: «Bu ortaya çıxan şey bir ölçü qabıdır». Sonra əlavə etdi: «Bu bütün ölkə xalqının təqsiridir». ⁷ Qabın qurğuşun qapağı qaldırıldı. Qabın içində bir qadın oturmuşdu. ⁸ Mələk «bu qadın pislikdir» dedi və qadını ölçü qabının içinə atıb üstünə qurğuşun qapağı basdı.

⁹ Mən başımı qaldırıb baxanda gördüm ki, iki qadın çıxdı, onların qanadlarında külək var idi. Onların da leylək qanadlarına bənzər qanadları var idi. Onlar qabı yerlə göy arasına qaldırdı. ¹⁰ Mənimlə danışan mələkdən soruşdum: «Qabı hara aparırlar?» ¹¹ O mənə dedi: «Şinar ölkəsində ona bir ev tikmək üçün oraya aparırlar. Ev hazır olanda qab oraya – öz yerinə qoyulacaq».

Səkkizinci görüntü: dörd döyüş arabası

6 Yenə başımı qaldırıb baxanda iki dağ arasından dörd döyüş arabasının çıxdığını gördüm. O dağlar misdən idi. ² Birinci döyüş arabasının qırmızı, ikincisinin qara, ³ üçüncüsünün ağ, dördüncüsünün xallı atları var idi. Hamısı qüvvətli atlar idi. ⁴ Mənimlə danışan mələkdən «Ay ağam, bunlar nədir?» deyib soruşdum. ⁵ Mələk mənə cavab verdi: «Bunlar bütün yer üzünün Sahibinə xidmət etdikləri yerdən çıxan göylərin dörd səmtinin ruhudur. ⁶ Qara atları olan döyüş arabası şimal torpağına, ağ atları olan döyüş arabası isə cənuba tərəf gedir». ⁷ Qüvvətli atlar çıxıb yer üzünü dolaşmaq üçün getməklə istədi. Mələk «gedin yer üzünü dolaşın» dedi. Onlar da gedib yer üzünü dolaşdı. ⁸ Mələk məni çağıraraq dedi: «Bax şimal torpağına gedənlər orada ürəyimi rahatlandırdı».

Yeşuaya tac qoyulması

⁹ Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: ¹⁰ «Hədiyyələri sürgündən qayıdanlardan – Babilədən gələn Xelday, Toviya, Yedayadan götür və həmin gün Sefanya oğlu Yoşiyanın evinə get. ¹¹ Onların

**6:5 Ruhudur – yaxud küləyidir.

arasından qızıl-gümüş götürüb taclar düzəlt və baş kahin Yehosadaq oğlu Yeşuanın başına qoy. ^{12h}Ona söylə ki, Ordular Rəbbi belə deyir:

“Bax «Pöhrə» adlanan adam budur! O olduğu yerdən qol-budaq atacaq, Rəbbin məbədini tikəcək.

¹³Bəli, Rəbbin məbədini o tikəcək. O izzətlənəcək, taxtında oturub hökm-ranlıq edəcək.

Taxtının yanında kahin olacaq, İkisinin arasında tam razılıq olacaq”.

¹⁴Bu taclar Xeldayın, Toviyanın, Yedayanın, Sefanya oğlu Yoşiyanın xatirəsi kimi Rəbbin məbədinə qoyulacaq. ¹⁵Uzaqda olanlar da gəlib Rəbbin məbədinin tikintisində çalışacaq. Onda biləcəksiniz ki, məni Ordular Rəbbi sizin yanınıza göndərmişdir. Əgər Allahınız Rəbbin səsində yaxşı qulaq assanız, bunlar olacaq».

Ədalətin ibadətdən üstünlüyü

7 Padşah Daranın hakimiyyətinin dördüncü ilində, doqquzuncu ay olan Kislev ayının dördüncü günü Zəkəriyyəyə Rəbbin sözü nazil oldu. ²O vaxt Bet-El əhalisi Sar-Eseri, Reqem-Meleki və onun adamlarını Rəbbin hüzuruna yalvarmağa göndərdi ki, ³Ordular Rəbbinin evində olan kahinlərlə peyğəmbərlərdən «İllərlə etdiyimiz kimi beşinci ayda yenə də oruc tutub ağlayaqmı?» deyər soruşsunlar.

⁴Onda mənə Ordular Rəbbinin bu sözü nazil oldu:

⁵«Bütün ölkə xalqına və kahinlərə söylə: “Yetmiş il ərzində beşinci və yeddinci aylarda

Oruc tutub yas saxladığınız zaman Mənim üçün mü oruc tuturdunuz?

⁶Yeyib-içdiyiniz zaman

Özünüzdə üçün yeyib-içmirdinizmi?”

⁷Yerusəlim əmin-amanlıq içində yaşayarkən, ətrafındakı şəhərlər, Negev və yamaclı-düzənlikli bölgədə insanlar sakit olarkən Rəbb indi dediyi bu sözləri əvvəlki peyğəmbərlər vasitəsilə söyləməmişdimi?»

⁸Zəkəriyyəyə Rəbbin bu sözü nazil oldu:

⁹«Ordular Rəbbi belə deyir:

“Düzgün və ədalətlə mühakimə edin.

Hər kəs bir-birinə məhəbbət və mərhəmət göstərsin.

¹⁰Dul qadına, yetimə, qərribə və yoxsula zülm etməyin.

Ürəyinizdə bir-birinizə qarşı pis niyyətlər tutmayın”.

¹¹Ancaq onlar eşitməkdən boyun qaçırdı, inadkarlıqla arxa çevirdi, eşitməmək üçün qulaqlarını bağladı.

¹²Ordular Rəbbinin Öz Ruhu ilə əvvəlki peyğəmbərlər vasitəsilə göndərdiyi qanunu və nəsihətləri eşitməmək üçün ürəklərini almaz kimi sərtləşdirdilər. Buna görə də Ordular Rəbbi onlara çox qəzəbləndi. ¹³Ordular Rəbbi deyir: “İndi ki Mən onları çağıranda qulaq asmadılar, onlar da çağıranda Mən qulaq asmayacağam. ¹⁴Onları qasırğa kimi tanımadıqları millətlərin arasına səpələdim. Arxada qoyduqları torpaq elə viran qaldı ki, oraya gedib-gələnlər olmadı. Gözəl torpaq xaraba qaldı”».

Allahın Yerusəlimə xeyir-duası

8 Mənə Ordular Rəbbinin bu sözü nazil oldu: ²Ordular Rəbbi belə deyir:

«Sion üçün böyük qısqanclıq duyuram. Bəli, onu çox qısqanıram».

³Rəbb belə deyir: «Siona qayıtdım, artıq Yerusəlimdə yaşayacağam. Yerusəlim Həqiqət şəhəri, Ordular Rəbbinin dağı Müqəddəs dağ çağırılacaq».

⁴Ordular Rəbbi belə deyir: «Yenə Yerusəlim meydanlarında qoca kişilər və qadınlar oturacaq, hər kəs yaşı çox olduğuna görə əlinə əsa alacaq. ⁵Şəhərin meydanları orada oynayan oğlan və qız uşaqları ilə dolacaq».

⁶Ordular Rəbbi belə deyir: «O günlər bu xalqın sağ qalanlarının gözündə bu iş qeyri-mümkün görünürsə, Mənə də belə görünməlidirmi?» bəyan edir Ordular Rəbbi. ⁷«Bax Mən Öz xalqımı şərq və qərb ölkələrindən qaytaracağam» deyir Ordular Rəbbi. ⁸«Mən onları gətirəcəyəm və onlar Yerusəlimdə yaşayacaq. Onlar Mənim xalqım olacaq, Mən də sədaqət və salehliklə onların Allahı olacağam».

⁹Ordular Rəbbi belə deyir: «Ordular Rəbbinin evinin – məbədin tikilməsi üçün təməli qoyulan gün orada peyğəmbərlərin dediyi bu sözləri o vaxt eşidənlər, qoy qolunuza güc gəlsin. ¹⁰O vaxtdan əvvəl insan yaxud heyvana heç bir əvəz verilmirdi. Düşmənlər üzündən heç kəs əmin-amanlıq içində gedib-gələ bilmirdi. Çünki adamları bir-birinin üstünə salıdırmışdım. ¹¹Ancaq indi bu xalqın sağ qalanları ilə əvvəlki kimi rəftar etməyəcəyəm» bəyan edir Ordular Rəbbi. ¹²«Çünki əkilən toxum bəhərli olacaq: tənək bəhrəsini, torpaq məhsulunu, göylər şəhini verəcək. Bunların hamısını bu xalqın sağ qalanlarına mülk olaraq verəcəyəm. ¹³Sizi qurtaracağam, ey Yəhuda və İsrail nəsl. Siz necə millətlər arasında lənət hədəfi oldunuzsa, indi bərəkət qaynağı olacaqsınız. Qorxmayın, qolunuza güc gəlsin».

¹⁴Ordular Rəbbi belə deyir: «Atalarınız Məni qəzəbləndirən zaman başınıza fəlakət gətirmək istədim və fikrimdən dönmədim» deyir Ordular Rəbbi. ¹⁵«İndi isə Yerusəlimə və

Yəhuda nəslinə yenə yaxşılıq etmək fikrindəyəm. Siz qorxmayın! ¹⁶Belə edin: hər kəs öz qonşusuna həqiqəti söyləsin, əmin-amanlıq üçün şəhər darvazalarında sədaqət və ədalətlə mühakimə edin. ¹⁷Bir-birinizə qarşı ürəyinizdə pis niyyət tutmayın, yalandan and içməkdən əl çəkin, çünki bunların hamısı Mənim nifrət etdiyim şeylərdir» bəyan edir Rəbb.

¹⁸Mənə Ordular Rəbbinin bu sözü nazil oldu: ¹⁹Ordular Rəbbi belə deyir: «Dördüncü, beşinci, yeddinci və onuncu ayların orucuları Yəhuda xalqı üçün sevinc və şadlıq dolu gözəl bayramlar olacaq. Ancaq siz düzgünlüyü və əmin-amanlığı sevin».

²⁰Ordular Rəbbi belə deyir: «Hələ çoxlu xalq, çoxlu şəhərin əhalisi də gələcək. ²¹Bir şəhərdə yaşayanlar başqa şəhərə gedib deyəcək: “Gəlin yola düşək, Rəbbin hüzurunda yalvaraq, Ordular Rəbbini axtaraq. Mən də gedirəm”. ²²Bir çox xalqlar və qüdrətli millətlər Ordular Rəbbini axtarmaq və Rəbbin hüzurunda yalvarmaq üçün Yerusəlimə gələcək».

²³Ordular Rəbbi deyir: «O günlərdə müxtəlif dillərdə danışan millətlərdən olan on adam bir Yəhudinin ətəyindən yapışıb “qoy sizinlə gedək, çünki Allahın sizinlə olduğunu eşitmişik” deyəcək».

İsrailin düşmənlərinə cəza

9^jBu xəbərdarlıq Xadrak ölkəsi və onun rahatlıq yeri Dəməşq şəhəri barəsində nazil olan Rəbbin sözüdür, çünki insanların və bütün İsrail qəbilələrinin gözü Rəbbə baxır. ^{2k}Bu söz oranın sərhədində olan Xamat şəhərinə, çox tərəqqi etmiş Sur və Sidon şəhərlərinə də aiddir. ³Sur özünə bir qala tikdi, torpaq qədər gümüş, küçə palcığı qədər saf qızıl yığdı. ⁴Amma Rəbb onu

qovacaq, dənizdəki gücünü yox edəcək, od onu yandırır-yaxacaq. ⁵¹Aşqelon bunu görüb qorxacaq, Qəzzə də çox ağrı çəkəcək, Eqrən da eləcə, çünki ümidi sönəcək. Qəzzədə padşah olmayacaq, Aşqelon sakinsiz qalacaq. ⁶Aşdodda bic doğulanlar yaşayacaq, Filiştililərin qüruru qıracaq. ⁷Ağızlarından qanı daman əti, dişlərinin arasından haram yeməkləri alacaq. Onların sağ qalanları Allahımıza məxsus olub Yəhudanın bir nəslə kimi olacaq. Eqrənlular da Yevuslular kimi olacaq. ⁸Hücum edən ordulara qarşı evimin ətrafında ordugah quracağam. Heç bir istilacı daha xalqımın üzərinə tökülməyəcək. Çünki artıq xalqıma Mən keşik çəkirəm.

Rəbbin vədi

^{9m}Ey Sion qızı, böyük sevinclə coş, Ey Yerusəlim qızı, hayqır!
Bax padşahın sənə tərəf gəlir.
O ədalətli və xilaskardır.
O itaətkardır və bir eşşəyə –
Eşşəyin balası olan sıpayə minib gəlir.
¹⁰ⁿDöyüş arabalarını Efrayimdən,
Atları Yerusəlimdən uzaqlaşdıracağam.
Döyüş kamanları qırılacaq.
Padşahınız millətlərə sülh elan edəcək.
Onun hökmranlığı dənizdən dənizə,
Çaydan yer üzünün qurtaracağınadək
hər yerə uzanacaq.
¹¹Sizə gəlincə, əhd qurbanının qanından
ötrü
Sürgündəki xalqınızı
Susuz quyudan çıxarıb xilas edəcəyəm.
¹²Qalanıza qayıdın,
Ey ümid edən əsirlər!
Bu gün sizə bildirirəm ki,
Sizə zəhmətinizin ikiqat əvəzini
verəcəyəm.

¹³Yəhudanı Özüm üçün kaman kimi
çəkəcəyəm,
Efrayimi ox kimi ona qoyacağam.
Ey Sion, övladlarını
Yunan övladlarının üstünə
qaldıracağam.
Səni bir döyüşçü qılıncı tək edəcəyəm.
¹⁴Onda Rəbb xalqının üzərində
götünəcək,
Onun oxu şimşək kimi çaxacaq.
Xudavənd Rəbb şeypur çalacaq,
Cənub qasırgaları ilə irəli gedəcək.
¹⁵Onları Ordular Rəbbi qoruyacaq.
Düşmənlərini tələf edəcəklər,
Sapand daşları ilə qırıb-çatacaqlar.
Onların qanını şərab kimi içib hay-küy
salacaqlar.

Qurban qanı tökülən qablar kimi,
Qurbangahın künc-bucaqları kimi
Qanla dolu olacaqlar.
¹⁶O gün özlərinin Allahı Rəbb
Xalqının sürüsü kimi onları xilas edəcək.
Onlar Onun torpağında
Tac daş-qaşı kimi parıldayacaq.
¹⁷Necə yaraşlıqlı, necə gözəl olacaqlar!
Oğlanlar taxilla,
Qızlar təzə şərabla gücə gələcək.

Yəhudanın xilasası

10 Yaz yağışı mövsümündə
Rəbdən, şimşək çaxdıran Rəbdən
Yağış istəyin.
O, insanlara bolluca yağış və
Hər kəsin tarlasına ot verəcək.
^{2o}Ancaq ev bütələrindən alınan vədlər
boş şeydir.
Falçılar boş görüntülər görür,
Mənasız yuxular danışaraq
Əbəs yerə təsəlli verir.
Buna görə də xalq sürü kimi dağınıqdır,
Zəhmət çəkirlər, çünki bir çoban yoxdur.
³Rəbb deyir:

^{19:5} Yeş. 14:29-31; Yer. 47:1-7; Yez. 25:15-17; Yoel 3:4-8; Amos 1:6-8; Sef. 2:4-7

^{m9:9} Mat. 21:4-5; Yəh. 12:14-15 ^{n9:10} Zəb. 72:8

^{o10:2} Say. 27:17; 1Pad. 22:17; 2Saln. 18:16; Yez. 34:5; Mat. 9:36; Mark 6:34

«Çobanlara qarşı qəzəbim alovlandı,
Başçılılarına cəza verəcəyəm.
Ordular Rəbbi Öz sürüsü olan
Yəhuda nəslinin qayğısını çəkəcək.
Onlar əzəmətli döyüş atları kimi olacaq.
⁴ Künc daşı, çadır payası,
Döyüş kamanı ondan olacaq.
Bütün xalq başçıları ondan çıxacaq.
⁵ Onlar döyüşdə
Düşməni küçərdə pəlçiqda tapdalayan
İgidlər kimi olacaq,
Rəbb onlarla olduğu üçün döyüşəcəklər,
Süvariləri utandıracaqlar.
⁶ Yəhuda nəslini qüvvətləndirəcəyəm,
Yusif xalqını qurtaracağam.
Sürgündən geri qaytaracağam,
Çünkü onlara acıyıram.
Elə edəcəyəm ki, sanki onları
Heç əvvəlcədən rədd etməmişəm.
Çünkü Mən onların Allahı Rəbbəm,
Onlara cavab verəcəyəm.
⁷ Efrayimlilər igidlər kimi olacaq,
Şərab içmiş kimi ürəkləri coşacaq.
Övladları bunu görüb sevinəcək,
Ürəkləri Rəbdə sevinc tapacaq.
⁸ Fit çalıb onları toplayacağam,
Çünkü Mən onları satın almışam.
Əvvəllər necə çoxalırıdılarsa,
İndi də eləcə çoxalacaqlar.
⁹ Onları xalqlar arasına səpələdimsə də,
Uzaq ölkələrdə Məni yada salacaqlar.
Övladları ilə birgə sağ qalacaq və
Geri qayıdacaqlar.
¹⁰ Mən onları yenə Misir ölkəsindən
gətirəcək,
Aşşurdan toplayacağam.
Onları Gilead torpağına,
Livana gətirəcəyəm.
Onlara kifayət qədər yer tapılmayacaq.
¹¹ Əziyyət dənizindən keçəcəklər,
Dənizin dalğaları sakitləşəcək,
Nilin bütün dərin suları quruyacaq.
Aşşurun qüruru alçaldılacaq,
Misirin padşahlıq əsası əlindən düşəcək.
¹² Onları Rəbdə qüvvətləndirəcəyəm,

Onlar da Rəbbin adı ilə yaşayacaq»
Rəbb belə bəyan edir.

11 Ey Livan, qapılarını aç ki,
Od sənin sidr ağaclarını yandırır-
yaxsın.
² Ey şam ağacı, fəryad et,
Çünkü sidr ağacı yıxıldı,
Hündür ağaclar məhv oldu.
Fəryad edin, ey Başan palıdları,
Qalın meşənin ağacları bəyri üstə aşdı.
³ Çobanların fəryadını eşit,
Çünkü onların fəxr etdikləri
Otlaqları məhv oldu.
Cavan aslanların nərlitisinə qulaq as,
Çünkü İordan çayının kənarındaki sıx
meşə yox oldu.

İki çoban

⁴ Allahım Rəbb belə deyir: «Kəsmək
üçün ayrılmış sürünü sən otar. ⁵ O
sürünün qoyunlarını alanlar onları kəssə
də, təqsirsiz qalır. Onları satanlar isə
“Rəbbə alqış olsun ki, dövlətli oldum”
deyir. Çobanlar öz sürülərinə acıdır.
⁶ Mən də daha ölkədə yaşayan xalqa
acımayacağam» bəyan edir Rəbb. «Hər
kəsi öz qonşusuna və padşahına təslim
edəcəyəm. Ölkəni dağıdacaqlar, Mən də
xalqı əllərindən qurtarmayacağam.

⁷ Buna görə də kəsmək üçün ayrılmış
sürünün zəiflərini otardım. Özümə iki
dəyənək götürdüm, birini “Lütf”, o birini
isə “Birlik” adlandırdım və sürünü otar-
mağa başladım. ⁸ Bircə ayın içində üç
çobanı işdən qovdum, çünki onların
əlindən təngə gəlmişdim, onların da
Məndən zəhləsi gedirdi. ⁹ Sonra sürüyə
dedim: “Daha sizi otarmayacağam. Ölən
ölsün, kəsilən kəsilsin, yerdə qalanlar
da bir-birlərinin ətinə yesin”. ¹⁰ Sonra
“Lütf” adlı dəyənəyimi götürdüm və
bütün xalqlarla bağladığım əhdi poz-
maq üçün onu qırdım. ¹¹ Beləcə əhd o
gün pozuldu. Sürünün Mənə qulaq asan
zəifləri bunun Rəbbin sözü olduğunu

anladı. ¹²PMən onlara dedim: “Əgər bu sizə xoşdursa, Mənim muzdumu verin, əgər belə deyilsə, verməyin”. Onlar Mənə mizd olaraq otuz gümüş verdi. ¹³Rəbb Mənə dedi: “Onların Məni qiymətləndirdiyi bu yüksək muzdu dulmuşçuya at”. Beləcə otuz gümüşü götürüb Rəbbin məbədində olan dulmuşçuya atdım. ¹⁴Sonra Yəhuda ilə İsrail arasındakı qardaşlığı pozmaq üçün “Birlik” adlı o biri dəyənəyimi də qırdım.

¹⁵Rəbb mənə dedi: “Yenə ağılsız bir çobanın əşyalarını özün üçün götür.

¹⁶Mən ölkəyə elə bir çoban qoyacağam ki, oğurlananlara baxmayacaq, itmişləri axtarmayacaq, xəstələri sağaltmayacaq, sağlamları bəsləməyəcək. Ancaq kök qoyunların ətini yemək, pəncələrini kəsməklə məşğul olacaq.

¹⁷Sürünü tərk edən yaramaz çobanın vay halına!

Qılinc onun qolunu və sağ gözünü vursun!

Qoy onun qolu qurusun, sağ gözü kor olsun!”»

Yerusəlimin xilas edilməsi

12 Bu xəbərdarlıq İsrail barədə nazil olan Rəbbin sözüdür: göyləri yayan, yerin təməlini qoyan, insanın içindəki ruha şəkil verən Rəbb belə bəyan edir: ²«Bax Yerusəlimi ətrafındakı bütün xalqları səndələdən şərab dolu kasa edəcəyəm. Yerusəlim kimi Yəhuda da mühasirəyə alınacaq. ³O gün Yerusəlimi bütün xalqlar üçün ağır bir daş edəcəyəm. Onu qaldıranların hamısı ağır yaralanacaq. Dünyanın bütün millətləri ona qarşı birləşəcək. ⁴O gün hər atı dəhşətə, süvarisini dəliliyə düçar edəcəyəm» bəyan edir Rəbb, «Mən Yəhuda nəslinə göz qoyacağam, amma o biri xalqların

bütün atlarını kor edəcəyəm. ⁵Onda Yəhuda başçıları ürəklərində deyəcək: “Özlərinin Allahı Ordular Rəbbinin ucbatından Yerusəlimdə yaşayanlar mənim üçün qüvvə olub”.

⁶O gün Yəhuda başçılarını odunların arasında yanan bir manqal, dərzilərin ortasında alovlanan bir məşəl kimi edəcəyəm. Hər tərəfdə – sağda və solda olan bütün xalqları yandırır məhv edəcəklər. Yerusəlimlilər isə yenə öz şəhərlərində yaşayacaq.

⁷Mən Rəbb əvvəlcə Yəhuda xalqının məskənlərini qurtaracağam. Ona görə ki Davud nəslə və Yerusəlimdə yaşayanlar Yəhudadan çox şərəfli olmasın. ⁸Mən Rəbb o gün Yerusəlimdə yaşayanları qoruyacağam. O gün onların arasında ən gücsüz adam Davud kimi, Davud nəslə isə Allah kimi, onlara başçılıq edən Rəbbin mələyi kimi olacaq. ⁹O gün Yerusəlimə hücum etmək üçün gələn bütün millətləri məhv etməyə çalışacağam.

¹⁰QDavud nəslə və Yerusəlimdə yaşayanların üzərinə lütf və yalvarış ruhunu tökəcəyəm. Onlar Mənə – bədəninə deşdikləri şəxsə baxacaq və vahid oğluna yas tutan adam kimi ona yas tutacaq, ilk oğlu üçün dərd çəkən adam kimi dərd çəkəcək. ¹¹RO gün Yerusəlimdə böyük matəm olacaq, Megiddo düzənliyində, Hadad-Rimmonda olduğu kimi böyük matəm olacaq. ¹²Ölkədə hər nəsil öz içində yas tutacaq: Davud nəslə ayrı, qadınları ayrı, Natan nəslə ayrı, qadınları ayrı, ¹³Levi nəslə ayrı, qadınları ayrı, Şimey nəslə ayrı, qadınları ayrı yas tutacaq. ¹⁴Bütün qalan nəsiləri ayrı-ayrı, qadınları isə ayrı yas tutacaq.

^P11:12 Mat. 27:9-10 ^Q12:10 Yəh. 19:37; Vəhy 1:7

^r12:11 2Pad. 23:29; Vəhy 16:16

Günahdan təmizlənmə

13 O gün Davud nəslini və Yerusəlimdə yaşayanları günahdan və murdarlıqdan təmizləmək üçün bir bulaq açılacaq. ²O gün ölkədən bützlərin adını birdəfəlik siləcəyəm, onlar bir daha xatırlanmayacaq. Yalnız peyğəmbərləri də, natəmiz ruhu da ölkədən uzaqlaşdıracağam» bəyan edir Ordular Rəbbi. ³«Əgər kimsə yenə peyğəmbərlik etsə, onu dünyaya gətirmiş ata-anası ona deyəcək: “Sən yaşaya bilməzsən, çünki Rəbbin adı ilə yalan söyləmişən”. Sonra isə peyğəmbərlik edəndə öz ata-anası onun bədənini deşəcək. ⁴O gün hər peyğəmbər peyğəmbərlik edərkən ona nazil olan görüntüdən utanacaq. O daha insanları aldatmaq üçün tüklü paltar geyməyəcək. ⁵O deyəcək: “Mən peyğəmbər deyiləm, əkinçiyəm. Cavanlığımda bir adam məni özünə qul etdi”.

⁶O biri ondan soruşacaq: “Bəs sənəndəki bu yaralar nədir?” O isə “dostlarımların evində aldığım yaralardır” deyəcək.

Çobanın həlakı

⁷Oyan, ey qılinc, Çobanımların, yaxınımımların üstünə get» Bəyan edir Ordular Rəbbi.
«Çobanı vur, Qoyunları pərən-pərən olsun. Mən də əlimi kiçiklərə qarşı qaldıracağam.

⁸Bütün ölkədə Xalqın üçdə ikisi vurulub-öldürüləcək, Üçdə biri isə sağ qalacaq» Bəyan edir Rəbb.

⁹«Qalan üçdə birini oda salacağam,

Onları gümtüşü təmizləyən kimi təmizləyəcəyəm.

Qızılı yoxlayan kimi yoxlayacağam.

Onlar Mənim adımı çağıracaq,

Mən də onlara cavab verib

“Bunlar Mənim xalqımdır” deyəcəyəm,

Onlar da “Rəbb Allahımızdır” deyəcək.

Allahın padşahlığı

14 Budur, Rəbbin günü gəlir! Ey Yerusəlim xalqı, sənə qarət olunmuş mallarını gözələrin önündə bölüşdürəcəklər. ²Mən bütün millətləri Yerusəlimə qarşı müharibə etmək üçün toplayacağam. Şəhər ələ keçiriləcək, evlər qarət ediləcək, qadınlara təcavüz ediləcək. Şəhər əhalisinin yarısı sürgünə göndəriləcək, amma qalanların şəhərdən kökü kəsilməyəcək. ³O zaman Rəbb çıxıb müharibə günündə necə döyüşsə, eləcə o millətlərə qarşı döyüşəcək. ⁴O gün Onun ayaqları Yerusəlimin önündə – şərq tərəfində olan Zeytun dağının üzərində duracaq. Zeytun dağı şərqə və qərbə doğru ortadan yarılıb çox böyük bir vadi olacaq. Dağın yarısı şimala, yarısı cənuba çəkiləcək. ⁵Siz isə dağlarımdakı vadi ilə qaçacaqsınız, çünki dağlardakı vadi Aselə qədər uzanacaq. Yəhuda padşahı Uzziyanın dövründə zəlzələ olarkən necə qaçdınsa, eləcə qaçacaqsınız. O zaman Allahım Rəbb bütün müqəddəslərlə birgə gələcək.

⁶O gün işıq olmayacaq, işıq verən göy cisimləri qaralacaq. ⁷Yalnız Rəbbin bildiyi xüsusi bir gün olacaq. Gecə də, gündüz də olmayacaq. Axşam vaxtı işıqlı olacaq. ⁸O gün Yerusəlimdən həyat verən sular axacaq. Suların yarısı Şərq dənizinə, yarısı isə Qərb dənizinə^{††} axacaq. Yayda da, qışda da belə olacaq.

^{††}14:8 Şərq dənizi – Ölü dəniz, Qərb dənizi – Aralıq dənizi.

^s13:7 Mat. 26:31; Mark 14:27

^t14:8 Yez. 47:1; Yəh. 7:38; Vəhy 22:1

⁹Rəbb bütün dünyanın padşahı olacaq. O gün yalnız Rəbb və Onun adı ucalacaq. ¹⁰Bütün ölkə Gevadan Yerusəlimin cənubundakı Rimmona qədər Arava düzənliyi kimi olacaq. Amma Yerusəlim yüksəklikdə olacaq, Binyamin darvazasından ilk darvazanın yerinə, Künc darvazasına, Xananel qülləsindən padşahın üzümsixanlarına qədər öz yerində duracaq. ¹¹İnsanlar orada sakin olub asayış içində yaşayacaq. Yerusəlim bir daha məhvə düşər olmayacaq.

¹²Yerusəlimə hücum edən bütün xalqları Rəbb bu bəla ilə cəzalandıracaq. Ayaq üstə olanda bədənləri, hədəqələrindəki gözləri, ağızlarındakı dilləri çürüyəcək. ¹³O gün Rəbb onları böyük təlaşa düşərəcək. Hər kəs qonşusunun əlini tutacaq, bir-birinin üstünə hücum çəkəcək. ¹⁴Yəhudalılar da Yerusəlimdə vuruşacaq. Ətrafdakı bütün millətlərin sərvəti, çoxlu miqdarda qızıl, gümüş və paltar toplanacaq. ¹⁵Düşmən ordugahlarındakı bütün heyvanlar da – atlar, qatırlar, dəvələr və eşşəklər bu cür bəlaya düşər olacaq.

¹⁶Yerusəlimə hücum edən millətlərdən sağ qalanların hamısı Ordular Rəbbi olan Padşaha səcdə etmək və Çardaqlar bayramını keçirmək üçün hər il Yerusəlimə gedəcək. ¹⁷Əgər yer üzündəki nəsillərdən hansısa Ordular Rəbbi olan Padşaha səcdə etmək üçün Yerusəlimə getməsə, onun ölkəsinə yağış yağmayacaq. ¹⁸Misirliilər nəslə Yerusəlimə getməsə, onların torpağı suvarılmayacaq. Rəbb onlara da Çardaqlar bayramını keçirmək üçün Yerusəlimə getməyən bütün millətlərə verdiyi cəzayı verəcək. ¹⁹Misirliilərə və Çardaqlar bayramını keçirmək üçün Yerusəlimə getməyən bütün millətlərə belə cəza veriləcək.

²⁰O gün atların zıncırovları üzərinə “Rəbbə həsr edilmiş” sözləri yazılacaq. Rəbbin evindəki qazanlar da qurbanğahın önündəki ləyənlər kimi olacaq. ²¹Yerusəlim və Yəhudada hər qazan Ordular Rəbbinə həsr olunacaq. Qurban kəsən adamların hamısı gəlib bu qazanlardan qurban ətini bişirmək üçün istifadə edəcək. O gün Ordular Rəbbinin evində artıq Kənanlı ^{††}qalmayacaq».

^{††}14:21 Kənanlı – yaxud tacir.

^{††}14:11 Vəhy 22:3

MALAKİ

PEYĞƏMBƏRİN KİTABI

GİRİŞ

«Malaki» Kitabında təsvir olunan hadisələr miladdan əvvəl VI əsrdə Yerusəlimdəki məbədin yenidən tikilməsindən sonrakı dövrə aiddir. «Malaki» adı ibrani dilində «Mənim elçim» deməkdir.

Peyğəmbərin əsas qayğısı kahinlərin və xalqın Allahla bağladığı əhdə sadıq qalmasıdır. Allah xalqının həyatında və Allaha ibadətində qüsurlar var idi. Onlar yollarını azmışdı. Kahinlərlə xalq təqdim və ianələri sidq ürəkdən vermir, Allaha hiyləgərliklə yanaşır və Onun təliminə uyğun yaşamırdılar. Amma Rəbb, yolunu hazırlamaq və əhdini elan etmək üçün Öz elçisini əvvəlcədən göndərəcək, sonra Özü xalqını mühakimə və pak etmək üçün gələcək.

Kitabın məzmunu:

1:1–2:16 İsrailin günahları

2:17–4:6 Allahın məhkəməsi və mərhəməti

1 Bu xəbərdarlıq Rəbbin Malaki vəsitəsilə İsrailə dediyi sözdür.

Rəbbin İsrailə məhəbbəti

^{2vw} Rəbb «sizi sevdim» deyir. Ancaq siz «Bizi necə sevdin?» deyib soruşursunuz. Rəbb də cavab verir: «Esav Yaquubun qardaşı deyildimi? Amma Mən Yaquubu sevdim, ³Esava isə nifrət etdim. Onun dağlarını viran etdim, mirasını çöl çaqqallarına verdim». ⁴Edomlular deyir: «Biz əzildik, amma yenidən xarabalıqları bərpa edəcəyik». Ancaq Ordular Rəbbi belə deyir: «Qoy onlar qursun, amma Mən yıxacağam. Onların

ölkəsi pislik ölkəsi, özləri isə həmişə Rəbbin qəzəbləndiyi xalq olaraq tanınaçaq». ⁵Siz bunu gözlərinizlə görəndə «Rəbb İsrail sərhədlərindən kənar da əzəmətlidir!» deyəcəksiniz.

Kahinlərə məzəmmət

⁶Ordular Rəbbi sizə deyir: «Ey adıma hörmət etməyən kahinlər! Oğul atasına, qul ağasına hörmət göstərir. Əgər Mən atayamsa, hanı Mənə hörmətiniz? Əgər ağayamsa, hanı Məndən qorxunuz? Ancaq siz “Adına necə hörmət etmədik?” deyib soruşursunuz. ⁷Qurbangahımın üzərində murdar çörək təqdim edirsiniz, hələ “Səni necə murdar etdik?” deyib soruşursunuz. “Rəbbin süfrəsinə hörmət etmək lazım deyil” deməklə belə edirsiniz. ^{8x}Kor heyvanı qurban olaraq gətirmək pis iş deyilmi? Topal yaxud xəstə heyvan qurban etmək pis iş deyilmi? Belə bir heyvanı öz valinə təqdim et, gör səndən razı qalır mı yaxud səni qəbul edirmi?» deyir Ordular Rəbbi. ⁹«İndi bizə lütf etməsi üçün Allaha yalvarın. Siz belə qurbanlar gətirərkən O heç sizi qəbul edərmidi?» deyir Ordular Rəbbi.

¹⁰«Kaş ki aranızdan bir nəfər qurbangahımda boş-boşuna od yandırmaq üçün məbədin qapılarını bağlayaydı! Mən sizdən razı deyiləm, gətirəcəyiniz qurbanları da qəbul etməyəcəyəm» deyir Ordular Rəbbi. ¹¹«Günəşin çıxdığı yerdən batdığı yerə qədər Mənim adım millətlər arasında əzəmətli olacaq. Hər yerdə adıma buxur yandırılacaq, pak təqdimlər gətiriləcək. Çünki millətlər arasında adım əzəmətli olacaq» deyir Ordular Rəbbi.

¹²«Siz “Rəbbin süfrəsi murdardır, çörəyinə isə hörmət etmək lazım deyil” deyərək adımin müqəddəsliyini pozur-

^v1:2 Rom. 9:13 ^w1:2 Yeş. 34:5-17; 63:1-6; Yer. 49:7-22; Yez. 25:12-14; 35:1-15; Amos 1:11-12; Avd. 1-14 ^x1:8 Qanun. 15:21

sunuz. ¹³Üstəlik “bu nə zəhmətdir” deyə Mənə burun sallayırsınız» deyir Ordular Rəbbi. «Siz qurban olaraq oğurluq, çolaq, xəstə heyvan gətirirsinizsə, Mən onu sizdən qəbul edəcəyəmmi?» deyə soruşur Rəbb. ¹⁴«Sürüsündən nəzir etdiyi erkək heyvan əvəzinə Rəbbə qüsurlu heyvan qurban edən fırıldaqçıya lənət olsun! Çünki Mən böyük bir padşaham və adım millətlər arasında zəhmilidir» deyir Ordular Rəbbi.

2 «İndi, ey kahinlər, bu əmr sizin üçündür». ²Ordular Rəbbi deyir: «Əgər sözə qulaq asmasanız, adıma izzət verməyi ürəkdən istəməsəniz, üzərinizə lənət yağdırıb xeyir-dualarınızı lənətə çevirəcəyəm. Bəli, Mən onları lənətlədim. Çünki Məni izzətləndirməyi ürəkdən istəmirsiniz. ³Mən sizin nəslinizi məzəmmət edəcəyəm. Bayramlarınızda qurban etdiyiniz heyvanların təzəyini üzünüzdə çırpacağam, siz onunla birgə atılacaqsınız. ⁴Onda biləcəksiniz ki, Mən bu əmri Levi ilə bağladığım əhdimin yaşaması üçün sizə göndərmişəm» deyir Ordular Rəbbi. ⁵«Onunla həyat və sülh verən bir əhd bağladım, Mənə hörmət etdiyi təqdirdə bunları ona verdim. O da Məndən qorxub adıma hörmət göstərdi. ⁶Onun dilindən həqiqi nəsihət çıxardı, ağzından hiylə çıxmazdı. O, sülh və düzlük içində Mənimlə bir yol gedirdi. Çoxunu da günah yolundan qaytarmışdı. ⁷Kahinin ağzı biliyi qorumsalı, insanlar onun dilində nəsihət axtarmalıdır. Çünki o, Ordular Rəbbinin elçisidir. ⁸Ancaq siz yoldan azdınız və nəsihətinizlə çox adamı günaha çəkdiniz. Levi ilə bağladığım əhdi pozdunuz» deyir Ordular Rəbbi. ⁹«Siz Mənim yollarımla getmədiniz, qanunla bağlı məsələlərdə tərəfkeşlik etdiniz.

Buna görə də Mən bütün xalqın önündə sizi alçaldıb xəcalətli hala saldım».

Yəhuda xalqının xəyanəti

¹⁰Hamımızın atası bir deyilmi? Bizi eyni Allah yaratmadımı? Elə isə nə üçün biz atalarımızın bağladığı əhdi pozaraq öz qonşumuza xəyanət edirik? ¹¹Yəhuda xalqı xəyanət etdi. İsraildə və Yerusəlimdə iyrənc işlər edildi: Yəhudalılar yad allahlara tapınan qızlarla evlənərək Rəbbin sevdiyi müqəddəs yeri murdar etdi. ¹²Bunu edən adam həтта keşik çəksə, cavabdeh olsa, Ordular Rəbbinə qurban gətirsə də, Rəbb onu Yaqubun icmasından qovsun.

¹³Siz başqa bir şeyi də edirsiniz: ağlayıb sızlamaqla Rəbbin qurbangahını göz yaşları ilə doldurursunuz. Çünki Rəbb artıq gətirdiyiniz qurbanlara diqqət etmir, onları sizdən könül xoşluğu ilə qəbul etmir. ¹⁴Siz «Nə üçün?» deyib soruşursunuz. Çünki səninlə cavanlığında evləndiyin arvadın arasında Rəbb şahiddir. O qadın sənin yoldaşın və nikah əhdi ilə arvadın olduğu halda ona xəyanət etdin. ¹⁵Allah sizi bir bədən olaraq yaratmadımı? Bədənlə də, ruhla da Ona aidsiniz. Bəs nə üçün bir? Çünki O Özü üçün xüsusi bir nəsil istəyirdi. Buna görə də özünüzdü gözləyin. Qoy heç kəs cavanlığında evləndiyi arvadına xəyanət etməsin. ¹⁶İsrailin Allahu Rəbb belə deyir: «Mən nikahını pozub qəddarlığa bürünən adama nifrət edirəm. Buna görə də özünüzdü gözləyin və xəyanət etməyin» Ordular Rəbbi deyir.

Əhd Mələyinin gəlməsi

¹⁷Dediklərinizlə Rəbbi yordunuz. «Onu nə ilə yorduq?» deyə soruşursunuz. «Pislik edən hər kəs Rəbbin gözündə yaxşıdır və Rəbb onlardan

razıdır» yaxud «Ədalət keşikçisi olan Allah haradadır?» deyərək Onu yordunuz.

3^a«Budur, Mən Öz elçimi göndərirəm. O, önümdə yol hazırlayacaq. Axtardığınız Xudavənd qəflətən Öz məbədinə gələcək. Görmək arzusunda olduğunuz əhd Mələyi gələcək» deyir Ordular Rəbbi. ^{2b}«Ancaq Onun gələcəyi günə kim tab gətirə bilər? Züھر edəndə kim davam gətirə bilər? Çünki O, əridicinin odu, yuyucunun sabunu kimi olacaq. ³O, gümüş əridib təmizləyən adam kimi rəftar edəcək: Levililəri saflaşdırıb qızıl və gümüşü təmizləyən kimi təmizləyəcək. Beləcə salehliklə Rəbbə qurbanlar gətirəcəklər. ⁴Onda Yəhudanın və Yerusəlimin qurbanları əvvəlki vaxtlar, keçmiş illərdə olduğu kimi Rəbbə xoş gələcək.

⁵Mən cəza vermək üçün sizə yaxınlaşacağam. Ovsunçulara, zinakarlara, yalandan and içənlərə, muzdurun, dul qadının, yetimin, qəribin haqqını tapdalayanlara – Məndən qorxmayanlara qarşı tezliklə şahid olacağam» Ordular Rəbbi belə deyir.

Ondabirləri oğurlayanları məzəmmət

⁶«Mən Rəbbəm və heç vaxt dəyişməmişəm. Siz bunun üçün məhv olmadınız, ey Yaqub övladları! ⁷Atalarınızın dövründən bəri qaydalarımın döndünüz və onlara əməl etmədiniz. Mənə tərəf dönün, Mən də sizə tərəf dönərəm» deyir Ordular Rəbbi. «Siz «Necə dönək?» deyə soruşursunuz. ⁸İnsan da Allahdan oğurlayarmı? Siz isə Məndən oğurlayırsınız. «Səndən nəyi oğurlayırdı?» deyə soruşursunuz. Onda birləri və təqdimləri oğurlayırsınız. ⁹Siz böyük lənətə düşər oldunuz.

¶3:11 Çəyirtkələri – yaxud yeyənləri.

Çünki bütün millət – hamınız Məndən oğurlayırsınız. ^{10c}Bütün ondebirlərinizi anbara gətirin ki, məbədimdə ərzaq olsun». Ordular Rəbbi deyir: «Siz bununla Məni sınayın. Görəcəksiniz ki, göylərin pəncərələrini sizə açacağam, üzərinizə ehtiyaclarınızdan da çox bərəkət yağdıracağam. ¹¹Çəyirtkələri [¶]əkinlərinizi yeməyə qoymayacağam, tarlada meyvəniz məhsulsuz qalmayacaq» deyir Ordular Rəbbi. ¹²«Bütün millətlər sizi bəxtiyar sayacaq. Çünki ölkəniz gözəl bir yer olacaq» deyir Ordular Rəbbi.

¹³«Mənə qarşı sərt sözlər söylədiniz» deyir Rəbb, «siz isə «Sənə qarşı nə söylədik?» deyə soruşursunuz. ¹⁴Siz dediniz: «Allaha xidmət etmək faydasızdır. Ordular Rəbbinin buyruğunu yerinə yetirsək də, Onun önündə yas içində gəzsək də, bunlardan bizə nə xeyir oldu? ¹⁵İndi biz məğrurları bəxtiyar sayırıq. Pislik edənlər işlərində uğur qazanır, Allahı sınayanlar da cəzadan qurtarır».

¹⁶O zaman Rəbdən qorxanlar birləri ilə danışdı. Rəbb bu sözlərə qulaq asıb dınladı. Rəbdən qorxub adına hörmət edənlər üçün Onun önündə bir yaddaş kitabı yazıldı. ¹⁷Ordular Rəbbi deyir: «Fəaliyyətə keçdiyim gün onlar Mənə məxsus xalq olacaq. Bir ata özünə xidmət edən oğluna necə rəhm edərsə, Mən də onlara elə rəhm edəcəyəm. ¹⁸O zaman siz salehlə pis adam, Allaha qulluq edənlə etməyən arasındakı fərqi yenə görəəcəksiniz».

Rəbbin günü

4 Ordular Rəbbi deyir: «Budur, soba kimi yanan o gün gəlir. Bütün məğrurlar və pislik edənlər saman kimi olacaq. Gələn o gün onları yandıracaq.

^a3:1 Mat. 11:10; Mark 1:2; Luka 1:76-77; 7:27 ^b3:2 Vəhy 6:17

^c3:10 Lev. 27:30; Say. 18:21-24; Qanun. 12:6; 14:22-29; Neh. 13:12

Onlardan nə kök, nə də budaq qalacaq. ²Ancaq adıma hörmət edən sizlər üçün şüalarında şəfa olan salehlik günəşi doğacaq. Tövlədən buraxılan danalar kimi oynayacaqsınız. ³Pis adamları tapdalayacaqsınız. Bu işləri etdiyim gün onlar sizin ayağınızın altında kül olacaq» deyir Ordular Rəbbi.

⁴«Qulum Musanın qanununu – Xorevdə olarkən bütün İsrail üçün

ona verdiyim qaydaları və hökmləri yadda saxlayın. ⁵Rəbbin böyük və dəhşətli günü gəlməzdən qabaq İlyas peyğəmbəri sizin yanınıza göndərəcəyəm. ⁶O, ataların ürəklərini oğullarına, oğullarının ürəklərini isə atalarına tərəf döndərəcək ki, daha Mən gəlib ölkəni lənətləyib məhv etməyim».

MATTANIN

NƏQL ETDİYİ MÜJDƏ

GİRİŞ

«Mattanın nəql etdiyi Müjdə»də İsa Məsihin vəd edilmiş Xilaskar olduğu barədə danışılır. Burada Onun vasitəsilə Allahın Əhdi-Ətiqdə Öz xalqına verdiyi vədlərin yerinə yetməsi vurğulanır. Bu Müjdə yalnız aralarında İsanın böyüyüb başa çatdığı Yəhudi xalqı üçün deyil, bütün dünya üçündür.

Mattanın nəql etdiyi Müjdə səlis ardıcılıqla yazılıb. Bu kitab İsanın doğuluşu, vəftizi və sınağa çəkilməsindən başlayır. Sonra müəllif İsanın vəzləri, təlimləri və Qalileyada şafa verməsi barədə danışır. Müjdə İsanın Qalileyadan Yerusəlimə səyahəti, Onun həyatında son həftə ərzində baş vermiş hadisələr, çarmıxa çəkilməsi və dirilməsi ilə bitir.

«Mattanın nəql etdiyi Müjdə» İsanı Qanunu izah etmək və Allahın Padşahlığı haqqında təlim vermək səlahiyyətinə malik olan böyük Müəllim kimi təqdim edir. Onun insanlara həyat verən təlimləri bu kitabda yazılmışdır.

Kitabın məzmunu:

1:1–2:23 İsa Məsihin nəsil şəcərəsi və doğulması

3:1-12 Vəftizçi Yəhyanın vəzi

3:13-17 İsa Məsihin vəftiz olunması

4:1-11 İsanın sınağa çəkilməsi

4:12–18:35 İsanın Qalileyada ictimai xidməti

19:1–20:34 Qalileyadan Yerusəlimə

21:1–27:66 İsanın Yerusəlimdəki son günləri

28:1-20 İsanın dirilməsi

İsa Məsihin nəsil şəcərəsi

(Luka 3:23-38)

1 Davudun Oğlu, İbrahimin də Oğlu olan İsa Məsihin nəsil şəcərəsi:

²İbrahimdən İshaq törədi. İshaqdan Yaqub törədi. Yaqubdan Yəhuda və onun qardaşları törədi. ³Yəhudadan Tamarın doğduğu Peres və Zerah törədi. Peresdən Xesron törədi. Xesronun Ram törədi. ⁴Ramdan Amminadav törədi. Amminadavdan Naxşon törədi. Naxşondan Salmon törədi. ⁵Salmondan Raxavın doğduğu Boaz törədi. Boazdan Rutun doğduğu Oved törədi. Oveddən Yessey törədi. ⁶Yesseydən padşah Davud törədi.

Davuddan Uriyanın arvadının doğduğu Süleyman törədi. ⁷Süleymandan Rexavam törədi. Rexavamdan Aviya törədi. Aviyadan Asa törədi. ⁸Asadan Yehoşafat törədi. Yehoşafatdan Yehoram törədi. Yehoramdan Uzziya törədi. ⁹Uzziyadan Yotam törədi. Yotamdan Axaz törədi. Axazdan Xizqiya törədi. ¹⁰Xizqiyadan Menaşşe törədi. Menaşşedən Amon törədi. Amondan Yoşiya törədi. ¹¹Babil sürgünü zamanı Yoşiyadan Yekonya^{§§} və onun qardaşları törədi.

¹²Babil sürgünündən sonra Yekonyadan Şealtiel törədi. Şealtieldən Zerubbabil törədi. ¹³Zerubbabildən Avihud törədi. Avihuddan Elyaqim törədi. Elyaqimdən Azur törədi. ¹⁴Azurdan Sadoq törədi. Sadoqdan Yaxin törədi. Yaxindən Elihud törədi. ¹⁵Elihuddan Eleazar törədi. Eleazardan Mattan törədi. Mattandan Yaqub törədi. ¹⁶Yaqubdan Məryəmin əri Yusif törədi. Məryəmdən də Məsih adlanan İsa doğuldu.

§§1:11 Yekonya – başqa adı Yehoyakin.

°1:11 2Pad. 24:14-15; 2Saln. 36:10; Yer. 27:20

¹⁷ Beləliklə, İbrahimdən Davuda qədər olan bütün nəsillər on dörd nəsidir, Davuddan Babil sürgününə qədər on dörd nəsidir, Babil sürgünündən Məsihə qədər də on dörd nəsidir.

İsa Məsihin doğulması

(Luka 2:1-7)

¹⁸ İsa Məsihin doğulması belə oldu. Anası Məryəm Yusifə nişanlanmışdı. Amma birlikdə olmalarından əvvəl Məryəmin Müqəddəs Ruhdan hamilə olduğu aşkar oldu. ¹⁹ Onun nişanlısı Yusif saleh bir adam idi və Məryəmi camaat arasında rüsvay etmək istəməyərək gizlicə boşamaq niyyətinə düşdü. ²⁰ Amma belə düşündüyü halda Rəbbin bir mələyi rüyada ona görünüb dedi: «Davud oğlu Yusif! Məryəmi özünə arvad etməkdən qorxma, çünki onun bətnindəki körpə Müqəddəs Ruhdandır. ²¹ Məryəm bir Oğul doğacaq və Onun adını İsa* qoy, çünki O Öz xalqını günahlarından xilas edəcək».

²² Bütün bunlar Rəbbin peyğəmbər vasitəsilə söylədiyi bu söz yerinə yetsin deyərək baş verdi:

²³ «Budur, bakirə qız hamilə olub Oğlan doğacaq, adını İmmanuel qoyacaqlar». «İmmanuel» «Allah bizimlədir» deməkdir.

²⁴ Yusif yuxudan oyananda Rəbbin mələyinin buyurduğu kimi etdi və arvadını qəbul etdi. ²⁵ Amma Məryəm bir Oğul doğana qədər Yusif onunla yaxınlıq etmədi. Doğulan Körpənin adını İsa qoydu.

Müdrək adamların ziyarəti

2 İsa padşah Hiredun dövründə Yəhudeyanın Bet-Lexem şəhərində anadan olduqda müdrək adamlar[†] şərqdən Yerusəlimə gəlib ² dedilər: «Yəhudilərin anadan olmuş Padşahı haradadır? Şərqdə Onun ulduzunu gördük və Ona səcdə qılmağa gəldik». ³ Padşah Hiredun bunu eşitdikdə özü və bütün Yerusəlim xalqı təlaşa düşdü. ⁴ Hiredun xalqın bütün başçı kahinlərini və ilahiyyatçılarını toplayaraq onlardan Məsihin harada doğulduğunu soruşdu. ⁵ «Yəhudeyanın Bet-Lexem şəhərində» dedilər. «Çünki peyğəmbər vasitəsilə belə yazılıb:

⁶ ^k «Ey Yəhuda torpağındakı Bet-Lexem, sən

Yəhuda hökmdarları arasında ən kiçik deyilsən,

Çünki xalqım İsrailə çoban olan Hökmdar səndən çıxacaq».

⁷ Onda Hiredun müdrək adamları gizlicə çağıraraq onlardan ulduzun göründüyü dəqiq vaxtı öyrəndi. ⁸ «Gedin, Körpəni diqqətlə axtarın, tapan kimi mənə xəbər verin ki, mən də gedib Ona səcdə qılım» deyərək onları Bet-Lexemə göndərdi.

⁹ Onlar padşahı dinlədikdən sonra yola düşdülər. O vaxt şərqdə gördükləri ulduz onlara yol göstərirdi. O, Körpənin olduğu yerin üzərinə çatdıqda dayandı.

¹⁰ Onlar ulduzu gördükləri vaxt çox sevindilər. ¹¹ Evə girib Körpəni anası Məryəmlə birlikdə gördülər və yerə qapanaraq Ona səcdə qıldılar. Xəzinələrini açıb Ona hədiyyələri – qızıl, kündür və mirranı təqdim etdilər. ¹² Sonra

*1:21 İsa – ibrani dilində Rəbb xilas edir.

†2:1 Müdrək adamlar – hərfi tərcümədə *mağlar*, yəni şərq ölkələrindən olan din və elm adamları.

^f1:18 Luka 1:26-27 ^g1:21 Luka 1:31 ^h1:22 Yeş. 7:14 ⁱ1:25 Luka 2:21

^j2:2 Say. 24:17; Yer. 23:5; Zək. 9:9; Mark 15:2; Yəh. 1:49

^k2:6 2Şam. 5:2; 1Saln. 11:2; Mik. 5:2

röyada Hirodun yanına qayıtmamaq üçün xəbərdarlıq aldıklarına görə başqa yolla öz ölkələrinə getdilər.

Misirə qaçış

¹³Müdrük adamlar yola düşəndən sonra Rəbbin bir mələyi Yusifə rüyada görünərək dedi: «Qalx, Körpə ilə anasını götür, Misirə qaç. Mən sənə xəbər verənə qədər orada qal. Çünki Hirod Körpəni öldürmək üçün axtarmağa başlayır». ¹⁴Beləliklə, Yusif qalxdı, həmin gecə Körpə ilə anasını götürüb Misirə yollandı. ¹⁵Hirod ölənə qədər orada qaldı. Bu, Rəbbin peyğəmbər vasitəsilə söylədiyi söz yerinə yetsin deyə baş verdi:

«Öz Oğlum Misirdən çağırıdım».

¹⁶Hirod müdrük adamlar tərəfindən axmaq yerinə qoyulduğunu görəndə çox hiddətləndi. O, müdrük adamlardan öyrəndiyi vaxta görə Bet-Lexem və onun ətrafında yaşayan iki və iki yaşdan aşağı körpə oğlan uşaqlarını öldürtdü. ¹⁷Beləliklə, Yeremya peyğəmbər vasitəsilə söylənən bu söz yerinə yetdi:

¹⁸m«Ramada bir səs eşidildi, Ağlaşma³ və böyük fəryad səsləri! Rəhilə uşaqları üçün ağlayır, Təsəlli istəmir. Çünki onlar daha yoxdur».

Misirdən Nazaretə dönüş

¹⁹Hirod öldəndən sonra Rəbbin bir mələyi Misirdə Yusifə rüyada görünüb ²⁰dedi: «Qalx, Körpə ilə anasını götür, İsrail ölkəsinə qayıt. Çünki Körpənin canını almaq istəyənlər öldü». ²¹Yusif qalxdı, Körpə ilə anasını götürüb İsrail ölkəsinə qayıtdı. ²²Amma Arxelanın

öz atası Hirodun yerinə Yəhudeya padşahı olduğunu eşidəndə oraya getməyə qorxdı. Rüyada xəbərdarlıq alaraq Qalileya bölgəsinə getdi. ²³Gəlib Nazaret deyilən şəhərdə məskən saldı. Bu, peyğəmbərlər vasitəsilə söylənən «Ona Nazaretli deyiləcək» sözü yerinə yetsin deyə baş verdi.

Vəftizçi Yəhyanın gəlişi

(Mark 1:1-8; Luka 3:1-18; Yəh. 1:19-28)

3^oO günlərdə Vəftizçi Yəhya Yəhudeya çölündə vəz edərək meydana çıxdı. ²O belə deyirdi: «Tövbə edin! Çünki Səməvi Padşahlıq yaxınlaşıb». ³^oBu o adamdır ki, Yeşaya peyğəmbər onun barəsində demişdi:

«Səhrada nida edən səsi gəlir: “Rəbbin yolunu hazırlayın, Onun keçəcəyi yerləri düz edin”».

⁴pYəhya dəvə yunundan paltar geymiş, belinə dəri qurşaq bağlamışdı, yeməyi çayırtkə və çöl balı idi. ⁵Yerusəlim sakinləri, bütün Yəhudeya diyarından olanlar və İordan ətrafında yaşayanlar Yəhyanın yanına gəlirdi. ⁶Onlar günahlarını etiraf edərək onun tərəfindən İordan çayında vəftiz olunurdu.

⁷qFariseylər və sadukeylərdən çoxunun vəftiz olmaq üçün onun yanına gəldiyini görəndə Yəhya onlara belə dedi: «Ey gürzələr nəsl! Üzərinizə gələn qəzəbdən canınızı qurtarmağı sizin beyninizə kim yeridib? ⁸İndi isə tövbəyə layiq bəhrə verin. ⁹rÜrəyinizdə “atamız İbrahimdir” deyə düşünməyin. Mən sizə deyirəm: Allah bu daşlardan İbrahimə övlad yaratmağa qadirdir. ¹⁰sArtıq balta ağacların dibində yatır. Beləliklə, yaxşı bəhrə verməyən hər ağac kəsilir və oda atılır.

³:18 Ağlaşma – bəzi əlyazmalarda Mərsiyə, ağlaşma.

¹2:15 Huşə 11:1 ^m2:18 Yer. 31:15 ⁿ3:1 Mat. 4:17; Mark 1:15

^o3:3 Yeş. 40:3 ^p3:4 2Pad. 1:8 ^q3:7 Mat. 12:34; 23:33; Luka 3:7

^r3:9 Yəh. 8:33 ^s3:10 Mat. 7:19

¹¹Mən sizi tövbəniz üçün su ilə vəftiz edirəm, amma məndən sonra Gələn məndən daha qüdrətlidir. Mən Onun çarıqlarını daşımağa belə, layiq deyiləm. O sizi Müqəddəs Ruhla və odla vəftiz edəcək. ¹²Onun kürəyi əlindədir və xırmanını sovuracaq, Öz taxılını anbara toplayacaq. Küləşi isə sönməz odda yandıracaq».

İsanın vəftiz olunması

(Mark 1:9-11; Luka 3:21-22)

¹³O vaxt İsa Yəhya tərəfindən vəftiz olmaq üçün Qalileyadan İordan çayına, Yəhyanın yanına gəldi. ¹⁴Yəhya Ona mane olmaq istəyərək dedi: «Sən Məni vəftiz etməlisən, Sən niyə mənim yanıma gəlirsən?» ¹⁵İsa ona cavab verdi: «Hələlik buna razı ol. Çünki biz salehlik işini beləcə yerinə yetirməliyik». Onda Yəhya razı oldu. ¹⁶İsa vəftiz olunan kimi sudan çıxdı. O vaxt göylər yarıldı və Allahın Ruhunun göyərçin kimi endiyini və Öz üzərinə qonduğunu gördü. ¹⁷Göylərdən bir səda gəldi: «Bu Mənim sevimli Oğlumdur, Ondan razıyam».

İsanın sınağa çəkilməsi

(Mark 1:12-13; Luka 4:1-13)

4 ¹Bundan sonra İsa iblis tərəfindən sınağa çəkilmək üçün Ruh tərəfindən səhraya aparıldı. ²İsa qırx gün-qırx gecə oruc tutandan sonra acdı. ³O zaman sınağa çəkən yaxınlaşıb Ona dedi: «Əgər Sən Allahın Oğlusansa, bu daşlara əmr et ki, çörəyə dönsün». ⁴İsa ona belə cavab verdi: «İnsan yalnız çörəklə deyil, Allahın ağzından çıxan hər kəlmə ilə yaşayır» deyərək yazılmışdır».

⁵ ^wSonra iblis Onu müqəddəs şəhərə gətirdi və məbədin qülləsinə qoyub ⁶dedi: «Əgər Sən Allahın Oğlusansa, Özünü aşağı at. Axı “Allah Sənə görə mələklərinə əmr edər ki,

Səni əlləri üstündə aparsınlar, Ayağın bir daşa dəyməsin” deyərək yazılmışdır». ⁷İsa ona dedi: «“Allahın Rəbbi sınağa” deyərək yazılmışdır».

⁸İblis yenə İsanı çox yüksək bir dağa çıxartdı. Ona dünyanın bütün padşahlıqlarını və şan-şöhrətini göstərib dedi: ⁹«Əgər Sən yerə qapanıb mənə səcdə etsən, bütün bu şeyləri Sənə verəcəyəm». ¹⁰İsa dedi: «Rədd ol, Şeytan! “Allahın Rəbbə səcdə et və yalnız Ona ibadət et” deyərək yazılmışdır».

¹¹Bundan sonra iblis İsanı tərk etdi və mələklər gəlib Ona xidmət edirdi.

İsa xidmətinə başlayır

(Mark 1:14-15; Luka 4:14-15)

¹²İsa Yəhyanın həbs olunduğunu eşitdikdə Qalileyaya qayıtdı. ¹³^aNazaretdən çıxıb Zevulun və Naftali bölgəsində, Qalileya gölü kənarında yerləşən Kefernahumda məskən saldı. ¹⁴^bBu, Yeşaya peyğəmbər vasitəsilə söylənən həmin söz yerinə yetsin deyərək baş verdi:

¹⁵«Zevulun və Naftali bölgələri, Dənizkənarı yol, İordan çayının o biri tayı, Müxtəlif millətlər yaşayan Qalileya – ¹⁶Zülmətdə yaşayan xalq Möhtəşəm bir işıq gördü. Ölüm kölgəsi diyarında məskunlaşanların üzərinə Nur doğdu».

^t3:17 Zəb. 2:7; Yeş. 42:1; Mat. 12:18; 17:5; Mark 1:11; Luka 9:35 ^u4:1 İbr. 2:18; 4:15 ^v4:4 Qanun. 8:3 ^w4:5 Zəb. 91:11-12 ^x4:7 Qanun. 6:16 ^y4:10 Qanun. 6:13 ^z4:12 Mat. 14:3; Mark 6:17-18; Luka 3:19-20 ^a4:13 Yəh. 2:12 ^b4:14 Yeş. 9:1-2

¹⁷cO vaxtdan İsa vəz edib belə deməyə başladı: «Tövbə edin! Çünki Səmavi Padşahlıq yaxınlaşıb».

İlk şagirdlər

(Mark 1:16-20; Luka 5:1-11)

¹⁸İsa Qalileya gölünün sahilində gəzərkən suya tor atan iki qardaşı – Peter adlanan Şimonu və qardaşı Andreyi gördü. Bu adamlar balıqçı idi. ¹⁹İsa onlara dedi: «Ardınca gəlin, Mən sizi elə balıqçı edəcəyəm ki, insan tutacaqsınız». ²⁰Onlar dərhal torları kənarə atıb Onun ardınca getdilər. ²¹İsa oradan irəli gedib başqa iki qardaşı – Zavday oğlu Yaqubu və qardaşı Yəhyanı gördü. Onlar ataları Zavdayla birlikdə qayıqda torlarını düzəldirdilər. İsa onları çağırırdı. ²²Onlar da dərhal qayığı və atalarını qoyub Onun ardınca getdilər.

İsa xəstələrə şəfa verir

(Mark 3:7-12; Luka 6:17-19)

²³dİsa bütün Qalileyanı gəzir, onların sinaqoqlarında öyrədir, Səmavi Padşahlığın Müjdəsini vəz edir, xalq arasında hər cür xəstəliyə və hər cür naxoşluğa şəfa verirdi. ²⁴Onun haqqındakı xəbər bütün Suriyaya yayıldı. Ona görə də İsanın yanına hər cür xəstəlik və iztirab çəkənləri, cinlərə tutulmuşları, epileptikləri və iflicləri gətirdilər. O da onlara şəfa verdi. ²⁵Qalileyadan, Dekapolis bölgəsindən, Yerusəlimdən, Yəhudeyadan və İordan çayının o biri tayından böyük izdihamlar İsanın ardınca gərdi.

İsanın Dağüstü vəzi

5 İsa izdihamı görüb dağa çıxdı. Oturan kimi şagirdləri Onun yanına

gəldi. ²İsa danışmağa başlayıb onları öyrədərək dedi:

Bəxtiyar olanlar

(Luka 6:20-23)

³«Nə bəxtiyardır ruhən yoxsullar!

Çünki Səmavi Padşahlıq onlarındır.

⁴eNə bəxtiyardır yaşlı olanlar!

Çünki onlar təsəlli tapacaq.

⁵fNə bəxtiyardır həlimlər!

Çünki onlar yer üzünü irs alacaq.

⁶gNə bəxtiyardır salehlik üçün acı-busayanlar!

Çünki onlar doyacaq.

⁷Nə bəxtiyardır mərhəmətli olanlar!

Çünki onlara mərhəmət ediləcək.

⁸hNə bəxtiyardır ürəyi təmiz olanlar!

Çünki onlar Allahı görəcək.

⁹Nə bəxtiyardır sülhyaradanlar!

Çünki onlar Allahın övladları adlanacaq.

¹⁰iNə bəxtiyardır salehlik uğrunda təqib edilənlər!

Çünki Səmavi Padşahlıq onlarındır.

¹¹jİnsanlar Mənə görə sizi təhqir edib təqib edəndə, yalan söyləyib sizə hər cür böhtan atanda siz nə bəxtiyarsınız! ¹²kSevinin və şadlanın! Çünki göylərdə mükafatınız böyükdür. Axı sizdən qabaq gələn peyğəmbərləri də belə təqib ediblər.

Duz və nur

¹³lSiz yer üzünün duzusunuz. Amma duz öz dadını itirərsə, nə ilə duzlanır? Artıq çölə atılıb insanlar tərəfindən tapdalanmaqdan başqa bir şeyə yaramaz.

^c4:17 Mat. 3:1-2 ^d4:23 Mat. 9:35; Mark 1:39 ^e5:4 Yeş. 61:1-3

^f5:5 Zəb. 37:11 ^g5:6 Yeş. 55:1-2 ^h5:8 Zəb. 24:3-4 ⁱ5:10 1Pet. 3:14 ^j5:11

1Pet. 4:14 ^k5:12 2Saln. 36:16; Həv. 7:52-53 ^l5:13 Mark 9:50; Luka 14:34-35

¹⁴ ^mSiz dünyanın nurusunuz. Dağın zirvəsində qurulan şəhər gizli qala bilməz. ¹⁵ ⁿHeç kim çırağı yandırır qabın altına qoymaz. Əksinə, çıraqdana qoyar ki, evdəkilərin hamısını işıqlandırсын. ¹⁶ ^oEləcə də sizin nurunuz insanların qarşısında elə parlaysın ki, onlar xeyirxah işlərinizi görüb göylərdə olan Atanızı izzətləndirsinlər.

Qanun və Peyğəmbərlər

¹⁷ Sanmayın ki, Mən Qanun və Peyğəmbərlərin sözlərini ləğv etmək üçün gəldim. Mən onları ləğv etmək üçün yox, yerinə yetirmək üçün gəldim. ¹⁸ ^pSizə doğrusunu deyirəm: göy və yer keçib getmədən, hər şey icra olmadan Qanundan ən kiçik bir hərf və ya bir nöqtə belə, yox olmayacaq. ¹⁹ Beləliklə, bu əmrlərdən ən kiçiyindən birini kim pozarsa və başqalarına da bu cür öyrədersə, Səməvi Padşahlıqda ən kiçik sayılacaq. Amma kim bu əmrləri yerinə yetirər və başqalarına da öyrədersə, Səməvi Padşahlıqda böyük sayılacaq. ²⁰ Sizə bunu deyirəm: əgər sizin salehliyiniz ilahiyatçılarla fariseylərin salehliyindən artıq olmasa, Səməvi Padşahlığa əsla girə bilməzsiniz.

Hirs və qətl

²¹ ^qSiz qədim zamanlarda adamlara “Qətl etmə, kim qətl edərsə, mühakiməyə məruz qalacaq” deyildiyini eşitmisiniz. ²² Mənsə sizə deyirəm ki, qardaşına hirsələnən^f hər kəs mühakiməyə məruz qalacaq. Kim qardaşına “axmaq” deyərsə, Ali Şuranın hökmünə məruz qalacaq. Kim

qardaşına “səfeh” deyərsə, cəhənnəm oduna məruz qalacaq. ²³ Buna görə də qurbangah qarşısına qurbanını gətirdiyin zaman yadına düşsə ki, qardaşının sənə qarşı bir şikayəti var, ²⁴ qurbanını qurbangahın qarşısında qoy, get, əvvəlcə qardaşınla barış və ondan sonra gəl, qurbanını təqdim et. ²⁵ ^rSəni ittiham edənlə yolda ikən tez razılaş ki, o səni hakimə, hakim də səni mühafizəçiyə verməsin və zindana atılmayasan. ²⁶ Sənə doğrusunu deyirəm: axırıncı qəpik-quruşunu verməyincə oradan əsla çıxmıyacaqsan.

Zina və boşanma

²⁷ ^s“Zina etmə” deyildiyini eşitmisiniz. ²⁸ Mənsə sizə deyirəm ki, qadına şəhvətlə baxan hər adam artıq ürəyində onunla zina etmiş olur. ²⁹ ^tƏgər sağ gözün səni pis yola çəkərsə, onu çıxar at. Çünki sənin üçün bədən üzvlərindən birinin məhv olması bütün bədəninin cəhənnəmə atılmasından yaxşıdır. ³⁰ ^uƏgər sağ əlin səni pis yola çəkərsə, onu kəs at. Çünki sənin üçün bədən üzvlərindən birinin məhv olması bütün bədəninin cəhənnəmə düşməsindən yaxşıdır.

³¹ ^v“Kim arvadını boşayarsa, ona talaq kağızı versin” deyilmişdir. ³² Mənsə sizə deyirəm ki, cinsi əxlaqsızlıqdan başqa bir səbəbə görə arvadını boşayan hər kəs onu zinaya sövq edir. Boşanmış qadınla evlənən də zina edir.

And içmək

³³ ^wYenə qədim zamanlarda adamlara “Yalandan and içmə, amma andlarını

^f5:22 *Hirsələnən* – bəzi əlyazmalarda *əbəs yerə hirsələnən*.

^m5:14 Yəh. 8:12; 9:5 ⁿ5:15 Mark 4:21; Luka 8:16; 11:33 ^o5:16 1Pet. 2:12

^p5:18 Luka 16:17 ^q5:21 Çıx. 20:13; Qanun. 5:17 ^r5:25 Luka 12:58-59

^s5:27 Çıx. 20:13; Qanun. 5:18 ^t5:29 Mat. 18:9; Mark 9:47

^u5:30 Mat. 18:8; Mark 9:43 ^v5:31 Qanun. 24:1-4; Mat. 19:7-9; Mark 10:4,11-12;

Luka 16:18; 1Kor. 7:10-11 ^w5:33 Lev. 19:12; Say. 30:2; Qanun. 23:21

Rəbbin önündə yerinə yetir” deyildiyini eşitmisiniz. ³⁴ Mənsə sizə deyirəm ki, heç and içmə, nə göyə, çünki o, Allahın taxtıdır; ³⁵ nə yerə, çünki yer Onun ayaqlarının altındakı kətilidir; nə də Yerusəlimə, çünki ora böyük Padşahın şəhəridir. ³⁶ Başına da and içmə, çünki sən hətta bir dənə saçı belə, ağ və ya qara edə bilməzsən. ³⁷ Ancaq sözünüzdə “bəli”niz bəli, “xeyr”iniz xeyr olsun. Bundan qalanı şər olandandır.

Düşmənlərinizi sevin

(Luka 6:27-36)

³⁸ “Göz əvəzinə göz, diş əvəzinə diş” deyildiyini eşitmisiniz. ³⁹ Mənsə sizə deyirəm ki, pis adama qarşı durma. Əksinə, sağ üzünə şillə vurana o birini də çevir. ⁴⁰ Səni məhkəməyə verib köynəyini götürmək istəyənə üst paltarını da ver. ⁴¹ Kim səni min addım yol getməyə məcbur edirsə, sən onunla iki min addım yol get. ⁴² Səndən bir şey diləyənə ver, səndən borc istəyəni geri qaytarma.

⁴³ “Qonşunu sev və düşməninə nifrət et” deyildiyini eşitmisiniz. ⁴⁴ Mənsə sizə deyirəm ki, düşmənlərinizi sevin, sizi təqib edənlər üçün dua edin.[§] ⁴⁵ Belə ki siz göylərdə olan Atanızın övladları olasınız. Çünki O, günəşini həm pislərin, həm yaxşılardan üzərinə doğurur, yağışını da həm salehlərin, həm də saleh olmayanların üzərinə yağdırır. ⁴⁶ Əgər sizi sevənləri sevirsinizsə, nə mükafatınız olacaq?

Vergiyəğənlər də belə etmərmə? ⁴⁷ Əgər yalnız qardaşlarınızı salamlayırsınızsa, başqalarından artıq nə etmiş olursunuz? Bütpərəstlər** də belə etmərmə? ⁴⁸ Ona görə də Səməvi Atanız kamil olduğu kimi siz də kamil olun.

Sədəqə vermək

6^b Ehtiyatlı olun, siz saleh iş görəndə bunu insanların önündə, onlara göstərmək üçün etməyin. Yoxsa göylərdə olan Atanızdan mükafat almazsınız.

² Ona görə də sədəqə verdiyin zaman önündə şeypur səsi ilə car çəkmə. Çünki adamlar onları izzətləndirsin deyər ik-iüzlülər sinaqoqlarda və küçələrdə belə edirlər. Sizə doğrusunu deyirəm: onlar mükafatlarını alıblar. ³ Amma sən sədəqə verdiyin zaman sol əlin sağ əlinin nə etdiyini bilməsin. ⁴ Belə ki verdiyin sədəqə gizli qalsın. Gizləndə olanı görəndə Atan səni mükafatlandıracaq.^{††}

Necə dua etməli

(Luka 11:2-4)

⁵ Dua etdiyiniz zaman da ikiüzlülər kimi olmayın. Çünki belələri adamlar onları görsün deyər sinaqoqlarda və küçə tinlərində durub dua etməyi sevirlər. Sizə doğrusunu deyirəm: onlar mükafatlarını alıblar. ⁶ Amma sən dua etdiyiniz zaman öz otağına gir və qapını örtüb gizləndə olan Atana dua et. Gizləndə olanı görəndə Atan səni mükafatlandıracaq.^{‡‡}

[§]5:44 Sizi təqib edənlər üçün dua edin – bəzi əlyazmalarda sizi lənətləyənlərə xeyir-dua verin, sizə nifrət edənlərə yaxşılıq edin, sizi incidənlər və təqib edənlər üçün dua edin (Luka 6:27-28).

**5:47 Bütpərəstlər – bəzi əlyazmalarda Vergiyəğənlər.

††6:4 Mükafatlandıracaq – bəzi əlyazmalarda açıqca mükafatlandıracaq.

‡‡6:6 Mükafatlandıracaq – bəzi əlyazmalarda açıqca mükafatlandıracaq.

^x5:34 Zəb. 48:2; Yeş. 66:1; Mat. 23:22; Yaq. 5:12

^y5:38 Çıx. 21:23-25; Lev. 24:20; Qanun. 19:21 ^z5:43 Lev. 19:18

^a5:48 Lev. 19:2; Qanun. 18:13 ^b6:1 Mat. 23:5 ^c6:5 Luka 18:9-14

⁷Dua edəndə bütperəstlər kimi boşboğazlıq etməyin. Çünki onlar düşünür ki, çox söz söyləməklə eşidiləcəklər. ⁸Siz onlara bənzəməyin! Çünki Atanız nələrə ehtiyacınız olduğunu siz Ondan diləməzdən əvvəl bilir.

⁹Buna görə siz belə dua edin:

“Göylərdə olan Atamız,
Adın müqəddəs tutulsun,

¹⁰Padşahlığın gəlsin,
Göydə olduğu kimi

Yerdə də Sənin iradəən olsun.

¹¹Gündəlik çörəyimizi bizə bu gün ver.

¹²Bizə borclu olanları bağışladığımız
kimi

Bizim borclarımızı da bağışla.

¹³^dBizi sınağa çəkmə,

Lakin bizi şər olandan xilas et.

Çünki padşahlıq, qüdrət və izzət
Əbədi olaraq Səindir. Amin”.^e

¹⁴^eƏgər başqa insanların təqsirlərini bağışlasanız, Səmavi Atanız da sizi bağışlayar. ¹⁵Amma siz başqa insanları bağışlamasınız, Atanız da sizin təqsirlərinizi bağışlamaz.

Oruc

¹⁶Oruc tutduğunuz zaman ikiüzlülər kimi qaşqabaqlı gəzməyin. Onlar oruc tutduqlarını insanlara göstərmək üçün üznlərini tutqun hala salırlar. Sizə doğrusunu deyirəm: onlar mükafatlarını alıblar. ¹⁷Amma sən oruc tutanda başına yağ çək və üzünü yu. ¹⁸Belə ki insanlara deyil, gizləndə olan Atana orucunu görünəsən. Gizləndə olanı görəndə Atan səni mükafatlandıracaq.

Səmavi xəzinələr

(Luka 11:34-35; 12:33-34; 16:13)

¹⁹^fYer üzündə özünüzə xəzinələr yığmayın. Orada güvə və pas onları məhv edər ya da oğrular girib oğurlayar. ²⁰Bunun yerinə özünüzə göydə xəzinələr yığın. Orada nə güvə, nə pas onları məhv edər, nə də oğrular girib oğurlayar. ²¹Çünki xəzinən haradadırsa, ürəyin də orada olacaq.

²²Bədənin çırağı gözdür. Əgər gözünlə sağlam olarsa, bütünlükdə bədənin də nurlu olacaq. ²³Yox, əgər gözünlə zəif görərsə, bütünlükdə bədənin qaranlıq olacaq. Əgər səndəki “nur” qaranlıqdırsa, zülmət nə qədər böyükdür!

²⁴Heç kim iki ağaya qulluq edə bilməz. Çünki ya birinə nifrət edib o birisini sevəcək ya da birinə bağlı qalıb o birisinə xor baxacaq. Siz həm Allaha, həm də sərvətə^{§§} qulluq edə bilməzsiz.

Qayğı çəkməyin

(Luka 12:22-32)

²⁵Buna görə sizə deyirəm: “Nə yeyəcəyik?” və ya “Nə içəcəyik?” deyə canınız üçün, “Nə geyinəcəyik?” deyə bədəniniz üçün qayğı çəkməyin. Can yeməkdən, bədən isə geyinməkdən daha vacib deyilmi? ²⁶Göydə uçan quşlara baxın: onlar nə əkir, nə biçir, nə də anbarlarda saxlayır. Amma Səmavi Atanız onları yedizdirir. Siz onlardan daha qiymətli deyilsinizmi? ²⁷Hansı biriniz qayğı çəkməklə ömrünü bir anlıq belə, uzada bilər? ²⁸Nəyə görə geyim üçün qayğı çəkirsiniz? Görün çöl zanbaqları necə böyüyür: onlar nə zəhmət çəkir, nə də ip əyirir. ²⁹^gLakin

^e6:13 Çünki padşahlıq, qüdrət və izzət əbədi olaraq Səindir. Amin. – bu sözlər ən qədim yunan əlyazmalarında yoxdur.

^{§§}6:24 Sərvət – arami dilində *mamon*.

^d6:13 1Saln. 29:11 ^e6:14 Mark 11:25-26 ^f6:19 Yaq. 5:2-3

^g6:29 1Pad. 10:4-7; 2Saln. 9:3-6

sizə bunu deyirəm ki, bütün cah-calalı içində olan Süleyman belə, bunlardan biri kimi geyinməmişdi. ³⁰Ey iman az olanlar, bu gün olub sabah ocağa atılan çöl otunu Allah belə geyindirirsə, sizi geyindirəcəyi daha da yəqin deyilmi? ³¹Beləliklə, “Nə yeyəcəyik?”, “Nə içəcəyik?” və ya “Nə geyəcəyik?” deyə qayğı çəkməyin. ³²Çünkü bütpərəstlər bütün bu şeyləri axtarırlar. Doğrudan da, Səməvi Atanız bütün bunlara ehtiyacınız olduğunu bilir. ³³Ona görə də siz əvvəlcə Allahın Padşahlığını və Onun salehliyini axtarın. Onda bunların hamısı sizə əlavə olaraq veriləcək. ³⁴Beləliklə, sabahın qayğısını çəkməyin. Çünki sabahkı gün özü üçün qayğı çəkəcək. Hər günün öz yamanlığı kifayətdir!

Mühakimə etməyin

(Luka 6:37-42)

7 Mühakimə etməyin ki, siz də mühakimə olunmayasınız. ^{2h}Çünki hansı hökmlə mühakimə etsəniz, onunla da mühakimə olunacaqsınız. Siz hansı ölçü ilə ölçsəniz, sizin üçün də eyni ölçü ilə ölçüləcək. ³Sən nə üçün qardaşının gözündə çöpü görürsən, amma öz gözündəki tiri seçmirsən? ⁴Öz gözündə tir ola-ola qardaşına necə deyə bilərsən: “Qoy gözündəki çöpü çıxarımlı!” ⁵Ey ikiüzlü, əvvəlcə öz gözündən tiri çıxar, onda aydın görərsən ki, qardaşının gözündəki çöpü necə çıxarmaq olar.

⁶Müqəddəs olanı itlərə verməyin və mirvarilərinizi donuzlara atmayın; yoxsa bunları ayaqları ilə tapdalayarlar və dönüb sizi parçalayarlar.

Dua haqqında təlim

(Luka 11:9-13)

⁷Diləyin, sizə veriləcək, axtarın, tapacaqsınız, qapını döyün və sizə açılacaq. ⁸Çünki hər diləyən alar, axtaran tapar, qapı döyənlər açılar. ⁹Aranızdan kimsə oğlu ondan çörək diləsə, ona daş verərmi? ¹⁰Ya da balıq diləsə, ona ilan verərmi? ¹¹Beləliklə, siz pis olduğunuz halda öz övladlarınıza yaxşı hədiyyələr verməyi bilirsinizsə, göylərdə olan Atanızın Ondan diləyənlərə gözəl hədiyyələr verəcəyi nə qədər yəqindir!

¹²ⁱİnsanların sizinlə necə rəftar etməsini istəyirsinizsə, siz də onlarla elə rəftar edin. Çünki Qanun və Peyğəmbərlərin söylədiyi də elə budur.

Dar qapı və geniş qapı

(Luka 13:24)

¹³Dar qapıdan girin. Çünki həlaka aparan qapı geniş və yolu enlidir. Bu qapıdan girənlər çoxdur. ¹⁴Amma həyata aparan qapı dar və yolu ensizdir, onu tapanlar azdır.

Ağac və bəhrə

(Mat. 12:33-35; Luka 6:43-46; 13:25-27)

¹⁵Yalançı peyğəmbərlərdən özünüzi gözləyin! Onlar yanınıza quzu cildində gələrlər, amma daxilən yırtıcı qurdurlar. ¹⁶Onları bəhrələrindən tanıyacaqsınız. Qaratikandan üzüm yaxud qanqaldan əncir yığılarımı? ¹⁷Beləcə də hər yaxşı ağac yaxşı bəhrə, pis ağac isə pis bəhrə verər. ¹⁸Yaxşı ağac pis bəhrə verə bilməz, pis ağac da yaxşı bəhrə verə bilməz. ^{19j}Yaxşı bəhrə verməyən hər ağac kəsilər və oda atılar. ^{20k}Beləliklə, yalançı peyğəmbərləri bəhrələrindən tanıyacaqsınız.

^h7:2 Mark 4:24 ⁱ7:12 Luka 6:31 ^j7:19 Mat. 3:10; Luka 3:9

^k7:20 Mat. 12:33

²¹ Mənə “ya Rəbb, ya Rəbb” deyən hər kəs Səməvi Padşahlığa girməyəcək; lakin göylərdə olan Atamın iradəsini yerinə yetirən oraya girəcək. ²² O gün bir çoxları Mənə deyəcək: “Ya Rəbb, ya Rəbb, biz Sənin adınla peyğəmbərlik etmirdikmi? Sənin adınla cinləri qovmurduqmu? Sənin adınla bir çox möcüzələr yaratmırdıqmi?” ²³ ¹ Onda Mən onlara bəyan edəcəyəm: “Ey qanunsuzluq edənlər, Mən sizi heç vaxt tanımamışam, Məndən uzaq olun!”

Ağıllı bənna və ağılsız bənna

(Luka 6:47-49)

²⁴ Beləliklə, bu sözlərimi eşidib onlara əməl edən hər kəs öz evini qaya üzərində quran ağıllı adama bənzəyir. ²⁵ Yağış yağar, sellər gəlir, yellər əsər və o evə hücum edər. Amma ev uçmaz, çünki təməli qaya üzərində qurulub. ²⁶ Bu sözlərimi eşidib onlara əməl etməyən hər kəs isə öz evini qum üzərində tikən ağılsız adama bənzəyir. ²⁷ Yağış yağar, sellər gəlir, yellər əsər və o evə hücum edər. Ev uçar və onun yıxılması bir müsibət olar.

²⁸ ^m İsa bu sözləri bitirəndə xalq Onun təliminə təəccübləndi, ²⁹ çünki onlara öz ilahiyyətçiləri kimi deyil, səlahiyyət sahibi kimi təlim öyrədirdi.

İsa bir cüzamlıya şəfa verir

(Mark 1:40-45; Luka 5:12-16)

8 İsa dağdan endiyi zaman böyük bir izdiham Onun ardınca getdi. ² Bu zaman cüzamlı bir adam yaxınlaşdı «ya Rəbb, əgər istəsən, məni pak edə bilərsən» deyərək Ona səcdə qıldı. ³ İsa əlini uzadıb ona toxundu və dedi: «İstəyirəm, pak ol!» Dərhal bu adam cüzamdan pak oldu. ⁴ ⁿ İsa ona dedi: «Bax heç kəsə bir söz demə, amma get, özünü

kahinə göstər. Hər kəsə şəhadət olsun deyərək Musanın buyurduğu təqdimi apar».

Yüzbaşının imanı

(Luka 7:1-10)

⁵ İsa Kefernahuma girərkən bir yüzbaşı Ona yaxınlaşıb yalvardı: ⁶ «Ya Rəbb, xidmətçim iflic olub evdə yatır, çox iztirab çəkir». ⁷ İsa ona dedi: «Mən gəlib ona şəfa verəcəyəm». ⁸ Yüzbaşı cavab verərək dedi: «Ya Rəbb, mən layiq deyiləm ki, Sən mənim evimə girəsən. Ancaq bir söz söylə, onda xidmətçim sağalacaq. ⁹ Çünki mən də tabeçilik altında olan bir adamam, mənim də tabeçiliyimdə əsgərlər var. Birinə “Get!” deyirəm, o gedir, digərinə isə “Gəl!” deyirəm, o da gəlir. Quluma “Bunu et!” deyirəm, o da edir». ¹⁰ Bunu eşidən İsa heyrət etdi. O ardınca gələn xalqa dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: İsraildə heç kimdə belə böyük iman görmədim. ¹¹ ^o Sizə deyirəm ki, şərqdən və qərbdən bir çoxu gələcək və Səməvi Padşahlıqda İbrahimlə, İshaqla və Yaqubla bir süfrəyə oturacaq. ¹² ^p Amma bu padşahlığın əsl övladları isə qaranlıq çölə atılacaq. Orada ağlaşma və diş qıcirtısı olacaq». ¹³ Sonra İsa yüzbaşıya dedi: «Get, qoy sənin imanına görə olsun». Yüzbaşının xidmətçisi də o saat sağaldı.

İsa çox adama şəfa verir

(Mark 1:29-34; Luka 4:38-41)

¹⁴ İsa Peterin evinə gəldi. Onun qayınanasının qızdırma içində yatdığına gördü. ¹⁵ İsa onun əlinə toxundu və qadının qızdırması düşdü. Qadın qalxıb İsayə xidmət etməyə başladı.

¹⁶ Axşam olduqda isə cinə tutulmuş bir çox adamı İsanın yanına gətirdilər. O, sözlə ruhları çıxartdı və xəstələrin

¹7:23 Zəb. 6:8; Luka 13:27 ^m7:28 Mark 1:22; Luka 4:32 ⁿ8:4 Lev. 14:1-32
^o8:11 Luka 13:29 ^p8:12 Mat. 22:13; 25:30; Luka 13:28

hamısına şəfa verdi. ¹⁷ Bu, Yeşaya peyğəmbər vasitəsilə söylənən bu sözlər yerinə yetsin deyə baş verdi: «Bizim xəstəliklərimizi O çəkdi, Naxoşluqlarımızı Öz üzərinə götürdü».

İsanın şagirdi olmaq nə deməkdir

(Luka 9:57-62)

¹⁸ İsa ətrafında izdihamı gördükdə əmr verdi ki, o biri sahilə keçsin. ¹⁹ Bu zaman bir ilahiyyatçı Ona yaxınlaşmış dedi: «Müəllim! Sən hara gətirən, Sənin ardınca gedəcəyəm». ²⁰ İsa ona dedi: «Tülkülərin də yuvası, göydə uçan quşların da yuvası var. Amma Bəşər Oğlunun başını qoymağa belə, yeri yoxdur».

²¹ Şagirdlərindən bir başqası İsayə dedi: «Ya Rəbb, mənə icazə ver, əvvəlcə gedim, atamı dəfn edim». ²² İsa ona dedi: «Ardınca gəl. Qoy ölümlər öz ölümlərini dəfn etsin».

İsa tufanı yatırır

(Mark 4:35-41; Luka 8:22-25)

²³ İsa qayığa mindiyi zaman şagirdləri də Onun ardınca getdi. ²⁴ Göldə elə böyük tufan qopdu ki, qayıq dalğalarla örtüldü. Amma İsa yatırırdı. ²⁵ Şagirdlər yaxınlaşmış İsanı oyadaraq dedilər: «Ya Rəbb, bizi xilas et, biz həlak oluruq!» ²⁶ İsa onlara «Ey iman az olanlar, niyə qorxursunuz?» dedi. Sonra durub küləklərə və gölə qadağan etdi, onda dərin sükut çökdü. ²⁷ Onlar heyrət içində qalır dedilər: «Bu necə bir Adamdır ki, külək-lər də, göl də Ona itaət edir?»

Cinə tutulmuş iki nəfər sağaldılır

(Mark 5:1-20; Luka 8:26-39)

²⁸ İsa o biri sahilə yerləşən Qadaralıların* diyarına gəldiyi zaman

qəbir mağaralarından çıxan cinə tutulmuş iki nəfər Onunla qarşılaşdı. Onlar elə təhlükəli idi ki, heç kim o yoldan keçə bilmirdi. ²⁹ Budur, onlar bağırtdılar: «Ey Allahın Oğlu, bizdən nə istəyirsən? Buraya vaxtından əvvəl bizə iztirab verməyəmi gəlmisən?» ³⁰ Onlardan uzaqda böyük bir donuz sürüsü otlayırdı. ³¹ Cinlər İsayə yalvardılar: «Bizi qovacaqsansa, bu donuz sürüsünə göndər». ³² İsa onlara «Gedin!» dedi. Cinlər də adamlardan çıxıb donuzların içinə girdi. Beləliklə, bütün sürü uçurumdan aşağı, gölə atılıb suda boğuldu. ³³ Donuz otaranlar isə qaçdılar, şəhərə gəlib hər şeyi və cinə tutulmuş adamların başına gələn əhvalatı xəbər verdilər. ³⁴ Bundan sonra bütün şəhər əhalisi İsanı qarşılamaya çıxdı. İsanı görəndə Ona yalvardılar ki, onların bölgəsindən çıxsın.

İsa iflicə şəfa verir

(Mark 2:1-12; Luka 5:17-26)

9 İsa qayığa minərək gölü keçdi və Öz şəhərinə gəldi. ² Onun yanına yataqda yatan bir iflic adamı gətirdilər. İsa onların imanını görəndə iflic olan adama dedi: «Cəsarətli ol, oğlum, günahların bağışlandı». ³ Onda bəzi ilahiyyatçılar öz-özünə dedilər: «Bu Adam küfr danışır». ⁴ Onların nə düşündüklərini görərək İsa dedi: «Niyə ürəyinizdə pis şeylər fikirləşirsiniz? ⁵ Bax hansı daha asandır? “Günahların bağışlandı” deməkmi, yoxsa “Qalx, yeri!” demək? ⁶ Lakin siz bilin ki, Bəşər Oğlunun yer üzündə günahları bağışlamaq səlahiyyəti var» və onda iflicə dedi: «Qalx, yatağınızı götür və evinə get!» ⁷ Xəstə qalxıb evinə getdi. ⁸ Xalq bunu gördükdə qorxdular† və

* 8:28 Qadaralıların – bəzi əlyazmalarda *Gergesalıların*.

† 9:8 Qorxdular – bəzi əlyazmalarda *heyretləndi*.

insanlara bu cür səlahiyyət verən Allahı izzətləndirdi.

Matta şagirdlərə qoşulur

(Mark 2:13-17; Luka 5:27-32)

⁹İsa oradan keçəndə vergi yığılan yerdə oturan Matta adlı bir adamı görüb ona dedi: «Ardınca gəl». O da durub İsanın ardınca getdi.

¹⁰İsa evdə süfrəyə oturanda bir çox vergiyiğanlarla günahkarlar gəlib Onunla və şagirdləri ilə birgə oturdular. ¹¹Fariseylər bunu gördükdə Onun şagirdlərinə dedilər: «Niyə Müəlliminiz vergiyiğanlar və günahkarlarla birgə yemək yeyir?» ¹²Amma İsa bunu eşidəndə dedi: «Sağlamların deyil, xəstələrin həkimə ehtiyacı var. ¹³Gedin və “Mən qurban deyil, mərhəmət istəyirəm” sözünün mənasını öyrənin. Çünki Mən salehləri deyil, günahkarları çağırmaq[‡] üçün gəlmişəm».

Oruc barəsindəki sual

(Mark 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴O zaman Yəhyanın şagirdləri İsanın yanına gəlib dedilər: «Nə üçün biz və fariseylər çox oruc tuturuq, amma Sənin şagirdlərin oruc tutmur?» ¹⁵İsa onlara cavab verdi: «Bəy yanlarında olanda sağdışı və soldışı yas tuta bilərmisən? Lakin bəyin onların arasından aparılacağı günlər gələcək və o zaman oruc tutacaqlar.

¹⁶Heç kim köhnə paltara təzə parçadan yamaq vurmaz. Çünki təzə yamaq köhnə paltardan qopar və yırtıq daha pis olar. ¹⁷Eləcə də təzə şərabı köhnə tuluqlara doldurmazlar. Yoxsa tuluqlar partlayar, şərab tökülər, tuluqlar da zay olar. Təzə şərab təzə tuluqlara doldurulur; onda hər ikisi qorunar».

Qızın dirilməsi və qadının şəfa tapması

(Mark 5:21-43; Luka 8:40-56)

¹⁸Bu şeyləri onlara söyləyərkən bir rəis gəldi və Ona səcdə qılaraq dedi: «Qızım indi ölür, amma gəlib əlini onun üstünə qoysan, yaşayacaq». ¹⁹İsa qalxıb şagirdləri ilə onun ardınca getdi.

²⁰Həmin vaxt on iki il qanaxma xəstəliyinə tutulan bir qadın İsanın arxasından gəlib Onun paltarının ətəyinə toxundu. ²¹Çünki öz-özünə deyirdi: «Heç olmasa paltarına toxunsam, sağalaram». ²²İsa da dönüb onu görərək dedi: «Cəsarətli ol, qızım, imanının səni xilas etdi». Qadın o saat sağaldı.

²³İsa rəisin evinə gələndə tütək çalanları və qarışıqlıq salan izdihamı gördü ²⁴və dedi: «Çəkilin buradan, çünki qız ölməyib, sadəcə olaraq yatıb». Onlar İsayə güldülər. ²⁵Amma camaat çölə çıxarılanda İsa içəri girdi və qızın əlindən tutdu; qız da ayağa qalxdı. ²⁶Bu xəbər o torpağın hər tərəfinə yayıldı.

İki kor ilə bir lal sağaldılar

²⁷İsa oradan keçərkən iki kor adam Onun ardınca gələrək qışqırırdı: «Ey Davud Oğlu! Bizə rəhm elə!» ²⁸Evə girdikdə korlar Onun yanına gəldilər. İsa onlara dedi: «Bunu etməyə qadir olduğuma inanırsınız mı?» Kor adamlar Ona dedilər: «Bəli, ya Rəbb». ²⁹O zaman İsa onların gözlərinə toxunaraq dedi: «Sizə imanınıza görə olsun». ³⁰Onların gözləri açıldı. İsa «baxın heç kim bu barədə bilməsin» deyərək onlara ciddi tapşırırdı. ³¹Onlar isə çıxıb Onun haqqındakı xəbəri o torpağın hər tərəfinə yaydılar.

[‡]9:13 *Çağırmaq* – bəzi əlyazmalarda *tövbəyə çağırmaq*.

[†]9:10 Luka 15:1-2 [§]9:13 Huşə 6:6; Mat. 12:7 [‡]9:27 Mat. 20:30

³² Onlar çıxarkən cinə tutulmuş lal bir adamı İsanın yanına gətirdilər. ³³ Cin qovulandan sonra lal danışımağa başladı. Xalq heyrətlənərək dedi: «İsraildə heç vaxt belə bir şey baş verməmişdi». ³⁴ ^uLakin fariseylər deyirdilər: «O, cinlərin başçısının gücü ilə cinləri qovur».

Məhsul çox, işçilər az

³⁵ ^vİsa bütün şəhər və kəndləri gəzib-dolaşaraq onların sinaqoqlarında təlim öyrədir, Səməvi Padşahlığın Müjdəsini vəz edir, hər cür xəstəliyə və hər cür naxoşluğa şəfa verirdi. ³⁶ ^wLakin izdihamı görəndə İsanın onlara rəhmi gəldi, çünki çobansız qoyunlar kimi taqətsiz və çarətsiz idilər. ³⁷ ^xO zaman İsa şagirdlərinə dedi: «Məhsul çoxdur, işçilərsə azdır. ³⁸ Buna görə də məhsulun Sahibinə yalvarın ki, Öz məhsulunu yığmaq üçün işçilər göndərsin».

On İki şagirdə verilən vəzifə

(Mark 3:13-19; 6:7-13; Luka 6:12-16; 9:1-6; 10:1-12)

10 İsa On İki şagirdini yanına çağıraraq onlara natəmiz ruhlar üzərində səlahiyyət verdi ki, bunları qovsunlar, hər cür xəstəliyə və hər cür naxoşluğa şəfa versinlər. ² Bu On İki həvarinin adları belədir: birincisi Peter adlanan Şimon və onun qardaşı Andrey, Zavday oğlu Yaqub və qardaşı Yəhya, ³ Filip və Bartalmay, Tomas və vergiyiğan Matta, Halfay oğlu Yaqub

və Tadday,^f ⁴ Kənançı^g Şimon və İsayə xəyanət edən Yəhuda İskaryot.

⁵ İsa həmin on iki nəfəri belə əmrlə göndərdi: «Başqa millətlərin arasına getməyin və Samariyalıların heç bir şəhərinə girməyin, ⁶ amma İsrail xalqının itmiş qoyunlarının yanına gedin. ⁷ ^yGetdiyiniz yerlərdə “Səməvi Padşahlıq yaxınlaşıb” deyərək vəz edin. ⁸ Xəstələrə şəfa verin, ölüləri dirildin, cüzamlıları pak edin, cinləri çıxarın. Müftə aldınız, müftə verin. ⁹ ^zQurşağınızda nə qızıl, nə gümüş, nə də mis götürün. ¹⁰ ^aYol üçün nə torba, nə iki köynək, nə çarıq, nə də əsa götürün. Çünki işçi öz azuqəsinə layiqdir. ¹¹ Hansı şəhərə ya kəndə girsəniz, orada ləyaqətli kimdirsə, axtarın və yola çıxanacan onun evində qalın. ¹² O evə girərkən ev sakinlərini salamlayın. ¹³ Əgər ev layiqdirsə, əmin-amanlığınız onun üzərinə gəlsin; layiq deyilsə, əmin-amanlığınız özünüzdə qayıtsın. ¹⁴ ^bKim sizi qəbul etməyib sözlərinizi dinləməzsə, o evdən və ya şəhərdən çıxarkən ayaqlarınızın tozunu çürpün. ¹⁵ ^cSizə doğrusunu deyirəm: qiyamət günü** Sodom və Homorra diyarının halı o şəhərin halından daha asan olacaq.

Şagirdlərin sıxıntıları

(Mark 13:9-13; Luka 21:12-17)

¹⁶ ^dBudur, sizi qurdlar arasına quzular kimi göndərirəm. Ona görə

^f**10:3** Tadday – bəzi əlyazmalarda Tadday ləqəbi verilən Lebbay.

^g**10:4** Kənançı – Romalılara qarşı müqəddəs müharibəyə hazırlaşan yəhudi millətçi təşkilatının üzvünə verilən ad.

****10:15** Qiyamət günü – hərfi tərcümədə mihakimə günü.

^u**9:34** Mat. 10:25; 12:24; Mark 3:22; Luka 11:15

^v**9:35** Mat. 4:23; Mark 1:39; Luka 4:44

^w**9:36** Say. 27:17; 1Pad. 22:17; 2Saln. 18:16; Yez. 34:5; Zək. 10:2; Mark 6:34

^x**9:37** Luka 10:2; Yəh. 4:35 ^y**10:7** Luka 10:4-12 ^z**10:9** Luka 10:4

^a**10:10** 1Kor. 9:14; 1Tim. 5:18 ^b**10:14** Həv. 13:51

^c**10:15** Yar. 19:24-28; Mat. 11:24 ^d**10:16** Luka 10:3

də ilan kimi müdrik və göyərçin kimi məsum olun. ¹⁷İnsanlardan özünüzi gözləyin. Çünki onlar sizi məhkəmələrə çəkəcək, sinaqoqlarında qamçılacaq. ¹⁸Onlara və millətlərə şəhadət etmək üçün siz Mənə görə valilərin və padşahların qarşısına aparılacaqsınız. ¹⁹eOnlar sizi təslim edəndə necə və ya nə deyəcəyiniz bərdə qayğı çəkməyin. Nə deyəcəyiniz həmin vaxt sizə bildiriləcək, ²⁰çünki danışan siz yox, sizdə danışan Atanızın Ruhudur. ²¹fQardaş qardaşı, ata övladını ölümə təslim edəcək. Övladlar ata-anasına qarşı çıxıb onları edam etdirəcək. ²²gMənim adıma görə hamı sizə nifrət edəcək. Amma axıracan dözən xilas olacaq. ²³Sizi bir şəhərdə təqib edəndə başqasına qaçın. Çünki sizə doğrusunu deyirəm: siz İsrail şəhərlərini dolaşib-qurtarmamış Bəşər Oğlu gələcək.

²⁴hŞagird müəllimindən, qul da ağasından üstün deyil. ²⁵iŞagirdin öz müəllimi, qulun isə öz ağası kimi olması ona kifayətdir. Əgər ev sahibinə Baal-Zevul dedilərsə, onun ailə üzvlərinə bundan nə qədər artıq deyəcəklər!

Kimdən qorxmalı

(Luka 12:2-9)

²⁶jBeləliklə, onlardan qorxmayın. Çünki elə örtülü bir şey yoxdur ki, aşkara çıxmayacaq və elə gizli bir şey yoxdur ki, bilinməyəcək. ²⁷Sizə qaranlıqda dediklərimi gün işığında söyləyin və qulağınıza pıçıldananı damlardan bəyan edin. ²⁸Bədəni

öldürüb canı öldürə bilməyənlərdən qorxmayın. Həm canı, həm bədəni cəhənnəmdə məhv edə bilən Allahdan qorxun. ²⁹İki sərçə bir qara pula satılmırmı? Onlardan biri belə, Atanızın izni olmadan yerə düşməz. ³⁰Sizin başınızdakı saçlar belə, sayılıb. ³¹Ona görə də qorxmayın, siz saysız-hesabsız sərçədən daha dəyərlisiniz.

³²İnsanlar qarşısında Məni iqrar edən hər kəsi Mən də göylərdə olan Atamın qarşısında iqrar edəcəyəm. ³³kAmma kim insanlar qarşısında Məni inkar etsə, Mən də onu göylərdə olan Atamın qarşısında inkar edəcəyəm.

İsaya layiq olmaq

(Luka 12:51-53; 14:26-27)

³⁴Düşünməyin ki, yer üzünə sülh gətirməyə gəlmişəm. Mən sülh deyil, qılınc gətirməyə gəlmişəm. ³⁵lÇünki Mən oğulu atasından, qızı anasından, gəlini də qayınanasından ayırmağa gəlmişəm.

³⁶“İnsanın düşməni öz ev əhli olacaq”.

³⁷Atasını ya anasını Məndən artıq sevən kəs Mənə layiq deyil. Oğlunu ya qızını Məndən artıq sevən də Mənə layiq deyil. ³⁸mÇarmıxını götürməyib ardımca gələn kəs də Mənə layiq deyil. ³⁹nCanını qoruyan kəs onu itirəcək, Mənim uğrumda canını itirənsə onu qoruyacaq.

⁴⁰oSizi qəbul edən kəs Məni qəbul edər. Məni qəbul edən də Məni Göndərəni qəbul edər. ⁴¹Peyyəmbəri peyyəmbər olduğu üçün qəbul edən kəs peyyəmbərə layiq bir mükafat alacaq. Salehi saleh olduğu üçün qəbul edən də

^e10:19 Luka 12:11-12 ^f10:21 Mark 13:12; Luka 21:16

^g10:22 Mat. 24:9,13 ^h10:24 Luka 6:40; Yəh. 13:16; 15:20

ⁱ10:25 Mat. 9:34; 12:24; Mark 3:22; Luka 11:15

^j10:26 Mark 4:22; Luka 8:17 ^k10:33 2Tim. 2:12 ^l10:35 Mik. 7:6

^m10:38 Mat. 16:24; Mark 8:34; Luka 9:23 ⁿ10:39 Mat. 16:25; Mark 8:35; Luka 9:24; 17:33; Yəh. 12:25 ^o10:40 Mark 9:36-37; Luka 9:47-48; 10:16; Yəh. 13:20

salehə layiq bir mükafat alacaq. ⁴²PKim bu kiçiklərdən birinə şagird olduğu üçün hətta bir kasa soyuq su içirdərsə, sizə doğrusunu deyirəm: mükafatsız qalmayacaq».

İsa Məsih və Vəftizçi Yəhya

(Luka 7:18-35)

11 İsa On İki şagirdinə nəsihət verib qurtarandan sonra öyrədərək vəz etmək üçün onların şəhərlərinə getdi.

²Yəhya isə Məsihin işlərini zindənda eşidərək öz şagirdlərini^{††} göndərib ³On-dan soruşdu: «Gəlməli Olan Sənsənmi, yoxsa başqasını gözləyək?» ⁴İsa onlara belə cavab verdi: «Gedin, eşidib gördük-lərinizi Yəhyaya bildirin: ⁵qorlar görür, axsaqlar yeriyyir, cüzamlılar pak olur, karlar eşidir, ölümlər dirilir və yoxsullara Müjdə yayılır. ⁶Kim Mənə görə bü-drəməsə, nə bəxtiyardır!»

⁷Onlar gedərkən İsa camaata Yəhya haqqında danışmağa başladı: «Çölə nəyə baxmağa getmişdiniz? Küləyin sarsıt-dığı qamışımı? ⁸Bəs onda nəyə bax-mağa getmişdiniz? Nəfis toxunmuş pal-tar geymiş bir adamamı? Amma nəfis toxunmuş paltar geyənlər padşahların saraylarında qalır. ⁹Bəs onda nəyə bax-mağa getmişdiniz? Bir peyğəmbərəmi? Bəli, sizə deyirəm, hətta peyğəmbərdən də üstün birinə. ¹⁰Bu o adamdır ki, onun haqqında yazılıb:

“Budur, Sənin önündə Öz elçimi göndərirəm,

O Sənin qabağında yolunu hazırlayacaq”.

¹¹Sizə doğrusunu deyirəm: qadından doğulanlar arasında Vəftizçi Yəhyadan

daha üstün olan meydana çıxmayıb. Amma Səməvi Padşahlıqda ən kiçik olan ondan üstündür. ¹²^sVəftizçi Yəhyanın günlərindən indiyə qədər Səməvi Padşahlıq zorla alınır və zor işlədənlər onu ələ keçirir. ¹³Çünkü bütün Peyğəmbərlər və Qanun Yəhyaya qədər peyğəmbərlik etdi. ¹⁴“Əgər onu qəbul etmək istəyirsinizsə, gəlməli olan İlyas odur. ¹⁵Qulağı olan eşitsin!

¹⁶⁻¹⁷Bəs bu nəslə nəyə bənzədim? O, bazar meydanlarında oturan və “Biz sizə tütək çaldıq, sizsə oynamadınız.

Biz mərsiyələr oxuduq, sizsə matəm tutmadınız”

deyib başqalarını səsləyən uşaqlara bənzəyir. ¹⁸Çünkü Yəhya gəldikdə nə çörək yeyir, nə şərab içirdi və onlar deyirlər: “O, cinə tutulmuşdur”. ¹⁹Bəşər Oğlu gəldikdə yeyib-içdi və onlar deyirlər: “Bu qarınqulu və əyyaş adama baxın! Vergiyiğanlara və günahkarlara dost oldu!” Amma hikmət öz əməlləri ilə^{‡‡} təsdiq olunur».

Tövbə etməyən şəhərlər

(Luka 10:13-15)

²⁰Onda İsa bir çox möcüzələr göstərdiyi şəhərləri tövbə etmədikləri üçün məzəmmət etməyə başladı. ²¹^u«Vay halına, ey Korazin! Vay halına, ey Bet-Sayda! Sizdə baş vermiş möcüzələr Sur və Sidonda olsaydı, onlar çoxdan çul geyinib kültün üstündə oturaraq tövbə edərdilər. ²²Amma sizə deyirəm: qiyamət günü^{¶¶} Sur və Sidonun halı sizinkindən daha asan

^{††}11:2 Şagirdlərini – bəzi əlyazmalarda şagirdlərindən ikisini (Luka 7:18).

^{‡‡}11:19 Əməlləri ilə – bəzi əlyazmalarda övladları tərəfindən (Luka 7:35).

^{¶¶}11:22 Qiyamət günü – hərfi tərcümədə mühakimə günü.

^P10:42 Mark 9:41 ^Q11:5 Yeş. 35:5-6; 61:1-3 ^r11:10 Mal. 3:1

^s11:12 Luka 16:16 ^t11:14 Mal. 4:5; Mat. 17:10-13; Mark 9:11-13

^u11:21 Yeş. 23:1-18; Yez. 26:1-28:26; Yoel 3:4-8; Amos 1:9-10; Zək. 9:2-4

olacaq. ²³vSən, ey Kefernahum, göyə qədər ucalacaqsanmı? Ölümlər diyarına qədər enəcəksən. Çünki səndə baş vermiş möcüzələr Sodomda olsaydı, o bu günə qədər durardı. ²⁴wAncaq Mən sizə deyirəm: qiyamət günü^{§§} Sodom diyarının halı səninkindən daha asan olacaq».

Yorğunlara Müjdə

(Luka 10:21-22)

²⁵O vaxt İsa davam edərək dedi: «Ey yerin-göyün Sahibi olan Ata! Səndən razıyam ki, bu şeyləri müdrək və dərəkəli adamlardan gizlədib körpələrə agah etdin. ²⁶Bəli, Ata! Çünki bu Sənin xoş niyyətin idi. ²⁷xAtam tərəfindən hər şey Mənim ixtiyarımaya verildi. Oğulu Atadan başqa heç kəs tanımaz. Atanı da Oğuldan və Oğulun agah etmək istədiyi şəxsdən başqa heç kəs tanımaz.

²⁸Ey bütün yorğunlar və yükləri ağır olanlar, Mənim yanıma gəlin, Mən sizə rahatlıq verərəm. ²⁹yMənim boyunduruğumu üzərinizə götürün və Məndən öyrənin. Çünki Mən həlim və qəlbən itaətkaram. Bununla canınıza rahatlıq taparsınız. ³⁰Çünki Mənim boyunduruğum rahat və yüküm yüngüldür».

Şənbə günü haqqında təlim

(Mark 2:23-28; Luka 6:1-5)

12 ^zO vaxtlar İsa bir Şənbə günü taxıl zəmiləri arasından keçirdi. Şagirdləri ac idi və sünbülləri qırıb yeməyə başladılar. ²Fariseylər bunu görüb Ona dedilər: «Budur, şagirdlərin Şənbə günü qadağan olunan işləri görürlər». ³aİsa onlara dedi: «Davud və

yanındakılar ac olanda nə etdiklərini oxumamısınızmu? ⁴O, Allahın evinə girdi; ona və yanındakılara deyil, yalnız kahinlərə yeməyə icazə verilən təqdis çörəklərini yedilər. ⁵Eləcə də Qanunda oxumamısınız ki, kahinlər məbəddə Şənbəni pozurlar, lakin təqsirsiz sayılırlar? ⁶Amma sizə deyirəm ki, məbəddən daha üstün Olan buradadır. ⁷bƏgər siz «Mən qurban deyil, mərhəmət istəyirəm» sözünün mənasını bilsəydiniz, təqsirsizləri məhkum etməzdiniz. ⁸Ona görə ki Bəşər Oğlu Şənbə gününün Sahibidir».

Əli qurumuş adamın şəfası

(Mark 3:1-6; Luka 6:6-11)

⁹İsa oradan ayrılıb onların sinaqoquna girdi. ¹⁰Budur, orada əli qurumuş bir adam var idi. Bəzi adamlar İsanı ittiham etmək məqsədi ilə «Şənbə günü şəfa verməyə icazə varmı?» deyər soruşdular. ¹¹cİsa onlara belə cavab verdi: «Hansınızın bir qoyunu olarsa və qoyun Şənbə günü çuxura düşərsə, onu tutub çıxartmaz? ¹²İnsan qoyundan nə qədər dəyərlidir! Beləliklə, Şənbə günü xeyirxah iş görməyə icazə var». ¹³Sonra İsa adama dedi: «Əlini uzat!» O, əlini uzatdı və əli əvvəlki halına qayıdıb o biri əli kimi sağlam oldu. ¹⁴Fariseylər çıxıb İsanı necə məhv etmək barədə məsləhətləşdilər.

Allahın seçdiyi Qul

¹⁵İsa bunu bilib oradan uzaqlaşdı. Böyük bir izdiham Onun ardınca getdi və İsa onların hamısına şəfa verdi. ¹⁶Amma onlara qadağan etdi ki, Onun kim olduğunu deməsinlər. ¹⁷dBu,

§§11:24 Qiyamət günü – hərfi tərcümədə *mühakimə günü*.

v11:23 Yar. 19:24-28; Yeş. 14:13-15 w11:24 Mat. 10:15; Luka 10:12

x11:27 Yəh. 1:18; 3:35; 10:15 y11:29 Yer. 6:16 z12:1 Qanun. 23:25

a12:3 Lev. 24:9; 1Şam. 21:1-6 b12:7 Huş 6:6; Mat. 9:13

c12:11 Luka 14:5 d12:17 Yeş. 42:1-4

Yeşaya peyğəmbər vasitəsilə söylənən həmin söz yerinə yetsin deyə baş verdi:

¹⁸ «Budur, Mənim seçdiyim Qulum!

Mənə sevimlidir, könlüm Ondandır.

Mən Öz Ruhumu Onun üzərinə qoyacağam.

O, millətlərə ədalət elan edəcək.

¹⁹ O nə mübahisə, nə də fəryad edəcək.

Küçələrdə heç kim Onun səsinə eşitməyəcək.

²⁰ Ədaləti zəfərə çatdırana qədər

Əzilmiş qamışı qırmayacaq,

Tüstülənən piltəni söndürməyəcək.

²¹ Millətlər Onun adına ümid bağlayacaq».

İsa və Baal-Zevul

(*Mark 3:20-30; Luka 6:43-45; 11:14-23*)

²² Ondan sonra İsanın yanına cinə tutulmuş kor və lal bir adamı gətirdilər. İsa ona şəfa verdi. Beləcə o danışmağa və görməyə başladı. ²³ Bütün xalq «Bu, Davudun Oğlu deyilmi?» deyə mat qaldı. ²⁴ ^e«Lakin fariseylər bunu eşitdikdə dedilər: «Bu Adam ancaq cinlərin başçısı Baal-Zevulun gücü ilə cinləri qovur».

²⁵ Fariseylərin nə düşündüklərini bilən İsa onlara dedi: «Öz daxilindən bölünmüş hər padşahlıq viran qalar və öz daxilindən bölünmüş hər şəhər yaxud ev davam gətirməz. ²⁶ Əgər Şeytan Şeytanı qovarsa, özü daxilindən bölünmüş olur. Bu vəziyyətdə onun padşahlığı necə davam gətirər? ²⁷ Əgər Mən cinləri Baal-Zevulun gücü ilə qovuramsa, bəs sizin adamlarınız kimin gücü ilə qovur? Buna görə də onlar sizin hakimləriniz olacaq. ²⁸ Lakin Mən cinləri Allahın Ruhunu ilə qovuramsa, deməli, Allahın Padşahlığı üzərinizə gəlib. ²⁹ Bir kimsə güclü adamın evinə girib əvvəlcə

onun əl-qolunu bağlamadan onun malını necə qarət edə bilər? Gərək o adamın əvvəlcə əl-qolunu bağlasın, sonra evinə qarət etsin. ³⁰ ^fMənimlə olmayan Mənə qarşıdır və Mənimlə yığmayan dağıdır.

³¹ ^gBuna görə sizə deyirəm: hər bir günah və hər bir küfr insanlara bağışlanacaq; amma Ruha qarşı küfr bağışlanmayacaq. ³² Kim Bəşər Oğluna qarşı söz söyləyərsə, bağışlanacaq; amma kim Müqəddəs Ruha qarşı söyləyərsə, nə bu dövrdə bağışlanacaq, nə də gələcək dövrdə.

³³ ^hYa ağaca yaxşı, bəhrəsinə də yaxşı deyin yaxud ağaca pis, bəhrəsinə də pis deyin; çünki ağac bəhrəsindən tanınır.

³⁴ ⁱEy gürzələr nəsli, siz pis olduğunuz halda necə yaxşı şeylər söyləyə bilərsiniz? Çünki ürək doluluğundan ağız danışar. ³⁵ Yaxşı adam yaxşılıq xəzinəsindən yaxşı şeylər çıxarır, pis adam isə pislik xəzinəsindən pis şeylər çıxarır. ³⁶ Mən sizə deyirəm: insanlar söylədikləri hər boş söz üçün qiyamət günü* hesab verəcəklər. ³⁷ Çünki öz sözlərinə görə haqq qazanacaqsan və öz sözlərinə görə məhkum olunacaqsan».

Yunus peyğəmbərin əlaməti

(*Mat. 16:1-4; Mark 8:11-12;*

Luka 11:24-26,29-32)

³⁸ ^jO zaman bəzi ilahiyyatçılar və fariseylər İsaya dedilər: «Müəllim, Səndən bir əlamət görmək istəyirik». ³⁹ İsa onlara belə cavab verdi: «Pis və vəfasız nəsil bir əlamət axtarır. Amma ona Yunus peyğəmbərin əlamətindən başqa heç bir əlamət verilməyəcək. ⁴⁰ ^kÇünki Yunus üç gün-üç gecə nəhəng balığın qarında necə qalmışdısa, Bəşər Oğlu da üç gün-üç gecə yerin bağrında

***12:36** *Qiyamət günü* – hərfi tərcümədə *mühakimə günü*.

^e**12:24** Mat. 9:34; 10:25 ^f**12:30** Mark 9:40 ^g**12:31** Luka 12:10

^h**12:33** Mat. 7:20 ⁱ**12:34** Mat. 3:7; 15:18; 23:33; Luka 3:7

^j**12:38** Luka 11:16 ^k**12:40** Yun. 1:17

elə qalacaq. ⁴¹Nineva xalqı qiyamət günündə[†] bu nəsillə birgə qalxıb onu məhkum edəcək. Çünki onlar Yunusun vəzinə görə tövbə etmişdilər. Budur, Yunusdan daha böyük Olan buradadır. ⁴²«Cənub mələkəsi[‡] qiyamət günündə[¶] bu nəsillə birgə qalxıb onu məhkum edəcək. Çünki mələkə Süleymanın hikmətli sözlərini dinləmək üçün yer üzünün ucqarlarından gəlmişdi. Budur, Süleymandan daha böyük Olan buradadır.

⁴³Natəviz ruh adamdan çıxdıqdan sonra quraq yerlərdə dolaşar, rahatlıq axtarar, lakin tapmaz. ⁴⁴O zaman deyər: «Çıxdığım evə dönüm». Evə qayıdanda onu boş, süpürülmüş və səliqə-sahman içində görər. ⁴⁵Bu vaxt o gedib özündən daha betər yeddi başqa ruhu özü ilə götürür. Onlar da oraya girib məskunlaşar. Onda bu adamın axırı əvvəlkindən daha pis olar. Bu pis nəslin də başına belə iş gələcək».

İsanın anası və qardaşları kimdir?

(Mark 3:31-35; Luka 8:19-21)

⁴⁶İsa camaatla söhbət edəndə anası və qardaşları bayırda durub Onunla danışmaq istəyirdilər. ⁴⁷Bir nəfər İsayə dedi: «Budur, anan və qardaşların bayırda dayanıb Səninlə danışmaq istəyirlər». ⁴⁸Amma İsa bu sözü söyləyəndə cavab verib dedi: «Mənim anam və qardaşlarım kimlərdir?» ⁴⁹Əlini şagirdlərinə doğru uzadaraq dedi: «Mənim anam və qardaşlarım bunlardır. ⁵⁰Çünki kim göylərdə olan Atamın iradəsini yerinə yetirirsə, Mənim qardaşım, bacım və anam odur».

Səpələn toxum məsəli

(Mark 4:1-20; Luka 8:4-15)

13 O gün İsa evdən çıxdı və gedib göl kənarında oturdu. ²Yanına elə böyük izdiham toplaşdı ki, Özü bir qayığa minib oturdu və bütün izdiham sahildə durdu. ³İsa onlara məsəllərlə bir çox şey öyrədərək dedi: «Bir əkinçi toxum səpməyə çıxdı. ⁴Səpin zamanı toxumlardan bəzisi yol kənarına düşdü və quşlar gəlib onları dənələdi. ⁵Bəzisi torpağı çox olmayan daşkəsəkli yerlərə düşdü. Torpağı dərin olmadığına görə tez cücərdi. ⁶Lakin günəş doğanda qarsalandı və kökləri olmadığına görə qurudu. ⁷Bəzisi tikanlar arasına düşdü. Tikanlar böyüyüb onları boğdu. ⁸Başqaları isə münbit torpağa düşdü. Bəzisi yüz, bəzisi altmış, bəzisi otuz qat səmərə verdi. ⁹Qulağı olan eşitsin!»

¹⁰Şagirdlər İsayə yaxınlaşıb dedilər: «Nə üçün onlara məsəllərlə danışırsan?» ¹¹O isə onlara belə cavab verdi: «Səmavi Padşahlığın sirlərini bilmə qabiliyyəti sizə verilmişdir, lakin onlara verilməmişdir. ¹²Çünki kimin varıdırsa, ona daha çox veriləcək və o, bolluq içində olacaq. Amma kimin yoxudursa, əlində olan da ondan alınacaq. ¹³Mənim onlarla məsəllərlə danışmağımın məqsədi budur ki, “gördükləri halda görməzlər, eşitdikləri halda eşitməzlər və anlamazlar”. ¹⁴Yeşaya peyğəmbərin onlar üçün dediyi bu sözlər yerinə yetir: “Eşitdikcə eşidəcəksiniz, amma anlamayacaqsınız,

[†]12:41 Qiyamət günündə – hərfi tərcümədə *mühakimədə*.

[‡]12:42 Cənub mələkəsi – yəni Süleymanın yanına gələn Səba mələkəsi.

[¶]12:42 Qiyamət günündə – hərfi tərcümədə *mühakimədə*.

¹12:41 Yun. 3:5 ^m12:42 1Pad. 10:1-13; 2Sahn. 9:1-12 ⁿ13:2 Luka 5:1-3

^o13:12 Mat. 25:29; Mark 4:25; Luka 8:18; 19:26

^p13:13 Yeş. 6:9-10; Yəh. 12:39-40; Həv. 28:26-27

Gördükcə görəcəksiniz, amma qanmayacaqsınız.

¹⁵ Çünki bu xalqın ürəyi kütləşdi, Qulaqları ağır eşitdi, Gözlərini yumdular ki, Gözləri ilə görməsinlər, Qulaqları ilə eşitməsinlər, Ürəkləri ilə anlamasınlar Və Mənə sarı dönməsinlər ki, Mən onlara şəfa verim”.

¹⁶ ^qAmma sizin gözləriniz nə bəxtiyardır, çünki görür və qulaqlarınız nə bəxtiyardır, çünki eşidir! ¹⁷ Sizə doğrusunu deyirəm: bir çox peyğəmbərlər və saleh adamlar sizin gördüklərinizi görməyi arzuladılar, amma görmədilər, eşitdiklərinizi eşitməyi arzuladılar, amma eşitmədilər.

¹⁸ İndi əkinçi barədə məsəlin izahını dinləyin: ¹⁹ kim Səməvi Padşahlıqla bağlı kəlamı eşidib anlamırsa, şər olan gəlib onun ürəyində səpilmiş olanı oğurlayır. Yol kənarına səpilən toxum budur. ²⁰ Daş-kəsəkli yerlərə səpilən isə kəlamı eşidir və dərhal sevinclə qəbul edir. ²¹ Lakin onda kök olmadığına görə dözümü az olur, kəlama görə əziyyət və təqibə məruz qalan kimi yıxılır. ²² Tikanlar arasına səpilən odur ki, kəlamı eşidir, lakin bu dövrün qayğıları və vətənin aldadcılığı kəlamı boğur və kəlam barsız olur. ²³ Münbit torpağa səpilənsə odur ki, kəlamı eşidir, anlayır və doğrudan da, səmərə – bəzisi yüz, bəzisi altmış, bəzisi otuz qat səmərə verir».

Dəlicə və buğda məsəli

²⁴ İsa onlara başqa bir məsəl də çəkdi: «Səməvi Padşahlıq tarlasına yaxşı toxum səpmiş bir adama bənzəyir. ²⁵ Adamlar yatanda onun düşməni

gəlib buğdaların arasına dəlicə səpib getdi. ²⁶ Buğda böyüyüb bəhrə verəndə dəlicələr də göründü. ²⁷ Ev sahibinin qulları gəlib ona belə dedilər: “Ağa, sən tarlana yaxşı toxum səpmədinmi? Bəs bu dəlicə haradan əmələ gəldi?” ²⁸ O isə qullara dedi: “Bunu düşməən etmişdir”. Qullar da ona dedilər: “İstəyirsənmi gedib onları çıxaraq?” ²⁹ O dedi: “Yox, çünki dəlicələri çıxararkən onlarla birgə buğdanı da qopararsınız. ³⁰ Qoy biçinə qədər hər ikisi birlikdə böyüsün. Biçin vaxtı mən biçinçilərə deyəcəyəm: Əvvəlcə dəlicələri toplayın və yandırmaq üçün onlardan dərz bağlayın, buğdanı isə anbarlarıma toplayın”».

Xardal toxumu və maya məsəlləri

(Mark 4:30-34; Luka 13:18-21)

³¹ İsa onlara başqa bir məsəl də danışaraq dedi: «Səməvi Padşahlıq bir adamın götürüb öz tarlasında səpdiyi xardal toxumuna bənzəyir. ³² Xardal toxumu bütün toxumların ən kiçiyi olsa da, böyüdükdə bütün bostan bitkilərindən hündür, lap ağac boyda olur. Belə ki göydə uçan quşlar gəlib onun bu daqlarında yuva qurur».

³³ İsa onlara başqa bir məsəl də söylədi: «Səməvi Padşahlıq xəmir mayasına bənzəyir. Qadın onu götürüb üç kisə[§] una qarışdırıb bütün xəmir acıyanadək saxlayır».

³⁴ İsa bütün bu şeyləri xalqa məsəllərlə söyləyirdi və onlara məsəlsiz heç bir şey söyləməzdi ki, ³⁵ peyğəmbər vasitəsilə söylənən bu söz yerinə yetsin: «Ağzımı məsəllərlə açacağam, Dünya yaranandan bəri Gizli qalan şeyləri bəyan edəcəyəm».

§13:33 Kisə – yunan mətnində *saton*, təqribən 37 litr.

^q13:16 Luka 10:23-24 ^r13:35 Zəb. 78:2

Dəlicə və buğda məsəlinin izahı

³⁶O zaman İsa xalqdan ayrılıb evə girdi. Şagirdləri Onun yanına gəlib dedilər: «Tarladakı dəlicələr məsəlini bizə izah et». ³⁷Cavabında İsa dedi: «Yaxşı toxumu səpən Bəşər Oğludur. ³⁸Tarla isə dünyadır. Yaxşı toxum Padşahlığın övladlarıdır. Dəlicə isə şər olanın övladlarıdır. ³⁹Dəlicələri səpmiş olan düşmən iblisdir. Biçin dövrün sonudur və biçinçilər isə mələklərdir. ⁴⁰Dəlicələr toplanıb alovla yandırıldığı kimi bu dövrün sonunda da belə olacaq. ⁴¹Bəşər Oğlu mələklərini göndərəcək, onlar da pis yola çəkən bütün şeyləri və qanunsuzluq edənləri Onun Padşahlığından toplayacaq ⁴²və onları odlu sobaya atacaqlar. Orada ağlaşma və diş qıçırtısı olacaq. ⁴³O zaman salehlər özlərinin Atasının Padşahlığında günəş kimi parlayacaqlar. Qulağı olan eşitsin!

Dəfinə və mirvari məsəlləri

⁴⁴Səmavi Padşahlıq tarlada gizlədilmiş bir dəfinəyə bənzəyir. Tapan adam onu gizlətdi, sevinclə gedib bütün varını satdı və o tarlanı satın aldı.

⁴⁵Yenə Səmavi Padşahlıq gözəl mirvarilər axtaran bir tacirə bənzəyir. ⁴⁶O, çox dəyərlili olan bir mirvari tapanda gedib bütün varını satdı və onu satın aldı.

Tor məsəli

⁴⁷Yenə Səmavi Padşahlıq dənizə atılan və hər cür balıq tutan bir tora bənzəyir. ⁴⁸Tor dolduğu zaman onu sahilə çəkənlər və oturub yaxşılarını qablara yığdılar, pisləri isə kənara atdılar. ⁴⁹Bu dövrün sonunda da belə olacaq. Mələklər gəlib pisləri salehlərin

arasından kənar edəcəklər. ⁵⁰Sonra onları odlu sobaya atacaqlar. Orada ağlaşma və diş qıçırtısı olacaq».

⁵¹İsa «Bütün bunları anladınız mı?» deyər soruşdu. Onlar İsayə «bəli, ya Rəbb» dedilər. ⁵²İsa da onlara dedi: «Ona görə də Səmavi Padşahlıq üçün şagirdlik etmiş hər ilahiyatçı xəzinəsindən təzə və köhnə şeylər çıxaran ev sahibinə bənzəyir».

İsa Öz yurdunda rədd edilir

(Mark 6:1-6; Luka 4:16-30)

⁵³İsa bu məsəlləri bitirəndən sonra oradan ayrıldı. ⁵⁴Öz yurduna gələrək oradakı sinaqoqda xalqı öyrətməyə başladı. Camaat təəccüblənərək dedi: «Bu Adamda belə hikmət, belə möcüzələr yaradan qüdrət haradandır? ⁵⁵Bu, dülgərin Oğlu deyilmi? Anasının adı Məryəm deyilmi? Yaqub, Yusif, Şimon və Yəhuda Onun qardaşları deyilmi? ⁵⁶Bütün bacıları aramızda yaşamırmı? Bəs onda bu Adama bütün bu şeylər haradandır?» ⁵⁷^sOnların İsayə acığı tutdu. Amma İsa onlara dedi: «Bir peyğəmbərə öz yurdundan və öz evindən başqa heç bir yerdə xor baxmazlar». ⁵⁸İsa onların imansızlığı üzündən orada çox möcüzə yaratmadı.

Yəhyanın edamı

(Mark 6:14-29; Luka 9:7-9)

14^tO vaxt İsa barədə olan xəbərləri hökmdar Hirod eşitdi. ²Nökərlərinə dedi: «Bu, Vəftizçi Yəhyadır. O, ölümlər arasından dirilib. Buna görə də O, möcüzələr yaradır».

³Hirod qardaşı Filipin arvadı Hirodiyaya görə Yəhyanı tutduraraq qollarını qandalladıb zindana saldırmışdı. ⁴^vÇünki Yəhya Hiroda demişdi: «Hirodiyayı almaq sənə qadağandır». ⁵Hi-

^s13:57 Yəh. 4:44 ^t14:1 Mat. 16:13-14; Mark 6:14-15; Luka 9:7-8

^v14:3 Luka 3:19-20 ^v14:4 Lev. 18:16; 20:21

rod Yəhyanı öldürmək istəyirdi, amma camaatdan qorxurdu. Çünki camaat Yəhyanı peyğəmbər sayırdı.

⁶Hirodun ad günü qeyd ediləndə Hirodyanın qızı ortaya çıxıb rəqs etməyə başladı. Bu, Hirodun xoşuna gəldi. ⁷O and içib bəyan etdi ki, qız nə istəsə, ona verəcək. ⁸Qız isə anasının təhriki ilə dedi: «Vəftizçi Yəhyanın başını burada bir sini içində mənə ver». ⁹Padşahı kədər büürdü, amma içdiyi andlara və qonaqlara görə əmr etdi ki, ona istədiyini versinlər. ¹⁰Beləliklə, zindanda Yəhyanın boynunu vurdurdu. ¹¹Onun başı bir sini içində gətirilib qıza verildi. Qız da anasına apardı. ¹²Yəhyanın şagirdləri gəlib onun cəsədini götürdülər. Onu basdırdılar və gəlib İsayə bu barədə xəbər verdilər.

İsa beş min nəfəri doyurur

(Mark 6:30-44; Luka 9:10-17; Yəh. 6:1-14)

¹³İsa bunu eşidib qayığa minərək təkbaşına oradan kimsəsiz bir yerə çəkildi. Bunu eşidən camaat şəhərlərdən piyada Onun ardınca getdi. ¹⁴İsa sahilə düşəndə böyük bir izdiham gördü, onlara rəhmi gəldi və xəstələrinə şəfa verdi.

¹⁵Axşama yaxın şagirdlər Onun yanına gəlib dedilər: «Bura çöllükdür, vaxt da gecdir. Camaatı burax, qoy gedib kəndlərdən özlərinə yemək alsınlar». ¹⁶Amma İsa onlara dedi: «Getməklərinə ehtiyac yoxdur. Onlara yeməyi siz verin». ¹⁷Şagirdlər İsayə dedilər: «Burada beş çörək və iki balıqdan başqa bir şeyimiz yoxdur». ¹⁸İsa «onları buraya, Mənə gətirin» dedi. ¹⁹Camaata əmr etdi ki, otların üstündə otursunlar. İsa beş çörəyi və iki balığı götürüb göyə baxaraq

şükür duası etdi. Sonra çörəyi bölüb şagirdlərə verdi. Şagirdlər də camaata payladılar. ²⁰Hamı yeyib-doydu. Artıq qalan hissələrdən on iki dolu zənbil yığdılar. ²¹Yemək yeyən adamların sayı qadınlar və uşaqlardan başqa, beş min nəfərə yaxın idi.

İsa suyun üstü ilə yeriyir

(Mark 6:45-53; Yəh. 6:15-21)

²²Bundan dərhal sonra İsa camaatı evlərinə göndərərkən şagirdlərini də məcbur etdi ki, qayığa minib Özündən əvvəl o biri sahilə keçsinlər. ²³İsa camaatı göndərəndən sonra dua etmək üçün tək-tənha dağa çıxdı. Axşam olanda orada tək idi. ²⁴Qayıq isə artıq qurudan çox stadi uzaqda** idi və külək onlara qarşı olduğundan dalğalar qayığa zərbələr endirirdi. ²⁵Gecənin dördüncü növbəsi†† İsa gölün üstü ilə yeriyərək onların yanına gəldi. ²⁶Şagirdlər isə İsanın gölün üstü ilə yeridiyini görəndə «Bu bir kabusdur!» deyərək lərzəyə düşdülər və qorxudan qışqırdılar. ²⁷Lakin bu anda İsa onlara müraciət edib dedi: «Cəsəətli olun, Mənəm, qorxmayın!» ²⁸Peter cavabında Ona dedi: «Ya Rəbb, əgər Sən-sənsə, mənə əmr et ki, suların üstü ilə yanına gəlim». ²⁹İsa «Gəl!» dedi. Peter də qayıqdan çıxıb suların üstü ilə yeridi və İsayə tərəf getdi. ³⁰Amma küləyin güclü əsdiyini görəndə qorxdu və batmağa başladı. «Ya Rəbb, məni xilas et!» deyərək qışqırdı. ³¹İsa o anda əlini uzadıb onu tutdu və dedi: «Ey iman az olan adam, nə üçün şübhə etdin?» ³²Onlar qayığa mindikləri zaman külək sakitləşdi. ³³Qayıqda olanlar «Doğrudan da, Sən Allahın Oğlusan!» deyərək Ona səcdə qıldılar.

** 14:24 Qurudan çox stadi uzaqda – bir stadi 200 metrə yaxındır; bəzi əlyazmalarda gölün ortasında (Mark 6:47).

†† 14:25 Gecənin dördüncü növbəsi – hazırkı vaxtla səhər saat üç ilə altı arası.

İsa Ginesarda xəstələrə şafa verir

(Mark 6:53-56)

³⁴İsa və şagirdlər gölü keçib Ginesar sahilinə çatdılar. ³⁵O yerin adamları İsanı tanıdıqları zaman ətrafdakı hər yerə xəbər yaydılar. Bütün xəstələri Onun yanına gətirdilər. ³⁶Xəstələr heç olmasa İsanın paltarının ətəyinə toxunmaq üçün yalvarırdılar. Ona toxunanların hamısı şağaldı.

İnsanı murdar edən nədir?

(Mark 7:1-23)

15 Onda Yerusəlimdən fariseylər və ilahiyatçılar İsanın yanına gəlib dedilər: ²«Nə üçün şagirdlərin ağsaqqallardan qalan adət-ənənəni pozur və çörək yedikləri zaman əllərini yumurlar?» ³İsa cavabında onlara dedi: «Bəs siz nə üçün öz adət-ənənəniz naminə Allahın əmrini pozursunuz? ⁴Çünki Allah belə əmr etdi: “Ata-anana hörmət et” və “Atasını yaxud anasını söyən adam öldürülməlidir”. ⁵Sizsə deyirsiniz: “Kim atasına yaxud anasına (məndən umduğun yardım Allaha həsr olundu) desə, ⁶onda atasına[‡] hörmət etməyə bilər”. Beləliklə, siz öz adət-ənənəniz naminə Allahın kəlamını heç edirsiniz. ⁷“Ey ikitüzülər! Yeşaya peyğəmbər sizin üçün nə yaxşı söyləyib! O demişdir:

⁸“Bu xalq dodaqları ilə Mənə hörmət edir,

Amma qəlbləri Məndən uzaqdır.

⁹Boş yerə Mənə səcdə edirlər,

İnsan əmrlərindən çıxardıqları təlimləri öyrədirlər”».

¹⁰İsa camaatı yanına çağıraraq onlara dedi: «Qulaq asın və dərk edin. ¹¹Ağıza

daxil olan şey insanı murdar etməz, amma insanı murdar edən ağızdan çıxan şeydir». ¹²O zaman şagirdlər gəlib Ona dedilər: «Bilirsənmi fariseylər bu sözü eşitdikdə incidilər». ¹³Amma İsa cavab verib dedi: «Səmavi Atanın əkmədiyi hər bitki kökündən qoparılaçaq. ¹⁴Onları buraxın. Onlar korların kor rəhbərləridir. Əgər kor kuru aparsa, ikisi də çuxura düşər».

¹⁵Peter Ona cavab verərək dedi: «Bu məsəli bizə izah et». ¹⁶İsa dedi: «Siz də hələ dərk etməmişiniz? ¹⁷Başa düşmürsünüz ki, ağıza girən hər şey qarına gedir və ifraz olunur? ¹⁸Ağızdan çıxan şeylərsə ürəkdən çıxar, bunlar da insanı murdar edər. ¹⁹Çünki ürəkdən pis fikirlər, qatillik, zinakarlıq, cinsi əxlaqsızlıq, oğurluq, yalançı şahidlik və küfr çıxar. ²⁰İnsanı murdar edən şeylər bunlardır. Yuyulmamış əllərlə yemək isə insanı murdar etməz».

Kənanlı qadının imanı

(Mark 7:24-30)

²¹İsa oradan çıxıb Sur və Sidon bölgələrinə çəkildi. ²²Budur, Kənanlı bir qadın o diyardan çıxıb «ya Rəbb, ey Davud Oğlu, mənə rəhm elə. Qızım ağır bir halda cinə tutulub» deyərək çağırırdı. ²³İsa cavabında ona bir söz belə, demədi. Şagirdləri yaxınlaşıb «onu burax, çünki arxamızca çıxır» deyərək İsayə yalvardılar. ²⁴Amma İsa cavab verib dedi: «Mən yalnız İsrail xalqının itmiş qoyunlarının yanına göndərilmişəm». ²⁵Qadınsa yaxınlaşdı və Ona səcdə qılıb dedi: «Ya Rəbb, mənə imdad et». ²⁶İsa cavab verib dedi: «Uşaqların çörəyini götürüb itlərə atmaq düzgün olmaz». ²⁷Qadın

[‡]15:6 Atasına – bəzi əlyazmalarda *ata-anasına*.

[¶]15:12 *İncidilər* – hərfi tərcümədə *büdrədilər*.

^w15:4 Çıx. 20:12; 21:17; Lev. 20:9; Qanun. 5:16 ^x15:7 Yeş. 29:13

^y15:14 Luka 6:39 ^z15:18 Mat. 12:34

dedi: «Haqlısan, ya Rəbb! Amma itlər də sahiblərinin süfrəsindən düşən qırıntılardan yeyir». ²⁸O zaman İsa cavab verib qadına dedi: «Ey qadın! İmanın böyükdür; sənə istədiyini kimi olsun». Onun qızı o saatda sağaldı.

İsa dörd min nəfəri doydurur

(Mark 8:1-10)

²⁹İsa oradan çıxıb Qalileya gölünün sahilindən keçdi və dağın başına çıxıb orada oturdu. ³⁰Onun yanına böyük bir izdiham gəldi və özləri ilə birlikdə topallar, korlar, şikəstlər, lallar və daha başqa bir çoxunu gətirdilər. Onları İsanın ayaqları yanına qoydular və İsa onlara şəfa verdi. ³¹Xalq görəndə ki lallar danışır, şikəstlər sağalır, topallar yeriyyir və korlar görür, heyrətləndi və İsrailin Allahını izzətləndirdi.

³²İsa şagirdlərini yanına çağıraraq dedi: «Bu camaata yazığım gəlir, çünki üç gündür ki, yanımdadırlar və yeməyə heç nələri yoxdur. Onları evlərinə ac yola salmaq istəmirəm ki, yolda taqətdən düşməsinlər». ³³Şagirdlər Ona dedilər: «Bu çöllükdə bu qədər camaatı doyurmaq üçün çörəyi haradan tapaq?» ³⁴İsa onlardan soruşdu: «Neçə çörəyiniz var?» Onlar dedilər: «Yeddi və bir az da kiçik balığımız var». ³⁵Onda İsa camaata əmr etdi ki, yerə otursunlar. ³⁶Yeddi çörəklə balıqları götürdü və şükür edərək bölüb şagirdlərə, şagirdlər də camaata verdi. ³⁷Hamı yeyib-doydu. Artıq qalan hissələri yığdılar, yeddi səbət doldu. ³⁸Yemək yeyən adamların sayı isə qadınlar və uşaqlardan başqa, dörd min nəfər idi. ³⁹İsa camaatı buraxıb qayığa minərək Məcdəl bölgəsinə getdi.

Fariseylərin və sadukeylərin mayası

(Mat. 12:38-39; Mark 8:11-21; Luka 12:54-56)

16^aFariseylər və sadukeylər yaxınlaşıb İsanı sınamaq üçün xahiş etdilər ki, onlara göydən gələn bir əlamət göstərsin. ²Amma İsa onlara cavab verdi: «Axşam olanda siz: “Hava yaxşı olacaq, çünki göy qırmızıdır”, ³səhər çağı “bu gün fırtına qopacaq, çünki göy qırmızıdır, tutqundur” deyirsiniz. Göyün^{ss} görünüşünü seçə bilərsiniz, ancaq zamanın əlamətlərini seçə bilmirsiniz? ⁴^bPis və vəfasız nəsil bir əlamət axtarır. Amma ona Yunusun əlamətindən başqa heç bir əlamət verilməyəcək». İsa onları tərk edib getdi.

⁵Şagirdlər o taya keçəndə çörək götürməyi yaddan çıxarmışdılar. ⁶İsa onlara dedi: «Ehtiyatlı olun! Fariseylərin və sadukeylərin mayasından özünüzi gözləyin». ⁷Şagirdlər isə öz aralarında danışaraq deyirdilər: «Bunu çörək götürmədiyimiz üçün deyir». ⁸İsa bunu bilərək dedi: «Ey iman az olanlar! Nə üçün çörəyinizin yoxluğundan danışsınız? ⁹^dHələ dərk etməirsinizmi? Beş min nəfər üçün beş çörəyi və neçə zənbil yığdığınızı xatırlamırsınız? ¹⁰Dörd min nəfər üçün yeddi çörəyi və neçə səbət yığdığınızı da xatırlamırsınız? ¹¹Necə anlaya bilmirsiniz ki, Mən sizinlə danışanda çörəyi nəzərdə tutmamışdım? Fariseylərin və sadukeylərin mayasından özünüzi gözləyin». ¹²O zaman onlar anladılar ki, İsa çörək mayasından yox, fariseylərin və sadukeylərin təlimindən qorunmağı nəzərdə tutmuşdu.

^{ss}16:3 Göyün – bəzi əlyazmalarda *Ey ikiüzlülər, göyün*.

^a16:1 Luka 11:16 ^b16:4 Luka 11:29 ^c16:6 Luka 12:1

^d16:9 Mat. 14:17-21; 15:34-38

Peterin Məsihi tanıması

(Mark 8:27-30; Luka 9:18-21)

¹³ İsa Filip Qeysəriyyəsi bölgəsinə gəldiyi zaman Öz şagirdlərindən soruşdu: «Adamların dediyinə görə Bəşər Oğlu kimdir?» ¹⁴ eOnlar da dedilər: «Bəziləri Vəftizçi Yəhya, başqaları İlyas, digərləri isə deyirlər ki, Yeremya yaxud peyğəmbərlərdən biridir». ¹⁵ İsa onlara dedi: «Bəs siz nə deyirsiniz? Sizcə Mən kiməm?» ¹⁶ fŞimon Peter cavab verdi: «Sən var olan Allahın Oğlu Məsihsən». ¹⁷ İsa ona cavab verib dedi: «Nə bəxtiyarsan, ey Yunus oğlu Şimon! Çünki bunu sənə bildirən ət və qan* deyil, göylərdə olan Atamdır. ¹⁸ Mən sənə deyirəm ki, sən Petersən† və Mən cəmiyyətimi bu Qayanın‡ üzərində quracağam. Ölülər diyarının qapıları ona qalib gələ bilməyəcək. ¹⁹ gSəmavi Padşahlığın açarlarını sənə verəcəyəm. Yer üzündə bağlayacağın hər şey göylərdə bağlanmış olacaq və yer üzündə açacağın hər şey göylərdə açılmış olacaq». ²⁰ Bu sözlərdən sonra İsa şagirdlərə qadağan etdi ki, Onun Məsih olduğunu heç kəsə danışmasınlar.

İsa ölüb-diriləcəyi barədə əvvəlcədən xəbər verir

(Mark 8:31–9:1; Luka 9:22-27)

²¹ hBundan sonra İsa şagirdlərinə danışmağa başladı ki, Özü Yerusəlimə getməli, ağsaqqallar, başçı kahinlər və ilahiyyatçılar tərəfindən çox əzab

çəkməli, öldürülməli və üçüncü gün dirilməlidir. ²² Peter Onu bir kənara çəkib etiraz etməyə başladı: «Ya Rəbb, Özünə yazığın gəlsin! Bu əsla Sənin başına gəlməyəcək!» ²³ Amma İsa dönüb Peterə dedi: «Çəkil qarşımdan, Şeytan! Sən Mənə mane olursan. Sən Allahın işləri haqqında deyil, insan əməlləri barəsində fikirləşirsən».

²⁴ iSonra İsa şagirdlərinə dedi: «Əgər bir kəs Mənim ardınca gəlmək istəyirsə, özündən imtina etsin və çarmıxını götürüb ardınca gəlsin. ²⁵ jKim canını xilas etmək istəyirsə, onu itirəcək, amma kim Mənə görə canını itirirsə, onu qoruyacaq. ²⁶ İnsan bütün dünyanı qazanıb canını itirərsə, ona nə keyri var? Yaxud insan öz canının əvəzinə nə verə bilər? ²⁷ kÇünki Bəşər Oğlu Atasının izzəti içində Öz mələkləri ilə gələcək və o zaman hər kəsə öz əməlinə görə əvəzini verəcək. ²⁸ Sizə doğrusunu deyirəm: burada duranlardan bəzisi Bəşər Oğlunun Padşahlığı ilə gəldiyini görmədən ölməyəcək».

İsanın görünüşü dəyişir

(Mark 9:2-13; Luka 9:28-36)

17 ¹Altı gündən sonra İsa Özü ilə yalnız Peter, Yaqub və qardaşı Yəhyanı götürüb hündür bir dağa çıxdı. ² Onların qarşısında görünüşü dəyişdi. Üzü günəş kimi parladı və libası işıq kimi ağ oldu. ³ O an Musa və İlyas onlara göründü. Onlar İsa ilə söhbət edirdi. ⁴ Peter sözə başlayıb İsaya dedi: «Ya Rəbb! Nə yaxşı ki biz buradayıq. Əgər

*16:17 *ət və qan* – yəni insan.

†16:18 *Peter* – yunan mətnində *Petros* sözü olub *daş* deməkdir.

‡16:18 *Qaya* – Xilaskar Rəbbin bir rəmzi. Bax: Qanun. 32:4; 2Şam. 22:47; Zəb. 89:26; Yeş. 26:4; 1Kor. 10:4.

^e16:14 Mat. 14:1-2; Mark 6:14-15; Luka 9:7-8 ^f16:16 Yəh. 6:68-69

^g16:19 Mat. 18:18; Yəh. 20:23 ^h16:21 Mat. 17:22-23; 20:19; 27:62-63

ⁱ16:24 Mat. 10:38; Luka 14:27 ^j16:25 Mat. 10:39; Luka 17:33; Yəh. 12:25

^k16:27 Zəb. 62:12; Mat. 25:31; Rom. 2:6; Vəhy 2:23 ^l17:1 2Pet. 1:17-18

istəyirsənsə, burada üç çardağ qurum – biri Sənin, biri Musa, biri də İlyas üçün». ⁵ Peter hələ danışan zaman parlaq bir bulud onların üzərinə kölgə saldı. Budur, buluddan bir səs gəldi: «Bu Mənim sevimli Oğlumdur, Ondan razıyam, Ona qulaq asın!» ⁶ Şagirdlər bunu eşidəndə üzüstə yerə qapandılar və onları böyük dəhşət bürüdü. ⁷ İsa gəlib onlara toxunaraq «Qalxın, qorxmayın!» dedi. ⁸ Onlar da başlarını qaldıranda İsadan başqa kimsəni görmədilər.

⁹ Dağdan enərkən İsa şagirdlərinə əmr etdi: «Bəşər Oğlu ölümlər arasından dirilənə qədər gördüyünüzü heç kimə söyləməyin». ¹⁰ Şagirdlər Ondan soruşdular: «Elə isə, niyə ilahiyatçılar deyirlər ki, əvvəlcə İlyas gəlməlidir?» ¹¹ İsa onlara cavab verdi: «Düzdür, İlyas gəlib hər şeyi yoluna qoymalıdır. ¹² Lakin sizə deyirəm: artıq İlyas gəldi və onu tanımadılar, lakin nə istədilsə, onun başına gətirdilər. Eyni cür Bəşər Oğlu da onların əlindən əzab çəkəcək». ¹³ Şagirdlər o zaman başa düşdülər ki, İsa onlara bu sözləri Vəftizçi Yəhya haqqında söyləyirdi.

Oğlandan cin çıxarılır

(Mark 9:14-29; Luka 9:37-43)

¹⁴ Onlar xalqın yanına gələndə bir adam gəlib İsanın qarşısında diz çökərək dedi: ¹⁵ «Ya Rəbb! Oğluma rəhm elə, çünki o, epileptikdir və çox əzab çəkir. Tez-tez gah oda, gah da suya düşür. ¹⁶ Onu Sənin şagirdlərinin yanına gətirdim, lakin ona şəfa verə bilmədilər». ¹⁷ İsa cavab verərək dedi:

«Ey imansız və yolunu azmış nəsil! Nə vaxta qədər sizinlə olacağam? Nə vaxta qədər sizə dözəcəyəm? Uşağı buraya, yanıma gətirin». ¹⁸ İsa cinə qadağan etdi və cin uşağdan çıxdı. Oğlan o saatda şəfa tapdı.

¹⁹ O zaman şagirdlər İsayə təklikdə yaxınlaşıb dedilər: «Nə üçün biz o ruhu qova bilmədik?» ²⁰ İsa da onlara dedi: «İmanınız az olduğu üçün. Çünki sizə doğrusunu deyirəm: bir xardal toxumu qədər imanınız olarsa və siz bu dağa “buradan oraya köç” desəniz, o köçər və sizin üçün mümkün olmayan heç bir şey olmaz». ²¹ †

İsa ölüb-diriləcəyi barədə yenə xəbər verir

(Mark 9:30-32; Luka 9:43-45)

²² Qalileyada yığılarkən İsa şagirdlərə dedi: «Bəşər Oğlu insan əllərinə təslim ediləcək ²³ və Onu öldürəcəklər, amma O, üçüncü gün diriləcək». Onlar çox kədərləndilər.

Məbəd vergisi

²⁴ †Kefernahuma gəldikləri zaman məbəd vergisini[§] yığanlar Peterə yaxınlaşıb dedilər: «Sizin Müəlliminiz vergi ödəmirmi?» ²⁵ Peter «ödəyir» dedi. Evə gələndə İsa onu qabaqlayaraq dedi: «Şimon! Sən necə düşünürsən? Yer in hökmdarları gömrük və yaxud vergini kimdən alırlar? Öz övladlarındanmı, yoxsa kənar adamlardan?» ²⁶ Peter Ona «kənar adamlardan» söylədikdə İsa ona dedi: «Belə isə, övladlar sərbəstdir. ²⁷ Lakin bu adamları incitməyək deyər»

†17:21 *Olmaz* – bəzi əlyazmalarda *olmaz*. 21 *Bu ciir ruhlar yalnız dua və orucla çıxar* (Mark 9:29).

§17:24 *Məbəd vergisi* – yunan mətnində *didraxmon*, yəni iki dirhəm.

^m17:5 Qanun. 18:15; Zəb. 2:7; Yeş. 42:1; Mat. 3:17; 12:18; Mark 1:11; Luka 3:21-22 ⁿ17:10 Mal. 4:5 ^o17:12 Mat. 11:14

^p17:20 Mat. 21:21; Mark 11:23; Luka 17:5-6; 1Kor. 13:2

^q17:24 Çıx. 30:13; 38:26

gölə get, tilov at və tilova düşən ilk balığı götür. Onun ağzını açanda bir gümüş pul** tapacaqsan. Onu götür, həm Mənim, həm də öz əvəzinə ver».

Ən böyük kimdir?

(Mark 9:33-37,42-48;

Luka 9:46-48; 17:1-2)

18^fHəmin vaxt şagirdlər İsanın yanına gəlib dedilər: «Səmavi Padşahlıqda ən böyük kimdir?»²İsa yanına bir balaca uşaq çağıraraq onu şagirdlərin arasına qoydu. ³O dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: əgər siz yolunuzdan dönüb uşaqlar kimi olmasanız, Səmavi Padşahlığa əsla daxil ola bilməzsiz. ⁴Beləliklə, kim bu uşaq kimi özünü aşağı tutarsa, Səmavi Padşahlıqda ən böyük odur. ⁵Kim Mənim adımla belə bir uşaqı qəbul edərsə, Məni qəbul edər.

⁶Amma kim Mənə iman edən bu kiçiklərdən birini pis yola çəkərsə,^{††} öz boynuna böyük bir dəyirman daşı asıb dənizin dibinə atılaraq boğulmaq onun üçün daha yaxşı olar. ⁷İnsanları pis yola çəkən şeylər üçün vay bu dünyanın halına! Belə şeylərin gəlməsi qarşısını almaqdır, amma vay o adamın halına ki, bunlar onun vasitəsilə gəlir! ⁸Əgər əlin və ya ayağın səni pis yola çəkərsə, onu kəs at. Sənin əbədi həyata şikəst və ya topal daxil olmağın iki əl və iki ayaqla əbədi oda atılmağından yaxşıdır. ⁹Əgər gözün səni pis yola çəkərsə, onu çıxarıb at. Sənin tək gözlə əbədi həyata daxil olmağın iki gözlə cəhənnəm oduna atılmağından yaxşıdır.

İtmiş qoyun məsəli

(Luka 15:3-7)

¹⁰Bu kiçiklərdən birinə belə, xor baxmaqdan çəkinin. Çünki sizə deyirəm: onların səmadakı mələkləri göylərdə olan Atamın üzünü daima görür. ¹¹‡‡

¹²Siz necə deyirsiniz? Bir adamın yüz qoyunu varsa və onlardan biri yolunu azarsa, doxsan doqquzunu dağlarda qoyub yolunu azan qoyunu axtarmağa getməzmi? ¹³Sizə doğrusunu deyirəm: əgər onu tapa bilərsə, yolunu azmayan doxsan doqquz qoyun üçün sevindiyyindən artıq onun üçün sevinər. ¹⁴Beləcə bu kiçiklərdən birinin belə, həlak olması göylərdə olan Atamızın iradəsi deyil.

Qardaş günah işlədəndə

¹⁵vƏgər qardaşın sənə qarşı günah işlədərsə, get, onun günahını ona göstər. Qoy hər şey yalnız ikinizin arasında qalsın. O sənə qulaq asarsa, qardaşını qazandı. ¹⁶wAmma qulaq asmazsa, özünlə bir və ya iki nəfər götür ki, “hər iddia iki yaxud üç şahidin sözü ilə təsdiq edilsin”. ¹⁷Əgər o bu adamların da sözüne qulaq asmaq istəməsə, vəziyyəti imanlılar cəmiyyətinə bildir. Əgər cəmiyyətin də sözüne qulaq asmaq istəməsə, onu bir bütpərəst və vergiyiğan hesab et.

¹⁸xSizə doğrusunu deyirəm: yer üzündə bağlayacağınız hər şey göydə bağlanmış olacaq və yer üzündə açacağınız hər şey göydə açılmış olacaq.

¹⁹Yenə sizə doğrusunu deyirəm: yer

**17:27 Bir gümüş pul – yunan mətnində *statir*, yəni dörd dirhəm.

††18:6 Pis yola çəkmək – hərfi tərcümədə *büdrətmək*.

‡‡18:11 Görür – bəzi əlyazmalarda *görür*. 11 Çünki Başər Oğlu itmişləri xilas etməyə gəlmişdir (Luka 19:10).

^f18:1 Luka 22:24 ^s18:2 Mark 10:15; Luka 18:17 ^t18:8 Mat. 5:30

^u18:9 Mat. 5:29 ^v18:15 Luka 17:3 ^w18:16 Qanun. 19:15

^x18:18 Mat. 16:19; Yəh. 20:23

üzündə sizlərdən iki nəfər diləyəcəkləri hər hansı bir şey üçün razılığa gələrsə, göylərdə olan Atam onların istəklərini yerinə yetirəcək. ²⁰ Çünki harada iki və ya üç nəfər Mənim adıyla yığılarsa, Mən də orada, onların arasındayam».

İnsafsız qul məsəli

²¹ O zaman Peter gəlib İsayə dedi: «Ya Rəbb! Qardaşım mənə qarşı günah işlədərsə, neçə dəfə mən onu bağışlamalıyam? Yeddi dəfəmi?» ²² İsa ona dedi: «Sənə deyirəm: yeddi dəfə yox, yetmiş dəfə yeddi.

²³ Ona görə də Səməvi Padşahlıq öz qulları ilə hesablaşmaq istəyən bir padşaha bənzəyir. ²⁴ Hesablaşmağa başladığı zaman onun yanına on min talant^f borcu olan biri gətirildi. ²⁵ Amma onun ödəməyə bir şeyi olmadığı üçün ağası əmr etdi ki, özü, arvadı, uşaqları və bütün malı satılaraq borcunu ödəsin. ²⁶ Elə bu vaxt qul yerə qapanıb ona səcdə edərək dedi: «Səbir et! Mən hamısını ödəyəcəyəm». ²⁷ Ağasının o qula rəhmi gəldi, onu buraxdı və borcunu bağışladı.

²⁸ Amma o qul kənara çıxıb ona yüz dinar borclu olan bir yoldaşını tapdı. Onu yaxaladı və «Borcunu ödə!» deyərək boğmağa başladı. ²⁹ Yoldaşı yerə qapanıb ona «səbir et, borcunu ödəyəcəyəm» deyərək yalvardı. ³⁰ O isə istəmədi. Gedib borcunu ödəyənlə qədər onu zindana saldırdı. ³¹ Ağanın digər qulları baş verən hadisəni görəndə çox kədərləndilər və gedib bütün olanı ağalarına nəql etdilər.

³² Onda ağa o qulu yanına çağıraraq dedi: «Ey pis qul, bütün o borcu

sənə bağışladım, çünki mənə yalvardın. ³³ Mən sənə mərhəmət etdiyim kimi sən də yoldaşına mərhəmət etməli deyildinmi?» ³⁴ Ağası qəzəblənib bütün borcunu ödəyənlə qədər onu işgəncə verənlərə təslim etdi. ³⁵ Hər biriniz qardaşlarınızı ürəkdən bağışlamasınız, Səməvi Atam da sizə elə edər».

Boşanma haqqında

(Mark 10:1-12)

19 İsa söhbətini bitirdikdən sonra Qalileyadan çıxıb Yəhudeyanın İordan çayının o biri tayında yerləşən bölgəsinə getdi. ² Böyük bir izdiham Onun ardınca gəldi. İsa orada onlara şəfa verdi.

³ Bəzi fariseylər İsanın yanına gəlib Onu sınamaq üçün belə bir sual verdilər: «İnsanın öz arvadını hər səbəbə görə boşamağa icazəsi varmı?» ⁴ İsa cavab verib dedi: «Oxumamısınız ki, Yaradan başlanğıcdan «onları kişi və qadın olaraq yaratdı» və dedi: ⁵ «Buna görə də kişi ata-anasını tərk edib arvadına qovuşacaq və ikisi bir bədən olacaq?» ⁶ Artıq onlar iki deyil, bir bədəndir. Buna görə də qoy Allahın birləşdirdiyini insan ayırmasın». ⁷ Fariseylər İsayə belə dedilər: «Onda Musa nə üçün bir talaq kağızı verərək arvadını boşamağı əmr etdi?» ⁸ İsa onlara dedi: «Ürəyinizin inadkar olduğuna görə Musa arvadlarınızı boşamağınıza icazə verdi. Amma başlanğıcdan belə deyildi. ⁹ Mənsə sizə deyirəm ki, cinsi əxlaqsızlıqdan başqa, hər hansı bir səbəbə görə arvadını boşayıb başqası ilə evlənen kəs zina edir».^{§§}

¹⁰ Şagirdləri İsayə dedilər: «Əgər ərlə arvad arasındakı münasibət belə isə,

^f18:24 Talant – ən böyük ölçü, 34,5 kiloqram qızıl və yaxud gümüş.

§§19:9 Zina edir – bəzi əlyazmalarda zina edir. Ərindən boşanmış qadınla evlənen də zina edir (Luka 16:18).

^y18:21 Luka 17:3-4 ^z19:4 Yar. 1:27; 5:2 ^a19:5 Yar. 2:24

^b19:7 Qanun. 24:1-4; Mat. 5:31 ^c19:9 Mat. 5:32; Luka 16:18; 1Kor. 7:10-11

deməli, evlənməmək daha yaxşıdır». ¹¹ Amma İsa onlara dedi: «Hər adam bu sözü qəbul edə bilməz, ancaq bu qabiliyyətin verildiyi adamlar qəbul edə bilər. ¹² Çünki elələri var ki, anadangəlmə xədimdir, elələri var ki, insanlar tərəfindən xədim ediləblər, elələri də var ki, Səməvi Padşahlıq uğrunda özlərini xədim sayırlar. Bunu qəbul edə bilən qəbul etsin».

İsa uşaqlara xeyir-dua verir

(Mark 10:13-16; Luka 18:15-17)

¹³ O zaman uşaqlar İsanın yanına gətirildi ki, İsa onların üzərinə əllərini qoyub dua etsin. Şagirdlər isə onlara qadağan etdilər. ¹⁴ Amma İsa dedi: «Uşaqları buraxın, qoy Mənim yanıma gəlsinlər! Onlara mane olmayın! Çünki Səməvi Padşahlıq belələrinə məxsusdur». ¹⁵ İsa onların üzərinə əllərini qoyub oradan getdi.

Var-dövlət və Səməvi Padşahlıq

(Mark 10:17-31; Luka 18:18-30)

¹⁶ Bir adam İsanın yanına gəlib dedi: «Müəllim,* mən nə yaxşılıq etməliyəm ki, əbədi həyata malik olum?» ¹⁷ İsa ona dedi: «Nə üçün Məndən yaxşılıq barəsində soruşursan? Yaxşı olan tək Biri vardır.† Əgər sən əbədi həyata qovuşmaq istəyirsənsə, Onun əmrlərinə riayət et». ¹⁸ O adam İsadan «Hansı əmrlərə?» deyərək soruşdu. İsa da dedi: «“Qətl etmə. Zina etmə. Oğurluq etmə. Yaldan şahidlik etmə. ¹⁹ Ata-anana hör-

mət et”. Həmçinin “qonşunu özün kimi sev”».

²⁰ Cavan adam İsayə dedi: «Bunların hamısına riayət etmişəm,‡ daha nəyim çatışmır?» ²¹ İsa ona dedi: «Əgər kamil olmaq istəyirsənsə, get, əmlakını sat və yoxsullara payla. Onda göylərdə xəzinən olacaq. Sonra qayıt, Mənim ardımca gəl». ²² Lakin cavan adam bu sözü eşitdikdə kədərlənib getdi, çünki var-dövləti çox idi.

²³ İsa şagirdlərinə dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: varlı adamın Səməvi Padşahlığa daxil olması çətinidir. ²⁴ Yenə sizə deyirəm ki, dəvənin iynə gözüündən keçməsi varlı adamın Allahın Padşahlığına daxil olmasından asandır». ²⁵ Bunu eşidən şagirdlər çox təəcüblənərək dedilər: «Elə isə, kim xilas ola bilər?» ²⁶ İsa onlara baxıb dedi: «Bu, insanlar üçün qeyri-mümkündür, amma Allah üçün hər şey mümkündür».

²⁷ Bundan sonra Peter cavab verərək Ona dedi: «Bax biz hər şeyi qoyub Sənin ardınca gəlmişik, əvəzində nəyimiz olacaq?» ²⁸ İsa onlara dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: hər şey yeniləşəndə, Bəşər Oğlu izzətli taxtına oturanda Mənim ardımca gələn sizlər də İsrailin on iki qəbiləsinə hökm etmək üçün on iki taxt üzərində oturacaqsınız. ²⁹ Mənim adım uğrunda ya evlərini ya qardaşlarını ya bacılarını ya atasını ya anasını¶ ya uşaqlarını və yaxud tarlalarını atan hər kəs bundan yüz dəfə artıq alacaq və əbədi həyatı da irs olaraq alacaq.

*19:16 Müəllim – bəzi əlyazmalarda *Ey yaxşı Müəllim*.

†19:17 Nə üçün Məndən yaxşılıq barəsində soruşursan? Yaxşı olan tək Biri vardır – bəzi əlyazmalarda *Mənə niyə yaxşı deyirsən? Tək Allahdan başqa yaxşısı yoxdur* (Mark 10:18; Luka 18:19).

‡19:20 Riayət etmişəm – bəzi əlyazmalarda *Gəncliyimdən bəri riayət edirəm* (Mark 10:20; Luka 18:21).

¶19:29 Ya anasını – bəzi əlyazmalarda *ya anasını ya arvadını*.

ᵀ19:18 Çıx. 20:12-16; Qanun. 5:16-20; Lev. 19:18

ᵀ19:28 Mat. 25:31; Luka 22:30

^{30f} Amma birinci olanların çoxu axırıncı, axırıncı olanlarsa birinci olacaq.

Üzüm bağının sahibi barədə məsəl

20 Səmavi Padşahlıq səhər erkən durub öz üzüm bağı üçün işçi tutmağa çıxan ev sahibinə bənzəyir. ²O, işçilərlə günü bir dinara razılaşıb onları üzüm bağına göndərdi. ³Üçüncü saat[§] radələrində çıxıb meydanda işsiz durmuş adamları gördü. ⁴Onlara da dedi: “Siz də üzüm bağına gedin və haqqınızı düz verərəm”. ⁵Onlar da bağa getdilər. Altıncı^{**} və doqquzuncu saat^{††} radələrində yenə çıxıb belə etdi. ⁶On birinci saat^{‡‡} radələrində çıxdı və orada duran başqalarını tapıb onlara dedi: “Nə üçün bütün günü burada işsiz durursunuz?” ⁷“Çünki heç kim bizə iş vermədi” dedilər. Onlara “siz də üzüm bağına gedin”^{¶¶} dedi.

^{8g}Axşam olanda bağ sahibi öz nəzarətçisinə dedi: “İşçiləri çağır və axırıncılardan başlayaraq birincilərə kimi muzdlarını ver”. ⁹On birinci saat radələrində işə gələnlər adambaşına bir dinar aldılar. ¹⁰Birinci gələnlərsə daha çox alacaqlarını düşündülər, lakin onlar da adambaşına bir dinar aldılar. ¹¹Pullarını aldıkları zaman ev sahibinə şikayət edərək dedilər: ¹²“Bu ən axırıncılar cəmi bir saat işlədilər və sən onları günün ağırlığını və qızmar istisini çəkən bizlərlə bir tutdun”. ¹³O isə onlardan birinə cavab

verib dedi: “Dostum, axı mən sənə haqsızlıq etmədim, sən mənimlə bir dinara razılaşmadınmı? ¹⁴Haqqını al, get! Axırıncıya da sənə verdiyim qədər vermək istəyirəm. ¹⁵Öz pulumla istədiyimi etməyə ixtiyarım yoxdurmu? Sən mənim cömərdliyimə qısqanırsan?” ^{16h}Beləcə də axırıncılar birinci, birincilər isə axırıncı olacaq».^{§§}

İsa ölüb-diriləcəyi barədə üçüncü dəfə xəbər verir

(Mark 10:32-34; Luka 18:31-34)

¹⁷İsa Yerusəlimə gedərkən yolda On İki şagirdi kənara çağıraraq ayrıca onlara dedi: ¹⁸«Bax Yerusəlimə qalxırıq, Bəşər Oğlu başçı kahinlərə və ilahiyyatçılara təslim olunacaq. Onu ölümə məhkum edəcəklər; ¹⁹ələ salaraq qamçılıyaraq çarxıya çəksinlər deyə başqa millətlərə təslim edəcəklər. O, üçüncü gün diriləcək».

Kim üstündür

(Mark 10:35-45)

²⁰O zaman Zavday oğullarının anası oğulları ilə birlikdə İsayə yaxınlaşıb səcdə qılaraq Ondən nə isə dilədi. ²¹İsa qadından «Sən nə istəyirsən?» deyərək soruşdu. Qadın Ona dedi: «Əmr et ki, mənim bu iki oğlum Sənin Padşahlığında biri sağında, biri solunda otursun». ²²Amma İsa cavab verib dedi: «Nə dilədiyinizi özünüz də bilmirsiniz. Mənim içəcəyim kasadan siz də iç

§20:3 Üçüncü saat – hazırkı vaxtla səhər saat doqquz.

**20:5 Altıncı saat – hazırkı vaxtla günorta saat on iki.

††20:5 Doqquzuncu saat – hazırkı vaxtla günortadan sonra saat üç.

‡‡20:6 On birinci saat – hazırkı vaxtla günortadan sonra saat beş.

¶¶20:7 Gedin – bəzi əlyazmalarda *gedin və haqqınızı alarsınız*.

§§20:16 Olacaq – bəzi əlyazmalarda *olacaq; çünki dəvət edilmiş çox, seçilmiş isə azdır* (Mat. 22:14).

^f19:30 Mat. 20:16; Luka 13:30 §20:8 Lev. 19:13; Qanun. 24:15

^h20:16 Mat. 19:30; Mark 10:31; Luka 13:30

bilərsinizmi?»* Onlar dedilər: «Bilərik». ²³İsa onlara dedi: «Mənim içəcəyim kasadan içəcəksiniz.† Amma sağımda və yaxud solumda oturmağa izin vermək Məndən asılı deyil. Atam oranı kimlər üçün hazırlayıbsa, onlara veriləcək».

²⁴Bunu eşidən on şagirdin iki qaradaşa acığı tutdu. ²⁵İsa şagirdləri yanına çağırıb dedi: «Bilirsiniz ki, millətlərin rəhbərləri onların üzərində hökmranlıq, əyanları da onlara ağalığ edir. ²⁶Sizin aranızda isə qoy belə olmasın. Sizlərdən böyük olmaq istəyən xidmətçiniz olsun. ²⁷Aranızda kim birinci olmaq istəsə, başqalarının qulu olsun. ²⁸Beləcə Bəşər Oğlu gəlmədi ki, Ona xidmət etsinlər, gəldi ki, Özünü xidmət etsin və çoxlarını satın almaq üçün Öz canını fidyə versin».

İki kor adamın gözləri açılır

(Mark 10:46-52; Luka 18:35-43)

²⁹İsa şagirdləri ilə Yerixodan çıxarkən böyük bir izdiham Onun ardınca getdi. ³⁰Yol kənarında oturan iki kor adam İsanın oradan keçdiyini eşitdikdə «Ya Rəbb, ey Davud Oğlu! Bizə rəhm elə!» deyərək bağırırdı. ³¹Camaat onlara qadağan edib susdurmaq istədisə də, onlar «Ya Rəbb, ey Davud Oğlu! Bizə rəhm elə!» deyərək daha ucadan bağırıyorlardı. ³²İsa dayanıb onları çağırırdı və onlardan soruşdu: «Nə istəyirsiniz, sizin üçün edirəm?» ³³Onlar dedilər: «Ya Rəbb, gözlərimiz açılsın». ³⁴İsanın onlara rəhmi gəldi, gözlərinə toxundu. Həmin an onların gözləri açıldı və İsanın ardınca getdilər.

İsanın Yerusəlimə girməsi

(Mark 11:1-11; Luka 19:28-40; Yəh. 12:12-19)

21 Yerusəlimə yaxınlaşıb Zeytun dağının yamacındakı Bet-Faqeyə gəldikləri zaman İsa iki şagirdi göndərərək ²onlara dedi: «Qarşınızdakı kəndə gedin. Dərhal orada bağlanmış bir eşşəklə bir sığa tapacaqsınız. Onları açıb Mənə gətirin. ³Kim sizə bir şey desə, ona “bunlar Rəbbə lazımdır, tezliklə onları geri göndərəcək” deyərsiniz». ⁴Bunlar da peyğəmbər vasitəsilə söylənən bu söz yerinə yetsin deyərək baş verdi:

⁵^k«Sion qızına[‡] deyin ki, “Bax Padşahın sənə tərəf gəlir; O itaətkardır və bir eşşəyə – Eşşəyin balası olan sığaya minib gəlir”».

⁶Şagirdlər gedib İsanın əmr etdiyi kimi etdilər. ⁷Eşşəklə sığanı gətirib üzərlərinə paltarlarını qoydular və İsa sığanın belinə mindi. ⁸Camaatın çoxu öz paltarlarını yola sərdi. Bəzisi də ağaclardan budaqlar kəşib yola döşədi. ⁹İsanın önündə gedən və ardınca gələn xalq belə nida edirdi:

«Davud Oğluna hosanna![¶]
Rəbbin ismi ilə Gələnə alqış olsun!
Ən ucalarda hosanna!»

¹⁰İsa Yerusəlimə daxil olanda bütün şəhər «Bu Kimdir?» deyərək sarsıldı. ¹¹Camaat isə deyirdi: «Bu, Qalileyanın Nazaret şəhərindən olan İsa Peyğəmbərdir».

*20:22 Bilərsinizmi? – bəzi əlyazmalarda bilərsinizmi? Mən vəftiz olduğum kimi siz də vəftiz ola bilərsinizmi? (Mark 10:38).

†20:23 İçəcəksiniz – bəzi əlyazmalarda içəcəksiniz və Mən vəftiz olduğum kimi vəftiz olacaqsınız (Mark 10:39).

‡21:5 Sion qızına – yəni Yerusəlim əhalisinə.

¶21:9 Hosanna – ibrani dilində xilas et. Nida kimi işlənir.

ⁱ20:25 Mat. 23:11; Mark 9:35; Luka 22:25-26 ^j20:30 Mat. 9:27

^k21:5 Yeş. 62:11; Zək. 9:9 ^l21:9 Zəb. 118:25-26

İsa satıcıları məbəddən qovur

(Mark 11:15-19; Luka 19:45-48; Yəh. 2:13-22)

¹² İsa məbədə girib orada alver edənlərin hamısını qovdu. Sərrafların masalarını və göyərçin satanların kürsülərini çevirdi. ¹³ Onlara belə dedi:

«Mənim evim dua evi adlandırılacaq» deyərək yazılıb. Amma siz onu «quldur yuvasına» çevirmisiniz!»

¹⁴ İsa məbəddə Onun yanına gələn kohlara və axsaqlara şəfa verdi. ¹⁵ Lakin başçı kahinlər və ilahiyatçılar Onun etdiyi heyrətamiz işləri və məbəddə «Davud Oğluna hosanna!» deyərək bağıraraq uşaqları gördükdə acıqlandılar ¹⁶ və Ona dedilər: «Bunların nə söylədiyini eşidirsənmi?» İsa da onlara dedi: «Bəli. «Körpələrin və çağaların ağzından Kamil həmd aldı»

sözünü heç oxumamısınızmi?» ¹⁷ İsa onları tərək edib şəhərdən çıxdı. Bet-Anyaya gedib orada gecələdi.

Barsız əncir ağacı

(Mark 11:12-14,20-24; Luka 13:6-9)

¹⁸ Səhəri gün İsa şəhərə qayıdanda acmışdı. ¹⁹ Yol kənarında bir əncir ağacı gördü və ona yaxınlaşdı. Amma ağacda yarpaqdan başqa bir şey tapmadı. İsa ona dedi: «Qoy bir daha sənənin meyvən çıxmasın». Əncir ağacı o anda qurudu. ²⁰ Şagirdlər bunu gördükdə «Əncir ağacı bir anda necə qurudu?» deyərək heyrətləndilər. ²¹ İsa cavab verib onlara dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: əgər imanınız olub şübhə etməsəniz, nəinki əncir ağacının başına gətirilən şeyi edərsiniz, hətta bu dağa «Qalx, dənizə atıl!» desəniz, elə də olacaq.

²² İmanla dua edərək hər nə diləsəniz, alacaqsınız».

İsanın səlahiyyəti

(Mark 11:27-33; Luka 20:1-8)

²³ İsa məbədə gəlib təlim öyrədərək başçı kahinlər və xalqın ağsaqqalları Ona yaxınlaşıb dedilər: «Sən bu işləri hansı səlahiyyətlə edirsən? Sənə bu səlahiyyəti kim verir?» ²⁴ İsa onlara belə cavab verdi: «Mən də sizə bir sual verəcəyəm; onu Mənə desəniz, Mən də bunları hansı səlahiyyətlə etdiyimi sizə deyərəm. ²⁵ Yəhyanın vəftizi haradan idi? Göydən idi, yoxsa insanlardan?» Onlarsa aralarında müzakirə edərək belə dedilər: «Əgər desək «göydən», «Bəs nə üçün ona inanmadınız?» deyəcək. ²⁶ Amma desək «insanlardan», camaatdan qorxuruq, çünki hamı Yəhyanı peyğəmbər sayır». ²⁷ Cavabında İsayə dedilər: «Bilmirik». İsa da onlara dedi: «Bunları hansı səlahiyyətlə etdiyimi Mən də sizə demirəm.

İki oğul məsəli

²⁸ Bəs siz necə düşünürsünüz? Bir adamın iki oğlu vardı. Gəlib birincisinə «oğlum, bu gün get üzüm bağında işlə» dedi. ²⁹ O da cavab verib «istəmirəm» dedi. Lakin sonra peşman olub getdi. ³⁰ Həmin adam ikincisinə yaxınlaşıb yenə eyni sözü söylədi. O cavab verib «Gedirəm, ağam!» dedi, amma getmədi. ³¹ Bu iki nəfərdən hansı atasının istəyini yerinə yetirdi?» Onlar «birincisi» dedilər. İsa onlara dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: vergiyənganlar və fahişələr Allahın Padşahlığına sizdən qabaq girirlər. ³² Çünki Yəhya sizin yanınıza salehlik yolunu göstərməyə gəldi. Sizsə ona inanmadınız, amma vergiyənganlar və fahişələr ona inandılar.

^m21:13 Yeş. 56:7; Yer. 7:11 ⁿ21:16 Zəb. 8:2

^o21:21 Mat. 17:20; 1Kor. 13:2 ^p21:32 Luka 3:12; 7:29-30

Siz bunu gördükdən sonra da peşman olub ona inanmadınız.

Pis bağbanlar məsəli

(Mark 12:1-12; Luka 20:9-19)

³³«Başqa bir məsəli dinləyin: Ev sahibi olan bir adam var idi. Üzüm bağı saldı, oranın ətrafına çəpər çəkdi. İçində yer qazaraq üzümsıxan düzəltdi, nəzarət qülləsi tikdi. Sonra isə bağı bağbanlara icarəyə verərək başqa ölkəyə getdi. ³⁴Məhsul vaxtı çatanda məhsulunu almaq üçün qullarını bağbanların yanına göndərdi. ³⁵Lakin bağbanlar onun qullarını tutub kimini döydülər, kimini öldürdülər, kimini də daşqalaq etdilər. ³⁶Bağ sahibi yenə əvvəlkindən daha çox başqa qullar göndərdi. Bağbanlar onlarla da əvvəlki kimi etdilər. ³⁷«Oğluma hörmət edənlər» deyərək axırda öz oğlunu onların yanına göndərdi. ³⁸Bağbanlarsa oğulu görəndə öz aralarında dedilər: «Varis budur. Gəlin onu öldürək və miras bizə qalsın». ³⁹Beləcə onu tutub bağdan kənara çıxararaq öldürdülər. ⁴⁰Beləliklə, bağın sahibi gəldikdə bu bağbanlara nə edəcək?» ⁴¹Onlar İsayə dedilər: «Bu xainləri dəhşətli şəkildə həlak edəcək, üzüm bağını isə başqa bağbanlara icarəyə verəcək ki, onlar məhsulu öz vaxtında ona versinlər».

⁴²İsa onlara dedi: «Məgər siz Müqəddəs Yazılarda bunu heç oxumamısınız? «Bənnaların rədd etdiyi daş Guşadaşı olub.

Bu, Rəbbin işi idi,
Gözümüzdə xariqəli bir işdir».

⁴³Buna görə sizə deyirəm: Allahın Padşahlığı sizdən alınıb onun məhsullarını yetişdirəcək bir millətə veriləcək. ⁴⁴Bu daşın üstünə yıxılan kəs

parçalanacaq, daş isə kimin üzərinə düşərsə, onu əzəcək».⁸

⁴⁵Başçı kahinlər və fariseylər Onun məsəllərini eşitdikdə bu sözləri onlar üçün dediyini başa düşdülər. ⁴⁶Ona görə də Onu tutmaq üçün yol axtarırdılar, lakin camaatdan qorxdular, çünki camaat İsanı peyğəmbər hesab edirdi.

Toy ziyafəti məsəli

(Luka 14:15-24)

22 İsa yenə onlara məsəllərlə xitab edərək dedi: ²«Səmavi Padşahlıq oğluna toy ziyafəti verən bir padşaha bənzəyir. ³O, toy ziyafətinə dəvət olunanları çağırmaq üçün qullarını göndərdi. Lakin onlar gəlmək istəmədi. ⁴Bir daha başqa qulları göndərərək onlara dedi: «Dəvət olunanlara deyin ki, budur, mən ziyafətimi hazırladım, öküzlərim və bəslənmiş heyvanlarım kəsilib, hər şey hazırdır, toy ziyafətinə gəlin!» ⁵Amma dəvət olunanlar etinasızlıq göstərərək kimi tarlasına, kimi ticarətinə getdi. ⁶O biriləri isə onun qullarını tutub təhqir etdilər və öldürdülər. ⁷Padşah bundan xəbər tutaraq qəzəbləndi. Öz qoşunlarını göndərərək qatilləri məhv etdi, şəhərlərini isə yandırdı. ⁸Onda qullarına dedi: «Toy ziyafəti hazırdır, fəqət dəvət olunanlar buna layiq deyil. ⁹Beləliklə, yolayrıclarına gedin və kimi tapsanız, toy ziyafətinə dəvət edin». ¹⁰Həmin qullar yollara çıxdılar. Pis-yaxşı kimi tapdılsa, hamısını topladılar. Toy məclisi qonaqlarla doldu.

¹¹Padşah qonaqlara baxmaq üçün girdikdə orada toy libası geyməmiş bir nəfəri gördü, ¹²ona dedi: «Dostum! Sən toy libası geyməmiş buraya necə girdin?» O isə susdu. ¹³«O za-

§21:44 Bəzi əlyazmalarda bu ayə yoxdur.

¶21:33 Yeş. 5:1-7 †21:42 Zəb. 118:22-23 §22:13 Mat. 8:12; 25:30; Luka 13:28

man padşah xidmətçilərə dedi: “Onun əllərini, ayaqlarını bağlayın və qaranlıq çölə atın! Orada ağlaşma və diş qıçırtısı olacaq”.¹⁴ Çünki dəvət edilmiş çox, seçilmiş isə azdır.

Hər kəsin öz haqqı

(Mark 12:13-17; Luka 20:20-26)

¹⁵O zaman fariseylər gedib məsləhətləşirdilər ki, Onu söz üstündə necə tutsunlar.¹⁶ Onlar hirodçularla birgə öz şagirdlərini İsanın yanına göndərib dedilər: «Müəllim, biz bilirik ki, Sən etibarlı adamsan, Allahın yolunu haqiqətə görə öyrədirsən və heç kimə tərəfkeşlik etmirsən. Çünki insanlar arasında fərq qoymursan.¹⁷ İndi bizə de görək, Səncə bizim üçün qeysərə vergi verməyə icazə var ya yox?»¹⁸ Amma İsa onların pis niyyətini bilərək dedi: «Ey ikiüzlülər, Məni niyə sınağa çəkirsiniz?¹⁹ Vergi verdiyiniz sikkəni Mənə göstərin». Onlar da Ona bir dinar gətirdilər.²⁰ İsa onlara dedi: «Sikkənin üstündəki bu təsvir və yazı kimindir?»²¹ Ona dedilər: «Qeysərin». O vaxt İsa onlara dedi: «Elə isə, qeysərin haqqını qeysərə, Allahın haqqını Allaha verin». ²²Bunu eşitdikləri zaman heyrətləndilər və İsanı tərək edib getdilər.

Dirilmə haqqında sual

(Mark 12:18-27; Luka 20:27-40)

²³Həmin gün dirilmənin olmadığını iddia edən bəzi sadukeylər İsanın yanına gəlib soruşdular: ²⁴«Müəllim, Musa belə demişdir: “Əgər bir adam övladsız ölsə, qardaşı onun dul qalmış arvadını alıb ölən qardaşın nəslini davam etdirsən”.²⁵ Aramızda yeddi qardaş var idi. Birincisi bir arvad aldı və öldü. Uşağı olmadığından arvadı ilə qardaşı evləndi.

²⁶İkincisi və üçüncüsü, hətta yeddincisinə qədər eləcə öldü.²⁷ Hamısından sonra bu qadın da öldü.²⁸ İndi ölümlər diriləndə bu qadın o yeddi nəfərdən hansının arvadı olacaq? Çünki hamısı bu qadını almışdı».

²⁹İsa onlara cavab verib dedi: «Müqəddəs Yazıları və Allahın qüdrətini bilmədiyinizə görə yanılırsınız.³⁰ Ona görə ki ölümlər diriləndə insanlar nə evlənir, nə də ərə gedirlər. Ancaq səmadakı mələklər** kimi olurlar.³¹⁻³² Bəs ölümlərin dirilməsinə gəlincə, Allah tərəfindən sizə “Mən İbrahimin Allahı, İshaqın Allahı və Yaqubun Allahıyam” deyə söylənən sözü oxumamısınız? Allah ölümlərin deyil, dirilərin Allahıdır». ³³Bunları eşidən camaat Onun təliminə təəccüblənirdi.

Allahın ən böyük əmri

(Mark 12:28-34; Luka 10:25-28)

³⁴Fariseylər İsanın sadukeyləri susdurduğunu eşidəndə bir yerə toplaşdılar.³⁵ Onlardan biri olan qanunşünas İsanı sınamaq məqsədi ilə Ondən bunu soruşdu: ³⁶«Müəllim, Qanunda ən böyük əmr hansıdır?»³⁷ İsa ona dedi: «“Allahın Rəbbi bütün qəlbinlə, bütün varlığınla və bütün düşüncənlə sev”.³⁸ Bu, böyük və əsas əmrdir. ³⁹Buna bənzəyən ikincisi budur: “Qonşunu özün kimi sev”.⁴⁰ Bütün Qanun və Peyğəmbərlərin sözləri bu iki əmərə əsaslanır».

Məsih kimin Oğludur?

(Mark 12:35-37; Luka 20:41-44)

⁴¹Fariseylər toplaşdıqda İsa onlardan bunu soruşdu: ⁴²«Məsih haqqında nə düşünürsünüz? O kimin Oğludur?» Onlar da İsayə «Davudun Oğlu» dedilər.

**22:30 Səmadakı mələklər – bəzi əlyazmalarda Allahın səmadakı mələkləri.

^t22:23 Həv. 23:8 ^u22:24 Qanun. 25:5

^v22:31-32 Çıx. 3:6

^w22:37 Qanun. 6:5 ^x22:39 Lev. 19:18

⁴³ İsa onlara dedi: «Elə isə, nə üçün Davud Ruh vasitəsilə Ona “Ağa” deyə müraciət edir?

⁴⁴ y“Rəbb mənim Ağama dedi:

«Mən düşmənlərini ayaqlarının altına salanadək

Sağında otur?”

deyib. ⁴⁵ Əgər Davud Ona “Ağa” deyə müraciət edərsə, O necə Davudun oğlu ola bilər?» ⁴⁶ Bunun cavabında İsayə kimsə bir söz deyə bilmədi. O gündən sonra artıq heç kim Ondən bir şey soruşmağa cəsarət etmədi.

Vay halınıza!

(Luka 11:39-51)

23 Bundan sonra İsa camaata və şagirdlərinə müraciət edib ² dedi: «İlahiyyatçılar və fariseylər Musanın kürsüsündə oturmuşlar. ³ Buna görə də sizə əmr etdikləri hər şeyə riayət və əməl edin. Amma onların etdiklərini etməyin, çünki söyləyərlər, amma riayət etməzlər. ⁴ Ağır və çətin daşına bilən yükləri bağlayıb insanların çiyinə yükləyər, özləri isə bu yükləri daşımaq üçün barmaqlarını belə, tərptmək istəməzlər. ⁵ Onlar öz əməllərinin hamısını insanlar görsün deyə edər. Çünki onlar dua qutucuqlarını^{††} genişləndirib geyimlərinin qotazlarını^{‡‡}

uzadarlar. ⁶ Ziyafətlərdə yuxarı başı və sinaqoqlarda baş kürsüləri tutmağı, ⁷ bazar meydanlarında salam almağı, insanların onlara “Rabbi!”^{¶¶} deyə xitab etməsini sevrələr.

⁸ Amma kimsə sizi “Rabbi” deyə çağırmasın. Çünki sizin bir Müəlliminiz var.^{§§} Siz hamınızsa qardaşınız. ⁹ Yer üzündə kimsəyə “ata” deməyin. Çünki bir Atanız var, O da Səməvi Atadır. ¹⁰ Kimsə sizə “rəhbər” deməsin. Çünki bir Rəhbəriniz var, O da Məsihdür. ¹¹ ^aAranızda ən böyük olan xidmətçiniz olsun. ¹² ^bKim özünü yüksəldərsə, aşağı tutulacaq və kim özünü aşağı tutarsa, yüksəldiləcək.

¹³ Vay halınıza, ey ilahiyyatçılar və fariseylər – ikiüzlülər! Çünki siz Səməvi Padşahlığı insanların üzünə qapayırınsınız. Nə özünü girirsiniz, nə də girmək istəyənləri buraxırınsınız. ¹⁴ ^{*}

¹⁵ Vay halınıza, ey ilahiyyatçılar və fariseylər – ikiüzlülər! Çünki siz dənizi və qurunu dolaşırsınız ki, bir nəfəri dinə gətirəsiniz. Dinə gətirdikdə isə onu özünüzdən ikiqat artıq cəhənnəmlik edirsiniz.

¹⁶ Vay halınıza, ey kor rəhbərlər! Deyirsiniz ki, “kim məbədə and içirsə, əhəmiyyətli bir şey deyil, lakin kim məbədin qızılına and içirsə, öz andına borcludur”. ¹⁷ Ey ağılsızlar və korlar!

^{††}23:5 *Dua qutucuqları* – bu qutucuğa Tövrətdən götürülən bəzi ayələr qoyulur. Yəhudilər dua edən zaman onu ya alına, ya da qola bağlayırlar.

^{‡‡}23:5 *Qotaz* – Rəbbin əmrlərini xatırlamaq üçün geyimlərin dörd tərəfinə taxılır. Bax: Say. 15:38-40; Qanun. 22:12.

^{¶¶}23:7 *Rabbi* – yəni Müəllim.

^{§§}23:8 *Var* – bəzi əlyazmalarda *var*, *O da Məsihdür*.

^{*}23:14 *İkiüzlülər! ...buraxırınsınız* – bəzi əlyazmalarda *ikiüzlülər! Çünki siz dul qadınların evlərini yeyib-dağিদar və özlərinizi göstərmək üçün uzun-uzadı dua edərsiniz. Bunun üçün sizin cəzanız daha ağır olacaq.* ¹⁴ *Vay halınıza, ey ilahiyyatçılar və fariseylər – ikiüzlülər! Çünki siz Səməvi Padşahlığı insanların üzünə qapayırınsınız. Nə özünü girirsiniz, nə də girmək istəyənləri buraxırınsınız* (Mark 12:40; Luka 20:47), bəzilərinde isə 13-cü ayə ilə 14-cü ayənin yeri dəyişikdir.

^y22:44 Zəb. 110:1 ^z23:5 Mark 12:38-39; Luka 20:46

^a23:11 Mat. 20:25-27; Mark 9:35; 10:43-44; Luka 22:25-26

^b23:12 Luka 14:11; 18:14

Hansı daha böyükdür? Qızılı, yoxsa qızılı təqdis edən məbədmə? ¹⁸Yenə də deyirsiniz ki, “kim qurbangaha and içirsə, əhəmiyyətli bir şey deyil; lakin qurbangah üzərindəki qurbana and içən öz andını yerinə yetirməlidir”. ¹⁹Ey korlar![†] Hansı daha böyükdür? Qurbanımı, yoxsa qurbanı təqdis edən qurbangahımı? ²⁰Beləliklə, qurbangaha and içən kəs ona və onun üstündə olan bütün şeylərə and içir. ²¹Məbədə and içən kəs ona və içində Yaşayana and içir. ²²“Göyə and içən kəs də Allahın taxtına və taxtda Oturana and içir.

²³^dVay halınıza, ey ilahiyyatçılar və fariseylər – ikiüzlülər! Çünki siz nanə, şüyüd və zirənin onda birini verirsiniz, lakin Qanunun daha vacib işlərini, ədaləti, mərhəməti və imanı atırsınız. Amma onda biri verməklə yanaşı bunları da yerinə yetirməli idiniz. ²⁴Ey kor rəhbərlər! Ağcaqanadı süzgəclə çıxarır, dəvəni isə udursunuz!

²⁵Vay halınıza, ey ilahiyyatçılar və fariseylər – ikiüzlülər! Çünki siz kasanın və boşqabın bayır tərəfini təmizləyirsiniz, lakin onların daxili soyğunçuluq və pozğunluqla doludur. ²⁶Sən, ey kor farisey! Əvvəlcə kasanın[‡] daxilini təmizlə ki, bayır tərəfi də təmiz olsun!

²⁷^eVay halınıza, ey ilahiyyatçılar və fariseylər – ikiüzlülər! Çünki siz ağardılmış məqbərələrə bənəyirsiniz: onların bayır tərəfi gözəl görünür, daxili isə ölü sümükləri və hər cür mürdarlıqla doludur. ²⁸Siz də zahirən insanlara saleh görünürsünüz, daxilən isə ikiüzlülük və qanunsuzluqla dolusunuz.

²⁹Vay halınıza, ey ilahiyyatçılar və fariseylər – ikiüzlülər! Çünki siz peyğəmbərlərə məqbərələr tikirsiniz, salehlərin abidələrini bənəyirsiniz. ³⁰“Biz ata-babalarımızın yaşadığı günlərdə yaşasaydıq, peyğəmbərlərin qanını tökməkdə onlarla şərik olmazdıq” deyirsiniz. ³¹Beləliklə, peyğəmbərləri öldürənlərin övladları olduğunuza özünüz şəhadət edirsiniz. ³²Elə isə, ata-babalarınızın başladığı işi başa çatdırın! ³³“Siz ey ilanlar, gürzələr nəslil! Cəhənnəmə məhkum edilməkdən necə qaçacaqsınız?

³⁴Ona görə də Mən sizə peyğəmbərlər, müdrik adamlar və ilahiyyatçılar göndərirəm. Siz onlardan bəzisini öldürəcək və çarmıxa çəkəcəksiniz. Bəzisini sinaqoqlarınızda qamçılacaq və şəhərdən şəhərə qovacaqsınız; ³⁵əbel ki saleh olan Habilin qanından tutmuş məbədlə qurbangahın arasında öldürdüyünüz Berekya oğlu Zəkəriyyənin qanına qədər yer üzündə tökülən bütün saleh adamların qanı üçün məsuliyyət daşıyasınız. ³⁶Sizə doğrusunu deyirəm: bütün bu şeylər üçün bu nəsil məsuliyyət daşıyacaq.

Yerusəlimin aqibəti

(Luka 13:34-35)

³⁷Ey Yerusəlim, Yerusəlim! Peyğəmbərləri öldürən və ora göndirilənləri daşqalaq edən şəhər! Toyuq cücələrini qanadları altına yığan kimi Mən də dəfələrlə sənin övladlarını yığmaq istədim, sizə istəmədiniz! ³⁸^hBaxın, eviniz viran qalır. ³⁹ⁱÇünki Mən sizə bunu deyirəm: “Rəbbin ismi ilə Gələnə alqış olsun!”

[†]23:19 Korlar – bəzi əlyazmalarda *ağılsızlar və korlar*.

[‡]23:26 Kasanın – bəzi əlyazmalarda *kasanın və boşqabın*.

^c23:22 Yeş. 66:1; Mat. 5:34-35 ^d23:23 Lev. 27:30 ^e23:27 Həv. 23:3

^f23:33 Mat. 3:7; 12:34; Luka 3:7 ^g23:35 Yar. 4:8; 2Saln. 24:20-21

^h23:38 Yer. 12:7; 22:5; 26:6 ⁱ23:39 Zəb. 118:26

deyəmə qədər Məni bir daha görməyəcəksiniz».

Axır zamanın əlamətləri

(Mark 13:1-23; Luka 21:5-24)

24 İsa məbəddən çıxıb gedərkən şagirdləri məbədin binalarını Ona göstərmək üçün yanına gəldilər. ²İsa onlara cavab verib dedi: «Bütün bunları görürsünüzmü? Sizə doğrusunu deyirəm: onların daşı daş üstündə qalmayacaq, hamısı yerlə yeksan olacaq».

³İsa Zeytun dağında oturanda şagirdlər ayrılıqda Onun yanına gəlib dedilər: «Bizə söylə, bu dediklərin nə vaxt baş verəcək? Sənin zühurun və dövrün sonuna hansı əlamətlər olacaq?»

⁴İsa onlara cavab verib dedi: «Ehtiyatlı olun, qoy sizi heç kim aldatmasın. ⁵Çünki Mənim adımla çox adam gəlib “Məsih mənəm” deyərək çoxlarını aldadacaq. ⁶Siz müharibələr və müharibə xəbərləri eşidəcəksiniz. Amma təlaşa düşməyin. Bunlar baş verməlidir, amma bu hələ hər şeyin axırı deyil. ⁷Çünki millət millət, padşahlıq padşahlığa qarşı çıxacaq. Yerbəyer aclıq^f və zəlzələlər olacaq. ⁸Bütün bunlar sanki doğuş ağrılarının başlanğıcıdır.

⁹O zaman sizi əziyyətə təslim edib öldürəcəklər. Mənim adıma görə bütün millətlər sizə nifrət edəcək. ¹⁰Onda bir çoxu imandan büdrəyərək bir-birini təslim edəcək və bir-birinə nifrət edəcək. ¹¹Bir çox yalançı peyğəmbər törəyib çox adamı aldadacaq. ¹²Qanunsuzluq çoxaldığı üçün bir çoxunun məhəbbəti soyuyacaq. ¹³kAmma axıracan dözən

xilas olacaq. ¹⁴Səmavi Padşahlığın bu Müjdəsi bütün millətlərə şəhadət olmaq üçün bütün dünyada vəz ediləcək. O zaman hər şeyin axırı gələcək.

¹⁵lBeləliklə, Daniel peyğəmbərin bəhs etdiyi viranəlik gətirən iyrənc şeyin Müqəddəs məkanda qoyulduğunu gördüyünüz zaman – qoy oxuyan bunu anlasın – ¹⁶Yəhudəyada olanlar dağlara qaçsın. ¹⁷mDamda olan evindəki əşyaları götürmək üçün aşağı enməsin. ¹⁸Tarlada olan üst paltarını götürmək üçün geri qayıtmasın. ¹⁹Həmin günlər hamilələrin və körpə əmizdirənlərin vay halına! ²⁰Dua edin ki, qaçmağınız qış fəslində və ya Şənbə günündə baş verməsin. ²¹nÇünki o vaxt elə dəhşətli əzab-əziyyət olacaq ki, dünyanın başlanğıcından indiyə qədər beləsi olmayıb və heç olmayacaq da. ²²Əgər o günlər qısaldılmasaydı, heç bir insan xilas ola bilməzdi. Amma seçilmişlərə görə o günlər qısaldılacaq.

²³oO zaman əgər kimsə sizə desə ki, “bax, Məsih buradadır” yaxud da “oradadır”, inanmayın. ²⁴Çünki yalançı məsihlər və yalançı peyğəmbərlər törəyəcək. Onlar böyük əlamətlər və xariqələr göstərəcəklər ki, imkan taparlarsa, seçilmişləri də aldatsınlar. ²⁵Bax Mən sizə əvvəlcədən söyləmişəm. ²⁶pOna görə sizə “bax, O çöldədir” desələr də, çıxmayın. “Bax, O daxili otaqlardadır” desələr də, inanmayın. ²⁷Çünki şimşək şərqdə çıxıb qərbdə belə, göründüyü kimi Bəşər Oğlunun zühuru da elə olacaq. ²⁸qLeş haradadırsa, kərkəslər də orada toplaşar.

^f24:7 Aclıq – bəzi əlyazmalarda *aclıq, vəba*.

j24:9 Mat. 10:22 k24:13 Mat. 10:22 l24:15 Dan. 9:27; 11:31; 12:11

m24:17 Luka 17:31 n24:21 Dan. 12:1; Vəhy 7:14 o24:23 Luka 17:21,23

p24:26 Luka 17:23-24 q24:28 Əyy. 39:30; Luka 17:37

Bəşər Oğlunun zühuru

(Mark 13:24-31; Luka 21:25-33)

²⁹ rAmma o günlərin əzab-əziyyətidən dərhal sonra Günəş tutulacaq, Ay nurunu saçmayacaq, Ulduzlar göydən töküləcək, Səma cisimləri lərzəyə gələcək.

³⁰ sO zaman Bəşər Oğlunun əlaməti göydə görünəcək. O vaxt yer üzünün bütün tayfaları şivən qoparacaq və Bəşər Oğlunun göyün buludları üzərində qüdrət və böyük izzətlə gəldiyini görəcək.

³¹ O, mələklərini uca şeypur səsi ilə göndərəcək. Mələklər də göylərin bir ucundan o biri ucuna qədər dörd külək istiqamətindən Onun seçdiklərini toplayacaq.

³² Əncir ağacından ibrət alın: onun budağı cücərib yarpaqlananda bilirsiniz ki, yay fəsli artıq yaxındır. ³³ Eləcə siz də bütün bu şeyləri görəndə bilin ki, Bəşər Oğlu yaxındadır, lap qapıdadır.

³⁴ Sizə doğrusunu deyirəm: bu nəsil ömrünü sona çatdırmazdan əvvəl bütün bunlar baş verəcək. ³⁵ Yer və göy keçib gedəcək, amma Mənim sözlərim əsla keçib getməyəcək.

Bilinməyən gün və saat

(Luka 12:39-48; 17:26-35)

³⁶ †Lakin o günü və o saati nə göylərin mələkləri, nə də Oğul bilir.[§] Atadan başqa heç kim bilmir. ³⁷ †Nuhun günləri necə idisə, Bəşər Oğlunun zühuru da elə olacaq. ³⁸ Daşqından əvvəlki həmin günlərdə, Nuhun gəmiyə girdiyi günə qədər

insanlar yeyib-içir, evlənir, ərə gedirdi. ³⁹ †Daşqın gəlib hamısını aparana qədər bixəbər idilər. Bəşər Oğlunun zühuru da belə olacaq. ⁴⁰ O zaman tarladakı iki nəfərdən biri götürüləcək, o biri isə qalacaq. ⁴¹ Dəyirməndə dən üyüdən iki qadından biri götürüləcək, o biri isə qalacaq.

⁴² †wOna görə də oyaq olun. Çünki Rəbbinizin hansı gün^{**} gələcəyini bilmirsiniz. ⁴³ †xAmma bunu bilin ki, əgər evin yiyəsi oğrunun gecə hansı saatda gələcəyini bilsəydi, oyaq qalıb evinin yarılmasına imkan verməzdi. ⁴⁴ Buna görə siz də hazır olun, çünki Bəşər Oğlu gözləmədiyiniz vaxt gələcək.

⁴⁵ Vaxtlı-vaxtında onlara yemək vermək üçün ağasının öz nöqərləri üzərinə qoyduğu sadıq və ağıllı qul kimdir? ⁴⁶ Nə bəxtiyardır o qul ki, ağası evinə qayıdanda onu iş başında götürür!

⁴⁷ Sizə doğrusunu deyirəm: ağası bu qula bütün əmlakı üzərində idarəçiliyi tapşıracaq. ⁴⁸ Amma həmin qul pis olub ürəyində “ağam gec gələcək” deyərsə, ⁴⁹ öz yoldaşlarını döyməyə və əyyaşlarla yeyib-içməyə başlarsa, ⁵⁰ o qulun ağası onun gözləmədiyi gün və ağlına gəlmədiyi vaxt gələcək, ⁵¹ ona ağır cəza verəcək və onu ikiüzlülərlə bir yerdə saxlayacaq. Orada ağlaşma və diş qıçırtısı olacaq.

On qız məsəli

25 †yO zaman Səməvi Padşahlıq çıraxlarını götürüb bəyin qarşısına çıxan on qıza bənzəyəcək. ² Onlardan beşi ağıllı, beşi isə ağılsız

§24:36 Nə göylərin mələkləri, nə də Oğul bilir – bəzi əlyazmalarda göylərin mələkləri belə, bilmir.

**24:42 Hansı gün – bəzi əlyazmalarda nə vaxt.

†24:29 Yeş. 13:10; 34:4; Yez. 32:7; Yoel 2:10,31; 3:15; Vəhy 6:12-13

§24:30 Dan. 7:13; Vəhy 1:7 †24:36 Mark 13:32 †24:37 Yar. 6:5-8

v24:39 Yar. 7:6-24 †24:42 Mark 13:35

*24:43 Luka 12:39-40; Vəhy 3:3; 16:15 †25:1 Luka 12:35

idi. ³Ağılsızlar özləri ilə çıraqlarını götürmüşdü, amma yağ götürməmişdi. ⁴Ağıllılarsa çıraqları ilə birgə qablarda yağ da götürmüşdü. ⁵Lakin bəy gecikdiyindən hamısını yuxu basdı və onlar yatdı. ⁶Amma gecə yarısı bir qışqırıq qopdu: “Budur, bəy gəlir, onu qarşılamağa çıxın!” ⁷O zaman o qızların hamısı durub öz çıraqlarını düzəldilər. ⁸Ağılsızlar ağıllılara dedi: “Yağınızdan bizə də verin, çünki çıraqlarımız sönmür”. ⁹Ağıllılarsa cavab verib dedilər: “Belə olmasın ki, yağ nə bizə çatsın, nə sizə. Yaxşısı budur ki, gedib satıcılardan alasınız”. ¹⁰Onlar yağ satın almağa getdikləri zaman bəy gəldi. Hazır olanlar onunla toy məclisinə girdilər və qapı bağlandı. ¹¹^zO biri qızlar da sonradan gəlib “Ağa! Ağa! Qapını bizə aç!” dedilər. ¹²O isə cavab verib dedi: “Sizə doğrusunu deyirəm: sizi tanımıram”. ¹³^aBeləliklə, oyaq olun. Çünki siz nə günü,^{††} nə də saati bilirsiniz.

Əmanət pul məsəli

(Luka 19:11-27)

¹⁴^bSəməvi Padşahlıq səyahətə çıxan bir adama bənzəyir. O, qullarını çağırub əmlakını onlara əmanət etdi. ¹⁵O hər birinə öz qabiliyyətinə görə – birinə beş, birinə iki, birinə də bir talant verdi və yola düşdü. ¹⁶Beş talant alan dərhal gedib bunları sərməyəyə qoydu, daha beş talant qazandı. ¹⁷İki talant alan da beləcə daha iki talant qazandı. ¹⁸Bir talant alansa gedib torpağı qazdı və ağasının pulunu gizlətdi.

¹⁹Uzun zamandan sonra həmin qulların ağası gəldi və onlardan hesabat tələb etdi. ²⁰Beş talant alan

gəlib daha beş talant gətirərək dedi: “Ağa, sən mənə beş talant əmanət etdin. Budur, mən daha beş talant qazandım”. ²¹Ağası ona dedi: “Aferin, yaxşı və sadıq qulum! Sən xırda işlərdə sadıq oldun, səni böyük işlər üzərinə qoyacağam. Ağanın sevincinə şərik ol!”

²²İki talant alan da gəlib dedi: “Ağa, mənə iki talant əmanət etdin. Budur, mən daha iki talant qazandım”. ²³Ağası ona dedi: “Aferin, yaxşı və sadıq qulum! Sən xırda işlərdə sadıq oldun, səni böyük işlər üzərinə qoyacağam. Ağanın sevincinə şərik ol!”

²⁴Bir talant alan da gəlib dedi: “Ağa, sənə sət bir adam olduğumu bildirdim. Əkmədiyən yerdən biçərsən, səpmədiyən yerdən yığarsan. ²⁵Ona görə qorxdum, gedib sənə talantını torpaqda gizlətdim. Buyur, öz malını geri götür!” ²⁶Ağası isə cavab verib ona dedi: “Pis və tənbel qul! Mənim əkmədiyim yerdən biçdiyimi və səpmədiyim yerdən yığdığımı biliridnmi? ²⁷Onda gərək mənim pulumu sərraflara verəydin ki, mən qaçıdanda onu faizlə geri alım. ²⁸İndi əlindəki talantı ondan alın və on talantı olana verin! ²⁹Çünki kimin varıdırsa, daha çox veriləcək və o, bolluq içində olacaq, kimin yoxudursa, əlində olan da ondan alınacaq. ³⁰^dYaramaz qulu isə qaranlıq çölə atın. Orada ağlaşma və diş qıcirtısı olacaq”.

Qoyunlar və keçilər

³¹^eBəşər Oğlu bütün mələklərlə birlikdə izzəti ilə gələn zaman Öz izzətli taxtına oturacaq. ³²Bütün millətlər Onun önündə toplaşacaq, O da qoyunları keçilərdən ayıran bir çoban kimi on-

^{††}25:13 Nə günü – bəzi əlyazmalarda *Bəşər Oğlunun gələcəyi nə günü*.

^z25:11 Luka 13:25 ^a25:13 Mark 13:33 ^b25:14 Mark 13:34

^c25:29 Mat. 13:12; Mark 4:25; Luka 8:18

^d25:30 Mat. 8:12; 22:13; Luka 13:28 ^e25:31 Mat. 16:27; 19:28

ları bir-birindən ayracaq. ³³ Qoyunları sağına, keçiləri isə soluna qoyacaq.

³⁴ O zaman Padşah sağındakılara deyəcək: “Ey sizlər, Atamın xeyir-dua verdiyi adamlar! Gəlin, dünya yaranandan bəri sizin üçün hazırlanmış olan Padşahlığı irs alın. ³⁵ Çünki ac idim, Mənə su verdiniz; qərib idim, Məni qəbul etdiniz; ³⁶ çılpaq idim, Məni geyindirdiniz; xəstə idim, qayğımı çəkdiniz; zindəta idim, yanıma gəldiniz”. ³⁷ Onda salehlər Ona cavab verib deyəcəklər: “Ya Rəbb, biz Səni nə vaxt ac görüb yemək verdik və ya susamış görüb su verdik? ³⁸ Nə vaxt Səni qərib görüb qəbul etdik və ya çılpaq görüb geyindirdik? ³⁹ Nə vaxt Səni xəstə və ya zindəta görüb yanına gəldik?” ⁴⁰ Padşah da cavab verib onlara deyəcək: “Sizə doğrusunu deyirəm: siz bu ən kiçik qardaşlarımdan birinə etdiyinizi Mənə etmiş oldunuz”.

⁴¹ O zaman solundakılara deyəcək: “Ey lənətə gəlmişlər, çəkilin ölümdən! İblislə onun mələklərinə hazırlanmış olan əbədi oda yollanın! ⁴² Çünki ac idim, Mənə yemək vermədiniz; susamışdım, Mənə su vermədiniz; ⁴³ qərib idim, Məni qəbul etmədiniz; çılpaq idim, Məni geyindirmədiniz; xəstə və zindəta idim, qayğımı çəkmədiniz”. ⁴⁴ Onda onlar da cavab verib deyəcəklər: “Ya Rəbb, Səni nə vaxt ac, susamış, qərib, çılpaq, xəstə və yaxud zindəta gördük ki, Sənə xidmət etmədik?” ⁴⁵ O zaman onlara cavab verib deyəcək: “Sizə doğrusunu deyirəm: siz bu ən kiçiklərdən birinə etmədiyinizi Mənə etməmiş oldunuz”. ⁴⁶ Bunlar əbədi əzaba, salehlərsə əbədi həyata gedəcək».

İsanı öldürmək üçün sui-qəsd hazırlanır

(Mark 14:1-2; Luka 22:1-2; Yəh. 11:45-53)

26 ^gİsa bütün bu sözləri bitirəndən sonra şagirdlərinə dedi: ² «İki gün sonra Pasxa bayramı olacağını bilirsiniz. Bəşər Oğlu çarmıxa çəkilmək üçün təslim ediləcək».

³ O zaman başçı kahinlər^{††} və xalqın ağsaqqalları Qayafa adlı baş kahinin həyətinə topladılar. ⁴ İsanı hiylə ilə tutub öldürmək üçün sui-qəsd hazırladılar. ⁵ Amma deyirdilər: «Bunu bayramda etməyə, yoxsa xalq arasında qarışıqlıq düşər».

İsa Bet-Anyada

(Mark 14:3-9; Yəh. 12:1-8)

⁶ ^hİsa Bet-Anyada cüzamlı Şimonun evində ikən ⁷ bir qadın Onun yanına gəldi və qadının əlində içində çox bahalı ətirli yağ olan ağ mərmər qab var idi. İsa süfrəyə oturanda qadın yağı Onun başına tökdü. ⁸ Şagirdlər bunu gördükdə acıqlanıb dedilər: «Bu israfçılıq nə üçündür? ⁹ Axı bu ətiri baha qiymətə satıb pulunu yoxsullara vermək olardı». ¹⁰ Lakin İsa bunu bilərək dedi: «Niyə qadını incidirsiniz? O Mənim üçün gözəl bir iş gördü. ¹¹ ⁱYoxsullar həmişə sizin yanınızdadır, Mənsə həmişə yanınızda olmayacağam. ¹² Qadın bu ətiri Mənim bədənimə tökməklə Məni dəfn üçün hazırladı. ¹³ Sizə doğrusunu deyirəm: dünyanın hansı yerində Müjdə vəz edilərsə, bu qadının etdiyi iş də danışılacaq ki, o yada salınsın».

^{††}26:3 *Kahinlər* – bəzi əlyazmalarda *kahinlər*, *ilahiyatçılar*.

^f25:46 Dan. 12:2

^g26:1 Çıx. 12:1-27

^h26:6 Luka 7:37-38

ⁱ26:11 Qanun. 15:11

Yəhudanın xəyanəti

(Mark 14:10-11; Luka 22:3-6; Yəh. 13:18-30)

¹⁴O zaman On İki şagirddən Yəhuda İskaryot adlı biri başçı kahinlərin yanına gedib dedi: ¹⁵«Onu sizə təslim etsəm, mənə nə verərsiniz?» Onlar da Yəhudaya otuz gümüş təklif etdilər. ¹⁶O vaxtdan Yəhuda İsanı təslim etmək üçün fürsət axtarmağa başladı.

Axırıncı şam yeməyi

(Mark 14:12-26; Luka 22:7-23; Yəh. 13:21-30; 1Kor. 11:23-25)

¹⁷Mayasız Çörək bayramının ilk günü şagirdlər İsanın yanına gəlib dedilər: «Sənin Pasxa yeməyin üçün harada hazırlıq görməyimizi istəyirsən?» ¹⁸O da cavab verdi: «Şəhərə girib filankəsin yanına gedin və ona deyin: “Müəllim deyir: «Vaxtım yaxınlaşdı, şagirdlərimlə birgə Pasxanı sənin evində keçirəcəyəm»». ¹⁹Şagirdlər İsanın əmrini yerinə yetirərək Pasxa yeməyi üçün hazırlıq etdilər.

²⁰Axşam düşəndə İsa On İki şagirdi ilə birgə süfrəyə oturdu. ²¹Onlar yemək yeyərkən İsa dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: sizlərdən biri Mənə xəyanət edəcək». ²²Onlar çox kədərlənib bir-bir Ondən soruşdular: «Ya Rəbb, mən deyiləm ki?» ²³O cavab verib dedi: «Mənimlə birlikdə əlini qaba batıran Mənə xəyanət edəcək. ²⁴Bəşər Oğlu Özü barəsində yazıldığı kimi gedir. Amma vay o adamın halına ki, Bəşər Oğluna xəyanət edir! O adam heç doğulmasaydı, onun üçün daha yaxşı olardı». ²⁵Ona

xəyanət edən Yəhuda «Rabbi, mən deyiləm ki?» deyə soruşdu. İsa da ona «sən dediyin kimidir» dedi.

²⁶Onlar yeyəndə İsa çörək götürdü, şükür duası edib onu böldü və şagirdlərə verərək dedi: «Alın, yeyin! Bu Mənim bədənimdir». ²⁷Sonra bir kasa götürdü və şükür edib onu da şagirdlərə verərək dedi: «Bundan hamınız için! ²⁸kÇünkü bu, Əhdin[¶] bağlanması və günahların bağışlanması üçün çoxları uğrunda axıdılan Mənim qanıdır. ²⁹Mən sizə deyirəm: Atamın Padşahlığında sizinlə birlikdə təzəsinə içəcəyim günə qədər üzüm ağacının bu məhsulundan əsla içməyəcəyəm».

³⁰Onlar ilahi oxuyandan sonra çıxdılar və Zeytun dağına tərəf getdilər.

Peterin inkarı əvvəlcədən bildirilir

(Mark 14:27-31; Luka 22:31-34; Yəh. 13:36-38)

³¹Onda İsa şagirdlərinə dedi: «Bu gecə hamınız Məni atıb gedəcəksiniz,^{§§} çünki belə yazılıb:

“Çobanı vuracağam,

Sürünün qoyunları pərən-pərən olacaq”.

³²mAmma Mən diriləndən sonra sizdən qabaq Qalileyaya gedəcəyəm». ³³Peter Ona cavab verib dedi: «Hamı Səni atıb getsə də, mən əsla atıb getməyəcəyəm».

³⁴İsa ona dedi: «Sənə doğrusunu deyirəm: bu gecə xoruz bənlamazdan əvvəl sən Məni üç dəfə inkar edəcəksən».

³⁵Peter Ona dedi: «Əgər Səninlə birlikdə ölməyim lazım olsa belə, Səni əsla inkar etməyəcəyəm».

Bütün şagirdlər də belə dedilər.

^{¶¶}26:28 Əhdin – bəzi əlyazmalarda *Yeni Əhdin* (Luka 22:20).

^{§§}26:31 *Məni atıb gedəcəksiniz* – hərfi tərcümədə *Məndə biürəyəcəksiniz*.

^j26:23 Zəb. 41:9 ^k26:28 Çıx. 24:8; Yer. 31:31-34 ^l26:31 Zək. 13:7

^m26:32 Mat. 28:16

Getsemani bağında

(Mark 14:32-42; Luka 22:39-46)

³⁶ Sonra İsa şagirdlərlə birlikdə Getsemani adlanan bir yerə gəldi və onlara dedi: «Mən oraya gedib dua edərkən siz burada oturun-qalın». ³⁷ O, Peter ilə Zavdayın iki oğlunu Özü ilə apardı. Özündə bir kədər və narahatlıq hiss etməyə başladı. ³⁸ Onlara belə dedi: «Ürəyimi elə dərin kədər bürüyüb, az qalır ki, ölüm. Burada qalın və Mənimlə birlikdə oyaq olun».

³⁹ İsa bir qədər irəli getdi və üzüstə yerə qapanıb dua etdi: «Ey Atam, mümkündürsə, qoy bu kasa* Məndən yan keçsin. Amma Mənim yox, Sənin iradədən olsun». ⁴⁰ İsa şagirdlərin yanına qayıdıb gördü ki, onlar yatıb. O, Peteri səsəldi: «Məgər Mənimlə birlikdə bir saat oyaq qala bilməzdinizmi? ⁴¹ Oyaq durub dua edin ki, sınağa düşməyəsiz. Ruh həvəsli, cisim isə gücsüzdür». ⁴² İsa yenə ikinci dəfə uzaqlaşdı və dua etdi: «Ey Atam, əgər Mən içmədən bu kasanın yan keçməsi mümkün deyilsə, qoy Sənin iradədən olsun».

⁴³ İsa qayıdanda gördü ki, onlar yenə yatıb. Çünki onların gözləri yumulurdu. ⁴⁴ Onları tərkdib təkrarən uzaqlaşdı, yenə eyni sözlərlə üçüncü dəfə dua etdi. ⁴⁵ Sonra İsa şagirdlərin yanına qayıdıb onlara dedi: «Hələ də yatıb dincəlirsiniz? Budur, vaxt yaxınlaşıb və Bəşər Oğlu günahkarların əlinə təslim olunur. ⁴⁶ Qalxın gedək. Budur, Mənə xəyanət edən gəlir!»

İsa həbs olunur

(Mark 14:43-50; Luka 22:47-53; Yəh. 18:3-12)

⁴⁷ İsa hələ danışarkən On İki şagirddən biri olan Yəhuda gəldi. Onun yanında başçı kahinlərin və xalqın ağsaqqallarının göndərdiyi əli qılıncı və dəyənəkli böyük bir dəstə adam var idi. ⁴⁸ İsayə xəyanət edən Yəhuda onlara işarə ilə bildirib demişdi: «Kimi öpsəm, İsa Odur, Onu tutun». ⁴⁹ O anda İsayə yaxınlaşıb «Salam, Rabbi!» deyərək Onu öpdü. ⁵⁰ İsa da ona «Dostum, nə üçün gəlmisən?» dedi. Elə bu vaxt İsayə yaxınlaşıb əl ataraq Onu tutdular. ⁵¹ Onda İsa ilə birlikdə olanlardan biri əl atıb qılıncını çəkdi və baş kahinin qulunu vurub qulağını qopartdı. ⁵² İsa ona dedi: «Qılıncını yerinə qoy, çünki qılınc çəkənlərin hamısı qılınc ilə məhv olacaq. ⁵³ Yoxsa elə düşünürsən ki, Atamdan yardım istəyə bilmərəm? İstəsəm, dərhal Mənə on iki legiondan† artıq mələk göndərəm. ⁵⁴ «Bunların olması gərəkdir» deyən Müqəddəs Yazılar onda bəs necə yerinə yetərdi?»

⁵⁵ Həmin vaxt İsa camaata dedi: «Nə üçün quldur üstünə gələn kimi qılınc və dəyənəklərlə Məni tutmağa gəlmisiniz? Hər gün məbəddə oturub‡ təlim verirdim, heç Məni tutmadınız. ⁵⁶ Amma bunların hamısı peyğəmbərlərin Yazıları yerinə yetsin deyə baş verdi». Onda bütün şagirdlər İsanı atıb qaçdılar.

*26:39 Kasa – İsanın çarmıxdakı ölümünün rəmzi.

†26:53 Legion – təqribən 6000 əsgər.

‡26:55 Oturub – bəzi əlyazmalarda sizinlə birgə oturub.

İsa Ali Şuranın önündə

(Mark 14:53-65; Luka 22:54-55,63-71; Yəh. 18:13-24)

⁵⁷ İsanı həbs edənlər Onu baş kahin Qayafanın yanına gətirdilər. İlahiyyatçılar və ağsaqqallar da oraya toplasdı. ⁵⁸ Peter uzaqdan baş kahinin həyətinə qədər İsanın arıncı gedirdi, sonu görmək üçün içəri girib mühafizəçilərlə birgə oturdu.

⁵⁹ Başçı kahinlər^f və Ali Şuranın hamısı İsanı edam etmək üçün Onun əleyhinə yalançı şahidlik ifadəsi axtarırdılar. ⁶⁰ Çoxlu yalançı şahid gəldi, lakin yenə də axtardıqlarını tapmadılar. Axırda iki şahid gəlib ⁶¹ dedi: «Bu Adam dedi: “Mən Allahın məbədini dağıdıb üç gün ərzində tikə bilərəm”».

⁶² Baş kahin ayağa qalxıb İsayə dedi: «Sənin heç cavabın yoxdur? Onlar Sənin əleyhinə bu nə ifadədir verirlər?» ⁶³ Amma İsa susmaqda davam etdi. Baş kahin isə Ona dedi: «Səni var olan Allaha and etdirirəm, bizə de, Allahın Oğlu Məsih Sənsənmi?» ⁶⁴ Pİsa da ona dedi: «Sənin dediyin kimidir. Hətta sizə deyirəm: bundan sonra Bəşər Oğlunun Qüdrətli Olanın[§] sağında oturduğunu və göyün buludları üzərində gəldiyini görəcəksiniz». ⁶⁵ Qonda baş kahin əynindəki paltarını cırıb dedi: «O, Allaha küfr etdi! Artıq şahidlərə nə ehtiyacımız var? Elə indi Onun küfr söylədiyini eşitdiniz! ⁶⁶ Bəs buna nə deyirsiniz?» Onlar cavab verib dedilər: «O, ölüm cəzasına layiqdir».

⁶⁷ Elə bu vaxt İsanın üzünə tüpürüb yumruq vurdular. Bəziləri də Ona şillə vuraraq ⁶⁸ dedilər: «Ey Məsih, bizə

peyğəmbərlik elə görək, Səni vuran kimdir?»

Peter İsanı inkar edir

(Mark 14:66-72; Luka 22:56-62; Yəh. 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Peter isə bayırda, həyətdə oturmuşdu. Bir qarabaş ona yaxınlaşıb dedi: «Sən də Qalileyalı İsa ilə birlikdə idin». ⁷⁰ Amma Peter hamının qarşısında inkar edərək dedi: «Bilmirəm, sən nə danışırısan». ⁷¹ Sonra darvazaya gələndə başqa bir qarabaş onu görüb oradakılara dedi: «Bu adam Nazaretli İsa ilə birlikdə idi». ⁷² Peter yenə inkar edib and içdi: «Mən o Adamı tanımıram». ⁷³ Bir az sonra orada duranlar gəlib Peterə dedilər: «Doğrudan da, sən də onlardansan, çünki nitqin səni ifşa edir». ⁷⁴ Peter özünü qarğayıb and içərək dedi: «O Adamı tanımıram».

Həmin anda xoruz banladı. ⁷⁵ Peter İsanın «xoruz banlamazdan əvvəl sən Məni üç dəfə inkar edəcəksən» dediyi sözü yadına saldı. Ona görə oradan çıxıb hönkür-hönkür ağladı.

Yəhuda özünü asır

(Mark 15:1; Luka 23:1-2; Yəh. 18:28; Həv. 1:18-19)

27 Səhər açılarda bütün başçı kahinlərlə xalqın ağsaqqalları İsanı edam etmək üçün məşvərət etdilər. ² İsanın əl-qolunu bağlayaraq vali Pilatın yanına aparıb ona təslim etdilər.

³ O zaman İsayə xəyanət edən Yəhuda Onun məhkum edildiyini görəndə peşman oldu. Otuz gümsü başçı kahinlərə və ağsaqqallara geri gətirib ⁴ «mən təqsirsiz qanı təslim etməklə günah işlədim» dedi. Onlarsa ona «Bundan bizə nə? Özün bilərsən» dedilər. ⁵ Yəhuda

^f26:59 Kahinlər – bəzi əlyazmalarda kahinlər, ağsaqqallar.

[§]26:64 Qüdrətli Olan – yəni Allah.

gümüş pulları məbədin içinə atıb oradan çıxdı, gedib özünü asdı.

⁶Başçı kahinlər gümüş pulları götürüb dedilər: «Madam ki qan bahasıdır, bu gümüş pulları məbədin xəzinəsinə qoymağa icazəmiz yoxdur». ⁷Öz aralarında məşvərət keçirərək o pulla yadelliləri dəfn etmək üçün dulusçunun tarlasını satın aldılar. ⁸Buna görə o tarlaya bu günə qədər «Qan tarlası» deyilir. ⁹Beləcə Yeremya peyğəmbər vasitəsilə söylənən bu söz yerinə yetdi:

«İsrail övladlarının qiymətləndirdiyi Adamın dəyərini – otuz gümüşü aldılar ¹⁰və Rəbbin mənə buyurduğu kimi dulusçunun tarlası üçün verdilər».

İsa Romalı vali Pilatın önündə

(*Mark 15:2-15; Luka 23:3-5,13-25; Yəh. 18:29–19:16*)

¹¹İsa valinin önündə dayanmışdı. Vali Ondan «Yəhudilərin Padşahı Sənsənmi?» deyərək soruşdu. İsa da ona dedi: «Sənin dediyin kimidir». ¹²Başçı kahinlər və ağsaqqallar Onu ittiham etdikləri vaxt İsa heç bir cavab vermədi. ¹³Onda Pilat Ona dedi: «Sənin əleyhinə edilən bu qədər şahadəti eşitmirsənmi?» ¹⁴İsa onun heç bir sözünə cavab vermədi. Vali buna çox heyrətləndi.

¹⁵Hər Pasxa bayramında valinin xalqın istədiyi bir məhbusu azad etməsi adət idi. ¹⁶O günlərdə Barabba adlı məşhur bir məhbus həbsdə saxlanılırdı. ¹⁷Beləliklə, onlar bir yerə toplaşdıqları vaxt Pilat onlardan soruşdu: «Sizin üçün kimi azad etməyimi istəyirsiniz? Barabbanı, yoxsa Məsih deyilən İsanı?» ¹⁸Çünki bilirdi ki, onlar İsanı paxılıqdan təslim etmişdilər.

¹⁹Pilat hökm kürsüsündə oturarkən arvadı «o saleh Adamla sənin heç bir

işin olmasın, çünki bu gün rüyada Ona görə çox əzablar çəkmişəm» deyərək xəbər göndərdi.

²⁰Başçı kahinlər və ağsaqqallarsa xalqı təhrik edirdilər ki, Barabbanın azad olmasın, İsanınsa ölümünü istəsinlər. ²¹Vali onlardan soruşdu: «İkisindən hansını sizin üçün azad etməyimi istəyirsiniz?» Onlar da «Barabbanı» dedilər. ²²Pilat onlara «Elə isə Məsih deyilən İsayə nə edim?» dedi. Onların hamısı «Çarmıxa çəkilsin!» dedilər. ²³Vali «Axı O nə pislik edib?» deyərək soruşdu. Onlarsa «Çarmıxa çəkilsin!» deyərək daha ucadan bağırdılar.

²⁴Pilat əlindən heç bir şeyin gəlmədiyini və əksinə, iğtişaşın gücləndiyini görərək su götürüb xalqın önündə əllərini yudu və belə dedi: «Mən bu Adamın** qanı üçün təqsirkar deyiləm, qoy sizin boynunuzda qalsın». ²⁵Bütün xalq cavab verib dedi: «Onun qanının məsuliyyəti bizim və övladlarımızın üzərinə olsun!» ²⁶Onda Pilat onlar üçün Barabbanı azad etdi. İsanı isə qamçılatdıqdan sonra çarmıxa çəkilməyə təslim etdi.

Əsgərlər İsanı təhqir edir

(*Mark 15:16-20; Yəh. 19:2-3*)

²⁷Sonra valinin əsgərləri İsanı vali sarayına apardılar. Bütün alayı Onun başına topladılar. ²⁸Onu soyundurub al rəngli xalat geyindirildilər. ²⁹Tikanlardan bir tac hörüb başına qoydular, sağ əlinə də bir qamış verdilər. Önündə diz çöküb «Yəhudilərin Padşahı sağ olsun!» deyərək Onu ələ saldılar. ³⁰Ona tüpürdülər, qamışı götürüb başına vurdular. ³¹Onu ələ salandan sonra xalata əynindən çıxarıb Öz paltarını

**27:24 Adamın – bəzi əlyazmalarda *saleh Adamın*.

geyindirdilər. Sonra Onu çarmıxa çəkməyə apardılar.

İsa çarmıxa çəkilir

(Mark 15:21-32; Luka 23:26-43; Yəh. 19:17-25)

³² Bayıra çıxanda Şimon adlı Kirenalı bir adamla rastlaşdılar. Onu İsanın çarmıxını daşımağa məcbur etdilər.

³³ Qolqota, yəni «Kəllə yeri» adlanan yerə gələndə ³⁴ Ona içməyə ödlə qarışıq şərab verdilər. İsa onu daddıqda içmək istəmədi. ³⁵ ^uƏsgərlər^{††} Onu çarmıxa çəkdilər və püşk ataraq paltarlarını aralarında bölüşdürdülər. ³⁶ Sonra orada oturub Onun keşiyini çəkдилər. ³⁷ Baş üzərinə «Yəhudilərin Padşahı İsa budur» ittihamını yazıb qoydular. ³⁸ O zaman İsa ilə birlikdə biri sağında, biri də solunda iki quldur da çarmıxa çəkildi.

³⁹ ^vGəlib-keçənlər başlarını yırğalayıb Ona böhtan ataraq ⁴⁰ ^w«Ey məbədi dağıdıb üç gündə tikən! Əgər Allahın Oğlusansa, Özünü xilas et və çarmıxdan düş!» deyirdilər. ⁴¹ Başçı kahnilər də ilahiyyatçılar və ağsaqqallarla birgə eyni şəkildə İsanı ələ salaraq deyirdilər: ⁴² «Başqalarını xilas edirdi, amma Özünü xilas edə bilmir! İsrailin Padşahıdır, qoy indi çarmıxdan düşsün və biz də Ona iman edək. ⁴³ ^xAllaha güvənirdi. Allah Onu sevirsə, qoy indi xilas etsin! Çünki «Mən Allahın Oğluyam» dedi». ⁴⁴ İsa ilə birlikdə çarmıxa çəkilən quldurlar da Onu təhqir edirdilər.

İsanın ölümü

(Mark 15:33-41; Luka 23:44-49; Yəh. 19:25-30)

⁴⁵ Altıncı saatdan^{‡‡} doqquzuncu saata qədər^{¶¶} bütün yer üzünə qaranlıq çökdü. ⁴⁶ ^yDoqquzuncu saata yaxın İsa uca səsle nida edərək dedi:

«Eli, Eli, lema şabaqtani?»

Bu «Ey Allahım, Allahım, niyə Məni tərək etdin?» deməkdir. ⁴⁷ Orada dayanənlərin bəzisi bunu eşidərkən dedilər: «Bu Adam İlyası çağırır». ⁴⁸ ^zAralarından biri dərhal qaçıb bir süngər gətirdi, şərab sirkəsinə batırıb bir qamışın ucuna keçirərək İsayə verdi ki, içsin. ⁴⁹ O biriləri isə dedilər: «Onu rahat burax, görək İlyas gəlib Onu xilas edəcəkmiz?» ⁵⁰ İsa yenə uca səsle qışqırıb ruhunu tapşırırdı.

⁵¹ ^aO anda məbədin pərdəsi yuxarıdan aşağıya qədər iki yerə parçalandı. Yer sarsıldı, qayalar yarıldı. ⁵² Qəbirlər açıldı, vəfat etmiş bir çox müqəddəsin cəsədi dirildi. ⁵³ Onlar İsanın dirilməsindən sonra qəbirlərdən çıxıb müqəddəs şəhərə^{§§} girdilər və bir çox insana göründülər.

⁵⁴ İsayə nəzarət edən yüzbaşı və onunla birlikdə olan əsgərlər zəlzələni və baş verən şeyləri gördükdə «doğrudan da, bu Adam Allahın Oğlu idi» deyərək dəhşətə düşdülər.

⁵⁵ ^bOrada olub-keçənlərə uzaqdan baxan bir çox qadın var idi ki, xidmət etmək üçün Qalileyadan İsanın ardınca gəlmişdilər. ⁵⁶ Məcdəlli Məryəm, Yaquub ilə Yusifin anası Məryəm və Zavdayın

^{††}27:35 Əsgərlər – bəzi əlyazmalarda *Peyğəmbərin dediyi «aralarında paltarlarını bölüşdürdülər, geyimim üçün püşk atdılar» sözü yerinə yetsin deyərək əsgərlər* (Yəh. 19:24).

^{‡‡}27:45 Altıncı saat – hazırkı vaxtla günorta saat on iki.

^{¶¶}27:45 Doqquzuncu saat – hazırkı vaxtla günortadan sonra saat üç.

^{§§}27:53 Müqəddəs şəhərə – yəni Yerusəlimə.

^u27:35 Zəb. 22:18 ^v27:39 Zəb. 22:7; 109:25

^w27:40 Mat. 26:61; Yəh. 2:19 ^x27:43 Zəb. 22:8 ^y27:46 Zəb. 22:1

^z27:48 Zəb. 69:21 ^a27:51 Çıx. 26:31-33 ^b27:55 Luka 8:2-3

oğullarının anası da onların arasında idi.

İsanın dəfni

(Mark 15:42-47; Luka 23:50-56; Yəh. 19:38-42)

⁵⁷ Axşam düşəndə İsanın şagirdi olmuş varlıq bir adam – Yusif adlı bir Arimateyalı gəldi. ⁵⁸ O, Pilatın yanına gedib İsanın cəsədini istədi. Pilat da cəsədin ona verilməsini əmr etdi. ⁵⁹ Yusif cəsədi alıb təmiz bir kəfənə bükdü. ⁶⁰ Onu qaya içində qazdığı öz yeni qəbrinə qoydu və qəbirin ağzına bir iri daş yuvarlayıb getdi. ⁶¹ Məcdəlli Məryəm və o biri Məryəm orada, qəbirin qarşısında oturmuşdular.

⁶² ^cErtəsi gün, yəni Hazırlıq günündən * sonrakı gün başçı kahinlərlə fariseylər Pilatın yanına toplaşib ⁶³ dedilər: «Ağa, biz xatırlayırıq ki, o yalançı hələ sağ ikən “üç gün sonra diriləcəyəm” demişdi. ⁶⁴ Ona görə də əmr et ki, üçüncü günə qədər qəbirin təhlükəsizliyi qorunsun. Yoxsa şagirdləri gəlib† Onu oğurlayar və xalqa “O, ölümlər arasından dirildi” deyərlər. Axırncı yalan birincisindən daha pis olar». ⁶⁵ Pilat onlara dedi: «Bir dəstə keşikçi götürün, gedin, bacardığınız kimi qəbirin təhlükəsizliyini qoruyun». ⁶⁶ Onlar gedib qəbirin qarşısında keşikçi dəstəsi qoydular və qəbir daşına möhür basdılar. Beləliklə, qəbirin təhlükəsizliyi qorundu.

İsanın dirilməsi

(Mark 16:1-11; Luka 24:1-12; Yəh. 20:1-18)

28 Şənbə günü keçəndən sonra, həftənin ilk günü[‡] səhər dan yeri ağaranda Məcdəlli Məryəm və o biri Məryəm qəbiri görməyə gəldilər. ² Budur, böyük bir zəlzələ oldu. Çünki Rəbbin bir mələyi göydən enib gələrək daşı bir tərəfə yuvarladı və üzərində oturdu. ³ Onun görünüşü şimşək kimi, paltarları isə qar kimi ağ idi. ⁴ Keşikçilər qorxudan titrəyib ölü kimi oldular. ⁵ Mələk qadınlara müraciət edərək dedi: «Siz qorxmayın! Çarmıxa çəkilməmiş İsanı axtardığınızı bilirəm. ⁶ O burada yoxdur, dediyi kimi dirilmişdir! Gəlin, Onun^f yatdığı yeri görün. ⁷ Tez gedin, Onun şagirdlərinə belə söyləyin: “İsa ölümlər arasından dirildi. Qalileyaya sizdən qabaq gedir. Onu orada görəcəksiniz”. Budur, mən sizə xəbər verdim».

⁸ Qadınlar qorxu və böyük sevinclə dərhal qəbirdən çıxdılar. Onun şagirdlərinə xəbər verməyə qaçdılar. ⁹ Amma[§] budur, İsa «Sizə salam!» deyərək onların qarşısına çıxdı. Onlar da yaxınlaşıb İsanın ayaqlarına sarılaraq Ona səcdə qıldılar. ¹⁰ İsa onlara dedi: «Qorxmayın! Gedin, qardaşlarıma xəbər verin ki, Qalileyaya getsinlər. Məni orada görəcəklər».

***27:62 Hazırlıq günü** – yəni Yəhudilərdə müqəddəs sayılan Şənbə günü üçün hazırlıq görülən cümə günü.

†**27:64 Gəlib** – bəzi əlyazmalarda *gecə gəlib*.

‡**28:1 Həftənin ilk günü** – yəni bazar günü.

^f**28:6 Onun** – bəzi əlyazmalarda *Rəbbin*.

§**28:9 Amma** – bəzi əlyazmalarda *Amma onlar Onun şagirdlərinə xəbər verməyə gədikən*.

Keşikçilərin gətirdiyi xəbər

¹¹ Qadınlar hələ yolda ikən keşikçilərdən bəzisi səhərə gəlib baş verən bütün şeyləri başçı kahinlərə bildirdilər. ¹² Onlar ağsaqqallarla toplaşib məşvərət keçirdikdən sonra əsgərlərə çoxlu pul verib dedilər: ¹³ «Deyərsiniz ki, şagirdləri gecə biz yatanda gəlib Onu oğurlayıblar. ¹⁴ Əgər bu xəbər valinin qulağına gedib çatsa, biz onu inandırırıq, sizi də bəladan qurtarıq». ¹⁵ Beləliklə, əsgərlər pulu alıb tapşırıldığı kimi etdilər. Bu söz bu günə kimi Yəhudilər arasında yayılmışdır.

İsa şagirdlərinə tapşırıq verir

(Mark 16:14-18; Luka 24:36-49; Yəh. 20:19-23; Həv. 1:6-8)

¹⁶ ^dOn Bir şagird Qalileyaya, İsanın onlara təyin etdiyi dağa getdi. ¹⁷ İsanı gördükdə Ona səcdə qıldılar. Bəzisi isə şübhə etdi. ¹⁸ İsa yaxınlaşıb onlara dedi: «Göydə və yer üzündə bütün səlahiyyət Mənə verilmişdir. ¹⁹ Beləliklə, gedin, bütün millətləri Mənim şagirdim edin; onları Ata, Oğul və Müqəddəs Ruh adı ilə vəftiz edin; ²⁰ sizə əmr etdiyim hər şeyə riayət etməyi onlara öyrədin. Budur, Mən dövrün sonuna qədər hər gün sizinləyəm».

^d28:16 Mat. 26:32; Mark 14:28

MARKIN

NƏQL ETDİYİ MÜJDƏ

GİRİŞ

«Markın nəql etdiyi Müjdə» «Allahın Oğlu İsa Məsihin Müjdəsinin başlanğıcı» bəyanatı ilə başlayır. İsa burada fəal və səlahiyyətə malik olan Şəxs kimi təsvir olunur.

Onun səlahiyyəti öyrətdiyi təlimdə, cinlərə qalib gəlməsində və insanların günahlarının bağışlanmasında aşkara çıxır. İsa Özü barəsində deyirdi ki, «Bəşər Oğlunun yer üzündə günahları bağışlamaq səlahiyyəti var» (2:10).

Mark İsadən danışıarkən Onun barəsində açıq, çox qüdrətli tərzdə nəql edir. O, İsanın dediklərindən və təlimindən daha çox Onun etdiyi işləri vurğulayır. Vəftizçi Yəhyanın meydana çıxması, İsanın vəftizi və sınağa çəkilməsi barədə qısaca giriş verən müəllif dərhal İsanın şəfa vermə xidmətinə və təlim verməsinə keçir. Vaxt getdikcə İsanın ardıcılları Onu daha yaxşı başa düşür, İsanın rəqibləri isə Ona qarşı daha da çox nifrət hissi ilə dolur. Son fəsillər İsanın yer üzündə son həftəsini, xüsusilə, Onun çarmıxa çəkilməsini və dirilməsini təsvir edir.

Kitabın məzmunu:

1:1-13 Müjdənin başlanğıcı

1:14-9:50 İsanın Qalileyada ictimai xidməti

10:1-52 Qalileyadan Yerusəlimə

11:1-15:47 İsanın Yerusəlimdəki son günləri

16:1-8 İsanın dirilməsi

16:9-20 Dirilmiş Rəbbin görünməsi və göyə qaldırılması

Vəftizçi Yəhyanın gəlişi

(Mat. 3:1-12; Luka 3:1-18; Yəh. 1:19-28)

1 Allahın Oğlu İsa Məsihin Müjdəsinin başlanğıcı.

^{2e}Yeşaya peyğəmbərin kitabında belə yazılıb:

«Budur, Sənin önündə Öz elçimi göndərirəm.

O Sənin yolunu hazırlayacaq.

^{3f}Səhrada nida edənin səsi gəlir:

“Rəbbin yolunu hazırlayın,

Onun keçəcəyi yerləri düz edin”».

⁴Yazıldığı kimi vəftiz edən Yəhya çöldə meydana çıxdı. O, insanların günahlarının bağışlanması üçün onların tövbə edib vəftiz olunmasını vəz edirdi.

⁵Bütün Yəhudeya diyarından olanlar və Yerusəlim sakinlərinin hamısı onun yanına gəlirdi. Onlar günahlarını etiraf edərək onun tərəfindən İordan çayında vəftiz olunurdular. ^{6g}Yəhya dəvə yunundan paltar geymiş, belinə dəri qurşaq bağlamışdı, çəyirtkə və çöl balı yeyirdi.

⁷Yəhya belə vəz edirdi: «Məndən sonra məndən daha Qüdrətlişi gəlir. Mən əyilib Onun çarıqlarının bağını açmağa belə, layiq deyiləm. ⁸Mən sizi su ilə vəftiz etdim, amma O sizi Müqəddəs Ruhla vəftiz edəcək».

İsanın vəftiz olunması və sınağa çəkilməsi

(Mat. 3:13-4:11; Luka 3:21-22; 4:1-13)

⁹O günlərdə İsa Qalileyanın Nazaret şəhərindən gəlib Yəhya tərəfindən İordan çayında vəftiz olundu. ¹⁰İsa sudan çıxan kimi göylərin yarıldığını və Ruhun göyərçin kimi Öz üzərinə endiyini gördü. ^{11h}Göylərdən bir səda gəldi: «Sən Mənim sevimli Oğlumsan, Səndən razıyam».

^e1:2 Mal. 3:1 ^f1:3 Yeş. 40:3 ^g1:6 2Pad. 1:8

^h1:11 Zəb. 2:7; Yeş. 42:1; Mat. 3:17; 12:18; Mark 9:7; Luka 3:21-22

¹²Ruh dərhal İsanı səhraya çəkib-apardı. ¹³O, səhrada qırx gün qaldı və bu müddət ərzində Şeytan tərəfindən sınağa çəkildi. İsa vəhşi heyvanlar arasında idi və mələklər Ona xidmət edirdi.

İsa xidmətinə başlayır

(*Mat. 4:12-17; Luka 4:14-15*)

¹⁴Yəhya həbs olunandan sonra İsa Qalileyaya gəlib Allahın Müjdəsini** vəz edirdi: ¹⁵i«Vaxt yetişib, Allahın Padşahlığı yaxınlaşıb. Tövbə edin və Müjdəyə inanın».

İlk şagirdlər

(*Mat. 4:18-22; Luka 5:1-11*)

¹⁶İsa Qalileyaya gölünün sahilindən keçərkən suya tor atan Şimonu və qardaşı Andreyi gördü. Bu adamlar balıqçı idi. ¹⁷İsa onlara dedi: «Ardınca gəlin, Mən sizi elə balıqçı edəcəyəm ki, insan tutacaqsınız». ¹⁸Onlar dərhal torları kənara atıb Onun ardınca getdilər. ¹⁹İsa bir az irəli gedib Zavday oğlu Yaqubu və qardaşı Yəhyanı gördü. Onlar qayıqda torlarını düzəldirdilər. ²⁰İsa dərhal onları çağırırdı. Onlar da qayıqda olan ataları Zavdayı və muzdlu işçiləri qoyub Onun ardınca getdilər.

İsa Kefernahum sinaqoqunda natəmiz ruhu qovur

(*Luka 4:31-37*)

²¹Onlar Kefernahuma gəldilər. Şənbə günü İsa sinaqoqa girib təlim öyrətməyə başladı. ²²Onun təliminə təəccüblənirdilər, çünki onlara ilahiyyatçılar kimi deyil, səlahiyyət sahibi kimi təlim öyrədirdi. ²³Həmin vaxt onların sinaqoqunda natəmiz ruha tutulmuş bir nəfər var idi. O çağırırdı: ²⁴«Ey Nazaretli İsa, bizdən nə istəyirsən? Bizi məhv etməyəmi

gəlmisən? Mən bilirəm, Sən Kimsən: Allahın Müqəddəsisən!» ²⁵Amma İsa ona qadağan edib dedi: «Sus və bu adamdan çıx!» ²⁶Natəmiz ruh bu adamı sarsıdıb bərkdən çıxıraraq ondan çıxdı. ²⁷Hamını heyrət bürüdü və onlar bir-birindən soruşdular: «Bu nədir? Səlahiyyətli yeni bir təlimdir! O, natəmiz ruhlara belə, əmr edir və bunlar da Ona itaət edirlər». ²⁸İsa haqqında xəbər dərhal Qalileyaya bölgəsinin hər tərəfinə yayıldı.

İsa çox adama şəfa verir

(*Mat. 8:14-17; Luka 4:38-41*)

²⁹Onlar sinaqoqdan çıxan kimi Yaqub və Yəhya ilə birgə Şimon və Andreyin evinə getdilər. ³⁰Şimonun qayınanası qızdırma içində yatırdı. Bunu dərhal İsayə xəbər verdilər. ³¹İsa xəstənin yanına gəlib əlindən tutaraq onu qaldırdı və qadının qızdırması düşdü. Qadın onlara xidmət etməyə başladı.

³²Axşam gün batanda bütün xəstələri və cinə tutulmuşları İsanın yanına gətirdilər. ³³Bütün şəhər əhalisi qarının yanına yığıldı. ³⁴İsa müxtəlif xəstəliyə tutulan çox adama şəfa verdi və bir çox cinləri qovdu. Amma cinlərə danışmağa izin vermədi, çünki onlar İsanın Kim olduğunu bilirdilər.

İsa vəzini davam etdirir

(*Luka 4:42-44*)

³⁵Səhər ala qararıqlıqda İsa qalxıb evdən çıxdı və kimsəsiz bir yerə gedib orada dua etdi. ³⁶Şimon və onun yanındakılar İsanın ardınca düşdülər. ³⁷Onu tapıb dedilər: «Hamı Səni axtarır». ³⁸İsa onlara dedi: «Gəlin başqa yerlərə – ətrafdakı şəhərlərə gedək və orada da vəz edim, çünki Mən bunun üçün gəlmişəm». ³⁹^kBeləliklə,

**1:14 Allahın Müjdəsini – bəzi əlyazmalarda Allahın Padşahlığının Müjdəsini.

İsa onların sinaqoqlarında vəz edərək və cinləri qovaraq bütün Qalileyanı gəzib-dolaşdı.

İsa cüzamliya şəfa verir

(Mat. 8:1-4; Luka 5:12-16)

⁴⁰ Bir gün cüzamli bir adam İsanın yanına gəldi və diz çöküb yalvardı: «Əgər istəsən, məni pak edə bilərsən».

⁴¹ İsanın ona rəhmi gəldi. Əlini uzadıb ona toxundu və dedi: «İstəyirəm, pak ol!» ⁴² Dərhal bu adam cüzamdan sağalıb pak oldu, ⁴³ İsa o an onu yola salıb ciddi tapşırıraq ⁴⁴ belə dedi: «Bax heç kəsə bir söz demə, lakin get, özünü kahinə göstər. Hər kəsə şəhadət olsun deyə cüzamdan paklandığın üçün Musanın buyurduğu təqdimləri apar». ⁴⁵ Lakin o çıxıb bu sözü vəz edərək hər yanda yaymağa başladı. Ona görə də İsa artıq heç bir şəhərə açıq girə bilmirdi, amma kənarda, kimsəsiz yerlərdə qalır və adamlar hər tərəfdən Onun yanına gəlirdi.

İsa iflicə şəfa verir

(Mat. 9:1-8; Luka 5:17-26)

2 Bir neçə gün sonra İsa yenə Kefernahuma gələndə Onun evdə olma xəbəri yayıldı. ² O qədər çox adam yığıldı ki, qapının yanında durmağa belə, yer qalmamışdı. İsa onlara kəlamı vəz edirdi. ³ Adamlar dörd nəfərin daşdığı bir iflici Onun yanına gətirdilər. ⁴ Amma böyük izdihama görə onu İsayə yaxın gətirə bilmədilər. Ona görə də İsa olan evin damını söküb yer açandan sonra iflici yatdığı döşəklə birgə aşağı endirdilər. ⁵ İsa onların imanını görəndə iflic olan adama dedi: «Oğlum, günahların bağışlandı».

⁶ Lakin orada oturan bəzi ilahiyyatçılar ürəklərində belə düşündülər: ⁷ «Bu Adam niyə belə danışır? Bu ki küfrdür! Tək Allahdan başqa günahları kim bağışlaya bilər?» ⁸ İsa dərhal onların ürəyində nə fikirləşdiyini ruhən dərk edib dedi: «Niyə ürəyinizdə belə düşünürsünüz? ⁹ Bax hansı daha asandır? İflicə “günahların bağışlandı” deməkmi, yoxsa “Qalx, döşəyini götür və yeri!” demək? ¹⁰ Lakin siz bilin ki, Bəşər Oğlunun yer üzündə günahları bağışlamaq səlahiyyəti var» və iflicə dedi: ¹¹ «Sənə deyirəm, qalx, döşəyini götür və evinə get!» ¹² Xəstə qalxdı və dərhal döşəyini götürərək hamının qarşısında çıxıb getdi. Hamı mat qaldı və Allahı izzətləndirib dedi: «Biz heç vaxt belə şey görməmişik».

Levi şagirdlərə qoşulur

(Mat. 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ İsa yenə gölün sahilinə çıxdı. Bütün izdiham Onun yanına toplaşdı və O, camaata təlim öyrədirdi. ¹⁴ Yolu keçəndə vergi yığılan yerdə oturan Halfay oğlu Levinin görüb ona dedi: «Ardımca gəl». O da durub İsanın ardınca getdi.

¹⁵ İsa Levinin evində süfrəyə oturanda bir çox vergiyığanlarla günahkarlar gəlib Onunla və şagirdləri ilə birgə oturdular. Çünki İsanın ardınca gedənlər çox idi. ¹⁶ Fariseylərdən olan ilahiyyatçılar^{††} İsanın günahkarlar və vergiyığanlarla birgə yemək yediyini görüb Onun şagirdlərinə dedilər: «O niyə vergiyığanlar və günahkarlarla birgə yemək yeyir?»^{‡‡} ¹⁷ İsa bunu eşidəndə onlara dedi: «Sağlamların deyil, xəstələrin həkimə ehtiyacı var.

^{††}2:16 *Fariseylərdən olan ilahiyyatçılar* – bəzi əlyazmalarda *İlahiyyatçılar və fariseylər*.

^{‡‡}2:16 *Yemək yeyir* – bəzi əlyazmalarda *yeyib-içir*.

¹1:44 Lev. 14:1-32

Mən salehləri deyil, günahkarları çağırmaq^f üçün gəlmişəm».

Oruc barəsində sual

(Mat. 9:14-17; Luka 5:33-39)

¹⁸Yəhyanın şagirdləri və fariseylər oruc tuturdular. Bəzi adamlar İsanın yanına gəlib soruşdular: «Nə üçün Yəhyanın şagirdləri və fariseylərin şagirdləri oruc tutur, amma Sənin şagirdlərin oruc tutmur?» ¹⁹İsa onlara cavab verdi: «Bəy yanlarında olanda sağdıışı və soldışı oruc tutarmı? Nə qədər ki bəy onların yanındadır, onlar oruc tutmazlar. ²⁰Lakin bəyin onların arasından aparılacağı günlər gələcək və o zaman oruc tutacaqlar.

²¹Heç kim köhnə paltara təzə parçadan yamaq vurmaz. Yoxsa təzə yamaq köhnə paltardan qopar və yırtıq daha pis olar. ²²Heç kim təzə şərabi köhnə tuluqlara doldurmaz. Yoxsa şərab tuluqları partladar, həm şərab, həm də tuluqlar zay olar. Təzə şərab təzə tuluqlara doldurulmalıdır».

Şənbə günü haqqında təlim

(Mat. 12:1-8; Luka 6:1-5)

²³^mBir Şənbə günü İsa taxıl zəmiləri arasından keçirdi. Şagirdləri yoldan keçərkən sünbülləri qırmağa başladılar. ²⁴Fariseylər Ona dedilər: «Bəs niyə onlar Şənbə günü qadağan olunan işləri görürlər?» ²⁵ⁿİsa onlara dedi: «Davud və yanındakılar ac və möhtac olanda nə etdiklərini heç oxumamısınızmi? ²⁶O, baş kahin Evyatarın dövründə Allahın evinə girdi; kahinlərdən başqa heç kəsə yeməyə icazə verilməyən təqdis çörəklərini yedi, yanındakılara da verdi». ²⁷Sonra İsa onlara dedi: «İnsan Şənbə günü üçün deyil, Şənbə günü insan

üçün yaradılıb. ²⁸Bax Bəşər Oğlu Şənbə gününün də Sahibidir».

Əli qurumuş adamın şəfası

(Mat. 12:9-14; Luka 6:6-11)

3 İsa yenə də sinaqoqa girdi. Orada əli qurumuş bir adam var idi. ²Bəzi adamlar İsanı ittiham etmək məqsədi ilə Ona göz qoyurdular ki, görsünlər, bu adama Şənbə günü şəfa verəcək ya yox. ³İsa əli qurumuş adama dedi: «Qabağa çıx!» ⁴Sonra İsa onlara dedi: «Hansına icazə var, Şənbə günü yaxşılıq, yoxsa pislik etməyə, kiminsə canını xilas etməyə, yoxsa öldürməyə?» Onlarsa susurdu. ⁵İsa ətrafındakılara qəzəblə baxdı və onların inadkar ürəkli olduqlarına görə kədərlənib o adama dedi: «Əlini uzat!» O, əlini uzatdı və əli əvvəlki halına qayıtdı. ⁶Fariseylər çıxıb İsanı necə məhv etmək barədə dərhal hirodçularla məsləhətləşdilər.

İsa xəstələrə şəfa verir

(Mat. 4:24-25; Luka 6:17-19)

⁷İsa şagirdləri ilə birgə gölün bir tərəfinə çəkildi. Onun ardınca isə Qalileyadan böyük izdiham gəldi. ⁸İsanın etdiklərini eşidəndə Onun yanına Yəhudəyadan, Yerusəlimdən, İdumeyadan, İordan çayının o biri tayından, Sur və Sidon bölgəsindən çoxlu adam gəldi. ⁹İsa izdiham Onu sıxışdırmasın deyə şagirdlərindən xahiş etdi ki, Onun üçün bir qayıq hazırlasınlar. ¹⁰Çünki O, çox adama şəfa vermişdi. Buna görə bütün xəstələr Ona toxunmaq üçün can atırdılar. ¹¹Natəmiz ruhlar İsanı görəndə özündə yerə sərilib ucadan çıxırırdılar: «Sən Allahın Oğlusan!» ¹²Lakin İsa onlara qadağan etdi ki, Onun kim olduğunu deməsinlər.

^f2:17 Çağırmaq – bəzi əlyazmalarda tövbəyə çağırmaq.

^m2:23 Qanun. 23:25 ⁿ2:25 Lev. 24:9; 1Şam. 21:1-6 ^o3:9 Mark 4:1; Luka 5:1-3

On iki şagird

(Mat. 10:1-4; Luka 6:12-16)

¹³ İsa dağa çıxaraq Özü istədiyi adamları yanına çağırdı və onlar yanına gəldilər. ¹⁴ İsa on iki nəfəri həvari adlandıraraq^{§§} təyin etdi ki, bu adamlar Onun yanında olsun, həm də onları vəz etməyə göndərsin, ¹⁵ həmçinin cinləri qovmaq* səlahiyyətinə malik olsunlar. ¹⁶ Beləliklə, İsa bu on iki nəfəri təyin etdi: Peter adlandırdığı Şimon, ¹⁷ Bene-Rageş, yəni «İldırım oğulları» adlandırdığı Zavday oğlu Yaqub və Yaqubun qardaşı Yəhya, ¹⁸ Andrey, Filip, Bartalmay, Matta, Tomas, Halfay oğlu Yaqub, Tadday, Kənançı† Şimon ¹⁹ və İsayə xəyanət edən Yəhuda İskaryot.

İsa və Baal-Zevul

(Mat. 12:22-32; Luka 11:14-23)

²⁰ Sonra İsa evə getdi.‡ Yenə də izdiham yığıldığına görə onlar yeməyə belə, imkan tapa bilmədilər. ²¹ İsanın ailə üzvləri bu barədə eşidəndə Onu aparmağa gəldilər. Çünki fikirləşirdilər ki, O, aqlını itirib. ²² Yerusalimdən gələn ilahiyatçılar isə deyirdilər: «O, Baal-Zevula tutulub, cinlərin başçısının gücü ilə cinləri qovur».

²³ İsa ilahiyatçıları yanına çağırıb onlarla bu barədə məsələrlə danışdı: «Şeytan Şeytanı necə qova bilər? ²⁴ Əgər bir padşahlıq öz daxilindən bölünüb, davam gətirməz. ²⁵ Əgər bir ev öz daxilindən bölünüb, davam gətirməz.

²⁶ Şeytan da özünə qarşı qalxıb öz-özünə bölünüb, davam gətirməz, yalnız axırı çatar. ²⁷ Heç kim güclü adamın evinə girib əvvəlcə onun əl-qolunu bağlamadan malını qarət edə bilməz. Gərək o adamın əvvəlcə əl-qolunu bağlasın, sonra evini qarət etsin.

²⁸ †Sizə doğrusunu deyirəm: bütün günahlar və nə qədər küfr söylənərsə, bəşər övladlarına bağışlanacaq. ²⁹ Lakin kim Müqəddəs Ruha küfr edərsə, heç vaxt bağışlanmayacaq və günahı[†] boynunda əbədi qalacaq». ³⁰ İsa bunu «Onda natəmiz ruh var» dediklərinə görə söylədi.

İsanın anası və qardaşları kimdir?

(Mat. 12:46-50; Luka 8:19-21)

³¹ İsanın anası və qardaşları gəldi. Onlar bayırda durdular və İsanın yanına xəbər göndərüb Onu çağırdılar. ³² Bir kütlə adam İsanın ətrafında oturmuşdu. Ona xəbər verdilər: «Budur, anan və bacı-qardaşların[§] bayırda dayanıb Səni istəyirlər». ³³ İsa onlara cavab verdi: «Mənim anam və qardaşlarım kimdir?» ³⁴ Sonra ətrafında oturanlara baxaraq dedi: «Mənim anam və qardaşlarım bunlardır. ³⁵ Çünki kim Allahın iradəsini yerinə yetirirsə, Mənim qardaşım, bacım və anam odur».

Səpilən toxum məsəli

(Mat. 13:1-23; Luka 8:4-15)

4 †İsa gölün sahilində yenə xalqa təlim öyrətməyə başladı. Yanına elə böyük izdiham toplaşdı ki, Özü bir qayığa

§§3:14 Həvari adlandıraraq – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur.

*3:15 Cinləri qovmaq – bəzi əlyazmalarda xəstəliklərə şafa vermək və cinləri qovmaq.

†3:18 Kənançı – Romalılara qarşı müqəddəs müharibəyə hazırlaşan yəhudi millətçi təşkilatının üzvünə verilən ad.

‡3:20 İsa evə getdi – bəzi əlyazmalarda onlar evə getdilər.

†3:29 Günahı – bəzi əlyazmalarda məhkumiyəti.

§3:32 Bacı-qardaşların – bəzi əlyazmalarda qardaşların.

minib gölün içərisində oturdu. Bütün izdiham isə gölün sahilində dayanmışdı. ²İsa onlara məsəllərlə bir çox şey öyrədərək Öz təlimində belə dedi: ³«Qulaq asın: bir əkinçi toxum səpməyə çıxdı. ⁴Səpin zamanı toxumlardan bəzisi yol kənarına düşdü və quşlar gəlib onları dənədi. ⁵Bəzisi torpağı çox olmayan daş-kəsəkli yerə düşdü. Torpağı dərin olmadığına görə tez cücərdi. ⁶Lakin günəş doğanda qarsalandı və kökü olmadığına görə qurudu. ⁷Bəzisi tikanlar arasına düşdü. Tikanlar böyüyüb onları boğdu və bu toxumlar bar vermədi. ⁸Başqaları isə münbit torpağa düşdü. Ona görə də böyüyüb artdı və bəzisi otuz, bəzisi altmış, bəzisi də yüz qat səmərə verdi». ⁹Daha sonra İsa dedi: «Eşitməyə qulağı olan eşitsin!»

¹⁰İsa tək qalanda On İki şagird və ətrafında olanlar məsələrin izahını soruşdular. ¹¹O onlara dedi: «Allahın Padşahlığının sirri sizə açılmışdır, amma kənarda olanlara hər şey məsəllərlə deyilir. ¹²^sBelə ki

“Gördükcə görsünlər, amma qanmasınlar, Eşitdikcə eşitsinlər, amma anlamasınlar, Yoxsa onlar dönüb bağışlanar”».

¹³İsa onlara dedi: «Siz bu məsəli anlamırsınızmı? Bəs bütün məsəlləri necə başa düşəcəksiniz? ¹⁴Əkinçi Allahın kəlamını əkir. ¹⁵Daxilinə kəlam əkilən bəzi insanlar yol kənarına düşən toxumlara bənzəyir. Bunlar kəlamı eşidəndə dərhal Şeytan gəlib əkilən kəlamı götürüb aparır. ¹⁶Daş-kəsəkli yerlərə səpilən bunlardır: kəlamı eşidəndə dərhal sevinclə qəbul edirlər. ¹⁷Lakin onlarda kök olmadığına görə

dözümləri az olur, kəlama görə əziyyət və təqibə məruz qalan kimi yıxılırlar. ¹⁸Tikanlar arasına səpilən başqaları isə bunlardır: kəlamı eşidirlər, ¹⁹lakin bu dövrün qayğıları, var-dövlətin aldadcılığı və başqa şeylərə olan ehtiraslar araya girib kəlamı boğur və kəlam barsız olur. ²⁰Münbit torpağa səpilənlərsə bunlardır: onlar kəlamı eşidib qəbul edir, bəzisi otuz, bəzisi altmış, bəzisi isə yüz qat səmərə verir».

Çıraq məsəli

(Luka 8:16-18)

²¹İsa onlara dedi: «Çıraqı qabın yaxud yatağın altına qoymaq üçünlü gətirirsiniz? O, çıraqdana qoymaq üçün deyilmi? ²²^uElə gizli bir şey yoxdur ki, aşkara çıxmasın və elə örtülü bir şey yoxdur ki, aydın olmasın. ²³Eşitməyə qulağı olan eşitsin!»

²⁴vİsa yenə onlara dedi: «Eşitdiyinizə diqqət edin: hansı ölçü ilə ölçsəniz, sizin üçün də eyni ölçü ilə ölçüləcək və daha artıq veriləcək. ²⁵^wÇünki kimin varıdırsa, ona daha çox veriləcək. Amma kimin yoxudursa, əlində olan da ondan alınacaq».

Cücərmiş toxum məsəli

²⁶Sonra İsa dedi: «Allahın Padşahlığı torpağa toxum səpən əkinçiyə bənzəyir. ²⁷O, gecə yatır, gündüz qalxır. Toxum cücərib boy atır, amma əkinçi bunun necə baş verdiyini bilmir. ²⁸Torpaq özü bar gətirir. Əvvəl cücərti çıxır, sonra sünbül, daha sonra sünbülün dənələri iriləşib yetişir. ²⁹^xMəhsul yetişəndə əkinçi dərhal oraq vurur, çünki biçin vaxtı gəlmişdir».

^s4:12 Yeş. 6:9-10; Yəh. 12:39-40; Həv. 28:26-27 ^u4:21 Mat. 5:15; Luka 11:33

^u4:22 Mat. 10:26; Luka 12:2 ^v4:24 Mat. 7:2; Luka 6:38

^w4:25 Mat. 13:12; 25:29; Luka 19:26 ^x4:29 Yoel 3:13; Yəh. 4:44

Xardal toxumu məsəli

(Mat. 13:31-32,34; Luka 13:18-19)

³⁰ Sonra İsa belə dedi: «Allahın Padşahlığını nəyə bənzədək? Onu hansı məsəllə göstərək? ³¹ O, xardal toxumuna bənzəyir ki, yer üzündə torpağa əkilən toxumların ən kiçiyi olsa da, ³² əkiləndən sonra böyüyüb bütün bostan bitkilərindən hündür olur. O qədər böyük qol-budaq atır ki, göydə uçan quşlar onun kölgəsində yuva qura bilər».

³³ İsa xalqın başa düşəcəyi dərəcədə buna bənzər çoxlu məsəllərlə kəlam söyləyirdi; ³⁴ onlara məsəlsiz söz deməzdi. Amma Öz şagirdləri ilə tək qalanda hər şeyi izah edirdi.

İsa tufanı yatırır

(Mat. 8:23-27; Luka 8:22-25)

³⁵ Həmin gün axşam düşəndə İsa şagirdlərinə dedi: «Gəlin o biri sahilə keçək». ³⁶ Şagirdlər camaatdan ayrılaraq İsanı mindiyi qayıqla birgə apardılar; onun yanında başqa qayıqlar da var idi. ³⁷ Bu vaxt böyük bir tufan qopdu. Dalğalar qayığa elə hücum çəkdi ki, su artıq onun içinə doldu. ³⁸ İsa qayığın arxa tərəfində başını yastığa qoyub yatırdı. Şagirdlər Onu oyadaraq dedilər: «Müəllim! Axı biz həlak oluruq! Bu Səni narahat etmirmi?» ³⁹ İsa durub küləyə qadağan etdi və gölə dedi: «Sus, sakit ol!» Külək dayandı və dərin sükut çökdü. ⁴⁰ İsa onlara dedi: «Niyə qorxursunuz? Hələ imanınız yoxdurmu?» ⁴¹ Onlar dəhşətə düşüb bir-birindən soruşdular: «Bu Adam kimdir ki, külək də, göl də Ona itaət edir?»

Cinə tutulmuş adam sağaldılır

(Mat. 8:28-34; Luka 8:26-39)

5 Onlar gölün o biri sahilində yerləşən Gerasalıların** diyarına getdilər. ² İsa qayıqdan düşən kimi qəbir mağaralarından natəmiz ruha tutulmuş bir adam Onunla qarşılaşdı. ³ O, mağaralarda yaşayırdı və heç kim onu hətta zəncirləyərək saxlaya bilmirdi. ⁴ Neçə dəfə ona buxov, zəncir vurmuşdular, lakin o, zəncirləri qıraraq, buxovları parçalamışdı. Heç kəsin onu sakit etməyə gücü çatmırdı. ⁵ Həmişə, gecəgündüz qəbiristanlıqda, dağlarda çıxır və özünü daşlarla yaralayır. ⁶ O, İsanı uzaqdan görəndə qaçıb Ona səcdə qıldı, ⁷ bərkədən çıxaraq dedi: «Ey İsa, Allah-Taalanın Oğlu, məndən nə istəyirsən? Səni and verirəm Allaha, mənə iztirab vermə!» ⁸ Çünki İsa ona demişdi: «Ey natəmiz ruh, bu adamdan çıx!» ⁹ Sonra İsa ondan soruşdu: «Sənin adın nədir?» O cavab verdi: «Mənim adım Qoşundur, çünki biz çoxuq». ¹⁰ Ruhları bu diyardan qovmasın deyə o, İsayə çox yalvardı.

¹¹ Orada – dağın yamacında böyük bir donuz sürüsü otlayırdı. ¹² Natəmiz ruhlar İsayə yalvardılar: «Bizi donuzlara göndər ki, onların içinə girək». ¹³ İsa onlara izin verdi. Natəmiz ruhlar adamdan çıxıb donuzların içinə girdi. İki min baş heyvandan ibarət sürü də uçurumdan aşağı, gölə atılıb orada boğuldu.

¹⁴ Donuz otaranlar qaçıb bu xəbəri şəhər və kəndlərdə yaydılar. Camaat nə baş verdiyinə tamaşa etməyə gəldi. ¹⁵ Onlar İsanın yanına gəldilər, əvvəlcə bir qoşun cinə tutulmuş adamın geyinmiş və ağillanmış oturduğunu görüb qorxuya düşdülər. ¹⁶ Hadisəni görənlər cinə tutulmuş adamın başına gələnlər və donuzlar haqqında camaata söylədilər. ¹⁷ İsayə yalvarmağa başladılar ki, on-

**5:1 Gerasalıların – bəzi əlyazmalarda Qadaralıların (Mat. 8:28).

ların bölgəsindən çıxsın. ¹⁸ İsa qayığa minəndə əvvəlcə cinə tutulmuş adam Ona yalvardı ki, İsanın yanında qalsın. ¹⁹ İsa ona izin vermədi, amma dedi: «Evinə, qohum-əqrəbənin yanına get, Rəbbin sənə etdiyi hər şeyi və sənə necə mərhəmət göstərdiyini onlara danış». ²⁰ Bu adam da gedib İsanın ona etdiyi hər şeyi Dekapolis bölgəsində yaymağa başladı və hamı heyrətləndi.

Qızın dirilməsi və qadının şəfa tapması

(Mat. 9:18-26; Luka 8:40-56)

²¹ İsa yenə qayıqla o biri sahilə keçəndə yanına böyük bir izdiham yığıldı. O, gölün sahilində idi. ²² Sinaqoq rəislərindən Yair adlı bir adam gəlib İsanı görəndə ayaqlarına düşdü. ²³ Ona çox yalvarıb dedi: «Qızıcığım can üstündədir. Gəl əllərini onun üstünə qoy ki, sağalıb yaşasın». ²⁴ İsa da onunla birlikdə getdi. Ardınca böyük bir izdiham gəderək hər tərəfdən Onu sıxışdırırdı.

²⁵ Orada on iki il qanaxma xəstəliyinə tutulan bir qadın var idi. ²⁶ O, neçə həkimin əlindən xeyli əzab çəkmiş, bütün varını buna sərf etsə də, vəziyyəti yaxşılaşmamış, daha da pisləşmişdi. ²⁷ Bu qadın İsa haqqında eşidib izdihamın içindən keçərək Onun arxasından gəldi və Onun paltarına toxundu. ²⁸ Çünki bu cür düşünürdü: «Heç olmasa paltarına toxunsam, sağalaram». ²⁹ Dərhal onun qanaxması kəsildi və bildi ki, bədənindəki xəstəlikdən sağaldı. ³⁰ İsa dərhal bildi ki, Ondan bir qüvvə çıxdı və izdihamın içində dönüb soruşdu: «Paltarına toxunan kim idi?» ³¹ Şagirdləri Ona cavab verdilər: «Görürsən ki, izdiham Səni sıxışdırır. Necə soruşa bilərsən ki, Mənə toxunan kim idi?» ³² Bunu edəni görmək üçün İsa ətrafa baxdı.

³³ Qadınsa özünə nə olduğunu bildi. Qorxudan titrəyərək gəlib İsanın ayağına düşdü və bütün həqiqəti Ona söylədi. ³⁴ İsa da ona dedi: «Qızım, imanın səni xilas etdi. Arxayın get və xəstəliyindən sağal».

³⁵ İsa hələ danışırdı ki, sinaqoq rəisinin evindən adamlar gəlib dedi: «Qızın öldü. Daha Müəllimi niyə narahat edirsən?» ³⁶ Lakin İsa bu sözə məhəl qoymayaraq^{††} sinaqoq rəisinə dedi: «Qorxma, yalnız iman et!» ³⁷ O, Peter, Yaqub və Yaqubun qardaşı Yəhyadan başqa heç kimi ardınca gəlməyə qoymadı. ³⁸ Onlar sinaqoq rəisinin evinə gələndə İsa çox hay-küy, ağlaşılıb nalə çəkənlər gördü. ³⁹ İsa içəri girəndə onlara dedi: «Niyə hay-küy salıb ağlaşırsınız? Uşaq ölməyib, sadəcə olaraq yatıb». ⁴⁰ Onlar İsayə güldülər. Belə olanda İsa hamını bayıra çıxaranandan sonra uşağın ata-anasını, Özü ilə gələnləri götürüb uşaq olan yerə girdi. ⁴¹ İsa uşağın əlindən tutub dedi: «Talita qum!» Bunun mənası belədir: «Qızıcığaz, sənə deyirəm: qalx!» ⁴² On iki yaşlı qız dərhal qalxıb gəzməyə başladı. O an oradakılar tamamilə mat qaldı. ⁴³ İsa onlara qadağan etdi ki, bunu heç kəs bilməsin və sonra dedi ki, qıza yemək versinlər.

İsa Öz yurdunda rədd edilir

(Mat. 13:53-58; Luka 4:16-30)

6 İsa oradan ayrılıb Öz yurduna gəldi. Şagirdləri də Onun ardınca gəlirdi. ² Şənbə günü olanda O, sinaqoqda təlim öyrətməyə başladı. Onu dinləyən adamların çoxu təəcüblənərək dedi: «Bu Adamda belə şeylər haradandır? Bu necə hikmətdir, Ona verilib? Bu cür möcüzələr Onun əlindən necə gəlir?» ³ Bu Adam həmin dülgər deyilmi? Məryəmin oğlu, Yaqubun, Yusifin,

^{††}5:36 Bu sözə məhəl qoymayaraq – bəzi əlyazmalarda bu sözü eşidib.

Yəhudanın və Şimonun qardaşı deyilmi? Onun bacıları burada – bizim aramızda yaşamırmı?» Onların İsayə acığı tutdu. ⁴İsa onlara dedi: «Bir peyğəmbərə öz yurdundan, qohum-əqrəbaları arasından və öz evindən başqa heç bir yerdə xor baxmazlar». ⁵Orada O heç bir möcüzə yarada bilmədi, yalnız bir neçə xəstənin üzərinə əl qoyub şəfa verdi. ⁶İsa onların imansızlığına heyrət edirdi. Sonra ətraf kəndlərdə təlim öyrədərək oraları gəzib-dolaşdı.

On İki şagirdə verilən vəzifə

(Mat. 10:1-15; Luka 9:1-6; 10:1-12)

⁷İsa On İki şagirdi yanına çağırıb onları iki-iki göndərməyə başladı və onlara natəmiz ruhlar üzərində səlahiyyət verdi. ⁸Onlara tapşırırdı ki, yol üçün əsadan başqa heç nə – nə çörək, nə torba, nə də qurşaqlarında pul götürsünlər, ⁹ayaqlarına səndəl geysələr də, əyinlərinə iki köynək geyinməsinlər. ¹⁰İsa onlara dedi: «Harada bir evə girsəniz, çıxanacan orada qalın. ¹¹Harada sizi qəbul etməyib sizə qulaq asmaq istəməzlərsə, oradan ayrılarkən onlara qarşı şəhadət olsun deyə ayaqlarınızın tozunu çırpın». ¹²Onlar da yola düşdülər və vəz edərək insanları tövbəyə çağırdılar. ¹³^bÇoxlu cin çıxartdılar, yağla məsh edərək çox xəstəyə şəfa verdilər.

Yəhyanın edamı

(Mat. 14:1-12; Luka 9:7-9)

¹⁴^cPadşah Hirod da olanları eşitdi, çünki İsanın adı tanınırdı. Adamlar deyirdilər: «Vəftiz edən Yəhya ölümlər

arasından dirilib. Buna görə də O, möcüzələr yaradır». ¹⁵Digərləri isə deyirdilər: «Bu, İlyasdır». Bəziləri də deyirdi: «Keçmişdəki peyğəmbərlərdən birinə oxşar peyğəmbərdir». ¹⁶Amma Hirod bunu eşidəndə dedi: «Bu, boynunu vurdurduğum Yəhyadır, dirilib!»

¹⁷^dHirod qardaşı Filipin arvadı Hirodiyaya görə Yəhyanı tutduraraq qollarını qandalladıb zindana saldırmışdı. Çünki Hirod Hirodiyanı özünə arvad olaraq almışdı ¹⁸və Yəhya Hiroda demişdi: «Qardaşının arvadını almaq sənə qadağandır». ¹⁹Hirodiya Yəhyaya qarşı kin saxlayıb onu öldürmək niyyətinə düşmüşdü, amma bunu edə bilmirdi. ²⁰Çünki Hirod Yəhyanın saleh və müqəddəs bir adam olduğunu bildiyinə görə ondan qorxub onu qoruyurdu. Hirod ona qulaq asanda çaşqınlığa düşdü, ²¹buna baxmayaraq, onu həvəslə dinləyirdi.

²¹Bir gün Hirodiyanın əlinə yaxşı bir fürsət düşdü. Hirod ad günündə əyanlarına, minbaşılara və Qalileyanın nüfuzlu şəxslərinə ziyafət verdi. ²²Ziyafət zamanı Hirodiyanın qızı²³ içəri daxil olub rəqs etdi. Bu, Hirodun və qonaqlarının xoşuna gəldi. Padşah qıza dedi: «Ürəyin istəyeni məndən dilə, mən də sənə verim». ²³Sonra möhkəm and içərək yenə dedi: «Məndən hər nə istəsən, hətta padşahlığımın yarısını belə, istəsən, sənə verəcəyəm». ²⁴Qız isə çıxıb anasından soruşdu: «Mən nə istəməliyəm?» O cavab verdi: «Vəftiz edən Yəhyanın başını». ²⁵Qız o saat padşahın yanına qaçdı və

²³6:11 *Tozunu çırpın* – bəzi əlyazmalarda *tozunu çırpın*. *Sizə doğrusununu deyirəm: qiyamət günü Sodom və Homorranın halı o şəhərin halından daha asan olacaq* (Mat. 10:15).

²⁴6:20 *Çaşqınlığa düşdü* – bəzi əlyazmalarda *çox məşğul idi*.

²⁵6:22 *Hirodiyanın qızı* – bəzi əlyazmalarda *Hirodun qızı Hirodiya*.

^y6:4 Mat. 13:57; Luka 4:24; Yəh. 4:44 ^z6:8 Luka 10:4-11 ^a6:11 Həv. 13:51

^b6:13 Yaq. 5:14 ^c6:14 Mat. 16:14; Mark 8:28; Luka 9:19 ^d6:17 Luka 3:19-20

öz istəyini dedi: «İstəyirəm ki, Vəftizçi Yəhyanın başını dərhal bir sini içində mənə verəsən». ²⁶ Padşahı dərin kədər bürüdü, amma içdiyi andlara və qonaqlara görə qızın sözünü yerə salmaq istəmədi. ²⁷ Padşah dərhal bir cəllad göndərüb Yəhyanın başını gətirməyi əmr etdi. Cəllad gedib zindanda Yəhyanın boynunu vurdu ²⁸ və onun başını bir sini içində gətirib qıza verdi. Qız da onu anasına verdi. ²⁹ Yəhyanın şagirdləri isə bunu eşidəndə galib onun cəsədini götürdülər və qəbirə qoydular.

İsa beş min nəfəri doydurur

(*Mat. 14:13-21; Luka 9:10-17; Yəh. 6:1-14*)

³⁰ Həvarilər İsanın yanına yığıldı və gördükləri işlər, öyrətdikləri təlim haqqında Ona nəql etdilər. ³¹ İsa onlara dedi: «Gəlin kimsəsiz yerdə bir az dincəlin». Çünki gəlib-gedən çox olduğundan yemək yeməyə belə, vaxt tapmırdılar.

³² Onlar da ayrılıb qayığa minərək hər biri təkbaşına kimsəsiz bir yerə getdilər. ³³ Gedərkən camaat onları gördü və çoxu tanıdı; bütün şəhərlərdən axışib piyada getdilər, onlardan qabaq oraya çatdılar.* ³⁴ İsa sahilə düşəndə böyük bir izdiham gördü və onlara rəhmi gəldi. Çünki onlar çobansız qoyunlara bənzəyirdi. İsa onlara çox şeylər haqqında təlim öyrətməyə başladı.

³⁵ Vaxt keçirdi. Şagirdləri gəlib İsayə dedilər: «Bura çöllükdür, artıq gecdir. ³⁶ Camaatı burax, qoy gedib ətrafdakı kənd və obalardan özlərinə bir şey alıb yesinlər».† ³⁷ Amma İsa onlara cavab verdi: «Onlara yeməyi siz verin». Şa-

girdlər İsayə dedilər: «Bəlkə gedib iki yüz dinarlıq çörək alağ və onlara verək ki, yesinlər?» ³⁸ Amma İsa onlara dedi: «Gedin baxın, neçə çörəyiniz var?» Onlar da baxıb dedilər: «Beş çörəyimiz və iki balığımız var». ³⁹ İsa onlara əmr etdi ki, camaatı dəstə-dəstə göy otların üstündə oturtsunlar. ⁴⁰ Camaat yüz-yüz, əlli-əlli dəstə şəklində oturdu. ⁴¹ İsa beş çörəyi və iki balığı götürüb göyə baxaraq şükür duası etdi. Sonra çörəyi bölüb şagirdlərinə verdi ki, camaata paylasınlar. İki balığı da hamıya bölüşdürdü. ⁴² Hamı yeyib-doydu. ⁴³ Artıq qalan çörək və balıq hissələrini yığdılar, on iki zənbil doldu. ⁴⁴ Çörəkləri yeyən kişilərin sayı beş min nəfər idi.

İsa suyun üstü ilə yeriyir

(*Mat. 14:22-33; Yəh. 6:15-21*)

⁴⁵ Bundan dərhal sonra İsa camaatı evlərinə göndərərkən şagirdlərini də məcbur etdi ki, qayığa minib Özündən əvvəl o biri sahilə – Bet-Saydaya keçsinlər. ⁴⁶ İsa camaatı yola salandan sonra dua etmək üçün dağa çıxdı. ⁴⁷ Axşam olanda qayıq gölün ortasında idi. Amma İsa quruda tək dayanmışdı. ⁴⁸ O gördü ki, şagirdləri güclə avar çəkir, çünki külək onlara qarşı əsirdi. Gecənin dördüncü növbəsi‡ İsa gölün üstü ilə yeriyərək onların yanına gəldi və onları keçmək istədi. ⁴⁹ Şagirdlərsə İsanın gölün üstü ilə yeridiyini görəndə Onu bir kabus bilib qışqırdılar. ⁵⁰ Çünki hamı Onu görə bəzən lərzəyə düşmüşdü. Lakin bu anda İsa onlara müraciət edib dedi: «Cəsarətli olun, Mənəm, qorxmayın!» ⁵¹ Qayığa minib onlara qoşuldu. Külək də sakitləşdi. Hamı

***6:33** *Çatdılar* – bəzi əlyazmalarda *çatdılar* və *İsanın başına yığıldılar*.

†**6:36** *Özlərinə bir şey alıb yesinlər* – bəzi əlyazmalarda *özlərinə çörək alsın, çünki yeməyə bir şeyləri yoxdur*.

‡**6:48** *Gecənin dördüncü növbəsi* – hazırkı vaxtla səhər saat üç ilə altı arası.

tamamilə mat qaldı. ⁵²Çünki inadkar ürəkli olduqlarına görə çörəklə bağlı işi hələ də başa düşməmişdilər.

İsa Ginesarda xəstələrə şafa verir

(Mat. 14:34-36)

⁵³İsa və şagirdlər gölü keçib Ginesar sahilinə çatdılar və qayığı bağladılar. ⁵⁴Onlar qayıqdan düşən kimi camaat İsanı tanıdı ⁵⁵və qaçıb ətraf yerləri gəzib-dolaşdılar. İsanın harada olduğunu eşidəndə xəstələri yataqlar üstündə oraya gətirməyə başladılar. ⁵⁶İsanın getdiyi hər yerdə – kəndlərdə, şəhərlərdə, obalarda xəstələri gətirib meydanlara qoyurdular. Xəstələr heç olmasa İsanın paltarının ətəyinə toxunmaq üçün yalvarırdılar. Ona toxunanların hamısı sağalırdı.

İnsanı murdar edən nədir?

(Mat. 15:1-20)

7 Fariseylər və Yerusəlimdən gələn bəzi ilahiyyatçılar İsanın yanına yığıldı. ²Onlar gördülər ki, İsanın şagirdlərindən bəzisi murdar əllərlə, yəni əllərini yumamış çörək yeyir.¹ ³Fariseylər və bütün Yəhudilər ağsaqqallardan qalan adət-ənənəyə əməl edərək əllərini yaxşı-yaxşı yumadan yemək yeməzlər. ⁴Onlar bazardan gələndə yuyunmadan heç nə yeməzlər. Həmçinin bir sıra başqa adət-ənənələrə də əməl edərlər. Belə ki onlar kasaları, dolçaları, tunc qazanları və yataqları⁸ yuyub paklayırlar. ⁵Fariseylər və ilahiyyatçılar İsadan

soruşdular: «Nə üçün şagirdlərin ağsaqqallardan qalan adət-ənənəyə görə yaşamayaraq murdar əllərlə çörək yeyirlər?» ⁶İsa onlara dedi: «Yeşaya peyğəmbər siz ikiüzlülər üçün nə yaxşı söyləyib! Yazıldığı kimi:

“Bu xalq dodaqları ilə Mənə hörmət edir, Amma qəlbləri Məndən uzaqdır.

⁷Boş yerə Mənə səcdə edirlər, İnsan əmrlərindən çıxardıqları təlimləri öyrədirlər”.

⁸Siz Allahın əmrini atıb insan adət-ənənəsini tutursunuz».^{**} ⁹Sonra İsa onlara dedi: «Öz adət-ənənənizi bərqərar etmək^{††} üçün Allahın əmrini kənara atmağı necə də yaxşı bacarırsınız! ¹⁰Çünki Musa belə əmr etdi: “Ata-anana hörmət et” və “Atasını yaxud anasını söyən adam öldürülməlidir”. ¹¹Sizsə deyirsiniz: “Bir adam atasına yaxud anasına «məndən umduğun yardım qurban oldu», yəni «Allaha həsr olundu» desə”, ¹²onda həmin adama izin vermirsiniz ki, ata-anasına yardım etsin. ¹³Bununla da siz nəsil-dən-nəslə ötürdüyünüz adət-ənənəni Allahın kəlamını heç edirsiniz. Axı buna bənzər çox işlər görürsünüz».

¹⁴İsa yenə camaatı yanına çağırır onlara dedi: «Hamınız Mənə qulaq asın və dərk edin. ¹⁵Kənardan insanın daxilinə girən şey insanı murdar edə bilməz. Amma insanı murdar edən şeylər daxilindən çıxanlardır». ¹⁶††

¹⁷İsa camaatdan ayrılıb evə gələndə şagirdləri bu məsəl barəsində Ondən

¹7:2 Yeyirlər – bəzi əlyazmalarda yeyirlər. Onlara irad tutdular.

⁸7:4 Dolçaları, mis qazanları və yataqları – bəzi əlyazmalarda dolçaları və mis qazanları.

^{**}7:8 Tutursunuz – bəzi əlyazmalarda tutursunuz. Dolçaları və kasaları yuyub paklayır və buna bənzər çox işlər görürsünüz.

^{††}7:9 Bərqərar etmək – bəzi əlyazmalarda saxlamaq.

^{†††}7:16 Çıxanlardır – bəzi əlyazmalarda çıxanlardır. 16 Eşitməyə qulağı olan eşitsin!

^{†††}7:6 Yeş. 29:13 ^{†††}7:10 Çix. 20:12; 21:17; Lev. 20:9; Qanun. 5:16

soruşdular. ¹⁸ İsa onlara cavab verdi: «Siz də hələ dərk etməmişiniz? Başa düşmürsünüz ki, kənardan insanın daxilinə girən şey insanı murdar edə bilməz? ¹⁹ Çünki daxil olan şeylər onun ürəyinə deyil, qarnına gedir və ifraz olunur». İsa bununla bütün yeməklərin təmiz olduğunu bəyan etdi. ²⁰ O, sözüünə davam etdi: «İnsanı murdar edən insandan çıxandır. ²¹ Çünki insanların daxilindən, ürəyindən pis fikirlər, cinsi əxlaqsızlıq, oğurluq, qatillik, ²² zinakarlıq, tamahkarlıq, şər əməllər, hiylə, pozğunluq, paxıllıq, küfr, lovğalıq və ağılsızlıq çıxar. ²³ Bütün bu pis işlər insan daxilindən çıxıb onu murdar edir».

Finikiyalı qadının imanı

(Mat. 15:21-28)

²⁴ İsa oradan ayrılıb Sur bölgəsinə^{¶¶} getdi. O bir evə girdi və istəmədi ki, harada olduğunu bilən olsun. Amma bunu gizlədə bilmədi. ²⁵ Bir qadının azyaşlı qızı natəmiz ruha tutulmuşdu. Qadın İsa haqqında xəbər tutan kimi gəlib Onun ayaqlarına düşdü. ²⁶ Bu qadın Suriya Finikiyasında doğulmuş bir Yunan idi. O, İsaya yalvardı ki, qızından cini çıxartsın. ²⁷ İsa ona dedi: «Qoy əvvəl uşaqlar doysun, çünki uşaqların çörəyini götürüb itlərə atmaq düzgün olmaz». ²⁸ Qadınsa Ona cavab verdi: «Ya Rəbb, axı^{§§} itlər də uşaqların süfrə altına tökdüyü qırıntılardan yeyir». ²⁹ İsa qadına dedi: «Get, sənin bu sözüünə görə cin qızını tərk etdi». ³⁰ Qadın evinə gələndə gördü ki, qızı yatağında uzanıb və cin ondan çıxıb.

Kar və pəltək bir adamın sağalması

³¹ İsa yenə Sur bölgəsindən çıxdı, Sidonu keçdi və Dekapolis bölgəsindən keçərək Qalileya gölünə çatdı. ³² Bir kar

və pəltək adamı İsanın yanına gətirdilər və yalvardılar ki, əlini onun üzərinə qoysun. ³³ İsa həmin adamı camaatdan ayıraraq başqa bir yerə apardı və barmaqlarını bu adamın qulaqlarına qoydu, tüpürüb onun dilinə toxundu. ³⁴ Göyə baxdı, ah çəkərək ona dedi: «Effata!», yəni «Açıl!» ³⁵ O anda bu adamın həm qulaqları açıldı, həm də dilinin bağlılığı düşdü və o aydın danışmağa başladı. ³⁶ İsa bunu görənlərə qadağan etdi ki, bu barədə heç kimə heç nə deməsinlər. Lakin nə qədər çox qadağan etsə də, o qədər çox xəbər yaydılar. ³⁷ Hamı hədsiz təəccüblənərək dedi: «Hər işin öhdəsindən yaxşı gəlir: həm karların qulağını, həm də lalların dilini açır».

İsa dörd min nəfəri doydurur

(Mat. 15:32-39)

8 O günlər yenə böyük izdiham toplandı. Onların yeməkləri olmadığı üçün İsa şagirdləri yanına çağıraraq dedi: ² «Bu camaata yazığımı gəlir, çünki üç gündür ki, yanımdadırlar və yeməyə heç nələri yoxdur. ³ Əgər onları evlərinə ac yola salsam, yolda taqətdən düşərlər. Onların bəzisi uzaqdan gəlib». ⁴ Şagirdləri Ona cavab verdilər: «Kimsə bu çöllükdə haradan çörək tapa bilər ki, bu qədər insanı doyduzsun?» ⁵ İsa onlardan soruşdu: «Neçə çörəyiniz var?» Onlar dedilər: «Yeddi». ⁶ Onda İsa camaata əmr etdi ki, yerə otursunlar. Yeddi çörəyi götürdü və şükür edərək bölüb paylamaq üçün şagirdlərinə verdi. Şagirdlər də camaata payladı. ⁷ Onların bir neçə kiçik balığı da var idi və İsa şükür duası edəndən sonra bunları da paylamağı əmr etdi. ⁸ Camaat yeyib-doydu. Artıq qalan hissələri yığdılar, yeddi səbət doldu. ⁹ Orada dörd minə yaxın adam var idi.

^{¶¶}7:24 *Sur bölgəsinə* – bəzi əlyazmalarda *Sur və Sidon bölgələrinə* (Mat. 15:21).

^{§§}7:28 *Ya Rəbb, axı* – bəzi əlyazmalarda *Haqlısan, ya Rəbb! Amma* (Mat. 15:27).

İsa onları yola saldı. ¹⁰O, şagirdləri ilə birlikdə dərhal qayığa minib Dalmanuta bölgəsinə getdi.

Fariseylərin və Hirodun mayası

(*Mat. 12:38-39; 16:1-12*)

¹¹^hFariseylər İsanın yanına gəlib Onunla mübahisə etməyə başladılar. Onu sınamaq üçün istədilər ki, göydən gələn bir əlamət göstərsin. ¹²ⁱO, ürəyində dərin bir ah çəkib dedi: «Niyə bu nəsil əlamət axtarır? Sizə doğrusunu deyirəm: bu nəslə heç bir əlamət verilməyəcək». ¹³Sonra onları tərək edib yenə qayığa mindi və o biri sahilə tərəf üzdü.

¹⁴Şagirdləri çörək götürməyi yaddan çıxarmışdılar. Qayıqda onların yalnız bir dənə çörəyi var idi. ¹⁵^jİsa onlara xəbərdarlıq edərək dedi: «Ehtiyatlı olun, fariseylərin mayasından və Hirodun mayasından özünüzü gözləyin». ¹⁶Şagirdlər isə öz aralarında danışib deyirdilər: «Bunu çörəyimiz olmadığı üçün deyir». ¹⁷İsa bunu bilərək onlara dedi: «Nə üçün çörəyinizin yoxluğundan danışırsınız? Hələ dərk etmirsinizmi, başa düşürsünüzümü? Niyə ürəyiniz inadkardır? ¹⁸^kGözləriniz ola-ola görmürsünüzümü? Qulaqlarınız ola-ola eşitmirsinizmi? Məgər yadınızdan çıxıb? ¹⁹Mən beş çörəyi beş min nəfərin arasında bölüb paylayanda yemək tikələrindən neçə zənbil doldurdunuz?» Onlar dedilər: «On iki». ²⁰«Yeddi çörəyi dörd min nəfərin arasında bölüb paylayanda çörək tikələrindən neçə səbət doldurdunuz?» Onlar dedilər: «Yeddi». ²¹İsa onlara dedi: «Hələ başa düşməmişsinizmi?»

Bet-Saydada olan korun şəfa tapması

²²Onlar Bet-Saydaya gəldilər. Bəzi adamlar İsanın yanına bir kor adam gətirdilər və İsa bu adama toxunsun deyə Ona yalvardılar. ²³İsa korun əlindən tutub kənddən kənara apardı. Sonra onun gözlərinə tüpürüb əllərini onun üzərinə qoydu və soruşdu: «Bir şey görürsənmi?» ²⁴Kor yuxarı baxıb dedi: «Adamlar görürəm, ağaclara oxşayır, amma yeriyirlər». ²⁵Onda İsa əllərini yenidən bu adamın gözlərinin üstünə qoydu. Kor adam gözlərini açıb baxdı. O şəfa tapdı və hər şeyi aydın görməyə başladı. ²⁶İsa onu evinə göndərdi və dedi: «Kəndə belə, girmə».*

Peterin Məsihi tanıması

(*Mat. 16:13-20; Luka 9:18-21*)

²⁷İsa şagirdləri ilə birgə Filip Qeysəriyyəsinin kəndlərinə tərəf yollandı. Yolda şagirdlərindən soruşdu: «Adamların dediyinə görə Mən kiməm?» ²⁸^lŞagirdləri Ona belə cavab verdilər: «Bəziləri Vəftizçi Yəhya, başqaları İlyas, digərləri isə deyirlər ki, peyğəmbərlərdən birisən». ²⁹^mİsa onlardan soruşdu: «Bəs siz nə deyirsiniz? Sizcə Mən kiməm?» Peter Ona cavab verdi: «Sən Məsihsən». ³⁰İsa şagirdlərinə qadağan etdi ki, Onun haqqında heç kəsə danışmasınlar.

İsa ölüb-diriləcəyi barədə əvvəlcədən xəbər verir

(*Mat. 16:21-28; Luka 9:22-27*)

³¹İsa onlara təlim öyrətməyə başladı: «Bəşər Oğlu çox əzab çəkməli, ağsaqqallar, başçı kahinlər və ilahiyyatçılar tərəfindən rədd edilməli, öldürülməli

***8:26** *Girmə* – bəzi əlyazmalarda *girmə* və *orada heç kimə bir söz demə*.

^h**8:11** Luka 11:16 ⁱ**8:12** Luka 11:29 ^j**8:15** Luka 12:1

^k**8:18** Yeş. 6:9-10; Yer. 5:21; Yez. 12:2; Mark 4:12

^l**8:28** Mark 6:14-15; Luka 9:7-8 ^m**8:29** Yəh. 6:68-69

və üç gündən sonra dirilməlidir». ³² İsa bu sözləri aydın deyirdi. Peter isə Onu bir kənara çəkib etiraz etməyə başladı. ³³ Amma İsa dönüb şagirdlərinə baxdı və Peterə etiraz etdi: «Çəkil qarşımdan, Şeytan! Sən Allahın işləri haqqında deyil, insan əməlləri barəsində fikirləşirsən».

³⁴ İsa şagirdləri ilə birgə camaatı da yanına çağıraraq belə dedi: «Əgər bir kəs Mənim ardımca gəlmək istəyirsə, özündən imtina etsin və çarmıxını götürüb ardımca gəlsin. ³⁵ Kim canını xilas etmək istəyirsə, onu itirəcək, amma kim Mənimlə Müjdə uğrunda canını itirirsə, onu xilas edəcək. ³⁶ İnsana bütün dünyanı qazanıb canını itirməyinin nə xeyri var? ³⁷ İnsan öz canının əvəzinə nə verə bilər? ³⁸ Bu vəfasız və günahkar nəsil arasında kim Məndən və Mənim sözlərimdən utanarsa, Bəşər Oğlu da Atasının izzəti içində müqəddəs mələklərlə birgə gələndə o adamdan utanacaq».

9 İsa onlara dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: burada duranlardan bəzisi Allahın Padşahlığının qüdrətli gəlişini görmədən ölməyəcək».

İsanın görünüşü dəyişir

(Mat. 17:1-13; Luka 9:28-36)

² Altı gündən sonra İsa Özü ilə yalnız Peter, Yaqub və Yəhyayı götürüb hündür bir dağa çıxdı. Onların qarşısında görünüşü dəyişdi. ³ Onun libası göz qamaşdırıcı ağ rəng aldı. Yer üzündə heç bir paltar təmizləyən onu belə ağ edə bilməzdi. ⁴ O an İlyas və Musa onlara göründü. Onlar İsa ilə söhbət edirdi. ⁵ Peter sözə başlayıb İsayə dedi: «Rabbi! Nə yaxşı ki biz buradayıq. Gəl üç çardağ quraq, biri Sənin, biri Musa, biri də İlyas üçün».

⁶ O bilmirdi ki, nə desin, çünki onları dəhşət bürümüşdü. ⁷ Bu zaman bir bulud onların üzərinə kölgə saldı. Buluddan bir səs gəldi: «Bu Mənim sevimli Oğlumdur, Ona qulaq asın!» ⁸ Birdən ətrafa baxanda artıq yanlarında İsadən başqa kimsəni görmədilər.

⁹ Dağdan enərkən İsa şagirdlərinə qadağan etdi ki, Bəşər Oğlu ölümlər arasında dirilənə qədər orada gördüklərini heç kimə deməsinlər. ¹⁰ Onlar da bu sözü ürəklərində saxladılar, amma bir-birlərindən soruşdular ki, ölümlər arasında dirilmək nə deməkdir. ¹¹ Ondan soruşdular: «Elə isə niyə ilahiyyatçılar deyirlər ki, əvvəlcə İlyas gəlməlidir?» ¹² İsa onlara belə dedi: «Düzdür, əvvəlcə İlyas gəlib hər şeyi yoluna qoymalıdır. Bəs Bəşər Oğlu barəsində nə üçün yazılıb ki, O, çox əzab çəkib alçaldılmalıdır? ¹³ Lakin sizə deyirəm: artıq İlyas gəldi və haqqında yazıldığı kimi, nə istədilsə, onun başına gətirdilər».

Oğlandan cin çıxarılır

(Mat. 17:14-20; Luka 9:37-43)

¹⁴ Onlar şagirdlərin yanına gələndə böyük bir izdihamın toplaşdığını və bir neçə ilahiyyatçının şagirdlərlə mübahisə etdiyini gördülər. ¹⁵ İsanı görəndə kimi bütün izdihamı heyrət bürüdü və qarşısına qaçıb Onu salamladılar. ¹⁶ İsa adamlardan soruşdu: «Onlarla nə barədə mübahisə edirsiniz?» ¹⁷ Camaat arasında biri Ona cavab verdi: «Müəllim! Mən Sənin yanına lallıq ruhuna tutulmuş oğlumu gətirmişəm. ¹⁸ Ruh onu harada tutursa, yerə çırpır, uşağın ağzı köpüklənir, dişlərini qıcırır və qıc olur. Şagirdlərimdən xahiş etdim ki, bu ruhu qovsunlar, amma

⁸8:34 Mat. 10:38; Luka 14:27 ⁹8:35 Mat. 10:39; Luka 17:33; Yəh. 12:25

⁹9:2 2Pet. 1:17-18 ⁹9:7 Mat. 3:17; Mark 1:11; Luka 3:21-22

¹9:11 Mal. 4:5; Mat. 11:14

bacarmadılar». ¹⁹ İsa da cavabında onlara dedi: «Ey imansız nəsil! Nə vaxta qədər sizinlə qalacağam? Nə vaxta qədər sizə dözəcəyəm? Uşağı yanına gətirin!» ²⁰ Uşağı Onun yanına gətirdilər və İsanı görəni kimi ruh dərhal uşağı sarsıtdı. Uşaq yerə yıxılıb yuvarlanırdı və ağzından köpük daşırdı. ²¹ İsa onun atasından soruşdu: «Bu uşaq nə vaxtdan belə hala düşüb?» Uşağın atası dedi: «Körpəlikdən bəri. ²² Bu ruh onu həlak etmək üçün dəfələrlə oda və suya atıb. Amma bacarırsansa, bizə kömək et, bizə rəhmin gəlsin!» ²³ İsa ona dedi: «“Bacarırsansa” nə sözdür?»[†] İman edən üçün hər şey mümkündür!» ²⁴ Uşağın atası dərhal fəryad qopararaq dedi: «İman edirəm,[‡] kömək et ki, imansızlığım yox olsun!» ²⁵ İsa camaatın qaçıb gəldiyini görəndə natəmiz ruha qadağan edib dedi: «Ey lallıq və karlıq ruhu, Mən sənə əmr edirəm, bu uşağın içindən çıx və bir daha ora girmə!» ²⁶ Ruh çıxır və uşağı sarsıdaraq çıxdı. Uşaq ölü kimi düşdü və çoxları dedi: «O öldü!» ²⁷ Lakin İsa uşağın əlindən tutub qaldırdı və o, ayağa qalxdı.

²⁸ İsa evə girəndən sonra şagirdləri təklildə Ondən soruşdular: «Bəs nə üçün biz o ruhu qova bilmədik?» ²⁹ İsa onlara cavab verdi: «Bu cür ruhlar yalnız dua ilə[¶] çıxı bilər».

**İsa ölüb-diriləcəyi barədə
yenə xəbər verir**

(Mat. 17:22-23; Luka 9:43-45)

³⁰ Onlar oranı tərk edib Qalileyadan keçirdilər. İsa istəmirdi ki, kimsə bundan

xəbər tutsun. ³¹ Çünki şagirdlərinə təlim öyrədirdi. Onlara belə deyirdi: «Bəşər Oğlu insan əllərinə təslim ediləcək və Onu öldürəcəklər. Öldürüldükdən üç gün sonra O diriləcək». ³² Lakin şagirdlər bu sözü başa düşmədilər və Ondən soruşmaqdan da qorxurdular.

Ən böyük kimdir?

(Mat. 18:1-9; Luka 9:46-50; 17:1-2)

³³ Onlar Kefernahuma gəldilər. İsa evdə olanda şagirdlərdən soruşdu: «Yol boyu nə barədə mübahisə edirdiniz?» ³⁴ «Heç kim dillənmədi, çünki yol boyu öz aralarında kimin ən böyük olması barədə mübahisə etmişdilər. ³⁵ İsa oturub On İki şagirdi yanına çağıraraq dedi: «Əgər bir kəs birinci olmaq istəyirsə, hamıdan axırıncı və hamının xidmətçisi olsun». ³⁶ «O, balaca bir uşağı götürüb şagirdlərin arasına qoydu və sonra uşağı qucağına alıb onlara dedi: ³⁷ «Kim Mənim adımla belə uşaqlardan birini qəbul edərsə, Məni qəbul edər. Kim Məni qəbul edərsə, Məni yox, Məni Göndərəni qəbul edər».

³⁸ Yəhya Ona dedi: «Müəllim, biz Sənin adınla[§] cinləri qovan bir nəfəri gördük, amma bizim ardımızca gəlmədiyinə görə ona mane olduq». ³⁹ İsa onlara dedi: «Ona mane olmayın! Elə bir adam yoxdur ki, Mənim adımla möcüzə göstərsin və sonra Məni pisləsin. ⁴⁰ Çünki əleyhimizə olmayan

[†]9:23 “Bacarırsansa” nə sözdür? – bəzi əlyazmalarda *İman edə bilirsənsə*.

[‡]9:24 Dedi: «İman edirəm – bəzi əlyazmalarda *göz yaşları içində dedi: «Ya Rəbb, iman edirəm*.

[¶]9:29 *Dua ilə* – bəzi əlyazmalarda *dua və oruc*.

[§]9:38 *Sənin adınla* – bəzi əlyazmalarda *ardımızca gəlmədən Sənin adınla*.

⁹9:34 Luka 22:24 [†]9:35 Mat. 20:26-27; 23:11; Mark 10:43-44; Luka 22:25-26

[¶]9:36 Mat. 10:40; Luka 10:16; Yəh. 13:20 [¶]9:40 Mat. 12:30; Luka 11:23

bizim tərəfimizdədir. ⁴¹ ^wMəsihə məxsus olduğunuz üçün kim sizə bir kasa su içirdərsə, sizə doğrusunu deyirəm: mükafatsız qalmayacaq.

⁴² Kim Mənə iman edən bu kiçiklərdən birini pis yola çəkərsə, öz boynuna böyük bir dəyirman daşı asıb dənizə atılmaq onun üçün daha yaxşı olar. ⁴³ ^xƏgər əlin səni pis yola çəkərsə, onu kəs. Sənin əbədi həyata şikəst olaraq daxil olmağın iki əllə cəhənnəmə, sönməz oda düşməyindən yaxşıdır. ⁴⁴ ^{**45} Əgər ayağın səni pis yola çəkərsə, onu kəs. Sənin əbədi həyata topal olaraq daxil olmağın iki ayaqla cəhənnəmə atılmağından yaxşıdır. ⁴⁶ ^{††47} ^yƏgər göziün səni pis yola çəkərsə, onu çıxart. Sənin tək gözlə Allahın Padşahlığına daxil olmağın iki gözlə cəhənnəmə atılmağından yaxşıdır. ⁴⁸ ^zOradakıları gəmirən qurd ölmür və oranın yanar odu sönmür. ⁴⁹ ^aÇünki hamı odla duzlanacaq. ^{‡‡} ⁵⁰ ^bDuz yaxşı şeydir, amma əgər duz dadsız olarsa, ona nə ilə dad vermək olar? Qoy sizdə duz və aranızda da sülh olsun.

Başanma haqqında

(Mat. 19:1-12)

10 İsa oradan ayrılıb Yəhudeya bölgəsinə və İordan çayının o biri tayına getdi. Yenə çoxlu adam Onun başına yığıldı və O, adətində görə yenidən təlim öyrətməyə başladı.

² Bəzi fariseylər İsanın yanına gəlib Onu sınamaq üçün belə bir sual verdilər:

«Kişinin öz arvadını boşamağa icazəsi varmı?» ³ İsa onlara cavab verdi: «Musa sizə nə əmr etdi?» ⁴ ^cOnlar dedi: «Musa kişiyə talaq kağızını yazıb arvadını boşamağa icazə verdi». ⁵ İsa da onlara belə dedi: «O bu əmri ürəyiniz inadkar olduğuna görə yazdı. ⁶ ^dAllah yaradılışın başlanğıcından «onları kişi və qadın olaraq yaratdı». ⁷ ^e«Buna görə də kişi ata-anasını tərək edib arvadına qovuşacaq ⁸ və ikisi bir bədən olacaq». Artıq onlar iki deyil, bir bədənindir. ⁹ Buna görə də qoy Allahın birləşdirdiyini insan ayırmasın».

¹⁰ Onlar evdə olarkən şagirdlər İsayə bu barədə yenə sual verdilər. ¹¹ ^fİsa onlara belə cavab verdi: «Arvadını boşayıb başqası ilə evlənən kəs arvadına münasibətdə zina edir. ¹² Ərindən boşanıb başqasına gedən qadın da zina edir».

İsa uşaqlara xeyir-dua verir

(Mat. 19:13-15; Luka 18:15-17)

¹³ Adamlar uşaqları İsanın yanına gətirirdilər ki, İsa onlara toxunsun. Şagirdlərsə onlara qadağan etdilər. ¹⁴ Bunu görən İsa acıqlanaraq onlara dedi: «Uşaqları buraxın, qoy Mənim yanıma gəlsinlər! Onlara mane olmayın! Çünki Allahın Padşahlığı belələrinə məxsusdur. ¹⁵ ^gSizə doğrusunu deyirəm: kim Allahın Padşahlığını bir uşaq kimi qəbul etməsə, oraya əsla daxil ola bilməz». ¹⁶ Sonra uşaqları qucaqlayıb

^{**9:44} *Yaxşıdır* – bəzi əlyazmalarda *yaxşıdır*. ⁴⁴ *Oradakıları gəmirən qurd ölmür və oranın yanar odu sönmür* (Mark 9:48).

^{††9:46} *Cəhənnəmə atılmağından yaxşıdır* – bəzi əlyazmalarda *cəhənnəmə, sönməz oda atılmağından yaxşıdır*. ⁴⁶ *Oradakıları gəmirən qurd ölmür və oranın yanar odu sönmür* (Mark 9:43,48).

^{‡‡9:49} *Duzlanacaq* – bəzi əlyazmalarda *duzlanacaq*. *Hər qurban da duzlanacaq*.

^{w9:41} Mat. 10:42 ^{x9:43} Mat. 5:30 ^{y9:47} Mat. 5:29 ^{z9:48} Yeş. 66:24

^{a9:49} Lev. 2:13 ^{b9:50} Mat. 5:13; Luka 14:34-35

^{c10:4} Qanun. 24:1-4; Mat. 5:31 ^{d10:6} Yar. 1:27; 5:2 ^{e10:7} Yar. 2:24

^{f10:11} Mat. 5:32; Luka 16:18; 1Kor. 7:10-11 ^{g10:15} Mat. 18:2-3

əllərini onların üzərinə qoydu və xeyir-dua verdi.

Var-dövlət və Allahın Padşahlığı

(*Mat. 19:16-30; Luka 18:18-30*)

¹⁷ İsa yola çıxarkən bir nəfər qaça-qaça Onun yanına gəldi. Onun qarşısında diz çökərək soruşdu: «Ey yaxşı Müəllim, mən nə etməliyəm ki, əbədi həyatı irs olaraq alım?» ¹⁸ İsa ona dedi: «Mənə niyə yaxşı deyirsən? Tək Allahdan başqa yaxşısı yoxdur. ¹⁹ Onun əmrələrini bilirsən: “Qətl etmə. Zina etmə. Oğurluq etmə. Yalandan şahidlik etmə. Kimisə aldatma. Ata-anana hörmət et”». ²⁰ Bu adamsa İsayə dedi: «Müəllim, bunların hamısına gəncliyimdən bəri riayət edirəm». ²¹ İsa ona məhəbbətlə baxaraq dedi: «Sənin bir şeyin çatışmır: get nəyin varsa, satıb yoxsullara payla. Onda göydə xəzinən olacaq. Sonra qayıt, ²² Mənim ardımca gəl». ²² Bunu eşidən adam pərt oldu. Kədərlənib getdi, çünki var-dövləti çox idi.

²³ İsa ətrafındakılara baxdı və şagirdlərinə dedi: «Var-dövləti olanların Allahın Padşahlığına daxil olması nə qədər çətindir!» ²⁴ Onun sözlərindən şagirdləri heyrət бүürüdü. Amma İsa yenə onlara cavab verib dedi: «Övladlarım, Allahın Padşahlığına daxil olmaq ²⁵ nə qədər çətindir! ²⁵ Dəvənin iynə gözündən keçməsi varlı adamın Allahın Padşahlığına daxil olmasından asandır». ²⁶ Onlar daha da təəccüblənərək bir-birlərinə dedilər: «Elə isə, kim xilas ola bilər?» ²⁷ İsa onlara baxıb dedi: «Bu, insanlar üçün qeyri-mümkündür, amma Allah üçün yox. Çünki Allah üçün hər şey mümkündür».

²⁸ Peter Ona belə deməyə başladı: «Bax biz hər şeyi qoyub Sənin ardınca gəlmişik». ²⁹ İsa cavab verdi: «Sizə doğrusunu deyirəm: Mənimlə Müjdə uğrunda ya evini ya qardaşlarını ya bacılarını ya anasını ya atasını ya uşaqlarını və yaxud tarlalarını atan elə bir kəs yoxdur ki, ³⁰ indi bu dövrdə çəkdiyi əzab-əziyyətlə birgə bundan yüz qat artıq evlər, qardaşlar, bacılar, analar, uşaqlar, tarlalar, gələcək dövrdə isə əbədi həyat almasın. ³¹ Amma birinci olanların çoxu axırıncı, axırıncı olanlarsa birinci olacaq».

İsa ölüb-diriləcəyi barədə üçüncü dəfə xəbər verir

(*Mat. 20:17-19; Luka 18:31-34*)

³² Onlar yola çıxıb Yerusəlimə gedirdilər. İsa onların qabağında gedirdi. Şagirdləri isə heyrət бүürmüşdü, Onun ardınca gələnlər qorxu içində idi. İsa On İki şagirdi yenə bir tərəfə çəkib başına gələcək hadisələr barədə danışmağa başladı: ³³ «Bax Yerusəlimə qalxırıq, Bəşər Oğlu başçı kahinlərə və ilahiyyatçılara təslim olunacaq. Onu ölümə məhkum edib başqa millətlərə təslim edəcəklər. ³⁴ Onlar Bəşər Oğlunu ələ salacaq, Ona tüpürəcək və qamçılıyıb öldürəcəklər. O, üç gündən sonra diriləcək».

Kim üstündür?

(*Mat. 20:20-28*)

³⁵ Zavdayın oğulları Yaqub və Yəhya Ona yaxınlaşıb dedilər: «Müəllim, istəyirik ki, dilədiyimizi bizim üçün edəsən». ³⁶ İsa onlardan soruşdu: «Nə istəyirsiniz, sizin üçün edim?» ³⁷ Onlar İsayə dedilər: «Sən izzətlənəndə qoy

^{¶¶}10:21 *Qayıt* – bəzi əlyazmalarda *qayıt, çarmıxını götür* (Mark 8:34).

^{§§}10:24 *Allahın Padşahlığına daxil olmaq* – bəzi əlyazmalarda *var-dövlətinə bel bağlayanlar üçün Allahın Padşahlığına daxil olmaq*.

^h10:19 Çix. 20:12-16; Qanun. 5:16-20 ⁱ10:31 Mat. 20:16; Luka 13:30

birimiz sağında, o birimiz solunda otursun». ^{38j}Amma İsa onlara dedi: «Nə dilədiyinizi özünüz də bilmirsiniz. Mənim içdiyim kasadan siz də içə bilərsinizmi? Mənim vəftiz olduğum kimi siz də vəftiz ola bilərsinizmi?» ³⁹Onlar dedilər: «Bilərik». İsa onlara dedi: «Mənim içdiyim kasadan siz də içəcəksiniz, Mənim vəftiz olduğum kimi siz də vəftiz olacaqsınız. ⁴⁰Amma sağında və yaxud solumda oturmağa izin vermək Məndən asılı deyil. Ora kimlər üçün hazırlanıbsa, onlara veriləcək».

⁴¹Bunu eşidən on şagirdin Yaqubla Yəhyaya acığı tutmağa başladı. ^{42k}Onda İsa şagirdləri yanına çağıraraq dedi: «Bilirsiniz ki, millətlərin rəhbəri sayılanlar onların üzərində hökmranlıq, əyanları da onlara aqalıq edir. ⁴³Sizin aranızda isə qoy belə olmasın. Sizlərdən böyük olmaq istəyən xidmətçiniz olsun. ⁴⁴Aranızda birinci olmaq istəyən hamının qulu olsun. ⁴⁵Çünki Bəşər Oğlu gəlmədi ki, Ona xidmət etsinlər, gəldi ki, Özünü xidmət etsin və çoxlarını satın almaq üçün Öz canını fidiyə versin».

Kor Bartımayın gözləri açılır

(Mat. 20:29-34; Luka 18:35-43)

⁴⁶Sonra onlar Yerixoya gəldilər. İsa şagirdləri ilə birgə böyük izdihamla Yerixodan çıxanda Timay oğlu Bartımay adlı bir kor dilənçi yol kənarında oturmuşdu. ⁴⁷Nazaretili İsanın orada olduğunu eşitdikdə «Ey Davud Oğlu İsa! Mənə rəhm elə!» deyərək bağırmağa başladı. ⁴⁸Çox adamsa ona qadağan edib susdurmaq istədisə də, o «Ey Davud Oğlu! Mənə rəhm elə!» deyərək daha ucadan bağırırdı. ⁴⁹İsa dayanıb

dedi: «Onu çağırın». Onlar bu kor adamı çağıraraq dedilər: «Cəsarətli ol, qalx, O səni çağırır». ⁵⁰O, üst pal-tarını üstündən atdı və yerindən sıçrayaraq İsanın yanına gəldi. ⁵¹İsa ondan soruşdu: «Nə istəyirsən, sənin üçün edim?» Kor adam ona dedi: «Rəbbuni,* gözlərim açılsın». ⁵²İsa ona dedi: «Get, imanın səni xilas etdi». Həmin an bu adamın gözləri açıldı və o da İsanın ardınca getdi.

İsanın Yerusəlimə girməsi

(Mat. 21:1-11; Luka

19:28-40; Yəh. 12:12-19)

11 Onlar Yerusəlimə yaxınlaşarkən Zeytun dağının yamacındakı Bet-Faqe ilə Bet-Anyaya gəldikləri zaman İsa şagirdlərindən ikisini göndərərək ²onlara dedi: «Qarşınızdakı kəndə gedin. Oraya girən kimi hələ heç kəsin minmədiyi, bağlanmış bir sığa tapacaqsınız. Onu açıb buraya gətirin. ³Kim sizdən soruşsa: “Bunu nə üçün edirsiniz?”, ona “bu sığa Rəbbə lazımdır, tezliklə yerinə qaytaracaq” deyin».

⁴Onlar getdilər. Küçədə bir evin qapısının kənarına bağlanmış sığa tapıb onu açdılar. ⁵Orada duran bəzi adamlar onlardan soruşdu: «Nə edirsiniz? Bu sığanı nə üçün açırırsınız?» ⁶Şagirdlər İsanın dediklərini onlara təkrarlayanda o adamlar şagirdlərə imkan verdilər. ⁷Onlar sığanı İsanın yanına gətirdilər və öz paltarlarını sığanın üstünə sərdilər. İsa sığanın belinə mindi. ⁸Bir çoxu paltarlarını, bəzisi də ətrafdakı ağaclar-dan kəsdikləri budaqları yola döşədi. ⁹İsanın önündə gedənlər və ardınca gələnlər belə nida edirdilər: «Hosanna!†

*10:51 Rəbbuni – arami dilində Müəllimim.

†11:9 Hosanna – ibrani dilində xilas et. Nida kimi işlənir.

j10:38 Luka 12:50 k10:42 Mat. 23:11; Mark 9:35; Luka 22:25-26

l11:9 Zəb. 118:25-26

Rəbbin ismi ilə Gələnə alqış olsun!

¹⁰ Atamız Davudun gələn Padşahlığı xeyir-dualı olsun!

Ən ucalarda hosanna!»

¹¹ İsa Yerusəlimə daxil olub məbədə girdi. O hər şeyə nəzər saldı. Sonra On İki şagirdlə bərabər Bet-Anyaya getdi, çünki artıq gec idi.

Barsız əncir ağacı

(*Mat. 21:18-19; Luka 13:6-9*)

¹² Ertəsi gün onlar Bet-Anyadan çıxdılar. O zaman İsa acmışdı. ¹³ Uzaqda yarpaqlı bir əncir ağacı gördü və ağaca yaxınlaşdı ki, bəlkə onda meyvə tapar. Amma onun yanına gələndə ağacda yarpaqdan başqa bir şey tapmadı, çünki əncirin bar mövsümü deyildi. ¹⁴ Onda İsa ağaca dedi: «Qoy səndən bir daha heç kəs meyvə yeməsin!» Bunu şagirdləri də eşitdi.

İsa satıcıları məbəddən qovur

(*Mat. 21:12-17; Luka 19:45-48; Yəh. 2:13-22*)

¹⁵ Onlar Yerusəlimə gəldilər. İsa məbədə girib orada alver edənləri qovmağa başladı. Sərrafların masalarını və göyərçin satanların kürsülərini çevirdi, ¹⁶ heç kimi yük daşıyaraq məbəd həyətlərindən keçməyə qoymadı. ¹⁷ ^mOnlara təlim öyrədərək dedi: «Məgər yazılmayıb ki, “Mənim evim bütün xalqlar üçün Dua evi adlandırılacaq”? Amma siz onu “quldur yuvasına” çevirmisiniz!» ¹⁸ Bunu eşidən başçı kahinlər və ilahiyyatçılar İsanı öldürmək üçün yol axtarırdılar. Çünki bütün xalq Onun təliminə təəccübləndiyi üçün On-

dan qorxurdular. ¹⁹ Axşam olanda İsa və şagirdləri şəhərdən kənara çıxdı.

İmanın gücü

(*Mat. 21:20-22*)

²⁰ Səhər erkən onlar əncir ağacının yanından keçəndə gördülər ki, ağac kökündən quruyub. ²¹ Hadisəni xatırlayan Peter İsayə dedi: «Rəbbi, bax lənətlədiyin əncir ağacı quruyub». ²² İsa cavab verib onlara dedi: «Allaha imanınız olsun. ²³ ⁿSizə doğrusunu deyirəm: kim bu dağa “Qalx, dənizə atıl!” deyərsə və ürəyində şübhə etmədən dediyinin olacağına inanarsa, onun üçün ediləcək. ²⁴ Buna görə sizə deyirəm: dua edib hər nə diləsəniz, inanın ki, artıq almısınız[‡] və istədiyiniz sizin üçün ediləcək. ²⁵ ^oDurub dua edəndə kimdən narazılığınız varsa, başıslayın ki, göylərdə olan Atanız da təqsirlərinizi bağışlasın». ²⁶ [†]

İsanın səlahiyyəti

(*Mat. 21:23-27; Luka 20:1-8*)

²⁷ Onlar yenə Yerusəlimə gəldilər. İsa məbəddə gəzən zaman başçı kahinlər, ilahiyyatçılar və ağsaqqallar Ona yaxınlaşıb ²⁸ dedilər: «Sən bu işləri hansı səlahiyyətlə edirsən? Bu işləri görmək üçün Sənə bu səlahiyyəti kim verib?» ²⁹ İsa onlara belə cavab verdi: «Mən də sizə bir sual verəcəyəm; ona cavab versəniz, Mən də bunları hansı səlahiyyətlə etdiyimi sizə deyərəm. ³⁰ Yəhyanın vəftizi göydən idimi, yoxsa insanlardan? Mənə cavab verin». ³¹ Onlarsa aralarında müzakirə edərək belə dedilər: «Əgər desək “göydən”, “Bəs nə üçün ona

[‡]11:24 *Artıq almısınız* – bəzi əlyazmalarda *alırınsız*.

[†]11:26 *Bağışlasın* – bəzi əlyazmalarda *bağışlasın*. ²⁶ *Əgər siz bağışlamasanız, göylərdə olan Atanız da sizin təqsirlərinizi bağışlamaz* (Mat. 6:15).

^m11:17 Yeş. 56:7; Yer. 7:11

ⁿ11:23 Mat. 17:20-21; 1Kor. 13:2

^o11:25 Mat. 6:14-15; 18:35

inanmadınız?” deyəcək. ³² Amma desək “insanlardan?” O zaman xalqdan qorxurdular, çünki hamı Yəhyanı həqiqi peyğəmbər sayırdı. ³³ Cavabında İsayə dedilər: «Bilmirik». İsa da onlara dedi: «Bunları hansı səlahiyyətlə etdiyimi Mən də sizə demirəm».

Pis bağbanlar məsəli

(Mat. 21:33-46; Luka 20:9-19)

12 Pİsa məsəllər söyləyib onlarla danışmağa başladı: «Bir adam üzüm bağı saldı, oranın ətrafına çəpər çəkdi. İçində yer qazaraq üzümsixan düzəltdi, nəzarət qülləsi tikdi. Sonra isə bağı bağbanlara icarəyə verərək başqa ölkəyə getdi. ² Məhsul vaxtı çatanda bağbanların yanına bir qul göndərdi ki, üzüm bağının məhsulundan bir qədərini onlardan alsın. ³ Lakin bağbanlar qulu tutub döydülər və əliboş geri qaytardılar. ⁴ Bağ sahibi onların yanına yenə başqa bir qul göndərdi. Onun da başını vurub yardılar və biabır etdilər. ⁵ Başqasını göndərdi, onu isə öldürdülər. O, çox adam göndərdi, onlardan bəzisini döydülər, bəzisini isə öldürdülər. ⁶ Yanında ancaq bir nəfər qalmışdı ki, bu da onun sevimli oğlu idi. “Oğluma hörmət edərlər” deyərək axırda onu onların yanına göndərdi. ⁷ Bağbanlarsa bir-birlərinə dedilər: “Varis budur. Gəlin onu öldürək, onda miras bizə qalacaq”. ⁸ Beləcə onu tutub öldürdülər və bağdan kənara atdılar. ⁹ Beləliklə, bağ sahibi nə edəcək? Gəlib bağbanları həlak edəcək və bağı başqalarına verəcək. ¹⁰ QMəgər siz bu Müqəddəs Yazını oxumamısınız? “Bənnaların rədd etdiyi daş Guşədaşı olub. ¹¹ Bu, Rəbbin işi idi, Gözümüzdə xariqəli bir işdir»».

¹² Yəhudi rəhbərləri başa düşdülər ki, İsa bu məsəli onlar barədə söylədi. Ona görə də İsanı tutmaq üçün yol axtarırdılar, lakin camaatdan qorxdular. Beləcə Onu tərk edib getdilər.

Hər kəsin öz haqqı

(Mat. 22:15-22; Luka 20:20-26)

¹³ Sonra İsanı dediyi sözlərlə tələyə salmaq üçün fariseylərdən və hirodçulardan bəzisini Onun yanına göndərdilər. ¹⁴ Onlar gəlib İsayə dedilər: «Müəllim, biz bilirik ki, Sən etibarlı adamsan və heç kimə tərəfşəlik etmirsən. Çünki insanlar arasında fərq qoymursan və Allahın yolunu həqiqətə görə öyrədirsən. Bizim üçün qeysərə vergi verməyə icazə var ya yox? Biz vergi verək ya yox?» ¹⁵ Onların ikiüzlülüynü bilən İsa dedi: «Məni niyə sınağa çəkirsiniz? Mənə bir dinar gətirin, baxım». ¹⁶ Onlar da gətirdilər. İsa soruşdu: «Sikkənin üstündəki bu təsvir və yazı kimindir?» Ona dedilər: «Qeysərin». ¹⁷ İsa onlara dedi: «Elə isə, qeysərin haqqını qeysərə, Allahın haqqını Allaha verin». Onlar İsanın sözlərinə heyrətləndilər.

Dirilmə haqqında sual

(Mat. 22:23-33; Luka 20:27-40)

¹⁸ Dirilmənin olmadığını iddia edən bəzi sadukeylər İsanın yanına gəlib soruşdular: ¹⁹ «Müəllim, Musa bizim üçün belə yazmışdır: “Əgər bir adamın qardaşı ölsə, arvadı dul qalsa, amma övladı olmazsa, o biri qardaş bu dul arvadı alıb ölən qardaşın nəslini davam etdirsin”. ²⁰ Yeddi qardaş var idi. Birincisi bir arvad aldı, amma övladı olmadan öldü. ²¹ Bu arvadı ikinci qardaş aldı, o da özündən sonra övlad qoymadan öldü, üçüncüsü də, ²² hətta yeddincisinə qədər

belə etdi,[§] amma övladı olmadan öldü. Hamısından sonra bu qadın da öldü.²³ Qiyamət günündə,^{**} ölümlər diriləndə bu qadın onlardan hansının arvadı olacaq? Çünki yeddi qardaşın yeddisi də bu qadını almışdı.

²⁴ İsa onlara belə cavab verdi: «Nə Müqəddəs Yazıları, nə də Allahın qüdrətini bilirsiniz. Yanılmanıza səbəb bu deyilmə? ²⁵ İnsanlar ölümlər arasından diriləndə nə evlənilir, nə də ərə gedirlər. Ancaq səmadakı mələklər kimi olurlar. ²⁶ Səməs ölümlərin dirildiyinə gəlincə, Musanın kitabındakı kolla bağlı əhvalatda Allahın necə ona “Mən İbrahimin Allahı, İshaqın Allahı və Yaqubun Allahıyam” dediyini oxumamısınız? ²⁷ Allah ölümlərin deyil, dirilərin Allahıdır. Beləliklə, siz çox yanılırsınız».

Əmrlərin ən əsası

(Mat. 22:34-40; Luka 10:25-28)

²⁸ İlahiyyatçılardan biri gəlib onların mübahisələrinə qulaq asdı və İsanın onlara yaxşı cavab verdiyini görüb Ondan soruşdu: «Əmrlərin ən əsası hansıdır?» ²⁹ İsa cavab verdi: «Əmrlərin ən əsası budur: “Dinlə, ey İsrail! Allahımız Rəbb yeganə Rəbdir. ³⁰ Allahın Rəbbi bütün qəlbinlə, bütün varlığımla, bütün düşüncəmlə və bütün gücünlə sev”.^{††} ³¹ İkincisi də budur: “Qonşunu özün kimi sev”. Bunlardan böyük əmr yoxdur». ³² İlahiyyatçı Ona dedi: «Müəllim, Sən nə yaxşı dedin, həqiqəti söylədin. Allah yeganədir, Ondan başqası yoxdur. ³³ Onu bütün qəlbinlə, bütün ağımla^{‡‡} və bütün gücünlə sevmək, qonşunu da

özün kimi sevmək yandırma qurbanlarının və başqa qurbanların hamısından daha vacibdir». ³⁴ Dərrakəli cavab verdiyini görəndə İsa ona dedi: «Sən Allahın Padşahlığından uzaq deyilsən». Bundan sonra heç kim İsadan bir şey soruşmağa cəsarət etmədi.

Məsih kimin Oğludur?

(Mat. 22:41-46; Luka 20:41-44)

³⁵ İsa məbəddə təlim öyrədərək belə sual verdi: «Niyə ilahiyyatçılar Məsih Davudun Oğludur deyirlər? ³⁶ Davud özü Müqəddəs Ruh vasitəsilə “Rəbb mənim Ağama dedi: «Mən düşmənlərini ayaqlarının altına salanadək Sağımda otur» deyib. ³⁷ Davud özü Ona “Ağa” deyərək müraciət edir. O necə Davudun oğlu ola bilər?» Böyük izdiham sevinclə Ona qulaq asırdı.

İsa ilahiyyatçıları məzəmmət edir

(Mat. 23:5-7; Luka 20:45-47)

³⁸ İsa təlim öyrədərək dedi: «İlahiyyatçılardan özünüzi qoruyun. Onlar uzun paltarlarda gəzməyi, bazar meydanlarında salam almağı, ³⁹ sinaqoqlarda baş kürsüləri, ziyafətlərdə yuxarı baş tutmağı xoşlayırlar. ⁴⁰ Onlar dul qadınlardan evlərini yeyib-dağıdılar və özlərini göstərmək üçün uzun-uzadı dua edirlər. Bu adamların cəzası daha ağır olacaqdır».

Dul qadının ianəsi

(Luka 21:1-4)

⁴¹ İsa məbədin ianə qutusunun qarşısında oturub xalqın oraya necə pul

[§]12:22 Belə etdi – bəzi əlyazmalarda bu arvadla evləndi.

^{**}12:23 Qiyamət günündə – hərfi tərcümədə Dirilmədə.

^{††}12:30 Sev – bəzi əlyazmalarda sev”. Bu, əsas əmrdir.

^{‡‡}12:33 Bütün ağımla – bəzi əlyazmalarda bütün ağımla, bütün varlığımla.

[§]12:26 Çıx. 3:6 [†]12:29 Qanun. 6:4-5 [‡]12:31 Lev. 19:18

^v12:32 Qanun. 4:35 ^w12:36 Zəb. 110:1

atmasına baxırdı. Bir çox varlı adam oraya böyük məbləğdə pul atırdı. ⁴²Bir kasıb dul qadın da gəlib bir kodrant^{¶¶} məbləğində iki lepton^{§§} pul atdı. ⁴³İsa şagirdlərini yanına çağıraraq onlara dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: bu kasıb dul qadın ianə qutusuna hamıdan çox pul atdı. ⁴⁴Çünki onların hamısını varlarının artıqlığından verdi, bu qadın isə kasıblığına baxmayaraq, dolanmaq üçün əlində nə varsa, hamısını verdi».

Axır zamanın əlamətləri

(Mat. 24:1-28; Luka 21:5-24)

13 İsa məbəddən çıxarkən şagirdlərindən biri Ona dedi: «Müəllim, bax nə gözəl daşlar, nə gözəl binalardır!» ²İsa ona dedi: «Bu böyük binaları görürsənmi? Onların daşı daş üstündə qalmayacaq, hamısı yerlə yeksan olacaq».

³İsa məbədlə üz bəzən olan Zeytun dağında oturanda Peter, Yaqub, Yəhya və Andrey Ondan ayrılıqda soruşdu: ⁴«Bizə söylə, bu dediklərin nə vaxt baş verəcək? Bunların hamısı başa çatmaq üzrə olanda hansı əlamətlər olacaq?» ⁵İsa onlara cavab verməyə başladı: «Ehtiyatlı olun, qoy sizi heç kim aldatmasın. ⁶Mənim adımla çox adam gəlib “mən Oyam” deyərək çoxlarını aldadacaq. ⁷Müharibələr və müharibə xəbərləri eşidəndə təlaşa düşməyin. Bunlar baş verməlidir, amma bu hələ hər şeyin axırı deyil. ⁸Çünki millət millətə, padşahlıq padşahlığa qarşı çıxacaq. Yer-

bəyər zəlzələlər və aclıq* olacaq. Bunlar sanki doğuş ağrılarının başlanğıcıdır.

⁹Amma siz ehtiyatlı olun. Adamlar sizi məhkəmələrə çəkəcək, sinaqoqlarda döyəcəklər. Onlara şəhadət etmək üçün siz Mənə görə valilərin və padşahların qarşısında duracaqsınız. ¹⁰Əvvəlcə bütün millətlərə Müjdə vəz olunmalıdır. ¹¹Sizi aparıb məhkəməyə çəkəndə nə deyəcəyiniz barədə qabaqcadan qayğı çəkməyin,[†] amma həmin vaxt sizə nə bildirilərsə, onu danışın. Çünki danışan siz yox, Müqəddəs Ruhdur. ¹²Qardaş qardaşı, ata övladını ölümə təslim edəcək. Övladlar ata-anasına qarşı çıxıb onları edam etdirəcək. ¹³Mənim adıma görə hamı sizə nifrət edəcək. Amma axıracan dözən xilas olacaq.

¹⁴Viranəlik[‡] gətirən iyrenc şeyin heç olmamalı yerdə qoyulduğunu gördüyünüz zaman – qoy oxuyan bunu anlasın – Yəhudeyada olanlar dağlara qaçsın. ¹⁵Damda olan evindən nə isə götürmək üçün aşağı enib evinə girməsin. ¹⁶Tarlada olan üst paltarını götürmək üçün geri qayıtmasın. ¹⁷Həmin günlər hamilələrin və körpə əmizdirənlərin vəy halına! ¹⁸Dua edin ki, bu hadisə qış fəslində baş verməsin. ¹⁹Çünki o günlərdə elə bir əzab-əziyyət olacaq ki, Allahın yaratdığı bu kainatın başlanğıcından indiyə qədər beləsi olmayıb və heç olmayacaq da. ²⁰Əgər Rəbb o günləri qısaltmasaydı, heç bir insan xilas ola bilməzdi. Amma Rəbb seçilmişlərə – Öz seçdiyi insanlara görə o günləri qısaltdıb.

¶¶12:42 Kodrant – pul vahidi.

§§12:42 Lepton – ən kiçik pul vahidi.

*13:8 Zəlzələlər və aclıq – bəzi əlyazmalarda *zəlzələlər, aclıq və qarmaqarışlıqlar*.

†13:11 Qayğı çəkməyin – bəzi əlyazmalarda *qayğı çəkməyin, götür-qoy etməyin*.

‡13:14 Viranəlik – bəzi əlyazmalarda *Daniel peyğəmbərin bəhs etdiyi viranəlik* (Mat. 24:15).

*13:9 Mat. 10:17-22; Luka 12:11-12 †13:11 Luka 12:11-12 ‡13:14 Dan. 9:27; 11:31; 12:11 a13:15 Luka 17:31 b13:19 Dan. 12:1; Vəhy 7:14

²¹ c O zaman əgər kimsə sizə desə ki, “bax, Məsih buradadır” yaxud da “bax, oradadır”, inanmayın. ²² Çünki yalançı məsihlər və yalançı peyğəmbərlər törəyəcək. Onlar əlamətlər və xariqələr göstərəcəklər ki, imkan taparlarsa, seçilmişləri də aldatsınlar. ²³ Amma siz ehtiyatlı olun! Bax Mən sizə hər şeyi əvvəlcədən söyləmişəm.

Bəşər Oğlunun zühuru

(Mat. 24:29-35; Luka 21:25-33)

²⁴ d Amma o günlərdə, o əzab-əziyyətdən sonra Günəş tutulacaq, Ay nurunu saçmayacaq, ²⁵ Ulduzlar göydən töküləcək, Səma cisimləri lərzəyə gələcək.

²⁶ e O zaman onlar Bəşər Oğlunun buludlar içində böyük qüdrət və iz-zətlə gəldiyini görəcək. ²⁷ Onda Bəşər Oğlu mələklərini göndərəcək və yer üzünün ucundan göyün ucuna qədər dörd külək istiqamətindən Öz seçdiklərini toplayacaq.

²⁸ Əncir ağacından ibrət alın: onun bu-dağı cücərib yarpaqlananda bilirsiniz ki, yay fəslə artıq yaxındır. ²⁹ Eləcə siz də bu şeylərin baş verdiyini görəndə bilin ki, Bəşər Oğlu yaxındadır, lap qapıdadır. ³⁰ Sizə doğrusunu deyirəm: bu nəsil ömrünü sona çatdırmazdan əvvəl bütün bunlar baş verəcək. ³¹ Yer və göy keçib gedəcək, amma Mənim sözlərim əsla keçib getməyəcək.

Bilinməyən gün və saat

(Mat. 25:13-15; Luka 12:39-48)

³² f Lakin o günü və o saati nə səmadaki mələklər, nə də Oğul bilir. Atadan

başqa heç kim bilmir. ³³ Ehtiyatlı olun, oyaq olun. [¶] Çünki bilmirsiniz ki, o an nə vaxt gələcək. ³⁴ g Bu, səyahətə çıxan bir adama bənzəyir. Evidəndə ayrılarkən qullarına səlahiyyət verir və hərəsinə bir iş tapşırır. Qapı nəzarətçisinə də əmr edir ki, oyaq olsun. ³⁵ h Ona görə də oyaq olun. Çünki ev sahibinin nə vaxt – axşamı, gecə yarısı, xoruz banlayan-damı yaxud sübh tezdənmi gələcəyini bilmirsiniz. ³⁶ Qoy o qəfil gəlib sizi yatan görməsin. ³⁷ Sizə söylədiklərimi hamıya deyirəm, oyaq olun!»

İsanı öldürmək üçün sui-qəsd hazırlanır

(Mat. 26:1-5; Luka 22:1-2; Yəh. 11:45-53)

14 ⁱ Pasxa və Mayasız Çörək bayramına iki gün qalmışdı. Başçı kahinlər və ilahiyyatçılar İsanı hiylə ilə tutub öldürmək üçün bir yol axtarırdılar. ² Onlar deyirdilər: «Bunu bayramda etməyə, yoxsa xalq arasında qarışıqlıq düşər».

İsa Bet-Anyada

(Mat. 26:6-13; Yəh. 12:1-8)

³ j İsa Bet-Anyada cüzamlı Şimonun evində süfrəyə oturanda bir qadın Onun yanına gəldi və qadının əlində içində çox bahalı xalis nard yağı olan ağ mərmər qab var idi. Qadın qabı sındıraraq yağı İsanın başına tökdü. ⁴ Bəziləri acıqlanıb bir-birlərinə dedilər: «Bu ətir niyə boş yerə israf olunur? ⁵ Axı bu ətiri üç yüz dinardan artıq qiymətə satıb pulunu yoxsullara vermək olardı». Onlar qadını danladılar. ⁶ Lakin İsa dedi: «Qadını rahat buraxın. Niyə onu in-

[¶] **13:33** Oyaq olun – bəzi əlyazmalarda oyaq olun, dua edin.

^c **13:21** Luka 17:21,23

^d **13:24** Yeş. 13:10; 34:4; Yez. 32:7; Yoel 2:10,31; 3:15; Vəhy 6:12-13

^e **13:26** Dan. 7:13; Vəhy 1:7 ^f **13:32** Mat. 24:36 ^g **13:34** Luka 12:36-38

^h **13:35** Mat. 24:42 ⁱ **14:1** Çıx. 12:1-27 ^j **14:3** Luka 7:37-38

cidirsiniz? O Mənim üçün gözəl bir iş gördü. ⁷kYoxsullar həmişə sizin yanınızdadır, istədiyiniz vaxt onlara kömək edə bilərsiniz. Mənsə həmişə yanınızda olmayacağam. ⁸Qadın bacardığını etdi. Mənim bədənimə dəfn üçün əvvəlcədən yağ çəkdi. ⁹Sizə doğrusunu deyirəm: dünyanın hansı yerində Müjdə vəz edilərsə, bu qadının etdiyi bu iş də danışılacaq ki, o yada salınsın».

Yəhudanın xəyanəti

(*Mat. 26:14-16; Luka 22:3-6; Yəh. 13:18-30*)

¹⁰O zaman On İki şagirddən biri olan Yəhuda İskaryot İsanı başçı kahinlərə təslim etmək niyyəti ilə onların yanına getdi. ¹¹Başçı kahinlər bunu eşidərkən sevindilər və Yəhudaya pul verəcəklərini vəd etdilər. O da İsanı təslim etmək üçün fürsət axtarmağa başladı.

Axırıncı şam yeməyi

(*Mat. 26:17-30; Luka 22:7-23; Yəh. 13:21-30; 1Kor. 11:23-25*)

¹²Pasxa quzusu qurban kəsildi. Mayasız Çörək bayramının ilk günü şagirdləri İsadən soruşdular: «Sənin Pasxa yeməyin üçün haraya gedib hazırlıq görməyimizi istəyirsən?» ¹³İsa da şagirdlərindən ikisini göndərdi və dedi: «Şəhərə girin, orada qarşınıza səhənglə su daşıyan bir nəfər çıxacaq. Onun ardınca gedin. ¹⁴O hansı evə girərsə, oranın sahibinə deyin: “Müəllim deyir: Şagirdlərimlə birgə Pasxa yeməyini yeyəcəyim qonaq otağım haradadır?” ¹⁵Ev sahibi sizə yuxarı mərtəbədə döşənib hazırlanmış böyük bir otaq göstərəcək. Orada bizim üçün hazırlıq işləri görün». ¹⁶Şagirdlər yola

çıxıb şəhərə getdilər. Hər şeyin Onun dediyi kimi olduğunu gördülər və Pasxa yeməyi üçün hazırlıq etdilər.

¹⁷Axşam düşəndə İsa On İki şagirdi ilə birlikdə gəldi. ¹⁸Onlar süfrəyə oturub yemək yeyərkən İsa dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: sizlərdən biri – Mənimlə yemək yeyən biri Mənə xəyanət edəcək». ¹⁹Onlar kədərlənməyə başladılar və bir-bir Ondən soruşdular: «Mən deyiləm ki?» ²⁰İsa onlara dedi: «Siz On İki nəfərdən biridir. Mənimlə birlikdə çörəyini qaba batıran odur. ²¹Bəşər Oğlu Özü barəsində yazıldığı kimi gedir. Amma vay o adamın halına ki, Bəşər Oğluna xəyanət edir! O adam heç doğulmasaydı, onun üçün daha yaxşı olardı».

²²Onlar yeyəndə İsa çörək götürdü, şükür duası edib onu böldü və şagirdlərə verərək dedi: «Alın! Bu Mənim bədənimdir». ²³Sonra bir kasa götürdü və şükür edib onu da şagirdlərə verdi və hamısı oradan içdi. ²⁴İsa onlara dedi: «Bu, Əhdin^s bağlanması üçün çoxları uğrunda axıdılan Mənim qanımdır. ²⁵Sizə doğrusunu deyirəm: Allahın Padşahlığında təzəsini içəcəyim günə qədər üzüm ağacının məhsulundan əsla içməyəcəyəm».

²⁶Onlar ilahi oxuyandan sonra çıxdılar və Zeytun dağına tərəf getdilər.

Peterin inkarı əvvəlcədən bildirilir

(*Mat. 26:31-35; Luka 22:31-34; Yəh. 13:36-38*)

²⁷İsa şagirdlərinə dedi: «Hamınız Məni atıb gedəcəksiniz,** çünki belə yazılıb:

“Çobanı vuracağam,
Qoyunlar pərən-pərən olacaq”.

§14:24 Əhdin – bəzi əlyazmalarda *Yeni Əhdin* (Luka 22:20).

**14:27 Məni atıb gedəcəksiniz – hərfi tərcümədə *Məndə biürəyəcəksiniz*.

^k14:7 Qanun. 15:11 ^l14:18 Zəb. 41:9 ^m14:24 Çıx. 24:8; Yer. 31:31-34

ⁿ14:27 Zək. 13:7

²⁸ «*Amma Mən diriləndən sonra sizdən qabaq Qalileyaya gedəcəyəm*». ²⁹ Peter Ona dedi: «*Hamı Səni atıb getsə də, mən belə etməyəcəyəm*». ³⁰ İsa ona dedi: «*Sənə doğrusunu deyirəm: bu gün, bu gecə xoruz iki dəfə banlamazdan əvvəl sən Məni üç dəfə inkar edəcəksən*». ³¹ Amma Peter daha qətiyyətlə danışıdı: «*Əgər Səninlə birlikdə ölməyim lazım olsa belə, Səni əsla inkar etməyəcəyəm*». Bütün şagirdlər də belə dedilər.

Getsemani bağında

(*Mat. 26:36-46; Luka 22:39-46*)

³² Sonra Getsemani adlanan bir yerə gəldilər. İsa şagirdlərinə dedi: «*Mən dua edərkən siz burada oturub-qalın*». ³³ O, Peteri, Yaqubu və Yəhyanı Özü ilə apardı. Özündə bir həyəcan və narahatlıq hiss etməyə başladı. ³⁴ Onlara belə dedi: «*Ürəyimi elə dərin kədər bürüyüb, az qalır ki, ölüm. Burada qalın və oyaq olun*».

³⁵ İsa bir qədər irəli getdi və üzüstə yerə qapanıb dua etdi ki, mümkündürsə, bu an Ondən yan keçsin. ³⁶ O belə dedi: «*Abba – Ata, Sənin üçün hər şey mümkündür. Bu kasanı^{††} Məndən uzaqlaşdır. Amma Mənim yox, Sənin iradədən olsun*». ³⁷ İsa şagirdlərin yanına qayıdıb gördü ki, onlar yatıb. O, Peteri səslədi: «*Şimon, yatmışan? Məgər bir saat oyaq qala bilməzdin?*» ³⁸ Oyaq qalıb dua edin ki, sınağa düşməyəsiz. Ruh həvəsli, cisimsə gücsüzdür». ³⁹ İsa yenə oradan uzaqlaşdı və eyni sözləri təkrar edərək dua etdi.

⁴⁰ Qayıdanda gördü ki, onlar yenə yatıb. Çünki onların gözləri yumulurdu. Bilmədilər ki, İsa nə desinlər. ⁴¹ İsa üçüncü dəfə onların yanına qayıdıb dedi: «*Hələ də yatıb dincəlirsiniz? Bəsdir! Vaxt yetişi! Budur, Bəşər Oğlu*

günahkarların əlinə təslim olunur. ⁴² Qalxın gedək. Budur, Mənə xəyanət edən gəlidir!»

İsa həbs olunur

(*Mat. 26:47-56; Luka 22:47-53; Yəh. 18:3-12*)

⁴³ İsa hələ danışarkən On İki şagirddən biri olan Yəhuda gəlib çıxdı. Onun yanında başçı kahinlərin, ilahiyatçıların və ağsaqqalların göndərdiyi əli qılıncı və dəyənəkli bir dəstə adam var idi. ⁴⁴ İsayə xəyanət edən Yəhuda onlara işarə ilə bildirib demişdi: «*Kimi öpsəm, İsa Odur. Onu tutub möhkəm nəzarət altında aparın*». ⁴⁵ O anda İsayə yaxınlaşıb «*Rabbi!*» deyərək Onu öpdü. ⁴⁶ Yanındakı adamlar əl atıb İsanı tutdular. ⁴⁷ İsanın yanındakılardan biri qılınc çəkdi və baş kahinin qulunu vurub qulağını qopartdı.

⁴⁸ İsa onlara dedi: «*Nə üçün quldur üstünə gələn kimi qılınc və dəyənəklərlə Məni tutmağa gəlmisiniz?*» ⁴⁹ P^H Hər gün məbəddə sizin yan-yörənizdə təlim öyrədirdim, heç Məni tutmadınız. Amma qoy Müqəddəs Yazılar yerinə yetsin». ⁵⁰ Onda hamı İsanı atıb qaçdı.

⁵¹ Çılpaq bədəninə kətan örtüklə bürüyən bir gənc İsanın ardınca gedirdi. Əsgərlər onu yaxaladılar. ⁵² Amma o, kətan örtükdən sıyrılıb çılpaq qaçdı.

İsa Ali Şüranın önündə

(*Mat. 26:57-68; Luka 22:54-55,63-71; Yəh. 18:13-24*)

⁵³ İsanı baş kahinin yanına gətirdilər. Başçı kahinlərin hamısı, ağsaqqallar və ilahiyatçılar da oraya toplaşdı. ⁵⁴ Peter uzaqdan baş kahinin həyətinə qədər İsanın ardınca gedirdi. O, mühafizəçilərlə birgə həyətdə, tonqalın ətrafında oturub qızımırdı.

^{††} **14:36** Kasa – İsanın çarxıxdakı ölümünün rəmzi.

⁵⁵ Başçı kahinlər və Ali Şuranın hamısı İsanı edam etmək üçün Onun əleyhinə şahidlik ifadəsi axtarırdılar, amma tapa bilmirdilər. ⁵⁶ Çoxları Onun əleyhinə yalançı şahidlik etdi, lakin ifadələri bir-birinə uyğun gəlmirdi. ⁵⁷ Bəziləri qalxıb Onun əleyhinə yalançı şahidlik edərək dedilər: ⁵⁸ «Biz Onun belə dediyini eşitdik: “Mən əllə qurulan bu məbədi dağıdıb üç gün ərzində əllə qurulmayan başqa bir məbəd tikəcəyəm”». ⁵⁹ Amma onların da ifadələri bir-birinə uyğun gəlmirdi.

⁶⁰ Baş kahin toplantı arasından ayağa qalxıb İsadan soruşdu: «Sənin heç cavabın yoxdur? Onlar Sənin əleyhinə bu nə ifadədir verirlər?» ⁶¹ Amma İsa susmaqda davam etdi, heç cavab vermədi. Baş kahin yenə Ondan soruşdu: «Xeyir-dua Sahibi Olanın Oğlu Məsih Sənsənmi?» ⁶² İsa ona dedi: «Mənəm! Siz Bəşər Oğlunun Qüdrətli Olanın^{‡‡} sağında oturduğunu və göyün buludları ilə gəldiyini görəcəksiniz». ⁶³ Onda baş kahin əynindəki paltarını cırıb dedi: «Artıq şahidlərə nə ehtiyacımız var? ⁶⁴ Siz Onun küfr söylədiyini eşitdiniz! Bəs buna nə deyirsiniz?» Onların hamısı İsa üçün hökm verdi ki, O, ölüm cəzasına layiqdir.

⁶⁵ Bəziləri Onun üstünə tüpürməyə, Onun gözlərini bağlayaraq yumruq vurmağa başladılar və dedilər: «Peyğəmbərlik elə görək!» Mühafizəçilər də tutub Ona şillə vurdular.

Peter İsanı inkar edir

(Mat. 26:69-75; Luka 22:56-62;
Yəh. 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Peter aşağıda, həyətdə ikən baş kahinin qarabaşlarından biri gəldi. ⁶⁷ Qızınmaqda olan Peteri görün

kimi onu diqqətlə süzüb dedi: «Sən də Nazaretli İsa ilə birlikdə idin». ⁶⁸ Amma Peter bunu inkar edərək dedi: «Bilmirəm və başa düşmürəm, sən nə danışırsan». O, bayır qapının önünə çıxdı və bu anda xoruz banladı. ⁶⁹ Qarabaş Peteri görəndə yenə yanındakılara deməyə başladı: «Bu da onlardandır». ⁷⁰ Peter yenə inkar etdi. Bir az sonra orada duranlar yenə ona dedilər: «Doğrudan da, sən onlardansan, çünki Qalileyalısan». ⁷¹ Peter isə özünü qarğıyıb and içərək dedi: «Dediyiniz o Adamı tanımıram».

⁷² Həmin anda xoruz ikinci dəfə banladı. Peter İsanın «xoruz iki dəfə banlamazdan əvvəl sən Məni üç dəfə inkar edəcəksən» dediyi sözü yadına saldı. Ona görə ağlamağa başladı.

İsa Romalı vali Pilatın önündə

(Mat. 27:1-2,11-26; Luka
23:1-25; Yəh. 18:28-19:16)

15 Səhər erkən başçı kahinlər, ağsaqqallar, ilahiyatçılar və Ali Şuranın hamısı dərhal məşvərət edəndən sonra İsanın əl-qolunu bağlayaraq Pilatın yanına aparıb ona təslim etdilər. ² Pilat Ondan «Yəhudilərin Padşahı Sənsənmi?» deyərək soruşdu. İsa cavabında ona dedi: «Sənin dediyin kimidir». ³ Başçı kahinlər Onu çox şeydə ittiham edirdilər. ⁴ Pilat Ondan yenə soruşdu: «Heç cavab verməyəcəksənmi? Gör Səni nə qədər ittiham edirlər!» ⁵ Amma İsa yenə də ona cavab vermədi. Pilat buna heyrətləndi.

⁶ Hər Pasxa bayramında Pilat xalqın xahişi ilə bir məhbusu azad edərdi. ⁷ Üsyan zamanı adam öldürən üsyançılarla birlikdə Barabba adlı

^{‡‡}14:62 Qüdrətli Olan – yəni Allah.

^{¶¶}14:70 Qalileyalısan – bəzi əlyazmalarda Qalileyalısan, nitqin də eynidir.

^{¶¶}14:57 Yəh. 2:19 ^{¶¶}14:62 Dan. 7:13 ^{¶¶}14:63 Lev. 24:16

bir nəfər də həbs olunmuşdu. ⁸ Xalq Pilatın yanına çıxıb ondan^{§§} xahiş etməyə başladı ki, həmişəki kimi onların istəyini yerinə yetirsin. ⁹ Pilat onlara cavab verərək dedi: «İstəyirsiniz, sizin üçün Yəhudilərin Padşahını azad edim?» ¹⁰ Çünki başçı kahinlərin İsanı paxıllıqdan təslim etdiyini bilirdi. ¹¹ Ancaq başçı kahinlər xalqı qızıqdırdılar ki, İsanın yox, Barabbanın azad olmasını xahiş etsinlər.

¹² Pilat yenə onlardan soruşaraq dedi: «Bəs nə istəyirsiniz? Yəhudilərin Padşahı dediyiniz bu Adama nə edim?» ¹³ «Onu çarmıxa çək!» deyərək yenə bağırtdılar. ¹⁴ Pilat «Axı O nə pislilik edib?» deyərək soruşdu. Onlarsa «Onu çarmıxa çək!» deyərək daha ucadan bağırtdılar. ¹⁵ Xalqı razı salmaq istəyən Pilat onlar üçün Barabbanı azad etdi. İsanı isə qamçılattıqdan sonra çarmıxa çəkilməyə təslim etdi.

Əsgərlər İsanı təhqir edir

(Mat. 27:27-31; Yəh. 19:2-3)

¹⁶ Əsgərlər İsanı həyətdən içəriyə, yəni vali sarayına apardılar. Bütün alayı topladılar. ¹⁷ Ona tünd qırmızı bir xalat geyindirdilər və tikanlardan bir tac hörüb başına qoydular. ¹⁸ «Yəhudilərin Padşahı sağ olsun!» deyərək İsanı salamlamağa başladılar. ¹⁹ Sonra qamışla Onun başına vurub Ona tüpürdülər və önündə diz çökərək səcdə qıldılar. ²⁰ Onu ələ salandan sonra tünd qırmızı xaladı əynindən çıxarıb Öz

paltarlarını geyindirdilər. Sonra Onu çarmıxa çəkmək üçün bayıra apardılar.

İsa çarmıxa çəkilir

(Mat. 27:32-44; Luka 23:26-43; Yəh. 19:17-25)

²¹ O vaxt Şimon adlı Kirenalı bir nəfər kənd yerindən gəlib oradan keçirdi. O, İsgəndər və Rufusun atasıdır. Onu İsanın çarmıxını daşımağa məcbur etdilər.

²² İsanı Qolqota adlanan yerə gətirdilər. «Qolqota» «Kəllə yeri» deməkdir. ²³ Ona mirra* ilə qarışmış şərab vermək istədilər, amma O imtina etdi. ²⁴ İsanı çarmıxa çəktilər. Paltarlarını isə «kimə nə düşdü-düşdü» deyərək püşk ataraq aralarında bölüşdürdülər. ²⁵ Üçüncü saat† idi ki, İsanı çarmıxa çəktilər. ²⁶ Onun üzərində ittihamını göstərən belə yazı var idi: «Yəhudilərin Padşahı». ²⁷ Onunla birlikdə biri sağında, biri də solunda iki qulduru da çarmıxa çəktilər. ²⁸ ‡

²⁹ †Gəlib-keçənlər başlarını yırğalayıb Ona böhtan ataraq «Nə oldu, ey məbədi dağıdıb üç gündə tikən! ³⁰ İndi Özünü xilas et və çarmıxdan düş!» deyirdilər. ³¹ Başçı kahinlər də ilahiyatçılarla birgə eyni şəkildə İsanı ələ salaraq bir-birlərinə deyirdilər: «Başqalarını xilas edirdi, amma Özünü xilas edə bilmir! ³² İsrailin Padşahı Məsih qoy indi çarmıxdan düşsün ki, biz də görüb iman edək». İsa ilə birlikdə çarmıxa çəkilənlər də Onu təhqir edirdilər.

§§15:8 *Pilatın yanına çıxıb ondan* – bəzi əlyazmalarda *bağırır Pilatdan*.

*15:23 *Mirra* – yəni ağrı kəsən dərman.

†15:25 *Üçüncü saat* – hazırkı vaxtla səhər saat doqquz.

‡15:28 *Çarmıxa çəktilər* – bəzi əlyazmalarda *çarmıxa çəktilər*. 28 *Müqəddəs Yazılarda yazılan yerinə yetdi: «Üsyankarlara tay tutuldu»* (Luka 22:37).

†15:21 Rom. 16:13 †15:24 Zəb. 22:18

†15:29 Zəb. 22:7; 109:25; Mark 14:57-58; Yəh. 2:19

İsanın ölümü

(Mat. 27:45-56; Luka
23:44-49; Yəh. 19:25-30)

³³ Altıncı saatdan^f doqquzuncu saata qədər[§] bütün yer üzünə qaranlıq çökdü. ³⁴ ^wDoqquzuncu saatda İsa uca səsle nida edərək dedi: «Elohi, Elohi, lema şabaqtani?» Bu «Ey Allahım, Allahım, niyə Məni tərkdin?» deməkdir. ³⁵ Orada dayananların bəzisi bunu eşidərkən dedi: «Baxın, İlyası çağırır». ³⁶ ^xBir nəfər qaçıb bir süngəri şarab sirkəsi ilə doldurdu və bir qamışın ucuna keçirərək İsayə verdi ki, içsin və dedi: «Onu rahat buraxın, görək İlyas gəlib Onu çarmıxdan düşürəcəkmiz?» ³⁷ İsa uca səsle qışqırıb son nəfəsini verdi.

³⁸ ^yO anda məbədin pərdəsi yuxarıdan aşağıya qədər iki yerə parçalandı. ³⁹ İsanın qarşısında duran yüzbaşı Onun son nəfəsini^{**} belə verdiyini gördükdə «doğrudan da, bu Adam Allahın Oğlu idi» dedi.

⁴⁰ ^zOlub-keçənlərə uzaqdan baxan qadımlar da var idi. Məcdəlli Məryəm, kiçik Yaqubun və Yusifin anası Məryəmlə Şalomit də onların arasında idi. ⁴¹ İsa hələ Qalileyədə olanda bu qadımlar Onun ardınca getmiş və Ona xidmət etmişdilər. Onunla birgə Yerusəlimə gələn xeyli qadın da orada idi.

İsanın dəfni

(Mat. 27:57-61; Luka
23:50-56; Yəh. 19:38-42)

⁴² O gün Hazırlıq günü, yəni Şənbədən əvvəlki gün idi. Artıq axşam düşəndə ⁴³ Ali Şuranın hörmətli üzvlərindən biri olan, Allahın Padşahlığını gözləyən Arimateyalı Yusif gəldi. O cəsarət edib Pilatın yanına getdi və İsanın cəsədini istədi. ⁴⁴ Pilat İsanın belə tez ölməsinə heyrət etdi və yüzbaşını yanına çağıraraq soruşdu: «O çoxdanmı ölüb?» ⁴⁵ Yüzbaşından vəziyyəti öyrənəndən sonra cəsədi Yusifə verdi. ⁴⁶ Yusif kəfən aldı, cəsədi çarmıxdan endirib kəfənə bükdü və qayada qazılmış qəbirə qoydu. O, qəbirin ağzına bir daş yuvarladı. ⁴⁷ Məcdəlli Məryəm və Yusifin anası Məryəm baxıb cəsədin hara qoyulduğunu gördülər.

İsanın dirilməsi

(Mat. 28:1-8; Luka 24:1-9; Yəh. 20:1-10)

16 Şənbə günü keçəndən sonra Məcdəlli Məryəm, Yaqubun anası Məryəm və Şalomit ətilər aldılar ki, gedib İsanın cəsədinə çəksinlər. ² Həftənin ilk günü^{††} səhər tezdən, günəş doğanda onlar qəbirin yanına gəldilər. ³ Onlar bir-birlərinə deyirdilər: «Görəsən qəbirin ağzındakı daşı bizim üçün kim kənara yuvarlayacaq?» ⁴ Başlarını qaldıraraq baxanda gördülər ki, daş kənara yuvarlanıb. Bu daş nəhəng idi. ⁵ Qəbirə girib sağ tərəfdə ağ xalat geyinmiş bir gəncin oturduğunu gördülər və heyrətə gəldilər. ⁶ Bu şəxs onlara dedi: «Siz heyrətlənməyin!

^f15:33 *Altıncı saat* – hazırkı vaxtla günorta saat on iki.

[§]15:33 *Doqquzuncu saat* – hazırkı vaxtla günortadan sonra saat üç.

^{**}15:39 *Son nəfəsini* – bəzi əlyazmalarda *nida edib son nəfəsini*.

^{††}16:2 *Həftənin ilk günü* – yəni bazar günü.

^w15:34 Zəb. 22:1 ^x15:36 Zəb. 69:21 ^y15:38 Çıx. 26:31-33

^z15:40 Luka 8:2-3

Çarmıxa çəkilmış Nazaretli İsanı axtarırsınız. O dirilmişdir! Burada yoxdur. Bax bu Onu qoyduqları yerdir. ⁷İndi isə gedin, Onun şagirdlərinə və Peterə belə söyləyin: “İsa Qalileyaya sizdən qabaq gedir. Sizə dediyi kimi Onu orada görəcəksiniz”. ⁸Qadınlar qəbirdən çıxıb qaçdılar. Onları bir lərzə bürümüşdü, mat qalmışdılar. Qorxularından heç kimə bir söz demirdilər.

İsa şagirdlərə görünür

(*Mat. 28:9-10; Luka 24:13-35; Yəh. 20:11-18*)

⁹İsa həftənin birinci günü səhər tezdən, diriləndən sonra əvvəlcə yeddi cin qovduğu Məcdəlli Məryəmə göründü. ¹⁰Məryəm gedib İsanın yanında olub, indi isə yas tutaraq ağlayanlara xəbər verdi. ¹¹Amma onlar İsanın diri olduğunu və Məryəmə göründüyünü eşidərkən inanmadılar.

¹²Bundan sonra İsa kənd yerinə gedən yoldan keçən onlardan ikisinə başqa surətdə göründü. ¹³Onlar geri qayıdıb o birilərinə xəbər verdilər, amma o biriləri də bunlara inanmadılar.

İsa şagirdlərinə tapşırıq verir

(*Mat. 28:16-20; Luka 24:36-49; Yəh. 20:19-23; Həv. 1:6-8*)

¹⁴Nəhayət, İsa süfrəyə oturan On Bir şagirdə göründü; onları imansızlıqlarına

və ürəklərinin inadkar olduğuna görə məzəmmət etdi, çünki Onun diri olduğunu görənlərə inanmamışdılar. ¹⁵İsa şagirdlərinə dedi: «Dünyanın hər tərəfinə gedin, bütün yaradılışa Müjdəni vəz edin. ¹⁶İman edib vəftiz olan kəs xilas olacaq, iman etməyənsə məhkum olacaq. ¹⁷İman edənləri isə bu əlamətlər müşayiət edəcək: Mənim adımla cinləri qovacaqlar, yeni dillərdə danışacaqlar, ¹⁸ilanları əlləri ilə götürəcəklər, öldürücü zəhər içsələr belə, onlara təsir etməyəcək, əllərini xəstələrin üzərinə qoyacaq və onlar şəfa tapacaq».

İsanın göyə qaldırılması

(*Luka 24:50-53; Həv. 1:9-11*)

¹⁹Beləcə Rəbb İsa onlarla danışandan sonra göyə qaldırıldı və Allahın sağında oturdu. ²⁰Şagirdlərsə gedib hər yerdə Müjdəni vəz etdilər. Rəbb onlarla birgə işləyirdi, onları müşayiət edən əlamətlərlə kəlamı təsdiqləyirdi.††

††16:20 Ən qədim yunan əlyazmalarında bu ayələr yoxdur.

†16:7 Mat. 26:32; Mark 14:28

LUKANIN
NƏQL ETDİYİ MÜJDƏ
GİRİŞ

«*Lukanın nəql etdiyi Müjdə*» İsa Məsihi həm İsrailin, həm də bütün bəşəriyyətin vəd olunmuş Xilaskarı olaraq təqdim edir. Luka yazır ki, İsa «fəqirlərə müjdəni bildirmək üçün» göndərilmişdi. Bu Müjdə insan ehtiyaclarını aradan qaldırma yollarını göstərən və insanların qayğısına qalan fikirlərlə doludur. Lukanın nəql etdiyi Müjdənin xüsusi keyfiyyətlərindən biri də burada olan sevinc əhval-ruhiyyəsidir. Bu, xüsusilə, Müjdənin başlanğıcında İsanın gəlişini və sonda İsanın göyə qaldırılmasını bəyan edən fəsillərdə təsvir olunur. İsanın göyə qaldırılmasından sonra məsihçi imanının artıb-yayılması həmin müəllif tərəfindən «*Həvarilərin İşləri*» kitabında yazılmışdır.

Buraya daxil olan iki hissə (1-2 və 9-19-cu fəsillər) yalnız bu kitabda təsvir olunur. Onlardan biri mələklərin nəğməsi və İsa anadan olanda çobanların Onun yanına gəlməsidir. Bu hissələrə həmçinin yeniyetmə İsanın məbəddə olması, xeyirxah Samariyalı və itmiş oğul məsəlləri də daxildir.

Bu Müjdədə dua, Müqəddəs Ruhun fəaliyyəti, İsanın xidmətində qadınların rolu və Allahın günahları bağışlaması xüsusilə vurğulanır.

Kitabın məzmunu:

1:1-4 Kitabın Teofilə həsr olunması

1:5–2:52 Vəftizçi Yəhyanın və İsa Məsihin doğulması

3:1-20 Vəftizçi Yəhyanın xidməti

3:21–4:13 İsanın vəftizi və sınağa çəkilməsi

4:14–9:50 İsanın Qalileyada ictimai xidməti

9:51–19:27 Qalileyadan Yerusəlimə

19:28–23:56 Yerusəlimdəki son günlər

24:1-53 Rəbbin dirilməsi, görünməsi və göyə qaldırılması

Kitabın Teofilə həsr olunması

1 Hörmətli Teofil, çoxları aramızda baş vermiş hadisələrin tarixçəsini yazmağa cəhd göstərib. ²Əvvəldən bəri Kəlamı öz gözləri ilə görənələr və Ona xidmət edənlər bu hadisələri bizə nəql etdiyi kimi ³mən də əvvəlcədən hər şeyi diqqətlə araşdırıb bunları sənə ardıcılıqla yazmağı münasib bildim. ⁴Belə ki sən öyrəndiyin şeylərin doğru olduğunu biləsən.

**Vəftizçi Yəhyanın doğulması
əvvəlcədən bildirilir**

⁵Yəhudəyə padşahı Hirodun dövründə Aviya bölüyündən^f olan Zəkəriyyə adlı bir kahin var idi. Arvadı da Harun nəslindən idi, adı Elizavet idi. ⁶Onların hər ikisi Allahın gözündə saleh idi və Rəbbin qoyduğu əmr və qaydaların hamısına nöqsansız əməl edirdilər. ⁷Amma Elizavet sonsuz olduğuna görə onların övladı yox idi. Hər ikisinin yaşı çox idi.

⁸Bir gün Zəkəriyyə öz bölüyünün növbəsində Allahın önündə kahinlik xidmətini icra edirdi. ⁹Rəbbin məbədinə daxil olub buxur yandırmaq üçün kahinlik adətinə görə atılan püşk ona düşdü. ¹⁰Buxur yandırma zamanı bütün camaat məbəddən kənardə dua edirdi. ¹¹Bu vaxt Rəbbin bir mələyi buxur qurbağahının sağında durub Zəkəriyyəyə

^f1:5 *Aviya bölüyü* – məbəd ibadətində xidmət edən kahinlərin 24 bölüyündən biri idi. Bax: 1Saln. 24:10.

göründü. ¹² Zəkəriyyə bunu görüb təlaşa düşdü və çox qorxdı. ¹³ Mələk isə ona dedi: «Qorxma, Zəkəriyyə! Sənin duan eşidildi. Arvadın Elizavet sənə bir oğul doğacaq. Sən də onun adını Yəhya^{§§} qoy. ¹⁴ Sən sevinib şadlanacaqsan. Çox adam onun dünyaya gəlməsinə görə sevinəcək. ¹⁵ ^bÇünkü o, Rəbbin gözündə böyük olacaq. O, şərab və başqa kefləndirici içki içməyəcək; hələ ana bətnində olarkən Müqəddəs Ruhla dolu olacaq. ¹⁶ O, İsrail övladlarının çoxunu Allahı Rəbb tərəfə döndərəcək. ¹⁷ ^cAtaların ürəklərini övladlarına, itaətsiz adamları salehlərin düşüncə tərzinə yönəltmək və Rəbbə hazırlanmış xalqı yetişdirmək üçün İlyasın ruhu və qüdrəti ilə Rəbbin önündə gedəcək». ¹⁸ Zəkəriyyə mələyə dedi: «Mən bunu necə bilərəm? Axı mən çox yaşlıyam, elə arvadımın da yaşı ötüüb». ¹⁹ ^dMələk ona cavab verdi: «Mən Allahın önündə dayanan Cəbrayıl və səninlə danışmış bu müjdəni sənə çatdırmaq üçün göndərilmişəm. ²⁰ Budur, vaxtında həyata keçəcək sözlərimə inanmadığına görə bu yerinə yetən günədək sən lal olub danışa bilməyəcəksən».

²¹ Bu vaxt camaat Zəkəriyyəni gözləyirdi və onun məbəddə ləngiməsinə heyrət edirdi. ²² O isə məbəddən çıxıb xalqla danışa bilmədi. Onlar da Zəkəriyyənin məbəddə görüntü gördüyünü başa düşdülər. Zəkəriyyə xalqa işarə edirdi və lal olaraq qaldı.

²³ Zəkəriyyə xidmət vaxtı qurtaranda evinə qayıtdı. ²⁴ Bu vaxtdan sonra arvadı Elizavet uşağa qaldı və beş ay evindən çıxmadı. ²⁵ O deyirdi: «Bunu mənim üçün Rəbb etdi. Bu vaxt O mənə

nəzər salıb məni el arasında xəcalətdən qurtardı».

İsanın doğulması əvvəlcədən bildirilir

²⁶ ^eElizavetin hamiləliyinin altıncı ayında mələk Cəbrayıl Allah tərəfindən Qalileyadakı Nazaret adlanan şəhərə, ²⁷ Davudun nəslindən olan Yusif adlı bir kişiye nişanlanan bakirə qızın yanına göndərildi. Həmin qızın adı Məryəm idi. ²⁸ Mələk onun yanına gəlib dedi: «Salam, ey lütfə nail olmuş qız! Rəbb səninlədir».* ²⁹ Məryəm bu sözlərdən tam lərzəyə gəldi və ürəyində bu salamın nə demək olduğu barədə düşünməyə başladı. ³⁰ Mələk ona dedi: «Qorxma, Məryəm, çünki sən Allahın lütfünə nail oldun. ³¹ ^fSən hamilə olub bir Oğul doğacaqsan. Onun adını İsa qoy. ³² ^gO, böyük olacaq və Haqq-Taalanın Oğlu adlanacaq. Rəbb Allah Ona atası Davudun taxtını verəcək. ³³ O, Yaqub nəslinin üzərində əbədi olaraq Padşah olacaq və Onun Padşahlığının sonu olmayacaq». ³⁴ Məryəm mələyə dedi: «Bu necə olacaq? Mən heç kişi üzvi görməmişəm». ³⁵ Mələk cavabında ona dedi: «Müqəddəs Ruh sənin üzərinə enəcək, Haqq-Taalanın qüdrəti üstünə kölgə salacaq. Buna görə də doğulacaq müqəddəs Övlad Allahın Oğlu adlanacaq. ³⁶ Bax qohumun Elizavetin də yaşlı vaxtında bətninə oğlan uşağı düşüb. Onu sonsuz adlandırırdılar, amma o artıq altı aydır ki, hamilədir. ³⁷ ^hÇünkü Allah üçün mümkün olmayan şey yoxdur». ³⁸ Onda Məryəm dedi: «Mən Rəbbin quluyam, qoy mənə sənin

§§1:13 Yəhya – ibrani dilində Rəbb lütf edir.

*1:28 Rəbb səninlədir – bəzi əlyazmalarda Rəbb səninlədir. Sən qadınlar arasında xeyr-dualısan (Luka 1:42).

^b1:15 Say. 6:3 ^c1:17 Mal. 4:5-6 ^d1:19 Dan. 8:16; 9:21 ^e1:26 Mat. 1:18

^f1:31 Mat. 1:21 ^g1:32 2Şam. 7:12-16; Yeş. 9:7 ^h1:37 Yar. 18:14

dediyin kimi olsun». Mələk onu tərək edib getdi.

Məryəmlə Elizavetin görüşü

³⁹ O vaxt Məryəm tələsik qalxıb Yəhudanın dağlıq bölgəsindəki bir şəhərə yollandı. ⁴⁰ O, Zəkəriyyənin evinə girib Elizaveti salamladı. ⁴¹ Elizavet Məryəmin salamını eşidəndə bətnindəki körpə tərpendi. Elizavet də Müqəddəs Ruhla dolub ⁴² uca səslə çıxırdı: «Sən qadınlar arasında xeyir-dualısan, sənin bətninin bəhrəsi də xeyir-dualıdır! ⁴³ Bu necə oldu ki, Rəbbimin anası yanıma gəlib? ⁴⁴ Bax sənin salamının səsi qulağıma çatanda bətnimdəki körpə sevinclə tərpendi. ⁴⁵ Rəbbin ona dediyi sözlərin yerinə yetəcəyinə inanan qadın nə bəxtiyardır!»

Məryəmin həmd ilahisi

⁴⁶ Məryəm isə dedi:
⁴⁷ «Qəlbim Rəbbi ucaldır,
 Ruhum Xilaskarım Allaha görə şadlanır,
⁴⁸ Çünki O Öz qulunun yazıq halını gördü.
 Bundan sonra bütün nəsillər məni bəxtiyar sayacaq,
⁴⁹ Çünki Qadir Olan mənim üçün böyük işlər etdi,
 Onun adı müqəddəsdir!
⁵⁰ Onun mərhəməti də nəsil-dən-nəslə
 Ondən qorxanlara göstərilər.
⁵¹ O, qolu ilə qüdrətli işlər gördü,
 Ürəklərində qürurla düşünənləri pərənpərən saldı.
⁵² Hökmdarları taxtlarından endirdi,
 Məzlumları yüksəltdi.
⁵³ Acları nemətlərlə doydurdu,
 Varlıları isə əliboş yola saldı.
⁵⁴⁻⁵⁵ Rəbb qulu İsrailin imdadına çatdı,
 Ata-babalarımıza vəd etdiyi kimi

İbrahimə və onun nəslinə əbədilik Mərhəmət göstərməyi yada saldı».

⁵⁶ Məryəm Elizavetin yanında üç aya yaxın qalıb evinə qayıtdı.

Vəftizçi Yəhyanın doğulması

⁵⁷ Elizavetin doğmaq vaxtı çatdı. O, bir oğlan doğdu. ⁵⁸ Onun qohum-qonşuları Rəbbin ona böyük mərhəmət göstərdiyini eşidəndə onunla birgə sevindilər. ⁵⁹ ^kSəkkizinci gün körpəni sünnət etməyə gəldilər. Ona atası Zəkəriyyənin adını qoymaq istədilər. ⁶⁰ Körpənin anası isə dedi: «Yox, onun adı Yəhya olacaq». ⁶¹ Ona dedilər: «Axı qohumların arasında belə adı olan bir kəs yoxdur». ⁶² Körpənin atasından körpəyə nə ad qoyulmasını işarə ilə soruşdular. ⁶³ O, bir yazı lövhəciyi istəyib yazdı: «Onun adı Yəhyadır». Hamı heyrətə gəldi. ⁶⁴ Həmin o anda Zəkəriyyənin dili açıldı. O, Allaha alqış etməyə başladı. ⁶⁵ Qonşuların hamısı qorxuya düşdü. Bütün bu hadisələr haqqında Yəhudəyanın dağlıq bölgəsinin hər yerində danışdılar. ⁶⁶ Bu barədə eşidən hər bir kəs fikrə gedib deyərdi: «Bu körpə böyüyüb nə olacaq?» Çünki Rəbbin əli onun üzərində idi.

Zəkəriyyənin peyğəmbərliyi

⁶⁷ Körpənin atası Zəkəriyyə Müqəddəs Ruhla dolub belə peyğəmbərlik etdi:
⁶⁸ «Alqış olsun İsrailin Allahı Rəbbə!
 Çünki Öz xalqına nəzər salıb onları satın aldı.
⁶⁹ O, qulu Davudun nəslindən
 Bizə qüdrətli Xilaskar yetirdi.†
⁷⁰ Qədimdən bəri Öz müqəddəs peyğəmbərlərinin vasitəsilə bildirdiyi kimi
⁷¹ Düşmənlərimizdən və bizə nifrət edənlərin əlindən bizi xilas etdi.

†1:69 *Bizə qüdrətli Xilaskar yetirdi* – hərfi tərcümədə *Bizə xilas buyuzunu qaldırdı*.

⁷² Beləcə ata-babalarımıza mərhəmət göstərib

Öz müqəddəs Əhdini xatırladı.

⁷³ Atamız İbrahimə and içdiyi kimi

Bizə elə güc verdi ki,

⁷⁴⁻⁷⁵ Düşmənlərimizin əlindən qurtulub

Həyatımız boyu qorxmadan Rəbbin önündə

Müqəddəslik və salehliklə Ona ibadət edərk.

⁷⁶ ¹Ey körpə, sən Haqq-Taalanın peyğəmə-bəri adlanacaqsan,

Çünkü Rəbbin önündə gedəcəksən,

Onun yolunu hazırlayacaqsan.

⁷⁷ Onun xalqına günahlarının bağışlanması ilə

Xilas olunmaları barədə bildirəcəksən.

⁷⁸ ^mAXI Allahımızın ürəyi mərhəmətlidir,

Onun bu mərhəmətinə görə

Ucalarda bizim üçün Günəş[‡] doğacaq ki,

⁷⁹ Zülmətdə və ölüm kölgəsində oturanların üzərinə nur saçsın,

Ayaqlarımızı sülh yoluna yönəltsin».

⁸⁰ Körpə isə böyüyüb ruhən qiüvvətlənirdi və İsrail xalqına görünən günəndək çöldə qaldı.

İsanın doğulması

(Mat. 1:18-25)

2 O günlərdə qeysər Avqust bütün Roma ölkəsi üçün siyahıyaalma keçirmək barəsində fərman verdi. ² Bu ilk siyahıyaalma Kirini Suriyanın valisi olanda keçirilmişdi. ³ Hamı siyahıya alınmaq üçün öz şəhərinə yollandı.

⁴ Yusif də Davudun əsil-nəsindən olduğuna görə Qalileyanın Nazaret şəhərindən çıxıb Yəhudeyaya, Davudun şəhəri olan Bet-Lexemə yollandı. ⁵ O oraya hamilə olan nişanlısı Məryəmlə birlikdə siyahıya alınmaq üçün getdi.

⁶ Onlar orada olarkən Məryəmin doğuş vaxtı çatdı. ⁷ O, ilk Oğlunu doğdu. Körpəni bələyib axura qoydu, çünki qonaq evində onlara yer tapılmadı.

Mələklər çobanlara xoş xəbər verir

⁸ O ərazidə sürülərinin yanında gecə növbəsini çəkən çobanlar var idi. Onlar çöldə gecələyirdi. ⁹ Birdən Rəbbin bir mələyi onların qarşısında zübur etdi və Rəbbin ehtişamı onların üzərinə nur saçdı. Çobanları böyük qorxu bürüdü.

¹⁰ Mələk onlara dedi: «Qorxmayın! Mən sizə bütün xalqı çox sevindirəcək bir Müjdə gətirmişəm. ¹¹ Bu gün Davudun şəhərində sizin üçün Xilaskar doğuldu. Bu, Rəbb Məsihdir. ¹² Sizə əlamət bu olacaq: axurda yatan bələnmis Körpə tapacaqsınız».

¹³ Qəflətən mələyin yanında Allaha həmd edən çoxsaylı səmavi ordu göründü. Onlar belə deyirdi:

¹⁴ «Ən ucalarda Allaha izzət, Yer üzündə Onun razı olduğu insanlara sülh olsun!»

¹⁵ Mələklər çobanları tərək edib göyə qalxandan sonra onlar bir-birinə dedi: «Gəlin Bet-Lexemə gedək və Rəbbin bizə bildirdiyi bu baş vermiş hadisəni görək».

¹⁶ Onlar tələsik getdilər. Məryəmi, Yusifi və axurda yatan Körpəni tapdılar. ¹⁷ Çobanlar Körpəni görəndə Onun haqqında onlara nəql edilənləri bildirdilər.

¹⁸ Bunu eşidənlərin hamısı çobanların sözlərindən heyrətə gəldi. ¹⁹ Məryəm isə bütün bu şeyləri dərin düşünərək öz ürəyində saxlayırdı. ²⁰ Çobanlar bütün gördükləri və eşitdiklərinə görə Allahı izzətləndirib həmd edərək geri qayıtdılar. Çünki hər şey onlara söylənən kimi baş vermişdi.

[‡]1:78 Günəş – yəni Məsih.

¹1:76 Mal. 3:1 ^m1:78 Yeş. 9:2

İsanın sünnəti və Allaha həsr edilməsi

²¹ nŞəkkizinci gün Körpənin sünnət olunması vaxtı gələndə Onun adını İsa qoydular. Bu ad ona ana bətinə düşməzdən əvvəl mələk tərəfindən verilmişdi.

²² oMusanın Qanununa görə paklanma dövrü tamamlanandan sonra Yusiflə Məryəm Körpəni Rəbbə həsr etmək üçün Yerusəlimə gətirdilər, ²³ p necə ki Rəbbin Qanununda yazılıb: «Bətdən ilk doğulan bütün oğlanlar Rəbb üçün müqəddəs sayılsın». ²⁴ Həmçinin onlar qurban təqdim etdilər, necə ki Rəbbin Qanununda əmr olunub: «İki qumru quşu yaxud iki göyərçin balası».

Şimeonun Allaha alqış duası

²⁵ O vaxt Yerusəlimdə Şimeon adlı bir adam var idi. O, saleh və mömin idi. İsrailə təsəlli veriləcəyini gözləyirdi və Müqəddəs Ruh onun üzərində idi. ²⁶ Müqəddəs Ruh ona əvvəlcədən açıqlamışdı ki, o, Rəbbin Məsihini görməyincə ölməyəcək. ²⁷ Beləliklə, Şimeon Ruhdan ilham alıb məbədə gəldi. Körpənin ata-anası Qanunda qoyulan adətə əməl etmək üçün Körpə İsanı məbədə gətirəndə ²⁸ Şimeon Körpəni qucağına götürdü və Allaha alqış edərək belə dedi:

²⁹ «Ey Pərvərdigar, indi Sənin sözüünə görə

Mən – Sənin qulun arxayın ölə bilərəm.

³⁰⁻³² qÇünki bütün xalqların gözləri önündə hazırladığın xilas,

Millətlərə aşkar edən nuru,

Xalqın İsrail üçün də izzəti

Öz gözlərimlə gördüm».

³³ Körpənin ata-anası Onun barəsində deyilən sözlərə görə heyratə gəldi.

³⁴ Şimeon onlara xeyir-dua verib Körpənin anası Məryəmə belə dedi: «Bu Körpə İsraildə bir çox adamın yıxılmasının ya ucalmasının səbəbkarı və insanların rədd etdiyi bir əlamət olmaq üçün təyin olunub. ³⁵ Sənin köksünə isə sanki qılınc saplanacaq. Bütün bunlar bir çoxlarının qəlbindəki fikirlərin aşkara çıxması üçün olacaq».

Xannanın peyğəmbərliyi

³⁶ Orada Aşer qəbiləsindən olan Penuel qızı Xanna adlı qadın peyğəmbər də var idi. O, çox yaşlı idi. Gənc yaşında ərə getmiş, əri ilə yeddi il yaşayıb dul qalmışdı. ³⁷ Bu, səksən dörd yaşında dul qadın idi. O, məbədi tərk etmədi və oruc tutub dua edərək gecə-gündüz Rəbbə ibadət edirdi. ³⁸ Xanna da bu zaman yaxınlaşdı və Allaha şükür edərək Yerusəlimin satın alınmasını gözləyən bütün adamlara Körpə İsa barədə nəql etməyə başladı.

Nazaretə qayıtma

³⁹ rYusiflə Məryəm Rəbbin Qanununa əsasən hər şeyi icra edib qurtardıqdan sonra Qalileyaya – öz şəhərləri olan Nazaretə qayıtdı. ⁴⁰ Uşaq böyüyür, qüvvətlənir və hikmətdə yetkinləşirdi. Allahın lütfü də Onun üzərində idi.

Yeniyetmə İsa məbəddə

⁴¹ sHər il İsanın ata-anası Pasxa bayramında Yerusəlimə gedərdi.

⁴² İsanın on iki yaşı tamam olanda onlar bayram adətinə görə yenə ora getdilər. ⁴³ Bayram qurtarandan sonra onlar evə yollandılar. Amma yeniyetmə İsa Yerusəlimdə qaldı,

onun ata-anasının isə bundan xəbəri yox idi. ⁴⁴ Onlar İsanın səyyahlar

²2:21 Lev. 12:3; Luka 1:31 ²2:22 Lev. 12:6-8 ²2:23 Çıx. 13:1-2,12

²2:30-32 Yeş. 42:6-7; 49:6; 52:10 ²2:39 Mat. 2:23

²2:41 Çıx. 12:1-27; Qanun. 16:1-8

dəstəsi içində getdiyini düşünürdülər. Amma bir günlük yolu gedəndən sonra Onu dostların və qohumların arasında axtarmağa başladılar. ⁴⁵ Onu tapmadılar və axtara-axtara Yerusəlimə qayıtdılar. ⁴⁶ Üç gündən sonra Onu məbəddə tapdılar. İsa müəllimlər arasında oturmuşdu və onlara qulaq asır, suallar verirdi. ⁴⁷ Onu dinləyən hər kəs Onun zəkasına və verdiyi cavablara mat qalırdı. ⁴⁸ Ata-anası Onu görüb təəcübləndi. İsanın anası Ona dedi: «Oğlum, bu nədir başımıza gətirdin? Atanla mən nigaran qalıb səni axtarırdıq». ⁴⁹ İsa onlara cavab verdi: «Məni nə üçün axtarırdınız? Məgər bilmirdiniz ki, Mən Atamın evində olmalıyam?» ⁵⁰ Amma onlar Onun nə demək istədiyini başa düşmədilər. ⁵¹ Sonra İsa ata-anası ilə Nazaretə qayıtdı. O, ata-anasına itaətli idi. Onun anası isə bütün bu şeyləri öz ürəyində saxlayırdı. ⁵² İsa böyüyürdü və hikmətdə artırdı. O, Allahın və insanların qarşısında lütf qazanırdı.

Vəftizçi Yəhyanın gəlişi

(*Mat. 3:1-12; Mark 1:1-8; Yəh. 1:19-28*)

3 Qeysər Tiberinin hakimiyyətinin son beşinci ili idi. O dövrdə Ponti Pilat Yəhudeyanın valisi idi. Hirod¹ Qalileyada, qardaşı Filip İtreyaya və Traxonitis bölgəsində, Lisaniya Abileniyada hökmranlıq edirdi. ² Xananla Qayafa baş kahin idi. O vaxt çöldə Zəkəriyyənin oğlu Yəhyaya Allahın kəlamı nazil oldu. ³ O da İordan çayının ətrafındakı bütün bölgəni dolaşaraq insanların öz günahlarının bağışlanması üçün tövbə edib vəftiz

olunmasını vəz edirdi. ⁴ Necə ki Yeşaya peyğəmbərin kitabında yazılıb: «Səhrada nida edənin səsi gəlir: “Rəbbin yolunu hazırlayın, Onun keçəcəyi yerləri düz edin. ⁵ Hər dərə yüksəldiləcək, Hər dağ və təpə aşağı endiriləcək, Yoldakı əyriliklər düzələcək, Kələ-kötür yerlər hamar ediləcək.

⁶ Bütün bəşər Allahın xilasını görəcək”».

⁷ Yəhya vəftiz olunmaq üçün yanına gələn camaata deyirdi: «Ey gürzələr nəsl! Üzərinizə gələcək qəzəbdən canınızı qurtarmağı sizin beyninizə kim yeridib? ⁸ Wİndi isə tövbəyə layiq bəhrələr verin. Ürəyinizdə “atamız İbrahimdir” deməyə başlamayın. Mən sizə deyirəm ki, Allah bu daşlardan İbrahimə övlad yaratmağa qadirdir. ⁹ Artıq balta ağacların dibində yatır. Beləliklə, yaxşı bəhrə verməyən hər ağac kəsilir və oda atılır».

¹⁰ Camaat ondan soruşurdu: «Bəs biz nə edək?» ¹¹ Yəhya onlara belə cavab verdi: «İki köynəyi olan birini köynəyi olmayanaya versin. Həmçinin yeməyi olan adam da olmayanla bölüşsün». ¹² Vergiyiğanlar da vəftiz olunmaq üçün onun yanına gəlib soruşdular: «Müəllim, biz nə edək?» ¹³ Yəhya onlara dedi: «Sizə tapşırılan məbləğdən artıq vergi yığmayın». ¹⁴ Bəzi əsgərlər də gəlib ondan soruşdular: «Bəs biz nə etməliyik?» Yəhya da onlara cavab verdi: «Heç kimdən zorla pul almayın, nahaq yerə ittiham etməyin, aldığınız maaşla kifayətlənin».

¹⁵ Xalq ümidlə gözləyirdi və hamı ürəyində Yəhya haqqında öz-özündən soruşurdu: «Görəsən bu, Məsihdirmi?»

¹⁶ Yəhya onların hamısına belə cavab

3:1 *Hirod* – bu Hirod İsanın anadan olan vaxtında hökmranlıq edən padşah Hirodun oğludur.

2:52 1Şam. 2:26; Süil. 3:4 **3:4** Yeş. 40:3-5 **3:7** Mat. 12:34; 23:33

3:8 Yəh. 8:33 **3:9** Mat. 7:19 **3:12** Luka 7:29

verdi: «Mən sizi su ilə vəftiz edirəm, amma məndən daha Qüdrətlişi gəlir. Mən Onun çarıqlarının bağını açmağa belə, layiq deyiləm. O sizi Müqəddəs Ruhla və odla vəftiz edəcək. ¹⁷ Öz xırmanını sovurmaq və taxılı anbarına toplamaq üçün kürəyi əlində hazırdır. Küləşi isə sönməz odda yandıracaq».

¹⁸ Yəhya çoxlu başqa öyüd-nəsihət verərək xalqa Müjdəni vəz edirdi. ¹⁹ ^zAmma Yəhya hökmdar Hirodu qardaşı arvadı Hirodiyanı aldığına və etdiyi hər cür pis işlərə görə məzəmmət etdikdə ²⁰ Hirod etdiyi bütün pis işlərə bunu da əlavə edərək Yəhyanı zindana saldırdı.

İsanın vəftiz olunması

(Mat. 3:13-17; Mark 1:9-11)

²¹ ^aBütün xalq vəftiz olunanda İsa da vəftiz olundu. O dua edərək göy yarıldı, ²² Müqəddəs Ruh bədəncə göyərçin şəklində Onun üzərinə endi. Göydən bir səda gəldi: «Sən Mənim sevimli Oğlum-san, Səndən razıyam».

İsanın nəsil şəcərəsi

(Mat. 1:1-17)

²³ İsa Öz xidmətinə başlayanda təxminən otuz yaşında idi. İnsanların zənnincə, O bu nəsiləndən idi: Yusif Oğlu Eli oğlu ²⁴ Mattat oğlu Levi oğlu Melki oğlu Yannay oğlu Yusif oğlu ²⁵ Mattitya oğlu Amos oğlu Nahum oğlu Hasli oğlu Naqqay oğlu ²⁶ Mahat oğlu Mattitya oğlu Şimi oğlu Yoseh oğlu Yoda oğlu ²⁷ Yoxanan oğlu Reşa oğlu Zerubbabil oğlu Şealtiel oğlu Neri oğlu ²⁸ Melki oğlu Addi oğlu Kosam oğlu Elmadam

oğlu Er oğlu ²⁹ Yeşua oğlu Eliezer oğlu Yorim oğlu Mattat oğlu Levi oğlu ³⁰ Şimeon oğlu Yəhuda oğlu Yusif oğlu Yonam oğlu Elyaqim oğlu ³¹ Melea oğlu Menna oğlu Mattata oğlu Natan oğlu Davud oğlu ³² Yessey oğlu Oved oğlu Boaz oğlu Salmon oğlu Naxşon oğlu ³³ Amminadav oğlu Admin oğlu Arni oğlu⁸ Xesron oğlu Peres oğlu Yəhuda oğlu ³⁴ Yaqub oğlu İshaq oğlu İbrahim oğlu Terah oğlu Naxor oğlu ³⁵ Seruq oğlu Reu oğlu Peleq oğlu Ever oğlu Şelah oğlu ³⁶ Qenan oğlu Arpaşad oğlu Sam oğlu Nuh oğlu Lemek oğlu ³⁷ Metuşelah oğlu Xanok oğlu Yered oğlu Mahalalel oğlu Qenan oğlu ³⁸ Enoş oğlu Şet oğlu Adəm oğlu Allah oğlu.

İsanın sınağa çəkilməsi

(Mat. 4:1-11; Mark 1:12-13)

4 İsa Müqəddəs Ruhla dolaraq İordan çayından qayıtdı və Ruh tərəfindən səhraya aparıldı. ² Orada İsa qırx gün ərzində iblis tərəfindən sınağa çəkildi. Bu müddətdə İsa heç nə yemədi və qırx gün keçəndən sonra acdı. ³ İblis Ona dedi: «Əgər Sən Allahın Oğlusansa, bu daşa əmr et ki, çörəyə dönsün». ⁴ ^bLakin İsa ona belə cavab verdi: «“İnsan yalnız çörəklə yaşamaz”^{**} deyər yazılmışdır».

⁵ Sonra iblis İsanı yuxarıya^{††} çıxardı və bir anda dünyanın bütün padşahlıqlarını Ona göstərdi. ⁶ İblis İsaya dedi: «Mən bütün bunların üzərindəki səlahiyyəti və şan-şöhrəti Sənə verəcəyəm. Çünki bunlar mənə verilib və mən kimə istəsəm, ona verə bilərəm. ⁷ Bax əgər Sən mənə səcdə etsən, bunların hamısı sənəin olacaq». ⁸ ^cİsa ona belə cavab verdi: «“Al-

[§]3:33 Admin oğlu Arni oğlu – bəzi əlyazmalarda Ram oğlu.

^{**}4:4 İnsan yalnız çörəklə yaşamaz – bəzi əlyazmalarda İnsan yalnız çörəklə deyil, Allahın hər bir kəlməsi ilə yaşayır (Mat. 4:4).

^{††}4:5 Yuxarıya – bəzi əlyazmalarda yüksək bir dağa.

lahın[‡] Rəbbə səcdə et və yalnız Ona ibadət et” deyə yazılmışdır.

⁹Sonra iblis Onu Yerusəlimə apardı və məbədın qülləsinə qoyub dedi: «Əgər Sən Allahın Oğlusansa, özünü buradan aşağı at. ¹⁰^dAxi

“Allah Sənə görə mələklərinə əmr edər ki,

Səni qorusunlar,

¹¹^eSəni əlləri üstündə aparsınlar,

Ayağın bir daşa dəyməsin”

deyə yazılmışdır». ¹²^fAmma İsa cavabında ona belə dedi: «Allahın Rəbbi sınaq» deyilmişdir.

¹³İblis sınaqların hamısını qurtarırdı sonra bir müddət Onu tərk etdi.

İsa xidmətinə başlayır

(Mat. 4:12-17; Mark 1:14-15)

¹⁴İsa Ruhun qüdrəti ilə Qalileyaya qayıtdı. Onun haqqında xəbər bütün bölgəyə yayıldı. ¹⁵İsa oranın sinaqoqlarında təlim öyrətməyə başladı. Hamı Onu izzətləndirirdi.

İsa Nazaretdə rədd edilir

(Mat. 13:53-58; Mark 6:1-6)

¹⁶İsa böyüdüyü Nazaret şəhərinə gəldi və adətində görə Şənbə günü sinaqoqa getdi. O, Müqəddəs Yazılardan oxumaq üçün ayağa qalxdı. ¹⁷Ona Yeşaya peyğəmbərin kitabını verdilər. İsa tumarı açıb bu sözlər yazılan hissəni tapdı: ¹⁸«Rəbbin Ruhu üzərimdədir, Çünki fəqirlərə Müjdəni bildirmək üçün O Məni məsh etdi.

Əsirlərə azadlıq,[¶]

Korlara gözlərinin açılmasını elan etmək üçün,

Məzlumları sərbəstliyə buraxmaq üçün, ¹⁹Rəbbin lütf ilini bəyan etmək üçün Məni göndərdi».

²⁰Sonra İsa tumarı bağladı və xidmətçiyə verib oturdu. Sinaqoqda oturanların hamısı Ona diqqətlə baxırdı. ²¹İsa onlara «əşitdiyiniz bu Müqəddəs Yazı bu gün yerinə yetdi» deyə danışmağa başladı.

²²Bu vaxt hamı Onun haqqında yaxşı sözlər deyirdi və Onun ağzından çıxan lütf dolu kəlmələrə heyrət edirdi. Onlar «Məgər bu, Yusifin Oğlu deyilmi?» deyirdilər. ²³İsa onlara belə dedi: «Əlbəttə, siz Mənə “Ey həkim, öz-özünə şəfa ver!” məsəlini xatırladacaqsınız. “Kefernahumda etdiklərin barəsində eşitmişik. Burada, Öz yurdunda da həmin işləri et!” deyəcəksiniz». ²⁴^hSonra dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: heç bir peyğəmbər öz yurdunda qəbul edilməz. ²⁵ⁱYenə də sizə həqiqəti deyirəm ki, İlyasın dövründə göy üç il altı ay ərzində bağlı qalıb bütün ölkədə böyük aclıq olanda İsraildə çoxlu dul qadın var idi. ²⁶^jAmma İlyas onlardan heç birinin yanına deyil, Sidonun Sarfat şəhərində olan bir dul qadının yanına göndərildi. ²⁷^kElişə peyğəmbərin dövründə İsraildə çoxlu cüzamlı var idi. Ancaq onlardan heç biri deyil, yalnız Aramlı Naaman pək oldu».

²⁸Sinaqoqdakı camaatın hamısı bu sözləri eşidib hiddətləndi. ²⁹Onlar ayağa durdular və İsanı şəhərin kənarına qovdular. Onu uçurumdan atmaq üçün şəhərin qurulduğu təpənin başına gətirdilər. ³⁰Amma İsa onların arasından keçərək oradan çıxıb getdi.

[‡]4:8 Verdi: «“Allahın – bəzi əlyazmalarda verdi: «Şeytan, rədd ol yanımdan! “Allahın. [¶]4:18 Əsirlərə azadlıq – bəzi əlyazmalarda Qəlbi sınıq olanları sağalmağ üçün, Əsirlərə azadlıq.

^d4:10 Zəb. 91:11

^e4:11 Zəb. 91:12

^f4:12 Qanun. 6:16

^g4:18 Yeş. 61:1-3

^h4:24 Yəh. 4:44

ⁱ4:25 1Pad. 17:1

^j4:26 1Pad. 17:8-16

^k4:27 2Pad. 5:1-14

İsa Kefernahum sinaqoqunda cini qovur

(Mark 1:21-28)

³¹ İsa Qalileyanın Kefernahum şəhərinə gəldi və Şənbə günü onlara təlim öyrətməyə başladı. ³² Onun təliminə təəccüblənirdilər, çünki O, səlahiyyətlə danışırdı. ³³ Həmin vaxt sinaqoqda cinə – natəmiz ruha tutulmuş bir nəfər var idi. O ucadan çığırdı: ³⁴ «Nə olub? Ey Nazaretli İsa, bizdən nə istəyirsən? Bizi məhv etməyəmi gəlmisən? Mən bilirəm Sən Kimsən: Allahın Müqəddəsisin!» ³⁵ Amma İsa ona qadağan edib dedi: «Sus və bu adamdan çıx!» Cin bu adamı hamının qabağında yerə yıxıb heç bir zərər vermədən ondan çıxdı. ³⁶ Hamı heyrətə düşdü və bir-birinə dedi: «Bu söz nədir? O, natəmiz ruhlarla səlahiyyət və qüdrətlə əmr edir, onlar da çıxır!» ³⁷ İsa haqqında xəbər bu bölgənin hər yerinə yayıldı.

İsa çox adama şəfa verir

(Mat. 8:14-17; Mark 1:29-34)

³⁸ İsa sinaqoqdan çıxıb Şimonun evinə gəldi. Şimonun qayınanası isə yüksək qızdırma içində yatırdı. Bu qadımdan ötrü İsadən kömək istədilər. ³⁹ İsa ona yaxınlaşıb qızdırma xəstəliyinə qadağan etdi və qadının qızdırması düşdü. Qadın o anda durub onlara xidmət etməyə başladı.

⁴⁰ Gün batanda hamı müxtəlif xəstəliyə tutulanları İsanın yanına gətirdi. O hər birinin üzərinə əllərini qoyub onlara şəfa verdi. ⁴¹ Bir çoxlarındansa cinlər «Sən Allahın Oğlusan!» deyərək bağıraraq çıxırdı. O isə onlara qadağan edir, danışmağa izin

vermirdi. Çünki onlar İsanın Məsih olduğunu bilirdilər.

İsa vəzini davam etdirir

(Mark 1:35-39)

⁴² Səhər açılarda İsa çıxıb kimsəsiz bir yerə getdi. Camaat isə Onu axtarırdı və İsanın yanına gəlib onları tərk etməsin deyərək Onu yanlarında saxlamaq istədilər. ⁴³ Lakin İsa onlara dedi: «Mən o biri şəhərlərə də Allahın Padşahlığının Müjdsisini yaymalıyam, çünki Mən bunun üçün göndərilmişəm». ⁴⁴ Beləliklə, İsa Yəhudeyanın⁸⁸ sinaqoqlarında vəz etməyə davam etdi.

İlk şagirdlər

(Mat. 4:18-22; Mark 1:16-20)

5^m Bir gün İsa Ginesar gölünün sahilində dayanmışdı. İzdiham İsanı dövrəyə almışdı və Allahın kəlamına qulaq asırdı. ² İsa göl kənarında duran iki qayıq gördü. Balıqçılar isə qayıqdan çıxıb torlarını yuyurdular. ³ İsa iki qayıqdan birinə – Şimonun qayığına minib onu gölün kənarından bir az uzaqlaşdırmasını xahiş etdi. Sonra İsa oturdu və qayıqdan izdihama təlim öyrətməyə başladı.

⁴ O, sözünü qurtaranda Şimona dedi: «Qayığı dərinliyə aparın və torlarınızı balıq tutmaq üçün suya atın». ⁵ Şimon cavab verdi: «Ustad, biz bütün gecə çalışdıq, lakin heç nə tuta bilmədik. Amma Sənin sözünə görə yenə də torları ataram». ⁶ Bunu etdilər və o qədər balıq tutdular ki, hətta torları cırılmağa başladı. ⁷ O biri qayıqdakı yoldaşlarına da işarə etdilər ki, gəlib kömək etsinlər. Onlar gəlib hər iki qayığı balıqla doldurdular. Qayıqlar da batmağa başladı. ⁸ Şimon Peter bunu gördükdə İsanın

⁸⁸4:44 Yəhudeyanın – bəzi əlyazmalarda Qalileyanın.

¹4:32 Mat. 7:28-29 ^m5:1 Mat. 13:1-2; Mark 3:9-10; 4:1 ⁿ5:5 Yəh. 21:3
^o5:6 Yəh. 21:6

ayaqlarına düşdü və belə dedi: «Ya Rəbb, məndən uzaqlaş, axı mən günahkar bir adamam». ⁹ Çünki özü də, yanındakılar da tutduqları balıqların çoxluğuna görə heyrətə düşmüşdülər. ¹⁰ Şimonla ortaqlıq olan Yaqub və Yəhya adlı Zevday oğulları da eyni hisslər keçirirdi. Amma İsa Şimona belə dedi: «Qorxma, bundan belə, balıq əvəzinə adam tutacaqsan». ¹¹ Onlar qayıqları göl kənarına çıxarıb hər şeyi atdılar və İsanın ardınca getdilər.

İsa cüzamlıya şəfa verir

(*Mat. 8:1-4; Mark 1:40-45*)

¹² Bir gün İsa şəhərlərin birində olarkən bütün bədəni cüzama tutulmuş bir kişi ilə rastlaşdı. Bu adam İsanı görüb üzüstə yerə qapanaraq yalvardı: «Ya Rəbb, əgər istəsən, məni pak edə bilərsən». ¹³ İsa əlini uzadıb ona toxundu və dedi: «İstəyirəm, pak ol!» Dərhal bu adam cüzamdan sağaldı. ¹⁴ İsa ona tapşırırdı ki, heç kəsə bir söz söyləməsin və dedi: «Amma get, özünü kahinə göstər. Hər kəsə şəhadət olsun deyər sən cüzamdan paklandığın üçün Musanın buyurduğuna əsasən təqdimlər apar». ¹⁵ Amma indi İsa barəsində xəbər daha çox yayılırdı. Çoxlu camaat axışb İsanın yanına gəlirdi ki, Ona qulaq assın və xəstəliklərdən şəfa tapsın. ¹⁶ Amma İsa kimsəsiz yerlərə çəkilib dua edirdi.

İsa iflicə şəfa verir

(*Mat. 9:1-8; Mark 2:1-12*)

¹⁷ Bir gün İsa təlim öyrədirdi. Qalileyanın və Yəhudeyanın bütün kəndlərindən və Yerusəlimdən gələn fariseylər və Qanun müəllimləri Onun yanında oturmuşdu. Onda şəfa vermək üçün Rəbbin qüdrəti var idi. ¹⁸ Bu vaxt bir neçə nəfər yataqda

yatan bir iflic adamı gətirdi. Onlar bu adamı içəri gətirib İsanın önünə qoymağa çalışırdılar. ¹⁹ Amma böyük izdihama görə iflici İsanın yanına gətirə bilmirdilər. Ona görə də evin damına çıxıb kirəmitləri söküb açıqları yerdən xəstəni yatağı ilə birgə aşağı endirdilər və ortalığa, İsanın qarşısına qoydular. ²⁰ İsa onların imanını görüb dedi: «Dostum, günahların bağışlandı». ²¹ İlahiyyatçılar və fariseylər belə düşünməyə başladılar: «Küfr danışan bu Adam kimdir ki? Tək Allahdan başqa günahları kim bağışlaya bilər?» ²² İsa onların nə fikirləşdiyini dərk edib cavab verdi: «Niyə ürəyinizdə belə düşünüürsünüz? ²³ Bax hansı daha asandır? “Günahların bağışlandı” deməkmi, yoxsa “Qalx, yeri!” demək? ²⁴ Lakin siz bilin ki, Bəşər Oğlunun yer üzündə günahları bağışlamaq səlahiyyəti var» və iflicə dedi: «Sənə deyirəm, qalx, yatağını götür, evinə get!» ²⁵ Xəstə dərhal hamının qarşısında ayağa qalxdı, yatağını götürdü və Allahı izzətləndirərək evinə getdi. ²⁶ Hamı mat qaldı və Allahı izzətləndirib böyük qorxu içində dedi: «Bu gün möcüzəli işlər gördük!»

Levi şagirdlərə qoşulur

(*Mat. 9:9-13; Mark 2:13-17*)

²⁷ Bundan sonra İsa bayıra çıxdı və vergi yığılan yerdə oturan Levi adlı vergiyığanı görüb ona dedi: «Ardınca gəl». ²⁸ O da durub hər şeyi atdı və İsanın ardınca getdi.

²⁹ Sonra Levi evində İsaya böyük bir qonaqlıq verdi. Onlarla birgə bir çox vergiyığan və başqa adamlar süfrəyə oturmuşdu. ³⁰ Fariseylərlə onların ilahiyyatçıları* şikayət etməyə başladı. Onlar İsanın şagirdlərinə dedi: «Niyə

*5:30 Fariseylərlə onların ilahiyyatçıları – bəzi əlyazmalarda *İlahiyyatçılar və fariseylər*.

vergiyığanlar və günahkarlarla birgə yeyib-içirsiniz?»³¹ Amma İsa onlara belə cavab verdi: «Sağlamların deyil, xəstələrin həkimə ehtiyacı var.³² Mən salehləri deyil, günahkarları tövbəyə çağırmaq üçün gəlmişəm».

Oruc barəsindəki sual

(Mat. 9:14-17; Mark 2:18-22)

³³ Onlarsa İsayə dedilər: «Yəhyanın şagirdləri tez-tez oruc tutub dua edir, fariseylərin şagirdləri də belə edirlər. Amma Səninkilər yeyib-içirlər». ³⁴ İsa onlara cavab verdi: «Bəy yanlarında olanda sağdışı və soldışı oruc tutmağa məcbur edə bilərsinizmi? ³⁵ Lakin bəyin onların arasından aparılacağı günlər gələcək və o zaman oruc tutacaqlar».

³⁶ İsa onlara bir məsəl də çəkdi: «Heç kim təzə paltardan bir parça qoparıb köhnə paltara yamaq vurmaz. Yoxsa təzə paltar həm cırılar, həm də təzə paltardan qoparılan parça köhnə paltara yaraşmaz. ³⁷ Heç kim təzə şərabı köhnə tuluqlara doldurmaz. Yoxsa təzə şərab tuluqları partladar, həm şərab tökülər, həm də tuluqlar zay olar. ³⁸ Təzə şərab təzə tuluqlara doldurulmalıdır. ³⁹ Heç kim köhnə şərabı içdikdən sonra təzəsini istəməz. Çünki deyər: “Köhnəsi daha yaxşıdır”».

Şənbə günü haqqında təlim

(Mat. 12:1-8; Mark 2:23-28)

6¹ Bir Şənbə günü İsa taxıl zəmiləri arasından keçirdi. Şagirdləri sünbülləri qırır və ovuclarında ovub yeyirdilər. ² Fariseylərdən bəzisi dedi: «Siz nə üçün Şənbə günü qadağan olunan işləri görürsünüz?» ³ İsa onlara cavab verdi: «Davud və yanındakılar ac olanda nə etdiklərini oxumamısınızmi? ⁴ O, Allahın

evinə girdi; kahinlərdən başqa heç kəsə yeməyə icazə verilməyən təqdis çörəklərini götürüb yedi, yanındakılara da verdi». ⁵ Sonra İsa onlara dedi: «Bəşər Oğlu Şənbə gününün Sahibidir».

Əli qurumuş adamın şəfası

(Mat. 12:9-14; Mark 3:1-6)

⁶ Başqa bir Şənbə günü İsa yenə də sinaqoqa girib təlim öyrədirdi. Orada sağ əli qurumuş bir adam var idi. ⁷ İlahiyyatçılar və fariseylər İsanı ittiham etməyə bəhanə tapmaq üçün Ona göz qoyurdular ki, görsünlər, Şənbə günü şəfa verəcək ya yox. ⁸ Amma İsa onların nə düşündüklərini bilib əli qurumuş kişiye dedi: «Ayağa qalx və qabağa çıx!» O adam da ayağa qalxıb ortaya çıxdı. ⁹ Sonra İsa onlara dedi: «Sizdən soruşuram, hansına icazə var, Şənbə günü yaxşılıq, yoxsa pislik etməyə, kiminsə canını xilas, yoxsa məhv etməyə?» ¹⁰ İsa ətrafındakıların hamısına baxdı və o adama dedi: «Əlini uzat!» O da elə etdi və əli əvvəlki halına qayıtdı. ¹¹ Onlarsa qəzəbdən coşub İsayə nə edə biləcəkləri barədə bir-biri ilə müzakirə etməyə başladılar.

On iki şagird

(Mat. 10:1-4; Mark 3:13-19)

¹² O günlərdə İsa dua etmək üçün dağa çıxdı. O bütün gecəni Allaha dua etməklə keçirdi. ¹³ Gün açılanda şagirdlərini yanına çağırdı və onlardan on iki nəfəri seçib həvari adlandırdı: ¹⁴ Peter adını verdiyi Şimon, onun qardaşı Andrey, Yaqub, Yəhya, Filip, Bartalmay, ¹⁵ Matta, Tomas, Halfay oğlu Yaqub, Millətçi adlanan Şimon, ¹⁶ Yaqub oğlu Yəhuda və sonralar xəyanətkar olan Yəhuda İskaryot.

^{†6:10} Qayıtdı – bəzi əlyazmalarda *qayıdıb o biri əli kimi sağlam oldu* (Mat. 12:13).

^{†6:1} Qanun. 23:25

^{§6:3} 1Şam. 21:1-6

^{†6:4} Lev. 24:9

İsa xəstələrə şəfa verir*(Mat. 4:24-25; Mark 3:7-12)*

¹⁷ İsa onlarla birgə aşağı endi və düzəngahda dayandı. Orada çox sayda şagirdlərindən ibarət izdiham var idi. Bütün Yəhudeyadan, Yerusəlimdən, Sur və Sidon yaxınlığındakı sahil bölgələrindən çoxlu adam ¹⁸ Onu dinləmək və öz xəstəliklərindən sağalmaq üçün gəlmişdi. Natəmiş ruhlardan əzab çəkənlər də şəfa tapdılar. ¹⁹ Bütün izdiham İsayə toxunmağa çalışırdı. Çünki Ondən çıxan qüdrət hamını sağaldırdı.

İsanın Dağüstü vəzi*(Mat. 5:1-12)*

²⁰ İsa Öz şagirdlərinə nəzər salıb dedi: «Nə bəxtiyarsınız, ey yoxsullar! Çünki Allahın Padşahlığı sizindir.

²¹ Nə bəxtiyarsınız, ey indi aclıq çəkənlər!

Çünki doyacaqsınız.

Nə bəxtiyarsınız, ey indi ağlayanlar!

Çünki güləcəksiniz.

²² «Bəşər Oğluna görə insanlar sizə nifrət edəndə, sizi cəmiyyətdən qovub təhqir edəndə, adınızı bədnam edəndə nə bəxtiyarsınız! ²³ «O gün sevinin və sevincdən atılıb-düşün! Çünki göydə mükafatınız böyükdür. Axı onların ata-babaları da peyğəmbərlərlə belə davranıb.

²⁴ Amma vay halınıza, ey varlılar!

Çünki artıq təsəllinizi almısınız.

²⁵ Vay halınıza, ey indi tox olan sizlər!

Çünki aclıq çəkəcəksiniz.

Vay halınıza, ey indi gülənlər!

Çünki yas tutub ağlayacaqsınız.

²⁶ Bütün adamlar sizin bəranizdə yaxşı şeylər danışanda vay halınıza! Axı onların ata-babaları da yalançı peyğəmbərlərlə belə davranıb.

Düşmənlərinizi sevin*(Mat. 5:38-48)*

²⁷ Amma sizə deyirəm, ey Məni dinləyənlər: düşmənlərinizi sevin, sizə nifrət edənlərə yaxşılıq edin, ²⁸ sizi lənətləyənlərə xeyir-dua verin, sizi incidənlər üçün dua edin.

²⁹ Bir üzünə şillə vurana o birini də çevir və üst paltarını aparandan köynəyini də əsirgəmə. ³⁰ Səndən bir şey diləyən hər kəsə ver və sənin malını aparandan geri istəmə. ³¹ «İnsanların sizinlə necə rəftar etməsini istəyirsinizsə, siz də onlarla elə rəftar edin.

³² Əgər sizi sevənləri sevirsinizsə, hansı tərifə layiqsiniz? Çünki günahkarlar da onları sevənləri sevirlər.

³³ Əgər sizə yaxşılıq edənlərə yaxşılıq edirsinizsə, hansı tərifə layiqsiniz? Çünki günahkarlar da elə edirlər.

³⁴ Əgər geri almaq ümidi ilə insanlara borc verirsinizsə, hansı tərifə layiqsiniz? Günahkarlar da günahkarlara borc verirlər ki, həmin borcu tam geri alsınlar. ³⁵ Sizsə düşmənlərinizi sevin, onlara yaxşılıq edin və heç bir şey ummadan borc verin. Onda alacağınız mükafat böyük olacaq və siz Haqq-Taalanın övladları olacaqsınız.

Çünki O, nankorlara və pis adamlara da xeyirxahdır. ³⁶ Atanız mərhəmətli olduğu kimi siz də mərhəmətli olun.

Mühakimə etməyin*(Mat. 7:1-5)*

³⁷ Mühakimə etməyin, siz də mühakimə olunmazsınız. Hökm çıxarmayın, sizə də hökm çıxarılmaz. Başqalarını bağışlayın, siz də bağışlanacaqsınız. ³⁸ Verin, sizə də veriləcək: silkələni basə-basə dolan bol bir ölçü ilə sizə qucaq-qucaq veriləcək.

Çünkü hansı ölçü ilə ölçsəniz, sizin üçün də eyni ölçü ilə ölçüləcəkdir.

³⁹ İsa onlara yenə də bir məsəl çəkdi: «Kor koru apara bilərmə? İkisi də çuxura düşməzmi? ⁴⁰ Şagird müəllimindən üstün deyil, amma tam təlim alandan sonra hər şagird öz müəllimi kimi olacaq. ⁴¹ Sən nə üçün qardaşının gözündə çöpü görürsən, amma öz gözündəki tiri seçmirsən? ⁴² Öz gözündəki tiri isə görmədən qardaşına necə deyə bilərsən: “Qardaşım! Qoy gözündəki çöpü çıxarım!” Ey ikiüzlü, əvvəlcə öz gözündən tiri çıxar, onda aydın görərsən ki, qardaşının gözündəki çöpü necə çıxarmaq olar.

Ağac və bəhrə

(Mat. 7:15-20; 12:33-35)

⁴³ Yaxşı ağac pis bəhrə gətirməz, pis ağac da yaxşı bəhrə gətirməz. ⁴⁴ Çünki hər ağac öz bəhrəsindən tanınır. Qaratikandan əncir yığmazlar, tikan kolundan da üzüm dərməzlər. ⁴⁵ Yaxşı adam ürəyinin yaxşılıq xəzinəsindən yaxşı şeylər çıxarır, pis adamsa pislilik xəzinəsindən pis şeylər çıxarır. Çünki ürək doluluğundan ağız danışar.

Ağıllı bənnə və ağılsız bənnə

(Mat. 7:21,24-27)

⁴⁶ Nə üçün Məni “ya Rəbb, ya Rəbb” deyər çağırırsınız, amma dediklərimə əməl etmirsiniz? ⁴⁷ Mənim yanıma gələn, sözlərimi eşidib onlara əməl edən hər adamın kimə bənzədiyini sizə izah edərdəm: ⁴⁸ o, ev tikən elə bir adama bənzəyir ki, torpağı qazıb dərinə gedər və təməli qaya üzərində qurar. Daşqın gəldiyi zaman sellər o evi bassa da, onu sarsıda bilməz. Çünki ev yaxşı tikilib.‡

⁴⁹ Amma sözlərimi eşidib onlara əməl etməyən kəs torpaq üzərində təməlsiz ev tikən adama bənzəyir. Sellər o evi basar və ev o anda uçar. O evin yıxılması bir müsibət olar».

Yüzbaşının imanı

(Mat. 8:5-13)

7 İsa Ona qulaq asan camaata sözlərini deyib qurtarandan sonra Kefernahuma daxil oldu. ² Orada bir yüzbaşının çox dəyərlı qulu xəstələnib ölüm yatağına düşmüşdü. ³ Bu yüzbaşı İsa haqqında eşidəndə gəlib qulunu sağaltsın deyər Yəhudilərin bəzi ağsaqqallarını Onun yanına göndərdi. ⁴ Onlar İsanın yanına gəlib Ona ürəkdən yalvardılar və belə dedilər: «Bu adam Sənin köməyinə layıqdır. ⁵ Çünki o bizim millətimizi sevır və bizim üçün sinaqoq tikdirib». ⁶ İsa onlarla birlikdə yola düşdü. O, evə yaxınlaşarkən yüzbaşı bəzi dostlarını yollayıb Ona belə xəbər göndərdi: «Ya Rəbb, zəhmət çəkmə. Mən layıq deyiləm ki, Sən mənim evimə girəsən. ⁷ Bu səbəbə görə yanına gəlməyə də özümü layıq bilmədim. Amma bir söz söylə ki, xidmətçim sağalsın. ⁸ Çünki mən də tabeçilik altında olan bir adamam, mənim də tabeçiliyimdə əsgərlər var. Birinə “Get!” deyirəm, o gedir, digərinə isə “Gəl!” deyirəm, o da gəlir. Qulumu “Bunu et!” deyirəm, o da edir». ⁹ Bunu eşidən İsa yüzbaşıya heyrət etdi. O dönüb ardınca gələn camaata dedi: «Sizə deyirəm: heç İsraildə də bu qədər böyük iman görmədim». ¹⁰ Göndərilən adamlar evə qayıdanda xəstə qulun sağlam olduğunu gördülər.

‡6:48 Çünki ev yaxşı tikilib – bəzi əlyazmalarda Çünki evin təməli qaya üzərində qurulub (Mat. 7:25).

Dul qadının oğlu dirilir

¹¹ Bundan bir az sonra İsa Nain adlanan bir şəhərə getdi. İsanın şagirdləri və böyük bir izdiham Onu müşayiət edirdi. ¹² O, şəhər darvazasına yaxınlaşarkən bir dul ananın yeganə oğlunun cənazəsi çıxarılırdı. Şəhər sakinlərinin çoxu da ana ilə gedirdi. ¹³ Rəbb onu görəndə ona rəhmi gəldi və qadına dedi: «Ağlama!» ¹⁴ Yaxınlaşıb mafəyə toxundu və cənazəni aparənlər dayandırdı. İsa dedi: «Ey cavan oğlan, sənə deyirəm: qalx!» ¹⁵ Ölü durub oturdu və danışmağa başladı. İsa onu anasına verdi. ¹⁶ Hamını qorxu bürüdü. «Aramızda böyük bir peyğəmbər ortaya çıxdı!» və «Allah Öz xalqına nəzər saldı!» – deyərək Allahı izzətləndirdilər. ¹⁷ İsa bərəsindəki bu xəbər bütün Yəhudəyaya və ətraf bölgəyə yayıldı.

İsa Məsih və Vəftizçi Yəhya

(Mat. 11:2-19)

¹⁸ Yəhyanın şagirdləri də ona bütün bu hadisələr bərədə xəbər verdilər. Yəhya şagirdlərindən ikisini yanına çağırıb ¹⁹ göndərdi ki, Rəbdən soruşsunlar: «Gəlməli Olan Sənsənmi, yoxsa başqasını gözləyək?» ²⁰ Adamlar İsanın yanına gəlib dedilər: «Vəftizçi Yəhya bizi Sənin yanına göndərdi ki, soruşaq: “Gəlməli Olan Sənsənmi, yoxsa başqasını gözləyək?”» ²¹ Həmin vaxt İsa bir çox xəstəliklərə, azarlara və şər ruhlara tutulmuş insanlara şəfa verdi, həm də bir çox korların gözlərini açdı. ²² İsa onlara belə cavab verdi: «Gedin, görüb eşitdiklərinizi Yəhyaya bildirin: korlar görür, axsaqlar yeriyir, cüzamlılar pak olur, karlar eşidir, ölülər dirilir və yoxsullara Müjdə

yayılır. ²³ Kim Mənə görə bürüməsə, nə bəxtiyardır!»

²⁴ Yəhyanın elçiləri getdikdən sonra İsa camaata Yəhya haqqında danışmağa başladı: «Çölə nəyə baxmağa getmişdiniz? Küləyin sarsıtdığı qamışımı? ²⁵ Bəs onda nəyə baxmağa getmişdiniz? Nəfis toxunmuş paltar geymiş bir adamımı? Amma gözəl paltar geyinib cah-calal içində yaşayanlar padşah saraylarında qalırlar. ²⁶ Bəs onda nəyə baxmağa getmişdiniz? Bir peyğəmbərəmi? Bəli, sizə deyirəm, hətta peyğəmbərdən də üstün birinə. ²⁷ Bu o adamdır ki, onun haqqında yazılıb:

“Budur, Sənin önündə Öz elçimi göndərirəm.

O Sənin qabağında yolunu hazırlayacaq”.

²⁸ Sizə deyirəm: qadıdan doğulanlar arasında Yəhyadan üstün olan^a yoxdur. Amma Allahın Padşahlığında ən kiçik olan ondan üstündür».

²⁹ Yəhyanın vəftiz etdiyi xalqın hamısı, hətta vergiyənlər də bunu eşitdikdə Allahın ədalətini təsdiq etdilər. ³⁰ Amma fariseylər və qanunşünaslar Yəhyanın vəftizindən imtina etdilər və bununla Allahın onlar bərəsindəki iradəsini rədd etdilər.

³¹ İsa sözüünü davam etdirdi: «Bu nəslin adamlarını nəyə bənzədim? Onlar nəyə bənzəyir? ³² Bazar meydanında oturan və

“Biz sizə tütək çaldıq, sizsə oynamadınız,

Biz mərəsiyələr oxuduq, sizsə ağlamadınız”

deyib bir-birini səsləyən uşaqlara bənzəyirlər. ³³ Çünki Vəftizçi Yəhya gəldikdə nə çörək yeyir, nə şərəb içirdi və siz deyirsiniz: “O, cinə tutulmuşdur”. ³⁴ Bəşər Oğlu gəldikdə

7:28 Yəhyadan üstün olan – bəzi əlyazmalarda Vəftizçi Yəhyadan üstün peyğəmbər.

7:22 Yeş. 35:5-6; 61:1-3

7:27 Mal. 3:1

7:29 Mat. 21:32; Luka 3:12

yeyib-içdi və siz deyirsiniz: “Bu qarınqulu və əyyaş adama baxın! Vergiyiğanlara və günahkarlara dost oldu!”³⁵ Amma hikmət öz övladlarının hamısı tərəfindən təsdiq olunur.

İsa günahkar qadını bağışlayır

³⁶ Fariseylərdən biri İsanı onunla birgə yeməyə dəvət etdi. O da fariseyin evinə girdi və süfrəyə oturdu. ³⁷ Həmin şəhərdə günahkar bir qadın yaşayırdı. O, fariseyin evində İsanın süfrəyə oturduğundan xəbər tutanda ağ mərmər bir qabda ətirli yağ gətirdi. ³⁸ Qadın arkada, İsanın ayaqlarının yanında durub ağlayaraq göz yaşları ilə Onun ayaqlarını islatmağa başladı. O, İsanın ayaqlarını saçları ilə sildi, öpdü və onlara ətirli yağ çəkdi.

³⁹ İsanı evinə dəvət etmiş farisey bunu görüb öz-özünə belə dedi: «Əgər bu adam peyğəmbər olsaydı, Ona toxunanın kim və nə cür qadın olduğunu bilərdi, çünki bu qadın günahkardır». ⁴⁰ İsa ona xitab edib belə söylədi: «Şimon, Mənim sənə sözüüm var». O da dedi: «Müəllim, buyur». ⁴¹ «Bir sələmçiyə iki nəfərin borcu var idi. Biri beş yüz, o birisi isə əlli dinar borclu idi. ⁴² Onların borcu ödəməyə imkanları yox idi. Ona görə də sələmçi hər ikisinin borcunu bağışladı. De görüm, bu adamlardan hansı onu daha çox sevecək?» ⁴³ Şimon cavab verdi: «Güman edirəm, o adam ki ona daha çox bağışlandı». İsa ona «düz seçmişən» dedi. ⁴⁴ Sonra İsa qadına tərəf baxıb Şimona dedi: «Sən bu qadını görürsənmi? Mən sənənin evinə gəldim, sən Mənim ayaqlarımı yumaq üçün Mənə su da vermədin. Bu qadınsa ayaqlarımı göz yaşları ilə isladılıb saçları ilə sildi. ⁴⁵ Sən Məni öp-

mədin, bu qadınsa Mən evə girəndən bəri ayaqlarımı hey öpür. ⁴⁶ Sən başıma zeytun yağı çəkmədin. O isə ayaqlarıma ətirli yağ çəkdi. ⁴⁷ Buna görə də sənə deyirəm: bu qadının çox olan günahları bağışlandı. Böyük məhəbbət göstərməsi də bu səbəbdəndir. Kimə az bağışlanıbsa, az sevər».

⁴⁸ Sonra İsa qadına dedi: «Sənin günahların bağışlandı». ⁴⁹ Onda İsa ilə birgə süfrədə oturanlar öz aralarında danışmağa başladılar: «Bu adam kimdir ki, günahları da bağışlayır?» ⁵⁰ Amma İsa qadına dedi: «İmanın səni xilas etdi. Arxayın get».

İsanın ardınca gedən qadınlar

8 Bu hadisədən sonra İsa şəhərləri və kəndləri gəzməyə başladı. O, Allahın Padşahlığını vəz edərək Müjdəni yayırdı. On İki şagird Onunla birgə idi. ² Həmçinin şər ruhlardan və xəstəliklərdən şəfa tapmış bəzi qadınlar, daxilindən yeddi cin çıxmış Məcdəlli adlanan Məryəm, ³ Hirodun eşikağası Xuzanın arvadı Yoxanna, Şoşanna və bir çox başqa qadınlar İsa ilə idi. Bu qadınlar əmlakları ilə onlara[§] xidmət edirdilər.

Səpilən toxum məsəli

(*Mat. 13:1-23; Mark 4:1-20*)

⁴ Böyük izdiham toplaşanda, insanlar hər şəhərdən İsanın yanına gələndə İsa onlara bir məsəl danışdı: ⁵ «Bir əkinçi toxumunu səpməyə çıxdı. Səpin zamanı toxumlardan bəzisi yol kənarına düşdü, ayaq altında tapdalandı və göydə uçan quşlar onları dənledı. ⁶ Bəzisi daşlığa düşdü və cücərinə susuzluqdan qurudu. ⁷ Bəzisi tikanlar arasına düşdü. Tikanlar toxumla birgə boy atıb onu boğdu.

§8:3 Onlara – bəzi əlyazmalarda *Ona*, yəni İsayə.

☞7:37 Mat. 26:6-7; Mark 14:3; Yəh. 12:3

☞8:2 Mat. 27:55-56; Mark 15:40-41; Luka 23:49

⁸ Başqaları isə münbit torpağa düşdü və böyüyüncə yüz qat artıq səmərə verdi. İsa bunları deyərək nida etdi: «Eşitməyə qulağı olan eşitsin!»

⁹ eŞagirdləri isə Ondən soruşdular: «Bu məsəlin mənası nədir?» ¹⁰ O dedi: «Alahın Padşahlığının sirlərini bilmə qabiliyyəti sizə verilmişdir. Başqalarına isə hər şeyi məsəllərlə danışırım ki, “Gördükləri halda görməsinlər, Eşitdikləri halda anlamasınlar”.

¹¹ Məsəlin mənası budur: toxum Alahın kəlamıdır. ¹² Yol kənarına düşənlərsə kəlamı eşidənlərdir. Sonra iblis gəlir və iman etməyib xilas olmasınlar deyə kəlamı onların ürəyindən götürüb aparır. ¹³ Daşlığa düşənlərsə kəlamı eşidəndə sevinclə qəbul edənlərdir. Lakin onlarda kök olmadığına görə bir müddət iman edir və sınaq vaxtı gələndə imandan dönürlər. ¹⁴ Tikanlar arasına düşənlərsə bunlardır: kəlamı eşidirlər, amma get-gedə bu həyatın qayğılarından, var-dövlətindən, zövqlərindən boğulur və yaxşı bəhrə vermirlər. ¹⁵ Münbit torpağa düşənlərsə bunlardır: belə insanlar kəlamı eşidib xeyirxah və sadıq ürəkdə saxlayırlar. Bunlar səbirlə səmərə verir.

Çıraq məsəli

(Mark 4:21-25)

¹⁶ Heç kim çıraqı yandırıb onu qabla örtməz yaxud yatağın altına qoymaz. Əksinə, çıraqdana qoyar ki, içəri girənlər işığı görsünlər. ¹⁷ Çünki elə gizli bir şey yoxdur ki, aşkara çıxmıyacaq və elə örtülü bir şey yoxdur ki, bilinib aydın olmayacaq. ¹⁸ hBuna görə də necə dinlədiyinizə diqqət edin. Çünki kimin varıdırsa, ona daha çox veriləcək. Amma

kimin yoxudursa, özününkü zənn etdiyi şey də əlindən alınacaq».

İsanın anası və qardaşları kimdir?

(Mat. 12:46-50; Mark 3:31-35)

¹⁹ İsanın anası və qardaşları Onun yanına gəldi. Amma izdihama görə Ona yaxınlaşa bilmədilər. ²⁰ İsayə xəbər verdilər: «Anan və qardaşların bayırda dayanıb Səni görmək istəyirlər». ²¹ İsa onlara cavab verdi: «Mənim anam və qardaşlarım Allahın kəlamını eşidib ona əməl edənlərdir».

İsa tufanı yatırır

(Mat. 8:23-27; Mark 4:35-41)

²² Bir gün İsa Öz şagirdləri ilə bir qayığa mindi və onlara dedi: «Gəlin gölün o biri sahilinə keçək». Onlar yola düşdülər. ²³ Onlar qayıqda gedərkən İsanı yuxu apardı. Göldə tufan qopdu. Qayıq su ilə dolmağa başlayanda onlar təhlükəli vəziyyətə düşdülər. ²⁴ Şagirdlər yaxınlaşıb İsanı oyadaraq dedilər: «Ustad, Ustad, biz həlak oluruq!» İsa durub küləyə və qalxan sulara qadağan etdi. Tufan dayandı və sükut çökdü. ²⁵ Onda O, şagirdlərinə dedi: «Sizin imanınız haradadır?» Onlarsa qorxu və heyrət içində qalıb bir-birlərindən soruşurdular: «Bu Adam kimdir ki, həm küləklərə, həm suya əmr verir, onlar da itaət edir?»

Cinə tutulmuş adam sağaldılır

(Mat. 8:28-34; Mark 5:1-20)

²⁶ Sonra onlar Qalileyanın qarşısında yerləşən Gerasalıların** diyarına gəldilər. ²⁷ İsa qayıqdan sahilə düşəndə şəhərdən olan bir nəfər Onunla qarşılaşdı. Cinklərə tutulmuş və xeyli vaxtdır ki, paltar geyməyən bu

** 8:26 Gerasalıların – bəzi əlyazmalarda Qadaralıların (Mat. 8:28).

e8:9 Yeş. 6:9-10; Həv. 28:26-27 f8:16 Mat. 5:15; Luka 11:33

88:17 Mat. 10:26; Luka 12:2 h8:18 Mat. 25:29; Luka 19:26

adam evdə yox, qəbir mağaralarında yaşayırdı. ²⁸O, İsanı görə kimi bağırıb Onun qarşısında diz çökdü və bərkədən çıxıra-çıxıra dedi: «Ey İsa, Allah-Taalanın Oğlu, məndən nə istəyirsən? Yalvarıram Sənə, mənə əzab vermə!» ²⁹Çünki İsa natəmiz ruha əmr etmişdi ki, həmin adamdan çıxırsın. Bu ruh o adamı çoxdan tutmuşdu. Buna görə də o adamı qorumaq üçün onu zəncir və buxovlarla bağlamışdılar. O isə zəncirləri qıraraq cin tərəfindən çölə qovulurdu. ³⁰İsa ondan soruşdu: «Sənin adın nədir?» O cavab verdi: «Adım Qoşundur». Çünki onun daxilinə çox cin girmişdi. ³¹Onlar dibsiz dərinliyə düşmələrini əmr etməsin deyərək İsayə yalvarırdılar.

³²Orada – dağın yamacında böyük bir donuz sürüsü otlayırdı. Cinlər İsayə yalvardılar ki, donuzların içinə girməyə izin versin. İsa da onlara izin verdi. ³³Cinlər adamdan çıxıb donuzların içinə girdi. Sürü də uçurumdan aşağı, gölə atılıb boğuldu.

³⁴Donuz otaranlar bunları görüb qaçdılar, bu xəbəri şəhər və kəndlərdə yaydılar. ³⁵Camaat nə baş verdiyinə tamaşa etməyə çıxdı. Onlar İsanın yanına gəldilər, daxilindən cinlər çıxmış adamın İsanın ayaqları yanında geyinmiş və ağıllanmış oturduğunu görüb qorxuya düşdülər. ³⁶Hadisəni görənlərsə cinə tutulmuş adamın necə sağaldığını camaata danışdılar. ³⁷Gerasalıların ətraf diyarındakı bütün xalq İsadən xahiş etdi ki, oranı tərk etsin, çünki onları böyük qorxu bürümüşdü. İsa da qayığa minib geri qayıtdı. ³⁸Daxilindən cinlər çıxmış

kişi İsanın yanında qalmaq üçün Ona yalvardı. ³⁹Amma İsa ona «qayıt evinə və Allahın sənə etdiyi hər şeyi danış» deyərək onu buraxdı. Bu adam da gedib İsanın ona etdiyi hər şeyi bütün şəhərə yaydı.

Qızın dirilməsi və qadının şəfa tapması

(Mat. 9:18-26; Mark 5:21-43)

⁴⁰İsa geri qayıtdıqda xalq Onu qəbul etdi, çünki hamı Onu gözləyirdi. ⁴¹Bu vaxt Yair adlı sinaqoq rəisi olan bir kişi gəlib İsanın ayaqlarına düşdü və Ona yalvardı ki, evinə gəlsin. ⁴²Çünki onun on iki yaşın içində olan bir qızı var idi və o, can üstə idi. İsa oraya gedərkən izdiham Onu sıxışdırırdı.

⁴³Orada on iki il qanaxma xəstəliyinə tutulan bir qadın var idi. O bütün varını həkimlərə xərcləmişdi, lakin onların heç biri^{††} ona şəfa verə bilməmişdi. ⁴⁴Bu qadın İsanın arxasından gəlib Onun paltarının ətəyinə toxundu və o andaca onun qanaxması dayandı. ⁴⁵İsa dedi: «Mənə toxunan kim idi?» Lakin hamı bunu inkar edəndə Peter^{‡‡} dedi: «Ustad, izdiham Səni əhatə edib sıxışdırır».^{¶¶}

⁴⁶Amma İsa dedi: «Mənə kimsə toxundu, çünki Məndən qüvvət çıxdığını bildim». ⁴⁷Qadınsa gizlənmə bilmədiyini gördükdə titrəyərək gəlib İsanın ayağına düşdü. Bütün xalq qarşısında Ona nə səbəbdən toxunduğunu və o anda necə sağaldığını İsayə nəql etdi. ⁴⁸İsa da ona dedi: «Qızım,^{§§} imanının səni xilas etdi. Arxayın get».

⁴⁹İsa hələ danışdı ki, sinaqoq rəisinin evindən bir nəfər gəlib dedi: «Qızın öldü. Müəllimi daha narahat

^{††}8:43 *O bütün varını ... heç biri* – bəzi əlyazmalarda *Heç kim*.

^{‡‡}8:45 *Peter* – bəzi əlyazmalarda *Peter və onun yanındakılar*.

^{¶¶}8:45 *Sıxışdırır* – bəzi əlyazmalarda *sıxışdırır. Necə soruşa bilərsən ki, Mənə toxunan kim idi?* (Mark 5:31).

^{§§}8:48 *Qızım* – bəzi əlyazmalarda *Cəsəratli ol, qızım* (Mat. 9:22).

etmə». ⁵⁰ Amma İsa bunu eşidəndə sinaqoq rəisinə dedi: «Qorxma, yalnız iman et! Qızın xilas olacaq». ⁵¹ İsa onun evinə gələndə Peter, Yəhya, Yaqub və qızın ata-anasından başqa heç kimi Özü ilə evə girməyə qoymadı. ⁵² Hamı qız üçün ağlayıb nalə çəkirdi. Amma İsa dedi: «Ağlamayın, o ölməyib, sadəcə olaraq yatıb». ⁵³ Onlarsa qızın öldüyünü bildiklərinə görə İsaya güldülər. ⁵⁴ Amma İsa* qızın əlindən tutub səslədi: «Qızıçığaz, qalx!» ⁵⁵ Qızın ruhu bədəninə qayıtdı və o dərhal ayağa qalxdı. İsa dedi ki, qıza yemək versinlər. ⁵⁶ Qızın ata-anası mat qaldı. Amma İsa onlara tapşırırdı ki, bu hadisə barədə heç kəsə danışmasınlar.

On İki şagirdə verilən vəzifə

(Mat. 10:1-15; Mark 6:7-13)

9 İsa On İki şagirdi yanına çağırıb bütün cinlər üzərində və xəstəliklərə şafa vermək üçün onlara qüdrət və səlahiyyət verdi. ² Onları göndərdi ki, Allahın Padşahlığını vəz edib xəstələri sağaltsınlar. ³ İsa onlara dedi: «Yol üçün heç nə – nə əsa, nə torba, nə çörək, nə pul, nə də iki köynək götürün. ⁴ Hansı evə girsəniz, orada qalın və oradan da yola çıxın. ⁵ Harada sizi qəbul etməzlərsə, o şəhərdən çıxarkən onlara qarşı şəhadət olsun deyə ayaqlarınızın tozunu çırpın». ⁶ Onlar da yola düşüb hər yerdə Müjdəni yayaraq və şafa verərək kənd-kənd dolaşdılar.

Yəhyanın edamı

(Mat. 14:1-2; Mark 6:14-16)

⁷ Hökmdar Hirod baş verən bütün hadisələr barədə eşitdi və çaşıb-qaldı. Çünki bəziləri «Yəhya ölümlər arasından dirilib», ⁸ digərləri «İlyas zühur edib», başqaları da «qədim peyğəmbərlərdən

biri dirilib» deyirdi. ⁹ Hirod isə dedi: «Yəhyanın boynunu mən vurdurdum, bəs haqqında bu xəbərləri eşitdiyim Adam kimdir?» Hirod Onu görməyə can atırdı.

İsa beş min nəfəri doydurur

(Mat. 14:13-21; Mark 6:30-44; Yəh. 6:1-14)

¹⁰ Həvarilər İsanın yanına qayıdıb gördükləri işlər haqqında Ona danışdılar. Sonra İsa yalnız onları Özü ilə götürüb Bet-Sayda adlanan bir şəhərə apardı. ¹¹ Amma camaat bu barədə xəbər tutub Onun ardınca düşdü. İsa onları xoş qarşıladı, onlara Allahın Padşahlığından danışdı və şəfaya möhtac olanları sağaltdı.

¹² Artıq gün batırdı. On İki şagird İsanın yanına gəlib Ona dedi: «Camaatı burax, qoy ətrafdakı oba və kəndlərə gedib gecələsinlər və bir şey alıb yesinlər. Axı biz burada çöllük yerdəyik». ¹³ Amma İsa onlara dedi: «Onlara yeməyi siz verin». Şagirdlər Ona cavab verdilər: «Beş çörək və iki balıqdan başqa bir şeyimiz yoxdur. Bəlkə biz gedib bütün bu camaat üçün bir şey alağ?» ¹⁴ Orada beş minə yaxın kişi var idi. İsa şagirdlərinə dedi: «Onları dəstə-dəstə, əlli-əlli oturdun». ¹⁵ Şagirdlər də eləcə edib hamını oturdular. ¹⁶ İsa beş çörəyi və iki balığı götürüb göyə baxaraq şükür duası etdi. Sonra onları bölüb şagirdlərə verdi ki, camaata paylasınlar. ¹⁷ Hamı yeyib-doydu. Artıq qalan hissələr on iki zənbilə yığıldı.

Peterin Məsihi tanınması

(Mat. 16:13-20; Mark 8:27-30)

¹⁸ Bir gün İsa tək dua edirdi. Şagirdlər də yanında idi. İsa onlardan soruşdu: «Camaatın dediyinə görə Mən kiməm?»

***8:54** İsa – bəzi əlyazmalarda *İsa hamını bayıra çıxarıandan sonra* (Mark 5:40).

¹⁹Onlar belə cavab verdilər: «Bəziləri Vəftizçi Yəhya, başqaları İlyas, digərləri isə deyirlər ki, qədim peyğəmbərlərdən biri dirilib». ²⁰^mİsa onlara dedi: «Bəs siz nə deyirsiniz? Sizcə Mən kiməm?» Peter cavab verdi: «Sən Allahın Məsihisən». ²¹İsa şagirdlərinə qadağan edib əmr etdi ki, bunu heç kəsə danışmasınlar.

İsa ölüb-diriləcəyi barədə əvvəlcədən xəbər verir

(Mat. 16:21-28; Mark 8:31-9:1)

²²O dedi: «Bəşər Oğlu çox əzab çək-məli, ağsaqqallar, başçı kahinlər və ilahiyyatçılar tərəfindən rədd olunmalı, öldürülməli və üçüncü gün dirilməlidir».

²³ⁿSonra hamısına söylədi: «Əgər bir kəs Mənim ardımca gəlmək istəyirsə, özündən imtina etsin və hər gün[†] çar-mıxını götürüb ardımca gəlsin. ²⁴^oKim canını xilas etmək istəyirsə, onu itirəcək, amma kim Mənim uğrumda canını itirirsə, onu xilas edəcək. ²⁵İnsan bütün dünyanı qazanıb canını məhv edər yaxud itirərsə, ona nə xeyri var? ²⁶Kim Məndən və Mənim sözlərimdən utanarsa, Bəşər Oğlu da Özünün, Atasının və müqəddəs mələklərin izzəti içində gələndə o adamdan utanacaq. ²⁷Amma sizə həqiqəti deyirəm: burada duran-lardan bəzisi Allahın Padşahlığını görmədən ölməyəcək».

İsanın görünüşü dəyişir

(Mat. 17:1-8; Mark 9:2-8)

²⁸^pBu sözləri söyləyəndən təxminən səkkiz gün keçmişdi. İsa Özü ilə Peter, Yəhya və Yaqubu götürüb dua etmək üçün dağa çıxdı. ²⁹İsa dua edərkən üzünün görünüşü dəyişdi və libası

gözcamaşdırıcı ağ rəng aldı. ³⁰O anda iki nəfər İsa ilə söhbət etməyə başladı. Onlar Musa və İlyas idi. ³¹Onlar ehtişam içində göründülər və İsanın Yerusəlimdə yerinə yetirəcəyi bu dünyadan ayrılması barədə danışdılar. ³²Peter və onun yoldaşları dərin yuxuya dalmışdılar. Yuxudan ayılındı isə İsanın ehtişamını və yanında duran iki kişini gördülər. ³³Onlar İsanın yanından gedəndə Peter İsayə dedi: «Ustad! Nə yaxşı ki biz buradayıq. Gəl üç çardağ quraq, biri Sənin, biri Musa, biri də İlyas üçün». Əslində o nə dediyini bilmirdi. ³⁴Peter bunu deyən zaman bir bulud gəldi və onların üzərinə kölgə saldı. Buluda daxil olarkən onları dəhşət бүrtüdü. ³⁵^qBuluddan bir səs gəldi: «Bu Mənim Oğlumdur, seçilmişimdir,[‡] Ona qulaq asın!» ³⁶Səs kəsildə onlar İsanı tək gördülər. Şagirdlər bunu sirr olaraq saxlayıb o günlərdə gördüklərini heç kimə danışmadılar.

Oğlandan cin çıxarılır

(Mat. 17:14-21; Mark 9:14-29)

³⁷Ertəsi gün onlar dağdan enəndə İsanı böyük bir izdiham qarşıladı. ³⁸Ca-maat arasından bir kişi çığırdı: «Müəlim, yalvarıram, oğluma nəzər sal, o mənim yeganə balamdır. ³⁹Bir ruh onu tutur, o birdən bağırır. Ruh onu ağzından köpük gələncən sarsıdır. Ona əziyyət verib güc-bəla ilə onu tərək edir. ⁴⁰Mən şagirdlərimdən xahiş etdim ki, bu ruhu qovsunlar, amma bacarmadılar». ⁴¹İsa da ona cavab verdi: «Ey iman-sız və yolunu azmış nəsil! Nə vaxta qədər Mən sizinlə qalıb sizə dözəcəyəm?

[†]9:23 Hər gün – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur.

[‡]9:35 Oğlumdur, seçilmişimdir – bəzi əlyazmalarda *sevimli Oğlumdur* (Mark 9:7).

^l9:19 Mat. 14:1-2; Mark 6:14-15; Luka 9:7-8 ^m9:20 Yəh. 6:68-69

ⁿ9:23 Mat. 10:38; Luka 14:27 ^o9:24 Mat. 10:39; Luka 17:33; Yəh. 12:25

^p9:28 2Pet. 1:17-18 ^q9:35 Yeş. 42:1; Mat. 3:17; 12:18; Mark 1:11; 14:13-15

Oğlunu yanına gətir». ⁴² Oğlan İsayə yaxınlaşarkən cin onu yerə atıb sarsıtdı. Amma İsa natəmiz ruha qadağan etdi, oğlanı sağaldıb atasına qayıtardı. ⁴³ Hamı Allahın əzəmətinə təəccüblənirdi.

İsa öləcəyi barədə yenə xəbər verir

(*Mat. 17:22-23; Mark 9:30-32*)

Onlar hamısı İsanın etdiyi işlərə heyrət edərəkən O, şagirdlərinə dedi: ⁴⁴ «Bu sözlərə qulaq asın: Bəşər Oğlu insan əllərinə təslim edilmək üzrədir». ⁴⁵ Lakin şagirdlər bu sözü başa düşmədilər. Bu sözüün mənası onlar üçün gizli qaldı və Ondən bu söz barədə soruşmaqdan da qorxurdular.

Ən böyük kimdir?

(*Mat. 18:1-5; Mark 9:33-40*)

⁴⁶ Şagirdlər aralarında kimin ən böyük olduğu barədə mübahisə etməyə başladılar. ⁴⁷ Amma İsa onların ürəklərindən keçəni bilib bir balaca uşağı götürüb yanına qoydu. ⁴⁸ Sonra onlara dedi: «Kim Mənim adımla bu uşağı qəbul edərsə, Məni qəbul edər. Kim Məni qəbul edərsə, Məni Göndərəni qəbul edər. Sizin aranızda hamıdan kiçik olan ən böyükdür».

⁴⁹ Yəhya cavabında dedi: «Ustad, biz Sənin adıyla cinləri qovan bir nəfəri gördük, amma bizimlə birgə getmədiyinə görə ona mane olduq». ⁵⁰ Amma İsa ona dedi: «Ona mane olmayın! Əleyhinizə olmayan sizin tərəfinizdədir».

Samariyalılar İsanı qəbul etmərlər

⁵¹ Dünyadan ayrılacağı günlər yaxınlaşdıqca İsa Yerusəlimə getmək qərarına gəldi. ⁵² İsa qabağınca elçilər göndərdi. Onlar İsanın gəlişi münasibəti

ilə hazırlıq işləri görmək üçün gedib Samariyalıların bir kəndinə girdilər. ⁵³ Lakin Samariyalılar İsanı qəbul etmədilər, çünki O, Yerusəlimə doğru gedirdi. ⁵⁴ Şagirdlərdən Yaqubla Yəhya bunu görüb dedilər: «Rəbb,[†] bunları məhv etmək üçün bir əmrlə göydən alov yağdırmağımızı istəyirsənmi?» ⁵⁵ Amma İsa dönüb onlara qadağan etdi.[§] ⁵⁶ Sonra onlar başqa bir kəndə yollandılar.

İsanın şagirdi olmaq nə deməkdir

(*Mat. 8:19-22*)

⁵⁷ Onlar yol boyu gedərəkən bir nəfər İsayə dedi: «Sən hara getsən, Sənin ardınca gedəcəyəm». ⁵⁸ İsa ona dedi: «Tülkülərin də yuvası, göydə uçan quşların da yuvası var. Amma Bəşər Oğlunun başını qoymağa belə, yeri yoxdur».

⁵⁹ Bir başqasına İsa dedi: «Ardımcə gəl». O isə dedi: «Ya Rəbb, mənə icazə ver, əvvəlcə gedim, atamı dəfn edim». ⁶⁰ İsa ona dedi: «Qoy ölümlər öz ölümlərini dəfn etsin. Sənsə get, Allahın Padşahlığını bəyan et».

⁶¹ Yenə başqa bir adam dedi: «Ya Rəbb, Sənin ardınca gələrəm, amma əvvəl icazə ver evimdəkilərlə vidalaşım». ⁶² Lakin İsa ona dedi: «Kotanı tutub gəriyə baxan Allahın Padşahlığına layiq deyil».

İsa yetmiş nəfəri vəz etməyə yollayır

(*Mat. 10:5-16; 11:21-24;*

Mark 6:7-13; Luka 9:1-6)

10 Bu hadisələrdən sonra Rəbb başqa yetmiş** nəfəri təyin etdi və onları iki-iki Özüünün gedəcəyi hər şəhərə və hər yerə Özüündən əvvəl

[†]9:54 Rəbb – bəzi əlyazmalarda Rəbb, İlyas etdiyi kimi bizim də.

[§]9:55 Qadağan etdi – bəzi əlyazmalarda qadağan edərək dedi: «Siz hansı ruha malik olduğunuzu bilmirsiniz. ⁵⁶ Çünki Bəşər Oğlu insanları məhv etmək üçün deyil, onları xilas etmək üçün gəlib».

**10:1 Yetmiş – bəzi əlyazmalarda yetmiş iki.

göndərdi. ^{2r}Onlara dedi: «Məhsul çoxdur, işçilərsə azdır. Buna görə də məhsulun Sahibinə yalvarın ki, Öz məhsulunu yığmaq üçün işçilər göndərsin. ^{3s}Gedin, sizi qurdların arasına quzular kimi göndərirəm. ⁴Özünüzlə nə kisə, nə torba, nə də çarıq götürün. Yolda heç kimlə salamlayıb danışmayın. ⁵Hansı bir evə girsəniz, əvvəl “Bu evə əmin-amanlıq olsun!” deyin. ⁶Əgər orada əmin-amanlığa layiq bir adam varsa, dilədiyiniz əmin-amanlıq onun üzərində qalacaq. Əks halda o sizə qayıdacaq. ⁷Girdiyiniz evdə qalın, sizə nə verirlərsə, yeyib-için, çünki işçi öz haqqına layiqdir. Evdən evə köçməyin. ⁸Hansısa bir şəhərə girdiyiniz zaman sizi qəbul edirlərsə, qabağınıza qoyulanı yeyin. ⁹Orada olan xəstələrə şəfa verin və onlara deyin: “Allahın Padşahlığı sizə yaxınlaşdı”. ¹⁰Amma hansısa bir şəhərə girdiyiniz zaman sizi qəbul etməsələr, oranın küçələrinə çıxıb belə deyin: ¹¹“Sizin əleyhinizə çıxaraq şəhərinizin ayaqlarımıza yapışan tozunu belə, çırpırıq. Amma bunu bilin ki, Allahın Padşahlığı sizə yaxınlaşdı”. ¹²Sizə bunu deyirəm: qiyamət günü^{††} Sodomun halı o şəhərin halından daha asan olacaq.

¹³Vay halına, ey Korazin! Vay halına, ey Bet-Sayda! Sizdə baş vermiş möcüzələr Sur və Sidonda olsaydı, onlar çoxdan çul geyinib külün üstündə oturaraq tövbə edərdi. ¹⁴Amma qiyamət günü^{‡‡} Sur və Sidonun halı sizinkindən daha asan olacaq. ¹⁵Sən, ey Kefernahum, göyə qədər

ucalacaqsanmı? Ölümlər diyarına qədər enəcəksən.

^{16t}Sizi dinləyən kəs Məni dinləyir, sizi rədd edən Məni rədd edir. Məni rədd edənsə Məni Göndərəni rədd edir».

Yetmiş şagird qayıdır

¹⁷Yetmiş şagird sevinə-sevinə qayıtdı və dedi: «Ya Rəbb, Sənin adınla cinlər belə, bizə tabe olur!» ¹⁸İsa onlara belə cavab verdi: «Mən Şeytanın ildırım kimi göydən düşməyini görmüşdüm. ^{19u}Baxın Mən sizə səlahiyyət vermişəm ki, ilanları, əqrəbləri və düşmənin bütün gücünü ayaq altında əzəsiniz və heç nə sizə zərər vurmayacaq. ²⁰Bununla belə, ruhların sizə tabe olduğuna görə sevinməyin, amma sevinin ki, adlarınız göylərdə yazılıb».

İsanın sevinci

(Mat. 11:25-27; 13:16-17)

²¹İsa o vaxt Müqəddəs Ruhda şadlanıb dedi: «Ey yerin-göyün Sahibi olan Ata! Səndən razıyam ki, bu şeyləri müdrək və dərrakəli adamlardan gizlədib körpələrə ağah etdin. Bəli, Ata! Çünki bu Sənin xoş niyyətin idi. ^{22v}Atam^{¶¶} tərəfindən hər şey Mənim ixtiyarımaya verildi. Oğulun kim olduğunu Atadan başqa heç kəs bilməz. Atanın kim olduğunu da Oğuldan və Oğulun ağah etmək istədiyi şəxsdən başqa heç kəs bilməz».

²³Sonra İsa şagirdlərə sarı dönüb onlara ayrıca dedi: «Nə bəxtiyardır o gözlər ki, sizin gördüklərinizi götürür! ²⁴Sizə bunu deyirəm: bir çox peyğəmbərlər və padşahlar sizin gördüklərinizi görmək istədilər, amma görmədilər,

^{††}10:12 Qiyamət günü – hərfi tərcümədə o gün.

^{‡‡}10:14 Qiyamət günü – hərfi tərcümədə mühakimədə.

^{¶¶}10:22 Atam – bəzi əlyazmalarda Şagirdlərə sarı dönüb onlara dedi: «Atam...

^r10:2 Mat. 9:37-38; Yəh. 4:35 ^s10:3 Mat. 10:16

^t10:16 Mat. 10:40; Mark 9:36-37; Luka 9:47-48; Yəh. 13:20

^u10:19 Zəb. 91:13 ^v10:22 Yəh. 1:18; 3:35; 10:15

əşitdiklərinizi eşitmək istədilər, amma eşitmədilər».

Keyirxah Samariyalı

²⁵ wBir qanunşünas İsanı sınamaq məqsədi ilə qalxıb dedi: «Müəllim, əbədi həyatı irs olaraq almaq üçün mən nə etməliyəm?» ²⁶ İsa ondan soruşdu: «Qanunda nə yazılıb? Orada nə oxuyursan?» ²⁷ xBu adam İsayə belə cavab verdi: ««Allahın Rəbbi bütün qəlbinlə, bütün varlığınla, bütün gücünlə və bütün düşüncənlə sev» və «Qonşunu özün kimi sev»». ²⁸ yİsa ona dedi: «Sən düz cavab verdin, buna əməl et və yaşayacaqsan». ²⁹ Amma o özünə haqq qazandırmaq üçün İsadən soruşdu: «Bəs mənim qonşum kimdir?»

³⁰ İsa belə cavab verdi: «Bir nəfər Yerusəlimdən Yerixoya gedən yolda quldurların əlinə düşdü. Quldurlar onu soyundurub döydülər və yarımcan halda qoyub getdilər. ³¹ Təsədüfən o yoldan bir kahin enirdi. Bu adamı görəni kimi yolun o biri tərəfi ilə keçib getdi. ³² Bir Levili də ora yaxınlaşıb o adamı görəndə yolun o biri tərəfi ilə keçib getdi. ³³ O yolla gedən bir Samariyalı isə bu adamı görəndə ona rəhmi gəldi. ³⁴ Ona yaxınlaşdı və zeytun yağı ilə şərəb tökərək yaralarını sarıdı. Sonra bu adamı öz heyvanına mindirib mehmanxanaya gətirdi və ona qayğı göstərdi. ³⁵ Ertəsi gün o, iki dinar çıxarıb mehmanxana sahibinə verərək dedi: «Onun qayğısını çək. Əgər bundan da çox xərcin çıxsın, mən geri qayıdanda sənə verərəm». ³⁶ Səncə bu üç nəfərdən hansı quldurların əlinə düşən adamın qonşusu idi?» ³⁷ Qanunşünas

cavab verdi: «Ona mərhəmət göstərən». İsa da ona dedi: «Get, sən də elə et».

İsa Marta və Məryəmin evində

³⁸ zİsa şagirdləri ilə yoluna davam edərkən bir kəndə girdi. Burada Marta adlı bir qadın Onu öz evinə dəvət etdi. ³⁹ Onun Məryəm adlı bir bacısı vardı. O, Rəbbin ayaqları yanında oturub Onun sözünə qulaq asırdı. ⁴⁰ Marta isə işin çoxluğundan çaşmışdı. O, İsayə yaxınlaşıb dedi: «Ya Rəbb! Görmürsən ki, bacım işləri tək mənim üstümə yığıb? Ona de ki, mənə kömək etsin». ⁴¹ Rəbb isə ona belə cavab verdi: «Marta, Marta, sən çox şeyin qayğısını çəkib tələsa düşürsən. ⁴² Yalnız bir şey lazımdır. Məryəm yaxşısını seçdi. Bu da onun əlindən alınmayacaq».

Dua haqqında təlim

(Mat. 6:9-13; 7:7-11)

11 İsa bir yerdə dua edirdi. Duasını bitirəndə şagirdlərindən biri Ona dedi: «Ya Rəbb, Yəhya öz şagirdlərinə öyrətdiyi kimi Sən də bizə dua etməyi öyrət». ² İsa onlara dedi: «Dua edəndə belə deyin:

Göylərdə olan Atamız,
Adın müqəddəs tutulsun,
Padşahlığın gəlsin.

Göydə olduğu kimi yerdə də Sənin iradən olsun. §§

³ Gündəlik çörəyimizi bizə hər gün ver.

⁴ Bizə borclu olan hər adamı bağışladığımızı görə Bizim günahlarımızı da bağışla. Bizi sınağa çəkmə».*

⁵ Sonra İsa onlara dedi: «Məsələn, sizlərdən birinin bir dostu var. O da

§§11:2 Göylərdə olan Atamız ... olsun – ən qədim yunan əlyazmalarında *Ata, adın müqəddəs tutulsun, Padşahlığın gəlsin* (Mat. 6:9-10).

*11:4 Çəkmə – bəzi əlyazmalarda *çəkmə, lakin bizi şər olandan xilas et* (Mat. 6:13).

w10:25 Mat. 22:35-40; Mark 12:28-34

x10:27 Lev. 19:18; Qanun. 6:5

y10:28 Lev. 18:5 z10:38 Yəh. 11:1

gecə yarısı dostunun yanına gedib deyir: “Dostum, mənə üç kömbə çörək borc ver, ⁶çünki yanıma dostum gəlib, qabağına qoyacaq heç nəyim yoxdur”. ⁷Dostu da içəridən belə cavab verir: “Məni narahat etmə. Qapı artıq qıfılıdır, uşaqlarım yanımda yatıb, mən durub sənə bir şey verə bilmərəm”. ⁸Sizə deyim ki, o həmin adamlar dost olduğu halda vermək istəməsə də, təkidlə xahiş etdiyinə görə qalxıb nə qədər ehtiyacı olsa, ona verəcək.

⁹Mən sizə bunu deyirəm: diləyin, sizə veriləcək, axtarın, tapacaqsınız, qapını döyün və sizə açılacaq. ¹⁰Çünki hər diləyən alar, axtaran tapar, qapı döyəne açılar. ¹¹Aranızdan hansı ata oğlu ondan balıq diləsə,† ona balıq yerinə ilan verər? ¹²Yaxud yumurta diləsə, ona əqrəb verər? ¹³Beləliklə, siz pis olduğunuz halda öz övladlarınıza yaxşı hədiyyələr verməyi bilirsinizsə, göydə olan Atanın Ondan diləyənlərə Müqədəs Ruhu verəcəyi nə qədər yəqindir!»

İsa və Baal-Zevul

(Mat. 12:22-30; Mark 3:20-27)

¹⁴İsa bir adamdan lal olan bir cini qovurdu. Cin çıxandan sonra lal danışmağa başladı və camaat heyrətləndi. ¹⁵^aAmma onların bəzisi deyirdi: «O, cinlərin başçısı Baal-Zevulun gücü ilə cinləri qovur». ¹⁶^bBaşqaları isə İsanı sınamaq üçün istədilər ki, göydən gələn bir əlamət göstərsin.

¹⁷Nə düşündüklərini bilən İsa onlara dedi: «Öz daxilindən bölünmüş hər padşahlıq viran qalar və öz içindən bölünmüş ev dağılar. ¹⁸Əgər Şeytan da öz daxilindən bölünüb, onun

padşahlığı necə davam gətirər? Siz də deyirsiniz ki, Mən cinləri Baal-Zevulun gücü ilə qovuram. ¹⁹Əgər Mən cinləri Baal-Zevulun gücü ilə qovuramsa, bəs sizin adamlarınız kimin gücü ilə qovur? Buna görə də onlar sizin hakimləriniz olacaq. ²⁰Lakin Mən cinləri Allahın qüdrəti‡ ilə qovuramsa, deməli, Allahın Padşahlığı üzərinizə gəlib. ²¹Əgər güclü bir adam təpədən-dırnağadək silahlanıb öz evini qoruyursa, onun əmlakı əmin-amanlıqdadır. ²²Amma ondan güclüsü ona hücum edib qalib gələrsə, onda onun güvəndiyi silahları əlindən alıb talan mallarını bölüşdürər. ²³‡Mənimlə olmayan Mənə qarşındır və Mənimlə yığmayan dağıdır.

²⁴Natəmiz ruh adamdan çıxdıqdan sonra quraq yerlərdə dolaşar, rahatlıq axtarar, lakin tapmaz. O zaman deyər: “Çıxdığım evə dönüm”. ²⁵Evə qayıdanda onu süpürülmüş və səliqə-sahman içində görər. ²⁶Bu vaxt o gedib özündən daha betər yeddi başqa ruhu götürər. Onlar da oraya girib məskunlaşar. Onda bu adamın axırı əvvəlkindən daha pis olar».

²⁷İsa bunu deyərkən bir qadın camaatın arasından uca səsle Ona dedi: «Səni bətnində daşıyan və Səni əmizdirən nə bəxtiyardır!» ²⁸Amma İsa dedi: «Daha doğrusu, Allahın kəlamını eşidib ona riayət edənlər nə bəxtiyardır!»

Yunus peyğəmbərin əlaməti

(Mat. 12:38-42)

²⁹^dCamaat Onun ətrafına yığılanda İsa danışmağa başladı: «İndiki nəsil pis nəsildir. Onlar əlamət axtarırlar, amma on-

†11:11 *Balıq diləsə* – bəzi əlyazmalarda *çörək diləsə, ona daş verər? Ya da balıq diləsə* (Mat. 7:9).

‡11:20 *Qüdrəti* – hərfi tərcümədə *barmaqı*.

^a11:15 Mat. 9:34; 10:25 ^b11:16 Mat. 12:38; 16:1; Mark 8:11

^c11:23 Mark 9:40 ^d11:29 Mat. 16:4; Mark 8:12

lara Yunusun əlamətindən başqa heç bir əlamət verilməyəcək. ^{30e}Çünki Yunus Nineva əhalisinə necə bir əlamət oldusa, Bəşər Oğlu da bu nəsil üçün belə olacaq. ^{31f}Cənub mələkəsi^f qiyamət günündə[§] bu nəslin adamları ilə birgə qalxıb onları məhkum edəcək. Çünki mələkə Süleymanın hikmətli sözlərini dinləmək üçün yer üzünün ucqarlarından gəlmişdi. Budur, Süleymandan daha böyük Olan buradadır. ^{32g}Nineva xalqı qiyamət günündə^{**} bu nəsillə birgə qalxıb onu məhkum edəcək. Çünki onlar Yunusun vəzinə görə tövbə etmişdilər. Budur, Yunusdan daha böyük Olan buradadır.

Bədənin çırağı

(Mat. 6:22-23)

^{33h}Heç kim çırağı yandırır onu gizli yerə yaxud da qabın altına qoymaz. Əksinə, çıraqdana qoyar ki, içəri girənlər işığı görsünlər.

³⁴Bədəninin çırağı gözündür. Gözün sağlam olanda bütün bədənin də nurlu olur. Gözün zəif görəndə isə bütün bədənin də qaranlıq olur. ³⁵Beləliklə, diqqət et ki, səndəki “nur” qaranlıq olmasın. ³⁶Əgər sənin bütün bədənin nurlu olub heç bir yerdə qaranlıq qalmırsa, çıraq sənə öz nuru ilə işıq saçdığı kimi bədənin də tamamilə nurlu olacaq.

Vay halınıza!

(Mat. 23:1-36)

³⁷İsa bunları deyib qurtaranda fariseylərdən biri Onu evinə yeməyə dəvət etdi. O da içəri girib süfrəyə oturdu. ³⁸İsanın yeməkdən əvvəl

yuyunmadığını görən farisey heyrtləndi. ³⁹Lakin Rəbb ona dedi: «İndi siz fariseylər kasanın və boşqabın bəyir tərəfini təmizləyirsiniz, lakin daxiliniz soyğunçuluq və pisliklə dolub. ⁴⁰Ey ağılsızlar, zahiri yarıdanla daxili yaradan eyni deyilmi? ⁴¹Yaxşısı budur ki, qablarınızın içindəkilərini sədəqə verəsiniz, onda sizin üçün hər şey təmiz olar.

⁴²ⁱVay halınıza, ey fariseylər! Çünki siz nanə, sədəfotu və hər cür göyərtinin onda birini verirsiniz, lakin ədalətə və Allah məhəbbətinə etinasızlıq göstərsiniz. Amma onda biri verməklə yanaşı bunları da yerinə yetirməli idiniz.

⁴³Vay halınıza, ey fariseylər! Sinaqoqlarda baş kürsüləri tutmağı və bazar meydanlarında salam almağı sevirsiniz.

⁴⁴Vay halınıza! Çünki siz insanların xəbəri olmadan üstündən keçdikləri itmiş qəbirlərə oxşayırsınız».

⁴⁵Qanunşünaslardan biri İsayə cavab verdi: «Müəllim, sən bunları deməklə bizi də təhqir edirsən». ⁴⁶İsa da belə dedi: «Elə sizin də vay halınıza, ey qanunşünaslar! Çünki adamları ağır yüklərlə yükləyirsiniz, amma özünüz barmağınızın biri ilə də bu yüklərə toxunmursunuz.

⁴⁷Vay halınıza! Çünki peyğəmbərlərə məqbərələr tikirsiniz, amma onları sizin ata-babalarınız öldürdülər! ⁴⁸Beləliklə, siz ata-babalarınızın etdiklərinə şahidlik edib bəyənirsiniz. Çünki onlar peyğəmbərləri öldürüb, sizə onlara məqbərələr tikirsiniz. ⁴⁹Buna görə də Allahın hikməti belə demişdi: “Mən onlara peyğəmbərlər

^f11:31 *Cənub mələkəsi* – yəni Süleymanın yanına gələn Səba mələkəsi.

[§]11:31 *Qiyamət günündə* – hərfi tərcümədə *mühakimədə*.

^{**}11:32 *Qiyamət günündə* – hərfi tərcümədə *mühakimədə*.

^e11:30 Yun. 3:4 ^f11:31 1Pad. 10:1-13; 2Saln. 9:1-12 [§]11:32 Yun. 3:5

^h11:33 Mat. 5:15; Mark 4:21; Luka 8:16 ⁱ11:42 Lev. 27:30

və həvarilər göndərəcəyəm, onların bəzisini öldürüb, bəzisini isə təqib edəcəklər”.⁵⁰⁻⁵¹ Beləcə bu nəsil dünya yaranandan bəri Habilin qanından tutmuş qurbangahla məbədin arasında öldürülmüş Zəkəriyyənin qanına qədər bütün peyğəmbərlərin tökülən qanı üçün məsuliyyət daşıyacaq. Bəli, Mən sizə deyirəm: onun üçün bu nəsil məsuliyyət daşıyacaq.

⁵²Vay halımıza, ey qanunşünaslar! Çünki bilik qapısının açarlarını götürmüşünüz. Özünüz bu qapıdan girmədiniz, girmək istəyənlərə də mane oldunuz».

⁵³İsa oradan çıxanda ilahiyatçılarla fariseylər ona çox təzyiq göstərərək bir çox məsələlər barədə Onu sorğu-suala tutmağa başladılar. ⁵⁴Onlar fürsət axtarırdılar ki, İsanın ağzından çıxan bir sözlə Onu tələyə salsınlar.

İsa ikiüzlülüyə qarşı xəbərdarlıq edir

(*Mat. 10:26-33*)

12^kBu vaxt saysız-hesabsız adam bir-birini sıxışdırma-sıxışdırma oraya yığıldı. İsa əvvəl şagirdlərinə danışmağa başladı: «Fariseylərin mayasından, yəni ikiüzlülükdən özünüzü gözləyin. ²Elə örtülü bir şey yoxdur ki, aşkara çıxmıyacaq və elə gizli bir şey yoxdur ki, bilməyəcək. ³Buna görə də qaranlıqda dediyiniz gün işığında eşidiləcək, bağlı qapı arxasında qulağa pıçıldadığınızı damlardan bəyan olunacaq.

⁴Ey dostlarım, sizə deyirəm: bədəni öldürən və ondan sonra başqa heç nə edə bilməyənlərdən qorxmayın. ⁵Amma Kimdən qorxmaq lazım olduğunu sizə göstərim: adamı öldürəndən sonra cəhənnəmə atmağa ixtiyarı olan Allahdan qorxun. Bəli, sizə deyirəm:

Ondan qorxun! ⁶Beş sərçə iki qara pula satılmırmı? Onlardan biri belə, Allahın qarşısında yaddan çıxmır. ⁷Sizin başınızdakı saçlar belə, sayılıb. Qorxmayın, siz saysız-hesabsız sərçədən daha dəyərlisiniz.

⁸Mən sizə deyirəm: insanlar qarşısında Məni iqrar edən hər kəsi Bəşər Oğlu da Allahın mələkləri qarşısında iqrar edəcək. ⁹Amma insanlar önündə Məni inkar edən özü də Allahın mələkləri önündə inkar olunacaq. ¹⁰Məşər Oğluna qarşı bir söz deyən hər kəs bağışlanacaq; amma Müqəddəs Ruha küfr edən bağışlanmayacaq.

¹¹Sizi sinaqoqlara, başçıların və hökmdarların qarşısına gətirəndə özünüzü necə müdafiə edəcəyiniz və yaxud nə deyəcəyiniz barədə qayğı çəkməyin. ¹²Müqəddəs Ruh sizə o anda nə deməli olduğunuzu öyrədəcək».

Var-dövlət və insan həyatı

¹³İzdihamdan bir nəfər İsayaya dedi: «Müəllim, qardaşıma de ki, mirası mənə bölün». ¹⁴İsa ona belə cavab verdi: «Ey insan, Məni kim üzərinizə hakim ya vəkil qoyub?» ¹⁵Sonra İsa onlara dedi: «Diqqətli olun, hər cür tamahkarlıqdan özünüzü qoruyun. Çünki insanın həyatı var-yoxunun bolluğundan asılı deyil».

¹⁶İsa onlara bu məsəli danışdı: «Bir varlığın torpağı bol məhsul verdi. ¹⁷Bu adam ürəyində düşündü: “Məhsulumu qoymağa yerim yoxdur. Axı nə edim?” ¹⁸Sonra dedi: “Belə edərəm: anbarlarımı söküb daha böyüklərini tikəcəyəm. Bütün taxılımı və malımı oraya yığaram. ¹⁹Canıma deyərəm: ey canım, illərlə kifayət qədər var-dövlət yığmışam. İndi dincəl, ye-iç, kef elə”.

^j11:50-51 Yar. 4:8; 2Saln. 24:20-21 ^k12:1 Mat. 16:6; Mark 8:15

^l12:2 Mark 4:22; Luka 8:17 ^m12:10 Mat. 12:31-32; Mark 3:28-29

ⁿ12:11 Mat. 10:19-20; Mark 13:11; Luka 21:14-15

²⁰ Amma Allah ona dedi: “Ay axmaq, bu gecə canını səndən alacaq. Bəs hazırladığın kimə qalacaq?” ²¹ Özü üçün xəzinə toplayan, amma Allahın önündə varlı olmayan hər bir insanın axırı da elə olacaq».

Qayğı çəkməyin

(Mat. 6:20-21,25-34)

²² İsa Öz şagirdlərinə belə dedi: «Buna görə sizə deyirəm: “Nə yeyəcəyik?” deyə canınız üçün, “Nə geyinəcəyik?” deyə bədəniniz üçün qayğı çəkməyin. ²³ Can yeməkdən, bədənsə geyinməkdən daha vacibdir. ²⁴ Qarğalara baxın: onlar nə əkir, nə də biçir, nə anbarları, nə də zirzəmiləri var. Amma Allah onları yedizdirir. Siz quşlardan nə qədər qiymətlisiniz! ²⁵ Hansı biriniz qayğı çəkməklə ömrünü bir anlıq belə, uzada bilər? ²⁶ Əgər siz elə balaca şeyi etməyi bacarmırsınızsa, nə üçün başqa şeylərin qaygısını çəkirsiniz? ²⁷ Zənbəqlərin necə böyüdüyünə baxın: onlar nə zəhmət çəkir, nə də ip əyirir. Lakin sizə bunu deyirəm ki, bütün cah-calalı içində olan Süleyman belə, bunlardan biri kimi geyinməmişdi. ²⁸ Ey iman az olanlar, bu gün çöldə olub sabah ocağa atılan otu Allah belə geyindirirsə, sizi geyindirəcəyi nə qədər yəqindir! ²⁹ “Nə yeyəcəyik?”, “Nə içəcəyik?” deyə axtarıb narahat olmayın. ³⁰ Çünki dünyadakı bütprəstlər bütün bu şeyləri axtarırlar. Doğrudan da, Atanız bunlara ehtiyacınız olduğunu bilir. ³¹ Lakin siz Allahın Padşahlığını axtarın, onda bunlar da sizə əlavə olaraq veriləcək.

³² Qorxma, ey kiçik sürü! Çünki Atanız Padşahlığı sizə verməyi münasib gördü. ³³ Əmlakınızı satın və sədəqə verin. Özüünüzə köhnəlməyən kisələr, göylərdə tükənməyən xəzinə hazırlayın. Oraya nə oğru gələr, nə də onu güvə yeyər.

³⁴ Çünki xəzinəniz haradadırsa, ürəyiniz də orada olacaq».

Bilinməyən gün və saat

(Mat. 10:34-36; 24:42-51;

Mark 13:32-36)

³⁵ P«Qoy qurşaqlarınız bellərinizdə bağlı və çıraqlarınız yana-yana qalsın. ³⁶ Toy ziyafətindən qayıdan ağasını gözləyən adamlara oxşayın. Onlar ağaları gəlib qapını döyən kimi qapını açmağa hazır olurlar. ³⁷ Nə bəxtiyardır o qullar ki, ağa qayıdanda onları oyaq götürür! Sizə doğrusunu deyirəm: o özü qurşaqlanıb qullarını süfrəyə oturdacaq və gəlib onlara xidmət edəcək. ³⁸ Ağa istər gecəyarı, istər ondan gec, səhərə yaxın gəlib qulları oyaq görsə, o qullar necə də bəxtiyardır!

³⁹ Amma bunu bilin ki, əgər evin yiyəsi oğrunun hansı saatda gələcəyini bilsəydi, evinin yarılmalarına imkan verməzdi. ⁴⁰ Beləcə siz də hazır olun, çünki Bəşər Oğlu gözləmədiyiniz vaxt gələcək».

⁴¹ Peter dedi: «Ya Rəbb, bu məsəli ancaq bizə danışırısan, yoxsa hamıya?» ⁴² Rəbb cavab verdi: «Vaxtlı-vaxtında onlara yemək vermək üçün ağasının öz nöqərləri üzərinə qoyduğu sadıq və ağıllı idarəçi kimdir? ⁴³ Nə bəxtiyardır o qul ki, ağası evinə qayıdanda onu iş başında götürür! ⁴⁴ Sizə həqiqəti deyirəm: ağası bu qula bütün əmlakı üzərində idarəçiliyi tapşıracaq. ⁴⁵ Amma həmin qul ürəyində “ağam gec gələcək” deyərsə, başqa nöqərlər və qarabaşları döyməyə, yeyib-içməyə, sərxoşluğa uymağa başlayarsa, ⁴⁶ o qulun ağası onun gözləmədiyi gün və ağıllı gəlmədiyi vaxt gələcək, ona ağır cəza verəcək və onu sədəqətsizlərlə bir yerdə saxlayacaq.

⁴⁷ Ağasının istəyini bilib hazır olmayan və onun istəyinə əməl etməyən

qul çox döyüləcək. ⁴⁸ Bilməyib o cəzaya layiq iş görənsə az döyüləcək. Kimə çox verilibsə, ondan çox da istəniləcək. Kimə çox tapşırılıbsa, ondan daha çox tələb olunacaq.

⁴⁹ Mən yer üzünə od yağdırmağa gəlmişəm. Kaş ki bu od artıq alışıb-yanaydı! ⁵⁰ Mənim alacağım bir vəftiz var. Bu vəftiz yerinə yetib qurtaranadək nə qədər sıxıntı çəkməliyəm! ⁵¹ Siz düşünürsünüz ki, Mən yer üzünə süllh gətirməyə gəlmişəm? Xeyr, sizə deyirəm ki, Mən ayrılıq gətirməyə gəlmişəm! ⁵² Çünki bundan sonra bir evdə yaşayan beş nəfər bir-birindən ayrılaraq üç nəfərə qarşı iki nəfər, iki nəfərə qarşı üç nəfər olacaq. ⁵³ Çünki ata oğlundan, oğul atasından, ana qızından, qız anasından, qayınana gəlinindən, gəlin də qayınanasından ayrılacaq».

Əlamətləri anlamaq

(Mat. 16:2-3)

⁵⁴ İsa camaata bunu da dedi: «Siz qərb tərəfdən qalxan buludu görəndə dərhal “yağış yağacaq” deyirsiniz, bu da olur. ⁵⁵ Cənub küləyinin əsməsini görəndə “qızmar isti olacaq” deyirsiniz, bu da olur. ⁵⁶ Ey ikiüzlülər, yer üzünün və göyün görünüşünü seçə bilərsiniz, bəs onda nə üçün indiki zamanı seçə bilmirsiniz?

⁵⁷ Nə üçün düzgün olan şeyə özünüz qərar vermirsiniz? ⁵⁸ Səni ittiham edənlə birgə hakimin yanına gedəndə yolda ikən onunla barışmağa çalış. Yoxsa səni hakimin qabağına sürüyər, hakimsə məhkəmə icraçısına ötürər, o da səni zindana atar. ⁵⁹ Sənə bunu deyirəm: axırıncı qəpik-quruşunu verməyincə oradan əsla çıxmayacaqsan».

Tövbəyə çağırış

13 Bu vaxt orada olan bəzi adamlar İsayə xəbər verdilər ki, Pilat bəzi Qalileyalıların qanını kəsdikləri qurbanların qanına qatmışdı. ² İsa buna belə cavab verdi: «Siz elə bilirsiniz ki, bu aqibətə uğramış Qalileyalılar bütün digər Qalileyalılardan daha betər günahlı idilər? ³ Xeyr, Mən sizə deyirəm: tövbə etməsəniz, hamınız onlar kimi məhv olacaqsınız. ⁴ Yaxud Şiloah qülləsi on səkkiz adamın üstünə aşıb onları öldürəndə onların Yerusəlim sakinlərinin hamısından təqsirkar olduqlarını fikirləşirsiniz? ⁵ Xeyr, Mən sizə deyirəm: tövbə etməsəniz, hamınız onlar kimi məhv olacaqsınız».

Barsız əncir ağacı

(Mat. 21:18-19; Mark 11:12-14)

⁶ Sonra İsa bu məsələ danışdı: «Bir adamın bağında bir əncir ağacı əkilmişdi. Bu adam gəlib ağacda meyvə axtardı, amma tapmadı. ⁷ O, bağbana dedi: “Bura bax, üç ildir ki, mən gəlib bu əncir ağacında meyvə axtarıram, amma tapmıram. Onu kəs! Nə üçün bu ağac əbəs yerə torpağı tutur?” ⁸ Bağbansa cavabında belə dedi: “Ağa, bir il də buna əl dəymə. Mən onu belləyib dövrəsinə peyin tökərəm. ⁹ Gələn il bu ağac meyvə gətirsə, yaxşıdır, yox, gətirməsə, onu kəsərsən».

Şənbə günü şəfa vermək olarmı?

¹⁰ İsa bir dəfə Şənbə günü sinaqoqlardan birində təlim öyrədirdi. ¹¹ Orada on səkkiz il daxilində xəstəlik ruhu olan beli bükülmüş bir qadın var idi. O, belini heç düzəldə bilmirdi. ¹² İsa bu qadını görəndə çağıraraq dedi: «Ey qadın, sən azarından azad oldun». ¹³ İsa əl-

⁹12:50 Mark 10:38 ¹12:51 Mat. 10:34-36 ⁵12:53 Mik. 7:6

¹12:58 Mat. 5:25-26

lərini qadının üstünə qoyanda o dərhal dikəlib Allahı izzətləndirməyə başladı. ¹⁴u Amma sinaqoqun rəisi İsanın Şənbə günü şəfa verdiyinə hiddətlənib camaata belə xitab etdi: «İş görmək üçün altı gün var, o günlər gəlin və şəfa alın, Şənbə günü yox». ¹⁵Rəbb isə ona belə cavab verdi: «Ey ikitüzlülər, sizlərdən hər biriniz Şənbə günündə öz öküzünün ya eşşəyinin bağıni açib tövlədən su içməyə aparmırmı? ¹⁶İbrahimin qızı olan bu qadını da on səkkiz il ərzində Şeytan buxovlamışdı. Şənbə günü bu qadının buxovlarını açmaq lazım deyildimi?» ¹⁷İsa bunları deyəndə Ona qarşı çıxanlar hamısı utandı. Camaatın hamısı isə Onun etdiyi bütün izzətli işlərinə görə sevinirdi.

Xardal toxumu və maya məsəlləri

(*Mat. 13:31-33; Mark 4:30-32*)

¹⁸Sonra İsa dedi: «Allahın Padşahlığı nəyə bənzəyir? Onu nəyə bənzədim? ¹⁹O, bir adamın bağçasına əkdirdi xardal toxumuna bənzəyir. O toxum böyüyüb ağac olur. Göydə uçan quşlar onun bu daqlarında yuva qurur».

²⁰İsa yenə dedi: «Allahın Padşahlığını nəyə bənzədim? ²¹O, xəmir mayasına bənzəyir. Qadın onu götürüb üç kisə^{††} una qarışdırıb bütün xəmir acıyanadək saxlayır».

Dar qapı

(*Mat. 7:13-14,21-23*)

²²İsa şəhər və kəndləri gəzib təlim öyrədərək Yerusəlimə tərəf gedirdi. ²³Bir nəfər Ondən soruşdu: «Ya Rəbb, xilas tapanların sayı az olacaqmı?» İsa onlara belə cavab verdi: ²⁴«Dar qapıdan girməyə çalışın. Sizə bunu

deyirəm: çoxları bu qapıdan girməyə can atacaq, amma girə bilməyəcək. ²⁵Ev yiyəsi durub qapını bağlayandan sonra siz bayırda durub qapını döyərək deyəcəksiniz: “Ey ağam, bizə qapını aç!” O isə cavabında sizə deyəcək: “Mən sizin haradan gəldiyinizi bilmirəm!” ²⁶Siz o vaxt belə deyəcəksiniz: “Biz Sənin qarşında yeyib-içmişik. Sən bizim küçələrdə öyrədirdin”. ²⁷wo isə sizə deyəcək: “Ey haqsızlıq edənlərin hamısı, Mən sizin haradan gəldiyinizi bilmirəm, Məndən uzaq olun!” ²⁸xİbrahimi, İshaqı, Yaqubu və bütün peyğəmbərləri Allahın Padşahlığında, özünüzü isə bayıra atılmış görəndə aranızda ağlaşma və diş qıcırtsı olacaq. ²⁹Adamlar şərqdən, qərbdən, şimaldan, cənubdan gələcək və Allahın Padşahlığında süfrəyə oturacaq. ³⁰yBudur, elə axırıncılar var ki, birinci olacaq, elə birincilər var ki, axırncı olacaq».

Yerusəlimin aqibəti

(*Mat. 23:37-39*)

³¹O zaman bəzi fariseylər gəlib İsayə dedilər: «Buradan çıx get, çünki Hirod Səni öldürmək istəyir». ³²İsa onlara dedi: «Gedin o tülküyə deyın: “Budur, Mən bu gün və sabah cinləri qovub camaatı sağaldacağam və üçüncü gün işimi bitirəcəyəm”. ³³Yenə də bu gün, sabah və o biri gün yoluma davam etməliyəm. Çünki peyğəmbər Yerusəlimdən kənarəda öldürülə bilməz!

³⁴Ey Yerusəlim, Yerusəlim! Peyğəmbərləri öldürən və ora göndərilənləri daşqalaq edən şəhər! Toyuq cücələrini qanadları altına yığan kimi Mən də dəfələrlə sənin övladlarını

^{††}13:21 Kisə – yunan mətnində *saton*, təqribən 37 litr.

^u13:14 Çix. 20:9-10; Qanun. 5:13-14 ^v13:25 Mat. 25:11-12

^w13:27 Zəb. 6:8 ^x13:28 Mat. 8:11-12; 22:13; 25:30

^y13:30 Mat. 19:30; 20:16; Mark 10:31

yığmaq istədim, sizsə istəmədiniz!
³⁵ Baxın, eviniz viran qalır. Mən sizə
 bunu deyirəm:
 “Rəbbin ismi ilə Gələnə alqış olsun!”
 deyənə qədər Məni bir daha
 görməyəcəksiniz».

İsa və farisey rəhbəri

14 Bir Şənbə günü İsa farisey rəhbərlərinin birinin evinə çörək yeməyə getdi. Hamı Ona göz qoyurdu. ² Onun qarşısında hidropos[‡] xəstəliyinə tutulmuş bir adam var idi. ³ İsa qanunşünas və fariseylərə xitab edərək soruşdu: «Şənbə günü insanlara şəfa verməyə icazə var ya yox?» ⁴ Amma onlar dinmirdi. İsa o adama əli ilə toxundu, onu sağaltdı və buraxdı. ⁵ ^aİsa onlara dedi: «Sizlərdən kimin oğlu[¶] yaxud öküzü Şənbə günü quyuya düşsə, onu dərhal oradan dartıb çıxarmaz?» ⁶ Onlar İsanın bu sualına cavab verə bilmədilər.

Qonaqlar məsəli

(Mat. 22:1-10)

⁷ ^bİsa fikir verdi ki, dəvət olunanlar yuxarı başda oturmağı seçdilər. Onlara belə bir məsəl söylədi: ⁸ «Bir nəfər səni toya dəvət edirsə, yuxarı başda oturma. Bəlkə ev yiyəsinin səndən də hörmətli bir qonağı var. ⁹ İkinizi də toya dəvət edən gəlib sənə “bu adama yer ver” desə, sən xəcələt içində aşağı başda əyləşməli olarsan. ¹⁰ Amma dəvət olunanda gedib ən aşağı başda otur ki, səni dəvət edən adam gəlib sənə “Dostum! Yuxarı başa keç” desin; o zaman səninlə birgə oturanların hamısının qarşısında hörmət qazanarsan. ¹¹ ^cÇünkü özünü yüksəldən hər kəs aşağı tutulacaq, özünü aşağı tutansa yüksəldiləcək».

¹² İsa Onu dəvət edənə də dedi: «Günorta yaxud axşam yeməyi verdiyin vaxt öz dostlarını, qardaşlarını, qohumlarını, dövlətli qonşularını dəvət etmə ki, onlar da səni çağıraraq sənə əvəzini versin. ¹³ Amma qonaqlıq verəndə yoxsulları, əlilləri, topalları, korları çağır. ¹⁴ Onda onlar sənə əvəzini verə bilmədiyinə görə sən bəxtiyar olacaqsan. Çünki salehlər dirildiyi zaman sənə əvəz veriləcək».

¹⁵ Süfrəyə oturanlardan biri bunu eşidib İsayə dedi: «Allahın Padşahlığında çörək yeyən nə bəxtiyardır!» ¹⁶ Amma İsa ona dedi: «Bir adam böyük ziyafət hazırladı və oraya çoxlu qonaq çağırıldı. ¹⁷ Yemək vaxtı gələndə öz qulunu dəvət olunanların yanına göndərdi ki, onlara desin: “Buyurun, indi hər şey hazırdır”. ¹⁸ Amma hamı birdən üzr istəməyə başladı. Birincisi ona dedi: “Mən bir torpaq sahəsi almışam, gedib ona baxmalıyam. Səndən xahiş edirəm, məni bağışla”. ¹⁹ Digəri isə dedi: “Mən beş cüt öküz satın almışam və onları yoxlamağa gedirəm. Səndən xahiş edirəm, məni bağışla”. ²⁰ Üçüncüsü dedi: “Mən təzə evlənmişəm, buna görə də gələ bilmərəm”. ²¹ Qul qayıdıb bu şeyləri ağasına bildirdi. O zaman ev yiyəsi qəzəblənib quluna dedi: “Qaç, şəhərin küçə və tinlərində olan yoxsulları, əlilləri, korları və topalları buraya gətir”. ²² Qul isə dedi: “Ağa, sənin əmrin yerinə yetirildi, hələ artıq yer də qalıb”. ²³ Ağası quluna dedi: “Get, bütün yolları və çəpərləri gəz. Evim dolsun deyə adamları gəlməyə vadar et. ²⁴ Sizə bunu deyirəm: ilk

[‡]14:2 *Hidropos* – yəni bədənə su yığılması xəstəliyi.

[¶]14:5 *Oğlu* – bəzi əlyazmalarda *eşşəyi*.

^a13:35 Zəb. 118:26; Yer. 12:7; 22:5; 26:6 ^a14:5 Mat. 12:11

^b14:7 Sül. 25:6-7 ^c14:11 Mat. 23:12; Luka 18:14

dəvət olunanların heç biri mənim ziyafətimdən dadmayacaq”».

Şagird olmağın qiyməti

(Mat. 10:37-38)

²⁵ İsa ilə birlikdə böyük izdiham yol gedirdi. İsa dönüb onlara dedi: ²⁶ «Kim Mənim yanıma gəlib ata-anasını, arvad-uşaqlarını, bacı-qardaşlarını, hətta öz həyatını Məndən üstün tutsa, ²⁸ Mənim şagirdim ola bilməz. ²⁷ ^dÖz çarmıxını daşıyıb ardınca gəlməyən kəs də Mənim şagirdim ola bilməz.

²⁸ Sizlərdən kimsə bir qüllə tikmək istəyirsə, əvvəlcə oturub onun xərclərini hesablamaz ki, görsün onu qurtarmaq üçün pulu çatacaq ya yox? ²⁹ Çünki qüllənin təməlini qoyub işi qurtara bilməsə, bunu görənlərin hamısı onu ələ salıb deyəcək: ³⁰ «Bu adam tikintiyə başlayıb qurtara bilmədi”.

³¹ Yaxud da hansı padşah başqa padşahla müharibəyə gedəndə üstünə iyirmi min əsgərlə gələnə qarşı on min əsgərlə durmağa qadir olmağı əvvəlcə oturub götür-qoy eləməz? ³² Əgər padşah buna qadir deyilsə, o biri padşahın hələ uzaqda olduğu vaxt elçilər göndərib sülh müqaviləsi bağlamaq istəyər. ³³ Eyni tərzdə sizdən hər biriniz bütün əmlakından əl çəkməsə, Mənim şagirdim ola bilməz.

³⁴ ^eDuz yaxşı şeydir, amma əgər duz öz dadını itirərsə, ona nə ilə dad verilə bilər? ³⁵ O nə torpağa yarar, nə də peyinə. Onu çölə atırlar. Eşitməyə qulağı olan eşitsin!»

İtmiş qoyun məsəli

(Mat. 18:12-14)

15 ^fBütün vergiyənlər və günahkarlar İsanı dinləmək üçün Ona yaxınlaşırdılar. ² Fariseylər və ilahiyyatçılar isə «bu adam günahkarları qəbul edir və onlarla yemək yeyir» deyər deyindirilər.

³ Amma İsa onlara bu məsəli çəkdi: ⁴ «Sizlərdən birinin yüz qoyunu olsa və onlardan birini itirsə, doxsan doqquzunu çöldə qoyub itmiş qoyunu tapanadək onu axtarmazmı? ⁵ Tapanda isə onu sevinclə çiyinlərinə qoyar. ⁶ Evə gələndə öz dostlarını və qonşularını çağırır belə deyər: “Mənimlə birlikdə sevinin, itmiş qoyunumu tapmışam!” ⁷ Sizə bunu deyirəm: beləcə də göydə tövbə edən bircə günahkara görə tövbəyə ehtiyacı olmayan doxsan doqquz saleh insan üçün olduğundan daha çox sevinc olacaq.

İtmiş pul məsəli

⁸ Yaxud on dirhəmi olan hansı bir qadın bir dirhəmini itirsə, çıraq yandırır evi süpürərək onu tapanadək diqqətlə axtarmaz? ⁹ Tapanda öz rəfiqələrini və qonşularını çağırır deyər: “Mənimlə birlikdə sevinin, itirdiyim dirhəmi tapmışam!” ¹⁰ Sizə bunu deyirəm: Allahın mələklərinin önündə də tövbə edən bir günahkara görə sevinc olur».

İtmiş oğul məsəli

¹¹ İsa bunu da danışdı: «Bir adamın iki oğlu var idi. ¹² Oğlanlardan kiçiyi atasına dedi: “Ata! Var-dövlətimdən

§§14:26 *Ata-anasını, arvad-uşaqlarını, bacı-qardaşlarını, hətta öz həyatını Məndən üstün tutsa* – hərfi tərcümədə *ata-anasına, arvad-uşaqlarına, bacı-qardaşlarına, hətta öz həyatına nişrət etməsə*.

^d14:27 Mat. 16:24; Mark 8:34; Luka 9:23

^e14:34 Mat. 5:13; Mark 9:50

^f15:1 Luka 5:29-30

payıma düşəni mənə ver". Atası da varını onların arasında bölüşdüdü.

¹³ Bir neçə gün sonra kiçik oğul nəyi vardsa, yıgıb uzaq bir diyara yollandı. Orada pozğun həyat sürüb var-dövlətini heç-puç etdi. ¹⁴ Oğlan hər şeyini xərclədikdən sonra o ölkədə böyük bir acliq oldu. O korluq çəkməyə başladı. ¹⁵ Buna görə də oğlan gedib o ölkənin sakirlərindən birinin yanına iş tapdı. Bu adam onu öz otluqlarına donuz otarmağa göndərdi. ¹⁶ Oğlan donuzların yediyi keçibuyuzu qabıqları ilə qarını doyurmağa şad olardı. Amma heç kim ona bir şey vermirdi.

¹⁷ Onda oğlan özünə gəlib dedi: "Atamın nə qədər muzdlu işçisi var, hamısının da doyunca yeməyə çörəyi var. Mənsə burada acından ölüürəm!" ¹⁸ Durub atamın yanına gedəcəyəm və ona deyəcəyəm: «Ata, mən göyə* və sənə qarşı günah etdim. ¹⁹ Mən artıq sənə oğlun adlanmağa layiq deyiləm. Məni öz muzdlu işçilərinin biri kimi qəbul et". ²⁰ O durub öz atasının yanına getdi.

Oğul hələ uzaqda ikən atası onu gördü. Ona rəhmi gəldi və qaçıb onun boynuna sarıldı və öpdü. ²¹ Oğul dedi: "Ata! Mən göyə və sənə qarşı günah etdim. Mən artıq sənə oğlun adlanmağa layiq deyiləm". ²² Atası isə öz qullarına dedi: "Tez olun, ən gözəl xalat gətirin və onu geyindirin. Barmağına üzük və ayaqlarına çarıq taxın. ²³ Kökəldilmiş dananı gətirin, kəsin: gəlin yeyib-şadlanacaq!" ²⁴ Çünki bu oğlum ölmüşdü, yenə həyata qayıtdı. O itmişdi, tapıldı". Beləliklə, şadlıq etməyə başladılar.

²⁵ Atamın böyük oğlu isə tarlada idi. Qayıdaraq evə yaxınlaşanda çalğı və rəqs səsləri eşitdi. ²⁶ O, nöqərlərdən

birini yanına çağıraraq soruşdu: "Bu nədir?" ²⁷ Nökər ona dedi: "Qardaşın qayıdıb. Atan da onun sağ-salamat qayıtmasına görə kökəldilmiş dananı kəsib". ²⁸ Böyük oğul isə hirslandı və içəri girmək istəmədi. Atası bayıra çıxıb ona yalvardı. ²⁹ Amma o, atasına belə cavab verdi: "Bax neçə ildir ki, sənə üçün qul kimi işləyirəm. Heç zaman sənə əmrindən çıxmamışam. Amma mənə heç vaxt bir oğlağı belə, qıymadın ki, dostlarımla şadlıq edim. ³⁰ Bu oğlunsa sənə bütün varını fahişə qadınlara sərf edib. Amma o qayıdanda sən onun üçün kökəldilmiş dananı kəsdi". ³¹ Atası isə ona dedi: "Oğlum, axı sən həmişə mənimləsən və bütün varım sənindir. ³² Lakin sevinmək və şadlanmaq lazımdır. Çünki sənə bu qardaşın ölmüşdü, həyata qayıtdı. O itmişdi, tapıldı!"

Fərasətli idarəçi məsəli

16 İsa şagirdlərə bunları danışdı: «Varlı bir adamın idarəçisi var idi. Ona xəbər çatdırıldı ki, idarəçi onun əmlakını israf edir. ² Varlı adam onu yanına çağıraraq dedi: "Bu nədir, sənə haqqında mən nələr eşidirəm? Mənə idarəçiliyinin hesabatını ver. Sən artıq idarəçi ola bilməzsən".

³ İdarəçi öz-özünə dedi: "Mən nə edəcəyəm? Ağam idarəçiliyi əlimdən alır. Torpaq belləməyə gücüm yoxdur, dilənməkdən də utanıram. ⁴ İşdən qovulanda mənə öz evlərinə qəbul etsinlər deyər nə edəcəyimi bilirəm".

⁵ Ona görə də öz ağasına borclu olanları bir-bir çağıraraq birincisinə dedi: "Mənim ağama nə qədər borclusan?" ⁶ O "yüz bat† zeytun yağı" dedi. İdarəçi ona dedi: "Öz qəbzini götür, otur və tez yaz: əlli". ⁷ Sonra o birisinə dedi: "Bəs sənə

*15:18 Göyə – yəni Allaha.

†16:6 Yüz bat – təqribən 3950 litr.

nə qədər borcun var?” O cavab verdi: “Yüz kor[‡] buğda”. İdarəçi ona dedi: “Öz qəbzini götür və yaz: səksən”.

⁸Ağası haqsızlıq edən idarəçini fərasətli hərəkət etdiyinə görə təriflədi. Çünki bu dövrün övladları öz nəsiləri ilə münasibətlərində nur övladlarından daha fərasətlidir. ⁹Mən sizə bunu deyirəm: haqsız qazanc olan sərvət[¶] özünüzdə dostlar qazanın ki, bu sərvət yox olduqda siz əbədi məskənlərə qəbul olunasanız.

¹⁰Ən balaca bir işdə sadıq olan kəs böyük işdə də sadıqdır, ən balaca bir işdə haqsız olansa böyük işdə də haqsızdır. ¹¹Beləliklə, əgər siz haqsız sərvətdən istifadə etməkdə sadıq olmadınızsa, əsl var-dövləti sizə kim əmanət edər? ¹²Əgər başqasının malından istifadə etməkdə sadıq olmadınızsa, öz malınızı sizə kim verər? ¹³gHeç bir nökrə iki ağaya qulluq edə bilməz. Çünki ya birinə nifrət edib o birisini sevəcək ya da birinə bağlı qalıb o birisinə isə xor baxacaq. Siz həm Allaha, həm də sərvətə[§] qulluq edə bilməzsiniz.

¹⁴Fariseylər pulpərəst olduqları üçün bütün bu sözləri eşidib İsayə istehza ilə baxdılar. ¹⁵İsa da onlara belə dedi: «İnsanların qarşısında özünüzdü saleh göstərən sizsiniz, amma Allah sizin ürəyinizi bilir. Çünki insanlar arasında uca tutulan şey Allah qarşısında iyronclikdir.

¹⁶hQanun və Peyğəmbərlər Yəhyanın gəlişinə qədər idi. O vaxtdan bəri Allahın Padşahlığının Müjdəsi yayılır və hər kəs oraya zorla girməyə çalışır. ¹⁷iAmma göyün və yerin keçib getməsi Qanundan bir nöqtənin düşməsindən daha asandır.

[‡]16:7 *Yüz kor* – təqribən 39 500 litr.

[¶]16:9 *Sərvət* – arami dilində *mamon*.

[§]16:13 *Sərvət* – arami dilində *mamon*.

¹⁸jArvadını boşayıb başqası ilə evlənən hər kəs zina edir. Ərindən boşanmış qadınla evlənən də zina edir.

Varlı və yoxsul məsəli

¹⁹Varlı bir adam var idi. O, tünd qırmızı və incə kətandan paltar geyərdi və hər gün cah-calal içində kef edərdi. ²⁰Bütün bədəni yaralı olan Lazar adlı yoxsul bir adam da var idi. O, varlı adamın qapısı ağzına gətirilib uzanmışdı. ²¹Lazar varlı adamın süfrəsindən tökülən qırıntılarla qarını doydurmaq arzusunda idi. İtlər də gəlib onun yaralarını yalayırdı.

²²Bir gün yoxsul adam öldü və mələklər onu İbrahimin qucağına apardı. Varlı adam da öldü və dəfn edildi. ²³Varlı adam ölümlər diyarında iztirab çəkəndə gözlərini qaldırıb uzaqda İbrahimi və onun qucağında Lazarı gördü. ²⁴O uca səslə dedi: “Ey İbrahim ata, mənə rəhm et! Lazarı göndər, barmağının ucunu suya batırıb mənim dilimi sərinlətsin, çünki mən bu alov içində əzab çəkirəm”. ²⁵Lakin İbrahim dedi: “Oğlum, yadına sal ki, sən öz həyatında yaxşı şeyləri, Lazar isə pis şeyləri almışdır. İndi isə o, təsəlli tapır, amma sən əzab çəkirən. ²⁶Üstəlik, sizinlə bizim aramıza böyük bir uçurum qoyulmuşdur ki, nə buradan sizin tərəfinizə keçmək istəyənlər keçə bilər, nə də oradan bizim yanımıza gələ bilərlər”.

²⁷Varlı adam dedi: “Ata, elə isə yalvarıram sənə, Lazarı atamın evinə göndər. ²⁸Çünki beş qardaşım var. Qoy onlara xəbərdarlıq etsin ki, onlar da bu iztirab yerinə gəlməsinlər”. ²⁹İbrahim ona dedi: “Onlarda Musanın və Peyğəm-

^g16:13 Mat. 6:24 ^h16:16 Mat. 11:12-13 ⁱ16:17 Mat. 5:18

^j16:18 Mat. 5:32; 19:19; Mark 10:11-12; 1Kor. 7:10-11

bərlərin sözləri var. Qoy onlara qulaq assınlar”. ³⁰ Varlı adamsa dedi: “Xeyr, İbrahim ata! Əgər ölülərdən biri onların yanına gəlsə, onlar tövbə edərlər”. ³¹ Onda İbrahim ona dedi: “Əgər onlar Musaya və Peyğəmbərlərə qulaq asmırlarsa, ölülərdən biri dirilsə belə, inanmazlar”».

Günah, iman və vəzifə

(Mat. 18:6-7; Mark 9:42)

17 İsa şagirdlərinə belə dedi: «İnsanları pis yola çəkən şeylər mütləq olur. Amma vay o adamın halına ki, bunların baisedir! ² Bu kiçiklərdən birini pis yola çəkməkdənsə öz boynuna böyük bir dəyirman daşı asıb dənizə atılmaq onun üçün daha yaxşı olar. ³ Özüünüzə fikir verin. Əgər qardaşın sənə qarşı günah edərsə, ona xəbərdarlıq et. Əgər o tövbə edərsə, onu bağışla. ⁴ Əgər gündə yeddi dəfə sənə qarşı günah etsə və gündə yeddi dəfə yanına gəlib sənə “tövbə edirəm” deyərsə, onu bağışla».

⁵ Həvarilər Rəbbə dedilər: «İmanımızı artır!» ⁶ Rəbb onlara belə dedi: «Bir xardal toxumu qədər imanınız olsaydı, bu tut ağacına “Kökündən çıx və dənizdə əkil!” deyərdiniz, o da sizin sözüünüzə baxardı».

⁷ Sizlərdən hansı biriniz cütçülük və yaxud çobanlıq edən bir qula tarladan qayıdanda “tez ol, gəl süfrəyə otur” deyər? ⁸ Əksinə, ona “axşam yeməyimi hazırla və qurşanıb mənə xidmət et ki, mən yeyib-içim, sonra da sən özün ye-iç” deməzmi? ⁹ Əmrlərini yerinə yetirdiyi üçün o, qula təşəkkür edərmə? ¹⁰ Beləcə siz də sizə əmr olunanların hamısını yerinə yetirəndən sonra deyin: “Biz dəyərsiz qullarıq, çünki görməli olduğumuz işləri etmişik”».

On cüzamlının şafası

¹¹ İsa Yerusəlimə doğru yolunu davam edərkən Samariya ilə Qalileya arasındakı sərhəddən keçirdi. ¹² Kəndlərin birinə girəndə Onu on nəfər cüzamlı kişi qarşıladı. Onlar uzaqda durub ¹³ ucadan çığırıdılar: «İsa, Ustad, bizə rəhm et!» ¹⁴ İsa onları görüb «gedin, özünüzi kahinlərə göstərin» dedi. Onlar yol gedə-gedə pak oldular. ¹⁵ Onlardan biri isə sağaldığını görəndə uca səsle Allahı izlətəndirərək qayıtdı. ¹⁶ O üzüstə İsanın ayaqlarına düşərək Ona təşəkkür etdi. Bu adam Samariyalı idi. ¹⁷ Onda İsa dedi: «Pak olanlar on nəfər deyildimi? Bəs qalan doqquz adam haradadır? ¹⁸ Bu yadellidən savayı geri dönüb Allaha izlət verən olmadımı?» ¹⁹ Sonra o adama dedi: «Ayağa qalx, get. İmanın səni xilas etdi».

Allahın Padşahlığı nə zaman gələcək?

²⁰ Fariseylər İsadan «Allahın Padşahlığı nə zaman gələcək?» deyər soruşanda İsa onlara cavab verdi: «Allahın Padşahlığı müşahidə ilə gəlməz. ²¹ O Adamlar “bax, o buradadır” yaxud “oradadır” deməyəcəklər, çünki budur, Allahın Padşahlığı sizin daxilinizdədir».

²² İsa şagirdlərə də belə dedi: «Elə günlər gələcək ki, Bəşər Oğlunun günlərindən birini görməyi arzulayacaqsınız, amma görməyəcəksiniz. ²³ O Adamlar sizə “bax, O oradadır” yaxud “bax, buradadır” deyəcək. Gedib onların arxasınca düşməyin! ²⁴ Çünki şimşək göyün bir kənarında çaxıb o biri kənarına qədər necə parlayırsa, Bəşər Oğlu da Öz günündə elə olacaq. ²⁵ Amma əvvəlcə O, çox əzab çəkməli

^k17:3 Mat. 18:15 ^l17:4 Mat. 18:21-22 ^m17:5 Mat. 17:20

ⁿ17:14 Lev. 14:1-32 ^o17:21 Mat. 24:23; Mark 13:21

^p17:23 Mat. 24:23,26-27; Mark 13:21

və indiki nəslin adamları tərəfindən rədd olunmalıdır.

²⁶qr Nuhun günlərində necə idisə, Bəşər Oğlunun günlərində də elə olacaq. ²⁷s Nuhun gəmiyə girdiyi günə qədər insanlar yeyib-ıçır, evlənir, ərə gedirdi. Sonra daşqın gəlib hamısını məhv etdi. ²⁸t Lutun günlərində də belə idi: insanlar yeyib-ıçır, alıb-satır, əkir, tikirdi. ²⁹Lakin Lut Sodomdan çıxdığı gün göydən od və kükürd yağdı və hamısını məhv etdi. ³⁰Bəşər Oğlunun züھر edəcəyi gündə də belə olacaq.

³¹u O gündə özü damda, əşyası isə evin içində olan adam onları götürmək üçün aşağı enməsin. Eləcə də tarlada olan geri qayıtmasın. ³²v Lutun arvadını yadınıza salın! ³³w Kim canını qorumaq istəsə, onu itirəcək, amma kim canını itirsə, onu yaşadacaq. ³⁴x Sizə deyirəm: o gecə bir yataqda olan iki nəfərdən biri götürüləcək, o biri isə qalacaq. ³⁵Birlikdə dən üyüdən iki qadından biri götürüləcək, o biri isə qalacaq». ³⁶**

³⁷y Ona müraciət edib dedilər: «Ya Rəbb, bu hadisələr harada olacaq?» O isə onlara dedi: «Leş haradadırsa, kərkəslər də orada toplaşar».

Dul qadın və ədalətsiz hakim məsəli

18 İsa şagirdlərinə daim dua etmək və heç ruhdan düşməmək lazım olduğu barədə bir məsəl çəkdi. ²O dedi: «Bir şəhərdə Allahdan qorxmayan və adamlara hörmət etməyən bir hakim var idi. ³Elə həmin şəhərdə bir dul qadın da var idi. Qadın hey onun yanına gələrək deyirdi: “Rəqibimlə olan işimdə

mənim haqqımı qoru”. ⁴Amma hakim bir müddət bunu etmək istəmədi, sonra isə öz-özünə dedi: “Hərçənd mən nə Allahdan qorxur, nə də adamlara hörmət edirəm, ⁵bu qadın mənim zəhləmi tökdüyü üçün onun haqqını qoruyum ki, bir də gəlib baş-qulağımı aparmasın”. ⁶Rəbb sözünə belə davam etdi: «Ədalətsiz hakimin nə dediyini dinləyin. ⁷Məgər Allah Öz seçdiklərini, gecə-gündüz Ondan imdad istəyənlərin haqqını qoruyacağı? Onları çox gözlədəcəkmiz? ⁸Sizə bunu deyirəm: tezliklə onların haqqını qoruyacağı. Bəs Bəşər Oğlu gələndə yer üzündə iman tapacağı?»

Farisey və vergiyiğan məsəli

⁹Özlərinin saleh olduğuna güvənib başqalarına xor baxan bəziləri üçün də İsa belə bir məsəl çəkdi: ¹⁰«Biri farisey, digəri isə vergiyiğan olan iki nəfər dua etmək üçün məbədə girdi. ¹¹Farisey ayaq üstə durub öz-özünə belə dua edirdi: “Ya Allah, Sənə şükürlər olsun ki, mən başqaları kimi soyğunçu, haqsız, zinakar ya da bu vergiyiğan kimi deyiləm. ¹²Həftədə iki dəfə oruc tuturam, bütün qazandığımı onda birini verirəm”. ¹³Vergiyiğan isə uzaqda durub gözlərini göyə qaldırmağa belə, cəsarət etmirdi, amma sinəsinə vurub hey deyirdi: “Ya Allah! Mən günahkara rəhm et!” ¹⁴z Sizə deyirəm ki, o farisey yox, vergiyiğan evinə saleh sayılaraq getdi. Çünki özünü yüksəldən hər kəs aşağı tutulacaq, özünü aşağı tutansa yüksəldiləcək».

**17:36 *Qalacaq* – bəzi əlyazmalarda *qalacaq*. 36 *Tarladakı iki nəfərdən biri götürüləcək, o biri isə qalacaq* (Mat. 24:40).

^q17:26 Yar. 6:5-8 ^r17:26 Mat. 24:37-39 ^s17:27 Yar. 7:6-24

^t17:28 Yar. 18:20–19:25

^u17:31 Mat. 24:17-18; Mark 13:15-16 ^v17:32 Yar. 19:26 ^w17:33 Mat. 10:39;

16:25; Mark 8:35; Luka 9:24; Yəh. 12:25 ^x17:34 Mat. 24:40-41

^y17:37 Əyy. 39:30; Mat. 24:28 ^z18:14 Mat. 23:12; Luka 14:11

İsa uşaqlara xeyir-dua verir

(Mat. 19:13-15; Mark 10:13-16)

¹⁵ Adamlar körpələri də İsanın yanına gətirirdilər ki, İsa onlara toxunsun. Bunu görəndə şagirdlərsə onlara qadağan etdilər. ¹⁶ Amma İsa uşaqları yanına çağıraraq dedi: «Uşaqları buraxın, qoy Mənim yanına gəlsinlər! Onlara mane olmayın! Çünki Allahın Padşahlığı belələrinə məxsusdur. ¹⁷ Sizə doğrusunu deyirəm: kim Allahın Padşahlığını bir uşaq kimi qəbul etməsə, oraya əsla daxil ola bilməz».

Var-dövlət və Allahın Padşahlığı

(Mat. 19:16-30; Mark 10:17-31)

¹⁸ Rəhbərlərdən biri İsadan soruşdu: «Ey yaxşı Müəllim, mən nə etməliyəm ki, əbədi həyatı irs olaraq alım?» ¹⁹ İsa ona dedi: «Mənə niyə yaxşı deyirsən? Tək Allahdan başqa yaxşısı yoxdur. ²⁰ Onun əmrini bilirsən: “Zina etmə. Qətl etmə. Oğurluq etmə. Yalandan şahidlik etmə. Ata-anana hörmət et”». ²¹ Bu adamsa dedi: «Bunların hamısına gəncliyimdən bəri riayət edirəm». ²² İsa bunu eşidib ona dedi: «Sənin bir şeyin çatışmır: nəyin varsa, satıb yoxsullara payla. Onda göylərdə xəzinən olacaq. Sonra qayıt, Mənim ardınca gəl». ²³ Amma bu sözləri eşitdikdə həmin adamı dərin kədər bürüdü, çünki çox varlı idi.

²⁴ İsa onun dərin kədərləndiyini görəndə dedi: «Var-dövləti olanların Allahın Padşahlığına daxil olması nə qədər çətindir! ²⁵ Doğrudan da, dəvənin iynə gözündən keçməsi varlı adamın Allahın Padşahlığına daxil olmasından asandır». ²⁶ Bunları eşidənlər dedilər: «Elə isə, kim xilas ola bilər?» ²⁷ O isə dedi: «İnsan üçün qeyri-mümkün olan, Allah üçün mümkündür».

²⁸ Peter isə dedi: «Bax biz hər şeyi qoyub Sənin ardınca gəlmişik». ²⁹ İsa onlara dedi: «Sizə doğrusunu deyirəm: Allahın Padşahlığı uğrunda ya evini ya arvadını ya bacı-qardaşlarını ya atasını və yaxud uşaqlarını atan elə bir kəs yoxdur ki, ³⁰ bu dövrdə bundan neçə qat artıq, gələcək dövrdə isə əbədi həyat almasın».

İsa ölüb-diriləcəyi barədə üçüncü dəfə xəbər verir

(Mat. 20:17-19; Mark 10:32-34)

³¹ İsa On İki şagirdi kənara çəkib onlara dedi: «Bax Yerusəlimə qalxırıq, Bəşər Oğlu üçün peyğəmbərlər vasitəsilə yazılanların hamısı tam yerinə yetəcək. ³² Çünki O, başqa millətlərə təslim ediləcək. Onlar Onu ələ salıb təhqir edəcək, Ona tüpürəcək ³³ və qamçılıyib öldürəcəklər. O, üçüncü gün diriləcək». ³⁴ Amma şagirdlər bu sözlərdən heç bir şey başa düşmədilər. Bu sözlər onlar üçün gizli saxlandı və onlar deyilənləri anlamırdılar.

Kor adamın gözləri açılır

(Mat. 20:29-34; Mark 10:46-52)

³⁵ İsa Yerixoya yaxınlaşanda bir kor adam yol kənarında oturub dilənirdi. ³⁶ Yanından çoxlu adamın keçdiyini eşitdikdə soruşdu: «Nə olub?» ³⁷ Ona xəbər verdilər: «Nazaretli İsa buradan keçir». ³⁸ Onda o qışqırdı: «Ey Davud Oğlu İsa! Mənə rəhm elə!» ³⁹ Qabaqda gedənlər ona qadağan edib susdurmaq istəsəldə, o «Ey Davud Oğlu! Mənə rəhm elə!» deyərək daha ucadan bağırırdı. ⁴⁰ İsa dayanıb əmr etdi ki, onu yanına gətirsinlər. Adam yaxınlaşarkən İsa ondan soruşdu: ⁴¹ «Nə istəyirsən, sənin üçün edim?» O dedi: «Ya Rəbb, gözlərim açılsın». ⁴² İsa ona dedi: «Qoy gözlərin açılsın, imanını səni xilas etdi». ⁴³ Həmin an bu adamın

gözləri açıldı və o, Allahı izzətləndirərək İsanın ardınca getdi. Bunu görəndə bütün xalq Allaha həmdlər etdi.

İsa ilə Zakkay

19 İsa Yerixoya daxil olub oradan keçirdi. ²Orada vergiyəgənlərin rəisi olan Zakkay adlı varlı bir adam var idi. ³İsanın kim olduğunu görməyə can atırdı. Amma balacaboy olduğuna görə izdihamın arasından Onu görə bilmirdi. ⁴İsanı görmək üçün irəliyə qaçıb bir firon ənciri ağacına dırmaşdı. Çünki İsa oradan keçməli idi.

⁵İsa o yerə çatdıqda yuxarı baxıb onu gördü və ona dedi: «Ey Zakkay, tez aşağı düş. Bu gün Mən sənin evində qalmalıyam». ⁶O tez aşağı düşüb İsanı sevinclə qəbul etdi. ⁷Bütün xalq bunu gördükdə deyilməyə başladı: «Gedib günahkar bir kişinin qonağı oldu!» ⁸Zakkay isə ayağa qalxıb Rəbbə belə dedi: «Ya Rəbb, əmlakımın yarısını yoxsullara verərəm və kimdən haqsızlıqla bir şey almışamsa, ona dördqat qaytaracağam». ⁹İsa ona dedi: «Bu gün bu evə xilas gəldi, çünki bu adam da İbrahimin oğludur. ¹⁰Çünki Bəşər Oğlu itmişləri axtarıb xilas etmək üçün gəlmişdir».

Əmanət pul məsəli

(Mat. 25:14-30)

¹¹Onlar bu şeyləri dinləyərkən İsa bir məsəl də çəkdi. Çünki O, Yerusəlimə yaxınlaşmışdı və onlar elə düşündülər ki, Allahın Padşahlığı dərhal üzə çıxacaq. ¹²İsa belə dedi: «Əsilzadələrdən olan bir nəfər padşah təyin olunub geri dönmək üçün uzaq bir ölkəyə yola düşdü. ¹³Getməmişdən əvvəl qullarından on nəfəri çağırırdı və onlara on

mina^{††} pul verib dedi: “Mən gələndə bunlarla ticarət et”. ¹⁴Lakin əhalisi bu adama nifrət etdi və onun ardınca elçilər göndərib dedi: “Bu adamın üzərimizdə padşah olmasını istəmirik”.

¹⁵O, padşah təyin olunub qayıdanda pul verdiyi həmin qulları yanına çağırırdı və nə qazandıqlarını öyrənmək istədi. ¹⁶Birincisi gəlib dedi: “Ağa, sənin bir minan on mina da qazandırdı”. ¹⁷Ağası ona dedi: “Aferin, yaxşı qulum! Ən kiçik bir işdə mənə sadıq olduğun üçün on şəhərin idarəsini üzərinə götür”. ¹⁸İkincisi gəlib dedi: “Ağa! Sənin bir minan beş mina da qazandırdı”. ¹⁹Ağası ona da “sən də beş şəhərə hakim ol” dedi.

²⁰Bir başqası gəlib dedi: “Ağa! Budur sənin minan, onu dəsmalə büküb saxlayırdım. ²¹Çünki səndən qorxurdum, sən qəddar bir adamsan, özün qoymadığımı götürürsən və özün əkmədiyini biçirsən”. ²²Ağası ona dedi: “Ay pis qul, səni öz ağzından çıxan sözlərlə mühakimə edəcəyəm! Mənim qəddar bir adam olduğumu, özüm qoymadığımı götürdüyümü və özüm əkmədiyimi biçdiyimi bilirdinmi? ²³Bəs onda nə üçün mənim pulumu sərraflara vermədin ki, mən qayıdanda onu faizlə geri alım?” ²⁴Sonra ətrafında olanlara dedi: “Əlindəki minanı ondan alın və on minası olana verin!” ²⁵Ona dedilər: “Ay ağa, axı artıq onun on minası var!” ²⁶O, sözünə belə davam etdi: “Sizə deyirəm: kimin varırsa, daha çox veriləcək, kimin yoxudursa, əlində olan da alınacaq. ²⁷Mənim onların padşahı olmağımı istəməyən düşmənlərimi isə buraya gətirin və mənim gözümlə qabağında qılncdan keçirin!”»

^{††}19:13 Mina – 100 dirhəmə bərabər, 100 günlük əmək haqqı idi.

^b19:26 Mat. 13:12; Mark 4:25; Luka 8:18

İsanın Yerusəlimə girməsi

(Mat. 21:1-11; Mark
11:1-11; Yəh. 12:12-19)

²⁸ İsa bu sözləri deyib qabaqda yeriyərək Yerusəlimə doğru qalxdı. ²⁹ Zeytun dağı adlanan dağın yamacındakı Bet-Faqe ilə Bet-Anyaya yaxınlaşarkən şagirdlərdən ikisini göndərərək ³⁰ dedi: «Qarşınızdakı kəndə gedin. Oraya girəndə hələ heç kəsin minmədiyi, bağlanmış bir sığa tapacaqsınız. Onu açıb buraya gətirin. ³¹ Kim sizdən soruşsa: “Nə üçün sığanı açırınsız?”, ona “bu sığa Rəbbə lazımdır” deyərsiniz».

³² Göndərilənlər gedib hər şeyin Onun dediyi kimi olduğunu gördülər. ³³ Onlar sığanı açanda onun sahibləri onlara dedi: «Bu sığanı nə üçün açırınsız?» ³⁴ Onlar cavab verdilər: «Bu sığa Rəbbə lazımdır». ³⁵ Sığanı İsanın yanına gətirdilər və öz paltarlarını sığanın üstünə sərib İsanı onun belinə mindirdilər. ³⁶ O irəli gedərkən insanlar öz paltarlarını yola döşəyirdi.

³⁷ İsa Zeytun dağının aşağı düşən yamacına yaxınlaşanda çoxlu şagird gördükləri bütün möcüzələr üçün sevinib uca səslə Allaha həmd etməyə başladı. ³⁸ Onlar deyirdi:

«Rəbbin ismi ilə gələn Padşaha alqış olsun!

Göydə sülh, ən ucalarda izzət olsun!»

³⁹ İzdihamin arasından bəzi fariseylər Ona dedilər: «Müəllim, şagirdlərinə qadağan et!» ⁴⁰ Lakin İsa cavabında onlara dedi: «Sizə bunu deyirəm ki, əgər onlar sussa, daşlar dilə gələr!»

İsa Yerusəlim üçün ağlayır

⁴¹ İsa Yerusəlimə yaxınlaşanda ona baxıb şəhər üçün ağladı. ⁴² O dedi: «Ah, kaş sən də bu gün sülhə aparan yolu

tanıyıydın! Amma bu yol hələlik sənin nəzərindən gizlənilib. ⁴³ Çünki səni elə günlər gözləyir ki, düşmənlərin səni sədlə əhatə edəcək, mühasirəyə alacaq və hər yerdən sıxışdıracaqlar. ⁴⁴ Səni də, qucağındakı övladlarını da yerlə-yeksan edəcəklər. Daşını daş üstə qoymayacaqlar, çünki Allahın sənə yaxınlaşdığı zamanı anlamadın».

İsa satıcıları məbəddən qovur

(Mat. 21:12-17; Mark
11:15-19; Yəh. 2:13-22)

⁴⁵ İsa məbədə girib orada satıcılıq edənləri qovmağa başladı. ⁴⁶ Onlara belə dedi:

«Mənim evim dua evi olacaq” deyə yazılıb. Amma siz onu quldur yuvasına çevirmisiniz!»

⁴⁷ İsa hər gün məbəddə təlim öyrədirdi. Başçı kahinlər, ilahiyyatçılar və xalqın nüfuzlu adamları Onu öldürmək üçün yol axtarırdı, ⁴⁸ amma bunu necə edəcəklərini bilmirdilər. Çünki bütün xalq Onu böyük diqqətlə dinləyirdi.

İsanın səlahiyyəti

(Mat. 21:23-27; Mark 11:27-33)

20 Günlərin birində İsa məbəddə xalqa təlim öyrədir və Müjdəni yayırdı. Başçı kahinlər, ilahiyyatçılarla ağsaqqallar yaxınlaşıb ² Ona dedilər: «De görək, Sən bu işləri hansı səlahiyyətlə edirsən? Sənə bu səlahiyyəti kim verir?» ³ İsa onlara belə cavab verdi: «Mən də sizə bir sual verəcəyəm. Mənə deyir: ⁴ Yəhyanın vəftizi göydən idimi, yoxsa insanlardan?» ⁵ Onlarsa öz aralarında müzakirə edərək belə dedilər: «Əgər desək “göydən”, “Bəs nə üçün ona inanmadınız?” deyəcək. ⁶ Amma desək “insanlardan”, bütün xalq bizi daşqalaq

edər. Çünki xalq Yəhyanın peyğəmbər olmasına əmindir». ⁷ Axırda Ona cavab verdilər: «Biz bilmirik haradandır». ⁸ İsa da onlara dedi: «Bunları hansı səlahiyyətlə etdiyimi Mən də sizə demirəm».

Pis bağbanlar məsəli

(Mat. 21:33-46; Mark 12:1-12)

⁹f İsa xalqa belə bir məsəl çəkməyə başladı: «Bir adam üzüm bağı saldı və bağı bağbanlara icarəyə verərək uzun müddətə başqa ölkəyə getdi. ¹⁰ Məhsul vaxtı çatanda bağbanların yanına bir qul göndərdi ki, onlar üzüm bağının məhsulundan bir qədrini ona versinlər. Lakin bağbanlar qulu döyərək əliboş geri qayıtdılar. ¹¹ Bağ sahibi başqa bir qul göndərdi, amma onlar bunu da döyüb biabır etdilər və əliboş geri qayıtdılar. ¹² O, üçüncüsünü də göndərdi, amma onlar onu da yaralayaraq qovdular. ¹³ Onda bağ sahibi dedi: “Mən nə edim? Qoy öz sevimli oğlumu göndərim, bəlkə ona hörmət edərlər”. ¹⁴ Amma bağbanlar onu gördükdə öz aralarında danışaraq dedilər: “Varis budur. Gəlin onu öldürək ki, miras bizə qalsın”. ¹⁵ Beləcə onu bağdan kənara çıxarıb öldürdülər. Beləliklə, bağ sahibi onlara nə edəcək? ¹⁶ Gəlib həmin bağbanları həlak edəcək və bağı başqalarına verəcək». Bunu eşidənlərsə dedilər: «Qoy belə olmasın».

¹⁷g Amma İsa onların gözlərinin içində baxıb dedi: «Bəs bu Yazının mənası nədir?

“Bənnaların rədd etdiyi daş
Guşədaşı olub”.

¹⁸ Bu daşın üstünə yıxılan hər kəs parçalanacaq, daşsa kimin üzərinə düşərsə, onu əzəcək».

¹⁹ İlahiyyətçilər və başçı kahinlər başa düşdülər ki, İsa bu məsəli onlar barədə söylədi. Ona görə də həmin an Onu yaxalamaq üçün yol axtardılar, lakin xalqdan qorxdular.

Hər kəsin öz haqqı

(Mat. 22:15-22; Mark 12:13-17)

²⁰ İsanı güdürdülər və yanına özlərini dürüst insan kimi göstərən bir neçə casus göndərdilər. Onu dediyi söz üstə tutub valinin hökm və səlahiyyətinə təslim etmək məqsədləri var idi. ²¹ Onlar İsadan soruşdular: «Müəllim, biz bilirik ki, Sən düz danışırısan, təlim öyrədirsən və heç kimə tərəfkeşlik etmirsən, lakin Allahın yolunu həqiqətə görə öyrədirsən. ²² Bizim üçün qeysərə vergi verməyə icazə var ya yox?» ²³ Amma İsa onların hiyləsini başa düşüb belə dedi:[†] ²⁴ «Mənə bir dinar göstərin. Onun üstündəki təsvir və yazı kimindir?» Onlar cavab verdilər: «Qeysərin». ²⁵ İsa onlara dedi: «Onda qeysərin haqqını qeysərə, Allahın haqqını Allaha verin». ²⁶ İsanı xalq qarşısında söz üstə tuta bilmədilər və Onun cavabına heyrət edib susdular.

Dirilmə haqqında sual

(Mat. 22:23-33; Mark 12:18-27)

²⁷h Dirilmənin olmadığını iddia edən sadukeylərdən bəzisi İsanın yanına gəlib soruşdu: ²⁸ «Müəllim, Musa bizim üçün belə yazmışdı: “Əgər bir adamın evli qardaşı övladsız ölsə, o biri qardaş dul qalmış arvadı alıb ölən qardaşın nəslini davam etdirməsin”. ²⁹ Yeddi qardaş var idi. Birincisi bir arvad aldı və övladsız öldü. ³⁰ İkincisi də,[¶] ³¹ üçüncüsü də bu arvadla evləndi. Beləcə yeddisi də özündən

[†]20:23 dedi – bəzi əlyazmalarda dedi: «Məni niyə sınağa çəkirsiniz? (Mat. 22:18; Mark 12:15).

[¶]20:30 İkincisi də – bəzi əlyazmalarda İkincisi də bu arvadı aldı, amma övladsız öldü.

sonra övlad qoymadan öldü. ³²Hamısından sonra bu qadın da öldü. ³³Ölülər diriləndə bu qadın onlardan hansının arvadı olacaq? Çünki yeddi qardaşın yeddisi də bu qadını almışdı.

³⁴İsa onlara belə cavab verdi: «Bu dövrün insanları evlənir və ərə gedir. ³⁵Amma gələcək dövrə yetişməyə və ölülər arasından dirilməyə layiq sayılarsa nə evlənəcək, nə də ərə gedəcək. ³⁶Artıq ölə də bilməzlər, çünki mələklərə bənzəyirlər və dirilməyə övladları olduqlarına görə onlar Allahın övladlarıdır. ³⁷Amma ölülərin dirildiyini Musa da kolla bağlı əhvalatda Rəbbi “İbrahimin Allahı, İshaqın Allahı və Yaqubun Allahı” adlandıraraq göstərib. ³⁸Allah ölülərin deyil, dirilərin Allahıdır. Çünki Onun yanında hamı diridir».

³⁹İlahiyyatçılardan bəzisi buna cavab olaraq dedi: «Müəllim, Sən nə gözəl dedin». ⁴⁰Daha İsadən bir şey soruşmağa cəsarət etmədilər.

Məsih kimin Oğludur?

(Mat. 22:41-46; Mark 12:35-37)

⁴¹Amma İsa onlara dedi: «Niyə Məsih Davudun Oğludur deyirlər? ⁴²⁻⁴³AXI Davud özü Zəbur kitabında “Rəbb mənim Ağama dedi:

«Mən düşmənlərini ayaqlarının altına kətil kimi salanadək

Sağımda otur»

deyib. ⁴⁴Deməli, Davud Ona “Ağa” deyər müraciət edir. O necə Davudun oğlu ola bilər?»

İsa ilahiyyatçıları məzəmmət edir

(Mat. 23:5-7; Mark 12:38-40)

⁴⁵Bütün xalq bu sözləri dinləyəndə İsa Öz şagirdlərinə dedi: ⁴⁶«İlahiyyatçılar-

dan özünüzü gözləyin. Onlar uzun pal-tarlarda gəzməyi xoşlayar, bazar mey-danlarında salam almağı və sinaqo-qlarda baş kürsüləri, ziyafətlərdə yuxarı başı tutmağı sevrələr. ⁴⁷Onlar dul qadınlara evlərini yeyib-dağıdar və özlərini göstərmək üçün uzun-uzadı dua edirlər. Bu adamların cəzası daha ağır olacaq».

Dul qadının ianəsi

(Mark 12:41-44)

21 İsa başını qaldıraraq baxdı və məbədin ianə qutusuna ianələri atan varlı adamları gördü. ²Bir kasıb dul qadını da gördü. O, ianə qutusuna iki lepton^{§§} pul atdı. ³İsa dedi: «Sizə həqiqəti deyirəm: bu kasıb dul qadın hamıdan çox pul atdı. ⁴Çünki onların hamısı varlarının artıqlığından ianə* verdilər, bu qadınsa kasıblığına baxmayaraq, dolanmaq üçün əlində nə varsa, hamısını verdi».

Axır zamanın əlamətləri

(Mat. 24:1-28; Mark 13:1-23)

⁵Bəzi adamlar məbədin gözəl daşlar və Allaha həsr olunmuş təqdimlərlə bəzəndiyini söyləyərkən İsa dedi: ⁶«Elə günlər gələcək ki, burada gördüyünüz şeylərin daşı daş üstündə qalmayacaq, hamısı yerlə-yeksan olacaq».

⁷Ondan soruşdular: «Müəllim, bəs bu dediklərin nə vaxt baş verəcək? Bunlar baş vermək üzrə olanda hansı əlamətlər olacaq?» ⁸İsa dedi: «Ehtiyatlı olun, aldanmayın! Çünki Mənim adımla çox adam gəlib “mən Oyam” və “vaxt yaxınlaşmış” deyəcək. Onların ardınca getməyin. ⁹Müharibələr və üsyanlar barədə eşidəndə təlaşa düşməyin. Çünki bunlar əvvəlcədən baş verməlidir, amma hər şeyin axırı tez gəlməyəcək».

§§21:2 Lepton – ən kiçik pul vahidi.

*21:4 İanə – bəzi əlyazmalarda *Allaha ianə*.

¹⁰ Sonra onlara belə dedi: «Millət millətə, padşahlıq padşahlığa qarşı çıxacaq. ¹¹ Güclü zəlzələlər, yerbəyər aclıq və vəba, dəhşətli hadisələr və göydən böyük əlamətlər olacaq.

¹² ^k Amma bütün bu hadisələrdən əvvəl Mənim adıma görə sizi yaxalayacaqlar, təqib edəcəklər, sinaqoqlara və zindanlara təslim edəcəklər, padşahların və valilərin qarşısına aparacaqlar. ¹³ Bu işlər şəhadət etdiyiniz vaxt olacaq. ¹⁴ ^l Buna görə də ürəyinizdə qərara alın ki, özünüzdü necə müdafiə edəcəyiniz barədə əvvəlcədən düşünməyəsiniz. ¹⁵ Çünki Mən sizə elə danışmaq qabiliyyəti və hikmət verəcəyəm ki, sizə qarşı çıxanların heç biri nə ona etiraz edə biləcək, nə də ona qarşı dura biləcək. ¹⁶ Hətta ata-analarınız, bacı-qardaşlarınız, qohumlarınız və dostlarınız sizi təslim edəcək və bəzinizi edam etdirəcək. ¹⁷ Mənim adıma görə hamı sizə nifrət edəcək. ¹⁸ Amma başınızdan bir tük belə, əskik olmayacaq. ¹⁹ Dayanıb dözməklə canlarınızı qurtarın.

²⁰ Qoşunların Yerusəlimi mühasirə etdiyini görəndə bilin ki, onun viranə qalacağı vaxt yaxınlaşmışdır. ²¹ O zaman Yəhudəyada olanlar dağlara qaçsın, şəhərdə olanlar oradan çıxsın və ətrafda olanlar oraya girməsin. ²² ^m Çünki bu günlər qisas günləridir ki, bütün yazılanlar yerinə yetsin. ²³ Həmin günlər hamilələrin və körpə əmizdirənlərin vay halına! Çünki yer üzünün başına böyük fəlakət gələcək və bu xalq qəzəbə uğrayacaq. ²⁴ Onlar qılıncdan keçiriləcək və bütün millətlər arasına əsirliyə aparılacaq. Başqa

millətlərin vaxtı tamam olanadək Yerusəlim başqa millətlərin ayağı altında tapdalanacaq.

Bəşər Oğlunun zühuru

(Mat. 24:29-35; Mark 13:24-31)

²⁵ ⁿ Günəşdə, ayda və ulduzlarda əlamətlər görünəcək. Yer üzündə dəninizin və dalğaların gurultusundan millətlər çaşqınlıq içində qalıb əzab çəkəcək. ²⁶ İnsanlar qorxudan və dünya üzərinə gələn fəlakətləri gözləməkdən huşunu itirəcək, çünki səma cisimləri lərzəyə gələcək. ²⁷ ^o O zaman onlar Bəşər Oğlunun bulud içində qüdrət və böyük izzətlə gəldiyini görəcek. ²⁸ Bu hadisələr yerinə yetməyə başladığıda başınızı qaldırın və yuxarı baxın, çünki satınalınmanız yaxınlaşır».

²⁹ İsa onlara bir məsəl də çəkdi: «Əncir ağacına və bütün ağaclara baxın: ³⁰ onların yarpaqlandığını görəndə bilirsiniz ki, yay fəslə artıq yaxındır. ³¹ Eləcə siz də bu şeylərin baş verdiyini görəndə bilin ki, Allahın Padşahlığı yaxınlaşır. ³² Sizə doğrusunu deyirəm: bu nəsil ömrünü sona çatdırmazdan əvvəl bütün bunlar baş verəcək. ³³ Yer və göy keçib-gedəcək, amma Mənim sözlərim əsla keçib-gətməyəcək.

³⁴ Özünüzdə fikir verin! Qoy ürəkləriniz eys-ışrət və sərxoşluqla, bu həyatın qayğıları ilə yüklənməsin. Qoy qiyamət günü[†] bir tələ kimi üzərinizə qəflətən gəlməsin. ³⁵ Çünki o gün yer üzündə yaşayanların hamısının üstünə gələcək. ³⁶ Ona görə də baş verəcək bütün bu fəlakətlərdən qaçıb Bəşər Oğlunun önündə dura bilmək üçün hər an dua edərək ayıq olun».

[†]21:34 *Qiyamət günü* – hərfi tərcümədə *o gün*.

^k21:12 Mat. 10:17-22 ^l21:14 Luka 12:11-12 ^m21:22 Huşə 9:7 ⁿ21:25 Yeş. 13:10; Yez. 32:7; Yoel 2:31; Vəhy 6:12-13 ^o21:27 Dan. 7:13; Vəhy 1:7

³⁷ İsa gündüzlər məbəddə təlim öyrədirdi, gecələri isə oradan çıxaraq Zeytun dağı adlanan dağda keçirirdi. ³⁸ Səhər tezdən bütün xalq İsanı dinləmək üçün Onun yanına, məbədə gəlirdi.

İsanı öldürmək üçün sui-qəsd hazırlanır

(*Mat. 26:1-5; Mark 14:1-2; Yəh. 11:47-53*)

22 ¹Pasxa adlanan Mayasız Çörək bayramı yaxınlaşırdı. ² Başçı kahinlər və ilahiyyatçılar İsanı öldürmək üçün bir yol axtarırdılar, çünki xalqdan qorxurdular.

Yəhudanın xəyanəti

(*Mat. 26:14-16; Mark 14:10-11; Yəh. 13:18-30*)

³ O zaman Şeytan On İki şagirddən biri olan İskaryot adlanan Yəhudanın ürəyinə girdi. ⁴ O da gedib başçı kahinlər və məbəd mühafizəçilərinin başçıları ilə danışırdı ki, İsanı necə onlara təslim etsin. ⁵ Onlar sevindilər və ona pul verməyə razı oldular. ⁶ Buna söz verən Yəhuda İsanı xalqdan gizlin onlara təslim etmək üçün fürsət axtarmağa başladı.

Axırıncı şam yeməyi

(*Mat. 26:17-30; Mark 14:12-26; Yəh. 13:21-30; 1Kor. 11:23-25*)

⁷ Pasxa quzusunun qurban kəsilməli olduğu Mayasız Çörək bayramı günü gəldi. ⁸ İsa Peter və Yəhyanı qabaqca göndərüb «gedin, Pasxa yeməyimiz üçün bizə hazırlıq görün» dedi. ⁹ Onlarsa İsadən soruşdular: «Harada hazırlıq görməyimizi istəyirsən?» ¹⁰ İsa onlara dedi: «Bax siz şəhərə girəndə qarşınıza səhənglə su daşıyan bir nəfər çıxacaq.

Onun ardınca gedin və onun girəcəyi evə girin. ¹¹ Oranın sahibinə deyün: «Müəllim sənə deyir: «Şagirdlərimlə birgə Pasxa yeməyini yeyəcəyim qonaq otağı haradadır?»» ¹² Ev sahibi sizə yuxarı mərtəbədə hər şeyi hazırlanmış böyük bir otaq göstərəcək. Orada hazırlıq işləri görün». ¹³ Onlar gedib hər şeyin Onun dediyi kimi olduğunu gördülər və Pasxa yeməyi üçün hazırlıq etdilər.

¹⁴ Yemək vaxtı çatanda İsa həvarilərlə süfrəyə oturdu. ¹⁵ İsa onlara dedi: «Mən əzab çəkməzdən əvvəl bu Pasxa yeməyini sizinlə birgə yeməyi çox arzulayırdım. ¹⁶ Sizə bunu deyirəm: Pasxa Allahın Padşahlığında yerinə yetənədək Mən bir daha onu yeməyəcəyəm».

¹⁷ Sonra İsa bir kasa götürüb şükür etdi və dedi: «Bunu götürün və aranızda bölüşdürün. ¹⁸ Mən sizə deyirəm: Allahın Padşahlığı gələndək üzüm ağacının məhsulundan əsla içməyəcəyəm».

¹⁹ Sonra İsa çörək götürdü, şükür edib onu böldü və şagirdlərə verərək dedi: «Bu Mənim sizin üçün verilən bədənimdür. Bunu Məni xatırlamaq üçün edin». ²⁰ [†]Eləcə də axşam yeməyindən sonra kasanı götürüb dedi: «Sizin üçün axıdılan bu kasa Mənim qanımla bağladığım Yeni Əhddir. ²¹ [§]Amma budur, Mənə xəyanət edən Mənimlə birlikdə əlini bu süfrəyə uzadır. ²² Bəşər Oğlu təyin edilmiş yolla gedir. Amma vay o adamın halına ki, Ona xəyanət edir!» ²³ Şagirdlər öz aralarında bunu kimin edəcəyini araşdırmağa başladılar.

²⁴ [†]Aralarında onlardan kimin ən böyük sayılacağı barəsində bir mübahisə də oldu. ²⁵ [§]Amma İsa onlara

[†]21:37 Luka 19:47-48 [§]22:1 Çıx. 12:1-27 [†]22:20 Yer. 31:31-34

[§]22:21 Zəb. 41:9 [†]22:24 Mat. 18:1; Mark 9:34; Luka 9:46

[†]22:25 Mat. 20:25-27; 23:11; Mark 9:35; 10:42-44

dedi: «Millətlərin padşahları onların üzərində hökm edir və bu hakimiyyətdə olanlar himayədar adlanır. ²⁶ Amma siz belə olmayın. Aranızda ən böyük olan ən kiçik kimi olsun və rəhbərlik edən xidmətçi kimi olsun. ²⁷ ^v Axı kim daha böyükdür, süfrədə oturan, yoxsa xidmət edən? Süfrədə oturan deyilmi? Mənsə sizin aranızda xidmətçi kimiyəm.

²⁸ Keçirdiyim sınaqlarda Mənimlə qalanlar sizsiniz. ²⁹ Atam Mənə bir padşahlıq tapşırırdı kimi Mən də sizə bir padşahlıq tapşırıram; ³⁰ ^w belə ki Mənim Padşahlığımda süfrəmdə yeyib-içəsiniz və İsrailin on iki qəbiləsinə hökm etmək üçün taxtlarda oturasınız.

Peterin inkarı əvvəlcədən bildirilir

(*Mat. 26:31-35; Mark 14:27-31; Yəh. 13:36-38*)

³¹ Şimon, Şimon! Şeytan sizi buğda kimi xəlbirdən keçirməyə icazə istədi. ³² Amma Mən imanını itməsin deyə sənin üçün dua etdim. Sən də bir zaman geri dönüb öz qardaşlarını qüvvətləndir. ³³ O, İsayə cavab verdi: «Ya Rəbb, mən Səninlə zindana da, ölümə də getməyə hazırım». ³⁴ Amma İsa dedi: «Peter, sənə bunu deyirəm: bu gün xoruz banlamazdan əvvəl sən Məni tanıdığımı üç dəfə inkar edəcəksən».

³⁵ ^x Sonra şagirdlərə dedi: «Mən sizi kisəsiz, torbasız və çarıqsız göndərəndə bir şeydə korluq çəkmişinizmi?» Onlar cavab verdilər: «Heç bir şeydə». ³⁶ Onda İsa onlara dedi: «İndi isə kisəsi və torbası olan bunları götürsün. Qılıncı olmayan da öz paltarını satıb qılınc alsın. ³⁷ ^y Çünki sizə deyirəm: bu yazılmış olan “Üsyankarlara tay tutuldu”

sözü Məndə tam yerinə yetməlidir. Çünki Mənim barəmdə yazılanlar tamam olur». ³⁸ Onlar dedilər: «Ya Rəbb, budur, burada iki qılınc var». O isə onlara dedi: «Bu kifayətdir».

İsa Zeytun dağında dua edir

(*Mat. 26:36-46; Mark 14:32-42*)

³⁹ İsa çıxıb adətinə görə Zeytun dağına getdi. Şagirdlər də Onun ardınca getdi. ⁴⁰ Oraya çatanda İsa onlara dedi: «Dua edin ki, sınağa düşməyəsiz». ⁴¹ İsa Özü isə onlardan bir daş atımı qədər uzaqlaşdı və diz çöküb dua etdi. ⁴² O belə dedi: «Ey Ata, əgər Sənin iradəyə məqbuldursa, bu kasanı[‡] Məndən uzaqlaşdır. Amma Mənim yox, Sənin iradəyə olsun». ⁴³ Göydən bir mələk İsayə göründü və Onu qüvvətləndirdi. ⁴⁴ İsa dəhşətli iztirab içində daha səylə dua edirdi. Onun təri yerə düşən qan damllarına bənzəyirdi.[†] ⁴⁵ İsa duadan qalxıb şagirdlərin yanına gəldi, onları kədərdən üzülmüş və yatmış tapdı. ⁴⁶ O, şagirdlərə dedi: «Nə üçün yatırırsınız? Qalxın, dua edin ki, sınağa düşməyəsiz».

İsa həbs olunur

(*Mat. 26:47-56; Mark 14:43-50; Yəh. 18:3-12*)

⁴⁷ İsa hələ danışarkən bir izdiham göründü. On İki şagirddən biri, Yəhuda adlı bir nəfər onlardan qabaqda gedirdi. O, İsanı öpmək üçün yaxınlaşdı. ⁴⁸ Amma İsa ona dedi: «Yəhuda, sən Bəşər Oğlunu bir öpüşləmi satırsan?» ⁴⁹ İsanın ətrafında olanlar nə baş verəcəyini görəndə Ona dedilər: «Ya Rəbb, bəlkə qılıncı vuraq?» ⁵⁰ Onlardan biri baş kahinin qulunu

[‡]22:42 Kasa – İsanın çarmıxdakı ölümünün rəmzi.

[†]22:44 Ən qədim yunan əlyazmalarında bu ayələr yoxdur.

^v22:27 Yəh. 13:12-15 ^w22:30 Mat. 19:28

^x22:35 Mat. 10:9-10; Mark 6:8-9; Luka 9:3; 10:4 ^y22:37 Yeş. 53:12

vurub sağ qulağını qopartdı. ⁵¹ Lakin İsa dedi: «Bəsdir, eləməyin». Sonra qulun qulağına toxunaraq onu sağaltdı.

⁵² İsa üstünə gələn başçı kahinlərə, məbəd mühafizəçilərinin başçılarına və ağsaqqallara dedi: «Nə üçün quldur üstünə gələn kimi qılınc və dəyənəklərlə gəlmisiniz? ⁵³ Mən hər gün məbəddə sizinlə birlikdə olanda siz Mənə əl qaldırmadınız. Amma indi sizin vaxtınızdır, zülmət hökmranlığıdır».

Peter İsanı inkar edir

(*Mat. 26:57-58,67-75; Mark 14:53-54,65-72; Yəh. 18:13-18,25-27*)

⁵⁴ İsanı tutub apardılar və baş kahinin evinə gətirdilər. Peter isə uzaqdan Onun ardınca gedirdi. ⁵⁵ Həyətin ortasında tonqal qalanmışdı. Peter gəlib onun ətrafında oturanların arasında oturdu.

⁵⁶ Qarabaşlardan biri tonqalın işığında oturan Peteri gördü. Ona diqqətlə baxıb dedi: «Bu adam da İsa ilə birlikdə idi». ⁵⁷ Amma Peter «Ay arvad, mən Onu tanımıram!» deyərək Onu inkar etdi. ⁵⁸ Bir az sonra başqa bir adam onu görüb dedi: «Sən də onlardansan». Amma Peter dedi: «Ay kişi, mən deyiləm!» ⁵⁹ Bir saata yaxın vaxt keçdi və digər bir adam təkidlə dedi: «Doğrudan da, bu adam da Onunla birlikdə idi, çünki Qalileyalıdır». ⁶⁰ Peter isə dedi: «Ay kişi, dediyini başa düşmürəm».

Elə o danışdığı an xoruz banladı. ⁶¹ Onda Rəbb dönüb Peterə baxdı. Peter Rəbbin «bu gün xoruz banlamazdan əvvəl sən Məni üç dəfə inkar edəcəksən» dediyi sözü yadına saldı. ⁶² Ona görə oradan çıxıb hönkür-hönkür ağladı.

⁶³ İsanı tutub saxlayan adamlar Onu ələ sala-sala döyürdülər. ⁶⁴ Gözlərini bağlayıb Ondan soruşurdular: «Peyğəm-

bərlik elə görək, Səni vuran kimdir?» ⁶⁵ Ona başqa sözlər də deyib çoxlu böhtan atırdılar.

İsa Ali Şuranın önündə

(*Mat. 26:57-66; Mark 14:53-64; Yəh. 18:19-24*)

⁶⁶ Səhər açıldıqda xalqın ağsaqqalları, başçı kahinlər və ilahiyyatçılar yığıldı və İsanı öz Ali Şuralarına gətirdilər. ⁶⁷ Onlar dedilər: «Bizə de, Məsih Sənsənmi?» İsa onlara dedi: «Əgər sizə desəm, inanmazsınız. ⁶⁸ Əgər sizdən soruşsam, Mənə cavab verməyəcəksiniz. ⁶⁹ Bundan sonra isə Bəşər Oğlu qüdrətli Allahın sağında oturacaq». ⁷⁰ Onların hamısı dedi: «Deməli, Sən Allahın Oğlusan?» İsa onlara cavab verdi: «Sizin dediyiniz kimi O Mənəm». ⁷¹ Onda onlar dedilər: «Artıq şəhadətə nə ehtiyacımız var? Axı biz özümüzün Onun ağzından eşitdik».

İsa Romalı vali Pilatın və Qalileya hökmdarı Hironun önündə

(*Mat. 27:1-2,11-26; Mark 15:1-15; Yəh. 18:28-19:16*)

23 Ali Şura üzvlərinin hamısı ayağa durub İsanı Pilatın yanına apardı. ² Onu ittiham etməyə başlayaraq dedilər: «Biz gördük ki, bu adam millətimizi yoldan çıxarır. Qeysərə vergi verməyə mane olur və Özünü Məsih, Padşah adlandırır». ³ Pilat Ondan «Yəhudilərin Padşahı Sənsənmi?» deyərək soruşdu. İsa cavabında ona dedi: «Sənin dediyin kimidir». ⁴ Pilat başçı kahinlərə və xalqa dedi: «Mən bu Adamda heç bir təqsir görmürəm». ⁵ Amma onlar təkid edərək deyirdilər: «Bu Adam Qalileyadan tutmuş bu yerə qədər bütün Yəhudeyada təlim öyrədərək xalqı təşviş salır».

§22:68 *Verməyəcəksiniz* – bəzi əlyazmalarda *verməyəcəksiniz* və *Məni buraxmayacaqsınız*.

z22:53 Luka 19:47-48; 21:37

⁶Pilat Qalileya barədə eşidib soruşdu: «Məgər bu Adam Qalileyalıdır?»
⁷İsanın Hirodun idarə etdiyi vilayətdən olduğunu bildikdə Onu Hirodun yanına göndərdi. Çünki o günlər Hirod da Yerusəlimdə idi.

⁸Hirod İsanı gördükdə çox sevindi. Onun haqqında eşitdiyi şeylərə görə Onu çoxdan görmək istəyirdi. Ondən bir əlamət görməyi umurdu. ⁹Hirod Ona çox suallar verdi, amma İsa ona heç bir cavab vermədi. ¹⁰Başçı kahinlər və ilahiyatçılar durub Onu şiddətlə ittiham edirdilər. ¹¹Hirod öz əsgərləri ilə Onu təhqir edib ələ saldı. Onun əyninə bir gözəl paltar geyindirib Pilatın yanına qayıtdı. ¹²Əvvəllər düşmən olan Pilatla Hirod o gün bir-biri ilə dostlaşdı.

¹³O zaman Pilat başçı kahinləri, rəhbərləri və xalqı toplayıb ¹⁴onlara dedi: «Siz bu Adamı mənim yanıma buna görə gətirdiniz ki, O, xalqı yoldan çıxarır. Budur, mən sizin qarşınızda məsələni araşdırıb bu Adamı sizin irəli sürdüyünüz ittihamların heç birində təqsirkar görmədim. ¹⁵Hirod da bir şey tapmadı. Çünki bu Adamı bizə geri göndərdi.** Budur, O, ölüm cəzasına layiq heç bir şey etməyib. ¹⁶Buna görə də mən Onu cəzalandırıb azad edəcəyəm». ¹⁷††

¹⁸Amma bütün xalq birlikdə çığırırdı: «Bu Adam öldürülsün! Bizə Barabbanı azad et!» ¹⁹Barabba şəhərdə üsyan qaldırmaq və adam öldürmək üstündə zindana atılmışdı. ²⁰Pilat İsanı azad etmək istəyərək yenə də səsini ucaltdı. ²¹Amma onlar «Onu çarmıxa çək, çarmıxa çək!» deyərək bağırırdılar. ²²Pilat

üçüncü dəfə onlara dedi: «Axı O nə pislik edib? Mən Onda ölüm cəzasına layiq heç bir təqsir görmədim. Buna görə də Onu cəzalandırıb azad edəcəyəm». ²³Amma onlar təkid edərək uca səsle tələb edirdilər ki, O, çarmıxa çəkilsin. Onların^{‡‡} səsi hamıdan bərk gəlirdi.

²⁴Pilat onların tələbini yerinə yetirmək qərarına gəldi. ²⁵Üsyan qaldıraraq adam öldürdüyünə görə zindana atılmış adamı onların tələbinə görə azad etdi. İsanı isə onların ixtiyarına təslim etdi.

İsa çarmıxa çəkilir

(Mat. 27:32-44; Mark

15:21-32; Yəh. 19:17-25)

²⁶Əsgərlər İsanı apararkən kənd yerindən gələn Şimon adlı Kirenalı bir nəfəri yaxaladılar. Çarmıxı onun boynuna yükləyib İsanın ardınca daşımağa məcbur etdilər.

²⁷İsanın ardınca böyük bir izdiham və Onun üçün ağlayıb nalə çəkən qadınlardan gedirdi. ²⁸İsa onlara tərəf dönüb dedi: «Ey Yerusəlim qızları, Mənim üçün ağlamayın. Özünüz və övladlarınız üçün ağlayın. ²⁹Çünki elə günlər gəlir ki “Nə bəxtiyardır sonsuz, doğmamış bətnlər və əmizdirməmiş döşləri olan qadınlardan!” deyəcəklər. ³⁰^a“O zaman dağlara «Üstümüzdə yıxılın!», təpələrə «Bizi örtün!» deməyə başlayacaqlar”. ³¹Çünki yaşıl ağacın başına bunları gətirirlərsə, bəs qurumuş ağaca nə olacaq?»

³²İsa ilə birlikdə iki cinayətkar da edama aparılırdı. ³³Kəllə adlanan yerə gələndə orada Onu və cinayətkarları – birini sağında, birini də solunda çarmıxa çəkildilər. ³⁴^bAmma İsa deyirdi: «Ata! On-

**23:15 *Bu Adamı bizə geri göndərdi* – bəzi əlyazmalarda *sizi onun yanına göndərmişdim*, bəzilərinə isə *bu Adamı onun yanına göndərmişdim*.

††23:17 *Edəcəyəm* – bəzi əlyazmalarda *edəcəyəm*. 17 *Pilat bayrama görə bir əsiri azad etməli idi*.

‡‡23:23 *Onların* – bəzi əlyazmalarda *Onların və başçı kahinlərin*.

ları bağışla, çünki nə etdiklərini bilmirlər». ^{¶¶} Onlar püşk ataraq paltarlarını aralarında bölüşdürdülər.

³⁵ Camaat durub tamaşa edirdi. Onlarla birlikdə rəhbərlər də İsayə istehza edib deyirdilər: «Başqalarını xilas edirdi. Əgər O, Allahın seçdiyi Məsihdirsə, qoy Özünü də xilas etsin!» ³⁶ Əsgərlər də yaxınlaşıb Onu ələ saldılar. Ona şərab sirkəsi təqdim edib ³⁷ belə dedilər: «Əgər Sən Yəhudilərin Padşahısansa, Özünü xilas et!» ³⁸ Onun üzərində «Yəhudilərin Padşahı budur» yazısı yazılmışdı. ^{§§}

³⁹ Çarmıxa asılmış cinayətkarlardan biri Ona böhtan ataraq deyirdi: «Məgər Sən Məsih deyilsən? Özünü də, bizi də xilas et!» ⁴⁰ O biri cinayətkarsa ona qadağan edərək deyirdi: «Sən heç Allahdan qorxmursan? Sən özün də eyni cəzaya məhkum olmusan!» ⁴¹ Biz ədalətlə məhkum olunmuşuq, çünki əməllərimizə layiq olan əvəzi alırıq. Bu Adamsa heç bir haqsızlıq etməmişdi. ⁴² Sonra İsayə dedi: «Ey İsa, Öz Padşahlığına gələndə məni xatırla!» ⁴³ İsa ona dedi: «Sənə doğrusunu deyirəm: bu gün sən Mənimlə birlikdə cənnətdə olacaqsan».

İsanın ölümü

(*Mat. 27:45-56; Mark 15:33-41; Yəh. 19:25-30*)

⁴⁴ ^cGündüz altıncı saat* idi. Doqquzuncu saata qədər† bütün yer üzünə qaranlıq çökdü, ⁴⁵ günəş işığını saçmırdı. Məbədin pərdəsi ortadan parçalandı. ⁴⁶ ^dİsa uca səslə nida edərək

dedi: «Ey Ata! Ruhumu Sənin əlinə verirəm». İsa bunu deyib son nəfəsini verdi.

⁴⁷ Bunları görənlər yüzbaşı «doğrudan da, bu Adam saleh idi» deyərək Allahı izzətləndirdi. ⁴⁸ Bunlara tamaşa etmək üçün yığılan bütün camaat baş verən hadisəni gördükdə sinəsinə döyə-döyə geri döndü.

⁴⁹ ^eİsanı tanıyan adamların hamısı və Onun ardınca Qalileyadan gəlmiş qadınlar uzaqda durub olub-keçənlərə baxırdılar.

İsanın dəfni

(*Mat. 27:57-61; Mark 15:42-47; Yəh. 19:38-42*)

⁵⁰ Ali Şuranın üzvü olan Yusif adlı xeyirxah və saleh bir kişi var idi. ⁵¹ O, Ali Şuranın qərarı və əməli ilə razı olmamışdı. Bu adam Yəhudəyanın Arimateya şəhərindən idi və o da Allahın Padşahlığını gözləyirdi. ⁵² O, Pilatın yanına gedib İsanın cəsədini istədi. ⁵³ Cəsədi çarmıxdan endirib kəfənə bükdü və qayada qazılmış, hələ indiyədək heç kimin dəfn edilmədiyi bir qəbirə qoydu. ⁵⁴ O gün Hazırlıq günü[‡] idi və Şənbə günü yaxınlaşırdı.

⁵⁵ İsa ilə Qalileyadan gəlmiş qadınlar da Yusifin ardınca gedib qəbiri və Onun cəsədinin necə qoyulduğunu gördülər. ⁵⁶ ^fOnlar evlərinə qayıdıb ətirli maddələr və qiymətli yağlar hazırladılar. Şənbə günü Allahın əmri ilə istirahət etdilər.

^{¶¶}23:34 *Amma İsa ... bilmirlər* – bu sözlər ən qədim yunan əlyazmalarında yoxdur.

^{§§}23:38 *Yazılmışdı* – bəzi əlyazmalarda *yunan, latın və ibrani hərfləri ilə yazılmışdı*.

*23:44 *Altıncı saat* – hazırkı vaxtla günorta saat on iki.

†23:44 *Doqquzuncu saat* – hazırkı vaxtla günortadan sonra saat üç.

[‡]23:54 *Hazırlıq günü* – yəni Yəhudilərdə müqəddəs sayılan Şənbə günü üçün hazırlıq görülmə cümə günü.

^c23:44 Çıx. 26:31-33 ^d23:46 Zəb. 31:5 ^e23:49 Luka 8:2-3

^f23:56 Çıx. 20:10; Qanun. 5:14

İsanın dirilməsi

(*Mat. 28:1-10; Mark 16:1-11; Yəh. 20:1-18*)

24 Həftənin ilk günü^f səhər çox erkən qadınlar hazırladıqları ətir-ləri götürüb qəbirin yanına gəldilər.[§] ² Qəbirin qapısındakı daşı yuvarlanmış gördülər. ³ Amma içəri girib Rəbb İsanın cəsədini tapmadılar. ⁴ Onlar bundan çaşqınlıq içində olarkən şimşək kimi pərıldayan paltar geymiş iki kişi qəflətən onların qarşısında peyda oldu. ⁵ Qadınlardan tələş içində üzüstə yerə sərildilər. Kişilər soruşdular: «Nə üçün siz Dirini ölümlər arasında axtarırsınız? ⁶ O burada yoxdur, O dirilmişdir! Hələ Qalileyada olarkən Onun sizə dediklərini yadınıza salın. ⁷ Demişdi ki, “Bəşər Oğlu günahkar insanlara təslim olmalı, çarxıya çəkilməli və üçüncü gün dirilməlidir”». ⁸ Qadınlar da İsanın sözlərini yada saldılar.

⁹ Qəbirdən qayıdan qadınlar bütün bunları On Bir şagirdə və başqa adamların hamısına xəbər verdilər. ¹⁰ Həvarilərə bu xəbəri çatdıranlar Məcdəlli Məryəm, Yoxanna, Yaqubun anası Məryəm və onlarla birgə olan digər qadınlar idi. ¹¹ Amma bu sözlər həvarilərə mənasız göründü və qadınlara inanmadılar. ¹² Peter isə qalxıb qəbirə tərəf qaçdı. O əyilib yalnız kətan bezləri gördü və bu hadisəyə heyrət edərək öz evinə qayıtdı.

İsa iki şagirdə görünür

(*Mark 16:12-13*)

¹³ Elə o gün onlardan ikisi Yerusəlimdən altmış stadi** uzaqlığında

yerləşən Xamma adlı kəndə gedirdi. ¹⁴ Onlar olub-keçən bütün bu hadisələr barədə öz aralarında söhbət edirdi. ¹⁵ Onlar söhbət edərək öz aralarında müzakirə edərək İsa Özü yaxınlaşıb onlarla birlikdə yol getdi. ¹⁶ Amma onların gözləri bağlanmışdı, buna görə də Onu tanımadılar.

¹⁷ İsa onlardan soruşdu: «Siz yol gedə-gedə öz aranızda nə barədə danışırsınız?» Onlar qaşqabaqlı dayandılar. ¹⁸ Onlardan Kleopa adlı bir nəfər İsayə cavab verdi: «Yerusəlimdə qalıb bu günlərdə orada baş vermiş hadisələrdən xəbəri olmayan bircə sənənsənmi?» ¹⁹ İsa onlara dedi: «Hansı hadisələrdən?» Onlar da Ona dedilər: «Nazaretli İsa barəsindəki hadisələrdən. O, Allahın və bütün xalqın önündə əməldə və sözdə qüdrətli bir peyğəmbər idi. ²⁰ Bizim başçı kahin və rəhbərlərimiz Onu ölümə məhkum etmək üçün təslim edib çarxıya çəkirdilər. ²¹ Biz də ümid edirdik ki, bu, İsrailin gələcək Satınalanıdır. Bundan əlavə, bu hadisələr artıq üç gündür ki, baş verib. ²² Üstəlik bizim qadınlardan bəzisi də bizi mat qoydular: onlar səhər erkən qəbir üstünə gedib ²³ Onun cəsədini orada tapa bilməyiblər və gəlib dedilər ki, görüntüdə Onun diri olduğunu bəyan edən mələkləri görüblər. ²⁴ Bizimlə olan bəziləri qəbirə gedib oranın qadınların dediyi kimi olduğunu müəyyən etdilər, amma Onu görmədilər».

²⁵ Onda İsa onlara dedi: «Ey ağılsızlar və peyğəmbərlərin xəbər verdiklərinə inanmaq üçün ürəyində ləngiyənlər! ²⁶ Məsih bu əzabları çəkib Öz iz-

^f24:1 Həftənin ilk günü – yəni bazar günü.

[§]24:1 Gəldilər – bəzi əlyazmalarda gəldilər. Bəzi başqa adamlar da onlarla birgə gəldilər.

**24:13 Altmış stadi – təqribən 11 kilometr.

zətinə qovuşmalı deyildimi?»²⁷ Sonra Musa ilə bütün Peyğəmbərlərdən başlayaraq Müqəddəs Yazıların hamısında Özü haqqında olanları onlara izah etdi.

²⁸ Onlar getdikləri kəndə yaxınlaşdılar. İsa Özünü yoluna davam etmək istəyən kimi apardı. ²⁹ Amma onlar İsadən təkidlə xahiş edib dedilər: «Bizimlə qal, çünki axşam düşür və gün batmaq üzrədir». O da onlarla qalmaq üçün içəri girdi.

³⁰ İsa onlarla süfrəyə oturanda çörək götürüb şükür duası etdi, böldü və onlara verdi. ³¹ Bu anda onların gözləri açıldı və onlar İsanı tanıdılar. Amma İsa onlar üçün görünməz oldu. ³² Onlar bir-birlərinə dedilər: «O, yolda bizimlə danışmış və Müqəddəs Yazıları bizə izah edəndə bizim ürəklərimiz alışıb-yanmırdımı?»

³³ Onlar elə o saat qalxıb Yerusəlimə qayıtdılar, On Bir şagirdi və onlarla birlikdə olanları bir yerdə toplaşmış gördülər. ³⁴ Bunlar deyirdi: «Rəbb, doğrudan da, dirilmiş və Şimona görünmüşdür». ³⁵ Onlar da yolda baş verənləri və çöreyi böldüyü zaman Onu necə tanıdıqlarını nəql etdilər.

İsa On Bir şagirdə görünür

(*Mat. 28:16-20; Mark 16:14-18; Yəh. 20:19-23; Həv. 1:6-8*)

³⁶ Onlar bu barədə danışarkən İsa Özü aralarında durub onlara «Sizə salam olsun!» dedi. ³⁷ Onlarsa çaşmış və dənizə gələrək bir ruh gördüklərini zənn etdilər. ³⁸ Amma İsa onlara dedi: «Nə üçün təlaşa düşürsünüz? Nəyə görə ürəklərinizə belə fikirlər gəlir?» ³⁹ Əllərimə və ayaqlarıma

baxın. Bu – Mən Özüməm! Mənə toxunun və baxın, çünki Məndə olduğumu gördüyünüz kimi ruhun əti və sümüyü olmur». ⁴⁰ İsa bunu deyib onlara əllərini və ayaqlarını göstərdi. ⁴¹ Onlar hələ sevincdən inanmayıb heyrətlənərkən İsa onlara dedi: «Burada yeməyə bir şey varmı?» ⁴² Ona bir tikə bişmiş balıq^{††} verdilər. ⁴³ İsa da yeməyi götürüb onların qabağında yedi.

⁴⁴ Sonra İsa onlara dedi: «Sizinlə birgə olarkən söylədiyim sözlər bunlardır: Musanın Qanununda,^{**} Peyğəmbərlərin kitablarında və Zəburda Mənim haqqımda yazılanların yerinə yetirilməsi lazımdır». ⁴⁵ Bundan sonra Müqəddəs Yazıları anlamaq üçün onların zehni açdı. ⁴⁶ İsa onlara dedi: «Belə yazılıb: Məsih əzab çəkib üçüncü gün ölümlər arasından dirilməlidir. ⁴⁷ Yerusəlimdən başlayaraq bütün millətlərə günahların bağışlanması üçün tövbə Onun adı ilə vəz edilməlidir. ⁴⁸ Siz bu hadisələrin şahidisiniz. ⁴⁹ Budur, Mən Öz Atamın vəd etdiyini sizə göndərəcəyəm. Sizsə ucalardan gələn qüdrətə бүрүнənədənək bu şəhərdə qalın».

İsanın göyə qaldırılması

(*Mark 16:19-20; Həv. 1:9-11*)

⁵⁰ İsa onları şəhərdən kənara çıxarıb Bet-Anyayadək gətirdi və əllərini qaldıraraq onlara xeyir-dua verdi; ⁵¹ xeyir-dua verərkən onlardan uzaqlaşdı və göyə aparıldı. ⁵² Şagirdləri də İsayə səcdə etdilər və böyük sevincə Yerusəlimə qayıtdılar. ⁵³ Onlar daim Allaha alqış edərək məbəddə olurdular.

^{††}24:42 *Balıq* – bəzi əlyazmalarda *balıq və bir parça bal pətəyi*.

^{**}24:44 *Musanın Qanunu* – yəni Tövrat.

YƏHYANIN
NƏQL ETDİYİ MÜJDƏ
GİRİŞ

«*Yəhyanın nəql etdiyi Müjdə*» İsanı Allahın əbədi Kəlamı kimi təqdim edir. «Kəlam bəşər olub, lütf və həqiqətlə dolu olaraq aramızda məskən saldı» (1:14).

Kitabda göstəriləndiyi kimi bu Müjdə elə yazılıb ki, oxucular İsanın vəd olunmuş Xilaskar və Allahın Oğlu olduğuna iman edərək Onun adı ilə həyata malik olsunlar (20:31).

İsanı Allahın əbədi Kəlamı kimi təqdim edən birinci ayələrdən sonra Müjdədə müxtəlif möcüzələr barəsində nəql edilir. Bu möcüzələr İsanın vəd olunmuş Xilaskar və Allahın Oğlu olduğunu göstərir. Bunlar göstərilən möcüzələri izah edən nitqlərlə müşayiət olunur. Kitabın bu hissəsi bəzi adamların İsayə necə inandığını və Onun ardıcılıqları olduğunu, digərlərininsə Ona qarşı durduğunu və Ona inanmadığını göstərir. 13-17-ci fəsillərdə isə İsanın həbs olunduğu gecə şagirdləri ilə yaxın ünsiyyəti və geniş söhbəti qələmə alınıb. İsa çarmıxa çəkilməmişdən öncə şagirdlərinə təsəlli verir və onları ruhlandırır. Son fəsillər isə İsanın həbs və məhkum olunması, çarmıxa çəkilməsi, dirilməsi və dirildəndən sonra şagirdlərə görünməsini təsvir edir.

Yəhya Məsih vasitəsilə bəxş olunan əbədi həyat yolunu göstərir. Bu, İsayə yol, həqiqət və həyat kimi iman edənlərə verilir. Yəhyanın Müjdəsini fərqləndirən cəhət odur ki, su, çörək, çoban və qoyunlar, meynə və üzüm kimi ifadələrlə İsa ruhani dəyərləri açıqlayır.

Kitabın məzmunu:

1:1-18 İsa Allahın Kəlamıdır

1:19-51 Vəftizçi Yəhyanın şəhadəti və İsanın ilk şagirdləri

2:1–12:50 İsanın ictimai xidməti

13:1–19:42 İsanın Yerusəlimdəki son günləri

20:1-31 Rəbbin dirilməsi və insanlara görünməsi

21:1-25 Rəbbin Qalileyada təkrarən görünməsi

Allah Kəlamı

1 Başlanğıcda Kəlam var idi. Kəlam Allahla birlikdə idi. Kəlam Allah idi. ²O, başlanğıcda Allahla birlikdə idi. ³Hər şey Onun vasitəsilə yarandı və yaranan şeylərdən heç biri Onsuz yaranmadı. ⁴Həyat Onda idi və bu həyat insanların nuru idi. ⁵Nur qaranlıqda parlayır, qaranlıq isə onu bürüyə bilmədi.

⁶Allahın göndərdiyi bir adam ortaya çıxdı, onun adı Yəhya idi. ⁷O, şəhadət üçün gəldi ki, Nur barədə şəhadət etsin və hamı onun vasitəsilə iman etsin. ⁸O özü Nur deyildi, amma Nur barədə şəhadət etmək üçün gəldi. ⁹Bu, həqiqi Nur idi və dünyaya gələrək hər bir insanı işıqlandırır. ¹⁰O, dünyada idi, dünya Onun vasitəsilə yarandı, amma dünya Onu tanımadı. ¹¹Öz diyarına gəldi, amma soydaşları Onu qəbul etmədi. ¹²Lakin Onu qəbul edənlərin hamısına, adına iman edənlərə Allahın övladları olmaq ixtiyarını verdi. ¹³Onlar nə qandan, nə bəşər arzusundan, nə də kişi istəyindən deyil, yalnız Allahdan doğuldu.

¹⁴Kəlam bəşər olub, lütf və həqiqətlə dolu olaraq aramızda məskən saldı; biz də Onun ehtişamını – Atadan gələn vahid Oğulun ehtişamını gördük. ¹⁵Yəhya Onun barəsində şəhadət etdi və nida edib dedi: «Məndən sonra Gələn məndən üstündür, çünki

məndən əvvəl var idi” deyib haqqında danışdığı Şəxs budur». ¹⁶Hamımız Onun bütövlüyündən lütf üstünə lütf aldıq. ¹⁷Qanun Musa vasitəsilə verildi, lütf və həqiqət isə İsa Məsih vasitəsilə gəldi. ¹⁸Allahı heç kəs heç vaxt görməyib, amma Atanın qucağında olan və Allah olan[¶] vahid Oğul Onu tanıtdı.

Yəhyanın şəhadəti

(*Mat. 3:1-12; Mark 1:1-8; Luka 3:1-18*)

¹⁹Yəhudi başçıları Yəhyadan «Sən kimsən?» deyərək soruşmaq üçün Yerusəlimdən kahinlərlə Levililəri onun yanına göndərdilər. O zaman Yəhya belə şəhadət etdi: ²⁰O, düzünü deyib inkar etmədi və «mən Məsih deyiləm» deyərək bəyan etdi. ²¹Onlar Yəhyadan soruşdular: «Bəs sən kimsən? Bəlkə İlyassan?» Yəhya «xeyr, o deyiləm» dedi. Soruşdular: «Bəlkə gəlməli olan peyğəmbərsən?» Yəhya «xeyr» söylədi. ²²Sonra ona dedilər: «Bəs sən kimsən? Bizi göndərənlərə nə cavab verək? Özün barədə nə deyirsən?» ²³Yəhya dedi: «Mən Yeşaya peyğəmbərin söylədiyi kimi “Rəbbin yolunu düz edin” deyərək səhrada nida edən səsliyəm».

²⁴Göndərilən bəzi fariseylər ²⁵Yəhyadan soruşdular: «Bəs sən Məsih, İlyas yaxud gəlməli olan peyğəmbər deyilsənsə, nə üçün vətiz edirsən?» ²⁶⁻²⁷Yəhya onlara cavab verdi: «Mən su ilə vətiz edirəm, amma aranızda məndən sonra gələnlər^{§§} tanımadığınız bir Nəfər dayanıb. Mən Onun heç çarığının bağını açmağa da layiq deyiləm». ²⁸Bu hadisələr İordan çayının o tayında olan

Bet-Anyada, Yəhyanın vətiz etdiyi yerdə baş verdi.

²⁹Ertəsi gün Yəhya İsanın ona tərəf gəldiyini görüb dedi: «Dünyanın günahını aradan götürən Allah Quzusu budur! ³⁰“Məndən sonra bir Şəxs gəlir ki, məndən üstündür, çünki məndən əvvəl var idi” deyib haqqında danışdığım Kəs budur. ³¹Özüm Onu tanımırdım, amma Onun İsrailə zahir olması üçün mən su ilə vətiz edərək gəldim». ³²Yəhya şəhadət edib dedi: «Gördüm ki, Ruh göydən göyərçin kimi endi və Onun üzərində qaldı. ³³Özüm Onu tanımırdım, lakin su ilə vətiz etmək üçün mənə göndərən Özüm mənə dedi: “Ruhun kimin üzərinə enib qaldığını görsən, bil ki, Müqəddəs Ruhla vətiz edən Odur”. ³⁴Mən də görüb “Allahın Oğlu budur” deyərək şəhadət etmişəm».

İsanın ilk şagirdləri

³⁵Ertəsi gün yenə Yəhya orada idi. Şagirdlərinin ikisi onun yanında idi. ³⁶İsa yoldan keçərkən Yəhya Ona baxıb dedi: «Allah Quzusu budur!» ³⁷Həmin iki şagird onun sözlərini eşidib İsanın ardınca getdi. ³⁸İsa dönüb ardınca gəldiklərini görərək onlara «Sizə nə lazımdır?» dedi. Onlar İsaya dedi: «Rabbi, Sən harada qalırısan?» «Rabbi» «Müəllim» deməkdir. ³⁹İsa onlara dedi: «Mənimlə gəlin, görərsiniz». Onlar gedib İsanın harada qaldığını gördülər və həmin gün Onunla qaldılar. Onuncu saat* radələri idi. ⁴⁰Yəhyadan eşidib İsanın ardınca gedən iki nəfərdən biri Şimon Peterin qardaşı Andrey idi. ⁴¹Sonra o, ilk öncə qardaşı Şimonu tapıb ona «biz Məsihi

[¶]**1:18** Və Allah olan – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur.

^{§§}**1:26-27** Məndən sonra gələnlər – bəzi əlyazmalarda məndən sonra gələnlər, amma məndən əvvəl var olan.

***1:39** Onuncu saat – hazırkı vaxtla günorta saat dörd.

tapdıq» dedi. «Məsih» «Məsh olunmuş»[†] deməkdir. ⁴² Onu İsanın yanına apardı. İsa Şimona baxıb dedi: «Sən Yəhya oğlu Şimona, amma Kefa adlanacaqsan». Kefa isə Peter[‡] deməkdir.

⁴³ Ertəsi gün İsa Qalileyaya getmək istədi. O, Filipi tapıb ona «ardımca gəl» dedi. ⁴⁴ Filip də Andrey və Peter kimi Bet-Sayda şəhərindən idi. ⁴⁵ Filip Natanaeli tapıb ona dedi: «Musanın Qanunda yazdığı, peyğəmbərlərin də bəhs etdiyi Şəxsi – Yusif Oğlu Nazareti İsanı tapdıq». ⁴⁶ Natanael ona dedi: «Nazaretdən yaxşı bir şey çıxarmı?» Filip isə ona «gəl özün bax» dedi. ⁴⁷ İsa Natanaelin Ona tərəf gəldiyini görüb haqqında belə dedi: «Bu, həqiqətən, ürəyində hiylə olmayan bir İsrailidir». ⁴⁸ Natanael «Sən məni haradan tanıyırsan?» deyərək Ona soruşdu. İsa ona cavab verdi: «Filip səni çağırırmazdan əvvəl səni əncir ağacının altında gördüm». ⁴⁹ Natanael Ona dedi: «Rabbi, Sən Allahın Oğlusan, İsrailin Padşahısan!» ⁵⁰ İsa ona cavab verib dedi: «Səni əncir ağacının altında gördüyümü söylədiyim üçün mü Mənə iman edirsən? Sən bunlardan daha böyük şeylər görəcəksən». ⁵¹ Yenə ona dedi: «Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: göyün yarıldığını və Allahın mələklərinin Bəşər Oğlu üzərinə enib-qalxdığını görəcəksiniz».

İsa suyu şəraba döndərir

2 Bunun üçüncü günü Qalileyanın Qana kəndində toy oldu. İsanın anası orada idi. ² İsa ilə şagirdləri də toya çağırılmışdı. ³ Şərab qurtaranda anası İsayə dedi: «Şərabları qalmadı». ⁴ İsa dedi: «Ay ana, Məndən nə istəyirsən?

Mənim vaxtım hələ çatmayıb». ⁵ Anası xidmətçilərə dedi: «Sizə nə desə, edin».

⁶ Yəhudilərin paklanma mərasimi üçün orada hər biri iki-üç ölçü[¶] su tuta bilən altı daş küp var idi. ⁷ İsa xidmətçilərə dedi: «Küpləri su ilə doldurun». Onları ağzına qədər doldurdular. ⁸ O, xidmətçilərə dedi: «İndi bir az götürüb toyağasına aparın». Onlar da apardı. ⁹ Toyağası şəraba çevrilmiş suyun dadına baxdı. O bunun haradan gətirildiyini bilmirdi, bunu yalnız suyu götürən xidmətçilər bilirdi. Toyağası bəyi çağırıb ona dedi: ¹⁰ «Hər kəs əvvəlcə əla şərabı, çox içildəndən sonra isə adi şərabı təqdim edir. Amma sən əla şərabı indiyə saxlamısan».

¹¹ İsa Qalileyanın Qana kəndində bu ilk əlamətini göstərdi və izzətini üzə çıxardı. Şagirdləri də Ona iman etdi. ¹² Bundan sonra anası, qardaşları və şagirdləri ilə birgə Kefernahuma gedib orada bir neçə gün qaldı.

İsa satıcıları məbəddən qovur

(Mat. 21:12-13; Mark
11:15-17; Luka 19:45-46)

¹³ Yəhudilərin Pasxa bayramı yaxınlaşırdı. İsa Yerusəlimə getdi. ¹⁴ Məbəddə öküz, qoyun, göyərçin satanların və sər-rafların oturduğunu gördü. ¹⁵ İplərdən bir qamçı düzəldib hamını qoyun və öküzlərlə birgə məbəddən qovdu, sər-rafların masalarını çevirib pullarını yerə tökdü, ¹⁶ göyərçin satanlara da dedi: «Bunları buradan götürün. Atamın evini bazara döndərməyin». ¹⁷ Şagirdləri də «evinin qeyrəti Məni yandırır-yaxacaq» deyərək yazıldığını xatırladılar.

¹⁸ Sonra Yəhudi başçıları Ondan soruşdular: «Bunları etməyə ixtiyarın

[†]1:41 *Məsh olunmuş* – yunan mətnində *Xristos*.

[‡]1:42 *Kefa* – arami dilində, *Peter* – yunan dilində *daş* deməkdir.

[¶]2:6 *İki-üç ölçü* – hərfi tərcümədə *iki-üç metrit*, təqribən 80-120 litr.

olduğunu bizə hansı əlamətlə göstərə bilərsən?»¹⁹ Pİsa onlara cavab verdi: «Bu məbədi dağıdın, üç günə Mən onu təzədən quraram». ²⁰ Onda Yəhudi başçıları dedilər: «Bu məbəd qırx altı ilə tikilib, Sən onu üç günəmi quracaqsan?» ²¹ Lakin İsa məbəd deyəndə Öz bədənini nəzərdə tuturdu. ²² İsa ölümlər arasından dirildiyi zaman şagirdləri Onun bu sözləri söylədiyini xatırladılar, Müqəddəs Yazıya və İsanın söylədiyi sözə inandılar.

²³ İsa Pasxa bayramı zamanı Yerusəlimdə olanda göstərdiyi əlamətləri görə bir çox adam Onun adına iman etdi. ²⁴ Amma İsa bütün adamların daxilini bildiyi üçün onlara güvənməzdi. ²⁵ Bir adam haqqında kiminsə Ona şəhadət etməsinə ehtiyacı yox idi, çünki insanın ürəyindən keçənləri bilirdi.

İsa və Nikodim

3 Fəriseylər arasında Nikodim adlı bir Yəhudi rəhbəri var idi. ² O, gecə ikən İsanın yanına gəlib dedi: «Rəbbi, bilirik ki, Sən Allahın yanından gələn bir müəllimsən. Çünki Allah ona yar olmasa, heç kəs Sənin göstərdiyin əlamətləri edə bilməz». ³ İsa ona cavab verdi: «Doğrusunu, doğrusunu sənə deyirəm: bir kəs yenidən doğulmasa, Allahın Padşahlığını görə bilməz». ⁴ Nikodim Ondan soruşdu: «Yaşa dolmuş bir adam necə yenidən doğula bilər? O, ikinci dəfə anasının bətninə girib doğula bilərmi?» ⁵ İsa cavab verdi: «Doğrusunu, doğrusunu sənə deyirəm: bir kəs sudan və Ruhdan doğulmasa, Allahın Padşahlığına daxil ola bilməz.

⁶ Bəşərdən doğulan bəşərdir, Ruhdan doğulan ruhdur. ⁷ Sənə “yenidən doğulmalısınız” dediyimə heyrət etmə. ⁸ Yel istədiyi yerdə əsir, onun səsini eşidirsən, amma haradan gəlib haraya getdiyini bilmirsən. Ruhdan doğulmuş adam da belədir». ⁹ Nikodim «Bu şeylər necə ola bilər?» deyə soruşdu. ¹⁰ İsa ona cavab verdi: «Sən İsrailin müəllimisən. Bunları bilmirsənmi? ¹¹ Doğrusunu, doğrusunu sənə deyirəm: biz bildiyimizi söyləyirik, gördüyümüzə şəhadət edirik, amma siz bizim şəhadətimizi qəbul etməirsiniz. ¹² Əgər Mən sizə yerdəki işlərdən danışanda inanmırsınızsa, göydəki işlərdən danışsam, necə inanacaqsınız? ¹³ Heç kəs göyə çıxmayıb, yalnız göydən enmiş⁸ Bəşər Oğlu orada olub. ¹⁴ Musa çöldə ilanı yuxarı qaldırdığı kimi Bəşər Oğlu da yuxarı qaldırılmalıdır ki, ¹⁵ Ona iman edən hər kəs əbədi həyata** malik olsun».

¹⁶ Çünki Allah dünyanı elə sevdi ki, vahid Oğlunu verdi; bunu ona görə etdi ki, Ona iman edən hər kəs həlak olmasın, amma əbədi həyata malik olsun. ¹⁷ Allah dünyanı mühakimə etmək üçün deyil, Oğlunun vasitəsilə xilas etmək üçün Onu dünyaya göndərdi. ¹⁸ Ona iman edən mühakimə olunmur, iman etməyənsə artıq mühakimə olunub, çünki Allahın vahid Oğlunun adına iman etməyib. ¹⁹ Mühakimə bundan ibarətdir ki, dünyaya nur gəldi, amma insanlar qaranlığı nurdan daha çox sevdilər, çünki əməlləri şər idi. ²⁰ Pislik edən hər kəs nura nifrət edər, əməllərinin üzə çıxarmaması üçün nura tərəf gəlməz.†† ²¹ Həqiqətə əməl edənsə nura tərəf gələr

§3:13 Göydən enmiş – bəzi əlyazmalarda göydən enmiş, indi də göydə olan.

**3:15 Hər kəs əbədi həyata – bəzi əlyazmalarda hər kəs həlak olmasın, amma əbədi həyata.

††3:20 Gəlməz – bəzi əlyazmalarda gəlməz, çünki əməlləri şərdir.

¶2:19 Mat. 26:61; 27:40; Mark 14:58; 15:29 ¶3:14 Say. 21:9

ki, əməllərini Allah naminə etdiyi bəlli olsun.

Yəhyanın İsa barədə şəhadəti

²²Bundan sonra İsa və Onun şagirdləri Yəhudeya diyarına gəldilər. İsa bir müddət onlarla orada qalıb vəftiz edirdi. ²³Yəhya da Şalim yaxınlığındakı Aynonda vəftiz edirdi, çünki orada çoxlu su var idi. Adamlar da gəlib vəftiz olunurdu. ²⁴Yəhya hələ zindana salınmamışdı.

²⁵Bu zaman Yəhyanın şagirdləri ilə bir Yəhudi[‡] arasında pəklanma barədə mübahisə düşdü. ²⁶Şagirdləri Yəhyanın yanına gəlib dedilər: «Rabbi, İordanın o tayında sənin yanında olan və barəsində şəhadət etdiyin Şəxs indi Özü vəftiz edir və hamı Onun yanına gəlir». ²⁷Yəhya cavabında dedi: «İnsana göydən verilməsə, o heç nə ala bilməz. ²⁸«Mən Məsih deyiləm, ancaq Ondan əvvəl göndərilmişəm» sözümə özünü şahidsiniz. ²⁹Gəlin kimdirsə, bəy odur. Amma bəyi gözləyərək ona qulaq asan sağdıışı bəyin səsini eşidib çox sevinir. Mənim sevincim beləcə tam oldu. ³⁰İndi Ona böyümək, mənə kiçilmək gərəkdir».

³¹Yuxarıdan Gələn hamıdan üstündür. Yer üzündən olan yerə məxsusdur və yer barədə danışar, göydən Gələnsə hamıdan üstündür. ³²Nə görüb-əşidibsə, ona şəhadət edər, amma şəhadətini heç kəs qəbul etməz. ³³Onun şəhadətini qəbul edən kəs Allahın haqq olduğuna möhür basıb. ³⁴Ona görə ki Allahın göndərdiyi Şəxs Allahın sözlərini söyləyər. Çünki Allah Ruhu hədsiz verir. ³⁵Ata Oğulu sevir və hər şeyi Onun ixtiyarına verir.

³⁶Oğula iman edən şəxs əbədi həyata malikdir, Oğula itaət etməyənsə həyat görməyəcək, lakin Allahın qəzəbi onun üzərində qalır.

İsa və Samariyalı qadın

4 Fariseylər İsanın Özüni Yəhyadan daha çox şagird toplayıb vəftiz etdiyi barədə eşitdilər; ²əslində İsanın Özü deyil, şagirdləri vəftiz edirdi. ³İsa bundan xəbər tutan kimi Yəhudeyanı tərk edib Qalileyaya qayıtdı. ⁴Onun yolu Samariyadan keçirdi. ⁵«O, Yaqubun öz oğlu Yusifə verdiyi torpağa yaxın olan Samariyanın Sixar adlanan şəhərinə gəldi. ⁶Yaqubun quyusu orada idi. Yol İsanı yorduğu üçün quyunun yanında oturdu. Altıncı saat[¶] radələri idi.

⁷Samariyalı bir qadın quyudan su çəkməyə gəldi. İsa ona «Mənə su ver, içim» dedi. ⁸Çünki şagirdləri yemək almaq üçün şəhərə getmişdi. ⁹Samariyalı qadın Ona dedi: «Sən bir Yəhudisən, mənə Samariyalı bir qadın. Sən necə məndən su istəyə bilərsən?» Çünki Yəhudilər Samariyalılarla ünsiyyət etmir. ¹⁰«İsa ona cavab verdi: «Əgər sən Allahın bəxşisini və “Mənə su ver, içim” deyənin Kim olduğunu bilsəydin, özün Ondan su istəyərdin, O da sənə həyat suyu verərdi». ¹¹Qadın Ona dedi: «Ağa, su çəkmək üçün bir qabın yox, quyu da dərinidir. Bəs o həyat suyunu haradan götürəcəksən? ¹²Məgər Sən bu quyunu bizə verən, oğulları və mal-qarası ilə buradan su içən atamız Yaqubdan da üstünsən?» ¹³İsa ona cavab verdi: «Bu sudan içən hər kəs yenə susayar, ¹⁴amma Mənim ona verəcəyim sudan kim içsə, heç vaxt susamaz. Lakin ona

[‡]3:25 Bir Yəhudi – bəzi əlyazmalarda *bəzi Yəhudilər*.

[¶]4:6 Altıncı saat – hazırkı vaxtla günorta saat on iki.

[‡]3:24 Mat. 14:3; Mark 6:17; Luka 3:19 [‡]3:28 Yəh. 1:20

[‡]3:35 Mat. 11:27; Luka 10:22 [¶]4:5 Yar. 33:19; Yeşua 24:32

[¶]4:9 Ezra 4:1-5; Neh. 4:1-2 [¶]4:10 Yəh. 7:38

verəcəyim su onun daxilində əbədi həyat verən bir su qaynağına çevriləcək». ¹⁵ Qadın Ona dedi: «Ağa, bu suyu mənə ver ki, mən heç vaxt susamayım və su çəkmək üçün buraya gəlməyim».

¹⁶ İsa qadına «get ərini çağır və buraya gəl» dedi. ¹⁷ Qadın da Ona «ərim yoxdur» söylədi. İsa ona dedi: «“Ərim yoxdur” deməklə düz söylədin, ¹⁸ çünki beş kişin olub, indi sənənlə yaşayan da ərin deyil, sən bunu düz söylədin». ¹⁹ Qadın Ona dedi: «Ağa, görürəm ki, Sən peyğəmbərsən. ²⁰ Bizim ata-babalarımız bu dağda ibadət edirdi, amma siz deyirsiniz ki, ibadət etmək üçün lazımı yer Yerusəlimdədir. ²¹ İsa ona dedi: «Ey qadın, Mənə inan, artıq o zaman yetişir ki, Ataya nə bu dağda, nə də Yerusəlimdə ibadət edəcəksiniz. ²² Siz bilmədiyinizə ibadət edirsiniz, bizsə bildiyimizə ibadət edirik, çünki xilas Yəhudilərdəndir. ²³ Amma o zaman gəlir və artıq gəlib ki, həqiqi ibadət edənlər Ataya ruhda və həqiqətdə ibadət etsin. Ata da Özünə belə ibadət edənlər axtarır. ²⁴ Allah ruhdur və Ona ibadət edənlər ruhda və həqiqətdə ibadət etməlidir». ²⁵ Qadın Ona dedi: «Bilirəm ki, “Məsih” deyilən məsh olunmuş Şəxs gələcək və gələndə bizə hər şeyi bildirəcək». ²⁶ İsa ona dedi: «Sənənlə danışan Odur, O Mənəm».

²⁷ Bu arada İsanın şagirdləri gəldilər və Onun bir qadınla söhbət etməsinə heyrətləndilər, ancaq heç biri «Nə istəyirsən?» yaxud «Niyə o qadınla danışsın?» demədi. ²⁸ Bu zaman qadın səhəngini yerə qoydu və şəhərə gedib adamlara dedi: ²⁹ «Gəlin, etdiyim bütün əməlləri mənə söyləyən Adamı görün. Bəlkə elə Məsih Odur?» ³⁰ Adamlar da şəhərdən çıxıb İsanın yanına gəldilər.

³¹ Bu arada şagirdlər «Rabbi, yemək yə» deyə Ondən xahiş etdilər. ³² Lakin İsa onlara dedi: «Məndə elə yemək var ki, siz ondan xəbərsizsiniz». ³³ Onda şagirdlər «Görəsən kimsə Ona yemək gətirdimi?» deyə bir-birindən soruşdular. ³⁴ İsa onlara dedi: «Mənə yeməyim Məni Göndərənin iradəsini yerinə yetirmək, Onun işini tamamlamaqdır. ³⁵ Siz “biçinə dörd ay qalib” demirsinizmi? Budur, Mən sizə deyirəm: başınızı qaldırıb tarlalara baxın; məhsul bar verib, biçilməyə hazırdır. ³⁶ Əkən də, biçən də birlikdə sevincin deyə indi biçinci zəhmət haqqı alır və əbədi həyat üçün məhsul toplayır. ³⁷ Bu işlə bağlı “biri əkər, biri biçər” ifadəsi doğru deyilib. ³⁸ Mən sizi zəhmətini çəkmədiyiniz bir məhsulu biçməyə göndərdim. Başqaları zəhmət çəkdi, sizsə onların zəhmətindən bəhrələndiniz».

³⁹ «Etdiyim bütün əməlləri mənə söylədi» deyə şəhadət edən qadının sözünə görə o şəhərdən olan Samariyalıların bir çoxu İsayə iman etdi. ⁴⁰ Sonra Samariyalılar İsanın yanına gəlib Ondən xahiş etdilər ki, onların yanında qalsın. İsa da iki gün orada qaldı. ⁴¹ Daha çox adam da İsanın sözünə görə iman etdi. ⁴² Onlar qadına deyirdilər: «Biz artıq sənənlə sözlərinə görə iman etmirik, elə özümüz də eşidib bildik ki, həqiqətən, dünyanın Xilaskarı^{§§} Budur».

⁴³ İsa iki gündən sonra oranı tərk edib Qalileyaya tərəf yola düşdü. ⁴⁴ Çünki peyğəmbərin öz yurdunda hörməti olmadığı barədə İsa Özü bir vaxt şəhadət etmişdi. ⁴⁵ İndi Qalileyaya gələndə Qalileyalılar Onu qəbul etdi, çünki onlar da bayram zamanı

§§4:42 *Xilaskarı* – bəzi əlyazmalarda *Xilaskarı olan Məsih*.

^x4:35 Mat. 9:37-38; Luka 10:2 ^y4:44 Mat. 13:57; Mark 6:4; Luka 4:24

^z4:45 Yəh. 2:23

Yerusəlimə gəlib Onun orada etdiyi hər şeyi görmüşdülər.

Məmur oğlunun şəfa tapması

⁴⁶ aBeləcə İsa suyu şərabə çevirdiyi Qalileyanın Qana kəndinə yenə gəldi. Kefernahumda hökmdarın bir məmuru var idi. Onun oğlu xəstələnmişdi. ⁴⁷ O, İsanın Yəhudeyadan Qalileyaya gəldiyini eşidib yanına getdi və Ondən xahiş etdi ki, gəlib oğlunu sağaltsın, çünki oğlu ölüm ayağında idi. ⁴⁸ Onda İsa ona dedi: «Siz əlamətlər və xariqələr görməyincə iman etməyəcəksiniz». ⁴⁹ Hökmdarın məmuru Ona dedi: «Ağa, uşağım ölməzdən qabaq gəl!» ⁵⁰ İsa ona «get, oğlun sağ-salamatdır» dedi. O adam da İsanın sözünə inanıb getdi. ⁵¹ Evə gələrkən qulları onu qarşılayaraq oğlunun sağ-salamat olduğunu söylədilər. ⁵² Oğlunun nə vaxt yaxşılaşdığını qullarından soruşdu, onlar da dedilər: «Dünən yeddinci saatda* qızdırması düşdü». ⁵³ O zaman ata başa düşdü ki, İsa elə həmin vaxt ona «oğlun sağ-salamatdır» demişdi. Onda özü də, bütün ev əhli də İsayə iman etdi. ⁵⁴ Bu, İsanın göstərdiyi ikinci əlamət idi. Onu Yəhudeyadan Qalileyaya gələndə etmişdi.

Hovuz kənarındakı xəstənin şəfa tapması

5 Bu hadisələrdən sonra Yəhudilərin bir bayramı oldu və İsa Yerusəlimə getdi. ² Yerusəlimdəki Qoyun darvazasının yanında, ibrancə Bet-Xasda adlanan beş eyvanlı bir hovuz var. ³ Bu

eyvanlarda çoxlu xəstə, kor, topal və iflic adam yatarı. ⁴†⁵ Otuz səkkiz il xəstə olan bir adam da orada idi. ⁶ İsa onun yatdığını görəndə çoxdan xəstə olduğunu bilərək ondan soruşdu: «Sağalmaq istəyirsənmi?» ⁷ Xəstə Ona cavab verdi: «Ağa, yanımda bir adam yoxdur ki, su çalxalanan zaman məni hovuzəza salsın. Mən çətinca başqası məndən əvvəl orayə enir». ⁸ İsa ona dedi: «Qalx, döşəyini götür və yeri!» ⁹ O adam həmin anda sağaldı və döşəyini götürüb yeridi.

O gün Şənbə günü idi. ¹⁰ bBuna görə də Yəhudi başçıları şəfa tapan adama dedilər: «Bu gün Şənbə günüdür, döşəyini daşımaq sənə qadağandır». ¹¹ O adam onlara cavab verdi: «Məni sağaldan Şəxs mənə “döşəyini götür və yeri” dedi». ¹² Ondən soruşdular: «Sənə “götür və yeri” deyən Adam kimdir?» ¹³ Lakin sağalan adam Onun kim olduğunu bilmirdi, çünki İsa o yerdə olan izdihama qarışmışdı. ¹⁴ Bir az sonra İsa məbəddə həmin adamı tapıb dedi: «Bax sən sağaldın, bir də günah etmə ki, başına daha pis iş gəlməsin». ¹⁵ O adam gedib onu sağaldan Şəxsin İsa olduğunu Yəhudi başçılarına bildirdi. ¹⁶ Buna görə Yəhudi başçıları İsanı təqib etməyə başladılar,[‡] çünki bunları Şənbə günü edirdi. ¹⁷ Lakin İsa onlara dedi: «Mənim Atam indiyə qədər iş görür, Mən də iş görürəm». ¹⁸ Bundən sonra Yəhudi başçıları daha da səylə Onu öldürməyə çalışırdılar, çünki İsa yalnız Şənbə gününü pozmadı, həm də Allahın Öz Atası olduğunu söyləyərək Özünü Allahə bərabər saydı.

* 4:52 Yeddinci saat – hazırkı vaxtla günorta saat bir.

† 5:4 Yatarı – bəzi əlyazmalarda yatarı və suyun çalxalanmasını gözləyərđi. 4 Çünki Rəbbin bir mələyi hərđən hovuzun içinə enib suyu çalxalayardı. Suyun çalxalanmasından sonra orayə girən ilk adam, hansı xəstəliyi olursa-olsun, sağlam olardı.

‡ 5:16 Başladılar – bəzi əlyazmalarda başladılar və Onu öldürməyə çalışdılar.

İsanın səlahiyyəti

¹⁹ Beləcə İsa onlara dedi: «Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: Oğul Atanın nə etdiyini görməsə, Özündən bir şey etməz. Çünki Ata nə edərsə, Oğul da onu edər. ²⁰ Ona görə ki Ata Oğulu sevir və Özüntün etdiyi hər şeyi Ona göstərir. Ona bunlardan da böyük işlər göstərəcək ki, siz heyrlənəsiniz. ²¹ Ata ölüləri dirildib onlara həyat verdiyi kimi Oğul da istədiyi şəxslərə həyat verir. ²² Ata heç kəsi mühakimə etmir, lakin hökm çıxarmağı Oğulun ixtiyarına verib ki, ²³ hər kəs Ataya hörmət etdiyi kimi Oğula da hörmət etsin. Oğula hörmət etməyən Onu göndərən Ataya da hörmət etmir.

²⁴ Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: Mənim sözümə qulaq asıb Məni Göndərənə inanan şəxs əbədi həyata malikdir və ona hökm çıxarılmayacaq, əksinə, ölümdən həyata keçib. ²⁵ Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: Allah Oğlunun səsinə ölümlərin eşitdiyi zaman gəlir və artıq gəlib; bunu eşidənlər yaşayacaq. ²⁶ Çünki Atanın Özündə həyat olduğu kimi Oğula da Özündə həyat olmağı bəxş etdi. ²⁷ Hökm çıxarmaq səlahiyyətini də Ona verdi, çünki O, Bəşər Oğludur. ²⁸ Buna heyrlənməyin, çünki elə bir zaman gəlir ki, qəbirdə yatanların hamısı Onun səsinə eşidib ²⁹ qəbirlərindən çıxacaq, yaxşılıq edənlər həyat üçün diriləcək, pislilik edənlərsə hökm üçün diriləcək.

³⁰ Mən Özümdən heç nə edə bilmərəm, eşitdiyim kimi mühakimə edərdəm və Mənim verdiyim hökm ədalətlidir. Çünki məqsədim Öz iradəmi deyil, Məni Göndərənin iradəsini yerinə yetirməkdir.

İsaya şəhadət

³¹ Əgər Mən Özüm barədə şəhadət etsəydim, şəhadətim etibarlı olmazdı. ³² Lakin Mənim barəmdə şəhadət edən başqasıdır və Mənim barəmdə etdiyi şəhadətin etibarlı olduğunu bilirəm. ³³ Siz Yəhyanın yanına adamlar göndərdiniz və o, həqiqətə şəhadət etdi. ³⁴ Lakin insandan şəhadət qəbul etdiyim üçün deyil, yalnız sizin xilas olmağınız üçün bunları söyləyirəm. ³⁵ Yəhya yanan və nur saçan bir çıraq idi, siz bir müddət onun işığında sevinmək istədiniz. ³⁶ Amma Mənim barəmdə olan şəhadət Yəhyanın şəhadətindən üstündür. Çünki Atanın Mənə tam yerinə yetirmək üçün tapşıracağı işlər – indi etdiyim bu işlər Mənim barəmdə şəhadət edir ki, Ata Məni göndərib. ³⁷ Məni göndərən Atanın Özü də Mənim barəmdə şəhadət etdi. Siz heç vaxt nə Onun səsinə eşitmisiniz, nə də surətini görmüsünüz. ³⁸ Onun kəlamının da sizdə qalmasına imkan vermirsiniz, çünki Onun göndərdiyi Şəxsə inanmırsınız. ³⁹ Siz Müqəddəs Yazıları araşdırırsınız. Çünki düşünürsünüz ki, onların vasitəsilə əbədi həyata malik olacaqsınız. Lakin onlar da Mənim barəmdə şəhadət edir, ⁴⁰ sizsə həyata malik olmaq üçün Mənə tərəf gəlmək istəmirsiniz.

⁴¹ İnsanlardan izzət qəbul etmirəm. ⁴² Ancaq sizi tanıyıb bilirəm ki, ürəyinizdə Allah məhəbbəti yoxdur. ⁴³ Mən Atamın adı ilə gəlmişəm, amma siz Məni qəbul etmirsiniz. Əgər bir başqası öz adı ilə gəlsə, onu qəbul edərsiniz. ⁴⁴ Siz bir-birinizdən izzət qəbul edirsiniz, bir olan Allahdan gələn izzəti isə axtarmırsınız. Bəs onda necə iman edə bilərsiniz? ⁴⁵ Güman

^{5:29} Dan. 12:2 ^{5:33} Yəh. 1:19-27; 3:27-30

^{5:37} Mat. 3:17; Mark 1:11; Luka 3:22

etməyin ki, Mən sizi Atanın önündə ittiham edəcəyəm. Sizi ittiham edən ümid bağladığınız Musadır. ⁴⁶ Əgər siz Musaya inansaydınız, Mənə də inanardınız, çünki o Mənim bəmədə yazıb. ⁴⁷ Lakin onun yazdıqlarına inanmırsınızsa, Mənim sözlərimə necə inanacaqsınız?»

İsa beş min nəfəri doydurur

(*Mat. 14:13-21; Mark 6:30-44; Luka 9:10-17*)

6 Bu hadisələrdən sonra İsa Qalileya – Tiberiya gölünün o biri sahilinə keçdi. ² Böyük bir izdiham Onun ardınca gedirdi, çünki Onun xəstələrlə göstərdiyi əlamətləri görürdü. ³ İsa dağa çıxıb şagirdləri ilə oturdu. ⁴ Yəhudilərin Pasxa bayramı yaxınlaşırdı.

⁵ İsa başını qaldıraraq böyük bir izdihamın yanına gəldiyini görüb Filipə dedi: «Haradan çörək alıb bu adamları yedirək?» ⁶ Bu sözləri onu sınamaq məqsədi ilə söylədi, çünki Özü nə edəcəyini bilirdi. ⁷ Filip Ona cavab verdi: «Bunlara iki yüz dinarlıq^f çörək də çatmaz ki, hərəsi bir tikə yemək yesin». ⁸ Şagirdlərindən biri olan Şimon Peterin qardaşı Andrey Ona dedi: ⁹ «Burada beş kiçik arpa çörəyi ilə iki balığı olan bir oğlan var, amma bu qədər adam üçün bunlar nədir ki?» ¹⁰ İsa «xalqı yerə oturdun» dedi. Ora otları örtülmüşdü. Xalq da oturdu. Kişilərin sayı beş minə yaxın idi. ¹¹ O zaman İsa çörəkləri götürüb şükür edərək balıqlarla birgə, oturanlara[§] – hər kəsə istədiyi qədər payladı. ¹² Onlar yeyib-doyandan sonra İsa şagirdlərinə dedi: «Artıq qalan hissələri

toplayın ki, heç bir şey zay olmasın». ¹³ Bunları topladılar və beş arpa çörəyini yeyənlərin qabağından qalan hissələrdən on iki zənbil doldurdular. ¹⁴ O zaman İsanın göstərdiyi əlaməti görənlər adamlar «Həqiqətən, dünyaya gəlməli olan peyğəmbər Budur!» deyirdi. ¹⁵ İsa bildi ki, adamlar gəlib Onu padşah etmək üçün zorla aparmağa hazırlaşır, buna görə də təkbaşına dağa çəkildi.

İsa suyun üstü ilə yeriyir

(*Mat. 14:22-33; Mark 6:45-52*)

¹⁶ Axşam çatanda İsanın şagirdləri gölə enib ¹⁷ bir qayığa mindilər. Onlar gölün o biri sahilində olan Kefernahuma gedirdilər. Qaranlıq düşmüşdü, amma İsa hələ onların yanına gəlməmişdi. ¹⁸ Güclü külək əsdiyindən göl dalğalanırdı. ¹⁹ Onlar beləcə avar çəkib iyirmi beş ya otuz stadi^{**} gedəndən sonra gördülər ki, İsa gölün üstü ilə yeriyir və qayığa yaxınlaşır. Qorxdular, ²⁰ amma İsa onlara «Mənəm, qorxmayın» dedi. ²¹ Onda şagirdlər Onu məmnunluqla qayığa götürdülər. Sonra qayıq o andaca getdikləri sahilə çatdı.

²² Ertəsi gün gölün o biri sahilində qalan xalq başa düşdü ki, orada yalnız bir qayıq^{††} olub, İsa Öz şagirdləri ilə həmin qayığa minməyib, şagirdləri onsuz gedib. ²³ O arada Tiberiyadan digər qayıqlar Rəbb şükür edəndən sonra yemək yedikləri yerin yaxınlığına gəldilər. ²⁴ Beləcə xalq İsanın da, şagirdlərinin də orada olmadığını görüb qayıqlara minərək İsanı axtara-axtara Kefernahuma gəldi.

^f6:7 Yüz dinarlıq – bir dinar fəhlənin bir günlük maaşına bərabər idi.

[§]6:11 Oturanlara – bəzi əlyazmalarda şagirdlərə, şagirdlər də oturanlara.

^{**}6:19 İyirmi beş ya otuz stadi – təqribən 5-6 km.

^{††}6:22 Bir qayıq – bəzi əlyazmalarda bir qayıq, İsanın şagirdlərinin mindiyi qayıq.

Həyat çörəyi

²⁵ İsanı gölün o biri sahilində görəndə «Rabbi, buraya nə vaxt gəldin?» deyə soruşdular. ²⁶ İsa onlara cavab olaraq dedi: «Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: əlamətlər gördüyünüz üçün deyil, çörək yeyib doyduğunuz üçün Məni axtarırsınız. ²⁷ Keçib-gedən yemək üçün deyil, əbədi həyat verən, daim qalan yemək üçün işlər görün, onu sizə Bəşər Oğlu verəcək. Çünki Ata Allah Ona Öz möhürünü vurub». ²⁸ Onlar İsadən soruşdular: «Allahın istədiyi işləri görmək üçün biz nə edək?» ²⁹ İsa onlara cavab verdi: «Allahın istədiyi iş budur: Onun göndərdiyi Şəxsə iman edin».

³⁰ Onlar İsayə dedilər: «Sən nə əlamət göstərərsən ki, görüb Sənə inanaq? Nə iş görəcəksən? ³¹ ^fAta-babalarımız çöldə manna yedi; bu bərədə yazılıb: «Onlara yemək üçün göydən çörək verdi»». ³² Onda İsa onlara dedi: «Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: sizə göydən çörək verən Musa deyildi, göydən həqiqi çörəyi sizə verən Atamdır. ³³ Çünki Allahın çörəyi budur ki, göydən enir və dünyaya həyat verir». ³⁴ Ona dedilər: «Ağa, Sən daim bizə bu çörəyi ver».

³⁵ İsa onlara dedi: «Həyat çörəyi Mənəm. Mənim yanıma gələn heç vaxt acmaz, Mənə iman edən heç vaxt susamaz. ³⁶ Lakin sizə dedim ki, Məni görürsünüz, amma iman etmirsiniz. ³⁷ Atanın Mənə verdiyi şəxslərin hamısı yanıma gələcək və yanıma gələni heç vaxt kənara atmaram. ³⁸ Çünki Öz iradəmi deyil, Məni Göndərənin iradəsini yerinə yetirmək üçün göydən enmişəm. ³⁹ Məni Göndərənin iradəsi budur ki, Mənə verdiyi şəxslərin heç birini həlak olmağa qoymayım, lakin son gündə onları dirildim. ⁴⁰ Çünki

Atanın iradəsi budur ki, Oğulu görüb Ona iman edən hər şəxs əbədi həyata malik olsun və Mən onu son gündə dirildim».

⁴¹ Bunun cavabında Yəhudilər İsanın «göydən enmiş çörək Mənəm» sözüünə görə deyib ⁴² dedilər: «Bu, ata-anasını tanıdığımız, Yusifin Oğlu olan İsa deyilmi? İndi necə olur ki, “göydən enmişəm” deyir?» ⁴³ İsa onlara cavab verdi: «Öz-özünü də deyirməyin. ⁴⁴ Əgər Məni göndərən Ata bir kəsi cəzb etməsə, o Mənim yanıma gələ bilməz. Yanıma gələni isə Mən son gündə dirildəcəyəm. ⁴⁵ «Peyğəmbərlərin kitablarında yazılıb: “Onların hamısını Allah öyrədəcək”. Atadan eşidib öyrənən hər kəs Mənim yanıma gəlir. ⁴⁶ Əlbəttə, Allahdan gələn Şəxsdən savayı Atanı heç kəs görməyib, yalnız O, Atanı görüb. ⁴⁷ Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: iman edən əbədi həyata malikdir. ⁴⁸ Həyat çörəyi Mənəm. ⁴⁹ Ata-babalarınız çöldə manna yedilər və öldülər. ⁵⁰ Bu isə göydən enən elə bir çörəkdir ki, ondan yeyən şəxs heç vaxt ölməz. ⁵¹ Göydən enmiş canlı çörək Mənəm. Əgər kimsə bu çörəkdən yesə, əbədi yaşayar. Dünyanın həyatı üçün verəcəyim çörək Öz ətimdir».

⁵² Bunun cavabında Yəhudilər «Bu Adam yemək üçün Öz ətini bizə necə verə bilər?» deyib bir-birləri ilə mübahisə etdilər. ⁵³ Onda İsa onlara dedi: «Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: Bəşər Oğlunun ətindən yeyib qanımdan içməsəniz, daxilinizdə həyat olmayacaq. ⁵⁴ Mənim ətimdən yeyib qanımdan içən əbədi həyata malikdir və Mən onu son gündə dirildəcəyəm. ⁵⁵ Çünki Mənim ətim həqiqi yemək, qanımda həqiqi içkidir. ⁵⁶ Mənim ətimdən yeyib qanımdan içən Məndə qalır, Mən də onda qalıram. ⁵⁷ Var olan Ata Məni göndərdiyi kimi, Mən

də Atanın sayəsində yaşadığım kimi Məndən yeyən də Mənim sayəmdə yaşayacaq. ⁵⁸Göydən enmiş çörək budur, ata-babalarınızın yediyi^{‡‡} kimi deyil. Onlar öldülər, amma bu çörəyi yeyən əbədi yaşayacaq». ⁵⁹İsa bu sözləri Kefernahumda, sinaqoqda təlim öyrədərkən söylədi.

Şagirdlərin çoxu İsanı tərkdir

⁶⁰Şagirdlərindən bir çoxu bu sözləri eşidəndə dedi: «Bu söz qəlizdir. Bunu kim anlaya bilər?» ⁶¹Lakin İsa şagirdlərinin buna görə deyindiklərini duyaraq onlara dedi: «Bu söz sizi büdrədirmi? ⁶²Yaxşı, bəs Bəşər Oğlunun əvvəllər olduğu yerə qalxdığını görsəniz, necə? ⁶³Həyat verən Ruhdur, cismani təbiətinə heç faydası yoxdur. Sizə söylədiyim sözlər Ruh və həyat gətirir. ⁶⁴Lakin sizin aranızda iman etməyənlər də var». Çünki İsa iman etməyənlərin və Ona xəyanət edəcək adamın kim olduğunu əvvəlcədən bilirdi. ⁶⁵O dedi: «Buna görə də sizə söylədim ki, əgər Ata bir kəsə imkan verməsə, o Mənim yanıma gələ bilməz».

⁶⁶Bunlardan sonra şagirdlərinin çoxu İsadən ayrılıb daha Onunla gəzmirdi. ⁶⁷Onda İsa On İki şagirdə dedi: «Yoxsa siz də Məni tərkdir etməyə istəyirsiniz?» ⁶⁸Şimon Peter Ona cavab verdi: «Ya Rəbb, biz kimin yanına gedək? Əbədi həyatın sözlərini söyləyən Sənsən. ⁶⁹Biz də iman etmişik və bilirik ki, Allahın Müqəddəsi^{¶¶} Sənsən». ⁷⁰İsa onlara dedi: «Siz On İki şagirdi Mən seçmədimmi? Amma sizdən biri iblisdir». ⁷¹O bu sözləri Şimon İskaryot oğlu Yəhuda barədə söylədi, çünki On İki şagirddən biri olduğu halda İsaya xəyanət edəcəkdə.

İsa Çardaqlar bayramına gedir

7 Bu hadisələrdən sonra İsa yalnız Qalileyada gəzirdi. Yəhudi başçılarının Onu öldürməyə çalışdıqlarına görə daha Yəhudeyada gəzmək istəmirdi. ²Yəhudilərin Çardaqlar bayramı yaxınlaşırdı. ³Qardaşları İsaya dedi: «Buradan çıxıb Yəhudeyaya get ki, şagirdlərin də etdiyən işləri görsün. ⁴Çünki Özünü məşhur etməyə çalışan adam heç nəyi gizlicə etməz. Sən bunları edirsənsə, Özünü dünyaya tanıtdır». ⁵Çünki qardaşları da Ona iman etmirdi. ⁶Onda İsa onlara dedi: «Mənim vaxtım hələ gəlməyib, sizin üçünə hər vaxt münasibdir. ⁷Dünya sizə nifrət edə bilməz, amma Mənə nifrət edir, çünki Mən onun əməllərinin şər olduğuna şahadət edirəm. ⁸Siz bayrama gedin, Mənsə hələ vaxtım tamam olmadığı üçün bu bayrama gətməyəcəyəm». ⁹İsa bu sözləri söylədikdən sonra Qalileyada qaldı.

¹⁰Ancaq Onun qardaşları bayrama gedəndən sonra O da açıq yox, gizlicə bayrama getdi. ¹¹Yəhudi başçıları bayramda İsanı axtararaq «O haradadır?» deyirdilər. ¹²Camaat arasında Onun barəsində çoxlu dedi-qodu gəzirdi. Bəzisi «yaxşı adamdır», başqaları isə «xeyr, xalqı aldadır» deyirdi. ¹³Lakin Yəhudi başçılarının qorxusundan heç kəs Onun barəsində açıq danışırmıdı.

¹⁴Artıq bayramın yarısı keçəndə İsa məbədə gedib təlim öyrətməyə başladı. ¹⁵Yəhudi başçıları buna heyrtlənib dedilər: «Bu Adam yaxşı təhsil almadığı halda necə olub ki savadlıdır?» ¹⁶İsa da

‡‡6:58 Yediyi – bəzi əlyazmalarda yediyi manna.

¶¶6:69 Allahın Müqəddəsi – bəzi əlyazmalarda Məsih, var olan Allahın Oğlu (Mat. 16:16).

^h6:68 Mat. 16:16; Mark 8:29; Luka 9:20

ⁱ7:2 Lev. 23:34; Qanun. 16:13

onlara cavab verdi: «Öyrətdiyim təlim Mənim deyil, Məni Göndərənindir. ¹⁷ Kim Onun iradəsini yerinə yetirmək istəyirsə, təlimimin Allahdan olduğunu, yoxsa Özümdən söylədiyimi biləcək. ¹⁸ Özündən söyləyən öz izzətini axtarır, lakin Onu Göndərənə izzət axtaran Şəxs haqdır, Onda yalan olmaz. ¹⁹ Qanunu sizə Musa vermədimi? Amma heç biriniz Qanuna əməl etmirsiniz. Niyə Məni öldürməyə çalışırsınız?» ²⁰ Xalq cavab verdi: «Səndə cin var. Kim Səni öldürməyə çalışır?» ²¹ İsa onlara dedi: «Mən bir iş gördüm və hamınız buna heyrətlənirsiniz. ²² Musa sizə sünnət etməyi buyurdu, amma Musa yox, ata-babalarınız bunun əsasını qoydu. Siz Şənbə günü də adamı sünnət edirsiniz. ²³ Musanın Qanunu pozulmasın deyə Şənbə günü adam sünnət edilir; bəs Şənbə günü bir adamı tamam sağaltdığıma görə Mənə niyə qəzəblənirsiniz? ²⁴ Zahirə görə mühakimə etməyin, ədalətlə mühakimə edin».

İsa Məsihdirmi?

²⁵ Onda Yerusəlimlilərin bəzisi dedi: «Öldürməyə çalışdılar Bu deyilmi? ²⁶ Budur, O açıq danışır, amma Ona bir söz demirlər. Bəlkə rəhbərlər, doğrudan da, Onun Məsih olduğunu öyrəndilər? ²⁷ Ancaq bu adamın haradan olduğunu bilirik, halbuki Məsih gələndə Onun haradan olduğunu heç kəs bilməyəcək». ²⁸ İsa məbəddə təlim öyrədərkən nida edib dedi: «Doğrudan da, Məni tanıyırsınızmı, haradan gəldiyimi bilirsinizmi? Mən Özümdən gəlmədim, lakin Məni Göndərən haqdır. Siz Onu tanımırsınız, ²⁹ Mənsə Onu tanıyıram, çünki Ondan gəlmişəm və O Məni

göndərdi». ³⁰ Bu sözlərə görə İsanı tutmağa çalışdılar, lakin heç kəs Ona toxunmadı, çünki vaxtı hələ çatmamışdı. ³¹ Ancaq xalq arasından çoxu Ona iman edib dedi: «Məsih gələndə bu Adamın etdiklərindən çox əlamət göstərəcəkmiz?»

³² Fariseylər xalqın İsa haqqında belə dedi-qodu etdiyini eşitdilər. Başçı kahinlər və fariseylər Onu tutmaq üçün mühafizəçilər göndərdi. ³³ İsa dedi: «Bir az müddət də Mən sizinlə olacağam, sonra isə Məni Göndərənə yanına gedəcəyəm. ³⁴ Siz Məni axtarıb tapmayacaqsınız və Mənim olacağım yerə gələ bilməzsiniz». ³⁵ Bunun cavabında Yəhudilər öz aralarında dedilər: «Bu Adam hara gedəcək ki, Onu tapa bilməyəcəyik? Yunanlar arasına səpələnmiş Yəhudilərin yanına gedib Yunanlarımı təlim öyrədəcək? ³⁶ «Siz Məni axtarıb tapmayacaqsınız və Mənim olacağım yerə siz gələ bilməzsiniz» sözü ilə nə demək istəyir?»

³⁷ Bayramın sonuncu, təntənəli günündə İsa qalxıb nida edərək dedi: «Kim susayıbsa, yanıma gəlib içsin. ³⁸ Müqəddəs Yazılarda deyildiyi kimi, Mənə iman edənə daxilindən həyat suyu axan çaylar çıxacaq». ³⁹ Bunu Ona iman edənlərin alacaqları Ruh barədə söylədi. Ruh isə hələ yox idi, çünki İsa hələ izzətlənməmişdi.

⁴⁰ Xalqın bir qismi bu sözləri eşidəndə «Bu, doğrudan da, gəlməli olan peyğəmbərdir» dedilər. ⁴¹ Başqaları isə «Bu, Məsihdir» söylədi, ancaq bəziləri dedi: «Nə? Məsih Qalileyadanmı gəlir? ⁴² Məgər Müqəddəs Yazılarda deyilmir ki, Məsih Davudun nəslindən, Davudun yaşadığı Bet-Lexem kəndindən gəlir?» ⁴³ Beləcə İsa barədə xalq arasında fikir

7:22 Yar. 17:10; Lev. 12:3 7:23 Yəh. 5:9 7:37 Lev. 23:36

7:38 Sül. 18:4; Yeş. 58:11; Yez. 47:1; Zək. 14:8 7:40 Qanun. 18:15-18

7:42 2Şam. 7:12; Mik. 5:2

ayrılığı oldu. ⁴⁴Bəziləri Onu tutmaq istədi, amma heç kəs Ona toxunmadı.

Yəhudi başçıların imansızlığı

⁴⁵Buna görə də mühafizəçilər başçı kahinlərin və fariseylərin yanına qayıtdılar. Onlar mühafizəçilərdən «Niyə Onu gətirmədiniz?» deyər soruşdu. ⁴⁶Mühafizəçilər cavab verdilər: «Hələ indiyəcən heç bir insan belə danışmayıb». ⁴⁷Fariseylər onlara dedilər: «Yoxsa sizi də aldadıb? ⁴⁸Gör bir rəhbər yaxud bir farisey Ona iman etdimi? ⁴⁹Bu Qanunu bilməyən xalqa gəlincə, onlar lənətə gəlib!» ⁵⁰^pAralarından biri – bundan qabaq^{§§} İsanın yanına gələn Nikodim onlara dedi: ⁵¹«Qanunumuza görə, bir adama qulaq asmadan və nə etdiyini bilmədən onu mühakimə etmək doğrudurmu?» ⁵²Onlar Nikodimə dedi: «Bəlkə sən də Qalileyadansan? Araşdırsan, görərsən ki, Qalileyadan peyğəmbər çıxmaz».

İsa və zinakar qadın

⁵³Bundan sonra hər kəs öz evinə getdi. **8** ²Lakin İsa Zeytun dağına getdi. ²Səhər tezdən yenə məbədə gəldi. Bütün xalq Onun yanına topladı, O da oturub onlara təlim öyrətməyə başladı. ³İlahiyyətçilər və fariseylər zina üstündə tutulmuş bir qadını oraya gətirdilər. Onu ortaya çıxarıb ⁴İsaya dedilər: «Müəllim, bu qadın zina edərkən əməlində yaxalandı. ⁵Qanunda Musa bizə əmr edib ki, belələrinə daşqalaq edək. Bəs Sən nə deyirsən?» ⁶Bunu İsanı sınamaq üçün deyirdilər, Onu ittiham etmək üçün bəhanə axtarırdılar. Amma İsa əyilib barmağı ilə yerə yazı yazmağa

başladı. ⁷Ondan təkrar soruşduqları zaman dikəlib onlara dedi: «Sizdən kim günahsızdırsa, qadına birinci daş atsın». ⁸Sonra yenə əyilib yerə yazı yazdı. ⁹Bu sözləri eşidənlər başda ağsaqqallar olmaqla bir-bir oradan uzaqlaşdılar. İsanı tək qoydular, qadın da ortada idi. ¹⁰İsa dikəlib ona dedi: «Qadın, onlar hara getdilər? Bəs heç kim səni məhkum etmədi?» ¹¹Qadın «heç kim, Ağsa» dedi. Onda İsa dedi: «Mən də səni məhkum etmirəm, get, daha günah etmə».*

Doğru şəhadət

¹²^rSonra İsa yenə xalqa dedi: «Dünyanın nuru Mənəm. Mənim ardımca gələn heç vaxt qaranlıqda gəzməyəcək, həyat nuruna malik olacaq». ¹³^sFariseylər Ona dedilər: «Sən Öz barəndə şəhadət edirsən, Sənin şəhadətin etibarlı deyil». ¹⁴İsa onlara cavab verdi: «Mən Öz barəndə şəhadət etsəm də, şəhadətim etibarlıdır, çünki haradan gəlib hara gedəcəyimi bilirəm. Sizsə Mənim haradan gəlib hara gedəcəyimi bilmirsiniz. ¹⁵Siz bəşər qaydalarına görə mühakimə edirsiniz, Mənsə heç kəsi mühakimə etmirəm. ¹⁶Mən mühakimə etsəm də, verdiyim hökm doğrudur, çünki tək deyiləm, Məni göndərən Ata da Mənimlədir. ¹⁷tSizin Qanununuzda da yazılıb ki, iki nəfərin şəhadəti etibarlıdır. ¹⁸Mən Öz barəndə şəhadət edirəm, Məni göndərən Ata da Mənim barəndə şəhadət edir». ¹⁹Onda İsadən soruşdular: «Atan haradadır?» İsa cavab verdi: «Siz nə Məni, nə də Atamı tanıyırsınız. Əgər Məni tanısaydınız, Atamı da tanıyardınız». ²⁰İsa bu sözləri məbədə, nəzir qutuları olan

§§7:50 Bundan qabaq – bəzi əlyazmalarda *gecə ikən*.

*8:11 Ən qədim yunan əlyazmalarında bu ayələr yoxdur.

¶7:50 Yəh. 3:1-2 ¶8:5 Lev. 20:10; Qanun. 22:22-24

†8:12 Mat. 5:14; Yəh. 9:5 §8:13 Yəh. 5:31 †8:17 Qanun. 17:6; 19:15

yerdə təlim öyrədərkən söylədi. Heç kəs də Onu tutmadı, çünki vaxtı hələ gəlməmişdi.

²¹ Sonra İsa yenə onlara dedi: «Mən çıxıb gedirəm, siz Məni axtaracaqsınız və öz günahınız içində öləcəksiniz. Siz Mənim gedəcəyim yerə gələ bilməzsınız». ²² Onda Yəhudilər dedilər: «Məgər O Özünü öldürəcək ki, “siz Mənim gedəcəyim yerə gələ bilməzsınız” deyir?» ²³ İsa onlara dedi: «Siz aşağıdansınız, Mən yuxarıdanam, siz bu dünyadansınız, Mənsə bu dünyadan deyiləm. ²⁴ Buna görə də sizə “günahlarınız içində öləcəksiniz” dedim. Əgər inanmasanız ki, Mən Oyam, günahlarınız içində öləcəksiniz». ²⁵ Onda «Sən Kimsən?» deyə İsadan soruşdular. İsa onlara dedi: «Əvvəlcədən sizə nə söyləyirəmsə, Oyam. ²⁶ Sizin barənizdə söyləyəcəyim və mühakimə edəcəyim çox şeylər var. Lakin Məni göndərən haqdır və Mən Ondən eşitdiklərimi dünyaya söyləyirəm». ²⁷ İsanın onlara Ata barədə danışdığını anlamadılar. ²⁸ Onda İsa dedi: «Bəşər Oğlunu yuxarı qaldırdığımız vaxt biləcəksiniz ki, Mən Oyam və Özümdən bir şey etmirəm, ancaq Ata Mənə necə öyrədibse, o cür danışırım. ²⁹ Məni Göndərən Mənimlədir. O Məni tək qoymadı, çünki Mən daim Onun xoşuna gələnləri edirəm». ³⁰ İsa bu sözləri söylədiyi zaman bir çox adam Ona iman etdi.

İbrahim övladları və iblis övladları

³¹ O zaman İsa Ona inanmış Yəhudilərə dedi: «Əgər siz Mənim sözümə sadıq qalsanız, həqiqətən, Mənim şagirdlərimsiniz. ³² Onda siz həqiqəti biləcəksiniz və həqiqət sizi azad edəcək». ³³ Yəhudilər İsayə cavab

verdilər: «Biz İbrahimin nəslindənik, heç kəsə heç vaxt kölə olmamışıq. Bəs Sən niyə “azad olacaqsınız” deyirsən?» ³⁴ İsa onlara dedi: «Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: günah edən hər kəs günahın köləsidir. ³⁵ Kölə evdə daim qalmaz, oğulsa daim qalar. ³⁶ Buna görə də əgər Oğul sizi azad etsə, həqiqətən də, azad olacaqsınız. ³⁷ İbrahimin nəslindən olduğunuzu bilirəm, ancaq bununla belə, Məni öldürməyə çalışırsınız. Çünki Mənim sözüüm sizin ürəyinizdə yer tapmır. ³⁸ Mən Atanın yanında gördüklərimi söyləyirəm, sizsə öz atanızdan eşitdiklərinizi[†] yerinə yetirirsiniz».

³⁹ Onlar İsanın cavabında «bizim atamız İbrahimdir» dedilər. İsa onlara dedi: «İbrahimin övladları olsaydınız, İbrahimin etdiyi əməlləri edərdiniz. ⁴⁰ Sizsə indi Məni – Allahdan eşitdiyi həqiqəti sizə söyləyən Adamı öldürməyə çalışırsınız. İbrahim belə etmədi. ⁴¹ Siz öz atanızın əməllərini edirsiniz». Ona dedilər: «Biz zinadan doğulmamışıq, bizim bir Atamız var, O da Allahdır». ⁴² İsa onlara dedi: «Əgər Allah sizin Atanız olsaydı, Məni sevərdiniz, çünki Mən Allahdan çıxıb gəlmişəm və indi buradayam. Mən Özümdən gəlmədim, lakin O Məni göndərdi. ⁴³ Söylədiyimi niyə anlamırsınız? Çünki Mənim sözüümü dinləyə bilmirsiniz. ⁴⁴ Siz atanız iblisdənsiniz və atanızın arzularını yerinə yetirmək istəyirsiniz. O, başlanğıcdan qatil idi və həqiqətə sadıq qalmadı, çünki onda həqiqət yoxdur. Yalan söyləyəndə öz xasiyyətinə görə söyləyir, çünki yalançıdır və yalanın atasıdır. ⁴⁵ Mənsə həqiqəti söylədiyim üçün siz Mənə inanmırsınız. ⁴⁶ Sizdən kim sübut edər ki, Mən bir günah etmişəm? Mən həqiqəti söyləyirəmsə,

[†]8:38 *Atanızdan eşitdiklərinizi* – bəzi əlyazmalarda *atanızın yanında gördüklərinizi*.

niyə Mənə inanmırsınız? ⁴⁷ Allahdan olan şəxs Allahın sözlərini dinləyər. Sizsə dinləmirsiniz, çünki Allahdan deyilsiniz».

İsanın izzəti

⁴⁸ Yəhudilər cavabında Ona dedilər: «Sən Samariyalısan və Səndə cin var. Məgər doğru demirikmi?» ⁴⁹ İsa cavab verdi: «Məndə cin yoxdur, amma Atama hörmət edirəm, sizsə Məni hörmətdən salırsınız. ⁵⁰ Mən Özümə izzət axtarmıram, Mənə izzət axtaran və bu işi mühakimə edən Biri var. ⁵¹ Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: kim Mənim sözümə riayət edərsə, heç vaxt ölüm görməyəcək». ⁵² Yəhudilər Ona dedilər: «İndi bildik ki, Səndə cin var. İbrahim də öldü, peyğəmbərlər də. Amma Sən “kim Mənim sözümə riayət edərsə, heç vaxt ölməyəcək” deyirsən. ⁵³ Yoxsa Sən atamız İbrahimdən də üstünsən? O da öldü, peyğəmbərlər də. Axı Sən Özünü kim sayırsan?» ⁵⁴ İsa cavab verdi: «Əgər Mən Özümü izzətləndirirəmsə, Mənim izzətim heçdir, amma Məni izzətləndirən Atamdır. Siz Onun barəsində “Allahımızdır” deyirsiniz, ⁵⁵ lakin Onu tanımırsınız. Mənsə Onu tanıyıram. Əgər “Onu tanımıram” desəydim, sizin kimi yalançı olardım. Lakin Mən Onu tanıyıram və sözünə riayət edirəm. ⁵⁶ Atanız İbrahim Mənim günümü görəcəyi üçün şad oldu, görüb sevindi». ⁵⁷ Buna görə Yəhudilər Ona dedilər: «Sənin heç əlli yaşın yoxdur, İbrahimi necə görmüsən?» ⁵⁸ İsa onlara dedi: «Doğrusunu, doğrusunu

sizə deyirəm: İbrahim olmazdan qabaq Var Olan Mənəm». ⁵⁹ O zaman İsanı daşqalaq etmək üçün yerdən daş götürdülər, ancaq İsa gizləndi və məbəddən çıxdı.[‡]

Kor adamın sağalması

9 İsa yolla gedərkən anadangəlmə kor bir adam gördü. ² Şagirdləri Ondən soruşdu: «Rabbi, kim günah etdi ki, bu adam kor doğuldu: özü, yoxsa ata-anası?» ³ İsa cavab verdi: «Nə özü günah etdi, nə də ata-anası. Amma Allahın işləri onun həyatında görünsün deyə belə oldu. ⁴ Nə qədər ki gündüzdür, Məni Göndərənin işlərini görməliyik. [†] Tezliklə gecə gəlir, o zaman heç kim işləyə bilməz. ⁵ ^wDünyada olduğum müddətdə dünyanın nuru Mənəm». ⁶ Bu sözləri deyəndən sonra yerə tüpürdü, tüpür-cəklə palçıq düzəltdi və palçığı kor adamın gözlərinə sürtdü. ⁷ Sonra ona dedi: «Get, Şiloah hovuzunda yuyun». «Şiloah» «göndərilmiş» deməkdir. O da gedib yuyundu və gözləri açılmış halda qayıtdı. ⁸ Qonşuları və əvvəllər onu bir dilənçi kimi[§] tanıyanlar deyirdilər: «Əvvəllər oturub dilənən adam bu deyilmi?» ⁹ Bəzisi «odur» dedi, bəzisi «xeyr, amma ona oxşayır» dedi. Özü isə «mənəm» dedi. ¹⁰ Ondən «Elə isə gözlərin necə açıldı?» deyə soruşdular. ¹¹ O cavab verdi: «İsa deyilən Adam palçıq düzəldib gözlərimə sürtdü və mənə “Şiloah hovuzuna get, yuyun” dedi, mən də gedib yuyundum və gözlərim açıldı». ¹² Ondən «Bəs İsa haradadır?» deyə soruşdular. O isə «bilmirəm» dedi.

[‡]8:59 Məbəddən çıxdı – bəzi əlyazmalarda onların arasından keçərək məbəddən çıxdı. Sonra yoluna davam etdi.

[†]9:4 Görməliyik – bəzi əlyazmalarda görməliyəm.

[§]9:8 Bir dilənçi kimi – bəzi əlyazmalarda kor olanda.

Farisəylərin istintaqı

¹³ Əvvəllər kor olan adamı farisəylərin yanına apardılar. ¹⁴ İsanın pəlçiq düzəldib onun gözlərini açdığı gün Şənbə günü idi. ¹⁵ Farisəylər o adamdan gözlərinin necə açıldığını soruşdular. O adam da onlara dedi: «O mənim gözlərimə pəlçiq qoydu, mən də yuyundum və indi görürəm». ¹⁶ Onda farisəylərdən bəzisi dedi: «Bu Adam Allahdan gəlməyib, çünki Şənbə gününə riayət etmir». Başqaları isə dedi: «Günahkar adam belə əlamətləri necə göstərə bilər?» Onların arasında fikir ayrılığı düşdü. ¹⁷ Onda yenə kor adamdan soruşdular: «Bəs sən bu Adam barədə nə deyirsən? Axı O sənin gözlərini açdı». Kor adam «O, peyğəmbərdir» dedi.

¹⁸ Yəhudi başçıları gözləri açılmış adamın ata-anasını çağırmaq üçün onun kor olub gözləri açıldığına inanmadılar. ¹⁹ Ata-anasından soruşdular: «Kor doğulduğunu söylədiyiniz oğlunuz budurmu? Elə isə necə olur ki, indi görür?» ²⁰ Ata-anası dedi: «Bilirik ki, bu bizim oğlumuzdur və kor doğulub. ²¹ Ancaq bilmirik ki, indi necə görür ya gözlərini kim açıb. Özündən soruşun. Həddi-bülüğa çatıb, qoy özü barədə özü danışsın». ²² Ata-anası Yəhudi başçılarından qorxduqları üçün bu sözləri söylədilər, çünki Yəhudi başçıları artıq qərara almışdılar ki, İsanın Məsih olduğunu iqrar edən hər kəs sinaqoqdan qovulsun. ²³ Buna görə də o adamın ata-anası «həddi-bülüğa çatıb, özündən soruşun» dedi.

²⁴ Yəhudi başçıları əvvəllər kor olan adamı ikinci dəfə çağıraraq ona dedilər: «Allahın izzəti naminə doğru söylə. Biz bu Adamın günahkar olduğunu bilirik». ²⁵ O da cavab verdi: «O Adamın günahkar olub-olmadığını bilmirəm. Bir

şeyi bilirəm ki, əvvəl kor idim, amma indi görürəm». ²⁶ Ondan soruşdular: «O sənə nə etdi? Gözlərini necə açdı?» ²⁷ Onlara cavab verdi: «İndicə sizə söylədim, amma qulaq asmadınız. Niyə bunu yenə eşitmək istəyirsiniz? Bəlkə siz də Onun şagirdi olmaq istəyirsiniz?» ²⁸ Onu söyüb dedilər: «Onun şagirdi sən sən, bizsə Musanın şagirdləriyik. ²⁹ Biz Allahın Musa ilə danışdığını bilirik, bu Adamınsa haradan gəldiyini bilmirik». ³⁰ O adam onlara dedi: «Qəribədir ki, siz Onun haradan gəldiyini bilmirsiniz, amma O mənim gözlərimi açdı. ³¹ Allahın günahkarlara qulaq asmadığını bilirik, lakin mömin olub Allahın iradəsinə əməl edən adama Allah qulaq asır. ³² Əzəldən bəri eşidilməyib ki, kimsə anadangəlmə kor bir adamın gözlərini açsın. ³³ Əgər bu Adam Allahdan gəlməsəydi, heç nə edə bilməzdi. ³⁴ Onlar o adama cavab verdilər: «Başdan-ayağa günah içində doğuldu. İndi sənmi bizə dərs verirsən?» Onda onu bayıra atdılar.

Ruhani korluq

³⁵ O adamı bayıra atdıqlarını İsa eşitdi və onu tapıb dedi: «Sən Bəşər Oğluna** iman edirsənmi?» ³⁶ O soruşdu: «Ağa, O kimdir ki, Ona iman edim?» ³⁷ İsa ona dedi: «İndi gördüyün və sənənlə danışan Adam Odur». ³⁸ O da «ya Rəbb, iman edirəm» dedi və İsayə səcdə etdi. ³⁹ İsa dedi: «Mühakimə etmək üçün bu dünyaya gəldim ki, qoy görməyənlər görsün, görənlərsə kor olsun».

⁴⁰ Onun yanında olan bəzi farisəylər bu sözləri eşidib «Yoxsa biz də koruq?» deyərək Ondan soruşdular. ⁴¹ İsa onlara dedi: «Əgər kor olsaydınız, günahınız olmazdı. Amma indi “görürük” dediyiniz üçün günahınız üstünüzdə qalır.

**9:35 *Bəşər Oğluna* – bəzi əlyazmalarda *Allahın Oğluna*.

Yaxşı çoban

10 Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: qoyun ağılına qapıdan girməyib başqa yerdən aşan oğru və quldurdu. ²Amma qapıdan girən qoyunların çobanıdır. ³Keşikçi qapını onun üzünə açar və qoyunlar onun səsinə qulaq asar. O da öz qoyunlarını adları ilə çağırır və onları çölə çıxarar. ⁴Öz qoyunlarının hamısını çölə çıxarandan sonra onların önündə gedər və qoyunlar da ardınca gedər, çünki onun səsinə tanıyırlar. ⁵Amma yad adamın ardınca getməzlər, ondan qaçarlar, çünki yad adamların səsinə tanımazlar». ⁶İsa bu məsəli onlara söylədi, amma onlar İsanın sözlərinin mənasını anlamadılar.

⁷İsa yenə onlara dedi: «Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: qoyunların qapısı Mənəm. ⁸Məndən əvvəl gələnlərin hamısı oğru və quldur idi, amma qoyunlar onlara qulaq asmadı. ⁹Qapı Mənəm, kim Məndən girərsə, xilas olar, girib-çıxar və özünə otlaq tapar. ¹⁰Oğru yalnız qarət etmək, öldürmək və tələf etmək üçün gəlir. Mənsə gəldim ki, onlar həyata, bol həyata malik olsun. ¹¹Yaxşı çoban Mənəm, yaxşı çoban qoyunlar uğrunda canını qurban verir. ¹²Qoyunların çobanı olmayan muzdur isə canavarın gəldiyini görəndə onları atıb qaçar, çünki qoyunların sahibi deyil. Canavar da onları qapıb pəran-pəran salar. ¹³Muzdur qaçar, çünki muzdurdur, qoyunlar üçün qayğı çəkməz. ¹⁴⁻¹⁵^xYaxşı çoban Mənəm. Necə ki Ata Məni tanıyır və Mən Atanı tanıyıram, eləcə də özümünküləri tanıyıram, özümünkülər də Məni tanıyır. Mən quzular uğrunda canımı qurban verirəm. ¹⁶Bu ağıldan ol-

mayan başqa quzularım var ki, onları da gətirməliyəm. Onlar da səsimi eşidəcək, beləcə tək sürü, tək Çoban olacaq.

¹⁷Buna görə də Ata Məni sevir, çünki Mən canımı qurban verirəm ki, sonra onu geri alım. ¹⁸Canımı Məndən heç kəs ala bilməz, amma onu Özüm verirəm. Onu verməyə də, sonra geri almağa da ixtiyarım var. Bu əmri Atamdan almışam».

¹⁹Bu sözlər üstündə Yəhudilər arasında yenə fikir ayrılığı düşdü. ²⁰Onların çoxu dedi: «Onda cin var, dəlidir. Niyə Ona qulaq asırsınız?» ²¹Başqaları isə dedilər: «Bunlar cinə tutulmuş adamın sözləri deyil. Cin heç kor adamın gözlərini açə bilərmi?»

Yəhudilərin İsa ilə mübahisəsi

²²O vaxt Yerusəlimdə Təqdis bayramı keçirilirdi. Qış idi. ²³İsa məbədin həyətinə olan Süleymanın eyvanında gəzirdi. ²⁴Yəhudilər İsanın ətrafına yığılıb Ona dedilər: «Nə vaxta qədər ürəyimizi intizarda saxlayacaqsan? Əgər Sən Məsihsənsə, bizə açıq söylə». ²⁵İsa onlara cavab verdi: «Sizə söylədim, ancaq buna inanmırsınız. Atamın adı ilə gördüyüm işlər Mənim barəmdə şəhadət edir. ²⁶Amma siz inanmırsınız, çünki^{††} Mənim quzularımdan deyilsiniz. ²⁷Quzularım səsimi eşidir, Mən də onları tanıyıram və Mənim ardınca gəlirlər. ²⁸Mən onlara əbədi həyat verirəm. Onlar heç vaxt həlak olmayacaq və heç kim onları əlimdən qapmayacaq. ²⁹Onları Mənə verən Atam hamıdan böyükdür. Onları heç kim Atanın əlindən qapa bilməz. ³⁰Mən və Ata birlik».

³¹Yəhudilər yenə yerdən daş götürdülər ki, Onu daşqalaq etsinlər. ³²İsa onlara dedi: «Sizə Atadan gələn

^{††}10:26 Çünki – bəzi əlyazmalarda çünki sizə dediyim kimi.

^x10:14-15 Mat. 11:27; Luka 10:22

çoxlu yaxşı iş göstərdim. Siz bunların hansına görə Məni daşqalaq etmək istəyirsiniz?»³³ Yəhudilər Ona cavab verdilər: «Səni yaxşı işinə görə deyil, insan olduğun halda Özünü Allah sayaraq küfr etdiyinə görə daşqalaq edirik». ³⁴ İsa onlara dedi: «Məgər sizin öz Qanununuzda yazılmayıb ki, “demişəm: (Siz allahlarsınız)?”³⁵ Allah Öz kəlamını göndərdiyi adamlara “allahlarsınız” deyir. Müqəddəs Yazı ki pozula bilməz. ³⁶ Bəs siz niyə “Allahın Oğluyam” dediyim üçün Mənə – Atanın təqdis edib dünyaya göndərdiyi Şəxsə “küfr edirsən” deyirsiniz?³⁷ Əgər Atanın işlərini görmürəmsə, Mənə inanmayın. ³⁸ Amma bu işləri görürəmsə, Mənə inanmasanız da, bunlara inanın. Onda Atanın Məndə, Mənim də Atada olduğumu anlayıb bilərsiniz». ³⁹ Onlar yenə İsanı tutmağa çalışdı, amma O, əllərindən sıyrılib çıxdı.

⁴⁰ İsa yenə İordanın o biri sahilinə, Yəhyanın əvvəllər vəftiz etdiyi yərə getdi və orada qaldı. ⁴¹ Çoxlu adam Onun yanına gəlib dedi: «Yəhya heç bir əlamət göstərməsə də, onun bu Adam barədə dediyi bütün sözlər doğru çıxdı». ⁴² Bir çox adam da orada İsayə iman etdi.

İsa ölən Lazarı dirildir

11^b Lazarı adlı bir adam xəstələnmişdi. O, Məryəmlə bacısı Martanın yaşadığı Bet-Anya kəndindən idi. ² Rəbbin üzərinə ətirli yağ çəkib ayaqlarını saçları ilə silən həmin Məryəm idi. Xəstələnən Lazar onun qardaşı idi. ³ Bu səbəbdən iki bacı «Ya Rəbb, sevdiyin adam xəstədir» deyərək İsayə xəbər göndərdi. ⁴ İsa bunu eşidib dedi: «Bu xəstəliyin nəticəsi ölüm

yox, Allahın izzəti və Allah Oğlunun bununla izzət qazanması olacaq».

⁵ İsa Martanı, onun bacısını və Lazarı sevirdi. ⁶ Buna görə də Lazarın xəstələndiyini eşidəndə olduğu yerdə daha iki gün qaldı. ⁷ Sonra isə şagirdlərə «yənə Yəhudəyaya gedək» dedi. ⁸ Şagirdlər Ona dedilər: «Rəbbi, oradakı Yəhudilər bir az əvvəl Səni daşqalaq etməyə çalışırdı. Sən yenə də oraya qayıdırsan?» ⁹ İsa cavab verdi: «Gündə on iki saat yoxdurmu? Kim gündüz vaxtı gəzərsə, büdrəməz, çünki bu dünyanın nurunu görür. ¹⁰ Lakin kim gecə vaxtı gəzərsə, büdrəyər, çünki daxilində nur yoxdur». ¹¹ İsa bu sözləri söylədikdən sonra onlara dedi: «Dostumuz Lazar uyuyub. Mən onu oyatmaq üçün gedirəm». ¹² Onda şagirdlər Ona dedilər: «Əgər uyuyubsa, sağalacaq». ¹³ İsa onun ölümü barədə danışmışdı, amma onlar elə bildilər ki, yuxuya getdiyini söyləyib. ¹⁴ Onda İsa onlara açıqca dedi: «Lazar ölüb. ¹⁵ Mən də sizin uğrunuzda, iman etməyiniz üçün orada olmadığımı sevinirəm. Amma gəlin onun yanına gedək». ¹⁶ «Əkiz» adlanan Tomas o biri şagirdlərə dedi: «Biz də gedək ki, Onunla ölək».

¹⁷ İsa gəlib Lazarın artıq dörd gündən bəri qəbirdə olduğunu bildi. ¹⁸ Bet-Anya ilə Yerusəlim arasında on beş stadi^{††} məsafə var idi. ¹⁹ Bir çox Yəhudi Marta və Məryəmə qardaşlarının ölümünə görə təsəlli verməyə gəlmişdi. ²⁰ Marta İsanın gəldiyini eşidəndə Onu qarşılamağa çıxdı, ancaq Məryəm evdə oturmuşdu. ²¹ Marta İsayə dedi: «Ya Rəbb, əgər Sən burada olsaydın, qardaşım ölməzdi. ²² Ancaq bilirəm ki, Sən indi də Allahdan nə diləsən, O Sənə verəcək». ²³ İsa ona «qardaşın diriləcək» dedi.

^{††}11:18 On beş stadi – təqribən 3 km.

^y10:33 Lev. 24:16

^z10:34 Zəb. 82:6

^a10:40 Yəh. 1:28

^b11:1 Luka 10:38-39

^c11:2 Yəh. 12:3

²⁴ Marta Ona dedi: «Bilirəm ki, dirilmə zamanı, son gündə o da diriləcək». ²⁵ İsa ona dedi: «Dirilmə və həyat Mənəm. Mənə iman edən ölsə də, yaşayar, ²⁶ yaşayıb Mənə iman edən də heç vaxt ölməz. Buna inanırsanmı?» ²⁷ Marta Ona cavab verdi: «Bəli, ya Rəbb, inanıram ki, dünyaya gəlməli olan Allahın Oğlu Məsih Sənsən».

²⁸ Marta bunu söylədikdən sonra gedib bacısı Məryəmi gizlicə çağırdı və dedi: «Müəllim buradadır, səni çağırır». ²⁹ Məryəm bunu eşidən kimi tez qalxıb İsanın yanına getdi. ³⁰ İsa hələ kəndə girməyib Martanın Onu qarşıladığı yerdə qalmışdı. ³¹ Məryəmlə birgə evdə olan və ona təsəlli verən Yəhudilər qadının tez qalxıb bayıra çıxdığını görəndə elə bildilər ki, ağlamaq üçün qəbirin yanına gedir. Buna görə də onun ardınca getdilər. ³² Məryəm İsanın olduğu yerə gəlib Onu gördü və ayaqlarına düşüb dedi: «Ya Rəbb, əgər Sən burada olsaydın, qardaşım ölməzdi». ³³ İsa onun və yanında gələn Yəhudilərin ağladığını görəndə əhvalı pozuldu və təlaşa düşdü. ³⁴ İsa onlardan «Mərhumu haraya qoymusunuz?» deyə soruşdu. Ona «Ağa, gəl bax» dedilər. ³⁵ İsa ağladı. ³⁶ Onda Yəhudilər «Bax onu necə də sevirmiş!» söylədilər. ³⁷ Lakin onlardan bəzisi dedi: «Korun gözlərini açan bu Şəxs bir şey edə bilməzdi ki, bu adam ölməsin?»

³⁸ O zaman İsa yenə əhvalı pozulmuş halda qəbirin yanına gəldi. Qəbir bir mağara idi və ağzına daş qoyulmuşdu. ³⁹ İsa «daşı götürün» dedi. Mərhumun bacısı Marta Ona dedi: «Ya Rəbb, artıq iyələnib, çünki öldüyü dörd gündür». ⁴⁰ İsa dedi: «Axı Mən sənə söyləmədimmi, iman etsən, Allahın izzətini görəcəksən?» ⁴¹ Beləcə daşı^{¶¶}

götürdülər. İsa da başını yuxarı qaldırıb dedi: «Ey Ata, Məni eşitdiyim üçün Sənə şükür edirəm. ⁴² Bilirəm ki, Məni həmişə eşidirsən. Lakin bunu ətrafımda duran xalq üçün söylədim ki, Məni Sən göndərdiyinə inansınlar». ⁴³ Bu sözləri söylədikdən sonra «Lazar, bayıra çıx!» deyə bərkədən qışqırdı. ⁴⁴ Ölü də bayıra çıxdı. Onun əl-ayağı sarğılarla və üzü dəsmalla bağlanmışdı. İsa onlara «onu açın və buraxın gətsin» dedi.

⁴⁵ Onda Məryəmin yanına gələn və İsanın nə etdiyini görən Yəhudilərin bir çoxu Ona iman etdi. ⁴⁶ Lakin onlardan bəzisi fariseylərin yanına gedib İsanın nə etdiyini onlara danışdı.

Fariseylərin İsanı öldürmək niyyətləri

(*Mat. 26:1-5; Mark 14:1-2; Luka 22:1-2*)

⁴⁷ Onda başçı kahinlər və fariseylər Ali Şuranı toplayıb dedilər: «Nə edək? Bu Adam çoxlu əlamət göstərir. ⁴⁸ Əgər Ona mane olmasaq, hamı Ona iman edəcək. Romalılar da gəlib məbədimizi və millətimizi məhv edəcək». ⁴⁹ Orada olanlardan biri, həmin il baş kahin olan Qayafa onlara dedi: «Siz heç nə bilmirsiniz. ⁵⁰ Başa düşmürsünüz ki, bütün bu millətin məhv olmağındansa bir Adamın xalq uğrunda ölməsi sizin üçün^{§§} daha yaxşıdır?» ⁵¹ O bu sözləri özündən söyləmədi, lakin o il baş kahin olduğu üçün peyğəmbərlik edib xəbər verdi ki, İsa bu millətin uğrunda – ⁵² təkcə millətin uğrunda deyil, Allahın hər tərəfə səpələnmiş övladlarını bir yerə toplamaq üçün öləcək. ⁵³ Beləcə o gündən etibarən İsanı öldürməyi qərara aldılar.

⁵⁴ Buna görə də İsa daha Yəhudilərin arasında açıq gəzmirdi. Oradan çöllüyə

¶¶11:41 Daşı – bəzi əlyazmalarda *ölinin yatdığı yerdə olan daşı*.

§§11:50 Sizin üçün – bəzi əlyazmalarda *bizim üçün*.

yaxın diyara, Efrayim adlanan şəhərə getdi və şagirdlərlə orada qaldı.

⁵⁵Yəhudilərin Pasxa bayramı yaxınlaşırdı. Çoxlu adam paklanmaq üçün Paxsadan qabaq kəndlərdən Yerusəlimə getdi. ⁵⁶Onlar İsanı axtarırdılar və məbəddə dayanıb bir-birlərinə deyirdilər: «Necə fikirləşirsiniz? O, bayrama heç gəlməyəcəkmi?» ⁵⁷Başçı kahinlər və fariseylər Onu tutmaq məqsədi ilə «harada olduğunu kim bilirsə, göstərsin» deyərək əmr vermişdilər.

Məryəmin İsanı hədiyyəsi

(Mat. 26:6-13; Mark 14:3-9)

12 Paxsadan altı gün əvvəl İsa Bet-Anyaya gəldi. İsanın ölülər arasında diriltiyi Lazar da orada idi. ²Orada İsanın şərafinə ziyafət verdilər. Marta xidmət edirdi. Lazar da İsa ilə birgə süfrə arxasında oturanların arasında idi. ³^dMəryəm isə bir litra* çox qiymətli xalis nard yağını götürərək İsanın ayaqlarına çəkib onları saçları ilə sildi. Yağın ətri evi bürüdü. ⁴Lakin İsanın şagirdlərindən biri, Ona xəyanət edəcək Yəhuda İskaryot dedi: ⁵«Nə üçün bu ətir üç yüz dinara satılıb yoxsullara verilmədi?» ⁶Bu sözü yoxsulların qayğısına qaldığı üçün deyil, oğru olduğuna görə söylədi, çünki özündə olan pul qutusuna qoyulanların bir hissəsini oğurlayırdı. ⁷Onda İsa dedi: «Qadını rahat burax, qoy bunu Mənim dəfn günüm üçün saxlasın. ⁸Çünki yoxsullar həmişə sizin yanınızdadır, Mənsə həmişə yanınızda olmayacağam».

⁹Yəhudilərdən böyük bir kütlə İsanın orada olduğunu öyrənəndə həm İsayə görə, həm də Onun ölülər arasından diriltiyi Lazarı görmək üçün oraya gəldi. ¹⁰Onda başçı kahinlər öz aralarında Lazarı da öldürməyi qərara aldılar. ¹¹Çünki Lazara görə çoxlu Yəhudi gəlib İsayə iman edirdi.

İsanın Yerusəlimə daxil olması

(Mat. 21:1-11; Mark 11:1-11; Luka 19:28-40)

¹²Ertəsi gün bayrama gələn böyük kütlə İsanın Yerusəlimə gələcəyini eşidəndə ¹³^fxurma budaqları götürərək Onu qarşılamağa çıxdı. Onlar

«Hosanna!†
Rəbbin ismi ilə gələn İsrailin Padşahına alqış olsun!»

deyə qışqırırdı. ¹⁴İsa bir sığa tapıb belinə mindi. Necə ki yazılıb:

¹⁵^g«Ey Sion qızı,[‡] qorxma.

Bax Padşahın bir sığaya minib gəlir».

¹⁶Şagirdləri o zaman bu şeyləri anlamadılar. Lakin İsa izzətlənəndən sonra bərəsində bunun yazıldığını və xalqın Ona nə etdiyini yada saldılar. ¹⁷İsanın Lazarı qəbirdən çağırılıb ölülər arasından diriltiyi zaman Onun yanında olan camaat buna şahid idi. ¹⁸Xalq İsanın bu əlaməti göstərdiyini eşitmişdi, buna görə də Onu qarşılamağa çıxdı. ¹⁹Bu səbəbdən fariseylər bir-birlərinə dedilər: «Baxın əlinizdən bir iş gəlmir. Artıq aləm Onun ardınca getdi».

İsa öləcəyini əvvəlcədən bildirir

²⁰Bayramda Yerusəlimə ibadətə gələnlər arasında bəzi Yunanlar da var idi. ²¹Onlar Qalileyanın Bet-Sayda

*12:3 Bir litra – təqribən 300 qr.

†12:13 Hosanna – ibrani dilində *xilas et*. Nida kimi işlənir.

‡12:15 Sion qızı – yəni Yerusəlim əhalisi.

^d12:3 Luka 7:37-38 ^e12:8 Qanun. 15:11 ^f12:13 Zəb. 118:25-26

^g12:15 Zək. 9:9

şəhərindən olan Filipin yanına gəlib «ağa, biz İsanı görmək istəyirik» deyə ondan xahiş etdilər. ²²Filip gəlib Andreyə söylədi, Andrey və Filip də birgə gəlib İsayə xəbər verdilər. ²³İsa cavabında dedi: «Bəşər Oğlunun izzətlənmək vaxtı gəldi. ²⁴Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: əgər bir buğda dənəsi torpağa düşüb ölmürsə, tək qalır, amma ölürsə, çoxlu məhsul verir. ²⁵Öz canını sevən kəs onu itirir, bu dünyada canı üçün qayğı çəkməyənsə onu əbədi həyat üçün qoruyar. ²⁶Kim Mənə xidmət etmək istəsə, ardımca gəlsin. Mən harada olacağamsa, Mənim xidmətçim də orada olacaq. Kim Mənə xidmət etsə, Ata ona hörmət edəcək.

²⁷İndi ürəyim təlaş keçirir. Nə deyim? “Ey Ata, Məni bu andan xilas et” deyimmi? Lakin Mən elə bu an üçün gəldim. ²⁸Ey Ata, Öz adımı izzətləndir!» Bunun cavabında göydən «Öz adımı izzətləndirdim, yenə də izzətləndirəcəyəm» deyə bir səs gəldi. ²⁹Orada duran xalqın bir qismi «göy guruldadı» dedi, başqaları isə «Onunla bir mələk danışdı» söylədi. ³⁰İsa cavab verdi: «Bu səs Mənim üçün deyil, sizin üçün gəldi. ³¹İndi isə bu dünyaya hökm veriləcək və bu dünyanın hökmdarı^f bayıra atılacaq. ³²Mən yerdən yuxarı qaldırılsam, bütün insanları Özümə cəzb edəcəyəm». ³³İsa bu sözü söyləməklə necə bir ölümlə öləcəyinə işarə etdi. ³⁴ⁱXalq Onun cavabında dedi: «Qanundan eşitdiyimizə görə Məsih əbədi qalacaq. Bəs Sən niyə “Bəşər Oğlu yuxarı qaldırılmalıdır” deyirsən? Bu Bəşər Oğlu kimdir?» ³⁵Onda İsa onlara dedi: «Qısa bir müddət də nur

sizin aranızda olacaq. Nurunuz olarkən gəzin ki, sizi qaranlıq tutmasın. Çünki qaranlıqda gəzən hara getdiyini bilməz. ³⁶Nurunuz var ikən nura iman edin ki, nur övladları olasınız».

Xalqın inadkarlığı

İsa bu sözləri söyləyəndən sonra gedib onlardan gizləndi. ³⁷Onların qabağında bu qədər əlamət göstərdiyi halda yenə Ona iman etmirdilər. ³⁸İbnlər ona görə baş verdi ki, Yeşaya peyğəmbərin bu sözləri yerinə yetsin:

«Ya Rəbb, xəbərimizə kim inandı, Rəbbin gücü kimə zühur oldu?»

³⁹Onlar iman edə bilmirdilər, ona görə ki Yeşaya başqa yerdə deyib:

⁴⁰^k«Allah onların gözlərini kor etdi

Və ürəklərini kütləşdirdi ki,

Gözləri ilə görməsinlər,

Ürəkləri ilə anlamasınlar

Və Mənə sarı dönməsinlər ki,

Mən onlara şəfa verim».

⁴¹Yeşaya İsanın ehtişamını gördüyü üçün bu sözləri deyərək Onun barəsində danışdı. ⁴²Bununla bərabər, rəhbərlərdən bir çoxu İsayə iman etdi, lakin sinaqoqdan qovulmasınlar deyə fariseylərə görə bunu açıq bildirmədilər.

⁴³Çünki insanlardan izzət qazanmağı Allahdan izzət almaqdan artıq sevdilər.

⁴⁴İsa nida edib dedi: «Mənə iman edən Mənə deyil, Məni Göndərəmə iman edir.

⁴⁵Məni görən də Məni Göndərəni görür.

⁴⁶Mən dünyaya nur olub gəldim ki, Mənə iman edən hər kəs qaranlıqda qalmasın. ⁴⁷Kim sözlərimi eşidib onlara riayət etməzsə,[§] Mən onu mühakimə etmərəm, çünki dünyanı mühakimə etmək üçün deyil, onu xilas etmək üçün

^f12:31 *Bu dünyanın hökmdarı* – yəni Şeytan.

[§]12:47 *Onlara riayət etməzsə* – bəzi əlyazmalarda *inanmazsa*.

^h12:25 Mat. 10:39; 16:25; Mark 8:35; Luka 9:24; 17:33

ⁱ12:34 Zəb. 110:4; Yeş. 9:7; Yez. 37:25; Dan. 7:14 ^j12:38 Yeş. 53:1

^k12:40 Yeş. 6:10; Mat. 13:14-15; Mark 4:12; Həv. 28:26-27

gəldim. ⁴⁸Məni rədd edib sözlərimi qəbul etməyəni mühakimə edən bir şey var: bu da Mənim söylədiyim sözdür ki, son gündə onu mühakimə edəcək. ⁴⁹Çünkü Mən Özümdən söyləmədim, Məni göndərən Ata nə deyəcəyim və nə söyləyəcəyimi haqqında Mənə əmr verdi. ⁵⁰Mən bilirəm ki, Onun əmri əbədi həyatdır. Beləcə Mənim söylədiklərimi Ata Mənə necə dedisə, eləcə də söyləyirəm».

İsa şagirdlərinin ayaqlarını yuyur

13 Pasxa bayramı ərəfəsi idi. İsa artıq bu dünyadan ayrılıb Atanın yanına gedəcəyi məqamın gəldiyini bilirdi. O, dünyada Özünə məxsus olanları həmişə sevmişdi və axıra qədər də sevdi. ²Axşam yeməyi zamanı iblis artıq Ona xəyanət etmək fikrini Şimon İskaryot oğlu Yəhudanın ürəyinə qoymuşdu. ³İsa Atanın hər şeyi Onun ixtiyarına verdiyini, Allahdan gəldiyini və Allahın yanına qayıdacağını bilirdi. ⁴O, süfrədən qalxıb üst paltarını bir yana qoydu və bir dəsmal götürüb belinə bağladı. ⁵Sonra ləyənə su töküüb şagirdlərin ayaqlarını yumağa və belinə bağladığı dəsmalla silməyə başladı. ⁶İsa Şimon Peterə yaxınlaşanda o, İsaya «Ya Rəbb, Sənmi mənim ayaqlarımı yuyacaqsan?» dedi. ⁷İsa cavabında ona dedi: «Mənim nə etdiyimi sən indi bilməzsən, amma sonra anlayacaqsan». ⁸Peter Ona dedi: «Mənim ayaqlarımı heç vaxt yumayacaqsan!» İsa ona cavab verdi: «Əgər səni yumasam, Mənim yanımda yerin olmaz». ⁹Şimon Peter Ona dedi: «Ya Rəbb, təkcə ayaqlarımı deyil, əllərimi və başımı da yu». ¹⁰İsa ona dedi: «Çimmiş adam üçün təkcə ayaqlarını yumaq kifayətdir, çünki başdan-başa təmizdir. Siz də təmizsiniz, amma hamınız yox». ¹¹Çünkü Ona

kimin xəyanət edəcəyini bilirdi, buna görə də «hamınız təmiz deyilsiniz» söylədi.

¹²İsa onların ayaqlarını yuduqdan sonra paltarını geyindi və yenə süfrəyə oturaraq onlara dedi: «Mənim sizə nə etdiyimi bilirsinizmi? ¹³Siz Məni “Müəllim” və “Rəbb” deyə çağırırsınız və doğru deyirsiniz, çünki Mən elə Oyam. ¹⁴İndi ki Mən Rəbb və Müəllim olduğum halda sizin ayaqlarınızı yudum, siz də bir-birinizin ayaqlarını yumalısınız. ¹⁵Çünkü sizə nümunə göstərdim ki, Mənim sizə etdiyimi siz də bir-birinizə edəsiniz. ¹⁶Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: qul ağasından, elçi də onu göndərəndən üstün deyil. ¹⁷Əgər bu şeyləri bilib onlara əməl edirsinizsə, bəxtiyarsınız.

¹⁸Hamınız barədə söyləmirəm. Mən Öz seçdiklərimi tanıyıram. Amma qoy “çörəyimi yeyən Mənə xəyanət etdi” deyən Müqəddəs Yazı yerinə yetsin. ¹⁹İndi bu şeylər baş verməzdən əvvəl sizə bunları söyləyirəm ki, baş verəndə inanasınız: Mən Oyam. ²⁰Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: Mənim göndərdiyim bir nəfəri qəbul edən şəxs Məni qəbul edər, Məni qəbul edən də Məni Göndərəni qəbul edər».

Yəhudanın xəyanəti

(Mat. 26:20-25; Mark 14:17-21; Luka 22:21-33)

²¹İsa bu sözləri söylədikdən sonra ürəyi tələşa düşdü və şəhadət edib dedi: «Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: sizlərdən biri Mənə xəyanət edəcək». ²²Şagirdlər Onun kimin barəsində danışdığını bilməyib çəşqınlıq içində qalaraq bir-birlərinə baxırdılar. ²³Şagirdlərindən biri – İsanın sevimli şagirdi Onun köksünə sığınmışdı.

¹13:12 Luka 22:27 ^m13:16 Mat. 10:24; Luka 6:40; Yəh. 15:20

ⁿ13:18 Zəb. 41:9 ^o13:20 Mat. 10:40; Mark 9:37; Luka 9:48; 10:16

²⁴ Şimon Peter həmin şagirdə işarə etdi ki, kimin barəsində danışdığını Ondan soruşsun. ²⁵ Həmin şagird İsanın sinəsinə əylərək Ondan soruşdu: «Ya Rəbb, o kimdir?» ²⁶ İsa cavab verdi: «Bu çörək tikəsini batırıb kimə versəm, odur». Tikəni batırıb Şimon İskaryot oğlu Yəhudaya verdi. ²⁷ Yəhuda tikəni alan kimi Şeytan onun içinə girdi. İsa ona «Nə edəcəksənsə, tez et!» dedi. ²⁸ İsanın bunu niyə ona söylədiyini süfrədə oturanların heç biri başa düşmədi. ²⁹ Pul qutusu Yəhudada olduğu üçün bəziləri güman etdi ki, İsa ona «bayrama bizə lazım olan şeyləri al» yaxud «yoxsullara bir şey ver» deyir. ³⁰ Yəhuda tikəni alan kimi dərhal bayıra çıxdı. Artıq gecə idi.

Bir-birinizi sevin

³¹ O çıxandan sonra İsa dedi: «İndi Bəşər Oğlu izzətləndi və Allah da Onda izzətləndi. ³² İndi ki Allah Onda izzətləndi, Allah da Onu Özündə izzətləndirəcək, tezliklə izzətləndirəcək. ³³ P^{ey} övladlarım! Az bir müddət də sizinlə olacağam. Siz Məni axtaracaqsınız. Yəhudilərə “Mənim getdiyim yerə siz gələ bilməzsiz” dediyim kimi indi sizə də bunu söyləyirəm. ³⁴ Sizə yeni bir əmr verirəm: bir-birinizi sevin, Mən sizi sevdiyim kimi siz də bir-birinizi sevin. ³⁵ Əgər bir-birinizə məhəbbətiniz olsa, bütün insanlar biləcək ki, siz Mənim şagirdlərimsiniz».

Peterin inkarı barədə peyğəmbərlik

(Mat. 26:31-35; Mark
14:27-31; Luka 22:31-34)

³⁶ Şimon Peter İsadan soruşdu: «Ya Rəbb, hara gedirsən?» İsa cavab

verdi: «Getdiyim yerə indi ardımca gələ bilməzsən, amma sonra ardımca gələcəksən». ³⁷ Peter Ona dedi: «Ya Rəbb, niyə indi ardınca gələ bilmərəm? Sənin üçün canımı qurban verərəm». ³⁸ İsa ona dedi: «Mənim üçün canımı qurban verərsənmi? Doğrusunu, doğrusunu sənə deyirəm: xoruz banlamazdan əvvəl sən Məni üç dəfə inkar edəcəksən».

İsa Allaha gedən yoldur

14 Qoy ürəyiniz təlaşa düşməsin. Allaha iman edin, Mənə də iman edin. ² Atamın evində çoxlu məskən var. Əgər olmasaydı, sizə deyirdim ki, sizin üçün yer hazırlamağa gedirəm? ³ Gedib sizin üçün yer hazırlayandan sonra yenə gəlib sizi Öz yanıma götürəcəyəm ki, Mənim olduğum yerdə siz də olasınız. ⁴ Gedəcəyim yerə aparan** yolu tanıyırsınız».

⁵ Tomas İsayə dedi: «Ya Rəbb, hara gedəcəyini bilmirik, yolu necə tanıya bilərik?» ⁶ İsa ona dedi: «Yol, həqiqət və həyat Mənəm. Mənim vasitəm olmadan heç kim Atanın yanına gələ bilməz. ⁷ Əgər Məni tanısaydınız, Atanı da tanıyardınız. İndidən siz Onu tanıyırsınız, Onu görmüsünüz». ⁸ Filip Ona dedi: «Ya Rəbb, Atanı bizə göstər, bu bizim üçün kifayətdir». ⁹ İsa ona dedi: «Xeyli müddətdir ki, Mən sizinləyəm, Məni tanımadınımı, Filip? Məni görən, Atanı görmüş olur. Bəs sən niyə “Atanı bizə göstər” deyirsən? ¹⁰ Mənim Atada, Atanın da Məndə olduğuna inanmırsanımı? Sizə söylədiyim sözləri Özümdən söyləmirəm, Məndə olan Ata Öz işlərini görür. ¹¹ Mən Atadayam, Ata da Məndədir, bu sözümə inanın».

** 14:4 *Gedəcəyim yerə aparan* – bəzi əlyazmalarda *Hara gedəcəyimi bilirsiniz və oraya aparan*.

Heç olmasa o işlərə görə inanın. ¹²Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: Mənə iman edən şəxs Mənim etdiyim işləri özü də edəcək, hətta bunlardan da artığını edəcək. Çünki Mən Atanın yanına gedirəm ¹³və Mənim adımla hər nə diləsəniz, onu edəcəyəm ki, Ata Oğulda izzətlənsin. ¹⁴Əgər Mənim adımla Məndən bir şey diləsəniz, onu edəcəyəm.

Müqəddəs Ruh barədə vəd

¹⁵Əgər Məni sevirsinizsə, əmrlərimə riayət edəcəksiniz. ¹⁶Mən də Atadan xahiş edəcəyəm və O sizə başqa bir Vəsətətçi göndərəcək ki, daim sizinlə olsun. ¹⁷O, həqiqət Ruhudur. Onu dünya qəbul edə bilməz, çünki Onu nə görür, nə də tanıyır. Sizsə Onu tanıyırsınız, çünki sizinlə qalır və daxilinizdə olacaq. ¹⁸Sizi yetim qoymaram, yanınıza gələcəyəm. ¹⁹Az bir müddətdən sonra dünya daha Məni görməyəcək, amma siz Məni görəcəksiniz. Mən yaşadığım üçün siz də yaşayacaqsınız. ²⁰O gün biləcəksiniz ki, Mən Atamdayam, siz Məndəsiniz və Mən sizdəyəm. ²¹Kim əmrlərimə bağlı qalıb onlara riayət edirsə, Məni sevən odur. Məni sevəni Atam sevəcək. Mən də onu sevib Özümü ona zahir edəcəyəm.

²²İskaryot deyil, o biri Yəhuda Ona dedi: «Ya Rəbb, necə olacaq ki, Özünü dünyaya deyil, bizə zahir edəcəksən?» ²³İsa ona cavab verdi: «Kim Məni sevsə, sözümə riayət edər, Atam da onu sevir və Biz onun yanına gəlib onunla məskən salarıq. ²⁴Məni sevməyənsə sözlərimə riayət etməz. Eşitdiyiniz söz Mənim deyil, Məni göndərən Atanın sözüdür.

²⁵Hələ yanınızda qalarkən sizə bu sözləri söylədim. ²⁶Lakin Vəsətətçi – Atanın Mənim adımla göndərəcəyi Müqəddəs Ruh hər şeyi sizə öyrədəcək və söylədiyim bütün sözləri yadınıza salacaq. ²⁷Aranızda sülh qoyub

gedirəm, Öz sülhümü sizə verirəm. Mən onu sizə dünyanın verdiyi kimi vermirəm. Qoy ürəyiniz tələşə düşməsin və qorxmayın. ²⁸Sizə “İndi gedirəm, sonra yenə yanınıza gələcəyəm” söylədiyimi eşitdiniz. Əgər Məni sevsəydiniz, Atanın yanına gedəcəyimə sevinərdiniz, çünki Ata Məndən üstündür. ²⁹Bunu İndi öncədən sizə söylədim ki, baş verəndə buna inanasınız. ³⁰Daha sizinlə çox danışmayacağam, çünki bu dünyanın hökmdarı gəlir. Onun Mənim üzərimdə heç bir səlahiyyəti yoxdur. ³¹Ancaq dünya bilməlidir ki, Mən Atanı sevirəm və Ata Mənə nə əmr etdisə, ona əməl edirəm. İndi isə qalxın buradan gedək.

Meynə və budaqlar

15 Mən həqiqi Meynəyəm, Atam da Bağbandır. ²Məndə olub bəhrə verməyən hər budağı Atam qoparır. Bəhrə verən hər budağı isə budayıb təmizləyir ki, daha çox bəhrə versin. ³Sizə söylədiyim söz sayəsində siz artıq təmizsiniz. ⁴Məndə qalın, Mən də sizdə qalım. Budaq meynədə qalmasa, özündən bəhrə vermədiyi kimi siz də Məndə qalmasanız, bəhrə verə bilməzsiniz. ⁵Meynə Mənəm, sizsə budaqlarsınız. Kim Məndə qalsa, Mən də onda qalsam, çoxlu bəhrə verər, çünki Mənsiz heç nə edə bilməzsiniz. ⁶Kim Məndə qalmasa, budaq kimi kənara atılıb quruyar. Belə budaqlar yığılıb oda atılaraq yanar. ⁷Əgər Məndə qalsanız və sözlərim sizdə qalsa, nə istəyirsinizsə, diləyin, sizə veriləcək. ⁸Sizin çoxlu bəhrə verərək Mənim şagirdlərim olmağınızla Atam izzətlənir. ⁹Ata Məni sevdirdi kimi Mən də sizi sevdim. Mənim məhəbbətimdə qalın. ¹⁰Əgər əmrlərimə riayət etsəniz, Mənim məhəbbətimdə qalacaqsınız, necə ki Mən Atamın əmrlərinə riayət edərək Onun məhəbbətində qalırım.

¹¹ Bu sözləri sizə söylədim ki, sevincim sizdə olsun və sevinciniz kamil olsun. ¹² Mənim əmrim belədir: Mən sizi sevdiyim kimi siz də bir-birinizi sevin. ¹³ Heç kəsin məhəbbəti dostları uğrunda canını qurban verən adamın məhəbbətindən üstün ola bilməz. ¹⁴ Əgər sizə əmr etdiyim şeylərə əməl etsəniz, siz Mənim dostlarımsınız. ¹⁵ Artıq sizə qul demirəm, çünki qul ağasının nə etdiyini bilmir. Mən sizə dost deyirəm, çünki Atamdan eşitdiyim bütün sözləri sizə bildirdim. ¹⁶ Siz Məni seçmədiniz, Mən sizi seçib təyin etdim ki, gedib bəhrə verəsiniz və bəhrəniz çox qalsın. Beləcə Mənim adımla Atadan nə diləyirsinizsə, O sizə verəcək. ¹⁷ Beləliklə, sizə əmr edirəm: bir-birinizi sevin.

Dünyanın nifrəti

¹⁸ Əgər dünya sizə nifrət edərsə, onda yada salın ki, sizdən əvvəl Mənə nifrət edib. ¹⁹ Əgər dünyadan olsaydınız, dünya özündən olan sizləri sevərdi. Amma siz dünyadan deyilsiniz, Mən sizi dünyadan seçdim, buna görə dünya sizə nifrət edir. ²⁰ Mənim sizə söylədiyim sözü yadınıza salın: “Qul ağasından üstün deyil”. Əgər Məni təqib etdilsə, sizi də təqib edəcəklər, Mənim sözümə riayət etdilsə, sizin də sözlünüzdə riayət edəcəklər. ²¹ Lakin bunların hamısını sizə Mənim adıma görə edəcəklər, çünki Məni Göndərəni tanımırlar. ²² Əgər gəlib onlara söyləməsəydim, günahları olmazdı, amma indi günahları üçün bəhanələri yoxdur. ²³ Mənə nifrət edən Atama da nifrət edir. ²⁴ Əgər Məndən başqa heç kəsin etmədiyi işləri onların arasında etməsəydim, günahları olmazdı. Amma indi Mənim nə etdiyimi gördülər, həm Mənə, həm də Atama nifrət etdilər. ²⁵ Lakin bu ona görə

baş verdi ki, öz Qanunlarında yazılan “Mənə nahaqdan nifrət etdilər” sözü yerinə yetsin.

²⁶ Atadan sizə göndərəcəyim Vəsatətçi – Atanın yanından çıxan həqiqət Ruhu gəldiyi zaman Mənim barəmdə şəhadət edəcək. ²⁷ Siz də şəhadət edəcəksiniz, çünki başlanğıcdan Mənimlə birlikdəsiniz.

16 Būdrəməyəsiniz deyə bunları sizə söylədim. ² Sizi sinaqoqlardan qovacaqlar. Hətta o zaman gəlir ki, sizi öldürən hər kəs Allaha xidmət etdiyini zənn edəcək. ³ Onlar bunları edəcəklər, çünki nə Atanı, nə də Məni tanıdılar. ⁴ İndi bu şeyləri sizə bildirdim ki, vaxtı gələndə sizə söylədiyimi yada salasınız.

Müqəddəs Ruhun işi

Əvvəldən bunları sizə söyləmədim, çünki sizinlə birlikdə idim. ⁵ İndi isə Məni Göndərənin yanına gedirəm və heç biriniz Məndən “Hara gedirsən?” deyə soruşmur. ⁶ Amma sizə bu şeyləri söylədiyim üçün ürəyiniz kədərlə doldu. ⁷ Bununla belə, Mən sizə həqiqəti söyləyirəm: Mənim getməyim sizin xeyrinizədir. Çünki getməsəm, Vəsatətçi yanınıza gəlməz, amma getsəm, Onu sizə göndərəcəyəm. ⁸ O gələndə günah, salehlik və mühakimə barədə dünyanı ifşa edəcək: ⁹ günah barədə, çünki Mənə iman etmirlər; ¹⁰ salehlik barədə, çünki Atanın yanına gedirəm və daha Məni görməyəcəksiniz; ¹¹ mühakimə barədə, çünki bu dünyanın hökmdarı mühakimə olunub.

¹² Hələ sizə söylənəcək çoxlu sözüüm var, amma indi bunlar ağılınıza sığmaz. ¹³ Lakin O – həqiqət Ruhu gələndə sizə hər həqiqətə yol göstərəcək. Çünki heç nəyi Özündən söyləməyəcək, nə

^{15:12} Yəh. 13:34; 15:17; 1Yəh. 3:23; 2Yəh. 5

^{15:20} Mat. 10:24; Luka 6:40; Yəh. 13:16 ^{15:25} Zəb. 35:19; 69:4

əşidirsə, onu söyləyəcək və gələcəyi sizə bildirəcək. ¹⁴O Məni izzətləndirəcək, çünki Mənim olandan götürüb sizə bildirəcək. ¹⁵Atanın hər nəyi varsa, Mənimdir. Buna görə də “Mənim olandan götürüb sizə bildirəcək” söylədim. ¹⁶Az bir müddətdən sonra Məni artıq görməyəcəksiniz, az bir müddətdən də sonra Məni yenə görəcəksiniz».††

Kədəriniz sevincə dönəcək

¹⁷O vaxt İsanın bəzi şagirdləri bir-birinə dedilər: «“Az bir müddətdən sonra Məni görməyəcəksiniz, az bir müddətdən də sonra yenə görəcəksiniz” və “çünki Atanın yanına gedirəm” sözlərinin mənası nədir?» ¹⁸Öz aralarında soruşurdular: «Söylədiyi “az bir müddət” nə deməkdir? Nə dediyini anlamırıq». ¹⁹İsa Ondan soruşmaq istədiklərini bilib onlara dedi: «“Az bir müddətdən sonra Məni görməyəcəksiniz, az bir müddətdən də sonra yenə görəcəksiniz” sözüm barədəmi bir-birinizdən soruşursunuz? ²⁰Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: siz ağlayıb nalə çəkəcəksiniz, dünya isə sevinəcək; siz kədərlənəcəksiniz, amma kədəriniz sevincə dönəcək. ²¹Qadın doğuş zamanı kədərlənər, çünki vaxtı çatıb. Amma uşağı doğandan sonra dünyaya bir insan gətirməyinin sevincinə görə çəkdiyi ağrını yaddan çıxarar. ²²Beləcə siz də indi kədərlisiniz. Lakin Mən sizi yenə görməyəm, onda ürəyiniz sevinəcək və heç kəs sevincinizi sizdən ala bilməyəcək. ²³O gün Məndən heç nə soruşmayacaqsınız. Doğrusunu, doğrusunu sizə deyirəm: Mənim adımla Atadan nə diləyirsinizsə, O sizə verəcək. ²⁴İndiyə qədər Mənim adımla heç nə diləmədiniz. Diləyin, alacaqsınız, ta ki sevinciniz kamil olsun.

²⁵Sizə bu şeyləri məsələrlə söylədim. İndi elə bir zaman gəlir ki, daha məsələrlə sizinlə danışmayacağam, amma Ata barədə sizə açıq danışacağam. ²⁶O gün siz Mənim adımla diləyəcəksiniz. Mən sizin barənizdə Atadan bir şey xahiş etməyimi söyləmirəm. ²⁷Axi Ata Özü sizi sevir, çünki siz Məni sevdiniz və Mənim Allahın yanından gəldiyimə inandınız. ²⁸Atanın yanından dünyaya gəldim, yenə dünyanı tərk edib Atanın yanına gedirəm».

²⁹Şagirdləri dedi: «Budur, indi açıq danışsan, heç bir məsələ söyləmirsən. ³⁰İndi anlayırıq ki, Sən hər şeyi bilirən və heç kəsin Səndən soruşmasına ehtiyacın yoxdur. Buna görə də Allahdan gəldiyinə inanırıq». ³¹İsa onlara dedi: «İndi inanırsınızmı? ³²Budur, hər birinizin dağılıb öz evinə gedəcəyiniz və Məni tək qoyacağınız vaxt gəlir və artıq gəlib. Amma Mən tək deyiləm, çünki Ata Mənimlədir. ³³Məndə sülhünüz olsun deyə bunları sizə söylədim. Dünyada əziyyətiniz var, amma cəsarətli olun! Mən dünyaya qalib gəldim».

İsa şagirdləri üçün yalvarır

17 İsa bunları söylədikdən sonra başını göyə qaldıraraq dedi: «Ey Ata, vaxt gəldi; Öz Oğlunu izzətləndir ki, Oğul da Səni izzətləndirsin. ²Sən Ona bütün bəşər üzərində səlahiyyət verdin ki, Ona verdiyin şəxslərin hamısına əbədi həyat versin. ³Əbədi həyat da budur ki, Səni – yeganə həqiqi Allahı və göndərdiyin İsa Məsihi tanısanlar. ⁴Mən yerinə yetirməyi tapşırtdığın işi tamamlamaqla Səni yer üzündə izzətləndirdim. ⁵Ey Ata, dünya yaranmazdan əvvəl Mən Sənin yanında olarkən malik olduğum izzəti indi Mənə Öz yanında ver.

⁶Dünyadan Mənə verdiyin adamlara Sənin adını aşkar etdim. Onlar Səninki

††16:16 Görəcəksiniz – bəzi əlyazmalarda *görəcəksiniz*. Çünki Atanın yanına gedirəm.

idi. Sən onları Mənə verdin və onlar Sənin sözüənə riayət etdilər. ⁷İndi də bilirlər ki, Mənə verdiyin bütün şeylər Səndəndir. ⁸Çünkü Mənə bildirdiyin sözləri onlara bildirdim, onlar da qəbul etdilər. Sənin yanından çıxıb gəldiyimi əminliklə bildilər və Məni Sən göndərdiyinə inandılar. ⁹Mənim onlar üçün xahişim var. Dünya üçün deyil, Mənə verdiyin kəslər üçün xahişim var, çünki onlar Sənikidir. ¹⁰Mənim olan hər şey Sənidir, Sənin olanlar da Mənimdir və Mən onlarda izlətəlməmişəm. ¹¹Mən artıq dünyada deyiləm, onlarsa dünyadadır və Mən Sənin yanına gəlirəm. Ey Müqəddəs Ata, onları Mənə verdiyin adınla qoru ki, Bizim kimi bir olsunlar. ¹²^uOnlarla birlikdə olduğum zaman onları Mənə verdiyin adınla[‡] qoruyurdum. Onları saxladım və Müqəddəs Yazı yerinə yetsin deyə hələka gedən adamdan başqa, onlardan heç biri həlak olmadı. ¹³İndi isə Sənin yanına gəlirəm. Dünyada ikən bu sözləri söyləyirəm ki, Mənim sevincim onlarda kamil olsun. ¹⁴Mən onlara Sənin sözünü verdim. Dünya isə onlara nifrət etdi, çünki Mən dünyadan olmadığım kimi onlar da dünyadan deyil. ¹⁵Onları dünyadan götürməyi deyil, şər olandan qorumağı Səndən xahiş edirəm. ¹⁶Mən dünyadan olmadığım kimi onlar da dünyadan deyil. ¹⁷Onları həqiqətlə təqdis et. Sənin sözün həqiqətdir. ¹⁸Sən Məni dünyaya göndərdiyin kimi Mən də onları dünyaya göndərdim. ¹⁹Mən Özümü onların uğrunda təqdis edirəm ki, onlar da həqiqətlə təqdis olunsun.

²⁰Yalnız onlar üçün deyil, onların sözü ilə Mənə iman edənlər üçün də xahiş edirəm ki, ²¹hamısı bir olsun.

Ey Ata, Sən Məndə, Mən də Səndə olduğum kimi onlar da Bizdə olsun[¶] ki, dünya Sənin Məni göndərdiyinə inansın. ²²Mənə verdiyin izzəti Mən də onlara verdim ki, Biz bir olduğumuz kimi onlar da bir olsun. ²³Mən onlarda, Sən də Məndə olmaqla bütünlüklə bir olsunlar ki, dünya Sənin Məni göndərdiyini, Məni sevdiyini kimi onları da sevdiyini bilsin. ²⁴Ey Ata, istəyirəm ki, Mənə verdiyin şəxslər də Mənim olduğum yerdə Mənimlə birlikdə olub Mənim izzətimi görsünlər. Bu izzəti dünya yaramazdan əvvəl Məni sevdiyini üçün Mənə verdin. ²⁵Ey ədalətli Ata, dünya Səni tanımadı, Mənsə Səni tanıdım, bunlar da Sənin Məni göndərdiyini bildilər. ²⁶Sənin adını onlara bildirdim və yenə bildirəcəyəm ki, Sənin Mənə bəslədiyini məhəbbət onlarda olsun, Mən də onlarda olum».

İsanın həbs olunması

(*Mat. 26:47-56; Mark 14:43-50; Luka 22:55-57*)

18 İsa bunları söylədikdən sonra şagirdləri ilə birgə çıxıb Qidron vadisinin o biri tayına keçdi. Orada bir bağça var idi. İsa və şagirdləri oraya girdilər. ²Ona xəyanət edən Yəhuda da bu yeri tanıyırdı, çünki İsa tez-tez şagirdləri ilə orada yığılırdı. ³Beləcə Yəhuda bir alay əsgərlə başçı kahinlərin və fariseylərin göndərdiyi bəzi mühafizəçiləri götürüb çıraqlar, məşəllər və silahlarla oraya gəldi. ⁴İsa başına gələcək hər şeyi bildiyi üçün qabağa çıxdı və «Kimi axtarırsınız?» deyə onlardan soruşdu. ⁵Ona cavab verdilər: «Nazareti İsanı». İsa onlara «Mənəm» dedi. Ona xəyanət edən

[‡]17:12 *Onlarla birlikdə ... adınla* – bəzi əlyazmalarda *Dünyada onlarla birlikdə olduğum zaman Mənə verdiyin kəsləri adınla*.

[¶]17:21 *Olsun* – bəzi əlyazmalarda *bir olsun*.

Yəhuda da onlarla yanaşı idi. ⁶İsa onlara «Mənəm» deyəndə geri çəkilib yerə qapandılar. ⁷Onda yenə «Kimi axtarırsınız?» deyə onlardan soruşdu. Onlar da «Nazaretli İsanı» dedilər. ⁸İsa cavab verdi: «Sizə dedim ki, Mənəm. Əgər Məni axtarırsınızsa, yanımdakıları buraxın getsinlər». ⁹Bunu etdi ki, əvvəlcə dediyi «Mənə verdiyin şəxslərin heç birini həlak olmağa qoymadım» sözü yerinə yetsin. ¹⁰Şimon Peterin yanında qılnc var idi. Onu çəkib baş kahinin qulunu vuraraq sağ qulağını kəsdi. O qulun adı Məlik idi. ¹¹^vOnda İsa Peterə dedi: «Qılncı qınına qoy! Atanın Mənə verdiyi kasanı^{§§} içməyimmi?»

¹²Beləcə minbaşı ilə alay və Yəhudi başçılarının mühafizəçiləri İsanı tutub əl-qolunu bağladılar. ¹³Onu əvvəlcə Xananın yanına apardılar, çünki Xanan o il baş kahin olan Qayafanın qayınatası idi. ¹⁴^wBu həmin Qayafa idi ki, «bir Adamın xalq uğrunda ölməsi yaxşıdır» deyə Yəhudi başçalarına məsləhət vermişdi.

Peterin ilk inkarı

(*Mat. 26:69-70; Mark 14:66-68; Luka 22:55-57*)

¹⁵Şimon Peter və başqa bir şagird İsanın ardınca gedirdilər. Baş kahin həmin şagirdi tanıdığı üçün o, İsa ilə birlikdə baş kahinin həyətinə girdi. ¹⁶Peter isə bayırda qapının yanında durmuşdu. O vaxt baş kahinin tanıdığı bu şagird bayıra çıxıb qapıçı qızla danışdı və Peteri içəri gətirdi. ¹⁷Bu arada qapıçı qız Peterdən soruşdu: «Yoxsa sən də bu Adamın şagirdlərinənsən?» O isə «xeyr, deyiləm» dedi. ¹⁸Soyuq

olduğu üçün qullar və mühafizəçilər orada ocaq qalamışdılar və ətrafında dayanıb isinirdilər. Peter də onlarla yanaşı dayanıb isinirdi.

Baş kahinin yanında sorğu-sual

(*Mat. 26:59-66; Mark 14:55-64; Luka 22:66-71*)

¹⁹O vaxt baş kahin İsadən şagirdləri və təlimi barədə soruşdu. ²⁰İsa ona cavab verdi: «Mən dünyaya açıq söyləmişəm, Yəhudilərin hamısının topladıqları sinaqoqlarda və məbəddə həmişə təlim öyrədirdim, Mən heç nəyi gizli söyləməmişəm. ²¹Niyə Məndən soruşursan? Nə dediyimi eşidən adamlardan soruş. Axı onlar Mənim söylədiyim şeyləri bilirlər». ²²İsa bu sözləri söyləyəndən sonra orada duran mühafizəçilərdən biri «Baş kahinə beləmi cavab verirsən?» deyib Ona bir şillə vurdu. ²³İsa ona cavab verdi: «Əgər haqsız danışdımsa, haqsız olduğunu sübut et. Əgər doğru dedimsə, onda Məni nə üçün vurursan?» ²⁴Xanan Onu əl-qolu bağlı halda baş kahin Qayafanın yanına göndərdi.

Peterin ikinci və üçüncü inkarı

(*Mat. 26:71-75; Mark 14:69-72; Luka 22:58-62*)

²⁵Şimon Peter bayırda durub isinirdi. Ondan soruşdular: «Yoxsa sən də Onun şagirdlərinənsən?» O inkar edib «xeyr, deyiləm» söylədi. ²⁶Baş kahinin qullarından biri Peterin vurub qulağını kəsdiyi adamın qohumu idi. Həmin qul «Səni bağçada Onunla birlikdə görmədimmi?» deyə Peterdən soruşdu. ²⁷Peter yenə inkar etdi. Həmin anda xoruz banladı.

§§**18:11** Kasa – İsanın çarınıxdakı ölümünün rəmzi.

^v**18:11** Mat. 26:39; Mark 14:36; Luka 22:42 ^w**18:14** Yəh. 11:49-50

İsa vali Pilatın önündə

(Mat. 27:1-2,11-31; Mark
15:1-20; Luka 23:3-5,13-25)

²⁸ Sonra Yəhudi başçıları İsanı Qayafanın yanından vali sarayına apardılar. Səhər açılırdı. Amma özləri vali sarayına girmədilər ki, murdar olmasınlar və Pasma yeməyini yeyə bilsinlər. ²⁹ Ona görə də Pilat bayıra, onların yanına çıxıb dedi: «Bu Adamı nədə ittiham edirsiniz?» ³⁰ Onlar Pilata cavab verdilər: «Əgər bu Adam cinayətkar olmasaydı, Onu sənə təslim etməzdik». ³¹ Pilat onlara dedi: «Onu siz götürüb öz Qanununuza görə mühakimə edin». Yəhudi başçıları Pilata dedi: «Bizim heç kəsi edam etməyə icazəmiz yoxdur». ³² Onlar belə dedilər ki, İsanın necə bir ölümə öləcəyinə işarə edərək söylədiyi söz yerinə yetsin.

³³ Pilat yenə vali sarayına girdi, İsanı çağıraraq Ona dedi: «Yəhudilərin Padşahı Sənsənmi?» ³⁴ İsa cavab verdi: «Sən bunu özündənmi söyləyirsən, yoxsa başqaları sənə Mənim barəmdə danışdılar?» ³⁵ Pilat dedi: «Məgər mən Yəhudiyəm? Səni Öz millətin və başçı kahinlər mənə təslim etdi. Söylə, nə etmişən?» ³⁶ İsa cavab verdi: «Mənim Padşahlığım bu dünyadan deyil. Əgər Mənim Padşahlığım bu dünyadan olsaydı, xidmətçilərim Yəhudi başçılarına təslim edilməməyim üçün döyüşərdi, amma indi Mənim Padşahlığım buradan deyil». ³⁷ Pilat ona dedi: «Demək, Sən Padşahsan?» İsa cavab verdi: «Sənin dediyin kimi Mən Padşaham. Mən həqiqət barədə şəhadət etmək üçün doğulub dünyaya gəldim. Həqiqətdən olan hər kəs Mənim səsimə qulaq asar». ³⁸ Pilat Ona «Həqiqət nədir?» dedi.

Bunu deyəndən sonra yenə bayıra, Yəhudilərin yanına çıxıb onlara dedi: «Mən Onda heç bir təqsir görmürəm. ³⁹ Axı sizdə bir adətdir ki, Pasma zamanı mən sizin üçün bir nəfəri azad edirəm. İndi istəyirsinizsə, sizin üçün Yəhudilərin Padşahını azad edim?» ⁴⁰ Bunun cavabında onlar yenə bağıraraq dedi: «Bu adamı yox, Barabbanı azad et!» Barabba isə bir quldur idi.

İsanın ölümə məhkum edilməsi

19 Onda Pilat İsanı aparıb qamçılattı. ² Əsgərlər də tikandan bir tac hörüb Onun başına qoydular və Ona tünd qırmızı paltar geyindirildilər. ³ Onlar İsanın yanına gəlib «Yəhudilərin Padşahı sağ olsun!» deyirdilər və Ona şillə vururdular. ⁴ Pilat yenə bayıra çıxıb Yəhudilərə dedi: «Budur, Onu bayıra, sizin yanınıza gətirirəm ki, Onda bir təqsir görmədiyimi biləsiniz». ⁵ O zaman İsa başında tikandan tac, əynində tünd qırmızı paltar bayıra çıxdı. Pilat onlara dedi: «O Adam budur!» ⁶ Başçı kahinlər və mühafizəçilər Onu gördükdə «Çarmıxa çək, çarmıxa çək!» deyərək bağırtdılar. Pilat onlara dedi: «Onu özünü götürüb çarmıxa çəkin, çünki mən Onda bir təqsir görmürəm». ⁷ Yəhudilər ona cavab verdilər: «Bizim bir qanunumuz var, bu qanuna görə O ölməlidir, çünki Özünü Allahın Oğlu adlandırır».

⁸ Pilat bu sözü eşidəndə daha da qorxdı. ⁹ Yenə vali sarayına girib İsadan soruşdu: «Sən haradansan?» Amma İsa ona cavab vermədi. ¹⁰ Pilat Ona dedi: «Mənəmi cavab vermirsən? Bilmirsən ki, Səni azad etməyə yaxud çarmıxa çəkməyə səlahiyyətim var?» ¹¹ İsa ona cavab verdi: «Əgər sənə yuxarıdan verilməsəydi, Mənim üzərimdə heç bir

səlahiyyətin olmazdı. Buna görə də Məni sənə təslim edənin günahı daha böyükdür». ¹²Bundan sonra Pilat Onu azad etməyə çalışdı, ancaq Yəhudilər bağıraraq dedilər: «Əgər bu Adamı azad etsən, qeysərin dostu deyilsən. Kim özünü padşah elan edirsə, qeysərə qarşı çıxmış olur».

¹³Pilat bu sözü eşitdikdə İsanı bayıra apardı və ibranicə Qabbata, yəni Daş döşəmə deyilən yerdə hökm kürsüsünə oturdu. ¹⁴Pasxaya hazırlıq günü idi. Altıncı saat* radələri idi. Pilat Yəhudilərə «Padşahınız budur!» dedi. ¹⁵Amma onlar «Yox, rədd olsun, rədd olsun! Onu çarmıxa çək!» deyərək bağırirdi. Pilat onlardan soruşdu: «Padşahınızımı çarmıxa çəkim?» Başçı kahinlər cavab verdilər: «Qeysərdən başqa padşahımız yoxdur!» ¹⁶Onda Pilat İsanı çarmıxa çəkilmək üçün onlara təslim etdi.

İsanın çarmıxa çəkilməsi

(*Mat. 27:32-44; Mark 15:21-32; Luka 23:24-43*)

Əsgərlər İsanı götürüb apardılar. ¹⁷İsa çarmıxını Özü daşıyaraq ibranicə Qolqota, yəni «Kəllə yeri» adlanan yerə çıxdı. ¹⁸Orada Onu və başqa iki nəfəri çarmıxa çəkildilər: biri İsanın sağında, o biri isə solunda idi, İsa da ortada idi. ¹⁹Pilat bir lövhə yazıb onu çarmıxın üstündə asdırdı. Orada belə yazılmışdı: «Yəhudilərin Padşahı Nazareti İsa». ²⁰Yəhudilərin bir çoxu bu lövhəni oxudu, çünki İsanın çarmıxa çəkildiyi yer şəhərə yaxın idi və lövhədə ibranicə, latınca və yunanca yazılmışdı. ²¹Bunu görüb Yəhudi başçı kahinləri Pilata dedilər: «“Yəhudilərin Padşahı” yox, “Özünü Yəhudilərin Padşahı adlandıran” yaz». ²²Pilat cavab verdi: «Nə yazdımsa, yazdım».

²³Əsgərlər İsanı çarmıxa çəkdikləri zaman Onun paltarlarını götürüb hər əsgər üçün bir pay olmaqla dörd hissəyə böldülər. Tikişsiz və başdan-ayağa toxunma olan köynəyini götürdülər. ²⁴Onlar bir-birinə dedilər: «Bunu cırmayaq, püşk ataq, görək kimin olur». Müqəddəs Yazıdakı «Aralarında paltarlarını bölüşdürdülər, Geyimim üçün püşk atdılar» sözü yerinə yetsin deyərək əsgərlər bunu etdilər.

²⁵İsanın çarmıxı yanında anası, anasının bacısı, Klopın arvadı Məryəm və Məcdəlli Məryəm dayanmışdı. ²⁶İsa anasını və onun yanında Öz sevimli şagirdinin dayandığını gördükdə anasına dedi: «Ana, bu sənin oğlundur!» ²⁷Sonra isə şagirdə dedi: «Bu da sənin anandır!» Həmin andan sonra şagird onu öz evinə apardı.

İsanın ölümü

(*Mat. 27:45-56; Mark 15:33-41; Luka 23:44-49*)

²⁸Daha sonra İsa hər şeyin artıq tamam olduğunu bilərək Müqəddəs Yazı tam yerinə yetsin deyərək «Susadım!» dedi. ²⁹Orada şərab sirkəsi ilə dolu bir qab qoyulmuşdu. Bir süngəri şərab sirkəsinə batıraraq züfaya taxıb İsanın ağızına yaxınlaşdırdılar. ³⁰İsa şərab sirkəsini daddı. Sonra «tamam oldu» dedi və başını əyib ruhunu tapşırırdı.

³¹Hazırlıq günü olduğuna görə Yəhudi başçıları Pilatdan çarmıxa çəkilənlərin baldırlarının qırılmasını və cəsədlərin götürülməsini xahiş etdilər. Onlar cəsədlərin Şənbə günü çarmıxda qalmasını istəmirdilər, çünki o Şənbə günü böyük bir bayram idi. ³²Onda əsgərlər gəlib əvvəl İsa ilə çarmıxa

*19:14 *Altıncı saat* – hazırkı vaxtla günorta saat on iki.

çəkilən bir adamın, sonra isə o biri adamın baldırlarını qırdılar. ³³ İsanın yanına gələndə isə Onun artıq öldüyünü görüb baldırlarını qırmadılar. ³⁴ Amma əsgərlərdən biri Onun böyrünü nizə ilə deşdi, o anda oradan qan və su axdı. ³⁵ Bunu görəndə adam özü şəhadət edir və onun şəhadəti doğrudur, sizin də iman etməyiniz üçün həqiqəti söylədiyini bilir. ³⁶ Bunlar ona görə oldu ki, Müqəddəs Yazıdakı «Onun bir sümüyü də qırılmayacaq» sözü yerinə yetsin. ³⁷ ^bYenə başqa bir Yazıda «bədənini deşdikləri Şəxsə baxacaqlar» deyilir.

İsanın dəfni

(*Mat. 27:57-61; Mark 15:42-47; Luka 23:50-56*)

³⁸ Bundan sonra Arimateyalı Yusif Pilatdan İsanın cəsədini götürməyi xahiş etdi. Yusif İsanın şagirdi idi, amma Yəhudi başçılarından qorxduğu üçün bunu gizli saxlayırdı. Pilat ona izin verdi və Yusif gəlib İsanın cəsədini götürdü. ³⁹ ^cVaxtı ilə gecə ikən İsanın yanına gələn Nikodim də gəlib yüz litraya[†] qədər qarışıq mirra və əzvey gətirdi. ⁴⁰ İsanın cəsədini götürüb Yəhudilərin dəfn adətinə uyğun olaraq ətirlərlə birgə kətan bezlərə sarıdılar. ⁴¹ İsanın çarxıya çəkildiyi yerdə bir bağça, bu bağçanın içində də hələ heç kəsin qoyulmadığı təzə bir qəbir var idi. ⁴² Qəbir yaxında olduğuna görə İsanın cəsədini oraya qoydular, çünki o gün Yəhudilərin Hazırlıq günü idi.

İsanın dirilməsi

(*Mat. 28:1-8; Mark 16:1-8; Luka 24:1-12*)

20 Həftənin ilk günü[‡] tezdən, hələ qaranlıq ikən Məcdəlli

Məryəm qəbirin yanına gəldi. O gördü ki, daş qəbirin ağzından götürülüb. ² Onda qaçıb Şimon Peterlə İsanın sevimlisi olan o biri şagirdin yanına gəldi və onlara dedi: «Rəbbi qəbirdən aparıblar və hara qoyulduğunu bilmirik». ³ Peterlə o biri şagird bayıra çıxıb qəbirə tərəf getdilər. ⁴ İkisi birgə qaçırdı, amma o biri şagird Peterdən daha cəld qaçdı və qabaqca qəbirə o çatdı. ⁵ Əyilib içəri baxdı və kətan bezlərin düşüb-qaldığını gördü, ancaq içəri girmədi. ⁶ O vaxt onun ardınca Şimon Peter də gəlib qəbirə girdi. O, düşüb-qalan kətan bezləri ⁷ və İsanın başına qoyulmuş dəsmalı gördü. Dəsmal kətan bezlərin yanında deyil, başqa bir yerdə bükülü qalmışdı. ⁸ Onda qəbirin yanına qabaqca gələn o biri şagird də içəri girib bunları gördü və iman etdi. ⁹ Çünki onlar İsanın mütləq ölülər arasından diriləcəyini bildirən Müqəddəs Yazını hələ anlamırdılar. ¹⁰ Beləcə şagirdlər yenə evlərinə qayıtdılar.

İsanın Məcdəlli Məryəmə görünməsi

(*Mat. 28:9-10; Mark 16:9-11*)

¹¹ Məryəm isə ağlayaraq qəbirin bayırında dayanmışdı. Ağlaya-ağlaya əyilib qəbirin içinə baxdı. ¹² Orada ağ paltar geymiş iki mələk gördü: biri İsanın cəsədinin qoyulduğu yerin başında, o biri isə ayağında oturmuşdu. ¹³ Onlar Məryəmdən «Ey qadın, niyə ağlayırsan?» deyə soruşdu. Məryəm də onlara dedi: «Rəbbimi qəbirdən aparıblar və hara qoyduqlarını bilmirəm». ¹⁴ Bunu deyəndən sonra arxaya dönüb İsanın orada dayandığını gördü, amma Onun

[†]19:39 Yüz litra – təqribən 30 kq.

[‡]20:1 Həftənin ilk günü – yəni bazar günü.

^a19:36 Çıx. 12:46; Say. 9:12; Zəb. 34:20

^b19:37 Zək. 12:10; Vəhy 1:7

^c19:39 Yəh. 3:1-2

İsa olduğunu bilmədi. ¹⁵ İsa ondan soruşdu: «Ey qadın, niyə ağlayırsan? Kimi axtarırsan?» Məryəm Onun bağban olduğunu güman edərək dedi: «Ağa, əgər Onu Sən aparmısan, hara qoyduğunu mənə söylə, mən də Onu götürürəm». ¹⁶ İsa ona «Məryəm!» dedi. O da dönüb İsayə ibrancə «Rəbbuni!» dedi. «Rəbbuni» «Müəllim» deməkdir. ¹⁷ İsa ona dedi: «Mənə toxunma, çünki Mən hələ Atanın yanına qalxmamışam. Amma qardaşlarımın yanına gedib onlara söylə: Öz Atamın – sizin Atanızın, Öz Allahımın – sizin Allahınızın yanına qalxıram». ¹⁸ Məcdəlli Məryəm şagirdlərin yanına gəldi, onlara «Rəbbi görmüşəm!» deyib onun özünə bunları söylədiyini bildirdi.

İsanın şagirdlərinə görünməsi

(Mat. 28:16-20; Mark
16:14-18; Luka 24:36-49)

¹⁹ O gün – həftənin ilk günü axşam çağı Yəhudi başçılardan qorxduqları üçün şagirdlərin olduqları yerin qapıları bağlı olsa da, İsa içəri girdi. O ortada durub onlara «Sizə salam olsun!» dedi. ²⁰ Bunu söyləyib onlara əllərini və böyrünü göstərdi. Şagirdlər də Rəbbi görüb sevindilər. ²¹ İsa yenə onlara dedi: «Sizə salam olsun! Ata Məni göndərdiyi kimi Mən də sizi göndərirəm». ²² Bunu söylədikdən sonra onların üzərinə üfürərək dedi: «Müqəddəs Ruhunu alın! ²³ Kimin günahlarını bağışlasanız, bağışlanı, kimin günahlarını bağışlamasınız, bağışlanmamış qalı». »

İsanın Tomasa görünməsi

²⁴ Lakin On İki şagirddən biri «Əkiz» adlanan Tomas İsa gələndə onların yanında deyildi. ²⁵ O biri şagirdlər Tomasa «Rəbbi gördük» deyəndə onlara

söylədi: «Əgər Onun əllərində mıxların açdığı yaraları görməsəm, mıxların yerinə barmağımla toxunmasam, böyrünə də əlimi qoymasam, buna heç inanmaram». ²⁶ Səkkiz gündən sonra İsanın şagirdləri yenə otaqda toplaşanda Tomas da onların yanında idi. Qapılar bağlı olsa da, İsa içəri girdi. O ortada durub «Sizə salam olsun!» dedi. ²⁷ Bundan sonra Tomasa söylədi: «Barmağımı buraya uzat, əllərimə bax, əlini də uzat, böyrümə qoy. İmansız olma, imanlı ol!» ²⁸ Tomas cavab verib Ona «Ya Rəbbim və Allahım!» dedi. ²⁹ İsa ona dedi: «Sən Məni gördüyün üçün mü iman etdin? Görmədən iman edənlər nə bəxtiyardır!»

³⁰ İsa şagirdlərinin gözü önündə bir çox başqa əlamətlər də göstərdi ki, bu kitabda yazılmayıb. ³¹ Amma buradakılar onun üçün yazılıb ki, siz İsanın Məsih – Allahın Oğlu olduğuna inanasınız və iman edərək Onun adı ilə həyata malik olasınız.

İsa göl kənarında

21 Bu hadisələrdən sonra İsa Tiberiya gölünün kənarında yenə şagirdlərə göründü. Bu belə oldu: ² Şimon Peter, «Əkiz» adlanan Tomas, Qalileyanın Qana kəndindən olan Natanael, Zavdayın oğulları və Onun başqa iki şagirdi birlikdə idi. ³ Şimon Peter onlara «balıq ovuna gedirəm» dedi. O birilər də ona «biz də sənənlə gedirik» dedilər. Onlar gedib qayığa mindilər, amma o gecə bir şey tuta bilmədilər. ⁴ Günəş doğarkən İsa sahilə dayanmışdı, amma şagirdlər Onun İsa olduğunu bilmədilər. ⁵ İsa onlara dedi: «Uşaqlar, yeməyə bir şey tutmusunuzmu?» Ona «xeyr» deyə cavab verdilər. ⁶ İsa yenə dedi: «Toru qayığın sağ tərəfinə atın, orada

^d20:23 Mat. 16:19; 18:18

^e21:3 Luka 5:5

^f21:6 Luka 5:6

tapacaqsınız». Eləcə də atdılar və o qədər balıq tutdular ki, toru çəkə bilmirdilər. ⁷ Onda İsanın sevimli şagirdi Peterə «Bu, Rəbdir» söylədi. Şimon Peter Onun Rəbb olduğunu eşidən kimi əynindən çıxartdığı üst paltarına бүrtünüb gölə atıldı. ⁸ O biri şagirdlər isə balıq torunu çəkə-çəkə qayıqda gəldilər, çünki sahilədən uzaq deyildilər, cəmi iki yüz qulac¹ məsafədə idilər.

⁹ Onlar quruya çıxanda orada közərmiş ocağı, onun üzərinə qoyulmuş balığı və yanında olan çörəyi gördülər. ¹⁰ İsa onlara dedi: «İndi tutduğunuz balıqlardan gətirin». ¹¹ Şimon Peter qayığa minib yüz əlli üç böyük balıqla dolu toru quruya çəkdi. Balıq lap çox olsa da, tor yırtılmadı. ¹² İsa onlara dedi: «Gəlin, səhər yeməyi yeyin». Şagirdlərdən heç biri Ondən «Sən kimsən?» deyər soruşmağa cəsarət etmirdi, çünki Onun Rəbb olduğunu bilirdilər. ¹³ İsa gəlib çörəyi götürdü və onlara verdi, eləcə balığı da verdi. ¹⁴ İsa ölülər arasından dirildikdən sonra artıq üçüncü dəfə idi ki, şagirdlərə görünürdü.

İsanın Peterlə söhbəti

¹⁵ Səhər yeməyindən sonra İsa Şimon Peterə dedi: «Ey Yəhya oğlu Şimon, Məni bunlardan çox sevirsənmi?» Peter ona dedi: «Bəli, ya Rəbb, Səni sevdiyimi bilirsən». İsa ona dedi: «Quzularımı bəslə». ¹⁶ İkinci dəfə yenə Peterə dedi: «Ey Yəhya oğlu Şimon, Məni sevirsənmi?» O da İsayə dedi: «Bəli, ya Rəbb, Səni sevdiyimi bilirsən». İsa ona dedi: «Quzularımı otar». ¹⁷ Üçüncü dəfə Peterə dedi: «Ey Yəhya oğlu Şi-

mon, Məni sevirsənmi?» Peter üçüncü dəfə İsanın ona «Məni sevirsənmi?» sualını verməyinə kədərləndi və Ona dedi: «Ya Rəbb, Sən hər şeyi bilirsən, Səni sevdiyimi bilirsən». İsa ona dedi: «Quzularımı bəslə. ¹⁸ Doğrusunu, doğrusunu sənə deyirəm: cavan olanda qurşağını özün bağlayıb istədiyin yerə gedərdin, amma qocalanda əllərini uzadacaqşan və başqası sənə qurşağını bağlayıb istəmədiyin yerə aparacaq». ¹⁹ İsa bunu ona görə söylədi ki, Peterin necə öz ölümünü vasitəsilə Allahı izzətləndirəcəyinə işarə etsin. Bunu söylədikdən sonra ona «ardımca gəl» dedi.

²⁰ Peter də arxaya dönüb İsanın sevimli şagirdinin onların ardınca gəldiyini gördü. Bu həmin şagird idi ki, axşam yeməyi zamanı İsanın sinəsinə əyilib «Ya Rəbb, Sənə xəyanət edəcək adam kimdir?» demişdi. ²¹ Peter bu şagirdi görüb İsayə dedi: «Ya Rəbb, bəs o necə olacaq?» ²² İsa ona dedi: «Əgər Mən gələndə qədər onun sağ qalmasını istəyirəmsən, bundan sənə nə? Sən ardımca gəl». ²³ Beləcə o şagirdin ölməyəcəyi barədə imanlı bacı-qardaşlar arasında söz yayıldı. Amma İsa onun ölməyəcəyini deməmişdi, sadəcə olaraq «Əgər Mən gələndə qədər onun sağ qalmasını istəyirəmsən, bundan sənə nə?» demişdi.

²⁴ Bu hadisələrə şəhadət edərək bunları yazan həmin şagirdidir. Biz də bilirik ki, onun şəhadəti etibarlıdır.

²⁵ İsanın etdiyi çoxlu başqa şeylər də var. Əgər bunlar da bir-bir yazılısaydı, fikrimcə, yazılan kitablar heç dünyaya sığmazdı.

¹21:8 İki yüz qulac – təqribən 100 m.

HƏVARİLƏRİN İŞLƏRİ

GİRİŞ

«*Həvarilərin İşləri*» Lukanın nəql etdiyi Müjdənin davamıdır. Onun əsas mövzusu İsanın ilk ardıcıllarının Müqəddəs Ruhla dolduğunu və Onun haqqındakı Müjdəni «Yerusəlimdə, bütün Yəhudeya və Samariyada, həmçinin yer üzünün qurtaracağınadək hər yerdə» yaydıqlarını danışmaqdır (1:8).

Bu, Yəhudi xalqının arasında başlamış və sonralar bütün dünyaya yayılmış məsihçi imanının başlanğıcının tarixçəsidir. Bütün bu hadisələr imanlıların birlikdə yığıldığı yerdə, Əllinci Gün bayramı zamanı Müqəddəs Ruhun üzərlərinə enməsi ilə başlayır (2-ci fəsil). Müqəddəs Ruh kitabda təsvir olunmuş bütün hadisələr boyu imanlı cəmiyyətini, onun rəhbərlərini yönəldir və qüvvələndirir. Müqəddəs Ruhun fəaliyyəti kitabı səciyyələndirən vacib mövzulardan biridir.

Sonrakı mühüm fəsillər isə imanlılar cəmiyyətinin addım-addım böyüyüb şaxələndiyini təsvir edir. İsa Məsihin həvariləri gəzib-dolaşaraq Müjdəni yayırdılar və Allahın möcüzələri onları müşayiət edib söylədikləri həqiqəti aşkar edirdi. Həvarilərin İşləri kitabında yazılmış hadisələr imanlıların həyatında İsa Məsihin Müjdəsinin qüdrətini nümayiş etdirir.

Kitabın məzmunu:

1:1-11 İsanın son əmri və göyə qaldırılması

1:12-26 Yəhudanın yerinə Mattiyanın seçilməsi

2:1–8:3 Yerusəlimdə Müjdə yayımı

8:4–12:25 Yəhudeya və Samariyada Müjdə yayımı

13:1–28:31 Paulun xidməti

13:1–14:28 Paulun ilk müjdəçi səyahəti

15:1-35 Yerusəlimdəki məşvərət

15:36–18:22 Paulun ikinci müjdəçi səyahəti

18:23–21:16 Paulun üçüncü müjdəçi səyahəti

21:17–28:31 Paulun Yerusəlimdə, Qeysəriyyədə və Romada həbs olunması

İsanın göyə qaldırılması

1^hEy Teofil, birinci yazılarım İsanın göyə qaldırıldığı günədək başladığı işlər və öyrətməyə başladığı tam təlim bərasindədir. ²Göyə qaldırılmazdan əvvəl İsa seçdiyi həvarilərə Müqəddəs Ruh vasitəsilə əmrlər verdi. ³Ölüm əzabını çəkəndən sonra həvarilərə çoxlu inandırıcı dəlillərlə Özünü diri olaraq göstərdi. O, qırx gün ərzində onlara görünərək Allahın Padşahlığı barədə danışdı. ⁴İsa onlarla duz-çörək kəsəndə bu əmri verdi: «Yerusəlimdən kənara çıxmayın, Atanın verdiyi, Məndən eşitdiyiniz vədin həyata keçməsinə gözləyin. ⁵Belə ki Yəhya su ilə vəftiz edirdi, amma siz bir neçə gündən sonra Müqəddəs Ruhla vəftiz olacaqsınız».

⁶Həvarilər bir yerə toplaşanda İsadən soruşdular: «Ya Rəbb, İsraildə Padşahlığı indimi bərpa edəcəksən?»

⁷İsa cavab verdi: «Atanın hökmü ilə təyin olunan vaxtları və tarixləri bilmək sizin işiniz deyil. ⁸kAmma Müqəddəs Ruh üzərinizə enəndə siz qüdrət alacaqsınız və Yerusəlimdə, bütün Yəhudeya və Samariyada, həmçinin yer

^h1:1 Luka 1:1-4 ⁱ1:4 Luka 24:49

^j1:5 Mat. 3:11; Mark 1:8; Luka 3:16; Yəh. 1:33

^k1:8 Mat. 28:19; Mark 16:15; Luka 24:47-48

üzünün qurtaracağınadək hər yerdə Mənim şahidlərim olacaqsınız». ⁹İsa bunları deyəndən sonra həvarilərin gözləri qarşısında yuxarı qaldırıldı. Bir bulud İsanı götürüb onlardan gizlədi. ¹⁰İsa göyə qalxanda onlar səmaya baxırdılar. Elə həmin an ağ libaslı iki kişi onların yanında peyda olub ¹¹soruşdu: «Ey Qalileyalılar, niyə səmaya baxa-baxa qalmısınız? Aranızdan götürülüb göyə qaldırılan İsanın aparıldığını necə gördünüzsə, elə də qayıdacaq».

Yəhudanın yerinə Mattiya seçilir

¹²Bundan sonra həvarilər Zeytun dağı adlanan yerdən Yerusəlimə endilər. Bu dağ Yerusəlimin yaxınlığındadır, oraya olan məsafə Şənbə yolu[§] qədərdir. ¹³Onlar şəhərə girib qaldıqları evin yuxarı otağına çıxdılar. Oradakılar bunlar idi: Peter, Yəhya, Yaqub, Andrey, Filip, Tomas, Bartalmay, Matta, Halfay oğlu Yaqub, Millətçi Şimon və Yaqub oğlu Yəhuda. ¹⁴İsanın anası Məryəmlə qardaşları və başqa qadınlar da həvarilərlə birlikdə dayanmadan dua edirdilər.

¹⁵Həmin günlərdə təxminən yüz iyirmi bacı-qardaşdan ibarət olan toplantı arasından Peter qalxıb dedi: ¹⁶«Qardaşlar, İsanı tutanlara yol göstərən Yəhuda haqqında Müqəddəs Ruhun Davudun dili ilə əvvəlcədən dediyi Müqəddəs Yazı sözləri yerinə yetməlidir. ¹⁷Yəhuda bizə qoşuldu, bu xidmətdən ona da pay düşdü. ¹⁸Bu adam etdiyi haqsızlığın haqqına

bir tarla satın aldı, sonra da oradan kəlləmayallaq aşıb qarnı yırtıldı və bağırsaqları töküldü. ¹⁹Bütün Yerusəlim əhalisi bunu eşitdi və o yeri öz dillərində “Haqal-Dema”, yəni “Qan tarlası” adlandırdı. ²⁰°Axı Zəbur kitabında yazılıb:

“Məskəni viran olsun,
Kimsəsiz, boş qalsın”

və

“Vəzifəsini başqası tutsun”.

²¹⁻²²°Buna görə də Rəbb İsanın aramıza gəlib-gətdiyi müddət ərzində, yəni Yəhyanın vəftizindən başlayaraq Rəbb İsanın göyə qaldırıldığı günə qədər yanımızdakılardan bir kişi Onun dirilməsinə bizimlə birgə şahid olmalıdır». ²³Beləliklə, iki nəfəri – Barsabba çağırılan, həm də Yust adlanan Yusifi və Mattiyanı namizəd göstərdilər. ²⁴Sonra dua etdilər: «Ya Rəbb, Sən hamının ürəyindən xəbərdarsan. Bu iki nəfərdən birini seçib bizə göstər ki, ²⁵qoy onlardan biri bu xidmətə – həvari vəzifəsinə keçsin. Çünki Yəhuda öz yerini tutsun deyə bu işi atdı». ²⁶Sonra püşk atdılar. Püşk Mattiyaya düşdü və o, həvari sırasına – on bir nəfərin yanına keçdi.

Müqəddəs Ruhun gəlməsi

2 [°]Əllinci Gün bayramı** zamanı onların hamısı bir yerə yığılmışdı. ²Birdən güclü külək uğultusu kimi göydən bir səs gəlib onlar oturan evin hər tərəfini bürüdü. ³Onlara göründü ki, nə isə alov kimi dillərə parçalanaraq hər birinin üstünə düşür. ⁴Onların

§1:12 Şənbə yolu – təqribən 1 km.

**2:1 Əllinci Gün bayramı – yunan mətnində pentikosti sözü olub Pasxa bayramından sonra əllinci gün qeyd edilir.

1:9 Mark 16:19; Luka 24:50-51

1:13 Mat. 10:2-4; Mark 3:14-19; Luka 6:13-16 1:18 Mat. 27:3-8 1:20 Zəb. 69:25; 109:8 1:21-22 Mat. 3:16; Mark 1:9; 16:19; Luka 3:21-22; 24:51

2:1 Lev. 23:15-21; Qanun. 16:9-11

hamısı Müqəddəs Ruhla doldu və Ruhun danışırdığına görə başqa dillərdə danışmağa başladılar.

⁵Bu vaxt səma altında mövcud olan bütün millətlər arasında gələn mömin Yəhudilər Yerusəlimdə yaşayırdılar.

⁶Bu səs gələndə orada böyük izdiham toplandı. Hamı öz dilində danışıldığını eşidəndə çaş-baş qaldı. ⁷Mat qalaraq heyrət içində dedilər: «Bu danışanların hamısı Qalileyalı deyilmi? ⁸Bəs necə olur ki, biz hamımız öz ana dilimizi eşidirik? ⁹Biz Parfiyalılar, Midiyalılar, Elamlılar,

Mesopotamiyada, Yəhudeyada, Kappadokiyada, Pontda və Asiya vilayətində,^{††} ¹⁰Frigiyada, Pamfilyada, Misirdə və Liviyanın Kirenaya yaxın bölgələrində yaşayanlar, Romada yaşayan ¹¹Yəhudilər və Yəhudi dinini qəbul edənlər, Kritlilər, Ərəblər eşidirik ki, onlar bizim dilimizdə Allahın əzəmətli işlərindən danışır».

¹²Hamı mat qalıb çaşqınlıq içində bir-birindən soruşurdu: «Bu nədir?»

¹³Bəziləri də rişxəndlə deyirdi: «Bunlar şirin şərəbdən sərxoş olublar».

Peterin Əllinci Gün bayramında etdiyi vəz

¹⁴Peter On Bir həvari ilə bərabər irəli çıxdı və izdihama ucadan nida etdi: «Ey Yəhudilər və Yerusəlimin bütün sakinləri, sizə bildiriməm, sözlərimə qulaq asın. ¹⁵Bu adamlar fikirləşdiyiniz kimi sərxoş deyil. Hələ günün üçüncü saatıdır.^{‡‡} ¹⁶«Bu gördükləriniz Yoel peyğəmbər vasitəsilə əvvəlcədən deyilən hadisədir. ¹⁷Allah dedi ki, axır zamanda
“Bütün bəşər üzərinə Ruhumdan tökəcəyəm.

Oğullarınız və qızlarınız peyğəmbərlik edəcək,

Cavanlarınız görüntülər,

Ağsaqqallarınızsa rəyalar görəcək.

¹⁸O günlərdə qul və qarabaşların üzərinə də

Ruhumdan tökəcəyəm,

Onlar da peyğəmbərlik edəcək.

¹⁹Yuxarıda – göylərdə xariqələr,

Aşağıda – yerdə əlamətlər göstərəcəyəm: Qan, alov və tüstü buxarları görünəcək.

²⁰Rəbbin möhtəşəm və əzəmətli günü tələməzdən əvvəl

Günəş qaranlığa və ay qan rənginə dönəcək.

²¹Rəbbin adını çağıran hər kəs xilas olacaq”.

²²Ey İsraililər, bu sözlərimə qulaq asın! Bildiyiniz kimi Allahın aranızda Nazaretli İsa vasitəsilə yaratdığı möcüzələr, xariqələr və əlamətlər aydın göstərdi ki, O, Allahdan gələn Şəxsdir.

²³«Allahın əzəldən bilib müəyyən etdiyi məqsədə uyğun olaraq siz bu Şəxsi qanunsuzlara təslim edib onların əli ilə çarmıxa mıxlattıraraq öldürdünüz.

²⁴«Allah isə ölüm əzablarını kəsərək Onu dirilti. Çünki Onu ölüm tutub saxlaya bilməzdi. ²⁵«Davud da Onun barəsində demişdi:

“Rəbbə həmişə üz tutmuşam,

Sağımda olduğu üçün sarsılmaram.

²⁶Elə bunun üçün qəlbim sevinir, dilim şad olur,

Cismim belə, ümidlə yaşayır.

²⁷Çünki məni ölümlər diyarına atmazsan, Mömin insanımı çürüməyə qoymazsan.

²⁸Mənə həyat yolunu öyrədirsən,

Hüzurunda mənə doyunca sevinc verirəsən”.

^{††}2:9 *Asiya vilayəti* – indiki Türkiyə ərazisində olmuş bir vilayət.

^{‡‡}2:15 *Üçüncü saat* – hazırkı vaxtla səhər saat doqquz.

[†]2:16 Yoel 2:28-32 [§]2:23 Mat. 27:35; Mark 15:24; Luka 23:33; Yəh. 19:18

[†]2:24 Mat. 28:5-6; Mark 16:6; Luka 24:5 [¶]2:25 Zəb. 16:8-11

²⁹ Qardaşlar, sizə cəsarətlə deməliyəm ki, doğrudan da, ulu babamız Davud ölüb və dəfn olunub. Onun qəbri bu günə qədər buradadır. ³⁰ ^vDavud peyğəmbər idi və öz nəslindən bir Nəfəri[¶] onun taxtına çıxarmaq üçün Allahın and içərək Davuda vəd etdiyini bilirdi. ³¹ ^wOna görə Məsihin dirilməsini əvvəlcədən görüb barəsində demişdi ki, Allah Onu ölümlər diyarına atmaz, Cismini çürüməyə qoymaz.

³² Allah bu İsanı ölümdən dirilti və hamımız buna şahid olduq. ³³ Allah Onu ucaldı və sağ əlində oturtdu. O, vəd edilən Müqəddəs Ruhu Atadan götürüb sizin görüb-əşitdiyiniz kimi üstümüzə tökdü. ³⁴ ^xDavud özü göylərə qalxmadı, amma belə dedi:

“Rəbb mənim Ağama dedi:

³⁵ «Mən düşmənlərini ayaqlarının altına kətil kimi salanadək Sağımda otur».

³⁶ Ona görə də qoy bütün İsrail xalqı möhkəm bilsin ki, Allah sizin çarmıxa çəkdiyiniz bu İsanı həm Rəbb, həm də Məsih təyin etmişdir».

³⁷ Bu sözlər ona qulaq asanların ürəyinə ox kimi sancıldı. Onlar həm Peterdən, həm də o biri həvarilərdən soruşdular: «Qardaşlar, bəs biz nə edək?»

³⁸ Peter onlara cavab verdi: «Tövbə edin, hamınız İsa Məsihin adı ilə vəftiz olun. Onda günahlarınız bağışlanacaq və bəxşiş olaraq Müqəddəs Ruhu alacaqsınız. ³⁹ Çünki bu vəd siz, övladlarınız, uzaqdakıların hamısı – Allahımız Rəbbin çağırdığı hər kəs üçündür». ⁴⁰ Peter başqa çox söz deyib onlara xəbərdarlıq etdi və yalvardı: «Bu əyri nəsilədən xi-

las olun». ⁴¹ Onun sözünü qəbul edənlər^{§§} vəftiz oldular. O gün üç min nəfərə yaxın insan imanlılara qoşuldu. ⁴² Onlar da özlərini həvarilərin təliminə, hər şeydə şərik olmağa, birgə çörək bölməyə və duaya həsr etdilər.

İmanlılar arasında birlik

⁴³ Bütün imanlıların ürəyinə qorxu düşdü. Həvarilər vasitəsilə çoxlu xariqələr və əlamətlər göstərilirdi. ⁴⁴ ^yİman edənlərin hamısı bir yerdə idi, bütün əmlaklarından da birgə istifadə edirdi. ⁴⁵ Onlar mallarını, mülklərini satıb pulu hər kəsə ehtiyacına görə paylayırdılar; ⁴⁶ hər gün məbədə yığılmaqda davam edir, evlərdə sevinə-sevinə, səmimi qəlbədən çörək bölüb yeyirdilər. ⁴⁷ Onlar Allaha həmd edir və bütün xalq qarşısında lütf qazanırdılar. Rəbb isə hər gün insanları xilas edir və imanlılara qoşurdu.

Şikəst dilənçinin şəfası

3 Bir gün Peterlə Yəhya doqquzuncu saatda,* dua vaxtı məbədə gedirdilər. ² Bu zaman ayaqları anadangəlmə şikəst olan bir kişi məbədin Gözəl adlı qapısına gətirilirdi. Hər gün bu adamı ona görə oraya gətirərdilər ki, məbədə gəlib-gedənlərdən dilənərək nəzir alsın. ³ O, məbədə girən Peterlə Yəhyanı görüb onlardan nəzir istədi. ⁴ Peterlə Yəhya ona diqqətlə baxdı. Peter ona dedi: «Bizə bax». ⁵ Bu kişi onlardan nə isə umaraq gözlərini onların üzünə dikdi. ⁶ Peter ona dedi: «Nə qızılı, nə də gümüşüm var ki, sənə verim. Nəyim

¶2:30 *Öz nəslindən bir Nəfəri* – bəzi əlyazmalarda *Onun soy-kökündən olan Məsihi dirildib*.

§§2:41 *Qəbul edənlər* – bəzi əlyazmalarda *sevinə-sevinə qəbul edənlər*.

*3:1 *Doqquzuncu saat* – hazırkı vaxtla günortadan sonra saat üç.

v2:30 2Şam. 7:12-13; 1Pad. 17:11-12; Zəb. 132:11 w2:31 Zəb. 16:10

x2:34 Zəb. 110:1 y2:44 Həv. 4:32-35

varsa, sənə onu verirəm. Nazaretli İsa Məsihin adı ilə qalx, göz». ⁷ Sonra sağ əlindən tutub onu qaldırdı. Bu kişinin topuqları və ayaqları dərhal qüvvət aldı. ⁸ Atılaraq ayağa qalxdı və yeriməyə başladı. Qaçıb tullana-tullana, Allaha həmd edərək onlarla bərabər məbədə girdi. ⁹ Bütün xalq gördü ki, bu kişi yeriyir və Allaha həmd edir. ¹⁰ Onun məbədin Gözəl qapısında oturub dilənən kişi olduğunu tanıyanda hamı ondakı dəyişikliyə mat qalıb heyrətə düşdü.

Peterin məbəddəki vəzi

¹¹ Bu kişi[†] Peterin və Yəhyanın əlindən yapışdı. Heyrətə düşən bütün xalqlara tərəf, Süleymanın eyvanı adlanan yerə qaçdı. ¹² Bunu görə Peter xalqa nida etdi: «Ey İsraililər, burada heyretəmiz nə var ki? Niyə gözlərinizi bizə dikib baxırsınız? Elə bil biz öz qüdrətimizlə, öz möminliyimizlə bu kişinin yeriməsinə səbəb olmuşuq. ¹³ İbrahimin Allahı, İshaqın Allahı və Yaqubun Allahı, ata-babalarımızın Allahı Qulu İsanı izzətləndirib. Siz Onu sataraq Pilatın qarşısında rədd etdiniz. Pilat Onu azad etmək üçün qərar vermişdi, ¹⁴ amma siz Müqəddəs və Saleh Olanı rədd edib bir qatilin azad edilməsini istədiniz. ¹⁵ Siz Həyat Banisini öldürdünüz, amma Allah Onu ölümlər arasından dirilti. Biz bunun şahidləriyik. ¹⁶ Gördüyünüz və tanıdığınız bu kişi İsanın adı sayəsində, Onun adına olan imanla sağaldı. İsa vasitəsilə olan imanla bu kişi hamınızın gözü qarşısında tam şəfa tapdı.

¹⁷ İndi, ey qardaşlar, bilirəm ki, rəhbərləriniz kimi siz də bunu bilmədən etmişiniz. ¹⁸ Amma Allah peyğəmbərlərin dili ilə Öz Məsihinin əzab çəkməsi barədə əvvəlcədən bəyan etdiyini yerinə yetirdi. ¹⁹ Beləliklə, günahlarınız silinsin deyə tövbə edib Allaha tərəf dönmün ki, ²⁰ Rəbbin hüsurunda rahatlıq vaxtı tapasınız və O da sizin üçün əvvəlcədən təyin olunan Məsihi, yəni İsanı göndərsin. ²¹ Çünki Allahın qədimdən bəri müqəddəs peyğəmbərlərinin dili ilə məlum etdiyi kimi hər şeyin yenidən hazırlanacağı vaxtadan İsanın səmada qalması lazımdır. ²² Musa[‡] belə demişdi: «Allahınız Rəbb sizin üçün öz soydaşlarınız içərisindən mənim kimi bir peyğəmbər yetirəcək. Sizə nə söyləyəcəksə, ona qulaq asın». ²³ «Bu peyğəmbərə qulaq asmayan hər adam xalqı arasından ayrılıb məhv ediləcək». ²⁴ Şamueldən başlayaraq bütün peyğəmbərlər bu günləri elan etdilər. ²⁵ Siz də peyğəmbərlərin varisləri, Allahın ata-babalarınızla kəsdiyi Əhdin varislərisiniz. Allah İbrahimə demişdi: «Yer üzünün bütün tayfaları sənə nəslin vasitəsilə xeyir-dua alacaq». ²⁶ Allah hər birinizi pis əməllərinizdən döndərmək və xeyir-dua vermək üçün Öz Qulunu[¶] dirildərək əvvəlcə sizin yanınıza göndərdi.

Peterlə Yəhya Ali Şuranın qarşısında

4 Kahinlər, məbəd mühafizəçilərinin başçısı və sadukeylər xalqa vəz edən Peterlə Yəhyanın üstünə getdilər. ² Çünki bu həvarilərin xalqı öyrətməs-

[†]3:11 Bu kişi – bəzi əlyazmalarda *Şikəstlikdən sağalan bu kişi*.

[‡]3:22 Musa – bəzi əlyazmalarda *Musa ata-babalarımıza*.

[¶]3:26 *Qulunu* – bəzi əlyazmalarda *Qulu İsanı*.

[§]3:13 Çıx. 3:15

[§]3:14 Mat. 27:15-23; Mark 15:6-14; Luka 23:13-24; Yəh. 19:12-15

[§]3:22 Qanun. 18:15,18,19; Lev. 23:29 [¶]3:25 Yar. 12:3; 22:18; 26:4; 28:14

inə, İsayə şamil edərək ölülər arasından dirilməni bəyan etməsinə qıcıqlandılar. ³ Onları tutdular və axşam olduğu üçün sabahki günə qədər zindanda saxladılar. ⁴ Lakin onların söziünə qulaq asanlardan bir çoxu iman etdi. Beləliklə, iman edən kişilərin sayı beş minə qədər çatdı.

⁵ Ertəsi gün Yəhudilərin rəhbərləri, ağsaqqalları və ilahiyyətçiləri Yerusəlimə topladılar. ⁶ Baş kahin Xanan, Qayafa, Yəhya, İsgəndər və baş kahinin nəslindən olanların hamısı orada idi. ⁷ Peterlə Yəhyanı onların qarşısına gətirib soruşdular: «Siz bunu hansı qüdrətlə, kimin adı ilə edirsiniz?» ⁸ O zaman Peter Müqəddəs Ruhla dolub dedi: «Ey xalqın rəhbərləri və ağsaqqalları! ⁹ Əgər bu gün biz bir xəstəyə etdiyimiz yaxşılığa və onun necə sağalmasına görə sorğu-suala çəkiliriksə, ¹⁰ hamınız, bütün İsrail xalqı bilsin ki, bu adam sizin çarmıxa çəkdiyiniz, lakin Allahın ölülər arasından diriltiyi Nazaretli İsa Məsihin adı ilə qarşınızda sağlam durub. ¹¹ «Siz “bənnaların rədd etdiyi daş guşədaşı olan” həmin İsadır. ¹² Ondən başqa heç kimdə xilas yoxdur. Çünki səma altında biz insanlara verilən başqa bir ad yoxdur ki, onun vasitəsilə xilas olaq».

¹³ Onlar Peter və Yəhyanın cəsərətini görəndə, onların savadsız, sadə insanlar olduğunu biləndə heyretə düşdülər, amma tanıdılar ki, onlar İsa ilə birgə olmuşdular. ¹⁴ Şəfa tapan adam Peter və Yəhya ilə birgə onların gözləri qarşısında durmuşdu, buna görə onların əleyhinə heç nə deyə bilmədilər. ¹⁵ Ali Şuranın üzvləri onlara bayıra çıxmağı əmr edəndən sonra aralarında müzakirəyə başlayıb ¹⁶ dedilər: «Bu adamlara nə edək? Bütün Yerusəlim əhəlisinə

aydın olub ki, bu adamların əli ilə əhəmiyyətli bir əlamət göstərilib və biz bunu dana bilmərik. ¹⁷ Amma bu xəbərin xalq arasında daha çox yayılmasının qarşısını almaq üçün onlara hədə-qorxu gələk ki, bundən sonra bu Adı çəkib heç kimə heç nə deməsinlər». ¹⁸ Beləcə onları çağırub əmr verdilər ki, İsanın adını bəyan etmək və bu adla hər hansı bir təlim öyrətmək qadağandır. ¹⁹ Lakin Peterlə Yəhya cavab verib dedilər: «Özünüz qərar verin, Allaha deyil, sizə qulaq asmaq Allahın gözündə nə qədər doğrudur? ²⁰ Axı eşidib-gördüklərimizi deməyə bilmərik». ²¹ Ali Şuranın üzvləri onlara cəza vermək üçün imkan tapa bilmədiklərinə görə onları bir daha hədələyəndən sonra azadlığa buraxdılar. Çünki bütün xalq baş verən hadisəyə görə Allahı izzətləndirdi. ²² Bu əlamət vasitəsilə sağalan adamın qırxdən artıq yaşı var idi.

İmanlılar Allahdan cəsərət istəyir

²³ Azadlığa buraxılan Peter və Yəhya öz yoldaşlarının yanına gəlib başçı kahinlərlə ağsaqqalların sözlərini onlara çatdırdılar. ²⁴ «Yoldaşları bunu eşidərkən bir nəfər kimi Allaha nida etdilər: «Ey Pərvərdigarımız, yeri, göyü, dənizi və bunların içindəki hər şeyi yaradan Sənsən. ²⁵ Müqəddəs Ruh vasitəsilə Öz qulun atamız Davudun dili ilə belə dedin:

“Nə üçün millətlər belə hirsələnir, Ümmətlər boş şeylər düşünlür?

²⁶ Dünya şahları yığışır, Hökmdarlar Rəbbə və Onun məsh etdiyinə qarşı birləşir”.

²⁷ «Həqiqətən, Hirod və Ponti Pilat başqa millətlər və İsrail xalqı ilə birlikdə Sənin məsh etdiyin müqəddəs Qu-

^d4:11 Zəb. 118:22 ^e4:24 Çıx. 20:11; Neh. 9:6; Zəb. 146:6 ^f4:25 Zəb. 2:1-2
84:27 Mat. 27:1-2; Mark 15:1; Luka 23:1,7-11; Yəh. 18:28-29

lun İsanın əleyhinə bu şəhərdə⁸ topladı ki, ²⁸Sənin əvvəldən qərar verdiyin, Sənin əlində və niyyətində olan şeyləri həyata keçirsin. ²⁹İndi, ya Rəbb, onların etdikləri hədə-qorxuya bax! Biz qullarına güc ver ki, Sənin sözlərini tam cəsarətlə yayaq. ³⁰Xəstələri sağaltmaq üçün əlini uzat və müqəddəs Qulun İsanın adı ilə əlamətlər və xariqələr göstər». ³¹Onlar dualarını qurtaran kimi toplandıqları yer lərzəyə gəldi və onların hamısı Müqəddəs Ruhla dolub Allahın kəlamını cəsarətlə yaymağa başladı.

İlk imanlıların birlik içində həyatı

³²İmanlıların hamısı canbir qəlbədə idi. Heç kim öz əmlakına «bu mənimdir» demir, bütün əmlaklarından birgə istifadə edirdi. ³³Həvarilər Rəbb İsanın dirilməsi barədə böyük qüdrətlə şəhadət edirdilər və hamısının üzərinə bol-bol lütf ehsan olunurdu. ³⁴Onların arasında heç kim yoxsul deyildi. Çünki onların arasında torpaq və ev sahibi olanlar mülkünü satıb pulunu gətirər, ³⁵həvarilərin ixtiyarına verərdi. Bu da hər kəsə ehtiyacına görə paylanardı. ³⁶Məsələn, Kiprdə anadan olan, həvarilərin Barnaba adlandırdığı (mənası «Təsəlli oğlu») Levili Yusif ³⁷sahib olduğu torpaq sahəsini sataraq pulunu gətirib həvarilərin ixtiyarına verdi.

Xananya və Səpfiyə

5 Xananya adında bir kişi arvadı Səpfiyə ilə razılığa gəlib bir mülk satdı. ²O, pulun bir hissəsini özünə götürüb qalan hissəsini həvarilərin ixtiyarına verdi. Arvadının da bu işdən xəbəri var idi. ³Peter ona dedi: «Xananya, niyə ürəyinə Şeytanı buraxıb Müqəddəs Ruhla yalan söyləyərək torpağın pulunun bir hissəsini özünə götürdün? ⁴Bu torpaq

satılmamışdan əvvəl sənin deyildimi? Sən onu satandan sonra da pul sənin ixtiyarında deyildimi? Bu nə niyyətdir, ürəyində tutmusan? Sən insanlara deyil, Allaha yalan satdın». ⁵Xananya bunları eşidən kimi yerə yıxıldı və canı çıxdı. Bunu eşidən hər kəsi böyük bir vahimə bürüdü. ⁶Gənclər gəlib Xananyanın meyitini kəfəyə bürüdülər və aparıb dəfn etdilər.

⁷Bundan təxminən üç saat sonra Xananyanın arvadı içəri daxil oldu. Onun olub-keçənlərdən heç bir xəbəri yox idi. ⁸Peter ondan soruşdu: «Mənə söylə, torpağı bu qiymətəmi satdınız?» Qadın cavab verdi: «Bəli, o qiymətə». ⁹Peter ona dedi: «Niyə əlbir olub Rəbbin Ruhunu sınamaq istədiniz? Budur, ərini dəfn edənlərin ayaq səsləri qarışdırırdı, indi də səni aparmağa gəlirlər». ¹⁰Qadın həmin an Peterin ayaqları qarşısına yıxıldı və canı çıxdı. İçəri daxil olan gənclər gördülər ki, o da ölüb. Onlar onu götürüb ərinin yanında dəfn etdilər. ¹¹Bütün imanlılar cəmiyyətini və bu hadisəni eşidənlərin hamısını böyük bir vahimə bürüdü.

Həvarilər çox adama şəfa verdi

¹²Həvarilər vasitəsilə xalq arasında çox əlamətlər və xariqələr göstərilirdi. Bütün imanlılar Süleymanın eyvanına yığılardı. ¹³Xalqın gözündə böyük nüfuz qazansalar da, kənardan heç kim onlara qoşulmağa cürət etməirdi. ¹⁴Buna baxmayaraq, get-gedə daha çox qadın və kişi Rəbbə iman gətirirdi. ¹⁵Buna görə də Peter yoldan keçəndə heç olmasa kölgəsi xəstələrin üstünə düşsün deyərək xalq öz xəstələrini döşək və çarpayı ilə birlikdə çıxarıb küçələrə qoyardı. ¹⁶Yerusəlimin ətraf şəhərlərində yaşayanlar da axın-axın

⁸4:27 Bu şəhərdə – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur.

^h4:32 Həv. 2:44-45

gələr, öz xəstələrini və natəmiz ruhdan əzab çəkənləri gətirərdi. Onların hamısı şəfa tapardı.

Həvarilər təqib olunur

¹⁷ Bu, baş kahini və yanındakıların hamısını, yəni sadukey təriqətinə mənsub olanları hərəkətə gətirdi, çünki qısqançlıqları aşib-daşırdı. ¹⁸ Ona görə də həvariləri tutub ümumi zindana atdılar. ¹⁹ Amma Rəbbin mələyi gecənin bir vaxtında gəlib zindanın qapısını açdı, onları bayıra çıxarıb dedi: ²⁰ «Gedin, məbəddə durun və camaata yeni həyatla bağlı sözlərin hamısını deyin». ²¹ Həvarilər bunu eşidəndə səhər tezdən məbədə daxil olub təlimlərini öyrətməyə başladılar.

Baş kahin və yanındakılar gəlib Ali Şurani – İsrailin bütün ağsaqqallar məclisini çağırıb ki, bir yerə yığılsınlar. Onlar həvariləri gətirmək üçün mühafizəçiləri zindana göndərdilər. ²² Lakin mühafizəçilər gəlib zindanda həvariləri tapa bilmədi və geri qayıdıb belə xəbər verdilər: ²³ «Gördük ki, zindan bağlıdır, tamamilə nəzarət altındadır və gözetçilər qapıda dayanıb. Amma qapıları açanda içəridə heç kimi tapa bilmədik». ²⁴ Bu sözləri eşidən məbəd mühafizəçilərinin başçısı ilə başçı kahinlər «Bu işin sonu necə qurtaracaq?» deyərək çaşıb-qaldılar. ²⁵ Elə bu zaman kimsə onların yanına gəlib xəbər verdi: «Baxın, zindana saldıığınız adamlar məbəddə dayanıb camaata təlim öyrədir». ²⁶ Bu vaxt başçı ilə mühafizəçilər gedib həvariləri gətirdilər. Xalqın onları daşqalaq etməsindən qorxduqları üçün güc tətbiq etmədilər.

²⁷ Onlar həvariləri Ali Şuranın qarşısına gətirdilər. Baş kahin onlardan soruşdu: ²⁸ «Bu adla təlim öyrətməyi sizə qəti qadağan etmədikmi? Amma siz təliminizi bütün Yerusəlimə yaydınız və o Adamın qanını bizim boynumuza yükləmək istəyirsiniz». ²⁹ Peter və başqa həvarilər belə cavab verdi: «İnsana deyil, Allaha itaət etmək daha vacibdir. ³⁰ Ata-babamızın Allahu sizin çarmıxa çəkib** öldürdüyünüz İsanı dirilti. ³¹ İsrailə günahlarından tövbə və bağışlanma imkanı vermək üçün Allah Onu Bani və Xilaskar olaraq Öz sağ tərəfinə qaldırdı. ³² Bu şeylər barədə biz şahidik, Allahın Özüinə itaət edənlərə verdiyi Müqəddəs Ruh da şahiddir».

³³ Onlar bunu eşidəndə çox qəzəbləndi və həvariləri öldürmək istədilər. ³⁴ Lakin bütün xalqın hörmətini qazanmış Qanun müəllimi olan Qamliel adlı bir farisey Ali Şurada ayağa qalxdı və əmr etdi ki, bu adamları†† qısa müddətə bayıra çıxarsınlar. ³⁵ O, Ali Şuranın üzvlərinə belə dedi: «Ey İsraililər, bu insanlara nə edəcəyiniz barədə yaxşı-yaxşı fikirləşin. ³⁶ Bir qədər bundan əvvəl Tevda özü barəsində yüksək iddiada olaraq ortaya çıxdı və ona təxminən dörd yüz nəfər qoşuldu. Lakin bu kişi öldürüldü, bütün tərəfdarları darmadağın edildi və bu hərəkət yatırıldı. ³⁷ Sonra siyahıyaalma zamanı Qalileyalı Yəhuda ortaya çıxdı və camaatı ardınca apardı. O da öldü və tərəfdarlarının hamısı darmadağın edildi. ³⁸ İndiki iş barəsində sizə onu deyirəm ki, bu adamlardan əl çəkin və azad buraxın. Əgər bu hərəkət, bu iş insandandırsa, məhv olub gedəcək. ³⁹ Yox, əgər Allahdandırsa, bu adamların işini məhv edə bilməzsiz. Allaha qarşı çıxanların vəziyyətinə belə, düşüb bilərsiniz». Onlar

**5:30 Çarmıxa çəkib – hərfi tərcümədə ağacdan asıb.

††5:34 Bu adamları – bəzi əlyazmalarda həvariləri.

Qamlielin söziünə baxdılar, ⁴⁰ həvariləri içəri çağırıb qamçılattılar və əmr etdilər ki, İsanın adını çəkərək heç nə danışmasınlar. Sonra onları azad etdilər.

⁴¹ Həvarilər bu ad uğrunda təhqirə layiq görüldükləri üçün sevinərək Ali Şuranın önündən ayrıldılar. ⁴² Onlar hər gün məbəddə və evlərdə təlim öyrətməkdən, İsanın Məsih olması barədə Müjdəni yaymaqdan əl çəkmədilər.

Yeddi köməkçi

6 O günlərdə – şagirdlərin çoxaldığı vaxtda yunanca danışan Yəhudilər ibrancə danışan Yəhudilərdən şikayət etməyə başladılar. Çünki gündəlik yardım paylananda onların dul qadınlarını nəzərə almamışdılar. ² Ona görə On İki həvari bütün şagirdləri bir yerə yığıb belə dedi: «Allahın kəlamını vəz etmək işini atıb maddi işlərlə məşğul olmağımız düzgün deyil. ³ Ey qardaşlar, aranızda etibar qazanmış, Ruh və hikmətlə dolu olan yeddi kişi seçin ki, onları bu işə təyin edək. ⁴ Biz isə özümüzü duaya və Allahın kəlamını yaymağa həsr edək». ⁵ Bu sözlər bütün toplantının xoşuna gəldi. Stefanı, Filipi, Proxorı, Nikanoru, Timonu, Parmenani və Yəhudi dinini qəbul edən Antakyalı Nikolanı seçdilər. Stefan iman və Müqəddəs Ruhla dolu bir kişi idi. ⁶ Bunları həvarilərin qarşısına çıxardılar. Həvarilər də dua edib onların üzərinə əl qoydular.

⁷ Allahın kəlamı yayılır, Yerusəlimdə şagirdlərin sayı xeyli artır və bir çox kahinlər də bu imana tabe olurdu.

Stefanın tutulması

⁸ Lütf və qüdrətlə dolu olan Stefan xalq arasında böyük xariqə və əlamətlər göstərirdi. ⁹ Belə olanda Azadlar Sinaqoqu adlanan

sinaqoquun bəzi üzvləri, Kirenalılardan, İsgəndəriyyəliyərdən, Kilikiyadan və Asiya vilayətindən bəzi insanlar Stefana qarşı çıxıb onunla mübahisəyə başladılar. ¹⁰ Amma Stefanın sözüündəki hikmətin və Ruhun qarşısında dayana bilmədilər. ¹¹ Onda bir neçə nəfəri şirnikləndirdilər ki, belə desinlər: «Bu adamın həm Musaya, həm də Allaha qarşı küfrə dolu sözlər dediyini eşitmişik». ¹² Beləliklə, xalqı, ağsaqqalları və ilahiyatçıları da təşvişə saldılar. Stefanın üstünə gəlib onu tutdular və Ali Şuranın qarşısına gətirdilər. ¹³ Gətirdikləri yalançı şahidlər onun üzünə durub dedilər: «Bu adam dayanmadan bu Müqəddəs məkana və Qanuna qarşı danışır. ¹⁴ “Nazaretli İsa bu məkanı darmadağın edəcək və Musadan bizə əmanət qalan adətləri dəyişəcək” dediyini özümüz eşitmişik». ¹⁵ Ali Şurada oturanların hamısı Stefana diqqətlə baxanda gördü ki, onun üzünə bir mələyin üzünə bənzəyir.

Stefanın nitqi

7 Baş kahin Stefanı soruşdu: «Bunlar doğrudurmu?» ² Stefan belə cavab verdi: «Qardaşlar və atalar, məni dinləyin! Atamız İbrahim hələ Mesopotamiyada ikən Xaranda məskunlaşmazdan əvvəl izzətli Allah ona göründü. ³ Ona belə dedi: “Öz torpağından, qohunlarının arasından çıx, sənə göstərəcəyim torpağa get”. ⁴ Buna görə İbrahim Xaldeylilərin ölkəsini tərk edib Xarana köçdü. Atasının ölümündən sonra Allah onu oradan da götürüb sizin indi yaşadığınız bu ölkəyə gətirdi. ⁵ Burada ona irs olaraq bir qarış belə, torpaq vermədi. Amma İbrahimin o zaman hələ övladı olmasa da, Allah bu torpağı mülk olaraq

ona və onun gələcək nəslinə verəcəyini vəd etmişdi. ^{6m}Allah ona belə dedi: “Nəslin yad ölkədə qərib olacaq, orada olan millətə köləlik edəcək və onlara dörd yüz il zülm ediləcək”. ⁷“Ancaq onların köləlik edəcəkləri milləti Özümlə cəzalandıracağam” dedi Allah, “bundan sonra oradan çıxacaqlar” və “bu yerdə Mənə ibadət edəcəklər”. ^{8p}Sonra Allah onunla sünnətlə bağlı əhd kəsdi. Beləliklə də, İbrahim İshaqın atası olarkən onu səkkiz günlük olanda sünnət etdi. Bundan sonra İshaqdan Yaqub, Yaqubdan da on iki ulu babamız törədi.

^{9o}Bu ulu babalarımız paxılıqdan Yusifi qul kimi Misirə satdı. Lakin Allah Yusifə yar idi. ¹⁰Onu bütün əziyyətlərdən qurtardı və ona hikmət verərək Misir hökmdarı fironun gözündə lütf qazandırdı. Firon onu Misirin və öz sarayında olan bütün xalqın rəhbəri təyin etdi. ^{11p}Sonra bütün Misir və Kənan torpağı achiq və böyük əziyyətlərlə üzləşdi. Bu ata-babalarımız yemək tapa bilmədi. ¹²Yaqub eşidəndə ki, Misirdə taxıl var, bu ata-babalarımızı birinci dəfə oraya göndərdi. ^{13q}Onlar ikinci dəfə Misirə gələndə Yusif özünü qardaşlarına tanıtdı. Bununla da firon Yusifin ailəsi ilə tanış oldu. ^{14r}Yusif atası Yaquba xəbər göndərərək onunla birgə bütün qohumlarını – yetmiş beş nəfəri çağırırdı. ^{15s}Beləliklə, Yaqub Misirə getdi. Özü ilə bu ata-babalarımız da orada öldü. ^{16t}Onların cəsədləri sonradan Şekemə gətirildi və Şekemdə İbrahimin Xamor övladlarından bir

neçə gümüşə satın aldığı qəbirdə dəfn olundu.

^{17u}Allahın İbrahimə bəyan etdiyi vədin həyata keçdiyi vaxt yaxınlaşanda Misirdəki xalqımızın sayı bir xeyli çoxalmışdı. ¹⁸Axırda Misirdə Yusifi tanımayan yeni bir padşah taxta çıxdı. ^{19v}Bu adam soydaşlarımıza hiylə işlətdi, zorakılıqla ata-babalarımızı məcbur etdi ki, yeni doğulan körpələrini sağ qalmasın deyərək bayıra atınsınlar. ^{20w}Bu dövrdə son dərəcə gözəl bir körpə olan Musa doğuldu. O, üç ay atasının evində bəsləndi. ²¹Sonra o da bayıra atıldı. Onu fironun qızı tapıb özünə övlad etdi və öz oğlu kimi böyütdü. ²²Musa Misirlilərin bütün elmi biliklərinə bağlı tərbiyə alıb söz və əməlinə güclü bir şəxsiyyət oldu.

^{23x}Musa qırx yaşına çatanda ürəyində soydaşları İsrail övladlarının vəziyyətini yaxından bilmək arzusu oyandı. ²⁴Onlardan birinin zərər çəkdiyini görəndə Musa onu müdafiə etdi. Zərər vuran Misirlini öldürərək əzilən insanın intiqamını aldı. ²⁵O belə fikirləşdi: “Soydaşlarım dərk edəcəklər ki, mənim vəsitəmlə Allah onları xilas edir”. Amma onlar bunu dərk etmədilər. ²⁶Ertəsi gün Musa dalaşan iki İsrailini görəndə onları barışdırmaq istədi və dedi: “Ay kişilər, siz soydaşsınız, niyə bir-birinizə zərər vurursunuz?” ²⁷Lakin soydaşına zərər vuran kişi Musanı itələyib dedi: “Səni bizim üstümüzə kim başçı və hakim qoyub? ²⁸Yoxsa dünən Misirlini öldürdüyün kimi məni də öldürmək fikrindəsən?” ^{29y}Bu sözə görə Musa

^m7:6 Yar. 15:13-14; Çix. 3:12 ^u7:8 Yar. 17:10-14; 21:2-4; 25:26; 29:31-35:18

^o7:9 Yar. 37:11,28; 39:2,21; 41:39-41 ^p7:11 Yar. 42:1-2

^q7:13 Yar. 45:1-3; 47:2-10 ^r7:14 Yar. 45:9-11,17-18; 46:27

^s7:15 Yar. 46:1-7; 49:33 ^t7:16 Yar. 23:3-16; 33:19; 50:7-13; Yeşua 24:32

^v7:17 Çix. 1:7-8 ^w7:19 Çix. 1:10-11,22 ^x7:20 Çix. 2:2-10

^y7:23 Çix. 2:11-15 ^z7:29 Çix. 18:2-4

qaçdı. O, Midyan torpağında, qürbətdə yaşadı və orada iki oğul atası oldu.

^{30z}Qırx il keçəndən sonra Musa Sina dağının yaxınlığındakı səhrada olanda mələk ona bir kol arasından od-alov içərisində göründü. ³¹Musa gördüklərinə heyrətləndi. Baxmaq üçün oraya yaxınlaşanda Rəbbin səsinə eşitdi: ³²“Mən ata-babalarımızın Allahu – İbrahimin, İshaqın və Yaqubun Allahıyam”. Musa qorxusundan lərzəyə gəlib baxmağa belə, cəsəət etmədi. ³³Rəbb ona dedi: “Ayaqlarından çarıqlarını çıxart, çünki durduğun yer müqəddəs torpaqdır. ³⁴Həqiqətən, Mən Misirdə olan xalqımın əziyyətini gördüm, fəryadlarını eşitdim və onları qurtarmaq üçün endim. İndi get, Mən səni Misirə göndərirəm”.

³⁵Bu, həmin Musadır ki, onu rədd edib demişdilər: “Səni bizim üstümüzdə kim başçı və hakim qoyub?” Amma Allah Musanı bir kol arasında görünən mələyin əli ilə başçı və qurtarıcı olaraq göndərdi. ^{36a}O, xalqı Misirdən çıxaran, həm orada, həm Qırmızı dənizdə, həm də qırx il ərzində səhrada xariqə və əlamətlər yaradan insan idi. ^{37b}İsrail övladlarına “Allah məni yetirdiyi kimi sizin üçün öz soydaşlarınız içərisindən bir peyğəmbər yetirəcək”³⁸ deyən bu Musadır. ^{38c}Bu, həmin adamdır ki, Sina dağında onunla danışan mələklə və ata-babalarımızla birgə səhradakı cəmiyyətdə olmuşdu. O, canlı sözlər almışdı ki, bizə versin. ³⁹Ata-babalarımızsa Musanın sözünə baxmaq istəmədi, onu rədd etdi və

Misirə qayıtmağı arzuladılar. ^{40d}Haruna dedilər: “Bizim üçün allahlar düzəlt ki, qabağımızca getsinlər. Çünki bizi Misir torpağından çıxaran adamın – bu Musanın başına nə iş gəldiyini bilmirik!” ⁴¹O günlərdə dana şəkildə bir büt düzəldib ona qurban gətirdilər və öz əlləri ilə düzəlttikləri bu büt üçün şənlik qurdular. ^{42e}Buna görə Allah ata-babalarımızdan üz döndərüb onları tərək etdi ki, səma cisimlərinə ibadət etsinlər. Peyğəmbərlərin kitabında da belə yazılıb:

“Ey İsrail nəslı,

Qırx il çöldə olanda Mənə qurban və təqdimlər gətirmişdinizmi?

⁴³Səcdə edəsiniz deyə düzəltdiyiniz Molekin çadırını, Tanrınız Refanın ulduz bütünü gəzdirdiniz.

Elə buna görə də sizi

Babilin o tayına sürgünə aparacağam”.

^{44f}Səhrada ata-babalarımızın Şəhadət çadırı var idi. Musa bunu onunla danışan Allahın əmr etdiyi kimi, gördüyü nümunəyə əsasən düzəltdi. ^{45g}Şəhadət çadırını əvvəlki nəsilədən təhvil alan ata-babalarımız Yeşuanın başçılığı ilə başqa millətlərin mülkünü ələ keçirəndə çadırı da özləri ilə gətirmişdilər. Allah Özü millətləri ata-babalarımızın qarşısından qovdu. Şəhadət çadırı Davudun dövrünə qədər qaldı. ^{46h}Allahın lütfünü qazanan Davud yalvardı ki, Yaqubun nəslini⁴⁷ⁱ üçün bir məskən qura bilsin. ⁴⁷ⁱLakin Al-laha ev tikən Süleyman oldu. ^{48j}Amma Haqq-Taala əllə tikilən evlərdə yaşamaz. Peyğəmbərin dediyi kimi

³⁸7:37 *Yetirəcək* – bəzi əlyazmalarda *yetirəcək*. *Ona qulaq asın*.

³⁹7:46 *Yaqubun nəslı* – bəzi əlyazmalarda *Yaqubun Allahı*.

³⁰7:30 ÇIX. 3:1-10 ³¹7:36 ÇIX. 7:3; 14:21; Say. 14:33

³²7:37 Qanun. 18:15,18 ³³7:38 ÇIX. 19:1–20:17; Qanun. 5:1-33

³⁴7:40 ÇIX. 32:1-6 ³⁵7:42 Amos 5:25-27 ³⁶7:44 ÇIX. 25:9,40; İbr. 8:5

³⁷7:45 Yeşua 3:14-17; 18:1 ³⁸7:46 2Şam. 7:1-16; 1Saln. 17:1-14

³⁹7:47 1Pad. 6:1-38; 2Saln. 3:1-17 ⁴⁰7:48 Yeş. 66:1-2

⁴⁹ Rəbb belə deyir:

“Göylər Mənim taxtımdır,
Yer ayaqlarımın altındakı kətildir.
Mənim üçün nə cür ev tikəcəksiniz,
Dincələcəyim yer harada olacaq?

⁵⁰ Bütün bunları Mənim əlim yaratmadımı?”

⁵¹ ^kEy dikbaş, həm ürəkləri, həm də qulaqları “sünnət” edilməmiş insanlar, ata-babanız kimi siz də həmişə Müqəddəs Ruhun əleyhinə çıxırsınız. ⁵² Atababalarınızın təqib etmədiyi peyğəmbər varmı? Onlar Saleh Olanın zühuru barədə əvvəlcədən xəbər verənləri belə, öldürdülər. Sizsə bu Saleh Olana xəyanət edərək Onu qətlə yetirdiniz. ⁵³ Mələklər vasitəsilə verilən Qanunu aldınız, lakin ona riayət etmədiniz».

Stefanın öldürülməsi

⁵⁴ Ali Şuranın üzvləri bu sözləri eşidəndə çox qəzəbləndilər və Stefana dişlərini qıcırdılar. ⁵⁵ Müqəddəs Ruhla dolan Stefan isə gözlərini göyə dikib Allahın ehtişamını və Allahın sağında dayanan İsanı gördü. ⁵⁶ O dedi: «Baxın, mən göylərin yarıldığını və Bəşər Oğlunun Allahın sağında dayandığını görürəm». ⁵⁷ Onlar qulaqlarını tutub haray qopardılar və hamısı birlikdə Stefanın üstünə hücum çəkдилər. ⁵⁸ Onu şəhərdən kənara çıxarıb daşqalaq etdilər. Stefanın əleyhinə şahidlik edənlər öz üst geyimlərini Şaul adlı bir gəncin ayaqları altına qoydular. ⁵⁹ Stefan üstünə yağın daşlar altında belə yalvarırdı: «Ya Rəbb İsa, ruhumu qəbul et». ⁶⁰ Sonra diz çöküb ucadan nida etdi: «Ya Rəbb, bunu onlara günah sayma». Bunu deyəndən sonra gözlərini bu həyata yumdu.

Şaul imanlıları təqib edir

8 Stefanın qətlindən Şaul da razı qalmışdı.

O gün Yerusəlimdə olan imanlılar cəmiyyətinə qarşı güclü təqib başladı. Həvarilərdən başqa bütün imanlılar pərən-pərən düşüb Yəhudeya və Samariyanın hər tərəfinə yayıldı. ² Bəzi mömin kişilər isə Stefanı dəfn etdi və onun üçün dərin hüznə yas saxladılar. ³ ¹ Amma Şaul imanlılar cəmiyyətini dağıtmağa başladı. Belə ki o, evdən-evə gedərək qadın-kəşi bilmədən imanlıları sürüyüb zindana salırdı.

Filip Samariyada

⁴ Pərən-pərən düşən imanlılar hər yerdə Allahın kəlamını – Müjdəni yayırdı. ⁵ Filip də Samariya şəhərinə gəlib Məsihi vəz edirdi. ⁶ Filipi eşidib, göstərdiyi əlamətləri görəndə izdiham onun sözlərinə birlikdə diqqət yetirirdi. ⁷ Natəmiz ruha tutulan çox adamdan bu ruhlar bərkədən çıxıraraq çıxır, çox iflic və ayaqları şikəst olanlar şəfa tapırdı. ⁸ Ona görə bu şəhərdə bol sevinc var idi.

Cadugər Şimon

⁹ Amma bu şəhərdə bundan əvvəl cadugərlik edən və Samariya millətini mat qoyan Şimon adlı bir kişi var idi. O özünü böyük bir şəxsiyyət kimi təqdim edirdi. ¹⁰ Böyüklü-küçüklü hər kəs ona diqqətlə qulaq asır və belə deyirdi: «Böyük adlanan Allahın qüdrəti budur». ¹¹ Onun cadugərliyi hamını çoxdan mat qoymuşdu. Buna görə də ona diqqətlə qulaq asırdılar. ¹² Amma Filip Allahın Padşahlığı və İsa Məsihin adı ilə bağlı Müjdəni yayanda sözlərinə iman gətirdilər və kişilər də, qadınlar da vəftiz oldular. ¹³ Şimon özü də iman gətirdi. Vəftiz olduqdan sonra Filipin

yanından ayrılmadı. Göstərilən əlamət və möcüzələr Şimonu mat qoydu.

¹⁴Yerusəlimdə qalan həvarilər Samariyalıların Allahın kəlamını qəbul etdiklərini eşidəndə Peterlə Yəhyanı onların yanına göndərdi. ¹⁵Peterlə Yəhya oraya çatanda dua etdilər ki, Samariyalı imanlılar Müqəddəs Ruhu alsınlar. ¹⁶Çünkü Ruh hələ onların heç birinin üzərinə enməmişdi, sadəcə olaraq Rəbb İsanın adı ilə vəftiz olmuşdular. ¹⁷Sonra Peterlə Yəhya əllərini onların üstünə qoydular və onlar Müqəddəs Ruhu aldılar. ¹⁸Həvarilərin əl qoyması ilə Ruhun verildiyini görənlər Şimon onlara pul təklif edərək ¹⁹dedi: «Mənə də belə bir səlahiyyət verin. Əlimi kimin üstünə qoysam, Müqəddəs Ruhu alsın». ²⁰Peter ona dedi: «Pulun da yox olsun, sən də! Ona görə ki sən Allahın ənamını pulla əldə edə bilmək xəyalına düşmüşsən. ²¹Bu işdə sənə nə haqqın var, nə payın. Çünki Allahın qarşısında ürəyin düz deyil. ²²Bu pisliyin üçün tövbə et, Rəbbə yalvar. Bəlkə ürəyinin bu niyyəti bağışlanar. ²³Görürəm ki, səndə acı zəhər var və haqsızlığın əsirisən». ²⁴Şimon ona cavab verdi: «Mənim üçün Rəbbə siz yalvarın ki, dediklərinizin heç biri mənim başıma gəlməsin».

²⁵Peterlə Yəhya şəhadət edib Rəbbin kəlamını söyləyəndən sonra Samariyalıların yaşadığı xeyli kəndlərdə Müjdəni yaya-yaya Yerusəlimə qayıdırdılar.

Filip və Həbəşli hərəmağası

²⁶Bu zaman Rəbbin bir mələyi Filipə belə dedi: «Dur, cənuba tərəf, Yerusəlimdən Qəzzəyə düşən yola

– səhra yoluna çıx». ²⁷Filip qalxıb getdi. Yolda Həbəşli bir hərəmağası ilə rastlaşdı. Bu, kandakinin, yəni Həbəşlilərin mələkəsinin vəzirlərindən biri idi. O, mələkənin bütün xəzinəsinə cavabdeh idi. Yerusəlimə ibadət etmək üçün gəlmişdi. ²⁸Arabasına oturub geri qayıdarkən Yeşaya peyğəmbərin kitabını oxuyurdu. ²⁹Ruh Filipə dedi: «Get, bu arabaya çatıb yanında qal». ³⁰Filip qaça-qaça arabanın yanına gəldi və eşitdi ki, hərəmağası Yeşaya peyğəmbərin kitabını oxuyur. Ondən soruşdu: «Görəsən oxuduğunu başa düşürsənmi?» ³¹Hərəmağası ona dedi: «Əgər mənə yol göstərən yoxdursa, bunu necə başa düşmək olar?» Sonra Filipdən xahiş etdi ki, arabaya minib onun yanında otursun. ³²^mO, Müqəddəs Yazılardan bu hissəni oxuyurdu: «Kəsilməyə aparılan qoyun kimi, Qırخانların qabağında dilsiz quzu kimi Ağzını açmadı.

³³Alçaldığı zaman ədalətdən məhrum oldu.

Onun nəslini kim təsvir edə bilər?

Onun həyatı yer üzündən götürülür».

³⁴Hərəmağası Filipdən soruşdu: «Xahiş edirəm, deyin, burada peyğəmbər kimdən bəhs edir, özündən, yoxsa başqasından?» ³⁵Bundan sonra Filip sözə başlayıb danışdı və Müqəddəs Yazıların bu hissəsindən başlayıb İsa barədə olan Müjdəni bəyan etdi. ³⁶Onlar yol gedə-gedə gəlib su olan yerə çatdılar. Hərəmağası dedi: «Burada su var. Mənim vəftiz olmağuma nə isə mane olurmu?» ³⁷§§³⁸Sonra əmr etdi ki, araba dayansın. Filip hərəmağası ilə birgə suya girdi. Beləliklə, Filip hərəmağasını vəftiz etdi. ³⁹Sudan

§§8:37 *Mane olurmu?* – bəzi əlyazmalarda *mane olurmu?*» ³⁷ Filip dedi: «Əgər bütün qəlbimlə iman edirsənsə, mümkündür». Hərəmağası cavab verdi: «İsa Məsihin Allahın Oğlu olduğuna inanıram».

çıxanda Rəbbin Ruhu* Filipi götürüb oradan uzaqlaşdırdı. Filipi bir daha görməyən hərəmağası sevinə-sevinə yoluna davam etdi.⁴⁰ Filip bir də gördü ki, Aşdod şəhərinə gəlib-çıxıb. O, Qeysəriyyəyə çatanacan bütün şəhərləri gəzib-dolaşaraq Müjdəni yaydı.

İsa Şaulla danışıq

9 Şaul Rəbbin şagirdlərinə qarşı hələ də ölüm hədələri yağdırırdı. Baş kahinin yanına gedib² ondan Dəməşq sinaqoqlarına yazılan məktublar istədi ki, orada İsa yolunu* tutan kişi və qadınlardan kimi tapsa, əl-qolunu bağlayıb Yerusəlimə gətirmək üçün səlahiyyəti olsun.³ Dəməşqə yollanıb oraya yaxınlaşanda birdən göydən gələn bir işıq onun ətrafında parladi.⁴ Şaul yerə yıxıldı və bir səs eşitdi, ona deyirdi: «Şaul, Şaul, niyə Məni təqib edirsən?»⁵ Şaul ona dedi: «Ey Ağam, Sən kimsən?» O cavab verdi: «Mən sənin təqib etdiyini isəyirəm.⁶ Qalx ayağa, şəhərə get və nə etmək lazımdırsa, sənə deyiləcək». ⁷ Şaulla birlikdə yola çıxan adamlar yerlərindəcə susub qalmışdı. Səsi eşitsələr də, heç kimi görə bilmədilər. ⁸ Şaul yerdən qalxdı, amma gözlərini açanda heç nə görə bilmirdi. Sonra onun əlindən tutub Dəməşqə apardılar. ⁹ Üç gün ərzində Şaulun gözləri görmədi və o nə yedi, nə də içdi.

¹⁰ Dəməşqdə İsanın şagirdlərindən Xananya adlı bir nəfər var idi. Rəbb görüntü vasitəsilə «Xananya!» deyər çağırırdı. O cavab verdi: «Bəli, ya Rəbb!»¹¹ Rəbb ona dedi: «Qalx, “Düz Küçə” adlanan küçəyə get və Yəhudanın evində adı Şaul olan Tarsuslu bir adamı soruş. Hal-hazırda orada dua

edir.¹² O, görüntüdə görüb ki, yanına Xananya adlı bir kişi gəlib onun üzərinə əllərini qoyur ki, gözləri açılsın». ¹³ Xananya cavab verdi: «Ya Rəbb, bu kişi barədə çoxlarından eşitmişəm ki, Yerusəlimdə Sənin müqəddəslərinə nə qədər pislilik edib. ¹⁴ Burada Sənin adını çağıranların hər birinin əl-qolunu bağlamaq üçün başçı kahinlərdən səlahiyyət alıb». ¹⁵ Amma Rəbb ona dedi: «Get! Başqa millətlərə, padşahlara və İsrail övladlarına Öz adımı bəyan etmək üçün bu adam seçdiyim alətdir. ¹⁶ Mənim adım uğrunda çəkəcəyi əzabın nə qədər böyük olduğunu ona göstərəcəyəm». ¹⁷ Bundan sonra Xananya gedib həmin evə girdi və əllərini Şaulun üstünə qoyub dedi: «Qardaşım Şaul, Rəbb, yəni bura gələrkən yolda sənə görünən İsa məni göndərdi ki, sənin gözlərin açılsın və Müqəddəs Ruhla dolasan». ¹⁸ O andaca Şaulun gözlərindən sanki pulcuqlar töküldü və Şaul təkrar görməyə başladı. O qalxdı və vəftiz oldu. ¹⁹ Sonra yemək yeyib taqətə gəldi.

Şaul Dəməşqdə və Yerusəlimdə

Bir neçə gün Şaul Dəməşqdə olan şagirdlərin yanında qaldı. ²⁰ Dərhal sinaqoqlarda İsanın Allahın Oğlu olduğunu vəz etməyə başladı. ²¹ Onu eşidənlərin hamısı mat qalıb deyirdi: «Yerusəlimdə bu adı çəkənləri dağıdan adam bu deyilmə? Buraya belələrinə əl-qolunu bağlayıb başçı kahinlərin yanına aparmağa gəlməmişdimi?»²² Şaul isə gündən-günə qüvvətlənirdi. İsanın Məsih olmasına dair sübutlar göstərməklə Dəməşqdə yaşayan Yəhudiləri çaş-baş saldı.

*8:39 Rəbbin Ruhu – bəzi əlyazmalarda *Müqəddəs Ruh hərəmağasının üstünə endi. Rəbbin mələyi isə.*

†9:2 İsa yolunu – hərfi tərcümədə *Yolu.*

²³ⁿAradan xeyli gün keçdi. Yəhudilər Şaulu öldürmək üçün sui-qəsd hazırladı.

²⁴Amma onların bu qəsdini haqqında xəbər Şaula çatdı. Yəhudilər onu öldürmək üçün gecə-gündüz şəhərin qapılarında pusqu qururdu. ²⁵Amma Şaulun şagirdləri gecə olan kimi onu götürüb bir səbətənin içində qoyaraq şəhər divarlarından aşağı endirdilər.

²⁶Şaul Yerusəlimə çatanda oradakı şagirdlərə qoşulmağa çalışdı, lakin onların hamısı Şauldan qorxur və inanmırdılar ki, o, İsanın şagirdidir. ²⁷Amma Barnaba onu götürüb həvarilərin yanına apardı və onlara açıqladı ki, Şaul yolla gedəndə Rəbbi necə görüb, Rəbb onunla necə danışmış, o, Dəməşqdə İsanın adını necə cəsarətlə bəyan edib. ²⁸Beləliklə, Şaul onların yanında qalıb Yerusəlimdə hər yerə bir gedib-gəlir və orada da Rəbbin adını cəsarətlə bəyan edirdi. ²⁹O yunanca danışan Yəhudilərlə söhbət edərək mübahisə edirdi. Onlar isə Şaulu öldürmək istəyirdilər. ³⁰İmanlı bacı-qardaşlar isə bunu öyrənəndə Şaulu Qeysəriyyəyə aparıb oradan Tarsusa göndərdilər.

³¹Beləcə bütün Yəhudeya, Qalileya və Samariyadakı imanlılar cəmiyyəti əmin-amanlığa çatdı. İnkişaf edən və Rəbb qorxusu içində yaşayan cəmiyyət Müqəddəs Ruhun ürəkləndirməsi ilə sayca artırdı.

Eneya və Tabitanın sağaldılması

³²Bu zaman hər yanı dolaşan Peter Lodda yaşayan müqəddəslərin yanına gəldi. ³³Orada Eneya adlı bir nəfərə baş çəkdi. Eneya iflic olmuşdu və səkkiz il idi ki, yataqda idi. ³⁴Peter ona dedi: «Eneya, İsa Məsih səni sağaldır. Qalx, yatağını yığıdır». Eneya dərhal ayağa qalxdı. ³⁵Lod və Şaronda yaşayanların

hamısı bu adamı görüb Rəbbə tərəf döndü.

³⁶Yafoda İsanın şagirdləri arasında Tabita adlı bir qadın var idi. «Tabita» «Ceyran» deməkdir. Bu qadın həmişə xeyrixah işlər görür və yoxsullara kömək edirdi. ³⁷Bu vaxtlarda o xəstələnib öldü. Onun meyitini yuyub yuxarı mərtəbədəki otağa qoydular. ³⁸Lod Yafoya yaxın idi, ona görə də Peterin Lodda olduğunu eşidən şagirdlər iki kişini onun yanına göndərdilər və onlar gəlib xahiş etdilər: «Vaxt itirmədən yanımıza gəl». ³⁹Peter durub onlarla getdi. Yafoya çatanda onlar Peteri evin yuxarı mərtəbəsinə çıxartdılar. Bütün dul qadınlar ağlaşa-ağlaşa Peterin yanına yığıldı və Tabitanın onlarla birlikdə olanda tikdiyi köynəkləri, paltarları göstərirdilər. ⁴⁰Peter isə onların hamısını bayıra çıxartdı, sonra diz çöküb dua etdi. Bundan sonra isə ölüyə tərəf dönüb dedi: «Tabita, qalx!» Qadın gözlərini açıb Peteri görən kimi dik oturdu. ⁴¹Peter əlini uzadıb onu ayağa qaldırdı və sonra müqəddəslərlə dul qadınları çağırırdı. Tabitanı sağ-salamat onların qarşısına çıxartdı. ⁴²Bu xəbər bütün Yafoya yayıldı və çox adam Rəbbə iman gətirdi. ⁴³Peter isə xeyli gün Yafoda, Şimon adlı bir dabbəğin evində qaldı.

Mömin yüzbaşı

10 Qeysəriyyədə Korneli adlı bir nəfər yaşayırdı. O, İtaliyalı adlı alayın yüzbaşılardan biri idi. ²Həm özü, həm də bütün külfəti mömin olub Allahdan qorxardı. O, xalqa çox nəzir-niyaz paylayar, daim Allaha dua edərdi. ³Bir gün təxminən doqquzuncu saat[‡] radələrində görüntüdə aydın gördü ki, Allahın bir mələyi yanına gəlib

[‡]10:3 Doqquzuncu saat – hazırkı vaxtla günortadan sonra saat üç.

onu çağırıldı: «Ey Korneli!» ⁴ Korneli qorxa-qorxa ona baxıb dedi: «Nədir, ey ağam?» Mələk ona dedi: «Duaların və nəzir-niyazların xatirə təqdimi kimi Allahın hüzurunda qəbul olundu. ⁵ İndi Yafoya adamlar göndər, Peter adlanan Şimonu çağırtdır. ⁶ O, dabbağ Şimonun dənis kənarındakı evində qonaqdır». ⁷ Onunla danışan mələk gedəndən sonra Korneli xidmətçilərindən ikisini və mühafizəçilərindən bir mömin əsgəri çağırtdı. ⁸ Onlara hər şeyi danışdı və sonra onları Yafoya göndərdi.

Peterin görüntüsü

⁹ Ertəsi gün təxminən altıncı saat[§] radələrində, onlar yolda olub şəhərə yaxınlaşanda Peter dua etmək üçün dama çıxdı. ¹⁰ O acıb yemək istəyirdi. Yemək hazırlanarkən Peterin fikrini bir görüntü apardı. ¹¹ O gördü ki, göy yarıldı, böyük mələfəyə bənzər bir şey dörd küncündən asılaraq yerə endi. ¹² Onun üstündə hər cür dördayaqlılar, sürünənlər** və göydə uçan quşlar var idi. ¹³ Ona bir səda gəldi: «Qalx, Peter, kəs və ye!» ¹⁴ Peter Ona dedi: «Əsla, ya Rəbb! Mən heç vaxt nə haram, nə də murdar bir şey yeməmişəm». ¹⁵ Səda ikinci dəfə yenə gəldi və Peterə dedi: «Allahın halal dediyi şeylərə sən haram demə». ¹⁶ Bu, üç dəfə təkrarlandı sonra o şey dərhal göyə çəkildi.

¹⁷ Peter bu görüntünün mənası barədə fikirləri ilə çaşbaş qalanda Kornelinin göndərdiyi adamlar Şimonun evini soruşurdular. Onlar qapı ağzında dayanıb ¹⁸ bərkdən soruşdular: «Peter deyə çağırılan Şimon burada qalırımı?»

¹⁹ Bu zaman görüntü barədə fikirləşən Peterə Ruh belə dedi: «Bax səni üç kişi axtarır. ²⁰ Dur, aşağı en və heç tərəddüd etmədən onlarla get. Çünki onları Mən göndərmişəm». ²¹ Peter aşağı enib həmin adamlara dedi: «Axtardığınız adam mənəm. Niyə gəlmisiniz?» ²² Onlar dedilər: «Korneli adlı bir yüzbaşı var. O, saleh və Allahdan qorxan kişidir; buna bütün Yəhudi milləti də şahiddir. Müqəddəs bir mələk ona əmr etdi ki, səni öz evinə çağırtdırsın və deyəcəyin sözlərə qulaq assın». ²³ Bundan sonra Peter onları içəri dəvət edib qonaq saxladı.

Kornelinin evində

Ertəsi gün Peter qalxıb onlarla yola çıxdı və Yafodan olan bəzi qardaşlar da onlara qoşuldu. ²⁴ Sonrakı gün Qeysəriyyəyə çatdı. Korneli öz qohumlarını və yaxın dostlarını bir yerə yığıb onları gözləyirdi. ²⁵ Peter içəri girəndə Korneli ayağına düşüb ona səcdə etdi. ²⁶ Peter isə onu ayağa qaldıraraq dedi: «Qalx, mən də sən kimi insanam». ²⁷ Peter Korneli ilə danışa-danışa içəri daxil olanda gördü ki, oraya xeyli adam yığılıb. ²⁸ Onlara belə dedi: «Bilirsiniz ki, Yəhudilərə hər hansı bir yadelli ilə ünsiyyət yaratmaq, onlara qonaq getmək qadağandır. Amma insanları haram və murdar saymamağı Allah mənə göstərdi. ²⁹ Buna görə məni çağıranda etiraz etmədən gəldim. Deyə bilərsinizmi, məni niyə çağırırsınız?» ³⁰ Korneli cavab verdi: «Üç gün əvvəl elə bu vaxtlarda^{††} doqquzuncu saatın^{‡‡} duasını

[§]10:6 Qonaqdır – bəzi əlyazmalarda qonaqdır. O sənə nə etməliyə deyəcək, bəzilərdə isə qonaqdır. Onun sənə deyəcəyi sözlərlə həm sən, həm də külfətin xilas olacaq (Həv. 11:14).

[§]10:9 Altıncı saat – hazırkı vaxtla günorta saat on iki.

**10:12 Sürünənlər – bəzi əlyazmalarda çöl heyvanları, sürünənlər.

††10:30 Vaxtlarda – bəzi əlyazmalarda vaxtlarda oruc tutub.

‡‡10:30 Doqquzuncu saat – hazırkı vaxtla günortadan sonra saat üç.

edirdim ki, birdən parlaq libaslı bir kişi qarşımda dayandı ³¹və dedi: “Ey Korneli, sənın duaların eşidildi və nəzir-niyazların Allah tərəfindən yada salındı. ³²İndi Yafoya adamlar göndər, Peter adlanan Şimonu çağırtdır. O, dabbağ Şimonun dəniz kənarındakı evində qonaqdır”.^{¶¶} ³³Ona görə sənın yanına adamlar göndərdim və sən də xeyirxahlıq göstərərək gəldin. İndi hamımız Allahın önündəyik və Rəbbin sənə əmr etdiyi hər sözə qulaq asmağa hazırıq».

³⁴Peter sözə başlayıb dedi: «İndi bildim ki, həqiqətən, Allah tərəfkeşlik etmir. ³⁵Milliyətindən asılı olmayaraq kim ki Ondən qorxub əməlisaleh olarsa, Ona məqbuldur. ³⁶O, İsrail övladlarına Öz kəlamını göndərdi və hamının Sahibi olan İsa Məsih vasitəsilə barışdırma Müjdəsini yaydı. ³⁷Bilirsiniz ki, Yəhyanın vəftiz üçün çağırışından sonra Qalileyədən başlayaraq bütün Yəhudeyada nələr baş verdi. ³⁸Allah Nazareti İsanı Müqəddəs Ruhla və qüdrətlə məsh etdi. İsa xeyirxahlıq edərək hər yanı gəzib İblisin təzyiqinə məruz qalanların hamısını sağaltdı. Çünki Allah Ona yar idi. ³⁹Yəhudilərin ölkəsində və Yerusəlimdə İsanın nələr etdiyinin şahidi olduq. Onu çarmıxa çəkib^{§§} öldürdülər. ^{40–41}Amma Allah Onu üçüncü gün dirilti və bütün xalqa deyil, əvvəlcədən seçdiyi Öz şahidlərinə – ölümlər arasından dirilməsindən sonra Onunla birlikdə yeyib-içən bizlərə aydın göstərdi. ⁴²Bizə isə əmr verdi ki, “Allahın təyin etdiyi ölümlərlə dirilərin Hakimi Budur” deyə bunu xalqa şəhadət etməklə vəz edək. ⁴³Onun bərəsində bütün peyğəmbərlər şəhadət edir ki,

Ona iman edən hər kəsin günahı Onun adı ilə bağışlanır».

⁴⁴Peter bu sözləri deyirdi ki, Müqəddəs Ruh söhbətə qulaq asan hər kəsin üzərinə endi. ⁴⁵Peterlə birlikdə gəlmiş sünnətli imanlılar Müqəddəs Ruhun bəxşiş olaraq başqa millətlərin də üstünə töküldüyünə mat qaldı; ⁴⁶onların başqa dillərdə danışıb Allahı mədh etdiyini eşitdilər. Onda Peter belə dedi: ⁴⁷«Bu adamlar bizim kimi Müqəddəs Ruhı alıb. Bunların su ilə vəftiz olmalarına kim mane ola bilər?» ⁴⁸Beləliklə, onların İsa Məsihin adı ilə vəftiz olmalarını buyurdu. Sonra onlar Peterdən xahiş etdilər ki, bir neçə gün onların yanında qalsın.

Peterin izahı

11 Həvarilərlə bütün Yəhudeyadakı imanlı bacı-qardaşlar eşitdilər ki, başqa millətlər də Allahın kəlamını qəbul ediblər. ²Peter Yerusəlimə gələndə sünnət tərəfdarları onu tənqid edərək ³dedilər: «Sən sünnətsizlərin evinə gedib onlarla birgə yemək yemisən».

⁴Peter sözə başlayıb onlara hər şeyi bir-bir izah etdi: ⁵«Mən Yafo şəhərində dua edirdim. Birdən fikrimi görüntü apardı. Gördüm ki, böyük mələfəyə bənzər bir şey dörd küncündən asılaraq göydən enib mənim yanıma çatır. ⁶Bu şeyə gözlərimi dikib diqqətlə baxdım. Gördüm ki, onun üstündə yer üzərində yaşayan dördəyaxlılar, çöl heyvanları, sürünənlər və göydə uçan quşlar var. ⁷Sonra eşitdim ki, bir səda mənə deyir: “Qalx, Peter, kəs və ye!” ⁸Mən dedim: “Əsla, ya Rəbb! Heç vaxt mənim ağızıma nə haram, nə də murdar bir şey dəyməyib”. ⁹Yenə göydən səda gəldi:

¶¶10:32 Qonaqdır – bəzi əlyazmalarda qonaqdır. O gəlib sənə hər şeyi danışacaq.

§§10:39 Çarmıxa çəkib – hərfi tərcümədə ağacdan asıb.

“Allahın halal dediyi şeylərə sən haram demə”. ¹⁰Bu, üç dəfə təkrarlanandan sonra hər şey yenə göyə çəkildi. ¹¹Elə bu zaman Qeysəriyyədən mənim yanıma göndərilən üç kişi qaldığımız evin qapısında dayandı. ¹²Ruh mənə dedi ki, tərəddüd etmədən onlarla gedim. İmanlı qardaşlarımız olan bu altı nəfər də mənə qoşulub həmin kişinin evinə girdik. ¹³Bu adam bizə nəql etdi ki, öz evində dayanan mələk görüb. Mələk ona demişdi: “Yafoya adamlar göndər, Peter adlanan Şimonu çağırtdır. ¹⁴Onun sənə deyəcəyi sözlərlə həm sən, həm də bütün külfətin xilas olacaq”. ¹⁵Mən sözə başlayanda Müqəddəs Ruh başlanğıcda bizim üstümüzə endiyi kimi onların da üstünə endi. ¹⁶«Onda Rəbbin dediyi bu sözlər yadıma düşdü: “Yəhya su ilə vəftiz etdi, amma siz Müqəddəs Ruhla vəftiz olacaqsınız”. ¹⁷Beləliklə, Rəbb İsa Məsihə iman edən bizlərə verdiyi eyni bəxşişi Allah onlara da veribsə, mən kiməm ki, Allaha qarşı çıxam?» ¹⁸Bu sözləri eşidib hamı sakitləşdi və Allahı izzətləndirib dedi: «Deməli, Allah başqa millətlərə də imkan yaratdı ki, tövbə edib həyat tapsın».

Antakya cəmiyyətindəkilər

¹⁹«Stefanın öldürülməsi ilə başlanan təqib nəticəsində pərən-pərən düşən imanlılar Finikiya, Kipr və Antakyaya qədər getdilər. Allahın kəlamını yalnız Yəhudilərə dedilər. ²⁰«Amma onların arasından bəzi Kiprli və Kirenalılar Antakyaya gedib yunanca danışanlarla da söhbətə başladılar. Onlara Rəbb İsa ilə bağlı Müjdəni yayırdılar. ²¹Rəbbin əli onların üzərində idi və bunun nəticəsində xeyli insan iman gətirib Rəbbə tərəf döndü. ²²Bunların xəbəri Yerusəlimdəki cəmiyyətə çatdı və

Barnabanı Antakyaya göndərdilər. ²³O oraya çatanda Allahın lütfünün bəhrəsini görüb sevindi. O hamını həvəsləndirirdi ki, can-dildən Rəbbə bağlı qalsınlar. ²⁴«Çünki özü Müqəddəs Ruhla və imanla dolu, xeyirxah bir kişi idi. Bunun nəticəsində də böyük bir kütlə Rəbbə iman gətirdi. ²⁵Sonra Barnaba Tarsusa gedib Şaulu axtardı. ²⁶Onu tapan kimi Antakyaya gətirdi. Bir il ərzində oradakı imanlılar cəmiyyətinə qoşulub bir yerdə yığılaraq böyük bir kütləyə təlim öyrədirdi. Şagirdlər ilk dəfə olaraq Antakyada məsihçi adlandırıldı.

²⁷Elə həmin günlərdə Yerusəlimdən Antakyaya bəzi peyğəmbərlər gəldi. ²⁸«Bunlardan Aqab adlı biri qalxıb Ruhun təsiri ilə bütün dünyada böyük bir aclıq olacağını bildirdi. Bu aclıq Klavdinin hakimiyyəti dövrünə təsadüf olundu. ²⁹Şagirdlər qərara aldılar ki, hər biri gücü çatan qədər Yəhudeyada yaşayan imanlı bacı-qardaşlarına yardım göndərsin. ³⁰Bu qərara əməl edərək yardımları Barnaba və Şaulun əli ilə cəmiyyət aqsaqqallarına göndərdilər.

Peterin zindandan qaçması

12 O vaxtlar padşah Hirod cəmiyyətin bəzi üzvlərinə zülm etməyə əl atdı. ²Yəhyanın qardaşı Yaqubu qılıncdan keçirib edam etdirdi. ³Bundan Yəhudilərin razı qaldığını görüb üstəlik Peteri də tutdurdu. Bunu Mayasız Çörək bayramı vaxtında etdi. ⁴«O, Peteri yaxalatdırıb zindana saldırdı; onu hər birində dörd nəfər olmaqla dörd əsgəri dəstəyə nəzarət altında saxlanmaq üçün təslim etdi. Niyyətində tutmuşdu ki, Pasxa bayramından sonra xalq qarşısında onun məhkəməsini keçirsin. ⁵Peter buna görə zindanda saxlanılırdı. Lakin

imanlılar cəmiyyəti ciddi-cəhdlə onun üçün Allaha dua edirdi.

⁶Peter Hirodun ona məhkəmə quracağı günün əvvəlki gecəsi iki əsgər arasında bir cüt zəncirə bağlanmış halda yatırdı. Qarovulçular da qapıda dayanıb zindanın təhlükəsizliyini qoruyurdu.

⁷Qəflətən Rəbbin bir mələyi göründü. Zindanın otağı işıqlandı. Mələk Peterin böyrünə vurub onu oyatdı və dedi: «Tez ol, qalx». O andaca Peterin biləklərindəki zəncirlər düşdü. ⁸Mələk ona dedi: «Qurşağını bağla, çarığımı geyin». Peter belə də etdi. Mələk yenə dedi: «Üst paltarını geyin, ardımca gəl». ⁹Peter onun ardınca düşərək bayıra çıxdı. Amma mələyin etdiyinin həqiqi olduğunu başa düşmürdü, elə bilirdi ki, bir görüntü görür. ¹⁰Birinci, ikinci qarovulçunun yanından keçərək şəhərə açılan dəmir darvazaya çatdılar. Onların qarşısında darvaza öz-özünə açıldı. Onlar çıxıb küçə uzununu getdilər. Birdən mələk Peterdən ayrıldı. ¹¹O andaca özünə gələn Peter dedi: «İndi əminliklə başa düşdüm ki, Rəbb Öz mələyini göndərüb məni Hirodun əlindən və Yəhudi xalqının gözlədiyi bütün bələlardan qurtardı».

¹²Peter bunları dərk edəndə Mark adlanan Yəhyanın anası Məryəmin evinə getdi. Orada xeyli adam yığılıb dua edirdi. ¹³Peter həyət qapısını döyməyə başladı və Roda adlı bir qarabaş eşidib qapıya getdi. ¹⁴Qız Peteri səmindən tanıdı və sevincindən qapını belə, açmadan yenə evə qaçdı. Oradakılara xəbər verdi ki, Peter qapıda dayanıb. ¹⁵Onlar isə belə dedilər: «Dəli olmusan?» Amma qız dediyinin üstündə durdu. Belə olanda dedilər: «Yəqin onu qoruyan mələkdir». ¹⁶Peter isə dayanmadan qapını döyürdü. Qapını açıb onu

görəndə mat qaldılar. ¹⁷Peter əli ilə susmaq işarəsi verərək Rəbbin onu necə zindandan çıxardığını nəql etdi. Sonra «bu xəbəri Yaquba və o biri qardaşlara da çatdırın» deyərək onlardan ayrılıb başqa yerə getdi.

¹⁸Səhər açılarda əsgərləri böyük bir vahimə büürdü. Bir-birlərindən soruşdular: «Bəs Peter necə oldu?» ¹⁹Hirod onu axtartdı. Tapa bilməyəndə isə qarovulçuları sorğu-suala çəkdirəndən sonra edam edilmələrinə əmr verdi.

Padşah Hirodun ölümü

Bundan sonra Hirod Yəhudeyadan Qeysəriyyəyə yollandı və orada qaldı. ²⁰Hirod Sur və Sidon əhəlisinə qarşı hiddətindən alışıb-yanırdı. Onlar birlikdə onun yanına gəlib sarayın məişət işləri üzrə müdiri Blastı öz tərəflərinə çəkərək sülh istədiklərini bildirdilər. Çünki onların ölkəsi padşahın ölkəsindən gələn ərzaqdan asılı idi. ²¹Təyin olunan gündə şahlıq libasını geyən Hirod hökm kürsüsünə oturaraq Sur və Sidonlulara müraciət etdi. ²²Camaat qışqırmağa başladı: «Bu bir insanın səsi deyil, bir allahın səsidir!» ²³O anda Rəbbin bir mələyi Hirodu vurdu. Çünki izzəti Allaha vermədi. Onu daxildən qurdlar yedi və canı çıxdı.

Barnaba ilə Şaula vəzifə tapşırılır

²⁴Allahın kəlamı isə yayılırdı və təsiri artırdı. ²⁵Barnaba və Şaul Yerusəlimdəki xidmətlərini yerinə yetirəndən sonra Mark adlanan Yəhyanı özləri ilə götürüb geri qayıtdılar.*

13 Antakyadakı cəmiyyətdə peyğəmbərlər və müəllimlər var idi: Barnaba, Niger adlanan Şimeon, Kirenalı Luki, hökmdar Hirodun süd

*12:25 Yerusəlimdəki öz xidmətlərini ... geri qayıtdı – bəzi əlyazmalarda öz xidmətlərini ... Yerusəlimdən qayıtdı.

qardaşı Menaxem və Şaul. ²Bu adamlar Rəbbə xidmət edib oruc tutarkən Müqəddəs Ruh onlara dedi: «Barnaba ilə Şaulu Mənim tapşırıdığım iş üçün ayırın». ³Beləliklə, oruc tutub dua etdikdən sonra Barnaba ilə Şaulun üzərinə əllərini qoydular və onları yola saldılar.

Kiprdə

⁴Müqəddəs Ruhun əmri ilə yola çıxan Barnaba və Şaul Selevkiyaya getdilər və oradan da gəmi ilə Kiprə getdilər. ⁵Salamisə çatanda Yəhudilərin sinaqoqlarında Allahın kəlamını bəyan etməyə başladılar. Yəhya isə onların köməkçisi idi. ⁶Adamı başdan-başa gəzərək Pafosa çatdılar. Orada Baryeşu adlı bir Yəhudi cadugər və yalançı peyğəmbərə rast gəldilər. ⁷Baryeşu vali Sergi Paula yaxın adam idi. Ağillı kişi olan vali Barnaba ilə Şaulu çağırırdı Allahın kəlamına qulaq asmaq istədi. ⁸Lakin adı cadugər mənasını verən Elima, yəni Baryeşu buna qarşı çıxaraq valini imandan azdırmağa çalışırdı. ⁹Amma Müqəddəs Ruhla dolan Şaul, yəni Paul gözlərini Elimaya dikib ¹⁰dedi: «Ey iblis oğlu, ürəyin hər cür hiylə və fırıldaqla doludur. Ey salehliyə tamamilə düşmən kəsilən, Rəbbin haqq yolunu əyri qələmə verməkdən əl çəkməyəcəksənmi? ¹¹İndi isə bax, sənin üstünə Rəbbin əli gəlir. Kor olacaqsan, bir müddət gün işığı görməyəcəksən». O anda həmin adamın üzərinə bir duman, bir qaranlıq çökdü. Ora-bura gəzərək kimisə axtarırdı ki, onun əlindən tutub yol göstərsin. ¹²Olanları görəni vali Rəbbin təliminə təəccübləndi və iman etdi.

Pisidiyada olan Antakya

¹³Paulla yanındakılar Pafosdan yelkən açıb Pamfiliya bölgəsindəki Perge şəhərinə çatdı. Yəhya isə onlardan ayrılıb Yerusəlimə qayıtdı. ¹⁴Onlar yollarına davam edib Pergedən Pisidiyada olan Antakyaya çatdılar. Şənbə günü sinaqoqa girib oturdular. ¹⁵Qanunun və Peyğəmbərlərin yazılarının oxunmasından sonra sinaqoq rəisləri onları çağırırdı dedilər: «Qardaşlar, xalqa ürəkləndirici müraciətiniz varsa, buyurub deyin».

¹⁶Paul ayağa qalxıb diqqəti cəlb etmək üçün əlini qaldıraraq dedi: «Ey İsraililər və Allahdan qorxanlar, qulaq asın. ¹⁷Bu xalqın, yəni İsraililərin səcdə etdiyi Allah bizim ata-babalarımızı seçdi və Misirdə – qürbət eldə yaşadıkları müddət ərzində onları böyük bir millət etdi. Sonra əlini uzadıb onları Misirdən çıxartdı. ¹⁸Qırx ilə yaxın səhrada qaldıkları müddət ərzində onlara dözdü.[†] ¹⁹«Kənan torpağında yaşayan yeddi milləti qırandan sonra bu millətlərin torpaqlarını irs olaraq İsrail xalqına verdi. ²⁰Bütün bunlar təqribən dörd yüz əlli ili əhatə etdi. Sonra Allah onlar üçün hakimlər yetirdi. Bu, peyğəmbər Şamuelin dövrünə qədər davam etdi. ²¹«Xalq padşah istəyəndə isə Allah Binyamin qəbiləsindən olan Qiş oğlu Şaulu onlar üçün padşah təyin etdi. O, qırx il padşahlıq etdi. ²²«Onu aradan götürəndən sonra Allah Davudu ucaldıb onların üzərində padşah etdi və onun barəsində şahadət etdi: “Öz ürəyimə yatan adam olaraq Yessey oğlu Davudu tapdım və o Mənim bütün istədiklərimi

[†]13:18 *Onlara dözdü* – bəzi əlyazmalarda *onların qayğısına qaldı*.

[†]13:17 Çıx. 1:7; 12:51; Say. 14:34; Qanun. 1:30-31

[¶]13:19 Qanun. 7:1; Yeş. 14:1; Hak. 2:16; 1Şam. 3:20

^v13:21 1Şam. 8:5; 10:21 ^w13:22 1Şam. 13:14; 16:12; Zəb. 89:20

yerinə yetirəcək". ²³ Allah Öz vədinə sadıq qalıb bu adamın soyundan olan Xilaskar İsanı İsrailə göndərdi. ²⁴ ^xİsanın gəlişindən əvvəl Yəhya bütün İsrail xalqına vəz etmişdi ki, tövbə edib vəftiz olunsunlar. ²⁵ ^yYəhya işini qurtararkən dedi: "Məni kim sayırsınız? O Şəxs mən deyiləm. Məndən sonra O gəlir. Mən Onun ayağındakı çarığıni açmağa belə, layiq deyiləm".

²⁶ Qardaşlar, ey İbrahimin nəslinin övladları və aranızda olan Allahdan qorxanlar, bu xilas sözü bizə³ göndərilib. ²⁷ Çünki Yerusəlim əhalisi və onların rəhbərləri İsanı tanımadı. Beləliklə, Onu mühakimə etməklə hər Şənbə günü oxunan peyğəmbərlərin sözünü yerinə yetirdilər. ²⁸ ^zOnda ölümə layiq heç bir təqsir tapmasalar da, Pilatdan Onun edam olunmasını tələb etdilər. ²⁹ ^aOnun barəsində yazılanların hamısını tam yerinə yetirəndən sonra Onu çarmıxdan düşürüb qəbirə qoydular. ³⁰ Lakin Allah Onu ölümlər arasından dirilti. ³¹ ^bİsa xeyli günlər ərzində daha əvvəl Qalileyadan Onunla Yerusəlimə gələnlərə göründü. Bu adamlar indi Onun barəsində xalq üçün şahiddir.

³² ^cBiz indi sizə bu Müjdəni bəyan edirik: ata-babalarımıza verilən vəd həyata keçib, ³³ Allah İsanı diriltməklə bu vədi onların övladları olan bizlər üçün yerinə yetirib. İkinci məzmurda belə yazılıb:

"Sən Mənim Oğlumsan,

Mən bu gün Sənə Ata oldum".

³⁴ ^dAllah Onu ölümlər arasından dirildərək heç vaxt çürüməyə qoymayacaq. Ona

görə demişdi: "Davuda vəd etdiyim sadıq məhəbbəti sizə göstərəcəyəm". ³⁵ ^eBuna görə də başqa yerdə belə deyir: "Mömin insanını çürüməyə qoymazsan". ³⁶ Davud öz müasirlərinə Allahın iradəsinə müvafiq xidmət edəndən sonra vəfat etdi. O da ataları ilə uyudu və cəsədi çürüyüb-getdi. ³⁷ Amma Allahın diriltiyi İnsanın cismi çürümədi.

³⁸ Bununla da, ey qardaşlar, bilin ki, bu İnsan vasitəsilə günahların bağışlanması sizə elan edilir. Belə ki Musanın Qanununa görə saleh sayılmamanızın səbəblərinin heç birinə baxmayaraq, ³⁹ iman edən hər kəs bu İnsanda saleh sayılacaq. ⁴⁰ ^fEhtiyatlı olun ki, Peyğəmbərlərin dedikləri baş verməsin:

⁴¹ "Baxın, siz ey xor baxanlar, Mat qalın və yox olun.

Sizin vaxtınızda elə işlər görəcəyəm ki, Sizə danışsaydılar, inanmazdınız".

⁴² Paulla Barnaba sinaqoqdan çıxarkən camaat¹ onlardan xahiş etdi ki, gələnlə Şənbə günü yenə də bu mövzudan danışsınlar. ⁴³ Sinaqoqda olan camaat çıxıb gedəndən sonra xeyli Yəhudi və Yəhudi dinini qəbul edən möminlər Paul və Barnabanın ardınca getdilər. Onlar da bu adamlarla söhbətlər edir və Allahın lütfündə dönməz olsunlar deyərək onlara öyüd-nəsihət verirdilər.

⁴⁴ Növbəti Şənbə Rəbbin kəlamına qulaq asmaq üçün demək olar ki bütün şəhər əhalisi toplaşmışdı. ⁴⁵ İzdihamı gören Yəhudiləri qısqançlıq bürüdü və Paulun nitqinin əleyhinə qalxıb ona böhtan atdılar. ⁴⁶ Paulla Barnaba isə cəsərlə dedilər: «Allahın kəlamı

³13:26 *Bizə* – bəzi əlyazmalarda *sizə*.

¹13:42 *Camaat* – bəzi əlyazmalarda *Başqa millətlərdən olanlar*.

^x13:24 Mark 1:4; Luka 3:3

^y13:25 Mat. 3:11; Mark 1:7; Luka 3:16; Yəh. 1:19-20,27

^z13:28 Mat. 27:22-23; Mark 15:13-14; Luka 23:21-24; Yəh. 19:15 ^a13:29 Mat. 27:57-61; Mark 15:42-47; Luka 23:50-56; Yəh. 19:38-42 ^b13:31 Həv. 1:3

^c13:32 Zəb. 2:7 ^d13:34 Yeş. 55:3 ^e13:35 Zəb. 16:10 ^f13:40 Hab. 1:5

əvvəlcə sizə bəyan olunmalı idi. Sizin ondan imtina etdiyiniz və özünüzi əbədi həyata layiq görmədiyiniz üçün biz indi başqa millətlərə üz tuturuq. ⁴⁷ Çünki Rəbbin bizə əmri belə idi:

“Səni millətlərə nur etmişəm ki, Xilası dünyanın ən uzaq yerlərinə yayasan”».

⁴⁸ Başqa millətlərdən olanlar bunu eşidərkən sevinirdilər və Rəbbin kəlamını izzətləndirirdilər. Əbədi həyat üçün təyin olunanların hamısı iman gətirdi. ⁴⁹ Beləliklə, Rəbbin kəlamı bütün bölgəyə yayıldı. ⁵⁰ Amma Yəhudilər hörmətli, mömin qadınları və şəhərin nüfuzlu adamlarını təşvişə saldılar. Onlar da Paulla Barnabarı təqib edib o bölgədən qovdular. ⁵¹ ^hBuna görə də Paulla Barnaba ayaqlarının tozunu onların üstünə çırpıb Konyaya getdilər. ⁵² Şagirdlər isə sevinc və Müqəddəs Ruhla doldular.

Konyada

14 Konyada Paulla Barnaba Yəhudilərin sinaqoquna birlikdə daxil olub elə danışdılar ki, həm Yəhudilərdən, həm də Yunanlardan ibarət böyük kütləni imana gətirdilər. ² Amma inanmayan Yəhudilər başqa millətlərdən olanları qızıqsıdıraraq onları imanlıların əleyhinə qaldırdılar. ³ Xeyli vaxt orada qalan Paulla Barnaba cəsərlə Rəbb haqqında danışdı. Rəbb isə onlara əlamət və xariqə göstərmək gücünü verməklə Öz lütfü barədə kəlamı təsdiqlədi. ⁴ Amma şəhər əhalisi iki hissəyə bölündü. Bəziləri Yəhudilərin, bəziləri isə həvarilərin tərəfini saxladı. ⁵ Yəhudilərlə başqa millətlərdən olanlar və onların rəhbərləri həvariləri təhqir edərək daşqalaq etmək üçün bir sui-qəsd

hazırladı. ⁶ Bundan xəbər tutan bu həvarilər Likaoniyanın Listra ilə Derbe şəhərlərinə və oranın ətraf yerlərinə qaçdılar. ⁷ Orada da Müjdəni yaydılar.

Listra və Derbedə

⁸ Listrada ayaqlarından şikəst olan bir kişi var idi. Bu adam anadangəlmə əlil idi, heç vaxt yeriməmişdi. ⁹ O, Paulun dediklərinə qulaq asırdı. Ona göz qoyan Paul gördü ki, sağalacağına imanı var. ¹⁰ Ona görə bərkdən dedi: «Qalx, ayaq üstə dur!» Bu adam yerindən atılıb yeriməyə başladı. ¹¹ Camaat Paulun etdiyini görəndə haray salıb Likaoniya dilində dedi: «Tanrılar insan şəklində yanımıza gəlib!» ¹² Barnabaya Zevs, Paula isə aparıcı natiq olduğuna görə Hermes dedilər. ¹³ Şəhərin qarşısında yerləşən Zevs məbədinin kahini şəhər darvazalarına buğalar və çələnglər gətirdi. O, camaatla birgə qurban kəsmək istədi. ¹⁴ Amma həvarilər – Barnaba ilə Paul bunu eşidən kimi paltarlarını cırdılar və izdihamın içinə girib haray çəkdilər: ¹⁵ «Ay ağalar, niyə belə edirsiniz? Biz də sizin kimi insanıq, eyni varlığıq. Sizə Müjdə gətirmişik. Əl çəkin bu boş şeylərdən. Yeri, göyü, dənizi və bunların içindəki hər şeyi yaradan, var olan Allaha tərəf dönün. ¹⁶ O, əvvəlki nəsillərin dövründə yaşayan bütün millətlərə öz yolları ilə getməyə izin verdi. ¹⁷ Lakin yenə də Özünü şahidsiz qoymadı. Sizə yaxşılıq edərək göydən yağışlar yağdırır, cürbəcür məhsullar yetişdirən fəsillər bəxş edir, sizi yeməklə doydurur və ürəyinizi sevincə qərq edir». ¹⁸ Bu sözlərlə camaatın onlara qurban kəsməsinin qarşısını bir çətinliklə aldılar.

¹⁹Antakya[§] və Konyadan bəzi Yəhudilər gəlib xalqı öz tərəfinə çəkərək Paulu daşqalaq etdilər. Elə bildilər ki, Paul ölüb, onu şəhərdən kənara sürüdülər. ²⁰Şagirdlər ətrafına yığılanda isə Paul ayağa qalxıb şəhərə qayıtdı. Ertəsi gün isə Barnaba ilə birlikdə Derbeyə getdi. ²¹O şəhərdə də Müjdə yayıb xeyli şagird hazırladılar.

Suriyada olan Antakyaya qayıtma

Paula Barnaba daha sonra Listraya, Konyaya və Pisidiyada olan Antakyaya qayıtdı. ²²Şagirdləri ruhən möhkəmləndirdilər və imanda dönməz olsunlar deyərək onları həvəsləndirərək dedilər: «Allahın Padşahlığına çox əziyyətlərdən keçərək girməliyik». ²³İmanlılar üçün hər cəmiyyətdə ağsaqqallar seçərək dua və orucla onları inandıqları Rəbbə əmanət etdilər.

²⁴Pisidiya bölgəsindən keçərək Pamfiliyaya gəldilər. ²⁵Pergedə kəlamı yayandan sonra Antalyaya getdilər. ²⁶Oradan gəmi ilə Suriyadakı Antakyaya qayıtdılar. Onların indi yerinə yetirdikləri xidmət üçün burada Allahın lütfünə əmanət edilmişdilər. ²⁷Oraya çatanda cəmiyyəti bir yerə yığıb Allahın onlar vasitəsilə nə etdiyini, başqa millətlərə iman qapısını necə açdığını söylədilər ²⁸və şagirdlərin yanında uzun müddət qaldılar.

Yerusəlimdəki məşvərət

15ⁱYəhudeyadan gələn bəzi adamlar Antakyadakı imanlı bacı-qardaşlara belə təlim öyrədirdi: «Əgər siz Musanın qoyduğu adətə görə sünnət olmasanız, xilas ola bilməzsiniz». ²Paul və Barnaba bu adamlarla çox çəkişib mübahisə etdi. Nəhayət qərara alındı ki, Paula

Barnaba digər qardaşlardan bir neçəsini götürərək Yerusəlimə gedib bu sualın müzakirəsi üçün həvarilər və ağsaqqallarla görüşsünlər. ³Beləliklə, cəmiyyət tərəfindən göndərilənlər Finikiya və Samariya bölgələrindən keçdilər. Başqa millətlərin Allaha tərəf necə dönmələrini xəbər verə-verə oradakı bütün imanlı bacı-qardaşları çox sevindirdilər. ⁴Yerusəlimə çatanda oradakı imanlılar cəmiyyəti və həvarilərlə ağsaqqallar onları yaxşı qarşıladılar. Allahın onlar vasitəsilə etdiyi hər şeyi danışdılar. ⁵Amma farisey təriqətindən olmuş bəzi imanlılar qalxıb belə dedilər: «Başqa millətlərdən olanları sünnət etmək və onlara Musanın Qanununa riayət etmələrini əmr etmək lazımdır».

⁶Həvarilərlə ağsaqqallar bu mövzunun müzakirəsi üçün toplaşdılar. ⁷Uzun-uzadı mübahisələrdən sonra Peter ayağa qalxıb dedi: «Qardaşlar, bildiyiniz kimi Allah aranızdan çoxdan bəri məni seçib ki, başqa millətlərdən olanlar Müjdəni mənim dilimdən eşidib iman etsinlər. ⁸kİnsanın ürəyindən xəbərdar olan Allah bizə verdiyi kimi Müqəddəs Ruhu onlara da verməklə təsdiq etdi ki, onları qəbul edir. ⁹Onlarla bizim aramızda heç bir ayrı-seçkilik yaratmadı, imanları ilə onların da ürəklərini təmizlədi. ¹⁰Elə isə nə bizim, nə də ata-babalarımızın gəzdirə bilmədiyi boyunduruğu niyə bu şagirdlərin boynuna yükləyərək Allahı sınağa çəkirsiniz? ¹¹Əksinə, inanırıq ki, biz də Rəbb İsanın lütfü ilə xilas oluruq, onlar da».

¹²Onda bütün toplantı sakitləşdi və Barnaba ilə Paula qulaq asmağa başladılar. Barnaba ilə Paul Allahın onlar vasitəsilə başqa millətlər arasında

§14:19 Antakya – yəni Pisidiyada olan Antakya.

ⁱ15:1 Lev. 12:3 ^j15:7 Həv. 10:1-43 ^k15:8 Həv. 2:4; 10:44

göstərdiyi əlamət və xariqələrin hamısını danışdı. ¹³Onlar sözlərini yekunlaşdırandan sonra Yaqub söz alıb dedi: «Qardaşlar, mənə qulaq asın! ¹⁴Allah başqa millətlərdən Öz adı üçün bir xalq yaratmaq məqsədi ilə onlara ilk dəfə necə nəzər salması barədə Şimon izahat verdi. ¹⁵¹Peyğəmbərlərin sözləri bunu təsdiqləyir. Orada yazıldığı kimi:

¹⁶«Bundan sonra qayıdacağam, Davudun yıxılan çadırını bərpa edəcəyəm.

Onun dağılan yerlərini yenidən tikəcəyəm,

Onu əvvəlki halına salacağam,

¹⁷⁻¹⁸Ona görə ki qalan insanlar –

Mənim adımla çağırılan bütün millətlər Rəbbi axtarsınlar.

Bunları qədimdən bəri məlum edən Rəbb belə deyir».^{**}

¹⁹Beləliklə, bu qərara gəlmişəm ki, başqa millətlərdən Allaha tərəf dönənlərə maneçilik törətməməliyik. ²⁰^mLakin onlara yazmalıyıq ki, bütələrə təqdim olunub murdarlanan qurbanların ətini, boğularaq öldürülən heyvanların ətini və qan yeməsinlər; əxlaqsızlıqdan da özlərini uzaq saxlasınlar. ²¹Çünki qədim nəsillərin dövründən bəri hər şəhərdə Musanın sözlərini vəz edənlər var və bu sözlər hər Şənbə günü sinaqoqlarda oxunmaqdadır».

Yəhudi olmayanlara məktub

²²Buna görə bütün imanlılar cəmiyyəti ilə həvarilər və ağsaqqallar razılığa gəldilər ki, öz aralarından adamlar seçib Paul və Barnaba ilə birlikdə Antakyaya göndərsinlər. İmanlı

bacı-qardaşlar arasında rəhbərlik edən Barsabba adlanan Yəhuda ilə Silanı seçdilər. ²³Onların əlinə bu məktubu verib göndərdilər:

«İmanlı qardaşlarınız olan biz həvarilərlə ağsaqqallardan Antakya, Suriya və Kilikiyada yaşayan, başqa millətlərdən olan bacı-qardaşlara salam!

²⁴Eşitdik ki, bizlərdən bəzi adamlar yanınıza gəlib sözləri ilə sizi lərzəyə salaraq düşüncələrinizi qarışdırıblar.^{††} Lakin bunu onlara biz tapşırمامışdıq. ²⁵Ona görə də aramızdan bəzi adamları seçib sevimli dostlarımız Barnaba və Paulla bərabər sizin yanınıza göndərməyi yekdilliklə qərara aldığımız. ²⁶Hər ikisi Rəbbimiz İsa Məsihin adı uğrunda canını təhlükəyə atıb. ²⁷Qərarımıza müvafiq sizin yanınıza Yəhuda ilə Silanı göndəririk ki, eyni şeyləri sizə şifahi olaraq şərh etsinlər. ²⁸Müqəddəs Ruh və biz vacib olan bu qaydalardan başqa sizin üstünüzə heç nəyi yükləməməyi lazım bildik: ²⁹Bütələrə təqdim olunan qurbanların ətini, boğularaq öldürülən heyvanların ətini və qan yeməyin; əxlaqsızlıqdan da özünüzi uzaq saxlayın. Bunlardan qaçsanız, düz edərsiniz. Salamət qalın».

³⁰Beləliklə, adamlar yola düşüb Antakyaya getdilər və camaatı bir yerə yığıb məktubu onlara verdilər. ³¹İmanlılar ucadan oxunan məktubun ürək-ləndirici sözlərindən sevindilər. ³²İk-

^{**}15:17-18 *Bunları qədimdən bəri bəyan edən Rəbb belə deyir* – bəzi əlyazmalarda *Bunların hamısını edən Rəbb belə deyir*. Allahın bütün işləri qədimdən bəri Özünə məlumdur.

^{††}15:24 *Qarışdırıblar* – bəzi əlyazmalarda *qarışdırıb və «sünnət olub Qanuna əməl etməlisiniz» deyiblər*.

isi də peyğəmbər olan Yəhuda və Sila bir çox danışıqlar apararaq imanlı bacı-qardaşları ürəkləndirib ruhən möhkəmləndirdilər. ³³ Bir müddət orada qalandan sonra onları göndərənlərin yanına qayıtmaq üçün bacı-qardaşlar tərəfindən əmin-ərxayın yola salındılar. ³⁴ ††

³⁵ Paulla Barnaba Antakyada qalib xeyli başqa adamla birlikdə Rəbbin kəlamını öyrədərək Müjdəni yaydılar.

Paulla Barnaba arasında fikir ayrılığı

³⁶ Bundan bir qədər sonra Paul Barnabaya dedi: «Rəbbin kəlamını elan etdiyimiz bütün şəhərlərə qayıdıb imanlı bacı-qardaşlara baş çəkək, hal-əhval tutaq». ³⁷ Barnaba istədi ki, Mark adlanan Yəhyanı da aparsınlar. ³⁸ † Amma Paul Pamfilyada onları atıb gedən, onlarla birlikdə işini başa çatdırmayan adamı özləri ilə götürməyi məsləhət bilmədi. ³⁹ Onların arasında elə kəskin fikir ayrılığı oldu ki, bir-birlərindən ayrıldılar. Barnaba Markı götürüb Kiprə doğru yelkən açdı. ⁴⁰ Paul isə Silanı seçdi və imanlı bacı-qardaşlar tərəfindən Rəbbin lütfünə əmanət ediləndən sonra yola çıxdı. ⁴¹ Onlar Suriya və Kilikiyanı gəzib-dolaşdılar və cəmiyyətləri möhkəmləndirdilər.

Timotey Paul və Sila ilə

16 Paul Derbe və Listraya gəldi. Listrada Timotey adlı bir İsa şagirdi var idi. Onun anası imanlı bir Yəhudi, atası isə Yunan idi. ² Listra və Konyadakı imanlı bacı-qardaşlar onun barəsində xoş sözlər deyirdi. ³ Timoteyi özü ilə aparmaq istəyən Paul bu şəhərlərdəki Yəhudilərə görə onu sünət etdi. Çünki hamı onun atasının Yunan olduğunu bilirdi. ⁴ Onlar şəhər-

bəşəhər gəzib-dolaşır, Yerusəlimdəki həvarilərlə ağsaqqalların qərara aldığı qaydaları imanlılara deyir və göstərirdi ki, bunlara riayət etsinlər. ⁵ Beləliklə, cəmiyyətlər imanda güclənir və sayı günbəgün artırdı.

Paulun Makedoniyalı adam barədə görüntüsü

⁶ Müqəddəs Ruh onlara imkan vermədi ki, Asiya vilayətində kəlamı yaysınlar. Ona görə də onlar Frigiya və Qalatiya ərazisini keçib getdilər. ⁷ Misiya sərhədinə gələrkən Bitinyaya getməyə çalışdılar. Amma İsanın Ruhu onlara izin vermədi. ⁸ Ona görə Misiyadan keçib Troasa getdilər. ⁹ O gecə Paul bir görüntü gördü. Makedoniyalı bir nəfər onun qarşısında durub yalvarırdı: «Makedoniyaya gəl və bizə kömək et!» ¹⁰ Paul bu görüntünü görəndən sonra Makedoniyaya getmək üçün dərhal bir yol axtardıq. Bundan nəticə çıxartdıq ki, Allah bizi orada Müjdə yaymaq üçün çağırır.

Filipidə

¹¹ Troasdan yelkən açıb birbaşa Samo-traki adasına və ertəsi gün isə Neapolisə gəldik. ¹² Oradan Filipiyə keçdik. Bura Makedoniya bölgəsində əhəmiyyətli bir şəhərdir, əhalisi əsasən Romalılardır. Bu şəhərdə bir neçə gün qaldıq. ¹³ Şənbə günü şəhər darvazasından çıxıb çay kənarına getdik. Elə bildik ki, Yəhudilər adətən oraya dua etmək üçün yığılır. Oturduq, oraya yığılan qadınlarla söhbət etməyə başladıq. ¹⁴ Bizə qulaq asanlar arasında Tiatira şəhərindən tünd qırmızı parça satan, Allaha mömin olan Lidiya adlı bir qadın var idi. Paulun sözlərinə qulaq asmaq üçün Rəbb ona açıq ürək vermişdi. ¹⁵ Lidiya ev əhli ilə bərabər

††15:34 Salındılar – bəzi əlyazmalarda salındılar. 34 Amma Sila orada qalmaq istədi.

vəftiz olunduqdan sonra bizi evinə dəvət edib dedi: «Əgər siz məni Rəbbə sadıq bir insan kimi qəbul edirsinizsə, gəlin, mənim evimdə qalın». O bizi buna razı etdi.

¹⁶ Bir gün biz dua yerinə gedərkən falçılıq ruhuna tutulan bir qarabaş qarşımıza çıxdı. Bu qız baxıcılıq edərək öz ağalarına nə qədər qazanc gətirmişdi.

¹⁷ O, Paulun və bizim aramızca düşərək qışqıra-qışqıra deyirdi: «Bu adamlar Allah-Taalanın qullarıdır. Sizə^f xilas yolunu bildirirlər». ¹⁸ Bunu günbəgün təkrar etdi. Bu, Paulu çox bezdirdi. Nəhayət, o çevrilib ruha dedi: «İsa Məsihin adı ilə sənə əmr edirəm, bu qızdan çıx!» Ruh dərhal qızdan çıxdı.

¹⁹ Qızın ağaları görəndə ki bu qazancdan ümidləri kəsildi, Paulla Silanı tutub bazar meydanına – rəhbərlərin qarşısına gətirdilər.

²⁰ Onları hakimlərin qarşısına çıxararaq dedilər: «Bu adamlar Yəhudidir. Şəhərimizə qarışıqlıq salıblar. ²¹ Biz Romalılara qəbulu və icrası qadağan olunan adətləri yayırlar». ²² Xalq da Paulla Silanın əleyhinə çıxdı. Hakimlər əmr verdilər ki, onların əyinlərindəki paltarları soyundurub dəyənəklə döysünlər. ²³ Onlara çox zərbə vurdular və sonra zindana atdılar. Zindanın baş mühafizəçisinə əmr etdilər ki, onları möhkəm nəzarət altında saxlasınlar. ²⁴ Bu əmri alan baş mühafizəçi onları zindanın xüsusi otağına aparıb ayaqlarını kündəyə saldı.

²⁵ Gecə yarısına yaxın Paulla Sila dua edir və Allaha ilahilər oxuyurdu. Digər məhbuslar da onlara qulaq asırdılar. ²⁶ Birdən elə güclü zəlzələ oldu ki, zindanın təməli belə, yerindən oynadı. Bir andaca bütün qapılar açıldı, hamının zəncirləri töküldü. ²⁷ Baş mühafizəçi oyanıb zindanın qapılarını açıq görəndə

qılıncını çəkib canına qəsd etmək istədi. Elə bildi ki, məhbuslar qaçıb. ²⁸ Amma Paul bərkdən qışqırıb dedi: «Canına qiymə, hamımız buradayıq!» ²⁹ Baş mühafizəçi işıq gətirib içəri qaçdı. Titrəyə-titrəyə Paul və Silanın qarşısında yerə döşəndi. ³⁰ Onları bayıra çıxararaq soruşdu: «Ağalar, xilas olmaq üçün nə etməliyəm?» ³¹ Onlar dedilər: «Rəbb İsayə iman et, sən də, ev əhlin də xilas olarsınız». ³² Sonra həm ona, həm də onun ev əhlinə Rəbbin kəlamını bildirdilər. ³³ Gecənin bu vədəsində baş mühafizəçi onları götürüb yaralarını yudu. Sonra həm özü, həm də ev əhli dərhal vəftiz oldu. ³⁴ Paulla Silanı evinə aparıb onlar üçün süfrə açdı. Allaha iman etdiklərinə görə o və bütün ev əhli şad oldular.

³⁵ Səhər açılarda hakimlər yasavullar göndərib dedilər: «Bu adamları azad et». ³⁶ Baş mühafizəçi bu sözləri Paula çatdırdı: «Hakimlər xəbər göndərdi ki, siz azad ediləsiniz. İndi çıxın, arxayın gedin». ³⁷ Amma Paul yasavullara belə dedi: «Roma vətəndaşı ola-ola bizi məhkəməsiz hamının qarşısında döyüb zindana atdılar. İndi bizi gizli-gizli qovmaq istəyirlərmə? Belə şey ola bilməz! Özləri gəlsin, bizi buradan çıxarsın!»

³⁸ Yasavullar bu sözləri hakimlərə çatdırdılar. Hakimlər Paulla Silanın Roma vətəndaşı olduğunu eşidəndə qorxdular ³⁹ və gəlib onlardan üzr istədilər. Sonra onları bayıra çıxarıb xahiş etdilər ki, şəhərdən çıxıb getsinlər. ⁴⁰ Paulla Sila zindandan çıxandan sonra Lidiyanın evinə getdilər. İmanlı bacı-qardaşlarla görüşüb onları ruhlandırandan sonra yola düşüb getdilər.

Salonikdə

17 Onlar Amfipolis və Apolloniyadan keçərək Salonikə

^f16:17 Sizə – bəzi əlyazmalarda *Bizə*.

gəldilər. Burada bir Yəhudi sinaqoqu var idi. ²Paul adətinə görə Yəhudilərin yanına gedib üç Şənbə dalbadal onlarla Müqəddəs Yazılar üstündə mübahisə etdi, ³şərh və sübut göstərdi ki, Məsihin əzab çəkərək ölüb ölümlər arasından dirilməsi lazım idi və dedi: «Sizə elan etməkdə olduğum bu İsa Məsihdir!» ⁴Yəhudilərdən bəziləri, mömin Yunanların böyük bir hissəsi, bir çox nüfuzlu qadınlar buna əmin oldu və Paulla Silaya qoşuldu. ⁵Yəhudilərin buna paxıllığı tutdu. Meydana^{§§} yığılan camaatın içərisində olan bəzi şəxslərdən bir izdiham toplayıb şəhərdə qarışıqlıq saldılar. Paulla Silanı xalqın önünə çıxarmaq məqsədi ilə Yasonun evinə hücum etdilər. ⁶Onları tapmayanda Yasonla bəzi imanlı qardaşları sürüyə-sürüyə şəhər başçılarının qarşısına gətirib hay-küy saldılar: «Dünyaya çaxnaşma salan bu adamlar gəlib buraya da çıxdı. ⁷Yason onları öz evinə qəbul edib. Bunların hamısı qeysərin fərmanlarının əksinə gedib deyir ki, İsa adlı başqa bir padşah var». ⁸Bu sözləri eşidən izdiham və şəhər başçıları lərzəyə düşdülər. ⁹Nəhayət, başçılar təminat alaraq Yason və digərlərini azad etdilər.

Veriyada

¹⁰İmanlı bacı-qardaşlar isə gecə olan kimi Paulla Silanı dərhal Veriya şəhərinə göndərdilər. Onlar oraya çatarkən Yəhudilərin sinaqoquna getdilər. ¹¹Veriyadakı Yəhudilərsə Salonikdə olanlardan daha açıq fikirli idi. Kəlamı böyük həvəslə qarşılayaraq hər gün Müqəddəs Yazıları araşdırır, «Bu düzgün təlimdirmi?» deyərək yoxlayırdılar. ¹²Beləliklə, onların

arasından xeyli adam, həmçinin çoxlu hörmətli Yunan qadınları və kişiləri iman etdilər. ¹³Lakin Salonikdəki Yəhudilər Paulun Veriyada da Allahın kəlamını elan etdiyini biləndə oraya getdilər və xalqı qızıqdırıb lərzəyə saldılar. ¹⁴Bundan sonra imanlı bacı-qardaşlar Paulu dərhal dəniz sahilinə gedən yolla göndərdilər. Sila ilə Timotey isə Veriyada qaldı. ¹⁵Paulu yola salanlar onu Afinaya qədər ötürdülər. Sonra Paul onlara əmr verdi ki, geri qayıdıb Sila ilə Timoteyi təcili surətdə onun yanına göndərsinlər.

Afinada

¹⁶Onları Afinada gözləyən Paul gördü ki, şəhər bütünlərlə doludur. Bundan ötrü onun ürəyi çox narahat oldu. ¹⁷Buna görə sinaqoqda Yəhudilərlə və mömin Yunanlarla, hər gün bazar meydanında rastlaşdığı insanlarla mübahisə edirdi. ¹⁸Epikürçü və Stoist fəlsəfi cərəyanından olanların bəziləri onunla mübahisəyə girişdi. Kimisi deyir: «Bu boşboğaz nə demək istəyir?» Kimisi də deyir: «Deyəsən bu yad allahların təbliğatçısıdır». Çünki Paul İsa və dirilmə ilə bağlı Müjdəni yaymaqda idi. ¹⁹Onlar Paulu götürüb Areopaq* məşvərətinə gətirdilər. Ondan soruşdular: «Sənin yaydığın bu yeni təlimin nə olduğunu bilmək olarmı? ²⁰Çünki qulağımız öyrəşmədiyi şeyləri bizə eşitdirirsən. İndi bunların mənasını bilmək istəyirik». ²¹Bütün Afinalılar və şəhərdəki yadellilər vaxtlarını yalnız yeni fikirləri söyləyərək və qulaq asaraq keçirirdilər.

²²Paul Areopaqın qarşısına çıxıb belə söylədi: «Ey Afinalılar, sizin hər cəhətdən çox pərəstişkar olduğunuzu

§§17:5 *Yəhudilərin buna paxıllığı tutdu. Meydana* – bəzi əlyazmalarda *İman etməyən Yəhudilər meydana*.

*17:19 *Areopaq* – yəni qədim Afinada ali məşvərət.

görürəm. ²³ Belə ki mən ətrafda gəzəndə səcdəgahlarınıza diqqətlə nəzər salarkən bir qurbangaha da rast gəldim ki, onun üstündə yazılmışdı: “Naməlum Allaha məxsus”. Tanımadan ibadət etdiyiniz bu Allahı sizə tanımaq istəyirəm. ²⁴ Dünyanı və onda mövcud olan hər şeyi yaradan, yerin-göyün Sahibi olan Allah əllə tikilən məbədlərdə yaşamaz. ²⁵ İnsan əli ilə edilən xidmətə Onun ehtiyacı yoxdur, çünki hər kəsə həyat, nəfəs və hər şeyi verən Odur! ²⁶ Allah bütün bəşəriyyətin millətlərini bir insandan† yaratdı ki, bütün yer üzərində yaşasınlar. Yaşamaq üçün onlara zaman və məkan təyin etdi ki, ²⁷ Onu axtarsınlar, yəni kor əllərini sürtə-sürtə yol axtardığı kimi axtarıb Onu tapa bilsinlər. Əslində Allah heç birimizdən uzaq deyil. ²⁸ “Axı biz Onda yaşayırıq, hərəkət edirik, mövcudluq”. Bəzi şairlərinizin dediyi kimi: “Biz də Onun nəslindənik”. ²⁹ Demək biz Allahın nəslindən olduğumuza görə belə düşünmək olmaz ki, İlahi Varlıq insan layihəsi və istedadı ilə yaranan qızıl, gümüş yaxud daşdan düzəldilən bir şeyə bənzəyir. ³⁰ Allah cəhalət zamanlarında buna göz yumdu, amma indi hər yerdə hamının tövbə etməsini insanlara əmr edir. ³¹ Çünki Allah Öz seçdiyi Şəxs vasitəsilə dünyanı ədalətlə mühakimə edəcəyi günü təyin edib. Onu ölümlər arasından diriltməklə hamının qarşısında bunu təsdiq edib).

³² Ölümlərin dirilməsi ilə bağlı sözləri eşidən kimi bəziləri onu ələ saldı, kimisi də belə dedi: «Bu bərədə səndən bir daha eşitmək istəyirik». ³³ Beləliklə, Paul onların arasından çıxıb getdi. ³⁴ Bir neçə insan isə ona qoşulub iman gətirdi.

Bunların arasında Areopaq üzvü Dionis, Damaris adlı bir qadın və başqaları da var idi.

Korinfdə

18 Bundan sonra Paul Afinadan çıxıb Korinfə getdi. ² Orada Pontda doğulan Akila adlı bir Yəhudiyə rast gəldi. O, arvadı Priskila ilə birlikdə İtaliyadan yenicə gəlmişdi. Çünki Klavdi‡ əmr vermişdi ki, Romada olan bütün Yəhudilər oradan çıxsınlar. Paul onların yanına getdi. ³ Onların peşəsi çadırçılıq idi və eyni peşə sahibi olan Paul buna görə onların yanında qalıb çalışdı. ⁴ Paul hər Şənbə günü sinaqoqda mübahisə edib həm Yəhudiləri, həm də Yunanları inandırırtdı.

⁵ Sila ilə Timotey Makedoniyadan gələn kimi Paul özünü tamamilə kəlama¶ həsr etdi və Yəhudilərə İsanın Məsih olmasına dair şəhadət edirdi. ⁶ Amma Yəhudilər onun əleyhinə çıxaraq böhtan atmağa başlayan kimi Paul yaxasını çırpıb onlara dedi: «Qanınız öz başınıza dönsün, mən bu işdə təmizəm. Bundan sonra başqa millətlərdən olanların yanına gedəcəyəm». ⁷ Paul oradan çıxdı, Allaha mömin olan Titi Yüst adlı bir nəfərin evinə getdi. Onun evi sinaqoqa bitişik idi. ⁸ Sinaqoq rəisi Krisp bütün ev əhli ilə birgə Rəbbə iman etdi. Korinfilərin bir çoxu Paulu dinləyəndə iman gətirərək vəftiz oldu. ⁹ Bir gecə Rəbb görtüntüdə Paula dedi: «Qorxma, danış, susma. ¹⁰ Bax Mən sənənləyəm, heç kimin sənə pisliliy dəyməyəcək, çünki bu şəhərdə xalqım çoxdur». ¹¹ Paul orada il yarım qaldı və dayanmadan xalqa Allahın kəlamını öyrətdi.

†17:26 *Bir insandan* – bəzi əlyazmalarda *bir qandan*.

‡18:2 *Klavdi* – yəni o dövrdə hökm sürən Roma imperatoru.

¶18:5 *Kəlama* – bəzi əlyazmalarda *Ruha*.

¹² Axayya valisi Qalliy o zaman Yəhudilər birləşərək Paula hücum etdilər və onu valinin hökm kürsüsü qarşısına çıxartdılar. ¹³ Belə dedilər: «Bu adam Allaha qeyri-qanuni şəkildə ibadət etmək üçün insanları tovlayır». ¹⁴ Paul danışmaq istəyirdi ki, Qalliy Yəhudilərə dedi: «Ey Yəhudilər, əgər ittihamınız bir haqsızlıq və yaxud ağır cinayət işinə görə olsaydı, sizi səbirlə dinləməyi məsləhət bilərdim. ¹⁵ Amma məsələlər bir təlimlə, bəzi adlarla və sizin qanununuzla bağlı olduğu üçün bu işi özünüzlə həll edin. Mən belə şeylərə hakimlik etmək istəmirəm». ¹⁶ Beləliklə, onları hökm kürsüsündən qovdu. ¹⁷ Hamı^s sinaqoq rəisi Sosteni tutub hökm kürsüsünün qarşısında döydü. Qalliy isə bu hadisələrə əhəmiyyət vermədi.

Paul Antakyaya qayıdır

¹⁸ Paul Korinfdə olan imanlı bacı-qardaşların yanında xeyli gün qaldı və sonra onlarla vidalaşdı Priskila və Akila ilə birgə Suriyaya getmək üçün yelkən açdı. O, Kenxreya limanında saçını qırxdırılmışdı, çünki bir əhd etmişdi. ¹⁹ Onlar Efesə çatanda Priskila ilə Akiladan ayrılaraq sinaqoqa girdi və Yəhudilərlə mübahisə etməyə başladı. ²⁰ Ondən xahiş edəndə ki burada daha bir müddət qalsın, buna razı olmadı. ²¹ Amma onlarla vidalaşanda belə dedi: «Allah** qoysa, yenə yanınıza gələcəyəm». Sonra Efesdən yelkən açıb getdi. ²² Qeysəriyyəyə çatandan sonra Yerusəlimə gedərək imanlılar cəmiyyətinə baş çəkdi və sonra oradan Antakyaya keçdi. ²³ Bir müddət orada qalandan sonra yola çıxdı.

Qalatiya və Frigiya bölgələrini gəzib dolaşaraq oradakı şagirdləri ruhən möhkəmləndirdi.

Apollo

²⁴ Bu ərafədə İsgəndəriyyədə doğulmuş Apollo adlı bir Yəhudi Efesə gəldi. Onun yaxşı natiqliyi var idi və Müqəddəs Yazıları çox yaxşı bilirdi, ²⁵ Rəbb yolunda da təhsil almışdı. O, ruhda alışb-yanaraq danışır və yalnız Yəhyanın vəftizindən xəbəri olduğu halda İsa ilə bağlı həqiqətləri doğru öyrədirdi. ²⁶ O, sinaqoqda cəsarətlə danışmağa başladı. Ona qulaq asan Priskila ilə Akila onu yanlarına çəkib Allah yolu barədə daha dəqiq izahat verdilər. ²⁷ Apollo Axayyaya getmək istəyəndə bacı-qardaşlar onu həvəsləndirdilər və oradakı şagirdlərə məktub yazdılar ki, onu yaxşı qarşılansınlar. Apollo oraya çatanda Allahın lütfü ilə iman edənlərə çox kömək etdi. ²⁸ Belə ki Müqəddəs Yazılarla İsanın Məsih olduğunu sübuta yetirərək Yəhudilərin iddialarını açıq şəkildə və güclü surətdə inkar edirdi.

Efesdə

19 Apollo Korinfdə olarkən Paul daxili bölgələrdən keçərək Efesə gəldi və orada bir neçə şagirdlə rastlaşdı. ² Onlara dedi: «İman etdiyiniz zaman Müqəddəs Ruhu aldınız mı?» Onlar dedilər: «Müqəddəs Ruhun mövcudluğundan belə, xəbərimiz yoxdur». ³ Paul onlardan soruşdu: «Elə isə nəyə əsasən vəftiz oldunuz?» Onlar cavab verdilər: «Yəhyanın vəftizinə əsasən». ⁴ Paul dedi: «Yəhyanın etdiyi vəftiz tövbə ilə bağlı bir vəftiz idi. Xalqı özündən sonra Gələnə, yəni İsayə iman

§18:17 Hamı – bəzi əlyazmalarda *Yunanların hamısı*.

**18:21 Allah – bəzi əlyazmalarda *Mütləq üzümüzə gələn bayramı Yerusəlimdə keçirməliyəm. Allah*.

etməyə çağırırdı». ⁵ Onlar bunu eşidən kimi Rəbb İsanın adı ilə vəftiz oldular. ⁶ Paul əllərini onların üzərinə qoyanda Müqəddəs Ruh onların üzərinə endi və onlar başqa dillərdə danışmağa və peyğəmbərlik etməyə başladılar. ⁷ Onlar təxminən on iki kişi idi.

⁸ Sinaqoqa daxil olan Paul cəsarətlə danışmağa başladı. Üç ay ərzində onlarla mübahisələr aparır və Allahın Padşahlığı barədə onları inandırır. ⁹ Bəziləri inadkar olub inanmaq istəmir və xalqın qarşısında İsa yolunu^{††} pisləməyə başlayırdı. Buna görə Paul onlardan ayrılıb şagirdlərini də götürüb apardı. O, Tiranın mühazirə otağında hər gün mübahisələr edirdi. ¹⁰ Bu vəziyyət iki il davam etdi. Nəhayət, istər Yəhudi, istərsə də Yunan – bütün Asiya vilayəti əhalisi Rəbbin kəlamını eşitdi.

¹¹ Allah Paul vasitəsilə fəvqəladə möcüzələr yaradırdı. ¹² Belə ki Paulun bədəninə toxunan dəsmallar və belinə bağladığı önlüklər belə, götürülüb xəstələrin üstünə qoyulanda insanların xəstəlikləri yox olur, şər ruhlar çıxırdı. ¹³ Bəzi ətrafı gəzib-dolaşan Yəhudi cindarlar da şər ruhlara əsir olanlara Rəbb İsanın adını çəkərək deyirdilər: «Paulun vəz etdiyi İsanın adı ilə sizə əmr edirəm!» ¹⁴ Yəhudilərin Skeva adlı başçı kahinin yeddi oğlu bu işlə məşğul idi. ¹⁵ Bir dəfə şər ruh onlara cavab verdi: «İsanı tanıyıram, Paul haqqında da hər şey bilirəm. Bəs siz kimsiniz?» ¹⁶ Daxilində şər ruh olan adam onların üstünə hücum çəkdi, hamısını təpiyinin altına salaraq məğlub etdi. Belə ki onlar o evdən lüt-üryan və yaralı halda qaçdılar.

¹⁷ Bu xəbər Efesdə yaşayan bütün Yəhudilərə və Yunanlara çatdı.

Hamısını bir vahimə bürüdü və Rəbb İsanın adının nüfuzu böyüdü. ¹⁸ İman edənlərin çoxu gəlib öz əməllərini açıq etiraf edirdi. ¹⁹ Cadugərliklə məşğul olan bir dəstə insan da öz kitablarını yığıb hamının qarşısında yandırdı. Kitablarının qiyməti hesablananda məlum oldu ki, əlli min gümüş pula bərabər idi. ²⁰ Beləliklə, Rəbbin kəlamı qüdrətlə böyüyüb təsirini artırır.

²¹ Bunlar baş verəndən sonra Paul qərara gəldi ki, Makedoniya və Axyayadan keçərək Yerusəlimə getsin. O dedi: «Oraya gedəndən sonra gərək Romanı da görəm». ²² Xidmətçilərindən ikisini – Timoteylə Erastı Makedoniyaya göndərərək özü bir müddət Asiya vilayətində qaldı.

Efesdəki qarışıqlıq

²³ O ərəfədə İsa yolu^{‡‡} ilə bağlı böyük bir qarışıqlıq yarandı. ²⁴ Dimitri adlı bir zərgər gümüşdən ilahə Artemidanın ev səcdəgahlarını düzəldirdi və sənətkarlara çoxlu gəlir gətirirdi. ²⁵ O, sənətkarları və bu cür işlə məşğul olanları bir yerə toplayıb belə dedi: «Ay kişilər, bilirsiniz ki, gəlirimiz bu işdən asılıdır. ²⁶ Amma bu Paul deyir ki, əl işi olan allahlar həqiqi allahlar deyil. Yalnız Efesdə deyil, demək olar ki, bütün Asiya vilayətində nə qədər insanı tovlayıb azdırdığını görmüsünüz və eşitmişiniz. ²⁷ Onda böyük bir təhlükə ilə üzləşirik. Bu həm bizim sənətimizin nüfuzunu itirə bilər, həm də ulu ilahə Artemidanın məbədini gözdən sala bilər. Bununla da bütün Asiya vilayətinin və bütün dünyanın ibadət etdiyi Artemidanın ululuğu heçə çıxar».

²⁸ Oradakılar bunu eşidəndə bərk hiddətləndilər və qışqıra-qışqıra dedilər: «Efes ilahəsi Artemida uludur!» ²⁹ Şəhər

^{††}19:9 İsa yolunu – hərfi tərcümədə *Yolu*.

^{‡‡}19:23 İsa yolu – hərfi tərcümədə *Yol*.

bir-birinə qarışdı. Xalq Paulun yol yoldaşları olan Makedoniyalı Qayla Aristarxı tutub sürüyərək birlikdə teatra doluşdu. ³⁰ Paul istədi ki, xalqın arasına girsin, amma şagirdlər onu buraxmadılar. ³¹ Hətta Paulun dostları olan Asiya vilayətinin sədrlərinin bəziləri də ona xəbər göndərüb yalvardı ki, teatra ayaq basmasın. ³² Teatrdakı yığıncaqda aləm qarışmışdı, hər ağızdan bir avaz gəlirdi. Onların çoxu isə bilmirdi ki, buraya nə üçün gəlib. ³³ Yəhudilər İsgəndəri qarşıya çıxaranda izdihamın içərisindən bəziləri hadisəni onunla əlaqələndirdi. O isə xalqın diqqətini cəmləşdirmək üçün əlini qaldırdı və onların qarşısında özünü müdafiə etmək istədi. ³⁴ Amma xalq onun Yəhudi olduğunu biləndə bir səsle iki saata yaxın «Efes ilahəsi Artemida uludur!» deyə qışqırırdı. ³⁵ İzdihamı sakitləşdirən şəhərin icra məmuru dedi: «Ey Efeslilər, kim bilmir ki, Efes şəhəri ulu Artemida məbədinin və göydən gələn heykəlinin keşikçisidir? ³⁶ Bunları heç kim inkar edə bilməz. Buna görə sakit olmanız və fikirləşmədən bir iş görməməyiniz lazımdır. ³⁷ Buraya gətirdiyiniz adamlar nə məbədimizi soydu, nə də ilahəmizi söydü. ³⁸ Əgər Dimitrinin və onun sənətkar dostlarının kimdən şikayəti varsa, məhkəmələr açıqdır, valilər də var. Qoy bir-birlərini orada ittiham etsinlər. ³⁹ Sizin araşdıracağınız başqa hallar varsa, bunun da qanuni bir yığıncaqda həll olması lazımdır. ⁴⁰ Bugünkü hadisələrə görə üsyan qaldırdığımız üçün ittiham olunmaq təhlükəsi qarşıdayıq. Biz bu səbəbsiz iğtişaşa bəraət qazandıra bilmərik». ⁴¹ O bu sözləri deyərək yığıncağı dağıtdı.

Troasda

20 Hay-küy sakitləşəndən sonra Paul şagirdləri çağırub ruhlandırdı. Sonra onlarla vidalaşaraq Makedoniyaya getmək üçün yola çıxdı. ² O tərəfləri gəzib-dolaşaraq imanlılarla çoxlu söhbətlər aparıb onları ruhlandırandan sonra Yunanıstana getdi. ³ Orada üç ay qaldı və dəniz yolu ilə Suriyaya getmək istəyirdi ki, ona qarşı Yəhudilərin hazırladığı sui-qəsdə görə Makedoniya yolu ilə qayıtmaq qərarına gəldi. ⁴ Pir oğlu Veriyalı Sopater, Salonikilərdən Aristarx və Sekund, Derbeli Qay, Timotey, Asiyalılardan Tixik və Trofim onu müşayiət edirdi. ⁵ Bunlar bizdən əvvəl gedib bizi Troasda gözlədilər. ⁶ Biz də Mayasız Çörək bayramından sonra Filipidən dəniz yolu ilə beş günə Troasa gələrək onlarla görüşdük. Orada yeddi gün qaldıq.

⁷ Həftənin ilk günündə^f çörək bölmək üçün bir yerə yığıldığımız zaman Paul camaatla söhbət apardı. Ertəsi gün onlardan ayrılacaqdı, ona görə söhbəti gecə yarısına qədər davam etdirdi. ⁸ Toplandığımız yuxarı mərtəbədəki otaqda çoxlu çıraqlar yanırdı. ⁹ Eftik adlı bir yeniyetmə pəncərədə oturmuşdu. Paul söhbəti uzadanda Eftiki dərin yuxu apardı. Yuxuya gedən kimi o, üçüncü mərtəbədən aşağı düşdü və yerdən onu qaldıranda o, ölü vəziyyətində idi. ¹⁰ Paul aşağı enib yeniyetmənin üstünə əyildi və onu qucaqlayaraq dedi: «Narahat olmayın, indi canı sağdır». ¹¹ Təkrar yuxarı qalxıb çörək böldü və yemək yedi. Gün doğana qədər onlarla uzun-uzadı söhbət aparandan sonra oradan ayrıldı. ¹² Oğlanı sağ-salamat apardılar və bu hadisədən çox ruhlandılar.

^f20:7 Həftənin ilk günündə – yəni bazar günündə.

¹³Biz irəli gedərək gəmiyə mindik və Assosa tərəf üzdüük. Çünki Paulu oradan götürməli idik. O, quru ilə getmək istədiyi üçün bunu belə nizamlamışdı. ¹⁴O bizi Assosda qarşılayanda onu gəmiyə mindirdik və Mitiliniyə gəldik. ¹⁵Oradan da dənizdən üzərək səhəri gün Xios adasının qarşısına və bir gündən sonra isə Samosa çatdıq. Ertəsi gün^{§§} Miletə gəldik. ¹⁶Çünki Paul Asiya vilayətində vaxt itirməmək üçün Efesi ötüb keçmək qərarına gəlmişdi. O tələsirdi ki, imkan tapıb Əllinci Gün bayramında Yerusəlimdə olsun.

Paul Efes cəmiyyətinin ağsaqqalları ilə vidalaşır

¹⁷Paul Miletədən Efesə xəbər göndərərək cəmiyyət ağsaqqallarını yanına çağırırdı. ¹⁸Yanına gələndə onlara belə dedi: «Asiya vilayətinə qədəm basdığım birinci gündən bəri sizinlə olduğum dövrdən bu vaxta qədər özümü necə apardığım sizə məlumdur. ¹⁹Yəhudilərin qəsd-qərəzi vasitəsilə sınaqlardan keçərkən Rəbbə tam itaətkarlıqla, göz yaşı içində qulluq edirdim. ²⁰Xeyirli olan hər şeyi sizə bəyan edərək istər açıq, istərsə də evdən-evə gəzib-dolaşaraq təlim verməkdən çəkinmədim. ²¹Həm Yəhudiləri, həm də Yunanları tövbə edib Allaha tərəf dönməyə və Rəbbimiz İsayə iman gətirməyə çağırdım.

²²İndi də Ruhun təkidi ilə Yerusəlimə gedirəm və orada başıma nə gələcəyini bilmirəm. ²³Lakin Müqəddəs Ruh hər şəhərdə xəbərdarlıq edirdi ki, məni zəncirlər və əziyyətlər gözləyir. ²⁴Öz canıma heç əhəmiyyət verməyirəm, onu qiymətləndirmirəm. Mənə kifayətdir ki, yolu mu* – Rəbb İsanın mənə tapşırığı

kimi Allahın lütfünü göstərən Müjdəni şəhadətətmə xidmətini başa çatdırıram.

²⁵İndi aranızda dolaşib Padşahlıq barədə vəz etdiyim sizlərdən heç biriniz mənim üzümü bir də görməyəcək.

²⁶Ona görə bu gün bunu sizə bəyan etmək istəyirəm ki, mən təmizəm, heç kimin qanına bais olmamışam.

²⁷Çünki mən çəkinmədən Allahın bütün iradəsini sizə çatdırmışam.

²⁸Həm özünü zə, həm də Müqəddəs Ruhun sizi nəzarətçilər təyin etdiyi bütün sürüyə diqqətlə baxın. Allahın Öz Oğlunun qanı bahasına əldə etdiyi bu cəmiyyəti bəsləyin.

²⁹Bilirəm ki, mən gedəndən sonra sürüyə rəhm etməyən yırtıcı canavarlar aranızda soxulacaq.

³⁰Aranızdan təhrif edilmiş sözlər deyən, şagirdləri özlərinin ardınca çəkmək istəyən adamlar çıxacaq.

³¹Buna görə oyaq olun. Üç il boyu, fasiləsiz, gecə-gündüz göz yaşı tökərək hər birinizə necə nəsihət verdiyimi yada salın.

³²İndi isə mən sizi Allaha və Onun lütfü barədəki kəlamına əmanət edirəm. Bu kəlam sizi inkişaf etdirib təqdis olunmuş bütün insanlar arasında irsə qovuşdurmağa qadirdir.

³³Mən heç kimin nə qızılına, nə gümüşünə, nə də pəl-paltarına göz dikmişəm. ³⁴Siz də bilirsiniz ki, bu əllər həm mənim, həm də mənimlə olanların ehtiyaclarını təmin etdi. ³⁵Gördüyüm hər işdə Rəbb İsanın “vermək almaqdan daha çox bəxtiyarlıq gətirər” sözünü yaddan çıxarmayıb belə əmək sərf edərək zəiflərə kömək etməyin vacibliyini sizə göstərdim*.

³⁶Paul bu sözləri söyləyəndən sonra diz çöküb onlarla birlikdə dua etdi.

³⁷Sonra hamısı ağlayaraq Paulun boy-

§§20:15 Ertəsi gün – bəzi əlyazmalarda *Troqillidə qaldıqdan sonra ertəsi gün*.

*20:24 Yolumu – bəzi əlyazmalarda *sevinə-sevinə yolu mu*.

nuna sarıldı və onu öpdü. ³⁸Onlar ən çox «mənim üzümü bir də görməyəcəksiniz» sözündən kövrəldilər. Sonra onu gəmiyə qədər yola saldılar.

Yerusəlimə səyahət

21 Onlardan ayrılıb dənizə çıxanda birbaşa Kosa getdik, səhəri gün isə Rodosa, oradan da Pataraya keçdik. ²Finikiyaya gedən bir gəmi tapdıq və ona minib dənizlə getdik. ³Kipri gördük və onun cənubundan keçdik. Suriya istiqamətinə getdik və Sur şəhərində sahilə çıxdıq. Gəmi yükünü orada boşaltmalı idi. ⁴Orada şagirdləri axtarıb tapdıq və yanlarında bir həftə qaldıq. Şagirdlər Ruhun təsiri ilə Paula xəbərdarlıq etdilər ki, Yerusəlimə getməsin. ⁵Amma oradakı günlərimiz başa çatanda bu şəhərdən çıxıb yolumuza davam etdik. İmanlıların hamısı öz arvad-uşaqları ilə bərabər bizi şəhərin kənarına qədər ötürdü və sahilə diz çökərək dua etdik. ⁶Bir-birimizlə vidalaşandan sonra biz gəmiyə mindik, onlar da evlərinə qayıtdılar.

⁷Surdan dəniz səyahətimizə davam edərək Ptolemisə gəldik və orada imanlı bacı-qardaşlara baş çəkib bir gün yanlarında qaldıq. ⁸Ertəsi gün onlardan ayrılıb Qeysəriyyəyə gəldik. Yeddi köməkçidən biri olan müjdəçi Filipin evinə gedib orada qaldıq. ⁹Bu kişinin peyğəmbərlik edən dörd subay qızı var idi. ¹⁰Oraya çatandan bir neçə gün sonra Yəhudeyadan Aqab adlı bir peyğəmbər gəldi. ¹¹O bizə yaxınlaşıb Paulun kəmərinə götürüb öz əllərini və ayaqlarını bağlayaraq dedi: «Müqəddəs Ruh belə deyir: “Yəhudilər bu kəmərin sahibini Yerusəlimdə belə bağlayıb başqa millətlərə təslim edəcək-

lər”». ¹²Bu sözləri eşidəndə həm biz, həm də oranın sakinləri Paula yalvardıq ki, Yerusəlimə getməsin. ¹³Buna cavab olaraq Paul belə dedi: «Nə olub? Niyə ağlayıb ürəyimi sızladırırsınız? Mən Rəbb İsanın adı uğrunda Yerusəlimdə təkcə əl-ayağımın bağlanmasına deyil, ölümə də hazırım». ¹⁴Paulu razı sala bilmədikdə «Qoy Rəbbin iradəsi olsun!» deyərək susduq.

¹⁵Bir müddət keçəndən sonra biz hazırlıq işlərini görüb Yerusəlimə tərəf getdik. ¹⁶Qeysəriyyədə yaşayan şagirdlərin bəzisi də bizimlə birgə gəldi. Onlar bizi ilk şagirdlərdən biri olan Kiprli Minasonun evinə apardı, çünki biz onların evində qalacaqdıq. ¹⁷Yerusəlimə çatanda imanlı bacı-qardaşlar bizi sevinclə qarşıladılar. ¹⁸Ertəsi gün Paulla birlikdə Yaqubu görməyə getdik. Cəmiyyət ağsaqqallarının hamısı oraya yığılmışdı. ¹⁹Paul onlardan hal-əhval tutandan sonra öz xidməti ilə əlaqədar olaraq Allahın başqa millətlər arasında gördüyü işlərdən ətraflı məlumat verdi. ²⁰Bunları eşidəndə Allahı izzətləndirdilər. Paula dedilər: «Görürsənmi, qardaş, Yəhudilər arasında on minlərlə imanlı var və hamısı Qanunun qeyrətini çəkir. ²¹Onlar sənə barəndə xəbər tutublar ki, başqa millətlər arasında yaşayan bütün Yəhudilərə oğullarını sünnət etməyib adət-ənənələrimizə görə yaşamamağı və Musadan dönməyi öyrədirsən. ²²İndi nə edək? Mütləq† sənə bura gəldiyini eşidəcəklər. ²³Ona görə sənə dediklərimizə əməl et. Bizim aramızda əhd edən dörd kişi var. ²⁴Bunları yanına al və onlarla birgə paklanma mərasiminə qoşul. Başlarını qırxdırmaq üçün qurban xərclərini

†21:22 Mütləq – bəzi əlyazmalarda Mütləq camaat buraya yığısacaq, çünki.

sən çək. Bununla da hamı biləcək ki, sənin haqqında eşitdikləri əsassızdır, sən də Qanuna riayət edirsən. ²⁵ Başqa millətlərdən olan imanlılara gəlincə, biz qərara alıb onlara məktub vasitəsilə yazmışıq ki, bütələrə[‡] təqdim olunan qurbanların ətini, boğularaq öldürülən heyvanların ətini və qan yeməsinlər, həmçinin özlərini əxlaqsızlıqdan saxlasınlar». ²⁶ Bundan sonra Paul bu dörd kişini yanına alıb ertəsi gün onlarla bərabər özünü pək etdi. Sonra məbədə girərək paklanma dövrünün nə vaxt qurtaracağını, hər birinin adına nə vaxt qurban təqdim ediləcəyini elan etdi.

Paulun həbsi

²⁷ Yeddi günlük müddət qurtarmaq üzrə Asiya vilayətindən olan Yəhudilər Paulu məbəddə görəndə bütün izdihamı təşvişə salaraq onu yaxaladılar ²⁸ və qışqırdılar: «Ey İsraililər, kömək edin! Hər yerdə hər kəsə, xalqımıza, Qanuna və bu Müqəddəs məkana qarşı təlim öyrədən adam budur. Həmçinin məbədə bəzi Yunanları gətirərək bu Müqəddəs məkanı murdarladı». ²⁹ «Bu Yəhudilər Efesli Trofimi əvvəllər şəhərdə Paulun yanında gördükləri üçün elə bilirdilər ki, onu Paul məbədə gətirib. ³⁰ Bütün şəhər oyandı. Camaat hər tərəfdən qaçıb-gələrək Paulu tutub məbəddən bayıra sürüdü. Dərhal məbəd qapıları bağlandı. ³¹ Onlar Paulu öldürməyə çalışırdılar ki, bütün Yerusəlimin təşvişə düşməsi xəbəri Roma alayının minbaşısına çatdırıldı. ³² Minbaşı dərhal yüzbaşılara əsgərləri özü ilə götürərək izdiham olan

yerə qaçdı. Minbaşı ilə əsgərləri görəndə camaat Paulu döyməyi dayandırdı. ³³ O zaman minbaşı yaxına gəlib Paulu tutdu və əmr etdi ki, onu qoşa zəncirlə bağlasınlar. Sonra soruşdu: «Bu adam kimdir? Nə edib?» ³⁴ İzdiham içində hər ağzdan bir avaz gəlir, qışqırırdılar. Hay-küydən minbaşı heç nə müəyyənləşdirə bilmədi, ona görə Paulun qalaya aparılmasını əmr etdi. ³⁵ Paul pilləkəndə olanda xalq elə qızıxmışdı ki, əsgərlər onu əlləri üstündə aparmalı oldular. ³⁶ Çünki izdiham onun ardınca düşüb qışqırırdı: «Öldürün onu!»

Paulun özünü müdafiəsi

³⁷ Paul qalaya gətirilməkdə ikən o, minbaşından soruşdu: «Səndən bir söz soruşmaq olar?» Minbaşı dedi: «Sən Yunan dilini bilirsən? ³⁸ Sən bu yaxınlarda iğtişaş yaratmağa başlayan dörd min qatili[†] səhraya aparan Mısırlı deyilsənmi?» ³⁹ Paul dedi: «Mən Yəhudiyəm, Kilikiyanın Tarsus şəhərindənəm, məşhur bir şəhərin vətəndaşıyam. Rica edirəm, bu xalqa bir neçə söz deməyə izin ver». ⁴⁰ Minbaşı icazə verəndən sonra Paul pilləkənlərin üstünə çıxıb diqqəti cəlb etmək üçün xalqa əli ilə işarə etdi. Dərin sükut çökəndə İbrani dilində danışmağa başlayaraq dedi:

22 «Qardaşlar və atalar, indi mənim özümü müdafiəmə qulaq asın!»
² Paulun onlarla ibrancə danışdığını eşidəndə daha dərin sükut yarandı.

Paul sözünə davam etdi: ³ «Mən bir Yəhudiyəm, Kilikiyanın Tarsus şəhərində doğuldum. Bu Yerusəlim

[‡]21:25 *Bütələrə* – bəzi əlyazmalarda *belə qaydalara deyil, yalnız bunlara riayət etsinlər: bütələrə*.

[†]21:38 *Qatil* – bu orijinalda *sikari* sözü olub latın dilində *xəncər işlədən* mənasını verir. Sikarilər Roma işğalçılarına qarşı mübarizə edərək terrora əl atan ifratçı yəhudilər idi.

şəhərində isə böyüyüb Qamlielin yanında ata-babalarımızın Qanununa bağlı ciddi bir təlim almışam. Hamınızın bu gün etdiyi kimi mən də Allah naminə qeyrət çəkirdim. ⁴ İsa yolunda ⁵ olanları ölüncəyə qədər təqib edərdim və qadın-kəşi bilmədən onların əl-qolunu bağlayıb zindana salardım. ⁶ Mənim dediklərim barədə baş kahin və bütün ağsaqqallar məclisi də şəhadət edə bilər. Hətta mən onlardan Dəməşqdəki soydaşlarımıza yazılmış bir məktub alaraq oradakı İsa yolunda olanların əl-qolunu bağlayıb cəzalandırmaq üçün Yerusəlimə gətirməyə gedirdim.

⁶ Mən günortaya yaxın yolda, Dəməşqə yaxınlaşmaqda ikən birdən-birə göydən böyük bir işıq ətrafımda parladi. ⁷ Mən yerə yıxıldım və eşitdim ki, bir səs mənə belə deyir: “Şaul, Şaul, niyə Məni təqib edirsən?” ⁸ Mən soruşdum: “Ey Ağam, Sən kimsən?” Səs mənə dedi: “Mən sənə təqib etdiyən Nazaretli İsayam”. ⁹ Yanımdakılar işığı görsələr də, ^{**} mənimlə danışanın səsini eşitmədilər. ¹⁰ Mən dedim: “Ya Rəbb, mən nə edim?” Rəbb mənə dedi: “Qalx, Dəməşqə get, icra etməyin üçün təyin edilən hər şey orada sənə deyiləcək”. ¹¹ O işığın parlaqlığından gözlərim tutuldu. Yanımda olanlar əllərimdən tutub məni Dəməşqə apardılar.

¹² Orada Xananya adlı bir mömin kişi var idi. Bu adam Qanuna əməl edir və o şəhərdə yaşayan Yəhudilər arasında hörmət sahibi idi. ¹³ O mənim yanıma gəlib dedi: “Qardaşım Şaul, qoy gözlərin açılsın”. Dərhal gözlərim açıldı və onu gördüm. ¹⁴ O mənə dedi: “Ata-babalarımızın Allahı səni seçdi ki, Onun iradəsini biləsən və Saleh Olanı

görüb ağzından bir səs eşidəsən. ¹⁵ Çünki görüb-eşitdiklərini bütün insanlara yayaraq Onun üçün şəhadət edəcəksən. ¹⁶ İndi nə gözləyirsən? Qalx, vətənz ol və Onun adını çağıraraq günahlarını yu”.

¹⁷ Mən Yerusəlimə qayıdıb məbəddə dua etməkdə idim ki, fikrimi bir görüntü apardı ¹⁸ və Rəbbi gördüm. O mənə dedi: “Tez ol, dərhal Yerusəlimi tərk et, çünki Mənim barəmdə etdiyən şəhadəti qəbul etməyəcəklər”. ¹⁹ Mən dedim: “Ya Rəbb, bilirlər ki, mən sinaqoqdan-sinaqoqa gedərək Sənə iman edənləri həbs edir və döyürdüm. ²⁰ Hətta Sənənin uğrunda şəhid olan Stefanın qanı töküləndə mən də orada idim. Edilənlərə razı olub onu öldürənlərin üst geyimlərini qoruyurdum”. ²¹ Rəbb də mənə dedi: “Get, Mən səni uzaqlara, başqa millətlərin yanına göndərəcəyəm”.

Roma vətəndaşı Paul

²² Paula buraya qədər qulaq asanlar bu sözdən sonra haray salıb dedilər: «Beləsinə yer üzündən silib-atmaq lazımdır! O yaşamağa layiq deyil!» ²³ Onlar belə hay-küy qopararaq paltarlarını yelləyib havaya toz qaldıranda ²⁴ minbaşı əmr etdi ki, Paulu qalaya salsınlar. Onların niyə belə hay-küy qoparmalarının səbəbini bilmək üçün onu qamçılmaqla sorğuya çəkmək istədi. ²⁵ Onu qamçılmaq üçün bağlayanda Paul orada dayanan yüzbaşıya dedi: «Məhkum olmamış Roma vətəndaşını qamçılmaqda icazəniz varmı?» ²⁶ Yüzbaşı bunu eşidən kimi minbaşının yanına gəlib xəbər verərək dedi: «Nə edəcəksən? Bu adam Roma vətəndaşıdır». ²⁷ Minbaşı Paulun yanına gəlib soruşdu: «De görək, sən Roma

§22:4 İsa yolunda – hərfi tərcümədə Yolda.

**22:9 Görsələr də – bəzi əlyazmalarda görsələr də, qorxuya düşsələr də.

vətəndaşsan?» Paul dedi: «Bəli». ²⁸Minbaşı cavabında «mən nə qədər pula bu vətəndaşlığı əldə etmişəm» dedi. Paul isə «amma mən doğulandan Roma vətəndaşyam» dedi. ²⁹Onu sorğuya çəkmək istəyənlər dərhal onun yanından geri çəkildilər. Minbaşı qollarını bağladığı Paulun Roma vətəndaşı olduğunu öyrənərkən qorxdu.

Paul Ali Şuranın qarşısında

³⁰Minbaşı ertəsi gün Yəhudilərin Paulu nədə ittiham etdiklərini dəqiq öyrənmək istədi. Ona görə Paulu azad etdi. Minbaşı əmr verdi ki, başçı kahinlərlə bütün Ali Şura toplaşsın. Sonra Paulu aşağı endirib onların qarşısına gətirdi.

23 Ali Şuranı diqqətlə nəzərdən keçirən Paul dedi: «Qardaşlar, mən bu günəcən Allahın qarşısında təmiz vicdanla yaşamışam». ²Baş kahin Xananya Paulun yanında duranlara əmr etdi ki, onun ağızından vursunlar. ³Bundan sonra Paul ona dedi: «Ey üzü ağardılan divar, səni Allah vuracaq! Həm oturub Qanuna əsasən məni mühakimə edirsən, həm də Qanunu pozaraq məni döymək üçün əmr verirsən». ⁴Yanında duranlar ona dedilər: «Sən Allahın baş kahinini söyürsən?» ⁵Paul dedi: «Qardaşlar, onun baş kahin olduğunu bilmirdim. Əlbəttə, “xalqın başçısı barədə pis söz demə” deyər yazılıb».

⁶Onların bir hissəsinin sadukey, digər hissəsinin isə farisey olduğunu bilən Paul Ali Şuraya nida etdi: «Ey qardaşlar, mən farisey oğlu fariseyəm. Ölümlərin dirilməsinə ümid bəslədiyim üçün burada mühakimə olunuram». ⁷Paulun bu sözündən sonra fariseylərlə

sadukeylər arasında çəkişmə başladı və toplantı iki hissəyə ayrıldı. ⁸^bÇünkü sadukeylər iddia edirlər ki, ölümdən dirilmə, mələk və ruh yoxdur. Əksinə, fariseylər bunların hamısına inanırlar. ⁹Toplantıda böyük bir hay-küy yarandı. Farisey tərəfini tutan bəzi ilahiyyatçılar qalxıb dava yaradaraq belə deyirdilər: «Bu adamda heç bir günah görmürük. Nə olsun ki, onunla bir ruh və yaxud mələk danışsın».†† ¹⁰Çəkişmə o qədər qızıxdı ki, minbaşı onların Paulu parçalayacağından qorxdu. O, əsgərlərə əmr etdi ki, aşağı enib Paulu zorla onların arasından çıxararaq qalaya aparsınlar.

¹¹O gecə Rəbb Paulun yanında dayanıb dedi: «Cəsarətli ol, Yerusəlimdə Mənim haqqımda etdiyən şəhadəti Romada da etməyin lazımdır».

Paula qarşı sui-qəsd

¹²Səhər açılarda Yəhudilər öz aralarında Paula sui-qəsd hazırlayaraq and içdilər: «Əgər Paulu öldürməmiş bir şey yeyib-içəriksə, lənətə gələk!» ¹³Bu sui-qəsdə qoşulanların sayı qırxıdan artıq idi. ¹⁴Bu adamlar başçı kahinlərlə ağsaqqalların yanına gəlib belə dedilər: «Biz qəti and içmişik: “Əgər Paulu öldürməmiş bir şey yeyib-içəriksə, lənətə gələk!” ¹⁵İndi siz Ali Şura ilə birgə guya Paulun işinə daha dəqiq baxmaq istəyərək minbaşıdan xahiş edin ki, onu yanınıza gətirsin. Paul buraya gəlməmiş biz onu öldürməyə hazır olacağıq». ¹⁶Lakin Paulun bacısı oğlu onların pusqu qurduqlarını eşidib qalaya girdi və Paula xəbər verdi. ¹⁷Paul yüzbaşılardan birini yanına çağıraraq dedi: «Bu cavanı minbaşının yanına apar, ona çatdırılası bir xəbəri var». ¹⁸Yüzbaşı cavanı

††**23:9** *Danışub* – bəzi əlyazmalarda *danışub*. *Gəlin Allaha qarşı çıxmayaq*.

^y**23:3** Mat. 23:27-28 ^z**23:5** Çıx. 22:28 ^a**23:6** Həv. 26:5; Fil. 3:5

^b**23:8** Mat. 22:23-24; Mark 12:18-19; Luka 20:27-28

götürüb minbaşının yanına apardı və dedi: «Məhbub Paul məni çağırır xahiş etdi ki, bu oğlanı sənin yanına aparım. Sənə bir sözü var». ¹⁹Minbaşı cavanın əlindən tutub bir tərəfə çəkdi və soruşdu: «Mənə nə demək istəyirsən?» ²⁰Cavan dedi: «Yəhudilər belə razılığa gəlib ki, guya Paulun işinə daha dəqiq baxmaq istəyirlər, ona görə səhə səndən onun Ali Şuraya gətirilməsini xahiş edəcəklər. ²¹Amma sən onların sözünə qulaq asma, çünki qırx nəfərdən artıq kişi “Əgər Paulu öldürməmiş bir şey yeyib-icərkisə, lənətə gələk!” deyər and içib pusquda gözləyir. Onlar hazır dayanıb sənə razılığını gözləyirlər». ²²Minbaşı ona belə tapşırıldı: «Bunları mənə xəbər verdiyini heç kimə demə». Sonra oğlanı evə göndərdi.

Paul Qeysəriyyəyə göndərilir

²³Minbaşı yüzbaşılardan ikisini yanına çağırır belə dedi: «Gecənin üçüncü saati^{‡‡} Qeysəriyyəyə getmək üçün iki yüz piyada, yetmiş atlı və iki yüz nizəçi hazırlayın. ²⁴Həmçinin minmək üçün heyvanlar gətirin və Paulu sağ-salamat vali Feliksə çatdırın». ²⁵Sonra bu cür məktub yazdı:

²⁶«Möhtərəm vali Feliksə Klavdi Lisiyadan salamlar!

²⁷Bu kişini Yəhudilər tutub öldürmək istəyirdi. Mən biləndə ki bu adam Roma vətəndaşdır, özümü yetirib əsgərlərlə onu xilas etdim. ²⁸Onu nədə təqsirləndirmələrini bilmək üçün Yəhudilərin Ali Şurasının qarşısına çıxartdım. ²⁹Öyrəndim ki, onu özlərinin Qanunu ilə bağlı məsələlərdə ittiham edirlər, amma ona ölüm yaxud həbsə layiq cəza vermək

üçün heç bir əsas yoxdur. ³⁰Mənə çatdırılanda ki bu kişiyyə qarşı bir sui-qəsd qurulub, dərhal onu sənə yanına göndərdim. Onu ittiham edənlərin də şikayətlərini sənə bildirmələrini əmr etdim».¶¶

³¹Əsgərlər onlara verilən əmrə əməl edərək gecə ikən Paulu götürüb Antipatrisə apardılar. ³²Ertəsi gün atlıları Paulla birlikdə yollarına davam etmək üçün ötürəndən sonra qalaya qayıtdılar. ³³Atlılar Qeysəriyyəyə çatan kimi məktubu valiyə verəndə Paulu da ona təslim etdilər. ³⁴Vali məktubu oxuyandan sonra Paulun hansı vilayətdən olduğunu soruşdu. Öyrəndə ki Kilikiyadandır, ³⁵belə dedi: «Səni ittiham edənlər gələndə sənə işinə baxacağam». Bundan sonra əmr verdi ki, Paulu Hirod sarayında nəzarət altında saxlasınlar.

Paul vali Feliksin qarşısında

24 Bundan beş gün sonra baş kahin Xananya, bəzi ağsaqqallar və Tertul adlı bir vəkil Qeysəriyyəyə gəlib Pauldan edilən şikayətləri valiyə çatdırdı. ²Paul çağırılanda Tertul onu ittiham etməyə başladı: «Möhtərəm Feliks, sənə sayəndə uzun müddətdir ki, əmin-amanlıq içində yaşamaqdayıq. Sənə uzaqgörənliyinizlə bu millət üçün keçirdiyin islahatları ³hər yerdə, hər zaman dərin minnətdarlıqla qəbul edirik. ⁴Vaxtınızı çox almaq istəmirəm. Rica edirəm, lütfkarlığınızla bizi bir qədər dinlə. ⁵Bizim gəldiyimiz nəticəyə görə bu kişi dünyanın hər yerində olan Yəhudilər arasında iğtişalar salan bir ara qarışıdır. O, Nəsrani^{§§} təriqətinin başçılarından. ⁶Bu insan hətta məbədi murdarlamağa çalışdı, amma biz onu yaxaladıq.

‡‡23:23 *Gecənin üçüncü saat* – hazırkı vaxtla axşam saat doqquz.

¶¶23:30 *Etdim* – bəzi əlyazmalarda *etdim*. *Salamat qal*.

§§24:5 *Nəsrani* – yəni məsihçi.

7-8 Onu* istintaq etsən, bütün bu ittihamlarımızın doğru olduğunu özündən öyrənə bilərsən». ⁹Oradakı Yəhudilər də deyilənlərin doğru olduğunu təsdiqləyərək bu işə qoşuldu.

¹⁰Vali Paula işarə verəndə o cavab verdi: «Bilirəm ki, sən neçə illərdir bu millətin hakimisən. Buna görə sənin qarşında özümü müdafiə etməyimə sevinirəm. ¹¹Sən özün də öyrənə bilərsən ki, ibadət etmək məqsədi ilə Yerusəlimə gedişimdən bu yana sadəcə on iki gün keçib. ¹²Bu adamlardan heç biri görməyib ki, mən məbəddə, sinaqoqlarda yaxud şəhərin hansısa bir yerində kiminləsə mübahisə edim və yaxud camaatı təşvişə salım. ¹³Bu anda mənə qarşı etdikləri ittihamları sənin hüzurunda sübut edə bilmirlər. ¹⁴Lakin ata-babalarımızın Allahına onların təriqət adlandırdığı İsa yolunun[†] ardıcılı olaraq ibadət etdiyimi sənin qarşında iqrar edirəm. Qanunda olan və Peyğəmbərlərin kitablarında yazılan hər şeyə inanıram. ¹⁵Eyni ilə bu adamların qəbul etdikləri kimi həm saleh, həm də saleh olmayan insanların diriləcəyinə dair Allaha ümid bəsləyirəm. ¹⁶Bu məqsədlə mən istər Allah, istərsə də insanların qarşısında hər zaman vicdanımın təmiz olması üçün çalışıram. ¹⁷Uzun illərdən sonra millətimə yardım və hədiyyələr vermək üçün Yerusəlimə gəldim. ¹⁸Bununla məşğul olarkən məni məbəddə paklanmış olaraq tapdılar. Ətrafımda nə izdiham, nə də hay-küy var idi. ¹⁹Lakin

Asiya vilayətindən bəzi Yəhudilər orada idi. Onlar buraya – sənin hüzuruna gəlməli və məndən şikayətləri varsa, ittihamlarını göstərməlidirlər. ²⁰Yaxud özləri desinlər ki, Ali Şuranın qarşısında dayandığım vaxt hansı haqsızlığı üzə çıxartdılar. ²¹^dOnların qarşısında dayananda nida edərək belə demişdim və yalnız bunda mənim haqsız olduğumu hesab edə bilərlər: «Bu gün mən ölümlərin dirilməsi məsələsinə görə öntünüzdə mühakimə olunuram»».

²²İsa yolu[‡] barədə dəqiq məlumatı olan Feliks bu işi təxirə salıb dedi: «İşiniz barədə minbaşı Lisiya gələndən sonra qərarımı verəcəyəm». ²³Oradakı yüzbaşıya əmr verdi ki, Paulu nəzarət altında saxlasın, lakin sərbəstlik versin və ona xidmət edən dostlarına maneçilik yaratmasın.

²⁴Bir neçə gün keçəndən sonra vali Feliks Yəhudi arvadı Drusilla ilə birlikdə gəlib Paulu çağırırdı və onun Məsih İsayə olan imanından danışdıqlarına qulaq asdı. ²⁵Paul salehlik, nəfsə hakim olma və gələcək mühakimədən söhbət edəndə Feliks qorxuya düşdü və dedi: «Bəsdir, indi get, imkan olanda yenə səni çağırtdıracağam». ²⁶Digər tərəfdən də Pauldan[¶] rüşvət umurdu. Ona görə tez-tez Paulu yanına çağırtdırır və onunla söhbət edirdi.

²⁷İki il keçəndən sonra Feliks öz vəzifəsini Porki Festə təhvil verdi. Feliks Yəhudilərin rəğbətini qazanmaq üçün Paulu həbsdə qoyub getdi.

*24:7-8 *Yaxaladıq.* 7-8 Onu – bəzi əlyazmalarda *yaxaladıq və bizim Qanunumuza münasib şəkildə mühakimə etmək istədik.* 7 *Lakin minbaşı Lisiya gəlib böyük güc tətbiq edərək onu bizim əlimizdən alıb sənin yanına göndərdi.* 8 *Onu ittihamlandıranlara əmr etdi ki, sənin yanına gəlsinlər. Onu.*

†24:14 *İsa yolunun* – hərfi tərcümədə *Yolun.*

‡24:22 *İsa yolu* – hərfi tərcümədə *Yol.*

¶24:26 *Pauldan* – bəzi əlyazmalarda *Paulu azad etmək üçün ondan.*

Festin qarşısında olan məhkəmə

25 Vilayətə çatandan üç gün sonra Fest Qeysəriyyədən Yerusəlimə getdi. ²Başçı kahinlərlə Yəhudilərin nüfuzlu adamları Paulla bağlı şikayətlərini ona açıqladılar. ³Onlara bir yaxşılıq etsin deyərək Festə yalvararaq Paulun Yerusəlimə gətirilməsini xahiş etdilər, çünki onu öldürmək üçün yolda pusuqu qururdular. ⁴Fest cavab verdi: «Paul Qeysəriyyədə həbsdədir və tezliklə özüm də oraya gedəcəyəm. ⁵Aranızda səlahiyyəti olanlar mənimlə getsin və əgər bu kişi haqsızlıq edibsə, onu ittiham etsin».

⁶Fest onların yanında səkkiz ya on gündən artıq qalmadı və Qeysəriyyəyə qayıtdı. Ertəsi gün hökm kürsüsünə çıxıb Paulun gətirilməsini əmr etdi. ⁷Paul içəri girəndə Yerusəlimdən gələn Yəhudilər onun ətrafını bürüdü və onun barəsində dəlil-sübutsuz bir çox ağır ittihamlar irəli sürdülər. ⁸Paul «nə Yəhudilərin Qanununa, nə məbədə, nə də qeysərə qarşı heç bir günah işlətməmişəm» deyərək özünü müdafiə etdi. ⁹Yəhudilərin rəğbətini qazanmaq üçün Fest Paula belə dedi: «Bu iş üzrə mənim qarşımda mühakimənin Yerusəlimdə olmasını istəyirsənmi?» ¹⁰Paul dedi: «Mən qeysərin hökm kürsüsünün qarşısında dayanmışam. Mənim məhkəməm burada olmalıdır. Sən özün də yaxşı bilirsən ki, Yəhudilərə qarşı heç bir haqsızlıq etməmişəm. ¹¹Əgər haqsızlıq etmişəmsə, ölüm cəzasına layiq bir iş tutmuşamsa, ölümdən qaçmıram. Yox, əgər bunların ittihamları əsassızdırsa, məni onların əlinə təslim etmək üçün heç kimin səlahiyyəti yoxdur. Mən qeysərin məhkəməsinə müraciət etmək istəyirəm». ¹²Fest öz məsləhət şurası ilə

müşavirə keçirəndən sonra cavab verdi: «Sən qeysərin məhkəməsinə müraciət etmək istədiyin üçün qeysərin yanına gedəcəksən».

Fest Padşah Aqrippa ilə danışır

¹³Bir neçə gündən sonra padşah Aqrippa ilə Berniki[§] Festi təbrik etmək üçün Qeysəriyyəyə gəldi. ¹⁴Bir müddət orada qaldılar. Fest bu ərafədə Paulun işini padşaha danışdı. O dedi: «Bir kişi var, Feliks onu məhbus saxlayaraq gedib. ¹⁵Yerusəlimdə olduğum ərafədə Yəhudilərin başçı kahinləri ilə ağsaqqalları onunla bağlı şikayətlərini açıqladı və onu cəzalandırmağımı istədi. ¹⁶Mən dedim ki, ittiham edilən şəxsi ittihamçılarla üzləşdirmədən, ona edilən ittihamlara müdafiə imkanı vermədən, onlara** təslim etmək Romalıların adətinə xas deyil. ¹⁷Onlar mənimlə buraya toplananda heç bir vaxt itirmədən ertəsi gün hökm kürsüsünə çıxıb bu kişinin gətirilməsini əmr etdim. ¹⁸Amma ittihamçılar qalxıb danışanda mənim gözlədiyim cinayətlərin heç biri ilə onu təqsirləndirmədilər. ¹⁹Lakin onunla öz dinləri barədə bir neçə məsələ qaldırdılar. Bunlar ölmüş və Paulun iddiasına görə sağ olan İsa adlı bir şəxslə bağlı məsələlərdir. ²⁰Bunları necə tədqiq edəcəyimdən şübhələndiyim üçün ondan soruşdum ki, Yerusəlimə gedib bu iş üçün orada mühakimə olmağa razıdır ya yox. ²¹Amma Paul imperatorun məhkəməsinə müraciət etmək və bu olana qədər həbsdə qalmaq istədi. Mən də onu qeysərin yanına göndərəcəyim zamanacan həbsdə qalması barədə əmr verdim». ²²Aqrippa Festə dedi: «Bu adama mən də qulaq asmaq istəyirəm». Fest dedi: «Sabah qulaq asarsan».

§25:13 Berniki – yəni padşah Aqrippanın bacısı.

**25:16 Onlara – bəzi əlyazmalarda *edam olunmaq üçün onlara*.

Paul padşah Aqrippanın qarşısında

²³Ertəsi gün Aqrippa ilə Berniki təntənəli surətdə gəlib minbaşılar və şəhərin nüfuzlu şəxsləri ilə birlikdə iclas otağına daxil oldular. Festin əmrinə əsasən Paulu içəri gətirdilər. ²⁴Fest dedi: «Ey padşah Aqrippa və burada bizimlə olan bütün cənablar, istər Yerusəlimdə, istərsə də burada, bütün Yəhudi xalqının şikayət etdiyi bu insanı görürsünüzmü? “Bu adam daha yaşamamalıdır!” deyə Yəhudilər hay-kiy salırdı. ²⁵Amma mən nəticəyə gəldim ki, bu adam ölümə layiq heç bir iş görməyib. Lakin imperatorun məhkəməsinə müraciət etmək istədiyinə görə onu göndərmək qərarına gəldim. ²⁶Amma onun barəsində qəti bir sözüüm yoxdur ki, cənabıma yazam. Ona görə də onu sizin qarşınıza, xüsusən, padşah Aqrippa, sənın qarşına çıxarıram ki, bu işin istintaqından sonra yazmağa sözüüm olsun. ²⁷Çünki bir məhbusu imperatorun qarşısına göndərəndə ona edilən ittihamları göstərməmək mənə məntiqsiz göründü».

26 Aqrippa Paula dedi: «Özünü müdafiə edə bilərsən». Onda Paul əl hərəkəti ilə özünü müdafiəyə başladı: ²«Padşah Aqrippa, Yəhudilərin məni ittihamlandığı hər şeyə görə bu gün sənın hüzurunda özümü müdafiə edəcəyim üçün özümü xoşbəxt sayıram. ³Çünki bütün Yəhudi adət-ənənələrinə və mübahisələrinə yaxşı bələdsən. Ona görə rica edirəm, mənə səbirlə qulaq as. ⁴Bütün Yəhudilər bilir ki, əzəldən, lap cavanlığımdan bəri həm öz elimdə, həm də Yerusəlimdə necə həyat sürmüşəm. ⁵Məni əvvəldən tanıyırlar, bilirlər ki, keçmişdə dinimizin ən ciddi təriqəti olan farisey təriqətinə necə bağlı yaşayırdım. İstəsələr, bu barədə

şəhadət edə bilərlər. ⁶İndi isə Allahın ata-babalarımıza verdiyi vədin həyata keçməsinə ümid bağladığım üçün burada dayanıb mühakimə olunuram. ⁷Xalqımızın on iki qəbiləsi də gecəgündüz Allaha sidq ürəkdən ibadət edə-edə həmin şeyə ümid bəsləyir. Ey padşah, Yəhudilər məni bu ümidə görə ittiham edirlər. ⁸Niyə Allahın ölümləri diriltməsi aranızda inanılmaz bir şey sayılır?

⁹Doğrusu, mən buna əmin olmuşdum ki, Nazaretli İsanın adı əleyhinə əlimdən gələni etməliyəm. ¹⁰Yerusəlimdə də bunu edirdim. Başçı kahinlərdən aldığım səlahiyyətə əsasən nə qədər müqəddəsi zindanlara saldırdım və edam olunanda onların əleyhinə səs verdim. ¹¹Bütün sinaqoqları gəzib-dolaşaraq onları tez-tez cəzalandırır və öz etiqadlarına küfr etməyə məcbur edirdim. Mən elə dəli olmuşdum ki, onları ölkə xaricində olan şəhərlərdə belə, təqib edirdim.

¹²Bu iş üçün başçı kahinlərdən aldığım səlahiyyət və tapşırıqla Dəməşqə tərəf yola çıxdım. ¹³Ey padşah, günorta vaxtı yol gedirdim ki, göydən məni və yoldaşlarımı hər tərəfdən nurlandıran günəşdən daha parlaq bir işıq gördüm. ¹⁴Hamımız yerə yıxıldıq. Bir səsin mənə İbrani dilində dediyini eşitdim: “Şaul, Şaul, niyə Məni təqib edirsən? Bizin ucuna təpik vurmaq sənə zərər verər”. ¹⁵Mən dedim: “Ey Ağam, Sən kimsən?” Rəbb cavab verdi: “Mən sənın təqib etdiyın İsayam. ¹⁶Qalx ayağa və dur. Mən ona görə sənə göründüm ki, səni xidmətçi və haqqımda gördüyün, sənə göstərəcəyim şeylərin şahidi olmağa təyin edim. ¹⁷Səni öz xalqından, həm də başqa millətlərin əlindən qurtaracağam. Səni o millətlərin yanına göndərirəm ki, ¹⁸onların gözlərini açıb qaranlıqdan

işığa, Şeytanın hakimiyyətindən Allaha tərəf döndərəsən. Belə ki onlar günahlarının bağışlanmasına və Mənə iman etməklə təqdis olunanlar arasında irsə nail olsunlar”.

¹⁹Buna görə mən, ey padşah Aqrippa, bu səmavi görüntüyə itaətsizlik etmədim. ²⁰Əvvəlcə Dəməşqin, sonra Yerusəlimin və bütün Yəhudeya bölgəsinin əhalisini, başqa millətləri də tövbə edib Allaha tərəf dönməyə və bu tövbəyə uyğun tərzdə iş görməyə çağırıdım. ²¹Yəhudilər buna görə məni məbəddə tutub öldürməyə cəhd göstərirdilər. ²²Amma bu günə qədər Allah mənim dayağında durdu və bunun sayəsində burada durub böyükdən kiçiyə qədər hamıya şəhadət edirəm. Mənim dediklərim peyğəmbərlərin və Musanın əvvəlcədən xəbər verdiyi hadisələrdən başqa bir şey deyil. ²³^hOnlar bildirib ki, Məsih əzab çəkəcək və ölümdən dirilənlərin birincisi olacaq, həm Öz xalqına, həm də başqa millətlərə nur doğduğunu elan edəcək.

²⁴Paul özünü bu cür müdafiə edəndə Fest bərkədən dedi: «Paul, dəlilik edirsən, çox oxumaqdan başın xarab olub». ²⁵Paul dedi: «Hörmətli Fest, mən dəlilik etməirəm, həqiqəti və ağla batan sözləri danışırım. ²⁶Padşahın bu barədə məlumatı olduğu üçün onunla cəsarətlə danışırım. Əminəm ki, olanların heç biri padşahın nəzərindən qaçmayıb. Çünki bu işlər künc-bucaqda görülən işlər deyil. ²⁷Padşah Aqrippa, sən peyğəmbərlərə inanırsanmı? Bilirəm ki, inanırsan». ²⁸Aqrippa Paula dedi: «Bu az müddətdə məni də inandıraraq məsihçi edəcəksən?» ²⁹Paul dedi: «İstər az, istər çox müddət olsun, Allahdan istəyirəm

ki, təkcə sən yox, bu gün mənə qulaq asan hər bir adam bu zəncirlərdən başqa mənim kimi olsun!»

³⁰Sonra padşah, vali, Berniki və onlarla birlikdə oturanlar qalxdılar. ³¹Bayıra çıxanda aralarında belə danışdılar: «Bu adam ölümə yaxud həbsə layiq bir şey etməir». ³²Aqrippa da Festə dedi: «Bu adam qeysərin məhkəməsinə müraciət etmək istəməsəydi, azad edilə bilirdi».

Paul Romaya doğru yola çıxır

27 İtaliyaya doğru yelkən açmağa qərar verildə Paulu və bəzi başqa məhbusları İmperator alayından Yuli adlı bir yüzbaşıya təhvil verdilər. ²Asiya vilayətinin sahilindəki limanlara gedən bir Edremit gəmisinə minərək dənizlə getdik. Salonikdən Makedoniyalı Aristarx da yanımızda idi. ³Ertəsi gün Sidona çatdıq. Paulla dost kimi rəftar edən Yuli ona izin verdi ki, lazımı kömək almaq üçün dostlarının yanına getsin. ⁴Oradan yenə dənizlə getdik. Küləklər bizə əks istiqamətdə əsdiyi üçün Kipri külək tutmayan tərəfdən keçdik. ⁵Dəniz yolu ilə Kilikiya və Pamfiliyanı keçib Likiyanın Mira şəhərinə gəldik. ⁶Yüzbaşı orada İtaliyaya gedən bir İsgəndəriyyə gəmisini tapıb bizi o gəmiyə mindirdi. ⁷Xeyli gün aşağı sürətlə, çətinliklə üzərək Knid şəhərinin qarşısına çatdıq. Külək bizə yol vermədiyi üçün Salmoni burnundan dolanaraq Kritin külək tutmayan tərəfi ilə getdik. ⁸Sahil boyunca çətinliklə irəliləyərək Laseya şəhəri yaxınlığındakı Gözəl Limanlar adlanan körfəzə gəlib-çatdıq.

⁹Xeyli vaxt itirmişdik, hətta oruc günü^{††} də keçib-getmişdi. Artıq bu mövsümdə dəniz yolu ilə getmək

^{††}27:9 Oruc günü – yəni Yəhudilərin sentyabr və ya oktyabr aylarında keçirdikləri günahların Kəffarə günü sayılan *Yom Kippur* bayramı.

təhlükəli idi. Odur ki, Paul onlara xəbərdarlıq edərək ¹⁰dedi: «Ağalar, görürəm ki, bu səfər yalnız yük və gəmiyə deyil, canımıza da çox ziyan və bəla gətirəcək». ¹¹Lakin yüzbaşı Paulun dediklərini dinləməkdənsə gəmi sükançısının və sahibinin sözlərinə uydu. ¹²Liman qışlamaq üçün əlverişsiz idi. Buna görə gəmidəkilərin əksəriyyəti oradan dənizə çıxıb imkan olarsa, Finiksə çataraq qışı orada keçirmək qərarına gəldi; Finiks Kritdə olan, cənub-qərbə və şimal-qərbə baxan bir liman idi.

Fırtına

¹³Cənubdan zəif bir külək əsməyə başlayanda gözlədikləri anın gəldiyini zənn edərək lövbərləri çıxartdılar. Krit sahili boyu üzərək irəlilədilər. ¹⁴Amma çox keçmədi ki, qurudan Evrakilon^{‡‡} fırtınası qopdu. ¹⁵Fırtınaya düşən gəmi küləyə müqavimət göstərə bilmirdi, ələcsiz qaldıq və külək bizi aparırdı. ¹⁶Qavda adlı kiçik bir adanın külək zəif tutan tərəfinə düşəndə gəminin qayığını güclə qurtara bildik. ¹⁷Qayığı yuxarı çəkəndən sonra gəminin kəndirlərini onun altından dolayıb bağlayaraq tədbir gördülər. Sirt körfəzində saya oturmaqdan qorxub ləngəri aşağı saldılar və gəmi sürüklənməyə başladı. ¹⁸Fırtına bizi bir xeyli çalxaladı. Ertəsi gün gəminin yükünü atmağa başladılar. ¹⁹Üçüncü gün isə öz əlləri ilə gəminin təchizatını atdılar. ²⁰Günlərlə nə günəş, nə də ulduzlar göründü. Fırtına da o qədər şiddətlə davam edirdi ki, artıq bundan xilas olmağa ümidimiz qalmamışdı.

²¹Adamlar uzun müddət yemək yemədikdə Paul ortada durub dedi: «Ağalar, gərək siz mənə qulaq asıb

Kritdən çıxmıyadıq və bu ziyana, bu bəlaya düşməyədiniz. ²²İndi sizə öyüd verərək deyirəm: ürəkli olun, çünki heç biriniz canını itirməyəcək, yalnız gəmi məhv olacaq. ²³Çünki mənsub olub ibadət etdiyim Allahın bir mələyi bu gecə yanıma gəlib dedi: ²⁴«Qorxma, Paul, sənin qeysərin qarşısına çıxmağın lazımdır. Səninlə birgə gəmidə olanların hamısını da Allah sənə bağışladı». ²⁵Ay ağalar, buna görə ürəkli olun! Allaha inandığıma görə bilirəm ki, hər şey mənə deyilən kimi olacaq. ²⁶Amma bizə bir adaya düşmək lazımdır».

Gəmi quruda oturur

²⁷On dördüncü gecə idi ki, biz İoniya dənizində sürüklənirdik. Gecə yarısına yaxın gəmiçilər hiss etdilər ki, quruya yaxınlaşırlar. ²⁸Suyun dərinliyini ölçəndə gördülər ki, iyirmi qolacdır.^{¶¶} Bir az gedəndən sonra bir daha ölçdülər və gördülər ki, on beş qolacdır. ²⁹Qayalığa çıxmaqdan qorxaraq gəminin dal tərəfindən dörd lövbər atıb sabahın açılması üçün dua etdilər. ³⁰Belə olanda gəmiçilər qaçmağa çalışıb gəminin qabaq hissəsindən lövbərlər salmaq bəhanəsi ilə qayığı dənizə endirdilər. ³¹Amma Paul yüzbaşıya və əsgərlərə dedi: «Bunlar gəmidə qalmasalar, siz xilas ola bilməzsiz». ³²Bundan sonra əsgərlər qayığın iplərini kəsib onu dənizə saldılar.

³³Dan yeri söküləndə Paul hamıya yemək yeməyi təkid edərək dedi: «Bu gün on dörd gündür ki, nigarançılıq içindəsiniz və heç nə yemədiyinizə görə acsınız. ³⁴Bunun üçün sizdən xahiş edirəm ki, yemək yeyəsiniz. Bu, xilasınız üçün lazımdır. Heç birinizin başından bir tük belə, əskik olmayacaq». ³⁵Paul

‡‡27:14 *Evrakilon* – yəni şimali şərq küləyi.

¶¶27:28 *Qolac* – yunan mətnində *orquya*, təqribən 1.85 metr.

bunu deyəndən sonra çörək götürdü və hamının qarşısında Allaha şükür edərək çörəyi bölüb yeməyə başladı. ³⁶ Bundan hamı ürəklənib yemək yedi. ³⁷ Gəmidə cəmi iki yüz yetmiş altı nəfər idik. ³⁸ Hamı doydandan sonra buğdanı dənizə boşaldaraq gəmini yüngülləşdirdilər.

³⁹ Hava işıqlananda gördükləri qurunu tanıya bilmədilər. Amma qumsal sahili olan bir körfəz gördülər. Qərara aldılar ki, imkan olsa, gəmini orada oturtsunlar. ⁴⁰ Lövbərləri kəsib dənizdə qoydular. Eyni zamanda sükanları saxlayan kəndirləri açıb qabaq yelkəni qaldıraraq qumsallığa tərəf yönəldilər. ⁴¹ Gəmi isə dayazlıqda qum üstündə oturdu. Gəminin burnu quma batıb tərənəmzə oldu. Arxa tərəfi isə dalğaların zərbəsindən sınmağa başladı. ⁴² Əsgərlər məhbusları öldürmək istəyirdi ki, heç biri üzərək qaçmasın. ⁴³ Amma Paulu xilas etmək istəyən yüzbaşı əsgərləri bu fikirdən daşındırdı. Əmr etdi ki, əvvəlcə üzməyi bacaranlar dənizə tullanıb üzsünlər, ⁴⁴ sonra dalda qalanlar ya taxtalar ya da gəminin başqa parçaları üzərində sahilə çıxsınlar. Beləliklə, hamısı sağ-salamat quruya çıxdı.

Maltada

28 Xilas olandan sonra öyrəndik ki, adanın adı Maltadır. ² Oranın sakinləri bizə gözlənilməz bir mehribanlıq göstərdi. Hava yağışlı və soyuq olduğu üçün ocaq qalayıb hamımızı hərəzlə qarşılədılar. ³ Paul bir dəstə çırpı götürüb ocağa atdı. O zaman istinin təsirindən bir güzə çıxıb onun əlinə yapışdı. ⁴ Oranın sakinləri Paulun əlinə ilanın yapışdığını görəndə bir-birlərinə dedilər: «Demək bu adam qatildir. Dənizdən xilas olsa da, ədalət ilahəsi onu yaşamağa qoymur». ⁵ Amma

Paul əlini silkələyib ilanı oda ataraq heç bir xətər görmədi. ⁶ Camaat gözləyirdi ki, Paulun bədəni şişəcək yaxud birdən-birə yıxılıb öləcək. Amma çox gözlədilər, ona heç nə olmadığını görəndə fikirlərini dəyişib dedilər: «Bu bir allahdır».

⁷ O yerin yaxınlığında malikanə var idi ki, ora adanın baş məmuru Publi adlı bir şəxsın idi. Bu adam bizi öz evində qəbul etdi və üç gün bizə mehribanlıqla qonaqpərvərlik göstərdi. ⁸ O ərəfədə Publinin atası qızdırma və qanlı ishal üzündən xəstə yaturdu. Paul xəstənin yanına gəldi və dua edərək əllərini onun üzərinə qoyub sağaltdı. ⁹ Bu hadisədən sonra adadakı qalan xəstələr də gəlib şəfa tapdılar. ¹⁰ Bizə çoxlu bəxşiş verərək şərafələndirdilər. Biz dənizə çıxanda isə bizə lazım olan şeyləri gəmiyə yüklədilər.

Romaya çatanda

¹¹ Üç aydan sonra qışı adada keçirmiş, başında Əkiz Tanrılar heykəlini gəzdirən bir İsgəndəriyyə gəmissi ilə dənizdən yelkən açdıq. ¹² Sirakuza şəhərinə çatıb üç gün orada qaldıq. ¹³ Oradan yolumuza davam edərək Regiuma gəldik. Ertəsi gün əsməyə başlayan cənub küləyinin köməyi ilə iki günə Puteoliyə çatdıq. ¹⁴ Orada rastlaşdığımız imanlı bacı-qardaşlar bizdən xahiş etdilər ki, onların yanında bir həftə qalaq.

Sonra Romaya çatdıq. ¹⁵ Bizdən xəbər tutan Romadakı imanlı bacı-qardaşlar bizi qarşılamaq üçün Appi Bazarına və Üç Mehmanxanaya qədər gəldilər. Paul onları görəndə Allaha şükür edib ürəkləndi. ¹⁶ Romaya gələndə Paula^{§§} izin verildi ki, bir əsgərin nəzarəti altında tək yaşasın.

§§28:16 Paula – bəzi əlyazmalarda yüzbaşı məhbusları zabitə təhvil verdi.

Paulun Romada etdiyi işlər

¹⁷ Üç gün sonra Paul Yəhudilərin orada olan başçılarını toplantıya dəvət etdi. Onlar bir yerə yığılandan sonra Paul onlara belə dedi: «Soydaşlar, xalqımıza və ata-babalarımızın adət-ənənəsinə zidd heç nə etmədiyim halda Yerusəlimdə həbs edilib Romalılara təslim edildim. ¹⁸ Onlar məni sorğu-suala çəkəndən sonra azad etmək istədilər. Çünki ölüm cəzasına layiq bir təqsirim yox idi. ¹⁹ Amma Yəhudilər buna qarşı çıxanda məcbur olub qeysərin məhkəməsinə müraciət etmək istədim, lakin öz millətimi heç nədə ittihamlandırmaq istəməirdim. ²⁰ Bu səbəbdən sizi buraya görüşüb söhbət etmək üçün çağırmışam. Axı mən İsrailin ümidi uğrunda belə zəncirlənmişəm». ²¹ Onlar Paula dedilər: «Yəhudeyadan sənin barəndə nə məktub almışıq, nə də buraya gələn soydaşlardan kimsə sənə barəndə bizə xəbər gətirərək pis bir söz deyib. ²² Biz sənə fikirlərini sənə özündən eşitmək istəyirik. Çünki hər yerdə bu təriqətə qarşı çıxıldığını bilirik».

²³ Bir gün təyin edib, həmin gün daha böyük kütlə ilə Paulun qaldığı yerə gəldilər. Paul səhərdən axşamacan Allahın Padşahlığından şəhadət edərək

onlara açıqlama verdi, həm Musanın Qanunundan, həm də Peyğəmbərlərin yazdıqlarından onları İsayə inandıрмаğa çalışdı. ²⁴ Bəziləri onun sözlərinə inandı, bəziləri isə inanmadı. ²⁵ Bir-birləri ilə razılığa gəlməyəndə Paulun bu sözlərinə qulaq asıb ayrıldılar: «Müqəddəs Ruh Yeşaya peyğəmbərin vasitəsilə ata-babalarınıza bu gözəl sözü dedi:

²⁶ «Get bu xalqa bunu çatdır: «Eşitdikcə eşidəcəksiniz, amma anlamayacaqsınız, Gördükcə görəəcəksiniz, amma qanmayacaqsınız.»

²⁷ Çünki bu xalqın ürəyi kütləşdi, Qulaqları ağır eşitdi, Gözlərini yumdular ki, Gözləri ilə görməsinlər, Qulaqları ilə eşitməsinlər, Ürəkləri ilə anlamasınlar Və Mənə sarı dönməsinlər ki, Mən onlara şəfa verim».

²⁸ İndi bilin ki, Allahın verdiyi bu xilas başqa millətlərə göndərilib və onlar buna qulaq asacaqlar». ²⁹*

³⁰ Paul düz iki il kirayə tutduğu evdə qalıb yanına gələnlərin hamısını qəbul edirdi. ³¹ Heç bir maneə olmadan tam bir cəsarətlə Allahın Padşahlığını vəz edir və Rəbb İsa Məsihlə bağlı həqiqətləri öyrədirdi.

*28:29 Asacaq – bəzi əlyazmalarda asacaqlar». 29 Paulun bu sözündən sonra Yəhudilər bir-biri ilə çox çəkişdi və getdi.

ⁱ28:19 Həv. 25:11

^j28:26 Yeş. 6:9-10; Mat. 13:14-15; Mark 4:12; Luka 8:10; Yəh. 12:39-40

PAULUN

ROMALILARA MƏKTUBU

GİRİŞ

Paul bu məktubu özünü və yaydığı Müjdəni Romadakı imanlılar cəmiyyətinə təqdim etmək üçün yazmışdı. O heç vaxt imperatorluğun paytaxtı olan bu şəhərdə olmamışdı, halbuki oradakı bir çox məsihçilərin adını bilirdi və onlara tezliklə baş çəkmək istəyirdi. Paul onlara özünün «həvari olmağa çağırılmış, Allahın Müjdəsini yaymaq üçün seçilmiş» olduğunu söyləyir (1:1). Onun yaydığı Müjdə bundan ibarət idi ki, Müjdə «iman edən hər kəsin – əvvəlcə Yəhudinin, sonra da Yunanın xilasını üçün Allahın qüdrətidir» (1:16).

Paul həm də hamının günah edib, Allahın izzətindən məhrum olmasını oxucuların yadına salır (3:23). Amma Allah bizi necə qəbul edə bilər? Paul bu əsas suala Romalıları məktubda cavab verir. O, məktubda göstərir ki, heç kim Allahın tələblərini yerinə yetirməyə qadir deyil. Yəhudilər Musanın Qanununa tabe olmadılar; başqa millətlərlə isə Allah müxtəlif yollarla danışırsa da, onlar Onun barəsində həтта düşünməkdən belə, imtina etdilər (1:18–3:20).

Paul burada Allahın bizi necə qəbul etdiyini aydın göstərir:

«Allahdan gələn bu salehlik İsa Məsihə iman vasitəsilə Ona iman gətirənlərin hamısına verilir. Heç kəsə fərq qoyulmur... Onun lütfü ilə də Məsih İsada satın alınmağa nail olaraq bir hədiyyə kimi saleh sayılır» (3:22,24).

«İsa bizim təqsirlərimizə görə ölümə təslim edildi və bizim saleh sayılmağımız üçün dirildi» (4:25).

Məktubun məzmunu:

1:1-17 Salamlama və məktubun mövzusu

1:18–3:20 Xilasa ehtiyac

3:21–4:25 Allahın verdiyi xilas yolu

5:1–8:39 Məsihdə yeni həyat

9:1–11:36 Allahın İsrail üçün planı

12:1–15:13 Məsihçi davranışı

15:14–16:27 Yekun və şəxsi salamlar

1 İsa Məsihin qulu, həvari olmağa çağırılmış, Allahın Müjdəsini yaymaq üçün seçilmiş mən Pauldan salam!

² Allahın Öz peyğəmbərləri vasitəsilə Müqəddəs Yazılarda əvvəlcədən vəd etdiyi o Müjdə ³⁻⁴ Oğlu Rəbbimiz İsa Məsih haqqındadır. O, cismən Davud nəslindəndir, müqəddəslik Ruhuna görə isə ölümlər arasından dirilərək Allahın Oğlu olduğu qüdrətlə elan olundu. ⁵ Biz Onun vasitəsilə lütfə və həvariliyə nail olduq ki, Onun adı naminə bütün millətlərdən olan insanları imana itaət etməyə çağırıraq. ⁶ Siz də İsa Məsihə məxsus olmaq üçün çağırılmış o insanların arasındasınız. ⁷ Romada yaşayan, Allahın sevdiyi və müqəddəs olmağa çağırıldığı sizin hamınıza Atamız Allahdan və Rəbb İsa Məsihdən lütf və sülh olsun!

Paulun Romaya getmək arzusu

⁸ Hər şeydən əvvəl, hamınız üçün İsa Məsihin vasitəsilə Allahıma şükür edirəm ki, imanınız bütün dünyada elan olunur. ⁹ Oğlunun Müjdəsini yaymaqda bütün qəlbimlə ibadət etdiyim Allah şahidimdir ki, mən sizi necə daim yada salıram. ¹⁰ Dualarımda həmişə yalvarıram ki, Allahın iradəsi ilə nəhayət yanınıza gəlməyə nail olum. ¹¹ Çünki sizi qüvvətləndirmək üçün sizə ruhani bir ənam çatdırmaq məqsədindəyəm; buna görə də sizi görmək üçün həsrət çəkirəm. ¹² Daha doğrusu, mən aranızda olarkən bir-birimizin imanını ilə qarşılıqlı

halda ruhlananq. ¹³ Ey qardaşlar, bixəbər olmağınızı istəmirəm ki, başqa millətlərdən olan digərləri arasında etdiyim kimi sizin aranızda da əməyimin bəhrəsini götürüm deyə dəfələrlə yanınıza gəlmək niyyətində olmuşam, amma indiyədək maneələrə rast gəldim. ¹⁴ Mən həm Yunanlara, həm də barbarlara, həm aqillərə, həm də cahillərə borcluyam. ¹⁵ Bu səbəbdən mən Romada yaşayan sizlərə də bacardığım qədər Müjdəni yaymağa həvəsim var.

Müjdədəki Allah salehliyi

¹⁶ Mən Müjdədən utanmıram, çünki o, iman edən hər kəsin – əvvəlcə Yəhudinin, sonra da Yunanın[†] xilası üçün Allahın qüdrətidir. ¹⁷ Müjdədə Allahın salehliyi aşkar olur və bu salehlik tamamilə imanla əldə edilir. Necə ki yazılıb: «Saleh adam imanla yaşayacaq».

Adamların günahkarlığı

¹⁸ Həqiqətə haqsızlıqla əngəl törədən adamların hər cür allahsızlığı və haqsızlığı ucbatından Allahın qəzəbi göy-dən aşkar olur. ¹⁹ Çünki Allah haqqında məlum olan şeylər onlara aşkardır, Allah Özü bunu onlara aşkar edib. ²⁰ Dünyanın yaradılışından bəri Allahın gözə görünməyən xüsusiyyətləri, yəni əbədi qüdrəti və ilahiliyi Onun yaratdıqları vasitəsilə üzə çıxır. Buna görə də onlar üzrsüzdür. ²¹ Adamlar Allahı tanıdıqları halda Ona nə Allah kimi izzət verdilər, nə də şükür etdilər. Əksinə, boş düşüncələrə uydular və axmaq ürəklərini qaranlıq бүürdü. ²² Müdrik olduqlarını iddia etdikləri halda ağılsız olub, ²³ ofani olmayan Allahın izzətini fani olan insana, quşlara, dördayaqlılara və sürünənlərə bənzəyən bütələrlə əvəz etdilər.

[†]1:16 Yunan – yəni başqa millətdən olan.

²⁴ Buna görə də Allah onları ürək-lərinin şəhvəti üzündən murdarlığa təs-lim etdi ki, bir-birlərinin bədənini rüs-vay etsinlər. ²⁵ Onlar Allahın həqiqə-tini yalanla əvəz etdilər, Yaradanın yer-inə yaradılışa səcdə və ibadət etdilər; o Yaradana əbədi alqış olsun! Amin.

²⁶ Bu səbəbdən Allah onları öz rəzil həvəslərinə təslim etdi. Onların qadımları təbii əlaqəni qeyri-təbii əlaqə ilə əvəz etdilər, ²⁷ eyni tərzdə kişilər də qadınla olan təbii əlaqədən əl çəkib bir-birlərinə şəhvətlə quzdular; kişilər kişilərlə rüsvayçılıq edib öz daxillərində rəzilliklərinə layiq cəzayı aldılar.

²⁸ Allahı şüurlarında saxlamağı yanlış saydıqları üçün Allah da onları yanlış düşüncələrə təslim etdi ki, ədəbsiz işlər görsünlər. ²⁹ Onlar hər cür haqsızlıq, pislik, tamahkarlıq və kinlə doldular; paxıllıq, qatillik, münafiqlik ruhu, hiylə və pis niyyətlə dolub-daşdılar. Onlar qey-bətçi, ³⁰ böhtançı, Allaha nifrət edən, söyüşçü, məğrur, təkəbbürlü, pis işlərdə bacarıqlı, ata-anaya itaətsiz, ³¹ axmaq, xain, şəfqətsiz və rəhmsizdir. ³² Hərçənd ki belə işlərlə məşğul olanların ölümə layiq olduğu barədə Allahın ədalətli hökmünü bilirlər, amma yenə də bu işləri görürlər, hətta belə işlər görən başqalarını da alqışlayırlar.

Allahın ədalətli hökmü

2 ^PBeləliklə, sən ey başqasını mühakimə edən adam, kim olursansa-ol, sən də üzrsüzsən. Çünki başqasını mühakimə edərkən özünü də məhkum edirsən. Ona görə ki başqasını mühakimə etdiyən halda özün də həmin işləri görürsən. ² Bizsə bilirik ki, belə işlərlə məşğul olanlara Allah həqiqətə əsasən hökm çıxarır. ³ Ey belə işlərlə

^k1:13 Həv. 19:21 ^l1:16 Mark 8:38 ^m1:17 Hab. 2:4 ⁿ1:21 Ef. 4:17-18
^o1:23 Qanun. 4:16-18 ^p2:1 Mat. 7:1; Luka 6:37

məşğul olanları mühakimə edərək özü də həmin işləri görən insan! Məgər elə güman edirsən ki, Allahın hökmündən qaça biləcəksən? ⁴Yaxud sən Allahın zəngin xeyirxahlığına, həlimliyinə və səbirlə olmağına xor baxırsan? Bəs anlamırsan ki, Onun xeyirxahlığı səni tövbəyə yönəldir? ⁵Amma sən Allahın qəzəbinin və ədalətli hökmünün zahir olacağı gün inadkarlığına və tövbə etməyən ürəyinə görə özün üçün qəzəb toplayırsan; ⁶Allah hər kəsə əməlinə görə əvəzini verəcək: ⁷dözümlə yaxşı əməl sahibi olaraq izzət, hörmət və ölməzlik axtaranlara əbədi həyat, ⁸özlərini göstərərək həqiqətə tabe olmayıb haqsızlığa baş əyənlərə isə qəzəb və hiddət göndərəcək. ⁹Pislik edən hər kəsə – əvvəlcə Yəhudiyyə, sonra da Yunana əziyyət və sıxıntı, ¹⁰yaxşı əməl sahibi olan hər kəsə isə – əvvəlcə Yəhudiyyə, sonra da başqa millətdən olana izzət, hörmət və sülh verəcək. ¹¹Çünki Allah insanlar arasında tərəfkeşlik etməz.

¹²Qanunu bilmədən günah edənlərin hamısı Qanunu bilməsələr də, həlak olacaqlar. Qanunu bilərək günah edənlərin də hamısı Qanunla mühakimə olunacaq. ¹³Çünki Allahın nəzərində Qanunu eşidənlər deyil, ona əməl edənlər saleh sayılır. ¹⁴Beləcə Qanuna malik olmayan başqa millətlər təbiətlərinə görə Qanuna əməl edəndə Qanuna malik olmadıqları halda onlar özləri üçün qanun olur. ¹⁵Onlar bununla göstərilər ki, Qanunun tələbləri ürəklərində yazılıb. Onların vicdanı buna şahiddir, düşüncələri də onları gah ittiham, gah da müdafiə edir. ¹⁶Mənim elan etdiyim Müjdəyə görə, Allahın Məsih İsa vasitəsilə insanların gizli işlərini mühakimə edəcəyi gün belə olacaq.

Yəhudilər və Qanun

¹⁷Ey özünü Yəhudi adlandıran! Qanuna güvənərək Allahla öyünürsən; ¹⁸Onun iradəsini bilirsən, Qanundan təlim aldığı üçün ən üstün dəyərləri ayırd edirsən; ^{19–20}əminsən ki, Qanunda bilik və həqiqətin əsasını tapdığın üçün korlara bələdçi, zülmətdə olanlara işıq, ağılsızlara tərbiyəçi, uşaqlara müəllimsən. ²¹Bəs nə üçün başqalarını öyrətdiyin halda özün öyrənmirsən? Oğurlamamağı bəyan edərkən özün oğurlayırsan? ²²«Zina etmə» dediyin halda özün zina edirsən? Bütlərdən iyirənərkən məbədləri soyursan? ²³Qanunla öyünməyinə baxmayaraq, onu pozub Allahı hörmətdən salırsan. ²⁴^sAxi belə yazılıb: «Sizin üzünüzdən millətlər arasında Allahın adına küfr edilir».

²⁵Sünnətin yalnız o zaman faydası var ki, sən Qanuna əməl edəsən. Əgər sən Qanunu pozursansa, sünnətli olduğun halda sünnətsiz adam kimi olursan. ²⁶Eləcə də əgər sünnət olunmamış adam Qanunun ədalətli tələblərinə riayət edirsə, sünnət olunmamasına baxmayaraq, sünnətli sayılır. ²⁷Onda cismən sünnət olunmadığı halda Qanuna əməl edən adam səni mühakimə edəcək; sən ki yazılı Qanuna və sünnətə malik olduğun halda Qanunu pozursan. ²⁸Çünki zahirən Yəhudi olan Yəhudi deyil, zahirən və cismən sünnət olunan da sünnətli deyil. ²⁹Yalnız daxilən Yəhudi olan Yəhudidir. Sünnət də ürəyə aid olub, yazılı Qanuna görə deyil, Ruhun işidir. Belə adamın tərfi də insandan yox, Allahdan gələr.

¶2:6 Zəb. 62:12; Süil. 24:12 ¶2:11 Qanun. 10:17 ¶2:24 Yeş. 52:5

¶2:29 Qanun. 30:6

Allahın sədaqəti

3 Bəs Yəhudi olmağın nə üstünlüyü var? Sünnətin faydası nədir? ²Hər cəhətdən böyük üstünlüyü var. Hər şeydən əvvəl, Allahın sözləri Yəhudilərə əmanət edilib. ³Əgər onlardan bəzisi iman etmədisə, onda nə olacaq? Məgər onların imansızlığı Allahın sədaqətini ləğv edə bilər? ⁴«Əsla! Bütün insanlar yalançı olsa da, Allah haqlıdır. Necə ki yazılıb:

«Sən Öz sözlərimdə haqlı çıxacaqsan, Mühakimə etdiyin zaman qalib gələcəksən».

⁵Bəs bizim haqsızlığımız Allahın ədalətli olduğunu üzə çıxarırsa, onda nə deyə bilərik? İnsanların düşündüyü kimi soruşuram: Allah üzərimizə qəzəbini gətirən zaman haqsızdırmı? ⁶Əsla, haqlıdır! Bəs Allah dünyanı başqa cür necə mühakimə edə bilər? ⁷«Bəs mənim yalanım Allahın həqiqətini ucaldıb Ona izzət gətirirsə, nə üçün mən üstəlik bir günahkar kimi mühakimə olunmalıyam?» deyə soruşa bilərlər. ⁸Belə isə, «gəlin pislik edək ki, bundan yaxşılıq əmələ gəlsin» deyə bilərikmi? Bəzi adamlar bizə böhtan atıb söyləyir ki, biz belə öyrədirik. Belə söyləyənlər haqlı olaraq cəza alacaq.

Saleh olan yoxdur

⁹Bəs nə deyək? Biz Yəhudilərin üstünlüyü varmı? Əlbəttə, yox! Çünki biz artıq həm Yəhudiləri, həm də Yunanları təqsirləndirdik ki, onların hamısı günahın hökmü altındadır. ¹⁰Necə ki yazılıb:

«Saleh olan yoxdur, Bir nəfər belə, yoxdur.

¹¹Dərk edən bir kəs yoxdur,

Allahı axtaran yoxdur.

¹²Hamısı yoldan azıb, Onlardan fayda yoxdur. Bir nəfər də olsun

Yaxşı iş görən yoxdur».

¹³«Boğazları açıq qəbirdir, Dilləri yalan danışıq».

«Dodaqlarında gümrə zəhəri var».

¹⁴«Ağızları lənət və acı sözlərlə doludur».

¹⁵«Ayaqları qan tökməyə tələsir,

¹⁶Yollarında viranəlik və fəlakət var,

¹⁷Əmin-amanlıq yolu nədir, bilmirlər».

¹⁸«Onların gözündə Allah qorxusu yoxdur».

¹⁹Biz bilirik ki, Qanunda deyilənlərin hamısı Qanunun hökmü altında olanlara aiddir; belə ki bütün dillər sussun və bütün dünya Allahın hökmünə məruz qalsın. ²⁰^aBeləliklə, Qanuna əməl etməklə heç bir insan Allahın önündə saleh sayılmayacaq. Çünki Qanun vasitəsilə günah dərk olunur.

İman və salehlik

²¹Amma indi Qanuna bağlı olmayaraq Allahdan gələn salehlik zahir olub. Buna Qanun da, Peyğəmbərlərin yazıları da şahadət edir. ²²^bAllahdan gələn bu salehlik İsa Məsihə iman vasitəsilə Ona iman gətirənlərin hamısına verilir. Heç kəsə fərq qoyulmur. ²³Çünki hamı günah edib, Allahın izzətindən məhrum olub ²⁴və Onun lütfü ilə də Məsih İsada satın alınmağa nail olaraq bir hədiyyə kimi saleh sayılır. ²⁵Allah İsanı kəffarə qurbanı olaraq təqdim etdi ki, iman edənlərin günahları Onun qanı vasitəsilə bağışlansın. Bunu Öz salehliyini göstərmək üçün etdi. Çünki səbirli olub qabaqca edilən günahları cəzasız qoymuşdu. ²⁶Bunu etdi ki, indiki

^u3:4 Zəb. 51:4 ^v3:10 Zəb. 14:1-3; 53:1-3 ^w3:13 Zəb. 5:9; 140:3

^x3:14 Zəb. 10:7 ^y3:15 Sül. 1:16; Yeş. 59:7-8 ^z3:18 Zəb. 36:1

^a3:20 Zəb. 143:2; Qal. 2:16 ^b3:22 Qal. 2:16

zamanda salehliyini zahir etsin; beləcə Özü ədalətli olsun, İsayə olan imana əsaslananı da saleh saysın.

²⁷Bəs biz nə ilə öyünə bilərik? Heç bir şeylə. Hansı ehkama əsaslanı bilərik? Qanuna əməl etmək ehkamınımı? Xeyr, yalnız iman ehkamına! ²⁸Çünki bu nəticəyə gəlirik ki, insan Qanuna əməl etməklə deyil, iman vasitəsilə saleh sayılır. ²⁹Məgər Allah yalnız Yəhudilərin Allahıdır? Başqa millətlərin də Allahı deyilmi? Əlbəttə, başqa millətlərin də Allahıdır. ³⁰Çünki yalnız bir Allah var və O, sünnətləri imanla, sünnətsizləri də iman vasitəsilə saleh sayacaq. ³¹Onda biz iman vasitəsilə Qanunu ləğv edirikmi? Əsla! Əksinə, onu bir daha təsdiq edirik.

İbrahimin imanı

4 Bəs onda cismani əcdadımız İbrahim haqqında nə deyə bilərik? O nə əldə etdi? ²Əgər İbrahim öz əməlləri ilə saleh sayılısaydı, öyünməyə haqqı olardı, amma Allahın önündə yox. ³^dMüqəddəs Yazı nə deyir?

«İbrahim Allaha iman etdi və bu ona salehlik sayıldı».

⁴Əməl edənün muzdu ona hədiyyə sayılmaz, bu onun haqqıdır. ⁵Lakin əməl etməyib allahsız adamları saleh sayan Allaha iman edən şəxsin imanı ona salehlik sayılır. ⁶Davud da o adamın bəxtiyarlığından danışır ki, Allah əməlinə baxmayıb onu saleh sayır:

⁷e«Üsyankarlığı bağışlanan,

Günahı əfv olunan insan

Nə bəxtiyardır!

⁸Rəbb tərəfindən təqsirkar sayılmayan insan

Nə bəxtiyardır!»

⁹Məgər bu bəxtiyarlıq yalnız sünnətlilərə məxsusdur, yoxsa sünnətsizlərə də aiddir? Bəli, biz deyirik ki, İbrahimin imanı ona salehlik sayıldı.

¹⁰Nə vəziyyətdə sayıldı? Sünnət olunandan sonra, yoxsa sünnət olunandan əvvəl? Sünnət olunandan sonra deyil, sünnət olunandan əvvəl! ¹¹fO, sünnətsiz ikən imanla malik olduğu salehliyi təsdiq edən möhür olaraq sünnət əlamətini aldı. Beləcə İbrahim sünnətsiz olaraq iman edən həminin atası oldu ki, onlara da imanları salehlik sayılsın. ¹²Atamız İbrahim həm də o sünnətli olanların atası oldu ki, sadəcə sünnətli olmaqla qalmayıb, onun sünnət edilməmişdən əvvəl malik olduğu iman izi ilə gedirlər.

¹³gÇünki İbrahimə və onun nəslinə dünyanı irs almaq vədi Qanun vasitəsilə deyil, imanla saleh sayılmaq vasitəsilə verildi. ¹⁴hƏgər Qanuna əsaslananlar varis olsaydı, onda iman mənasız, vəd də təsirsiz olardı. ¹⁵Çünki qanun Allahın qəzəbini üzə çıxarır. Amma qanun olmayan yerdə onun pozulması da olmur.

¹⁶⁻¹⁷iBuna görə də vəd imanla həyata keçir ki, Allahın lütfünə bağlı olsun və İbrahimin bütün nəslini – yalnız Qanuna deyil, İbrahimin malik olduğu həmin imana da əsaslananları əhatə etsin. İbrahim iman etdiyi Allahın – ölümlərə həyat verən, yoxluqdan varlıq yaradan Allahın önündə hamımızın atasıdır. Necə ki yazılıb: «Səni çoxlu millətin atası etdim».

¹⁸jHeç bir ümid olmadığı halda İbrahim çoxlu millətin atası olacağına ümidlə inandı. Çünki ona deyilmişdi ki, «nəslin o qədər olacaq». ¹⁹kHətta təxminən yüz yaşında ikən öz bədəninin artıq ölüyə bənzədiyini, arvadı Saranın

^c3:30 Qanun. 6:4; Qal. 3:20 ^d4:3 Yar. 15:6; Qal. 3:6; Yaq. 2:23

^e4:7 Zəb. 32:1-2 ^f4:11 Yar. 17:10 ^g4:13 Yar. 17:4-6; 22:17-18; Qal. 3:29

^h4:14 Qal. 3:18 ⁱ4:16-17 Yar. 17:5; Qal. 3:7 ^j4:18 Yar. 15:5

^k4:19 Yar. 17:17

da bətninin ölü olduğunu anladı, amma[‡] imanını azalmaqda. ²⁰Allahın vədinə imansızlıqla şübhə etmədi, əksinə, imanında möhkəm durub Allahı izzətləndirdi. ²¹Tamamilə əmin idi ki, Allah verdiyi vədi yerinə yetirməyə də qadirdir. ²²Buna görə də imanını ona salehlik sayıldı. ²³«Salehlik sayıldı» sözləri yalnız İbrahim üçün yazılmayıb; ²⁴Rəbbimiz İsanı ölümlər arasında Dirildənə iman etməklə saleh sayılacaq bizlər üçün də belə yazılmışdır. ²⁵İsa bizim təqsirlərimizə görə ölümə təslim edildi və bizim saleh sayılmağımız üçün dirildi.

Allahla barışmaq

5 Beləliklə, imanla saleh sayıldığımız üçün Rəbbimiz İsa Məsih vasitəsilə Allahla barışmış oluruq. ²Elə Məsihin vasitəsilə də daxilində qaldığımız lütfə imanla nail olduq və Allahın izzətinə ümid bağlamağımızla fəxr edirik. ³Yalnız bununla deyil, çəkdiyimiz əziyyətlərlə də fəxr edirik, çünki bilirik ki, əziyyətdən dözümlü, ⁴dözümdən Allaha xoş gəlmə, Allaha xoş gəlmədən ümid yaranır. ⁵Ümidimiz də boş çıxmayıb, çünki Allah məhəbbəti bizə verilən Müqəddəs Ruh vasitəsilə ürəklərimizə tökülüb.

⁶Biz hələ gücsüz ikən Məsih müəyyən zamanda allahsız adamların uğrunda öldü. ⁷Saleh bir adam uğrunda kiminsə ölməsi çətin işdir; bəlkə də yaxşı bir adam uğrunda kimsə ölməyə cəsarət edər. ⁸Lakin Allah bizə olan məhəbbətini bununla sübut edir ki, biz hələ günahkar ola-ola Məsih bizim uğrumuzda öldü. ⁹Beləcə Onun qanı ilə indi saleh sayıldığımızı görə Onun vasitəsilə də Al-

lahın qəzəbindən mütləq xilas olacağıq. ¹⁰Əgər biz Allahın düşməni olduğumuz vaxt Onun Oğlunun ölməsi ilə Allahla barışdıqsa, barışdıqdan sonra Onun həyatı vasitəsilə daha qəti olaraq xilas olacağıq. ¹¹Yalnız bununla deyil, Rəbbimiz İsa Məsih vasitəsilə Allahla da fəxr edirik ki, indi Onun vasitəsilə Allahla barışığa nail olmuşuq.

Adəm və Məsih

¹²Beləliklə, günah bir insan vasitəsilə, ölüm də günah vasitəsilə bu dünyaya gəldi. Beləcə ölüm bütün insanlara yayıldı, çünki hamı günah etdi. ¹³Qanundan əvvəl də dünyada günah var idi. Amma qanun olmayanda günah hesaba alınmır. ¹⁴Lakin Adəmdən Musaya qədər ölüm hamıya, hətta Adəmin əmri pozmasına bənzər bir günah etməyənlərə də hökmranlıq etdi. Adəm o gələcək insanın[¶] əvvəlcədən göstərilən təsviri idi.

¹⁵Amma Allahın ənamı təqsir kimi deyil. Çünki bir adamın təqsiri üzündən çox adam öldüsə də, Allahın lütfü və bir Adamın, yəni İsa Məsihin lütfü ilə verilən ənam bir çoxları üçün daha böyük təsir göstərdi. ¹⁶Allahın ənamı həmin bir adamın günahının nəticəsi kimi deyil: bir günahdan sonra gələn hökm məhkumluq gətirdi, amma çoxlu təqsirdən sonra gələn ənam salehlik gətirdi. ¹⁷Əgər bir adamın təqsiri üzündən ölüm həmin adamın vasitəsilə hökmranlıq etdisə, Allahın bol lütfünü və salehlik ənamını qəbul edənlər bir Adam, yəni İsa Məsih vasitəsilə daha qəti olaraq həyatda hökmranlıq edəcək.

[‡]4:19 *Bənzədiyini ... ölü olduğunu anladı, amma – bəzi əlyazmalarda bənzədiyinə ... ölü olduğuna məhəl qoymayaraq.*

[¶]5:14 *Gələcək İnsan – yəni İsa Məsih.*

¹⁸ Deməli, necə ki bir təqsir üzündən bütün adamlar məhkum olundu, eləcə də bir saleh əmələ görə bütün adamlara yaşamaq üçün salehlik verildi. ¹⁹ Necə ki bir adamın itaətsizliyi üzündən bir çoxları günahkar sayıldı, eləcə də bir Adamın itaəti sayəsində bir çoxları saleh sayılacaq. ²⁰ Qanunun meydana gəlməsi təqsirin çoxalmasına səbəb oldu. Lakin günah çoxalan yerdə Allahın lütfü daha da çoxaldı. ²¹ Nəticədə günah ölüm vasitəsilə hökmranlıq etdiyi kimi lütf də salehlik vasitəsilə hökmranlıq edir; belə ki lütf Rəbbimiz İsa Məsihin vasitəsilə əbədi həyat versin.

Məsihlə ölüb-dirilmə

6 Bəs nə deyə bilərik? Günah işlətməyi davam etdirək ki, Allahın lütfü çoxalsın? ² Əsla! İndi ki biz günaha münasibətdə ölmüşük, artıq günah içində necə yaşaya bilərik? ³ Məgər bilmirsiniz ki, biz hamımız Məsih İsa ilə birləşmək üçün vəftiz olunarkən həmin vəftizlə Onun ölümü ilə birləşdik? ⁴ Deməli, vəftiz olunub Onun ölümü ilə birləşməklə biz də Onunla birgə dəfn olunduq; belə ki Atanın izzəti ilə Məsih ölümlər arasından dirildiyi kimi biz də həmin cür yeni həyat sürək.

⁵ Əgər Onun ölümünə bənzər ölümdə Onunla bir olmuşuqsa, Onun dirilməsinə bənzər dirilmədə də Onunla bir olacağıq. ⁶ Bunu bilirik ki, günahlı bədənin aradan qaldırılması üçün, daha günaha qul olmayaq deyə köhnə mənliliyimiz Onunla birlikdə çarxıma çəkildi. ⁷ Çünki ölmüş adam günahdan azad olub.

⁸ Əgər Məsihlə ölmüşüksə, Onunla yaşayacağıma da inanırıq. ⁹ Çünki bilirik ki, Məsih ölümlər arasından dirildiyinə görə bir daha ölməyəcək və ölüm Ona artıq hökmranlıq etməz. ¹⁰ Onun ölümü günahın müqabilində

ilk və son ölüm oldu, yaşadığı həyatı isə Allah üçün yaşayır. ¹¹ Beləcə siz də özünüzi Məsih İsa da olaraq günaha münasibətdə ölü, Allaha münasibətdə isə diri sayın.

¹² Ona görə də qoymayın ki, günah sizin fani bədəninizə hökmranlıq etsin və siz də bədəninizin ehtiraslarına itaət edəsiniz. ¹³ Bədəninizin üzvlərini də haqsızlıq aləti olmaq üçün günaha təslim etməyin; əksinə, özünüzi ölümlər arasından dirilənlər kimi Allaha, bədəninizin üzvlərini də salehlik aləti olmaq üçün yenə Allaha təslim edin. ¹⁴ Günah sizə hökmranlıq etməyəcək, ona görə ki siz Qanun altında deyil, lütf altındasınız.

Salehliyə itaət

¹⁵ İndi nə edək? Qanun altında deyil, lütf altında olduğumuz üçün günah edəkmi? Əsla! ¹⁶ Məgər bilmirsiniz ki, itaətli qullar kimi özünüzi kimə təslim etsəniz, onun da qullarısınız? Ya ölümə aparan günahın ya da salehliyə aparan itaətin qulları ola bilərsiniz. ¹⁷ Amma Allaha şükür olsun ki, əvvəllər günahın qulları olduğunuz halda özünüzi həsr etdiyiniz təlimin nümunəsinə ürəkdən itaət etdiniz. ¹⁸ Beləcə günahdan azad olub salehliyin qulu oldunuz.

¹⁹ Cismani təbiətinizin zəifliyi üzündən insanların düşündüyü kimi danışram. Necə əvvəllər üzvlərinizi murdarlığa və Qanunu pozmaq üçün qanunsuzluğa qul kimi təslim etmişdiniz, eləcə də indi üzvlərinizi müqəddəs olmaq üçün salehliyə qul kimi təslim edin. ²⁰ Çünki siz günahın qulları olanda salehliyə əməl etməkdən azad idiniz. ²¹ Bəs o zaman nə bəhrə götürdünüz? İndi artıq o şeylərdən utanırsınız. Axı onların axırı ölümdür. ²² Amma indi günahdan azad edilib Allaha qul olduğumuz üçün

götürdüyünüz bəhrə sizi müqəddəsliyə aparır və bunun axırı da əbədi həyatdır. ²³Çünki günahın əvəzi ölümdür, Allahın ənamı isə Rəbbimiz Məsih İsada olan əbədi həyatdır.

Qanundan azad olmaq

7 Ey qardaşlar, bunu Qanunu bilənlərə söyləyirəm, məgər bilmirsiniz ki, insan yalnız sağ ikən qanun onun üzərində hökmə malikdir? ²Məsələn, ərlə qadın qanunla ərinə o vaxtacı bağlıdır ki, əri sağdır; amma əri öldükdə qadın nikah qanunundan azad olur. ³Buna görə də əgər qadın əri sağ ikən başqa bir kişiylə ərə gedirsə, zinakar sayılır. Amma əri ölsə, qadın qanundan azad olur və başqa bir kişiylə ərə getdikdə zinakar olmur.

⁴Eləcə də, qardaşlarım, siz də Məsihin bədənini vasitəsilə Qanuna münasibətdə ölmüşünüz ki, başqasına, yəni ölümlər arasından dirilmiş Məsihə məxsus olasınız; belə ki Allah üçün bəhrə verək. ⁵Çünki biz cismani təbiətə görə yaşayarkən günahın Qanun vasitəsilə gələn həvəsləri üzvlərimizdə fəal idi. Buna görə də biz ölüm üçün bəhrə verirdik. ⁶Amma indi əvvəlcə əsiri olduğumuz Qanuna münasibətdə ölüb, ondan azad olduq. Nəticədə yazılı Qanunun köhnə yolunda deyil, Ruhun yeni yolunda qulluq edirik.

Günahla mübarizə

⁷Bəs nə deyə bilərik? Qanun günahdırmı? Əsla! Qanun olmasaydı, günahın nə olduğunu bilməzdim. Əgər Qanun «tamah salma» deməsaydı, tamahın nə olduğunu anlamazdım. ⁸Lakin günah bu əmrin vasitəsilə fürsət tapıb məndə hər növ tamah əmələ gətirdi; çünki Qanun olmasa, günah ölüdür. ⁹Bir vaxt Qanun məndə yox ikən mən sağ idim, amma o əmr mənə gələndə günah

dirildi, ¹⁰mənsə öldüm. Beləcə anladım ki, mənə həyat verməli olan bu əmr mənə ölüm gətirdi. ¹¹Çünki günah o əmrin vasitəsilə fürsət tapıb mənə azdırdı və onunla mənə öldürdü. ¹²Buna görə də Qanun müqəddəsdir, əmr də müqəddəs, ədalətli və yaxşıdır.

¹³Belə çıxır ki, yaxşı olan bir şey mənə ölüm gətirdi? Əsla! Məhz günah, günah olduğu aşkar olsun deyər yaxşı olan bir şeyin vasitəsilə mənə ölüm gətirirdi; belə ki günah əmrin vasitəsilə hədsiz günahlı olduğunu göstərsin. ¹⁴Biz bilirik ki, Qanun ruhanidir, mənsə cismani olub qul kimi günaha satılmışam. ¹⁵Çünki nə iş gördüyümü anlamıram; istədiyimi deyil, nifrət etdiyim şeyi edirəm. ¹⁶Əgər istəmədiyimi edirəmsə, onda təsdiq edirəm ki, Qanun yaxşıdır. ¹⁷Elə isə artıq mən deyil, daxilimdə yaşayan günah bu işi görür. ¹⁸Bilirəm ki, daxilimdə, yəni cismani təbiətimdə yaxşı bir şey yaşamır; çünki yaxşı şey etmək istəyi məndə var, amma onu yerinə yetirməyə qadir deyiləm. ¹⁹İstədiyim yaxşı şeyi etmirəm, amma istəmədiyim pis şeyi edirəm. ²⁰Əgər istəmədiyim şeyi edirəmsə, onda artıq mən deyil, daxilimdə yaşayan günah bu işi görür.

²¹Beləcə bu nəticəyə gəlirəm ki, yaxşılıq etmək istərkən məndə pislik üzə çıxır. ²²Bir yandan daxili varlığım Allahın qanunundan zövq alır. ²³Amma üzvlərimdə başqa bir qanun da götürürəm ki, aqlımın təsdiq etdiyi Qanunla mübarizə aparır və üzvlərimdə olan günah qanununa mənə əsir edir. ²⁴Necə də yazıq insanam! Ölümə düşər olan bu bədəndən mənə kim xilas edə bilər? ²⁵Rəbbimiz İsa Məsihin vasitəsilə Allaha şükür olsun! Beləcə mən aqlımla Allahın qanununa, cismani təbiətimlə isə günah qanununa qulluq edirəm.

Həyat verən Ruh

8 Deməli, indi Məsih İsada olanlara⁸ heç bir məhkumluq yoxdur. ²Çünki həyat verən Ruhun qanunu səni günah və ölüm qanunundan Məsih İsa vasitəsilə azad etdi. ³Beləcə cismani təbiət üzündən gücsüz olan Qanunun edə bilmədiyini Allah etdi: Öz Oğlunu günahlı cismnin bənzərində günah qurbanı olaraq göndərüb günahı Onun cismi ilə məhkum etdi ki, ⁴Qanunun ədalətli tələbləri artıq cismani təbiətə görə yox, Ruha görə həyat sürən bizlərdə yerinə yetsin. ⁵Cismani təbiətə görə yaşayanlar cismani şeylər barədə düşünür, Ruha görə yaşayanlar isə Ruhla bağlı şeylər barədə düşünür. ⁶Cismani təbiətə uyan fikirlər ölüm, Ruha uyan fikirlərsə həyat və sülh gətirir. ⁷Çünki cismani təbiətə uyan fikirlər Allaha qarşı düşmənçilik edir; belə ki bunlar Allahın qanununa tabe deyil və ola da bilməz. ⁸Həmçinin cismani təbiətdə olanlar Allahı razı sala bilməz.

⁹Lakin Allahın Ruhu sizdə yaşayırsa, siz cismani təbiətdə deyil, Ruhdasınız. Kimdə Məsihin Ruhu yoxdursa, o adam Məsihə məxsus deyil. ¹⁰Əgər Məsih sizdədirsə, bədəniniz günah səbəbindən ölü, ruhunuzsa salehlik səbəbindən diridir. ¹¹Əgər İsanı ölümlər arasından Dirildənin Ruhu sizdə yaşayırsa, Məsihi ölümlər arasından Dirildən, sizdə yaşayan Ruhunu ilə sizin də fani bədənlərinizə həyat verəcək.

¹²Beləliklə, ey qardaşlar, biz cismani təbiətimizə bərcəli deyilik ki, ona görə yaşayaq. ¹³Çünki cismani təbiətə görə yaşayırsınızsa, öləcəksiniz, amma bədənin pis əməllərini Ruhun vasitəsilə

öldürürsünüzsə, yaşayacaqsınız. ¹⁴Allahın Ruhunu ilə yöndələnələrin hamısı Allahın oğullarıdır. ¹⁵Axı siz könlük ruhunu almadınız ki, yenə də qorxu içində yaşayasınız; övladlıq Ruhunu aldınız. Elə o Ruhun vasitəsilə Allaha «Abba, Ata» deyə nida edirik. ¹⁶Elə Ruh Özü bizim ruhumuzla birgə şəhadət edir ki, biz Allahın övladlarıyıq. ¹⁷Əgər Onun övladlarıyıqsa, deməli, həm də varisləriyik. Əgər Məsihin izzətinə şərik olmaq üçün Onun çəkdiyi əzablara şərik oluruqsa, Allahın varisləri və Məsihin irs şəriki oluruq.

İzzətli gələcəyimiz

¹⁸Belə düşünürəm ki, çəkdiyimiz indiki əzablar bizə zahir olacaq izzətli heç müqayisəyə gəlməz. ¹⁹Yaradılış Allahın oğullarının zahir olmasını böyük həsrətlə gözləyir. ²⁰Çünki yaradılış öz iradəsi ilə deyil, onu Təslim Edənin iradəsi ilə puçluğa təslim edildi. Amma ümidvardır ki, ²¹yaradılış özü də çürüməyə əsir olmaqdan xilas olub, Allah övladlarının izzətli azadlığına qovuşacaq. ²²Çünki bilirəm ki, bütün yaradılış indiyəcən birlikdə inildəyib doğuş ağrısı çəkir. ²³Ancaq təkcə yaradılış yox, Ruhun nübarını alan biz özümüz də övladlığa qəbul olunmağımızı, yəni bədənimizin satın alınmasını gözləyərək içimizdə inildəyirik. ²⁴Çünki biz ümidlə xilas olduq. Amma gözə görtənən ümid ümid deyil. Axı kim gördüyü şeyə ümid edər? ²⁵Amma görmədiyimiz şeyə ümid edəndə onu səbirlə gözləyirik. ²⁶Beləcə Ruh da bizə zəif olarkən kömək edir. Biz nə üçün və necə dua etmək lazım olduğunu bilmirik, lakin Ruh Özü dillə

§8:1 Məsih İsada olanlara – bəzi əlyazmalarda Məsih İsada olub cismani təbiətə görə yox, Ruha görə rəftar edənlərə (Rom. 8:4).

§8:11 1Kor. 3:16 **§8:15** Mark 14:36; Qal. 4:5-7 **§8:20** Yar. 3:17-19

§8:23 1Kor. 15:35-54; 2Kor. 5:2-4

deyilməyən ahlarla vəsatətçilik edir. ²⁷ Ürəkləri sınayan Allah da Ruhun nə düşündüyünü bilir, çünki Ruh Allahın iradəsinə görə müqəddəslər üçün vəsatətçilik edir.

²⁸ Biz bilirik ki, hər şey birlikdə Allahı** sevənlərin, Onun məqsədinə görə çağırılanların xeyrinə işləyir. ²⁹ Çünki Allah qabaqcadan tanıdığı adamları Öz Oğlunun surətinə uyğunlaşmaq üçün əvvəlcədən təyin etdi ki, O, çoxlu qaradaş arasında ilk doğulan olsun; ³⁰ əvvəlcədən təyin etdiyi adamları da çağırırdı; çağırıldığı adamları da saleh saydı; saleh saydığı adamları da izzətləndirdi.

Məsihin məhəbbətindən bizi kim ayıra bilər?

³¹ Bəs bunlar barədə nə deyə bilərik? Əgər Allah bizimlədirsə, kim bizə qarşı dura bilər? ³² O Öz Oğlunu belə, əsirgəməyib Onu hamımızın uğrunda ölümə təslim etdisə, Onunla birgə bütün şeyləri də bizə lütf etməyəcəkmi? ³³ Allahın seçdiyi adamları kim ittiham edə bilər? Onları saleh sayan Allahdır! ³⁴ Məhkum edən kimdir? Ölmüş, üstəlik dirilmiş Məsih İsa həm Allahın sağındadır, həm də bizim üçün vəsatətçilik edir. ³⁵ Məsihin məhəbbətindən bizi kim ayıra bilər? Əziyyətmi, sıxıntımi, təqibmi, aclıqmi, çıpaqlıqmi, təhlükəmi, qılncımi? ³⁶ ^uNecə ki yazılıb:

«Biz gün boyu Sənin uğrunda öldürülürük,

Qurbanlıq qoyunlar sayılırıq».

³⁷ Lakin bizi Sevənin vasitəsilə bütün bunlarda tam qələbə qazanırıq. ³⁸ Çünki əminəm ki, nə ölüm, nə həyat, nə mələklər, nə başçılar, nə indiki, nə də gələcək

şeylər, nə qüvvələr, ³⁹ nə ucalıq, nə dərinlik, nə də başqa bir məxluq bizi Rəbbimiz Məsih İsada olan Allah məhəbbətindən ayırmağa qadir olmayacaq.

Allahın İsraili seçməsi

9 Məsihdə həqiqəti söyləyirəm, yalan danışmıram, vicdanım dediklərimi Müqəddəs Ruhda təsdiq edir ki, ² ürəyimdə böyük bir kədər, daimi bir iztirab var. ³ Çünki qardaşlarımin, yəni cismani soydaşlarımin xatirinə mən özüm Məsihdən uzaqlaşib lənət qazanmağımı istərdim; ⁴ bu, İsraililərdir ki, övladlığa götürülmə, izzət, əhdlər, Qanunun verilməsi, məbəəd ibadəti və vədlər onlara məxsusdur. ⁵ Əcdadlar†† da onlara məxsusdur, Məsih də cismən onlardandır; O hər şeyin üzərində olan Allahdır ki, Ona əbədi alqış olsun! Amin.

⁶ Lakin bu o demək deyil ki, Allahın kəlamı boşa çıxıb. Çünki İsraildən törəyənlərin heç də hamısı İsrailə məxsus deyil. ⁷ İbrahimin nəslindən olanların heç də hamısı İbrahimin övladları deyil. Amma «İshaqdan törəyənlər sənin nəslin adlanacaq» deyilib. ⁸ Bu o deməkdir ki, Allahın övladları cismani övladlar deyil, Allahın vədinə görə doğulan övladlardır ki, bunlar İbrahimin nəslini sayılır. ⁹ Çünki belə vəd verilməmişdi: «Gələnlər il bu vaxt gələcəyəm və Saranın bir oğlu olacaq». ¹⁰ Yalnız bu yox, Rivqa da bir kişidən, yəni babamız İshaqdan hamilə oldu. ¹¹⁻¹² ^y Amma iki oğlu hələ anadan olmamış və yaxşılıq ya pislik etməmiş ikən Allah Rivqaya «böyüyü kiçiyinə qulluq edəcək» dedi; belə ki Allahın seçim məqsədi onların əməllərinə deyil, Öz çağırışına əsasla-

** 8:28 *Hər şey birlikdə Allahu* – bəzi əlyazmalarda *Allah hər şeydə birlikdə Onu*.

†† 9:5 *Əcdadlar* – yəni İsrail xalqının ata-babaları.

^u8:36 Zəb. 44:22 ^v9:3 Çıx. 4:22; 24:1-17 ^w9:7 Yar. 21:12; İbr. 11:18

^x9:9 Yar. 18:10 ^y9:11-12 Yar. 25:23

naraq bərqərar olsun. ¹³ Necə ki yazılıb: «Yaqubu sevdim, Esava isə nifrət etdim».

¹⁴ Bəs indi nə deyə bilərik? Məgər Allah ədalətsizlik edir? Əsla! ¹⁵ aÇünkü O, Musaya deyir: «Kimə istəsəm, mərhəmət edərəm, kimə istəsəm, rəhm edərəm».

¹⁶ Beləliklə, seçim insanın istəyindən yaxud səyindən deyil, yalnız mərhəmət edən Allahdan asılıdır. ¹⁷ bOna görə də Müqəddəs Yazıda Allah firona deyir: «Səni buna görə ucaltıdım ki, Öz gücümü sənin üzərində göstərim və adım bütün dünyaya elan edilsin». ¹⁸ Deməli, Allah kimə istəyirsə, mərhəmət edir, kimi istəyirsə, inadkar edir.

Allahın qəzəbi və mərhəməti

¹⁹ İndi sən mənə deyə bilərsən: «Bəs Allah daha nə üçün bizi təqsirkar çıxarır? Məgər kimsə Onun iradəsinin əleyhinə gedə bilər?» ²⁰ cAmma, ey insan, sən kimsən ki, Allahla mübahisəyə girişirsən? Məgər düzəldilən bir şey onu düzəldənə «Məni niyə bu cür yaratdın?» deyə bilər? ²¹ Məgər dulusçunun işlətdiyi gilə ixtiyarı çatmır ki, həmin gildən bir qabı şərəfli iş üçün, o biri qabı isə şərəfsiz iş üçün düzəltsin? ²² Əgər Allah qəzəbini göstərmək və qüdrətini bildirmək istəyərək qəzəbinə gəlib məhv olmağa hazırlanmış qablara böyük səbirlə dözdüsə, biz nə deyə bilərik? ²³ Məgər O bunu etdi ki, qabaqcadan izzət üçün hazırladığı mərhəmət tapan qablara izzətinin necə zəngin olduğunu bildirsən? ²⁴ O qablar bizim ki, Allah yalnız Yəhudilər arasında deyil, həm

də başqa millətlər arasından çağırırdı. ²⁵ dNecə ki Huşənin kitabında deyilir:

«“Xalqım deyil” dediyimə
“Xalqımsan” deyəcəyəm,
“Sevdiyim deyil” dediyimə
“Sevdiyimsən” deyəcəyəm».

²⁶ e«Onlara “siz Mənim xalqım deyilsiniz” deyilən yerdə “siz var olan Allahın övladlarısınız” deyiləcək».

²⁷ fYeşaya da İsrail barədə belə nida edir:

«İsrail övladlarının sayı dəniz qumu qədər çox olsa belə,

Ancaq sağ qalanları xilas olacaq.

²⁸ Çünki Rəbb yer üzündə hökmünü

Tam və tez yerinə yetirəcək». ^{††}

²⁹ gYeşayanın qabaqcadan söylədiyi kimi:

«Əgər Ordular Rəbbi
Bizim xalqdan bir neçə
Sağ qalan adam qoymasaydı,
Biz Sodom kimi olardıq,
Homorraya bənzəyerdik».

İsrailin imansızlığı

³⁰ Bəs nə deyə bilərik? Salehliyin ardınca getməyən başqa millətlər salehliyi, yəni imanla gələn salehliyi əldə etdilər. ³¹ Amma salehlik göstərən Qanunun ardınca gedən İsrail xalqı bu Qanuna çata bilmədi. ³² hNə üçün? Çünki imanla yox, əməllərlə ^{†††} gedirdilər. Beləcə büdrəmə daşına ilişdilər. ³³ iNecə ki yazılıb: «Budur, Sionda bir büdrəmə daşı və yıxma qayası qoyuram. Ona iman edən kəs utandırılmaz».

^{††}9:28 Rəbb yer üzündə hökmünü Tam və tez yerinə yetirəcək – bəzi əlyazmalarda Rəbb hökmünü ədalətlə, Tam və tez yerinə yetirəcək, Yer üzündə tez bitən bir iş görəcək.

^{†††}9:32 Əməllərlə – bəzi əlyazmalarda Qanuna əməl etməklə.

^z9:13 Mal. 1:2-3 ^a9:15 Çıx. 33:19 ^b9:17 Çıx. 9:16

^c9:20 Yeş. 29:16; 45:9 ^d9:25 Huşə 2:23 ^e9:26 Huşə 1:10

^f9:27 Yeş. 10:22-23 ^g9:29 Yeş. 1:9 ^h9:32 Yeş. 8:14

ⁱ9:33 Yeş. 28:16; 1Pet. 2:6-8

10 Ey qardaşlar, İsraililərin xilasını ürəkdən arzulayıram və bunun üçün Allaha dua edirəm. ²Onların barəsində şahadət edirəm ki, Allah naminə qeyrət çəkirlər, amma bu qeyrət biliyə əsaslanmır. ³Çünkü onlar Allahdan gələn salehliyi anlamayıb öz salehliklərini bərqərar etməyə çalışmaqla Allahın salehliyinə tabe olmadılar. ⁴Məsih Qanunun sonu olub ki, iman gətirən hər kəs saleh sayılısın.

Hamı üçün xilas

^{5j}Musa Qanunla gələn salehlik haqqında belə yazır: «Bu şeyləri yerinə yetirən adam bunların sayəsində yaşayacaq». ^{6k}Amma imanla gələn salehlik barədə belə deyilir: «Ürəyində demə ki, “Kim göylərə, yəni Məsihi endirməyə çıxacaq?” ⁷ya da “Kim dibsiz dərinliyə, yəni Məsihi ölümlər arasından qaldırmağa enəcək?”» ⁸Bəs onda nə deyilir? «Kəlam sənə çox yaxındır, o sənənin dilində və ürəyindədir». Biz elə həmin iman kəlamını vəz edirik: ⁹əgər sən İsanın Rəbb olduğunu dilinlə iqrar edib Allahın Onu ölümlər arasından diriltiyinə ürəkdən inansan, xilas olacaqsan. ¹⁰Çünkü insan ürəkdən iman etməklə saleh sayılır və dili ilə iqrar etməklə xilas olur. ^{11l}Belə ki Müqəddəs Yazıda deyilir: «Ona iman edən hər kəs utandırılmayacaq». ¹²Burada Yəhudi ilə Yunan arasında fərq yoxdur, hamısının Rəbbi birdir və Onu çağıranların hamısına bol bərəkət verir. ^{13m}Çünkü «Rəbbin adını çağıran hər kəs xilas olacaq». ¹⁴Bəs onlar iman etmədikləri Şəxsi necə çağıracaqlar? Barəsində eşitmədikləri Şəxsə necə iman edəcəklər? Vəz edən olmasa, necə

eşidəcəklər? ¹⁵ⁿGöndərilməsələr, necə vəz edəcəklər? Necə ki yazılıb: «Xoş xəbəri müjdələyənin qədəmləri necə də gözəldir!» ^{16o}Amma Müjdəyə hamı qulaq asmadı. Çünki Yeşaya deyir: «Ya Rəbb, xəbərimizə kim inandı?» ¹⁷Beləliklə, iman eşitməkdən, eşitmək də Məsihin kəlamı vasitəsilə yaranır.

^{18p}Lakin soruşuram: məgər onlar eşitmədilər? Əlbəttə ki, eşitdilər: «Avazları bütün dünyaya yayıldı, Sözləri yerin ucqarlarına çatdı».

^{19q}Bir də soruşuram: məgər İsrail anlamadı? Musa ilk olaraq deyir:

«Mən sizi xalq olmayanlarla qısqandıracağam, Axmaq bir millətlə qəzəbləndirəcəyəm».

^{20r}Yeşaya isə cəsarətlə deyir:

«Rəbb deyir:

“Məni axtarmayanlar tərəfindən tapıldım,

Məni soruşmayanlara Mən zühur etdim”.

²¹İsrail barədə isə belə deyir:

«Gün boyu itaətsiz, dikbaş xalqa əllərimi uzadıb durdum».

Allahın seçdiyi xalq

11 ¹Beləliklə, soruşuram: məgər Allah Öz xalqını rədd etdi? Əsla! Çünki mən özüm də İbrahim nəslindən, Binyamin qəbiləsindən olan bir İsrailiyəm. ²Allah qabaqcadan tanıdığı Öz xalqını rədd etmədi. Məgər siz bilmirsiniz ki, Müqəddəs Yazıda İlyas barədə nə deyilir? İlyas İsraildən Allaha şikayət edib deyir: ^{3t}«Ya Rəbb! Sənənin peyğəmbərlərini öldürdülər, qurbangahlarını dağıtdılar. Təkcə mən qaldım, onlar canımı almaq üçün məni də axtarırlar». ^{4u}Bəs Allahdan ona hansı

^j10:5 Lev. 18:5 ^k10:6 Qanun. 30:12-14 ^l10:11 Yeş. 28:16

^m10:13 Yoel 2:32 ⁿ10:15 Yeş. 52:7 ^o10:16 Yeş. 53:1 ^p10:18 Zəb. 19:4

^q10:19 Qanun. 32:21 ^r10:20 Yeş. 65:1-2 ^s11:1 Fil. 3:5

^t11:3 1Pad. 19:10,14 ^u11:4 1Pad. 19:18

cavab gəldi? «Mən Özüm üçün Baal qarşısında diz çökməmiş yeddi min adamı saxlamışam».

⁵ Beləcə indi də Allahın lütfü ilə seçilmiş sağ qalanlar var. ⁶ Əgər bu, lütfə oldusa, daha əməllərlə deyil; yoxsa lütf daha lütf olmaz.^{§§}

⁷ Onda nə deyə bilərik? İsrail ax-tardığını əldə etmədi, seçilmişlər əldə et-dilər; digərləri isə inadkar oldu. ⁸ Necə ki yazılıb:

«Allah onları dərin yuxuya saldı,
Onlara bu günədək görməyən gözlər,
Əşitməyən qulaqlar verdi».

⁹ Davud da belə deyir:
«Süfrələri onlara tələ, tor,
Büdrəmə daşı və cəza olsun».

¹⁰ Gözlərinə qara gəlsin, görməsinlər,
Belləri həmişə bükülü qalsın!»

Başqa millətlərin xilas

¹¹ Beləliklə, soruşuram: məgər İsraililər bir daha ayağa qalxmamaq üçün büdrəyib-yıxıldılar? Əsla! Amma onların təqsiri başqa millətlərin xilasına səbəb oldu ki, İsraililərdə qibtə hissi oyandırın. ¹² Əgər onların təqsiri dünyaya zənginlik, onların qüsuru da başqa millətlərə zənginlik gətirdisə, gör onların bütövlüyü necə böyük zənginlik gətirəcək.

¹³ Lakin, ey başqa millətlər, sizə bildirirəm: mən başqa millətlərə göndərilən həvari olduğuma görə öz xidmətimi izzətli sayıram ki, ¹⁴ bəlkə soydaşlarımda qibtə hissi oyandırır bəzilərini xilas edə bilim. ¹⁵ Çünki onların rədd edilməsi dünyanın Allahla barışması deməkdirsə, onların qəbul edilməsi ölümlər arasından həyata

dönmək deyilmi? ¹⁶ Əgər xəmirin ilk hissəsi müqəddədirsə, demək, xəmirin hamısı müqəddədir; əgər kök müqəddədirsə, budaqlar da müqəddədir.

¹⁷ Amma bəzi budaqlar qoparılıbsa və sən, ey yabanı zeytun ağacı, on-ların arasında peyvənd olunub zey-tun ağacının barlı kökünə* şərək ol-musansa, ¹⁸ o budaqların qabağında öyünmə; öyünsən, bil ki, sən kökü deyil, kök səni daşıyır. ¹⁹ O zaman deyəcəksən: budaqlar qoparıldı ki, mən onların yerinə peyvənd olunum. ²⁰ Doğrudur; onlar imansızlıqlarına görə qoparıldı, amma sən imanına görə yerində du-rursan. Buna görə təkəbbürlü olma, əksinə, qorx! ²¹ Çünki Allah təbii bu-daqlara rəhm etmədisə, bəlkə† sənə də rəhm etməyəcək. ²² Sən gör ki, Allah eyni zamanda həm xeyirxahdır, həm də sərt: yıxılanlara sərtlik, sənə isə, əgər Onun xeyirxahlığına bağlı qalarsansa, xeyirxahlıq göstərar. Əks təqdirdə sən də kəsilib atılacaqsan. ²³ Əgər imansızlıqda qalmasalar, onlar da peyvənd ol-unacaqlar, çünki Allah onları yenə də peyvənd etməyə qadirdir. ²⁴ Əgər sən təbiətən yabanı olan zeytun ağacın-dan kəsilib, təbiətinə uyğun olmadan yetişdirilən zeytun ağacına peyvənd edildinsə, bu təbii budaqlar öz zey-tun ağacına necə də asanlıqla peyvənd olunacaq!

Bütün İsrail xilas olacaq

²⁵ Ey qardaşlar, özünüzi ağıllı say-mayasınız deyə bu sirdən bixəbər ol-mağınızı istəmirəm: İsrailin bəzisi o vaxta qədər inadkar qalacaq ki, başqa

§§11:6 *Lütf olmaz* – bəzi əlyazmalarda *lütf olmaz*. Amma əgər əməllərlə oldusa, daha *lütfə deyil*; yoxsa *əməl daha əməl olmaz*.

*11:17 *Barlı kökünə* – bəzi əlyazmalarda *kökünə və şirəsinə*.

†11:21 *Bəlkə* – bəzi əlyazmalarda bu söz yoxdur.

millətlərdən xilas olanların sayı tamamlansın. ²⁶Beləcə bütün İsrail xilas olacaq. Necə ki yazılıb:

«Qurtarıcı Siondan gələcək,
Yaqub nəsindən allahsızlığı
uzaqlaşdıracaq».

²⁷«Günahlarını aradan qaldırdığım zaman

Mənim onlarla bağladığım Əhd budur».

²⁸Müjdə məsələsində İsraililərin sizin üçün Allaha düşməndir, amma Allah onları seçdiyinə görə əcdadlarının xatirinə Onun üçün sevimlidir. ²⁹Çünkü Allahın ənamları və dəvəti geri alınmaz. ³⁰Siz bir zamanlar Allaha itaətsiz idiniz və indi onların itaətsizliyi üzündən mərhəmət tapdınız; ³¹eləcə də sizin tapdığınız mərhəmətdən ötrü onlar indi itaətsiz oldular ki, özləri də indi mərhəmət tapsınlar. ³²Çünkü Allah hamını itaətsizliyə əsir edib ki, hamıya mərhəmət göstərsin.

Allaha həmd

³³Allahın zənginliyi nə böyük, Hikməti və biliyi nə dərinidir! Onun hökmləri necə də aqlaşığız, Yolları necə də anlaşılmazdır!

³⁴y«Rəbbin aqlını kim dərk etdi?

Ona kim məsləhətçi oldu?»

³⁵z«Kim Ona bir şey verdi ki,

Əvəzini Ondan istəyə bilsin?»

³⁶a«Çünkü hər şeyin mənbəyi Odur, hər şey Onun vasitəsilə və Onun üçün var oldu. Ona əbədi olaraq izzət olsun! Amin.

Bədənlərinizi Allaha təqdim edin

12 Beləliklə, ey qardaşlar, Allahın mərhəməti xatirinə sizə yalvarıram ki, bədənlərinizi diri, müqəddəs və Allahı razı salan bir

qurban olaraq Ona təqdim edin; bu sizin ağılla etdiyiniz ibadətdir. ²Bu dövrə uyğunlaşmayın, əksinə, düşüncənizin təzələnməsi ilə dəyişin ki, Allahın yaxşı, razı salan və kamil iradəsini ayırd edəsiniz.

³Mənə verilən lütfə sizin hər birinizə deyirəm ki, lazım olduğundan artıq özünü barədə yüksək fikirdə olmayın; lakin hər biriniz Allahın ona verdiyi imanın ölçüsünə görə ağıl-kamalla düşünün. ⁴b«Çünkü bizim bir bədənimizdə çoxlu üzvlər olduğu halda onların hər birinin vəzifəsi heç də eyni deyil. ⁵Eləcə biz də çox olduğumuz halda Məsihdə bir bədənlik və ayrı-ayrılıqda bir-birimizə bağlı üzvlərik. ⁶cAllahın bizə bağışladığı lütfə görə müxtəlif ruhani ənamlarımız var. Bir kəsin ənamı peyğəmbərlikdirsə, imanının ölçüsünə görə peyğəmbərlik etsin; ⁷ənamı xidmətdirsə, xidmət etsin; müəllimlikdirsə, öyrətsin; ⁸nəsihət verəndirsə, nəsihət versin; pay verəndirsə, səxavətlə, rəhbərdirsə, söylə, mərhəmət göstərəndirsə, sevinə-sevinə öz işini görsün.

Məhəbbətlə rəftar edin

⁹Qoy məhəbbətiniz riyasız olsun. Pislikdən ikrah edin, yaxşılığa bağlanın.

¹⁰Qardaşlıq sevgisi ilə bir-birinizi sevin. Hörmət göstərməkdə bir-birinizi qabaqlayın. ¹¹Səyiniz azalmasın, ruhunuz alovlu olsun. Rəbbə qulluq edin. ¹²Ümidinizlə sevinin. Əziyyətdə dözümlü olun. Dayanmadan dua edin. ¹³Ehtiyac içində olan müqəddəslərə yardım etməyə şərik olun. Qonaqpərvər olmağa səy göstərin.

¹⁴dSizi təqib edənlərə xeyir-dua verin; lənət yox, xeyir-dua verin.

^x11:26 Yeş. 59:20-21; Yer. 31:33-34 ^y11:34 Yeş. 40:13 ^z11:35 Əyy. 41:11

^a11:36 1Kor. 8:5-6 ^b12:4 1Kor. 12:12 ^c12:6 1Kor. 12:4-11

^d12:14 Mat. 5:44; Luka 6:27-28

¹⁵Sevinənlərlə sevinin, ağlayanlarla ağlayın. ¹⁶^eBir-birinizlə həmfikir olun; təkəbbürlü olmayın, məzlumlarla dostluq edin. Özünü ağıllı saymayın. ¹⁷Heç kimə pislik əvəzinə pislik etməyin. Hamının gözündə yaxşı olan işlər görməyə diqqət yetirin. ¹⁸İmkan daxilində bacardıqca bütün adamlarla sülh içində yaşayın. ¹⁹^fEy sevimsizlər, heç kəsdən qisas almayın, Allahın qəzəbinə yer verin. Çünki yazılıb ki, Rəbb belə deyir: «Qisas Mənimdir, əvəzini Mən verəcəyəm». ²⁰^gƏksinə, «düşmənin acdırsa, onu yedizdir, susuzdursa, ona su ver. Belə etməklə sanki onun başına köz tökərsən». ²¹Pislik sənə üstün gəlməsin, pisliyə yaxşılıqla qalib gəl.

Hakimiyyətlərə tabe olmaq

13 Hər kəs başlıq edən hakimiyyətlərə tabe olsun. Çünki Allah tərəfindən təyin olunmayan hakimiyyət yoxdur; mövcud olan hakimiyyətlər Allah tərəfindən təyin olunub. ²Buna görə də hakimiyyətə qarşı çıxan adam Allahın təyin etdiyi əleyhinə çıxır və əleyhinə çıxan belələri özlərini mühakiməyə düçar edir. ³Çünki yaxşı iş görənlər deyil, pis iş görənlər hökmdarlardan qorxmalıdır. İstəyirsənmi hakimiyyətdən qorxmayasan? Yaxşı iş gör, onda o səni tərifləyər. ⁴Hökmdar sənə xeyrin üçün Allaha xidmət edir. Amma pis iş görürsənsə, qorx! Çünki o, əbəs yerə qılınc daşımır, Allaha xidmət edir ki, pis iş görəndən qisas alsın və Allahın qəzəbini onun başına gətirsin. ⁵Bu səbəbdən yalnız qəzəbə görə deyil,

vicdanın xatirinə də hakimiyyətə tabe olmaq lazımdır. ⁶^hVergini də siz buna görə ödəyirsiniz. Çünki hökmdarlar Allahın xidmətçisidir və məhz bu işlə daim məşğuldurlar. ⁷Beləliklə, hər kəsə öz haqqını verin: vergi haqqı olana vergi, gömrük haqqı olana gömrük, qorxu haqqı olana qorxu, hörmət haqqı olana hörmət.

Bir-birinizi sevin

⁸Bir-birinizi sevməkdən başqa heç nədə heç kimə borclu qalmayın; çünki başqasını sevən Qanunu yerinə yetirmiş olur. ⁹ⁱBelə ki «zina etmə, qətl etmə, oğurluq etmə, tamah salma»[‡] və bunlardan başqa nə əmr varsa, bu kəlamla yekunlaşdırmaq olar: «Qonşunu özün kimi sevin». ¹⁰Sevən insan qonşusuna qarşı pis iş görməz, buna görə də məhəbbət Qanununun tamamlanmasıdır.

¹¹Zəmanəni, yuxudan ayılmaq vaxtınızın gəldiyini anlayaraq belə rəftar edin. Çünki indi xilasımız iman etdiyimiz vaxtda olduğundan daha yaxındır. ¹²Gecə keçdi, gündüz isə yaxınlaşdı; buna görə də qaranlığın əməllərini üzərimizdən atmaq və nurun silahlarına bürünək. ¹³Gün işığında olduğu kimi ləyaqətlə həyat sürək; eys-ışrətə və sərxoşluğa, əxlaqsızlığa və pozğunluğa, münaqişəyə və qışqanclığa qapılmayaq. ¹⁴^jƏksinə, Rəbb İsa Məsihə bürünün və cismani təbiətinizin ehtiraslarına uymaq fikrində olmayın.

Başqasını mühakimə etməyin

14 ^kİmanı zəif olanı qəbul edin, amma onun fikirləri ilə mübahisəyə girişməyin. ²^lBiri inanır

[‡]**13:9** *Tamah salma* – bəzi əlyazmalarda *yalandan şahidlik etmə, tamah salma*.

^e**12:16** Sül. 3:7 ^f**12:19** Qanun. 32:35; İbr. 10:30 ^g**12:20** Sül. 25:21-22

^h**13:6** Mat. 22:21; Mark 12:17; Luka 20:25

ⁱ**13:9** Çıx. 20:13-17; Qanun. 5:17-19,21; Lev. 19:18

^j**13:14** Yar. 3:21; Qal. 3:27 ^k**14:1** Kol. 2:16 ^l**14:2** 1Kor. 8:1-13

ki, hər şeyi yeyə bilər, amma imanı zəif olan yalnız tərəvəz yeyir. ³ Yeyən yeməyə nə xor baxmasın, yeməyə nə də yeyəni mühakimə etməsin. Çünki Allah onu qəbul edib. ⁴ Sən kimsən ki, başqasının xidmətçisini mühakimə edirsən? O xidmətçini haqlı yaxud haqsız çıxarmaq ixtiyarı ağasına məxsusdur. Xidmətçi haqlı çıxacaq, çünki Rəbb onu haqlı çıxarmağa qadirdir.

⁵ Kimsə bir günü o biri gündən üstün sayır, başqası isə hər günü eyni sayır. Qoy hər kəs öz fikrinə əmin olsun. ⁶ Bir günü fərqləndirən adam onu Rəbb üçün fərqləndirir. ⁷ Yeyən Rəbb üçün yeyir, çünki Allaha şükür edir. Yeməyə nə Rəbb üçün yemir və Allaha şükür edir. ⁷ Çünki bizim heç birimiz özümüz üçün yaşamırıq və özümüz üçün ölmürük. ⁸ Yaşayırıqsa, Rəbb üçün yaşayırıq, ölüürüksə, Rəbb üçün ölüürük. Buna görə yaşasaq da, ölsək də Rəbbə məxsusuq. ⁹ Çünki Məsih ona görə ölüb yenə yaşadı ki, həm ölüülərin, həm də yaşayanların Rəbbi olsun.

¹⁰ Məs sən nə üçün qardaşını mühakimə edirsən? Yaxud nə üçün qardaşına xor baxırsan? Axı biz hamımız Allahın ⁸ hökm kürsüsünün qarşısında dayanacağıq. ¹¹ Çünki yazılıb:

«Rəbb deyir:

Varlığımıza and içdim,
Hər diz önümdə çökəcək,
Hər dil Allah olduğumu bildirəcək».

¹² Beləcə hər birimiz özü üçün Allaha hesabat verəcək.

¹³ Buna görə də daha bir-birimizi mühakimə etməyə, əksinə, qərara alın ki, heç bir qardaşın önünə onu büdrədən yaxud pis yola çəkən bir şey qoymayasınız. ¹⁴ Rəbb İsada olaraq əminəm ki, heç bir şey özlüyündə murdar deyil. Amma nəyisə murdar sayan adam üçün o şey murdardır. ¹⁵ Əgər sən qardaşın yediyn bir şeydən ötrü kədərlənsə, onda sən məhəbbətə görə həyat sürmürsən. Uğrunda Məsihin öldüyü adamı öz yeməyinə görə həlaka təslim etmə. ¹⁶ İmkan verməyin ki, sizin yaxşı hesab etdiyiniz bir şey pislənsin. ¹⁷ Çünki Allahın Padşahlığı yemək-icməkdən ibarət deyil, Müqəddəs Ruhda salehlik, sülh və sevincdən ibarətdir. ¹⁸ Kim beləcə Məsihə qulluq edirsə, Allahı razı salır və insanların da rəğbətini qazanır.

¹⁹ Beləliklə, özümüzü sülh gətirən və bir-birimizi inkişaf etdirən işlərə həsr edək. ²⁰ Qidaya görə Allahın işlərini pozma! Hamısı təmizdir. Amma yeməyi ilə başqasının büdrəməsinə səbəb olan adam pislilikdir. ²¹ Ət yeməyərək, şərab içməyərək qardaşının büdrəməsinə səbəb olmayan isə yaxşılıqdır. ²² Bu məsələlərdə etiqadını Allahın önündə öz ürəyində saxla. Seçdiyi bir işdə özünü mühakimə etməyən adam nə bəxtiyardır! ²³ Amma bir yeməyə şübhə edən adam o yeməyi yeyirsə, məhkum olur. Çünki gördüyü iş imana əsaslanmır və imana əsaslanmayan hər şey günahdır.**

[†]14:6 Fərqləndirir – bəzi əlyazmalarda fərqləndirir. Bir günü də fərqləndirməyən adam onu Rəbb üçün fərqləndirmir.

[§]14:10 Allahın – bəzi əlyazmalarda Məsihin.

**14:23 Bəzi əlyazmalarda bu fəslin axırında 14:24-26 sayılan daha üç ayə gəlir. Bəzilərinə isə həmin ayələr 16-cı fəslin axırında gəlir. Bu tərcümədə həmin ayələr 16:25-27 kimi yazılır.

İmanınız günbəgün artsın

15 Biz imanı güclü olanlar imanı gücsüz olanların zəifliklərinə dözməliyə və yalnız özümüzü razı salmamalıyıq. ²Hər birimiz yaxşılıq naminə inkişaf etdirmək məqsədi ilə qonşumuzu razı salaq. ³Çünki Məsih də Özünü razı salmadı. Necə ki yazılıb: «Səni təhqir edənlərin təhqirləri altında qaldım». ⁴Bundan əvvəl yazılanların hamısı bizi öyrətmək üçün yazıldı ki, dözümlə və Müqəddəs Yazıların ürək-dirəyi ilə ümidimiz olsun. ⁵Dözümlə verən və ürəkləndirən Allah Məsih İsanın istəyinə uyğun olaraq sizə həmfikirlik bəxş etsin ki, ⁶hamınız birlikdə və bir səsle Rəbbimiz İsa Məsihin Atası olan Allahu izzətləndirəsiniz.

⁷Buna görə də Məsih sizi qəbul etdiyi kimi siz də Allahın izzəti üçün bir-birinizi qəbul edin. ⁸Mən də bunu bildirirəm: Məsih Allahın haqlı olduğunu göstərmək üçün sünətlilərin xidmətçisi oldu ki, əcdadlara verilən vədləri yerinə yetirsin; ⁹qələbə başqa millətlər də Allahın mərhəmətinə görə Onu izzətləndirsinlər. Necə ki yazılıb:

«Buna görə millətlər arasında
Sənə şükür edəcəyəm,
İsminə tərənnüm söyləyəcəyəm».

¹⁰Yenə deyilir ki:

«Ey millətlər, Onun xalqı ilə birgə
sevinin!»

¹¹Başqa bir yerdə:

«Ey bütün millətlər, Rəbbə həmd edin!
Ey bütün ümmətlər, Onu mədh edin!»

¹²Yeşaya da belə deyir:

«Yesseyin Kökü gələcək,
Millətlərə hökmran olmaq üçün
ucalacaq,
Millətlər Ona ümid bağlayacaq».

¹³Qoy ümid mənbəyi olan Allah iman edənləri hər cür şadlıq və sülhlə doldursun ki, Müqəddəs Ruhun qüdrəti ilə ümidlə dolub-daşasınız.

Məsihin xidmətçisi

¹⁴Ey qardaşlarım, mən sizin bəranizdə əminəm ki, siz yaxşılıqla dolu, hər cür biliklə kamilsiniz və bir-birinizə nəsihət verməyə qadirsiniz. ¹⁵Amma Allahın mənə bəxş etdiyi lütfə bəzi məsələləri sizə xatırlatmaq üçün bu sözləri cəsarətlə yazmışam. ¹⁶Həmin lütfə görə mən başqa millətlər üçün Məsih İsanın xidmətçisi oldum ki, bir kahin kimi Allahın Müjdəsini vəz edim və başqa millətlər Müqəddəs Ruhla təqdis edilərək Allaha məqbul olan qurban olsunlar. ¹⁷Beləcə Allaha xidmət etdiyimə görə Məsih İsa ilə fəxr edirəm. ¹⁸⁻¹⁹Başqa millətləri itaətə gətirmək üçün Məsihin mənim vasitəmlə söz və əməllə, əlamət və xariqələrin qüvvəti ilə, Allahın Ruhunun qüdrəti ilə etdiklərindən başqa bir şey barədə danışmağa cəsarət etmərəm. Belə ki mən Yerusəlimdən başlayıb İllirikum diyarına qədər hər tərəfdə Məsihin Müjdəsini yayıb qurtardım. ²⁰Bununla birgə, Müjdəni Məsihin adının hələ eşidilmədiyi yerlərdə yaymaq başlıca məqsədim oldu ki, bir başqasının qoyduğu təməl üzərində bina qurmayım. ²¹Amma necə ki yazılıb:
«Onun haqqında xəbəri olmayanlar
görecək,
Eşitməyənlər anlayacaq».

Paulun Romaya getmək niyyəti

²²Bu səbəbdən sizin yanınıza gəlmək niyyətim bir neçə dəfə əngəlləndi. ²³İndi isə bu diyarlarda işləyəcəyəm

¶15:3 Zəb. 69:9 ¶15:9 2Şam. 22:50; Zəb. 18:49 ¶15:10 Qanun. 32:43

§15:11 Zəb. 117:1 ¶15:12 Yeş. 11:10 ¶15:21 Yeş. 52:15 ¶15:22 Rom. 1:13

başqa bir yer qalmır, illərdir ki, yanınıza gəlməyi arzu edirdim. ²⁴Buna görə İspaniyaya getmək niyyətindəyəm və ümidvaram ki, yolüstü sizi də görüm və əvvəl qısa müddət də olsa, dostluğunuzdan zövq alandan sonra məni oraya yola salasınız. ²⁵Wamma indi mən müqəddəslərə yardım etmək üçün Yerusəlimə gedirəm. ²⁶Çünki Makedoniya və Axayyada olanlar Yerusəlimdə müqəddəslər arasındakı kasıblar üçün ianə yığmağı məsləhət bildilər. ²⁷xƏlbəttə, özləri məsləhət bildilər, həm də əslində onlara borcludurlar. Çünki başqa millətlər Yerusəlim müqəddəslərinin ruhani nemətlərinə şərik oldularsa, maddi nemətləri ilə onlara xidmət etməyə borcludurlar. ²⁸Beləcə bu işi başa çatdırıb əldə olunan səmərəni onlara çatdırandan sonra sizin yerlərdən keçib İspaniyaya gedəcəyəm. ²⁹Bilirəm ki, yanınıza gələndə Məsihin^{††} tam xeyir-duası ilə gələcəyəm.

³⁰Ey qardaşlar, Rəbbimiz İsa Məsihin xatirinə, Ruhun məhəbbəti naminə sizə yalvarıram, Allaha mənim üçün etdiyiniz dualarda mənimlə birlikdə mübarizə aparın ki, ³¹Yəhudeyada olan imansızlardan xilas olum və Yerusəlimə olan yardımımı müqəddəslər qəbul etsin. ³²Beləliklə, istəyirəm ki, Allahın iradəsi ilə sevinclə yanınıza gəlib sizinlə könlümü fərəhləndirim. ³³Qoy sülh qaynağı olan Allah sizin hamınızla olsun. Amin.

Salamlar və xahişlər

16 Kenxreyadakı cəmiyyətin xidmətçisi olan bacımız Fibi barədə sizə zəmanət verirəm. ²Onu

Rəbdə olduğu üçün müqəddəslərə layiq tərzdə qəbul edin, nə ehtiyacı varsa, siz ona kömək edin. Çünki o, çoxlarına və şəxsən mənə də hamilik edib.

³YMəsih İsada həmkarlarım olan Priskila və Akilaya salam söyləyin. ⁴Onlar mənim həyatım üçün öz canlarını təhlükəyə saldılar. Onlara yalnız mən yox, başqa millətlərin bütün cəmiyyətləri də təşəkkür edir. ⁵Onların evində toplanan cəmiyyətə də salam söyləyin.

Asiya vilayətindən Məsih üçün ilk məhsul olan sevimli qardaşım Epenetə salam çatdırın.

⁶Sizin üçün xeyli zəhmət çəkmiş Məryəmə salam söyləyin.

⁷Həvarilər arasında şöhrət qazanmış, məndən əvvəl Məsihdə olmuş soydaşlarım və zindan yoldaşlarım Andronikosa və Yuniyaya salam çatdırın.

⁸Rəbdə mənə sevimli olan Ampliyata salam söyləyin.

⁹Məsihdə həmkarımız olan Urbana və mənə sevimli olan Staxisə salam çatdırın.

¹⁰Məsihdə sədaqəti sübut edilmiş Apellisə salam söyləyin.

Aristobulun ailəsindən olanlara salam çatdırın.

¹¹Soydaşım Hirodiona salam söyləyin.

Narkisin ailəsindən Rəbdə olanlara salam çatdırın.

¹²Rəbbin xidmətində zəhmət çəkmiş Trifena ilə Trifosaya salam söyləyin.

Rəbbin xidmətində xeyli zəhmət çəkmiş sevimli Persisə salam çatdırın.

¹³ZRəbdə seçmə insan olan Rufusa və mənə də analıq edən anasına salam söyləyin.

††15:29 Məsihin – bəzi əlyazmalarda Məsihin Müjdəsinin.

w15:25 1Kor. 16:1-4 x15:27 1Kor. 9:11 y16:3 Həv. 18:2-3

z16:13 Mark 15:21

¹⁴ Asinkritə, Fleqona, Hermesə, Patrobaya, Hermaya və onlarla birlikdə olan bacı-qardaşlara salam çatdırın.

¹⁵ Filoloqa, Yuliyaya, Nereyə və onun bacısına, Olimpaya və onlarla birlikdə olan bütün müqəddəslərə salam söyləyin.

¹⁶ Bir-birinizi müqəddəs öpüslə salamlayın. Məsihin bütün cəmiyyətləri sizə salam göndərir.

¹⁷ Qardaşlar, sizə yalvarıram ki, öyrəndiyiniz təlimin əleyhinə çıxaraq ayrılıq salan və büdrəməyə səbəb olan adamlara nəzarət edin və onlardan uzaq durun. ¹⁸ Çünki belə adamlar Rəbbimiz Məsihə deyil, öz qarınlarına qulluq edirlər; onlar yağlı və yaltaq nitqləri ilə sadələvh adamların ürəklərini tovlayırlar. ¹⁹ Sizin itaətiniz hamıya bəllidir. Buna görə də sizin üçün sevinirəm. Amma istəyirəm ki, yaxşı işlərdə müdrik, pis işlərdə məsum olasınız. ²⁰ Sülh qaynağı olan Allah Şeytanı tezliklə ayaqlarınızın altında əzəcəkdir. Rəbbimiz İsanın lütfü sizə yar olsun!

²¹ ^aHəmkarım Timotey, soydaşlarım Luki, Yason və Sosipater sizə salam göndərir.

²² Bu məktubu yazıya alan mən Tertidə Rəbbin ismi ilə sizə salam söyləyirəm.

²³ ^bMəni və bütün cəmiyyəti qonaq saxlayan Qayın sizə salamı var.

Şəhərin xəzinədarı olan Erast və Kvart qardaş da sizə salam göndərir. ²⁴ ^{‡‡}

Allaha əbədi izzət olsun

²⁵ Allah mənim elan etdiyim Müjdəyə və İsa Məsih barədə vəzə görə, əzəldən bəri gizli saxlanmış sirri aydınlaşdıran vəhyə uyğun olaraq, sizi qüvvətləndirməyə qadirdir; ²⁶ bu həmin sirdir ki, indi aşkar olmuş və əbədi Allahın əmrinə əsasən peyğəmbərlərin Yazıları vasitəsilə bütün millətlərin iman gətirib itaət etməsi üçün bəyan edilmişdir; ²⁷ o yeganə və müdrik Allaha İsa Məsih vasitəsilə əbədi izzət olsun! Amin. ^{¶¶}

^{‡‡}16:24 *Göndərir* – bəzi əlyazmalarda *göndərir*. ²⁴ Rəbbimiz İsa Məsihin lütfü sizin hamınızla olsun. *Amin*. (Rom. 16:20; 2Sal. 3:18).

^{¶¶}16:27 Bəzi əlyazmalarda bu ayələr yoxdur. Bəzilərinə isə həmin ayələr 14:24-26 sayılaraq 14-cü fəslin axırında gəlir.

^a16:21 Həv. 16:1 ^b16:23 Həv. 19:29; 1Kor. 1:14; 2Tim. 4:20

PAULUN

KORİNFLİLƏRƏ BİRİNCİ MƏKTUBU

GİRİŞ

Paulun «*Korinflilərə Birinci Məktubu*»nun yazılmasının məqsədi onun Korində əsasını qoyduğu cəmiyyətdə məsihçi həyatı və imanı ilə bağlı problemlərin həll edilməsi idi. Bu dövrdə Korinf Yunanıstanın böyük ümumdünyəvi şəhəri və Romanın Axayya adlanan vilayətinin paytaxtı idi. Korinf İonik və Egey dənizləri arasındakı ensiz bərxəddə yerləşirdi. Şəhərin coğrafi mövqeyinə görə ticarət yaxşı inkişaf etmiş, burada müxtəlif dinlərin mövcud olmasına görə əxlaqsızlıq geniş yayılmışdı.

Həvari imanlı cəmiyyətindəki fikir ayrılığı, əxlaqsızlıq, cinsi münasibətlər, nikah, vicdan, nizam-intizam, Müqəddəs Ruhun ənamları və dirilmə məsələlərinə dair nöqteyi-nəzərlərə görə narahat idi. O, məktubunda Müjdənin bütün bu məsələlərə tamamilə cavab verdiyini açıqlayır. Məktubun 13-cü fəslə məhəbbəti Allahın Öz xalqına verdiyi ən gözəl ənamı kimi təqdim edir və bu, ən məşhur fəsildir.

Kitabın məzmunu:

1:1-9 Salamlar və minnətdarlıq

1:10–4:21 Korinf cəmiyyətindəki fikir ayrılığı

5:1–7:40 Əxlaqi məsələlər

8:1–11:1 Məsihçilər və büt-pərəstlər

11:2–14:40 Məsihçi həyatı və ibadət

15:1-58 Məsihin və imanlıların dirilməsi

16:1-4 İanələr haqqında

16:5-24 Son xahişlər və salamlar

1 Allahın iradəsi ilə Məsih İsanın həvarisi olmağa çağırılmış mən Pauldan və qardaşımız Sostendən ²Allahın Korində olan imanlılar cəmiyyətinə salam! Siz Məsih İsada təqdis olunmusunuz. Rəbbimiz İsa Məsihin adını hər yerdə çağıran hamı ilə birlikdə müqəddəs olmağa çağırılmışınız. O həm onları, həm də bizim Rəbbimizdir. ³Atamız Allahdan və Rəbb İsa Məsihdən sizə lütf və sülh olsun!

Cəmiyyətin sədaqəti

⁴Allahın Məsih İsada sizə bəxş etdiyi lütfə görə sizin üçün həmişə Allahıma şükür edirəm. ⁵Çünki siz Məsihdə hər cəhətdən – hər cür sözdə və bilikdə zənginləşmişiniz. ⁶Buna görə Məsih haqqındakı şəhadətimiz sizdə təsdiqləndi. ⁷Bu səbəbdən siz Rəbbimiz İsa Məsihin zühurunu gözləyərək ruhani ənamdan heç bir korluq çəkmirsiniz. ⁸Rəbbimiz İsa Məsih Öz günündə nöqsansız olmanız üçün sizi sonadək qüvvələndirəcək. ⁹Sizi Oğlu Rəbbimiz İsa Məsihlə şərik olmağa çağıran Allah sadıqdır.

Cəmiyyətdə fikir ayrılığı

¹⁰Ey qardaşlar, Rəbbimiz İsa Məsih naminə sizə yalvarıram: hamınız həmfikir olun. Qoy aranızda dəstəbazlıq olmasın, eyni düşüncədə və eyni ağılda birləşin. ¹¹Qardaşlarım, Xloinin evindəkilərdən aranızda münafişlər olduğunu öyrəndim. ¹²Demək istədiyim budur ki, hər biriniz «mən Paulun ardıcılıyam», «mən Apollonun ardıcılıyam», «mən Kefanın^{ss} ardıcılıyam» və yaxud «mən Məsihin ardıcılıyam» deyir. ¹³Məgər Məsih bölünmüşdü? Məgər sizə görə çarxıxa

^{ss}1:12 Kefa – yəni Peter. Bax: Yəhya 1:42.

^c1:1 Həv. 18:1 ^d1:12 Həv. 18:24

çəkilən Paul idi? Məgər siz Paulun adı ilə vəftiz edildiniz? ^{14e}Mən Krisp və Qaydan başqa sizlərdən heç kimi vəftiz etmədiyimə görə Allaha şükür edirəm. ¹⁵Belə etdim ki, heç kim mənim adımla vəftiz edildiyini deməsin. ^{16f}Yeri gəlmişkən, mən bir də Stefananın evindəkiləri vəftiz etdim. Bundan başqa kimisə vəftiz etdiyimi xatırlamıram.

Məsih Allahın qüdrəti və müdrikliyidir

¹⁷Axi Məsih məni vəftiz etməyə deyil, Müjdəni yaymağa göndərdi. Məsihin çarmıxı boşa çıxmasın deyə Müjdəni müdrik sözlərlə yaymıram. ¹⁸Çünki çarmıx barəsindəki kəlam məhv yolunda olanlar üçün ağılsızlıq, xilas yolunda olan bizlər üçünsə Allahın qüdrətidir. ^{19g}Necə ki yazılıb:

«Müdrüklərin müdrikliyini məhv edəcəyəm,

Aqillərin aqlını yox edəcəyəm».

^{20h}Hanı müdrik? Hanı alim? Hanı bu dövrün mahir mübahisəçisi? Məgər Allah dünyanın müdrikliyinin ağılsızlıq olduğunu nümayiş etdirmədi? ²¹Allahın müdrikliyində dünya öz müdrikliyi ilə Allahı tanımadığı üçün Allah iman edənləri ağılsız sayılan vəz vasitəsilə xilas etməyə razı oldu. ²²Çünki Yəhudilər möcüzəli əlamətlər istəyir, Yunanlar müdriklik axtarırlar. ²³Bizsə çarmıxa çəkilmiş Məsihi vəz edirik. Bu, Yəhudilər üçün büdrəmə daşı, başqa millətlər üçün isə ağılsızlıq sayılır. ²⁴Amma çağırılan həm Yəhudilər, həm də Yunanlar üçün Məsih Allahın qüdrəti və Allahın müdrikliyidir. ²⁵Çünki Allahın «ağılsızlığı» insan müdrikliyindən daha üstündür, Al-

lahın «zəifliyi» insan gücündən daha güclüdür.

²⁶Qardaşlar, aldığımız çağırış barəsində düşünün. Bir çoxunuz bəşəri nöqtəyi-nəzərdən müdrik, nüfuzlu və yaxud əsilzadə deyildiniz. ²⁷Allah isə müdrikləri utandırmaq üçün dünyanın ağılsız saydığı, güclüləri utandırmaq üçün dünyanın zəif saydığı, ²⁸dünyanın dəyərli sayılanlarını heç etmək üçün dünyanın xor baxdığı, əsilsiz və dəyərsiz sayılan kəsləri də seçdi ki, ²⁹Allahın qarşısında heç bir insan öyünməsin. ³⁰Amma siz Allahın sayəsində Məsih İsadasınız. O bizim üçün ilahi müdriklik, salehlik, müqəddəslik və satınalınma oldu. ³¹ⁱBuna görə yazıldı ki kimi «öyünən Rəbdə öyünsün».

2 Ey qardaşlar, mən Allah barəsində sirli həqiqəti* elan etmək üçün sizə gələndə yüksək natiqlik və müdrikliklə gəlmədim. ²Çünki mən aranızda olanda İsa Məsihdən, yəni çarmıxa çəkilmiş Şəxsdən başqa heç bir şey bilməməyi qərara aldım. ^{3j}Yanınıza zəiflik, qorxu və böyük lərzə içində gəldim. ⁴Mənim sözüm də, vəzim də müdrikliyin inandırıcı sözlərindən deyil, Ruhun qüdrətini göstərməsindən asılı idi. ⁵Belə ki imanınız insan müdrikliyinə yox, Allahın qüdrətinə əsaslandı.

Allahın müdrikliyi

⁶Yetkin insanlar arasında isə biz müdrikliyi öyrədirik. Amma bu müdriklik nə indiki dövrün, nə də bu dövrün fani hökmdarlarının müdrikliyi deyil. ⁷Biz Allahdan gələn sirli müdrikliyi öyrədirik. Allah bu müdrikliyi bizim izlətimiz üçün zaman başlamazdan əvvəl müəyyən etdi və gizli saxladı. ⁸Bu

*2:1 Sirli həqiqəti – bəzi əlyazmalarda şəhadəti.

e1:14 Həv. 18:8; 19:29; Rom. 16:23 f1:16 1Kor. 16:15-16

g1:19 Yeş. 29:14 h1:20 Əyy. 12:17; Yeş. 19:12; 33:18; 44:24-28

i1:31 Yer. 9:23-24 j2:3 Həv. 18:9

dövrün hökmdarlarından heç biri onu anlamadı. Çünki anlasaydılar, izzətli Rəbbi çarmıxa çəkməzdilər. ⁹kAmma necə ki yazılmışdı:

«Allahın Onu sevənlər üçün hazırladıqlarını

Nə göz görüb, nə qulaq eşidib, Nə də insan ürəyi dərk edib».

¹⁰Bizə isə Allah bunları Öz Ruhunu ilə açdı. Çünki Ruh hər bir şeyi, Allahın dərin düşüncələrini belə, araşdırır.

¹¹Axı insanın düşüncələrini insanın daxilində olan ruhdan savayı kim bilər? Eləcə də Allahın düşüncələrini Onun Ruhundan savayı heç kim bilməz. ¹²Allahın bizə verdiyi ənamları dərk edə bilməyimiz üçün biz bu dünyanın ruhunu yox, Allahdan olan Ruh qəbul etdik. ¹³Bunları insani müdriqliyin öyrətdiyi deyil, Ruhun öyrətdiyi sözlərlə bildiririk. Ruhani anlayışları ruhani sözlərlə ifadə edirik.

¹⁴Təbiətə yaşayan adam Allahın Ruhuna aid olan şeyləri qəbul etmir, çünki bunları ağılsızlıq sayır. Bunları başa düşə bilmir, çünki bunlar ruhani nöqtəyi-nəzərdən araşdırılır. ¹⁵Ruhani adam isə hər şeyi araşdırma bilər. Fəqət onun daxilini heç kim araşdırma bilməz.

¹⁶Axı «Rəbbin aqlını kim dərk etdi? Ona kim məsləhətçi oldu?» Amma biz Məsihin aqlına maliklik.

Həvarilər yalnız Allahın xidmətçiləridir

3 Ey qardaşlar, mən sizinlə ruhani insanlar kimi deyil, cismani təbiətə görə yaşayan, Məsihdə körpə olan insanlar kimi danışa bildim. ²mMən sizi bərk yeməklərlə deyil, südlə qidalandırdım.

Çünki bərk yeməklərə hazır deyildiniz, indi də hazır deyilsiniz. ³Çünki siz hələ də cismanisiniz. Əgər aranızda qısqanclıq və münaqişə[†] varsa, onda siz cismani deyilsinizmi? Adi insanlar kimi həyat sürmürsünüzmü? ⁴nƏgər biriniz «mən Paulun ardıcılıyam», başqası isə «mən Apollonun ardıcılıyam» deyirsə, siz adi insanlar[‡] deyilsinizmi?

⁵Apollo kimdir, Paul kimdir? Rəbb hər birimizə təyin etdiyi kimi yalnız iman etməyinizə vasitəçi olan xidmətçiyik. ⁶oMən əkdim, Apollo suladı, amma Allah böyütdü. ⁷Buna görə də mühüm olan əkən ya da sulayan deyil, əkiləni böyüdən Allahdır. ⁸Əkənlə sulayanın isə dəyəri eynidir. Hər biri öz zəhmətinə görə mükafat alacaq. ⁹Çünki biz Allahın əməkdaşlarıyıq. Sizsə Allahın zəmisini, Allahın tikilisinizi.

¹⁰Allahın mənə verdiyi lütfə görə bir mahir bənnə kimi bünövrəni qoydum, başqası isə onun üzərində inşa edir. Amma hər kəs necə inşa etdiyinə diqqət yetirsin. ¹¹Çünki heç kim qoyulan bünövrədən, yəni İsa Məsihdən başqa bir təməl qoya bilməz. ¹²Bu bünövrənin üstündə qızıldan, gümüşdən, qiymətli daşlardan, taxtadan, samandan, küləşdən kim nə isə inşa edərsə, ¹³onun əməli bəlli olacaq və qiyamət günü[¶] onu ortaya çıxaracaq, çünki odla aşkar olunacaq. Od da hər birinin əməlinin keyfiyyətini sınaqdan keçirəcək. ¹⁴Kimin inşa etdiyi əməl tab gətirsə, mükafat alacaq. ¹⁵Kimin əməli yanib yox olsa, o zərərlə çəkəcək. Özü isə xilas olacaq, amma sanki od içindən keçəcək. ¹⁶pMəgər bilmirsiniz ki, siz Allahın məbədisiniz və Allahın Ruhunu sizdə

[†]3:3 Qısqanclıq və münaqişə – bəzi əlyazmalarda *qısqanclıq, münaqişə və fikir ayrılığı*.

[‡]3:4 *Adi insanlar* – bəzi əlyazmalarda *cismani*.

[¶]3:13 *Qiyamət günü* – hərfi tərcümədə *gün*.

^k2:9 Yeş. 64:4 ^l2:16 Yeş. 40:13 ^m3:2 İbr. 5:12-13 ⁿ3:4 1Kor. 1:12

^o3:6 Həv. 18:4-11,24-28 ^p3:16 1Kor. 6:19; 2Kor. 6:16

yaşayır? ¹⁷ Kim Allahın məbədinə ziyan vursa, Allah da ona ziyan vuracaq. Çünki Allahın məbədi müqəddəsdir və bu məbəd sizsiniz.

¹⁸ Qoy heç kim özünü aldatmasın. Sizlərdən biri bu dövrdə özünü müdrik sayırsa, müdrik olmaq üçün ağılsız olsun. ¹⁹ Çünki bu dünyanın müdrikliyi Allah qarşısında ağılsızlıqdır. Necə ki yazılıb: «O, müdrikləri hiylə qurarkən yaxalayır». ²⁰ Yenə də yazılıb: «Rəbb müdriklərin düşüncələrini, bunların boş olduğunu bilir». ²¹ Eləcə qoy heç kim insanlarla öyünməsin, çünki hər şey sizindir. ²² İstər Paul, istər Apollo, istər Kefa olsun, dünya, həyat, ölüm, indiki və gələcək zaman – hər şey sizindir. ²³ Sizsə Məsihsiniz, Məsih də Allahındır.

Həvarilərin xidməti

4 Beləcə insanlar bizi Məsihin xidmətçiləri və Allahın sirli niyyətini yerinə yetirən idarəçiləri saysın. ² İdarəçilərdənsə tələb olunur ki, etibara layiq olsunlar. ³ Siz yaxud insan məhkəməsi mənim işlərimi təhlil edirsə, bu mənim üçün çox az əhəmiyyət kəsb edir; hətta mən öz işlərimi təhlil etmirəm. ⁴ Heç bir şeyə görə vicdan əzabı çəkməsəm də, beləcə özümə haqq qazandırmıram. Çünki mənim işlərimi təhlil edən Rəbdir. ⁵ Buna görə də münasib vaxtdan əvvəl, yəni Rəbb gəlməyəndək heç bir işi mühakimə etməyin. O gəlib qaranlıqda gizlənen şeylərə işıq salacaq və insan ürəklərinin niyyətlərini aşkara çıxaracaq. Onda hər kəs Allahdan ona düşən tərifi alacaq.

⁶ Ey qardaşlar, bizdən nümunə alaraq «yazılanlardan kənara çıxmayın» məsələnin mənasını öyrənəsiniz deyə bunları özümə və Apolloya tətbiq etdim ki, heç kim başqasının qarşısında

lovğalanıb o birisinə xor baxmasın. ⁷ Axı səni kim başqalarından fərqləndirir? Nəyin var ki onu əldə etməmişən? Əgər əldə etməsənsə, nə üçün əldə etməmiş kimi öyünürsən? ⁸ Siz daha doymusunuz! Siz artıq varlanmısınız! Siz bizsiz padşah olmusunuz! Kaş ki siz, doğrudan, padşah olaydınız ki, biz də sizinlə bərabər padşahlıq edəydik! ⁹ Çünki mənə elə gəlir ki, Allah biz həvariləri ölümə məhkum olunanlar kimi ən sonda nümayiş etdirdi. Biz də həm dünya, həm mələklər, həm də insanlar üçün bir tamaşa olduq. ¹⁰ Biz Məsihə naminə ağılsızıq, sizsə Məsihdə ağıllısınız! Biz zəiflik, siz güclüsünüzs! Siz şərəfli adamsınız, bizsə hörmətsiz! ¹¹ Bu vaxtdək biz ac-susuz və cındır içindəyik. Biz döyülürük, qalmağa yerimiz də yoxdur. ¹² Öz əllərimizlə işləyib zəhmət çəkirik. Bizə böhtan atanda xeyir-dua veririk, təqib olunanda dözüürük, ¹³ təhqir olunanda mülayim cavab veririk. Biz bu anadək dünyanın zibili, hamının tullantısı kimi olmuşuq.

¹⁴ Bunları sizi utandırmaq üçün yox, sevimli övladlarım kimi sizə öyüd-nəsihət vermək üçün yazıram. ¹⁵ Çünki sizin Məsih yolunda minlərlə mürəbbiniz olsa belə, atalarınız azdır; mən Müjdə vasitəsilə Məsih İsada olan atanız oldum. ¹⁶ Buna görə sizə yalvarıram, məndən nümunə götürün. ¹⁷ Bu səbəbə görə Rəbdə mənə sadıq və sevimli olan oğlum Timoteyi sizin yanınıza göndərdim. O sizə hər yerdə, hər bir imanlılar cəmiyyətində öyrətdiyim kimi Məsih İsada getdiyim yolları xatırladacaq. ¹⁸ Sizdən bəziləri elə bilir ki, mən yanınıza gəlməyəcəyəm və buna görə də lovğa-lovğa danışırlar. ¹⁹ Amma

Rəbb istəsə, mən bu yaxında yanınıza gələcəyəm. O vaxt bu lovğaların sözlərini yox, gücünü yoxlayacağam. ²⁰Çünki Allahın Padşahlığı sözdən deyil, gücdən ibarətdir. ²¹Siz nə istəyirsiniz? Yanınıza dəyənəklə, yoxsa məhəbbət və həlimlik ruhu ilə gəlirm?

İmanlılar arasındakı əxlaqsızlıq

5 ^uDanışır ki, aranızda cinsi əxlaqsızlıq baş verir: sizdən bir nəfər ögey anası ilə yaşayır. Belə cinsi əxlaqsızlığa hətta bütprəstlər arasında da rast gəlmək mümkün deyil! ²Siz hələ lovğalovğa danışsınız! Bunun əvəzinə yas tutmalı idiniz. Belə əməlin sahibi aranızdan qovulmalıdır. ³Mənsə cismən uzaqda olub ruhən aranızdayam və bu adam bərəsində sanki aranızda olduğum üçün artıq hökm çıxarmışam: ⁴siz Rəbbimiz İsanın adı ilə toplaşanda, mən də ruhən və Rəbbimiz İsanın qüdrəti ilə aranızda olanda, ⁵həmin adamı Şeytana təslim edin ki, cismani təbiəti yox olsun, ruhu isə Rəbbin günündə xilas olsun. ⁶Sizin öyünməyiniz yaxşı deyil. Məgər bilmirsiniz ki, azacıq maya bütün xəmiri acıdır? ⁷Əslində mayasız olduğunuz kimi köhnə mayadan təmizlənin ki, təzə xəmir olasınız. Çünki bizim Pasxa quzumuz olan Məsih qurban^s verildi. ⁸Buna görə köhnə maya ilə, kin və pislik mayası ilə yox, amma səmimiyyətin və həqiqətin mayasız çörəyi ilə bayram edək.

⁹Mən əvvəlki məktubumda sizə əxlaqsızlıq edənlərlə ünsiyyətdə olmamağı yazmışdım. ¹⁰Amma mən demək istəmədim ki, bu dünyanın əxlaqsızları, tamahkarları, soyğunçu və yaxud bütprəstləri ilə ünsiyyətdə olmayın. Belə olsaydı, siz bu dünyanı

tərk etməyə məcbur olardınız! ¹¹Əslində mən sizə yazmışdım ki, siz özünü bacı-qardaş adlandırıb, lakin əxlaqsızlıq, tamahkarlıq, bütprəstlik, böhtançılıq, əyyaşlıq və yaxud soyğunçuluq edənlə ünsiyyətdə olmayın. Belələri ilə bir yerdə çörək belə, yeməyin. ¹²Çünki cəmiyyətdən kənardakıları mühakimə etməyə mənim nə ixtiyarım var? Məgər sizin mühakimə etməli olduğunuz cəmiyyətdəkilər deyilmi? ¹³Yə cəmiyyətdən kənardakıları Allah mühakimə edəcək. Siz isə öz aranızdan pis adamı atın.

Məhkəmələr bərəsində

6 Sizlərdən birinin başqası ilə iddiası varsa, müqəddəslərin qarşısında yox, haqsızların qarşısında mühakimə olunmağa cəsərəti çatarmı? ²Dünyanı müqəddəslərin mühakimə edəcəyini bilmirsinizmi? Madam ki dünyanı mühakimə edəcəksiniz, belə xırda işləri mühakimə etməyə ixtiyarınız çatmırmı? ³Mələkləri bizim mühakimə edəcəyimizi bilmirsinizmi? Bəs gündəlik həyata aid işlər harada qaldı? ⁴Əgər elədirsə, gündəlik həyatda məhkəməyə veriləcək işləriniz varsa, imanlılar cəmiyyətində saymadığınız adamlarımı hakim seçirsiniz? ⁵Mən bunu sizi utandırmaq üçün deyirəm. Yəni öz bacı-qardaşlarınız arasında hakim olmaq üçün sizlərdən bir nəfər müdrik adam tapılmadı? ⁶Amma qardaş qardaşla məhkəməyə gedir, üstəlik imansızlar qarşısında! ⁷Əslində bir-birinizi məhkəməyə çəkməyiniz sizin üçün artıq tam məğlubiyətdir. Əvəzində haqsızlığa qatlaşmaq daha yaxşı deyilmi? Aldanıb, dözmək daha yaxşı deyilmi? ⁸Amma siz özünüz

§5:7 *Qurban* – bəzi əlyazmalarda *bizdən ötrü qurban*.

^u5:1 Lev. 18:8; 20:11; Qanun. 22:30; 27:20 ^v5:6 Qal. 5:9 ^w5:7 Çıx. 12:5

^x5:8 Çıx. 13:7; Qanun. 16:3 ^y5:13 Qanun. 13:5; 17:7

haqsızlıq edib başqalarını aldadırsınız. Üstəlik bunu bacı-qardaşlarınıza edirsiniz.

⁹Məgər bilmirsiniz ki, haqsızlıq edənlər Allahın Padşahlığını irs olaraq almayacaq? Aldanmayın, çünki əxlaqsızlar, bütprəstlər, zinakarlar, fahişə kişilər, kişibaz kişilər, ¹⁰oğrular, tamahkarlar, əyyaşlar, böhtançılar, soyğunçular Allahın Padşahlığını irs olaraq almayacaq. ¹¹Sizlərdən bəzisi belə idi. Amma Rəbb İsa Məsihin adı ilə və Allahımızın Ruhunu ilə yuyulub təmizləndiniz, təqdis olundunuz və saleh sayıldınız.

Siz Məsihin üzvlərisiniz

^{12z}«Mənim üçün hər şeyə icazə var» deyirsiniz, lakin hər şey xeyir vermir. Mən də «hər şeyə icazə var» deyə bilərəm, amma özümü heç bir şeyə tabe etməyəcəyəm. ¹³«Yemək qarın üçün, qarın da yemək üçündür» deyirsiniz, amma Allah həm qarını, həm də yeməyi yox edəcək. İnsan bədəni də əxlaqsızlıq üçün deyil, Rəbb üçündür. Rəbb də bədən üçündür. ¹⁴Rəbbi dirildən Allah Öz qüdrəti ilə bizi də dirildəcək. ¹⁵Bilmirsiniz ki, bədənləriniz Məsihin üzvləridir? İndi Məsihin üzvlərini götürüb bir fahişənin üzvləri edimmi? Əsla! ^{16a}Bilmirsiniz ki, fahişə ilə birləşən onunla bir bədən olur? Çünki deyilmişdir: «İkisi bir bədən olacaq». ¹⁷Rəblə birləşənsə Rəblə ruhən bir olur. ¹⁸Cinsi əxlaqsızlıqdan uzaqlaşın. İnsanın etdiyi bütün digər günahlar bədəndən kənardadır, amma əxlaqsızlıq edən öz bədəninə qarşı günah edir. ^{19b}Məgər bilmirsiniz ki, bədəniniz Allahdan aldığınız, sizdə yaşayan Müqəddəs Ruhun məbədidir? Siz

özünü məxsus deyilsiniz, ²⁰çox baha qiymətə satın alınmışsınız. Beləliklə, bədəninizlə** Allaha izzət gətirin.

Nikah qaydaları

7 İndi isə «kişi qadına toxunmasa yaxşıdır» yazdığınıza gəlincə, ²əxlaqsızlığın qabağını almaq üçün hər kişinin öz arvadı, hər qadının da öz əri olsun. ³Ər arvadına aid, arvad da ərinə aid olan nikah borcunu yerinə yetirsin. ⁴Arvadın bədəni özünün yox, ərinin ixtiyarındadır. Eləcə də kişinin bədəni özünün yox, arvadının ixtiyarındadır. ⁵Müvəqqəti olaraq razılıqla, dua†† üçün vaxt ayırmaqdan savayı bir-birinizi ər-arvadlıq təminatından məhrum etməyin. Bundan sonra yenə də bir yerdə olun ki, nəfsinizə hakim olmadığınıza görə Şeytan sizi sınağa çəkməsin. ⁶Bunları əmr kimi yox, güzəşt kimi deyirəm. ⁷Çünki bütün insanların mənim kimi olmasını istərdim. Amma hər bir insanın Allahdan aldığı öz ənamı var – birininki belədir, digərininki başqa cürdür.

⁸Evli olmayanlara və dul qadınlara isə bunu deyirəm: mənim kimi qalsalar, onlar üçün yaxşı olar. ⁹Əgər özlərini saxlaya bilmirlərsə, qoy ailə qursunlar. Çünki ehtirasdan yanmaqdan əylə qurmaq daha yaxşıdır.

^{10c}Evli olanlara isə mən əmr edirəm, daha düzgün desəm, Rəbb əmr edir: qadın ərindən ayrılmasın. ¹¹Ayrılırsa, ərsiz qalmalıdır yaxud əri ilə barışmalıdır. Ər də arvadını boşamasın.

¹²Başqalarına isə Rəbb yox, mən deyirəm ki, əgər bir qardaşın iman etməyən arvadı var və arvad onunla yaşamağa razıdırsa, əri onu boşamasın.

**6:20 Bədəninizlə – bəzi əlyazmalarda *Allaha məxsus olan bədəniniz və ruhunuzla.*

††7:5 Dua – bəzi əlyazmalarda *oruc və dua.*

^z6:12 1Kor. 10:23 ^a6:16 Yar. 2:24 ^b6:19 1Kor. 3:16; 2Kor. 6:16

^c7:10 Mat. 5:32; 19:9; Mark 10:11-12; Luka 16:18

¹³ Bir arvadın iman etməyən əri varsa və əri onunla yaşamağa razıdırsa, qoy arvadı ondan boşanmasın. ¹⁴ Çünki iman etməmiş ər arvadı vasitəsilə təqdis olunur və iman etməmiş arvad imanlı əri vasitəsilə təqdis olunur. Əks halda uşaqlarınız natəmiz olardı, indi isə onlar müqəddəsdir. ¹⁵ İman etməyən ayrılırsa, qoy ayrılınsın. Qardaş ya da bacı belə hallarda məcburiyyət qarşısında deyil. Allah sizi sülhdə yaşamağa çağırıb. ¹⁶ Ey qadın, ərini xilas edib-etməyəcəyini haradan bilirsən? Yaxud sən, ey ər, arvadını xilas edib-etməyəcəyini haradan bilirsən?

Rəbbin çağırışına uyğunluq

¹⁷ Amma hər kəs Allahın ona təyin etdiyi kimi Rəbbin çağırışına uyğun həyat sürsün. Bunu bütün cəmiyyətlərə əmr edirəm. ¹⁸ Əgər bir nəfər sünnətli olaraq çağırış aldısı, sünnət olunmanı aradan qaldırmasın. Digəri isə sünnətsiz olaraq çağırış aldısı, qoy sünnət olunmasın. ¹⁹ Sünnətlik də, sünnətsizlik də əhəmiyyət kəsb etmir, əhəmiyyət kəsb edən isə Allahın əmrlərini yerinə yetirməkdir. ²⁰ Qoy hər kəs çağırış aldığı vaxt nə vəziyyətdə idisə, elə də qalsın. ²¹ Çağırış alanda qul idinsə, fikir eləmə. Amma əgər azad olmağa imkanın varsa, bu fürsəti əldən vermə. ²² Çünki Rəbdə çağırış alan vaxt qul artıq Rəbbin azad insanıdır. Eləcə də çağırış alan vaxt azad insan Məsihin quludur. ²³ Siz çox baha qiymətə satın alınmışsınız, insanlara qul olmayın! ²⁴ Ey qardaşlar, hər kəs çağırış alanda nə vəziyyətdə idisə, eləcə Allahla birlikdə qalsın.

Subay olmağın faydası

²⁵ İndi isə qızlara gəlincə, bu barədə Rəbdən əmr almamışam. Amma etibara layiq olmaq üçün Rəbbin mərhəmətinə nail olmuş bir insan kimi öz fikir-

lərimi deyirəm. ²⁶ Məncə, indi yaranmış çətin vəziyyətə görə insanın olduğu kimi qalması yaxşıdır. ²⁷ Arvadınla nikahla bağlısansa, ondan azad olmağın arzu etmə. Arvadın yoxdursa, özünə arvad axtarma. ²⁸ Amma evlənməyin günah deyil. Qızın da ərə getməsi günah deyil. Amma belə adamlar bu həyatda əziyyət çəkəcəklər. Mən sizi bundan qorumaq istəyirəm. ²⁹ Qardaşlar, bunu demək istəyirəm: vaxta az qalıb. Bundan sonra arvadı olanlar olmayanlar kimi, ³⁰ yas tutanlar tutmayanlar kimi, sevinənlər sevinməyənlər kimi, mal alanlar malı olmayanlar kimi, ³¹ bu dünyanın işlərindən faydalananlar bu işlərdən uzaq olanlar kimi olsunlar. Çünki bu dünyanın indiki vəziyyəti keçib-gedir.

³² Sizin qayğısız olmanızı istəyirəm. Subay kişi Rəbbi necə razı salmaq barəsində düşünüb Rəbbin işlərinin qayğısına qalır. ³³ Evli isə arvadını razı salmaqdan ötrü dünyəvi işlərin qayğısına qalır ³⁴ və diqqəti yayır. Ərsiz qadın yaxud qız da Rəbbin işlərinin qayğısına qalır ki, həm bədəndə, həm də ruhən müqəddəs olsun. Ərli qadın isə ərini razı salmaqdan ötrü dünyəvi işlərin qayğısına qalır. ³⁵ Bunu azadlığımızı məhdudlaşdırmaq üçün yox, yalnız sizin xeyrinizə deyirəm ki, ədəblə davranıb fikirlərinizi dağıtmadan özünüzi Rəbbə həsr edəsiniz.

³⁶ Əgər bir nəfər nişanlandığı qızla düzgün davranmadığını düşünürsə, yaşı çatıb və evlənmək lazım gəlicə, qoy o adam istədiyini etsin. O, günah etmir. Qoy onlar evlənsin. ³⁷ Amma kim ürəyində qəti niyyət tutub, könüllü surətdə, öz nəfsinə hakim olaraq nişanlandığı qızla evlənməmək qərarına gəlicə, o adam da yaxşı edir. ³⁸ Buna görə də nişanlısı ilə evlənən yaxşı edir, evlənməyənsə daha yaxşı edir.

³⁹ Arvad əri sağ ikən ona^{††} bağlı qalır. Əgər əri vəfat etsə, arvad azaddır və kimə istəsə, ərə gedə bilər. Lakin o kişi Rəbdə olmalıdır. ⁴⁰ Amma fikrimcə, dul qadın olduğu kimi qalsa, daha xoşbəxt olar. Zənnimcə, məndə də Allahın Ruhı var.

Bütlərə təqdim olunan qurban əti

8 Bütlərə təqdim olunan qurbanlara gəlincə, bizə məlumdur ki, bu barədə «hamımızın biliyi var». Bilik insanın lovğalanmağına səbəb olur, məhəbbət isə onu ruhən inkişaf etdirir. ² Kim fikirləşir ki, bir şey bilir, o hələ lazım olduğu kimi heç nə bilmir. ³ Amma kim Allahı sevirsə, Allah onun haqqında hər şeyi bilir.

⁴ Beləliklə, bütlərə təqdim olunan qurban ətinin yeyilməsi barəsində bilirik ki, «büt dünyada heç nədir» və «bir olan Allahdan başqası yoxdur». ⁵ Yerdə və yaxud göydə «allahlar» adlandırılanlar varsa, hətta çoxlu «allahlar» və «sahiblər» varsa, ⁶ bizim üçünsə bir Allah – Ata var. Hər şey Ondən gəlir, biz də Onun üçün yaşayırıq. Həmçinin bizim bir Sahibimiz var, O da Rəbb İsa Məsihdür. Hər şey Onun vasitəsilə yaranır, biz də Onun vasitəsilə yaşayırıq.

⁷ Amma bunu hamı bilmir. Hələ büt-pərəst adətlərinə uymuş bəziləri yedikləri ətin bütlərə təqdim olunan qurban əti olduğunu düşünür və onlar zəif olduqlarından vicdanları ləkələnir. ⁸ Yemək bizi Allahın hüzuruna gətirir. Biz yeməyəndə heç nə itirmirik, yeyəndə də heç nə əldə etmirik. ⁹ Amma diqqətli olun ki, sizin seçim ixtiyarınız zəif olanların büdrəməsinə səbəb olmasın. ¹⁰ Əgər vicdan məsuliyyəti zəif olan şəxs görsə ki, bilik sahibi olan sən büt evində süfrəyə oturmusan, bütlərə

təqdim olunan qurbanın ətini yeməyə cürət etməzmi? ¹¹ Bunun nəticəsində bu zəif adam – uğrunda Məsihin öldüyü bu bacı ya qardaş sənin biliyinin ucbatından həlak olacaq. ¹² Beləliklə, zəif olan bacı-qardaşlarınıza qarşı günah edib vicdanlarını yaralayanda siz Məsihə qarşı günah edirsiniz. ¹³ Odur ki, əgər yemək qardaşımı büdrədirsə, mən heç vaxt ət yeməyəcəyəm ki, qardaşım büdrəməsin.

Həvarinin haqqı və borcu

9 Mən azad deyiləmmi? Həvari deyiləmmi? Rəbbimiz İsanı görməmişəmmi? Siz Rəbdə etdiyim əməlin səmərəsi deyilsinizmi? ² Əgər başqaları üçün həvari deyiləmsə, heç olmasa sizin üçün həvariyəm. Çünki Rəbdə siz mənim həvariliyimə möhürüstünüz.

³ Mən işlərimi təhlil edənlərə qarşı belə müdafiə olunuram: ⁴ Məgər bizim yeyib-icməyə ixtiyarımız yoxdur? ⁵ Məgər digər həvarilər, Rəbbin qardaşları və Kefa kimi yanımızda imanlı arvadımızı gəzdirməyə ixtiyarımız yoxdur? ⁶ İşləməyib dolanmaq üçün yalnız mənim və Barnabanın ixtiyarı yoxdur? ⁷ Kim öz hesabı ilə əsgərlik çəkər? Kim üzüm bağı salıb barından yeməz? Kim sürünü otarıb südündən içməz? ⁸ Məgər mən ancaq insanların düşündüyü kimi danışıram? Qanun eyni şeylər demirmi? ⁹ Çünki Musanın Qanununda yazılıb: «Xırman çəkən öküzün ağızını bağlama». Allah öküzlərinmi qayğısına qalır, ¹⁰ yoxsa bu sözlər tamamilə bizə aid deyil? Əlbəttə, bu bizim üçün yazılmışdır, çünki cütçü ümidlə şumlamalı, xırmançı da məhsula ortaqlıq olmaq ümidi ilə taxılı döyməlidir. ¹¹ Əgər biz aranızda ruhani toxumlar

^{††}7:39 *Ona – bəzi əlyazmalarda qanuna görə ona.*

^d9:9 Qanun. 25:4; 1Tim. 5:18 ^e9:11 Rom. 15:27

əkdiksə, sizdən maddi bir məhsul yığsaq, çoxdurmu? ¹² Əgər başqalarının sizdən bunu istəməyə ixtiyarı varsa, bizim buna daha çox ixtiyarımız yoxdurmu?

Bizsə bu ixtiyardan istifadə etməmişik. Bunun əvəzinə Məsihin Müjdəsinin yayılmasına mane olmamaq üçün hər şeyə dözüürük. ¹³ ^fMəgər bilmirsiniz ki, məbəddə iş görənlər məbəddə gətirilən təqdimlərdən qidalanırlar və qurbangahın xidmətçiləri qurbangahdan öz paylarını götürürlər? ¹⁴ ^gBeləcə də Rəbb Müjdəni elan edənlərə Müjdədən dolanmağı əmr etmişdir. ¹⁵ Amma mən bu hüquqların heç birindən istifadə etməmişəm. Bunları yazmıram ki, mənə də belə edəsiniz. Fəxr etməyim üçün bu əsas heç kim boş çıxarmaz! Belə olmaqdan, ölməyim daha yaxşıdır. ¹⁶ Müjdəni yaymaqsa fəxr etməyim üçün əsas deyil. Çünki bu mənim mühüm borcumdur, əgər Müjdəni yaymıramsa, vay halıma! ¹⁷ Əgər bunu könüllü olaraq edirəmsə, mükafatım var. Yox, əgər bunu könüllü etmirəmsə, mənə tapşırılan vəzifəmi yerinə yetirirəm. ¹⁸ Bəs onda mükafatım nədir? Mükafatım budur ki, Müjdəni^h yayaraq müftə vəz edirəm və Müjdəni yaymaqdan gələn ixtiyarımdan tam istifadə etmirəm.

¹⁹ Mən azadam və heç kəsə məxsus deyiləm, amma mümkün qədər çox insan əldə etmək üçün özümü hamıya qul etdim. ²⁰ Yəhudiləri əldə etmək üçün Yəhudilərlə Yəhudi kimi davrandım. Mən Qanun altında olmasam da, Qanun altında olanları əldə etmək üçün Qanun altında olanlarla Qanun altında

olan kimi davrandım. ²¹ Özüm Allahın qanunundan kənar deyil, Məsihin qanununa tabeyəmsə də, Qanundan kənar olanları əldə etmək üçün onlarla Qanundan kənar olan kimi davrandım. ²² Zəifləri əldə etmək üçün onlarla zəif kimi davrandım. Hər hansı bir yolla bəzilərinə xilas etmək naminə hər kəs üçün hər şey oldum. ²³ Bunun hamısını Müjdə uğrunda, onun bərəkətinə şərik olum deyə edirəm.

²⁴ Qaçışda yarışanların hamısının qaçdığına, amma təkə bir nəfərin mükafatı aldığını bilmirsinizmi? Elə qaçın ki, mükafatı qazanasınız. ²⁵ Yarışda iştirak edən hər kəs hər cəhətdən öz nəfsinə hakimdir. Onlar bunu solub gedən dəfnə çələngi almaq üçün edər, biz isə solmaz tac almaq üçün çalışırıq. ²⁶ Beləliklə, mən də məqsədsiz qaçmıram. Havanı vuran adam kimi yumruq atmıram. ²⁷ Lakin bədənimə məcburən özümə qul edirəm ki, başqalarına vəz edəndən sonra mükafatımdan məhrum olmayım.

İsrail tarixindən ibrət dərsləri

10^h Qardaşlar, bixəbər olmağınızı istəmirəm ki, ata-babalarımızın hamısı bulud altında qorundu, hamısı da dənizdən keçdi. ² Hamısı Musanın ardınca getmək üçün buludda və dənizdə vəftiz edildi. ³ Hamısı eyni ruhani qida yedi ⁴ və eyni ruhani içki içdi. Çünki onlar ardlarınca gələn ruhani Qayadan içirdi. O Qaya da Məsih idi. ⁵ ^k Amma Allah onların çoxundan razı qalmadı və cəsədləri çölə sərildi.

⁶ Bu hadisələr bizim üçün ibrət olsun deyə baş verdi ki, biz onlar kimi pislilyə meyl göstərməyək. ⁷ ^m Onlardan bəzisi

^h9:18 Müjdəni – bəzi əlyazmalarda *Məsih barəsində Müjdəni*.

^f9:13 Qanun. 18:1 ^g9:14 Mat. 10:10; Luka 10:7

^h10:1 Çıx. 13:21-22; 14:22-29 ⁱ10:3 Çıx. 16:35 ^j10:4 Çıx. 17:6; Say. 20:11

^k10:5 Say. 14:29-30 ^l10:6 Say. 11:4 ^m10:7 Çıx. 32:6

kimi büt-pərəst olmayın. Onlar barədə belə yazılıb: «Xalq oturub yeyib-içdi, sonra isə qalxıb oynadı». ⁸ Onlardan bəzisi kimi cinsi əxlaqsızlıq etməyə. Bir gündə onlardan iyirmi üç min nəfər öldü. ⁹ Məsihi^{§§} sınamayaq: onlardan bəziləri belə etdi və ilanlar onları öldürdü. ¹⁰ Deyinməyin, çünki onlardan da bəziləri deyindi və məhvedici mələk onları öldürdü. ¹¹ Bu hadisələr ibrət dərsi olub onların başına gəldi və bu dövrün sonuna çatan bizim üçün öyüd-nəsihət kimi yazılıb. ¹² Buna görə də kim ayaq üstə durduğunu düşünürsə, ehtiyatlı olsun ki, yıxılmasın. ¹³ Siz insanın qarşılaşdığı sınaqdan başqa bir sınaqla qarşılaşmadınız. Allah sadıqdır və O sizi gücünüzdən artıq sınağa çəkməyə qoymaz. Sınaqla yanaşı bu vəziyyətdən çıxış yolu ilə də təmin edəcək ki, tab gətirə bilərsiniz.

Büt-pərəstlik və Rəbbin süfrəsi

¹⁴ Beləliklə, ey sevimlilərim, büt-pərəstlikdən uzaqlaşın. ¹⁵ Mən ağıllı insanlara xitab edirəm. Dediklərimi siz özünüzdə araşdırın. ¹⁶ Xeyir-dua verdiyimiz xeyir-dua kasası Məsihin qanına şəriklilik deyilmi? Böldüyümüz çörək Məsihin bədəninə şəriklilik deyilmi? ¹⁷ Çörək bir olduğu kimi biz də çox olduğumuz halda bir bədənlik. Çünki hamımız bir çörəyi bölüb yeyirik. ¹⁸ Soy-kökünə görə İsrail xalqına nəzər salın: qurbanları yeyənlər qurbangaha şəriklilik deyilmi? ¹⁹ Belədirsə, mən nə demək istəyirəm? Büt-lərə təqdim olunan qurban ətinin bir əhəmiyyəti varmı? Yaxud büt-lərin əhəmiyyəti

varmı? ²⁰ Xeyr, amma deyirəm ki, büt-pərəstlər qurbanlarını Allaha yox, cinlərə gətirirlər. Cinlərlə şəriklilik olmanızı istəmirəm. ²¹ Siz həm Rəbbin kasasından, həm də cinlərin kasasından içə bilməzsiniz; həm Rəbbin, həm də cinlərin süfrəsindən yeyə bilməzsiniz. ²² Yoxsa Rəbbi qısqançlığa vadar edirik? Məgər biz Ondan güclüyük?

İmanın azadlığı

²³ «Hər şeyə icazə var» deyirsiniz, amma hər şey xeyir vermir. «Hər şeyə icazə var», lakin hər şey ruhan inkişaf etdirmir. ²⁴ Hər kəs öz xeyrini yox, başqalarının xeyrini güdsün. ²⁵ Ət bazarında nə satılırsa, vicdan məsələsini qaldırmadan yeyin. ²⁶ Çünki «Rəbbindir yer üzü və orada mövcud olanlar». ²⁷ Əgər imanlı olmayanlardan biri sizi yeməyə dəvət edir və siz getmək istəyirsinizsə, qabağınıza nə qoysalar, vicdan məsələsini qaldırmadan yeyin. ²⁸ Amma biri sizə desə ki, «bu, qurban ətidir», onda həm sizə bunu deyənə xatirinə, həm də vicdan xatirinə yeməyin.* ²⁹ Mən sizin vicdanınızı yox, başqasının vicdanını nəzərdə tuturam. Axı nə üçün mənim azadlığım başqasının vicdanı ilə müəyyənləşdirilsin? ³⁰ Əgər şükür edərək yeməkdə iştirak edərəmsə, şükür etdiyim yeməyə görə nə üçün mənə şər atırlar? ³¹ Beləliklə, nə yeyirsinizsə, nə içirsinizsə, nə edirsinizsə, hər şeyi Allahın izzəti üçün edin. ³² Yəhudilərin, Yunanların yaxud Allahın cəmiyyətinin bürdərəsinə səbəb olmayın, ³³ necə ki mən də hər şeydə hər kəsi razı salmağa

§§10:9 Məsihi – bəzi əlyazmalarda Rəbbi.

*10:28 Yeməyin – bəzi əlyazmalarda yeməyin. Çünki «Rəbbindir yer üzü və orada mövcud olanlar».

^{10:8} Say. 25:1-18 ^{10:9} Say. 21:5-6 ^{10:10} Say. 16:41-49

^{10:16} Mat. 26:26-28; Mark 14:22-24; Luka 22:19-20 ^{10:18} Lev. 7:6 ^{10:20} Qanun. 32:17 ^{10:22} Qanun. 32:21 ^{10:23} 1Kor. 6:12 ^{10:26} Zəb. 24:1

çalışıram. Bunu öz xeyrim üçün yox, çoxlarının xeyri üçün edirəm ki, onlar da xilas olsunlar.

11 ^wMən Məsihdən nümunə götürdüyüm kimi siz də məndən nümunə götürün.

Məsihçi nizam-intizamı

²Hər işdə məni xatırladığınız və sizə tapşırduğım təlimlərə sadiq qaldığınız üçün sizi tərifləyirəm. ³Bunu da bilmənizi istəyirəm ki, hər kişinin başı Məsih, arvadın başı ər, Məsihin başı isə Allahdır. ⁴Başına nə isə qoyub dua yaxud peyğəmbərlik edən hər kişi öz başını şərəfsiz edir. ⁵Başiaçıq dua yaxud peyğəmbərlik edən hər qadın da öz başını şərəfsiz edir. Belə qadınla saçları qırılmış qadın arasında fərq yoxdur. ⁶Əgər qadın başını örtmürsə, qoy saçlarını qısa kəssin. Amma əgər qadın üçün saçını qısa kəsməsi yaxud qırılması ayıbdırsa, qoy başını örtsün. ⁷Beləliklə, kişiyyə Allahın surəti və izzəti olduğuna görə başını örtmək olmaz. Qadınsa kişinin izzətidir. ⁸Çünki kişi qadından yox, qadın kişidən yarandı. ⁹Kişi qadın üçün yox, qadın kişi üçün yaradıldı. ¹⁰Bu səbəbdən mələklərə görə qadının başı üzərində ixtiyarı olmalıdır. ¹¹Hər halda Rəbdə nə qadın kişidən, nə də kişi qadıندان müstəqildir. ¹²Çünki qadın kişidən yarandığı kimi kişi də qadın vasitəsilə yaranır və hər şey Allahdan yaranır. ¹³Özünü qərara gəlin, Allaha başiaçıq dua etmək qadına yaraşarmı? ¹⁴Məgər təbiətin özü sizə kişinin saçını uzun olmasının özü üçün hörmətsizlik, ¹⁵qadının saçlarının uzun olması isə onun üçün şərəf olduğunu öyrətmir?

Çünki qadına saç örtük kimi verilib. ¹⁶Bu barədə kim mübahisə etmək istəyirsə, bilsin ki, bizim də, Allahın cəmiyyətlərinin də belə bir adəti yoxdur.

Rəbbin süfrəsinə aid təlimat

¹⁷Sizin toplantılarınız xeyirdən çox zərər gətirdiyinə görə aşağıda yazılan əmrlərdən çıxış edərək sizi tərifləmirəm. ¹⁸Çünki əvvəl eşitmişəm ki, cəmiyyətdə yığılanda aranızda dəstəbazlıq olur. Buna mən bir az da olsa, inanıram. ¹⁹Çünki Allahın sınaqdan keçmiş adamları bəlli olsun deyə aranızda firqələrə bölünmə olmalıdır! ²⁰Xüsusən bir yerə toplaşanda yediyiniz Rəbbin süfrəsi deyil. ²¹Çünki biriniz o birisini gözləmədən süfrənizi açırsınız və biri ac qalır, o birisi isə sərxoş olur. ²²Yeyib-icmək üçün evləriniz yoxdurmu? Bəlkə siz Allahın cəmiyyətinə xor baxırsınız və yoxsulları utandırmaq istəyirsiniz? Sizə nə deyim? Sizi tərifləyimmə? Əsla! Bu işdə sizi tərifləməyəcəyəm.

²³Çünki sizə çatdırdığım bu xəbəri Rəbbin Özündən qəbul etmişəm: Rəbb İsa Ona xəyanət edildiyi gecə əlinə çörək götürdü, ²⁴şükür edib onu böldü və dedi: «Bu[†] Mənim sizin üçün verilən[‡] bədənimdür. Bunu Məni xatırlamaq üçün edin». ²⁵Eləcə də axşam yeməyindən sonra kasanı götürüb dedi: «Bu kasa Mənim qanımla bağladığım Yeni Əhddir. Bunu hər dəfə içəndə Məni xatırlamaq üçün edin». ²⁶Çünki hər dəfə bu çörəyi yeyəndə və bu kasadan içəndə siz Rəbbin gəlişinədək Onun ölümünü bəyan edirsiniz.

[†]11:24 Bu – bəzi əlyazmalarda *Alın və yeyin, bu* (Mat. 26:26).

[‡]11:24 *Verilən* – bəzi əlyazmalarda *əzizlən*.

^w11:1 1Kor. 4:16; Fil. 3:17 ^x11:7 Yar. 1:26-27 ^y11:8 Yar. 2:18-23

^z11:25 Çıx. 24:6-8; Yer. 31:31-34

²⁷ Buna görə də kim layiq olmayan tərzdə Rəbbin bu çörəyini yeyib yaxud Onun kasasından içsə, Rəbbin bədəninə və qanına qarşı təqsirkardır. ²⁸ Bunun əvəzinə qoy insan özünü yoxlasın və sonra bu çörəkdən yeyib bu kasadan içsin. ²⁹ Çünki kim Rəbbin bədənini^a dərk etməmiş yeyib-içsə, yeyib-içərək öz üzərinə mühakimə gətirir. ³⁰ Bu səbəbdən də bir çoxunuz zəif və xəstədir, bəziləri isə vəfat etmişdir. ³¹ Əgər biz özümüzü düzgün dərk etsəydik, mühakiməyə düşməzdik. ³² Rəbb bizi mühakimə edəndə dünya ilə birlikdə məhkum olunmayaq deyərək bizi tərbiyə edir.

³³ Beləliklə, qardaşlarım, yeməyə toplaşanda bir-birinizi gözləyin. ³⁴ Ac olan varsa, qoy evində yesin ki, toplantınız mühakiməyə çevrilməsin. Qalan məsələləri isə özüm gələndə nizama salacağam.

Ruhani ənamlar

12 Qardaşlar, indi isə ruhani ənamlara gəlincə, bixəbər olmağınızı istəmirəm. ² Bilirsiniz ki, siz bütprəst olarkən necə tovlana-tovlana dilsiz-ağızsız bütələrə tərəf yönəldiniz. ³ Buna görə sizi xəbərdar edirəm ki, Allahın Ruhunu vasitəsilə danışan heç kim «İsaya lənət olsun» deməz və heç kim Müqəddəs Ruh vasitəsi olmadan «İsa Rəbdir!» deyər bilməz.

⁴ Müxtəlif ənamlar var, amma Ruh eynidir. ⁵ Müxtəlif növlü xidmətlər var, amma Rəbb eynidir. ⁶ Müxtəlif fəaliyyətlər də var, amma hamısını hər adamda göstərən Allah eynidir. ⁷ Lakin Ruh hər kəsə xeyri üçün aşkar olunur. ⁸ Birinə Ruh vasitəsilə hikmət sözü, başqasına isə eyni Ruhla bilik sözü

verilir. ⁹ Digərinə isə eyni Ruh imanı, o birisinə həmin Ruh şəfa ənamlarını verir. ¹⁰ Birinə möcüzə yaratmaq, başqasına peyğəmbərlik, digərinə ruhları ayırd etmək qabiliyyəti, bir başqasına müxtəlif dillərdə danışmaq, o birisinə bu dilləri izah etmək ənamı verilir. ¹¹ Bunların hamısı tək və eyni Ruhun fəaliyyətidir. Ruh bu ənamları hər kəsə Öz istədiyi tərzdə paylayır.

İsa Məsihin bədəni barəsində

¹² Bədən birdir və üzvləri çoxdur. Bədən üzvləri çox olduğu halda bir bədən təşkil edir. Məsih də belədir; ¹³ çünki istər Yəhudi, istər Yunan, istər qul yaxud azad, hamımız bir bədən olmaq üçün bir Ruhla vəftiz olunmuşuq və hamımız eyni Ruhdan içirilmişik. ¹⁴ Bədən tək üzvdən deyil, çox üzvdən ibarətdir. ¹⁵ Ayaq «mən əl olmadığımı görə bədənə aid deyiləm» desə, bu səbəbdən bədəndən kənar deyil. ¹⁶ Qulaq «mən göz olmadığımı görə bədənə aid deyiləm» desə, bu səbəbdən bədəndən kənar deyil. ¹⁷ Bütün bədən gözdən ibarət olsaydı, necə eşidərdik? Bütün bədən qulaq olsaydı, necə iy bilərdik? ¹⁸ Amma Allah istədiyi tərzdə bədən üzvlərinin hər birini bədəndə yerləşdirdi. ¹⁹ Əgər hamısı bir üzv olsaydı, bədən nə vəziyyətdə qalardı? ²⁰ Doğrudan da, üzv çox, bədən isə birdir. ²¹ Göz ələ «sən mənə lazım deyilsən» və yaxud baş da ayaqlara «siz mənə lazım deyilsiniz» deyər bilməz. ²² Əksinə, bədənin daha zəif görünən üzvləri daha çox lazımlıdır, ²³ dəyəri az saydığımız bədən üzvlərini daha çox dəyərləndiririk, görünməyən üzvlərimizə də xüsusi qayğı göstəririk. ²⁴ Görünən üzvlərimizin isə buna

^a11:29 Rəbbin bədənini – hərfi tərcümədə bədəni, bəzi əlyazmalarda layiq olmayan tərzdə Rəbbin bədənini.

^a12:4 Rom. 12:4-8

ehtiyacı yoxdur. Lakin Allah aşağı tutulan üzvü daha çox dəyərləndirərək bədəni elə düzəltdi ki, ²⁵bədəndə ayrı-seçkilik olmasın, əksinə, bütün üzvlər bir-birinə eyni qayğı göstərsin. ²⁶Buna görə əgər bir üzv əzab çəkirsə, başqaları da onunla birgə əzab çəkir. Üzvlərdən biri şərəfə çatırsa, başqaları da onunla birgə sevinir.

²⁷Siz də Məsihin bədənisiniz, ayrı-ayrılıqda isə bu bədənin üzvlərisiniz. ²⁸^bAllah imanlılar cəmiyyətində birinci yerdə həvarilər, ikinci yerdə peyğəmbərlər, üçüncü yerdə də müəllimlər təyin etdi. Sonra bəzilərinə möcüzə yaratmağı, habelə şəfa ənamlarını, yardımçılığı, idarəçiliyi, müxtəlif dillərdə danışmağı verdi. ²⁹Hamı həvaridirmi? Hamı peyğəmbərdirmi? Hamı müəllimdirmi? Hamı möcüzə yarada bilirmi? ³⁰Hamının şəfa ənamları varmı? Hamı naməlum dillərdə danışırımı? Hamı belə dilləri izah edə bilirmi? ³¹Amma daha böyük ənamları söylə istəyin. İndi isə sizə bundan da əla yol göstərəcəyəm.

Məhəbbətin qüdrəti

13 Əgər mən insan və mələk dilləri ilə danışırımsa, lakin məhəbbətim yoxdursa, cingildəyən mis və ya danqıldayan sincəm. ²Əgər peyğəmbərlik ənamım varsa, bütün sirləri və hər cür biliyi dərk edirəmsə, dağları yerindən tərpedəcəm dərcədə tam imanım varsa, amma məhəbbətim yoxdursa, mən bir heçəm. ³Əgər bütün var-dövlətimi paylaşmışam yoxsulları doyduraramsa və bədənimə ⁴oda təslim edərəmsə, lakin məhəbbətim yoxdursa, bunun mənə heç bir xeyri yoxdur.

⁴Məhəbbət səbirli, xeyirxahdır. Məhəbbət paxıllıq etməz, öyünməz,

lovğalanmaz, ⁵kobudluq etməz, öz xeyrini güdməz, hirsələnə, ona edilən pislikləri sayıb-hesablamaz. ⁶Məhəbbət haqsızlığa sevinməz, həqiqətə isə şadlanır. ⁷O hər şeyə qatlaşar, hər şeyə inanar, hər şeyə ümid bəsləyər, hər şeyə dözər.

⁸Məhəbbət əsla tükənməz. Amma peyğəmbərliklər sona çatacaq, dillər ənamı da qurtaracaq, bilik də aradan qalxacaq. ⁹Çünki biliyimiz məhdud, peyğəmbərliyimiz də məhduddur. ¹⁰Kamillik gələndə məhdud olan aradan qalxacaq. ¹¹Mən körpə olanda körpə kimi danışır, körpə kimi dərk edir, körpə kimi düşünürdüm. Boya-başa çatdıqda isə körpə fikirlərimi tərk etdim. ¹²İndi biz güzgüdəki kimi tutqun görürük, o zaman isə üzbəüz görəcəyik. İndi biliyim məhduddur, o zaman isə haqqımda hər şey bilindi ki kimi mən də hər şeyi biləcəyəm. ¹³İndi isə üç şey qalır: iman, ümid, məhəbbət. Amma bunların arasında məhəbbət üstündür.

Naməlum dillər və peyğəmbərlik ənamları

14 Məhəbbətin ardınca gedin və ruhani ənamları, xüsusilə, peyğəmbərlik ənamını söylə istəyin. ²Çünki naməlum dildə danışan, adamlarla yox, Allahla danışır. Onu heç kim başa düşmür. O, Ruh vasitəsilə sirlər söyləyir. ³Peyğəmbərlik edənsə adamlarla onları ruhən inkişaf etdirmək, həvəsləndirmək və təsəlli vermək üçün danışar. ⁴Naməlum dildə danışan özünü inkişaf etdirir, peyğəmbərlik edənsə cəmiyyəti inkişaf etdirir. ⁵İstərdim ki, hamınız dillərdə danışasınız, daha yaxşı olar ki, peyğəmbərlik edəsiniz. Çünki cəmiyyətin inkişafı üçün peyğəmbərlik

§13:3 *Bədənimi oda* – bəzi əlyazmalarda *öyünmək üçün bədənimi ölümə*.

^b12:28 Ef. 4:11 ^c13:2 Mat. 17:20-21; 21:21; Mark 11:23

edən insan dillərdə danışan və izah etməyən insandan üstündür.

⁶İndi isə, qardaşlar, yanınıza gəlib dillərdə danışsam, amma nazil olan sözü, bilik, peyğəmbərlik yaxud təlim sözünü sizə deməsəm, sizə nə xeyrim dəyər? ⁷Tütək ya da çəng kimi cansız alətlər fərqli səslər çıxarmazsa, eşidən nə çalındığını necə bilər? ⁸Əgər şeypur aydın olmayan səssə çıxarsa, döyüşə kim hazırlaşar? ⁹Eyni tərzdə də əgər siz dilinizlə anlaşılan sözlər söyləməsəniz, dediyinizi necə başa düşərlər? Siz havaya danışmış olursunuz! ¹⁰Şübhəsiz, dünyada bir çox cürbəcür danışqlar var və onlardan heç biri mənasız deyil.

¹¹Amma söylənilən danışığın mənasını bilmərsən, mən danışan üçün yadelli oluram, danışan da mənə yadelli olur.

¹²Eləcə siz də ruhani ənamları söylə istədiyiniz üçün cəmiyyəti inkişaf etdirən ənamlarda üstün olmağa çalışın.

¹³Bu səbəbdən də naməlum dildə danışan öz dediklərini izah edə bilməsi üçün dua etsin. ¹⁴Çünki əgər mən naməlum dildə dua edirəmsə, ruhum dua edir, amma şüurum bəhrəsiz qalır. ¹⁵Bəs mən nə edirəm? Ruhən də, şüurlu surətdə də dua edəcəyəm, ruhən də, şüurlu surətdə də ilahi oxuyacağam. ¹⁶Təlim öyrənməmiş adamın vəziyyətini nəzərə al. Sən yalnız ruhən şükür duası edirsənsə, o sənənin şükranına necə «Amin!» desin? Axı sənənin nə dediyini başa düşmür. ¹⁷Əlbəttə, sən yaxşı şükür edirsən, amma bu adam inkişaf edə bilməz. ¹⁸Mən dillərdə hamınızdan çox danışdığım üçün Allaha şükür edirəm. ¹⁹İmanlılar cəmiyyətində isə naməlum dildə minlərlə söz deməkdənsə başqalarını öyrətmək üçün şüurlu surətdə beş kəlmə deməyi üstün tuturam.

²⁰Qardaşlar, əqlən uşaq olmayın. Pisləyə münasibətdə körpə olun, amma əqlən yetkin olun. ²¹Qanunda yazılıb: «Rəbb deyir:

“Bu xalqla yadellilərin ağızı ilə, Başqalarının dilləri ilə danışacağam. Amma onlar həтта o vaxt məni eşitmək istəməyəcəklər”».

²²Beləliklə, naməlum dillər iman edənlər üçün deyil, imansızlar üçün bir əlamətdir. Peyğəmbərlik isə iman etməyənlər üçün deyil, imanlılar üçündür. ²³Əgər bütün cəmiyyət bir yerdə toplaşsın, hamı naməlum dillərdə danışmağa başlayarsa və təlim öyrənməmiş adamlar yaxud iman etməyənlər oraya girərlərsə, deməzlər ki, siz ağılnızı itirmisiniz?

²⁴Amma hamı peyğəmbərlik edirsə və oraya iman etməyən yaxud təlim öyrənməmiş adam girirsə, o hamı tərəfindən inandırılacaq, hər sözlə özünü araşdıracaq. ²⁵Ürəyindəki gizli fikirlər aşkara çıxacaq və o üzüstə yerə döşənib Allaha səcdə edəcək və «Allah, həqiqətən, aranızdadır!» deyib nida edəcək.

Düzgün ibadət

²⁶Bəs onda nə deyək, ey qardaşlar? Toplaşanda hər birinizin bir ilahisi, bir dərəsi, bir nazil olan sözü, bir naməlum dildə sözü, bir izahı var. Qoy bunlar hamısı bir-birinizin inkişafı üçün olsun. ²⁷Əgər kimsə naməlum dildə danışsın, iki yaxud ən çox üç adam növbə ilə danışsın, bir nəfər də izah etsin. ²⁸Əgər izah edən yoxdursa, naməlum dildə danışan cəmiyyətdə sussun, yalnız özü ilə və Allahla danışsın. ²⁹İki ya üç peyğəmbər danışsın, başqaları isə onların dediklərini ayırd etsin. ³⁰Əgər oturanlardan birinə nazil olan söz gələrsə, ilk danışan sussun. ³¹Çünki hamınız

bir-birinizin ardınca peyğəmbərlik edə bilərsiniz ki, hamınız təlim öyrənib ruhlanasınız. ³² Peyğəmbərlərin ruhları da peyğəmbərlərə tabe olur. ³³ Çünki Allah qarışıqlıq deyil, sühl qaynağıdır. Müqəddəslərin bütün cəmiyyətlərində belədir.

³⁴ Qadınlar cəmiyyət toplantılarında sussun, çünki onlara danışmağa icazə verilmir; onlar Qanunun da buyurduğu kimi tabe olsunlar. ³⁵ Öyrənmək istədikləri bir şey varsa, evdə ərlərləndən soruşsunlar. Çünki qadına cəmiyyətdə danışmaq ayıbdır.

³⁶ Məgər Allahın kəlamı siz Korinfilərdən qaynaqlandı, yoxsa yalnız sizə çatdı? ³⁷ Kim özünü peyğəmbər və ya ruhani hesab etsə, qoy bilsin ki, sizə yazdıqlarım Rəbbin əmridir. ³⁸ Kim buna əhəmiyyət verməsə, ona da əhəmiyyət verilməyəcək. ³⁹ Beləliklə, qardaşlarım, peyğəmbərlik etməyi söylə istəyin və naməlum dillərdə danışmağa da mane olmayın. ⁴⁰ Amma qoy hər şey ədəblə və intizamla edilsin.

Məsihin dirilməsinin mühümlüyü

15 İndi, qardaşlar, sizə bəyan etdiyim və qəbul edib əsaslandığımız Müjdəni yadınıza salmaq istəyirəm. ² Əgər sizə bəyan etdiyim sözə bağlanmışınızsa, o Müjdə ilə də xilas olmaqdasınız, yoxsa əbəs yerə iman etmişiniz. ³ ^eÖzümün də qəbul etdiyim bu ən əhəmiyyətli təlimi sizə çatdırdım: Müqəddəs Yazılara uyğun olaraq, Məsih günahlarımız üçün öldü, ⁴ dəfn olundu və Müqəddəs Yazılara uyğun olaraq, üçüncü gün dirildi. ⁵ ^fO əvvəl Kefaya, sonra On İki şagirdə görüldü. ⁶ Bundan sonra beş yüzdən çox bacı-qardaşa eyni anda görüldü. Bu bacı-qardaşlardan çoxu indi də yaşayır, bəziləri isə vəfat etmişdir.

⁷ ^gMəsih daha sonra Yaquba, sonra bütün həvarilərə görüldü. ⁸ Hamıdan sonra isə vaxtından əvvəl doğulmuş bir uşağa bənzəyən mənə də görüldü. ⁹ ^hÇünki mən həvarilərin ən kiçiyiyəm və Allahın cəmiyyətini təqib etdiyim üçün həvari adlanmağa layiq deyiləm. ¹⁰ Amma indi hər nəyəmsə, Allahın lütfü ilə ələyəm. Onun mənə göstərdiyi lütf əbəs deyildi, çünki mən hamıdan çox zəhmət çəkdim. Əslində mən yox, Allahın mənimlə birgə fəaliyyətdə olan lütfü bu zəhməti çəkdi. ¹¹ Beləcə istər mən, istərsə də onlar bu cür vəz edirik; siz də belə iman etmişiniz.

Ölülərin dirilməsi

¹² Əgər Məsih haqqında vəz olunursa ki, O, ölümlər arasından dirildi, sizlərdən bəzisi ölümlərin dirilməsinin olmadığını necə söyləyə bilər? ¹³ Əgər ölümlərin dirilməsi yoxdursa, Məsih də dirilməyib. ¹⁴ Əgər Məsih dirilməyibsə, onda həm bizim vəzimiz puç, həm də sizin imanınız puçdur. ¹⁵ Belə halda Allah barədə yalançı şahid olduğumuz da aşkara çıxacaq. Çünki biz Allah barədə şəhadət etdik ki, O, Məsihi dirilti. Amma ölümlər dirilməzsə, Allah Məsihi də diriltmədi. ¹⁶ Çünki əgər ölümlər dirilməzsə, Məsih də dirilməyib. ¹⁷ Əgər Məsih dirilməyibsə, imanınız da əbəsdir, siz hələ günahlarınızın içindəsiniz. ¹⁸ Onda Məsihdə vəfat edənlər əbədilik öldülər. ¹⁹ Əgər yalnız bu həyat üçün Məsihə ümid bağlamışıqsa, biz hamıdan yazıq.

²⁰ Əslində Məsih ölümlər arasından, vəfat edənlərin ilki olaraq dirildi. ²¹ Ölüm bir insan vasitəsilə gəldiyinə görə ölümlərin dirilməsi də bir İnsan vasitəsilə gəlir. ²² Adəmdə hamı öldüyü kimi Məsihdə də hamı həyata

^e15:3 Zəb. 16:8-10; Yeş. 53:5-12; Mat. 12:40; Həv. 2:24-32 ^f15:5 Mat. 28:16-17; Mark 16:14; Luka 24:34,36; Yəh. 20:19 ^g15:7 Həv. 9:3-6 ^h15:9 Həv. 8:3

qovuşacaq. ²³Hər biri öz növbəsi ilə – ilk növbədə Məsih, sonra Məsihin zühurunda Məsihə məxsus olanlar həyata qovuşar. ²⁴Bundan sonra O hər başçını, hər hakimi və hər qüvvəni aradan götürüb Padşahlığı Ata Allaha təslim edəcəyi zaman hər şey tamamlanacaq. ²⁵ⁱÇünkü Allah Onun bütün düşmənlərini ayaqlarının altına salanadək O, padşahlıq etməlidir. ²⁶Aradan götürüləcək son düşmən isə ölümdür. ²⁷^jÇünkü Allah «hər şeyi Onun ayağının altına qoydu». Amma Məsihə hər şey tabe oldu deyiləndə aydın olur ki, hər şeyi Ona tabe etdirən Allah buraya daxil deyil. ²⁸Hər şey Oğula tabe olandan sonra Oğul Özü də Ona hər şeyi tabe etdirən Ataya tabe olacaq ki, Allah hər şeydə hər şey olsun.

²⁹Yoxsa ölümlər uğrunda vəftiz olunanlar nə edəcək? Əgər ölümlər heç vaxt dirilməsə, insanlar ölümlər uğrunda niyə vəftiz olunur? ³⁰Biz də nə üçün hər an təhlükələrə uğrayırıq? ³¹Ey qardaşlar, Rəbbimiz Məsih İsada sizinlə etdiyim fəxrin haqqı üçün mən hər gün ölümlə qarşılaşıram. ³²^kAdi insanların bəslədiyi ümidlərlə Efesdə vəhşi heyvanlarla mübarizə aparmağımın mənə xeyri nə idi? Əgər ölümlər dirilməzsə, «qoy yeyib-içək, çünki sabah öləcəyik!» ³³Aldanmayın:

«Pis adamlarla ünsiyyət yaxşı əxlaqı pozur».^{**}

³⁴Ayılın, saleh olun, daha günaha batmayın. Axı bəziləriniz Allah barəsində heç nə bilmir. Utanasınız deyə bunu yazıram.

Dirilmədən sonrakı bədən

³⁵Lakin bir nəfər belə deyə bilər: «Ölümlər necə diriləcək? Onlar nə cür bədənə gələcəklər?» ³⁶Ey ağılsız insan! Sənin əkdiiyin toxum ölməsə, həyata qovuşmaz! ³⁷Əkərkən bəzilə deyil, yalnız toxumu – bəlkə buğdanın ya digər bitkinin toxumunu əkirsen. ³⁸Amma Allah o toxuma istədiyi quruluşu verir. O hər bir bitən toxuma özünə məxsus quruluş verir. ³⁹Hər canlı məxluqun əti eyni deyil. İnsan əti başqa, heyvan əti başqa, quş əti başqa, balıq əti başqadır. ⁴⁰Səma cisimləri var, dünya cisimləri də var. Amma səmavi olanların ehtişamı başqa, dünyəvi olanların da başqadır. ⁴¹Günəşin ehtişamı başqa, ayın ehtişamı başqa, ulduzların ehtişamı başqadır. Ulduz da digər ulduzdan ehtişamına görə fərqlənir.

⁴²Ölümlərin dirilməsi də belədir. Əkilən toxum çürüyər, ondan əmələ gələn dirilən bədən çürüməz; ⁴³əkilən toxum hörmətsiz, dirilən bədən izzətlidir; əkilən toxum zəif, dirilən bədən qüvvətlidir; ⁴⁴əkilən toxum təbii, dirilən bədən ruhanidir. Təbii bədən varsa, ruhani bədən də var. ⁴⁵^lNecə ki yazılıb: ilk insan Adəm «canlı bir varlıq oldu». Sonuncu Adəm isə həyat verən ruh oldu. ⁴⁶Amma ilkin ruhani deyil, təbii bədənədir. Ruhani isə sonra gəlir. ⁴⁷İlk insan yerin torpağından, ikinci insan göydən yarandı. ^{††}⁴⁸Torpaqdan yaranan adam necədirsə, torpaqdan yarananlar da elədir; səmavi Adam necədirsə, səmavilər də elədir. ⁴⁹Biz torpaqdan yarananın surətini necə gəzdiririksə, səmavi Olanın surətini də elə gəzdirəcəyik.

^{**}15:33 Bu sitat yunan dramaturqu Menandrın «Tais» komediyasındandır.

^{††}15:47 *Torpağından, ikinci insan göydən yarandı* – bəzi əlyazmalarda *torpağından yarandı, ikinci insan göydən yaranan Rəbdir*.

⁵⁰ Ey qardaşlar, bunu demək istəyirəm ki, ət və qan Allahın Padşahlığını irs olaraq ala bilməz, eləcə də çürüyən bədən çürüməzliyi irs olaraq almaz. ⁵¹ ^mBaxın sizə bir sirr açmaq istəyirəm: hamımız vəfat etməyəcəyik, ⁵² amma son şeypur çalınanda bir andaca, bir göz qırpımındaca hamımız dəyişiləcəyik. Çünki şeypur çalınacaq, ölümlər çürüməzliklə diriləcək, bizsə dəyişiləcəyik. ⁵³ Çünki bu çürüyən bədən çürüməzliyə, bu ölümə düşər olan bədən ölməzliyə bürünməlidir. ⁵⁴ ⁿÇürüyən bədən çürüməzliyə və ölümə düşər olan bədən ölməzliyə büründükdə

«Ölüm yox edildi,

Onun üzərində qələbə çalındı!»

deyə yazılmış söz yerinə yetəcək.

⁵⁵ ^o«Ey ölüm, qələbən hanı?

Ey ölüm, neştərin hanı?»^{††}

⁵⁶ Ölümün neştəri günahdır, günah isə gücünü Qanundan alır. ⁵⁷ Rəbbimiz İsa Məsih vasitəsilə bizə qələbə bəxş edən Allaha şükür olsun!

⁵⁸ Beləliklə, ey sevimli qardaşlarım, Rəbdə cəkdiyiniz zəhmətin boş çıxmayacağına bilərək möhkəm durun, sarsılmayın, hər zaman Rəbbin işində səylə çalışın.

İnanələr haqqında

16 ^pİndi isə müqəddəslər^{¶¶} üçün inanələr yığmağa gəlincə, Qalatiya cəmiyyətlərinə necə buyurmuşamsa, siz də elə edin. ² Hər həftənin birinci günü^{§§}

hamınız qazancınıza görə müəyyən miqdarda pul ayıraraq saxlayın ki, mən yanınıza gələndə ianə yığmağa ehtiyac qalmasın. ³ Oraya çatanda ianələrinizi Yerusəlimə çatdırmaq üçün seçdiyiniz adamları məktublarla göndərəcəyəm. ⁴ Əgər mənə də getmək məsləhət olsa, onlar mənimlə gedər.

Paulun səyahət niyyətləri

⁵ ^qMən Makedoniyadan keçəndən sonra yanınıza gələcəyəm, çünki Makedoniyadan keçmək niyyətindəyəm.

⁶ Bəlkə də yanınızda bir az qalacağam, hətta qışı da keçirəcəyəm ki, siz məni gedəcəyəm yerlərə yola salasınız.

⁷ Çünki mən sizinlə ötəri görüşmək istəmirəm. Rəbbin izni ilə yanınızda bir müddət qalmağa ümid edirəm.

⁸ ^{rs}Efesdə isə Əllinci Gün bayramınadək* qalacağam. ⁹ Çünki mənə fəal iş üçün geniş qapı açılıb. Mənə qarşı çıxanlar da çoxdur.

¹⁰ ^tTimotey nə vaxt yanınıza gəlsə, aranızda olanda onun heç bir şeydən qorxmamasına diqqət yetirin, çünki o da mənim kimi Rəbbin işini görür. ¹¹ Bu səbəbə görə də qoy heç kim ona xor baxmasın. Fəqət onu əmin-arxayın yola salın ki, o yanıma gələ bilsin. Çünki mən qardaşlarla birgə onu gözləyirəm.

¹² ^uApollo qardaşa gəlincə, mən ondan çox xahiş etdim ki, qardaşlarla birgə yanınıza getsin, amma o indi heç bir vasitə ilə getmək istəmir. Ona münasib olan vaxt gedəcək.

^{††}15:55 *Ey ölüm, qələbən hanı? Ey ölüm, neştərin hanı?* – bəzi əlyazmalarda *Ey ölüm, neştərin hanı? Ey ölümlər diyarı, qələbən hanı?*

^{¶¶}16:1 *Müqəddəslər* – yəni Yerusəlimdə yaşayan, İsayə inanan yoxsul Yəhudilər.

^{§§}16:2 *Həftənin birinci günü* – yəni bazar günü.

*16:8 *Əllinci Gün bayramı* – yunan mətnində *pentikosti* sözü olub Pasxa bayramından sonra əllinci gün qeyd edilir. Bax Həv. 2:1.

^m15:51 1Sal. 4:15-17 ⁿ15:54 Yeş. 25:8 ^o15:55 Huşə 13:14

^p16:1 Rom. 15:25-26 ^q16:5 Həv. 19:21

^r16:8 Lev. 23:15-21; Qanun. 16:9-11 ^s16:8 Həv. 19:8-10 ^t16:10 1Kor. 4:17

Son xahişlər

¹³ Ayıq olun, imanda sabit durun, mərd və möhkəm olun. ¹⁴ Qoy etdiyiniz hər bir əməl məhəbbətlə olsun.

¹⁵ ^uQardaşlar, sizdən bir xahişim var. Siz Stefananın ailəsini tanıyırsınız və bilirsiniz ki, onlar Axayyanın ilk imanlılarıdır. Onlar özlərini müqəddəslərin xidmətinə həsr etmişlər. ¹⁶ Siz də belə adamlara və onlarla birlikdə çalışan və zəhmət çəkən hər kəsə tabe olun. ¹⁷ Stefana, Fortunat və Axaikin gəlməsinə sevinirəm, çünki onlar gələndə sizin üçün darıxmağımı unuttum. ¹⁸ Onlar sizin kimi mənim də ruhumu təzələdilər. Belələrinin qədrini bilin.

Salam göndərmə

¹⁹ ^vSizi Asiya vilayətinin cəmiyyətləri salamlayır.

Akila və Priskila öz evlərində toplaşan cəmiyyətlə birlikdə Rəbbin ismi ilə sizə çoxlu salam göndərirlər.

²⁰ Bütün bacı-qardaşlar sizə salam göndərir. Bir-birinizi müqəddəs öpüklə salamlayın.

²¹ Mən Paul bu salamı öz əlimlə yazıram. ²² Rəbbi sevməyə nə lənət olsun. Marana ta!† ²³ Rəbbimiz İsanın lütfü sizə yar olsun! ²⁴ Mənim məhəbbətim Məsih İsada olan hamınızla olsun!

†16:22 *Marana ta* – arami dilində *Rəbbimiz, gəl!*

^u16:15 1Kor. 1:16 ^v16:19 Həv. 18:2-3

PAULUN

KORİNFLİLƏRƏ İKİNCİ MƏKTUBU

GİRİŞ

Paulun «*Korinflilərə İkinci Məktubu*» onun Korinf imanlılar cəmiyyəti ilə çətin münasibətlərdə olduğu vaxt yazılıb. Cəmiyyətin bəzi üzvləri Paula qarşı ciddi ittihamlar irəli sürürdü, amma o, səmimi qəlbədən barışmağa can atır, bu sərt münasibətlər tövbə və barışıqla nəticələndə isə sevincini bürüzə verirdi. Sonra o, cəmiyyətdən xahiş etdi ki, Yəhudeyadakı imanlılara maddi yardım göstərsinlər. Son fəsillərdə Paul öz həvari xidmətini müdafiə edir, çünki Korinfdə bir neçə adam özlərinin həqiqi həvari olduqlarını bildirərək Paulu saxta həvari olmaqda ittiham edirdilər.

Kitabın məzmunu:

1:1-11 Giriş

1:12-7:16 Paul və Korinfdəki cəmiyyət

8:1-9:15 Yəhudeya cəmiyyəti üçün inanələr

10:1-12:21 Paulun müdafiəsi

13:1-13 Tövsiyə və salamlar

1 ^wAllahın iradəsi ilə Məsih İsanın həvarisi mən Paul və Timotey qarşından Allahın Korinfdə olan cəmiyyətinə və bütün Axayyadakı müqəddəslərə salam! ²Atamız Allahdan və Rəbb İsa Məsihdən sizə lütf və sülh olsun!

Təsəlli mənbəyi olan Allah

³Rəbbimiz İsa Məsihin Allahına – Atasına alqış olsun! O, rəhmlı Ata və hər cür təsəlli verən Allahdır. ⁴Çəkdiyimiz hər bir əziyyətdə O bizə təsəlli verir ki,

biz də Allahdan aldığımız təsəlli ilə hər cür əziyyət çəkənlərə təsəlli verə bilək. ⁵Çünki Məsihin əzablarını necə böyük həcmdə çəkirkəsə, Məsih vasitəsilə o cür böyük təsəlli də tapırıq. ⁶Əziyyət çəkirkəsə, bu sizə təsəlli və xilas gətirir. Təsəlli tapırıqsa, bu da bizim kimi çəkdiyiniz əzablara dözsəniz deyər sizə güc verən bir təsəlli almanız üçündür. ⁷Sizinlə bağlı ümidimiz sarsılmaz. Çünki əzablarımıza şərik olduğunuz kimi təsəllimizə də şərik olduğunuzu bilirik.

⁸xEy qardaşlar, Asiya vilayətində çəkdiyimiz əziyyətlərdən bixəbər olmağımızı istəmirəm. Gücümüzdən daha artıq bir yük altında qaldıq. Hətta yaşamaqdan belə, ümidimizi kəsmişdik. ⁹Daxilən hiss etdik ki, ölüm məhkum olmuşuq. Amma bu özümüzə deyil, ölümləri dirildən Allaha güvənməyimiz üçün başımıza gəldi. ¹⁰Allah bizi belə bir böyük ölüm təhlükəsindən qurtardı və qurtarmaqda davam edəcək. Ümidimizi Ona bağlamışıq ¹¹və siz də dualarınızla bizə kömək etdikcə bizi yenə qurtaracaq. Belə ki bir çox insanın etdiyi dua nəticəsində bizə verdiyi ənəmdən ötrü qoy çoxları bizim üçün Allaha şükür etsin.

Paulun gecikən səyahəti

¹²Vicdanımız da şahiddir ki, dünyaya, xüsusən sizə görə bəşəri müdriliklə deyil, Allahın lütfü ilə, Allahdan gələn səxavət[‡] və səmimiyyətlə həyat sürmüşük. Biz buna görə fəxr edirik. ¹³⁻¹⁴Biz elə bir şey yazmırıq ki, siz oxuyub başa düşə bilməyəsəniz. Hələlik bizi bir az başa düşmüsünüz. Rəbbimiz İsa Məsihin günündə bizim fəxrimiz siz olduğunuz kimi sizin də fəxriniz biz olacağıq. Ümidvaram ki, bunu tamam başa düşəcəksiniz.

[‡]1:12 *Səxavət* – bəzi əlyazmalarda *müqəddəslük*.

¹⁵Yə buna əmin olub əvvəlcə yanınıza gəlmək niyyətində idim ki, ikiqat xeyir^f tapasınız. ¹⁶Həm Makedoniyaya gedəndə, həm də Makedoniyadan qayıdanda yanınıza gəlmək niyyətində oldum. Bundan sonra siz məni Yəhudəyaya yola salmalı idiniz. ¹⁷Bu niyyətdə olanda görəsən qərarınız idimmi? Ya da niyyətlərim cismani təbiətimdən doğur ki, gah «bəli, bəli», gah da «xeyr, xeyr» deyim? ¹⁸Allahın sədaqətinə and olsun ki, sizə çatdırdığımız xəbər gah «bəli», gah da «xeyr» deyil. ¹⁹^zSila və Timoteylə birlikdə sizə vəz etdiyimiz Allahın Oğlu İsa Məsih həm «bəli», həm də «xeyr» deyil. Onda yalnız «bəli» var. ²⁰Çünki Allahın bütün vədləri İsa Məsihdə «bəli»dir. Buna görə Allahın izzəti üçün Məsih vasitəsilə «Amin» deyirik. ²¹Bizi sizlərlə birlikdə Məsihə möhkəm bağlayan və bizi məsh edən Allahdır. ²²O bizi möhürlədi və Ruhunu qəlbimizdə girov qoydu.

²³Allah şahidimdir, canıma and olsun ki, indiyədək sizə qiymadığım üçün Korinfə gəlmədim. ²⁴İmanınıza ağılıq etmək istəmirik, sevinməyiniz üçün sizinlə birgə çalışırıq. Çünki imanda dönməz dayanmışınız.

2 Mən sizi kədərləndirməmək üçün qərara aldım ki, yenə yanınıza gəlməyim. ²Çünki sizi kədərləndirsəm, kədərləndirdiyim sizlərdən başqa məni kim şadlandıracaq? ³Bunu yazmışdım ki, gəldiyim zaman məni sevindirəsi insanlar kədərləndirməsin. Hamınıza inanıram ki, mənim sevincim hər birinizin sevincidir. ⁴Kədərləndirmək üçün deyil, sizə bəslədiyim hədsiz məhəbbəti dərk edəsiniz deyə sizə böyük əziyyət, ürək ağrısı və göz yaşları içində yazdım.

Günahkarı bağışlamaq

⁵Əgər kimsə kədər gətirib, şışirtmədən deyim ki, mənə deyil, haradasa hamınıza kədər gətirib. ⁶Beləsinə ictimaiyyətin verdiyi bu cəza bəsdir. ⁷Hədsiz kədərə qərq olmasın deyə yaxşı olar ki, o insanı indi bağışlayasınız və təsəlli verəsiniz. ⁸Buna görə sizdən xahiş edirəm ki, yenidən ona məhəbbət göstərin. ⁹Bunu da sizə yazdım ki, hər vəziyyətdə sizin itaətli olmağınızı yoxlayım. ¹⁰Kimi bağışlasanız, mən də bağışlayaram. Əgər mən bir şeyi bağışlamışamsa, Məsihin hüzurunda sizin xeyriniz üçün bağışlamışam ki, ¹¹Şeytan bizdən mənfəət qazanmasın. Çünki onun niyyətlərindən xəbərsiz deyilik.

Yeni Əhdin xidmətçiləri

¹²^aMəsihin Müjdəsini yaymaq məqsədi ilə Troasa gələndə Rəbdən mənim üçün bir qapı açıldı. ¹³Amma qardaşım Titi orada tapmayanda ürəyim narahat oldu. Ona görə oradakılarla xudahafizləşib Makedoniyaya gəldim.

¹⁴Bizi həmişə Məsihin zəfər təntənəsində addımladan, Onu tanımaqdan yaranan ətri bizim vasitəmizlə hər tərəfə yayan Allaha şükür olsun! ¹⁵Çünki biz həm xilas, həm də həlak olanlar arasında Allaha xoş olan Məsih ətriyik. ¹⁶Həlak olanlar üçün ölümə aparan ölüm qoxusu, xilas olanlar üçün səhəyə aparan həyat ətriyik. Belə bir iş üçün kim yararlıdır? ¹⁷Axı biz çoxları kimi Allah kəlamının alverçiləri deyilik; əksinə, Allah tərəfindən göndərilib Allahın hüzurunda, Məsihdə olaraq səmimi qəlbədən danışırıq.

^f1:15 Xeyir – bəzi əlyazmalarda *sevinc*.

^y1:15 Həv. 19:21 ^z1:19 Həv. 18:5 ^a2:12 Həv. 20:1

3 Özümlüz barədə yenə zəmanət veririkmi? Yoxsa bəziləri kimi sizə yazılan və yaxud sizin yazdığınız zəmanət məktublarına ehtiyacımız var? ²Bütün insanların tanıdığı, oxuduğu, ürəklərimizə yazılmış məktubumuz sizsiniz. ³^bXidmətimizin nəticəsi olan bir Məsih məktubu olduğunuz aydın görünür; bu məktub mürəkkəblə yox, var olan Allahın Ruhu ilə daş lövhələrə deyil, ət ürəklərə yazılıb. ⁴Məsih sayəsində Allah hüzurunda belə etibarımız var. ⁵Özümdən yaranan qabiliyyətimiz yoxdur və bunu iddia da edə bilmərik. Bizə qabiliyyət verən Allahdır. ⁶^cO bizi Yeni Əhdin xidmətçiləri olmaq üçün qabiliyyətli etdi. Bu Yeni Əhd yazılı Qanuna deyil, Ruha əsaslanır. Çünki yazılı Qanun öldürür, Ruh isə həyat verir.

Yeni Əhdin ehtışamı

⁷^dÖlümlə nəticələnən xidmət, yəni daş lövhələr üzərində həkk olunan yazılı Qanun elə ehtışamla gəldi ki, Musanın üzündən parlayan ehtışam ötəri olduğu halda İsrail övladları onun üzünə baxa bilmirdilər. ⁸Onda Ruha əsaslanan xidmət daha da ehtışamlı olmazmı? ⁹Əgər insanı məhkum edən xidmətin ehtışamı varsa, salehlik qazandıran xidmətin ehtışamı nə qədər çoxdur. ¹⁰Çünki əvvəllər ehtışamlı olanın indi hədsiz ehtışamı olanla müqayisədə ehtışamı yoxdur. ¹¹Əgər ötəri olan ehtışamla gəldisə, daimi olanın ehtışamı daha da böyükdür.

¹²Belə bir ümidə sahib olduğumuz üçün böyük cəsarətlə danışa bilərik. ¹³^eİsrail övladları onun üzündəki ötəri ehtışamın keçib-getməsinə baxmasın

deyə üzünə niqab çəkən Musa kimi deyilik. ¹⁴İsrail övladları fikirlərində inadkar oldu. Bu günə qədər Köhnə Əhd oxunarkən onları eyni niqab qapayır, açılmır, çünki bu yalnız Məsih vasitəsilə götürülür. ¹⁵Hətta bu günə qədər Musanın Yazıları nə vaxt oxunursa, onların ürəklərini bir niqab qapayır. ¹⁶Amma kim Rəbbə tərəf dönürsə, o vaxt niqab aradan qaldırılır. ¹⁷Rəbb Ruhdur, Rəbbin Ruhu haradadırsa, azadlıq da oradadır. ¹⁸Biz hamımız niqabsız üzde Rəbbin ehtışamını əks etdirərək Rəbbin surətinə dəyişilirik. Ruh olan Rəbdən yaranan bu ehtışam get-gedə bizdə görünməyə başlayır.

Müjdə yaymaqda sədaqət

4 Beləliklə, bizə verilən mərhəmətlə bu xidmətə təyin olduğumuz üçün ümidimizi itirmirik. ²Xəcalət gətirən gizli yolları rədd etmişik. Hiylə işlətmirik, Allahın sözünü təhrif etmirik, amma həqiqəti açıq elan etməklə Allahın önündə, hər insanın vicdanı qarşısında özümlüz barədə zəmanət veririk. ³Əgər yaydığımız Müjdə qapalıdırsa, yalnız həlak olanlar üçün qapalıdır. ⁴Onları bu dövrün allahı⁸ korazehin etdi ki, Allahın surəti olan Məsihin ehtışamlı Müjdəsinin işığı imansızların üzünə doğmasın. ⁵Biz özümlüzü yox, İsa Məsihi Rəbb olaraq vəz edirik. Özümlüzü isə İsa naminə qullarınız olaraq təqdim edirik. ⁶^fÇünki «zülmətdən işıq parlayacaq» deyən Allah ürəyimizə nur saçdı ki, İsa Məsihin üzündən saçıyan Öz ehtışamını tanımağımızdan doğan nuru bizə versin. ⁷Üstün qüvvənin bizdən yaranmadığı, Allaha aid olduğu bilinsin deyə bu xəzinəni saxsı qablarda** saxlayırıq.

⁸4:4 Bu dövrün allahı – yəni Şeytan.

**4:7 Saxsı qablarda – yəni fani bədənlərimizdə.

^b3:3 Çıx. 24:12; Yer. 31:33; Yez. 11:19-20; 36:26 ^c3:6 Yer. 31:31

^d3:7 Çıx. 34:29-30 ^e3:13 Çıx. 34:33 ^f4:6 Yar. 1:3

⁸Hər tərəfdən əziyyət çəkirik, amma əzilmirik. Çaşqınlıq içindəyik, lakin çarəsiz deyilik. ⁹Təqib olunuruq, amma tərk edilmirik. Yıxıldırıq, amma yox olmur. ¹⁰İsanın ölümünü bədəninizdə həmişə daşıyırıq ki, Onun həyatı bədəninizdə aydın görünsün. ¹¹Çünki İsanın həyatı fani cisminizdə aydın görünsün deyər biz yaşaya-yaşaya İsa üçün həmişə ölümə təslim edirik. ¹²Beləliklə, ölüm bizdə, həyat isə sizdə fəaliyyət göstərir.

¹³«İman etdim, buna görə danışdım» deyər yazıldığı üçün eyni iman ruhuna sahib olaraq biz də iman edirik və buna görə danışırıq. ¹⁴Çünki bilirik ki, Rəbb İsanı dirildən Allah bizi də İsa ilə birlikdə dirildib sizinlə birgə Öz hüzuruna çıxaracaq. ¹⁵Bütün bunlar sizə görədir. Belə ki Allahın lütfü çoxalır daha çox insana ehsan olunsun və Onun izzəti üçün daha çox şükür edilsin.

Səmavi evimiz

¹⁶Buna görə biz ümidimizi itirmirik. Zahirimiz get-gedə xarab olsa da, daxilimiz gündən-günə təzələnir. ¹⁷Çünki müvəqqəti, yüngül əziyyətlərimiz bizə heç bir şeylə müqayisə edilməz dərəcədə böyük və əbədi izzət qazandırır. ¹⁸Gözlərimizi görünən şeylərə deyil, görünməyən şeylərə dikirik. Çünki görünənlər gəldi-gedər, görünməyənlərsə əbədidir.

5 Bilirik ki, sığındığımız bu dünyəvi çadır^{††} dağılırsa, göylərdə Allahın bizə verdiyi binamız, əllə tikilməyən əbədi bir evimiz var. ²İndi isə səmavi məskənimiz üstümüzü örtün deyər həsrət çəkərək inləyirik. ³Soyunuruqsa da,^{‡‡} lüt-üryan qalırıq. ⁴Bu dünyəvi çadırda ikən hamımız ağır yük altında inləyirik. Çünki soyunmamızı deyil,

üstümüzün örtülməsini istəyirik ki, həyat fani şeyləri yeyib-udsun. ⁵Bizi məhz bunun üçün hazırladıran Allahdır. O, Ruhunu bizə girov verdi. ⁶Buna görə həmişə arxayınlığımız var, həm də bilirik ki, bu bədənə məskunlaşdıqca Rəbdən uzağıq. ⁷Gözlə görünənə deyil, imana görə həyat sürürük. ⁸Əlbəttə, arxayınlığımız var və bu bədənə uzaqlaşır Rəbbimizin yanında məskunlaşmağı üstün tuturuq. ⁹Buna görə bədənə məskun və yaxud bədənə uzaq olmağımızla baxmayaraq, məqsədimiz Rəbbi razı salmaqdır. ¹⁰^hÇünki hər birimiz bu bədənə olanda etdiyimiz əməllər pis də olsa, yaxşı da olsa, onların əvəzini almaq üçün Məsihin hökm kürsüsü önünə çıxmalıyıq.

Barışdırma xidməti

¹¹Demək, Rəbdən qorxmanın nə olduğunu anladığımız üçün insanları inandırmağa çalışırıq. Allaha bizim kim olduğumuz aşkardır və ümidvaram ki, sizin vicdanınıza da aşkardır. ¹²Sizə özümüz barədə yenə zəmanət vermək istəmirik, amma ürəkləri ilə deyil, zahiri görünüşləri ilə öyünənlərə cavab verə biləsiniz deyər bizimlə fəxr etməyiniz üçün sizə imkan yaradırdıq. ¹³Əgər ağılınızı itirmişiksə, bu, Allah üçündür, yox, əgər ağılınız başımızdadırsa, bu sizin üçündür. ¹⁴Bizi məcbur edən Məsihin məhəbbətidir və bu qənaətə gəlmişik ki, bir Nəfər hamı üçün öldüyünə görə hamı öldü. ¹⁵Bəli, O hər kəs uğrunda öldü ki, qoy yaşayanlar artıq özləri üçün deyil, onlar uğrunda Ölüb-Dirilən üçün yaşasınlar.

¹⁶Bunun nəticəsində də biz artıq heç kimi bəşəri nöqtəyi-nəzərdən

^{††}5:1 *Dünyəvi çadır* – yəni cismimiz.

^{‡‡}5:3 *Soyunuruqsa da* – bəzi əlyazmalarda *Bu məskən üstümüzü örtərsə.*

tanımırıq. Nə vaxtsa Məsihi bəşəri nöqtəyi-nəzərdən tanısaq da, indi Onu elə tanımırıq. ¹⁷Deməli, kim Məsihdədirsə, yeni yaradılışdır, köhnə şeylər keçib-getdi, təzə şeylər gəldi. ¹⁸Bunların hamısı Allahdandır. O, Məsih vasitəsilə bizi Özü ilə barışdırdı və bizə barışdırma xidmətini verdi. ¹⁹Belə ki Allah insanların təqsirlərini onların əleyhinə qoymayaraq dünyanı Məsihdə Özü ilə barışdırmaqda idi. Barışdırma sözünü də bizə əmanət etdi. ²⁰Beləliklə, biz Məsihin nümayəndəliyik, sanki Allah bizim vasitəmizlə rica edir. Məsihin adı ilə yalvarırıq ki, Allahla barışın. ²¹Günahla əlaqəsi olmayan Məsihi Allah bizim uğrumuzda günah qurbanı verdi ki, biz Onda Allahın salehliyinə nail olaq.

6 Buna görə Allahla birgə işləyən bizlər rica edirik ki, Onun lütfünü boş yerə qəbul etməyəsizin. ²Çünki O deyir: «Münasib vaxtda səni eşitdim, Xilas günü sənə kömək etdim». Budur, indi münasib vaxt, budur, indi xilas günü.

Paul dara düşəndə

³Xidmətimiz etibardan düşməsin deyə heç kimi büdrədən bir şey etmirik. ⁴Jəksinə, Allahın xidmətçisi olaraq hər şeydə özümüz barədə zəmanət veririk; hədsiz dözümdə, əziyyətlərdə, ehtiyaclarda, sıxıntılarda, ⁵döyüləndə, həbslərdə, qarışıqlıqlarda, zəhmətdə, yuxusuz qalanda, aclıqlarda, ⁶pak yaşayanda, bilikdə, səbirdə, xeyirxahlıqda, Müqəddəs Ruhda, riyasız məhəbbətdə, ⁷həqiqəti elan edəndə, Allahın qüvvəsində, həm sağ, həm də sol əllərimizdə salehlik

silahları ilə, ⁸gah ucalıb gah alçalaraq təhqir olunanda, tərifi-lənəndə özümüz özümüzə zəmin dururuq. Bizi yalançı sayırlar, amma biz doğruçuyuq. ⁹Sanki naməlumuyq, amma tanırıq. Elə bil ölümün ağzındayıq, amma hələ yaşayırıq. Elə bil cəza çəkirik, amma öldürülmürük. ¹⁰Sanki kədər içindəyik, əslində həmişə sevinirik. Yoxsul sayılırıq, amma çoxlarımız varlandıırıq. Elə bil heç nəyimiz yoxdur, amma hər şeyə sahibik.

¹¹Ey Korinfilər, sizinlə açıq danışıyıq, sizə ürəyimizi açmışıq. ¹²Bizimlə yaxın münasibətinizə mane olan biz deyilik, bu maneə sizin daxili hissələrinizdədir. ¹³Buna cavab olaraq, sizə övladlarımız kimi deyirəm: siz də ürəyinizi açın.

Allahın məbədi

¹⁴İmansızlarla eyni boyunduruğa girməyin. Çünki salehliklə qanunsuzluğun nə şərikliyi var? İşıqla qaranlığın ortağ nəyi var? ¹⁵Məsihlə Belialın[¶] nə uyğunluğu var? Yaxud imanlı ilə imansızın ümumi nəyi var? ¹⁶kAllahın məbədi ilə bütələrin sazişi ola bilərmi? Çünki biz var olan Allahın məbədiyik. Belə ki Allah demişdi:

«Mən aralarında yaşayıb-dolanacağam, Onların Allahı olacağam, Onlar da Mənim xalqım olacaq».

¹⁷lOna görə «aralarından çıxıb ayrılın»

Rəbb belə deyir,

«Murdar şeylərə toxunmayın»;

«Mən də sizi qəbul edəcəyəm».

¹⁸m«Mən sizə Ata olacağam,

Siz də Mənə oğullar və qızlar olacaqsınız»

Küllü-İxtiyar Rəbb belə deyir.

[¶]6:15 *Belial* – yəni Şeytan.

ⁱ6:2 Yeş. 49:8 ^j6:4 Həv. 16:23 ^k6:16 Lev. 26:12; Yez. 37:27; 1Kor. 3:16; 6:19;

Vəhy 21:3 ^l6:17 Yeş. 52:11; Yez. 20:34,41

^m6:18 2Şam. 7:14; 1Saln. 17:13; Yeş. 43:5-7; Yer. 31:9

7 Sevimlilər, bu vədlərə malik olduğumuza görə Allahdan qorxub kamil müqəddəsliyə çataraq bizi cisimdə və ruhda murdarlayan hər şeydən özümüzü təmizləyək.

Paulun sevinci

²Ürəyinizdə bizim üçün yer ayırın. Biz heç kimə haqsızlıq etməmişik, heç kimə zərər verməmişik, heç kimi istismar etməmişik. ³Sözlərimlə sizi məhkum etmək istəmirəm, çünki əvvəlcədən dediyim kimi ürəyimizdə elə bir yeriniz var ki, ölsək də, yaşasaq da sizinlə bir olacağıq. ⁴Sizə çox etibar edirəm, sizinlə çox fəxr edirəm. Nə cür əziyyət çəksək belə, təsəllim bol, sevincim hədsizdir.

⁵Makedoniyaya gələndə də cismən dinclik tapmadıq. Hər tərəfdən əziyyət çəkirdik. Bayırda çəkişmələr, daxildə qorxular var idi. ⁶Lakin məzlumlara təsəlli verən Allah Titin gəlişi ilə bizə təsəlli verdi. ⁷Ancaq Titin gəlişindən deyil, sizin ona verdiyiniz təsəllidən də təsəlli aldıq. Çünki Tit dedi ki, siz məndən ötrü darıxır, dərd və qeyrət çəkirsiniz. Buna görə sevincim daha da artdı.

⁸Məktubumla sizi kədərləndirdimsə də, buna görə peşman deyiləm. Əslində məktubumla sizi bir anlıq da olsa kədərləndirdiyim üçün peşman olmuşdum. ⁹Amma indi kədərinizə görə yox, bu kədər hissinin sizin tövbə etməyinizə səbəb olduğu üçün sevinirəm. Allah istəyən tərzdə kədərləndiniz, buna görə də bizdən heç bir şeydə ziyan görmədiniz. ¹⁰Allah istəyən tərzdə olan kədər insanda tövbə yaradıb onu xilasa aparır və bunda peşmançılıq yoxdur. Dünyanın kədəri isə ölüm yaradır. ¹¹Baxın Allah istəyən tərzdə çəkdiyiniz

bu kədər sizdə nə qədər böyük cəhd, təmizə çıxmaq arzusu, qəzəb, qorxu, həsrət, qeyrət, ədalətpərvərlik yaratdı. Bu işdə hər cəhətdən saf olduğunuz barədə zəmanət verdiniz. ¹²Sizə o məktubu yazanda haqsızlıq edənə yaxud haqsızlığa məruz qalana görə yazmadım. Bizim üçün etdiyiniz cəhdə Allah ötürəndə aydın görməniz üçün yazdım. ¹³Bütün bunlardan təsəlli alırıq.

Buna əlavə olaraq Titin sevinci bizi daha da sevindirdi. Hamınız onun ruhunu təzələdiniz. ¹⁴Mən onun qarşısında sizinlə fəxr etmişdim, siz də məni utandırmadınız. Sizə dediyimiz hər şey necə doğru idisə, Titin qarşısında sizinlə fəxr etməyimiz də doğru çıxdı. ¹⁵Hamınızın itaətli olduğunuzu, onu necə qorxu və lərzə ilə qəbul etdiyinizi yada saldıqca sizə olan sevgisi daha da artır. ¹⁶Sizə hər işdə etibar edə bildiyim üçün sevinirəm.

Səxavətli olmaq

8 ⁰Qardaşlar, sizə bildirmək istəyirik ki, Makedoniyadakı cəmiyyətlərə verilən Allahın lütfü nə etdi: ²onlar böyük əziyyətlərlə sınıananda coşğun sevincləri hədsiz yoxsul olduqları halda zəngin səxavət göstərmələri ilə aşıb-daşdı. ³Mən şahidəm ki, onlar bunu bacardıqları qədər, hətta artıqlaması ilə, könüllü surətdə etdilər. ⁴Bizə yalvara-yalvara müqəddəslərə yardım işinə şərik olmaq lütfünə nail olmaq istədilər. ⁵Bu, gözlədiyimizdən də artıq oldu, çünki onlar özlərini əvvəlcə Rəbbə, sonra Allahın iradəsi ilə bizə həsr etdilər. ⁶Ona görə Titdən xahiş etdik ki, onun başladığı bu xeyriyyə işini sizin aranızda başa çatdırsın. ⁷Sizə hər şeydə – imanda, sözdə, bilikdə, hər cür cəhdə, sizə

göstərdiyimiz məhəbbətdə⁸⁸ zəngin olduğunuz kimi bu xeyriyyəçilikdə də zəngin olun.

⁸Mən bunları əmr edərək demirəm, lakin başqalarının cəhdi ilə müqayisədə sizin məhəbbətinizin həqiqiliyini sınaqdan keçirərək deyirəm. ⁹Rəbbimiz İsa Məsihin lütfündən xəbərdarsınız: siz Onun yoxsulluğu vasitəsilə varlı olasınız deyə Özü varlı olduğu halda sizin uğrunuzda yoxsullaşdı. ¹⁰Bu barədə sizə məsləhət verirəm. Siz keçən il bu işi nəinki gördünüz, hətta təşəbbüskarı oldunuz. Öz xeyriniz üçün ¹¹indi bu işi başa çatdırın. Buna həvəsiniz necə idisə, imkan daxilində bunu elə də başa çatdırın. ¹²Çünki insanın həvəsi varsa, verdiyi yardım imkanı çatmadığı qədər yox, imkanına görə məqbul sayılır. ¹³^PSizi əziyyətə salıb başqalarına rahatlıq vermək deyil, bərabərlik istəyirik. ¹⁴İndi sizin əlavə vəsaitiniz qoy onların ehtiyaclarını ödəsin ki, lazım olanda onların vəsaiti də sizin ehtiyacınızı ödəsin. Beləcə qoy bərabərlik olsun. ¹⁵Necə ki yazılıb: «Çox yığanın artığı, az yığanın əskiyyəsi olmadı».

Tit Korinfə göndərilir

¹⁶Titin ürəyində sizin üçün eyni cəhdi oyadan Allaha şükür olsun! ¹⁷Çünki Tit bizim xahişimizi qəbul etməklə kifayətlənmədi, böyük cəhd göstərərək könüllü surətdə sizin yanınıza gəlir. ¹⁸Müjdəni yaydığına görə bütün cəmiyyətlərdə təriflənən bir qardaşı da onunla birgə yanınıza göndəririk. ¹⁹Həmçinin o, Rəbbi izzətləndirmək və yardım etməyə həvəslə olduğumuzu göstərmək üçün apardığımız bu xeyriyyə işində yol yoldaşımız olmaq məqsədi ilə cəmiyyətlər tərəfindən seçildi. ²⁰Bu bol olan nəzir-niyazla

əlaqədar xidmətimizdə heç kim bizdə səhv tutmasın deyə diqqət göstəririk. ²¹Çünki məqsədiniz yalnız Rəbbin gözündə deyil, insanların da gözündə doğru sayılan işləri görməkdir. ²²Çox işdə dəfələrlə sınaqdan keçirib cəhdini gördüyümüz, indi sizə bəslədiyi böyük etibar sayəsində daha da cəhd göstərən başqa qardaşımızı da onlarla bərabər göndəririk. ²³Titə gəlincə, o mənim şərikim, sizlərin arasında çalışan əməkdaşım, qardaşlarımızsa Məsihin izzəti üçün cəmiyyətlərin elçiləridir. ²⁴Buna görə də cəmiyyətlərin qarşısında məhəbbətinizi və sizinlə fəxr etməyimizin səbəbini onlara sübut edin.

Yoxsul imanlılara yardım

9 Müqəddəslərə göstəriləcək yardımla əlaqədar sizə yazmağımıza ehtiyac yoxdur. ²Çünki yardım etməyə həvəsiniz olduğunu bilirəm. Axayyada olan sizlərin keçən ildən bəri hazırlıqlı olduğunuzu söyləyərək Makedoniyalılar qarşısında fəxr etməkdəyəm. Sizin səyiniz onların çoxunu hərəkətə gətirdi. ³Sizinlə etdiyimiz fəxr bu işdə boşa çıxmasın deyə qardaşları yanınıza göndərirəm və dediyim kimi gərək hazır olasınız. ⁴Belə ki bəzi Makedoniyalılar mənimlə gəlib sizin hazır olmadığınızı görərsə, sizə etibar etdiyimizə görə nə biz utanaq, nə də siz. ⁵Ona görə də mən qardaşlardan xahiş etməyə ehtiyac duyuram ki, məndən əvvəl yanınıza gəlib vəd edilmiş bol bəxşişlərinizi qabaqcadan hazır etsinlər. Qoy bu bəxşişlər istismarçılıqla yox, könüllü surətdə hazır olsun.

⁶Yadda saxlayın: az əkən az, bol-bol əkən bol-bol biçəcək. ⁷Könülsüz yaxud məcburi yox, hər kəs ürəyinin niyyətinə görə pay versin. Çünki Allah sevinə-

⁸⁸**8:7** Sizə göstərdiyimiz məhəbbətdə – bəzi əlyazmalarda *bizə* göstərdiyiniz məhəbbətdə.

sevinə pay verən adamı sevir. ⁸Allah sizə hər bir neməti bol-bol verə bilər. Belə ki hər bir şeyə həmişə, hərtərəfli, kifayət qədər sahib olmaqla hər yaxşı əməl üçün bol-bol imkanınız olsun. ⁹Necə ki yazılıb:

«Səpələyər, fəqirlərə paylayar, Salehliyi əbədi qalar».

¹⁰Səkinçiyə toxum və yemək üçün çörək ehtiyatı verən Allah sizin də əkin ehtiyatınızı çoxaldacaq və salehliyinizin bəhrəsini artıracaq. ¹¹Hər tərəfli səxavətli olmanız üçün hər baxımdan varlandırılacaqsınız. Səxavətiniz bizim vəsitəmizlə Allaha şükür etməyə səbəb olacaq. ¹²Çünki etdiyiniz bu xidmət yalnız müqəddəslərin ehtiyaclarını ödəməklə kifayətlənmiş, həm də Allaha edilən çox şükürlərlə aşib-daşır. ¹³Bu xidmətlə sübut etdiyiniz kimi, iqrar etdiyiniz Məsihin Müjdəsinə itaət göstərdiyinizə, onlara və hamıya səxavətlə yardım göndərdiyinizə görə Allahı izzətləndirirlər. ¹⁴Allahın sizə bəxş etdiyi hədsiz lütfə görə hər birinizin həsrətini çəkərək sizin üçün dua edirlər. ¹⁵Allahın sözlə ifadə oluna bilməyən bəxşisinə görə Ona şükür olsun!

Paulun müdafiəsi

10 Yanınızda ürkək, lakin sizdən uzaq ikən cürətli olan mən Paul Məsihdən gələn həlimlik və mülayimliklə sizdən xahiş edir, ²yalvarıram: yanınıza gələndə məni vadar etməyin ki, bizi cismani təbiətə görə həyat sürən insanlar zənn edən bəzi adamlara göstərməyi vacib saydığım cürəti sizə də göstərim. ³Çünki cismən həyat sürsək də, cismani təbiətə görə döyüş aparmırıq. ⁴Ona görə ki döyüş silahlarımız cisimdən düzəldilən silahlar deyil, qalaları dağıdan ilahi qüvvəyə malik silahlardır.

Nəzəriyyələri, ⁵Allah barədə biliyə qarşı çıxan hər bir səddi yıxıb hər bir düşüncəni əsir edərək Məsihə itaət etdiririk. ⁶Siz Məsihə tamamilə itaət edəndə hər cür itaətsizliyi cəzalandırmağa hazır olacağıq.

⁷Göz qabağında olanlara baxın. Kim Məsihə aid olduğuna arxalanırsa, yadda saxlasın ki, onun qədər biz də Məsihə aidik. ⁸Sizi yıxmaq üçün deyil, inkişaf etdirmək üçün Rəbbin bizə verdiyi səlahiyyətə görə bir az artıq öyünsəm də, utanmaram. ⁹Elə görünmək istəmirəm ki, məktublarımla sizi qorxuduram. ¹⁰Mənim barəmdə deyirlər ki, «onun məktubları ciddi və təsirlidir, özünü görəndə isə zəhmsiz, nitqi də heçdir». ¹¹Kim bunu düşünürsə, qoy bilsin ki, uzaqda olanda məktublarımızla dediklərimizə yanınızda olanda da əməl edirik.

¹²Öz-özü barədə zəmanət verən bəzi adamlarla özümüzü bərabər saymağa və yaxud da müqayisə etməyə sözsüz ki cəsarət etmirik. Özlərini öz arşınları ilə ölçə-ölçə, həmçinin özlərini özləri ilə müqayisə edə-edə onlar dərrakələrini itirdilər. ¹³Biz isə hədsiz öyünməyəcəyik. Öyünməyimiz Allahın bizə verdiyi, sizin də daxil olduğunuz iş dairəsinin həddini aşmayacaq. ¹⁴Sizə yetişməyənlər kimi uzaqlara getmirik. Çünki Məsihin Müjdəsinə sizə çatdıran bizik. ¹⁵Başqalarının əməyi ilə öyünüb həddimizi aşmırıq. Ümidvarıq ki, imanınız böyüdükcə aranızda işimizin əhatə dairəsi daha da genişlənəcək. ¹⁶Beləcə başqasının işinin əhatə dairəsində olan nailiyyətlərlə öyünmədən Müjdəni sizin o tayınızdakı diyarlarda da yaya biləcəyik. ¹⁷«Öyünən Rəbdə öyünsün». ¹⁸Çünki özü barədə zəmanət verən

insan yox, barəsində Rəbbin zəmanət verdiyi insan sınaqdan keçmiş olur.

Saxta həvarilər

11 Ümidvaram ki, mənim bir qədər ağılsızlığıma da dözəcəksiniz. Bəli, mənə bir qədər dözüün. ²Sizə görə ilahi bir qısqanclıq hiss edirəm. Çünki sizlər sanki bakirə qızsınız və sizi bir Oğlana, yəni Məsihə nişanlayıb təqdim etmişəm. ³Amma qorxuram ki, ilanın hiyləgərliyi ilə Həvvanı aldatması kimi düşüncələrinizin pozulub Məsihə olan səmimi və pak³ həsr olunmasından azasınız. ⁴Çünki əgər kimsə yanınıza gəlib bizim vəz etdiyimiz İsadan başqa bir İsanı təbliğ edirsə, aldığınızdan fərqli bir ruh alırsınızsa və yaxud qəbul etdiyinizdən fərqli bir müjdəni qəbul edirsinizsə, siz buna necə də məmnuniyyətlə dözürsünüz. ⁵Zənnimcə bu «böyük həvarilər»dən mən heç də geri qalmıram. ⁶Natiqlik məharətim olmasa da, bilikdə məharətsiz deyiləm. Bunu sizə hər vəziyyətdə hər tərəfli göstərdik.

⁷Ucalmanız üçün özümü aşağı tutaraq Allah Müjdəsini müftə yaymaqla günah işlətdimmi? ⁸Sizə xidmət etmək üçün başqa cəmiyyətlərdən təminat alaraq sanki onları soydum. ⁹Yanınızda olarkən ehtiyacım olduğu halda heç birinizə yük olmadım. Çünki Makedoniyadan gələn qardaşlar ehtiyacımı tamamilə ödədilər. Sizə yük olmaqdan özümü saxladım və gələcəkdə də özümü saxlayacağam. ¹⁰Məndə olan Məsihin həqiqətinə and olsun! Axayya vilayətində heç kim məni susdura bilməz ki, buna öyünməyim. ¹¹Niyə? Sizi sevmədiyimə görəmi? Allah bilir ki, sevirəm.

¹²Özlərini bizimlə bərabər sayaraq öyünənlər buna əsas axtarır. Mən etdiyimi edəcəyəm ki, onların əsasını kəsim. ¹³Çünki bunlar saxta həvari, Məsih həvarisinin cildinə girən fırıldaqçılardır. ¹⁴Buna heyrətlənmək lazım deyil, çünki Şeytan da işıq mələyi cildinə girir. ¹⁵Şeytana xidmət edənlərin salehlik xidmətçilərinin cildinə girməsi qəribə deyil. Onların aqibəti əməllərinə görə olacaq.

Öyünmək lazımdırsa...

¹⁶Yenə deyirəm, qoy heç kim məni ağılsız saymasın. Elədirsə, məni ağılsız kimi qəbul edin, qoy mən də bir az öyünüm. ¹⁷Dediklərimi Rəbbin sözü kimi yox, öyünə-öyünə özünə güvənən ağılsız adam kimi deyirəm. ¹⁸Madam ki bir çoxları cismani təbiətlərinə görə öyünürlər, mən də öyünəcəyəm. ¹⁹Siz ağıllı olduğunuz üçün ağılsızlara necə də sevinclə dözürsünüz. ²⁰Belə ki sizi kölə edənlərə, istismar edənlərə, sizdən faydalananlara, özünü üstün sayanlara, hətta sifətinizə şillə vuranlara dözürsünüz. ²¹Utanaraq qəbul edirəm ki, buna gücümüz çatmır!

Kimin bir şeylə öyünməyə cəsarəti varsa, bir ağılsız kimi deyirəm ki, mənim də ona cəsarətim var. ²²Onlar İbranilərdirmi? Mən də İbraniyəm. Onlar İsraililərdirmi? Mən də İsrailliyəm. Onlar İbrahimin nəslindəndirmi? Mən də İbrahimin nəslindəyəm. ²³Onlar Məsihin xidmətçiləridirmi? Dəli kimi deyirəm ki, Onun daha böyük xidmətçisi mənəm, çünki zəhmətim daha çox olub, həbsə düşməyim daha çoxdur, döyülməyimin sayı-hesabı yoxdur, dəfələrlə ölümə üz-üzə gəlmişəm. ²⁴Beş dəfə Yəhudilərdən otuz doqquz qırmanc yemişəm, ²⁵üç dəfə

*11:3 Və pak – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur.

^u11:3 Yar. 3:1-13 ^v11:9 Fil. 4:15-18 ^w11:23 Həv. 16:23

^x11:24 Qanun. 25:3 ^y11:25 Həv. 14:19; 16:22

dəyənlə döyülmüşəm, bir dəfə məni daşqalaq etdilər, üç dəfə gəmi qəzasına düşdüm və bir gün gecə-gündüz ucsuz-bucaqsız dənizdə qaldım. ²⁶ Tez-tez səyahətdə olduğum müddətdə çaylarda təhlükəyə, quldurlar arasında təhlükəyə, soydaşlarım arasında təhlükəyə, başqa millətlər arasında təhlükəyə, şəhərdə təhlükəyə, çöldə təhlükəyə, dənizdə təhlükəyə, saxta qardaşlar arasında təhlükəyə məruz qaldım. ²⁷ Zəhmət və əmək çəkdim, dəfələrlə yuxusuz qaldım. Aclığım, susuzluğun dadını gördüm. Çox vaxt yemək, soyuqda paltar tapmadım. ²⁸ Bunlarla yanaşı bütün cəmiyyətlər üçün hər gün çəkdiyim qayğının yükü boynumdadır. ²⁹ Kimsə zəif olanda mən də zəif olmadımı? Kimsə büdrəyəndə mən alışıb-yanmadımı?

³⁰ Öyünməliyəmsə, zəifliyimi göstərən şeylərlə öyünəcəyəm. ³¹ Rəbb İsanın əbədi alqışlanan Allah və Atasına and olsun ki, yalan demirəm. ³² ^aDəməşqdə padşah Aretanın valisi məni tutmaq üçün şəhəri nəzarət altına almışdı. ³³ Amma mən səbət içində şəhər divarlarının pəncərələrinin birindən yerə salandım və onun əlindən qaçdım.

12 Faydalı olmasa da, öyünməliyəm. İndi Rəbdən gələn görüntülərə və vəhylərə keçirəm. ² Məsihdə olaraq on dörd il bundan əvvəl – bədəndəmi, yoxsa bədəndən xaricmi, mən bilmirəm, Allah bilir – götürülüb göyün üçüncü qatına aparılan bir insanı[†] tanıyıram. ³ Bilirəm ki, bu adam – bədəndəmi, yoxsa bədəndən kənarımı, mən bilmirəm, Allah bilir – ⁴ cənnətə aparılıb orada dillə ifadə olunmayan, insanın danışması qadağan olunan sözlər eşitdi. ⁵ Belə birisi ilə öyünəcəyəm, amma özümlə əlaqədar olaraq zəifliyimdən başqa bir şeylə

öyünməyəcəyəm. ⁶ Öyünmək istəsəm belə, ağılsız olmayacağam. Çünki həqiqəti deyəcəyəm. Amma heç kim məni görüb eşitdiyindən artıq bir şəxs saymasın deyə öyünməkdən çəkinirəm.

⁷ Aldığım vəhylərin üstünlüyü ilə qürurlanmayım deyə cismim üçün bir tikan, yəni mənə əzab vermək üçün Şeytanın bir elçisi göndərildi ki, qürurlanmayım. ⁸ Bunun məndən uzaq olması üçün üç dəfə Rəbbə yalvardım. ⁹ Amma O mənə dedi: «Lütfüm sənə kifayətdir, çünki zəiflik olanda qüvvə tam olur». Məsihin qüvvəsi məndə məskən salsın deyə zəifliklərimlə daha çox sevinə-sevinə öyünəcəyəm. ¹⁰ Ona görə də Məsih uğrunda zəifliklərə, təhqirlərə, ehtiyaclara, təqiblərə və sıxıntılara məmnuniyyətlə dözüürəm, çünki mən zəifləyəndə qüvvətlənirəm.

¹¹ Mən ağılsızlaşdım, çünki siz məni vadar etdiniz. Amma siz mənim barəmdə zəmanət verməli idiniz. Çünki özüm bir şey olmasam da, həmin «böyük həvarilər»dən heç də geri qalmıram. ¹² Həvariliyimin nişanələri aranızda əlamətlər, xariqələr və möcüzələr vasitəsilə, böyük dözümlülükə göstərildi. ¹³ Mən sizə yük olmadım, bundan başqa sizin digər cəmiyyətlərdən nə əskiyiniz var? Bu haqsızlığımı bağışlayın!

Paulun qayğısı

¹⁴ Budur, üçüncü dəfə yanınıza gəlməyə hazırım. Sizə yük olmayacağam, çünki sizdən heç nə istəmirəm, yalnız sizi istəyirəm. Axı övladların ata-ana üçün deyil, ata-ananın övladları üçün ehtiyat görməsi doğru sayılır. ¹⁵ Mən də sizin həyatınız uğrunda sevinə-sevinə malımdan və canımdan keçəcəyəm. Sizi daha da çox sevsəm,

[†]12:2 *Bir insanı* – yəqin ki Paul özü barədə danışır.

daha az seviləcəyəmmi? ¹⁶Qoy belə olsun. Düşünürsünüz ki, mən sizə ağır yük olmadım, amma çoxbilmiş olduğuma görə sizi fənd işlədərək aldatdım. ¹⁷Yanınıza göndərdiyim adamlardan hansı biri ilə sizi istismar etdim? ¹⁸Titi yanınıza gəlmək həvəsinə saldı və o biri qardaşı da onunla göndərdim. Tit mənə görə sizi istismar etmədi, elə deyilmi? Eyni ruhda həyat sürmədikmi? Eyni izlə getmədikmi?

¹⁹Bu vaxta qədər[‡] qarşınızda özümüzü müdafiə etdiyimizi düşünürsünüzmü? Allahın qarşısında, Məsihdə olaraq danışıraq. Sevimlilər, etdiyimiz hər şey sizin inkişafınız üçündür. ²⁰Qorxuram ki, gəlişimdə sizi istədiyim vəziyyətdə tapmayım, siz də istədiyinizi mənə tapmayasınız və aranızda münafişə, qısqanclıq, hiddət, özünü göstərmə, böhtan, qeybət, lovğalıq, qarışıqlıq tapam. ²¹Bu da məni qorxudur ki, yanınıza gələndə Allahım məni sizin qarşınızda aşağı tutacaq: əvvəllər günah işlədərək batdıqları murdarlıq, əxlaqsızlıq və pozğunluqdan tövbə etməyən bir çox adamlar üçün yas tutacaqam.

Tövsiyə və salamlar

13^bBu, yanınıza üçüncü gəlişim olacaq. «Hər iddia iki yaxud üç şahidin sözü ilə təsdiq edilsin». ²İkinci dəfə yanınızda olanda keçmişdə günah işlədənlərə xəbər verdim kimi indi uzaqda olanda da onların və başqalarının hamısına xəbərdarlıq edirəm ki, yenə yanınıza gələndə onların heç birini cəzasız

qoymayacağam. ³Məsihin mənim vasitəmlə danışdığına dair istədiyiniz sübut budur. Məsih aranızda zəifliklə deyil, qüdrətlə fəaliyyət göstərir. ⁴Çünki O, zəiflik içində çarmıxa çəkildiyi halda Allahın qüdrəti ilə yaşayır. Biz də Onda zəiflik, amma sizin xeyriniz üçün Onunla bərabər Allahın qüdrəti ilə yaşayacağıq.

⁵Özünüzi yoxlayın və iman yolunda olub-olmadığınızı bilmək üçün sınaqdan keçirin. İsa Məsihin daxilində olduğunu başa düşürsünüzmü? Yoxsa sınaqdan keçmirsiniz? ⁶Ümidvaram, bizim sınaqdan keçdiyimizi başa düşəcəksiniz. ⁷Allaha dua edirik ki, pis iş görməyəsiz; bu bizim sınaqdan keçməyimizi göstərmək üçün deyil, sınaqdan keçməyənlər kimi olsaq da, sizin yaxşılıq etməyiniz üçündür. ⁸Çünki həqiqətə qarşı heç nə edə bilmərik, nə etsək, həqiqət uğrunda edirik. ⁹Biz zəif, sizsə güclü olanda sevinirik. Bərpa olmanız üçün dua edirik. ¹⁰Bunları sizə uzaqdan yazıram ki, yanınızda olanda Rəbbin yıxmaq üçün deyil, inkişaf etdirmək üçün mənə verdiyi səlahiyyəti sərt şəkildə istifadə etməyə məcbur olmayım.

¹¹Nəhayət, ey qardaşlar, sevinin. Bərpa olunun, təsəlli tapın, həmfikir olun, sülh içində ömür sürün. Məhəbbət və sülh qaynağı olan Allah sizinlə olacaq. ¹²Bir-birinizi müqəddəs öpüşlə salamlayın. Bütün müqəddəslər sizə salam göndərir.[†] ¹³Rəbb İsa Məsihin lütfü, Allahın məhəbbəti və Müqəddəs Ruhun şəriqliyi hamınıza yar olsun!

[‡]12:19 *Bu vaxta qədər* – bəzi əlyazmalarda *Yenə*.

[†]13:12 *Bütün müqəddəslər sizə salam göndərir* – bəzi tərcümələrdə bu sözlər 13-cü ayə sayılır, burada sayılan 13-cü ayə isə 14-cü ayə sayılır.

^b13:1 Qanun. 17:6; 19:15

PAULUN

QALATIYALILARA MƏKTUBU GİRİŞ

Paulun bu məktubu Asiyadakı Roma vilayətlərindən biri olan Qalatiya imanlılarına ünvanlanıb. Məktubun əsas mövzusu Yəhudi olmayan millətlərin İsa Məsihi öz Rəbbi və Xilaskarı olaraq qəbul etdikdə Tövrənin qanunlarına əməl edib-etməmək məsələsidir. Paul qanuna əməl etmənin vacib olmadığını sübut edirdi. O yazır ki, Məsihlə birgə həyat yalnız imana əsaslanmalıdır. Lakin Qalatiyadakı cəmiyyətlərin bir neçəsi Paula qarşı çıxmış və Allahla düzgün münasibətlər qurmaq üçün Tövrənin qanunlarına əməl etməyi tələb etmişdi.

Paulun Qalatiyalılara məktub yazmağının məqsədi bu yanlış təlimlə aldanmış adamları həqiqi iman yoluna və əsl məsihçi dəyərlərinə qaytarmaq idi. Paul həm də İsa Məsihin həqiqi həvarisi kimi öz hüquqlarını müdafiə edirdi. O yazır ki, Allah onu Yəhudi olmayan xalqlar üçün həvari olmağa çağırmışdı. Sonra Paul Allahla insanlar arasındakı düzgün münasibətlərin yalnız iman vasitəsilə qurulmasını vurğulayır. Sonuncu fəsillərdə Paul göstərir ki, məsihçi davranışı Məsihə iman etməkdən qaynaqlanan məhəbbətə əsaslanmalıdır.

Kitabın məzmunu:

1:1-10 Giriş

1:11–2:21 Paulun həvari kimi səlahiyyəti

3:1–4:31 Allahın lütf müjdəsi

5:1–6:10 Məsihdə azadlıq və məsuliyyət

6:11-18 Son öyüdlər və salamlar

1 Nə insanlardan, nə də insan vasitəsilə, yalnız İsa Məsih və Onu ölümlər arasından dirildən Ata Allah vasitəsilə həvari təyin olunan mən Pauldan ²və mənimlə olan bütün qardaşlardan Qalatiyada[§] olan imanlı cəmiyyətlərə salam! ³Atamız Allahdan və Rəbb İsa Məsihdən sizə lütf və sülh olsun! ⁴Atamız Allahın iradəsinə görə Məsih günahlarımız üçün Özünü fəda etdi ki, bizi indiki şər dövründən qurtarsın. ⁵Allaha əbədi izzət olsun! Amin.

Tək Müjdə

⁶Heyrətlənirəm ki, Məsihin lütfü ilə sizi çağıran Allahı belə tezliklə tərk edib başqa bir müjdəyə tərəf dönürsünüz. ⁷Əslində başqa müjdə yoxdur. Amma sizi lərzəyə salıb Məsihin Müjdəsini təhrif etmək istəyənlər vardır. ⁸Amma istər biz, istərsə göydən gələn bir mələk belə, bizim sizə yaydığımız Müjdəyə zidd bir şeyi müjdə kimi yaysa, ona lənət olsun! ⁹Əvvəlcə dediyimizi indi bir daha deyirəm: kim sizə qəbul etdiyiniz Müjdəyə zidd bir şey yayırsa, ona lənət olsun! ¹⁰İndi mən insanları, yoxsa Allahı məmnun etməyi axtarıram? Yoxsa insanların razi salmağa çalışıram? Əgər mən hələ də insanları razi salmaq istəsəydim, Məsihin qulu olmazdım.

Paul Məsihin həvarisi olur

¹¹Qardaşlar, sizə bəyan edirəm ki, mənim yaydığım Müjdənin mənbəyi insan deyil. ¹²Çünki mən onu insandan almadım və insan tərəfindən də öyrədilmədim. Bunu mənə İsa Məsih vəhy vasitəsilə açdı.

¹³cYəhudi dininə bağlı olduğum günlərdə mənim necə həyat sürdüyümü

§1:2 Qalatiya – indiki Türkiyə ərazisində olmuş bir vilayət.

©1:13 Həv. 8:3; 22:2-5; 26:9-11

eşitdiniz. Mən Allahın cəmiyyətini hədsiz təqib edir, onu dağıdırdım. ¹⁴Yəhudi dinində soydaşlarım arasında yaşlılarımın bir çoxundan daha irəlində idim. Ata-babalarımın adət-ənənələrinin qeyrətini həddindən artıq çəkirdim. ¹⁵^dAmma hələ anamın bətnindən mənə seçib lütfü ilə çağıran Allah ¹⁶Öz Oğlu ilə bağlı Müjdəni başqa millətlər arasında yayım deyər Onu mənə zahir etməyə razı olanda dərhal insanlarla məsləhətləşmədim. ¹⁷Yerusəlimə, məndən qabaq həvari olanların yanına da getmədim, amma Ərəbistana getdim, sonra yenə Dəməşqə qayıtdım.

¹⁸^eÜç il keçəndən sonra isə Kefa ^{**} ilə tanış olmaq üçün Yerusəlimə getdim və on beş gün onun yanında qaldım. ¹⁹O biri həvarilərin heç birini görmədim. Yalnız Rəbbin qardaşı Yaqubu gördüm. ²⁰Allahın önündə sizə yazdıqlarımın yalan olmadığını deyirəm. ²¹Sonra Suriya və Kilikiya diyarlarına getdim. ²²Yəhudəyanın Məsihdə olan cəmiyyətləri isə mənə şəxsən tanıyırdılar. ²³Yalnız bu sözü eşidirdilər: «Bir zaman bizi təqib edən şəxs vaxtilə yox etməyə çalışdığı imanı müjdələyir». ²⁴Beləliklə, mənə görə Allahı izzətləndirirdilər.

Digər həvarilər Paulu qəbul edir

2 On dörd il keçəndən sonra isə Barnaba ilə birlikdə Titi də özümle götürüb yenə Yerusəlimə getdim. ²Vəhy vasitəsilə getdim. Başqa millətlər arasında vəz etdiyim Müjdəni onlara, etibarlı olanlara şəxsən təqdim etdim ki, boş yerə cəhd etməyim yaxud da cəhd etmiş olmayım. ³Yanımda olan Tit də Yunan olduğu halda sünnət olunmağa

məcbur edilmədi. ⁴Bu iş aramıza gizlicə soxulan yalançı qardaşlar üzündən oldu. Onlar Məsih İsadə malik olduğumuz azadlığı əl altından öyrənib bizi kölə etmək üçün gizlicə aramıza girdilər. ⁵Onlara bir anlıq da olsa, baş əyib təslim olmadıq ki, Müjdənin həqiqəti sizinlə qalsın.

⁶^fEtibarlı sayılan şəxslərə gəlinə, kim olursa olsun mənə vacib deyil, Allah insanlara tərəfkeşlik etməz. Lakin bu etibarlı sayılan şəxslər mənim dediklərimə heç nə artırmadılar. ⁷Əksinə, sünnətlilərə ^{††} Müjdə yaymaq işi Peterə tapşırıldığı kimi sünnətsizlər ^{‡‡} arasında Müjdə yaymaq işinin mənə tapşırıldığını gördülər. ⁸Çünki sünnətlilərə həvari olması üçün Peterdə fəal olan Allah başqa millətlər üçün məndə də fəal oldu. ⁹Cəmiyyətin sütunları sayılan Yaqub, Kefa və Yəhya mənə bağlı olan lütfü tanıdıqda mənə və Barnabaya sağ əllərini uzatdılar ki, şərikiyimiz olsun. Ona görə ki biz başqa millətlərin, onlarsa sünnətlilərin yanına getsin. ¹⁰Yalnız yoxsulları yad etməyimizi istədilər, mən də məhz bunu icra etməyə səy göstərdim.

Paul Antakyada Peteri məzəmmətləyir

¹¹Kefa Antakyaya gəldikdə isə şəxsən ona qarşı çıxdım, ona görə ki tənqidə layiq idi. ¹²Çünki Yaqubun yanından bəzi adamlar gəlməmişdən əvvəl Peter başqa millətlərdən olanlarla yemək yeyirdi. Həmin adamlar gəldikdə isə sünnət tərəfdarlarından qorxaraq başqa millətlərin yanından çəkilib ayrı durdu. ¹³Onunla birlikdə o biri Yəhudilər də ikiüzlülük etdilər. Hətta Barnaba

^{**}1:18 Kefa – yəni Peter. Bax: Yəhya 1:42.

^{††}2:7 Sünnətlilər – yəni Yəhudilər.

^{‡‡}2:7 Sünnətsizlər – yəni başqa millətlər.

belə, onların ikiüzlülüyünə qapıldı. ¹⁴Amma mən Müjdənin həqiqətinə görə düzgün riayət etmədiklərini görəndə hamının qarşısında Kefaya dedim: «Əgər sən Yəhudi olduğun halda Yəhudi kimi deyil, başqa millətlərdən biri kimi yaşayırsansa, necə başqa millətləri Yəhudi kimi yaşamağa məcbur edirsən?»

¹⁵Biz anadangəlmə Yəhudilərək, başqa millətdən olan «günahkarlar» deyilik. ¹⁶«Lakin biz bilirik ki, insan Qanuna əməl etməklə deyil, yalnız İsa Məsihə iman etməklə saleh sayılır. Biz də Məsih İsayə iman etdik ki, Qanuna əməl etməklə deyil, Məsihə olan imanla saleh sayılaq. Çünki Qanuna əməl etməklə heç bir insan saleh sayılmaz. ¹⁷Əgər biz Məsihdə saleh sayılmaq istərkən özümüz günahkar çıxsaq, belə çıxır ki, Məsih günah xidmətçisidir? Əsla! ¹⁸Əgər mən əvvəlcə yıxdığımı yenidən tikirəmsə, özümü Qanunu pozan olaraq göstərirəm. ¹⁹Çünki mən Qanun vasitəsilə Qanuna münasibətdə öldüm^f ki, Allah üçün yaşayım. ²⁰Məsihlə birlikdə çarmıxa çəkildim. Artıq mən yaşamıram, Məsih məndə yaşayır. İndi cismən yaşadığım həyata gəlcə mənə sevib uğrumda Özünü fəda edən Allahın Oğluna olan imanla yaşayıram. ²¹Allahın lütfünü rədd etmirəm. Çünki əgər salehlik Qanun vasitəsilə qazanıla bilsəydi, deməli Məsih boş yerə öldü.

Qanun və iman

3 Ey ağılsız Qalatiyalılar! Sizi kim tilsimlədi?^{§§} İsa Məsihin çarmıxa

çəkilməsi gözləriniz önündə açıqca təsvir olundu! ²Sizdən yalnız bunu öyrənmək istəyirəm: Ruhü Qanuna əməl etməklə, yoxsa eşitdiyinizə iman etməklə aldınız? ³Siz bu qədərmi ağılsızsınız? Ruhla başlayandan sonra indi cismani səyləmi bitirirsiniz? ⁴Boş yerəmi o qədər əzab çəkdiniz? Həqiqətən, bunlar boş yerə idi? ⁵Bəs sizi Ruhla təmin edən və aranızda möcüzələr yaradan Allah bunları Qanuna əməl etməyinizlə, yoxsa eşitdiyinizə iman etməyinizlə icra edir?

⁶hMəsələn, «İbrahim Allaha iman etdi və bu ona salehlik sayıldı». ⁷iİndi isə bunu bilin ki, İbrahimin övladları imana əsaslananlar olur. ⁸jMüqəddəs Yazı Allahın başqa millətləri imanları ilə saleh sayacağını qabaqcadan görüb İbrahimi «bütün millətlər sənə vasitənlə xeyir-dua alacaq» deyərək Müjdəni qabaqcadan bildirdi. ⁹Beləliklə, imana əsaslananlar iman etmiş olan İbrahimi birlikdə xeyir-dua alırlar.

¹⁰kQanuna əməl etməyə əsaslananların hamısı lənət altındadır. Çünki yazılıb: «Qoy Qanun kitabında yazılan hər şeyə riayət etməyən, onu təsdiq etməyən hər kəsə lənət olsun!» ¹¹lAydındır ki, Allah qarşısında heç kim Qanun vasitəsilə saleh sayılmır, çünki «saleh adam imanla yaşayacaq». ¹²mQanun isə imana əsaslanmamışdır. Əksinə, «bu şeyləri yerinə yetirən adam bunların sayəsində yaşayacaq».

^f2:19 Qanuna münasibətdə öldüm – yəni Qanunun mənim üzərindəki hakimiyyətindən qurtuldum.

^{§§}3:1 Tilsimlədi? – bəzi əlyazmalarda tilsimlədi ki, həqiqətə itaət etməyirsiniz? (Qal. 5:7).

[§]2:16 Zəb. 143:2; Rom. 3:20,22 ^h3:6 Yar. 15:6; Rom. 4:3; Yaq. 2:23 ⁱ3:7 Rom. 4:16 ^j3:8 Yar. 12:3 ^k3:10 Qanun. 27:26 ^l3:11 Hab. 2:4 ^m3:12 Lev. 18:5

¹³ Məsih bizim uğrumuzda lənətlənərək bizi Qanunun lənətindən satın aldı. Çünki yazılıb: «ağacdən asılan hər kəsə lənət olsun!» ¹⁴ Belə ki İbrahimin aldığı xeyir-dua Məsih İsada bütün başqa millətlərin üzərinə gəlsin və biz vəd edilmiş Ruhu iman vasitəsilə alağ.

Qanun və Allahın vədi

¹⁵ Qardaşlar, insan düşüncəsi əsasında deyirəm: hətta insanın belə təsdiq etdiyi əhdi heç kəs ləğv edə bilməz yaxud da ona heç bir şey əlavə edə bilməz. ¹⁶ Vədlər yalnız İbrahimə və onun nəslinə verildi. Allah çox adam barədə danışmış kimi «və nəslindən olanlara» yox, tək bir adam barədə danışaraq «və sənin nəslindən olana» deyir; bu «nəslindən olan» Məsihdür. ¹⁷ Bunu demək istəyirəm: Allahın təsdiq etdiyi* Əhdi bundan dörd yüz otuz il sonra gələn Qanun qüvvədən sala bilməz ki, vədi ləğv etsin. ¹⁸ Çünki əgər irs Qanuna əsaslanırsa, artıq vədə əsaslanmır. Amma Allah İbrahimə irsi vəd vasitəsilə lütfə görə verdi.

¹⁹ Bəs Qanun nə üçündür? Qanun Əhdi pozanları təqsirləndirmək üçün əlavə olundu. Vədi alan və İbrahimin nəslindən olan Şəxs gələnə qədər qüvvədə qalmalı idi. Mələklər vasitəsilə, bir vasitəçi əli ilə tərtib edildi. ²⁰ Vasitəçi tək bir nəfərə aid deyildir, Allah isə birdir.

Qanunun məqsədi

²¹ Deməli, Qanun Allahın vədlərinə ziddirmi? Əslə! Çünki əgər həyat verməyə qadir olan bir Qanun veriləydi, salehlik, həqiqətən, Qanunla gələrdi. ²² Lakin Müqəddəs Yazı bütün kainatı günahın əsiri elan etdi ki, İsa Məsihə

olan imanla vəd olunan şeylər iman edənlərə verilsin.

²³ Amma bu iman gəlməzdən qabaq biz Qanun altında saxlanmışdıq, gələcək iman zühur edənə qədər əsir tutulmuşduq. ²⁴ Yəni Qanun bizə Məsihə qədər yol göstərən mürəbbimiz oldu ki, imanla saleh sayılaq. ²⁵ Amma iman gəldiyinə görə biz artıq mürəbbinin əli altında deyilik.

²⁶ Siz hamınız Məsih İsayə olan iman vasitəsilə Allahın övladlarısınız. ²⁷ Çünki vəftizdə Məsihlə birləşən hamınız Məsihə bürünmüşünüz. ²⁸ Artıq Yəhudi ilə Yunan, qulla azad, kişi ilə qadın arasında fərq yoxdur. Çünki hamınız Məsih İsada birsiniz. ²⁹ Əgər Məsihə aidsinizsə, deməli, İbrahimin nəslindəsiniz və vədə görə varissiniz.

4 Mən bunu deyirəm: varis hər şeyin sahibi olsa da, uşaqlıq vaxtında kölədən fərqlənmir. ² O, atasının təyin etdiyi vaxta qədər qəyyumların və idarəçilərin nəzarəti altındadır. ³ Bunun kimi biz də ruhani tərəfdən uşaq ikən dünyanın ibtidai təlimlərinə kölə idik. ⁴ Lakin vaxt tamam olanda Allah qadıncan, Qanun altında doğulan Öz Oğlunu göndərdi ki, ⁵ Qanun altında olanları satın alsın və biz övladlığa götürülək. ⁶ Övladlar olduğunuz üçün Allah Öz Oğlunun «Abba, Ata!» deyərək nida edən Ruhunu ürəklərimizə göndərdi. ⁷ Buna görə də sən artıq kölə deyil, övladsan. Əgər övladsansa, həmçinin Allahın təyin etdiyi varissən.

Paulun Qalatiyalılar üçün qayğıları

⁸ Əvvəllər Allahı tanımadığınız vaxt təbiətə allah olmayanların kölələri idiniz. ⁹ İndi isə siz Allahı tanıdınız, daha doğrusu, Allah tərəfindən

***3:17** Təsdiq etdiyi – bəzi əlyazmalarda *Məsih barəsində təsdiq etdiyi*.

3:13 Qanun. 21:22-23 **3:16** Yar. 12:7; 13:14-15 **3:17** Çıx. 12:40

3:18 Rom. 4:14 **3:29** Rom. 4:13 **4:4** Rom. 8:15-17

tanındınız. Necə olur ki, təkrarən zəif və dəyərsiz olan ibtidai təlimlərə qayıdırsınız? Yenidən onların köləsimi olmaq istəyirsiniz? ¹⁰Xüsusi günlərə, aylara, mövsümlərə və illərə riayət edirsiniz! ¹¹Sizin üçün qorxuram, bəlkə sizə görə boş yerə zəhmət çəkmişəm.

¹²Qardaşlar, sizə yalvarıram, mənim kimi olun, çünki mən də sizin kimi oldum. Siz mənə heç bir haqsızlıq etməmişiniz. ¹³Bildiyiniz kimi, mən Müjdəni ilk dəfə sizə cismən zəif olaraq vəz etmişdim. ¹⁴Cismani vəziyyətim sizin üçün çətin bir sınaq oldusa da, nə mənə xor baxdınız, nə də məni rədd etdiniz. Hətta məni, Allahın bir mələyini, Məsih İsanı qəbul edər kimi qəbul etdiniz. ¹⁵İndi o xoşbəxtliyiniz necə oldu? Sizin haqqınızda şəhadət edirəm ki, əgər mümkün olsaydı, gözlərinizi çıxardıb mənə verərdiniz. ¹⁶Məgər sizə həqiqəti söylədiyim üçün sizin düşmənimiz oldum? ¹⁷Onlar sizin qeyrətini çəkirlər, amma yaxşı niyyətlə deyil. Siz onların qeyrətini çəkəsiniz deyə sizi məndən ayırmaq istəyirlər. ¹⁸Yaxşı niyyətlə olarsa, qeyrətimi çəkməyiniz yaxşıdır, amma bu, yalnız yanınızda olduğum vaxt deyil, daimi olsun. ¹⁹Övladlarım! Məsihin surəti sizdə yaradılana qədər, sizlər üçün yenə doğuş ağrısı çəkirəm. ²⁰İndi yanınızda olmaq və səsimi dəyişdirmək istəyirdim. Bu halınıza çaşib-qalmışam.

Sara ilə Həcərin məsəli

²¹Ey Qanun altında yaşamaq istəyənlər, mənə deyin görüm, Qanunun nə dediyini eşitməmişinizmi? ²²İbrahimin iki oğlu olduğu yazılmışdır. Bir oğlu

cariyədən, o biri oğlu isə azad qadından[†] doğulmuşdu. ²³Cariyədən doğulan bəşəri arzusundan, azad qadından doğulan isə vədə görə doğulmuşdu. ²⁴Burada bir məcaz var. Çünki bu qadınlar iki Əhdi təmsil edir. Biri Sina dağındandır, köləlik üçün uşaq doğur. Bu, Həcərdir. ²⁵Həcər Ərəbistandakı Sina dağıni təmsil edir və indiki Yerusəlimə bənzəyir. Çünki indiki Yerusəlim övladları ilə birlikdə köləlikdədir. ²⁶Səmavi Yerusəlim isə azaddır, o bizim anamızdır. ²⁷Çünki yazılıb:

«Şənlən, ey sonsuz, qısır qadın!

Sevinclə mahını oxu, qışqır,

Ey doğuş ağrısı çəkməyən qadın!

Çünki atılmış qadının övladları

Ərli qadının övladlarından çoxdur».

²⁸Sizsə, qardaşlar, İshaq kimi vədə görə doğulan övladlarınsınız. ²⁹Amma o zaman bəşər arzusundan doğulan şəxs Ruhun gücü ilə doğulan şəxsi necə təqib etdisə, indi də belədir. ³⁰^wBəs Müqəddəs Yazı nə deyir? «Cariyəni və onun oğlunu qov. Çünki cariyənin oğlu azad qadının oğlu ilə birgə varis olmayacaq». ³¹Buna görə, qardaşlar, biz cariyənin deyil, azad qadının övladlarıyıq.

Məsihin verdiyi azadlıq

5 Məsih azad olmağımız üçün bizi azad etdi. Ona görə də möhkəm durun[‡] və yenidən köləlik boyunduruğına tabe olmayın.

²Budur, mən Paul sizə deyirəm: əgər siz sünnət olunsanız, Məsih sizə heç bir fayda verməz. ³Sünnət olunan hər adama yenə şəhadət edirəm ki, elə bir adam bütün Qanuna əməl etməyə borcludur. ⁴Ey Qanun vasitəsilə saleh

[†]4:22 *Cariyədən ... azad qadından* – yəni Həcərdən ... Saradan.

[‡]5:1 *Məsih ... durun* – bəzi əlyazmalarda *Ona görə də Məsihin bizə verdiyi azadlıqda möhkəm durun*.

^t4:22 Yar. 16:15; 21:2-3 ^u4:27 Yeş. 54:1 ^v4:29 Yar. 21:9-10

^w4:30 Yar. 21:10,12

sayımaq istəyənlər, siz Məsihdən ayrıldınız, Allahın lütfündən uzaq düşdünüz. ⁵ Amma biz Ruh vasitəsilə imanla saleh sayılacağımıza ümid bağlayıb onu həvəslə gözləyirik. ⁶ Məsih İsada sünnətlik də, sünnətsizlik də əhəmiyyət kəsb etmir, əhəmiyyət kəsb edən isə məhəbbətlə fəal olan imandır.

⁷ Yaxşı irəliləyirdiniz. Axı həqiqətə itaət etmə yolunuzu kim kəsdi? ⁸ Belə inandırılmağınız sizi Çağıranın istəyi deyil. ⁹ Azacıq maya bütün xəmiri acıdır. ¹⁰ Mən Rəbdə sizə etimad edirəm ki, başqa cür düşünməyəsiz. Sizi lərzəyə salansa, kim olursa olsun, öz cəzasını çəkəcək. ¹¹ Amma, qardaşlar, əgər mən hələ də sünnəti vəz edirəmsə, nə üçün hələ də təqibə məruz qalırım? Elə olsaydı, onlara büdrəmə daşı olan çarmıx ləğv olunardı. ¹² Ah, kaş sizi çaşıranlar özlərini axtalayaydılar!

Cismani təbiət və Müqəddəs Ruh

¹³ Qardaşlar, siz azadlığa dəvət olunmusunuz. Amma bu azadlığı cismani təbiət üçün fürsətə çevirməyin, lakin bir-birinizə məhəbbətlə qulluq edin. ¹⁴ Bütün Qanun tək bir sözdə tamamlanır: «Qonşunu özün kimi sev». ¹⁵ Əgər siz bir-birinizi didib-yeyirsinizsə, ehtiyatlı olun ki, bir-birinizi tələf etməyəsiz.

¹⁶ Mən bunu deyirəm: Müqəddəs Ruha görə həyat sürün, o zaman siz cismani təbiətin ehtirasını əsla icra etməzsiz. ¹⁷ Çünki cismani təbiət Ruha zidd və Ruh cismani təbiətə zidd olanı arzulayır. Onlar bir-birinə qarşı durur ki, siz istədiyinizi etməyəsiz. ¹⁸ Amma Müqəddəs Ruhun rəhbərliyi altında olsanız, siz Qanun altında deyilsiniz.

¹⁹ Cismani təbiətin əməlləri isə bəllidir. Bunlar cinsi əxlaqsızlıq,^f murdar-

lıq, pozğunluq, ²⁰ büt-pərəstlik, sehrbazlıq, düşmənçilik, münaqişə, qısqanclıq, hiddət, özünü göstərmə, nifaq, təfriqələr, ²¹ paxıllıq,^g sərxoşluq, eys-işrət və buna bənzər şeylərdir. Sizə əvvəllər xəbərdarlıq etdiyim kimi indi də xəbərdarlıq edirəm ki, bunları edənlər Allahın Padşahlığını irs almayacaqlar.

²² Müqəddəs Ruhun səmərəsi isə budur: məhəbbət, sevinc, sülh, səbir, xeyrxahlıq, yaxşılıq, sədaqət, ²³ həlmlilik, nəfsə hakim olmaq. Bu kimi şeylərə qarşı qanun yoxdur. ²⁴ Məsih İsayə məxsus olanlar isə öz həvəs və ehtirasları ilə birlikdə cismani təbiəti çarmıxa çəkdilər. ²⁵ Madam ki, biz Ruha görə yaşayırıq, Ruha görə də rəftar edək. ²⁶ Şöhrətpərəst olmayaq, bir-birimizi hirsələndirməyək, bir-birimizə paxıllıq etməyək.

Bir-birinizin yüklərini daşayın

6 Qardaşlar, əgər bir adam bir təqsir üstündə tutulsa, siz ruhanilər onu həlmlilik ruhu ilə bərpa edin. Sən də sınağa düşməmək üçün özünə fikir ver. ² Bir-birinizin yüklərini daşayın və bu yolla Məsihin qanununu icra edin. ³ Çünki əgər kimsə heç olduğu halda özünü əhəmiyyətli sanırsa, öz-özünü aldadır. ⁴ Qoy hər kəs öz əməlini yoxlasın və onda başqasının etdikləri ilə deyil, yalnız öz etdikləri ilə fəxr edəcək. ⁵ Çünki hər kəs öz üzərinə düşən yükü daşmalıdır.

⁶ Kəlam haqqında təlim alan, təlim verənlə hər cür neməti bölüdürsün.

⁷ Aldanmayın: Allaha istehza edilməz. Çünki insan nəyi əkərsə, onu da biçəcək. ⁸ Öz cismani təbiəti üçün əkən, bu təbiətdən məhv biçəcək. Ruh üçün əkənsə Ruhdan əbədi həyat biçəcək. ⁹ Yaxşılıq

^f5:19 Cinsi əxlaqsızlıq – bəzi əlyazmalarda *zinakarlıq*, *cinsi əxlaqsızlıq*.

^g5:21 Paxıllıq – bəzi əlyazmalarda *paxıllıq*, *qatillik*.

edərkən ruhdan düşməyə. Çünki əgər həvəsdən düşməsək, vaxtında biçərik.¹⁰ Buna görə də nə qədər fürsətimiz varsa, hamı üçün, xüsusən imanlılar ailəsi üçün yaxşı işlər görək.

Son öyüdlər və salamlar

¹¹Baxın, sizə öz əlimlə necə böyük hərflərlə yazdım! ¹²Zahirən və cismən yaxşı təsir buraxmaq istəyənlər yalnız Məsihin çarmıxı üzündən təqib olunmaq üçün sizi sünnət olunmağa məcbur edirlər. ¹³Axı sünnət olunanların özləri də Qanuna riayət etmirlər. Lakin sizin sünnət olunmanızı istəyirlər ki, sizin cisminizlə öyünsünlər. ¹⁴Mənsə Rəb-

bimiz İsa Məsihin çarmıxından başqa şeylə əsla öyünməyəm. Bunun vasitəsilə dünya mənim üçün çarmıxa çəkildi, mən də dünya üçün çarmıxa çəkildim. ¹⁵Çünki** əhəmiyyət kəsb edən sünnətlilik yaxud sünnətsizlik deyil, yeni yaradılışdır. ¹⁶Nə qədər bu qaydaya riayət edənlər varsa, onların üzərinə, Allahın İsraili üzərinə sülh və mərhəmət gəlsin.

¹⁷Bundan sonra qoy heç kim mənə əziyyət verməsin. Çünki mən İsanın yara izlərini bədənimdə daşıyıram.

¹⁸Qardaşlar, Rəbbimiz İsa Məsihin lütfü ruhunuza yar olsun! Amin.

**6:15 Çünki – bəzi əlyazmalarda Çünki Məsih İsada.

PAULUN

EFESLİLƏRƏ MƏKTUBU

GİRİŞ

Paulun «*Efeslilərə Məktubu*»nün mövzusu əsasən məktubun 1:10-cu ayəsinin ətrafındadır:

«Vaxt tamam olanda isə bu niyyətini yerinə yetirərək həm göylərdə, həm də yerdə olan hər şeyi Məsihdə birləşdirəcək».

Bu həm də Allahın xalqına bir xahişdir ki, onlar Allahın böyük planına uyğun olaraq yaşayıb insanları İsa Məsihdə birliyə çatdırsınlar.

Məktubun birinci hissəsində müəllif Ata Allahın Öz xalqını seçməsi, onların günahlarını Oğlu İsa Məsih vasitəsilə bağışlaması və Allahın Müqəddəs Ruh tərəfindən zəmanət verilmiş vədi barədə danışır. Məktubun ikinci hissəsində Paul oxucularından xahiş edir ki, onların Məsihdəki birliyi yaşadığı həyatları ilə uyğun olsun.

Paul bu məktubu yazarkən məcazi mənada ifadələr işlədir. Bunu Allahın xalqının Məsihdə birliyini nümayiş etdirmək üçün edir. Məsələn, imanlı cəmiyyəti insan bədəninə, Məsih isə bu bədənə başına yaxud imanlılar binaya, Məsih isə guşədaşına bənzədilir. Paul həm də burada Məsihdə Allahın verdiyi lütfdən çox danışır. Hər bir şey Məsihin məhəbbətinin, bağışlamasının, lütfünün və paklığının nurunda göstərilir.

Kitabın məzmunu:

1:1-2 Giriş

1:3–3:21 Məsih və imanlılar cəmiyyəti

4:1–6:20 Məsihdə yeni həyat

6:21-24 Son salamlar

1 ^zAllahın iradəsi ilə Məsih İsanın həvarisi olan mən Pauldan Məsih

İsada sadıq qalan Efesdəki müqəddəslərə salam! ²Atamız Allahdan və Rəbb İsa Məsihdən sizə lütf və sülh olsun!

Məsihdə bizə bəxş olunan bəxtiyarlıq

³Bizə Məsihdə səmadakı hər cür ruhani nemətlə xeyir-dua verən Allaha – Rəbbimiz İsa Məsihin Atasına alqış olsun! ⁴O, dünya yaranmazdan qabaq bizi Məsihdə seçdi ki, biz məhəbbətdə Onun qarşısında müqəddəs və nöqsansız olaq. ⁵Öz iradəsinin xoş məramına görə İsa Məsih vasitəsilə bizi əvvəlcədən təyin etdi ki, Özünü üçün övladlığa götürsün. ⁶Belə ki sevimli Oğlunda bizə bəxş etdiyi Öz lütfünün izzətini mədh edək. ⁷⁻⁸^aTam hikmət və dərrakə ilə bizə bol-bol göstərdiyi Öz zəngin lütfünə görə biz Oğlunda, Onun qanı vasitəsilə satın alınmaya – təqsirlərimizin bağışlanmasına malikik. ⁹Allah əvvəlcə sirr olaraq saxladığı iradəsini xoş məramına görə bizə bildirdi. Bu məramını O, Məsihdə əvvəlcədən təyin etmişdi. ¹⁰Vaxt tamam olanda isə bu niyyətini yerinə yetirərək həm göylərdə, həm də yerdə olan hər şeyi Məsihdə birləşdirəcək.

¹¹Hər şeyi Öz iradəsindən yaranan qərarı ilə yerinə yetirən Allahın məqsədinə görə biz əvvəlcədən təyin edilərək Məsihdə irs aldığımız ki, ¹²qabaqcadan Məsihə ümid bəsləyən bizlər Allahın izzətinin mədhi üçün mövcud olaq. ¹³Həqiqət kəlamını, xilasınızın Müjdəsini eşidib Məsihə iman edən zaman siz də vəd olunmuş Müqəddəs Ruhla Onda möhürləndiniz. ¹⁴Müqəddəs Ruh Allaha məxsus olanların satın alınmasından ötrü irsimiz üçün qoyulan girovdur. Belə ki Allahın izzətini mədh edək.

Paulun imanlılar üçün duası

¹⁵Bundan ötrü mən də Rəbb İsayə olan imanınız və bütün müqəddəslərə göstərdiyiniz məhəbbət barədə eşidib ¹⁶sizi dualarımda yada salaraq durmadan sizin üçün şükür edirəm. ¹⁷Dua edirəm ki, Rəbbimiz İsa Məsinin Allahı olan izzətli Ata Özünü sizə tanımaq üçün hikmət və vəhy ruhunu versin. ^{18b}Qoy O, qəlbinizin gözünü nurlandırın ki, Onun çağırışından yaranan ümidin nə olduğunu, müqəddəslərə verdiyi irsin izzətinin necə zəngin olduğunu, ¹⁹Onun böyük qüvvəsinin fəaliyyətinə görə iman edən bizlərə sərf etdiyi qüdrətinin hədsiz böyüklüyünün nə olduğunu görəsiniz. ²⁰Allah bu qüdrətlə Məsihdə elə fəaliyyət göstərdi ki, Onu ölümlər arasından dirildib səmada Öz sağında oturtdu ²¹və hər başçı, hakim, qüvvə və ağadan, yalnız bu dövrdə deyil, gələcək dövrdə də çəkiləcək hər addan Onu çox yüksəltdi. ^{22cd}Hər şeyi Ona tabe edərək ayaqlarının altına qoydu və Onu hər şey üzərində baş olsun deyərək imanlılar cəmiyyətinə verdi. ²³Bu cəmiyyət Onun bədənidir və hər şeyi hərtərəfli Bütövləşdirənin bütövlüyüdür.

Ölümdən həyata keçdik

2^eSiz bir zamanlar təqsirləriniz və günahlarınız üzündən ölü idiniz. ²Siz bu dünyanın gedisinə və havada olan hakimiyyətin, yəni indi Allaha itaətsiz insanlarda fəaliyyət göstərən ruhun hökmdarına uyaraq bu günahların içində həyat sürürdünüz. ³Hamımız bir zamanlar həmin insanlar arasında cismən və əqlin istəklərini yerinə yetirərək cismani təbiətimizin ehtiraslarına görə həyat sürürdük. Beləliklə, təbiətə digər

insanlar kimi Allahın qəzəbinə düşər idik.

⁴Lakin mərhəməti bol olan Allah bizi böyük məhəbbətlə sevdiyi üçün ⁵təqsirlərimiz üzündən ölü olduğumuz halda bizə Məsihlə birlikdə həyat verdi. Onun lütfü ilə xilas oldunuz. ⁶Allah bizi Məsih İsada, Onunla birlikdə dirildib səmada oturtdu. ⁷Bunu Məsih İsada bizə etdiyi xeyirxahlıqla lütfünün hədsiz zənginliyini gələcək dövrlərdə də göstərmək üçün etdi. ⁸Çünki iman vasitəsilə, lütfə xilas oldunuz. Bu, sizin nailiyyətiniz deyil, Allahın hədiyyəsidir. ⁹Əməllərlə deyil ki, heç kim öyünə bilməsin. ¹⁰Çünki biz Allahın yaratdığı əsərlərək, əvvəlcədən hazırladığı yaxşı əməllərinə görə həyat sürmək üçün Məsih İsada yaradıldıq.

Allahın yeni cəmiyyəti

¹¹Buna görə cismən başqa millətlərdən olan sizlər bir zamanlar kim olduğunuzu yada salın; bədəndə əllə icra olunan sünnetə malik olub «sünnətli» deyərək tanınanların «sünnətsiz» adlandırdığı sizlər ¹²o vaxt Məsihsiz, İsrail vətəndaşlığından kənar, Allahın vədinə əsaslanan Əhdlərə yad, dünyada ümitsiz və Allahdan məhrum idiniz. ¹³Amma bir zamanlar uzaq olan sizlər indi Məsih İsada Məsinin qanı sayəsində yaxın oldunuz.

^{14f}Çünki Məsih Özü barışığımızdır. O hər iki tərəfi bir etdi və bizi birbirimizdən ayıran səddi, yəni ədavəti Öz cismi ilə yıxdı. ¹⁵Qanunu əmr-ləri və qaydaları ilə birlikdə ləğv etdi ki, hər iki tərəfdən Özündə yeni bir insan yaradaraq barışıq təmin etsin ¹⁶və çarmıx vasitəsilə hər ikisini tək bədəndə Allahla barışdırsın. O, ölümü ilə ədavəti yox etdi. ^{17g}O gəlib həm uza-

^b1:18 Zəb. 110:1 ^c1:22 Zəb. 8:6 ^d1:22 Kol. 1:18 ^e2:1 Kol. 2:13

^f2:14 Kol. 1:19-20; 2:14 ^g2:17 Yeş. 57:19

qda olan sizlərə, həm də yaxındakılara bu barışdırma Müjdəsini yaydı. ¹⁸ Çünki hər iki tərəfdən olan bizlər Onun vasitəsilə bir Ruhda Atanın hüzuruna çıxma bilirik. ¹⁹ Deməli, artıq yad və qərib deyilsiniz, siz müqəddəslərlə birgə vətəndaş və Allah ailəsinin üzvüsünüz. ²⁰ Həvarilərlə peyğəmbərlərin təməli üzərində tikilmisiniz, guşadaşı isə Məsih İsa Özüdür. ²¹ Bütün bina Onun üzərində birləşərək Rəbbə aid müqəddəs məbəəd olmaq üçün ucaldır. ²² Siz də Ruh vasitəsilə Allahın məskəni olmaq üçün birlikdə Məsih üzərində tikilirsiniz.

Paula vəhy vasitəsilə bildirilən sirr

3 Mən Paul siz başqa millətlərdən olanlar uğrunda Məsih İsanın məhbubusuyam. ² Eşitdiyiniz kimi, Allahın sizin üçün mənə verdiyi lütfü sizə çatdırmaq vəzifəsini daşıyıram. ³ Yuxarıda qısaca yazdığım kimi, Allah sirri mənə vəhy vasitəsilə bildirdi. ⁴ Yazdıqlarımı oxuyanda Məsihin bu sirrini necə dərk etdiyimi anlama bilərsiniz. ⁵ Bu sirr əvvəlki nəsillərin dövründə bəşər övladlarına açıq bildirilməmişdi. İndisə Məsihin müqəddəs həvarilərinə və peyğəmbərlərinə Ruh vasitəsilə açılmışdır. ⁶ Sirr budur ki, başqa millətlər də Müjdə vasitəsilə Məsih İsada eyni irsin ortağı, eyni bədənin üzvü və eyni vədin şerikidir.

⁷ Allah qüdrətli fəaliyyəti ilə lütfünü mənə verdi, buna əsasən Müjdəni yaymaq üçün xidmətçi oldum. ⁸ Bütün müqəddəslərdən ən dəyərsiziyəm. Lakin Allah mənə bu lütfü verdi ki, Məsihin ağılasıgmaz zənginliyi ilə bağlı Müjdəni millətlərə yayım ⁹ və hər şeyi yaradan^{††} Allahda əzəldən bəri sirr olaraq saxlanan niyyətinin nə olduğunu bütün insan-

lara izah edim. ¹⁰ Belə ki Allahın çox-cəhətli hikməti indi imanlılar cəmiyyəti vasitəsilə səmadakı başçılara və hakimlərə bildirilsin. ¹¹ Bu, Allahın əzəldən bəri qurduğu və Rəbbimiz Məsih İsa vasitəsilə yerinə yetirdiyi məqsədinə görə oldu. ¹² Məsihdə və Məsihə olan iman vasitəsilə Allaha cəsarət və etibarla yaxınlaşa bilirik. ¹³ Buna görə xahiş edirəm ki, mənəm sizin üçün çəkdiyim əziyyətlərdən ötrü ruhdan düşməyin. Bu sizə izzət gətirir.

Məsihin məhəbbətini dərk etmək

¹⁴⁻¹⁵ Buna görə göylərdə və yer üzündə hər ailəyə ad verən Atanın^{‡‡} qarşısında diz çökürəm ki, ¹⁶ O, izzətinin zənginliyinə görə Öz Ruhunu vasitəsilə sizi daxili varlığınıza qüvvə ilə möhkəmləndirsin ¹⁷ və Məsih iman vasitəsilə ürəklərinizdə yaşasın. Siz də məhəbbətdə kök salıb təməl qoyasınız, ¹⁸ belə ki bütün müqəddəslərlə birlikdə Məsihin məhəbbətinin nə qədər geniş, uzun, uca və dərin olduğunu başa düşməyə, ¹⁹ hər dərrakədən üstün olan bu məhəbbəti dərk etməyə gücünüz çatsın. Beləliklə, siz Allahın bütövlüyündə bütöv olasınız.

²⁰ Bizdə fəaliyyət göstərən qüdrətlə istədiyimiz yaxud düşündüyümüz hər şeydən daha artığını etməyə qadir olan Allaha ²¹ imanlılar cəmiyyətində və Məsih İsada izzət bütün nəsillər boyunca əbədi olsun! Amin.

Bədənin birliyi

4 Beləliklə, Rəbdə olduğum üçün məhbub olan mən sizə yalvarıram ki, aldığınız çağırışa layiq şəkildə həyat sürəsiniz. ² ⁱTamamilə itaətkar və həlim, səbirli olub bir-birinizə məhəbbətlə

^{††}3:9 Yaradan – bəzi əlyazmalarda *İsa Məsih vasitəsilə yaradan*.

^{‡‡}3:14-15 Atanın – bəzi əlyazmalarda *Rəbbimiz İsa Məsihin Atasının*.

dözün. ³Ruhun birliyini sülh bağı ilə qorumağa çalışın. ⁴Çağırış aldığınız kimi bədən bir, Ruh bir, ⁵Rəbb bir, iman bir, vəftiz bir, ⁶hamının Allahı və Atasını birdir. O hamı üzərində, hamı ilə və hamıdadır.

⁷Hər birimizə isə Məsihin bəxşisinin ölcüsü ilə lütf verilmişdir. ⁸Bunun üçün belə deyilir:

«Ucalara çıxıb əsirləri Özü ilə apardı, İnsanlara hədiyyələr verdi».

⁹Bəs bu «çixıb» sözü nə deməkdir? Yalnız o deməkdir ki, Məsih əvvəlcə aşağılara, yer üzünə də enmişdi. ¹⁰Enən də Odur, hər şeyi bütövləşdirmək üçün bütün göylər üzərinə çıxan da Odur. ¹¹Özü kimini həvari, kimini peyğəmbər, kimini müjdəçi, kimini çoban^f və müəlim təyin etdi ki, ¹²Məsihin bədəninin inkişafından ötrü xidmət vəzifəsini yerinə yetirmək üçün müqəddəsləri təmin etsinlər. ¹³Bunun nəticəsində hamımız imanda və Allahın Oğlunu tanımaqda birliyə, kamil insan səviyyəsinə, Məsihin tam yetkinliyi həddinə çatacağıq. ¹⁴Belə ki artıq insanların kələkbazlığı ilə, bizi yoldan azdırmaq üçün hazırladıqları hiylələrlə, cürbəcür təlimin küləyi ilə çalxalanan və ora-bura sürüklənən körpə uşaqlar olmayaq. ¹⁵Əksinə, məhəbbətlə həqiqəti yerinə yetirərək bədəninin Başı olan Məsihə bənzəmək üçün hərtərəfli böyüyək. ¹⁶Bütün bədən Onunla birləşdiyi üçün hər buğumun köməyi ilə üzvi surətdə Ona bağlanıb qurulur və hər üzvün ahəngdar işləməsi ilə böyüyür, məhəbbətlə inkişaf edir.

Köhnə həyat və yeni həyat

¹⁷Beləliklə, bunu Rəbdə olaraq deyir və xəbərdarlıq edirəm ki, siz artıq

başqa millətlər kimi boş düşüncələrlə həyat sürməyin. ¹⁸Onların şüurlarını qaranlıq alıb və mənəviyyatca nadan, qəlbən inadkar olduqlarına görə Allah həyatına yad oldular. ¹⁹Həssaslığı hərtərəfli itirərək hərisliklə hər cür murdar işlər üçün özlərini pozğunluğa verdilər. ²⁰Sizə Məsihi elə öyrənməmisiniz. ²¹Əlbəttə, siz İsanın səsinə eşitdiniz və İsadada – Ondakı həqiqətə əsasən təlim aldınız. ²²Bu təlimə görə əvvəlki həyat tərzinizə məxsus olub aldadıcı ehtiraslarla pozulmaqda olan köhnə mənliliyi kənara atın, ²³ruhən və əqlən yeniləşin, ²⁴əsl salehlik və müqəddəsliklə Allaha bənzər yaradılmış yeni mənliliyə bürünün.

²⁵Buna görə yalanı kənara atın, hər biriniz öz qonşunuza həqiqəti söyləyin, çünki hamımız eyni bədənə üzvləriyik. ²⁶Qəzəblənərkən günah işləməyin. Günəş batmazdan əvvəl qəzəbinizi soyudub ²⁷iblisə yer verməyin. ²⁸Oğurluq edən artıq oğurluq etməsin, əksinə, zəhmət çəkib öz əlləri ilə yaxşı əməl etsin ki, ehtiyacı olanlarla bölüşdürməyə bir şeyi olsun. ²⁹Ağzınızdan heç bir pis söz çıxmasın, amma eşidənlərə xeyir versin deyərək lazım olanda başqalarının inkişafına səbəb olan sözlər deyən. ³⁰Allahın Müqəddəs Ruhunu kədərləndirməyin. Çünki satın alınma günü üçün o Ruhla möhürləndiniz. ³¹Qoy hər cür kinlə birlikdə acılıq, hiddət, qəzəb, çıxırtı, böhtançılıq bəsbütün sizdən uzaq olsun. ³²Amma bir-birinizə qarşı xeyirxah, rəhmli olun və Allah Məsihdə sizi bağışladığı kimi siz də bir-birinizi bağışlayın.

^f4:11 Çoban – yəni cəmiyyət rəhbəri.

j4:8 Zəb. 68:18 k4:16 Kol. 2:19 l4:22 Yar. 1:26; Kol. 3:9,10

m4:25 Zək. 8:16 n4:26 Zəb. 4:4 o4:30 Yeş. 63:10 p4:32 Kol. 3:13

5 Beləliklə, sevimli övladlar kimi Allahdan nümunə götürün. ² Məsih bizi necə sevdisə, Özünü bizim üçün Allahın xoşuna gələn ətirli təqdim və qurban olaraq fəda etdisə, siz də məhəbbətdə elə həyat sürün.

³ Əxlaqsızlığın, hər cür mürdarlığın və yaxud tamahkarlığın adı belə, aranızda çəkilməsin, çünki bunlar müqəddəslərə yaramaz. ⁴ Ədəbsizlik, boşboğazlıq və yaxud kobud zarafat da olmasın. Bunlar sizə yaramaz. Bunun əvəzində qoy şükür olsun. ⁵ Əlbəttə, bilirsiniz ki, heç bir əxlaqsız, mürdar yaxud bütprəstə tay olan tamahkar adam Məsihin və Allahın Padşahlığında irsə malik olmayacaq.

Nurda gəzin

⁶ Qoy heç kim sizi boş sözlərlə aldatmasın. Bu şeylərə görə Allahın qəzəbi itaətsiz adamların üzərinə gəlir. ⁷ Buna görə də onların şəriki olmayın. ⁸ Siz də bir zamanlar zülmət idiniz, indi isə Rəbdə nirsunuz. Ona görə də nur övladları kimi həyat sürün. ⁹ Çünki nurun bəhrəsi^{§§} hər cür yaxşılıqda, salehlikdə və həqiqətdə görülür. ¹⁰ Rəbbi razı salan şeyləri ayırd edin, ¹¹ qaranlığın səmərəsiz əməllərinə şerik olmayın. Əksinə, bunları ifşa edin. ¹² Belə ki qaranlıqdakıların gizlicə etdikləri şeyləri söyləmək də ayıbdır. ¹³ Nurun ifşa etdiyi hər şey aşkardır, ¹⁴ bu cür nə aşkara çıxırsa, özü də nur olur. Buna görə belə deyilir:

«Ey yatan, oyan və ölümlər arasından diril!

Məsih sənin üzərinə nur saçacaq».

¹⁵ Beləliklə, həyat tərzinizə ciddi diqqət yetirin, müdriklərdən məhrum olanlar kimi deyil, müdriklər kimi

həyat sürün. ¹⁶ Hər fürsətdən istifadə edin, çünki günlər şərdir. ¹⁷ Buna görə ağılsız olmayın, Rəbbin iradəsini dərk edin. ¹⁸ Şərəbdən sərxoş olmayın, bu sizi mənəviyyətsizliyə aparır. Bunun əvəzinə Ruhla dolun. ¹⁹ «Bir-birinizə məzurlar, ilahlilər və ruhani nəğmələr oxuyun, Rəbbə ürəkdən nəğmələr çalib-oxuyun. ²⁰ Həmişə hər şeyə görə Rəbbimiz İsa Məsihin adı ilə Ata Allaha şükür edin.

Əvdə olan münasibətlər

²¹ Məsih qorxusu ilə bir-birinizə tabe olun.

²² Ey qadınlar, Rəbbə tabe olduğunuz kimi ərlərinizə tabe olun. ²³ Çünki bədənin Xilaskarı olan Məsih imanlılar cəmiyyətinin Başı olduğu kimi ər də arvadının başıdır. ²⁴ Ona görə cəmiyyət Məsihə tabe olduğu kimi arvadlar da hər vəziyyətdə öz ərlərinə tabe olsunlar.

²⁵ Ey ərlər, Məsih imanlılar cəmiyyətini sevib onun uğrunda Özünü fəda etdiyi kimi siz də arvadlarınızı sevin. ²⁶ Məsih bunu ona görə etdi ki, cəmiyyəti su ilə yuyub kəlamla təmizləyərək təqdis etsin ²⁷ və beləcə onda ləkə, qırıq yaxud başqa qüsurlardan izzətli şəkildə, müqəddəs və nöqsansız olaraq Öz hüzuruna çıxarsın. ²⁸ Ərlər də eyni şəkildə arvadlarını öz bədənləri kimi sevməlidirlər. Arvadını sevən özünü sevir. ²⁹ Çünki heç kim heç zaman öz vücuduna nifrət etməz. Əksinə, Məsih cəmiyyətə yanaşdığı kimi onu bəsləyib qayğısına qalar. ³⁰ Axı biz Onun bədən üzvləriyik.*

³¹ «Buna görə də kişi ata-anasını tərki edib arvadına qovuşacaq və ikisi bir bədən olacaq».

§§5:9 *Nurun bəhrəsi* – bəzi əlyazmalarda *Ruhun səmərəsi* (Qal. 5:22).

*5:30 *Üzvləriyik* – bəzi əlyazmalarda *üzvləriyik, Onun ətindən, sümüklərindən*ik.

¶5:2 Çıx. 29:18; Zəb. 40:6 ¶5:16 Kol. 4:5 §5:19 Kol. 3:16-17

¶5:22 Kol. 3:18; 1Pet. 3:1-2 ¶5:25 Kol. 3:19; 1Pet. 3:7 ¶5:31 Yar. 2:24

³²Bu sirr böyükdür, mən bunun Məsihə və cəmiyyətə dəxli olduğunu söyləyirəm. ³³Sizə gəlincə, qoy hər kəs öz arvadını özü kimi sevsin, arvad isə ərinə ehtiram etsin.

6^wEy övladlar, Rəbdə olduğunuzda görə ata-ananıza itaət edin. Bu haqdandır. ²xİçində vəd olan ilk əmr budur: «Ata-anana hörmət et ki, ³xoş güzəranın və yer üzündə ömrün uzun olsun».

⁴yEy atalar, siz də övladlarınızı qəzəbləndirməyin, ancaq onları Rəbbin tərbiyə və öyüdü ilə böyüdün.

⁵zEy qullar, Məsihə itaət etdiyiniz kimi dünyəvi ağalarınıza da qorxu və lərzə ilə səmimi qəlbədən itaət edin.

⁶Bunu yalnız insanları razı salmaq üçün gözə xoş görünən xidmətlə deyil, Məsihin qulları kimi can-dildən Allahın iradəsini yerinə yetirmək üçün edin. ⁷İnsanlara deyil, Rəbbə qulluq etdiyiniz kimi ürəkdən qulluq edin. ⁸Bilin ki, istər qul, istərsə də azad – hər bir kəs gördüyü yaxşı işin əvəzini Rəbdən alacaq.

⁹aEy ağalar, siz də həmçinin qullarınızla bu cür rəftar edin. Daha onlara hədə-qorxu gəlməyin. Bilin ki, onların da, sizin də Ağanız göylərdədir və O, insanlar arasında tərəfkeşlik etməz.

Allahın verdiyi ruhani zireh və silahlar

¹⁰Nəhayət, Rəbdə və Onun böyük qüvvəsində möhkəmlənin. ¹¹İblisin hiylələrinə qarşı dura bilmək üçün Allahın verdiyi bütün zireh və silahlara bürünün. ¹²Çünki mübarizəmiz qandan və ətdən ibarət olan insanlara qarşı deyil, şər başçalarına və hakim olanlara, bu qaranlıq dünyanın hökmranlarına,

səmadakı ruhani şər qüvvələrə qarşıdır. ¹³Buna görə Allahın bütün zireh və silahlarını götürün ki, pis gündə müqavimət göstərib, əlinizdən gələn hər bir şeyi etdikdən sonra dayana biləsiniz.

¹⁴⁻¹⁵bBeləliklə, həqiqəti kəmər kimi belinizə bağlamış, salehliyi zireh kimi döşünüzə taxmış, bərişiq Müjdəsini yaymaq hazırlığını ayaqlarınıza geyinmiş olaraq yerinizdə durun.

¹⁶Bütün bunlara əlavə olaraq şər olanın bütün yanar oxlarını söndürə bilmək üçün iman qalxanını əlinizə götürün.

¹⁷cXilas dəbilqəsini və Ruhun qılıncını, yəni Allahın kəlamını götürün. ¹⁸Hər cür dua və yalvarışla, həmişə Ruhun idarəsi ilə dua edin. Bu məqsəd uğrunda tamamilə mətin olub oyaq qalaraq bütün müqəddəslər üçün dua edin.

¹⁹⁻²⁰Ağzımı hər açanda mənə lazımı söz verilsin deyə mənim üçün də dua edin ki, uğrunda zəncirlə bağlı halda elçilik etdiyim Müjdənin sirrini açım və bu Müjdəni lazımcə cəsərlə bəyan edə bilim.

Salam göndərmə

²¹deNecə olduğumu və nə iş gördüyümü siz də biləsiniz deyə Rəbdə sevimli qardaş və sadıq xidmətçi Tixik sizə hər şeyi bildirəcək. ²²Onu bu məqsədlə yanınıza göndərdim ki, bizim vəziyyətimizdən xəbərdar olasınız və o sizin qəlbinizi ovutsun.

²³Ata Allah və Rəbb İsa Məsihdən bacı-qardaşlara sülh və imanla məhəbbət olsun. ²⁴Rəbbimiz İsa Məsihi ölməz məhəbbətlə sevənlərin hamısına lütf olsun!

^w6:1 Kol. 3:20 ^x6:2 Çıx. 20:12; Qanun. 5:16 ^y6:4 Kol. 3:21

^z6:5 Kol. 3:22-25 ^a6:9 Qanun. 10:17; Kol. 3:25; 4:1

^b6:14-15 Yeş. 52:7; 59:17 ^c6:17 Yeş. 59:17; 1Sal. 5:8

^d6:21 Həv. 20:4; 2Tim. 4:12 ^e6:21 Kol. 4:7-8

PAULUN

FİLİPİLİLƏRƏ MƏKTUBU

GİRİŞ

Paulun «*Filipililərə Məktubu*» onun Roma imperatorluğunun vilayəti olan Makedoniyada əsasını qoyduğu cəmiyyətə ünvanlanıb. Paul bu məktubu zindanda olarkən yazmışdı. O zaman həvari başqa məsihçi həmkarlarının ona qarşı çıxmasına və bu cəmiyyətdə yanlış təlimlərin yayılmasına görə narahat idi. Amma onun çəkdiyi əzab-əziyyətlərə baxmayaraq, bu məktub sevinc və inam ruhunda yazılmışdır. Bunu yalnız Paulun İsa Məsihə böyük imanı ilə izah etmək olar.

Bu məktubun yazılmasının səbəbi Paulun Filipi imanlılarına onun ehtiyac içində olarkən göndərdikləri maddi yardıma görə minnətdarlığını bildirmək idi. Həvari onları ruhlandırır ki, çəkdikləri əzablara baxmasınlar və onun kimi mətin olsunlar. Paul Filipi imanlılarını xudbin və qürurlu olmaq əvəzinə İsa Məsih kimi həlim və itaətkar olmağa çağırır. Paul yada salır ki, onların Məsihlə birliyi Allahın lütfü ilə, iman vasitəsilə aldıkları hədiyyədir və bu, Yəhudi qanununun mərasimlərinə əməl etmək vasitəsilə əldə olunmayıb. Paul həm də İsa Məsihlə birlikdə yaşayanlar üçün Allahın bəxş etdiyi sevinc və sülhdən yazır.

Bu məktub həm də məsihçi imanında və həyatında olan sevinc, əminlik, birlik və dözümlü vurğulayır.

Məktubun məzmunu:

1:1-11 Salamlar, təşəkkür və dua

1:12-26 Paulun vəziyyəti

1:27–2:18 Ruhlandırıcı sözlər

2:19-30 Timotey və Epafrodit üçün planlar

3:1-21 Həqiqi salehlik

4:1-23 Son öyüdlər və təşəkkürlər

1 Məsih İsanın qulları mən Paul və Timoteydən Filipidə olan cəmiyyət nəzarətçiləri və xidmətçiləri ilə bərabər Məsih İsada müqəddəs olanların hamısına salam! ²Atamız Allahdan və Rəbb İsa Məsihdən sizə lütf və sülh olsun!

Şükür və dualar

³Sizi hər dəfə yada salanda Allahuma şükür edirəm. ⁴Həmişə hamınız üçün hər bir diləyimdə sevinə-sevinə dua edirəm. ⁵Çünki ilk gündən indiyədək Müjdəni yaymaqda şərik oldunuz. ⁶Əminəm ki, sizdə xeyirli iş başlayan Allah Məsih İsanın zühur edəcəyi günədək bunu başa çatdıracaq. ⁷Hamınız haqqında belə düşünməkdə haqlıyam, çünki qəlbimdə yeriniz var. İstər həbsdə olsam, istər Müjdəni müdafiə və təsdiq etsəm, hamınız mənimlə bərabər Allahın lütfünə şəriksiniz. ⁸Allah şahidimdir ki, Məsih İsanın duyğusu ilə hər birinizin həsrətini çəkirəm. ⁹Dua edirəm ki, məhəbbətiniz bilik və hər cür idrak baxımından get-gedə daha çox artsın, ¹⁰⁻¹¹siz Məsihin zühur edəcəyi gün pak və nöqsansız, Allahın izzəti və mədhi üçün İsa Məsihdən gələn salehlik bəhrələri ilə dolu olmaq üçün ən ali dəyərləri ayırd edə biləsiniz.

Müjdəni yayma

¹²Qardaşlar, bunu sizə bildirmək istəyirəm ki, başıma gələnlər Müjdə yaymağı daha da irəli apardı. ¹³Belə olanda bütün saray mühafizəçiləri daxil olmaqla hamıya məlum oldu ki, Məsihdə olduğuma görə həbs

olunmuşam. ¹⁴Həmçinin qardaşlardan əksəriyyəti mənim həbsimdən ötrü Rəbbə güvənərək kəlamı[†] qorxmadan bəyan etmək üçün daha çox cəsərət göstərdi.

¹⁵Doğrusu, bəziləri paxılıq və rəqabət, bəziləri isə yaxşı niyyətlə Məsihi vəz edirlər. ¹⁶Bəziləri bunu məhəbbətlə edirlər, çünki bilirlər ki, mən Müjdəni müdafiə etmək üçün təyin edilmişəm. ¹⁷Bəziləri isə Məsihi səmimiliklə deyil, məhbus halında guya mənə əziyyət verməklə özlərini göstərmək üçün bəyan edirlər.[‡] ¹⁸Nə olar? İstər riyakarlıqla, istərsə də səmimiliklə, nə cür olursa-olsun, əsasən Məsih bəyan edilir, mən buna sevinirəm. Əlbəttə, sevinəcəyəm, ¹⁹çünki bilirəm ki, bunun nəticəsi dualarınızla və İsa Məsihin Ruhunun köməyi ilə mənim xilasım olacaq. ²⁰Böyük həvəslə gözləyir və ümidvaram ki, heç bir vəziyyətdə utandırılmayacağam, yaşasam da, ölsəm də, həmişəki kimi indi də bədənimdə Məsihin ucalması üçün tam cəsərət göstərə biləcəyəm. ²¹Çünki mənim üçün yaşamaq Məsihdür, ölməksə qazandır. ²²Lakin cismən yaşasam, faydalı işlər görə biləcəyəm. Buna görə nə seçəcəyimi bilmirəm. ²³Hər iki tərəfdən yolum kəsilib. Arzum buranı tərk edib Məsihlə olmaqdır, çünki bu lap yaxşıdır. ²⁴Amma sağ qalmağım sizin üçün daha lazımlıdır. ²⁵Buna əmin olaraq bilirəm: sağ qalacağam və hamınızla birlikdə qalmaqda davam edəcəyəm ki, imanda həm irəliləyəsınız, həm də sevinəsiniz. ²⁶Belə ki bir də yanınıza gəldiyim üçün mənə görə Məsih İsadə fəxriniz artsın.

²⁷Lakin həyat tərziniz Məsihin Müjdəsinə layiq olsun. Gəlib sizi görsəm də, gəlməyib haqqınızda eşitsəm də, bilim ki, siz bir ruhda möhkəm dayanıb Müjdəyə əsaslanan imanda canbir olaraq səy göstərirsiniz ²⁸və heç bir şəkildə əleyhdarlarınızdan qorxmursunuz. Bu onlar üçün həlak, sizin üçün xilas əlamətidir. Bu da Allahın işidir. ²⁹^hÇünki sizə yalnız Məsihə iman etmək deyil, Onun uğrunda əzab çəkmək üstünlüyü də ehsan olundu. ³⁰Apardığım mübarizəni əvvəldən gördünüz, indi də bunun haqqında eşidir və siz də həmin mübarizəni aparırsınız.

Məsihdən nümunə götürün

2 Beləliklə, Məsihdə bir ruhlandırılma, məhəbbətdən yaranan bir təsəlli, Ruha bir şəriklik, bir rəhm və mərhəmət varsa, ²həmfikir olub bir-birinizə eyni məhəbbəti göstərərək canbir və həmrəy olmağınızla sevincimi bütövləşdirin. ³Heç bir işi özünü göstərərək və ya lovğalıqla etməyin. Qoy hər biriniz itaətlikdə digərini özündən üstün saysın ⁴və yalnız öz mənfəətini deyil, başqalarının da mənfəətini güdsün. ⁵Məsih İsa necə düşündü, siz də elə düşünün. ⁶Allah surətində olduğu halda O Özünü Allaha bərabər tutmağı bir haqq saymadı. ⁷Lakin Özünü heç etdi və qul surətinə salıb insanlara oxşar oldu. İnsan şəklini alıb ⁸Özünü aşağı tutdu və ölümə qədər – çarmıx üzərində ölümə qədər itaət göstərdi. ⁹Buna görə də Allah Onu çox ucaltdı və Ona lütfə bütün adlardan ali bir ad verdi ki, ¹⁰igöydə, yerdə və yerin altında olanların hamısı İsanın adına ehtiram edərək diz çöksün ¹¹və hər

[†]1:14 Kəlamı – bəzi əlyazmalarda *Allahın kəlamını*.

[‡]1:17 Bəzi əlyazmalarda 16-cı ayə ilə 17-ci ayənin yeri dəyişikdir.

^h1:29 Həv. 16:19-40 ⁱ2:10 Yeş. 45:23; Rom. 14:11

dil Ata Allahın izzəti üçün İsa Məsihin Rəbb olduğunu bəyan etsin.

Xilasınızı əməllərinizdə göstərin

¹² Belə isə, ey sevimlilərim, həmişə itaətli olduğunuz kimi yalnız mən yanınızda olanda yox, xüsusən yanınızda olmadığım bu anda belə, qorxu və lərzə ilə xilasınızı əməllərinizdə göstərin. ¹³ Çünki sizdə fəaliyyət göstərən Allahdır, belə ki Onun xoş məramını həm istəyirsiniz, həm də bunun üçün fəaliyyət göstərsiniz. ¹⁴ Hər şeyi şikayətlənmədən, mübahisə etmədən yerinə yetirin ki, ¹⁵ nöqsansız və saf olaraq bu əyri və azmış nəsil arasında Allahın ləkəsiz övladları olasınız. Onların arasında dünyanın nuru kimi parlayın. ¹⁶ Həyat sözünü təqdim edin. Qoy Məsihin zühur edəcəyi gündə fəxr edə bilim ki, nə boş yerə cəhd etdim, nə də boş yerə zəhmət çəkdim. ¹⁷ Lakin sizin imanınızın qurban və xidməti üzərinə içmə təqdimi kimi töküləcəyəmsə də, sevinirəm və hamınızın sevincinə şərikəm. ¹⁸ Siz də məhz bunun üçün sevinin və mənim sevincimə şərik olun.

Timotey və Epafrodit

¹⁹ Vəziyyətinizdən xəbərdar olub ürəyim sakitləşsin deyərək bu yaxınlarda Timoteyi yanınıza göndərəcəyim üçün Rəbb İsadada ümidim var. ²⁰ Çünki Timotey kimi mənimlə canbir olan, həqiqətən qayğınıza qalan başqa kimsəm yoxdur. ²¹ Ona görə ki hər kəs İsa Məsihin xeyrini deyil, öz xeyrini güdür. ²² Amma Timoteyin öz dəyərini necə sübut etdiyini, atasının yanında qulluq edən oğul kimi Müjdəni yaymaq işində mənimlə birgə qulluq etdiyini bilərsiniz. ²³ Beləliklə, işlərimin nə yerdə olduğunu bilən kimi onu yanınıza

göndərmək ümidindəyəm. ²⁴ Mən də yaxında yanınıza gəlməyim barədə Rəbbə güvənirəm.

²⁵ Lakin ehtiyacımın təminatına görə mənə yardım etmək üçün göndərdiyiniz nümayəndəni, qardaşım, əməkdaşım və birlikdə mübarizə apardığım Epafrodit yanınıza qaytarmağı lazım bildim. ²⁶ Çünki o hər birinizdən ötrü darıxır və onun xəstə olduğunu eşitdiyinizə görə çox narahət idi. ²⁷ O, həqiqətən, elə xəstələnmişdi ki, az qala ölsün. Lakin Allahın ona, yalnız ona deyil, kədərimin üstünə kədər gəlməsin deyərək həm də mənə rəhmi gəldi. ²⁸ Onu yanınıza göndərməyə daha çox buna görə razılıq verdim ki, onu yenidən görüb sevinəsiniz və mənim də kədərim yüngülləşsin. ²⁹ Rəbdə olan bu adamı tam sevinclə qəbul edin və belələrini qiymətləndirin. ³⁰ Çünki o, Məsihin işi uğrunda az qala öləcəkdi. Sizin mənə edəcəyiniz köməyi etmək üçün canını təhlükəyə atdı.

Həqiqi salehlik

3 Nəhayət, qardaşlarım, Rəbdə sevinin! Sizə eyni şeyləri yazmaq məni yormaz, amma sizi qoruyar.

² Öztünüzü «itlər»dən qoruyun, pis iş görənlərdən qoruyun, bədəni sünnet edərək kəsib-atanlardan qoruyun. ³ Çünki əsl sünnetlilər Allahın Ruhu vasitəsilə ibadət edən, Məsih İsa ilə fəxr edən və cismani şeylərə güvənməyən bizlərik. ⁴ Əslində mən cismani şeylərə də güvənə bilərdim. Əgər başqası cismani şeylərə güvənməyi düşünürsə, mən daha çox güvənə bilərəm. ⁵ Mən səkkizgünlük ikən sünnet olundum. İsrail nəsindən, Binyamin qəbiləsindən, İbranilərdən törəmiş bir İbraniyəm. Qanuna münasibətdə farisey idim. ⁶ Qeyrət çəkməyə gəlincə, Allahın

cəmiyyətini təqib edirdim. Qanuna əsaslanan salehliyə gəlincə, nöqsansız idim. ⁷ Amma mənə fayda gətirən nə varsa, Məsih uğrunda ziyan saymışam. ⁸ Bundan əlavə, Rəbbim Məsih İsanı tanımağın ali dəyərini yanında hər şeyi ziyan hesab edirəm. Onun uğrunda var-yoxumu atıb tullantı sayıram ki, Məsihi qazanıb ⁹ Onda hesab olunum. Belə ki Qanunla gələn öz salehliyimə deyil, Məsihə imandan yaranan, imanla Allahdan gələn salehliyə malik olum. ¹⁰ Belə ki Məsihi və Onun dirilmə qüdrətini, əzablarına şəriqliyi də dərk edim və Onun ölümündə Ona bənzəyim ki, ¹¹ nə olursa-olsun, ölümlər arasından dirilməyə nail olum.

Hədəfə doğru qaçaq

¹² Demirəm ki, indi bunlara malik olmuşam və yaxud kamilləşmişəm. Amma hədəfdən tutmaq üçün qaçıram. Çünki Məsih İsa məni bu məqsəd üçün tutub. ¹³ Qardaşlar, hesab etmirəm ki, bunu tutmuşam. Yalnız bir şey edirəm: arxada qalanları unudub qarşımda olana çatmaq üçün cəhd edirəm ¹⁴ və hədəfə doğru qaçıram ki, mükafatı alım, yəni Allahın Məsih İsada yuxarıya çağırışına nail olum. ¹⁵ Beləliklə, aramızda kim kamildirsə, qoy belə düşünsün. Hər hansı bir mövzuda fərqli düşüncələriniz varsa, Allah bunu da sizə açacaq. ¹⁶ Ancaq çatdığımız səviyyəyə uyğun həyat sürək.^f

¹⁷ Qardaşlar, hamınız birlikdə məndən nümunə götürün və sizə göstərdiyimiz nümunəyə uyğun həyat sürənlərə diqqətlə baxın. ¹⁸ Sizə dəfələrlə söylədiyim kimi indi də göz yaşları içində təkrar deyirəm: bir çoxları Məsihin çarmıxına düşmə

olaraq həyat sürür. ¹⁹ Onların sonu həlakdır. Onların allahı qarınlarıdır. Öz rüsvayçılıqları ilə fəxr edir, yalnız dünyəvi şeylər barədə düşünürlər. ²⁰ Bizsə səma vətəndaşlarıyıq və oradan Xilaskar olan Rəbb İsa Məsihi həvəslə gözləyirik. ²¹ O hər şeyi Özünə tabe etməyə qadir olan qüvvəsinin təsiri ilə bizim yazıq bədənimizi dəyişdirib Öz izzətli bədəninə bənzər hala gətirəcək.

Son öyüdlər

4 Beləliklə, ey həsrətini çəkdiyim sevimli qardaşlarım, sevincim və başımın tacı, Rəbdə olaraq bu cür dönməz durun, ey sevimlilər!

² Evodiyaya yalvarıram, Sintixiyə yalvarıram ki, Rəbdə həmfikir olsunlar. ³ Bəli, ey əsl əməkdaşım, səndən də xahişim var, bu qadınlara kömək et. Çünki onlar mənimlə, Klementlə və adları həyat kitabında olan digər əməkdaşlarımla bərabər Müjdəni yaymaq üçün səy göstəriblər.

⁴ Rəbdə həmişə sevinin! Bir də deyirəm: sevinin! ⁵ Qoy sizin mülayimliyiniz bütün insanlara məlum olsun. Rəbb yaxındır. ⁶ Heç nəyin qayğısını çəkməyin, amma hər barədə xahişlərinizi Allaha dualarla, yalvarışlarla, şükür edə-edə bildirin. ⁷ Onda Allahın ağlagəlməz sülhü ürəklərinizi və düşüncələrinizi Məsih İsada qoruyacaq.

⁸ Nəhayət, qardaşlar, doğru, ləyaqətli, saleh, pak, cazibəli, etibarlı nə varsa, əgər əla və tərifə layiq nə varsa, bunları düşünün. ⁹ Məndən öyrəndiyiniz, qəbul etdiyiniz, eşitdiyiniz və məndə gördüyünüz nə varsa, bunları həyata keçirin. Onda sülh qaynağı olan Allah sizinlə olacaq.

^f3:16 *Sürək* – bəzi əlyazmalarda *sürək* və *eyni düşüncədə olaq*.

Paulun təşəkkürü

¹⁰Mən Rəbdə bol-bol sevinirəm ki, nəhayət indi mənim bərəmdəki qayğınızı yenidən canlandırdınız. Əslində qayğınız vardı, amma bunu göstərməyə fürsət tapa bilmirdiniz. ¹¹Ehtiyaca düşdüyüm üçün bunları söyləmirəm, çünki hansı şəraitdə yaşasam, ondan razı qalmağa alışmışam. ¹²Mən məzlumluğun da, bolluğun da nə olduğunu bilirəm. İstər tox, istər ac, istər bolluq, istər ehtiyac içində olum, hər şəraitdə, hər vəziyyətdə razı qalmağın sirrini öyrənmişəm. ¹³Mənə qüvvət verən Məsihin köməyi ilə hər işə gücüm çatır. ¹⁴Buna baxmayaraq nə yaxşı ki əziyyətimə şərik oldunuz.

¹⁵^mEy Filipililər, özünüz də bilirsiniz ki, aranızda Müjdə yayımının başlanğıcında, mən Makedoniyayı tərk edən zaman sizdən başqa heç bir cəmiyyət nəzir vermək və toplamaq üçün mənimlə şərik iş görmədi. ¹⁶ⁿMən

Salonikdə olanda belə, ehtiyacım üçün dəfələrlə siz mənə yardım göndərdiniz.

¹⁷Bu o demək deyil ki, mən bəxşiş axtarıram. Mən ancaq sizin hesabınıza yazıla bilən səmərəni axtarıram.

¹⁸^oMənsə tamamilə təmin olunmuşam və bolluq içindəyəm. Epafroditin əli ilə göndərdiyiniz hədiyyələri alandan sonra ehtiyacım qalmadı. Bu, Allahın xoşuna gələn ətirli təqdim, Ona məqbul olan və razı salan qurbandır. ¹⁹Sizin hər ehtiyacınızı isə Allahım Məsih İsadada olan Öz izzətli zənginliyinə görə ödəyəcək. ²⁰Qoy Atamız Allaha əbədi izzət olsun! Amin.

Salam göndərmə

²¹Məsih İsadada müqəddəs olan hər kəsi salamlayın.

Mənimlə olan qardaşlar sizə salam göndərir. ²²Sizi bütün müqəddəslər, xüsusən qeysərin sarayında işləyənlər salamlayır.

²³Rəbb İsa Məsihin lütfü ruhunuza[§] yar olsun!

[§]4:23 *Ruhunuza* – bəzi əlyazmalarda *hər birinizə*.

^m4:15 2Kor. 11:9 ⁿ4:16 Həv. 17:1 ^o4:18 Çix. 29:18

PAULUN

KOLOSSELİLƏRƏ MƏKTUBU
GİRİŞ

Paulun bu məktubu indiki Türkiyə ərazisindəki Efes şəhərinin şərqində yerləşən Kolosse şəhərinin imanlılar cəmiyyətinə ünvanlanıb. Bu cəmiyyət Paul tərəfindən yaradılmamışdı, lakin Paul özünü məsuliyyətli hiss edirdi, çünki oraya Efesdən işçilər göndərmişdi. Paul xəbər tutmuşdu ki, o cəmiyyətdəki yalançı müəllimlər Allahı tanımaq və tamam xilas almaq üçün insanın mələklərə və başqa ruhani qüvvələrə səcdə etmələrinin lazım olduğunu öyrədirdi. Bundan əlavə, bu müəllimlər həm də sünnət, yemək qaydaları və digər ənənələrə əməl etməyi tələb edirdilər.

Paul bu saxta təlimlərə qarşı duraraq həqiqi məsihçi təlimini nümayiş etdirir. Həvarinin öyrətdiklərinə əsasən yalnız İsa Məsih xilas etməyə qadirdir, digər əqidələr və işlər əslində insanı Ondan uzaqlaşdırır. Allah-Taala İsa Məsih vasitəsilə dünyanı yaratdı və Onun vasitəsilə dünyanı Özünə tərəf döndərir. Dünyanın xilas ümidi yalnız İsa Məsihlə birlikdə olmaqdır. Sonra Paul imanlıların həyatları üçün bu böyük təlimi necə tətbiq etdiyini izah edir.

Maraqlı odur ki, Paulun bu məktubunu Kolosse cəmiyyətinə çatdıran Tixik Onisimlə birgə yola çıxmışdı; bu adam haqqında Paul Filimona xahiş məktubunu yazmışdır.

Kitabın məzmunu:

1:1-8 Giriş

1:9–2:19 Məsihin təbiəti və işi

2:20–4:6 Məsihdə yeni həyat

4:7-18 Son salamlar

1 Allahın iradəsi ilə Məsih İsanın həvarisi mən Pauldan və Timotey qardaşdan ²Kolossedəki Məsihdə olan müqəddəs və sadıq bacı-qardaşlara salam! Atamız Allahdan** sizə lütf və sülh olsun!

Paul Allaha şükür edir

³Sizin üçün həmişə dua edərək Allaha – Rəbbimiz İsa Məsihin Atasına şükür edirik. ⁴Çünki sizin Məsih İsayə imanınızdan və bütün müqəddəslərə göstərdiyiniz məhəbbətdən xəbərdar olduq. ⁵İmanınız və məhəbbətiniz göylərdə sizin üçün saxlanan şeylərə bağladığınız ümiddən qaynaqlanır. Bu bərədə sizə çatan, Müjdə olan həqiqət kəlamından əvvəlcədən eşitmisiniz. ⁶Bu Müjdə onu eşitdiyiniz, həqiqətdə Allahın lütfünü dərk etdiyiniz gündən bəri sizdə olduğu kimi bütün dünyada da bəhrə verməkdə və yayılmaqdadır. ⁷Bunu bizimlə birgə Məsihin qulu və sizin üçün^{††} çalışan Onun sadıq xidmətçisi sevimli Epafradan öyrəndiniz. ⁸O, Ruhdan qaynaqlanan məhəbbətinizin xəbərini də bizə çatdırdı.

Paulun Kolosselilər üçün duası

⁹Ona görə bunu eşitdiyimiz gündən bəri sizin tam hikmət və ruhani idrakla Allahın iradəsini bütünlüklə qavramanız üçün biz də dualarımızı və yalvarışlarımızı kəsmədik. ¹⁰Belə ki Rəbbə layiq şəkildə həyat sürərək Onu hər cəhətdən razı salasınız və hər cür xeyirli əməldə bəhrə verib Allahı tanımaqda böyüyəsiniz, ¹¹hər şeyə dözərək səbir edib bilməyiniz üçün

**1:2 Allahdan – bəzi əlyazmalarda Allahdan və Rəbb İsa Məsihdən (Rom. 1:7).

††1:7 Sizin üçün – bəzi əlyazmalarda bizim üçün.

Onun izzətli qüvvəsinə güvənərək hər cür qüdrətlə möhkəmlənəsiniz, ¹²müqəddəslərin nurda olan irsinə şərik olmanız üçün sizə səlahiyyət verən Ataya sevinclə şükür edəsiniz. ¹³O bizi zülmət hakimiyyətidən xilas edib Öz sevimli Oğlunun Padşahlığına köçürtdü. ¹⁴^qOğlunda^{††} satın alınmaya – günahlarımızın bağışlanmasına maliklik.

Məsihin şəxsiyyəti və vəzifəsi

¹⁵Görünməz Allahın surəti və bütün yaradılış üzərində ilk doğulan Odur. ¹⁶Çünki göylərdə və yerdə olan, görünən və görünməyən hər şey – taxtlar, ağalar, başçılar, hakimlər Onda yarandı. Nə varsa, Onun vasitəsilə və Onun üçün yarandı. ¹⁷Hər şeydən əvvəl var olan Odur və hər şey Onda bərqərar olur. ¹⁸^rBədənin, yəni imanlılar cəmiyyətinin Başı da Odur. Hər şeydə birinci olsun deyə başlanğıc olan, ölümlər arasından dirilərək ilk doğulan Odur. ¹⁹Çünki Allah Onda tam bütövlüyü ilə yaşamağa ²⁰və Onun vasitəsilə, çarmıxda axıdılan qanı ilə barışıq yaradaraq həm yerdə, həm də göylərdə olan hər şeyi Özü ilə barışdırmağa razı oldu.

²¹Etdiyiniz pis əməllərə görə bir zamanlar düşüncələrinizdə Allaha yad və düşmən idiniz. ²²İndi isə Məsih cismən ölməklə Öz bədəni vasitəsilə sizi Allahla barışdırdı ki, sizi Onun qarşısında müqəddəs, ləkəsiz və nöqsansız təqdim etsin. ²³Bir şərtlə ki eşitdiyiniz Müjdənin verdiyi ümiddən sarsılmadan, iman əsasında möhkəm və sabit durasınız. Bu Müjdə səma altında olan bütün yaradılışa vəz olundu və mən Paul Müjdənin xidmətçisi oldum.

Paulun imanlılara xidməti

²⁴İndi sizin üçün əzab çəkdiyimə sevinirəm və Məsihin Öz bədəni olan imanlılar cəmiyyəti uğrunda çəkdiyi əziyyətlərin qalanını canıma cəfa verərək tamamlayıram. ²⁵Allahın sizin üçün mənə verdiyi vəzifəyə görə mən bu cəmiyyətin xidmətçisi oldum ki, Allahın kəlamını, ²⁶yəni əsrlərdən və nəsillərdən gizlədilən, indi isə Onun müqəddəslərinə açılan sirrini tam bəyan edim. ²⁷Allah millətlər arasında bu sirrini izzətinin necə zəngin olduğunu müqəddəslərə bildirmək istədi. Bu sirr sizdə olan Məsihdür. O sizə izzətə qovuşmaq ümidini verir. ²⁸Hər bir insanı Məsihdə kamilləşmiş olaraq Allaha təqdim etmək üçün hamıya tam müdrikliklə nəsihət və təlim verərək Məsihi bəyan edirik. ²⁹Bu məqsədlə də zəhmət çəkirəm və Onun mənə də qüdrətlə fəaliyyət göstərən qüvvəsi ilə mübarizə aparıram.

2 İstəyirəm ki, həm siz, həm Laodikeyada olanlar, həm də mənim üzümü görməyənlərin hamısı üçün nə qədər böyük mübarizə apardığımı biləsiniz. ²Ürəklərinin cəsarət tapıb məhəbbətdə birləşməsini istəyirəm; belə ki idrakın verdiyi kamil etimadın bütün zənginliyinə nail olsunlar, Allahın sirri olan Məsihi^{¶¶} dərk etsinlər. ³Çünki hikmət və biliyin bütün xəzinələri Məsihdə gizlədilmişdir. ⁴Bunu mən ona görə deyirəm ki, kimsə sizi dilə tutub aldatmasın. ⁵Çünki cismən uzaqda olsam da, ruhən sizinləyəm. İntizamınızı və Məsihə olan imanınızın möhkəmliyini görüb sevinirəm.

^{††}1:14 Oğlunda – bəzi əlyazmalarda Oğlunda, Onun qanı vasitəsilə.

^{¶¶}2:2 Allahın sirri olan Məsihi – bəzi əlyazmalarda Allahın – həm Atanın, həm də Məsihin sirrini.

Məsihin qoyduğu həyat tərzi

⁶Buna görə Rəbb Məsih İsanı qəbul etdiyiniz kimi Onda həyat sürün. ⁷Şükürlərlə dolub-daşaraq Onda kök salıb inkişaf edin və öyrəndiyiniz kimi imanda möhkəmlənin.

⁸Baxın, Məsihə deyil, insan adət-ənənəsinə, dünyanın ibtidai təlimlərinə istinad edərək fəlsəfə və boş aldadıcı sözlərlə kimsə sizi əsir etməsin. ⁹Çünki Allahın tam bütövlüyü bədəncə Məsihdə yaşayır. ¹⁰Siz də Onda tamamlanmışsınız. O hər başçının və hakimin Başıdır. ¹¹Həmçinin siz Məsihdə insan əli ilə deyil, Onun təmin etdiyi sünnətlə cismani təbiətdən^{§§} ayrılaraq sünnət olundunuz. ¹²^sVəftizdə Onunla birlikdə dəfn edildiniz və Onu ölümlər arasından dirildən Allahın gücünə olan iman vasitəsilə Onunla birlikdə dirildiniz. ¹³^tSiz təqsirləriniz və cismani sünnətsizliyiniz üzündən ölü ikən Allah sizə Məsihlə birgə həyat verdi və bütün təqsirlərimizi bağışlayıb ¹⁴^utələbləri ilə əleyhimizə və zərərimizə olan borc sənədini* ləğv etdi, onu çarmıxa mıxlayaraq qarşımızdan götürdü. ¹⁵Allah başçıları və hakimləri[†] tərksilah edib, onlara çarmıxda qələbə çalaraq aləmdə rüsvay etdi.

¹⁶^vBuna görə qoy heç kim yemə-içmək üzündən yaxud bayram, Təzə Ay mərasimi ya Şənbə gününə görə sizi mühakimə etməsin. ¹⁷Çünki bunlar gələcək şeylərin kölgəsidir, əsl isə Məsihdədir. ¹⁸Qoy heç kim sizdən mütilik və mələklərə səcdə tələb edərək sizi mükafatınızdan məhrum etməsin. Belə

bir şəxs gördüyü görüntülərə[‡] güvənir və boş yerə öz cismani ağı ilə lovğalanır. ¹⁹^wO, bədənin Başı olan Məsih ilə əlaqəni itirdi. Bütün bədən[¶] buğumlar və bağlarla üzvi surətdə Məsihə bağlanaraq təmin olunur, qurulur və Allah bəslədiyinə görə böyüyür.

Məsihdə yeni həyat

²⁰Məsihlə birgə ölüb dünyanın ibtidai təlimlərindən qurtulduğunuz halda nə üçün dünyadakılar kimi yaşayaraq ²¹«buna əl vurma, bunu yemə, buna toxunma» kimi əmrlərə əməl edirsiniz? ²²Bunların hamısı istifadə olunduqca məhv olub gedən şeylərlə əlaqədar olur, çünki insanların verdiyi əmrlərə və təlimlərə əsaslanır. ²³Şübhəsiz, bu qaydalar uydurma dindarlıq, mütilik və bədənə xətər yetirməkdə zahirən müdrik görünür, amma cismani təbiətin həvəsinin qarşısını almaq üçün onların heç bir dəyəri yoxdur.

3^xBeləliklə, Məsihlə birlikdə dirildiyinizə görə ucalardakı şeyləri axtarın. Orada Məsih Allahın sağında oturub. ²Dünyəvi şeyləri deyil, ucalardakı şeyləri düşünün. ³Çünki siz ölmüşünüz və həyatınız Məsihlə birlikdə Allahda saxlanılıb. ⁴Həyatınız olan Məsih zühur edəndə siz də Onunla birgə izzətlə zühur edəcəksiniz.

⁵Buna görə cisminizin dünyəvi meylləri olan cinsi əxlaqsızlığı, murdarlığı, şəhvəti, pis ehtirası və bütpərəstliyə tay olan tamahkarlığı öldürün. ⁶Bunlara görə Allahın qəzəbi

§§2:11 *Cismani təbiətdən* – bəzi əlyazmalarda *günahkar cismani təbiətdən*.

*2:14 *Borc sənədi* – yəni Musanın Qanunu.

†2:15 *Başçıları və hakimləri* – yəni qüvvətli şər ruhları.

‡2:18 *Gördüyü görüntülərə* – bəzi əlyazmalarda *görmədiyi şeylərə*.

¶2:19 *Bədən* – yəni imanlılar cəmiyyəti.

^s2:12 Rom. 6:4 ^t2:13 Ef. 2:1-5 ^u2:14 Ef. 2:14-16 ^v2:16 Rom. 14:1-6

^w2:19 Ef. 4:16 ^x3:1 Zəb. 110:1

itaətsizlərin üzərinə[§] gəlir. ⁷Əvvəllər siz bunların içində yaşayanda belə həyat sürdünüz. ⁸İndi isə siz də qəzəbi, hiddəti, kini, böhtanı, ağzınızdan çıxan ədəbsiz sözlər kimi şeylərin hamısını kənara atın. ⁹Bir-birinizə yalan deməyin, çünki köhnə mənliliyinizi və onun əməllərini üzərinizdən çıxarın ¹⁰yeni mənlivə büründünüz. Yeni mənliliyiniz onu Yaradanın surətinə bənzər şəkildə təzələyir ki, biliyiniz tam olsun. ¹¹Bu təzələnmədə Yunanla Yəhudi, sünnətli ilə sünnətsiz, barbar, Skif, qulla azad arasında fərq yoxdur: Məsih hər şeydir və hamımızdadır.

¹²Beləliklə, Allahın seçilmişləri, müqəddəsləri və sevimliyə kimi ürək mərhəməti, xeyirxahlıq, itaətkarlıq, həlimlik və səbirə bürünün. ¹³Bir-birinizə dözdün və birinizin digərindən şikayəti varsa, bağışlayın. Rəbb sizi bağışladığı kimi siz də bağışlayın. ¹⁴Bütün bunlardan əlavə, kamil birliyin bağı olan məhəbbətə bürünün. ¹⁵Məsihin sülhü qoy ürəklərinizdə münsiflik etsin, çünki bir bədənin üzvləri kimi bu sülhə dəvət olundunuz. Həmçinin şükür edənlər olun! ¹⁶Qoy aranızda Məsihin kəlamı bütün zənginliyi ilə yaşasın. Bir-birinizə tam müdrikliliklə təlim və nəsihət verin, məzmunlar, ilahilər və ruhani nəğmələr söyləyib ürəklərinizdə Allaha minnətdar ola-ola nəğmə oxuyun. ¹⁷Dediyyiniz və etdiyiniz hər şeyi Rəbb İsanın adı ilə edin, Onun vasitəsilə Ata Allaha şükür edin.

Evdə olan münasibətlər

¹⁸Ey qadınlar, Rəbdə olanlara layiq olduğu kimi ərlərinizə tabe olun.

¹⁹Ey ərlər, öz arvadlarınızı sevin və onlarla sərt davranmayın.

²⁰Ey övladlar, hər işdə ata-ananıza itaət edin, çünki bu, Rəbbi razı salır.

²¹Ey atalar, övladlarınızı incitməyin, yoxsa cəsərləri qırılar.

²²Ey qullar, hər işdə dünyəvi ağalarınıza itaət edin. Bunu insanları razı salmaq üçün gözə xoş görünən xidmətlə deyil, səmimi qəlbədən, Allahdan qorxaraq edin. ²³Gördüyünüz hər işi insanlar üçün deyil, Rəbb üçün edin kimi can-dildən edin. ²⁴Bilin ki, Rəbdən bunun əvəzinə irs alacaqsınız, çünki siz Rəbb Məsihə qulluq edirsiniz. ²⁵Kim haqsızlıq edərsə, işlətdiyi haqsızlığın əvəzinə alacaq, çünki Rəbb tərəfkeşlik etməz.

4 Ey ağalar, bilin ki, göydə sizin də Ağanız var. Ona görə qullarınızla ədalətli və insafli olun.

Müxtəlif öyüdlər

²Özünüzi duaya həsr edin və duada şükür edərək oyaq durun. ³Eyni zamanda bizim üçün də dua edin ki, kəlamı yaymaq üçün Allah bizə bir qapı açsın və uğrunda həbs olunduğum Məsihin sirrini elan edim. ⁴Dua edin ki, mən bu sirri lazımcınca açıq-aşkar bildirim.

⁵Kənar insanlarla müdrikliliklə rəftar edin və hər fürsətdən istifadə edin.

⁶Sözünüz düzlu və hər zaman lütfə dolu olsun. Beləcə hər adama necə cavab vermək lazım olduğunu biləsiniz.

§3:6 *İtaətsizlərin üzərinə* – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur.

Y3:9 Yar. 1:26; Ef. 4:22-24 Z3:12 Ef. 4:2 A3:13 Ef. 4:32

B3:16 Ef. 5:19-20 C3:18 Ef. 5:22; 1Pet. 3:1-2 D3:19 Ef. 5:25; 1Pet. 3:7

E3:20 Ef. 6:1 F3:21 Ef. 6:4 S3:22 Ef. 6:5-8 H3:25 Qanun. 10:17; Ef. 6:9

I4:1 Ef. 6:9 J4:5 Ef. 5:16

Salam göndərmə

^{7k}Rəbdə sevimli qardaş, sadıq xidmətçi və əməkdaş olan Tixik mənim barəmdə hər şeyi sizə bildirəcək. ⁸Onu bu məqsədlə yanınıza göndərdim ki, bizim vəziyyətimizdən xəbərdar olasınız** və o sizin qəlbini ovutsun. ^{9m}Onunla birlikdə sizlərdən biri olan sadıq və sevimli Onisim qardaşı da göndərirəm. Onlar sizə buradakı bütün işlər barədə məlumat verəcək.

¹⁰ⁿMənimlə birlikdə məhbus olan Aristarx və Barnabanın əmisi oğlu Mark da sizə salam göndərir. Mark haqqında əmrləri almısınız. Yanınıza gəlsə, onu qəbul edin. ¹¹Yust çağırılan Yeşua da sizə salam göndərir. Sünnətlilərdən yalnız bunlar Allahın Pəşahlığı üçün mənim əməkdaşlarımdır və onlar mənə təsəlli verdilər.

^{12o}Məsih İsanın qulu və sizlərdən olan Epafra sizə salam göndərir. Allahın

hər iradəsini yerinə yetirərək kamil və tam əminliklə möhkəm dayanacaq deyə o sizin üçün hər zaman dualar edərək mübarizə aparır. ¹³Onun haqqında şəhadət edirəm ki, sizin üçün, Laodikeyada və Hierapolisdə olanlar üçün çox zəhmət çəkir.

^{14p}Sevimli həkim Luka və Dima da sizə salam göndərir.

¹⁵Laodikeyada olan bacı-qardaşlara, Nımfaya və onun evindəki cəmiyyətə salam söyləyin.

¹⁶Bu məktub aranızda oxunduqdan sonra onu Laodikeyalılar cəmiyyətində də oxudun, Laodikeyadan gələn məktubu isə siz də oxuyun. ^{17q}Arxipə bunu deyin: «Rəbdə sənə tapşırılan xidməti diqqətlə başa çatdır».

¹⁸Mən Paul bu salamı öz əlimlə yazıram. Unutmayın ki, mən həbsdəyəm. Sizə lütf olsun!

** **4:8** *Bizim vəziyyətimizdən xəbərdar olasınız – bəzi əlyazmalarda sizin vəziyyətinizdən xəbərdar olsun.*

^k**4:7** Həv. 20:4; 2Tim. 4:12 ^l**4:7** Ef. 6:21-22 ^m**4:9** Flm. 10-12

ⁿ**4:10** Həv. 12:12,25; 15:37-39; 19:29; 27:2; Flm. 23-24

^o**4:12** Kol. 1:7; Flm. 23-24 ^p**4:14** 2Tim. 4:10-11; Flm. 23-24 ^q**4:17** Flm. 1-2

PAULUN
SALONIKİLİLƏRƏ
BİRİNCİ MƏKTUBU
GİRİŞ

Salonik Roma imperatorluğunun Makedoniya vilayətinin paytaxtı idi. Paul Filipini tərk edəndən sonra burada imanlı cəmiyyəti yaratdı. Amma Yəhudilər tezliklə Paulun Yəhudi olmayan xalqların arasında Müjdəni uğurla vəz etdiyini eşidib qısqandılar. Paul Saloniki tərk edib Veriyaya getməyə məcbur oldu. O, Korinfə çatanda öz həmkarı və əməkdaşı olan Timoteydən Salonik cəmiyyətindəki vəziyyət haqqında məktub aldı.

Paulun Saloniklilərə birinci məktubu oradakı məsihçiləri ruhlandırmaq üçün yazılıb. Paul bu məsihçilərin iman və məhəbbəti haqqında yeniliklər eşidib onlara minnətdarlığını bildirir, sonra onların arasında yaşayarkən sürdüyü həyat tərzini yadlarına salır. Paul cəmiyyətdə müzakirə olunan bu suallara cavab verir: Məsihin təkrar gəlişindən əvvəl dünyasını dəyişən imanlıların aqibəti necə olacaq? Məsih nə vaxt zühur edəcək? Paul onlara Məsihin gəlişinə qədər dinc yaşamağı, öz işləri ilə məşğul olmağı və hörmətəlayiq şəkildə həyat sürməyi məsləhət görür (4:11-12).

Kitabın məzmunu:

1:1-10 Saloniklilərin imanı

2:1-16 Paulun Salonikdəki xidməti

2:17–3:13 Salonikdən gələn xəbər

4:1-12 Məsihçi davranışına aid tövsiyələr

4:13–5:11 Məsihin zühuruna aid təlimat

5:12-28 Son öyüdlər və salamlar

1 ¹Paul, Sila və Timoteydən Ata Allah və Rəbb İsa Məsihdə olan Saloniklilər cəmiyyətinə salam! Sizə^{††} lütf və sülh olsun!

Nümunəvi iman

²Dualarımızda sizi yada salıb həmişə hər birinizə görə Allaha şükür edirik. ³Çünki imandan yaranan əməllərinizi, məhəbbətdən doğan zəhmətinizi və Rəbbimiz İsa Məsihə bağladığınız ümidin verdiyi dözümlü Atamız Allah qarşısında daim yada salırıq. ⁴Ey Allahın sevimlisi olan qardaşlar, bilirik ki, O sizi seçib. ⁵Ona görə ki yaydığımız Müjdə yalnız sözlə deyil, qüvvə ilə, Müqəddəs Ruhla və çox inandırıcılıqla sizə çatıb. Aranızda ikən sizin üçün necə bir adam olduğumuzu bildiniz. ⁶Siz də böyük əziyyət içində Müqəddəs Ruhun verdiyi sevinclə kəlamı qəbul edib bizdən və Rəbdən nümunə götürdünüz. ⁷Beləliklə, siz Makedoniya və Axayyadakı bütün imanlılar üçün nümunə oldunuz. ⁸Çünki Rəbbin kəlamının sədasi sizdən yayıldı. Allaha imanınızın sorağı yalnız Makedoniya və Axayyaya deyil, hər yerə çatıb. Daha bizə söz deməyə ehtiyac qalmadı. ⁹⁻¹⁰Çünki özləri xəbər yaydılar ki, bizi nə qədər yaxşı qarşıladınız və var olan həqiqi Allaha qulluq etmək üçün, həmçinin Onun ölümlər arasından diriltiyi Oğlunun, yəni bizi gələcək qəzəbdən qurtaran İsanın göylərdən zühurunu gözləmək üçün bütldəndən Allaha tərəf necə döndünüz.

Paulun Salonikdəki xidməti

2 Qardaşlar, özünüz də bilərsiniz ki, yanınıza gəlməyimiz əbəs olmadı. ^{2†}Bildiyiniz kimi, əvvəlcə Filipidə əziyyət çəkmiş, təhqir olunmuşduq. Amma böyük ziddiyyətlərə

^{††}1:1 Sizə – bəzi əlyazmalarda *Atamız Allah və Rəbb İsa Məsihdən sizə*.

[†]1:1 Həv. 17:1 ^s1:6 Həv. 17:5-9 ^t2:2 Həv. 16:19-24; 17:1-9

baxmayaraq, Allahın Müjdəsini sizə bəyan etmək üçün Allahımızdan cəsarət aldığımız. ³ Çünki bizim çağırışımız aldatmağa, mürdarlığa əsaslanmır və bunun hiyləgərliyə də daxil yoxdur. ⁴ Əksinə, Allah tərəfindən Müjdəni yaymaq tapşırığını almağa layiq görüldüyümüzə görə insanları deyil, ürəklərimizi sınaqdan keçirən Allahı razı salmaqdan ötrü danışıq. ⁵ Siz bilirsiniz ki, heç vaxt yanınıza yaltaq sözlərlə yaxud tamahkarlığı gizlədən riyakarlıqla gəlmədik. Allah da buna şahiddir. ⁶ İzzəti heç bir insanda – nə sizdə, nə də başqalarında axtardığımız. ⁷ Məsihin həvariləri kimi bunu sizdən tələb edə bilərdik, amma biz sizinlə övladlarını isti qucağına alıb yedirdən ana kimi mülayim rəftar etdik. ⁸ Sizlərə elə könül bağlamışdıq ki, yalnız Allahın Müjdəsini deyil, öz canlarımızı belə, sizə verməyə razı idik. Çünki bizim sevimmilərimiz idiniz.

⁹ Bəli, qardaşlar, bizim əmək və zəhmətimizi xatırlayrsınız: heç birinizə yük olmamaq üçün gecə-gündüz çalışaraq sizə Allahın Müjdəsini vəz etdik. ¹⁰ Siz imanlılarla necə müqəddəs, saleh və nöqsansız davrandığımızı həm özünüz, həm də Allah şahiddir. ¹¹ Bildiyiniz kimi, ata övladları ilə necə rəftar edirsə, biz də hər birinizlə elə rəftar etdik. ¹² Sizə öyüd verdik, ruhlandırdıq və yalvardıq ki, Öz Padşahlığına və izzətinə çağıran Allaha layiq şəkildə həyat sürəsiniz.

¹³ Biz də dayanmadan Allaha şükür edirik ki, siz bizdən eşitdiyiniz Allah kəlamını qəbul edəndə onu bəşəri söz kimi deyil, həqiqətən, Allahın kəlamı olaraq qəbul etdiniz. Siz imanlılarda fəaliyyət göstərən də bu

kəlamdır. ¹⁴ Çünki qardaşlar, siz Allahın Yəhudeyadakı Məsih İsada olan cəmiyyətlərindən nümunə götürdünüz. Onların Yəhudilərdən^{‡‡} çəkdiyi əzabları eynilə siz də öz soydaşlarınızdan çəkdiniz. ¹⁵ Yəhudilər Rəbb İsanı və peyğəmbərləri öldürdülər, bizi də təqib etdilər. Onlar Allahı narazı salır və bütün insanlara qarşı çıxırlar. ¹⁶ Çünki başqa millətlər xilas olsunlar deyərək biz onlarla danışıqda bu Yəhudilər bizə mane olur. Beləcə hər zaman günahlarının üzərinə günah gətirirlər. Axırda Allahın qəzəbinə düşər oldular.

Gecikən səyahət

¹⁷ Bizsə, qardaşlar, qısa bir müddət üçün qəlbən deyil, şəxsən sizdən məhrum olduq, ona görə böyük arzu ilə üzünüzü görməyə daha çox səy göstərdik. ¹⁸ Biz yanınıza gəlməyi arzu etdik, dəfələrlə mən Paul bunu istədim, amma Şeytan bizə mane oldu. ¹⁹ Rəbbimiz İsa zühur edəndə ümidimiz, sevincimiz yaxud Onun önündə fəxr tacımız nədir? Siz deyilsinizmi? ²⁰ Çünki siz bizim izzətimiz və sevincimizsiniz.

3 ^v Buna görə də artıq dözməyib ² Afinada tək qalmağa razı olduq və qardaşımız, Məsihin Müjdəsini yaymaqda Allahın əməkdaşı^{¶¶} olan Timoteyi sizi imanda möhkəmləndirmək və ruhlandırmaq üçün göndərdik. ³ Belə ki qoy bu əziyyətlərdən heç kim sarsılmasın. Özünüz bilirsiniz ki, biz bunun üçün təyin olunmuşuq. ⁴ Çünki yanınızda olarkən əziyyət çəkəcəyimizi sizə əvvəlcədən demişdik və bildiyiniz kimi, belə də oldu. ⁵ Buna görə mən artıq dözməyib Timoteyi yanınıza göndərdim ki, imanınızdan xəbərdar

^{‡‡}2:14 *Yəhudilər* – burada bütün yəhudi xalqından deyil, yalnız İsa Məsihi rədd edən yəhudilərdən söz gedir.

^{¶¶}3:2 *Allahın əməkdaşı* – bəzi əlyazmalarda *Allahın qulu və bizim əməkdaşımız*.

olum. Qorxdum ki, sınağaçəkən^{§§} bəlkə sınaqları ilə sizi yoldan çıxarmış olar və əməyimiz hədəf gedər.

Salonikdən şad xəbərlər gəlir

⁶Wamma yanınızdan indicə qayıdan Timotey imanınız və məhəbbətiniz haqqında bizə şad xəbər gətirdi. O dedi ki, siz bizi daim xoş təəssüratla yada salırsınız və biz həsrətinizi çəkdiyimiz kimi siz də həsrətimizi çəkirsiniz. ⁷Ona görə də, qardaşlar, bütün sıxıntı və əziyyətimizə baxmayaraq, imanınıza görə sizdən təsəlli aldığ. ⁸Çünkü sizin Rəbdə qalmağınız indi bizə həyat verir. ⁹Allahımız qarşısında sizə görə tam sevincimiz var. Belə olmasaydı, sizə görə Allaha necə şükür edə bilərdik? ¹⁰Sizin üzünüzü görmək və imanınızda çatışmayanları tamamlamaq üçün gecə-gündüz səylə dua edirik.

¹¹Qoy Atamız Allah Özü və Rəbbimiz İsa bizim üçün sizin tərəflərə yol açsın. ¹²Rəbb bir-birinizə və bütün insanlara olan məhəbbətinizi sizə olan məhəbbətimiz tək artırıb-çoxaltsın. ¹³Belə ki Rəbbimiz İsa bütün müqəddəsləri ilə birgə zühur edəcəyi vaxt Atamız Allahın önündə müqəddəslikdə nöqsansız olmağınız üçün ürəklərinizə qüvvə versin. Amin.

Allahı razı salmaq

4 Qardaşlar, necə həyat sürmək və Allahı razı salmaq barədə bizdən təlimat aldınız. Nəhayət, Rəbb İsa naminə sizdən xahiş edir və yalvarırıq ki, belə həyat sürməkdə daha çox inkişaf edin. ²Rəbb İsanın səlahiyyəti ilə sizə hansı əmrləri verdiyimizi bilirsiniz.

³Çünkü Allahın iradəsinə görə müqəddəslik yolunuz belədir: cinsi əxlaqsızlıqdan qaçın, ⁴⁻⁵hər biriniz Allahı tanı-

mayan bütpərəstlər kimi şəhvət və ehtirasla deyil, müqəddəslik və hörmətlə əvvad almağı öyrənin, ⁶heç kim haqsızlıq edib bacı-qardaşını istismar etməsin. Çünki əvvəlcə sizə dediyimiz və xəbərdarlıq etdiyimiz kimi, Rəbb bütün bunlara görə qıyas alacaq. ⁷Çünkü Allah bizi murdarlığa deyil, müqəddəsliyə çağırmışdır. ⁸Ona görə bu təlimatı rədd edən kəs insanı deyil, sizə Öz Müqəddəs Ruhunu bəxş edən Allahı rədd edir.

⁹Qardaşlıq sevgisinə gəlincə, sizə yazmağa ehtiyac yoxdur, çünki Allah bir-birinizi sevməyi öyrədir. ¹⁰Əslində, siz bütün Makedoniyadakı bacı-qardaşların hamısı ilə belə davranırsınız. Lakin ey qardaşlar, rica edirik ki, belə işlərin sayını artırın. ¹¹Sizə əmr etdiyimiz kimi çalışın ki, dinc yaşayasınız, öz işinizlə məşğul olasınız və əliniz işdə-gücdə olsun; ¹²belə ki kənar şəxslərin qarşısında hörmətəlayiq şəkildə həyat sürəsiniz və heç kimdən təminat almağa ehtiyac duymayasınız.

Rəbbin zühuru

¹³Qardaşlar, vəfat edənlər haqqında bixəbər qalmağınızı istəmirik ki, ümitsiz olan digər adamlar kimi kədərlənməyəsiz. ¹⁴Axi İsanın ölüb-dirilməsinə inanırıqsa, demək İsayə bağlanaraq vəfat edənləri də Allah Onunla birgə qaytaracaq. ¹⁵Çünkü Rəbbin kəlamına əsaslanaraq sizə deyirik ki, Rəbbin zühurunadək sağ qalan bizlər vəfat edənlərdən əsla qabağa keçməyəcəyik. ¹⁶Rəbb Özü əmrini səsləndirməklə, baş mələyin sədasi və Allahın şeypuru ilə göydən enəcək. Əvvəlcə Məsihdə olaraq ölənlər diriləcək. ¹⁷Ondan sonra sağ qalan bizlər Rəbbi havada qarşılamaq üçün onlarla birgə buludlar içində

§§3:5 *Sınağaçəkən* – yəni Şeytan.

göttürülüb-apanılacaq və beləcə daim Rəblə olacağıq. ¹⁸Buna görə bir-birinizə bu sözlərlə təsəlli verin.

5 Qardaşlar, zaman və məqamlar barədə sizə yazmağa ehtiyac yoxdur. ^{2y}Çünki özünüz də çox yaxşı bilərsiniz ki, Rəbbin günü oğru gecə gəldiyi kimi gələcək. ³İnsanlar «sülh və təhlükəsizlik» deyəndə hamilə qadının ağırları necə qəfildən tutursa, onlar da elə qəfil məhvə düşər olacaq və bundan əsla qaça bilməyəcəklər. ⁴Amma, qardaşlar, siz qaranlıqda deyilsiniz ki, o gün sizi oğru kimi yaxalasan. ⁵Axı hamınız nur və gündüz övladlarısınız. Biz nə gecənin, nə də qaranlığın övladlarıyıq. ⁶Ona görə gəlin başqaları kimi yatmayaq, əksinə, oyanıb ayıq-sayıq dayanaq. ⁷Çünki yatanlar gecə yatır, əyyaşlar da gecə vaxtı əyyaşlıq edir. ^{8z}Gündüzə aid olan bizlərsə iman və məhəbbətlə döşümüzə zireh taxaraq xilas ümidini dəbilqə kimi başımıza qoyub ayıq-sayıq olaq. ⁹Çünki Allah bizi qəzəbə düşər olmaq üçün deyil, Rəbbimiz İsa Məsih vasitəsilə xilasa nail olmaq üçün təyin edib. ¹⁰Məsih bizim uğrumuzda öldü ki, oyaq olsaq da, yatmış olsaq da, Onunla birlikdə yaşayaq. ¹¹Buna görə indiki kimi bir-birinizi ürəkləndirin və ruhən inkişaf etdirin.

Son öyüdlər və salamlar

¹²Ey qardaşlar, xahiş edirik ki, aranızda zəhmət çəkənlərin, Rəbdə sizə

başçılıq edib nəsihət verənlərin qədrini bilin. ¹³Etdikləri əmələ görə onlara hədsiz məhəbbətlə hörmət göstərin. Bir-birinizlə sülh içində yaşayın. ¹⁴Qardaşlar, sizə yalvarırıq, avaralara nəsihət verin, cəsarətsizləri ruhlandırın, zəiflərə yardım edin, hamıya qarşı səbirli olun. ¹⁵Diqqətli olun ki, heç kim pisliliyə pisliliklə cavab verməsin, əksinə, bir-birinizə və bütün insanlara həmişə yaxşılıq etməyə çalışın.

¹⁶Daima sevinin, ¹⁷durmadan dua edin, ¹⁸hər vəziyyətdə şükür edin. Çünki bunlar Məsih İsada olan sizlər üçün Allahın iradəsidir. ¹⁹Ruhu söndürməyin. ²⁰Peyğəmbərlik sözlərinə xor baxmayın. ²¹Hər şeyi sınaqdan keçirin və yaxşı olandan möhkəm tutun. ²²Hər cür şərdən uzaq durun.

²³Qoy sülh qaynağı olan Allahın Özünü sizi tamamilə təqdis etsin və Rəbbimiz İsa Məsihin zühurunda ruhunuz, canınız və bədəniniz nöqsansız olaraq qorunsun. ²⁴Sizi çağıran Allah sadıqdır və bunu edəcəkdir.

²⁵Qardaşlar, bizim üçün dua edin. ²⁶Bütün bacı-qardaşları müqəddəs öpüşlə salamlayın. ²⁷Rəbb naminə sizə and verirəm ki, bu məktubu bütün bacı-qardaşlara* oxuyun.

²⁸Rəbbimiz İsa Məsihin lütfü sizə yar olsun!

*5:27 Bacı-qardaşlara – bəzi əlyazmalarda müqəddəslərə.

PAULUN

SALONİKLİLƏRƏ İKİNCİ MƏKTUBU

GİRİŞ

İsa Məsihin ikinci gəlişi ilə əlaqədar Salonik imanlı cəmiyyətində yenə də narahatlıqlar davam edirdi. Saloniklilərdə belə bir fikir var idi ki, Rəbbin günü artıq gəlib.

Paul bu fikrə düzgün istiqamət verərək yazır ki, Məsihin zühurundan öncə şəx və pislik kulminasiya nöqtəsinə çatacaq. Bu, müəmmalı olan şəxs, «həlak edilməli qanunsuz adam»ın (2:3) rəhbərliyi altında baş verəcək. Bu şəxs Məsihin əleyhdarı olacaq.

Həvari vurğulayır ki, imanlılar əzab-əziyyət və çətinliklərə baxmayaraq, imanda möhkəm durmalı, özlərini dolandırmaq üçün Paul və onun əməkdaşları kimi işləyib yaxşı əməllərini davam etdirməlidirlər.

Məktubun məzmunu:

1:1-12 Salamlar və minnətdarlıq

2:1-17 Məsihin zühuruna aid təlimat

3:1-15 Məsihçi davranışına aid öyüdnəsihət

3:16-18 Xudahafizləşmə

1 ^aPaul, Sila və Timoteydən Atamız Allah və Rəbb İsa Məsihdə olan Saloniklilər cəmiyyətinə salam! ²Atamız Allahdan və Rəbb İsa Məsihdən sizə lütf və sülh olsun!

Hökm günü

³Qardaşlar, sizin üçün həmişə Allah şükür etməliyik və belə etməyimiz yerinə düşər, çünki imanınız artıqca artır və hamınızın bir-birinizə olan məhəbbəti çoxalır. ⁴Bunun üçün tab gətirdiyiniz bütün təqiblərə, əziyyətlər

zamanı dözümlünüzə və imanınıza görə Allahın cəmiyyətlərində sizinlə özümüz də fəxr edirik.

⁵Bu şeylər Allahın ədalətli hökmünün əlamətidir ki, nəticədə uğrunda indi əzab çəkdiyiniz Allahın Padşahlığına layiq sayılasınız. ⁶Çünki Allahın hüzurunda haqq olan işdir ki, sizə əziyyət verənlərə əziyyət, ⁷əziyyət çəkən sizlərə isə bunun əvəzində bizimlə birlikdə rahatlıq veriləcək. Bu, Rəbb İsanın qüdrətli mələkləri ilə od-alov içərisində göydən zühur etdiyi zaman olacaq. ⁸O zaman Rəbbimiz İsa Allahı tanımayanlardan və Özünü barədə olan Müjdəyə itaət etməyənlərdən qisas alacaq. ⁹Onlara Rəbbin hüzurundan və qüdrətinin izzətindən məhrum qalıb əbədi olaraq məhv edilmə cəzası veriləcək. ¹⁰Bunlar Rəbbin Öz müqəddəsləri arasında izzət qazanmaq və bütün imanlıları heyrətə gətirmək üçün gəldiyi gün baş verəcək. Siz də belə imanlılardansınız, çünki etdiyimiz şəhadətə inandınız. ¹¹Buna görə sizin üçün daim dua edirik ki, Allahımız sizi Öz çağırışına layiq görsün, hər yaxşı niyyətinizi və imandan asılı hər əməlinizi Öz qüdrəti ilə yerinə yetirsin. ¹²Belə ki Allahımızın və Rəbb İsa Məsihin lütfünə görə Rəbbimiz İsanın adı sizdə izzət qazansın və siz də Onda izzət qazanasınız.

Qanunsuz adam

2 ^bRəbbimiz İsa Məsihin zühuruna və bizim Onunla birlikdə olmaq üçün toplaşmağımıza gəlincə, qardaşlar, sizdən xahiş edirik: ²qoy «Rəbbin günü çatmışdır» deyər iddia edən hər hansı bir ruh, bir söz yaxud guya bizdən gələn bir məktub sizi tez ağıldan çıxarıb tələsa salmasın.

³Heç kim sizi heç bir şəkildə aldatmasın. Çünki əvvəl üsyan qaldırılaraq

^a1:1 Həv. 17:1 ^b2:1 1Sal. 4:15-17

həlak edilməli qanunsuz adam[†] meydana çıxmıyınca o gün gəlməyəcək. ⁴cO adam, Allah adlanan yaxud səcdə edilən hər şeyə qarşı çıxaraq özünü hamıdan üstün tutacaq. Belə ki Allahın məbədinə əyləşib özünün Allah olduğunu elan edəcək.

⁵Hələ yanınızda olarkən bunları sizə söylədiyim yadınızda deyilmi? ⁶Bəli, vaxtı çatanda meydana çıxsın deyər indi o adama nəyin mane olduğunu bilirsiniz. ⁷Hələ indi də qanunsuzluğun sirli gücü fəaliyyətdədir. Ancaq hələlik həmin gücə mane olan şəxs aradan qalxanadək belə olacaq. ⁸dSonra həmin qanunsuz adam meydana çıxacaq və Rəbb İsa onu ağızından çıxan nəfəsi ilə öldürəcək, Öz zühurunun əzəməti ilə məhv edəcək. ⁹eBu qanunsuz adam Şeytanın fəaliyyətinə əsaslanaraq hər cür yalan möcüzə, əlamət və xariqələrle ¹⁰və həmçinin hər cür haqsızlığın hiyləsi ilə gələcək ki, həqiqəti sevrək xilas olmaq əvəzinə, bunu rədd etdikləri üçün həlak olacaq insanları aldatsın. ¹¹Buna görə Allah onların üzərinə aldadıcı bir qüvvə göndərir ki, yalana inansınlar. ¹²Belə ki həqiqətə inanmayıb haqsızlıq etməkdən zövq alanların hamısı mühakimə olunsun.

Möhkəm dayanın

¹³Bizsə, ey Rəbbin sevdiyi qardaşlar, sizin üçün həmişə Allaha şükür etməliyik. Çünki Allah başlanğıcdan sizi Ruhun təqdisi və həqiqətə iman vasitəsilə xilas üçün seçdi. ¹⁴Rəbbimiz İsa Məsihin izzətinə nail olmağınız üçün O bizim yaydığımız Müjdə ilə sizi bu xilasa çağırdı. ¹⁵Beləliklə, qardaşlar, möhkəm dayanın və sözüümüz yaxud məktubumuz vasitəsilə öyrəndiyiniz təlimlərə bağlı qalın.

¹⁶Rəbbimiz İsa Məsihin Özü və bizi sevib lütfü ilə əbədi cəsarət və xeyirli ümid verən Atamız Allah ¹⁷sizi ürəkləndirsin, hər yaxşı söz və əməldə möhkəmləndirsin.

Bizim üçün dua edin

3 Nəhayət, qardaşlar, bizim üçün dua edin ki, Rəbbin kəlamı aranızda olduğu kimi sürətlə yayılıb izzət qazansın, ²pis və şər adamlardan xilas olaq. Çünki iman hamıya məxsus deyil. ³Amma Rəbb etibarlıdır. O sizi möhkəmləndirib şər olandan qoruyacaq. ⁴Biz də Rəbbə güvənərək sizdən arxayınırıq ki, verdiyimiz əmrlərə əməl edirsiniz və edəcəksiniz. ⁵Qoy Rəbb ürəklərinizi Allahın məhəbbətinə və Məsihin dözüümünə yönəltsin.

Dolanışığınızı zəhmətinizlə qurun

⁶Ey qardaşlar, Rəbbimiz İsa Məsihin adı ilə sizə əmr veririk ki, bizdən qəbul etdiyi təlimə görə yaşamayan, avara həyat sürən hər bir bacı-qardaşdan uzaqlaşın. ⁷Bizlərdən necə nümunə götürmək lazım olduğunu özünü də bilirsiniz. Çünki yanınızda olarkən avara dolanmadıq, ⁸heç kimin çörəyini müftə yemədik. Əksinə, gecə-gündüz əmək və zəhmət çəkərək işlədik ki, heç birinizə yük olmayaq. ⁹Bunu ixtiyarımız çatmadığına görə deyil, sizə nümunəvi yol göstərərək bu yolla getməyiniz üçün etdik. ¹⁰Hətta biz sizinlə olarkən sizə bu əmri verdik: kim işləmək istəmirsə, yemək də yeməsin. ¹¹Eşitmişik ki, sizlərdən bəzisi avara həyat sürür; heç bir iş görmədikləri halda hər şeyə qarışırlar. ¹²Belələrinə Rəbb İsa Məsih naminə əmr verib xəbərdarlıq edirik ki, sakitcə işləyib öz

[†]2:3 Qanunsuz adam – bəzi əlyazmalarda *günah adamı*.

^c2:4 Yez. 28:2; Dan. 11:36 ^d2:8 Yeş. 11:4 ^e2:9 Mat. 24:24

çörəklərini yesinlər. ¹³Sizsə, qardaşlar, yaxşılıq etməkdən yorulmayın.

¹⁴Əgər kimsə bu məktubdakı sözlərimizə qulaq asmaq istəməzsə, onu nəzərdə saxlayın və onunla əlaqəni kəsin ki, utansın. ¹⁵Yenə də onu düşmən sanmayın, bir qardaş kimi ona nəsihət verin.

Salam göndərmə

¹⁶Sülh qaynağı olan Rəbbin Özü isə sizə hər zaman və hər vəziyyətdə sülh versin! Rəbb hamınıza yar olsun!

¹⁷Mən Paul salamı sizə öz əlimlə yazıram. Bunu hər məktubumda xüsusi bir işarə kimi yazıram. ¹⁸Rəbbimiz İsa Məsihin lütfü hamınıza yar olsun!

PAULUN

TİMOTEYƏ BİRİNCİ MƏKTUBU GİRİŞ

Gənc məsihçi Timotey Likaonyanın Lистра şəhərində anadan olmuşdu. Onun atası Yunan, anası isə Yəhudi idi. Timotey müjdəçilik işində Paula köməkçi və əməkdaş oldu. Paulun «*Timoteyə Birinci Məktubu*» üç əsas məsələni həll edir.

Məktub ilk növbədə imanlı cəmiyyətində verilən yanlış təlimə qarşıdır. Bu təlim Yəhudi və Yəhudi olmayanların ideyalarının qarışığı idi. Bu yanlış təlimə görə fiziki dünya şərdir və buna əsasən bəzi yeməklərdən imtina etməklə, xüsusi gizli biliyə malik olmaqla və evlənməməklə xilasa nail olmaq olar. Məktubda həm də imanlı cəmiyyətinin idarə olunmasına və ibadətə aid təlimatlar var. Bundan əlavə, burada imanlı cəmiyyətinin rəhbərlərinin və köməkçilərinin davranışının necə olması göstərilir.

Nəhayət, Paul Timoteyə İsa Məsihin yaxşı xidmətçisi olması üçün və imanlıların müxtəlif qruplarına qarşı məsuliyyətinə aid məsləhətlər verir.

Kitabın məzmunu:

1:1-2 Salamlar

1:3–3:13 İmanlı cəmiyyətinin xidmətçilərinə aid təlimatlar

3:14–4:5 Möminliyin böyük sirri

4:6–6:21 Timoteyə verilən təlimat

1 ^fXilaskarımız Allahın və ümidimiz olan Məsih İsanın əmrinə görə Məsih İsanın həvarisi mən Pauldan ²imanda mənə əsl oğul olan Timoteyə salam! Ata Allahdan və Rəbbimiz Məsih İsadən sənə lütf, mərhəmət və sühl olsun!

Yanlış təlimlərdən çəkinin

³Makedoniyaya gedərkən mən səndən xahiş etdiyim kimi Efesdə qal və bəzi insanlara əmr et ki, yad təlim yaymasınlar, ⁴əfsanə və bitməz-tükənməz nəsil şəcərələri ilə məşğul olmasınlar. Çünki bu şeylər Allahın niyyətinin imanla yerinə yetməsi üçün faydalı deyil, əksinə, boş mübahisələrə səbəb ola bilər. ⁵Bu əmrin məqsədi pak ürəkdən, təmiz vicdandan və riyasız imandan gələn məhəbbətdir. ⁶Bəzi adamlar isə bunlardan azaraq boşboğazlığa qapıldılar. ⁷Qanun müəllimi olmaq istəyirlər, amma nə söylədikləri sözləri, nə də üstündə durduqları mövzuları anlayırlar.

⁸Biz bilirik ki, kimsə Qanundan qanuni şəkildə istifadə edərsə, Qanun yaxşıdır. ⁹Bunu da bilirik ki, Qanun saleh üçün deyil, qanunsuzlar və itaətsizlər, allahsızlarla günahkarlar, müqəddəs olmayanlar və Allahla əlaqəsi olmayanlar, ata və analarını öldürənlər, qatillər, ¹⁰əxlaqsızlar, kişibazlar, adam oğruları, yalançılar, andı pozanlar və sağlam təlimə zidd olan bütün başqaları üçün qoyulmuşdur. ¹¹Bəxtiyarlıq mənbəyi olan Allahın mənə əmanət etdiyi izzətli Müjdəyə görə bu belədir.

Allah mərhəmətlidir

¹²Mənə qüvvət verən Rəbbimiz Məsih İsayə şükür edirəm ki, məni sadıq sayıb Öz xidmətinə təyin etdi. ¹³Əvvəllər Ona küfr edən, təqibçi və söyüşkən olduğum halda mənə mərhəmət edildi. Çünki nə etdimsə, cahillik və imansızlıq üzündən etdim. ¹⁴Amma Rəbbimizin lütfü Məsih İsada olan iman və məhəbbətlə birlikdə mənə bol-bol ehsan edildi. ¹⁵Məsih İsa günahkarları xilas etmək üçün dünyaya gəldi, bu söz etibarlı və tamamilə qəbul olunmağa layiq sözdür. O günahkar-

lardan ən betəri mənəm. ¹⁶Lakin ən betəri olduğum halda mənə buna görə mərhəmət edildi ki, Məsih İsa mənim vasitəmlə hədsiz səbrini göstərsin. Ona görə ki gələcəkdə Ona iman edib əbədi həyata malik olanlara mən nümunə olum. ¹⁷Əsrlərin Padşahı, ölməz, görünməz və bir olan Allaha[‡] əbədi olaraq hörmət və izzət olsun! Amin.

¹⁸Oğlum Timotey, əvvəlcədən sənin haqqında söylənən peyğəmbərlik sözlərinə əsasən bu əmri sənə həvalə edirəm ki, bu sözlərə güvənərək yaxşı mübarizə aparasan, ¹⁹imana və təmiz vicdana sarılasan. Bəziləri təmiz vicdanı rədd edərək imanlarını qəzaya uğrayan gəmi kimi batırdılar. ²⁰Himəney və İsgəndər də onlardandır. Küfr etməməyi öyrənsinlər deyə onları Şeytana təslim etdim.

Dua və ibadət

2 ¹⁻²Hər şeydən əvvəl xahiş edirəm: möminlik və ləyaqətlə sakit və rahat ömür sürməyimiz üçün, bütün insanlar, o cümlədən, padşahlar və hakimiyyət sahibi olanların hamısı üçün yalvarış, dua, vəsatət və şüktürlər edilsin. ³Çünki bu yaxşıdır və Xilaskarımız Allahı razı salır. ⁴O bütün insanların xilas olub həqiqəti dərk etməsini istəyir. ⁵Çünki bir Allah və Allahla insanlar arasında bir Vasitəçi vardır. O, İnsan olan Məsih İsadır. ⁶O hamını satın almaq üçün Özünü fidyə verdi və bu da münaşib vaxtda edilən şəhadətdir. ^{7h}Mən də həmin şəhadətin vaizi və həvarisi təyin edildim – yalanı deyil, həqiqəti^f söyləyirəm. Başqa millətlərə iman və həqiqət öyrədən müəllim oldum.

⁸Buna görə istəyirəm ki, kişilər qəzəblənmədən, mübahisə etmədən hər yerdə müqəddəs əllər qaldıraraq dua etsinlər, ⁹ⁱqadınlar da ədəbli görkəmlə, abır-həya və ağıl-kamalla bəzənsinlər. Dəbdəbəli saç düzümü ilə, qızillarla, mirvarilərlə və yaxud bahalı paltarlarla deyil, ¹⁰mömin olduqlarını bəyan edən qadınlara yaraşan tərzdə xeyirli işlərlə bəzənmələrini istəyirəm. ¹¹Qadın sakitlik və tam bir tabelik içində öyrənsin; ¹²qadının öyrədib kişiyyə ağıllıq etməsinə izin vermərəm, qadın sakit olsun. ^{13j}Çünki ilk yaradılan Adəm oldu, sonra Həvva. ¹⁴Aldadılan da Adəm deyildi, qadın aldadılıb əmri pozdu; ¹⁵amma qadın doğuşla xilas olacaq, bir şərtlə ki ağıl-kamalla imanda, məhəbbətdə və müqəddəslikdə yaşamağa davam etsin.

İmanlılar cəmiyyətinin başçıları

3 Bu söz etibarlıdır: kim cəmiyyətdə nəzarətçi olmağa can atırsa, xeyirli iş arzu edir. ^{2k}Nəzarətçi nöqsansız, tək arvadlı olaraq ona sadıq, ayıq, ağıllı-kamallı, ədəbli, qonaqpərvər olmalı, öyrətməyi bacarmalıdır. ³Şərab düşkününü olmamalı; zorakı deyil, mülayim^s olmalı; davakar və pulpərəst olmamalıdır. ⁴Öz evini yaxşı idarə etməli, tam bir ləyaqətlə uşaqlarını öz tabeliyində saxlamalıdır. ⁵Öz şəxsi evini idarə edə bilməyən Allahın cəmiyyətinin qayğısına necə qala bilər? ⁶Nəzarətçi yeni iman etmiş adam olmamalıdır. Yoxsa qürurlanıb iblisin uğradığı eyni mühakiməyə uğraya bilər. ⁷Kənar insanlar tərəfindən də yaxşı bir insan kimi tanınmalıdır. Belə ki iblisin qurduğu tora düşüb utandırılmasın.

[‡]1:17 *Allaha* – bəzi əlyazmalarda *müdrük Allaha*.

^f2:7 *Həqiqəti* – bəzi əlyazmalarda *Məsihdə olan həqiqəti*.

^s3:3 *Mülayim* – bəzi əlyazmalarda *haqsız qazanca haris deyil, mülayim*.

^h2:7 2Tim. 1:11 ⁱ2:9 1Pet. 3:3 ^j2:13 Yar. 2:7,21-22; 3:1-6 ^k3:2 Titə 1:6-9

⁸ Cəmiyyət xidmətçiləri də ləyaqətli olmalıdır. Riyakar, şərab düşkününü yaxud haqsız qazanca həris olmamalıdır. ⁹ İman sirrini təmiz vicdanla saxlamalıdır. ¹⁰ Onlar da əvvəlcədən sınaqdan keçsinlər, əgər nöqsanları olmazsa, o zaman xidmət etsinlər. ¹¹ Qadınlar da böhtançı deyil, ləyaqətli, ayıq və hər şeydə sadıq olmalıdırlar. ¹² Xidmətçilər tək arvadlı olaraq ona sadıq olsun, öz uşaqlarını və evlərini yaxşı idarə etsinlər. ¹³ Çünki yaxşı xidmət edənlər özləri üçün yaxşı bir mövqe və Məsih İsayə olan imanlarında böyük cəsarət qazanırlar.

Böyük sirr

¹⁴ Tezliklə yanına gəlmək ümidi ilə bu şeyləri sənə yazıram ki, ¹⁵ əgər geciksəm belə, sən Allahın ev xalqı arasında necə həyat sürmək lazım olduğunu biləsən. Bu xalq var olan Allahın cəmiyyəti, həqiqətin dirəyi və bünövrəsidir. ¹⁶ Şübhəsiz ki, möminliyin sirri böyükdür: O, ^{**} cismən zühur etdi, Ruh tərəfindən təsdiq olundu, Mələklərə göründü, Millətlərə vəz olundu, Dünyada Ona iman edildi, İzzətlə göyə çəkildi.

İmandan dönüş

4 Ruh aydın şəkildə deyir ki, gələcəkdə bəziləri imandan dönəcək, aldadıcı ruhlara və cinlərin təlimlərinə qulaq asacaqlar. ² Bu təlimlər yalançıların ikiüzlülüüyü ilə yayılır. Onların vicdanı sanki yanq yarası kimi hissiyyatını itirmişdir. ³ Bu yalançılar evlənməyi qadağan edir və bəzi yeməklərdən çəkindirirlər. Amma Allah bu yeməkləri iman edib həqiqəti

dərk edənlərin şükürlə qəbul etməsi üçün yaradıb. ⁴ Çünki Allahın yaratdığı hər şey yaxşıdır, şükürlə qəbul edilən heç bir şey rədd edilməməlidir. ⁵ Çünki hər şey Allahın kəlamı və dua ilə təqdis olur.

Məsihin yaxşı xidmətçisi

⁶ Bunları bacı-qardaşlara öyrətsən, imanın və əməl etdiyini yaxşı təlimatın sözləri ilə qidalanaraq Məsih İsanın yaxşı bir xidmətçisi olarsan. ⁷ Allahsız, axmaq qoca qarı əfsanələrindən uzaq dur. Mömin olmaq üçün özünü yetişdir. ⁸ Bədən məşqinin az faydası olur, möminlik isə hər şey üçün faydalıdır, çünki bunda indi və gələcək üçün həyat vədi var. ⁹ Bu söz etibarlıdır və tamamilə qəbul olunmağa layiq sözdür. ¹⁰ Ona görə də biz zəhmət çəkir və mübarizə aparırıq. ^{††} Çünki ümidimizi bütün insanların, xüsusən iman edənlərin Xilaskarı, var olan Allaha bağlamışıq.

¹¹ Bunları buyur və öyrət. ¹² Gənc olduğun üçün qoy heç kim sənə xor baxmasın. Amma sözdə, həyat tərzində, məhəbbətdə, imanda, ^{‡‡} paklıqda imanlılara nümunə ol. ¹³ Mən gəlincə Müqəddəs Yazıları hamıya oxumaqla, nəsihət verməklə, təlim verməklə məşğul ol. ¹⁴ Ağsaqqallar əllərini sənə üzərinə qoyanda sənə peyğəmbərlik sözü ilə verilən səndə olan ruhani ənama etinasızlıq etmə. ¹⁵ Bunların hamısına səy göstərərək özünü həsr et ki, sənətin inkişafını hamıya aşkar olsun. ¹⁶ Özünü və verdiyin təlimə diqqətli ol. Bu işlərlə məşğul olmağa davam et. Çünki bunu etməklə həm özünü, həm də səni dinləyənləri xilas edəcəksən.

^{**}3:16 O – bəzi əlyazmalarda *Allah*.

^{††}4:10 *Mübarizə aparırıq* – bəzi əlyazmalarda *təhqirə dözüürük*.

^{‡‡}4:12 *İmanda* – bəzi əlyazmalarda *ruhda, imanda*.

İmanlılar cəmiyyətində məsuliyyətlər

5 Ağsaqqalla sərt danışma, ona ata kimi, cavanlara isə qardaş kimi, ² ağbirçəklərə ana kimi, gənc qadınlara tamamilə saf ürəklə bir bacı kimi nəsihət ver.

³ Həqiqi dul qadınlara hörmət et. ⁴ Lakin əgər bir dul qadının uşaqları ya da nəvələri varsa, bunlar əvvəlcə öz ailələrinə yardım edərək möminliyi, yaşlı ailə üzvlərinə də haqqını verməyi öyrənsinlər. Çünki bu, Allahı razı salır.

⁵ Həqiqətən, dul qalıb kimsəsiz olan qadın öz ümidini Allaha bağlamışdır, gecə-gündüz Ona yalvarmağa və dua etməyə davam edir. ⁶ Keflə yaşayan dul qadınsa yaşadığı halda ölüdür. ⁷ Nöqsansız olmaqları üçün bu əmrləri tapşır. ⁸ Öz yaxınlarının, xüsusən, ailə üzvlərinin qayğısına qalmayan insan imanı inkar etmiş və imansızdan betərdir.

⁹ Qoy bir dul qadının adı dullar siyahısına bu şərtlə yazılsın: ən azı altmış yaşına çatmış, ərinə sadıq olmuş, ¹⁰ etdiyi yaxşı işlərlə tanınmış olsun, məsələn, uşaqlar böyütmüş, qonaqpərvərlik göstərmiş, müqəddəslərin ayaqlarını yumaqla xidmət etmiş, əziyyət çəkənlərə yardım etmiş, hər cür xeyirli işlə məşğul bir şəxs olmalıdır.

¹¹ Altmış yaşa çatmamış dul qadınları isə siyahıya yazma. Çünki cismani istəkləri Məsihə bağlılıqlarına qalib gələn kimi əra getmək istəyərlər. ¹² Beləcə verdikləri ilk sözdən çıxdıqları üçün mühakiməyə məruz qalırlar. ¹³ Eyni zamanda evdən evə gəzərək tənbelliyə öyrənərlər. Yalnız tənbellik deyil, lazım olmayan sözlər danışaraq qeybət edərlər, başqalarının işlərinə burun-

larını soxarlar. ¹⁴ Beləliklə, yaşa dolmamış dul qadınların əra getməsinə, uşaq doğmasını, evini idarə etməsinə, düşməyə heç bir böhtan atmaq fürsətini verməməsinə istəyirəm. ¹⁵ Artıq bəziləri azıb Şeytanın ardınca getmişdir.

¹⁶ İmanlı bir qadının^{ff} dul qadın yaxınları varsa, qoy onlara yardım etsin. İmanlılar cəmiyyəti belə yükün altına girməsin ki, həqiqi dul qadınlara yardım edə bilsin.

¹⁷ Cəmiyyəti yaxşı idarə edən ağsaqqallar, xüsusən, vəz və təlim işində zəhmət çəkənlər maddi və mənəvi cəhətdən təmin olunmağa layiq görülsün. ¹⁸ Çünki Müqəddəs Yazıda belə deyilir: «Xırman çəkən öküzün ağzını bağlama» və «işçi öz haqqına layiqdir». ¹⁹ İki yaxud üç şahid olmadıqda bir ağsaqqala qarşı olan ittihama əhəmiyyət vermə. ²⁰ Günah işlədən ağsaqqalları hamının qarşısında məzəmmət et ki, digərləri də günah işlətməkdən qorxsun. ²¹ Allahın, Məsih İsanın və seçilmiş mələklərin önündə sənəin öhdənə qoyuram ki, ayrı-seçkilik salmadan, tərəfkeşlik etmədən bu təlimatlara riayət edəsən. ²² Heç kimin üzərinə tələsərək əl qoyma, başqalarının günahlarına şərək olma, özünü pak saxla.

²³ Yalnız su içməkdən vaz keç; mədəyə və tez-tez baş verən xəstəliklərinə görə bir az şərab da iç.

²⁴ Bəzi insanların günahları mühakiməyə düşəndən əvvəl də bəllidir, digərlərininki isə sonradan ortaya çıxar. ²⁵ Beləcə yaxşı işlər də qabaqcadan bəllidir, bəlli olmayanlar da gizli qala bilməyəcək.

6 Qul boyunduruğu altında olanların hamısı öz ağalarını tam hörmətə

^{ff}5:16 *Qadının* – bəzi əlyazmalarda *kişinin yaxud da qadının*.

¹5:10 Qanun. 25:4; Luka 12:7 ^m5:18 Qanun. 25:4; Mat. 10:10; Luka 10:7

ⁿ5:19 Qanun. 17:6; 19:15

layiq saysınlar ki, Allahın adına və təliminə küfr söylənməsin. ²Ağaları iman etmiş olanlarsa qardaş olduğu üçün ağalarına xor baxmasınlar. Əksinə, onlara daha yaxşı qulluq etsinlər. Çünki bu qulluqdan faydalananlar sevdikləri imanlılardır.

Bu şeyləri öyrət və nəsihət ver.

Allah yoluna bağlılıq

³Kim yad təlimlər yayıb Rəbbimiz İsa Məsihin sağlam sözləri ilə və möminliyə uyğun təlimlə razı deyilsə, ⁴o adam qürurlanıb heç bir şey dərk etmir, lakin mübahisə və sözlərin mənası barədə dava yaratmaq xəstəliyinə tutulub. Bunların nəticəsi paxıllıq, münacişə, böhtançılıq və bədgümanlıqdır; ⁵pozğun düşüncəli, həqiqətdən məhrum, möminliyi qazanc mənbəyi kimi zənn edən adamların fasiləsiz mübahisələridir.^{§§}

⁶Əlindəki ilə kifayətlənərək mömin olmaqsə böyük qazanc mənbəyidir. ⁷Çünki dünyaya heç bir şey gətirməmişik və oradan heç bir şey də götürə bilmərik. ⁸Yeməyimiz və paltarımız varsa, bunlarla kifayətlənirik. ⁹Zəngin olmaq istəyənlərsə sınağa və tora düşərlər; insanı məhvə və həlaka aparan bir çox axmaq və ziyanverici ehtiraslara batırlar. ¹⁰Çünki hər cür pisliyin kökü pulpərəstlikdir. Kimlərsə bu həvəslə imandan azıb öz-özlərinə sanki bıçaq soxmuş kimi çox əzab verdilər.

¹¹Amma sən, ey Allah adamı, bu şeylərdən qaç. Salehliyin, möminliyin,

imanın, məhəbbətin, dözümin, həlimliyin ardınca get. ¹²İman uğrunda yaxşı mübarizə apar. Əbədi həyatı bərk tut; bunun üçün çağırıldın və yaxşı əqidəni bir çox şahid qarşısında iqrar etdin. ¹³Hər şeyə həyat verən Allahın və Ponti Pilatın önündə öz yaxşı əqidəsinə şəhadət edən Məsih İsanın hüzurunda sənə tapşırıram ki, ¹⁴Rəbbimiz İsa Məsihin zühurunadək Allahın əmrinə ləkəsiz və nöqsansız riayət et. ¹⁵Allah Onu Öz vaxtında zahir edəcək. O, bəxtiyarlıq mənbəyi olan tək Hökmdar, şahların Şahı və ağaların Ağasıdır. ¹⁶Yeganə ölməzliyə malik olan, əlçatmaz nurda yaşayan Odur. Onu insanlardan heç kəs görməyib və görə də bilməz. Ona izzət və əbədi qüdrət olsun. Amin.

¹⁷Bu dövrdə varlı olanlara buyur ki, təkəbbürlü olmasınlar və gəldi-gedər var-dövlətə yox, zövq almağımız üçün bizə hər şeyi bol-bol verən Allaha ümid bəsləsinlər. ¹⁸Xeyirxahlıq göstərsinlər, yaxşı işlərlə zəngin, əliaçıq olub öz malını başqaları ilə bölüşsünlər. ¹⁹Beləliklə, gələcək üçün özlərinə sağlam təməl olacaq bir xəzinə toplansınlar. Yəni həqiqi həyatı* bərk tutsunlar.

²⁰Ey Timotey, sənə verilən əmanəti qoru! Allahsız boşboğazlıqdan və yalan yerə «bilik» adlanan şeyin zidd fikirlərindən uzaq dur. ²¹Bəziləri bu biliyə sahib olduqlarını iddia edərək imandan azdılar.

Sizə lütf olsun!

§§6:5 Mübahisələridir – bəzi əlyazmalarda mübahisələridir. Belə adamlardan uzaq ol.

*6:19 Həqiqi həyatı – bəzi əlyazmalarda əbədi həyatı.

PAULUN

TİMOTEYƏ İKİNCİ MƏKTUBU GİRİŞ

Paul «*Timoteyə İkinci Məktubu*»nda öz gənc həmkarı və əməkdaşı olan Timoteyə çoxlu məsləhətlər verir. Əsas mövzu dözümdür. Paul Timoteyi İsa Məsihin Müjdəsini sədaqətlə vəz etməyə çağırır. Həm də o, Müjdənin və Əhdi-Ətiqin təliminə sadıq qalmağa ruhlandırır. Həvari öz gənc həmkarına tövsiyə edir ki, çəkdiyi iztirabların, rastlaşdığı müqavimətlərin heç birinə əhəmiyyət vermədən müjdəçilik və müəllimlik işini davam etdirdin.

Paul Timoteyə xüsusi məsləhət verir: «Axmaq və cahil mübahisələrdən uzaq ol. Çünki bunların dava-dalaşa səbəb olmasını bilirsən» (2:23). Bütün bunların hamısını yekunlaşdıraraq Paul öz həyatını və məqsədini nümunə göstərərək iman, məhəbbət, dözümlə və təqiblərdə əzablara səbirli olmağa çağırır.

Kitabın məzmunu:

1:1–2:13 Salamlar və tövsiyələr

2:14–4:5 Məsləhət və xəbərdarlıq

4:6-18 Paulun düşdüyü vəziyyət barəsində

4:19-22 Xudahafizləşmə

1 ^PMəsih İsada olan həyat vədinə görə Allahın iradəsi ilə Məsih İsanın həvarisi mən Pauldan ²mənə sevimli oğul olan Timoteyə salam! Ata Allahdan və Rəbbimiz Məsih İsadan sənə lütf, mərhəmət və sülh olsun!

Müjdəyə sadıq qalmaq

³Durmadan, gecə-gündüz dualarımda səni yada saldıgım zaman ata-babalarım

kimi təmiz vicdanla ibadət etdiyim Allaha şükür edirəm. ⁴Sənin göz yaşlarını xatırlayaraq səni görməyə həsrət çəkirəm ki, sevinclə dolum.

⁵Şəndəki rıyasız imanı yadıma salıram. Əvvəlcə nənən Lois və anan Evnikinin saxladığı bu iman, əminəm ki, sən də saxlayırsan. ⁶Bu səbəbdən sənin üzərinə əl qoymağımla Allahın sənə verdiyi ənamı alovlandırmağını xatırladıram. ⁷Çünki Allah bizə qorxaqlıq ruhu deyil, güc, məhəbbət və ağıllı-kamallı olmaq ruhu vermişdir.

⁸Buna görə Rəbbimiz barədə şəhadət etməkdən və Onun uğrunda məhbus olan məndən utanma. Allahın gücü ilə Müjdə uğrunda mənimlə birlikdə əzaba qatlaş. ⁹Allah bizi əməllərimizə görə deyil, öz məqsədinə və lütfünə görə xilas edib müqəddəs olmağa çağırırdı. Zaman başlamazdan əvvəl o lütf bizə Məsih İsada verilmişdi, ¹⁰indi isə Xilaskarımız Məsih İsanın zühuru ilə üzə çıxdı. O, ölümü yox etdi, Müjdə vasitəsilə həyatı və ölməzliyi aşkar etdi.

¹¹Mən bu Müjdə üçün vaiz, həvari və müəllim[†] təyin olundum. ¹²Bu əzabları çəkməyimin səbəbi də budur. Amma bundan utanmıram, çünki Kimə iman etdiyimi bilirəm və əminəm ki, mənə verdiyi əmanəti qiyamət gününə[‡] qədər saxlamağa qadirdir. ¹³Məsih İsada olan iman və məhəbbətlə məndən eşitdiyiniz sağlam sözlərdən nümunə götür. ¹⁴Sənə verilən yaxşı əmanəti bizdə yaşayan Müqəddəs Ruh vasitəsilə saxla.

¹⁵Bilirsən ki, Asiya vilayətində olanların hamısı məndən üz döndərdi. Həmçinin Figel və Hermogen də bunların sırasında. ¹⁶Rəbb Onisiforun ev əhlinə mərhəmət etsin. Çünki dəfələrlə məni ruhlandırdı,

[†]1:11 Müəllim – bəzi əlyazmalarda *millətlərin müəllimi*.

[‡]1:12 Qiyamət gününə – hərfi tərcümədə *o günə*.

mənim zəncirlənməyimdən utanmadı. ¹⁷ Əksinə, Romada olarkən məni səylə axtarıb tapdı. ¹⁸ Qoy Rəbb qiyamət günü^f ona mərhəmət tapmağa imkan versin. Efesdə onun mənə nə qədər xidmət etdiyini sən çox yaxşı bilirsən.

Məsih uğrunda əziyyətə dözmək

2 Sənsə, ey oğlum, Məsih İsada olan lütfə güclən. ² Bir çox şahidlərin önündə məndən eşitdiyini sözləri başqalarına da öyrətməyə qadir olan sadıq adamlara həvalə et. ³ Məsih İsanın yaxşı əsgəri kimi mənimlə birgə əzaba qatlaş. ⁴ Əsgərlik edən insan gündəlik həyatla bağlı işlərə sürüklənməz, ona əmr edən zabiti razı salmağa çalışır. ⁵ Həmçinin yarışlara qoşulan insan da qaydaya görə yarışmazsa, başına zəfər çələngi qoyulmaz. ⁶ Zəhmətkeş əkinçinin payına məhsulunun ilk bəhrəsi düşməlidir. ⁷ Dediklərimə fikir ver. Rəbb söylədiyim hər şeydə sənə anlayış verəcək.

⁸ Yayıdığım Müjdədə açıqlandığı kimi, Davudun nəslindən olub ölümlər arasından dirilən İsa Məsihi yadında saxla. ⁹ Bu Müjdə naminə zəncirə vurulmuş bir cinayətkar kimi əzaba qatlaşıram. Amma Allahın kəlamı zəncirlənməmişdir. ¹⁰ Bu səbəbdən seçilmişlərə görə, onlar da Məsih İsada olan xilasa əbədi izzətlə bərabər nail olsunlar deyərək hər şeyə dözüürəm. ¹¹ Bu söz etibarlıdır ki, «Əgər Onunla öldüksə, Onunla da yaşayacağıq; ¹² Əgər dözəriksə, Onunla da birlikdə padşahlıq edəcəyik. Əgər Onu inkar etsək, O da bizi inkar edəcək. ¹³ Biz sadıq qalmasaq da, O sadıq qalacaq.

Çünki Öz təbiətinə zidd davrana bilməz».

Sınaqdan keçmiş işçi

¹⁴ Bunları imanlıların yadına sal. Sözlərin mənası barədə dava etməməyi Allahın önündə onların öhdəsinə qoy; çünki bu fayda verməz, dinləyənlərə isə ziyan vurur. ¹⁵ Özünü Allaha sınaqdan keçmiş, həqiqət kəlamını doğruluqla işlədən alniacığ bir işçi kimi təqdim etməyə çalış. ¹⁶ Allahsız boşboğazlıqdan uzaq dur. Çünki belə boşboğazlıqlar insanı daha da allahsızlığa aparır. ¹⁷ Onların sözü irinli yara kimi yayılacaq. Himeney və Filit onların sırasındadır. ¹⁸ Onlar dirilmənin artıq baş verdiyini deyərək həqiqətdən azıb bəzilərinin imanını alt-üst edirlər. ¹⁹ Lakin Allahın atdığı möhkəm təməl bu sözlərlə möhürlənib durur: «Rəbb Özününküləri tanıyır» və «Rəbbin adını ağzına alan hər kəs haqsızlıqdan uzaqlaşsın».

²⁰ Böyük bir evdə yalnız qızıl və gümüş qablar deyil, həmçinin taxta və gil qablar da var. Onlardan bəzisi şərəfli, bəzisi də şərəfsiz iş üçün istifadə olunur. ²¹ Beləliklə, kim özünü şərəfsiz işlərdən təmizləsə, şərəfli işlərə uyğun, təqdis olunmuş, Sahibinə faydalı, hər yaxşı iş üçün hazırlanmış qab olacaq.

²² Gənclik ehtiraslarından qaç. Təmiz ürəklə Rəbbi çağıranlarla birlikdə salehliyin, imanın, məhəbbətin və sülhün ardınca get. ²³ Axmaq və cahil mübahisələrdən uzaq ol. Çünki bunların dava-dalaşa səbəb olmasını bilirsən. ²⁴ Rəbbin qulu davakar olmamalıdır. Əksinə, hamı ilə mülayim rəftar etməli, öyrətməyə qabil, səbirli olmalıdır. ²⁵ Ona qarşı olanları həlimliklə tərbiyə etməlidir. Bəlkə Allah onlara tövbəyə imkan verəcək. Beləliklə, onlar həqiqəti

^f1:18 Qiyamət günü – hərfi tərcümədə o gün.

§2:12 Mat. 10:33; Luka 12:9

anlayar, ²⁶ ayıq ola bilərlər və istəyini yerinə yetirmək üçün onları əsir edən iblisin torundan çıxarlar.

Axır zamanda

3 Bunu bil ki, bu axır zamanda çətin dövrlər olacaq. ² Çünki insanlar xudbin, pulpərəst, təkəbbürlü, məğrur, təhqir edən, valideynlərinə itaət etməyən, nankor, müqəddəslikdən məhrum, ³ şəfqətsiz, bərişmaz, böhtançı, nəfsini saxlamayan, rəhmsiz, yaxşılığın düşməni, ⁴ xain, ehtiyatsız, qürurlu olacaq, Allahdan çox kef çəkməyi sevəcəklər. ⁵ Mömin kimi görünüb bu yolun gücünü inkar edəcəklər. Bu cür adamlardan uzaq dur. ⁶ Bunların arasında evlərə soxulub zəif iradəli qadınları əsir edən adamlar var. Belə qadınlar günahla yüklənmiş müxtəlif ehtiraslarla sövq edilir, ⁷ daima öyrənir, amma həqiqəti heç zaman anlaya bilmirlər. ⁸ Yannis və Yambris Musaya necə zidd getdilərse, bu adamlar da eləcə həqiqətə zidd gedirlər. Onlar düşüncələri pozğun, imanları sınaqdan keçməmiş insanlardır. ⁹ Amma daha irəli gedə bilməyəcəklər. Çünki Yannislə Yambrisin axmaqlığı kimi bunların da axmaqlığını hamı açıqca görəcek.

Timoteyə son öyüdlər

¹⁰ Sənsə mənim təlimimi, davranışımı, məqsədimi, imanımı, səbrimi, məhəbbətimi, dözümümü, ¹¹ Antakyada, Konyada, Listrada başıma gələn təqibləri, çəkdiyim əzabları diqqətlə izlədin. Nə cür təqiblərə qatlandım! Amma Rəbb məni bunların hamısından xilas etdi. ¹² Məsih İsa da möminliyə yaraşan bir

həyat sürmək istəyənlərin hamısı təqibə məruz qalacaq. ¹³ Amma pis adamlar və saxtakarlar aldadıb-aldanaraq getdikcə daha betər olacaqlar. ¹⁴ Sənsə öyrəndiyin və güvəndiyin şeylərə sadıq qal. Çünki bunları kimlərdən öyrəndiyini bilirsən, ¹⁵ Müqəddəs Yazıları uşaqlıqdan bilirsən. Onlar Məsih İsayə olan iman vasitəsilə sənə xilas gətirən hikmət verməyə qadirdir. ¹⁶ Bütün Müqəddəs Yazılar Allahdan ilham almış və təlim, məzəmmət, islah, salehlik tərbiyəsi üçün faydalıdır; ¹⁷ beləcə Allah adamı bacarıqlı olub hər yaxşı iş üçün təchiz edilsin.

4 Allahın və dirilərlə ölüləri mühakimə edəcək Məsih İsanın önündə Onun zühuru və Padşahlığının haqqı üçün sənə buyururam ki, ² Allahın kəlamını vəz edəsən, hansı vaxt olursa-olsun hazır olasan, insanlara tam səbirlə təlim öyrədərək məzəmmət, xəbərdarlıq və nəsihət verəsən. ³ Çünki elə bir zaman gələcək ki, sağlam təlimə dözməyəcəklər. Qulaq oxşayan sözlər eşitmək üçün ətraflarına öz ehtiraslarına uyğun müəllimlər toplayacaqlar. ⁴ Qulaqlarını həqiqətdən döndərəcək, əfsanələrə meyl göstərəcəklər. ⁵ Amma sən hər vəziyyətdə ayıq ol. Əzaba qatlaş, müjdəçilik işini yerinə yetir, öz xidmətinə tam əməl et.

⁶ Çünki qanım artıq içmə təqdimi kimi tökülmək üzrədir. Artıq ayrılma zamanım gəldi. ⁷ Mən yaxşı mübarizə aparmışam, yolumu sona çatdırdım, imanı saxladım. ⁸ İndi salehlik tacı mənim üçün hazır durur. Ədalətli Hakim olan Rəbb qiyamət günü⁸ onu mənə – yalnız mənə deyil, Onun zühuruna can atanların hamısına verəcək.

⁸4:8 Qiyamət günü – hərfi tərcümədə o gün.

³8 Çıx. 7:11 ¹³10 Həv. 13:14–14:20

Şəxsi ricalar və salamlar

⁹Yanıma tez gəlməyə çalış. ¹⁰Çünkü Dima indiki dövrü sevdiyi üçün mənə tərək edib Salonikə getdi. Kreskent Qalatiyaya, Tit isə Dalmatiyaya getdi.

¹¹Yalnız Luka yanımdadır. Markı da götür özünə gətir, çünki o etdiyim xidmətdə mənə yardım edir. ¹²Tixiki isə Efesə göndərdim. ¹³Troasda Karpın yanında qoyduğum yapıncını, kitabları, xüsusən, yazılı dəriləri də gələndə gətir.

¹⁴Misgər İsgəndər mənə çox pislik etdi. Rəbb ona əməllərinin əvəzini verəcək. ¹⁵Sən də ondan özünü gözlə. Çünki söylədiklərimizə ciddi-cəhdlə zidd getdi.

¹⁶Mən ilk dəfə müdafiə olunanda heç kim mənə tərəfdar çıxmadı, hamı

mənə tərək etdi. Qoy onlara günah sayılmasın. ¹⁷Lakin Rəbb köməyimə gəlib mənə güc verdi ki, vəz mənim vasitəmlə tam elan edilsin və onu bütün millətlər eşitsin. Mən aslanın ağzından xilas oldum. ¹⁸Rəbb mənə hər cür pis əməldən qurtaracaq və Öz Səmavi Padşahlığı üçün xilas edəcək. Ona əbədi olaraq iz-zət olsun! Amin.

¹⁹Priskila ilə Akilaya və Onisiforun ev əhlinə salam söylə.

²⁰Erast Korinfdə qaldı. Trofimi isə xəstə halda Miletə qoydum. ²¹Çalış ki, qışdan əvvəl gələsən. Evvul, Pudent, Lin, Klavdiya və bütün bacı-qardaşlar sənə salam göndərir.

²²Rəbb sənə ruhuna yar olsun! Sizə lütf olsun!

^v4:10 2Kor. 8:23; Qal. 2:3; Kol. 4:14; Titə 1:4; Flm. 24

^w4:11 Həv. 12:12,25; 15:37-39; Kol. 4:10,14; Flm. 24

^x4:12 Həv. 20:4; Ef. 6:21-22; Kol. 4:7-8 ^y4:13 Həv. 20:6

^z4:14 Zəb. 62:12; Rom. 2:6; 1Tim. 1:20 ^a4:19 Həv. 18:2-3; 2Tim. 1:16-17

^b4:20 Həv. 19:22; 20:4; 21:29; Rom. 16:23-24

PAULUN

TİTƏ MƏKTUBU

GİRİŞ

Tit Paulun vəzi ilə İsa Məsihi qəbul edən bir yunan gənc idi (1:4). O, Paula müjdəçilik işində köməkçi olmuşdu. Paul gənc köməkçisini Krit adasındakı imanlı cəmiyyətində nəzarətçi kimi xidmət etməyə təyin etmişdi. Bu məktub da ona kömək məqsədi ilə ünvanlanıb. Bu məktubda üç əsas məsələyə toxunulur.

Birinci, Paul bir çox Kritlilərin xasiyyətini nəzərə alaraq Titin yadına salır ki, imanlı cəmiyyətinin rəhbəri necə olmalıdır. Sonra o, cəmiyyətdə imanlıların müxtəlif qruplarını – yaşlı kişiləri və qadınları, gəncləri və qulları necə öyrətmək barədə məsləhətlər verir.

Məktubun sonunda Paul Titə məsihçi davranışına aid öyüdlər verir və xüsusən, sülhsevər və dost münasibətində olmağı, nifrətdən, mübahisələrdən və cəmiyyətdə fikir ayrılığından uzaq durmağı məsləhət görür.

Kitabın məzmunu:

1:1-4 Salamlar

1:5-16 Titin Kritdəki vəzifəsi

2:1–3:11 Sağlam təlim və davranış

3:12-15 Xahişlər və xudahafizləşmə

1 Allahın qulu və İsa Məsihin həvarisi, mən Pauldan salam! Allahın seçdiyi insanların iman edib möminliyə uyğun olan həqiqəti dərk etmələri üçün təyin olundum. ² Allah yolu əbədi həyat ümidinə əsaslanır. Bu ümidi yalan danışmayan Allah zaman başlamazdan əvvəl vəd etmişdi. ³ Xilaskarımız Allah Öz əmrinə görə mənə əmanət edilmiş vəzlə kəlamını vaxtında aşkar etdi. ⁴ Ümumi imana görə mənə əsl oğul olan Titə Ata

Allahdan və Xilaskarımız Məsih İsadən lütf^{**} və sülh olsun!

Titin Kritdəki vəzifəsi

⁵ Tamamlanmamış işləri sahmana salasan və sənə tapşırduğum kimi hər şəhərdə cəmiyyət ağsaqqalları təyin edəsən deyə səni Kritdə saxladım. ⁶ Ağsaqqal seçilən şəxs nöqsansız və tək arvadlı olaraq ona sadıq olsun. Övladları imanlı olmalı, mənəviyyatsızlıqda ittiham olunan yaxud itaətsiz olmamalıdır. ⁷ Çünki cəmiyyət nəzarətçisi Allahın iş idarəçisi olduğuna görə nöqsansız olmalıdır. Dikbaş, hirsli, şərab düşkünü, zorakı, haqsız qazanca həris olmamalı, ⁸ əksinə qonaqpərvər, yaxşılığı sevən, ağıllı-kamallı, saleh, müqəddəs, nəfsinə hakim olmalıdır. ⁹ Həm başqalarına sağlam təlimlə nəsihət verməyə, həm də ona qarşı çıxanları təkzib etməyə qadir olsun deyə aldığı təlimə uyğun olan etibarlı kəlamı bərk tutmalıdır.

¹⁰ Çünki, xüsusilə, sünnət tərəfdarları arasında bir çox itaətsiz, boşboğaz və saxtakar insanlar var. ¹¹ Onları sakitləşdirmək lazımdır. Çünki onlar haqsız qazanc əldə etmək üçün lazımsız şeyləri öyrədərək bəzi ailələri tamamilə alt-üst edirlər. ¹² Onlardan biri – öz peyğəmbərlərindən biri belə demişdir: «Kritlilər daima yalançı, azğın heyvan, tənbel qarınquludur». ¹³ Bu şəhadət etibarlıdır. Ona görə də onları sərt bir şəkildə məzəmmət et ki, imanları sağlam olsun, ¹⁴ Yəhudi əfsanələrinə və həqiqətdən dönan insanların əmrlərinə qulaq asmasınlar. ¹⁵ Paklar üçün hər şey pakdır, ləkəli imansızlar üçünə pak heç bir şey yoxdur. Amma onların həm düşüncəsi, həm də vicdanı ləkələnmişdir. ¹⁶ Onlar Allahı tanıdıqlarını iqrar edirlər, amma

**1:4 Lütf – bəzi əlyazmalarda *lütf*, *mərhəmət*.

əməlləri ilə bunu inkar edirlər. İyrənc və itaətsizdirlər, heç bir yaxşı iş görməyə yaramazlar.

Sağlam təlimin əhəmiyyəti

2 Sənsə sağlam təlimə uyğun olanı öyrət. ²Yaşlı kişilər ayıq, ləyaqətli, ağıllı-kamallı, imanda, məhəbbətdə və dözümdə sağlam olsunlar. ³Yaşlı qadınlar da eyni şəkildə müqəddəslərə yaraşan tərzdə davransınlar. Böhəncə, şərab düşkünü olmasınlar və xeyirli şeyləri öyrədərək ⁴tərbiyə etsinlər ki, gənc qadınlar ərlərini və uşaqlarını sevsinlər, ⁵ağıllı-kamallı, ismətli, evdar, xeyirxah, öz ərlərinə tabe olsunlar. O zaman Allahın kəlamına küfr olunmaz. ⁶Gənc oğlanlara da ağıllı-kamallı olmaq üçün nəsihət ver. ⁷Yaxşı işlər görərək hər şeydə özünü nümunə göstər. Təlimdə dürüst və ləyaqətli^{††} olaraq ⁸tənqid olunmaz sağlam sözlər danış ki, sənə qarşı çıxanlar bizim haqqımızda pis bir söz deyə bilməyib utansın.

⁹Qulları başa sal ki, hər şeydə öz ağalarına tabe olsunlar, onları razı salsınlar. Qoy cavab qaytarmasınlar, ¹⁰oğurluq etməsinlər, amma hər baxımdan etibarlı olduqlarını göstərsinlər. Beləliklə, Xilaskarımız Allahın təlimini hər cəhətdən cazibəli etsinlər.

¹¹Çünki Allahın bütün insanlara xilas gətirən lütfü zühur etdi. ¹²Bu lütf bizə allahsızlığı və dünyəvi ehtirasları rədd edib, bu dövrdə ağıllı-kamallı, saleh və möminliyə uyğun bir ömür sürməyi öyrədir. ¹³Bu ərəfədə bəxtiyarlıq gətirən ümidimizin gerçəkləşməsinə, ulu Allah və Xilaskarımız İsa Məsihin izzətinin zühurunu gözləyək. ¹⁴^eO Özünü bizim üçün fəda etdi ki, bizi hər cür qanunsuzluqdan satın alsın, təmizləyib Özünə məxsus və yaxşı işlərə səy

göstərən bir xalq yaratsın. ¹⁵Bunları tam bir səlahiyyətlə bildir, nəsihət ver və məzəmmət et. Qoy heç kim sənə hörmətsizlik etməsin.

İmanlılara yaraşan rəftar

3 İmanlılara xatırlat ki, başçılar və hakimlərə tabe olub itaət etsinlər. Hər cür xeyirli iş görməyə hazır olsunlar. ²Heç kimə şər atmasınlar, davakar deyil, mülayim olsunlar və bütün insanlarla həlim davransınlar. ³Çünki bir zamanlar biz də ağılsız, itaətsiz, yolunu azmış, müxtəlif ehtiraslar və zövqlərə qul olan, kin, paxıllıq içində yaşayan mənfur və bir-birimizə nifrət edən adamlar idik. ⁴Amma Xilaskarımız Allah xeyirahlığını və insana olan sevgisini açıq göstərdiyi zaman ⁵bizim salehliklə etdiyimiz əməllərlə deyil, Öz mərhəmətinə görə bizi xilas etdi. Bunu bizi yumaqla, yəni Müqəddəs Ruhun bizi yenidən doğuzdurub təzələməsi ilə etdi. ⁶Allah Xilaskarımız İsa Məsih vasitəsilə üzərimizə bol-bol Müqəddəs Ruhu tökdü ki, ⁷Onun lütfü ilə saleh sayılıb ümidimiz olan əbədi həyatın varisi olaq. ⁸Bu söz etibarlıdır.

Mən bunların üzərində dayanmağın istəyirəm ki, Allaha iman etmişlər xeyirxah işlərlə məşğul olmağa diqqət yetirsinlər. Bu, insanlar üçün xeyirli və faydalıdır. ⁹Lakin axmaq mübahisələrdən, nəsil şəcərələrindən, münaqişələrdən, Qanunla bağlı dava-dalaşlardan uzaq dur. Çünki bunlar faydasız və boş şeylərdir. ¹⁰Təfriqəçi adamdan birinci və ikinci xəbərdarlıqdan sonra əlaqəni kəs. ¹¹Belə adamın yolunu azmış və günahkar olduğuna əmin ola bilərsən. O öz-özünü məhkum etmişdir.

^{††}**2:7** Dürüst və ləyaqətli – bəzi əlyazmalarda *dürüst, ləyaqətli və əxlaqlı*.

Xahişlər və xudahafizləşmə

^{12f}Mən Artema və ya Tixiki yanına göndərən kimi çalış ki, yanıma, Nikopolisə gələsən. Çünki qışı orada keçirməyi qərara almışam.
^{13g}Qanunşünas Zena ilə Apollonu söylə yola sal, qoy onların heç bir şeyə

ehtiyacı olmasın. ¹⁴Qoy bizimkilər də təcili ehtiyacları ödəmək üçün xeyirli işlərlə məşğul olmağı öyrənsinlər ki, bəhrəsiz qalmasınlar.

¹⁵Yanımdakıların hamısı səni salamlayır. Bizi sevən imanlılara salam söylə. Hamınıza lütf olsun!

^f3:12 Həv. 20:4; Ef. 6:21-22; Kol. 4:7-8; 2Tim. 4:12

^g3:13 Həv. 18:24; 1Kor. 16:12

PAULUN

FİLİMONA MƏKTUBU

GİRİŞ

Filimon Kolosse şəhərinin imanlı cəmiyyətinin mötəbər məsihçisi idi. O, Onisim adlı qulun sahibi idi. Bu qul öz sahibindən qaçıb Paul ilə tanış olmuşdu. Paul o vaxt zindanda idi. Paulun vasitəsilə Onisim məsihçi oldu. Paul məktubunda Filimondan xahiş edir ki, o, keçmiş qulu ilə barışsın, çünki Paul onu sahibinə geri göndərirdi. Paul Filimona tövsiyə edir ki, Onisimi bağışlasın, çünki o artıq qaçqın bir qul deyil, Məsihdə ona qardaşdır.

Kitabın məzmunu:

1:1-3 Salamlar

1:4-7 Şükür və dua

1:8-22 Paulun Onisim üçün xahişi

1:23-25 Xudahafizləşmə

1 Məsih İsa uğrunda həbs olunan mən Pauldan və Timotey qardaşdan sevimli əməkdaşımız Filimona, ²həbacımız Apfiyaya, birlikdə mübarizə apardığımız Arxipə və Filimonun evində toplaşan imanlılar cəmiyyətinə salam! ³Atamız Allahdan və Rəbb İsa Məsihdən sizə lütf və sülh olsun!

Şükür və dua

⁴Dualarımda səni yada salıram və Allahə daima şükür edirəm. ⁵Çünki Rəbb İsaya olan imanını və bütün müqəddəslərə bəslədiyən məhəbbəti eşidirəm. ⁶Sən Məsihdə malik olduğumuz hər xeyirli şeyi dərk etdikcə imanını başqaları ilə paylaşmaqda fəal olmağın üçün dua edirəm. ⁷Qardaşım,

sənin məhəbbətin mənim üçün böyük sevinc və təsəlli qaynağı oldu. Çünki müqəddəslərin ürəyi sənin sayəndə tərəvətləndi.

Paulun Onisim üçün xahişi

⁸Buna görə münasib olanı sənə buyurmağa Məsihdə böyük cəsarətim olsa da, ⁹indi Məsih İsa uğrunda həbsdə olan mən – yaşlı Paul sənə məhəbbətlə yalvarıram. ¹⁰Həbsdə ikən ruhani atası olduğum oğlum Onisimlə bağlı səndən bir xahişim var. ¹¹O bir vaxtlar sənə yararsız idi, amma indi həm sənə, həm də mənə yararlıdır. ¹²Onun özünü, yəni can-ciyərimi sənin yanına göndərirəm. ¹³Müjdə uğrunda həbsdə olduğum müddətdə sənin əvəzinə mənə xidmət etməsi üçün onu yanımda saxlamaq istəyirdim. ¹⁴Amma sənin razılığın olmadan heç bir iş görmək istəmədim. İstədim ki, etdiyən yaxşılıq məcburi deyil, könüllü olsun.

¹⁵Onisimin bir müddət səndən ayrılması bəlkə də bundan ötrü oldu ki, sən onu həmişəlik, ¹⁶artıq qul kimi deyil, quldan üstün, sevimli bir qardaş kimi qəbul edəsən. O, xüsusilə, mənim üçün çox sevimlidir. Lakin həm cismən, həm də Rəbdə olaraq sənin üçün daha artıq sevimli qardaşdır.

¹⁷İndi məni özünə şərik sayırsansa, onu da məni qəbul edəcəyən kimi qəbul et. ¹⁸Əgər sənə hər hansı bir haqsızlıq etmişsə yaxud borcludursa, bunu mənim hesabıma yaz. ¹⁹Mən Paul bunu öz əlimlə yazıram ki, əvəzini mən ödəyəcəyəm. Sənin öz həyatın üçün mənə borclu olduğun demək istəmirəm. ²⁰Bəli, qardaş, Rəbdə mənə

††1:11 Onisim – yunan mətnində *Onisimos* sözü olub *yararlı* deməkdir.

¶¶1:12 *Onun özünü ... göndərirəm* – bəzi əlyazmalarda *Onu sənin yanına göndərirəm. Sən də onu, can-ciyərimi qəbul et.*

bir yardımın olsun. Ürəyimi Məsihdə təravətləndir.

²¹İtaətkar olduğuna əmin olaraq bunu sənə yazıram. Bilirəm ki, istədiklərimi artıqlaması ilə yerinə yetirəcəksən. ²²Bununla yanaşı, mənə bir qonaq otağı hazırla. Ümidvaram ki, dualarınız vasitəsilə sizə bəxş olunacağam.

Xudahafizləşmə

²³İMəsih İsada olub mənimlə birgə həbs olunan Epafra, ²⁴kəməkdaşlarım Mark, Aristarx, Dima, Luka da sənə salam göndərir.

²⁵Rəbb İsa Məsihin lütfü sizin ruhunuza yar olsun!

İ1:23 Kol. 1:7; 4:12

k1:24 Həv. 12:12,25; 15:37-39; 19:29; 27:2; Kol. 4:10,14; 2Tim. 4:10-11

İBRANİLƏRƏ MƏKTUB GİRİŞ

«İbraniyə Məktub» qarşıdurmalarla üzləşən və imanından dönmək təhlükəsində olan məsihçi imanlılara ünvanlanıb. Məktubun müəllifi onları imanda ruhlandırır və hər şeydən öncə göstərir ki, İsa Məsih Allahın izzətinin təzahürü və onun mahiyyətinin tam surətidir. Bunu etməklə o, üç əsas həqiqəti vurğulayır: İsa Məsih Allahın əbədi Oğludur. O çəkdiyi əzablarla Ataya itaətli olmağı öyrəndi. İsa Məsih Allahın Oğlu olaraq Əhdi-Ətiqin peyğəmbərlərindən, xüsusilə də, Musadan da üstündür. İsa Məsih kahinlərdən üstün olaraq Allah tərəfindən əbədi Kahin elan olunmuşdur. İmanlılar İsa Məsihə iman etmək vasitəsilə günahdan, qorxudan və ölümdən qurtulur. İsa Baş Kahin kimi həqiqi xilas təmin edir.

Məktubun müəllifi İsrail tarixində məşhur adamları nümunə gətirərək oxucuları sadıq qalmağa çağırır. O, oxuculara iztirab və təqiblər zamanı İsayə baxıb dözümlü olmağı tövsiyə edir. Məktub məsləhət və xəbərdarlıqla bitir.

Kitabın məzmunu:

1:1-14 Allahın Oğlunun mələklərdən üstünlüyü

2:1-18 İmanlılara öyüd-nəsihət

3:1-4:13 İsanın Musadan üstünlüyü

4:14-7:28 İsa Məsih baş kahinimizdir

8:1-13 Məsihin Əhdinin üstünlüyü

9:1-22 Yeni Əhdin qurbanı köhnəsindən üstündür

9:23-10:39 Son qurban

11:1-40 İman qəhrəmanları

12:1-29 Allahın ata ürəyi barəsində

13:1-25 Öyüd-nəsihətlər

Allahın Oğlu mələklərdən üstündür

1 Allah qədim zamanlarda dəfələrlə və müxtəlif yollarla əcdadlarımıza peyğəmbərlər vasitəsilə müraciət etmişdi. ²Amma bu axır zamanda O bizə Oğul vasitəsilə müraciət etdi; Onu hər şeyin varisi təyin etmişdi və Onun vasitəsilə kainatı yaratmışdı. ³Oğul Allahın izzətinin əksi və mahiyyətinin tam surətidir. O hər şeyi qüdrətli kəlamı ilə saxlayır. O, günahlardan təmizlənməni təmin edəndən sonra ucalarda möhtəşəm Allahın sağında oturdu. ⁴Mələklərdən nə qədər üstün adı irs olaraq aldısa, o qədər onlardan üstün oldu.

⁵Axi Allah mələklərin hansına nə vaxtsa

«Sən Mənim Oğlumsan,

Mən bu gün Sənə Ata oldum»

yaxud

«Mən Ona Ata, O isə Mənə Oğul olacaq» demişdir? ⁶Yenə də Allah İlk Doğulanı dünyaya gətirəndə deyir:

«Allahın bütün mələkləri qoy Onun qarşısında səcdə etsin».

⁷Mələklər barəsində isə deyir:

«Öz mələklərini küləklərə,
Öz xidmətçilərini yanar oda döndərir!»

⁸Amma Oğul haqqında bunu deyir:

«Ey Allah, taxtın əbədilik, sonsuzadək qalır,

Sənin şahlıq əsan insaf əsasıdır.

⁹Salehliyi sevib qanunsuzluğa nifrət etmişən.

Ona görə Allah, Sənin Allahın

Sevinc yağı ilə

Yoldaşlarından çox Səni məsh edib».

¹⁰Yenə deyir:

«Ya Rəbb, Sən yerin təməlini əzəldən qurmusan,

¹1:5 2Şam. 7:14; 1Saln. 17:13; Zəb. 2:7

^m1:6 Zəb. 97:7

ⁿ1:7 Zəb. 104:4

^o1:8 Zəb. 45:6-7 ^p1:10 Zəb. 102:25-27

Göylər Sənin əllərinin işidir!

¹¹ Onlar yox olacaq, amma Sən qalacaqsan,

Hamısı paltar kimi köhnələcək,

¹² Onları geyim kimi bükəcəksən,

Onları paltar kimi dəyişdirəcəksən.

Amma Sən dəyişməzsən,

İllərin tükənməzdir».

¹³ «Lakin Allah mələklərin hansına nə vaxtsa

«Mən düşmənlərini ayaqlarının altına kətil kimi salanadək

Sağında otur»

demişdir? ¹⁴ Bütün mələklər xilas irs olaraq alacaq şəxslərə xidmət etmək üçün göndərilən xidmətçi ruhlar deyilmi?

Diqqətli olaq

2 Buna görə də biz eşitdiklərimizə daha da diqqətli olmalıyıq ki, axın bizi aparmasın. ² Çünki mələklər vasitəsilə bəyan edilən söz qüvvəyə mindi, hər cür təqsir və itaətsizliyə haqlı cəza verildisə, ³ bu cür böyük xilasa məhəl qoymasaq, biz necə qurtula bilərik? Bu xilas əvvəlcə Rəbb tərəfindən bildirildi və Onu eşidənlər tərəfindən bizə təsdiq olundu. ⁴ Allah da əlamət, xariqələr, müxtəlif möcüzələr və Öz iradəsinə uyğun olaraq payladığı Müqəddəs Ruhun ənamları ilə şəhadət etdi.

⁵ Barəsində danışdığımız gələcək dünyanı Allah mələklərə tabe etmədi.

⁶ Lakin kimsə bir yerdə belə şəhadət etdi:

«İnsan kimdir ki, onun haqqında düşünürsən?

Bəşər oğlu kimdir ki, onun qayğısını çəkirsən?

⁷ Onu mələklərdən az müddət ərzində aşağı tutdun,

İzzət və əzəmət tacını onun başına qoydun.⁸

⁸ Hər şeyi onun ayağının altına qoyub tabe etdin».

Allah hər şeyi insana tabe etdiyinə görə ona tabe olmamış heç nə qoymadı. Lakin indi biz hər şeyin ona tabe olduğunu hələ görmürük. ⁹ Amma Allahın lütfü ilə hər kəsin uğrunda ölmək üçün mələklərdən az müddət ərzində aşağı tutulmuş Şəxsi, yəni İsanı görürük. Çəkdiyi ölüm əzabına görə Onun başına izzət və əzəmət tacı qoyuldu.

¹⁰ Hər şey Allah üçün və Allah vasitəsilə mövcuddur. Bir çox övladı izzətə çatdırmaq üçün onların xilasının Banisini əzablar vasitəsilə kamil etməsi Allaha münasib idi. ¹¹ Çünki təqdis edən Şəxsin və təqdis olunanların hamısının Atası eynidir. Bu səbəbdən İsa onları qardaş çağırmaqdan utanmayıb deyir:

¹² «İsmimi qardaşlarıma elan edəcəyəm, Toplantı arasında Sənə həmd söyləyəcəyəm».

¹³ Yenə də deyir:

«Mən Ona güvənəcəyəm»

və yenə

«Budur, Mən və Allahın Mənə verdiyi övladlar».

¹⁴ Bu səbəbdən bu övladlar tərkibcə qan və ətdən yarandıqlarına görə İsa Özü də onların insan təbiətinə şarik oldu ki, ölüm üzərində hakimiyyət sahibi olanı, yəni iblisi Öz ölümü vasitəsilə təsirsiz hala gətirsin ¹⁵ və ölüm qorxusuna görə ömürləri boyu əsarətdə olanların hamısını azad etsin. ¹⁶ Şübhəsiz, O, mələklərə deyil, İbrahim nəslinə yardım edər. ¹⁷ Buna görə də O hər cəhətdən qardaşlarına bənzər olmalı idi; belə ki Allaha xidmətində mərhəmətli və sadıq Baş Kahin olub xalqın günahları üçün kəffarə edə bilsin. ¹⁸ Çünki Özü sınağa

§§2:7 Qoydun – bəzi əlyazmalarda qoydun, Əllərinin işləri üzərində onu hökmdar etdin.

çəkilib əzab çəkdiyi üçün sınağa çəkilənlərə kömək edə bilər.

İsa Musadan üstündür

3 Bu səbəbə görə, ey səmavi çağırışa ortaq olan müqəddəs qardaşlar, əqidəmizin Elçisi və Baş Kahini İsa haqqında düşünün. ²İsa Onu təyin edən Kəsə sadıq qaldı; necə ki Musa da Allahın bütün evində Ona sadıq qaldı. ³Evin bənnası evdən daha çox hörmət qazandığı kimi İsa da Musadan daha böyük izzətə layiq görüldü. ⁴Çünki hər evin bir bənnası var, hər şeyin bənnası isə Allahdır. ⁵Musa gələcəkdə deyiləcək sözlərə şahadət etmək üçün Allahın bütün evində bir xidmətçi kimi sadıq qaldı. ⁶Amma Məsih Onun evi üzərində Oğul olaraq sadıqdır. Əgər biz cəsarətimizi və fəxr etdiyimiz ümidi qoruyub* saxlasaq, Onun evi bizik.

İmansızlığa qarşı xəbərdarlıq

⁷Buna görə Müqəddəs Ruhun dediyi kimi:

«Bu gün əgər Onun səsini eşitsəniz,

⁸Qoy ürəkləriniz üsyan vaxtı olduğu kimi,

Səhradakı sınaq günündə olduğu kimi inadkar olmasın.

⁹Orada atalarınız Məni sınaçılar,

Qırx il əməllərimi görərek Məni yoxladılar.

¹⁰Buna görə o nəsiləndən zəhləm getdi.

Dedim: «Onlar həmişə ürəklərində azır, Yollarımı tanıyırlar».

¹¹Buna görə qəzəblənib and içmişəm:

«Onlar Mənim rahatlıq diyarıma girməyəcəklər».

¹²Ey qardaşlar, diqqətli olun ki, sizlərdən heç birinizdə var olan Allahdan uzaqlaşan şər və imansız ürək olmasın.

¹³Amma «bu gün» adlanan hər gün bir-birinizi ürəkləndirin ki, heç biriniz günahın aldadıcılığı ilə inadkar olmasın.

¹⁴Çünki əvvəldən bizdə olan etimadı sonadək möhkəm saxlasaq, Məsihlə ortaq olarıq. ¹⁵«Necə ki deyilmişdir:

«Bu gün əgər Onun səsini eşitsəniz, Qoy ürəkləriniz üsyan vaxtı olduğu kimi inadkar olmasın».

¹⁶«Bəs eşidib üsyan edənlər kimdir? Musanın başçılığı ilə Misirdən çıxanların hamısı deyilmi?

¹⁷Allah qırx il kimə qəzəblənirdi? Günaha batmış, meyitləri çöldə sərilənlərə deyilmi?

¹⁸Bəs O kimlərə and içdi ki, Onun rahatlıq diyarına girməyəcəklər? Məgər itaət etməyənlərə deyil? ¹⁹Beləliklə, görürük ki, onlar imansızlıqlarına görə oraya girə bilmədilər.

Allahın rahatlıq diyarı

4 Beləliklə, Allahın rahatlıq diyarına girmək vədi hələ də qiüvvədə olarkən hər birinizin bundan məhrum olmasından qorxaq. ²Çünki Misirdən çıxanlar kimi biz də Müjdə aldığımız. Amma onların eşitdiyi kəlam onlara xeyir gətirmədi, çünki bu kəlama qulaq asanların imanına şərik olmadılar. ³«Biz iman etmişlərsə rahatlıq diyarına girməkdəyik,

necə ki Allah demişdir: «Buna görə qəzəblənib and içmişəm:

«Onlar Mənim rahatlıq diyarıma girməyəcəklər».

Halbuki Onun işləri dünya yaranandan bəri tamamlanmışdır. ⁴«Çünki bir yerdə yeddinci gün bərəsində belə deyib: «Al-

*3:6 Qoruyub – bəzi əlyazmalarda sona qədər möhkəm qoruyub.

†4:2 Bu kəlama qulaq asanların imanına şərik olmadılar – bəzi əlyazmalarda eşidəndə bu kəlamı imanla qovuşdurmadılar.

lah bütün gördüyü işlərdən ayrılıb yedinci gün istirahət etdi». ^{5a}Bu barədə yenə deyib: «Onlar Mənim rahatlıq diyarına girməyəcəklər».

⁶Beləliklə, bəzilərinə o rahatlıq diyarına girmək üçün, şübhəsiz ki, imkan qalır. Lakin Müjdəni əvvəlcədən eşidənlər itaətsizliyə görə ora girə bilmədilər. ^{7b}Bu səbəbə görə Allah xeyli vaxt keçəndən sonra Davud vasitəsilə «bu gün» deyərək təkrar müəyyən bir gün təyin edir, necə ki əvvəlcə deyilmişdir: «Bu gün əgər Onun səsini eşitsəniz, Qoy ürəkləriniz inadkar olmasın».

^{8c}Çünki Yeşua onlara rahatlıq diyarı versəydi, Allah bundan sonra başqa bir gün barəsində danışmazdı. ⁹Beləcə Allahın xalqı üçün hələ də bir istirahət qalır. ^{10d}Allah Öz işlərini qurtarıb Şənbə günü istirahət etdiyi kimi Onun rahatlıq diyarına girən də öz işlərini qurtarıb istirahət etdi. ¹¹Buna görə də bu rahatlıq diyarına girməyə çalışaq ki, heç kəs eyni itaətsizlik nümunəsinə əməl edib yıxılmasın.

¹²Allahın kəlamı canlı və təsirlidir, hər ikiəğzılı qılıncdan da itidir, canla ruhu, oynaqlarla iliyi bir-birindən ayıraraq keçir, ürəyin fikir və niyyətlərini ayırd edir. ¹³Allahdan gizli heç nə yoxdur. Lakin Onun gözləri qarşısında hər şey çıpaq və açıq-aşkardır. Biz Ona hesabat verəcəyik.

İsa Məsih bizim Baş Kahinimizdir

¹⁴Beləliklə, Allahın Oğlu İsa göylərdən keçən böyük Baş Kahinimiz olduğuna görə əqidəmizi möhkəm tutaq. ¹⁵Çünki bizim Baş Kahinimiz belə deyil ki, zəifliklərimizdə bizim halımıza acıya bilməsin. Əksinə, hər

cəhətdən bizim kimi sınağa çəkilmiş, lakin günah etməmişdir. ¹⁶Buna görə də lütfkar Allahın taxtına cəsarətlə yaxınlaşaq ki, vaxtında köməyə nail olmaq üçün mərhəmət alıb lütf tapaq.

5 İnsanlar arasından seçilən hər baş kahin günahlardan ötrü təqdim və qurbanlar vermək, Allahla bağlı olan işlərdə insanları təmsil etmək üçün təyin edilir. ²Cahillərlə və yolunu azmışlarla həlim davrana bilir, çünki özü də zəifliyə məruzdur. ^{3e}Buna görə o, xalqın günahları üçün olduğu kimi öz günahları üçün də qurbanlar təqdim etməlidir. ^{4f}Heç kəs bu şərəfə öz-özünə nail olmur, ancaq Harun kimi Allah tərəfindən çağırılarda nail olur.

^{5g}Eləcə də Məsih də Baş Kahin olmaq üçün Öz-Özünü izzətləndirmədi, Ona «Sən Mənim Oğlumsan, Mən bu gün Sənə Ata oldum» deyən Allah Onu izzətləndirdi. ^{6h}Digər yerdə isə O belə deyir: «Sən Melkisedeq vəzifəli əbədi bir Kahinsən».

⁷ⁱMəsih yer üzündə cisimdə olduğu günlərdə Onu ölümdən qurtarmağa qadir olan Allaha böyük fəryad və göz yaşları ilə dua edib yalvardı və möminliyinə görə eşidildi. ^{8o}O, Oğul olduğu halda çəkdiyi əzablarla itaətli olmağı öyrəndi. ⁹Kamilliyə çatandan sonra Ona itaət edənlərin hamısı üçün əbədi xilas qaynağı oldu ^{10və}Allah tərəfindən Melkisedeq vəzifəli Baş Kahin təyin edildi.

Kamilliyə doğru irəliləyək

¹¹Bu mövzuda deyiləsi sözüümüz çoxdur, amma bunları izah etmək çətinidir. Çünki sizin qulağınız ağır eşidir. ^{12j}Siz artıq müəllim olmalı idiniz; amma kim-

^a4:5 Zəb. 95:11 ^b4:7 Zəb. 95:7-8 ^c4:8 Qanun. 31:7; Yeşua 22:4 ^d4:10 Yar. 2:2 ^e5:3 Lev. 9:7 ^f5:4 Çıx. 28:1 ^g5:5 Zəb. 2:7 ^h5:6 Zəb. 110:4
ⁱ5:7 Mat. 26:36-46; Mark 14:32-42; Luka 22:39-46 ^j5:12 1Kor. 3:2

sənin sizə təkrarən Allahın kəlamının ibtidai təlimlərini öyrətməsinə hələ də möhtacsınız. Siz bərk yeməyə yox, südə möhtac olmusunuz. ¹³Südlə bəslənən hər kəs körpə olduğu üçün salehlik bərsində olan kəlamda təcrübəsidir. ¹⁴Bərk yemək isə yetkinlər, yəni duyğularını xeyirlə şəri ayırd etməkdən ötrü həssas edənlər üçündür.

6 Bunun üçün Məsih bərsindəki ibtidai təlimi geridə buraxıb kamilliyə doğru irəliləyək. Ölüm gətirən əməllərdən tövbə edib Allaha iman etmənin təməlini, ²vəftizlər, əl qoyub təqdis etmə, ölümlərin dirilməsi və əbədi məhkəmə haqqındakı təlimin əsasını yenidən qurmayaq. ³Allah izin verərsə, bunlara da əməl edəcəyik.

⁴Bir dəfə nurlanmış, səmavi ənamdan dadmış və Müqəddəs Ruha şərik olmuş, ⁵Allahın xoş kəlamını və gələcək dövrün qüvvələrini dadmış olduqları halda ⁶imandan dönənləri yenidən tövbə edəcək vəziyyətinə gətirmək mümkün deyil. Çünki özləri Allahın Oğlunu yenidən çarmıxa çəkib rüsvay edirlər. ⁷Dəfələrlə üstünə yağan yağışı içən və kimlər üçün işlənişə, onlara faydalı bitkilər yetişdirən torpaq Allahdan xeyir-bərəkət alır. ⁸Tikan və qanqal yetişdirən torpaq isə yararsız və lənətə yaxındır, onun sonu yanmaqdır.

⁹Lakin, ey sevimlilər, biz bu cür danışsaq belə, əminlik ki, vəziyyətiniz daha yaxşıdır və xilasa malik olursunuz. ¹⁰Axı Allah ədalətsiz deyil ki, əməlinizi və Onun adı ilə müqəddəslərə əvvəldən və indi də xidmət etməklə göstərdiyiniz məhəbbəti unutsun. ¹¹Ümidin verdiyi tam etimada nail olmaq üçün axıra qədər hər birinizin eyni səyi göstərməyinizi arzulayırıq ki, ¹²siz tənbel olmayasınız, amma vəd olunan şeyləri

iman və səbirlə irs alanlardan nümunə götürəsiniz.

Allahın vədi

^{13k}Allah İbrahimə vəd verdiyi vaxt adına and içmək üçün Özündən üstün birinin olmadığına görə Öz varlığına and içərək dedi:

¹⁴«Sənə mütələq xeyir-dua verəcəyəm və nəslini çoxaldacağam».

¹⁵Beləliklə, İbrahim səbirlə gözləyərək vədə nail oldu. ¹⁶İnsanlar özlərindən daha üstün olanın adına and içirlər və sözlərini təsdiq edən and hər iddiaya son qoyur. ¹⁷Eləcə də Allah vədin varislərinə iradəsinin dəyişməzliyini daha açıq-aşkar etmək istəyərək Öz vədini andla təsdiqlədi. ¹⁸Belə ki qarşımıza qoyulan ümidə bağlanmaq üçün Allaha sığınan bizlər Allahın bunlarda yalan danışması qeyri-mümkün olduğuna görə iki dəyişilməz şeydə – Onun vəd və andında böyük təsəlliyyə malik olaq. ¹⁹Can lövbərimiz kimi möhkəm və sarsılmaz olan bu ümid məbədin pərdəsinin arxasındakı iç otağa daxil olur. ²⁰^mİsa ilk olaraq bizim uğrumuzda oraya daxil oldu; O, Melkisedeq vəzifəli əbədi Baş Kahin olmuşdu.

Kahin Melkisedeq

7 ⁿBu Melkisedeq Salem padşahı və Allah-Taalanın kahini idi. Padşahları məğlub edib geri qayıdan İbrahimin pişvazına çıxdı və ona xeyir-dua verdi. ²İbrahim də ona hər şeyin onda bir hissəsini verdi. Melkisedeq ən əvvəl öz adının mənasına görə salehlik padşahıdır, sonra isə Salem padşahı, yəni sülh padşahıdır. ³O, atasız, anasız olub nəsil şəcərəsi yoxdur. Nə günlərinin başlanğıcı, nə də həyatının sonu var. Lakin Allahın

Oğluna bənzədilmiş əbədi kahin olaraq qalır.

⁴ Baxın bu adam necə böyükdür ki, ulu babamız İbrahim belə, qənimətlərinin onda bir hissəsini ona verdi. ⁵ Levi oğullarından kahinlik vəzifəsini alanlar, Qanuna görə xalqdan, yəni İbrahim nəslindən olduqları halda, öz qardaşlarından onda bir hissəni almaq əmrinə malikdirlər. ⁶ Amma onların nəslindən olmayan Melkisedeq İbrahimdən onda bir hissəni aldı və vədlərə malik olana xeyir-dua verdi. ⁷ Şübhəsiz ki, böyük özündən kiçiyə xeyir-dua verər. ⁸ Burada onda bir hissəni ölümlü insanlar alır, orada isə yaşadığına dair şəhadətə malik olan bir nəfər alır. ⁹ Demək olar ki, onda bir hissəni alan Levi də İbrahim vasitəsilə onda bir hissəni vermişdi. ¹⁰ Çünki Melkisedeq İbrahimin pişvazına çıxanda Levi hələ əcdadının belində idi.

Yeni kahinlik nizamı

¹¹ Beləliklə, əgər kamillik Levililərin kahinliyi vasitəsilə əldə edilsəydi – çünki xalq bu kahinliyə əsasən Qanunu alıb – Harun vəzifəli deyil, Melkisedeq vəzifəli başqa bir kahinin təyin edilməsi barədə danışmağa daha nə ehtiyac vardı? ¹² Çünki kahinlik dəyişildəndə Qanunun da dəyişilməsinə ehtiyac var. ¹³ Haqqında bu sözlər deyilən Adam başqa bir qəbiləyə mənsubdur və bu qəbilədən heç kəs qurbangahda xidmət etməmişdir. ¹⁴ Axı Rəbbimizin Yəhuda qəbiləsindən törəməsi məlumdur. Musa bu qəbilə barəsində kahinlərə aid bir söz deməmişdi. ¹⁵ Melkisedeqə bənzər başqa bir Kahinin təyin edilməsi bunu daha da aydın göstərir. ¹⁶ O, Qanunun cismani kahinlik əmrinə görə deyil, tükənməz həyat qüdrətinə görə Kahin oldu. ¹⁷ Çünki

«Sən Melkisedeq vəzifəli əbədi bir Kahinsən»

deyə şəhadət olunur. ¹⁸ Bundan əvvəlki əmr zəif və yararsız olduğuna görə ləğv olunur. ¹⁹ Çünki Qanun heç bir şeyi kamilləşdirməyib. Bunun yerinə bizi Allaha yaxınlaşdıran daha gözəl ümid verilir.

²⁰ Bu kahinlik isə andsız olmadı. O biri kahinlər andsız kahin oldu. ²¹ «Lakin İsa Ona

«Rəbb and içdi, qərarını dəyişməz:

“Sən əbədi³ bir Kahinsən”»

deyə Allah vasitəsilə andla kahin oldu.

²² Buna görə İsa daha yaxşı Əhdin zamanətçisi oldu.

²³ Bununla belə, həmin kahinlərin sayı çox idi, çünki ölüm onların vəzifədə qalmasına mane olurdu. ²⁴ Lakin İsa əbədi yaşadığı üçün daimi kahinliyə malikdir. ²⁵ Buna görə O Özü vasitəsilə Allaha yaxınlaşanları tam xilas etməyə qadirdir. Çünki O onlar üçün vəsatətçilik etməkdən ötrü həmişə yaşayır.

Yeni Əhdin Baş Kahini

²⁶ Həqiqətən, bizə belə bir Baş Kahinin olması münasibdir ki, O, müqəddəs, günahsız, ləkəsiz, günahkarlardan ayrılmış, göylərdən daha ucalara qaldırılmış olsun. ²⁷ O başqa baş kahinlər kimi əvvəlcə öz günahları, sonra da xalqın günahları üçün hər gün qurban təqdim etmək məcburiyyətində deyil. Çünki Özüni qurban verməklə bunu birdəfəlik etdi. ²⁸ Qanun zəiflikləri olan insanları baş kahin təyin edir. Lakin Qanundan sonra verilmiş and sözü əbədi olaraq kamilləşdirilmiş Oğulu təyin etdi.

³7:21 Əbədi – bəzi əlyazmalarda *Melkisedeq vəzifəli əbədi*.

8 Deyilənlərin əsası isə budur: bizim elə bir Baş Kahinimiz var ki, göylərdəki möhtəşəm Allahın taxtının sağında oturub. ²O, Müqəddəs məkanda və insanın deyil, Rəbbin qurduğu həqiqi çadırdə xidmət edir. ³Hər baş kahin təqdim və qurban gətirmək üçün təyin olunur. Buna görə bizim də Baş Kahinimizin təqdim etmək üçün nəyisə olmalıdır. ⁴Əgər Özü yer üzündə olsaydı, əsla Kahin olmazdı. Çünki Qanuna əsasən təqdim gətirənlər var. ⁵Onlar göylərdəkilərin təsviri və kölgəsi olan yerdə ibadət edir, necə ki Musa İbadət çadırını qurmaq üzrə olanda Allah onu xəbərdar etmişdi:

«Dağda sənə göstərilən nümunəyə görə bunların hamısını ehtiyatla düzəlt».

⁶Amma indi İsa daha yaxşı vədlər üzərində qurulmuş daha yaxşı bir Əhdin Vasitəçisi olduğu qədər üstün bir xidmətə nail oldu.

⁷Əgər ilk Əhd qüsuruz olsaydı, ikinci Əhdə səbəb axtarılmazdı. ⁸Çünki Allah Öz xalqını təqsirkar çıxararaq deyir:

«Rəbb bəyan edir:
“İsrail xalqı və Yəhuda xalqı ilə
Yeni bir Əhd bağlayacağım günlər
yaxınlaşır.

⁹Bu Əhd
Atalarımı Misir torpağından çıxartmaq
üçün

Əllərdən tutduğum gün
Onlarla bağladığım əhdə bənzəməyəcək.
Çünki onlar əhdimə sadıq qalmadılar,
Mən də onlardan üz döndərdim”

Rəbb belə bəyan edir.

¹⁰“O günlərdən sonra
İsrail xalqı ilə
Bağlayacağım Əhd belədir”

Rəbb bəyan edir,
“Qanunlarımı onların zəhinlərinə qoyub
Ürəklərinə yazacağam.

Mən onların Allahı,
Onlar da Mənim xalqım olacaq.

¹¹Bir kəs öz həmvətəninə yaxud
qardaşını

«Rəbbi tanı» deyib öyrətməyəcək.

Çünki böyükdən kiçiyə qədər hamı Məni
tanıyacaq.

¹²Çünki təqsirlərinə qarşı mərhəmətli
olacağam,

Günahlarını daha yada
salmayacağam”».

¹³Allah «Yeni Əhd» deməklə birincisinin köhnə olduğunu göstərir. Köhnələn və yaşa dolansa çox keçmədən yox olur.

Yeni Əhdin qurbanı köhnəsindən üstündür

9 Birinci Əhdin də ibadət barəsindəki qaydaları və dünyəvi Müqəddəs məkanı var idi. ²Bir çadır qurulmuşdu. Müqəddəs yer adlanan ilk bölmədə çıraqdən, masa və təqdis çörəkləri var idi. ³İkinci pərdə arxasında isə Ən Müqəddəs yer adlanan bir bölmə var idi. ⁴Burada qızıl buxur qurbangahı ilə hər tərəfdən qızilla örtülmüş Əhd sandığı var idi. Sandığın içində manna ilə dolu qızıl qab, Harunun tumurcuqlamış əsası və Əhd lövhələri var idi. ⁵Sandığın üzərində isə kəffarə qapağına kölgə salan izzətli keruqlar var idi. Lakin bunlar barəsində indi ətraflı danışa bilmirik.

⁶Bu şeylər belə qurulduqdan sonra kahinlər həmişə çadırın ilk bölməsinə daxil olub ibadət aparırlar. ⁷İkinci bölməsinə isə yalnız baş kahin daxil ola bilər. O da özü üçün və xalqın bilmədən

⁸8:1 Zəb. 110:1 ¹8:5 Çıx. 25:40; Həv. 7:44 ^u8:8 Yer. 31:31-34

^v9:2 Çıx. 25:23-40; 26:1-30; 36:8-34; 37:10-24 ^w9:3 Çıx. 26:31,33

^x9:4 Çıx. 16:33; 25:10-16; 30:1-6; 37:25-28; Say. 17:8-10; Qanun. 10:3-5

^y9:5 Çıx. 25:17-22; 37:6-9 ^z9:6 Say. 18:2-6 ^a9:7 Lev. 16:1-34

işlətdiyi günahlar üçün orada təqdim etdiyi qurban qanı olmadan o yerə daxil ola bilməz. ⁸Müqəddəs Ruh bununla göstərir ki, çadırın ilk bölməsi durduqca Ən Müqəddəs yerə gedən yol hələ aşkar olmamışdır. ⁹Bu çadır indiki vaxt üçün bir misaldır. Bu səbəbdən ibadət edənin vicdanını kamilləşdirə bilməyən təqdimlər və qurbanlar verilir. ¹⁰Bunlar ancaq yemək, içmək və cürbəcür yuyunma tərzləri ilə, yəni hər şeyin nizama salınacağı vaxtadək qüvvədə olub cismani işlərə məxsus olan qaydalarla əlaqədardır.

¹¹Lakin Məsih indi gələn^f nemətlərin Baş Kahini olaraq gəldi. İnsan əli ilə qurulmayan, yəni bu yaradılışdan olmayan daha böyük və daha mükəmməl çadırdan keçib ¹²bəkəllərlə danaların qanı ilə yox, Öz qanı ilə Ən Müqəddəs yerə birdəfəlik daxil oldu; əbədi satın alınmanı təmin etdi. ¹³Çünki əgər bəkəllərlə buğaların qanı və düyanın külünün murdar olanların üstünə səpilməsi onları təqdis edib cismən təmizləyirsə, ¹⁴deməli, əbədi Ruh vasitəsilə Özünü qüsuruz olaraq Allaha təqdim etmiş Məsihin qanı var olan Allaha ibadət edə bilməmiş üçün vicdanımızı ölüm gətirən əməllərdən nə qədər çox təmizləyəcəkdir!

¹⁵Buna görə də çağırılmışların vəd edilən əbədi irsi alması üçün Məsih Yeni Əhdin Vasitəçisidir. Çünki O, Birinci Əhd zamanı etdikləri təqsirlərdən onları satın almaq üçün ölmüşdü. ¹⁶Bir vəsiyyətnamə varsa, vəsiyyət edənin ölümünü sübut etmək lazımdır. ¹⁷Çünki vəsiyyətnamə yalnız ölümdən sonra qüvvəyə minir. Vəsiyyət edən sağ olanda vəsiyyətnamənin heç bir qüvvəsi yoxdur. ¹⁸Bu səbəbə görə Birinci Əhd də qan axıdılmadan qüvvəyə minmədi.

¹⁹cMusa Qanunun hər əmrini bütün xalqın önündə bəyan edəndən sonra su, al rəngli yun və züfa otu ilə dana və təkələrin[§] qanını götürüb həm kitabın özüne, həm də bütün xalqın üzünə səpərək dedi:

²⁰«Budur Allahın sizə əmr etdiyi Əhdin qanı».

²¹dEyni tərzdə çadır və bütün xidmət əşyalarının üzünə qan səpdi. ²²eDemək olar ki, Qanuna görə hər bir şey qanla təmizlənir və qan axıdılmadan bağışlanma olur.

Son qurban

²³Beləliklə, göylərdəkilərin təsvirlərini bu qurbanlarla, göylərdəkiləri isə bunlardan daha yaxşı qurbanlarla təmizləmək lazım idi. ²⁴Məsih əsl Müqəddəs məkanın nümunəsi olub insan əli ilə qurulan Müqəddəs məkana deyil, göyün özünə daxil oldu ki, indi bizim üçün Allahın hüzurunda zahir olsun. ²⁵Baş kahin hər il özünün olmayan qanla Ən Müqəddəs yerə girər. Amma Məsih Özünü dəfələrlə təqdim etmək üçün göyə girmədi. ²⁶Elə olsaydı, O, dünya yaranandan bəri dəfələrlə əzab çəkməli olardı. İndi isə dövrlərin sonunda, O Özünü qurban verməklə günahı aradan qaldırmaq üçün bir dəfə zühur etdi. ²⁷fNecə müəyyən edilmişdir ki, insanlar bir dəfə ölüb ondan sonra mühakimə olunsunlar, ²⁸eləcə də Məsih bir çoxlarının günahını Öz üzünə götürmək üçün bir dəfə təqdim edilmişdir və ikinci dəfə günahın öhdəsindən gəlmək üçün deyil, xilas gətirmək üçün Onu gözləyənlərə zühur edəcəkdir.

^f9:11 *İndi gələn* – bəzi əlyazmalarda *gələcək*.

[§]9:19 *Dana və təkələrin* – bəzi əlyazmalarda *danaların*.

^b9:12 Lev. 16:15-16; Say. 19:9,17-19

^c9:19 Çıx. 24:6-8

^d9:21 Lev. 8:15

^e9:22 Lev. 17:11 ^f9:27 Yeş. 53:12

10 Qanunda gələcək nemətlərin əsli deyil, kölgəsi var. Buna görə də Qanun ildən-ilə daimi bir surətdə təqdim olunan eyni qurbanlar vasitəsilə Allaha yaxınlaşanları əsla kamil edə bilməz. ²Əks təqdirdə, bu qurbanların təqdim olunmasına son qoyulardı. Çünki ibadət edənlər birdəfəlik təmizləndəndən sonra artıq günahlarına görə vicdan əzabı çəkməzdilər. ³Amma bu qurbanlar vasitəsilə insanlar ildən-ilə günahlarını yadlarına salır. ⁴Çünki buğaların və təkələrin qanı ilə günahları aradan qaldırmaq qeyri-mümkündür.

⁵Buna görə Məsih dünyaya gələndə deyir:

«Qurban və təqdim istəmədin, Amma Mənə bir bədən hazırladın.

⁶Yandırma qurbanı, günah qurbanından xoşun gəlmədi.

⁷O zaman dedim: «Budur, gəlmişəm, Kitab tumarında Mənim haqqımda yazılıb.

Ay Allah, Sənin iradəni yerinə yetirim».

⁸Məsih əvvəl dedi:

«Qurban, təqdim, yandırma qurbanı və günah qurbanı istəmədin, Bunlardan xoşun gəlmədi».

Bunlar hamısı Qanuna görə təqdim olunur. ⁹Sonra dedi: «Budur, gəlmişəm, Sənin iradəni** yerinə yetirim». Yəni, Məsih ikinci Əhdi qüvvəyə mindirmək üçün birincisini ləğv edir. ¹⁰Bu iradəyə əsasən biz İsa Məsihin bədəninin birdəfəlik təqdim olunmasına görə təqdis olunduq.

¹¹Hər bir kahin hər gün xidmətini icra edərək əsla günahları aradan qaldıra bilməyən eyni qurbanları dəfələrlə təqdim edir. ¹²hAmma Məsih günahlar üçün yalnız bir qurban

təqdim edəndən sonra əbədi olaraq Allahın sağında oturdu. ¹³O vaxtdan bəri O, düşmənlərinin Onun ayaqları altına kətil kimi salınmasını gözləyir. ¹⁴Çünki O yalnız bir təqdim vasitəsilə təqdis olunmaqda olanları həmişəlik kamilləşdirdi.

¹⁵Müqəddəs Ruh da bu haqda bizə şəhadət edir. Çünki əvvəl deyir:

¹⁶i«O günlərdən sonra Onlarla bağlayacağım Əhd belədir»

Rəbb bəyan edir,

«Qanunlarını onların ürəyinə qoyub Zehinlərinə yazacağam».

¹⁷Sonra deyir:

«Günahlarını və qanunsuzluqlarını yada salmayacağam».

¹⁸Günahların bağışlanması olanda isə artıq günah üçün təqdim etmə yoxdur.

Nəsihət və xəbərdarlıq

¹⁹Beləliklə, ey qardaşlar, İsanın qanı sayəsində Ən Müqəddəs yerə daxil olmağa cəsarətimiz çatır. ²⁰O bizə pərdədən, yəni Öz cismindən keçən yeni və canlı bir yol açmışdır. ²¹Həm də O, Allahın evi üçün cavabdeh olan böyük bir Kahinimizdir. ²²jOna görə ürəklərimiz pis vicdandan paklanmış, bədənlerimiz də təmiz su ilə yuyulmuş halda imanın tam etimadı ilə, səmimi qəlblə Allaha yaxınlaşaq. ²³Ümid verən əqidədən möhkəm tutaq, çünki vəd verən Allah sadıqdır. ²⁴Bir-birimizi məhəbbətə və xeyrixah əməllər etmək üçün necə həvəsləndirmək haqqında fikirləşək. ²⁵Bəzi adamların vərdiş etdiyi kimi birgə yığışmağımızı tərk etməyək. Lakin qiyamət gününün†† yaxınlaşdığını gördükcə bir-birimizi daha çox ruhlandırmaq.

**10:9 Sənin iradəni – bəzi əlyazmalarda Ay Allah, Sənin iradəni.

††10:25 Qiyamət günü – hərfi tərcümədə gün.

g10:5 Zəb. 40:6-8 h10:12 Zəb. 110:1

i10:16 Yer. 31:33-34; İbr. 8:10-12

j10:22 Lev. 8:30; Yez. 36:25

²⁶^kHəqiqəti dərk edib qəbul edəndən sonra qəsdən günah etməkdə davam etsək, artıq günah üçün qurban qalmır.

²⁷Lakin mühakimənin və Allahın düşmənlərini yandırır-yaxan şiddətli alovun dəhşətlə gözlənməsi qalır.

²⁸^lMusunun Qanununu heç sayan adam iki yaxud üç şahidin sözü ilə rəhm edilmədən öldürülür.

²⁹^mƏgər bir nəfər Allahın Oğlunu tapdalayaraq təqdis edildiyi Əhdin qanını adı bir şey sayıb Allahın lütfkar Ruhunu təhqir edərsə, sizcə bundan nə qədər ağır cəzaya layiq sayılacaq? ³⁰ⁿÇünki

«Qisas Mənimdir, əvəzini Mən verəcəyəm»

və yenə də

«Rəbb Öz xalqını mühakimə edəcək»

deyəni tanıyıyıq. ³¹Var olan Allahın əlinə düşmək dəhşətdir!

³²Siz əvvəlki günləri xatırlayın. O vaxt Allahın nuru üzərinizə saçandan sonra əzablı, böyük mübarizəyə tab gətirdiniz. ³³Bəzən təhqir və əziyyətlərə uğrayıb tamaşaya qoyulduunuz, bəzənsə eyni rəftara məruz qalanların dərdinə şərik oldunuz. ³⁴Həm də siz məhbusların çəkdiyi əzablara şərik oldunuz, özünüzdün daha yaxşı və daimi malınız olduğunu bilərək əmlakınızın talan edilməsini sevinclə qəbul etdiniz.

³⁵Buna görə cəsarətinizi itirməyin, bu cəsarətə görə mükafatınız böyükdür.

³⁶Çünki Allahın iradəsini yerinə yetirib vəd olunan şeyi almaq üçün sizin tab gətirməyə ehtiyacınız var. ³⁷^oÇünki

«Bir az müddətdən sonra

Gələn gələcək, gecikməyəcək.

³⁸Amma saleh adamım imanla yaşayacaq.

Əgər geri çəkilsə, ondan razı qalmaqayacağam».

³⁹Bizsə geri çəkilib həlak olanlardan deyilik; iman edib canlarının xilasına nail olanlardandıq.

İman qəhrəmanları

11 İman ümid edilənlərə etibar etmək, görünməyən şeylərə əmin olmaqdır. ²Əcdadlarımız imanları üçün müsbət şəhadət aldılar.

³^pİman vasitəsilə dərk edirik ki, kainat Allahın kəlamı ilə yarandı, beləcə də görünən şeylər görünməyənlərdən törədi.

⁴^qİman vasitəsilə Habil Allaha Qabildən daha yaxşı bir qurban təqdim etdi. Bunun vasitəsilə saleh olduğu təsdiq edildi, çünki Allah onun təqdimləri barədə şəhadət etdi. Habil ölmüş olduğu halda iman vasitəsilə hələ də danışır.

⁵^rXanok ölümü görməsin deyə iman vasitəsilə dünyadan götürüldü. Onu tapa bilmədilər, çünki Allah onu dünyadan götürmüşdü. Götürülməzdən əvvəl o, şəhadət almışdı ki, Allahı razı salıb.

⁶İman olmadan Allahı razı salmaq qeyri-mümkündür. Çünki Allaha yaxınlaşan şəxs inanmalıdır ki, O var və Onu ax-taranlara mükafat verir.

⁷^sNuh hələ gözə görünməyən şeylər barəsində edilən xəbərdarlığa iman vasitəsilə ciddi yanaşaraq öz ev əhlinin xilasını üçün gəmi düzəltdi. O, iman vasitəsilə dünyanı məhkum etdi və imana görə olan salehliyi irs olaraq aldı.

⁸^tİbrahim çağırılarda iman vasitəsilə itaətli olub irs alacağı torpağa getdi. O hara getdiyini bilməyərək yola çıxdı.

⁹^uİman vasitəsilə vəd edilmiş ölkədə bir

^k10:26 Yeş. 26:11 ^l10:28 Qanun. 17:6; 19:15 ^m10:29 Çıx. 24:8

ⁿ10:30 Qanun. 32:35-36; Rom. 12:19

^o10:37 Hab. 2:3-4; Rom. 1:17; Qal. 3:11

^p11:3 Yar. 1:1; Zəb. 33:6,9; Yəh. 1:3 ^q11:4 Yar. 4:3-10 ^r11:5 Yar. 5:21-24

^s11:7 Yar. 6:13-22 ^t11:8 Yar. 12:1-5 ^u11:9 Yar. 35:27

qərib kimi məskunlaşdı. O eyni vədin həmvarisləri olan İshaq və Yaqubla birlikdə çadırlarda yaşadı. ¹⁰ Çünki İbrahim memarı və banisi Allah olan bünövrəli şəhəri gözləyirdi. ¹¹ Sara özü sonsuz və yaşı ötmüş olduğu halda iman vasitəsilə nəsil yaratmaq üçün güc aldı, çünki vəd Edəni sadıq saydı. ¹² Buna görə də bir kişidən, artıq ölüdən fərqlən-məyən birindən sayca göydəki ulduzlar qədər, dəniz kənarındakı qum kimi saysız-hesabsız nəsil törədi.

¹³ Bunların hamısı imanlı olaraq öldü. Vəd edilən şeylərə nail olmadılar, amma bunları uzaqdan görüb salamladılar və özlərinin yer üzündə yad və qərib olduqlarını iqrar etdilər. ¹⁴ Axı belə sözləri deyənlər bir vətən axtardıqlarını göstərirlər. ¹⁵ Əgər onlar çıxdıqları ölkə barəsində düşünsəydilər, qayıtmağa imkanları olardı. ¹⁶ Amma əslində onlar daha yaxşı bir ölkəni, yəni səmavi vətəni arzu edirdilər. Buna görə Allah Özünü onların Allahı adlandırmaqdan utanmır, çünki O onlar üçün şəhər hazırlamışdır.

¹⁷ İbrahim sınağa çəkildiyi vaxt iman vasitəsilə İshaqı qurban olaraq təqdim etdi. Vədlərə nail olmuş İbrahim bircə oğlunu qurban vermək niyyətində idi. ¹⁸ Halbuki ona «İshaqdan törəyənlər sənin nəslin adlanacaq» deyilmişdi. ¹⁹ O, Allahı onu ölümlər arasından diriltməyə qadir saydı. Buna görə də məcazi mənada İshaqı ölümdən geri aldı.

²⁰ İman vasitəsilə İshaq gələcək hadisələrlə əlaqədar Yaquba və Esava xeyir-dua verdi.

²¹ Yaqub ölərkən Yusifin hər iki oğluna iman vasitəsilə xeyir-dua verdi

və öz dəyənəyinin başına söykənilib Al-laha səcdə etdi.

²² Yusif də ölərkən İsrail övladlarının Misirdən çıxacaqları haqqında iman vasitəsilə söz söyləyərək öz sümükləri barəsində əmr verdi.

²³ Musa doğulanda anası və atası iman vasitəsilə onu üç ay gizlətdilər. Çünki onlar uşağın gözəl olduğunu görüb padşahın fərmanından qorxmadılar.

²⁴ Musa böyüyəndən sonra firon qızının oğlu adlanmaqdan iman vasitəsilə imtina etdi. ²⁵ Günahdan müvəqqəti zövq almaqdansa Allahın xalqı ilə birlikdə əzab çəkməyi üstün tutdu. ²⁶ Məsih naminə çəkdiyi təhqiri Misir xəzinələrindən daha böyük var-dövlət saydı, çünki gözünü alacağı mükafata dikmişdi. ²⁷ İman vasitəsilə padşahın qəzəbindən qorxmayıb Misirdən çıxdı, çünki o, gözə Görünməyəni sanki görmüş kimi möhkəm dayandı. ²⁸ İman vasitəsilə Musa Pasxa qurbanının kəsilməsini və onun qanının çilənməsini həyata keçirtirdi ki, ilk doğulanları öldürən məhvedici mələk İsraililərə toxunmasın.

²⁹ İman vasitəsilə İsraililər Qırmızı dənizi qurudan keçən kimi keçdilər. Misirlilər də bunu etməyə cəhd etdilər, amma boğuldular. ³⁰ İman vasitəsilə İsraililər yeddi gün Yerixonun ətrafında gəzdikdən sonra onun divarları yıxıldı. ³¹ İman vasitəsilə fahişə Raxav casusları dostcasına qarşılıdığı üçün itaətli olmayanlarla birgə həlak olmadı.

^v11:11 Yar. 18:11-14; 21:2 ^w11:12 Yar. 15:5; 22:17; 32:12 ^x11:13 Yar. 23:4; 1Saln. 29:15; Zəb. 39:12 ^y11:17 Yar. 22:1-14 ^z11:18 Yar. 21:12; Rom. 9:7
^a11:20 Yar. 27:27-29,39-40 ^b11:21 Yar. 47:31-48:1-20 ^c11:22 Yar. 50:24-25; Çix. 13:19 ^d11:23 Çix. 1:22; 2:2 ^e11:24 Çix. 2:10-12 ^f11:27 Çix. 2:15
^g11:28 Çix. 12:21-30 ^h11:29 Çix. 14:21-31 ⁱ11:30 Yeşua 2:1-21; 6:12-25

³²J Daha nə deyə bilərəm? Gideon, Baraq, Şimşon, İftah, Davud, Şamuel və başqa peyğəmbərlər barəsində danışsam, vaxtım çatmaz. ³³k İman vasitəsilə onlar padşahlıqları məğlub etdilər, ədaləti icra etdilər, vədlərə nail oldular, aslanların ağızlarını bağladılar, ³⁴l Şiddətli alovu söndürdülər, qılıncın ağzından qaçdılar, zəiflikdən qüvvələndilər, döyüşdə güclü oldular, yadellilərin ordularını qovdular. ³⁵m Qadınlar öz ölümlərini dirilmiş geri aldılar. Bəziləri işgəncə çəkəndə qurtulmaqdan imtina etdilər ki, dirilib daha yaxşı həyata nail olsunlar; ³⁶n digərləri də təhqir olunub döyüldülər, habelə zəncirlərə və həbslərə məruz qaldılar; ³⁷o onlar daşqalaq edildilər, mişarlanıb bölündülər,^{††} qılıncdan keçirilib öldürüldülər. Bəziləri isə qoyun dərisinə və keçi gönünə bürünərək gəzib-dolaşdılar, yoxsulluğa, əzab-əziyyətə məruz qaldılar. ³⁸Dünya onlara layiq deyildi. Onlar səhralarda, dağlarda, mağaralarda və yeraltı oyuqlarda dolaşib gəzdilər.

³⁹Onların hamısı iman vasitəsilə müsbət şəhadət aldı, amma vəd edilənə nail olmadı. ⁴⁰Çünki Allah bizim üçün daha yaxşı şey hazırlamışdır ki, onlar bizsiz kamilliyə çatmasın.

Allah tərbiyə verən Atadır

12 Buna görə bu qədər böyük şahidlər buludu ilə əhatə olunduğumuz üçün biz hər bir yükü və bizi asanlıqla qaşdıran günahı tərki edib qarşımızdakı yarışda dözümlə

qaçaq. ²Gözümüzü imanımızın Banisi və Kamilləşdiricisi olan İsayə dikək. O, qarşısına qoyulan sevincə görə rüsvayçılığı heç sayıb çarmıxa çəkilməyə tab gətirdi və Allahın taxtının sağında oturdu. ³Günahkarlardan Ona qarşı olan bu qədər düşmənçiliyə dözən Şəxs barəsində düşünün ki, yorulub ruhdan düşməyəsiz.

⁴Günaha qarşı etdiyiniz mübarizədə hələ qan töküləcək qədər möhkəm durmamısınız. ⁵P Sizə oğul deyib verilən bu nəsihəti unutdunuz:

«Oğlum, Rəbbin verdiyi tərbiyəyə xor baxma,

Onun məzəmmətindən ruhdan düşmə.

⁶Çünki Rəbb sevdiyini tərbiyələndirər, Qəbul etdiyi hər oğulu döyər».

⁷Tərbiyəyə tab gətirin. Allah sizinlə övladları kimi rəftar edir. Elə bir oğul varmı atası onu tərbiyələndirməsin?

⁸Hər kəs üçün ümumi olan tərbiyədən məhrum olsanız, deməli, siz oğul yox, qeyri-qanuni övladsınız. ⁹Həm də əgər bizi tərbiyələndirən cismani atalarımıza hörmət ediriksə, ruhani Ataya daha çox tabe olaraq yaşamalaydıq? ¹⁰Atalarımız bizi qısa bir müddətə öz dərk etdikləri kimi tərbiyələndirdilər. Amma Allah Onun müqəddəsliyinə ortaq olaq deyər bizi xeyrimiz üçün tərbiyələndirir.

¹¹Hər tərbiyə isə indiki vaxt sevinc deyil, kədər verən bir şey kimi görünür, amma sonradan bu yolda yetişdirilənlərə salehliyin dinclik səmərəsini hasil edir.

¹²q Buna görə yorğun əllerinizi qaldırın və zəifləmiş dizlərinizi gücləndirin. ¹³Ayaqlarınız üçün düz

^{††}11:37 *Bölündülər* – bəzi əlyazmalarda *bölündülər, sunağa çəkildilər*.

J11:32 Hak. 4:6–5:31; 6:11–8:32; 11:1–12:7; 13:2–16:31; 1Şam. 1:1–28:3; 16:11; 1Pad. 2:11 ^k11:33 Dan. 6:1-27 ^l11:34 Dan. 3:1-30

^m11:35 1Pad. 17:17-24; 2Pad. 4:25-37 ⁿ11:36 1Pad. 22:26-27; 2Saln. 18:25-26; Yer. 20:2; 37:15; 38:6 ^o11:37 2Saln. 24:21

^p12:5 Əyy. 5:17; Sül. 3:11-12; Vəhy 3:19 ^q12:12 Sül. 4:26; Yeş. 35:3

yollar seçin ki, axsaq bədən üzvləriniz yerindən çıxmasın, əksinə sağalsın.

Allahın lütfünü rədd etməyin

¹⁴Hamı ilə birlikdə sülh içində yaşamağa və müqəddəs olmağa can atın, çünki müqəddəsliyə nail olmadan heç kim Rəbbi görməyəcək. ¹⁵Diqqət edin ki, heç kim Allahın lütfündən məhrum olmasın, aranızda bir acı kök böyüyüb əziyyət verməsin və bununla bir çoxlarını murdar etməsin. ¹⁶Soy heç kim əxlaqsız və yaxud Esav kimi allahsız olmasın. O, bir qab xörəyə görə öz ilk oğulluq haqqını satdı. ¹⁷Bilirsiniz ki, bundan sonra da o, xeyir-duanı irs olaraq almaq istəyirdi, lakin rədd olundu. Xeyir-duanı göz yaşları ilə axtardısı da, atasının fikrini dəyişməyə qadir olmadı.

¹⁸Siz toxunula bilən, odla yanan bir şeyə,^f qaranlığa, zülmətə, qasırğaya, ¹⁹şeypur gurultusuna və kəlam söyləyən səsə yaxınlaşmadınız; o səsi eşidənlər onlara daha bir söz deyilməsin deyər yalvardılar. ²⁰Çünki «əgər dağa bir heyvan belə, toxunsa, o, daşqalaq edilsin» əmrinə tab gətirə bilməzdilər. ²¹Bu mənzərə o qədər qorxunc idi ki, Musa «mən qorxu və lərzə içindəyəm» dedi. ²²Lakin siz Sion dağına, var olan Allahın şəhərinə – səmavi Yerusəlimə, saysız-hesabsız mələklərə, ²³göylərdə adları qeyd edilmiş ilk doğulanların ümumi məclisinə və cəmiyyətinə, hamının Hakimi olan Allaha, kamala çatmış salehlərin ruhlarına, ²⁴Yeni Əhdin Vasiətçisi olan İsayə və Habilin

qanından daha üstün söz deyən səpilmis qana yaxınlaşdınız.

²⁵Bunu Deyəni rədd etməyəsizin deyər diqqətli olun. Çünki əgər yer üzündə xəbərdarlıq edəni rədd edənlər cəzadan qaça bilmədilsə, biz göylərdən xəbərdarlıq Edəndən üz döndərsək, cəzadan qaça bilməyəcəyimiz daha çox yəqindir. ²⁶«O vaxt Onun səsi yeri sarsıtdı. Amma indi «Mən bir dəfə də yalnız yeri yox, göyü də lərzəyə gətirəcəyəm» deyər vəd etmişdir. ²⁷«Bir dəfə də» sözü bunu göstərir: sarsıla bilən, yəni yaradılmış şeylər aradan qaldırılacaq ki, sarsıla bilməyənlər daim var olsunlar. ²⁸Buna görə sarsılmaz Padşahlığa nail olduğumuz üçün minnətdar olaq; belə ki möminlik və ehtiramla Allaha məqbul tərzdə Ona ibadət edək. ²⁹Çünki Allahımız yandırır-baxan alovdur.

Öyüd-nəsihətlər

13 Aranızda daimi qardaşlıq sevgisi olsun. ²Qonaqpərvər olmağı da unutmayın, çünki belə davranan bəziləri bilmədən mələklərə qonaqpərvərlik göstərmişlər. ³Özünüzdü həbsdə olanların yerinə qoyaraq onları yada salın. Əzab-əziyyət içində olanları da elə xatırlayın ki, sanki özünüzlə onlarla birgə əzab-əziyyət çəkirsiniz. ⁴Qoy hər kəs nikaha hörmətlə yanaşsın. Qoy ər-arvad yatağı murdarlanmasın. Çünki Allah əxlaqsızları və zinakarları mühakimə edəcək. ⁵Həyatınız pulpərəstlikdən azad olsun, nəyiniz varsa, ona qane olun. Çünki Allah Özünü demişdir: «Səni heç vaxt atmaram, səni

^f12:18 Bir şeyə – bəzi əlyazmalarda *dağa*.

^f12:15 Qanun. 29:18 ^s12:16 Yar. 25:29-34 ^t12:17 Yar. 27:30-40

^u12:18 ÇIX. 19:16-22; 20:18-21; Qanun. 4:11-12; 5:22-27

^v12:20 ÇIX. 19:12-13 ^w12:21 Qanun. 9:19 ^x12:22 Yar. 4:10

^y12:25 ÇIX. 20:22 ^z12:26 Haq. 2:6 ^a12:29 Qanun. 4:24; 9:3

^b13:2 Yar. 18:1-8; 19:1-3 ^c13:5 Qanun. 31:6,8; Yeşua 1:5

heç vaxt tərک etmərəm». ^{6d}Buna görə biz arxayınlıqla deyirik:

«Rəbb mənə yardım edəndir, heç qorxmaram.

İnsan mənə nə edə bilər?»

⁷Allahın kəlamını sizə danışan rəhbərlərinizi yada salın. Onların həyat tərzinin nəticəsinə baxıb imanlarını nümunə olaraq götürün. ⁸İsa Məsih dünən, bu gün və əbədi olaraq eynidir.

⁹Müxtəlif və yad təlimlərlə yoldan azmayın, çünki ürək yeməklərlə deyil, Allahın lütfü ilə qüvvətlənsə, yaxşıdır.

Bu cür yemək qaydalarına riayət edənlər bir xeyir görmədilər. ¹⁰Bizim bir qurbangahımız var ki, ibadət çadırında xidmət edənlərin ondan yeməyə icazəsi yoxdur. ^{11e}Çünki baş kahin günah qurbanı olan heyvanların qanını Müqəddəs yerə gətirir, cəsədləri isə düşərgənin kənarında yandırılır.

¹²Bunun kimi İsa da Öz qanı ilə xalqı təqdis etmək üçün şəhər darvazasının kənarında əzab çəkdi. ¹³Buna görə Onun gördüyü təhqiri daşıyaraq düşərgənin kənarına çıxıb Onun yanına gedək. ¹⁴Çünki burada daimi şəhərimiz yoxdur, amma biz gələcək şəhəri axtarıq. ¹⁵Onda İsa vasitəsilə həmişə Allaha həmd qurbanını, yəni Onun adını iqrar edənlərin dilinin bəhrəsi olan sözləri təqdim edək. ¹⁶Xeyirxahlıq etməyi və varınızı başqaları ilə

bölüşməyi unutmayın, çünki Allah bu cür qurbanlardan razı qalır.

¹⁷Öz rəhbərlərinizə itaətli olun və onlara tabe olun. Axı onlar hər vaxt həyatınız üçün qayğı çəkir, çünki hesabat verəcəklər. Qoy onlar bunu sevinclə etsinlər, ah-zarla etməsinlər, çünki bu sizə fayda verməz.

¹⁸Bizim üçün dua edin. Biz əminik ki, vicdanımız təmizdir və hər cəhətcə yaxşı həyat təzi sürməyə can atırıq. ¹⁹Yanınıza tez qayıtmağım üçün dua etməyinizi xüsusilə xahiş edirəm.

²⁰Sülh qaynağı olan Allah – qoyunların böyük Çobanı olan Rəbbimiz İsanı əbədi Əhdin qanı ilə ölümlər arasından dirildən Allah ²¹sizi hər cür yaxşı şeylə təmin etsin ki, İsa Məsih vasitəsilə Özüə xoş olanı bizdə^{§§} icra etsin və siz Onun iradəsini həyata keçirəsiniz. İsa Məsihə əbədi izzət olsun! Amin.

²²Qardaşlar, sizdən xahiş edirəm, bu öyüd-nəsihət sözünü dözümlə qəbul edin, çünki sizə qısaca yazdım.

²³Xəbəriniz olsun ki, qardaşımız Timotey azadlığa buraxılmışdır. Əgər tezliklə yanıma gələrsə, onunla birlikdə sizi görəcəyəm.

²⁴Bütün rəhbərlərinizi və müqəddəslərin hamısını salamlayın. İtaliyadan olanlar sizə salam göndərirlər.

²⁵Hamınıza lütf olsun!

§§13:21 *Bizdə* – bəzi əlyazmalarda *sizdə*.

^d13:6 Zəb. 118:6 ^e13:11 Lev. 16:27

YAQUBUN MƏKTUBU

GİRİŞ

«*Yaqubun Məktubu*» «millətlər arasına səpələnmiş on iki qəbiləyə» ünvanlanıb. Bu məktubda təcrübi təlimatlar və öyüd-nəsihətlər var. Müəllif məsihçi münasibətlərini və davranışını öyrətmək üçün məcazi mənada bir çox ifadələr işlədir. Yaqub məsihçi nöqtəyindən bir çox mövzularda toxunur. O öz məktubunda var-dövlət, yoxsulluq, sınaqlar, yaxşı davranış, iman və əməllər, dilimizdəki sözlər, müdriklik, münafişələr, qürur və itaətkarlıq, başqalarını mühakimə etmək, öyünmək, səbir və digər vacib mövzulardan yazır. Yaqubun məktubu məsihçilərə imanla bərabər əməlləri də tətbiq etməyi vurgulayır.

Kitabın məzmunu:

1:1-18 Sınaqlara dözmək

1:19-27 Eşitmək və icra etmək haqqında

2:1-13 Var-dövlət və yoxsulluq

2:14-26 İman və əməllər

3:1-12 Dil haqqında

3:13-18 Həqiqi müdriklik

4:1-17 Allaha tabe olmaq haqqında

5:1-6 Varlılara xəbərdarlıq

5:7-20 Səbir haqqında

1 ^fAllahın və Rəbb İsa Məsihin qulu mən Yaqubdan millətlər arasına səpələnmiş on iki qəbiləyə* salam!

Sınaqlara dözmək

²Ey qardaşlarım, müxtəlif sınaqlarla üzləşəndə bunu böyük bir sevinc hesab edin. ³Çünkü bilirsiniz ki, imanınızın sınaqdan keçməsi dözümlü yaradır.

⁴Dözümlü də öz əməlini kamil etsin ki, siz yetkin və kamil adamlar olasınız, heç bir çatışmazlığınız olmasın.

⁵Əgər sizlərdən birinin müdrikliyi çatışmırsa, hər kəsə səxavətlə və məzəmmət etmədən verən Allahdan diləsin və ona veriləcək. ⁶Amma qoy heç şübhə etmədən, imanla diləsin. Çünki şübhə edən adam küləyin qaldıracağı və hərəkətə gətirdiyi dəniz dalğasına bənzəyir. ⁷Qoy belə adam düşünməsin ki, Rəbdən bir şey alacaq. ⁸O qərarlıdır, heç bir yolunda sabit deyil.

⁹⁸Qoy həqiqət qardaş öz ucılığı ilə fəxr etsin, ¹⁰varlı qardaşa öz həqiqirliyi ilə fəxr etsin, çünki varlı insan otun çiçəyi kimi solub gedəcək. ¹¹Günəş çıxır, bərk isti olur və otu qurudur. Otun çiçəyi tökülür və onun zahiri gözəlliyi itir. Varlı adam da beləcə, işləyə-işləyə solacaq.

¹²Sınağa dözən adam nə bəxtiyardır! Çünki sınaqdan keçəndən sonra Rəbbin Onu sevənlərə vəd etdiyi həyat tacını alacaq. ¹³Sınağa düşəndə qoy heç kim «Allah məni sınağa çəkir» deməsin. Çünki Allah pisliliklə sınağa çəkilmir və Özü də heç kimi sınağa çəkmir. ¹⁴Lakin hər kəs öz ehtirası ilə aparılıb yoldan çıxarılaraq sınağa çəkilir. ¹⁵Sonra ehtiras boylu qalib günah doğurur. Günah da yetişəndə ölüm törədir.

¹⁶Ey sevimli qardaşlarım, aldanmayın: ¹⁷hər yaxşı bəxşiş və hər kamil hədiyyə yuxarıdan, Özündə heç bir dəyişiklik ya dönüklük kölgəsi olmayan nurlar Atasından† gəlir. ¹⁸O Öz iradəsinə görə həqiqət kəlamı ilə doğrulmağımıza səbəb oldu ki, biz Onun yaratdıqlarının bir növ nübarı olaq.

***1:1** On iki qəbiləyə – yəni imanlılara.

†**1:17** Nurlar Atasından – yəni nur Olan və səma cisimlərini yaradan Ata Allahdan. Bax: Yar. 1:14-19; 1Yəh. 1:5.

^f**1:1** Mat. 13:55; Mark 6:3; Həv. 15:13; Qal. 1:19 ⁸**1:9** Yeş. 40:6-7

Eşitmək və icra etmək

¹⁹ Beləliklə, ey sevimli qardaşlarım, qoy hər bir adam eşitməkdə cəld, söz söyləməkdə təmkinli və qəzəblənməkdə də təmkinli olsun. ²⁰ Çünki insanın qəzəbi Allahın salehliyini hasil etmir. ²¹ Buna görə də hər cür murdarlığı və dolub-daşan pisliliyi kənara ataraq ürəyinizə əkilən, canlarınızı xilas etməyə qadir olan kəlamı həlimliklə qəbul edin.

²² Bu kəlamın icraçısı olun, yalnız eşidənlər olub özünüzi aldatmayın. ²³ Çünki kəlamı eşidən, amma icraçısı olmayan şəxs güzgüdə öz üzünün cizgilərinə baxan adama bənzəyir: ²⁴ O öz-özünə baxır, kənara çəkilir və dərhal necə olduğunu unudur. ²⁵ Lakin kamil qanuna, azadlıq qanununa diqqətlə baxıb ona bağlı qalan şəxs unutqan eşidən deyil, əməldə icraçıdır; belə adam öz işində nə bəxtiyardır!

²⁶ Əgər sizdən biri özünün mömin olduğunu düşünür, amma ürəyini aldadıb öz dilini yüyənləmişsə, onun möminliyi puçdur. ²⁷ Ata Allahın hüzurunda pak və nöqsansız möminlik budur: yetimlərə və dullara onların əziyyətlərində qayğı göstərmək və özünü dünyadan qoruyub ləkəsiz olmaq.

2 Qardaşlarım, izzətli Rəbbimiz İsa Məsihə iman edənlər olaraq insanlar arasında tərəfkeşlik etməyin. ² Məsələn, toplandığınız yerə qızıl üzüklü, gözəl geyinmiş bir adamla eyni vaxtda kasıb, nımdaş paltarlı adam da gələrsə, ³ gözəl geyinmiş adama diqqət yetirib «buyurun, burada əyləşin», kasıba da «sən orada dur» və yaxud «yerdə otur» deyərsinizsə, ⁴ öz aranızda ayrı-seçkilik edib pis fikirli hakimlər kimi davranmırsınız mı? ⁵ Ey sevimli qardaşlarım,

dinləyin: Allah bu dünyada kasıbları imanda zənginləşmək və Onu sevənlərə vəd etdiyi Padşahlığın varisi olmaq üçün seçmədimi? ⁶ Sızsə kasıbı hörmətdən saldınız. Məgər sizi sıxışdıran varlılar deyilmi? Sizi məhkəmələrə çəkən onlar deyilmi? ⁷ Sizin məxsus olduğunuz Şəxsin şərəfli adına küfr edən onlar deyilmi?

⁸ Əgər siz «qonşunu özün kimi sev» deyən Müqəddəs Yazıya görə Padşahınız Allahın qanununa həqiqətən əməl edirsinizsə, yaxşı edirsiniz. ⁹ Amma əgər insanlar arasında tərəfkeşlik edirsinizsə, günah etmiş olursunuz və Qanuna əsasən onu pozanlar kimi məhkum olunursunuz. ¹⁰ Çünki kim Qanunun hamısına riayət edərək birində büdrəyirsə, o bütün Qanuna qarşı təqsirkar olur. ¹¹ Çünki «zina etmə» deyən, «qətl etmə» də demişdir. Əgər zina etməyib qətl edirsənsə, sən Qanunu pozmuş olursan. ¹² Azadlıq qanunu ilə mühakimə olunacaq adamlar kimi danışın və bu cür davranın. ¹³ Çünki mərhəmət göstərməyən mərhəmətsiz mühakimə olunur. Mərhəmət mühakiməyə qalib gəlir.

İman və əməllər

¹⁴ Qardaşlarım, əgər bir kimsə yaxşı əməlləri olmadığı halda imanının olduğunu bildirirsə, bunun xeyri nədir? Belə iman onu xilas edə bilərmə? ¹⁵ Əgər qardaş-bacılarından birinin paltarı və gündəlik yeməyi yoxdursa ¹⁶ və sizdən biri ona «arxayın get, isin və qarnını doydur» deyib onların yaşayışı üçün lazım olanları vermirsə, nə faydası var? ¹⁷ İman da elədir, əgər yaxşı əməlləri yoxdursa, öz-özlüyündə ölüdür.

¹⁸ Lakin kimsə belə deyə bilər: «Sənin imanın var, mənim də əməllərim».

Sən imanını mənə əməlsiz göstər, mən də sənə imanımı əməllərimlə göstərəcəyəm. ¹⁹Sən Allahın bir olduğuna inanırsansa, yaxşı edirsən. Cinlər də buna inanır və əsirlər! ²⁰Ey ağılsız adam, əməlsiz imanın puç olduğuna sübut istəyirsənmi? ²¹Atamız İbrahim öz oğlu İshaqı qurbangahda Allaha təqdim edəndə əməllərlə saleh sayılmadı mı? ²²Görürsən, iman onun əməlləri ilə birgə fəaliyyətdə idi və iman əməllərlə tamamlanmışdır. ²³Beləliklə, «İbrahim Allaha iman etdi və bu ona salehlik sayıldı» deyən Müqəddəs Yazı belə yerinə yetdi və İbrahim Allahın dostu adlandırıldı. ²⁴Görürsünüz ki, insan yalnız imanla deyil, əməlləri ilə də saleh sayılır. ²⁵Eyni tərzdə məgər fahişə Raxav belə, qasidləri qəbul edib başqa yolla geri göndərərək öz əməlləri ilə saleh sayılmadı mı? ²⁶Çünki ruhsuz bədən ölü olduğu kimi əməlsiz iman da ölüdür.

Dil haqqında

3 Qardaşlarım, bildiyiniz kimi biz müəllimlər daha ciddi bir mühakimədən keçəcəyik. Bu səbəbə görə də çoxunuz müəllim olmayın. ²Çünki hamımız çox büdrəyirik. Sözləri ilə büdrəməyən bir kimsə bütün bədənini də yüyənləyə bilən kamil bir insandır. ³Bizə itaət etsinlər deyər atların ağzına yüyən taxırıq, beləcə bütün bədənlerini döndəririk. ⁴Bax gəmilər də böyük olduqları və güclü küləklər tərəfindən aparıldıqları halda sükançının könüllü haraya istəyirsə, kiçik bir sükanla oraya dönür. ⁵Dil də elədir, bədənin kiçik üzvüdür, amma çox öyünür.

Baxın, balaca bir qıgılcım böyük bir meşəni yandırır! ⁶Dil də oddur. Dil bədən üzvlərimizin arasında haqsızlıq dünyasıdır. O bütün bədənimizi ləkələyir və özü cəhənnəmdən odlandırıldığı kimi həyatımızın gedişatını da odlandırır. ⁷Çünki istər heyvanların, istərsə də quşların, istər sürünənlərin, istərsə də dəniz məxluqlarının hər cinsi insan nəsli tərəfindən əhliləşdirilir və əhliləşdirilmişdir. ⁸Amma dili heç bir insan əhliləşdirə bilmir. Dil qarşısızalmaz bələdir və öldürücü zəhərlə doludur. ⁹Dilimizlə Rəbb Ataya alqış edirik. Dilimizlə də Allahın surətində yaradılmış insanları lənətləyirik. ¹⁰Alqış və lənət eyni ağızdan çıxır. Qardaşlarım, bu belə olmamalıdır. ¹¹Bir bulağın eyni gözündən şirin və acı su çıxarmı? ¹²Qardaşlarım, əncir ağacı zeytun və üzüm tənəyi də əncir yetişdirə bilərmə? Eləcə də şor bulaqdan şirin su³ gələ bilməz.

Həqiqi müdriklik

¹³Aranızda müdrik və dərrakəli olan varmı? Qoy o öz yaxşı həyat tərzini ilə, müdriklikdən yaranan həlimliklə yaxşı əməllərini göstərsin. ¹⁴Amma ürəyinizdə acı qısqançlıq, xudbin ehtiras varsa, öyünməyin və həqiqəti inkar etməyin. ¹⁵Belə müdriklik yuxarıdan nazil olan müdriklik deyil, ancaq dünyəvi, ruhani olmayan və şeytani müdriklikdir. ¹⁶Çünki harada qısqançlıq və xudbin ehtiras varsa, orada qarışıqlıq və hər cür pis əməl vardır. ¹⁷Amma yuxarıdan nazil olan

³3:12 *Şor bulaqdan şirin su* – bəzi əlyazmalarda *heç bir bulaqdan həm şor, həm də şirin su*.

¹2:21 Yar. 22:1-14

²2:23 Yar. 15:6; 2Saln. 20:7; Yeş. 41:8; Rom. 4:3,9; Qal. 3:6

¹2:25 Yeşua 2:1-21 ^m3:9 Yar. 1:26

müdrilik əvvəla safdır, sonra da sülhpərvərdir, mülayimdir, itaətlidir, mərhəmət və xeyirli bəhrələrlə doludur, qərəzsizdir, riyasızdır. ¹⁸Sülh yarananların əkdüyü sülh toxumlarından salehlik bəhrəsi yetişir.

Allaha tabe olun

4 Aranızda dava və çəkişmələrin kökü haradandır? Bədənlərinizin üzvlərində mübarizə edən ehtiraslarınızdan deyilmi? ²Nə isə arzu edib əldə etməyincə adam öldürürsünüz. Həsəd aparırsınız, amma istədiyinizə nail olmayınca çəkişib dava edirsiniz. Əldə edə bilmirsiniz, çünki diləmirsiniz. ³Diləyirsiniz, amma almırsınız, çünki öz kefinizə sərf etmək üçün pis niyyətlə diləyirsiniz. ⁴Ey vəfasızlar, dünya ilə dostluğun Allaha qarşı düşmənçilik olduğunu bilmirsinizmi? Buna görə də dünya ilə dost olmaq istəyən özünü Allaha düşmən edər. ⁵Bəlkə güman edirsiniz ki, Müqəddəs Yazı əbəs yerə

«Allahın daxilimizə verdiyi^f ruh qısqançlıqla həsrət çəkər»

deyir? ⁶Lakin Allah daha çox lütf verir. Bunun üçün belə deyilir:

«Allah məğrurlara qarşıdır, İtaətkarlara isə lütf göstərir».

⁷Buna görə də Allaha tabe olun. İblisə qarşı durun və o sizdən qaça-
caq. ⁸Allaha yaxınlaşın, O da sizə yaxınlaşacaq. Ey günahkarlar, əllərinizi pəkləyin! Ey qərarlı insanlar, ürəklərinizi saflaşdırın! ⁹Kədərlənin, yas tutun, ağlayın! Qoy gülüşünüz yasa, sevinciniz də qəmə dönsün! ¹⁰Rəbbin önündə özünüzi aşağı tutun, O da sizi ucaldacaq.

¹¹Qardaşlar, bir-birinizi pisləməyin. Qardaşını pisləyən yaxud qardaşını

mühakimə edən kəs Qanunu pisləyir və Qanunu mühakimə edir. Amma sən Qanunu mühakimə edirsənsə, Qanunun icraçısı deyil, onun hakimisən. ¹²Qanunverən və Hakim birdir, xilas etməyə və həlak etməyə qadir olan Odur. Bəs sən kimsən ki, qonşunu mühakimə edirsən?

¹³İndi siz belə deyirsiniz: «Bu gün yaxud sabah biz filan şəhərə gedib orada bir il qalacağıq və ticarətlə məşğul olub pul qazanacağıq». ¹⁴Əslində isə sabah nə baş verəcəyini bilmirsiniz. Axı həyatınız nədir ki? Qısa bir müddətə görünüb sonra da yox olan buxardır. ¹⁵Bunun əvəzinə «əgər Rəbb istəyirsə, sağ qalarım, bu və ya digər işi görürəm» deməlisiniz. ¹⁶İndi isə siz öz təkəbbürlü olmağınızla öyünürsünüz. Bu cür öyünmələrin hamısı pisdür. ¹⁷Deməli, kimsə bir yaxşı işi görməli olduğunu bilib onu etmirsə, günah edir.

Varlılara xəbərdarlıq

5 İndi isə, ey varlılar, başınıza gələcək kədərli hadisələrə görə fəryad edib ağlayın! ²Var-dövlətiniz çürüyüb, paltarlarınızı da güvə yeyib. ³Qızıl-gümüşünüz paslanıb. Onların pası sizə qarşı şahidlik edəcək və ətinizi od kimi yandırır-yaxacaq. Bu axır zamanda var-dövlət yığmışınız. ⁴Bax zəmilərinizi biçən işçilərdən hiyləgərcəsinə gizlətdiyiniz əmək haqqı sizə qarşı haray çəkir. Biçinçilərin fəryadı Ordular Rəbbinin qulaqlarına çatıb! ⁵Siz yer üzündə firavan yaşayıb kef çəkmişiniz. Boğazlanma günündə də özünüzi kökəldirsiniz! ⁶Sizə müqavimət göstərməyən salehi məhkum edib öldürdünüz.

^f4:5 Allahın daxilimizə verdiyi – bəzi əlyazmalarda *Daxilimizdə qalan*.

Səbirli olun

⁷ Beləliklə, ey qardaşlar, Rəbbin zühu-
runa qədər səbirli olun. Görün əkinçi bir-
inci və axırıncı yağış yağanacan səbir
edərək torpağın qiymətli məhsulunu gö-
zləyir. ⁸ Siz də səbirli və ürəkli olun,
çünkü Rəbbin zühuru yaxındır. ⁹ Qar-
daşlar, mühakimə olunmamaq üçün bir-
birinizdən gileylənməyin. Budur, Hakim
qapı arxasında durur! ¹⁰ Qardaşlar, Rəb-
bin adı ilə danışmış peyğəmbərləri əz-
ablara tab gətirmək və səbir nümunəsi
kimi götürün. ¹¹ Budur, biz dözümlü
olanları bəxtiyar hesab edirik. Əyyubun
dözümü barəsində eşitmisiniz və Rəbbin
axırda nə etdiyini də gördünüz, çünki
Rəbb çox rəhmli və mərhəmətlidir.

¹² Lakin hər şeydən əvvəl,
qardaşlarım, nə göyə, nə yerə, nə də
başqa bir şeyə and için. Qoy sizdə
«bəli»niz bəli, «xeyr»iniz xeyr olsun ki,
mühakiməyə düşməyəsini.

¹³ Aranızda əzab çəkən varmı? Qoy
dua etsin. Şadlanan varmı? Qoy ilahi

oxusun. ¹⁴ Aranızda xəstə olan varmı?
Qoy imanlılar cəmiyyətinin ağsaqqal-
larını çağırtdırsın. Onlar da Rəbbin
adına onu yağla məsh edərək dua etsin-
lər. ¹⁵ İmanla edilən dua xəstəni sağalda-
caq və Rəbb onu ayağa qaldıracaq. Əgər
o adam günah edibsə, bağışlanacaq.
¹⁶ Beləliklə, günahlarınızı bir-birinizə
etiraf edin və bir-biriniz üçün dua edin
ki, sağalasız. Saleh adamın duası çox
güclü və təsirlidir. ¹⁷ Uilyas təbiətə
bizim kimi bir adam idi və o səylə dua
etdi ki, yağış olmasın. Üç il altı ay tor-
pağa yağış yağmadı. ¹⁸ O yenə də dua
etdi və göy yağış yağdırdı, torpaq da
barını verdi.

¹⁹ Qardaşlarım, əgər aranızdan biri
haqq yolundan azar və kimsə onu doğru
yola qaytararsa, ²⁰ qoy bilsin ki, gü-
nahkarı azdığı yolundan qaytaran onun
canını ölümdən xilas edər və bir çox gü-
nahın üstünü örtər.

PETERİN BİRİNCİ MƏKTUBU

GİRİŞ

«Peterin Birinci Məktubu» Asiya vilayətinin şimal bölgəsinə yayılmış «Ruh tərəfindən təqdis olunan» (1:2) məsihçilərə ünvanlanıb. Məktubun yazılmasının məqsədi imana görə təqiblərə və iztirablara məruz qalan məsihçiləri ruhlandırmaqdır. Peter oxucularına İsa Məsihin Müjdəsini, Onun ölümünü, dirilməsini və vəd olunmuş zühurunu xatırladaraq onlara ümid verir. İmanlılar bunu anlayaraq iztirablara qatlanmalıdırlar. Onlar əmin olmalıdırlar ki, həqiqi imana malik olmaları üçün bu sınaqdan keçməlidirlər. Peter onları inandırır ki, «imanınızın sınaqdan keçməsi İsa Məsihin zühurunda sizə tərif, izzət və şərəf» gətirəcək (1:7).

Həvari Peter bu çətin dövrdə bacı-qardaşlarını ruhlandıraraq onları Məsihə məxsus olan adamlar kimi həyat tərzini keçirməyə çağırır.

Kitabın məzmunu:

1:1-12 Göylərdəki irs

1:13–2:10 Müqəddəs həyata çağırış

2:11-25 Məsihçilərin qarşısında duran işlər

3:1-7 Ər-arvad münasibətləri

3:8-22 Məsihçilərin iztirab zamanı davranış tərzini

4:1-19 Məsihçi həyat tərzini

5:1-14 Ağsaqqallara öyüd-nəsihət və xudahafizləşmə

1 İsa Məsihin həvarisi mən Peterdən seçilmiş, Pont, Qalatiya, Kapadokiya, Asiya vilayəti və Bitinyaya yayılmış qəriblərə salam! ²Ata Allahın qabaqcadan bilməsinə görə siz Ruh tərəfindən təqdis olunaraq İsa Məsihə itaət etməyiniz və Onun qanının üzərinizə

səpilməsi üçün seçilmisiniz. Qoy lütf və sülh sizə bol-bol verilsin!

Göylərdəki irs

³Rəbbimiz İsa Məsihin Allahına – Atasına alqış olsun! O Öz böyük mərhəmətinə görə yenidən doğulmamızı təmin etdi. İsa Məsihin ölümlər arasından dirilməsi ilə bizi canlı ümidə, ⁴çürüməz, ləkəsiz, solmaz bir irsə qovuşdurdu. Bu irs sizin üçün göylərdə saxlanılır. ⁵Siz Allahın qüdrəti ilə axır zamanda aşkar olunmağa hazır olan xilas üçün iman vasitəsilə qorunursunuz. ⁶Buna görə hal-hazırda qısa bir müddət cürbəcür sınaqlarda kədəre düşməyə məcbur olsanız da, hədsiz sevinirsiniz; ⁷belə ki imanınızın sınaqdan keçməsi İsa Məsihin zühurunda sizə tərif, izzət və şərəf gətirsin. Bu imanınız odla təmizlənsə belə, fani qızıldan daha çox dəyərlidir. ⁸Siz İsa Məsihi görməmişsiniz, amma Onu sevirsiniz. Hətta siz Onu indi də görmürsünüz, lakin Ona iman edib təsvirolunmaz və izzətli sevinclə hədsiz sevinirsiniz. ⁹Çünki imanınızın nəticəsində canınızın xilasına nail olursunuz.

¹⁰Sizə göstəriləcək lütf barəsində əvvəlcədən xəbər verən peyğəmbərlər bu xilasa dair araşdırma və tədqiqatlar aparardı. ¹¹Onların daxilində olan Məsihin Ruhu Məsihin əzabları və onlardan sonrakı izzəti barədə əvvəlcədən şəhadət edirdi. Bunların necə və nə vaxt gələcəyi barədə Ruhun nə göstərdiyini araşdırdılar. ¹²Bu şeyləri elan edərək özlərinə deyil, sizə xidmət etdikləri onlara açıqca göstərildi. Müjdəni göydən göndərilmiş Müqəddəs Ruh vasitəsilə sizə yayanlar indi həmin xəbəri sizə bildirdilər. Mələklər də bu şeyləri yaxından tanımaq arzusundadırlar.

Müqəddəs həyata çağırış

¹³Buna görə ağılnızı toplayıb ayıq durun. Ümidinizi bütünlüklə İsa Məsihin zühurunda sizə veriləcək lütfə bağlayın. ¹⁴İtaətkar uşaqlar kimi cahil ikən qapıldığınız əvvəlki ehtiraslara uymayın. ¹⁵Amma sizi çağırən Allah müqəddəs olduğuna uyğun olaraq siz də bütün həyat tərzinizdə müqəddəs olun, ¹⁶x necə ki yazılıb: «Müqəddəs olun, çünki Mən müqəddəsam».

¹⁷Tərəfkeşlik etmədən öz əməlinə görə hər kəsi mühakimə edən Allahu «Ata» deyə çağırduğunuz üçün bu qürbət dünyadakı vaxtınızı Allah qorxusunda keçirin. ¹⁸Bildiyiniz kimi, siz ata-babalarınızdan irs olaraq aldığınız puç həyat tərzindən qızıl ya gümüş kimi fani şeylərlə deyil, ¹⁹qüsursuz və ləkəsiz quzuya bənzəyən Məsihin qiymətli qanı bahasına satın alınmışsınız. ²⁰Dünya yaranmazdan əvvəl tanınmış Məsih bu axır zamanda sizə görə zühur etdi. ²¹Məsih vasitəsilə siz Onu ölümlər arasından dirildib izzətləndirən Allaha iman edirsiniz. Beləliklə, imanınız və ümidiniz Allaha bağlıdır.

²²Həqiqətə^s itaət edərək ürəklərinizi saflaşdırıb riyasız qardaşlıq məhəbbətinə sahib oldunuz. Buna görə bir-birinizi var gücünüzlə səmimi qəlb-dən sevin. ²³Çünki siz çürüyən toxumdan deyil, çürüməzdən, Allahın canlı, davamlı olan kəlamı vasitəsilə yenidən doğulmuşunuz. ²⁴Yona görə ki «Bütün bəşər ota bənzər, Onun bütün gözəlliyi çöl çiçəyi kimidir. Ot quruyar, çiçək tökülür, ²⁵Amma Rəbbin sözü əbədi qalar».

Sizə vəz olunan Müjdə sözü budur.

2 Beləliklə, hər cür pisliliyi, hiyləni, ik-üzürlüüyü, paxıllığı və hər cür böhtançılığını üzərinizdən atın. ²Anadan təzə olmuş çağalar kimi pak ruhani südə susayın ki, bununla bəslənib böyüyərək xilasa nail olasınız. ³Çünki siz daddınız ki, Rəbb nə qədər xeyirxahdır.

Diri daş və seçilmiş xalq

⁴İnsanların rədd etdiyi, amma Allahın qiymətli sayıb-seçdiyi diri Daşa, Rəbbə yaxınlaşaraq ⁵özünüz də diri daşlar kimi hörülün ki, ruhani ev qurulsun. Orada müqəddəs kahin dəstəsi olasınız və İsa Məsih vasitəsilə Allaha məqbul olan ruhani qurbanlar təqdim edəsiniz.

⁶Çünki Müqəddəs Yazıda yazılıb:

«Budur, Sionda bir daş, Seçilmiş, qiymətli bir guşədaşı qoyuram. Ona iman edən kəs əsla utandırılmaz».

⁷Beləliklə, iman edən sizlər üçün bu daş qiymətlidir, amma iman etməyənlər üçün «bənnaların rədd etdiyi daş guşədaşı olub», ⁸«büdrəmə daşı və yıxma qayası» da oldu. Onlar kəlama itaət etmədikləri üçün büdrəyir və onların təyinatı budur.

⁹Amma siz seçilmiş nəsil, Padşahın kahin dəstəsi, müqəddəs millət, Allaha məxsus olan xalqsınız. Sizi qaranlıqdan Öz heyrətamiz nuruna çağırən Allahın çox gözəl işlərini elan etmək üçün seçilmişsiniz. ¹⁰Bir zamanlar xalq deyildiniz, amma indi Allahın xalqsınız. Bir zamanlar mərhəmət tapmamışdınız, indi isə mərhəmət almışsınız.

¹¹Sevimlilər, sizə yalvarıram, cana qarşı mübarizə aparən cismani ehtiraslardan uzaqlaşın. Çünki siz bu dünyada qərib və gəlməsiniz. ¹²İmanlı

§1:22 Həqiqətə – bəzi əlyazmalarda *Ruh vasitəsilə həqiqətə*.

^x1:16 Lev. 11:44-45; 19:2 ^y1:24 Yeş. 40:6-8

^z2:3 Zəb. 34:8 ^a2:6 Yeş. 28:16 ^b2:7 Zəb. 118:22 ^c2:8 Yeş. 8:14-15 ^d2:9 Cıx. 19:5-6; Qanun. 4:20; 7:6; 14:2; Yeş. 43:20-21; Titə 2:14 ^e2:10 Huşə 2:23

olmayanların arasında yaxşı həyat tərzini sürün ki, sizi pislik edən adamlar kimi təqsirləndirib böhtan atsalar da, yaxşı işlərinizi müşahidə edib Allahın onlara yaxınlaşdığı gündə Onu izzətləndirsinlər.

Rəhbərlərə tabe olun

¹³fİnsanın yaratdığı hər quruma Rəbbin nəminə tabe olun; həm ali hakimiyyət olduğuna görə padşaha, ¹⁴həm də pislik edənləri cəzalandırmaq, yaxşılıq edənləri də tərifləmək üçün onun tərəfindən göndərilən valilərə tabe olun. ¹⁵Çünki Allahın iradəsi yaxşılıq edərək axmaqların cahilliyini susdurmanızdır. ¹⁶Azad insanlar kimi yaşayın. Amma azadlığınızı pislik etmək üçün bəhanə saymayıb Allahın qulları olaraq yaşayın. ¹⁷Hamıya hörmət edin. İmanlı bacı-qardaşları sevin, Allahdan qorxun, padşaha hörmət edin.

¹⁸Ey xidmətçilər! Yalnız xeyirxah və mülayimlərə deyil, zalım ağalarınıza da tam ehtiramla tabe olun. ¹⁹Əgər biri Allah qarşısındakı vicdan nəminə, haqsız yerə əzab çəkib kədəre tab gətirirsə, bu, tərifə layiqdir. ²⁰Axı etdiyiniz günahlara görə döyülsəniz və buna dözsəniz, bu sizə nə şərəf gətirir? Amma siz yaxşılıq etdiyiniz üçün əzab çəkib dözsəniz, bu Allah qarşısında tərifə layiqdir. ²¹Siz məhz bunun üçün çağırıldınız. Çünki Məsih də sizin üçün əzab çəkdi və sizə nümunə oldu ki, siz də Onun izi ilə gedəsiniz.

²²gO heç bir günah etmədi, Ağzından hiylə sözü çıxmadı.

²³hOnu söydülər, O isə cavabında söymürdü,

Əzab çəkərək heç kimi hədələməirdi, Əksinə, ədalətli Hakimə Özünü təslim etdi.

²⁴iO, bədəni çarmıxa çəkilərək** bizim günahlarımızı Öz üzərinə götürdü ki, biz günaha münasibətdə ölüb salehlik üçün yaşayaq. Onun yaraları ilə siz şəfa tapdınız. ²⁵jHamınız qoyun kimi yolunuzu azmışdınız, indi isə canınızın Çobanına və Nəzarətçisinə tərəf döndürünüz.

Ər-arvad münasibətləri

3¹⁻²kEy arvadlar, siz də eyni tərzdə öz ərlərinizə tabe olun. Əgər onlardan bəzisi Allahın kəlamına itaət etməzsə, siz arvadların ismətli, ehtiramlı həyat tərzini müşahidə etsinlər; beləcə onları dinməz-söyləməz qazana bilərsiniz. ³lQoy sizin bəzəyiniz saçlarınızı hörüb qızıl bər-bəzək taxmaq və gözəl geyimlər geyməklə zahiri şeylər deyil, ⁴gizli olan daxili varlığını, həlim və sakit ruhun solmayan gözəlliyindən ibarət olsun. Bu, Allahın qarşısında çox dəyərlidir. ⁵Çünki qədim zamanlarda Allaha ümid bağlayan müqəddəs qadınlar öz ərlərinə tabe olaraq belə bəzənərdilər. ⁶mMəsələn, Sara İbrahimi «ağam» deyərək çağıraraq ona itaət edirdi. Siz də yaxşılıq edib heç bir qorxuya qapılmasanız, Saranın övladları olursunuz.

⁷nEy ərlər, siz də bunun kimi arvadlarınızla ədəblə, onların daha zərif varlıqlar olduğuna uyğun davranın. Sizinlə birlikdə Allahın lütf etdiyi həyatı irs olaraq aldıqlarına görə onlara hörmət göstərin ki, dualarınıza maneçilik törədilməsin.

**2:24 Çarmıxa çəkilərək – hərfi tərcümədə ağacdən asılaraq.

f2:13 Rom. 13:1 g2:22 Yeş. 53:9 h2:23 Yeş. 53:7 i2:24 Yeş. 53:5

j2:25 Yeş. 53:6 k3:1-2 Ef. 5:22; Kol. 3:18 l3:3 1Tim. 2:9-10

m3:6 Yar. 18:12 n3:7 Ef. 5:25; Kol. 3:19

Salehlik uğrunda əziyyət çəkmək

⁸Nəhayət, hamınız həmfikir olun. Başqalarının hər bir hissənə şərik olun, bir-birinizi qardaşlıq məhəbbəti ilə sevin, rəhmli və itaətkar olun. ⁹Pisliyə pisləklə, söyüşə də söyüşlə cavab verməyin, əksinə xeyir-dua edin. Çünki bunun üçün çağırılmışınız ki, xeyir-duaları irs olaraq alasınız. ¹⁰Çünkü:

«Kim həyatdan kam almaq, Xoş gün görmək istəyirsə, Qoy dilini şərdən, Ağzını hiylə danışmaqdan qorusun, ¹¹Qoy şərdən çəkinib yaxşılıq etsin, Qoy sülhü axtarıb ardınca getsin! ¹²Çünki Rəbbin gözü salehlərin üzərindədir, Qulaqları onların fəryadlarına açıqdır. Amma Rəbbin üzü şər işlər görənlərə qarşıdır».

¹³Əgər yaxşılıq etməyə səy göstərsəniz, sizə kim pislilik edər? ¹⁴Amma salehlik uğrunda əzab çəksəniz belə, siz bəxtiyarsınız. İnsanların hədə-qorxu gəlməsindən qorxmayın və lərzəyə düşməyin. ¹⁵Lakin Məsihi^{††} Rəbb kimi ürəyinizdə müqəddəs tutun. Daxilinizdə olan ümid bərəsində sizdən hesabat istəyən hər kəsə cavab vermək üçün hazır olun. ¹⁶Vicdanınızı təmiz tutaraq bunu həlimliklə və ehtiramla edin ki, Məsihdə olan yaxşı davranışınızı təhqir edənlər sizə atdıqları^{‡‡} böhtandan utansınlar. ¹⁷Əgər Allahın iradəsi budursa, yaxşılıq etdiyi üçün əzab çəkmək

pislik etdiyi üçün əzab çəkməkdən yaxşıdır. ¹⁸Çünki saleh olan Məsih də saleh olmayanlar uğrunda, onların günahları üçün bir dəfə əzab çəkdi^{¶¶} ki, sizi Allahın hüzuruna gətirsin. O cismən edam edilmiş, amma ruhən həyata qovuşmuşdur. ¹⁹O ruhən gedib zindandakı ruhlara da vəz etdi. ²⁰«Bunlar bir vaxtlar, Allah Nuhun gəmi düzəltdiyi dövrdə səbirlə gözlədiyi vaxt itaətsiz idi. O gəmidə isə az adam, başqa sözlə, səkkiz nəfər sudan sağ-salamat çıxdı. ²¹Bu nümunəyə uyğun olaraq vəftiz indi sizə İsa Məsihin dirilməsi ilə xilas gətirir. Vəftiz cismani çirki yumaqdan ötrü deyil, təmiz vicdanla Allah qarşısında söz vermək üçündür. ²²İsa Məsih göyə qalxıb və Allahın sağındadır. Mələklər, hakimlər və qüvvələr də Ona tabedir.

Allahın iradəsinə görə yaşamaq

4 Beləliklə, Məsih cismən^{§§} əzab çəkdiyinə görə siz də eyni düşüncələrlə silahlanın. Çünki cismən əzab çəkən günahdan vaz keçmişdir. ²Nəticədə cisimdə qalan vaxtını isə artıq bəşəri ehtiraslara görə deyil, Allahın iradəsinə görə yaşayır. ³Siz keçmiş vaxtlarda imanlı olmayanların istəklərini yerinə yetirib həyatınızı əxlaqsızlıqla, ehtirasla, əyyaşlıqla, eyş-işrətlə, içib azğınlıq etməklə, iyrənc büt-pərəstliklə keçirdiyiniz yetər! ⁴İmanlı olmayanlar onlarla birlikdə eyni cür pozğunluğa uymadığınıza görə təəccüb edir, sizə şər atırlar. ⁵Onlar diriləri və ölüləri mühakimə etməyə

^{††}**3:15** *Məsihi* – bəzi əlyazmalarda *Allahı*.

^{‡‡}**3:16** *Sizə atdıqları* – bəzi əlyazmalarda *sizi pislilik edən adamlar kimi təqsirləndirib atdıqları* (1Pet. 2:12).

^{¶¶}**3:18** *Əzab çəkdi* – bəzi əlyazmalarda *bizim uğrumuzda öldü*, bəzilərində isə *sizin uğrumuzda öldü*.

^{§§}**4:1** *Cismən* – bəzi əlyazmalarda *bizim üçün cismən*.

hazır olan Allaha cavab verəcəklər. ⁶Çünkü bu səbəbə görə Müjdə ölümlərə də yayıldı ki, cismən onlar bütün insanlar kimi mühakimə olunduğu halda, ruhən Allah kimi yaşasınlar.

⁷Hər şeyin sonu yaxındır. Beləliklə, ağıllı-kamallı olun və dua etmək üçün ayıq durun. ⁸Hər şeydən əvvəl, bir-birinizi can-dildən sevin, çünki «məhəbbət çox günahı örtər». ⁹Şikayət etmədən bir-birinizə qonaqpərvərlik göstərin. ¹⁰Hər kəs Allahın çoxcəhətli lütfünün yaxşı idarəçiləri kimi aldığı ənəmə görə bir-birinə xidmət etsin. ¹¹Kim danışsın, Allahın sözlərini danışan kimi danışsın. Kim xidmət edirsə, Allahın verdiyi qüvvətlə xidmət etsin. Beləcə Allah hər şeydə İsa Məsih vasitəsilə izzətlənəcək. İzzət və qüdrət əbədi olaraq İsa Məsihindir. Amin!

Məsih uğrunda əzab çəkmək

¹²Sevimlilər, sizi sınamaq üçün aranızda baş verən odlu imtahana sanki başınıza gələn qərribə bir iş kimi təəccüb etməyin. ¹³Əksinə, Məsihin əzablarına nə qədər şərək olursunuzsa, o qədər sevinin ki, Onun izzətli zühurunda hədsiz sevinəsiniz. ¹⁴Məsihin adına görə təhqir olunsanız, siz nə bəxtiyarsınız! Çünki Allahın izzətli Ruhu üzərinizdə qalır.* ¹⁵Lakin heç biriniz qatil, oğru ya başqa cür cinayətkar kimi yaxud başqalarının işinə qarışan şəxs kimi əzab çəkməsin. ¹⁶Amma bir insan məsihçi kimi əzab çəkirsə, qoy bundan utanmasın, bu adı daşıyaraq Allahu izzətləndirsin. ¹⁷Çünki mühakimənin Allahın ev xalqından

başlandığı vaxt gəlir. Əgər mühakimə əvvəl bizdən başlanarsa, Allahın Müjdəsinə itaət etməyənlərin sonu necə olacaq? ¹⁸Əgər saleh belə, çətinliklə xilas olursa, bəs allahsız və günahkar necə olacaq? ¹⁹Bunun üçün qoy Allahın iradəsinə görə əzab çəkənlər yaxşılıq edərək həyatlarını sadıq olan Yaradana həvalə etsinlər.

Allahın sürüsü

5 ¹Ey aranızda olan ağsaqqallar! Mən də sizin kimi ağsaqqal və Məsihin əzablarının şahidiyəm, zühur edəcək izzətə də şərəkəm. Sizə yalvarıram, ²Allahın sizə həvalə etdiyi sürüsünü otarın. Ona zorla yox, könüllü və Allahu razı salan† tərzdə, haqsız qazanca həris olmadan, həvəslə nəzarət edin. ³Sizə tapşırılanlar üzərində ağıllıq etməyin, amma sürüyə nümunə olun. ⁴Baş Çoban zühur etdiyi zaman siz solmayan izzət tacı alacaqsınız.

⁵Eyni ilə, siz də, ey gənclər, ağsaqqallara tabe olun. Hamınız bir-birinizə itaətkarlıq‡ göstərin. Çünki «Allah məğrurlara qarşıdır, itaətkarlara isə lütf göstərir». ⁶Allahın qüdrətli əli altında özünü aşağı tutun, onda Allah sizi vaxtı çatanda ucaldacaq. ⁷Bütün qayğı yükünüzü Ona ötürün, çünki O sizin qayğınıza qalır.

⁸Ayıq durun, oyaq olun. Çünki düşməniniz olan iblis nərildəyən və kimisə aşırmaq istəyən aslan kimi dolaşır. ⁹Möhkəm imanla ona qarşı durun. Bilin ki, bütün dünyada bacı-qardaşlarınız da eyni cür əzab çəkirlər. ¹⁰Siz qısa bir müddət əzab

*4:14 *Qalır* – bəzi əlyazmalarda *qalır*. *Digərlərin arasında söyülür, sizin aranızda izzətlənir*.

†5:2 *Və Allahu razı salan* – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur.

‡5:5 *İtaətkarlıq* – bəzi əlyazmalarda *tabe olaraq itaətkarlıq*.

†4:8 Sül. 10:12; Yaq. 5:19-20 §4:18 Sül. 11:31 †5:1 Yəh. 21:15-17

¶5:5 Sül. 3:34 ¶5:6 Mat. 23:12; Luka 14:11; 18:14 ¶5:7 Zəb. 55:22

çəkdikdən sonra sizi İsa Məsihdə Özünün əbədi izzətinə çağırmış, hər cür lütf verən Allah Özü sizi bərpa edəcək, möhkəmlədəcək, qüvvətləndirəcək və sarsılmaz təmələ oturdacaq. ¹¹Qüdrət[¶] əbədi olaraq Onun olsun! Amin.

Cəmiyyətə salamlar

¹²xBu qısa məktubu etibarlı saydığım qardaşımız Sila vasitəsilə sizə yazıram.

Sizi həvəsləndirərək şəhadət etdim ki, Allahın həqiqi lütfü budur. Ona bağlı qalın.

¹³ySizin kimi seçilmiş Babildəki cəmiyyət və oğlum Mark da sizi salamlayır. ¹⁴Bir-birinizi məhəbbətlə öpərək salamlayın.

Məsihdə olan hamınıza sülh olsun!

[¶]5:11 *Qüdrət* – bəzi əlyazmalarda *İzzət və qüdrət*.

^x5:12 Həv. 15:22,40 ^y5:13 Həv. 12:12,25; 15:37-39; Kol. 4:10; Flm. 23-24

PETERİN İKİNCİ MƏKTUBU

GİRİŞ

«Peterin İkinci Məktubu» ilk məsihçilərə ünvanlanıb. Peter bu məktubda yanlış təlim yayan müəllimlərə və oradan qaynaqlanan mənəviyyatsızlığa qarşı mübarizə aparır. Bu problemlərin cavabı Allahın və Rəbb İsa Məsihin əsl təlimini bilməkdir. Bu təlimi isə İsa Məsihi şəxsən tanıyan və Onun təlimini eşidən adamlar düzgün çatdırı bilərdi.

Müəllif İsa Məsihin zühuru haqqında olan yanlış təlimə görə xüsusən narahatdır. Peterə görə Məsihin zühuru ona görə yubanır ki, «O heç kəsin həlak olmasını istəmir, amma hər kəsin tövbə etməsini istəyir» (3:9).

Kitabın məzmunu:

1:1-21 Salamlama və məsihçinin çağırışı

2:1-22 Yanlış təlim yayanlar barəsində

3:1-13 Rəbbin günü

3:14-18 Öyüd-nəsihətlər

1 İsa Məsihin qulu və həvarisi mən Şimon Peterdən Allahımız və Xilaskarımız İsa Məsihin salehliyi sayəsində bizimlə bərabər qiymətli iman əldə etmiş olanlara salam! ² Allahı və Rəbbimiz İsanı tanıdıqca lütf və süll sizə bol-bol verilsin!

İlahi çağırış

³ Bizi Öz izzəti və alicənablığına Çağıranın ilahi gücü Onu tanımağımız vasitəsilə yaşamağımız və mömin olmağımız üçün lazım gələn hər şeyi bizə bəxş etdi. ⁴ Beləliklə, O bizə çox böyük və dəyərli vədlər verdi ki, bunlar vasitəsilə ehtirasın nəticəsi olan dünyadakı pozğunluqdan qaçıb ilahi təbiətə şərik olasınız. ⁵ Elə buna görə də

siz bütün səylə imanınıza alicənablıq, alicənablığınıza bilik, ⁶ biliyinizə nəfsə hakim olmaq, nəfsə hakim olmağınıza dözümlük, dözümlüünüzə möminlik, ⁷ möminliyinizə qardaşlıq sevgisi və qardaşlıq sevgisinə məhəbbət əlavə edin. ⁸ Çünki əgər bunlar sizdə varsa və artırsa, sizi Rəbbimiz İsa Məsihi tanımaqda fəaliyyətsiz və səmərəsiz olmaqdan qoruyacaq. ⁹ Bunlar kimdə yoxdursa, o kordur, uzağı görə bilməz və əvvəlki günahlarından təmizləndiyini unutmuşdur. ¹⁰ Beləliklə, ey qardaşlar, çağırıldığınızı və seçildiyinizi təsdiq etmək üçün daha da səy göstərin. Çünki əgər bunu etsəniz, heç vaxt büdrəməzsiz. ¹¹ Beləcə Rəbbimiz və Xilaskarımız İsa Məsihin əbədi Padşahlığına girmək səlahiyyəti sizə bol-bol ehsan ediləcək.

¹² Ona görə də bunları bilsəniz və sahib olduğunuz həqiqətlə möhkəm dursanız da, daima bunları sizə xatırladıram. ¹³ Bu bədəndə yaşadığım müddətdə xatırlatmaqla sizi oyandırmağı doğru hesab edirəm. ¹⁴ Çünki Rəbbimiz İsa Məsihin mənə bildirdiyi kimi, bu bədəndən ayrılmağımın yaxın olduğunu bilirəm. ¹⁵ Buna görə də çalışıram ki, mən bu dünyadan köçdükdən sonra da siz bunları həmişə yada salasınız.

Məsihin izzəti və peyğəmbərlik sözü

¹⁶ Rəbbimiz İsa Məsihin qüdrətini və zühurunu sizə bildirərkən uydurma əfsanələrə əsaslanmadıq. Amma öz gözümlə Onun ululuğunun şahidləri olduq. ¹⁷ Çünki Böyük Ehtişamı Olandan Ona belə bir səs gəldi: «Bu Mənim sevimli Oğlumdur, Ondan razıyam». O vaxt Ata Allahdan izzət və şərəf qəbul etdi. ¹⁸ Müqəddəs dağda Onunla birgə olduğumuz üçün göydən gələn bu səsi biz də eşitdik.

¹⁹Həmçinin bizdə daha əmin olan peyğəmbərlik sözləri var. Onlar qaranlıq yerdə işıq saçan bir çırağa bənzəyir. Səhər açılıb dan ulduzu ürəklərinizdə doğana qədər bu sözlərə diqqət verirsinizsə, yaxşı edirsiniz. ²⁰Hər şeydən əvvəl bunu bilməlisiniz ki, Müqəddəs Yazılardakı peyğəmbərlik sözlərinin heç birini şəxsən şərh etmək olmaz. ²¹Çünki heç vaxt peyğəmbərlik insan iradəsi ilə qaynaqlanmamışdır, lakin Müqəddəs Ruh tərəfindən yönəldilən insanlar Allahdan gələn sözləri söylədi.[§]

Yanlış təlim yayanların aqibəti

(Yəhd. 3-16)

2 Amma Allahın xalqı arasında yalançı peyğəmbərlər də ortaya çıxdı. Eləcə də sizin aranızda yanlış təlim yayanlar ortaya çıxacaq. Bunlar hətta özlərini satın alan Sahibini inkar edib gizlicə aranızda dağıdıcı və təfriqəçi təlim gətirəcəklər. Belələri öz başlarına tezliklə həlak gətirəcək. ²Hətta çoxları onların pozğunluğuna qoşulacaq və onların üzündən həqiqət yoluna küfr ediləcək. ³Tamahkarlıqlarından uydurma sözlərlə sizi istismar edəcəklər. Onların mühakiməsi çoxdan davam edir və həlakı hazırdır.

⁴Çünki Allah günahkar mələkləri cəzasız qoymadı, onları qiyamət gününə** qədər saxlanmaq üçün cəhənnəmə ataraq zülmətdə buxovladı.††
⁵^bO, allahsız adamların yaşadığı qədim

dünyaya daşqın göndərərək o dünyanı cəzasız qoymadı, amma səkkiz nəfəri, o cümlədən, salehliyi bəyan edən Nuhu qoruyub saxladı. ⁶^cO, Sodom və Homorra şəhərlərini yandırır-yaxaraq viran olmağa məhkum etdi və beləliklə, gələcəkdə olan allahsız adamlara‡‡ nümunə göstərdi. ⁷^dPozğun insanların əxlaqsız həyat tərzindən əziyyət çəkən saleh Lutu isə qurtardı. ⁸Çünki onların arasında yaşayan bu saleh insan günbəgün onların qanunsuz əməllərini görüb-əşidib öz saleh ruhunda iztirab çəkirdi. ⁹Əlbəttə ki, Rəbb möminləri sınaqdan necə qurtarmağı, haqsızları isə qiyamət gününə^{¶¶} kimi cəza altında necə saxlamağı bilir.

¹⁰O, xüsusilə, cismani murdar ehtirasına uyaraq ağıla xor baxanları belə saxlayır. Belə adamlar həyasız və dikbaşdırlar, ehtişamlı varlıqlara şər atmaqdan qorxmurlar. ¹¹Halbuki onlardan qüvvət və qüdrətdə üstün olan mələklər Rəbbin önündə ehtişamlı varlıqlara şər ataraq ittiham etməz. ¹²Bu adamlarsa sanki dərrəkəsiz, qeyri-iradi surətdə aparılan heyvanlardır ki, tutulub kəsilmək üçün doğulublar. Onlar başa düşmədiyi şeylərə şər atırlar. Heyvanlar necə kəsilirsə, onlar da elə kəsiləcəklər. ¹³Etdikləri zərərin əvəzini alacaqlar. Gündüz kef çəkməyi əyləncə sayırlar. Sizinlə yeyib-içərkən sanki aranızda ləkələr və nöqsanlar olaraq öz hiylələrindən zövq alırlar. ¹⁴Onların gözləri zina

§1:21 İnsanlar Allahdan gələn sözləri söylədi – bəzi əlyazmalarda Allahın müqəddəs insanları danışdırlar.

**2:4 Qiyamət gününə – hərfi tərcümədə mühakiməyə.

††2:4 Cəhənnəmə ataraq zülmətdə buxovladı – bəzi əlyazmalarda cəhənnəmin qaranlıq çuxurlarına atdı.

‡‡2:6 Gələcəkdə olan allahsız adamlara – bəzi əlyazmalarda allahsız adamların başına gələcək şeylər haqqında.

¶¶2:9 Qiyamət gününə – hərfi tərcümədə mühakimə gününə.

^b2:5 Yar. 6:1–7:24

^c2:6 Yar. 19:24

^d2:7 Yar. 19:1-16

ilə doludur, günahdan doymurlar. Qərarlı insanları yoldan çıxarırlar. Ürəkləri tamahkarlığa alışdırılmış lənətli insanlardır. ¹⁵ ^eHaqsızlıqla əldə etdiyi qazancı sevən Beor oğlu Bilamın yolunu tutaraq düz yolu qoyub azdılar. ¹⁶ Bilam işlədiyi günaha görə ifşa olundu: dilsiz-ağızsız eşşək insan səsi ilə danışmış bu peyğəmbəri dəlilik etməkdən çəkindirirdi.

¹⁷ Bu insanlar susuz bulaqlar, qasırganın dağıtdığı buludlar kimidir. Allah qatı qaranlığı onlar üçün saxlayır. ¹⁸ Çünki boş və lovğa sözlər söyləyərək səhv yolla gedənlərin arasından çətinliklə qaçanları cismani ehtiraslarla və əxlaqsızlıqla yoldan azdırırlar. ¹⁹ Onlara azadlıq vəd edirlər, halbuki özləri pozğunluğun köləsidirlər. Çünki insan nəyə məğlub olarsa, onun köləsi olar. ²⁰ Rəbbimiz və Xilaskarımız İsa Məsihi tanımaqla dünyanın çirkəbindən qaçdıqdan sonra yenə həmin işlərlə məşğul olub məğlub olarlarsa, son vəziyyətləri əvvəlkindən betər olar. ²¹ Çünki salehlik yolunu tanıyıb özlərinə əmanət edilən müqəddəs əmrdən geri dönməkdənsə bu yolu tanımaq onlar üçün daha yaxşı olardı. ²² Bu doğru məsələrdə deyilənlər onların öz başına gəldi: «İt öz qusuntusuna qayıdır» və «çimdirilmiş donuz palçıqda ağnamağa qayıdır».

Rəbbin günü

3 Sevimlilər, indi bu mənim sizə yazdığım ikinci məktubdur. Hər iki məktubumda təmiz düşüncəli olmağınızı xatırladaraq sizi oyaq

edirəm. ² Müqəddəs peyğəmbərlərin qabaqcadan söylədiyi sözləri və Xilaskarımız Rəbbin həvariləriniz vasitəsilə verdiyi əmri yada salmalıyıq. ³ ^gHər şeydən əvvəl bunu bilməlisiniz ki, axır zamanda öz ehtiraslarına görə hərəkət edən rişxəndçilər gələcək və rişxəndlə ⁴ deyəcəklər: «Rəbbin vəd etdiyi zühuru haradadır? Axı ata-babalarımız vəfat edəndən bəri, yaradılışın başlanğıcından hər şey eyni cür olaraq qalır». ⁵ ^hOnlar qəsdən unutmuşlar ki, Allahın kəlamı ilə göylər qədimdən bəri mövcuddur, quru da sudan ayrılaraq su vasitəsilə yarandı. ⁶ ⁱYenə də su ilə, yəni daşqınla o dövrkü dünya məhv oldu. ⁷ İndiki yer və göylər isə həmin kəlamla oda təslim olmaq üçün təyin olunub, allahsızların mühakimə və həlak olacağı gündəək saxlanılır.

⁸ ^jSevimlilər, bu bir şeyi yadınızdən çıxarmayın ki, Rəbb üçün bir gün min il kimidir, min ilsə bir gün kimidir. ⁹ Bəziləri bunu gecikmə sayar, amma Rəbb vədini yerinə yetirməkdə gecikməz, lakin sizə görə səbir edir. Çünki O heç kəsin həlak olmasını istəmir, amma hər kəsin tövbə etməsini istəyir. ¹⁰ ^kRəbbin günü isə oğru ^{*} kimi gələcək. O gün göylər böyük gurultu ilə aradan qalxacaq. Ünsürlər yanaraq məhv olacaq. Yer üzü və onun üstündə hər şey ifşa olunacaq.†

¹¹ Hər şey belə məhv olacaqsa, siz nə cür insanlar olmalısınız? Müqəddəs həyat sürməli, mömin olmalısınız. ¹² Allahın zühur gününü gözləyərək təzləşdirməlisiniz. O gün göylər od tutub

§§2:17 Saxlayır – bəzi əlyazmalarda *əbədi saxlayır*.

*3:10 Oğru – bəzi əlyazmalarda *gecə gələn oğru*.

†3:10 İfşa olunacaq – bəzi əlyazmalarda *yanıb yox olacaq*.

€2:15 Say. 22:4-35 f2:22 Sül. 26:11 §3:3 Yəhd. 18 h3:5 Yar. 1:6-9

i3:6 Yar. 7:11-12 j3:8 Zəb. 90:4

k3:10 Mat. 24:43; Luka 12:39; 1Sal. 5:2; Vəhy 16:15

məhv olacaq və ünsürlər yanıb əriyəcək.
¹³Amma biz Allahın vədinə əsasən salehliyin sakit olacağı yeni göyləri və yeni yeri gözləyirik.

Öyüd-nəsihətlər

¹⁴Buna görə, sevimlilər, madam ki bunları gözləyirsiniz, Allahın önündə ləkəsiz və nöqsansız olaraq sülh içində yaşamağa səy göstərin. ¹⁵Sevimli qardaşımız Paulun da ona bəxş edilmiş müdrikliklə sizə yazdığı kimi, Rəbbimizin səbrini də xilas fürsəti kimi sayın. ¹⁶Paul bütün məktublarında bu mövzulara eyni

cür toxunur. Məktublarında çətin başa düşülən bəzi işlər var; cahillər və qərarsızlar digər Müqəddəs Yazılar kimi bunların da mənasını təhrif edərək öz həlaklarına səbəb olurlar.

¹⁷Beləliklə, siz, ey sevimlilər, bunu əvvəlcədən bilib pozğun adamlar sizi aldaraq yoldan azdırmasın və sabit vəziyyətinizdən ayrılmayasınız deyə özünüzü qoruyun. ¹⁸Lakin Rəbbimiz və Xilaskarımız İsa Məsihin lütfündə və Onu tanımaqda böyüyün. Ona indi və əbədi olaraq izzət olsun! Amin.

YƏHYANIN BİRİNCİ MƏKTUBU GİRİŞ

«*Yəhyanın Birinci Məktubu*»nun yazılmasında iki məqsəd var: imanlıları Allahla və Onun Oğlu İsa Məsihlə sıx ünsiyyətdə yaşamağa çağırmaq; bu ünsiyyəti məhv edən bilən yanlış təlim yayanlara qarşı xəbərdarlıq.

Bu yanlış təlimdə bildirilirdi ki, şərcismani dünya ilə təmasdan yaranır və Allahın Oğlu İsa Məsih insan təbiətinə malik deyil. Bu müəllimlər öyrədirdi ki, insan xilas tapmaq üçün bu dünyanın qayğılarından tam azad olmalıdır. Onlar həm də məsihçi imanlısı üçün mənəviyyatın və yaxınlığını sevməyin mühüm olduğunu inkar edirdilər.

Yəhya bütün bunlara qarşı durub aydın öyrədir ki, İsa, həqiqətən, insan idi. O həm də bəyan edir ki, İsa Məsihə iman edib Allahı sevnələr bir-birini də sevməlidir.

Kitabın məzmunu:

1:1-4 Həyat Kəlamı

1:5–2:17 Nur və qaranlıq

2:18-29 Məsihin əleyhdarı

3:1-24 Allahın övladları

4:1-6 Ruhları tanımaq barəsində

4:7-21 Allah məhəbbətdir

5:1-21 Qalib gələn iman və əbədi həyat

Həyat Kəlamı

1^mBiz Həyat Kəlamını elan edirik; bu həmin Kəlamdır ki, başlanğıcdan var idi və biz Onu eşitdik, gözlərimizlə gördük, seyr etdik və əllərimizlə hiss etdik. ²ⁿHəyat zahir oldu, biz də onu görüb şahidlik edirik və Ata ilə birlikdə olub bizə zahir olan əbədi həyatı sizə

elan edirik. ³Biz sizə gördüyümüzü və eşitdiyimizi elan edirik ki, sizin də bizimlə şərikliyiniz olsun; bizim şərikliyimiz də Ata və Onun Oğlu İsa Məsihlədir. ⁴Biz bunları yazırıq ki, sevincimiz[‡] kamil olsun.

Nurda yaşayın

⁵Məsihdən eşitdiyimiz və sizə elan etdiyimiz xəbər budur: Allah nurdur və Onda zərrə qədər də qaranlıq yoxdur. ⁶Əgər biz «Allahla şərikliyimiz var» dediyimiz halda qaranlıqda gəziriksə, demək, yalan danışırıq və həqiqətə əməl etmirik. ⁷Amma O, nurda olduğu kimi biz də nurda gəziriksə, onda bir-birimizlə şərikliyimiz var və Onun Oğlu İsanın qanı bizi hər günahdan təmizləyir. ⁸Əgər günahsız olduğumuzu iddia ediriksə, özümüzü aldadırıq və daxilimizdə həqiqət yoxdur. ⁹Amma günahlarımızı etiraf ediriksə, Allah sadıq və ədalətli olduğu üçün günahlarımızı bağışlayacaq və bizi hər haqsızlıqdan təmizləyəcək. ¹⁰Əgər günahkar olmadığımızı iddia ediriksə, onda Onu yalançı yerinə qoyuruq və daxilimizdə Onun sözü olmur.

2 Övladlarım, bunları sizə yazıram ki, günah etməyəsiniz. Əgər kimsə günah etsə belə, Atanın hüzurunda Vəsətətçimiz var; O, saleh olan İsa Məsihdür. ²O bizim günahlarımıza görə – təkə bizim günahlarımıza görə deyil, bütün dünyanın günahlarına görə kəfərə qurbanıdır.

³Onu tanıdığımızı bundan bilirik ki, Onun əmrlərinə riayət edirik. ⁴Kim «Onu tanıyıram» deyir, amma Onun əmrlərinə riayət etmirsə, yalançıdır və onun daxilində həqiqət yoxdur. ⁵Lakin kim Onun sözünə riayət edirsə, Allah məhəbbəti onda, həqiqətən, kamilliyə

[‡]1:4 Sevincimiz – bəzi əlyazmalarda *sevinciniz*.

çatıb. Bundan bilirik ki, biz Allahdayıq.

⁶Kim Onda qaldığını deyirsə, İsa Məsihin həyat sürdüyü kimi həyat sürməlidir.

⁷Sevimlilər, sizə yeni əmr yazmıram, əvvəldən bəri malik olduğunuz qədim bir əmri yazıram; qədim əmr isə eşitdiyiniz⁴ sözdür. ⁸Yenə də sizə yeni bir əmr yazıram; bunun həqiqi olduğu Məsihdə və sizdə görünür. Çünki qaranlıq keçir və həqiqi nur artıq parlayır.

⁹Kim nurda olduğunu deyir, amma qardaşına nifrət edirsə, hələ də qaranlıqdadır. ¹⁰Qardaşını sevən nurda qalır və onda büdrəmə səbəbi yoxdur. ¹¹Amma qardaşına nifrət edən qaranlıqdadır. O, qaranlıqda gəzir və hara getdiyini bilmir, çünki qaranlıq onun gözlərini kor edib.

¹²Ey övladlar, sizə yazıram, çünki Onun adı naminə günahlarınızbaşılanmış.

¹³Ey atalar, sizə yazıram, çünki başlanğıcdan bəri Var Olanı tanıyırsınız.

Ey gənclər, sizə yazıram, çünki şərolana qalib gəlmisiniz.

¹⁴Ey uşaqlar, sizə yazdım, çünki Atanı tanıyırsınız.

Ey atalar, sizə yazdım, çünki başlanğıcdan bəri Var Olanı tanıyırsınız.

Ey gənclər, sizə yazdım, çünki güclüsünüz, Allahın kəlamı sizdə qalır, şərolana da qalib gəlmisiniz.

¹⁵Dünyanı və dünyada olan şeyləri sevməyin. Kim dünyanı sevirsə, onda Atadan olan məhəbbət yoxdur. ¹⁶Çünki dünyada olan hər şey – cismani ehtiraslar, acgözlük və dünya malına görə təkəbbür Atadan yox, dünyadan gəlir.

¹⁷Dünya və ondakı ehtiraslar keçibgedir, amma Allahın iradəsinə əməl edən əbədi qalır.

Məsih əleyhdarı

¹⁸Ey uşaqlar, axır zamandır. Siz «Məsih əleyhdarı»nın gələcəyini eşitmisiniz, indi də çoxlu Məsih əleyhdarı meydana çıxıb. Bundan bilirik ki, axır zamandır. ¹⁹Onlar bizim aramızdan çıxdılar, amma bizə məxsus deyildilər. Əgər bizə məxsus olsaydılar, heç birinin bizə məxsus olmadığı aşkara çıxsın.

²⁰Lakin siz Müqəddəs Olandan bir məsh almısınız və hamınız biliklisiniz.⁸

²¹Mən sizə həqiqəti bilmədiyiniz üçün deyil, onu bildiyiniz üçün yazdım; siz bunu da bilirsiniz ki, heç bir yalanın həqiqətlə əlaqəsi yoxdur. ²²Bəs yalançı kimdir? İsanın Məsih olduğunu inkar edən şəxs! O, Atanı və Oğulu inkar edən Məsih əleyhdarıdır. ²³Oğulu inkar edən hər kəs Ataya da malik deyil, lakin Oğulu iqrar edən kəs Ataya da malikdir. ²⁴Sizin əvvəldən bəri eşitdiyiniz söz qoy sizdə qalsın. Əgər əvvəldən bəri eşitdiyiniz söz sizdə qalsa, siz də Oğul və Atada qalarsınız. ²⁵Onun bizə verdiyi vəd budur: əbədi həyat!

²⁶Bunları sizi aldatmaq istəyənlər barəsində yazıram. ²⁷Sizə gəlincə, Ondan aldığınız məsh daxilinizdə qalır və kimsənin sizə təlim verməsinə ehtiyacınız yoxdur. Əksinə, Onun bu məshini sizə hər şey barədə təlim verir və bu, yalan deyil, həqiqətdir. Ona görə də sizə öyrətdiyi kimi Onda qalın.

Allahın övladları

²⁸Beləliklə, ey övladlar, Onda qalın ki, O zahir olanda cəsarətimiz olsun, Onun zühuru zamanı önündə utanmayaq. ²⁹Əgər Onun saleh olduğunu

⁴2:7 Eşitdiyiniz – bəzi əlyazmalarda əvvəldən bəri eşitdiyiniz.

⁸2:20 Hamunuz biliklisiniz – bəzi əlyazmalarda hər şeyi bilirsiniz.

bilirsinizsə, həm də bilin ki, saleh iş görən hər kəs Ondan doğulub.

3 ^PGörün Ata bizə necə məhəbbət göstərib ki, biz Allahın övladları adlanırıq! Doğrudan da, beləyik! Dünya Onu tanımadığına görə bizi də tanımır. ²Ey sevimlilər, indi biz Allahın övladlarıyıq, amma nə olacağımız hələ üzə çıxmayıb. Lakin bilirik ki, Məsih zühur edəndə biz Ona bənzəyəcəyik, çünki Onu olduğu kimi görəcəyik. ³Ona bu cür ümid bağlayan hər kəs O pak olduğu kimi özünü pak edir.

⁴Günah edən hər kəs Qanunu da pozar, çünki günah Qanunu pozmaqdır. ⁵Siz bilirsiniz ki, Məsih günahları aradan qaldırmaq üçün zühur etdi. Onda günah yoxdur. ⁶Onda qalan hər kəs günahını davam etdirməz. Günahını davam etdirən hər kəs nə Onu görüb, nə də Onu tanıyır.

⁷Ey övladlar, heç kəs sizi aldatmasın; saleh iş görən şəxs Məsihin saleh olduğu kimi salehdir. ⁸Günahını davam etdirən şəxs iblisdəndir, çünki iblis başlanğıcdan bəri günah edir. Allahın Oğlu buna görə zühur etdi ki, iblisin əməllərini puça çıxarsın. ⁹Allahdan doğulan hər kəs günahını davam etdirməz, çünki Allahın toxumu onda qalır. O, günahını davam etdirə bilməz, çünki Allahdan doğulub. ¹⁰Kimin Allahın övladı, kiminsə iblisin övladı olması bundan aydın olur: saleh iş görməyən, həmçinin qardaşını sevməyən hər kəs Allahdan deyil.

Bir-birimizi seväk

¹¹rəvvəldən bəri eşitdiyiniz xəbər budur: bir-birimizi seväk. ¹²Şərdən olub qardaşını öldürən Qabil kimi olmayaq. O, qardaşını niyə öldürdü? Ona görə ki öz əməlləri şər, qardaşının əməlləri isə saleh idi. ¹³Beləliklə, qardaşlar,

dünya sizə nifrət edirsə, heyrətlənməyin. ¹⁴Qardaşlarımızı sevdiyimizə görə biz bilirik ki, ölümdən həyata keçmişik. Sevməyənsə ölümdə qalır. ¹⁵Qardaşına nifrət edən hər kəs qatildir. Bildiyiniz kimi, heç bir qatil özündə qalan əbədi həyata malik deyil. ¹⁶Məhəbbətin nə olduğunu bundan anladıq ki, Məsih Öz canını bizim üçün fəda etdi. Biz də öz canımızı qardaşlarımız üçün fəda etməliyik. ¹⁷Əgər kimsə dünya malına sahib olarkən qardaşını ehtiyac içində görüb ona rəhmi gəlmirsə, Allah məhəbbəti onda necə qala bilər?

¹⁸Ey övladlar, sözdə və dildə deyil, əməldə və həqiqətdə seväk. ¹⁹⁻²⁰Bununla həqiqətdən olduğumuzu biləcəyik və ürəyimiz bizi məhkum edirsə, ürəyimizi Allahın önündə sakitləşdirəcəyik. Çünki Allah bizim ürəyimizdən üstündür və hər şeyi bilir. ²¹Ey sevimlilər, əgər ürəyimiz bizi məhkum etmirsə, demək, Allahın hüzurunda cəsarətlə danışa bilərik ²²və Ondən nə diləyiriksə, alır. Ona görə ki Onun əməllərinə riayət edirik və önündə Ona məqbul olan işlər görürük. ²³Onun əmri də budur ki, biz Onun Oğlu İsa Məsihin adına iman edək və Onun bizə əmr etdiyi kimi bir-birimizi seväk. ²⁴Onun əməllərinə riayət edən şəxs Allahda, Allah da onda qalır. Onun bizdə qaldığını bu yolla, bizə verdiyi Ruh vasitəsilə bilirik.

Ruhları sınayin

4 Ey sevimlilər, hər ruha inanmayın; ruhların Allahdan olub-olmadığını bilmək üçün onları sınaqdan keçirin. Çünki dünyada çoxlu yalançı peyğəmbər meydana çıxıb. ²Allahın Ruhunu bundan tanıya bilərsiniz: İsa Məsihin cismən gəldiyini iqrar edən hər ruh Al-

lahdandır, ³ İsanı** iqrar etməyən hər ruhsa Allahdan deyil. Bu, «Məsih əleyhdarı»nın ruhudur ki, bu ruhun gələcəyini eşitmisiniz və indi də artıq dünyadadır. ⁴ Sızsa, ey övladlar, Allahdansınız və yalançı peyğəmbərlərə qalib gəlmisiniz. Çünki sizdə olan Ruh dünyada olandan üstündür. ⁵ Onlar dünyadandır, buna görə də dünyəvi mövqedən danışılar və dünya onlara qulaq asır. ⁶ Bizsə Allahdanıq. Allahı tanıyan bizə qulaq asır, Allahdan olmayansa bizə qulaq asmır. Həqiqət ruhunu və aldatma ruhunu bundan tanıyıırıq.

Allah məhəbbətdir

⁷ Ey sevimlilər, bir-birimizi sevak, çünki məhəbbət Allahdandır. Sevən hər kəs də Allahdan doğulub və Allahı tanıyır. ⁸ Sevməyən kəs Allahı tanımır, çünki Allah məhəbbətdir. ⁹ Allahın bizə olan məhəbbəti belə zahir oldu: Allah Öz vahid Oğlunu dünyaya göndərdi ki, biz Onun vasitəsilə yaşayaq. ¹⁰ Məhəbbət bizim Allahı sevməyimizlə bağlı deyil, amma bundan ibarətdir: O bizi sevdi və Öz Oğlunu bizim günahlarımıza görə kəffarə qurbanı olaraq göndərdi. ¹¹ Ey sevimlilər, Allah bizi bu cür sevdiyi üçün biz də gərək bir-birimizi sevak. ¹² Allahı heç kim heç zaman görməyib. Əgər biz bir-birimizi sevak, Allah bizdə qalır və Onun məhəbbəti bizdə kamil olur.

¹³ Bizim Onda, Onun da bizdə qaldığını bundan bilirik ki, O bizə Öz Ruhundan verib. ¹⁴ Biz görüb şahidlik edirik ki, Ata Oğlunu dünyanın Xilaskarı olaraq göndərdi. ¹⁵ Kim iqrar edir ki, İsa Allahın Oğludur, Allah onda,

o da Allahda qalır. ¹⁶ Biz Allahın bizə olan məhəbbətini anlayıb buna inandıq.

Allah məhəbbətdir. Kim məhəbbətdə qalarsa, Allahda qalar, Allah da onda qalar. ¹⁷ Məhəbbət bizdə ona görə kamil oldu ki, qiyamət günündə^{††} cəsərimiz olsun. Çünki Məsih necədirsə, biz də bu dünyada eləyik. ¹⁸ Məhəbbətdə qorxu yoxdur, əksinə, kamil məhəbbət qorxunu qovar. Çünki qorxu cəzaya aiddir, qorxan insan məhəbbətdə kamil deyil.

¹⁹ Biz sevirik,^{‡‡} çünki öncə O bizi sevdi. ²⁰ Kim «mən Allahı sevirəm» deyir, amma öz qardaşına nifrət edirsə, yalançıdır. Axı gördüyü qardaşını sevməyən görmədiyi Allahı sevə bilməz. ²¹ Bizim Ondan aldığımız əmr budur ki, Allahı sevən gərək öz qardaşını da sevsin.

Allahın Oğluna iman

5 İsanın Məsih olduğuna inanan hər kəs Allahdan doğulub. Doğanı sevən ondan doğulanı da sevir. ² Biz Allahın övladlarını sevdiyimizi bundan anlayırıq ki, Allahı sevib Onun əmrlərinə əməl edirik. ³ Çünki Allah məhəbbəti Onun əmrlərinə riayət etməyimizi tələb edir. Onun əmrləri isə ağır deyil. ⁴ Çünki Allahdan doğulan hər kəs dünyaya qalib gəlir. Bizə dünya üzərində zəfər qazandıran öz imanımızdır. ⁵ Dünyaya qalib gələn kimdir? Əlbəttə ki, İsanın Allahın Oğlu olmasına inanan!

⁶ Su və qanla gələn Şəxs həmin İsa Məsihdür. O yalnız su ilə deyil, su və qanla gəldi. Buna şəhadət edən Ruhdur, çünki Ruh həqiqətdir. ⁷ Bəli, üç şahid

**4:3 İsanı – bəzi əlyazmalarda İsa Məsihin cismən gəldiyini.

††4:17 Qiyamət günündə – hərfi tərcümədə mühakimə günündə.

‡‡4:19 Sevirik – bəzi əlyazmalarda Onu sevirik.

var: ⁸ Ruh, su və qan.[¶] Bunların üçü də bir-birinə uyğun gəlir. ⁹ Biz insanların şəhadətini qəbul edirik, amma Allahın şəhadəti bundan üstündür. Çünki bu, Allahın şəhadətidir; O Öz Oğlu barədə şəhadət edib. ¹⁰ Allahın Oğluna iman edən kəs öz daxilində bu şəhadətə malikdir. Amma Allaha inanmayan Onu yalançı yerinə qoyub. Çünki Allahın Öz Oğlu barədə verdiyi şəhadətə inanmayıb. ¹¹ ^xBu şəhadət ondan ibarətdir ki, Allah bizə əbədi həyat verib və bu həyat Onun Oğlundadır. ¹² Oğula malik olan şəxsin həyatı var, Allahın Oğluna malik olmayan şəxsin isə həyatı yoxdur.

Əbədi həyat

¹³ Bunları sizə – Allahın Oğlunun adına iman edənlərə yazdım ki, əbədi həyata malik olduğunuzu biləsiniz.^{§§} ¹⁴ Biz Onun hüzurunda ona görə cəsarətlə danışa bilirik ki, Onun iradəsinə uyğun nəse dilədikdə O bizi eşidir. ¹⁵ Bilirik ki, nə diləyiriksə, O

bizi eşidir; beləcə də bilirik ki, Ondən dilədiklərimizi alırıq.

¹⁶ Əgər bir kəs qardaşının ölümə aparmayan günah etdiyini görsə, qoy Allahdan onun sağ qalmasını diləsin və beləcə ona – ölümə aparmayan günah edən kəsə həyat versin. Ölümə aparan günah da var. Demirəm ki, bu barədə Allahdan istəsin. ¹⁷ Hər cür haqsızlıq günahdır, amma ölümə aparmayan günah da var.

¹⁸ Bilirik ki, Allahdan doğulan hər kəs günahını davam etdirməz. Əksinə, Allahdan doğulan Oğul onu qoruyur və şər olan ona toxuna bilmir. ¹⁹ Bilirik ki, biz Allahdanıq, amma bütün dünya şər olanın hakimiyyəti altındadır. ²⁰ Bunu da bilirik ki, Allahın Oğlu gəlib bizə Haqq Olanı tanımaq üçün dərrakə verdi. Biz də Haqq Olanda, Onun Oğlu İsa Məsihdəyik. Həqiqi Allah və əbədi həyat Odur.

²¹ Ey övladlar, özünüzü bütlərdən qoruyun!

[¶]5:8 *Bəli, üç şahid var: 8 Ruh, su və qan* – yunan dilində ilk nəşr olunan mətnədə və bəzi tərcümələrdə *Bəli, göydə üç şahid var: Ata, Kəlam və Müqəddəs Ruh; bunların üçü də birdir. 8 Yerdə də üç şahid var: Ruh, su və qan.*

^{§§}5:13 *Biləsiniz* – bəzi əlyazmalarda *biləsiniz və Allahın Oğlunun adına inanarsınız.*

YƏHYANIN İKİNCİ MƏKTUBU

GİRİŞ

«*Yəhyanın İkinci Məktubu*» «ağsaqqal» tərəfindən «seçilmiş xanıma və onun övladlarına» ünvanlanıb. Yəqin ki burada imanlı cəmiyyəti və onun üzvləri nəzərdə tutulur. Qısa məktubda Yəhya imanlıları bir-birini sevməyə çağırır və onlara yanlış təlim yayanlar barədə xəbərdarlıq edir.

Kitabın məzmunu:

1:1-6 Məhəbbət və həqiqət

1:7-11 Yanlış təlimə qarşı xəbərdarlıq

1:12-13 Xudahafizləşmə

1 Mən ağsaqqaldan həqiqətə görə sevdiiyim seçilmiş xanıma və onun övladlarına salam! Yalnız mən deyil, həqiqəti dərk edənlərin hamısı sizi sevir. ²Çünki həqiqət daxilimizdə qalır və əbədi olaraq bizimlə olacaq. ³Ata Allahdan və Atanın Oğlu İsa Məsihdən olan lütf, mərhəmət, sülh də həqiqət və məhəbbət əsasında bizimlə olacaq.

Məhəbbət və həqiqət

⁴Sənin övladlarının arasında Atadan aldığımız əmrə uyğun olaraq həqiqətə görə həyat sürənlərə rast gələndə çox sevindim. ⁵Yə xanım, indi də səndən

xahiş edirəm ki, bir-birimizi sevək. Sənə yazdığım yeni bir əmr deyil, əvvəldən bəri malik olduğumuz əmrdir. ⁶Məhəbbət Atanın əmrlərinə görə həyat sürməyimizi tələb edir. Əvvəldən bəri eşitdiyiniz kimi əmr budur; gərək bu əmrə görə həyat sürəsiniz.

⁷Çünki dünyada çoxlu yalançı meydana çıxıb ki, İsa Məsihin cismən gəldiyini iqrar etmir. Bunu edən şəxs yalançı və Məsih əleyhdarıdır. ⁸Özünü qoruyun ki, bizim çəkdiyimiz zəhməti bada verməyib tam mükafatı əldə edəsiniz.* ⁹Həddi aşıb Məsihin təliminə sadıq qalmayan hər kəs Allaha malik deyil, həmin təlimə sadıq qalan kəs isə həm Ataya, həm də Oğula malikdir. ¹⁰Əgər bir kəs yanınıza gəlib sizə bu təlimi öyrətməsə, onu qonaq qəbul etməyin və onunla salamlaşmayın. ¹¹Çünki onunla salamlaşan kəs onun şər əməllərinə şərik olur.

Xudahafizləşmə

¹²Sizə yazılanı çox sözüüm var, amma bunları kağız və mürəkkəblə bildirmək istəmədim. Lakin ümid edirəm ki, özüm yanınıza gəlib sizinlə üz-üzə söhbət edim və beləcə sevincimiz[†] tamam olsun.

¹³Sənin seçilmiş bacının övladları sənə salam göndərir.

***1:8** *Bizim çəkdiyimiz zəhməti ... əldə edəsiniz* – bəzi əlyazmalarda *öz çəkdiyiniz zəhməti ... əldə edəsiniz*, bəzilərinə isə *biz öz çəkdiyimiz zəhməti ... əldə edək*.

[†]**1:12** *Sevincimiz* – bəzi əlyazmalarda *sevinciniz*.

YƏHYANIN ÜÇÜNCÜ MƏKTUBU GİRİŞ

«Yəhyanın Üçüncü Məktubu» cəmiyyətin Qay adlı bir rəhbərinə ünvanlanıb. Həvari Yəhya onu başqa məsihçilərə kömək etməsinə görə tərifləyir və Diotref adlı bir nəfərə xəbərdarlıq edir.

Kitabın məzmunu:

1:1-8 Qaya tərif və nəsihət

1:9-12 Diotref və Dimitri barədə

1:13-15 Xudahafizləşmə

1 ²Mən ağsaqqaldan həqiqətə görə sevdiyim əziz Qaya salam!

Tərif və nəsihət

²Ey sevimli, dua edirəm ki, canın uğurlu olduğu kimi özün də hər cəhətdən uğurlu və sağlam olasan. ³Bəzi qardaşlar gəlib sənə həqiqətə bağlılığına, yəni həqiqətə görə həyat sürdüyünə şəhadət edəndə mən çox sevindim. ⁴Mənim üçün öz övladlarımdan həqiqətə görə həyat sürdüyünü eşitməkdən böyük sevinc ola bilməz.

⁵Ey sevimli, sənə hətta yad olduqları halda qardaşlara xidmət etməkdə sədaqət göstərirsen. ⁶Onlar cəmiyyətin qarşısında sənə məhəbbətin barədə şəhadət ediblər. Sən onları Allaha layiq bir tərzdə yola salarkən yaxşı iş görəcək-

sən. ⁷Çünki onlar imansız olanlardan heç nə götürmədən Onun naminə yola çıxdılar. ⁸Beləcə biz həqiqət işində həmkar olmaq üçün bu cür adamlara dayaq olmaliyiq.

⁹Cəmiyyətə bir şey yazdım, amma onların arasında başçılıq etməyi sevən Diotref bizim səlahiyyətimizi tanımır. ¹⁰Buna görə də mən gələndə onun etdiyi əməllərlə bağlı məsələ qaldıracağam: o bizim barəmizdə pis sözlərlə qeybət edir, hətta bununla kifayətlənməyərək qardaşları özü qəbul etmir, qəbul etmək istəyənlərə də mane olur və onları cəmiyyətdən qovur.

¹¹Ey sevimli, pislikdən yox, yaxşılıqdan nümunə götür. Yaxşılıq edən Allahdandır, pislik edənsə Allahı görməyib.

¹²Həmü Dimitrinin yaxşı adam olduğuna şəhadət edir, həqiqətin özü də bunu təsdiq edir. Biz də buna şəhadət edirik və sən də bilirsən ki, bizim şəhadətimiz etibarlıdır.

Xudahafizləşmə

¹³Sənə yazılısı çox sözüüm var, amma bunları sənə qələm və mürəkkəblə yazmaq istəmirəm. ¹⁴Amma ümid edirəm ki, tezliklə səni görəcəyəm və sənənlə üz-üzə söhbət edəcəyəm.

¹⁵Sənə sülh olsun. Dostlar sənə salam göndərir. Oradakı dostlara bir-bir salam söylə.

YƏHUDANIN MƏKTUBU

GİRİŞ

«*Yəhudanın Məktubu*» özlərini imanlı adlandıran yanlış təlim yayan müəllimlərə qarşıdır. Bu qısa məktub məzmunca Peterin ikinci məktubuna yaxındır. Müəllif burada imanlıları «əmanət edilən iman uğrunda mübarizə aparmağa» (1:3) çağırır.

Kitabın məzmunu:

1:1-2 Salamlama

1:3-16 Səhv təlim yayanların məhkumiyyəti

1:17-25 Xəbərdarlıq və nəsihətlər

1 ^aİsa Məsihin qulu, Yaqubun qardaşı mən Yəhudadan Ata Allahın sevdiyi, ^zİsa Məsih üçün qorunmuş olan çağırılanlara salam! ²Mərhəmət, sülh və məhəbbət sizə bol-bol verilsin!

Günah və məhkumiyyət

(2Pet. 2:1-22)

³Sevimlilər, ümumi xilasımızla bağlı sizə yazmağa çox səy göstərirəm. Bu arada müqəddəslərə ilk və son dəfə əmanət edilən iman uğrunda mübarizə aparmağa sizi həvəsləndirmək üçün sizə yazmağı özümə borc bildim. ⁴Çünki Allahımızın lütfünü pozğunluq üçün bəhanələrə çevirən, yeganə Pərvərdigarı – Rəbbimiz^f İsa Məsihi inkar edən bəzi allahsız adamlar gizlicə aranızda girdilər. Onların mühakiməyə uğrayacaqları çoxdan yazılmışdır.

^{5b}Bütün bunları bildiyiniz halda sizə xatırlatmaq istəyirəm ki, ilk və son dəfə xalqı⁸ Misirdən xilas edən Rəbb sonra iman etməyənləri məhv etdi. ^{6c}Öz başçılıqlarını saxlamayan, məskunlaşdığı yerləri tərk edən mələkləri də böyük qiyamət günü** üçün əbədi zəncirlərlə bağlayaraq zülmətdə saxlamışdı. ^{7d}Sodom, Homorra və ətrafdakı şəhərlər də özlərini buna bənzər tərzdə cinsi əxlaqsızlığa və qeyri-təbii münasibətlərə təslim etdilər; sonra bu şəhərlər əbədi odla yandırılma cəzasını çəkərək bir nümunə oldu.

⁸Eyni şəkildə aranızda girən bu röyagörənlər də öz cismini murdar edir, ağalığı rədd edir, ehtişamlı varlıqlara şər atırlar. ^{9e}Hətta baş mələk Mikael də Musanın cəsədi barəsində iblisin əleyhinə çıxıb ona şər söyləyərək hökm verməyə cəsarət etmədi, ancaq «Qoy Rəbb sənə qadağan etsin!» dedi. ¹⁰Amma bu adamlar başa düşmədikləri hər şeyə şər atırlar. Onlar dərrakəsiz heyvanlar kimi qeyri-iradi surətdə nə anlayırlarsa, bunlarla məhv olurlar. ^{11f}Vay onların halına! Çünki onlar Qabilin yolu ilə getdilər. Qazanca görə özlərini Bilamın yalanına düşər etdilər. Qorah kimi üsyan qaldırdıqları üçün həlak oldular. ¹²Belə adamlar sizin məhəbbət süfrələrinizi ləkələyirlər. Onlar sizinlə birlikdə yeyib-içərək qorxmadan özlərini bəsləyirlər. Bunlar küləklərin tərptədiyi susuz buludlardır. Payızda meyvə vermədiyi üçün kökündən qoparılmış və iki dəfə ölmüş

^z1:1 Allahın sevdiyi – bəzi əlyazmalarda *Allahda təqdis edilib*.

^f1:4 Rəbbimiz – bəzi əlyazmalarda *Allahımız və Rəbbimiz*.

⁸1:5 Bütün ... xalqı – bəzi əlyazmalarda *Bütün bunları başdan-başa bildiyiniz halda sizə xatırlatmaq istəyirəm ki, xalqı*.

**1:6 Böyük qiyamət günü – hərfi tərcümədə *böyük günün mühakiməsi*.

^a1:1 Mat. 13:55; Mark 6:3 ^b1:5 Çıx. 12:51; Say. 14:28-30

^c1:6 Yar. 6:1-4 ^d1:7 Yar. 19:1-24 ^e1:9 Qanun. 34:6; Dan. 10:13,21; 12:1; Zək.

3:2; Vəhy 12:7 ^f1:11 Yar. 4:3-8; Say. 16:1-35; 22:1-35

ağaclarıdır. ¹³Öz xəcalətini köpük kimi sovuran şiddətli dəniz dalğalarıdır. Səyyar ulduzlardır ki, onlar üçün Allah qatı qaranlıqı əbədi saxlayır.

¹⁴Adəmlə birlikdə yeddinci nəsil sayılan Xanok da bu adamlara aid peyğəmbərlik edərək demişdir: «Budur, Rəbb saysız-hesabsız müqəddəs mələkləri ilə gəldi ki, ¹⁵hamını mühakimə etsin və ^{††}Allaha qarşı gördükləri allahsız işlər və allahsız günahkarların Özinə qarşı inadkarcasına dedikləri bütün sözlər üçün məhkum etsin». ¹⁶Bu adamlar deyilərək öz talelərindən gileylənirlər. Onlar öz ehtiraslarına uyğun hərəkət edirlər. Ağızlarından lovğa sözlər çıxır və öz xeyirlərinə görə yaltaqlanırlar.

Xəbərdarlıq və nəsihətlər

¹⁷ Amma siz, ey sevimlilər, Rəbbimiz İsa Məsihin həvarilərinin əvvəlcədən söylədikləri sözləri xatırlayın. ¹⁸Onlar sizə dedilər: «Axır zamanda öz allahsız

ehtiraslarına görə hərəkət edən rişxəndçilər ortaya çıxacaq». ¹⁹Bunlar ayrılıq salan, öz təbiətinə əsir olan, Ruha malik olmayan insanlardır. ²⁰Siz isə, sevimlilər, özünüzi ən müqəddəs olan imanınızın təməli üzərində inkişaf etdirin və Müqəddəs Ruhun idarəsi ilə dua edin. ²¹Rəbbimiz İsa Məsihin əbədi həyata aparan mərhəmətini gözləyərək özünüzi Allah məhəbbətində qoruyun. ²²Şübhə edən adamlara qarşı mərhəmətli olun; ^{‡‡}²³başqalarını oddan qaparaq xilas edin; digərlərinə isə mərhəmət edin. ^{¶¶}Amma qorxu içində cismin ləkələdiyi paltardan belə, çəkinin.

²⁴Sizi büdrəməkdən qoruyub Öz izzətli hüzuruna böyük sevinclə nöqsansız çıxarmağa qadir olan ²⁵Xilaskarımız, yeganə ^{§§}Allaha Rəbbimiz İsa Məsih vasitəsilə əzəldən bəri, indi və əbədi olaraq izzət, əzəmət, qüdrət və səlahiyyət olsun! Amin.

^{††}1:15 Və – bəzi əlyazmalarda və bütün allahsız adamları.

^{‡‡}1:22 Qərarlız adamlara qarşı mərhəmətli olun – bəzi əlyazmalarda Dərrakəli olaraq bəzilərinə qarşı mərhəmətli olun.

^{¶¶}1:23 Digərlərinə isə mərhəmət edin – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur.

^{§§}1:25 Yeganə – bəzi əlyazmalarda yeganə və müdrik (Rom. 16:27).

YƏHYAYA NAZİL OLAN

VƏHY
GİRİŞ

«Vəhy Kitabı» məsihçilərin İsa Məsihə Rəbb kimi iman etdiklərinə görə təqib olunduqları dövrdə yazılıb. Ehtimal olunur ki, kitab ya imperator Neronun hakimiyyətinin (miladdan sonra 54-68) son illərində ya da imperator Domisianın hakimiyyəti (miladdan sonra 81-96) dövründə yazılıb. Müəllifin əsas qayğısı imanlılara bu təqiblərdə və iztirablar zamanı təsəlli verməkdir. Kitabın böyük bir hissəsi rəmzi dillə təsvir olunmuş vəhy və görüntülərdən ibarətdir.

Bu kitabın izahına aid müxtəlif rəylər mövcud olsa da, əsas mövzu aydındır: İsa Məsih vasitəsilə Allah, nəhayət, Şeytan da daxil olmaqla düşmənlərini tamamilə məğlub edəcək. Allah tam qalib gələndə Öz sadıq övladlarını yeni göy və yeni yer xeyir-duaları ilə mükafatlandıracaq.

Kitabın məzmunu:

1:1-3 Giriş

1:4-3:22 Açıq görüntü və yeddi cəmiyyətə məktub

4:1-8:1 Yeddi möhürlü tumar

8:2-11:19 Yeddi şeypur

12:1-13:18 Əjdaha və iki heyvan

14:1-15:8 Müxtəlif görüntülər

16:1-21 Allahın hiddəti və yeddi kasa

17:1-18 Fahişə qadın

18:1-24 Babilin dağılması

19:1-21 Göylərdə sevinc

20:1-15 Minillik Padşahlıq

21:1-22:5 Yeni göy, yeni yer, yeni Yerusəlim

22:6-21 İsanın zühuru

1 Bu, İsa Məsihin vəhyidir. Allah bunu Ona verdi ki, tezliklə baş verməli hadisələri Öz qullarına aşkar etsin. Məsih də bunu Öz mələyi vasitəsilə qulu Yəhyaya göndərək bəyan etdi. ² Yəhya Allahın kəlamı və İsa Məsihin şahadəti, yəni gördüyü hər şey barədə şahadət etdi. ³ Nə bəxtiyardır bu peyğəmbərlik sözlərini oxuyan, eşidənlər və orada yazılanlara riayət edənlər! Çünki vaxt yaxındır.

Yeddi imanlılar
cəmiyyətinə müraciət

⁴⁻⁵ Mən Yəhyadan Asiya vilayətindəki yeddi imanlılar cəmiyyətinə salam! Var Olan, Var Olmuş və Gəlməli Olandan, Onun taxtının önündəki yeddi ruhdan, həmçinin ölümlər arasından ilk doğulan, yer üzünün padşahlarının başçısı olan sadıq şahid İsa Məsihdən sizə lütf və sülh olsun!

Bizi sevən, Öz qanı bahasına bizi günahlarımızdan azad edərək ⁶ bizdən bir padşahlıq təşkil edən və bizi Öz Atası Allah üçün kahinlər təyin edən Şəxsə əbədi olaraq izzət və qüdrət olsun! Amin.

⁷ Budur, O, buludlarla gəlir!

Hər göz Onu görəcek,

Hətta Onun bədənini deşənlər də

Onu görəcek.

Yer üzünün bütün tayfaları

Onun üçün ah-nalə edəcək.

Bəli, belə olacaq. Amin.

⁸ Var Olan, Var Olmuş və Gəlməli Olan, Külli-İxtiyar Rəbb Allah deyir: «Alfa və Omega[†] Mənəm!»

*1:4-5 *Günahlarımızdan azad edərək* – bəzi əlyazmalarda *günahlarımızdan yuyaraq*.

†1:8 *Alfa və Omega* – bəzi əlyazmalarda *Alfa və Omega, Başlanğıc və Axır* (Vəhy 21:6).

¹1:4-5 Çıx. 3:14; 19:6; Zəb. 89:27; Yeş. 55:4; Vəhy 4:5; 5:10 ¹1:7 Dan. 7:13; Zək. 12:10; Mat. 24:30; Mark 13:26; Luka 21:27; Yəh. 19:34,37; 1Sal. 4:17

^k1:8 Çıx. 3:14; Vəhy 21:6; 22:13

⁹Əziyyətə, Allahın Padşahlığına və dözümə sizinlə İsada şərik olan mən – qardaşınız Yəhya Allahın kəlamından ötrü və İsa barədə şəhadət etdiyimə görə Patmos adlanan adada idim. ¹⁰Rəbbin günü Ruhun təsirinə düşdüm. Arxamdan şeypur səsinə bənzər uca bir səsin belə söylədiyini eşitdim: ¹¹«Gördüyünü bir kitaba yaz və bunu yeddi cəmiyyətə, yəni Efesə, İzmirə, Berqamaya, Tiatiraya, Sarda, Filadelfiyaya və Laodikeyaya göndər».

¹²Onda çevrildim ki, mənimlə danışanın kim olduğunu gördüm. Çevrildikdə yeddi qızıl çıraqdan gördüm. ¹³Çıraqların arasında uzun cübbə geymiş, sinəsinə qızıl qurşaq bağlamış bəşər oğluna bənzər Biri var idi. ¹⁴Onun başı, saçı yun və qar kimi ağ, gözləri isə odlı alov kimi idi; ¹⁵ayaqları kürədə xalis olan pardaqlanmış tunc kimi idi, səsi də gur suların sədasına bənzəyirdi. ¹⁶O, sağ əlində yeddi ulduz tutmuşdu, ağızından ikiqışlı iti bir qılnc çıxırdı; Onun üzü tam qüvvəsi ilə parlayan günəşə bənzəyirdi.

¹⁷Mən Onu gördükdə ölü kimi ayaqlarına düşdüm. O isə sağ əlini mənim üstümə qoyub dedi: «Qorxma! Birinci və Sonuncu Olan, ¹⁸Diri Olan Mənəm. Mən ölmüşdüm, indi isə əbədi olaraq diriyəm. Ölümün və ölümlər diyarının açarları Məndədir. ¹⁹Beləliklə, öz gördüklərini, indi və bundan sonra baş verəcək hadisələri yaz. ²⁰Mənim sağ əlimdə gördüyün yeddi ulduzun və yeddi qızıl çıraqların sirtinə gəlincə, yeddi ulduz yeddi cəmiyyətin mələkləri, yeddi çıraqların da yeddi cəmiyyət deməkdir.

Efesda ki cəmiyyət

2 Efesdə olan cəmiyyətin mələyinə yaz:

Yeddi ulduzu sağ əlində Tutan, yeddi qızıl çıraqların arasında Gəzən belə deyir: ²sənin əməllərindən, zəhmətləndən, dözüməndən və şərik adamlara dözmədiyindən xəbərdaram. Həvari olmadıqları halda özlərini həvari adlandıranları sınaqdan keçirdin və onların yalançı olduğunu müəyyən etdin. ³Sən dözümlü oldun, Mənim adım naminə tab gətirdin və yorulmadın.

⁴Amma səndən bir şikayətim var: əvvəlki məhəbbətindən əl çəkmisən. ⁵Buna görə də haradan yıxıldığını yadına sal, tövbə et və əvvəl etdiyən işləri gör. Əks təqdirdə, tövbə etməsən, yanına gəlib[‡] çıraqlarını yerindən götürəcəyəm. ⁶Amma yaxşı ki sən nikolaçılardan əməllərinə nifrət edirsən; Mən də onlara nifrət edirəm.

⁷Qulağı olan qoy eşitsin ki, Ruh cəmiyyətlərə nə deyir. Qalib gələndə Allahın cənnətində olan həyat ağacından yeməyə imkan verəcəyəm.

İzmirdə ki cəmiyyət

8 İzmirdə olan cəmiyyətin mələyinə yaz:

Birinci və Sonuncu Olan, ölüb yenidən Dirilən belə deyir: ⁹sənin

[‡]2:5 Yanına gəlib – bəzi əlyazmalarda *tezliklə yanına gəlib*.

¹1:12 Yez. 1:24; 43:2; Dan. 7:9,13; 10:5-6

^m1:17 Yeş. 44:6; 48:12; Vəhy 2:8; 22:13

ⁿ2:7 Yar. 2:9; Yez. 28:13; 31:8; Vəhy

22:2 ^o2:8 Yeş. 44:6; 48:12; Vəhy 1:17; 22:13

əziyyətindən^f və yoxsulluğundan xəbərdaram, amma sən zənginsən. Yəhudi olduqlarını iddia edənlərin küfründən də xəbərdaram, amma onlar Yəhudi deyil, Şeytan yığıncağıdır. ¹⁰ Çəkəcəyin əzabdan heç qorxma. Bax iblis aranızdan həzisini zindana atacaq ki, sınaqdan keçəsiniz. Siz on gün əziyyət çəkəcəksiniz. Ölüm bahasına olsa da, sadıq qal, Mən sənə həyat tacını verəcəyəm.

¹¹ P Qulağı olan qoy eşitsin ki, Ruh cəmiyyətlərə nə deyir. Qalib gələn ikinci ölümdən heç zərər görməyəcək.

Berqamadakı cəmiyyət

¹² Berqamada olan cəmiyyətin mələyinə yaz:

İki ağzılı iti qılıncı Olan belə deyir: ¹³ gör harada,[§] Şeytanın taxtı olan yerdə yaşadığın halda Mənim adıma bağlı qaldığından xəbərdaram. Barəmdə sədaqətlə şəhadət edən, aranızda, Şeytanın yaşadığı yerdə öldürülən Antipanın günlərində belə, Mənə olan imanından imtina etmədin.

¹⁴ q Amma səndən bir az şikayətim var: aranızda Bilamin təliminə bağlı olanlar var. O, Balaqı öyrətdi ki, İsrail övladlarını bürdrədən bütələrə təqdim olunan qurbanların ətini yeməyə və əxlaqsızlığa azdırsın. ¹⁵ Eləcə də sənənin içində nikolaçıların bu cür təliminə bağlı olanlar var. ¹⁶ Buna görə də tövbə et. Yoxsa tezliklə sənənin yanına

gəlib ağzımdan çıxan qılıncı onlarla döyüşəcəyəm.

¹⁷ r Qulağı olan qoy eşitsin ki, Ruh cəmiyyətlərə nə deyir. Qalib gələnə Mən gizli** saxlanan mənadan verəcəyəm. Ona bir ağ daş da verəcəyəm ki, üstündə yeni ad yazılıb; bu adı da daşı alandan başqa heç kəs bilmir.

Tiatiradakı cəmiyyət

¹⁸ Tiatirada olan cəmiyyətin mələyinə yaz:

Gözləri odlu alova, ayaqları da pardaqlanmış tunca bənzəyən Allah Oğlu belə deyir: ¹⁹ sənənin əməllərindən, məhəbbətindən, imanından, xidmətindən və dözüməndən xəbərdaram; son işlərin də əvvəlkilərdən daha çoxdur.

²⁰ s Amma səndən şikayətim var: sən özünü peyğəmbər adlandıran qadın İzevelə imkan verirsen ki, Mənim qullarıma əxlaqsızlıq və bütələrə təqdim olunan qurbanların ətini yeməyi öyrədən onları aldatsın. ²¹ Mən ona möhlət verdim ki, tövbə etsin, amma əxlaqsızlığından tövbə etmək istəmir. ²² Bax onu xəstəlik yatağına salıram. Onunla zina edənlər birgə etdikləri əməllərdən tövbə etməsələr, onları da böyük əziyyətə düşürəcəyəm. ²³ t Onun övladlarını azara salıb öldürəcəyəm. Bütün cəmiyyətlər də biləcək ki, insanın daxilini və ürəyini araşdıran Mənəm və hər

^f2:9 Əziyyətdən – bəzi əlyazmalarda əməllərindən, əziyyətdən.

§2:13 Gör harada – bəzi əlyazmalarda sənənin əməllərindən və gör harada.

**2:17 Gizli – bəzi əlyazmalarda yemək üçün gizli.

P2:11 Vəhy 20:14; 21:8 q2:14 Say. 22:5,6; 25:1-3; 31:16; Qanun. 23:4

r2:17 Çıx. 16:14-15,33-35; Yeş. 62:2; 65:15; Yəh. 6:31,48-50,58

s2:20 1Pad. 16:31; 2Pad. 9:22,30 t2:23 Zəb. 7:9; 62:12; Yer. 17:10

birinizə əməllərinizə görə əvəz verəcəyəm.

²⁴ Amma siz Tiatirada olan digərlərinə, yəni bu təlimi qəbul etməyənlərə və Şeytanın dərin sirri adlandırılan şeyləri öyrənməyənlərə deyirəm: üstünüzdə başqa bir yük qoymuram; ²⁵ ancaq Mən gəlincəyə qədər özünüzdə olana bağlı qalın.

²⁶ Qalib gələnə və Mənim buyurduğum işlərə sonadək riayət edənə millətlər üzərində səlahiyyət verəcəyəm.

²⁷ “Dəmir əsa ilə onlara ağılıq edəcək, Saxsı qablar kimi onları çilik-çilik edəcək”.

²⁸ Bunu Atamdan necə aldımsa, eləcə də ona verəcəyəm. Dan ulduzunu da ona verəcəyəm.

²⁹ Qulağı olan qoy eşitsin ki, Ruh cəmiyyətlərə nə deyir.

Sarddakı cəmiyyət

3 Sardda olan cəmiyyətin mələyinə yaz:

Allahın yeddi ruhuna və yeddi ulduza malik Olan belə deyir: sənin əməllərindən xəbərdaram. Adın var ki, guya dirisən, əslində isə ölüsən.

² Oyaq ol və sağ qalıb ölmək üzrə olan nəyin varsa, onu möhkəmləndir. Çünki Mən sənin əməllərinin Allahımın önündə kamil olmadığını gördüm. ³ Buna görə də nə aldığını və nə eşitdiyini yadına sal. Bunlara riayət et və tövbə elə. Əgər oyaq olmasan, bir oğru kimi gələcəyəm və hansı saat sənin üstünə gələcəyimi də bilməyəcəksən.

⁴ Amma Sardda, sənin yanında öz paltarlarını ləkələməyən bir neçə şəxs də var. Onlar Mənimlə birlikdə ağ paltarda gəzəcəklər, çünki

buna layiqdirlər. ⁵ Qalib gələn hər kəs də ağ paltar geyinəcək. Mən onun adını həyat kitabından əsla silməyəcəyəm, Atamın və Onun mələklərinin önündə adını iqrar edəcəyəm. ⁶ Qulağı olan qoy eşitsin ki, Ruh cəmiyyətlərə nə deyir.

Filadelfiyadakı cəmiyyət

⁷ Filadelfiyada olan cəmiyyətin mələyinə yaz:

Müqəddəs və Haqq Olan, Davudun açarının Sahibi, açdığını heç kəs bağlamayan, bağladığını heç kəs açmayan belə deyir: ⁸ sənin əməllərindən xəbərdaram. Bax Mən sənin üzünə elə bir qapı açmışam ki, heç kəs onu bağlaya bilməz. Gücün az olduğu halda Mənim sözümə riayət etmişən və Mənim adımdan imtina etməmişən. ⁹ Wİndi isə Şeytan yığınağından olub Yəhudi olmadıqları halda özlərini Yəhudi adlandıran yalançıları məcbur edəcəyəm ki, gəlib sən ayaqlarına düşsünlər və Mənim səni sevdiyimi bilsinlər. ¹⁰ Dözüm göstərərək Mənim sözümə riayət etmişən. Buna görə Mən də səni yer üzündə yaşayanları sınamaq üçün bütün dünyanın üzərinə gələcək sınaq zamanından qoruyub saxlayacağam. ¹¹ Tezliklə gəlirəm. Nəyin varsa, ona bağlı qal ki, heç kəs tacını götürməsin.

¹² Qalib gələni Allahımın məbədinə sütun qoyacağam və bir daha oranı tərk etməyəcək. Onun üzərinə Allahımın adını, Allahıma məxsus şəhərin, yəni göydən, Allahımın yanından enən yeni Yerusəlimin adını və Öz yeni adımı yazacağam.

^u2:26 Zəb. 2:8-9 ^v3:7 Əyy. 12:14; Yeş. 22:22 ^w3:9 Yeş. 43:4; 49:23; 60:14

^x3:12 Yeş. 62:2; 65:15; Vəhy 21:2

¹³ Qulağı olan qoy eşitsin ki, Ruh cəmiyyətlərə nə deyir.

Laodikeyadakı cəmiyyət

¹⁴ Laodikeyada olan cəmiyyətin mələyinə yaz:

Amin Olan, sadıq və etibarlı Şahid, Allahın yaratdıqlarının Mənşəyi belə deyir: ¹⁵ sənin əməllərindən xəbərdaram. Sən nə soyuqsan, nə də isti. Kaş ki ya soyuq ya da isti olaydın! ¹⁶ İndi ki nə isti, nə də soyuq olub ilqısan, səni ağzımdan qaytaracağam. ¹⁷ Çünki deyirsən: “Varlıyam, zəngin olmuşam və heç nəyə möhtac deyiləm”. Amma bilmirsən ki, zəlil, yazıq, yoxsul, kor və çıpaqsan. ¹⁸ Sənə məsləhət görürəm ki, zəngin olmaq üçün Məndən od içində xalis olan qızıl alasan, həmçinin geyinib çıpaqlığının ayıbını açmamaq üçün ağ paltar alasan, gözlərinə sürtüb görmək üçün də göz məlhəmi alasan. ¹⁹ Mən kimi sevirəm, onu məzəmmət və tərbiyə edirəm. Buna görə də qeyrətə gəl və tövbə et. ²⁰ Bax qapının önündə durub onu döyürəm; kim səsimi eşidib qapını açsa, onun yanına gələcəyəm və Mən onunla, o da Mənimlə birgə şam edəcəyik.

²¹ Qalib gələnə Mənimlə birgə Öz taxtımda oturmağa imkan verəcəyəm; Mən də eləcə qalib gəlib Atamla birgə Onun taxtında oturmuşam. ²² Qulağı olan qoy eşitsin ki, Ruh cəmiyyətlərə nə deyir».

Göydəki taxt

4 Bundan sonra gördüm ki, göyə açılmış bir qapı var. Əvvəlcə mənimlə danışdığını eşitdiyim, şeypura bənzər səs dedi: «Bura qalx. Bundan sonra baş verməli hadisələri sənə göstərəcəyəm». ² Elə o an mən Ruhun təsirinə düşdüm. Budur, göydə bir taxt qurulub, taxtda da Biri oturub. ³ Oturanın görünüşü yəşəm və qırmızı əqiq daşına bənzəyirdi. Taxtın ətrafında da görünüşcə zümrüdə bənzəyən göy qurşağı var idi. ⁴ Taxtın hər tərəfində daha iyirmi dörd taxt var idi və onların üstündə ağ paltar geyinmiş, başında qızıl tac olan iyirmi dörd ağsaqqal oturmuşdu. ⁵ Taxtdan şimşək, uğultu və göy gurultusu çıxırdı. Taxtın önündə yeddi məşəl yanırdı; bunlar Allahın yeddi ruhudur. ⁶ Taxtın önündə sanki büllura bənzəyən şüşə dəniz var idi.

Taxtın ətrafında, hər dörd yanında önü də, arxası da gözlərlə örtülmüş dörd canlı məxluq var idi. ⁷ Birinci məxluq aslana, ikinci məxluq danaya, üçüncü məxluqun üzü insan üzünə, dördüncü məxluq da uçan qartala bənzəyirdi. ⁸ Bu dörd məxluqdan hər birinin altı qanadı var idi; məxluqların hər tərəfi, hətta qanadlarının alt tərəfi də gözlərlə örtülmüşdü. Bu məxluqlar gecə-gündüz dayanmadan deyir:

«Var Olmuş, Var Olan və Gəlməli Olan, Külli-İxtiyar Rəbb Allah Müqəddəsdir, müqəddəsdir, müqəddəsdir!»

⁹ Canlı məxluqlar hər dəfə taxtda Oturana, əbədi Yaşayana izzət və şərəf verib şükür edəndə ¹⁰ iyirmi dörd ağsaqqal taxtda Oturanın önündə yerə qapanıb

^{y3:14} Sül. 8:22 ^{z3:19} Sül. 3:12; İbr. 12:6 ^{a4:2} Yez. 1:26-28; 10:1

^{b4:5} Çıx. 19:16; Yez. 1:13; Vəhy 1:4; 8:5; 11:19; 16:18

^{c4:6} Yeş. 6:2-3; Yez. 1:5-10,18,22; 10:12,14

əbədi Var Olana səcdə edir və taclarını taxtın önünə atıb deyirlər:

¹¹ «Ey bizim Rəbbimiz və Allahımız! Sən izzət, şərəf və qüdrət almağa layiqsən. Çünki hər şeyi Sən yaratdın, Hər şey Sənin iradənlə var olub yarandı».

Möhürlü tumar və Quzu

5^dMən taxtda Oturanın sağ əlində bir tumar gördüm ki, onun hər iki tərəfi də yazılmışdı və yeddi möhürlə möhürlənmişdi. ²Həmçinin gördüm ki, qüdrətli bir mələk uca səslə elan edir: «Tumarın möhürlərini qırmağa və onu açmağa kim layiqdir?» ³Amma nə göydə, nə yer üzündə, nə də yer altında bir kəs bu tumarı açmağı yaxud onun içinə baxmağı bacarmadı. ⁴Mən çox ağladım, çünki tumarı açmağa yaxud onun içinə baxmağa layiq olan bir kəs tapılmadı. ⁵«Onda ağsaqqallardan biri mənə dedi: «Ağlama! Budur, Yəhuda qəbiləsindən olan Aslan, Davudun Kökü qalib gəlib; buna görə də O, tumarı və onun yeddi möhürünü açə bilər».

⁶fGördüm ki, taxtla dörd canlı məxluqun ortasında və ağsaqqalların arasında bir Quzu dayanıb; O sanki kəsilməmiş vəziyyətdə idi. Onun yeddi buynuzu və yeddi gözü var idi ki, bunlar da bütün yer üzünə göndərilmiş Allahın yeddi ruhudur. ⁷Quzu yaxınlaşıb taxtda Oturanın sağ əlindən tumarı götürdü. ⁸«O, tumarı götürdüyü zaman dörd canlı məxluq və iyirmi dörd ağsaqqal Quzunun önündə yerə qapandı. Hər birinin əlində çəng var idi və buxurla dolu qızıl nimçələr tuturdular ki, bunlar

müqəddəslərin dualarıdır. ⁹hOnlar yeni bir nəğmə oxuyaraq deyirdi:

«Sən tumarı götürüb
Onun möhürlərini qırmağa layiqsən.
Çünki Sən kəsildin
Və hər tayfadan, dildən, xalqdan və millətdən olanları^{††}
Allah üçün Öz qanın bahasına satın aldın.

¹⁰Onları Allahımızla birgə Padşahlığa və kahinliyə şərik etdin; Onlar da yer üzünə padşahlıq edəcəək».

¹¹iTaxtın, canlı məxluqların və ağsaqqalların ətrafında saysız-hesabsız mələk gördüm və onların səsini eşitdim. ¹²Onlar uca səslə deyirdi:

«Kəsilməmiş Quzu
Qüdrəti, sərvəti, hikməti, qüvvəti,
Şərəfi, izzəti və alqışı
Almağa layiqdir».

¹³Həmçinin mən göydə, yer üzündə, yer altında, dənizdə olan bütün məxluqların və oralardakı bütün varlıqların belə dediyini eşitdim:

«Taxtda Oturana və Quzuya əbədi olaraq Alqış, şərəf, izzət və qüdrət olsun!»

¹⁴Dörd canlı məxluq da «Amin!» deyirdi. Onda ağsaqqallar yerə qapanıb səcdə etdilər.

Yeddi möhür

6Mən gördüm ki, Quzu yeddi möhürün birini açdı. Onda dörd canlı məxluqdan birinin göy gurultusuna bənzər səslə «gəl» dediyini eşitdim. ²jGördüm ki, bir ağ at və onun belində oturan atlının əlində ox-kaman var. Ona bir tac verildi və bir qalib kimi yola çıxdı ki, qələbə qazansın.

³Quzu ikinci möhürü açanda ikinci canlı məxluqun «gəl» dediyini eşit-

^{††}5:9 *Olanları* – bəzi əlyazmalarda *olan bizi*.

^d5:1 Yeş. 29:11; Yez. 2:9-10 ^e5:5 Yar. 49:9; Yeş. 11:1,10

^f5:6 Yeş. 53:7; Zək. 4:10 ^g5:8 Zəb. 141:2 ^h5:9 Çıx. 19:6; Zəb. 33:3; 98:1; Yeş. 42:10; Vəhy 1:6 ⁱ5:11 Dan. 7:10 ^j6:2 Zək. 1:8; 6:2-3,6

dim. ⁴Onda ayrısı – od rəngində bir at ortaya çıxdı. Onun belində oturan atlıya izin verildi ki, yer üzündə sülhü aradan götürsün və insanlara bir-birini qırdırsın. Atlıya böyük bir qılınc verildi.

⁵Quzu üçüncü möhürü açanda üçüncü canlı məxluqun «gəl» dediyini eşitdim. Gördüm ki, bir qara at və onun belində oturan atlının əlində tərəzi var. ⁶Dörd canlı məxluqun arasında sanki bir səsin belə dediyini eşitdim: «Bir xiniks buğda bir dinara, üç xiniks arpa da bir dinaradır;† amma zeytun yağına və şəraba ziyan vurma».

⁷Quzu dördüncü möhürü açanda dördüncü canlı məxluqun «gəl» dediyini eşitdim. ⁸Gördüm ki, bir solğun rəngdə at var. Onun belində oturan atlının adı Ölüm idi. Ölülər diyarı da onun ardınca gedirdi. Onlara yer üzünün dördüdə biri üzərində səlahiyyət verildi ki, qılınc, aclıq, azar və yer üzündəki vəhşi heyvanlarla insanları qırsınlar.

⁹Quzu beşinci möhürü açanda qurbangahın altında Allahın kəlamına və etdikləri şəhadətə görə kəsilən canları gördüm. ¹⁰Onlar uca səslə fəryad edirdi: «Ey müqəddəs və haqq olan Pərvərdigar, nə vaxta kimi mühakimə etməyib yer üzündə yaşayanlardan qanımızın qisasını almayacaqsan?» ¹¹Onda hər birinə ağ xalat verilib deyildi ki, özləri ilə birgə qulluq edən, onlar kimi öldürüləcək bacı-qardaşlarının sayı tamam olana qədər bir az vaxt da rahat olsunlar.

¹²Quzu altıncı möhürü açanda gördüm ki, böyük bir zəlzələ baş verdi. Günəş qıldan toxunan çul kimi qaraldı və ayın rəngi bütünlüklə qan kimi oldu.

¹³Göydəki ulduzlar da əncir ağacının güclü küləkdən sarsılıb kal meyvələrini tökdüyü kimi yerə töküldü. ¹⁴Göy də bükülən tumar kimi çəkilib getdi. Hər dağ və ada yerindən tərpendi. ¹⁵Onda yer üzünün padşahları, böyük adamlar, sərkərdələr, varlılar, güclülər, hər qul və azad adam mağaralarda və dağlardakı qayalar arasında gizlənib ¹⁶pdəğlara və qayalara dedilər: «Üstümüza qopub düşün və bizi taxtda Oturanın üzündən, Quzunun qəzəbindən gizlədin. ¹⁷Çünki qəzəblərinin böyük günü gəlib çatdı və ona qarşı kim dura bilər?»

Möhürlənmiş şəxslər

7 ¹Bundan sonra mən yer üzünün dörd küncündə dayanan dörd mələk gördüm. Onlar yer üzünün dörd küləyini tutmuşdular ki, nə quru, nə dəniz və nə də bir ağac üstünə yel əssin. ²Gündoğan tərəfdən qalxan başqa bir mələk də gördüm ki, var olan Allahın möhürünə malik idi. O, uca səslə quruya və dənizə ziyan vurmaq izni verilmiş dörd mələyi çağırub dedi: ³«Biz Allahımızın qullarının alnını möhürləyənlərə qədər quruya, dənizə və ağaclara ziyan vurmayın». ⁴Möhürlənmiş şəxslərin sayını da eşitdim; İsrail övladlarının bütün qəbilələrindən 144 000 nəfər möhürlənmişdi:

⁵Yəhuda qəbiləsindən 12 000 möhürlənmiş nəfər;
Ruven qəbiləsindən 12 000 nəfər;
Qad qəbiləsindən 12 000 nəfər;
⁶Aşer qəbiləsindən 12 000 nəfər;
Naftali qəbiləsindən 12 000 nəfər;
Menaşşe qəbiləsindən 12 000 nəfər;

††6:6 *Bir xiniks ... dinaradır* – yəni bir litr buğda, yaxud üç litr arpa fəhlənin bir günlük əmək haqqına satılır.

^k6:8 Yez. 14:21 ^l6:12 Yeş. 13:10; Yoel 2:10,31; 3:15; Mat. 24:29; Mark 13:24-25; Luka 21:25; Vəhy 11:13; 16:18 ^m6:13 Yeş. 34:4 ⁿ6:14 Vəhy 16:20

^o6:15 Yeş. 2:19-21 ^p6:16 Huşə 10:8; Luka 23:30

^q6:17 Yoel 2:11; Mal. 3:2 ^r7:1 Yer. 49:36; Dan. 7:2; Zək. 6:5 ^s7:2 Yez. 9:4,6

⁷ Şimeon qəbiləsindən 12 000 nəfər;
 Levi qəbiləsindən 12 000 nəfər;
 İssakar qəbiləsindən 12 000 nəfər;
⁸ Zevulun qəbiləsindən 12 000 nəfər;
 Yusif qəbiləsindən 12 000 nəfər;
 Binyamin qəbiləsindən 12 000 möhür-
 lənmiş nəfər.

⁹ Bundan sonra mən gördüm ki, hər millətdən, hər tayfadan, hər xalqdan və hər dildən olan, heç kəsin saya bilməyəcəyi böyük bir kütlə taxtın və Quzunun önündə dayanıb. Onlar ağ xalat geyinib, əllərində xurma budaqları tutublar. ¹⁰ Uca səslə nida edirdilər: «Xilas taxtda oturan Allahımıza və Quzuya məxsusdur!»

¹¹ Bütün mələklər də taxtın, ağsaqqalların və dörd canlı məxluqun ətrafında dayanmışdı. Onlar taxtın önündə üzüstə yerə qapanaraq Allaha səcdə edib dedilər:

¹² «Amin! Allahımıza əbədi olaraq Alqış, izzət, hikmət, şükür, şərəf, Qüdrət və qüvvət olsun! Amin!»

¹³ Bu arada ağsaqqallardan biri məndən soruşdu: «Ağ xalat geyinmiş bu şəxslər kimdir və haradan gəliblər?»

¹⁴ Ona dedim: «Ağa, bunu sən bilərsən». O mənə dedi: «Bunlar böyük əziyyətdən keçib gələnlərdir. Onlar öz xalqlarını yuyub Quzunun qanı ilə ağartdılar.

¹⁵ Buna görə də Onlar Allahın taxtının önündədir, Gecə-gündüz məbəbində Ona ibadət edirlər.

Taxtda Oturan da Onların üzərində məskən salacaq.

¹⁶ Onlar bir daha nə ac,

Nə də susuz qalacaq,

Günəş və qızmar isti

Onları vurmayacaq.

¹⁷ Çünki taxtın ortasında olan Quzu

Onların Çobanı olacaq,
 Onları həyat suyunun qaynaqlarına aparacaq,
 Allah onların bütün göz yaşlarını siləcək».

Yeddinci möhür və qızıl buxurdan

8 Quzu yeddinci möhürü açanda göydə təxminən yarım saat sükut yarandı. ² Onda mən Allahın önündə dayanan yeddi mələyi gördüm. Onlara yeddi şeypur verildi.

³ Başqa bir mələk də gəlib qurbangahın önündə durdu. Onun əlində qızıl buxurdan var idi və ona çoxlu buxur verildi ki, bunu bütün müqəddəslərin duaları ilə birgə taxtın önündə olan qızıl qurbangahın üstündə təqdim etsin.

⁴ Buxurun tüstüsü müqəddəslərin duaları ilə birgə mələyin əlindən Allahın önünə yüksəldi. ⁵ Onda mələk buxurdanı götürüb qurbangahdakı odla doldurdu və onu yer üzünə atdı. Göy gurultusu, uğultu, şimşək və zəlzələ baş verdi.

Altı şeypurun çalınması

⁶ Yeddi şeypuru olan yeddi mələk onları çalmağa hazırlaşdı.

⁷ ^w Birinci mələk şeypurunu çaldı. Onda qanla qarışıq dolu və od əmələ gəlib yer üzünə yağdırıldı. Yer üzünün üçdə biri, ağacların üçdə biri və bütün yaşıl otlar yandırıldı.

⁸ İkinci mələk şeypurunu çaldı. Onda sanki böyük bir dağ odla yanaraq dənizin içinə atıldı. Dənizin üçdə biri qana döndü. ⁹ Dənizdə olan canlı məxluqların üçdə biri öldü. Gəmilərin də üçdə biri məhv oldu.

¹⁰ ^x Üçüncü mələk şeypurunu çaldı. Onda göydən məşəl kimi yanan böyük

⁷:14 Dan. 12:1; Mat. 24:21; Mark 13:19

⁷:16 Zəb. 23:1-2; Yeş. 25:8; 49:10; Yez. 34:23 ⁸:5 Çıx. 19:16; Lev. 16:12; Yez.

10:2; Vəhy 11:19; 16:18 ⁸:7 Çıx. 9:23-25; Yez. 38:22 ⁸:10 Yeş. 14:12

bir ulduz enib çayların üçdə birinin və su qaynaqlarının üstünə düşdü. ¹¹Yə ulduzun adına «Yovşan» deyilir. Suların üçdə biri yovşana döndü. Çoxlu adam sulardan öldü, çünki sular acı olmuşdu.

¹²ZDördüncü mələk şeypurunu çaldı. Onda günəşin, ayın və ulduzların üçdə biri vuruldu; buna görə də onların üçdə biri qaraldı. Gündüzün üçdə biri, gecənin də elə o qədəri işıqsız qaldı.

¹³Onda göyün ortasında uçan bir qartal^f gördüm və onun uca səslə belə dediyni eşitdim: «Şeyurlarımı çalacaq o biri üç mələyin şeypur səslərindən yer üzündə yaşayanların vay, vay, vay halına!»

9 Beşinci mələk şeypurunu çaldı. Onda mən göydən yerə düşmüş bir ulduz gördüm. Dibsiz dərinliyə enən quyunun açarı ona verildi. ²aO, dibsiz dərinliyə enən quyunu açdı və quyudan iri bir kürənin tüstüsünə bənzər tüstü çıxdı. Günəş və hava quyudan çıxan tüstüdən qaraldı. ³bTüstünün içindən yer üzünə çəyirtkələr çıxdı və onlara yer üzündəki əqrəblərin gücü qədər güc verildi. ⁴cOnlara deyildi ki, yer üzündəki otlara, heç bir yaşılığa, heç bir ağaca deyil, yalnız alınlarında Allahın möhürü olmayan insanlara zərər vursunlar. ⁵Onlara izin verildi ki, insanları öldürmədən onlara beş ay işgəncə versinlər. Onların verdiyi işgəncə əqrəbin insanı sancdığı zaman olan işgəncəyə bənzəyir. ⁶dO günlərdə insanlar ölüm axtaracaq, amma tapmayacaqlar. Özlərinə ölüm arzulayacaqlar, amma ölüm onlardan qaçacaq.

⁷eÇəyirtkələrin görünüşü döyüşə hazırlanan atlara bənzəyirdi. Başlarında sanki qızıl tac var idi, üzləri də insan üzünü kimi idi. ⁸fOnların qadınlarda olan kimi saçları var idi, dişləri də aslan dişləri kimi idi. ⁹gDöş zirehləri dəmir zirehlər kimi idi. Qanadlarının səsi döyüşə qaçan çoxlu sayda arabalarla atların səsinə bənzəyirdi. ¹⁰Onların əqrəb kimi quyruqları və neştələri var idi. Quyruqlarında elə gücləri var idi ki, insanlara beş ay zərər verə bilərdilər. ¹¹Dibsiz dərinliyin mələyi onların üzərində padşahlıq edirdi; onun adı ibrancə «Avaddon», yunanca «Apollion»^{§§} idi.

¹²Birinci bəla ötüb keçdi. Budur, ondan sonra daha iki bəla gəlir.

¹³hAltıncı mələk şeypurunu çaldı. Onda mən Allahın önündəki qızıl qurbangahın dörd buynuzundan gələn bir səs eşitdim. ¹⁴iBu səs şeypuru olan altıncı mələyə deyirdi: «Böyük Fərat çayının kənarında bağlanan dörd mələyi burax». ¹⁵jHəmin o saat, o gün, o ay və o il üçün hazırlanmış dörd mələk buraxıldı ki, insanların üçdə birini öldürsün. ¹⁶kAtlı qoşunların sayı iki yüz milyon idi; mən onların sayını eşitdim. ¹⁷lMən görüntüdə atları və onların belində oturan atlıları bu cür gördüm: onların od, tünd göy və kükürd rəngində döş zirehləri var idi, atların başı aslan başı kimi idi və ağızlarından od, tüstü və kükürd çıxırdı. ¹⁸mBu üç bələdan, yəni onların ağızından çıxan od, tüstü və kükürddən insanların üçdə biri həlak oldu. ¹⁹nÇünki atların gücü onların ağızında və quyruğundadır. Onların

^f8:13 Qartal – bəzi əlyazmalarda mələk.

^{§§}9:11 Apollion – yəni Məhvedici.

y8:11 Yer. 9:15 z8:12 Yeş. 13:10; Yez. 32:7; Yoel 2:10,31; 3:15

a9:2 Yar. 19:28 b9:3 Çıx. 10:12-15 c9:4 Yez. 9:4

d9:6 Əyy. 3:21; Yer. 8:3 e9:7 Yoel 2:4 f9:8 Yoel 1:6 g9:9 Yoel 2:5

h9:13 Çıx. 30:1-3; 37:25-26

quyruğu başı olan ilana oxşayır və atlar bu başlarla da zərər vururlar.

²⁰ⁱBu bələlərdən həlak olmayıb sağ qalan adamlar öz əlləri ilə düzəltmələri şeylərdən dönməyə tövbə etmədilər. Cinlərə və görməyə, eşitməyə, yeriməyə qadir olmayan qızıl, gümüş, tunc, daş, taxta bütələrə səcdə etməkdən əl çəkəmədilər. ²¹Həmçinin onlar nə qatilliklərindən, nə sehrbazlıqlarından, nə əxlaqsızlıqlarından, nə də oğurluqlarından tövbə etdilər.

Mələk və kiçik tumar

10 Mən göydən enən başqa bir güclü mələyi gördüm. O, buluda bürünmüşdü və başının üstündə göy qurşağı var idi. Üzü günəşə, ayaqları da od sütununa bənzəyirdi. ²Əlində açılmış kiçik bir tumar var idi. O, sağ ayağını dənizin üstünə, sol ayağını isə quruya qoydu. ³Aslan nəritisinə bənzər uca səslə nida etdi. O nida edəndə yeddi göy gurultusu öz səsi ilə danışdı. ⁴Yeddi göy gurultusu danışdığı zaman mən yazmağa hazırlaşmışdım ki, göydən danışan bir səs eşitdim: «Yeddi göy gurultusunun söylədiklərini möhürlü saxla, onları yazma». ⁵^jOnda dənizdə və quruda dayandığımı gördüyüm mələk sağ əlini göyə tərəf qaldıraraq ⁶əbədi Var Olanın, göyü və oradakıları, yeri və oradakıları, dənizi və oradakıları Yaradanın adına and içərək dedi: «Daha möhlət verilməyəcək, ⁷amma yeddinci mələyin şeypur çalacağı günlər Allahın sirli niyyəti, qulları olan peyğəmbərlərə açdığı kimi tam yerinə yetəcək».

⁸^kGöydən eşitdiyim səs yenə də mənimlə danışaraq belə dedi: «Get, dənizdə və quruda dayanan mələyin əlindəki

açılmış kiçik tumarı götür». ⁹Mən də mələyin yanına gedib ona dedim ki, kiçik tumarı mənə versin. O mənə dedi: «Onu götür, ye. O sənə mədəndə acı, ağzında isə bal kimi şirin olacaq». ¹⁰Mən tumarı mələyin əlindən götürüb yedim. O, ağzımda bal kimi şirin idi, amma onu yeyəndən sonra mədəmdə acılıq oldu. ¹¹Mənə belə də deyildi: «Sən gərək yenə də çoxlu xalq, millət, dil və padşah barədə peyğəmbərlik edəsən».

İki şahid

11 ¹Mənə əsaya oxşayan bir qamış verildi və mənə deyildi: «Qalx Allahın məbədinə, qurbangahı ölç və orada səcdə edənləri say. ²^mAmma məbədin bayır həyatını nəzərə alma və oranı ölçmə. Çünki ora başqa millətlərə verildi və onlar müqəddəs şəhəri qırx iki ay tapdaq edəcək. ³Öz iki şahidimi göndərəcəyəm ki, çula bürünərək həmin min iki yüz altmış gün ərzində peyğəmbərlik etsinlər».

⁴ⁿBunlar yer üzünün Sahibinin önündə dayanan iki zeytun ağacı və iki çıraqdandır. ⁵Əgər kimsə onlara zərər vurmaq istəsə, ağızlarından od çıxıb düşmənlərini yandırır-yaxır. Beləcə onlara zərər vurmaq istəyənlər hər kəs bu cür öldürülməlidir. ⁶^oOnların göyü bağlamağa ixtiyarı var ki, peyğəmbərlik etdikləri günlər yağış yağmasın. Həmçinin onların suları qana döndərməyə və yer üzünə istədikləri qədər hər cür bəla gətirməyə ixtiyarı var.

⁷^pOnlar öz şəhadətlərini bitirdikdən sonra dibsiz dərinlikdən çıxan vəhşi heyvan onlarla döyüşəcək və onları məğlub edib öldürəcək. ⁸^qCəsədləri onların Rəb-

ⁱ9:20 Zəb. 115:4-7; 135:15-17; Dan. 5:23 ^j10:5 Qanun. 32:40; Dan. 12:7; Amos

3:7 ^k10:8 Yez. 2:8-3:3 ^l11:1 Yez. 40:3; Zək. 2:1-2 ^m11:2 Luka 21:24

ⁿ11:4 Zək. 4:3,11-14 ^o11:6 Çıx. 7:17-19; 1Pad. 17:1; 1Sal. 4:8

^p11:7 Dan. 7:7,21; Vəhy 13:1-7; 17:8 ^q11:8 Yeş. 1:9-10

binin də çarmıxa çəkildiyi böyük şəhərin baş küçəsinə səriləcək; həmin şəhər rəmzi olaraq Sodom və Misir adlanır. ⁹Müxtəlif xalqlardan, tayfalardan, dillərdən və millətlərdən olan adamlar üç gün yarım onların cəsədinə baxacaq və qəbirə qoyulmasına yol verməyəcəklər. ¹⁰Yer üzündə yaşayanların bu halına sevinib bayram edəcək və birbirlərinə hədiyyələr göndərəcəkdir. Çünki bu iki peyğəmbər yer üzündə yaşayanlara iztirab vermişdi. ¹¹«Lakin həmin üç gün yarım bitəndə Allahdan gələn həyat nəfəsi onların içinə girdi və onlar ayağa qalxdı. Onda onları görənlərin canına böyük qorxu düşdü. ¹²«O iki peyğəmbər göydən onlara «Bura qalxın!» deyən uca bir səs eşitdilər və buludun içində göyə qalxdılar. Düşmənləri də onlara baxdı. ¹³«O saat böyük bir zəlzələ baş verdi və şəhərin onda biri dağıldı. Zəlzələdə yeddi min nəfər həlak oldu, qalanları isə qorxuya düşüb göydəki Allaha izzətləndirildilər.

¹⁴İkinci bəla ötüb keçdi. Budur, tezləklə üçüncü bəla gəlir.

Yeddinci şeypur

¹⁵«Yeddinci mələk şeypurunu çaldı. Göydə belə deyən uca səslər eşidildi:

«Rəbbimiz və Onun Məsihi
Dünya üzərində Padşahlığa sahib oldu!
O əbədi olaraq padşahlıq edəcək!»

¹⁶Onda Allahın önündə öz taxtlarında oturan iyirmi dörd ağsaqqal üzüstə yerə qapanıb Allaha səcdə edərək ¹⁷dedi:

«Ey Var Olan, Var Olmuş
Küllü-İxtiyar Rəbb Allah,
Sənə şükür edirik!
Çünki Öz böyük qüdrətini alıb
Padşahlıq taxtına çıxdın.

¹⁸«Millətlər qəzəbləndi, Sənin də qəzəbinin vaxtı gəldi. Ölümləri mühakimə etmək, Sənin qulların olan Peyğəmbərlərə, müqəddəslərə, Sənin adından qorxanlara, Kiçiklərə və böyüklərə mükafat vermək, Yer üzünü məhv edənləri Məhv etmək vaxtı çatdı».

¹⁹«Allahın göydəki məbədi açıldı və Onun Əhd sandığı orada zahir oldu. Onda şimşək, uğultu, göy gurultusu, zəlzələ və güclü dolu gəldi.

Qadın və əjdaha

12 Göydə böyük bir əlamət zahir oldu: günəşi əyninə geyinmiş, ayaqları altında ay və başında on iki ulduzlu tac olan bir qadın göründü. ²O hamilə idi və doğmaq üzrə idi, ağrı və iztirab çəkərək qışqırırdı. ³«Göydə başqa bir əlamət zahir oldu: yeddi başlı, on buynuzlu, başlarının üstündə də yeddi kiçik tac olan böyük və od rəngində əjdaha göründü. ⁴«Onun quyruğu göy ulduzlarının üçdə birini süpürüb yer üzünə atdı. Əjdaha doğmağa hazırlaşan qadının önündə dayandı ki, qadın doğan kimi onun uşağını udsun. ⁵«Qadın bir oğlan uşağı doğdu ki, «dəmir əsa ilə bütün millətlərə ağalıq edəcək». Bu uşaq Allahın və Onun taxtının yanına qapılıb götürüldü. ⁶«Qadınsa çölə qaçdı. Orada onun min iki yüz altmış gün bəslənməsi üçün Allah tərəfindən hazırlanmış yeri var.

⁷«Göydə döyüş oldu. Mikael və onun mələkləri əjdaha ilə döyüdü. Əjdaha və onun mələkləri də onlarla döyüdü, ⁸amma gücləri çatmadı. Göydə artıq onlara yer qalmadı. ⁹«O böyük əjdaha –

[†]11:11 Yez. 37:10 [§]11:12 2Pad. 2:11 [‡]11:13 Vəhy 6:12; 16:18

[¶]11:15 Çıx. 15:18; Dan. 2:44; 7:14,27 [•]11:18 Zəb. 2:5; 110:5; 115:13

[◊]11:19 Vəhy 8:5; 16:18,21 [×]12:3 Dan. 7:7 [∧]12:4 Dan. 8:10 [∞]12:5 Zəb. 2:9;

Yeş. 66:7 [∞]12:7 Dan. 10:13,21; 12:1; Yəhd. 9 [♠]12:9 Yar. 3:1; Luka 10:18

iblis və Şeytan deyilən, bütün dünyanı aldadan qədim ilan yer üzünə atıldı, mələkləri də onunla birləşdirdi.

¹⁰ C Mən göydə uca bir səsin belə dediyini eşitdim:

«İndi Allahımızın xilas, gücü, Padşahlığı və

Onun Məsihinin hakimiyyəti həyata keçdi.

Çünkü bacı-qardaşlarımızı Allahımızın önündə

Gecə-gündüz təqsirləndirən ittihamçı kənara atıldı.

¹¹ Onlar Quzunun qanı və öz şəhadət sözləri vasitəsilə

Ona qalib gəldilər.

Hətta ölümlə üzbəüz olanda da

Öz canlarını sevmədilər.

¹² Buna görə də, ey göylər və

Orada məskən salanlar, bayram edin!

Qurunun və dənizinsə vay halına!

Çünkü iblis böyük hiddətlə yanınıza endi,

Bilir ki, onun az vaxtı qalır».

¹³ Əjdaha yer üzünə atıldığını görəndə oğlan uşağı doğan qadının ardınca düşdü.

¹⁴ Amma qadına böyük qartalın iki qanadı verildi ki, çölə – öz yerinə uçuşsun və orada, ilandan kənarda bir vaxt, vaxtlar və yarım vaxt ərzində bəslənsin.

¹⁵ İlan qadının ardınca ağzından sel kimi su püskürdü ki, sel onu aparsın.

¹⁶ Lakin quru qadına kömək etdi: quru ağzını açdı və əjdahanın ağzından püskürdüyü seli içib qurtardı.

¹⁷ Onda əjdaha qadına qəzəbləndi, onun nəslindən Allahın əmrələrinə riayət edən və İsa barədə şəhadət edən başqaları ilə döyüşmək üçün getdi

¹⁸ və dəniz sahilinin qumları üzərində dayandı.*

Dənizdən çıxan vəhşi heyvan

13^e Dənizdən çıxan on buynuzlu və yeddi başlı bir vəhşi heyvan gördüm. Onun buynuzlarının üstündə on kiçik tac var idi, başlarının üzərində isə küfr olan adlar yazılmışdı. ² Gördüyüm vəhşi heyvan bəbirə oxşayırdı. Onun ayaqları ayı ayaqları kimi, ağzı da aslan ağzı kimi idi. Əjdaha ona öz gücünü, taxtını və böyük səlahiyyət verdi. ³ Vəhşi heyvanın başlarından biri sanki ölümcül yaralanmışdı, ancaq o, ölümcül yarasından sağaldı. Bütün yer üzünü heyrət içində vəhşi heyvanın ardınca getdi. ⁴ Əjdahaya səcdə etdilər, çünki vəhşi heyvana səlahiyyət verən o idi. Həmçinin vəhşi heyvana səcdə edib dedilər: «Kim bu vəhşi heyvana tay olar və onunla döyüşə bilər?»

⁵ Vəhşi heyvana lovğa və küfr danışan bir ağız da verildi. Həm də ona səlahiyyətini qırx iki ay icra etmək izni verildi. ⁶ O, ağzını açdı ki, Allaha küfr etsin, Onun adına, həmçinin məskəninə, yəni göydə məskən salanlara küfr söyləsin. ⁷ Ona izin verildi ki, müqəddəslərlə döyüşüb onlara qalib gəlsin. Həmçinin ona bütün tayfalar, xalqlar, dillər və millətlər üzərində səlahiyyət verildi. ⁸ Kəsilmiş Quzunun həyat kitabına dünya yaranandan bəri adı yazılanlardan savayı, yer üzündə yaşayanların hamısı ona səcdə edəcək.

⁹ Kimin qulağı var, qoy eşitsin.

¹⁰ Kim əsir olmalıdırsa,

Əsirliyə gedir,

Kim qılıncla öldürülməldirsə,

***12:18** *Və dəniz sahilinin qumları üzərində dayandı* – bəzi əlyazmalarda, 13-cü fəslin başlanğıcı olaraq *Mən dəniz sahilinin qumları üzərində dayandım*.

^c12:10 Əyy. 1:9-11; Zək. 3:1 ^d12:14 Dan. 7:25; 12:7

^e13:1 Dan. 7:3-6; Vəhy 17:3,7-12 ^f13:5 Dan. 7:8,25; 11:36

^g13:7 Dan. 7:21 ^h13:8 Zəb. 69:28 ⁱ13:10 Yer. 15:2; 43:11

Qılıncla öldürülür.[†]

Gərək müqəddəslərin dözümlü və imanlı olsun.

Yerdən çıxan vəhşi heyvan

¹¹Mən yerdən çıxan başqa bir vəhşi heyvan da gördüm. Onun quzu buynuzuna oxşayan iki buynuzu var idi, amma əjdaha kimi danışdı. ¹²O, birinci vəhşi heyvanın bütün səlahiyyətini onun önündə icra edir, yer üzünü və orada yaşayanları ölümcül yarasından sağalan həmin vəhşi heyvana səcdə etməyə məcbur edir. ¹³İkinci vəhşi heyvan böyük əlamətlər göstərir, hətta insanların önündə göydən yerə od yağdırır. ¹⁴Birinci vəhşi heyvanın önündə göstərilməsinə izin verilmiş əlamətlərlə yer üzündə yaşayanları aldadaraq onlara deyir ki, qılıncla yaralanan, amma sağ qalan həmin vəhşi heyvanın surətini yaratsınlar. ¹⁵Ona həmin vəhşi heyvanın surətinə nəfəs vermək qüdrəti verildi ki, bu surət də danışsın və ona səcdə etməyən hər kəsin öldürülməsini əmr etsin. ¹⁶İkinci vəhşi heyvan hamını – böyükləri və kiçikləri, varlıları və yoxsulları, azadları və qulları məcbur edir ki, sağ əlləri yaxud alınları damğalansın. ¹⁷Beləcə bu damğanı, yəni həmin vəhşi heyvanın adını ya da adını təmsil edən sayı daşımayan bir kəsə alıb-satmağa icazə verilmir. ¹⁸Bu işdə müdrək olmaq lazımdır. Kimin ağılı var, qoy bu vəhşi heyvana məxsus sayı hesablasın, çünki bu bir insanın sayıdır. Onun sayı altı yüz altmış altıdır.

Quzu və 144 000 nəfər

14^jMən gördüm ki, Quzu Sion dağında durub. Onunla birlikdə 144 000 nəfər var idi. Onların alında Quzunun adı və Onun Atasının adı yazılmışdı. ²Mən göydən gur suların sədasına və güclü göy gurultusuna bənzər bir səs eşitdim. Eşitdiyim səs çəng çalanların çənglərinin səsi kimi idi. ³Onlar taxtın, dörd canlı məxluqun və ağsaqqalların önündə yeni bir nəğmə oxuyurlar. Yer üzündən satın alınmış bu 144 000 nəfərdən başqa heç kəs bu nəğməni öyrənə bilmədi. ⁴Bunlar özlərini qadınlarla ləkələməmiş şəxslərdir, çünki bakirdirlər. Quzu hara getsə, onlar da Onun ardınca gedir. Onlar Allah və Quzu üçün nübar olaraq insanlar arasından satın alındı. ⁵^kAğızlarından heç vaxt yalan çıxmayıb, onlar ləkəsizdir.

Üç mələk

⁶Mən göyün ortasında uçan başqa bir mələk gördüm. O, yer üzündə yaşayanlara – hər millətə, hər tayfaya, hər dilə və hər xalqa yaymaq üçün əbədi bir Müjdə gətirirdi. ⁷Mələk uca səsle deyirdi: «Allahdan qorxun, Ona izzət verin! Çünki Onun mühakimə edəcəyi vaxt gəldi. Göyü, yeri, dənizi və su qaynaqlarını Yaradana səcdə edin!»

⁸İkinci mələk də onun ardınca gələrək deyirdi: «Dağıldı, böyük Babil dağıldı! O, əxlaqsızlığının coşğun şarabını bütün millətlərə içirtmişdi».

⁹^mBunların ardınca üçüncü bir mələk də gələrək uca səsle deyirdi: «Kim vəhşi heyvana və onun surətinə səcdə edib öz alının yaxud əlinin damğalanmasını

[†]13:10 *Kim qılıncla ... öldürülür* – bəzi əlyazmalarda *Kim başqalarını qılıncla öldürürsə, Özü də qılıncla öldürülməlidir*.

^j14:1 Yez. 9:4; Vəhy 7:2-3 ^k14:5 Sef. 3:13

^l14:8 Yeş. 21:9; Yer. 51:8; Vəhy 18:2 ^m14:9 Yar. 19:24; Yeş. 51:17; Yez. 38:22

qəbul edərsə, ¹⁰o da Allahın qəzəb kasasına qarışıqsız tökülmüş coşğun şərabından içəcək. Belələrinə müqəddəs mələklərin və Quzunun önündə od və kükürdlə işgəncə veriləcək. ¹¹nOnlara verilən işgəncənin tüstüsü əbədi olaraq qalxacaq. Vəhşi heyvana və onun sürətinə səcdə edib adına aid damğanı qəbul edənlər gecə-gündüz rahatlıq tapmayacaq».

¹²Allahın əmrlərinə riayət edən və İsayə imanına sadıq qalan müqəddəs-lərin gərək dözümlü olsun.

¹³Onda göydən belə deyən bir səs eşitdim: «Yaz: bundan sonra Rəbdə ölənlər nə bəxtiyardır!» Ruh deyir: «Bəli, onlar zəhmətlərindən ayrılıb rahatlıq tapacaqlar, çünki əməllərinin nəticəsi onların ardınca gedir».

Biçinin başlanması

¹⁴«Mən gördüm ki, ağ bir bulud var və buludun üstündə bəşər oğluna bənzər Biri oturub. Onun başında qızıl tac və əlində iti orağ var idi. ¹⁵pBaşqa bir mələk də məbəddən çıxıb buludun üstündə Oturana uca səsle dedi: «Orağın işə sal və biç. Çünki yer üzündəki əkin yetişdiyi üçün biçin zamanı gəldi».

¹⁶Onda buludun üstündə Oturan Öz orağını yer üzünə saldı və yer üzünü biçildi.

¹⁷Başqa bir mələk də göydəki məbəddən çıxdı. Onun əlində də iti orağ var idi. ¹⁸Od işinə məsul olan başqa bir mələk də qurbangahdan çıxıb iti orağı olan mələyə uca səsle nida etdi: «İti orağını işə sal və yer üzündəki üzüm tənəyindən salxımları kəs yığ, çünki üzümləri yetişib». ¹⁹Mələk orağını yer

üzünə salaraq yerdəki üzüm tənəyindən üzümləri kəsib yığdı və Allah hiddətinin böyük üzümsixanına atdı. ²⁰qÜzümlər şəhərdən kənardə olan üzümsixanda tapdalandı. Üzümsixandan qan çıxdı və at yüyənlərinə qədər qalxaraq 1600 stadiyə[‡] bərabər məsafəyə axdı.

Bəla gətirən yeddi mələk

15 Mən göydə başqa bir böyük və heyrətli əlamət – yeddi bəlanı gətirən yeddi mələk gördüm. Bunlar son bəlalardır, çünki Allahın hiddəti bunlarla tamamlanırdı.

²Sanki odla qarışıq şüşədən olan bir dəniz gördüm. Vəhşi heyvana, onun sürətinə və adına aid sayə qalib gələnlər əllərində Allahın verdiyi çəngəllərə şüşə dənizin üstündə durub. ³rOnlar Allahın qulu Musanın nəğməsini və Quzunun nəğməsini oxuyaraq deyir:

«Ey Külli-İxtiyar Rəbb Allah, Sənin işlərin böyük və heyrətlidir. Ey millətlərin Padşahı,[¶] Sənin yolların ədalətli və həqiqidir.

⁴Ya Rəbb, kim Səndən qorxmaz, Kim Sənin adını izzətləndirməz? Çünki yalnız Sən müqəddəssən. Bütün millətlər gəlib

Sənin önündə səcdə edəcək, Çünki Sənin ədalətli hökmlərin aşkar oldu».

⁵S bundan sonra gördüm ki, göydəki məbəddən, yəni Şəhadət çadırı açıldı ⁶və yeddi bəlanı gətirən yeddi mələk məbəddən çıxdı. Onlar təmiz və parlaq kətan paltar geyinmiş, sinələrinə qızıl qurşaqlar bağlamışdı. ⁷Onda dörd canlı məxluqdan biri yeddi mələyə əbədi var olan Allahın hiddəti ilə dolu yeddi

[‡]14:20 1 600 stadi – təqribən 300 km.

[¶]15:3 Millətlərin Padşahı – bəzi əlyazmalarda *əslərin Padşahı*.

^m14:11 Yeş. 34:10 ^o14:14 Dan. 7:13 ^p14:15 Yoel 3:13

^q14:20 Yeş. 63:3; Mərs. 1:15; Vəhy 19:15

^r15:3 Çix. 15:1; Zəb. 86:9; Yer. 10:7 ^s15:5 Çix. 38:21

qızıl nimçə verdi. ⁸ Məbəd Allahın izzət və qüdrətinə görə tüstü ilə doldu. Beləcə yeddi mələyin gətirdiyi yeddi bəla tamam olana qədər heç kəs məbədə girə bilmədi.

Allahın hiddətinin yeddi nimçəsi

16 Mən məbəddən yeddi mələyə «gedin, Allahın hiddətinin yeddi nimçəsini yer üzünə boşaldın» deyən uca bir səs eşitdim.

² Birinci mələk gedib öz nimçəsini quruya boşaltdı və vəhşi heyvanın damğasını daşıyan, onun sürətinə səcdə edən adamlarda pis və ağrılı yaralar əmələ gəldi.

³ İkinci mələk öz nimçəsini dənizə boşaltdı və dəniz ölünün qanına bənzər qatı qana döndü, dənizdə olan bütün canlı varlıqlar məhv oldu.

⁴ Üçüncü mələk öz nimçəsini çaylara və su qaynaqlarına boşaltdı və onlar qana döndü. ⁵ Onda mən sular mələyinin belə dediyini eşitdim:

«Ey Var Olan, Var Olmuş, Müqəddəs Olan,

Sən ədalətliyə ki, belə hökm çıxartdın.

⁶ Çünki müqəddəslərin və peyğəmbərlərin qanını tökdülər.

Sən də onlara içmək üçün qan verdin.

Onlar buna layiqdir».

⁷ Qurbangahdan gələn bir səs də eşitdim:

«Bəli, ey Külli-İxtiyar Rəbb Allah,

Sənin hökmlərin həqiqi və ədalətlidir».

⁸ Dördüncü mələk öz nimçəsini günəşə boşaltdı və ona adamları odla qaralamaq gücü verildi. ⁹ Adamları qızmar isti qarşaladı və onlar bu bəlaləri idarə edən Allahın adına küfr etdilər, lakin tövbə edib Onu izzətləndirmədilər.

¹⁰ Beşinci mələk öz nimçəsini vəhşi heyvanın taxtına boşaltdı və onun padşahlığını qaranlıq büürdü. Adamlar izzirabdan dillərini dişlərinə sıxdılar ¹¹ və öz izzirab və yaralarına görə göylərin Allahına küfr etdilər, lakin öz əməllərindən tövbə etmədilər.

¹² Altıncı mələk öz nimçəsini böyük Fərat çayına boşaltdı və onun suyu qurudu ki, gündöğəndən gələn padşahlar üçün yol açılsın. ¹³ Gördüm ki, əjdahanın ağzından, vəhşi heyvanın ağzından və yalançı peyğəmbərin ağzından qurbağaya bənzər üç natəmiz ruh çıxır. ¹⁴ Bunlar əlamətlər göstərən cin ruhlarıdır və bütün dünyanın padşahlarının yanına gedirlər ki, onları Külli-İxtiyar Allahın böyük günündə baş verəcək döyüşə toplansınlar. ¹⁵ Rəbb deyir: «Budur, oğru kimi gəlirəm; oyaq qalan, çıpaq gəzərək ayıbını göstərməmək üçün paltarlarını əynində saxlayan kəs nə bəxtiyardır!» ¹⁶ Bu ruhlar padşahları ibrancə Har-Magedon adlanan yerə topladı.

¹⁷ Yeddinci mələk öz nimçəsini havaya boşaltdı və məbəddəki⁸ taxtdan «Tamam oldu!» deyən uca bir səs gəldi. ¹⁸ Onda şimşək, uğultu, göy gurultusu və böyük bir zəlzələ baş verdi. Zəlzələ elə güclü idi ki, insanın yer üzündə yaşamağa başladığı dövrdən bəri bundan böyüyü olmamışdı. ¹⁹ Böyük şəhər üç yerə bölündü və millətlərin şəhərləri dağıldı. Allah tərəfindən böyük Babil yada salındı ki, Allahın şiddətli qəzəb şərəbi ilə dolu kasa ona ver-

§16:17 Məbəddəki – bəzi əlyazmalarda göydəki məbəddə olan.

†15:8 Çıx. 40:34; 1Pad. 8:10-11; 2Saln. 5:13-14; Yeş. 6:4 †16:2 Çıx. 9:10

†16:4 Çıx. 7:17-21; Zəb. 78:44 †16:10 Çıx. 10:21-23 †16:12 Yeş. 11:15

†16:15 Mat. 24:43-44; Luka 12:39-40; Vəhy 3:3

†16:16 2Pad. 23:29; Zək. 12:11 †16:18 Vəhy 8:5; 11:13,19 †16:19 Yeş. 51:17

ilsin. ²⁰cBütün adalar aradan qalxdı və dağlar yox oldu. ²¹dGöydən adamların üstünə hərəsinin çəkisi bir talant olan böyük dolu dənələri yağdı. Adamlar dolu bəlasına görə Allaha küfr etdilər, çünki bu bəla çox şiddətli idi.

Fahişə qadın

17 ^eYeddi nimçəsi olan yeddi mələkdən biri gəlib mənimlə danışdı və dedi: «Gəl, çoxlu suların üzərində oturmış bədnam fahişə barədə çıxacaq hökmü sənə göstərim. ²fYer üzünün padşahları onunla əxlaqsızlıq etdilər və yer üzündə yaşayanlar onun əxlaqsızlıq şərabından sərxoş oldular». ³gO məni Ruhda çölə apardı. Orada mən gördüm ki, bir qadın yeddi başlı, on buynuzlu və üstündə başdan-başa küfr adları yazılan al rəngli bir vəhşi heyvanın belində oturub. ⁴hQadın tünd qırmızı və al rəngli paltar geyinmiş, qızıl, qiymətli daş və mirvari ilə bəzənmişdi. Onun əlində iyrenc şeylər və öz əxlaqsızlığının çirkəbi ilə dolu qızıl kasa var idi. ⁵iAlnında isə bu sirli ad yazılmışdı: «Yer üzünün fahişələrinin və iyrencliklərinin anası olan böyük Babil». ⁶jMən gördüm ki, qadın müqəddəslərin qanından və İsayə şəhadət edənlərin qanından sərxoş olub.

Bunu görüb hədsiz heyrətləndim. ⁷kOnda mələk mənə dedi: «Nə üçün heyrətə düşdün? Mən sənə qadının və onu daşıyan yeddi başlı, on buynuzlu vəhşi heyvanın sirrini açacağam. ⁸lGördüyün vəhşi heyvan var olmuş, indi yox olan və dibsiz dərinliklərdən çıxmaq üzrə olaraq həlaka gedir. Yer üzündə yaşayan və dünya yaranandan bəri adı həyat kitabına yazılmamış adamlar vəhşi heyvanı görəndə heyrətə

düşəcək, çünki o var olmuş, yox olan, amma yenə gəlməli olandır. ⁹mBu işdə müdrik ağıl lazımdır. Yeddi baş qadının oturduğu yeddi təpədir. Bunlar həm də yeddi padşahdır. ¹⁰nOnlardan beşi ölüb, biri qalıb, digəri isə hələ gəlməyib və gələndə də qısa müddət qalmalıdır. ¹¹oBir zaman var olmuş, indi isə yox olan vəhşi heyvan da səkkizinci padşahdır. O, yeddi padşahdan biridir və həlaka gedir. ¹²pGördüyün on buynuz hələ padşahlıq etməyən on padşahdır. Onlar vəhşi heyvanla birgə səlahiyyəti ələ alıb bir saat padşahlıq edəcəklər. ¹³qOnların vahid bir niyyəti var, öz qüdrət və səlahiyyətlərini vəhşi heyvana təhvil verəcəklər. ¹⁴rOnlar Quzu ilə döyüşəcəklər, lakin Quzu onlara qalib gələcək. Çünki O, ağaların Ağası, padşahların Padşahıdır və Onunla birgə olanlar da çağırılmış, seçilmiş və sadiq şəxslərdir».

¹⁵sMələk mənə dedi: «Fahişənin üzərində oturduğunu gördüyün sular – xalqlar, kütllər, millətlər və dillərdir. ¹⁶tGördüyün vəhşi heyvan və on buynuz isə fahişəyə nifrət edərək onu soyub çılpaq qoyacaq, ətini yeyəcək və onu odda yandıracaq. ¹⁷uÇünki Allah bunu onların ürəyinə qoydu ki, Allahın niyyətini yerinə yetirsinlər, həmfikir olub Onun sözləri tamamlanana qədər padşahlıqlarını vəhşi heyvana təhvil versinlər. ¹⁸vGördüyün qadın da yer üzünün padşahları üzərində padşahlıq edən böyük şəhərdir».

Babilin dağılması

18 Bundan sonra göydən enən başqa bir mələyi gördüm. O, böyük səlahiyyətə malik idi. Yer üzünü onun

^c16:20 Vəhy 6:14 ^d16:21 Çıx. 9:23-25; Vəhy 11:19 ^e17:1 Yer. 51:13

^f17:2 Yeş. 23:17; Yer. 51:7 ^g17:3 Vəhy 13:1 ^h17:4 Yer. 51:7

ⁱ17:8 Dan. 7:7; Vəhy 11:7 ^j17:12 Dan. 7:24

ehtişamı ilə işıqlandı. ^{2k}O, uca səslə nida edib dedi:

«Dağıldı! Böyük Babil dağıldı!

O, cinlərin məskəni,

Hər cür natəmiz ruhun sığınacağı,

Hər cür murdar quşun yuvası,

Hər cür murdar və mənfur vəhşi heyvanın oylağı oldu.**

^{3l}Çünkü bütün millətlər

O qadının coşğun əxlaqsızlıq şərabından içdi.††

Yer üzünün padşahları

Onunla əxlaqsızlıq etdi.

Dünyanın tacirləri

Onun şəhvətpərəstliyi ilə qazanılan sərvətdən varlandı».

^{4m}Mən göydən belə deyən başqa bir səs də eşitdim:

«Ey Mənim xalqım, oradan çıxın ki,

Onun günahlarına şərik olmayasınız,

Onun uğrayacağı bəlalara düçar olmayasınız.

⁵ⁿÇünkü onun günahları qalaqlanıb göyə çatdı,

Allah onun haqsız işlərini yada saldı.

^{6o}O nə etdisə,‡‡

Siz də əvəzində ona belə edin.

Əməllərinin əvəzini ona ikiqat verin.

Tökdiyü kasadakı şərabın

İkiqatını töküüb ona verin.

^{7p}Özünü nə qədər izzətləndirib

Şəhvətpərəstlik içində yaşadısa,

Ona o qədər də işgəncə və yas verin.

Çünkü ürəyində deyir:

“Mən mələkə taxtında oturmuşam,

Dul deyiləm, əsla yas tutmayacağam”.

⁸Buna görə də bir günün içində

Onun üstünə bəlalər gələcək,

Azara, yasa, aclığa düçar olacaq, odda yandırılacaq.

Çünkü onu mühakimə edən Rəbb Allah qüdrətlidir».

^{9q}Onunla əxlaqsızlıq edən və şəhvətpərəstlik içində yaşayan yer üzünün padşahları onun yangınından çıxan tüstünü görəndə onun üçün ağlayıb ah-nalə edəcəklər.

¹⁰Onun çəkdiyi işgəncənin qorxusundan uzaqda dayanıb deyəcəklər:

«Vay, vay halına, böyük şəhər,

Möhkəm şəhər Babil!

Çünkü bir saat içində cəzan çatdı».

^{11r}Yer üzünün tacirləri də onun üçün ağlayıb yas tutur, çünki onların malını –

^{12s}qızıl, gümüş, qiymətli daşlar və mirvariləri; incə kətan, ipək, tünd qırmızı və

al rəngli parçaları; hər cür ətirli ağacı; fil sümüyündən, ən qiymətli ağacdan,

tuncdan, dəmirdən və mərmərdən olan hər cür əşyani; ¹³darçın, hil,^{¶¶} buxur,

ətirli yağ və kündürü; şərab, zeytun yağı, narın un və buğdanı; mal-qara, qoyunlar,

atlar və arabaları; insan bədənləri və canlarını da artıq heç kəs almır. ¹⁴Onlar deyirlər:

«Ürəyinin arzuladığı bəhrələr əlindən çıxdı,

Bütün cah-calallı malların yox oldu.

Heç kəs onları bir daha tapmayacaq».

**18:2 *Hər cür murdar quşun ... oylağı oldu* – bəzi əlyazmalarda *Hər cür murdar və mənfur quşun yuvası oldu*.

††18:3 *İçdi* – bəzi əlyazmalarda *içib dağıldı*.

‡‡18:6 *O nə etdisə* – bəzi əlyazmalarda *O sizə nə etdisə*.

¶¶18:13 *Hil* – bəzi əlyazmalarda bu söz yoxdur.

^k18:2 Yeş. 13:19-21; 21:9; Yer. 50:39; 51:8; Vəhy 14:8

^l18:3 Yeş. 23:17; Yer. 51:7 ^m18:4 Yeş. 48:20; Yer. 50:8; 51:6,45

ⁿ18:5 Yar. 18:20-21; Yer. 51:9 ^o18:6 Zəb. 137:8; Yer. 50:29

^p18:7 Yeş. 47:7-9 ^q18:9 Yez. 26:16-18 ^r18:11 Yez. 27:31,36

^s18:12 Yez. 27:12-13,22

¹⁵Orada bu mallarla varlanan tacirlər bu şəhərin çəkdiyi işgəncənin qorxusundan uzaqda dayanacaq və ağlayıb yas tutaraq deyəcəklər:

¹⁶«Vay, vay halına, İncə kətan, tünd qırmızı, al rəngli Parçalardan paltar geyən, Qızıl, qiymətli daşlar və mirvarilərlə Bəzənən böyük şəhər!

¹⁷«Çünkü bu qədər var-dövlət Bir saat içində viran oldu».

Bütün gəmi rəisləri, sərnəşinlər, dənizçilər və dənizdə ticarət edənlərin hamısı uzaqda dayanaraq ¹⁸onun yanğımindan çıxan tüstüyə baxıb nida edirdilər: «Hansı şəhər bu böyük şəhərə tay ola bilər?» ¹⁹Onlar başlarına toz töküüb fəryad edir və ağlayıb yas tutaraq deyirdilər:

«Vay, vay halına, Dənizdə gəmisi olanların hamısının Oranın çox qiymətli malları ilə Varlandığı böyük şəhər! Çünkü bir saat içində viran oldun».

²⁰Ey göylər, Müqəddəslər, həvarilər və peyğəmbərlər, Onun halını bayram edin! Onun sizin üçün çıxartdığı hökmü Allah onun öz başına gətirdi.

²¹«Bir güclü mələk dəyirman daşı boyda böyük bir daşı götürərək dənizə atıb dedi:

«Böyük şəhər Babil də Belə zorakılıqla yıxılacaq, Bir daha görünməyəcək. ²²«Çəng çalanların, müğənnilərin, Tütək və şeypur çalanların səsi Artıq səndən gəlməyəcək. Hər cür sənətlə məşğul olan sənətkar

Artıq səndə olmayacaq.

Dəyirman səsi də

Artıq səndən gəlməyəcək.

²³«Çıraq işığı

Artıq səndə görünməyəcək.

Bəy-gəlin sədasi

Artıq səndən gəlməyəcək.

Çünkü sənin tacirlərin

Yer üzünün böyük adamları idi,

Bütün millətlər

Sənin sehrbazlığına aldanmışdı.

²⁴«Peyğəmbərlərin, müqəddəslərin və

Yer üzündə kəsilənlərin hamısının qanı

O şəhərdə üzə çıxdı».

Göydə sevinc

19 Bundan sonra göydə böyük bir kütlənin səsinə bənzər uca bir səs eşitdim. Onlar deyirdi:

«Halleluya!»^{§§}

Xilas, izzət və qüdrət

Allahımıza məxsusdur!

²«Çünkü Onun hökmləri

Həqiqi və ədalətlidir.

O, əxlaqsızlığı ilə yer üzünü azdıran

Böyük fahişəni mühakimə etdi,

Öz qullarının qanının qisasını

Ondan aldı».

³«Onlar dedi:

«Halleluya!

Fahişədən çıxan tüstü əbədi olaraq yüksəlir».

⁴Onda iyirmi dörd ağsaqqal və dörd canlı məxluq yerə qapanaraq taxtda oturan Allaha səcdə edib dedi:

«Amin! Halleluya!»

⁵«Taxtdan da belə bir səs gəldi:

«Ey Onun bütün qulları,

Böyükdən kiçiyə qədər

Ondan qorxanlar,

§§19:1 Halleluya – Rəbbə həmd edin deməkdir.

^t18:15 Yez. 27:31,36 ^u18:17 Yeş. 23:14; Yez. 27:26-34

^v18:20 Qanun. 32:43; Yer. 51:48 ^w18:21 Yer. 51:63-64

^x18:22 Yeş. 24:8; Yez. 26:13 ^y18:23 Yer. 7:34; 16:19 ^z18:24 Yer. 51:49

^a19:2 Qanun. 32:43; 2Pad. 9:7 ^b19:3 Yeş. 34:10 ^c19:5 Zəb. 115:13

Allahımızı mədh edin!»

^{6d}Mən böyük bir kütlənin, gur suların və güclü göy gurultusunun səsinə bənzər bir səs də eşitdim. Bu səs deyirdi:

«Halleluya!

Çünkü Külli-İxtiyar Rəbb Allahımız Padşahlıq taxtına çıxdı!

⁷Gəlin sevinib şad olaq, Onu izzətləndirək!

Çünkü Quzunun toyu başlayır.

Gəlini özünü hazırlayib;

⁸Geyinmək üçün ona

Təmiz, parlaq və incə kətan verildi».

İncə kətan müqəddəslərin saleh əməllərinin rəmzidir.

^{9e}Onda mələk mənə dedi: «Yaz: Quzunun toy ziyafətinə dəvət olunanlar nə bəxtiyardır!» Yenə də mənə dedi: «Bunlar Allahın həqiqi sözləridir». ¹⁰Mən ona səcdə etmək üçün ayaqlarına düşdüm. Amma o mənə dedi: «Yox, olmaz! Mən də səninlə və İsa barədə şəhadət edən qardaşlarınla birgə Allahın quluyam. Allah səcdə et. Çünki İsanın şəhadəti peyğəmbərlərə ilham verir».

Ağ atın Süvarisi

^{11f}Mən gördüm ki, göy yarılib və orada bir ağ at var. Onun belində oturan Süvari Sadiq və Haqq adlanır və ədalətlə hökm çıxararaq döyüşür. ^{12g}Onun gözləri odlu alova bənzəyir. Başında çoxlu sayda kiçik tac var və üzərində Özündən başqa heç kəsin bilmədiyi bir ad yazılıb. ¹³O, qana batmış* bir paltar geyinib və Onun adı Allahın Kəlamıdır. ¹⁴Göydə olan ordular ağ, təmiz və incə kətan geyinərək ağ atların belində Onun ardınca gedirdi. ^{15h}Onun ağızından millətlərə zərbə vurmaq üçün iti bir qılınç çıxır. O, «dəmir əsa ilə onlara ağalığ

edəcək». Külli-İxtiyar Allahın şiddətli qəzəb şərəbının hazırladığı üzüksıxanı Özü tapdalayacaq. ¹⁶Onun paltarının və budunun üstündə bu ad yazılıb: «Padşahların Padşahı və ağaların Ağası».

¹⁷ⁱGünəşdə dayanan bir mələyi də gördüm. O, uca səslə nida edib göyün ortasında uçan bütün quşlara dedi: «Allahın böyük ziyafətinə gəlin. Bir yerə yığılın ki, ¹⁸padşahların, sərkərdələrin, igidlərin ətini, atların və bellərində oturan atlıların ətini, azadların və qulların, böyük və kiçiklərin hamısının ətini yeyəsiniz».

¹⁹Mən gördüm ki, vəhşi heyvan, yer üzünün padşahları və onların orduları atın belində oturan Süvari ilə və Onun qoşunu ilə döyüşməyə toplaşib. ^{20j}Vəhşi heyvan yaxalandı; onun önündə əlamətlər göstərmiş, bunlarla onun damğasını qəbul edib surətinə səcdə edənləri aldatmış yalançı peyğəmbər də yaxalandı. Hər ikisi diri-diri kükürdlə yanan od gölünə atıldı. ²¹Başqaları isə atın belində oturan Süvarinin ağızından çıxan qılıncla həlak oldu. Bütün quşlar da onların ətini yeyib doydu.

Minillik Padşahlıq

20 Mən göydən enən bir mələyi gördüm. Onun əlində dibsiz dərinliyin açarı və böyük bir zəncir var idi. ^{2k}O, əjdahanı – iblis və Şeytan deyilən o qədim ilanı tutub min il müddətinə zəncirlədi. ³Onu dibsiz dərinliyə atdı və qapısını bağlayıb möhürlədi ki, min il bitənə qədər millətləri daha aldada bilməsin. Bundan sonra isə o, qısa bir müddətə azad edilməlidir.

*19:13 qana batmış – bəzi əlyazmalarda *üzərinə qan səpilmiş*.

^d19:6 Zəb. 93:1; 97:1; 99:1; Yez. 1:24 ^e19:9 Mat. 22:2-3

^f19:11 Yeş. 11:4; Yez. 1:1 ^g19:12 Dan. 10:6 ^h19:15 Zəb. 2:9; Yeş. 63:3; Yoel 3:13; Vəhy 14:20 ⁱ19:17 Yez. 39:17-20 ^j19:20 Vəhy 13:1-18 ^k20:2 Yar. 3:1

⁴ Taxtları və onların üzərində oturanları da gördüm. Onlara hökm etmək ixtiyarı verildi. İsa barədə şəhadət və Allahın kəlamı uğrunda boynu vurmuş canları da gördüm. Vəhşi heyvana və onun surətinə səcdə etməyib alınlarına və əllərinə damğanı qəbul etməmişdilər. Onlar dirilib Məsihlə birgə min il padşahlıq etdi. ⁵ Bu, birinci dirilmədir. Qalan ölümlərə min il bitməyincə dirilmədi. ⁶ Birinci dirilmədə işti-rak edənlər bəxtiyar və müqəddəsdir. İkinci ölümün onlar üzərində səlahiyyəti yoxdur. Əksinə, onlar Allahın və Məsihin kahinləri olub Onunla birgə min il padşahlıq edəcək.

Şeytanın cəzalandırılması

⁷ Min il bitəndən sonra Şeytan atıldığı zindandan azad ediləcək. ⁸ ^mOradan çıxacaq ki, yer üzünün dörd tərəfində olan millətləri – Qoq və Maqoqu[†] aldadıb döyüşə toplansın; onların sayı dəniz qumu qədər çoxdur. ⁹ Onlar yer üzünün hər tərəfinə hücum edib müqəddəslərin düşərgəsini və sevimli şəhəri mühasirəyə aldılar. Lakin göydən[‡] od düşüb onları yandırır-yaxdı. ¹⁰ Onları aldadan iblis də vəhşi heyvanın və yalançı peyğəmbərin atıldığı yerə – odlu kükkürd gölünə atıldı. Bunlar gecə-gündüz, əbədi olaraq işgəncə çəkəcək.

Ölülərin mühakiməsi

¹¹ ⁿBöyük ağ taxt və onun üstündə Oturana gördüm. Yer və göy Onun önündən qaçdı və onlara yer tapılmadı. ¹² Mən gördüm ki, böyükdən kiçiyə

qədər ölülər taxtın önündə dayanıb. Kitablar açıldı və həyat kitabı olan başqa bir kitab da açıldı. Ölülər kitablarda yazılanlara əsasən öz əməllərinə görə mühakimə olundu. ¹³ Dəniz öz içində olan ölüləri, ölüm və ölülər diyarı da öz qoynunda olan ölüləri təslim etdi. Hər biri öz əməlinə görə mühakimə olundu. ¹⁴ Ölüm və ölülər diyarı odlu gölə atıldı. Bu odlu göl ikinci ölümdür. ¹⁵ Kimin adı həyat kitabına yazılmayıbsa, o, odlu gölə atıldı.

Yeni göy və yeni yer

21 ^oMən yeni bir göy və yeni bir yer gördüm. Çünki əvvəlki yerlə əvvəlki göy keçib getmişdi, dəniz də artıq yox idi. ² ^pMən müqəddəs şəhərin – yeni Yerusəlimin göydən, Allahın yanından endiyini gördüm. Şəhər öz bəyi üçün bəzədilmiş gəlin kimi hazırlanmışdı. ³ ^qTaxtdan[†] belə deyən uca bir səs eşitdim: «Budur, Allahın məskəni insanların arasındadır. Allah onlarla birgə məskən salacaq; onlar Onun xalqı olacaq, Allah Özünü onların Allahı olaraq[§] aralarında yaşayacaq. ⁴ ^rAllah onların bütün göz yaşlarını siləcək. Artıq ölüm olmayacaq. Yas, nalə və ağrı bir daha olmayacaq. Çünki əvvəlki şeylər keçib getdi».

⁵ Taxtda Oturan dedi: «Budur, Mən hər şeyi yenidən qururam». Yenə dedi: «Yaz, çünki bu sözlər etibarlı və həqiqidir». ⁶ ^sO mənə dedi: «Tamam oldu! Alfa və Omeqa, Başlanğıc və Axır Mənəm. Mən susayana həyat suyunun qaynağından

[†]20:8 Qoq və Maqoqu – yaxud Yəcuc-Məcucu.

[‡]20:9 Göydən – bəzi əlyazmalarda göydən, Allahın önündən.

[†]21:3 Taxtdan – bəzi əlyazmalarda Göydən.

[§]21:3 Onların Allahı olaraq – bəzi əlyazmalarda bu sözlər yoxdur.

^l20:4 Dan. 7:9,22 ^m20:8 Yez. 7:2; 38:2,9,15 ⁿ20:11 Dan. 7:9-10

^o21:1 Yeş. 65:17; 66:22; 2Pet. 3:13 ^p21:2 Yeş. 52:1; 61:10; Vəhy 3:12

^q21:3 Lev. 26:11,12; Yez. 37:27 ^r21:4 Yeş. 25:8; 65:19 ^s21:6 Yeş. 55:1

müftə su verəcəyəm. ⁷Qalib gələn bunları irs alacaq; “Mən ona Allah, o isə Mənə oğul olacaq”. ⁸Qorxaqların, imansızların, iyrəncələrin, qatillərin, əxlaqsızların, sehrbazların, bütpərəstlərin və bütün yalançıların aqibəti isə od və küükürlə yanan göldə olacaq; bu, ikinci ölümdür.

Yeni Yerusəlim

⁹Son yeddi bəla ilə dolu yeddi nimçəsi olan yeddi mələkdən biri gəlib mənimlə danışaraq dedi: «Gəl, mən sənə Quzunun arvadı olacaq gəlini göstərim». ¹⁰^uO məni Ruhda böyük və uca bir dağın başına apardı. Oradan mənə göydən, Allahın yanından enən müqəddəs** şəhəri, Yerusəlimi göstərdi. ¹¹Allahın ehtişamı orada idi; oradakı işıq ən qiymətli daş – büllur yəşəm daşı kimi parıldayırdı. ¹²^vOranın böyük və uca divarı, on iki darvazası var idi. Darvazalarda on iki mələk durmuşdu. Darvazaların üstündə İsrailin on iki qəbiləsinin adı həkk olunmuşdu. ¹³Şərqdə üç darvaza, şimalda üç darvaza, cənubda üç darvaza və qərbdə üç darvaza var idi. ¹⁴Şəhər divarının on iki təməli var idi və təməllərin üstündə Quzunun On İki həvarisinin adı var idi.

¹⁵^wMənimlə danışan mələyin əlində şəhəri, oranın darvazalarını və divarını ölçmək üçün bir qızıl ölçü qamışı var idi. ¹⁶Şəhər dördbucaqlı şəkildə idi və oranın uzunluğu eninə bərabərdir. Mələk qamışla şəhəri ölçdü: oranın uzunluğu, eni

və hündürlüyü bərabər olub 12 000 stadi^{††} idi. ¹⁷O, şəhərin divarını da ölçdü: onun hündürlüyü mələyin istifadə etdiyi insan ölçüsünə görə 144 qulac^{‡‡} idi. ¹⁸^xDivar yəşəm daşından tikilmişdi, şəhər isə şəffaf şüşəyə bənzər saf qızıldan idi. ¹⁹Şəhər divarının təməlləri hər cür qiymətli daşla – birinci təməl yəşəmlə, ikincisi göy yaqutla, üçüncüsü əqiqlə, dördüncüsü zümrüdlə, ²⁰beşincisi damarlı əqiqlə, altıncısı qırmızı əqiqlə, yeddincisi sarı yaqutla, səkkizincisi berillə, doqquzuncusu topazla, onuncusu zəbərcədlə, on birincisi sirkonla, on ikincisi ametistlə bəzədilmişdi. ²¹On iki darvaza on iki mirvaridən idi, hər darvaza bir mirvaridən düzəldilmişdi. Şəhərin baş küçəsi isə şüşə kimi şəffaf olan xalis qızıldan idi.

²²Mən orada məbəd görmədim, çünki oranın məbədi Külli-İxtiyar Rəbb Allah və Quzudur. ²³^yŞəhərin işıqlanması üçün nə günəşə, nə də aya ehtiyacı var, çünki Allahın ehtişamı oranı işıqlandırır, Quzu da oranın çırağıdır. ²⁴^zMillətlər şəhərin işığında gəzəcək, yer üzünün padşahları cah-calalını^{¶¶} oraya gətirəcək. ²⁵^aOranın darvazaları gündüz heç bağlanmayacaq, orada gecə olmayacaq. ²⁶Millətlərin cah-calal və şərəfi oraya gətiriləcək. ²⁷^bOraya mürdar olan heç bir şey, iyrənc iş görəni və yalan danışan heç kim əsla girməyəcək, yalnız adları Quzunun həyat kitabına yazılanlar girəcək.

**21:10 Müqəddəs – bəzi əlyazmalarda böyük müqəddəs.

††21:16 12 000 stadi – təqribən 2 200 kilometr.

‡‡21:17 144 qulac – təqribən 65 metr.

¶¶21:24 Cah-calalını – bəzi əlyazmalarda cah-calal və şərəflərini.

[†]21:7 2Şam. 7:14; Zəb. 89:26-27 ^u21:10 Yez. 40:2 ^v21:12 Yez. 48:30-34

^w21:15 Yez. 40:3 ^x21:18 Yeş. 54:11-12 ^y21:23 Yeş. 60:19-20

^z21:24 Yeş. 60:3 ^a21:25 Yeş. 60:11 ^b21:27 Yeş. 52:1; Yez. 44:9

22^cMələk mənə həyat suyu^{§§} axan çayı göstərdi. Bu çay büllur kimi parlaq olub Allahın və Quzunun taxtından çıxır ²^dvə şəhərin baş küçəsinin ortasından axırdı. Çayın hər iki tayında on iki cür meyvə gətirən həyat ağacı var idi. O ağac hər ay meyvə gətirir. Onun yarpaqları millətlərə şəfa vermək üçündür. ³^eDaha lənətlənən heç bir şey olmayacaq. Allahın və Quzunun taxtı orada olacaq və qulları Ona ibadət edəcək. ⁴Onlar Onun üzünü görəcək, alınlarında Onun adını daşıyacaqlar. ⁵^fArtıq gecə olmayacaq, heç kəsini çırmaq və günəş işığına ehtiyacı olmayacaq. Çünki Rəbb Allah onlara işıq verəcək və onlar əbədi olaraq padşahlıq edəcək.

İsanın zühuru

⁶Mələk mənə dedi: «Bu sözlər etibarlı və həqiqidir. Peyğəmbərlərin ruhlarına ilham verən Rəbb Allah mələyini göndərmiş ki, Öz qullarına tezliklə baş verməli hadisələri göstərsin». ⁷İsa deyir: «Budur, tezliklə gəlirəm! Bu kitabın peyğəmbərlik sözlərinə riayət edən kəs nə bəxtiyardır!»

⁸Mən Yəhya bunları eşitdim və gördüm. Eşidib gördükdə bunları mənə göstərən mələyə səcdə etmək üçün onun ayaqlarına düşdüm. ⁹Amma o mənə dedi: «Yox, olmaz! Mən sənənlə, peyğəmbər qardaşlarınla və bu kitabın sözlərinə riayət edənlərlə birgə Allah quluyam. Allaha səcdə et». ¹⁰Yenə də mənə dedi: «Bu kitabın peyğəmbərlik sözlərini möhürləmə, çünki vaxt yaxındır. ¹¹§Haqsızlıq edən qoy daha

da haqsızlıq etsin. Murdar olan daha da murdarlansın. Saleh olansa qoy daha da saleh işlər görsün. Müqəddəs olan daha da müqəddəs olsun».

¹²^hİsa deyir: «Budur, tezliklə gəlirəm. Verəcəyim mükafat Mənimlədir və hər kəsə öz əməlinə görə əvəz verəcəyəm. ¹³ⁱAlfa və Omega, Birinci və Sonuncu, Başlanğıc və Axır Mənəm!»

¹⁴^jXalalarını günahdan təmizləyənlər* nə bəxtiyardır! Bununla da həyat ağacından yeməyə icazələri olacaq, darvazalardan keçib şəhərə girəcəklər. ¹⁵İt kimi murdarlar, sehrbazlar, əxlaqsızlar, qatillər, bütperəstlər və yalanı sevib danışan hər kəssə kənarda qalacaq.

¹⁶^kYenə deyir: «Mən İsa Öz mələyimi göndərdim ki, cəmiyyətlərə aid olan bu şəhadəti sizə versin. Mən Davudun Kökü və Nəslini, parlaq Dan Ulduzuyam».

¹⁷^lRuh da, gəlin də deyir: «Gəl!» Qoy eşidən də desin: «Gəl!» Susayan qoy gəlsin, arzu edən həyat suyunu müftə götürsün.

¹⁸^mMən bu kitabın peyğəmbərlik sözlərini eşidən hər kəsə xəbərdarlıq edirəm: kim bunlara bir şey artırırsa, Allah da ona bu kitabda yazılan bəlaləri artıracaq; ¹⁹kim bu peyğəmbərlik kitabının sözlərindən bir şey götürərsə, Allah da bu kitabda yazılmış həyat ağacından və müqəddəs şəhərdən ona düşən payı götürəcək.

²⁰Bunlara şəhadət edən deyir: «Bəli, tezliklə gəlirəm!» Amin. Gəl, ya Rəbb İsa!

²¹Rəbb İsanın lütfü hamıya† yar olsun! Amin.

§§22:1 Həyat suyu – bəzi əlyazmalarda təmiz həyat suyu.

*22:14 Xalalarını günahdan təmizləyənlər – bəzi əlyazmalarda Əmrlərinə əməl edənlər.

†22:21 Hamıya – bəzi əlyazmalarda bütün müqəddəslərə.

^c22:1 Yez. 47:1; Zək. 14:8 ^d22:2 Yar. 2:9 ^e22:3 Zək. 14:11

^f22:5 Yeş. 60:19; Dan. 7:18 ^g22:11 Dan. 12:10 ^h22:12 Zəb. 28:4; Yeş. 40:10;

62:11; Yer. 17:10 ⁱ22:13 Yeş. 44:6; 48:12; Vəhy 1:8,17; 2:8 ^j22:14 Yar. 2:9;

3:22 ^k22:16 Yeş. 11:1,10 ^l22:17 Yeş. 55:1 ^m22:18 Qanun. 4:2; 12:32